

Bundel - Economie Financiën en Bestuur van 14 juni 2021

Agenda bijlagen

Aangepaste Spreekijdregeling commissie EFB 14 juni 2021.docx
Agenda_Economie_Financiën_en_Bestuur_14_juni_2021 (met behandelvoorstellen 1).docx
Uitwerking Coronamaatregelen commissievergaderingen1.docx
Rondvraagpunt Hr. Hartog VVD over komst Shine in relatie tot Pallas.docx
Rondvraagpunt Hr. Zoon PvdD over Shine in relatie tot Pallas.docx
Rondvraag hr. Wagelaar PvdA EFB 14 Juni inz. reactie NH op voorstellen MRA.docx
Beantwoording technische vragen jaarstukken.pdf
Beantwoording technische vragen kaderbrief.pdf
nagekomen antwoord technische vraag jaarrekening inz. zwerafval.pdf
Beantwoording nagekomen technische vraag mbt Herstel- en Duurzaamheidsfonds
Beantwoording Technische vragen cie EFB 14 juni 2021.docx
Antwoorden op rondvraag hr. Wagelaar inz. MRA EFB 14 Juni.docx
Rondvraag portefeuille CvdK - MRA en transitiecoalitie Ines Kostic PvdD.docx
Beantwoording rondvraag portefeuille CvdK - MRA en transitiecoalitie Ines Kostic PvdD.docx
Vastgesteld verslag Commissie Economie Financiën en Bestuur 14 juni 2021.doc

- 1 13:15 - Opening en mededelingen
- 2 Vaststelling van de agenda, het verslag van de vorige vergadering, lange termijn agenda en moties- en toezeggingenlijsten
 - Vastgesteld verslag Commissie Economie Financiën en Bestuur 22 april 2021.doc
 - Toezeggingen EFB juni 2021.docx
 - Moties EFB juni 2021.docx
- 2.a Vooruitblik komende vergadering (en) aan de hand van de Strategische agenda en vaststelling strategische agenda.
Aan de hand van de Strategische Agenda wordt vooruitgekeken naar de komende vergaderingen. Commissieleden kunnen hierbij voorstellen doen voor de agenda's van deze vergaderingen
 - Strategische agenda EFB juni 2021.docx
- 3 13:20 - Insprekhalftuur over onderwerpen die niet op de agenda staan maar wel tot de portefeuille van de commissie horen
- 4 13:50 - A-agenda Algemeen (CdK, mw. Pels, mw. Zaal en hr. Stigter)
- 4.a Voordracht jaarstukken 2020 (A-agenda NLG en RWK 7 juni 2021 en EFB en M&B 14 juni 2021)
Voorstel voor behandeling:
Aan de commissie wordt gevraagd de verantwoording en de kwaliteit van de behaalde resultaten opgenomen in de jaarstukken 2020 te bespreken die betrekking hebben op de portefeuille van de commissie EFB.
De jaarrekening wordt in zijn geheel ook behandeld in de Rekeningencommissie op 31 mei 2020 (bevindingen Rekeningencommissie zullen ter kennis worden gebracht aan de commissie EFB van 14 juni 2021).
Voor de controlerende rol van Provinciale Staten is het van belang dat de Statencommissies vanuit een vakinhoudelijke invalshoek de jaarstukken bespreken
De bespreking vanuit financiële invalshoek vindt voornamelijk plaats in de Rekeningencommissie en EFB.
Het verslag van de commissie zal als advies aan PS worden gestuurd.
Toelichting:
In de jaarstukken 2020 legt het college verantwoording af over het gevoerde beleid en de behaalde output in het jaar 2020. Het college besluit de jaarstukken 2020 ter besluitvorming toe te zenden aan Provinciale Staten.
 - Dossier 6672 voorblad
 - Brief aan PS over Jaarstukken 2020.pdf
 - Voordracht PS Jaarstukken 2020.docx
 - Jaarstukken 2020.pdf

[21033 Provincie Noord-Holland Verslag van bevindingen 2020 getekend.pdf](#)

[Conceptverslag_Rekeningencie 31052021_advies.doc](#)

[Brief aan PS met geactualiseerde versie jaarstukken 2020.pdf](#)

[Geactualiseerde Jaarstukken 2020 \(2\).pdf](#)

[Controleverklaring Accountant 2020 -openbare onlineversie-.pdf](#)

4.b

Voordracht Kaderbrief 2022 (A-agenda NLG en RWK 7 juni 2021 en EFB en M&B 14 juni 2021)

Voorstel voor behandeling:

Ter voorbereiding op de behandeling van de Kaderbrief 2022 in PS van 28 juni 2020 wordt aan de commissie gevraagd die onderwerpen uit de Kaderbrief te bespreken die tot de portefeuille van de commissie van de commissie EFB behoren.

De kaderbrief wordt in alle Statencommissies behandeld. Onderwerpen die tot andere Statencommissie behoren graag daar bespreken.

Het verslag van de commissie zal als advies aan PS worden gestuurd.

Toelichting:

De kaderbrief vormt het startpunt van de jaarlijkse begrotingscyclus. In deze brief schetst het college relevante maatschappelijke en economische ontwikkelingen en doet voorstellen voor de kaders waaraan de begroting moet voldoen. Nadat PS de kaderbrief hebben vastgesteld werkt het college deze kaders uit in de begroting 2022 die in november door PS zal worden behandeld.

[Dossier 6643 voorblad](#)

[Voordracht PS kaderbrief 2022.pdf](#)

[Kaderbrief 2022.pdf](#)

[Brief aan PS over Kaderbrief 2022.pdf](#)

5

Rondvraag portefeuille dhr. Van Dijk en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa (naast de rondvraagpunten kunt u hier ook korte vragen over de tot de portefeuille van de hr. Van Dijk behorende punten uit de c-agenda stellen)

[Rondvraag hr. Wagelaar PvdA EFB 14 Juni inz. reactie NH op voorstellen MRA.docx](#)

[Antwoorden op rondvraag hr. Wagelaar inz. MRA EFB 14 Juni.docx](#)

[Rondvraag portefeuille CvdK - MRA en transitiecoalitie Ines Kostic PvdD.docx](#)

[Beantwoording rondvraag portefeuille CvdK - MRA en transitiecoalitie Ines Kostic PvdD.docx](#)

6

A-agenda Economie, Arbeidsmarkt en Onderwijs, Bestuur, Interbestuurlijk Toezicht en Europa (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Zaal)

6.a

15:00 - Voordracht Provinciale deelname in Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) (A-agenda EFB 14-6-2021)

Voorstel voor behandeling:

Aangeven of u PS adviseert om :

- al dan niet wensen en bedenkingen ter kennis van GS te brengen over het voornemen van GS om deel te nemen in de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij;

- een kapitaalkrediet van € 40 miljoen ter beschikking te stellen opdat het aandelenbelang kan worden verworven en in de benodigde startfinanciering kan worden voorzien.

De voordracht zal op 28 juni 2021 op de agenda van PS staan.

Toelichting:

De provincie heeft het voornemen om samen met Noord-Hollandse gemeenten en het ministerie van EZK een Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) op te richten. Met deze ROM willen overheden werken aan de transitieopgaven in de economie en een duurzaam herstel uit de coronacrisis bevorderen. De intentie hierbij is om een provinciale deelname in de ROM aan te gaan van € 40 miljoen. Met dit besluit worden Provinciale Staten in staat gesteld wensen en bedenkingen op het voorgenomen besluit naar voren te brengen.

[Dossier 6824 voorblad](#)

[Brief aan PS over provinciale deelname in Regionale Ontwikkelingsmaatschappij \(ROM\).pdf](#)

[Voordracht deelneming ROM 28 juni 2021.docx](#)

[210510 Eindversie - Meerjaren Strategisch Bedrijfsplan ROM MRA-NHN_v4.2 \(002\).pdf](#)

[210512 akte van oprichting ROM Regio BV_v10.docx](#)

[210511 Bestuursovereenkomst ROM Regio BV \(tussen de regiopartijen exclusief de Staat\)_v4.docx](#)

[20210510 Eindconcept IR Transitiefonds-def.docx](#)

[210511 akte van oprichting ROM Holding BV_v4.docx](#)

[210511 Bestuursovereenkomst - ROM Holding BV \(tussen de Staat en ROM Regio\)_v4.docx](#)

[20210511 Eindconcept IR MKB Fonds.docx](#)

7

15:40 - B-agenda Economie, Arbeidsmarkt en Onderwijs, Bestuur, Interbestuurlijk Toezicht en Europa (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Zaal)

7.a

Arbeidsmarkt en onderwijs: Brief GS aan PS inz. Afhandeling motie 184/2020, Investeren in stageplekken voor Noord-Hollandse jongeren (B-agenda 14 juni 2021 of 6-9-2021)

Voorstel voor behandeling:

Aangeven of u zich kunt vinden in het voorstel van GS om de motie als afgehandeld te beschouwen. (het is de bedoeling om de visie arbeidsmarkt en onderwijs op 6 september in de commissie EFB te behandelen. Ook is het de bedoeling om voorafgaande aan die vergadering een technische briefing te laten houden door de werkambassadeur).

Toelichting:

Via motie 184, hebben Provinciale Staten het college verzocht om in gesprek te gaan met de technieksector om te onderzoeken of er ondersteuning van de provincie nodig is voor het oplossen van een mogelijk tekort aan stageplaatsen of leerbanen ten gevolge van Covid19 maatregelen. De conclusie is dat er nu geen problemen zijn bij de MBO techniekopleidingen om jongeren aan stages en/of leerwerkplekken te helpen.

Dossier 6428 voorblad

Brief aan PS over motie 184-2020 investeren in stageplekken voor Noord-Hollandse jongeren.pdf

M184-2020 -AANGENOMEN-.pdf

7.b

Bestuur: Afdoen motie 177 inz. maatwerkdemocratie met vaststelling Agenda bestuurlijke vernieuwing en participatie door GS (B-agenda EFB 14-6-2021)

Voorstel voor behandeling:

Nu de agenda bestuurlijke vernieuwing en participatie definitief door GS is vastgesteld (na behandeling in de EFB van 18 januari 2021) en motie 177 verankerd is in de agenda, verzoeken GS om de motie als afgedaan kan te beschouwen.

U wordt gevraagd aan te geven of via het Presidium aan PS geadviseerd kan worden om de motie als afgedaan te beschouwen.

De inhoud van de agenda staat nu niet ter discussie.

Toelichting:

GS hebben in overleg met PS een Agenda bestuurlijke vernieuwing en participatie opgesteld. De agenda is gebaseerd op het coalitieakkoord en bestaat uit drie onderdelen: visie, doelstellingen en activiteiten. De concept agenda is op 8 december 2020 door GS vastgesteld en vervolgens op 18 januari jl. in de commissie EFB besproken. De commissiebehandeling heeft niet tot aanpassingen geleid en de agenda is ongewijzigd door GS vastgesteld. Daarnaast informeren GS de Staten ook over de uitvoering van motie 177 over maatwerkdemocratie. Maatwerkdemocratie is als activiteit in de Agenda bestuurlijke vernieuwing en participatie opgenomen. GS verzoeken PS om de motie als afgedaan te beschouwen.

Dossier 6599 voorblad

Brief aan PS over uitvoering motie 177 Maatwerkdemocratie.pdf

M177 Maatwerkdemocratie 09nov2020.pdf

8

Rondvraag portefeuille mw. Zaal en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa (naast de rondvraagpunten kunt u hier ook korte vragen over de tot de portefeuille van mw. Zaal behorende punten uit de c-agenda stellen)

Rondvraagpunt Hr. Hartog VVD over komst Shine in relatie tot Pallas.docx

Rondvraagpunt Hr. Zoon PvdD over Shine in relatie tot Pallas.docx

9

A-agenda IPO, ICT en Data en Subsidies algemeen (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Stigter)

9.a

16:05 - ICT: Voordracht geactualiseerde Datastrategie 2021 - 2023 (A-agenda EFB 14-6-2021)

Voorstel voor behandeling:

Adviseren aan PS over de voordracht. De voordracht zal worden geagendeerd voor de PS vergadering van 28 juni 2021.

Toelichting:

Als uitvoering van het coalitieakkoord "Duurzaam doorpakken" heeft het college van GS de 'Geactualiseerde datastrategie 2021 - 2023' vastgesteld.

Deze benoemt drie speerpunten: (1) een verdergaande inzet op data en datatechnologie, met een accent op kunstmatige intelligentie, (2) open data en (3) ethiek.

Elk van deze punten mondt uit in een aantal concrete acties. Het college zal jaarlijks rapporteren over de uitvoering van deze acties.

Vanwege de snelheid van de ontwikkelingen op het terrein van data heeft deze strategie een looptijd van twee jaar.

Dossier 6648 voorblad

Statenvoordracht Geactualiseerde datastrategie 2021 - 2023.docx

Brief aan PS over geactualiseerde datastrategie 2021-2023.pdf

Geactualiseerde Datastrategie 2021 - 2023 definitief.pdf

10

Rondvraag portefeuille dhr. Stigter en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa (naast de rondvraagpunten kunt u hier ook korte vragen over de tot de portefeuille van de hr. Stigter behorende punten uit de c-agenda stellen)

11

B-agenda Financiën, Cultuur en Erfgoed, Sport, Personeel en Organisatie en Inkoop (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Pels)

11.a

16:45 - Brief GS inz. Uitvoering Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds 2e tranche.

Voorstel voor behandeling:

Met elkaar en de gedeputeerde (n) de inzet voor de 2e tranche van het Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds bespreken.

Toelichting:

De uitvoering van het Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds is in volle gang. Met deze brief geeft het college van Gedeputeerde Staten aan welke maatregelen voorbereid worden tot het einde van dit jaar in de 2e tranche. De brief geeft ook een raming van de financiële middelen.

Dossier 6820 voorblad

Brief aan PS over Uitvoering Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds 2e tranche.pdf

11.b

Vrijwilligers: Brief GS aan PS inz. afdoen motie 155-2020 'Ondersteuning provinciale vrijwilligers in coronatijden' (B-agenda EFB 14-6-2021; alleen bij voldoende tijd zal dit punt behandeld worden, zo niet dan wordt het verschoven naar EFB 6 september 2021)

Voorstel voor behandeling:

Aangeven of u zich kunt vinden in het voorstel van GS om de motie als afgehandeld te beschouwen.

Toelichting:

Provinciale Staten hebben op 9 november 2020 met motie 155 het college van GS opgeroepen de vrijwilligers van de provincie een hart onder de riem te steken in deze tijden van Covid-19. Het college informeert PS over de diverse activiteiten die zijn ondernomen sinds het begin van Covid-19 in Nederland. Het belang van vrijwilligers voor Noord-Holland en in heel Nederland is groot. De inspanningen om de vrijwilligers een hart onder de riem te steken, blijven doorgaan.

Dossier 6888 voorblad

Brief aan PS over het afdoen van Motie 155-2020 Ondersteuning provinciale vrijwilligers in coronatijden.pdf

M155-2020 -AANGENOMEN-.pdf

12

Rondvraag portefeuille mw. Pels en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa (naast de rondvraagpunten kunt u hier ook korte vragen over de tot de portefeuille van mw. Pels behorende punten uit de c-agenda stellen)

13

Sluiting

14

C-agenda Economie, Arbeidsmarkt en Onderwijs, Bestuur, Interbestuurlijk Toezicht en Europa (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Zaal)

14.a

Brief GS aan PS inz. Jaarverslagen 2020 adviescommissies detailhandel (C-agenda EFB 14-6-2021)

In het Detailhandelsbeleid Noord-Holland is geborgd dat er twee Regionale Adviescommissies Detailhandel zijn in Noord-Holland: de Regionale Adviescommissie Noord-Holland Noord (RAC NHN) en de Adviescommissie Detailhandel Noord-Holland Zuid (ADZ). Nieuwe plannen voor detailhandel en regionale visies worden door deze adviescommissies bovenregionaal afgestemd en getoetst aan provinciaal beleid. Deze activiteiten leggen zij vast in een jaarverslag.

Dossier 6491 voorblad

1604308-1611804 Jaarverslag ADZ 2020.pdf

1604308-1611804 Jaarverslag 2020 RAC NHN.pdf

Brief aan PS over jaarverslagen regionale adviescommissies detailhandel.pdf

14.b

Europa: Brief GS aan PS inz. Rapportage over 2020 van de Europastrategie 2017-2021 (C-agenda EFB 14-6-2021)

In de Europastrategie van Noord-Holland 2017-2021 staat dat er jaarlijks gerapporteerd wordt over de voortgang en uitvoering van de ambities uit de strategie. Deze voortgang gaat over de uitvoering en de bereikte resultaten van het laatste jaar van de huidige strategie, het jaar 2020.

Dossier 6322 voorblad

865455 1602300 Rapportage Europastrategie over 2020.docx

865455 1602300 Inventarisatie Europese subsidie provincie Noord-Holland, MRA, Gemeente Amsterdam peildatum 1 december 2020.pdf

Brief aan PS met rapportage over 2020 van de Europastrategie 2017-2021.pdf

14.c

Arbeidsmarkt en Onderwijs: Brief GS aan PS inz. Informatie agenda werkambassadeur (C-agenda EFB 14-6-2021; het ligt in de bedoeling om voorafgaande aan de commissie EFB een technische briefing te laten houden door de werkambassadeur; op de agenda EFB van 6-9-2021 staat ook de actualisatie van de ec. agenda waarvan de visie arbeidsmarkt en onderwijs deel uitmaakt; deze brief kunt u dan betrekken bij die behandeling).

Gedeputeerde Staten hebben kennisgenomen van de voortgang van de werkzaamheden en de agenda van de Werkambassadeur voor de periode mei 2021 – mei 2022. De werkambassadeur besteedt met name aandacht aan het versterken en inzetten van de structuur van Publiek-Private Samenwerkingen tussen bedrijfsleven en onderwijs bij innovatie, leven lang ontwikkelen, behouden en vergroten van het aantal technische vakmensen, techniekpromotie en inclusiviteit.

Dossier 6655 voorblad

Bijlage 1 Toelichting bij brief GS_PS Cie EFB_14 juni Agenda Werkambassadeur.pdf

Bijlage 2 Manifest Werken en Ontwikkelen in Noord-Holland_24-03DEF.pdf

- 14.d Breedband: Brief GS aan PS inz. Stand van zaken snel internet (C-agenda EFB 14-6-2021; u kunt de brief betrekken bij de actualisatie van de economische agenda waarvan behandeling voorzien is in EFB van 6-9-2021)
Het college heeft een notitie laten opstellen over de stand van zaken over snel internet in Noord-Holland. De notitie is benut voor de technische briefing van Provinciale Staten op 10 mei 2021 en wordt nu in zijn geheel naar Provinciale Staten gestuurd.
Dossier 6717 voorblad
bijlage notitie dialogic.pdf
Brief aan PS over verstrekken notitie stand van zaken snel internet Noord-Holland.pdf
- 14.e Economie: De Kop Werkt! vaststellen Jaarrapportage 2020 (C-agenda EFB 14-6-2021)
De provincie Noord-Holland werkt met de vier gemeenten in de Kop van Noord-Holland (Den Helder, Hollands Kroon, Schagen en Texel) aan de uitvoering van het programma De Kop Werkt! Over de voortgang van het programma wordt gerapporteerd.
Dossier 6485 voorblad
Overzichtslijst jaarrapportage 2020 met links naar formats projecten
Brief aan PS over De Kop Werkt! Jaarrapportage 2020.pdf
- 14.f Leefbaarheid, Gezondheid en Milieu: Ingekomen mail Datacenters Hollands Kroon (C-agenda NLG -leidend- en RWK 07-06-2021 en C-agenda EFB 14-06-2021)
Ingekomen mail over Datacenters Hollands Kroon_Geredigeerd.pdf
- 14.g Bestuur: Digitale mogelijkheid indienen ondersteuningsverklaring referendum (C-agenda EFB 14-6-2021)
In de Referendumverordening Noord-Holland 2018 is bepaald dat verzoeken tot het houden van een referendum op elektronische wijze kunnen worden ingediend, indien verzekerd is dat die wijze van indiening van verzoeken geen afbreuk doet aan de vereisten van toezicht en betrouwbaarheid. Gedeputeerde Staten dienen hierover een besluit te nemen. Met onderliggend besluit van Gedeputeerde Staten wordt het digitaal indienen van een referendumverzoek via een webformulier mogelijk gemaakt. Dit formulier is te vinden op de website www.noord-holland.nl. Het formulier moet worden ondertekend door middel van DigiD.
Dossier 6811 voorblad
Besluit van GS openstelling digitale mogelijkheid indienen referendumverzoek.docx
Brief aan PS over openstelling mogelijkheid digitaal indienen referendumverzoek.pdf
- 14.h Economie: Brief GS aan PS inz. Mid-term evaluatie Innovatiefonds Noord-Holland (C-agenda EFB 14-6-2021)
Het Innovatiefonds Noord-Holland is in 2018 opgericht door de Provincie Noord-Holland, UvA-HvA-AMC Ventures Holding en Sanquin. Dit publiek-private fonds is nu ruim 2 jaar operationeel. Bij de oprichting van het fonds werd het fondsvermogen opgesplitst in twee delen. Omdat fondsdeel 1 grotendeels is uitgezet, heeft het fonds een evaluatie laten uitvoeren. De resultaten van deze evaluatie zijn positief: de aandeelhouders waarderen de samenwerking en het fonds opereert doeltreffend en efficiënt.
Dossier 6718 voorblad
Evaluatie Innovatiefonds Noord-Holland 2021.pdf
Mid-term evaluatie publicatieversie.pdf
Brief aan PS over mid-term evaluatie Innovatiefonds Noord-Holland fondsdeel I.pdf
- 14.i Antwoorden n.a.v. de discussienotitie van de PvdA Noord-Holland over verdozing
Aanleiding voor deze notitie is de discussienotitie van de PvdA over verdozing, zoals besproken in de commissie Ruimte Wonen en Klimaat (RWK) van 8 februari 2021. De PvdA pleit hierin voor een 'Provinciaal kader verdozing'. GS gaat akkoord met de beantwoording en heeft kennis genomen van de verschillende trajecten die lopen over dit onderwerp.
Dossier 6571 voorblad
Brief aan PS met antwoorden naar aanleiding van de discussienotitie van de PvdA over verdozing.pdf
- 14.j Datacenters: Brief GS aan PS inz. Eerste deelbesluit Wob-verzoek Telegraaf inzake datacenters (C-agenda RWK, NLG 7-6-2021 en EFB 14-6-2021)
De Wet openbaarheid van bestuur (Wob) regelt het recht op informatie van de overheid. Overheidsinformatie is in principe openbaar. De Wob kent een aantal gevallen waarin de gevraagde informatie niet openbaar kan worden gemaakt. Meer over de Wob is te vinden op www.noord-holland.nl/wob.
Dossier 6845 voorblad
Brief aan PS over beslissing Wob-verzoek Telegraaf inzake datacenters.pdf
- 14.k IBT/MIRT/Regiodeals/Ressen: Brief Raad voor openbaar bestuur inz. advies rol Rijk bij interbestuurlijke samenwerking bij MIRT, Regiodeals en Ressen (C-agenda EFB en M&B 14-6-2021 en NLG en RWK 30-8-2021)
Brief Raad voor openbaar bestuur inz. advies rol Rijk bij interbestuurlijke samenwerking bij MIRT, Regiodeals en Ressen.pdf

- 14.l Stolpenboerderijen: Mail en afschrift van brief aan GS van de Boerderijenstichting N-H inz. behoud stolpboerderijen (C-agenda EFB 14-6-2021). De mail met contactgegevens vindt u op de ingekomen stukkenlijst met NAW gegevens)
Mail Boerderijenstichting N-H d.d. 3 juni 2021 inz. behoud stolpboerderijen (zonder NAW).docx
Boerderijstichting NH brief aan GS inz. stolpboerderijen (geredigeerd).pdf
- 14.m Schriftelijke inspraakreactie Noord Holland Referendum RED 1.0 (A-agenda RWK 03-06-2021 & 10-06-2021; RWK leidend / C-agenda EFB 14-06-2021)
Schriftelijke inspraakreactie NH Referendum RES 1.0.pdf
- 15 C-agenda Financiën, Cultuur en Erfgoed, Sport, Personeel en Organisatie en Inkoop (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Pels)
- 15.a Cultuur: Brief GS aan PS inz. Cultuurconvenant 2021-2024 Ministerie van OCW - MRA (C-agenda EFB 14-6-2021)
Iedere vier jaar sluit het ministerie van OCW convenanten af met de lagere overheden met als doel afspraken te maken over de instandhouding van de culturele infrastructuur. Gezien het opkomende belang van stedelijke regio's in het landelijke cultuurbeleid, heeft het Ministerie er voor gekozen om ook een convenant af te sluiten met de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Provincie Noord-Holland is samen met de gemeente Amsterdam bestuurlijk trekker en voorzitter van het samenwerkingsprogramma Kunst, Cultuur en Erfgoed in de MRA.
Dossier 6475 voorblad
1601237 Cultuurconvenant 2021-2024 MRA def (002).docx
1601242 Bijlage Toelichting bij artikelen 2, 5, 7, 8, 9 en 11 [def].docx
1601241 bijlage Lijst van BIS-instellingen (def) PDF.pdf
1601232 Bijlage Code bruikleen 2017.pdf
Brief aan PS over Cultuurconvenant 2021-2024 OCW - MRA.pdf
- 15.b Erfgoed: Brief GS aan PS inz. Actualisatie provinciaal erfgoedregister: diverse in- en uitschrijvingen van provinciale monumenten (C-agenda EFB 14-6-2021)
Het voornemen wordt bekend gemaakt om drie objecten, die voor de provincie van provinciaal belang zijn, aan te wijzen tot provinciaal monument. Daarnaast wordt in het kader van de actualisering van het provinciaal erfgoedregister een aantal monumenten uit het erfgoedregister uitgeschreven.
Dossier 6406 voorblad
Brief aan PS over actualisatie provinciaal erfgoedregister.pdf
- 15.c Inkoop: Brief GS aan PS inz. vastgesteld Inkoopbeleid 2021-2024 (C-agenda EFB 14-6-2021)
In het Coalitieakkoord 'Duurzaam doorpakken' is vermeld dat het inkoopbeleid gemoderniseerd wordt. Gezien ook de (aangescherpte) doelstellingen in het Coalitieakkoord is een nieuw inkoopbeleid voor de komende vier jaar opgesteld. Met het inkoopbeleid willen we een bijdrage leveren aan een duurzame, bereikbare, leefbare en innovatieve provincie. De provincie Noord-Holland besteedt jaarlijks tussen de 30-50% van haar begroting via inkoop. Met dit inkoopvolume hebben we als provincie impact op onze maatschappelijke opgaven. Het inkoopbeleid, waarin 4 thema's (Circulair Inkopen, Klimaatneutraal Inkopen, Sociaal Inkopen en Ethisch Inkopen) zijn uitgewerkt, sluit onder meer aan bij de doelstellingen van Actieprogramma Klimaat 2020 – 2023, de Circulaire Roadmap van de Metropool Regio Amsterdam (MRA), de Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025 en de Green Deal duurzaam GWW.
Dossier 5855 voorblad
1498055-1531460 Inkoopbeleid 2021-2024 tekst 210330.pdf
Brief aan PS over vastgesteld inkoopbeleid 2021-2024.pdf
- 15.d Motie 41 Noodfonds: Brief GS aan PS inz. Uitnodiging aan gemeenten tot voorstel propositie noodfonds sociale infra voorjaar 2021 (C-agenda EFB 14-6-2021)
Provinciale Staten hebben op 18 mei 2020 een motie aangenomen om een noodfonds in te stellen voor culturele en maatschappelijke organisaties die schade hebben als gevolg van de coronacrisis. Met dit noodfonds heeft de provincie in 2020 samen met de gemeenten 100 instellingen financieel kunnen ondersteunen. Het resterende budget wordt ingezet voor noodsteun in de periode 1 januari – 1 juli van 2021. Gedeputeerde Staten nodigen de samenwerkende Noord-Hollandse gemeenten in Metropoolregio Amsterdam (MRA, minus Amsterdam) en Noord-Holland Noord (NHN) uit, uiterlijk 1 juli 2021, een voorstel in te dienen voor steun aan culturele instellingen van vitaal regionaal belang. Op basis van deze voorstellen zullen GS bijdragen uit het noodfonds verstrekken aan de gemeenten.
Dossier 6507 voorblad
Brief aan PS over inzet restbedrag noodfonds sociale infrastructuur (cultuur) in 2021.pdf
Bijlage 1 brief gemeenten Voorwaarden provinciaal noodfonds sociale infrastructuur voorjaar 2021.docx
- 15.e Circulaire Economie: Wijziging en vaststelling subsidieplafond 2021 uitvoeringsregeling subsidie kleinschalige activiteiten circulaire economie Noord-Holland 2020 (C-agenda EFB 14-6-2021)

De Uitvoeringsregeling subsidie kleinschalige activiteiten circulaire economie Noord-Holland 2020 beoogt activiteiten van in aanmerking komende stichtingen en verenigingen te subsidiëren die bijdragen aan de bewustwording en gedragsverandering van inwoners uit Noord-Holland. Dit om de kansen voor een circulaire economie en het bewustzijn van de noodzaak om tot een circulaire economie te komen te vergroten. De regeling is na openstelling in 2020 aangepast om nog beter aan te sluiten bij de doelen van de provincie Noord-Holland zoals opgenomen in de Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025.

Dossier 6385 voorblad

Brief aan PS over wijziging en vaststelling subsidieplafond 2021 Uvr subsidie kleinschalige activiteiten circulaire economie.pdf

- 15.f Conceptverslag Rekeningencie provincie N-H 04032021
conceptverslag Rekeningencie 04032021.doc
- 15.g Stolpboerderijen: Brief GS aan PS inz. Voortgang Noord-Hollandse Waarderingskaart voor Stolpboerderijen (C-agenda EFB 14-6-2021)
GS nemen kennis van de voortgang van de Noord-Hollandse Waarderingskaart voor Stolpboerderijen en brengen PS daarvan op de hoogte.
Dossier 6702 voorblad
Brief aan PS over voortgang Noord-Hollandse waarderingskaart voor stolpboerderijen.pdf
- 15.h Archeologie/IBT: Brief aan PS over interbestuurlijk toezicht op archeologie (C-agenda EFB 14-6-2021; over dit onderwerp zijn ook schriftelijke vragen door de hr. Kanik D66 gesteld 48-2021))
Met deze brief informeert het college provinciale staten over de manier waarop de provincie toezicht houdt op de Noord-Hollandse gemeenten voor wat betreft archeologie en monumenten.
Dossier 6665 voorblad
Brief aan PS over invulling toezicht op archeologie door provincies.pdf
- 15.i Brief GS aan PS inz. Advies ICOMOS uitbreiding werelderfgoedstatus Stelling van Amsterdam n.v.t
Dossier 6932 voorblad
advies.ICOMOS.pdf
Brief aan PS over advies Icomos uitbreiding werelderfgoedstatus Stelling van Amsterdam.pdf
- 16 C-agenda IPO, ICT en Data en Subsidies algemeen (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Stigter)
- 16.a IPO: Brief GS inz. Kadernota 2022 van het IPO (C-agenda alle commissies: zie ook mogelijkheid tot reageren in nieuwsmail van 26 mei 2021 en hieronder)
Het IPO-bestuur heeft op 22 april de kaderbrief 2022 vastgesteld. De kaderbrief vormt de basis van de begroting 2022. In de nieuwe P&C cyclus is afgesproken dat de kaderbrief van het IPO gedeeld wordt met Provinciale Staten. Zo kunnen zij zich alvast voorbereiden op de behandeling van de begroting 2022 die later dit jaar door het IPO ter vaststelling wordt voorgelegd aan de algemene vergadering.
Voor statenleden en duo-leden:
•Aan de ingekomen stukken van PS is de brief van GS over de Kadernotitie IPO toegevoegd. Hoewel de Kaderbrief geen document is dat volgens de statuten van het IPO door de AV wordt vastgesteld, wordt deze in het kader van het verbeteren van de P&C cyclus IPO wel met u gedeeld. Het IPO bestuur stelt de Kaderbrief wel vast (gedeputeerde Stigter zit hier namens N-H in). Omdat er pas op 14 juni een cie EFB vergadering is, en de kaderbrief in het IPO bestuur op 10 juni wordt vastgesteld vragen de AV leden u uw aandachtspunten over de Kaderbrief aan hen door te geven (Aukelien Jellema en Ayse Er). Deze zullen uw opmerkingen vervolgens bespreken met de hr. Stigter
De uitkomsten van Noord-Holland en van de andere provincies zullen worden meegenomen in de weging van IPO-Bestuur ter voorbereiding op de concept-begroting.
Dossier 6720 voorblad
Kaderbrief IPO 2022 + Oplegger.pdf
Brief aan PS over IPO Kaderbrief 2022.pdf
- 17 C-agenda Openbare orde en Veiligheid, Integriteit, Internationale betrekkingen, Public Affairs, Communicatie, Concerncontrol, Juridische Zaken, Archief, PS- en GS zaken (EFB onderwerpen portefeuille CvdK Van Dijk)
- 17.a Mensenrechten: Brief over mensenrechten schendende doen en laten van de Nederlandse regering (C-agenda EFB 14-6-2021)
Brief over mensenrechten schendende doen en laten van de Nederlandse regering.pdf
- 17.b MRA: Brief transitiecommissie MRA inz. resultaten consultatie en vervolgproces transitie MRA (C-agenda EFB 14-6-2021)
Brief resultaten consultatie en vervolgproces transitie MRA (003).pdf
- 17.c Holocaust Namenmonument: Brief GS aan PS inz. Incidentele subsidie aan Nationaal Comité 4 en 5 mei voor opening Holocaust Namenmonument (C-agenda EFB 14-6-2021),
Met dit besluit wordt aan het Nationaal Comité 4 en 5 mei een incidentele subsidie verstrekt ten bedrage van maximaal € 10.000 voor het onthullen van het Holocaust Namenmonument in september 2021.
Dossier 6836 voorblad

Brief aan PS over incidentele subsidie aan Nationaal Comité 4 en 5 mei voor opening Holocaust Namenmonument.pdf

- 17.d Bibob: Brief GS aan PS inz. ondersteuning van gemeenten bij de uitvoering van de Wet Bibob (C-agenda EFB 14-6-2021; het is de bedoeling dat in september de voortgang van de agenda weerbaar N-H wordt geagendeerd)
- De provincie Noord-Holland heeft onderzoek gedaan om inzichtelijk te maken hoe gemeenten ervoor staan in de bestuurlijke aanpak van criminaliteit middels de Wet Bibob en of er behoefte is aan verdere ondersteuning bij de uitvoering van deze wet. De uitkomst van het onderzoek is opgenomen in het rapport 'Uitvoering wet Bibob door gemeenten', dat in januari 2020 door GS is vastgesteld. Aan de aanbevelingen uit dit rapport is succesvol uitvoering gegeven in het afgelopen jaar.*
- Brief aan PS over ondersteuning van gemeenten bij de uitvoering van de Wet Bibob.pdf
- 18 C-agenda Algemeen
- 18.a Randstedelijke Rekenkamer: Eindrapport Opvolging aanbevelingen 2021 (C-agenda NLG en RWK 7-6 en EFB 14-6)
- RR aan PS NH 'Opvolging aanbevelingen 2021'.pdf
- Eindrapport Opvolging aanbevelingen 2021 NH.pdf
- 18.b Randstedelijke Rekenkamer: Conceptverslag van de vergadering van de programmaraad Randstedelijke Rekenkamer van 22 april 2021
- Conceptverslag van de vergadering van de programmaraad Randstedelijke Rekenkamer van 22 april 2021.pdf
- 18.c MRA: Maandelijks MRA Raads- en Statenleden Bericht - editie 49 (C-agenda NLG en RWK 7-6-2021 en EFB en M&B 14-7-2021)
- Maandelijks MRA Raads- en Statenleden Bericht - editie 49.pdf
- 18.d MRA: Persbericht - MRA doet nieuwe kabinet aanbod voor nationaal herstel uit coronacrisis (C-agenda alle commissies juni 2021)
- Persbericht - MRA doet nieuwe kabinet aanbod voor nationaal herstel uit coronacrisis.pdf

Aangepaste Spreektijdregeling commissie EFB 14-06-2021

“Amsterdams Model” mond open tijd lopen

Tijd loopt ook bij interrupties (alle fracties en GS hebben 2 minuten extra tijd)
Rondvraagpunten, ordevoorstellen en vragen aan sprekers tellen niet mee voor de spreektijd

Fractie	Vergadering van 4 uur
GroenLinks	18 minuten
VVD	17 minuten
D66	14 minuten
PvdA	14 minuten
JA21 (<i>5/9^e deel</i>)	11 minuten
CDA	12 minuten
FvD (<i>3/9^e deel</i>)	7 minuten
PvdD	11 minuten
PVV	11 minuten
SP	11 minuten
ChristenUnie	9 minuten
50+ / PvdO	9 minuten
Denk	9 minuten
Fractie Baljeu (<i>1/9^e deel</i>)	4 minuten
GS (ca. 2/5 ^e deel totaal commissie)	53 minuten

Agenda Economie Financiën en Bestuur

Datum	14-06-2021
Tijd	13:15 – 17:15
Locatie	Hybride (u ontvangt hierover nog bericht)
Voorzitter	Sandra Doevendans
Omschrijving	Het is op dit moment nog niet bekend hoe vergaderd zal worden: digitaal of hybride (fysiek en digitaal). Zodra dat bekend is zal dat hier worden gecommuniceerd.

De vergadering is openbaar en online live te volgen voor toehoorders via <https://noord-holland.stateninformatie.nl>. De publieke tribune is echter gesloten.

Ook is het mogelijk om (digitaal) in te spreken bij de vergadering of vooraf een schriftelijke bijdrage te geven.

Inspreken kan bij de agendapunten die ter bespreking staan geagendeerd (A- en B-agenda), of tijdens het inspreekhalfuur op andere punten die vallen onder de beleidsterreinen van de commissie Economie, Financiën en Bestuur.

Voor het inspreken moet u zich aanmelden bij de Statengriffie. Dat kan tot 15.00 uur op de voorafgaande werkdag (vrijdag 11 juni 2021) bij commissieadviseur Monique de Zwart: zwartm@noord-holland.nl

Let op: alle genoemde tijden bij de afzonderlijke agendapunten zijn richttijden. Indien er geen, of een beperkt aantal, aanmeldingen zijn voor het inspreekhalfuur zullen de agendapunten na punt 3 eerder beginnen.

1 Opening en mededelingen

13:15

2 Vaststelling van de agenda, het verslag van de vorige vergadering, lange termijn agenda en moties- en toezeggingenlijsten

2.a Vooruitblik komende vergadering (en) aan de hand van de Strategische agenda en vaststelling strategische agenda.

Aan de hand van de Strategische Agenda wordt vooruitgekeken naar de komende vergaderingen.

Commissieleden kunnen hierbij voorstellen doen voor de agenda's van deze vergaderingen

3 **Inspreekhalffuur over onderwerpen die niet op de agenda staan maar wel tot de**
13:20 **portefeuille van de commissie horen**

4 **A-agenda Algemeen (CdK, mw. Pels, mw. Zaal en hr. Stigter)**

13:50

4.a **Voordracht jaarstukken 2020 (A-agenda NLG en RWK 7 juni 2021 en EFB en**
M&B 14 juni 2021)

Voorstel voor behandeling:

Aan de commissie wordt gevraagd de verantwoording en de kwaliteit van de behaalde resultaten opgenomen in de jaarstukken 2020 te bespreken die betrekking hebben op de portefeuille van de commissie EFB.

De jaarrekening wordt in zijn geheel ook behandeld in de Rekeningencommissie op 31 mei 2020 (bevindingen Rekeningencommissie zullen ter kennis worden gebracht aan de commissie EFB van 14 juni 2021).

Voor de controlerende rol van Provinciale Staten is het van belang dat de Statencommissies vanuit een vakinhoudelijke invalshoek de jaarstukken bespreken

De bespreking vanuit financiële invalshoek vindt voornamelijk plaats in de Rekeningencommissie en EFB.

Het verslag van de commissie zal als advies aan PS worden gestuurd.

Toelichting:

In de jaarstukken 2020 legt het college verantwoording af over het gevoerde beleid en de behaalde output in het jaar 2020. Het college besluit de jaarstukken 2020 ter besluitvorming toe te zenden aan Provinciale Staten.

4.b **Voordracht Kaderbrief 2022 (A-agenda NLG en RWK 7 juni 2021 en EFB en M&B**
14 juni 2021)

Voorstel voor behandeling:

Ter voorbereiding op de behandeling van de Kaderbrief 2022 in PS van 28 juni 2020 wordt aan de commissie gevraagd die onderwerpen uit de Kaderbrief te bespreken die tot de portefeuille van de commissie van de commissie EFB behoren.

De kaderbrief wordt in alle Statencommissies behandeld. Onderwerpen die tot andere Statencommissie behoren graag daar bespreken.

Het verslag van de commissie zal als advies aan PS worden gestuurd.

Toelichting:

De kaderbrief vormt het startpunt van de jaarlijkse begrotingscyclus. In deze brief schetst het college relevante maatschappelijke en economische

ontwikkelingen en doet voorstellen voor de kaders waaraan de begroting moet voldoen. Nadat PS de kaderbrief hebben vastgesteld werkt het college deze kaders uit in de begroting 2022 die in november door PS zal worden behandeld.

- 5 Rondvraag portefeuille dhr. Van Dijk en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa (naast de rondvraagpunten kunt u hier ook korte vragen over de tot de portefeuille van de hr. Van Dijk behorende punten uit de c-agenda stellen)**

- 6 A-agenda Economie, Arbeidsmarkt en Onderwijs, Bestuur, Interbestuurlijk Toezicht en Europa (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Zaal)**

- 6.a Voordracht Provinciale deelname in Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) (A-agenda EFB 14-6-2021)**

15:00

Voorstel voor behandeling:

Aangeven of u PS adviseert om :

- al dan niet wensen en bedenkingen ter kennis van GS te brengen over het voornemen van GS om deel te nemen in de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij;
- een kapitaalkrediet van € 40 miljoen ter beschikking te stellen opdat het aandelenbelang kan worden verworven en in de benodigde startfinanciering kan worden voorzien.

De voordracht zal op 28 juni 2021 op de agenda van PS staan.

Toelichting:

De provincie heeft het voornemen om samen met Noord-Hollandse gemeenten en het ministerie van EZK een Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) op te richten. Met deze ROM willen overheden werken aan de transitieopgaven in de economie en een duurzaam herstel uit de coronacrisis bevorderen. De intentie hierbij is om een provinciale deelname in de ROM aan te gaan van € 40 miljoen. Met dit besluit worden Provinciale Staten in staat gesteld wensen en bedenkingen op het voorgenomen besluit naar voren te brengen.

- 7 B-agenda Economie, Arbeidsmarkt en Onderwijs, Bestuur, Interbestuurlijk Toezicht en Europa (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Zaal)**

15:40

- 7.a Arbeidsmarkt en onderwijs: Brief GS aan PS inz. Afhandeling motie 184/2020, Investeren in stageplekken voor Noord-Hollandse jongeren (B-agenda 14 juni 2021 of 6-9-2021)**

Voorstel voor behandeling:

Aangeven of u zich kunt vinden in het voorstel van GS om de motie als afgehandeld te beschouwen.

(het is de bedoeling om de visie arbeidsmarkt en onderwijs op 6 september in de commissie EFB te behandelen. Ook is het de bedoeling om voorafgaande aan die vergadering een technische briefing te laten houden door de werkambassadeur).

Toelichting:

Via motie 184, hebben Provinciale Staten het college verzocht om in gesprek te gaan met de technieksector om te onderzoeken of er ondersteuning van de provincie nodig is voor het oplossen van een mogelijk tekort aan stageplaatsen of leerbanen ten gevolge van Covid19 maatregelen. De conclusie is dat er nu geen problemen zijn bij de MBO techniekopleidingen om jongeren aan stages en/of leerwerkplekken te helpen.

7.b Bestuur: Afdoen motie 177 inz. maatwerkdemocratie met vaststelling Agenda bestuurlijke vernieuwing en participatie door GS (B-agenda EFB 14-6-2021)

Voorstel voor behandeling:

Nu de agenda bestuurlijke vernieuwing en participatie definitief door GS is vastgesteld (na behandeling in de EFB van 18 januari 2021) en motie 177 verankerd is in de agenda, verzoeken GS om de motie als afgedaan kan te beschouwen.

U wordt gevraagd aan te geven of via het Presidium aan PS geadviseerd kan worden om de motie als afgedaan te beschouwen.

De inhoud van de agenda staat nu niet ter discussie.

Toelichting:

GS hebben in overleg met PS een Agenda bestuurlijke vernieuwing en participatie opgesteld. De agenda is gebaseerd op het coalitieakkoord en bestaat uit drie onderdelen: visie, doelstellingen en activiteiten. De concept agenda is op 8 december 2020 door GS vastgesteld en vervolgens op 18 januari jl. in de commissie EFB besproken. De commissiebehandeling heeft niet tot aanpassingen geleid en de agenda is ongewijzigd door GS vastgesteld. Daarnaast informeren GS de Staten ook over de uitvoering van motie 177 over maatwerkdemocratie. Maatwerkdemocratie is als activiteit in de Agenda bestuurlijke vernieuwing en participatie opgenomen. GS verzoeken PS om de motie als afgedaan te beschouwen.

8 **Rondvraag portefeuille mw. Zaal en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa (naast de rondvraagpunten kunt u hier ook korte vragen over de tot de portefeuille van mw. Zaal behorende punten uit de c-agenda stellen)**

9 **A-agenda IPO, ICT en Data en Subsidies algemeen (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Stigter)**

9.a **ICT: Voordracht geactualiseerde Datastrategie 2021 – 2023 (A-agenda EFB 14-6-2021)**

16:05

Voorstel voor behandeling:

Adviseren aan PS over de voordracht. De voordracht zal worden geagendeerd voor de PS vergadering van 28 juni 2021.

Toelichting:

Als uitvoering van het coalitieakkoord "Duurzaam doorpakken" heeft het college van GS de 'Geactualiseerde datastrategie 2021 – 2023' vastgesteld.

Deze benoemt drie speerpunten: (1) een verdergaande inzet op data en datatechnologie, met een accent op kunstmatige intelligentie, (2) open data en (3) ethiek.

Elk van deze punten mondt uit in een aantal concrete acties. Het college zal jaarlijks rapporteren over de uitvoering van deze acties.

Vanwege de snelheid van de ontwikkelingen op het terrein van data heeft deze strategie een looptijd van twee jaar.

10 **Rondvraag portefeuille dhr. Stigter en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa (naast de rondvraagpunten kunt u hier ook korte vragen over de tot de portefeuille van de hr. Stigter behorende punten uit de c-agenda stellen)**

11 **B-agenda Financiën, Cultuur en Erfgoed, Sport, Personeel en Organisatie en Inkoop (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Pels)**

11.a **Brief GS inz. Uitvoering Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds 2e tranche.**

16:45

Voorstel voor behandeling:

Met elkaar en de gedeputeerde (n) de inzet voor de 2e tranche van het Economisch Herstel en Duurzaamheidsfond bespreken.

Toelichting:

De uitvoering van het Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds is in volle gang. Met deze brief geeft het college van Gedeputeerde Staten aan welke maatregelen voorbereid worden tot het einde van dit jaar in de 2e tranche. De brief geeft ook een raming van de financiële middelen.

- 11.b Vrijwilligers: Brief GS aan PS inz. afdoen motie 155–2020 ‘Ondersteuning provinciale vrijwilligers in coronatijden’ (B-agenda EFB 14–6–2021; alleen bij voldoende tijd zal dit punt behandeld worden, zo niet dan wordt het verschoven naar EFB 6 september 2021)**

Voorstel voor behandeling:

Aangeven of u zich kunt vinden in het voorstel van GS om de motie als afgehandeld te beschouwen.

Toelichting:

Provinciale Staten hebben op 9 november 2020 met motie 155 het college van GS opgeroepen de vrijwilligers van de provincie een hart onder de riem te steken in deze tijden van Covid-19. Het college informeert PS over de diverse activiteiten die zijn ondernomen sinds het begin van Covid-19 in Nederland. Het belang van vrijwilligers voor Noord-Holland en in heel Nederland is groot. De inspanningen om de vrijwilligers een hart onder de riem te steken, blijven doorgaan.

- 12 Rondvraag portefeuille mw. Pels en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa (naast de rondvraagpunten kunt u hier ook korte vragen over de tot de portefeuille van mw. Pels behorende punten uit de c-agenda stellen)**

- 13 Sluiting**

- 14 C-agenda Economie, Arbeidsmarkt en Onderwijs, Bestuur, Interbestuurlijk Toezicht en Europa (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Zaal)**

- 14.a Brief GS aan PS inz. Jaarverslagen 2020 adviescommissies detailhandel (C-agenda EFB 14–6–2021)**

In het Detailhandelsbeleid Noord-Holland is geborgd dat er twee Regionale Adviescommissies Detailhandel zijn in Noord-Holland: de Regionale Adviescommissie Noord-Holland Noord (RAC NHN) en de Adviescommissie Detailhandel Noord-Holland Zuid (ADZ). Nieuwe plannen voor detailhandel en regionale visies worden door deze adviescommissies bovenregionaal

afgesteld en getoetst aan provinciaal beleid. Deze activiteiten leggen zij vast in een jaarverslag.

14.b Europa: Brief GS aan PS inz. Rapportage over 2020 van de Europastrategie 2017–2021 (C-agenda EFB 14–6–2021)

In de Europastrategie van Noord-Holland 2017–2021 staat dat er jaarlijks gerapporteerd wordt over de voortgang en uitvoering van de ambities uit de strategie. Deze voortgang gaat over de uitvoering en de bereikte resultaten van het laatste jaar van de huidige strategie, het jaar 2020.

14.c Arbeidsmarkt en Onderwijs: Brief GS aan PS inz. Informatie agenda werkambassadeur (C-agenda EFB 14–6–2021; het ligt in de bedoeling om voorafgaande aan de commissie EFB een technische briefing te laten houden door de werkambassadeur; op de agenda EFB van 6–9–2021 staat ook de actualisatie van de ec. agenda waarvan de visie arbeidsmarkt en onderwijs deel uitmaakt; deze brief kunt u dan betrekken bij die behandeling).

Gedeputeerde Staten hebben kennisgenomen van de voortgang van de werkzaamheden en de agenda van de Werkambassadeur voor de periode mei 2021 – mei 2022. De werkambassadeur besteedt met name aandacht aan het versterken en inzetten van de structuur van Publiek–Private Samenwerkingen tussen bedrijfsleven en onderwijs bij innovatie, leven lang ontwikkelen, behouden en vergroten van het aantal technische vakmensen, techniekpromotie en inclusiviteit.

14.d Breedband: Brief GS aan PS inz. Stand van zaken snel internet (C-agenda EFB 14–6–2021; u kunt de brief betrekken bij de actualisatie van de economische agenda waarvan behandeling voorzien is in EFB van 6–9–2021)

Het college heeft een notitie laten opstellen over de stand van zaken over snel internet in Noord-Holland. De notitie is benut voor de technische briefing van Provinciale Staten op 10 mei 2021 en wordt nu in zijn geheel naar Provinciale Staten gestuurd.

14.e Economie: De Kop Werkt! vaststellen Jaarrapportage 2020 (C-agenda EFB 14–6–2021)

De provincie Noord-Holland werkt met de vier gemeenten in de Kop van Noord-Holland (Den Helder, Hollands Kroon, Schagen en Texel) aan de uitvoering van het programma De Kop Werkt! Over de voortgang van het programma wordt gerapporteerd.

14.f **Leefbaarheid, Gezondheid en Milieu: Ingekomen mail Datacenters Hollands Kroon (C-agenda NLG –leidend– en RWK 07-06-2021 en C-agenda EFB 14-06-2021)**

14.g **Bestuur: Digitale mogelijkheid indienen ondersteuningsverklaring referendum (C-agenda EFB 14-6-2021)**

In de Referendumverordening Noord-Holland 2018 is bepaald dat verzoeken tot het houden van een referendum op elektronische wijze kunnen worden ingediend, indien verzekerd is dat die wijze van indiening van verzoeken geen afbreuk doet aan de vereisten van toezicht en betrouwbaarheid. Gedeputeerde Staten dienen hierover een besluit te nemen. Met onderliggend besluit van Gedeputeerde Staten wordt het digitaal indienen van een referendumverzoek via een webformulier mogelijk gemaakt. Dit formulier is te vinden op de website www.noord-holland.nl. Het formulier moet worden ondertekend door middel van DigiD.

14.h **Economie: Brief GS aan PS inz. Mid-term evaluatie Innovatiefonds Noord-Holland (C-agenda EFB 14-6-2021)**

Het Innovatiefonds Noord-Holland is in 2018 opgericht door de Provincie Noord-Holland, UvA-HvA-AMC Ventures Holding en Sanquin. Dit publiek-private fonds is nu ruim 2 jaar operationeel. Bij de oprichting van het fonds werd het fondsvermogen opgesplitst in twee delen. Omdat fondsdeel 1 grotendeels is uitgezet, heeft het fonds een evaluatie laten uitvoeren. De resultaten van deze evaluatie zijn positief: de aandeelhouders waarderen de samenwerking en het fonds opereert doeltreffend en efficiënt.

14.i **Antwoorden n.a.v. de discussienotitie van de PvdA Noord-Holland over verdozing**

Aanleiding voor deze notitie is de discussienotitie van de PvdA over verdozing, zoals besproken in de commissie Ruimte Wonen en Klimaat (RWK) van 8 februari 2021. De PvdA pleit hierin voor een 'Provinciaal kader verdozing'. GS gaat akkoord met de beantwoording en heeft kennis genomen van de verschillende trajecten die lopen over dit onderwerp.

14.j **Datacenters: Brief GS aan PS inz. Eerste deelbesluit Wob-verzoek Telegraaf inzake datacenters (C-agenda RWK, NLG 7-6-2021 en EFB 14-6-2021)**

De Wet openbaarheid van bestuur (Wob) regelt het recht op informatie van de overheid. Overheidsinformatie is in principe openbaar. De Wob kent een aantal

gevallen waarin de gevraagde informatie niet openbaar kan worden gemaakt.
Meer over de Wob is te vinden op www.noord-holland.nl/wob.

15 C-agenda Financiën, Cultuur en Erfgoed, Sport, Personeel en Organisatie en Inkoop (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Pels)

15.a Cultuur: Brief GS aan PS inz. Cultuurconvenant 2021–2024 Ministerie van OCW – MRA (C-agenda EFB 14–6–2021)

Iedere vier jaar sluit het ministerie van OCW convenanten af met de lagere overheden met als doel afspraken te maken over de instandhouding van de culturele infrastructuur. Gezien het opkomende belang van stedelijke regio's in het landelijke cultuurbeleid, heeft het Ministerie er voor gekozen om ook een convenant af te sluiten met de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Provincie Noord-Holland is samen met de gemeente Amsterdam bestuurlijk trekker en voorzitter van het samenwerkingsprogramma Kunst, Cultuur en Erfgoed in de MRA.

15.b Erfgoed: Brief GS aan PS inz. Actualisatie provinciaal erfgoedregister: diverse in- en uitschrijvingen van provinciale monumenten (C-agenda EFB 14–6–2021)

Het voornemen wordt bekend gemaakt om drie objecten, die voor de provincie van provinciaal belang zijn, aan te wijzen tot provinciaal monument. Daarnaast wordt in het kader van de actualisering van het provinciaal erfgoedregister een aantal monumenten uit het erfgoedregister uitgeschreven.

15.c Inkoop: Brief GS aan PS inz. vastgesteld Inkoopbeleid 2021–2024 (C-agenda EFB 14–6–2021)

In het Coalitieakkoord 'Duurzaam doorpakken' is vermeld dat het inkoopbeleid gemoderniseerd wordt. Gezien ook de (aangescherpte) doelstellingen in het Coalitieakkoord is een nieuw inkoopbeleid voor de komende vier jaar opgesteld. Met het inkoopbeleid willen we een bijdrage leveren aan een duurzame, bereikbare, leefbare en innovatieve provincie. De provincie Noord-Holland besteedt jaarlijks tussen de 30–50% van haar begroting via inkoop. Met dit inkoopvolume hebben we als provincie impact op onze maatschappelijke opgaven. Het inkoopbeleid, waarin 4 thema's (Circulair Inkopen, Klimaatneutraal Inkopen, Sociaal Inkopen en Ethisch Inkopen) zijn uitgewerkt, sluit onder meer aan bij de doelstellingen van Actieprogramma Klimaat 2020 – 2023, de Circulaire Roadmap van de Metropool Regio Amsterdam (MRA), de Actieagenda Circulaire Economie 2021–2025 en de Green Deal duurzaam GWW.

15.d Motie 41 Noodfonds: Brief GS aan PS inz. Uitnodiging aan gemeenten tot voorstel propositie noodfonds sociale infra voorjaar 2021 (C-agenda EFB 14-6-2021)

Provinciale Staten hebben op 18 mei 2020 een motie aangenomen om een noodfonds in te stellen voor culturele en maatschappelijke organisaties die schade hebben als gevolg van de coronacrisis. Met dit noodfonds heeft de provincie in 2020 samen met de gemeenten 100 instellingen financieel kunnen ondersteunen. Het resterende budget wordt ingezet voor noodsteun in de periode 1 januari – 1 juli van 2021. Gedeputeerde Staten nodigen de samenwerkende Noord-Hollandse gemeenten in Metropoolregio Amsterdam (MRA, minus Amsterdam) en Noord-Holland Noord (NHN) uit, uiterlijk 1 juli 2021, een voorstel in te dienen voor steun aan culturele instellingen van vitaal regionaal belang. Op basis van deze voorstellen zullen GS bijdragen uit het noodfonds verstrekken aan de gemeenten.

15.e Circulaire Economie: Wijziging en vaststelling subsidieplafond 2021 uitvoeringsregeling subsidie kleinschalige activiteiten circulaire economie Noord-Holland 2020 (C-agenda EFB 14-6-2021)

De Uitvoeringsregeling subsidie kleinschalige activiteiten circulaire economie Noord-Holland 2020 beoogt activiteiten van in aanmerking komende stichtingen en verenigingen te subsidiëren die bijdragen aan de bewustwording en gedragsverandering van inwoners uit Noord-Holland. Dit om de kansen voor een circulaire economie en het bewustzijn van de noodzaak om tot een circulaire economie te komen te vergroten. De regeling is na openstelling in 2020 aangepast om nog beter aan te sluiten bij de doelen van de provincie Noord-Holland zoals opgenomen in de Actieagenda Circulaire Economie 2021–2025.

15.f Conceptverslag Rekeningencie provincie N-H 04032021

15.g Stolpboerderijen: Brief GS aan PS inz. Voortgang Noord-Hollandse Waarderingskaart voor Stolpboerderijen (C-agenda EFB 14-6-2021)

GS nemen kennis van de voortgang van de Noord-Hollandse Waarderingskaart voor Stolpboerderijen en brengen PS daarvan op de hoogte.

15.h Archeologie/IBT: Brief aan PS over interbestuurlijk toezicht op archeologie (C-agenda EFB 14-6-2021; over dit onderwerp zijn ook schriftelijke vragen door de hr. Kanik D66 gesteld 48-2021))

Met deze brief informeert het college provinciale staten over de manier waarop de provincie toezicht houdt op de Noord-Hollandse gemeenten voor wat betreft archeologie en monumenten.

16 C-agenda IPO, ICT en Data en Subsidies algemeen (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Stigter)

16.a IPO: Brief GS inz. Kadernota 2022 van het IPO (C-agenda alle commissies: zie ook mogelijkheid tot reageren in nieuwsmail van 26 mei 2021 en hieronder)

Het IPO-bestuur heeft op 22 april de kaderbrief 2022 vastgesteld. De kaderbrief vormt de basis van de begroting 2022. In de nieuwe P&C cyclus is afgesproken dat de kaderbrief van het IPO gedeeld wordt met Provinciale Staten. Zo kunnen zij zich alvast voorbereiden op de behandeling van de begroting 2022 die later dit jaar door het IPO ter vaststelling wordt voorgelegd aan de algemene vergadering.

Voor statenleden en duo-leden:

- Aan de ingekomen stukken van PS is de brief van GS over de Kadernotitie IPO toegevoegd.

Hoewel de Kaderbrief geen document is dat volgens de statuten van het IPO door de AV wordt vastgesteld, wordt deze in het kader van het verbeteren van de P&C cyclus IPO wel met u gedeeld. Het IPO bestuur stelt de Kaderbrief wel vast (gedeputeerde Stigter zit hier namens N-H in). Omdat er pas op 14 juni een EFB vergadering is, en de kaderbrief in het IPO bestuur op 10 juni wordt vastgesteld vragen de AV leden u uw aandachtspunten over de Kaderbrief aan hen door te geven (Aukelien Jellema en Ayse Er).

Deze zullen uw opmerkingen vervolgens bespreken met de hr. Stigter

De uitkomsten van Noord-Holland en van de andere provincies zullen worden meegenomen in de weging van IPO-Bestuur ter voorbereiding op de concept-begroting.

17 C-agenda Openbare orde en Veiligheid, Integriteit, Internationale betrekkingen, Public Affairs, Communicatie, Concerncontrol, Juridische Zaken, Archief, PS- en GS zaken (EFB onderwerpen portefeuille CvdK Van Dijk)

17.a Mensenrechten: Brief over mensenrechten schendende doen en laten van de Nederlandse regering (C-agenda EFB 14-6-2021)

17.b MRA: Brief transitiecommissie MRA inz. resultaten consultatie en vervolgproces transitie MRA (C-agenda EFB 14-6-2021)

18 C-agenda Algemeen

18.a Randstedelijke Rekenkamer: Eindrapport Opvolging aanbevelingen 2021 (C-agenda NLG en RWK 7-6 en EFB 14-6)

18.b Randstedelijke Rekenkamer: Conceptverslag van de vergadering van de programmaraad Randstedelijke Rekenkamer van 22 april 2021

18.c MRA: Maandelijks MRA Raads- en Statenleden Bericht – editie 49 (C-agenda NLG en RWK 7-6-2021 en EFB en M&B 14-7-2021)

18.d MRA: Persbericht – MRA doet nieuwe kabinet aanbod voor nationaal herstel uit coronacrisis (C-agenda alle commissies juni 2021)

Uitwerking Corona-richtlijnen voor de commissievergaderingen

- Er wordt slechts één woordvoerder per fractie, per agendapunt toegelaten in de vergaderzaal.
- Overige commissieleden zitten in de zijzalen aan 1 persoons tafels.
- Na elk agendapunt wordt aan de commissie gevraagd of er geschorst dient te worden om een wisseling van woordvoerders mogelijk te maken en om de werkplekken schoon te maken.
- De anderhalve meter regel dient nageleefd te worden te worden.
- Er worden géén toehoorders toegelaten in de vergaderzaal of elders in het Provinciehuis. De publieke tribune blijft voorlopig gesloten.
- Insprekers kunnen digitaal inspreken.
- De commissievoorzitter ziet toe op de naleving van deze 'corona-regels' voor de commissievergadering.

Vragen over de uitwerking van de Corona-richtlijnen voor de commissievergaderingen kunnen worden gesteld via: statengriffie@noord-holland.nl

Rondvraagpunt van de hr. Hartog VVD voor portefeuille gedeputeerde Zaal over komst van Shine in relatie tot Pallas

In onderstaand bericht wordt de komst van Shine naar Veendam beschreven.

<https://www.laka.org/nieuws/2021/concurrent-pallas-productie-medische-isotopen-door-shirt-in-veendam-15329>

Onze fractie is bekend met de brief die op 22/4 op de c-agenda van de commissie EFB heeft gestaan onder punt 12b, daar wordt in de brief aan de Tweede Kamer gesproken over Shine in relatie tot Pallas. Zoals wij de brief lezen wordt de komst van Shine verwelkomd, maar is de verwachting Shine de komende 10 tot 20 jaar niet in staat is om therapeutische isotopen te produceren.

Inmiddels lijkt de komst van Shine naar Nederland een voldongen feit. Ter voorkoming van het stellen van schriftelijke vragen wil ik namens mijn fractie de volgende vragen aan de gedeputeerde stellen. Hopelijk kan ze daar tijdens de commissie op antwoorden.

Is de gedeputeerde bekend met het bericht over de (definitieve?) komst van Shine naar Nederland en zo ja, heeft zij hierover al contact gehad met het Ministerie en stichting voorbereiding nieuwbouw Pallas-reactor? Kan de gedeputeerde de commissieleden bijpraten over wat de komst van Shine naar Nederland betekent voor de nieuwbouwplannen van de Pallas-reactor, de ontwikkelingen van de Energy & Health Campus in Petten en het behoud aan hoogwaardige werkgelegenheid voor de regio en in het algemeen voor Noord-Holland?

Aanvullende rondvraagpunten van de hr. Zoon PvdD voor portefeuille gedeputeerde Zaal over komst van Shine in relatie tot Pallas

Dank aan de VVD voor het indienen van vragen over Shine.

We zijn niet verbaasd over de mogelijke komst van Shine naar Nederland. Wel maken we ons zorgen over de voorwaarden van de provinciale lening. Het idee was een getrapte vrijgave van provinciale gelden, om provinciale risico's te beperken. Maar het hele proces is nog niet veel verder en wel zijn alle gelden overgemaakt. Nu lijkt private financiering echter verder weg dan ooit.

Twee vragen:

1. Bent u met de minister in overleg over terugbetaling van de provinciale lening?
2. Bent u in gesprek met Shine Veendam voor samenwerking, wanneer de fabriek in 2025 klaar is?

Rondvraag Commissie EFB 14 Juni 2021 voor Commissaris van de Koning Arthur van Dijk

Reactie richting de transitiecommissie op voorstel versterkte MRA-samenwerking

Op respectievelijk 22 maart en 22 april lag het voorstel van de transitiecommissie over MRA-samenwerking voor in de Commissie Economie, Financiën en Bestuur. Hierbij werd de commissie gevraagd om aandachtspunten mee te geven voor de verdere bespreking van dit voorstel in de regiegroep.

Op 25 mei kwam de transitiecommissie met een nieuwe brief, waarin onder andere verwezen werd naar de reacties van de Raden en Staten. Als reactie van de Provinciale Staten van Noord-Holland is hier de brief van Gedeputeerde Staten van 15 april gepubliceerd, die bestaat uit een reactie op de bespreking in EFB van 22 maart¹. De brief van Gedeputeerde Staten bevat geen overzicht van de aandachtspunten die de commissie heeft meegegeven. Daarnaast is deze brief opgesteld op 15 april, terwijl het voorstel nog een keer uitgebreid besproken is in de commissie op 22 april.

In het “Overzicht ingekomen wensen en opvattingen voorstel transitie MRA” wordt ook slechts één keer een wens genoemd van Noord-Holland, tegenover bijvoorbeeld negentien wensen van onze zusterprovincie Flevoland. Zo wordt bijvoorbeeld onze suggestie om agenda’s en notulen van ambtelijke en portefeuillehoudersoverleggen op voorhand ter kennisgeving op te sturen nergens genoemd.

Naar aanleiding van deze publicaties willen wij graag enkele vragen stellen aan de portefeuillehouder:

- In hoeverre zijn de aandachtspunten van de commissie uitgedragen richting de transitiecommissie? Kunt u aangeven waarom de aandachtspunten van de provincie Noord-Holland nauwelijks terug komen in de samenvatting?
- Op welke manier is de bespreking van het voorstel op 22 april verwerkt in de reactie van Noord-Holland op het voorstel, aangezien de brief geschreven is voor deze bespreking?
- Is de portefeuillehouder bereid de relevante aandachtspunten van de provincie Noord-Holland, zoals geuit in de commissie EFB, nogmaals onder de aandacht van de transitiecommissie te brengen met het verzoek deze nadrukkelijker te betrekken bij en te benoemen in hun reactie?

¹ <https://www.metropoolregioamsterdam.nl/metropool-van-grote-klasse/>

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
1	M&B	GroenLinks	Nicole van der Waart	voordracht p2 (toelichting, 2 ^e punt, kapitaallasten)	De kapitaallasten zijn lager doordat een aantal projecten vertraging heeft. - Welke projecten zijn dit? - Gaat het hierbij ook om vervanging, of levert dit geen verschil in kapitaallasten?	De volgende projecten waren begroot voor jaarschijf 2020, maar resulteren niet in kapitaallasten in de jaarrekening 2020 maar in jaarrekening 2021 door vertraging: 1. Cruquiusbrug A (traj.benadering) 2. Bereikbaarheid Waterland: maatregelen N247 ged.A10-Edam 3. Herinrichting N417, gemeente Hilversum 4. N236 rec N236 deel 6: Faunapassage -Noordereind 5. Trajectbenadering N245a: ged. N504 verk.plein 6. Aanleg fietstunnel Kerkstraat gemeente Zaanstad 7. N205-08 Bermverh N205 ged N232-Vijfhuize 8. N201-29 Trajectben Heemstede-Fokkerweg Echter, het volgende heeft ook een materiële invloed gehad op de lagere kapitaallasten in 2020. In de grond- weg- en waterbouwkundige werken zijn in 2020 14 PMI activeringen met een negatieve aanschafwaarde en/of boekwaarde gecorrigeerd. De totale boekwaarde van deze activa bedroeg per 01-01-2020 € 2,1 miljoen. Deze correctie is verwerkt als negatieve afwaardering van € 4 miljoen (positief resultaatteffect) en een extra afschrijving van € 1,9 miljoen (negatief resultaatteffect) voor het deel dat in het verleden negatief is afgeschreven.	Zita Pels Jeroen Olthof
2	M&B /EFB	GroenLinks	Nicole van der Waart	voordracht p. 3 (bij 8, lokale heffingen)	De opbrengsten motorrijtuigenbelasting is 0.9 mln hoger, vooral door de correctie van 0.7 mln. - Hoe is de resterende 0,2 mln te verklaren? - Hoe is de ontwikkeling van deze opbrengsten in de afgelopen jaren?	- Dit is te verklaren door een autonome groei van het aantal voertuigen. We zien dat los van deze correctie meer auto's staan ingeschreven in Noord-Holland. - Opbrengst JR2020: €223,6 mln - Opbrengst JR2019: €218,4 mln - Opbrengst JR2018: €208,0 mln	Zita Pels

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
						- Opbrengst JR2017: €201,9 mln	
3	M&B	GroenLinks	Nicole van der Waart	voordracht p. 4-5 Bij 1 Aanvullende onttrekking	De uitgaven binnen het programma bereikbaarheid.....hoger dan begroot - Wat is hier de reden van?	In de afgelopen jaren werd bij de jaarrekening vastgesteld dat de subsidie-uitgaven voor projecten OV, wegen en fiets binnen het programma Bereikbaarheid steeds fors lager waren dan begroot. Om voor 2020 deze onderbesteding te voorkomen, is bij de Laatste begrotingswijziging 2020 € 5 miljoen afgeraamd. Achteraf was dit bedrag te hoog aangezien de werkelijke uitgaven hoger zijn dan geraamd.	Jeroen Olthof
4	M&B	GroenLinks	Nicole van der Waart	Jaarstukken 2020 p. 29	Indicatoren 2.2.2.1 Voortgangsstudie en projecten was begroot in 20, 7 gerealiseerd. - Hoe wordt dit verschil verklaard?	Toegenomen complexiteit in de projecten maakt dat projecten meer capaciteit en afstemming vergen dan geprognostiseerd. Daarnaast bestaan enkele algemene projecten uit meerdere deelprojecten, waardoor de faseovergang van de deelprojecten niet goed aansluiten bij de begrotingsindicator.	Jeroen Olthof
5	M&B	GroenLinks	Nicole van Waart	Jaarstukken 2020 p. 33	Indicatoren 2.2.3.1 CO2 metingen implementeren en doelstelling vaststellen is in 2020 niet gerealiseerd. Er staat een verklaring bij over het offertetraject dat verklaring opliep en het vergaren van data. - Klopt het dat deze vertraging snel was ingehaald?	De opdracht voor de CO2 metingen (CO2 monitor) is uiteindelijk in juli 2020 verstrekt. De verwachting is dat de CO2 monitor na de zomer 2021 wordt opgeleverd. Hiermee is de oplevering later dan oorspronkelijk gepland (eind 2020).	Jeroen Olthof
6	M&B	GroenLinks	Nicole van der Waart	Jaarstukken 2020 p. 35	Pilot MCD; deze voldoet 'enkel voor het domein verkeersmanagement'. - Voor welke domeinen voldoet deze mcd niet? En waarom?	De pilot MDC (multi domein centrale) is geïnitieerd om te bepalen of het mogelijk is om vanaf 1 bediendesk de 3 domeinen (tunnel, verkeersmanagement als brug) te bedienen. Dit bleek technisch zeer complex en heeft uiteindelijk niet het gewenste resultaat opgeleverd.	Jeroen Olthof

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
						Tunnel en verkeersmanagement vindt al sinds 2012 plaats vanuit één centrale in Hoofddorp, maar vanuit twee totaal gescheiden systemen en desks.	
7	NLG	GroenLinks	Rien Cardol	Inleiding Programma Groen p. 80	Op blz. 80 (inleiding programma Groen) schrijft het college: "Het belang van biodiversiteit, en het verband tussen een gezonde leefomgeving en de menselijke gezondheid, werd gemeengoed." Een mooie positieve beoordeling die nieuwsgierig maakt. Waarop baseert u dit optimisme, kunt u voorbeelden geven ter illustratie?	Dit optimisme is gebaseerd op het feit dat de aandacht voor natuur en landschap, voor de zorgwekkende staat van de biodiversiteit en voor het belang van herstel ervan, steeds meer wordt benadrukt. We zien dit terug in de sterk tegenomen media-aandacht voor dit onderwerp, en nog eens versterkt door het belang van een groene leefomgeving in de Corona-crisis. Ook in het politieke debat zien we die toegenomen aandacht. Een mooi voorbeeld 'dicht bij huis' is het coalitieakkoord 'Duurzaam doorpakken!'.	Esther Rommel
8	NLG	GroenLinks	Rien Cardol	P. 83	Op blz. 83 spreekt het College over NNN-realisatie en de rol die de gebiedsgerichte aanpak (GGA) daarin speelt. Daarbij wordt een aantal doelen benoemd voor de gebiedsprocessen. Opvallend genoeg ontbreekt hier: transitie naar natuur inclusieve landbouw. Kunt u aangeven waarom dit niet als doelstelling wordt benoemd? En kunt u bevestigen dat deze doelstelling wel wordt meegenomen in de GGA?	Ja, dit kunnen wij bevestigen. Het feit dat de transitie naar een duurzame landbouw hier niet is genoemd, is een ommissie.	Esther Rommel/ Ilse Zaal
9	NLG	GroenLinks	Rien Cardol	Tabel beleids-indicatoren p. 84	In de tabel met beleidsindicatoren op blz. 84 wordt gesteld dat de totale NNN omvang eind 2020 56.573 hectare bedraagt. - Betekent dit dat de doelstelling voor 2027 al is behaald? - Wat wordt bedoeld?	Nee, dit betekent dat eind 2020 56.573 ha begrensd is als NNN. Door compensatie en herbegrenzing fluctueert de omvang van het begrensde NNN soms een klein beetje.	Esther Rommel
10	EFB/ RWK	GroenLinks	Anouk Gielen	P. 61	Waarom is op circulaire economie wel het beschikbare subsidieplafond 2020 bereikt, maar blijkt dit niet uit de beleidsindicatoren?	Op het moment van vaststellen van de begroting 2020 was de uitvoeringsregeling waarop deze informatie betrekking heeft (Uitvoeringsregeling Kleinschalige activiteiten Circulaire Economie Noord-Holland 2020) nog niet vastgesteld. Om die	Zita Pels

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
						reden is er geen beleidsindicator opgenomen voor dit instrument.	
11	RWK	GroenLinks	Anouk Gielen	p. 62	Hoe is de onderbesteding 4.2.1 Bijdragen aan de energietransitie opgebouwd?	Verwachting was om in 2020 een opdracht van € 320.000 te verstrekken voor plaatsen van zonnepanelen op tunnels. Door vertraging in opdrachtverstrekking heeft dit plaatsgevonden begin 2021 (zie jaarrekening blz 179). Daarnaast is er bij het onderwerp Energie neutraal maken eigen organisatie minder uitgegeven omdat bij het Huis van Hilde de gasketel niet is vervangen door een warmtepomp. Dit was technisch niet mogelijk. En de uitvoering van isolerende maatregelen in de Dokterswoning zijn verschoven van eind 2020 naar eerste half 2021.	Edward Stigter.
12	EFB	CDA	Christa Kuiper	19	Zijn de gemeenten en omgevingsdiensten niet verplicht om gegevens aan te leveren voor de Risicokaart gezien het belang daarvan? Heeft de afname van de aanlevering van gegevens alleen betrekking op het onderdeel Gevaarlijke stoffen of ook andere onderdelen van de Risicokaart?	De gemeenten en omgevingsdiensten zijn verplicht om gegevens aan te leveren. De afname heeft betrekking op de gehele kaart. De kaart bestaat uit twee delen. De RRGs (register risico situaties gevaarlijke stoffen) en de ISOR (informatie systeem overige randtypen).	cvdK?
13	EFB	CDA	Christa Kuiper	34	Aangegeven is dat de provincie Noord-Holland een belangrijke rol speelt bij de doorontwikkeling van instrumenten om duurzaamheid te stimuleren. Kunt u hierop een toelichting geven?	De Provincie Noord-Holland is op o.a. de volgende vlakken betrokken bij de ontwikkeling van de instrumenten. Hieronder staan enkele voorbeelden hiervan: - Actieve rol in Buyer groups en akkoorden voor asfalt, beton en zero emissie materieel (zowel in werkgroepen als stuurgroepen). In de Buyer groups worden duurzaamheidseisen en -criteria voor contracten geharmoniseerd met andere overheden; - Actieve deelname in P12 (interprovinciaal overleg) en leidende rol in subgroepen klimaatmitigatie, circulatiteit. - Betrokken bij opzetten landelijk Monitoringssysteem CO2 emissies;	J. Olthof

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
						- Actieve adviesrol bij ontwikkeling DuboCalc (software voor berekeningen CO2/MKI bij GWW projecten); Initiatie en uitvoering van MKI en DuboCalc Webinars voor Provincies en gemeenten Nederland breed.	
14	EFB	CDA	Christa Kuiper	35	Wat behelst de praktijkproef "Multidomein centrale"?	Zie beantwoording vraag 6.	Jeroen Olthof
15	M&B (EFB)	CDA	Christa Kuiper	36	Waarom is er bij de uitvoering van het beleidsdoel 2.3.2. (OV, wegen en kunstwerken in standhouden) ruim € 10 miljoen minder uitgegeven dan begroot?	Op pagina 169 van de jaarstukken 2020 is te zien waar dit verschil van 10 miljoen voor OD 2.3.2 hoofdzakelijk door wordt veroorzaakt. Doordat projecten vertraagd zijn of nog niet (of een kleiner gedeelte) gerealiseerd is 6,5 miljoen minder aan lasten vanuit variabel onderhoud en 0,9 miljoen voor vervangingsinvesteringen uitgegeven. De oorzaken hiervan zijn divers. Onder andere vertraging in grondverwerving, aanbestedingsprocedures en RO procedures zijn oorzaken waardoor planningen anders verlopen dan vooraf aangenomen. Daarnaast is minder uitgegeven aan strategisch beheer, naast vertraging door COVID 19 is er dit jaar minder geïnspecteerd dan gemiddeld waardoor er minder budget is uitgegeven.	Jeroen Olthof
16	M&B	CDA	Christa Kuiper	37	Er is een toename geweest van 20% van het aantal vragen, klachten en meldingen bij het Service punt Noord-Holland. Is de toename zeer divers te noemen of blijkt uit de analyse dat deze toename door een aantal specifieke zaken wordt veroorzaakt?	De toename van het aantal meldingen heeft diverse oorzaken; Burgers en bedrijven weten het servicepunt PNH makkelijker te vinden, zo is in 2020 het binnenkomende telefoonverkeer met 15,4% gestegen. Daarnaast is het servicepunt meer data gedreven gaan werken en zijn ze onder andere de IM-meldingen (Incident management) en Wibon/klic meldingen (aanmelden machinale graafwerkzaamheden) gaan registreren, ook dit heeft logischerwijs bijgedragen aan het verhogen van het aantal meldingen, vragen en klachten. Specifiek zijn er door de Corona pandemie veel extra (aan)vragen geweest voor een ligplaats aan de provinciale vaarwegen. Ook het uitstellen van de zomerbediening voor bruggen in combinatie met het mooie weer heeft voor veel extra aanvragen voor brugopeningen gezorgd. De combinatie	GS

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
						van al deze factoren zorgt voor de stijging van 20% in het aantal geregistreerde meldingen.	
17	NLG	CDA	Diana Dekker	45	PNH is samen met HHNK trekker in landelijke pilot omtrent mogelijke invoering van de zorgplicht voor regionale keringen. Welke pilot betreft dit, waar en wanneer?	De provincie stelt de veiligheidsnormen voor alle regionale keringen vast en op basis daarvan worden met de waterschappen afspraken gemaakt over het periodiek toetsen en op orde houden en zonodig verbeteren van de keringen. Jaarlijks rapporteren de waterschappen aan de provincie de stand van zaken rondom de toetsing en de verbeteropgave van de regionale keringen. De provincies Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht trekken hierin op met de betreffende 8 waterschappen, wat geleid heeft tot eenduidige gezamenlijke afspraken vastgelegd in “Het Uitvoeringsbesluit regionale waterkeringen West-Nederland”. In het Uitvoeringsbesluit staat dat in 2024 de regionale keringen opnieuw getoetst moeten zijn en dat op basis van deze toetsing alle keringen in 2030 aan de veiligheidsnorm moeten voldoen. HHNK en de provincie Noord-Holland hebben sinds 2020 ambtelijk en bestuurlijk verkennende gesprekken gevoerd over een project ‘Zorgtaak Regionale Waterkeringen’. HHNK heeft aangegeven dat er mogelijkheden zijn om vanaf 2024 het beheer van een deel van de regionale keringen op een nieuwe wijze in te vullen. Na 2024 weten we namelijk, na de nieuwe toetsing, welke keringen aan de norm voldoen en eventueel nog verbeterd moeten worden. Dit wordt als een ideaal moment gezien om verder invulling te geven aan het uitgangspunt “continu inzicht”, in de vorm van “preventief beheer en onderhoud”. Dus niet alleen periodiek toetsen en verbeteren, maar vooral ook continu monitoren van de kering, om vroegtijdig te kunnen anticiperen of en wanneer een regionale kering eventueel onder de norm gaat zakken.	Cees Loggen

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
						Onder Zorgtaak Regionale Keringen wordt dan ook verstaan 'Het aantoonbaar voldoen aan de vastgestelde veiligheidsnorm door preventief beheer en onderhoud' Met continu inzicht geeft de moderne waterbeheerder uitwerking aan het 'in control' willen zijn. Dit continu inzicht is de basis voor de beheertaken (zoals crisisbeheersing, beheer en onderhoud, inspecteren en toetsen) rondom de waterkeringen. Dit inzicht wordt doorlopend verbeterd door uitvoering en evaluatie van deze beheertaken. Het toezicht vanuit de provincie zou door deze nieuwe werkwijze ook moeten worden aangepast, ook mbt de jaarlijkse verantwoording van de waterschappen richting de provincies. Op basis van deze nieuwe inzichten en mogelijke nieuwe werkwijze van de waterschap zijn we samen een project Zorgtaak Regionale Keringen gestart. In dit project: - zal de werkwijze van de zorgtaak regionale waterkeringen verder worden uitgewerkt, - zullen afspraken worden gemaakt over toezicht, en; - zullen botsproeven voor een aantal dijktrajecten worden georganiseerd (toetsen theorie aan de praktijk). Dit project zal samen met het landelijk Ontwikkelingsprogramma Regionale Keringen (ORK) van STOWA worden uitgevoerd. Hiermee is het een landelijke pilot, waarin onder ander de koppeling wordt gelegd met de zorgplicht voor primaire keringen, die een wettelijke uitwerking heeft.	
18	NLG	CDA	Diana Dekker	46	Wat behelst de uitbreiding en verduurzaming van het Vlietermonument precies?	Dit betekent dat het Vlietermonument wordt uitgebreid en gerenoveerd conform het GS besluit van 6 oktober 2020 met kenmerk 1500638/1500648. Over deze uitbreiding en renovatie zijn PS al eerder geïnformeerd in 2015 als	Cees Loggen

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
						onderdeel van de GS besluiten met de kenmerken 467062/521728 en 467062/718134. Naast de renovatie van het Vlietermonument wordt het gebouw uitgebreid. Het gebouw is te klein voor de aantallen bezoekers en de benodigde voorzieningen. Het nieuwe gebouw wordt rolstoeltoegankelijk. Er wordt daarnaast onderzocht welke mogelijkheden er zijn om de energie- en watervoorziening in de toekomst te verduurzamen. De Nieuwe Afsluitdijk (het samenwerkingsverband van de provincies Fryslân en Noord-Holland en de gemeenten Hollands Kroon en Súdwest Fryslân) is medefinancier om de uitbreiding en de verduurzaming mogelijk te maken. Zie ook de website over de Afsluitdijk: https://deafsluitdijk.nl/projecten/renovatie-vlietermonument-afsluitdijk/hoef/	
19	RWK	CDA	Wilma van Andel	65	Is er in 2020 minder uitgegeven aan het uitdragen van de Omgevingsvisie dan was begroot, omdat fysieke bijeenkomsten vanaf half maart niet konden plaatsvinden?	Ja, dat klopt.	Cees Loggen
20	RWK	CDA	Wilma van Andel	66	Welke kosten zijn er in 2020 gemaakt voor het digitale Stelsel Omgevingswet? Is dit meer of minder dan waar rekening mee is gehouden? Loopt de invoering technisch voor of achter? Hoe is de ervaring die in 2020 is opgedaan met de producten uit het digitale stelsel geweest?	Er is € 240.750 besteed aan de informatiehuizen. Hier was in 2020 € 396.000 voor geraamd. De invoering van de Omgevingswet loopt technisch bij de provincie conform planning. Op onderdelen zijn we afhankelijk van het Rijk en daar loopt de invoering technisch (Digitaal Stelsel Omgevingswet) niet geheel conform planning. In 2020 zijn bij de provincie nog geen ervaringen opgedaan met de producten uit het digitaal stelsel, wegens het nog niet beschikbaar zijn daarvan.	Cees Loggen
21	RWK	CDA	Niek Wijmenga	66	Is het mogelijk om op een dieper detailniveau in te zien waar de ruim 2,4 miljoen aan lasten ten behoeve van “omgevingsvisie uitdragen” voor ingezet zijn?	De uitgaven zijn als volgt: • Omgevingswet € 288.268 • IPO bijdragen € 387.870 • Omgevingsvisie € 20.000 • Omgevingsverordening € 9.505	Cees Loggen

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
						- Capaciteitskosten bel € 1.631.455 - Capaciteitskosten cz € 117.234 Totale uitgaven € 2.454.334 Grootste deel van de lasten zijn de capaciteitskosten die drukken op dit operationeel doel.	
22	M&B	CDA	Wilma van Andel	68	Er wordt aangegeven dat de kritische houding van de BRS, waar de provincie voorzitter van is, zijn vruchten begint af te werpen, omdat we (de provincie) steeds beter betrokken wordt. Vraag: is dit ook al op inhoud terug te zien in beslissingen die bij het rijk genomen worden over Schiphol, of in voorbereidingen op die beslissingen?	We worden als BRS actiever betrokken. Met de minister is ook afgesproken om dit via de lijn van de interbestuurlijke samenwerking te bestendigen. Aanvullend zie je dat steeds meer partijen onze argumenten overnemen en onderschrijven (zie onder meer de adviezen van de commissie MER op o.a. de LVN, LRH en de LVB die uit onze zienswijzen citeren).	Jeroen Olthof
23	RWK	CDA	Wilma van Andel	Onderaan p. 69	Welke samenwerkingsovereenkomsten voor de regio's Gooi en Vechtstreek en Kennemerland worden hier bedoeld? Volgen deze nog voor de andere regio's?	Hiermee worden de regionale samenwerkingsagenda's bedoeld die ook als instrument benoemd zijn in de provinciale Omgevingsvisie en die benoemd worden in paragraaf 2.4.1.2 (blz 22) van de jaarstukken. Ja, er volgen nog regionale samenwerkingsagenda's voor andere regio's maar mogelijk niet voor alle regio's. Een agenda is maatwerk en resultaat van een gezamenlijk proces. In sommige regio's ontbreekt op dit moment gemeentelijke capaciteit of ligt de focus eerst op andere ontwikkelingen of het verder brengen van de onderlinge samenwerking binnen de regio.	Jeroen Olthof
24	NLG	CDA	Wilma van Andel	70	Is nu al bekend wat het tevredenheidscijfer voor het uitvoering van het pachtprogramma voor 2020 is? Waarom is een tevredenheid van het cijfer 7 begroot, waarom niet hoger?	De tevredenheidscijfers over 2020 zijn recent beschikbaar gekomen: de respondenten hebben de rapportcijfers 6,3 voor de tevredenheid met de provincie en een 6,4 voor de kwaliteit van het pachtproces gegeven. De respons op het onderzoek was beduidend lager dan de vorige enquête in 2018. In het tevredenheidsonderzoek onder pachters en niet-pachters in 2018 werd de tevredenheid beoordeeld met een rapportcijfer 6,0. In 2020 hebben wij nieuw pachtbeleid vastgesteld, waarbij er onder andere twee belangrijke veranderingen zijn	Esther Rommel

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
						doorgevoerd: een algeheel verbod op de toepassing van glyfosaat en de uitgifte van de pachtgronden via een openbare inschrijving. Onze verwachting was dat deze wijzigingen zijn niet voor alle agrarische ondernemers even gunstig zijn. Om een verbetering na te streven die reëel is, is gekozen voor een iets hoger rapportcijfer dan in 2018.	
25	EFB	CDA	Wilma van Andel	73	Kan er aangegeven worden waarom er een bezwaar is ingediend bij de raad van state voor een garantstelling van de provincie voor aanleg van een glasvezelnetwerk?	De provincie heeft een garantie verstrekt voor de lening die nodig is het glasvezelnetwerk in Hollands Kroon aan te leggen. Een marktpartij heeft hier bezwaar tegen gemaakt, omdat dit gebied ook commercieel (door hen) ontsloten zou kunnen worden. Het verwijt is dat de provincie de Europese staatsteunregels niet juist gevolgd zou hebben. Het bezwaar is ongegrond verklaard, zo ook het latere beroep bij de rechtbank. De marktpartij is daarna in hoger beroep gegaan bij de Raad van State. We verwachten medio juli 2021 een uitspraak.	Ilse Zaal
26	RWK	CDA	Wilma van Andel	77	Waar bestond de actieve rol uit die de provincie heeft genomen in het kader van de Woondeal met het Rijk?	De provincie was via de MRA medeopsteller van het woondeal, zowel bestuurlijk als ambtelijk. Voor het opstellen en voor het uitvoeren van de woondeal was/is de gedeputeerde voor wonen (eerst: Geldhof, toen: Loggen) één van de drie bestuurlijk trekkers van de woondeal. Naast de wethouder van Amsterdam (dhr. Ivens) en de voorzitter van het Portefeuillehoudersoverleg Bouwen Wonen van de MRA (wethouder dhr. Scholten van Diemen).	Cees Loggen
27	RWK	CDA	Wilma van Andel	77	Wat zijn de afspraken met het Rijk over de benodigde woningbouwproductie? En lees ik deze zin goed als dat er ook afspraken zijn gemaakt met het Rijk over het in beeld brengen van de plancapaciteit voor korte, middellange en lange termijn? Zo ja, hoe zien deze afspraken eruit?	In de Woondeal 2019 zijn afspraken gemaakt over de bouwproductie en de beschikbare plancapaciteit en de bouwproductie in de MRA (15.000 woningen p/j). Op basis van de hogere CBS prognose en gesprekken met het Rijk is de productiedoelstelling in het BO Leefomgeving Noord-West Nederland van 8 juni in 2020 voor de MRA opgehoogd naar 175.000 woningen in de periode 2020-2030 (17.500 woningen per jaar i.p.v. 15.000). Als belangrijke randvoorwaarde voor realisatie van deze doelstelling is daarbij opgenomen dat de gemaakte afspraken van de Woondeal 2019 ten aanzien van de inzet van het Rijk worden nagekomen. De kern van deze	Cees Loggen

Nr	Com miss ie	Fractie	Naam vragenstel ler	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
						afspraken is op pagina 4 van de woondeal (verseon kenmerk 1245300) weergegeven. In het BO Leefomgeving Noord-West Nederland van 21 april jl. is door het Rijk en de regio de bestuurlijke afspraak gemaakt om voor zeven middelgrote steden in de MRA en twee daarbuiten (Alkmaar en Hoorn) én vijf grootschalige ontwikkellocaties (waaronder Havenstad en Haarlemmermeer Westflank en stationsomgeving) gebiedsplannen op te stellen. Uitgangspunt is dat de benodigde Rijk-regio inzet om de versnelling in deze gebiedsontwikkelingen mogelijk te maken, in het BO MIRT najaar (november 2021) geagendeerd wordt en bestuurlijk wordt vastgesteld. De plancapaciteit wordt in beeld gebracht via de monitor plancapaciteit van de provincie (en MRA) en - afgezet tegen de woningbehoeftecijfers - geanalyseerd in de provinciale monitor woningbouw. Deze rapportage en de resultaten van de monitor plancapaciteit worden in diverse trajecten, waaronder Verstedelijkingsstrategie en uitvoering van de woondeal waarvan de gedeputeerde één van de bestuurlijk trekkers is, regelmatig gedeeld en besproken met het Rijk. Zie voor meer informatie over de woondeal: https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2019/07/05/rijk-en-regio-amsterdam-tekenen-woondeal-voor-meer-betaalbare-woningen	
28	NLG	CDA	Willemien Koning	88	Tekst : <i>'De provincie gaat eind 2022 stoppen met het agrarisch natuur- en landschapsbeheer (anlb) binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN). De reden hiervoor is dat het NNN een duurzaam ecologische structuur is en bij agrarisch natuurbeheer de primaire gebruiksfunctie 'agrarisch' blijft. Dit was al eerder besloten, maar is een jaartje later dan aanvankelijk gepland, omdat de lopende subsidies voor agrarisch</i>	De uitvoering van de door u genoemde motie is gebeurd door het in uw Staten vaststellen van de zgn. 'Overeenkomst verkenningsjaar agrarisch natuurbeheer'. Op basis hiervan zijn gebiedsprocessen gestart in de Eilandspolder, het Wormer- en Jisperveld en de Mijzenpolder. Tijdens deze uitvoering is er opnieuw discussie ontstaan over de werkbaarheid van het instrument duurzaam agrarisch natuurbeheer. De recente brief van de agrarische collectieven gaf hier uiting aan. Op dit moment zijn wij in nauw overleg, zowel op ambtelijk als bestuurlijk niveau, met alle partijen die bij de overeenkomst betrokken zijn. Uitgangspunt in deze	Esther Rommel/Ilse Zaal

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
					<i>natuurbeheer met een jaar verlengd zijn vanwege de vertraagde</i> <i>invoering van het nieuwe Europese Gemeenschappelijk Landbouwbeleid."</i> Het besluit om te stoppen met agrarisch natuur- en landschapsbeheer binnen NNN is aangepast door de aangenomen motie van PS om te bekijken hoe in Noord-Holland agrarisch natuurbeheer binnen NNN doorgang kan vinden ook na 2021. Vraag 20a: Hiertoe is Eversjaar ingesteld en zijn pilots opgezet. Wanneer wordt implementatie geregeld? Vraag 20b: Kunnen wij aanpassing van de tekst tegemoet zien?	gesprekken is de realisatie van het NNN. Zodra deze gesprekken resultaat opleveren zullen wij uw Staten hierover informeren.	
29	NLG	CDA	Willemien Koning	90	<i>Tekst: "Wanneer grondgebruikers niet belemmerd worden in hun mogelijkheden om hun gewassen te beschermen, hoeft de provincie geen tegemoetkoming uit te keren. In veel gebieden in Noord-Holland is geen sprake van dergelijke belemmeringen. Daarom is in het coalitieakkoord</i> <i>opgenomen dat het eigen risico voor agrarische ondernemers bij schade door ganzen verhoogd zal worden van 5% naar 20%. De voor 2020 geplande verhoging van dit eigen risico is, zoals per brief van 4 juni 2020 aan uw Staten</i>	a. Op gronden waarvoor het eigen risico is verhoogd van 5% naar 20 % zijn geen belemmeringen. Hier zijn dus niet zozeer belemmeringen weggenomen, maar is aangesloten bij het wettelijk uitgangspunt dat als deze belemmeringen er niet zijn, de schade voor rekening van de grondeigenaar is. (Waarbij zij aangetekend dat de provincie dan dus nog steeds 80% van deze schade vergoed.) Er zijn geen belemmeringen in alle gebieden <u>buiten</u> de Natura2000-gebieden met daaromheen externe werking en de ganzenfoerageergebieden en de daarom heen liggende bufferzone.	Esther Rommel

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh										
					<i>meegedeeld, iets uitgesteld en zal per 1 mei 2021 worden ingevoerd."</i> U geeft aan dat er in veel gebieden in Noord-Holland geen sprake is van belemmeringen. Vraag 21a: Welke belemmeringen zijn concreet weggenomen? Waar is geen enkele belemmering overgebleven? Vraag 21b: Wordt het ganzenbeheerplan nu goedgekeurd?	b. Het bestuur van de FBE Noord-Holland heeft het nieuwe Faunabeheerplan Gans inmiddels vastgesteld. De volgende stap is dat de FBE dit plan aan ons aanbiedt, zodat wij een besluit kunnen nemen over de goedkeuring.											
30	EFB	CDA	Christa Kuiper	102	Is de verwachting dat de verdubbeling van het aantal adviezen die door de loods herbestemming zijn uitgebracht alsmede de verdubbeling van het aantal leningen uit het Fonds Herbestemming structureel van aard zal zijn?	Ja, de verwachting is dat de verdubbeling van het aantal adviezen die door de loods herbestemming zijn uitgebracht alsmede de verdubbeling van het aantal leningen uit het Fonds Herbestemming structureel van aard zal zijn.	Zita Pels										
31	EFB	CDA	Niek Wijmenga	104	Is het mogelijk om op een groter detailniveau in te zien waar de ruim 3,6 miljoen aan lasten voor het behouden en herbestemmen van UNESCO stelling van Amsterdam voor ingezet zijn?	Ja, zie het overzicht hieronder: <table><tr><td>BUVR Fort bij Hoofddorp</td><td>€ 100.000</td></tr><tr><td>Educatieve belevingslaag Fort Hoofddorp</td><td>€ 84.000</td></tr><tr><td>LSBU stichting Pampus</td><td>€ 500.000</td></tr><tr><td>Vestigingsmuseum Naarden Gele Loods</td><td>€ 330.000</td></tr><tr><td>Gooise Meren PP,Schootsvelden,Mariahoeve</td><td>€ 2.200.000</td></tr></table>	BUVR Fort bij Hoofddorp	€ 100.000	Educatieve belevingslaag Fort Hoofddorp	€ 84.000	LSBU stichting Pampus	€ 500.000	Vestigingsmuseum Naarden Gele Loods	€ 330.000	Gooise Meren PP,Schootsvelden,Mariahoeve	€ 2.200.000	Zita Pels
BUVR Fort bij Hoofddorp	€ 100.000																
Educatieve belevingslaag Fort Hoofddorp	€ 84.000																
LSBU stichting Pampus	€ 500.000																
Vestigingsmuseum Naarden Gele Loods	€ 330.000																
Gooise Meren PP,Schootsvelden,Mariahoeve	€ 2.200.000																

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
						Stelling van Amsterdam opdrachten € 408.591 Capaciteit CZ € 33.844 Totaal € 3.656.436	
32	MB	SP	W. Hoogervorst	26	Goederenvervoer over water – Er is een onderzoek uitgevoerd naar de potentie van het provinciaal vaarwater om te kunnen voldoen aan de opgave die de provincie zou willen stellen op het gebied van goederenvervoer over water. Wanneer komen de resultaten van dit onderzoek uitgewerkt naar PS?	Op 4 februari 2020 heeft Gedeputeerde Staten kennis genomen van dit onderzoek. Hierover is een brief naar Provinciale Staten gestuurd met kenmerk 1353443/1353468. Het rapport was als bijlage bij deze brief toegevoegd.	J. Olthof
33	MB	SP	W. Hoogervorst	28	Is er een overzicht beschikbaar van bijdragen aan derden, in het kader van de subsidieregeling 'kleine infrastructuur', verstrekt in 2020?	Een overzicht van de bijdragen die in het kader van de subsidieregeling Kleine Infrastructuur 2020 zijn verleend was onderdeel van de stukken van de Commissievergadering M&B d.d. 15-02-2021 en is hier te raadplegen .	J. Olthof
34	MB	SP	W. Hoogervorst	30	Bereikbaarheid Den Helder – i.c.m. project "De Kop Werkt" Waar kunnen wij de resultaten van de genoemde MKBA verbinding A7-Den Helder vinden? Wat is er verder met deze MKBA gedaan?	De in opdracht van het programma De Kop Werkt uitgevoerde MKBA heeft uitgewezen dat er vanuit bereikbaarheid geen aanleiding is tot verdere verkenning van deze verbinding. De rapportage wordt geplaatst op de website van De Kop Werkt! https://dekopwerkt.nl/project/bereikbaarheid/	J. Olthof
35	MB	SP	W. Hoogervorst	34	Wanneer vindt de afrekening/kritische eindrapportage plaats van het project 'Leeghwaterbrug'?	De evaluatie is nog gaande en wordt in Q2 '21 afgerond. Doelstelling is om de resultaten rond het zomerreces te delen.	J. Olthof
36	MB	SP	W. Hoogervorst	40	Bij de concessie Noord-Holland-Noord spreekt men van een percentage Zero-Emissie-bussen	Het percentage Zero-Emissiebussen op het totale areaal in de concessie Haarlem-IJmond is 73% (stand 2020).	J. Olthof

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
					op het totaal areaal: 50% van de bussen is nu ZE. Bij de concessie Haarlem-IJmond wordt een aantal ZE-bussen genoemd, maar is niet helder welk percentage van de ingezette bussen nu ZE is. Welk percentage is dat?		
37	MB	SP	W. Hoogervorst		Er wordt gesteld dat er in de uitvoering van HOV-'t Gooi vertraging is opgetreden. Wat zijn daar de oorzaken van?	De passage waar de vraag betrekking op heeft is niet correct opgeschreven. Het verschil in inzet van de Omgevingsdienst op HOV in 't Gooi komt niet door vertraging, maar is een gevolg van een efficiënte inzet van personeel en het niet gebruiken van enkele aangeboden opties.	J. Olthof
38	NLG	SP	W. Hoogervorst	56	Is er een lijst beschikbaar die een overzicht geeft van de 'spoedlocaties bodemsanering' in onze provincie?	Een lijst met de provinciale spoedlocaties bodemsanering wordt jaarlijks bijgewerkt, door GS vastgesteld en aan het ministerie van I&W gezonden. De lijst staat op onze website: https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Water_Bodem/Bodemsanering	J. Olthof
39	EFB-NLG	SP	W. Hoogervorst	58	We zien bij (4.1.3.) een flinke afwijking tussen "Ontwerp Begroting 2020" en "Actuele Begroting 2020". Waar komt dit verschil vandaan?	Bij het opstellen van de ontwerpbegroting is abusievelijk van een verkeerde kasraming van de bodemsaneringsuitgaven uitgegaan. Dit is later bij begrotingswijziging hersteld.	J. Olthof
40	NLG	SP	W. Hoogervorst	84	Wat is de reden voor het ontbinden van het Convenant Naarden buiten de Vesting? Wie zijn hiervoor verantwoordelijk?	Het convenant is ontbonden omdat het politiek en bestuurlijk draagvlak in de gemeente Gooise Meren voor de aanleg van een nieuwe vaarverbinding was weggevallen. Bovendien bleken de kosten voor uitvoering hoger dan ten tijde van het afsluiten van convenant geraamd. Het bestuurlijk overleg Naarden buiten de Vesting bestaande uit de convenantpartners (provincie Noord-Holland, Waterschap Amstel, Gooi en Vecht, gemeente Gooise Meren en Regio Gooi en Vechtstreek) en verantwoordelijk voor de	E. Rommel

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
						sturing op de uitvoering van het convenant heeft tot ontbinding besloten.	
41	NLG	SP	W. Hoogervorst	90	Het eigen risico voor agrariërs i.h.k.v. 'faunaschade' zal worden verhoogd van 5% naar 20% - hoeveel gaat dit de provincie 'opleveren'?	Dat is op dit moment lastig te bepalen, omdat dat sterk afhangt van de omvang van de schade. Die is op haar beurt weer afhankelijk van de weersomstandigheden, de aantallen ganzen, gewasprijzen en mate van beheer dat door de grondgebruikers plaatsvindt. Wij kunnen dus pas achteraf een inschatting maken van het resultaat.	Esther Rommel
42	EFB-RWK	SP	W. Hoogervorst	97	Waarom is bij operationeel doel (7.1.1.) - "Verbeteren van sportvoorzieningen en van de leefbaarheid in kleine kernen" - niet het hele budget benut? Wat gebeurt er met het resterende budgetdeel?	Per abuis is in de begroting 2021 verzuimd het volledig begrote bedrag voor 2020 voor Sport te verwerken. Bij de tweede begrotingswijziging 2021 en bij de begroting 2022 wordt dit gecorrigeerd.	Z. Pels
43	EFB	SP	W. Hoogervorst	109	Op basis van welke criteria/parameters is de uitkering Provinciefonds ruim 8 miljoen minder dan gedacht?	Dit wordt met name veroorzaakt door de verdeelmaatstaf opcenten. De lagere uitkering in het provinciefonds wordt veroorzaakt door een hogere uitkering van de opcenten. De opbrengst per opcent is namelijk een aftrekpost in het verdeelmodel van het provinciefonds. In 2020 hebben we meer opcenten ontvangen en daarom is de aftrek in het provinciefonds ook groter.	Z. Pels
44	NLG	VVD	Bas de Wit	48	In de jaarrekening 2020 staat vermeld dat subsidie is verleend voor de bestrijding van de waterplantenproblematiek in het IJsselmeergebied. Die problematiek heeft de afgelopen jaren in toenemende mate tot negatieve effecten geleid voor o.a. de veiligheid op het water en de watersport. Daarover enkele vragen: 1. Hoeveel geld is daaraan besteed, hoe verhoudt zich dat tot het afgesproken bedrag en welke bijdragen hebben de omliggende gemeenten gedaan?	1. Voor 2020 was €98.225 begroot voor de waterplanten-problematiek, dit is besteed. Er is €72.600 aan de stichting Maaïen Waterplanten IJmeer Markermeer voor het maaïen van waterplanten in Markermeer IJmeer. Er is een incidentele subsidie van €25.625 voor de ontwikkeling van een nieuw prototype maaitechniek verleend aan de Stichting Maaïen Waterplanten Randmeren, waaraan andere provincies ook een zelfde bedrag subsidie verleenden. Daarnaast is €10.600 besteed aan inhuur van een bureau voor de voorbereiding van een samenwerkings-overeenkomst voor het maaïen van waterplanten door 10 gemeenten	Cees loggen

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
					2. Hoe effectief is het bestede geld geweest, en welke resultaten zijn concreet bereikt? Is de waterplantenoverlast inmiddels verminderd? 3. In welke mate zijn ook voor de komende jaren subsidies vanuit provincie en gemeente beschikbaar voor de bestrijding van de waterplantenproblematie?	aan Markermeer en IJmeer. De omliggende gemeenten aan Markermeer en IJmeer hebben in 2020 gezamenlijk €156.715 (incl. BTW) bijgedragen aan het maaien van waterplanten. 2. In 2020 zijn 535 ha gemaaid op Markermeer en IJmeer door bijdragen van de regio. De overlast voor de waterrecreatie was later en minder dan afgelopen jaren door de verminderde waterplantengroei door een soort biofilm op de planten. De oorzaak en gevolgen hiervan zijn nog onbekend en vragen hierover zijn gesteld aan waterbeheerder Rijkswaterstaat. Verder is een samenwerking van 10 gemeenten aan het Markermeer IJmeer bij het maaien van waterplanten bereikt, gecoördineerd door de gemeente Hoorn. Besluitvorming bij de gemeenten over het aangaan van de samenwerking is bij de meeste gemeenten in 2020 gelukt. Tenslotte heeft de Stichting Maaien Waterplanten Randmeren een nieuw prototype maaiponton ontwikkeld om effectiever waterplanten te kunnen maaien. Door corona is de uitvoering vertraagd. 3. In 2021 en 2022 is nog jaarlijks €72.600 subsidie bij ons mogelijk voor het maaien van waterplanten op Markermeer en IJmeer. De gemeenten bepalen zelf hun maaibijdragen en betalen proceskosten voor de coördinatie aan de gemeente Hoorn. In totaal is bij ons in 2021 en 2022 voor onderzoek naar verdiepingen en kansrijke ontwikkelingen nog €130.000 beschikbaar.	
45	NLG	VVD	Bas de Wit	48	De provincie heeft deelgenomen aan het programma Bodem en Water en aan het Landelijk Milieuoverleg Bloembollen (LMB) ter bevordering van de oppervlaktewaterkwaliteit. Kunt u toelichten welke resultaten en acties	<u>Programma Bodem & Water:</u> Via het Landbouwportaal Noord-Holland, onderdeel van het programma Bodem en Water, kunnen agrariërs subsidie aanvragen voor diverse (bovenwettelijke) maatregelen die	Cees Loggen / Ilse Zaal

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
					zijn gerealiseerd, mede vanuit de provinciale betrokkenheid bij beide programma's? En welke initiatieven, met welke beoogde resultaten, zullen ook de komende jaren plaatsvinden?	bijdragen aan het verbeteren van zowel de bodem- als de waterkwaliteit. De waterschappen (HNNK, Rijnland en AGV) hebben in de periode 2017 t/m 2020 gezamenlijk €4,9 miljoen aan subsidies verstrekt. Dit bedrag is door de deelnemende agrariërs aangevuld met €19,1 miljoen aan eigen middelen om de maatregelen te kunnen realiseren. De Uitvoeringsregeling subsidie Kennisontwikkeling Bodem en Water Noord-Holland 2017, die door de waterschappen in Noord-Holland wordt gefinancierd en wordt uitgevoerd door de provincie, is een onderdeel van het programma Bodem en Water. Door middel van de regeling kunnen studieprojecten en coaches gesubsidieerd worden die bijdragen aan kennisopbouw en bewustwording bij agrariërs. In de periode 2017 t/m 2020 hebben er 1175 bedrijfsbezoeken plaatsgevonden door de verschillende coaches op de vijf verschillende thema's (Erfafspoeling / Duurzaam bodembeheer / Gewasbeschermingsmiddelen / Perceel- en oeverinrichting & beheer / Zoetwatermaatregelen). De initiatieven uit het programma Bodem en Water zullen worden verlengd tot en met 2022, met de intentie om ook na 2023 gezamenlijk door te gaan. <u>Landelijk Milieuoverleg Bloembollen (LMB)</u> Het LMB heeft als doel de signalering en advisering aan de deelnemende partijen over behoeften aan projecten, kennis en regelgeving over bloembollen en milie. Het LMB gebruikt hierbij onder meer het Landelijk meetnet voor gewasbeschermingsmiddelen en waterkwaliteitsgegevens van de waterschappen. Gezamenlijk zijn een aantal speerpunten uitgewerkt die zijn geadresseerd bij de partijen. De adviezen richten zich op versnelde uitrol van kennis en innovaties gericht op erfemissies, bodemverbetering door organische stof, innovaties gericht op vermindering van emissies van nutriënten en regelgeving voor bijvoorbeeld het mogen toepassen van nieuwe technieken. Partijen initiëren hiervoor bijvoorbeeld projecten of richten zich juist op regelgeving	

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
						voor gewasbeschermingsmiddelen. Het delen van kennis en ervaring in het Landbouwportaal Noord-Holland is een voorbeeld van hoe partijen in het LMB samenwerken. Zie ook antwoord 111	
46	NLG	VVD	Bas de Wit	48	Op Texel is een project gestart voor grootschalige ondergrondse opslag van zoetwater. Heeft u de ambitie om dit de komende jaren op meer locaties te doen? In welke mate is er budget beschikbaar om in de komende jaren ook op andere locaties dergelijke projecten te (co)financieren? Zijn daar op dit moment al concrete contacten over?	Zoete Toekomst Texel is een pilot. Het is goed denkbaar dat deze innovatie om zoetwater vast te houden in de toekomst op meerdere plaatsen wordt ingezet. Zo wordt nu ook een proef gedaan in Spangen (Rotterdam). Kennis over waar droogte in de toekomst vaker voor zal komen wordt ontwikkeld. Vervolgens zullen per gebied bekeken moeten worden welke maatregelen passend zullen zijn, waarbij ondergronds opslag een van de mogelijkheden is. Op dit moment voert PWN onderzoek uit in Hoorn naar ondergrondse opslag van drinkwater. De provincie cofinanciert dit project met een bijdrage van € 322.000,-- (subsidie buiten verordening 2021).	Cees Loggen
47	NLG	VVD	Bas de Wit	82	Kunt u de verschillen tussen de opgenomen bedragen in de ontwerpbegroting, actuele begroting en jaarrekening 2020 duiden uit onderstaande tabel? Wat verklaart de met name grote verschillen (miljoenen) aan de lastenkant? Welke conclusies trekt u daaruit in het kader tot het proces van de begrotingscyclus voor het programma Natuur, en worden in de toekomst zaken anders aangepakt?	De ontwerpbegroting 2020 dateert van 2019. De ontwerpbegroting is gedurende het jaar een aantal malen geactualiseerd, voor het laatst bij de Laatste Begrotingswijzing 2020, waarvoor de laatste mutaties uiterlijk eind september konden worden verwerkt. Dan rest dus nog een heel kwartaal. Het bedrag in de kolom 'verschil' is het verschil tussen de ramingen bij de Laatste Begrotingswijziging 2020 en het uiteindelijk rekeningresultaat over 2020. De inhoudelijke verklaring voor de grootste afwijkingen staat vermeld op de pagina's 184 t/m 186. Omdat het hier niet gaat om structurele onderbesteding op bepaalde dossiers, zien wij geen aanleiding om het proces van de begrotingscyclus voor het programma Natuur aan te passen.	Esther Rommel

Rekening Programma - Wat heeft het gekost? (x € 1.000)				
Programma 6				Groen
	Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil
Lasten	91.449	74.619	66.934	7.684
Baten	-558	-1.945	-2.391	446
Saldo van baten en lasten	90.891	72.674	64.543	8.130
Stortingen reserves	30.083	35.711	35.012	699
Onttrekking reserves	-51.864	-37.129	-31.304	-5.825
Resultaat	69.110	71.256	68.251	3.004

Nr	Com miss ie	Fractie	Naam vragenstel ler	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
48	NLG	VVD	Bas de Wit	91/185	De faunaschade is hoog in Noord-Holland. Daarover de volgende vragen: - Op basis van onderstaande tabel kan de uitkeringen voor faunaschade niet plaats. Ik lees EUR 9 mln en EUR 7,2 mln. Op pagina 185 staat weer EUR 6,8 mln. Hoe verhouden deze bedragen zich tot elkaar? - Met de informatie over de omvang van de faunaschade in 2020 in de hand, heeft dat tot aanpassing geleid voor de begrote kosten voor tegemoetkomingen faunaschade in de meerjarenbegroting? - Wanneer vindt besluitvorming in GS plaats over het nieuwe ganzenbeheerplan? Welke effecten verwacht u van dit plan voor kosten voor tegemoetkomingen faunaschade in de meerjarenbegroting?	- De € 9 miljoen is de tot het opstellen van de Jaarstukken uitbetaalde schade over 2020. Op basis van prognoses van BIJ12-Faunafonds werd over 2020 een totaal van € 10 miljoen aan schade verwacht. Dat was een schatting (zie ook antwoord op vraag 89), maar daar dient wel rekening mee gehouden te worden (zie pag. 185). Daarnaast werd een bedrag van € 3,2 miljoen teveel betaald voorschot over de afgelopen jaren terugontvangen. Gesaldeerd levert dat dus over 2020 een nettobedrag op van € 6,8 miljoen aan Faunaschade (€ 10 miljoen minus € 3.2 miljoen). Daarnaast werd voor ongeveer € 0,4 miljoen capaciteitskosten toegerekend aan dit operationeel doel. Dat levert voor dit operationeel doel over 2020 in totaal een last op van € 7,2 miljoen (€ 6,8 miljoen plus 0,4 miljoen). - Nee. De tegemoetkoming Faunaschade wordt beïnvloed door vele factoren, waaronder de weersomstandigheden, de aantallen ganzen, gewasprijzen en mate van beheer dat door de grondgebruikers plaatsvindt. Dit maakt het uiteindelijke schadebedrag lastig te voorspellen. Daarnaast is per 1 mei 2021 de verhoging van het eigen risico doorgevoerd, wat ook effect zal hebben op het schadebedrag 2021. Dit alles maakt het zeer lastig te voorspellen wat de uiteindelijke schadebedragen 2021 e.v. zullen zijn en maakt aanpassing van de begroting vooralsnog daarom weinig zinvol. Door regelmatig contact met het Faunafonds monitoren wij de actuele schade en kunnen wij, indien daartoe aanleiding is, de begroting daarop aanpassen. - Het bestuur van de FBE Noord-Holland heeft het nieuwe Faunabeheerplan Gans inmiddels vastgesteld. De volgende stap is dat de FBE dit plan aan ons aanbiedt, zodat wij een besluit kunnen nemen over de goedkeuring. De inzet van ons ganzenbeleid, zoals ook verwoord in onze brief aan	Esther Rommel

Nr	Com miss ie	Fractie	Naam vragenstel ler	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
						uw Staten van medio 2020, is om de zomerganzenpopulatie terug te dringen, waardoor ook de schade (en dus de tegemoetkomingen) teruglopen. Omdat de omvang van de schade lastig te voorspellen is, hebben wij dit doel niet gekwantificeerd.	
49	NLG	VVD	Bas de Wit	91	Natuurvrijwilligers zijn essentieel voor het kunnen meten en monitoren van beleidsingrepen in de natuur. Het aantal vrijwilligers is echter dalende. De provincie heeft een nieuw programma voor 2021 geïnitieerd. Daarover enkele vragen: 1. Welke verwachten heeft u daarvan op het aantal vrijwilligers? 2. Wat is het huidig aantal vrijwilligers, tot welk niveau wilt u dit laten groeien in de komende jaren en welke inzet wordt daarop gepleegd? 3. Weet u wat mensen drijft om natuurvrijwilliger te worden?	1. We verwachten dat het aantal actieve vrijwilligers weer gaan toenemen wanneer de coronamaatregelen dat toelaten. De daling van het aantal groene vrijwilligers heeft voornamelijk te maken met de coronamaatregelen. Het afgelopen jaar werden nagenoeg alle activiteiten die georganiseerd werden voor vrijwilligers, geannuleerd of verplaatst. Ondanks dat hebben we wel een toename gezien in mensen die zich als groene vrijwilliger hebben aangemeld bij onze Betrekken-bij-Groen-partners (de TBO's en IVN). 2. Momenteel zijn er ongeveer 11.000 vrijwilligers actief in Noord-Holland. In de aankomende periode (2021-2024) zetten wij in op het stabiel houden van het aantal vrijwilligers en het verhogen van de kwaliteit van het programma Betrekken bij Groen. Door het aanbod aan te passen, ontstaat er een mogelijkheid voor jongeren én andere flexibele vrijwilligers om toch actief te worden. Niet vast, maar wanneer het hen uitkomt. Door projectmatig werken sluiten we ook beter aan op levensloop en persoonlijke ontwikkeling. Deze flex-vrijwilligersaanpak zullen wij optimaliseren door kennis, netwerken en activiteiten uit te wisselen en door pilots uit te voeren. Met als doel: toestroom van nieuwe doelgroepen. Daarnaast hebben we ook aandacht voor community building en samen leren. Door netwerkend werken (peer networking) en door slim gebruik te maken van online platforms werken we aan een bredere beweging van vrijwilligers. De website van de Groene Academie ondersteunt deze aanpak nu al met een actueel aanbod van flexibele klussen en opleidingsmogelijkheden. 3. Vrijwilligers hebben veel verschillende motieven om vrijwilligerswerk in de natuur te doen. De belangrijkste zijn:	Esther Rommel

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
						'een bijdrage leveren aan natuurbescherming en -beheer', 'verbonden zijn met de natuur', 'buiten tijd doorbrengen' en 'zelf meer leren over de natuur' en de sociale cohesie.	
50	EFB	VVD	Gerard Hartog	135	In de jaarstukken 2020 wordt op pagina 135 de aandacht gevraagd voor 'landelijke ontwikkelingen op het gebied van de vennootschapsbelasting'. 1. Welke landelijke ontwikkelingen worden hiermee bedoeld? 2. Op welke wijze volgt het college deze landelijke ontwikkelingen? 3. Is het mogelijk dan wel verstandig of noodzakelijk om op de landelijke ontwikkelingen te anticiperen? Zo ja, op welke wijze anticipeert het college hierop? Zo nee, wat is de reden waarom het niet verstandig of noodzakelijk is om op de landelijke ontwikkelingen te anticiperen? 4. Kunt u op toelichten wat de oorzaak is van dit resultaat en wat het toekomstperspectief is van dit lichaam en onze deelneming in dit fonds.	1. Recent is duidelijk geworden dat de Belastingdienst vindt dat de opbrengsten van reclame concessies belast zijn met vennootschapsbelasting. De Belastingdienst heeft bij een aantal gemeenten aanslagen opgelegd. Gemeenten (en provincie Noord-Holland) daarentegen vinden dat er sprake is van normaal vermogensbeheer. Dat laatste blijft buiten de heffing van vennootschapsbelasting. Hierover zullen naar verwachting procedures gestart worden. Daarnaast heeft het Ministerie van Financiën een rapport uitgebracht waarin belastingheffing voor transacties met betrekking tot onroerende zaken (verkoop, pacht, verhuur) wordt bepleit. 2. Updates worden ontvangen via de externe adviseur/nieuwsbrieven/netwerk/IPO fiscaal. 3. Anticiperen op mogelijke belastingplicht in de toekomst is een absolute noodzaak. Hiertoe wordt via verschillende bronnen alle relevante informatie verzameld en de administratie zodanig ingericht dat impact eventuele belastingheffing inzichtelijk gemaakt kan worden. 4. De belastbare winst heeft betrekking op de participatie in Polanenpark C.V. waarin grondexploitaties plaatsvinden. Deze deelneming is fiscaal transparant waardoor het resultaat (zowel positief als negatief) bij PNH belastbaar is. De grondverkoop op PolanenPark lopen goed, wat leidt tot de positieve resultaten. Als ook de laatste kavels snel worden uitgegeven, zou dat in een optimistisch scenario kunnen betekenen dat PolanenPark over een jaar of drie kan worden ontbonden.	Z. Pels

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
51	EFB	VVD	Miriam van Meerten	5 Voordracht	Decentralisatie- uitkeringen. Welke activiteiten worden hieronder verstaan? Betreffen het ook activiteiten die vallen onder de gemeentelijke decentralisaties? Zo ja, worden deze gelden ter beschikking gesteld aan de gemeenten?	Via het provinciefonds hebben wij geld ontvangen om specifieke doelen mee te realiseren. Bij de decemercirculaire ging het om €42.000 Weerbaar bestuur en €560.000 Erfgoed deal. Dit heeft verder niets te maken met gemeentelijke decentralisaties.	Z. Pels
52	NLG (EFB)	VVD	Miriam van Meerten en Bas de Wit	5 Voordracht	De provincie is in onderhandeling met het GNR over de voorgenomen uittreding. Daarover de volgende vragen: 1. Wat is de stand van zaken van deze gesprekken, en wanneer mogen wij een financiële uitwerking van deze gesprekken verwachten? 2. U geeft aan in de voordracht (pag5) dat in 2020 geen voorziening is opgenomen, gezien de voortgang van de gesprekken. Wat bedoelt u met "gezien de voortgang van de gesprekken"? 3. De provincie zal een uittreedsom betalen. Op basis van welke factoren wordt de hoogte van de uittreedsom bepaald? 4. De uittreedsom kan een eenmalige betaling zijn, of een periodieke/meerjarige. Wat zijn de voor- en nadelen van beide opties voor de provincie? Waar in de begroting/jaarstukken kunnen wij deze bedragen (straks) terugvinden? 5. Hoe verhoudt de omvang van de uittreedsom zich tot de bijdragen van de provincie in het GNR in de afgelopen jaren?	De provincie is nog met de Gooise gemeenten in onderhandeling over uittreding uit het Goois Natuurreservaat. Een belangrijke stap die onlangs is gezet, is dat de gemeente Amsterdam – die ook wil uittreden uit het GNR – hierover overeenstemming heeft bereikt met de Gooise gemeenten. Wij beschouwen dit als een belangrijke mijlpaal. Op dit moment ligt de concept-overeenkomst over de Amsterdamse uittreding bij ons ter goedkeuring voor. (Aangezien wij ook participant in het GNR zijn, wordt ook ons om instemming gevraagd met de Amsterdamse uittreding.) Wij gaan ervan uit dat, langs de lijnen die in de concept-overeenkomst met Amsterdam zijn bepaald, nu ook op korte termijn overeenstemming over provinciale uittreding bereikt kan worden. Toen deze jaarstukken werden geschreven, was dit nog niet bekend en leken de gesprekken behoorlijk vast te zitten. Dat is de achtergrond van de zin waarop u doelt. Op dit moment is de inhoud van de gesprekken met de Gooise gemeenten nog vertrouwelijk, om de provinciale onderhandelingspositie niet te schaden. Als wij met de Gooise gemeenten overeenstemming bereiken, dan zullen wij uw Staten informeren over de afspraken en over de wijze waarop ons college de uittredingssom financiert.	Esther Rommel

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
53	EFB	VVD	Miriam van Meerten	98	U geeft aan dat de uitwerking van verschillende programmalijnen “Meer dan de Delen” verplaatst is naar 2021. Heeft dit gevolgen voor de begroting van 2021. Zo ja, welke? Hoe groot is de bijdrage van NH (tov het totaal) aan het MRA programma Kunst, Cultuur & Erfgoed? Is er sprake van ambtelijke uren voor dit programma? Verwacht u een verhoging hiervan in 2021? Zo ja, hoeveel uren en is hier voldoende capaciteit voor?	Verplaatsing van de uitwerking van verschillende programmalijnen van het MRA programma Meer dan de delen naar 2021 is ingegeven door de Covid-19 crisis en het feit dat alle culturele instellingen hun deuren hebben moeten sluiten. Voor de begroting 2021 heeft dit geen gevolgen, aangezien er geen middelen voor dit programma MRA Cultuur zijn opgenomen in de provinciale begroting. De bijdrage van Noord-Holland bestaat uit ambtelijke inzet. Wij verwachten dat qua capaciteit er geen uitbreiding nodig is.	Z. Pels
54	RWK-NLG	VVD	Joost van Gilse	52	2.4 Programma 4. Milieu, Maatschappelijk doel In de jaarrekening staat: “Bij de opgave van een gezonde leefomgeving wordt er gestreefd naar een goede balans tussen economische ontwikkeling en leefbaarheid. De milieukwaliteit in Noord-Holland voldoet minimaal aan de wettelijke basiskwaliteit en waar mogelijk wordt gestreefd naar verbetering, onder andere World Health Organisation (WHO)-normen.” Kunt u aangeven met welke activiteiten/maatregelen in 2020 door de provincie is gestreefd naar verbetering (richting de WHO normen) op het punt van geluidsbelasting door windturbines?	Met het nastreven van de WHO normen wordt bedoeld op luchtkwaliteit en niet op geluid. Voor luchtkwaliteit zijn in het kader van het Schone Lucht Akkoord specifieke afspraken hierover gemaakt. Voor geluid hanteren we het nu geldende Actieplan geluid en hebben we regels gesteld in de Omgevingsverordening voor stiltegebieden en zijn industrieterreinen van regionaal belang aangewezen. Voor het dossier windmolens en de RES hanteren we de landelijke, wettelijke normen. Het is aan het rijk om naar aanleiding van de meest recente RIVM adviezen het Nederlands geluidbeleid aan te passen en voor windturbines de geluidnorm aan te scherpen.	Jeroen Olthof
55	RWK	VVD	Joost van Gilse	64	2.5 Programma 5. Ruimte, Maatschappelijk doel U schrijft: “De provincie bekijkt deze zaken in samenhang, maakt ruimtelijk-economisch beleid en coördineert bij vraagstukken die de gemeentegrenzen overstijgen.” Kunt u concreet aangeven in welke vraagstukken de provinciale coördinatie in 2020 niet tot een voor alle partijen bevredigende oplossing tussen gemeenten heeft geleid?	Het is een taak van de provincie om bij vraagstukken die de gemeentegrenzen overstijgen de samenwerking tussen o.a. gemeenten te stimuleren en te bevorderen. Bij die taakuitvoering hebben wij veelal een coördinatietaak. Coördinatie houdt niet in dat een voor alle partijen bevredigende oplossing het resultaat moet zijn. Er wordt niet gemonitord of de inhoudelijke uitkomst van de samenwerkende gemeenten leidt tot een voor alle partijen bevredigende oplossing.	Cees Loggen

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
56	RWK	VVD	Joost van Gilse	66	2.5 Programma 5. Ruimte, Ruimtelijke kwaliteit borgen en stimuleren. Er is in 2020 totaal € 1.386.000 uitgegeven voor 15 adviezen van de ARO en 11 adviezen van de PARK. Er is dus gemiddeld € 53.308 per advies uitgegeven. Kunt u aangeven hoeveel daadwerkelijke advies-uren er gemiddeld per advies zijn besteed?	Het bedrag van € 1.386.000 is opgebouwd uit de volgende drie onderdelen: Capaciteitskosten (inzet medewerkers) € 1.224.574 Provinciaal adviseur Ruimtelijke Kwaliteit € 124.165 Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling € 37.112 De 15 adviezen van de ARO en de 11 adviezen van de PARK hebben betrekking op de laatste twee bedragen. De gemiddelde kosten van die adviezen zijn derhalve ruim € 6.000. De capaciteitskosten hebben betrekking op de eigen ruimtelijk ontwerpers en de PARK, alsmede de daarvoor benodigde ondersteuning. De ruimtelijk ontwerpers worden ingezet op veel verschillende projecten en dossiers, waar ruimtelijke kwaliteit aan de orde is. Voorbeelden zijn de beleidsontwikkeling van Bijzonder Provinciaal Landschap, de begeleiding van het landschapsplan A8-A9 en de versterking van de IJsselmeer- en Markermeerkust.	Cees Loggen
57	RWK	VVD	J.F.L. Kaamer van Hoegee	67 / 68	U geeft aan dat u verwachtte dat er 6 van de 28 knooppunten een vraag van cofinanciering zou krijgen. 2 Daarvan zijn er inderdaad gekomen en bij 3 van die 6 is er meer tijd nodig. Vraag: Het budget dat gereserveerd is voor cofinanciering, kent dat een eindtijd? En wat is er met het zesde project gebeurd?	Antwoord 1: Het budget kent geen eindtijd. Antwoord 2: Het zesde project, namelijk de gebiedsontwikkeling van knooppunt en buitenpoort Santpoort Noord is stil komen te staan vanwege bezuinigingen bij de gemeente in verband met de coronacrisis.	Cees Loggen
58	RWK	VVD	J.F.L. Kaamer van Hoegee	77	U geeft aan dat dat er alleen met de regio West-Friesland een woonakkoord is overeengekomen en dat de andere regio's al een begin hebben gemaakt met het opstellen ervan. Vraag: Kunt u een overzicht geven van de status van de overige regio's in Noord-Holland?	Met de regio's Zuid-Kennemerland/IJmond, Gooi & Vechtstreek en Amstelland-Meerlanden is begin 2021 ook een woonakkoord afgesloten. We gaan er vanuit dat we voor 1 juli met het merendeel van de regio's een woonakkoord overeenkomen en het resterende deel voor het eind van 2021. In de omgevingsregeling is vastgelegd dat uiterlijk 1 juli het RAP en de regionale programmering gelden als woonakkoord zolang het woonakkoord nog niet gereed is.	Cees Loggen.
59	RWK	VVD	J.F.L. Kaamer	78	Beleidsdoel 5.4.1 geeft aan dat er een overbesteding is geweest op de post	Verklaring voor extra uitgaven uvr woonvisie is dat we in het laatste jaar ook extra inzet hebben gepleegd om	Cees Loggen

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
			van Hoegee		afstemming en regionale programmering woningbouw. Vraag: Kunt u aangeven waardoor deze overbesteding is veroorzaakt.	regio's aanvragen te laten indienen, óók voor het opstellen van een woonakkoord. · Verklaring voor extra uitgaven zelfbouw is dat sommige aanvragen pas in 2020 verleend konden worden (banken werden strenger nadat de KvK de rechtspersoon voor CPO's veranderde).	
60	RWK	VVD	J.F.L. Kaamer van Hoegee	78	U schrijft: Door de inzet van 43 mensen zijn 15 woningbouwprojecten met gezamenlijk ruim 2.600 woningen versneld. (in Noord Holland Noord). Vraag: 2600 woningen in NHN is slechts een druppel op de gloeiende plaat. Is een gebrek aan menskracht en/of budget een beperkende factor in het realiseren van meer woningen in heel Noord-Holland?	Ja, dit blijkt uit de aanvragen die door gemeenten zijn gedaan in het kader van de Uitvoeringsregeling subsidie versnelling woningbouw Noord-Holland Noord van 2019. Voor 2021 is een nieuwe Uitvoeringsregeling vastgesteld. Gemeenten kunnen wederom een aanvraag voor extra personele inzet aanvragen om woningbouwprojecten te versnellen.	Cees Loggen
61	EFB	VVD	Grethe van Geffen		<u>Jaarrekening</u> p. 20 ondermijning: <i>Door de coronacrisis is een aantal activiteiten in de tijd naar achteren geschoven.</i> Er zijn veel signalen uit het veld m.b.t. corona, bijvoorbeeld dat sectoren met geldgebrek en schulden door corona, kwetsbaar zijn voor ondermijnende activiteiten. Hoe verhoudt zich het in de tijd naar achteren schuiven van activiteiten met deze verhoogde kwetsbaarheid? p. 37 <i>De afname van de hoeveelheid verkeer door de maatregelen rond COVID-19 heeft niet geleid tot een aanzienlijke daling van het aantal incidenten op de weg</i> Zijn er hiervoor verklaringen, zo ja welke?	P. 20: De activiteiten die naar achteren zijn geschoven betreffen voornamelijk de organisatie van fysieke kennis- en uitwisselingsbijeenkomsten. Deze hebben of digitaal plaatsgevonden of zullen weer worden georganiseerd, zodra dit mogelijk is. De belangrijkste voorgenomen projecten ten aanzien van de Agenda Weerbaar Noord-Holland hebben ondanks de coronacrisis doorgang kunnen vinden. Door middel van een voortgangsbericht wordt PS hierover in de eerste helft van 2021 geïnformeerd. De toegenomen kwetsbaarheid van bepaalde bedrijfssectoren is bekend, maar valt buiten de directe scope van de Agenda Weerbaar Noord-Holland. Desondanks weten we dat dat onder de verantwoordelijke overheden zoals de gemeenten en de politie dit veel aandacht geniet. P. 37: Nee, er zijn op dit moment geen onderbouwde verklaringen te geven dat de afname van de hoeveelheid	GS

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
					p. 74 PDENH <i>Het aantal nieuwe financieringen is in 2020 beperkt gebleven. Enerzijds door een gedeeltelijke focuswijziging van bedrijven naar projecten</i> Wat houdt deze focuswijziging precies in en hoe werkt het in de praktijk? p. 74 PDENH <i>De bedrijven in de portefeuille zijn in wisselende mate geraakt maar lijken over het algemeen sterk door deze crisis te komen. Versus p. 114: Zekerheidshalve is bij de berekening van het benodigde risicobedrag voor PDENH uitgegaan van 20% van het gemiddelde vermogen. Dit risicopercentage is recent geactualiseerd naar aanleiding van de coronacrisis.</i> Waarom is het risicopercentage geactualiseerd, gezien wat hier over staat op p. 74? Is de actualisering naar 20% of is bij de actualisering het percentage van 20% juist gewijzigd? p. 148 PDENH <i>Mate van revolverendheid 100%?</i> Klopt dit wel? Mede gezien het risicopercentage zoals hierboven en de verliezen zoals hieronder genoemd. p. 182 PDENH <i>Aanvullende verliesvoorziening voor de deelneming in PDENH op basis van de definitieve jaarstukken 2020 van PDENH geboekt. Deze aanvullende verliesvoorziening was niet begroot.</i> Komt het voor dat provincie NH een verliesvoorziening vooraf begroot, zo ja, kunt u hiervan een voorbeeld noemen? In 2018 jaarrekening was er een verlies van 4,9 miljoen, in 2019 verlies van 1,9 miljoen, in 2020 nogmaals verlies van 0,7 miljoen.	verkeer door de maatregelen rond Covid-19 niet heeft geleid tot een aanzienlijke daling van het aantal verkeersincidenten. Wel zijn op basis van onderzoeken door onder andere politie en verzekeraars, indicaties te geven waarom het aantal verkeersincidenten niet gedaald is: 1) Door het verminderde verkeersaanbod was er minder filevorming waardoor de rijsnelheid hoger lag. Hieruit leiden politie en verzekeraars af dat de hogere rijsnelheid op ontsluitingswegen heeft geleid tot meer slachtoffers bij ongelukken. 2) Er gingen meer mensen op de fiets en fietsers zijn kwetsbaarder in het verkeer. Dit verklaart een hoger aantal slachtoffers onder fietsers, namelijk 26 dodelijke slachtoffers meer dan in 2019. De toename van het aantal e-bikes speelt hierbij mogelijk ook een rol (een derde van alle fietsdoden, 74 personen, verongelukte op een ebike. In 2019 waren dat nog 65 e-bikers). p. 74 PDENH <i>Het aantal nieuwe financieringen is in 2020 beperkt gebleven. Enerzijds door een gedeeltelijke focuswijziging van bedrijven naar projecten</i> Wat houdt deze focuswijziging precies in en hoe werkt het in de praktijk? Deze focuswijziging betreft het voornemen van PDENH om in 2020 in te zetten op een evenwichtigere verdeling in de portefeuille tussen zogenaamde 'projectfinancieringen' (over het algemeen lager risico, vaak in de vorm van leningen) en 'venture capital financieringen' (innovatieve bedrijven, hoger risico, vaak in de vorm van aandelen). Bij aanvang is voor PDENH een wenselijke verdeling tussen beide vormen gesteld op 2/3 projectfinanciering en 1/3 venture capital. In de praktijk kwam deze verhouding uit rond de 45% - 55%. Daar zijn verschillende verklaringen voor. Zo is pas in 2017 het PDENH financieringsinstrumentarium uitgebreid met leningen. Daarnaast is door PDENH geobserveerd dat de 'recht toe recht aan'	

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
					Verwacht u dat PDENH in 2021 de trend richting 0,0 gaat voortzetten? Op grond waarvan?	projectfinancieringen steeds beter door de markt worden opgepakt. Zo worden bijvoorbeeld reguliere zon-projecten goed door de markt gefinancierd, waar hier oorspronkelijk nog een rol was weggelegd voor PDENH. Om haar rol als niet-marktversturende financier van duurzame economische activiteiten goed te vervullen, zag PDENH zich gedwongen om langzaam op te schuiven naar financieringen met een hoger risicoprofiel/venture capital karakter. Hierop is in 2020 een nieuw acquisitieplan uitgevoerd, met een actieve focus op het stimuleren van leads voor projecten en een passieve strategie omtrent venture capital ("VC-type") leads, welke reeds in grote getale binnenkomen door de opgedane marktbekendheid op dit gebied. Daarnaast zijn de organische leads op het gebied van venture capital geremd door hier zeer selectief mee om te gaan (sec leads met een zeer hoge score op zowel maatschappelijk/economisch als financieel rendement). De provincie en PDENH blijven doorlopend met elkaar in gesprek over de verdeling en risicoafweging in de portefeuille met betrekking tot nieuwe investeringen. p. 74 PDENH: De bedrijven in de portefeuille zijn in wisselende mate geraakt maar lijken over het algemeen sterk door deze crisis te komen. Versus p. 114: Zekerheidshalve is bij de berekening van het benodigde risicobedrag voor PDENH uitgegaan van 20% van het gemiddelde vermogen. Dit risicopercentage is recent geactualiseerd naar aanleiding van de coronacrisis. Waarom is het risicopercentage geactualiseerd, gezien wat hier over staat op p. 74? Is de actualisering naar 20% of is bij de actualisering het percentage van PDENH investeert met provinciale middelen in duurzame innovatieve bedrijven en initiatieven in Noord-Holland. Omdat PDENH wordt gefinancierd met provinciale middelen, leiden de financieringen door PDENH ook tot een financieel risico voor de provincie Noord-Holland. Als een lening aan een doelonderneming niet kan worden terugbetaald aan PDENH,	

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
						of als een doelonderneming failliet gaat, treft de provincie een voorziening voor dit bedrag. Naarmate het aantal investeringen en het uitgezette kapitaal door PDENH toeneemt, nemen ook de financiële risico's toe. De hoogte van een eventueel verlies, omdat een financiering niet of niet geheel wordt terugbetaald, laat zich op voorhand lastig kwantificeren. Zekerheidshalve wordt de deelneming PDENH als risico opgenomen in de begroting en in de provinciale jaarrekening. Bij de inschatting van de hoogte van het risico gaat PNH uit van 20 % van het geïnvesteerde vermogen. Door opname in de risicoparagraaf telt het risicobedrag mee in de bepaling van de benodigde hoogte van de algemene reserve, die PNH aanhoudt ter dekking van (geïntariseerde en niet op andere wijze afgedekte) risico's. In 2020 is het risicopercentage opgehoogd van 10% naar 20%. Hoewel het klopt dat, door de tijd bezien, de bedrijven in de portefeuille van PDENH zich stabiel door de coronacrisis lijken te ontwikkelen, zijn de middellange en lange termijn ontwikkelingen van de coronacrisis en de effecten daarvan op individuele bedrijven (of aspecten als supply chain) lastig te voorspellen. Zekerheidshalve is daarom gekozen voor een ophoging van de risicoreservering.20% juist gewijzigd? Onder het kopje 'eventuele ontwikkelingen/risico's' op pagina 148 wordt vermeld dat de mate van revolverendheid van PDENH op dit moment 100% betreft. Dit is omdat de uiteindelijke revolverendheid van het fonds pas kan worden opgemaakt na einde looptijd. Momenteel wordt daarom nog gesproken van een (intentie) van revolverendheid van 100%. p. 182 PDENH Aanvullende verliesvoorziening voor de deelneming in PDENH op basis van de definitieve jaarstukken 2020 van PDENH geboekt. Deze aanvullende verliesvoorziening was niet begroot.	

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
						Komt het voor dat provincie NH een verliesvoorziening vooraf begroot, zo ja, kunt u hiervan een voorbeeld noemen? In 2018 jaarrekening was er een verlies van 4,9 miljoen, in 2019 verlies van 1,9 miljoen, in 2020 nogmaals verlies van 0,7 miljoen. Verwacht u dat PDENH in 2021 de trend richting 0,0 gaat voortzetten? Op grond waarvan? Nee, verliesvoorzieningen voor PDENH begroten wij niet vooraf. De verliesvoorziening is afhankelijk van de inschatting van de afwaarderingen door PDENH. Het is erg lastig te voorspellen hoe het resultaat van PDENH zich de komende jaren zal ontwikkelen. Dit is onder andere afhankelijk van exits en eventuele faillissementen die in tijden van corona onzeker zijn.	
62	M&B	VVD	Grethe van Geffen	4	<u>Brief bij jaarrekening</u> p. 4 punt 9 <i>De belangrijkste reden van de onderbesteding houdt verband met de aanbesteding energie.</i> Kunt u de relatie tussen vast onderhoud en aanbesteding energie toelichten?	Deze vertraging is inderdaad veroorzaakt door Corona. Hierdoor heeft de opdracht geving vanuit de MA vertraging opgelopen. Daarna was het in januari onduidelijk of er nog financiën beschikbaar waren. Overigens gaan wij binnenkort opnieuw een offerte uitvraag doen en daarbij nemen wij mee dat de PNH geen zonnepanelen wil die in relatie staan met de Oeigoerse dwangarbeid in de productieketen van Chinese zonnepanelen. Wij verwachten dit jaar de panelen te kunnen plaatsen op het dak van het Dienstgebouw Noord.	E. Stigter
63	M&B	VVD	Grethe van Geffen	27	p. 27 goederenvervoer over water <i>De potentie van het provinciaal vaarwegennet is onderzocht en de conclusie was dat er potentie is voor een modal shift van weg naar water, maar dat het bevaarbaar maken van het kernnet voor grotere schepen alleen tegen hoge kosten plaats kan vinden.</i> Wat staat hier nu precies? Dat voor een modal shift het kernnet bevaarbaar gemaakt moet worden voor grotere schepen (en waarom dan)? Of anders?	Een modal shift van weg naar water vergt grote investeringen in het kernnet. Deze investeringen zijn nodig om ervoor te zorgen dat grotere schepen (CEMT-klasse IV) dit kernnet kunnen bevaren, dan nu het geval is. De potentie van het vaarwegennet kan daarmee aanzienlijk worden vergroot. Met de gemeente Alkmaar is overlegd over een bijdrage aan de havenontwikkeling in de Boekelermeer, inclusief de door ons gewenste keerom. Uitkomst van dit overleg is dat wij positief zijn over deze ontwikkeling.	J. Olthof

Nr	Com miss ie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
					Met de gemeente Alkmaar is overleg geweest over havenontwikkeling in de Boekelermeer. Waarover is precies gesproken en wat zijn eventuele uitkomsten of conclusies van dat overleg?		
64	M&B	VVD	Grethe van Geffen	30	p. 30 <i>Als vervolg op de studie naar de bereikbaarheid van Den Helder is een maatschappelijke kosten-batenanalyse (MKBA) opgesteld voor een verbinding tussen A7 en Den Helder.</i> Wanneer kunnen wij de resultaten hiervan tegemoet zien?	De in opdracht van het programma De Kop Werkt uitgevoerde MKBA heeft uitgewezen dat er vanuit bereikbaarheid geen aanleiding is tot verdere verkenning van deze verbinding. De rapportage wordt geplaatst op de website van De Kop Werkt! https://dekopwerkt.nl/project/bereikbaarheid/	J. Olthof
65	M&B	VVD	Grethe van Geffen	34	p. 34 maart 2020 is de Leeghwaterbrug opgeleverd. Beloofd was een kwalitatieve evaluatie te houden voor de <i>lessons learned</i> . Wanneer kunnen PS deze tegemoet zien?	De evaluatie is nog gaande en wordt in Q2 '21 afgerond. Doelstelling is om de resultaten rond het zomerreces te delen.	J. Olthof
66	M&B	VVD	Grethe van Geffen	115	p. 115 <i>Het betreft de volgende risico's die zijn vervallen bij de jaarrekening 2020:•(...);</i> •Leeghwaterbrug A-02 vervanging van € 5,0 miljoen; Betekent dit dat de onderhandelingen met de uitvoerder/bouwer zijn afgerond? Zijn er geen verdere nakomende kosten meer voor de Leeghwaterbrug?	Voor beide vragen is dit correct.	Jeroen Olthof
67	M&B	VVD	Grethe van Geffen	125	p. 125 Tabel: Waarom kunnen over vaarwegen niet de gerealiseerde kwaliteitsniveaus worden weergegeven en voor wegen, fietspaden en busbanen wel?	De provincie voert noodzakelijke oeververvangingsprojecten uit op basis van inspectieonderzoeken en waarnemingen door (vaar)weginspecteurs. Het dagelijks beheer aan de vaarwegen wordt doorlopend binnen de verschillende gebiedscontracten uitgevoerd. De beheerstrategie voor vaarwegen en oevers betreft risico gestuurd beheer. Vaarwegen worden minimaal op niveau C onderhouden. Oevers worden onderhouden op niveau D, maar alleen op die locaties waar er geen risico bestaat op gevolgschade (bijvoorbeeld daar waar de oever grenst aan weiland is er geen risico, in tegenstelling tot een oever vlak langs de weg, waar duidelijk wel een risico geldt). Het functiebelang is bij een direct naast de beschoeiing liggende weg hoog vanwege het belang van de regionale	J. Olthof

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
						verbinding. Een eroderende oever nabij landbouwgronden kent een relatief laag functiebelang vanwege de beperkte invloed op de functie van de vaarweg. Als we oeverconstructies op een hoger beeldkwaliteitsniveau willen beheren, betekent dit dat we ze ook eerder gaan vervangen. Dat kan ook minder duurzaam zijn. De provincie heeft de oeververvangingsprojecten voor de komende 6 à 8 jaar aanbesteed aan één partij. In deze samenwerking is duurzaamheid het belangrijkste criterium. Denk daarbij aan het structureel verminderen van 80% van de milieukosten (door bijvoorbeeld Co2-reductie, minder materiaal- en energiegebruik en toepassing van zoveel mogelijke herbruikbare materialen/circulariteit) en voorzieningen ten behoeve van de biodiversiteit en de waterkwaliteit (zoals natuurvriendelijke oevers).	
68	M&B	VVD	Grethe van Geffen	128	p. 128 <i>Vervangingsinvesteringen wegen (PMO)</i> € 47.611.583€ 7.437.386€ 40.174.197 Hoe moeten we dit lezen, staat hier dat er voor 47 miljoen aan onderhoud gepland was voor 2020 en maar voor 7 miljoen uitgevoerd of klopt dat niet?	Het klopt dat er in 2020 40 miljoen minder is uitgegeven dan begroot. De oorzaak hiervoor ligt in de vertraging die is opgelopen in de uitvoering van vervangingsprojecten. Dit komt onder meer door vertraging in grondverwerving, gunning en aanbesteding. Hiermee zijn de uitgaven 2020 niet altijd zoals van tevoren ingeschat en schuiven door naar komende jaren.	J. Olthof
69	M&B (NLG)	VVD	Klaas-Jeroen Terwal	30	In de Jaarstukken 2020 wordt op pagina 30 gesteld dat het ontbreken van een eenduidig landelijk stikstofbeleid tot grote risico's leidt op vertraging en extra kosten bij de uitvoering van infrastructurele projecten. In aanvulling op mijn rondvraag aan gedeputeerde Olthof in de commissievergadering M&B van 22 maart 2021 over het NRC-artikel van 5 maart 2021 met als titel 'Nieuwe stikstofcrisis dreigt voor wegen' een drietal vragen: 1. Is er in deze ruim twee maanden (tussen 22 maart en 27 mei 2021) meer inzicht verkregen welke infrastructurele projecten van de	Op 24 maart jl. is de Wet stikstofreductie en natuurverbetering ("Stikstofwet") – na goedkeuring door de Eerste Kamer op 9 maart jl. – gepubliceerd in het Staatsblad. Het streven is dat de Stikstofwet op 1 juli 2021 in werking treedt. Voor de provinciale projecten zijn er sinds de commissievergadering M&B van 22 maart geen veranderingen. 1. De Raad van State uitspraak over stikstofuitstoot door wegverkeer zorgt voor de grootste problemen bij de N247. Ook bij de Zaanbrug vormt uitstoot door wegverkeer een probleem. 2. Het is moeilijk de kosten te bepalen vanwege de Raad van State uitspraak over stikstof. Voor wat betreft de	J. Olthof

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
					provincie het risico lopen op vertraging en/of op extra kosten? 2. Is er meer inzicht verkregen wat deze vertragingen en extra kosten grofweg bedragen en waaruit deze onvoorziene kosten gedekt kunnen worden? 3. Hoe tracht de provincie (binnen IPO-verband) met het Rijk tot een eenduidig landelijk stikstofbeleid te komen zodat duidelijker wordt wat de consequenties zijn voor de uitvoering van de provinciale infrastructurele projecten. Wat is de verwachting hoeveel tijd dit zal bedragen?	N247 loopt dit in de miljoenen. Dit geldt ook voor de Zaanbrug. Voor dekking van deze omvangrijke kosten dient apart besluitvorming plaats te vinden. De provincie heeft (binnen IPO-verband) regelmatig overleg met het Rijk. Als de stikstofwet in werking is getreden zal opnieuw moeten worden bekeken wat de consequenties zijn voor de projecten.	
70	M&B	VVD	Miriam van Meerten & Klaas Jeroen Terwal	27	Op 25 nov 2020 zijn afspraken gemaakt in het BO MIRT die van belang zijn voor de provincie NH. Zijn er ook afspraken gemaakt nav het MIRT-onderzoek Oostkant Amsterdam? Zo ja, welke? Zo nee, verwacht GS dat er dit jaar in het BO MIRT wel over afspraken gesproken gaat worden? Zo nee, waarom niet?	In 2017 is het MIRT onderzoek Oostkant Amsterdam afgerond. De resultaten hiervan zijn meegenomen in het programma Samen Bouwen aan bereikbaarheid (SBaB). Dit heeft geresulteerd in de start van een verkenning naar de verbreding van de A27 tussen Eemnes en Almere en het besluit tot de reconstructie van de aansluiting Eemnes-Blaricum.	J. Olthof
71	MB	D66	Arja Kapitein Marcel Steeman	35	Wat is de realisatie van de beleidsindicatoren 'Halen van aanrijdingen en functiehersteltijden VRI's' ? Deze indicator is niet ingevuld. Wat is daarvan de reden?	Per abuis zijn deze cijfers niet opgenomen. Hierbij alsnog: De (door de gebiedscontractanten) gerealiseerde aanrijd- en functiehersteltijd voor de VRI's ligt op 82%. Hiermee is het beoogde resultaat van 90% helaas niet gehaald.	J. Olthof
72	MB	D66	Arja Kapitein, Marcel Steeman	36	Waarom zijn er geen lasten voor 2.3.4 'De beheeractiviteiten centrales uitvoeren'? De realisatie staat op 0, terwijl in de ontwerpbegroting nog 145K stond.	Bij het opstellen van de tweede begrotingswijziging is in kaart gebracht welke medewerkers werkzaam zijn voor welke operationele doelen. Hierbij is een globale hoofddeling gemaakt naar operationele doelen. 'beheersactiviteiten centrales uitvoeren' maakt hiervan een relatief klein onderdeel uit dat capaciteitskosten en zijn niet afzonderlijk begroot.	J. Olthof

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh																				
						Aangezien de realisatie op capaciteitskosten overeenkomstig de verhouding in de begroting worden verdeeld, zijn er ook geen reële kosten aan dit operationeel doel toegedeeld.																					
73	NLG (EFB)	D66	Arja Kapitein	49	Over de BBV indicator Waterkwaliteit: waarom komt de optelling in deze tabel niet uit op 100%? Welke kolom met wat voor betekenis ontbreekt?	In de tabel zijn nu in plaats van de 'percentages' het 'aantal' waterlichamen met de betreffende waterkwaliteit weergegeven. De aanduiding dat het om een percentage (%) gaat in de jaarstukken is dus niet juist. Uitgedrukt in percentages betekent dit het volgende: <table><tr><td></td><td>Goed</td><td>Mating</td><td>Ontoereikend</td><td>Slecht</td></tr><tr><td>HHNK</td><td>0%</td><td>23%</td><td>59%</td><td>18%</td></tr><tr><td>Rijnland</td><td>0%</td><td>35%</td><td>37,5%</td><td>27,5%</td></tr><tr><td>Amstel, Gooi en vecht</td><td>0%</td><td>33%</td><td>40%</td><td>27%</td></tr></table>		Goed	Mating	Ontoereikend	Slecht	HHNK	0%	23%	59%	18%	Rijnland	0%	35%	37,5%	27,5%	Amstel, Gooi en vecht	0%	33%	40%	27%	Cees Loggen
	Goed	Mating	Ontoereikend	Slecht																							
HHNK	0%	23%	59%	18%																							
Rijnland	0%	35%	37,5%	27,5%																							
Amstel, Gooi en vecht	0%	33%	40%	27%																							
74	RWK	D66	Arja Kapitein Emre Kanik	60	Energie infrastructuur. Heeft de provincie nog meer gedaan in 2020 op dit gebied, behalve het ontwikkelen van een tool samen met TNO?	Aanpak en strategie voor energie-infrastructuur opgesteld welke ook is besproken in de Cie RWK van 23-11-2020). Verder diverse initiatieven zoals aanlanding Wind op Zee (station Beverwijk en PIP Oterleek-Beverwijk), Cluster NZKG (Regioplan en Taskforce Infrastructuur Industrie), waterstof (visie en diverse projecten) en rondom warmte	E. Stigter																				
75	NLG	D66	Arja Kapitein	75	Wat zijn de belangrijkste resultaten van dit Landelijk Milieu Overleg Bloembollen geweest mbt het verminderen van de gewasbeschermingsmiddelen en de uitspoeling naar het oppervlaktewater? Zijn er nog vervolgcacties te verwachten?	Het Landelijk Milieuoverleg Bloembollen heeft als doel signalering en advisering aan de deelnemende partijen over (LMB) behoeften aan projecten, kennis en regelgeving over bollenteelt en milieu. Op deze manier wordt de inzet van provincies en waterschappen voor bijv. voorlichting, regelgeving en subsidies efficiënter benut en dubbelingen voorkomen. Zij baseren zicht op ondermeer trends uit het Landelijk meetnet gewasbeschermingsmiddelen en waterkwaliteitsgegevens van de waterschappen. De adviezen worden geadresseerd bij de partijen. Deze partijen koppelen	I. Zaal																				

Nr	Com miss ie	Fractie	Naam vragenstel ler	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
						de resultaten ook weer terug aan het LMB. In 2021 volgen ondermeer de evaluatie van het meetnet in 2020.	
76	NLG	D66	Arja Kapitein, Amélie Strens	84	Als indicator staat geschreven dat 4698 hectare is gerealiseerd. In de toelichting staat dat de restanttaakstelling 4698 hectare is. Klopt dit? Hoe zit het nu precies?	Dit dient als volgt gelezen te worden. De indicator is de restantopgave en dus niet het aantal gerealiseerde hectares. Begroot werd dat de restantopgave eind 2020 4.600 hectare zou zijn. De feitelijke restantopgave eind 2020 is 4.698 hectare. Er werd in 2020 825 hectare gerealiseerd.	Esther Rommel
77	NLG	D66	Arja Kapitein, Amélie Strens	84	Hier staat dat eind 2020 de totale omvang NNN 56573 hectare bedraagt. In de tekst boven op de vorige bladzijde staat dat we nu 50000 hectare NNN hebben. En dat afgelopen jaar 825 hectare is gerealiseerd. Bij de laatste indicator staat dat we 53247 hectare beheerd NNN hebben. Wat is de samenhang tussen deze getallen en wat verklaart de verschillen?	Eind 2020 was 56.573 ha begrensd als NNN. De restantopgave is eind 2020 4698 ha, dit is het aantal ha dat nog ingericht moet worden als natuur. In 2020 hebben 825 ha gerealiseerd als natuur, dus dat aantal is toen in mindering gebracht op de restantopgave. Hierdoor is eind 2020 van de 56.573 ha begrensd NNN, in totaal al 51.875 ha gerealiseerd of ingericht. Dit laatste getal is ook wat in de tekst had moeten staan i.p.v. 'circa 50.000'. De laatste indicator (53.247) betreft de door ons verplicht op te nemen landelijke indicatoren die door BIJ12 worden aangeleverd. Het betreft hier echter hectares beheerd natuur (stand 2019), mét en zonder subsidie. Dat is dus wat anders dan gerealiseerde natuur.	Esther Rommel
78	NLG	D66	Amélie Strens	83	"In 25 gebieden voert de provincie regie op een gebiedsproces, waarin meerdere doelen samenkomen". Om welke gebieden gaat het hier precies en hoe is de samenhang de 12 gebieden uit de gebiedsgerichte aanpak stikstof.	De 12 gebieden in de gebiedsgerichte aanpak stikstof hebben betrekken op de 12 stikstofgevoelige Natura2000-gebieden. Deze 12 gebieden zijn onderdeel van de 25 gebieden waarin wij de gehele provincie hebben ingedeeld. In het nieuwe Programma Natuur netwerk, dat dit najaar aan uw Staten wordt voorgelegd, zullen wij aan de hand van een kaart de gebiedsindeling inzichtelijk maken.	Esther Rommel
79	NLG	D66	Amélie Strens	85	In de jaarstukken staat vermeld dat de middelen die voor het convenant Naarden buiten de Vesting waren gereserveerd beschikbaar blijven in de Reserve Groene Uitweg en zullen worden gekoppeld aan de uitvoeringsagenda. voor het landschap, die onder regie van de Regio Gooi en Vechtstreek wordt opgesteld." Om hoeveel geld gaat het en wanneer is de	De niet bestede middelen uit het convenant Naarden buiten de Vesting bedragen € 13.911.889,- Een onderbesteding vanuit het project Rondje Naardermeer bedraagt € 2.593.340,- Het totaal aan vrijval, te koppelen aan de Uitvoeringsagenda voor het Landschap komt daarmee op € 16.505.229,-	Jeroen Olthof/Esthe r Rommel

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
					verwachting dat deze middelen ingezet kunnen worden?	In de vergadering van het bestuurlijk platform Gooi, Vecht en Diemerscheg van 23 april 2021 is besloten om GS te adviseren een bedrag van € 15.159.305,- te koppelen aan 25 nieuwe projecten. De besluitvorming in GS daarover maakt onderdeel uit van de vaststelling van het Programma Natuurnetwerk Het beoogd ritme van besteding van deze middelen is: 2021: € 622.500,- 2022: € 12.121.805,- 2023: € 565.000,- 2024 e.v. € 1.850.000,- Besluitvorming hierover zal nog plaatsvinden via de reguliere P&C cyclus. Voor het niet in het bestuurlijk platform geprogrammeerde bedrag van € 1.345.924 (zijnde € 16.505.229,- minus € 15.159.305,-) zal in 2021 een nieuwe uitvraag aan 'partijen' voor nieuwe projecten worden gedaan.	
80	NLG	D66	Amélie Strens	85	Kan er een toelichting toegevoegd worden aan de beleidsindicator-tabel Voortgang uitvoering programma (cumulatief) – 20% gerealiseerd - voor het programma Oostelijke Vechtplassen	De voortgang van het programma moet niet alleen worden afgemeten aan uitgevoerde projecten, maar ook aan noodzakelijke voorbereidende werkzaamheden. De provincie heeft eind 2020 in totaal 20% voortgang geboekt met het uitvoeren van het Programma Oostelijke Vechtplassen. In de jaarrapportages van de Oostelijke Vechtplassen wordt uitgebreider inzicht gegeven in de inhoudelijke voortgang.	Cees Loggen
81	NLG	D66	Amélie Strens	86	“In 2021 zullen wij uw Staten informeren op welke wijze deze Impulsgelden worden ingezet.” Is er op dit moment al meer inzicht te geven op welke wijze deze middelen in 2020 zijn besteed?	In 2020 zijn nog geen Impulsgelden besteed. De reden hiervoor is dat de gelden pas laat in het jaar beschikbaar kwamen. De uitvoering van projecten is in 2021 gestart.	Esther Rommel
82	NLG	D66	Arja Kapitein,	92	Hoeveel vrijwilligers zijn er (realisatieveld staat leeg)?	Dit is een omissie, waarvoor onze excuses. Hier had 11.000 moeten staan.	Esther Rommel

Nr	Com miss ie	Fractie	Naam vragenstel ler	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
			Amélie Strens				
83	EFB	D66	Emre Kanik	102 en 104	Het restauratievolume voor monumenten is nog 17,8%. Toch is er onderbesteding op dit budget van 824. Wat is hiervan de reden?	de onderbesteding is gebaseerd op meer onderdelen gerelateerd aan monumenten: zo zijn eerdere verstrekte subsidies deels teruggeven en zijn er minder subsidieverzoeken voor haalbaarheidsonderzoeken aangevraagd. De redenen hiervoor zijn divers (zoals de kosten vallen lager uit, de plannen zijn uitgesteld). Overigens komt/blijft dit overschot beschikbaar voor de reserve Monumenten om in 2021 en daarna weer in te zetten.	Z. Pels
84	M&B (EFB)	D66	Arja Kapitein	128	Wat zijn de redenen waarom er maar 7,4 mio van de 47,6 mio is besteed aan vervangingsinvesteringen wegen, terwijl bij alle andere onderhoud en beheer lasten veel minder grote verschillen te lezen zijn?	Er is in 2020 40 miljoen minder uitgegeven dan begroot. De oorzaak hiervoor ligt in de vertraging die is opgelopen in de uitvoering van vervangingsprojecten. Dit komt onder meer door vertraging in grondverwerving, gunning en aanbesteding. Hiermee zijn de uitgaven 2020 niet altijd zoals van tevoren ingeschat en schuiven door naar komende jaren. Voor het beheer en onderhoud van het areaal geldt dat deze projecten minder last hebben gehad van vertragingen en daarmee stabiel in de uitvoering.	J. Olthof
85	MB	D66	Arja Kapitein, Marcel Steeman	128	Wat zijn uit de tabel op bladzijde 128 'activa met een maatschappelijk nut' ? Zijn hiervoor alleen de vervangingsinvesteringen wegen (PMO) relevant? Dit omdat hier exact dezelfde bedragen staan. Maar zijn tunnels, groot onderhoud, vast onderhoud en dergelijke niet relevant hiervoor?	Het klopt dat de investeringen met een maatschappelijk nut in deze tabel volledig bestaat uit post A, Vervangingsinvesteringen wegen (PMO). De andere posten in deze tabel vallen niet onder de investeringen met een maatschappelijk nut, maar hebben betrekking op beheer- en onderhoudslasten die niet geactiveerd mogen worden.	J. Olthof
86	EFB	D66	Arja Kapitein	144-153	Bij nogal wat Verbonden Partijen staan niet alle cijfers in gevuld. Op welke wijze krijgen wij deze cijfers alsnog?	De jaarrekening van alle deelnemingen zijn ontvangen. Deze zijn verwerkt in de laatste versie van de jaarstukken, die voor besluitvorming PS zullen worden aangeleverd. Er missen nog een aantal jaarcijfers van stichting en gemeenschappelijk regelingen. Deze zullen worden opgenomen in de jaarrekening 2021.	GS
87	EFB	D66	Arja Kapitein	Voordracht p. 2	Wat is de reden dat er minder aan opleidingen is uitgegeven? Immers, online, waren er toch ook nog veel opleidingsmogelijkheden?	- Alle trainingen die PNH zelf incompany aanbiedt zoals de 'direct duidelijke taaltrainingen' en de de leergang Strategisch Beleidsadviseur zijn direct en succesvol online	Z. Pels

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
						aangeboden. De opkomst van dit type trainingen is vergelijkbaar met andere jaren. - Er werd minder gebruik gemaakt van individuele trainingen die medewerkers inzetten uit hun Persoonlijk Opleidingsbudget (POB). Door de lockdown ervaren veel ouders van jonge kinderen geen mogelijkheid om naast het thuisonderwijs alsnog een training te volgen. Daarnaast geven enkele medewerkers de voorkeur aan een fysieke training. Tot slot werden er minder verblijfskosten gemaakt. - Over het algemeen is er, hoewel er minder geld aan opleidingen is uitgegeven, veel geleerd in 2020. Medewerkers hebben een enorme slag gemaakt in het eigen maken van de digitale vaardigheden.	
88	EFB	D66	Arja Kapitein, Emre Kanik	Voordracht p. 3	Wat hadden wij moeten doen voor dit extra geld van 6 ton voor de Erfgoeddeal en hebben wij dit ook gedaan? Immers, er is geld overgehouden.	De link die gelegd wordt in het tweede deel van de vraag is er niet: Er is geen geld overgebleven. Voor Stichting Forteiland Pampus is een bijdrage ontvangen in de decembercirculaire 2020, bijdrage Erfgoed Deal van € 560.000. Dit is in de algemene middelen terecht gekomen. Met de tweede begrotingswijziging 2021 vindt een mutatie plaats en wordt dit bedrag gezet bij het OD 6.4.2. Unesco Stelling van Amsterdam behouden en herbestemmen. Dit staat los van onze overige instemmingen voor monumenten.	Z. Pels
89	NLG	D66	Arja Kapitein	Voordracht p.3	Wat zijn de redenen dat er veel dossiers bij BIJ12/Faunafonds niet tijdig waren afgehandeld?	De reden is dat er technische opstartproblemen waren met het nieuwe systeem MijnFaunazaken. Deze technische problemen zijn inmiddels opgelost. De verwachting is dat BIJ12 dit jaar alle aanvragen op tijd kan behandelen en uitbetalen.	Esther Rommel
90	MB	D66	Arja Kapitein, Marcel Steeman	Voordracht p. 4 (+ p. 5 in toelichting)	wat zijn de redenen dat de uitgaven voor uitvoeren mobiliteitsbeleid door derden 2 miljoen hoger zijn geworden?	Voor het project Bereikbaarheid Kust heeft een financieel technische aanpassing plaatsgevonden. Hierdoor zijn de bijdragen van derden als lasten in het project zichtbaar geworden. Hier staan ook hogere baten tegenover, waardoor per saldo er geen effect is.	Jeroen Olthof

Nr	Com miss ie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
91	M&B (EFB)	D66	Arja Kapitein	Voordracht p.6	Waar zit deze toename van de Materiële Vaste Activa van 98 miljoen extra met name in?	De toename van de Materiële vaste activa in 2020 met € 98 mln wordt voornamelijk veroorzaakt door de investeringen van € 114 mln (€ 134 mln investeringen minus 20 mln bijdragen derden). Dit betreffen naast aankoop gronden (€ 9,8 mln) voornamelijk investeringen in PMI en PMO-projecten. De belangrijkste investeringen zijn op pagina 205 van de jaarrekening vermeld, namelijk o.a. HOV 't Gooi (€ 20,4 mln), HOV Aalsmeer-Knooppunt Schiphol Zuid (€ 14,4 mln) en N241 (€ 8,6 mln). Voor meer informatie over de stand van zaken van alle provinciale infrastructurele projecten wordt verwezen naar het iMPL.	J. Olthof
92	EFB	D66	Arja Kapitein	Voordracht p.6	Wat is de logica tussen het saldo schatkistbankieren en de Materiële Vaste Activa?	Provincie Noord-Holland trekt vooralsnog geen externe financiering aan in de vorm van leningen. Dit betekent dat investeringsprojecten uit eigen middelen worden gefinancierd. Dit heeft ten gevolg van de Uitzettingen in de Rijksschatkist in 2020 dalen met € 43 mln. Deze directe samenhang tussen MVA (investeringen) en schatkistbankieren wordt in de voordracht bedoeld. De oorzaak dat de Uitzettingen in de Rijksschatkist niet dalen met het volledige bedrag van € 98 mln is doordat vanuit diverse overheden (voornamelijk Rijk) in 2020 voorschotbedragen zijn ontvangen, welke in de Uitzettingen in Rijksschatkist zijn gestort. Dit is in de balans zichtbaar in de een toename van de te besteden Voorschotbedragen op doeluitkeringen met circa € 58 mln (overlopende passiva).	GS
93	EFB	D66	Arja Kapitein	Voordracht p.6	Welke ontwikkelingen verwacht u verder mbt de verschuiving van algemene naar specifieke doel-uitkeringen? Welke impact gaat dit hebben op keuzes die wij als PS kunnen maken?	De verwachting is dat het aantal specifieke uitkeringen verder zal toenemen zodat het Rijk meer invloed heeft op de activiteiten op Provinciaal niveau. Voor deze gelden geldt dat PS daardoor minder ruimte heeft om eigen keuzes te maken voor besteding van deze gelden.	GS
94	EFB	PvdD	I. Kostic	19	70% in plaats van 90% van de risico-objecten zijn in de risicokaart opgenomen. Wat gaat de provincie concreet doen om dit percentage, of hoger, te halen?	Het lagere percentage werd deels veroorzaakt door security problemen waardoor de risicokaart tussen september 2020 en februari 2021 beperkt beschikbaar was. Hierdoor kon de kaart een tijd lang niet meer geactualiseerd worden en beschikten gebruikers dus niet over de meest actuele gegevens. Er is een tijdelijke oplossing gevonden waardoor nu	cvdK

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
						wel weer geactualiseerd kan worden. Bovendien is het nieuwe risicoregister naar verwachting in 2021 operationeel. Met deze twee ontwikkelingen is de verwachting dat de actualiteit van de risicokaart zonder nadere concrete acties weer naar 90% gaat.	
95	EFB	PvdD	F. Zoon	19	Door een securityincident in 2020 draait de risicokaart op dit moment bij provincie Gelderland. Gaat de beheer en de doorontwikkeling van de Risicokaart weer terug naar Bij12 of blijft deze bij provincie Gelderland?	Het beheer van de risicokaart is al die tijd bij Bij12 gebleven. Door het security-onderzoek zijn veiligheidsproblemen aan het licht gekomen in de door Bij12 gebruikte viewer Flamingo (het programma waarmee de kaart getoond wordt). Deze mag daardoor niet meer als publieke viewer gebruikt worden. Om de gebruikers van deze publieke kaart toch van informatie te voorzien, wordt er gebruik gemaakt van de GeoWeb-viewer van de provincie Gelderland. Dit is enkel tot er een definitieve oplossing is.	cvdK
96	M&B	PvdD	J.Hollebeek	27	2.2.1.1 "BO MIRT: De samenwerking in programma's en studies heeft in het Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (BO MIRT) voor Noordwest Nederland van 25 november 2020 geleid tot afspraken die van belang zijn voor Noord-Holland." Welke afspraken betreft dit?	Over de uitkomsten van het BO MIRT zijn de Staten door GS op 16 december 2020 geïnformeerd per brief. Daarin zijn de afspraken die van belang zijn voor Noord-Holland opgenomen. Bijlagen bij de brief zijn: - De brief van de minister en staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat aan de Tweede Kamer d.d. 27 november 2020; - De afsprakenlijst van de bestuurlijke overleggen MIRT van 25 en 26 november 2020	J. Olthof
97	M&B	PvdD	J. Hollebeek	29	2.2.2 "Verbinding A8-A9: De provincie deed in 2020 onderzoek naar het landschap tussen Assendelft en Heemskerk." Wat bedroegen de kosten van dit onderzoek? Wat is er uit het onderzoek gekomen?	Het onderzoek naar het Landschapsplan wordt in 2021 afgerond. Wij informeren u dan over de uitkomsten. Tussentijds bent u op meerdere momenten geïnformeerd. De kosten van het onderzoek bedragen 1.518.000 euro.	Jeroen Olthof
98	M&B	PvdD	J. Hollebeek	29	2.2.2. "N241 Herinrichting A.C. de Graafweg: Het project (de bouwteamfase) is na een aanbesteding eind 2020 gegund en van start gegaan."	Op één locatie tussen hmp 13.7 en 13.8 wordt een bestaande duiker vervangen door een ecoduike (faunapassage) met aan beide zijden looprichels en als	J. Olthof

Nr	Com miss ie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
					Waren faunapassages een onderdeel van deze aanbesteding? Zo ja: op welke locaties en met wat voor voorwaarden?	doelsoort de otter (inrichting volgens leidraad Faunavoorzieningen MJPO).	
99	NLG	PvdD	I.Kostic	48	2.3.2.2 Schoon oppervlaktewater “De provincie heeft in 2020 de ecologische doelen voor het regionale oppervlaktewater in het kader van de Kaderrichtlijn Water (KRW) in concept vastgesteld, als onderdeel van het concept Regionaal Waterprogramma N-H 2022-2027. De provincie heeft verder bijgedragen aan een goede kwalitatieve toestand van oppervlaktewater. Deze bijdrage betreft vooral het ‘KRW-proof’ maken van de eigen provinciale vaarwegen (aanleg vispassages en natuurvriendelijke oevers). Maar de provincie heeft ook breder gewerkt aan de kwaliteit van het oppervlaktewater in de provincie. De provincie heeft bijvoorbeeld deelgenomen - samen met onder andere de waterschappen - aan het op agrarische bedrijven gerichte programma Bodem en Water en aan het Landelijk Milieuoverleg Bloembollen (LMB). De provincie draagt ook bij aan een vismigratieonderzoek in het Noordzeekanaalgebied.” a) Kunt u een lijst van activiteiten (met bijbehorende kosten) sturen die in 2020 precies zijn ondernomen om bij te dragen aan een goede kwalitatieve toestand van het water in de provincie en op tijd te voldoen aan KRW-normen? Kunt u daarbij (voor zover mogelijk) bij elke activiteit of aangeven wat concreet de effecten waren op waterkwaliteit? b) Welke bronmaatregelen neemt de provincie?	a) Een uitputtende lijst is niet mogelijk omdat de provinciale invloed op de waterkwaliteit voor een zeer belangrijk deel indirect plaatsvindt, door het uitvoeren van ons natuurbeleid bijvoorbeeld. De effecten van onze inspanningen op de waterkwaliteit zijn uiteraard gericht op een positief effect. Wij noemen enkele voorbeelden. Zie ook het antwoord op vraag 45. - Deelname programma Bodem en Water - Landbouwportaal Noord-Holland: Subsidiëren bovenwettelijke maatregelen voor verbeteren bodem- en waterkwaliteit. De waterschappen (HHNK, Rijnland en AGV) dragen de kosten van de verstrekte subsidies. De precieze effecten op de waterkwaliteit zijn pas op de middellange termijn waarneembaar. - Deelname programma Bodem en Water - Uitvoeringsregeling subsidie Kennisontwikkeling Bodem en Water Noord-Holland 2017: bijdragen aan kennisopbouw en bewustwording bij agrariërs door inzet coaches en studieprojecten. Regeling wordt uitgevoerd door de provincie, maar gefinancierd door de waterschappen. In 2020 is vanuit de waterschappen €490.000,- beschikbaar gesteld. - Natuurvriendelijke oevers (nvo's). In 2020 is een bedrag van 1 mln euro beschikbaar gesteld voor de aanleg van nvo's in provinciale vaarwegen. Zie ook het Ontwerp Regionaal Waterprogramma 2022-2027, blz. 13. - KRW-pilot. In 2020 is 0,1 mln euro aan subsidie toegezegd aan het waterschap AGV voor het project stikstoflimitering Sloterplas. b) Brongerichte maatregelen voor oppervlaktewater worden vooral genomen door de waterschappen (subsidies, regelgeving, handhaving) en het Rijk. De provincie heeft een	Cees Loggen

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
					c) In hoeverre vormt het uitrijden van mest in de provincie een probleem en wat doet de provincie hieraan? d) Wat waren precies de resultaten van het LMB in 2020? Is er minder landbouwgif gebruik en zo ja, hoeveel? Is verspreiding van bollengif naar het oppervlaktewater ook een onderdeel van LMB? e) Hoeveel % van de bollenteelt in de provincie is inmiddels biologisch?	rol bij de vth-taken m.b.t. indirecte lozingen van de grotere bedrijven.	
100	NLG	PvdD	I.Kostic	48	Er worden in de provincie nauwelijks resultaten geboekt om te voldoen aan Kaderrichtlijn Water (KRW). Ook in 2020 niet. a) Wat zijn daarbij de grootste concrete obstakels voor de provincie? Hoeveel meer geld heeft de provincie nodig om wel groter stappen te zetten richting KRW-doelen? b) Heeft GS tussendoelen gesteld voor het behalen van de KRW-doelen, i.p.v. alleen het einddoel 100% in 2027 (nu minder dan 10%)? Wat is het tussendoel voor 2023, het einde van deze collegeperiode?	a) Voor grondwater zijn de grootste uitdagingen het tegengaan van verdroging en uitputting van grondwatervoorraden, sanering van historische verontreinigingen en bescherming van drinkwaterwinningen. Een belangrijk kwaliteitsprobleem voor het oppervlaktewater, in Noord-Holland maar ook elders in Nederland, is het te hoge niveau van nutriënten (stikstof, maar vooral fosfor) in het water. Belangrijke bronnen zijn historische en actuele emissies vanuit de landbouw, veenoxidatie, nutriëntrijke kwel en lozingen door rioolwaterzuiveringsinstallaties. Een ander probleem is de normoverschrijding van een aantal verontreinigende stoffen. De Europees genormeerde stoffen die op grotere schaal de norm overschrijden, zijn vooral PBT-stoffen: persistente (slecht afbreekbare), bioaccumulerende (zich in het milieu ophopende) én toxische stoffen. Verbetermaatregelen zijn opgenomen in de Watervisie 2021 en voor de toekomst in het Ontwerp Regionaal Waterprogramma 2022-2027. Er is geen extra geld nodig voor uitvoering van de geplande maatregelen. b) Wij hebben geen tussendoelen gesteld. Halverwege de volgende KRW-periode zal landelijk, en dus ook in N-H, een tussentijdse evaluatie worden gehouden om te bezien of aanvullende maatregelen nodig zijn.	Cees Loggen

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
101	NLG	PvdD	I.Kostic	48	Natuur en Milieu bracht in 2019 een rapport met onderzoek waarin o.a. geconcludeerd wordt dat er te weinig wordt gedaan om KRW-doelen te halen, er te weinig bronbeleid is, voldoende kennis/expertise soms bij lagere overheden ontbreekt, dat juist door de bestuurlijke versnippering qua verantwoordelijkheden iedereen naar elkaar wijst en er te weinig resultaat wordt geboekt. De toenemende decentralisatie kan leiden tot meer versnippering van beleid en uitvoering. Het is volgens Natuur en Milieu daarom onontbeerlijk om een coherent overkoepelend beleid te voeren. https://www.natuurenmilieu.nl/wp-content/uploads/2019/03/Onderzoeksrapport-Waterkwaliteit-en-biodiversiteit.pdf a) Wat heeft de provincie precies gedaan - als verantwoordelijke overheid, interbestuurlijk toezichthouder en regisseur - om de versnippering in beleid aan te pakken en samen met waterschappen tot snellere en effectievere maatregelen te nemen om KRW-doelen op tijd te halen? b) b) Provincie Overijssel lijkt een kader te hebben voor Interbestuurlijk toezicht tussen de provincie en waterschappen: https://www.overijssel.nl/publish/pages/167197/ibt_kader_waterschappen.pdf. Is er zoiets ook in Noord-Holland (zo ja, waar kunnen we dat vinden)? c) Het onderzoek van Natuur & Milieu	a) Wij ervaren versnippering in beleid niet als een probleem. Rollen zijn complementair aan elkaar. Afstemming vindt plaats in de Landelijke Werkgroep Grondwater en binnen de ambtelijke en bestuurlijke gremia van het samenwerkingsverband Rijn-west (respectievelijk RAO en RBO). Procedures rond vaststellen landelijke en regionale plannen worden in samenhang doorlopen. Een toelichting op de rollen inzake de kwaliteit van oppervlaktewater van Rijk, provincie en waterschappen kunt u terugvinden op blz. 5 e.v. van het ontwerp regionaal waterprogramma 2022-2027. b) Het kader interbestuurlijk toezicht hoort bij een Bestuursovereenkomst Interbestuurlijk toezicht tussen de provincie Overijssel en de waterschappen in Overijssel. De provincie Noord-Holland heeft een nota Beleid Interbestuurlijk Toezicht 2018-2021. Deze is te vinden op de website van de provincie: Interbestuurlijk toezicht - Provincie Noord-Holland c) Begin 2021 zijn landelijke afspraken gemaakt over het intensiveren van VTH-beleid (vergunningen, toezicht en handhaving) met betrekking tot Zeer Zorgwekkende Stoffen en Potentiële Zeer Zorgwekkende Stoffen ((p)ZZS). ZZS zijn stoffen die gevaarlijk zijn voor mens en milieu omdat ze bijvoorbeeld kankerverwekkend zijn, de voortplanting belemmeren of zich in de voedselketen ophopen. Alle overheidslagen, waaronder de provincie, hebben een rol in het VTH-beleid met betrekking tot ZZS. In de Kaderbrief 2022 treft u een voorstel aan voor de intensivering van ons VTH-beleid, dat voortvloeit uit de genoemde landelijke afspraken. d) Het geschetste beeld klopt niet. De provincie ziet hier geen problemen. Waterbeheerders (waterschappen en Rijkswaterstaat) volgen al vanaf het begin de uitgebreide richtlijnen van de KRW voor monitoring, toetsing en beoordeling die zijn opgesteld/vastgesteld door de EU. Over de invulling hiervan stemmen waterschappen en	Cees Loggen

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
					concludeert ook dat ook de lagere overheden hun handhaving en sanctiebeleid verder moeten aanscherpen. Heeft de provincie onderzocht in hoeverre dat mogelijk is voor Noord-Holland? (zoals we bijv. ook voor aanpak van Tata Steel beter zijn gaan kijken naar mogelijkheden hierin) d) Natuur en Milieu stelt: "Bij de invoering van de KRW is weliswaar gestandaardiseerde monitoring doorgevoerd, maar de protocollen zijn vooral papieren instrumenten. De invulling van bijvoorbeeld meetpunten en type water biedt veel ruimte voor eigen invulling. Er is geen nationale, uniforme standaardmonitoring, dit is afhankelijk van de keuzes van individuele waterschappen. Een goede vergelijking maken van de ecologische waterkwaliteit tussen de verschillende waterschappen is hierdoor vrijwel onmogelijk." Klopt dat? Ziet de provincie daar ook problemen in en doet de provincie hier iets aan?	Rijkswaterstaat af via de werkgroep RAM (Regulier Afstemmingsoverleg Monitoring). Er is hierin zeer beperkte ruimte geboden voor eigen invulling en die is nodig vanwege de vele verschillen in water en landschappen binnen de EU. Voor deze specifieke onderdelen mag een land eigen invulling geven, mits er een duidelijke onderbouwing voor is en die is goedgekeurd door de EU. De waterschappen en RWS monitoren ieder in hun eigen wateren volgens de EU-afspraken. De wijze waarop landen dit doen wordt door de EU vergeleken en goed- dan wel afgekeurd ('interkalibratie'). Toetsing en beoordeling wordt landelijk uitgevoerd op basis van data van waterbeheerders en vervolgens aan de EU gerapporteerd. De EU toetst of dit alles conform de richtlijnen is uitgevoerd.	
102	NLG	PvdD	I.Kostic	48	"De provincies zijn verantwoordelijk voor het goedkeuren van de door waterschappen aangedragen doelen voor de KRW. De provincies voeren de eerste toets uit op de voorgestelde maatregelen en de bijdrage aan het realiseren van de KRW-doelen ('reality check'). Provincies moeten de waterschappen actiever stimuleren om de juiste maatregelen te nemen om de KRW-doelen te realiseren. In de komende, laatste planperiode moeten alle voorgestelde maatregelen geïmplementeerd	a) In Rijn-west verband hebben Rijk, provincies en waterschappen in de aanloop naar de programma's voor de periode 2022-2027 met elkaar overlegd en afgestemd over de afleiding van de ecologische doelen voor deze periode. De ecologische doelen zijn de optelsom van de huidige toestand plus het effect van de verbetermaatregelen die mogelijk zijn. Wij hebben geen indicatie dat de waterschappen de doelen op een onjuiste wijze hebben afgeleid, d.w.z. niet conform de landelijke Handreiking KRW-doelen.	Cees Loggen

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
					worden, niet enkel het laaghangend fruit. Indien maatregelen onuitvoerbaar bleken, moeten provincies bij de waterschappen aandringen op het nemen van vervangende maatregelen om de KRW-doelen alsnog te halen. Ook kunnen ze in dit proces besluiten de overige wateren als KRW-waterlichamen behandelen, waardoor ook daar ingezet kan worden op waterkwaliteitsverbetering.” Onderzoek Natuur en Milieu 2019. a) Wat heeft de provincie precies proactief gedaan om de maatregelen van de waterschappen te toetsen? Wat is de beoordeling van de provincie over de voorgenomen maatregelen van de waterschappen om KRW-doelen te halen, nu we in de laatste planperiode zitten? b) Klopt het dat alleen de kwaliteit in grote wateren, maar niet in kleinere wateren, zoals sloten, beken, grachten en meertjes wordt gemeten, terwijl veel vervuiling (1/3) juist plaatsvindt in deze wateren? Heeft de provincie dit probleem besproken met waterschappen en andere relevante overheden?	Voor de vraag of de doelen zullen worden gehaald verwijzen we u naar blz. 11 van het ontwerp Regionaal Waterprogramma 2022-2027. b) Het hier geschetste beeld klopt niet. Wij zien geen aanleiding voor een gesprek hierover met waterschappen of andere overheden. Vervuiling van water kan op heel veel manieren plaatsvinden. Via lozingen, uitspoeling van bodems, oppervlakkige afspoeling of via de lucht. De belangrijkste (grote) lozingen vinden meestal plaats op grotere wateren. Ook in kleine wateren kan vervuiling plaatsvinden. Waterschappen richten zich in de monitoring in eerste instantie op de (wettelijke) opgaven. Daarnaast vindt monitoring plaats vanwege bestuurlijke afspraken (meten van gewasbeschermingsmiddelen, meststoffen). In Noord-Holland beheren waterschappen enkele tienduizenden kilometers aan watergangen inclusief sloten. Monitoringslocaties bevinden zich zowel in grotere als kleinere wateren.	
103	NLG	PvdD	I.Kostic	48	De provincie faciliteert de sportvisserij, maar heeft ook verantwoordelijkheid voor bescherming van natuur, water en daarin levende dieren. Sportvisserij blijkt voor grootste loodvervuiling te zorgen, wat ernstige risico's voor al het leven in de provincie met zich meebrengt. Daarnaast zijn er steeds meer dieren die verstrikt raken in vistuig. De Sportvisserij heeft beloofd het gebruik van lood met 30% te reduceren, uiterlijk dit jaar.	Naar wij aannemen doelt u hier op Green Deal “Sportvisserij Loodvrij” van 22 mei 2018. Wij bezitten geen gegevens over de voortgang van deze afspraken. De provincie is hierbij geen partij. Onze inzet richt zich uiteraard wel op bevordering van terugdringen van loodgebruik. Wij zijn daartoe onder meer in gesprek met sportvisserij Midwest NL over het vormgeven van een pilot ‘loodvrij’ in Noord-Holland.	Cees Loggen

Nr	Com miss ie	Fractie	Naam vragenstel ler	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
					Wat is daarvan tot nu precies toe terechtgekomen?		
104	M&B	PvdD	J. Hollebeek	32	2.2.3 Verbeteren biodiversiteit: “De beoogde extra impuls voor het verhogen van de biodiversiteit in de bermen van de wegen en vaarwegen heeft vertraging opgelopen. Dit komt doordat alle gebiedscontracten qua impulsen voor verhoging van biodiversiteit gelijkgetrokken zijn.” Kan er iets concreet worden aangegeven hoe en waarom het gelijktrekken van gebiedscontracten tot vertraging en niet juist tot versnelling heeft geleid?	Het gelijktrekken van de eisen in de gebiedscontracten is een complex proces omdat elk gebiedscontract anders is. Hiervoor is er veel in- en externe afstemming nodig geweest wat veel tijd heeft gekost. De gebiedsaannemers zijn nu bezig om de gevolgen van het gelijktrekken in kaart te brengen en geven hierbij een hoge prioriteit aan de gevraagde biodiversiteitsplannen.	J. Olthof
105	NLG	PvdD	I.Kostic	55	2.4.1.2 Stiltegebieden: “Om die reden ontwikkelt de provincie, in afstemming met de gebiedspartners, nieuw beleid. In dat kader is in 2020 een aantal aanvullende inventariserende onderzoeken uitgevoerd door de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN).” a) Wat houdt dit nieuwe beleid in? b) Welke onderzoeken zijn uitgevoerd en wat zijn daarvan de resultaten?	a) Het nieuwe beleid is nog in ontwikkeling. Er wordt gekeken hoe meer rekening gehouden kan worden met de specifieke karakteristieken van de verschillende stiltegebieden, en hoe het beleid beter zou kunnen aansluiten bij het programma Gezonde Leefomgeving b) Een inventarisatie van de ruimtelijke invulling/gebruik van de 39 stiltegebieden, een onderzoek naar de huidige activiteiten, de beleving en het toezicht van 15 stiltegebieden, en verslaglegging en analyse van regiobijeenkomsten die in 2019 hebben plaatsgevonden. De resultaten vormen input voor de actualisering van het beleid.	Jeroen Olthof
106	NLG	PvdD	I.Kostic	57	2.1.4.6 Gezonde leefomgeving “De provincie zet zich in om de advieswaarden voor 2030 van de Wereld Gezondheidsorganisatie (WHO) voor de componenten (ultra)fijnstof en stikstofdioxide te bereiken.”	Wij hebben als provincie, samen met het Rijk en vele andere provincies en gemeenten, in 2020 het Schone Lucht Akkoord (SLA) ondertekend. De belangrijkste doelstelling van het SLA is het samenwerken aan een permanente verbetering van de luchtkwaliteit om zo gezondheidswinst voor iedereen in Nederland te realiseren. Hierbij wordt toegewerkt naar de	Jeroen Olthof

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
					Hoever staan we daar nu mee? Kunt u een overzicht sturen met de relevante doelen en bijbehorende vorderingen in de provincie?	advieswaarden van de World Health Organization (WHO) voor stikstofdioxide (NO2) en fijnstof (PM10 en PM2,5) in 2030. Vanuit het SLA moet iedere deelnemende partij een uitvoeringsplan opstellen, te beginnen in 2021. In het uitvoeringsplan is aangegeven welke maatregelen getroffen worden door de betreffende partij en wordt tevens de voortgang van de maatregelen gemonitord. Het uitvoeringsplan 2021 van de provincie Noord-Holland is op 9 maart 2021 vastgesteld door GS. Via de volgende link is het uitvoeringsplan in te zien https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Gezonde_leefomgeving_Milieu/Luchtkwaliteit/Beleidsdocumenten/Uitvoeringsplan_Schone_Lucht_2021. In het uitvoeringsplan zijn de maatregelen opgenomen die de provincie neemt, in het kader van het SLA, om de luchtkwaliteit te verbeteren.	
107	EFB/NLG	PvdD	I.Kostic	60	2.4.2.2 “Ook zijn in samenwerking met Impact Hub (online) evenementen georganiseerd om circulaire ondernemers in Noord-Holland met elkaar in verbinding te brengen. In 2020 zijn voor ondernemers ook weer de meerdaagse CIRCO Business Design Tracks trainingen georganiseerd onder andere voor de agrosector. Deelnemers waren grotere bedrijven binnen de agrosector en bedrijven die al verder zijn op het gebied van duurzaamheid en circulariteit.” a) Welke grotere bedrijven binnen de agrosector hebben aan de CBDT trainingen meegedaan? b) Wat hielden deze trainingen precies in? Is daar een overzicht met beschrijving van? c) Wat voor circulaire en duurzame opties	a) Het ging om bedrijven (melkveebedrijven, biologisch-dynamische tuinbouwbedrijven en geitenboerderijen) die al langer bestaan en qua omvang maximaal 10 personeelsleden hebben. Groter refereert primair aan de CIRCO Business Design Track (CBDT) die eerder voor de agrosector werd georganiseerd. Hier deden vooral start-ups en grow-ups aan mee. Bij de CBDT voor de agrosector in 2020 is daarom benadrukt dat vooral bedrijven werden gevraagd om mee te doen die in een volgende groeifase waren en dus langer bestonden, meer ervaring hadden en groter waren. b) Ja deze beschrijving staat online: https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Klimaat_Energie/Projecten/Circulaire_Business_Design_Track/Programma_Circulaire_Business_Track_Agro c) Voorbeelden zijn:	Zita Pels

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
					kwamen precies uit deze trainingen voor de agrosector-bedrijven?	▪ Het stimuleren van de verkoop van eigen lokale producten (korte ketens) met als resultaat minder vervoer en minder CO2 uitstoot. ▪ De vorming van een coöperatie van biologisch-dynamische tuinders met doelmatiger produceren en vermarkten (minder verspilling) als resultaat. ▪ Een routekaart van een bedrijf van minder verpakkingsmateriaal, naar verpakkingsmateriaal gemaakt van een eigen reststroom naar geen verpakking t.b.v. de realisatie van minder grondstofgebruik en minder afvalstromen .	
108	M&B	PvdD	J. Hollebeek	68	2.5.2.2 Wonen / vliegen "Door als IPO, VNG, BRS, MRA en marktpartijen samen op te trekken is bedongen dat er eerst een impactanalyse wordt gehouden voordat het Rijk tot aanpassing van de cumulatieregels geluid overgaat." Op welke wijze worden omwonenden betrokken bij deze impactanalyse?	Niet, de impactanalyse volgt juist uit de maatschappelijke consultatie. Het betreft een nadere analyse van de effecten van de voorgestelde nieuwe regels voor cumulatie van luchtvaartgeluid op de woningbouwopgave. Het onderzoek wordt uitgevoerd door een onafhankelijk bureau. De uitkomsten van het onderzoek worden betrokken bij de verdere besluitvorming over het al dan niet definitief invoeren van de voorgestelde nieuwe regels. Indien de impactanalyse tot wijzigingen in de regelgeving leidt beoordeelt het Rijk of de omgeving daarover opnieuw moet worden geconsulteerd.	J. Olthof
109	EFB/NLG	PvdD	I.Kostic	71	2.5.3 Wat wordt verstaan onder "Een sterke en duurzame agrosector" onder het kopje nieuwe economie (duurzame, vernieuwende en ondernemende economie)?	Wat wij verstaan onder een sterke en duurzame agrosector is verwoord in het Strategisch beleidskader economie. Wij maken ons sterk voor welvaart en welzijn in Noord-Holland door een duurzame, vernieuwende en ondernemende economie. De integrale, agribusiness-brede focus van de inzet van de provincie is: 1. Bijdragen aan de verduurzamingsopgaven van de agribusiness 2. Versterken van de agrarische structuur en agribusiness als totaal (ruimtelijk- en economisch).	Ilse Zaal

Nr	Com miss ie	Fractie	Naam vragenstel ler	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
						Zie: https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Economie_Werk	
110	NLG	PvdD	I.Kostic	75	2.5.3.4 “Het programma natuurinclusieve landbouw is in 2020 voltooid.” a) Hoeveel hectare (en/of aantal bedrijven) natuurinclusieve tuinbouw, bollenteelt, akkerbouw, veehouderij etc. extra heeft dit opgeleverd? b) Wat was precies de definitie van natuurinclusieve landbouw?	a. de insteek van Motie 40-2017 ‘natuurinclusieve landbouw’ was er niet op gericht om te monitoren op aantal ha of aantal bedrijven. Er is ingezet op een aantal pijlers: Kennis, Innovatie, Gebiedsinitiatieven en Netwerk. Op 26 mei 2020 hebben wij u over de afronding van motie 40-2017 per brief 1424098/1424104 geïnformeerd Totaaloverzicht activiteiten per pijler Programma natuurinclusieve Landbouw 2018-2019 b. deze definitie is opgenomen in de Omgevingsvisie alswel in de Voedselvisie: Een ecologisch houdbare vorm van voedselproductie. Het maakt gebruik van wat de natuur op, om en onder het bedrijf te bieden heeft (het ‘natuurlijk kapitaal’), versterkt de biodiversiteit op en rond het boerenland en belast de natuur zo min mogelijk. Vanuit de Voedselvisie wordt ingezet op niveau 2 zoals omschreven op pagina 30 van het rapport LBI & WUR ‘Maatregelen Natuurinclusieve landbouw’ 419124 (wur.nl).	Ilse Zaal
111	NLG	PvdD	I.Kostic	75	2.5.3.4 Verwezen wordt naar het Landbouwportaal”: “Wegens een grote hoeveelheid aanvragen is het vanaf 7 december 2020 tijdelijk niet meer mogelijk subsidie aan te vragen voor het thema Duurzaam bodembeheer. Het budget is volledig aangevraagd.” a) Wat was het beschikbare subsidiebedrag voor Duurzaam bodembeheer in 2020? b) Wat is het beschikbare bedrag voor 2021?	NB: De geciteerde tekst in de vraag betreft enkel het gebied van HHNK; voor Rijnland en Amstel, Gooi en Vecht kan nog altijd subsidie worden aangevraagd. a) Deze bedragen betreffen de begroting van de Waterschappen, dus geen provinciaal budget. De subsidieplafonds worden door de Waterschappen niet persé per kalenderjaar vastgesteld en gelden vaak voor alle 5 thema’s tezamen: HHNK: € 240.000,- (specifiek voor thema Duurzaam Bodembeheer) Rijnland: zie b	Cees Loggen

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
					c) Hoeveel bodemcoaches werken er binnen dit project? d) Hoeveel agrariërs zijn door een bodemcoach bezocht in 2020? e) Wat is de bodemwinst, kunt u dat meer concretiseren? Bijvoorbeeld in aantal hectares grond waarin het leven is terug gebracht? f) Hoe wordt geborgd dat de herstelde bodem haar kwaliteit behoudt?	Amstel, Gooi en Vecht: € 100.000,- (voor de 5 thema's) b) HHNK: Voor 2021 nog geen budget vastgesteld, volgt in september. Rijnland: Voor de periode oktober 2020 tot en met juni 2021, een subsidieplafond van € 60.000 (voor de 5 thema's). Amstel, Gooi en Vecht: Vanaf 1 januari 2021 tot 30 juni 2021, een subsidieplafond van €100.000 (voor de 5 thema's) c) Het gaat om 9 bodemcoaches. d) In totaal gaat het sinds de start van het Landbouwportaal in 2017 om 1175 bedrijfsbezoeken door de verschillende coaches op de 5 verschillende thema's. Voor het thema Duurzaam Bodembeheer zijn er 427 bedrijfsbezoeken door bodemcoaches geweest; 372 in het gebied van HHNK, 17 in het gebied van Rijnland en 38 in het gebied van AGV. Hoeveel bedrijfsbezoeken er hiervan in 2020 hebben plaatsgevonden wordt niet apart bijgehouden. e) De kwaliteit van de bodem wordt bepaald door diverse factoren zoals bodemverdichting, waterhuishouding, beworteling, verslemping, biodiversiteit en de organische stofbalans. Een gezonde en weerbare bodem is belangrijk voor een optimale productie en een goede opname van voedingsstoffen en gewasbeschermingsmiddelen. Er is dan minder kans op uit- en afspoeling. Een gezonde bodem is daarom ook goed voor de waterkwaliteit. De bodemcoaches brengen hun kennis over op een praktische manier en verwijzen naar de bodemmaatregelen die een ondernemer op het bedrijf kan nemen. De bodemmaatregelen die gesubsidieerd worden via het landbouwportaal zijn tot stand gekomen met onder meer kennis & adviesbureaus zoals CLM, NMI Agro, BroosWater, de agrarische collectieven in Noord-Holland, LTO Noord en de Koninklijke Algemeene Bloembollen Vereeniging. Dit zijn maatregelen die volgens	

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
						deskundigen op basis van ervaring en literatuur bijdragen aan wateropgaven op het gebied van waterkwaliteit- en kwantiteit, duurzaam bodembeheer en waterbewustzijn. Er zijn verschillende duurzame bodemmaatregelen die een ondernemer op het bedrijf kan toepassen. De impact is per bedrijf en grondsoort verschillend, maar veelal een no-regret maatregel. De zichtbaarheid van de effecten van bodemmaatregelen is van de middellange termijn monitoring (bijvoorbeeld om de 10 jaar). Investerings in bodem verdient de boer niet terug op de korte termijn, maar op de lange termijn. f) Dat kan alleen als de ondernemer overtuigd is van de maatregelen die hij neemt. De coaches dragen bij aan bewustwording en bewijslast. De bodem is voor grondgebonden agrarisch ondernemers het belangrijkste onderdeel van hun bedrijfsvoering. Hiervoor optimaal zorgen is hun 1e prioriteit.	
112	NLG	PvdD	F. Zoon	75	2.5.3.4 “Ten behoeve van natuurherstel is in 2020 landelijk en in de provincie gewerkt aan een aanpak om de stikstofuitstoot terug te dringen. Met de landbouwsector is er intensief overleg (zie programma natuur).” Hoeveel mol stikstofuitstoot afkomstig uit de landbouw is in 2020 afgenomen?	Wij hebben geen gegevens om uw vraag te kunnen beantwoorden. In de vergadering van Provinciale Staten van 17 mei 2021 is de strategie Noord-Hollandse aanpak stikstofproblematiek vastgesteld. Doelen zijn per gebied en per sector vastgesteld. Maatregelen concretiseren wij in gebiedsplannen die in de komende tijd worden opgesteld. Uiteraard gaan we de resultaten daarvan monitoren.	E. Rommel/I. Zaal
113	NLG	PvdD	I.Kostic	75	2.5.3.4 “Via het Landelijk Milieu Overleg Bloembollen is met partners gewerkt aan het verminderen van gewasbeschermingsmiddelen” a) Hoeveel is het landbouwgifgebruik in de bollenteelt in de provincie vermindert in 2020? b) Hoeveel landbouwgif is in 2020 in de provincie in de bollenteelt gebruikt?	a) Onze landbouw laten wij monitoren via agrimatie. Bij de monitoring van gewasbeschermingsmiddelen wordt gekeken naar de milieubelastingspunten. De milieubelasting uit chemische gewasbescherming in de bloembollenteelt is de laatste jaren afgenomen, namelijk van 66.000 mbp/ha in 2006-2008 via een piek in 2011-2013 (103.000 mbp/ha) naar ruim 12.000 in 2016-2018 (bron: agrimatie.nl). Uitgedrukt in kg werkzame stof bedroeg dit ca 80 kg per ha. Dat is een toename ten	Ilse Zaal

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
					c) Wat is de top 5 van gebruikte middelen?	opzichte van eerdere jaren. De toename komt vooral door de toename van het gebruik van minerale olie. Hiervan is de milieubelasting relatief laag (bron Agrimatie). b) Gegevens over 2020 zijn nog niet verwerkt in Agrimatie. Deze gegevens hebben we nog niet beschikbaar.	
114	NLG	PvdD	F. Zoon	92	2.6.3.1 Groen Kapitaal: Hoeveel fte omvat Groen Kapitaal? En de afgelopen 3 jaar? En de komende 3 jaar?	De ambtelijke capaciteit voor het onderwerp Groen Kapitaal is al enkele jaren ongeveer stabiel op 2 fte en zal dit naar verwachting ook de komende jaren blijven. Deze 2 fte is het kernteam; daarnaast zijn in de organisatie vaak collega's tijdelijk, op projectbasis betrokken bij Groen Kapitaal-projecten én werkt het gedachtengoed van Groen Kapitaal door in ander beleid van de provincie.	Esther Rommel
115	NLG	PvdD	F. Zoon	89	2.6.2.3 Welke bedragen zijn overgemaakt aan Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland?	In het boekjaar 2020 is aan de FBE Noord-Holland, op basis van haar (jaarlijkse) activiteitenplan, een subsidiebedrag van € 960.000 beschikt.	Esther Rommel
116	NLG	PvdD	F. Zoon	90	2.6.2.4 Elk jaar is het Faunafonds een onzekere post. In het verleden is er nagedacht over een verzekering naar analogie van de verzekering waterschade. Daarnaast heeft de verhoging naar 20% eigenrisico nadelige effecten. Zijn er ondertussen mogelijkheden of aanvullende onderzoeken naar uitgevoerd? (zie o.a. Rapport Werkgroep Huys wur 118404)	De provincies stellen jaarlijks een onderzoeksprogramma vast voor onderzoeken die nodig zijn voor het faunabeleid. Hierbij worden de provincies ondersteund door BIJ12-Faunazaken. Om uit te zoeken of het benoemde onderzoek uit 2003 sindsdien is opgevolgd met vervolgonderzoeken naar onder meer de verzekerbaarheid van faunaschade, vergt meer tijd dan nu beschikbaar is.	Esther Rommel
117	NLG	PvdD	F. Zoon	91	2.6.2.4 hoeveel geld is er aan onderzoek besteed voor het ontwikkelen van niet dodelijke manieren om faunaschade tegen te gaan?	Via het onderzoeksprogramma van BIJ12-Faunazaken vindt onderzoek plaats naar niet-dodelijke of ecologische alternatieven voor faunabeheer. Jaarlijks is er een budget van € 460.000 beschikbaar voor de onderzoeksagenda. Het onderwerp 'niet-dodelijke verjagingsmiddelen' is opgenomen als onderwerp voor de agenda 2020-2021.	Esther Rommel

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
118	EFB	PvdD	F. Zoon	154	Waar is de lening voor de verbonden partij Stichting voorbereiding Pallas-reactor terug te vinden in de Jaarstukken?	Deze lening is opgenomen onder de post 'Overige langlopende leningen' (Financiële vaste activa). De lening aan Stichting voorbereiding Pallas-reactie is overigens volledig voorzien, waardoor het saldo nihil is.	Ilse Zaal
119	NLG	PvdD	I.Kostic	Voordracht jaarstukken	"Door de verhoogde inzet van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied op het dossier Tata Steel was het in 2020 nog niet mogelijk inzet te plegen voor het digitaliseren van vergunningverlening." a) Betekent dit dat doordat OD beter/intensiever aan de slag ging met VTH bij Tata, er daarom geen tijd was voor digitaliseren van vergunningverlening? Was er dus sprake van gebrek aan capaciteit bij ODs? b) Zijn er extra middelen nodig om en VTH-taken te intensiveren bij zorgwekkende dossiers én om de digitalisering en transparantie te versnellen? Zo ja, hoeveel ongeveer?	Er is bij de OD NZKG veel capaciteit nodig voor het dossier Tata Steel. Voor VTH, maar ook voor zaken die zich niet goed laten voorspellen zoals een grote hoeveelheid WOB-verzoeken, handhavingsverzoeken en andere vragen. Dat kan leiden tot herprioritering en temporisering, in 2020 door minder prioriteit te geven aan digitalisering van de vergunning. In november 2020 zijn het Programma Tata Steel 2020 - 2050 en het bijbehorende Uitvoeringsprogramma VTH Tata Steel 2020 - 2022 van de OD NZKG vastgesteld. Daar is een investering van 2.8 miljoen euro voor VTH taken voor een periode van 2 jaar mee gemoeid, er zijn op dit moment dus al extra middelen beschikbaar. De provincie en de OD NZKG bespreken op regelmatige basis de gehele capaciteit en het takenpakket van de OD NZKG. In die gesprekken wordt bekeken in hoeverre herprioritering of verdere extra middelen aan de orde zijn.	Jeroen Olthof.
120	NLG	PvdD	I.Kostic	6	- Hoeveel visrechten zijn verhuurd door de provincie en waar precies? - Welke voorwaarden stelt de provincie aan de huur van visrechten en wanneer zijn deze voor het laatst bijgesteld? Kan PS daar in theorie iets over zeggen? - Wat zijn de inkomsten uit het verhuur van de visrechten en welke kosten voor milieu (afval, loodvervuiling, bijbehorende kosten voor gezondheid) en dierenwelzijn (dieren die verstrikt raken in vistuig) staan daar tegenover?	- De visrechten van bijna alle wateren, die in eigendom zijn van de provincie, zijn verhuurd. Het betreft een wateroppervlak van ca. 1.122 ha, via 35 overeenkomsten. - Bij verhuur worden voorwaarden gesteld (zoals niet elektrisch vissen, dichtzetten is verboden enz.), mits ze redelijk en billijk zijn en goedgekeurd worden door de Kamer voor de Binnenvisserij. De Provincie Noord-Holland stelt vanuit de overeenkomst verplicht, dat de huurder actief deelneemt aan een VBC (visstandbeheerscommissie). Huurder is verplicht mee te werken aan het in VBC-verband opstellen, uitvoeren en naleven van visstandsbeheer- en visplannen. De voorwaarden zijn voor het laatst in 2014 herzien.	Esther Rommel

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
						3. In 2021 heeft de provincie € 6.800 ontvangen vanuit de verhuur van visrechten. Privaatrechtelijk maakt de provincie geen kosten aan de verhuur van de visrechten. De kosten voor het milieu en dierenwelzijn zijn niet in kaart gebracht.	
121	M&B	PvdD	J. Hollebeek	26	Hoeveel geld is precies besteed aan diervriendelijke maatregelen voor het voorkomen van aanrijdingen met dieren?	In het Regionaal Uitvoeringsprogramma Verkeersveiligheid zijn geen specifieke maatregelen opgenomen ter voorkoming van aanrijding van dieren. Omdat de bedoelde activiteiten onder de kapstok van verschillende operationele doelen van de begroting plaatsvinden, is een precies bedrag niet te noemen. We investeren in maatregelen, waarmee ook de aanrijding van dieren worden voorkomen, in het programma Verbinden en Ontsnippen. Hierin wordt ook veel monitoring uitgevoerd, wat op termijn tot nieuwe investeringsvoorstellen kan leiden. Dit programma maakt onderdeel uit van begrotingsprogramma 6: Groen. Onder begrotingsprogramma 2: Bereikbaarheid worden maatregelen standaard meegekoppeld met infraprojecten. Als onderdeel van de gebiedscontracten (onderhoud infrastructuur) worden de bestaande faunapassages en paddentunnels hersteld en onderhouden. Het precieze bedrag dat zij daarvoor inzetten is niet precies vast te stellen door de aard van de contractvorm.	J. Olthof
122	Alle commissies	PvdD	I.Kostic	13	Eerder is vanuit de commissie gevraagd om in de Jaarstukken meer te reflecteren op de conclusies/cijfers die uit de Barometer brede welvaart en welzijn komen. a) Op welke manier is dat precies gedaan hier? b) Kunt u een uitgebreidere reflectie geven op de nieuwste cijfers uit de Barometer (bijv. dat de emissie + Living Planet Index cijfers sterk verslechterd zijn) en op welke manier dat	De jaarstukken zijn bedoeld om inzage te geven in de uitgaven en behaalde resultaten van het uitgevoerde beleid. Zoals eerder aangegeven (in de Voortgangsrapportage Uitvoeringsagenda Economie) benutten wij de Barometer Welvaart & Welzijn als maatschappelijke trendmonitor en zijn de indicatoren ervan niet bedoeld om de effectiviteit van provinciaal handelen te meten. Het is geen doelenmonitor omdat de provincie voor een groot deel van de indicatoren niet of nauwelijks invloed heeft. Dit omdat de provincie er geen wettelijke bevoegdheden voor heeft (zoals inkomensverdeling) of omdat er vele externe factoren en	Ilse Zaal

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
					precies is meegenomen in de reflectie op 2020 en vooruitblik op 2021?	actoren zijn die impact hebben (zoals consumentenvertrouwen). Daar waar de provincie wel invloed heeft, kunnen specifieke beleidsdoelen opgenomen zijn in onze beleidsstukken daarvoor.	
123	EFB	PVV	I. Bezaan	97	<i>“Sporten ziet de provincie ook als een belangrijk middel om samenhang in een gemeenschap te versterken. In vrijheid en zonder discriminatie sporten is belangrijk.”</i> Wordt er door de provincie ook aandacht gevraagd voor antisemitisme? Graag een gemotiveerd antwoord.	Wij willen bijdragen aan een vrij sportklimaat voor iedereen en hebben daarbinnen focus aangebracht door twee twee thema's te selecteren binnen de inclusieve sport: het tegengaan van racisme en discriminatie in de sport en het stimuleren van de deelname van LHBTQ in de sport.	Z. Pels
124	EFB	PVV	I. Bezaan	16	<i>“GS kunnen in het kader van generiek (algemeen) toezicht als interbestuurlijk toezichthouder ingrijpen wanneer een gemeente, waterschap of gemeenschappelijke regeling de wettelijke taken niet goed uitvoert.”</i> Kunt u aangeven hoeveel (en welke) gemeenten door GS in 2020 op de vingers zijn getikt inzake het huisvesten van statushouders, alsmede op welke wijze dit is gebeurd en welke maatregelen betreffende gemeenten hebben genomen? Graag een gemotiveerd antwoord.	Met 3 gemeenten die al langere tijd substantieel achterliepen (Amsterdam, Bloemendaal en Castricum) heeft bestuurlijk overleg plaatsgevonden. De gemeenten Amsterdam en Bloemendaal hebben inmiddels hun achterstand ingehaald. Met de overige achterlopende gemeenten zijn ambtelijke gesprekken gevoerd of zijn, bij een geringe achterstand, per brief gevraagd om de activiteiten op dit gebied te intensiveren. De maatregelen die gemeenten treffen zijn aan de gemeenten (beleidsvrijheid). In juni zal het Jaarverslag IBT en de daarbij behorende interactieve kaart over 2020 worden gepubliceerd. PS wordt hierover apart geïnformeerd.	C. Loggen
125	EFB	PVV	I. Bezaan	22	<i>“Ook zijn er in 2020 EFRO-projecten (zowel Kansen voor West als Interreg) beschikt die met € 8,2 ton provinciale cofinanciering werden ondersteund. Dit verschaftte deze projecten een totaal subsidiabel projectbudget van € 5,7 miljoen voor innovatieve projecten op het gebied van circulaire economie, energietransitie en duurzaam en slim transport.”</i> Kunt u aangeven om welke 'innovatieve' projecten het gaat en wat per project de exacte	In 2020 is aan 4 Kansen voor West2 en 3 Interreg projecten een Europese en provinciale subsidie toegekend. De uitvoering van de projecten duurt circa 3 jaar en de totale toegekende Europese en provinciale cofinanciering wordt pas na afloop van het project daadwerkelijk uitbetaald na een zorgvuldige controle. Het is daarom op dit moment niet te zeggen wat de kosten en de baten zijn. Later dit jaar wordt u geïnformeerd over alle Kansen voor West2 projecten in Noord-Holland.	Ilse Zaal

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
					kosten en baten waren? Graag een gemotiveerd antwoord.	Kansen voor West2 projecten Warmtenet IJmond - haalbaarheidsonderzoek CellCap - haalt cellulose uit het riool en maakt hier producten van CoCoMine2 - opvang CO2 in olivijn Energieleverend geluidsscherm in Alkmaar Interreg-projecten ENCORE 2.0 - duurzame energie uit getijden, wind en golftechnologie Upcycle your Waste - versnellen van circulaire verwerking bedrijfsafval EMPOWER 2.0 - actieve rol burgers in energietransitie	
126	EFB	PVV	I. Bezaan	134	<i>“Als provincie streven we naar “inclusief werkgeverschap”, we willen een organisatie zijn waar alle medewerkers zich thuis voelen. Wij werken voor alle Noord-Hollanders. En dat kunnen we het beste doen als wij een afspiegeling vormen van de bevolking van de provincie. Daarom streven wij naar diversiteit in onze teams. De provincie heeft eind 2020 het Charter diversiteit ondertekend.”</i> Kunt u aangeven welke specifieke activiteiten u heeft ondernomen om te streven naar ‘diversiteit’ in uw teams (behoudens het ondertekenen van het Charter diversiteit)? En kunt u aangeven wat de exacte gevolgen zijn van het ondertekenen van het genoemde charter voor het provinciale ambtenarenapparaat?	Vraag: Kunt u aangeven welke specifieke activiteiten u heeft ondernomen om te streven naar ‘diversiteit’ in uw teams (behoudens het ondertekenen van het Charter diversiteit)? Antwoord: Naast de uitdagingen die benoemd zijn in het Charter (structurele monitoring en bewustzijn vergroten) is o.a. het werving & selectiebeleid gemoderniseerd. Hierbij is veel aandacht voor diversiteit. De vacatureteksten en het gebruikte beeldmateriaal zijn bijvoorbeeld aangepast. Ook staat in een vacaturetekst standaard: “Wij werken voor alle Noord-Hollanders. En dat kunnen we het beste doen als wij een afspiegeling vormen van de bevolking van de provincie. Daarom streven wij naar diversiteit in onze teams.” Op dit moment zijn er twee pilots om de selectie van kandidaten verder te objectiveren. Door middel van een selectiecommissiemodule wordt een kandidaat door meerdere mensen beoordeeld. Dit maakt dat de selectie diverser is. Dit	Z. Pels

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
						in combinatie met de invoering van een selectieformat bij gesprekken waarbij benodigde competenties vooraf aan de werving worden geformuleerd. Ook loopt een pilot voor traineeships. Op basis van een profiel van een trainee worden games gespeeld. Hieruit volgt er een score van de kandidaat. Hiermee krijg je een objectieve meting naast het cv en de brief. We werken nu aan de invulling van de rol van D&I-ambassadeurs, die we dit jaar intern gaan werven. Aandacht voor diversiteit & inclusie nemen we op in bestaande personeelsinstrumenten. In januari tot en met maart zijn diverse interprovinciale webinars georganiseerd voor alle medewerkers op gebied van diversiteit & inclusie. In het najaar geven wij daar een vervolg aan. Vraag: En kunt u aangeven wat de exacte gevolgen zijn van het ondertekenen van het genoemde charter voor het provinciale ambtenarenapparaat? Antwoord: Het Charter Diversiteit is onderdeel van Diversiteit in Bedrijf. Het stimuleert diversiteit en inclusie op de werkvloer, ondersteunt bij de aanpak en geeft toegang tot verschillende netwerken ten behoeve van het uitwisselen van kennis en ervaringen. Door het tekenen van het Charter hebben we hier toegang toe en verbinden we ons aan de twee bovengenoemde uitdagingen, die verder zijn uitgewerkt in een plan van aanpak.	
127	M&B	PVV	M. Deen	38	<i>"De pilot met zonnepanelen op een geleiderail N194 bleek niet succesvol."</i> Kunt u aangeven waarom de pilot niet succesvol was, wat deze specifieke pilot de Noord-Hollandse belastingbetaler heeft gekost, alsmede of er momenteel nog meer van dit	De rol van de provincie was faciliterend: wij hebben de ruimte geboden aan het consortium onder leiding van TNO om deze innovatie op ons areaal uit te proberen. De resultaten van de opbrengst van zonne-energie waren redelijk tot goed, maar het totale kosten-baten plaatje was	Jeroen Olthof

Nr	Com miss ie	Fractie	Naam vragenstel ler	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
					soort pilots zijn en/of komen? Graag een gemotiveerd antwoord.	voor een aantal partners niet voldoende om na afronding van de pilot over te gaan tot opschaling van de innovatie. Met name de kosten van aanleg van grondkabels om de afstand te overbruggen tussen de installatie en energie-afgiftepunt (in dit geval het elektriciteitsnet) vormde een bottleneck. De bijdrage van de provincie was: - Een iets zwaarder type geleiderail € 1.557,-. - Inzet in uren Er worden binnen de provincie momenteel geen andere proeven gedaan met zonnepanelen op geleiderails.	
128	M&B	PVV	M. Deen	38	<i>“Samen met drie andere provincies worden nu zonnepanelen in de verharding van fietspaden getest.”</i> Kunt u aangeven wat de stand van zaken is van deze initiatieven, alsmede de specifieke kosten en baten? Graag een gemotiveerd antwoord.	Samen met de provincies Zuid-Holland en Noord-Brabant worden dit jaar drie nieuwe zonnefietspaden aanbesteed, ieder één. Hierbij stimuleren we de opdrachtnemers te investeren in levensduur. Eind 2022 zullen deze zijn aangelegd. Daarnaast zullen we gezamenlijk met de andere twee provincies evalueren en monitoren op technische aspecten (zoals veiligheid), kosten en baten en beheerimplicaties. Momenteel zijn de kosten van een fietspad met zonnepanelen in de verharding hoger dan de baten. Met name de levensduur van een zonnefietspad is lager dan een conventioneel fietspad. Dit meegerekend, zijn nu de kosten van een kilowattuur dat opgewekt wordt uit een vierkante meter zonnefietspad acht keer hoger dan de kosten voor een kilowattuur uit een vierkante meter zonnepark op gehuurd landbouwgrond. Hierbij zijn de maatschappelijk kosten en baten zoals horizonvervuiling niet meegenomen. Het gereserveerde aanbestedingsbudget bedraagt € 1.200.000,-. De werkelijke kosten weten wij op het moment van afronding van de aanbesteding.	Jeroen Olthof
129	M&B	PVV	M. Deen	179	<i>“Verwachting was om in 2020 een opdracht van € 320.000 te verstrekken voor plaatsen van zonnepanelen op tunnels. Door vertraging in opdrachtverstrekking heeft dit plaatsgevonden</i>	De vertraging is veroorzaakt door de corona-maatregelen. Binnenkort wordt opnieuw een offerte uitvraag gedaan en nemen daarbij onze inkoopstrategie in acht. Wij verwachten	Jeroen Olthof

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
					<i>begin 2021."</i> Kunt u aangeven waar genoemde vertraging door is ontstaan, hoe lang deze zonnepanelen blijven liggen en waar deze panelen zijn gefabriceerd?	dit jaar de panelen te kunnen plaatsen op het dak van het Dienstgebouw Noord.	
130	RWK	PVV	N. Kaptheijns	247	<i>"In 2020 is € 9.452.000 gestort in de reserve Energietransitie. Dit is als volgt opgebouwd:</i> <i>□ € 6.150.000 vanuit het coalitieakkoord 2019 – 2023, als volgt verdeeld: € 4.500.000 klimaatakkoord, € 1.150.000 Energieneutraal maken van eigen organisatie, € 400.000 voor visie ondergrond voor aqua- geothermie en warmte koude opslag (WKO) en € 100.000 voor pilot zonneakkers bij Schiphol."</i> Kunt u aangeven welke maatregelen precies zijn genomen om de eigen organisatie energieneutraal te maken en (indien van toepassing) hoe lang het duurt om de investeringen terug te verdienen? Graag een gemotiveerd antwoord.	Voor het energieneutraal maken van de eigen organisatie is er een routekaart energieneutraal wagenpark en een routekaart energieneutrale gebouwen Voor het wagenpark worden de niet energieneutrale voertuigen bij einde leasecontract vervangen door een energieneutrale variant. Hiermee is het wagenpark in 2030 energieneutraal. De investering is budgetneutraal t.o.v. het huidige budget waarbij de leaseprijs stijgt maar de brandstofkosten dalen. Voor gebouwen worden de oudbouwpannen eerst voorzien van isolerende maatregelen (voor de nieuwbouwpannen is dit niet nodig). Hierna worden de nog bestaande gas ketels vervangen door warmtepompen waardoor geen gas meer gebruikt wordt in de panden. De energie die dan nog verbruikt wordt zal worden opgewekt mbv PV panelen. De panden zijn energieneutraal in 2030. Omdat we nog niet weten wat het energieverbruik na isolerende maatregelen zal zijn en deze ook afhankelijk zijn van de energieprijzen is slechts een globale schatting te geven van de terugverdientijd. Deze schatten we nu rond de 20 jaar.	Z. Pels
131	NLG	PVV	I. Bezaan	156	<i>"In 2020 is in totaal ca. 72 ha aangekocht t.b.v. de NNN, waarmee de balanswaarde van het NNN-eigendom met ca € 7,5 miljoen is toegenomen tot € 13,7 miljoen." (blz. 156)</i> Kunt u aangeven hoeveel aangekochte hectares landbouwgrond waren en of gebruik is gemaakt van het onteigeningsinstrument? Graag een gemotiveerd antwoord met zoveel	In totaal is 35 ha begrensde NNN aangekocht, dit was in agrarisch of particulier gebruik en de functie was nog geen natuur. 7 ha is aangekocht als potentiële NNN en draagt bij aan de netwerkfunctie van het NNN. Dit zal leiden tot een ontgrenzing van het NNN elders. De gronden waren agrarisch in gebruik.	Esther Rommel.

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
					mogelijk details.	Verder is er ruim 30ha landbouwgrond aangekocht als ruilgrond voor het NNN. Hierdoor kunnen wij agrariërs of particulieren compenseren met grond buiten het NNN, mits op de gronden in het NNN de functie naar natuur verandert. In 2020 hebben er geen onteigeningen plaatsgevonden, zie hier voor ook het antwoord bij vraag 138.	
132	EFB	FVD	Johan Dessing	21	In de tabel bij 1.3.3 is bij 'Ondermijning tegengaan, weerbaarheid stimuleren' het verschil tussen de 'Actuele begroting 2020' tegenover zowel de 'Ontwerp begroting 2020' als de 'Jaarrekening 2020' aanzienlijk. Waar is dit in het geval van de 'Ontwerp begroting' aan toe te schrijven? Waar is dit in het geval van de 'Jaarrekening' aan toe te schrijven?	In de oorspronkelijke begroting 2020 was enkel het in deze collegeperiode jaarlijks beschikbare bedrag van € 150.000 voor Versterking kwaliteit en integriteit geraamd. Het in 2019 niet bestede deel van de begroting 2019 (€ 466.000) is via de Uitgestelde Intentie (UI) bijgeraamd in de eerste begrotingswijziging 2020. Door de coronacrisis is een aantal activiteiten in de tijd naar achteren geschoven. Hierdoor is er bij de tweede begrotingswijziging door onderbesteding weer € 300.000 afgeraamd, zodat uiteindelijk een raming resulteerde van € 316.000 voor 2020.	cdK
133	M&B	FVD	Johan Dessing	31	In de tabel bij 2.2.1 en bij 2.2.2 is er een aanzienlijk verschil tussen de studiekosten van projecten en de werkelijk bouwkosten van projecten, gelet op de kolom 'Jaarrekening 2020'. Is dit verschil werkelijk 70 keer zo groot en wat is hiervoor een verklaring? Als dit verschil te verklaren is door uitgestelde projecten, om welke projecten gaat het dan en welke bedragen zijn hiermee gemoeid?	Studiekosten zijn alleen de kosten die nodig zijn voor het uitvoeren van de studiewerkzaamheden, zoals het maken van ontwerpen, ramingen en participatiebijekomsten. Dat staat los van de uiteindelijke kosten voor het realiseren van het project, zoals de materialen, aannemer, omleidingen en de begeleiding van de bouw.	J. Olthof
134	RWK	FVD	Johan Dessing	47	In de tabel wordt gesproken over Reserve Klimaatadaptatie. Klimaatadaptatie is een vrij groot begrip. Wat voor soort kostenposten vallen onder Klimaatadaptatie?	In 2020 is de notitie Klimaatadaptatie Noord-Holland door GS vastgesteld en daarmee ook de doelen waaraan de reserve besteed gaat worden. Deze zijn jaarlijks in de begroting meegenomen. Verreweg het grootste deel van de reserve wordt besteed aan het ondersteunen van de gemeenten om projecten voor klimaatadaptatie uit te voeren. Daarnaast worden de middelen gebruikt voor het aanvullen van kennis en het beschikbaar stellen van informatie en data t.b.v.	Cees Loggen

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
						klimaatadaptatie. Klimaatadaptatie - Provincie Noord-Holland	
135	RWK-NLG	FVD	Johan Dessing	60	Er wordt in de tabel melding gemaakt van luchtverontreiniging. Specifiek voor CO2 staat er een getal bij, namelijk 17.893.700 ton. Dit was voor 2019, maar wij verwachten een soortgelijk getal voor 2020. Welke totaalbedragen in de Jaarrekening 2020 zijn er toegekend aan de kosten specifiek voor het reduceren van CO2?	Decentrale cijfers CO2-uitstoot 2020 zijn nog niet voor handen, 2019 is de meest recente complete set van de benodigde cijfers om tot deze berekening te komen. NB het zijn de CO2-uitstoot cijfers gerelateerd aan het verbruik van fossiele brandstoffen. Deze worden conform BBV jaarlijks gebruikt. Bron: Klimaatmonitor (RSW) Wat betreft de overige broeikasgassen (methaan, lachgas en F-gassen): de meest recente berekening beschikbaar is die van 2018: 2.348.787 ton CO2-equivalenten. Het Actieprogramma Klimaat, dat draait om de CO2 reductie heeft een budgetruimte van € 73 miljoen	Stigter
136	RWK	FVD	Johan Dessing	62	In de tabel bij '4.2.1 Bijdragen aan energietransitie' staat een bedrag van €8.072.000,- onder Jaarrekening 2020. Welk gedeelte van dit bedrag is besteed aan het 'van het gas af'-halen van woningen?	Er is vanuit dit bedrag geen geld besteed aan het 'van het aardgas' afhalen van woningen	E. Stigter
137	RWK	FVD	Johan Dessing	66	In de tabel bij 5.1.2 'Ruimtelijke kwaliteit borgen en stimuleren' staat bij zowel de 'Actuele begroting 2020' als de 'Jaarrekening 2020' een meer dan een drie keer een zo groot bedrag dan in de 'Ontwerp begroting 2020'. Wat is hiervoor de reden? Graag ook een antwoord op wat dan de drie grootste kostenposten zijn die onder deze noemer vallen.	Bij het ontwerpbegroting waren de capaciteitskosten nog niet correct verwerkt over de operationele doelen. Daardoor wijkt de actuele begroting af van de ontwerp begroting. Deze correctie betreft € 899.000. Bij een klein operationeel doel met weinig procesbegroting en voornamelijk bestaat uit capaciteitskosten van medewerkers zoals operationeel doel 5.1.2 heeft dit een enorme impact. De grootste kostenposten zijn in volgorde van omvang de capaciteitskosten, de kosten voor de Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit (PARK) en de kosten voor de Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling (ARO). Zie ook antwoord 56.	Cees Loggen
138	NLG	FVD	Johan Dessing	70	5.2.5.2 'Grondbeleid uitvoeren t.b.v. provinciale doelen'	In de brief van GS aan PS van 1 oktober 2020 (1444638/1444647) over de Realisatiestrategie NNN staat het antwoord beschreven: "Uitgangspunt is om gronden voor het NNN waar mogelijk op vrijwillige basis, dat wil zeggen via	Esther Rommel

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
					Er staat: "Indien noodzakelijk wordt het onteigeningsinstrument toegepast." Ten behoeve van welk soort 'groen' zou het zware middel onteigening een legitieme reden vormen om toe te passen en is dit tot op heden al gebeurd?	minnelijke overeenstemming, te verwerven. Alleen in het uiterste geval, wanneer ook na een zorgvuldig traject met de desbetreffende grondeigenaar, geen zicht komt op de beschikbaarheid van de gronden, zullen wij besluiten om het onteigeningsinstrument in te zetten. Dit is ook een juridische plicht die wij als overheid hebben: de overheid mag namelijk een grondeigenaar enkel een volledige schadeloosstelling bieden als zij bereid is om als uiterst middel ook het onteigeningsinstrument in te zetten. Zo niet, zou sprake zijn van ongeoorloofde staatssteun bij het bieden op basis van volledige schadeloosstelling. Dit is ook de reden dat wij volledige schadeloosstelling selectief inzetten: enkel in en nabij de Natura 2000-gebieden." Op dit moment worden voor de natuurrealisatie in de Schil Naardermeer de onteigeningsstukken voorbereid. Na ruim 4 jaar onderhandelen is het in een viertal dossiers/eigenaren niet gelukt om tot overeenstemming te komen en zal het onteigeningsinstrument worden ingezet.	
139	NLG	FVD	Johan Dessing	71	In de tabel bij 5.2.5 'Grondbeleid uitvoeren t.b.v. provinciale doelen' zijn de kosten op de 'Jaarrekening 2020' lager uitgevallen dan de 'Actuele begroting 2020'. Wat is de reden van deze meevaller? De kosten van de 'Jaarrekening 2020' zijn aanzienlijk lager uitgevallen dan die van de 'Ontwerp begroting 2020'. Wat is de reden dat de kosten zo hoog zijn ingeschat in de 'Ontwerp begroting 2020'?	De grootste verschillen betroffen: € 828.000 Verkoop onroerend goed en € 340.000 Beheer onroerend goed (onderhoud). Doordat er minder verkopen hebben plaatsgevonden dan geraamd, is er ook een lager bedrag van de balans afgeboekt voor verkochte grond en zijn er ook minder bijkomende verkoopkosten. Aan onderhoud e.d. is minder uitgegeven. Met name omdat i.v.m. corona de inspecties tbv (groot) onderhoud zijn getemporiseerd. De ontwerp-begroting wordt op een vroeg moment gemaakt. Dan zijn nog niet alle kosten voor het jaar erop goed in te schatten. Daarom vinden gedurende het jaar begrotingsbijstellingen plaats aan de hand van de actuele situatie In 2020 zijn er de volgende begrotingsbijstellingen geweest:	Esther Rommel

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
						a. € -1.108.000 voor capaciteitskosten; b. € -509.000 vanwege minder grondverkoop en daardoor minder afboekingen van de balans en minder bijkomende verkoopkosten; c. € -1.060.000 voor overige wijzigingen. De grootste betroffen aframing van de kosten van het meerjarenonderhoudsplan en verschuiving van de betaling aan SLP (Schiphol Logistics Park) naar 2021 (omdat de levering is verschoven van 2020 naar 2021).	
140	NLG	FVD	Johan Dessing	76	In de tabel staat bij 2.3.4 'Reserve duurzame landbouwprojecten'. Betreft het hier louter subsidies, investeringen en onderzoekskosten, of behelst dit nog meer? Zo ja wat?	Bij het instellingsbesluit (begroting 2019) is het doel van de reserve als volgt gedefinieerd: "Modernisering en verduurzaming glastuinbouw NH. Besteding vindt plaats in de glasconcentratiegebieden, zoals duurzame fysieke investeringen in onder andere Greenport Aalsmeer. Een deel van deze reserve is bestemd voor de cofinanciering POP3 aangaande verplaatsingsregeling glastuinbouw." De reserve wordt ingezet voor subsidies bedrijfsverplaatsingen met 50 % EU-cofinanciering.	Ilse Zaal
141	NLG	FVD	Johan Dessing	155, 156, 157	3.6 'Grondbeleid'. Wat zijn redenen voor de provincie, anders dan voor infrastructuur, om grond op te kopen? Is het onder andere ook gebeurd om de plaatsing van windturbines te faciliteren?	Conform de 5e Nota Grondbeleid kunnen alle grondinstrumenten, waaronder dus ook grondaankoop, worden ingezet om provinciale doelen te bereiken, als de opgave daarom vraagt. Nee, er is geen grond aangekocht om de plaatsing van windturbines te faciliteren.	Esther Rommel
142	EFB	FVD	Johan Dessing	162	De opbrengsten uit opcenten motorrijtuigenbelasting zijn van 2021 t/m 2025 gelijk begroot. Eronder staat het volgende: "De registratie van gegevens voor de motorrijtuigenbelasting wordt uitgevoerd door het CBM (Centraal Bureau Motorrijtuigenbelasting) en is daarmee een verantwoordelijkheid van het Rijk. Het CBM int de provinciale opcenten en draagt deze aan de provincies af. De provincies hebben geen controlemogelijkheden op deze afdrachten en zijn daarmee informatie afhankelijk van het	Zoals vermeld in de tekst zijn wij inderdaad afhankelijk van wat het Centraal Bureau Motorrijtuigenbelasting (CBM) ons aanlevert. Verder zijn wij beperkt in de controle maatregelen hierop. Deze controle wordt overigens wel gedaan door de Auditdienst Rijk. De verklaring die zij hierbij afgeven geeft dus enige zekerheid over de juistheid en de volledigheid van de opbrengsten. Het Rijk heeft geen bemoeienis met de meerjarenraming van de provincie. Daar zijn wij vrij in. Omdat het Rijk geen concrete prognose geeft van de toekomstige aantallen auto's gebruiken wij de zogenaamde pro forma raming van het	Z. Pels

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
					CBM. De kwaliteit van de informatie over de ontvangen opcenten per provincie is derhalve niet geheel gewaarborgd en aldus blijft enige onzekerheid bestaan over de juistheid en volledigheid van de ontvangen opcenten.” Klopt het dat de provincie geen invloed heeft op hoe de opcenten in de jaarrekening opgenomen worden? Is de provincie het eens met de conclusie van het Rijk dat de opcenten t/m 2025 gelijk blijven? Zo nee, waarom staat er dan in de kaderbrief . Zo ja graag een toelichting	CBM/de Belastingdienst. Dat is een raming die wij aan het begin van het jaar krijgen voor het lopende jaar.	
143	EFB	FVD	Johan Dessing	162	‘Opcenten motorrijtuigenbelasting, raming en resultaat 2020’ Er wordt steeds meer elektrisch gereden en de provincie is hier ook een grote aanjager van. Kan de provincie specificeren hoeveel opcenten de provincie ontvangt per elektrische auto en hoeveel per niet-elektrische auto plus het verwachte totaalbedrag van de aparte categorieën per jaar 2020, 2021, 2022, 2023, 2024 en 2025? Graag ook een indicatie van de verwachting in aantallen elektrische auto’s en niet elektrische auto’s per jaar t/m 2025. Als blijkt dat de opcenten weergave door het Rijk te rooskleurig is geprognosticeerd, hoe denkt de provincie in de toekomst de terugval van deze inkomsten op te vangen?	1. De provincie heft een tarief van 67,9 opcenten over de te betalen motorrijtuigenbelasting. Omdat elektrische auto’s vrijgesteld zijn van motorrijtuigenbelasting ontvangen wij hierover ook geen opcenten (€0,- * 67,9 =€0). 2. De huidige totale opbrengst aan opcenten is dus de som van alle niet 100% elektrische voertuigen. Wij krijgen geen overzichten van de Belastingdienst waaruit blijkt wat de opbrengst per categorie en/of gewichtsklasse is geweest. Elke categorie is namelijk weer onderverdeeld in gewichtsklassen met een apart tarief aan te betalen motorrijtuigenbelasting. 3. Wij baseren de meerjarenraming van de opcenten op basis van de zogenaamde pro forma raming van de Belastingdienst die wij aan het begin van elk jaar ontvangen. Op basis hiervan hebben wij voor de komende jaren een jaarlijkse opbrengst geraamd van €225,1 miljoen. Daarbij gaan wij uit van de volgende aantallen in alle jaren:	Z. Pels

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh																																	
						<table><tr><td>motor</td><td>totaal</td><td>116.415</td></tr><tr><td></td><td>benzine</td><td>115.812</td></tr><tr><td></td><td>diesel</td><td>46</td></tr><tr><td></td><td>electro</td><td>543</td></tr><tr><td></td><td>overige</td><td>14</td></tr><tr><td>auto's</td><td>totaal</td><td>1.356.989</td></tr><tr><td></td><td>benzine</td><td>1.140.259</td></tr><tr><td></td><td>diesel</td><td>155.373</td></tr><tr><td></td><td>electro</td><td>43.711</td></tr><tr><td></td><td>overige</td><td>17.646</td></tr><tr><td>totaal</td><td></td><td>1.473.404</td></tr></table>	motor	totaal	116.415		benzine	115.812		diesel	46		electro	543		overige	14	auto's	totaal	1.356.989		benzine	1.140.259		diesel	155.373		electro	43.711		overige	17.646	totaal		1.473.404	
motor	totaal	116.415																																						
	benzine	115.812																																						
	diesel	46																																						
	electro	543																																						
	overige	14																																						
auto's	totaal	1.356.989																																						
	benzine	1.140.259																																						
	diesel	155.373																																						
	electro	43.711																																						
	overige	17.646																																						
totaal		1.473.404																																						
					4.	Dit is politieke vraag en geen technische.																																		
144	NLG	FVD	Johan Dessing	164	Met betrekking tot de leges vallende onder de Wet Natuurbescherming zijn de lasten in 2020 van de OD NHN met €2,7 miljoen aanzienlijk. Daarmee zijn ze ook veel hoger dan de baten. Waar is dit aan toe te schrijven?	In het bedrag van € 2,7 miljoen zijn ook de kosten opgenomen verbonden aan de vergunningverlening aan stikstof-gerelateerde aanvragen. In 2020 zijn er geen leges in rekening gebracht De uitspraken van de Raad van State over stikstof gerelateerde vergunnings-aanvragen zijn onderwerp van gesprek in de provinciale werkgroep stikstof en ook op IPO- en Rijksniveau. Er moet eerst duidelijkheid komen over het te volgen beleid alvorens de leges in rekening worden gebracht.	E. Rommel																																	
145	M&B - EFB	FVD	Johan Dessing	173	Los van het feit dat er veel taal- en spelfouten staan bij de passage over 23.'Grass2Gritt' vinden wij de overbesteding van €0,3 mln nog erger, zeker gezien het feit dat we de kosten slechts gedeeltelijk terugkrijgen. Graag zien wij deze passage herschreven in goed Nederlands, zodat we de juiste conclusies kunnen trekken uit deze passage aangaande	Grass2Grit een project is dat Europese Life subsidie ontvangt. Het project loopt van juni 2018 tot en met april 2023 en ontvangt 60% subsidie op de totale projectkosten. In deze periode wordt drie keer een subsidiebedrag uitgekeerd na een zorgvuldige projectevaluatie. Inmiddels hebben we twee keer een goedgekeurde evaluatie uitgevoerd met daarbij horende subsidie uitbetaling. Grass2grit is een samenwerking van vijf partijen. Provincie Noord-Holland is hoofdaanvrager. Het Noord-Hollandse deel van de begroting is 2,6 miljoen euro over de totale projectperiode en blijft onveranderd.	J. Olthof																																	

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
					overbesteding.	Jaarlijks wordt er een begroting gemaakt voor het komende projectjaar. In 2020 is 0,3 miljoen euro meer besteedt dan voor dat jaar begroot was. Dit heeft echter geen invloed op de totale begroting van Grass2grit omdat er in 2019 en 2018 minder is uitgegeven.	
146	EFB	VVD	Gerard Hartog	147	Op blz 147 wordt vermeld dat het resultaat 2020 van het Life Scienses Fund negatief €1.491.530 bedraagt. 1. Kunt u op toelichten wat de oorzaak is van dit resultaat en wat het toekomstperspectief is van dit lichaam en onze deelneming in dit fonds.	Dit komt door een bijzondere waardevermindering van €1,8 miljoen. Dit fonds is gesloten voor nieuwe participaties en bevindt zich in de uitfaserende fase. Het fonds richt zich op het zo goed mogelijk verkopen van de bestaande participaties.	Ilse Zaal

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
1	EFB	GroenLinks	Robert Zaal	..	In paragraaf 2.1 Trends en ontwikkelingen algemeen staat 'We kiezen er daarbij voor om de opgave van de economische crisis te verbinden met de urgente klimaatproblematiek en zetten in op een adaptieve aanpak die goed aansluit op de economische en maatschappelijke ontwikkelingen in Noord-Holland.' Vraag: waaruit blijkt die adaptieve aanpak in de gehanteerde financiële systematiek en in hoeverre wijkt die aanpak af van een niet-adaptieve aanpak?	Die aanpak blijkt doordat wij de gelden uit motie 42 inzetten om de economie te stimuleren door verduurzaming van de gebouwde omgeving versnellen en daarbij in te spelen op de specifieke kansen en opgaven in onze provincie, zoals de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed. We monitoren de gevolgen van de coronacrisis daarbij op de voet, zodat we tijdig in kunnen spelen op nieuwe ontwikkelingen. Onze adaptieve aanpak kenmerkt zich door een deel van de beschikbare middelen uit motie 42 nog niet vast te leggen. Dit maakt het mogelijk de effectiviteit van maatregelen mee te nemen in een volgende tranche en in te spelen op nieuwe ontwikkelingen in Noord-Holland. We kiezen dus niet voor generieke en meer statische langetermijn maatregelen.	Zita Pels/Cees Loggen
2	EFB	GroenLinks	Robert Zaal	..	In dezelfde paragraaf 2.1 staat: 'De coronacrisis heeft niet alleen sociale, maatschappelijke en economische gevolgen, maar is daarnaast ook in meer of mindere mate van invloed op vrijwel alle provinciale opgaven.' Vraag: Hoe wordt in de Kaderbrief en in de gehanteerde financiële systematiek rekening gehouden met onzekerheid over de mate waarin deze veranderingen tijdelijk of structureel zijn?	Het is inderdaad onzeker wat de effecten van de coronacrisis op langere termijn zijn en of er ook structurele gevolgen zijn. Met de middelen die PS in motie 41 en 42 beschikbaar hebben gesteld, kunnen we inspelen op de directe gevolgen van de crisis. Het gaat hierbij om tijdelijke middelen en maatregelen. Daarnaast monitoren we of en zo ja welke veranderingen meer structurele gevolgen voor de provinciale opgaven hebben. Als deze beleidseffecten optreden, zullen we die vanzelfsprekend met u bespreken en indien nodig hiervoor beleidsvoorstellen formuleren.	Zita Pels
3	M&B	GroenLinks	Nicole van der Waart	p. 27-28	Er wordt voorgesteld het verkeersmanagement te outsourcen via VMaas; - Wordt dit besluit nog separaat besproken als A of B stuk? Hoe is de aanbesteding hiervan georganiseerd? - Kan er al iets gezegd worden over de consequenties en effecten?	Staat op de B-agenda van de commissie M&B van 21 juni. In Q1 2020 is er een Europese aanbesteding geweest van 9 deelnemende DCO's (decentrale overheden) binnen het landelijk programma iCentrale, waarvan PNH penvoerder is. Dit heeft geleid tot de Raamovereenkomst landelijke iDiensten. In Q2 2020 heeft de gunning plaatsgevonden van 19 landelijke iDiensten aan in zijn totaliteit 31 private partijen, waaronder VMaas. Die (gegunde) aanbiedende partijen hebben de diensten 'op de plank liggen' om afgenomen te worden door decentrale overheden. De diensten zijn in de periode 2016-2019 publiekprivaat ontwikkeld. Ministerie van IenW heeft PNH gevraagd penvoerder te willen zijn van dit landelijke programma, waarvoor PNH in dezelfde periode meerdere tranches cofinanciering heeft ontvangen. In 2020 heeft PNH de laatste tranche middelen ontvangen. Deze deelnemende decentrale	Jeroen Olthof

Nr	Com missi e	Fractie	Naam vragenstel ler	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
						overheden, waaronder PNH kunnen binnen de Raamovereenkomst dmv een Nadere OfferteAanvraag (NOA) uit laten gaan naar de gegunde partijen binnen het perceel VMaaS. • Er is een second opinion uitgevoerd door een externe deskundige met betrekking tot de organisatorische impact voor de provincie van het afnemen van de iDienst VMaaS, met als onderbouwde bevindingen dat het afnemen van iDiensten bijdraagt aan: ○ Het toekomstperspectief in het Coalitieakkoord PNH en de doorontwikkeling met betrekking tot het efficiënt en effectief uitvoeren van de kerntaken. ○ Het meer prestatiegericht gaan werken in relatie tot de strategische beleidsopgave en beleidscyclus met meer focus op strategische (uitvoerings)taken en het voeren van regie in plaats van zelf uitvoeren. ○ Het verlagen van de exploitatielasten van de provincie Noord-Holland. • Wel vraagt dit aandacht voor de organisatorische borging van (het voeren van regie op) het afnemen van de iDienst VMaaS, maar brengt geen moeilijk te beheersen risico's met zich mee. Als bijkomende voordelen zijn onder meer benoemd: ○ Beter kunnen inspelen op ontwikkelingen. ○ Beter ontsluiten en gebruiken van kennis in de markt. ○ Effectievere multimodale oplossingen. ○ Meer beleidsgericht gaan werken (VMaaS als beleidsinstrument). Bijdragen aan een circulaire en duurzame economie.	
4	NLG	GroenLinks	Rien Cardol	p. 27	Op blz. 27 halverwege staat een alinea over het ANLb. Het is mij niet helemaal duidelijk wat hier precies wordt bedoeld: kunt u een nadere duiding geven (incl. het laatste zinnetje)?	In de alinea is een overzicht gegeven van de ontwikkeling van het NSP-GLB. Het agrarisch natuur- en landschapsbeheer (Anlb) maakt hier deel van uit. De laatste zin van de alinea zou dus moeten zijn: "Het Anlb is onderdeel van het totale GLB-NSP 2023-2027." Voor de financiële aspecten van het Anlb verwijzen wij naar het antwoord op vraag 45.	Esther Rommel
5	EFB	Denk	Süleyman		Het CPB verwacht landelijk voor 2021 een economische groei van 2,2 %, mits de beperkende maatregelen kunnen worden afgebouwd. Deze groei zal in het zuiden van de provincie mogelijk hoger zijn, maar kan in de IJmond en de Zaanstreek achterblijven."	Het CPB verwacht een hogere groei in Amsterdam en Haarlemmermeer en een lagere groei in de IJmond en Zaanstreek vanwege de specifieke sectorstructuur in deze regio's. Amsterdam en Haarlemmermeer zullen naar verwachting harder groeien omdat er herstel wordt verwacht in de sectoren die zorgden voor extra krimp gedurende de coronacrisis. Voor Haarlemmermeer gaat het dan vooral om de luchtvaart (Schiphol). Voor Amsterdam gaat het vooral	Ilse Zaal

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
					Op basis waarvan verwachten we een hogere groei in het zuiden en een lagere groei in de IJmond en de Zaanstreek?	om detailhandel, horeca, cultuur, zakelijke dienstverlening, vervoer en opslag, en herstel van de flexibele schil van de arbeidsmarkt. Deze sectoren zullen extra hard groeien (herstellen). Deze sectoren zijn echter minder aanwezig in de IJmond en Zaanstreek, waardoor deze regio's per saldo minder sterk zullen groeien.	
6	EFB/ RWK	Denk	Süleyman		We kiezen er daarbij voor om de opgave van de economische crisis te verbinden met de urgente klimaatproblematiek en zetten in op een adaptieve aanpak die goed aansluit op de economische en maatschappelijke ontwikkelingen in Noord-Holland. Wat bedoeld u met adaptieve aanpak? Kunt u daar voorbeelden van geven?	Zie het antwoord op vraag 1.	Zita Pels/Cees Loggen
7	M&B/ EFB	Denk	Süleyman		- Zo blijkt uit de monitor dat de coronacrisis van invloed is op de mobiliteitsvraag, omdat meer mensen thuis werken. Heeft dit financiële gevolgen voor de provincie? Kunt u daar inzicht in geven?	De blijvende effecten van de coronacrisis op de mobiliteitsvraag zijn nog niet te kwantificeren en de financiële effecten laten zich in dit stadium nog niet voorspellen. We zullen de ontwikkeling van deze trend nauwlettend volgen en meenemen in toekomstig beleid.	Zita Pels / Jeroen Olthof
8	RWK/ EFB	Denk	Süleyman		- Tegelijk is de CO2-uitstoot verminderd en zijn er extra financiële middelen uit EU- en Rijksfondsen beschikbaar gekomen om de klimaattransitie te versnellen. Kunt u meer informatie geven over de omvang van de extra financiële middelen uit de EU? Waar worden deze middelen momenteel aan uitgegeven? Kunt u ons informeren over de verwachte extra middelen in de komende jaren.	De totale begroting van de EU (Meerjarig Financieel Kader) is voor de periode 2021-2027 vastgesteld op 1.074,3 miljard euro. Bovenop deze begroting is een Coronaherstelfonds van 750 miljard euro afgesproken om de economische gevolgen van de Coronacrisis op te vangen. Ter vergelijking: de EU begroting 2014-2020 had een totaalbedrag van 1000 miljard euro. Bij de vaststelling van de EU begroting 2021-2027 is afgesproken om een groter deel van de EU begroting te besteden aan elementen die helpen bij het tegengaan van klimaatverandering: in totaal minimaal 30 procent van alle EU uitgaven. Een onderdeel van het EU Coronaherstelfonds is REACT-EU waarvan voor Noord-Holland een bedrag van €9,6 miljoen in 2021 beschikbaar is. Deze middelen hebben als doel: Bevordering van het crisisherstel in de context van de COVID-19-pandemie en de voorbereiding van een groen, digitaal en veerkrachtig herstel van de economie. Meer	Edward Stigter

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
						informatie over de besluitvorming m.b.t. REACT-EU vindt u bij de ingekomen stukken voor PS van januari 2021. Naar verwachting zal vanuit het nieuwe 'Just Transition Fund' (JTF) de komende jaren een bedrag van €58,5 miljoen beschikbaar komen voor de transitie van de regio IJmond. Het JTF moet regio's steunen die zwaar afhankelijk zijn van koolstof intensieve activiteiten. Daarbij moeten vooral de meest kwetsbare burgers bescherming, omscholing en arbeidskansen krijgen in nieuwe economische sectoren. In overleg met het Rijk en de regio IJmond zal bekeken moeten worden hoe dit geld besteed wordt. Naast REACT en JTF komt als onderdeel van het EU Coronaherstelfonds ook het 'Recovery and Resilience Facility' (RRF) beschikbaar voor alle EU-lidstaten. Voor Nederland komt in dit kader 5,6 miljard beschikbaar. Het nieuwe kabinet zal hiertoe een plan opstellen en indienen bij de EC. In hoeverre (projecten in) Noord-Holland aanspraak kunnen gaan maken op deze middelen is nog niet bekend.	
9	EFB	Denk	Süleyman		- Gemeenten hebben te maken met hogere kosten en lagere inkomsten. Hierdoor dreigen steeds meer gemeenten in financiële problemen te komen. Dit heeft op termijn mogelijk ook gevolgen voor onze samenwerkingsrelatie met gemeenten, als zou blijken dat lokale overheden minder kunnen bijdragen aan gezamenlijke projecten of in bestuurlijke problemen komen. Is het bekend welke projecten mogelijk in problemen kunnen komen? Zo gaat hier onderzoek naar gedaan worden?	Het is bekend dat diverse gemeenten in een financieel lastige situatie verkeren. Vooral als gevolg van de Rijksdecentralisaties en grote transitieopgaven. Om financieel gezond te blijven, is het onder meer nodig te bezuinigen. Dat leidt er onherroepelijk toe dat bepaalde ambities zijn/worden bijgesteld. Daar zijn al wel voorbeelden van, maar er is geen totaalbeeld. Er ligt geen voornemen om hier onderzoek naar te doen.	Zita Pels
10	M&B	Denk	Süleyman		- De ontwikkelingen op het gebied van elektrisch vervoer, en ook de mogelijke komst van betalen naar gebruik, kunnen hier een negatieve invloed op hebben. Om die reden zijn wij een gezamenlijke verkenning gestart naar mogelijkheden voor een nieuw belastinggebied.	Nee, wij signaleren enkel dat bepaalde ontwikkelingen een potentieel negatieve invloed hebben op ons belastinggebied. De verkenning die wij gestart zijn heeft een brede scope en heeft als doel om na te gaan of er wellicht belastinggrondslagen te bedenken zijn die beter aansluiten bij de rol en opgaven van de provincie.	Zita Pels

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
					Is hieruit te concluderen dat de provincie negatief staat ten opzichte van rekeningrijden? Naar welke mogelijkheden is verkenning gestart? Kunt u hier meer informatie over geven		
11	EFB	Denk	Mangali	4.1	Op 4.1: "alleen noodzakelijke indexering van budgetten" 1. Welke budgetten zijn als noodzakelijk gemarkeerd? 2. Op welke wijze en tegen welke maatstaf worden ze geïndexeerd? 3. Wat maakt een budget noodzakelijk voor indexering?	1. Zie 4.1.3 in deze Kaderbrief: - de onderhoudsbudgetten voor infrastructuur; - de capaciteitskosten; - de omgevingsdiensten; - de budgetten voor OV-consessies; - ractievergoedingen 2. - de onderhoudsbudgetten voor infrastructuur: op basis van de GWW index; 2%. - de capaciteitskosten: capaciteitskosten 3% obv CAO verwachtingen en materiele apparaatskosten op basis van consumenten prijsindex 1,4%; - de omgevingsdiensten; 1,5% op basis van opgave Omgevingsdiensten - de budgetten voor OV-consessies; op basis van afspraken die zijn vastgelegd in de consessies; 2%; - ractievergoedingen op basis van consumenten prijsindex 1,4%. 3. De provincie past in principe geen indexering toe op budgetten alleen als daar contractuele afspraken aan ten grondslag liggen.	Zita Pels
12	M&B	Denk	Gün	27	. Verkeersmanagement als een dienst - P. 27: "Wij stellen voor om voor het uitvoeren van verkeersmanagement over te gaan op een andere vorm dan de huidige, namelijk door niet meer zelf de uitvoering van verkeersmanagement te verzorgen met behulp van eigen 'spullen', maar dit af te nemen als een meerjarige (voor een periode van 10 jaar) dienst 'Verkeersmanagement as a Service' (VMaaS) De Verkeerscentrale is toe aan vernieuwing op korte termijn i.v.m. risico's op gebied van	• Omdat de provincie geen risico wil lopen dat in de zogenaamde invoeringsfase van VMaaS 'beginnersfouten' optreden, houdt de provincie de huidige verkeersmanagementsituatie gedurende deze invoeringsfase als backup intact. Zo wordt gegarandeerd dat te allen tijde (gedurende de overgangsperiode) kan worden teruggevallen op de huidige wijze waarop de provincie verkeersmanagement uitvoert. • Met de deskundigen en managers is een uitvoeringsplan gemaakt voor het beheer en gecontroleerd infaseren van de dienst VMaaS en het daarna beheer en gecontroleerd uitfaseren van het eigen verkeersmanagement.	Jeroen Olthof

Nr	Com missi e	Fractie	Naam vragenstel ler	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
					verkeersveiligheid en calamiteiten die straks niet meer gegarandeerd opgepakt kunnen worden. Hoe zit de overgangperiode naar de VMaaS er precies uit en hoe wordt er omgegaan met deze risico's in de tussentijd? Wordt er tevens rekening gehouden met specialistische kennis die verdwijnt naar een extern partij?	De specialistische (hooggekwalificeerde) kennis van verkeersmanagementsystemen en -applicaties wordt op dit moment volledig ingehuurd door de provincie, deze (dure) externe specialistisch inhuur is straks met de dienst VMaaS niet meer nodig Met het 'kantelen' van eigen bezit, doorontwikkeling en beheer van het huidige 'ICT-bolwerk' in Hoofddorp naar 'gebruik o.b.v. prestaties' elimineert de provincie ook toekomstige risico's m.b.t. eigen verantwoordelijkheid in beheer en doorontwikkeling (en o.a. cyber security proof maken en houden) van de eigen systemen en applicaties.	
13	NLG	Denk	Gün	30	T. Bezoekersmanagement recreatie en toerisme - P. 30: "De toenemende recreatiedruk vraagt om bovenregionale regie: het actief en gericht toepassen van bestemmingsmanagement. Er worden al kwantitatieve onderzoeken uitgevoerd naar de omvang van de sector en naar de opgaven." Een aantal steden kampt al jaren met deze problemen, dus zijn hier al cijfers en opgaven van bekend en zo ja, is er al nagedacht over eventuele oplossingen?	Ja. Verschillende steden hebben al cijfers en daar wordt lokaal nagedacht over de opgaven. In het voorstel voor bestemmingsmanagement gaat het om het bovenlokale/regionale niveau. Hoe verhouden de steden/gebieden/regio's zich ten opzichte van elkaar? Er zijn echter nog weinig ervaringen hoe hier invulling aan gegeven kan worden. Dit gaan we nu oppakken en vormgeven.	Ilse Zaal
14	EFB	Denk	Khan	5	P. 5 Ontwikkeling kosten De financiële positie van gemeenten, die door de decentralisatie van zorg en welzijn al onder druk staat, is door corona verder verslechterd. Gemeenten hebben te maken met hogere kosten en lagere inkomsten. Hierdoor dreigen steeds meer gemeenten in financiële problemen te komen. Dit heeft op termijn mogelijk ook gevolgen voor onze samenwerkingsrelatie met gemeenten, als	Antwoord op vraag 1: Nee Op dit moment zijn de gemeenten druk met het samenstellen van kadernota's in de opmaat naar de begrotingen voor het komende jaar. Afhankelijk van de ontwikkelingen op Rijksniveau zal richting het eind van het jaar (uiteindelijk bij het vaststellen van de begrotingen voor het komende jaar) duidelijk worden welke gemeenten daadwerkelijk in financieel zwaar weer verkeren. Antwoord vraag 2 Of, en zo op welke termijn de slechte financiële positie van een aantal gemeenten gevolgen heeft voor onze samenwerkingsrelatie is	Ilse Zaal

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
					zou blijken dat lokale overheden minder kunnen bijdragen aan gezamenlijke projecten of in bestuurlijke problemen komen. 1. Is in kaart gebracht bij hoeveel en welke gemeenten de situatie zorgelijk of ernstig is? 2. Op welk termijn kan dit gevolgen hebben voor onze samenwerkingsrelatie?	onzeker en wordt sterk bepaald door de financiële afspraken die het nieuwe kabinet met de decentrale overheden gaat maken. Maar als de financiële positie van gemeenten niet versterkt wordt, zouden de gevolgen hiervan mogelijk al in de komende jaren zichtbaar kunnen worden in onze samenwerkingsrelatie.	
15	EFB	Denk	Khan	8-10	Macro-economische ontwikkelingen p. 8 tot 10 3. We zien prognoses van het CBS en andere organisaties. Maar heeft het provincie niet zelf onderzoek laten uitvoeren naar de financiële effecten van de coronacrisis ten behoeve van haar begroting? Waarom niet?	Het hoofdstuk 'macro economische ontwikkelingen' heeft als doel om een stuk context te schetsen van de economische ontwikkelingen in de provincie. Wij maken hierbij gebruik van data en prognoses van het CBS en het CPB omdat zij hierin gespecialiseerd zijn en wij als provincie zelf niet over dezelfde resources beschikken als zij om deze analyses en prognoses zelf op te kunnen stellen. Voor de provinciale inkomsten, en ook voor de uitgaven op ieder beleidsterrein wordt continue gemonitord of er financiële effecten zijn van de coronacrisis op onze begroting. Indien dit het geval is worden deze effecten verwerkt en aan uw Staten voorgelegd via de reguliere planning en control cyclus.	Zita Pels
16	EFB	Denk	Khan	13	p. 13 4.1.2 Geen belastingverhoging Het maximumpercentage opcenten dat wij mogen heffen is per 1 januari 2021 verhoogd van 115 in 2020 naar 116,8 in 2021. Met het huidige niveau van de opcenten (67,9) komt de onbenutte belastingcapaciteit voor 2021 uit op € 162,1 miljoen (in 2020 € 155,1 miljoen). Dit biedt een theoretische ruimte om de inkomsten van de provincie te verhogen en daarmee eventueel dreigende begrotingstekorten te dichten. Hiervan is op dit moment geen sprake.	4. In de kaderbrief presenteren wij een maarjarig financieel beeld met een structureel sluitende begroting. Er is op dit moment geen sprake van (dreigende) begrotingstekorten die gedicht zouden moeten worden. Zie ook pagina 26 van de kaderbrief. 5. Indien er sprake is van een begrotingstekort is het verhogen van de provinciale inkomsten door de opcenten te verhogen een van de opties die kan worden overwogen. In het coalitieakkoord is opgenomen dat de provinciale opcenten op de motorrijtuigenbelasting niet worden verhoogd.	Zita Pels

Nr	Com missi e	Fractie	Naam vragenstel ler	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
					4. Bij welke verhoging is het theoretisch genomen voldoende om de dreigende begrotingstekorten te dichten? 5. Onder welke situatie of voorwaarden gaat het college deze mogelijkheden onderzoeken en overwegen?		
17	EFB	Denk	Khan	21	6.1 Pagina 21 Wat verklaart de -7,04 op de balans met betrekking tot opcenten motorrijtuigenbelasting?	Een deel hiervan (+/- € 4,5 miljoen) wordt verklaard door de fout van de Kamer van Koophandel bij het registreren van een nevenvestiging van een GWH (zie ook de nadere toelichting hierop bij de 2e bullet onder regel B op pagina 22 van de kaderbrief). De rest is het gevolg van autonome groei van het aantal voertuigen en mutaties in de verdeling daarvan over de gewichtsklassen.	Zita Pels
18	EFB	Denk	Khan	26	6.2 Pagina 26 Het begrotingssaldo is neutraal tot 2023. Daarna is het in de min en groeit naar 23 miljoen in 2025. 6. Waarom is gekozen om het neutraal te houden tot 2023? 7. Waarom is er niet nagedacht om het begrotingssaldo ook op lange termijn (tot 2025) budgetneutraal te maken?	6. Dit is conform ons begrotingsbeleid zoals ook omschreven in hoofdstuk 4 van de kaderbrief. Het realiseren van een sluitende begroting en meerjarenraming is dan ook een belangrijke doelstelling. 7. Wij hebben ervoor gekozen om op de langere termijn, en dan vooral de jaren na de huidige coalitieperiode, niet op voorhand alle beschikbare middelen aan activiteiten te koppelen om zodoende een volgende coalitie de ruimte te geven eigen accenten aan te brengen in de begroting.	Zita Pels
19	EFB	Denk	Khan	6	Pagina 6 De meicirculaire van het Rijk zal naar verwachting meer duidelijkheid geven over de voorlopige cijfers. Echter, er zal een grote mate van onzekerheid over de omvang van het provinciefonds blijven omdat de uitkomst van de coalitieonderhandelingen op Rijksniveau hier een grote impact op kan hebben.	8. Daar is inderdaad helemaal geen rekening mee gehouden bij deze Kaderbrief; 9. Nee. 10. Deze zullen ten laste of ten bate komen van de algemene middelen. Op deze manier kan via de integrale afweging bepaald worden hoe deze middelen ingezet moeten gaan worden.	Zita Pels

Nr	Com missi e	Fractie	Naam vragenstel ler	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
					8. Is in de Kaderbrief helemaal geen rekening gehouden met deze nog te verwachte inkomsten vanuit het Rijk? 9. Is er rekening gehouden met een minimale en maximale bedrag? 10. Wat het bedrag ook wordt, hoe zal deze worden ingezet? Voor welke kosten of lasten?		
20	EFB	Denk	Ghazi	5	2.1 Trends en ontwikkelingen algemeen Meer dan ooit is het van belang om in deze crisis als één overheid op te treden en tot een gezamenlijke aanpak te komen. Daar willen we onze partners in de regio en onze inwoners nadrukkelijk bij betrekken. – blz 5 Vraag: Is het bekend hoe men van plan is de inwoners erbij te betrekken? Op welke wijze en met welke middelen is de GS dit van plan?	Wij zijn met gemeenten in gesprek om invulling te geven aan het versterken van de culturele en maatschappelijke sector als onderdeel van het economisch herstel- en duurzaamheidsfonds.	Zita Pels/Cees Loggen
21	M&B	Denk	Ghazi	6	2.2 Ontwikkelingen kosten infrastructuur Omdat we de vaste lasten van infrastructuur niet structureel kunnen dekken vanuit de reserves zijn we nu op het punt gekomen dat deze lasten onvermijdelijk en aanzienlijk zullen gaan stijgen. – blz 6 Vraag: Wat zullen de concrete gevolgen van deze stijging zijn? Zijn er projecten of uitgaves die nu niet meer doorgaan? Zo ja, welke zijn dat?	Het gevolg is dat de lasten voor het bouwen, vervangen en onderhouden van onze provinciale infrastructuur een toenemend aandeel gaan krijgen in de meerjarenraming van de begroting, in verhouding tot andere beleidsdoelen. De middelen vanuit de reserves hebben een incidenteel karakter en zijn nu geheel gelabeld voor projecten in de studie-, plan en realisatiefase. Daarnaast is het bedrag in de meerjarenbegroting voor kapitaallasten van nieuwe investeringsprojecten die nog gepromoveerd moeten worden naar de realisatiefase, gemaximaliseerd en ontoereikend om alle geprogrammeerde projecten te realiseren. Kortom, de uiteindelijke realisatie van alle studieprojecten (huidig en nieuw te starten) kan alleen worden gedekt wanneer het budget kapitaallasten ten laste van de exploitatiebegroting op termijn wordt verhoogd. Tot slot stijgen de kapitaallasten op de begroting ook voor het vervangen van onze bestaande infrastructuur, omdat de kapitaallasten stijgen naar het normale niveau voor vervangingen.	Jeroen Olthof

Nr	Com missi e	Fractie	Naam vragenstel ler	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
						Hier hebben we in het verleden vervroegde afschrijvingen gedaan waardoor onze kapitaallasten onnatuurlijk laag zijn. Om voor deze financiële ontwikkelingen ruimte te maken in de begroting zijn op termijn keuzes nodig om de lasten te verlagen en/of de baten te verhogen. In de begroting van 2022 en het nieuwe iMPI2022-2029 worden geen projecten geschrapt of vertraagd vanwege deze financiële opgave.	
22	EFB	Denk	Ghazi	8	2.3 Ontwikkelingen provinciale inkomsten De relatie tussen de rijksuitgaven en het provinciefonds is in de jaren 2020-2021 tijdelijk stopgezet vanwege de corona maatregelen die tot een omvangrijke toename van de Rijksuitgaven in deze jaren hebben geleid. – blz 6 Vraag: Wat zijn hier de gevolgen van?	De exacte gevolgen zijn op dit moment nog niet in te schatten. Het gevolg kan positief en negatief zijn. Positief als de beginstand van het provinciefonds in 2022 hoger is dan de stand waarop het provinciefonds is bevroren in mei 2020. En negatief als dat omgekeerd is. Over het startpunt in 2022 wordt nu overleg gevoerd.	Zita Pels
23	EFB/ M&B	Denk	Ghazi	6	Daarnaast spelen er ook ontwikkelingen op het provinciaal belastinggebied. Gezamenlijk met de andere provincies voeren wij overleg met het rijk over de toekomst van het provinciaal belastinggebied. Unaniem erkend uitgangspunt daarbij is dat het belastinggebied een solide basis moet hebben en houden. De ontwikkelingen op het gebied van elektrisch vervoer, en ook de mogelijke komst van betalen naar gebruik, kunnen hier een negatieve invloed op hebben. Om die reden zijn wij een gezamenlijke verkenning gestart naar mogelijkheden voor een nieuw belastinggebied. – blz 6 Vraag: Wat wordt hiermee bedoeld? Dat GS opzoek is naar een nieuwe manier van de burgers belasten die nu worden gestimuleerd om gebruik te maken van elektrisch vervoersmiddelen?	Wij bereiden ons voor op scenario's waarin door ontwikkelingen zoals genoemd in de tekst de inkomsten van de provincie teruglopen. De verkenning die wij gestart zijn heeft een brede scope en heeft als doel om na te gaan of er wellicht belastinggrondslagen te bedenken zijn die beter aansluiten bij de rol en opgaven van de provincie.	Zita Pels

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
24	NLG	CDA	Willemien Koning	5	Er staat aangegeven dat er minder financiële ruimte is bij bedrijven om te investeren in vergroening en verduurzaming. Heeft u indicatie van de omvang van verkleining van die ruimte? Met welk percentage is ruimte voor vergroening afgenomen? Gaat GS strategie instellen hoe hiermee moet worden omgegaan?	Wij kunnen niet aangeven wat de omvang is van het minder kunnen investeren van bedrijven in vergroening en verduurzaming. Dit zal per sector verschillen en afhankelijk zijn van de impact van de coronacrisis en de uitgangspositie van het bedrijf. Door de coronacrisis werd het overleven de eerste en enige prioriteit voor vele bedrijven. Bedrijfsresultaten zijn onder druk gekomen door productiebeperkingen terwijl de kosten doorliepen. Wij gaan er vanuit dat het bedrijfsleven weer gaat investeren, ook in duurzaamheid, als de situatie rond de pandemie zich verbetert en zicht komt op normalisering. Vanuit motie 42-2020 en andere bestaande instrumenten zetten wij in op het ondersteunen van de verduurzaming en het faciliteren van de investeringen.	Edward Stigter
25	EFB	CDA	Willemien Koning	5	Er staat aangegeven dat veel gemeenten in financiële problemen komen. Dit komt o.a. ook door stijging van kosten van jeugdzorg. Door GS is ooit toegezegd aan PS dat we (financiële) hulp willen bieden als gemeente ondersteuning nodig hebben bij jeugdbeleid. Is die toezegging nog steeds geldig en zo ja hoe is hier invulling aan gegeven?	Sinds 2015 is de taak Jeugdzorg overgegaan naar gemeenten en ligt de verantwoordelijkheid dus bij gemeenten en bij het Rijk als stelselverantwoordelijke. Destijds hebben we gemeenten aangeboden te helpen in de fase van overgang. Daar was op dat moment geen behoefte aan. Bij structurele financiële problemen bij de uitvoering van de jeugdzorg, moeten gemeenten zich tot het Rijk wenden, wat ze overigens ook al doen op dit moment. Vanaf de overgang is Jeugdzorg (of Sociaal Domein) een punt van aandacht geweest voor ons als financieel toezichthouders, door de nadelige effecten op de begroting van de gemeenten die de laatste jaren steeds zichtbaarder worden. We steunen gemeenten in hun lobby richting het Rijk. Volgens de laatste berichten heeft het Rijk toegezegd extra middelen beschikbaar te stellen voor de Jeugdzorg.	Ilse Zaal
26	M&B (EFB)	CDA	Dennis Heijnen	6	Wat kost de schielsprong naar duurzame infrastructuur? Welke gevolgen heeft dat voor de middelen die beschikbaar zijn voor bereikbaarheid, verkeersveiligheid en andere doelen ten behoeve van infrastructuur?	In de NIKG2020-2023 die is vastgesteld door PS in november 2020 staat een indicatief bedrag gegeven van 20 miljoen euro over een periode van 8 jaar voor beheer en onderhoud (paragraaf 8.2). Een continue aanpassing van deze inschattingen zal plaatsvinden op basis van nieuw verkregen inzichten en gegevens. Hierbij is aangenomen dat we stapsgewijs groeien in de uitgaven en daarna in deze periode het bedrag ook weer afbouwt.	Jeroen Olthof

Nr	Com missi e	Fractie	Naam vragenstel ler	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
						Projecten in het integraal meerjarenprogramma infrastructuur (iMPI) bedienen in alle gevallen meerdere beleidsdoelen. In het iMPI geven we per project aan wat de primaire aanleiding voor het project is. Duurzaamheid is geen beleidsdoel om een project te starten, maar speelt wel een rol in alle infraprojecten. Waar we kansen zien om projecten te verduurzamen, dan zullen we de gevolgen voor de kosten aan PS voorleggen op projectniveau.	
27	EFB	CDA	Dennis Heijnen	25	Onderdeel L Wat rechtvaardigt de volledige inzet van de stelpost macro economische tegenvallers? Uit de tekst leid ik niet af dat deze tegenvallers niet meer kunnen optreden.	Bij deze inzet van deze stelpost spelen de volgende argumenten een rol: 1. De stelpost macro economische tegenvallers betreft een structurele stelpost in de begroting en is gericht op lange termijn ontwikkelingen. De stelpost wordt nu ingezet voor 2022 en deels voor 2023. Voor eventuele macro economische tegenvallers resteert in 2023 een bedrag van €4,4 mln. en daarna structureel het volledige bedrag van € 8,4 in de begroting als stelpost. 2. Het niet inzetten van de stelpost leidt uiteindelijk automatisch tot een onderbesteding van het betreffende bedrag in de jaarrekening omdat hiervoor geen plannen voor zijn.	Zita Pels
28	NLG	CDA	Willemien Koning	27	Onderdeel N - Wie bepaalt het regionale maatwerk bij ecoregelingen? - Gaat Noord-Holland een uitgebreid pakket ecoregelingen aanbieden? - Wordt bekeken of LEADER in Noord-Holland gekoppeld kan worden aan de gebiedsprocessen? Gaat dat lukken in Noord-Holland? - Bedrijven kunnen adviseurs om raad vragen met behulp van SABE regeling. Nu blijken veel agrarische bedrijven geen SABE vouchers te krijgen omdat er onvoldoende vouchers zijn om alle agrarische bedrijven mee te laten doen. De inschrijving is steeds overtekend. Probeert GS invloed uit te oefenen om alle agrarische bedrijven te voorzien van SABE vouchers?	Streepje 1 en 2: De ecoregeling wordt een landelijk instrument uitgevoerd door het Rijk. Er is geen sprake van regional maatwerk. Wel wordt het instrument zo ingericht dat het voor alle sectoren relevant is om er gebruik van te kunnen maken. Streepje 3: De Europese kaders voor LEADER geven aan op welke wijze LEADER tot stand moet komen. Hierbij geldt dat een partijen zelf de verantwoordelijkheid krijgen om een gebiedsplan op te stellen gericht op de doelen van het GLB. Partijen kunnen ervoor kiezen om aan te sluiten bij gebiedsprocessen maar dit wordt naar verwachting geen criterium. Streepje 4. Ja, vanuit de Voedselvisie willen we inzetten op een provinciale kennis en coachingsregeling die ook als achtervang dient van de Saberegeling. Ambtelijk is richting het ministerie van LNV aangegeven dat we te weinig impact zien vanuit deze regeling in onze provincie en de beschikbare middelen ontoereikend zijn.	Ilse Zaal

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
29	M&B	CDA	Christa Kuiper	27, 28	Onderdeel O - Hoe kan het dat VMaaS zoveel goedkoper is als dat de provincie het verkeersmanagement zelf blijft doen? Waarop is de verwachting gebaseerd dat een derde de uitvoering van het verkeersmanagement goedkoper kan doen nu ook zij kosten zullen moeten maken voor een up to date verkeerscentrale, inclusief kosten van vervanging? Dit temeer omdat de verwachting is dat er zo gebruik kan worden gemaakt van nieuwe (technologische) mogelijkheden en een flexibel contract. - Het verkeersmanagement zou door VMaaS efficiënter kunnen worden uitgevoerd. Betekent dit dat er een synergie te verwachten valt met de aansturing van andere verkeersstromen? - Wat zijn de jaarlijkse kosten van de huidige verkeerscentrale c.q. het verkeersmanagement? - Hoe lang is de huidige verkeerscentrale in gebruik? - Waarom zijn momenteel niet alle structurele kosten voor het huidige verkeersmanagement opgenomen bij de kosten van de verkeersmanagementcentrale? - Gezien de aard van de centrale, hoeveel aanbieders verwacht u in deze markt? - Zijn er ook derden, zoals gemeenten die nu gebruik maken van de verkeersmanagementcentrale van de Provincie en zo ja, hoe kijken zij tegen deze overgang aan? - Een aantal jaren geleden heeft een werkbezoek plaatsgevonden om te zien hoe ze de nieuwe Waterwolfunnel daar aan het managen waren. Is die apparatuur dan nu ook al afgeschreven?	- Afnemen van een dienst en maandelijks betalen van een vast bedrag o.b.v. gebruik en (vaste) geleverde prestaties scheelt de provincie veel eigen kosten voor eigen ontwikkeling en beheer, van verkeersmanagement systemen en - applicaties en het cybersecure maken en houden daarvan. Ook is externe inhuur van (hooggekwalificeerde) specialistische deskundigen en operationele uitvoerende wegverkeersleiders (welke al enkele jaren extern worden ingehuurd) ook niet meer nodig. Ook hoeft de provincie niet zelf grootschalig te investeren in vervanging / nieuwbouw van een (nieuwe) eigen verkeerscentrale (de verkeerscentrale in Hoofddorp is momenteel zo'n 10 jaar oud en loopt tegen het eind van de technische -en economische levensduur). - De besparingen zijn bepaald door twee externe bureaus die zijn gespecialiseerd in business cases (2016/2019). Belangrijkste op dit moment zijn de reeds afgegeven maximale bedragen voor het afnemen van VMaaS door de VMaaS-aanbieders in de reeds afgesloten landelijke Raamovereenkomst iDiensten (Q2 2020) waar zij deel van uitmaken. - Door de externe bureaus PwC en Decisio zijn de kosten van het afnemen van de iDienst VMaaS door de provincie kwantitatief uitgewerkt, met als onderbouwde bevinding dat het afnemen van de iDienst VMaaS door de provincie een besparing oplopend tot circa 10 miljoen euro over een periode van 10 jaar, e.e.a. vooral afhankelijk van de hoeveelheid verkeersmanagementactiviteiten die de provincie zelf en parallel aan de iDienst VMaaS wil blijven uitvoeren. De reeds ontvangen (maximale) prijzen voor de iDienst VMaaS in de Europese aanbesteding Raamovereenkomst iDiensten bevestigen dit beeld. - De kosten van het totale verkeersmanagement PNH in dezelfde periode zijn berekend op 33 miljoen € (10 jaar). - Efficiëntie is mogelijk doordat VMaaS aanbieders ook andere klanten hebben en de vaste kosten niet alleen door de provincie Noord-Holland maar ook door andere klanten kunnen worden betaald.	Jeroen Olthof

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
						- Er is inderdaad sprake van synergie met andere modaliteiten, het uitvoeren van verkeersmanagement, het bewaken en bedienen van tunnels en het bedienen van bruggen en sluizen hangt sterk met elkaar samen. - De provincie gebruikt voor de structurele bekostiging van het eigen verkeersmanagement veel eenmalige investeringen, ook doordat er relatief veel ad hoc uitgaven zijn. Hierdoor wordt niet altijd gerekend met afschrijving, beheer en onderhoud en vervangingsinvesteringen en derhalve niet met integrale total cost of ownership. - Er zijn momenteel 4 allianties van in totaal 10 private partijen die hebben aangetoond te voldoen aan de vereisten voor de dienst VMaaS in de landelijke raamovereenkomst iDiensten (Q2 2020). Inmiddels zijn er meer aanbieders in Nederland. - Ja, de provincie faciliteert verkeersmanagement voor een aantal inliggende gemeenten. Met de dienst VMaaS wordt dit gecontinueerd, tegen continuerende betaling van de inliggende gemeenten aan de provincie. Ook voor de inliggende gemeenten verandert er de facto functioneel en beleidsmatig niets en wijzigt alleen de uitvoeringswijze van verkeersmanagement (gaat met de tijd mee). - Ja, de Waterwolftunnel loopt op een aantal onderdelen ook aan tegen een einde levensduur van de systemen en applicaties. En ook dit zal hoge kosten voor de provincie met zich meebrengen als de provincie zou besluiten om deze onderdelen zelf te vervangen. De technische - en economische levensduur van (onderdelen van) de Tunnelcentrale in Hoofddorp is 7-10 jaar (deze levensduur loopt ten einde in 2023).	
30	NLG	CDA	Diana Dekker	29	Onderdeel R RNH is in gesprek met relevante partijen op Texel over realiseren wandelnetwerk aldaar, maar op welke partijen gaat het?	Het gaat om de gemeente Texel en Staatsbosbeheer.	Ilse Zaal
31	NLG	CDA	Diana Dekker	30	Onderdeel T Waar is het bedrag van 250.000 euro per jaar, voor 4 jaar, voor spreidingsstrategie op gebaseerd?	Het genoemde bedrag is gebaseerd op onze inzet de afgelopen jaren rond het spreiden van toeristen. Voor Toerisme is jaarlijks € 400.000 beschikbaar, waarvan ongeveer € 250.000 ingezet werd voor het	Ilse Zaal

Nr	Com missi e	Fractie	Naam vragenstel ler	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
						spreidingsbeleid. Om ook op het vlak van recreatie een vergelijkbare inzet te kunnen plegen is eenzelfde bedrag opgenomen.	
32	EFB	CDA	Dennis Heijnen	31	Onderdeel U Er wordt voorgesteld om 2 miljoen vanuit de reserve Cofinanciering Europese projecten aan de algemene reserve toe te voegen, ter mitigatie van het risico dat deelnemen aan de ROM met zich meebrengt. Waarom uit deze reserve en wat zijn de gevolgen voor de Europese projecten?	Het inzetten van deze reserve is een bestuurlijke keuze geweest. De reserve wordt gebruikt voor subsidies voor innovatieve en duurzame mkb-bedrijven via de UVR Europese cofinanciering. De subsidies betreffen een aanvulling op de subsidie die de betreffende bedrijven c.q. projecten al hebben ontvangen vanuit het EFRO-programma (Kansen voor West 2). De ROM gaat zich, met een aanmerkelijk groter investeringsbudget, richten op dezelfde soort bedrijven en deels vergelijkbare projecten. Na onttrekking van de 2,0 miljoen is er mogelijk niet meer voldoende budget beschikbaar om de uitvoeringsregeling te continueren. Dit is nu nog niet definitief te zeggen, omdat dit ook nog afhangt van de hoogte van de definitieve subsidiebeschikkingen van de huidige periode en het eventueel terugvloeien van middelen omdat gesubsidieerde projecten geen doorgang hebben kunnen vinden. Na 2023 zal dit bekend zijn. De onttrekking heeft op korte termijn geen gevolgen voor andere projecten.	Ilse Zaal
33	EFB – NLG- M&B	SP	W. Hoogvorst		Zou een verhoging van de opcenten ervoor kunnen zorgen dat er minder gebruik wordt gemaakt van de auto? Dat zou goed zijn om de uitstoot van stikstof en CO2 terug te dringen. Is dit ooit onderzocht? Zo nee: kan dit onderzocht worden? Mogen 'de opcenten' overigens verhoogd worden als er GEEN begrotingstekort dreigt?	<i>Is dit ooit onderzocht?</i> Nee dit is niet onderzocht. Er is ook geen directe relatie tussen verhoging van de opcenten en autogebruik, wel verhoging van opcenten en autobezit. Dit zou onderzocht kunnen worden. <i>Mogen 'de opcenten' overigens verhoogd worden als er GEEN begrotingstekort dreigt?</i> Ja, de provincie bepaalt zelf het tarief voor de opcenten. Wel wordt er jaarlijks door het Rijk een maximum tarief voor de opcenten bepaald. Het maximale opcenten tarief dat wij mogen heffen is per 1 januari 2021 vastgesteld op 116,8 opcenten in 2021. Het huidige tarief van de opcenten in Noord-Holland is 67,9.	Zita Pels

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
34	NLG-EFB	SP	W. Hoogervorst	24	Waarom wordt er geen leges in rekening gebracht voor stikstofgerelateerde vergunningaanvragen? Geldt dat alleen voor vergunningaanvragen die de stikstof omlaag kunnen brengen, of geldt dat ook voor de vergunningaanvragen die de stikstofuitstoot omhoog brengen? Bij het verlesen van stikstof verdient de verhuurder er aan - waarom dan geen leges geheven?	De provincie Noord-Holland heft sinds 1 januari 2020 leges voor vergunningen Wet natuurbescherming. In de geldende legesverordening van de provincie Noord-Holland, vastgesteld door Provinciale Staten op 14 december 2020, geldt een uitzondering voor aanvragen voor Wnb-vergunning waarin alleen een besluit ten aanzien van stikstof nodig is, ongeacht de activiteit van de aanvrager. Deze uitzondering is gemaakt, omdat er rondom stikstof nog veel ontwikkeling is van jurisprudentie en beleid wat gevolgen heeft voor zekerheid bij de vergunningaanvrager over het verloop van een vergunningaanvraag. Voor 2022 zullen wij opnieuw beoordelen of wij deze uitzondering in stand willen houden.	Esther Rommel
35	EFB – NLG	SP	W. Hoogervorst		Inhoudelijk ondersteunt het NSP-GLB de Europese doelen en provinciale belangen voor onder meer economie, kringlooplandbouw, water, biodiversiteit, klimaat en voedsel. Het NSP-GLB voorziet in mogelijkheden voor investeringen in onder meer natuurbeheer en ecoregelingen, modernisering, innovatie, kennis en samenwerking. Dat staat er, althans. Ondersteunt het NSP-GLB ook investeringen die het klimaat, het milieu, de luchtkwaliteit erop achteruit laten gaan?	Nee, natuurbeheer, ecoregelingen, modernisering, innovatie, kennis en samenwerking zijn de instrumenten uit het GLB-NSP. Deze instrumenten zijn in ontwikkeling (of deze door het Rijk dan wel door provincies –ism waterschappen - worden uitgevoerd) en willen wij inzetten op onder meer verbetering van klimaat, milieu en luchtkwaliteit. De bijdrage aan deze doelen vormen een van de criteria waaraan subsidieaanvragen voor investeringen moeten voldoen.	Ilse Zaal
36	NLG	SP	W. Hoogervorst		Er is gebleken dat er sprake is van een sterk groeiende recreatiedruk in NH. Dit wordt veroorzaakt door de toenemende groei van het aantal inwoners, met name in de MRA. Maar ook het coronavirus heeft ervoor gezorgd dat de recreatiebehoefte dicht bij huis het afgelopen jaar explosief is gegroeid. Gaat het recreatiemanagement er ook voor zorgen dat er minder mensen gaan recreëren in de natuur? En vooral die mensen die zich bezighouden met de boel vervuilen, mountainbiken, motorcrossen en honden los laten lopen? Moet er niet meer geld naar de handhaving, i.p.v. recreatiemanagement – of is ‘handhaving’ hier een onderdeel van?	We zorgen bij bestemmingsmanagement er gezamenlijk voor dat de basis voor de uitvoering op orde is. Met instrumenten voor analyse van druk en draagkracht, data en informatie wordt de vorming van regionale of gebiedsgerichte toeristisch-recreatieve ontwikkelstrategieën ondersteund. Daarnaast zetten we samen met andere partijen in op het verder ontwikkelen van de informatiebasis, instrumenten en vaardigheden voor het managen van bezoekersstromen en het aanbod op bestemmingen. Hier is gedragsverandering onderdeel van. Handhaving is een taak van de terreinbeherende organisaties. Zij ontvangen hiervoor een bijdrage via de SNL-subsidie voor natuurbeheer, maar dit onderwerp valt niet binnen onze provinciale inzet voor bestemmingsmanagement.	Ilse Zaal

Nr	Com missi e	Fractie	Naam vragenstel ler	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
37	EFB	SP	W. Hoogvoro st	5	Op Europees niveau is de Brexit Adjustment Reserve (BAR) ingesteld om de economische effecten van de Brexit op te kunnen vangen. Voor Nederland is een bedrag van € 714 miljoen beschikbaar. Uit de tekst begrijpen wij dat er voor onze provincie € 42 miljoen beschikbaar is. Is er een plan/procedure om dit bedrag te gaan besteden? Moet er een plan komen, en hoe gaat dit plan worden opgesteld? Wie zijn er bij de planvorming betrokken?	Eind april is de Twee Kamer door minister Blok en staatssecretaris Keijzer geïnformeerd over de stand van zaken van de verdeling van de Brexit Adjustment Reserve (BAR). Zij meldden dat de lidstaten het eens zijn geworden over de verdeling van de middelen over de lidstaten. Die verdeling is berekend aan de hand van de verwachte economische impact van Brexit in elke lidstaat. In deze verdeling krijgt Nederland 810,1 miljoen euro (van de totale 5 miljard). Het is nu aan het Rijk om te bepalen wat de sleutel en methodiek voor verdeling van deze gelden wordt. In hoeverre Noord-Holland daarbij betrokken wordt, is nog niet bekend. De rol van provincies bij de uiteindelijke verdeling van de middelen onder de getroffen bedrijven zal naar alle waarschijnlijkheid beperkt zijn. Wel lobbyen de provincies in IPO-verband om de gelden vanuit de BAR snel ter beschikking te stellen, zodat geleden economische schade op korte termijn gecompenseerd kan worden. In die lobby is geen focus op bepaalde sectoren, maar op een eerlijke verdeling op basis van reële economische schade en objectieve criteria. Ook roept het IPO het Rijk op om snel te handelen, omdat economische schade op dit moment wordt geleden. Tot slot vraagt het IPO aandacht om in de randvoorwaarden van verdeling van de BAR-gelden specifiek op te nemen hoe het MKB aanspraak kan maken op deze gelden.	Ilse Zaal
38	MB (EFB)	SP	W. Hoogvoro st	6	De planning in het iMPI 2021-2028 kan volgens de Kaderbrief in de nabije toekomst niet meer worden gedekt. Wanneer kan PS voorstellen tegemoet zien om dit probleem aan te pakken?	De financiële verplichtingen die voortkomen uit de begroting 2022 en het nieuwe iMPI2022-2029 kunnen worden gedekt uit beschikbare middelen. Voor het aanpakken van de financiële opgave in de nabije toekomst voor het onderhouden en bouwen van infrastructuur PNH gaan we aan de slag met de volgende stappen: 2021: 1. Uitwerken mogelijkheden ('draaiknoppen') voor het verlagen van lasten en het verhogen van baten 2. Formuleren scenario's voor het instellen van de draaiknoppen 2022: 1. Perspectiefnota Financiën in PS	Jeroen Olthof/Zit a Pels

Nr	Com missi e	Fractie	Naam vragenstel ler	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
						2. Gesprek met PS over scenario's 3. Beleidsvoorstellen formuleren 2023: 1. Onderwerp voor de formatie van een coalitie na de verkiezingen	
39	EFB	SP	W. Hoogervor st	6	Dat de relatie rijksuitgaven-hoogte provinciefonds in het coronajaar 2020 even is losgelaten lijkt ons 'logisch' - maar wat was in 2020 dan wel de basis voor de uitkering provinciefonds?	Dat was de omvang van het provinciefonds zoals die was opgenomen in de meicirculaire van 2020.	Zita Pels
40	EFB- MB	SP	W. Hoogervor st	13-22	Als je uiteindelijk constateert dat de uitkering in het Provinciefonds lager is geworden dan je begroot hebt, is het dan niet verstandig om het opcententariaf flexibel te maken, zodat je kunt 'aanvullen'? Is een enigszins flexibel opcententariaf uberhaupt mogelijk en daarmee een optie voor de nabije toekomst?	Het verhogen of verlagen van de opcenten onder bepaalde omstandigheden is een politieke keuze. Dit is dus een politieke vraag en geen technische. Het opcententariaf kan technisch gezien jaarlijks aangepast worden. Hiervoor gelden wel regels wat betreft aanmelden van wijzigen en de publicatie van het aangepaste tarief.	Zita Pels
41	EFB	SP	W. Hoogervor st	14	Wat is het streefbedrag als we het hebben over de hoogte van de provinciale Algemene Reserve?	In de nota reserve hebben uw staten hierover het volgende vastgesteld: 'De omvang van de algemene reserve bedraagt tenminste 25% van de structurele algemene dekkingsmiddelen zoals die verantwoord zijn in de meest recente jaarrekening, met een minimum gelijk aan het saldo van het nettorisicobedrag dat voor het boekjaar waarop deze jaarrekening betrekking heeft is bepaald.' Op basis van deze criteria bedraagt de streefwaarde voor de minimale omvang € 93 miljoen. Zie ook pagina 14 van de kaderbrief.	Zita Pels
42	EFB	SP	W. Hoogervor st	14	Hoe kunnen we als provincie invloed uitoefenen op het verkleinen van het risico in deelneming aan de ROM?	Voor beide fondsen van de ROM is het uitgangspunt dat ze 1 op 1 revolveren, met andere woorden dat de gedane investeringen na verloop van tijd terugvloeien naar de fondsen. Deze opdracht krijgen de investeringsmanagers mee. Hiermee kunnen nieuwe investeringen	Ilse Zaal

Nr	Com missi e	Fractie	Naam vragenstel ler	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
						worden gedaan. Er is echter altijd sprake van een zeker risico bij dit soort investeringen, de risico-inschatting is dan ook conservatief. Bij werking van de ROM worden de risico's van de investeringen beheerst via de bepalingen in de Investeringsreglementen, de kwaliteit van de directeur en de Raad van Commissarissen (RvC) en de kwaliteit van de fondsmanagers. De provincie heeft hier invloed op, omdat we vanaf het begin betrokken zijn bij het opstellen van de Investeringsreglementen en de profielen van directeur, fondsmanager en RvC. De investeringsreglementen worden bovendien (mede) door de provincie als aandeelhouder vastgesteld en tevens heeft de gedeputeerde Economie een stem in de benoeming van directeur en RvC. De fondsmanagers zullen de juiste keuze van investeringen en financieringsmix moeten doen. Vanuit de toekomstige aandeelhouders van de ROM, waaronder de provincie, worden strenge eisen gesteld aan de kwaliteit van de fondsmanagers. De provincie heeft zelf geen directe sturing op de investeringen.	
43	MB	SP	W.Hoogervorst	28	VmaaS - verkeersmanagement. Begrijpen wij goed dat deze overheidstaak 'in de markt' wordt gezet? Zo ja: welk besluit ligt hieraan ten grondslag? Waar is in dit geval een 'overbruggingsbudget' voor nodig? Wat gebeurt er met de huidige verkeerscentrale in Hoofddorp, en wat gebeurt er met het huidige personeel aldaar?	• Op 11 mei hebben GS ingestemd met deze nieuw uitvoeringsvorm van verkeersmanagement, • Omdat de provincie geen risico wil lopen dat in de zogenaamde invoeringsfase van VMaaS 'beginnersfouten' optreden, houdt de provincie de huidige verkeersmanagementsituatie gedurende deze invoeringsfase als backup intact. Deze tijdelijke dubbele uitvoering vraagt dus tijdelijk dubbele kosten. • De huidige verkeersmanagementcentrale in Hoofddorp heeft het einde van de technische - en economische levensduur bereikt en zou (grootschalig) moeten worden vervangen. Deze vervanging is met de invoering van VMaaS niet meer nodig, omdat de VMaaS aanbieder een eigen centrale gebruikt. • In de eerste twee jaar d at het infaseren van de dienst VMaaS plaatsvindt zullen de huidige verkeersmanagement-systemen en -applicaties in tact blijven en als back-up in deze overbruggingsperiode. Daarna kunnen de systemen van de verkeerscentrale beheerst en gecontroleerd worden uitgefaseerd. • Het huidige personeel dat voor de provincie verkeersmanagement uitvoert wordt reeds (vele jaren) extern ingehuurd door de	Jeroen Olthof

Nr	Com missi e	Fractie	Naam vragenstel ler	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
						provincie, met een naderend einde van de contractduur. Dit contract zal t.g.v. VMaaS niet hoeven te worden verlengd.	
44	EFB	SP	W. Hoogvoro st	28	MKB Innovatiestimulering Regio en Topsectorenregeling (MIT-regeling). Deze regeling vraagt een fors hogere bijdrage van Noord-Holland, omdat het Rijk de bijdrage verhoogt. Is hier overleg over geweest met het Rijk, of handelt het Rijk solitair? Waar gaat al dit geld overigens naartoe? Is er een overzicht?	De MIT-regeling is een samenwerking tussen het Rijk en de provincies. De basis van deze samenwerking is een cofinanciering van de MIT-regeling: 50% door de provincies en 50% door het Rijk. Vanwege het veranderende beleidskader heeft het Rijk haar bijdrage voor de MIT-regeling 2021 verhoogd tot 60%. Voor de regeling 2022 en verder verwacht het Rijk dat de provincies dit bedrag gaat matchen. Elk jaar worden door de MIT-regeling circa 150 ondernemers ondersteund voor haalbaarheid en Research and Developmentssamenwerkingprojecten.	Ilse Zaal
45	NLG	VVD	Bas de Wit	27	Waarom is de provinciale financiering voor Agrarisch Natuurbeheer (ANLb) geen onderdeel van deze kaderbrief, terwijl het NSP GLB wel verandert? Betekent dit dat er geen effect is vanuit het nieuwe NSP GLB op de ANLb? Wat betekent het nieuwe NSP GLB voor de provinciale (co)financieringsmogelijkheden van natuurbeheermaatregelen voor agrariërs?	Het is mogelijk dat het nieuwe NSP-GLB effecten heeft op het agrarisch natuur- en landschapsbeheer. Wij volgen deze ontwikkelingen nauwgezet. Op dit moment hebben wij echter geen beeld van de (financiële) omvang van deze effecten. Dat is de reden dat dit onderwerp niet in de Kaderbrief is meegenomen. Wij zullen uw Staten in de komende P&C-documenten op de hoogte houden van eventuele financiële effecten.	Esther Rommel
46	NLG	VVD	Nick Roosendaal	30	Bezoekersmanagement Recreatie en Toerisme: - In welke mate is er in de Corona crisis sprake van substitutie tussen recreatief gebruik van natuur- en recreatiegebieden door ingezetenen en buitenlandse toeristen? - Was er voor Corona ook al teveel druk op recreatiegebieden? Zo ja, wat is de maximale druk per provinciaal en landelijk natuur of recreatiegebied, op basis van welke criteria wordt dit bepaald en hoe meten we de werkelijke druk en	- Tijdens de coronacrisis zijn meer Nederlanders in de directe woonomgeving gaan recreëren. Echter, de toenemende druk was ook daarvoor al zichtbaar door de groei van de bevolking en de toenemende populariteit van buitenrecreatie. De coronacrisis heeft deze toenemende druk versterkt. Het is nog niet duidelijk of er sprake is van substitutie omdat buitenlands toerisme nog niet op het oude niveau is en het onzeker is wanneer dat zal zijn. - Ook vóór corona was duidelijk dat regie op de bezoekersstromen nodig was (zie ook vraag 1). Voor het toepassen van bestemmingsmanagement starten we met een analyse van druk en draagkracht van de gebieden. Voor een aantal gebieden is dit redelijk in zicht, maar niet voor allemaal en vaak nog niet op een vergelijkbare wijze, waardoor een totaalbeeld ontbreekt. Op basis	Ilse Zaal

Nr	Com missi e	Fractie	Naam vragenstel ler	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
					negatieve consequenties? 3. Welke positieve en meetbare verwachtingen zijn er van Bezoekersmanagement en hoe verhoudt zich dit tot de gewenste spreiding van toeristen uit de stad naar de natuur- en recreatiegebieden? Of zijn we er niet meer zeker van dat toeristen uit de stad naar de natuur buiten MRA gebied dirigeren gewenst is? 4. Hoe verhoudt spreiding (en lange afstandswandelroutering) zich tot het doel om recreatie dicht bij huis te bevorderen en tegelijkertijd recreatieve mobiliteit tegen te gaan? Wat zijn de korte en middellange termijn plannen / ambities voor meer recreatieareaal in MRA om de opgelopen druk in gebieden zoals het Amsterdamse Bos te ondervangen en ruimte te bieden aan de behoefte aan festivals en recreëren dicht bij huis, voor toenemende aantallen inwoners? Zijn er doelstellingen om recreatie gebruikersaantallen te vergroten in het licht van de volksgezondheid en hoe en waar gaan we dat realiseren, juist voor groepen die dit nu relatief weinig doen?	van de analyse kunnen we bepalen wat de criteria voor de druk zijn en hoe dit het beste (uniform) gemeten kan worden. 3. Op dit moment zijn er nog weinig tot geen ervaringen met bezoekersmanagement naar natuur- en recreatiegebieden. Er zijn alleen ervaringen in het sturen binnen de gebieden zelf. De grootste stroom bezoekers naar deze gebieden zijn de eigen inwoners zelf. De gebieden zijn dus van groot belang voor de leefkwaliteit van de eigen omgeving, maar ook vanwege de natuurwaarden. Het gaat dus om het voeren van actief beleid hierop om de juiste balans te kunnen behouden. 4. Inwoners ervaren soms te veel drukte in bepaalde gebieden, op bepaalde tijden. Spreiding is er op gericht om knelpunten op plekken waar het te druk is te voorkomen en kansen te verzilveren voor minder bekende bestemmingen voor recreatie (en toerisme). Ervaren drukte verschilt echter per persoon en door de spreiding bieden we inwoners ook de kans om te recreëren op de manier die bij hen past. Hierdoor zullen verplaatsingen plaatsvinden. Er is geen actief beleid om recreatieve mobiliteit tegen te gaan. Wel zetten we in om recreanten meer het OV te laten gebruiken, bijvoorbeeld met de ontwikkeling van Buitenpoorten. 5. Op dit moment liggen er nog geen concrete plannen voor meer recreatieareaal. Door het proces van bestemmingsmanagement te starten en een bovenregionale analyse te starten hoe de recreatie- en natuurgebieden zich tot elkaar verhouden en welke extra druk en mogelijk nog verwacht wordt, kan er integraal gekeken worden wat dit betekent voor (de inrichting van) de gebieden maar ook omliggende gebieden, zoals bijvoorbeeld de ontwikkeling van de diverse 'Scheggen' binnen de MRA. 6. Nee, in deze Kaderbrief of in de Visie Recreatie & toerisme zijn geen specifieke doelstellingen geformuleerd om recreatie te bevorderen in het licht van de volksgezondheid. Wel kunnen samenwerkingspartners op basis van de data gestimuleerd worden hier op in te zetten (bestemmingsontwikkeling).	

Nr	Com missi e	Fractie	Naam vragenstel ler	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
47	EFB	VVD	E.J. van der Maas	13	Welke indexering is toegepast op de contractuele verplichtingen?	- de onderhoudsbudgetten voor infrastructuur: op basis van de GWW index; 2%. - de capaciteitskosten: capaciteitskosten 3% obv CAO verwachtingen en materiele apparaatskosten op basis van consumenten prijsindex 1,4%; - de omgevingsdiensten; 1,5% op basis van opgave Omgevingsdiensten - de budgetten voor OV-consessies; op basis van afspraken die zijn vastgelegd in de consessies; 2%; - ractievergoedingen op basis van consumenten prijsindex 1,4%.	Zita Pels
48	EFB	VVD	E.J. van der Maas	14	Hoe heeft deelname aan de ROM precies invloed op weerstandsvermogen en -capaciteit?	Het vermogen dat wij inleggen in de ROM wordt gebruikt om te investeren. En investeren brengt risico's met zich mee. Indien een investering die de ROM doet moet failliet gaat moet de provincie haar deelneming afwaarderen. Dit risico wordt meegewogen bij het bepalen van de benodigde weerstandscapaciteit. De benodigde weerstandscapaciteit neemt dus toe. Het weerstandsvermogen is de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de risico's. Indien de risico's stijgen zonder dat er extra weerstandscapaciteit beschikbaar komt daalt het weerstandsvermogen.	Zita Pels
49	EFB	VVD	E.J. van der Maas	14	Hoe is precies tot de inschatting van 30% risico gekomen?	Het Transitiefonds zal in aansluiting op het landelijke Invest-NL gaan opereren en richt zich op een specifiek soort investeringen: investeringen in transitiegebieden waar marktpartijen niet in kunnen voorzien omdat de terugverdientijd te lang is, maar die maatschappelijk gezien wel van belang zijn. Dit soort investeringen kent een specifiek risicoprofiel. Bij de inrichting van het Transitiefonds is dit door KPMG berekend aan de hand van 'botsproeven' en een historische analyse. Hieruit kwam naar voren dat het fonds na 25 jaar in elk geval 85% revolverend kan zijn. De provincie heeft, mede gelet op ervaringen met PDENH, dit nog iets conservatiever ingeschat en gaat uit van 70% revolverend, waarmee het risicopercantage voor het Transitiefonds op 30% komt. Het percentage revolverendheid kan echter ook hoger gaan zijn in de praktijk. Voor het MKB-fonds is gekeken naar vergelijkbare fondsen bij andere ROM's.	Ilse Zaal

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
50	EFB	VVD	Grethe van Geffen	5	p. 5 (bovenaan): <i>'Door de economische crisis is de financiële ruimte die bedrijven hebben om te investeren in vergroening en verduurzaming afgenomen.'</i> Het beeld hoe bedrijven door de crisis gaan, wisselt toch heel erg per sector? Zo is de ICT-sector (een energieslurper) gegroeid en zou juist extra financiële ruimte moeten hebben hiervoor? Is dit meer per sector te bezien in plaats van algemeen? Hoe ligt dit voor de belangrijkste sectoren in NH?	Het klopt dat het beeld per sector verschilt, dat geldt niet alleen voor de financiële ruimte voor verduurzaming. Zie ook antwoord vraag 24 De voorlopige cijfers van het CBS over de ontwikkeling van de sectoren in 2020 (in termen van toegevoegde waarde per bedrijfstak) bevestigen dat. Deze cijfers laten goed zien waar de meeste krimp was (horeca, cultuur, vervoer, zakelijke diensten, zorg, industrie). De sectoren die niet getroffen lijken (energie, onroerend goed, landbouw, financiële diensten, ICT) zijn echter ook niet sterk gestegen. De grootste sectoren voor Noord-Holland zijn de sectoren die het meest getroffen zijn. Dat verklaart ook waarom Noord-Holland de grootste krimp had (-7%).	Ilse Zaal
51	EFB	VVD	Bas de Wit	6	Het college is in gesprek met het Rijk over het provinciale belastinggebied. In 2015 heeft het CPB een rapport uitgebracht dat schrijft over een groter lokaal belastinggebied (Een ruimer lokaal belastinggebied; april 2015). Hoewel dit rapport focust op een overheid anders dan de provincie, zijn vergelijkingen te maken. Bovendien dient het belastingstelsel in Nederland integraal beoordeeld worden om de inkomenseffecten van belastingen te kunnen toetsen. Daarnaast heeft de provincie een toezichthoudende taak op de gemeentefinanciën, in de wetenschap dat de gemeentelijke begrotingen steeds meer onder druk komen te staan. Daarom de volgende vragen: 1. In welke mate wordt het lokale belastinggebied (van gemeenten) betrokken in de gesprekken tussen Rijk en provincies over het provinciale belastinggebied? 2. Hoe kunnen de effecten van een eventuele verandering van het provinciale belastinggebied worden doorgerekend voor onze inwoners, vergelijkbaar met de methode zoals het CPB dat in 2015 deed voor gemeentelijke belastingen?	3. De verkenning die nu loopt bevindt zich in de oriënterende fase. Daarin wordt ook gekeken naar de relatie met andere lokale belastingen van gemeenten en waterschappen. Op het moment dat er concrete plannen op tafel komen voor aanpassingen in het belastinggebied zullen deze zeker in de bredere context van het gehele belastingstelsel beschouwd worden. Op dit moment zijn er nog geen concrete voorstellen voor aanpassingen in het belastinggebied dus is er ook nog geen sprake van een doorrekening van de effecten.	Zita Pels

Nr	Com missi e	Fractie	Naam vragenstel ler	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
52	EFB	VVD	Bas de Wit	14	Het college onderneemt initiatieven om reeds per medio 2021 de zogenaamde ROM in te stellen. Via de ROM doet de provincie een bijdragen in investeringen in bedrijven/projecten die mogelijk niet allemaal rendabel zullen blijken te zijn. U schat het verliesrisico in op 30%. Vanzelfsprekend is het zaak om verliezen zo goed als dat gaat te minimaliseren. Daarom de volgende vragen: 1. Op basis van welke aspecten wordt de meerwaarde van een investeringsverzoek beoordeeld (maatschappelijke baten)? 2. Welke grenzen zijn er voor die risico-technische parameters, in de zin dat een investeringsverzoek wordt afgewezen? 3. Op het moment dat een investeringsverzoek is goedgekeurd, welke mogelijkheden heeft de provincie om gaandeweg de investering risicobeperkende maatregelen door te voeren?	- De meerwaarde van een investeringsverzoek wordt getoetst aan de hand van de kaders in de Investeringsreglementen. Als een voorstel niet aansluit bij het Investeringsreglement en de doelen van de fondsen dan vindt er geen investering plaats. Er zal sowieso altijd sprake moeten zijn van een sluitende business case. Hier ziet de fondsmanager op toe. De provincie heeft hier geen directe rol in. - De fondsmanager onderzoekt voorafgaand aan investeringen de risico-technische parameters. De fondsmanager kent investeringsverzoeken toe of wijst die af aan de hand van het Investeringsreglement. De risico's worden vantevoren in kaart gebracht. Het Investeringscomité beoordeelt op grond van het dit reglement de kwaliteit en robuustheid van het definitieve projectplan. Hiertoe behoort ook een risicoparagraaf. - De provincie heeft geen directe sturing op de investering als deze gedaan is.	Ilse Zaal
53	EFB	VVD	Grethe van Geffen	14	p. 14 (onderaan) De provincie loopt met haar deelneming in de ROM een risico, omdat het gaat om investeringen in bedrijven/projecten die mogelijk niet in alle gevallen rendabel blijken. Uitgaande van het risicoprofiel van het ontwerp voor het Transitiefonds en mede op basis van de ervaringen met PDENH wordt dit risico ingeschat op 30%. Welk percentage risicoprofiel had PDENH in 2017, 2018, 2019, 2020 en welk percentage heeft het nu?	Bij het vaststellen van de hoogte van het risico dat de provincie met haar deelneming in PDENH loopt zijn we in de jaren 2017 tot en met 2020 uitgegaan van een risicopercantage van 10%. In 2020 hebben we dat bijgesteld naar 20%. Overigens is het zo dat de ervaringen met het bepalen van het risicopercantage bij PDENH gebruikt zijn bij het bepalen van het risicopercantage voor de ROM, dat betekent niet dat beide percentages gelijk zijn.	Zita Pels

Nr	Com missi e	Fractie	Naam vragenstel ler	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
54	EFB	VVD	Miriam van Meerten	28	De exploitatiekosten van de ROM worden betaald uit het budget Platform Economie van de MRA. Wat is de bijdrage van de provincie aan dit Platform (tov het geheel)? Is er zicht op de eventuele gevolgen voor de vastgestelde agenda van het Platform Economie door deze nieuwe activiteit? Met andere woorden: wat kan er niet meer worden uitgevoerd?	De provincie draagt jaarlijks € 1,4 miljoen à € 1,5 miljoen bij aan het budget Platform Economie, conform het MRA-convenant uit 2017. Dat is ongeveer 35% van het geheel. Overige bijdragen komen van Amsterdam en andere gemeenten en uit de reserve (voormalig 'PRES-geld', voorloper van Platform Economie). De 1,4 miljoen van het budget van Platform Economie die nu aan de ROM besteed gaat worden werd in de voorgaande jaren besteed aan incidentele activiteiten gericht op innovatief en duurzaam mkb, waaronder prijsvragen. Het Platform Economie kiest er nu bewust voor om de besteding van de middelen meer focus en een structureler karakter te geven middels deze bijdrage aan de ROM.	Ilse Zaal
55	EFB	VVD	Miriam van Meerten	14	ROM. Om de impact op het risicoprofiel te verminderen wordt €2 miljoen onttrokken uit de reserve cofinanciering Europese projecten. Wat is na onttrekking het saldo van deze reservering? Valt deze onttrekking binnen de vastgestelde kaders van de reserve? Waarom is gekozen voor deze reserve? Heeft dit op korte termijn gevolgen voor deelname aan andere Europese projecten? Zo ja, welke?	Het saldo van de reserve Cofinanciering Europese projecten bedroeg per 1 januari 2021 € 4.617.724,97. Bij het Coalitieakkoord is besloten in 2022 en 2023 € 2 miljoen per jaar te storten in de reserve. Daarnaast is bij de Kaderbrief 2021 besloten een taakstelling op de reserve toe te passen, verdeeld over de jaren 2021 t/m 2023. Hiervoor wordt 2021 wordt € 1.604.000, in 2022 € 998.000 en in 2023 € 196.000 aan de reserve onttrokken. Na onttrekking van de € 2 miljoen ter vermindering van het risicoprofiel, wordt de stand € 3.819.724,97 Het inzetten van deze reserve is een bestuurlijke keuze geweest. De reserve wordt gebruikt voor subsidies voor innovatieve en duurzame mkb-bedrijven via de UVR Europese cofinanciering. De subsidies betreffen een aanvulling op de subsidie die de betreffende bedrijven c.q. projecten al hebben ontvangen vanuit het EFRO-programma (Kansen voor West 2). De ROM gaat zich, met een aanmerkelijk groter investeringsbudget, richten op dezelfde soort bedrijven en deels vergelijkbare projecten. Na onttrekking van de 2,0 miljoen is er mogelijk niet meer voldoende budget beschikbaar om de uitvoeringsregeling te continueren. Dit is nu nog niet definitief te zeggen, omdat dit ook nog afhangt van de hoogte van de definitieve subsidiebeschikkingen van de huidige periode en het eventueel terugvloeien van middelen omdat	Ilse Zaal

Nr	Com missi e	Fractie	Naam vragenstel ler	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
						gesubsidieerde projecten geen doorgang hebben kunnen vinden. Na 2023 zal dit bekend zijn. De onttrekking heeft op korte termijn geen gevolgen voor andere projecten.	
56	EFB	VVD	Miriam van Meerten	28	MIT – Wat wordt verstaan onder de topsectoren? Blijft in het veranderde beleidskader wel het ondersteunen met vroegfinanciering overeind? Zo nee, waar wordt de focus naar verschoven? Past dit alles binnen de vastgestelde kaders?	Een topsector is een sector waar het Nederlandse bedrijfsleven en onderzoekscentra wereldwijd in uitblinken. De MIT-regeling blijft ook binnen het veranderende beleidskader gericht op vroegefasefinanciering, haalbaarheidsprojecten en Research and Development samenwerkingsprojecten.	Ilse Zaal
57	EFB	VVD	Gerard Hartog	6	Onder punt 2.3 geeft het college aan: "Willen wij onderzoeken welk financieel instrumentarium op de lange termijn past bij de rol van de provincies." 1. Graag vernemen wij van het college hoe en op welke wijze het college dit onderzoekt? 2. Heeft het college bepaalde uitgangspunten die het daarbij hanteert of zijn er bepaalde verwachtingen, wensen of verlangens die namens het college of de staten van Noord-Holland verwoord worden, als stip op de horizon worden geplaatst of anderszins tot uitdrukking worden gebracht?	1. Wij onderzoeken dit door samen met de andere provincies in IPO verband in gesprek te gaan met het Rijk over de voor- en nadelen van verschillende alternatieve belastinggrondslagen en hoe deze zich verhouden tot de bredere context van het gehele belastingstelsel. 2. Zoals ook te lezen is in dezelfde paragraaf is het uitgangspunt dat het belastinggebeid van provincies een solide basis houdt. Daaronder verstaan wij onder andere dat de grondslag van de belasting herkenbaar is voor burgers, toekomstbestendig is en voor een stabiele opbrengstcapaciteit zorgt.	Zita Pels
58	EFB	VVD	Gerard Hartog	19	In de Kaderbrief, onder punt 5 blijkt uit de nieuwe programma indeling dat de Vennootschapsbelasting onder 8.1.7 apart benoemd wordt: 1. Wat is de reden dat de vennootschapsbelasting als enige belasting een afzonderlijke vermelding krijgt in de programma begroting?	Het Besluit begroting en verantwoording gemeenten en provincies (BBV) stelt een aantal randvoorwaarden aan de indeling van de begroting en jaarstukken van provincies en gemeenten. In het BBV (artikel 8, lid 1d) is opgenomen dat het bedrag voor de heffing voor de vennootschapsbelasting apart word opgenomen.	Zita Pels

Nr	Com missi e	Fractie	Naam vragenstel ler	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
59	M&B	VVD	Klaas- Jeroen Terwal	5	In de Kaderbrief 2022-2025 wordt op pagina 5 gesteld dat de onder druk staande financiële positie van gemeenten op termijn mogelijk gevolgen heeft voor onze samenwerkingsrelatie met gemeenten als zou blijken dat lokale overheden minder kunnen bijdragen aan gezamenlijke projecten of in bestuurlijke problemen komen. Hierover een drietal vragen: 1. Zijn er al eerste tekenen dat gemeenten minder kunnen bijdragen aan gezamenlijke infrastructurele projecten? Zo ja, kunt u hier een aantal voorbeelden van geven? 2. Wat kan er door de provincie gedaan worden om deze mogelijke verminderde gemeentelijke bijdragen op te vangen zodat deze infrastructurele projecten toch doorgang kunnen vinden?	In algemene zin ontvangen we signalen dat gemeenten moeite hebben om bij te dragen aan nieuwe infrastructurele projecten. Het is niet opportuun om concrete voorbeelden te noemen. Een aanpak hiervoor is vooral een politieke afweging.	Jeroen Olthof
60	M&B	VVD	Klaas- Jeroen Terwal	6	In de Kaderbrief 2022-2025 wordt op pagina 6 gesteld dat de provincie onvoldoende ruimte heeft om alle provinciale infrastructuurprojecten waarop nu wordt gestudeerd in uitvoering te brengen zoals is vastgesteld in het iMPI 2021-2028. Hierover een drietal vragen: 1. Kunt u hier enkele voorbeelden van noemen? 2. Is het mogelijk deze genoemde projecten uit te splitten in projecten die dienen ter verbetering van a) de verkeersveiligheid, b) de bereikbaarheid en c) de duurzaamheid? 3. Wordt er door de provincie in de komende tijd een wegingskader opgesteld tussen deze drie soorten projecten zodat de	1. Nee, Er is geen prioritering van studieprojecten met een 'zaaglijn' opgesteld. Op dit moment kunnen we alleen aangeven wat de omvang van de portefeuille van studieprojecten is en hoeveel ruimte beschikbaar is in de begroting en de reserves voor de uitvoering van deze studieprojecten. Wel hebben we bij het promoveren van studieprojecten voorrang te verlenen aan projecten waarbij bestuurlijke toezeggingen zijn gedaan voor een provinciale bijdrage of inzet. 2. Projecten in het iMPI bedienen in alle gevallen meerdere beleidsdoelen. In het iMPI is per project aangegeven wat de primaire aanleiding voor het project is. Duurzaamheid is geen beleidsdoel om een project te starten, maar speelt een rol in alle infraprojecten. Waar we kansen zien om te investeren in duurzaamheidsmaatregelen, dan zullen we dat aan PS voorleggen. 3. De nieuwe investeringsstrategie Noord-Hollandse infrastructuur (iNHi) wordt eind 2021 aan PS ter vaststelling voorgelegd. Hierin	Jeroen Olthof

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
					Provinciale Staten beter inzicht krijgen in de keuzes die zij kunnen maken bij het toewijzen van kredieten bij de vaststelling van het volgende iMPI?	wordt een afwegingskader gepresenteerd voor nieuwe projecten. Duurzaamheid van onze infrastructuur is hierin geen afzonderlijk thema, omdat het een integraal onderdeel uitmaakt van onze werkwijze op alle schaalniveaus in de mobiliteitsketen; van het Perspectief Mobiliteit tot en met de realisatie van investeringsprojecten in het iMPI.	
61	M&B	VVD	Klaas-Jeroen Terwal	28	In de Kaderbrief 2022-2025 wordt op pagina 28 gesteld dat de verwachte structurele kosten voor V-MaaS na de transitiefase lager zijn dan de huidige kosten voor het verkeersmanagement vanuit de eigen centrale waardoor de benodigde investering zichzelf over de tijd dus terugverdient. Hierover een tweetal vragen: 1. Hoe groot is de Nederlandse markt ongeveer van (private) verleners van de iDienst Verkeersmanagement as a Service (VMaaS)? Loopt de provincie bij weinig partijen op deze markt niet het risico teveel afhankelijk te zijn van één leverancier? 2. Wat is de verwachte terugverdientijd?	• Er waren op het moment van afsluiten van de landelijke Raamovereenkomst VMaaS 4 allianties van in totaal 10 private partijen die hebben aangetoond te voldoen aan de vereisten voor de dienst VMaaS in de landelijke raamovereenkomst (Q2 2020). Inmiddels zijn dat er meer. • Er zijn meerdere concurrerende aanbieders van de dienst VMaaS. In de landelijke raamovereenkomst iDiensten (afgesloten door 10 decentrale overheden in Nederland, waaronder de provincie Noord-Holland) wordt geëist dat een eenmaal gecontracteerde aanbieder te allen tijde moet meewerken aan het overdragen van de huidige VMaaS dienst aan een volgende aanbieder op het moment dat de provincie constateert dat de huidige VMaaS aanbieder niet voldoet aan de afspraken of als de contractperiode is afgelopen. Daardoor is er geen sprake van vendor lock-in. Er is geen sprake van een terugverdientijd. De jaarlijkse kosten voor de dienst VMaaS zijn lager dan de jaarlijkse kosten van het zelf uitvoeren van verkeersmanagement door de provincie. Hierdoor geeft de provincie vanaf het eerste jaar jaarlijkse minder geld uit voor (het uitvoeren van operationeel) verkeersmanagement. Met het benodigde overbruggingsbudget zijn investeringen die de provincie anders zelf zou moeten doen bij het zelf blijven uitvoeren van verkeersmanagement niet meer nodig.	Jeroen Olthof
62	M&B	VVD	Grethe van Geffen	17	p. 17 1.3.1 <i>Toe zien op tunnelveiligheid en adviseren bij crises</i> Hoe en hoe (on)afhankelijk is het toezicht op tunnelveiligheid in de Provincie NH georganiseerd?	Bij de sector Kabinet is een tunnelveiligheidsbeambte benoemd. Deze geeft onafhankelijk (on)gevraagd advies aan de tunnelbeheerder werkzaam bij de directie Beheer en Uitvoering.	cdK
63	M&B-EFB	VVD	Grethe van Geffen	22	p. 22 C en p. 32-33 B: <i>Hoe hoger het bedrag per opcent hoe hoger de aftrek in het provinciefonds.</i>	Dat is niet in verhoudingen weer te geven. De regel is als volgt:	Zita Pels

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
					Hoe ligt deze verhouding precies, en zit hierin een staffel?	De aftrekpostpsot in het provinciefonds wordt berekend door de opbrengst per opcent te berekenen en dat te vermenigvuldigen met het standaard tarief van 65,9 dat voor iedere provincie wordt gebruikt als opcententarieff voor de aftrek in het provinciefonds. Voorbeeld: De gerealiseerde opbrengst aan opcenten is voor PNH over 2020 uitgekomen op €223,6 miljoen. PNH hanteert een opcententarieff van 67,9. Dus een bedrag per opcent van €3,29 miljoen. Voor de aftrekpost in het provinciefonds wordt dit bedrag vermenigvuldigd met 65,9. De aftrek is dan €217 mln.	
64	M&B-EFB	VVD	Grethe van Geffen	23	p. 23: <i>Nog niet volledig afgeronde activa waarvan de dekking door dit besluit wijzigt</i> In de 1^e begrotingswijziging is een bedrag gepresenteerd van 175 miljoen. 1. Was toen nog niet bekend dat het nog om 30 miljoen extra zou gaan? 2. Is het technisch mogelijk om deze 30 miljoen in de bestemmingsreserve te laten in plaats van toe te voegen aan de algemene reserve? 3. Betekent toevoeging aan de algemene reserve dat de 30 miljoen gelabeld blijft voor de projecten? Zo ja, waar is dat dan voor statenleden terug te vinden?	1. Nee 2. Deze 30 mln. in de bestemmingsreserves is bestemd voor verschillende projecten waarover reeds een kredietbesluit genomen is en waarvoor al een deel van de uitgaven is gerealiseerd. Om de 175 mln. vrij te spelen uit de kapitaallasten reserves is het nodig dat uw Staten de dekking van deze projecten wijzigt van de kapitaallasten reserve naar de regulier begrotingspost voor infra projecten. Het is technisch niet mogelijk om de dekking van het krediet alleen te wijzigen voor dat deel dat al is uitgegeven en waarvoor de middelen dus in de kapitaallasten reserve zitten en niet voor het deel dat nog niet is uitgegeven en dus in de bestemmingsreserve zit. Daarmee is het dus ook niet mogelijk om de € 30 mln. in de bestemmingsreserve te laten en wel de € 175 mln. uit de kapitaallasten reserves vrij te laten vallen. 3. Nee. Uw staten hebben reeds een kredietbesluit genomen over de betreffende projecten en de uitgaven zullen dus plaats gaan vinden. Dit wijzigt niet. Wat wel wijzigt is de dekking. Waar we de kapitaallasten eerder zouden dekken uit de reserve gebeurt dit nu vanuit de reguliere begrotingspost voor infra kapitaallasten. Vanuit de reserves valt nu dus € 30 mln. aanvullend vrij en tegelijkertijd wordt er € 30 mln. aan uitgaven voor toekomstige kapitaallasten toegevoegd aan de begroting. Voor statenleden is dit terug te vinden in de kaderbrief regel E op pagina 23.	Jeroen Olthof/Zita Pels
65	M&B-EFB	VVD	Grethe van Geffen	33	p. 33 B: <i>In de decembercirculaire is -als aftrek op het provinciefonds- gerekend met een bedrag per opcent van €3.288.492. In werkelijkheid is dat</i>	Ja deze berekening klopt. Het verschil tussen beide bedragen per opcent is €5.305. Om het effect op het provinciefonds te bepalen moet dit bedrag per opcent vermenigvuldigd worden met het	Zita Pels

Nr	Com missi e	Fractie	Naam vragenstel ler	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
					€3.293.797 geworden. Deze hogere opbrengst aan opcenten zorgt voor een negatieve eindafrekening over 2020 in het provinciefonds van €350.000 in 2021. Klopt deze tel som: de aftrek per opcent viel 5.305,- hoger uit dan aanvankelijk gerekend. Het gaat dus om 65.975,5 opcenten? Zo ja, waar komt dit aantal opcenten vandaan?	standaard opcententarief dat in het provinciefonds wordt gebruikt om te aftrek te bepalen. Dat standaard tarief is 65,9. En 65,9 * €5.305= €350.000.	
66	M&B	VVD	Grethe van Geffen	27	p. 27 verkeerscentrale: Noot: dit onderwerp is apart als agendastuk geagendeerd voor de commissie M&B 14-6. Dit zijn dus ook mijn technische vragen over dit agendastuk voor de commissie. - Was 5 (of 3) jaar geleden voorzien dat de centrale in 2022-2023 aan het einde van de technische en economische levensduur zou geraken? Zo nee, waarom niet, en waarom nu wel? Zo ja, welke maatregelen zijn daar 5 (of 3) jaar geleden op genomen? - Zijn er effecten van VMaaS op lopende en te ontwikkelen onderzoeken betreffende Smart Mobility: denk aan inzet en gebruik van data, eigenaarschap van resultaten, motivatie om medewerking te verlenen, ...? - Zijn er risico's verbonden aan het werken met VMaaS? - Zijn er andere provincies die zijn overgegaan op VMaaS en zo ja, wat is bekend over de ervaringen daarmee? - Waarom duurt infasering 2 jaar en niet bv. 1 jaar?	- Ja, dit was zeker voorzien. Elke (ICT) centrale heeft een eindige (technische – en economische) levensduur. Er waren echter nog geen financiële middelen gebudgetteerd voor het vervangen c.q. het ontwikkelen van een (nieuwe) verkeerscentrale. - Mede om niet wederom zelf hoge investeringskosten te hoeven investeren in een (nieuwe) verkeerscentrale, is de provincie Noord-Holland gestart – samen met 9 andere decentrale overheden - met het landelijk programma iCentrale om landelijk publiek-privaat te komen tot het ontwikkelen van diensten voor operationele taken van stads- en wegbeheerders. - Dit zou de mogelijkheid bieden voor de provincie om op dat moment (van einde levensduur) meerdere mogelijkheden te hebben, namelijk toch zelf investeren in grootschalige vervangingen en nieuwbouw van een eigen verkeerscentrale of kiezen voor het afnemen van een landelijk gestandaardiseerde dienst. - De gehele (inter)nationale maatschappij ontwikkelt naar het afnemen van diensten. Ook andere provincies en gemeenten doen actief mee in het landelijke programma iCentrale en overwegen het afnemen van de dienst VMaaS. De gemeente Zwolle heeft (al) een iDienst afgenomen die verkeersmanagement slim combineert met parkeren en stadsbewaking. De gemeente Almere maakt al gebruik van een vorm van VMaaS, waarmee zij positieve ervaringen hebben. De provincie (PNH) heeft zelf enkele jaren geleden de zogenaamde Managing Agent Tunnels geïntroduceerd, wat een voorloper van een iDienst is en heeft hiermee al 7 jaar positieve ervaringen (ook i.r.t. prestaties en kosten).	Jeroen Olthof

Nr	Com missi e	Fractie	Naam vragenstel ler	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
					6. Hoe kijkt u in het licht van de VMaaS ambities naar de Centrale bediening bruggen en sluizen die nog helemaal in handen van de provincie zelf is? En de tunnelcentrale in Hoofddorp? 7. Wat is de technische en economische levensduur van de tunnelcentrale in Hoofddorp en de bediencentrale in Heerhugowaard?	Nee, er is geen invloed op het lopende onderzoek naar Smart Mobility. De volgende risico's en de daarbij te nemen beheersmaatregelen zijn benoemd bij het gaan afnemen van de iDienst VMaaS: 1. Risico: We vragen niet het goede. Beheersmaatregel: de specificaties die worden gehanteerd voor het uitvragen van de iDienst VMaaS zijn gebaseerd op landelijke CROW standaarden en zijn zeer breed gereviewd, zowel intern de provincie als door publieke en private deskundigen. Ook biedt het contract ruimte voor verandering en aanpassing aan nieuwe inzichten (of beleid) en innovatie(s). 2. Risico: Het werkt niet. Beheersmaatregel: de aanbieder van de iDienst VMaaS moet de goede werking van hun dienst vóór definitieve gunning aantonen in een 'Proof of Concept' en moet 1 tot 2 jaar samen met de provincie 'leren' alvorens de provincie (stapsgewijs) de eigen werkzaamheden met betrekking tot verkeersmanagement 'loslaat'. 3. Risico: De provincie kan niet bijsturen / ingrijpen bij problemen. Beheersmaatregel: de provincie houdt de bestaande situatie met betrekking tot verkeersmanagement nog 1 tot 2 jaar als back-up beschikbaar en kan deze op ieder moment activeren middels een 'rode knop'. 4. Risico: Het wordt niet beter. Beheersmaatregel: sturing, regievoering en afrekening van de iDienst VMaaS vindt plaats op basis van SMART vastgelegde beleidsmatige prestatie-indicatoren. 5. Risico: Het wordt (alsmaar) duurder. Beheersmaatregel: de aanbieder van de iDienst VMaaS levert een vaste dienst met een vaste prestatie volgens een vaste prijs.	

Nr	Com missi e	Fractie	Naam vragenstel ler	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
						Mogelijke nieuwe functionaliteiten worden jaarlijks besproken en vastgelegd in een gezamenlijk jaarplan van de aanbieder en de provincie Noord-Holland. 6. Risico: De provinciale organisatie kan het regievoeren niet aan. Beheersmaatregel: het organiseren van passende interne regievoering (conform de ervaringen met de Managing Agent voor de Waterwolfunnel) is een nadrukkelijke activiteit binnen de transitie van de B&U uitvoeringsorganisatie. - Het is de inschatting van deskundigen dat een periode van 2 jaar nodig is om de nieuwe dienst VMaaS goed in te faseren en de eigen uitvoering van verkeersmanagement beheerst en gecontroleerd te kunnen afbouwen. Dit is ook de eigen ervaring van de provincie met de infasering van de Managing Agent voor de Waterwolfunnel. - Het gaat om een landelijke transitie die 10 decentrale overheden en een groot aantal private partijen i.s.m. het ministerie van IenW hebben ingezet. <u>Bruggen en sluizen:</u> Er is voor bruggen en sluizen een (kleine) vaste kern brugbedienaren in handen en in dienst van de provincie (die op de bediencentrale Heerhugowaard aanwezig zijn). In 2020 heeft de provincie Noord-Holland - voor een veel grotere flexibele 2^e schil - de iDienst 'Bedienend personeel bruggen en sluizen' afgenomen, binnen de(zelfde) landelijke raamoverkomst iDiensten. Het uitgebreide publiek-privaat ontwikkelde programma van eisen ten aanzien van de iDiensten zijn gebaseerd op praktijkervaringen en gericht op wat daadwerkelijk nodig is, namelijk het 'betrouwbaar bedienen van bruggen en sluizen en uitvoeren wat daarvoor nodig is'. Bij het afnemen van iDiensten is onder andere een zogenaamde tactische laag opgenomen die de tactische- en operationele coördinatie verzorgd vanuit de aanbieder en tevens de dagelijkse gesprekspartner is van de afnemende overheid. Dat is (aanmerkelijk) anders dan het 'inhuren van (alleen)	

Nr	Com missi e	Fractie	Naam vragenstel ler	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
						brugbedienaren', waarvan in 2017 sprake was bij de provincie. Het afnemen van deze iDienst 'Bedienend personeel bruggen en sluizen' heeft ertoe geleid dat de eerdere problemen niet opnieuw (zullen) optreden, en nu deze flexibele 2^e schil - aankomende zomer 2021 - reeds 1 jaar succesvol draait. • De technische en economische levensduur van de Tunnelcentrale in Hoofddorp is 7-10 jaar (deze levensduur loopt 2023 af). • De technische en economische levensduur van de bediencentrale in Heerhugowaard is 7-10 jaar (deze levensduur loopt 2030 af).	
67	EFB	D66	Arja Kapitein	5	Welk onderdeel van de bestuurlijke vernieuwing is er met name op gericht om de kwaliteit van het openbaar bestuur te versterken? Hoe wordt dit gemeten	De versterking van de kwaliteit van het openbaar bestuur is een belangrijke doelstelling van ons college. In de Agenda bestuurlijke vernieuwing en participatie staan een aantal initiatieven die we hiervoor nemen, zoals de uitvoering van de motie maatwerkdemocratie, onze gebiedsgerichte en regionale aanpak en de versterking van de MRA-samenwerking. Daarnaast leveren we hieraan een bijdrage vanuit onze beleidskaders op het terrein van gemeentelijk en regionale bestuurskracht, het tegengaan van ondermijning en interbestuurlijk toezicht. De resultaten van dit beleid maken we inzichtelijk in periodieke evaluaties van de betreffende beleidskaders en in de P&C-rapportages. Daarnaast brengen we de kwaliteit van het openbaar bestuur in beeld in de Quick Scan Provinciale Democratie.	Ilse Zaal/cvdK
68	MB	D66	Arja Kapitein, Marcel Steeman	6	Hebben andere provincies een vergelijkbare problematiek (aanzienlijke stijging van vaste lasten infrastructuur)? Of is dit iets specifiek voor Noord Holland?	Voor de analyse op de stijging van vaste lasten infrastructuur is ook gekeken naar een vergelijkbare provincie voor wat betreft type en het omvang van het areaal, de provincie Zuid-Holland. Op detailniveau zijn er vanzelfsprekend verschillen, maar ook deze provincie staat voor een majeure financiële opgave. Zowel om het bestaande areaal te kunnen blijven onderhouden en verbeteren als ook de langere termijn ambities te realiseren. Verder is op 10 mei 2021 een TNO rapport gepubliceerd dat hetzelfde beeld laat zien voor Nederland als geheel (TNO 2021 R10440A, Instandhouding civiele infrastructuur: Proeve van landelijk prognoserapport vervanging en renovatie, 29 april 2021)	Jeroen Olthof

Nr	Com missi e	Fractie	Naam vragenstel ler	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
69	NLG- EFB	D66	Arja Kapitein	28	Hoe succesvol kan de verandering van het beleidskader voor de MKB Innovatiestimulering Regio en Topsectorenregeling (MIT-regeling) worden voor sectoren zoals landbouw en water, daar het niet gebruikelijk is dat deze sectoren hier gebruik van maken (of klopt dat niet)? Wat gaat u doen om te stimuleren dat hier gebruik gemaakt van gaat worden? M.a.w. Is er meer nodig dan alleen geld?	De afgelopen jaren is er een stabiele instroom geweest van aanvragen voor de topsector Argi&Food. Binnen het nieuwe beleidskader is Landbouw, Water en Voedsel een van de missies. Ondernemers uit deze sector kunnen ook binnen het nieuwe beleidskader subsidie aanvragen.	Ilse Zaal
70	alle	PvdD	I. Kostic	p.4	“Na de zomer willen we graag met u aan de hand van de midterm review een tussenbalans opmaken. <u>We kijken niet alleen naar de uitvoering van de doelstellingen die we in 2019 in ons akkoord hebben geformuleerd, maar ook naar nieuwe ontwikkelingen die op ons afkomen.</u>” Er wordt steeds verwezen naar het coalitieakkoord. Maar dat is nooit vastgesteld door PS. Als PS geven we ook kaders mee via moties, initiatiefvoorstellen, bijdragen, etc. Wordt daar straks ook op gereflecteerd in het tussenbalans; op hoe met deze ‘feedback’ van PS wordt omgegaan en hoe het vordert wat betreft de kaders die PS in de tussentijd hebben meegegeven?	De midterm review is in de eerste plaats een voortgangsrapportage over de uitvoering van het coalitieakkoord. De Strategische Agenda, waarin we de ambities uit het coalitieakkoord hebben geformuleerd, vormt hiervoor de basis. Daarnaast besteden we natuurlijk ook aandacht aan nieuwe ontwikkelingen, waarmee wij in de afgelopen jaren zijn geconfronteerd, zoals de coronacrisis, en de beleidsinitiatieven die wij in nauw overleg met PS hebben genomen om hierop in te spelen. Belangrijke moties van de Staten, zoals motie 41 en 42 zullen wij hier vanzelfsprekend bij betrekken. Politieke vraag?	GS
71	EFB	PvdD	I. Kostic	p.4	“Het CPB verwacht landelijk voor 2021 een economische groei van 2,2 %, mits de beperkende maatregelen kunnen worden afgebouwd. Deze groei zal in het zuiden van de provincie mogelijk hoger zijn, maar kan in de IJmond en de Zaanstreek achterblijven.” a) Wat zegt de precieze mate van economische groei over het welbevinden van Noord-Hollanders: hun gezondheid, hun persoonlijke ontwikkeling, tijd voor ontspanning? Wat zegt het over welzijn van de vele dieren die onze provincie wonen Wat zegt het over de staat van onze natuur en de	a) Het CPB verwacht een hogere groei in Amsterdam en Haarlemmermeer en een lagere groei in de IJmond en Zaanstreek vanwege de specifieke sectorstructuur in deze regio's. Amsterdam en Haarlemmermeer zullen naar verwachting harder groeien omdat er herstel wordt verwacht in de sectoren die zorgden voor extra krimp gedurende de coronacrisis. Voor Haarlemmermeer gaat het dan vooral om de luchtvaart (Schiphol). Voor Amsterdam gaat het vooral om detailhandel, horeca, cultuur, zakelijke dienstverlening, vervoer en opslag, en herstel van de flexibele schil van de arbeidsmarkt. Deze sectoren zullen extra hard groeien (herstellen). Deze sectoren zijn echter minder aanwezig in de IJmond en Zaanstreek, waardoor deze regio's per saldo minder sterk zullen groeien.	GS

Nr	Com missi e	Fractie	Naam vragenstel ler	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
					biodiversiteitscrisis, en klimaatcrisis die we moeten bevechten? b) Wat doet de provincie met het feit dat veel maatregelen/ontwikkelingen die ons land groener en gezonder maken en die worden aangemoedigd – zoals vaker thuiswerken, minder vliegen, minder werken, consuminderen, energiebesparing, hergebruik en deeltituur – vaak niet bijdragen aan economische groei, terwijl ze wel bijdragen aan een veilige, gezonde toekomst en ons welzijn? c) Kan de provincie zich een moment voorstellen dat nóg meer economische groei niet nodig zou zijn, omdat het bijvoorbeeld meer schade toebrengt aan de omgeving dan het aan voordelen meebrengt? Hoe wordt dat nu afgewogen?	Deze verwachting van het CPB bevat geen verwachting over de onderwerpen genoemd in vraag A. B) De aanname dat (economische) groei niet zou kunnen samengaan met bijv. thuiswerken of minder vliegen onderschrijven wij niet. De effecten van gewenste én daadwerkelijke gedragsveranderingen (na corona) zijn beperkt door de provincie te bepalen en te beïnvloeden. Via beleid als de actieagenda Circulaire Economie, Inkoopbeleid en de Voedselvisie willen wij onze bijdrage leveren. C) In het strategisch beleidskader economie hebben we reeds welvaart en welzijn genoemd als maatschappelijk doel. Daaruit kunt u afleiden dat groei geen op zichzelf staand doel is. Wij verwachten dat een zekere mate van groei aangedreven door bijv. andere verdienmodellen en omgang met grondstoffen mogelijk is en blijft. Het is ook een indicator van de Barometer Welvaart & Welzijn omdat er wereldwijd een correlatie bestaat tussen economische groei en welzijnsbevinden (CBS).	
72	NLG	PvdD	I. Kostic	p.5	“Tegelijk is de geluidsoverlast in de regio hierdoor teruggelopen en de luchtkwaliteit verbeterd. De verdere ontwikkeling van Schiphol zal sterk bepaald worden door de kaders die het nieuwe kabinet voor de groei van het aantal vluchten zal formuleren.” Deze formulering lijkt uit te gaan van groei van het aantal vluchten, en alleen de mate is dan onzeker. Klopt dat? Of bedoelt de provincie deze formulering zo dat ook een krimp mogelijk zou kunnen zijn?	Het aantal vliegbewegingen is door de coronacrisis sterk afgenomen. In april 2020 was het aantal vluchten zelfs gedaald tot 5.000. Wij gaan er van uit dat het aantal vluchten ten opzichte van dit lage volume na versoepeling van de corona maatregelen weer zal toenemen. NB: De tekst verwijst naar het herstel van het aantal vluchten, na de dip als gevolg van corona, binnen het wettelijk toegestane plafond.	Jeroen Olthof

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
73	EFB	PvdD	I. Kostic	p.5	“Ongeveer 10 % van alle NoordHollandse export gaat naar het Verenigd Koninkrijk. Het gaat hierbij om een bedrag van 8 miljard euro” a) Over wat voor goederen/diensten gaat dit precies? b) Het gaat steeds om de opbrengst van export. Wordt in kaart gebracht wat ook de schade (milieu, natuur, stikstof, dierenwelzijn, mensenrechten, etc.) is van productie/uitvoering van bepaalde goederen/diensten en hoe dat zich verhoudt tot de eng gedefinieerde financiële baten?	T.a.v. (a) de export van Noord-Holland naar het VK gaat het grofweg om de volgende zaken: diverse landbouwproducten (groenten, fruit, bloemen, planten), vleesproducten, machines, farmaceutische producten, kleding, en bulkgoederen (zoals cacao) als wederuitvoer. T.a.v. vraag (b): dit wordt niet in kaart gebracht.	Ilse Zaal
74	EFB	PvdD	I. Kostic	p.5	“Op Europees niveau is de Brexit Adjustment Reserve (BAR) ingesteld om de economische effecten van de Brexit op te kunnen vangen. Voor Nederland is een bedrag van € 714 miljoen beschikbaar. De BAR is vooral bestemd voor de visserij en handel. Wij lobbyen in Den Haag om deze middelen ook voor andere MKB-sectoren in te zetten die door de crisis zijn geraakt.” - Voor welke sectoren lobbyt de provincie exact? - Wordt ook gelobbyd om een vorm van groene/duurzaamheidsprikkels koppelen aan alle steun, zodat we niet geld verspillen teruggaan naar business as usual?	Eind april is de Twee Kamer door minister Blok en staatssecretaris Keijzer geïnformeerd over de stand van zaken van de verdeling van Brexit Adjustment Reserve (BAR). Zij meldden dat de lidstaten het eens zijn geworden over de verdeling van de middelen over de lidstaten. Die verdeling is berekend aan de hand van de verwachte economische impact van Brexit in elke lidstaat. In deze verdeling krijgt Nederland 810,1 miljoen euro (van de totale 5 miljard). Het is nu aan het Rijk om te bepalen wat de sleutel en methodiek voor verdeling van deze gelden wordt. In hoeverre Noord-Holland daarbij betrokken wordt, is nog niet bekend. De rol van provincies bij de uiteindelijke verdeling van de middelen onder de getroffen bedrijven zal naar alle waarschijnlijkheid beperkt zijn. Wel lobbyen de provincies in IPO-verband om de gelden vanuit de BAR snel ter beschikking te stellen, zodat geleden economische schade op korte termijn gecompenseerd kan worden. In die lobby is geen focus op bepaalde sectoren, maar op een eerlijke verdeling op basis van reële economische schade en objectieve criteria. Ook roept het IPO het Rijk op om snel te handelen, omdat economische schade op dit moment wordt geleden. Tot slot vraagt het IPO aandacht om in de randvoorwaarden van verdeling van de BAR-gelden specifiek op te nemen hoe het MKB aanspraak kan maken op deze gelden. In NH zien we veel schade bij MKB en daar hebben we aandacht voor gevraagd	Ilse Zaal

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
75	NLG/M&B	PvdD	I. Kostic	p.6	“Om de provinciale begroting ook in de toekomst gezond te houden, is het noodzakelijk dat we, waar mogelijk, gaan besparen in onze vaste lasten en/of dat we onze structurele baten gaan vergroten.” Wordt bij eventuele besparing (gezien alle overheersende klimaat- en biodiversiteitscrisis) altijd vermeden dat dat ten koste gaat van een groene, gezonde, natuurinclusieve en voor mens en dier veilige infrastructuur?	Dit betreft geen technische vraag. PS hebben het budgetrecht. Dit betekent dat PS via de begroting en begrotingswijzigingen besluiten over hoe de provincie de beschikbare middelen besteedt.	Zita Pels
76	NLG/M&B	PvdD	I. Kostic	p.6	“De financiële gevolgen van het bouwen en beheren van infrastructuur en het inzetten op ambities op de lange termijn dienen expliciet te worden meegewogen in de besluitvorming.” a) Wat wil de provincie met deze zin precies zeggen? b) Valt hier ook onder dat bijv. niet alleen de kosten van vergroening van de infrastructuur, maar ook de baten voor klimaat/natuur/dier/gezondheid worden meegewogen in de besluitvorming? Welke tools gaat de provincie gebruiken om ook die baten in beeld te brengen?	a) met deze zinsnede wordt bedoeld dat de totale lasten op onze begroting voor infrastructuur uit twee delen bestaat 1) beheer van bestaand areaal en het verbeteren hiervan en 2) ambities van de provincie te realiseren middels infrastructuur. Beide delen kosten geld. Bovendien hebben keuzes in het ene deel, effect op het andere deel. Bijvoorbeeld het realiseren van extra infrastructuur ten behoeve van de ambities, veroorzaakt meerjarig extra beheerlasten op de begroting. Daarom moeten beiden in samenhang worden afgewogen, inclusief de meerjarige effecten op de begroting. b) middels inzet van infrastructuur (bijv. fiets, OV, faunapassages) kunnen inderdaad meerdere beleidsdoelen gerealiseerd worden. Dus niet alleen mobiliteit, maar ook klimaat, gezondheid e.d. Deze aspecten worden meegenomen in de besluitvorming. Instrumenten die de provincie hiervoor inzet zijn onder meer de investeringsstrategie (iNHi) op programmaniveau en de maatschappelijke kosten-batenanalyse (MKBA) en milieukosten indicator (MKI) op projectniveau. De MKI geeft inzicht in de zwaartepunten van de milieubelasting van het project en daarmee de aangrijpingspunten voor de meest effectieve duurzaamheidsmaatregelen in de uitvoering van het project. In de studiefase van investeringsprojecten geldt dat wordt gestart met een ambitieweb sessie. Dit is een instrument waarmee de kansen voor het meekoppelen van verschillende beleidsdoelen in de infraprojecten kwalitatief worden geïnventariseerd en gewogen.	Jeroen Olthof

Nr	Com missi e	Fractie	Naam vragenstel ler	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
						Tijdens de planfase worden deze kansen verder onderzocht, gekwantificeerd en nader uitgewerkt zoals hierboven beschreven.	
77	EFB	PvdD	I. Kostic	p.7	“Om die reden zijn wij een gezamenlijke verkenning gestart naar mogelijkheden voor een nieuw belastinggebied. Binnen de bredere context van de financiële verhoudingen tussen rijk en medeoverheden willen wij onderzoeken welk financieel instrumentarium op de lange termijn past bij de rol van de provincies. Deze ontwikkelingen zijn sterk afhankelijk van de mogelijke keuzes van een nieuw kabinet en wij zullen onze inzet op behoud van een robuust en toekomstbestendig belastinggebied voor provincies dan ook onder de aandacht brengen bij een nieuw kabinet.” a) Wat zijn de kaders voor deze verkenning? Wordt ook gekeken naar mogelijkheden voor vergroening van de belastingen? b) Wat houdt “behoud van een robuust en toekomstbestendig belastinggebied” precies in? Wat verstaat de provincie onder ‘toekomstbestendig’ allemaal precies?	a) De verkenning die nu loopt bevindt zich nog in de oriënterende fase waarin niet gekeken is naar concrete voorstellen vergroening van belastingen. b) Onder robuust verstaan wij onder andere: - een herkenbare grondslag, zoals op dit moment autobezit - een brede grondslag, dus een grote groep belastingplichtigen - voldoende opbrengstcapaciteit - Stabiele opbrengstenstroom, dus weinig gevoelig voor conjunctuurschommelingen - Eenvoudig uitvoerbaar is - Onder toekomstbestendig verstaan wij dat een nieuwe belasting een lange periode door provincies geheven moet kunnen worden.	Zita Pels
78	EFB	PvdD	I. Kostic	p. 9	De tekst gaat in op economische ontwikkeling in termen van bbp. Wat was de ontwikkeling Monitor Brede welvaart?	Daar is geen eenduidig antwoord op te geven voor de provincie Noord-Holland. Welvaart gaat over meer dan economie en inkomen. Ook factoren als gezondheid, onderwijsniveau en de kwaliteit van de leefomgeving spelen een rol. Al die factoren samen vormen het concept brede welvaart die het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) jaarlijks op Verantwoordingsdag voor de Tweede Kamer uitbrengt. Het CBS geeft aan dat de brede welvaart landelijk stabiel is gebleven ondanks corona, cijfers specifiek voor de provincie Noord-Holland zijn niet beschikbaar. De provincie Noord-Holland is bezig met het maken van een brede basismonitor, waar het concept en indicatoren van brede welvaart in worden gemonitord, deze wordt eind 2021 verwacht.	Ilse Zaal

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
79	EFB	PvdD	I. Kostic	p.13	Wordt bij het bepalen van het opcententariaf geen rekening gehouden met de verwachte (gemiddelde) inflatie? Waarom niet?	Het maximum percentage van de opcenten wordt jaarlijks bijgesteld op basis van prijsindexcijfers. Dat is dus een soort van inflatiecorrectie. De hoogte van de tarieven die provincies zelf hanteren is een keuze van Provinciale Staten (PS). Hoe die keuze gemaakt wordt en of daar rekening mee wordt gehouden met inflatie is dus aan PS zelf en is een politieke keuze.	Zita Pels
80	NLG	PvdD	I. Kostic	p.17	Onder "2. Klimaat en milieu" zijn geen doelen opgenomen voor de vergroening van de landbouw, terwijl landbouwhervormingen een van de fundamentele stappen zijn om milieuproblemen en de klimaatcrisis aan te pakken. Waarom wordt dat hier niet als doel uitgewerkt?	Veel opgaven van de provincie zijn met elkaar verweven en deze zijn niet altijd slechts aan 1 programma te linken. De verduurzaming van de agrosector is wel in het voorstel opgenomen maar als onderdeel van het programma economie, cultuur en welzijn. Het betreft de volgende 2 operationele doelen: 6.1.4 Een duurzame agrosector behouden en versterken 6.1.5 Europese landbouwprojecten cofinancieren	Ilse Zaal
81	NLG	PvdD	J. Hollebeek	p.17	Onder "2. Klimaat en milieu" zijn geen besparingsdoelen en -maatregelen opgenomen. Waar zijn deze straks in de Begroting 2023 terug te vinden?-	Het overzicht op pagina 17 bevat een voorstel voor de geactualiseerde indeling van de begroting in programma's, beleidsdoelen en operationeel doelen. Deze indeling wordt voor het eerst in de begroting 2022 gehanteerd. De indeling van het programma klimaat en milieu is gebaseerd op bestaande(vastgestelde) beleidskaders en het coalitieakkoord. Welke acties en maatregelen de provincie onderneemt om de hier geformuleerde beleids-, en operationele doelen te behalen is geformuleerd in de betreffende beleidskaders en een toelichting hierop in relatie tot de financiële middelen wordt opgenomen in de begroting zelf. Voor 2022 in de begroting 2022 en voor 2023 in de begroting 2023	Edward Stiger, Jeroen Olthof
82	RWK-NLG	PvdD	J. Hollebeek	p.17	"Bijdragen aan betaalbaar en toekomstbestendig wonen" Valt daar sturen op circulair, duurzaam en natuur-/landschapsinclusief bouwen als norm onder?	Ja. In de woonakkoorden maken we met regio's hier afspraken over, waarbij de verschillende aspecten met betrekking tot toekomstbestendig bouwen (zoals circulair, klimaatadaptief en natuurinclusief) ook in samenhang bekeken worden. De afspraken verschillen per woonakkoord (maatwerk per regio) en gaan bijvoorbeeld over het gezamenlijk opzetten van pilots en kennisdeling. Het gaat hier overigens niet om een norm die afdwingbaar is, maar het zijn vrijwillige afspraken.	Cees Loggen

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
83	NLG	PvdD	I. Kostic	p.17-18	Als we kijken naar de voorgestelde indeling van de beleids- en operationele doelen: a) waar valt het doel om de onze infrastructuur groener, gezonder en veiliger (voor mens en dier) te maken onder? b) waar valt het bevorderen van dierenwelzijn onder? Neemt de provincie dat bijvoorbeeld onder Groen op?	a.) Programma 2: Bereikbaarheid. Dit zijn thema's die integraal onderdeel uitmaken van ons beleid en aanpak op de infrastructuur en dus niet als aparte geldstroom herkenbaar. Zie ook de antwoorden bij vragen 76 en 121. b.) Dierenwelzijn is enerzijds ondergebracht in het operationeel doel Wet natuurbescherming, omdat daar de middelen zijn gestort voor de opvangcentra van wilde dieren. Anderzijds is dierenwelzijn een thema dat in al ons provinciale beleid een plaats heeft, en dus – hoewel niet als een aparte geldstroom herkenbaar – overal in de begroting terugkomt.	Jeroen Olthof/Ilse Zaal
84	NLG	PvdD	I. Kostic	p.17	“Waterrecreatie stimuleren” Vanuit integraal denken: wordt hier erop gelet dat niet wordt geïnvesteerd in vormen van recreatie die milieu, klimaat, natuur en dierenwelzijn (allemaal provinciale dossiers) aantasten? Hoe?	Vanzelfsprekend houden wij in projecten die wij uitvoeren rekening met diverse belangen, zoals de voorbeelden die u noemt. Dit doen wij door in elk project goed te overwegen wat neveneffecten zouden zijn, en door ons te houden aan wet- en regelgeving die op al deze terreinen geldt.	Cees Loggen
85	RWK-EFB	PvdD	I. Kostic	p.17	Provincie is interbestuurlijk toezichthouder, dient kwetsbare waarden zoals natuur en milieu te beschermen, draagt ook de omgevingswet uit. De gemeenten krijgen straks meer verantwoordelijkheden in de bescherming van die kwetsbare waarden onder de omgevingswet, maar gezien de financiële problemen bij de gemeenten zijn er zorgen of de gemeenten de capaciteit hebben om dat te waarborgen. Gaat de provincie een inventarisatie organiseren om te polsen bij gemeenten in hoeverre ze uitgerust zijn voor de omgevingswet? Hoe houdt de provincie anders overzicht en vinger aan de pols?	Nee. Het is de verantwoordelijkheid van de gemeenten om een goede invulling te geven aan de taken die gevraagd worden vanuit de Omgevingswet. De provincie heeft, als financieel toezichthouder, op dit vlak geen specifieke rol. Helaas blijkt dat nog weinig gemeenten goed op koers zitten met de implementatie van deze wet. Dit heeft tot gevolg dat de invoering van de Omgevingswet weer is uitgesteld. De vermoedelijke ingangsdatum wordt nu 1 juli 2022. Wat dit voor (financiële) consequenties heeft voor de gemeenten, is op dit moment niet te zeggen.	Ilse Zaal/Cees Loggen
86	NLG	PvdD	F. Zoon	p.18	In begroting 2021 stond nog “uitbreiden van het Groen Kapitaal-netwerk”. Maar is een presentatie laatst kwam naar voren dat een aantal FTE verplaatst is.	Met het ‘Groen Kapitaal-netwerk’ doelen wij op het netwerk van partijen waarmee wij samenwerken, en die met elkaar samenwerken. Ten aanzien van het aantal beschikbare fte verwijzen wij naar ons antwoord op vraag 114.	Esther Rommel

Nr	Com missi e	Fractie	Naam vragenstel ler	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
					Hoe verhoudt zich op dit punt de vastgestelde begroting 2021 zich tot deze kaderbrief?		
87	NLG	PvdD	I. Kostic	18	Wat wordt verstaan onder de doelstelling “Een duurzame agrosector behouden en versterken”? Hoe verhoudt dit doel zich tot de Voedselvisie en de ambitie voor natuurinclusieve landbouw?	Wat wij verstaan onder een sterke en duurzame agrosector is verwoord in het Strategisch beleidskader economie. Wij maken ons sterk voor welvaart en welzijn in Noord-Holland door een duurzame, vernieuwende en ondernemende economie.. De integrale, agribusiness-brede focus van de inzet van de provincie is: 1. Bijdragen aan de verduurzamingsopgaven van de agribusiness 2. Versterken van de agrarische structuur en agribusiness als totaal (ruimtelijk- en economisch). Voor het onderdeel voedsel, geeft de voedselvisie invulling aan de ambitie op natuurinclusieve landbouw, kringlooplandbouw, regeneratieve landbouw en korte ketens.	Ilse Zaal
88	M&B (EFB)	PvdD	F. Zoon	p.22	Regel C. Er wordt al jaren gesproken over dat motorrijtuigenbelasting naar beneden gaat, doordat auto's schoner worden en elektrische auto's geen wegenbelasting betalen. Hoe reëel is de opgenomen meerjaren raming?	De hoogte van de opbrengsten uit de opcenten op de MRB staat met de toename van elektrische voertuigen inderdaad onder druk. Daar staat tegenover dat de voertuigen op fossiele brandstoffen gemiddeld steeds zwaarder worden en daarmee in hogere belastingcategorieën vallen. Er is daarom geen sprake van een daling in absolute zin, maar wel van een afvlakkende stijging. Hiermee houden wij rekening door het meerjarenbeeld bij te stellen aan de hand van de meest actuele beschikbare voertuiggegevens en niet op voorhand rekening te houden met een toename van de inkomsten uit opcenten.	Zita Pels
89	RWK	PvdD	J.P. Hollebeek	P. 24	“De budgetten voor het onderhouden van het areaal worden opgehoogd voor areaaluitbreiding, conform de hiervoor opgestelde kaders. Met toename door aanpassingen van het areaal nemen de onderhoudslasten van de provincie toe. Deze areaaluitbreiding wordt ieder jaar in kaart gebracht. Ook de toekomstige verwachte uitbreidingen worden meegenomen.”	De projecten die areaaluitbreidingen met zich mee kunnen brengen zijn de verbeter- en uitbreidingsinvesteringen zoals weergegeven in de tabellen 6 t/m 12 in het IMPI 2021-2028. Voor ieder project wordt beoordeeld welk project daadwerkelijk areaaluitbreiding met zich meebrengt. Voor uitbreidingsinvesteringen is dit altijd het geval, er wordt immers areaal toegevoegd. Voor verbeterinvesteringen hangt dit af van de project scope. In het geval dat een kruising wordt vervangen door een rotonde voor verbetering van de verkeersveiligheid, kan het effect van dit project op de onderhoudslasten neutraal zijn.	Jeroen Olthof

Nr	Com missi e	Fractie	Naam vragenstel ler	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
					Is er een actueel overzicht beschikbaar? Zo ja: waar is dat te vinden? Zo nee: ten behoeve van welke bestemmingen of doelen wordt areaal uitgebreid? Graag een uitputtend en uitsluitend overzicht.	De toename in de onderhoudslasten wordt bepaald zoals vastgelegd in de NIKG20202-2023 (par. 6.5):	
90	NLG	PvdD	I. Kostic	p.24	“Van de € 1,6 miljoen in 2020 is € 705.000 reeds uitgegeven aan de volgende activiteiten: GS besluit Voedsel Verbindt € 125.000; • GS besluit Rif MBO € 300.000; • Kwartiermakers fase voedselvisie en doorloop projecten motie Natuur inclusieve landbouw € 280.000.” Wat is er precies gedaan met het geld, per activiteit?	Wat is er met het geld gedaan: 1. Voedsel Verbindt: zoals aangegeven in brief 1091790/1424092 dragen wij bij aan het programmabureau. Rol van het programmabureau is: het organiserend vermogen voor het opstellen en uitvoeren van een regionale voedsel agenda, lobby, begeleiden en aanvragen van subsidieaanvragen, ecosysteem samenbrengen, organiseren bijeenkomsten, vraagbaak. Zie www.voedselverbindt.nl 2. RIF MBO: dit is natuurinclusieve leerlijn Biodivers Perspectief die voor de komende jaren wordt ingezet ondersteund door Triodos Foundation, ministerie van OCW en Provincie Noord-Holland. De omslag naar een natuurinclusieve landbouw vraagt om nieuwe kennis en vaardigheden. Huidige en toekomstige ondernemers in de agri-sector onderzoeken, oefenen en leren binnen Biodivers Perspectief samen hoe een natuurinclusieve aanpak eruit kan zien én hoe je een realistisch verdienmodel opzet. 3. Doorlopende projecten vanuit Motie 40-2027 natuurinclusieve landbouw: • #supportyourlocals Taskforce Korte Keten • Bijdrage PPS gewasdiversificatie • vierjarig R&D onderzoek storrijke stalmest (vervolg Hackathon 2019) • Onderzoekproject via satellietbeelden koolstof in de bodem meten • Verkenning (grond)fondsen	Ilse Zaal

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
						• Bijdrage bijeenkomst BIO-NH op Biovak • Opzetten participatieplatform Boer & Business in Balans inclusief content • Green Deal duurzame catering, eten uit de korte keten • Bijdrage voor de NH deelnemers aan programma 'De Nieuwe Boerenfamilie' • Procesbegeleiding planvorming living lab biologische bloembollen • Gebiedsproject Greenbase • Begeleiding studiegroep Texel kringlooplandbouw Wij houden u graag op de hoogte van de projecten en initiatieven die we vanuit de Voedselvisie initiëren of ondersteunen via: www.boerenbusinessinbalans.nl	
91	NLG	PvdD	F. Zoon	p. 24	Regel I Leges. Waarom worden er geen leges in rekening gebracht voor stikstof gerelateerde vergunningen?	Op dit moment worden geen leges geheven voor vergunningen ten aanzien van stikstof. In de geldende legesverordening van de provincie Noord-Holland, vastgesteld door Provinciale Staten op 14 december 2020, geldt voor vergunningen stikstof een uitzondering. De provincie Noord-Holland heft pas sinds 1 januari 2020 leges voor vergunningen Wet natuurbescherming. De PAS-meldingen zijn van voor die tijd. De melders hebben te goeder trouw gehandeld en daarom is voor stikstof een uitzondering gemaakt. Samen met de provincies en het Rijk wordt op dit moment gewerkt aan een voorstel voor de kostendekking van de legalisering PAS-meldingen. Ook het heffen van leges voor meldingen wordt hierin afgewogen. De samenwerking in IPO-verband betekent ook dat belang gehecht moet worden aan een eenduidige benadering. Wanneer de legesverordening op dit punt aangepast moet worden wordt deze voorgelegd aan uw Staten.	Zita Pels/Esther Rommel
92	EFB	PvdD	I. Kostic	p.25	"In 2022 zijn het merendeel van de tarieven kostendekkend." Welke zijn niet kostendekkend? 24	Uitgangspunt bij de kostendekkendheid is dat het legestartief voor een vergunnings-aanvraag kostendekkend moet zijn. Hierbij wordt uitgegaan van de gemiddelde tijdsbesteding per aanvraag. Bij de aanvragen WABO worden de leges gebaseerd op een percentage van de bouwkosten. Bij deze aanvragen is er niet altijd een directe relatie tussen de tijdsbesteding en het legesbedrag. Andere uitzonderingen	Zita Pels

Nr	Com missi e	Fractie	Naam vragenstel ler	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
						zijn o.a. de leges voor de schadevergoeding Wet Natuurbescherming en leges wadlopen.	
93	RWK- EFB	PvdD	I. Kostic	p.26	Op welke manier gaat de provincie investeren in stimuleren van consuminderen (minder gebruik van energie bijvoorbeeld)?	Dit betreft een politieke vraag	GS/Zita Pels
94	NLG	PvdD	I. Kostic	p.26	De provincie zegt dierenwelzijn belangrijk te vinden en het doden van dieren alleen als laatste middel in te willen zetten. Toch worden er nog steeds duizenden dieren per jaar gedood, onder het mom van bijv. schadebestrijding. De provincie zegt altijd te willen zoeken naar (nieuwe) niet-dodelijke middelen. Hoeveel wordt nu precies geïnvesteerd in onderzoek naar innovatieve, niet-dodelijk middelen en hoe heeft dat zich afgelopen 20 jaar qua uitgaven per jaar ontwikkeld?	Via het onderzoeksprogramma van BIJ12-Faunazaken vindt onderzoek plaats naar niet-dodelijke of ecologische alternatieven voor faunabeheer. Jaarlijks is er een budget van € 460.000 beschikbaar voor de onderzoeksagenda. Het onderwerp 'niet-dodelijke verjagingsmiddelen' is opgenomen als onderwerp voor de agenda 2020-2021. Een overzicht van de budgetontwikkeling van de afgelopen 20 jaar kunnen wij u helaas niet geven. De laatste jaren is het beschikbare budget min of meer stabiel.	Ilse Zaal/E. Rommel
95	NLG	PvdD	I. Kostic	p.26	a) De provincie heeft de ambitie uitgesproken om een (zwerf)afvalloze provincie te worden. Op welke manier wordt die ambitie handen en voeten gegeven de komende jaren? b) Zijn er al afspraken gemaakt met recreatieschappen/terreinbeheerders en zo ja, welke?	Het antwoord op deze vraag volgt in de commissie	GS
96	NLG	PvdD	I. Kostic	p.27	Heeft de provincie onderzoeken bestudeerd naar de effectiviteit van agrarische Natuurbeheer en welke conclusie trekt ze uit de onderzoeken (met bronvermelding)?	Wij volgen het wetenschappelijk onderzoek naar de effecten van het agrarisch natuur- en landschapsbeheer zorgvuldig. Komend jaar zal een evaluatie naar de effecten van het Alnb worden gestart. Wij zullen op basis van deze evaluatie conclusies formuleren over het agrarisch natuurbeheer.	Esther Rommel
97	M&B	PvdD	J.P. Hollebeek	p. 27	"De provincie beschikt over één verkeersmanagementcentrale in Hoofddorp. Vanuit deze verkeersmanagementcentrale wordt het verkeersmanagement uitgevoerd om de	De provincie heeft de eigen verkeerscentrale primair voor het uitvoeren van verkeersmanagement over de eigen provinciale N-wegen. Daarnaast faciliteert de provincie verkeersmanagement voor een aantal inliggende gemeenten. Met de dienst VMaaS wordt dit	Jeroen Olthof

Nr	Com missi e	Fractie	Naam vragenstel ler	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
					beschikbare infrastructuur zo optimaal mogelijk te benutten.” Gaat het hier louter over verkeer op N-wegen, of is dit breder?	gecontinueerd, tegen continuerende betaling van de inliggende gemeenten aan de provincie. Ook voor de inliggende gemeenten verandert er de facto functioneel en beleidsmatig niets en wijzigt alleen de uitvoeringswijze van verkeersmanagement.	
98	EFB	PvdD	I. Kostic	p.29	Hoe wordt duurzaamheid en dierenwelzijn gestimuleerd bij de sponsoring van Sail Den Helder?	In de Uitgangspunten evenementensponsoring 2020-2023 staat beschreven hoe we evenementen stimuleren om te verduurzamen, dit geldt ook voor Sail Den Helder 2023: “Duurzaamheid We gaan stimuleren dat de evenementen die wij sponsoren steeds meer verduurzamen door een deel van onze sponsorbijdrage hiervoor te bestemmen. Hierbij vragen wij onder andere (en indien van toepassing) aandacht voor het (her)gebruik van grondstoffen, voedselverspilling, energiebesparing, vervoersstromen, impact op natuur, gezondheid en (verbetering van) dierenwelzijn. We bevorderen verduurzaming van evenementen niet alleen door hierover afspraken te maken in de sponsorovereenkomst, maar ook door kennisuitwisseling tussen onze partners op dit vlak te organiseren. Bijvoorbeeld tijdens werkbezoeken of in expertsessies.”	Ilse Zaal
99	NLG	PvdD	J.P. Hollebeek	p. 29	“De realisatie van het wandelnetwerk Noord-Holland is hiermee in de afgelopen periode voor een belangrijk deel gerealiseerd (66 %) en veel ontbrekende delen zijn al in voorbereiding of in uitvoering. Hiermee zijn de toegekende budgetten uitgeput.” Vanaf 2024 lijkt er inderdaad geen budget meer te zijn. Is er dan 100% gerealiseerd en hoe wordt	In het rapport ‘Wandelnetwerken in Noord-Holland en de MRA’, opgesteld door Recreatie Noord-Holland in 2016, is geconcludeerd dat met nog circa 2.000 kilometer wandelnetwerk erbij zou kunnen worden gesproken van een gebiedsdekkend netwerk. Om dit te bereiken moet momenteel alleen Texel nog aansluiten op het Wandernetwerk Noord-Holland. De verwachting is dat met het aanvullend budget vanuit de Kaderbrief 2022 het laatste deel om gebiedsdekkend te worden, gerealiseerd kan worden. Het beheer en onderhoud wordt betaald door de belanghebbende partijen als recreatieschappen, gemeenten en Wandelnet.	Ilse Zaal

Nr	Com missi e	Fractie	Naam vragenstel ler	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
					onderhoud aan het wandelnetwerk Noord-Holland dan gefinancierd?		
100	NLG- EFB	PvdD	I. Kostic	p.30	Regel S. Wordt de bijdrage van € 75.000 uit het budget Voedselvisie aan Circulaire economie in 2025 besteed aan uitvoering van de Voedselvisie?	Nee, aan de uitvoering van de Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025.	Zita Pels
101	EFB	PVV	I. Bezaan	14	<i>"De provincie loopt met haar deelneming in de ROM een risico, omdat het gaat om investeringen in bedrijven/projecten die mogelijk niet in alle gevallen rendabel blijken. Uitgaande van het risicoprofiel van het ontwerp voor het Transitiefonds en mede op basis van de ervaringen met PDENH wordt dit risico ingeschat op 30%. Dit komt neer op een risico van maximaal € 12 miljoen."</i> Kunt u gedetailleerd aangeven waar het ingeschatte risico van 30% en het daarbij horende bedrag van 12 miljoen euro precies op is gebaseerd en hoe dit risico eventueel kan worden verlaagd, zonder daarbij gebruik te maken van het weerstandsvermogen c.q. de algemene reserve.? Graag een gemotiveerd antwoord.	Het Transitiefonds zal in aansluiting op het landelijke Invest-NL gaan opereren en richt zich op een specifiek soort investeringen: investeringen in transitiegebieden waar marktpartijen niet in kunnen voorzien omdat de terugverdientijd te lang is, maar die maatschappelijk gezien wel van belang zijn. Dit soort investeringen kent een specifiek risicoprofiel. Bij de inrichting van het Transitiefonds is dit door KPMG berekend aan de hand van 'botsproeven' en een historische analyse. Hieruit kwam naar voren dat het fonds na 25 jaar in elk geval 85% revolverend kan zijn. De provincie heeft, mede gelet op ervaringen met PDENH, dit nog iets conservatiever ingeschat en gaat uit van 70% revolverend, waarmee het risicopercantage voor het Transitiefonds op 30% komt. Het percentage revolverendheid kan echter ook hoger gaan zijn in de praktijk. Voor het MKB-fonds is gekeken naar vergelijkbare fondsen bij andere ROM's. Voor beide fondsen van de ROM is het uitgangspunt dat ze 1 op 1 revolveren, met andere woorden dat de gedane investeringen na verloop van tijd terugvloeien naar de fondsen. Deze opdracht krijgen de investeringsmanagers mee. Hiermee kunnen nieuwe investeringen worden gedaan. Er is echter altijd sprake van een zeker risico bij dit soort investeringen, de risico-inschatting is dan ook conservatief. Bij werking van de ROM worden de risico's van de investeringen beheerst via de bepalingen in de Investeringsreglementen, de kwaliteit van de directeur en de Raad van Commissarissen (RvC) en de kwaliteit van de fondsmanagers. De provincie heeft hier invloed op, omdat we vanaf het begin betrokken zijn bij het opstellen van de Investeringsreglementen en de profielen van directeur,	Ilse Zaal

Nr	Com missi e	Fractie	Naam vragenstel ler	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
						fondsmanager en RvC. De investeringsreglementen worden bovendien (mede) door de provincie als aandeelhouder vastgesteld en tevens heeft de gedeputeerde Economie een stem in de benoeming van directeur en RvC. De fondsmanagers zullen de juiste keuze van investeringen en financieringsmix moeten doen. Vanuit de toekomstige aandeelhouders van de ROM, waaronder de provincie, worden strenge eisen gesteld aan de kwaliteit van de fondsmanagers. De provincie heeft zelf geen directe sturing op de investeringen.	
102	EFB/ RWK	PVV	I. Bezaan	6	<i>“Om de provinciale begroting ook in de toekomst gezond te houden, is het noodzakelijk dat we, waar mogelijk, gaan besparen in onze vaste lasten en/of dat we onze structurele baten gaan vergroten. Wij gaan aan de slag met scenario's als voorbereiding op het maken van keuzes in toekomstige begrotingen.”</i> Worden er ook scenario's uitgewerkt waarin wordt onderzocht of besparingen mogelijk zijn door duurzaamheidsambities, bv. inzake het terugdringen van CO2-uitstoot, op een lager pitje te zetten? Graag een gemotiveerd antwoord.	Op dit moment onderzoeken wij welke scenario's voldoende potentie hebben om deze nader uit te werken. Dat is nu nog niet bekend. Uitgangspunt bij de keuze voor uit te werken scenario's is om vastgestelde beleidsambities in stand te houden. Op basis van de uitkomsten van de scenario's moeten vervolgens keuzes gemaakt worden. Een gevolg kan zijn dat eerdere uitgangspunten bijgesteld moeten worden.	Zita Pels
103	EFB	PVV	I. Bezaan	5	<i>“De financiële positie van gemeenten, die door de decentralisatie van zorg en welzijn al onder druk staat, is door corona verder verslechterd. Gemeenten hebben te maken met hogere kosten en lagere inkomsten. Hierdoor dreigen steeds meer gemeenten in financiële problemen te komen. Dit heeft op termijn mogelijk ook gevolgen voor onze samenwerkingsrelatie met gemeenten, als zou blijken dat lokale overheden minder kunnen bijdragen aan gezamenlijke projecten of in bestuurlijke problemen komen.”</i> Hebben genoemde financiële problemen van	Op dit moment zijn de gemeenten druk met het samenstellen van kadernota's in de opmaat naar de begrotingen voor het komende jaar. Het is bekend dat veel gemeenten in een financieel lastige situatie verkeren, vooral als gevolg van de Rijksdecentralisaties en grote transitieopgaven. In welke mate dit gevolgen zal hebben voor de invulling van het financieel toezicht vanaf 2022 is op dit moment nog niet te zeggen. Een verscherping van het toezicht kan alleen aan de orde zijn als gemeenten eind van dit jaar niet structureel sluitende begrotingen zouden vaststellen. Als toezichthouder zijn wij continue in contact met de Noord-Hollandse gemeenten om de beelden over eventuele verdere verslechtering van de financiële posities in een zo vroeg mogelijk stadium helder te krijgen, teneinde ook andersoortige problemen te voorkomen.	Ilse Zaal

Nr	Com missi e	Fractie	Naam vragenstel ler	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
					gemeenten nog gevolgen inzake het toezicht dat de provincie uitoefent op gemeenten? Zo ja, welke?		
104	NLG	PVV	I. Bezaan	5	<i>“Door de beperkende maatregelen hebben mensen veel meer de behoefte aan groen, natuur en recreatiemogelijkheden in de directe woonomgeving. Het aantal recreanten in onze natuur- en recreatiegebieden is daardoor enorm gestegen. Het is goed mogelijk dat dit voor een deel ook na de coronacrisis zo zal blijven. Mogelijk heeft de herwaardering van groen, leefbaarheid en de toename van het aantal mensen dat thuiswerkt ook effect op de woonwensen. We volgen deze trends nauwlettend en betrekken ze bij de ontwikkeling van ons natuur- en recreatiebeleid en de uitvoering van het Masterplan Wonen.”</i> Op welke manieren worden deze trends nauwlettend gevolgd? Graag een gemotiveerd antwoord.	We volgen deze trends via onze eigen provinciale coronamonitor. Daarnaast benutten we andere relevante informatie die we onder andere verkrijgen via het Centraal Bureau voor de Statistiek, van de drie landelijke planbureaus en het Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid. Verder zullen we in de midterm review, die na de zomer wordt uitgevoerd, een update van een aantal belangrijke trends geven.	Esther Rommel, Ilse Zaal, Cees Loggen
105	RWK	PVV	N. Kaptheijns	4	<i>“We kiezen er daarbij voor om de opgave van de economische crisis te verbinden met de urgente klimaatproblematiek en zetten in op een adaptieve aanpak die goed aansluit op de economische en maatschappelijke ontwikkelingen in Noord-Holland.”</i> Kunt u aangeven wat u precies verstaat onder ‘urgente klimaatproblematiek’ en hoe dat volgens u de laatste paar jaar tot uiting is gekomen? Graag een gemotiveerd antwoord.	Het klimaat in de wereld verandert. Belangrijkste oorzaak is de toegenomen concentratie van CO2 in de atmosfeer, voornamelijk veroorzaakt door menselijk handelen. CO2 werkt als een deken en zorgt dat de aarde opwarmt. Gevolg hiervan is dat de gemiddelde temperatuur op aarde stijgt. In Nederland is de gemiddelde temperatuur in de periode 1952-2017 volgens het KNMI met 1,7 oC gestegen. Het effect hiervan is dat weersextremen toenemen, zoals een toename van het aantal hittegolven, langere periodes van droogte, intensievere buien en extremere stormen. De schade veroorzaakt door het weer neemt voor mens, milieu en economie hierdoor toe. Daarnaast neemt voor Nederland -en Noord-Holland met al haar polders in het bijzonder- het overstromingsrisico toe. Door smeltende ijskappen en gletsjers en een stijgende temperatuur van de zeeën en oceanen stijgt de zeespiegel. In de 20e eeuw was	Edward Stigter

Nr	Com missi e	Fractie	Naam vragenstel ler	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
						deze stijging voor de Nederlandse kust 20 cm. Hoe langer wij wachten met het nemen van maatregelen om de klimaatverandering een halt toe te roepen des te hoger zullen de kosten worden. Een uitgebreidere analyse is terug te vinden in de meest recente publicaties van het wetenschappelijke International Governmental Panel on Climate Change	
106	M&B	FVD	Johan Dessing	6	In de tweede alinea staat "Bovendien hebben wij onvoldoende ruimte om alle provinciale infrastructurenprojecten waarop nu wordt gestudeerd, in uitvoering te brengen, zoals is vastgesteld in het iMPI 2021-2028." Welk totaalbedrag is gemoeid met de term 'onvoldoende ruimte'? Om welke projecten gaat het hier?	Op het moment van schrijven wordt nog de laatste hand gelegd aan de actualisatie van de prognose van het tekort aan ruimte in de begroting voor de uitvoering van alle geprogrammeerde studieprojecten. Wij verwachten dat deze gaat uitkomen op een orde grootte van 120 mln – 140 mln. Daarbij is geen rekening gehouden met eventuele kostenstijgingen op lopende projecten en een aantal studieprojecten waarvoor nog niet duidelijk is welke oplossingsrichting gekozen gaat worden en dus wat daarvan de realisatiekosten gaan zijn. Er is geen prioritering van studieprojecten met een 'zaaglijn' opgesteld. Daarnaast kan de uitkomst van de studiefase zijn dat het college of uw Staten besluiten het studieproject niet verder te brengen naar de planfase. Op dit moment kunnen we alleen aangeven wat de inschatting is van de omvang van de portefeuille van studieprojecten en hoeveel ruimte beschikbaar is in de begroting voor de eventuele uitvoering van deze studieprojecten. Hierover zal in het nieuwe iMPI2022-2029 worden gerapporteerd	Jeroen Olthof
107	EFB	FVD	Johan Dessing	6	Onderaan staat 'De ontwikkelingen op het gebied van elektrisch vervoer, en ook de mogelijke komst van betalen naar gebruik, kunnen hier (op de provinciale belastingen, red.) een negatieve invloed op hebben.' Toch zien wij in de Jaarrekening op blz 162 dat er een gelijke opbrengst is geprognosticeerd voor 2021, 2022, 2023, 2024 en 2025, namelijk €225,1 mln. Hier lijkt dus geen sprake van een negatieve invloed op de provinciale belastingen. Wat is de verklaring voor het verschil in prognose bij de jaarrekening die uitgaat van een	Op dit moment zien we dat door autonome groei van het aantal auto's in Noord- Holland het effect van de toename van elektrische auto's wordt gecompenseerd door een toenemend aantal voertuigen waar wel opcenten over afgedragen moeten worden. Daarom houden we de raming constant in de komende jaren.	Zita Pels

Nr	Com missi e	Fractie	Naam vragenstel ler	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh
					gelijkblijvende opbrengst ten opzichte van de verwachting van een negatieve invloed op de opbrengsten zoals vermeld?		
108	EFB	VVD	Gerard Hartog		In de jaarstukken 2020 wordt op pagina 135 de aandacht gevraagd voor 'landelijke ontwikkelingen op het gebied van de vennootschapsbelasting'. Ondanks de opmerking in de jaarstukken en de aparte vermelding in 8.1.7 van de programma indeling wordt in de Kaderbrief geen toelichting gegeven op wat de landelijke ontwikkelingen op Vpb-gebied voor de provincie kan betekenen en worden er bij de beleidsvoorstellen of technische bijstellingen geen bedragen aan dit onderwerp gekoppeld. Waarom niet?	De uitkomst van de landelijke ontwikkelingen staat nog niet vast. Onduidelijk is dan ook óf en wanneer deze ontwikkelingen uiteindelijk zullen leiden tot een (acute) belastinglast. De hoogte daarvan is afhankelijk van de nader te bepalen jaarwinst(en) en is op dit moment onvoorzienbaar.	Zita Pels

95	NLG	PvdD	I. Kostic	p.26	a) De provincie heeft de ambitie uitgesproken om een (zwerf)afvalloze provincie te worden. Op welke manier wordt die ambitie handen en voeten gegeven de komende jaren? b) Zijn er al afspraken gemaakt met recreatieschappen/terreinbeheerders en zo ja, welke?	a) Een van de opbrengsten uit het overleg met de terrein beherende organisaties (TBO) is een initiatief dat wandelaars een vuilgrijper kunnen lenen inclusief een instructie flyer zodat ze tijdens de wandeling in het natuurgebied zwerfafval kunnen inzamelen. Ook is er zeer recent een pilot gestart om zwerf afval te ruimen voor het maaien van de bermen. Deze pilot wordt jaarlijks geëvalueerd en teruggekoppeld. b) Tijdens het overleg met TBO's is aandacht gevraagd voor dit onderwerpen en aangegeven waar ze bij de provincie terecht kunnen voor initiatieven over dit onderwerp. Concreet is daar al bovenstaande instructie flyer met een leen vuilgrijper uitgekomen.
----	-----	------	--------------	------	--	---

Beantwoording nagekomen technische vraag m.b.t. Herstel- en Duurzaamheidsfonds

Vraag:

Kunnen we een overzicht krijgen van alle verstrekte middelen uit het herstel en duurzaamheidsfonds?

Antwoord:

Tot begin juni zijn regelingen vastgesteld en opdrachten gegeven die opgeteld € 5,65 miljoen vastleggen. Deze besluiten betreffen het vastleggen van het beschikbare budget voor de betreffende regeling of opdracht. Het werkelijk verstrekken van die middelen volgt daarna. Een subsidie moet eerst aangevraagd worden, dan volgt toetsing en betaling van voorschotten.

De volgende maatregelen/opdrachten zijn vastgelegd:

- UVR HIRB Duurzaamheid bedrijventerreinen: € 2,5 miljoen
- Pilots voor samenwerking op verduurzaming voor bedrijventerreinen: € 0,8 miljoen
- UVR Verduurzaming sportaccommodaties: € 0,35 miljoen
- UVR Verduurzaming Culturele instellingen: € 2 miljoen

Tot heden is € 1,5 miljoen besteed van de 14,1 miljoen begrote besteding in 2021.

Technische vragen cie EFB 14-06-2021>

nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
1	CDA	9a	Hr. Stigter	Geactualiseerde datastrategie 2021-2023	1. Waarom wordt het beheer van infrastructuur en openbaar vervoer geschaard onder de grondstof-intensieve en afval-producerende economie (p.19) en daarmee als negatieve gevolgen van digitalisering voor de duurzaamheid?	1. Deze zin is afkomstig uit het rapport "Digitaal Duurzaam" van de Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur. De Raad stelt dat het toenemende comfort en de veiligheid in auto's ten gevolge van digitalisering, mensen kan verleiden tot langere ritten. En tot het vermijden van openbaar vervoer. Dit heeft negatieve gevolgen voor de uitstoot van schadelijke stoffen. Daarnaast verbinden zij het beheer van infrastructuur met (toekomstige) digitale platformen voor mobiliteitsdiensten. Bij het verlenen van een concessie voor openbaar vervoer kan een overheid eisen stellen aan de milieuprestaties van de vervoerder. Maar aan de exploitant van een digitaal platform waarop mobiliteitsdiensten worden aangeboden die concurreren met datzelfde openbaar vervoer, legt de overheid dergelijke eisen niet

Technische vragen cie EFB 14-06-2021>

nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					2. Hoe kan een verantwoord gebruik van datatechnologie bij derden worden gecontroleerd door de provincie als dit als een inkoopvoorwaarde is opgenomen? (p.19)	op. Er worden bovendien geen eisen gesteld aan deze partijen voor het beschikbaar stellen van de data die nodig zijn om effectief te sturen op duurzaamheidsdoelen. Dit zijn voorbeelden van negatieve gevolgen voor duurzaamheid door digitalisering. 2. Op dit moment zijn verantwoorde inkoopvoorwaarden voor algoritmische toepassingen nog in ontwikkeling. In 2019 heeft gemeente Amsterdam een eerste versie gepubliceerd. Hierin is opgenomen: <i>'Artikel 8. Audit of ander soortige controle'</i>. Daarin staat onder andere: <i>"8.1 De opdrachtnemer is te allen tijde verplicht om mee te werken aan een door of namens de Gemeente uit te voeren audit of andersoortige controle waarin wordt beoordeeld of Opdrachtnemer de in de overeenkomst gestelde</i>

Technische vragen cie EFB 14-06-2021>

nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					3. Is er een inschatting gemaakt voor de kosten van deze datastrategie voor de jaren 2022 en 2023 en daarmee de waarschijnlijkheid dat hiervoor extra middelen moeten worden opgenomen in de begroting 2022 en/of de kaderbrief 2023?	<i>voorwaarde naleeft."</i> Bij de ontwikkeling van onze inkoopvoorwaarden zijn wij voornemens om deze of een soortgelijke bepaling op te nemen. 3. Ja, die inschatting is gemaakt. De kosten voor de jaren 2022 en 2023 liggen in de orde van enkele tonnen. Deze zijn gedekt in de meerjarenbegroting bij de begroting 2021. Naar de inzichten van dit moment ligt het niet in de rede om extra middelen aan te vragen bij de begroting 2022 en/of de kaderbrief 2023.
2	PvdD-hr. Zoon	9a	Hr. Stigter	Geactualiseerde datastrategie 2021-2023	1. Welke (dwingende) mogelijkheden hebben we om uitvoeringsdiensten, zoals OD, te dwingen te voldoen aan onze strategie? Geldt dat ook voor waterschappen waar we een toezichtrol op hebben?	1. De provincie heeft zijn bevoegdheden en taken voor vergunningverlening, toezicht en handhaving gemandateerd aan de omgevingsdiensten (OD's). De omgevingsdiensten voeren deze taken uit binnen de kaders van (inter-)nationale wetgeving en provinciale regelgeving en beleidskaders. Voor zover onze beleidskaders niet strijdig

Technische vragen cie EFB 14-06-2021>

nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
						zijn met wetgeving en/of bevoegdheden van andere decentrale overheden, zijn de omgevingsdiensten verplicht om hun werkzaamheden voor de provincie binnen deze beleidskaders uit te voeren. Vanaf het moment dat de provincie de datastrategie vaststelt, is deze bindend voor de uitvoering van al onze taken (ook de taken die in mandaat door de OD's worden uitgevoerd). De omgevingsdiensten, maar ook de provincie, streven daarbij zo veel mogelijk naar een gelijk speelveld voor alle bedrijven in Noord-Holland. De provincie houdt toezicht op de uitvoering van de wettelijke taken van de waterschappen, dit gebeurt zoveel mogelijk op afstand, sober en proportioneel. Het opleggen van onze strategie valt niet over die bevoegdheid. Wel houdt de provincie toezicht op het Informatiebeheer van de waterschappen en kan indien noodzakelijk wel vragen stellen over

Technische vragen cie EFB 14-06-2021>

nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					2. Het IPO is een grote verwerker voor Noord-Hollandse. Maar er wordt ook veel overlegt en ontwikkeld. Betekend dit dat IPO ook aansluit bij de Datastrategie? Specifiek voorbeeld is dat het nu bijvoorbeeld lastig is voor burgers om WOB te gebruiken bij het IPO.	bijvoorbeeld de toegankelijkheid van informatie. 2. Formeel kan het IPO als koepelorganisatie niet aansluiten bij een strategie van één van haar leden. Inhoudelijk zit er geen spanning tussen de voornemens en acties van het IPO en die van de Geactualiseerde Datastrategie. Deze laatste kan de voornemens en acties van het IPO alleen maar versterken. Deze samenwerking met andere provincies ten aanzien van digitalisering wordt gezocht via het programma Interprovinciale Digitale Agenda (IDA) van het IPO. Het IPO is een vereniging van Provincies en valt daarmee niet onder de reikwijdte van de Wob. Ook de Woo zal na inwerkingtreding niet van toepassing zijn op het IPO.

Technische vragen cie EFB 14-06-2021>

nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					3. Wat is de status van open source: van algoritmes, ontwikkelde software en hardware betaald door de provincie?	3. Er bestaat binnen de provincie geen beleid m.b.t. open source voor de domeinen algoritmen, ontwikkelde software en hardware. Wel probeert de provincie het eigendomsrecht te verkrijgen bij zaken die zij laat ontwikkelen.
3	PvdD-Ines Kostic	6a	Mw. Zaal	Voordracht Provinciale deelname in Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM)	1. Welke groene en duurzame kaders worden precies gekoppeld aan de ROM-investeringen? 2. We hebben te maken met een levensgevaarlijke klimaatcrisis en een biodiversiteitscrisis, die beide het risico op nieuwe pandemieën zullen versterken. Op welke manier wordt verzekerd dat het geld van de ROM: a) niet bijdraagt aan schade aan natuur en biodiversiteitscrisis aanpakt, b) niet bijdraagt aan schade aan klimaat en klimaatcrisis aanpakt, c) positieve bijdrage (waar van toepassing) levert aan mensen- en dierenwelzijn, d) niet wordt geïnvesteerd in activiteiten die het risico op pandemieën zoals corona vergroten?	1. De investeringen vanuit het Transitiefonds moeten bijdragen aan verduurzaming van de economie (b.v. CO2-reductie). In het Investeringsreglement van het Transitiefonds is dit nader vormgegeven. Het fonds streeft naar betere CO2 prestatie van het gecommiteerde kapitaal in proposities gericht op energietransitie als een vergelijkbare financiering door het Fonds in het opkopen van EU-ETS CO2-emmissierechten. Verder laat het fonds jaarlijks maatschappelijk rendement zien op portefeuilleniveau, waar mogelijk gekwantificeerd, en daarbij worden in ieder geval de volgende indicatoren

Technische vragen cie EFB 14-06-2021>

nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
						gebruikt. - o CO2 uitstoot reductie (totaal en per euro geïnvesteerd door Het Fonds). - o Kilowattuur duurzame energiewaardering. - o Verminderd gebruik primaire grondstoffen. Voor het mkb-fonds geldt als uitgangspunt dat het voornamelijk die ondernemingen ondersteunt die met hun financieringsvraag geen verdere schade aan de door de aandeelhoudende overheden geformuleerde klimaatdoelstellingen aanbrengen. 2. Zie ook het antwoord bij 1. Het primaire doel van de ROM is investeren in duurzaam mkb, energietransitie en innovatief mkb. Bij het selecteren van de investeringen beoordeelt de fondsbeheerder of deze aansluiten bij de doelstellingen van de fondsen en de

Technische vragen cie EFB 14-06-2021>

nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
						investeringsreglementen. Daarna doet de Investeringscommissie eenzelfde check. De fondsbeheerder kijkt hierbij ook naar de huidige gangbare maatschappelijke criteria. Daarbij zijn beide fondsen politiek-bestuurlijk sensitief: dat wil zeggen dat afwegingen bij gevoelige dossiers helder worden gemaakt en rekening wordt gehouden met bij dergelijke dossiers gehanteerde specifieke beleidslijnen van de Aandeelhouders. Indien noodzakelijk kan vanuit de aandeelhouders worden bijgestuurd via de periodieke evaluatie.
4	PvdD- Ines Kostic	11a	Mw. Pels e.a.	Brief GS inz. Uitvoering Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds 2e tranche.	1. "Versterking van de culturele sector wordt in de 1 e tranche uitgewerkt door de oprichting per 1 juli van CultuurHerstel - coaching en begeleiding van culturele organisaties door ervaren professionals bij het ontwikkelen van (nieuwe) businessplannen." Is dit initiatief besproken met een diverse vertegenwoordiging van de sector en was dit een wens van de sector zelf? 2. "Daarom hebben wij een adviesbureau opdracht	1. CultuurHerstel is een initiatief is van de Amsterdamse Kunstraad samen met het Amsterdamse Fonds voor de Kunst (AFK). Met een groep culturele instellingen, vertegenwoordigers van banken en de initiatiefnemers zijn in de zomer van 2020 bijeenkomsten geweest over hoe de instellingen geholpen kunnen worden om uit de crisis te komen en om de vraag/problematiek aan te scherpen.

Technische vragen cie EFB 14-06-2021>

nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					gegeven om kritisch naar deze aanpak te kijken en om met voorstellen voor verbetering te komen.” In EFB hebben wij gedeputeerde Pels gevraagd of ze in de opdracht mee kan geven dat er extra rekening wordt gehouden met het bereiken van kwetsbare groepen (minder sociaal – en kapitaalkrachtige eigenaars), aangezien zij steunpunten en financieringsmogelijkheden juist het minst weten te vinden. Komt daar inderdaad aandacht voor? 3. “Op bedrijventerreinen worden ook vaak grotere ontwikkelingen op het gebied van de energietransitie, circulaire economie en digitale economie opgezet. Een goed voorbeeld is het oprichten van een energievoorzieningscoöperatie, het opzetten van een smart grid, de aanleg en werking van lokale/regionale energiebedrijven. Om deze processen in werking te zetten, hebben ondernemers en ondernemersverenigingen vaak een garantstelling nodig van een betrouwbare partij om de financiering rond te krijgen. De provincie wil dit stimuleren en onderzoekt welk financieel instrument geschikt is om grote, collectieve en regionale projecten voldoende zekerheid te geven zodat deze worden opgestart.” Dit is een vorm van ondersteuning door provincie van	Als basis hiervoor diende het onderzoek van McKinsey naar de impact van Covid-19 op de Amsterdamse culturele sector en de gevolgen op middellange en lange termijn. Provincie Noord-Holland en Gemeente Amsterdam zijn vanaf oktober 2020 betrokken. De afgelopen maanden is het initiatief gepresenteerd en besproken tijdens verschillende bijeenkomsten vertegenwoordigers van de culturele sector. 2. In het eerste deel van het onderzoek wordt in beeld gebracht waarom woningeigenaren hun woning niet willen of kunnen verduurzamen. Dat kan gaan over niet weten welke maatregelen het beste passen bij de woning, onzekerheid over of maatregelen wel worden terugverdiend, opzien tegen al het gedoe, maatregelen niet kunnen of willen betalen, niet weten welke financieringsoplossingen er zijn en hoe men deze kan aanvragen. Hierbij gaat

Technische vragen cie EFB 14-06-2021>

nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					een bedrijf/ondernemer. Zijn er bepaalde bedrijven uitgesloten, zoals bedrijven die zich bezig houden met biomassa (uit hout/mest)? 4. De provincie heeft uitgesproken biodiversiteitscrisis en klimaatcrisis in samenhang aan te pakken. Welke concrete voorwaarden voor duurzaamheid en bescherming van biodiversiteit worden opgenomen in dit traject? 5. Circulaire projecten zijn een mooi doel, maar soms vallen vervuilende producten/initiatieven er ook nog onder. Zoals de inzet van bokashi: https://www.nhnieuws.nl/nieuws/284165/gemeente-verspreidt-vervuild-bokashi-door-de-wijken. Er blijkt plastic en blik in bokashi te zitten dat dus in het milieu wordt verspreid. Dit breekt uiteindelijk in zeer kleine schadelijke stukjes, en gaat in praktijk nooit meer weg. Zo zijn er meer goed bedoelde, maar in praktijk niet schone voorbeelden. Zijn er straks concrete voorwaarden opgenomen voor circulaire economie initiatieven, om dit soort zaken te voorkomen?	het om alle doelgroepen dus ook om mensen die het geld niet hebben en financieringsmogelijkheden minder goed weten te vinden. In het tweede deel van het onderzoek worden de belangrijkste bestaande financieringsmogelijkheden in beeld gebracht, wordt nagegaan of hiermee het financieringspalet volledig is en worden aanbevelingen gedaan voor eventueel nieuwe instrumenten en verbetering van bestaande instrumenten. 3. Het financiële instrument dat wij nu voor ogen hebben is gericht op bedrijventerreinen, niet op individuele bedrijven. Een voorwaarde die wij waarschijnlijk willen stellen is dat de aanvraag moet worden gedaan door bedrijvenverenigingen of samenwerkingsorganisaties. 4. De hoofddoelstelling die de Staten hebben meegegeven is het verzachten van de negatieve effecten van de uitbraak van het Coronavirus en dit te

Technische vragen die EFB 14-06-2021>

[illegible]

Rondvraag Commissie EFB 14 Juni 2021 voor Commissaris van de Koning Arthur van Dijk

Reactie richting de transitiecommissie op voorstel versterkte MRA-samenwerking

Op respectievelijk 22 maart en 22 april lag het voorstel van de transitiecommissie over MRA-samenwerking voor in de Commissie Economie, Financiën en Bestuur. Hierbij werd de commissie gevraagd om aandachtspunten mee te geven voor de verdere bespreking van dit voorstel in de regiegroep.

Op 25 mei kwam de transitiecommissie met een nieuwe brief, waarin onder andere verwezen werd naar de reacties van de Raden en Staten. Als reactie van de Provinciale Staten van Noord-Holland is hier de brief van Gedeputeerde Staten van 15 april gepubliceerd, die bestaat uit een reactie op de bespreking in EFB van 22 maart¹. De brief van Gedeputeerde Staten bevat geen overzicht van de aandachtspunten die de commissie heeft meegegeven. Daarnaast is deze brief opgesteld op 15 april, terwijl het voorstel nog een keer uitgebreid besproken is in de commissie op 22 april.

In het “Overzicht ingekomen wensen en opvattingen voorstel transitie MRA” wordt ook slechts één keer een wens genoemd van Noord-Holland, tegenover bijvoorbeeld negentien wensen van onze zusterprovincie Flevoland. Zo wordt bijvoorbeeld onze suggestie om agenda’s en notulen van ambtelijke en portefeuillehoudersoverleggen op voorhand ter kennisgeving op te sturen nergens genoemd.

Naar aanleiding van deze publicaties willen wij graag enkele vragen stellen aan de portefeuillehouder:

- In hoeverre zijn de aandachtspunten van de commissie uitgedragen richting de transitiecommissie? Kunt u aangeven waarom de aandachtspunten van de provincie Noord-Holland nauwelijks terug komen in de samenvatting?

Antwoord: *De aandachtspunten van de commissie zijn welzeker uitgedragen richting de transitiecommissie. Het feit dat de CdK zelf deel uitmaakt van deze transitiecommissie, draagt er aan bij dat de inbreng van de provincie Noord-Holland op een constructieve manier wordt meegenomen. Het feit dat de aandachtspunten van de provincie Noord-Holland weinig terug kwamen in dit ambtelijke document van het MRA-bureau, zegt op zichzelf niet veel.*

- Op welke manier is de bespreking van het voorstel op 22 april verwerkt in de reactie van Noord-Holland op het voorstel, aangezien de brief geschreven is voor deze bespreking?

Antwoord: *De brief van GS van 15 april 2021 was bedoeld om aan de Staten de visie van het College op het voorstel van de transitiecommissie duidelijk te maken, hetgeen behulpzaam kon zijn bij de tweede bespreking in de commissie van 22 april. Deze brief is ook naar het MRA-bureau gezonden, samen met het verslag van de commissievergadering van 22 april.*

- Is de portefeuillehouder bereid de relevante aandachtspunten van de provincie Noord-Holland, zoals geuit in de commissie EFB, nogmaals onder de aandacht van de transitiecommissie te brengen met het verzoek deze nadrukkelijker te betrekken bij en te benoemen in hun reactie?

Antwoord: *Jazeker.*

¹ <https://www.metropoolregioamsterdam.nl/metropool-van-grote-klasse/>

Rondvraag portefeuille dhr. Van Dijk en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden

Wij hebben twee verduidelijkende vragen naar aanleiding van de zeer goede vragen van collega Wagelaar over de MRA en de transitiecommissie.

Vraag 1

De huidige structuur van MRA biedt weinig kansen aan PS om directe input te leveren. Veel gaat via via, en we zijn van o.a. CvdK afhankelijk dat hij onze punten inbrengt. Het is daarom extra belangrijk dat we bij gemeenschappelijke aangelegenheden zoals MRA precies weten wat o.a. CvdK namens ons inbrengt en dat we echt onze punten als commissie terugzien. Daarom spijtig dat onze punten niet in het genoemde “[Overzicht ingekomen wensen en opvattingen](#)” zijn meegenomen.

In de antwoorden aan collega Wagelaar staat dat dat ‘op zichzelf niet veel zegt’ en dat via de CvdK de inbreng van Noord-Holland ‘op een constructieve manier’ wordt meegenomen. **Maar we willen zelf ook terug kunnen lezen welke concrete punten zijn ingebracht namens de commissie** (ook als het gaat om andere onderwerpen waarbij GS namens ons inbreng moet leveren).

Kan GS daar in het vervolg voor zorgen door met ons een lijst aan punten te delen die namens de commissie zijn ingebracht?

Vraag 2

Wij hebben in de commissie heel concreet minstens de volgende vijf punten ingebracht:

1. de noodzaak voor meer transparantie (alle MRA-stukken, inclusief verslagen van vergaderingen online openbaar, zoveel mogelijk livestream);
2. de mogelijkheid om te experimenteren met nieuwe democratische tools zoals burgerberaden
3. bij de kernwaarden en uitwerking beter mee te nemen het begrip van brede welvaart en economie binnen ecologische grenzen, en bijdrage aan bestrijding van biodiversiteitscrisis en klimaatcrisis (punten die ook deels door GL werden gemaakt);
4. extra platform voor duurzaamheid en ecologie en horizontaal over andere platforms heen.
5. meer directe zeggenschap voor volksvertegenwoordigers;

Terwijl in het MRA-stuk “Overzicht ingekomen wensen en opvattingen” soms tot in detail input van gemeenten wordt opgenomen, zien we bijna geen van de bovenstaande fundamentele punten terug.

Begrijpen we goed uit de beantwoording van de vragen van collega Wagelaar, dat zulke punten uit de commissie inderdaad nog onder de aandacht worden gebracht van de transitiecommissie, zodat zij het mee kunnen nemen in hun reactie?

Rondvraag portefeuille dhr. Van Dijk en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden

Wij hebben twee verduidelijkende vragen naar aanleiding van de zeer goede vragen van collega Wagelaar over de MRA en de transitiecommissie.

Vraag 1

De huidige structuur van MRA biedt weinig kansen aan PS om directe input te leveren. Veel gaat via via, en we zijn van o.a. CvdK afhankelijk dat hij onze punten inbrengt. Het is daarom extra belangrijk dat we bij gemeenschappelijke aangelegenheden zoals MRA precies weten wat o.a. CvdK namens ons inbrengt en dat we echt onze punten als commissie terugzien. Daarom spijtig dat onze punten niet in het genoemde “[Overzicht ingekomen wensen en opvattingen](#)” zijn meegenomen.

In de antwoorden aan collega Wagelaar staat dat dat ‘op zichzelf niet veel zegt’ en dat via de CvdK de inbreng van Noord-Holland ‘op een constructieve manier’ wordt meegenomen. **Maar we willen zelf ook terug kunnen lezen welke concrete punten zijn ingebracht namens de commissie** (ook als het gaat om andere onderwerpen waarbij GS namens ons inbreng moet leveren).

Kan GS daar in het vervolg voor zorgen door met ons een lijst aan punten te delen die namens de commissie zijn ingebracht?

Antwoord: Op zichzelf is dat mogelijk, door bijvoorbeeld het verslag van de commissie, vergezeld gaande van een kort overzicht met de aandachtspunten die tijdens de vergadering gewisseld zijn, in de voorbereiding op een MRA-vergadering aan te reiken aan het ondersteunende MRA-bureau. Zo ontving het MRA-bureau het verslag van de commissievergadering waarin het voorstel van de transitiecommissie werd besproken.

Vraag 2

Wij hebben in de commissie heel concreet minstens de volgende vijf punten ingebracht:

1. de noodzaak voor meer transparantie (alle MRA-stukken, inclusief verslagen van vergaderingen online openbaar, zoveel mogelijk livestream);
2. de mogelijkheid om te experimenteren met nieuwe democratische tools zoals burgerberaden
3. bij de kernwaarden en uitwerking beter mee te nemen het begrip van brede welvaart en economie binnen ecologische grenzen, en bijdrage aan bestrijding van biodiversiteitscrisis en klimaatcrisis (punten die ook deels door GL werden gemaakt);
4. extra platform voor duurzaamheid en ecologie en horizontaal over andere platforms heen.
5. meer directe zeggenschap voor volksvertegenwoordigers;

Terwijl in het MRA-stuk “Overzicht ingekomen wensen en opvattingen” soms tot in detail input van gemeenten wordt opgenomen, zien we bijna geen van de bovenstaande fundamentele punten terug.

Begrijpen we goed uit de beantwoording van de vragen van collega Wagelaar, dat zulke punten uit de commissie inderdaad nog onder de aandacht worden gebracht van de transitiecommissie, zodat zij het mee kunnen nemen in hun reactie?

Antwoord: Het traject dat nu loopt, richt zich vooral op het verbeteren van de onderlinge bestuurlijke samenwerking in de MRA, en is dus niet specifiek bedoeld om nieuwe inhoudelijke gezichtspunten te formuleren, bijvoorbeeld ten aanzien van klimaat en duurzaamheid. De MRA Agenda 2.0, die in april 2020 is gepubliceerd, blijft daarvoor het gezamenlijke inhoudelijke koersdocument. De noodzaak voor meer transparantie en directe betrokkenheid van raadsleden en Statenleden (en ook burgers) is ook door andere MRA-partners ingebracht en zal betrokken worden bij de uitwerking van de

samenwerkingsafspraken. Daarbij geldt wel als randvoorwaarden dat niet gestreefd wordt naar een formalisering van de huidige MRA tot een bestuurslaag. Daarnaast is het minder praktisch om te werken aan voorstellen die pas geconcretiseerd kunnen worden na wetgeving door het Rijk.

Verslag concept

Statencommissie Economie, Financiën en Bestuur

Datum	:	14 juni 2021
Commissievoorzitter (plv.)	:	mw. S. Doevendans
Commissiegriffier	:	mw. M. de Zwart
Telefoonnummer/e-mail	:	zwartm@noord-holland.nl

Aanwezig:		
	Commissievoorzitter	mw. S. Doevendans
	Commissiegriffier	mw. M. de Zwart
5	Leden van de commissie	FvD --
		GL dhr. J. Dulfer, dhr. G. Zaal
		VVD dhr. G. Hartog, mw. M. van Meerten, mw. G. van Geffen
		D66 mw. L. Gonggrijp, dhr. E. Kanik, mw. A. Kapitein
10		PvdA dhr. J. Carton, dhr. T. Wagelaar
		PVV mw. I. Bezaan
		SP mw. A. de Groot, dhr. W. Hoogervorst
		CDA dhr. D. Heijnen, mw. C. Kuiper
		JA21 dhr. G. Kohler
15		PvdD Ines Kostic, dhr. F. Zoon
		50plus dhr. M. van Dregt
		CU dhr. M. Klein
		DENK dhr. S. Koyuncu, dhr. E. Mangal
		Fractie Baljeu --
20	College van GS	mw. Pels, dhr. Stigter, mw. Zaal
	Afwezig	dhr. Van Dijk (CdK), dhr. R. Dekker, mw. J.
	Vastenhouw (FvD)	
	Notulist	Money Penny/H. Mutsaerts
25		

Agenda

- 30 1. Opening en mededelingen
2. Vaststelling van de agenda, verslag van de vorige vergadering, strategische agenda en moties- en toezeggingenlijsten
 - 2.a. Vooruitblik op de komende vergadering(en) a.d.h.v. strategische agenda
- 35 3. Inspreekhalftuur over onderwerpen die niet op de agenda staan maar wel tot de portefeuille van de commissie behoren

Pagina 2

4. A-agenda Algemeen
 - 4.a. Voordracht jaarstukken 2020
 - 4.b. Voordracht Kaderbrief 2022
- 40 5. Rondvraag portefeuille dhr. Van Dijk en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa
6. A-agenda Economie, Arbeidsmarkt en Onderwijs, Bestuur, Interbestuurlijk Toezicht en Europa (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Zaal)
 - 6.a. Voordracht provinciale deelname in Regionale Ontwikkelingsmaatschappij
- 45 7. B-agenda Economie, Arbeidsmarkt en Onderwijs, Bestuur, Interbestuurlijk Toezicht en Europa (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Zaal)
 - 7.a. Arbeidsmarkt en onderwijs: Brief GS aan PS inzake afhandeling motie 184/2020, investeren in stageplekken voor Noord-Hollandse jongeren
 - 7.b. Bestuur: Afdoen motie 177 inzake maatwerkdemocratie met vaststelling agenda bestuurlijke vernieuwing en participatie door GS
- 50 8. Rondvraag portefeuille mw. Zaal en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa
9. A-agenda IPO, ICT en Data en subsidies algemeen (gedeputeerde Stigter)
 - 9.a. ICT: Voordracht geactualiseerde datastrategie 2021–2023
- 55 10. Rondvraag portefeuille dhr. Stigter en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa
11. B-agenda Financiën, Cultuur en Erfgoed, Sport, Personeel en Organisatie en Inkoop (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Pels)
 - 11.a. Brief GS inzake uitvoering Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds 2^e tranche
 - 60 11.b. Vrijwilligers: Brief GS aan PS inz. afdoen motie 155–2020 ‘Ondersteuning provinciale vrijwilligers in coronatijden’ (B-agenda EFB 14–6–2021; alleen bij voldoende tijd zal dit punt behandeld worden, zo niet dan wordt het verschoven naar EFB 6 september 2021)
- 65 12. Rondvraag portefeuille mw. Pels en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa
13. Sluiting
14. C-agenda Economie, Arbeidsmarkt en Onderwijs, Bestuur, Interbestuurlijk Toezicht en Europa (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Zaal)
 - 14.a. Brief GS aan PS inz. Jaarverslagen 2020 adviescommissies detailhandel (C-agenda EFB 14–6–2021)
 - 70 14.b. Europa: Brief GS aan PS inz. Rapportage over 2020 van de Europastrategie 2017–2021 (C-agenda EFB 14–6–2021)
 - 14.c. Arbeidsmarkt en Onderwijs: Brief GS aan PS inz. Informatie agenda werkambassadeur (C-agenda EFB 14–6–2021; het ligt in de bedoeling om
75 voorafgaande aan de commissie EFB een technische briefing te laten houden door de werkambassadeur; op de agenda EFB van 6–9–2021 staat ook de actualisatie van de ec. agenda waarvan de visie arbeidsmarkt en onderwijs deel uitmaakt; deze brief kunt u dan betrekken bij die behandeling).
 - 14.d. Breedband: Brief GS aan PS inz. Stand van zaken snel internet (C-agenda EFB 14–
80 6–2021; u kunt de brief betrekken bij de actualisatie van de economische agenda waarvan behandeling voorzien is in EFB van 6–9–2021)
 - 14.e. Economie: De Kop Werkt! vaststellen Jaarrapportage 2020 (C-agenda EFB 14– 6–2021)

- 85 14.f Leefbaarheid, Gezondheid en Milieu: Ingekomen mail Datacenters Hollands Kroon (C-agenda NLG –leidend– en RWK 07-06-2021 en C-agenda EFB 14- 06-2021)
- 14.g Bestuur: Digitale mogelijkheid indienen ondersteuningsverklaring referendum (C-agenda EFB 14-6-2021)
- 14.h Economie: Brief GS aan PS inz. Mid-term evaluatie Innovatiefonds Noord-Holland (C-agenda EFB 14-6-2021)
- 90 14.i Antwoorden n.a.v. de discussienotitie van de PvdA Noord-Holland over verdozing
- 14.j Datacenters: Brief GS aan PS inz. Eerste deelbesluit Wob-verzoek Telegraaf inzake datacenters (C-agenda RWK, NLG 7-6-2021 en EFB 14-6-2021)
15. C-agenda Financiën, Cultuur en Erfgoed, Sport, Personeel en Organisatie en Inkoop (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Pels)
- 95 15.a Cultuur: Brief GS aan PS inz. Cultuurconvenant 2021-2024 Ministerie van OCW – MRA (C-agenda EFB 14-6-2021)
- 15.b Erfgoed: Brief GS aan PS inz. Actualisatie provinciaal erfgoedregister:
- 15.c Inkoop: Brief GS aan PS inz. vastgesteld Inkoopbeleid 2021-2024 (C-agenda EFB 14-6-2021)
- 100 15.d Motie 41 Noodfonds: Brief GS aan PS inz. Uitnodiging aan gemeenten tot voorstel propositie noodfonds sociale infra voorjaar 2021 (C-agenda EFB 14- 6-2021)
- 15.e Circulaire Economie: Wijziging en vaststelling subsidieplafond 2021 uitvoeringsregeling subsidie kleinschalige activiteiten circulaire economie Noord-Holland 2020 (C-agenda EFB 14-6-2021)
- 105 15.f Conceptverslag Rekeningencie provincie N-H 04032021
- 15.g Stolpboerderijen: Brief GS aan PS inz. Voortgang Noord-Hollandse Waarderingskaart voor Stolpboerderijen (C-agenda EFB 14-6-2021)
- 15.h Archeologie/IBT: Brief aan PS over interbestuurlijk toezicht op archeologie (C-agenda EFB 14-6-2021; over dit onderwerp zijn ook schriftelijke vragen door de hr.
- 110 Kanik D66 gesteld 48-2021)
16. C-agenda IPO, ICT en Data en Subsidies algemeen (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Stigter)
- 16.a IPO: Brief GS inz. Kadernota 2022 van het IPO (C-agenda alle commissies: zie ook mogelijkheid tot reageren in nieuwsbrief van 26 mei 2021 en hieronder)
- 115 17. C-agenda Openbare orde en Veiligheid, Integriteit, Internationale betrekkingen, Public Affairs, Communicatie, Concern control, Juridische Zaken, Archief, PS- en GS zaken (EFB onderwerpen portefeuille CvdK Van Dijk)
- 17.a Mensenrechten: Brief over mensenrechten schendende doen en laten van de Nederlandse regering (C-agenda EFB 14-6-2021)
- 120 17.b MRA: Brief transitiecommissie MRA inz. resultaten consultatie en vervolgproces transitie MRA (C-agenda EFB 14-6-2021)
18. C-agenda Algemeen
- 18.a Randstedelijke Rekenkamer: Eindrapport Opvolging aanbevelingen 2021 (C-agenda NLG en RWK 7-6 en EFB 14-6)
- 125 18.b Randstedelijke Rekenkamer: Conceptverslag van de vergadering van de programmaraad Randstedelijke Rekenkamer van 22 april 2021
- 18.c MRA: Maandelijks MRA Raads- en Statenleden Bericht – editie 49 (C-agenda NLG en RWK 7-6-2021 en EFB en M&B 14-7-2021)
- 18.d MRA: Persbericht – MRA doet nieuwe kabinet aanbod voor nationaal herstel uit coronacrisis (C-agenda alle commissies juni 2021)
- 130

135

140

145

150

155

160

165

170

Agenda

1. Opening en mededelingen

175 De **voorzitter** opent de – eerste hybride – commissievergadering om 13.15 uur en heet alle aanwezigen zowel in de Statenzaal als via Teams, welkom. Dhr. Van Dijk (CdK) heeft zich afgemeld, evenals dhr. Dekker (FvD) en mw. Vastenhouw (FvD).

2. Vaststelling van de agenda, verslag van de vorige vergadering, strategische agenda en moties- en toezeggingenlijsten

180 De **voorzitter** constateert dat de agenda, het verslag van de vergadering van 22 april 2021, de lijst van moties en toezeggingen en de strategische agenda ongewijzigd worden vastgesteld.

2.a. Vooruitblik op de komende vergadering a.d.h.v. strategische agenda

185 De **voorzitter** meldt dat voorafgaande aan de volgende commissievergadering op 6 september twee technische briefings plaatsvinden over De Stelling van Amsterdam van 11.30 tot 12.15 en daarna een gesprek met de werkambassadeur van 12.15 tot 13.00. Op de agenda staan onder voorbehoud van tijdige aanlevering een geactualiseerd uitvoeringsprogramma Economie(incl. visie arbeidsmarkt en onderwijs en hoogwaardige digitale verbindingen), de voortgangsrapportage Weerbaar Noord-Holland, informatie over de resterende gelden van het
190 Noodfonds, de Kadernotitie Europastrategie, conceptversie Datacenterstrategie en een concept van de samenwerkingsagenda en afspraken MRA.

3. Inspreekhalftuur over onderwerpen die niet op de agenda staan maar wel tot de portefeuille van de commissie behoren

195 De **voorzitter** meldt dat zich geen sprekers hebben aangemeld.

4. A-agenda Algemeen

4.a. Voordracht jaarstukken 2020

Mw. **Kapitein** (D66) steunt de voordracht, heel comfortabel dat het afgelopen jaar sprake was van een robuuste financiële situatie. Nog een paar vragen en opmerkingen. Goed dat de
200 onderbesteding van € 111 miljoen in 2019 is teruggebracht tot € 47 miljoen in 2020, een hele grote verbetering. Bij de actuele begrotingen treden wel grote verschillen op maar opmerkelijk genoeg veel minder tussen de ontwerpbegroting en de realisatie. Het afgelopen jaar was er een grote onderbesteding op het opleidingsbudget mede door corona. Gezien de
205 ambities voor de datastrategie zullen opleidingen van medewerkers op dit gebied heel nuttig zijn. Icoonprojecten living labs: in 2020 waren er 0 projecten. Dank aan het college voor het toezenden van de geactualiseerde jaarrekening met daarin meer cijfers van verbonden partijen, hoewel van een aantal OD's de cijfers ontbreken terwijl die vorige week wel behandeld zijn in de commissie NLG. De reden voor het ontbreken is volgens het college dat
210 deze nog niet beschikbaar zijn, maar juist voor verbonden partijen moet de informatievoorziening in de P&C-cyclus compleet zijn, zeker als de cijfers beschikbaar zijn.

Dhr. **Hartog** (VVD) sluit zich aan bij D66. Enige aanvullende opmerkingen. De accountant heeft in het verslag van bevindingen nogal wat opgemerkt over tekortkomingen bij ICT en dat was
215 ook in de managementletter eind vorig jaar al het geval. De opmerkingen zijn niet helemaal opgevolgd. De accountant kijkt naar de ICT-omgeving als een platform waarop hij zijn werkzaamheden moet verrichten, maar als hij tekortkomingen ziet in beveiliging en processen, dan wordt hier geen volledig beeld van geschetst en kunnen er meer zaken ontbreken of misgaan waarover de accountant niet rapporteert. Heeft het college extra gelden
220 nodig voor het waarborgen van de veiligheid van de systemen? Een tweede advies van de accountant is het maken van fysieke back-ups, maar dat advies is niet opgevolgd omdat dat volgens de organisatie een achterhaalde methode is. Graag een reactie.

Mw. **Bezaan** (PVV) heeft nog een vraag over nr. 123 en het antwoord van het college over het
225 tegengaan van racisme, discriminatie en het stimuleren van deelname door LHBTQ binnen de inclusieve sport. Er worden echter geen specifieke maatregelen genomen om antisemitisme te bestrijden. Graag een reactie.

230 Dhr. **Heijnen** (CDA) geeft complimenten voor verbetering van de leesbaarheid en voor de lagere onderbesteding. Verwacht wordt dat de aanbevelingen van de accountant voor de ICT-omgeving spoedig worden uitgevoerd.

235 Dhr. **Zoon** (PvdD) heeft vorig jaar een motie over de monitor Brede Welvaart teruggenomen, omdat de gedeputeerde hierop zou terugkomen, maar helaas is hierover weinig terug te lezen in de jaarrekening. In de provincies Limburg en Noord-Holland worden – hoewel deze absoluut niet met elkaar te vergelijken zijn – dezelfde onder accountants gangbare foutmarges bij afwijkingen en onregelmatigheden toegepast. Het is prima om eerst de onderzoeken daarnaar af te wachten, maar het is goed om te onderzoeken of de provincie kan leren van de situatie in Limburg om hetzelfde in Noord-Holland te voorkomen

240 Dhr. **Dulfer** (GL) stelt de leesbaarheid en transparantie van de jaarstukken op prijs en data komen tijdig boven water. Betekent dit dat men op een aantal punten de controle kan versoepelen zodat de organisatie meer tijd kan besteden aan de uitvoering? De halvering van de onderbesteding – zelfs in het coronajaar 2020 – wordt zeer gewaardeerd. Betreft het een
245 incidentele daling of zijn er aanwijzingen voor een structurele ontwikkeling? De zorgen van andere fracties over ICT worden gedeeld.

Dhr. **Klein** (CU) is blij met de vermindering van de onderbesteding en vergroting van de leesbaarheid van de jaarstukken. Vanwege ambtelijke capaciteit die elders is ingezet, is een
250 aantal zaken niet uitgevoerd, zoals bij de regionale economie waar capaciteit is ingezet voor de datastrategie en bij de OD's was door de verhoogde inzet op het dossier Tata Steel het niet mogelijk inzet te plegen voor digitalisering van de vergunningverlening. Hoe wordt ervoor gezorgd dat dit volgend jaar wel goed gaat?

255 Dhr. **Carton** (PvdA) vindt het van belang om de ICT-zaken zo snel mogelijk in het komende jaar op orde te brengen. Hij sluit aan bij de vraag over de belasting van de organisatie. Komen de kaders voor de rechtmatigheidstoets die GS de volgende keer moeten opstellen, terug in PS? Fijn dat de inspanningen door het programma financiële hygiëne ertoe hebben geleid dat de onderbesteding terugloopt.

260 Dhr. **Hoogervorst** (SP) is blij dat de jaarcontrole dit jaar soepel is verlopen, complimenten hiervoor. Is de lagere onderbesteding te danken aan efficiënter werken of aan een samenloop van omstandigheden? Niet alle verbonden partijen dienen hun cijfers tijdig in bij de provincie, maar het is belangrijk om deze wel allemaal in de jaarrekening 2020 op te nemen en niet te
265 verschuiven naar de jaarrekening 2021, want dan loopt men altijd een jaar achter. De budgetten Infrastructuur worden steeds schraler, hoe gaan GS dit oplossen? Kan de gedeputeerde een denkrichting meegeven voor de discussie op korte termijn over het oplossen de problemen?

270 Gedeputeerde **Pels** meldt dat de organisatie het afgelopen jaar veel werk heeft verzet om de grote opgave op orde te krijgen. De verschillen tussen de primaire begroting en de jaarrekening vallen mee, maar er kunnen wel grote verschillen ontstaan door de actualisatie en wijzigingen tussendoor, de oorzaak daarvoor was planningsoptimisme. Bij de eerste begrotingswijziging werden heel veel plannen meegenomen naar het nieuwe jaar maar de
275 capaciteit is ontoereikend om deze plannen allemaal uit te voeren. Dit resultaat is niet

incidenteel, hoewel er altijd uitzonderingen kunnen blijven bestaan zoals bij mobiliteit. In gesprekken met budgethouders wordt gefocust op het realiseren van plannen zodat de onderbesteding voorkomen wordt. Financiële hygiëne staat ook dit jaar nog op de agenda om er zeker van te zijn dat alle processen goed lopen en de focus en verwachtingen zijn ingebed in de organisatie, zodat uiteindelijk zelfs minder (incidentele) inzet nodig is. Er zijn vanwege corona ondanks de beleidsindicatoren nul icoonprojecten/living labs gerealiseerd in 2020 mede omdat capaciteit ingezet moest worden voor de overgang van de oude naar de nieuwe actieagenda. De cijfers van de OD's zijn beschikbaar en zullen alsnog worden opgenomen in de jaarrekening 2020. Het voorkomen van racisme en discriminatie geldt in zijn algemeenheid voor alle gronden waarom iemand wordt uitgesloten, daarom bestaat er geen specifiek beleid voor antisemitisme. Monitor brede welvaart in combinatie met de indicatoren: dit is een ingewikkeld proces, maar er wordt gewerkt aan het verzamelen van voldoende data om aan te tonen waarop de indicatoren gebaseerd zijn. In de begroting 2022 komt al een aantal indicatoren terug, hoewel het nog even duurt voordat deze ook in de jaarrekening zichtbaar zijn, dat zal wel zo zijn in de jaarrekening 2022. Door gebrek aan kwalitatief personeel moeten er bij de Milieudiensten keuzes gemaakt worden, vandaar de keuze om op Tata Steel in te zetten. Met PS zal het rechtmatigheidskader worden besproken. Getracht wordt om alle cijfers van verbonden partijen al in de eerste versie van de jaarrekening op te nemen, maar in ieder geval in de tweede versie. Als verbonden partijen niet tijdig hun cijfers aanleveren, dan kan hier weinig druk op worden gezet, maar hier bestaat veel aandacht voor. Financiën mobiliteit/infrastructuur is een belangrijke prioriteit (in deze periode de derde naast financiële hygiëne en onderbesteding) en vormt onderwerp van gesprek met gedeputeerde Olthof om ervoor te zorgen dat de mobiliteitsvraagstukken en investeringen toekomstbestendig zijn en dat duidelijk wordt wat de effecten zijn van de huidige agenda. Dit wordt voor PS inzichtelijk gemaakt zodat men daar gezamenlijk besluiten over kan nemen.

Gedeputeerde **Stigter** meldt over het ICT-beheer dat de adviezen van de auditoren onderdeel uitmaken van de versterking van het ICT-beheer en intussen zijn alle verbeterpunten al opgepakt. Medio deze zomer vindt een toets plaats om zekerheid te krijgen over de aanpak. Er zijn niet meer middelen nodig. Continu wordt ingezet op het waarborgen van de veiligheid van de systemen door penetratietesten, scans en sinds kort wordt door ethische hackers gecontroleerd of de veiligheid van de systemen optimaal is. Er worden geen fysieke back-ups meer gemaakt, dat is niet meer van deze tijd, maar er vinden wel digitale back-ups plaats, standalone in the Cloud.

Gedeputeerde **Zaal** antwoordt over de capaciteit van de regionale economie dat nu prioriteit is gegeven aan de datacenterstrategie. Het is niet zo dat zaken niet zijn uitgevoerd, maar soms wel met enige vertraging vanwege de prioriteitstelling.

Tweede termijn

Dhr. **Klein** (CU) constateert dat het niet inzetten van de capaciteit wel tot € 1 miljoen onderbesteding heeft geleid, dat lijkt erop dat dingen die men zich wel voorgenomen had, toch niet zijn uitgevoerd.

Gedeputeerde **Zaal** benadrukt dat ook vanwege corona een aantal zaken niet is uitgevoerd.

325 Mw. **Kapitein** (D66) constateert weer een stap vooruit voor een beter inzicht in de uitgaven in de programma's. Hopelijk leiden de extra gelden van het Rijk voor de jeugdzorg tot enige verlichting van de druk op de financiën bij gemeenten. De lasten infrastructuur zullen de komende jaren fors stijgen. Er worden besluiten genomen voor een langere periode dan 4 jaar, maar de horizon in de P&C-cyclus gaat niet verder dan 4 jaar, terwijl het grootste risico bij infrastructuur pas na 4 tot 8 jaar ontstaat. Dit zal een belangrijk onderwerp voor de 330 komende collegeperioden worden en gelukkig werken GS al aan toekomstbestendigheid, ook al gaat de kaderbrief daar niet over. Er wordt door GS en de organisatie hard gewerkt aan het nog relevanter maken van beleidsdoelstellingen en -indicatoren en dat wordt op prijs gesteld. Er zal een praktische suggestie gedaan worden voor versnelling en verbetering van de datastrategie.

335 Dhr. **Carton** (PvdA) gaat akkoord met de kaderbrief, maar de financiële langetermijnontwikkeling van de provincie leidt tot zorgen en daarover wil men in gesprek. Graag een toelichting op de uitwerking van de scenario's en bespreking met PS.

340 Dhr. **Hoogervorst** (SP) sluit zich aan bij deze vraag. Wat zullen de gevolgen zijn voor de cijfers van de coronacrisis en het herstel in relatie tot de begroting 2022? Brexit Adjustment Reserve: volgens GS is de invloed van de provincie op de verdeling en besteding van deze gelden klein, maar hoe komt dit geld dan ten goede aan de provincie?

345 Ines **Kostiç** (PvdD) wil een punt benadrukken, namelijk de noodzaak om breder te reflecteren dan enkel op economische en financiële ontwikkelingen onder ander met behulp van het brede welvaartsbegrip, Earth Overshoot Day en het ecologische tekort. Goed dat GS hiermee aan de slag zijn gegaan want tot en met deze kaderbrief is er over de afgelopen 4 jaren helaas weinig positieve verandering te zien.

350 Dhr. **Heijnen** (CDA) vindt het qua beleid een magere kaderbrief en als wel sprake is van beleid, dan ziet dat met name op de financiering van de ROM en het aanjagen van de economie. Die acties worden ondersteund. Er zijn zorgen over verschuiving van gelden uit de mobiliteitsportefeuille naar andere doeleinden, mede vanwege ontoereikende financiële 355 ruimte om infrastructurele projecten uit te voeren en doordat de kosten van deze projecten door de complexiteit toenemen. Ook ontbreekt aandacht voor cultuur, maar nog steeds staan instellingen op het randje van de afgrond. Wat is de stand van zaken van de restgelden Motie 41 voor € 10 miljoen? Waar kunnen aanvullende financiële of andere middelen van de provincie helpen? Wat zijn voor de provincie de gevolgen op lange termijn van de eindigheid 360 van het eigen vermogen? Er lijkt geen aandacht te zijn voor doelmatigheid, efficiency en lagere kosten en lasten ondanks de verslechtering van het saldo van de meerjarenraming van min € 8 miljoen in 2020 naar min € 30 miljoen in 2025. Waarom is er in de kaderbrief geen aandacht voor het slimmer en doelmatiger inzetten van belastinggeld? Kunnen GS in de begroting het financiële beeld over een termijn van 10 tot 15 jaar schetsen?

365 Dhr. **Klein** (CU) vindt de verhoging van het budget voor de MIT-subsidie prima, maar deze wordt opengesteld voor alle topsectoren. Hoe kan dan nog gestuurd worden op specifieke doelen die belangrijk en relevant zijn voor de provincie of wordt men straks gedwongen tot cofinanciering van allerlei projecten die buiten de eigen beleidsterreinen vallen? Er wordt nu 370 om een verhoging van € 4,56 miljoen per jaar gevraagd terwijl er al € 3 miljoen cofinanciering wordt aangeboden. Men kan zich vinden in de extra gelden voor de uitvoering Actieagenda

Circulaire Economie, ook al gaat deze over de collegeperiode heen. Vanwege de extra risico's ROM wordt er geld gestort in de algemene reserve. Wat is het effect op de reserve cofinanciering voor deze projecten?

375

Dhr. **Koyuncu** (DENK) vindt de slechte financiële situatie bij gemeenten heel ernstig en die situatie erkennen GS ook. GS geven aan dat bepaalde ambities bijgesteld zijn of moeten worden maar er is helaas geen voornemen om hier onderzoek naar te doen, omdat desgevraagd volgens gedeputeerde Loggen gemeenten verantwoordelijk zijn voor hun
380 financiën. Kunnen GS uitleggen waarom zij het verantwoord vinden om geen onderzoek te doen, terwijl een negatieve trend zichtbaar is en steeds meer gemeenten in problemen komen met alle gevolgen van dien voor samenwerkingsprojecten?

Dhr. **Dulfer** (GL) constateert dat er de komende jaren veel onzekerheid bestaat over de eigen
385 inkomsten omdat het nieuwe kabinet nog geen besluit heeft genomen over de provinciale financiën. Daarom is het goed te lezen dat het herstelplan voor de algemene reserves is voltooid en deze zijn weer helemaal op orde, want dat geeft wel zekerheid. De kosten mobiliteit zullen gaan stijgen en dat is altijd zo omdat het complexer wordt en de exploitatiekosten stijgen. De afgelopen jaren zijn veel van de vaste lasten uit incidentele
390 reserves betaald maar lasten horen thuis in de exploitatie, dat leidt tot een duurzame en sluitende begroting voor de komende jaren, maar heeft wel consequenties. Hoe gaan GS dit aanpakken? Dank voor de betere structuur van de doelen, meer in lijn met het coalitieakkoord, maar klopt het dat als PS hiermee akkoord gaan, het op deze manier in de begroting wordt verwerkt? Het gaat niet alleen om de doelen maar ook om de bijbehorende
395 indicatoren, hoe gaan GS met deze indicatoren om, worden PS hierbij betrokken, komen die er in de komende begroting al bij? Bij punt 5 van de doelenboom, het Waddengebied, staat vermeld dat gestreefd wordt naar een balans tussen ecologie en economie, terwijl door het Waddenfonds wordt gesproken over het versterken van ecologie en duurzame economische ontwikkelingen in het Waddengebied, dit is een betere definitie. Waarom is voor verschillende
400 definities gekozen?

Dhr. **Hartog** (VVD) is blij met de kaderbrief, het positieve meerjarenperspectief en de kengetallen over de solide financiën. De algemene reserve is op het gewenste niveau, de weerstandscapaciteit is verbeterd en er zijn voldoende middelen om de investeringen te
405 betalen zonder leningen aan te hoeven gaan. De opmerkingen over de slechte financiële positie van gemeenten, onderbesteding, infrastructuur en het belastinggebied worden gedeeld. Graag worden PS geïnformeerd over concrete ontwikkelingen op het belastinggebied, over de onderbesteding en over de trend bij de financiën van gemeenten. Hoe moet de onderbesteding worden gezien met het oog op inflatie? Er is bij de prognoses rekening
410 gehouden met een lichte inflatie, maar zal dit voldoende zijn? Het Rijk geeft extra gelden aan gemeenten voor de jeugdzorg, maar een aantal gemeenten heeft aangegeven geen acties of pijnlijke ingrepen te ondernemen om een sluitende meerjarenbegroting te realiseren. Wat gaat de provincie doen om deze gemeenten te faciliteren? Kunnen GS de toekomstige
415 infrastructurele ontwikkelingen toelichten vooral met het oog op het knelpunt dat nu is voorzien voor 2028 dat vervangingsinvesteringen en onderhoud nieuwe investeringen in de weg gaan zitten? GS moeten de tussenliggende tijd goed benutten om te onderzoeken aan welke knoppen gedraaid kan worden.

Gedeputeerde **Pels** reageert als volgt. De huidige onzekerheden kunnen moeilijk ingeschat worden, dat geldt ook voor de effecten van de coronacrisis. Wel wordt goed gemonitord wat er bij het Rijk en gemeenten gebeurt en als het nodig is, worden de begroting en bestedingen aangepast. Een nieuw regeerakkoord kan weer effect hebben op de begroting door het wel of niet ter beschikking stellen van middelen. Een ander effect hebben de investeringen in klimaat deze maand. Er is veel in beweging – wellicht wordt dit wel het nieuwe normaal door alle grote opgaven die er zijn – en daarom is goede monitoring gedurende het jaar van groot belang om hierop flexibel in te kunnen spelen en goed naar de planning te kijken. **GS werken eraan om de kosten van de infrastructuur beter inzichtelijk te maken door middel van een financiële perspectiefnota, die overigens over meer onderwerpen gaat dan enkel mobiliteit – zoals klimaat en rekening rijden** – want de afspraken voor 4 jaar hebben effect op langere termijn en daarvoor is inzicht nodig. Het is niet nodig om met een dekkende begroting tot 2040 te komen, maar een toekomstbeeld van de langetermijneffecten van huidige en/of goedgekeurde (infrastructuur-)plannen en projecten met het oog op de onzekere inkomsten biedt zicht op de zekerheden en onzekerheden. **Die perspectiefnota zal met PS gedeeld worden.** Na het verwerken van de doelen komen de indicatoren in beeld zodat met data gestaafd kan worden wat de uitkomst is en welke effecten op termijn bereikt worden. **Het zal helaas niet lukken om PS al voor de zomer te informeren over de indicatoren, dat vindt na de zomer plaats gelijktijdig met de begroting 2022 met een eerste brief over de afwegingen van de indicatoren (gekoppeld aan de brede welvaart) zodat de rekeningencommissie en deze commissie input kunnen geven. Pas bij de begroting 2023 wordt verwacht een finale versie met een volledige integratie van indicatoren voor te kunnen leggen.** Er worden niet minder middelen aan mobiliteit uitgegeven door verschuiving van middelen voor het Nood- en Herstelfonds, maar wel is de reserve kapitaallasten ingezet. De kapitaallasten zijn geactiveerd op de begroting en die komen jaarlijks terug. Er is sprake van hernieuwde aandacht voor cultuur en met motie 41 en het noodfonds 2020 zijn vorig jaar 100 instellingen gesteund. Met gemeenten wordt gesproken over de inzet van de resterende middelen van het Noodfonds voor steun aan culturele instellingen ook in 2021, want de nood houdt nog steeds aan. Het is moeilijk te voorspellen of de nood ook in 2022 nog bestaat, dat is afhankelijk van de beschikbare Rijksmiddelen en het herstel van de sector. De organisatie werkt al zeer efficiënt (het aantal ambtenaren per inwoners is in vergelijking met Zuid-Holland heel laag) en zowel in de reserves als in de exploitatie is volgens het coalitieakkoord ingezet op bezuinigingen. Er is weinig ruimte meer om nog verder in te grijpen. **De vraag over het Waddenfonds zal afgestemd worden met gedeputeerde Loggen en voor de PS-vergadering van 28 juni worden beantwoord.** De situatie is nu financieel robuust en er is geen sprake van grote problemen, maar het is van belang om deze situatie goed inzichtelijk te maken. **Hopelijk wordt het beeld richting begroting steeds stabiel en ontstaat er meer inzicht in wat nodig is van het rekeningresultaat om de risico's in 2020/2021 af te dekken. Zodra de ruimte inzichtelijk is, besluiten PS over de bestemming van het rekeningresultaat.** Wellicht kunnen bij de kaderbrief ideeën en/of moties aan GS worden voorgesteld zodat bij de begroting gezamenlijk kan worden bepaald hoe het rekeningresultaat moet worden bestemd.

Ines **Kostiç** (PvdD) vraagt hoe de indicatoren kunnen worden afgestemd op de brede welvaart in plaats van enkel op de economische groei. Nemen GS het ecologische tekort en het monitoren van de effecten van de pandemie en de noodzakelijke maatregelen om vergelijkbare pandemieën te voorkomen, bij de kaderbrief mee?

Gedeputeerde **Pels** antwoordt dat ongeveer 30% van de indicatoren gekoppeld is aan de monitor Brede Welvaart inclusief de onderdelen ecologie en biodiversiteit, en in de begroting opgenomen want daarover zijn voldoende data beschikbaar. Het voorkomen van een
470 pandemie is eerder een verantwoordelijkheid van de wereld en/of landen en minder van de provincie. Hiervoor wordt doorverwezen naar de inhoudelijke gedeputeerde.

Gedeputeerde **Zaal** stelt voor om hier op een ander moment over door te spreken, bijvoorbeeld bij de Voedselvisie. Met het oog op de gemeentelijke financiën wordt gemeld dat
475 veel gemeenten weer voor een bezuinigingsronde staan en daar maken GS zich ook zorgen over, maar dat is een probleem van het Rijk, want de problemen bij gemeenten zitten vooral op het sociale domein vanwege onvoldoende gedecentraliseerde Rijksmiddelen. Het Rijk erkent dit probleem en stelt nu extra middelen beschikbaar. Het onderzoek bij gemeenten is ook aan het Rijk, want daar ligt de verantwoordelijkheid, mede omdat de problemen in het gehele land spelen en niet alleen in de provincie. Het kan zo zijn dat gemeenten moeten
480 bezuinigen op gezamenlijke projecten met de provincie en dan zal over de gevolgen daarvan het gesprek worden aangegaan. Bij het Rijk wordt voortdurend aangedrongen op het structureel beschikbaar stellen van extra middelen. Het breed in kaart brengen van de problemen en de projecten die gevaar lopen, is een complex materie en daar is het nog te vroeg voor, aangezien nog niet zeker is hoeveel extra gelden het Rijk beschikbaar zal stellen.
485 Bij het Rijk wordt doorlopend aangedrongen op het beschikbaar stellen van structurele middelen. Beoordeeld wordt wat de gevolgen zijn voor de provincie als toezichthouder en daarover is men in gesprek met IPO en BZK. Er is pas reden om gemeenten onder verscherpt toezicht te stellen wanneer een sluitende begroting 2022 ontbreekt, maar dat geldt niet voor het ontbreken van een meerjarig sluitende begroting. In dit geval zal wel het gesprek
490 aangegaan worden. De MIT – een succesvolle regeling voor het mkb – is al twee jaar uitgeput en zelfs overvraagd. Er is al € 3 miljoen voor cofinanciering ingezet, daarbij komt het extra bedrag van € 4,56 miljoen voor cofinanciering. De sturing zit bij het Rijk maar eerder is al input gegeven bij het IPO. Het topsectorenbeleid sluit goed aan bij de ambities en topsectoren in de provincie, namelijk voedsel en water, gezondheid, energie en duurzaamheid. Voor
495 nieuwe aanvragen gelden beperkte selectieprocedures, wie eerst komt, eerst maalt. Het Rijk verdeelt de Brexit-middelen en daar heeft de provincie beperkte invloed op. Wel is er in Brussel en bij het Rijk voor gelobbyd om de middelen zo snel mogelijk uit te keren want de mkb-bedrijven lijden nu schade en niet in de toekomst. Voor de Europese cofinanciering is € 2 miljoen uit de reserve Europese Cofinanciering overgeheveld naar de algemene middelen
500 om meer zekerheid te krijgen voor het weerstandsvermogen dat gevraagd wordt voor de oprichting van de ROM, waarvan de doelstellingen gelijk zijn aan die van de Europese cofinanciering, namelijk mkb en duurzaamheidsprojecten. Bij de doorontwikkeling van de ROM wordt ingezet op het helpen van ondernemers om een betere ontsluiting te krijgen van Europese fondsen, zoals Efra en Kansen voor West.

505

Tweede termijn

Dhr. **Koyuncu** (DENK) vindt het antwoord van GS onbevredigend. Het is een raadsel waarom GS
510 niet overgaan tot het doen van een onderzoek naar de financiële en bestuurlijke problemen bij gemeenten. GS worden nogmaals verzocht om PS te informeren over projecten en ambities die in gevaar komen door de slechte financiële situatie bij gemeenten. Indien nodig, zal een motie worden ingediend.

515 Dhr. **Hartog** (VVD) steunt het standpunt van GS. Waarom is voor DENK het antwoord van GS dat zij deze projecten nog niet kan benoemen, niet voldoende en wordt bedreigd met een motie?

520 Dhr. **Koyuncu** (DENK) is van mening dat het helemaal niet moeilijk is om de problemen in beeld te brengen, want het gaat om een serieus gevaar.

Gedeputeerde **Zaal** meldt dat er pas een risico ontstaat als er geen middelen van het Rijk komen maar het is inmiddels zeker dat deze er wel komen, namelijk € 1,3 miljard waardoor gemeenten weer lucht krijgen. Er bestaat dus op dit moment geen concreet risico voor de samenwerkingsverbanden, dus kunnen die risico's ook niet in kaart worden gebracht.

525

5. Rondvraag portefeuille dhr. Van Dijk en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa

530 Dhr. Van Dijk heeft zich afgemeld voor deze vergadering. De vraag van dhr. Wagelaar (PvdA) over de MRA is schriftelijk beantwoord. Ook de vraag van de PvdD over de MRA wordt schriftelijk beantwoord.

Dhr. **Wagelaar** (PvdA) heeft een aanvullende opmerking over de reeds beantwoorde vraag. Goed dat de CdK de inbreng van de commissie overgebracht heeft aan de transitiecommissie, maar dit is niet controleerbaar omdat de inbreng van de PvdA niet expliciet wordt genoemd in de stukken van de eerste consultatieronde. Verzocht wordt om in de rest van het proces in te zetten op het duidelijk formeel overbrengen van de punten van de PvdA zodat men een actieve rol kan oppakken. Men spreekt niet alleen voor zichzelf, maar ook voor gemeenten en inwoners MRA.

535

540 Ines **Kostiç** (PvdD) sluit zich aan bij de PvdA en verzoekt GS in het vervolg concreet op papier te zetten welke punten precies zijn of worden doorgezet, want dit is de enige manier voor PS om input te leveren. Zijn de 5 suggesties van de PvdD daadwerkelijk ingebracht?

De **voorzitter** meldt dat deze aanvullende vragen schriftelijk beantwoord worden.

545

6. A-agenda Economie, Arbeidsmarkt en Onderwijs, Bestuur, Interbestuurlijk Toezicht en Europa (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Zaal)

6.a. Voordracht provinciale deelname in Regionale Ontwikkelingsmaatschappij

550 Mw. **Gonggrijp** (D66) hoort graag hoe implementatie van kennis wordt geborgd. Hoe kunnen de gemeenten de komende periode blijven bijdragen gezien de huidige financiële problemen? Hoe wordt de controlerende taak van PS, een van de vele partijen, geborgd? Hoe wordt getoetst of de doelstellingen gehaald worden? De opdracht aan de fondsmanagers is 100% revolverendheid met inflatie, maar hoe worden deze uitgangspunten gerealiseerd?

555 Dhr. **Carton** (PvdA) is blij dat alle documenten nu volledig zijn voorgelegd. Er bestaan zorgen over de weerbaarheid van allerlei governance-structuren, subsidieregelingen en fondsen in de provincie. Hoe houden GS grip op al deze processen en wat is de verhouding met gelden uit andere fondsen? Hoe houden GS grip op het bereiken van doelstellingen door de ROM en hoe blijven PS betrokken?

560

Dhr. **Hoogervorst** (SP) is minder positief, omdat het democratische gehalte heel onduidelijk beschreven is. PS is een van de vele partijen, dus welke rol hebben PS bij de uitvoering door de ROM? De bedragen bij elkaar opgeteld komen uit op € 110 miljoen en niet op de totaal beschikbaar gestelde fondsen van € 160 miljoen. De gemeenten in NHN moeten gezamenlijk
565 € 13 miljoen inleggen, maar is dit wel mogelijk? Hoe wordt de besluitvorming van raden verwerkt aangezien de start al is voorzien op 1 juli? Hoe wordt het deel voor ontwikkeling binnen het fondsvermogen dat niet revolverend is, ingezet? Op basis waarvan vindt eventuele samenvoeging van gelijkwaardige fondsen plaats, wanneer vindt dat plaats en wie besluit erover? Het moet inzichtelijk blijven waar het publieke geld aan besteed zal worden. Welke
570 deel van de bedragen komen weer terug naar de provincie?

Ines **Kostiç** (PvdD) deelt de zorgen over de democratische controle. Zijn GS op de hoogte van de klimaat- en biodiversiteitscrisis die elkaar kunnen versterken en gelijktijdig bestreden moeten worden? Er is vrijwel geen aandacht voor biodiversiteit en voorkomen moet worden
575 dat investeringen door de ROM in klimaat de biodiversiteitscrisis verergeren. Zijn GS bereid dit beter te borgen? Door de biodiversiteitscrisis groeien de risico's op pandemieën. Kunnen GS zoveel mogelijk garanderen dat de ROM niet investeert in activiteiten die risico's op pandemieën verhogen? Kunnen GS verzekeren dat er niet zal worden geïnvesteerd in dierproeven en andere vormen van dierenleed?

580 Dhr. **Heijnen** (CDA) is blij met de oprichting van de ROM. Hoewel duurzaamheid belangrijk is, is het goed dat breder naar het mkb en economische belangen gekeken wordt. Waarom wordt in de economische focus vooral een relatie gezien met de topsectoren landbouw, water, voedsel, gezondheid en zorg en veiligheid? Andere sterke sectoren in de provincie, zoals de
585 creatieve industrie, maakindustrie en logistiek krijgen geen focus en lijken buiten de boot te vallen. Het ROM is complementair aan het huidige ecosysteem van economische instrumenten, wat is de visie op langere termijn wanneer deze instrumenten wellicht meer met elkaar vervlochten raken?

590 Dhr. **Klein** (CU) is positief over de ROM en de doelen. De opmerkingen van de PvdD worden ondersteund. Er is geen dekking nodig voor de kapitaalstorting, maar wanneer ziet men de uitgaven van de fondsen terug op de begroting? 't Gooi zet zich in voor de samenwerking met de ROM Regio Utrecht, hoe komt het dat 't Gooi zich op Utrecht richt en waarom is het niet gelukt om deze regio aan boord te krijgen? De MRA-regio zal straks verdeeld zijn over 3
595 verschillende ROM'en.

Mw. **Van Meerten** (VVD) is blij met de focus van de ROM op het innovatief mbk en de VVD zal de voordracht steunen. Na verstrekking van de lening heeft de provincie geen directe sturingsmogelijkheden meer op de investeringen, maar wat kunnen GS dan nog doen om
600 mogelijke schade te beperken? Wat zijn de gevolgen van ontbrekende participatie en bijdragen door gemeenten en gaat dit lastiger worden met het oog op de investeringen? Hoe ziet plan B eruit?

605 Dhr. **Dulfer** (GL) is positief over het voorstel. Het is een goed vehikel de komende jaren voor groen herstel uit de crisis waarmee de provincie kan afstemmen met het Rijk en Europa over beschikbare fondsen die via een ROM lopen. Wat zijn de consequenties voor bedrijven gevestigd in gemeenten die niet kunnen meedoen? Zijn zij uitgesloten van de fondsen of kunnen zij er op andere wijze toch aan meedoen? Hoe denken GS om te gaan met

610 deelnemingen in de toekomst? Lopen die allemaal via de ROM of willen GS de vrijheid behouden om naast de ROM, eigen deelnemingen aan te gaan op eigen voorwaarden?

615 Mw. **Bezaan** (PVV) heeft gemengde gevoelens bij de voordracht, want het ROM bestaat uit twee investeringsfondsen, een transitiefonds voor investeringen in de energietransitie en circulaire economie en een mkb-fonds gericht op groei en innovatie. Waarom worden deze twee fondsen opgericht? Omdat kostbare duurzame innovaties zonder overheidssteun in de startfase niet van de grond komen of als de risico's niet voldoende gedekt kunnen worden en dat mag wat kosten. GS zijn voornemens een kapitaalkrediet van € 40 miljoen beschikbaar te stellen maar met een risico van 30%, ofwel € 12 miljoen. Om risico's te verkleinen wordt ingezet op kwalitatief hoogwaardige fondsmanagers, maar waaraan moet men dan denken?

620 De PVV vindt dat de provincie geen bank moet zijn voor de energietransitie en dat de markt haar werk moet doen. Niettemin zullen deze fondsen er toch komen maar dan moeten zij wel ingezet worden voor de juiste zaken. Daarom dient het transitiefonds zoveel mogelijk gebruikt worden voor noodzakelijke investeringen voor kernenergie. Het uitgangspunt is om iedere 4, 5 jaar de voortgang en exit-strategie op fondsniveau te evalueren. Elke

625 aandeelhouder heeft het recht de bestuursovereenkomst op te zeggen binnen 3 maanden na een periodieke evaluatie. De PVV stelt voor elke 3 jaar te evalueren, gezien het vele belastinggeld dat ermee gemoeid is en mogelijk snelle wijzigingen van de politieke en maatschappelijke realiteit.

630 Dhr. **Kohler** (JA21) is blij met besteding van gelden aan het mkb. Klopt het dat voor elke euro publiek geld er € 3 privaat ingestoken wordt, want daarbij is vaak sprake van allerlei verkapte subsidies waardoor op meerdere wijzen publiek geld wordt geïnvesteerd. Daarom pleit hij voor meer toezicht in de governance-structuur. Wat betekent het precies om als agendalid aan te sluiten? Hoe wordt de Raad van Commissarissen samengesteld? Is dit een taak voor GS

635 of krijgen PS sturingsmogelijkheden (die overigens totaal ontbreken bij PDNH).

Gedeputeerde **Zaal** antwoordt dat € 100 miljoen van de € 160 miljoen voor duurzame transitie is bestemd en € 60 miljoen voor mkb-bedrijven om groen dan wel innovatief investierend uit de crisis te komen. Aan alle (ook kleinere) gemeenten wordt ten behoeve van de ondernemers

640 de mogelijkheid geboden om deel te nemen. Het groene transitiefonds ziet op klimaat en circulaire economie en dat dekt een deel van de biodiversiteitsdoelen af maar niet allemaal. Naast die keuze zijn er ook andere provinciale instrumenten beschikbaar om de biodiversiteit te bevorderen. Het mkb-fonds is breder en is er een no harm-principe opgenomen op uitdrukkelijke wens van GS om geen schade te veroorzaken aan de ambities klimaat en

645 duurzaamheid. Er wordt een aantal sectoren genoemd, maar dat betekent niet dat andere sectoren zijn uitgesloten.

Ines **Kostiç** (PvdD) verzoekt het no harm-principe door ROM ook toe te laten passen op de biodiversiteit.

650

Gedeputeerde **Zaal** meldt dat het gaat om investeringen in duurzame bedrijven in brede zin. Het no harm-principe is uitonderhandeld met andere partijen en daarmee is men uniek in vergelijking met andere mkb-fondsen en instrumenten. Er komt nu een instrument bij dat het ecosysteem compleet maakt en dat is ook nodig om de aansluiting op het Rijk en Europa te borgen want vermoedelijk zal het herstelplan van het Rijk via de ROM's worden

655 geïmplementeerd in de regio's. **GS vinden het verstandig om nu niet in te grijpen in bestaande**

instrumenten, maar naar de toekomst toe wordt ingezet op een vereenvoudiging van alle instrumenten bijvoorbeeld bij een nieuwe tranche of bij heroverweging van overeenkomsten. Zij zegt toe dat wanneer dat aan de orde is, in gesprek wordt gegaan met PS. Er wordt gestart

660 met een basis-ROM en dat is een kans om het ecosysteem te vereenvoudigen, dat is van belang voor ondernemers zodat zij de provincie gemakkelijk kunnen vinden. Gemeenten worstelen met de vraag om hierin te investeren wanneer de financiën dat niet toelaten, maar veel gemeenten vinden het een belangrijk instrument om ook de vergroening aan te jagen, daarom is er veel vertrouwen dat gemeenten wel gaan meedoen. De MRA-exploitatiekosten
665 worden door de MRA betaald en in NHN wordt nog gesproken over de verdeling van de exploitatiekosten. Niet alle gemeenten doen mee, maar dat heeft geen consequenties voor de bedrijven in die gemeenten. In een samenwerkingsovereenkomst zal met de ROM Utrecht afgestemd worden aan welke ROM bedrijven in bijvoorbeeld 't Gooi meedoen, maar EZK staat niet toe dat gemeenten aan meer dan één ROM deelnemen. Een andere mogelijkheid is dat
670 gemeenten in de Gooi- en Vechtstreek meedoen aan het groene transitiefonds, dan zitten ze voor het mkb-fonds bij Utrecht en voor het transitiefonds bij Noord-Holland. Hierover vindt goede afstemming plaats. De keuze om mee te doen aan het transitiefonds is aan elke gemeente afzonderlijk. PS geven de kaders mee en doen suggesties en geven specifieke ideeën mee, want uiteindelijk wordt het aan het bestuur, het fondsbeheer en de Raad van
675 Commissarissen overgelaten om de fondsen te besteden, want daar zit de expertise. De deelnemingen komen terug in de jaarrekening, er kan jaarlijks over gesproken worden en er wordt elke vier jaar een evaluatie uitgevoerd. Dat is een goed moment om bij te sturen. Zij zegt toe dat tussentijdse specifieke ontwikkelingen met de commissie gedeeld worden, met name over de vraag of de doelstellingen worden gerealiseerd. Het beleidsplan wordt niet door
680 PS vastgesteld, maar dat kan wel met PS besproken worden. GS zullen goed volgen of de ROM de doelstellingen gaat bereiken maar als aandeelhouder heeft men een goede positie en zal men deze positie inzetten om ontwikkelingen te beïnvloeden. In dat geval zullen GS terugkomen bij PS.

685 Gedeputeerde **Pels** meldt dat de exploitatiekosten via de MRA lopen. Tegenover de risico's staan de waarden van de deelnemingen, maar de vraag is wanneer men het risico moet nemen want op dat moment gaat het geld kosten. Daarom is het noodzakelijk dat er voor het risico een voorziening wordt getroffen om een inbreuk op de algemene reserve te voorkomen. Per tranche zal een risicovoorziening beschikbaar gesteld worden.

690

Tweede termijn

Ines **Kostiç** (PvdD) vindt het teleurstellend dat GS niet willen inzetten op borging van biodiversiteit, er zal daarom een motie ingediend worden. De vraag over het voorkomen van
695 investeringen in zaken die dierenleed veroorzaken, wordt herhaald.

Mw. **Gonggrijp** (D66) vraagt hoe het risico wordt gemonitord op het moment dat er een nieuwe tranche beschikbaar wordt gesteld. Hoe vindt de 100% revolverendheid en inflatie plaats en zijn hier risico's aan verbonden?

700

Dhr. **Kohler** (JA21) heeft geen antwoord gekregen op zijn vraag over de governance-structuur. Gedeputeerde **Pels** antwoordt dat bij het monitoren van de risico's op dezelfde wijze wordt gehandeld als bij PDNH. Het fonds zelf dient de waardering van de deelneming te bepalen en wanneer daar wijzigingen in optreden, zal hierover in hun jaarstukken gerapporteerd worden.

705 Aan de hand hiervan zal het effect op de risicovoorziening van de provincie gemonitord worden.

Gedeputeerde **Zaal** heeft de risicoprofielen bij de andere ROM's goed bestudeerd en daarop is deze ROM gebaseerd. Zij belooft om met andere aandeelhouders te bespreken hoe
710 investeringen in dierproeven kunnen worden voorkomen, want dat is een belangrijk thema. Het is aan het fondsbeheer met input van de directie om te kiezen voor de juiste investeringen met maximale revolverendheid. Hierop zal gemonitord en geëvalueerd worden en kan eventueel bijsturing plaatsvinden.

715 De **voorzitter** constateert dat de voordracht als bespreekstuk naar PS wordt doorgeleid.

7. B-agenda Economie, Arbeidsmarkt en Onderwijs, Bestuur, Interbestuurlijk Toezicht en Europa (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Zaal)

720 7.a. Arbeidsmarkt en onderwijs: Brief GS aan PS inzake afhandeling motie 184/2020, investeren in stageplekken voor Noord-Hollandse jongeren

De **voorzitter** constateert dat D66, VVD en de PvdD de motie als afgedaan beschouwen.

Dhr. **Carton** (PvdA) beschouwt de motie als afgedaan. Jammer dat er op dit moment niet veel meer kan worden gedaan, maar de vraag is wel of de suggesties in de brief van de
725 technieksector later tot uitvoering kunnen komen en welke rol de provincie daarbij heeft. In andere sectoren bestaan nog wel tekorten bij stageplekken, wellicht kunnen deze suggesties daarvoor ingezet worden.

Dhr. **Heijnen** (CDA) is verbaasd over de conclusie dat er geen problemen bestaan bij het vinden van stageplekken bij techniekopleidingen, maar niettemin wordt vertrouwd op het
730 oordeel van de organisatie. Willen GS volgend jaar een nieuwe inventarisatie doen en deze aan PS voorleggen? De motie is afgedaan.

Dhr. **Kanik** (D66) leest in de brief dat er een technische briefing wordt gegeven op 6
735 september, dat is een goed tijdstip om naar de rol van de provincie te kijken. Wetenschappelijk is vastgesteld dat sprake is van discriminatie bij hbo-studenten. Hoe kan de provincie bijdragen aan het tegengaan hiervan?

Gedeputeerde **Zaal** meldt dat met uitzondering van de luchtvaarttechniek, er geen problemen zijn in de provincie, overigens is dat in andere provincies zoals Flevoland, wel het geval. De
740 suggesties in de brief worden meegenomen en bij het ecosysteem PPS'en speelt de provincie wel een rol. Bij een acuut probleem wil de werkambassadeur zijn kennis en netwerk inzetten, zoals bij de Luchtvaarttechniek. De rol van de provincie wordt in september uitgebreid besproken samen met de werkambassadeur. Op basis van het manifest met 160 stakeholders
745 zal de provincie haar rol bepalen en met PS bespreken welke focus moet worden aangebracht. GS stellen voor om inclusiviteit als een van de focuspunten aan te merken.

De **voorzitter** constateert dat de motie als afgedaan kan worden beschouwd.

750 7.b. Bestuur: Afdoen motie 177 inzake maatwerkdemocratie met vaststelling agenda bestuurlijke vernieuwing en participatie door GS

Mw. **Kapitein** (D66) beschouwt de motie als afgedaan door verankering van de maatwerkdemocratie in de agenda Bestuurlijke Vernieuwing.

755 Mw. **Kuiper** (CDA) sluit zich hierbij aan.

De **voorzitter** constateert dat alle fracties de motie als afgedaan beschouwen.

760 8. Rondvraag portefeuille mw. Zaal en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa

Dhr. **Hartog** (VVD) is bekend met de brief die op 22/4 op de C-agenda van de commissie EFB heeft gestaan onder punt 12b, daar wordt in de brief aan de Tweede Kamer gesproken over Shine in relatie tot Pallas. In de brief wordt Shine verwelkomd, maar de verwachting is dat Shine de komende 10 tot 20 jaar niet in staat is om therapeutische isotopen te produceren.
765 Inmiddels lijkt de komst van Shine naar Nederland een voldongen feit. De volgende vragen aan de gedeputeerde: Is de gedeputeerde bekend met het bericht over de (definitieve?) komst van Shine naar Nederland en zo ja, heeft zij hierover al contact gehad met het Ministerie en Stichting Voorbereiding Nieuwbouw Pallas-reactor? Kan de gedeputeerde de commissieleden bijpraten over wat de komst van Shine naar Nederland betekent voor de nieuwbouwplannen
770 van de Pallas-reactor, de ontwikkelingen van de Energy & Health Campus in Petten en het behoud van hoogwaardige werkgelegenheid voor de regio en in het algemeen voor Noord-Holland?

Dhr. **Zoon** (PvdD) is niet verbaasd over de mogelijke komst van Shine naar Nederland, maar hij
775 maakt zich zorgen over de voorwaarden van de provinciale lening. Het idee was een getrapte vrijgave van provinciale gelden om provinciale risico's te beperken. Maar het hele proces is nog niet veel verder en wel zijn alle gelden overgemaakt. Nu lijkt private financiering echter verder weg dan ooit. Twee vragen: zijn GS met de minister in overleg over terugbetaling van de provinciale lening? Zijn GS in gesprek met Shine Veendam over samenwerking wanneer de
780 fabriek in 2025 klaar is?

Gedeputeerde **Zaal** antwoordt als volgt. GS zijn bekend met de komst van Shine. Er is overleg met het ministerie maar dat richt zich vooral op de mogelijke nieuwbouw van de reactor en niet zozeer op Shine. Met de directie van Pallas worden de algemene ontwikkelingen
785 besproken, dus ook de komst van Shine naar Veendam. Er zijn geen gevolgen voor de nieuwbouw in Petten, want beide technieken kunnen naast elkaar bestaan en hopelijk gaan zij te zijner tijd samenwerken nadat de techniek van Shine zich bewezen heeft. In Groningen zal meer werkgelegenheid ontstaan, maar ook in Petten zal de werkgelegenheid toenemen op de Energy and Health Campus en door de bouw van de reactor. **GS zijn over de lening in gesprek met het ministerie en na het besluit van het Rijk zullen diverse scenario's voor de lening in kaart worden gebracht. In het najaar worden PS hierover geïnformeerd.** GS zijn niet in gesprek met Shine, dat is aan de directie van Pallas. Hopelijk leidt dit wel tot een mooie samenwerking.

795 9. A-agenda IPO, ICT en Data en subsidies algemeen (gedeputeerde Stigter)

9.a. ICT: Voordracht geactualiseerde datastrategie 2021-2023

Mw. **Bezaan** (PVV) is positief verrast over de voordracht en waardeert de aandacht voor privacy en veiligheid en het streven om inwoners zeggenschap te geven over de eigen data, is lovenswaardig. Het college lijkt zich bewust van de lange lijst met mislukte

800 automatiseringsprojecten binnen de overheid en stelt zich behoedzaam op. De passage:
“Maar data kan ook blokkeren, dat is het geval als een van de partijen data presenteert als een
onwrikbare waarheid”: dit is een opmerkelijke uitspraak, want het college zegt hiermee open
te staan voor andere feiten. Daar zal de PVV goed op letten. Halfjaarlijkse
informatiebijeenkomsten, webinars en excursies worden ondersteund.

805 Dhr. **Mangal** (DENK) citeert: “Voor onze deelopgave biodiversiteit zetten we vooral in op
monitoring”. Hopelijk geldt dit niet voor mensen, want met de Tada-waarden kan onbedoeld
profilering plaatsvinden, zoals bij een zeepdispenser die een donkere hand niet kan
detecteren of een zelfrijdende auto die donkere mensen niet opmerkt. Ook bij AI geldt dat wat
810 je erin stopt, eruit komt, dus wie wordt wel of niet gevolgd bij het monitoren van reizigers om
de drukte te meten? Wat gebeurt er met de data van gezichtsherkenning, met wie wordt deze
data gedeeld, wie blijft hoofdverantwoordelijk voor de opslag, hoelang worden deze bewaard
en met welk doel? Welke maatregelen nemen GS om te voorkomen dat mensen en wijken
worden gestigmatiseerd, geprofileerd of etnisch geprofileerd? Welke rol spelen PS hierbij?
815 Data gedreven werken mag nooit leiden tot ‘computer says no’. Heeft de burger het recht om
niet gevonden te worden op internet en hoe wordt dat gerealiseerd?

Mw. **Kuiper** (CDA) ondersteunt de voordracht en de doelstellingen van de datastrategie en het
benoemen van concrete voorstellen en acties en aanpassing op nieuwe ontwikkelingen. De
820 inzet van een kritisch platform voor de ethische kant van het gebruik van data, zeker om
draagvlak te verkrijgen voor dataverzameling door de provincie, is een goed initiatief. Voor
2021 worden de benoemde actiepunten gefinancierd uit de lopende begroting. Uit
antwoorden van GS blijkt dat er geen extra financiële ruimte nodig is bij de begroting en
kaderbrief 2022. Waarom is deze mogelijkheid wel opgenomen in de strategie terwijl nu blijkt
825 dat dit niet nodig is?

Dhr. **Klein** (CU) is blij met de ambitie om optimaal gebruik te maken van data en nieuwe
technologie gelijktijdig met het zorgvuldig recht doen aan publieke waarden. Het kan niet zo
zijn dat enkel op basis van algoritmen of data door de overheid besluiten worden genomen.
830 Het is belangrijk om als overheid transparant en open te zijn over het verzamelen en gebruik
van data, dat draagt bij aan het vertrouwen in de overheid, maar hoe zorgen GS ervoor dat
transparantie en openheid daadwerkelijk bijdragen aan het vertrouwen? Misschien is het goed
om over het register een gemakkelijk leesbare bijsluiter op te stellen met informatie over
welke data worden verzameld en wat ermee wordt gedaan. Het is belangrijk dat inwoners
835 ervaren dat de Tada-waarden van belang zijn. Waarom heeft de provincie nog niet besloten
om het Tada-manifest te ondertekenen?

Mw. **De Groot** (SP) is blij met het in de datastrategie verwerken van de opmerkingen en zorgen
van de SP van 15 oktober 2018 in de commissie M&F. Voor het opslaan van data is steeds
840 meer ruimte nodig, dat erkennen GS overigens ook. Tevens is bekend dat de SP en anderen
strijd voeren tegen de grote blokkendozen die warmte de lucht in blazen en veel drinkwater
gebruiken zonder dat zij bijdragen aan de werkgelegenheid, want alle werkers worden uit het
buitenland geïmporteerd. Goed dat het veiligheidsaspect voor gebruikers goed in het oog
wordt gehouden. Data kunnen leiden tot het sturen en controleren van mensen. GS
845 onderkennen dit risico, maar nogmaals wordt benadrukt dat deze werkwijze – zoals bij de
toeslagenaffaire – nooit de bedoeling kan zijn. Iedereen moet kunnen meedoen aan
democratische processen maar de verwachting is dat dat niet zo is want een groot aantal

mensen is geheel of gedeeltelijk digibeet. Op welke wijze kunnen zij deelnemen aan democratische processen?

850

Dhr. **Zaal** (GL) is blij te kunnen constateren dat inderdaad aansluiting wordt gezocht bij bestaande initiatieven, zoals Tada en het consortium publieke controle op algoritmen. Goed dat de rapporten van het Rathenau instituut worden betrokken als het gaat om aandacht voor ondersteuning van vrijwilligers die data verzamelen. Waardering voor de nota met duidelijke
855 doelstellingen, acties en een heldere methodiek. Een suggestie: de nota beschrijft bij 'onze medewerkers' wel de noodzaak tot persoonlijke ontwikkeling en het in de gaten houden van de menselijke maat, maar aantrekkelijk werkgeverschap voor datatalent ontbreekt. Alleen bijscholen en blijven leren is onvoldoende. Hoe worden de benodigde mensen gevonden op de arbeidsmarkt waar de concurrentie hevig is? Doen zich knelpunten voor op de
860 arbeidsmarkt en bij het aantrekken van datatalent? Dit aspect mag meer aandacht krijgen in de nota.

Mw. **Van Meerten** (VVD) is onder de indruk van de kwaliteit en helderheid van de visie, complimenten hiervoor. Drie punten zijn van belang: op welke wijze wordt omgegaan met
865 eigen algoritmen, de eigen digitale systemen en netwerken? Deze moeten zo goed mogelijk beschermd worden met inachtneming van de ethische aspecten. De visie op deze drie thema's is helder beschreven, dus nu kan aan de slag worden gegaan.

Dhr. **Zoon** (PvdD) is positief over de datastrategie en over de mededeling dat deze regelmatig
870 geüpdatet gaat worden. Er worden twee suggesties voor het vervolg gedaan: gelieerde partijen zoals de OD's en verbonden partijen en het IPO, beschikken ook allemaal over data die inzichtelijk moeten worden voor de burgers. Data moet openbaar zijn, maar het zou mooi zijn als ook de techniek daarachter openbaar wordt gemaakt, zodat gecontroleerd kan worden of deze goed werkt en meermaals publiekelijk gebruikt kan worden.

875

Mw. **Kapitein** (D66) vindt het een prima document. Veel indicatoren zoals van brede welvaart, zijn niet gemakkelijk te concretiseren, maar kunnen de data uit de strategie hieraan bijdragen? Wat is er aanvullend nodig om deze te benutten? Zijn GS bereid om hier onderzoek naar te doen? Hoe zien GS het gericht opleiden van medewerkers, mede met het oog op de
880 onderbesteding van het opleidingsbudget? GS nodigen PS uit voor een gesprek over data en technologie en daarin wordt aangegeven hoe PS de relevante ontwikkelingen kunnen bijhouden. D66 verzoekt het volgende: uitleg over de huidige en mooie voorbeelden van de provincie, wellicht verdeeld over de commissies. Wat zijn de potentiële mogelijkheden voor de provincie, mogelijk ook per commissie? Wat kan er verder verbeterd worden in het
885 datafundament, zoals privacy, beveiliging en standaarden om data te delen over verschillende partijen? Tevens wordt verzocht om een concrete uitwerking van hoe PS inzicht kunnen krijgen in het gebruik van algoritmen. Wat is de impact van het zelflerende aspect van algoritmen? De open data en openbare toegankelijkheid zijn van groot belang. Het gaat om publieke data en die moeten openbaar zijn.

890

Dhr. **Carton** (PvdA) vindt de strategie helder en overzichtelijk. In maart heeft de PvdA als aandachtspunten meegegeven privacy, ethische vraagstukken en openheid van data en goed dat deze terugkomen in de actiepunten en doelstellingen. Verzoek om extra aandacht voor het betrekken van inwoners om hun vertrouwen in algoritmen en verwerking van data te
895 vergroten.

Dhr. **Kohler** (JA21) is enthousiast over het voorstel. Hij stelt voor om de informatie gecombineerd aan te bieden op de website geoapps.noord-holland.nl/kaarten. De grote opgave ligt in het toegankelijk maken van alle informatie.

900

Gedeputeerde **Stigter** dankt voor de complimenten. De eerdere inbreng van de commissie is in deze strategie doorvertaald en dat is gelukkig herkend. Digitaal werken en data is niet alleen positief maar kent ook negatieve kanten door het gebruik van algoritmen voor privacy en de inzet van datacenters. Beide aspecten moeten met elkaar in balans gebracht worden.

905

Toepassing van algoritmen en de automatische gevolgen van het achterstellen van mensen zijn een belangrijk aandachtspunt. Daarom is voor de ethische kant gekozen voor toepassing en onderschrijving van het Tada-principe en de hiermee samenhangende waarden over het waarborgen van inclusiviteit en het borgen van de menselijke maat. De datastrategie is aanvullend op ICT en dataveiligheid, ingeschat wordt dat de budgetten toereikend zijn en

910

daarom zijn nu geen extra middelen nodig. Mocht dat in de komende tijd wel het geval zijn, dan wordt dit via de P&C-cyclus geagendeerd en besproken met PS. Het is de ambitie om open en transparant te zijn over de waarden en data, die duidelijk worden vertaald zodat dit begrijpelijk is voor alle burgers in de provincie. Het Tada-manifest is niet onderschreven omdat volgens deze principes gewerkt gaat worden, maar bij deze wordt het manifest

915

onderschreven. De provincie werkt aan het verbeteren van de democratische processen en dit element zal hierbij betrokken worden, mede voor de participatiekant. Veel medewerkers bij ICT en data bij de provincie werken vanuit de publieke taak en willen een bijdrage leveren aan de samenleving. Deze medewerkers stromen vaak door naar andere publieke partijen. De concurrentie met commerciële partijen is moordend vanwege de hogere salarissen. PS worden regelmatig geïnformeerd en betrokken bij de relevante afwegingen. Met OD en verbonden partijen wordt gesproken over intensieve samenwerking, mede om gezamenlijk aan de slag te gaan. In de voortgangsrapportage wordt teruggekomen op het voorstel van de PvdD om de

920

achterliggende technieken openbaar te maken. Op dit moment wordt druk gewerkt aan het benutten van data voor dashboards en beleidsindicatoren, zodat er verbinding ontstaat tussen de opgave, data, monitoring en P&C-cyclus. Het opleidingsbudget is niet uitgeput met name door corona en niet door gebrek aan interesse bij medewerkers. Er wordt ook een opleiding gestart voor leidinggevendenden om te gaan sturen op data gestuurd werken. De suggestie over de uitleg en concretisering van algoritmen en het verbeteren van de databasis zal in gezamenlijkheid worden opgepakt, want dat is een complex onderwerp.

925

Tweede termijn

Dhr. **Mangal** (DENK) vraagt of de betrokken leden van werkgroepen en commissies divers genoeg zijn om met een etnische bril naar data te kunnen kijken.

930

Mw. **De Groot** (SP) hoopt dat ook niet digitaal onderlegde mensen bereikt worden en zij ziet graag of dit gelukt is.

Gedeputeerde **Stigter** meldt dat er nog een commissie ethiek in het leven moet worden geroepen en hierbij zal de oproep van DENK zeker in acht genomen worden. Er volgt een terugkoppeling aan PS over het betrekken van niet digitaal onderlegde mensen.

940

Dhr. **Klein** (CU) twijfelt nog of vanwege het grote belang de voordracht, deze als bespreekstuk kan worden geagendeerd.

945

De **voorzitter** constateert dat de voordracht voorlopig als hamerstuk naar PS doorgeleid wordt.

10. Rondvraag portefeuille dhr. Stigter en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa

950

Er zijn geen rondvragen.

11. B-agenda Financiën, Cultuur en Erfgoed, Sport, Personeel en Organisatie en Inkoop (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Pels)

955

11.a. Brief GS inzake uitvoering Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds 2^e tranche

Mw. **Kapitein** (D66) is het eens met de gemaakte keuzes. Kan in de volgende tranche invulling gegeven worden aan innovatief watergebruik bij klimaatneutrale bouw of innovaties aquathermie en het faciliteren van energiebesparing door bedrijven ondanks dat het een wettelijke verplichting is? Is het bedrag van € 2,5 miljoen voor garantstelling ondernemers verduurzaming bedrijventerreinen voldoende? Hier mag meer voor worden uitgetrokken wat D66 betreft.

960

Dhr. **Heijnen** (CDA) vindt het goed dat GS focus hebben aangebracht in de activiteiten. Men kijkt uit naar de volgende update.

965

Dhr. **Klein** (CU) ziet bij de verduurzaming van de particuliere woningvoorraad een beweging richting individuele eigenaren, maar klopt dat inderdaad? Hoe wordt voorkomen dat inspanningen van Rijk, provincie en gemeente los van elkaar staan? Hoe wordt de versterking van de maatschappelijke infrastructuur ingevuld?

970

Ines **Kostiç** (PvdD) verzoekt te borgen dat investeringen ten goede komen aan versterking van biodiversiteit of dat deze in ieder geval niet leiden tot verslechtering. Zijn GS bereid dit mee te nemen?

975

Mw. **Van Meerten** (VVD) vraagt naar de verhouding tussen gesubsidieerde en niet gesubsidieerde culturele instellingen. Verzocht wordt om in te zetten op zinnige maatregelen zoals isoleren en zon op platte daken en om bewoners niet te dwingen om snel van het gas af te gaan. De verduurzaming van de industrieterreinen mag versneld worden. Is de verhouding tussen het versterken van de culturele maatschappelijke sector en vermindering CO₂-uitstoot nog steeds goed?

980

Dhr. **Dulfer** (GL) verzoekt om door te gaan, focus te houden en te versnellen, maar wel uit te kijken voor dubbelingen. Wordt voor het zomerreces nog een keer met PS gesproken?

985

Dhr. **Hoogervorst** (SP) verzoekt een concrete toelichting op het kopje 'versterking maatschappelijke infrastructuur'. Het gaat allemaal erg langzaam en wat schieten de mensen ermee op? Er moet nog veel gebeuren, zoals versterking maatschappelijk vastgoed, dorpshuizen en buurthuizen. Is het loket voor verduurzaming van woningen van eigenaren voldoende bekend? Graag meer vaart erachter zodat de burgers er echt iets van gaan merken.

990

Gedeputeerde Pels zegt toe om innovaties water en geothermie bij het rekeningresultaat te betrekken. In de derde tranche wordt ingezet op het vormgeven van energiebesparing en bedrijventerreinen. De coöperaties zijn toegevoegd aan de doelgroep maar daar is de provincie minder van meerwaarde, die opgave ligt bij het Rijk. Er vindt onderzoek plaats naar de brede verkenning van het geheel met meer focus op individuen in plaats van op coöperaties. Er vindt zeker afstemming plaats tussen Rijk, provincie en gemeenten en over dit fonds ook met gemeenten. Deze week vindt het tweede gesprek plaats met NHN en MRA over de vormgeving van de maatschappelijke sector. In de eerste regeling heeft men zich gericht op het sociale weefsel van vrijwilligersorganisaties en sportverenigingen, maar dit is het domein en expertise van gemeenten. Daarom zijn gemeenten gevraagd om aan te geven waar versterking van het maatschappelijke weefsel en het stimuleren van ontmoeting nodig is. Op basis van een plan wordt subsidie aangevraagd. Biodiversiteit kan alleen meegenomen worden bij de energiematregelen en verduurzaming van de gebouwde omgeving, daar wil men de focus op houden en niet op versterking van biodiversiteit. Het toevoegen van nog meer toetsingscriteria maakt het ingewikkelder. Verduurzaming van de gebouwde omgeving om klimaatverandering tegen te gaan, zal in ieder geval de biodiversiteit niet schaden. Zij neemt deze vraag van de PvdD in het achterhoofd mee. Bij de derde tranche zal gefocust worden op de bebouwde omgeving en wordt de effectiviteit van de maatregelen voor bedrijventerreinen meegenomen, omdat de provincie daar echt van meerwaarde kan zijn. Graag zetten GS in op een versnelling van het proces. Er is nog geen verhouding bekend tussen gesubsidieerde en niet gesubsidieerde culturele instellingen want men is nog bezig met uitwerking van de maatregelen uit de tweede tranche. Bij een volgende update zal hier inzicht in gegeven worden.

11.b. Vrijwilligers: Brief GS aan PS inz. afdoen motie 155–2020 ‘Ondersteuning provinciale vrijwilligers in coronatijden’ (B-agenda EFB 14–6–2021; alleen bij voldoende tijd zal dit punt behandeld worden, zo niet dan wordt het verschoven naar EFB 6 september 2021

Dhr. Heijnen (CDA) stelt de acties van GS op prijs. De motie is afgedaan.

De voorzitter constateert dat de motie als afgedaan kan worden beschouwd.

12. Rondvraag portefeuille mw. Pels en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa

Er zijn geen vragen.

13. Sluiting

De voorzitter sluit de vergadering om 17.35 uur.

Verslag concept

Statencommissie Economie, Financiën en Bestuur

Datum	:	22 april 2021
Commissievoorzitter (plv.)	:	mw. S. Doevendans
Commissiegriffier	:	mw. M. de Zwart
Telefoonnummer/e-mail	:	zwartm@noord-holland.nl

Aanwezig:		
	Commissievoorzitter	mw. S. Doevendans
	Commissiegriffier	mw. M. de Zwart
5	Leden van de commissie	FvD mw. J. Vastenhouw
		GL dhr. J. Dulfer, dhr. G. Zaal
		VVD dhr. G. Hartog, mw. M. van Meerten
		D66 mw. L. Gonggrijp, mw. A. Kapitein, dhr. Vonk
10		PvdA dhr. J. Carton, dhr. T. Wagelaar
		PVV mw. I. Bezaan
		SP mw. A. de Groot, dhr. W. Hoogervorst
		CDA dhr. D. Heijnen, mw. C. Kuiper
		JA21 --
15		FvD mw. J. Vastenhouw
		PvdD dhr. F. Zoon, dhr. J. Hollebeek
		50plus mw. W. van Soest, dhr. Van Dregt
		CU dhr. M. Klein
		DENK dhr. S. Koyuncu, dhr. E. Mangal
20	College van GS	dhr. Van Dijk, mw. Pels, mw. Zaal
	Afwezig	Ines Kostić (PvdD), dhr. E. Kanik (D66)
	Notulist	Moneypenny/H. Mutsaerts

25

Agenda

1. Opening en mededelingen
2. Vaststelling van de agenda, verslag van de vorige vergadering, strategische agenda en moties- en toezeggingenlijsten
- 30 2.a. Vooruitblik op de komende vergadering(en) a.d.h.v. strategische agenda
3. Insprekhalftuur over onderwerpen die niet op de agenda staan maar wel tot de portefeuille van de commissie behoren
4. Rondvraag portefeuille dhr. Stigter en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke
- 35 aangelegenheden en Europa

Pagina 2

5. B-agenda Financiën, Cultuur en Erfgoed, Sport, Personeel en Organisatie en Inkoop (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Pels)
5.a. Voedselbanken: Brief GS aan PS inzake afhandeling motie 183–2020 ondersteunen voedselbanken
40 5.b. ABP: Brief van Fossielvrij nl inzake ABP's investeringen in fossiele industrie
6. Rondvraag portefeuille mw. Pels en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa
7. B-agenda Openbare Orde en Veiligheid, Integriteit, Internationale betrekkingen, Public Affairs, Communicatie, Concern control, Juridische Zaken, Archief, PS- en GS-zaken
45 7.a. Brief GS aan PS inzake Versterkte samenwerking MRA
7.b. Brief GS aan PS inzake afdoening motie kinderen van Moira
7.c. Randstedelijke Rekenkamer: Statenvoordracht conceptbegroting 2022 voor zienswijze
8. Rondvraag portefeuille dhr. Van Dijk en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa
50
9. B-agenda Economie, Arbeidsmarkt en Onderwijs, Bestuur, Interbestuurlijk Toezicht en Europa (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Zaal)
9.a. Brief GS aan PS inzake Inrichting Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) in Noord-Holland
55 9.b. Bedrijventerrein/laadpalen: Brief GS inzake afdoening motie 179/2020/ Uitvoeringsregeling HIRB+ Duurzaamheid 2021
10. Rondvraag portefeuille mw. Zaal en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa
11. Sluiting
- 60 12. C-agenda Economie, Arbeidsmarkt en Onderwijs, Bestuur, Interbestuurlijk Toezicht en Europa (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Zaal)
12.a. Evenementensponsoring: Brief GS aan PS onz. verruimde uitgangspunten evenementensponsoring 2021–2022 (C-agenda EFB 22–4–2021)
12.b. Pallas: Brief GS aan PS waarbij ze de brief van Minister Van Ark aan de Tweede Kamer over Voorzieningszekerheid van medische isotopen toesturen (C-agenda EFB 65 22–4–2021)
12.c. Economie: Brief GS aan PS inz. HIRB+ uitvoeringsregelingen 2021 (C-agenda EFB 22–4–2021)
13. C-agenda Financiën, Cultuur en Erfgoed, Sport, Personeel en Organisatie en Inkoop (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Pels)
70 13.a. Brief GS aan PS inz. normenkader Rechtmatigheid 2020 (C-agenda EFB 22–04–2021)
13.b. Circulaire economie/wonen: Brief GS aan PS inz. Ondertekening City Deal Circulair en Conceptueel bouwen (C-agenda EFB 22–4–2021 en RWK 19–4–2021)
75 13.c. Mobiliteit/erfgoed: Brief GS aan PS inz. maatregelen Krommenie/Assendelft (N203) (C-agenda M&B –leidend– en EFB 22–04–2021)
13.d. Motie 42 EHDF: brief GS inz. verhoging subsidieplafond Uitvoeringsregeling subsidie verduurzaming sportaccommodaties Noord-Holland 2021 (C-agenda EFB 22–4–2021)
80 13.e. Subsidies: Mail met bijlagen van Stichting Joods Monument Zandvoort met verzoek tot bijdrage aan Monument ter nagedachtenis aan Joodse Zandvoorters (mail is ook aan GS gestuurd; c-agenda EFB 22–4–2021)

14. C-agenda IPO, ICT en Data en Subsidies algemeen (EFB-onderwerpen portefeuille gedeputeerde Stigter)
- 85 15. C-agenda Openbare Orde en Veiligheid, Integriteit, Internationale betrekkingen, Public Affairs, Communicatie, Concern control, Juridische Zaken, Archief, PS- en GS-zaken
- 15.a Bestuur: Brief burger met Verzoek om verordening Provincie NH mbt Financieel onderzoek jeugdzorg (het is aan de individuele fracties om hier eventueel actie op te ondernemen (C-agenda EFB 22-4-2021; de brief met adres gegevens staat in de
- 90 besloten ingekomen stukkenlijst iBabs)
16. C-agenda Algemeen

95

100

105

110 **Agenda**

1. Opening en mededelingen

De **voorzitter** opent de digitale commissievergadering om 13.45 uur en heet alle aanwezigen welkom. Het quorum is aanwezig. In het presidium van 12 april jl. is besloten om een pilot uit te voeren met het Amsterdamse spreektijdenmodel waarbij de spreektijd gaat lopen zodra

115 iemand iets zegt, behalve voor een ordevoorstel en vragen aan sprekers. Dit model wordt voor de laatste keer in september getest waarna de agendacommissie de ervaringen evalueert. Dhr. Carton wordt gefacilieerd met zijn verjaardag en dhr. Hoogervorst met de geboorte van zijn kleinzoon. Er staat op maandag 10 mei van 15.00 tot 17.00 uur een BOT-overleg gepland

120 over datacenterstrategie. Hiervoor worden ook de commissies NLG en RWK uitgenodigd. Er zijn afmeldingen ontvangen van Ines Kostić (PvdD) en dhr. Kanik (D66).

2. Vaststelling van de agenda, verslag van de vorige vergadering, strategische agenda en moties- en toezeggingenlijsten

125 De **voorzitter** constateert dat de agenda ongewijzigd wordt vastgesteld, evenals de lijst van moties en toezeggingen en de strategische agenda.

Dhr. **Mangal** (DENK) verzoekt om in het verslag van 22 maart 2021 regel 694 de afkorting MIVD aan te passen en in regel 695 ging het om 1,4 miljoen gebruikers van Waternet van wie de data op straat lagen.

130 De **voorzitter** zegt toe deze wijzigingen door te voeren en constateert dat het verslag gewijzigd wordt vastgesteld.

2.a. Vooruitblik op de komende vergadering a.d.h.v. strategische agenda
De **voorzitter** meldt dat op 22 juni a.s. onder voorbehoud van tijdige aanlevering van de
135 stukken geagendeerd staan: jaarstukken 2020, kaderbrief 2022, Statenvoordracht ROM en datastrategie. De uitgangspunten voor de datacenterstrategie worden na de zomer behandeld, waarschijnlijk op 6 september. Op 22 juni a.s. staat de kadernotitie Europastrategie op de agenda, waarderingskaart Stolpenboerderijen, tweede tranche motie 42 Herstelfonds, afdoen
140 motie Maatwerkdemocratie en afdoen van motie Investeren in stageplekken voor Noord-Hollandse jongeren. Gezien de volle agenda moet eventueel rekening gehouden worden met het eerder beginnen van de vergadering of de uitloopavond.

3. Inspreekhalftuur over onderwerpen die niet op de agenda staan maar wel tot de portefeuille van de commissie behoren
145 De **voorzitter** meldt dat zich geen sprekers hebben aangemeld.

4. Rondvraag portefeuille dhr. Stigter en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa
De **voorzitter** constateert dat er geen vragen zijn.
150

5. B-agenda Financiën, Cultuur en Erfgoed, Sport, Personeel en Organisatie en Inkoop (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Pels)
5.a. Voedselbanken: Brief GS aan PS inzake afhandeling motie 183–2020 ondersteunen voedselbanken
155 De **voorzitter** meldt dat de fracties van D66, PvdA, VVD, PvdD, CU en 50plus/PvdO hebben aangegeven de motie als afgedaan te beschouwen.

Mevrouw **Bezaan** (PVV) heeft een aantal vragen. Kunnen GS aangeven hoe wordt omgegaan met supermarktketens die lokaal geproduceerd voedsel niet in hun winkels willen aanbieden
160 waardoor de boeren met overschotten blijven zitten? In motie 42 Herstelfonds wordt de focus gelegd op het versterken van vrijwilligersorganisaties en op het faciliteren en vernieuwen van ontmoetingsmogelijkheden. Welke voordelen zijn hier te behalen voor voedselbanken? Zijn GS bereid te kijken naar financiële ondersteuning?

165 Dhr. **Zaal** (GL) gaat akkoord met de afdoening met de motie.

Mw. **Kuiper** (CDA) sluit zich hierbij aan. Heel goed dat de motie is ingediend en dat er aandacht is gevraagd voor de voedselbanken. Goed om te horen dat er geen acute problemen zijn en dat er voldoende financiële middelen beschikbaar worden gesteld als die situatie
170 wijzigt.

Dhr. **Hoogervorst** (SP) waardeert de inzet van GS, maar heeft een aantal vragen. Het aanpakken van voedselverspilling leidt tot minder aanvoer bij voedselbanken, daarom is het goed om te bekijken of voedseloverschotten bij boeren rechtstreeks aan de voedselbanken
175 geleverd kunnen worden. De steun van het Rijk voor de voedselbanken van € 4 miljoen is niet besteed. Welke rol kan de provincie hierbij spelen?

Dhr. **Mangal** (DENK) leest in de motie dat lokale boeren blijven zitten met overschotten en dat supermarkten inzetten op beperking van voedselverspilling door efficiëntere productie. Is er nou wel of geen overschot en zo ja, wat gebeurt hiermee? Wat wordt bedoeld met lokale initiatieven met het oog op de besteding van € 4 miljoen van het Rijk? Worden met lokale initiatieven lokale boeren of kleinschalige initiatieven die functioneren als voedselbank, bedoeld? Zijn deze initiatieven geïnformeerd over de mogelijkheid om de overschotten van lokale boeren te benutten? Kan het Rijksbudget hiervoor ingezet worden?

Gedeputeerde **Pels** meldt dat samen met gemeenten wordt ingezet op de maatschappelijke sector, dus gemeenten kunnen de subsidie inzetten voor voedselbanken. De voedselbanken kunnen ook zelf contact opnemen met hun gemeente. Er is geen financiële injectie nodig op dit moment. Het geld van het Rijk is aan Voedselbanken Nederland overgemaakt en zij bepalen in overleg met de leden de besteding. Hier ligt geen rol voor de provincie. In de circulaire actieagenda zijn biomassa en voedsel als grondstof aangemerkt. Inderdaad is sprake van tegenstrijdigheid bij het terugbrengen van voedselverspilling en het beleveren voedselbanken. Bij alle op te stellen regelingen zullen de voedselbanken betrokken worden, want ook al kopen supermarkten slimmer in, dan betekent dat niet dat boeren minder produceren. Ergens in de keten zit een overschot en de effectieve inzet daarvan voor voedselbanken wordt door GS meegenomen.

Gedeputeerde **Zaal** meldt dat de opmerkingen van vandaag juist de reden zijn waarom GS in de voedselvisie hebben gekozen voor een ketenbrede aanpak waarbij ook de voedselbanken én lokale initiatieven betrokken worden, ook vanuit het netwerk Voedsel Verbindt, want ergens in de keten zitten inderdaad overschotten. Op supermarkten kan geen invloed uitgeoefend worden maar in het kader van de Voedselvisie zal met supermarkten in gesprek worden gegaan over zoveel mogelijk regionaal inkopen en overschotten bij voedselbanken aanbieden.

De **voorzitter** concludeert dat een meerderheid van de commissie de motie als afgedaan beschouwd. Het presidium zal hierover geadviseerd worden.

5.b. ABP: Brief van Fossielvrij.nl inzake ABP's investeringen in fossiele industrie
De **voorzitter** meldt dat dit punt is doorgeschoven van de agenda van 22 maart jl. GL en PvdD vragen naar het standpunt van de andere fracties over steun voor het voorstel om investeringen in de fossiele industrie te beëindigen.

Dhr. **Zoon** (PvdD) meldt dat in de periode 2005 tot 2015 de gezamenlijke provincies € 1,4 miljard aan ABP hebben overgemaakt. Omdat de oudedagsreserve ook houdbaar moet zijn, wordt het initiatief van Fossielvrij om namens GS ABP op te roepen de financiële middelen beter in te zetten, gesteund. De PvdD meent dat dit verzoek ook gedaan moet worden met het oog op investeringen in intensieve veehouderijen, want die zijn ook niet duurzaam en toekomstbestendig.

Dhr. **Dulfer** (GL) meldt dat DNB heeft aangegeven dat beleggen in fossiele bedrijven een groot risico met zich meebrengt vanwege de mogelijkheid dat investeerders in de toekomst hun geld terugtrekken en de papieren van het pensioenfonds waardeloos worden, waardoor de pensioenen voor medewerkers onder druk komen te staan. Veel gemeenten hebben Fossielvrij ondersteund om ABP te verzoeken zich terug te trekken uit de fossiele industrie. Dit is voor

de provincie een goed moment om dat verzoek over te nemen, omdat ABP volgend jaar haar investeringsportefeuille gaat evalueren en opnieuw besluiten gaat nemen. Daarom worden de fracties opgeroepen om het verzoek te ondersteunen.

230 Dhr. **Vonk** (D66) constateert dat uit verschillende hoeken de roep klinkt om meer verduurzaming en vergroening bij pensioenfondsen. In 2018 diende D66 in de Tweede Kamer een initiatiefwet in om deelnemers meer inspraak te geven in het investeringsbeleid. Tot het zover is, moeten grote werkgevers zoals de provincie, hun stem laten horen. Het verzoek wordt ondersteund.

235

Mw. **Kuiper** (CDA) heeft te weinig informatie in handen om een gefundeerd oordeel te vellen. Als ABP haar aandelen in de fossiele industrie verkoopt, dan is het de vraag of de nieuwe eigenaren van de aandelen bewogen genoeg zijn om verduurzaming van die bedrijven na te streven. Aandelen in bezit hebben om invloed te kunnen uitoefenen, is een goed standpunt.

240 De bijdrage van ABP over hoe zij het engagement beleid invullen, ontbreekt, maar dit is belangrijke informatie die eerst onderzocht moet worden alvorens een motie in te dienen. Voorgesteld wordt ABP te verzoeken haar standpunt over de fossiele investeringen kenbaar te maken, mede over de investeringsrisico's en investeringsstrategie.

245 Dhr. **Hartog** (VVD) ziet geen nut of noodzaak om dit verzoek te steunen, dat geldt ook voor de motie Vreemd.

Mw. **Bezaan** (PVV) sluit zich aan bij de VVD. De motie Vreemd wordt niet gesteund.

250 Mw. **De Groot** (SP) vraagt zich af hoe men nu kan weten dat de investeringen van het ABP straks niet goed zullen renderen en wat hiervan de gevolgen zijn voor de dekkingsgraad.

Dhr. **Carton** (PvdA) is tegenstander van fossiele industrie, maar er moet niet ondoordacht een streep gezet worden door investeringen waardoor pensioenen van inwoners van Noord-Holland in gevaar komen. Daarom wordt de oproep aan ABP om fossiele investeringen af te bouwen, gesteund, maar de pensioenen mogen niet in gevaar komen.

255

Dhr. **Klein** (CU) vindt het ethisch en duurzaam beleggen van geld van de burgers heel belangrijk. Pensioengelden mogen niet leiden tot negatieve maatschappelijke effecten en dat is nu wel het geval. Het verzoek wordt ondersteund en dat kan zelfs verbreed worden naar andere aspecten van ethisch en duurzaam beleggen.

260

Mw. **Vastenhouw** (FvD) sluit zich aan bij de VVD en PVV.

265 Dhr. **Dulfer** (GL) meldt dat economen en DNB hebben aangegeven dat investeringen in de fossiele industrie in de komende jaren een risico vormen, dat geldt dus ook voor de pensioenfondsen en de pensioenen van de medewerkers. Daarom het verzoek aan ABP om de portefeuille te heroverwegen en stapsgewijze en op termijn te stoppen met fossiele investeringen.

270

Dhr. **Zoon** (PvdD) ondersteunt deze bijdrage. De bedoeling is om zorgen aan ABP kenbaar te maken en hen te verzoeken om in de toekomst ethisch en duurzaam te beleggen. Dat geldt overigens ook voor andere partijen waar de provincie veel financiële belangen heeft.

275 Gedeputeerde **Pels** concludeert dat het belangrijk is dat ABP duurzamer gaat beleggen, hetgeen GS in 2019 al kenbaar hebben gemaakt bij het nieuwe beleggingsbeleid. Na de brief van Fossielvrij zijn alle werkgevers in IPO-verband het gesprek aangegaan met ABP. De aangeboden toelichting van ABP over duurzame beleggingen werd door de meerderheid als onvoldoende beoordeeld. IPO heeft daarop besloten het verzoek aan ABP ter beoordeling voor
280 te leggen aan de ZPW, samenwerking tussen publieke werkgevers (waterschappen en gemeenten). **ZPW ondersteunt dit initiatief en stuurt half juni een brief aan ABP waarin zij wordt opgeroepen om duurzaam te gaan beleggen. Kopie van deze brief zal aan PS worden toegestuurd.**

285 Dhr. **Zoon** (PvdD) stelt de voortvarendheid van GS op prijs en wacht de brief af.

Dhr. **Dulfer** (GL) sluit zich hierbij aan.

290 6. Rondvraag portefeuille mw. Pels en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa

De **voorzitter** constateert dat er geen vragen zijn.

7. B-agenda Openbare Orde en Veiligheid, Integriteit, Internationale betrekkingen, Public Affairs, Communicatie, Concern control, Juridische Zaken, Archief, PS- en GS-zaken

295 7.a. Brief GS aan PS inzake versterkte samenwerking MRA

De **voorzitter** meldt dat de visie van GS ter discussie voorligt.

Mw. **Van Meerten** (VVD) is blij dat er meer tijd wordt genomen voor het proces, dat is goed voor het draagvlak in de regio's en in de provincie. De VVD onderschrijft de noodzaak voor
300 samenwerking in de MRA. De regio kan een rol van betekenis spelen, zeker bij het aanboren van nationale en Europese subsidies. Het uitgangspunt in het voorstel dat cruciale besluiten worden genomen door democratisch gelegitimeerde bestuursorganen, wordt onderschreven. De CdK heeft dit de vorige keer extra benadrukt. De MRA vraagt om een meerjarig toekomstbeeld waarin integraal wordt gekeken naar verstedelijking, mobiliteit, economie en
305 landschap. De VVD is geen voorstander van het toevoegen van andere onderwerpen, zoals het sociaal domein, daar is de MRA een te groot orgaan voor. Over de samenstelling van het bestuur wordt gesteld dat een kleiner bestuur slagvaardiger is en dat is prima. Het bestuur bestaat uit drie niet politieke bestuurders die op andere wijze verantwoording afleggen dan overheidsbestuurders, daarom is de VVD voorstander van een bestuur waarvan de
310 meerderheid bestaat uit politiek benoemde bestuurders. De commissie worstelt met de rol van raden, Staten en democratische legitimiteit, maar er is een duidelijke wil om de raadtafel te versterken en raden en Staten eerder te betrekken bij de inhoudelijke thema's. De vormgeving blijft echter vaag. De raadtafel kan volgens het voorstel gevraagd en ongevraagd adviseren, maar bij een slagvaardig MRA bestuur is de kans groter dat besluiten worden
315 genomen die buiten de door PS gestelde kaders vallen, terwijl raden en Staten vooraf in positie gebracht willen worden. Het voorstel van meerdere deelregio's – dat wordt ondersteund – is om de raadtafel in dat soort (proces) gevallen een dwingend adviesrecht toe te kennen. Het bestuur en de AV kunnen met een startnotitie naar raden en Staten komen, zodat het democratische bestuur vooraf wordt meegenomen als de kaders nog niet duidelijk
320 zijn of nog niet zijn vastgesteld. Dan het proces. In de brief van de 19^e wordt gevraagd om voor 17 mei steun te verlenen aan het voorstel over de transitiecommissie en na de zomer

worden de voorstellen omgezet in samenwerkingsafspraken die worden vastgelegd in een nieuw convenant, maar wijzigingen zijn dusdanig fundamenteel, dat zij een zorgvuldig besluitvormingsproces vereisen. Daarom wordt voorgesteld om alvorens over te gaan tot
325 besluitvorming, als tussenstap een nieuw concept van het convenant met een zienswijze van GS aan de Staten voor te leggen. Aan de ambitie van PS om meer inhoudelijk betrokken te zijn bij de MRA vanwege de grote impact, wordt vormgegeven door PS via de AV-vertegenwoordiger invloed te laten uitoefenen en daarom is draagvlak in PS van groot belang. In dat kader is het voorstel om voorafgaande aan de AV MRA (vier keer per jaar) de agenda
330 met PS te delen (of in de commissie), om opvattingen mee te geven aan de vertegenwoordiger en achteraf schriftelijk te worden geïnformeerd over de uitkomsten en over wat er specifiek met de opvattingen van PS is gedaan. Datzelfde proces wordt tevens op prijs gesteld voor de agenda van de raadtafel. Het voornemen bestaat om deze procesafspraken in een motie Vreemd aan PS van 17 mei voor te leggen. Hoe denken de andere fracties hierover?

335

Mw. **Kapitein** (D66) vindt het fijn dat er meer tijd wordt uitgetrokken, want er is geen haast bij. De MRA is belangrijk om daadkrachtig te acteren, beleid uit te voeren en de MRA nog aantrekkelijker te maken. De samenwerking gaat pas goed werken na het maken van goede afspraken en borging van de democratische legitimiteit. Wezenlijke keuzes en besluiten
340 moeten aan PS ter besluitvorming worden voorgelegd als besluitvormend bovengemeentelijk gremium voor afstemming van beleid op het gebied van wonen, ruimte, economie, milieu etc. De voorgestelde transitie van de MRA leek met name op een zakelijk verbetervoorstel waarbij Amsterdam meer in the lead zou komen omdat de democratische processen te traag functioneren. Hiermee lijken de gemeenten en PS echter buiten spel te staan. Uit de
345 bespreking van vorige week en uit de brief van GS ontstaat een totaal ander beeld, want dat gaat over effectiever samenwerken zonder bevoegdheden van elkaar over te nemen, waarin transparant wordt aangegeven wie wat gaat doen en waarbij PS in de raadtafel meer invloed krijgen. D66 gaat graag in gesprek met de VVD over haar voorstellen, want er moeten heldere en scherpe afspraken worden vastgelegd zodat duidelijk is welke stukken wanneer worden
350 voorgelegd. Inhoudelijk het volgende: bij de vertaalslag van de ambities gaat het eerst om heldere gemeenschappelijke waarden omdat de huidige ambities en doelen breed zijn geformuleerd en daarmee vrijblijvend. Wanneer men niet vrijblijvend wil samenwerken, moeten de doelen concreet beschreven worden wanneer er voor deelonderwerpen een strategie en programma's zijn bepaald. Daarover kunnen PS zich uitspreken en later
355 controleren of de doelstellingen gehaald worden. Er komt een bestuur voor de dagelijkse leiding, met leden die bekend zijn voor de buitenwereld, maar die niet democratisch gekozen zijn. Het bestuur kan interne processen regelen en als extern gezicht naar buiten functioneren, maar het is niet mogelijk om inhoudelijke politieke keuzes te maken, want zij kunnen geen politieke verantwoording afleggen. De uitwerking wie wat gaat doen, komt later
360 dit jaar. Als de taken van het bestuur goed worden vastgelegd, dan kan in theorie ingestemd worden met het niet politiek gekozen bestuur. Worden echter toch politieke zaken afgehandeld, dan moet de samenstelling wijzigen. De raadtafel gaat anders functioneren. Op dit moment zijn PS weinig betrokken, maar straks zullen de vertegenwoordigers van de provincie in de raadtafel regelmatig over de MRA met PS spreken, wellicht analoog aan de
365 werkwijze van de algemeen bestuursleden van het Waddenfonds. Zij is benieuwd naar de mening van de andere PS-leden.

Mw. **Van Meerten** (VVD) vraagt wat D66 vindt van het voorstel om de meerderheid van het bestuur uit gekozen bestuurders te laten bestaan.

370

Mw. **Kapitein** (D66) stelt dat zodra er politieke besluiten genomen worden, dit een goed voorstel is. De inbreng van de vertegenwoordigers in de portefeuillehoudersoverleggen en in de algemene vergadering is vergelijkbaar. Hoe gaat dit proces lopen en hoe worden PS betrokken (vraag aan de vertegenwoordigers namens PS)? Hoe vrijblijvend zijn de activiteiten van de raadtafels? Er wordt gezocht naar een vorm waarin de adviezen van de raadtafel niet zomaar genegeerd kunnen worden door de AV. De MRA mag niet sluipenderwijs gaan functioneren als een vierde bestuurslaag, hier zal men kritisch op blijven. Dubbel werk moet voorkomen worden met het oog op de overlapping van taken van provincie en MRA bij een aantal thema's. Dit vraagt permanente aandacht van PS, GS en de CdK. Waarover besluit men op 17 mei? Kunnen uitgewerkte zaken straks worden geamendeerd of moeten nu al moties en amendementen worden ingediend zoals momenteel in diverse regio's en gemeenten het geval is?

Mw. **Kuiper** (CDA) vindt het logisch om de aansturing van zoveel deelnemers in een orgaan zo effectief mogelijk te organiseren. Naast een bestuur en AV bestaan nu nog drie platforms en vier portefeuillehouders en de raadtafel, maar die opbouw wordt nog tegen het licht gehouden. Aan PS en gemeenteraden worden de begroting en agenda als kaders voorgelegd, maar er is zoveel meer, zoals de MRA-platforms en portefeuillehoudersoverleggen waar ook inhoudelijke besprekingen plaatsvinden. Raden en Staten worden betrokken door een digitale consultatie, maar wat betekent dit concreet? Is het mogelijk voor de informatievoorziening met betrekking tot gemeenteraads- en PS leden een structuur op te stellen die inzicht geeft in wat men kan verwachten van de MRA en op welk moment? Is het mogelijk dit te laten aansluiten op de nieuwe bestuursvorm en bijbehorende processen zodat PS en de gemeenteraden tijdig worden betrokken? Er mogen twee PS-leden worden afgevaardigd, maar hoe wordt geborgd dat deze twee leden deelnemen aan de raadtafel en de AV en een inbreng leveren die gesteund wordt door PS? Nu is het moment om de onderlinge relaties tegen het licht te houden en de betrokkenheid beter te borgen. De inbreng van de VVD kent vele parallellen en heeft dezelfde strekking.

Dhr. **Wagelaar** (PvdA) is blij met het voorstel van de transitiecommissie, maar dat is nog te summier en te vaag. Bij de governance structuur is aanvullende informatie en formalisatie nodig. De MRA mag geen extra bestuurslaag worden, het is een convenantorganisatie, dus een wettelijke basis ontbreekt en de bevoegdheden worden toegekend door de deelnemers. Daarom dienen de bevoegdheden helder te worden uitgewerkt. Het mandaat voor het bestuur moet duidelijker geformuleerd worden met het oog op de slagkracht en op de noodzaak van controle van de legitimiteit. Het bestuur functioneert als gezicht naar buiten en gaat niet over politieke vragen, maar als dat wel het geval zou zijn, dan moet er een noodremprocedure klaar staan, zodat raden en Staten besluiten kunnen terugnemen. De positie van de AV ten opzichte van raden en Staten moet beter uitgewerkt worden, want die zijn verantwoordelijk voor het toetsen van de begroting en de agenda.

Mw. **Van Meerten** (VVD) vraagt een toelichting op de noodremprocedure, de VVD heeft voorgesteld deze aan de raadtafel toe te kennen in de vorm van een dwingend adviesrecht richting bestuur. PS en de raden kunnen alleen via de AV invloed uitoefenen, daarom de voorkeur om de noodrem aan de raadtafel toe te kennen en niet aan het bestuur.

Dhr. **Wagelaar** (PvdA) twijfelt hierover, want de raadtafel moet enkel de processen waarborgen en heeft geen democratische legitimiteit. Bij een besluit over een proces kan de noodrem daar neergelegd worden, maar bij politieke macht van het bestuur moeten raden en Staten aan de
420 noodrem kunnen trekken. De raadtafel moet op de hoogte zijn van wat er speelt bij raden en PS maar ook de MRA moet de raadtafel correct informeren. Bij de procedures richting volksvertegenwoordigers kan een verbetering doorgevoerd worden door hen beter te informeren over wat er gebeurt binnen de MRA en hen te betrekken bij het proces. Raden en Staten moeten aan de voorkant bij de besluitvorming betrokken worden door de agenda's en
425 notulen van de ambtelijke en portefeuillehoudersoverleggen op voorhand ter kennisgeving aan de PS-commissies toe te zenden, zodat de portefeuillehouders vooraf bevestigd kunnen worden en er geen stuwmeer aan stukken ontstaat voor raden en Staten. Om deze werkwijze te verankeren dient in een protocol vastgelegd te worden wie, wanneer welke stukken krijgt. Bij belangrijke inhoudelijke onderwerpen moet met startnotities gewerkt worden zodat raden
430 en Staten vooraf hun mening en zienswijze kunnen geven. De PvdA is groot voorstander van de MRA voor de regionale samenwerking, maar dat is alleen mogelijk met een effectieve overzichtelijke en democratische MRA.

Dhr. **Dulfer** (GL) vindt de governance goed bedacht. Dat biedt een aardige oplossing voor het
435 dilemma van enerzijds slagvaardigheid en anderzijds democratische borging in raden en Staten. Hoe ziet de CdK de democratische borging? De politieke verantwoordelijkheid ligt bij de AV, wie wordt de vertegenwoordiger namens Noord-Holland? Men moet ervoor oppassen om de raadtafel niet te groot en te zwaar te maken vanwege het risico dat het een soort "excuus Truus" wordt voor het feit dat raden en Staten onvoldoende geïnformeerd zijn. De
440 raadtafel hoeft geen politieke verantwoordelijkheid af te leggen want de deelnemers vertegenwoordigen enkel zichzelf en hebben geen mandaat. De doelen zijn eigenlijk kernwaarden maar in het stuk staat dat de kernwaarden niet limitatief zijn maar wel focus moeten geven. Als die nu worden vastgelegd, is de vraag of de doelen en kernwaarden de MRA dekken en of dat in lijn is met de eigen politieke ambities.

445 Mw. **Kuiper** (CDA) vraagt naar de visie van de transitiecommissie over de leden van de raadtafel.

Dhr. **Dulfer** (GL) is lid van de raadtafel en spreekt derhalve uit ervaring. Er nemen allerlei
450 deelnemers deel aan de raadtafel met eigen agenda's en ook hijzelf heeft geen mandaat om namens PS allerlei zaken te verkondigen. Men moet ervoor oppassen dat deze ontwikkeling zich voortzet, want dat kan de raadtafel niet waarmaken. De energietransitie, klimaatadaptatie en nieuwe welvaart ontbreken bij de doelen in het ambitiestuk. Daarom de vraag hoe met de planning wordt omgegaan. Voor 17 mei moet gereageerd worden op het ambitiestuk, maar op
455 17 mei staat de PS-vergadering gepland en dus kunnen geen moties en amendementen worden ingediend. Dit wordt betreurd in het zorgvuldige proces.

Dhr. **Hollebeek** (PvdD) constateert dat de balans tussen groei en menselijke maat langzaam
460 lijkt te verschuiven, maar deze verschuiving moet ook doorwerken naar de kaders en de agenda. Dit mag scherper en concreter neergezet worden. De klimaat- en biodiversiteitscrisis zijn onderbelicht maar de kernwaarden menselijke maat leent zich uitstekend voor het operationaliseren van beide crises, want biodiversiteit en welzijn van mens en dier binnen ecologische grenzen vormt expliciet onderdeel van het provinciale beleid, ook in gemeenschappelijke regelingen en samenwerkingsverbanden. Bij de vestiging van bedrijven

465 moet de groene verduurzaming opgenomen worden. Een regiegroep vormt weer een extra laag en indirecte vorm van democratie, die zijn er al behoorlijk veel en het blijft dus een afstandelijke structuur met uitzondering van de begroting en agenda waarop slechts
470 zienswijzen kunnen worden ingediend. Er moet meer openbaarheid komen, nu is men voor informatie te afhankelijk van derden. Van iedere bijeenkomst moeten de verslagen zover mogelijk, geopenbaard worden en burgers dienen actiever betrokken te worden door bijvoorbeeld burgerraden. Bij de verschuiving van de platforms dienen de
volksvertegenwoordigers geraadpleegd te worden. Vooral duurzaamheid en ecologie moeten als extra platform meegenomen worden, horizontaal over de andere platforms heen. De 4 voorstellen van de VVD worden ondersteund.

475 Mw. **Bezaan** (PVV) leest dat er grote kansen liggen voor innovatie en nieuwe welvaart bij de energietransitie, klimaatadaptatie en circulaire economie, maar deze vragen veel aanpassingen van inwoners en overheden. Welke nieuwe welvaart wordt hier bedoeld? De kosten van de energietransitie rijzen de pan uit en de weerstand onder inwoners tegen wind
480 op land groeit. Raden en Staten worden eerder bij onderwerpen betrokken, maar wat gebeurt er als een gemeenteraad mordicus tegen is, terwijl de overige gemeenten voorstander zijn? De vragen over de democratische borging worden ondersteund. De zin in de tekst dat door de coronapandemie de versterking van de MRA grote urgentie heeft, geeft het gevoel dat corona wordt gebruikt om zaken door te drukken.

485 Mw. **De Groot** (SP) leest in het voorstel dat de MRA inzet op een grotere democratische legitimiteit. De plannen worden (soms) voorgelegd aan raden en Staten maar dit leidt tot een vorm van schijndemocratie, want ook na de transitie is de democratie nog steeds verregaand getrapt. Het lijkt erop dat er door het voorstel niet veel verandert want er vinden geen
490 verkiezingen plaats. De burgemeesters, wethouders, gedeputeerden en CdK's die niet gekozen zijn, bepalen de agenda en de plannen van MRA. Raden en Staten hebben een marginale rol. De vraag hoe raden en Staten een voorstel voor de gehele MRA kunnen agenderen, kon niet duidelijk beantwoord worden. De democratie is dus ver te zoeken en het voorstel wordt niet ondersteund. Uit de brief van de gezamenlijke SP-fracties in Binnenlands
495 Bestuur blijkt dat de plannen niet ver genoeg gaan.

Dhr. **Klein** (CU) is blij met de ruimte in het proces. De MRA mag niet leiden tot een extra bestuurslaag en besluitvorming ligt bij raden en Staten. Daar is het voorstel duidelijk over. De voorgestelde structuur en de drie doelen worden ondersteund. Een aantal aandachtspunten:
500 het moet duidelijk zijn hoe input kan worden gegeven vanuit het MRA gebied, met name voor kleinere gemeenten die niet vertegenwoordigd zijn. De informatievoorziening moet heel goed zijn, de raadtafel zou actief gevoed moeten worden vanuit het bestuur. De verhouding tussen platforms en PHO-overleggen is niet duidelijk. Hoe gaan PS vormgeven aan het bespreken van de input en besluitvorming MRA en hoe kan dit goed afgestemd worden op de momenten
505 waarop portefeuillehouders beslissingen nemen?

Mw. **Van Meerten** (VVD) vraagt of dhr. Klein een motie Vreemd zou ondersteunen om dat proces van betrokkenheid bij de MRA goed in te richten.

510 Dhr. **Klein** (CU) denkt in dezelfde lijn, maar hij verzoekt graag eerst een schriftelijke toelichting op de plannen van de VVD.

Dhr. **Mangal** (DENK) vraagt zich af waar de menselijke maat blijft in de gehele MRA-structuur, het lijkt op een breed Amsterdam Economic Forum of uitvloeisel daarvan. De MRA zou zich
515 eerst moeten richten op de leefbaarheid voor de burgers en daarna op de economische ambities, nu lijkt het andersom te zijn. Elk overheidsonderdeel moet zich inzetten voor de menselijke maat, daar gaat de politiek juist over. In het voorstel ontbreekt de visie om innovatief met de coronacrisis om te gaan, niet door de maatschappij op een andere manier vorm te geven maar met een focus op het zo snel mogelijk terugkeren naar de oude situatie.
520 Dit is een gemiste kans. In de nieuwe structuur kan de MRA zich efficiënter inzetten met het lobbyen in Den Haag om doelen te bereiken en ambities waar te maken, maar hij betwijfelt of hiermee aan de menselijke maat tegemoet wordt gekomen.

Dhr. **Van Dijk** (CdK) neemt alle input – waaruit een positieve lijn blijkt – mee naar de transitiecommissie en op 17 mei a.s. wordt een voorstel voor de procesvoortgang voorgelegd.
525 Hierin is alle input van raden en Staten verwerkt. Het daadwerkelijke besluit wordt na de zomer genomen, maar op een eerder moment zal het nog een keer aan PS voorgelegd worden. PS kunnen op 17 mei door middel van een motie Vreemd hun standpunten meegeven aan GS, want de CdK is vicevoorzitter van de regiegroep en gedeputeerde Olthof is lid.

530 Mw. **De Groot** (SP) verwijst naar de waaier van moties Vreemd bij gemeenten in Noord-Holland en Flevoland, zoals in Zaanstad. Als op 17 mei PS geen motie Vreemd indienen, wordt de rol van PS dan verzwakt ten opzichte van de raden?

535 Dhr. **Van Dijk** (CdK) meldt dat samenwerkingsverbanden niet vrijblijvend zijn, maar over de vorm van het verband kunnen goede afspraken gemaakt worden. PS kunnen de CdK en gedeputeerde Olthof aanspreken of zelfs wegsturen bij onvoldoende functioneren. Dat is de ultieme bevoegdheid van PS, die besluiten over het budget en de verstedelijkingsstrategie, maar het is belangrijk om dit vroeg in het proces af te stemmen. Daarom ligt de focus op drie
540 kernwaarden van de MRA die niet samenvallen met de bevoegdheden van raden en Staten voor jeugdzorg en Wmo. MRA ziet op een polycentrische ontwikkeling van de regio, dus de groei moet evenwichtig plaatsvinden zodat mensen fijn kunnen wonen, werken en recreëren met een goede bereikbaarheid. Hiermee wordt de menselijke maat geïntegreerd. Het bestuur is vooral geen politiek gremium, want in het verleden speelde de politiek een te grote rol,
545 terwijl het gaat om de continuïteit. In de PHO's zitten de politiek verantwoordelijken die ter verantwoording kunnen worden geroepen. Zij leggen voorstellen aan PS voor ter goedkeuring alvorens er actie wordt ondernomen. Er mag geen vierde bestuurslaag ontstaan, maar wel wordt de huidige structuur geprojecteerd op de MRA, dat is het dilemma. Er wordt geen dwingend adviesrecht aan de raadtafel gegeven, want die beoordeelt geen inhoudelijke
550 stukken, maar adviseert over het proces om de MRA goed aan te laten sluiten bij het beleid. PS en raden kunnen aan de ultieme noodrem trekken wanneer zij van mening zijn niet op de juiste wijze te zijn geïnformeerd en geen goedkeuring kunnen of willen geven aan bijvoorbeeld de begroting of andere belangrijke onderwerpen. Het bestuur controleert de portefeuillehouders conform de gemaakte afspraken op hun inzet en het AV toetst of alle
555 activiteiten binnen de begrotingskaders en MRA-agenda vallen. De platforms zijn vergelijkbaar met het collegeoverleg van gedeputeerden en daar zijn PS niet bij betrokken. Ten behoeve hiervan zou voorafgaande aan een AV een commissievergadering gepland kunnen worden om met de gedeputeerde de agenda te bespreken. Bij overlappende onderdelen zal geen dubbel werk verricht worden. Richtinggevende besluiten, kaders en
560 financiën zijn de verantwoordelijkheid van raden en Staten. De informatievoorziening moet

goed georganiseerd worden maar de raadtafel kan besluiten om voor een verstedelingsstrategie bijvoorbeeld technische sessies of Staten en raadsbrede overleggen te organiseren om hen gezamenlijk te informeren. Voor de MRA-structuur worden juist geen verkiezingen georganiseerd, want dan zouden PS bevoegdheden moeten overdragen en ontstaat er een nieuwe bestuurslaag. Daarom is ook geen sprake van schijndemocratie, want dat staat haaks op deze wens. Het protocol van de raadtafel en AV moeten goed vorm worden gegeven en daar wordt meer tijd voor uitgetrokken. De transparantie en informatievoorziening om de burgers te betrekken, zijn een belangrijk aspect. De deelregio's in de MRA moeten met elkaar samenwerken, zodat de wensen van (buur)gemeenten gezamenlijk beoordeeld kunnen worden en er naar gezamenlijk commitment kan worden gestreefd bij het agenderen van regionale thema's. De MRA is juist van groot belang om als eenheid op te treden richting Den Haag en Europa, de grote waarde daarvan is de afgelopen jaren wel gebleken. De menselijke maat is voor alle deelnemers voor de MRA als geheel een belangrijk uitgangspunt, maar jeugd en Wmo vallen hierbuiten. De concretisering van de kernwaarden wordt meegenomen, maar op dit moment staat juist de operationalisatie van de kernwaarden op de agenda.

7.b. Brief GS aan PS inzake afdoening motie kinderen van Moira

De **voorzitter** meldt dat D66, VVD en 50plus de motie als afgedaan beschouwen.

Dhr. **Wagelaar** (PvdA) had gezien de mensonterende situatie van Moira, geen technische uiteenzetting verwacht over de rol van de provincie over asielopvang in Nederland. Het tweede dictum is niet geadresseerd. Hebben GS actie ondernomen en zo nee, waarom niet? Wat kunnen GS extra doen om deze motie in te vullen? Hoe kunnen PS hieraan bijdragen?

Dhr. **Zaal** (GL) vindt de afdoening van de motie teleurstellend. Het is duidelijk dat de provincie beperkte invloed heeft op dit dossier, maar er is veel ruimte voor informeel contact binnen de maatschappelijke structuur en er kan ingezet worden op publiciteit. Men is niet akkoord met de afdoening.

Mw. **Kuiper** (CDA) erkent de beperkte invloed van de provincie op dit dossier, maar misschien kunnen nogmaals alle mogelijkheden worden onderzocht. De motie is niet afgedaan.

Dhr. **Zoon** (PvdD) stelt dat de motie juist gericht was op het ondersteunen en verbinden van gemeenten. De oproep van de PvdA wordt ondersteund, de motie is niet afgedaan.

Dhr. **Hoogervorst** (SP) vindt de gang van zaken zeer onbevredigend, maar daarvoor ligt de oorzaak met name in Den Haag. De technische omschrijving in de brief kan niet leiden tot het oordeel dat de motie is afgedaan, want het is niet duidelijk of de CdK in Den Haag heeft gelobbyd en of er andere inspanningen zijn verricht bij relevante organisaties. De motie is nog niet afgedaan.

Dhr. **Koyuncu** (DENK) sluit zich aan bij de PvdA. De CdK moet zich meer inspannen richting Den Haag. De motie is niet afgedaan.

Dhr. **Vonk** (D66) constateert dat het college – en in het bijzonder de CdK – een actieve rol speelt bij het huisvesten van asielzoekers in de provincie. Het is te betreuren dat de acties van

het Rijk en van het college achterblijven bij de wens om de mensen in Moira te helpen.
610 Niettemin is gezien de rol van de provincie en de ontwikkelingen bij het kabinet, een extra inzet door het college op dit moment niet juist en daarom wordt de motie wel als afgedaan beschouwd.

Dhr. **Van Dijk** (CdK) constateert dat dit soort moties nooit als afgedaan beschouwd kunnen
615 worden, ook al had men een aantal kinderen naar Nederland kunnen halen, want het leed in de wereld duurt altijd voort. Het is een verantwoordelijkheid van het Rijk en de CdK speelt hier bij rol in de functie van Rijksheer. In die rol heeft hij aan de regietafel aandacht voor dit thema gevraagd. De kring van CdK's vraagt naast ondermijning en financiën, ook aandacht bij het kabinet voor dit onderwerp. De brief wordt momenteel opgesteld en daarin wordt een
620 extra signaal afgegeven over opvang van asielzoekers en statushouders. Als Rijksheer heeft hij een provinciale regietafel opgezet die is opgedeeld in regionale tafels zodat ook wethouders betrokken worden. Hoewel hij als Rijksheer geen verantwoording aflegt aan PS, worden PS wel meegenomen in de ontwikkelingen. Maar men kan nooit volledig voldoen aan het tegengaan van al het leed in de wereld. De PS-leden kunnen via hun achterban in Den
625 Haag ook extra aandacht vragen.

De **voorzitter** constateert dat de PVV, FvD, JA21, Baljeu en CU nog niet hebben aangegeven of de motie is afgedaan.

630 *Tweede termijn*

Dhr. **Zoon** (PvdD) is blij dat de CdK als Rijksheer aangeeft dat hij het een groot probleem vindt, maar de motie heeft het college opgeroepen om actie te nemen.

635 Dhr. **Zaal** (GL) meldt dat de brief ook iets zegt over de rol als toezichthouder op het woningdossier en dat zit bij het college. Aangezien er nog een brief wordt opgesteld, is de motie nog niet afgedaan.

Dhr. **Wagelaar** (PvdA) is blij met de beantwoording, maar verzoekt een duidelijk overzicht te
640 geven van de ondernomen acties en aan te geven of er meer mogelijk is. De CdK wordt verzocht met zijn acties door te gaan en PS te informeren.

Dhr. **Van Dijk** (CdK) meldt dat hij als Rijksheer de regie neemt bij met name de opvang van
asielaanvragers. Voor de huisvesting van statushouders zijn GS verantwoordelijk en die geven
645 regelmatig overzichten van de stand van zaken. De brief namens de CdK's wordt momenteel opgesteld, die is nog niet definitief. Hij zal doorgaan met het namens PS melden van de zorgen die er bestaan en benadrukken dat Den Haag en de Tweede Kamer ruimhartiger moeten omgaan met de opvang van deze kinderen.

650 De **voorzitter** concludeert dat 27 stemmen de motie niet als afgedaan beschouwen, 19 stemmen wel afgedaan en 9 stemmen hebben geen bijdrage gegeven. Deze uitslag wordt gemeld aan het presidium.

655 7.c. Randstedelijke Rekenkamer: Statenvoordracht conceptbegroting 2022 voor
zienswijze

Mw. **Hoenderdos**, directeur van de Randstedelijke Rekenkamer, is aanwezig om vragen te beantwoorden.

De **voorzitter** constateert dat de VVD, CDA, CU, D66, GL en SP het als hamerstuk beoordelen.

660

Dhr. **Hartog** (VVD) is inhoudelijk akkoord, maar de Rekenkamer geeft herhaaldelijk aan dat de bijdrage de komende jaren vanwege de verwachte jaarlijkse loonstijging – naast de inflatie – zal stijgen aangezien het een arbeidsintensieve organisatie is met hoog opgeleide medewerkers.

665

8. Rondvraag portefeuille dhr. Van Dijk en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa

De **voorzitter** meldt dat er geen vragen zijn ingediend.

670

9. B-agenda Economie, Arbeidsmarkt en Onderwijs, Bestuur, Interbestuurlijk Toezicht en Europa (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Zaal)

9.a. Brief GS aan PS inzake Inrichting Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) in Noord-Holland

675

Dhr. **Carton** (PvdA) vraagt naar de uitwerking van een aantal aandachtspunten, zoals het risicoprofiel, evaluatie en exit-strategie. Wanneer worden PS betrokken? Zijn het oprichtingsbesluit en bedrijfsplan hetzelfde en worden beide documenten besproken in PS?

680

Mw. **Gonggrijp** (D66) sluit zich aan bij deze vragen. Het zwaartepunt van het mkb-fonds is gericht op high tec, life style and health en agri. GS worden geadviseerd ook logistiek mee te nemen vanwege innovatieve toepassingen bij de transitieopgave van de provincie. Vaak zijn het dezelfde partijen die de weg naar subsidies vinden, maar ook andere en nieuwe mkb ondernemingen moeten bereikt worden.

685

Dhr. **Heijnen** (CDA) is voorstander van oprichting van de ROM voor Noord-Holland. Met de scope wordt ingestemd, hopelijk wordt deze op termijn verbreed. Het ministerie EZK stelt stevige eisen aan de financiering, zoals ten aanzien van duurzaamheid en daar wordt mee ingestemd. De ROM dient zo laagdrempelig mogelijk te zijn, dus neemt Noord-Holland de nationale eisen over of worden er aanvullende eisen gesteld?

690

Dhr. **Zoon** (PvdD) vindt het wel belangrijk om naast het nationale kader extra eisen te stellen, specifiek voor Noord-Holland.

695

Dhr. **Heijnen** (CDA) is het ermee eens voor zover het gaat om de besteding van de gelden maar er moeten niet nog meer eisen toegevoegd worden om van deze gelden gebruik te kunnen maken.

700

Mw. **Van Meerten** (VVD) is benieuwd naar de beoogde mate en rendement van het revolverende fonds. Waarom is voor de specifieke looptijd gekozen? Graag een toelichting op het bedrijfsplan. Waarom is gekozen voor specifiek drie prioriteiten, want innovatie, toerisme, zakelijke dienstverlening en mobiliteit ontbreken.

Dhr. **Zoon** (PvdD) vindt het belangrijk om extra eisen te stellen ten aanzien van ethische en duurzaamheidskaders, vooral omdat geen geld aan een bedrijf moet worden gegeven waarbij

705 via een andere kant wordt ingezet op het realiseren van duurzaamheid door middel van
bijvoorbeeld vergassingsinstallaties voor mest. Een uitbreiding moet goed gemonitord worden
om te voorkomen dat er via een achterdeur bijvoorbeeld geld gaat naar Pallas.

710 Dhr. **Hoogervorst** (SP) sluit zich aan bij de vragen van de PvdA. Is het echt een fonds, waar
komt het geld vandaag en komt het geld ook weer terug? Wat is de relatie met andere fondsen
en organisaties die het bedrijfsleven stimuleren, zoals PD NH, Ontwikkelingsbedrijf NHN en
De Kop werkt. Het fonds wordt via een aanbesteding overgedragen, waarom doet de provincie
dat niet zelf? Wat zijn de kosten van het fondsenbeheer en van de Raad van Commissarissen?

715 Dhr. **Klein** (CU) ondersteunt het voorstel en de uitgangspunten voor de inrichting. Welk
bedrag van het budget gaat naar de organisatie van de fondsen?

720 Gedeputeerde **Zaal** hoort veel positieve geluiden en dat is fijn, er wordt enorm geïnvesteerd in
duurzaam en innovatief ondernemerschap, niet alleen door de provincie en veel gemeenten
maar ook gezamenlijk met EZK. Hiermee ontstaat een uniek instrument met twee fondsen dat
ook Rijksregelingen kan uitvoeren en ondernemers bekend kan maken met regelingen van het
Rijk en Brussel. De verwachting is dat het Rijksherstelplan ook door de ROM wordt uitgevoerd.
Na de start met een basis-ROM kan verbreding naar andere activiteiten plaatsvinden en zullen
te zijner tijd de andere fondsen van de provincie wellicht allemaal onder deze paraplu
gebracht worden. De ROM is een herkenbaar instrument voor nieuwe ondernemers om
725 middelen te kunnen aanspreken. De business development tak zet in op het naar de provincie
halen van innovatieve ondernemers. Het transitiefonds bezit € 100 miljoen – afhankelijk van
de deelnemers – en het mkb-fonds € 60 miljoen. Voor het transitiefonds bepaalt de provincie
samen met gemeenten de voorwaarden en nadere eisen voor groen, voor het mkb-fonds
gelden de Rijksvoorwaarden, dit is Rijksgeld gecofinancierd door de regio. Er is voor gekozen
730 om de focus te leggen op drie kansrijke sectoren, met name in de MRA (life style and health)
en NHN (agrifood), andere sectoren worden overigens niet uitgesloten. Mobiliteit is al
betrokken met het oog op duurzaamheid, smart mobility en high tec. PS besluiten over het
investeringsreglement. De nadere uitwerking samen met EZK en tientallen gemeenten in
Noord-Holland leidt tot het oprichtingsbesluit en bedrijfsplan (met risicoprofiel en exit-
735 strategie) die terugkomen bij PS. De revolverendheid is voor het transitiefonds nominaal en
inclusief inflatie van het mkb-fonds. Het fondsenbeheer zit op ongeveer € 40 miljoen. Er zal
schriftelijk worden gereageerd op de vraag over het percentage van het investeringsbedrag
dat besteed wordt aan de doelen.

740 *Tweede termijn*

Dhr. **Mangal** (DENK) vindt het nog steeds onduidelijk hoe de geldstromen lopen, hoeveel geld
gaat erin en waar gaat het naartoe. Verzocht wordt om een organigram te presenteren met de
instellingen die geld inleggen en aan welke sectoren dit besteed wordt, dit om te voorkomen
745 dat zowel de MRA als de provincie gaan bijdragen.

Dhr. **Klein** (CU) vindt de schriftelijke beantwoording van de gestelde financiële vragen wel heel
belangrijk.

750 Gedeputeerde **Zaal** zegt toe een schriftelijke uitwerking van de kosten met een organigram
toe te zenden.

9.b. Bedrijventerrein/laadpalen: Brief GS inzake afdoening motie 179/2020/
Uitvoeringsregeling HIRB+ Duurzaamheid 2021

755 Dhr. **Heijnen** (CDA) is blij met het voorstel van GS. De motie is afgedaan.

De **voorzitter** concludeert dat de CU, PvdA, D66, 50plus/PvdO, VVD en SP de motie als afgedaan beschouwen.

760 Dhr. **Zaal** (GL) constateert dat de motie is afgedaan, maar dat is door de markt gedaan, dus de subsidiemaatregel voor laadpalen mag verwijderd worden.

Dhr. **Zoon** (PvdD) is blij dat de laadinfrastructuur onderdeel wordt van de subsidiemogelijkheden.

765

De **voorzitter** concludeert dat de motie als afgedaan wordt beschouwd.

10. Rondvraag portefeuille mw. Zaal en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa

770 Dhr. **Mangal** (DENK) vraagt naar agendapunt 12.a, C-agenda, evenementensponsoring. De R-waarde is momenteel boven de 1 en wereldwijd ontstaan er allerlei coronavariaties. De druk op de IC's blijft hoog en nog niet iedereen is ingeënt. Denken GS dat in de tweede helft van 2021 publieksevenementen weer mogelijk zijn?

775 Gedeputeerde **Zaal** bevestigt dat verwacht wordt dat na 1 juli weer evenementen kunnen plaatsvinden, conform de verwachting van het Rijk. Overigens zullen nooit evenementen gesponsord worden die niet voldoen aan de richtlijnen, dus ze moeten wel coronaproof zijn. Zodra het kan, wordt weer aan de slag gegaan. Eventueel resterende middelen zullen opnieuw beoordeeld worden.

780

Dhr. **Zaal** (GL) verwijst naar de ontwikkelingen van breedband in het buitengebied en de zorgen hierover. Verzocht wordt de stand van zaken in een technische briefing toe te lichten.

785 De **voorzitter** meldt dat er voor de zomer niet veel agendaruimte meer is, dus een briefing kan na de zomer gepland worden.

Gedeputeerde **Zaal** meldt dat de digitale infrastructuur onderdeel is van de uitvoeringsagenda Economie en die wordt in de vergadering van 6 september a.s. besproken.

790 Dhr. **Klein** (CU) verzoekt een overzicht van de concrete stand van zaken en de (on)mogelijkheden, eventueel met een notitie van GS.

De **voorzitter** stelt voor om voorafgaande of aansluitend aan het BOT van 10 mei (van 15.00 tot 17.00 uur) een technische briefing te plannen.

795

Gedeputeerde **Zaal** moet even overleggen met het team datastrategie. Zij komt hierop terug.

De **voorzitter** verzoekt de commissieleden de gehele maandagmiddag 10 mei te reserveren

Pagina 18

800 11. Sluiting

De **voorzitter** dankt iedereen voor hun bijdragen en sluit de vergadering om 17.20 uur.

805

Onderwerp	Portefeuille houder	Inhoud	Behandeld in agenda	Stand van zaken
Brief Fossielvrij NL inz. ABP investeringen in Fossiele industrie.	Pels, Z.	Na de brief van Fossielvrij zijn alle werkgevers in IPO-verband het gesprek aangegaan met ABP. De aangeboden toelichting van ABP over duurzame beleggingen werd door de meerderheid als onvoldoende beoordeeld. IPO heeft daarop besloten het verzoek aan ABP ter beoordeling voor te leggen aan de ZPW, samenwerking tussen publieke werkgevers (waterschappen en gemeenten). ZPW ondersteunt dit initiatief en stuurt half juni een brief aan ABP waarin zij wordt opgeroepen om duurzaam te gaan beleggen. Kopie van deze brief zal aan PS worden toegestuurd	Economie Financiën en Bestuur 22-04-2021 5.b. ABP: Brief van Fossielvrij nl inz ABP's investeringen in fossiele industrie (verzoek van C- naar B-agenda).	
Inkoopbeleid		Mw. Pels zegt toe: De vastgestelde inkoopkaders binnen het betreffende beleidsterrein zijn van toepassing en die zullen door GS voor PS in kaart worden gebracht – Het is niet bekend wat de stand van zaken van klimaatneutraal bij andere	Economie Financiën en Bestuur 22-03-2021 10.d. Inkoop: Brief GS aan PS inz. Inkoopbeleid 2021-2024	

		provincies is, maar in het kader van de opgave voor overheden in het klimaatakkoord om in 2030 energieneutraal te zijn, zal zij bij de overige provincies navraag doen.		
Datacenters Hollands Kroon	Zaal, I.	De beantwoording van de schriftelijke vragen bevindt zich momenteel in de afrondende fase en zal aansluitend moeten worden vastgesteld. Deze zal derhalve op zeer korte termijn naar PS komen. De voorzitter merkt op dat de strategie met betrekking tot de datacenters behandeld zal worden in de Statencommissie EFB. Het is niet een discussie of de provincie bevoegd gezag is over de ruimtelijke ontwikkeling of dergelijke vraagstukken. Die komt later bij de Datacenterstrategie terug. De maatschappelijke kosten-batenanalyse komt aan de orde in de Datacenterstrategie, die naar verwachting binnen enkele weken naar PS wordt gestuurd en nog voor het zomerreces met Staten zal worden besproken. Statenlid Kostic	Natuur Landbouw & Gezondheid 15-03-2021 6.b. VTH taken / Ruimte: C- naar B-verzoek (SP) inz. datacenters Hollands Kroon (zie ag.pnt. 17d), met uitnodiging van cie. RWK	De schriftelijke vragen zijn inmiddels beantwoord. De Datacenterstrategie wordt behandeld in EFB (gedeputeerde Zaal). Op 10 mei 2021 heeft er een BOT overleg plaatsgevonden tbv de op te stellen datacenterstrategie. Deze wordt voor de zomer toegestuurd en na de zomer behandeld.

		(PvdD) vroeg of ook de ecologische impact en natuurinclusiviteit in de Datacenterstrategie kunnen worden meegenomen, aangezien in de brief uitsluitend wordt gerept over waterverbruik, energieverbruik, ruimtelijke impact en de economische waarde. Staan GS daarvoor open? Gedeputeerde Olthof antwoordt dat er heel veel, waaronder ook de MKBA, in de Datacenterstrategie zal worden meegenomen. Hij zal het verzoek van Statenlid Kostic (PvdD) meenemen en doorleiden naar zijn collega's die over de Datacenterstrategie gaan.		
1 begrotingswijziging 2021	Pels, Z.	Mw. Pels zegt toe: – in te stemmen met het voorstel om een keer naar het hele systeem van reserves te kijken. GS werken momenteel aan een verkenning om de financiering van de infrastructuur (het grootste programma in de begroting) meer inzichtelijk te maken voor PS. Deze zal op een apart moment besproken worden.	Economie Financiën en Bestuur 15-02-2021 7.a. Financien, Infrastructuur, Landbouw, Milieu: : Voordracht Eerste begrotingswijziging 2021 (A-agenda NLG 8-2-2021, EFB en M&B 15-2-2021)	

Jaarstukken 2019/ICT/datalekken	Stigter, E.	Stand van zaken onderzoek ICT: er loopt momenteel een audit naar de gehele ICT en naar aanleiding van de resultaten wordt in de volgende fase een actie gestart waarbij de financiële stand van zaken van de administratie meegenomen wordt. De tijdsplanning van dit proces zal toegestuurd worden. Hij kan niet concreet antwoorden op de vraag of het proces op schema ligt. In ieder geval worden PS op de hoogte gehouden.	Economie Financiën en Bestuur 15-06-2020 4.a. Voordracht Jaarstukken 2019	In PS van 1-2-2021 zijn vragen gesteld door PvdA over veiligheid systemen provincie. Mede nav datalekken Bij 12 van IPO. Hr. Stigter zegt nadere informatie toe zodat het onderwerp in de commissie EFB kan worden behandeld. Behandeld in commissie EFB 22 maart 2021. Toegezegd is: – Er zijn door de casus BIJ 12 niet zozeer leerpunten opgekomen voor de provincie, maar zeker voor de gelieerde instellingen. Daar zal de hr. Stigter op een ander moment op terugkomen. – De juiste NEN-normering zal worden nagegaan, maar GS baseren zich op ISO 27001, ook voor BIJ12. – Eerst zal een inventarisatie van de gelieerde organisaties waar dezelfde applicatieverantwoordelijkheid
--	--------------------	--	--	---

				d geldt, uitgevoerd worden. Voor het zomerreces wordt een datastrategie voorgelegd, waarvan Security onderdeel uitmaakt. Op dat moment zullen PS nader geïnformeerd worden over de overige gelieerde organisaties
Kop werkt!	Zaal, I.	Programma loopt af. hr. Van der Hoek zegt toe dat het onderwerp terugkomt op de agenda van de commissie na afronding van de effectrapportage (maatschappelijke en economische effecten) en de evaluatie van het ambitiedocument en evaluatie governance. Het jaarverslag 2020 staat op de c-agenda van de commissie EFB van 14 juni 2020.	Economie Financiën en Bestuur 20-01 – 2020 7.a. De Kop Werkt! Voortgangsrapportage 2019, Jaarprogramma 2020	Aan de evaluatie van het ambitiedocument en evaluatie governance wordt nu gewerkt. De effectrapportage wordt circa 1 jaar uitgesteld. In 2021 wordt dit te samen aan de commissie aangeboden. 2e tranche jaarprogramma 2020 is behandeld in EFB van 18 januari 2021. Toezegging mw. Zaal bij deze behandeling: GS geen voorstander van verlenging huidige samenwerkingsovereenkomst. Samenwerking wel van groot belang en zal op andere manier worden

				vormgegeven. Zodra op basis van een integrale benadering er nieuwe overeenkomsten worden afgesloten, komen GS terug bij PS, maar eerst moeten de lopende projecten worden afgerond en moet de effectrapportage worden afgewacht. Jaarverslag 2020 op c-agenda EFB 14 juni 2021
Actieagenda circulaire economie 2021–2025	Pels, Z. Zaal, I.	Gedeputeerde Pels zegt dat samen met gedeputeerde Zaal zal voor de volgende verkiezingen gereflecteerd wordt op de verhouding van de circulaire agenda tot de economische agenda zodat de volgende periode hier een standpunt over kan worden ingenomen . Mw. Zaal zegt toe: – bij de actualisatie van de agenda Onderwijs en Arbeidsmarkt wordt de vraag van GL hoe ervoor wordt gezorgd dat mensen door omscholing de kans krijgen om zinvol deel te nemen aan de maatschappij meegenomen.	Economie Financiën en Bestuur 18–01–2021 5.a. Circulaire Economie: Concept-Actieagenda Circulaire Economie 2021–2025	

Voortgang beleidsnotitie Sport	Pels, Z.	Het aanbieden van plantaardige maaltijden en snacks in de kantine zal wederom bij de eerstvolgende kennissessie via Sportservice onder de aandacht gebracht worden. De focus op natuurinclusiviteit kan bij een volgende ronde aan de orde komen, aangezien het huidige budget daarvoor onvoldoende is.	Economie Financiën en Bestuur 18-01-2021 5.b. Sport: Brief GS aan PS inz. Voortgang Beleidsnotitie Sport	
Motie 42 herstellfonds (stand van zaken na cie EFB 22 maart 2021)	Pels, Z.	22-3-2021: Gedeputeerde Pels zegt toe bij de tweede tranche te onderzoeken waar werkelijk behoefte aan is en hoe de toegankelijkheid voor de culturele sector in Noord-Holland gestimuleerd kan worden, via gemeenten, instellingen of scholen. Bij de tweede tranche zal de aandacht voor cultuur samen met gemeenten geïntensiveerd worden, evenals het op gang brengen van de toegankelijkheid. Meer aandacht voor minder draagkrachtige mensen met een eigen woning en verduurzaming zal als overweging meegenomen worden bij de tweede tranche en aangegeven zal worden	Economie Financiën en Bestuur 26-10-2020 4.a. Economie/duurzaamheid: Brief GS aan PS inz. raamwerk voor de uitvoering van motie 42: economische herstel en duurzaamheidsfond (Het genoemde doel 1 in de brief (muv bedrijventerreinen op B-agenda cie RWK 19-10-20 en de overige doelen (met bedrijventerreinen uit	Op 14 juni 2021 zal tweede tranche worden besproken 22-3 -2021 Stand van zaken uitvoering eerste tranche behandeld 15-2-2021. Hierbij is toegezegd dat over de tweede en mogelijk derde tranche het gesprek aangegaan wordt met PS. Met PS zal nog gesproken worden over de besteding van het herstellfonds voor € 100 miljoen en het revolverende karakter. Om PS niet te beperken in de wensen, is gekozen voor de

		welke afwegingen zijn gemaakt. Het voorbeeld van Gelderland en de wens voor overleg met brancheorganisaties zal doorgeleid worden naar gedeputeerde Zaal. Ook worden marktpartijen en maatschappelijke organisaties betrokken om het proces van uitvoering te versnellen, zoals voor de gebouwde omgeving, arbeidsmarkt en cultuur. Dit aandachtspunt zal in de tweede tranche meegenomen en teruggekoppeld worden aan PS Eerder toegezegd: – Verkend wordt of een relatie kan worden gelegd met kengetallen uit de impactanalyse, die dient als terugkoppeling op de jaarrekening	doel 1) op b-agenda EFB 26-10-20)	dekking van het volledige fonds, zodat alle mogelijkheden open blijven. Via de P&C-cyclus worden PS hier regulier over geïnformeerd. In de toekomst kan nader gesproken worden over de doelen van het herstellfonds en of GS hebben voldaan aan de opdracht van PS 9-11-2020: raamwerk eerste tranche herstellfonds besproken in EFB en RWK
Initiatiefvoorstellen Forum voor Democratie tot wijzigen Referendumverordening	Zaal, I.	GS zullen pogingen tot referenda monitoren en waar mogelijk, obstakels bespreekbaar maken in de commissie Mw. Zaal geeft aan dat op basis van de motie van FvD is al een communicatietraject gestart, voorgesteld wordt na te gaan wat dit heeft opgeleverd alvorens weer een	Economie Financiën en Bestuur 28-09-2020 9.a. Initiatiefvoorstellen tot wijziging Referendumverordening van Forum voor Democratie en advies	Zie ook gestelde Statenvragen 115-2020 van FvD Vraag over kosten is schriftelijk beantwoord en geagendeerd op C-agenda EFB 18 januari 2021.

		nieuw traject te starten. Zodra de digitale mogelijkheid aanwezig is, zal hierover gecommuniceerd worden. Bindend correctief referendum agenderen in commissie zodra de Grondwetswijziging dat mogelijk maakt	van GS over de initiatiefvoorstellen	
Verworpen motie 77 onderzoek financiële positie gemeenten	Zaal, I.	Mw. Zaal zegt het volgende toe: Normaal wordt over IBT in een jaarverslag aan het einde van het jaar, gerapporteerd. In verband met de bijzonder situatie, zal zij aan het einde van het jaar als alle begrotingen zijn ingediend, met een tussenrapportage te komen die dan eventueel besproken kan worden.	PS-vergadering 14-09-2020 11. Indien aan de orde: stemming motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.	Op de c-agenda EFB van 15 februari 2021 staat brief van GS met de eerste bemerkingen. In de brief geeft GS aan dat In het eerste kwartaal van dit jaar de financiën van de Noord-Hollandse gemeenten verder tegen het licht worden gehouden om hun beelden erop verder te verscherpen. De resultaten daarvan zullen GS in het tweede kwartaal ook aan u ter kennis aan PS te brengen. Voorgesteld wordt om het onderwerp dan op de B-agenda te bespreken. Nav rondvraagpunt hr. Zaal GL over dit onderwerp is

				toegezegd om na beoordeling van de begrotingen van alle gemeenten in het kader van IBT, PS een update te geven. Schriftelijk is deze update reeds gegeven, maar wellicht is een mondelinge toelichting ook van belang. EFB 22 april 2021 technische briefing hierover gehouden.
Kadernota verbonden partijen	Pels, Z.	In het te organiseren overleg van GS met PS over welke informatie PS willen ontvangen over de verbonden partijen kan het ontvangen van de Kadernota's van de GR's worden meegenomen.	Economie Financiën en Bestuur 31-08-2020 9.b. Verbonden partijen: Voordracht Kadernota verbonden partijen 2020	In de jaarstukken zal hier extra aandacht aan worden besteed. Dan zal gekeken worden of een nog een aparte bijeenkomst georganiseerd dient te worden.
Agenda weerbaar Noord-Holland	Dijk van, A.	– Met de QuickScans wordt gewoon doorgegaan want het streven is hier zoveel mogelijk gemeenten op aan te laten sluiten. PS zullen hier regelmatig over geïnformeerd worden. – Er wordt in ieder geval ingezet op het vergroten van de interne weerbaarheid waarover	Economie Financiën en Bestuur 18-06-2020 13.a. Bestuur: Brief GS aan PS inz. Concept-Agenda Weerbaar Noord-Holland	De CdK zal over de voortgang van de agenda ten minste 1x per jaar aan de Staten rapporteren (los van de P&C-cyclus. Eerste voortgangsrapportage september 2021. Zie ook

		teruggekoppeld zal worden en waar nodig, wordt ingezet op het vergroten van de eigen weerbaarheid.		brief C-agenda EFB 18-1-2021
Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies	Pels, Z.	– de verbinding wordt voor de lange termijn aangegaan en jaarlijks wordt aan PS een jaarrekening, jaarverslag en kadernota voorgelegd, dat is het moment om er met elkaar over te spreken. – Mw. Pels stelt voor om – gezien het feit dat het een nieuwe vorm van samenwerking betreft – er de komende tijd vaker met elkaar over te spreken. Een goed moment is het bespreken van het nieuwe beleid van Noord-Holland voor de Stelling van Amsterdam dat aan het eind van het jaar aan PS wordt toegestuurd. Dit is een goed moment voor PS om aanvullende kaders mee te geven aan GS.	Economie Financiën en Bestuur 18-06-2020 15.a. Erfgoed: Voordracht Oprichting Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies	Behandeling waarschijnlijk 1e kwartaal 2022 (zie brief C-agenda EFB 18-1-2022). Mw. Pels heeft technische briefing aangeboden over dit onderwerp. Deze zal 6 september 2021 worden gehouden.
Kaderbrief 2021 (behandeld in EFB 15/6 en PS 29/6/2020)	Pels, Z.	1. Aandacht voor operat. doelen: mw. Pels wil eerst het gesprek aangaan met PS, via de Rekie. Ook over de indicat. zal zij in gesprek gaan met PS	Economie Financiën en Bestuur 15-06-2020 4.b. Voordracht Kaderbrief 2021	1. Een eerste verbeterslag in de indicatoren is gerealiseerd in begroting 2021 rekeningencie Plus is gaat dit oppakken.

		2. Impactanalyse: gekeken zal worden naar de impact van jaarrek. 2019. In najaar komt GS met 1e concept van 3 programma's uit begroting om te toetsen of dit de imp.analyse is waar om gevraagd wordt. Met PS wil zij kijken hoe van verantwoording bij jaarrek. toegewerkt kan worden naar begroting Ook zal er hier een koppeling gemaakt worden met de indicatoren. 3. 8-jaarsperspectief: brengt op zich weinig. Effecten verschillende keuzes rijk over belastinggebied en provinciefonds kunnen in scenario's worden gezet en gedeeld worden met PS		2. . Impactanalyse: uitgesteld naar voorjaar 2021 (brief GS inz. voortgang ontwikkeling impact analyse staat op c-agenda's van alle commissies in maart 2021)
Actualisatie Cultuurbeleid	Pels, Z.	Diversiteit wordt aan de voorkant al meegenomen bij de informatievoorziening. Zij stelt voor om met de sectoren te bespreken hoe PS betrokken kunnen worden bij de rondetafelgesprekken. In de uitwerking zal zij hierop terugkomen. Gezien de heroverweging is een	Economie Financiën en Bestuur 20-01-2020 10.a. Cultuur: Brief GS inz. actualisering cultuurbeleid (brief wordt geagendeerd bij de rondvraag van	Laatste planning: zie brief B-agenda EFB 31-8-2020 22 maart 2021: BOT overleg 27 september 2021: discussienotitie 29 november 2021: voordracht actualisering cultuurbeleid

		accentverschuiving zeker mogelijk ten aanzien van hoe men zich met de taken en bevoegdheden verhoudt tot de cultuur.	mw. Pels EFB 20-1-2020).	13 december 2021: vaststelling actualisatie vaststellen in PS Bij actualisatie ook in de discussie de voorstellen uit de initiatiefvoorstellen SP over Steunpunt monumenten en Archeologie meenemen. Mw. Pels zegt tevens toe de eventuele meerkosten voor het steunpunt alsdan in beeld te brengen.
Waarderingskaart Stolpboerdeijen	Pels, Z.	Daadwerkelijke uitwerking waarderingskaart zal in eerste kwartaal 2021 in commissie terugkomen. Hierin wordt gezocht naar een mengvorm van opties 2 en 3. Bij ontwikkelingen in de waarderingkaart zal mw. Pels mondeling/schriftelijk mededelingen te doen. Er zal ook een terugkoppeling worden gegeven hoe gemeenten hiermee om willen gaan.	Economie Financiën en Bestuur 20-01-2020 9.b. Monumenten: Brief GS aan PS inz. Noord-Hollandse waarderingskaart voor stolpboerderijen (B-agenda EFB 20-2-2020)	Zie GS brief C-agenda EFB 14 juni 2021. Onderzoek is nog niet afgerond. Wel zal het onderzoek klaar zijn wanneer de discussie actualisatie cultuurbeleid besproken wordt in EFB van 27/9/2021
Dierenwelzijn meenemen bij	Zaal, I.	Hr. van der Hoek zegt toe: – PS inzage te geven in de wijze waarop dierenwelzijn wordt vertaald in	Economie Financiën en Bestuur 20-01-2020 7.b. Afdoening	In EFB van 18 januari 2021 is de eerste voortgangsbrief besproken.

evenementensponsorin g		afspraken in sponsorcontracten – na 3 jaar een evaluatie plaatsvindt maar tussentijds zal PS jaarlijks via een voortgangsbrief worden geïnformeerd over de ontwikkelingen zodat de effectiviteit getoetst kan worden en de regels kunnen worden aangescherpt.	motie 74-2019: dierenwelzijn meenemen bij evenementensponsorin g en door GS vastgestelde uitgangspunten evenementensponsorin g 2020-2023	
Ontslagen bij Tata in relatie tot werkgelegenheid in duurzaamheidssector	Zaal, I.	De hr. Van der Hoek stelt voor eerst de gang van zaken bij Tata af te wachten zodat duidelijk wordt welke functies gaan vervallen en daarna actie te ondernemen om te kijken of er een match kan worden gevonden bij de invulling van technische vacatures. Hij zal PS daarover informeren zodra er meer duidelijkheid ontstaat.	Economie Financiën en Bestuur 02-12-2019 4. Rondvraag portefeuille dhr. Van der Hoek en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa (naast de rondvraagpunten kunt u hier ook korte vragen over de tot de portefeuille van de hr. Van der Hoek behorende punten uit de c-agenda stellen)	22-1-2020: Indien er ontwikkelingen zijn worden deze gemeld.

Mogelijkheden tussentijdse begrotingswijzigingen nazorgheffing stortplaatsen na afronding onderzoek Asset Liability Managementstudie inz. te hanteren rekenrentes	Pels, Z.	Mw. Pels zegt toe de commissie te informeren zodra de consequenties van het onderzoek bekend zijn. Mochten de effecten heel erg groot zijn, dan zal de commissie tijdig met een brief van GS via de B-agenda geïnformeerd worden. Zij verwacht de resultaten van het onderzoek in februari 2020 te kunnen voorleggen.	Economie Financiën en Bestuur 02-12-2019 7.c. Voordracht vaststelling tarieventabel 2020 nazorgheffing stortplaatsen 2020	Verwacht wordt in december 2020 de parameters definitief te kunnen vaststellen en na afronding van het onderzoek eind januari 2021 zal hierop terugkomen worden (maart 2021)
Tweede/derde voortgangsrapportage strategische economische agenda	Zaal, I.	Mw. Zaal zegt toe: Arbeidsmarkt is een heel belangrijk thema en een urgente noodzaak voor de betrokkenheid van de provincie, met name op de mismatch tussen vraag en aanbod, zowel gericht op aansluiting onderwijs/arbeidsmarkt, van werk naar werk als intersectorale mobiliteit. In deze agenda staat weinig vermeld over arbeidsmarkt en onderwijs, reden hiervoor is het feit dat naast de economische uitvoeringsagenda, de visie Arbeidsmarkt en Onderwijs van kracht is. Ook hiervoor is een andere situatie ontstaan die noodzaakt tot een actualisatie, die dit jaar aan PS zal worden voorgelegd om input te	Economie, Energie & Bestuur (2015-2019) 26-11-2018 8.a. Economie: Brief GS aan PS inz. Tweede Voortgangsrapportage e Uitvoeringsagenda economie 2016-2019 (B-agenda EEB 26-11-2018)	Expertmeeting Heeft op 11 maart 2021 plaatsgevonden en nieuw uitvoeringskader zal in september 2021 worden geagendeerd (inclusie visie Arbeidsmarkt en Onderwijs en digitale verbindingen). Voorafgaand aan de vergadering van 6-9-2021 zal naar alle waarschijnlijkheid een technische briefing worden gegeven door de werkambassadeur. Zie ook GS brief op c-agenda EFB 14-6-2021 inz. agenda werkambassadeur.

		leveren. Naast een goede arbeidsmarkt is de energiestructuur van groot belang. Men is voortdurend in gesprek met partijen rondom Schiphol om dit op te lossen, dat was ook al het geval toen code oranje van kracht was. Wanneer een oplossing bereikt wordt, dan worden PS geïnformeerd. Alle thema's die door de commissie worden aangedragen voor de geactualiseerde agenda, worden hierin meegenomen, zoals elektrificering, dat is een belangrijk thema		Op 10 mei 2021 is een technische briefing gehouden over stand van zaken Breedband buitengebied.
Pallas	Zaal, I.	Gedeputeerde Bond heeft al toegezegd dat zodra er meer informatie bekend is over private investeerders, hij PS onmiddellijk zal informeren. Dat geldt ook voor de informatie over het op hetzelfde niveau brengen van de provinciale lening als die van het Rijk en het besluit hierover vanuit Den Haag.	Economie, Energie & Bestuur (2015–2019) 26–11–2018 3. Vaststelling van de agenda, het verslag van de vorige vergadering, lange termijn agenda en moties– en toezeggingenlijsten (de lijst met moties	Voorafgaande aan de vergadering van 15 februari 2021 heeft een technische briefing plaatsgevonden en is het onderwerp besproken op de B-agenda. Zie ook Statenvragen van de hr. Hartog van de VVD 123–2020. PS zullen op de hoogte worden gehouden van de stand van zaken. Zie ook brief C-agenda EFB 22–4–

			zal volgende week worden toegevoegd)	2021: Brief GS aan PS waarbij de brief van Minister Van Ark aan de Tweede Kamer over Voorzieningszekerheid van medische isotopen wordt toegestuurd Zie ook brief op c-agenda EFB 15-6-2020 Lening Rijk en provincie zijn op hetzelfde niveau gebracht (zie GS brief van 10/12/2018, C-agenda EEB 21 januari 2018). Zie ook brief GS van 12 maart 2019 Stand van zaken Pallas op ingekomen stukkenlijst PS van maart 2019. Zie ook brief GS aan PS van 5 juli 2019 over private investeerders (ingekomen stukkenlijst PS van juli 2019). 24/2/2020 technische briefing voortgang Pallas en mogelijkheid om in de vergadering naar aanleiding hiervan politieke vragen te stellen. 31-8-2020: brief GS
--	--	--	--------------------------------------	---

				over uitstelt terugbetaling lening op B-agenda. Voorafgaande aan de vergadering van 31-8-2020 een technische briefing Pallas.
--	--	--	--	--

Onderwerp	Inhoud	Num mer	Portefe uillehou der	Datum PS	Stand van zaken GS	Voorstel Presidium
Vang de kinderen van Moria op	Roepen het College GS op: — Ondersteuning te verlenen aan de Noord—Hollandse gemeenten bij de opvang en huisvesting van deze kinderen. — In Den Haag aan te dringen op medewerking met de gemeenten.	M21–2020	Dijk van, A.	09–03–2020	01–04–2021 In GS van 6 april ligt een conceptbrief aan PS voor, waarin wordt voorgesteld deze motie als afgedaan te beschouwen. 13–04–2021: uit besluitenlijst GS d.d. 06–04–2021: In de Statenvergadering van 9 maart 2020 is de motie ‘Vang de kinderen van Moria op’ aangenomen. Het College van GS heeft PS een brief gezonden met het voorstel om deze motie als afgedaan te beschouwen. Besluit GS 06–04–2021: 1. Brief aan PS vast te stellen en te verzenden 2. PS voor te stellen de motie 2020–21 daarmee als afgedaan te beschouwen. 20–01–2021 Deze motie kan worden afgedaan, vanwege (a) de actualiteit rond Moria (=er blijken uiteindelijk helemaal geen kinderen daar te verblijven), en (b) de andere activiteiten m.b.t. asielopvang die de CdK samen met Noord–Hollandse gemeenten nu reeds verricht in het kader van de Noord–Hollandse regietafel asielopvang, die de CdK op	18–05–2021: het presidium van 17–05–2021 heeft niet ingestemd met het afdoen van deze motie. PS heeft deze motie derhalve niet toegevoegd bij de afdoeningsvoorstel de motie blijft voor verdere uitvoer openstaan. 26–04–2021: Commissie EFB van 22–04–2021 vraagt het Presidium te beslissen of deze motie kan worden afgedaan. Presidium van

					verzoek van het kabinet organiseert. Wij zullen een brief om afdoening van de motie voorbereiden. 17-08-2020 Bij brief van 3 juli 2020 hebben wij u geïnformeerd over de stand van zaken rond de uitvoering van deze motie. 30-04-2020 Onze provinciale betrokkenheid wordt gevormd via de regionale regietafel vluchtelingen en inbreng in de landelijke regietafel. Uiteraard met de aantekening dat formeel gezien dit georganiseerd wordt vanuit de hoedanigheid van de CdK als Rijksheer en hierover de verantwoording aan de minister wordt afgelegd.	
Provinciaal Noodfonds Sociale Infrastructuur	Verzoek PS om 1. Gemeenten en waterschappen te laten inventariseren welke culturele en maatschappelijke organisaties die mede bijdragen aan Provinciale doelen als cultuur, cultuur historie en leefbaarheid aan de huidige situatie ten	M41 – 2020	Pels, Z.	18-05-2020	22-04-2021: uit besluitenlijst GS d.d. 20-04-2021, besluit: 1. Met bijgaande brieven de samenwerkende gemeenten in de Metropool Regio Amsterdam (minus Amsterdam en Flevoland) en Noord-Holland Noord, uit te nodigen tot het indienen van twee voorstellen (één per regio) voor het toewijzen van de restantmiddelen uit het noodfonds sociale infrastructuur voor noodsteun aan de instellingen in de periode 1 januari – 1 juli 2021, conform bijgaande	23-03-2021: Voortgang uitvoering motie besproken in EFB van 22-3-2021 Volgens GS brief komt in juli 2021 info over de resterende middelen van het Noodfonds

	onder dreigen te gaan 2. Te inventariseren welke maatregelen op korte termijn genomen moeten worden om deze organisaties te helpen de periode tot herstel van een meet normale situatie te overbruggen 3. Een voorstel aan Provinciale Staten voor te leggen voor het instellen van een 'Provinciaal Noodfonds Sociale Infrastructuur' (PNSI) om de kosten van deze noodmaatregelen voor de korte termijn te dekken 4. Voorwaarden op te stellen waar een gemeente of waterschap aan moet voldoen om in aanmerking te komen voor een beroep op het				voorwaarden en procesvoorstel 2. Niet bestede middelen van het noodfonds sociale infrastructuur in 2020 na vaststelling van de subsidies 2020 wederom in te zetten voor noodsteun in 2021, door middel van het verstrekken van incidentele subsidies aan de desbetreffende gemeenten, conform het doel van motie 41 3. Provinciale Staten te informeren middels brief. 02-04-2021 In november 2020 is door GS noodsteun verleend aan 37 gemeenten die op hun beurt 100 culturele instellingen in Noord-Holland financieel helpen. Het restant (€ 2.807.600) wordt ingezet voor gemeenten in Noord-Holland om noodsteun te verlenen aan vitale regionale culturele instellingen met vervolgschade in 2021. Conform de aard van deze motie is gekozen om het noodfonds als sluitsteen te laten dienen bovenop de maatregelen van Rijk en gemeenten. Gemeenten hebben aangegeven de proposities 2021 voor de zomer 2021 te kunnen aanleveren. 11-01-2021 In 2020 is met de gemeenten in Noord-Holland	
--	--	--	--	--	---	--

	PNSI ter ondersteuning van de lokale maatschappelijke en culturele organisaties 5. Voor de uitvoering samenwerking te zoeken met gemeenten, waterschappen en het Rijk, met in achtneming van ieders eigen competentie 6. Als startpunt te nemen een richtinggevend maar niet dwingend bedrag van Euro 10 mln 7. Financiering uit de eigen middelen doch, indien noodzakelijk, vreemd vermogen te overwegen en daarbij een breed financieel instrumentarium te betrekken 8. Gelet op de urgentie van de problematiek, de uitvoering van de			toegewerkt naar twee proposities: één vanuit Noord-Holland Noord en één vanuit de gemeenten in de MRA (exclusief Amsterdam en Flevoland). Beide proposities zijn door GS overgenomen. In november 2020 is door GS noodsteun verleend aan 37 gemeenten die op hun beurt 100 culturele instellingen in Noord-Holland financieel helpen. Het restant (€ 2.807.600) wordt ingezet voor gemeenten in Noord-Holland om noodsteun te verlenen aan culturele instellingen met vervolgschade in 2021. In het bestuurlijk overleg met de wethouders in december 2020 is besproken dat de bijdrage wordt ingezet als aanvulling op noodsteun vanuit de rijksoverheid (rijkscultuurfondsen) en de gemeenten. Daarom moet eerst duidelijk zijn welke steun hieruit wordt verleend. Indienen van de proposities voor het restbedrag is in maart/april 2021. In oktober is er een nieuwe actualisatie vanuit de GS-besluitenlijst bij de motie gepubliceerd 29-10-2020: uit besluitenlijst GS d.d.	
--	--	--	--	--	--

	verschillende onderdelen van deze motie zo spoedig mogelijk ter hand te nemen en PS regelmatig te informeren over de voortgang.				27-10-2020: Besluit: 1. Kennis te nemen van de twee proposities die dienen als basis voor de subsidieaanvraag van a) de gemeenten in Noord-Holland Noord en b) de gemeenten in de MRA (excl. Amsterdam en Flevoland) en die gedaan zijn in het kader van de uitvoering van motie 41 inzake het Provinciaal Noodfonds Sociale Infrastructuur 2. Aan 37 gemeenten een incidentele subsidie te verstrekken zoals opgenomen in bijlage 4 om culturele instellingen in hun gemeente te ondersteunen die als gevolg van de COVID-19 maatregelen in acute financiële nood zijn gekomen 3. In afwijking van de Aanwijzingen voor de subsidieverstrekking Provincie Noord-Holland een voorschot van 100 procent van de verleende subsidies te verstrekken 4. PS voor te stellen de resterende middelen in het noodfonds beschikbaar te houden, om samen met de gemeenten in Noord-Holland noodsteun te verlenen aan culturele instellingen met vervolgschade Covid-19 in 2021, door het restantbedrag van	
--	--	--	--	--	---	--

					€ 2.807.600 als uitgestelde intentie op te nemen in de laatste begrotingswijziging 5. Provinciale Staten met bijgaande brief te informeren over de voorgenomen uitwerking van motie 41 en de portefeuillehouder Cultuur te machtigen redactionele aanpassingen te doen. 20-08-2020: uit besluitenlijst GS d.d. 07-07-2020: Besluit GS 1. Provinciale Staten met een brief te informeren over de voorgenomen uitwerking van moties 41 en 42. 2. De portefeuillehouders RO en Cultuur te machtigen redactionele aanpassingen te doen. 15-07-2020 15-07-2020 Op 7 juli jl. hebben wij besloten PS te informeren over de voortgang van de uitvoering van deze motie. Gemeenten in respectievelijk Noord-Holland Noord en Metropoolregio Amsterdam maken een voorstel voor steun uit het noodfonds voor organisaties van bovenregionaal belang buiten Amsterdam. Voor verdere uitwerking en voorwaarden verwijzen wij naar de opgestelde brief. Deze staat onder meer geagendeerd voor de	
--	--	--	--	--	---	--

					commissie EFB (31-8 leidende commissie)	
Motie Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds	Verzoek PS aan college van Gedeputeerde Staten op om: Zo snel mogelijk te inventariseren hoe de economische en maatschappelijke infrastructuur op een duurzame manier gestimuleerd en versterkt kan worden en met een voorstel te komen voor het instellen van een Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds dat zich daarop richt. Hierbij de aandacht te richten op: – verduurzaming van de bebouwde omgeving, inclusief maatschappelijk vastgoed, waarbij centraal staat dat er	M42-2020	Pels, Z.	18-05-2020	31-03-2021 Uitvoering van de motie gaat in tranches. In oktober 2020 is PS met een brief (kenmerk 1494135/1494136) geïnformeerd over het raamwerk voor uitvoering en de set van maatregelen voor de 1e tranche. In maart 2021 is PS met een brief (1494135/1586179) geïnformeerd over de tussenstand van de uitvoering van het Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds. Deze laatste brief is besproken in de Statencommissie Economie, Financiën en Bestuur, d.d. 22 maart 2021. 25-03-2021: uit besluitenlijst GS d.d. 23-03-2021: In februari is de Uitvoeringsregeling subsidie verduurzaming sportaccommodaties Noord-Holland 2021 vastgesteld. Hier kunnen sportverenigingen tot maximaal €10.000 subsidie aanvragen voor kleine fysieke besparingsmaatregelen. Het subsidieplafond van €150.000 is binnen een week bereikt. Vanwege de grote interesse en de aansluiting bij het	Laatste stand van zaken besproken in commissie EFB van 22 maart 2021 met uitnodiging van commissie RWK (zie ook toezeggingenlijst EFB). Het is de bedoeling dat in EFB van 14 juni 2021 de 2e tranche besproken wordt.

	geen lastenverhoging voor eigenaren en huurders plaats zal vinden en dat deze verduurzaming onderdeel uit zal maken van de bijdrage die Noord-Holland doet aan het realiseren van de doelen van het Klimaatakkoord – versterking van de culturele en maatschappelijke infrastructuur – het als uitgangspunt nemen dat maatregelen voornamelijk revolverend zijn – als startpunt te nemen een richtinggevend maar niet dwingend bedrag van Euro 100 mln – financiering uit de eigen middelen doch, indien noodzakelijk, vreemd vermogen te			Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds hebben wij besloten om het subsidieplafond te verhogen naar €500.000 met middelen uit deze motie. Besluit GS 23-03-2021: 1. Het subsidieplafond van de Uitvoeringsregeling subsidie verduurzaming sportaccommodaties Noord-Holland 2021 te verhogen naar €500.000 2. De voor de ophoging benodigde middelen te dekken uit de middelen voor de motie Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds 3. Het gewijzigde subsidieplafond te publiceren in het Provinciaal blad 4. Provinciale Staten te informeren met inliggende brief. 12-01-2021 GS hebben in oktober 2020 PS middels een brief geïnformeerd over het raamwerk voor de uitvoering van. motie 42. Met de 1e tranche zoals die beschreven staat is begonnen en inmiddels heeft besluitvorming over enkele maatregelen plaatsgevonden. In maart zullen GS middels een brief PS informeren over de stand van zaken en een vooruitblik naar de 2e tranche. Op de website van de	
--	--	--	--	---	--

	overwogen en daarbij een breed financieel instrumentarium te betrekken – het voorkomen van versnippering van middelen. Aan de Staten een voorstel te doen, uiterlijk bij de begroting 2021, en hierbij ook de eventuele invloed en uitwerking op de diverse beleidsterreinen inzichtelijk te maken.				provincie staat een overzicht van de maatregelen. In oktober is er een actualisatie van uit de GS-besluitenlijst en vanuit de EFB bij de motie gepubliceerd. 21-10-2020: uit besluitenlijst GS d.d. 06-10-2020: Op 18 mei 2020 hebben Provinciale Staten een motie aangenomen om te komen tot een Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds (motie 42). Het doel is de economische en maatschappelijke effecten in Noord-Holland, als gevolg van de uitbraak van het Coronavirus te verzachten. GS komen nu met een brief waarin het raamwerk dat is ontwikkeld voor de uitvoering is beschreven en wil daarover in gesprek met PS. Besluit GS 06-10-2020: 1. Provinciale Staten door middel van bijgaande brief te informeren over het raamwerk dat is ontwikkeld voor de uitvoering van motie 42 2. De gemeenten in Noord-Holland te informeren over het Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds gemeenten door middel van bijgaande brief. 20-08-2020: uit besluitenlijst GS d.d. 07-	
--	--	--	--	--	---	--

					07-2020: Besluit GS 1. Provinciale Staten met een brief te informeren over de voorgenomen uitwerking van moties 41 en 42. 2. De portefeuillehouders RO en Cultuur te machtigen redactionele aanpassingen te doen. 15-07-2020 Wij hebben op 7 juli jl. een brief aan PS gestuurd waarin beschreven wordt welke onderdelen relevant worden gezien in de uitvoering van motie 42.	
Maatwerkde mocratie	PS dragen het college van GS op: □ – gemeenten in Noord-Holland te attenderen op de maatwerkdemocratie-instrumenten □ – op verzoek gemeenten te ondersteunen die vorm willen geven aan nieuwe, gemeentegrens overstijgende, bestuursvormen die zowel goede sturing voor de raad als betrokkenheid van	M177 –2020	Zaal, I.	09-11-2020	26-03-2021 GS zijn gestart met de uitvoering van de motie. Maatwerkdemocratie is op 4 december jl. uitgebreid aan de orde gekomen in de BZK Roadshow waaraan een groot aantal gemeenten hebben deelgenomen. Verder is de motie opgenomen in de concept Agenda bestuurlijke vernieuwing en participatie. De concept agenda is op 18 januari jl. in de cie. EFB besproken. Bij de vaststelling van de definitieve agenda zal worden voorgesteld om de motie als afgedaan te beschouwen. 11-01-2021 GS zijn gestart met de uitvoering van de motie. Maatwerkdemocratie is op 4 december jl. in de BZK Roadshow met gemeenten	Bij vaststelling van de definitieve agenda bestuurlijke vernieuwing en participatie in GS zal ook een afdoeningsvoorstel volgen. Afdoeningsvoorstel staat op de agenda EFB van 14 juni 2021

	inwoners kunnen bieden.				besproken en de motie is opgenomen in de concept Agenda bestuurlijke vernieuwing en participatie. De concept agenda wordt op 18 januari a.s. in de cie. EFB besproken. Daarna zal bij de vaststelling van de definitieve agenda voorgesteld worden de motie als afgedaan te beschouwen.	
Helder taalgebruik	PS verzoekt Gedeputeerde Staten, – Een tweede toegankelijke versie van de de begroting volgens de richtlijnen voor taalniveau B1 op te stellen – Te verkennen voor welke andere publicaties een tweede versie volgens de richtlijnen B1 passend zou zijn – Daarbij ook de communicatie op de website mee te nemen.	M174 –2020	Pels, Z.	09–11–2020	8–4–2021 Er volgt nog een brief aan PS in het tweede kwartaal van 2021. Bij de jaarstukken 2020 zal een eerste simpele versie worden gevoegd, in de vorm van een animatiefilmpje. Over de verdere uitvoering van de motie worden Provinciale Staten bij de begroting verder geïnformeerd.	
Ondersteuning provinciale	PS Verzoekt het college van GS: – provinciale	M155 –2020	Pels, Z.	09–11–2020	8–4–2021 Er volgt een brief aan PS in het tweede kwartaal van 2021. Over de	

vrijwilligers in coronatijden	vrijwilligers een hart onder de riem te steken en waardering te betonen voor hun inzet in deze uitdagende COVID-19 tijden – te onderzoeken welke manier hiervoor het beste past en dit terug te koppelen aan Provinciale Staten.				uitvoering van deze motie zullen Provinciale Staten in het eerste kwartaal van 2021 worden geïnformeerd.	
Investeren in stageplekken voor Noord-Hollandse jongeren	PS verzoekt het college van Gedeputeerde Staten om: ● In gesprek met de technieksector te onderzoeken of, en zo ja welke, ondersteuning van de provincie en/of de werkambassadeur wenselijk is om het aantal stageplekken te bevorderen t.b.v. MBO-studenten.	M184 –2020	Zaal, I.	09-11-2020	22-04-2021: uit besluitenlijst GS d.d. 20-04-2021: Via motie 184 hebben Provinciale Staten het college verzocht om in gesprek te gaan met de technieksector om te onderzoeken of er ondersteuning van de provincie nodig is voor het oplossen van een mogelijk tekort aan stageplaatsen of leerbanen ten gevolge van Covid19 maatregelen. De conclusie is dat er nu geen problemen zijn bij de MBO techniekopleidingen om jongeren aan stages en/of leerwerkplekken te helpen. Besluit GS d.d. 20-04-2021: 1. Kennis te nemen van het uitgevoerde onderzoek naar de beschikbaarheid van	Afdoeningsvoorstel staat op agenda EFB van 14 juni 2021

					stage- en leerwerkplekken in de techniek voor jongeren in Noord-Holland 2. Provinciale Staten voor te stellen Motie 184-2020 als afgehandeld te beschouwen 3. Provinciale Staten te informeren via bijgevoegde brief. 01-04-2021 Uitwerking motie is voorzien met een GS besluit op 20 april 2021, eind april zal PS hierover informatie ontvangen	
Motie MRA PS 17 mei 2021 moet nog worden ingevoerd.						

**Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
April 2021**

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

	2021				2022	2023	GS	Werk vorm	Procesafspraken / Wensen t.a.v. de voorbereiding
Commissie EFB	14-6	6-9	27-9	4^e kwart					Roodgedrukte teksten zijn de laatste toevoegingen / updates op de Strategische agenda voor de commissie EFB
Algemeen									
1e begrotingswijziging 2022							Allen		2022: Cie EFB: februari 2022 PS: maart 2022
Jaarstukken 2020 Tevens willen GS tijdens de bespreking van het eerste concept van de impactanalyse bij de jaarrekening 2020 graag over de planning van de tweede fase en belangrijke uitgangspunten voor de genoemde ontwikkelingen met PS van gedachten wisselen Zie brief GS impactanalyse c-agenda alle commissies maart 2021)							Allen		2021: Rekeningencommissie – maandag 31 mei 2021 Reguliere commissies – maandag 7 juni 2021 (NLG en RWK – maandag 14 juni 2021 (EFB en M&B) PS 28 juni 2021
Kaderbrief 2022							Allen		Reguliere commissies – maandag 7 juni 2021 (NLG en RWK – maandag 14 juni 2021 (EFB en M&B) PS 28 juni 2021
2e begrotingswijziging 2021							Allen		maandag 20/9/2021 NLG en RWK Maandag 27/9/2021 EFB en M&B – PS 11 oktober 2021
Begroting 2022							Allen		25 oktober in commissie NLG en RWK 28 oktober in commissie EFB en M&B 8 november in PS.
Laatste begrotingswijziging 2021							Allen		cie EFB :29 november 2021 PS :13 december 2021
Motie 41 (noodfonds)									Op 22 maart 2021 is voortgang besproken. In juli 2021 dan weer info over resterende middelen noodfonds (zie brief EFB 22–3–2021)

**Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
April 2021**

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

motie 42 (herstelfonds)									Blauwdruk is behandeld in EFB 26–10–2020 (en RWK 19–10–2020). 1 ^e begrotingswijziging behandeld in EFB 15–2–2021 Stand van zaken eerste tranche en voorbereiding 2 tranche besproken in EFB 22–3–2021 2 ^e tranche wordt besproken in EFB 14 juni 2021 Voor toezeggingen: zie toezeggingenlijst EFB
Financiën, Cultuur en Erfgoed (Pels)									
Voorstel om de opzet van de begroting te verbeteren en meer inzichtelijk te maken									In de rekeningencommissie (valt onder commissie EFB) van 26 augustus 2019 is over dit onderwerp gesproken, GS zullen met een voorstel richting commissie/PS komen om de opzet van de begroting te verbeteren en meer inzichtelijk te maken.
Onderzoek Rekenrentes in IPO verband									(cie EFB 2–12–2019) Mw. Pels meldt dat in IPO-verband het onderzoek naar een realistische rente is gestart, want het wijzigen van de rente heeft grote gevolgen voor het doelvermogen. De uitkomsten van het onderzoek zijn nog niet bekend, maar hierin wordt gerekend met de rekenrente die ook verzekeraars hanteren. Na afronding van het onderzoek kan een realistisch scenario opgesteld worden. Uitkomsten waarschijnlijk in februari 2020. Deze worden met de commissie gedeeld. Indien de effecten heel erg groot zijn, dan zal de commissie tijdig met een brief van GS via de B-agenda geïnformeerd worden.
Nota Verbonden Partijen									Evaluatie behandeld in EFB van 16 september 2019. De nieuwe nota verbonden partijen is in de commissie van 31 augustus 2020 behandeld en als hamerstuk in PS van 5 oktober 2020. In de jaarstukken zal hier aandacht aan worden besteed. Dan zal gekeken worden of het nog nodig is een dergelijke bijeenkomst te organiseren.
Actualisatie Cultuurnota							Pels		24 februari 2020 is er een technische briefing gehouden over actualisatie cultuurbeleid; 22 maart 2021 is er een BOT overleg hierover gehouden. Laatste planning: 27 september 2021: discussie nota in Cie EFB 29 november: def. nota in Cie EFB 13 december: vaststelling nota PS
Investeren in behoud van archeologisch erfgoed							Pels		Met de actualisatie van het cultuurbeleid (zie hierboven) komt de beleidsinzet op het gebied van onderwaterarcheologie aan de orde. Onderwerpen daarbij zijn beschermingsbeleid van wrakken in de Waddenzee en extra onderzoek naar nieuw aangeleverde vondsten. In het tweede kwartaal 2020 worden PS geïnformeerd over de presentatie van de vondsten van het Palmhoutwrak.

**Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
April 2021**

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

									Financiële bijdrage Kaap Skil voor tentoonstellen Palmhoutwrak-collectie (28-9 c-agenda)
Investeren in behoud en herbestemming monumenten							Pels		Bij de actualisatie van het cultuurbeleid (zie een paar regels naar boven) zal de provinciale inzet voor rijksmonumenten (zonder woonfunctie) worden voorgelegd.
Cultuureducatie en bibliotheken							Pels		23 november 2020: digitaal werkbezoek EFB met Probiblio Begin 2021 ontvangen PS het programma Cultuureducatie met kwaliteit 2021-2024 dat door Plein C wordt uitgevoerd. Cultuureducatie en de provinciale rol bij bibliotheken zal ook onderdeel zijn van de actualisatie van cultuurbeleid . (zie brief C-agenda EFB 30 november 2020)
Initiatiefvoorstellen SP over archeologie en erfgoed (vervolg op discussienotitie)							Pels		Discussienotitie SP over archeologie en erfgoed behandeld in commissie EFB 20 januari 2020. Naar aanleiding van deze bespreking heeft de SP 2 initiatiefvoorstellen opgesteld. Deze zijn behandeld in EFB van 30 november 2020. SP zet initiatiefvoorstellen niet door naar PS. Onderwerp zal namelijk worden besproken bij actualisatie cultuurnota.
Voorstel voor Noord-Hollands waarderingskaart stolpboerderijen							Pels		Commissie EFB 20/1/2020: Daadwerkelijke uitwerking waarderingskaart zal bij discussienotitie Cultuurnota op 27/9/21 in commissie terugkomen.Brief GS inz. Stand van zaken onderzoek stolpboerderijen staat op c-agenda EFB 14 juni 2021.
Stelling van Amsterdam		Technische briefing 6 september 2021					Pels		Recent is opdracht verleend voor een onderzoek naar de herstelbehoefte en versterkingsmogelijkheden van recreatie rondom de Liniedijken van de Stelling van Amsterdam. Dit onderzoek is in gang gezet omdat in het coalitieakkoord is gemeld dat er een Landschapsfonds wordt ingesteld (valt onder sector Groen/NLG) waaruit ook herstel en recreatief gebruik van de Liniedijken gefinancierd kan worden. Om nu inzicht te krijgen in deze herstelbehoefte is dit onderzoek gestart. Het onderzoek moet medio mei af zijn. De uitkomsten van het onderzoek moeten leiden tot een aanvraag uit het Landschapsfonds. Het onderzoek is medio mei 2020 afgerond. Als er besluitvorming nodig is, vindt deze na het zomerreces plaats. PS worden daar dan bij betrokken (NLG/EFB) Bij behandeling Gemeenschappelijk Orgaan Waterlinies op 18-6-2020 in EFB heeft mw. Pels voorgesteld om - gezien het feit dat het een nieuwe vorm van samenwerking betreft - er de komende tijd vaker met elkaar over te spreken. Een goed moment is het bespreken van het nieuwe beleid van Noord-Holland voor de Stelling van Amsterdam dat aan het eind van het jaar aan PS wordt toegestuurd. Dit is een goed moment voor PS om aanvullende kaders mee te geven aan GS. Waarschijnlijk commissie EFB 1^e kwartaal 2022 (zie brief C-agenda EFB 18-1-2021). In de cie vergadering 18-1-2021 is afgesproken over dit onderwerp een technische briefing te organiseren. Deze zal gehouden worden op 6 september 2021

**Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
April 2021**

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

Sport, Personeel en Organisatie en Inkoop (Pels)									
Sport							Pels		Voortgang Beleidsnotitie Sport EFB besproken in EFB 18 januari 2021. Toegezegd is: Het aanbieden van plantaardige maaltijden en snacks in de kantine zal wederom bij de eerstvolgende kennissessie via Sportservice onder de aandacht gebracht worden. De focus op natuurinclusiviteit kan bij een volgende ronde aan de orde komen, aangezien het huidige budget daarvoor onvoldoende is.
Goed werkgever- en opdrachtgeverschap							Pels		Binnen de ambtelijke organisatie is ‘goed werkgeverschap en eigentijdse arbeidsverhoudingen’ één van de pijlers van het strategisch HR beleid. Onder deze noemer wordt gewerkt aan diverse thema’s, waaronder diversiteit en inclusiviteit en ontwikkel- en loopbaanmogelijkheden. Naar verwachting in het tweede kwartaal van dit jaar zullen GS de Staten nader informeren over de wijze waarop wij uitvoering geven aan dit onderdeel van het Coalitieakkoord, en de komende tijd met onze verbonden partijen in gesprek gaan welke stappen ze hierin kunnen zetten. Zie GS brief c-agenda EFB 26 oktober 2020 over over duurzaam doorpakken en rol als werkgever – diversiteit op de werkvloer
Voortgang Social Return							Pels		Voortgang: 1e kwartaal 2020 (zie c-agenda EFB 31-8-2020) Voortgang: 2e kwartaal 2021 Voortgang: 3e kwartaal 2022 Herijking social return medio 2023
Inkoopbeleid									Besproken in commissie EFB 22 maart 2021
Circulaire economie en PDNH Per 1-1-2021 van M&B naar EFB (Pels)									
Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025							Pels		18-1-2021 concept-Actieagenda in cie. EFB (besproken B-agenda) . Mw. Zaal zegt toe: – bij de actualisatie van de agenda Onderwijs en Arbeidsmarkt wordt de vraag van GL hoe ervoor wordt gezorgd dat mensen door omscholing de kans krijgen om zinvol deel te nemen aan de maatschappij meegenomen.
PDENH (Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland)							Pels		N.a.v. veel vragen over dit onderwerp is op verzoek van PS een technische briefing PDENH gehouden op 3 september 2020 in de commissie M&B. Op 7 december 2020 heeft er een expertmeeting plaats gevonden over revolverende fondsen

**Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
April 2021**

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

Economie, Arbeidsmarkt en Onderwijs, Bestuur, Interbestuurlijk Toezicht en Europa (Zaal)									
Voortgangsrapportage/actualisatie economisch uitvoeringsbeleid/ Dashboard							Zaal		26 november 2018 is de 2e voortgangsrapportage behandeld in EEB (incl. voortgang PIM en andere MKB instrumenten). In het tweede kwartaal 2020 wordt een (proces) voorstel voor actualisatie van economische beleid aan PS gestuurd. Hierin wordt aangegeven op welke momenten PS betrokken worden bij de actualisatie. Nieuwe planning ivm Covid- - 15 februari 2021 nieuwe voortgangsrapportage incl. coronaeffecten besproken - 11 maart 2021 Expertmeeting gehouden - 6 Sept 2021: nieuw uitvoeringsprogramma (hierbij ook hoogwaardige digitale verbindingen agenderen) en arbeidsmarkt en onderwijs
Voortgang Pallas project							Zaal		In 2012 is door het Kabinet en de Provincie Noord-Holland besloten om een lening te verstrekken om de mogelijkheid te bieden om tot een nieuwe reactor in Petten te komen ter vervanging van de huidige Hoge Flux Reactor (HFR). Eind 2013 is hiertoe de Stichting Pallas opgericht, met als doel om een reactor te ontwerpen en realiseren, die bestemd is voor de productie van medische isotopen en voor nucleair technologisch onderzoek. Onderdeel van de opdracht was het aanvragen van de benodigde vergunningen, het opstellen van een business case en het aantrekken van private investeerders (fase 1). Voor deze fase hebben het Rijk en de Provincie Noord-Holland samen een lening van €80 mln. verstrekt die in drie tranches ter beschikking is gesteld. Onderdeel van de opdracht was ook om de daadwerkelijke bouw en exploitatie – fase 2 en 3 – privaat te financieren. Uit de brief van GS aan PS (zie C-agenda 16-9-2019; 11.1.b) blijkt dat er momenteel concrete interesse is van private investeerders. Jaarlijks (meestal in de maand februari) worden de commissieleden op de hoogte gehouden over de voortgang van het project. Zie ook brief op c-agenda EFB 15 juni 2020 Brief GS inz. uitstel terugbetaling op B-agenda EFB 31-8-2020; Voorafgaande aan deze vergadering is een technische briefing over stand van zaken Pallas gehouden. Volgende technische briefing 15 februari 2021 en stand van zaken op B-agenda EFB; Zie ook brief op c-agenda EFB van Minister van Ark aan 2^e kamer over private investeerders
HIRB/werklocaties							Zaal		Onder de noemer HIRB-plus zijn regelingen opgesteld voor het toekomstbestendig maken en houden van bedrijventerreinen en winkelgebieden. Ook zijn middelen vrijgemaakt ten behoeve van pilots op het gebied van verblijfsrecreatie. In totaal wordt voor HIRB-plus in de periode 2020-2023 een bedrag van € 2,5 mln. per jaar ingezet.

**Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
April 2021**

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

									In de subsidieregeling voor de fysieke herstructurering van bedrijventerreinen krijgen de aspecten duurzaamheid (waaronder CO2-reductie), circulariteit en leefbaarheid grotere nadruk. Projecten die op deze gebieden veel maatregelen nemen hebben een grotere kans op subsidie in de jaarlijkse subsidietender. PS worden jaarlijks geïnformeerd over de gehonoreerde projecten. Regionale afspraken werklocaties: Hiervoor worden de afspraken gevolgd die gemaakt zijn inde PRV; ramingen worden minimaal eens in de 5 jaar voorzien. Voor NHN is net een herziening van de raming gestart (oplevering 2e helft 2020). Zie brief GS aan PS inz. Monitor Werklocaties 2020 c-agenda EFB 30 november 2020
Jaarprogramma van De Kop Werkt! (wensen en bedenkingen').							Zaal		EFB 20-1-2020: programma loopt af: hr. Van der Hoek zegt toe dat het onderwerp terugkomt op de agenda van de commissie na afronding van de effectrapportage (maatschappelijke en economische effecten) en de evaluatie van het ambitiedocument en evaluatie governance. 29/6: Zie ook brief C-agenda EFB 31 / 8 inz. jaarrapportage 2019 en verlengen programma. De effectrapportage (maatschappelijke en economische effecten) en de evaluatie van het ambitiedocument en evaluatie governance komen nog terug op de agenda. Aan de evaluatie van het ambitiedocument en evaluatie governance wordt nu gewerkt. De effectrapportage wordt circa 1 jaar uitgesteld. In 2021 worden dit allemaal te samen aan de Cie aangeboden 2e tranche jaarprogramma 2020 is op 18 januari in cie EFB behandeld Jaarrapportage 2020 staat op c-agenda EFB 14-6-2021
Herstructurering Winkelgebieden .							Zaal		EFB 20-1-2020 (rondvraag Van der Hoek): negatieve berichtgeving winkelleegstand. Primair gemeenten aan zet. Wordt wel in regionaal en in MRA verband over gesproken. Eventuele acties zullen in gezamenlijkheid plaatsvinden. In dat geval worden PS geïnformeerd
Continuering regionale economische samenwerking NHN							Zaal		.De provincie en 18 NHN gemeenten hebben op 17 december 2017 een aandeelhouders- en dienstverleningsovereenkomst ondertekend, waarin de strategische samenwerking van en onderlinge afstemming tussen ondernemers, onderwijsinstellingen, kennisinstellingen, lokale en provinciale overheden en regionale samenwerkingsverbanden in NHN is vastgelegd. In deze overeenkomsten is bepaald dat uiterlijk in oktober 2021 een tussenevaluatie is uitgevoerd en uiterlijk in mei 2023 een eindevaluatie is uitgevoerd. De tussenevaluatie wordt opgeleverd in oktober 2021 en in het Bestuurlijk Afstemming Overleg NHN (BAO) en de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op 22 november 2021 vastgesteld, opdat de uitkomsten van de evaluatie kunnen worden vertaald in het Jaarplan ONHN van 2022. De resultaten van deze tussenevaluatie zullen na deze datum aan de Commissie worden voorgelegd.

**Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
April 2021**

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

Uitkomsten evaluatie detailhandelbeleid							Zaal		Zie ook brief GS inz. monitor detailhandel op c-agenda EFB 31-8-2020
Hoogwaardige en digitale verbindingen							Zaal		Plannen van marktpartijen en het lokale initiatief dat met een garantstelling gesteund wordt, dekken meer dan driekwart van de witte buitengebieden. In het resterende deel worden gemeenten met een kansrijke business case op weg geholpen om met de markt glasvezel aan te leggen. Eind maart loopt de beroepstermijn tegen de garantstelling af. Indien er geen hoger beroep wordt aangetekend sluiten GS een garantie- en uitvoeringsovereenkomst en wordt de garantie daadwerkelijk verstrekt. Rond de zomer wordt meer zicht verwacht op een resultaat bij (de eerste) twee gemeenten die GS verder ondersteunt. PS worden over beide zaken geïnformeerd. EFB 15/6/2020: De analyse met kansen voor de gemeente Bergen is ontvangen en GS willen dat komende maand met de gemeente bespreken. Met de tweede gemeente gaat GS van start zodra blijkt dat de werkwijze (met Bergen) succesvol blijkt. Het lijkt GS zinvol om het geheel na de zomer in de cie EFB te agenderen De hr. Zaal (GL) verzoekt dit na de zomer op de agenda van de commissie EFB te plaatsen. Op 28 september zal tkn een update op de c-agenda worden geagendeerd (in overleg met de hr. Zaal). In voorjaar 2021 zal het besprekstuk worden geagendeerd (bij actualisatie economische agenda). EFB 30-11-2020: brief op C-agenda waarin wordt voorgesteld dit onderwerp te bespreken bij de actualisatie van de uitvoeringsagenda economie op 6/9/2021 10 mei 2021 Technische briefing
Discussienotitie PvdD naar een nieuwe economie							Zaal/Pels		Nav behandeling in cie EFB 31-8-2020 zal nes Kostic zal samen met andere partijen een aantal initiatiefvoorstellen uitwerken.
Een innovatief klimaat bevorderen Economie en inclusieve arbeidsmarkt							Zaal		GS streeft naar een optimaal vestigingsklimaat voor ondernemers in Noord-Holland. Een nationaal en Europees gelijk speelveld is hierbij van groot belang. We stellen geen strengere normen dan de wettelijke, maar stimuleren bedrijven om duurzame maatregelen te nemen. De provincie ondersteunt het vestigingsklimaat door in te zetten op goede bereikbaarheid, goede ruimtelijke ordening en een gezonde leefomgeving. Om de verduurzaming van de economie te versnellen, ondersteunen en stimuleren GS over de volle breedte duurzame innovatie. Hiervoor stelt GS middelen beschikbaar. GS stimuleert (duurzame) innovatie op verschillende manieren, met de MKB innovatie-instrumenten en -fondsen. Voor de financiële stimulering van innovaties is de MIT-subsidieregeling ingesteld (MKB innovatiestimulering regio en Topsectoren), het Participatiefonds Duurzame Economie NH en het Innovatiefonds NH. Met het investeringsgereedprogramma PIM worden (duurzame) ondernemers met het vinden van passende financiering geholpen, en met het versnellingsprogramma GO!-NH worden duurzame

**Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
April 2021**

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

									innovaties versneld. Al deze innovatie-instrumenten worden in de huidige coalitieperiode voortgezet en/of uitgebreid. Daarnaast start, in samenwerking met regionale partners, een pilot 'Globalisers' om Noord-Hollandse scale-ups te helpen groeien door ondersteuning te bieden bij het toetreden op de internationale markt. De uitvoering van deze instrumenten wordt door GS georganiseerd. PS worden jaarlijks per brief geïnformeerd.
Een veerkrachtige arbeidsmarkt bevorderen							Zaal		Voor een vitale en veerkrachtige beroepsbevolking blijft ingezet worden op een meer skillsbased arbeidsmarkt met als onderlegger een campusstructuur gefocust op techniek en technologie. In deze campusstructuur werkt de triple helix samen aan 1) een betere aansluiting arbeidsmarkt & onderwijs door onderwijsvernieuwing, 2) versnellen van de overgang van werk naar werk aan de hand van skills en 3) bevorderen van een inclusieve arbeidsmarkt door gezamenlijke projecten. In de steigers staan nu projecten bij de Zaan-campus en Luchtvaart Community Schiphol. Voor aanscherping van het campusbeleid worden eind 2020 de evaluatieresultaten verwacht. In de tweede helft van 2020 start een nieuwe Werkambassadeur (zie brief c-agenda EFB 31/8/2020) Met Provinciale Staten zal dan ook zijn nieuwe werkagenda nader worden besproken. De werkagenda van de werkambassadeur zal de komende tijd (maart-april) meer vorm krijgen en hij wil ook op dat moment graag hierover met de cie van gedachte wisselen. Arbeidsmarkt en onderwijs is een integraal onderdeel van de uitvoeringsagenda economie. Actualisatie in september aan de orde. Waarschijnlijk dan ook de visie arbeidsmarkt en onderwijs. Zie ook beantwoording technische vragen EFB 18-1-2021. Voorstel is om op 6 september ook een technische briefing te houden door de werkambassadeur
Nieuwe Europastrategie							Zaal		Commissie EFB 16-9-2019: afgesproken in om geen COE in te stellen. Halverwege de collegeperiode zal de nu gekozen werkwijze geëvalueerd worden. Op maandag 20 april zal van 11.00 uur tot 12.30 een BOT overleg worden gehouden over analyse EU beleid, evaluatie Europees beleid 2017-2020 en welke accenten de commissie belangrijk vindt (ivm coronacrisis gaat dit niet door. Er zal een nieuwe planning worden gemaakt voor de nieuwe europastrategie. Waarschijnlijk in najaar notitie met daarin - de accenten voor de komende nog lopende periode van de huidige Europa strategie (loopt tot 1/1/2021) en - opzet om te komen tot een nieuwe europastrategie (startnotitie november 2020) - Op 28 september technische briefing zoals afgesproken in EFB 20 april 2020 - Startnotitie Europastrategie behandeld in EFB 30 november 2020. - 18 januari 2021 is een technische briefing gehouden over Green Deal en Brexit (gevolgen voor Noord-Holland); - 15 februari 2021 een BOT overleg nieuwe Europastrategie

**Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
April 2021**

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

Zaken, Archief, PS- en GS zaken (CdK)									
Bestuurscultuur							CdK		Concept Agenda bestuurlijke vernieuwing en participatie/notitie bevoegdheidsverdeling GS/PS is besproken in EFB 18 januari 2021 Werkgroep burgerparticipatie wordt nieuw leven ingeblazen (zie ook toezeggingenlijst) Participatieverordening zal na het zomerreces komen (zie hieronder)
inspraak en participatieverordening.									Aug. 2021 EFB en september PS (ovb) (ook via de werkgroep Burgerparticipatie)
1 e begrotingswijziging Randstedelijke Rekenkamer voor zienswijze 2022							CdK/PS		Februari 2021
Begroting Randstedelijke Rekenkamer 2022							CdK/PS		In EFB 22 april 2021 behandeld
Ondermijning, tegengaan, weerbaarheid stimuleren									Deze ambitie wordt in het voorjaar van 2020 uitgewerkt in een Agenda Weerbaar NH. De Agenda vormt de leidraad voor het provinciaal handelen in deze coalitieperiode. Een van de aspecten – ook al benoemd in de programmabegroting 2020 – is de quick scan weerbaarheid van gemeenten. Deze zal een plaats krijgen in de Agenda. Dat geldt ook voor de aanpak van de eigen weerbaarheid. In de Agenda wordt ook aandacht besteed aan de wijze waarop de voortgang inzichtelijk wordt gemaakt voor PS. Het voornemen is om de Staten ten minste jaarlijks te informeren over de voortgang. De Agenda Weerbaar NH leent zich voor behandeling volgens het BOB-model. De concept-Agenda Weerbaar NH is op 18 juni 2020 in de commissie EFB besproken. De bespreking gaf geen aanleiding tot wijziging van de Agenda die vervolgens nog voor het zomerreces is vastgesteld door GS (definitieve agenda is verzonden en staat op C-agenda commissie). Toegezegd is: Met de QuickScans wordt gewoon doorgedaan want het streven is hier zoveel mogelijk gemeenten op aan te laten sluiten. PS zullen hier regelmatig over geïnformeerd worden. – Er wordt in ieder geval ingezet op het vergroten van de interne weerbaarheid waarover teruggekoppeld zal worden en waar nodig, wordt ingezet op het vergroten van de eigen weerbaarheid. De cdK zal over de voortgang van de agenda ten minste een keer per jaar aan de Staten rapporteren (los van de P&C-cyclus;(eerste voortgangsrapportage september 2021). • Ten aanzien van de quickscans kan gemeld worden dat de voorbereidingen voor de uitrol bij gemeenten in volle gang is. Dit voorjaar is een behoeftepeiling gehouden bij gemeenten en meer dan 20 gemeenten hebben laten weten graag een quickscan

**Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
April 2021**

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

									gemeentelijke weerbaarheid uitgevoerd te zien bij de eigen gemeente. Dit najaar zal worden gestart met het uitvoeren van de quickscans bij de gemeenten die hebben aangegeven graag mee te willen doen • Ten aanzien van de interne weerbaarheid kan worden gemeld dat, zoals in de Agenda Weerbaar NH opgenomen, een provinciaal weerbaarheidsbeeld wordt opgesteld. De oplevering wordt eind december verwacht en zal input vormen voor een actieplan interne weerbaarheid. Zie ook brief C-agenda EFB 18-1-2021
Statenvoordracht – Wensen en bedenkingen bij subsidievaststelling fractiebijdragen n.a.v. Rapport van bevindingen 2020–2021									
MRA versterkte samenwerking									22 maart 2021 eerste besprekingen versterkte samenwerking MRA. 22 april vervolg en ovb 27 september EFB en 11/10 PS
IPO, ICT en Data en Subsidies algemeen (Stigter)									
IPO begroting 2022							Stigter		Over nieuwe behandelopzet wordt nagedacht
Datastrategie							Stigter		GS actualiseert in de komende jaren de provinciale datastrategie. De belangrijkste speerpunten zijn daarbij: – Open Dataplatform beschikbaar voor het publiceren van: WOB besluiten Open stateninformatie – invoering Dataplatform t.b.v. Data initiatieven; eenmalige opslag en meervoudig (her)gebruik – Uitvoeren VU opleidingsplan voor PNH Medewerkers – Verhogen kennisniveau Datagedreven werken – Opleveren Integratieplatform t.b.v. samenwerken met derden m.b.v. gegevensuitwisseling Het Open Data in mei 2020 opgeleverd, maar moet daarna nog gevuld worden met relevante data. Die planning is afhankelijk van het Open Data beleid. Naar verwachting stellen GS het Open Databeleid na het zomerreces vast. PS worden hierover geïnformeerd. 31-8-2020: technische briefing datastrategie. Open data / ethiek: interprovinciale besluitvorming in najaar 2020 Kunstmatige intelligentie: verkenning naar focus (december 2020 gereed) Voortgangsrapportage heeft op de B-agenda van EFB 30 november gestaan.

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
April 2021

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

										Geactualiseerde datastrategie naar Staten:- maart-2021 wordt juni 2021
										PS 1-2-2021 heeft PvdA vragen gesteld over veiligheid systeem provincie mede nav datalekken BIJ 12. Nadere info volgt. 22 maart 2021 besproken in commissie

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	6672
Extern Zaak ID	1607775
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	14 juni 2021
Agendapunt	4.a
Titel	Voordracht jaarstukken 2020 (A-agenda NLG en RWK 7 juni 2021 en EFB en M&B 14 juni 2021)
Organisatieonderdeel	CZ/FIN

Bijlagen
Brief aan PS over Jaarstukken 2020.pdf
Voordracht PS Jaarstukken 2020.docx
Jaarstukken 2020.pdf
21033 Provincie Noord-Holland Verslag van bevindingen 2020 getekend.pdf
Conceptverslag_Rekeningencie 31052021_advies.doc
Brief aan PS met geactualiseerde versie jaarstukken 2020.pdf
Geactualiseerde Jaarstukken 2020 (2).pdf
Controleverklaring Accountant 2020 –openbare onlineversie–.pdf

Geagendeerd	Vergaderdatum
Overdracht vanuit GS	24 mei 2021
Ingekomen stukken ter kennisname	31 mei 2021
Ruimte Wonen en Klimaat	7 juni 2021
Natuur Landbouw & Gezondheid	7 juni 2021
Mobiliteit & Bereikbaarheid	14 juni 2021
Economie Financiën en Bestuur	14 juni 2021
PS-vergadering	28 juni 2021

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

B. Dijkstra-de Klerk

CZ/FIN

Telefoonnummer +31235143902

barbara.de.klerk@noord-holland.nl

1 | 2

Verzenddatum

19 MEI 2021

Kenmerk

1607775/1638161

Uw kenmerk

Betreft: Jaarstukken 2020

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over de jaarstukken 2020

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

2 bijlage(n)

1. Voordracht PS
2. Jaarstukken 2020

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 18 mei 2021

Onderwerp: Jaarstukken 2020

Kenmerk: 1607775/1638161

Bijlagen:

Jaarstukken 2020

1. Inleiding

Via de jaarstukken 2020 legt het college verantwoording af over het gevoerde beleid en de behaalde output van het jaar 2020. Provinciale Staten controleren of dit is gebeurd binnen de kaders zoals geformuleerd in de begroting 2020 en bijgesteld in begrotingswijzigingen. De jaarstukken hebben wettelijk dezelfde structuur als de begroting. Dit betekent dat wij rapporteren over de 7 beleidsinhoudelijke programma's en het programma "financiën", zoals die in de begroting 2020 waren opgenomen.

Status controle externe accountant

Op het moment van verzending van deze voordracht bevindt de accountantscontrole zich in de afrondende fase. Er vinden nog een aantal laatste controles plaats waarna er nog een externe review op het accountantsdossier uitgevoerd zal worden. Indien hieruit nog wijzigingen in de jaarstukken volgen zullen wij uw Staten hierover informeren. De accountant verwacht eind mei het concept accountantsrapport en de controleverklaring gereed te hebben. Deze wordt besproken in de rekeningencommissie van 7 juni in aanwezigheid van de accountant. Het definitieve accountantsrapport en de controleverklaring en de bestuurlijk reactie vanuit GS zullen tijdig voorafgaand aan de vaststelling van de jaarrekening, voorzien op 28 juni a.s. aan u worden toegezonden.

Deze voordracht bevat een analyse op hoofdlijnen van de financiële ontwikkelingen in 2020, het rekeningresultaat en het voorstel tot resultaatbestemming. De inhoudelijke toelichtingen en analyses zijn te vinden in de jaarstukken zelf.

De jaarstukken zijn voor 7 juni ook als webversie te benaderen via <http://financien.noord-holland.nl/>

2. Doelstellingen en evaluatiecriteria

Begroot en gerealiseerd resultaat per programma (x € 1.000)

<i>Programma</i>	<i>Begroot resultaat</i>	<i>Gerealiseerd resultaat</i>	<i>Vershil</i>	
1. Openbaar bestuur	22.147	19.135	3.012	Voordelig
2. Bereikbaarheid	117.566	113.087	4.479	Voordelig
3. Water	4.052	3.907	145	Voordelig
4. Milieu	52.953	52.582	371	Voordelig
5. Ruimte	41.379	40.312	1.067	Voordelig
6. Groen	71.256	68.251	3.005	Voordelig
7. Cultuur en erfgoed	22.190	21.688	502	Voordelig
8. Financiën en bedrijfsvoering	-326.474	-330.164	3.690	Voordelig
Totaal Provincie Noord-Holland	5.069	-11.202	16.271	Voordelig

Toelichting

Het rekeningresultaat 2020 bedraagt € 11,2 miljoen voordelig. Het begrote resultaat na de laatste begrotingswijziging bedroeg € 5,1 miljoen nadelig. Dit betekent dat het resultaat € 16,3 miljoen voordeliger is dan verwacht bij de laatste begrotingswijziging. Hieronder worden de belangrijkste oorzaken benoemd voor het verschil tussen het begrotingssaldo na de laatste begrotingswijziging en het resultaat in de jaarrekening:

1. Capaciteitskosten (€ 9,1 mln. voordelig)

Betreft een onderbesteding op de capaciteitskosten die worden toegerekend aan de exploitatie met € 9,1 mln. De belangrijkste reden is een lagere besteding op de centrale personele budgetten (€ 5,0 mln.). Dit zijn voornamelijk lagere opleidings- en reiskosten. Ook zijn organisatiebrede capaciteitslasten (€ 2 mln.) en de capaciteitslasten bij B&U (€ 3,4 mln.) lager. Dit laatste heeft onder andere te maken met verambtelijking van externe inhuur.

2. Kapitaallasten PMI (€ 2,0 mln. voordelig)

Aan Kapitaallasten PMI-wegen is € 2,0 miljoen minder besteed (voordeel) aan de realisatie van weginfrastructuur. De kapitaallasten van de investeringsprojecten (afschrijvingstermijn 50 jaar) gaan in op het jaar volgend op in gebruik name. Doordat een aantal projecten vertraging hebben opgelopen zijn de kapitaallasten lager.

3. Provinciefonds (€ 1,4 mln. voordelig)

Het voordelige verschil van € 1,4 mln. op het Provinciefonds is het gevolg van:

- een mutatie in de algemene uitkering van € 0,7 mln. door wijzigingen in de verdeelmaatstaven ad. € 0,3 mln. en als gevolg van een bedrag dat we nog hebben ontvangen als eindafrekening over 2019 ad € 0,4 mln.

- Mutaties in de omvang van decentralisatie-uitkeringen (DU). In de decembercirculaire is de omvang van de DU's toegenomen met € 0,6 mln. De provincie ontvangt een DU voor 'Weerbaar bestuur' ad € 42 duizend en extra geld voor 'Erfgoed deal' van € 0,6 mln.

4. Faunafonds (€ 1,2 mln. voordelig)

Bij de Laatste Begrotingswijziging 2020 is het budget voor Faunaschade verhoogd tot € 8 miljoen, omdat het voorgenomen hogere eigen risico nog niet doorgevoerd was in 2020 én we rekening wilden houden met een hoger schadebedrag op basis van een op ons verzoek door BIJ12/Faunafonds geleverde actuele schatting die op dat moment (medio september 2020) geraamd werd op € 8-10 miljoen. Het betrof met nadruk een schatting, omdat een groot deel van de dossiers op dat moment nog niet afgehandeld was. Op basis van recente (januari 2021) informatie vanuit BIJ12/Faunafonds is de te verwachte te betalen schade over 2020 € 10 miljoen. In 2020 hebben we over 2019 echter een restitutie van BIJ12 ontvangen van € 3,2 miljoen zodat de uitgaven in 2020 uitkomen op € 6,8 miljoen en er een verschil is ontstaan van € 1,2 miljoen ten opzicht van het geraamde bedrag.

5. Dividend (€ 1,1 mln. voordelig)

Dividend is € 1,1 mln. hoger dan begroot. Dit komt door het dividend Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) en de Waterschapsbank. Dit dividend is in de loop van 2020 afgeboekt omdat de Europese Centrale Bank had aangegeven dat banken in 2020 geen dividend mochten uitbetalen in verband met de Corona crisis om zodoende de kapitaalbuffers van de banken te versterken. Inmiddels hebben beide banken aangegeven dit alsnog te willen verstrekken, terwijl dit niet meer stond begroot.

6. Regionale economie (€ 1,0 mln. voordelig)

In 2020 is extra ambtelijke capaciteit ingezet op beleidsontwikkeling (waaronder datacenterstrategie) en herontwerpen van planning van subsidieprogramma's (vanwege corona). Hierdoor was er minder capaciteit beschikbaar voor het uitzetten van onderzoek/ uitbestedingen op het gebied van regionale economie.

7. Gladheidsbestrijding (€ 0,9 mln. voordelig)

De uitgaven aan gladheidsbestrijding zijn € 0,9 miljoen lager dan begroot. Dit komt door de zachte winter in 2020. Hierdoor is er minder zout aangekocht en gladheidmiddelen. Verder zijn buiten de uitbetalingen voor de contractgebieden, geen extra kosten gemaakt in variabel onderhoud voor de gladheidsbestrijding wegen.

8. Lokale heffingen (€ 0,9 mln. voordelig)

De gerealiseerde opbrengst van de opcenten op de motorrijtuigenbelasting is ten opzichte van de laatste begrotingswijziging 2020 € 0,9 mln. hoger. Dit wordt vooral veroorzaakt door een nabetaling/administratieve correctie van € 0,7 mln. over het jaar 2019. Deze correctie heeft te maken met het feit dat de Kamer van Koophandel een administratieve fout heeft gemaakt bij de registratie van een nevenvestiging van een GWH. Op 1 oktober 2019 is deze GWH abusievelijk verplaatst van de provincie Noord-Holland naar Gelderland. Dit is in 2020 gecorrigeerd en de voertuigen staan nu weer in Noord-Holland ingeschreven.

9. Vast onderhoud wegen (€ 0,9 mln. voordelig)

Aan vast onderhoud wegen is € 0,9 mln. minder besteed dan begroot. De belangrijkste reden van de onderbesteding houdt verband met de aanbesteding energie (Vattenfall). Hierdoor is de realisatie een stuk lager dan begroot.

10. Omgevingsdiensten (€ 0,7 mln. voordelig)

Door de verhoogde inzet van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied op het dossier Tata Steel was het in 2020 nog niet mogelijk inzet te plegen voor het digitaliseren van vergunningverlening. Daarnaast is minder besteed aan de bijzondere opdrachten (zoals HOV 't Gooi, Markermeerdijken, Zeesluizen IJmuiden) door vertraging bij deze projecten. Bij Zeesluizen betreft dit aanpassingen in de constructie van de deuren, bij Markermeerdijken ging het om bezwaar- en beroepsprocedures met een uitspraak van de Raad van State en bij HOV 't Gooi door de bouw van een tunnel.

11. Resultaatbestemming (meerdere posten, € 3,1 mln. nadelig)

Zie sectie 3 – punt 1 en 2.

Overige verschillen

In hoofdstuk '5.1 – overzicht van baten en lasten en toelichting' van de Jaarstukken is per programma een volledige specificatie en toelichting te vinden van de verschillen groter dan € 250.000 tussen de actuele begroting en de realisatie.

3. Voorstel tot resultaatbestemming

Het resultaat voor bestemming bedraagt € 11,2 miljoen positief (zie onderstaande tabel nr. 0). Wij stellen uw Staten voor om dit positieve resultaat als volgt te bestemmen.

#	Omschrijving	Bedrag (x €1.000,-)	Voordeel(V) / Nadeel(N)
0	Rekeningresultaat 2020 voor resultaatbestemming	-11.201	V
1	Aanvullende onttrekking reserve Uitvoeren mobiliteitsbeleid door derden	- 2.097	V
2	Vrijval overtollige reservering uit reserve Bodemsanering	- 741	V
3	Storting in de algemene reserve van de ontvangen Decentralisatie uitkeringen	602	N
4	Aanvullende onttrekking reserve Verduurzaming bestaande woningvoorraad	- 159	V
5	Aanvullende onttrekking reserve Woonbeleid	- 112	V
6	Storting restant rekeningresultaat in de algemene reserve	13.708	N
7	Saldo	0	-

1. Aanvullende onttrekking reserve Uitvoeren mobiliteitsbeleid

De uitgaven binnen het programma Bereikbaarheid waarvoor dekking aanwezig is binnen de reserve Uitvoeren mobiliteitsbeleid zijn hoger dan begroot. Omdat PS deze hogere onttrekking nog niet geautoriseerd hebben in de actuele begroting is deze niet verwerkt in de jaarrekening. We stellen u voor de middelen via resultaatbestemming alsnog te onttrekken aan de betreffende reserves.

2. Vrijval overtollige reservering uit reserve Bodemsanering

In voorgaand boekjaar is een bedrag van € 0,7 miljoen minder onttrokken aan de reserve Bodemsanering, omdat deze reeds ten laste van de voorziening Bodemsanering is gebracht. Deze middelen zijn daarom overtollig en kunnen vrijvallen. Omdat PS deze vrijval nog niet geautoriseerd hebben in de actuele begroting, is deze niet verwerkt in de jaarrekening. Wij stellen u voor de middelen via resultaatbestemming alsnog vrij te laten vallen uit de reserve Bodemsanering.

3. Decentralisatie-uitkeringen

In de decembercirculaire provinciefonds 2020 heeft de provincie € 0,6 miljoen van het Rijk ontvangen. Dit zijn decentralisatie-uitkeringen die in 2020 niet meer besteed zijn en daarom geoormerkt vrijvallen in het resultaat van 2020. Dit bedrag van € 0,6 mln. zal vervolgens bij de tweede begrotingswijziging 2021 weer toegevoegd worden aan de begroting van 2021 om de activiteiten waarvoor de middelen aan ons zijn verstrekt uit te kunnen voeren.

4. Aanvullende onttrekking reserve Verduurzaming bestaande woningvoorraad

De uitgaven binnen het programma Ruimte waarvoor dekking aanwezig is binnen de reserve Verduurzaming bestaande woningvoorraad zijn hoger dan begroot. Omdat PS deze hogere onttrekking nog niet geautoriseerd hebben in de actuele begroting is deze niet verwerkt in de jaarrekening. We stellen u voor de middelen via resultaatbestemming alsnog te onttrekken aan de betreffende reserves.

5. Aanvullende onttrekking reserve Woonbeleid

De uitgaven binnen het programma Ruimte waarvoor dekking aanwezig is binnen de reserve Woonbeleid zijn hoger dan begroot. Omdat PS deze hogere onttrekking nog niet geautoriseerd hebben in de actuele begroting is deze niet verwerkt in de jaarrekening. We stellen u voor de middelen via resultaatbestemming alsnog te onttrekken aan de betreffende reserves.

6. Resultaat na bestemming

Na instemming met bovenstaande resultaatbestemming zal het resterende positieve resultaat € 13,7 miljoen bedragen. Voorstel aan U is om deze middelen aan de algemene reserve toe te voegen.

Vorgenomen uittreding Goois Natuurreservaat

Voor de uittreding van de provincie uit het GNR vinden momenteel onderhandelingen plaats met de Gooische gemeenten. Gezien de voortgang van de onderhandelingen wordt hiervoor geen voorziening getroffen in de jaarrekening 2020. Afhankelijk van de uitkomst van de

onderhandelingen de komende tijd zal een voorstel worden gedaan voor de dekking van de nog overeen te komen uittreedsom.

4. Financiële ontwikkelingen

De belangrijkste financiële ontwikkelingen in de jaarrekening 2020 zijn:

- De onderbesteding op uitgaven is teruggedrongen van € 111 mln. in 2019 naar € 47 mln. in 2020. De onderbesteding is met name terug gedrongen door een verbeterde interne sturing op de begroting en begrotingswijzigingen. De onderbesteding op de uitgaven betreft voornamelijk begrote uitgaven vanuit de bestemmingsreserves waardoor deze middelen niet vrijvallen in het resultaat maar beschikbaar blijven in de bestemmingsreserves. Zie voor een analyse van deze onderbesteding de toelichting op de rekening in één oogopslag in de jaarrekening en de volledige verschillenanalyse in hoofdstuk 5.1 – Overzicht van baten en lasten en toelichting.
- Er is sprake van een toename van de Materiele Vaste Activa in wegen en vaarwegen van circa € 98 mln. onder gelijktijdige afname van het saldo schatkistbankieren.
- Een forse toename in de nog te besteden doeluitkeringen met name van het Rijk van € 57 mln. als gevolg van het ontvangen van meer specifieke uitkeringen in 2020 in vergelijking met 2019.
- Een toename in de algemene reserve van € 60 mln. naar € 141,3 mln. en een afname in de bestemmingsreserves van € 64,4 mln. naar € 925 mln. Deze tendens is in lijn met de afspraken zoals ze zijn vastgelegd in het coalitieakkoord. In het coalitieakkoord is afgesproken om bepaalde reserves vrij te laten vallen om ambities uit het coalitieakkoord te dekken. De middelen zijn vrijgevallen in 2020 (deels naar de algemene reserve) en zullen in de periode 2021-2023 weer voor andere doelen worden ingezet.

5. Proces en procedure

Wij zenden de jaarstukken 2020 na vaststelling door Provinciale Staten conform artikel 204 van de Provinciewet aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

6. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

mw. R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 1607775/1638161

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 18 mei 2021;

besluiten:

1. De jaarstukken 2020 vast te stellen
2. De volgende bedragen uit het totale voordelige jaarrekeningresultaat van € 11,2 mln. te bestemmen:
 - a. € 2.097.067 te onttrekken aan de bestemmingsreserve Uitvoeren mobiliteitsbeleid
 - b. € 741.287 te onttrekken aan de bestemmingsreserve Bodemsanering
 - c. € 602.000 voor decentralisatie-uitkeringen geoormerkt te storten in de Algemene reserve
 - d. € 159.428 te onttrekken aan de bestemmingsreserve Verduurzaming bestaande woningvoorraad
 - e. € 112.067 te onttrekken aan de bestemmingsreserve Woonbeleid
 - f. Het resterende voordelig rekeningresultaat van € 13.708.000 toe te voegen aan de Algemene reserve

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier

Jaarstukken 2020

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
2. Programmaverantwoording 2020.....	8
2.1 Programma 1. Openbaar bestuur	9
2.2 Programma 2. Bereikbaarheid.....	24
2.3 Programma 3. Water.....	42
2.4 Programma 4. Milieu	51
2.5 Programma 5. Ruimte	63
2.6 Programma 6. Groen	80
2.7 Programma 7. Cultuur en Erfgoed	95
2.8 Programma 8. Financiën en Bedrijfsvoering	105
3. Paragrafen.....	111
3.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	112
3.2 Onderhoud kapitaalgoederen	124
3.3 Financiering.....	129
3.4 Bedrijfsvoering.....	132
3.5 Verbonden partijen	139
3.6 Gondbeleid	155
3.7 Provinciale heffingen	158
4 Jaarrekening	165
4.1 Overzicht van baten en lasten en toelichting	166
4.2 Balans en toelichting.....	201
4.3 Gerealiseerde baten en lasten per taakveld	272
4.4 Overzicht van specifieke uitkeringen (art. 58).....	274
5. Bijlagen.....	282

1. Inleiding

Inleiding

Voor u liggen de jaarstukken over 2020 waarin het college van Gedeputeerde Staten verantwoording aflegt over het gevoerde beleid en de inkomsten en uitgaven in 2020. Na de verkiezingen in 2019 was 2020 het eerste volledige jaar van dit college van Gedeputeerde Staten. Ongetwijfeld is de uitbraak van de corona-epidemie de meest ingrijpende gebeurtenis van het afgelopen jaar. De gevolgen van deze crisis zijn ongekend. Meer dan 20.000 Nederlanders zijn overleden en ruim 1,2 miljoen mensen zijn besmet geraakt. Om de uitbraak onder controle te krijgen, heeft de Rijksoverheid ingrijpende maatregelen moeten nemen die grote economische, maatschappelijke en sociale gevolgen hebben.

Kort na het uitbreken van de coronacrisis hebben Provinciale Staten twee belangrijke initiatieven genomen om noodhulp te kunnen geven en herstel te stimuleren (motie 41 en motie 42). De provincie heeft in 2020 ondersteuning geboden aan culturele instellingen. Daarnaast is in 2020 gewerkt aan het economisch herstel- en duurzaamheidsfonds. Een uitgebreidere beschrijving van de impact die de COVID-19 pandemie op de provincie heeft gehad in 2020 is te vinden in de paragraaf hieronder.

De ambities van het provinciaal bestuur zoals verwoord in het coalitieakkoord Duurzaam Doorpakken! zijn ongewijzigd. Wij maakten ons als provincie in 2020 sterk voor een duurzaam, bereikbaar, leefbaar en innovatief Noord-Holland. In de programmaverantwoording zijn de concrete resultaten die in 2020 zijn behaald terug te vinden.

In navolging van motie 174 over helder taalgebruik is van deze jaarstukken een animatievideo gepubliceerd volgens de richtlijnen voor taalniveau B1. Deze animatie video is, net als de meer toegankelijke webversie van deze jaarstukken te benaderen via de provinciale website op de [pagina 'financiën'](#).

Impact COVID-19 pandemie op de provincie

Door de anti-coronamaatregelen in maart 2020 heeft de provincie snel moeten omschakelen naar een andere manier van werken. Dat was anders voor iedereen: de medewerkers, leden van GS en PS en net zoals als voor alle inwoners van Noord-Holland. Digitaal werken en thuiswerken zijn daar de zichtbaarste uitingen van. De effecten van de maatregelen om corona tegen te gaan slaan terug op de op de provincie als geheel maar ook op organisatie zelf. Op hoofdlijnen heeft de provincie op het gebied van de eigen bedrijfsvoering soms extra kosten of andersoortige kosten gemaakt (denk aan ICT hulpmiddelen) of zijn kosten min of meer gelijk gebleven (zoals energiekosten) of zijn de kosten lager geworden vanwege teruggevallen reiskosten.

Alle subsidieprocessen zijn volgens planning doorlopen, maar de uitvoering van gesubsidieerde projecten is deels vertraagd. Hierbij is coulant omgegaan met de gemaakte afspraken, zodat projecten in een andere vorm of op een latere termijn alsnog worden uitgevoerd. In zijn algemeenheid zien we geen daling in het aantal aanvragen. Er worden in het kader van het Noodfonds en het Economisch herstel en duurzaamheidsfonds extra subsidies verstrekt. Binnen de grenzen van rechtmatig handelen zijn facturen zo snel mogelijk betaald en beschikkingen afgegeven. Binnen de verschillende portefeuilles (infra, bouwen, economie, cultuur) zijn extra bestuurlijke overleggen gehouden om de effecten te monitoren en zo nodig aan te kaarten bij het rijk. De commissaris van de Koning heeft zijn netwerkoverleggen specifiek toegespitst op de ontstane situatie en bedrijfsleven en maatschappelijke partners bij elkaar gebracht. Via de website is de coronamonitor en impactanalyse met regelmaat gepubliceerd. Provinciale Staten hebben twee moties aangenomen voor concrete noodsteun en een economisch herstel- en

duurzaamheidsfonds (moties 41 en 42) waardoor het college van GS daadwerkelijk getroffen partijen financieel kon bijstaan. Door de uitvoering van motie 41 zijn via subsidies aan gemeenten culturele instellingen concreet gesteund (zie programma 7). Voor motie 42 is de eerste tranche uitgewerkt die in 2021 leidt tot specifieke uitgaven op de doelen van de motie waaronder verduurzaming van de gebouwde omgeving en de maatschappelijke sector. Voor dat laatste is cofinanciering van het rijk ontvangen.

Bovendien hebben Provinciale Staten motie 25 aangenomen voor het versnellen van infrastructurele werken ter bestrijding van de economische gevolgen voor de infrasector. In reactie hierop heeft het college van GS werkzaamheden geïdentificeerd die naar voren gehaald worden met een totale waarde van € 20 miljoen. Het gebruik van het openbaar vervoer is door corona drastisch afgenomen. Met gezamenlijke inspanningen van de provincie en vervoerbedrijven is het gelukt om het aanbod van openbaar vervoer in de hele provincie op peil te houden.

Voor specifieke beschrijvingen van wat er is gedaan wordt verwezen naar de inhoudelijke begrotingshoofdstukken.

Leeswijzer

In deze leeswijzer geven wij u een overzicht van de opbouw van de jaarstukken en lichten we een aantal algemene onderdelen toe. Het 'Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)' schrijft voor welke onderdelen verplicht moeten zijn opgenomen in de jaarstukken van een provincie. Onze jaarstukken voldoen aan die voorschriften.

De jaarstukken 2020 van de provincie Noord-Holland zijn als volgt opgebouwd:

- Inleiding en leeswijzer
- Jaarverslag
 - Programmaverantwoording
 - Paragrafen
- Jaarrekening
 - Overzicht van baten en lasten en toelichting
 - Balans en toelichting
 - Sisa-verantwoording
- Bijlagen

Jaarverslag

Het jaarverslag bestaat naast deze inleiding en samenvatting uit de programmaverantwoording en de paragrafen. De programma's en paragrafen sluiten verplicht aan op de indeling bij de programmabegroting 2020.

De jaarrekening

De financiële jaarrekening bestaat uit het overzicht van baten en lasten en de balans. In de jaarrekening worden aan de hand van het overzicht van baten en lasten de verschillen ten opzichte van de actuele begroting gespecificeerd. De balans geeft de (ontwikkelingen in de) financiële positie van de provincie weer.

In één oogopslag

Programma

	Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil
Lasten	561.585	554.512	507.322	47.190
Baten	-483.413	-472.507	-478.461	5.954
Saldo van baten en lasten	78.172	82.005	28.861	53.144
Storting reserves	273.800	391.892	372.390	19.503
Onttrekking reserves	-351.972	-468.829	-412.452	-56.378
Resultaat	0	5.067	-11.201	16.269

Analyse van het resultaat

Resultaat

Het rekeningresultaat 2020 bedraagt € 11,2 miljoen voordelig. Het begrote resultaat na de laatste begrotingswijziging bedroeg € 5,1 miljoen nadelig. Dit betekent dat het resultaat € 16,3 miljoen voordeliger is dan verwacht bij de laatste begrotingswijziging.

Uitgaven (lasten)

De provincie heeft in 2020 € 507,3 miljoen uitgegeven ten behoeve van de beleidsterreinen Openbaar bestuur, Bereikbaarheid, Water, Milieu, Ruimte, Groen en Cultuur en Erfgoed en Bedrijfsvoering. De uitgaven zijn € 47,1 miljoen lager dan begroot. Het grootste verschil in de uitgaven ten opzichte van de begroting zit in de programma's Bereikbaarheid, Ruimte en Groen. Binnen het programma Bereikbaarheid zijn de voornaamste oorzaken voor de lagere uitgaven een lagere besteding op de LED verlichting doordat een bedrag onterecht stond begroot. Daarnaast is minder groot onderhoud gepleegd aan wegen, minder gladheidsbestrijding door de zachte winter en is een aantal grote projecten verschoven naar 2021.

Binnen programma Ruimte is een bedrag vrijgefallen voor Europese Projecten Landbouw voor een garantieregeling. Deze was ten onrecht opgenomen. Daarnaast is minder onroerend goed verkocht in 2020, waardoor de verkoopkosten lager zijn. Ten slotte is een subsidie aan de Gemeente Haarlem voor het Koepelterrein niet meer in 2020 verleend omdat de aanvraag aangescherpt moest worden.

Binnen programma Groen is een aantal projecten vertraagd door langere voorbereidingstijd of wijziging in bestuurlijke afspraken. Daarnaast is aantal subsidies lager verleend dan begroot. Ten slotte zijn de uitgaven voor het Faunafonds lager dan begroot.

Inkomsten (baten)

De provincie heeft in 2020 € 478,5 miljoen aan inkomsten(baten) ontvangen. De grootste bronnen van inkomsten voor de provincie zijn:

- Lokale heffingen, provinciale opcenten op de motorrijtuigenbelasting: € 223,7 miljoen;
- Algemene uitkering vanuit het Rijk, Provinciefonds: € 204,0 miljoen;
- Ontvangen dividend: € 13,4 miljoen.

Reservemutaties

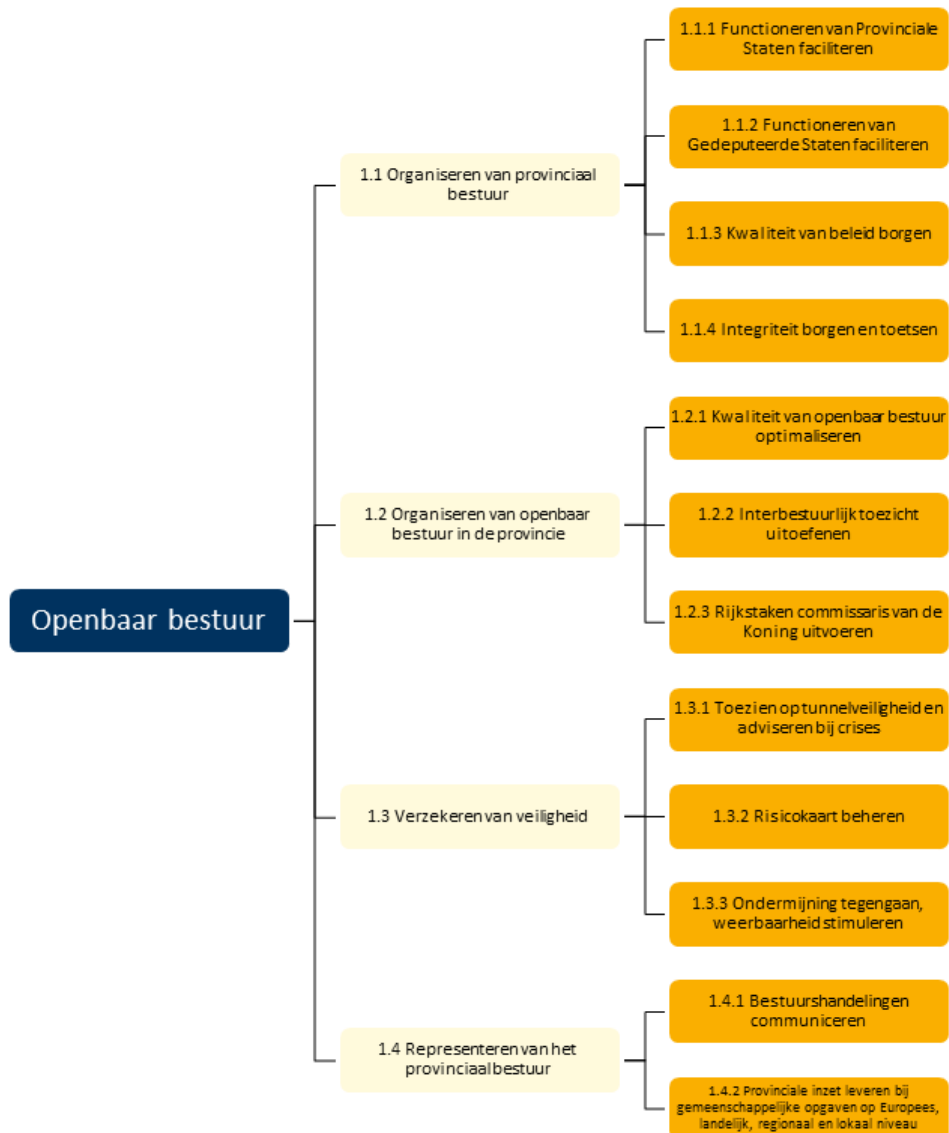
Vanuit de reserves is in 2020 € 289,6 miljoen onttrokken ten behoeve van uitgaven in 2020. Er is in 2020 € 355,4 miljoen gestort in de reserves ten behoeve van uitgaven in toekomstige jaren. Het resterende deel van de totale storting van € 372,4 miljoen en de totale onttrekkingen van € 412,5 miljoen zoals weergegeven in de tabel "in 1 oogopslag" bestaat uit een vrijval van reserves van € 105,9 miljoen en € 17,0 miljoen overheveling tussen verschillende reserves in het kader van de herschikking van de bestemmingsreserves in 2020.

Zie voor een volledige toelichting op de afwijkingen ten opzichte van de begroting het [overzicht baten en lasten \(5.1\)](#) en de toelichting hierop.

2. Programmaverantwoording 2020

2.1 Programma 1. Openbaar bestuur

Doelenboom

Maatschappelijk doel

Inwoners van Noord-Holland moeten kunnen rekenen op een goed functionerend bestuur. Wij zetten daar op in door de financiële handel en wandel van gemeenten strak te volgen, regelmatig te overleggen met gemeentebesturen, duidelijk te communiceren over wat we zelf doen en lobbyen voor Noord-Hollandse belangen in Europa en Den Haag.

Wettelijk beleidskader

- [Gemeentewet](#)
- [Provinciewet](#)
- [Wet revitalisering generiek toezicht](#)
- [Wet gemeenschappelijke regelingen](#)
- [Intrekingswet WGR+](#)
- [Wet algemene regels herindeling](#)
- [Beleidskader gemeentelijke herindeling](#), BZK, 2018
- [Ambtsinstructie commissaris van de Koning](#)

- [Wet veiligheidsregio's](#)
- [Wet Bibob](#)
- [Wet aanvullende regels veiligheid wegtunnels \(Warvw\)](#)
- [Regeling provinciale risicokaart](#)
- [Registratiebesluit externe veiligheid](#)
- [Wet milieubeheer](#)
- [Besluit externe veiligheid inrichtingen \(BEVI\)](#)
- [Tijdelijke wet digitale beraadslaging en besluitvorming](#)

Provinciaal beleidskader

- [Provinciaal beleidskader 'Bestuurskrachtige regio's in Noord-Holland', 2013](#)
- [Ruimtelijke-economische Actie-Agenda-2016-2020 \(MRA\)](#)
- [Europastrategie Noord-Holland 2017-2021](#)
- [IBT-beleid 2018-2021, inclusief Uitvoeringsplan 2019-2020](#)
- [Verordening systematische toezichtinformatie Noord-Holland](#)
- [Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader 2020 \(GTK 2020\)](#)
- [Beleidskader indeplaatsstelling bij taakverwaarlozing](#)
- [Gedragscode integriteit voor Statenleden, duo-commissieleden, gedeputeerden en de commissaris van de Koning van de provincie NH 2012](#)
- [Beleidsregel Wet Bibob Noord-Holland 2019](#)
- [Instellingsbesluit Eenheid Screening en Bewakingsaanpak 2019](#)
- [Protocol bedreiging Statenleden en \(duo\)-commissieleden](#)
- [Protocol bedreiging bestuurders](#)
- Agenda weerbaar Noord-Holland
- [Ontwerp Evaluatiekader Subsidies 2018](#)

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 1			Openbaar bestuur	
	Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil *
Lasten	23.467	23.444	20.365	3.079
Baten	-119	-105	-77	-28
Saldo van baten en lasten	23.348	23.339	20.288	3.051
Storting reserves	0	0	0	0
Ottrekking reserves	-183	-1.192	-1.153	-39
Resultaat	23.165	22.147	19.135	3.012

*een positief verschil is voordelig

Verbonden partijen

OD	Verbonden partij	Publiek doel
1.1.1	Randstedelijke Rekenkamer	Rekenkamerfunctie
1.4.2	Interprovinciaal Overleg	Belangenbehartiging provincies

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

2.1.1 Organiseren van provinciaal bestuur

Toelichting

Prioriteiten:

In de begroting 2020 zijn binnen dit beleidsdoel geen prioriteiten benoemd.

2.1.1.1 Functioneren van Provinciale Staten faciliteren

Toelichting

Reguliere werkzaamheden ter facilitering van de leden van Provinciale Staten betreffen onder andere: het voorbereiden en afhandelen van Statenvergaderingen en commissievergaderingen, het organiseren van de Willem Arondéuslezing en het verwerken van binnengekomen schriftelijke vragen.

In 2020 zijn Provinciale Staten door de uitbraak van de pandemie COVID-19 meerdere malen van vergaderstructuur veranderd. Eerst van fysiek in de Statenzaal naar een 1,5 meter opstelling in Hotel Zuiderduin in Egmond, daarna naar een volledig digitale vergaderopstelling waarbij de meeste Statenleden en duo-commissieleden vanuit huis aan de Staten- en commissievergaderingen hebben deelgenomen. Indien Statenleden en duo-commissieleden niet vanuit huis deel konden nemen aan een vergadering was er de mogelijkheid om vanuit het kantoor op de Dreef deel te nemen.

Veel van de werkzaamheden welke door de Statengriffie worden ondersteund zijn digitaal uitgevoerd, zoals installatie van nieuwe Statenleden en duo-commissieleden, het uitvoeren van online technische briefings en het peilen van de stemmingen tijdens een Provinciale Statenvergadering.

De werkgroep Jeugd- en jongerenparticipatie is gestart met een pilot Anno X, een nieuwe vorm van jongerenparticipatie die coronaproof kon worden uitgevoerd. Anno X is een mediaprogramma voor en door jongeren, waarbij studenten van de Hogeschool InHolland onder begeleiding van professionals een semester lang zelf videorapportages maken voor social media en televisie, over de manier waarop jongeren aankijken tegen provinciale vraagstukken en het debat bij Provinciale Staten. Op 13 november vond een online gesprek plaats tussen scholieren en Statenleden nadat de scholieren zich hadden verdiept in onderwerpen zoals mobiliteit, economie en ruimte voor energieopwekking of woningbouw. Het online gesprek was een alternatief voor de jaarlijkse Provinciestrijd/NJR-dag, waarbij een aantal klassen van middelbare scholen naar het provinciehuis komt om daar aan de slag te gaan met provinciale vraagstukken en de ideeën erover te presenteren aan Statenleden.

De Ribbius Peletierpenning is uitgereikt door de werkgroep 100 jaar vrouwenkiesrecht en is op de drempel van de coronamaatregelen in goede orde verlopen. Mevrouw Van der Weit heeft de penning ontvangen voor haar inspanningen om vrouwen te introduceren in de lokale politiek.

De organisatie van de 15e Willem Arondéuslezing is uitgesteld naar het najaar van 2020 en heeft plaatsgevonden op 9 september. De lezing werd uitgesproken door de schrijver en historicus Ewoud Kieft. Slechts 200 bezoekers mochten de lezing vanwege de coronarichtlijnen in de kerk bijwonen. Toch konden anderen de lezing ook volgen omdat NH-media deze live uitzond op televisie. De Willem Arondéuslezing kan online worden teruggekeken.

In het coalitieakkoord 'Duurzaam doorpakken!' is gesproken over het verbeteren van de samenwerking van Provinciale Staten met het college en het toegankelijker maken van het besluitvormingsproces. Vanuit het Presidium van 14 oktober 2019 is hiervoor de werkgroep Samenwerking PS & GS ingesteld.

Door de werkgroep is een enquête gehouden onder een selectie van huidige en oud-Statenleden over hoe de samenwerking tussen GS en PS wordt ervaren en wat verbeterpunten kunnen zijn. De uitkomsten hiervan zijn besproken in de werkgroep. De agenda voor bestuurlijke vernieuwing en burgerparticipatie is besproken in de commissie Economie, Financiën en Bestuur in januari 2021.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Opkomst bij gemeenteraadsverkiezingen 2018 (BBV indicator)	Percentage		54%	Betreft het opkomstpercentage in Noord-Holland Opkomstpercentage Nederland: 55%
Opkomst bij Tweede Kamerverkiezingen 2021 (BBV indicator)	Percentage		79%	Betreft het opkomstpercentage in Noord-Holland. Opkomstpercentage Nederland: 79%
Opkomst bij Provinciale Statenverkiezingen 2019 (BBV indicator)	Percentage		56%	Betreft het opkomstpercentage in Noord-Holland Opkomstpercentage Nederland: 56%
Organiseren en afhandelen van vergaderingen voor Provinciale Staten	Aantal	12	11	
Afhandelen binnengekomen schriftelijke vragen van Provinciale Staten	Aantal	150	127	
Rapporten van de Randstedelijke Rekenkamer	Aantal	3	1	

2.1.1.2 Functioneren van Gedeputeerde Staten faciliteren

Toelichting

Hier worden de kosten van het faciliteren van Gedeputeerde Staten verantwoord. Het betreft onder meer secretariële en administratieve ondersteuning, het vervoer van de GS-leden en het organiseren en uitvoeren van representatieve bijeenkomsten.

2.1.1.3 Kwaliteit van beleid borgen

Toelichting

Onderzoeken, evaluaties en monitoring vinden plaats om inzicht te krijgen in de effectiviteit van het gevoerde beleid, om te leren, om beleid tussentijds bij te sturen en om verantwoording af te leggen.

De volgende beleidsonderzoeken en -evaluaties zijn in 2020 uitgevoerd: Evaluatie totstandkoming Omgevingsvisie, Evaluatie Uitvoeringsregeling Groen - Recreatieve verbindingen - wandelnetwerk en toeristische overstappunten, Evaluatie verduurzaming glastuinbouw, Evaluatie eenmalige subsidies 2020 (subsidie Restauratie Fort Liebrug, subsidie Groene en Recreatieve verbindingen Haarlemmermeer, subsidie duurzaam watersysteem Park 21), Omgevingsscan 2019-2020.

In 2020 zijn de volgende viewers en dashboards opgesteld en/of geactualiseerd: OV-knooppunten planviewer, Viewer Warmtedataregister, Viewer Natuurbeheerplan, Viewer Omgevingsverordening, Viewer Waterrecreatie, Dashboard Wonen.

De belangrijkste in 2020 uitgevoerde/geactualiseerde monitors zijn: Coronamonitor, Monitor Wonen, Monitor Belevingsonderzoek OV-knooppunten, Barometer brede welvaart en welzijn, Monitor kantoren en bedrijventerreinen en Monitor detailhandel.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Uitgevoerde beleidsonderzoeken en -evaluaties	Aantal	5	5	
Opgestelde en geactualiseerde op data- en gis-analyse gebaseerde viewers en dashboards	Aantal	5	5	
Uitgevoerde monitors	Aantal	5	5	

2.1.1.4 Integriteit borgen en toetsen

Toelichting

GS onderzoeken de integriteit van partners van de provincie Noord-Holland. Het gaat om ontvangers van subsidies, aanvragers en houders van vergunningen, kopers van provinciaal vastgoed en winnaars van aanbestedingen. Door de betrokkenen en hun zakelijke relaties met behulp van open en gesloten bronnen te onderzoeken, minimaliseren GS het risico dat de samenwerking met de provincie door deze partijen wordt misbruikt voor het plegen van strafbare feiten zoals witwassen en milieucriminaliteit. De provincie Noord-Holland voert deze onderzoeken op verzoek ook uit voor de provincies Utrecht en Flevoland en incidenteel voor Noord-Hollandse gemeenten.

In 2020 zijn 142 Bibobtoetsen uitgevoerd. Voor de provincie Noord-Holland zijn 30 aanbestedingen, 13 vergunningaanvragen en 92 subsidies gescreend. Voor de provincies Utrecht en Flevoland zijn in totaal 7 onderzoeken uitgevoerd. Voorts zijn er 7 overige integriteitsonderzoeken uitgevoerd. Het rapport 'Uitvoering wet Bibob door gemeenten' is in januari 2020 gepubliceerd. De aanbevelingen zijn in 2020 uitgewerkt. De gemeenten hebben hierdoor meer ondersteuningsmogelijkheden aangereikt gekregen om het eigen Bibob-onderzoek zelfstandig uit te voeren. De provincie Noord-Holland deelt nog meer haar expertise en draagt zorg voor een stevig Bibob-netwerk in de provincie in samenwerking met de RIEC's (Regionaal Informatie- en Expertise Centrum).

Voor de provinciale organisatie is een coördinator integriteit aangesteld, twee interne vertrouwenspersonen en één externe vertrouwenspersoon. De coördinator integriteit stelt een Jaarverslag Integriteit op dat ter verantwoording voor het gevoerde integriteitsbeleid wordt aangeboden aan PS. De vertrouwenspersonen verantwoorden hun werkzaamheden jaarlijks in het Jaarverslag vertrouwenspersonen ongewenste omgangsvormen en integriteit.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Aantal uitgevoerde Bibobtoetsen	Aantal	100	142	De stijging van het aantal toetsen is een gevolg van het aanpassen van de werkwijze op meerdere werkvelden door structureel onderzoek uit te voeren met een risicogerichte benadering.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 1.1		Organiseren van provinciaal bestuur			
Lasten		Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil
1.1.1	Functioneren van Provinciale Staten faciliteren	4.739	4.177	4.364	-187
1.1.2	Functioneren van Gedeputeerde Staten faciliteren	3.891	3.047	2.439	608
1.1.3	Kwaliteit van beleid borgen	3.447	4.056	3.411	645
1.1.4	Integriteit borgen en toetsen	697	712	480	232
Totaal lasten		12.774	11.992	10.695	1.297
Totaal baten		-64	-50	-18	-32
Totaal saldo		12.710	11.942	10.677	1.265
Storting					
		0	0	0	0
Onttrekking					
		0	0	0	0
Resultaat		12.710	11.942	10.677	1.265

2.2.2 Organiseren van openbaar bestuur in de provincie

Toelichting

Prioriteiten:

- De kwaliteit van het openbaar bestuur is bevorderd door het voeren van overleg met gemeenten over hun bestuurlijke toekomst, het delen van kennis, gebruik te maken van de bevoegdheden van de provincie op grond van de Wet algemene regels herindelingen (Arhi), het subsidiëren van onderzoeken naar (versterking van) bestuurskracht en regionale samenwerking.
- In 2019 is door het Rijk, IPO en VNG het [Actieplan](#) toekomst van het (interbestuurlijk) toezicht opgesteld om uitvoering te geven aan de Agenda toekomst van het toezicht. In de periode 2020-2023 worden gezamenlijke trainingen aangeboden voor toezichthouders en toezichtontvangers in het voeren van de dialoog en het gezamenlijk vormgeven van risicogericht toezicht.
- In het verlengde van het Interbestuurlijk Programma 2018, waarin overheden hebben vastgelegd hoe met elkaar om te gaan, hebben wij samen met het Ministerie van BZK de Roadshow over de toekomst van het openbaar bestuur in Noord-Holland georganiseerd in december 2020.
- Het opstellen van de gezamenlijke ontwikkelagenda naar aanleiding van het Interbestuurlijk Programma 2018 is door de corona-maatregelen vertraagd. De geplande risicosessies zijn daardoor in 2020 niet gestart. Hiermee wordt nu in 2021 aangevangen.

Omgevingsfactoren:

- De ministerraad stelde in maart 2019 het nieuwe 'Beleidskader gemeentelijke herindeling 2018' vast. Het beleidskader stelt stringenter voorwaarden aan het beginnen van een gemeentelijke herindeling (arhi-procedure) op initiatief van de provincie. Zo moet de provincie overleg voeren met de minister van BZK vóór een procedure te beginnen en moet er bij gemeenten sprake zijn van evidente bestuurskrachtproblemen waarvoor een oplossing uitblijft.

2.2.2.1 Kwaliteit van openbaar bestuur optimaliseren

Toelichting

De provincie heeft in 2020 diverse overleggen gevoerd met de gemeenten over hun bestuurskracht. Dit betrof de aanstaande herindelingen (Beemster-Purmerend, Amsterdam – Weesp en Langedijk- Heerhugowaard) en gesprekken over de bestuurlijke toekomst zoals met de gemeenten in regio Zaanstreek – Waterland. Gedeputeerde Staten hebben de wetsvoorstellen van advies voorzien en gezonden aan de minister. De Tweede Kamer heeft ingestemd met deze herindelingen.

Daarnaast heeft de provincie in november 2020 en in december 2020 gesproken met de directeur-generaal van BZK over de ervaringen met het 'Beleidskader gemeentelijke herindelingen' in Noord-Holland.

De provincie is deelnemer in de regionale samenwerking in de Metropoolregio Amsterdam. De provincie heeft financieel bijgedragen aan het optimaliseren van het openbaar bestuur op metropoolniveau.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Aantal bestuurlijke gesprekken gevoerd	Aantal	24	17	Door de installatie van de nieuwe portefeuillehouder en de COVID-19 maatregelen hebben minder overleggen plaatsgehad dan eerder ingeschat.
Aantal adviezen over herindelingen aan minister van BZK gegeven	Aantal	3	3	GS besloten 30 juni 2020 de adviezen naar de minister van BZK te zenden

2.2.2.2 Interbestuurlijk toezicht uitoefenen

Toelichting

GS zijn verantwoordelijk voor het interbestuurlijk toezicht (IBT) op gemeenten en gemeenschappelijke regelingen. Daarnaast houden GS ook toezicht op de waterschappen. GS kunnen in het kader van generiek (algemeen) toezicht als interbestuurlijk toezichthouder ingrijpen wanneer een gemeente, waterschap of gemeenschappelijke regeling de wettelijke taken niet goed uitvoert.

Via het financieel (specifiek) toezicht bevorderen GS een gezond en evenwichtig financieel beleid en beheer bij gemeenten en gemeenschappelijke regelingen. GS kunnen zo nodig gemeenten onder preventief toezicht plaatsen (gemeenten hebben vooraf goedkeuring van GS nodig).

IBT Beleid 2018-2021 geeft de wijze aan waarop binnen de provincie Noord-Holland het interbestuurlijk toezicht (IBT) wordt uitgevoerd. Het jaarlijkse Uitvoeringsplan IBT geeft de accenten van het interbestuurlijk toezicht aan voor dat jaar. Het IBT-beleid en de thema's uit het Uitvoeringsplan 2019-2020 worden in 2021 geëvalueerd.

De provincie Noord-Holland maakt jaarlijks de beoordelingsresultaten van het Interbestuurlijk Toezicht openbaar. Het jaarverslag 2020 en de resultaten van de beoordelingen van alle gemeenten over 2020 worden op www.noord-holland.nl/ibt vermeld. Om de beoordelingen van alle gemeenten inzichtelijk te maken zijn de gegevens ook verwerkt in de interactieve kaart.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Alle gemeenten/gemeenschappelijke regelingen beoordeeld a.d.h.v. vastgesteld toezichtregime en waterschappen beoordeeld	Percentage	100	80	De bijzondere tijd heeft druk gezet op het halen van het jaarlijkse doel (alle gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en waterschappen volledig geanalyseerd te hebben). De prioriteit lag bij degene die de meeste aandacht nodig hadden. De overige niet (volledig) behandelde gemeenten, regelingen en waterschappen zullen in 2021 in ieder geval aan nader onderzoek worden onderworpen.
In Uitvoeringsplan bepaalde verdiepingsonderzoeken en praktijktoetsen uitgevoerd	Percentage	100	70	De themaonderzoeken Brandveiligheid zorginstellingen en Illegaal gebruik agrarische opstallen zijn afgerond. Evenementen, Veiligheid platte daken en Gewasbeschermingsmiddelen worden in 2021 afgerond.

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Toezichtoordelen over voorgaand jaar gepubliceerd	Percentage	100	100	
Aantal gemeenten onder preventief financieel toezicht (BBV indicator)	Aantal		0	Totaal Nederland: 4 Zie ook: www.waarstaatjeprovincie.nl

2.2.2.3 Rijkstaken commissaris van de Koning uitvoeren

Toelichting

Als rijksheer heeft de commissaris van de Koning (cvdK) diverse taken die zijn vastgelegd in de ambtsinstructie. Over de uitvoering van zijn rijkstaken is de cvdK verantwoording verschuldigd aan de minister van BZK.

In 2020 heeft de cvdK in het kader van het bevorderen van de samenwerking een verkenning laten uitvoeren over het thema omgangsvormen tussen raad, college en burgemeester. Deze verkenning is onder andere gebruikt als onderlegger van een bijeenkomst voor griffiers.

In de gemeenten Koggenland, Uitgeest en Wormerland is een nieuwe burgemeester geïnstalleerd. In de gemeenten Alkmaar, Beemster, Bergen, Uitgeest en Waterland heeft de cvdK in 2020 waarnemend burgemeesters benoemd. De burgemeester van Blaricum is in 2020 herbenoemd.

Nadat de cvdK in 2019 kennismakingsgesprekken heeft gevoerd met alle burgemeesters en dijkgraven van Noord-Holland, is de focus in 2020 verplaatst naar de reguliere jaargesprekken. In het kader van functieonderhoud houdt de cvdK volgens een vaste cyclus in het eerste, derde en vijfde jaar van de ambtstermijn voortgangsgesprekken (zogenaamde jaargesprekken) met de burgemeesters in Noord-Holland. In 2020 zijn de geplande jaargesprekken voor 100% gerealiseerd.

In 2020 heeft de cvdK minder ambtsbezoeken afgelegd dan voorzien, omdat veel bezoeken vanwege de corona-maatregelen geen doorgang konden vinden. In 2020 heeft de cvdK een ambtsbezoek gebracht aan 6 gemeenten: Hilversum, Oostzaan, Velsen, Hollands Kroon, Heiloo en Aalsmeer.

Vanwege de corona-maatregelen vonden er in 2020 minder bezoeken van het Koninklijk Huis plaats, ook in Noord-Holland. Het Koninklijk Huis heeft nog wel (digitale) bezoeken afgelegd, maar vanwege de coronacrisis is het gevolg klein gehouden. De cvdK is bij de meeste bezoeken dus niet aanwezig geweest. De cvdK of de loco-commissaris hebben in 2020 in totaal 5 bezoeken begeleid.

De cvdK heeft in 2020 41 bemiddelingsverzoeken ontvangen en afgehandeld. Voor een koninklijke onderscheiding werden 497 adviezen afgegeven aan de Kanselarij der Nederlandse Orde. De cvdK heeft voorts over 5 aanvragen voor (bestendiging van) het predicaat Koninklijk en over 10 aanvragen voor het predicaat Hofleverancier geadviseerd. 11 verenigingen hebben een Koninklijke Erepenninng aangevraagd, waarover de cvdK heeft geadviseerd aan de Dienst van het Koninklijk Huis. Er zijn 5 verzoeken om een provinciale erepenning afgehandeld.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Ingediende bemiddelingsverzoeken van inwoners zijn alle in behandeling genomen	Percentage	100	100	

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Ambtsbezoeken aan alle gemeenten in NH Aantal gespreid over 2019 en 2020		20	6	In 2020 heeft de cvdK minder ambtsbezoeken afgelegd dan voorzien, omdat veel bezoeken vanwege de coronamaatregelen geen doorgang konden vinden.
Kennismakingsgesprekken met burgemeesters en dijkgraven in NH	Percentage	100	100	In 2020 is gekeken naar de jaargesprekken met burgemeesters (zie toelichting). Hiervan zijn 100% van de geplande gesprekken gerealiseerd.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 1.2		Organiseren van openbaar bestuur in de provincie			
Lasten		Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil
1.2.1	Kwaliteit van openbaar bestuur optimaliseren	2.101	2.718	2.369	349
1.2.2	Interbestuurlijk toezicht uitoefenen	1.547	1.585	1.040	545
1.2.3	Rijkstaken commissaris van de Koning uitvoeren	1.158	1.029	684	345
Totaal lasten		4.806	5.332	4.092	1.240
Totaal baten		-43	-43	-39	-4
Totaal saldo		4.763	5.289	4.052	1.237
Storting					
		0	0	0	0
Onttrekking					
		0	0	0	0
Resultaat		4.763	5.289	4.052	1.237

2.3.3 Verzekeren van veiligheid

Toelichting

Prioriteiten:

- De gestelde prioriteiten voor 2020 zijn vanwege de coronacrisis in een ander licht komen te staan. Veel bestuurlijke aandacht van de commissaris is uitgegaan naar de bevordering van de samenwerking door de organisatie van bestuurlijke netwerkbijeenkomsten. Met aandacht voor de maatschappelijke en economische impact van de coronacrisis voor overheden, bestuurders, vitale infrastructuur en bedrijven. Dat neemt niet weg dat er toch ook de nodige aandacht en inzet is geweest met betrekking tot de aanpak van ondermijning en de (bestuurlijke) weerbaarheid.

2.3.3.1 Toezien op tunnelveiligheid en adviseren bij crises

Toelichting

Tunnelveiligheid is een verantwoordelijkheid van GS. Om de advisering en het toezicht te organiseren is de veiligheidsbeambte belegd bij het kabinet van de commissaris van de Koning.

Sinds de komst van veiligheidsregio's in 2010, is het aantal incidenten waarin acuut optreden van de cvdK nodig was afgenomen tot nul. Om die reden is de ambtelijke crisisorganisatie ter ondersteuning van de cvdK afgeschaald en de piketdienst van 24 uur 7 dagen per week van het kabinet opgeheven. De crisisrespons ligt nu geheel bij de veiligheidsregio's.

De cvdK organiseert voor de bestuurders van overheden, vitale infrastructuur en bedrijven jaarlijks nog wel twee netwerkbijeenkomsten onder de titel 'Bestuurlijk overleg veiligheid en crisisbeheersing' (BOVC). In deze bijeenkomsten bespreken de deelnemers thema's rond veiligheid en crisisbeheersing. In 2020 is in het verlengde daarvan ook een bestuurlijke netwerktafel mitigatie en herstel corona opgericht die inmiddels drie keer bij elkaar is geweest onder voorzitterschap van de cvdK.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
2 bestuurlijke netwerkbijeenkomsten t.a.v. een actueel thema georganiseerd, alsmede 1 ambtelijke en 1 bestuurlijke workshop crisisbeheersing	Aantal	4	7	2 x BOVC, 3 x netwerktafel mitigatie en herstel corona, 2 x kopgroep ondermijning (zie toelichting)
Alle vergadering van het Algemeen Bestuur van veiligheidsregio's in NH zijn door liaison van de commissaris van de Koning bijgewoond	Percentage	100	100	
Piketorganisatie is 24 uur, 7 dagen per week beschikbaar	Percentage	100	n.v.t.	In 2019 is de piketdienst opgeheven

2.3.3.2 Risicokaart beheren

Toelichting

Met de Risicokaart krijgen burgers een overzicht van risico's in hun omgeving die kunnen leiden tot rampen en ongevallen. Voor het actueel houden van de gegevens in de Risicokaart werkt de provincie nauw samen met gemeenten en omgevingsdiensten. De behaalde actualiteit van de Risicokaart is in 2020 lager dan begroot. Eén van de redenen voor deze lagere actualiteit is de komst van een nieuw Register Gevaarlijke Stoffen. Hierdoor voelen niet alle betrokkenen meer de noodzaak om het bestaande Register bij te houden. Voor de productie en vormgeving van de Risicokaart wordt in IPO-verband samengewerkt met de andere provincies. Voor het technische beheer en de doorontwikkeling van de Risicokaart wordt een jaarlijkse bijdrage aan het IPO verstrekt.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Actualiteit van de Risicokaart	Percentage	90% van de	70%	Een reden voor de lagere actualiteit van de risicokaart is de komst van een nieuw register gevaarlijke stoffen; hierdoor voelen niet alle betrokkenen meer de noodzaak om het bestaande register bij te houden.

2.3.3.3 Ondermijning tegengaan, weerbaarheid stimuleren

Toelichting

In deze coalitieperiode is er vanuit de provincie aandacht voor de aanpak van ondermijning. Het thema is opgenomen in het huidige coalitieakkoord 'Duurzaam Doorpakken!'. Er is budget beschikbaar gesteld voor de aanpak ervan. De ervaringen en resultaten van het project Versterking Kwaliteit en Integriteit Lokaal Bestuur uit 2018-2019, alsmede de richtinggevende uitspraak uit het coalitieakkoord hebben in de eerste helft van 2020 geleid tot het opstellen en vaststellen van de Agenda Weerbaar Noord-Holland (hierna: Agenda).

Verantwoording van de voortgang van de Agenda vindt plaats door middel van een voortgangsbericht aan PS. Het eerste voortgangsbericht volgt in de eerste helft van 2021. Hierin zal onder meer worden gerapporteerd over de evaluatie van de Noord-Hollandse aansluiting op Meld Misdaad Anoniem.

Door de coronacrisis is een aantal activiteiten in de tijd naar achteren geschoven. Dat geldt ook voor de uitvoering van de Quickscans Gemeentelijke Weerbaarheid bij de Noord-Hollandse gemeenten. De uitrol hiervan bij andere Noord-Hollandse gemeenten borduurt voort op de succesvolle pilot hiervan bij drie gemeenten in 2019 en 2020. Het aanbestedingstraject voor de uitrol is afgerond. In januari 2021 zullen samen met het RIEC (Regionaal Informatie- en Expertise Centrum) Noord-Holland, twee onderzoeksbureaus en de gemeenten hiermee starten.

Zoals in de Agenda is opgenomen, zou het in 2019 gestarte onderzoek door een onafhankelijk onderzoeksinstituut naar de provinciale weerbaarheid nog aanbevelingen opleveren naar kwetsbaarheden in de eigen organisatie. Met dit onderzoek is een eerste basis gelegd voor de oplevering van een provinciaal weerbaarheidsbeeld. Het opgeleverde rapport voldeed echter onvoldoende aan de verwachtingen en de gegeven onderzoeksopdracht. Daarop is besloten om met twee andere onderzoeksbureaus een nieuw traject in te gaan om de eigen kwetsbaarheden in beeld te brengen. Dit onderzoek wordt afgerond in het eerste kwartaal van 2021. De aanbevelingen hieruit zullen samen met het eerder afgeronde interne audit-onderzoek naar weerbaarheid leiden tot een actieplan gericht op de eigen organisatie.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Gemeenten/regio's beschikken over een quick scan over hun bestuurlijke weerbaarheid	Aantal	20	3	Door de coronacrisis heeft dit vertragingsproces opgelopen. In januari 2021 wordt gestart met een grootschalige uitrol van de Quickscan.
De provincie beschikt over een actueel ondermijningsbeeld en een quick scan over de bestuurlijke weerbaarheid	Percentage	100	90	Eindrapport wordt in 2021 opgeleverd. Zie toelichting.
Er is een strategisch handelingsperspectief opgesteld	Percentage	100	100	

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 1.3		Verzekeren van veiligheid		
Lasten	Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil

1.3.1	Toezen op tunnelveiligheid en adviseren bij crises	177	181	92	89
1.3.2	Risicokaart beheren	167	136	79	57
1.3.3	Ondermijning tegengaan, weerbaarheid stimuleren	150	316	179	137
Totaal lasten		494	633	350	283
Totaal baten					
Totaal saldo		494	633	350	283
Storting					
		0	0	0	0
Onttrekking					
		0	0	0	0
Resultaat		494	633	350	283

2.4.1 Representeren van provinciaal bestuur

Toelichting

Prioriteiten:

- Gedeputeerde Staten hebben in 2020 een nieuw sponsorbeleid en een communicatieaanpak vastgesteld.
- De herdenking en viering van 75 jaar vrijheid heeft (in gewijzigde vorm) plaatsgevonden. Sail Amsterdam kon door corona helaas niet doorgaan.

2.4.1.1 Bestuurshandelingen communiceren

Toelichting

De provincie wil haar zichtbaarheid vergroten, zodat bekendheid met en vertrouwen in het werk van de provincie toeneemt. Zo blijven de Noord-Hollanders goed geïnformeerd over wat we doen. Zo kunnen zij het beleid en de uitvoering daarvan beoordelen én beïnvloeden.

In 2020 zijn er een nieuw sponsorbeleid en een nieuwe communicatieaanpak opgesteld. Helaas gingen veel gesponsorde evenementen door corona niet door, waaronder Sail Amsterdam. Wel is een incidentele ruimere sponsorregeling opgesteld, om meer evenementen die wel door konden gaan in aanmerking te laten komen voor ondersteuning. Belangrijk speerpunt voor 2020 was daarnaast de verbetering van de arbeidsmarktcommunicatie. De provincie versterkt haar profiel als aantrekkelijke werkgever en verbetert communicatie over vacatures. Verder zijn online middelen zoals website en Facebookpagina's verder geregionaliseerd, zodat inwoners makkelijker voor hen persoonlijk relevante informatie kunnen vinden.

Ook stond 2020 in het teken van 75 jaar vrijheid. Vanwege de viering van dit lustrum zijn in alle provincies, in nauwe samenwerking met het 4 en 5 mei-comité, extra initiatieven ontwikkeld om brede betrokkenheid te creëren. Door corona zag het herdenkingsjaar er anders uit dan voorzien, maar veel activiteiten hebben in gewijzigde vorm wel doorgang kunnen vinden. Zo is er een subsidieregeling ingesteld voor lokale initiatieven rond de herdenking van 75 jaar vrijheid, hebben 500 Noord-Hollanders in het provinciehuis samen de Noord-Hollandse foto's voor het

landelijke project 'WOII in 100 foto's' geselecteerd en zond 3FM op 5 mei vanuit ons provinciehuis een digitaal bevrijdingsfestival uit.

2.4.1.2 Provinciale inzet leveren bij gemeenschappelijke opgaven op Europees, landelijk, regionaal en lokaal niveau

Toelichting

Regionale samenwerking krijgt op verschillende schaalniveaus vorm. In 2020 is de nieuwe MRA Agenda 2.0 vastgesteld door alle 35 MRA-deelnemers, waaronder de provincie. Daarnaast krijgen de verkenningen naar regionale samenwerkingsagenda's tussen provincie en bestuurlijke deelregio's steeds meer vorm. Het uiteindelijke product, de vorm en de inhoud van een regionale samenwerkingsagenda, dan wel de onderlinge uitvoeringsafspraken, verschilt per regio en is een resultaat van een gezamenlijk proces. Het proces van meer onderlinge afstemming en inzicht in de regionale opgaven speelt ook in op de gewenste partnerschapsrol van de provincie (actiepunt uit de Omgevingsscan 2020). Als gevolg van COVID-19 is er vertraging in deze ontwikkeling. GS hebben, ook als gevolg van COVID-19, slechts één fysiek regiobezoek kunnen afleggen in 2020 (regio Alkmaar).

De provincie is vertegenwoordigd door twee adviseurs Public Affairs in Den Haag, die Haagse ontwikkelingen volgen en delen met het provinciaal bestuur en de ambtelijke organisatie. Ook hebben de adviseurs actief actuele Noord-Hollandse dossiers onder de aandacht van Tweede Kamerleden gebracht, onder meer door (digitale) werkbezoeken aan relevante Noord-Hollandse projecten te organiseren en (digitale) gesprekken te arrangeren, onder meer tussen Kamerleden en gedeputeerden.

Daarnaast wordt Noord-Holland ambtelijk vertegenwoordigd in Brussel en is de provincie bestuurlijk vertegenwoordigd in relevante Europese netwerken, zoals het Comité van de Regio's en CPMR (het netwerk van maritieme en kustregio's). Gedeputeerde Zaal volgde in 2020 de heer Van der Hoek op als lid van het Comité van de Regio's en is daarbinnen namens de Nederlandse delegatie woordvoerder op het gebied van landbouw- en plattelandsbeleid. De commissaris van de Koning werd in 2020 benoemd tot IPO-vertegenwoordiger Europa en gekozen tot voorzitter van het Huis van de Nederlandse Provincies in Brussel. Gedeputeerde Loggen, die sinds 2016 vicepresident voor Klimaat & Energie van CPMR was, werd in oktober 2020 gekozen tot president van dit netwerk. Ook zijn er in 2020 EFRO-projecten (zowel Kansen voor West als Interreg) beschikt die met € 8,2 ton provinciale cofinanciering werden ondersteund. Dit verschaftte deze projecten een totaal subsidiabel projectbudget van € 5,7 miljoen voor innovatieve projecten op het gebied van circulaire economie, energietransitie en duurzaam en slim transport.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
(Regionale) samenwerkingsverbanden (afhankelijk van afspraken met regio's)	Aantal	2	1	In 2020 is de nieuwe MRA-agenda 2.0 vastgesteld. Er is in 2020 geen regionale samenwerkingsagenda tussen PNH en een bestuurlijke deelregio vastgesteld.

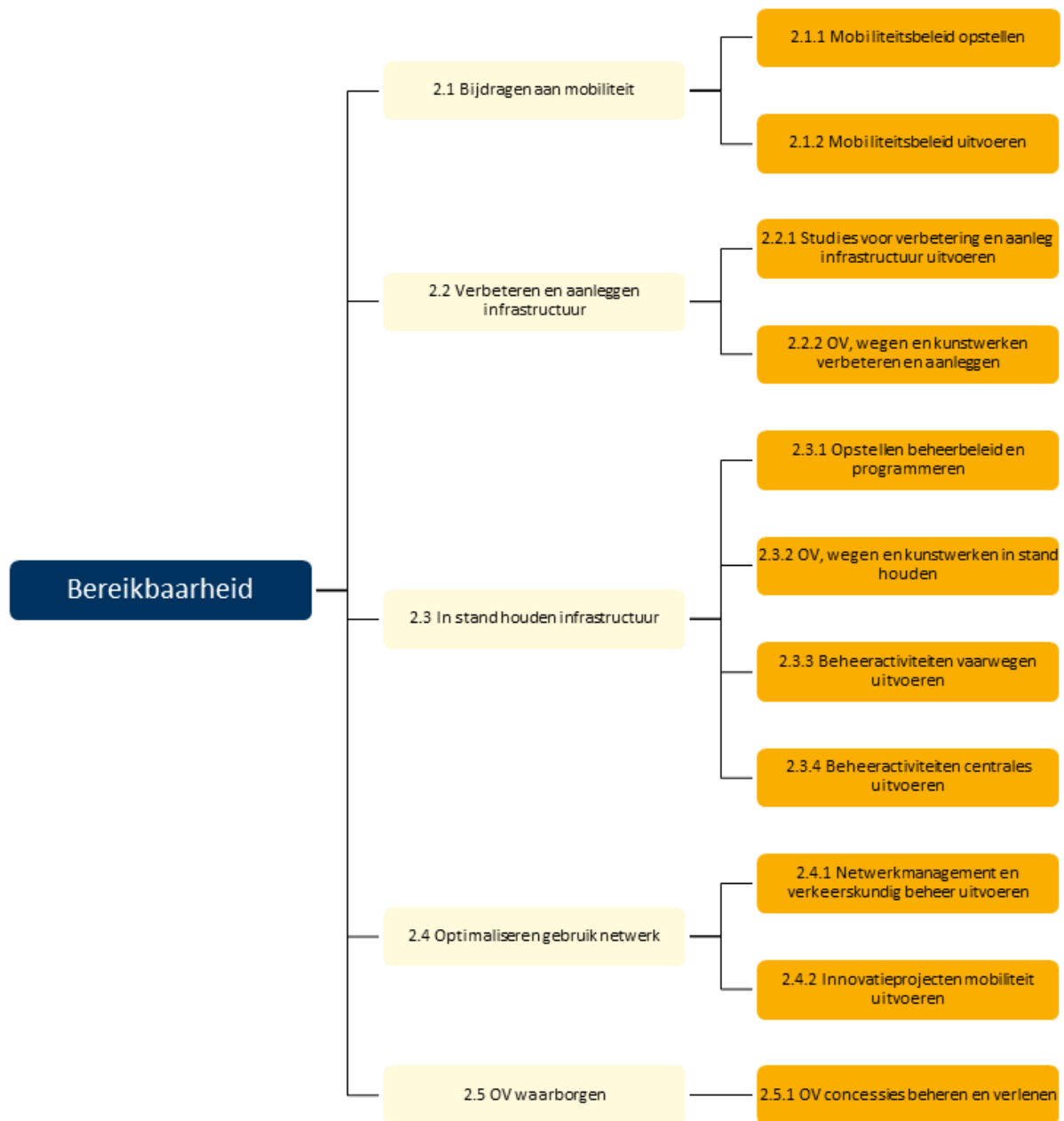
Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 1.4		Representeren van provinciaal bestuur			
Lasten		Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil

1.4.1	Bestuurshandelingen communiceren	2.092	1.353	1.255	98
1.4.2	Provinciale inzet leveren bij gemeenschappelijke opgaven op Europees, landelijk, regionaal en lokaal niveau	3.301	4.134	3.974	160
	Totaal lasten	5.393	5.487	5.229	258
	Totaal baten	-12	-12	-19	7
	Totaal saldo	5.381	5.475	5.210	265
Storting					
1.4.2	Reserve Cofinanciering Europese Projecten	0	0	0	0
Onttrekking					
1.4.2	Reserve Cofinanciering Europese Projecten	-183	-1.192	-1.153	-39
	Resultaat	5.198	4.283	4.056	227

2.2 Programma 2. Bereikbaarheid

Doelenboom

Maatschappelijk doel

Onze ambitie is dat de inwoners van Noord-Holland zich slim, schoon en veilig kunnen verplaatsen. En dat bedrijven hun goederen snel en betrouwbaar op de plaats van bestemming kunnen leveren. Wij hebben ons ingezet voor het versterken van mobiliteitsopties die hieraan bijdragen, zoals goede OV-verbindingen, uitstekende (fiets)infrastructuur voor alle vormen van vervoer, en technologische innovatie.

Wij werken samen met andere overheden in de regio's aan ruimtelijke ontwikkelingen en de aanleg van infrastructuur.

In 2020 zijn de OV-concessies voor de regio Gooi en Vecht definitief gegund. Het gebruik van het OV is door corona drastisch afgenomen. Ondanks enkele noodzakelijke aanpassingen, is het aanbod van OV in de hele provincie op peil gehouden, en is met de OV-bedrijven afgestemd hoe in de nieuwe situatie toch de dienstregeling zo goed als mogelijk kon worden uitgevoerd.

In 2020 hebben we geïnvesteerd in verbetering van de provinciale infrastructuur. Er is gestudeerd op oplossingen voor knelpunten en investeringsprojecten zijn voorbereid en uitgevoerd. Bestaande infrastructuur is onderhouden door zelfstandig vervangingsprojecten uit te voeren en door samen met onze gebiedsaannemers het variabel en dagelijks onderhoud zo efficiënt mogelijk te organiseren. Daarbij heeft de provinciale infrastructuur ook in 2020 het kwaliteitsniveau gehaald, dat in de nieuwe Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen 2020-2027 is vastgelegd.

In 2020 is het nieuwe integrale Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) in PS vastgesteld. Hiermee is een integraal programma gemaakt waarin zowel de nieuwbouwprojecten (voorheen PMI) als de onderhoudsprojecten (voorheen PMO) zijn samengevoegd.

Wettelijk beleidskader

- [Omgevingswet \(2016\)](#)
- [Wet personenvervoer 2000](#)
- [Wegenverkeerswet \(1994\)](#)
- [Wegenwet \(1930\)](#)
- [Klimaatakkoord \(2019\)](#)
- [Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030](#)

Provinciaal beleidskader

- [Omgevingsvisie NH2050](#)
- [Investeringsstrategie NH infrastructuur](#)
- [Investeringsagenda doorstroming OV 2015-2020](#)
- [Beleidskader Verkeersmanagement 2015-2020](#)
- [Koers Smart Mobility \(2018\)](#)
- [Uitvoeringsprogramma Smart Mobility 2018-2019](#)
- [Actieplan geluid](#)
- [Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen \(2014\)](#)
- [Visie OV2020](#)
- [Perspectief Fiets](#)

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 2			Bereikbaarheid	
	Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil
Lasten	267.118	251.966	230.326	21.639
Baten	-35.857	-13.248	-14.623	1.375
Saldo van baten en lasten	231.261	238.718	215.703	23.015
Storting reserves	143.907	216.154	194.160	21.993
Onttrekking reserves	-260.674	-337.305	-296.776	-40.529
Resultaat	114.493	117.566	113.087	4.479

Verbonden partijen

OD	Verbonden partij	Publiek doel
2.4.1	Beheersregeling Amstel	Beheer van de Amstel (het beheer van de Amstel is overgedragen van de provincie aan het Hoogheemraadschap Amstel Gooi en Vechtstreek).
2.5.1	Coöperatieve Vereniging Samenwerkingsverband DOVA U.A.	Ontwikkelen van een beter mobiliteitsbeleid van de leden en het realiseren van een doeltreffend en efficiënt openbaar vervoer voor de reiziger.

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

2.2.1 Bijdragen aan mobiliteit

Toelichting

Prioriteiten

Ten aanzien van de in de begroting aangegeven prioriteiten is de volgende voortgang te melden.

- Agenda Mobiliteit: In 2020 is gestart met het opstellen van het Perspectief Mobiliteit (voorheen Agenda Mobiliteit).
- MRA-programma Samen Bouwen aan Bereikbaarheid: In 2020 zijn verschillende onderzoeken uitgevoerd en is gewerkt aan een Uitvoeringsagenda.
- Regionaal Openbaar Vervoer Toekomstbeeld 2040: In 2020 is een plan van aanpak voor een onderzoeksagenda opgesteld. Deze is besproken met de Staten en de gemeenten.
- Regionaal Mobiliteitsprogramma (RMP) Noord-Holland en Flevoland: In 2020 is voornamelijk gewerkt aan het fundament voor het Regionaal Mobiliteitsprogramma.
- Regionale Uitvoeringsprogramma's Verkeersveiligheid: In 2020 is de provincie samen met de gemeenten, waterschappen, RWS, politie, Openbaar Ministerie en maatschappelijke partners gekomen tot risicoanalyses per regio. In 2020 leverden wij onder andere door middel van de subsidieregeling Kleine Infrastructuur, Doortrappen en gedragsbeïnvloeding verkeersveiligheid (verkeerseducatie) een bijdrage aan een verkeersveilige omgeving.
- Goederenvervoer over water: in 2020 is de potentie van het provinciaal vaarwegennet onderzocht en zijn diverse gesprekken met partners opgestart en inhoudelijke analyses uitgevoerd.
- Programma Bereikbaarheid Kust Zuid-Kennemerland: In 2020 is samen met de regio gestart met het opstellen van een strategische (mobiliteits)agenda. De uitwerking hiervan is voorzien in 2021.

2.2.1.1 Mobiliteitsbeleid opstellen

Toelichting

Wij werken samen met andere overheden in de regio's aan ruimtelijke ontwikkelingen en de aanleg van infrastructuur. Daarvoor bestaan verschillende samenwerkingsverbanden, zoals het Rijk- en regioprogramma Samen Bouwen aan Bereikbaarheid (SBaB). Al deze partijen zijn nodig, want de opgaven in de MRA zijn urgent, complex en ze overstijgen beleidsterreinen en verantwoordelijkheden van de verschillende overheidslagen.

OV-toekomstbeeld

Om een vervolg te geven aan de uitwerking van het toekomstbeeld heeft de provincie Noord-Holland in 2020 een onderzoeksagenda tot en met 2023 opgesteld. Voor de provincie Noord-Holland staan hierin 17 bus- en tramambities centraal.

Regionaal Mobiliteitsprogramma (RMP)

In 2020 is een nulmeting CO₂-uitstoot Mobiliteit Noord-Holland en Flevoland uitgevoerd, is de 80%-versie van het RMP opgeleverd en is een overzicht opgesteld van maatregelen die partners al nemen of van plan zijn te gaan nemen.

BO MIRT

De samenwerking in programma's en studies heeft in het Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (BO MIRT) voor Noordwest Nederland van 25 november 2020 geleid tot afspraken die van belang zijn voor Noord-Holland.

Goederenvervoer over water

De potentie van het provinciaal vaarwegennet is onderzocht en de conclusie was dat er potentie is voor een modal shift van weg naar water, maar dat het bevaarbaar maken van het kernnet voor grotere schepen alleen tegen hoge kosten plaats kan vinden. Met de gemeente Alkmaar is overleg geweest over havenontwikkeling in de Boekelermeer. Tot slot is op basis van een business case (voor het vervoeren van afval over water tussen Lelystad, Almere, Zaandam, Alkmaar, Den Helder en Texel) met de Huisvuilcentrale Alkmaar en de betreffende gemeenten het gesprek gestart over een mogelijke modal shift.

Perspectief Mobiliteit

In 2020 is gestart met het opstellen van het Perspectief Mobiliteit (voorheen Agenda Mobiliteit). Dit document biedt inzicht en overzicht in de opgaven voor de provincie op het gebied van mobiliteit, in samenhang met de opgaven voor duurzame verstedelijking, klimaatverandering en gezondheid en van het beleid dat we zelf en samen met partners hebben opgesteld. Het Perspectief werkt de ontwikkel- en sturingsprincipes uit de Omgevingsvisie uit in concrete opgaven voor mobiliteit, principes voor het werken aan de mobiliteitstransitie en een afwegingskader om te kunnen prioriteren, dat gekoppeld is aan de investeringsstrategie Noord-Hollandse infrastructuur (iNHi).

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
PS stellen voor de zomer (2020) de jaarlijkse actualisatie in programma als onderdeel van de agenda Mobiliteit vast	Aantal	0	0	n.v.t.
PS worden aan het eind van het jaar geïnformeerd over het BO MIRT	Aantal	1	1	n.v.t.

2.2.1.2 Mobiliteitsbeleid uitvoeren

Toelichting

Aan de hand van verschillende uitvoeringsregelingen zijn subsidies verstrekt aan andere wegbeheerders voor het realiseren van provinciale doelen. Bovendien is gewerkt aan de doorontwikkeling van deze regelingen richting een regionale werkwijze.

Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030

Met het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030 hebben Rijk en regio een vernieuwde visie op de verkeersveiligheidsaanpak gegeven. De provincie Noord-Holland heeft deze landelijke visie vertaald in de '[Opgave Verkeersveiligheid Noord-Holland 2030](#)' en uitgewerkt in de '[Uitvoeringsagenda Verkeersveiligheid](#)' (2019). In de [jaarverantwoording 2020](#) staat welke maatregelen van de uitvoeringsagenda in 2020 zijn uitgevoerd.

Subsidieregeling Gedragsbeïnvloeding Verkeersveiligheid

Met deze regeling stimuleert de provincie verkeerseducatie aan scholieren in het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs. In 2020 (schooljaar 2020-2021) is subsidie gegeven aan projecten voor verkeerseducatie in het basisonderwijs (16 projecten) en het voortgezet onderwijs (11 projecten). Elk project wordt op verschillende scholen in Noord-Holland aangeboden.

Subsidieregeling Doortrappen

In 2020 hebben zeven Noord-Hollandse gemeenten van de provincie subsidie ontvangen om met het programma te starten. Dat zijn Alkmaar, Den Helder, Haarlem, Hollands Kroon, Schagen, Texel en Wijdmeren.

Subsidieregeling Kleine Infrastructuur 2020

Deze subsidieregeling is bedoeld voor wegbeheerders (met uitzondering van het gebied van de Vervoerregio Amsterdam) om de lokale infrastructuur verkeersveiliger te maken. In 2020 zijn 29 projecten gesubsidieerd. Daarbij gaat het onder andere om het aanleggen van oversteekplaatsen voor fietsers en voetgangers, het realiseren van gescheiden fietspaden en het aanleggen van rotondes.

Subsidieregeling Regionaal Fietsnetwerk 2020

Voor het versneld opwaarderen van een aantal MRA-doorfietsroutes heeft de provincie ruim € 16 miljoen beschikbaar gesteld. Voor het aanpakken van de provinciale infrastructuur is in het [IMPI 2021-2028](#) (PS 16 november 2020) een aantal projecten op het provinciaal areaal opgenomen.

Deze zijn inmiddels in de studie- of planfase:

- Fietstunnel Velser-traverse.
- Ontbrekende schakel langs N208 Santpoort-Noord.
- Doorfietsroutes langs de N232.
- Doorfietsroute Kruiswegcorridor.
-

We zetten subsidies in voor het aanpakken van infrastructuur van derden (zoals gemeenten). In 2020 zijn de volgende subsidies verstrekt:

- Doorfietsroute Kennemerland in 2020 (gemeente Velsen). Voor het project is tevens rijkssubsidie ontvangen van ruim € 1,5 miljoen, waarvan een deel ten goede komt aan het eerder genoemde iMPI-project ontbrekende schakel langs N208 Santpoort-Noord.
- Subsidieregeling Regionaal Fietsnetwerk. Van het beschikbaar gestelde bedrag van € 4,3 miljoen is voor € 3,6 miljoen euro beschikt aan gemeentelijke fietsprojecten.

MRA-E

Om het elektrisch rijden te bevorderen werken wij met de provincies Flevoland en Utrecht, de gemeenten Amsterdam en Almere en de Vervoerregio Amsterdam samen in het programmabureau MRA-E (Metropoolregio Amsterdam – Elektrisch). Dit programmabureau verzorgt de plaatsing en het contractmanagement van laadinfrastructuur in de drie provincies, met uitzondering van de steden Amsterdam en Utrecht. In 2020 zijn in totaal 2000 nieuwe laadpalen geplaatst, waarvan 1300 in de provincie Noord-Holland (buiten Amsterdam). In 2020 zijn door het Rijk extra middelen beschikbaar gesteld voor de uitvoering van de Nationale Agenda Laadinfrastructuur.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Jaarlijkse subsidievaststelling betrokken regelingen	Aantal	4	5	In 2020 is de regeling Regionaal Fietsnetwerk extra gerealiseerd.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 2.1		Bijdragen aan mobiliteit			
Lasten		Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil
2.1.1	Mobiliteitsbeleid opstellen	2.539	3.735	3.360	375
2.1.2	Mobiliteitsbeleid uitvoeren	53.355	64.383	68.497	-4.114
Totaal lasten		55.894	68.118	71.857	-3.739
Totaal baten		-427	-2.012	-3.960	1.948
Totaal saldo		55.467	66.106	67.897	-1.791
Storting					
2.1.1	Reserve Mobiliteitsbeleid	655	655	655	0
2.1.2	Reserve Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid door Derden	20.113	19.260	19.260	0
Onttrekking					
2.1.1	Reserve Mobiliteitsbeleid	-1.124	-1.262	-1.074	-188
2.1.2	Reserve Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid door Derden	-52.329	-61.892	-61.892	0
Resultaat		22.782	22.867	24.846	-1.979

2.2.2 Verbeteren en aanleggen infrastructuur

Toelichting

Prioriteiten

Ten aanzien van de in de begroting aangegeven prioriteiten is de volgende voortgang te melden.

- Verbinding A8-A9: De provincie deed in 2020 onderzoek naar het landschap tussen Assendelft en Heemskerk. Ten behoeve van een zorgvuldige inpassing, en om daarbij zorgvuldig om te gaan met het in dit gebied gelegen deel van het UNESCO Werelderfgoed Stelling van Amsterdam, werd in 2020 gewerkt aan een landschapsplan. In 2020 kwam de stuurgroep Verbinding A8-A9 3 keer bij elkaar om over de voortgang van het

Landschapsplan en de deelprojecten Leefbaarheidsmaatregelen N203 Krommenie en OV-aansluiting Krommenie en Assendelft te spreken.

- Bereikbaarheid Bollenstreek: In 2020 is het besluit genomen om als provincie niet verder te gaan met het project Duinpolderweg en is een intentieovereenkomst met de gemeente Haarlemmermeer en Vervoerregio Amsterdam gesloten om gezamenlijk wel verder te gaan met de realisatie van de Nieuwe Bennebroekerweg, om zo bij te dragen aan een goede bereikbaarheid van de geplande woningbouw.
- Bereikbaarheid Waterland: Het project is in 2020 aanbesteed.
- Onderdoorgang Broek in Waterland: De provincie, Vervoerregio Amsterdam en betrokken gemeenten hebben in 2020 gezamenlijke afspraken gemaakt over de vervolgstudie naar de onderdoorgang.
- Fietsprojecten: in verschillende regio's is met onze partners gewerkt aan de uitwerking van de regionale doorfietsroutes. Daarnaast zijn in 2020 een aantal verbeteringen voor de fiets op de provinciale infrastructuur voorbereid en klaargemaakt voor realisatie, zoals bij de trajectbenaderingen voor de N239 en N243, de N501 – Redoute (Texel), HOVASZ en het project Bereikbaarheid Waterland. In 2020 zijn provinciale onderdelen van de doorfietsroute Schiphol opgenomen in de studiefase van het Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI).
- Bereikbaarheid Den Helder: In 2020 zijn vanuit De Kop Werkt! de eerste mobipunten opengesteld, waar verschillende modaliteiten worden aangeboden. Als vervolg op de studie naar de bereikbaarheid van Den Helder is een maatschappelijke kosten-batenanalyse (MKBA) opgesteld voor een verbinding tussen A7 en Den Helder. Samen met Rijkswaterstaat en gemeenten is de verkeersveiligheid op de N9 en N250 onderzocht. De resultaten van de onderzoeken worden in 2021 gepubliceerd.
- Bereikbaarheid Gooi & Vechtstreek: In 2020 is met de regio gewerkt aan een regionale samenwerkingsagenda. Op het gebied van bereikbaarheid wordt daarin de nadruk gelegd op samenwerking en investeringen op het gebied van fiets en ketenreis.
- Cruquiusbrug: De aanbesteding van het project is in de tweede helft van 2020 gestart en wordt begin 2021 afgerond met een bouwteamcontract.
- Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV) 't Gooi: Het project was in 2020 in uitvoering.
- Wilhelminasluis: Eind 2020 is de sluis opgeleverd.
- Centrale bediening bruggen en sluizen: In 2020 zijn 4 nieuwe bruggen aan de centrale gekoppeld, wat het totaal op 9 brengt.
- N243 Herinrichting: De aanbesteding is eind 2020 gestart.
- N241 Herinrichting A.C. de Graafweg: Het project (de bouwteamfase) is na een aanbesteding eind 2020 gegund en van start gegaan.

Voor meer informatie over de stand van zaken van alle provinciale infrastructurele projecten wordt verwezen naar het iMPI.

Omgevingsfactoren

- Het ontbreken van een eenduidig landelijk stikstofbeleid leidt tot grote risico's op vertraging en extra kosten bij de uitvoering van infrastructurele projecten. In projecten wordt getracht de stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden te minimaliseren, maar een nul-depositie is vaak niet haalbaar. Dit betekent dat per project op basis van een instrumentenmix van beleidsafspraken en handreikingen een maatwerkaanpak bepaald moet worden. Dit kan ook juridische risico's met zich meebrengen. Bovendien is er regelmatig sprake van nieuwe landelijke ontwikkelingen.

2.2.2.1 Studies voor verbetering en aanleg infrastructuur uitvoeren

Toelichting

De provincie verbetert binnen het Provinciale Meerjarenprogramma Infrastructuur (PMI) de bestaande provinciale infrastructuur en ontwikkelt nieuwe infrastructuur om de bereikbaarheid, verkeersveiligheid en leefbaarheid in de provincie te verbeteren en nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen te ontsluiten. In 2020 is het PMI samengevoegd met het Provinciale Meerjarenprogramma Onderhoud (PMO) tot het integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur 2021-2028 (iMPI). Een overzicht van alle projecten en projectfases (studie-, plan- en realisatiefase) is terug te vinden in de digitale versie van het [iMPI2021-2028](#).

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Voortgang studies en projecten (aantal faseafroendingen)	Aantal	20	7	
Start nieuwe studies (studies nieuw opgenomen in PMI)	Aantal	0	3	
Afroending projecten (aantal gerealiseerd)	Aantal	6	3	

2.2.2.2 OV, wegen en kunstwerken verbeteren en aanleggen

Toelichting

Veel projecten zijn in uitvoering, zoals HOV in 't Gooi, HOV Aalsmeer Schiphol-Zuid, Brug Ouderkerk en de N247. Project N241b is in 2020 gegund (bouwteamfase) en gaat van start. Daarnaast vindt de voorbereiding plaats van projecten als de HOV-voorzieningen rond het station van Beverwijk, de vervanging van de Stolperbascullebrug, de start van de aanbesteding van de N243, en loopt de aanbesteding van de Cruquiusbrug en de aanbesteding van de Koopvaardersschutsluis. In 2020 is duurzaamheid een dominant aandachtspunt geworden in projecten, waarbij de werkwijze Duurzaam GWW een steeds zichtbaarder bijdrage levert.

In 2020 zijn meerdere projecten opgeleverd, onder andere: de verlengde busbaan op de N517, de Wilhelminasluis, de N244/N246 inclusief Amaliabrug en Kogerpolderbrug en de LARGAS-rotonde N504. Er zijn 4 bruggen aangesloten op de brugbediencentrale, wat het totaal brengt op 9.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Aantal bruggen die worden aangesloten op de brugbediencentrale	Aantal	12	4	Totaal nu 9
Projecten afgerond volgens kwaliteitseisen	Percentage	100	100	
Nauwkeurigheid raming kasritme	Percentage	80	92	

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 2.2		Verbeteren en aanleggen infrastructuur			
Lasten		Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil
2.2.1	Studies voor verbetering en aanleg infrastructuur uitvoeren	10.456	11.908	8.994	2.914
2.2.2	OV, wegen en kunstwerken verbeteren en aanleggen	1.996	110	129	-19

Totaal lasten	12.452	12.018	9.123	2.895
Totaal baten		-722		-722
Totaal saldo	12.452	11.296	9.123	2.173
Storting				
2.2.1 Reserve Kapitaallasten Openbaar Vervoer	0	29.810	24.506	5.304
2.2.1 Reserve Ontwikkelen van Provinciale Infrastructuur	29.874	33.804	33.804	0
2.2.1 Reserve Kapitaallasten Wegen	0	16.596	12.819	3.777
Onttrekking				
2.2.1 Reserve Kapitaallasten Openbaar Vervoer	-522	-95	-95	0
2.2.1 Reserve Ontwikkelen van Provinciale Infrastructuur	-98.664	-150.682	-140.304	-10.378
2.2.1 Reserve Kapitaallasten Wegen	-2.116	-2.575	-2.470	-105
Resultaat	-58.977	-61.847	-62.616	770

2.2.3 In stand houden infrastructuur

Toelichting

Prioriteiten

- **Verduurzaming infrastructuur.**
De provincie wil qua verduurzaming bijdragen aan de nationale en internationale klimaat- en CO₂-doelstellingen en wil hier een voorloper in zijn. Om onze ambities te verwezenlijken wordt volop ingezet op duurzaamheid binnen de projecten, zoals duurzaam asfalt, ledverlichting en circulair bouwen. Om de duurzaamheidsdoelstellingen te realiseren is ook innovatie onontbeerlijk, hier is dan ook in 2020 op ingezet, zie ook 2.4.2.
- **Versneld uitvoeren programma Machinerichtlijn.**
Om het programma in lijn te laten lopen met de aansluiting van de beweegbare kunstwerken op de bediencentrale, wordt het programma versneld uitgevoerd. In gebied Kop van Noord-Holland (gebied 1) zijn de machinerichtlijnmaatregelen in 2020 uitgevoerd. In 2021 worden werkzaamheden in Noord-Holland Zuid (gebied 6) uitgevoerd.
- **Aanpak chroom-6 bruggen.**
Daadwerkelijke saneringen van chroom-6 zijn er niet geweest in 2020. Dit is anders dan verwacht. Er zijn alleen nog onderzoekskosten gemaakt en kosten voor plannen van aanpak. De eerste saneringswerkzaamheden worden nu in 2021 verwacht. Het heeft langer geduurd dan verwacht om een goede opdracht te formuleren voor de gebiedsaannemers. Vervolgens was het ook lastig om tot een goedgekeurd plan van aanpak voor elke gebiedsaannemer te komen. Daarna kon pas met de werkzaamheden gestart worden. In 2020 is er minder uitgegeven dan begroot.
- **Verbeteren biodiversiteit.**
Verbeteren biodiversiteit: Gelet op de algehele achteruitgang van de biodiversiteit heeft de provincie de ambitie om de biodiversiteit langs de infrastructuur te verbeteren. Zowel landschappelijk als vanuit het oogpunt van biodiversiteit zijn er verbeteringen aangebracht bij het onderhouden van onze bermen, een belangrijk leefgebied voor bijen en andere insecten. Er wordt daar waar mogelijk gefaseerd gemaaid en er worden

insectenschuilplaatsen gecreëerd. Tijdens de reconstructie van de N506 is gelijktijdig de groenstructuur weer hersteld en verbeterd. De beoogde extra impuls voor het verhogen van de biodiversiteit in de bermen van de wegen en vaarwegen heeft vertraging opgelopen. Dit komt doordat alle gebiedscontracten qua impulsen voor verhoging van biodiversiteit gelijkgetrokken zijn. Dit najaar is begonnen met het in kaart brengen van de monumentale bomen en waardevolle houtopstanden langs de provinciale wegen.

2.2.3.1 Opstellen beheerbeleid en programmeren

Toelichting

Het onderhoud van onze infrastructuur draagt bij aan de doorstroming, duurzaamheid, veiligheid, het imago en de leefbaarheid binnen de provincie. Daarbij streven wij naar een hoge tevredenheid bij de weggebruikers. Het resultaat van onze beheerinspanning is dat 88% van de weggebruikers (zeer) tevreden is, hetgeen uit het wegbelevingsonderzoek 2019 blijkt. Het gewenste en bereikte kwaliteitsniveau staat beschreven in de [Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen](#) (NIKG 2020-2023). Deze NIKG 2020-2023 is in november 2020 vastgesteld door Provinciale Staten.

Op basis van de huidige gestelde kaders en kwaliteitseisen is het [Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur](#) 2021-2028 (iMPI) opgesteld. In dit iMPI wordt inzicht gegeven in het onderhoudsprogramma en de benodigde financiering voor onderhoud van het areaal met inachtneming van de gestelde eisen. In november 2020 is door Provinciale Staten het iMPI 2021-2028 vastgesteld en zijn de kredieten beschikbaar gesteld.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroet	Gerealiseerd	Toelichting
Vaststellen assetmanagement visie & strategieplan (4 jaarlijks)	Aantal	-	ja	
Vaststellen PMO (jaarlijks)	Aantal	1	1	
Wegbelevings onderzoek (% zeer tevreden weggebruikers)	Percentage	80	88	Referentie - Wegbelevingsmonitor Automobilisten, december 2019 en Belevingsonderzoek Recreatievaart 2019, versie 2 – 1 april 2020
CO2 meting implementeren en doelstelling vaststellen	Aantal	-	Nee	Het offertetraject (incl. scopebepaling) en het vergaren van data heeft meer tijd gekost dan vooraf voorzien

2.2.3.2 OV, wegen en kunstwerken in stand houden

Toelichting

Vanuit haar zelfstandige rol als wegbeheerder is de provincie verantwoordelijk voor het in stand houden van de provinciale infrastructuur. Het vaste en variabele onderhoud is ondergebracht in 6 gebiedscontracten. Hierbinnen zijn de aannemerscombinaties verantwoordelijk voor het programmeren, plannen en uitvoeren van het onderhoud.

Innovatie en duurzaamheid

Renovaties en vervangingen zijn ondergebracht in projecten, soms in combinatie met aanleg van nieuwe infrastructuur. Dit gebeurt om te kunnen anticiperen op ontwikkelingen in projecten. Waar mogelijk wordt actief gebruikgemaakt van innovatieve manieren om aanleg en beheer efficiënter, veiliger en duurzamer te maken. De instrumenten om duurzaamheid te stimuleren zijn primair afkomstig uit de Green Deal Duurzaam GWW. Hiermee streeft de provincie

uniformiteit met andere opdrachtgevers na. De provincie Noord-Holland speelt een belangrijke rol bij de doorontwikkeling van deze instrumenten. Daarnaast worden deze instrumenten aangevuld met specifieke instrumenten zoals een voor de provincie relevante maatregelenlijst en het materialenpaspoort. Dit bevordert hoogwaardig hergebruik van materialen uit de eigen infrastructuur. In het nieuwe inkoopbeleid wordt duurzaamheid (circulair en klimaatneutraal inkopen) bij opdrachten van de provincie meegenomen en uitgewerkt. Voor projecten die al in uitvoering zijn of reeds zijn aanbesteed, wordt actief gezocht naar het toevoegen van duurzaamheidsmaatregelen zonder het lopende proces te frustreren.

In 2020 is gestart met de dataverzameling voor een CO₂/MKI-monitor. Hiermee worden keuzes voor het te verwachten resultaat kwantitatief beter onderbouwd. De voortgang ten opzichte van de doelstellingen wordt hiermee ook bewaakt.

Met ledverlichting kan de provincie zo'n 40% van het energieverbruik besparen ten opzichte van conventionele openbare verlichting. Daarnaast gaan ledlampen veel langer mee, wat scheelt in kosten van inspectie, onderhoud en de doorstroming op de wegen. In november 2020 is daarom begonnen met het vervangen van de conventionele SON-T en SOX verlichting door ledarmaturen.

Voortgang projecten (om areaal in stand te houden)

De vervanging van de Leeghwaterbrug is een ingewikkelde operatie gebleken met ook veel tegenslagen. Er was een bouwstop met de daarmee gepaard gaande overlast. Maart 2020 is de brug uiteindelijk opgeleverd. Ook het project brug Ouderkerk heeft vertraging opgelopen. Eind 2020 is het gelukt tot overeenstemming over de benodigde grond te komen, zodat het project kan herstarten. Daarnaast is binnen de gebiedscontracten groot onderhoud uitgevoerd aan verhardingen en kunstwerken zoals gepland.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
% wegen (incl. kunstwerken) voldoet aan beeld kwaliteitseisen	Percentage	95	95	Netwerk "stroomwegen" en "fietspaden" zitten onder de 95%.
Projecten afgerond volgens kwaliteitseisen scope	Percentage	100	100	
Nauwkeurigheid raming kasritme	Percentage	80	92	

2.2.3.3 Beheeractiviteiten vaarwegen uitvoeren

Toelichting

De provincie voert noodzakelijke [oeververvangingsprojecten](#) uit op basis van inspectieonderzoeken en waarnemingen door (vaar)weginspecteurs. Het dagelijks beheer aan de vaarwegen wordt doorlopend binnen de verschillende gebiedscontracten uitgevoerd. Dit geldt ook voor de behandeling van schades. In 2020 zijn diverse omvangrijke oeververvangingsprojecten gerealiseerd. In 2021 zijn meerdere oevertrajecten in voorbereiding die in 2022 en volgende worden opgeleverd.

In 2020 is nabij oeververvangingsprojecten Kanaal Omval Kolhorn (K04/05/06-a) en de Hoornsevaart en Huigenvaart (K07/K08) tezamen 9,6 km natuurvriendelijke oever gerealiseerd. Daarnaast is in 2020 op het oeververvangingsproject Kanaal Omval Kolhorn (K04/05/06-a) 3,81 km oever gerealiseerd en op de Hoornsevaart en Huigenvaart (K07/K08) 3,02 km oever. In 2020 is ter afronding van de oeververvangingen van Kanaal Omval Kolhorn (K04/05/06-b) nog 0,56 km gerealiseerd (inclusief 150 meter natuurvriendelijke oever). Op het oeververvangingsproject Kanaal Omval Kolhorn (K04/05/06-c) is 13,52 km oever gerealiseerd

(inclusief 240 meter natuurvriendelijke oever), met als resultaat circa 80% minder CO₂-uitstoot in het project. Voornamelijk door inzet van hergebruikte damwanden.

De provincie heeft de oeversvervangingsprojecten voor de komende 6 à 8 jaar aanbesteed aan één partij. Deze aanbesteding is in 2019 voorbereid en is in 2020 afgerond. In deze samenwerking is duurzaamheid het belangrijkste criterium. Denk daarbij aan het structureel verminderen met 80% van de milieukosten (door bijvoorbeeld CO₂-reductie, minder materiaal- en energiegebruik en toepassing van zoveel mogelijk herbruikbare materialen) en voorzieningen ten behoeve van de biodiversiteit en de waterkwaliteit (zoals natuurvriendelijke oevers). Het streven is daar waar kansen zijn voor natuurvriendelijke oevers, deze structureel als het nieuwe duurzame normaal toe te passen.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Realisatie (natuurvriendelijke) oevers (in km)	Aantal	14	30,5	Er is in hoofdzaak meer gerealiseerd doordat de uitvoeringswerkzaamheden van het oeversvervangingsproject Kanaal Omval Kolhorn (K04/05/06-c) van circa 13 kilometer in 2020 hebben plaatsgevonden in plaats van in 2019.
Ongeplande stremmingen door risicogestuurd beheer oevers	Aantal	0	0	

2.2.3.4 Beheeractiviteiten centrales uitvoeren

Toelichting

De provincie beschikt momenteel over drie verkeerscentrales, verspreid over twee locaties. In Hoofddorp bevindt zich zowel de tunnelcentrale, vanwaaruit de bediening en bewaking van de Waterwolf- en Abdijtunnel en het Amstelaqueduct plaatsvindt, als de verkeersmanagementcentrale vanwaaruit de situatie op de weg wordt gemonitord en waar mogelijk bijgestuurd. In Heerhugowaard is in 2018 het Weg en Waterhuis de Lange Balk in gebruik genomen. Deze locatie herbergt centrale brugbediening vanwaaruit inmiddels twaalf bruggen op afstand worden bediend.

In 2020 is de pilot praktijkproef 'multidomein centrale' afgerond en zijn we tot de conclusie gekomen dat de MDC enkel voldoet voor het domein verkeersmanagement. De ontwikkelkosten blijken aanzienlijk te zijn en de doorlooptijd onzeker. Er zijn voorbereidingen getroffen om het concept iDiensten toe te passen. Bij iDiensten biedt een marktpartij zowel de hardware (de verkeerscentrale) als de dienstverlening (het oplossen van congesties op het provinciaal areaal) aan in de vorm van een vast (lease-)bedrag.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Halen van aanrijtijden en functiehersteltijden VRI's	Percentage	90		
Beschikbaarheid Waterwolftunnel	Percentage	97,5	98,7	

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 2.3		In stand houden infrastructuur		
Lasten	Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil
2.3.1 Opstellen beheerbeleid en programmeren	374	1.184	1.001	183
2.3.2 OV, wegen en kunstwerken in stand houden	85.415	60.228	49.944	10.284
2.3.3 Beheeractiviteiten vaarwegen uitvoeren	20.494	10.625	9.687	938
2.3.4 Beheeractiviteiten centrales uitvoeren	145	0	0	0
Totaal lasten	106.428	72.037	60.631	11.405
Totaal baten	-33.764	-4.818	-3.767	-1.051
Totaal saldo	72.664	67.219	56.864	10.354
Storting				
2.3.2 Reserve Groot Onderhoud Wegen	16.689	17.657	17.657	0
2.3.2 Reserve Kapitaallasten Vervangingsinvesteringen Kunstwerken (VIK)	8.574	18.522	11.281	7.241
2.3.2 Reserve Investerings Kunstwerken	7.900	10.205	10.205	0
2.3.3 Reserve Kapitaallasten Vaarwegen	3	684	1.225	-541
2.3.3 Reserve Groot Onderhoud Vaarwegen	7.887	9.284	9.284	0
Onttrekking				
2.3.2 Reserve Groot Onderhoud Wegen	-22.027	-23.182	-15.589	-7.593
2.3.2 Reserve Kapitaallasten Vervangingsinvesteringen Kunstwerken (VIK)	-1.239	-103	-206	103
2.3.2 Reserve Investerings Kunstwerken	-8.574	-18.522	-11.281	-7.241
2.3.3 Reserve Kapitaallasten Vaarwegen	-8	0	-5	5
2.3.3 Reserve Groot Onderhoud Vaarwegen	-7.851	-8.064	-8.530	466
Resultaat	74.018	73.700	70.905	2.795

2.2.4 Optimaliseren gebruik netwerk

Toelichting

Prioriteiten

In de begroting 2020. zijn binnen dit beleidsdoel geen prioriteiten benoemd.

2.2.4.1 Netwerkmanagement en verkeerskundig beheer uitvoeren

Toelichting

De bediening en bewaking van wegen, bruggen en sluizen vindt op verschillende manieren plaats:

- Vanuit de verkeerscentrale in Hoofddorp wordt het verkeer begeleid.
- In 2019 is de basis gelegd voor 'trigger based werken': real time data wordt continu vergeleken met data of minimale snelheden uit de reguliere situatie. Bij verschil wordt de wegverkeersleider getriggert dat er mogelijk iets aan de hand is en kunnen verkeersmanagementmaatregelen worden genomen.

- Vanuit de verkeerscentrale in Hoofddorp worden dag in dag uit de Waterwolftunnel, Abdijtunnel en het Amstelaqueduct bewaakt.
- De bruggen en sluizen in beheer bij de provincie worden conform de bedienbesluiten lokaal of vanuit de bediencentrale Heerhugowaard bediend.
- Als voor werkzaamheden/evenementen verkeersmaatregelen op de provinciale (vaar)weg noodzakelijk zijn, is hiervoor toestemming van het Verkeerscoördinatiepunt (VCP) vereist en worden deze afgestemd binnen het samenwerkingsverband van alle (vaar)wegbeheerders in Noord-Holland, het zogenoemde RegioRegie.

Weginspecteurs

Een team van weginspecteurs staat dag en nacht klaar voor een vlotte en veilige doorstroming op de provinciale wegen. De afname van de hoeveelheid verkeer door de maatregelen rond COVID-19 heeft niet geleid tot een aanzienlijke daling van het aantal incidenten op de weg maar heeft er wel voor gezorgd dat er minder files en verkeershinder is geweest.

Vergunningen/ontheffingen

Als een particulier of bedrijf gebruik wil maken van de (vaar)weg, veranderingen wil aanbrengen, werkzaamheden wil verrichten of een evenement wil organiseren is een vergunning, ontheffing of toestemming noodzakelijk. In 2019 zijn ruim 1021 vergunningen/ontheffingen verstrekt. Ondanks het coronavirus is het aantal verstrekte vergunningen/ontheffingen met 20 procent toegenomen.

Gladheidsbestrijding

De uitvoering van de gladheidsbestrijding is ondergebracht in de verschillende gebiedscontracten. De gladheidscoördinatie wordt uitgevoerd door provinciale medewerkers die dag en nacht de situatie op de weg in de gaten houden. Daarbij is de provincie continu bezig met het optimaliseren van de strooiroutes. Informatie over het actuele strooi regime is online beschikbaar op strooit.nu. In 2019 is gestart met het opbouwen van een fabriek waarin 'groen strooizout' wordt gefabriceerd van sap uit bermgras. In 2018 is het Europese LIFE-project Grass2grit gestart waar, in een eigen proeffabriek, 'groen dooimiddel' wordt geproduceerd uit bermgras. De fabriek is in 2020 operationeel geworden en de eerste hoeveelheid dooimiddel is geproduceerd.

Servicepunt

Bij het Servicepunt provincie Noord-Holland (0800-0200600) komen alle vragen, meldingen en klachten binnen. In 2020 zijn circa 19.000 meldingen aangenomen en afgehandeld. Dit is een toename van bijna 20 procent vergeleken met vorig jaar.

Optimaliseren Verkeersregelininstallaties (VRI's)

Door het coronavirus is het verkeersbeeld in 2020 heel anders geweest. De lagere intensiteiten hadden tot gevolg dat er weinig vertragingen zijn geweest en er minder VRI's zijn geoptimaliseerd. Daar waar zinvol zijn VRI's aangepast om de fiets te bevorderen. Uiteindelijk zijn 23 VRI's geoptimaliseerd. Daarnaast zijn er 29 scenario's opgesteld; de meeste komen voort uit wegwerkzaamheden.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Verbeteren doorstroming d.m.v. optimaliseren VRI's	Percentage	6	N.v.t	2020 is door corona geen representatief jaar door minder verkeer
Gemiddelde aanrijtijd weginspecteurs op incidenten (in minuten)	Aantal	30	ja	Aantal meldingen 2020: 2903 Gemiddelde aanrijtijd 2020: 24 minuten

2.2.4.2 Innovatieprojecten mobiliteit uitvoeren

Toelichting

Mede door COVID-19 is het Uitvoeringsprogramma Smart Mobility een jaar verlengd. Bij de Voortgangsrapportage van het Uitvoeringsprogramma is PS geïnformeerd over de voortgang van de projecten.

De provincie participeert in het Regionaal Datateam dat eind 2019 van start is gegaan. Dat zorgt ervoor dat vijftien landelijk vastgestelde data-items (onder andere fietsdata en logistieke data) op uniforme wijze worden aangeleverd zodat deze gebruikt kunnen worden door navigatie-aanbieders.

Een paper is uitgebracht over de maatschappelijke waarde van Smart Mobility voor de vier provinciale opgaven. Het vormde tevens een belangrijke bouwsteen voor de tweejaarlijkse update van de Koers Smart Mobility die in 2018 is vastgesteld.

De kennis en ervaring die met Smart Mobility is opgedaan, is ingebracht bij de provinciale digitaliseringsstrategie en er zijn webseminars verzorgd voor de Intertraffic, het Platform Smart Mobility en Amsterdam Smart City. Ook internationaal waren de contacten vooral online zoals in Europa met POLIS en met Californië in het kader van het Coast to Coast-programma van de provincie Noord-Holland.

In 2020 is een Human Capital-agenda opgesteld die ervoor moet zorgen dat studenten, trainees en zij-instromers worden opgeleid om 'slim' aan de slag te gaan.

Voor de fysieke infrastructuur ligt de focus op duurzame en efficiënte innovaties. Een belangrijk speerpunt is IFD (Industrieel, Flexibel en Demontabel), circulair en modulair bouwen van onze bruggen en viaducten. Hiervoor is, in samenwerking met vele andere partijen en NEN de eerste norm vastgesteld voor beweegbare bruggen. Ook is in dit kader het materialenpaspoort geuniformeerd via CB 23. De eerste toepassing is op de Cruquiusbrug.

Voor wegen wordt samen met de TU Delft ingezet op levensduurverlenging door het zogenaamde Epoxy-asfalt met een 4 maal langere levensduur (wordt door TU Delft onderzocht). In 2020 is een proefvak aangelegd op de N240b. De pilot met de 'GeluidVangrail' langs de N512 is afgerond met een positief evaluatierapport. De pilot met zonnepanelen op een geleiderail N194 bleek niet succesvol.

De proeven voor SolaRoad 'Zwaar Verkeer' te Schiphol zijn gestopt. Samen met drie andere provincies worden nu zonnepanelen in de verharding van fietspaden getest.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Investeren in innovatieve projecten (aantal pilots)	Aantal	10	10	
Investeren in innovatieve projecten (t.o.v. totaal PMI / PMO)	Percentage	7	5	

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 2.4		Optimaliseren gebruik netwerk		
Lasten	Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil
2.4.1 Netwerkmanagement en verkeerskundig beheer uitvoeren	24.423	29.336	26.498	2.838
2.4.2 Innovatieprojecten mobiliteit uitvoeren	10.516	13.938	5.855	8.083
Totaal lasten	34.939	43.274	32.353	10.921
Totaal baten	-1.666	-2.196	-1.752	-444
Totaal saldo	33.273	41.078	30.601	10.477
Storting				
2.4.2 Reserve Innovatieprojecten Mobiliteit	1.178	1.295	1.108	187
2.4.2 Reserve Kapitaallasten innovatieprojecten	0	6.500	609	5.891
Onttrekking				
2.4.2 Reserve Innovatieprojecten Mobiliteit	-9.487	-18.354	-4.548	-13.806
2.4.2 Reserve Kapitaallasten innovatieprojecten	0	0	0	0
Resultaat	24.964	30.519	27.770	2.749

2.2.5 OV waarborgen

Toelichting

Prioriteiten

- De concessie Gooi en Vechtstreek is gegund en de provincie is, samen met de regio, gestart met de implementatie.
- Conform de afspraken in de concessies, is gestart met de herijking van de concessies Noord-Holland Noord en Haarlem-IJmond. In de herijking wordt door provincie en vervoerder bekeken of de prestaties aansluiten op de doelstellingen uit de Programma's van Eisen en wat er moet worden gedaan om bij te sturen. Dit vertaalt zich voor 2021 in een transitieplan voor beide concessies.

Omgevingsfactoren

- Omdat vanaf medio maart de eerste lockdown van kracht was, zijn in de periode maart tot en met juni de reizigersaantallen met circa 90% gedaald. Het aanbod van OV is daar ook op aangepast tot circa 60% van de normale dienstregeling. Vanaf juli was er een stijgende lijn van reizigersaantallen te zien tot 70% ten opzichte van dezelfde periode in 2019, echter door de tweede lockdown zijn de reizigersaantallen opnieuw teruggelopen tot zo'n 35% aan het eind van 2020. Door een beschikbaarheidsvergoeding van het Rijk (tot circa 93-95% van de kosten in 2020), zijn de vervoerbedrijven overeind gebleven. De bijdrage van de provincie (lees: de decentrale opdrachtgevers voor het OV) was het 100% uitbetalen van de beschikbare vergoeding voor 2020.

2.2.5.1 OV concessies beheren en verlenen

Toelichting

Het grondgebied van de provincie is verdeeld in drie concessiegebieden: Gooi en Vechtstreek (rondom Hilversum), Haarlem-IJmond en Noord-Holland Noord (ruwweg alles boven de lijn Heemskerk – Purmerend). Alle concessies worden momenteel uitgevoerd door Connexxion als vervoerder. De verduurzaming van het openbaar vervoer, vastgelegd in het Bestuursakkoord Zero Emissie Regionaal Openbaar Vervoer per Bus (Bestuursakkoord ZE 15 april 2016), is verder voortgezet door introductie van nieuwe ZE-bussen in de concessie Haarlem-IJmond en Noord-Holland Noord. Hierbij is het aanbod van openbaar vervoer voor de reizigers gelijk gebleven.

De provincie wil met een aanbesteding en beheer van de concessies inzetten op meer reizigers (gemeten in reizigerskilometers) en meer tevreden reizigers in het openbaar vervoer (gemeten in klanttevredenheid). Het doel is om de klanttevredenheid 0,1 punt hoger uit te laten komen dan het landelijk gemiddelde en een reizigersgroei van ten minste 1% per jaar te bereiken. Deze doelen zijn komen te vervallen in 2020 als gevolg van COVID-19, omdat er geen representatieve steekproef meer mogelijk was. Voor 2020 zijn daarom geen cijfers beschikbaar. De eis voor groei van reizigerskilometers wordt ook niet gehaald vanwege COVID-19: vanaf maart 2020 tot eind 2020 lag het aantal reizigers fors lager dan in 2019.

Concessie Noord-Holland Noord

De concessie Noord-Holland Noord is in juli 2018 gestart en eindigt in 2028. Belangrijkste prioriteiten in deze concessie waren het opvangen van de impact van de coronacrisis (onder andere introductie van de buurtbustaxi), de verbetering van de prestaties van de Texelhopper, groei van het aantal reizigers en de introductie van zero emissiematerieel (ZE-bussen). In februari 2020 zijn de laatste ZE-bussen ingestroomd. Daarmee is 50% van de bussen in deze concessie zero emissie.

Concessie Haarlem-IJmond

De concessie Haarlem-IJmond is in september 2017 gestart en eindigt in 2027. Belangrijkste prioriteiten in deze concessie in 2020 waren het opvangen van de impact van de coronacrisis en de instroom van 58 nieuwe ZE-bussen.

Concessie Gooi en Vechtstreek

De concessie is in maart 2020 verleend en er zijn geen bezwaren tegen het gunningsbesluit ingediend. Daarom zijn we in juli gestart met de implementatie van de nieuwe concessie die in juli 2021 begint. et Transdev als concessiehouder zou de concessie Gooi en Vechtstreek de eerste concessie in Nederland zijn die 100% met Zero Emissie-voertuigen gereden zou worden. Als gevolg van COVID-19 kon de vervoerder in 2020 geen nieuwe voertuigen bestellen, omdat de business case door COVID-19 is gewijzigd (gezien de onzekerheid over terugkeer van de reizigers). De provincie is in gesprek met Transdev over wat er nodig is om de ZE-voertuigen alsnog te kunnen bestellen.

Beleidsindicatoren

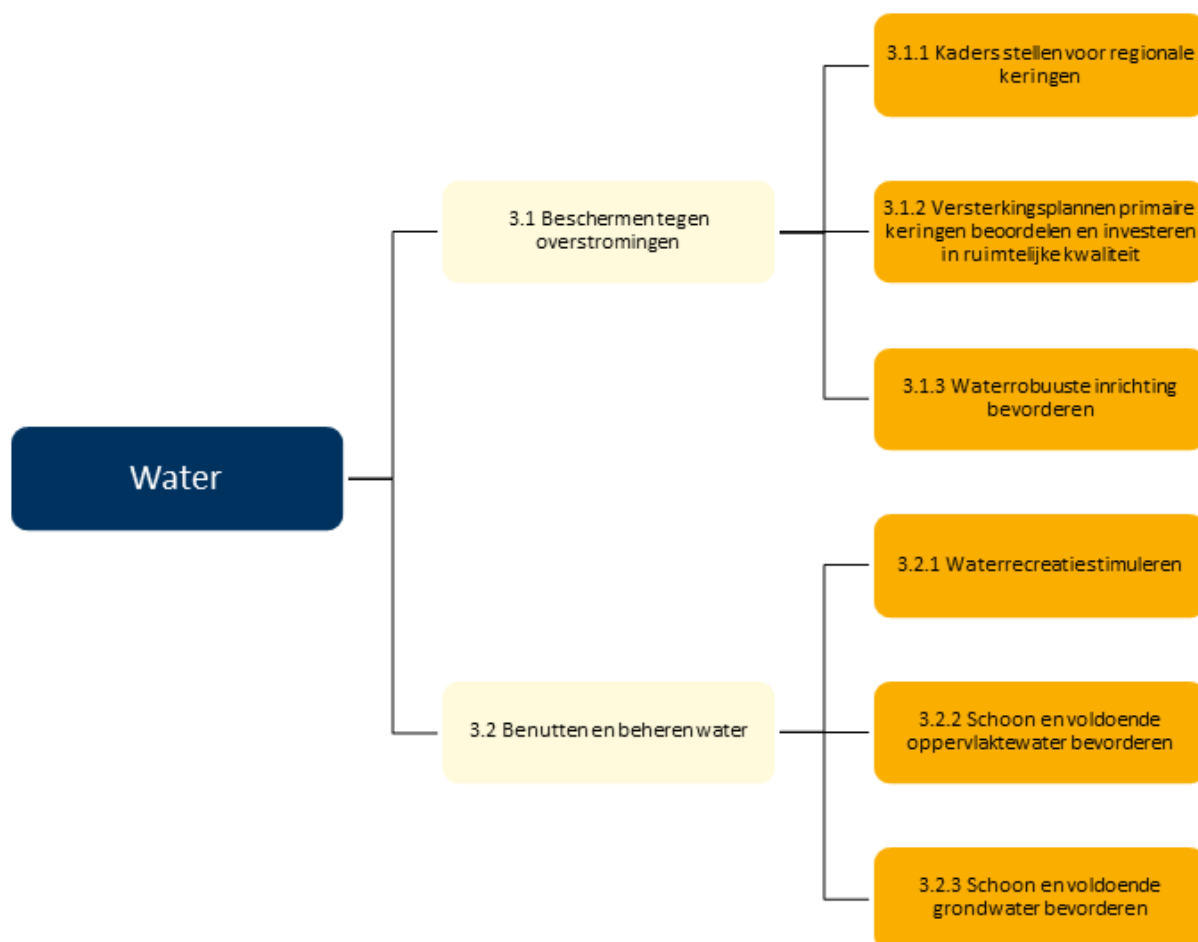
Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Klantenwaardering voor het openbaar vervoer waarvoor concessieverlening plaatsvindt door de provincie (BBV indicator)	Cijfer 1-10	minimaal 0,1 hoger dan het landelijk gemiddelde	Onbekend	Geen representatieve steekproef mogelijk vanwege COVID-19
Reizigerskilometers		Groei van ten minste 1% per jaar	Niet gehaald	Als gevolg van COVID-19

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 2.5		OV waarborgen		
Lasten	Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil
2.5.1 OV concessies beheren en verlenen	57.405	56.519	56.362	157
Totaal lasten	57.405	56.519	56.362	157
Totaal baten		-3.500	-5.144	1.644
Totaal saldo	57.405	53.019	51.218	1.801
Storting				
2.5.1 Reserve Openbaar Vervoer Projecten	51.034	51.882	51.747	135
Onttrekking				
2.5.1 Reserve Openbaar Vervoer Projecten	-56.733	-52.574	-50.783	-1.791
Resultaat	51.706	52.327	52.182	145

2.3 Programma 3. Water

Doelenboom

Maatschappelijk doel

De maatschappelijke doelen binnen het programma Water liggen vast in 'Watervisie 2016 - 2021' en 'Visie op de Waterrecreatie 2030'.

De hoofddoelen van Watervisie 2016 - 2021 zijn het beschermen tegen overstromingen en een duurzaam gebruik van het water voor verschillende doeleinden. Bij het beschermen tegen overstromingen staan drie elementen centraal: primaire en regionale keringen die aan de wettelijke norm voldoen, een robuuste ruimtelijke inrichting en effectieve calamiteitenplannen. Bij een duurzaam gebruik van het water gaat het om een zorgvuldig beheer van grond- en oppervlaktewater. Er mag geen uitputting of verontreiniging plaatsvinden. De beide hoofddoelen sluiten aan op de doelen van twee belangrijke Europese Richtlijnen: de ROR (Richtlijn Overstromingsrisico's) en de KRW (Kaderrichtlijn Water).

In 2020 is onder andere ingezet op:

- het toevoegen van extra ruimtelijke kwaliteit in de directe omgeving van dijkversterkingen
- het uitvoeren van klimaatstresstesten voor infrastructuur, natuur en landbouw
- het uitvoeren van KRW-projecten

De doelstellingen uit de Visie op de Waterrecreatie 2030 zijn het versterken van de economische en maatschappelijke waarde van de waterrecreatie in Noord-Holland. Dit betreft het versterken van de groeipotentie en werkgelegenheid in deze sector en het, daar waar passend, faciliteren van de diverse vormen van waterrecreatie voor de inwoners en bezoekers van Noord-Holland.

Wettelijk beleidskader

- [Waterwet](#)
- [Waterschapswet](#)
- [Drinkwaterwet](#)
- [Wet Hygiëne en Veiligheid Badinrichtingen en Zwemgelegenheden](#)
- [Omgevingsverordening](#)

Provinciaal beleidskader

- [Watervisie 2021 'Buiten de oevers'](#)
- [Water, bron van recreatie, Visie op de waterrecreatie 2030](#)

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 3				Water
	Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil
Lasten	6.601	7.039	6.299	740
Baten	-1.025	-1.493	-1.315	-178
Saldo van baten en lasten	5.576	5.546	4.984	562
Storting reserves	3.150	3.940	3.940	0
Onttrekking reserves	-2.750	-5.434	-5.018	-416
Resultaat	5.976	4.052	3.907	145

2.3.1 Beschermen tegen overstromingen

Toelichting

Prioriteiten:

- Aanpassen aan klimaatverandering
In 2020 hebben Gedeputeerde Staten de notitie [Klimaatadaptatie Noord-Holland](#): bouwstenen voor de provinciale aanpak vastgesteld. Deze notitie bouwt voort op bestaand beleid. Samen met de notitie zijn twee uitvoeringsregelingen vastgesteld om gemeenten te stimuleren om fysieke maatregelen voor klimaatadaptatie uit te voeren.
- Omgevingswet en Deltaprogramma
Vanuit het Deltaprogramma is een proces in gang gezet dat moet leiden tot een meer integrale benadering en verbinding met andere opgaven zoals ruimtelijke opgaven, ruimtelijke inrichting, natuur, recreatie, toerisme, cultuurhistorie en energietransitie. Ruimtelijke kwaliteit vormt hierbij een belangrijke randvoorwaarde. Dit moet resulteren in zogenoemde regionale Deltastrategieën. Klimaatadaptatie en ruimtelijke adaptatie maken hier nadrukkelijk onderdeel van uit.
Het Kennisprogramma Zeespiegelstijging is in uitvoering genomen. Hierbij wordt verder onderzoek gedaan naar de mate van de (versnelling van de) zeespiegelstijging. In 2020 is het onderzoek naar de effecten van de zeespiegelstijging op de waterveiligheid, zoetwater beschikbaarheid en verzilting van Nederland geïntensiveerd. De provincie wordt nadrukkelijk geconsulteerd en er worden de komende jaren verdere afspraken gemaakt.

2.3.1.1 Kaders stellen voor regionale keringen

Toelichting

De provincie is bevoegd gezag voor het aanwijzen en normeren van regionale waterkeringen en de gemaakte afspraken met de waterschappen liggen vast in het Uitvoeringsbesluit regionale waterkeringen West-Nederland 2014.

In 2020 heeft de provincie er voor gezorgd dat de gemaakte afspraken in het uitvoeringsbesluit zijn nageleefd. De waterschappen hebben ook dit jaar een voortgangsrapportage opgeleverd op basis van het afgesproken format en die heeft de provincie met hen besproken en beoordeeld en bekrachtigd met een goedkeuring door GS en PS.

Verder speelde in 2020 in provincie Noord-Holland dat een aantal normeringen van dijken niet meer op orde waren. Deze keringen heeft de provincie met de betrokken waterschappen opnieuw beoordeeld en de provincie heeft de waterschappen geadviseerd om tot een goedgekeurde norm te komen.

In 2020 werd de eerste versie van de provinciale Omgevingsverordening van kracht. In 2020 heeft de provincie ervoor gezorgd dat in deze verordening de provinciale verantwoordelijkheden en bevoegdheden rondom het formuleren en handhaven van de gewenste omgevingswaarden van de regionale keringen zijn opgenomen.

Verder heeft de provincie in 2020 haar verantwoordelijkheden in landelijke samenwerkingen op het gebied van regionale keringen genomen. Zo spelen er landelijk discussies over een nieuwe veiligheidsbenadering voor regionale keringen, de implementatie van de Omgevingswet, de evaluatie van de Waterwet en het ook toepassen van een zorgplicht voor regionale waterkeringen. Al deze issues worden, onder andere samen met de overige provincies, waterschappen en Rijkswaterstaat, verder uitgewerkt in het Ontwikkelprogramma Regionale Keringen III (ORK III). Andere van belang zijnde onderwerpen zijn meerlaagse veiligheid en de kennisontwikkeling ten aanzien van toetsing van dijken, kunstwerken en niet-waterkerende werken. De provincie participeerde in 2020 in het begeleidingsteam Visie en de werkgroepen Veiligheidsbenadering en Zorgplicht binnen ORK III. Tevens was de provincie in 2020 één van de trekkers van het IPO-veiligheidsberaad. In 2020 is de provincie Noord-Holland in al deze gremia bijzonder actief geweest. De provincie is in 2020 samen met Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier gestart als trekker van een landelijke pilot omtrent de mogelijke invoering van de zorgplicht voor regionale keringen.

2.3.1.2 Versterkingsplannen primaire keringen beoordelen en investeren in ruimtelijke kwaliteit

Toelichting

De provincie heeft als wettelijke taak het goedkeuren van projectplannen Waterwet. Op 22 april 2020 heeft de Raad van State uitspraak gedaan over de ingestelde beroepen tegen GS-goedkeuringsbesluit Projectplan Waterwet Markermeerdijken. De Alliantie is in mei 2020 gestart met de uitvoering van deze dijkversterking. In 2020 is er met bewoners geparticipeerd over de dijkplaatsen in de Polder Zeevang en de dijkversterkingsoplossing in Uitdam. In 2020 is gestart met de eerste fase van de aanleg van het stadsstrand.

Voor de uitvoering van het Ambitieprogramma Ruimtelijke Kwaliteit Kustzone Hoorn-Amsterdam (APRK) hebben GS € 23 miljoen beschikbaar gesteld vanuit de Reserve meekoppelkansen dijkversterkingen en kustontwikkeling. Dit ambitieprogramma is samen met de natuurbescherming, het hoogheemraadschap, de gemeenten en bewoners opgesteld. De Rijksdienst Cultureel Erfgoed heeft in 2020 een subsidie van € 570.000,- toegekend voor de meekoppelkansen natuurontwikkeling en landschapsherstel.

In 2020 werd gestart met het opstellen van een ontwerpprojectplan Waterwet polder Katwoude. De verkenning voor de versterking van de dijk tussen Den Oever en Den Helder is grotendeels uitgevoerd. In 2020 heeft de provincie de projectplannen Waterwet voor Marken en het Sluizencomplex IJmuiden goedgekeurd. Voor de planvorming voor dijkversterking Durgerdam is door de complexiteit meer tijd nodig. In 2020 is er veel participatie met bewoners geweest.

Van het uitvoeringsprogramma De Nieuwe Afsluitdijk is het Off Grid Test Centre (OGTC) in 2020 niet in uitvoering genomen omdat het plan hiervoor niet onderscheidend genoeg was. De versterking van de Afsluitdijk is vertraagd omdat door nieuwe technische inzichten delen van het

plan aangepast moeten worden. Ook de in 2020 gestarte aanleg van de vismigratierivier wordt hierdoor vertraagd. GS hebben in 2020 besloten om de definitieve overeenkomst voor de uitbreiding en verduurzaming van het Vlietermonument op de Afsluitdijk met RWS en de gemeente Hollands Kroon aan te gaan.

In 2020 heeft de provincie een inhoudelijke bijdrage geleverd aan het Programma Kust en het Onderzoeksprogramma zeespiegelstijging van het Deltaprogramma Waterveiligheid. De provincie heeft voorzitterschap van het bestuurlijke Landelijk Overleg Kust (LOK) en van de ambtelijke Landelijke Kennisgroep Kust (LKK) ingevuld.

In 2020 is gestart met de verkenning van de uitvoering van een programma Identiteit kustplaatsen in het IJsselmeergebied.

De provincie is in 2020 betrokken geweest bij het opstellen van het landelijke ontwerp-Overstromingsrisicobeheerplan (ORBP). Het ORBP is een verplichting vanuit de Europese Richtlijn Overstromingsrisico's (EU-ROR). Het concept-Regionaal Waterprogramma dat door GS in december 2020 is vastgesteld sluit aan bij het ontwerp-ORBP. Met de provincies Utrecht en Zuid-Holland en acht waterschappen is gestart met de voorbereiding voor actualiseren van het Randstadoverstromingsmodel.

2.3.1.3 Waterrobuuste inrichting bevorderen

Toelichting

Als uitwerking op het nationale Deltaprogramma Ruimtelijke adaptatie (2018-2019) en het nationale Bestuursakkoord Klimaatadaptatie (2018) is de notitie [Klimaatadaptatie Noord-Holland](#), bouwstenen voor de provinciale aanpak, in februari 2020 door Gedeputeerde Staten vastgesteld. In deze notitie is de rol vastgesteld die de provincie tot en met 2023 voor zichzelf én met samenwerkingspartners ziet. Het bouwt voort op bestaand beleid zoals de provinciale Omgevingsvisie. Samen met de notitie zijn twee uitvoeringsregelingen vastgesteld, die samenwerkende gemeenten stimuleren om concrete uitvoeringsprojecten voor klimaatadaptatie te realiseren.

Naast het vaststellen van de notitie Klimaatadaptatie Noord-Holland heeft de provincie in 2020 onder andere het volgende bereikt:

- Het rekening houden met klimaatadaptatie is in de nieuwe Omgevingsverordening geregeld;
- Klimaatadaptatie is meegenomen in het Masterplan Biodiversiteit en de Voedselvisie
- De klimaatstresstest eigen infra is uitgevoerd en gepubliceerd;
- De klimaatstresstest landbouw en natuur boven het Noordzeekanaal is uitgevoerd en gepubliceerd;
- Er zijn vijf webinars georganiseerd om partners te informeren over de provinciale rol bij klimaatadaptatie;
- Samenwerking met externe partners klimaatadaptatie zoals gemeenten en gebiedspartners MRA (onder andere Vitale en kwetsbare infrastructuur, minimum bouwvoorschriften klimaatadaptatie, het basisveiligheidsniveau).

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 3.1		Beschermen tegen overstromingen		
Lasten	Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil
3.1.1 Kaders stellen voor regionale keringen	272	506	431	75
3.1.2 Versterkingsplannen primaire keringen beoordelen en investeren in ruimtelijke kwaliteit	1.645	2.156	1.861	295
3.1.3 Waterrobuuste inrichting bevorderen	255	836	786	50
Totaal lasten	2.172	3.498	3.078	420
Totaal baten				
Totaal saldo	2.172	3.498	3.078	420
Storting				
3.1.2 Reserve Meekoppelkansen bij Dijkversterkingen	50	620	620	0
3.1.3 Reserve Klimaatadaptatie	1.100	1.320	1.320	0
Onttrekking				
3.1.2 Reserve Meekoppelkansen bij Dijkversterkingen	-750	-1.406	-1.158	-248
3.1.3 Reserve Klimaatadaptatie	0	-250	-243	-7
Resultaat	2.572	3.782	3.616	166

2.3.2 Benutten en beheren water

Toelichting

Prioriteiten:

- Voor oppervlaktewater wordt prioriteit gegeven aan het 'KRW-proof' maken van de provinciale vaarwegen. Zie voor de toelichting operationeel doel 3.2.2.
- Voor grondwater wordt prioriteit gegeven aan het uitvoeren van 'projecten Kaderrichtlijn Water'. Zie voor de toelichting operationeel doel 3.2.3

2.3.2.1 Waterrecreatie stimuleren

Toelichting

Waterrecreatie bevindt zich op het raakvlak van waterkwaliteit, economie, mobiliteit, recreatie en toerisme. De reserve waterrecreatie heeft als doel het realiseren van de Visie op de Waterrecreatie Noord-Holland 2030, 'Water, bron van recreatie'. Deze is vastgesteld door Provinciale Staten op 3 oktober 2016. In 2020 zijn verschillende initiatieven verder geholpen met financiële bijdragen voor onderzoek of realisatie. Te noemen zijn ondermeer het uitvoeren van een haalbaarheidsonderzoek ten behoeve van het aquapunctuurpunt 'Verbinding Langereis - Groetkanaal' en voor het uitvoeren van een studie naar een betere verbinding tussen het buitenwater van het kanaal Omval - Kolhorn en het binnenwater van Langedijk. Ook is er bijgedragen aan het herstel van de oude zeeluis in Oudesluis waardoor deze met de inzet van vrijwilligers weer doorvaarbaar is voor de pleziervaart. Daarnaast zijn er - met geld uit de reserve waterrecreatie - verschillende meekoppelkansen benut met provinciale onderhoudsprojecten, waaronder de realisatie van 24 visplekken langs de Huygendijk in Heerhugowaard.

Ook is voor het uitvoeren van de afspraken uit het regionaal aanbod voor de aanpak van de waterplantenproblematiek in het zuidelijk IJsselmeergebied onder andere subsidie verleend voor de ontwikkeling van een nieuw prototype maaitechniek voor het maaien van waterplanten, is er gewerkt aan het voorbereiden van een samenwerking bij het maaien van de gemeenten aan het IJmeer en Markermeer en is er subsidie verleend voor het maaien van waterplanten.

Initiatiefnemers zijn gestimuleerd om het aantal zwemwaterlocaties uit te breiden door het aanbieden van subsidie voor het doen van onderzoek. In 2020 zijn er echter geen aanvragen voor subsidie ingediend.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroet	Gerealiseerd	Toelichting
Aantal subsidies voor het starten van onderzoek naar nieuwe zwemwaterlocaties	Aantal	2	0	De ontwikkeling van nieuwe zwemwaterlocaties wordt door gemeenten vooralsnog niet haalbaar geacht.

2.3.2.2 Schoon en voldoende oppervlaktewater bevorderen

Toelichting

De provincie heeft in 2020 de ecologische doelen voor het regionale oppervlaktewater in het kader van de Kaderrichtlijn Water (KRW) in concept vastgesteld, als onderdeel van het concept Regionaal Waterprogramma N-H 2022-2027. De provincie heeft verder bijgedragen aan een goede kwalitatieve toestand van oppervlaktewater. Deze bijdrage betreft vooral het 'KRW-proof' maken van de eigen provinciale vaarwegen (aanleg vispassages en natuurvriendelijke oevers). Maar de provincie heeft ook breder gewerkt aan de kwaliteit van het oppervlaktewater in de provincie. De provincie heeft bijvoorbeeld deelgenomen - samen met onder andere de waterschappen - aan het op agrarische bedrijven gerichte programma Bodem en Water en aan het Landelijk Milieuoverleg Bloembollen (LMB). De provincie draagt ook bij aan een vismigratieonderzoek in het Noordzeekanaalgebied.

In het coalitieakkoord is € 21 miljoen uitgetrokken voor 'NNN, waterkwaliteit en bodemdaling'. In 2020 zijn afspraken gemaakt over het bedrag dat aan waterkwaliteit zal worden besteed. Dit budget is geplaatst bij OD 6.1.1. in de reserve Groen.

Zwemwater

De provincie heeft een subsidieregeling voor waterbeheerders en locatiehouders die hen stimuleert om maatregelen te treffen om de zwemwaterkwaliteit te verbeteren. Deze regeling is ook in 2020 opengesteld en er zijn op 4 locaties maatregelen gesubsidieerd om de zwemwaterkwaliteit te verbeteren.

Zoetwater

In 2020 zijn in beide zoetwaterregio's waar de provincie deel van uitmaakt maatregelenpakketten voor het volgende deltaprogramma (2021-2027) ontwikkeld. De provincie doet samen met de waterbeheerders onderzoek naar de beschikbaarheid van zoetwater onder normale en droge omstandigheden, en naar mogelijke maatregelen. Op Texel is het project Zoete Toekomst gestart, een onderzoek naar grootschalige ondergrondse zoetwateropslag. Er worden gebiedsprocessen ten behoeve van waterbeschikbaarheid uitgevoerd in de urgente verziltingsgevoelige gebieden. Ook wordt waterbeschikbaarheid meegenomen in lopende gebiedsprocessen.

Naar aanleiding van de evaluatie van de droge zomer van 2018 zijn door diverse partijen maatregelen uitgevoerd. De provincie heeft de gebieden met kwetsbare natuur in kaart gebracht. Verder is de provincie betrokken bij de uitwerking van de regionale verdringingsreeks in de regio West-Nederland. Voor de regio IJsselmeergebied is het rapport Waterverdeling Noord-Nederland

geactualiseerd, de watervraag is voor alle functies bepaald en de regionale verdringingsreeks is aangepast. Deze zal opgenomen worden in de volgende Omgevingsverordening.

Wateroverlast

De provincie draagt bij aan het beperken van wateroverlast. De actuele opgave, gebaseerd op de klimaatscenario's 2006, is bijna geheel gerealiseerd, mede doordat de provincie deze heeft gekoppeld aan andere gebiedsontwikkelingen. De nieuwe wateroverlastopgave, berekend op basis van nieuwe klimaatscenario's, wordt meegenomen in het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Aanleg natuurvriendelijke oevers (in km)	Aantal	0,5	9,6	

BBV indicator oppervlaktewater

Waterkwaliteit: % van de waterlichamen met een goede ecologische kwaliteit (oppervlaktewater)

	Goed	Matig	Ontoereikend	Slecht
Hollands Noorderkwartier	0%	12%	30%	9%
Rijnland	0%	14%	15%	11%
Amstel, Gooi en Vecht	0%	10%	12%	8%
Peildatum	2019			

Bron: <http://www.waarstaatjeprovincie.nl>

Toelichting BBV indicator

De indicator geeft de ecologische kwaliteit van het water per waterschap weer, onderverdeeld in vier categorieën. De beoordeling is conform de systematiek van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). De KRW heeft als doel de kwaliteit van de oppervlakte- en grondwateren te verbeteren en in stand te houden, zowel ecologisch als chemisch. De ecologische toestand wordt onder andere bepaald door de concentratie van stikstof en fosfaat en vier biologische kwaliteitselementen (macrofauna, overige waterflora, vis en fytoplankton). De beoordeling vindt plaats op basis van het 'one out-all out principe': indien één kwaliteitselement niet aan de eisen voldoet wordt de toestand van het waterlichaam niet als goed beoordeeld.

2.3.2.3 Schoon en voldoende grondwater bevorderen

Toelichting

De provincie is de beheerder van het grondwater (Kaderrichtlijn Water) en moet zorgen voor een goede kwantitatieve en kwalitatieve toestand van grondwater. De ondergrond moet duurzaam worden gebruikt, onder andere voor drinkwater- en energievoorziening. Daarnaast moet het grondwaterbeheer worden afgestemd op de bestemming van gebieden. Uitputting en verzilting van grondwatervoorraden moet worden voorkomen. De projecten die worden uitgevoerd om deze doelen te bereiken liggen vast in de Watervisie 2021 en zijn of worden uitgevoerd in de periode 2016 tot en met 2021.

Vergunningverlening

De provincie is bevoegd gezag voor het verlenen van vergunningen voor drinkwatervoorziening, grote industrieën en bodemenergie. In 2020 zijn 45 vergunningen verleend. Dit is aanzienlijk meer dan gepland. De toename wordt veroorzaakt door een stijging van het aantal bodemenergiesystemen.

Uitvoeren projecten KRW

Om een goede toestand van het grondwater te bereiken of te behouden worden tot en met 2021 35 projecten uitgevoerd. De uitvoering ligt op schema en verloopt conform de geraamde kosten. Eind 2020 waren 22 projecten gereed. De overige projecten zijn in uitvoering.

Monitoring

De provincie beheert een [provinciaal grondwatermeetnet](#). Grondwaterstanden worden continu gemeten en de grondwaterkwaliteit wordt periodiek (elke drie jaar) bepaald. Een evaluatierapport over de toestand van het grondwater is dit jaar verschenen en aangeboden aan Provinciale Staten. Er is daarbij niet alleen een beeld gegeven voor de provincie Noord-Holland, maar ook voor het gehele land. Het gaat daarbij om de volgende documenten:

- [Brief aan PS resultaten meetronde grondwaterkwaliteit Noord-Holland 2018](#)
- [Grondwaterkwaliteit Nederland 2020](#)
- [Rapport meetronde grondwaterkwaliteit Noord-Holland 2018](#)

Beleidsindicatoren

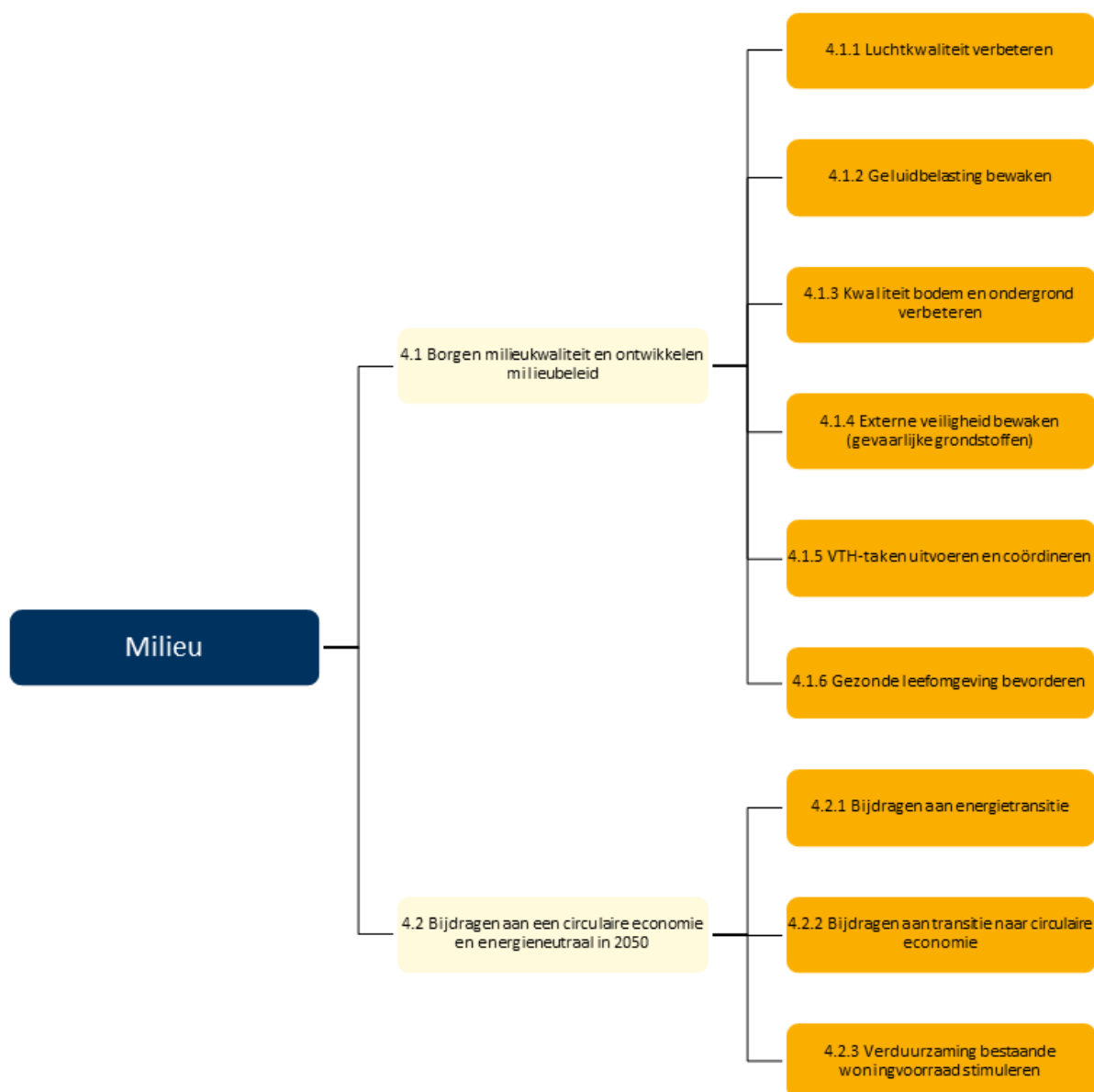
Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Vergunningverlening grondwateronttrekking	Aantal	25	45	
KRW projecten (aantal afgerond)	Aantal	10	22	
Toestand rapportage	Aantal	1	1	

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 3.2		Benutten en beheren water			
Lasten		Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil
3.2.1	Waterrecreatie stimuleren	2.220	1.171	970	201
3.2.2	Schoon en voldoende oppervlaktewater bevorderen	1.285	1.420	1.165	255
3.2.3	Schoon en voldoende grondwater bevorderen	924	950	1.087	-137
Totaal lasten		4.429	3.541	3.221	320
Totaal baten		-1.025	-1.493	-1.315	-178
Totaal saldo		3.404	2.048	1.907	141
Storting					
3.2.1	Reserve Waterrecreatie	2.000	2.000	2.000	0
Onttrekking					
3.2.1	Reserve Waterrecreatie	-2.000	-3.778	-3.616	-162
Resultaat		3.404	270	290	-20

2.4 Programma 4. Milieu

Doelenboom

Maatschappelijk doel

De provincie vindt dat iedereen recht heeft op een gezonde leefomgeving. Dat wil zeggen: een omgeving waar de druk op de gezondheid zo laag mogelijk is en die uitnodigt tot een gezonde leefstijl. De provincie wil gezondheidswinst behalen door vanuit haar rol te sturen op het behouden en waar mogelijk verbeteren van een gezonde fysieke leefomgeving. Inwoners van de provincie Noord-Holland vinden gezondheid een belangrijk beleidsthema. Veel partijen zien daarbij een duidelijke rol weggelegd voor een actief middenbestuur. Mondige burgers vragen om een handelende provincie, gemeenten en GGD's vragen om een partner en een verbindend middenbestuur, en het Rijk ziet ook decentraal mogelijkheden om gezondheidswinst te behalen.

Verbetering realiseert de provincie in samenwerking met gemeenten, bedrijfsleven, milieu- en natuurorganisaties en inwoners. Dit wordt allereerst gedaan met vergunningverlening, het toezicht en de handhaving. Dit wordt in mandaat uitgevoerd door de omgevingsdiensten. De omgevingsdiensten voeren deze taken uit binnen de kaders van de Vergunningverlening Toezicht en Handhaving (VTH)-strategieën en op basis van jaarlijkse uitvoeringsprogramma's. Met deze diensten heeft de provincie een eigenaars- en een opdrachtgever-opdrachtnemerrelatie.

Het realiseren van een gezonde leefomgeving, en bovendien de komst van de Omgevingswet, vragen om een programmatische aanpak, zodat al gaande kan worden bijgestuurd. Dit is ook aangekondigd in het coalitieakkoord. Het programma gezonde leefomgeving is hiervoor ingericht. Dit programma vormt een uitbreiding van het milieubeleid en richt zich, naast de bestaande taken die gewoon doorlopen, op het monitoren van de fysieke leefomgeving en het opbouwen van kennis omtrent de gezondheidseffecten van milieuvervuiling. Daar bovenop kan extra winst worden geboekt door de verbinding te zoeken met andere kerntaken en opgaven, bijvoorbeeld bij mobiliteit, wonen en klimaatadaptatie. Ook zet de provincie vanuit dit programma nieuwe samenwerkingsverbanden op en worden bestaande verbanden verstevigd.

Bij de opgave van een gezonde leefomgeving wordt er gestreefd naar een goede balans tussen economische ontwikkeling en leefbaarheid. De milieukwaliteit in Noord-Holland voldoet minimaal aan de wettelijke basiskwaliteit en waar mogelijk wordt gestreefd naar verbetering, onder andere World Health Organisation (WHO)-normen.

De provincie onderschrijft de doelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs en werkt mee aan de uitvoering van de Rijksambities, nu nog gesteld op 49% vermindering van de nationale broeikasgasuitstoot in 2030 ten opzichte van 1990, en heeft de ambitie om in 2050 energieneutraal te zijn. Op 11 december 2020 zijn de EU-lidstaten akkoord gegaan met het verhogen van het EU broeikasgasemissie-reductiedoel voor 2030 naar ten minste 55% ten opzichte van 1990. Vooralsnog heeft de provincie deze verhoogde doelstelling nog niet overgenomen, in afwachting van een vertaling ervan naar de Nederlandse situatie door het kabinet. De provincie tracht de energiebehoefte te beperken, het gebruik van duurzame energie te maximaliseren en gebruik van grondstoffen zo efficiënt mogelijk te laten zijn.

Daarbij heeft de provincie de ambitie om in 2050 een volledig circulaire economie te hebben en in 2030 een reductie van 50% in het gebruik van primaire grondstoffen. De provincie stimuleert de transitie naar een circulaire economie met als ambitie een 100% circulaire economie in 2050 met als tussendoel voor 2030 dat we halverwege zijn.

Wettelijk beleidskader

- De regelgeving voor milieu, energie en circulaire economie komt deels vanuit Europa en deels vanuit het Rijk.

Provinciaal beleidskader

- [Provinciaal Uitvoeringsprogramma Bodemconvenant 2016-2020](#)
- [Omgevingsverordening](#)
- [Actieagenda circulaire economie](#)
- [Omgevingsvisie NH 2050](#)
- [Beleidsregel geurhinder](#)
- [Actieplan geluid](#)
- [Verkenning ondergrondvisie](#)

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 4				Milieu
	Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil
Lasten	35.636	48.134	46.856	1.277
Baten	-2.750	-2.911	-2.955	44
Saldo van baten en lasten	32.886	45.223	43.902	1.321
Storting reserves	14.569	20.353	20.135	218
Onttrekking reserves	-3.049	-12.623	-11.455	-1.168
Resultaat	44.406	52.953	52.582	370

Verbonden partijen

OD	Verbonden partij	Publiek doel
4.1.2	Fonds Nazorg gesloten stortplaatsen Provincie Noord-Holland	Beheer fonds ten behoeve van de nazorg stortplaatsen.
4.1.2	Omgevingsdienst Flevoland Gooi- en Vechtstreek	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.
4.1.2	Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.
4.1.2	Omgevingsdienst Noord-Holland Noord	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.
4.1.2	Omgevingsdienst IJmond	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

2.4.1 Borgen milieukwaliteit en ontwikkelen milieubeleid

Toelichting

Prioriteiten:

- In 2020 is het programmaplan van het programma gezonde leefomgeving vastgesteld. Dit document bevat de uitgangspunten die vorm geven aan dat programma. Het is daarmee zowel het kader als het wenkend perspectief waarbinnen het programma verder wordt uitgewerkt en uitgevoerd.
- Op basis van de Wet milieubeheer heeft de provincie beperkt ruimte om eigen regels te stellen. Die regels stonden in de Provinciale Milieuverordening (PMV). Deze regels zijn inmiddels overgezet naar de eerste versie van de Omgevingsverordening die in november 2020 is vastgesteld door Provinciale Staten.
- In sommige regio's, bijvoorbeeld in het IJmondgebied met het daar gelegen Tata Steel, staat de kwaliteit van de fysieke leefomgeving onder druk. Met het 'Programma Tata Steel 2020-2050 Samenwerken aan een gezondere en veilige IJmond' willen wij in de IJmond concrete gezondheidswinst gaan behalen. Dit programmaplan is in december 2020 vastgesteld. Hierbij hoort ook een uitvoeringsprogramma voor de vergunningverlening, handhaving en het toezicht, die we samen met de omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied uitvoeren. We vinden het belangrijk om in IJmond-regio in nauwe samenwerking met overheden en andere partners te werken aan een gezonde leefomgeving. Hiertoe is onder

andere het Bestuurlijk Overleg Industrie en Gezondheid ingericht, waar de provincie aan deelneemt.

Omgevingsfactoren:

- De provincie Noord-Holland is een veelzijdige provincie waar vele functies rondom wonen, werken, recreëren en vervoer samenkomen. Deze diversiteit en dynamiek biedt veel kansen en mogelijkheden voor de provincie en haar inwoners, maar legt ook een milieudruk op de leefomgeving. Met een programmatische aanpak in het programma Gezonde Leefomgeving, en daarnaast een gebiedsgerichte aanpak, zoals met het programma Tata Steel, geven wij uitwerking aan die balans. Er is daarnaast speciale aandacht voor de problematiek rond zeer zorgwekkende stoffen, de uitvoering van het actieplan geluid 2018-2022, en de verbetering van de luchtkwaliteit conform het Schone Lucht Akkoord.

2.4.1.1 Luchtkwaliteit verbeteren

Toelichting

Varend ontgassen

De provincie Noord-Holland heeft per 1 maart 2017 een verbod ingesteld op varend ontgassen, van vooral benzeenhoudende stoffen. Ontgassen van deze stoffen is schadelijk voor de gezondheid (kankerverwekkend) en geeft geurhinder. In 2020 hebben 5 proefnemingen plaatsgevonden in de haven van Amsterdam met mobiele ontgassingsinstallaties. In samenwerking met andere provincies, rijk, en omgevingsdiensten is in 2020 gewerkt aan een de uitwerking voor van VTH voor mobiele ontgassingsinstallaties.

In 2020 is het eNose-netwerk geëvalueerd. Uit de evaluatie blijkt dat dit netwerk een belangrijke preventieve functie heeft om ontgassen te voorkomen, te signaleren en informatie hierover door te geven aan de partners voor het toezicht en de handhaving.

Geur

In 2020 zijn twee pilots gestart met uitbreidingen van het eNose-netwerk om bronnen van geurhinder beter op te sporen. De eerste pilot is in de IJmondregio, in samenwerking met Tata Steel en de ODNZKG. De tweede pilot is in het Westelijk Havengebied, in samenwerking met het Havenbedrijf Amsterdam en de ODNZKG. Eerste resultaten zijn beschikbaar, maar we hebben resultaten nodig over een langere periode om eventuele trends te signaleren. De provincie informeert inwoners uit de pilotgebieden over de resultaten en beantwoordt vragen van inwoners over de pilots.

De komst van de Omgevingswet betekent aanzienlijke verandering voor geurbeleid. Zo krijgen gemeenten een belangrijke rol in het opstellen van normen voor 'aanvaardbare geurhinder'. Provincies blijven wel verantwoordelijk voor de VTH van zogeheten complexe bedrijven.

2.4.1.2 Geluidbelasting bewaken

Toelichting

Geluidbelasting provinciale wegen

In [het Actieplan 2018-2022](#) heeft de provincie haar ambities vastgelegd met betrekking tot het terugdringen van de geluidbelasting door provinciale wegen. Dit gebeurt op twee manieren:

- Het toepassen van geluidreducerend asfalt op aangegeven wegvakken door de gebiedsaannemers. Dit wordt gedaan volgens de door hen gevolgde onderhoudsplanning.

In 2020 zijn er geen wegvakken met geluidreducerend asfalt aangelegd. In 2021 staan een aantal wegvakken in de planning voor de aanleg van geluidreducerend asfalt.

- Het waarborgen van een acceptabel binnenniveau bij hoogbelaste solitair gelegen woningen door middel van het aanbrengen van gevelisolatie. Eind 2020 is het project van start gegaan en zijn de eigenaren en bewoners van de solitair gelegen woningen per brief nader ingelicht over het project.

Industrieterreinen van regionaal belang

De in de Provinciale Milieuverordening aangewezen vijf industrieterreinen 'van regionaal belang' zijn beleidsneutraal overgenomen in de Omgevingsverordening. Het geluidzonebeheer van deze vijf industrieterreinen is uitgevoerd door de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG). In het kader van een actualisatie van het geluidverdeelplan voor het industrieterrein Westpoort is in 2020 een aanzet gemaakt voor de 2^e herziening van het bestemmingsplan 'Geluidverdeelplan Westpoort'. De ter inzagelegging staat gepland voor 2021.

Stiltegebieden

De bestaande 39 stiltegebieden uit de Provinciale Milieuverordening zijn in 2020 opgenomen in de Omgevingsverordening. Hierbij zijn ten opzichte van de regels in de Provinciale Milieuverordening een aantal verduidelijkingen en vereenvoudigingen doorgevoerd. Uit eerder onderzoek is gebleken dat niet alle stiltegebieden aan de streefwaarde voldoen. Om die reden ontwikkelt de provincie, in afstemming met de gebiedspartners, nieuw beleid. In dat kader is in 2020 een aantal aanvullende inventariserende onderzoeken uitgevoerd door de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN).

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Sanering geluidbelaste woningen boven 63 dB	Aantal	59	0	Project is gestart, uitvoering volgt in 2021 en 2022.
Extra stil asfalt (in km)	Aantal	2,2	0	Project is gestart, uitvoering volgt in 2021 en verder.

2.4.1.3 Kwaliteit bodem en ondergrond verbeteren

Toelichting

Mijnbouwwet

We hebben meerdere adviezen op het gebied van opsporingsvergunningen en opslagplannen voor geothermie (aardwarmte) uitgebracht aan het Rijk.

Aardkundig erfgoed

We hebben de omzetting van de regelgeving voor aardkundige monumenten uit de PMV naar de Omgevingsverordening NH2020 afgerond. We zijn een informatiecampagne begonnen voor gemeenten die de regels uit de verordening moeten verwerken in hun omgevingsplannen.

Bodemconvenant

We hebben besloten de uitvoering van de afspraken uit het landelijk bodemconvenant, zoals geconcretiseerd in het provinciaal uitvoeringsprogramma 2016-2020 en de bijbehorende subsidieregeling bodemsanering, te actualiseren en met een jaar te verlengen vanwege uitstel van de inwerkingtreding van de Omgevingswet en het opheffen van de Wet bodembescherming tot 1 januari 2022. We hebben op diverse manieren gemeenten verder voorbereid op de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Tevens hebben wij gemeenten ondersteund bij het opstellen van PFAS-beleid. Mede namens de andere provincies hebben we het Rijk geadviseerd bij het formuleren van landelijk PFAS-beleid.

Spoedlocaties bodemsanering

We hebben in Noord-Holland 96 spoedlocaties. We hebben op alle locaties de risico's beheerst en hiermee voldaan aan de afspraak uit het landelijk bodemconvenant. In 2020 zijn er 4 locaties bijgekomen. Op 45 locaties is de sanering volledig afgehandeld. Op 34 locaties is een sanering gaande en op 17 locaties loopt onderzoek of zijn onderhandelingen.

Gebiedsgericht grondwaterbeheer 't Gooi

We hebben voor het gebiedsgericht beheer van grondwaterverontreinigingen in 't Gooi een nieuw convenant voor de periode 2021-2030 afgesloten met de gemeenten Blaricum, Gooise Meren, Hilversum, Huizen, Laren en Wijdmeren, de drinkwaterbedrijven Vitens en PWN en het Waterschap Amstel, Gooi en Vecht (zie ook www.gwbeheergooi.nl). Grondwaterbeheer is nog lang nodig. We hebben er daarom voor gezorgd dat er voldoende geld is om het beheer nog 30 jaar te kunnen uitvoeren. Dit geld is afkomstig van convenantpartners en afkoopafspraken met partijen die verantwoordelijkheid dragen voor grondwaterverontreinigingen.

Stortplaatsen Wet milieubeheer

De herijking van de rekenrente van het vermogen in het Nazorgfonds gesloten stortplaatsen vraagt meer tijd. Verlaging heeft grote financiële gevolgen voor de exploitanten. We onderzoeken daarom niet alleen de financiële risico's, maar ook de effecten op het doelvermogen dat de exploitanten moeten opbrengen in het Nazorgfonds. We blijven participeren in een pilot om te komen tot duurzaam stortbeheer.

2.4.1.4 Externe veiligheid bewaken (gevaarlijke grondstoffen)

Toelichting

De provincie heeft in het VTH-uitvoeringsprogramma de controles bij de Brzo-bedrijven (Besluit risico's en zware ongevallen 2015), waarvoor de provincie bevoegd gezag is, onder meer gebaseerd op de Brzo-inspectieplannen. De OD NZKG voert deze taak uit. De uitkomsten van de Brzo-controles over 2020 worden gerapporteerd in het Jaarverslag Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving 2020. Dit verslag volgt voor de zomer van 2021. In 2020 heeft de provincie samen met ketenpartners gezamenlijk prioriteiten en samenwerkingsprogramma's voor toezicht en handhaving vastgelegd en uitgevoerd.

Programma Impuls Omgevingsveiligheid

De provincie heeft ter ondersteuning van de taakuitvoering van de gemeenten en ter versterking van hun eigen organisatie middelen ter beschikking gesteld aan de omgevingsdiensten en veiligheidsregio's vanuit het programma. Deze financiering loopt vanaf 2021 via de gemeenten. De provincie heeft voor 2021 ook middelen ontvangen voor het uitvoeren van de wettelijke taken voor externe veiligheid voor 2021. Deze middelen zijn beschikbaar gesteld aan de OD NZKG voor 2021, omdat deze middelen zich richten op de Brzo.

Afval

De provincie wil negatieve gevolgen voor de leefomgeving door opslag en verwerking van afval tegengaan. De OD NZKG heeft in 2020 een pilot gedaan om te kijken wat de mogelijkheden zijn om via toezicht en vergunningen te voorkomen dat afval ontstaat en te sturen op hergebruik of recycling.

Naast deze gerichte aanvullende pilot heeft de provincie via de omgevingsdiensten toezicht gehouden op de naleving van de geldende wet- en regelgeving door afvalverwerkende bedrijven in Noord-Holland, zoals aan de voorschriften in hun omgevingsvergunningen.

2.4.1.5 VTH-taken uitvoeren en coördineren

Toelichting

De VTH-taken op het gebied van water, milieu, groen, natuur, bodem en bereikbaarheid zijn door de omgevingsdiensten uitgevoerd. Dit betreft onder andere het verlenen van vergunningen en ontheffingen voor industrie, flora en fauna, (zwem)water en de controle op de naleving ervan. De omgevingsdiensten voeren soortgelijke taken uit namens gemeenten. Samen met deze gemeenten en andere zogenoemde 'ketenpartners' in Noord-Holland, zoals het Rijk, de waterschappen, de terreinbeherende organisaties, het Openbaar Ministerie en de politie, werken wij op een netwerkende wijze samen om maatschappelijke doelen in het fysieke domein te realiseren.

De omgevingsdiensten hebben de VTH-taken namens de provincie uitgevoerd op basis van de doelen, prioriteiten en kwaliteitseisen die door de provincie zijn vastgelegd. In 2020 hebben de omgevingsdiensten deze VTH-taken uitgevoerd volgens de door de provincie vastgestelde uitvoeringsprogramma's. In 2020 is extra budget ingezet voor en door de omgevingsdiensten. Dit is besteed aan de extra capaciteit voor vergunningplicht stikstof, het intensiveren van de uitvoering van de Wet natuurbescherming naar niveau 2 – faciliterend, de inventarisatie van zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) bij bedrijven in Noord-Holland, de energiebesparing bij bedrijven en de versterking ketentoezicht afvalstoffen.

De coördinatie van de VTH-taken in Noord-Holland is verdeeld tussen de beleidsvelden 'groen' (natuur) en 'grijs' (milieu). Voor 'groen' zijn met betrokken partijen zoals gemeenten, waterschappen, terreinbeherende organisaties en de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN) handavingsuitvoeringsprogramma's voor de Natura 2000-gebieden uitgevoerd.

Eind 2020 is het Programma Tata Steel 2020-2050 vastgesteld en het bijbehorende Uitvoeringsprogramma Tata Steel 2020-2022.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
VTH taken uitgevoerd conform Uitvoeringsprogramma's	Percentage	100	100	
Prioriteiten uitgevoerd conform afspraak/ uitvoeringsprogramma	Percentage	100	100	
Coördinatie uitgevoerd conform programma's	Percentage	100	100	

2.4.1.6 Gezonde leefomgeving bevorderen

Toelichting

Op 12 mei 2020 hebben GS het [programma Gezonde Leefomgeving](#) vastgesteld. De Commissie NLG heeft dit plan op 22 juni 2020 besproken. Het programma is een uitwerking van de maatschappelijke opgave voor een gezonde fysieke leefomgeving, neergelegd in de Omgevingsvisie NH2050 en het coalitieakkoord 2019-2023 'Duurzaam doorpakken!'. Het programma Gezonde Leefomgeving is gestart voor vier jaar en is een ontwikkelprogramma. Op basis van tussentijdse evaluaties en monitoring kunnen activiteiten afvallen en nieuwe worden toegevoegd.

Met het programma richt de provincie zich op de milieukwaliteiten bodem, (grond)water, lucht, omgevingsveiligheid, geluidsbelasting, geur en (ontwikkelingen in) de ondergrond. Met de instrumenten [Hollandse Luchten](#) en e-Noses is de omgevingskwaliteit gemonitord, als aanvulling op de bestaande meetnetten van onder andere het RIVM. In de IJmond wordt doorlopend onderzoek gedaan naar de gezondheidseffecten van de uitstoot van onder andere Tata Steel. In

2020 is een inventarisatie gestart naar de (potentieel) zeer zorgwekkende stoffen ZZS die bedrijven, waarvoor de provincie bevoegd gezag is, uitstoten. Alle data die de provincie met de onderzoeken en monitoring verzamelt, worden zoveel mogelijk als open data gepubliceerd. De provincie is gestart met de inventarisatie van indicatoren voor een gezonde leefomgeving, die een plek gaan krijgen in de monitor van de Omgevingsvisie.

Op 13 januari 2020 heeft de provincie het Schone Luchtakkoord (SLA) mede ondertekend. De provincie zet zich in om de advieswaarden voor 2030 van de Wereld Gezondheidsorganisatie (WHO) voor de componenten (ultra)fijnstof en stikstofdioxide te bereiken. De aanpak is gebiedsgericht. De provincie werkt samen met partners en betreft bewoners en bedrijven bij het realiseren van verbeteringen in de gezonde fysieke leefomgeving.

Via het VHT-spoor kunnen bedrijven aangespoord worden tot maatregelen bij de bron. Voor maatregelen in de omgeving ontwikkelt de provincie financiële instrumenten, waarmee derden subsidie kunnen aanvragen. In 2020 is de uitvoeringsregeling voor complexe industriële bedrijven opgesteld voor het nemen van vrijwillige bovenwettelijke maatregelen, gericht op verminderen van de uitstoot van fijnstof, stikstofdioxide, geur en geluid. Openstelling van de regeling is in het eerste kwartaal van 2021.

Met het programma Gezonde Leefomgeving zijn koppelingen gemaakt met andere opgaven van de provincie. Concrete voorbeelden zijn het verduurzamen van de mobiliteit (waaronder het elektrificeren van auto en OV-bus, stimuleren van fietsen), het creëren van toegangspoorten naar natuurgebieden en het ontwikkelen van een prettige woon- en werkomgeving in de OV-knooppunten. Met een integrale benadering kan extra milieuwinst geboekt worden, wat bijdraagt aan een gezondere leefomgeving.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 4.1		Borgen milieukwaliteit en ontwikkelen milieubeleid			
Lasten		Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil
4.1.1	Luchtkwaliteit verbeteren	901	934	1.188	-254
4.1.2	Geluidbelasting bewaken	507	135	82	53
4.1.3	Kwaliteit bodem en ondergrond verbeteren	1.159	5.141	5.198	-57
4.1.4	Externe veiligheid bewaken (gevaarlijke grondstoffen)	64	552	486	66
4.1.5	VTH-taken uitvoeren en coördineren	27.486	29.056	28.390	666
4.1.6	Gezonde leefomgeving bevorderen	0	2.097	1.799	298
Totaal lasten		30.117	37.915	37.142	773
Totaal baten		-2.750	-1.981	-2.215	234
Totaal saldo		27.367	35.934	34.927	1.007
Storting					
4.1.3	Reserve Bodemsanering	5.619	5.715	5.722	-7
4.1.6	Reserve Gezonde leefomgeving	2.700	4.561	4.561	0
Onttrekking					
4.1.3	Reserve Bodemsanering	-397	-4.605	-4.163	-442
4.1.6	Reserve Gezonde leefomgeving	0	-1.000	-794	-206
Resultaat		35.289	40.605	40.253	351

2.4.2 Bijdragen aan een circulaire economie en energieneutraal in 2050

Toelichting

Prioriteiten

- In 2020 is het beleidsprogramma energietransitie opgesteld; het Actieprogramma Klimaat waarin de koers van het coalitieakkoord wordt geborgd. Daarnaast is op het gebied van energie-infra -Bouwstenen adaptieve uitvoeringsstrategie energie-infrastructuur 2020-2024 opgesteld, een gezamenlijke routekaart naar het toekomstige energiesysteem. Ook beschikt de provincie inmiddels over een waterstofstrategie met als doel de ontwikkeling van de waterstofmarkt in de provincie Noord-Holland te ondersteunen.
- In 2020 is de nieuwe Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025 opgesteld en door GS in concept vastgesteld. De ambities uit het coalitieakkoord 'Duurzaam Doorpakken!' op het gebied van circulair bouwen en voedselverspilling zijn hierin verwerkt. De Actieagenda is definitief vastgesteld in februari 2021. Binnen de beperkingen van de corona- maatregelen en effecten is de Actieagenda 2017-2020 ook in 2020 uitgevoerd.

2.4.2.1 Bijdragen aan energietransitie

Toelichting

In het coalitieakkoord is € 57 miljoen gereserveerd voor klimaat en energie. De concrete besteding van dit budget is uitgewerkt in het Actieprogramma Klimaat. In paragraaf 4.2 wordt dit verder verdiept voor waterstof, de warmtetransitie, de Regionale Energiestrategie (RES) voor Noord-Holland Noord en Noord-Holland Zuid en energie-infrastructuur.

Regionale Energiestrategie (RES)

Om de energietransitie vorm te geven heeft de provincie het afgelopen jaar samen met gemeenten, waterschappen en onze partners, stakeholders en inwoners mogelijke zoekgebieden voor het opwekken van hernieuwbare energie (wind en zon) en de (bovenregionale) warmtebronnen inzichtelijk gemaakt in een concept Regionale Energiestrategie voor Noord-Holland Noord en een Energiestrategie voor Noord-Holland Zuid. De resultaten van de reacties daarop, aanvullende onderzoeken, gesprekken en verschillende bijeenkomsten worden verwerkt in de RES'en 1.0 en krijgen een plek in het provinciale beleid en de provinciale Omgevingsverordening. Onderdeel van de RES'en is de Regionale Structuur Warmte (RSW), waarbinnen samen met de gemeenten, waterschappen en partners wordt gekeken hoe (bovenregionale) warmtebronnen het beste kunnen worden aangesloten op de warmtevragers, zoals woningen en bedrijventerreinen. De provincie heeft een coördinerende en ondersteunende rol op zich genomen voor zowel de RSW, de kaarten van de zoekgebieden, data en monitoring en kennisdelen.

Warmtetransitie

Voor het onderdeel warmtetransitie is ingezet op het versnellen van het onderzoek voor mogelijkheden voor geothermie binnen de MRA. Dat gebeurt door een coördinerende rol voor het stimuleren en organiseren van kennisdeling en vergroten van draagvlak. Inmiddels ligt er de Samenwerkingsovereenkomst 'Gezamenlijke uitgangspunten Aardwarmteontwikkeling MRA', ondertekend door publieke en private partijen.

De provincie ondersteunt de gemeenten via het Servicepunt duurzame energie. De dienstverlening van het Servicepunt is voor 2021- 2025 opnieuw aanbesteed, om te voorzien in kennis en middelen ter ondersteuning en versnelling van de warmtetransitie. Daarnaast zijn er 6 subsidies verleend binnen de uitvoeringsregeling subsidie warmtetransitie gebouwde omgeving

op wijkniveau. Deze subsidie biedt gemeenten ondersteuning voor het verder uitwerken van plannen om wijken van het gas af te krijgen. Er is een bijdrage verleend door de provincie om te kunnen deelnemen aan de nationale innovatieprogramma's WarmingUP en Window. En er is een subsidie verleend aan de vereniging Energie-initiatieven Noord Holland.

Energie Infrastructuur

Voor de energie-infrastructuur is een tool in ontwikkeling in samenwerking met TNO. Het doel is een instrument te ontwikkelen waarmee de provincie de effecten van de energietransitie op het energiesysteem en de (milieu)ruimte kan visualiseren.

Waterstof

Waterstof biedt veel kansen in Noord-Holland, zie daarvoor de waterstofstrategie. De strategie heeft als doel het verder verkennen van de mogelijkheden voor ontwikkeling van de waterstofmarkt in Noord-Holland. Dat doet de provincie door te investeren in verschillende onderzoeken en het verstrekken van subsidies onder andere voor onderzoek naar de maakindustrie van elektrolyzers in Noord-Holland, een haalbaarheidsstudie voor waterstof in de gebouwde omgeving vanuit de bestaande subsidieregeling voor het gasloos maken van wijken. Daarnaast is er geld gegaan naar De Regio Deal Maritiem Cluster Kop van Noord-Holland, programmalijs Waterstof. Deze deal richt zich op het versterken van kennis en talent, maritieme innovatie en het benutten van de kansen van de waterstofeconomie.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Luchtverontreiniging: CO2 emissie in ton (BBV indicator)	Aantal		17.893.700	Betreft de totaal bekende CO2 uitstoot (Aardgas, elektriciteit, stadswarmte, voertuigbrandstoffen) in 2019 in de provincie Noord-Holland. Bron: De Klimaatmonitor Rijkswaterstaat
Ergieneutraliteit: productie van energie in petajoule (BBV indicator)	Aantal		17,149	Betreft de totale productie van hernieuwbare energie in petajoula in 2018 (2019 ten tijde van opstellen nog niet beschikbaar). Bron: Klimaatmonitor Rijkswaterstaat

2.4.2.2 Bijdragen aan transitie naar circulaire economie

Toelichting

In 2020 is naast het opstellen van de nieuwe actieagenda voor 2021-2025, de lopende actieagenda 2017-2020 uitgevoerd. Daarvoor zijn dit jaar onder meer de MKB innovatie-instrumenten voor circulaire innovaties opnieuw ingezet. Ook zijn in samenwerking met Impact Hub (online) evenementen georganiseerd om circulaire ondernemers in Noord-Holland met elkaar in verbinding te brengen. In 2020 zijn voor ondernemers ook weer de meerdaagse CIRCO Business Design Tracks trainingen georganiseerd onder andere voor de agrosector. Deelnemers waren grotere bedrijven binnen de agrosector en bedrijven die al verder zijn op het gebied van duurzaamheid en circulariteit.

Via het project Circulaire Restaurants is het verminderen en tegengaan van voedselverspilling gestimuleerd. Om circulair bouwen te stimuleren is het handboek circulair renoveren voor woningbouwcorporaties opgesteld dat in 2021 wordt afgerond. Ook is actief ingezet op het opnemen van circulair bouwen in de regionale Woonakkoorden met ondersteuning van de stichting C-Creators. De provincie Noord-Holland is ketenpartner van C-Creators.

Om circulair ontwerpen en denken te stimuleren via het onderwijs is een challenge georganiseerd met de Hogeschool Inholland en NS en een challenge met een mbo-instelling gestart. Voor een concrete en succesvolle casus van hergebruik van lokaal hout is begin 2020 de Circular Award Public van het ministerie van I&W ontvangen. Vanuit het thema biomassa is het langjarige project voor een zeewierlaboratorium afgerond en de kennis gedeeld met initiatiefnemers vanuit GO!-NH. Met de Omgevingsdienst NZKG is een pilot is gedraaid om kansen en knelpunten te signaleren bij toezicht en vergunningverlening.

Om bewustwording van de noodzaak van een circulaire economie te stimuleren is de nieuwe Uitvoeringsregeling Kleinschalige activiteiten Circulaire Economie Noord-Holland 2020 in werking getreden. Het beschikbare subsidieplafond in 2020 is volledig besteed. Tot slot is gewerkt aan het nieuwe inkoopbeleid waarin circulair inkopen is uitgewerkt en zijn na een provinciale challenge circulaire relatiegeschenken ingekocht.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Aantal bedrijven deelgenomen aan onze stimuleringsprogramma's	Aantal	60	32	Dit zijn bedrijven die meededen met CIRCO Tracks (18 in 2020) en GO NH! (13 in 2020). Door de coronacrisis konden de bijeenkomsten niet live plaatsvinden en hadden veel ondernemers andere prioriteiten. Om die reden zijn voorgenomen tracks doorgeschoven naar 2021.
Icoonketens in de vorm van Living labs	Aantal	2	0	In 2020 bleken er geen projecten bekend te zijn die kwalitatief voldoende waren om in aanmerking te komen als iconketenproject.

2.4.2.3 Verduurzaming bestaande woningvoorraad stimuleren

Toelichting

Met het programma Verduurzaming bestaande woningvoorraad Noord-Holland stimuleert de provincie particuliere woningeigenaren en corporaties hun woningen te verduurzamen. Binnen dit programma worden tevens diverse alternatieve financieringsvormen voor woningverduurzaming getest. Het programma is vastgesteld in 2018, heeft een looptijd van 3,5 jaar en voor de uitvoering hebben PS ruim € 10 miljoen beschikbaar gesteld, waarvan het grootste gedeelte in 2019 is uitgegeven.

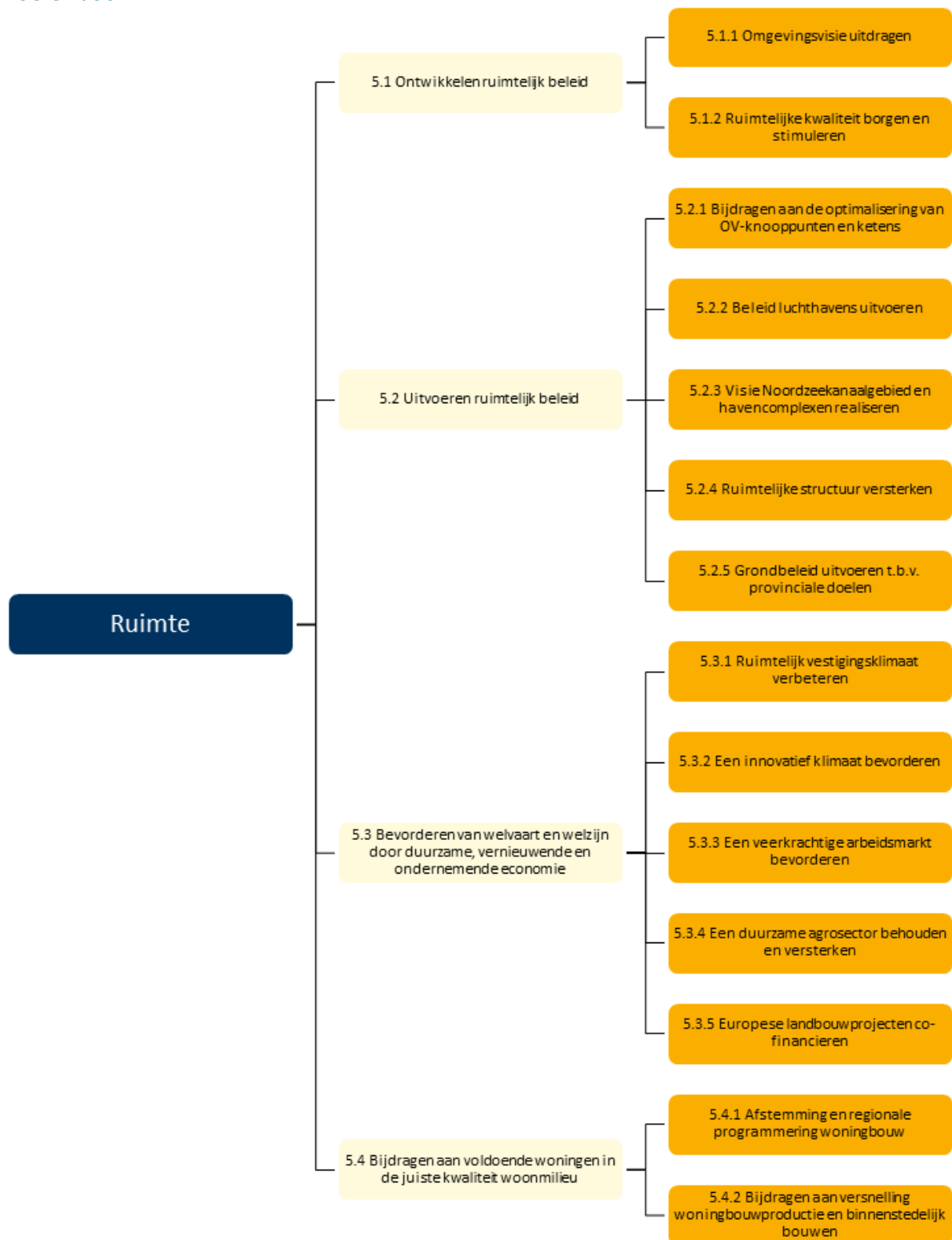
In 2020 heeft de provincie subsidie verleend voor het ondersteunen van duurzaamheidsinitiatieven van burgercollectieven. Daarnaast heeft de provincie financieel bijgedragen aan de ontwikkeling van software voor woningverduurzamingsadviezen aan woningeigenaren door de Noord-Hollandse energieloketten. Dit project is afgerond en de software wordt inmiddels gebruikt door de energieloketten. Daarnaast heeft de provincie eind 2020 een subsidieregeling voor woningbouwcorporaties opgezet. Het doel van deze regeling is om woningbouwcorporaties te stimuleren samen te werken aan innovatieve concepten voor woningverduurzaming zodat dit leidt tot lagere verduurzamingskosten. Tot slot heeft de provincie financieel bijgedragen aan het project Gebiedsgerichte vastgoedscan Gooi en Vechtstreek. Hierbij is het vastgoed van diverse woningbouwcorporaties in de Gooi en Vechtstreek in beeld gebracht, zodat bepaald kon worden welk vastgoed gezamenlijk zou kunnen worden verduurzaamd, zodat op kosten zou kunnen worden bespaard.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 4.2		Bijdragen aan een circulaire economie en energieneutraal in 2050		
Lasten	Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil
4.2.1 Bijdragen aan energietransitie	3.106	8.546	8.072	474
4.2.2 Bijdragen aan transitie naar circulaire economie	1.262	1.006	818	188
4.2.3 Verduurzaming bestaande woningvoorraad stimuleren	1.151	667	825	-158
Totaal lasten	5.519	10.219	9.714	505
Totaal baten		-930	-739	-191
Totaal saldo	5.519	9.289	8.975	314
Storting				
4.2.1 Reserve Energietransitie	6.150	9.877	9.652	225
4.2.2 Reserve Circulaire Economie	100	100	100	0
4.2.3 Reserve Verduurzaming bestaande Woningvoorraad	0	100	100	0
Onttrekking				
4.2.1 Reserve Energietransitie	-1.000	-5.895	-5.518	-377
4.2.2 Reserve Circulaire Economie	-652	-473	-330	-143
4.2.3 Reserve Verduurzaming bestaande Woningvoorraad	-1.000	-650	-650	0
Resultaat	9.117	12.348	12.329	19

2.5 Programma 5. Ruimte

Doelenboom

Maatschappelijk doel

De provincie zorgt samen met andere overheden voor een goede ruimtelijke inrichting van de leefomgeving. Duurzaam ruimtegebruik, ruimtelijke kwaliteit en klimaatbestendigheid zijn

daarvoor de leidende principes. De provincie streeft een aantrekkelijke leefomgeving na, waar de inwoners van Noord-Holland op een zo prettig mogelijke manier kunnen wonen, werken en recreëren. Diverse functies vragen om ruimte in Noord-Holland. De provincie bekijkt deze zaken in samenhang, maakt ruimtelijk-economisch beleid en coördineert bij vraagstukken die de gemeentegrenzen overstijgen.

In de Omgevingsvisie NH2050 is de langetermijnvisie voor de fysieke leefomgeving van Provinciale Staten van Noord-Holland verwoord. De Omgevingsvisie is integraal van opzet en vervangt alle strategische visies die de provincie tot aan de vaststelling van de Omgevingsvisie had. Het vormt daarmee ons strategische langetermijnbeleid. Vanuit onze integrale Omgevingsvisie worden in de komende vier jaar vele acties en instrumenten ingezet om onze langetermijnambities waar te maken. De hoofdambitie van de Omgevingsvisie NH2050 is zorgen voor balans tussen economische groei en leefbaarheid in Noord-Holland. Zo kunnen we voor toekomstige generaties het welvaarts- en welzijnsniveau in Noord-Holland op een hoog niveau houden.

De ambities van het coalitieakkoord en de Omgevingsvisie NH2050 zijn in 2020 vertaald in de Omgevingsverordening. In de Omgevingsverordening NH2020 zijn regels samengevoegd op het gebied van natuur, milieu, mobiliteit, erfgoed, ruimte en water. De Omgevingsverordening NH2020 geldt vanaf 17 november 2020.

Wettelijk beleidskader

- [Woningwet/Huisvestingswet](#)
- [Wet ruimtelijke ordening](#) (incl. [Besluit algemene regels ruimtelijke ordening](#) (Barro) en [Besluit ruimtelijke ordening](#))
- [Wet algemene bepalingen omgevingsrecht](#)
- [Luchthavenindelingsbesluit \(LIB\) Schiphol](#)
- [Omgevingswet](#) (in ontwikkeling)
- [Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte](#)
- [Structuurvisie Mainport Amsterdam Schiphol Haarlemmermeer](#)
- [Luchthavenindelingsbesluit \(LIB\) Schiphol](#)
- [Wet luchtvaart](#)
- [Luchthavenverkeersbesluit \(LVB\) Schiphol](#)
- [Wet regelgeving burgerluchtvaart en militaire luchthavens \(RBML\)](#)

Provinciaal beleidskader

- [Provinciale Ruimtelijke Verordening \(PRV\)](#)
- [Provinciale Woonvisie 'Goed wonen in Noord-Holland'](#)
- [Programma OV-knooppunten \('Maak Plaats!'\)](#)
- [Uitvoeringsprogramma Binnenstedelijk Bouwen en Versnellen Woningbouw](#)
- [Provinciale Omgevingsvisie NH2050](#)
- [Strategisch Beleidskader Economie](#)
- [Uitvoeringsagenda Economie 2016-2019](#)
- [Uitvoeringsagenda Arbeidsmarkt](#)
- [Visie Noordzeekanaalgebied 2040](#)
- [5e Nota Grondbeleid](#)
- [Omgevingsverordening Noord-Holland 2020](#)

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 5				Ruimte
	Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil
Lasten	46.138	49.565	44.319	5.246
Baten	-9.317	-9.827	-12.970	3.143
Saldo van baten en lasten	36.821	39.738	31.349	8.389
Storting reserves	16.348	24.967	24.966	0
Onttrekking reserves	-14.710	-23.326	-16.003	-7.323
Resultaat	38.459	41.379	40.312	1.066

Verbonden partijen

OD	Verbonden partij	Publiek doel
5.1.2	Schadeschap Luchthaven Schiphol	Bevordering afwikkeling schadevergoedingen uitbreiding Schiphol.
5.1.2	Stichting bevordering kwaliteit leefomgeving Schipholregio	Verbeteren leefkwaliteit Schipholregio.
5.2.3	Stichting Projectbureau Masterplan Noordzeekanaalgebied	Versterken van de internationale concurrentiepositie van het gebied.
5.3.1	Stichting Administratiekantoor aandelen Zeehaven IJmuiden N.V.	Ontwikkeling haven en economie.
5.3.1	Stichting Voorbereiding Pallas-reactor	Voorbereiding bouw hoge-flux reactor.
5.3.2	Schadeschap Luchthaven Schiphol	Bevordering afwikkeling schadevergoedingen uitbreiding Schiphol.

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

2.5.1 Ontwikkelen ruimtelijk beleid

Toelichting

Prioriteiten:

- De eerste integrale Omgevingsverordening (de Omgevingsverordening NH2020) is door Provinciale Staten vastgesteld. Daarnaast zijn voorbereidingen getroffen voor de Omgevingsverordening die gelijktijdig met de Omgevingswet in werking treedt (de Omgevingsverordening NH2021).
- De Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling (ARO) is vernieuwd.

2.5.1.1 Omgevingsvisie uitdragen

Toelichting

De vertaling van de Omgevingsvisie in ons juridisch instrumentarium vindt plaats door middel van de eerste integrale Omgevingsverordening. De Omgevingsverordening NH2020 is in de eerste helft van 2020 vastgesteld en is tevens een belangrijke stap richting implementatie van de Omgevingswet. In 2020 is ook al gewerkt aan de Omgevingsverordening NH2022, die in het najaar van 2021 zal worden vastgesteld, dus voordat dat de Omgevingswet in werking treedt.

De implementatie van (het gedachtegoed van) de Omgevingswet brengt met zich mee dat wij samen met partijen in onze ruimtelijke omgeving een instrumentarium opbouwen. Hiertoe zijn in

2020 regionale werkgroepen opgericht waarin afspraken worden gemaakt met betrekking tot de inbreng van bestuursorganen op elkaars omgevingsbesluiten. Het Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO) wordt ontwikkeld in opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK); via de provincie is in 2020 en wordt in 2021 ervaring opgedaan met de producten uit het digitale stelsel. In 2020 zijn we technisch aangesloten op het onderdeel LVBB van het DSO. We zijn afhankelijk van de gereedkoming van het DSO-LV of publicatie van de Omgevingsverordening in 2021 daadwerkelijk mogelijk is.

Verder zijn in 2020 de benodigde voorbereidingen getroffen om in 2021 twee andere technische digikoppelingen met het DSO te maken. Deze koppelingen zijn nodig om met het Omgevingsloket te kunnen werken.

2.5.1.2 Ruimtelijke kwaliteit borgen en stimuleren

Toelichting

De Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling (ARO) adviseert over de ruimtelijke kwaliteit van – veelal lokale – plannen die grote impact hebben op het landschap. De ARO is in 2020 vernieuwd en heeft een nieuw reglement gekregen. De samenstelling van de ARO is aangepast: nieuw ingebracht kennisvelden zijn circulaire landbouw en klimaatadaptatie. In 2020 is de ARO 7 keer bijeen geweest en heeft 15 adviezen gegeven. De Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit (PARK) is een onafhankelijk expert op het gebied van ruimtelijke ordening die GS adviseert bij veranderingen en ontwikkelingen op regionaal niveau. Door zijn onafhankelijke positie heeft de PARK een belangrijke rol binnen het debat over de inrichting van de fysieke ruimte in Noord-Holland. De PARK heeft in 2020 11 adviezen uitgebracht.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 5.1		Ontwikkelen ruimtelijk beleid		
Lasten	Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil
5.1.1 Omgevingsvisie uitdragen	1.693	2.825	2.454	371
5.1.2 Ruimtelijke kwaliteit borgen en stimuleren	455	1.494	1.386	108
Totaal lasten	2.148	4.319	3.840	479
Totaal baten				
Totaal saldo	2.148	4.319	3.840	479
Storting				
	0	0	0	0
Onttrekking				
	0	0	0	0
Resultaat	2.148	4.319	3.840	479

2.5.2 Uitvoeren ruimtelijk beleid

Toelichting

Prioriteiten:

- De ontwikkeling van de bestemming van de Averijhaven tot Energiehaven is opgepakt en heeft geleid tot een convenant.
- De ruimtelijke inpassing van energietransitie in het Noordzeekanaalgebied is opgenomen in het proces om een Cluster Energie Strategie op te stellen.

2.5.2.1 Bijdragen aan de optimalisering van OV-knooppunten en ketens

Toelichting

Op 14 september 2020 is door Provinciale Staten het Bestedingsplan OV-fonds vastgesteld. Hierin staat beschreven op welke manier het OV-fonds, dat is opgenomen in het coalitieakkoord 2019-2023, wordt ingezet.

Ketenmobiliteit

- Regionaal OV Toekomstbeeld 2040: In 2020 is gewerkt aan een breed gedragen plan van aanpak en onderzoeksagenda vervolg Regionaal OV Toekomstbeeld 2040 (ROVT). Voor het onderzoek HOV-corridor Haarlem-Schiphol/Amsterdam is een plan van aanpak opgesteld.
- Voor Haarlem en omstreken zijn in 2020 studies uitgevoerd ten behoeve van een verbetering van het OV-product.

Programma OV-knooppunten

Met het programma OV-knooppunten draagt de provincie Noord-Holland vanuit verschillende rollen bij aan de ontwikkeling van knooppunten.

In 2020 zijn onder andere de volgende onderzoeken uitgevoerd en instrumenten ontwikkeld of geactualiseerd: actualisatie [Kennisportaal OV-knooppunten](#), het [parkeeronderzoek Noord-Holland](#), de [Monitor OV-knooppunten 2018/2019](#), de [Planviewer](#), afronding Innovatieprogramma Mobiele Stad ([Eindrapport IMS](#)), het [Handboek Buitenpoorten](#). Daarnaast is gestart met het onderzoek naar invloedsgebieden van verschillende typen knooppunten, met de verkenning van mobiliteitshubs (pilot Alkmaar, in samenwerking met smart mobility) en het experiment knooppuntontwikkeling voor de doelgroep ouderen in combinatie met Smart City-maatregelen (pilot Purmerend).

Vanuit haar coördinerende en verbindende rol werkt de provincie Noord-Holland samen met partijen aan (de actualisatie van) regionale strategieën en actieprogramma's voor de Hoornse Lijn, de Zaancorridor, de Gooicorridor en de Kennemerlijn. Deze vormen de basis voor de Regionale Ontwikkelagenda die samen met NS wordt opgesteld. Verder heeft de provincie gezorgd voor het verbinden van OV-knooppunten aan verschillende beleidstrajecten, zoals de MIRT Corridor Amsterdam Hoorn (CAH), Samen Bouwen aan Bereikbaarheid (SBaB), Bereikbare Steden, Verstedelijkingsstrategie, OV-Toekomstbeeld (Nationaal en Regionaal) en de MRA Agenda.

Vanuit haar stimulerende rol heeft de provincie Noord-Holland bijgedragen aan concrete knooppuntontwikkelingen. Zij heeft in 2020 gemeenten en partners ondersteund met kennis en een breed scala aan procesinstrumenten op 28 knooppunten (al dan niet gekoppeld aan corridorsamenwerkingen). Ten slotte stimuleert de provincie knooppuntontwikkeling met cofinanciering van projecten die een goede bijdrage leveren aan de doelstellingen van het

programma. De verwachting was dat de provincie Noord-Holland bij 6 (van de eerder genoemde 28) knooppunten een vraag om cofinanciering zou krijgen. Dit zijn uiteindelijk 2 vragen geworden (reservering van een bijdrage voor de Poort van Hoorn en een subsidie voor Zaandam Kogerveld). Over beide is positief besloten. Bij 3 van de overige verwachte vragen bleek meer tijd nodig te zijn: in verband met benodigde vervolgonderzoeken, voor het organiseren van de cofinanciering, of in verband met eigendomskwesties. Het betreft veelal langjarige, complexe gebiedsontwikkelingen met meerdere samenwerkingspartners.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Coördineren van (delen van) corridors	Aantal	5	5	
Stimuleren knooppunten door de inzet van kennis en proces-instrumenten	Aantal	25	28	

2.5.2.2 Beleid luchthavens uitvoeren

Toelichting

Lobby

Vanuit onze rol als voorzitter van de BRS (samenwerking van 4 provincies en 56 gemeenten in de Schipholregio) is er steeds input geleverd op de diverse trajecten in het luchtvaartdossier. Naast de lusten wordt nadrukkelijk ook gevraagd om de lasten, in de vorm van geluidshinder, CO₂-emissies, fijnstof en veiligheidsrisico's mee te wegen in de besluitvorming. Onze kritische houding begint zijn vruchten af te werpen, we worden steeds beter betrokken.

Governance Schiphol

De ORS is geëvalueerd door Pieter van Geel, vanuit de BRS hebben we daar input op geleverd die in het advies van Van Geel is overgenomen.

Wonen/vliegen

De samenhang tussen luchtvaart en ruimtelijke ordening komt steeds beter op de agenda. Dit resulteert in gesprekken met het ministerie over de regels in het Luchthavenindelingsbesluit (LIB). Door als IPO, VNG, BRS, MRA en marktpartijen samen op te trekken is bedongen dat er eerst een impactanalyse wordt gehouden voordat het Rijk tot aanpassing van de cumulatieregels geluid overgaat.

Regionale luchtvaart

Het luchthavenbesluit voor Westpoort is vastgesteld. Het luchthavenbesluit voor de drop off functie van de traumahelikopter op de VU is uitgesteld totdat het Rijk de wet heeft aangepast. In de wet zat een weeffout, deze wordt hersteld. Die aanpassing is nu in procedure.

2.5.2.3 Visie Noordzeekanaalgebied en havencomplexen realiseren

Toelichting

Noordzeekanaalgebied Secretariaat Bestuursplatform

Informatie over het Bestuursplatform en de uitvoering van de 28 projecten in het programma NZKG zijn te vinden op de website <https://www.noordzeekanaalgebied.nl>. In 2020 heeft het NZKG een beroep gedaan op de status van Nationale Omgevingsvisie (NOVI)- gebied. Dit betekent dat Rijk en regio gezamenlijk een integrale uitwerking voor het gebied gaan maken.

Voor de opgaven van de energietransitie van de industrie in het Noordzeekanaalgebied is een regioplan gemaakt met daarin de plannen voor 35 projecten. Vervolgens is gestart met het

opstellen van een Cluster Energie Strategie waarin de energietransitieplannen van de bedrijven worden vertaald in de benodigde energie-infrastructuur.

Ontwikkeling Maritiem Cluster Kop van Noord-Holland/Den Helder

In 2020 is in opdracht van de gemeente Den Helder, de provincie Noord-Holland en de Koninklijke Marine een ruimtelijk strategische verkenning uitgevoerd naar de Ontwikkeling van het Maritiem Cluster. Zie ook: <https://www.denhelder.nl/actueel/project/ontwikkeling-maritiem-cluster>. Ook hebben de gemeente Den Helder, de provincie Noord-Holland en de gemeenten van de Kop van Noord-Holland in 2020 een Regiodeal afgesloten met het Ministerie van LNV en andere departementen ter verbetering en versterking van de brede maatschappelijke welvaart.

SHIP

In 2020 is het SHIP voor een deel gesloten en heel beperkt open geweest door de coronacrisis. Tijdens deze periode is de tentoonstelling aangepast met een game en informatie over verzilting van het Noordzeekanaal.

Energiehaven IJmond

In 2020 is er een convenant Energiehaven gesloten tussen het Rijk, Havenbedrijf Amsterdam, Zeehaven IJmuiden, de gemeente Velsen, TATA en de provincie. Doel van de energiehaven is het faciliteren van de offshore wind cluster in het NZKG.

In 2020 is de nieuwe uitvoeringsregeling 'Duurzame Zeehavens' vastgesteld, dat nog meer inspeelt op ambities van het collegeprogramma op het gebied van energietransitie, circulaire economie en het benutten van de fysieke en milieuruimte.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Secretariaat bestuursplatform	Aantal	4	4	
Bezoekers SHIP/ voorlichting techniek onderwijs	Aantal	30.000	1.825	In 2020 is het SHIP voor een deel gesloten en heel beperkt open geweest door de coronacrisis. Hierdoor zijn er minder bezoekers geweest dan verwacht werd.
Ontwikkeling havencomplexen	Aantal	-	0	

2.5.2.4 Ruimtelijke structuur versterken

Toelichting

Ten aanzien van ruimtelijke ordening is in 2020 uitvoering gegeven aan het volgende:

- De provincie waarborgt onze provinciale doelstellingen door in een zo vroeg mogelijk stadium in gesprek te gaan met gemeenten en regio's over hun ruimtelijke plannen en lokale, regionale en bovenregionale visies. Deze gesprekken zijn op ambtelijk niveau met alle gemeenten en regio's gevoerd en in sommige gevallen heeft bestuurlijk overleg plaatsgevonden. De provincie heeft enkele zienswijzen ingediend. Er is geen reactieve aanwijzing gegeven of beroep ingesteld.
- In 2020 zijn financiële bijdragen geleverd aan studies Guisweg, Haarlemmermeer Oostflank en 'Building with Nature' in het waddengebied. Er zijn samenwerkingsovereenkomsten opgesteld voor de regio's Gooi en Vechtstreek en Kennemerland. Deze worden in 2021 in besluitvorming gebracht. Tevens is gewerkt aan het opstellen van een Provinciaal Inpassing Plan voor de aanlanding van windenergie bij Beverwijk (PIP Beverwijk-Oterleek). De provincie heeft bijgedragen aan de interprovinciale

samenwerking in het IJsselmeergebied. In dit verband is tevens een bijdrage geleverd aan de Verkenning Recreatie en Toerisme IJsselmeergebied.

In 2020 is voor het programma Bloemendalerpolder een financiële bijdrage geleverd voor de ontwikkeling van de faunapassage. De bijdrage voor het resterende deel is vertraagd doordat de gemeente Gooise Meren de subsidieaanvraag te laat heeft ingediend.

2.5.2.5 Grondbeleid uitvoeren t.b.v. provinciale doelen

Toelichting

Voor diverse beleidsdoelen - met name [Bereikbaarheid: verbeteren en aanleggen infrastructuur](#) en [Groen: beschermen en ontwikkelen van een hoogwaardige toegankelijke groenstructuur](#) - koopt, ruilt en verkoopt de provincie grond en vastgoed. Indien noodzakelijk wordt het onteigeningsinstrument toegepast. Ook zorgt de provincie voor het efficiënt beheren, verhuren en verpachten van gronden in eigendom van de provincie. Een beschrijving van de ontwikkelingen binnen de projecten, de financiële mutaties en de boekwaarden van de gronden per 31-12-2020 staat in de [paragraaf Grondbeleid](#).

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Uitvoering pachtprogramma (klanttevredenheid pachters)	Cijfer 1-10	7	pm	Onderzoek vindt in maart 2021 plaats over het jaar 2020. Over resultaat wordt PS separaat geïnformeerd.
Verkoop t.b.v. Groen (Verkopen B.B.L.& Paso, behaalde opbrengst)	Bedrag	4 mln	2 mln	Met versnellingsambitie NNN-realisatie is gekozen voor terughoudendheid om gronden te verkopen, aangezien die eventueel als ruilgrond ingezet kunnen worden voor de NNN-realisatie.
Aankoop NNN	Hectare	400	74	Het betreft hier enkel NNN-gronden die zijn verworven. De totale NNN-realisatie wordt verantwoord onder Operationeel Doel 6.1.1. De begrote beleidsindicator was niet reëel, gebaseerd op de oorspronkelijke ambitie in het Coalitieakkoord 2019-2023 van 750 ha/jaar. Deze ambitie is bijgesteld met de Realisatiestrategie NNN. De verwervingsopgave loopt daarmee in de pas.
Ontpachting NNN	Hectare	75	0	In 2020 hebben zich geen mogelijkheden tot ontpachting voorgedaan. Ook deze prestatie-indicator moet bijgesteld op basis van de Realisatiestrategie NNN
MJOP-uitvoering (gerealiseerd onderhoud panden)	Aantal	12	4	In 2020 zijn 4 panden gerealiseerd en 7 anderen aanbesteed. Door Corona is vertraging opgetreden door terughoudendheid in fysiek opereren (zoals inspecties, onderzoeken enz.)

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 5.2		Uitvoeren ruimtelijk beleid		
Lasten	Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil
5.2.1 Bijdragen aan de optimalisering van OV-knooppunten en ketens	5.716	3.661	3.578	83
5.2.2 Beleid luchthavens uitvoeren	731	497	513	-16
5.2.3 Visie Noordzeekanaalgebied en havencomplexen realiseren	658	1.378	1.399	-21
5.2.4 Ruimtelijke structuur versterken	6.191	3.321	3.129	192
5.2.5 Grondbeleid uitvoeren t.b.v. provinciale doelen	7.308	4.636	3.386	1.250
Totaal lasten	20.604	13.493	12.006	1.487
Totaal baten	-9.124	-9.634	-8.598	-1.036
Totaal saldo	11.480	3.859	3.407	452
Storting				
5.2.1 Reserve OV-Knooppunten	8.398	8.398	8.398	0
5.2.3 Reserve Ontwikkeling Havencomplexen	250	250	250	0
5.2.3 Reserve Kapitaallasten Investerings Havencomplexen	0	0	0	0
5.2.3 Reserve Investeringsimpuls Duurzame Zeehavens	0	0	0	0
5.2.4 Reserve Ruimtelijke Ontwikkeling	0	0	0	0
5.2.5 Reserve waardevermindering grondaankopen Groen	0	5.455	5.455	0
Onttrekking				
5.2.1 Reserve OV-Knooppunten	-5.000	-3.110	-3.039	-71
5.2.3 Reserve Ontwikkeling Havencomplexen	0	-1.300	-1.019	-281
5.2.3 Reserve Kapitaallasten Investerings Havencomplexen	-140	-140	-140	0
5.2.3 Reserve Investeringsimpuls Duurzame Zeehavens	0	0	0	0
5.2.4 Reserve Ruimtelijke Ontwikkeling	-2.500	-2.157	-2.157	0
5.2.5 Reserve waardevermindering grondaankopen Groen	0	0	0	0
Resultaat	12.488	11.255	11.155	100

2.5.3 Bevorderen van welvaart en welzijn door duurzame, vernieuwende en ondernemende economie

Toelichting

Prioriteiten

Binnen het brede begrip van 'vestigingsklimaat' is gekozen voor een focus op de volgende vestigingsplaatsfactoren:

- Een aantrekkelijk en duurzaam ruimtelijk vestigingsklimaat
- Een sterk innovatief klimaat
- Een veerkrachtige arbeidsmarkt

- Een sterke en duurzame agrosector

De resultaten worden bij de operationele doelen toegelicht.

Omgevingsfactoren

- De coronamaatregelen hebben grote invloed gehad op economie, vestigingsklimaat en arbeidsmarkt.

2.5.3.1 Ruimtelijk vestigingsklimaat verbeteren

Toelichting

In 2020 heeft de provincie in samenwerking met de regio's in Noord-Holland Noord de behoefte- en afstemming voor werklocaties geactualiseerd. In Noord-Holland Zuid is de provincie mede-opsteller geweest van de Metropoolregio Amsterdam (MRA)-brede datacenterstrategie om afspraken te maken over de programmering van datacenters. De grote behoefte van de markt voor de vestiging van nieuwe datacenters knelt vooral met de energie-infrastructuur, zodat regionale afspraken hierover belangrijk zijn. Ook de gemeente Hollands Kroon is bij deze datacenterstrategie aangesloten.

In 2020 is de HIRB-regeling (Herstructurering en Intelligent Ruimtegebruik Bedrijventerreinen) aangepast in een '[HIRB+-regeling](#)'. De HIRB+-regeling bestaat uit verschillende onderdelen en omvat ook meer dan alleen bedrijventerreinen. Voor de fysieke herstructurering van bedrijven- en haverterreinen zijn subsidies verstrekt (6 projecten). Daarmee wordt herstructurering van 76 ha bereikt.

De provincie heeft in het kader van het economisch herstel een duurzaamheidsfonds vanwege corona (uitvoering van motie 42) en enkele nieuwe onderdelen toegevoegd aan de HIRB, specifiek gericht op investeringen voor duurzaamheidsmaatregelen op bedrijventerreinen, op 5 pilotprojecten voor verduurzaming en op het uitbreiden van de opdracht voor het aanjagen van de herstructurering.

In 2020 is samen met de provincies Utrecht en Zuid-Holland opnieuw een Randstad koopstromenonderzoek uitgezet en is samen met de gemeenten een onderzoek gestart naar de toekomstbestendigheid van winkelgebieden.

In 2020 heeft de provincie de MRA alsook de Noord-Holland Noord-regio's ondersteund voor het maken van regionale visies c.q. strategieën voor verblijfsrecreatie en zijn er in Noord-Holland Noord vitaliteitsscans uitgevoerd. Vanuit het Investeringskader Waddengebied wordt ingezet op het benutten van de unieke kwaliteit van de Waddenzee als werelderfgoed. Vanuit dit programma is in 2020 een marketingstrategie ontwikkeld om dit gebied nationaal en internationaal op de kaart te zetten.

In de Schipholregio is de provincie mede-aandeelhouder van Schiphol Area Development Company (SADC). In 2020 heeft SADC zich onder meer beziggehouden met het opstellen van een marktvisie voor de corridor Amsterdam-Schiphol-Hoofddorp. Daarnaast heeft de provincie met gemeente Haarlemmermeer en SADC gewerkt aan het wegnemen van een groot knelpunt in de energie-infrastructuur (verkoop provinciale gronden) voor vestiging van een nieuw onderstation. In 2020 heeft de provincie samen met Amsterdam Trade en Innovate het project de Globaliser opgestart waarin 8 scale-ups uit de MRA worden ondersteund bij hun strategie voor het betreden van de internationale markt. In november 2020 heeft de provincie de Leidraad voor internationale

zaken vastgesteld.

De provincie heeft al eerder aan twee kansrijke initiatieven een garantstelling toegekend voor de lening die nodig is om het glasvezelnetwerk aan te leggen. Er loopt nog een bezwaar bij de Raad van State tegen een garantstelling. De restopgave (1/3 van het witte buitengebied) is ingedeeld in 8 logische clusters. In twee ervan is een pilot gestart om gemeente en bewoners goed voorbereid contact met de markt te laten leggen.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroet	Gerealiseerd	Toelichting
Herstructurering van 300 ha verouderd bedrijventerrein	Hectare	-	76	
Werkgelegenheid (BBV indicator)	Percentage		71,7%	Betreft de bruto arbeidsparticipatie ten opzichte van de totale beroepsbevolking in 2020. Bron: CBS
Toename van het bruto regionaal product(BRP) (BBV indicator)	Percentage		2,7	Het betreft de procentuele toename van het bruto regionaal product in 2019 ten opzichte van 2018 (waarde 2020 nog niet beschikbaar) Bron: CBS

2.5.3.2 Een innovatief klimaat bevorderen

Toelichting

De provincie heeft innovaties en verduurzaming op verschillende manieren gesteund. Een belangrijk instrument is het Regionaal Budget Innovatie van de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Met dit budget zijn in 2020 15-20 initiatieven en projecten ondersteund. Het gaat om bijvoorbeeld arbeidsmarkt & onderwijs-projecten, Economische Verkenningen, Strategische Agenda Toerisme, Projectbureau herstructurering bedrijventerreinen en Platform Bedrijven en Kantoren (Plabeka).

Uit dit budget zijn ook innovatieprojecten van de Amsterdam Economic Board ondersteund evenals het kwartiermakersfase van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor de MRA en Noord-Holland Noord. De provincie is een van de initiatiefnemers van dit traject.

Voor de verduurzaming van de Noord-Hollandse bedrijven heeft de provincie een aantal mkb- en innovatie-instrumenten ingezet. Het [Programma Investeringsgereed Innovatief MKB](#) (PIM) is geëvalueerd. De deelnemende ondernemers spraken veel waardering uit voor PIM. Vanwege de positieve evaluatie is PIM drie jaar verlengd. In 2020 zijn in totaal 132 ondernemers opgenomen in het programma. Daarnaast was PIM tijdens de eerste coronagolf een loket om innovatieve ondernemers te verwijzen naar de verschillende regelingen van het Rijk. De MKB Innovatiestimulering Topsectoren MIT heeft geleid tot 96 gehonoreerde aanvragen (het doel was 75), waarvan 77 haalbaarheidsonderzoeken en 19 steun voor Research & Development. Voor het [versnellingsprogramma GO NH!](#) is het programma geëvalueerd. De belangrijkste conclusie is dat het goed aansluit bij de behoefte van ondernemers. Daarom zijn opzet en inhoud niet wezenlijk gewijzigd. De streefwaarden voor aantallen te helpen bedrijven zijn gehaald. Het Innovatiefonds NH is een samenwerking met externe partners (kennisinstellingen) gericht op de financiering van innovatieve ondernemers in de Proof-Of-Concept fase. In 2020 zijn 9 leningen verstrekt.

In 2020 is in opdracht van de provincie Noord-Holland het Innovatiefonds NH gestart met de uitvoering van de Corona-Overbruggingslening (COL-NH). Hiermee is in 2020 voor ruim € 70 miljoen aan leningen verstrekt aan 258 ondernemingen ter verzachting van de economische gevolgen van de coronacrisis.

Tot slot heeft de provincie in 2020 via het Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland (PDENH) geïnvesteerd in duurzame bedrijven. Het aantal nieuwe financieringen is in 2020 beperkt gebleven. Enerzijds door een gedeeltelijke focuswijziging van bedrijven naar projecten, anderzijds is COVID-19 een sterk vertragende factor voor veel projecten. De pandemie heeft intensiever beheer van de portfolio gevraagd, hetgeen de balans tussen acquisitie en beheer tijdelijk richting beheer heeft gedreven. De bedrijven in de portefeuille zijn in wisselende mate geraakt maar lijken over het algemeen sterk door deze crisis te komen.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Ondersteunde MKB'ers MIT-uitvoering	Aantal	80	96	
Ondersteunde MKB'ers Programma Investeringsgereed Innovatief MKB (PIM)	Aantal	50	132	
Versnellingsprogramma duurzaamheid Go!-NH (versnelde duurzame innovatieprojecten)	Aantal	-	23	

2.5.3.3 Een veerkrachtige arbeidsmarkt bevorderen

Toelichting

De provincie heeft in 2020 het beleid uitgevoerd binnen de onzekerheid van corona(maatregelen) op de arbeidsmarkt. De invloed van techniek en technologie op de ontwikkeling van onze economie en de daarvoor benodigde vakkennis en vaardigheden (skills) blijven onverminderd groot. Sommige banen en sectoren zullen verdwijnen door deze ontwikkelingen. Gelijktijdig zien we nieuwe (digitale) platform- en circulaire economie met bijbehorende werkgelegenheid ontstaan. De afgelopen jaren aangejaagde mbo-campusstructuur rond techniek en technologie is daarmee onverminderd nodig. In 2020 heeft een uitbreiding plaatsgevonden met [Food-NH](#), gericht op duurzame, technologisch optimale voedselproductie en verwerking, en met [PurmerValley](#) voor ict-ondernemerschap en E-sports. Met de regiodeals ZaanIJ-oeveren en Maritiem cluster Kop van Noord-Holland heeft de provincie in 2020 een extra bijdrage kunnen leveren aan de versterking van respectievelijk de [ZaanCampus-Techlands](#) en [Tech@Connect](#). Met provinciale bijdrage in de EFRO-subsidiering uit het Kansen voor West-programma heeft de 3Dmakerszone het voortouw kunnen nemen in de ontwikkeling van een innovatief [Bouwlab](#). Eind 2020 heeft de provincie ook definitief kunnen beschikken over het bijdragen van € 1 miljoen in het [Techport Innovation Centre](#). Voor [House of Skills](#) was 2020 een overgangsjaar en heeft de provincie via en met de partners in de Metropoolregio Amsterdam de ontwikkelperiode verlengd. De beoogde skillsproducten zijn opgeleverd en vragen nu bredere toepassing. In 2020 is ook de nieuwe Werkambassadeur benoemd. Zijn eerste aanjaagactie is de actualisering van de visie voor Noord-Holland op de aansluiting arbeidsmarkt en onderwijs tussen nu en [2030](#). Nadere toelichting op de resultaten 2020 zijn terug te vinden in de [voortgangsnotie Uitvoeringsagenda Economie 2020](#).

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Georganiseerde campusinitiatieven MBO campusvorming	Aantal	-	15	
Inzet werkambassadeur (projecten uit werkagenda)	Aantal	-	8	

2.5.3.4 Een duurzame agrosector behouden en versterken

Toelichting

Het doel van de provincie Noord-Holland is om de tuinbouw (i.e. ook de bollenteelt), akkerbouw en (melk)veehouderij in 2030 natuurinclusief te laten zijn. Met het programma Natuurinclusieve landbouw heeft de provincie ingezet op kennisdeling, het stimuleren van (keten)innovatie, het ondersteunen van gebiedsinitiatieven en het bouwen aan een stevig netwerk. Het programma natuurinclusieve landbouw is in 2020 voltooid. Het programma krijgt een vervolg in de Voedselvisie 2020-2030. De Voedselvisie is in 2020 in samenhang met de visie Recreatie & Toerisme, het Masterplan Biodiversiteit en de regionale Waterplannen opgesteld. De Voedselvisie en het Masterplan Biodiversiteit zijn eind 2020 aan Provinciale Staten toegezonden. Tevens is het platform Boer & Business in balans gelanceerd. In 2020 is de samenwerking in Voedsel Verbindt verder vormgegeven. In de aanloop naar de Voedselvisie is een aantal initiatieven gestart, waaronder Green Deal korte ketens, RIFMBO Natuurinclusieve landbouw, Living Lab ruige mest, en deelname aan de PPS-sen (Beter Bodembeheer en gewasdiversificatie).

Voor het stimuleren van de verduurzaming van de landbouw is het [landbouwportaal](#) een belangrijk instrument en is in 2020 onder meer ingezet op bodemvruchtbaarheid, waterkwaliteit en waterkwantiteit. In het landbouwportaal wordt samengewerkt met de waterschappen. Ten behoeve van natuurherstel is in 2020 landelijk en in de provincie gewerkt aan een aanpak om de stikstofuitstoot terug te dringen. Met de landbouwsector is er intensief overleg (zie programma natuur).

Via het Landelijk Milieu Overleg Bloembollen is met partners gewerkt aan het verminderen van gewasbeschermingsmiddelen en vermindering van uitspoeling naar het oppervlaktewater. In 2020 zijn in beide greenports energiegebiedsvisionen opgesteld. Deze vormen de basis voor een gebiedsgerichte aanpak, in lijn met één van de belangrijke afspraken uit het Klimaatakkoord en het Tuinbouwakkoord. In 2020 is met het project Greenstart concreet bijgedragen in opleidingen en coaching naar werk in de groen- en agrarische sector voor schoolverlaters en mensen met een achterstand tot de arbeidsmarkt. De provincie heeft in Greenports Nederland met partners in 2020 een agenda opgesteld voor de internationaliseringstafel en voor de tuinbouw de verbinding gemaakt met Farm to Fork-strategie in Europa.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Resultaat Greenport NHN mede met NH subsidie (uitgevoerde projecten)	Aantal	4	4	
Resultaat Greenport Aalsmeer mede met NH subsidie (uitgevoerde projecten)	Aantal	4	4	
Geslaagde verplaatsingen van glastuinbouwbedrijven	Aantal	0	0	
Deelnemende agrarische ondernemers aan activiteiten, pilots en experimenten die vanuit het programma NIL zijn gefinancierd	Aantal	-	>100	

2.5.3.5 Europese landbouwprojecten co-financieren

Toelichting

De provincie draagt bij aan de vereiste cofinanciering van projecten die worden gefinancierd uit het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO) en de uitvoeringskosten die de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland maakt voor de afhandeling en verantwoording van

de subsidies. In 2020 is aan 13 projecten subsidie verleend, drie verleningen meer dan geraamd. Dit komt doordat niet alle aanvragers het maximale bedrag aanvragen. In 2020 is besloten om het programma met twee jaar te verlengen tot 2022 met uitfinanciering tot en met 2025. Er komt dan ook extra ELFPO budget beschikbaar. Hoeveel dat is wordt in 2021 bekend.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Subsidies voor jonge boeren en innovaties (aantal gesubsidieerde projecten)	Aantal	10	13	

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 5.3		Bevorderen van welvaart en welzijn door duurzame, vernieuwende en ondernemende economie			
Lasten		Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil
5.3.1	Ruimtelijk vestigingsklimaat verbeteren	5.987	7.261	5.961	1.300
5.3.2	Een innovatief klimaat bevorderen	10.483	14.864	14.715	149
5.3.3	Een veerkrachtige arbeidsmarkt bevorderen	1.156	2.076	1.946	130
5.3.4	Een duurzame agrosector behouden en versterken	2.878	1.598	1.416	182
5.3.5	Europese landbouwprojecten co-financieren	1.085	1.082	-4	1.086
Totaal lasten		21.589	26.881	24.034	2.847
Totaal baten		-193	-193	-4.372	4.179
Totaal saldo		21.396	26.688	19.662	7.026
Storting					
5.3.1	Reserve Herstructurering Bedrijventerreinen	2.500	2.500	2.500	0
5.3.2	Reserve MKB innovatie-instrumenten	3.750	5.550	5.550	0
5.3.4	Reserve Duurzame Landbouw	0	0	0	0
5.3.5	Reserve Europese landbouwprojecten	250	1.364	1.364	0
Onttrekking					
5.3.1	Reserve Herstructurering Bedrijventerreinen	-1.970	-2.325	-2.152	-173
5.3.2	Reserve MKB innovatie-instrumenten	-3.000	-8.127	-3.364	-4.763
5.3.4	Reserve Duurzame Landbouw	0	-1.240	-989	-251
5.3.5	Reserve Europese landbouwprojecten	-1.000	-1.082	4	-1.086
Resultaat		21.926	23.328	22.576	752

2.5.4 Bijdragen aan voldoende woningen in de juiste kwaliteit woonmilieu

Toelichting

Prioriteiten

- Om de woningbouw te versnellen heeft de provincie in 2020 de flexibele schil (capaciteit) en het knelpuntenbudget (knelpunten concrete projecten) ingezet en heeft een bouwambassadeur aangesteld. Tegelijkertijd zijn we in gesprek gegaan met de marktpartijen via Versnellingstafels, de klankbordgroep marktpartijen en Bouwtafels.
- In alle regio's zijn gemeenten en provincie samen aan de slag gegaan met het maken van een woonakkoord. De regio West-Friesland en de provincie zijn in 2020 het woonakkoord ook daadwerkelijk met elkaar aangegaan.

2.5.4.1 Afstemming en regionale programmering woningbouw

Toelichting

2020 was het laatste jaar waarin regio's subsidie konden aanvragen voor uitvoeren van hun Regionaal Actie Programma wonen (RAP). De regeling is in de loop van het jaar ook opengesteld voor het opstellen van een woonakkoord. De provincie heeft subsidies verleend aan 12 uiteenlopende projecten.

In maart 2020 hebben GS de provinciale [Woonagenda 2020-2025](#) vastgesteld, met een omschrijving van onze ambities, uitgangspunten en acties.

In de Omgevingsverordening is opgenomen en in de Woonagenda toegelicht dat alle regio's een woonakkoord opstellen waarin afspraken staan met de provincie over aantallen, opgaven en acties. Het woonakkoord met West-Friesland is in november overeengekomen. De andere regio's hebben al een begin gemaakt met het opstellen ervan.

In juni 2020 is in plaats van de gebruikelijke netwerkconferentie de Week van het Wonen georganiseerd. In deze week was er dagelijks een digitale themasessie over onder andere natuurinclusief bouwen, flexwonen of woningbouwversnelling.

We hebben een onderzoek laten uitvoeren naar [wachttijden voor sociale huurwoningen](#). Dit onderzoek met onze beleidsreactie is in november vastgesteld.

In november 2020 is een nieuwe [uitvoeringsregeling woonakkoorden](#) vastgesteld, die is toegespitst op het opstellen en uitvoeren van woonakkoorden. De regeling gaat in op 1 januari 2021.

In de [Monitor Woningbouw](#) zijn afspraken uit en de voortgang van de RAP's gemonitord.

In diverse regio's zijn projecten gestart om op basis van het instrument [WoonZorgwijzer](#) afspraken te maken over de kwaliteit van woningen en over welzijn, zorg en voorzieningen.

In het programma Bouwen & Wonen van de MRA heeft de provincie een actieve rol genomen in het kader van de Woondeal met het Rijk, de nadere uitwerking Sleutelgebieden/aanpak Bereikbare steden en afspraken met het Rijk over de benodigde woningbouwproductie en het in beeld brengen van de plancapaciteit voor korte, middellange en lange termijn.

De vier woningbouwlocaties is in 2020 voor zowel de [MRA](#) als voor [Noord-Holland Noord](#) geactualiseerd.

Het monitoren van de voortgang van grote woningbouwprojecten is voor Noord-Holland Noord opgepakt in het [Dashboard](#). In het zuiden van de provincie is de voortgang van grote projecten via het Kernteam Versnelling van de MRA en provincie gemonitord en waar nodig zijn acties uitgezet om knelpunten weg te nemen.

2.5.4.2 Bijdragen aan versnelling woningbouwproductie en binnenstedelijk bouwen

Toelichting

Vanuit het [Uitvoeringsprogramma Binnenstedelijk bouwen en versnellen woningbouw](#) is uitvoering gegeven aan diverse maatregelen om de woningbouwproductie te versnellen.

De provincie heeft in 2018 subsidie beschikbaar gesteld aan de MRA, voor een flexibele schil waarmee gemeenten cofinanciering krijgen voor inhuur van extra expertise voor woningbouwprojecten. In 2020 zijn diverse experts ingehuurd om gemeenten te helpen om woningbouw te versnellen en te helpen bij aanvragen voor de Woningbouwimpuls van het Rijk. Verder wordt vanuit dit budget de in 2020 aangestelde Bouwambassadeur ingehuurd.

Het uitvoeringsprogramma bevat tevens subsidie voor financiële knelpunten bij gemeentelijke woningbouwprojecten. Vanuit dit knelpuntenbudget is in 2020 subsidie verleend voor versnelling van de woningbouw. Voor het project Koepelterrein in Haarlem was in 2020 eveneens een subsidiebedrag gereserveerd, maar deze aanvraag is pas eind december binnengekomen en wordt daarom begin 2021 verstrekt.

Voor Noord-Holland Noord liep de subsidieregeling '[Uitvoeringsregeling subsidie versnelling woningbouw gemeenten Noord-Holland 2019](#)' tot en met december 2020, het volledige bedrag is benut c.q. beschikt. Door de inzet van 43 mensen zijn 15 woningbouwprojecten met gezamenlijk ruim 2.600 woningen versneld.

In de provinciale [Woonagenda 2020-2025](#) die GS begin maart hebben vastgesteld is besloten om het Uitvoeringsprogramma binnenstedelijk bouwen & versnellen woningbouw te verlengen tot en met 2024. In december hebben GS de herijking van het Uitvoeringsprogramma binnenstedelijk bouwen & versnellen woningbouw vastgesteld, met daarin een verruiming van de subsidiemogelijkheden voor gemeenten.

De samenwerkingsagenda met Bouwend Nederland is in 2020 afgerond. De provincie geeft vervolg aan deze samenwerking via de Bouwtafels. Vanuit onze rol als kennismakelaar heeft de provincie in 2020 tweemaal een Klankbordgroep Marktpartijen georganiseerd om kennis en ervaring te delen.

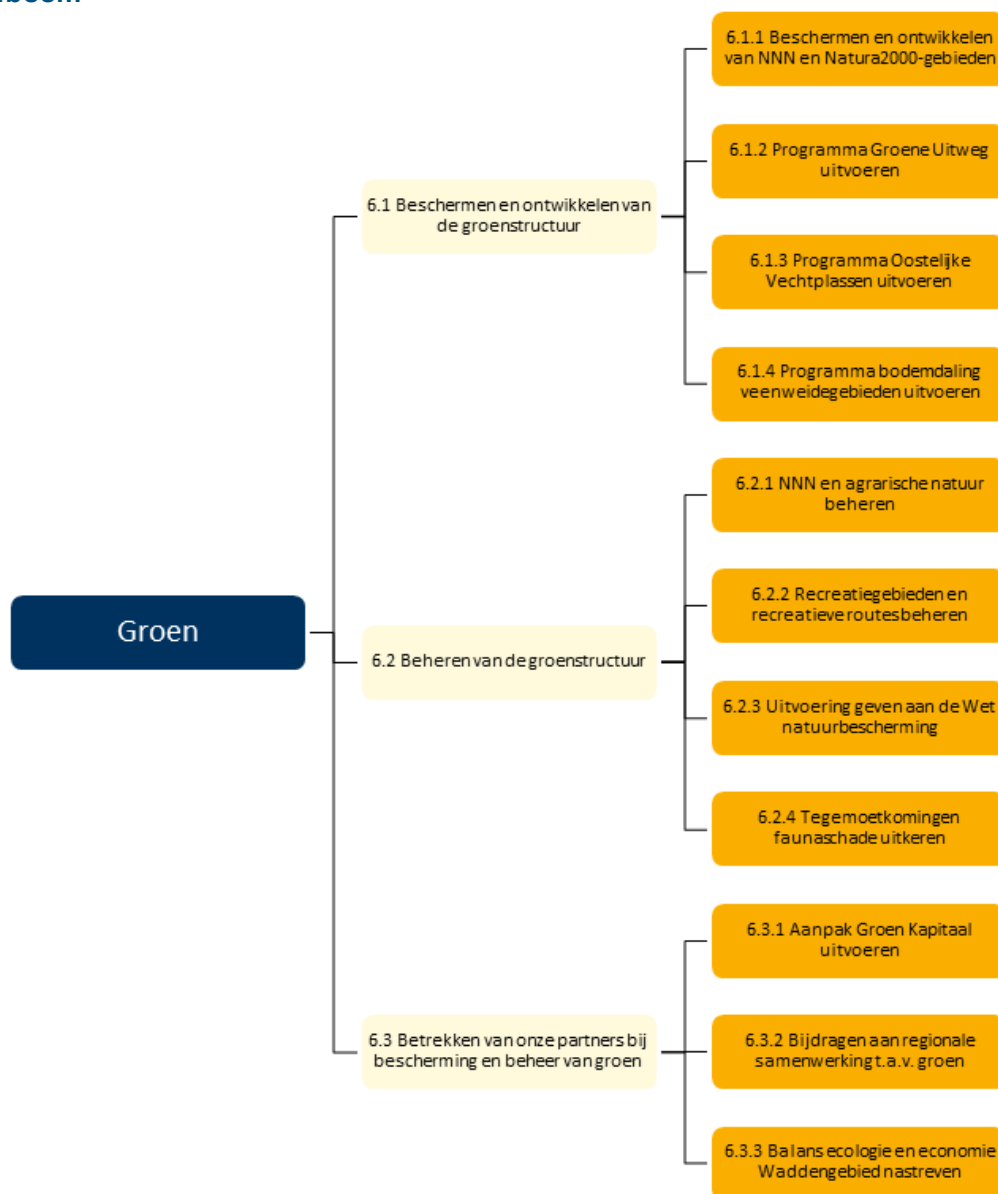
Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 5.4		Bijdragen aan voldoende woningen in de juiste kwaliteit woonmilieu			
Lasten		Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil
5.4.1	Afstemming en regionale programmering woningbouw	1.743	1.521	1.826	-305
5.4.2	Bijdragen aan versnelling woningbouwproductie en binnenstedelijk bouwen	54	3.351	2.613	738
Totaal lasten		1.797	4.872	4.439	433
Totaal baten					
Totaal saldo		1.797	4.872	4.439	433
Storting					
5.4.1	Reserve Woonbeleid	0	250	250	0
5.4.2	Reserve Woningbouw	1.200	1.200	1.200	0

Onttrekking					
5.4.1	Reserve Woonbeleid	-1.100	-975	-975	0
5.4.2	Reserve Woningbouw	0	-2.870	-2.172	-698
Resultaat		1.897	2.477	2.742	-265

2.6 Programma 6. Groen

Doelenboom

Maatschappelijk doel

Het jaar 2020 had twee gezichten. Enerzijds verliep het jaar, vanwege de COVID-19-pandemie, geheel anders dan verwacht. Onze natuur- en recreatiegebieden werden drukker bezocht dan ooit tevoren, wat de belangrijke maatschappelijke functie van deze gebieden aantoonde. Het belang van biodiversiteit, en het verband tussen een gezonde leefomgeving en de menselijke gezondheid, werd gemeengoed. En ook onze eigen werkwijze moesten wij flink aanpassen als gevolg van de corona-beperkingen. De samenwerking – met onze partners en met elkaar – is zo goed als mogelijk doorgegaan. En hoewel aanvankelijk veel ‘live’ bijeenkomsten, veldbezoeken, vrijwilligerswerk en keukentafelgesprekken moesten worden afgelast of uitgesteld, zijn deze in de loop van 2020 gelukkig – in digitale of ‘fysiek veilige’ vorm – weer opgepakt.

Tegelijkertijd was in 2020 ook de uitvoering van het coalitieakkoord ‘Duurzaam doorpakken!’ vol op stoom. Nieuwe beleidsvisies zagen het licht, zoals de Realisatiestrategie NNN (medio 2020

vastgesteld door PS), het Masterplan biodiversiteit, de Voedselvisie (beide recent vastgesteld door Provinciale Staten) en de Visie Recreatie & toerisme (in concept gereed). Het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) presenteerde een Bossenstrategie en stelde middelen beschikbaar voor stikstofafname en natuurherstel (Programma Natuur-gelden), Vitaal Platteland Laag Holland en het tegengaan van bodemdaling. De uitvoering van de gebiedsprogramma's in de Oostelijke Vechtplassen, de Groene Uitweg en het Waddengebied waren in volle gang. Een nieuw gebiedsprogramma Laag Holland wordt in de steigers gezet. De integrale, gebiedsgerichte aanpak wordt het instrument om de vele opgaven in het landelijk gebied uit te voeren. Immers, natuurrealisatie is niet langer denkbaar zonder óók aandacht te hebben voor de grotere behoefte aan recreatieve mogelijkheden. Verbetering van de biodiversiteit en waterkwaliteit lukt niet zonder de stikstof- en fosfaatuitstoot vanuit de agrarische sector te verminderen. Bodemdaling kan niet worden tegengegaan zonder keuzes te maken over waterpeil, natuurdoelen en de toekomst van de betrokken grondeigenaren. Het wonen in steden blijft populair, maar mensen willen in hun vrije tijd de natuur in. Via een gebiedsgerichte aanpak moet een oplossing voor deze puzzel gevonden worden. In 2020 zagen we dat deze aanpak zijn vruchten afwerpt: er worden mooie successen geboekt, zoals uit de toelichting in dit begrotingshoofdstuk mag blijken.

Wettelijk beleidskader

- [Omgevingswet](#)
- [Wet natuurbescherming](#)
- [Wet ruimtelijke ordening](#)
- [Wet Stikstofreductie en natuurherstel](#)

Provinciaal beleidskader

Ook binnen dit beleidsveld is de Omgevingsvisie NH2050 een centraal document. Daarnaast vormt het coalitieakkoord 'Duurzaam doorpakken!' uit 2019 de basis van ons handelen, en daarmee ook van de provinciale beleidskaders die in deze coalitieperiode tot stand komen. Voor dit begrotingsprogramma zijn de volgende beleidskaders van belang:

- [Betrekken bij Groen](#)
- [Bodemdaling](#)
- [Bossenstrategie](#)
- [Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen](#)
- [Groen Kapitaal](#)
- [Natura 2000 & Stikstof](#)
- [Natuurbeheer](#)
- [NNN Realisatiestrategie](#)
- [Programma Natuurontwikkeling](#)

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 6				Groen
	Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil
Lasten	91.449	74.619	66.934	7.684
Baten	-558	-1.945	-2.391	446
Saldo van baten en lasten	90.891	72.674	64.543	8.130
Storting reserves	30.083	35.711	35.012	699
Onttrekking reserves	-51.864	-37.129	-31.304	-5.825
Resultaat	69.110	71.256	68.251	3.004

Verbonden partijen

OD	Verbonden partij	Publiek doel
6.2.1	Stichting Gooisch Natuurreservaat	Beheer Natuurgebied
6.2.2	Recreatieschap Spaarnwoude	Beheer recreatiegebied.
6.2.2	Recreatieschap Twiske-Waterland	Beheer recreatiegebied.
6.2.2	Recreatieschap Groengebied Amstelland	Beheer recreatiegebied.
6.2.2	Recreatieschap het Twiske (gefuseerd met Landschap Waterland in 2013, maar met gescheiden boekhoudingen)	Beheer recreatiegebied.
6.2.2	Recreatieschap Landschap Waterland	Beheer recreatiegebied.
6.2.2	Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer	Beheer recreatiegebied.
6.2.2	Recreatieschap Plassenschap Loosdrecht e.o.	Beheer recreatiegebied.
6.3.3	Openbaar lichaam Waddenfonds	Beheren en besteden Waddenfonds

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

2.6.1 Beschermen en ontwikkelen van de groenstructuur

Toelichting

Prioriteiten

- Realisatie Natuurnetwerk Nederland (NNN) en kwaliteitsverbetering in bestaande natuurgebieden. Zie paragraaf 6.1.1.
- Realisatie programma's Groene Uitweg, Oostelijke Vechtplassen en Laag Holland. Zie de paragrafen 6.1.2, 6.1.3 en 6.1.4.

Omgevingsfactoren

De uitvoering van ons beleid binnen het programma Groen wordt beïnvloed door:

- Klimatologische en fysisch-geografische omstandigheden, zoals temperatuurwisselingen en neerslag, droogte, bodemgesteldheid, zeespiegelstijging en verzilting.
- Niet, of slechts zeer beperkt door ons te beïnvloeden ecologische factoren, zoals populatiedynamiek van dier- en plantensoorten en de aanwezigheid van invasieve exoten (dier- en plantensoorten die niet op eigen kracht maar door toedoen van de mens in

Nederland terecht zijn gekomen, zoals de halsbandparkiet, de rode Amerikaanse rivierkreeft, cabomba en watercrassula).

- Wet- en regelgeving van andere overheidsorganisaties.
- De noodzakelijke beperkingen als gevolg van de COVID-19-pandemie. De samenwerking met onze partners is zo goed mogelijk – digitaal – doorgegaan. Veldbezoeken en keukentafelgesprekken zijn uitgesteld, maar later gelukkig vaak – in veilige vorm – opgepakt.

2.6.1.1 Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura2000-gebieden

Toelichting

De Natura2000-gebieden en het Natuurnetwerk Nederland (NNN) vormen de kern van de provinciale groenstructuur. In deze gebieden hebben we zowel een kwantitatieve doelstelling (het afronden van het NNN, dus het aanleggen van nieuwe natuurgebieden) als een kwalitatieve doelstelling (het verbeteren van de natuurkwaliteit in de bestaande natuurgebieden). Aan deze doelstellingen werken wij met een gebiedsgerichte aanpak. In 25 gebieden voert de provincie de regie op een gebiedsproces, waarin meerdere doelen samenkomen. Denk aan: natuur (NNN, verbetering van natuurkwaliteit, vermindering van de stikstofuitstoot, het realiseren van nieuw bos, het beschermen van weidevogels, et cetera), landschap, recreatie (bijvoorbeeld het aanleggen van wandel- en fietspaden), de verbetering van de water- en bodemkwaliteit en agrarische structuur. Zo'n gebiedsproces doen we nooit alleen, maar altijd samen met veel andere partners, zoals gemeenten, waterschappen en vertegenwoordigers uit de natuur-, agrarische en recreatieve sectoren. In de Groene Uitweg, Laag Holland en de Oostelijke Vechtplassen gebeurt dit onder de paraplu van een gebiedsprogramma, omdat in deze regio's heel veel opgaven te realiseren zijn. De programmering en financiering van gebiedsprocessen verloopt via het Programma Natuurontwikkeling.

In 2020 is het Regiebureau Natuurnetwerk gestart; een intern team dat de ambitieuze doelstelling van 1.750 hectare NNN-realisatie en de gebiedsgerichte aanpak stikstof coördineert. Inmiddels zijn vrijwel alle gebieden waar een gebiedsproces nodig is, bemenst met een projectleider of een gebiedsregisseur. Ook zorgt het Regiebureau voor alle kennis die nodig is, zoals ecologen, cartografen, subsidie-deskundigen en rentmeesters.

Het NNN omvat momenteel circa 50.000 hectare afgeronde en ingerichte natuur, inclusief vrijwel alle Natura2000-gebieden en de grotere recreatiegebieden zoals Spaarnwoude, Twiske en het Alkmaarder- en Uitgeestermeer. In 2027 moet het Natuurnetwerk afgerond zijn. Het omvat dan circa 56.000 hectare. Gedeputeerde Staten hebben medio 2020 de Realisatiestrategie NNN vastgesteld, waarin een aanpak tot 2027 is gemaakt. Met een optimalisatie van de NNN-begrenzing zijn nieuwe kansen voor natuurontwikkeling gepakt, en zijn veel kaartcorrecties doorgevoerd. De aanpak in 2020 werpt zijn vruchten af aangezien liefst 825 hectare NNN is gerealiseerd; het hoogste aantal sinds lange tijd! Hiervan is 750 hectare nieuw ingerichte NNN. Daarnaast werd circa 75 hectare reeds bestaand natuurgebied aan het NNN toegevoegd, zodat deze natuur ook planologisch beschermd is.

Om de natuurkwaliteit in de bestaande natuurgebieden te verbeteren voeren de terreinbeherende organisaties herstelmaatregelen uit. Te denken valt aan baggeren, het verwijderen van de bovengrond, maaien en bomenkap ten gunste van verstuing in de duinen. In 2020 zijn de opdrachten voor de laatste (voor deze periode 2016-2021) herstelmaatregelen verstrekt aan de beheerders. De laatste maatregelen worden najaar 2021 uitgevoerd. Het afgelopen jaar zijn ook langlopende projecten zoals de boskap in de Schoorlse Duinen, voor het nu afgesproken deel,

uitgevoerd. Hierdoor komt er weer verstuing in de duinen op gang, wat goed is voor de dier- en plantensoorten die in het duingebied thuishoren. De komende jaren worden nog veel meer natuurherstelmaatregelen geprogrammeerd via het Programma Natuur: de middelen die de provincies van het Ministerie van LNV ontvangen om de stikstofproblematiek tegen te gaan. Hier worden medio 2021 nadere afspraken over gemaakt met het ministerie.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Realisatie 56.400 NNN in 2027	Hectare	4.600	4.698	De restanttaakstelling bedraagt eind 2020 4.698 hectare. Dat is 98 hectare meer dan verwacht, waarbij vermeld moet worden dat deze indicator nog was gebaseerd op de in het Coalitieakkoord vermelde ambitie van 3.000 hectare in 4 jaar tijd. Inmiddels is deze ambitie bijgesteld naar 1.750 hectare in 4 jaar tijd (zie Realisatiestrategie Natuurnetwerk Nederland, augustus 2020). Toch kon in 2020 circa 825 hectare NNN worden gerealiseerd. De totale NNN omvang bedraagt eind 2020 56.573 ha.
PAS: Percentage uitgevoerde en in uitvoering zijnde maatregelen (door TBO ingepland en aanbesteed) (Cumulatief)	Percentage	86	85	Beterft een indicatie. De laatste maatregelen worden in het najaar van 2021 uitgevoerd en dat betekent dat eind 2021 alle maatregelen zijn uitgevoerd. Zie verder tekst onder 5.1.1.
Verworven natuurgebied (BBV indicator)	Hectare		1.875	Betreft sinds 2011 totaal aantal verworven hectares t.b.v. NNN. (Bron: BJ12, 6e Voortgangsgroportage Natuur)
Ingericht natuurgebied (BBV indicator)	Hectare		4.409	Betreft sinds 2011 totaal aantal ingerichte hectares t.b.v. NNN. (Bron: BJ12, 6e Voortgangsgroportage Natuur)
Beheerde natuur (BBV indicator)	Hectare		53.247	Betreft hectarese beheerde natuur NNN, gesubsidieerd en niet gesubsidieerd. (Bron: BJ12, 6e Voortgangsgroportage Natuur)

2.6.1.2 Programma Groene Uitweg uitvoeren

Toelichting

Het programma Groene Uitweg versterkt de landschappelijke kwaliteit van de Vechtstreek, in samenhang met de infrastructurele ingrepen aan de rijkswegen A6, A1 en A9. In 2020 is de uitvoering van het programma voortgezet. Het project *Rondje Naardermeer* is in 2020 opgeleverd; het tweejarig monitoringsprogramma loopt nog. Als onderdeel van het deelprogramma *Verder met de Vesting Muiden* worden de projecten P1, P2 (parkeerplaatsen) en de verlegging van de Mariahoeve weg uitgevoerd. Hierdoor wordt de bereikbaarheid van Muiden

verbeterd en zal in het zuidoostelijke schootsveld weer een aaneengesloten agrarisch poldergebied ontstaan met het karakteristieke slotenpatroon en wandelroutes. Voor het project *Natuurontwikkeling Horstermeer* zijn de voorbereidingen getroffen om in 2021 een gedragen inrichtingsplan te hebben. De projecten *Herstel Naardertrekvaart*, *Passantenhaven* en *Binnendoorvaarverbinding Vecht-Gooimeer* zijn gestopt, vanwege het ontbinden van het Convenant Naarden buiten de Vesting. De middelen die hiervoor waren gereserveerd blijven beschikbaar in de Reserve Groene Uitweg en zullen worden gekoppeld aan de uitvoeringsagenda voor het landschap, die onder regie van de Regio Gooi en Vechtstreek wordt opgesteld. Het project *Gaasperplas Centraal* heeft vertraging opgelopen, onder andere omdat het participatietraject langer duurde dan verwacht, maar de subsidie zal naar verwachting binnenkort worden verleend.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Aantal projecten in voorbereiding	Aantal	1	1	
Aantal projecten aanbesteed/beschikt	Aantal	7	3	Horstermeer is vertraagd. Naardertrekvaart, Binnendoorvaarverbinding en Passantenhaven zijn niet uitgevoerd t.g.v. ontbinden Convenant Naarden buiten de Vesting (zie tekst).

2.6.1.3 Programma Oostelijke Vechtplassen uitvoeren

Toelichting

Na de ondertekening, eind 2017, van het [Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen](#) wordt gewerkt aan de uitvoering van het programma. Begin 2020 is de Bewonersfederatie Oostelijke Vechtplassen officieel toetreden tot het Gebiedsakkoord, waarmee de participatie van inwoners op een betere manier is geborgd. In 2020 is het project *kano-overstapplaats Wijde Blik-Vuntus* en de *faunapassage bij de Gele Brug* (Ankeveen) afgerond. De grote projecten, die ook meer impact hebben op de omgeving, zoals de aanpak van de baggerproblematiek Loosdrechtse Plassen en de jachthavens en de vaarverbinding Hilversums Kanaal-Loosdrechtse Plassen, zitten in de voorbereidingsfase; medio 2021 zal hierover besluitvorming plaatsvinden. Ten aanzien van de NNN-realiseatie is samen met gebiedspartijen hard gewerkt aan het opstellen van inrichtingsplannen voor de deelgebieden Kortenhoef-oost, Vuntus, 't Hol, Hollands Ankeveens Plassen/Stichts Ankeveens Plassen, Weersloot en de Ster van Loosdrecht. In 2020 is een flinke stap gezet met de grondverwerving: er is, conform de vastgestelde grondstrategie, 92,5 hectare aangekocht. Tenslotte heeft de stuurgroep september 2020 een communicatiestrategie vastgesteld en is eind 2020 gestart met de tussenevaluatie van het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen, zoals afgesproken bij de start van het programma. Deze evaluatie zal medio 2021 gereed zijn.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Voortgang uitvoering programma (cumulatief)	Percentage	20	20	

2.6.1.4 Programma bodemdaling veenweidegebieden uitvoeren

Toelichting

Het landelijk gebied van Laag Holland (het gebied ten noorden van Amsterdam, grofweg gelegen tussen Hoorn, Alkmaar en de A9) kent grote opgaven. Daarom hebben wij in 2020 belangrijke stappen gezet om een integraal gebiedsprogramma Laag Holland vorm te geven, waarin meerdere doelen samen worden opgepakt (zie ook de toelichting onder 'maatschappelijk doel'). De adviserende gebiedscommissie Laag Holland is, na evaluatie en met instemming van de partners, opgeheven. Daarvoor in de plaats is een Regiegroep Laag Holland opgericht, die het gebiedsprogramma zal coördineren en waarin de belangrijkste partners zitting hebben. De Regiegroep en Gedeputeerde Staten hebben de startnotitie voor het integrale gebiedsprogramma Laag Holland vastgesteld; deze is ook besproken in de Statencommissie. De uitvoering van het gebiedsprogramma zal plaatsvinden via gebiedsprocessen. In Waterland-Oost en Polder Westzaan zijn deze reeds in gang gezet. In het project Vitaal Platteland-Laag Holland is gestart met de uitvoering van de deelprojecten Alkmaarder & Uitgeestermeer en Recreatief Grid. De overige deelgebieden volgen in 2021. Zo zullen de drie gebiedsprocessen in de Mijzenpolder, Eilandspolder en het Wormer- en Jisperveld aan het gebiedsprogramma worden toegevoegd.

In de veenweidegebieden Laag Holland en Groene Hart verdient de bodemdalingsproblematiek bijzondere aandacht. In 2020 is door het Ministerie van LNV een eerste tranche van € 10,35 miljoen overgemaakt van de in totaal € 18 miljoen aan toegezegde middelen voor Impulsgelden Bodemdaling. De overige € 7,65 miljoen zal in 2021 worden overgemaakt. De middelen zijn bedoeld voor projecten die de bodemdaling remmen of stoppen. In 2021 zullen wij uw Staten informeren op welke wijze deze Impulsgelden worden ingezet.

Conform het coalitieakkoord worden de onderzoeken op het Veenweide Innovatie Centrum (VIC) in Zegveld en in het Innovatieprogramma Veen (IPV) voortgezet. Het onderzoek naar infiltratietechnieken waarmee de veenbodem in de zomer nat wordt gehouden en minder bodemdaling optreedt, verloopt voorspoedig. De natte teelt van lisdodde is nog in onderzoek, maar gaan we eveneens proberen op te schalen. De gemeente Amsterdam is voornemens om de Burkmeer hiervoor te gaan benutten en het product in de vorm van isolatiemateriaal op de markt te laten komen. Deze initiatieven kenmerken de vernieuwingen die in Laag Holland met alle partijen – in de Regiegroep Laag Holland en met lokale organisaties in de deelgebieden – in gang worden gezet.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 6.1		Beschermen en ontwikkelen van de groenstructuur			
	Lasten	Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil
6.1.1	Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura-2000 gebieden	38.686	24.594	19.816	4.778
6.1.2	Programma Groene Uitweg uitvoeren	13.053	2.456	2.494	-38
6.1.3	Programma Oostelijke Vechtplassen uitvoeren	2.522	2.146	2.271	-125
6.1.4	Programma bodemdaling veenweidegebieden uitvoeren	148	851	815	36
	Totaal lasten	54.409	30.047	25.396	4.651
	Totaal baten		-1.110	-1.730	620
	Totaal saldo	54.409	28.937	23.666	5.271

Storting					
6.1.1	Reserve Groen	23.193	24.570	23.796	774
6.1.1	Reserve Kapitaallasten Groen	0	50	123	-73
6.1.2	Reserve Groene Uitweg	180	107	110	-3
6.1.3	Reserve Oostelijke Vechtplassen	1.460	1.518	1.518	0
6.1.4	Reserve Laag Holland	0	4.166	4.166	0
Onttrekking					
6.1.1	Reserve Groen	-36.666	-29.119	-23.976	-5.143
6.1.1	Reserve Kapitaallasten Groen	-67	-67	-70	3
6.1.2	Reserve Groene Uitweg	-12.817	-2.319	-2.366	47
6.1.3	Reserve Oostelijke Vechtplassen	-2.314	-2.139	-1.803	-336
6.1.4	Reserve Laag Holland	0	-430	-430	0
Resultaat		27.378	25.274	24.734	540

2.6.2 Beheren van de groenstructuur

Toelichting

Prioriteiten

- Zorgvuldig beheer van onze natuur- en recreatiegebieden en onze Noord-Hollandse landschappen en recreatieve routes. Zie de paragrafen 6.2.1 en 6.2.2.
- Uitvoering van de Wet natuurbescherming en de daarbij behorende taken voor vergunningverlening, handhaving en uitkering van tegemoetkomingen in faunaschade. Zie de paragrafen 6.2.3 en 6.2.4.

Omgevingsfactoren

Zie onder beleidsdoel 6.1.

2.6.2.1 NNN en agrarische natuur beheren

Toelichting

In het 'coronajaar' 2020 is de grote waarde van onze natuur- en recreatiegebieden en recreatieve routes voor wandelen en fietsen nog duidelijker geworden. Ze werden drukbezocht door mensen die even het huis uit wilden voor een wandeling, fietstocht en een frisse neus. We hebben in 2020 nauw contact onderhouden met de beheerders van onze natuur- en recreatiegebieden over de drukte in hun gebieden. Daarnaast hebben we op verschillende manieren bijgedragen aan het in stand houden en goed beheren van deze gebieden.

Onze subsidieregelingen voor het natuur- en landschapsbeheer hebben wij in 2020 voortgezet. Het agrarisch natuur- en landschapsbeheer kon met 1.100 hectare worden uitgebreid in akkergebieden, met name in de Kop van Noord-Holland en op Texel. Behalve uitbreiding van beheer en het aantal deelnemende agrariërs, zetten de agrarische collectieven zich in voor monitoring en kennisdeling, bijvoorbeeld in studiegroepen over beheermaatregelen voor onder andere akkervogels, de inpasbaarheid in de bedrijfsvoering en de effecten van akkerranden in de vorm van natuurlijke plaagbestrijding. De provincie heeft in 2020 een kennisdag over het bestrijden van de plant Pitrus georganiseerd.

De provincie gaat eind 2022 stoppen met het agrarisch natuur- en landschapsbeheer (anlb) binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN). De reden hiervoor is dat het NNN een duurzaam ecologische structuur is en bij agrarisch natuurbeheer de primaire gebruiksfunctie 'agrarisch' blijft. Dit was al eerder besloten, maar is een jaartje later dan aanvankelijk gepland, omdat de lopende subsidies voor agrarisch natuurbeheer met een jaar verlengd zijn vanwege de vertraagde invoering van het nieuwe Europese Gemeenschappelijk Landbouwbeleid. De lopende gebiedsprocessen in de drie 'pilotgebieden' voor het duurzaam agrarisch natuurbeheer (Mijzenpolder, Eilandspolder-West en Wormer- en Jisperveld) zijn in 2020 voortgezet. Deze gebiedsprocessen worden begin 2021 omgevormd tot volledig integrale gebiedsprocessen, waar ook (onder andere) de stikstof- en bodemdalingsopgaven worden meegenomen.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Beheerd areaal natuurbeheer	Hectare	28.100	27.811	In 2020 is door Staatsbosbeheer minder beheer aangevraagd bij de provincie, dan in 2019 bij RVO. Andere terreinbeherende organisaties en particulieren hebben wel meer beheer aangevraagd, maar netto is er minder beheerd areaal natuurbeheer.
Beheerd areaal agrarisch natuurbeheer	Hectare	13.500	15.100	In 2020 is uitbreiding geweest van 1.100 ha. om meer vogelakkers en akkerranden te beheren.

2.6.2.2 Recreatiegebieden en recreatieve routes beheren

Toelichting

In 2020 is de in het coalitieakkoord aangekondigde Visie Recreatie & Toerisme vormgegeven, die naar verwachting medio 2021 kan worden vastgesteld. Daarnaast hebben wij onze jaarlijkse bijdrage aan de organisaties [Wandelnet](#) en [Fietsplatform](#) voortgezet, evenals onze subsidie voor het beheer van het Noord-Hollandpad en voor de uitbreiding van het [Wandelnetwerk Noord-Holland](#). In de eerste helft van 2020 zijn de Langeafstand Fietsroutes (LF) [Zuiderzeeroute](#) en [LF Kustroute](#) aan het rijtje LF-icoonroutes toegevoegd. Beide nieuwe LF-icoonroutes zijn genomineerd voor Fietsroute van het Jaar 2021. Het [Wandelnetwerk Westfriesland](#) is eind augustus 2020 geopend, waarvan het onderdeel [Streekpad Westfriese Omringdijk](#) op de shortlist staat voor de uitverkiezing van de Wandelroute van het Jaar 2021.

Op het onderwerp 'governance recreatieschappen' is in 2020 grote vooruitgang geboekt. In ons coalitieakkoord staat de wens om de beleidsvoorbereiding en -uitvoering bij Recreatie Noord-Holland N.V. (RNH, de beheerder van de recreatiegebieden), te scheiden. In gezamenlijk overleg met RNH en de gemeenten hebben wij geconcludeerd dat de oprichting van een klein Bestuursbureau de beste manier is om dit te doen. Zo kunnen de opdrachtgevende taken door dit Bestuursbureau gebeuren en kan RNH zich op de uitvoering richten. Naar verwachting is het Bestuursbureau per 1 januari 2022 operationeel. Een andere belangrijke stap is in 2020 gezet bij het Plassenschap Loosdrecht. Hier was sprake van een acuut probleem, omdat de uitvoeringsorganisatie Recreatie Midden-Nederland (RMN) failliet dreigde te gaan. In 2020 is hier stevig op geïntervenieerd, met als resultaat dat het Plassenschap Loosdrecht eind 2020 aan haar participanten heeft voorgesteld RMN per 1 januari 2022 te liquideren en het beheer in het Plassenschap onder te brengen bij de gemeente Wijdemeeren.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Beheerd areaal recreatieschappen	Hectare	5.624	5.624	
Aantal bezoeken	Aantal	11.224.000	14.500.000	Door de toenemende verstedelijking, groei van het aantal inwoners (en dus recreanten) en de (mede door Corona) toegenomen populariteit van buitenrecreatie, zijn de bezoekersaantallen hoger dan verwacht.

2.6.2.3 Uitvoering geven aan de Wet natuurbescherming

Toelichting

De Wet natuurbescherming geeft de provincie Noord-Holland een aantal taken en bevoegdheden, die hierna worden toegelicht.

Natura 2000-gebieden en stikstof

Inmiddels is voor elk van de negentien Noord-Hollandse [Natura 2000-gebieden](#) een beheerplan vastgesteld, met uitzondering van het gebied Oostelijke Vechtplassen (dat gebeurt in 2021). Initiatieven in of nabij Natura 2000-gebieden die negatieve gevolgen kunnen hebben op de instandhoudingsdoelen, zijn alleen toegestaan als hiervoor een vergunning is verleend. Deze vergunningverlening is gemandateerd aan de [Omgevingsdienst Noord-Holland Noord](#), die werkt conform wetgeving en door de provincie vastgestelde [verordeningen en beleidsregels](#). Ook houdt de Omgevingsdienst toezicht op naleving van de wet. In 2020 was de stikstofproblematiek het belangrijkste onderwerp inzake de vergunningverlening. Vanwege het wegvallen van het Programma Aanpak Stikstof (PAS) is grote onzekerheid ontstaan. Zowel projecten met een lopende vergunningaanvraag, als projecten die eerst geen natuurvergunning nodig hadden, moesten opnieuw beoordeeld worden. In 2020 heeft de provincie, in afstemming met alle andere provincies, de Beleidsregel intern en extern salderen Noord-Holland opgesteld om spelregels te bepalen voor de vergunningverlening. Verder is in IPO-verband gestart met de ontwikkeling van een stikstofdepositobank. Hier wordt in 2021 verder over gesproken, o.a. over de financiering. De gebiedsgerichte aanpak stikstof, die zich richt op herstel van natuurgebieden en het terugdringen van de stikstofdepositie, wordt toegelicht onder operationeel doel 6.1.1.

Soortenbescherming, invasieve exoten en opvangcentra

Met de inwerkingtreding van de Wet natuurbescherming zijn de provincies ook verantwoordelijk geworden voor het nemen van maatregelen voor het behoud en herstel van Europees en internationaal beschermde soorten en zogenoemde 'Rode Lijstsoorten' en hun leefgebied. In het Masterplan biodiversiteit is beschreven hoe wij dit in 2021 een verdere impuls zullen geven. Daarnaast stelt de provincie voor de jaren 2020 en 2021 middelen beschikbaar om opvangcentra voor wilde dieren te ondersteunen. Invasieve exoten vormen een bedreiging voor andere (inheemse) soorten en kunnen daardoor schadelijk zijn voor de biodiversiteit. De aanpak van invasieve exoten is onder het Masterplan Biodiversiteit uitgewerkt. Daarin staat benoemd dat we in 2021 samen met natuurbeheerders en gemeenten werken aan een intensivering van het beleid, door oprichting van een provinciale regiegroep, kennisontwikkeling en concrete maatregelen, zoals in 2020 al ter bestrijding van watercrassula op Texel en cabomba in de Vechtplassen.

Faunabeheer

De Wet natuurbescherming verbiedt het doden of verstoren van beschermde dieren. Tegelijkertijd veroorzaken deze beschermde dieren soms aanzienlijke problemen. De provincie kan dan een

vrijstelling of ontheffing verlenen op dit verbod. Hierbij wordt steeds een balans gezocht tussen de instandhouding van een populatie, en bescherming van de intrinsieke waarde van dieren enerzijds, en maatschappelijke belangen zoals volksgezondheid, openbare veiligheid en het tegengaan van belangrijke schade aan gewassen of flora en fauna, anderzijds. Deze werkzaamheden zijn gemandateerd aan de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord. Basis hiervoor zijn [verordeningen en beleidsregels](#) die door de provincie zijn vastgesteld. Het faunabeheer wordt uitgevoerd door de partijen die zijn verenigd in de [Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland](#). In Noord-Holland is de grote populatie ganzen urgent. Ganzen horen bij het Noord-Hollandse landschap, maar de huidige populatie – met name jaarrond verblijvende ganzen – veroorzaakt veel schade aan agrarische gewassen en kan een gevaar vormen voor de vliegveiligheid. Het provinciaal beleid richt zich er op een balans te vinden tussen enerzijds de bescherming van trekganzen en anderzijds het bieden van ruime mogelijkheden aan agrarische ondernemers om gewasschade door ganzen te voorkomen. De aanpak hiervan is door de Faunabeheereenheid beschreven in het [Faunabeheerplan Ganzen Noord-Holland](#) en het [Ganzenbeheerplan omgeving Schiphol](#).

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Percentage tijdig verleende besluiten Wnb (binnen wettelijke termijn)	Percentage	≥ 92	95	Dit percentage is exclusief de aanvragen vergunningen stikstof, waarvoor een langere doorlooptijd geldt. De Omgevingsdienst is momenteel bezig met het invoeren van een nieuw registratiesysteem waardoor deze cijfers in de toekomst ook beschikbaar zijn.
Aantal controles Handhaving Uitvoeringsprogramma (HUP)	Aantal	1.200	1.154	

2.6.2.4 Tegemoetkomingen faunaschade uitkeren

Toelichting

De provincie heeft de wettelijke plicht om agrarische ondernemers een tegemoetkoming te verstrekken in de schade die wilde dieren aan hun gewassen veroorzaken, wanneer deze ondernemers worden belemmerd bij beheer en schadebestrijding omdat het om wettelijk beschermde diersoorten gaat. Deze tegemoetkomingen worden, in opdracht van de provincie, verstrekt door [BIJ12-unit Faunazaken](#). Verreweg het grootste deel van de tegemoetkomingen in faunaschade is het gevolg van vraatschade door ganzen. De totale omvang van deze tegemoetkomingen is zeer variabel en deels niet beïnvloedbaar, omdat weersomstandigheden en prijsontwikkeling van agrarische producten (zoals gras) hier een belangrijke rol in spelen. De totale uitbetaalde faunaschade bedroeg in 2020 circa € 9 miljoen. Dit is aanzienlijk meer dan begroot (€ 6 miljoen).

Wanneer grondgebruikers niet belemmerd worden in hun mogelijkheden om hun gewassen te beschermen, hoeft de provincie geen tegemoetkoming uit te keren. In veel gebieden in Noord-Holland is geen sprake van dergelijke belemmeringen. Daarom is in het coalitieakkoord opgenomen dat het eigen risico voor agrarische ondernemers bij schade door ganzen verhoogd zal worden van 5% naar 20%. De voor 2020 geplande verhoging van dit eigen risico is, zoals per brief van 4 juni 2020 aan uw Staten meegedeeld, iets uitgesteld en zal per 1 mei 2021 worden ingevoerd.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Tegemoetkomingen faunaschade	Bedrag	6.000.000	9.000.000	De tegemoetkoming faunaschade wordt beïnvloed door vele factoren, waaronder de weersomstandigheden, de aantallen ganzen en de droge grasprizen.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 6.2		Beheren van de groenstructuur			
Lasten		Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil
6.2.1	NNN en agrarische natuur beheren	18.810	18.240	17.751	489
6.2.2	Recreatiegebieden en recreatieve routes beheren	7.142	7.656	7.478	178
6.2.3	Uitvoering geven aan de Wet natuurbescherming	1.998	3.547	3.346	201
6.2.4	Tegemoetkomingen faunaschade uitkeren	6.176	8.471	7.250	1.221
Totaal lasten		34.126	37.914	35.824	2.090
Totaal baten		-375	-540	-614	74
Totaal saldo		33.751	37.374	35.210	2.164
Storting					
		0	0	0	0
Onttrekking					
		0	0	0	0
Resultaat		33.751	37.374	35.210	2.164

2.6.3 Betrekken van onze partners bij bescherming en beheer van groen

Toelichting

Prioriteiten

- Groen Kapitaal: Versterken van de samenwerking en uitbreiden van het netwerk. Binnen het Platform Groen Kapitaal zijn nieuwe initiatieven en kennisblogs toegevoegd. Als alternatief voor fysieke bijeenkomsten is een Week van het Groene Kapitaal georganiseerd (zie 6.3.1, onderdeel Groen Kapitaal).
- Betrekken bij Groen. Stabiliseren en bijsturen van het dalend aantal vrijwilligers. Het aantal vrijwilligers is in 2020 gedaald, hoewel ook nieuwe vrijwilligers zich hebben gemeld. Er is – met behulp van de in 2019 uitgevoerde evaluatie – een nieuw meerjarenprogramma 'Betrekken bij Groen' opgesteld, dat vanaf 2021 weer in opdracht van de provincie wordt uitgevoerd door de natuurorganisaties (zie 6.3.1, onderdeel 'Betrekken bij Groen').
- Waddengebied. Besteding van de Waddenfonds-middelen, waarmee de balans tussen ecologie en economie in het waddengebied wordt versterkt (zie verder 6.3.3).

2.6.3.1 Aanpak Groen Kapitaal uitvoeren

Toelichting

Platform Groen Kapitaal

Ook in 2020 is weer van alles toegevoegd aan het Platform [Groen Kapitaal](#). Groen Kapitaal staat voor innovatieve oplossingen, die natuur combineren met economie, landbouw, infrastructuur en leefomgeving. Het accent ligt op het verder helpen van goede initiatieven en delen van kennis. We merken dat we steeds beter worden gevonden voor diverse soorten vragen. Soms is een korte toelichting of doorverwijzing naar kennis op ons platform of een netwerkpartner voldoende. Andere initiatieven begeleiden we intensiever. Als alternatieve vorm om kennis te delen en initiatieven verder te helpen is een interactieve [Week van het Groene Kapitaal](#) online en kleinschalig op locatie bij diverse initiatieven georganiseerd. Ter afsluiting is gewezen op het belang om de [kracht van natuur voor gezondheid meer in te zetten](#). Groen Kapitaal is ook actief op diverse social media met ongeveer 2.700 volgers: [Linkedin](#) (790), [Twitter](#) (910), [Facebook](#) (680), [Instagram](#) (310). Onze ambitie is om de komende jaren het aantal volgers aanzienlijk uit te breiden en ons bereik hiermee flink te vergroten.

Betrekken bij Groen

De provincie verstrekt jaarlijks subsidie aan de natuurorganisaties voor het gezamenlijk uitvoeren van het programma '[Betrekken bij Groen](#)'. Dit programma heeft als doel vrijwilligers te ondersteunen die betrokken zijn bij het natuur- en landschapsbeheer ('herstellers'), de monitoring van natuur ('tellers') en natuur- en milieueducatie ('vertellers'). In 2020 is het aantal actieve vrijwilligers wat gedaald en zijn veel activiteiten afgelast in verband met de coronamaatregelen, of verplaatst naar online. Tegelijkertijd is de interesse om vrijwilligerswerk te doen nog steeds heel groot. Het op basis van het coalitieakkoord verhoogde budget voor het [Betrekken bij Groen Fonds](#) voorziet in een grote behoefte. Op de jaarlijkse Dialoedag voor vrijwilligers is dit jaar online aandacht geweest voor de relatie tussen mens en natuur. Daarnaast is input gevraagd voor de nieuwe vierjarige programmaperiode, die in 2021 start. Een belangrijke winst van het programma zit in de coördinatie van het cursusaanbod via de [Groene Academie](#). Het in 2020 noodgedwongen ingezette grotere online aanbod zal worden voortgezet. Daarbij zijn de gemeenten in de nieuwe programmaperiode ook nadrukkelijk in beeld.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Twitter-volgers Groen Kapitaal	Aantal	2.000	2.690	Betreft totaal aantal volgers op Twitter, LinkedIn, Facebook en Instagram.
Aantal vrijwilligers	Aantal	13.500		

2.6.3.2 Bijdragen aan regionale samenwerking t.a.v. groen

Toelichting

Groene Hart

In 2020 hebben wij ons onverminderd ingezet voor de bescherming en ontwikkeling van het unieke landschap van het [Groene Hart](#). Zo hebben de PARK's (Provinciaal Adviseurs Ruimtelijke Kwaliteit) van de drie provincies een advies uitgebracht over de Regionale Energie Strategieën die binnen het Groene Hart worden opgesteld. Ook bodemdaling is een prominent thema; de door het Rijk beschikbaar gestelde Impulsgelden zullen deels in het Groene Hart landen (bijvoorbeeld in de

Ronde Hoep). In het kader van de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) is het Groene Hart ook nadrukkelijk in beeld als te beschermen landschap. Ten slotte hebben de drie Groene Hart-provincies een samenwerkingsovereenkomst ondertekend, waarmee de samenwerking de komende jaren is bestendig.

Metropoolregio Amsterdam (MRA)

In de MRA Agenda 2016–2020 staat centraal dat in een druk en verstedelijkt gebied als de MRA, ook de groene leefomgeving van groot belang is om een plezierig woon- en werkklimaat te houden. De provincie speelt hier een belangrijke rol in. In 2020 hebben we, samen met de MRA-partners, de volgende resultaten geboekt:

- Een goede positionering van het thema ‘landschap’ in de Verstedelijkingsstrategie MRA.
- Om het ‘Narratief voor het MRA Landschap’ voor een breder publiek beter toegankelijk te maken is hierover een documentaire gemaakt, getiteld ‘MRA Landschap door de eeuwen heen’. De documentaire is beschikbaar op de websites van de [provincie](#) en de [MRA](#).
- In 2020 is het project ‘Buitenpoort Santpoort-Noord’ afgerond en geëvalueerd. De opgedane ervaring is verwerkt in het ‘Handboek Buitenpoorten’.
- Er wordt een landschapscursus ontwikkeld voor vrijwilligers van natuur-, landschaps- en erfgoedorganisaties en recreatieondernemers, waarmee zij worden opgeleid tot landschapsambassadeurs van de MRA.

Nationale Parken

De [Nationale Parken Duinen van Texel](#) en [Zuid-Kennemerland](#) zijn het visitekaartje van de Noord-Hollandse natuurgebieden en richten zich op natuurbescherming, recreatie, educatie, promotie en onderzoek. Wij beschouwen de Nationale Parken als een waardevol instrument om bewoners en bezoekers van Noord-Holland te betrekken bij hun groene leefomgeving. Om deze reden leveren wij een financiële bijdrage aan de Nationale Parken. In 2020 heeft de corona-pandemie een grote invloed gehad op beide parken. Er zijn circa 30% meer bezoekers geweest dan in eerdere jaren: bezoekersmanagement en de bescherming van de natuur kwamen onder druk te staan. Tegelijkertijd wordt de waarde van onze natuur en de Nationale Parken hierdoor onderstreept. Veel activiteiten van de Parken zijn weliswaar niet in fysieke vorm doorgegaan, maar wel digitaal. Bovendien ontvingen de beide Parken in 2020 een subsidie van het Rijk, waarmee ze zich de komende jaren kunnen doorontwikkelen naar een toekomstbestendig ‘Nationaal Park Nieuwe Stijl’. De provincie levert cofinanciering bij deze rijkssubsidie door een koppeling te leggen met onze eigen gebiedsprocessen voor natuurontwikkeling in Zuid-Kennemerland en de kust/duinen van Texel.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Advisering door de gebiedscommissie Laag Holland (aantal adviezen aan GS)	Aantal	-	-	Gebiedscommissie Laag Holland is opgeheven (zie tekst).

2.6.3.3 Balans ecologie en economie waddengebied nastreven

Toelichting

In 2020 zijn voor zowel het [Waddenfonds](#) als het [Investeringskader Waddengebied \(IKW\)](#) evaluaties uitgevoerd, waarvan de uitkomsten in het voorjaar van 2021 met Provinciale Staten worden gedeeld. Het IKW is succesvol gebleken om een breed spectrum aan projecten in het waddengebied te realiseren, zowel voor ecologie als economie. De evaluatie maakt duidelijk dat de projectorganisatie goed functioneert en dat naast elke euro die het IKW investeert, drie euro

wordt gelegd door bijvoorbeeld gemeenten, waterschappen, de rijksoverheid, Europese fondsen en particulieren. Dat is een uitstekende score. Ook leiden beide evaluaties tot enkele verbeteringen, zoals nog duidelijker en tijdiger communicatie met initiatiefnemers. Daarnaast is, mede naar aanleiding van de containerramp met de MSC Zoë, geconcludeerd dat het 'Hoofddoel 2' van het Waddenfonds (het tegengaan van externe bedreigingen) de komende jaren extra aandacht verdient. De uitwerking van deze punten worden medio 2021 met Provinciale Staten gedeeld.

In 2020 hebben vijf projecten subsidie ontvangen vanuit de provinciale cofinancieringsregeling voor Waddenfonds-projecten:

1. Huisduinen, ontdek het begin van de Wadden
2. Fort Kijkduin, ontwikkeling naar een Topfort
3. Boeren, vissers en buitenlui
4. Waddentools, Swimway Waddenzee
5. Uitbreiding Medemblikkerloods.

Daarnaast werd in het kader van het IKW subsidie verstrekt aan de projecten Vermarkten Wadden Werelderfgoed, Donkerte van de Wadden, Zoete Toekomst Texel, Noordkop en Green Shipping Noord-Holland. De komende jaren blijven wij inzetten op het ondersteunen van goede projecten die passen binnen het IKW, om op die manier de Waddenfondsmiddelen in 2027 volledig te hebben benut.

Beleidsindicatoren

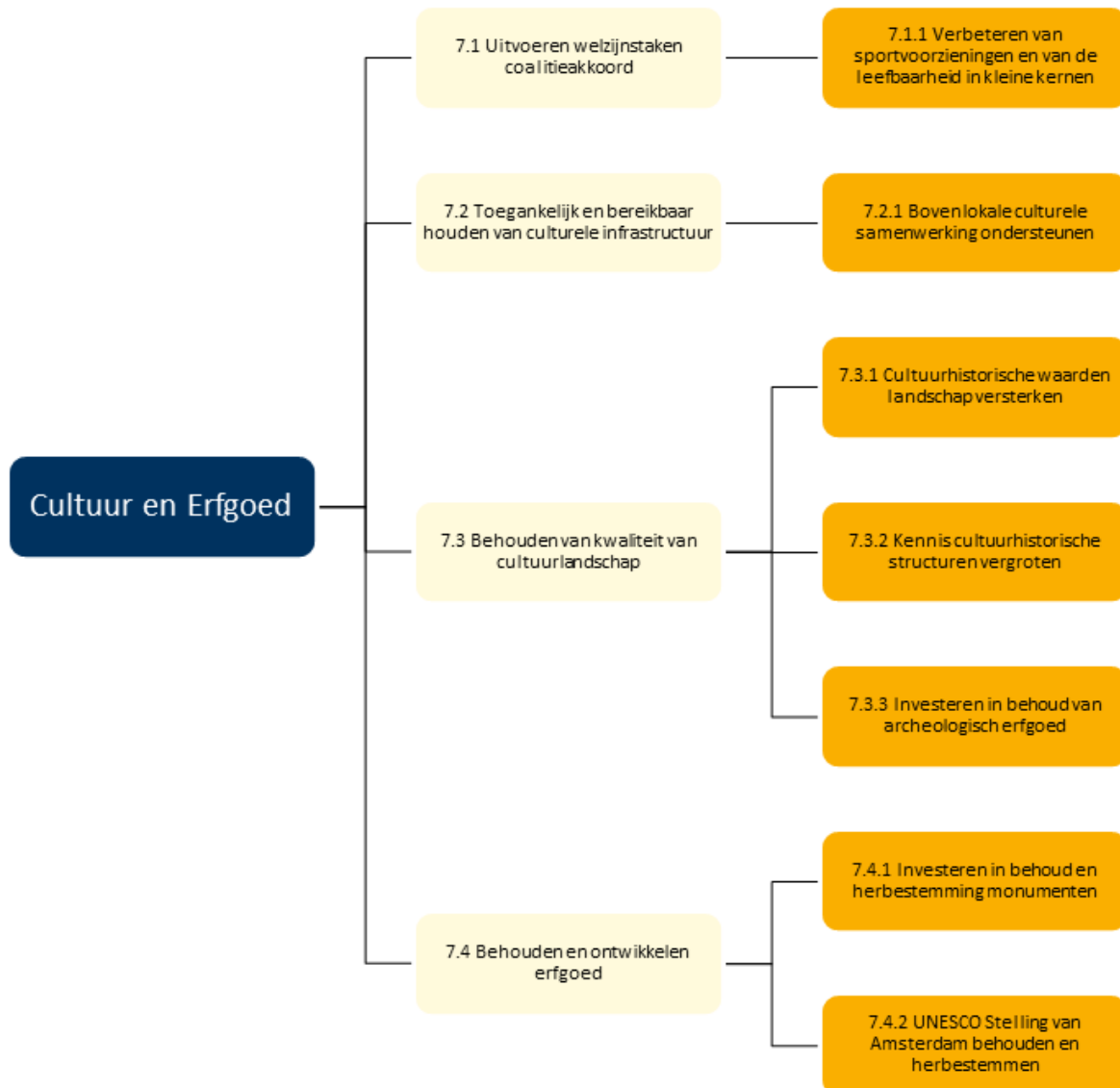
Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Cofinanciering Waddenfondsprojecten	Aantal	5	5	Zie tekst.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 6.3		Betrekken van onze partners bij bescherming en beheer van groen			
Lasten		Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil
6.3.1	Aanpak Groen Kapitaal uitvoeren	1.176	1.294	1.224	70
6.3.2	Bijdragen aan regionale samenwerking t.a.v. groen	901	1.283	960	323
6.3.3	Balans ecologie en economie Waddengebied nastreven	837	4.081	3.530	551
Totaal lasten		2.914	6.658	5.714	944
Totaal baten		-183	-295	-47	-248
Totaal saldo		2.731	6.363	5.667	695
Storting					
6.3.2	Reserve Landschap	250	300	300	0
6.3.3	Reserve Cofinanciering Waddenzee	5.000	5.000	5.000	0
Onttrekking					
6.3.2	Reserve Landschap	0	0	0	0
6.3.3	Reserve Cofinanciering Waddenzee	0	-3.055	-2.660	-395
Resultaat		7.981	8.608	8.307	300

2.7 Programma 7. Cultuur en Erfgoed

Doelenboom

Maatschappelijk doel

De provincie koestert de rijke geschiedenis en het unieke cultuurlandschap van Noord-Holland. De kenmerkende cultuurhistorische structuren, archeologische vindplaatsen en de vele monumenten verhogen de kwaliteit van de fysieke leefomgeving en zijn inspiratie bij ruimtelijke en recreatieve ontwikkelingen. Daarom investeert de provincie in behoud, beheer en kennis van monumenten en archeologie. Ze ondersteunt initiatieven voor duurzame herbestemming. Daarnaast draagt de provincie bij aan de ontwikkeling van regionale culturele netwerken en versterkt ze de cultuureducatie op scholen.

Door het zelfinitiatief te stimuleren versterkt de provincie de sociale samenhang en vitaliteit van lokale gemeenschappen. Ook hier is kennisdeling een belangrijke factor, met name bij het verduurzamen van sportaccommodaties.

Wettelijk beleidskader

- [Erfgoedwet](#)
- [Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen](#)

- [Wet algemene bepalingen omgevingsrecht](#)
- [Regeling omgevingsrecht](#)
- [Besluit algemene regels ruimtelijke ordening \(Barro\)](#)
- [Wet op de archeologische monumentenzorg](#)
- [Wet op de ruimtelijke ordening](#)
- [Wet op het specifiek cultuurbeleid](#)
- [Modernisering Monumentenzorg](#)
- [Beleidsbrief 'Erfgoed telt'](#)
- [Bibliotheekwet](#)
- [Regioprofiel MRA 2019-2024 'Meer dan de delen, Programma Kunst, Cultuur en Erfgoed'](#)
- (cultuur als onderdeel van de '[Ruimtelijk Economische Actieagenda 2016-2020](#)')

Provinciaal beleidskader

- [Erfgoedverordening Noord-Holland 2017](#)
- [Omgevingsvisie NH 2050](#)
- [Omgevingsverordening NH 2020](#)
- [Leidraad Landschap en Cultuurhistorie](#)
- [Beleidskader 'Cultuur in Ontwikkeling' 2017-2020](#)
- [Uitvoeringsprogramma Stelling van Amsterdam-Nieuwe Hollandse Waterlinie 2017-2020](#)

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 7				Cultuur en Erfgoed
	Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil
Lasten	16.451	27.245	25.999	1.246
Baten	-30	-30	-9	-21
Saldo van baten en lasten	16.421	27.215	25.991	1.224
Stortingen reserves	6.751	6.751	6.751	0
Onttrekking reserves	-7.449	-11.776	-11.054	-722
Resultaat	15.723	22.190	21.688	502

2.7.1 Uitvoeren van welzijnstaken

Toelichting

Prioriteiten

- In de begroting 2020 zijn binnen dit beleidsdoel geen prioriteiten benoemd.

2.7.1.1 Verbeteren van sportvoorzieningen en van de leefbaarheid in kleine kernen

Toelichting

De provincie stimuleert de vitaliteit van gemeenschappen. Dat doet de provincie door het zelfinitiatief van gemeenschappen te stimuleren via een subsidie aan [Dorpswerk Noord-Holland](#). Via Dorpswerk worden initiatieven ondersteund op het gebied van leefbaarheid en sociale

samenhang, waaronder de organisatie van (digitale) bijeenkomsten voor dorpshuizen voor informatie- en kennisuitwisseling over actuele ontwikkelingen, zoals corona.

Sporten ziet de provincie ook als een belangrijk middel om samenhang in een gemeenschap te versterken. In vrijheid en zonder discriminatie sporten is belangrijk. Het gaat om sporten met elkaar en in acceptatie ongeacht persoonlijke voorkeuren. Ook vindt de provincie het belangrijk dat sportaccommodaties verduurzamen, zodat zij op termijn besparingen kunnen inboeken wat de toekomstbestendigheid weer versterkt. In 2020 is de Beleidsnotitie Sport vastgesteld. In de beleidsnotitie zet de provincie in op kennisdeling. De provincie heeft Sportservice Noord-Holland de opdracht verleend voor het continueren van de kennisfunctie Sport. Hier adviseren zij gemeenten en de provincie over landelijke ontwikkelingen en financieringsmogelijkheden op het sportdossier. In 2020 voerden zij namens de provincie een aanvullende opdracht uit voor het verkennen van het netwerk van de roze sport. Daarnaast heeft de provincie een aantal bijeenkomsten georganiseerd met belangenorganisaties in het kader van de acceptatie van LHBTIQ in de sport.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 7.1		Uitvoeren van welzijnstaken			
	Lasten	Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil
7.1.1	Verbeteren van sportvoorzieningen en van de leefbaarheid in kleine kernen	260	269	216	53
	Totaal lasten	260	269	216	53
	Totaal baten				
	Totaal saldo	260	269	216	53
	Storting				
		0	0	0	0
	Onttrekking				
		0	0	0	0
	Resultaat	260	269	216	53

2.7.2 Toegankelijk en bereikbaar houden van culturele infrastructuur

Toelichting

Prioriteiten

- De landelijke maatregelen ter bestrijding van COVID-19 hebben een grote impact gehad op de culturele sector. Er is prioriteit gegeven om gemeenten te helpen de sector op korte termijn te ondersteunen.
- Het ondersteunen van culturele instellingen in Noord-Holland in samenwerking met gemeenten.
- Het ontwikkelen van kennis en netwerk culturele infrastructuur.
- Het stimuleren van en participeren in regionale cultuurnetwerken.
- Het toegankelijk en bereikbaar houden van het provinciaal bibliotheeknetwerk.
- Het bevorderen van de kwaliteit van cultuureducatie in het basisonderwijs door middel van matching van het programma cultuureducatie met kwaliteit met gemeenten en OCW.

Omgevingsfactoren:

De langdurige economische en maatschappelijke gevolgen van de coronacrisis op de culturele sector is van invloed op het huidige en toekomstige beleid.

2.7.2.1 Bovenlokale culturele samenwerking ondersteunen

Toelichting

Omdat in 2020 de culturele sector economisch zwaar getroffen werd gedurende de coronacrisis is er door de provincie in nauwe samenwerking met alle Noord-Hollandse gemeenten gewerkt aan een ondersteuningspakket met maatregelen. In 2020 is uitvoering gegeven aan het noodfonds sociale infrastructuur. Er zijn met gemeenten twee voorstellen voor noodsteun aan culturele instellingen uitgewerkt: één voor Noord-Holland Noord en één voor de Metropoolregio Amsterdam (MRA) exclusief Amsterdam. In het najaar van 2020 is aan 37 gemeenten subsidie verleend om 100 culturele instellingen de benodigde financiële steun te kunnen leveren. Plein C heeft het programma Cultuureducatie met Kwaliteit 2017-2020 (CMK2) uitgevoerd. 32 gemeenten hebben cultuureducatie in hun beleid opgenomen en de bijdrage stelde 227 basisscholen in staat om vier jaar cultuureducatie in hun beleid te implementeren. In totaal werkten hier ongeveer 350 culturele instellingen en kunstenaars aan mee.

1 november 2020 heeft Plein C het provinciale programma Cultuureducatie met Kwaliteit 2021-2024 (CMK3) ingediend bij het Fonds voor Cultuurparticipatie. Aan CMK3 nemen 26 Noord-Hollandse gemeenten deel en ongeveer 300 scholen.

Het door het Ministerie van OCW aangekondigde nieuwe Programmafonds stedelijke regio's is niet doorgegaan. In tegenstelling tot eerder aangekondigd, heeft het Rijk voor de nieuwe matchingsregeling cultuurparticipatie geen matchingsbijdrage aan de provincies gevraagd. Probiblio heeft voor de provincie de wettelijke bibliotheektaken uitgevoerd: het interbibliothecair leenverkeer (IBL), innovatie en de netwerktaken. In 2020 is gewerkt aan de uitbreiding van de innovatieagenda zodat alle landelijke thema's uitgevoerd worden. Ook heeft Probiblio de lokale bibliotheken ondersteund in de coronacrisis, bijvoorbeeld in het oplossen van problemen door de lockdowns. In landelijk verband is gewerkt aan het nieuwe bibliotheekconvenant. Dit is in najaar 2020 ondertekend door de vertegenwoordigers van Rijk, gemeenten en provincies en hun uitvoeringsorganisaties.

De gemeenten onder het Noordzeekanaal werken samen in MRA-verband. In 2020 is uitvoering gegeven aan het Regioprofiel 'Meer dan de delen', Programma Kunst, Cultuur & Erfgoed MRA 2019-2024. Door de coronacrisis is de uitwerking van verschillende programmalijnen verplaatst naar 2021. Daarnaast is een start gegeven aan opdrachten voor onder andere de MRA-monitor, voor cultuureducatie en voor groene menukaarten (duurzaamheid).

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Regionale samenwerking gemeenten (aantal gemeenten dat samenwerkt)	Aantal	30	32	

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 7.2		Toegankelijk en bereikbaar houden van culturele infrastructuur		
Lasten	Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil

7.2.1	Bovenlokale culturele samenwerking ondersteunen	3.518	10.863	10.828	35
	Totaal lasten	3.518	10.863	10.828	35
	Totaal baten				
	Totaal saldo	3.518	10.863	10.828	35
	Storting				
		0	0	0	0
	Onttrekking				
		0	0	0	0
	Resultaat	3.518	10.863	10.828	35

2.7.3 Behouden van kwaliteit van cultuurlandschap

Toelichting

Prioriteiten:

- De Omgevingsvisie en -verordening vragen andere samenwerkingsvormen. De provincie heeft bestaande instrumenten omgevormd tot gebieds- en ontwikkelingsgerichte instrumenten ter ondersteuning van onze partners.
- De provincie heeft zich ingezet om een bijdrage te leveren aan het versterken en benutten van de provinciale cultuurhistorische structuren en het landschap door maatwerk te verzorgen en een gebiedsgerichte aanpak.
- De provincie heeft zich ingezet om de publieksfunctie van het archeologisch depot te vergroten zodat archeologie nog toegankelijker wordt gemaakt voor een breed publiek.

Omgevingsfactoren:

- Opgaven zoals woningbouw en mobiliteitsbehoefte, energietransitie en verduurzaming in de landbouw, zijn van invloed op het cultuurlandschap. De provincie wil er tevens voor zorgen dat de kwaliteit van het cultuurlandschap bewaard blijft. Dit betekent dat er soms bij afwijkende belangen keuzes gemaakt moeten worden.
- Er is wettelijk vastgelegd dat bij ruimtelijke ingrepen de verstoorder verantwoordelijk is voor zorgvuldig archeologisch onderzoek en eventuele opgravingen. Gemeenten zijn primair verantwoordelijk voor de ruimtelijke bescherming van archeologische waarden. Daarbij is de provincie afhankelijk van gemeenten als het gaat om het zorgvuldig en tijdig uitvoeren van onderzoek en opgravingen. De provincie is eigenaar van het archeologisch vondstmateriaal en ziet toe op het deponeren ervan.

2.7.3.1 Cultuurhistorische waarden landschap versterken

Toelichting

Het Steunpunt Monumenten en Archeologie heeft gemeenten geadviseerd over het erfgoedbeleid, erfgoed in bestemmingsplannen en gebiedsgerichte ontwikkelingen met behoud van cultuurhistorische waarden. Ook organiseerde het Steunpunt (digitale) kennisbijeenkomsten voor gemeenten, terreinbeheerders, (landschap)ontwerpers en maatschappelijke organisaties over de archeologische en cultuurhistorische identiteit [van de verschillende regio's](#). Daarbij vond uitwisseling plaats over betere bescherming en benutting van het erfgoed bij ruimtelijke ontwikkelingen en voor toerisme en recreatie. De [website](#) van het Steunpunt is een belangrijke

bron van informatie.

De bestaande Erfgoedverordening is geïntegreerd in de nieuwe Omgevingsverordening NH 2020. Over de daarin opgenomen gebieden Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL) is advies gegeven met betrekking tot de cultuurhistorische kwaliteiten.

Om de kwaliteit van het Noord-Hollandse cultuurlandschap te behouden werd voor de integrale agendering van landschap en cultuurhistorie door de provincie aangesloten bij de Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit en de Adviescommissie Ruimtelijke Ordening.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Uitdragen leidraad (bijeenkomsten)	Aantal	4	4	

2.7.3.2 Kennis cultuurhistorische structuren vergroten

Toelichting

Om het verhaal van de cultuurhistorische structuren voor een breed publiek toegankelijk te maken zijn in 2020 verschillende methoden ingezet. Het digitaal verhalenplatform [Oneindig Noord-Holland](#) besteedde aandacht aan provinciale monumenten en hun bewoners, introduceerde een [historische kalender](#) en koppelde de bestaande verhalen aan geografische locaties. Iedereen kan nu op basis van de eigen actuele locatie beschikbare verhalen over de [directe omgeving](#) bekijken. De historische beeldcollectie [Provinciale Atlas](#) is deels gebruikt voor verschillende [fysieke en digitale tentoonstellingen](#): een expositie over de Beemster in Huis van Hilde, de tentoonstelling 'Nieuw licht' (nieuwe aanwinsten provinciale atlas) en de documentaire foto-opdracht over herbestemming die te zien was in Paviljoen Welgelegen. De [digitale beeldbank](#) van de Provinciale Atlas is aangevuld en verbeterd.

In 2020 gaf de provincie ondersteuning aan de regionale beeldverhalen. In samenwerking met gemeenten in het Noordzeekanaalgebied werd de '[Week van de industriecultuur](#)' georganiseerd. Het industrieel erfgoed en de identiteit van het Noordzeekanaalgebied wordt ingezet om de regio toeristisch en recreatief te versterken. Er werden culturele en creatieve activiteiten voor een breed publiek georganiseerd die deels fysiek en deels online plaatsvonden vanwege aangescherpte coronamaatregelen. In 2020 is de deelname van de provincie aan het landelijke themajaar '[Ode aan het landschap](#)' in 2021 voorbereid. Tientallen organisaties en gemeenten sluiten aan om culturele activiteiten rondom het thema onder de aandacht te brengen.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Regionale beeldverhalen (aantal campagnes)	Aantal	3	2	

2.7.3.3 Investeren in behoud van archeologisch erfgoed

Toelichting

In 2020 is de uitvoering van de publieksfunctie in het archeologiecentrum Huis van Hilde binnen de provinciale organisatie gebracht. Sinds december 2020 is Huis van Hilde officieel Archeologiemuseum. De inrichting van de thematische zaal '17^e eeuw' is grotendeels voltooid en de permanente tentoonstelling is aangevuld. Door de landelijke maatregelen ter bestrijding van corona is Huis van Hilde echter grotendeels gesloten geweest voor publiek. De werkzaamheden in het depot voor de wettelijke taak behoud en beheer van de archeologische collectie, zijn wel gecontinueerd. Het gaat daarbij om het registreren van nieuw binnengekomen vondsten en

collecties, het geven van bruiklenen aan externe tentoonstellingen en het deelnemen met informatie en vondsten aan tentoonstellingen in Huis van Hilde.

In 2020 zijn ruim 20 opdrachten voor onderzoek aan archeologische vondsten en collecties gegeven. Een belangrijk project is het maken van een synthese van de Noord-Hollandse archeologie in het 1^e millennium. Er zijn twee tentoonstellingen georganiseerd: Over de Beemstermolen (17^e eeuw) en over een bommenwerper (WO2). Naast de archeologische kroniek over 2019 zijn drie rapportages uitgebracht (Beemstermolen, Oosterbuurt versie 2 en Engelmunduskerk), alsmede twee publieksbrochures (Beemstermolen en Hilde). Daarnaast investeerde de provincie in onderzoek en behoud van maritieme vondsten afkomstig van het Palmhoutwrak.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Publiekpublicaties over archeologisch onderzoek	Aantal	4	6	
Publiekstoegankelijk maken van collectie (tentoonstellingen)	Aantal	2	2	

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 7.3		Behouden van kwaliteit van cultuurlandschap			
Lasten		Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil
7.3.1	Cultuurhistorische waarden landschap versterken	651	995	950	45
7.3.2	Kennis cultuurhistorische structuren vergroten	846	820	738	82
7.3.3	Investeren in behoud van archeologisch erfgoed	2.088	1.851	1.879	-28
Totaal lasten		3.585	3.666	3.568	98
Totaal baten		-30	-30	-9	-21
Totaal saldo		3.555	3.636	3.559	77
Storting		0	0	0	0
Onttrekking		0	0	0	0
Resultaat		3.555	3.636	3.559	77

2.7.4 Behouden en ontwikkelen erfgoed

Toelichting

Prioriteiten

- Restaureren en verduurzamen van beschermde monumenten met focus op religieus, industrieel en agrarisch erfgoed.
- Terugdringen van de restauratieopgave.
- Herbesteden en verduurzaming van leegstaand erfgoed.
- Ontwikkelen van kennis en netwerk.

Over de behaalde resultaten op deze prioriteiten zie 7.4.1.

- Behoud van de Uitzonderlijke Universele Waarde (OUV) van dit werelderfgoed. Deze prioriteit is volledig gerealiseerd, zie verder onder toelichting 7.4.2.
- Breed uitdragen en bekendmaken van de (OUV) van dit werelderfgoed. Deze prioriteit is volledig gerealiseerd, zie verder onder toelichting 7.4.2.

Omgevingsfactoren:

- Vanwege de coronacrisis is de bijeenkomst van Unesco waar zij over de uitbreiding van de werelderfgoedstatus zou besluiten niet doorgegaan. Unesco neemt nu medio 2021 hierover een besluit.

2.7.4.1 Investeren in behoud en herbestemming monumenten

Toelichting

De provincie kiest voor investeren in die monumenten, waar de kansen op een succesvolle herbestemming het grootst zijn. Om inzicht te krijgen in de waarden en ontwikkelpotenties van agrarisch erfgoed, gaf de provincie in 2020 opdracht om de Noord-Hollandse Waarderingskaart voor stolpboerderijen te ontwikkelen. Samen met de [loods herbestemming](#) organiseerde het Steunpunt Monumenten en Archeologie verschillende expertsessies om te onderzoeken wat de meest kansrijke invulling is voor herbestemming van monumenten en deze tegelijkertijd te verduurzamen. De adviezen van de Loods Herbestemming aan initiatiefnemers zorgden voor nieuwe opties voor herbestemming of verbreding van bestaand gebruik, waardoor perspectief op behoud van dit erfgoed ontstond.

Uit het Noord-Hollands Fonds voor Monumenten (Fonds Herbestemming) zijn in 2020 leningen verstrekt aan eigenaren van industrieel, religieus en agrarisch erfgoed. Het betreft hier ondernemers die erfgoed verwerven, restaureren, verduurzamen en herbestemmen.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Loods herbestemming (aantal adviezen)	Aantal	15	30	
Inzet Fonds Herbestemming (aantal leningen)	Aantal	3	6	

Culturele infrastructuur en monumentenzorg

Restauratievolume: Rijksmonumenten

(exclusief oorspronkelijke functie woonhuis) in Noord-Holland

weergegeven naar de staat van het casco. Het restauratievolume is de som van matig en slecht zijnde 17,8 % in 2020.

	Peildatum	Goed	Redelijk	Matig	Slecht
	2020	38,9%	43,3%	15,3%	2,5%
	2019	36,1%	46,0%	15,6%	2,3%

Bron: [Monumentenmonitor Noord-Holland](#)

2.7.4.2 UNESCO Stelling van Amsterdam behouden en herbestemmen

Toelichting

De Stelling van Amsterdam is sinds 1996 UNESCO-werelderfgoed en sinds die tijd is de provincie Noord-Holland siteholder (eerstverantwoordelijke) voor dit werelderfgoed. De siteholder heeft de verplichting om zorg te dragen voor het behoud van de Outstanding Universal Value (OUV) van het werelderfgoed, alsook zorg te dragen voor het uitdragen en breed bekendmaken van deze OUV.

In 2020 heeft de provincie de volgende activiteiten ondernomen in het kader van het siteholderschap van de Stelling van Amsterdam:

- De provincie heeft diverse adviezen gegeven over ruimtelijke ontwikkelingen die het beschermingsregime van het werelderfgoed raken. Dit betreft zowel losstaande initiatieven als de zoekgebieden voor zon en wind in het kader van de Regionale Energiestrategieën. Daarnaast zijn de bepalingen uit de Provinciale Ruimtelijke Verordening over de bescherming van het werelderfgoed Stelling van Amsterdam integraal overgenomen in de Omgevingsverordening. Tevens hebben we diverse adviezen gegeven over provinciale monumenten die onderdeel uit maken van de Stelling van Amsterdam.
- De provincie heeft diverse subsidies ter beschikking gesteld voor herbestemming en van restauratie van onderdelen van de Stelling van Amsterdam. Dit betrof onder andere De Gele Loods in Naarden, vesting Muiden en duurzaamheidsmaatregelen voor Pampus.
- De Stichting Liniebreed Ondernemen verzorgt voor de provincie de publiekscommunicatie. Naast reguliere activiteiten zoals de nieuwsbrief en berichtgeving op sociale media zijn we in 2020 gestart met innovatieve pilots zoals een 8-delig audioverhaal. In het in 2020 geopende fort bij Hoofddorp is men gestart met het ontwikkelen van een informatiepunt over het werelderfgoed Stelling van Amsterdam. De provincie heeft hiervoor subsidie verleend.
- De provincie heeft diverse opdrachten uitgezet in het kader van de siteholdertaak. Dit betreft onder andere een onderzoek naar de herstelbehoefte van de liniedijken.

In juni 2020 hebben Provinciale Staten ingestemd met de oprichting van een gemeenschappelijk orgaan voor de Hollandse Waterlinies. Dit gemeenschappelijk orgaan treedt in werking als Unesco besluit tot uitbreiding van de werelderfgoedstatus van de Stelling van Amsterdam met de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Het internationale congres, dat als uitvloeisel van het nominatiedossier Hollandse Waterlinies in 2020 gepland stond, is helaas door corona niet doorgegaan.

Beleidsindicatoren

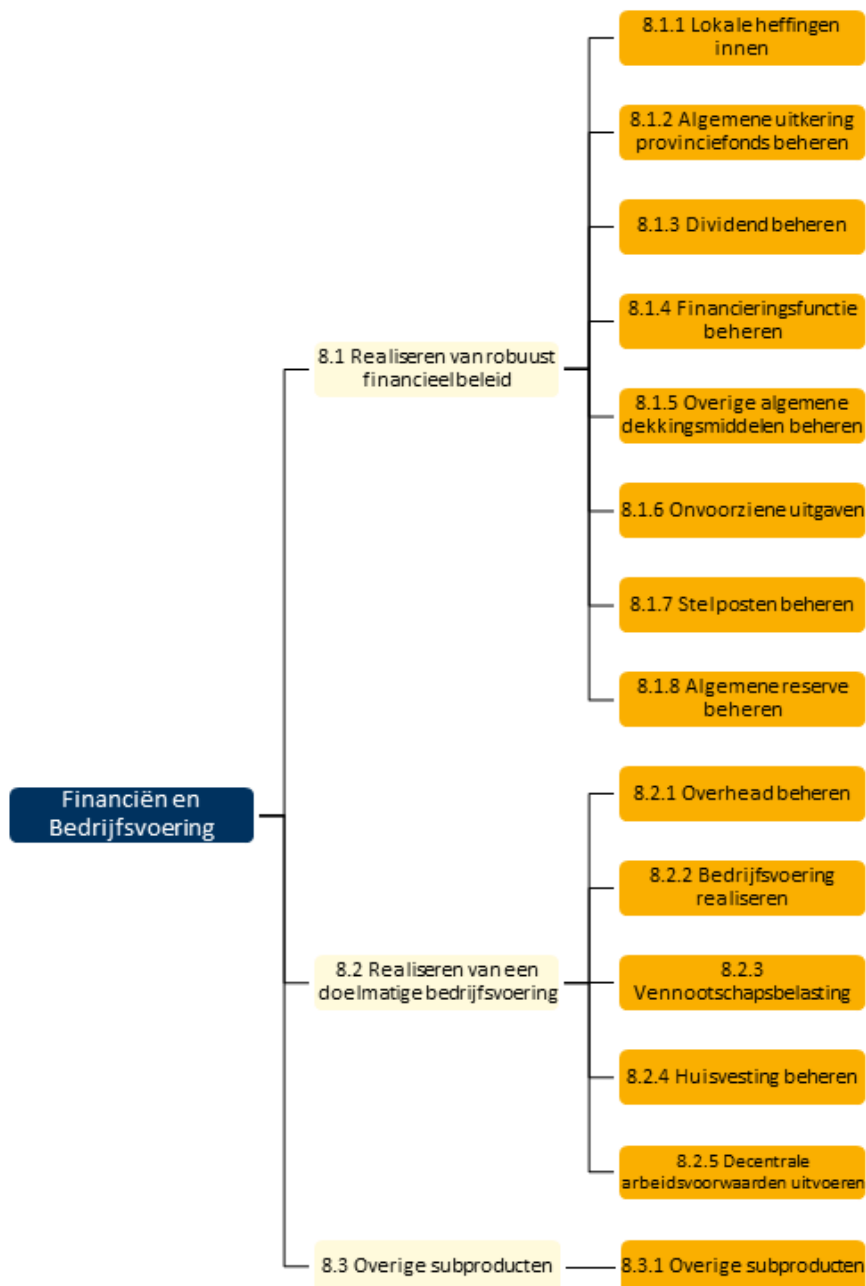
Indicator	Meeteenheid	Begroet	Gerealiseerd	Toelichting
Opdrachten in kader siteholdertaak	Aantal	5	5	
Ontwikkeling informatiepunten	Aantal	1	1	
co-financiering herbestemmingsopgaven	Aantal	1	2	Herbestemming van onderdelen van de Stelling van Amsterdam is vaak een langdurig traject met vele onzekerheden. Een goede planning is dan ook lastig te maken. In 2020 verwachten we maar één herbestemming te cofinancieren. Dit zijn er echter twee geworden

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 7.4		Behouden en ontwikkelen erfgoed			
	Lasten	Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil
7.4.1	Investeren in behoud en herbestemming monumenten	6.183	8.554	7.730	824
7.4.2	UNESCO Stelling van Amsterdam behouden en herbestemmen	2.905	3.893	3.658	235
Totaal lasten		9.088	12.447	11.388	1.059
Totaal baten					
Totaal saldo		9.088	12.447	11.388	1.059
Storting					
7.4.1	Reserve Monumenten	6.751	6.751	6.751	0
7.4.2	Reserve SvA/NHW Werelderfgoed	0	0	0	0
Onttrekking					
7.4.1	Reserve Monumenten	-5.510	-8.472	-7.840	-632
7.4.2	Reserve SvA/NHW Werelderfgoed	-1.939	-3.304	-3.214	-90
Resultaat		8.390	7.422	7.085	337

2.8 Programma 8. Financiën en Bedrijfsvoering

Doelenboom

Maatschappelijk doel

Het financieel beleid van de provincie is gericht op het realiseren van de provinciale beleidsdoelstellingen. De in dit programma beschreven onderwerpen dragen bij aan het realiseren van deze beleidsdoelstellingen. Een belangrijk onderdeel is de financiële continuïteit van de beleidsuitvoering, het vermogen om zowel op korte als op lange termijn zonder grote risico's aan de financiële verplichtingen te kunnen voldoen.

De provincie heeft zich ook in 2020 ingezet om haar organisatie in te richten als moderne, efficiënte, flexibele, toegankelijke en slagvaardige organisatie. Mede hierdoor heeft de provincie uitvoering kunnen geven aan haar wettelijke taken, het coalitieakkoord, Kompas 2020 en de Toekomstagenda Samen Noord-Holland. Voor haar inwoners, bedrijven, maatschappelijke

organisaties en medeoverheden is de provincie Noord-Holland een betrouwbare partner die rechtmatig handelt en betrouwbaar, transparant, doelmatig, doeltreffend en wendbaar is. De provincie vindt verduurzaming erg belangrijk. De organisatie investeert daarom in duurzame huisvesting, maar past duurzaamheid ook toe bij andere opdrachten (diensten, leveringen en werken).

In de paragraaf Bedrijfsvoering staan de doelen en activiteiten met betrekking tot de bedrijfsvoering specifiek toegelicht.

Wettelijk beleidskader

- [Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten \(BBV\)](#)

Provinciaal beleidskader

- [Financiële verordening Noord-Holland](#)
- [Nota Reserves 2018](#)
- [Kadernota Risicomanagement en Weerstandsvermogen](#)
- [Financieringsstatuut](#)

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 8	Financiën en Bedrijfsvoering			
	Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil
Lasten	74.727	72.501	66.223	6.278
Baten	-433.757	-442.948	-444.122	1.174
Saldo van baten en lasten	-359.030	-370.447	-377.899	7.452
Storting reserves	58.993	84.017	87.424	-3.407
Onttrekking reserves	-11.293	-40.044	-39.689	-355
Resultaat	-311.331	-326.474	-330.164	3.690

2.8.1 Realiseren van robuust financieel beleid

Toelichting

Prioriteiten:

In de begroting 2020 zijn binnen dit beleidsdoel geen prioriteiten benoemd.

2.8.1.1 Lokale heffingen innen

Toelichting

Voor de provincie Noord-Holland bestaan de lokale heffingen in programma 8 uit de opcenten op de motorrijtuigenbelasting, leges en grondwaterheffing. De opcenten motorrijtuigenbelasting is hiervan de belangrijkste provinciale inkomstenbron. Meer informatie over lokale heffingen is te vinden in de [paragraaf Lokale heffingen](#) in deze jaarrekening.

2.8.1.2 Algemene uitkering provinciefonds beheren

Toelichting

De totale uitkering uit het provinciefonds bestaat uit twee onderdelen: een algemene uitkering en zogenoemde decentralisatie-uitkeringen.

De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de totale rijksuitgaven. Volgens de normeringssystematiek (trap-op-trap-af) hebben wijzigingen in de rijksuitgaven direct invloed op de omvang van de algemene uitkering. De jaarlijkse toename of afname van het provinciefonds, voortvloeiend uit de normeringssystematiek, wordt het accres genoemd.

In verband met de coronacrisis heeft het Rijk in overleg met de provincies besloten om het accres gedurende de huidige kabinetsperiode te bevriezen. Doel van de bevrozing is dat voor het komende jaar duidelijkheid bestaat voor zowel Rijk als gemeenten en provincies over de ontwikkeling van het gemeente- en provinciefonds voor wat betreft de volume- en loonprijsontwikkelingen. Hierdoor worden schommelingen in de uitkering dus beperkt.

Decentralisatie-uitkeringen zijn uitkeringen van tijdelijk beleid die niet via het verdeelmodel van het provinciefonds uitgekeerd worden. Het Rijk vertrekt deze middelen om specifieke vooraf overeengekomen beleidsdoelstellingen te realiseren. Ook deze middelen zijn in principe vrij besteedbaar.

2.8.1.3 Dividend beheren

Toelichting

In 2020 hebben wij van een aantal deelnemingen dividend ontvangen op grond van ons aandelenbelang in die partijen. Wij streven een actief aandeelhouderschap na, waarbij niet alleen gestuurd wordt op het behalen van beleidsdoelstellingen, maar tevens op het behalen van een gezond rendement (dividend).

De provincie heeft twee aandelenbelangen in banken. Dit zijn de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) en de Nederlandse Waterschapsbank (NWB). In het licht van de verwachte impact van de COVID-19-pandemie heeft de Europese Centrale Bank (ECB) op 27 maart 2020 alle onder haar toezicht staande instellingen aanbevolen om de uitkering van dividend uit te stellen. De BNG en NWB hebben aangegeven dat zij van plan zijn om het dividend 2020 alsnog uit te keren op het moment dat dit weer mag van de ECB. Omdat het geld nog niet is ontvangen in 2020 hebben wij daarvoor een vordering opgenomen op de balans.

2.8.1.4 Financieringsfunctie beheren

Toelichting

Hieronder wordt het renteresultaat van de provincie opgenomen. Op dit moment bestaat het renteresultaat vooral uit de ontvangen rentebedragen van de verstrekte langlopende leningen. De provincie heeft in 2020 nog geen geld hoeven lenen om de gerealiseerde uitgaven te financieren.

2.8.1.5 Overige Algemene dekkingsmiddelen beheren

Toelichting

Subsidies worden soms administratief afgehandeld in een later jaar dan waarop de subsidie betrekking heeft. Bij deze eindafrekening wordt aan de hand van de subsidievoorwaarden en de werkelijke kosten het precieze bedrag van de subsidie bepaald. Verschillen tussen de in eerste instantie afgesproken subsidie en de eindafrekening die in een verschillend jaar tot uiting komen,

komen op de post 'afrekeningsverschillen' terecht. Deze afrekeningsverschillen zijn verantwoord onder dit operationeel doel.

2.8.1.6 Onvoorziene uitgaven

Toelichting

Op dit operationeel doel staat geen budget geraamd en hebben ook geen werkelijke uitgaven plaatsgevonden. Tegenvallers moeten in principe binnen het programma zelf opgelost worden.

Daarnaast wordt in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing een overzicht van risico's gegeven die mogelijk gedekt moeten worden uit de weerstandscapaciteit.

2.8.1.7 Stelposten beheren

Toelichting

In de begroting 2020 hadden wij een aantal stelposten opgenomen voor de dekking van (mogelijke) lasten. Indien sprake is van een resterend saldo per jaareinde kan dat vrijvallen naar de algemene middelen. Hieronder worden de stelposten weergegeven die in 2020 zijn gebruikt:

- Stelpost prijsstijgingen: Daar waar contractuele verplichtingen dat vereisen wordt door de provincie indexering toegepast. Via een stelpost in de begroting worden de hiervoor benodigde budgetten gereserveerd.
- Doorschuif btw betreft btw op kosten gemaakt door bepaalde samenwerkingsverbanden van publiekrechtelijke lichamen. Op grond van de transparantieregeling mogen deze samenwerkingsverbanden, die zelf de btw op kosten niet kunnen terugvragen of compenseren, deze btw 'doorschuiven' naar de provincie. De provincie mag deze btw terugvragen bij het Btw-compensatiefonds in haar jaarlijkse opgave.

2.8.1.8 Algemene reserve beheren

Toelichting

De algemene reserve is bedoeld als buffer om risico's te kunnen opvangen. In de financiële verordening, die in 2019 is geactualiseerd, wordt een minimale omvang van de algemene reserve voorgeschreven die wij aanhouden om mogelijke risico's af te dekken.

In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing zijn de risico's en de weerstandscapaciteit toegelicht. Voor een toelichting op het verloop van de algemene reserve wordt verwezen naar het verslag van de algemene reserve bij de [staat van het verloop van reserves](#).

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 8.1		Realiseren van robuust financieel beleid					
Lasten		Jaarrekening 2019	Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil	Begroting 2021
8.1.1	Lokale heffingen innen	0	0	0	0	0	0
8.1.2	Algemene uitkering provinciefonds beheren	0	0	0	0	0	0
8.1.3	Dividend beheren	0	0	0	0	0	0
8.1.4	Financieringsfunctie beheren	9	0	0	0	0	0
8.1.5	Overige Algemene dekkingsmiddelen beheren	-8.315	0	-3.677	-2.335	-1.342	0
8.1.7	Stelposten beheren	0	2.722	0	-2.749	2.749	-9.627

Baten						
8.1.1	Lokale heffingen innen	-218.384	-210.057	-222.700	-223.649	949 -218.057
8.1.2	Algemene uitkering provinciefonds beheren	-192.940	-211.453	-202.615	-203.965	1.350 -208.716
8.1.3	Dividend beheren	-20.821	-7.080	-12.320	-13.431	1.111 -7.115
8.1.4	Financieringsfunctie beheren	-576	-18	-648	-720	72 -623
8.1.5	Overige Algemene dekkingsmiddelen beheren	-351	0	0	0	0 0
8.1.7	Stelposten beheren	-3.594	-3.150	-2.150	0	-2.150 -2.150
Totaal lasten						
		-8.306	2.722	-9.627	-5.084	1.407 -9.627
Totaal baten						
		-436.666	-431.758	-436.661	-441.765	1.332 -436.661
Totaal saldo						
		-444.972	-429.036	-446.288	-446.849	2.739 -446.288
Storting						
8.1.8	Algemene Reserve	29.207	57.573	82.597	82.597	0 9.639
Onttrekking						
8.1.8	Algemene Reserve	-474.104	-8.669	-37.470	-37.470	0 -14.800
Resultaat		889.869	-380.133	-398.983	-401.722	2.739 -451.449

2.8.2 Realiseren van doelmatige bedrijfsvoering

Toelichting

Prioriteiten

In de begroting 2020 zijn binnen dit beleidsdoel geen prioriteiten benoemd.

2.8.2.1 Overhead beheren

Toelichting

Alle overheadkosten worden binnen dit operationeel doel verantwoord. Dit zijn alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. De personele kosten van de medewerkers die in het primaire proces werkzaam zijn, worden verantwoord bij de betreffende operationele doelen. Bij de toewijzing van kosten aan overhead volgen we de notities en aanwijzingen van de commissie BBV.

2.8.2.2 Bedrijfsvoering realiseren

Toelichting

Hier worden de overige bedrijfsvoeringsactiviteiten verantwoord. Het betreft:

- Het verhuren van onroerend goed onder en in het pand aan het Houtplein en de verhuur van de parkeergarage aan de Dreef.
- De koepelovereenkomst met de provincie Flevoland, waarbij personeel ter beschikking wordt gesteld voor de uitvoering van het beleid voor het landelijk gebied. Dit contract is per ultimo 2020 beëindigd.
- Detachering van personeel.

2.8.2.3 Vennootschapsbelasting

Toelichting

Voor bepaalde activiteiten treedt de provincie op als ondernemer voor de vennootschapsbelasting. Als zodanig is de provincie belastingplichtig. Vooralsnog geldt dit enkel met betrekking tot de participatie in Polanenpark C.V.

Op landelijk niveau speelt recent een discussie tussen de Belastingdienst en decentrale overheden over de reikwijdte van het leerstuk van normaal vermogensbeheer. De uitkomst van deze discussie is onbekend en zal op langere termijn beslecht worden, maar kan evenwel met terugwerkende kracht van invloed zijn op het belastbare resultaat van dit jaar en toekomstige jaren.

2.8.2.4 Huisvesting beheren

Toelichting

De onttrekking uit de reserve huisvesting ter dekking van de kapitaallasten voor het kantoorpand aan het Houtplein wordt verantwoord onder het operationeel doel 'Huisvesting beheren'.

2.8.2.5 Decentrale arbeidsvoorwaarden uitvoeren

Toelichting

Met de vakbonden zijn afspraken gemaakt over de beschikbare gelden voor de uitvoering van decentrale arbeidsvoorwaarden door het Georganiseerd Overleg (GO). In 2016 is een reserve GO-gelden ingesteld waarin eenmalig een storting heeft plaatsgevonden. Over de inzet van de reserve vindt overleg plaats met het Georganiseerd Overleg. De reserve wordt gebruikt om provinciale medewerkers extra opleidingsmogelijkheden te geven in de vorm van een Talentbudget. De kosten die medewerkers maken worden onttrokken uit deze reserve.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 8.2		Realiseren van doelmatige bedrijfsvoering			
Lasten		Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil
8.2.1	Overhead beheren	70.408	74.837	70.202	4.635
8.2.2	Bedrijfsvoering realiseren	1.071	636	650	-14
8.2.3	Vennootschapsbelasting	26	105	-27	132
8.2.5	Decentrale arbeidsvoorwaarden uitvoeren	500	600	482	118
Totaal lasten		72.005	76.178	71.307	4.871
Totaal baten		-1.999	-2.515	-2.357	-158
Totaal saldo		70.006	73.663	68.950	4.713
Storting					
8.2.1	Reserve Bedrijfsvoering	1.420	1.420	4.827	-3.407
8.2.4	Reserve Huisvesting	0	0	0	0
8.2.5	Reserve Go-gelden	0	0	0	0
Onttrekking					
8.2.1	Reserve Bedrijfsvoering	-1.342	-1.192	-974	-218
8.2.4	Reserve Huisvesting	-782	-782	-762	-20
8.2.5	Reserve Go-gelden	-500	-600	-482	-118
Resultaat		68.802	72.509	71.558	951

3. Paragrafen

3.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

De paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing gaat in op de vraag in welke mate de provincie in staat is om financiële gevolgen van ongedekte risico's op te kunnen vangen. Deze paragraaf geeft inzicht in de relevante risico's per jaareinde en geeft inzicht in de beschikbare weerstandscapaciteit. Dit zijn de middelen die beschikbaar zijn of gemaakt kunnen worden om de financiële gevolgen van de risico's, als deze zich voordoen, op te vangen. Daarnaast wordt het weerstandsvermogen inzichtelijk gemaakt. Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de provincie in staat is om de financiële gevolgen van ongedekte risico's op te vangen.

Beleid

Het risicobeleid is vastgelegd in de financiële verordening en door PS vastgestelde Kadernota Weerstandsvermogen en Risicomanagement. De Kadernota bevat beleidsregels over de wijze waarop de weerstandscapaciteit wordt opgebouwd en ingezet. In 2021 wordt de Kadernota geactualiseerd.

Visie

De visie op risicomanagement is als volgt: *“De provincie Noord-Holland streeft naar het systematisch afwegen van risico's en kansen bij het realiseren van haar doelstellingen. Risicomanagement is daarmee onderdeel van het reguliere denken en doen. Het bewust verminderen, delen, vermijden of accepteren van risico's leidt tot het ‘in control-zijn van de organisatie’.”* (Bron: Kadernota risicomanagement 2017-2020).

Wij anticiperen actief op risico's en kansen om onze doelstellingen te bereiken. Daarom hebben we een risicomanagementsysteem ingericht.

Risico's

Het weerstandsvermogen is het kengetal dat uitdrukt in welke mate de provincie in staat is om met haar financiële reserves ongedekte risico's op te vangen. Ongedekte risico's zijn risico's waarvoor nog geen (of onvoldoende) maatregelen zijn getroffen om het risico af te dekken en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. Het gaat hierbij alleen om risico's met een bruto effect van € 100.000,- of hoger.

Om de risico's te kunnen vergelijken met de totale weerstandscapaciteit worden deze beschouwd over een periode van vier jaar. Per risico wordt beoordeeld of dit eenmalig is of terugkerend. Indien een risico eenmalig is, worden het effect van het risico en de kans dat het risico in de komende vier jaar optreedt, geschat. Indien het risico terugkerend is, worden het effect van het risico en de frequentie van het optreden van het risico geschat. Hierdoor wordt bij een terugkerend risico de mogelijkheid dat een risico in een periode van vier jaar meerdere keren optreedt, meegenomen. Voor het berekenen van de omvang van de ongedekte risico's wordt een simulatiemethode gebruikt en wordt rekening gehouden met de gekozen risicobereidheid.

Overzicht risico's

Risico's	Risicobedrag	Eénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Einddatum
B. Bedrijfsvoeringsrisico's				
Kosten opruimen afvalinrichting	€ 1.000.000	1 x per 2 jaar	n.v.t.	continu

Risico's	Risicobedrag	Eénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Einddatum
Wateroverlast: natuurontwikkeling Texel	€ 1.048.000	1 x per 10 jaar	n.v.t.	31 december 2041
Rondje Naardermeer	€ 150.000	eenmalig	10%	2 september 2021
Verkeerde Wet milieubeheerprocedure en fouten bij WABO - procedure	€ 3.000.000	1 x per 20 jaar	n.v.t.	continu
Schadeclaim ivm asbest bij N201	€ 500.000	eenmalig	50%	31 december 2022
Schadeclaim benzinestation	€ 250.000	eenmalig	10%	1 januari 2022
Brug Ouderkerk	€ 3.000.000	eenmalig	37,5%	31 oktober 2021
C. Financieringsrisico's				
Lening Nationaal Restauratie Fonds (NRF)	€ 5.100.000	eenmalig	10%	1 januari 2061
Deelneming PDENH	€ 7.700.000	eenmalig	20%	11 februari 2025
Subsidieregeling Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer	€ 4.600.000	eenmalig	25%	31 december 2025
D. Grondexploitatie- en risico's				
Strategische aankopen, materiële vaste activa	€ 2.330.000	eenmalig	10%	1 januari 2025
E. Risico's Verbonden Partijen				
Borgstelling aan BNG ivm krediet aan de RON	€ 1.730.000	eenmalig	30%	31 december 2030
Dividenduitkering	€ 1.782.750	1 x per 5 jaar	n.v.t.	31 december 2020

A. Beleidsrisico's

Bij de jaarrekening 2020 zijn geen beleidsrisico's geïnterpreteerd met een omvang groter dan € 2 miljoen.

B. Bedrijfsvoeringsrisico's

Verkeerde Wet milieubeheerprocedure en fouten bij Wabo-procedure

De uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving op grond van de Wabo en de betrokken wetten is gemandateerd aan omgevingsdiensten. Als mandaatgever is en blijft de provincie verantwoordelijk voor de vermogensrechtelijke gevolgen van de namens de provincie genomen besluiten. Bij vergunningverlening bestaat het risico dat onterecht vergunningen, ontheffingen of vrijstellingen worden verleend, gewijzigd of geweigerd. Hierdoor kunnen financiële gevolgen voor bedrijven of derden ontstaan. Dit geldt ook voor een handhavingsbesluit dat niet terecht tot stand komt, of een rechtsongelijkheid bij toezicht. Het gevolg kan zijn dat bedrijven schadeclaims indienen bij de provincie en dat er afbreuk wordt gedaan aan het imago van de provincie. Schadeclaims kunnen oplopen tot een bedrag van circa € 3 miljoen.

Er zijn privaatrechtelijke overeenkomsten gesloten met de omgevingsdiensten over de eisen waaraan de vergunningverlening, toezicht en handhaving moet voldoen. De aansprakelijkheid van

tekortkomingen in de uitvoering van deze overeenkomsten door onzorgvuldig of on(des)kundig handelen van de omgevingsdiensten ligt bij hen, tot het bedrag van de betreffende dienstverlening. Ook moeten de omgevingsdiensten voldoen aan de verordening kwaliteit VTH omgevingsrecht. In de rol van opdrachtgever bewaakt de provincie dit.

Brug Ouderkerk

Ten behoeve van de uitvoering van het project ontbrak een essentieel stuk grond. Hierdoor lag de uitvoering stil. De aannemer leidt hierdoor schade en wil deze vergoed hebben. De hoogte van de claim is nog onderwerp van discussie. De uitvoering is inmiddels weer opgestart.

C. Financieringsrisico's

Lening Nationaal Restauratie Fonds

Het risico is dat de lening niet (volledig) wordt terugbetaald aan de provincie. De provincie heeft geld uitgeleend aan het Nationaal Restauratie Fonds (hierna NRF) dat het op haar beurt doorleent aan eigenaren van monumenten voor het herbestemmen/restaureren/verduurzamen van monumenten. Het NRF toetst of de ontvangers van leningen kredietwaardig zijn. Ook bekijkt het NRF in hoeverre voldoende zekerheid kan worden verkregen uit het te financieren onderpand. Door middel van hypothecaire leningen wordt zekerheid gesteld. Momenteel is het risico maximaal € 5,1 miljoen, later zal dit toenemen tot maximaal € 9,1 miljoen.

Deelneming PDENH

PDENH investeert in duurzame innovatieve bedrijven en initiatieven in Noord-Holland. Omdat PDENH wordt gefinancierd met provinciale middelen, leiden de investeringen door PDENH ook tot een financieel risico voor de provincie Noord-Holland. Als beheersmaatregel wordt voor iedere investering een uitgebreid onderzoek uitgevoerd door een team gespecialiseerde investeringsmanagers in dienst van het participatiefonds. Een investering wordt vervolgens ter advies voorgelegd aan een investeringscomité, waarna de provincie als aandeelhouder het uiteindelijke investeringsbesluit neemt.

Ondanks risico beperkende maatregelen gaat het in absolute zin om grote bedragen. Het aantal investeringen en het door PDENH uitgezette kapitaal neemt in de toekomst verder toe.

Zekerheidshalve is bij de berekening van het benodigde risicobedrag voor PDENH uitgegaan van 20% van het gemiddelde vermogen. Dit risicopercentage is recent geactualiseerd naar aanleiding van de coronacrisis. Het risicobedrag voor PDENH dient ter dekking van onvoorziene risico's, in de vorm van (onvoorziene) faillissementen van ondernemingen waarin het fonds heeft geïnvesteerd. Naar verwachting is het risicobedrag ruim berekend omdat in de jaarstukken van de provincie ook reeds een verliesvoorziening is opgenomen voor dekking van voorziene risico's bij PDENH.

Subsidieregeling Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer

De provincie kent POP3 subsidies toe op grond van twee regelingen: ANLb en de Uitvoeringsregeling POP3 subsidies Noord-Holland. Deze subsidies bestaan uit EU-middelen en provinciale middelen. Wij hebben meer POP3-subsidieverplichtingen dan waar wij als provincie aan Europese middelen aanspraak op kunnen maken. Het bedrag moeten we mogelijk bijdragen maar het is echter ook mogelijk dat hiervoor Europese middelen alsnog beschikbaar komen. Er zijn in elk geval tot en met 2025 - het einde van het POP3 - verschillende momenten dat er extra EU-middelen beschikbaar kunnen komen.

D. Grondexploitatie-risico's

Strategische aankopen, materiële vaste activa

Voor de uitvoering van het provinciaal grondbeleid is onder meer krediet voor strategische grondaankopen beschikbaar. Vooruitlopend op concrete gebiedsontwikkelingsprojecten worden ten laste hiervan grondaankopen gedaan. Hierin ligt een zeker risico besloten dat de economische waarde van deze grond op enig moment (in negatieve zin) afwijkt van de boekwaarde. Om dit risico af te dekken is hiervoor een bedrag in het weerstandsvermogen opgenomen. Dit bedrag is gerelateerd aan de boekwaarde van de strategische aankopen en materiële vaste activa. Per 31 december 2020 bedraagt dit € 23,3 miljoen.

E. Risico's verbonden partij

Bij de jaarrekening 2020 zijn geen risico's verbonden partij geïnventariseerd met een omvang groter dan € 2 miljoen.

Verloop risico's

Risico-inventarisatie (bruto)	Rekening 2019 (x € 1.000)	Begroting 2021 (x € 1.000)	Rekening 2020 (x € 1.000)	Mutaties rekening 2020 t.o.v. begroting 2021 (x € 1.000)	Afname / toename
A. Beleidsrisico's	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	-
B. Bedrijfsvoeringsrisico's	€ 22.248	€ 27.388	€ 8.948	€ -18.440	afname
C. Financieringsrisico's	€ 13.100	€ 13.100	€ 17.400	€ 4.300	toename
D. Grondexploitatie-risico's	€ 2.400	€ 2.400	€ 2.330	€ -70	afname
E. Risico's verbonden partijen	€ 14.855	€ 14.855	€ 3.513	€ -11.342	afname
Brutorisicobedrag	€ 52.603	€ 57.743	€ 32.191	€ -25.552	afname

Toelichting

In vergelijking met de voorgaande inventarisatie voor de begroting 2021, is het totaal aan bruto risico's per saldo afgenomen met € 25,6 miljoen. De toename in de bedrijfsvoeringsrisico's wordt grotendeels verklaard uit mogelijke schade en vertraging die optreedt bij het realiseren van sluizen en bruggen. De afname wordt verklaard uit het feit dat ten tijde van de financiële crisis voor een viertal deelnemingen een risicopost is gevormd vanwege de kans op waardedaling van de deelneming beneden de kostprijs. Er zijn de afgelopen jaren bij deze deelnemingen geen calamiteiten opgetreden en qua bedrijfsvoering is er per balansdatum geen reden meer voor het aanhouden van deze risicoposten. Het betreft de volgende risico's die zijn vervallen bij de jaarrekening 2020:

- Vaart in de Zaan Vernieuwen Wilhelminasluis van € 2,5 miljoen;
- Leeghwaterbrug A-02 vervanging van € 5,0 miljoen;
- Reservering investeringsfonds Noordzeekanaalgebied (RON) van € 11,1 miljoen;
- Beschikbaarheidsvergoeding OV-bedrijven;
- Gemeenschappelijke regelingen;
- Schadeclaim door afwijkende status assets.

Overige risico's niet gekwantificeerd

Naast bovenstaande risico's onderkennen wij bij de provincie een aantal risico's die zich op dit moment zowel landelijk als wereldwijd voordoen en die nog niet verder te kwantificeren zijn. Wij denken hierbij aan:

PFAS

Bij civiele werken moet de grond worden onderzocht op de aanwezigheid van PFAS. Indien de grond meer schadelijke stoffen bevat dan de norm toestaat, zal dit vertraging in de projecten tot gevolg hebben. De omvang en eventuele schade die hierdoor ontstaat, is niet te kwantificeren.

Stikstof

Door uitspraken van de Raad van State lopen projecten mogelijk vertraging op. Met de komst van de Stikstofwet is dit probleem nog niet opgelost. De omvang en eventuele schade die dit kan hebben op projecten is op dit moment niet te kwantificeren. Op basis van het projecten overzicht wordt een inventarisatie uitgevoerd om de risico's verder in beeld te brengen.

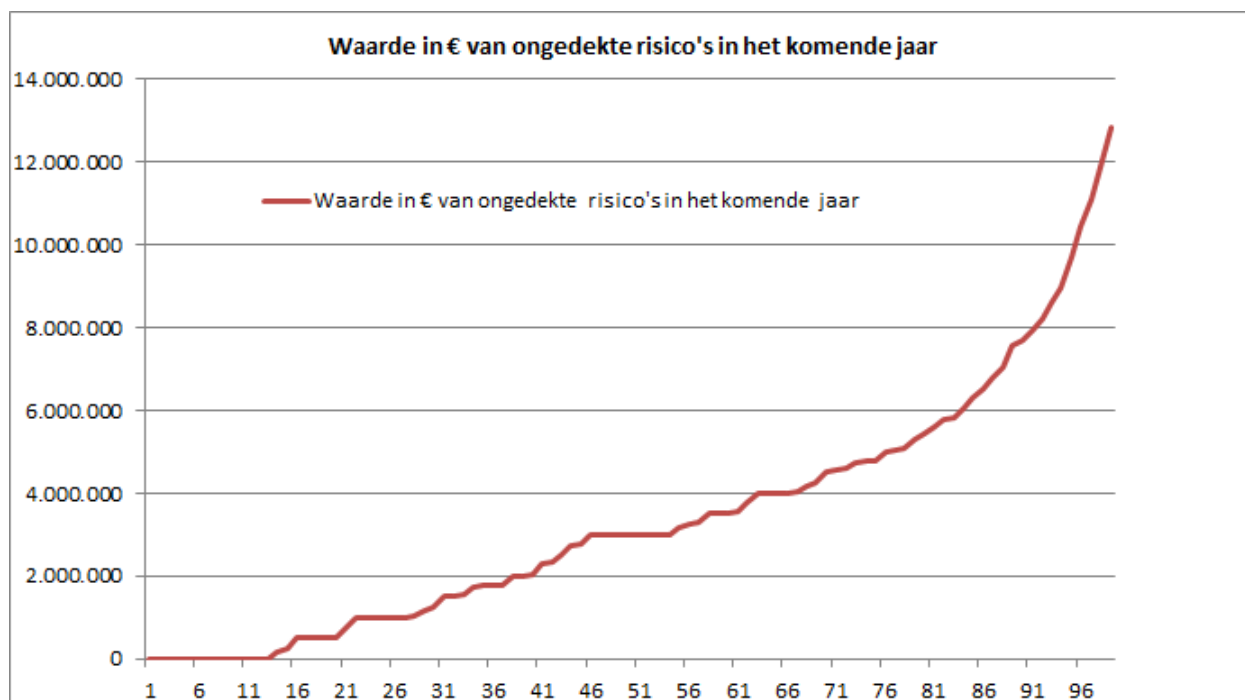
Berekening risico's

Bij de begroting en bij de jaarrekening wordt jaarlijks het actuele totale weerstandsvermogen en het actuele incidentele weerstandsvermogen berekend voor een periode van vier jaar respectievelijk voor een periode van één jaar.

In dit onderdeel wordt de beschikbare weerstandscapaciteit geconfronteerd met de uitkomst van de simulatie van de hiervoor genoemde risico's. Het quotiënt van beide bedragen wordt het weerstandsvermogen genoemd. De totale bruto omvang van deze risico's bedraagt € 32,3 miljoen.

Berekende hoogte van de ongedekte risico's voor 1 jaar: € 12,9 miljoen

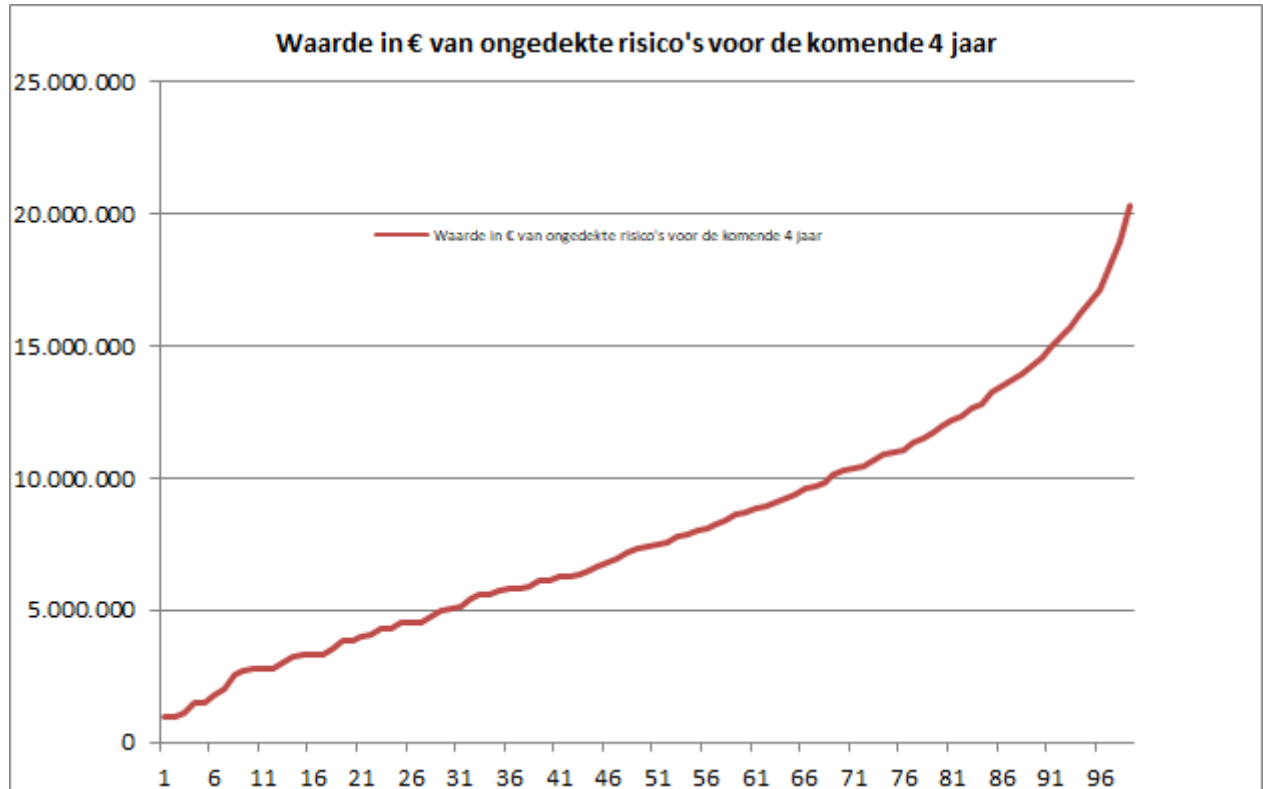
Op basis van de methode wordt gesimuleerd of een risico al dan niet voorkomt, is berekend dat het risico € 12,9 miljoen bedraagt. Dit betekent dat met 99% zekerheid gesteld kan worden dat het komende jaar het bedrag aan schade niet groter zal zijn dan het hier genoemde risicobedrag. De verdeling van de bedragen over de percentielen ziet er grafisch als volgt uit:

Toelichting: op de horizontale as staan de percentielen. Op de verticale as staan de bijbehorende bedragen. In 50% van de simulaties zijn de geëffectueerde risico's bij elkaar opgeteld € 3,0 miljoen of lager. In 99% van de simulaties zijn de geëffectueerde risico's bij elkaar opgeteld € 12,9 miljoen of lager.

Berekende hoogte van de ongedekte risico's voor 4 jaar: € 20,3 miljoen

Op basis van de methode wordt gesimuleerd of een risico al dan niet voorkomt, is berekend dat het risico € 20,3 miljoen bedraagt. Dit betekent dat met 99% zekerheid gesteld kan worden dat het komende jaar het bedrag aan schade niet groter zal zijn dan het hier genoemde risicobedrag. De verdeling van de bedragen over de percentielen ziet er grafisch als volgt uit:

Toelichting: op de horizontale as staan de percentielen. Op de verticale as staan de bijbehorende bedragen. In 50% van de simulaties zijn de geëffectueerde risico's bij elkaar opgeteld € 7,4 miljoen of lager. In 99% van de simulaties zijn de geëffectueerde risico's bij elkaar opgeteld € 20,3 miljoen of lager.

Berekening weerstandscapaciteit en weerstandsvermogen

Toelichting weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de provincie beschikt of kan beschikken om niet-begrote kosten te dekken. Bij weerstandscapaciteit wordt onderscheid gemaakt tussen incidentele weerstandscapaciteit en structurele weerstandscapaciteit.

De incidentele weerstandscapaciteit is de capaciteit, die eenmalig kan worden ingezet om financiële tegenvallers op te vangen, en is de som van:

- de algemene reserve;
- de post onvoorzien voor het betreffende boekjaar;
- stille reserves.

De algemene reserve is een nu vrij beschikbare reserve. Stille reserves bestaan uit het verschil tussen de verkoopwaarde van activa en de waarde waarvoor deze activa op de balans staan. In de berekening van de weerstandscapaciteit worden stille reserves niet meegenomen, tenzij er een concrete intentie is betreffende activa binnen één jaar te verkopen;

De structurele weerstandscapaciteit is de capaciteit, die terugkerend kan worden ingezet om financiële tegenvallers op te vangen, en bestaat uit:

- de onbenutte belastingcapaciteit;
- de post onvoorzien in de jaren na het komende jaar;
- begrotingsruimte.

Het beleid over de aanwending van de weerstandscapaciteit

Wanneer risico's zich daadwerkelijk voordoen zal er financiële schade zijn voor de provincie. In een dergelijk geval wordt de financiële positie van de provincie aangetast en kan het voorkomen dat er maatregelen moeten worden getroffen om de financiële positie op termijn weer op peil te brengen. Het volgende is van toepassing met betrekking tot het aanwenden van de weerstandscapaciteit als een risico zich voordoet:

- wij informeren PS over het zich voordoen van de risico's, inclusief de achtergronden;
- wij stellen voor het risicobedrag ten laste van de algemene reserve te brengen, wanneer geen andere dekkingsmogelijkheden voorhanden zijn;
- indien de algemene reserve hierdoor niet meer toereikend is, formuleren wij een bezuinigingsvoorstel;
- de weerstandscapaciteit dient daarna weer op peil te worden gebracht, indien deze zodanig aangetast is dat deze niet langer aan de norm voldoet. In dat geval voegen wij bij het voorstel aan PS een voorstel voor een herstelplan om dit mogelijk te maken.

Toelichting weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is het kengetal dat uitdrukt in welke mate de provincie in staat is om met haar financiële reserves de ongedekte risico's op te vangen. Met ingang van de Kadernota weerstandsvermogen en risicomanagement 2017-2020 wordt het weerstandsvermogen berekend voor zowel het totale weerstandsvermogen als het incidentele weerstandsvermogen.

Het totale weerstandsvermogen wordt berekend als de totale weerstandscapaciteit gedeeld door de hoogte van de ongedekte risico's over een periode van vier jaar.

De norm voor het minimaal aan te houden weerstandsvermogen bedraagt één. Indien ondanks genomen beheersmaatregelen het totale weerstandsvermogen of het incidentele weerstandsvermogen lager wordt dan één, dan doen Gedeputeerde Staten financiële voorstellen die ertoe leiden dat het weerstandsvermogen weer teruggebracht wordt op het minimale niveau.

Berekening weerstandscapaciteit en weerstandsvermogen

Incidenteel weerstandsvermogen

Berekening weerstandscapaciteit (in miljoenen €)	Rekening 2020	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Totaal
Incidentele capaciteit					
Algemene reserve	126,43				126,43
Onvoorzien	-				-
Totaal incidentele capaciteit	126,43	-	-	-	126,43
Berekende risico's voor 1 jaar					12,90
Kengetal weerstandsvermogen voor 1 jaar					9,8

Totale weerstandsvermogen

Berekening weerstandscapaciteit (in miljoenen €)	Rekening 2020	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Totaal
Incidentele capaciteit					
Algemene reserve	126,43				126,43
Onvoorzien	-				-
Totaal incidentele capaciteit	126,43	-	-	-	126,43
Structurele capaciteit					
Onbenutte belastingcapaciteit		155,10	155,10	155,10	465,30
Onvoorzien		-	-	-	-
Meerjarenbegrotingsruimte		-	-	-	-
Totale structurele capaciteit	-	155,10	155,10	155,10	465,30
Totale weerstandscapaciteit					591,73
Berekende risico's voor 4 jaar					20,30
Kengetal weerstandsvermogen voor 4 jaar					29,1

Uit dit overzicht blijkt dat de berekende weerstandscapaciteit op basis van de incidentele capaciteit 9,8 bedraagt (was 2,9 bij begroting 2020). Voor een periode van 4 jaar bedraagt de weerstandscapaciteit 29,1 (was 11,6 bij begroting 2020). In beide gevallen is de uitkomst groter dan 1. Dit betekent dat in beide gevallen de totale weerstandscapaciteit groter is dan de hoogte van de ongedekte risico's.

Conclusies

Bij de jaarrekening zijn risico's geïnventariseerd met een totale bruto omvang van € 32,2 miljoen. Het berekende risicobedrag (na simulatie) voor het komende jaar bedraagt € 12,9 miljoen. Het berekende risicobedrag voor de komende 4 jaar bedraagt € 20,3 miljoen.

De incidentele weerstandscapaciteit bij de jaarrekening 2020 bedraagt € 126,4 miljoen. Het weerstandsvermogen voor 1 jaar komt dan uit op 9,8. De totale weerstandscapaciteit bedraagt € 591,7 miljoen. Het weerstandsvermogen voor een periode van 4 jaar komt dan uit op 29,1. Met een zekerheid van 99% kan geconcludeerd worden dat de berekende weerstandscapaciteit toereikend is om financiële tegenvallers op te vangen.

Kengetallen

Met ingang van de begroting 2016 is in het BBV voorgeschreven in deze paragraaf een set van zes verplichte financiële kengetallen op te nemen. De zes kengetallen zijn:

1. netto schuldquote;
2. netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
3. de solvabiliteitsratio;
4. kengetal grondexploitatie;
5. structurele exploitatieruimte;
6. belastingcapaciteit (zie hiervoor de paragraaf provinciale heffingen).

1. Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de provincie ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en afschrijvingen op de exploitatie.

Bij jaarrekening ultimo jaar		Rekening 2019	Begroting 2020*	Rekening 2020
A	Vaste schulden (art. 46)	0	0	0
B	Netto vlottende schuld (art. 48)	15	15	27
C	Overlopende passiva (art. 49)	226	410	294
D	Financiële activa (art. 36 lid d, e en f)	0	0	0
E	Uitzettingen < 1 jaar (art. 39)	404	310	362
F	Liquide middelen (art. 40)	1	1	5
G	Overlopende activa (art. 40a)	29	29	23
H	Totale baten (exclusief reserves (art. 17 lid c)	501	499	478
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G/H * 100%)		-38%	17%	-14%

*2020 t/m Tweede begrotingswijziging 2020

Een negatieve schuldquote geeft aan dat per saldo sprake is van een overschot aan middelen. Ultimo 2020 is daar sprake van bij de provincie Noord-Holland. Het saldo van het overschot (A+B+C-D-E-F-G) bij de rekening 2019 bedroeg € 193 miljoen. Bij de Tweede begrotingswijziging was dat een tekort van € 85 miljoen. Bij de rekening 2020 is dat een overschot van € 68 miljoen. De negatieve schuldquote wordt deels bepaald vanwege het feit dat de provincie op dit moment nog geen geld hoeft te lenen om projecten uit te kunnen voeren (zie regel A in bovenstaande tabel). Dit wordt veroorzaakt doordat op dit moment de provincie zelf nog voldoende middelen heeft (in reserves) om deze projecten uit te kunnen voeren.

2. Berekening gecorrigeerde netto schuldquote

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen.

Bij jaarrekening ultimo jaar		Rekening 2019	Begroting 2020*	Rekening 2020
A	Vaste schulden (art. 46)	0	0	0
B	Netto vlottende schuld (art. 48)	15	15	27
C	Overlopende passiva (art. 49)	226	410	294
D	Financiële activa (art. 36 lid b, c, d, e en f)	52	53	41
E	Uitzettingen < 1 jaar (art. 39)	404	311	362
F	Liquide middelen (art. 40)	1	1	5
G	Overlopende activa (art. 40a)	29	29	23
H	Totale baten (exclusief reserves (art. 17 lid c)	501	499	478
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G/H * 100%)		-49%	6%	-23%

*2020 t/m Tweede begrotingswijziging 2020

Zie voor opmerkingen hetgeen onder één is gemeld. Zoals hierboven is vermeld zit het verschil in het feit dat bij deze berekening tevens de verstrekte leningen zijn meegenomen. Het verschil met

één is zichtbaar op regel D. Logischerwijze wordt het overschot aan middelen groter als de verstrekte leningen ook meegenomen worden in de berekening.

3. Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de provincie in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen van een provincie bestaat volgens artikel 42 BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

	Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2019	Begroting 2020*	Rekening 2020
A	Eigen vermogen (art. 42)	1107	927	1078
B	Balanstotaal	1368	1373	1420
	Solvabiliteit A/B * 100%	81%	68%	76%

*2020 t/m Tweede begrotingswijziging 2020

Hoe hoger de solvabiliteitsratio hoe hoger de weerbaarheid van de provincie. De mate van weerbaarheid in combinatie met de andere kengetallen geeft een indicatie over de financiële positie van de provincie.

Kijkend naar de samenstelling van het vreemd vermogen (c.q. de financiële verplichtingen), valt af te leiden dat dit met name bestaat uit vlottende schulden en overlopende passiva. Voor deze categorieën geldt dat er voldoende middelen aanwezig zijn om deze te kunnen voldoen. Op basis hiervan kan geconcludeerd worden dat het berekende ratio ruim voldoende is om aan de financiële verplichtingen te voldoen.

4. Grondexploitatie

Grondexploitatie kan een forse impact kan hebben op de financiële positie van decentrale overheden. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. Jaarlijks dient een getrouwe waardering te worden opgenomen in de jaarstukken.

Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2019	Begroting 2020*	Rekening 2020
Niet in exploitatie genomen bouwgronden (art. 38 lid a punt 1)	0	0	0
Bouwgronden in exploitatie (art. 38 lid b)	0	0	0
Totale baten (exclusief reserves (art. 17 lid c)	476	499	478
Grondexploitatie (A+B)/C * 100%	0%	0%	0%

*2020 t/m Tweede begrotingswijziging 2020

Uit bovenstaande blijkt dat de provincie niet over in exploitatie genomen gronden beschikt, hetgeen past bij het grondbeleid van de provincie. Door de wijzigingen van het BBV vallen de niet in exploitatie genomen gronden met ingang van 2016 niet langer onder de grondexploitatie maar worden ze gerubriceerd onder de materiële vaste activa.

5. Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte geeft inzicht in de mate waarin de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. Bij de beoordeling van het structurele en reële evenwicht wordt het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele baten en lasten. Bij incidentele

lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Voorbeelden van structurele baten zijn de algemene uitkering uit het provinciefonds en eigen belastinginkomsten (motorrijtuigenbelasting). Bij structurele lasten zijn dat bijvoorbeeld de personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. De onderstaande tabel geeft inzicht in de structurele exploitatieruimte.

Bij jaarrekening ultimo jaar		Rekening 2019	Begroting 2020*	Rekening 2020
A	Totale structurele lasten	366	424	377
B	Totale structurele baten	431	454	460
C	Totale structurele toevoegingen aan de reserves	41	32	35
D	Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	2	4	4
E	Totale baten	501	499	478
Structurele exploitatieruimte ((B-A)+(D-C))/(E) * 100%		5%	0%	11%

*2020 t/m Tweede begrotingswijziging

Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. Daarnaast bevorderen hogere structurele baten de wendbaarheid (flexibiliteit) van de begroting. Voor Noord-Holland is in alle jaren sprake van een positief percentage. Uit bovenstaande tabel blijkt dat de structurele baten groter zijn dan de structurele lasten. Voor een nadere toelichting zie 5.1.4 in deze jaarrekening.

6. Belastingcapaciteit

Een provincie heeft de mogelijkheid om het aantal opcenten te verhogen tot het maximaal te heffen aantal opcenten zoals dat door het Rijk wordt bepaald. De belastingcapaciteit van provincies wordt berekend door het aantal opcenten in jaar t (het begrotingsjaar) te vergelijken met het gemiddelde van het aantal opcenten van alle provincies in jaar t-1 (het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar) en uit te drukken in een percentage.

Bij jaarrekening ultimo jaar		Rekening 2019	Begroting 2020*	Rekening 2020
A	Aantal opcenten MRB	67,9	67,9	67,9
B	Landelijk gemiddelde opcenten in jaar er voor	80,6	81,4	81,4
Aantal opcenten t.o.v. landelijk gemiddelde in jaar er voor (A/B) * 100%		84,2%	83,4%	83,4%

*2020 t/m Tweede begrotingswijziging 2020

Uit bovenstaande blijkt dat de provincie Noord-Holland onder het landelijk gemiddelde zit qua heffen van opcenten. Dit is ook logisch omdat de provincie het laagste opcentenpercentage hanteert van alle provincies. Dit zorgt ervoor dat er nog voldoende capaciteit is om eventuele financiële tegenvallers op te vangen. Bij de jaarrekening 2020 is de onbenutte belastingcapaciteit berekend op € 155,1 miljoen. Voor nadere informatie over de opcenten wordt verwezen naar de paragraaf Provinciale heffingen in deze jaarrekening.

Conclusie en samenvatting

	Rekening 2019	Begroting 2020*	Rekening 2020
1. Netto schuldquote	-38%	17%	-14%

	Rekening 2019	Begroting 2020*	Rekening 2020
2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-49%	6%	-23%
3. Solvabiliteitsratio	81%	68%	76%
4. Grondexploitatie	0%	0%	0%
5. Structurele exploitatieruimte	5%	0%	11%
6. Belastingcapaciteit	84,2%	83,4%	83,4%

*2020 t/m Tweede begrotingswijziging

De bovenstaande tabel geeft op basis van een aantal kengetallen inzicht in de financiële positie van de provincie. Voor een beoordeling van de financiële positie is het belangrijk dat zowel naar de balans als naar de exploitatie wordt gekeken. In de kengetallen structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit komt tot uitdrukking dat de provincie over voldoende structurele baten beschikt, en dat de mogelijkheid bestaat om de structurele baten op korte termijn indien nodig te vergroten.

Voor de provincie Noord-Holland geldt dat de structurele baten groter zijn dan de structurele lasten. Dit resulteert in een structurele exploitatieruimte in 2020 van 11%.

Het percentage opcenten van Noord-Holland (67,9) ligt onder het gemiddelde van alle twaalf provincies (81,4). Dit komt neer op een percentage van 83,4% wat betreft de verhouding van de geheven opcenten in Noord-Holland ten opzichte van het gemiddelden van alle provincies. In 2019 kwam dit percentage uit op 84,2. Provincie Noord-Holland hanteert het laagste opcentenpercentage van alle provincies. Dit resulteert in een onbenutte belastingcapaciteit van € 155,1 miljoen in 2020. Op basis van het bovenstaande kan geconcludeerd worden dat de begroting van de provincie voldoende wendbaar en flexibel is.

De kengetallen netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, solvabiliteitsratio en grondexploitatie hebben betrekking op de balans. Voor beide schuldquoten geldt dat er sprake is van een overschot aan middelen. Dit wordt voor een deel verklaard vanwege het feit dat de provincie op dit moment nog geen leningen hoeft af te sluiten voor het uitvoeren van projecten.

De solvabiliteitsratio over 2020 bedraagt 76%. Dit betreft voornamelijk kortlopende schulden. Omdat hier voldoende kortlopende activa tegenover staat is de kans gering dat het eigen vermogen aangesproken hoeft te worden om aan deze verplichtingen te voldoen.

Wat betreft de grondexploitatie kan gezegd worden dat Noord-Holland geen actieve grondexploitatie kent. In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing is een bedrag opgenomen voor daling van boekwaardes. Uit de berekening van het weerstandsvermogen is gebleken dat als deze risico's zich voordoen er voldoende capaciteit is om de risico's af te dekken.

Op basis van bovenstaande kan geconcludeerd worden dat op basis van de huidige cijfers de financiële situatie van de provincie als robuust omschreven kan worden.

3.2 Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

Het verbeteren van de (provinciale) infrastructuur is een kerntaak van de provincie. Binnen deze kerntaak is het beheeren van de provinciale kapitaalgoederen een belangrijk element. De provincie beheerde hiertoe begin 2020: 645 km wegen, 384 km fietspaden, 50 km busbanen, 246 km vaarwegen (bodem en oevers), 590 civiele kunstwerken (inclusief beweegbare bruggen, tunnels en natuurbruggen), faunavoorzieningen, dynamisch verkeersmanagementsystemen, twee verkeerstunnels, een brugbediencentrale en 13 gebouwen (waarvan 4 huur).

In 2020 zijn er 4 bruggen aangesloten op de brugbediencentrale. De Kogerpolderbrug is aangesloten vanuit het investeringsprogramma. Het totaal aantal bruggen dat aangesloten is op de bediencentrale bedraagt nu 9. Het uitvoeringsprogramma naar aanleiding van de Machinerichtlijn voor beweegbare kunstwerken hangt hier direct mee samen en is volop in uitvoering.

Onderdeel van de beheertaak is de wettelijke zorgplicht en provinciale ambitie om de kapitaalgoederen volgens afgesproken kwaliteitseisen in stand te houden door middel van onderhoud en vervanging. Hiermee worden functionaliteit en kwaliteit van deze kapitaalgoederen op peil gehouden en wordt kapitaalvernietiging voorkomen.

De provincie heeft de ambitie uitgesproken om bij te dragen aan de nationale en internationale klimaat- en CO₂-doelstellingen en hier een voorloper in te zijn. Dit doet de provincie door onder andere projecten uit te voeren, die volledig gericht zijn op duurzaamheid. Openbare ledverlichting wordt uitgerold, energie wordt via de eigen infrastructuur opgewekt en grondstoffen worden hergebruikt. Ook bij toepassing van asfalteringswerkzaamheden worden grondstoffen hergebruikt.

Met de kaderbrief 2018 hebben Provinciale Staten een budget beschikbaar gesteld van € 6,5 miljoen voor het verduurzamen van de infrastructuur door ledverlichting. Met het beschikbaar gestelde budget kan 55% van de verlichting vervangen worden. Dit gebeurt in de gebieden 1 en 6. Hier is in kwartaal 4 2020 mee gestart. Doel van het project is het verduurzamen van de eigen infrastructuur door alle openbare verlichting te vervangen door ledverlichting.

Landschappelijk en vanuit biodiversiteit zijn er verbeteringen aangebracht bij het onderhoud van de bermen. Bermen zijn een belangrijk leefgebied voor bijen en andere insecten. Er wordt daar waar mogelijk gefaseerd gemaaid en er worden insectenschuilplaatsen gecreëerd. Dit gebeurt in de vorm van staand en liggend dood hout. Tijdens de reconstructie van de N506 is gelijktijdig de groenstructuur weer hersteld en verbeterd. Er is een gevarieerd assortiment inheemse boom- en heestersoorten aangeplant. Daarmee heeft dit traject een hogere ecologische waarde gekregen. De beoogde extra impuls voor het verhogen van de biodiversiteit in de bermen van de wegen en vaarwegen heeft vertraging opgelopen. Dit komt door het gelijktrekken van de gebiedscontracten. Nieuw is het project Monumentale bomen. Afgelopen najaar is begonnen met het in kaart brengen van de monumentale bomen en waardevolle houtopstanden langs de provinciale wegen.

Infrastructuur

De provincie is een gecertificeerd beheerder op het gebied van assetmanagement. Er wordt ingezet op continue verbetering en ontwikkeling van de organisatie. In oktober 2020 heeft opnieuw een ISO 55001 hercertificeringsaudit plaatsgevonden. De provincie heeft deze audit goed doorstaan.

Assetmanagement beoogt de benodigde onderhoudsmaatregelen van het areaal af te wegen op basis van de aspecten areaalprestatie, faalrisico's en kosten. Het functioneren van het areaal volgens een bestuurlijk vastgesteld kwaliteitsniveau is leidend. Dit is vastgelegd in de [Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen](#) 2020-2023 (NIKG) en vastgesteld door Provinciale Staten in november 2020. Hierin is omschreven welke kapitaalgoederen de provincie in eigendom heeft en op welk kwaliteitsniveau deze in stand gehouden moeten worden. Ook is hierin vastgelegd welke financiële middelen voor het in stand houden noodzakelijk zijn. De onderstaande beeldkwaliteitsniveaus voor de verschillende netwerken van de provinciale infrastructuur zijn door Provinciale Staten vastgesteld. Deze zijn gebaseerd op de landelijke CROW-systematiek.

Type areaal	Bestuurlijk vastgesteld kwaliteitsniveau
Stroomwegen	B
Overige wegen	C
Fietspaden	B
Milieuaspecten bij wegbeheer	B
Vrij liggende busbanen	B
Haltes/stations Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV)	B
Vaarwegen / oevers	C/D

De gerealiseerde kwaliteitsniveaus zijn hieronder weergegeven.

Beeldkwaliteit

Netwerken	Bestuurlijk vastgesteld kwaliteitsniveau	Werkelijk kwaliteitsniveaus t.o.v. gehele netwerk (%)						Streefwaarde 95% ≥ kwaliteitsniveau	Realisatie
		A+	A	B	C	D	totaal		
Stroomwegen	B	5%	37%	51%	7%	0%	100%	95%	93%
Overige wegen	C	18%	53%	20%	14%	1%	106%	95%	98%
Fietspaden	B	44%	31%	17%	5%	1%	98%	95%	94%
Busbanen (incl. haltes)	B	2%	4%	86%	0%	0%	93%	95%	97%
Vaarwegen	C/D	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Totaal	-	-	-	-	-	-	-	95%	95%

Deze tabel geeft inzicht in de globale toestand van ons areaal op bestuursniveau. Uit inspecties blijkt dat 95% van het areaal voldoet aan de vastgestelde kwaliteitsniveaus, dat is gelijk aan de streefwaarde die is gesteld in de begroting 2020. Netwerk 'stroomwegen' en 'fietspaden' zitten onder de 95%. Het areaal dat momenteel niet voldoet aan het vastgestelde kwaliteitsniveau zal in onderhoud worden genomen. Zoals bijvoorbeeld de stroomwegen N196a en de N196b. Ook de fietspaden liggen onder de streefwaarde. Dit wordt met name veroorzaakt door onderhoudswerkzaamheden die voor 2021 geprogrammeerd staan.

Naast de genoemde eis over beeldkwaliteit zijn er bij de begroting 2020 ook andere eisen gesteld. Als prestatie indicator is er gesteld dat bij de vaarwegen geen stremmingen voor de gebruikers mogen ontstaan ten gevolge van een calamiteit aan de oevers. In 2020 zijn er geen stremmingen

als gevolg van een calamiteit aan de oever of bodem opgetreden. Er is wel hinder ontstaan bij vervanging van en werkzaamheden aan bruggen en sluizen. Voorbeelden zijn:

- de Leeghwaterbrug;
- de Koogpolderbrug;
- de Amaliabrug in Krommenie;
- de spoorbrug te Purmerend;
- de Cruquiusbrug;
- de Wilhelminasluis.

Tunnels

De beschikbaarheid van de tunnelbuizen van de Waterwolftunnel draagt bij aan het optimaal gebruik voor wegverkeer. De niet-beschikbaarheid is gerelateerd aan de wijze van instandhouding en de gehanteerde onderhoudsplanning. Het beschikbaarheidspercentage wordt bepaald aan de hand van de absolute sluitingstijd van één of meerdere buisafsluitingen per maand. De gemiddelde beschikbaarheid in 2020 is 98,7%. De norm is 97,5%. Naast de geplande niet-beschikbaarheid wordt het beschikbaarheidspercentage bepaald door het aantal incidenten en technische storingen die hebben geleid tot een tunnel(buis) sluiting. Het toprisico van 2020 was uitval van dienstverlening door COVID-19 met sluiting van de tunnels als ultiem doemscenario. Er is op alle vlakken bijzonder hard gewerkt om de risico's hieromtrent zo adequaat mogelijk te beheersen.

Verkeerskundig beheer

Door corona is het verkeersbeeld in 2020 drastisch gewijzigd. De intensiteit van het verkeer is lager dan in de voorgaande jaren. Het afgelopen jaar is het effect van het verkeerskundig beheer daardoor niet te meten. De focus heeft afgelopen jaar qua verkeerskundig beheer gelegen bij de fietsers. Er is meer prioriteit gegeven aan fietsers op die kruispunten waar sprake is van een groot aanbod van fietsers (bijvoorbeeld in de buurt van scholen). Zodra het verkeersbeeld weer enigszins normaliseert zal het optimaliseren van de kruispunten weer worden uitgevoerd zoals voorheen.

Integraal meerjaren programma infrastructuur 2021-2028

Het onderhoud van onze infrastructuur draagt bij aan de doorstroming, veiligheid, het imago en de leefbaarheid binnen de provincie. Daarbij streven wij naar een hoge tevredenheid bij de weggebruikers. Het resultaat van onze beheer inspanning is dat 88% van de weggebruikers (zeer) tevreden is, zoals uit het wegbelevingsonderzoek 2019 blijkt. De norm is 80%.

Op basis van gestelde kaders en kwaliteitseisen is het [Integraal Meerjaren Programma Infrastructuur 2021-2028](#) (iMPI) opgesteld. In dit iMPI zijn het PMO (Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud) en het PMI (Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur) samengevoegd. In dit iMPI wordt inzicht gegeven in het onderhoudsprogramma, vervangingen en nieuwe investeringen. Ook wordt de benodigde financiering hiervan weergegeven.

Kostenstijging

Daarnaast zijn er ook onvoorziene gebeurtenissen die hebben geleid tot kostenstijgingen. Dit zijn chroom-6 verontreinigingen, aangepast PFAS-beleid en landelijk stikstofbeleid.

Verontreinigingen zoals chroom-6 hebben de provincie genoodzaakt om in overleg met de gebiedsopdrachtnemers extra beheersmaatregelen te nemen. Er zijn alleen nog onderzoekskosten gemaakt en kosten voor het maken van plannen van aanpak.

Het aangepaste ‘Tijdelijk handelingskader voor hergebruik van PFAS-houdende grond en baggerspecie’ van het Rijk, het provinciale PFAS-beleid inclusief de door de provincie bepaalde achtergrondgehalten voor PFAS en gemeentelijke beleidsregels en bodemkwaliteitskaarten PFAS, hebben ervoor gezorgd dat PFAS steeds minder vaak tot problemen leidt bij de uitvoering van infrastructurele projecten.

Het ontbreken van een eenduidig landelijk stikstofbeleid leidt tot grote risico’s op vertraging en extra kosten bij de uitvoering van infrastructurele projecten. In projecten wordt getracht de stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden te minimaliseren, maar een nul-depositie is vaak niet haalbaar. Dit betekent dat per project op basis van een instrumentmix van beleidsafspraken en handreikingen een maatwerkaanpak bepaald moet worden. Dit kan ook juridische risico’s met zich meebrengen. Bovendien is er regelmatig sprake van nieuwe landelijke ontwikkelingen. Bijvoorbeeld een uitspraak van de Raad van State of aanpassingen van een verplicht te hanteren rekenmodel voor het bepalen van stikstofdepositie. Dit soort ontwikkelingen nopen tot tussentijdse aanpassing van de aanpak. De kans is reëel dat de stikstofrisico’s tot het tijdelijk stopzetten van enkele projecten zullen leiden.

Verbeteren van de maatregelenprogrammering

Binnen de provincie wordt gewerkt volgens gebruikersgericht netwerkmanagement. Hierbij staat de gebruiker centraal, waarbij de hinder-beleving voor de gebruiker tot een minimum wordt beperkt, bij een zo efficiënt mogelijke besteding van de beschikbare middelen. In de contracten met de gebiedsaannemers is (en wordt) geëist dat zij werken met zo min mogelijk hinder voor gebruikers.

Gebouwen

De provincie Noord-Holland heeft verschillende panden in beheer. De meeste panden zijn in gebruik voor de huisvesting van medewerkers en/of opslag van eigendommen. De provincie verhuurt een klein deel van haar panden als winkel, dienstwoning of kantoor aan derden.

Het onderhoud aan de panden kan als volgt worden ingedeeld:

- Planmatig onderhoud, dit betreft werkzaamheden volgens het meerjarenonderhoudsplan.
- Niet-planmatig onderhoud, dit betreft storingen en niet geplande kleine onderhoudswerkzaamheden.

Onderhoud

Planmatig onderhoud

Voor het planmatig (bouwkundig) onderhoud werken wij met een meerjarenonderhoudsplan. In 2017 zijn alle panden, die op dat moment in eigendom van de provincie waren, opnieuw geïnspecteerd. De gegevens van deze inspectie dienen als basis voor het meerjarenonderhoudsplan.

Voor zowel het planmatig als het niet-planmatig onderhoud van kantoor Houtplein 33, Dreef 1 en 3, en Huis van Hilde is gekozen voor het afsluiten van een “maincontract” op basis van een prestatiecontract.

Niet-planmatig onderhoud

Het niet-planmatig onderhoud omvat het noodzakelijke klein onderhoud aan de panden, dat deels structureel plaatsvindt.

Uitvoering 2020

Het meerjarenonderhoudsplan hebben wij ondanks de lastige omstandigheden omtrent COVID-19 bijna geheel conform planning kunnen uitvoeren. In 2020 is de BMI (brandmeldinstallatie) vervangen en hebben diverse binnen en buiten schilder- en herstelwerkzaamheden, stucwerk en het vervanging van dakbedekking plaatsgevonden. Verder hebben we in het kader van de vergroening bestaande lichtpunten van het paviljoen vervangen door LED verlichting. Hierdoor moesten ook enkele armaturen vernieuwd worden. Tot slot is bij een aantal ramen van het paviljoen welgelegen de binnen zonwering vervangen. Correctief onderhoud is volgens plan uitgevoerd met kleine herstelwerkzaamheden in onze kantoorpanden.

Beheer en onderhoud meerjarig gepland

In de onderstaande tabel zijn de beschikbare budgetten met de daadwerkelijke uitgaven weergegeven.

Beheer en onderhoud meerjarig gepland (wegen)	Begroot	Besteed	Verschil
A. Vervangingsinvesteringen wegen (PMO)	€ 47.611.583	€ 7.437.386	€ 40.174.197
B. Groot onderhoud gepland	€ 12.476.000	€ 5.380.532	€ 7.095.468
C. Projecten reserve kap. lasten VIK v/h Res. GO	€ 18.419.000	€ 11.074.510	€ 7.344.490
D. Vast onderhoud wegen	€ 5.724.000	€ 3.771.968	€ 1.952.032
E. Gebiedscontracten (GBC1 t/m GBC7)	€ 31.335.000	€ 31.459.936	-€ 124.936
F. Tunnels	€ 6.250.000	€ 6.014.383	€ 235.617
G. DVM-areaal wegen	€ 2.748.000	€ 2.704.898	€ 43.102
H. Planmatig onderhoud gebouwen	€ 1.123.000	€ 1.148.000	-€ 25.000
I. Correctief onderhoud gebouwen	€ 209.000	€ 236.000	-€ 27.000
Totaal onderhoud kapitaalgoederen	€ 125.895.583	€ 69.227.613	€ 56.667.970
Waarvan activa met een maatschappelijk nut	€ 47.611.583	€ 7.437.386	€ 40.174.197

Beheer en onderhoud meerjarig gepland (vaarwegen)	Begroot	Realisatie	Verschil
A. Vervangingsinvesteringen vaarwegen	€ 11.279.166	€ 11.666.545	-€ 387.379
B. Projecten reserve kap. lasten v/h Res GO	€ 684.000	€ 1.225.200	-€ 541.200
C. Variabel onderhoud vaarwegen	€ 1.116.000	€ 364.499	€ 751.501
D. Beheer vaarwegen	€ 1.175.000	€ 702.079	€ 472.921
E. Vast onderhoud vaarwegen	€ 3.579.000	€ 4.284.516	-€ 705.516
F. Gebiedscontracten (GBC1/GBC7)	€ 4.855.000	€ 5.544.398	-€ 689.398
G. DVM areaal vaarwegen	€ 1.187.000	€ 1.091.963	€ 95.037
Totaal onderhoud kapitaalgoederen	€ 23.875.166	€ 24.879.200	-€ 1.004.034
Waarvan activa met een maatschappelijk nut	€ 11.279.166	€ 11.666.545	-€ 387.379

3.3 Financiering

Algemeen

De financiering van de provincie Noord-Holland heeft conform de voorwaarden genoemd in de Wet financiering decentrale overheden plaatsgevonden. Het belangrijkste uitgangspunt van deze wet is het beheersen van risico's die uit de treasuryfunctie (kunnen) voortvloeien. De treasuryfunctie omvat alle activiteiten gericht op het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële stromen en de hieraan verbonden risico's.

Het treasurybeleid beslaat de doelstellingen, de richtlijnen en de limieten, die voor het uitvoeren van de treasuryfunctie zijn vastgesteld. De wettelijke en provinciale kaders zijn vastgelegd in:

- Wet financiering decentrale overheden (Wet fido);
- Besluit leningsvoorwaarden decentrale overheden;
- Ministeriële regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden;
- Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- Financiële verordening Noord-Holland 2019;
- Financieringsstatuut Provincie Noord-Holland 2020;
- Uitvoeringsrichtlijn Leningen en Garantstellingen Noord-Holland 2020.

In deze wettelijke en provinciale kaders staan onder andere richtlijnen voor het aangaan en verstrekken van leningen en het verlenen van garanties uit hoofde van de publieke taak. De provincie Noord-Holland had in 2020 geen uitzettingen en derivaten.

De belangrijkste doelstellingen van het provinciale treasurybeleid zijn:

- Duidelijke richtlijnen voor eenduidige behandeling van aanvragen voor geldleningen en garantstellingen (vanuit publieke taak);
- Zorgen voor de tijdige beschikbaarheid van de nodige financiële middelen;
- Beheersen van financiële risico's;
- Minimaliseren van de kosten bij het beheren van geldstromen en financiële posities.

De provincie Noord-Holland heeft zich bij het uitvoeren van de treasuryfunctie aan de wettelijke kaders en provinciale regelgeving gehouden. Met de keuze voor het integraal schatkistbankieren (besluit Provinciale Staten november 2009) heeft de provincie de risico's van de treasuryfunctie kunnen begrenzen. Immers het debiteurenrisico van deze keuze is nihil want het geld wordt uitsluitend ondergebracht bij het Rijk.

In het uitvoeren van het treasurybeleid stuurt de provincie daarom op het beheersen van het renterisico en het liquiditeitsrisico. Het renterisico is het risico van een lager financieel resultaat als gevolg van (negatieve) rentefluctuaties. Het liquiditeitsrisico is het risico van wijzigingen in het verloop van inkomsten en uitgaven in afwijking van de planning, waardoor financieringskosten hoger uitvallen.

Schatkistbankieren

De staat verzekert met het schatkistbankieren dat met de middelen van de provincie geen onnodige financiële risico's worden gelopen.

Op het aantrekken van middelen, dat via schatkistbankieren niet mogelijk is, wordt hier niet nader ingegaan omdat van het aantrekken van middelen in 2020 geen sprake is geweest. Gelet op de langetermijnliquiditeitsprognose zal dit voorlopig ook niet nodig zijn. Sinds de ingang van het verplicht schatkistbankieren per 15 december 2013 is het voor de provincie mogelijk om tijdelijk overtollige middelen uit te zetten bij Nederlandse gemeenten, waterschappen en provincies, voor zover deze niet onder het toezicht van de uitzettende overheid vallen. De rentevergoeding op deze uitzettingen is doorgaans nihil. In 2020 heeft de provincie geen gebruik gemaakt van deze mogelijkheid aangezien de liquiditeitsprognose voor de lange termijn dit niet toelaat. Voor het bepalen van de hoogte, de looptijd en het rentepercentage van de te plaatsen deposito's en uitzettingen wordt gebruikgemaakt van liquiditeitsprognoses en renteverwachtingen om de marktconformiteit vast te stellen.

Liquiditeitsprognoses

De liquiditeitsprognoses genereren informatie over de liquiditeitsbehoefte op de korte, middellange en lange termijn. De prognoses vormen een belangrijke basis voor het uitzetten van tijdelijk beschikbare financiële middelen in deposito's.

Renteverwachtingen

Een tweede belangrijke basis is de renteverwachting, die in 2020 ieder kwartaal is opgesteld met twee rentevisies van verschillende banken en treasuryspecialisten. Deze renteverwachting heeft de provincie geleerd dat de geraadpleegde instanties voor 2021 nog steeds zeer lage renteniveaus verwachten. Besloten is daarom om de vrijkomende deposito's voorlopig op de rekening-courant te laten staan. Uitzettingen bij de schatkist leveren op peildatum 1 maart 2021 bij een deposito van 20 jaar geen rente op (0,0%). De provincie had eind 2019 bij de schatkist € 311,59 miljoen in rekening-courant staan.

Eind 2020 is het bedrag dat de provincie in rekening-courant heeft staan € 268,58 miljoen groot. Een afname van € 43,01 miljoen.

Kasgeldlimiet/renterisiconorm

De Wet fido stelt normen voor de hoogte van de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Bij het uitvoeren van het treasurybeleid is de provincie Noord-Holland in 2020 binnen deze normen gebleven. Overschrijding van de kasgeldlimiet was niet aan de orde, omdat in 2020 geen kasgeldleningen nodig waren.

De renterisiconorm is bedoeld om (her)financiering van de meerjarige leningen over de jaren te spreiden. Dit is echter voor de provincie Noord-Holland niet aan de orde geweest, omdat de provincie in 2020 niet over lang vreemd vermogen beschikt.

Berekening Kasgeldlimiet Jaarrekening 2020 (bedragen x € 1.000)

Stappen (1-4)	(1) Vlottende schuld	(2) Vlottende middelen	(3) Netto vlottend (+) of Overschot middelen (-)
(1) - (2) = (3)			
Ultimo jaar 2019	€ 5.091	€ 316.369	€ -311.278
Ultimo jaar 2020	€ 12.811	€ 276.855	€ -264.044
(4) Gemiddelde van (3)	€ 8.951	€ 296.612	€ -287.661
Stappen (5-9)		Variabelen	Bedragen
(5)		Kasgeldlimiet	€ 58.477
(6a) = (5 > 4)		Ruimte onder de kasgeldlimiet	€ 346.138

(6b) = (4>5)	Overschrijding van de kasgeldlimiet	Geen overschrijding van de kasgeldlimiet
Berekening kasgeldlimiet		
(5)		
(7)	Begrotingstotaal ontwerp begroting	€ 835.385
(8)	Percentage regeling	7%
(5) = (7) x (8) / 100	Kasgeldlimiet	€ 58.477

Renteresultaat

De feitelijke realisatie van het treasurybeleid weerspiegelt het renteresultaat van de provincie. In 2020 heeft de provincie een renteresultaat van bijna € 0,64 miljoen. Dit bestaat met name uit rentebaten op verstrekte langlopende geldleningen en uitzettingen >1 jaar. Naast de werkelijke kasstromen uit rentelasten/baten rekent de provincie Noord-Holland op basis van de Financiële verordening Noord-Holland in 2020 geen rente intern door aan taakvelden en activa.

3.4 Bedrijfsvoering

Algemeen

Provincie Noord-Holland richt haar organisatie optimaal in om als wendbare en slagvaardige organisatie uitvoering te geven aan haar wettelijke taken en de ambities uit het coalitieakkoord 'Duurzaam doorpakken!'. Voor de inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en medeoverheden is de provincie Noord-Holland een betrouwbare partner die transparant, rechtmatig, doelmatig en doeltreffend handelt. Om succesvol uitvoering te geven aan onze 'taken en maatschappelijke opgaven' hechten we groot belang aan onze externe gerichtheid en zichtbaarheid voor alle Noord-Hollanders. Een adequaat en efficiënt functionerende provinciale organisatie is hier een essentiële voorwaarde voor.

Impact coronavirus op de bedrijfsvoering

Door de coronamaatregelen in maart 2020 heeft de provincie snel moeten omschakelen naar een andere manier van werken. Dat was anders voor iedereen: de medewerkers, leden van GS en PS en net zoals als voor alle inwoners van Noord-Holland. Digitaal werken en thuiswerken zijn daar de zichtbaarste uitingen van. De effecten van de maatregelen om corona tegen te gaan slaan terug op de provincie als geheel maar ook op de organisatie zelf. Op het gebied van de eigen bedrijfsvoering zijn deels extra kosten of andersoortige kosten gemaakt (denk aan ICT hulpmiddelen); een groot deel van de kosten is min of meer gelijk gebleven (zoals energiekosten); ook zijn er kosten lager uitgevallen (zoals de terugval in reiskosten). Alle subsidieprocessen zijn volgens planning doorlopen, maar de uitvoering van gesubsidieerde projecten is deels vertraagd. Hierbij is coulant omgegaan met de gemaakte afspraken, zodat projecten in een andere vorm of op een latere termijn alsnog worden uitgevoerd.

Samenwerking met andere provincies

In samenwerking met de provincies Flevoland, Utrecht en Zuid-Holland heeft de provincie Noord-Holland zich ook in 2020 gericht op het verhogen van de kwaliteit van de bedrijfsvoeringdienstverlening en het delen van expertise en kennis. De focus lag hierbij op de uitwisseling van personeel, gezamenlijke aanbestedingen en kennisuitwisseling.

Ambities coalitieakkoord 2019-2023 Duurzaam doorpakken!

Om de ambities uit het coalitieakkoord 'Duurzaam doorpakken!' te realiseren maakt de provincie Noord-Holland zich sterk een duurzame, bereikbare, leefbare en innovatieve provincie te zijn. We streven er naar om in 2030 de gehele provinciale organisatie energieneutraal te hebben gemaakt. Om dit doel te bereiken wordt in drie stappen gewerkt:

1. Het verbruik van energie terugbrengen.
2. Het afschaffen van het gebruik van fossiele brandstoffen.
3. Het zelf opwekken van de verbruikte energie.

In 2020 is gewerkt aan de uitvoering van de opgestelde routekaart energieneutrale gebouwen. Voor het wagenpark is de routekaart naar een energieneutraal wagenpark in 2030 in uitvoering.

Samen Noord-Holland, naar het nieuwe normaal

De directie heeft haar ambities voor de gewenste ambtelijke werkwijze vastgelegd in de Toekomstagenda. Deze is in 2019 vertaald naar een visie op de ambtelijke organisatie in 2025: wij werken toe naar 'het nieuwe normaal'. Om dit te realiseren lag in 2020 de focus enerzijds op eigenaarschap via het programma Financiële hygiëne. Anderzijds lag deze op elkaar aanspreken via het programma DADEN (de aansprekende dialoog effectief & normaal). In 2020 is ook een opnieuw een omgevingsscan uitgevoerd en gepubliceerd.

Digitalisering

In 2020 hebben we een aantal initiatieven genomen om de realisatie van onze maatschappelijke opgaven met behulp van digitalisering in meer onderlinge samenhang te kunnen sturen. Zo hebben we onze ICT-organisatie en het CIO-office gebundeld in een nieuwe eenheid Concern Informatievoorziening en Datatechnologie, en is er een begin gemaakt met een op cloudtechnologie gebaseerde inrichting van een provincie breed dataplatform. Naast een technische infrastructuur brengen we ook de basis op orde wat betreft beleid en kaders om als provincie-organisatie verantwoord datagedreven te kunnen werken en gaan we investeren kennis van management en medewerkers. Met de uitbraak van de coronapandemie heeft het digitaal samenwerken een enorme groei doorgemaakt. Het project Digitaal samenwerken heeft in sneltreinvaart middelen beschikbaar gesteld om deze veranderingen te faciliteren. Vervolgens zijn er steeds meer randvoorwaarden ingevuld om op een moderne, digitale en veilige manier te kunnen samenwerken. Stap voor stap is nieuwe functionaliteit uitgerold op het gebied van samenwerken, bestandsopslag, documentmanagement en workflow.

De provincie krijgt daarnaast een steeds meer open en transparant karakter om de buitenwereld te laten zien wat we doen en waarom. Hiervoor is hard gewerkt aan het ontwikkelen van een open dataregister, een online dataportaai, waarin de buitenwereld precies kan vinden over welke openbare data de provincie beschikt. Inclusief een vastgesteld proces en beleid voor het ontsluiten van open data.

Het datagedreven werken heeft een steeds prominentere plek gekregen en is op veel plekken al niet meer weg te denken. Om al deze initiatieven beheersbaar en veilig te houden is een robuuste technische infrastructuur van groot belang. De provincie heeft daarvoor een cloud- en integratieplatform gerealiseerd. Een moderne en schaalbare omgeving passend bij de opgaven. Deze moderne technologie vraagt om nieuwe kennis en een aangepaste organisatie-inrichting. Hiervoor is een team cloud infrastructuur & organisatie gestart waarbinnen steeds meer vorm wordt gegeven aan deze nieuwe manier van werken.

In 2020 is ook de interprovinciale samenwerking op gebied van digitalisering voortgezet. Met de Interprovinciale Digitale Agenda (IDA) zijn er gemeenschappelijke initiatieven gestart op het gebied van verantwoorde technologie (ethiek) en data wat onder meer geresulteerd heeft in een interprovinciale gids ethiek en een data governance scan.

Gezien de snelheid van technologische ontwikkelingen is het belangrijk regelmatig te verkennen in hoeverre ontwikkelingen van belang of inzetbaar zijn voor de provincie. Eind 2020 is daarom de week van de Digitaliseringsstrategie georganiseerd. Dit heeft geresulteerd in meer focus en speerpunten waarvan bestaande en nieuwe initiatieven gebruik kunnen maken en die de provincie ondersteunen in de weg naar een toegankelijke, transparante en digitale overheid.

Communicatie

Uit bedrijfsvoeringsbudget worden drie activiteiten op het gebied van communicatie gefinancierd. Ten eerste de interne communicatie. Interne communicatie is, nu iedereen thuiswerkt door corona, nog belangrijker geworden. Intranet is hierbij het centrale communicatiekanaal, maar er is daarnaast ook gebruik gemaakt van onder meer videoboodschappen, e-mails van de directie en achtergrondverhalen en interviews over werken in tijden van corona. In 2020 is ook gestart met de voorbereidingen voor een nieuw intranet. Ten tweede de profilering van de provincie als aantrekkelijke werkgever. Daartoe zijn in 2020 de vacatureteksten en de werkenbij-pagina op de website vernieuwd en wordt actiever gebruik gemaakt van LinkedIn. En tot slot wordt een dagelijks persoverzicht gemaakt voor de organisatie en bestuur.

Personeel en Organisatie

Het HRM-beleid van de Provincie Noord-Holland blijft gericht op een optimale inzet en ontwikkeling van ons personeel in een organisatie die werkt in een dynamische omgeving. We geven ruimte aan onze medewerkers om zich duurzaam te ontwikkelen tot professionals, die binnen en buiten de provincie samenwerken aan onze maatschappelijke opgaven. In september 2020 hebben we Provinciale Staten geïnformeerd over het HR beleid van de provincie en wat dit betekent voor haar rol van werkgever.

Arbeidsmarkt en arbeidsvoorwaarden

Als provincie streven we naar “inclusief werkgeverschap”, we willen een organisatie zijn waar alle medewerkers zich thuis voelen. Wij werken voor alle Noord-Hollanders. En dat kunnen we het beste doen als wij een afspiegeling vormen van de bevolking van de provincie. Daarom streven wij naar diversiteit in onze teams. De provincie heeft eind 2020 het Charter diversiteit ondertekend.

We hebben ingezet op het vergroten van onze zichtbaarheid als werkgever door onze vacatures aldoor te publiceren op digitale kanalen bij betreffende doelgroep(en). Er is een film gemaakt waarin we laten zien dat onze sollicitatiegesprekken gewoon doorgaan ondanks coronatijd, uiteraard conform RIVM maatregelen.

Ook in 2020 hebben we als Provincie geïnvesteerd in jong talent. Vanuit het Provinciale Traineeprogramma gingen 13 trainees aan de slag met opdrachten op met name het gebied van duurzaamheid, omgevingsbeleid en energietransitie. We zijn er tevens in geslaagd om jong talent aan te trekken voor de financiële kolom. In het éénjarig Finance Traineeprogramma zijn 7 trainees opgeleid tot allround financieel overheidsadviseur. Naast het Provinciale Traineeprogramma hebben we weer deelgenomen aan het traineeprogramma van de Metropool Regio Amsterdam en het interprovinciaal Technisch Traineeprogramma en zijn hieruit respectievelijk 3 en 2 trainees binnen onze organisatie aangesteld.

Ondanks de coronacrisis zijn er in 2020 acht nieuwe participatiekandidaten ingestroomd. Door de sterke groei van de formatie was de opgave voor 2020 buitengewoon groot. Het wettelijk quotum voor 2020 was 32,9 fte. Uiteindelijk zijn we uitgekomen op 31,3 fte, verdeeld over 32 personen, waarvan 17 met een aanstelling voor onbepaalde tijd. De crisis heeft veel impact op collega's met een psychische kwetsbaarheid. In 2020 is daarom veel tijd en energie stoken in extra begeleiding met als resultaat dat geen kandidaat als gevolg van de crisis is uitgevallen.

Capaciteitssturing

De in te zetten capaciteit is gebaseerd op een zorgvuldige analyse van de omvang van het werkpakket enerzijds en in de vertaling van dat werkpakket naar consequenties voor de personele bezetting en inhuur anderzijds. In 2020 zijn een aantal plekken die langdurig werden ingevuld door externe medewerkers omgezet naar functies met vaste medewerkers. Het betrof functies op verschillend niveau, bij verschillende sectoren van de directie Beheer & Uitvoering. De externe medewerkers die werkzaam waren op deze functies hebben de mogelijkheid gehad om te solliciteren op deze functies. In veel gevallen zijn deze externe medewerkers ‘verambtelijkt’. Hiermee hebben we bereikt dat het percentage externe inhuur omlaag is gegaan.

Leiderschap en talentontwikkeling

Ook in de coronatijd zijn we blijven werken aan ons vakmanschap en talenten. Fysieke trainingen zijn zoveel mogelijk omgezet naar een digitale leeromgeving. Leidinggevendenden hebben zich laten bijscholen op het leidinggeven op afstand en het bevorderen van vitaliteit bij medewerkers. Door het noodgedwongen thuiswerken zijn alle medewerkers in een versneld tempo digitaal vaardiger geworden.

Integriteit

In 2020 is een onderzoek uitgevoerd naar de weerbaarheid van onze organisatie tegen ondermijning en integriteitsschendingen, waarvan de resultaten in het tweede kwartaal 2021 zullen worden opgeleverd. Ook heeft de provincie een bijdrage geleverd om Noord-Hollandse gemeenten en de provincie weerbaarder te maken tegen vormen van ondermijnende criminaliteit. Begin 2020 is er een protocol opgesteld inzake de omgang met bedreigingen van leden van GS en PS. In het laatste kwartaal van 2020 is gestart met het verbeteren van het proces van melden en onderzoeken van integriteitsschendingen en ongewenst gedrag. In december is een nieuwe interne vertrouwenspersoon ongewenst gedrag en integriteit aangesteld. Verder hebben gesprekken over integriteit en enkele kwesties geleid tot het aanscherpen van processen op verschillende plaatsen in de organisatie. Tevens hebben enkele kwesties geleid tot arbeidsrechtelijke maatregelen.

Fiscaliteit

De provincie werkt aan het vernieuwen en versterken van haar Tax Control Framework in de organisatie, conform de eisen die volgen uit het doorontwikkeld horizontaal toezicht van de Belastingdienst. Het TCF wordt verder uitgebreid met als doel optimale beheersing van de fiscaliteit in de gehele provinciale organisatie. Door het vastleggen van fiscale processen in het nieuwe digitale processenhuis en tevens explicieter inbedden in andere processen in de organisatie, wordt de fiscale beheersing in de gehele organisatie vergroot.

Naast de focus op omzetbelasting en loonheffingen binnen de provincie, vraagt de vennootschapsbelasting ook steeds meer aandacht vanwege landelijke ontwikkelingen op dit gebied.

De ontwikkelingen op het gebied van de inhuur van ZZP-ers worden door de provincie nauwlettend gevolgd, zodat de organisatie ook in de toekomst op dit vlak compliant is aan de geldende wet- en regelgeving.

Inkoop

Er is in 2020 gewerkt aan de inrichting van een inhuurdesk. Deze voorziening is ingericht om te borgen dat de complexe wettelijke kaders goed kunnen worden nageleefd, om het proces op een efficiënte manier uit te voeren en om de organisatie te ontzorgen. Tevens is er een nieuw kader "Externe capaciteit" opgesteld en vastgesteld door de directie. Dit kader biedt de organisatie richtlijnen en handvatten voor rechtmatige externe inhuur. Er zijn stappen gezet om de procesbeschrijvingen voor de inkoopketen op orde te brengen. Deze zullen begin 2021 worden voltooid. Hiermee wordt voldaan aan de eisen die de accountant stelt en wordt de rechtmatige uitvoering van het inkoopproces steviger verankerd.

Planning en Control

Planning en control cyclus

Provinciale Staten hebben aanbevelingen geformuleerd om de begrotingssystematiek te verbeteren vanuit de ambitie de planning- en control cyclus verder te ontwikkelen en digitaliseren (PS-besluit van 12 februari 2018). Na de implementatie van het nieuwe begrotingsformat in de begroting en jaarrekening 2019 is het nieuwe format in 2020 verder doorontwikkeld met als belangrijkste doel om de informatiewaarde verder te vergroten en tegelijkertijd de omvang van de P&C documenten te verkleinen. Bij deze jaarrekening 2020 is daarnaast, als uitwerking van motie 174 over helder taalgebruik, een oplegger bij de jaarrekening opgesteld met het taalniveau B1 om

de toegankelijkheid voor onze inwoners te vergroten. In 2020 is een start gemaakt met het verbetertraject van de beleidsindicatoren in de provinciale P&C cyclus.

Verbeteren financiële informatievoorziening

Het financieel systeem en de bijbehorende procedures en werkwijzen zijn herijkt op basis van de geïnterviewde financiële informatiebehoefte van de provinciale organisatie. De implementatie van de herinrichting van het nieuwe financieel systeem is conform planning in 2020 opgeleverd.

Financiële hygiëne

Een belangrijk doel in 2020 was het verbeteren van de financieel-administratieve hygiëne (juiste, volledige en up-to-date administratieve gegevens in de loop van het jaar) en het versterken van de onderliggende administratieve processen, zodat zowel de financiële functie als de lijn het juiste inzicht hebben in de actuele financiële cijfers en de administratieve onderbouwing. Het programma financiële hygiëne is in 2020 conform planning voortgezet. Belangrijke mijlpalen waren het jaarrekeningtraject 2019 dat conform planning is doorlopen en de implementatie van het tussentijds afsluiten in 2020.

Interne beheersing en risicomanagement

Per directie zijn interne beheersplannen ontwikkeld die richtinggevend zijn voor de (strategische) sturing en interne beheersing van de individuele directies. In de loop van 2020 zijn meerdere (kritische) bedrijfsprocessen beschreven; gericht op het versterken van de interne beheersing. De focus hierbij lag op het beheersen van de risico's op het vlak van rechtmatigheid en getrouwheid. Middels de verbijzonderde interne controle (VIC) wordt onafhankelijk gecontroleerd of die risico's inderdaad afdoende worden beheerst. De provincie heeft zich op die manier voorbereid op de wetswijziging met betrekking tot de rechtmatigheidsverantwoording die naar verwachting met ingang van 2021 zal worden doorgevoerd.

Kosten bedrijfsvoering

De kosten van bedrijfsvoering bestonden in voorgaande jaren uit de kosten voor materiële en personele overhead en de kosten voor interne capaciteit. Sinds de wijzigingen in het BBV zijn de kosten voor overhead opgenomen in de programmarekening onder operationeel doel "Overhead" in programma 8. De toelichtingen daarop zijn daar te vinden.

Het in 2019 herziene beleid voor capaciteitssturing heeft tot doel als organisatie wendbaarder en flexibeler te zijn om de opgaven te realiseren en daarnaast inhuur te beheersen om kennis in huis te halen en houden. Het onderscheid in rapportage tussen interne capaciteit (in de bedrijfsvoeringskosten) en externe capaciteit (Zowel opgenomen in de programmakosten als in de bedrijfsvoeringskosten) is in dit nieuwe beleid verdwenen. Daarvoor in de plaats is beter inzicht gekomen in de totale capaciteitskosten voor het realiseren van onze opgaven. In deze paragraaf rapporteren wij over deze kosten.

De totale kosten worden per directie verzameld op de kostenplaatsen van de diverse sectoren. Vervolgens worden deze kosten toegerekend aan de programma's en investeringen volgens de volgende principes:

1. Medewerkers (eigen en inhuur) die werken aan investeringsprojecten schrijven tijd. De werkelijk bestede uren worden vermenigvuldigd met een voorcalculatorisch uurtarief en op die wijze ten laste van de investeringskredieten gebracht.
2. Toerekeningswijze personele kosten over begrotingsprogramma's: de werkelijke kosten die resten na toerekening aan investeringen worden verdeeld volgens de door PS vastgestelde verdeelsleutel.

Voor de wijze van toerekening aan de operationele doelen is uitgegaan van de verdeelsleutel die volgt uit de laatste begrotingswijziging. In deze laatste begrotingswijziging ligt vast welk percentage van de personele omvang per directie toegerekend wordt aan welk operationeel doel. Dit percentage wordt ook gebruikt bij de toerekening van de werkelijke kosten per directie. Voor de toerekening bij de begroting wordt daarbij voor Overhead uitgegaan van de kaders zoals beschreven in de notitie Overhead van de commissie BBV.

Capaciteitskosten	Ontwerp begroting	Actuele Begroting	Begroot % volgens LBW	Toegerekend in jaarrekening	Gerealiseerd	Vershil Begroot Gerealiseerd Min is voordelig
In miljoen €			%		%	
1 - Openbaar Bestuur	9,6	10,6	9,00%	9,7	8,83%	n.v.t.
2 - Bereikbaarheid	15,5	26,7	22,70%	25,0	22,81%	n.v.t.
3 - Water	2,2	3,0	2,60%	2,9	2,68%	n.v.t.
4 - Milieu	3,2	6,8	5,80%	6,7	6,13%	n.v.t.
5 - Ruimte	9,7	9,3	7,90%	8,8	7,99%	n.v.t.
6 - Groen	4,1	9,2	7,90%	8,8	8,02%	n.v.t.
7 - Cultuur en erfgoed	1,9	1,8	1,50%	1,6	1,43%	n.v.t.
8 - Financiën en Bedrijfsvoering	44,0	49,9	42,50%	46,2	42,10%	n.v.t.
Totaal programma's	90,2	117,4	100%	109,6	100%	-7,8
Naar investeringen*		15,7	n.v.t.	14,5	n.v.t.	-1,2
Totale capaciteitskosten		133,1		124,1		-9,0

In bovenstaande tabel is te zien hoe de capaciteitskosten over de programma's zijn verdeeld op basis van deze door PS bij de laatste begrotingswijziging vastgestelde percentages. In totaal is er voor capaciteit 9 miljoen minder uitgegeven. Daarvan heeft 1,2 miljoen betrekking op de investeringen en 7,8 miljoen op de programma's.

Voor deze onderschrijding op de capaciteitskosten is een aantal verklaringen aan te geven.

In de 2^e begrotingswijziging is gemeld dat onder andere een wijziging in het BBV heeft veroorzaakt dat de toerekening van capaciteitskosten aan investeringen moest worden herzien. In de jaarrekening 2019 leidde dit nog tot een verschil van ruim 11 miljoen tussen de begrote en de gerealiseerde toerekening aan investeringen.

In de analyse van de jaarrekening 2019 zijn tot de conclusie gekomen dat we in 2019 op begrotingsbasis te veel kosten toerekenden aan investeringen. Dit hebben we in 2020 sterk verbeterd door deze kosten toe te rekenen aan de exploitatie, waar ze ook horen. Omdat dit leidde tot een verhoging van de kosten in de exploitatie, zijn deze kosten vervolgens kritisch bekeken op de noodzaak. Dit heeft geleid tot minder kosten dan begroot in de exploitatie.

Daarnaast is het verschil tussen begrote en gerealiseerde toerekening aan investeringen flink verbeterd en gedaald van ruim 11 miljoen verschil in 2019 tot 1,2 miljoen verschil in 2020.

Het betreft het saldo van de loonkosten en de inhuur zoals in onderstaande tabel is te zien.

Daarnaast heeft ook de corona crisis invloed gehad op de totale loonkosten. Zo is onder andere ruim 6 ton minder besteed aan reiskostenvergoedingen voor woon-werk-verkeer.

Het andere deel van de onderuitputting heeft betrekking op de overige kosten. Dit betreft voornamelijk, maar niet uitsluitend, opleidingskosten. Ook bij deze onderuitputting speelt waarschijnlijk corona een rol, waardoor minder van de opleidingsmogelijkheden is benut.

In onderstaande tabel is voor de capaciteitskosten in de programma's weergegeven op welke soort kosten dit betrekking heeft.

	Begroot	Gerealiseerd	Vershil (min is voordelig)
Loonkosten	89,9	82,4	-7,5
Overige kosten	7,1	4,3	-2,8
Inhuur	20,4	22,9	2,5

3.5 Verbonden partijen

Algemeen

Onder een verbonden partij wordt verstaan: een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de provincie een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Een financieel belang bestaat uit het door ons ter beschikking gestelde bedrag dat we niet kunnen verhalen indien de verbonden partij failliet gaat, of het bedrag waarvoor we aansprakelijk zijn indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Een bestuurlijk belang is zeggenschap, hetzij door vertegenwoordiging in het bestuur, hetzij door stemrecht.

In een aantal gevallen wordt voor de realisatie van een provinciaal belang voor een participatie in een verbonden partij gekozen. Allereerst kunnen GS van oordeel zijn dat het publieke belang het best kan worden behartigd door een bestaande activiteit buiten de provinciale organisatie te plaatsen. Voorbeelden van dergelijke verzelfstandigingen uit het verleden zijn PWN, Alliander, Afvalzorg en Recreatie Noord-Holland.

Ten tweede kan sprake zijn van activiteiten die gezamenlijk met andere publieke en/of private partijen worden uitgevoerd ter behartiging van provinciale publieke belangen. Voorbeelden hiervan zijn Schiphol Area Development Company (SADC), Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord, Zeestad en PolanenPark.

Naast de hiervoor genoemde situaties kan voor nieuwe participaties worden gekozen bij nieuw te ontwikkelen activiteiten die het publieke belang behartigen. Een voorbeeld hiervan is het Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland B.V. (PDENH).

De verbonden partijen van de provincie Noord-Holland bestaan uit de provinciale deelnemingen (A), de gemeenschappelijke regelingen waaraan we deelnemen (B) en een aantal overige rechtspersonen waarmee een financieel belang en een bestuurlijk belang is gemoeid (C).

A. Deelnemingen

Naar hun aard kunnen deelnemingen worden onderscheiden in de categorieën (voormalige) nutsbedrijven, regionale ontwikkelingsmaatschappijen, beleggingen en overige.

De deelnemingen in de (voormalige) nutsbedrijven (PWN, Alliander, Afvalzorg) zijn vanuit de historie ontstaan. Regelmatig wordt beoordeeld of aanhouding van de belangen nog een provinciaal belang dient.

Ten aanzien van de ontwikkelingsvennootschappen (SADC, RON, PolanenPark en Zeestad) kunnen sociaal-economische motieven en motieven vanuit ruimtelijke ordening worden aangevoerd voor de diverse participaties. Zolang de doelstelling van de desbetreffende ontwikkelingsmaatschappij actueel is, blijft de provincie vanuit dat oogpunt in principe deelnemen, tenzij nieuwe ontwikkelingen tot andere keuzes leiden.

De deelnemingen met een beleggingskarakter in de Bank Nederlandse Gemeenten en de Nederlandse Waterschapsbank dienen geen direct provinciaal belang, maar worden aangehouden vanwege het geringe risico en het hoge rendement.

Recreatie Noord-Holland is een uitvoeringsorganisatie waarin de provincie deelneemt en die als doel heeft het beheren en onderhouden van gebieden van een aantal recreatieschappen.

De provincie neemt deel in een drietal fondsen (PDENH, INH en LSFA), actief op het gebied van duurzaamheid, innovatieve bedrijven dan wel life sciences.

B. Gemeenschappelijke regelingen

De provincie is actief in een aantal recreatieschappen in het kader van landschapsbeheer en het creëren van recreatievoorzieningen.

De Randstedelijke Rekenkamer is een gemeenschappelijke regeling en oefent voor de provincies Flevoland, Utrecht, Zuid-Holland en Noord-Holland de wettelijk verplichte rekenkamerfunctie uit.

Het Openbaar lichaam Waddenfonds is een gemeenschappelijke regeling tussen de provincies Noord-Holland, Groningen en Fryslân.

De provincie neemt deel aan een viertal omgevingsdiensten. Dat betreft gemeenschappelijke regelingen tussen de provincie en een aantal gemeenten in de provincie Noord-Holland. De Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek is een gemeenschappelijke regeling tussen de provincie Noord-Holland, de provincie Flevoland en een aantal gemeenten in beide provincies.

C. Overige verbonden partijen

De provincie is lid van de vereniging Interprovinciaal Overleg (IPO). Met deze samenwerking wordt beoogd de condities waaronder provincies werken te optimaliseren en provinciale vernieuwingsprocessen te stimuleren.

De provincie is in 2019 lid geworden van de Coöperatieve vereniging samenwerkingsverband DOVA, ter behartiging van de belangen op het gebied van openbaar vervoer.

De provincie is betrokken bij een aantal stichtingen. Stichtingen worden als verbonden partij opgenomen als door de provincie een bestuurder wordt benoemd en er sprake is van jaarlijkse financiële bijdragen aan die stichting. Daarmee wordt een ruime invulling gegeven aan de definitie van verbonden partijen.

De stichtingen die het betreft zijn:

- Stichting Gooisch Natuurreservaat
- Stichting bevordering kwaliteit leefomgeving Schipholregio
- Stichting Projectbureau Masterplan Noordzeekanaalgebied
- Stichting administratiekantoor Aandelen Zeehaven IJmuiden
- Stichting Voorbereiding Pallas-reactor

Het fonds Nazorg gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland is op grond van de Wet milieubeheer tot stand gekomen als publiekrechtelijk rechtspersoon. Doel is het beheren van de gelden in het fonds, opdat deze gelden worden gebruikt ter dekking van de kosten van de eeuwigdurende nazorg van gesloten stortplaatsen.

Sturen op bijdrage aan provinciale doelen

De provincie stuurt actief op de bijdrage van een verbonden partij aan de provinciale doelen. De beleidsmatige afweging of continuering van participatie in bestaande verbonden partijen wenselijk is, komt aan de orde bij de vierjaarlijkse evaluatie van de verbonden partij. Naast (her)definiëring van het publieke belang zal voor elke verbonden partij, zowel bij het aangaan van de verbintenis als bij de periodieke evaluatie, worden getoetst of deze bijdraagt aan realisatie van beleidsdoelstellingen. Vanuit bedrijfseconomisch perspectief zal beoordeeld worden of de bedrijfsvoering van de verbonden partij voldoende zakelijk is. In alle gevallen wordt periodiek de beleidsmatige afweging gemaakt om betrokken te blijven of te zijn bij activiteiten die de verbonden partij verricht.

Bij het aangaan van een verbinding met en het aansturen van een verbonden partij streven wij ernaar:

- Afspraken met de verbonden partijen vast te leggen (bijvoorbeeld in overeenkomsten, statuten of indien van toepassing in een gemeenschappelijke regeling) en te monitoren.
- Afspraken met de verbonden partijen te maken over de frequentie en inhoud van de verantwoordingsinformatie en deze te monitoren.

Invulling aandeelhouders- en commissarisrol

Er is voor gekozen de belangen van de provincie bij de deelnemingen primair via de aandeelhoudersrol te behartigen. Dat betekent dat in de Raden van Commissarissen van de provinciale deelnemingen geen leden van Gedeputeerde Staten of Provinciale Staten worden benoemd. De aandeelhoudersrol is geplaatst in de portefeuille van de gedeputeerde die ook belast is met het beleidsveld. Om het benodigde contact met de belangrijkste deelnemingen te hebben, worden door het jaar heen verschillende afstemmingsoverleggen gehouden tussen de portefeuillehouder en bestuurders van de onderneming.

De jaarstukken van verbonden partijen worden beoordeeld op een aantal financiële criteria: positief resultaat, solide financiële verhoudingen (eigen vermogen versus vreemd vermogen), dividendverwachtingen et cetera. Ook wordt gekeken naar de ontwikkelingen ten opzichte van voorgaande jaren en de verwachtingen voor de komende jaren. Dit gebeurt in nauw overleg met de betrokken beleidssectoren. De bepalingen uit de Nederlandse corporate governance code ('Code'), die van toepassing is op beursgenoteerde vennootschappen met haar statutaire zetel in Nederland, worden zoveel mogelijk toegepast op de deelnemingen van de provincie Noord-Holland. De Code bevat zowel principes als concrete bepalingen die de bij een vennootschap betrokken personen (onder andere bestuurders en commissarissen) en partijen tegenover elkaar in acht zouden moeten nemen. Wij informeren Provinciale Staten over de ontwikkelingen bij de deelnemingen in onze jaarstukken en de begroting. Daarbuiten worden Provinciale Staten actief geïnformeerd als daar aanleiding toe is.

Relevante ontwikkelingen verbonden partijen

De volgende wijzigingen hebben in 2020 plaatsgevonden op het gebied van de verbonden partijen:

- Gedeputeerde Staten hebben in november 2019 besloten om tot ontbinding over te gaan van Ontwikkelingsfonds Duurzame Economie B.V. i.l., welke ontbinding is afgerond in april 2020;
- De gemeenschappelijke regeling Schadeschap Luchthaven Schiphol is per 1 juni 2020 beëindigd;
- De Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor het Noordzeekanaalgebied N.V. heeft in december 2020 de aan haar verstrekte lening ad € 11 miljoen volledig afgelost. De borgstelling ten behoeve van het project Hoogtij verstrekt aan de BNG Bank N.V. is verlaagd naar € 21 miljoen in februari 2020 (oorspronkelijk € 35 miljoen);
- Het takenpakket van Investeringsfonds Noord-Holland B.V. (INH) is per 29 april 2020 uitgebreid met de uitvoering van de Corona Overbruggingsleningen (COL-fonds).

Uitgaven

De lasten voor de verbonden partijen zijn terug te vinden in verschillende programma's. De lasten (rentelasten) voor de deelnemingen in SADC en Zeehaven IJmuiden staan in programma 6 'Economie, cultuur en welzijn' onder operationeel doel 6.5.1.

De bijdragen aan de recreatieschappen zijn opgenomen in programma 5 onder operationeel doel 5.2.2. De bijdragen aan de omgevingsdiensten zijn opgenomen onder operationeel doel 2.1.5. De bijdragen van de provincie aan het Interprovinciaal Overleg zijn verdeeld over de programma's op basis van de kerntaak waarvoor het IPO deze middelen inzet.

Inkomsten

In 2020 ontvingen wij circa € 13.430.000 aan dividend. Voor 2021 en volgende jaren is een opbrengst begroot van circa € 7,4 miljoen per jaar. Zie hiervoor het overzicht van de ontvangen bedragen per deelneming. De ontvangen dividenden worden gebruikt als algemeen dekkingsmiddel.

Leningen en garantstellingen verstrekt aan verbonden partijen

Aan een aantal provinciale verbonden partijen zijn bij oprichting of bij een latere financieringsbehoefte, leningen dan wel garanties verstrekt, namelijk:

- De in het verleden met PolanenPark afgesloten leningovereenkomst voor een maximum bedrag van € 23 miljoen is medio 2016 afgelost. De aandeelhouders in PolanenPark staan sindsdien naar rato garant voor een bancaire lening van PolanenPark van € 20 miljoen. Voor de provincie betekent dit een garantstelling van maximaal € 8 miljoen.
- Aan Zeehaven IJmuiden is in 2011 een lening verstrekt van € 0,6 miljoen.
- De aan de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor het Noordzeekanaalgebied N.V. verstrekte renteloze lening van € 11 miljoen, ten behoeve van investeringen in bedrijventerreinen, is in december 2020 volledig afgelost. Ten behoeve van het project Hoogtij is een borgtocht verstrekt aan de BNG Bank N.V. voor € 21 miljoen (oorspronkelijk € 35 miljoen), waarvoor het Havenbedrijf Amsterdam N.V. voor 1/3 een contragarantie heeft gesteld aan de provincie Noord-Holland.
- Aan de Stichting Voorbereiding Pallas-reactor is een subsidie in de vorm van een rentedragende geldlening van € 40 miljoen verleend voor de activiteiten in de voorbereidingsfase van de Pallas-reactor.
- Aan SADC (Schiphol Area Development Company) is in 2018 een kredietfaciliteit van in totaal € 13,5 miljoen verstrekt door de vier aandeelhouders; voor de provincie derhalve € 3,375 miljoen. In 2020 is in totaal een bedrag van € 1,25 miljoen bij de provincie opgenomen onder deze faciliteit.

Risico's verbonden aan verbonden partijen

De financiële risico's gerelateerd aan verbonden partijen zijn als volgt weer te geven (zie tevens de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing):

Gestort aandelenkapitaal bij deelnemingen

Een aandeelhouder in een vennootschap (deelneming) heeft een bedrag betaald voor de aandelen. In het geval dat de vennootschap slechte resultaten behaalt, kan sprake zijn van (gedeeltelijk) verlies van dit bedrag. Dit dient dan op de provinciale balans te worden gecorrigeerd.

Dividendopbrengsten van deelnemingen

Als een deelneming winsten behaalt, kan een deel van die winst als dividend worden uitgekeerd aan de aandeelhouders. Deze mogelijke dividenden zijn onzeker doordat pas na afloop van een boekjaar blijkt of het verwachte resultaat is behaald.

De provincie dekt in het weerstandsvermogen het risico af dat 25% van het verwachte dividend niet wordt uitgekeerd.

Verstreckte leningen aan verbonden partijen

Zowel aan een aantal deelnemingen als aan enkele overige verbonden partijen zijn leningen verstrekt. Voor een deel van de verstreckte leningen heeft een dotatie aan het weerstandsvermogen plaatsgevonden in verband met het risico van niet-terugbetaling.

Verstreckte garanties aan verbonden partijen

Zowel ten behoeve van deelnemingen als van overige verbonden partijen zijn garanties/borgstellingen afgegeven. Voor een deel van de verstreckte bedragen heeft een dotatie aan het weerstandsvermogen plaatsgevonden, voor het geval een beroep wordt gedaan op deze garanties/borgstellingen.

Deze risico's zijn in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing opgenomen als Financieringsrisico's, Beleidsrisico's of als Risico's Verbonden Partijen.

Deelnemingen

1 Alliander N.V.			2019	2020
Vestigingsplaats	Arnhem	Eigen vermogen	€ 4.224.000.000	4.328.000.000
Nominale waarde aandelen	€ 62.654.400	Vreemd vermogen	€ 4.567.000.000	5.094.000.000
% belang	9,16	Resultaat	€ 253.000.000	224.000.000
Programma	Milieu (4.2.1)	Dividend	€ 13.700.000	10.400.000
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Energievoorziening			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				
2 N.V. Afvalzorg Holding			2019	2020
Vestigingsplaats	Haarlem	Eigen vermogen	€ 66.308.000	€72.235.000
Nominale waarde aandelen	€ 12.600.000	Vreemd vermogen	€ 140.858.000	€138.868.000
% belang	90	Resultaat	€ 3.940.000	€7.191.000
Programma	Milieu (4.2.1)	Dividend	€ 3.825.000	€1.125.000
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Efficiënt gebruik stortplaatsen			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				
3 N.V. Provinciaal Waterleidingbedrijf Noord-Holland (PWN)			2019	2020
Vestigingsplaats	Velserbroek	Eigen vermogen	€ 241.239.000	€249.064.000
Nominale waarde aandelen	€ 6.806.703	Vreemd vermogen	€ 490.340.000	€527.997.000
% belang	100	Resultaat	€ 5.684.000	€8.436.000
Programma	Water (3.2.2)	Dividend	€ 659.000	€630.573
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Drinkwatervoorziening en natuurbeheer			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

4 Recreatie Noord-Holland N.V. (RNH)				
			2019	2020
Vestigingsplaats	Haarlem	Eigen vermogen	€3.079.444	€3.094.710
Nominale waarde aandelen	€ 370.000	Vreemd vermogen	€1.484.544	€1.677.417
% belang	100	Resultaat	-€588.848	€14.966
Programma	Groen (6.2.2)	Dividend		
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Beheer en onderhoud recreatiegebieden			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

5 Schiphol Area Development Company N.V. (SADC)				
			2019	2020
Vestigingsplaats	Schiphol	Eigen vermogen	€ 111.826.000	
Nominale waarde aandelen	€ 3.424.680	Vreemd vermogen	€ 22.603.000	
% belang	25	Resultaat	€ 5.429.000	
Programma	Ruimte (5.3.1)	Dividend		
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA, Voordracht lid RvC			
Publiek doel	Gebiedsontwikkeling en uitgifte gronden. Marketing en acquisitie.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

6 Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor het Noordzeekanaalgebied (RON)				
			2019	2020
Vestigingsplaats	Zaandam	Eigen vermogen	€ 6.124.000	€7.475.000
Nominale waarde aandelen	€ 787.500	Vreemd vermogen	€ 53.411.000	€38.991.000
% belang	33,30	Resultaat	€ 2.814.000	€1.351.000
Programma	Ruimte (5.3.1)	Dividend		
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Ontwikkeling Noordzeekanaalgebied			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	De door de provincie aan de RON verstrekte lening van €11 miljoen is volledig afgelost en de ten behoeve het project Hoogtij verstrekte borgstelling aan de BNG Bank is verlaagd naar €21 miljoen.			

7 Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord N.V. (NHN)				
			2019	2020
Vestigingsplaats	Alkmaar	Eigen vermogen	€ 877.157	€1.168.629
Nominale waarde aandelen	€ 26.460	Vreemd vermogen	€ 2.133.430	€2.616.648
% belang	49	Resultaat	-€ 211.505	€291.472
Programma	Ruimte (5.3.1)	Dividend		
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA, Voordracht voorzitter RvC			
Publiek doel	Ontwikkeling Economie			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

8 PolanenPark B.V.			2019	2020
Vestigingsplaats	Haarlem	Eigen vermogen	€ 87.980	€ 190.125
Nominale waarde aandelen	€ 7.200	Vreemd vermogen	€ 4.337.477	€ 3.194.121
% belang	40	Resultaat	€ 27.004	€ 102.145
Programma	Ruimte (5.3.1)	Dividend		
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Ontwikkeling bedrijventerrein			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

9 PolanenPark C.V.			2019	2020
Vestigingsplaats	Schiphol	Eigen vermogen	€ 4.941.058	
Nominale waarde aandelen	€ 7.200	Vreemd vermogen	€ 14.331.251	
% belang	40	Resultaat		
Programma	Ruimte (5.3.1)	Dividend		€ 240.000
Bestuurlijk belang	Stemrecht VvV			
Publiek doel	Ontwikkeling bedrijventerrein			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	In 2020 heeft een winstuitkering vanuit de CV aan de provincie plaatsgevonden ten bedrage van € 240.000.			

10 Zeehaven IJmuiden N.V.			2019	2020
Vestigingsplaats	IJmuiden	Eigen vermogen	€ 24.538.000	
Nominale waarde aandelen	€ 408.402	Vreemd vermogen	€ 37.160.000	
% belang	8,40	Resultaat	€ 1.989.000	
Programma	Ruimte (5.3.1)	Dividend	€ 24.500	
Bestuurlijk belang	Benoeming bestuurslid beherende stichting			
Publiek doel	Ontwikkeling haven en economie			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

11 Zeestad Beheer B.V.			2019	2020
Vestigingsplaats	Den Helder	Eigen vermogen	€ 18.000	
Nominale waarde aandelen	€ 9.000	Vreemd vermogen	€ 0	
% belang	50	Resultaat	€ 0	
Programma	Ruimte (5.1.1)	Dividend		
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Stadsvernieuwing Den Helder			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

12 Zeestad C.V.				
------------------------	--	--	--	--

			2019	2020
Vestigingsplaats	Den Helder	Eigen vermogen	€ 0	
Nominale waarde aandelen	€ 6.900.000	Vreemd vermogen	€ 43.837.000	
% belang	49	Resultaat	€ 0	
Programma	Ruimte (5.1.2)	Dividend		
Bestuurlijk belang	Stemrecht VvV			
Publiek doel	Stadsvernieuwing Den Helder			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

13 Ontwikkelingsfonds Duurzame Energie Provincie Noord-Holland B.V. (ODENH)

			2019	2020
Vestigingsplaats	Haarlem	Eigen vermogen		
Nominale waarde aandelen	€ 18.000	Vreemd vermogen	€ 136.140	
% belang	100	Resultaat	€ -63.216	
Programma	Milieu (4.2.1)	Dividend		€135.361
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Stimulering duurzame energie en ontwikkeling economie			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	In 2019 is besloten om ODENH te ontbinden, welke ontbinding in april 2020 is afgerond. Het geplaatste kapitaal alsmede het batig saldo is uitgekeerd aan de provincie (totaal €135.361).			

14 N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

			2019	2020
Vestigingsplaats	Den Haag	Eigen vermogen	€ 4.887.000.000	€ 5.097.000.000
Nominale waarde aandelen	€ 1.525.875	Vreemd vermogen	€ 144.802.000.000	€ 155.262.000.000
% belang	1,10	Resultaat	€ 163.000.000	€ 221.000.000
Programma	Financiën en bedrijfsvoering (8.1.1)	Dividend	€ 1.739.497	€775.144
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Belegging			

Eventuele
ontwikkelingen/risico's

Het over 2019 aan de provincie uitgekeerde bedrag ad € 262.450 is slechts een deel van het door aandeelhouders op 16 april 2020 goedgekeurde dividend over 2019 (voor Noord-Holland €775.144). Het resterende bedrag blijft gereserveerd voor uitkering. De uitkering van dit restant zal op basis van de ECB-aanbeveling niet vóór 30 september 2021 plaatsvinden en is onderworpen aan mogelijke toekomstige aanbevelingen van de ECB.

Het uit te keren bedrag is slechts een deel van het door aandeelhouders op 16 april 2020 goedgekeurde dividend over 2019. Het resterende bedrag (EUR 46 miljoen) blijft gereserveerd voor uitkering. De uitkering van dit restant zal op basis van de ECB-aanbeveling niet vóór 30 september 2021 plaatsvinden en is onderworpen aan mogelijke toekomstige aanbevelingen van de ECB.

€ 262.450,50 Het uit te keren bedrag is slechts een deel van het door aandeelhouders op 16 april 2020 goedgekeurde dividend over 2019. Het resterende bedrag (EUR 46 miljoen) blijft gereserveerd voor uitkering. De uitkering van dit restant zal op basis van de ECB-aanbeveling niet vóór 30 september 2021 plaatsvinden en is onderworpen aan mogelijke toekomstige aanbevelingen van de ECB.

Het uit te keren bedrag is slechts een deel van het door aandeelhouders op 16 april 2020 goedgekeurde dividend over 2019. Het resterende bedrag (EUR 46 miljoen) blijft gereserveerd voor uitkering. De uitkering van dit restant zal op basis van de ECB-aanbeveling niet vóór 30 september 2021 plaatsvinden en is onderworpen aan mogelijke toekomstige aanbevelingen van de ECB.

Het uit te keren bedrag is slechts een deel van het door aandeelhouders op 16 april 2020 goedgekeurde dividend over 2019. Het resterende bedrag (EUR 46 miljoen) blijft gereserveerd voor uitkering. De uitkering van dit restant zal op basis van de ECB-aanbeveling niet vóór 30 september 2021 plaatsvinden en is onderworpen aan mogelijke toekomstige aanbevelingen van de ECB.

Van het goedgekeurde dividend over het boekjaar 2019 ad € 775.144 is thans €262.450,50 uitgekeerd. Het resterende bedrag blijft gereserveerd tot uitkering op een later moment en is onderworpen aan aanbevelingen van de ECB hieromtrent.

15 Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB)

			2019	2020
Vestigingsplaats	Den Haag	Eigen vermogen	€ 1.796.000.000	€ 1.827.000.000
Nominale waarde aandelen	€ 11.845	Vreemd vermogen	€ 94.409.000.000	€105.055.000.000
% belang	0,2	Resultaat	€ 95.000.000	€81.000.000
Programma	Financiën en bedrijfsvoering (8.1.1)	Dividend	€ 35.530	€14.443
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Belegging			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

16 Life Sciences Fund Amsterdam B.V.

			2019	2020
Vestigingsplaats	Amsterdam	Eigen vermogen	€13.408.486	€11.916.957
Nominale waarde aandelen	€ 36.038	Vreemd vermogen	€61.710	€27.511
% belang	16,90	Resultaat	€163.447	-€1.491.530
Programma	Ruimte (5.3.2)	Dividend	€30.049	
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Ontwikkeling economie			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Mate van revolverendheid: 100% Fondsomvang: €10 miljoen			

17 Participatiefonds Duurzame Economie Provincie Noord-Holland B.V.

			2019	2020
Vestigingsplaats	Haarlem	Eigen vermogen	€ 26.662.141	€31.022.452

Nominale waarde aandelen € 1		Vreemd vermogen	€ 2.163.052	€2.245.165
% belang	100	Resultaat	€ -1.980.320	€-499.880
Programma	Ruimte (5.3.2)	Dividend		
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Stimuleren duurzame economie			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Mate van revolverendheid: 100%. Fondsomvang: €85 miljoen. Het langlopende voorschot ad €500.000,- is in 2020 volledig terugbetaald.			

18 Innovatiefonds Noord-Holland B.V.

			2019	2020
Vestigingsplaats	Amsterdam	Eigen vermogen	€ 3.184.128	€5.091.675
Nominale waarde aandelen € 8.000		Vreemd vermogen	€ 35.288	€100.508
% belang	50	Resultaat	€ -514.348	€161.297
Programma	Ruimte (5.3.2)	Dividend		
Bestuurlijk belang	stemrecht AvA			
Publiek doel	Het beschikbaar stellen van financiering aan kleine en middelgrote ondernemingen teneinde (innovatieve) projecten te stimuleren binnen de provincie.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Mate van revolverendheid: 100%			

19 SolaRoad B.V.

			2019	2020
Vestigingsplaats	Delft	Eigen vermogen	€ 365.491	€261.542
Nominale waarde aandelen € 400		Vreemd vermogen	€ 440.336	€162.409
% belang	40	Resultaat	-€ 535.509	-€103.949
Programma	Milieu (4.2.1)	Dividend		
Bestuurlijk belang	Aandeelhouderschap			
Publiek doel	Verduurzaming van de energiesector			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Gemeenschappelijke regelingen

1 Schadeschap Luchthaven Schiphol

			2019	2020
Vestigingsplaats	Hoofddorp	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen		134.442
Programma	Ruimte (5.3.2)	Vreemd vermogen		41.582
		Resultaat		-99.171
Bestuurlijk belang	Zorgvuldige en tijdige afwikkeling van de schadevergoedingen			
Publiek doel	Bevordering afwikkeling schadevergoedingen uitbreiding Schiphol.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	De gemeenschappelijke regeling Schadeschap Luchthaven Schiphol is ingetrokken per 1 juni 2020.			

2 Recreatieschap Spaarnwoude				
			2019	2020
Vestigingsplaats	Haarlem	Bijdrage Provincie NH	€ 2.600.511	€ 2.653.301
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 17.408.719	€ 16.744.587
Programma	Groen (6.2.2)	Vreemd vermogen	€ 1.714.857	€ 2.432.447
		Resultaat	-€ 62.399	-€ 885.108
Bestuurlijk belang	Invloed houden op ruimtelijke ontwikkelingen en financiële bijdrage			
Publiek doel	Beheer recreatiegebied.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

3 Recreatieschap Groengebied Amstelland				
			2019	2020
Vestigingsplaats	Amstelveen	Bijdrage Provincie NH	€ 902.277	€ 920.593
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 1.895.186	€ 3.837.909
Programma	Groen (6.2.2)	Vreemd vermogen	€ 4.343.469	€ 2.293.018
		Resultaat	-€ 1.471.506	-€ 66.070
Bestuurlijk belang	Invloed houden op ruimtelijke ontwikkelingen en financiële bijdrage			
Publiek doel	Beheer recreatiegebied.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

4 Recreatieschap het Twiske (gefuseerd met Landschap Waterland in 2013, maar met gescheiden boekhoudingen)				
			2019	2020
Vestigingsplaats	Haarlem	Bijdrage Provincie NH	€ 1.017.078	n.v.t.
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 2.660.648	n.v.t.
Programma	Groen (6.2.2)	Vreemd vermogen	€ 410.584	n.v.t.
		Resultaat	€ 47.283	n.v.t.
Bestuurlijk belang	Invloed houden op ruimtelijke ontwikkelingen en financiële bijdrage.			
Publiek doel	Beheer recreatiegebied.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Per 1-1-2020 is de boekhouding van het recreatieschap Twiske-Waterland samengevoegd.			

5 Recreatieschap Landschap Waterland				
			2019	2020
Vestigingsplaats	Haarlem	Bijdrage Provincie NH	€ 345.068	n.v.t.
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 2.238.964	n.v.t.
Programma	Groen (6.2.2)	Vreemd vermogen	€ 37.612	n.v.t.
		Resultaat	€ 120.255	n.v.t.
Bestuurlijk belang	Invloed houden op ruimtelijke ontwikkelingen en financiële bijdrage.			
Publiek doel	Beheer recreatiegebied.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Per 1-1-2020 is de boekhouding van het recreatieschap Twiske-Waterland samengevoegd.			

6 Recreatieschap Twiske-Waterland				
			2019	2020
Vestigingsplaats	Haarlem	Bijdrage Provincie NH	n.v.t.	€ 1.389.798
Eigenaars-/deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	n.v.t.	€ 5.151.202
Programma	Groen (6.2.2)	Vreemd vermogen	n.v.t.	€ 391.886
		Resultaat	n.v.t.	€ 71.587
Bestuurlijk belang	Invloed houden op ruimtelijke ontwikkelingen en financiële bijdrage.			
Publiek doel	Beheer recreatiegebied.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Per 1-1-2020 is de boekhouding van recreatieschap Twiske-Waterland niet meer gescheiden.			

7 Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer				
			2019	2020
Vestigingsplaats	Haarlem	Bijdrage Provincie NH	€ 802.635	€ 802.656
Eigenaars-/deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 1.721.115	€ 1.858.494
Programma	Groen (6.2.2)	Vreemd vermogen	€ 567.442	€ 425.210
		Resultaat	- € 393.883	- € 313.978
Bestuurlijk belang	Invloed houden op ruimtelijke ontwikkelingen en financiële bijdrage.			
Publiek doel	Beheer recreatiegebied.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

8 Recreatieschap Plassenschap Loosdrecht e.o.				
			2019	2020
Vestigingsplaats	Utrecht	Bijdrage Provincie NH	€ 405.200	€ 542.700
Eigenaars-/deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 1.448.094	
Programma	Groen (6.2.2)	Vreemd vermogen	€ 3.236.966	
		Resultaat	€ 409.573	
Bestuurlijk belang	Invloed houden op ruimtelijke ontwikkelingen en financiële bijdrage.			
Publiek doel	Beheer recreatiegebied.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

9 Beheersregeling Amstel				
			2019	2020
Vestigingsplaats	n.v.t.	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 0	
Programma	Bereikbaarheid (2.1.4)	Vreemd vermogen	€ 0	
		Resultaat	€ 0	
Bestuurlijk belang	Er kan gesteld worden dat de Amstel doelmatig wordt beheerd. Dit is mogelijk omdat door de beheersregeling het beheer bij één provincie, de provincie Noord-Holland is belegd. De bestuurlijke verantwoordelijkheid is daarmee eenduidig geregeld.			

Publiek doel Beheer van de Amstel (het beheer van de Amstel is overgedragen van de provincie aan het Hoogheemraadschap Amstel Gooi en Vechtstreek).

Eventuele ontwikkelingen/risico's

10 Randstedelijke Rekenkamer

			2019	2020
Vestigingsplaats	Amsterdam	Bijdrage Provincie NH		€ 444.568
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 416.492	
Programma	Openbaar bestuur (1.1.1)	Vreemd vermogen	€ 510.884	
		Resultaat	€ 28.500	

Bestuurlijk belang De gemeenschappelijke regeling is aangegaan om gezamenlijk op een effectieve en efficiënte wijze de wettelijke opdracht voor het instellen van een rekenkamer vorm en inhoud te kunnen geven.

Publiek doel Rekenkamerfunctie

Eventuele ontwikkelingen/risico's

11 Openbaar lichaam Waddenfonds

			2019	2020
Vestigingsplaats	Leeuwarden	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 108.688.165	€122.217.520
Programma	Groen (6.3.3)	Vreemd vermogen	€ 74.099.729	€65.949.882
		Resultaat	€ 4.169.238	€4.866.690

Bestuurlijk belang Gezamenlijk beheren en programmatisch besteden van de gelden van het Waddenfonds.

Publiek doel Beheren en besteden Waddenfonds

Eventuele ontwikkelingen/risico's

12 Omgevingsdienst Flevoland Gooi- en Vechtstreek

			2019	2020
Vestigingsplaats	Lelystad	Bijdrage Provincie NH	€ 811.314	€ 924.833
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 1.519.795	
Programma	Milieu (4.1.2)	Vreemd vermogen	€ 5.264.376	
		Resultaat	€ 639.540	

Bestuurlijk belang PNH blijft bevoegd gezag voor taken die de OD uitvoert. PNH is bestuurlijk verantwoordelijk voor de kwaliteit die de OD levert aan het bedrijfsleven en de burgers en draagt ook de risico's van slecht functioneren van de OD

Publiek doel Vergunningverlening en handhaving milieutaken.

Eventuele ontwikkelingen/risico's

13 Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

			2019	2020
Vestigingsplaats	Zaandam	Bijdrage Provincie NH	€ 14.018.000	€ 15.544.000

Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 3.440.000
Programma	Milieu (4.1.2)	Vreemd vermogen	€ 16.236.000
		Resultaat	€ 429.000
Bestuurlijk belang	PNH blijft bevoegd gezag voor taken die de OD uitvoert. PNH is bestuurlijk verantwoordelijk voor de kwaliteit die de OD levert aan het bedrijfsleven en de burgers en draagt ook de risico's van slecht functioneren van de OD		
Publiek doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.		
Eventuele ontwikkelingen/risico's			

14 Omgevingsdienst Noord-Holland Noord

			2019	2020
Vestigingsplaats	Hoorn	Bijdrage Provincie NH	€ 6.833.289	€ 9.073.281
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 3.142.317	€ 5.765.771
Programma	Milieu (4.1.2)	Vreemd vermogen	€ 4.965.698	€ 9.443.491
		Resultaat	€ 31.841	€ 2.797.454
Bestuurlijk belang	PNH blijft bevoegd gezag voor taken die de OD uitvoert. PNH is bestuurlijk verantwoordelijk voor de kwaliteit die de OD levert aan het bedrijfsleven en de burgers en draagt ook de risico's van slecht functioneren van de OD.			
Publiek doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

15 Omgevingsdienst IJmond

			2019	2020
Vestigingsplaats	Beverwijk	Bijdrage Provincie NH	€ 818.614	€ 883.492
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 419.249	
Programma	Milieu (4.1.2)	Vreemd vermogen	€ 8.287.440	
		Resultaat	€ 1	
Bestuurlijk belang	PNH blijft bevoegd gezag voor taken die de OD uitvoert. PNH is bestuurlijk verantwoordelijk voor de kwaliteit die de OD levert aan het bedrijfsleven en de burgers en draagt ook de risico's van slecht functioneren van de OD			
Publiek doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Privaatrechtelijke rechtspersonen

16 Interprovinciaal Overleg

			2019	2020
Vestigingsplaats	Den Haag	Bijdrage Provincie NH		€ 1.392.656
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 801.481	
Programma	Openbaar bestuur (1.4.2)	Vreemd vermogen	€ 8.281.224	
		Resultaat	€ 801.481	
Bestuurlijk belang	Afstemming en belangenbehartiging			

Publiek doel	Belangenbehartiging provincies			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				
17	Coöperatieve Vereniging Samenwerkingsverband DOVA U.A.			
			2019	2020
Vestigingsplaats	Utrecht	Bijdrage Provincie NH	€ 206.989	€ 189.297
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 923.981	
Programma	Bereikbaarheid (2.5.1)	Vreemd vermogen	€ 1.481.843	
		Resultaat	€ 923.981	
Bestuurlijk belang	Het samen brengen van het DOVA en NDOV programma en betere afstemming van OV-beleid en delen van kennis en ervaring op de gebieden van OV-netwerken en OV-data.			
Publiek doel	Ontwikkelen van een beter mobiliteitsbeleid van de leden en het realiseren van een doeltreffend en efficiënt openbaar vervoer voor de reiziger.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				
18	Stichting Gooisch Natuurreservaat			
			2019	2020
Vestigingsplaats	Hilversum	Bijdrage Provincie NH	€ 801.610	€ 841.460
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 1.894.037	€ 1.562.333
Programma	Groen (6.2.1)	Vreemd vermogen	€ 1.050.231	€ 926.429
		Resultaat	- € 3.215	€ 87.890
Bestuurlijk belang	Het bestuur bestaat uit leden van de verschillende colleges van Burgemeester en Wethouders, en van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland. De stemverhouding in het bestuur is als volgt: provincie Noord-Holland 4 stemmen; gemeente Amsterdam 2 stemmen; gemeente Gooise Meren 3 stemmen, gemeente Blaricum 1 stem; gemeente Hilversum 4 stemmen; gemeente Huizen 2 stemmen; gemeente Laren 1 stem De voorzitter en twee externe deskundigen- bestuursleden hebben elk 1 stem.			
Publiek doel	Beheer Natuurgebied			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				
19	Stichting bevordering kwaliteit leefomgeving Schipholregio			
			2019	2020
Vestigingsplaats	Haarlemmermeer	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 43.663.910	
Programma	Ruimte (5.1.2)	Vreemd vermogen	€ 338.213	
		Resultaat	€ -443.651	
Bestuurlijk belang	Gedeputeerde Schiphol: Voorzitter Raad van Toezicht			
Publiek doel	Verbeteren leefkwaliteit Schipholregio.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				
20	Stichting Projectbureau Masterplan Noordzeekanaalgebied			
			2019	2020

Vestigingsplaats	IJmuiden	Bijdrage Provincie NH	€ 60.182
Eigenaars-/deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 280.918
Programma	Ruimte (5.2.3)	Vreemd vermogen	€ 1.239.502
		Resultaat	€ 46.532
Bestuurlijk belang	Gedeputeerde Havens: Voorzitter Bestuursplatform NZKG		
Publiek doel	Versterken van de internationale concurrentiepositie van het gebied.		
Eventuele ontwikkelingen/risico's			

21 Stichting Administratiekantoor aandelen Zeehaven IJmuiden N.V.

			2019	2020
Vestigingsplaats	IJmuiden	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 24.538.000	
Programma	Ruimte (5.1.1)	Vreemd vermogen	€ 37.160.000	
		Resultaat	€ 1.989.000	
Bestuurlijk belang	8,4%			
Publiek doel	Ontwikkeling haven en economie.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

22 Stichting Voorbereiding Pallas-reactor

			2019	2020
Vestigingsplaats	Schagen	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen		
Programma	Ruimte (5.3.1)	Vreemd vermogen		
		Resultaat		
Bestuurlijk belang	Bijdrage aan de kwaliteit van de gezondheidszorg in Nederland en aan het kenniseconomie-cluster in Petten.			
Publiek doel	Vorbereiding bouw hoge-flux reactor.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Publiekrechtelijke rechtspersonen

23 Fonds Nazorg gesloten stortplaatsen Provincie Noord-Holland

			2019	2020
Vestigingsplaats	Haarlem	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	53.782.979	
Programma	Milieu (4.1.2)	Vreemd vermogen	1366	
		Resultaat	5.326.537	
Bestuurlijk belang	Wettelijke taak			
Publiek doel	Beheer fonds ten behoeve van de nazorg stortplaatsen.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

3.6 Gondbeleid

Algemeen

Met de inzet van provinciale grondinstrumenten (zoals aankoop, verkoop, beheer en ruil) beoogt de provincie om effectief bij te dragen aan het realiseren van de provinciale doelen zoals natuur, water, mobiliteit, klimaatadaptatie en duurzaamheid. De activiteiten worden uitgevoerd binnen de kaders van de 5e Nota Grondbeleid die in november 2018 door Provinciale Staten is vastgesteld. Daarin is grond(bezit) een middel voor de realisatie van provinciale doelstellingen en nadrukkelijk niet gericht op bijvoorbeeld financieel rendement.

De belangrijkste uitgangspunten van het grondbeleid zijn verwoord in de vier kernwaarden marktconformiteit, transparantie, rechtmatigheid en duurzaamheid. De uitwerking van deze kernwaarden in concreet beleid vindt plaats in de verschillende provinciale meerjarenprogramma's of andere gebiedsgerichte en/of thematische programma's. Geheel conform de filosofie van de Omgevingsvisie is het grondbeleid daarmee flexibel en gericht op maatwerk om effectief in te spelen op actuele ontwikkelingen.

Daarnaast draagt de provincie zorg voor het efficiënt en duurzaam (waardevast) beheren, verhuren en verpachten van gronden in haar eigendom.

Provinciaal grondbezit

De provincie bezit ca. 13.000 hectare grond. Ca. 3.100 ha van deze grond valt binnen de beheergrenzen van de provinciale (vaar)wegen en ca. 7.200 hectare grond is in beheer gegeven aan PWN en Staatsbosbeheer via beheerovereenkomsten. Van de resterende 2.700 ha grond is 1.900 ha verpacht aan in totaal ca. 225 agrariërs. Het overige deel bestaat uit water, kleine incurante percelen, bermen en overhoeken.

De provincie verhuurt ca. 800 ligplaatsen en de grond onder 25 tankstations langs provinciale wegen. Met de verhuur en verpachtingen ontvangt de provincie ongeveer € 2,9 miljoen per jaar.

Van het provinciaal grondbezit staat ca. 2100 ha op de balans voor een totale boekwaarde van ca. € 72 miljoen. In deze gronden maken wij een onderscheid tussen de strategische grondaankopen en de overige materiële vaste activa.

Strategische grondaankopen

Met het krediet 'Strategische grondaankopen' hebben Provinciale Staten het mogelijk gemaakt om, anticiperend op mogelijke ontwikkelingen ten behoeve van provinciale doelen, gronden aan te kopen. In 2016 hebben PS besloten om het krediet de komende 10 tot 15 jaar af te bouwen van € 97 miljoen naar € 20 miljoen, door een jaarlijkse bijstelling bij de jaarrekening. Per 31 december 2020 bestaat het krediet uit een bedrag van € 40 miljoen. Hiervan zit ca. € 25 miljoen 'vast' in de (grond)eigendommen. De belangrijkste mutaties in 2020 betroffen de beoogde verkoop van een deel van het terrein SLP-zuid voor de realisatie van een transformatorstation en de aankoop van 18,5 ha grasland te Burgerbrug en 7 ha bollengrond te Bergen.

Overige materiële vaste activa

Het uitgangspunt is dat de provincie gronden aankoopt ten behoeve van maatschappelijk nut. Met de recent verduidelijkte BBB-regels, komen deze aankopen tegen aankoopwaarde, inclusief bijkomende kosten op de balans en hoeven niet afgewaardeerd te worden. Enkel wanneer er

sprake is van een 'duurzaam lagere (markt)waarde op basis van de huidige bestemming', kan afwaardering plaatsvinden.

Grondverwerving NNN

In dit licht worden voortaan, vanaf 1-1-2019, ook de gronden aangekocht ten behoeve van het NatuurNetwerk Nederland (NNN) op de balans opgenomen tegen de aanschafwaarde (N.B. dit is inclusief overige kosten, zoals notariskosten en eventuele kosten voor volledige schadeloosstelling). In de regel zal bij de uiteindelijke verkoop van NNN-gronden sprake zijn van een lagere verkoopprijs dan de balanswaarde. Deze gronden worden namelijk over het algemeen tegen landbouwwaarde aangekocht en ook in toenemende mate tegen volledige schadeloosstelling. De waarde als natuurgrond is fors lager. Op het moment van verkoop dient een dekking beschikbaar te zijn voor dit waardeverschil. Met de 2^e begrotingswijziging 2020 is hiervoor de reserve Afwaardering Grondaankopen ingesteld. Hierin wordt jaarlijks, bij de 2^e Begrotingswijziging, vanuit de reserve Groen de toekomstige afwaardering van de aangekochte NNN-gronden gestort. Er wordt hierbij uitgegaan van een toekomstige verkoopwaarde voor NNN-gronden van gemiddeld € 1,-/m². In 2020 is in totaal ca. 72 ha aangekocht t.b.v. de NNN, waarmee de balanswaarde van het NNN-eigendom met ca € 7,5 miljoen is toegenomen tot € 13,7 miljoen.

Voorraad en verkoop

De gronden waarvan de provincie voornemens is om ze te verkopen worden onder de Voorraden op de balans gezet. Voor de gronden die hier onder vallen geldt dat er een binnen de organisatie afgestemd verkoopvoornemen is, er een taxatierapport of waardebepaling is opgemaakt én er een opdracht tot verkoop aan een makelaar of andere verkopende partij is gegeven. De boekwaarde van de gronden onder de Voorraad dient lager of gelijk te zijn dan de marktwaarde. Als dit niet het geval is dient er een afwaardering plaats te vinden. In de huidige jaarrekening is dit niet aan de orde.

Perceel	Grond	Boekwaarde per 31-12-2019	Mutaties in 2020	Boekwaarde per 31-12- 2020	Oppervlakte m ² 31-12- 2020
Materiële vaste activa (krediet strategische grondaankopen)					
1. Zonneweide Jaagweg Koggenland (voorheen Distriport)		€ 7.300.000	€ 0	€ 7.300.000	1.122.735
2. Regionaal Havengebonden Bedrijventerrein, Anna Paulowna		€ 2.011.000	€ 0	€ 2.011.000	165.988
3. Bergweg 30, Bloemendaal (in erfpacht gegeven)		€ 225.807	€ 0	€ 225.807	3.082
4. Perceel Hoofdweg 511, Haarlemmermeer		€ 380.000	€ 0	€ 380.000	48.000
5. Percelen Wieringen (aan- en verkopen in kader van kavelruilingen)		€ 4.333.218	-€ 358.290	€ 3.974.928	829.117
6. NW-deel SLP-zuid, Rijssenhouw		€ 9.362.512	-€ 4.557.627	€ 4.804.885	93.789
7. Perceel grond aan de Horndijk, Loosdrecht		€ 170.000	€ 0	€ 170.000	70.500
8. Grasland Parallelweg, Burgerbrug		€ 0	€ 1.073.952	€ 1.073.952	184.730

9. Bollengrond Kolonel Sneepweg, Bergen		€ 0	€ 1.071.708	€ 1.071.708	67.880
Subtotaal		€ 23.782.537	-€ 2.770.257	€ 21.012.280	2.585.821
Overige materiële vaste activa					
10. Percelen voormalig Wieringerrandmeer		€ 5.791.530	€ 0	€ 5.791.530	2.356.275
11. Percelen voormalige beheergrondbank Laag-Holland		€ 1.341.051	-€ 1.690	€ 1.339.361	1.296.619
12. Strategische Gronden Groen (samenvoeging BBL & PASO per 31.12.2019)		€ 25.811.840	-€ 240.242	€ 25.571.598	13.464.626
13. NNN eigendom		€ 6.281.097	€ 7.438.324	€ 13.719.421	1.567.439
Subtotaal		€ 39.225.518	€ 7.196.392	€ 46.421.910	18.684.959
Totalen		€ 63.008.055	€ 4.426.135	€ 67.434.191	21.270.780
Voorraad jaarrekening 2020					
Kamperkade 1 te Schoorl	Strategische Gronden Groen	€ 19.902	€ 0	€ 19.902	-
Spaarndammerdijk 17 te Spaarndam	Strategische Gronden Groen	€ 4.625	€ 0	€ 4.625	-
Dorpsstraat 667 Assendelf	Strategische Gronden Groen	€ 17.760	-€ 17.760	€ 0	
Polderweg 1 Hippolytushoef (erf)	Percelen voormalig Wieringerrandmeer	€ 12.978	€ 0	€ 12.978	-
ZO-deel SLP-zuid, Rijssenhout (beoogd transformatorstation)	Krediet strategische grondaankopen	€ 0	€ 4.557.627	€ 4.557.627	-
perceel dijkversterking Starnmeer (GRA03I 60 ged.)	Strategische Gronden Groen	€ 0	€ 2.235	€ 2.235	-
Totalen		€ 55.265	€ 4.542.102	€ 4.597.367	-

3.7 Provinciale heffingen

Algemeen

Uit provinciale belastingen en heffingen ontstaan inkomsten, betaald door de inwoners en ondernemers in onze provincie. Met provinciale belastingen en heffingen creëren wij de mogelijkheid aanvullend op onder meer de uitkering uit het Provinciefonds, collectieve voorzieningen, zoals deze in de verschillende programma's zijn opgenomen, te financieren. Bij het heffen gaan wij zo veel mogelijk uit van het profijtbeginsel, waarbij het uitgangspunt is dat degene die profiteert van een voorziening voor die voorziening betaalt. Het profijtbeginsel manifesteert zich sterker bij heffingen (bijvoorbeeld leges) dan bij belastingen (bijvoorbeeld opcenten motorrijtuigenbelasting). De paragraaf Provinciale heffingen geeft de door Provinciale Staten vastgestelde beleidslijnen en te realiseren belastingopbrengsten weer. Bij het heffen wordt rekening gehouden met interne en externe kaders en wet- en regelgeving, waaronder verschillende artikelen uit de Provinciewet (art. 222 t/m 226).

Lastendruk

Provinciale belastingen en heffingen bepalen, zij het in geringe mate, de collectieve lastendruk en zijn dus mede bepalend voor de omvang van het besteedbaar inkomen. Wettelijk mag het bedrag van een provinciale belasting en heffing niet afhankelijk worden gesteld van het inkomen, de winst of het vermogen.

Lokale heffingen moeten overheidsoptreden legitimeren

Wat krijgt de burger en/of het bedrijf terug voor de betaling aan de provincie? Wij streven naar evenwicht tussen het ervaren van overheidsoptreden en de hoogte van de te betalen bijdrage. Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) bepaalt dat de lokale heffingen maximaal kostendekkend mogen zijn. Bij overtreding van deze regels kan de belastingrechter in een beroepsprocedure de legesverordening onverbindend verklaren. Voor de opcenten motorrijtuigenbelasting wordt het maximum toegestane percentage jaarlijks bepaald door het ministerie.

Tarief opcenten

In het coalitieakkoord 'Duurzaam doorpakken!' is opgenomen dat de provinciale opcenten op de motorrijtuigenbelasting niet worden verhoogd. De opcenten motorrijtuigenbelasting zijn in de provincie Noord-Holland voor het laatst in 2009 verhoogd. Noord-Holland is de provincie met het laagste opcententarief motorrijtuigenbelasting.

Provinciale opcenten 2018-2020

Provincie	2018	2019	2020
Drenthe	92,0	92,0	92,0
Flevoland	79,0	79,8	80,6
Friesland	70,0	71,1	87,0
Gelderland	89,2	89,2	87,2
Groningen	89,3	90,4	91,8
Limburg	77,9	77,9	77,9
Noord-Brabant	76,1	76,1	78,0
Noord-Holland	67,9	67,9	67,9

Overijssel	79,9	79,9	79,9
Utrecht	72,6	72,6	73,6
Zeeland	82,3	89,1	89,1
Zuid-Holland	90,4	90,4	90,4
Gemiddeld	80,6	81,4	83,0
Maximum tarief	111,8	113,2	115,0

Kwijtscheldingsbeleid (art. 10 BBV)

Gelet op het karakter van de heffingen van de provincie Noord-Holland voert de provincie Noord-Holland het beleid om geen kwijtschelding toe te passen.

Onderbouwing per heffing

De provincie Noord-Holland kent de volgende provinciale belastingen en heffingen:

- Belastingen: betalingen voor uitvoering van collectieve vormen van dienstverlening met een algemeen belang. De provincie kent provinciale opcenten op de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting. De opbrengst van deze belasting is een algemeen dekkingsmiddel.
- Heffingen: betalingen voor uitvoering van publiekrechtelijke dienstverlening. De provincie Noord-Holland kent de grondwaterheffing.
- Leges: betalingen voor individuele dienstverlening van overheidsdiensten van publiekrechtelijke aard. De provincie Noord-Holland kent leges.

Naast de hier genoemde provinciale belastingen en heffingen kent de provincie Noord-Holland ook de nazorgheffing gesloten stortplaatsen. Bij besluit van Gedeputeerde Staten van 21 december 1999 is het fonds nazorg gesloten stortplaatsen opgericht (1999/30499). Het fonds is op grond van artikel 15.47 Wet milieubeheer (Wm) een rechtspersoon en Gedeputeerde Staten zijn belast met het beheer ervan. In het fonds worden de belastingopbrengsten verantwoord, die door de provincie zijn geïnd. Hiertoe hebben Provinciale Staten op 29 maart 1999 de 'Verordening op de heffing en invordering van de nazorgheffing stortplaatsen provincie Noord-Holland 1999' vastgesteld.

Belastingen: opcenten motorrijtuigenbelasting

Motorrijtuigenbelasting (MRB) wordt geheven over het bezit van een motorvoertuig. De heffing en inning van de MRB, waarop de provinciale opcenten meeliften, wordt verzorgd door de belastingdienst. Bovenop de MRB betalen houders van personenauto's en motoren 'provinciale opcenten'. De provincies stellen zelf hun opcententarief motorrijtuigenbelasting vast. Het maximumtarief is voor 2020 bepaald op 115,0 opcenten. Het huidige tarief in de provincie Noord-Holland bedraagt 67,9 opcenten. Sinds 2016 werkt een verandering in de provinciale belastinggrondslag (bijvoorbeeld de verhuizing van een Groot Wagenparkhouders- /leasebedrijf naar een andere provincie) direct door in de verdeling van het Provinciefonds. Een verandering in deze grondslag heeft echter een egaliserende werking in de uitkering Provinciefonds.

Nazorgheffing gesloten stortplaatsen

In de zogenoemde Leemtewet is op 1 april 1998 een regeling in de Wet milieubeheer opgenomen over de nazorg van operationele stortplaatsen. Dit zijn stortplaatsen waar het storten van

afvalstoffen niet vóór 1 september 1996 is beëindigd. In de Leemtewet is bepaald dat de provincies bestuurlijk en financieel ervoor verantwoordelijk zijn dat deze stortplaatsen na sluiting geen nadelige gevolgen voor het milieu veroorzaken. Daartoe dient eeuwigdurende nazorg plaats te vinden. Dit houdt in dat maatregelen genomen dienen te worden om bodembeschermende voorzieningen op gesloten stortplaatsen in stand te houden, te onderhouden, te herstellen en eventueel te vervangen. Voorts dienen de bodembeschermende voorzieningen regelmatig geïnspecteerd en de bodem onder de stortplaats onderzocht te worden. Ter bestrijding van deze kosten is een nazorgheffing ingesteld, die wordt geheven bij de exploitanten van de operationele stortplaatsen. De jaarlijkse heffing wordt vastgelegd in een door Provinciale Staten vast te stellen tarieventabel en berekend aan de hand van het doelvermogen dat aanwezig moet zijn bij sluiting van de stortplaats en het opgebouwde kapitaal in het Nazorgfonds. De heffingen worden in het uitsluitend voor nazorg bestemde Nazorgfonds gestort. Het Nazorgfonds is een bij wet vastgestelde rechtspersoon. In het Nazorgfonds wordt een zodanig kapitaal opgebouwd, dat uit het rendement daarvan de eeuwigdurende nazorg gefinancierd kan worden. Voor het begrotingsjaar 2020 was geen opbrengst geraamd. In 2020 is er een aanslag van € 40.000,- verzonden. De saldi van het Nazorgfonds zijn opgenomen in de paragraaf Verbonden partijen.

Grondwaterheffing

Sinds 1 januari 2010 is de Grondwaterheffing gebaseerd op de Waterwet. De heffing is uitsluitend bestemd voor de ten laste van de provincie komende kosten voor het grondwaterbeheer, waaronder het tegengaan van verdroging in bepaalde gebieden. Ingaande 2020 zijn heffingsplichtig de onttrekkers (vergunninghouders), die 25.000 m³ of meer grondwater per heffingsjaar oppompen. In 2020 bedroeg de opbrengst van de Grondwaterheffing € 786.000,- (afgerond). Voor 2020 was een opbrengst geraamd van € 800.000,-. In 2020 is er in totaal € 407.237,- uitgegeven aan capaciteitskosten, kosten van beheer en onderhoud van het grondwatermeetnet en onderhoud. Er is een voorziening ingesteld met als doel onnodige fluctuaties van het heffingstarief tegen te gaan. De voorziening is tevens bedoeld om onvoorziene en ontoerekenbare schades te kunnen betalen. Het tarief is in 2010 vastgesteld op € 0,0085 per m³ onttrokken grondwater.

Saldi voorziening grondwaterheffing

Periode	Voorziening grondwaterheffing
1-1-2020	€ 2.013.210
31-12-2020	€ 2.392.020

Leges

Provincies hebben een aantal taken ter zake waarvan individuele diensten worden afgenomen door bewoners of bedrijven. Aan de afnemers van deze diensten worden leges in rekening gebracht ter bekostiging van de aan deze diensten gerelateerde kosten (zoals personeels-, huisvestings- en materiaalkosten). In de tarieventabel behorende bij de legesverordening zijn voor de provincie Noord-Holland tarieven opgenomen voor onder andere het afgeven van vergunningen in het kader van de fysieke leefomgeving (Wet wabo), Waterwet, Wet natuurbescherming en Wegenwet. Uitgangspunt van Provinciale Staten is dat leges kostendekkend zijn.

Provinciale Staten voeren als beleid dat kostendekkendheid in eerste instantie bereikt moet worden door het optimaliseren van efficiency en in tweede instantie door het verhogen van de

tarieven. Dit beleid vereist inzicht in de kostenstructuur, kostenbeheersing en kostentoerekening. Samen met onder andere de uitvoerende organisaties, zoals de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (ODNZKG) en de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (ODNHN), wordt gewerkt aan het meer inzichtelijk maken van de kostentoerekening van de verschillende legestarieven. Bij de vaststelling van de legesverordening 2020, in december 2019, hebben Provinciale Staten besloten de legestarieven, voor zover die nog niet kostendekkend waren, gefaseerd in drie jaar te verhogen.

Ingaande 2020 zijn voor de eerste maal leges in rekening gebracht voor de vergunningsaanvragen in het kader van de Luchtvaartwet en de Wet natuurbescherming. Voor vergunningsaanvragen van stikstofgerelateerde bedrijven zijn in 2020 geen leges in rekening gebracht. Zowel provinciaal als landelijk is het beleid rond stikstof namelijk nog niet uitgekristalliseerd.

Gevolgen coronacrisis

De coronacrisis had in beperkte mate ook gevolgen voor de opbrengsten leges. Zo waren er minder vergunningsaanvragen voor evenementen (Wegenwet en Wet luchtvaart). Men zocht in 2020 wel meer het water op. Er werden meer vergunningen in het kader van de Waterwegenwet aangevraagd en verstrekt. Voor aanvragers, die als gevolg van de coronacrisis in financiële problemen dreigden te raken, werd vanaf april 2020 een mogelijkheid geboden om de leges in meerdere termijnen te betalen. Wij hebben mogen constateren dat in 2020 geen enkele aanvrager van deze regeling gebruik heeft gemaakt.

Omgevingswet

De invoering van de Omgevingswet (per 1-1-2022) heeft consequenties voor de legesverordening en tarieventabel. Zo bestaat er bij de invoering van de Omgevingswet de mogelijkheid om (weer) leges te heffen voor aanvragen van een milieuvergunning. Momenteel wordt door verschillende organisaties, waaronder VNG en Omgevingsdienst NL, gewerkt aan een modelverordening die moet aansluiten bij de nieuwe wetgeving. Ambtelijk zijn wij als provincie Noord-Holland bij de verschillende overleggen betrokken. In de loop van 2021 worden Provinciale Staten nader geadviseerd en worden de aangepaste legesverordening 2022 en tarieventabel 2022 ter vaststelling aan Provinciale Staten aangeboden.

Gerealiseerde opbrengsten

De totale opbrengst belastingen en lokale heffingen bedraagt over 2020 € 227,2 miljoen.

Raming/opbrengsten belastingen en heffingen (x € 1 miljoen)

Belasting / Heffing	Jaarrekening 2019	Begroting 2020*	Jaarrekening 2020
Opcenten motorrijtuigenbelasting	218,4	222,7	223,6
Grondwaterheffing	0,8	0,8	0,786
Nazorgfonds	0,0	0,0	0,004
Leges			
* WABO	1,80	1,6	1,8
* niet-WABO	0,70	1,0	1,0
Totaal	221,7	226,1	227,2

t/m laatste begrotingswijziging 2020

Opcenten motorrijtuigenbelasting, raming en resultaat 2020

Tot en met de laatste begrotingswijziging 2020 werd € 222,7 miljoen aan opbrengsten opcenten motorrijtuigenbelasting geraamd. In werkelijkheid is dat € 223,6 miljoen geworden.

Opbrengsten opcenten motorrijtuigenbelasting 2019-2024 (x € 1 miljoen)

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Jaarrekening	218,4	223,6				
Begroting	217,1	222,7	225,1	225,1	225,1	225,1

Voor de raming 2021 en volgende jaren wordt uitgegaan van de 'Verwachte opbrengsten opcenten motorrijtuigenbelasting 2021'-opgave belastingdienst 5 januari 2021.

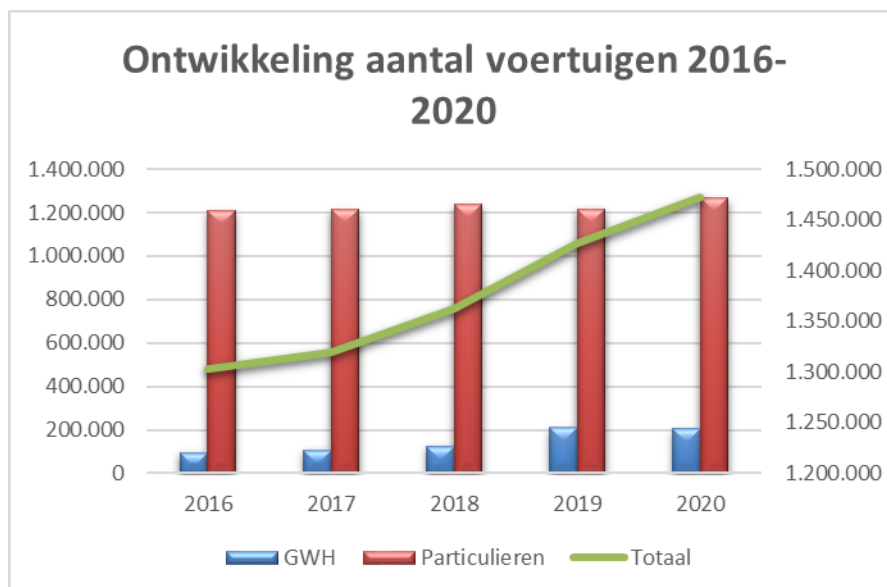
De registratie van gegevens voor de motorrijtuigenbelasting wordt uitgevoerd door het CBM (Centraal Bureau Motorrijtuigenbelasting) en is daarmee een verantwoordelijkheid van het Rijk. Het CBM int de provinciale opcenten en draagt deze aan de provincies af. De provincies hebben geen controlemogelijkheden op deze opdrachten en zijn daarmee informatieafhankelijk van het CBM. De kwaliteit van de informatie over de ontvangen opcenten per provincie is derhalve niet geheel gewaarborgd en aldus blijft enige onzekerheid bestaan over de juistheid en volledigheid van de ontvangen opcenten.

Ontwikkeling aantal voertuigen

Uit het overzicht gerealiseerde opbrengst d.d. 13 januari 2020 blijkt dat de provincie Noord-Holland over 2020 in totaal € 223,6 miljoen aan provinciale opcenten heeft ontvangen. Over de jaren 2018 en 2019 waren de totaalopbrengsten van de provinciale opcenten respectievelijk € 208 miljoen en € 218,4 miljoen.

Deze ontwikkeling is deels het gevolg van een autonome groei van het aantal voertuigen in onze provincie, maar ook het gevolg van een administratieve correctie. Door een administratieve fout van de Kamer van Koophandel bij de registratie van een grootwagenparkhouder (GWH) was deze verplaatst van de provincie Noord-Holland naar de provincie Gelderland. Dat is in 2020 gecorrigeerd en hierdoor zijn +/- 30.000 extra leaseauto's ingeschreven in Noord-Holland.

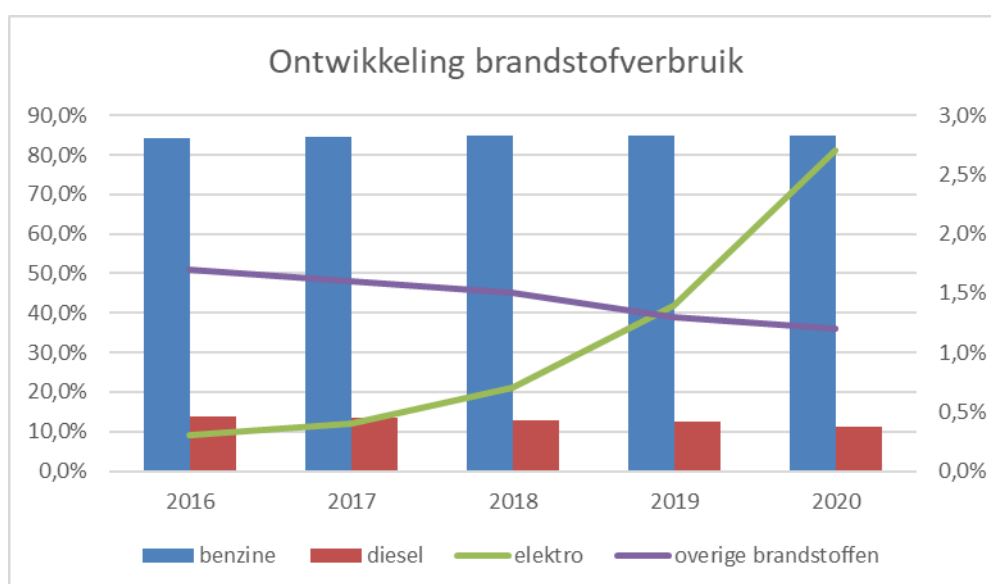
Onderstaande grafiek toont dat het totaal aantal voertuigen in onze provincie is gestegen van 1.295.000 voertuigen eind 2015 naar 1.472.000 voertuigen eind 2020. Bij de leasevoertuigen zien wij een stijging van 95.000 leasevoertuigen in 2016 naar 205.000 leasevoertuigen eind 2020.

De registratie van gegevens voor de motorrijtuigenbelasting wordt uitgevoerd door het CBM (Centraal Bureau Motorrijtuigenbelasting) en is daarmee een verantwoordelijkheid van het Rijk. Het CBM int de provinciale opcenten en draagt deze maandelijks af aan de provincie.

Ontwikkeling brandstofverbruik

In de navolgende grafiek wordt de ontwikkeling van het brandstofverbruik van de voertuigen weergegeven vanaf 2016 tot en met 2020. Het aantal voertuigen dat gebruikmaakt van de brandstof diesel neemt af. Waren er in 2016 nog 180.091 voertuigen die op diesel reden (14% van het totaal aantal voertuigen in Noord-Holland), eind 2020 waren dit er 162.887 (11% van het totaal aantal voertuigen). Bij de elektrische auto's is een stijging te zien. Eind 2016 waren dat er 3.618 (0,3 % van het totaal aantal voertuigen) en eind 2020 40.197 voertuigen (zijnde 2,7 % van het totaal aantal voertuigen). Een ontwikkeling die in de toekomst van invloed kan zijn op de opbrengst opcenten motorrijtuigenbelasting in onze provincie.

Onbenutte belastingcapaciteit

Het maximum aantal opcenten dat provincies in 2020 mochten heffen was 115 opcenten. Eén opcent genereerde in 2020 afgerond € 3,3 miljoen aan opbrengst. De theoretische opbrengst

vanwege onbenutte belastingcapaciteit, mede bepalend voor de provinciale weerstandscapaciteit, kwam in 2020 uit op afgerond € 155,1 miljoen.

Berekening onbenutte belastingcapaciteit

Opbrengst opcenten 2020 (x € 1.000.000)	Opcenten tarief 2020	Opbrengst per opcent (x € 1.000.000)	Maximum opcenten tarief 2020	Maximale opbrengst 2020 (x € 1.000.000)	Onbenutte belastingcapaciteit 2020 (x € 1.000.000)
223,6	67,9	3,3	115,0	378,7	155,1

Financiële kengetallen in relatie met het BBV

	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020
A) Opcenten motorrijtuigenbelasting	67,9	67,9	67,9
B) Landelijke gemiddelde opcenten in het jaar ervoor	81,4	81,4	81,4
C) Aantal opcenten t.o.v. landelijke gemiddelde (A / B) x 100%	83,2%	83,4%	83,4%

Kostendekkendheid leges

De uitvoering van de vergunningverlening en handhaving is onder andere opgedragen aan de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (ODNZKG) en de regionale uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN) en is opgenomen in de lumpsum bekostiging.

Het volgende overzicht geeft inzicht in de kostendekkendheid van de verschillende leges. Aan de hand van de thans beschikbare gegevens menen wij te kunnen concluderen dat de legestarieven (nog) niet kostendekkend zijn, maar ten opzichte van 2019 is er toch sprake van meer 'kostendekkende' tarieven, zij het in geringe mate. Hierbij moet wel worden opgemerkt dat de opbrengst van de leges uiteraard afhankelijk is van het aantal vergunningen dat in 2020 is verstrekt.

Overzicht kostendekkendheid

Tarieventabel leges	Uitvoerende organisatie	Baten 2020	Lasten 2020	Kostendekkendheid rekening 2020
WABO	OD NZKG	€ 1.735.946	€ 1.200.128	144,65%
Wegen/waterwegen	provincie Noord-Holland	€ 327.112	€ 590.750	55,37%
Waterwet	OD NZKG	€ 169.241	€ 376.794	44,92%
Wet hygiëne zwembaden	OD NHN	€ 1.105	€ 38.040	2,90%
Ontgrondingenwet	OD NZKG	€ 47.639	€ 61.441	77,54%
Wadloop	provincie Fryslân	€ 27.564	€ 119.441	23,08%
Wet Natuurbescherming	Bijl 2/faunafonds	€ 289.500	€ 561.600	51,55%
Wet Natuurbescherming	OD NHN	€ 179.350	€ 2.768.489	6,48%
Wet Luchtvaart	OD NZKG	€ 7.102	€ 143.282	4,96%
Overige	provincie Noord-Holland	€ 0	€ 0	0,00%
Totaal provinciale heffingen		€ 2.784.559	€ 5.859.965	

4 Jaarrekening

4.1 Overzicht van baten en lasten en toelichting

4.1.1 Toelichting per programma

Programma Openbaar bestuur

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 1					Openbaar bestuur	
	Jaarrekening 2019	Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil	Begroting 2021
Lasten	21.034	23.467	23.444	20.365	3.079	21.542
Baten	-333	-119	-105	-77	-28	-93
Saldo van baten en lasten	20.701	23.348	23.339	20.288	3.051	21.449
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	-2.310	-183	-1.192	-1.153	-39	-1.604
Resultaat	18.391	23.165	22.147	19.135	3.012	19.845

Toelichting

# Specificatie	OD	Bedrag x € 1.000	V/N	Dekking
Lasten		3.079	V	
1 Pensioenvoorziening GS-leden en oud-GS-leden	1.1.2	363	V	
2 Beleidsevaluatie en monitoring	1.1.3	374	V	
3 Scholing en fracties PS	1.1.1	326	V	
4 Bestuurskracht	1.2.1	203	V	
Capaciteitskosten		877	V	
Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		936	V	
Baten		-28	N	
Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		-28	N	
Storting		0		
Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		0		
Onttrekking		-39	N	
Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		-39	N	

Lasten

1. In de begroting is rekening gehouden met een storting in de pensioenvoorziening voor GS-leden en oud-GS-leden van € 857.000. In werkelijkheid is een lagere storting nodig geweest (€ 494.000). Het voordeel wordt vooral veroorzaakt door het optrekken van de pensioengerechtigde leeftijd naar 68 jaar.
2. In 2020 is minder besteed aan beleidsevaluaties en monitoring doordat
 - a. Meer onderzoeken en evaluaties door de provincie zelf zijn uitgevoerd en een aantal onderzoeken later zijn opgeleverd dan gepland
 - b. De subsidieaanvraag van Amsterdam Smart City niet tijdig is ingediend.
3. Niet het gehele begrote budget ten behoeve van scholing PS- en duo-leden is tot besteding gekomen, omdat er minder gebruik is gemaakt van de mogelijkheid om een opleiding te volgen. Corona heeft daarbij ook meegespeeld. Voor de fracties PS is minder uitgegeven dan begroot vanwege terugontvangsten van fractievergoedingen door diverse oorzaken.
4. Er is minder subsidie aangevraagd door gemeenten dan verwacht. Deels doordat regionale bijeenkomsten van raadsleden vanwege de COVID-19 maatregelen online zijn gehouden en deels doordat een subsidieaanvraag buiten de termijn is ontvangen. Daarnaast is de opdracht voor onderzoek naar bestuurlijke ecosystemen in Noord-Holland Noord doorgeschoven naar 2021 omdat de benodigde instemming van de regio laat kwam. Ook is de beoogde bijdrage voor Zaanstreek-Waterland doorgeschoven naar 2021 omdat de regio heeft aangegeven geen gebruik te willen maken van een verkenner maar het proces op een andere manier te laten faciliteren.

Programma Bereikbaarheid

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 2					Bereikbaarheid	
	Jaarrekening 2019	Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil	Begroting 2021
Lasten	175.835	267.118	251.966	230.326	21.639	246.189
Baten	-29.198	-35.857	-13.248	-14.623	1.375	-9.026
Saldo van baten en lasten	146.637	231.261	238.718	215.703	23.015	237.163
Storting reserves	606.496	143.907	216.154	194.160	21.993	123.229
Onttrekking reserves	-269.037	-260.674	-337.305	-296.776	-40.529	-170.534
Resultaat	484.097	114.493	117.566	113.087	4.479	189.858

Toelichting

#	Specificatie	OD	Bedrag x € 1.000	V/N	Dekking
Lasten			21.639	V	
1	Innovatieprojecten mobiliteit	2.4.2	7.774	V	Resv. Innovatieprojecten mobiliteit
2	Variabel onderhoud wegen	2.3.2	6.530	V	Resv. Groot onderhoud wegen
3	Subsidies ov infrastructuur	2.1.2	-4.105	N	2,3 mln: Resv. Uitvoeren mobiliteitsbeleid & 1,8 mln. Baten (1)
4	Kapitaallasten PMI wegen	2.2.1	2.082	V	
5	Subsidies Fiets	2.1.2	-1.274	N	0,9 mln: Resv. Uitvoeren mobiliteitsbeleid 0,4 mln: Baten (5)
6	Gladheidsbestrijding	2.4.1	1.055	V	
7	Subsidies weginfrastructuur	2.1.2	1.046	V	Resv. Uitvoeren mobiliteitsbeleid
8	Openbaar vervoer projecten/regelingen	2.5.1	997	V	Resv. OV projecten
9	Kapitaallasten PMO wegen	2.3.2	913	V	
10	Vast onderhoud wegen	2.4.1	897	V	
11	OV concessies	2.5.1	-847	N	Resv. OV projecten & Baten (2)
12	Vast onderhoud vaarwegen	2.4.1	-688	N	
13	Kleine wegenwerken	2.1.2	661	V	Baten (4)
14	Gebiedscontracten vaarwegen	2.3.3	-620	N	Resv. Groot onderhoud vaarwegen
15	Verkeersmanagement	2.4.1	580	V	
16	Strategisch en algemeen beheer wegen	2.3.2	559	V	Resv. Groot onderhoud wegen
17	Projecten voor derden wegen	2.3.2	544	V	Baten (3)

18	Beheer vaarwegen	2.3.3	473	V	
19	Strategisch en algemeen beheer vaarwegen	2.3.3	427	V	Resv. Groot onderhoud vaarwegen
20	Variabel onderhoud vaarwegen	2.3.3	325	V	Resv. Groot onderhoud vaarwegen
21	Kapitaallasten vaarwegen	2.3.3	324	V	
22	Steunpunten (vaar)wegen	2.4.1	267	V	
23	Grass2Grit	2.4.1	-261	N	
	Capaciteitskosten		2.923	V	
	Overige verschillen afzonderlijk < € 250.000		1.057	V	
Baten			1.375	V	
1	Bijdrage Bereikbaarheid kust Zuid-Kennemerland	2.1.2	1.764	V	
2	Beschikbaarheidsvergoeding OV 2020	2.5.1	1.644	V	
3	Projecten voor derden wegen	2.3.2	-1.512	N	
4	Kleine wegenwerken	2.2.1	-722	N	
5	Bijdrage Rijk snelfietsroutes	2.1.2	416	V	
	Overige verschillen afzonderlijk < € 250.000		-215	N	
Stortingen			21.993	V	
1.	Lagere stortingen reserve kapitaallasten Kunstwerken	2.3.2	7.241	V	
2	Lagere storingen reserve kapitaallasten Innovatieprojecten mobiliteit	2.2.1	5.891	V	
3	Lagere storing reserve kapitaallasten OV	2.2.1	5.428	V	
4	Lagere storing reserve kapitaallasten wegen	2.2.1	3.777	V	
5	Hogere storing reserve kapitaallasten vaarwegen	2.3.3	-541	N	
	Overige verschillen afzonderlijk < € 250.000		197	V	
...	Onttrekkingen		-40.529	N	
1	Lagere onttrekking reserve innovatieprojecten mobiliteit	2.4.2	-13.806	N	
2	Lagere onttrekking reserve ontwikkelen provinciale infrastructuur	2.2.1	-10.295	N	
3	Lagere onttrekking reserve Groot onderhoud wegen	2.3.2	-7.593	N	
4	Lagere onttrekking reserve investeringen Kunstwerken	2.3.2	-7.241	N	
5	Lagere onttrekking reserve openbaar vervoer projecten	2.5.1	-1.815	N	
6	Hogere onttrekking reserve groot onderhoud vaarwegen	2.3.3	466	V	
	Overige verschillen afzonderlijk < € 250.000		-221	N	

Lasten

1. De uitgaven aan innovatieprojecten mobiliteit zijn € 7,8 mln. lager dan begroot. Deze afwijking is grotendeels veroorzaakt doordat voor het vervangen van de verlichting door LED verlichting nog ten onrechte € 6 mln. stond begroot. De uitgaven voor LED verlichting lopen via een investeringskrediet en komen dus niet ten laste van 2020. Als gevolg van de pandemie is bij de innovatieprojecten duurzaamheid heel veel stilgevallen cq. is vertraging opgetreden. Bijna alle samenwerkingen zijn met universiteiten en die waren lange tijd dicht. Dit betekent een lagere uitgave in 2020 van € 375.000. Daarnaast is ten opzichte van de laatste begrotingswijziging is nog € 769.000 minder uitgegeven dan begroot. Met name door technische problemen gaat de uitrol van de iVRI veel trager dan gedacht, en de projecten met Nissan hebben vertraging opgelopen. Een en ander is nog versterkt door de coronacrisis.
2. Voor het groot onderhoud wegen is minder uitgegeven dan begroot door niet uitgevoerd werk in 2020. Verwachting is dat de werkzaamheden komend jaar worden uitgevoerd. Als gevolg van de uitloop van investeringsprojecten is de bijdrage van vervangingsreserve later.
3. Er is € 4,1 miljoen meer besteed aan subsidies ten behoeve van het openbaar vervoer dan begroot. Hier tegenover staat dat er ook € 1,8 miljoen meer aan bijdragen derden is ontvangen. Het betreft de volgende afwijkingen ten opzichte van de begroting:
 - a. Aan Subsidies OV-projecten (algemeen) is € 3,4 miljoen meer besteed (nadeel), omdat bij de Laatste begrotingswijziging 2020 € 3,5 miljoen is afgeraamd. De reden was de historische trend van onderbestedingen op subsidie OV-projecten, maar achteraf was dit niet nodig geweest.
 - b. Aan Bereikbaarheid Kust Zuid-Kennemerland is € 1,8 miljoen meer besteed (nadeel) en tevens € 1,8 miljoen extra baten ontvangen (voordeel), zie Baten 3. Dit komt doordat de lasten en baten van de bijdragen van derden via de begroting verantwoord dienen te worden in plaats van via de balans, zoals bij het opstellen van de begroting 2020 was verondersteld.
 - c. Aan Investeringsagenda OV is € 863.000 minder besteed (voordeel) aan de doorstromingsmaatregelen voor het openbaar vervoer, doordat de subsidieaanvragen uiteindelijk minder omvangrijk bleken te zijn dan vooraf was ingeschat.
 - d. Aan Zuid-as Dok is € 233.000 minder besteed (voordeel), doordat het werkelijke vastgestelde index percentage lager uitpakte dan in 2020 was begroot.
4. Aan Kapitaallasten PMI-wegen is € 2,1 miljoen minder besteed (voordeel) aan de realisatie van weginfrastructuur. De kapitaallasten van de investeringsprojecten (afschrijvingstermijn 50 jaar) gaan in op het jaar volgend op in gebruik name. Doordat een aantal projecten vertraging hebben opgelopen zijn de kapitaallasten lager.
5. Aan subsidies voor fietsinfrastructuur is € 1,3 miljoen meer besteed dan begroot. Door het succes van de uitvoeringsregeling, konden meer subsidies worden verleend dan verwacht. Hier tegenover staat ook een hogere specifieke rijksbijdrage voor snelfietsroutes van € 0,2 mln. De resterende € 1,1 mln. wordt gedekt vanuit de reserve uitvoeren mobiliteitsbeleid door derden.
6. De uitgaven aan gladheidsbestrijding zijn € 1,1 miljoen lager dan begroot. Dit komt door de zachte winter in 2020. Hierdoor is er minder zout aangekocht en gladheidmiddelen. Verder is buiten de contract uitbetalingen in de gebieden, geen extra kosten gemaakt in variabel onderhoud voor de gladheidsbestrijding wegen.
7. Aan subsidies infrastructuur is per saldo € 710.000 minder besteed dan begroot. Dit is voornamelijk veroorzaakt door een aantal terugontvangen subsidies uit voorgaande jaren

- vanuit de uitvoeringsregeling kleine infrastructuur. Daarnaast is minder vergoeding aan connexxion betaald voor omrijkosten als gevolg van wegwerkzaamheden.
8. Per saldo is € 1,0 mln. minder besteed aan verschillende OV regelingen/projecten. Het betreffen de volgende afwijkingen ten opzichte van de begroting:
 - a. Uitvoeringsregeling haltevoorzieningen is € 294.000 lager vastgestelde subsidies uit voorgaande jaren
 - b. Inzet boete geld OV concessies: € 350.000 minder besteed als gevolg van de uitgestelde bestedingen vanwege de coronacrisis.
 - c. Haltere reparatie en kleine werken: € 135.000 minder besteed omdat er minder reparaties nodig waren dan verwacht.
 - d. OV-visie: aan marketing en marktonderzoek is € 200.000 minder besteed als gevolg van uitgestelde bestedingen vanwege de coronacrisis.
 9. De kapitaallasten PMO wegen zijn € 0,9 mln. lager dan begroot.
 10. Aan vast onderhoud wegen is € 0,9 mln minder besteed dan begroot. De belangrijkste redenen van de onderbesteding is dat ivm aanbesteding energie (Vattenfall) de realisatie stuk lager is dan verwacht in de begroting vanuit historisch oogpunt.
 11. De uitgaven voor de OV concessies zijn € 0,8 mln hoger dan begroot. Het betreft de volgende afwijkingen ten opzichte van de actuele begroting:
 - a. Aan Beschikbaarheidsvergoeding OV 2020 is € 1,6 miljoen meer besteed als gevolg van de coronacrisis (en tevens € 1,6 miljoen extra baten ontvangen van het Rijk (zie de baten). De beschikbaarheidsvergoeding OV 2020 is een vergoeding van het Rijk aan vervoerders voor niet ontvangen reizigersopbrengsten als gevolg van de opgelegde Corona beperkingen in het openbaar vervoer en deze voeren wij namens het Rijk uit. In de begroting was een inschatting opgenomen en na herberekening in november 2020 bleek de aanvraag van de vervoerder en de daaropvolgende beschikking hoger uit te vallen.
 - b. Aan OV exploitatie is in totaal €549.000 minder besteed aan subsidies voor de concessieregio's Noord-Holland Noord (NHN), Haarlem-IJmond (HIJ) en Gooi en Vechtstreek (G+V). De totale subsidie in 2020 was geraamd op € 50,0 miljoen, waardoor de onderbesteding 1,10% bedraagt. De reden is dat het definitieve indexcijfer lager is uitgevallen dan de prognose en er geen bonussen zijn uitgekeerd.
 - c. Aan bonus/malus is € 200.000 minder besteed uit het opgebouwde Bonus/Malus fonds als gevolg van uitgestelde bestedingen vanwege de coronacrisis.
 12. De kosten voor het vast onderhoud van de vaarwegen zijn € 0,7 mln hoger dan begroot. De overschrijding is veroorzaakt door de afkoopsom van Trigion die stukken hoger was dan begroot. Ten tweede kosten die niet begroot waren, zoals nacalculatie Trigion op uren en prijsindexatie waren in de begroting niet meegenomen. Verder kosten van brugbediening Zaandam gemeente waren niet begroot.
 13. Aan Kleine Wegenwerken is € 661.000 minder besteed (voordeel) aan kleine infrastructurele werken (en tevens € 722.000 minder baten ontvangen (nadeel), zie Baten 4), omdat het project P+R Getsewoud (met financiering van de Vervoerregio) pas in 2021 (in plaats van 2020) tot uitvoering zal komen.
 14. De kosten voor het onderhoud van de vaarwegen via de gebiedscontracten zijn € 0,6 mln. hoger dan begroot. Bij gebiedscontracten vaarwegen variabel onderhoud is bij laatste begrotingswijziging € 1,3 mln. uit begroting gehaald (doorgeschoven) maar er zijn toch uitgaven gedaan voor realisatie voor Burg. Visserbrug.
 15. De uitgaven ten behoeve van het verkeersmanagement zijn € 0,6 mln lager. Verkeersmanagement heeft 2 items, namelijk Smart Mobility (SMO) en regionale

samenwerking met andere overheden. Bij SMO is de doorberekening naar projecten van de verkeersleiders(SVK) veel hoger geweest dan de voorgaande jaren. Bij de regionale samenwerking (waarvan PNH budgetbeheerder is) is door Corona de gezamenlijke stand op de Intertraffic in de RAI niet doorgegaan, idem voor het regionale symposium. Ook het hiervoor ingezette Maas Spel behoefde geen aanpassingen. Het regionale Regieteam (eigenaar budget) heeft 21 september 2020 besloten een deel van het budget voor Mobiliteitsdata - Data Top 15 over te hevelen naar 2021, zodat dit jaar meer activiteiten kunnen plaatsvinden. Dit overigens in overeenstemming met het Opdrachtgeversberaad voor Data Top 15.

16. Voor het strategisch en algemeen beheer van de wegen was € 0,6 mln minder nodig dan begroot. Door COVID-19 is sprake van vertraging in een aantal projecten, zoals in het ERA-PNH project en het programma integrale veiligheid. BIM is gestopt door andere landelijke ontwikkelingen. Met betrekking tot Inspectie Kunstwerken Vaarwegen is er minder geïnspecteerd dan gemiddeld.
17. Er is € 0,5 mln. minder besteed aan projecten voor derden wegen. Hier staat eenzelfde bedrag aan lagere bijdragen derden tegenover.
18. De kosten voor het beheer van de vaarwegen zijn € 0,5 mln. lager dan begroot door lagere kosten door factuur HHR Hollands Noorderkwartier geboekt in 2021.
19. Voor het strategisch en algemeen beheer van de vaarwegen was € 0,4 mln. minder nodig dan begroot. Dit komt deels door vertragingen als gevolg van Covid-19. Op inspectie oevers is er minder dan gemiddeld geïnspecteerd en is de voorbereiding van het onderhoudscontract 24-uurs bediening deels door geschoven naar 2021.
20. De uitgaven voor het variabel onderhoud van de vaarwegen zijn € 0,3 mln. lager dan begroot door vertraagd opstarten baggeren Amstel K17.
21. De kapitaallasten vaarwegen zijn € 0,3 mln. lager dan begroot.
22. De kosten voor de steunpunten (vaar)wegen zijn € 0,3 mln. lager dan begroot. Dit komt doordat de verschuiving van Groot Onderhoud Panden en Overige locaties is doorgeschoven naar 2021.
23. Voor het project Grass2Grit is in 2020 € 0,3 mln meer besteed dan begroot, dit heeft te maken dat Grass2Grit een Europese subsidie project is die loopt van 2018 tem 2023. De totale project begroting is 2.6 mio de eindprognose van dit project is nu ook 2.6 mio.. De aangegeven 0,3 mln overschrijding komt dat het ten opzichte van een kasritme begroting van dit jaar is gezet. In de afgelopen jaren is er minder uitgegeven en dit jaar meer uit gegeven. De kosten worden 3 keer in de project periode verantwoordt zodat we de kosten gedeeltelijk terugkrijgen.

Baten

1. Aan Bereikbaarheid kust Zuid Kennemerland is € 1,8 miljoen meer aan bijdragen van derden ontvangen dan begroot. Dit verschil is veroorzaakt doordat de lasten en baten van de bijdragen van derden via de begroting verantwoord dienen te worden in plaats van via de balans, zoals bij het opstellen van de begroting 2020 was verondersteld.
2. Aan Beschikbaarheidsvergoeding OV 2020 is € 1,6 miljoen meer baten ontvangen van het Rijk. Conform de afspraken met het Rijk, die de vergoeding aan de provincie als concessieverlener heeft uitgekeerd, heeft de provincie het totale bedrag aan de vervoerder overgemaakt.
3. De bijdragen voor de projecten van derden zijn € 1,5 mln. lager dan begroot. Uit analyse blijkt dat de lasten volledig zijn gefactureerd, en de verschillen zijn ontstaan door opgelopen vertragingen.
4. Aan Kleine Werken is € 722.000 minder baten ontvangen, omdat voor het project P+R Getsewoud geen bijdrage van de Vervoerregio Amsterdam (VRA) is ontvangen zoals was

begroot. Het betreft hier een project dat de provincie op verzoek van de VRA uitvoert, waarbij de VRA 95% van de kosten betaald en de provincie 5%. De realisatie van het project, en daarmee het verstrekken van de bijdrage door de VRA, is vertraagd naar 2021.

5. De verantwoorde bijdrage van het Rijk vanuit de specifieke uitkering snelfietsroutes is € 0,5 mln. hoger dan begroot.

Stortingen

1. In 2020 is er € 7,2 miljoen minder gestort in de reserve kapitaallasten Kunstwerken vanuit de reserve investeringen kunstwerken dan begroot. Op basis van werkelijke kosten (nacalculatie) worden de investeringsuitgaven naar de reserve Kapitaallasten overgeheveld.
2. In 2020 is er € 5,9 miljoen minder gestort in de reserve kapitaallasten innovatieprojecten mobiliteit vanuit de reserve innovatieprojecten mobiliteit dan begroot. Op basis van werkelijke kosten (nacalculatie) worden de investeringsuitgaven naar de reserve Kapitaallasten overgeheveld. Het project Led verlichting betreft een investering. Ter dekking van de toekomstige afschrijvingen vindt overheveling plaats van de reserve innovatieprojecten mobiliteit naar de reserve kapitaallasten innovatieprojecten mobiliteit. De verwachting was dat het project ter grootte van € 6.500.000 in 2020 afgerond zou worden, echter ook hier is flinke vertraging opgetreden. Uitgegeven is € 609.000, waardoor de begrote overheveling in 2020 lager uitvalt.
3. In 2020 is er €5,4 miljoen minder gestort in de reserve kapitaallasten OV-infrastructuur vanuit de reserve Ontwikkeling provinciale infrastructuur dan begroot. Op basis van werkelijke kosten (nacalculatie) worden de investeringsuitgaven naar de reserve Kapitaallasten overgeheveld.
4. In 2020 is er € 3,8 miljoen minder gestort in de reserve kapitaallasten wegen vanuit de reserve Ontwikkeling provinciale infrastructuur dan begroot. Op basis van werkelijke kosten (nacalculatie) worden de investeringsuitgaven naar de reserve Kapitaallasten overgeheveld.
5. In 2020 is er € 0,5 miljoen meer gestort in de reserve kapitaallasten vaarwegen vanuit de reserve Groot onderhoud vaarwegen dan begroot. Op basis van werkelijke kosten (nacalculatie) worden de investeringsuitgaven naar de reserve Kapitaallasten overgeheveld

Onttrekkingen

1. De lagere onttrekking aan de reserve innovatieprojecten mobiliteit is het gevolg van de lagere uitgaven vanuit deze reserve zoals verklaard bij de lasten en de lagere overheveling vanuit deze reserve naar de reserve kapitaallasten innovatieprojecten mobiliteit zoals verklaard bij de stortingen
2. De lagere onttrekking aan de reserve Ontwikkelen provinciale infrastructuur is het gevolg van de lagere uitgaven vanuit deze reserve zoals verklaard bij de lasten en de lagere overheveling vanuit deze reserve naar de reserve kapitaallasten wegen en de reserve kapitaallasten OV zoals verklaard bij de stortingen
3. De lagere onttrekking aan de reserve Groot onderhoud wegen is het gevolg van de lagere uitgaven vanuit deze reserve zoals verklaard bij de lasten.
4. De lagere onttrekking aan de reserve Investerings Kunstwerken is het gevolg van de lagere overheveling vanuit deze reserve naar de reserve kapitaallasten kunstwerken zoals verklaard bij de stortingen.
5. De lagere onttrekking aan de OV projecten is het gevolg van de lagere uitgaven vanuit deze reserve zoals verklaard bij de lasten.

6. De hogere onttrekking aan de Groot onderhoud vaarwegen is het gevolg van de hogere overheveling vanuit deze reserve naar de reserve kapitaallasten vaarwegen zoals verklaard bij de stortingen en de lagere uitgaven vanuit de reserve zoals verklaard bij de lasten.

Programma Water

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

	Programma 3					Water
	Jaarrekening 2019	Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil	Begroting 2021
Lasten	7.581	6.601	7.039	6.299	740	8.037
Baten	-1.737	-1.025	-1.493	-1.315	-178	-938
Saldo van baten en lasten	5.844	5.576	5.546	4.984	562	7.099
Stortingen reserves	15.894	3.150	3.940	3.940	0	2.662
Onttrekking reserves	-2.908	-2.750	-5.434	-5.018	-416	-6.252
Resultaat	18.829	5.976	4.052	3.907	145	3.509

Toelichting

Specificatie		OD	Bedrag x € 1.000	V/N	Dekking
Lasten			740	V	
1	Meekoppelkansen	3.1.2	252	V	Reserve Meekoppelkansen bij dijkversterkingen en kustontwikkeling
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		488	V	
Baten			-178	N	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ € 250.000		-178	N	
Stortingen			0		
	Overige verschillen afzonderlijk ≤€250.000		0		
Onttrekking			-416	N	
1	Reserve Meekoppelkansen	3.1.2	-248	N	Lasten nr. 1
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		-168	N	

Lasten

1. In 2020 is ingezet op het vaststellen door GS van het Ambitieprogramma Ruimtelijk Kwaliteit Kustzone Hoorn-Amsterdam (APRK). De besluitvorming was voorzien voor augustus, maar doordat er met 13 partijen moest worden afgestemd, wat door de coronamaatregelen meer tijd

kostte, heeft de besluitvorming over het APRK door GS plaatsgevonden op 15 december 2020. Deelnemende partijen is gevraagd in het 1e kwartaal van 2021 het APRK ook in hun bestuur of directie vast te stellen. Omdat er eerst bestuurlijke vaststelling door alle partijen van het APRK gewenst was, bleek er voor de voorbereiding van projecten in 2020 minder procesgeld ingezet te zijn dan voorzien.

Onttrekkingen

1. zie Lasten nr. 1

Programma Milieu

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 4						Milieu
	Jaarrekening 2019	Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil	Begroting 2021
Lasten	52.140	35.636	48.134	46.856	1.277	48.320
Baten	-3.508	-2.750	-2.911	-2.955	44	-2.635
Saldo van baten en lasten	48.632	32.886	45.223	43.902	1.321	45.685
Storting reserves	40.537	14.569	20.353	20.135	218	14.169
Ottrekking reserves	-14.274	-3.049	-12.623	-11.455	-1.168	-15.901
Resultaat	74.894	44.406	52.953	52.582	370	43.953

Toelichting

#	Specificatie	OD	Bedrag x € 1.000	V/N	Dekking
Lasten			1.277	V	
1	Omgevingsdiensten	4.1.5	783	V	
2	Opwekking eigen infra-areaal	4.2.1	320	V	Reserve energietransitie
3	Gezonde Leefomgeving bevorderen	4.1.6	317	V	Reserve Gezonde Leefomgeving
4	Storting voorziening Gebiedsgericht Grondwaterbeheer 't Gooi	4.1.3	-564	N	
5	Diverse projecten bodemsanering	4.1.3	324	V	Reserve Bodemsanering (2)
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		97	V	
Baten			44	V	
1	Leges, dwangsommen WABO	4.1.5	273	V	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		-229	N	
Stortingen			218	V	
1	Reserve Energietransitie	4.2.1	425	V	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤		-207	N	

€250.000				
Onttrekking		-1.168	N	
1	Reserve energietransitie	4.2.1	-377	N Lasten (2)
2	Reserve Bodemsanering	4.1.3	-324	N Lasten (5)
Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		-467	N	

Lasten

1. Door de verhoogde inzet van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied op het dossier Tata Steel was het in 2020 nog niet mogelijk inzet te plegen voor het digitaliseren van vergunningverlening. Daarnaast is minder besteed aan de bijzondere opdrachten (zoals HOV 't Gooi, Markermeerdijken, Zeesluizen IJmuiden) door vertraging bij deze projecten. Bij Zeesluizen betreft dit aanpassingen in de constructie van de deurkassen, bij Markermeerdijken ging het om bezwaar- en beroepsprocedures met een uitspraak van de Raad van State en bij HOV 't Gooi door de bouw van een tunnel. Bij de start van deze projecten zijn leges ontvangen.
2. Verwachting was om in 2020 een opdracht van € 320.000 te verstrekken voor plaatsen van zonnepanelen op tunnels. Door vertraging in opdrachtverstrekking heeft dit plaatsgevonden begin 2021.
3. De verlenging van de contracten met de GGD's en TNO voor monitoring van luchtkwaliteit is uitgesteld naar 2021 (€ 200.000). Daarnaast zijn de kosten voor vervanging van het luchtmeetnet ten laste gebracht voor het budget voor luchtkwaliteit in OD 4.1.1 in plaats van de reserve.
4. Gebleken is dat in voorgaande jaren enkele projecten ten onrechte ten laste zijn gekomen van de voorziening Gebiedsgericht Grondwaterbeheer 't Gooi (GBG). Door onttrekking aan de reserve bodemsanering ten gunste van de voorziening GBG is dit hersteld.
5. De prognose voor diverse bodemsaneringsprojecten en subsidies was voor 2020 in totaal € 3,9 miljoen. De werkelijke uitgaven vielen met € 3,56 miljoen wat lager uit. Er zijn minder subsidies aangevraagd dan verwacht. Het inschatten van subsidies met betrekking tot bodemsanering blijft altijd lastig omdat we hier geen sturing op hebben. Hiertegenover staat een lagere onttrekking aan de reserve bodemsanering, waardoor de middelen beschikbaar blijven voor dit doel.

Baten

1. Als gevolg van de toename van het aantal afgegeven vergunningen in de tweede helft van het jaar zijn meer Wabo leges ontvangen. Daarnaast zijn in het kader van handhaving meer dwangsommen opgelegd dan verwacht.

Stortingen

1. Provincie Noord-Holland werkt met Provincie Flevoland samen voor het seismisch onderzoek (onderzoek naar aardwarmte). Hiervoor wordt een bijdrage ontvangen van de Provincie Flevoland, waarvan de € 425.000 onderdeel is. De opdracht voor de eerste proefboring is verstrekt in 2021 in plaats van 2020 en daarom is deze € 425.000 opgenomen als vooruit ontvangen bijdragen in plaats van gestort in de reserve.

Onttrekkingen

1. Zie lasten #1 en onderbesteding op energie neutraal maken van eigen organisatie. De onderbesteding is ontstaan doordat de aanpassing die plaats zouden vinden bij Huis van Hilde om de gasketel te vervangen door een warmtepomp niet zijn doorgevoerd. Het plaatsen van een (extra) warmtepomp bleek technisch niet mogelijk. In 2021 wordt nu onderzoek gedaan naar een andere oplossing voor het gasloos maken van Huis van Hilde. Daarnaast is de uitvoering van isolerende maatregelen in de Dokterswoning verschoven van eind 2020 naar eerste half jaar 2021.
2. Zie lasten nr. 5

Programma Ruimte

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

	Programma 5					Ruimte
	Jaarrekening 2019	Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil	Begroting 2021
Lasten	88.349	46.138	49.565	44.319	5.246	40.931
Baten	-16.862	-9.317	-9.827	-12.970	3.143	-9.365
Saldo van baten en lasten	71.487	36.821	39.738	31.349	8.389	31.566
Storting reserves	67.896	16.348	24.967	24.966	0	12.450
Ottrekking reserves	-35.466	-14.710	-23.326	-16.003	-7.323	-22.572
Resultaat	103.917	38.459	41.379	40.312	1.066	21.444

Toelichting

Specificatie		OD	Bedrag x € 1.000	V/N	Dekking
Lasten			5.246	V	
1	Europese Landbouw projecten	5.3.5	1.086	V	Reserve Europese Projecten Landbouw
2	PDENH	5.3.2	-711	N	
3	Verkoop onroerend goed	5.2.5	828	V	Zie baten #2
4	Woningbouw	5.4.2	698	V	Reserve woningbouw
5	COLNH	5.3.2	567	V	Zie baten #1 en Reserve MKB
6	Breedband	5.3.1	477	V	
7	Regionale Economie	5.3.1	406	V	
8	Beheer onroerend goed (onderhoud)	5.2.5	340	V	
9	Omgevingswet & -visie	5.1.1	288	V	
10	Ruimtelijke ontwikkeling	5.2.4	258	V	
11	HIRB	5.3.1	173	V	Reserve herstructurering bedrijventerrein
12	MRA	5.3.2	100	V	
13	Smart Hub Industrie	5.3.2	71	V	

	Capaciteit		430	V	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		235	V	
	Baten		3.143	V	
1	MIT bijdrage van EKZ ontvangen	5.3.2	4.012	V	
2	Verkopen grond	5.2.5	-1.009	N	
3	Energiehaven: ontvangen bijdragen	5.2.3	521	V	Dekking deels vanuit Reserve Ontwikkeling havencomplexen
4	Huurinkomsten	5.2.5	-416	N	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		305	V	
	Stortingen		0		
	Geen verschillen boven > € 250.000		0		
	Onttrekking		-7.323	N	
1	Reserve MKB	5.3.2	-4.763	N	
2	Reserve Europese Projecten Landbouw	5.3.5	-1.086	N	
3	Reserve Woningbouw	5.4.2	-698	N	
4	Reserve Ontwikkeling havencomplexen	5.2.3	-281	N	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		-495	N	

Lasten

1. Als onderdeel van POP3 was een bedrag gereserveerd aan cofinanciering en garantie voor een lopend project. Deze reservering is in 2020 niet meer van toepassing op programma Ruimte.
2. Aanvullende verliesvoorziening voor de deelneming in PDENH op basis van de definitieve jaarstukken 2020 van PDENH geboekt. Deze aanvullende verliesvoorziening was niet begroot.
3. Doordat er minder verkopen hebben plaatsgevonden dan geraamd (zie bij baten #2), is er ook een lager bedrag van de balans afgeboekt voor verkochte grond en zijn er ook minder bijkomende verkoopkosten.
4. De subsidie buiten uitvoeringsregeling aan de gemeente Haarlem voor het Koepelterrein (behoud en verduurzamen van het Rijksmonument tot een academische campusomgeving met de bouw van 350 sociale woningen) is in 2020 nog niet verleend omdat de aanvraag nog aangescherpt moest worden. Daarnaast is meer subsidie verleend dan verwacht op grond van de Uvr subsidie versnelling woningbouw gemeenten Noord-Holland 2019. Het subsidieplafond is daardoor niet overschreden.
5. Bij de voorgestelde aanpak voor COLNH regeling was een deel van het budget geraamd voor pilots voor vast-draadloze oplossingen. Door actuele inzichten bleken deze niet te voldoen noch door de provincie te hoeven gefinancierd. Het budget dat wel besteed is, is gebruikt voor ondersteunende activiteiten van initiatieven.

6. Proceskosten ter dekken voor het afronden van het breedband traject en invulling geven aan de restopgave (daar waar de markt de aanleg nog niet heeft opgepakt) zijn vooralsnog voor lager uitgevallen.
7. Omdat er in 2020 extra ambtelijke capaciteit is ingezet op beleidsontwikkeling (waaronder datacenterstrategie) en herontwerpen van planning van subsidieprogramma's (vanwege corona) was er minder capaciteit beschikbaar voor het uitzetten van onderzoek/uitbestedingen.
8. Aan onderhoud e.d. is minder uitgegeven. Met name omdat i.v.m. corona inspecties t.b.v (groot) onderhoud zijn getemporeerd.
9. Omdat we met betrekking tot het Digitaal stelsel Omgevingswet (DSO) nog in de transitiefase zitten en er nog geen sprake is van in beheer name, zijn voor het beheer geen kosten gemaakt. Daarnaast zijn bijeenkomsten voor de Omgevingsverordening wegens de COVID-19 maatregelen niet doorgegaan.
10. Meerdere onderzoeken op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling in relatie tot omgevingsvisie zijn vertraagd door corona. Dit heeft geleid tot lagere uitgaven dan begroot.
11. Opgenomen verplichtingen met betrekking tot HIRB Subsidies vorige jaren zijn vrij gevallen. Als gevolg van verschillende redenen hoeft er voor deze posten geen verplichting meer aangehouden worden.
12. De Provincie heeft Muntinga & Company BV opdracht verstrekt om werkzaamheden uit te voeren voor het kwartiermakerschap Invest-MRA, conform de afspraken die gemaakt zijn met de gemeente Amsterdam, de Provincie Noord-Holland en het MRA-bureau draagt de gemeente Amsterdam hieraan bij.
13. De kosten voor de omgevingsmanager en communicatiemanager van FME omtrent het Smart Industry Project zijn van 2020 naar 2021 verplaatst omdat hun werkzaamheden ook in 2021 plaatsvinden.

Baten

1. EKZ heeft bijdrage MIT regeling gestort, betreft tweede tranche 2019 en eerste tranche 2020, deze stond niet begroot.
2. Een aantal geplande verkopen konden niet meer in 2020 worden gerealiseerd en zijn doorgeschoven naar 2021.
3. PNH is penvoerder voor het consortium dat is opgericht voor het opzetten van de Energiehaven. In 2017 tot en met 2020 zijn voorbereidingskosten gemaakt. Eind 2020 is besloten de consortium partners te gaan verzoeken een bijdrage te verstrekken in plaats van deze op een later moment door te berekenen aan de nieuwe BV.
4. Voor één huurder zijn de inkomsten abusievelijk dubbel geraamd.

Onttrekkingen

1. Zie lasten #5 en baten #1
1. Zie lasten #1
2. Zie lasten #4
3. Zie baten#3 – de baten van 2017 tot en met 2019 zijn vrij gevallen in de algemene middelen. De baten van 2020 zijn toegevoegd aan de reserve.

Programma Groen

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 6						Groen
	Jaarrekening 2019	Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil	Begroting 2021
Lasten	63.529	91.449	74.619	66.934	7.684	98.182
Baten	-9.681	-558	-1.945	-2.391	446	-2.760
Saldo van baten en lasten	53.847	90.891	72.674	64.543	8.130	95.422
Stortingen reserves	62.322	30.083	35.711	35.012	699	36.880
Onttrekking reserves	-53.071	-51.864	-37.129	-31.304	-5.825	-58.727
Resultaat	63.098	69.110	71.256	68.251	3.004	73.575

Toelichting

#	Specificatie	OD	Bedrag x € 1.000	V/N	Dekking
Lasten			7.684	V	
1	Reserve Groen / PNO	6.1.1	4.494	V	Reserve Groen
2	Faunafonds	6.2.4	1.182	V	
3	Natuur- en Landschapsbeheer	6.2.1	439	V	
4	Reserve Cofinanciering Waddenzee	6.3.3	395	V	Reserve Cofin. Waddenzee
5	Onderzoek en advies groen	6.1.1	331	V	
6	Wet natuurbescherming	6.2.3	326	V	
7	Bijdrage Regionale Samenwerking	6.3.2	248	V	
	Capaciteitskosten		433	V	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		-164	N	
Baten			446	V	
1	Oostelijke Vechtplassen	6.1.3	482	V	
2	Bijdrage Regionale Samenwerking	6.3.2	-248	N	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		212	V	
Stortingen			699	V	
1	Lagere storting Reserve Groen	6.1.1	774	V	

	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		-75	N
	Onttrekking		-5.825	N
1	Lagere onttrekking reserve Groen	6.1.1	-5.143	N
2	Lagere onttrekking reserve Cofinanciering Waddenzee	6.3.3	-395	N
3	Lagere onttrekking Oostelijke Vechtplassen	6.1.3	-482	N
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		195	V

Toelichting

Lasten

- Bij de bestedingen die uit de reserve Groen gedaan worden zijn er naast enkele projecten met een geringe overbesteding o.a. de volgende projecten met een onderbesteding:

 - PAS Uitvoeringsmaatregelen: De onderbesteding van € 1,4 miljoen valt te verklaren door maatregelen die deels doorschuiven als gevolg van bestuurlijke afspraken (bijv. Schoorl), maatregelen die goedkoper uitvielen dan van tevoren geraamd (aanbestedingsvoordeel) en maatregelen die in omvang kleiner zijn geworden dan van tevoren noodzakelijk werd geacht.
 - Voor het Project Groene AS bovenlanden is een subsidieaanvraag van € 215.907 verstrekt, terwijl rekening is gehouden met een bijdrage van € 1.050.000 omdat nog niet duidelijk was of het project in aanmerking kwam voor subsidie binnen de SKNL-regeling. Bij de inhoudelijke beoordeling is gebleken dat een deel van de aanvraag kon (en dus moest) worden verleend via de SKNL.
 - Functiewijziging: Het subsidieplafond wordt voor het gehele jaar opengesteld. Er is bij het vaststellen van de budgetten echter beperkt zicht op het aantal aanvragen die over het gehele jaar kunnen worden ingediend. Subsidieaanvragen die aan het eind van het jaar zijn ingediend worden in 2021 afgehandeld. De onderbesteding hiervoor is € 1,5 miljoen.
 - Bij het project Fietspad en herstel Wierdijk is een onderbesteding van € 303.000, dit komt omdat het een erg complex project is gebleken, waardoor het voorbereidingstraject in planning is uitgelopen. De aanbesteding is in december 2020 afgerond.
- Bij de Laatste Begrotingswijziging 2020 hebben we het budget voor de Faunaschade verhoogd tot € 8 miljoen, omdat het voorgenomen hogere eigen risico nog niet doorgevoerd is in 2020 én we rekening wilden houden met een hoger schadebedrag op basis van een op ons verzoek door BIJ12/Faunafonds geleverde actuele schatting die op dat moment (medio september 2020) geraamd werd op € 8-10 miljoen. Het betrof met nadruk een schatting, omdat een groot deel van de dossiers op dat moment nog niet afgehandeld was. Wij verwachten, op basis van recente (januari 2021) informatie vanuit BIJ12/Faunafonds, dat de te betalen schade over 2020 uit gaat komen op een totaalbedrag van € 10 miljoen. In 2020 hebben we over 2019 echter een restitutie van BIJ12 ontvangen van € 3,2 miljoen zodat de uitgaven in

2020 uitkomen op € 6,8 miljoen en we een verschil hebben van € 1,2 miljoen t.o.v. het geraamde bedrag.

3. De onderbesteding wordt met name veroorzaakt door minder uitgaven aan monitoring en onderzoek, doordat onderzoekskosten konden worden gedekt uit andere begrotingsposten binnen Programma Groen. Vanwege corona waren er minder fysieke bijeenkomsten, wat heeft geleid tot lagere kosten.
4. Er zijn door het Waddenfonds minder projecten beschikt dan verwacht die voor cofinanciering in aanmerking komen, waardoor in het kader van de Uitvoeringsregeling Cofinanciering Waddenfonds Noord-Holland 2014 minder is besteed dan geraamd.
5. In 2020 hebben we minder onderzoeken uitgevoerd dan gepland en nam een aantal onderzoeken meer tijd in beslag, waardoor de kosten deels t.l.v. 2021 komen. Hiernaast waren er i.v.m. corona nagenoeg geen fysieke bewonersbijeenkomsten, werkbezoeken, overleggen met externen, etc.
6. Voor het Stikstofdossier bleek minder budget nodig dan ingeschat. Voor capaciteit geldt dat veel kon worden opgelost binnen de bestaande formatie en reeds bestaande begrotingsposten. Vanwege corona waren er minder fysieke bijeenkomsten, wat heeft geleid tot lagere kosten.
7. De in het jaar 2020 niet uitgegeven bijdragen van derden voor het gebiedsprogramma Laag Holland zijn in de balans geboekt ten behoeve van uitgaven in volgende jaren.

Baten

1. De extra inkomsten betreffen het verwerken van Bijdragen van derden in de Jaarrekening.
2. Zie lasten nr. 7

Stortingen

1. De storting in de reserve Groen voor het saldo van de verkochte BBL-grond is € 258.000 lager dan geraamd. Dit is veroorzaakt doordat een aantal geplande verkopen niet meer in 2020 konden worden gerealiseerd en zijn doorgeschoven naar 2021. Hiernaast is er € 518.000 minder in de reserve gestort voor Fietspad Wierdijk (zie ook lasten nr. 1).

Onttrekkingen

1. Zie lasten nr. 1
2. Zie lasten nr. 4
3. Zie baten nr. 1

Programma Cultuur en Erfgoed

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 7					Cultuur en Erfgoed	
	Jaarrekening 2019	Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil	Begroting 2021
Lasten	13.600	16.451	27.245	25.999	1.246	18.264
Baten	-30	-30	-30	-9	-21	-30
Saldo van baten en lasten	13.570	16.421	27.215	25.991	1.224	18.234
Stortingen reserves	14.831	6.751	6.751	6.751	0	5.751
Onttrekking reserves	-6.915	-7.449	-11.776	-11.054	-722	-7.585
Resultaat	21.486	15.723	22.190	21.688	502	16.400

Toelichting

Specificatie	OD	Bedrag x € 1.000	V/N	Dekking
Lasten		1.246	V	
1 Rijksmonumenten	7.4.1	226	V	
2 Rijksmonumenten	7.4.1	200	V	
3 Opdrachten Herbestemming	7.4.1	147	V	
Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		673	V	
Baten		-21	N	
Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		-21	N	
Stortingen		0		
Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		0		
Onttrekking		-722	N	
1 Reserve investeren in behoud en herbestemming monumenten	7.4.1	-632	N	
Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		-90	N	

Lasten

1. Door een niet tijdige verwerking van boekingen over 2019 in 2020 is een onjuist bedrag begroot voor de lasten. Dit heeft geleid tot een verschil.
2. Bij de restauratieregeling voor rijksmonumenten is een bedrag van in totaal € 130.000 teruggestort in verband met lagere vaststelling van 3 subsidies uit voorgaande jaren. Daarnaast zijn in verband met corona een aantal opdrachten later uitgevoerd/deels verschoven naar 2021, waardoor er € 70.000 minder is uitgegeven aan opdrachten.
3. Onder andere vanwege uitstel van activiteiten vanwege corona crisis, het stolpenonderzoek.

Onttrekking

1. Zie lasten # 1 en # 2

Programma Financiën en Bedrijfsvoering

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 8				Financiën en Bedrijfsvoering		
	Jaarrekening 2019	Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil	Begroting 2021
Lasten	66.479	74.727	72.501	66.223	6.278	68.905
Baten	-439.917	-433.757	-442.948	-444.122	1.174	-438.654
Saldo van baten en lasten	-373.438	-359.030	-370.447	-377.899	7.452	-369.749
Stortingen reserves	34.554	58.993	84.017	87.424	-3.407	11.059
Onttrekking reserves	-481.462	-11.293	-40.044	-39.689	-355	-17.252
Resultaat	-820.346	-311.331	-326.474	-330.164	3.690	-375.942

#	Specificatie	OD	Bedrag x € 1.000	V/N	Dekking
Lasten			6.278	V	
1	Doorschuif BTW	8.1.7	2.749	V	Zie baten (1)
2	Afrekeningsverschillen	8.1.5 8.2.1	- 332	N	
3	BTW—effecten	8.1.2	- 858	N	
4	Materiële overheadkosten	8.1.2	599	V	Reserve Bedrijfsvoering
	Capaciteitskosten		3.890	V	
	Overige verschillen afzonderlijk < € 250.000		230	V	
Baten			1.174		
1	Doorschuif BTW	8.1.7	-2.150	N	Zie lasten (1)
2	Dividenden	8.1.3	1.100	V	
3	Opcenten op de motorrijtuigenbelasting	8.1.2	949	V	
4	Provinciefonds (algemene uitkering)	8.1.2	748	V	
5	Provinciefonds (DU's)	8.1.2	602	V	
6	Koepelovereenkomst Flevoland	8.2.2	-309	N	
7	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		233	V	
Stortingen			-3.407		
1	Reserve Bedrijfsvoering	8.2.1	-3.407	N	

Onttrekking		-355	
1	Lagere onttrekking reserve bedrijfsvoering	8.2.1 -218	N
	Overige verschillen afzonderlijk < € 250.000	-137	N

Lasten

1. De doorschuif BTW is begroot onder de baten, maar in de realisatie opgenomen als negatieve lasten. Begroot was een bedrag van € 2.150.000, maar in werkelijkheid is dat € 2.749.000 geworden. Het voordeel van € 599.000 is opgebouwd uit vele kleinere mutaties van samenwerkingsverbanden van publiekrechtelijke lichamen die hun BTW doorgeschoven hebben naar de provincie.
2. Subsidies worden soms administratief afgehandeld in een later jaar dan waarop de subsidie betrekking heeft. Bij deze eindafrekening wordt aan de hand van de subsidievoorwaarden en de werkelijke kosten het precieze bedrag van de subsidie bepaald. Verschillen tussen de in eerste instantie afgesproken subsidie en de eindafrekening die in een verschillend jaar tot uiting komen, komen op de post "afrekeningsverschillen" terecht. Ook kan het voorkomen dat in de jaarrekening 2019 lasten zijn opgenomen voor uitgaven die nog niet zijn gedaan. In dat geval is er dus sprake van een raming van nog te verwachten uitgaven. Het kan voorkomen dat in 2020 is gebleken dat de werkelijke hoogte van de uitgaven uiteindelijk toch afwijkt. het verschil wordt dan in de jaarrekening 2020 eveneens vermeld op de post "afrekeningsverschillen". Tot en met de Laatste begrotingswijziging 2020 gingen wij uit van lager vastgestelde subsidies en positieve afrekeningsverschillen met een bedrag van bijna € 3,7 miljoen. In werkelijkheid is dat ruim € 3,3 miljoen geworden. Dit is een nadeel van € 0,3 miljoen voor de jaarrekening.
3. Bij een aantal projecten is sprake van een gedeeltelijk kostprijsverhogende BTW, omdat de BTW niet volledig teruggevraagd kan worden uit het BTW-compensatiefonds. In 2020 is er nog een bijstelling geweest van het bedrag dat niet via het BTW-compensatiefonds kan worden terug gevraagd over de jaren 2015 t/m 2019. Dit bedrag is hier als lasten verantwoord.
4. De materiële overheadkosten bestaan uit de kosten van bijvoorbeeld ICT, huisvesting en verzekeringen. De lagere kosten zijn vooral veroorzaakt doordat ICT-vernieuwingsprojecten onder invloed van de coronacrisis vertraging hebben opgelopen.

Baten

1. De doorschuif BTW is begroot onder de baten, maar in de realisatie opgenomen als negatieve lasten. Begroot was een bedrag van € 2.150.000, maar in werkelijkheid is dat € 2.749.000 geworden. Zie de toelichting onder lasten.
2. Bij de dividenden is sprake van € 1,1 miljoen hogere opbrengsten door :
 - het dividend in BNG en de Waterschapsbank. Dit dividend is in de loop van 2020 afgeboekt omdat de Europese Centrale Bank had aangegeven dat banken in 2020 geen dividend mochten uitbetalen in verband met de Corona crisis. Dit moest gebruikt worden om de kapitaalbuffers van de banken te versterken. BNG en Waterschapsbank hebben aangegeven dat zij het dividend over 2019 alsnog willen uitbetalen in 2021. Volgens BBV richtlijnen moeten de opbrengsten genomen worden in het jaar waarop ze betrekking hebben. Daarom is het dividend alsnog als bate geboekt in 2020. Omdat het geld niet

ontvangen wordt in 2020 hebben wij hiervoor een vordering opgenomen op de balans. Dit verklaart een bedrag van € 871.000 van het totale verschil ;

- Verder was er geen dividend geraamd voor Polanenpark. Dit verklaart een verschil van €240.000.
- 3. De gerealiseerde opbrengst van de opcenten op de motorrijtuigenbelasting is ten opzichte van de laatste begrotingswijziging 2020 met €949.000 toegenomen. Dit wordt vooral veroorzaakt door een nabetaling/administratieve correctie van €745.000 over het jaar 2019. Deze correctie heeft te maken met het feit dat de Kamer van Koophandel een administratieve fout heeft gemaakt bij de registratie van een nevenvestiging van een GWH. Op 1 oktober 2019 is deze GWH abusievelijk verplaatst van de provincie Noord-Holland naar Gelderland. Dit is in 2020 gecorrigeerd en de voertuigen staan nu weer in Noord-Holland ingeschreven.
- 4. De mutatie van € 1.350.000 voor het Provinciefonds tussen de laatste begrotingswijziging 2020 en de jaarrekening worden veroorzaakt door:
 - een mutatie in de algemene uitkering van € 748.000 als gevolg van wijzigingen in de verdeelmaatstaven ad € 267.000 en als gevolg een bedrag dat we nog hebben ontvangen als eindafrekening over 2019 ad € 481.000.
 - Mutaties in de omvang van decentralisatie-uitkeringen (DU). In de decembercirculaire is de omvang van de DU's toegenomen met € 602.000. De provincie ontvangst een DU voor 'Weerbaar bestuur' ad € 42.000 en extra geld voor 'Erfgoed deal' van € 560.000.
- 5. Zie punt 4.
- 6. Met ingang van 2020 is de Koepelovereenkomst met de provincie Flevoland beëindigd.

Stortingen

1. Bij de instelling van de reserve bedrijfsvoering is vastgelegd dat het niet-bestede deel van de materiële overheadbudgetten en van de centrale personeelskosten jaarlijks wordt gestort in deze reserve. De reserve wordt gebruikt voor incidentele bedrijfsvoeringsuitgaven, zoals ICT-vernieuwingsprojecten.

Onttrekkingen

1. Er is € 0,2 mln. minder onttrokken aan de reserve bedrijfsvoering dan begroot. Dit is het gevolg van de lagere uitgaven ten laste van deze reserve in 2020 zoals verklaard onder de lasten.

4.1.2 Overzicht van baten en lasten (artikel 27 BBV)

Baten en lasten per beleidsprogramma exclusief mutaties reserves (x € 1.000)

Nr Programma	LASTEN			BATEN			SALDO		
	Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Ontwerp begroting	Actuele begroting	Saldo rekening
1 Openbaar bestuur	23.467	23.444	20.365	-119	-105	-77	23.348	23.339	20.288
2 Bereikbaarheid	267.118	251.966	230.326	-35.857	-13.248	-14.623	231.261	238.718	215.703
3 Water	6.601	7.039	6.299	-1.025	-1.493	-1.315	5.576	5.546	4.984
4 Milieu	35.636	48.134	46.856	-2.750	-2.911	-2.955	32.886	45.223	43.902
5 Ruimte	46.138	49.565	44.319	-9.317	-9.827	-12.970	36.821	39.738	31.349
6 Groen	91.449	74.619	66.934	-558	-1.945	-2.391	90.891	72.674	64.543
7 Cultuur en Erfgoed	16.451	27.245	25.999	-30	-30	-9	16.421	27.215	25.991
Saldo van baten en lasten	486.859	482.011	441.099	-49.656	-29.559	-34.339	437.203	452.452	406.760

Specificatie programma 8 Financiën en Bedrijfsvoering (x € 1.000)

Omschrijving	LASTEN			BATEN			SALDO		
	Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Ontwerp Begroting	Actuele Begroting	Saldo rekening
Lokale heffingen innen	0	0	0	-210.057	-222.700	-223.649	-210.057	-222.700	-223.649
Algemene uitkering provinciefonds beheren	0	0	0	-211.453	-202.615	-203.965	-211.453	-202.615	-203.965
Dividend beheren	0	0	0	-7.080	-12.320	-13.431	-7.080	-12.320	-13.431
Financieringsfunctie beheren	0	0	0	-18	-648	-720	-18	-648	-720
Overige Algemene dekkingsmiddelen beheren	0	-3.677	-2.335	0	0	0	0	-3.677	-2.335
Stelposten beheren	2.722	0	-2.749	-3.150	-2.150	0	-428	-2.150	-2.749
Overhead beheren	70.408	74.837	70.202	0	0	-7	70.408	74.837	70.195
Bedrijfsvoering realiseren	1.071	636	650	-1.999	-2.515	-2.350	-928	-1.879	-1.700
Vennootschapsbelasting	26	105	-27	0	0	0	26	105	-27
Decentrale arbeidsvoorwaarden uitvoeren	500	600	482	0	0	0	500	600	482
Totaal	74.727	72.501	66.223	-433.757	-442.948	-444.122	-359.030	-370.447	-377.899
Saldo van baten en lasten	561.586	554.512	507.322	-483.413	-472.507	-478.461	78.173	82.005	28.861

Mutaties reserves per programma (x € 1.000)

Toelichting

Nr Programma	Stortingen			Onttrekkingen			Mutaties		
	Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Ontwerp Begroting	Actuele Begroting	Saldo rekening
1 Openbaar bestuur	0	0	0	-183	-1.192	-1.153	-183	-1.192	-1.153
2 Bereikbaarheid	143.907	216.154	194.160	-260.674	-337.305	-296.776	-116.768	-121.152	-102.616
3 Water	3.150	3.940	3.940	-2.750	-5.434	-5.018	400	-1.494	-1.078
4 Milieu	14.569	20.353	20.135	-3.049	-12.623	-11.455	11.520	7.730	8.681
5 Ruimte	16.348	24.967	24.966	-14.710	-23.326	-16.003	1.638	1.641	8.963
6 Groen	30.083	35.711	35.012	-51.864	-37.129	-31.304	-21.781	-1.418	3.708
7 Cultuur en Erfgoed	6.751	6.751	6.751	-7.449	-11.776	-11.054	-698	-5.025	-4.303
8 Financiën en Bedrijfsvoering	58.993	84.017	87.424	-11.293	-40.044	-39.689	47.700	43.973	47.735
Totaal mutaties reserves	273.800	391.892	372.390	-351.972	-468.829	-412.452	-78.172	-76.937	-40.062
Saldo van baten en lasten	835.386	946.404	879.712	-835.385	-941.336	-890.913	1	5.068	-11.201

4.1.3 Specificatie van incidentele en structurele baten en lasten (art. 28c en d)

Incidentele en structurele baten en lasten en mutaties reserves (x € 1.000)

2020	Programma		Incidenteel	Structureel	Eindtotaal
Totaal Exploitatie			112.120	-83.259	28.861
Baten			-18.038	-460.423	-478.461
	1	Openbaar bestuur	0	-77	-77
	2	Bereikbaarheid	-5.743	-8.880	-14.623
	3	Water	0	-1.315	-1.315
	4	Milieu	-867	-2.088	-2.955
	5	Ruimte	-9.841	-3.129	-12.970
	6	Groen	-1.503	-888	-2.391
	7	Cultuur en Erfgoed	0	-9	-9
	8	Financiën en Bedrijfsvoering	-84	-444.038	-444.122
Lasten			130.158	377.163	507.322
	1	Openbaar bestuur	1.324	19.042	20.365
	2	Bereikbaarheid	54.035	176.291	230.326
	3	Water	1.775	4.524	6.299
	4	Milieu	10.531	36.325	46.856
	5	Ruimte	24.930	19.388	44.319
	6	Groen	21.028	45.906	66.934
	7	Cultuur en Erfgoed	18.519	7.481	25.999
	8	Financiën en Bedrijfsvoering	-1.983	68.206	66.223
Totaal Reserves			-71.688	31.626	-40.062
Baten			-408.704	-3.748	-412.452
	1	Openbaar bestuur	-1.153	0	-1.153
	2	Bereikbaarheid	-294.001	-2.776	-296.776
	3	Water	-5.018	0	-5.018
	4	Milieu	-11.455	0	-11.455
	5	Ruimte	-15.863	-140	-16.003
	6	Groen	-31.234	-70	-31.304
	7	Cultuur en Erfgoed	-11.054	0	-11.054
	8	Financiën en Bedrijfsvoering	-38.927	-762	-39.689
Lasten			337.016	35.374	372.390
	1	Openbaar bestuur	0	0	0
	2	Bereikbaarheid	194.160	0	194.160
	3	Water	3.940	0	3.940
	4	Milieu	20.135	0	20.135
	5	Ruimte	24.966	0	24.966
	6	Groen	11.217	23.796	35.012
	7	Cultuur en Erfgoed	0	6.751	6.751
	8	Financiën en Bedrijfsvoering	82.597	4.827	87.424
Eindtotaal			40.432	-51.634	-11.201

Limitatief overzicht van incidentele baten en lasten (x € 1.000)**Incidentele Baten (bedragen x € 1.000)**

OD	Onderwerp	Incidentele Baten 2020
5.2.5	Verkopen onroerend goed	5.121
5.3.2	Bijdrage van het Rijk aan de MIT	4.012
2.1.2	Bijdragen derden Bereikbaarheid kust	1.764
2.3.2	Projecten voor derden wegen	1.741
2.3.3	Projecten voor derden vaarwegen	843
4.2.1	Bijdragen van derden Energietransitie	710
2.1.2	Bijdragen van derden MRA-E	612
5.2.3	Bijdragen van derden ontwikkeling havencomplexen	521
6.1.1	Projecten voor derden Groen	514
6.1.1	Bijdragen van derden programma natuurontwikkeling	507
	Overige incidentele baten < € 500.000,-	1.919
	Totaal incidentele Baten	16.241

Incidentele Lasten (bedragen x € 1.000)

OD	Onderwerp	Incidentele Lasten 2020
2.1.2	Bijdrage Zuidas OV terminal	28.057
2.1.2	Subsidies openbaar vervoer	14.489
6.1.1	Programma Natuurontwikkeling	14.550
7.4.1	Behoud en herbestemming Monumenten	7.494
7.2.1	Provinciaal noodfonds sociale infrastructuur	7.192
5.3.2	Stimuleren innovatie MKB	7.102
4.2.1	Energietransitie	4.868
4.1.3	Bodemsanering OV projecten	3.680
7.4.2	Stelling van Amsterdam/Nieuwe Hollandse waterlinie	3.624
2.1.2	Uitvoeren mobiliteitsbeleid: Fiets	3.545
5.2.1	OV knooppunten en OV fonds	3.445
2.4.2	Uitvoeringsprogramma Smart Mobility	3.156
6.3.3	Cofinanciering Waddenzee	2.660

2.1.2	Programma Groene uitweg	2.267
5.4.2	Bijdragen Woningbouw	2.172
5.2.4	Subsidie Gemeente Weesp: Bloemendalerpolder Kwaliteitsimpuls Openbare Voorzieningen	2.157
5.3.1	Herstructurering bedrijventerreinen (HIRB)	2.152
5.3.2	Cofinanciering regiodeal Den helder	2.000
2.3.2	Projecten voor derden wegen	1.741
5.3.3	Bevorderen veerkrachtige arbeidsmarkt	1.467
5.3.4	Duurzame landbouw	1.335
1.4.2	Cofinanciering Europese EFRO programma's	1.145
5.4.1	Uitvoeringsregeling woonvisie Noord-Holland	1.087
3.1.2	Bijdragen aan meekoppelkansen bij dijkversterking en kustontwikkeling	1.069
6.1.3	Programma Oostelijke vechtplassen	902
2.3.3	Projecten voor derden vaarwegen	843
4.2.3	Verduurzaming bestaande woningvoorraad	809
2.4.1	Grass2Grit	782
5.3.2	PDENH - ophogen verliesvoorziening	710
4.1.6	Programma Gezonde leefomgeving	681
5.2.5	Grondtransacties	622
8.2.1	Uitgaven I-Portfolio	559
2.4.2	Levensduur verlengende innovaties infrastructuur	547
3.2.1	Stimuleren Waterrecreatie	538
5.2.3	Ontwikkeling havencomplexen	536
2.1.1	Ontwikkelen mobiliteitsbeleid	527
	Overige incidentele lasten < € 500.000,-	-856
Totaal incidentele Lasten		128.767

Structurele stortingen in reserves (bedragen x € 1.000)

OD	Reserve	Storting 2020
6.1.1	Reserve Groen	23.796
7.4.1	Reserve Monumenten (Mr.F.J.Kranenburgfonds)	6.751
8.2.1	Reserve Bedrijfsvoering	4.827
Totaal structurele stortingen reserves		35.374

Structurele onttrekkingen aan reserves (bedragen x € 1.000)

OD	Reserve	Onttrekking 2020
2.2.1	Reserve Kapitaallasten Wegen	2.470
8.2.4	Reserve Huisvesting	762
2.3.2	Reserve kapitaallasten investeringen kunstwerken	206
5.2.3	Reserve kapitaallasten investeringen havencomplexen	140
2.2.1	Reserve Kapitaallasten OV	95
6.1.1	Reserve kapitaallasten groen	70
2.3.3	Reserve kapitaallasten vaarwegen	5
Totaal structurele onttrekkingen reserves		3.748

4.1.4 Toelichting op uit publieke middelen gefinancierde topinkomens

WNT-verantwoording 2020 Provincie Noord-Holland

De WNT is van toepassing op de Provincie Noord-Holland. Het voor de Provincie Noord-Holland toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2020 € 201.000 (het algemeen bezoldigingsmaximum).

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt

Gegevens 2020				
bedragen x € 1	R.M. Bergkamp		K. Bolt	
Functiegegevens	Provinciesecretaris		Statengriffier	
Aanvang en einde functievervulling in 2020	01/01 - 31/12		01/01 - 31/12	
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0		1,0	
Dienstbetrekking?	ja		ja	
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	150.045		106.213	
Beloningen betaalbaar op termijn	20.591		19.628	
<i>Subtotaal</i>	<i>170.636</i>		<i>125.841</i>	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	201.000		201.000	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.		N.v.t.	
Bezoldiging	170.636		125.841	
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.		N.v.t.	

Gegevens 2019		
bedragen x € 1	R.M. Bergkamp	K. Bolt
Functiegegevens	Provinciesecretaris	Statengriffier
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	145.633	101.657
Beloningen betaalbaar op termijn	20.177	18.514
<i>Subtotaal</i>	<i>165.810</i>	<i>120.171</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	194.000	194.000
Bezoldiging	165.810	120.171

Tabellen 1b, 1c, 1d, 1e, 1f, 1g en 2 zijn niet van toepassing.

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2020 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

4.1.5 EMU-saldo

Het EMU-saldo is het saldo van inkomsten en uitgaven met derden (dus geen afschrijvingen, waardemutaties, etc.) van de provincie Noord-Holland. In het BBV is voorgeschreven dat de provincies het EMU saldo opnemen in de begroting en de jaarstukken. Het EMU-saldo geeft een indicatie voor de ontwikkeling van de liquiditeits- en financiële positie (eigen vermogen en schulden).

Omschrijving		Ontwerp begroting 2020 x € 1.000	Werkelijk 2020 x € 1.000	Vershil x € 1.000
(0)	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-78.173	-28.861	49.312
(1)	Mutatie (im)materiële vaste activa	67.473	98.085	30.612
(2)	Mutatie voorzieningen	408	723	315
(3)	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	0	4.542	4.542
(4)	Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa	0	-1.124	-1.124
(0 -1+2-3-4) EMU saldo		-145.237	-129.641	15.597

4.2 Balans en toelichting

4.2.1 Balans

BALANS		
ACTIVA	31-12-2020	31-12-2019
	x € 1.000	x € 1.000
Vaste Activa	1.026.374	934.639
(1) Immateriële vaste activa	0	0
(2) Materiële vaste activa	839.428	741.343
a Investerings met een economisch nut	140.433	138.919
b Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	698.995	602.424
(3) Financiële vaste activa	186.946	193.296
a <i>Kapitaalverstrekkingen</i>	<i>146.105</i>	<i>141.015</i>
waarvan aan deelnemingen	146.098	141.008
waarvan aan overige verbonden partijen	7	7
b <i>Leningen</i>	<i>35.085</i>	<i>44.921</i>
waarvan aan openbare lichamen	33.200	33.200
waarvan aan deelnemingen	1.885	11.721
c <i>Overige langlopende leningen</i>	<i>5.756</i>	<i>7.360</i>
Wlottende Activa	393.746	433.676
(4) Voorraden	4.597	55
Voorraad gronden	4.597	55
(5) Uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar	361.520	403.762
Vorderingen op openbare lichamen	86.503	83.341
Uitzettingen s'Rijksschatkist korter dan een jaar	268.583	311.592
Rekening-courant verhouding met niet-financiële instellingen	3.541	4.202
Overige vorderingen	2.893	4.627
(6) Liquide middelen	4.674	570
Banksaldi	4.674	570
(7) Overlopende activa	22.955	29.289
<i>Nog te ontvangen voorschotbedragen op doelluitkeringen van</i>		
- Europese overheidsorganen	0	0
- het Rijk	0	0
- Overige Nederlandse overheidsorganen	2.497	683
Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	20.457	28.606
Totaal	1.420.120	1.368.315
Recht op verliescompensatie krachtens de Wet op de Vpb 1969	0	0

BALANS

PASSIVA	31-12-2020	31-12-2019
	x € 1.000	x € 1.000
Vaste passiva	1.099.237	1.127.378
(8) Eigen Vermogen	1.077.742	1.106.606
Waarvan Algemene Reserves	141.311	81.298
Waarvan Bestemmingsreserves	925.230	989.674
Gerealiseerd resultaat	11.201	35.634
(9) Voorzieningen	21.495	20.772
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	21.495	20.772
 Vlottende Passiva	 320.884	 240.937
(10) Netto-vlottende schulden	26.658	19.580
Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instelling	12.683	4.971
Overige schulden	13.975	14.609
 (11) Overlopende passiva	 294.226	 221.357
Nog te betalen subsidieverplichtingen	177.375	153.172
Nog te betalen verplichtingen	46.065	55.814
<i>Nog te besteden voorschotbedragen op doeluitkeringen van</i>		
- Europese overheidsorganen	518	6
- het Rijk	56.235	3.109
- Overige Nederlandse overheidsorganen	13.906	9.086
Overige vooruitontvangen bedragen	127	170
Totaal	1.420.120	1.368.315
 (11) Gewaarborgde geldleningen	 343	 701
Garantstellingen	48.289	54.759

Toelichting op de balans

Gehanteerde verdeelsleutels en waarderingsgrondslagen (art. 51)

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en gelet op artikel 216, 217 en 217a van de Provinciewet het Besluit van Provinciale Staten van Noord-Holland van 16 december 2019, tot vaststelling van de Financiële verordening Noord-Holland 2019, waarin de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De apparaatskosten zijn direct verantwoord als directe salariskosten dan wel materiële kosten op de voorgeschreven taakvelden (w.o. ook het taakveld Overhead) op basis van de bij de begroting 2020 (inclusief begrotingswijzigingen) vastgestelde verdeelsleutels. De verdeelsleutel is gebaseerd op de verwachte tijdsbesteding van het provinciaal personeel. Daarnaast is enkel een deel van de verantwoorde kosten van overhead toegerekend aan investeringsprojecten waarbij de tijdschrijfgegevens in het financiële systeem als basis dienden.

De provincie rekent geen interne rente toe aan investeringen of andere activiteiten aangezien er bij ons geen sprake is van een financieringstekort.

De lasten en baten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Baten en lasten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd.

Dividendopbrengsten van deelnemingen zijn als baten genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar is gesteld. De in 2020 toegekende provinciale subsidies (d.m.v. afgegeven subsidiebeschikkingen) zijn eveneens volledig als lasten verantwoord. Naast projectsubsidies heeft de provincie ook een aantal exploitatiesubsidies. Dit betreft met name subsidies in het kader van SVNL Agrarisch Natuur die via de RVO lopen. Hierbij wordt de subsidielast toegerekend aan het jaar waarin de prestatie geleverd is. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanspost anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

Vaste activa

Indien sprake is van duurzame waardevermindering, dan hebben wij hiermee in de waardering rekening gehouden.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa met economisch nut zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs, vermeerderd met bijkomende kosten en verminderd met bijdragen van derden en cumulatieve afschrijvingen. De activa worden lineair afgeschreven. Als basis voor de berekening van de afschrijving wordt de netto aanschafwaarde gehanteerd. Na afstoting van materiële vaste activa worden boekwinsten of verliezen ten gunste of ten laste van de exploitatie verantwoord.

Gronden en terreinen	n.v.t.
Woonruimten	40
Bedrijfsgebouwen	40
Renovatie bedrijfsgebouwen	25
Machines, apparaten en installaties	15
Overige materiële vaste activa	3/10

Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut betreffen voornamelijk infrastructurele werken in de openbare ruimte, zoals aanleg en reconstructie van wegen, vaarwegen, bruggen, viaducten, groen en kunstwerken. Deze worden vermeerderd met bijkomende kosten en onder aftrek van bijdragen van derden geactiveerd. De ondergrond van deze werken wordt daarbij als integraal onderdeel van het werk beschouwd. Deze activa worden eveneens lineair afgeschreven in maximaal:

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	50
Vaarwegen	40/80
Wegen	50
Technische installaties	5/8/15

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen, (overige) leningen u/g en (overige) uitzettingen zijn –tenzij hierna anders is vermeld – opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

De onder de financiële vaste activa opgenomen deelnemingen zijn tegen nominale en/of aanschafwaarde opgenomen tenzij is gebleken dat de marktwaarde lager is dan de nominale c.q. verkrijgingsprijs ofwel nihil is.

Vlottende activa

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid wordt indien nodig een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt bepaald op basis van de geschatte inningskansen per individuele vordering (statische methode). De liquide middelen en overlopende activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

De reserves en voorzieningen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Uitzondering hierop is de Voorziening pensioenen (oud-) leden Gedeputeerde Staten die tegen contante waarde van de pensioenaanspraken is gewaardeerd.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen Borg- en Garantstellingen

Voor zover leningen door de provincie gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen.

Activa

Immateriële en materiële vaste activa

Staat van geactiveerde immateriële en materiële investeringen (Bbv artikel 34, 35 en 52)

Omschrijving van de investeringen	Boekwaarde per 31-12-2019	Reclassifi- catie	Investeringen 2020	Des- investeringen 2020	Bijdragen van derden 2020	Afwaarderingen 2020	Afschrijving 2020	Boekwaarde per 31-12-2020
	x € 1.000		x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
1. IMMATERIËLE ACTIVA								
bijdragen aan activa in eigendom van derden	-		-	-	-	-	-	-
Totaal immateriële activa	-		-	-	-	-	-	-
2. MATERIËLE VASTE ACTIVA								
a. Investerings met een economisch nut	138.919	-	9.785	5.245	-	-	3.026	140.433
- Gronden en terreinen	64.317	7.700	9.670	5.245	-	-	-	76.442
- Bedrijfsgebouwen	74.602	7.700	115	-	-	-	3.026	63.991
b. Investerings in openbare ruimte met een maatschappelijk nut	602.424	-	123.853	-	19.944	4.068	11.406	698.995
(Grond-, weg- en waterbouwkundige werken)	602.424		123.853	-	19.944	4.068	11.406	698.995
Totaal materiële vaste activa	741.343	-	133.638	5.245	19.944	4.068	14.432	839.428
TOTAAL GEACTIVEERDE INVESTERINGEN	741.343	-	133.638	5.245	19.944	4.068	14.432	839.428

De investeringen in gronden en terreinen bestaan uit de aanschaf van NNN gronden ad € 7,4 miljoen en aankopen strategische gronden ad € 2,1 miljoen. De desinvesteringen gronden betreffen BBL gronden ad € 0,3 miljoen, de verkoop van percelen in Wieringen ad € 0,4 miljoen en de overheveling van € 4,6 miljoen van strategische grond nabij de Incheonweg te Schiphol-Rijk naar de voorraden, omdat deze grond geclassificeerd is voor verkoop. In 2020 heeft een re-classificatie van de grond onder het bedrijfspand Houtplein plaatsgevonden. Deze stond onder bedrijfsgebouwen, maar is in 2020 verantwoord onder de Gronden en - terreinen.

**Onder de materiële activa bevinden zich geen gronden welke in erfpacht zijn uitgegeven*

De investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut bestaan voornamelijk uit:

Investerings PMI:

- * HOV projecten 't Gooi: € 20,4 miljoen
- * HOV Aalsmeer-Knooppunt Schiphol Zuid: € 14,4 miljoen
- * Wilhelminasluis: € 11,5 miljoen
- * Diverse wegen, waaronder: N241 (totaal € 8,6 miljoen), N247 (€ 6,4 miljoen), N244 (totaal € 4,3 miljoen), N504 (€ 3,0 miljoen), N23 (€ 1,7 miljoen), N522 (€ 1,6 miljoen) en N517 (€ 1,3 miljoen)

Investerings PMO:

- * Bruggen: Leegwaterbrug (€ 5,6 miljoen), Vechtbrug (€ 2,2 miljoen) en Kogerpolderbrug (€ 2 miljoen)
- * Onderhoud diverse wegen: € 3,6 miljoen
- * Onderhoud diverse vaarwegen: € 10,1 miljoen
- * Overige projecten: Machinerichtlijn 24 uren Brugbediening (€ 9,9 miljoen)

In de grond- weg- en waterbouwkundige werken zijn in 2020 14 PMI activeringen en 1 PMO activering met een negatieve aanschafwaarde en/of boekwaarde gecorrigeerd. De totale boekwaarde van deze activa bedroeg per 01-01-2020 € 2,1 miljoen. Deze correctie is verwerkt als negatieve afwaardering van € 4 miljoen (positief resultaatteffect) en een extra afschrijving van € 1,9 miljoen (negatief resultaatteffect) voor het deel dat in het verleden negatief is afgeschreven.

Financiële vaste activa

Staat van Financiële vaste activa (Bbv artikel 36)

Omschrijving van de investeringen	Boekwaarde per 31-12-2019	Investeringen in 2020	Desinvesteringen in 2020	Herwaardering in 2020	Afschrijvingen oninbaarheid in 2020	Boekwaarde per 31-12-2020
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
FINANCIELE VASTE ACTIVA						
A. Kapitaalverstrekkingen aan:						
- deelnemingen	141.008	6.216	375	751-	-	146.098
- overig	7	-	-	-	-	7
B. Leningen aan:						
- openbare lichamen	33.200	-	-	-	-	33.200
- deelnemingen	11.721	1.250	11.269	183	-	1.885
C. Overige langlopende leningen	7.360	844	1.892	-556	-	5.756
TOTAAL FINANCIELE VASTE ACTIVA	193.296	8.310	13.536	1.124-	-	186.946

Toelichting

De toename in de financiële vaste activa wordt voornamelijk veroorzaakt door een storting van kapitaal van € 5,4 miljoen in Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland en € 0,8 miljoen in Innovatiefonds Noord-Holland. De investering in de overige langlopende leningen wordt veroorzaakt door de storting van de laatste tranche aan Pallas en € 1,3 miljoen Schiphol Area Development Company N.V.

De desinvesteringen betreffen met name aflossingen op de langlopende leningen waarvan het grootste bedrag ad € 11,3 miljoen is afgelost door de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor het Noordzeekanaalgebied N.V. (Ron N.V.) en € 1,5 miljoen door Stichting Streekfonds Texel. Ook heeft een overheveling plaatsgevonden van € 0,4 miljoen van deelneming PDENH naar de overige vorderingen. Dit betreft nog te ontvangen Agio.

De herwaarderingen bestaan in 2020 voornamelijk uit herwaarderingen op deelneming PDENH ad € 0,8 miljoen en lening Pallas ad € 0,6 miljoen Daarnaast is in 2020 op leningen een afwaardering van € 0,2 miljoen teruggenomen.

Investeringsuitgaven en kredieten

In 2020 zijn bij enkele projecten correcties doorgevoerd in de cumulatieve bestedingen tot en met 2019. Deze aanpassingen leiden tot afwijkingen ten opzichte van de jaarrekening 2019 en zijn prospectief in de jaarrekening 2020 verwerkt. Dit betreffen de volgende aanpassingen:

- Kredieten gronden: betreft een correctie van € 6,3 mln in de cumulatieve bestedingen tot en met 2019 van het krediet Natuurwerk Netwerk Nederland (NNN). Dit is met terugwerkende kracht gevoteerd in het jaar 2020. Daarnaast is het krediet Beheergrondbank Laag Holland met ingang van jaar 2020 gesloten.
- Provinciale wegen en vaarwegen en vervangingsinvesteringen vaarwegen: In het kader van de implementatie van de activamodule zijn alle projecten doorgenomen op juistheid en volledigheid van de beschikbare kredieten en de cumulatieve bestedingen. Deze analyse leidt in 2020 tot enkele afwijkingen ten opzichte van de jaarrekening 2019. De cumulatieve bestedingen tot en met 2019 van de PMI investeringen in Provinciale wegen en vaarwegen zijn verlaagd met € 56,2 mln de cumulatieve baten tot en met 2019 zijn met € 117 mln verhoogd.

Deze correcties zijn in onderstaande overzicht weergegeven.

Overzicht van het verloop van investeringsuitgaven en kredieten

Omschrijving van de investeringsuitgaven x € 1.000	Besluit van provinciale staten resp. begrotingswijziging	Beschikbaar gesteld krediet t/m 2019	krediet mutaties 2020	Beschikbaar gesteld krediet	Cumulatief besteed t/m 2019	rectificaties t/m 2019	Besteed in 2020	Cumulatief besteed t/m 2020	Afboekingen in 2020 (niet meer besteed)	Restant krediet 2020
2. MATERIELE VASTE ACTIVA										
a. Investerings met een economisch nut:										
Gronden en terreinen										
Krediet v. strategische grondaankopen	10-12-2001; 66	27.200	-	27.200	27.200	0	-	27.200	-	0
idem	25-06-2007;50	32.800	-	32.800	32.800	0	-	32.800	-	0
idem	NJN 2008	35.000	-	35.000	25.012	0	2.233	27.245	-	7.755
idem, verlaging krediet	18-11-2013;64	13.000-	-	13.000-	13.000-	0	-	13.000-	-	0
Strategisch grondbeleid(oud)	begroting 2007	15.000	-	15.000	15.000	0	-	15.000	-	0
Verlaging krediet	Jaarrekening 2016	17.000-	-	17.000-	17.000-	0	-	17.000-	-	0
Verlaging krediet	Jaarrekening 2017	40.000-	-	40.000-	40.000-	0	-	40.000-	-	0

grondverkoppen		-		6.229-	0	5.003-	11.232-	-	11.232
subtotaal		40.000	-	40.000	23.783	-	2.770-	21.013	- 18.987
Natuurwerk Netwerk Nederland (NNN)	14-9-2020;40	-	250.000	250.000	-	6.281	7.438	13.719	- 236.281
verkoop van grond									
subtotaal		-	250.000	250.000	-	6.281	7.438	13.719	- 236.281
Investeringen in steunpunten B&U	1e wijz.2015	5.400	-	5.400	2.653	(3.820)	115	(1.052)	6.452
Investeringen in steunpunten B&U	23-05-2016;29	3.100	-	3.100	3.240	(140)	-	3.100	0
Investeringen in steunpunten B&U	18-11-2019;81	45	-	45	45	0	-	45	0
Investeringen in steunpunten B&U	1e wijz.2015		140	140		140	-	140	0
Investeringen in steunpunten B&U	18-11-2019;81		3.820	3.820		3.820	-	3.820	- 0
		8.545	3.960	12.505	5.938	0	115	6.053	- 6.452
b. Investerings in openbare ruimte met een maatschappelijk nut:									
Grond-/weg-/waterbouwkundige werken:									
Provinciale wegen en vaarwegen	diverse	1.957.342	121.805	2.079.147	1.662.829	56.154-	84.622	1.691.297	- 387.850
Provinciale wegen en vaarwegen	diverse	854.624-	26.064-	880.688-	620.889-	117.084-	19.931-	757.904-	- (122.784)
Ontvangen vergoedingen/verkoop grond		-			-				
subtotaal		1.102.718	95.741	1.198.459	1.041.940	173.238-	64.691	933.393	- 265.066
Bereikbaarheid Haarlemmermeer-									

Bollenstreek/Duinpolder weg	8-10-2018;51	4.800	-	4.800	723	(1)	49	771		4.029
Bijdragen van Prov.Zuid-Holland en VRA		3.200-	-	3.200-	483-	-	-	483-	-	(2.717)
subtotaal		1.600	-	1.600	240	1-	49	288	-	1.312
Vervangingsinvesteringe n wegen (voor een specificatie van deze kredieten wordt verwezen naar bijlage PMO wegen)	diverse	229.619	11.215	240.834	130.882	0	17.541	148.423	47.143	45.268
Vervangingsinvesteringe n vaarwegen (voor een specificatie van deze kredieten wordt verwezen naar bijlage PMO vaarwegen)	diverse	93.554	4.287	97.841	46.484	(18.200)	13.003	41.287	17.396	39.158
		-		-						
subtotaal		323.173	15.502	338.675	177.366	18.200-	30.544	189.710	64.539	84.426
PMO-projecten:										
Projecten Machinerichtlijnen	6-11-2017;60 en 18-11-2019;81 en 09-03-2020;14	9.400	19.690	29.090	3.031	0	10.249	13.280	-	15.810
		-		-						
24-uurs centrale brugbediening	6-11-2017;60	9.000	-	9.000	8.962	0	1.235-	7.727	-	1.273
		-		-						
Vervangingsinvesteringe n kunstwerken	6-11-2017;60	10.680	-	10.680	6.188	0	2.258	8.446	-	2.234
		-		-						

Zelfbediening Roskamsluis	6-11-2017;60	427	15	442	-	-	10	10	-	432
Vervanging observatiecamera's VRI	18-11-2019;81	1.000	-	1.000	-	-	-	-	-	1.000
Waterwolftunnel, vervanging SCADA (bestuursingssysteem)	18-11-2019;81	1.500	-	1.500	-	-	45	45	-	1.455
Ontsteken verlichting, TF-relais vervangen door klok										
Ontsteken verlichting, TF-relais vervangen door een astronomische klok (totaal 780 stuks) in de kasten van de openbare verlichting en verkeersregelinstallaties	18-11-2019;81	750	-	750	-	-	40	40	-	710
Uitrol intelligente verkeerslichten	25-9-2018;62 en 16-7-2019;68	4.515	-	4.515	-	-	-	-	-	4.515
subtotaal		37.272	19.705	56.977	18.181	-	11.367	29.548	-	27.429
Groenprojecten:										
	Zomernota 2017 en									
Natuurbrug Zeepoort	16-7-2019;68	3.168	-	3.168	3.047	0	71	3.118	-	50
Verkoop van grond										
	Zomernota 2017 en									
Verbinden en ontsnippen faunapassages	16-7-2019;68	2.393	321-	2.072	321	(321)	51	51	-	2.021
subtotaal		5.561	321-	5.240	3.368	321-	122	3.169	-	2.071
Totaal		1.518.869	384.587	1.903.456	1.270.816	185.479-	111.556	1.196.893	64.539	642.024

Specificatie van het verloop van investeringskredieten betreffende provinciale land- en vaarwegen in 2020

OMSCHRIJVING VAN HET KAPITAALWERK	Besluit van pro-vinciale staten resp. begrotings- wijziging	Beschikbaar gesteld krediet	Besteed in 2020	Cumulatief besteed t/m 2020	Afboekingen (niet meer besteed)
		x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
WEGEN					
x					
N201 Corridor					
Grondaankopen	15-11-1999; 73 (pmi)	11.345	-		
Grondaankopen	05-11-2001;75 (pmi)	15.900	-		
Inrichting en opstarten projectorganisatie N201	05-11-2001;75 (pmi)	2.545	-		
Aanvullend krediet voorbereiding N201	13-05-2002; 31 (pmi)	1.550	-		
Subtotaal N201 uit PMI (kapitaalslasten)		31.340	-		
x					
Krediet bij Regio akkoord (UNA reserve)	13-01-2003;7	81.500	-		
Krediet Realisatie Overeenkomst (NCW 2005 EXINH)		31.300	-		
Krediet Realisatie besluit (NCW 1-1-2005)	25-10-2004; 72	418.420	-		
Krediet Realisatie Besluit herleid naar reële raming prijspiJl 2011	25-10-2004;72	46.300	-		
Subtotaal krediet N201 bij Realisatie Besluit		577.520	0		
Scopewijziging ongelijkvloerse kruising Zijdelweg	10-11-2008; 78 (pmi)	20.000	-		
Scopewijziging N201 Amstelpassage Aquaduct	10-11-2008; 78 (pmi)	21.100	-		
Scopewijziging Verkeersveiligheid Legmeerdijk	8-11-2005 (pmi 2005)	725	-		
Subtotaal scopewijzigingen N201 uit PMI		41.825	0		
Totaal krediet Programma N201+		650.685	0		
x					

Totale bijdrage derden		482.975-	-		
x					
Totaal N201 incl terug te ontvangen kosten N201		167.710	0	632.262	0
x					
Trajectbenadering grootonderhoud N201a					
N201-29 Cruquiusbrug A (traj.benadering)	16-12-2013;78	4.200	358	1.224	-
x	30-09-2019;69	5.500	-	-	-
N523-01 traj.ben gr onderh N523a-N236	16-12-2013;78	13.800			
Aframing krediet	27-06-2016;35	5.500-			
x		8.300	10-	8.112	-
Totale bijdrage derden		10.125-			
x					
N23 Westfrisiaweg					
EXINH voorbereidingskrediet (2005-27515)	2005-27515)	2.500			
PMI 2007 voordracht 38, voorbereiding MER	2007;38	1.500			
PMI 2008 voordracht 40, voorbereiding PIP	2008;40	2.500			
PMI 2008 voordracht 40, grondverwerving	2008;40	5.000			
PMI 2009 voordracht 78; uitwerking voorl ontwerp (VO)	2009;78	2.000			
PMI 2009 voordracht 34, onderzoek en communicatie	2009;34	4.000			
PMI 2010 voordracht 35, uitwerking ontwerp naar VO+	2010;35	1.100			
1e begrotingswijziging 2011 (voordracht 24)	14-02-2011;24	81.400			
Subtotaal (EXINH)		100.000			
Kredietaanvraag N23-01 (2012)	12-11-2012;88	321.770			
Kredietaanvraag N23-02 (2014)	10-11-2014;78	2.150			
Kredietaanvraag N23-03 (2016)	27-06-2016;35	580			
Kredietaanvraag N23-03 (2016)	27-06-2016;35	1.778			
Krediet N23 Westfrisiaweg		426.278	1.663	397.334	-
Bijdragen derden	12-11-2012;88	105.110-			
x	10-11-2014;78	775-			

x	27-06-2016;35	248-			
x			-	-	
	Bijdrage derden	106.133-	-	-	-
x					
	N203 rec op/afrit N246-Lindenlaan	13-05-2014;53	7.600		
	Aframing krediet	27-06-2016;35	-850		
	Verhoging krediet	02-11-2016;77	750		
x		7.500	-	7.354	-
	Bijdrage derden	3.640-			
x					
	N203 / N513 GO Uitgeest-Castricum	27-01-2015;14	1.800	-	1.762 -
x					
	Bermverharding N205, ged N232-Vijfhuizerweg	27-06-2016;35	450	-	389 -
x					
	Verdubb. N207 gedeelte A4-N205				
	Voorbereidingskrediet	10-11-2008; 78	1.000		
	Aanvullend krediet	22-06-2009;34	9.400		
	Aanvullend krediet	07-11-2011;78	54.150		
	Aframing krediet	19-05-2015;62	-10.000		
	Aframing krediet	27-06-2016;35	-4.000		
	Aframing krediet (onderhoud)	27-06-2016;35	-7.200		
x		43.350	1	42.703	-
	Bijdrage derden	20.650-			
x					
	N208 Fietsverbinding langs N208 gem Haarlem/Bloemendaal	03-11-2015;99	1.750	330	1.287 -
x		30-09-2019;69	1.500	-	- -
	Bijdrage derden	350-			
x					

Trajectbenadering N231b, ged N201-N232 gem.Aalsmeer

Krediet	07-11-2017;76	1.200	-	1.200	-
Verhoging krediet	29-05-2018;39	1.300	-	1.262	-
x	16-07-2019;68	70	61	61	-
OLV Greenport	30-09-2019;69	414	-	-	-
Bijdrage derden		600-			

x

N231-17 Ongestoorde Logistieke Verbinding, gemeente Aalsmeer

N231-17 OLV Greenport, realisatie ingang	09-11-2020;53	1.567	194	214	-
Bijdrage derden		194-			

x

Trajectbenadering groot onderhoud N232a, gedeelte

bebouwde kom Haarlem-N205	27-06-2016;35	100	-	77	-
----------------------------------	---------------	-----	---	----	---

x

N235 doorstr./verk veiligheid N235/N247	22-05-2012;52	4.200	-	4.200	-
Extra krediet	12-11-2012;90	475	-	475	-
Extra krediet	16-12-2013;78	825	-	825	-
Extra krediet	27-01-2015;14	400	64	88	-
Voorschot uit algemeen voorbereidingskrediet	15-12-2016	0	-	-	-

Bijdrage derden		4.432-			
-----------------	--	--------	--	--	--

x

Bereikbaarheid Waterland, maatregelen N235 ged.IJpendam / P'end

	03-11-2015;99	27.550			
x	23-05-2017;46	-1.300			
x		26.250	13	19.985	-

x

Bijdrage derden	03-11-2015;99	15.424-			
-----------------	---------------	---------	--	--	--

Aframing bijdrage derden	23-05-2017;46	500			
x					
N236 Reconstructie Loosdrechtdreef - Noordereind					
(Wegvak naar RONA norm) Voorbereidingskrediet	21-06-2004;44	600	-	600	-
Aanvullend voorb.krediet	22-06-2009;34	650	-	650	-
Aanvullend voorb.krediet	23-09-2013;52	1.550	-	1.550	-
Aanvullend krediet	13-05-2014;53	3.800	-	3.800	-
Aanvullend krediet	02-11-2016;77	1.400	-	1.400	-
Verhoging krediet	23-05-2017;46	500	-	500	-
Verhoging krediet	29-05-2018;39	300	12-	170	-
x		8.800	-12	8.670	0
Bijdrage derden		467-			
x					
N236 dp4 duurzaam veilig & vv Vechtbrug					
Voorbereidingskrediet	23-09-2013;52	500			
Krediet	13-05-2014;53	14.900			
Aframing krediet	02-11-2016;77	-455			
x		14.945	74	14.137	-
Bijdrage derden		-			
x					
Faunapassage (ecol.verb.zone Naardermeer -					
Ankeveense Plassen), gemeente Wijdmeren					
	28-06-2010;35	12.660	-	12.660	-
Bijdrage derden	26-06-2011;51	2.857-			
x					
Reconstructie N236, deel 2:					
Gein Zuid-Verlengde Rijnkade gem A'dam en Weesp	23-09-2013;52	650	-	630	-
x					

<i>N236 rec N236 deel 6: Faunapassage -Noordereind</i>	19-05-2015;62	1.500	21	196	-
x					
<i>N236 Trajectbenadering groot onderhoud Fr.Kampweg</i>					
<i>(N236) en N524, gem Gooise Meren en Hilversum</i>	27-06-2016;35	260	7	299	-
x					
<i>Herinrichting N239, ged Coppershorn-N240 gem Medemblik</i>					
Krediet	23-09-2013;52	3.250	4	3.073	-
Bijdrage derden		185-			
x					
<i>N240 herinrichting Kon. Emmaweg</i>	07-11-2011;78	10.000	-	5.564	-
x					
<i>N240 krpt Droge Wijmersweg</i>					
Krediet	23-09-2013;52	2.550	3	2.440	-
	9-3-2020;14	200	-	-	-
Bijdrage derden		373-			
x					
<i>N240 Trajectbenadering groot onderhoud N240a,</i>					
<i>gedeelte De Haukes, gemeent Hollands Kroon</i>	27-06-2016;35	70	-	70	-
<i>N240-14 N240b, gedeelte A7-Medemblik</i>	09-03-2020;14	3.750	431	431	-
x					
<i>Herinrichting kruispunt N241-Langereis</i>	14-12-2009;87	6.600	-	6.600	-
Aanvullend krediet	19-05-2015;62	2.600	-	2.600	-
Verhoging krediet	29-05-2018;39	225	-	225	-
x	08-01-2019;9	175	6	121	-
Bijdrage derden		207-			

x					
Herinrichting N241 gedeelte N242-N248					
Vorbereidingskrediet	28-06-2010;35	4.000	-		
Krediet	12-11-2012;87	49.000	-		
Aframing krediet	16-12-2013;78	5.000-			
		48.000	3.669	46.077	-
Bijdrage derden		696-			
x					
Trajectbenadering N241b, ged N242-A7					
Vorbereidingskrediet	23-05-2017;46	6.100	-	6.100	-
	30-09-2019;69	4.900	4.923	7.813	-
Bijdrage derden		0			
Aanleg fietstunnel (Tunnel Q)					
Aanpassen krediet		1.511	-	1.511	-
x					
Aanleg weefvak N242 thv Nollencircuit gemeente Heerhugowaard	14-12-2009;87	1.891	-	1.891	-
x					
Reconstructie Smuigelweg- Nedorper Verlaat	25-04-2006; 32	750			
Verhogen voorbereidingskrediet	08-05-2007; 38	250			
Verhogen voorbereidingskrediet	13-5-2008; 40	300			
Uitvoeringskrediet	14-12-2009;87	29.200			
Aframing krediet	27-06-2016;35	-7.500			
	jaarrekening 2018	-162			
		22.838	-	22.838	-
Reconstructie N242, gedeelte N508-Westtangent					
Vorbereidingskrediet	14-12-2009;87	1.000	-	1.000	-
Uitvoeringskrediet	07-11-2011;78	14.300	-	11.431	-

Bijdrage derden		-3.051			
x					
Broekhornpolder, gemeente Heerhugowaard	28-06-2010;35	12.000	-	10.995	-
Bijdrage derden		-7.000			
Verlaging bijdrage derden GS 10-5-2011		2.400			
x					
N242 rec Zuidtangent-N504					
Krediet	23-09-2013;52	2.900			
Aframing krediet	27-06-2016;35	-900			
x	jaarrekening 2018	-130			
x		1.870	-	1.870	-
Bijdrage derden		-147			
x					
Aanpassing N242, ged N504-Leijerdijk incl parallelweg					
Krediet	23-05-2017-46	1.710	-	1.710	-
Verhoging krediet	07-11-2017;76	200	-	139	-
x					
N242-12 rec oostelijke afrit N242-N243/4	12-12-2011;100	520	3	403	-
x					
N243 Herinrichting Noordervaart gem Schermer en Beemster					
Voorbereidingskrediet	28-06-2010;35	2.853	-	2.853	-
x					
Trajectbenadering N243a gem Alkmaar, Beemster en Koggeland					
Voorbereidingskrediet	10-07-2017;46	6.000	872	3.733	-
x	18-11-2019;81	0	-	-	-
x	09-03-2020;14	35.320	-	-	-
Bijdrage derden		-717			
N244 Verdubbeling ged A7-N247					
Voorbereidingskrediet	12-11-2012;90	5.000	-	5.000	-

Krediet	23-09-2013;52	4.700	-	4.700	-
krediet	13-05-2014;53	32.800	82-	31.790	-
x	30-09-2019;69	-3.000	-	3.000-	-
Bijdrage derden		-21.718			
x					
Trajectbenadering groot onderhoud N244a ged N242/N246 en N244/A8					
Vorbereidingskrediet	03-11-2015;99	2.000	-	2.000	-
Krediet	02-11-2016;77	4.600	-	4.600	-
Verhoging krediet	07-11-2017;76	900	-	900	-
x	30-09-2019;69	5.192	-	5.192	-
x	30-09-2019;69	500	2.063	2.730	-
Bijdrage derden		-5			
Trajectbenadering N244a: deel B, Kogerpolderbrug					
Krediet	02-11-2016;77	6.600	-	6.600	-
Verhoging krediet	07-11-2017;76	5.500	2.359	3.623	-
Bijdrage derden		-8			
Trajectbenadering N244a: deel C, Beatrixbrug					
Krediet	02-11-2016;77	5.200	-	5.200	-
Verhoging krediet	07-11-2017;76	2.500	-	2.500	-
x	30-09-2019;69	4.604	453	2.329	-
Bijdrage derden		-5			
Reconstr krpt N245-Nauertogt gem.Langedijk					
Bijdrage derden	27-06-2011;51	3.494	1.283	4.777	-
x		-3.300			
Trajectbenadering groot onderhoud N245a, gedeelte					
N245, gedeelte N508-N504, gem Alkmaar en Langedijk					
	27-06-2016;35	90	1	71	-

x					
N246 Aanleg fietstunnel Kerkstraat gemeente Zaanstad					
Voorschotkrediet	28-06-2010;35	1.100	-	1.100	-
Krediet	08-11-2010;66	4.200	-	4.200	-
Aanvullend krediet	23-09-2013;52	3.600	-	3.167	-
		8.900			
Bijdrage derden		-1.864			
x					
N247+N235 Bereikbaar Waterland: langetermijnmaatregelen					
Vorbereidingskrediet	13-05-2014;53	2.500			
Verlaging voorbereidingskrediet	27-06-2016;35	-1.250			
		1.250			
Verhoging voorbereidingskrediet	27-06-2016;35	875			
Verhoging voorbereidingskrediet	12-07-2016;52	800			
Verhoging voorbereidingskrediet	02-11-2016;77	1.500			
Krediet	23-05-2017;46	40.300			
	08-01-2019;9	2.650			
	30-09-2019;69	4.120			
	09-11-2020;53	5.000			
		56.495	6.443	16.247	-
Bijdrage derden		-23.675			
x					
Praktijkproef fietspad Broek in Waterland/Monnickendam	02-11-2016;77	400	-	380	-
Bijdrage derden		-198			
x					
N247-20Bereikbaar Waterland Maatregelen N247 gebied A10 Edam	01-11-2016;77	250	4	129	
x					
Vervang. Stolperbasculebrug 14D35	*versie 1278245 31-10-2019	100	63	75	
x					
Verlengen Koopvaardersschutsluis	*versie 1316773 02-12-2019	500	325	634	

	09-03-2020;14	7.200	-	-	
x					
N248 Vervangen Stolperophaalbrug, gemeente Zijpe, Voorbereidingskrediet	26-06-2003; 57	420			
Verhoging voorbereidingskrediet	10-11-2008; 78	580			
Krediet	28-06-2010;35	16.600			
Aframing krediet	27-06-2016;35	-1.500			
x		16.100	24	15.471	-
Aanleg parallelweg N245-N249, gem. Zijpe en Schagen, voorber.kred.	26-06-2003; 57	300	-		
Verhoging krediet	10-11-2008; 78	350	-		
Verhoging krediet	23-09-2013;52	7.650	-		
Verhoging krediet	13-05-2014;53	850	-		
Aframing krediet	27-06-2016;35	-1.000	-		
x		8.150	20-	6.676	-
x					
bermverharding, ged N241 M'meer	22-05-2012;52	950	-	950	-
N250-01 Doorstr. in Den Helder (korte termijnm.)	09-03-2020;14	1.500	774	774	-
Herinrichting N417, gemeente Hilversum					
Herinrichting Utrechtseweg/rotonde Noodweg	22-06-2009;34	950	-	950	-
Aanvullend krediet	19-05-2015;62	2.750	71	620	-
x					
N417 Aanleg ecoduct (Zwaluwberg) te Hilversum	12-11-2012;90	5.200	-		
Aframing krediet	27-06-2016;35	-700	-		
x	jaarrekening 2018	0			
x		4.500			

			116	4.616	-
Bijdrage derden		-375			
x					
Trajectbenadering N502c, ged Callantsoog-Callantsogervaart	29-05-2018;39	350	-	314	-
x					
Trajectbenadering N245a: ged. N504, ged N245-N242					
Krediet	23-05-2017;46	3.565	2.515	3.565	-
x	08-01-2019;9	835	497	497	-
Bijdrage derden		-442			
x					
Reconstructie brug Oosthuizen					
Krediet	25-04-2006; 32	2.400	-	2.400	-
Aanvullend krediet	23-09-2013;52	800	-	800	-
Verhoging krediet	23-05-2017;46	300	28	285	-
x		3.500	28	3.485	0
x					
Trajectbenadering N509a, gemeente Beemster					
Krediet	07-11-2017;76	500	-	500	-
x	08-01-2019;9	100	53	107	-
Trajectbenadering groot onderhoud N510a, ged					
bebouwde kom Alkmaar- bebouwde kom Bergen	27-06-2016;35	292	-	242	-
x					
Reconstructie Alkmaar- Egmond	13-11-2006; 98	4.750	-	4.750	-
Verhoging krediet	22-05-2012;52	1.522	-	1.522	1
Bijdrage derden		-700			
x					
Trajectbenadering groot onderhoud N516a gem Zaanstad en Oostzaan	03-11-2015;99	3.700	1	3.802	-

Bijdrage derden		-1.323			
x					
Verl busbaan & aanl linksafstrook					
Krediet	23-05-2017;46	3.400	1.321	3.102	-
x	09-11-2020;53	225	-	-	-
Bijdrage derden		-1.835			
x					
Trajectbenadering N518a					
Krediet	02-11-2016;77	920	1	691	-
x					
Rec.krpt N520-Bennebroekerweg, gem Haarlemmermeer					
Krediet	7-11-2017;76	270	-	4	-
x					
N522 Vervanging/opwaardering brug Ouderkerk					
Vorbereidingskrediet	03-11-2015;99	3.750	-	3.750	-
Verhoging krediet	23-05-2017;46	23.250	1.573	11.307	-
x	30-09-2019;69	-2.870	-	-	-
x	09-11-2020;53	2.385	-	-	-
Bijdrage derden		-7.370			
x					
Reconstructie aansl N525 op-/afritten A1 en Vredelaan					
Krediet	08-11-2010;66	5.100	660	5.760	-
x	16-12-2019;91	200	-	159	-
Bijdrage derden		-5.180			
x					
Trajectbenadering groot onderhoud N526a gem Blaricum	19-05-2015;62	500	-	500	-
x	16-12-2019;91	60	-	54	-
Bijdrage derden		-130			

OV-haltevoorziening Stroomlijnen	Statusrapport nr 272	2.256	-	2.253	-
x					
R-net Fietsparkeren	Statusrapportnr 325	1.232	-	463	-
Bijdrage derden		463-			
x					
Verkeersveiligheid Abdijtunnel	19-11-2012;90	8.066	-	8.066	-
Bijdrage derden		-4.786			
x					
Verbeteren kwetsbaarheid vlotbruggen NH-kanaal	27-06-2016;35	1.500	-	863	-
x					
Investeringspr. Flankerende maatregelen OV NHN	30-05-2005; 31	7.000	-	7.000	-
x	22-06-2009;34	3.800	-	3.800	-
x	3-11-2009;87	1.400	-	1.400	-
x	28-06-2010;35	1.600	-	156	-
Bijdrage derden		-3.371			
x					
Netwerkmanagement	10-11-2008;78	15.000			
Verlaging krediet	1-4-2014;44	-1.400			
x		13.600			
Aanvullend krediet (alg-39)	23-09-2013;52	950			
Verhoging krediet	19-05-2015;62	7.094			
Verlaging krediet	27-6-2016;35	-675			
Aframing krediet	23-05-2017;46	-1.144			
Aframing krediet	jaarrekening 2018	-188			
x		19.637	-	19.637	-
x					
Bijdrage derden	19-05-2015;62	-7.094			
Aframing bijdrage derden	23-05-2017;46	434			
x					

Verkeersmanagement: Blauwe Golf vervolg	27-06-2016;35	2.081	-	2.081	-
x	23-05-2017;46	220	-	52	-
Bijdrage derden		-2.085			
x					
Led-verlichting (energiebesparing)	14-09-2020;40	6.500	609	609	-
x					
Netwerkbreed	1-4-2014;44	1.400			
Verhoging krediet	27-6-2016;35	675			
x		2.075	441	1.433	-
Verhoging krediet, uitrol intelligente VRI's	23-05-2017;46	710			
Verhoging krediet	12-11-2018; 62	4.515			
x		5.225	-	476	-
Bijdrage derden		-98			
x					
Nieuwbouw Wilhelminasluis					
Voorbereidingskrediet	28-06-2010;35	2.000	-	2.000	-
Uitvoeringskrediet	07-11-2011;78	35.872	-	35.872	-
x	08-01-2019;9	13.700	11.512	11.731	-
x	09-11-2020;53	2.402	-	-	-
Bijdrage derden		-36.752			
x					
Zaanbrug					
Voorbereidingskrediet	28-06-2010;35	18.078			
Uitvoeringskrediet	07-11-2011;78	4.578			
x	09-11-2020;53	423			
x		23.079	776	4.137-	-
Bijdrage derden		-12.766			
x					
Algemeen Voorbereidingskrediet	PS 15-06-98;39	450			

			-	-	-
Verhoging voorbeeldingskrediet	13-05-2002; 31	1.050	-	-	-
Verhoging voorbeeldingskrediet	22-11-2004;79	6.000	-	-	-
Verhoging voorbeeldingskrediet	22-06-2009;34	2.500	-	-	-
x					
Busbaan Wijckerpoort		0	766	2.088	-
	09-03-2020;14	22.800	-	-	-
Bijdrage derden		-5.100			
Trajectstudie N239		5.700	123	1.329	-
Bijdrage derden		-260			
Trajectbenadering GO N247b		130	19	90	-
	04-03-2020 vs-Kr	370	-	-	-
Trajectbenadering N506a	30-09-2019;69	1.270	661	780	-
Verbreden fietspaden gem. Alkmaar - Bergen		0	-	-	-
Krpt Westerheide-Oude Postweg	09-03-2020;14	250	126	382	-
	09-03-2020;14	1.062	-	-	-
Nog te verdelen kosten		7.520	12-	880	-
x					
Totaal voorbereidingskrediet		33.742	1.683	5.549	0
x					
x					
<u>Aankoop gronden</u>					
Masterplan N201, 8 nadeelcomp dossiers	09-07-2018;39	1.800	2	141	-
Grondaankopen *	4e wijziging 1994	9.076	43	252	-
x					
	jaarrekening 2019	2.449	-	-	-
Verkoop gronden		0	-	3.889-	-

x						
	Subtotaal (in het PMI voorkomende kredieten)		1.067.371	48.267	1.577.703	1
x						
	Infrastructurele openbare vervoer projecten					
x						
	HOV 't Gooi					
	Krediet	17-12-2014;2	1.352	-	1.351	-
x		-	11.299	-	11.299	-
x		-	1.350	-	1.350	-
x		-	0	-	11-	-
	Krediet	17-12-2014;2	96.949	20.433	50.083	-
	Verhoging krediet	23-05-2017;46	400	-	-	-
	Verhoging krediet	29-05-2018;39	650	-	-	-
	Verhoging krediet	28-08-2018;50	9.400	-	-	-
	Verhoging krediet	09-03-2020;14	325	-	-	-
x		-	0	-	-	-
	Bijdrage derden		-19.040			
x						
	HOV Velsen	05-07-2010;43	63.950			
x		27-06-2016;35	-13.950			
x		12-12-2016;77	-13.000			
x		jaarrekening 2019	-29.362			
x		08-01-2019;9	-4.500			
	Bijdrage derden		1.450			
x			4.588	-	4.362	-
x						
	HOV-05 HOV Fokkerweg-Schiphol Rijk					
	Vorbereidingskrediet	23-09-2013;52	2.000	-	2.000	

Krediet	01-11-2014;89	24.350	-	17.041	-
Verhoging krediet	19-05-2015;62	405	-	405	-
Verhoging krediet	23-05-2017;46	2.600	-	2.600	-
Verhoging krediet	29-05-2018;39	18.700	11-	4.489	-
x	30-09-2019;69	-4.500		4.500-	-
2 mln € -/- 1,1 mln €	09-03-2020;14	890		-	-
	09-03-2020;14	1.110		-	-
Bijdrage derden		-36.431			
x		9.124	-11	22.035	0
x					
HOV Aalsmeer -knooppunt Schiphol Zuid (HOVASZ)					
Gem Haarl'meer, Aalsmeer en Uithoorn					
Krediet	27-06-2016;35	29.099	14.391	20.672	-
Verhoging krediet	29-05-2018;39	6.507	-	-	-
Bijdrage derden		-32.078			
x		3.528	14.391	20.672	0
x					
halte Royal Flora Holland	09-11-2020;53	4.800	698	761	-
Bijdrage derden		0			
HOV-02 Toolenburg-Nieuw Vennep	23-04-2020;voorschotkrediet	250	63	63	-
Uitrol productformule R-net	29-05-2018;39	2.914	780	1.632	-
Opdrachten Beleid	28-08-2018;50	4.800	49	771	-
x					
Subtotaal (infrastructurele openb.vervoer projecten)		132.689	36.403	114.368	0
x					
TOTAAL		1.200.060	84.670	1.692.071	1

Specificatie kredieten PMO wegen

Besluit van provinciale staten resp. begrotingswijziging	Besluit van provinciale staten resp. begrotings- wijziging	Beschikbaar gesteld krediet t/m 2019	krediet mutaties 2020	Beschikbaar gesteld krediet t/m 2020	Cumulatief besteed t/m 2019	rectificaties t/m 2019	Besteed in 2020	Cumulatief besteed t/m 2020	Restant krediet 2020
x		x € 1.000		x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Kredieten 2011 t/m 2013:									
Totaal beschikbaar 2011 t/m 2013		60.038	0	60.038	-	-	-	-	60.038
Totaal prognose 2011 t/m 2013		62.379	0	62.379	-	-	-	-	62.379
tekort ruimte krediet 2011 t/m 2013	<i>rectificaties</i>	-2.341	0	-2.341	-	-	-	-	-2.341
Kredieten 2012:									
omschrijving									
N502b-01 GO 9,20-11,24 incl. N503		nvt*		nvt*	2.951	-	-	2.951	
N232b-01 GO km 23,33 - 25,4, en km 29,4 - 33,15		nvt*		nvt*	5.233	-	-	5.233	
N244b-01 GO km 12,3 - 20,3		nvt*		nvt*	4.666	-	-	4.666	
N248b-01 GO km 3,55-18,70		nvt*		nvt*	6.025	-1	2	6.026	
N249a-01 GO km 0,00-12,6		nvt*		nvt*	5.080	-	-	5.080	
N517a-01 GO km 0,05-1,83		nvt*		nvt*	704	-	-	704	
N207a/b-02 vervangen duikers bijdrage PMI		nvt*		nvt*	2.204	-	-	2.204	
N235a-01 GO km 0,03-8,1 incl busbaan		nvt*		nvt*	4.160	-	-	4.160	
N240a-01 GO km 7,0-10,0		nvt*		nvt*	-	-	-	-	
N241b-02 vervanging kunstwerk bijdrage aan PMI		nvt*		nvt*	200	-	-	200	
N245b-01 GO km 29,3-35,9		nvt*		nvt*	790	-	-	790	
N417a-01 GO km 8,9-10,8		nvt*		nvt*					

					499	-1	37	535	
N509a-01 GO km 2,0-7,3		nvt*		nvt*	2.447	-	-	2.447	
N235a-03 GO km 0,03-8,1 incl busbaan fase 2		nvt*		nvt*	1.874	-	-	1.874	
						-	-	-	
						-	-	-	
N207a-01		nvt*		nvt*	2.739	-	-	2.739	
N242b-02		nvt*		nvt*	8.319	-	-	8.319	
N245a-01		nvt*		nvt*	3.278	-	-	3.278	
Bouwrente vvW		nvt*		nvt*	217	-	-	217	
						-	-	-	
betrekking op deel niet gespecificeerd						-	-	-	
Totaal kredieten 2012	rectificaties	51.993	-32.178	19.815	51.386	-2	39	51.423	-31.608
Kredieten 2013:									
omschrijving									
N520a-01 GO km 0,05-5,17		nvt*		nvt*	1.915	-	-	1.915	
N511a-01 GO km 0,05 - 2,50		nvt*		nvt*	1.040	1.221	-	2.261	
N201b-02 GO km 35,9-40,43		nvt*		nvt*	889	-	-	889	
N232c-01 overdracht aan Amstelveen		nvt*		nvt*	650	-	-	650	
N236a-01 vervanging verhardingen		nvt*		nvt*	2.133	-	-	2.133	
N241a-01 bijdrage PMI		nvt*		nvt*	-	-	-	-	
N248a-01 bijdrage PMI		nvt*		nvt*	1.885	-1	9	1.893	
N512a-01		nvt*		nvt*	1.221	-	-	-	
						1.221			
N521a-01 GO km 0,00-2,43		nvt*		nvt*	1.261	-	-	1.261	

Totaal kredieten 2013	<i>rectificaties</i>	8.046	-3.531	4.515	10.994	-1	9	11.002	-6.487
Kredieten 2014:									
omschrijving									
N206a-01 GO km 36,09-37,00		850	-850	-	767	-	-	767	767
N239b-01 GO		1.650	0	1.650	1.305	2	2	1.309	341
N244c-02 Bijdrage aan PMI		6.000	0	6.000	6.002	-2	-	6.000	-
N516a-02 vervangen KW 25b16		2.050	0	2.050	2.040	1	-	2.041	9
Totaal kredieten 2014		10.550	-850	9.700	10.114	1	2	10.117	-417
Kredieten 2015:									
omschrijving									
N200a-02 vervangen verharding Zeeweg		3.315	-3.315	-	2.990	-	-	2.990	2.990
N203c-04 vervangen km 54,8-60,48		1.500	-1.500	-	1.459	-	-	1.459	1.459
N302a-03 vervanging wegconstructie km 39,3 - 48,73		4.680	0	4.680	1.412	-1	1.648	3.059	1.621
Totaal kredieten 2015	-	9.495	-4.815	4.680	5.861	-1	1.648	7.508	-2.828
Kredieten 2016:									
omschrijving									
N205b-03		670	0	670	466	-	-	466	204
N242Ld-01		350	0	350	213	-	2	215	135
N243a-03		700	-700	-	408	-	-	408	408
N302a-01		1.070	-1.070	-	1.081	-	-	1.081	1.081
N506a-02		2.000	-2.000	-	1.600	-	-	1.600	1.600
N507a-02		2.000	-2.000	-	2.000	-	-	2.000	2.000
N236a-02		2.700	0	2.700	1.843	-	598	2.441	259
Totaal kredieten 2016		9.490	-5.770	3.720	7.611	-	600	8.211	-4.491

Kredieten 2017:**omschrijving**

N240b-01		5.200	0	5.200	-	-	979	979	4.221
N520b-02		1.000	0	1.000	14	-	-	14	986
Totaal kredieten 2017		6.200	-	6.200	14	-	979	993	5.207

Kredieten 2018:**omschrijving**

N231b-01	PS 30-09-2019;69 414KE en 4KE correctie 2017:60	4.296	0	4.296	2.717	-	223	2.940	1.356
N243a-04		8.700	0	8.700	40	-	294	334	8.366
N247a-06	PS 18-11-2019:81	2.000	0	2.000	64	-	66	130	1.870
N240c-01		750	0	750	35	-	702	737	13
N247b-02		3.600	0	3.600	403	-	93	496	3.104
Totaal kredieten 2018		19.346	-	19.346	3.259	-	1.378	4.637	14.709

Kredieten 2019:

N506a-03		3.700	0	3.700	395	-1	1.949	2.343	1.357
N197a-01	voorschotkrediet 13-08-2020 vanuit P.00176.1 naar P.00174.1 krediet niet aangevraagd bij PMO 2019-2026	0	60	60	-	-	22	22	38
N201c-03		1.430	0	1.430	-	-	-	-	1.430
N239a-03	rectificatie 2020	2.090	110	2.200	52	1	186	239	1.961
N241b-03		10.850	0	10.850	-	-	708	708	10.142
N247a-03	PS 18-11-2019:81	1.600	0	1.600	85	1	51	137	1.463

N244a-01	PS 18-11-2019:81	480	0	480	-	-	77	77	403
N243a-04	PS 09-11-2020:53	600	180	780	-	-	-	-	780
Totaal kredieten 2019		20.750	350	21.100	532	1	2.993	3.526	17.574
Kredieten 2020:									
N242a-05 Vervangen glazen onderpanelen geluidschermen N242 en N244/N508 (nieuw)	PS 9-11-2020:53		1.500	1.500		-	-	-	1.500
nnb	0		0	-		-	-	-	-
nnb	0		0	-		-	-	-	-
Totaal kredieten 2020		-	1.500	1.500	-	-	-	-	1.500
		135.870	-45.294	90.576	89.771	-2	7.648	97.417	-6.841

* In de jaren tot 2014 werd een totaalkrediet aangevraagd dat verder niet werd opgedeeld naar onderliggende projecten.

Vanaf 2014 worden kredieten per project aangevraagd waardoor tevens de besteding per project inzichtelijk wordt.

Besluit van provinciale staten resp. begrotingswijziging	Besluit van provinciale staten resp. begrotingswijziging	Beschikbaar gesteld krediet t/m 2019	krediet mutaties 2020	Beschikbaar gesteld krediet t/m 2020	Cumulatief besteed t/m 2019	rectificaties t/m 2019	Besteed in 2020	Cumulatief besteed t/m 2020	Restant krediet 2020
Kredieten 2014: kunstwerken omschrijving									
N203 Brug Krommenie A-01 vervangen 19D03			8.763	8.763	-	8.475	297	8.772	-9
N203 Brug Krommenie B-01 vervangen 19D04		17.525	-8.762	8.763	8.572	8.476	79	175	8.588

K20/10/09 Leeghwaterbrug A-02 vervanging	PS 09-03- 2020;14	11.500	4.000	15.500	9.521	-	5.598	15.119	381
Totaal kredieten 2014		29.025	4.001	33.026	18.093	-1	5.974	24.066	8.960

Kredieten 2015: kunstwerken omschrijving

K19w Cruquiusbrug A verv best. En aanbru	PS 09-11 - 2020;53	9.800	2.450	12.250	1.191	-1	129	1.319	10.931
Totaal kredieten 2015		9.800	2.450	12.250	1.191	-1	129	1.319	10.931

Kredieten 2016: kunstwerken omschrijving

K09 Beatrixbrug 19D19	PS 30-09- 2019;69	9.555	0	9.555	7.968	1	722	8.691	864
K17 Brug Ouderkerk	PS 09-11 - 2020;53	16.870	2.915	19.785	8.141	-	601	8.742	11.043
Totaal kredieten 2016		26.425	2.915	29.340	16.109	1	1.323	17.433	11.907

kredieten 2017: kunstwerken omschrijving

K20m Kogerpolderbrug-03	PS 30-09- 2019;69	7.700	0	7.700	5.664	-	1.947	7.611	89
K20N Stolperbasculebrug		11.600	0	11.600	54	-	520	574	11.026
Totaal kredieten 2017		19.300	-	19.300	5.718	-	2.467	8.185	11.115

kredieten 2018 kunstwerken omschrijving

N248b Waardbrug 14G11		0	-	-	-	-	-	-	-
Totaal kredieten 2018		-	-	-	-	-	-	-	-

kredieten 2019 kunstwerken

N248b Schagerbrug A 14G14		4.600	0	4.600	-	-	-	-	4.600
K1 Zijperbrug 14D30		4.600	0	4.600	-	-	-	-	4.600
Totaal kredieten 2019		9.200	0	9.200	-	0	-	-	9.200

Totaal kredieten kunstwerken		93.750	9.366	103.116	41.111	-1	9.893	51.003	52.113
-------------------------------------	--	---------------	--------------	----------------	---------------	-----------	--------------	---------------	---------------

Totaal krediet wegen	229.620	-35.928	193.692	130.882	-3	17.541	148.420	45.272
----------------------	---------	---------	---------	---------	----	--------	---------	--------

Specificatie kredieten PMO Vaarwegen

Besluit van provinciale staten resp. begrotingswijziging	Besluit van pro- vinciale staten resp. begrotings- wijziging	Beschikbaar gesteld krediet t/m 2019	krediet mutaties 2020	Beschikbaar gesteld krediet t/m 2020	Cumulatief besteed t/m 2019	rectificaties t/m 2019	Besteed in 2020	Cumulatief besteed t/m 2020	Restant krediet 2020
		x € 1.000		x € 1.000	x € 1.000		x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Kredieten 2011 t/m 2014 oevers									
Totaal beschikbaar 2011 t/m 2013	<i>rectificatie</i>	24.461	-17.196	7.265	25.497	18.200	-	7.297	32
K17a-02 [05.8680-1002]	<i>rectificatie</i>	200	-200	-	36	-	-	36	36
Ruimte krediet 2011 t/m 2014 oevers	<i>rectificatie</i>	24.661	-17.396	7.265	25.533	-18.200	-	7.333	-68
Kredieten 2015: oevers omschrijving									
K20N-c-01 NHK vervanging oevers Noord km 65,45-68,0		3.500	0	3.500	3.634	-	-	3.634	134
K4/5/6-c vervanging vww 19		4.928	0	4.928	3.675	1	883	4.557	371
K2/K3 vervangingen vww 15	<i>rectificatie</i>	11.700	0	11.700	8.425	1	36	8.460	3.240
Totaal kredieten 2015 oevers		20.128	-	20.128	15.734	-2	919	16.651	3.477
Kredieten 2016: oevers omschrijving									
K4/5/6c vaarwegvak 20		8.000	324	8.324	2.078	-	4.457	6.535	1.789
Totaal kredieten 2016 oevers		8.000	324	8.324	2.078	-	4.457	6.535	1.789
kredieten 2017									

omschrijving									
K4/5/6a vaarwegvak 18	PS 14-9-2020:40	7.300	673	7.973	1.219	-	3.314	4.533	3.440
K7/8 vaarwegvak 21		4.800	0	4.800	584	-	723	1.307	3.493
K20/10/09a-01 vaarwegvak 6		840	0	840	0	-	840	840	-
Totaal kredieten 2017		12.940	673	13.613	1.803	-	4.877	6.680	6.933
kredieten 2018 oevers									
omschrijving									
K20a-01 vaarwegvak 5		3.400	0	3.400	0	2	287	289	3.111
K20/10/09b-01 vaarwegvak 7		2.800	0	2.800	2	1	218	219	2.581
Totaal kredieten 2018		6.200	-	6.200	2	1	505	508	5.692
kredieten 2019 oevers									
omschrijving									
K9-01 vaarwegvak 8		840	0	840	5	-	142	147	693
K20m-a-01 vaarwegvak 10		0	0	-	0	-	-	-	-
K20Na-01 vaarwegvak 4		1.500	0	1.500	1	1	98	98	1.402
K20Zb-01 vaarwegvak 11		0	0	-	0	-	-	-	-
K18a-01, vaarwegvak 16, Westfriese Vaart; splitsing Waardkanaal		1.685	0	1.685	31	-	187	218	1.467
K18b-01, vaarwegvak 17, Westfriese Vaart, zijslot bij km. 7,8 - Medemblik		4.400	0	4.400	89	1	532	620	3.780
K20a-02, vaarwegvak 5, Noordhollandsch Kanaal: Omval - Alkmaar Noord		1.600	0	1.600	2	2	890	890	710
x									
Totaal kredieten 2019		10.025	-	10.025	128	-4	1.849	1.973	8.052
0									
kredieten 2020 oevers									

omschrijving										
K19o-a-01 Vaarwegvak 32 (nieuw)			1.600	1.600		-	-	-	1.600	
K19o-b-01 Vaarwegvak 33 (nieuw)			1.690	1.690		-	-	-	1.690	
			-	3.290	3.290	-	-	-	3.290	
Totaal kredieten oevers			81.954	-13.109	68.845	45.278	-18.205	12.607	39.680	29.165
Besluit van provinciale staten resp. begrotingswijziging	Besluit van provinciale staten resp. begrotingswijziging	Beschikbaar gesteld krediet t/m 2019	krediet mutaties 2020	Beschikbaar gesteld krediet t/m 2020	Cumulatief besteed t/m 2019	rectificaties t/m 2019	Besteed in 2020	Cumulatief besteed t/m 2020	Restant krediet 2020	
kredieten 2017: kunstwerken										
omschrijving										
K20N KVVS Kolkwand			11.600	0	11.600	1.207	-	399	1.606	9.994
Totaal kredieten kunstwerken			11.600	-	11.600	1.207	-	399	1.606	9.994
Totaal kredieten Vaarwegen			93.554	-13.109	80.445	46.485	-18.205	13.006	41.286	39.159

Uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar

Flottende Activa

Flottende Activa

Vorraden	31-12-2020	31-12-2019
Vorraad gronden	4.597	56

De mutatie van de voorraad gronden bestaat uit:

Vorraden per 01-01-2020	56
Overheveling vanuit Materiële vaste activa	4.559
Verkopen	-18
Vorraden per 31-12-2020	4.597

Uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar	31-12-2020 x € 1.000	31-12-2019 x € 1.000
<i>Vorderingen op openbare lichamen</i>		
Te vorderen omzetbelasting	64.399	58.841
Te vorderen Vennootschapsbelasting	517	99
Motorrijtuigenbelasting	18.710	18.560
Nog te ontvangen Provincies	135	377
Nog te ontvangen Rijksoverheid	0	150
Nog te vorderen Gemeenten	2.448	3.819
Nog terug te vorderen vervoerskosten	16	0
Overige nog te ontvangen	278	1.495
	86.503	83.341
<i>Uitzettingen in 's-Rijksschatkist met een rentetypische looptijd korter dan een jaar</i>	268.583	311.592
<i>Rekening-courant verhouding met niet-financiële instellingen (Groenfonds)</i>	3.541	4.202
<i>Overige vorderingen</i>		
Debiteuren	1.259	2.697
Te vorderen rente per 31 december van de verstrekte langlopende geldleningen en beleggingen	57	5
Te ontvangen Agio	375	0
Te vorderen leges, boete en dwangsom	110	327
Te vorderen detachingskosten	0	429
Te vorderen verkoop grond en onroerend goed	0	1.088
Overige posten	1.092	81
	2.893	4.627
Totaal uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar	361.520	403.762

Toelichting

De afname van het bedrag aan vorderingen met circa € 42 miljoen wordt verklaard door de afname van de uitzettingen in s-Rijksschatkist met € 43 miljoen, deze afname wordt onder andere veroorzaakt door het investeringsvolume in 2020.

Voor de overige vorderingen is een voorziening opgenomen van € 0,6 miljoen inzake rente op verstrekte leningen.

Liquide middelen

De provincie NH heeft alle bankrekeningen van de huisbankier ABNAMRO en de BNG in het stelsel van het schatkistbankieren. Dat betekent dat dagelijks alle saldi worden afgeroomd of aangevuld naar € 0,00.

Het drempelbedrag is een minimumbedrag (afhankelijk van de omvang van de decentrale overheid) dat gemiddeld buiten de schatkist mag worden gehouden.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar 2020			
(1)	Drempelbedrag	4.643			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	159	161	166	171
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	4.484	4.482	4.477	4.471
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	946.404			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	500.000			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	446.404			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €300.000	Drempelbedrag	4.643			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	14.487	14.655	15.257	15.776
(5b)	Dagen in het kwartaal	91	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	159	161	166	171

Overlopende activa

Het saldo van de overlopende activa is afgenomen met ca. € 7,6 miljoen. Deze afname komt met name doordat enkele grote vorderingen van totaal ca. 15,8 miljoen in 2020 zijn ontvangen. Hier tegenover staat een toename van de vooruitbetaalde bedragen met ca. € 6 miljoen.

Nog te ontvangen voorschotbedragen op doeluitkeringen:

Nog te ontvangen voorschotbedragen voor doeluitkeringen	Saldo 31-12-2019	Correctie voorgaand jaar	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	Saldo 31-12-2020
	x €1.000	x €1.000	x €1.000	x €1.000	x €1.000
<i>EU</i>					
<i>Rijk</i>					
<i>Overige Nederlandse overheidsorganen</i>					
Groenfonds	683		1.814	0	2.497
Regionale MIT-regeling (F12)	0	1.137	2.874	2.600	1.411
Totaal	683	1.137	4.688	2.600	3.908

Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen:	31-12-2020 x € 1.000	31-12-2019 x € 1.000
Overige voorschotten	0	500
Nog te ontvangen bedragen	11.971	27.084
Overige vooruitbetaalde bedragen	7.075	1.022
	<u>19.046</u>	<u>28.606</u>

Passiva

Eigen vermogen - Reserves

Staat van het verloop van de reserves (art. 54)

Naam van de reserve (x € 1.000)	Stand per 01-01-20	Resultaat- bestemming 2019	Toevoegingen Stortingen	Wegens overheveling van middelen	Onttrekkingen Bestedingen	Wegens overheveling van middelen	Vrijval ten gunste van rekening van lasten en baten	Stand per 31-12-20
Algemene reserves								
Algemene reserve	81.298	14.886	82.597	-	35.670	-	1.800	141.311
								-
Totaal algemene reserves (a)	81.298	14.886	82.597	-	35.670	-	1.800	141.311
Bestemmingsreserves								
								-
								-
Programma 1 Openbaar Bestuur								
								-
Reserve Cofinanciering Europese projecten	5.771	-	-	-	1.154	-	-	4.617
								-
Programma 2 Bereikbaarheid								
								-
Reserve Mobiliteitsbeleid	3.717	-	450	205	858	217	-	3.297
Reserve Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid Door Derden	161.060	-	16.088	3.172	61.687	205	-	118.428
Reserve Ontwikkelen Provinciale Infrastructuur	246.058	18.572	33.804	-	1.644	40.126	98.534	158.130
Reserve Groot Onderhoud Wegen	23.792	-	15.384	2.273	14.189	-	1.400	25.860
Reserve Investerings Kunstwerken	7.378	-	8.315	1.890	-	11.281	-	6.302

Reserve Groot Onderhoud Vaarwegen	5.236	-	8.102	1.182	2.519	4.865	1.146	5.990
Reserve Innovatieprojecten Mobiliteit	21.400	-	1.108	-	3.938	609	-	17.961
Reserve Openbaar Vervoer Projecten	19.325	-	51.747	-	50.628	155	-	20.289
								-
<i>Programma 3 Water</i>								-
Reserve Meekoppelkansen bij Dijkverst. en Kustontw.	28.130	-	620	-	1.158	-	-	27.592
Reserve Waterrecreatie	4.890	-	2.000	-	538	78	3.000	3.274
Reserve Klimaatadaptatie	-	-	1.100	220	243	-	-	1.077
								-
<i>Programma 4 Milieu</i>								-
Reserve Bodemsanering	26.846	1.280-	5.722	-	4.163	-	-	27.125
Reserve Energietransitie	22.208	-	9.652	-	5.298	220	-	26.342
Reserve Circulaire economie	687	-	100	-	330	-	-	457
Reserve Verduurzaming Bestaande Woningvoorraad	1.393	-	100	-	650	-	-	843
Reserve Gezonde leefomgeving	-	-	4.561	-	794	-	-	3.767
Reserve Uitvoering actieplan geluid	-	-	-	-	-	-	-	-
								-
<i>Programma 5 Ruimte</i>								-
Reserve OV Knooppunten	7.149	-	8.398	-	3.039	-	-	12.508
Reserve Ontwikkeling Havencomplexen	9.704	-	250	-	1.019	-	-	8.935
Reserve Ruimtelijke Ontwikkeling	5.340	-	-	-	2.157	-	-	3.183

Reserve Herstructurering bedrijventerreinen	4.032	-	2.500	-	2.152	-	-	4.380
Reserve MKB Innovatie-Instrumenten	8.830	1.180-	5.550	-	3.364	-	-	9.836
Reserve Duurzame Landbouw	2.508	233-	-	-	125-	1.114	-	1.286
Reserve Europese Landbouwprojecten	1.633	1.633-	250	1.114	4-	-	-	1.368
Reserve Woonbeleid	5.908	-	250	-	975	-	-	5.183
Reserve Woningbouw	12.162	-	1.200	-	2.172	-	-	11.190
Reserve Investeringsimpuls Duurzame Zee	523	-	-	-	-	-	-	523
Reserve Waardevermindering grondaankopen Groen	-	-	-	5.455	-	-	-	5.455
								-
<i>Programma 6 Groen</i>								-
Reserve Groen	96.325	-	23.796	-	16.071	7.906	-	96.144
Reserve Groene Uitweg	26.521	-	110	-	2.366	-	-	24.265
Reserve Oostelijke Vechtplassen (OVP)	16.119	-	58	1.460	1.374	428	-	15.835
Reserve Cofinanciering Waddenzee	3.321	-	5.000	-	2.660	-	-	5.661
Reserve Landschap	-	-	300	-	-	-	-	300
Reserve Uittreding Goois Natuurreservaat	-	6.501	-	-	-	-	-	6.501
Reserve Laag Holland	-	-	4.166	-	430	-	-	3.736
								-
<i>Programma 7 Cultuur & Erfgoed</i>								-
Reserve Monumenten (Mr.F.J.Kranenburgfonds)	5.183	-	6.751	-	7.510	330	-	4.094
Reserve SvA/NHW Werelderfgoed	7.371	-	-	-	3.214	-	-	4.157
								-

Programma 8 Financiën en Bedrijfsvoering								-
Reserve Bedrijfsvoering	5.274	-	4.827	-	975	-	-	9.126
Reserve Huisvesting	14.483	-	-	-	762	-	-	13.721
Reserve GO-Gelden	3.038	-	-	-	482	-	-	2.556
								-
Reserves ter dekking van kapitaallasten								-
Reserve Kapitaallasten Wegen (Progr. 2)	117.639	-	-	12.819	2.470	-	-	127.988
Reserve Kapitaallasten OV (Progr. 2)	36.540	-	-	24.506	95	-	-	60.951
Reserve Kapitaallasten Vaarwegen (Progr. 2)	200	-	-	1.225	5	-	-	1.420
Reserve Dekking kapitaallasten VIK (Progr. 2)	17.934	-	-	11.281	206	-	-	29.009
Reserve Kapitaallasten innovatieprojecten (Progr. 2)	-	-	-	609	-	-	-	609
Reserve Dekking kap.lasten invest.Haven (Progr. 5)	420	-	-	-	140	-	-	280
Reserve Kapitaallasten Groen (Progr. 6)	3.626	-	-	123	70	-	-	3.679
Totaal bestemmingsreserves	989.674	20.747	222.259	67.534	203.370	67.534	104.080	925.230
Totaal reserves(a + b)	1.070.972	35.633	304.856	67.534	239.040	67.534	105.880	1.066.541
Resultaat 2020								11.519
Totaal eigen vermogen								1.078.060

Algemene reserve

Doel:

De Algemene Reserve vormt een buffer voor financiële tegenvallers van een omvang die niet uit de algemene dekkingsmiddelen is op te vangen.

Stortingen:

In 2020 is € 82,6 miljoen gestort in de Algemene Reserve. Dit betreffen de volgende toevoegingen:

- € 57,6 miljoen: Storting van de middelen ten behoeve van het restant vrijval reserves uit het Coalitieakkoord.
- € 17,2 miljoen: Storting van het bedrag aan uitgestelde intenties conform laatste begrotingswijziging 2020.
- € 6,9 miljoen: Storting conform kaderbrief 2021: Om de begroting meerjarig sluitend te maken, wordt een deel van het begrote resultaat 2019 ingezet om het tekort in jaren 2020 en 2021 te dekken.
- € 1,0 miljoen: Storting door toevoeging van de ruimte onder het BTW-compensatiefonds in de septembercirculaire van het provinciefonds. Conform afspraak worden deze extra middelen gestort in de Algemene reserve in het kader van het herstelplan van de Algemene reserve.

Onttrekkingen:

In 2020 is € 35,7 miljoen aan de algemene reserve onttrokken. Dit bedrag bestaat uit:

- € 13,8 miljoen: Betreft de onttrekking van de middelen ten behoeve van de uitgestelde intenties waarvoor de besteding in 2020 plaatsvond.
- € 9,6 miljoen: Betreft een onttrekking uit de 2e begrotingswijziging ten behoeve van het dekken van het tekort vanuit de taakstelling in 2021.
- € 8,7 miljoen: Betreft de dekking van het restant tekorten jaarschijf 2020.
- € 3,6 miljoen: Betreffen onttrekkingen vanuit de decembercirculaire 2019. Het gaat hierbij om decentralisatie-uitkeringen die uit het resultaat van 2019 geoormerkt gestort zijn in de algemene reserve. Met deze onttrekking wordt het budget opgehoogd waarvoor de middelen in eerste instantie zijn uitgekeerd.

Stand:

Conform het financieel beleid van Provincie Noord-Holland moet de omvang van de Algemene Reserve tenminste 25% van de structurele algemene dekkingsmiddelen bedragen, met een minimum bedrag gelijk aan het saldo van het netto risicobedrag dat berekend is voor het boekjaar waarop deze jaarrekening betrekking heeft. De structurele algemene dekkingsmiddelen bestaan uit de uitkering uit het provinciefonds (exclusief voormalig BDU middelen), de opcenten motorrijtuigenbelasting, het renteresultaat en de dividenduitkeringen.

De omvang van de structurele algemene dekkingsmiddelen per ultimo 2020 bedraagt € 373,2 miljoen. 25% hiervan is € 93,3 miljoen. De omvang van de berekende risico's is € 12,9 miljoen voor het komende jaar en € 20,3 miljoen voor 4 jaar. Op basis hiervan kan afgeleid worden dat de minimale omvang van de Algemene reserve € 93,3 miljoen moet zijn.

Bestemmingsreserves

Toelichting bestemmingsreserves

Reserve Bedrijfsvoering	
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve is bestemd voor het egaliseren van de bedrijfsvoeringskosten en strategische ICT-investeringen (Impulsbudget).
Instellingsbesluit	Zomernota 2016
Bestedingsplan	
Operationeel doel	8.2.1
Toelichting stortingen	Naast de begrote, jaarlijkse storting van € 1.420.000 heeft een extra storting plaatsgevonden van € 3.406.860 in verband met niet-bestede middelen voor materiele overhead en centrale personele kosten in 2020.
Toelichting onttrekkingen	Uit de reserve betalen we een deel van de kosten voor projecten in het I-domein. In 2020 is hiervoor € 558.950 onttrokken aan de reserve. Voor uitgaven aan laptops, I-pads en mobiele telefoons is € 117.584 besteed. In het kader van continue organisatieveranderingen is € 297.418 uitgegeven.
Toelichting stand	De reserve is bedoeld als egalisatiereserve. Binnen de stand van € 9,1 miljoen is voor projecten in het I-domein die al in 2020 zijn gestart maar in 2021 doorlopen € 2,8 miljoen gereserveerd. Voor de vervanging van laptopd, I-pads en mobiele telefoons is € 3,0 miljoen gereserveerd. Voor uitgaven in het kader van het persoonlijk ontwikkelbudget is geld opzij gezet. Volgens de cao heeft iedere medewerker recht op een persoonlijk ontwikkelbudget. In de afgelopen jaren hebben medewerkers dit recht nog niet volledig benut. Daarom resarveren we € 1,7 miljoen. Voorts is er € 1,25 miljoen beschikbaar voor de aanschaf van thuiswerkhulpmiddelen en nog € 0,4 miljoen voor uitgaven in het kader van organisatieveranderingen.

Reserve Bodemsanering	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige bodemsaneringskosten te dekken op basis van afspraken opgenomen in het landelijke bodemconvenant 2016-2020. Dit convenant beschrijft de bodemdoelen die de provincie Noord-Holland zal realiseren en de Decentralisatie Uitkering Bodem (DUB) die het Rijk hiervoor beschikbaar stelt.
Instellingsbesluit	Zomernota 2017
Bestedingsplan	
Operationeel doel	4.1.3
Toelichting stortingen	In deze reserve hebben de volgende stortingen plaatsgevonden: · Bijdrage PNH € 5.396.000; · Afkoopsom Dammerweg € 7.460; · Storting dekking interne capaciteit € 319.000;
Toelichting onttrekkingen	In 2020 hebben de onderstaande onttrekkingen plaatsgevonden uit de reserve: · Uitgaven bodemsaneringstaken € 1.522.910; · Doorzetten rijksgeuld naar Hoogheemraadschap AGV € 2.037.295; · Vrijval ter dekking van de interne en externe capaciteitskosten € 602.950;
Toelichting stand	De stand van de reserve per 31-12-2020 bedraagt € 27,1 mln. Deze middelen worden ingezet ter dekking van toekomstige bodemsaneringskosten.

Reserve Circulaire Economie	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel uitvoering te geven aan de Uitvoeringsagenda Circulaire Economie, zoals vastgesteld in 2017, voor het uitvoeringsjaar 2019. De Uitvoeringsagenda geeft concrete invulling aan de Ontwikkelagenda circulaire economie "We maken het rond" uit 2017

Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	4.2.2
Toelichting stortingen	In 2020 heeft een overheveling van € 100.000 plaatsgevonden vanuit een andere reserve naar aanleiding van een nieuwe begrotingsopzet in 2019.
Toelichting onttrekkingen	Totale bestedingen over 2020 zijn € 330.000. Hiervan is € 25.000 besteed aan UVR Kleinschalige Initiatieven CE. De rest is besteed aan verschillende inkoopopdrachten. In totaal is € 330.000 onttrokken uit de reserve.
Toelichting stand	Het eindsaldo per 31-12-2020 is € 457.000. In 2021 wordt de nieuwe Actieagenda Circulaire Economie 2021 – 2025 vastgesteld. De reserve zal voor de uitvoering van deze actieagenda worden ingezet.

Reserve Cofinanciering Europese projecten

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Ambitie: De provincie Noord-Holland benut 'met verstand' optimaal de Europese subsidiemogelijkheden voor het realiseren van haar eigen doelstellingen.
Instellingsbesluit	Nota Reserves en Voorzieningen 2004 d.d. 14 juni 2004, nummer 48.
Bestedingsplan	PS 9 november 2020
Operationeel doel	1.4.2
Toelichting stortingen	geen
Toelichting onttrekkingen	In 2020 is tot een bedrag van € 962.000 aan subsidies verleend. Daarnaast zijn bijdragen verleend aan de Managementautoriteit (gemeente Rotterdam) voor de uitvoeringskosten van de Europese subsidies (€ 183.000) en aan de provincie Zuid-Holland voor de coördinator van 2 Zeeën (€ 8.500).
Toelichting stand	De in de reserve resterende middelen zullen conform het bestedingsplan worden ingezet voor cofinanciering van Europese projecten (subsidieverlening). Omdat de subsidieaanvragen eerst beoordeeld worden door de Managementautoriteit en pas daarna besloten kan worden over de cofinanciering door Noord-Holland zal een deel van de voor 2019 en 2020 vastgestelde subsidieplafonds nog worden ingezet. Daarnaast zullen bijdragen worden verleend in de uitvoeringskosten van de Europese subsidieverlening.

Reserve Cofinanciering Waddenzee

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Provinciale cofinanciering realiseren van projecten in het kader van het Investeringskader Waddengebied 2016-2026 en Waddenfonds.
Instellingsbesluit	Zomernota 2011, vastgesteld door PS op 26 september 2011, punt 10 bij voordracht 70.
Bestedingsplan	
Operationeel doel	6.3.3
Toelichting stortingen	Conform de begroting is er in 2020 € 5 miljoen gestort in de reserve.
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen van in totaal € 2,7 miljoen betroffen vooral subsidies die in het kader van de uitvoeringsregeling cofinanciering Waddenfonds zijn verleend (totaal € 1,1 miljoen) en subsidies die buiten UvR verleend zijn (totaal € 1,4 miljoen).
Toelichting stand	De stand eind 2020 is € 5,7 miljoen. Dit is bedoeld voor de provinciale cofinanciering Waddenfondsprojecten en het Investeringskader Waddengebied, zie verder het bestedingsplan.

Reserve Duurzame Landbouw

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Modernisering en verduurzaming glastuinbouw NH. Besteding vindt plaats in de glasconcentratiegebieden, zoals duurzame fysieke investeringen in onder andere Greenport Aalsmeer. Een deel van deze reserve is bestemd voor de cofinanciering POP3 aangaande verplaatsingsregeling glastuinbouw.

Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.3.4
Toelichting stortingen	geen
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen in 2020 voor de POP 3 verplaatsingsregeling glastuinbouw ad 1,8 mln.
Toelichting stand	Stand van de reserve is 0,8 mln hiervoor is nog geen bestemming vastgesteld.

Reserve Energietransitie

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van activiteiten die bijdragen aan de opgave om de nationale broeikasgasuitstoot in 2030 met 49% terug te dringen ten opzichte van 1990. Deze activiteiten geven invulling aan de rol van provincies zoals deze is afgesproken in het Energieakkoord voor duurzame groei (2013) en haar opvolger het Klimaat- en energieakkoord (2018).

Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	4.2.1
Toelichting stortingen	In 2020 is € 9.452.000 gestort in de reserve Energietransitie. Dit is als volgt opgebouwd: • € 6.150.000 vanuit het coalitieakkoord 2019 – 2023, als volgt verdeeld: € 4.500.000 klimaatakkoord, € 1.150.000 Energieneutraal maken van eigen organisatie, € 400.000 voor visie ondergrond voor aqua- geothermie en warmte koude opslag (WKO) en € 100.000 voor pilot zonneakkers bij Schiphol. • € 3.272.000 aan decentralisatie-uitkeringen voor garantieregeling proefboring MRA (€ 1.500.000) en RES (€ 1.772.000) • € 30.000 aan ontvangen bijdragen voor Zon innovaties Meervoudig gebruik.
Toelichting onttrekkingen	In 2020 is in totaal € 5.288.000 onttrokken uit de reserve Energietransitie, hiervan is € 220.000 een overheveling naar Klimaatadaptatie en € 1.000.000 besteed aan cofinanciering Maritiem Cluster Kop van Noord-Holland (OD 6.5.2). De resterende € 4.068.000 is besteed aan RES (€ 1.332.000), UVR Warmtetransitie (€ 1.138.000), capaciteit (€ 768.000), Zon (€ 480.000) en een aantal kleinere inkoopopdrachten.
Toelichting stand	Het eindsaldo per 31-12-2020 is € 26.372.000. Per jaar wordt bepaald waarin het geld wordt besteed.

Reserve Europese landbouwprojecten

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Cofinanciering en uitvoeringskosten Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO-POP3) en Europees Fonds Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV). De programma's POP3 en EFMZV zijn gereed. Naast dat de middelen uit de reserve worden ingezet voor realiseren van provinciaal beleid voor met name landbouw en visserij, zijn ze ook bestemd voor de uitvoeringskosten van RVO die de functie vervult van beheersautoriteit en betaalorgaan om de Europese bijdrage aan de subsidie EU-conform uit te voeren.

Instellingsbesluit	Zomernota 2015
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.3.5
Toelichting stortingen	Op basis van de kaderbrief/begroting 2018 is 250.000 gestort in de reserve. Daarnaast is conform begroting € 1,1 mln. overgeheveld vanuit de reserve Duurzame landbouw
Toelichting onttrekkingen	Er hebben geen uitgaven vanuit deze reserve plaatsgevonden in 2020 dus zijn er ook geen middelen onttrokken.
Toelichting stand	De stand van de reserve per ultimo 2020 bedraagt 1,4 mln.

Reserve Gezonde leefomgeving	
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Om de ambities op het gebied van de leefbaarheid waar te kunnen maken, wordt een programma 'Gezonde Leefomgeving' opgezet. Hierbij wordt onder andere ingezet op meer structureel onderzoek naar gezondheid en het monitoren van de omgevingskwaliteit (o.a. lucht, geluid, geur). Ook onderwerpen als de sanering van asbestdaken en het terugdringen van geluidsoverlast door provinciale wegen vallen hieronder. Dit zal worden aangevuld met extra activiteiten op het vlak van toezicht en handhaving bij de majeure risicobedrijven waarvoor de provincie bevoegd gezag is.
Instellingsbesluit	Begroting 2020
Bestedingsplan	PS 9 november 2020
Operationeel doel	4.1.6
Toelichting stortingen	De stortingen betreffen: € 3 miljoen en € 300.000 conform het Coalitieakkoord voor respectievelijk Leefbaarheidsfonds en proceskosten, en € 1.261.000 voor isolatie van woningen met een hoge geluidsbelasting door provinciale wegen (laatste begrotingswijziging 2020)
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen hebben betrekking op proceskosten (€ 571.000), Hollandse Luchten (€ 58.000) en inhuur voor het werkprogramma € 164.936,75
Toelichting stand	De in de reserve resterende middelen zullen worden ingezet voor de in het bestedingsplan opgenomen activiteiten (Gezondheidsonderzoeken, Monitoring omgevingskwaliteit, diverse uitvoeringsregelingen etc.).
Reserve Go-gelden	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve is bedoeld om uitvoering te geven aan de inzet van decentrale arbeidsvoorwaarden-gelden door het Georganiseerd Overleg.
Instellingsbesluit	Zomernota 2016
Bestedingsplan	
Operationeel doel	8.2.5
Toelichting stortingen	Geen
Toelichting onttrekkingen	Medewerkers die op 1 juli 2017 in dienst waren van de provincie Noord-Holland hebben recht gekregen op een budget van € 4.000, te besteden aan opleidingen (het zogenaamde 'talentbudget'). De uitgaven worden gedekt uit de reserve GO-gelden.
Toelichting stand	De stand van de reserve is voldoende om de resterende 'talentbudget'-rechten van de medewerkers te dekken.
Reserve Groen	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel het realiseren van het in het hoofdstuk 'Beschermen' vastgelegde beleid van de Agenda Groen (vastgesteld door Provinciale Staten d.d. 11 maart 2013) met betrekking tot het Natuurnetwerk Nederland (NNN), Natura2000 en Programmatische Aanpak Stikstof (PAS), verbindend groen, natuurcompensatie en recreatieve verbindingen. De uitvoering wordt geprogrammeerd in het jaarlijks door PS vast te stellen geactualiseerde Provinciaal Meerjarenprogramma Groen (PMG). De Reserve Groen is niet bedoeld voor het financieren van het beheer van groengebieden.
Instellingsbesluit	Zomernota 2013, vastgesteld door PS op 23 september 2013, punt 10 bij voordracht 44.
Bestedingsplan	
Operationeel doel	6.1.1

Toelichting stortingen	De reserve Groen is voornamelijk gevoed door Rijksmiddelen voor natuur die, conform afspraken in het Natuurakkoord (2011) en het Natuurpact (2013), via het provinciefonds aan ons worden overgemaakt. Daarnaast zijn er opbrengsten uit verkoop van BBL gronden. Deze worden ontvangen via Programma 5, Ruimte, en worden van daaruit in de reserve Groen gestort. Enkele stortingen in de reserve Groen op een rij: • € 10,2 miljoen Rijksmiddelen; • € 1,5 miljoen mbt Oostelijke Vechtplassen • € 2,5 miljoen uit het budget Subsidies Natuur-en Landschapsbeheer (ter compensatie van eerdere onttrekkingen) • € 3,3 miljoen uit eerdere besluiten (o.a. de verhoging bij de Kaderbrief 2019 met een extra bijdrage voor NNN) • € 2,5 miljoen uit het Coalitieakkoord (o.a. Masterplan Biodiversiteit) • € 1,8 miljoen opbrengsten uit grondverkoop van BBL en PASO gronden
------------------------	--

Toelichting onttrekkingen	De uitgaven uit de reserve Groen hebben o.a. betrekking gehad op: • € 5,9 miljoen voor SNL regelingen; • € 5,0 miljoen voor PAS-maatregelen; • € 1,2 miljoen voor kosten met betrekking tot grondaankopen NNN; Hiernaast is er € 5 miljoen overgeheveld naar de reserve waardevermindering Grond Groen en € 1,5 miljoen overgeheveld naar de Reserve Oostelijke Vechtplassen.
---------------------------	---

Toelichting stand	Er wordt jaarlijks een PNO opgesteld met daarin een nadere analyse van de doelen en de voortgang van de projecten om deze te bereiken.
-------------------	--

Reserve Groene Uitweg

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Het uitvoeren van het programma De Groene Uitweg. Dit programma heeft tot doel om de landschappelijke kwaliteiten van de Vechtstreek te behouden en waar mogelijk te verbeteren. Het programma maakt onderdeel uit van het pakket van Groen Blauwe investeringen die zijn gekoppeld aan de uitvoering van het Stroomlijnalternatief Schiphol Amsterdam Almere (SAA). Diverse projecten vallen onder de zes thema's, zoals beschreven in de Noordvleugelbrief uit 2006. De thema's zijn: Natuurboulevard / Waterberging Horstermeer / Recreatieve vaarverbindingen / Fietspaden en -bruggen / Stelling van Amsterdam en Nieuwe Hollandse Waterlinie / Behoud weidelandschap.

Instellingsbesluit	Zomernota 2013, vastgesteld door PS op 23 september 2013, punt 10 bij voordracht 44.
--------------------	--

Bestedingsplan

Operationeel doel	6.1.2
Toelichting stortingen	In 2020 is in deze reserve gestort: Storting dekking interne capaciteit € 107.000; Storing bijdrage van € 2.870 ontvangen van de Vereniging Natuurmonumenten voor het project Voormeerpassage.
Toelichting onttrekkingen	In 2020 is uit deze reserve onttrokken: Subsidies € 678.637; Uitvoeringsprojecten € 1.591.905; Vrijval reserve ter dekking van de interne capaciteitskosten € 95.066.
Toelichting stand	De stand per 30-12-2020 bedraagt € 24,3 mln. Deze middelen worden ingezet voor de uitvoering van het programma de Groene Uitweg.

Reserve Groot Onderhoud Vaarwegen

Functie	Egalisatiereserve
Doel	Reservering van middelen voor beheer en onderhoud van de provinciale vaarwegen, waarvan de activiteiten zijn opgenomen in een door GS goedgekeurd (voortschrijdend) groot onderhoudsplan (PMO).
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2017
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.3.3

Toelichting stortingen	In 2020 zijn de volgende bedragen in deze reserve gestort: · Normbedrag variabel onderhoud € 7.902.000 · Additionele storting ten behoeve van natuurvriendelijke oevers (Motie 110) € 200.000 · Overhevelingen uit reserve Groen € 1.104.000 · Overheveling uit reserve Waterrecreatie € 78.000
Toelichting onttrekkingen	In 2020 zijn de volgende bedragen aan deze reserve onttrokken: · Uitgaven variabel onderhoud vaarwegen (inclusief externe capaciteitskosten) € 2.519.276; · Overheveling naar reserve Groot onderhoud wegen € 1.750.000 conform begroting; · Overheveling naar reserve Kunstwerken € 1.890.000 · Overheveling naar reserve kapitaallasten Vaarwegen € 1.225.200 · Vrijval ten gunst van de exploitatie conform begroting € 1.146.000;
Toelichting stand	Jaarlijks wordt bij de begroting berekend of de bestemmingsreserve toereikend is voor het variabel onderhoud vaarwegen.

Reserve Groot Onderhoud Wegen

Functie	Egalisatiereserve
Doel	Reservering van middelen voor beheer en onderhoud van de provinciale wegen, waarvan de activiteiten zijn opgenomen in een door GS goedgekeurd (voortschrijdend) groot onderhoudsplan (PMO).
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2017
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.3.2
Toelichting stortingen	In 2020 zijn, conform begroting, de volgende bedragen in deze reserve gestort: · Normbedrag variabel onderhoud € 15.384.000 · Overheveling vanuit reserve groot onderhoud vaarwegen € 2.273.000
Toelichting onttrekkingen	In 2020 zijn de volgende bedragen aan deze reserve onttrokken: · Uitgaven variabel onderhoud wegen (inclusief capaciteitskosten) € 14.188.960 · Vrijval overschot oude voorziening (Kaderbrief 2019) € 1.400.000
Toelichting stand	Jaarlijks wordt bij de begroting berekend of de bestemmingsreserve toereikend is voor het variabel onderhoud wegen.

Reserve Herstructurering Bedrijventerreinen

Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Bij de Laatste begrotingswijziging 2010 is besloten om de bestemmingsreserve 'Herstructurering Bedrijventerreinen' opnieuw in te stellen. Dit in verband met het convenant bedrijventerreinen 2010-2020 en de decentralisatie hiervoor van de zogenaamde TOPPER-middelen. Het Rijk heeft de middelen beschikbaar gesteld voor het uitvoeren van het Provinciaal Herstructureringsprogramma.
Instellingsbesluit	Laatste Begrotingswijziging 2010
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.3.1
Toelichting stortingen	Gedurende de coalitie periode wordt jaarlijks 2,5 mln gestort in de reserve in kader "Duurzaam doorpakken".
Toelichting onttrekkingen	Onttrekkingen hebben plaats gevonden voor de volgende subsidies: - UVR HIRB plus 2020 - UVR werklocaties 2020 - UVR winkelgebieden 2020 - UVR HIRB regelingen vorige periodes Verder is er een onttrekking geweest voor de Pilot verblijfsrecreatie Tot slot is er een onttrekking geweest voor de Haarlemmermeer: Transformatie en Herstructurering; Stimuleringsmaatregelen transformatie en verplaatsingen van bedrijven (terreinen langs de Ringvaart)
Toelichting stand	Omdat er minder is onttrokken (2,2 mln) dan dat er is gestort (2,5 mln) neemt de stand van de reserve toe. einde jaar staat het saldo op 4,4 mln.

Reserve Huisvesting	
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	De reserve is bestemd voor het dekken van de kapitaallasten die volgen uit de recente investeringen in de huisvesting van de provincie.
Instellingsbesluit	Lentenota 2009, vastgesteld door PS op 22 juni 2009, punt 10
Bestedingsplan	
Operationeel doel	8.2.4
Toelichting stortingen	Geen
Toelichting onttrekkingen	Jaarlijks wordt een gelijk bedrag van € 762.273 onttrokken aan de reserve. Deze onttrekking fungeert als gedeeltelijke dekking van de extra afschrijvingslasten die ontstonden door de verbouwing van het kantoorpand Houtplein 33 in Haarlem.
Toelichting stand	In de komende 18 jaar zal nog telkens een bedrag van € 762.273 worden onttrokken als gedeeltelijke dekking van de afschrijvingslasten van de verbouwing van het pand Houtplein 33. Daarmee is de reserve over 18 jaar volledig besteed.

Reserve Innovatieprojecten Mobiliteit	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Deze reserve heeft als doel uitgaven te dekken voor innovatieve projecten op het gebied van Mobiliteit, zoals Smart Mobility, Beter Benutten, Intelligente kruispunten, I-Centrales en SolaRoad.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.4.2
Toelichting stortingen	Toevoegingen aan de de reserve innovatieprojecten mobiliteit: - Storting in reserve conform begroting van € 1.045.000; - Bijdrage Vakbond Beheer & Bouw NEN 1e en 2e fase € 62.700;
Toelichting onttrekkingen	In het kader van innovatieve mobiliteitsprojecten is ondermeer onttrokken: - Smart Mobility € 3.155.746 - Verduurzaming infrastructuur € 546.956 - Led verlichting: overheveling naar de reserve kapitaallasten innovatieprojecten mobiliteit € 609.253 - Overige projecten € 84.506 - Vrijval reserve ter dekking van de externe capaciteitskosten € 151.214
Toelichting stand	De stand van de reserve per 31-12-2020 bedraagt € 18,0 mln. Deze middelen worden ingezet ter dekking van toekomstige uitgaven aan de innovatieve projecten Mobiliteit.

Reserve Investeringsimpuls Duurzame Zeehavens	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De versnelling van de verduurzaming van de zeehavens in Noord-Holland. De investeringsimpuls richt zich op drie thema's: Luchtkwaliteit verbeteren, Intensiveren ruimtegebruik en Circulaire economie stimuleren
Instellingsbesluit	Zomernota 2015
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.3.1
Toelichting stortingen	Er zijn geen stortingen gedaan in 2020.
Toelichting onttrekkingen	Er zijn geen stortingen gedaan in 2020.
Toelichting stand	De stand per 31 december 2020 is € 523.000. Dit saldo zal in 2021 worden overgeheveld naar de reserve Ontwikkeling Havencomplexen.

Reserve Investeringsimpuls Kunstwerken	
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve

Doel	Realiseren van investeringen in kunstwerken.
Instellingsbesluit	Derde begrotingswijziging 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.3.2
Toelichting stortingen	In 2020 zijn de volgende bedragen, conform begroting, in deze reserve gestort: · Machinerichtlijn € 8.315.000 · Overheveling vanuit de reserve groot onderhoud wegen € 1.890.000
Toelichting onttrekkingen	In 2020 zijn de volgende bedragen aan deze reserve onttrokken: · Overheveling naar reserve Kapitaallasten € 11.280.546.
Toelichting stand	Jaarlijks wordt bij de begroting berekend of de bestemmingsreserve toereikend is voor het variabel onderhoud vaarwegen.

Reserve Kapitaallasten Groen

Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten van investeringen in Groen binnen programma Groen te dekken. In 2016 is het BBV (Begroting, Besluitvorming en Verantwoording) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om bijdragen aan een investering ten laste van een reserve in één keer af te schrijven. In dit kader zijn bij de Begroting 2017 (inclusief meerjarenraming) de begrote investeringsbijdragen ten laste van betreffende reserves afgeraamd en zijn deze bijdragen (zover reeds in de betreffende reserve aanwezig) aan de reserves onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten Groen. Vanuit deze reserve worden de uitgaven in een periode van 25 jaar afgeschreven (zijnde 1/25 jaarlijks). Indien na afronding van de investering blijkt dat de investeringsbijdrage vanuit de oorspronkelijke reserve lager uitvalt, zal het verschil (tussen de overhevelde en werkelijke bestede bijdrage) worden teruggeboekt.

Instellingsbesluit	Zomernota 2017
Bestedingsplan	
Operationeel doel	6.1.1
Toelichting stortingen	In 2020 is € 123.000 gestort in de reserve kapitaallasten Groen. Het betreft een overheveling van de investeringsuitgaven vanuit de reserve Groen voor de projecten: Natuurbrug Zeeporrt, Ecoduct Zeeweg en De Faunapassage N201.
Toelichting onttrekkingen	In 2020 is € 70.000 onttrokken ter dekking van de kapitaallasten
Toelichting stand	Het saldo van deze reserve is gebaseerd op de werkelijke investeringsuitgaven die geactiveerd zijn met als dekkingsbron de reserve kapitaallasten groen. Vermindert met de reeds onttrokken kapitaallasten

Reserve Kapitaallasten innovatieprojecten

Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	Deze reserve heeft als doel kapitaallasten van investeringen in de verduurzaming van de infrastructuur binnen het programma Bereikbaarheid te dekken.
Instellingsbesluit	Tweede begrotingswijziging 2020
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.4.2
Toelichting stortingen	In 2020 is € 609.000 toegevoegd aan deze reserve vanuit de reserve innovatieprojecten mobiliteit. Dit betreffen de in 2020 gerealiseerde investeringsuitgaven voor het project LED verlichting
Toelichting onttrekkingen	nvt.
Toelichting stand	De reserve kapitaallasten Innovatieprojecten in in 2020 ingesteld en de stand is dus gelijk aan het gestorte bedrag van € 609.000. Dit bedrag is bestemd ter dekking van de toekomstige kapitaallasten

Reserve Kapitaallasten Investerings Havencomplexen

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
---------	-----------------------------------

Doel	Deze reserve heeft als doel kapitaallasten van investeringen in havencomplexen binnen programma Ruimte te dekken. Per 1 januari 2017 is de wet- en regelgeving BBV gewijzigd, waardoor investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut niet meer in één keer ten laste van een reserve worden gebracht, maar geactiveerd moeten worden. Daartoe zijn diverse reserves ter dekking van de kapitaallasten ingesteld. In de notitie Materiële vaste activa (december 2017) van de commissie BBV is hierover opgenomen dat het saldo van de bestemmingsreserve kapitaallasten gelijk moet zijn aan de boekwaarde van de desbetreffende activa. Vanuit deze reserve worden jaarlijks de kapitaallasten van de investering gedekt.
Instellingsbesluit	Laatste Begrotingswijziging 2018
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.2.3
Toelichting stortingen	Er zijn geen stortingen gedaan in 2020.
Toelichting onttrekkingen	Aan deze reserve is onttrokken een bedrag aan kapitaallasten ad. € 140.000.
Toelichting stand	Het saldo van de reserve is gebaseerd op de werkelijke uitgaven die geactiveerd zijn verminderd met de onttrekkingen ter dekking van de kapitaallasten.

Reserve Kapitaallasten OV

Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten van investeringen in Openbaar Vervoer (OV) binnen programma Bereikbaarheid te dekken. Nadere toelichting In 2016 is het BBV (Begroting, Besluitvorming en Verantwoording) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om bijdragen aan een investering ten laste van een reserve in één keer af te schrijven. In dit kader worden vanaf de Begroting 2017 de investeringsbijdragen, op basis van de werkelijk gemaakte kosten in het betreffend begrotingsjaar, aan betreffende reserve(s) onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten OV. Vanuit deze reserve worden de uitgaven (conform de Financiële verordening 2019) in een periode van 50 jaar afgeschreven (zijnde 1/50 jaarlijks) vanaf het jaar volgend op het in gebruik nemen van het investeringsproject. Indien na afronding (volgend op de nazorgfase) van de investering blijkt dat de investeringsbijdrage vanuit de gestorte bijdrage lager uitvalt, zal het verschil (tussen de overgehevelde en werkelijke bestede bijdrage) worden teruggeboekt.
Instellingsbesluit	Begroting 2018
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.2.1
Toelichting stortingen	In 2020 is er in de reserve € 24,4 miljoen gestort door overheveling vanuit de reserve Ontwikkelen Provinciale Infrastructuur.
Toelichting onttrekkingen	In 2020 is er aan de reserve € 95.000 onttrokken ter dekking van de kapitaallasten.
Toelichting stand	Per 31-12-2020 is er in de reserve nog € 60,8 miljoen beschikbaar voor de dekking kapitaallasten Verbeter- en uitbreidingsprojecten iMPL.

Reserve Kapitaallasten Vaarwegen

Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
---------	--

Doel	De reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten van investeringen in vaarwegen binnen programma Bereikbaarheid te dekken. In 2016 is het BBV (Begroting, Besluitvorming en Verantwoording) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om bijdragen aan een investering ten laste van een reserve in één keer af te schrijven. In dit kader zijn bij de Begroting 2017 (inclusief meerjarenraming) de begrote investeringsbijdragen ten laste van de reserves afgeraamd en zijn deze bijdragen (zover reeds in de betreffende reserve aanwezig) aan betreffende reserves onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten Vaarwegen. Vanuit deze reserve worden de uitgaven in een periode van 25 jaar afgeschreven (zijnde 1/25 jaarlijks). Indien na afronding van de investering blijkt dat de investeringsbijdrage vanuit de oorspronkelijke reserve lager uitvalt, zal het verschil (tussen de overhevelde en werkelijke bestede bijdrage) worden teruggeboekt.
Instellingsbesluit	Zomernota 2017
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.3.3
Toelichting stortingen	In 2020 is € 1,2 mln. toegevoegd aan de reserve kapitaallasten vaarwegen. Het betreft de overheveling van gerealiseerde investeringsuitgaven vanuit de reserve Groot onderhoud vaarwegen voor de aanleg van natuurvriendelijke oevers.
Toelichting onttrekkingen	In 2020 is € 5.000 onttrokken ter dekking van de kapitaallasten
Toelichting stand	Het saldo van deze reserve is gebaseerd op de werkelijke investeringsuitgaven die geactiveerd zijn met als dekkingsbron de reserve kapitaallasten vaarwegem. Vermindert met de reeds onttrokken kapitaallasten
Reserve Kapitaallasten Vervangingsinvesteringen Kunstwerken (VIK)	
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	Deze reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten van investeringen in kunstwerken binnen programma Bereikbaar te dekken. In 2016 is het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om investeringen in één keer af te schrijven. In dit kader zijn bij de Begroting 2017 (inclusief meerjarenraming) de begrote investeringsbijdragen voor kunstwerken ten laste van de reserves afgeraamd en zijn deze bijdragen (zover reeds in de betreffende reserve aanwezig) aan betreffende reserves onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten Vaarwegen. Vanuit deze reserve worden de uitgaven in een periode van 25 jaar afgeschreven (zijnde 1/25 jaarlijks). Conform het BBV worden kunstwerken echter als onderdeel beschouwd van het kapitaalgoed wegen en niet tot het kapitaalgoed vaarwegen.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.3.2
Toelichting stortingen	In 2020 is € 11,3 miljoen toegevoegd vanuit de reserve Investerings Kunstwerken. Deze overheveling is gebaseerd op de gerealiseerde investeringsuitgaven vanuit de projecten: Machinerichtlijn, vervangingsinvestering Vechtbrug en Vervangingsinvestering Broekhornerbrug.
Toelichting onttrekkingen	in 2020 is € 206.000 onttrokken ter dekking van de kapitaallasten
Toelichting stand	Het saldo van deze reserve is gebaseerd op de werkelijke investeringsuitgaven die geactiveerd zijn met als dekkingsbron de reserve kapitaallasten vervangingsinvesteringen kunstwerken. Verminderd met de reeds onttrokken kapitaallasten.
Reserve Kapitaallasten Wegen	
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten

Doel	De reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten van investeringen in weginfrastructuur (landwegen en fietspaden) binnen programma Bereikbaarheid te dekken. Nadere toelichting In 2016 is het BBV (Begroting, Besluitvorming en Verantwoording) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om bijdragen aan een investering ten laste van een reserve in één keer af te schrijven. In dit kader worden vanaf de Begroting 2017 de investeringsbijdragen, op basis van de werkelijk gemaakte kosten in het betreffend begrotingsjaar, aan betreffende reserve(s) onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten Wegen. Vanuit deze reserve worden de uitgaven (conform de Financiële verordening 2019) in een periode van 50 jaar afgeschreven (zijnde 1/50 jaarlijks) vanaf het jaar volgend op het in gebruik nemen van het investeringsproject. Indien na afronding (volgend op de nazorgfase) van de investering blijkt dat de investeringsbijdrage vanuit de gestorte bijdrage lager uitvalt, zal het verschil (tussen de overgehevelde en werkelijke bestede bijdrage) worden teruggeboekt.
Instellingsbesluit	Begroting 2017
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.2.1
Toelichting stortingen	In 2020 is er in de reserve € 12,78 miljoen gestort door overheveling vanuit de reserve Ontwikkeling Provinciale Infrastructuur.
Toelichting onttrekkingen	In 2020 is er aan de reserve € 3,6 miljoen onttrokken ter dekking van de kapitaallasten.
Toelichting stand	Per 31-12-2020 is er in de reserve nog € 126,9 miljoen beschikbaar voor de dekking kapitaallasten Verbeter- en uitbreidingsprojecten iMPI.

Reserve Klimaatadaptie

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	-Vormgeven eigen klimaatadaptatiebeleid en eigen klimaatadaptatieprojecten, opstellen integraal waterplan, cofinancieren aanvullend klimaatonderzoek, verbinden met andere provinciale opgaven (bv.: biodiversiteit, KRW,OV-knooppunten, etc.), - Cofinanciering Deltaprogramma's. Conform afspraken die zijn vastgelegd in het landelijke bestuursakkoord Klimaatadaptatie (projecten wateroverlast, droogte, hittestress, overstromingen en meekoppelkansen), - Cofinanciering klimaatadaptatieprojecten van derden (o.a. waterschappen, gemeenten, belangenorganisaties, bedrijven). - Cofinanciering van digitaal beter beschikbaar maken klimaatgegevens voor inwoners en bedrijven (o.a. overstromings-wateroverlast gegevens).
Instellingsbesluit	Begroting 2020
Bestedingsplan	PS 9 november 2020
Operationeel doel	3.1.3
Toelichting stortingen	De storting bestaat uit € 1,1 miljoen conform het Coalitieakkoord en een overheveling van voor Klimaatadaptatie bestemde middelen uit de reserve Energietransitie (€ 220.000).
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen betreffen: een subsidie aan de gemeente Diemen voor monitor klimaatadaptatieve maatregelen (€ 70.000), proceskosten (€ 68.000) en subsidieverlening op grond van de Uitvoeringsregeling subsidie onderzoek fysieke uitvoeringsprojecten klimaatadaptatie Noord-Holland 2020 (€ 30.000). Daarnaast is € 75.000 ingezet voor inhuur van capaciteit.
Toelichting stand	De in de reserve resterende middelen zullen worden ingezet conform het bestedingsplan.

Reserve Laag Holland

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Het dekken van de kosten voor de provinciale doelen binnen het integrale gebiedsprogramma Laag Holland waarin onder provinciale regie en in samenwerking met alle relevante partners wordt gewerkt aan de integrale opgaven voor natuur, landbouw, water, bodemdaling, klimaat, recreatie en landschap en aan de daarbij behorende projecten.

Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 2020
Bestedingsplan	
Operationeel doel	6.1.4
Toelichting stortingen	Storting is conform Laatste Begrotingswijziging 2020 € 4,2 miljoen
Toelichting onttrekkingen	Er zijn twee subsidies buiten UVR verstrekt: € 200.000 voor het Recreatief Grid Laag Holland en € 230.000 voor Vitaal Platteland Alkmaarder- Uitgeestermeer.
Toelichting stand	De stand eind 2020 is € 3,7 miljoen en is bedoeld voor subsidies buiten UVR aanvullend op de specifieke uitkering IBP-Vitaal Platteland.

Reserve Landschap

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Investeren in groene ruimte voor rust en ontspanning in onze dichtbevolkte provincie.
Instellingsbesluit	Begroting 2020
Bestedingsplan	
Operationeel doel	6.3.2
Toelichting stortingen	Conform de Begroting is er in 2020 € 300.000 gestort in deze reserve
Toelichting onttrekkingen	Geen
Toelichting stand	Volgt uit het Bestedingsplan.

Reserve Meekoppelkansen bij Dijkversterkingen

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Bijdragen aan meekoppelkansen gekoppeld aan dijkversterkingsprojecten. Dijkversterkingen worden uitgevoerd door de waterbeheerders. Het zijn omvangrijke projecten waarbij voor de provincie en andere regionale partijen en ondernemers de mogelijkheid bestaat om recreatieve- en watersportvoorzieningen, extra natuur, landschapsvoorzieningen, etc. mee te koppelen met de dijkversterking of een aan de dijkversterking gerelateerd ruimtelijk kwaliteitsprogramma op te stellen. Dijkversterkingen en kustontwikkelingen worden uitgevoerd door de waterbeheerders en/of regionale overheden/partners. Het zijn omvangrijke projecten waarbij voor de provincie, regionale partners en ondernemers de mogelijkheid bestaat om recreatieve- en watersportvoorzieningen, extra natuur, landschapsvoorzieningen, etc. mee te koppelen met de dijkversterking of kustontwikkeling eventueel met een hieraan gerelateerd op te stellen ruimtelijk kwaliteitsprogramma.

Instellingsbesluit	Zomernota 2016
Bestedingsplan	PS 9 november 2020
Operationeel doel	3.1.2
Toelichting stortingen	De uitkering uit het Provinciefonds voor Erfgoeddeal (€ 570.000) is gestort in de reserve. Daarnaast is voor identiteit kustplaatsen € 50.000 gestort (Coalitieakkoord).
Toelichting onttrekkingen	Er zijn onttrekkingen gedaan voor proceskosten (€ 165.000) subsidieverlening voor de Prins Hendrikzanddijk (€ 706.000), de bijdrage aan De Nieuwe Afsluitdijk (€ 100.000) opdrachten m.b.t. Ecologische maatregelen Markermeer (€ 182.000). Daarnaast is € 89.000 ingezet voor de inhuur van twee beleidsmedewerkers.
Toelichting stand	De resterende middelen in de reserve worden ingezet conform het bestedingsplan voor o.m. het Actieprogramma Ruimtelijke Kwaliteit Markermeerdijken, identiteit kustplaatsen, De Nieuwe Afsluitdijk en Zwakke Schakels in de Kust.

Reserve MKB innovatie-instrumenten

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel financiële dekking te bieden aan de MKB innovatie-instrumenten
Instellingsbesluit	
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.3.2

Toelichting stortingen	Stortingen tbv MIT regeling was in 2020 3 mln. Stortingen tbv PIM en versnellingsprogramma was in 2020 750K EZK heeft via het provincie fonds 1,8 mio gestort.
Toelichting onttrekkingen	Onttrekkingen voor de MIT regelingen: 1,9 mln. Onttrekkingen PIM opdrachten waren 0,9 mln Onttrekking inzake Versnellingsprogramma GO!-NH opdrachten was 0,3 mln Onttrekking tbv Beheerskosten voor innovatiefonds waren 0,2 mln Onttrekkingen tbv innovatiefestival en Globiliserswaren 0,1 mln
Toelichting stand	Het eindsaldo per 31-12-2020 is € 9,8 mln. De genoemde programma's (PIM opdrachten, versnellingsprogramma G)-NH, MIT regelingen en Innovatie fonds) worden in 2021 voortgezet.
Reserve Mobiliteitsbeleid	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige uitgaven te dekken voor de voorbereiding van het opstellen en uitvoeren van beleid. In het jaarlijkse door PS vast te stellen programma Mobiliteit maken we dit inzichtelijk. Het gaat hierbij om activiteiten voor onder andere fiets, het goederenvervoer, duurzame respectievelijk slimme mobiliteit, waaronder ook verkeersmanagementbeleid, het openbaar vervoer, verkeersveiligheid, en mobility-as-a-service en de samenwerkingsverbanden met Regio en Rijk.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.1.1
Toelichting stortingen	In 2020 is er € 450.000 in de reserve gestort voor onderzoek Doortrekking Noord-Zuidlijn en € 205.000 vanuit de reserve Uitvoeren mobiliteitsbeleid door derden overgeheveld voor het programma Verkeersveiligheid.
Toelichting onttrekkingen	In 2020 is er € 1,1 miljoen aan de reserve onttrokken waarvan € 858.000 aan uitgaven (waaronder programma's Verkeersveiligheid en Slim & Duurzaam, Fiets en algemene studiekosten verkeer- en vervoer) en € 217.000 door overheveling budget naar reserve Uitvoeren mobiliteitsbeleid door derden.
Toelichting stand	Per 31-12-2020 is er in de reserve nog € 3,3 miljoen beschikbaar dat zal worden ingezet voor programma Verkeersveiligheid, algemene verkeer- en vervoerstudies en programma Snel & Duurzaam.
Reserve Monumenten (Mr. F.J. Kranenburgfonds)	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	a. verstrekken van onderhouds- en restauratiesubsidies ten behoeve van provinciale monumenten; b. verstrekken van een onderhoudssubsidie voor molens in Noord-Holland.
Instellingsbesluit	Instellingsbesluit van het fonds stamt van voor 1989.
Bestedingsplan	
Operationeel doel	7.4.1
Toelichting stortingen	Totale storting betrof 6,4 mln in 2020: - De jaarlijkse reguliere storting betreft 1 mln - de storting Rijksmiddelen voor restauratie betreft 3,5 mln - Storting ter aanvulling vanuit provincie kaderbrief 2019 voor UvR rijksmonumenten 2,2 mln
Toelichting onttrekkingen	Totaal aan onttrekkingen was 7,4 mln met onderstaande onderbouwing: - UVR herbestemming/haalbaarheidsonderzoek - Herijking provinciale monumentenlijst - Herbestemming Loods - UvR Onderh.Prov.Monum. NH - UVR restauratie Rijksmonumenten NH - UVR culturele evenementen

Toelichting stand	Het eindsaldo per 31-12-2020 is € 4.2 mln. Dit is bedoelt voor: -UVR herbestemming/haalbaarheidsonderzoek -Herijking provinciale monumentenlijst -Herbestemming Loods -UvR Rest.Prov.Monum. -UvR Onderh.Prov.Monum. NH -UVR restauratie Rijksmonumenten NH -UVR culturele evenementen -ROP -Molens
-------------------	---

Reserve Ontwikkelen Provinciale Infrastructuur

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige uitgaven te dekken voor het uitvoeren van studies voor het aanleggen en verbeteren infrastructuur en ter dekking van uitgaven met betrekking tot het jaarlijks door PS vastgestelde 4 jarig programma Mobiliteit of separate krediet besluiten.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.2.1
Toelichting stortingen	In 2020 is er in de reserve € 33,8 miljoen gestort, waaronder naast € 11,8 miljoen N23 Westfriisiaweg in kader van het Coalitieakkoord Duurzaam doorpakken € 11,0 miljoen voor het Landschapsplan A8-A9 en € 3,5 miljoen Onderdoorgang Broek in Waterland.
Toelichting onttrekkingen	In 2020 is er aan de reserve € 140,2 miljoen onttrokken, waarvan € 1,6 miljoen voor studiekosten iMPI (waaronder HOV Noordwijk-Schiphol en Verbinding A8-A9, € 32,2 miljoen door overhevelingen waarvan € 29,4 miljoen aan investeringsbijdragen verbeter- en uitbreidingsprojecten iMPI naar de reserve Kapitaallasten Weg- en Ov-infrastructuur (zoals HOV in 't Gooi) en € 2,8 miljoen naar de reserve Uitvoeren mobiliteitsbeleid door derden en, tenslotte, € 98,5 miljoen aan vrijval (naar de algemene middelen) in kader van het Coalitieakkoord Duurzaam doorpakken (waarvan € 75,0 miljoen Duinpolderweg).
Toelichting stand	Per 31-12-2020 is er nog € 158,3 miljoen in de reserve beschikbaar, dat naast dekking studiekosten iMPI met name wordt ingezet ter dekking van (lopende en toekomstige) dekking kapitaallasten Verbeter- en uitbreidingsprojecten iMPI in weginfrastructuur (waaronder Verbinding A8-a9 en Onderdoorgang Broek in Waterland), OV-infrastructuur (HOV in 't Gooi en HOV Noordwijk-Schiphol) en fietsinfrastructuur (waaronder oplossen knelpunten).

Reserve Ontwikkeling Havencomplexen

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Reserve voor versterken van de rol van havencomplexen in de Noord-Hollandse economie
Instellingsbesluit	Zomernota 2015
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.2.3
Toelichting stortingen	Vanuit het coalitieakkoord 2015-2019 is voor Sluis en Haveninformatiepunt (SHIP) € 250.000 gestort in de reserve in 2020.
Toelichting onttrekkingen	De totale onttrekking bedraagt € 1.019.000, waarvan € 1.000.000 is besteed aan cofinanciering Maritiem Cluster Kop van Noord-Holland (OD 6.5.2). De resterende € 19.000 is besteed aan de Energiehaven.
Toelichting stand	De stand per 31-12-2020 bedraagt € 8.935.000. Hiervan is € 4,0 miljoen gereserveerd voor UVR Duurzame Zeehavens en € 390.000 voor voorbereidingskosten Energiehaven.

Reserve Oostelijke Vechtplassen

Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
---------	---------------------------------

Doel	De reserve heeft als doel de toekomstige uitgaven voortvloeiend uit het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen te kunnen dekken. In december 2017 wordt het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen getekend. Hierin participeren naast Provincie Noord-Holland ook andere overheden, ondernemers, watersportverbond, bewonersverenigingen, recreantenverenigingen en natuur- en milieuorganisaties. Het gebiedsakkoord geeft invulling aan verschillende beleidsopgaven: Natuur (Natuurnetwerk Nederland (NNN) en Natura 2000), Waterkwaliteitsverbetering (Kaderrichtlijn Water (KRW)), Visie Waterrecreatie en Recreatieve verbindingen.
Instellingsbesluit	Begroting 2018
Bestedingsplan	
Operationeel doel	6.1.3
Toelichting stortingen	Conform Begroting is er € 1,5 miljoen in de reserve gestort, dit zijn voornamelijk overhevelingen vanuit de reserve Groen waar het budget uit de Kaderbrief 2018 in 1e instantie in gestort is.
Toelichting onttrekkingen	De uitgaven van totaal € 1,4 miljoen hebben betrekking gehad op onder andere de volgende projecten: • Bagger en zwevend slib € 372.000 • Weersloot/Egelshoek € 116.000 • OVP Natuureilanden € 105.000 • capaciteitskosten (inhuur voor ondersteuning bij diverse projecten) € 953.000 Hiernaast is er € 428.000 overgeheveld naar de reserve waardevermindering Grond Groen.
Toelichting stand	De stand eind 2020 is € 15,8 miljoen. Het project Oostelijke Vechtplassen is in 2018 gestart met de uitvoering, de planning is om het project af te kunnen ronden in 2027. De voortgang van de projecten wordt opgenomen in het jaarlijks vast te stellen PNO.

Reserve Openbaar Vervoer Projecten

Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Reserveren van provinciale middelen voor de uitvoering van Visie Openbaar Vervoer 2020 (Visie Openbaar Vervoer 2020, vastgesteld door PS op 6 februari 2012, punt 9 bij voordracht 03). Egalisatie van nog niet bestede middelen voor infrastructuur, aanleg en constructie.
Instellingsbesluit	Nota Reserves en Voorzieningen 2004 d.d. 14 juni 2004, nummer 48.Kaderbrief 2012, vastgesteld door PS op 27 juni 2011, punt 8 bij voordracht 50.
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.5.1
Toelichting stortingen	In 2020 is er € 51,8 miljoen in de reserve gestort voor de dekking van de uitgaven de OV-exploitatie.
Toelichting onttrekkingen	In 2020 is er aan de reserve € 50,8 miljoen onttrokken, waarvan € 50,6 miljoen aan (met name) OV-exploitatie in de regio's Haarlem-IJmond, Noord-Holland Noord en Gooi- en Vechtstreek door Connexxion en € 155.000 overheveling budget naar de reserve Uitvoeren mobiliteitsbeleid door derden (voor subsidieverlening Kennisplatform buurtbussen).
Toelichting stand	Per 31-12-2020 is er in de reserve nog €20,3 miljoen beschikbaar voor OV-exploitatie en investeringen in OV (waaronder OV-visie).

Reserve OV-Knooppunten

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van cofinanciering van projecten die een goede bijdrage te leveren aan de totale knooppuntontwikkeling. Het gaat veelal om complexe gebiedsontwikkelingen die langdurige trajecten kennen met meerdere (co)financiers. Hiervoor gelden randvoorwaarden en is een toetsingskader met heldere criteria opgesteld. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de aanvraag.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.2.1

Toelichting stortingen	In 2020 is € 8.398.000 gestort in de reserve OV Knooppunten. Er is € 3.397.000 gestort conform kaderbrief 2018. De resterende € 5.000.000 is vastgesteld in coalitieakkoord vanuit het OV-fonds.
Toelichting onttrekkingen	In 2020 is € 3.039.000 besteed aan OV-knooppunten. Hiervan is € 3.000.000 besteed aan subsidie aan de Gemeente Zaandijk voor Hofwijk Noord. Resterende middelen zijn besteed aan verschillende kleine inkoopopdrachten.
Toelichting stand	De stand per 31-12-2020 bedraagt € 12.508.000. Dit budget is gereserveerd voor OV-knooppuntontwikkeling.

Reserve Ruimtelijke Ontwikkeling

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige uitgaven te dekken voor het uitvoeren van studies voor en bijdragen aan diverse ruimtelijke ontwikkelingen, zoals Bloemendalerpolder en De Kop Werkt.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.2.4
Toelichting stortingen	In 2020 hebben geen stortingen plaatsgevonden.
Toelichting onttrekkingen	In totaal is € 2.157.000 onttrokken uit de reserve Ruimtelijke Ontwikkeling in 2020. Dit geld is besteed aan de subsidie voor de Brede School in de Gemeente Weesp.
Toelichting stand	De eindstand per 31-12-2020 is € 3.183.000. De middelen zijn gereserveerd voor de kwaliteitsfonds Bloemendalerpolder, de aanvraag voor de betreffende subsidie is ontvangen in 2021.

Functie

Doel

Instellingsbesluit

Bestedingsplan

Operationeel doel

Toelichting stortingen

Toelichting onttrekkingen

Toelichting stand

Reserve SvA/NHW Werelderfgoed

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel het behoud van de Outstanding Universal Value (OUV) van het UNESCO werelderfgoed Stelling van Amsterdam, het uitdragen en breed bekend maken van deze waarde en de restauratie in combinatie met herontwikkeling van forten en andere geschikte gebouwen langs de Stelling.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	7.4.2
Toelichting stortingen	In 2020 hebben geen stortingen plaatsgevonden.
Toelichting onttrekkingen	Totale onttrekking over 2020 is € 3.214.000. Dit is gelijk aan de lasten over 2020, dit zijn met name verstrekte subsidies. Hiervan is de subsidie buiten uitvoeringsregeling van € 2.200.000 aan Gooise Meren de grootste.
Toelichting stand	De eindstand per 31-12-2020 is € 4.156.000. De reserve is voor het uitvoeren van de uitvoeringsagenda Stelling van Amsterdam 2017-2020. Deze zal worden verlengd met 1,5 jaar tot midden 2022.

Reserve Uittreding Goois Natuurreservaat

Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Reserveren van middelen voor de uittreding uit het Goois natuurreserveaat.
Instellingsbesluit	Jaarstukken 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	6.2.1
Toelichting stortingen	De voorziening van € 6,5 miljoen voor de voorgenomen uittreding uit het Goois Natuurreserveaat is bij de Jaarrekening 2019 vrijgevallen en in de reserve Uittreding Goois Natuurreserveaat gestort
Toelichting onttrekkingen	Geen
Toelichting stand	Bedrag is bestemd voor de afkoopsom van de voorgenomen uittreding uit het Goois Natuurreserveaat.

Reserve Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid door Derden

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige uitgaven te dekken voor de uitvoering van Mobiliteitsbeleid waarmee de Provincie andere wegbeheerders (gemeenten en waterschappen) en organisaties (bv. op gebied verkeersveiligheid) in staat stelt om een bijdrage te leveren aan het verbeteren van de verkeersveiligheid en bereikbaarheid. Onder dit doel valt de subsidieregeling kleine infrastructuur en gedragsbeïnvloeding, evenals de subsidieregeling voor fietsvoorzieningen en doorstroming openbaar vervoer. Verder valt hieronder de jaarlijkse storting die we ten behoeve van de verbetering van het openbaar vervoer in de ov terminal in de Zuidas en de stortingen die we voor de OLV Greenport doen.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.1.2
Toelichting stortingen	In 2020 is er in de reserve € 16,1 miljoen gestort en € 3,2 miljoen overgeheveld vanuit de reserves Ontwikkelen provinciale infrastructuur € 2,8 miljoen, waaronder € 1,3 miljoen Fietstunnel Velsertaverse), reserve OV-projecten (€ 115.000 Kennisplatform buurbussen en reserve Mobiliteitsbeleid (€ 217.000, waaronder € 100.000 voor de uitvoeringsregeling Doortrappen).
Toelichting onttrekkingen	In 2020 is er € 64,0 miljoen aan de reserve onttrokken, waarvan € 63,8 miljoen aan uitgaven en € 205.000 overheveling naar de reserve Mobiliteitsbeleid (ter dekking uitvoeringskosten programma Verkeersveiligheid). De uitgaven bestaan uit de volgende directe programma-uitgaven: weginfrastructuur € 18,2 miljoen (waarvan Zaanbrug € 11,6 miljoen en Kleine infra € 5,7 miljoen), Fietsinfrastructuur € 3,5 miljoen, OV-infrastructuur € 42,6 miljoen (*waaronder Zuids OV-terminal € 28,0 miljoen, Investeringsagenda OV € 6,4 miljoen en Herinrichting Houtplein Haarlem € 3,8 miljoen) en Gedragsbeïnvloeding verkeersveiligheid € 1,4 miljoen.
Toelichting stand	Per 31-12-2020 is er nog € 16,3 miljoen beschikbaar. Dit zal onder meer zal worden besteed aan Kleine infrastructuur, i, Actieprogramma Fiets, OV SAAL (Schiphol Amsterdam Almere Lelystad), Bereikbaarheid Haarlemmermeer – Bollenstreek /Nieuwe Bennebroekerweg, Verbinding en, Zuidas OV-terminal en Halvoorzieningen OV.

Reserve Verduurzaming bestaande Woningvoorraad

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van activiteiten die bijdragen aan het verduurzamen van de bestaande woningvoorraad. Deze activiteiten geven invulling aan de faciliterende rol van provincies zoals deze is afgesproken in het Energieakkoord voor duurzame groei (2013) en haar opvolger het Klimaat- en energieakkoord (juli 2018).
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	PS 9 november 2020
Operationeel doel	4.2.3
Toelichting stortingen	Bij de eerste begrotingswijziging 2020 is € 100.000 gestort. Door intrekking van een subsidie (op verzoek van de ontvanger) op grond van de Uvr subsidie innovatieve financiering duurzaamheidsinitiatieven woningen Noord-Holland 2018 is het bedrag teruggestort in de reserve om opnieuw voor subsidieverlening in te kunnen zetten.

Toelichting onttrekkingen	Er zijn onttrekkingen gedaan voor subsidieverlening op grond van de Uvr innovatieve financiering duurzaamheidsmaatregelen woningen Noord-Holland 2018 (€ 100.000), en de Uvr duurzaamheidsinitiatieven burgercollectieven Noord-Holland (€ 373.000). Daarnaast is opdracht verleend voor de doorontwikkeling van de Huisscan (€ 304.000) en is een bijdrage verleend aan het Servicepunt Duurzame Energie (€ 32.500).
Toelichting stand	De in de reserve resterende middelen worden ingezet voor de Uvr duurzaamheidsinitiatieven burgercollectieven Noord-Holland en de afronding van opdrachten.

Reserve waardevermindering grondaankopen Groen

Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Het reserveren van middelen voor de verwachte toekomstige afwaardering van aangekochte gronden voor het beleidsdoel Groen, die ontstaat doordat de gronden een hogere economische waarde hebben wanneer de provincie deze aankoopt dan wanneer de provincie deze verkoopt tegen de natuurwaarde. Door de instelling van deze reserve wordt dit soort verliezen gedekt, zodat de provincie geen onverwachte financiële tegenvallers krijgt in de toekomst.
Instellingsbesluit	Tweede begrotingswijziging 2020
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.2.5
Toelichting stortingen	Conform de laatste begrotingswijziging 2020 is er in 2020 het volgende gestort uit: 1. de reserve Oostelijke Vechtplassen € 428.400 voor de waardevermindering voor in 2019 aangekochte grond in de Oostelijke Vechtplassen; 2. de reserve Groen € 5.026.534 voor de waardevermindering voor in 2019 aangekochte grond voor NNN.
Toelichting onttrekkingen	Geen.
Toelichting stand	In deze reserve worden middelen opgenomen voor de verwachte toekomstige afwaardering van aangekochte gronden voor het beleidsdoel Groen. Er is geld voor afwaardering nodig omdat de gronden een hogere economische waarde hebben bij aankoop van de provincie dan als de provincie deze gronden weer verkoopt tegen natuurwaarde. Daarom vindt er in het jaar na aankoop van de gronden een storting plaats uit de desbetreffende reserves waarvoor de gronden zijn aangekocht. Door de waarde in de reserve waardevermindering grondaankopen Groen krijgt de provincie geen onverwachte financiële tegenvallers bij verkoop in de toekomst.

Reserve Waterrecreatie

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van een visie op waterrecreatie en via cofinanciering middelen ter beschikking te stellen voor initiatieven die bijdragen aan de bevordering van waterrecreatie, rekening houdend met ruimtelijk beleid.
Instellingsbesluit	Zomernota 2015
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.2.1
Toelichting stortingen	Er is € 2 miljoen gestort in de reserve Waterrecreatie conform Begroting 2020.
Toelichting onttrekkingen	Er is € 538.000 uitgegeven aan waterrecreatie vanuit de reserve. De middelen zijn met name besteed aan de UVR recr. personenvervoer over water € 311.000, Subsidie Aanpak Waterplanten € 98.000, subsidies buiten UVR € 85.000 en proceskosten € 79.000. Er is een bijdrage van € 3 miljoen verleend aan het omvormen van de Boerenverdietsluis in Den Helder van keersluis naar schutsluis uit de reserve waterrecreatie.
Toelichting stand	Het eindsaldo per 31-12-2020 bedraagt € 3,3 miljoen. Besteding hiervan zal o.a. via het Uitvoeringsprogramma waterrecreatie 2021 - 2025 plaatsvinden.

Reserve Woningbouw

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel door versnelling van de woningbouw en binnenstedelijk bouwen bij te dragen aan voldoende woningen en passende kwaliteit en aan een aantrekkelijk woonmilieu.

Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	PS 9 november 2020
Operationeel doel	5.4.2
Toelichting stortingen	Een deel van bij het Coalitieakkoord beschikbaar gestelde middelen voor Wonen: aanjaagteams, bouwambassadeur, woonakkoord en expatcentrum is gestort in de reserve Woningbouw. De resterende storting vinden in 2021 t/m 2024 plaats (€ 1,2 miljoen per jaar).
Toelichting onttrekkingen	In 2020 zijn subsidies verleend op grond van de Uitvoeringsregeling Versnelling Woningbouw gemeenten Noord-Holland (€ 1.100.000) en twee subsidies buiten uitvoeringsregeling verleend voor Zaandam Mauritsbuurt (€ 873.000) en Zaanstad Kogerveld (€ 200.000)
Toelichting stand	De in de reserve resterende middelen zullen worden ingezet conform het bestedingsplan.

Reserve Woonbeleid

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om door middel van afstemming en regionale programmering bij te dragen aan voldoende woningen en passende kwaliteit en aan een aantrekkelijk woonmilieu.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	PS 9 november 2020
Operationeel doel	5.4.1
Toelichting stortingen	De uit het provinciefonds ontvangen decentralisatieuitkering voor flexwonen is bij de laatste begrotingswijziging 2020 gestort in de reserve.
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen hebben betrekking op subsidieverlening op grond van de Uvr Woonvisie Noord-Holland 2020 (€ 857.931), opdrachtverlening voor woonbeleid waaronder onderzoek naar huisvesting van buitenlandse werknemers (€ 183.362), inhuur van een beleidsadviseur RO, een adviseur Wonen Noord-Holland en een communicatie-adviseur (€ 188.000) Daarnaast zijn nog enkele subsidies verleend op grond van de Uvr Starfase collectieve Zelfbouw (€ 45.774)
Toelichting stand	De in de reserve resterende middelen zullen worden ingezet conform het bestedingsplan.

Voorzieningen

Staat van het verloop van de voorzieningen (art. 55 BBV)

Staat van het verloop van voorzieningen (artikel 55 BBV)

Naam van de voorziening	Boekwaarde 31-12-2019	Toevoeging	Onttrekkingen		Boekwaarde 31-12-2020
			Bestedingen	Vrijval ten gunste van rekening van lasten en baten	
	x €1.000	x €1.000	x €1.000	x €1.000	x €1.000
Voorzieningen					
Voorziening Financiële Risico's	2.675				2.675
Voorziening Kosten reorganisatie	79		43		36
Voorziening Pensioenen leden GS	11.741	208	459		11.490
Voorziening Grondwaterheffing	2.013	379			2.392
Voorziening Bodembeheertaken	1.718	861	142		2.437
Voorziening sanering Parnassia	2.546		81		2.465
Totaal voorzieningen	20.772	1.448	725	-	21.495

Toelichting voorzieningen

Voorziening Bodembeheertaken		
Doel	Uitvoering van bodembeheertaken. Hiermee geeft de provincie uitvoering aan de afspraken uit het landelijk bodemconvenant 2010-2015 tussen Rijk, gemeente, provincies en waterschappen.	
Instellingsbesluit	Bodemsaneringstrategie en uitvoeringsprogramma bodemsanering 2010-2014 (GS dd. 26 januari 2010)	
Besluitvorming		
Bestedingsplan		
Programma	4 Milieu	
Looptijd	Ingesteld op: 26 januari 2010 Eindigt op: Geen einddatum	
Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2020
120000	142000	1696593
Toelichting stortingen	In 2020 is € 120.000 aan ontvangen afkoopsommen gestort in de voorziening bodembeheertaken t.b.v. het gebiedsgericht grondwaterbeheer 't Gooi.	
Toelichting onttrekkingen	In 2020 is € 142.000 aan uitgaven gedaan vanuit deze voorziening t.b.v het gebiedsgericht grondwaterbeheer 't Gooi.	
Toelichting stand	De stand van de voorziening per ultimo 2020 bedraagt € 1,7 miljoen. Dit betreffen toekomstige uitgaven voor het gebiedsgericht grondwaterbeheer 't Gooi.	
Voorziening Bodemsanering Parnassia		
Doel	Uitvoering van bodemsanering van de verontreinigde grond behorend bij het voormalig provinciaal Ziekenhuis (De provincie is verantwoordelijk voor het saneren van deze grond).	
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2019	
Besluitvorming		
Bestedingsplan		
Programma	4 Milieu	
Looptijd	Eindigt op: wanneer bodemsanering Parnassia gereed is.	
Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2020
0	81000	2465000
Toelichting stortingen	n.v.t.	
Toelichting onttrekkingen	In 2020 is € 81.000 besteed aan de bodemsanering vanuit de voorziening	
Toelichting stand	De stand van de voorziening is gebaseerd op de nog verwachte uitgaven om de bodemsanering Parnassia af te kunnen ronden.	
Voorziening Financiële Risico's		
Doel	De voorziening dient als buffer voor de opvang van concrete financiële risico's, waarvan de kans groot is dat deze binnen afzienbare tijd daadwerkelijk tot verplichting zullen leiden.	
Instellingsbesluit	Najaarsbericht 2005	
Besluitvorming		
Bestedingsplan		
Programma	8 Financiën en Bedrijfsvoering	

Looptijd Ingesteld op: November 2005
Eindigt op: Geen einddatum

Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2020
Toelichting stortingen	geen	
Toelichting onttrekkingen	geen	
Toelichting stand	De huidige stand van deze voorziening wordt gevormd door de bedragen van: - De Ronde Hoep ad € 2.675.000	

Voorziening Grondwaterheffing

Doel	Het voorkomen van continue aanpassing van de grondwaterheffing. Bij hogere c.q. lagere ontvangsten dan geraamd, kan dit verschil verrekend worden met de gevormde voorziening.	
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2004 op grond van invoering BBV per 1 januari 2004.	
Besluitvorming		
Bestedingsplan		
Programma	3 Water	
Looptijd	Ingesteld op: Juni 2005 Eindigt op: Geen einddatum	

Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2020
378810,17		2392919,28
Toelichting stortingen	De storting is het verschil tussen de ontvangen grondwaterheffing en de gemaakte kosten in 2020.	
Toelichting onttrekkingen		
Toelichting stand	Op grond van de Waterwet, artikel 7.7 mag de Grondwaterheffing uitsluitend worden ingezet voor: - maatregelen, direct verband houdende met het voorkomen en tegengaan van nadelige gevolgen van het onttrekken van grondwater en het infiltreren van water; - voor het grondwaterbeleid noodzakelijke onderzoeken; - het houden van een register ter zake van het onttrekken van grondwater en het infiltreren van water; - onderzoek naar en de vergoeding van schade. Afgelopen jaren is de omvang van de voorziening geleidelijk gestegen. Als gevolg van een vergroting van het takenpakket van de provincies bij in werking treden van de omgevingswet in 2021 zal de voorziening de komende jaren naar verwachting geleidelijk afnemen. Daarnaast is een buffer vanwege vergoeding van onvoorziene schade gewenst. Bij onvoorziene schade of bij het compenseren van negatieve gevolgen kan het gaan om grote bedragen.	

Voorziening Kosten Reorganisatie

Doel	De voorziening is ingesteld om daarmee de kosten te dekken die gepaard gaan met de reorganisatie van het ambtelijk apparaat.	
Instellingsbesluit	De voorziening is ingesteld bij de Nota reserves en voorzieningen 2004 (voordracht 48), besluit PS van 11 juni 2004.	
Besluitvorming		
Bestedingsplan		
Programma	8 Financiën en Bedrijfsvoering	

Looptijd

Ingesteld op: 11 juni 2004
Eindigt op: 31 december 2021
Door de geleidelijke verschuiving van de AOW-gerechtigde leeftijd van 65 naar 67 jaar is de einddatum van de voorziening opgeschoven van 31 december 2019 naar 31 december 2021.

Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2020
	43000	36000
Toelichting stortingen	Geen	
Toelichting onttrekkingen	De uitgaven betreffen uitkeringen aan FPU-suppletie en uitkeringen op grond van de wachtgeldregeling na outplacement.	
Toelichting stand	De stand van de voorziening is voldoende om de uitgaven voor de resterende jaren te kunnen doen.	

Voorziening Pensioenen Leden GS

Doel	Het zeker stellen van de opgebouwde pensioenrechten van (ex)gedeputeerden.
Instellingsbesluit	Volgens het BBV (artikel 44) dient een voorziening te worden ingesteld voor verplichtingen waarvan de omvang redelijkerwijs is vast te stellen. Daarom is besloten een voorziening in te stellen voor de pensioenen van (oud) leden van GS.
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	1 Openbaar Bestuur
Looptijd	Ingesteld op: 1 juni 2005 Eindigt op: Geen einddatum

Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2020
244000	459000	11526000
Toelichting stortingen	Om ervoor te zorgen dat de stand van de voorziening voldoende is voor de toekomstige uitbetalingen is € 208.000 gestort.	
Toelichting onttrekkingen	Aan ouderdoms- en nabestaandenpensioenen is aan (partners van) oud-GS-leden een bedrag uitbetaald van € 459.000.	
Toelichting stand	Jaarlijks wordt door Loyalis bepaald wat de stand van de voorziening moet zijn. Op basis van de benodigde stand van de voorziening wordt vastgesteld hoeveel er gestort moet worden.	

Netto vlottende schulden

Netto-vlottende schulden	31-12-2020 x € 1.000	31-12-2019 x € 1.000
<i>Rekening-courant verhouding met niet-financiële instellingen (Nazorgfonds)</i>	12.683	4.971
<i>Overige schulden</i>		
Crediteuren	506	518
Nog af te dragen loonheffing	4.106	3.571
Nog af te dragen omzetbelasting	0	700
Nog af te dragen pensioenpremies	1.335	1.129
Nog te betalen Rijk	7.530	7.840
Nog te betalen vervoerskosten personeel	0	455
Nog te betalen kosten inhuur externen	0	
Overige nog te betalen	498	396
	<u>13.975</u>	<u>14.609</u>
Totaal netto-vlottende schulden	<u>26.658</u>	<u>19.580</u>

De netto-vlottende schulden zijn toegenomen met circa € 7 miljoen. Dit betreft voornamelijk een toename in het rekening-courant met het Nazorgfonds. In voorgaand boekjaar was dit rekening-courant opgenomen onder de overlopende passiva. In dit boekjaar is deze opgenomen onder de kortlopende schulden, omdat de post meer de aard van een kortlopende schuld heeft. Ten behoeve van de vergelijkbaarheid zijn ook de vergelijkende cijfers aangepast.

Overlopende passiva

Overlopende passiva	31-12-2020 x € 1.000	31-12-2019 x € 1.000
<i>Nog te betalen subsidieverplichtingen</i>	177.375	153.172
<i>Nog te betalen verplichtingen</i>	46.065	55.814
<i>Vooruitontangem bedragen</i>		
<i>Nog te besteden voorschotbedragen voor doeluitkeringen</i>		
Europese overheidsorganen	518	6
het Rijk	56.235	3.109
Overige Nederlandse overheidsorganen	13.906	9.086
Overig	127	170
	<u>70.786</u>	<u>12.371</u>
Totaal overlopende passiva	<u>294.226</u>	<u>221.357</u>

Het saldo van de overlopende passiva is gestegen met € 73 miljoen. Deze stijging wordt veroorzaakt door een toename van € 58,3 miljoen aan nog te besteden voorschotbedragen op doeluitkeringen (zie onderstaand overzicht). Dit betreffen voornamelijk ontvangen gelden voor specifieke doeluitkeringen van het rijk. De subsidieverplichtingen zijn daarnaast toegenomen met € 24,2 miljoen.

Nog te besteden voorschotbedragen voor doeluitkeringen	Saldo 31-12- 2019	Correctie voorgaand jaar	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen of terugbetalingen	Saldo 31-12- 2020
	x €1.000	x €1.000	x €1.000	x €1.000	x €1.000
<i>EU</i>					
Grass2Grit	-	-	899	399	500
Norths Sea	6	-	15	3	18
<i>Totaal Europese overheidsorganen</i>	<i>6</i>	<i>-</i>	<i>914</i>	<i>402</i>	<i>518</i>
<i>Rijk</i>					
SHIP	126	-	45	55	116
Vaart in de Zaan (E37)	1.304	-	-	-	1.304
Bermmaatregelen (E12)	1.639	-	-	-	1.639
Diemerscheg	40	-	-	-	40
Regionale Samenwerking en Data Top 15	-	-	154	106	48
IBP-Vitaal Platteland (L7)	-	-	5.830	-	5.830
Culturele voorzieningen Provincies (C26)	-	-	392	-	392
Gebiedsplan Impuls Veenweiden (L10)	-	-	10.350	-	10.350
Jong leren eten (L1)	-	-	50	-	50
i-Diensten Mobiliteit (E34)	-	-	620	-	620
Flexibele inzet woningbouw (C 41)	-	-	3.837	-	3.837
Energiehaven IJmond (E43)	-	-	27.638	-	27.638
Ontzorgingsprogramma Maatschappelijk Vastgoed (C13)	-	-	667	-	667
Snelfietsroutes (E10)	-	-	1.074	416	658
Reg. Aanpak Laadinfrastr.2020 (E15)	-	-	2.252	456	1.796
Stim. Verkeersveiligheidsmaatregelen (E20)	-	-	1.250	-	1.250
<i>Totaal Rijk</i>	<i>3.109</i>	<i>-</i>	<i>54.159</i>	<i>1.033</i>	<i>56.235</i>
<i>Overige Nederlandse overheidsorganen</i>					
Zwakke schakels	925	-	-	-	925
Duinpolderweg	380	-	-	-	380
MRA Laadpalen	122	-	-	122	-
Laag Holland	299	-	-	47	252
SHIP	451	20	161	197	435
NS15	250	-	-	-	250
Kennisontwikkeling bodem	501	-	-	317	184
Bodemsanering het Gooi	1.788	-	177	-	1.965
Geothermie	500	-	655	200	955
Groenfonds	3.726	-	3.112	469	6.369
Agenda ijselmeergebied	64	-	35	19	80
Collectieve Energie Provincies	80	-	181	-	261
WING	-	-	45	22	23
Regionale Samenwerking en Data Top 15	-	-	835	629	206
HOV A9	-	-	222	-	222
Bereikbaarheid Kust Zandvoort	-	-	2.645	1.764	881
Wierdijk	-	-	771	253	518
<i>Totaal Overige Nederlandse overheidsorganen</i>	<i>9.086</i>	<i>20</i>	<i>8.839</i>	<i>4.039</i>	<i>13.906</i>
Totaal	12.201	20	63.912	5.474	70.659

Verstrekke borg- en garantstellingen

In de verstrekke borg- en garantstellingen heeft in 2020 een correctie in de vergelijkende cijfers plaatsgevonden. In 2019 was een totaalbedrag opgenomen van € 1.8 mln. Dit bedrag was onjuist. Daarom is in 2020 alsnog het juiste bedrag in de vergelijkende cijfers opgenomen. Het in de balans opgenomen bedrag voor verstrekke waarborgen aan natuurlijke en rechtspersonen kan als volgt naar de aard van de geldlening gespecificeerd worden:

Staat van gewaarborgde leningen ultimo 2020

Door wie de geldlening is aangegaan	Doel van de geldlening	Oorspronkelijk bedrag (x € 1.000)	% of deel gewaarborgd provincie	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2019
				Totaal (x € 1.000)	Totaal (x € 1.000)
Dr. M.J. Prinsenchting	3e fase zwakzinnigeninrichting Kadijkerkoog	3.333	100	0	128
Viva ! Zorggroep	Bouw verpleeghuis Heemswijk	3.374	100	116	233
idem	Idem	3.403	100	227	340
10.110				343	701

Staat van andere garantieverplichtingen ultimo 2020

Naam rechtspersoon	Inhoud garantieverplichting	Garantiebedrag per 31-12-2020 (x € 1.000)
(1) Het Nationaal Groenfonds	Uitvoering van het natuurbesleid (convenantleningen)	2.189
(2) BNG Bank	Financiering van het project Hoogtij van de RON NV	18.500
(3) BNG Bank	(Her-) financiering van PolanenPark CV (besluit GS 7-06-2016, nr.747558/817011)	10.000
(4) Glasvezelnetwerk Hollands Kroon b.v.	Garantstelling voor het leggen van glasvezelnetwerk	12.200
(5) Breedband Beemster/Kabeltex	Garantstelling voor het leggen van glasvezelnetwerk	4.800
(6) Landschap Noord-Holland	Uitvoering project 'Natuurvriendelijke oevers IJperveld'	600
Totaal		48.289

- 1) Rente en aflossing komen t.l.v. van de van het rijk te ontvangen zogenaamde convenantsgelden.
- 2) De oorspronkelijk afgegeven garantie aan de BNG van oorspronkelijk 70 miljoen is in 2019 verlaagd naar 37 miljoen. PNH staat garant voor 50%. Op deze garantie loopt een afgegeven contragarantie door het Havenbedrijf Amsterdam NV van 33,3 %.
- 3) Op deze garantie loopt een afgegeven contragarantie van 20% van de Gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude, 20% van de Schiphol Air Development Company (SADC) en 20% van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Noordzeekanaalgebied (RON NV).
- 4) De garantstelling is in december 2018 verleend voor het aanleggen van het "Glasvezelnet Hollandse kroon". Voor deze kosten worden twee leningen afgesloten bij de Bank Nederlandse Gemeenten. De omvang van de lening en garantstelling bedraagt € 10,3 miljoen voor het witte netwerk en € 1,9 miljoen voor het grijze netwerk.
- 5) De garantstelling is in december 2018 verleend voor het project "Coöperatie Breedband Beemster U.A.". Voor de kosten van deze activiteiten worden twee leningen afgesloten bij de Bank Nederlandse Gemeenten. De omvang van de lening en garantstelling bedraagt € 4,3 miljoen voor het witte netwerk en € 0,5 miljoen voor het grijze netwerk.
- 6) De garantstelling is in 2017 verleend voor het project "natuurvriendelijke oevers IJperveld" aan Landschap Noord-Holland. De provincie staat zelf garant en neemt respectievelijk de cofinanciering voor haar rekening (beide categorieën € 600.000 in totaal € 1.200.000). De dekking is afkomstig uit de reserve Groen.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Bedrijfsvoering

Betreft de waarde van de volgende lopende contracten/verplichtingen: x € 1.000

Eurest multiservice (outsourcing)	2.354
Xerox (multifunctionals)	1.325
Leaseplan (lease van het wagenpark)	3.104
Strukton (maincontract onderhoud kantoren)	2.400
Fujitsu (outsourcing ICT)	7.587
Maas (koffiemachines)	1.089

Niet uit de balans blijkend recht

Elan Wonen 793

Beleid en Beheer

Betreft de waarde van de volgende lopende contracten/verplichtingen: x € 1.000

Gebiedscontracten groot onderhoud wegen en vaarwegen: 192.864

SKNL-functiewijziging ad. € 24,4 miljoen. Dit zijn verplichtingen met een dertigjarige looptijd die van 2002 t/m 2013 zijn aangegaan voor functiewijziging van agrarische grond naar natuurgrond en waarvoor de financiële afhandeling met de decentralisatie van natuurbeleid naar de provincies is gekomen. Hiernaast zijn over de aanvragen uit 2014, en 2015 verplichtingen van totaal € 15,0 miljoen aangegaan. De helft hiervan bestaat uit rentekosten, de andere helft is aflossing. De kosten van deze aflossing van € 7,5 miljoen hebben we in het jaar 2014 al als last genomen.

SVNL-natuur vanaf 2021: € 0,2 miljoen.

Verplichtingen aan RVO.nl voor betaling van zesjarige beschikkingen voor natuurbeheer, afgegeven tussen 2011 en 2016. Vanaf 2017 worden de beschikkingen door de provincie zelf afgegeven.

SVNL-agrarische natuur vanaf 2021: € 17,8 miljoen.

Verplichtingen aan RVO.nl voor zesjarige beschikkingen voor agrarisch natuurbeheer afgegeven vanaf 2011. De RVO.nl verzorgt EU-cofinanciering op deze beschikkingen (POP3) en vanaf 2016 wordt ook cofinanciering van Waterschappen ontvangen. In totaal is er de komende jaren voor € 39,7 miljoen beschikt waarvan 50% wordt gefinancierd door Europa en dus niet via de provinciale begroting loopt. Daarnaast hebben wij de uitbetaling aan RVO in 2021 al vastgelegd in 2020 omdat het beheer in 2020 uitgevoerd is (uitbetaling altijd het jaar NA het beheer). Vanaf 2016 worden de beschikkingen voor ANLB2016 door de provincie zelf afgegeven en hebben we het provinciale deel van deze verplichtingen al vastgelegd.

Gebeurtenissen na balansdatum

Geen gebeurtenissen na balansdatum.

4.3 Gerealiseerde baten en lasten per taakveld

Taakvelden x € 1.000		Rekening 2020	
	Lasten	Baten	Saldo
0.1 Uitkering provinciefonds	0	-203.965	-203.965
0.2 Opbrengst Provinciale belastingen	0	-223.649	-223.649
0.3 Geldleningen en uitzettingen	0	-720	-720
0.4 Deelnemingen	0	-13.431	-13.431
0.5 Algemene dekkingsmiddelen, overige b	-2.134	-2.310	-4.444
0.6 Overhead	70.202	-7	70.195
0.7 Vennootschapsbelasting	-27	0	-27
0.8 Mutaties reserves	372.390	-412.452	-40.062
1.1 Provinciale Staten	5.487	0	5.487
1.2 Gedeputeerde Staten	2.476	-3	2.473
1.3 Kabinetszaken	1.715	-39	1.675
1.4 Bestuurlijke organisatie	8.157	-19	8.138
1.5 Interbestuurlijk toezicht op de regi	8	0	8
1.6 Openbare orde en veiligheid	831	-15	817
1.9 Bestuur, overige baten en lasten	909	-40	869
2.1 Landwegen	116.042	-5.601	110.441
2.2 Waterwegen	14.481	-2.114	12.367
2.3 Openbaar vervoer	98.968	-6.908	92.060
2.9 Verkeer en vervoer, overige baten en	1.233	0	1.233
3.1 Waterkeringen	3.005	0	3.005
3.2 Kwantiteit oppervlaktewater	854	-317	537
3.3 Kwantiteit grondwater	2.019	-998	1.022
3.4 Kwaliteit oppervlaktewater	1.156	0	1.156
3.5 Kwaliteit grondwater	776	-30	746
4.1 Bodembescherming	4.422	-128	4.294
4.2 Luchtverontreiniging	967	-49	918
4.3 Geluidhinder	82	0	82
4.4 Vergunningverlening en handhaving	18.981	-1.924	17.058

4.5 Ontgrondingen	0	-48	-48
4.6 Duurzaamheid	10.093	-777	9.317
4.9 Milieu, overige baten en lasten	2.104	0	2.104
5.1 Natuurontwikkeling	33.550	-1.549	32.001
5.2 Beheer natuurgebieden	19.240	-435	18.805
5.3 Beheer flora en fauna	10.403	-179	10.224
6.1 Agrarische aangelegenheden	2.546	0	2.546
6.2 Logistiek	7.243	-1.036	6.207
6.3 Kennis en innovatie	11.968	-4.116	7.852
6.4 Recreatie en toerisme	10.600	-228	10.372
6.9 Regionale economie, overige baten en	4.712	0	4.712
7.1 Cultuur	22.850	-9	22.841
7.2 Maatschappij	2.926	0	2.926
7.9 Cultuur en maatschappij, overige bat	-3	0	-3
8.1 Ruimtelijke ordening	10.625	-7.818	2.806
8.2 Volkshuisvesting	4.439	0	4.439
8.3 Stedelijke vernieuwing	3.414	0	3.414
Totaal saldo van baten en lasten	879.711	-890.913	-11.201

4.4 Overzicht van specifieke uitkeringen (art. 58)

4.4.1 Inleiding

Voor de specifieke uitkeringen van het Rijk aan de provincies is het principe van single information en single audit (SISA) ingevoerd. Het Rijk vraagt bij SISA voor de verantwoording van de provincie naar het Rijk naar informatie die zo veel mogelijk aansluit bij de informatiebehoefte en verantwoordingsmomenten van de provincies zelf. Dat betekent dat het Rijk in principe voldoende heeft aan het jaarverslag inclusief de jaarrekening. De gegevens met betrekking tot de SISA verantwoording worden conform de regelgeving, jaarlijks toegezonden aan het CBS.

4.4.2 SiSa-tabel

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Definitief SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2020 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 22 februari 2021									
BZK	C13	Regeling specifieke uitkering ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed	Provincies	Besteding (jaar T) ten laste Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Aantal kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren waarmee een ontzorgingstraject is gestart	Aantal kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren waarmee een ontzorgingstraject is doorlopen tot aan het moment van aanbesteding van maatregelen om vastgoed te verduurzamen	Aantal gebouwde onroerende zaken dat hiermee wordt bereikt door het provinciaal ontzorgingsprogramma	Is binnen het provinciaal ontzorgingsprogramma uitvoering gegeven aan het stimuleren van vraagbundeling bij kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren bij de verduurzaming van hun maatschappelijk vastgoed? (Ja/Nee/Nvt)
				Aard controle R Indicator: C13/01	Aard controle n.v.t Indicator: C13/02	Aard controle n.v.t Indicator: C13/03	Aard controle n.v.t Indicator: C13/04	Aard controle n.v.t Indicator: C13/05	Aard controle n.v.t Indicator: C13/06
				€ 0	€ 0	0	0	0	nvt
				Is de opgedane regionale kennis en ervaring gedeeld met het Kennis- en innovatieplatform verduurzaming maatschappelijk vastgoed? (Ja/Nee/Nvt)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)				
				Aard controle n.v.t Indicator: C13/07	Aard controle n.v.t Indicator: C13/08				
				nvt	Nee				
BZK	C26	Culturele voorzieningen provincies	Provincies	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
				Aard controle D2 Indicator: C26/01	Aard controle n.v.t Indicator: C26/02	Aard controle n.v.t Indicator: C26/03			
				€ 0	€ 0	Nee			
BZK	C41	Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw	Provincies	Besteding (jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise Vanaf SiSa 2021 inclusief uitvoering door derden	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Aantal projecten dat in (jaar T) is geholpen met middelen	Aantal projecten dat cumulatief (t/m jaar T) is geholpen met middelen	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd
				Aard controle R Indicator: C41/01	Aard controle R Indicator: C41/02	Aard controle R Indicator: C41/03	Aard controle n.v.t Indicator: C41/04	Aard controle n.v.t Indicator: C41/05	Aard controle n.v.t Indicator: C41/06
				€ 0	€ 0	€ 0	0	0	0
				Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
				Aard controle n.v.t Indicator: C41/07	Aard controle n.v.t Indicator: C41/08				
				Ja	Nee				

Definitief SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2020 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 22 februari 2021								
lenW	E1	Regeling specifieke uitkering beschikbaarheidsvergoeding regionale OV-bedrijven 2020	Naam per concessie zoals gedefinieerd in artikel 1 en benoemd in bijlage 1 van de regeling	Naam concessiehouder zoals gedefinieerd in artikel 1 en benoemd in bijlage 1 van de regeling	Besteding (jaar T) ivm "Kosten van de concessiehouder in verband met de uitvoering van het openbaar vervoer in de periode van 1 maart 2020 tot en met 31 december 2020" zoals in bijlage 2 vd regeling is opgenomen	Besteding (jaar T) ivm "Tussen concessievrerlener en concessiehouder overeengekomen maatregelen in de periode van 1 maart 2020 tot en met 31 december 2020 ter voorkoming van verdere verspreiding van het virus dat COVID-19 veroorzaakt" zoals in bijlage 2 van de regeling is opgenomen.	Subsidies concessievrerlener conform concessie" zoals in bijlage 3 van de regeling is opgenomen verleend (Ja/Nee)?	Totale opbrengsten conform bijlage 3 (5A OCW-contract studentenkaart) van de regeling
		Concessievrerleners	Aard controle n.v.t Indicator: E1/01	Aard controle n.v.t Indicator: E1/02	Aard controle R Indicator: E1/03	Aard controle R Indicator: E1/04	Aard controle R Indicator: E1/05	Aard controle R 5Indicator: E1/06
			1 Gooi en Vechtstreek	Connexxion	€ 13.331.000	€ 180.100	Ja	€ 1.809.400
			2 Haarlem-IJmond	Connexxion	€ 27.863.000	€ 544.800	Ja	€ 5.525.100
			3 Noord-Holland Noord	Connexxion	€ 29.667.000	€ 749.100	Ja	€ 3.438.200
			Kopie naam concessiehouder	Totale opbrengsten conform bijlage 3 (5B Directe opbrengsten van reizigers) van de regeling	Totale opbrengsten conform bijlage 3 (5C Andere opbrengsten) van de regeling	Komt de concessiehouder voor deze concessie in aanmerking voor de 2% extra vergoeding? (Ja/Nee)	Het totaal bedrag in (jaar T) aan teruggevorderd voordeel	
			Aard controle n.v.t Indicator: E1/07	Aard controle R Indicator: E1/08	Aard controle R Indicator: E1/09	Aard controle R Indicator: E1/10	Aard controle R Indicator: E1/11	
			1 Connexxion	€ 2.457.400	€ 34.800	Nee	€ 0	
			2 Connexxion	€ 5.173.900	€ 46.600	Nee	€ 0	
			3 Connexxion	€ 3.601.000	€ 34.200	Ja	€ 0	
			Kopie naam concessiehouder	Het bedrag benoemd in de subsidieverleningsbeschikking van de ontvanger van de specifieke uitkering aan de concessiehouder voor de periode 15 mrt t/m aug 2020 (artikel 10 lid 1 sub a van de regeling spuk)	Het bedrag benoemd in de subsidievestigingsbeschikking van de ontvanger van de specifieke uitkering aan de concessiehouder voor de periode 15 mrt t/m aug 2020 minus het bedrag dat verantwoord is bij indicator 11 (artikel 10 lid 1 sub b van de			
			Aard controle n.v.t Indicator: E1/12	Aard controle R Indicator: E1/13	Aard controle R Indicator: E1/14			
			1 Connexxion	€ 0	€ 0			
			2 Connexxion	€ 2.206.000	€ 0			
			3 Connexxion	€ 4.210.000	€ 0			
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t Indicator: E1/15					
			Nee					

Definitief SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2020 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 22 februari 2021								
lenW	E10	Regeling specifieke uitkering snelfietsroutes	Projectnaam/nummer	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Besteding (jaar T) (gedeeltelijk) verantwoord o.b.v. voorlopige toekenningen? (Ja/Nee)	Toelichting op niet-afgeronde projecten
		Provincies						
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E10/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: E10/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E10/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E10/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E10/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E10/06</i>
			1 Subsidie Velsen 1	€ 485.000	€ 485.000	Nee	Nee	
			2 Subsidie Velsen 2	€ 0	€ 0	Nee	Nee	besteding verwacht in 2021
			3 Subsidie Haarlem	€ 0	€ 0	Nee	Nee	besteding verwacht in 2021
			4 Subsidie Beverwijk	€ 0	€ 86.360	Nee	Nee	reeds besteed in 2019, vooruitlopend op de SPUK
			5 Subsidie Heemskerk	€ 0	€ 220.480	Nee	Nee	reeds besteed in 2019, vooruitlopend op de SPUK
			6 Provincie NH ontbrekende schakel N208	€ 0	€ 0	Nee	Nee	besteding verwacht in 2022
			Kopie projectnaam/nummer	Grote scope wijzigingen? (Ja/Nee)	Ernstige vertragingen? (Ja/Nee)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1) per project ivm aan andere medeoverheden overgeboekte middelen in Jaar T	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E10/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E10/08</i>	<i>Aard controle D1 Indicator: E10/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E10/10</i>	<i>Aard controle R Indicator: E10/11</i>	
			1 Subsidie Velsen 1	Nee	Nee	Ja		
			2 Subsidie Velsen 2	Nee	Nee	Ja		
			3 Subsidie Haarlem	Nee	Nee	Ja		
			4 Subsidie Beverwijk	Nee	Nee	Ja		
			5 Subsidie Heemskerk	Nee	Nee	Ja		
			6 Provincie NH ontbrekende schakel N208	Nee	Nee	Ja		

Definitief SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2020 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 22 februari 2021

IenW	E12	Regeling specifieke uitkeringen N-wegen	Totale besteding (jaar T)	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T (inclusief 2018))	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T (inclusief 2018))	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle R Indicator: E12/01	Aard controle R Indicator: E12/02	Aard controle R Indicator: E12/03	Aard controle R Indicator: E12/04	
		Provincies	€ 934.582	€ 934.582	€ 188.385	Nee	
			Projectnaam/nummer	Project wijkt meer dan 10% af (Ja/Nee)	Totale omvang per type maatregel	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: E12/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E12/06	Aard controle D1 Indicator: E12/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E12/08	
			1 N243 (0,6-14,4)	Nee	0	Nee	
			2 N239 (17,3-21,3)	Nee	0	Nee	
			3 N243 (14,8-15,7)	Nee	0	Nee	
			4 N506 (25,0-33,2)	Ja	15.044 meter	Ja	
			5 N202 (1,4-7,3)	Nee	0	Nee	
			6 N240 (10,7-20,9)	Nee	0	Nee	
			7 N417 (8,4-10,4)	Nee	0	Nee	
			8 N510 (10,1-12,2)	Nee	0	Nee	
			9 N240 (1,4-6,9)	Nee	0	Nee	
			10 N245 (20,0-25,1)	Nee	0	Nee	
			11 N245 (25,1-20,0)	Nee	0	Nee	
			12 N246 (21,5-24,3)	Nee	0	Nee	
			13 N247 (45,2-52,2)	Nee	0	Nee	
			14 N205 (17,4-17,5)	Nee	0	Nee	
			15 N205 (21,0-22,8)	Nee	0	Nee	
			16 N205 (22,8-21,3)	Nee	0	Nee	
			17 N205 (13,8-16,0)	Nee	0	Nee	
			18 N232 (23,6-27,3)	Nee	0	Nee	
IenW	E13	Slimme laadpleinen	Projectnaam/nummer	Besteding (jaar T)	Project afgerond in (jaar T) (Ja/Nee)?	Besteding (jaar T) (gedeeltelijk) verantwoord o.b.v. voorlopige toekenningen?	Toelichting op niet-afgeronde projecten
			Aard controle n.v.t. Indicator: E13/01	Aard controle R Indicator: E13/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E13/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E13/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E13/05
		Toekenningsbeschikking Gemeenten en provincies	1 Zaaknummer 31155521 en nummer 5000004097 - Slimme laadpleinen, project Deudekom-Duivendrecht	€ 155.920	Nee	Nee	Realisatie van het project loopt door in 2021.

Definitief SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2020 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 22 februari 2021								
lenW	E15	Regeling Specifieke uitkering Regionale Aanpak Laadinfrastructuur 2020-2023	Projectnaam/nummer	Regionaal Plan van Aanpak Laadinfrastructuur conform Samenwerkingsovereenkomst (Ja/Nee)	Cofinanciering ten behoeve van het regionaal Plan van Aanpak Laadinfrastructuur (jaar T)	Cumulatieve cofinanciering ten behoeve van regionaal Plan van Aanpak Laadinfrastructuur (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Correctie cofinanciering besteding (jaar T-1) ivm aan andere medeoverheden overgeboekte middelen Vanaf SiSa 2021 invullen
		Provincies en gemeenten	Aard controle n.v.t. Indicator: E15/01	Aard controle D1 Indicator: E15/02	Aard controle R Indicator: E15/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E15/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E15/05	Aard controle R Indicator: E15/06
		1	Zaaknummer 31182391 en nummer 5000004278 - Regeling Specifieke uitkering Regionale Aanpak Laadinfrastructuur 2020 - 2023	Ja	€ 458.156	€ 458.156	Nee	
			Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: E15/07					
			Ja					
lenW	E20	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)		
		Provincies en Gemeenten	Aard controle R Indicator: E20/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/02	Aard controle R Indicator: E20/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/04		
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid van de op te leveren en de opgeleverde verkeersveiligheidsmaatregelen per type maatregel (m1, m2, aantallen)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk		
			Aard controle n.v.t. Indicator: E20/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/08		
		1	Kantmarkering fietspaden	Nee	0			
lenW	E34	Incidentele specifieke uitkering iDiensten Mobiliteit	Besteding (jaar T-1) aan projectkosten voor het project	Besteding (jaar T) aan projectkosten voor het project	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan projectkosten voor het project	Eindverantwoording totale project (Ja/Nee)		
		Provincie Noord-Holland	Aard controle R Indicator: E34/01	Aard controle R Indicator: E34/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E34/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E34/04		
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
			Projectnaam/nummer	Contractbedrag				
			Aard controle n.v.t. Indicator: E34/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E34/06				
		1	Nog geen projecten gepland	€ 0				
lenW	E37	Regeling Wilhelminasluis	Beginsaldo (jaar T)	Ontvangen bijdrage Rijk (jaar T)	Ontvangen bijdrage andere bestuursorganen (jaar T)	Besteding (jaar T)	Eindsaldo (jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
		Besluit infrastructuur Provincie Noord-Holland	Aard controle R Indicator: E37/01	Aard controle R Indicator: E37/02	Aard controle R Indicator: E37/03	Aard controle R Indicator: E37/04	Aard controle R Indicator: E37/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E37/06
			-€ 7.462.389	€ 0	€ 4.126.285	€ 9.737.888	-€ 13.073.992	Nee

Definitief SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2020 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 22 februari 2021								
IenW	E38	Tijdelijke stimuleringsregeling veilig, doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur	Besteding (jaar T-1) aan projectkosten voor het totale project	Besteding (jaar T) aan projectkosten voor het totale project	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan projectkosten voor het totale project	Cofinanciering (jaar T)	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	
			Alleen van toepassing in 2020	Zelfstandige uitvoering				
			Aard controle R Indicator: E38/01	Aard controle R Indicator: E38/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E38/03	Aard controle R Indicator: E38/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E38/05	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			Projectnaam/nummer per project	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per project				
			Aard controle n.v.t. Indicator: E38/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E38/07				
			1 Digitalisering mobiliteitsdata	Nee				
			Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (Jaar T-1) ivm aan andere medeoverheden overgeboekte middelen Vanaf SiSa 2021 invullen	Eindverantwoording totale project (Ja/Nee)			
			Aard controle n.v.t. Indicator: E38/08	Aard controle R Indicator: E38/09	Aard controle n.v.t. Indicator: E38/10			
			Ja		Nee			
IenW	E43	Energiehaven IJmond	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Toelichting		
			Aard controle R Indicator: E43/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E43/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E43/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E43/04		
			€ 0	€ 0	Nee	De specifieke uitkering is uitsluitend bestemd voor het doen van een kapitaalstorting in de nog op te richten entiteit, en het door die entiteit realiseren van de Energiehaven. Deze kapitaalstorting kan pas gedaan worden na oprichting, gepland voor eind 2021 / begin 2022.		
EZK	F12	Enmalige specifieke uitkering voor de uitvoering van regionale MIT-regeling 2018-2023	Totale besteding (over jaar T-1/T-2) ten laste van Rijksmiddelen	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Totale cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Eventuele toelichting	
			Aard controle R Indicator: F12/01	Aard controle R Indicator: F12/02	Aard controle R Indicator: F12/03	Aard controle n.v.t. Indicator: F12/04	Aard controle n.v.t. Indicator: F12/05	
			€ 5.500.000	€ 2.874.343	€ 8.374.343	Nee		

Definitief SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2020 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 22 februari 2021								
LNV	L1	Jong Leren Eten-uitkeringen	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (Jaar T-1) per project ivm aan andere medeoverheden overgeboekte middelen. Vanaf SiSa 2021 invullen.	
			Aard controle R Indicator: L1/01	Aard controle n.v.t. Indicator: L1/02	Aard controle n.v.t. Indicator: L1/03	Aard controle n.v.t. Indicator: L1/04	Aard controle R Indicator: L1/05	
			€ 0	€ 0	Nee	Ja		
LNV	L7	Regeling specifieke uitkering IBP-Vitaal Platteland	Gebiedsnaam/nummer	Totale besteding (jaar T)	Totale Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Toelichting
				Zelfstandige uitvoering	Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2021			Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen
			Aard controle n.v.t. Indicator: L7/01	Aard controle R Indicator: L7/02	Aard controle R Indicator: L7/03	Aard controle n.v.t. Indicator: L7/04	Aard controle n.v.t. Indicator: L7/05	Aard controle n.v.t. Indicator: L7/06
			1 VP Rec Grid 1509752/1538581	€ 0	€ 0	Ja	Nee	
			2 VP AUM 1509653/1537766	€ 0	€ 0	Ja	Nee	
LNV	L10	Regeling specifieke uitkering Impuls Veenweiden	Gebiedsnaam/nummer	Totale Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Totale Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Toelichting	
			Aard controle n.v.t. Indicator: L10/01	Aard controle R Indicator: L10/02	Aard controle R Indicator: L10/03	Aard controle n.v.t. Indicator: L10/04	Aard controle n.v.t. Indicator: L10/05	
			1 DGNVLG 20272011/1400011352	€ 0	€ 0	Nee		

5. Bijlagen

5.1 Bestuur en Directie

Provinciale Staten

Zetelverdeling Provinciale Staten	Aantal zetels
GroenLinks	9
VVD	9
D66	6
PvdA	6
JA21	5
CDA	4
Forum voor Democratie	3
Partij voor de Dieren	3
PVV	3
SP	3
ChristenUnie	1
50Plus/Partij voor de Ouderen	1
DENK	1
Fractie Baljeu	1

Provinciale Staten leden

Voor informatie over de leden van Provinciale Staten van de provincie Noord-Holland kunt u zich wenden tot de provinciale website: [klik hier](#).

Gedeputeerde Staten

Voor informatie over de leden van Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland kunt u zich wenden tot de provinciale website: [klik hier](#).

De directie

Renée Bergkamp	Algemeen directeur/ Provinciesecretaris
Hans van der Stelt	Directeur Concernzaken
Herman Schartman	Directeur Beleid
Lindy Molenkamp	Directeur Beheer en Uitvoering

5.2 Noord-Holland in feiten en cijfers

Voor informatie over Noord-Holland in feiten en cijfers kunt u zich wenden tot de provinciale website: [klik hier](#). Hier kunt u zelf tabellen, grafieken en kaarten samenstellen.

5.3 Waar zijn we te bereiken

Bezoekadres

Provinciaal Bestuur van Noord-Holland
Dreef 3, 2012 HR Haarlem

Ambtelijke organisatie van Noord-Holland
Houtplein 33, 2012 DE Haarlem

Postadres

Postbus 3007, 2001 DA Haarlem

Algemene telefoonnummer

023-5143143

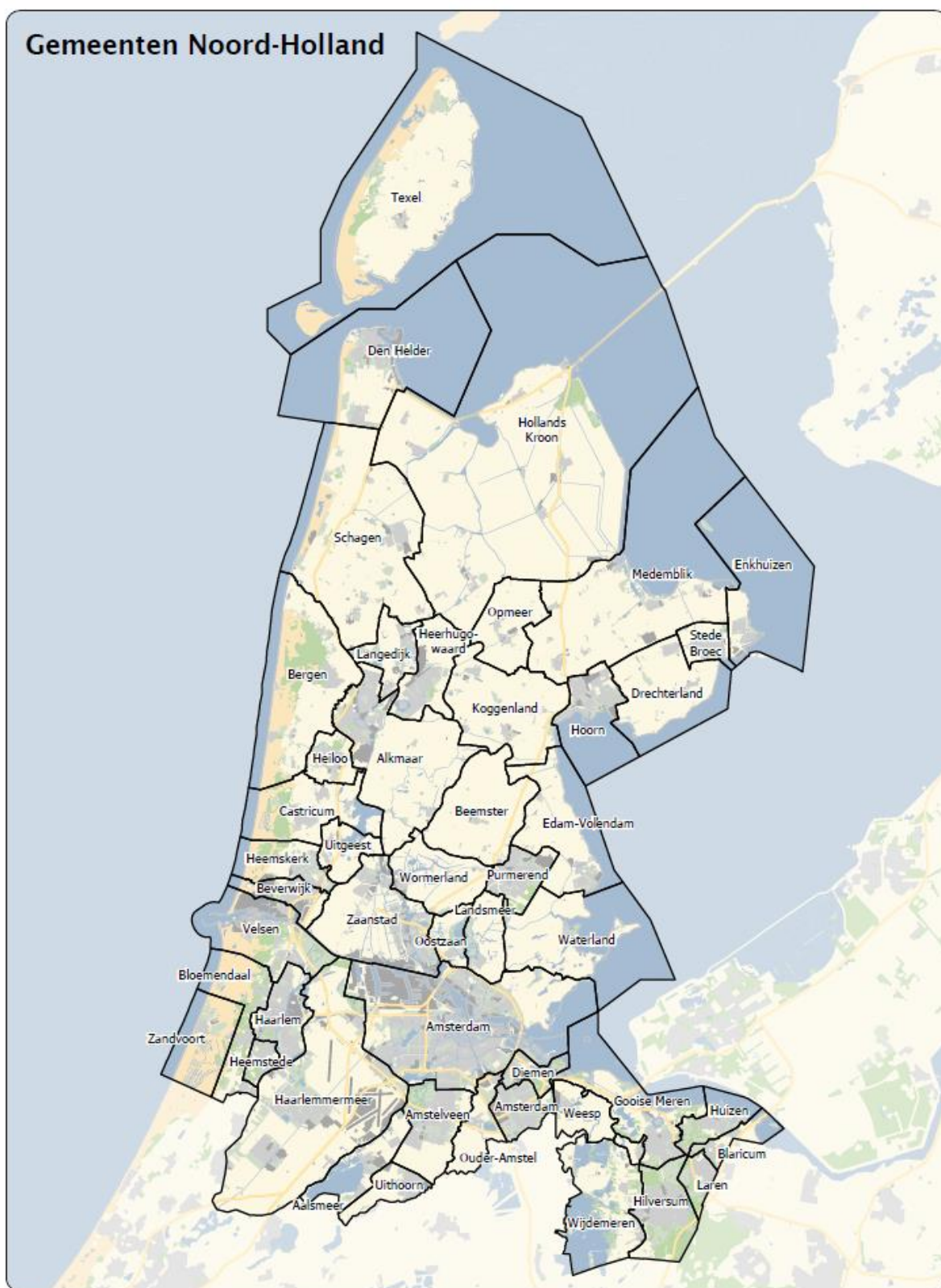
Website

www.noord-holland.nl

Algemene e-mail

post@noord-holland.nl

5.4 Lijst van Gemeenten

A	K
Aalsmeer	Koggenland
Alkmaar	L
Amstelveen	Landsmeer
Amsterdam	Langedijk
B	Laren
Beemster	M
Bergen (N-H)	Medemblik
Beverwijk	O
Blaricum	Oostzaan
Bloemendaal	Opmeer
C	Ouder-Amstel
Castricum	P
D	Purmerend
Den Helder	S
Diemen	Schagen
Drechterland	Stede Broec
E	T
Edam-Volendam	Texel
Enkhuizen	U
G	Uitgeest
Gooise Meren	Uithoorn
H	V
Haarlem	Velsen
Haarlemmermeer	W
Heemskerk	Waterland
Heemstede	Weesp
Heerhugowaard	Wijdemeren
Heiloo	Wormerland
Hilversum	Z
Hollandse Kroon	Zaanstad
Hoorn	Zandvoort
Huizen	

Verslag van bevindingen 2020

Provincie Noord-Holland

4 juni 2021

Aan Provinciale Staten van de Provincie Noord-Holland
T.a.v. mevrouw M. Spoor-Hendriks
Postbus 3007
2001 DA HAARLEM

Datum:
04-06-2021

Behandeld door:
drs. M.E. Dubbelman RA

Ons kenmerk:
21033

Onderwerp:
Verslag van bevindingen 2020

Geachte leden van Provinciale Staten,

Wij hebben de controle van de jaarrekening 2020 van de Provincie Noord-Holland uitgevoerd. Dit verslag bevat onze belangrijkste bevindingen en aanbevelingen en is bestemd voor Provinciale Staten. Graag lichten wij onze rapportage nader aan u toe.

Hoogachtend,

Publiek Belang Accountants B.V.

drs. R.D.H. Killeen RA MGA

Bijlage: één

Verslag van bevindingen 2020

Inleiding

U heeft ons met de opdrachtbevestiging van 10 juli 2020 opdracht gegeven voor de jaarrekeningcontrole 2020. U ontvangt de controleverklaring bij de jaarrekening 2020 afzonderlijk. Op grond van de wet bevat dit verslag onze bevindingen over de inrichting van uw financiële beheer en financiële organisatie en de mate waarin deze een getrouwe en rechtmatige verantwoording mogelijk maken. Wij informeren u over (eventuele) afwijkingen en onrechtmatigheden in de jaarrekening en geven adviezen die bijdragen aan het uitvoeren van uw toezichthoudende taak. Voor de rapportage van bevindingen heeft u de ondergrens op € 400.000 gesteld.

In het kort

- Uw medewerkers hebben het jaarrekeningproces goed voorbereid en hebben onze controle deskundig begeleid. Hierdoor is het controleproces soepel verlopen.
 - De jaarrekening is informatief, voldoet aan verslaggevingsregels en is vrij van materiele afwijkingen of onzekerheden.
 - De verbijzonderde interne controles van bijvoorbeeld de baten, de inkopen, de inkomende en uitgaande subsidies, de personele kosten en de betalingen zijn goed gefaseerd over het jaar uitgevoerd, goed gedocumenteerd en van kwalitatief hoog niveau.
 - De administratieve herinrichting is een belangrijke verbetering die veel aandacht van uw medewerkers heeft gevraagd en leidt tot een inzichtelijkere administratie.
 - Tekortkomingen in de IT-omgeving zijn nog niet opgelost en maken uw provincie potentieel kwetsbaar op het gebied van beveiliging en continuïteit.
-

Onze conclusie

Uw organisatie werkt vanaf 2018 gestructureerd aan verbeteringen in de (financiële) administratie, de interne beheersing en de financiële verslaggeving. De resultaten hiervan zijn duidelijk zichtbaar in het jaarrekeningproces en bij de verbijzonderde interne controle.

De controle 2020 leidt tot een beperkt aantal wijzigingen van beperkte omvang in de concept-jaarstukken.

Wat gaat goed?

- De samenwerking tussen uw medewerkers en ons controleteam is evenals vorig jaar zeer goed. De jaarrekeningcontrole is volledig via video-overleg uitgevoerd en kende een soepel verloop, ook omdat de provincie alle dossierstukken digitaal beschikbaar heeft. Uw organisatie is er ondanks de moeilijke omstandigheden in geslaagd het jaarrekeningproces goed te organiseren.
 - De interne controle op de concept-jaarrekening leidt tot een kwalitatief goed document. De verbijzonderde interne controle op de processen is van hoog niveau en de uitkomsten zijn goed gedocumenteerd. De uitdaging is om dit kwaliteitsniveau vast te houden.
 - Hoewel over de definitieve inhoud en invoering van de rechtmatigheidsverantwoording 2021 nog enige onduidelijkheid bestaat, bent u door de goede verbijzonderde interne controle hierop al voorbereid.
-

Verslag van bevindingen 2020

- De inrichting van de financiële administratie was complex. Dit vertroebelde het zicht op de manier waarop processen werden geadmistreerd en verminderde voor veel medewerkers de toegankelijkheid van de administratie. Door de herinrichting per 1 januari 2020 is de administratie vereenvoudigd. Dit zal bijdragen aan de efficiëntie van de administratievoering, de kwaliteit van de tussentijdse informatievoorziening, de interne beheersing en de verslaggeving.
- De vaste activa-module is ingericht en de beschikbare kredieten en de cumulatieve bestedingen zijn op juistheid en volledigheid onderzocht. De hieruit voortvloeiende correcties hebben niet geleid tot kredietoverschrijdingen of aanpassing van boekwaarden. De nieuwe activa-module is een belangrijke verbetering die kredietbewaking inzichtelijker en eenvoudiger maakt.

Wat vraagt uw aandacht?

De belangrijkste bevindingen uit onze controle zijn:

- In onze managementletter hebben wij aandacht gevraagd voor de voortgang bij het beschrijven en de inhoudelijke kwaliteit van de procesbeschrijvingen. De hierop genomen actie betrekken wij in onze tussentijdse controle 2021.
- De ICT die relevant is voor financiële processen biedt onvoldoende basis om te kunnen vertrouwen op geautomatiseerde beheersmaatregelen en ondersteunt een meer procesmatige inrichting van de interne beheersing niet. Nog niet alle verbeteradviezen naar aanleiding van onze vorige controles zijn opgevolgd. Uw medewerkers verwachten dat de resterende tekortkomingen in de zomer van 2021 zijn opgelost.
- U beschikt nog niet over een vastgestelde nota beveiligingsbeleid. In samenhang met het voorgaande punt bestaat het risico dat onbevoegden toegang krijgen tot uw netwerk. Omdat onzeker is of back-ups ook offline worden bewaard, bestaan risico's voor de continuïteit van uw automatiseringsomgeving.
- Het jaarrekeningtraject in belangrijke mate afhankelijk een beperkt aantal medewerkers. Om kwetsbaarheid van uw organisatie voor het volgend jaarrekeningtraject te vermijden zorgt u voor verdere verbreding van kennis binnen uw organisatie.
- In het inkoopproces en bij de memoriaalboekingen dwingt de administratie geen functiescheiding af. Buiten de administratie om is functiescheiding aangebracht zodat het vier-ogen principe wordt toegepast bij de memoriaalboekingen.

Het beeld van uw jaarrekening

De jaarrekening sluit met een voordelig resultaat van € 11,2 miljoen. Tijdens het jaar is € 40,1 miljoen meer onttrokken aan reserves dan toegevoegd. Zonder deze tussentijdse reservemutaties, is het nadelig resultaat € 28,9 miljoen. Dit betekent dat 'het vermogen' van de provincie in 2020 met € 28,9 miljoen is afgenomen.

Afgezet tegen de gewijzigde begroting 2020 blijven de werkelijke lasten achter. Totaal wordt circa 91,5% van de begrote lasten gerealiseerd (2019: 81,6%). Op geen van de programma's is sprake van een overschrijding van de begroting na wijzigingen. De onderbestedingen op programma's is een jaarlijks terugkerend patroon. De jaarrekening bevat per programma een toelichting op de achtergrond van de verschillen tussen begroting en realisatie. De gerealiseerde baten liggen boven begroting. Door lagere lasten en hogere baten is het begrote tekort voor reservemutaties van € 82 miljoen in werkelijkheid een tekort van € 28,9 miljoen.

Verslag van bevindingen 2020

Uit verantwoordingsoogpunt is sprake van verklaarbare verschillen. Uit beleidsmatig oogpunt adviseren wij om te onderzoeken hoe dergelijke grote verschillen kunnen worden voorkomen. Zodoende loopt de jaarlijkse verantwoording meer in de pas met de meest actuele begrotingsinzichten.

Tenslotte kan nog een belangrijke indicator worden gevonden in de ontwikkeling van het EMU saldo. Uit deze variant op het kasstroomoverzicht voor overheden blijkt dat de provincie in 2020 € 129,6 miljoen meer heeft uitgegeven dan ontvangen. Dit hangt vooral samen met een toegenomen investeringsniveau.

Uitkomsten Verbijzonderde Interne Controle

De verbijzonderde interne controle op de inkopen, de betalingen, de subsidieverstrekingen, de personele kosten, de baten en de memoriaalboekingen is binnen uw provincie de afgelopen jaren gegroeid naar een kwalitatief hoog niveau. Ook de tijdigheid van uitvoering is verder verbeterd. In de uitvoering van de verbijzonderde interne controle wordt meer dan voorheen ook inzet gevraagd van de lijnorganisatie. Hierdoor wordt de betrokkenheid bij de onderzochte onderdelen binnen uw organisatie verbreed.

De interne controles wijzen nauwelijks op afwijkingen voor getrouwheid en rechtmatigheid. Hierdoor hebben wij onze gezamenlijke risicoanalyse voor 2020 herijkt, waardoor het aantal steekproefposten is verminderd. Dit bespaart tijd van uw medewerkers zonder afbreuk te doen aan de kwaliteit en de betekenis van de uitgevoerde controles.

Uitkomsten jaarrekening- controle

Onze jaarrekeningcontrole gaf aanleiding tot een beperkt aantal correcties. De doorgevoerde correcties betroffen overigens grotendeels posten, die op het aanvangsmoment van de controle door uw organisatie als onzeker zijn aangemerkt, bijvoorbeeld door ontbrekende informatie van derden en het daarmee samenhangende (in)schattingselement.

De jaarrekening is informatief, voldoet aan verslaggevingsregels en is vrij van materiele afwijkingen of onzekerheden. Er zijn geen ongecorrigeerde afwijkingen boven de door u vastgestelde rapporteringstolerantie.

SiSa

Met de SiSa-bijlage legt u verantwoording af over de besteding van de middelen die de provincie ontvangt van het Rijk. Omdat in 2020 totaal 17 veelal meerjarige regelingen onder de SiSa-verantwoording zijn gebracht, is de SiSa-bijlage uitgebreider dan in eerdere jaren, toen over 4 regelingen verantwoording werd afgelegd. Dit leidt tot een aanzienlijke extra administratieve last voor uw medewerkers en controlewerk voor ons. Uw verbijzonderde interne controlemedewerkers en wij hebben de SiSa-controle dit jaar tijdens de jaarrekeningcontrole samen uitgevoerd. Dit gaf aanleiding tot diverse aanpassingen die in de definitieve tabel zijn gecorrigeerd. Wij adviseren om de verantwoordelijkheid voor de SiSa-bijlage centraal in de lijn te beleggen. Dit stelt de verbijzonderde interne controle in staat om gedurende het jaar al controles uit te voeren, vermindert de kans op afwijkingen en draagt bij aan een succesvolle afrekening van de SiSa-bijdragen met het Rijk.

Verslag van bevindingen 2020

Interne beheersing

De managementletter uit november 2020 bevat onze bevindingen en adviezen over de interne beheersing. Onze conclusies waren:

- De provincie heeft € 110 miljoen beschikbaar om de gevolgen van de Coronacrisis op te vangen. Voor de bijdragen op grond van Motie 41 gelden gedetailleerde voorwaarden. De voorwaarden maken het voor uw provincie lastig om achteraf inzicht te krijgen in de rechtmatige besteding van de middelen. Wij adviseren u deze voorwaarden uitsluitend te betrekken in de toekenning van bijdragen vooraf en niet in de afrekening achteraf. De verantwoording van de toegekende bedragen heeft de aandacht van uw organisatie.
- Uw verbeterprogramma Financiële hygiëne dekt aandachtspunten voor de interne beheersing goed af
- De voortgang en inhoudelijke kwaliteit van procesbeschrijvingen vragen aandacht
- Voor de juiste toerekening van subsidielasten aan boekjaren heeft uw provincie een grensbedrag bepaald, dat nog door Provinciale Staten zal worden bekrachtigd. Het voorgestelde grensbedrag voldoet aan de voorwaarden die het BBV hieraan stelt. Boven het grensbedrag worden subsidies op basis van voortgang van het gesubsidieerde project toegerekend aan het verslagjaar.
- Tekortkomingen in de IT-omgeving leiden tot risico's voor de betrouwbaarheid en de continuïteit van gegevensverwerking.

U heeft de afgelopen jaren geïnvesteerd in het verbeterprogramma voor de jaarverslaggeving, het financiële beheer en de interne beheersing. Dit leidt duidelijk tot resultaten. Wij blijven met uw organisatie in gesprek om samen accenten te leggen die voor de verslaggeving en controle essentieel zijn.

Ook tijdens de afgelopen controle hebben wij met elkaar belangrijke onderwerpen afgestemd zoals de verwerking van aangekochte stikstofrechten, de rechtmatigheid van corona-steun, de moties 40 en 41, vergoedingen voor Openbaar vervoer en het onderscheid tussen investeringen en onderhoud. Wij ervaren deze afstemming over belangrijke onderwerpen en vraagstukken als proactief en constructief.

De belangrijkste aandachtspunten voor de interne beheersing zijn:

- De voortgang in verbeteringen op het gebied van ICT-beheermaatregelen, door het belang van een goed beveiligde IT-omgeving voor uw bedrijfsvoering en informatievoorziening en vanuit het oogpunt van continuïteit en betrouwbaarheid.
- De voortgang en inhoudelijke kwaliteit van de procesbeschrijvingen, inclusief (fraude)risicoanalyse, getroffen beheersmaatregelen en relevante IT-omgeving.
- In enkele processen (inkopen en memoriaalboekingen) dwingt de administratie geen functiescheiding af. Buiten het administratieve systeem om zijn maatregelen getroffen die zorgen voor functiescheiding bij het maken van memoriaalboekingen.

Overige controle-bevindingen

Oostelijke Vechtplassen

Uw provincie heeft via het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen afspraken gemaakt over de realisatie van een groot aantal projecten in het gebied Oostelijke Vechtplassen. De middelen voor deze projecten worden door de deelnemers ondergebracht bij het Nationaal Groenfonds, dat optreedt als bankier. De bankrekening bij het Nationaal Groenfonds staat op naam van uw provincie.

Verslag van bevindingen 2020

Voor de verschillende projecten in het gebiedsakkoord is de provincie penvoerder, maar ook andere deelnemers treden op als penvoerder. De verdeling van verantwoordelijkheden over verschillende partijen en de wisselende verhoudingen in financiering en bevoorschotting van de projecten maken de administratievoering en verantwoording van deze projecten complex.

De realisatie van projecten tot en met 2020 is nog van relatief beperkte omvang. Wij adviseren u in 2021, voordat de omvang van de projecten toeneemt, de administratie op eenduidige en inzichtelijke wijze in te richten. Wij zijn graag bereid hierin mee te denken.

Lokale heffingen

De paragraaf lokale heffingen moet inzicht geven in hoe bij de berekening van tarieven van heffingen, die hoogstens kostendekkend mogen zijn, wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de geraamde lasten niet overschrijden. Ook moet worden aangegeven welke beleidsuitgangspunten ten grondslag liggen aan deze berekeningen en hoe deze uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd. De jaarstukken geven wel inzicht in de dekkingspercentages van de leges, maar de hiervoor genoemde informatie is niet beschikbaar. Voor het beeld van de jaarstukken 2020 achten wij dit niet materieel en heeft het ontbreken van de informatie geen invloed op ons oordeel. Wij adviseren om deze informatie wel op te nemen in de jaarstukken van volgend jaar.

Verwerking van projectsubsidies

Provincies verstrekken veel subsidies met een projectmatig karakter. Daarbij is onderscheid in projecten binnen één boekjaar en projecten die boekjaar overschrijdend zijn. Doorgaans zijn aan de subsidie voorwaarden verbonden zoals het doen van inspanningen en/of het leveren van prestaties. De vraag is in welk jaar de last die samenhangt met dergelijke subsidies moet worden genomen. Is dit in één keer in het jaar waarin de meerjarige subsidie wordt toegekend, of worden de lasten toegerekend aan toekomstige jaren waarin de prestaties worden geleverd?

In mei 2020 heeft de Commissie BBV duidelijkheid gegeven over de verwerking van projectsubsidies. De reactie van de Commissie BBV is tot stand gekomen in nauw overleg tussen het IPO, accountants (onder meer ons kantoor), de Commissie BBV en het Ministerie van Binnenlandse Zaken. De uitwerking van het uiteindelijke standpunt heeft vanaf het najaar 2018 geruime tijd gevraagd. De reden hiervoor is dat een eventuele koerswijziging voor provincies ingrijpende gevolgen kan hebben voor de presentatie van het (eigen) vermogen en de jaarresultaten. Ook betekent dit een zware belasting omdat doorlopend inzicht moet bestaan in de voortgang van projecten die in belangrijke mate door derden worden uitgevoerd.

De uitkomst van de reactie van de Commissie BBV is op hoofdlijnen dat de last wordt verantwoord in het jaar waarin de subsidieontvanger start met de uitvoering van de activiteiten op basis van de startdatum van de projectperiode in de subsidieverleningsbeschikking, tenzij:

- De verstrekte subsidie een boekjaar/exploitatiesubsidie betreft en uit de subsidiebeschikking blijkt onomstotelijk dat de activiteiten waarvoor de subsidie wordt verleend in één of meerdere volgende jaren zal plaatsvinden. In dit geval worden de lasten genomen in het jaar /de jaren waarin de activiteiten worden uitgevoerd.
 - De verstrekte subsidie een projectsubsidie betreft die boekjaar overschrijdend is en het individuele subsidiebedrag het gedefinieerde grensbedrag overschrijdt. In dit geval wordt bij afgifte van de subsidieverleningsbeschikking op basis van het bestedingsritme van de begrote jaarlijkse kosten zoals opgenomen in de subsidieverleningsbeschikking, toegerekend aan de betreffende boekjaren.
-

Verslag van bevindingen 2020

De Commissie BBV stelt verder: “De lasten van meerjarige projectsubsidies kunnen tot een door Provinciale staten vast te stellen grensbedrag volledig aan het jaar van beschikken worden toegerekend. Het grensbedrag dient zodanig te worden bepaald dat het totale financiële effect niet dermate materieel is dat het principe van het stelsel van baten en lasten in geding komt. Voorts is het van belang het eventueel toepassen van de optie en de hoogte van het grensbedrag te laten vaststellen door Provinciale staten. Gezien het openbare en raadpleegbare karakter van de financiële verordening leent deze zich hier het beste voor.”

Eind 2020 heeft de Commissie BBV het grensbedrag nader gedefinieerd door dit te maximaliseren op 0,25% van het totaal van de lasten in het jaar, inclusief toevoegingen aan bestemmingsreserves. Uw organisatie heeft het grensbedrag voorsnog bepaald op € 1,5 miljoen. Dit grensbedrag zal nog door Provinciale Staten worden vastgesteld. Wij vinden dat dit grensbedrag past binnen de regels van de Commissie BBV en dat de administratieve lasten voor uw provincie hiermee niet onnodig toenemen.

De commissie BBV noemt verder nog enkele uitgangspunten waaraan het subsidieproces moet voldoen, zoals:

- De subsidiebeschikking is de uitkomst van een zorgvuldig doorlopen subsidieproces. Daarin wordt op basis van de informatie van de aanvrager vastgesteld wanneer bestedingen in relatie tot inspanningen of prestaties plaats zullen vinden. De provincie beoordeelt of deze informatie betrouwbaar en reëel is.
- De aanvrager dient te melden wanneer afwijkingen ontstaan en dient afhankelijk van het subsidiebedrag (tussentijds) verantwoording af te leggen. Bij (majeure) afwijkingen wordt een gewijzigde subsidiebeschikking afgegeven.
- De subsidiebeschikking is leidend voor de verantwoording van de lasten. In de subsidiebeschikking wordt de projectperiode genoemd. De start van het project wordt in de subsidiebeschikking vermeld, zodat duidelijk is wanneer de activiteiten en daarmee de levering van de prestaties start. Voor de start van het project wordt bedoeld op de werkelijke start van de gesubsidieerde activiteiten.

Wij adviseren u de gevolgen van deze uitspraak van de Commissie BBV voor uw subsidieproces te inventariseren en te verwerken.

Onze risicoanalyse en controlewerkzaamheden

De controlestandaarden schrijven voor dat wij u informeren over de belangrijkste risico's die wij bij onze controle onderkennen. Onze controle heeft zich gericht op de betrouwbaarheid van de jaarrekening en de rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties. Naast gebruikelijke controlerisico's, zoals de volledigheid van opbrengsten, de juistheid van kosten en het voldoen aan verslaggevingsregels, geven wij in het bijzonder aandacht aan de risico's die samenhangen met doorbreking van functiescheiding door de leiding.

Onze risicoanalyse

Wij hebben in augustus 2020 onze risicoanalyse gedeeld met de Rekeningencommissie. Wij hebben met u de belangrijkste risico's besproken die wij onderkennen bij onze controle. Vanuit deze risicoanalyse heeft onze controle zich in het bijzonder gericht op:

- Rechtmatigheid van de aanbestedingen
 - Juistheid van inkopen, personele lasten en subsidielasten, in het bijzonder gerelateerd aan verstrekkingen tegen de achtergrond van de Corona-crisis
 - Juiste toerekening van subsidielasten aan jaren
-

Verslag van bevindingen 2020

- Volledigheid van de baten
- Juistheid van de presentatie en waardering van deelnemingen en van gronden
- Doorbreking van interne beheersing door het management
- Voldoen aan de verslaggevingsregels van het BBV en de juistheid van de WNT-verantwoording

Onze controlewerkzaamheden met betrekking tot fraude

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en opsporen van fraude berust bij degenen die belast zijn met governance en bij de directie. Het is onze verantwoordelijkheid om onze controle te plannen en uit te voeren om redelijke zekerheid te krijgen dat de jaarrekening als geheel geen materiële onjuistheden bevat, of die nu worden veroorzaakt door fraude of door fouten.

Omdat onze controle niet bestond uit een uitvoerige controle van alle transacties, die nodig zou zijn om fouten of fraude aan het licht te brengen, kan het zijn dat bij onze controlewerkzaamheden geen materiële fraude is geconstateerd. Al wordt door effectieve interne beheersingsmaatregelen de kans dat fouten of fraude voorkomen en onopgemerkt blijven, kleiner, die mogelijkheid wordt niet uitgesloten. Daarom kunnen wij niet garanderen dat eventuele fouten of fraude worden ontdekt.

Tegen de achtergrond van het frauderisico werden controlewerkzaamheden uitgevoerd

Zoals overeengekomen in onze controleaanpak omvatten onze werkzaamheden onder meer besprekingen met gedeputeerde staten, provinciesecretaris, directieteam en (concern)control over de interne beheersingsmaatregelen, managementschattingen, bijzondere transacties buiten de normale gang van zaken, de Wet Normering Topinkomens en memoriaal boekingen.

Op basis van onze frauderisicobeoordeling hebben wij de volgende controlewerkzaamheden uitgevoerd:

- Navragen of sprake is van bekende fraudesignalen of fraudegevallen bij management en college.
- Het evalueren van de organisatie- en governance structuur, de interne beheermaatregelen, de informatiesystemen en cultuur en gedrag in relatie tot fraude.
- Het aanbrengen van onvoorspelbaarheid in onze controlewerkzaamheden.
- Het evalueren van de rationaliteit van eventuele belangrijke ongebruikelijke transacties en het beoordelen van schattingen.
- Het uitvoeren van gegevensgerichte werkzaamheden op de naleving van de Europese aanbestedingsregels en steekproefsgewijs vaststellen dat aan de verantwoorde investeringsbedragen geleverde prestaties ten grondslag liggen.
- Het beoordelen van de aard van hoger-risicojournaalposten en overige aanpassingen in de administratie en het evalueren van de belangrijkste oordeelsvormingen en veronderstellingen voor een mogelijke tendentie door provincie Noord-Holland. Bij identificatie van onverwachte journaalposten hebben wij aanvullende controlewerkzaamheden uitgevoerd. Deze werkzaamheden omvatten ook het testen van transacties op basis van brondocumenten.
- Het zorgen voor een professioneel kritische instelling van ons team.

Onze beroepsorganisatie heeft de Tweede Kamer toegezegd om accountantskantoren binnenkort te verplichten om in de controleverklaring aan te geven welke werkzaamheden zijn verricht in het kader van frauderisico's en de eventuele bevindingen. Bij wijze van pilot is ons gevraagd om deze toelichting in de controleverklaring op te nemen. Om die reden bevat de controleverklaring over 2020 een aanvullende paragraaf.

Tijdens onze controle van de jaarrekening 2020 zijn geen aanwijzingen voor fraude gesignaleerd.

Verslag van bevindingen 2020

Frauderisico-analyse

Uw organisatie beschikt niet over een actuele frauderisico-analyse die inzicht geeft in de mogelijke frauderisico's en die de beheersmaatregelen benoemt om de gevolgen van frauderisico's zoveel mogelijk te beperken. Hierdoor is fraude-analyse en fraudepreventie geen zichtbaar onderdeel van uw interne beheersing. Wel merken wij uit gesprekken met uw medewerkers dat belang wordt gehecht aan het vermijden en ontdekken van fraude.

Wij adviseren u om de frauderisico-analyse op te stellen en deze periodiek te agenderen in uw management en college van gedeputeerde staten. Dit draagt bij aan het actueel houden van het inzicht in de kwetsbare plekken in uw organisatie. Mogelijke gespreksonderwerpen zijn de aard, frequentie en diepgang van de uitgevoerde frauderisicoanalyses, de uitkomst daarvan en de manier waarop de organisatie de frauderisico's opvolgt en monitort.

Rechtmatigheid

Wij zijn nagegaan of de financiële beheershandelingen tot stand zijn gekomen binnen de grenzen van de door Provinciale Staten geautoriseerde begroting.

Begrotingsoverschrijdingen

Begrotingsafwijkingen die in formele zin onrechtmatig zijn maar niet meetellen voor het oordeel over de rechtmatigheid van de accountant moeten worden opgenomen in ons verslag. Provinciale Staten moeten deze afwijkingen bij het vaststellen van de jaarrekening expliciet autoriseren. Over 2020 hebben zich geen begrotingsoverschrijdingen voorgedaan.

Investeringskredieten

Wij zijn ook nagegaan of de investeringen tot stand zijn gekomen binnen de grenzen van de door Provinciale Staten geautoriseerde kredieten. Wij hebben hierbij geen onrechtmatigheden geconstateerd.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

De Kadernota rechtmatigheid regelt dat indien geen M&O-beleid bestaat of het M&O-beleid feitelijk niet wordt nageleefd, de accountant dit rapporteert in het verslag van bevindingen, maar niet meeweegt in het oordeel over rechtmatigheid. Wij hebben begrepen dat de provincie geen specifiek M&O-beleid heeft vastgelegd.

In de externe en interne regelgeving zijn wel diverse bepalingen opgenomen die erop zijn gericht om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen. Uw provincie heeft de toets op het misbruik en oneigenlijk gebruik in enige mate onderdeel gemaakt van de interne controleplannen. De uitkomst van deze toets heeft niet geleid tot bevindingen die invloed hebben op de rechtmatigheid van baten en lasten en balansmutaties.

Vanaf 2021

Het is de verwachting dat het college van gedeputeerde staten met ingang van 2021 een rechtmatigheidsverantwoording zal afgeven. De Commissie BBV heeft hiervoor een modelrechtmatigheidsverantwoording gepubliceerd. De modeltekst zal door de provincie opgenomen moeten worden in de jaarrekening, op het moment dat de wetgeving is aangepast. Uw organisatie moet een proces inrichten waarbij het college van gedeputeerde staten zelf tot een oordeel kan komen over de financiële rechtmatigheid van transacties.

Verslag van bevindingen 2020

Dit betekent dat:

- Een normenkader wordt vastgesteld
- Gedeputeerde staten toetsen aan het normenkader
- Gedeputeerde staten rapporteren rechtmatigheidsfouten en eventuele onzekerheden
- De accountant de rechtmatigheidsverantwoording van Gedeputeerde staten betreft bij het accountantsoordeel over de jaarrekening
- Provinciale staten met Gedeputeerde staten spreken over de bevindingen ten aanzien van rechtmatigheid.

De Commissie BBV heeft eind 2020 een herziene Kadernota rechtmatigheid opgesteld, waarin de uitgangspunten voor de rechtmatigheidsverantwoording zijn opgenomen. Momenteel is nog geen sprake van een definitieve wetswijziging, maar is de verwachting nog wel dat deze voor 2021 (met terugwerkende kracht) van toepassing zal zijn.

SiSa-bijlage

Met de SiSa-bijlage legt u verantwoording af over de besteding van de middelen die de Provincie Noord-Holland ontvangt van het Rijk. Wij hebben de SiSa-bijlage gecontroleerd op basis van de nota verwachtingen accountantscontrole SiSa 2020. Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden rapporteren wij over resterende fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die in het kader van SiSa zijn verantwoord. Wij doen dit met onderstaande tabel, die wij ook moeten opnemen als geen fouten of onzekerheden resteren.

Strekking controleverklaring rechtmatigheid: goedkeurend

Strekking controleverklaring getrouwheid: goedkeurend

Nr.	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
BZK C13	Regeling Spuk ontzorgingsprogramma	geen	0	
BZK C26	Culturele voorzieningen provincies	geen	0	
BZK C41	Specifieke uitkering Regeling flexibele inzet woningbouw	geen	0	
IenW E1	Regeling specifieke uitkering beschikbaarheidsvergoeding regionale OV-bedrijven 2020	geen	0	
IenW E10	Regeling specifieke uitkering snelfietsroutes	geen	0	
IenW E12	Regeling specifieke uitkeringen N-wegen	geen	0	

Verslag van bevindingen 2020

lenW E13	Slimme laadpleinen	geen	0
lenW E15	Regeling Specifieke uitkering Regionale Aanpak Laadinfrastructuur 2020-2023	geen	0
lenW E20	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021	geen	0
lenW E34	Incidentele specifieke uitkering iDiensten Mobiliteit	geen	0
lenW E37	Regeling Wilhelminasluis	geen	0
lenW E38	Tijdelijke stimuleringsregeling veilig, doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur	geen	0
lenW E43	Energiehaven	geen	0
EZK F12	Eenmalige specifieke uitkering voor de uitvoering van regionale MIT-regeling 2018-2023	geen	0
LNV L1	Jong Leren Eten-uitkeringen	geen	0
LNV L7	Regeling specifieke uitkering IBP-Vitaal Platteland	geen	0
LNV L10	Regeling specifieke uitkering Impuls Veenweiden	geen	0

Tijdbesteding

Eén van de maatregelen van onze beroepsgroep voor verdere verbetering van de kwaliteit van de accountantscontrole is dat de accountant aan het toezichthoudend orgaan van de gecontroleerde rechtspersoon rapporteert hoeveel uren hij verwacht te besteden en daadwerkelijk heeft besteed aan de uitvoering van de jaarrekeningcontrole. In overeenstemming met deze maatregel hebben wij onderstaand de geraamde tijdbesteding weergegeven ten opzichte van de werkelijke tijdbesteding. In de begrote uren was geen rekening gehouden met extra controle op de SiSa-regelingen. Omwille van de vergelijkbaarheid hebben wij deze uren niet opgenomen in de kolom "Werkelijk bestede uren". De aan deze SiSa-regelingen bestede extra tijd betrof 70 uur.

Functieniveau	Begrote uren	Werkelijk bestede uren
Registeraccountants	350	442
Senior manager	260	354
Overige medewerkers	300	240
Specialisten	160	124
Totaal	1.070	1.160

Bijlage 1: De opdracht die u ons heeft verstrekt

Binnen het kader van de overeenkomst tussen de Provincie Noord-Holland en Publiek Belang Accountants B.V. tot het controleren van uw jaarrekening bevestigen wij formeel elk jaar de onderlinge afspraken met een opdrachtbevestiging. Met de opdrachtbevestiging heeft u ons op meer gedetailleerde wijze opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening. Er is gedurende het verloop van de controle op geen enkele wijze sprake geweest van een beperking in de reikwijdte van onze controle ook zijn geen meningsverschillen met het management geweest. Tijdens de uitvoering van de oorspronkelijke auditplanning hebben zich geen wijzigingen van materieel belang in de reikwijdte voorgedaan. Wij achten de reikwijdte van onze controle voldoende voor de doelstelling van onze controle.

De doelstelling van de controle is het afgeven van een controleverklaring bij de jaarrekening van Provincie Noord-Holland. Onze controleaanpak bestaat in hoofdlijnen uit drie fasen: de risicoanalyse, de interim-controle en de jaarrekeningcontrole.

Gezamenlijke risicoanalyse als basis

Onze controle start met het maken van een analyse van de risico's waar u als provincie mee te maken heeft. Deze risicoanalyse zien wij als een gezamenlijke actie van ons controleteam en vertegenwoordigers van uw provincie en maakt deel uit van ons pre-auditgesprek. Het doel hiervan is om op basis van gezamenlijke kennis van uw organisatie en uw omgeving tot een zo volledig en bruikbaar mogelijke risicoanalyse te komen, die als basis voor de verdere controlewerkzaamheden kan dienen. Het gaat hierbij primair om de externe risico's en de risico's in de bedrijfsvoering. Bij deze inventarisatie ligt primair de focus op de risico's op afwijkingen van materieel belang in de jaarrekening als gevolg van fraude of fouten.

Interim controle

Onze risicoanalyse en de daarop gebaseerde controleaanpak richten zich niet uitsluitend op de jaarrekening zelf, maar ook op het systeem van interne beheersing. Hoe beter dat systeem functioneert, hoe meer zekerheid er bestaat dat de opgeleverde informatie betrouwbaar is, zowel tussentijds als bij de jaarrekening. Wij onderzoeken tijdens de interim-controle de procesrisico's, om te bepalen of hierin voldoende beheersmaatregelen (de AO/IB) zijn getroffen. Het product van deze fase van de controle is een managementletter met daarin opgenomen verbeterpunten ter verdere optimalisatie van de interne beheersing.

Volledigheidshalve merken wij op dat onze analyse en evaluatie is uitgevoerd in het kader van de door u verstrekte opdracht tot controle van de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten. Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing.

Hierdoor is onze analyse en evaluatie beperkter dan dat deze zou zijn geweest in het kader van een opdracht tot het geven van een oordeel over de opzet, het bestaan, de effectiviteit en de efficiency van de interne beheersing als geheel en bestrijkt daarom niet noodzakelijkerwijze alle in de interne organisatie vervatte tekortkomingen.

Jaarrekeningcontrole

Bij de jaarrekeningcontrole stellen wij vast of de jaarrekening is opgesteld volgens de geldende verslaggevingsvoorschriften, of de door u opgestelde jaarrekening een getrouw beeld geeft en of de baten, lasten en balansmutaties voldoen aan de eisen van rechtmatigheid zoals opgenomen in uw controleprotocol. Ook stellen wij vast dat de posten in de jaarrekening adequaat zijn toegelicht. Onze controle houdt niet in dat wij alle posten integraal controleren. Onze aanpak heeft als doel om belangrijke onjuistheden of onrechtmatigheden te ontdekken, rekening houdend met de toepasselijke materialiteitsgrenzen.

Het product van de jaarrekeningcontrole is de controleverklaring bij de jaarrekening en een verslag van bevindingen. In het verslag van bevindingen rapporteren wij fouten en onzekerheden die de vastgestelde rapportagetolerantie overschrijden en overige bijzonderheden die naar onze mening van belang zijn voor de behandeling van de jaarrekening (zoals governance, financiële positie, ontwikkeling resultaten en de kwaliteit van de interne beheersing).

Concept verslag Rekeningencommissie

Datum vergadering	:	31 mei 2021
Commissievoorzitter	:	D.G. Heijnen
Commissie adviseur	:	Mw. M. Spoor
Telefoonnummer/e-mail	:	023-5145308 / spoorm@noord-holland.nl

Aanwezig:

Commissievoorzitter	D.G. Heijnen
Commissie adviseur	Mw. M. Spoor
Leden van de commissie	D66 mw. A.C. Kapitein
	GroenLinks W. Dulfer
	PvdA J.J. Carton
	SP W. Hoogervorst
	VVD G. Hartog
Gedeputeerde	Mw. Z. Pels
Ambtelijke ondersteuning	J. Bierhuizen, mw. B. Dijkstra, mw. M. Luimstra en A. Meijer
Publiek Belang Accountants	M.E. Dubbelman en R.D.H. Killeen
Notulist	Money Penny / mw. I.L. Vos

1. Opening

De **voorzitter** opent de online vergadering van de Rekeningencommissie en verwelkomt de aanwezigen.

2. Mededelingen

Er zijn geen mededelingen.

3. Vaststellen agenda

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld

4. Vaststellen concept besluitenlijst 4 maart 2021

4a. Actielijst Rekeningencommissie

Vervolgdiscussie beleidsindicatoren: Deze discussie zal worden gevoerd in de Rekeningencommissie Plus. Mevrouw **Kapitein** (D66) vindt uitstellen tot 16 december 2021 wel erg ver in de tijd.

Afgesproken is immers dat continue aan verbeteringen op deze beleidsindicatoren wordt gewerkt. Er mag niet worden gestopt met het aanbrengen van verbeteringen.

Gedeputeerde **Pels** licht toe dat in de Kaderbrief het voorstel is gedaan voor de opbouw van de

doelen. De verwerking van indicatoren houdt daarmee verband. Bij de eerdere bespreking van de indicatoren zijn reeds opmerkingen meegegeven. Gedeputeerde Pels belooft met de organisatie naar de planning te kijken om een moment in te lassen.

De heer **Hartog** (VVD) vindt het prettig als het lukt om voor de begroting nog een moment te plannen. Lukt dat niet dan is dat wat de VVD betreft ook geen onoverkomelijk probleem.

40 De voorzitter meldt dat via de commissiegriffier een datum volgt. Wellicht lukt dat aansluitend op een geplande rekeningcommissie of in een extra vergadering (**Actie**)

Wijziging rechtmatigheidsverantwoording: In afwachting van de berichtgeving omtrent BBV kan vervolgens een tijdspad worden aangegeven. De heer **Meijer** licht toe dat er niet meer duidelijkheid is gekomen sinds de voorgaande vergadering. De wetgever zette nog geen vervolgstappen. De
45 beroepsorganisatie van accountants NBA heeft een stevige notitie geschreven met een aantal kanttekeningen ten aanzien van het voorstel van de Commissie BBV. Het wachten is of de commissie daarin meegaat. De provinciale organisatie wacht de nadere besluitvorming af. Dit actiepunt wordt aangehouden.

50 5. Jaarrekening 2020 en Rapport van Bevindingen

De heer heren Dubbelman en Killeen van Publiek Belang Accountants worden verwelkomd.

De heer **Killeen** zegt dat de uitvoering van de controle nagenoeg klaar is. Ook de werkzaamheden van de accountant worden gecontroleerd. Dat leverde een aantal vragen op die nu nog in
55 behandeling zijn. In de jaarrekening hoeven geen aanpassingen te worden doorgevoerd, ook niet naar aanleiding van de kwaliteitsbeoordeling. De verwachting is dat de controleverklaring donderdag 3 juni 2021 kan worden afgegeven. De controle is in nauwe samenwerking met de organisatie goed verlopen. De afstemming met de organisatie wordt steeds beter, ook vooraf. De voorbereiding van de controle gebeurt op een professionele en gedegen manier. De voorbereiding begint al gedurende
60 het jaar door middel van interne controles. De Verbijzonderde Interne Controle is van een uitstekend niveau. Dit speelt een rol in de rechtmatigheidscontrole. Als die verandering met betrekking tot de rechtmatigheidscontrole in 2021 wordt doorgevoerd dan is Provincie Noord-Holland goed voorbereid op die nieuwe situatie. De Jaarrekening is een omvangrijk document, maar toch is er al behoorlijk in gesneden. Overbodige delen zijn weggelaten of bondiger geformuleerd. Toch blijft het
65 een lijvig stuk, omdat het Rijk een tegenbeweging inzette onder andere met nieuwe subsidieregelingen. Provincie Noord-Holland ging van 4 naar 17 SiSa-regelingen over 2020. Het Rijk laat meer regelingen via de jaarrekening en SiSa-tabel van de decentrale overheid lopen. De administratievoering kende in 2020 de nodige verbeteringen. Toch wordt nog tegen een zekere complexiteit aangelopen, maar door een herinrichting van het financieel systeem is de
70 administratievoering eenvoudiger en transparanter geworden. Met de toevoeging van een Activa-module is er beter zicht op de stand van zaken rondom investeringen.

Aandachtspunten:

- 75 – De IT-omgeving vraagt bijzondere aandacht. De accountant maakt voor de controle in beginsel geen gebruik van het IT-systeem van de provincie. De accountant doet een gegevensgerichte controle en geen proces- en systeemgerichte controle. De IT-omgeving is niet zodanig dichtgezet dat daarop zonder meer kan worden gesteund. Anderzijds is dit ook uit het oogpunt van beveiliging en continuïteit.
- 80 Een organisatie moet kunnen bouwen op de IT-omgeving. Om die reden besteedt de accountant hieraan aandacht in de managementletter, zodat kan worden gekomen tot een situatie waarin de IT-omgeving wel in alle opzichten voldoende betrouwbaar is.
- Aan de beveiliging van de IT-omgeving wordt gewerkt. De verwachting is dat die deze zomer op orde is. In het najaar wordt bekeken of vanuit de audit de IT-omgeving voldoende betrouwbaar
85 is.

- De accountant heeft ook aandacht gevraagd voor de beschrijving van de processen. Dat traject is enige tijd geleden gestart. Er is voortgang geboekt, maar dat had meer mogen zijn. De accountant zal de beschrijving van processen in het najaar van 2021 verder in de controle betrekken.
- 90 – Een frauderisico-analyse ontbreekt. Het wordt als onderdeel van de procesbeschrijving meegenomen. Het is belangrijk dat er een frauderisico-analyse is en ook dat het toezichthoudend orgaan er regelmatig met het management en het college over in gesprek blijft om frauderisico's te voorkomen.
- Bestedingen moties 41 en 42 in het kader van coronahulp. Het grootste budget zit in motie 42.
- 95 Bij de voorwaarden die bij motie 41 zijn gesteld heeft de accountant geadviseerd om het qua verantwoording niet te ingewikkeld te maken. Er zijn zeer gedetailleerde voorwaarden gesteld, die het lastig maken voor de begunstigde om daarover op adequate wijze verantwoording af te leggen. Er is voorzien in de manier waarop de moties geformuleerd zijn.
- Ten aanzien van de begrotingsrechtmatigheid kan de accountant melden dat zich geen
- 100 overschrijdingen hebben voorgedaan.
- Er is specifiek gekeken naar de Oostelijke Vechtplassen. Onder deze noemer vallen een aantal projecten waarin Provincie Noord-Holland samenwerkt met andere partijen. Het is een complex geheel, vanwege de verantwoording en manier van registreren, vanwege de geldstromen van derden, die in de eigen administratie moeten worden verwerkt. De omvang van die projecten is
- 105 tot en met 2020 nog te overzien, maar die zal toenemen. Het zou goed zijn als de accountant met de organisatie om tafel gaat zitten om te zorgen dat het naar de toekomst toe goed te volgen blijft. Het lijkt nu wat ondoorzichtig te worden hoe dat een plek krijgt in jaarrekening van de provincie.
- 110 De heer **Hartog** (VVD) bedankt voor de toelichting. De lay out van het concept verdient nog enige aandacht, zoals de paginanummering en op pagina 2 dient de datum van 2020 te worden gewijzigd in 2021. Op pagina 1 wordt gesproken over de waardering van de vordering op Pallas. Die vordering is toch volledig voorzien? Onder het kopje 'In het kort' wordt melding gedaan van een tekortkoming in de IT-omgeving. Zijn met het dichtzetten en kunnen steunen op de IT-omgeving bij een volgende
- 115 controle de beveiligingsproblemen zodanig afgedicht dat er geen risico op hacken of misbruik meer is? Pagina 2: De accountant stelt dat het onzeker is dat back ups offline worden bewaard. Kan dit nader worden toegelicht? De veiligheid c.q. beveiliging van ICT is zeer belangrijk voor de VVD. Over pagina 5 en 6, de verwerking van projectsubsidies, vraagt de heer Hartog aan de gedeputeerde hoe college omgaat met de aanbeveling?
- 120 Mevrouw **Kapitein** (D66) zegt dat D66 dezelfde zorgen heeft over ICT als de VVD. Zij is benieuwd naar de reactie van het college op de bevindingen en het advies van de accountant. Daarnaast is mevrouw Kapitein benieuwd waarom er geen actuele frauderisico-analyse is. Op pagina 6 wordt gesproken over door Provincie Noord-Holland aangekochte stikstofrechten. Kan
- 125 dit nader wordt uitgelegd? Betreft dit mogelijk de aangekochte NNN-gronden? In de jaarrekening wordt gesproken over infrastructurele risico's. Daar wordt een termijn van 4 jaar meegenomen. Moet dat niet een langere termijn zijn? Op een aantal punten een groot verschil zichtbaar tussen de ontwerpbegroting en de realisatie. Als de actuele begroting het allerlaatste cijfer zou zijn, waarom is die dan verhoogd qua methodiek? De informatie over de verbonden partijen in
- 130 de jaarrekening is niet compleet. Daarvan was in voorgaande jaren ook sprake. Kan op een andere manier met de informatie van verbonden partijen worden omgegaan? Mogelijk kan op een later moment een aanvullend document worden aangeleverd?

135 De heer **Hoogervorst** (SP) sluit zich aan bij de suggestie van D66 om de afwikkeling van cijfers van verbonden partijen op ander moment te doen. Nu wordt elk jaar tegen hetzelfde probleem aangelopen. De heer Hoogervorst is benieuwd naar de stand van zaken omtrent ondermijningsrisico's. Heeft de accountant adviezen of tips om de complexiteit rond de projecten in dit kader weg te nemen of eenvoudiger te maken?

140 De heer **Dulfer** (GL) sluit zich aan bij de eerder gestelde vragen. Naar verwachting wordt het dichtzetten van de IT-omgeving deze zomer gerealiseerd. De voortgang wordt meegenomen in de najaarsaudit. Krijgt de Staten daarvan een overzicht of een resultaat, zodat duidelijk is of dat proces naar wens is volbracht?

145 Wat zijn de gevolgen van de toename van het aantal Siza-regelingen, met name als het gaat over de belasting van de organisatie? Vraagt het administratief gezien meer verantwoordelijkheid en werk? Loopt de provincie hierdoor een steeds groter uitvoeringsrisico?

De heer **Carton** (PvdA) is blij om te horen dat er sprake is van een goede afstemming over de eerder openstaande grote hoeveelheid acties en de verbetering in het kader van het programma Financiële Hygiëne. Hij is verrast dat de ICT-processen en de beveiliging daarop nog wat achterloopt. Hij had verwacht dat die verbetering al verder was gebracht. Wat is nu de stand van zaken ten aanzien van openstaande acties? Het traject blijkt afhankelijk te zijn van een beperkt aantal medewerkers. Is de werkbelasting dan niet te hoog voor de medewerkers die zich met deze processen bezighouden? De onderbesteding is lager dan voorgaande jaren. Is dat toeval of dankzij het programma Financiële Hygiëne en de budgethoudergesprekken?

150

155

Namens het CDA sluit de heer **Heijnen** zich aan bij alle complimenten. Het is fijn dat opmerkingen en aanbevelingen van de accountant serieus worden opgepakt door de organisatie.

De heer Heijnen sluit zich aan bij de vragen over ICT. Deze commissie is geïnformeerd over de invoering van het SAP-systeem. Hoe hangt dat met elkaar samen?

160

Net als de heer Carton heeft de heer Heijnen vragen over het select aantal medewerkers en de onderbesteding. Welke impact hebben tussentijdse afsluitingen gehad op onderbestedingen?

De heer **Killeen** zegt over de lay out van het conceptdocument dat de paginanummering en jaartal zullen worden aangepast.

165

De waardering van de vorderingen Pallas is elk jaar een belangrijk onderwerp van de kwaliteitscontrole. De tweede lezer zal de vraag stellen of er nog risico's zijn in de vordering van de Provincie op Pallas. Dit heeft te maken met het feit dat het als een schattingspost wordt gekwalificeerd. Een nulwaardering is ook een waardering. Er wordt met verhoogde aandacht naar gekeken. Is de post na het verstrijken van jaren niet te laag gewaardeerd? De Provincie wijdt er elk jaar een uitgebreide notitie aan. Er is op dit moment geen enkele aanleiding om te komen tot een hogere waardering gegeven de omstandigheden.

170

Een aanpassing van de jaarrekening zou nog mogelijk kunnen zijn op een detailpunt. Mogelijk volgt een nieuwe tabel voor kasgeld in de definitieve versie. Cijfermatig zal de jaarrekening niet meer wijzigen.

175

Het gebruik dat de accountant maakt van de IT-omgeving voor de controle is gericht op de vraag: Wordt het financieel systeem, en de systemen die daaraan voeding geven, voldoende vanuit de algemene ICT ondersteund en gedekt, zodanig dat er een betrouwbare jaarrekening kan worden afgegeven? Het platform waarop het financieel pakket draait wordt bekeken. Ook de beveiliging en de continuïteit van de automatisering worden bekeken. De accountantscontrole is niet gericht op alle onderdelen en IT-aspecten. De algemene ICT heeft vaak wel betrekking op alle draaiende systemen.

180

Om die reden is toegangsbeveiliging, wachtwoordbeleid en de toegang tot het centrale systeem een zeer belangrijk onderwerp, dat wordt meegenomen in de controle. Het is een illusie om te borgen dat geen hack plaatsvindt. Wel kunnen de nodige maatregelen worden getroffen die de kans op een
185 hack verminderen. In de controle is een belangrijke vraag of voldoende is uitgesloten dat bijvoorbeeld met een oud account, of een slecht beveiligd account, toegang kan worden verkregen tot de provinciale IT-omgeving.

De heer **Dubbelman** adviseert om back ups niet online te bewaren. Wordt de online omgeving
190 gehackt dan zijn de back ups ook niet meer toegankelijk. Het advies is om back ups ook offline (in een kluis) te bewaren. De organisatie heeft hierover bij de IT-leverancier navraag gedaan, maar ontving nog geen reactie.

De heer **Killeen** vertelt dat projectsubsidies in 2021 actueel worden. Als een provincie subsidie
195 toekent dan mag die worden toe berekend op basis van de voortgang van het project dat ze subsidieert. Daarover vond overleg plaats tussen provincies en de Commissie BBV. Er moet naar rato van prestaties worden toe berekend aan de boekjaren. Om de administratieve last te beperken is een ondergrens gelegd tussen 0 en 0,25 procent van de totale lasten van een provincie. Provinciale Staten moeten daarover uiteindelijk besluiten. Voor Provincie Noord-Holland komt dat bedrag uit op
200 1,5 miljoen euro.

Het onderwerp stikstofrechten is met de organisatie besproken. Stikstofrechten komen automatisch mee als landbouwgrond door de provincie wordt aangekocht. Stikstofrechten vinden geen
waardering op de balans, want de Provincie verkoopt die rechten niet.

De periode van vier jaar waarin infrastructurele risico's worden meegenomen, hangt samen met de
205 periode van de meerjarenbegroting.

De jaarrekening omvat twee begrotingskolommen; de primitieve (vastgestelde) begroting en de actuele begroting. De laatste is de primitieve begroting plus alle daarna vastgestelde
begrotingswijzingen tot en met 31 december 2020.

Een aantal van de verbonden partijen levert de eigen jaarrekening later op, waardoor een deel van de
210 informatie niet beschikbaar als de Provincie Noord-Holland het jaar zelf afsluit. Het verdient de aanbeveling om afspraken te maken over het zo vroeg mogelijk in het jaar aanleveren van die informatie.

Ondermijning gaat verder dan alleen financiële aspecten. Daar waar het financiële risico's betreft, zoals corruptie et cetera, vragen we aandacht voor een goede risicoanalyse en het treffen van
215 maatregelen om te voorkomen dat dit zich voordoet. Daar waar het geen directe financiële consequenties oplevert voor de Provincie Noord-Holland maakt het geen onderdeel uit van de feitelijke controle.

Drie jaar geleden zat de accountant met de organisatie rond de tafel om te kijken naar een goede manier van administreren van de projecten in het kader van de Oostelijke Vechtplassen. Als er een
220 goed administratieschema onder wordt gelegd dan zal dat op zichzelf al tot een behoorlijke complexiteit leiden. Toen is besloten dat er toch nog een andere manier moest worden bedacht die het overzichtelijker maakt. Wat toen is afgesproken, wordt behoorlijk goed nageleefd. Nu zou een manier moeten worden bedacht die het nog steeds overzichtelijk houdt als het nog omvangrijker en complexer wordt. De accountant wil daarvoor graag nog eens met de organisatie spreken.

Op het vlak van IT beveiliging in het kader van de jaarrekening maakt de accountant gebruik van een
225 EDP auditor. De resultaten van deze audit worden verwerkt in een rapport, waarvan een samenvatting wordt opgenomen in een managementletter. Provinciale Staten ontvangen die managementletter, zodat zij zich op de hoogte kunnen stellen van de uitkomst van het onderzoek.

SiSa-regelingen werden destijds allemaal apart gecontroleerd. Voor al die regelingen moest een
230 aparte verantwoording worden opgesteld, met eigen regels en een eigen controle. Bij grotere
gemeenten en provincies moesten accountants soms wel vijftig of zestig controleverklaringen per
jaar afgeven. Het Rijk wilde daar vanaf en kwam met een systeem waarin alle Siza-regelingen worden
verwerkt. Er vond automatisch een minder diepgaande controle plaats dan wanneer apart
verantwoording moet worden afgelegd. Dit betekende een enorme doelmatigheidsslag. Het aantal
235 SiSa-regelingen werd teruggebracht. Twee jaar geleden werd een kentering zichtbaar.
Het Rijk wil via de SiSa-bijlage meer laten verantwoorden, om op onderdelen grip te houden op de
besteding van het geld dat aan provincies ter beschikking wordt gesteld. Hoe meer regelingen hoe
controle intensiever het wordt. Het is daarmee ook wel wat risicovoller. Als in de SiSa-bijlage een
fout wordt gemaakt dan is die achteraf lastig te corrigeren, om het subsidiebedrag veilig te stellen.
240 De SiSa verantwoording maakt onderdeel uit van de jaarrekening..

De heer **Dubbelman** vult aan dat de provincie voor een beperkt aantal subsidies nog steeds
afzonderlijke verantwoording aflegt. In de contacten die de accountant heeft met het Rijk zal worden
meegegeven dat toch echt moet worden nagedacht door het Rijk over wat ze vraagt aan provincies.
245

De heer **Killeen** zegt dat onderbestedingen zich nog voordoen, maar minder dan in eerdere jaren.
Het is lastig te zeggen of dit verband houdt met het programma Financiële Hygiëne. Het treffen van
allerlei maatregelen, zoals het in kaart brengen van processen, informatie tijdig afsluiten,
budgethouder gesprekken et cetera heeft uiteraard gevolgen. Uitkomsten worden voorspelbaarder.
250 Het jaar 2020 is ook een bijzonder jaar door corona. Zaken zijn anders gelopen. Er zijn op bepaalde
vlakken extra kosten en op andere vlakken juist minder kosten gemaakt.

De heer **Dubbelman** legt uit dat het aantal tekortkomingen rondom ICT is teruggebracht tot drie.
Deze verdienen zeker nog aandacht. Het gaat om de database met de rechtenstructuur, om
255 toegangsrechten tot de overkoepelende database die door serviceprovider wordt gevoerd en om de
onzekerheid over de continuïteitswaarborg. Aan deze tekortkomingen wordt nog gewerkt.

De heer **Killeen** licht toe dat capaciteit die zich bezighoudt met het opstellen van de jaarrekening een
beperkte groep medewerkers is. Net als bij de voorgaande controle ziet de accountant in het traject
260 richting de oplevering vaak een of twee gezichten die fulltime bezig zijn met het produceren van het
stuk. Als mensen wegvallen in de betreffende periode dan is dat lastig voor het jaarrekeningtraject.
Een dubbele bezetting zou te kostbaar zijn. De provincie is, met de draaiboeken die er liggen, in
staat om de jaarrekening tijdig en kwalitatief goed op te leveren.

265 De heer **Dubbelman** merkt nog het volgende op over de samenwerking. Waren er tijdens de
allereerste controle nog circa 700 correctieregels; inmiddels levert deze grote organisatie in korte
tijd een geweldige prestatie. Het is goed om dit hoge niveau vast te houden.
Na de komende jaarrekeningcontrole moeten de accountantsdiensten opnieuw worden aanbesteed,
maar er mag eventueel opnieuw voor dezelfde accountant worden gekozen.

270 De **voorzitter** bedankt de accountant voor de beantwoording van de vele vragen. Hij geeft het woord
aan de organisatie.

De heer **Bierhuizen** vertelt dat de audit rondom IT-beveiliging eerder werd uitgesteld. De General IT
275 Controls zijn ambtelijk afgerond, maar moeten nog van besluitvorming worden voorzien. Dat kan

voor het zomerreces geregeld zijn. Datzelfde geldt voor de opmerkingen over informatiebeveiligingsbeleid en het gefaseerd voldoen aan de BIO (informatiebeveiliging). Fysieke back ups zijn niet meer van deze tijd. Met de leverancier zal worden overlegd hoe dat op de beste manier kan worden geregeld. Regelmatig worden back ups gemaakt, die worden ook getest.
280 Die back ups gaan vooral naar de Cloud. Er worden geen fysieke back ups in een kluis bewaard.

Over de frauderisico-analyse vertelt de heer **Meijer** dat de uitvoering is gestart. De analyse is vooral gericht op de processen. Zoals gezegd worden de processen binnen de provinciale organisatie beschreven. Op dit moment gebeurt dat vanuit risico's in het licht van rechtmatigheid en
285 getrouwheid. In het verlengde daarvan zijn andere risico's te onderscheiden zoals frauderisico's, risico's op het vlak van informatiebeveiliging, de AVG en eventuele fiscale risico's. De eerste constatering is dat er parallellen zijn in de manier van risicobeheersing. Het aandrijven van functiescheiding is gekoppeld aan verschillende doelen. Er wordt dus nog gewerkt aan de frauderisico-analyse, maar gaandeweg kan worden geconstateerd dat 'de deur al voor een deel op
290 slot is' op dat gebied.

Mevrouw **Luimstra** zegt over de verbonden partijen dat het wachten is op hun jaarrekening. Het is niet mogelijk om alle cijfers nu al compleet te hebben. Overigens worden de betreffende jaarrekeningen ook publiek gemaakt. Tussentijdse afsluitingen hebben zeker effect op een soepeler
295 proces. De administratie wordt schoner en betrouwbaarder. Het idee is om vaker tussentijds af te sluiten.

Er moet nog veel capaciteit worden gestoken in veel administratieve verplichtingen om de jaarrekening op orde te krijgen. De organisatie hoopt dat proces te versnellen en te verbeteren met een tussentijdse afsluiting. Het traject beperkt zich inderdaad tot een beperkt aantal personen. In
300 het projectteam Jaarrekening zitten zowel medewerkers van concern control als van Financiën. Het is mogelijk om werk van elkaar over te nemen. Het vraagt specialistisch kennis op een bepaald hoog niveau, dus een dubbele bezetting is niet mogelijk. Getracht wordt dat wel te borgen in de sector. De financials in het team hebben ook de Kaderbrief, de begroting en de begrotingswijzigingen onder hun hoede. Met de accountant zal worden besproken hoe de administratie van het Groenfonds
305 overzichtelijk en niet al te complex kan worden gevoerd. Daarover volgt nog informatie. **(Actie)**

De heer **Bierhuizen** zegt nog het volgende over het programma Financiële hygiëne. Veel financiële handelingen starten in de eerste lijn binnen de organisatie. Het financieel besef groeit. Een kleine groep mensen is aan de achterkant met de jaarrekening bezig, maar eerder in de lijn groeien kennis
310 en kunde op dit vlak. Daarvoor worden allerlei opleidingen geboden. Er zijn budgethoudergesprekken. Dat heeft ook effect op het verloop van het jaarrekeningtraject. Daarmee wordt de kwetsbaarheid aan de achterkant verkleind. Dat is zeker ook een prettige bijkomstigheid van het programma Financiële hygiëne.

315 Gedeputeerde **Pels** veronderstelt dat de bestuurlijke reactie voorafgaand aan de commissiebehandeling beschikbaar zal zijn. Die reactie volgt dus nog.

Tweede termijn:

320 Mevrouw **Kapitein** (D66) snapt dat niet alle informatie van verbonden partijen beschikbaar is voor verwerking in de jaarrekening. Wanneer kunnen Provinciale Staten de informatie van verbonden partijen tegemoet zien en wanneer volgt de definitieve jaarrekening 2020?

325 He is mevrouw Kapitein niet geheel duidelijk hoe een actuele begroting werkt. Waarom wordt een begrotingspost in de actuele begroting hoger en in de realisatie fors lager? Hoe werkt dat procesmatig?

330 Gedeputeerde **Pels** legt uit dat in de begroting de cijfers van de verbonden partijen op orde zijn. Het is goed om dit punt te betrekken bij het bredere gesprek over de verbonden partijen in de commissie (**Actie**). De gedeputeerde is persoonlijk geen voorstander van een tussentijdse versie met informatie van de verbonden partijen, om te voorkomen dat steeds meer documenten worden toegevoegd aan de P&C-cyclus.

335 Mevrouw **Dijkstra** zegt dat er vandaag nog drie aanpassingen moeten worden aangebracht in de jaarrekening. In de loop van deze week wordt de finale jaarrekening gedeeld. Alle verbonden partijen, exclusief de stichtingen, staan daar in.

340 Gedeputeerde **Pels** zegt over het uiteenlopen van begrotingsposten in de initiële begroting en de realisatie. Eerder lagen de initiële begroting en de uiteindelijke realisatie niet ver van elkaar af, maar de begrotingswijzigingen wel. Onderbesteding is een belangrijk aandachtspunt. De initiële begroting 'vertelt' de Statenleden zoveel mogelijk wat het college het komende jaar verwacht uit te gaan geven. Het gaat over geld, maar ook over capaciteit. In het afgelopen jaar was vooral de vraag aan de orde: Wat kunnen we werkelijk waarmaken conform planning? Nu al zijn er minder mutaties. Het bestrijden van onderbesteding heeft vooral te maken met goed plannen en het strak sturen op begrotingswijzigingen.

345 Namens de Rekeningencommissie bedankt de **voorzitter** de accountants, de ambtelijke organisatie en de gedeputeerde voor de toelichting en het beantwoorden van alle vragen.

350 **6. Rondvraag**
Van de rondvraag wordt geen gebruik gemaakt.

7. Sluiting
De **voorzitter** bedankt eenieder voor zijn of haar aanwezigheid en sluit de vergadering om 11.29 uur.
355 De volgende reguliere vergadering van de Rekeningencommissie staat gepland op 6 september 2021.

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

Mevr. B. Dijkstra-de Klerk

CZ/FIN

Telefoonnummer +31235143902

barbara.de.klerk@noord-holland.nl

1 | 7

Verzenddatum

Betreft: Geactualiseerde versie jaarstukken 2020

Geachte leden,

Op 19 mei hebben wij uw Staten de jaarstukken 2020 toegestuurd. We hebben opgemerkt dat nog 3 aanpassingen nodig zijn. Daarnaast zijn inmiddels ook de cijfers van een vijftal verbonden partijen bekend die op het moment van versturen van de jaarrekening nog niet bekend waren. De volgende overzichten worden daarom aangepast in de geactualiseerde versie van de jaarstukken 2020:

- 1) Overzicht verbonden partijen
- 2) Overzicht kasgeldlimiet
- 3) Staat van het verloop van reserves
- 4) SiSa bijlage

Hieronder zijn de oude overzichten uit de jaarstukken 2020 opgenomen en de aangepaste versies van de overzichten, zoals opgenomen in de geactualiseerde versie van de jaarstukken 2020.

Wij verzoeken u deze brief te betrekken bij de besluitvorming over de jaarstukken 2020 en de oorspronkelijke jaarstukken 2020 te vervangen door de geactualiseerde versie van de jaarstukken 2020, zoals bijgevoegd bij deze brief.
Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

voorzitter

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Overzicht wijzigingen jaarstukken 2020

Overzicht verbonden partijen

Oud overzicht Schiphol Area Development Company N.V. (SADC)

5 Schiphol Area Development Company N.V. (SADC)				
			2019	2020
Vestigingsplaats	Schiphol	Eigen vermogen	€ 111.826.000	
Nominale waarde aandelen	€ 3.424.680	Vreemd vermogen	€ 22.603.000	
% belang	25	Resultaat	€ 5.429.000	
Programma	Ruimte (5.3.1)	Dividend		
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA, Voordracht lid RvC			
Publiek doel	Gebiedsontwikkeling en uitgifte gronden. Marketing en acquisitie.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Aangepast overzicht Schiphol Area Development Company N.V. (SADC)

5 Schiphol Area Development Company N.V. (SADC)				
			2019	2020
Vestigingsplaats	Schiphol	Eigen vermogen	€ 111.826.000	€ 116.330.000
Nominale waarde aandelen	€ 3.424.680	Vreemd vermogen	€ 22.603.000	€ 26.066.000
% belang	25	Resultaat	€ 5.429.000	€ 4.504.000
Programma	Ruimte (5.3.1)	Dividend		
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA, Voordracht lid RvC			
Publiek doel	Gebiedsontwikkeling en uitgifte gronden. Marketing en acquisitie.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Oud overzicht Polanenpark C.V.

9 PolanenPark C.V.			2019	2020
Vestigingsplaats	Schiphol	Eigen vermogen	€ 4.941.058	
Nominale waarde aandelen	€ 7.200	Vreemd vermogen	€ 14.331.251	
% belang	40	Resultaat		
Programma	Ruimte (5.3.1)	Dividend		
Bestuurlijk belang	Stemrecht VvV			
Publiek doel	Ontwikkeling bedrijventerrein			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	In 2020 heeft een winstuitkering vanuit de CV aan de provincie plaatsgevonden ten bedrage van € 240.000.			

Aangepast overzicht Polanenpark C.V.

9 PolanenPark C.V.			2019	2020
Vestigingsplaats	Schiphol	Eigen vermogen	€ 4.941.058	€ 4.890.586
Nominale waarde aandelen	€ 7.200	Vreemd vermogen	€ 14.331.251	€ 12.013.638
% belang	40	Resultaat		€ 549.420
Programma	Ruimte (5.3.1)	Dividend		€ 240.000
Bestuurlijk belang	Stemrecht VvV			
Publiek doel	Ontwikkeling bedrijventerrein			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	In 2020 heeft een winstuitkering vanuit de CV aan de provincie plaatsgevonden ten bedrage van € 240.000.			

Oud overzicht Zeehaven IJmuiden N.V.

10 Zeehaven IJmuiden N.V.			2019	2020
Vestigingsplaats	IJmuiden	Eigen vermogen	€ 24.538.000	
Nominale waarde aandelen	€ 408.402	Vreemd vermogen	€ 37.160.000	
% belang	8,40	Resultaat	€ 1.989.000	
Programma	Ruimte (5.3.1)	Dividend	€ 24.500	
Bestuurlijk belang	Benoeming bestuurslid beherende stichting			
Publiek doel	Ontwikkeling haven en economie			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Aangepast overzicht Zeehaven IJmuiden N.V.

10 Zeehaven IJmuiden N.V.			2019	2020
Vestigingsplaats	IJmuiden	Eigen vermogen	€ 24.538.000	€ 25.360.000
Nominale waarde aandelen	€ 408.402	Vreemd vermogen	€ 37.160.000	€ 36.022.000
% belang	8,40	Resultaat	€ 1.989.000	€ 1.040.000
Programma	Ruimte (5.3.1)	Dividend	€ 24.500	€ 24.500
Bestuurlijk belang	Benoeming bestuurslid beherende stichting			
Publiek doel	Ontwikkeling haven en economie			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Oud overzicht Zeestad Beheer B.V.

11 Zeestad Beheer B.V.			2019	2020
Vestigingsplaats	Den Helder	Eigen vermogen	€ 18.000	
Nominale waarde aandelen	€ 9.000	Vreemd vermogen	€ 0	
% belang	50	Resultaat	€ 0	
Programma	Ruimte (5.1.1)	Dividend		
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Stadsvernieuwing Den Helder			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Aangepast overzicht Zeestad Beheer B.V.

11 Zeestad Beheer B.V.			2019	2020
Vestigingsplaats	Den Helder	Eigen vermogen	€ 18.000	€ 18.000
Nominale waarde aandelen	€ 9.000	Vreemd vermogen	€ 0	€ 0
% belang	50	Resultaat	€ 0	€ 0
Programma	Ruimte (5.1.1)	Dividend		
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Stadsvernieuwing Den Helder			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Oud overzicht Zeestad C.V.

12 Zeestad C.V.			2019	2020
Vestigingsplaats	Den Helder	Eigen vermogen	€ 0	
Nominale waarde aandelen	€ 6.900.000	Vreemd vermogen	€ 43.837.000	
% belang	49	Resultaat	€ 0	
Programma	Ruimte (5.1.2)	Dividend		
Bestuurlijk belang	Stemrecht VvV			
Publiek doel	Stadsvernieuwing Den Helder			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Aangepast overzicht Zeestad C.V.

12	Zeestad C.V.			
			2019	2020
Vestigingsplaats	Den Helder	Eigen vermogen	€ 0	€ 0
Nominale waarde aandelen	€ 6.900.000	Vreemd vermogen	€ 43.837.000	€ 48.373.000
% belang	49	Resultaat	€ 0	€ 0
Programma	Ruimte (5.1.2)	Dividend		
Bestuurlijk belang	Stemrecht VvV			
Publiek doel	Stadsvernieuwing Den Helder			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Overzicht kasgeldlimiet**Oud overzicht kasgeldlimiet:****Berekening Kasgeldlimiet Jaarrekening 2020**

Stappen (1-4)	(1) Vlottende schuld	(2) Vlottende middelen	(3) Netto vlottend (+) of Overschot middelen (-)
(1) - (2) = (3)			
Ultimo jaar 2019	€ 240.001.288	€ 432.738.813	€ -192.737.525
Ultimo jaar 2020	€ 319.159.247	€ 392.025.752	€ -72.866.505
(4) Gemiddelde van (3)	€ 279.580.267	€ 412.382.282	€ -132.802.015
Stappen (5-9)		Variabelen	Bedragen
5		Kasgeldlimiet	€ 58.477.020
(6a) = (5>4)		Ruimte onder de kasgeldlimiet	€ 191.279.035
(6b) = (4>5)		Overschrijding van de kasgeldlimiet	Geen overschrijding van de kasgeldlimiet
Berekening kasgeldlimiet (5)			
7		Begrotingstotaal ontwerp begroting	€ 835.386.000
8		Percentage regeling	7%
(5) = (7) x (8) / 100		Kasgeldlimiet	€ 58.477.020

Aangepast overzicht kasgeldlimiet:**Berekening Kasgeldlimiet Jaarrekening 2020**

Stappen (1-4) (bedragen x € 1.000)	(1) Vlottende schuld	(2) Vlottende middelen	(3) Netto vlottend (+) of Overschot middelen (-)	Ruimte(+)/Overschrijding(-) = (5)-(3)
(1) - (2) = (3)				
Gemiddelde Kw 1	€ 5.591	€ 298.928	€ -293.337	€ 351.814
Gemiddelde Kw 2	€ 9.394	€ 257.705	€ -248.311	€ 306.788
Gemiddelde Kw 3	€ 9.397	€ 285.459	€ -276.062	€ 334.539
Gemiddelde Kw 4	€ 9.397	€ 242.314	€ -232.917	€ 291.394
(4) Gemiddelde van (3)	€ 8.445	€ 271.101	€ -262.656	€ 321.133

Stappen (1-4) (bedragen x € 1.000)	(1) Vlottende schuld	(2) Vlottende middelen	(3) Netto vlottend (+) of Overschot middelen (-)	Ruimte(+)/ Overschrijding(-) = (5)-(3)
Stappen (5-9)		Variabelen		Bedragen
(5)		Kasgeldlimiet		€ 58.477
(6a) = (5>4)	Ruimte onder de kasgeldlimiet			€ 321.133
(6b) = (4>5)	overschrijding van de kasgeldlimiet		Geen overschrijding van de kasgeldlimiet	
Berekening kasgeldlimiet (5)				
(7)	Begrotingstotaal ontwerp begroting			€ 835.385
(8)	Percentage regeling			7%
(5) = (7) x (8) / 100	Kasgeldlimiet			€ 58.477

Staat van het verloop van reserves

Oud overzicht staat van het verloop van reserves

[illegible]

Aangepast overzicht staat van het verloop van reserves

[illegible]

SiSa bijlage

Aangepast overzicht regeling E1

Indicatoren E1/03 en E1/04 zijn aangepast vanwege concurrentiegevoelige informatie.

lenW	E1	Regeling specifieke uitkering beschikbaarheidsvergoeding regionale OV-bedrijven 2020	Naam per concessie zoals gedefinieerd in artikel 1 en benoemd in bijlage 1 van de regeling	Naam concessiehouder zoals gedefinieerd in artikel 1 en benoemd in bijlage 1 van de regeling	Besteding (jaar T) i.v.m "Kosten van de concessiehouder in verband met de uitvoering van het openbaar vervoer in de periode van 1 maart 2020 tot en met 31 december 2020" zoals in bijlage 2 vd regeling is opgenomen	Besteding (jaar T) i.v.m "Tussen concessieverlener en concessiehouder overeengekomen maatregelen in de periode van 1 maart 2020 tot en met 31 december 2020 ter voorkoming van verdere verspreiding van het virus dat COVID-19 veroorzaakt" zoals in bijlage 2 van de regeling is opgenomen.
		Concessieverleners	Aard controle n.v.t. Indicator: E1/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E1/02	Aard controle R Indicator: E1/03	Aard controle R Indicator: E1/04
		1. Gooi en Vechtstreek	Connexxion	€ 0	€ 0	
		2. Haarlem-Limond	Connexxion	€ 0	€ 0	
		3. Noord-Holland Noord	Connexxion	€ 0	€ 0	

Aangepast overzicht regeling E38

Indicator E38/01 is alsnog ingevuld op basis van invulinstructie van het Rijk.

lenW	E38	Tijdelijke stimuleringsregeling veilig, doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur	Besteding (Jaar T-1) aan projectkosten voor het totale project
			Alleen van toepassing in 2020
			Aard controle R Indicator: E38/01
			€ 0

Jaarstukken 2020

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
2. Programmaverantwoording 2020	8
2.1 Programma 1. Openbaar bestuur	9
2.2 Programma 2. Bereikbaarheid	24
2.3 Programma 3. Water	42
2.4 Programma 4. Milieu.....	51
2.5 Programma 5. Ruimte	63
2.6 Programma 6. Groen	80
2.7 Programma 7. Cultuur en Erfgoed.....	95
2.8 Programma 8. Financiën en Bedrijfsvoering.....	105
3. Paragrafen	111
3.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	112
3.2 Onderhoud kapitaalgoederen.....	124
3.3 Financiering	129
3.4 Bedrijfsvoering	132
3.5 Verbonden partijen.....	139
3.6 Gondbeleid	155
3.7 Provinciale heffingen	158
4 Jaarrekening.....	165
4.1 Overzicht van baten en lasten en toelichting.....	166
4.2 Balans en toelichting.....	201
4.3 Gerealiseerde baten en lasten per taakveld	272
4.4 Overzicht van specifieke uitkeringen (art. 58).....	274
5. Bijlagen	282

Jaarverslag

1. Inleiding

Inleiding

Voor u liggen de jaarstukken over 2020 waarin het college van Gedeputeerde Staten verantwoording aflegt over het gevoerde beleid en de inkomsten en uitgaven in 2020. Na de verkiezingen in 2019 was 2020 het eerste volledige jaar van dit college van Gedeputeerde Staten. Ongetwijfeld is de uitbraak van de coronapandemie de meest ingrijpende gebeurtenis van het afgelopen jaar. De gevolgen van deze crisis zijn ongekend. Meer dan 20.000 Nederlanders zijn overleden en ruim 1,2 miljoen mensen zijn besmet geraakt. Om de uitbraak onder controle te krijgen, heeft de Rijksoverheid ingrijpende maatregelen moeten nemen die grote economische, maatschappelijke en sociale gevolgen hebben.

Kort na het uitbreken van de coronacrisis hebben Provinciale Staten twee belangrijke initiatieven genomen om noodhulp te kunnen geven en herstel te stimuleren (motie 41 en motie 42). De provincie heeft in 2020 ondersteuning geboden aan culturele instellingen. Daarnaast is in 2020 gewerkt aan het economisch herstel- en duurzaamheidsfonds. Een uitgebreidere beschrijving van de impact die de COVID-19 pandemie op de provincie heeft gehad in 2020 is te vinden in de paragraaf hieronder.

De ambities van het provinciaal bestuur zoals verwoord in het coalitieakkoord Duurzaam Doorpakken! zijn ongewijzigd. Wij maakten ons als provincie in 2020 sterk voor een duurzaam, bereikbaar, leefbaar en innovatief Noord-Holland. In de programmaverantwoording zijn de concrete resultaten die in 2020 zijn behaald terug te vinden.

In navolging van motie 174 over helder taalgebruik is van deze jaarstukken een animatievideo gepubliceerd volgens de richtlijnen voor taalniveau B1. Deze animatie video is, net als de meer toegankelijke webversie van deze jaarstukken te benaderen via de provinciale website op de [pagina 'financiën'](#).

Impact COVID-19 pandemie op de provincie

Door de anti-coronamaatregelen in maart 2020 heeft de provincie snel moeten omschakelen naar een andere manier van werken. Dat was anders voor iedereen: de medewerkers, leden van GS en PS en net zoals als voor alle inwoners van Noord-Holland. Digitaal werken en thuiswerken zijn daar de zichtbaarste uitingen van. De effecten van de maatregelen om corona tegen te gaan slaan terug op de op de provincie als geheel maar ook op organisatie zelf. Op hoofdlijnen heeft de provincie op het gebied van de eigen bedrijfsvoering soms extra kosten of andersoortige kosten gemaakt (denk aan ICT hulpmiddelen) of zijn kosten min of meer gelijk gebleven (zoals energiekosten) of zijn de kosten lager geworden vanwege teruggevalen reiskosten.

Alle subsidieprocessen zijn volgens planning doorlopen, maar de uitvoering van gesubsidieerde projecten is deels vertraagd. Hierbij is coulant omgegaan met de gemaakte afspraken, zodat projecten in een andere vorm of op een latere termijn alsnog worden uitgevoerd. In zijn algemeenheid zien we geen daling in het aantal aanvragen. Er worden in het kader van het Noodfonds en het Economisch herstel en duurzaamheidsfonds extra subsidies verstrekt. Binnen de grenzen van rechtmatig handelen zijn facturen zo snel mogelijk betaald en beschikkingen afgegeven. Binnen de verschillende portefeuilles (infra, bouwen, economie, cultuur) zijn extra bestuurlijke overleggen gehouden om de effecten te monitoren en zo nodig aan te kaarten bij het rijk. De commissaris van de Koning heeft zijn netwerkoverleggen specifiek toegespitst op de ontstane situatie en bedrijfsleven en maatschappelijke partners bij elkaar gebracht. Via de website is de coronamonitor en impactanalyse met regelmaat gepubliceerd. Provinciale Staten hebben twee moties aangenomen voor concrete noodsteun en een economisch herstel- en duurzaamheidsfonds (moties 41 en 42) waardoor het college van GS daadwerkelijk getroffen partijen financieel kon bijstaan. Door de uitvoering van motie 41 zijn via subsidies aan gemeenten culturele instellingen concreet gesteund (zie programma 7). Voor motie 42 is de eerste tranche uitgewerkt die in 2021 leidt tot specifieke uitgaven op de doelen van de

motie waaronder verduurzaming van de gebouwde omgeving en de maatschappelijke sector. Voor dat laatste is cofinanciering van het rijk ontvangen.

Bovendien hebben Provinciale Staten motie 25 aangenomen voor het versnellen van infrastructurele werken ter bestrijding van de economische gevolgen voor de infrasector. In reactie hierop heeft het college van GS werkzaamheden geïdentificeerd die naar voren gehaald worden met een totale waarde van € 20 miljoen. Het gebruik van het openbaar vervoer is door corona drastisch afgenomen. Met gezamenlijke inspanningen van de provincie en vervoerbedrijven is het gelukt om het aanbod van openbaar vervoer in de hele provincie op peil te houden.

Voor specifieke beschrijvingen van wat er is gedaan wordt verwezen naar de inhoudelijke begrotingshoofdstukken.

Leeswijzer

In deze leeswijzer geven wij u een overzicht van de opbouw van de jaarstukken en lichten we een aantal algemene onderdelen toe. Het 'Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)' schrijft voor welke onderdelen verplicht moeten zijn opgenomen in de jaarstukken van een provincie. Onze jaarstukken voldoen aan die voorschriften.

De jaarstukken 2020 van de provincie Noord-Holland zijn als volgt opgebouwd:

- Inleiding en leeswijzer
- Jaarverslag
 - Programmaverantwoording
 - Paragrafen
- Jaarrekening
 - Overzicht van baten en lasten en toelichting
 - Balans en toelichting
 - Sisa-verantwoording
- Bijlagen

Jaarverslag

Het jaarverslag bestaat naast deze inleiding en samenvatting uit de programmaverantwoording en de paragrafen. De programma's en paragrafen sluiten verplicht aan op de indeling bij de programmabegroting 2020.

De jaarrekening

De financiële jaarrekening bestaat uit het overzicht van baten en lasten en de balans. In de jaarrekening worden aan de hand van het overzicht van baten en lasten de verschillen ten opzichte van de actuele begroting gespecificeerd. De balans geeft de (ontwikkelingen in de) financiële positie van de provincie weer.

In één oogopslag

Programma

	Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil
Lasten	561.585	554.512	507.322	47.190
Baten	-483.413	-472.507	-478.461	5.954
Saldo van baten en lasten	78.172	82.005	28.861	53.144
Stortingen reserves	273.800	391.892	372.390	19.503
Onttrekking reserves	-351.972	-468.829	-412.452	-56.378
Resultaat	0	5.067	-11.201	16.269

Analyse van het resultaat

Resultaat

Het rekeningresultaat 2020 bedraagt € 11,2 miljoen voordelig. Het begrote resultaat na de laatste begrotingswijziging bedroeg € 5,1 miljoen nadelig. Dit betekent dat het resultaat € 16,3 miljoen voordeliger is dan verwacht bij de laatste begrotingswijziging.

Uitgaven (lasten)

De provincie heeft in 2020 € 507,3 miljoen uitgegeven ten behoeve van de beleidsterreinen Openbaar bestuur, Bereikbaarheid, Water, Milieu, Ruimte, Groen en Cultuur en Erfgoed en Bedrijfsvoering. De uitgaven zijn € 47,1 miljoen lager dan begroot. Het grootste verschil in de uitgaven ten opzichte van de begroting zit in de programma's Bereikbaarheid, Ruimte en Groen.

Binnen het programma Bereikbaarheid zijn de voornaamste oorzaken voor de lagere uitgaven een lagere besteding op de LED verlichting doordat een bedrag onterecht stond begroot. Daarnaast is minder groot onderhoud gepleegd aan wegen, minder gladheidsbestrijding door de zachte winter en is een aantal grote projecten verschoven naar 2021.

Binnen programma Ruimte is een bedrag vrijgevallen voor Europese Projecten Landbouw voor een garantieregeling. Deze was ten onrecht opgenomen. Daarnaast is minder onroerend goed verkocht in 2020, waardoor de verkoopkosten lager zijn. Ten slotte is een subsidie aan de Gemeente Haarlem voor het Koepelterrein niet meer in 2020 verleend omdat de aanvraag aangescherpt moest worden.

Binnen programma Groen is een aantal projecten vertraagd door langere voorbereidingstijd of wijziging in bestuurlijke afspraken. Daarnaast is aantal subsidies lager verleend dan begroot. Ten slotte zijn de uitgaven voor het Faunafonds lager dan begroot.

Inkomsten (baten)

De provincie heeft in 2020 € 478,5 miljoen aan inkomsten(baten) ontvangen. De grootste bronnen van inkomsten voor de provincie zijn:

- Lokale heffingen, provinciale opcenten op de motorrijtuigenbelasting): € 223,7 miljoen;
- Algemene uitkering vanuit het Rijk, Provinciefonds: € 204,0 miljoen;
- Ontvangen dividend: € 13,4 miljoen.

Reservemutaties

Vanuit de reserves is in 2020 € 289,6 miljoen onttrokken ten behoeve van uitgaven in 2020. Er is in 2020 €

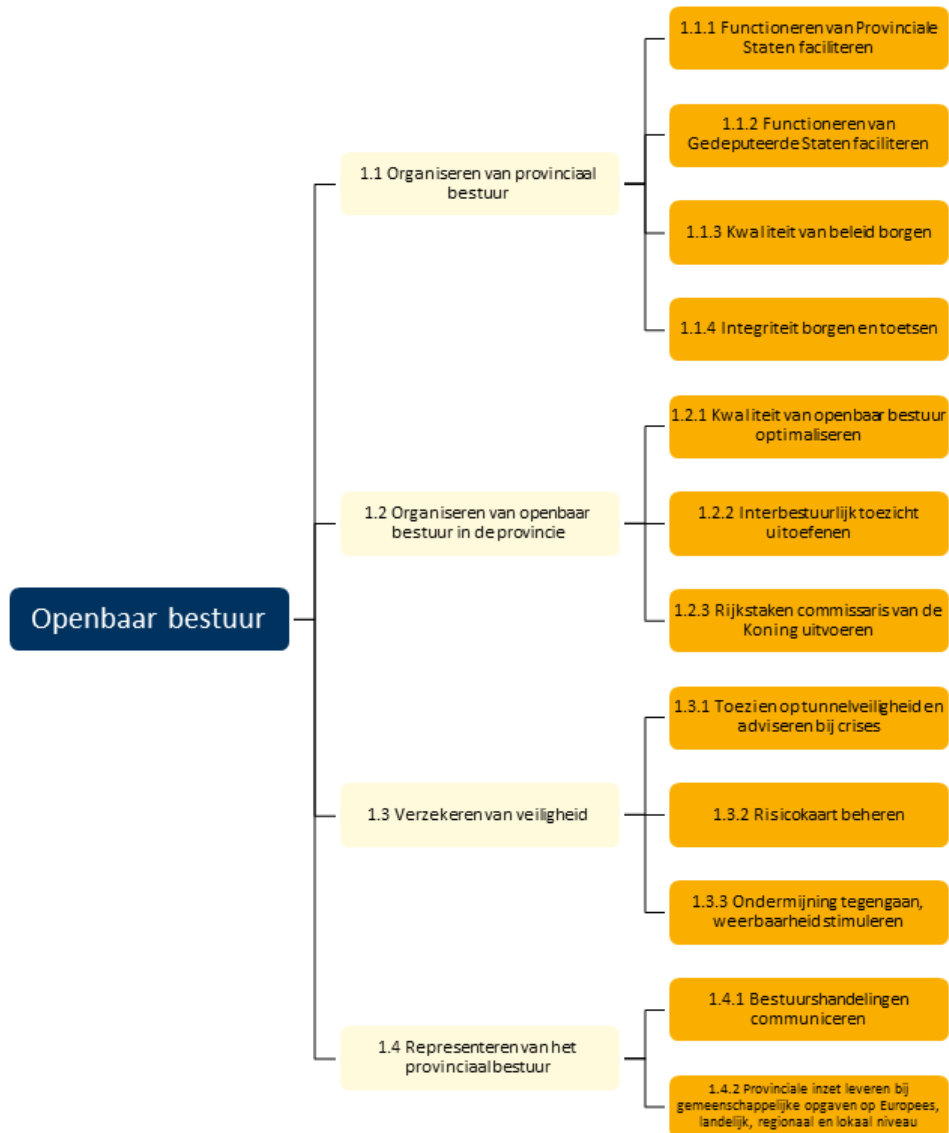
355,4 miljoen gestort in de reserves ten behoeve van uitgaven in toekomstige jaren. Het resterende deel van de totale storting van € 372,4 miljoen en de totale onttrekkingen van € 412,5 miljoen zoals weergegeven in de tabel "in 1 oogopslag" bestaat uit een vrijval van reserves van € 105,9 miljoen en € 17,0 miljoen overheveling tussen verschillende reserves in het kader van de herschikking van de bestemmingsreserves in 2020.

Zie voor een volledige toelichting op de afwijkingen ten opzichte van de begroting het [overzicht baten en lasten \(5.1\)](#) en de toelichting hierop.

2. Programmaverantwoording 2020

2.1 Programma 1. Openbaar bestuur

Doelenboom

Maatschappelijk doel

Inwoners van Noord-Holland moeten kunnen rekenen op een goed functionerend bestuur. Wij zetten daar op in door de financiële handel en wandel van gemeenten strak te volgen, regelmatig te overleggen met gemeentebesturen, duidelijk te communiceren over wat we zelf doen en lobbyen voor Noord-Hollandse belangen in Europa en Den Haag.

Wettelijk beleidskader

- [Gemeentewet](#)
- [Provinciewet](#)
- [Wet revitalisering generiek toezicht](#)
- [Wet gemeenschappelijke regelingen](#)
- [Intrekingswet WGR+](#)
- [Wet algemene regels herindeling](#)
- [Beleidskader gemeentelijke herindeling](#), BZK, 2018

- [Ambtsinstructie commissaris van de Koning](#)
- [Wet veiligheidsregio's](#)
- [Wet Bibob](#)
- [Wet aanvullende regels veiligheid wegtunnels \(Warvw\)](#)
- [Regeling provinciale risicokaart](#)
- [Registratiebesluit externe veiligheid](#)
- [Wet milieubeheer](#)
- [Besluit externe veiligheid inrichtingen \(BEVI\)](#)
- [Tijdelijke wet digitale beraadslaging en besluitvorming](#)

Provinciaal beleidskader

- [Provinciaal beleidskader 'Bestuurskrachtige regio's in Noord-Holland', 2013](#)
- [Ruimtelijke-economische Actie-Agenda-2016-2020 \(MRA\)](#)
- [Europastrategie Noord-Holland 2017-2021](#)
- [IBT-beleid 2018-2021, inclusief Uitvoeringsplan 2019-2020](#)
- [Verordening systematische toezichtinformatie Noord-Holland](#)
- [Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader 2020 \(GTK 2020\)](#)
- [Beleidskader indeplaatsstelling bij taakverwaarlozing](#)
- [Gedragscodes voor integriteit voor Statenleden, duo-commissieleden, gedeputeerden en de commissaris van de Koning van de provincie NH 2012](#)
- [Beleidsregel Wet Bibob Noord-Holland 2019](#)
- [Instellingsbesluit Eenheid Screening en Bewakingsaanpak 2019](#)
- [Protocol bedreiging Statenleden en \(duo\)-commissieleden](#)
- [Protocol bedreiging bestuurders](#)
- [Agenda weerbaar Noord-Holland](#)
- [Ontwerp Evaluatiekader Subsidies 2018](#)

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 1			Openbaar bestuur	
	Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil *
Lasten	23.467	23.444	20.365	3.079
Baten	-119	-105	-77	-28
Saldo van baten en lasten	23.348	23.339	20.288	3.051
Stortingen reserves	0	0	0	0
Onttrekking reserves	-183	-1.192	-1.153	-39
Resultaat	23.165	22.147	19.135	3.012

*een positief verschil is voordelig

Verbonden partijen

OD	Verbonden partij	Publiek doel
1.1.1	Randstedelijke Rekenkamer	Rekenkamerfunctie
1.4.2	Interprovinciaal Overleg	Belangenbehartiging provincies

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

2.1.1 Organiseren van provinciaal bestuur

Toelichting

Prioriteiten:

In de begroting 2020 zijn binnen dit beleidsdoel geen prioriteiten benoemd.

2.1.1.1 Functioneren van Provinciale Staten faciliteren

Toelichting

Reguliere werkzaamheden ter facilitering van de leden van Provinciale Staten betreffen onder andere: het voorbereiden en afhandelen van Statenvergaderingen en commissievergaderingen, het organiseren van de Willem Arondéuslezing en het verwerken van binnengekomen schriftelijke vragen.

In 2020 zijn Provinciale Staten door de uitbraak van de pandemie COVID-19 meerdere malen van vergaderstructuur veranderd. Eerst van fysiek in de Statenzaal naar een 1,5 meter opstelling in Hotel Zuiderduin in Egmond, daarna naar een volledig digitale vergaderopstelling waarbij de meeste Statenleden en duo-commissieleden vanuit huis aan de Staten- en commissievergaderingen hebben deelgenomen. Indien Statenleden en duo-commissieleden niet vanuit huis deel konden nemen aan een vergadering was er de mogelijkheid om vanuit het kantoor op de Dreef deel te nemen.

Veel van de werkzaamheden welke door de Statengriffie worden ondersteund zijn digitaal uitgevoerd, zoals installatie van nieuwe Statenleden en duo-commissieleden, het uitvoeren van online technische briefings en het peilen van de stemmen tijdens een Provinciale Statenvergadering.

De werkgroep Jeugd- en jongerenparticipatie is gestart met een pilot Anno X, een nieuwe vorm van jongerenparticipatie die coronaproof kon worden uitgevoerd. Anno X is een mediaprogramma voor en

door jongeren, waarbij studenten van de Hogeschool InHolland onder begeleiding van professionals een semester lang zelf videorapportages maken voor social media en televisie, over de manier waarop jongeren aankijken tegen provinciale vraagstukken en het debat bij Provinciale Staten. Op 13 november vond een online gesprek plaats tussen scholieren en Statenleden nadat de scholieren zich hadden verdiept in onderwerpen zoals mobiliteit, economie en ruimte voor energieopwekking of woningbouw. Het online gesprek was een alternatief voor de jaarlijkse Provinciestrijd/NJR-dag, waarbij een aantal klassen van middelbare scholen naar het provinciehuis komt om daar aan de slag te gaan met provinciale vraagstukken en de ideeën erover te presenteren aan Statenleden.

De Ribbius Peletierpenning is uitgereikt door de werkgroep 100 jaar vrouwenkiesrecht en is op de drempel van de coronamaatregelen in goede orde verlopen. Mevrouw Van der Weit heeft de penning ontvangen voor haar inspanningen om vrouwen te introduceren in de lokale politiek.

De organisatie van de 15e Willem Arondéuslezing is uitgesteld naar het najaar van 2020 en heeft plaatsgevonden op 9 september. De lezing werd uitgesproken door de schrijver en historicus Ewoud Kieft. Slechts 200 bezoekers mochten de lezing vanwege de coronarichtlijnen in de kerk bijwonen. Toch konden anderen de lezing ook volgen omdat NH-media deze live uitzond op televisie. De Willem Arondéuslezing kan online worden teruggekeken.

In het coalitieakkoord 'Duurzaam doorpakken!' is gesproken over het verbeteren van de samenwerking van Provinciale Staten met het college en het toegankelijker maken van het besluitvormingsproces. Vanuit het Presidium van 14 oktober 2019 is hiervoor de werkgroep Samenwerking PS & GS ingesteld. Door de werkgroep is een enquête gehouden onder een selectie van huidige en oud-Statenleden over hoe de samenwerking tussen GS en PS wordt ervaren en wat verbeterpunten kunnen zijn. De uitkomsten hiervan zijn besproken in de werkgroep. De agenda voor bestuurlijke vernieuwing en burgerparticipatie is besproken in de commissie Economie, Financiën en Bestuur in januari 2021.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Opkomst bij gemeenteraadsverkiezingen 2018 (BBV indicator)	Percentage		54%	Betreft het opkomstpercentage in Noord-Holland Opkomstpercentage Nederland: 55%
Opkomst bij Tweede Kamerverkiezingen 2021 (BBV indicator)	Percentage		79%	Betreft het opkomstpercentage in Noord-Holland. Opkomstpercentage Nederland: 79%
Opkomst bij Provinciale Statenverkiezingen 2019 (BBV indicator)	Percentage		56%	Betreft het opkomstpercentage in Noord-Holland Opkomstpercentage Nederland: 56%
Organiseren en afhandelen van vergaderingen voor Provinciale Staten	Aantal	12	11	
Afhandelen binnengekomen schriftelijke vragen van Provinciale Staten	Aantal	150	127	
Rapporten van de Randstedelijke Rekenkamer	Aantal	3	1	

2.1.1.2 Functioneren van Gedeputeerde Staten faciliteren

Toelichting

Hier worden de kosten van het faciliteren van Gedeputeerde Staten verantwoord. Het betreft onder meer secretariële en administratieve ondersteuning, het vervoer van de GS-leden en het organiseren en uitvoeren van representatieve bijeenkomsten.

2.1.1.3 Kwaliteit van beleid borgen

Toelichting

Onderzoeken, evaluaties en monitoring vinden plaats om inzicht te krijgen in de effectiviteit van het gevoerde beleid, om te leren, om beleid tussentijds bij te sturen en om verantwoording af te leggen.

De volgende beleidsonderzoeken en –evaluaties zijn in 2020 uitgevoerd: Evaluatie totstandkoming Omgevingsvisie, Evaluatie Uitvoeringsregeling Groen - Recreatieve verbindingen - wandelnetwerk en toeristische overstappunten, Evaluatie verduurzaming glastuinbouw, Evaluatie eenmalige subsidies 2020 (subsidie Restauratie Fort Liebrug, subsidie Groene en Recreatieve verbindingen Haarlemmermeer, subsidie duurzaam watersysteem Park 21), Omgevingsscan 2019-2020.

In 2020 zijn de volgende viewers en dashboards opgesteld en/of geactualiseerd: OV- knooppunten planviewer, Viewer Warmtedataregister, Viewer Natuurbeheerplan, Viewer Omgevingsverordening, Viewer Waterrecreatie, Dashboard Wonen.

De belangrijkste in 2020 uitgevoerde/geactualiseerde monitors zijn: Coronamonitor, Monitor Wonen, Monitor Belevingsonderzoek OV-knooppunten, Barometer brede welvaart en welzijn, Monitor kantoren en bedrijventerreinen en Monitor detailhandel.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Uitgevoerde beleidsonderzoeken en – evaluaties	Aantal	5	5	
Opgestelde en geactualiseerde op data- en gis-analyse gebaseerde viewers en dashboards	Aantal	5	5	
Uitgevoerde monitors	Aantal	5	5	

2.1.1.4 Integriteit borgen en toetsen

Toelichting

GS onderzoeken de integriteit van partners van de provincie Noord-Holland. Het gaat om ontvangers van subsidies, aanvragers en houders van vergunningen, kopers van provinciaal vastgoed en winnaars van aanbestedingen. Door de betrokkenen en hun zakelijke relaties met behulp van open en gesloten bronnen te onderzoeken, minimaliseren GS het risico dat de samenwerking met de provincie door deze partijen wordt misbruikt voor het plegen van strafbare feiten zoals witwassen en milieucriminaliteit. De provincie Noord-Holland voert deze onderzoeken op verzoek ook uit voor de provincies Utrecht en Flevoland en incidenteel voor Noord-Hollandse gemeenten.

In 2020 zijn 142 Bibobtoetsen uitgevoerd. Voor de provincie Noord-Holland zijn 30 aanbestedingen, 13 vergunningaanvragen en 92 subsidies gescreend. Voor de provincies Utrecht en Flevoland zijn in totaal 7 onderzoeken uitgevoerd. Voorts zijn er 7 overige integriteitsonderzoeken uitgevoerd. Het rapport 'Uitvoering wet Bibob door gemeenten' is in januari 2020 gepubliceerd. De aanbevelingen zijn in 2020

uitgewerkt. De gemeenten hebben hierdoor meer ondersteuningsmogelijkheden aangereikt gekregen om het eigen Bibob-onderzoek zelfstandig uit te voeren. De provincie Noord-Holland deelt nog meer haar expertise en draagt zorg voor een stevig Bibob-netwerk in de provincie in samenwerking met de RIEC's (Regionaal Informatie- en Expertise Centrum).

Voor de provinciale organisatie is een coördinator integriteit aangesteld, twee interne vertrouwenspersonen en één externe vertrouwenspersoon. De coördinator integriteit stelt een Jaarverslag Integriteit op dat ter verantwoording voor het gevoerde integriteitsbeleid wordt aangeboden aan PS. De vertrouwenspersonen verantwoorden hun werkzaamheden jaarlijks in het Jaarverslag vertrouwenspersonen ongewenste omgangsvormen en integriteit.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Aantal uitgevoerde Bibobtoetsen	Aantal	100	142	De stijging van het aantal toetsen is een gevolg van het aanpassen van de werkwijze op meerdere werkvelden door structureel onderzoek uit te voeren met een risicogerichte benadering.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 1.1		Organiseren van provinciaal bestuur			
Lasten		Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil
1.1.1	Functioneren van Provinciale Staten faciliteren	4.739	4.177	4.364	-187
1.1.2	Functioneren van Gedeputeerde Staten faciliteren	3.891	3.047	2.439	608
1.1.3	Kwaliteit van beleid borgen	3.447	4.056	3.411	645
1.1.4	Integriteit borgen en toetsen	697	712	480	232
Totaal lasten		12.774	11.992	10.695	1.297
Totaal baten		-64	-50	-18	-32
Totaal saldo		12.710	11.942	10.677	1.265
Storting					
		0	0	0	0
Onttrekking					
		0	0	0	0
Resultaat		12.710	11.942	10.677	1.265

2.2.2 Organiseren van openbaar bestuur in de provincie

Toelichting

Prioriteiten:

- De kwaliteit van het openbaar bestuur is bevorderd door het voeren van overleg met gemeenten over hun bestuurlijke toekomst, het delen van kennis, gebruik te maken van de bevoegdheden van de provincie op grond van de Wet algemene regels herindelingen (Arhi), het subsidiëren van onderzoeken naar (versterking van) bestuurskracht en regionale samenwerking.
- In 2019 is door het Rijk, IPO en VNG het [Actieplan](#) toekomst van het (interbestuurlijk) toezicht opgesteld om uitvoering te geven aan de Agenda toekomst van het toezicht. In de periode 2020-2023 worden gezamenlijke trainingen aangeboden voor toezichthouders en toezichtontvangers in het voeren van de dialoog en het gezamenlijk vormgeven van risicogericht toezicht.
- In het verlengde van het Interbestuurlijk Programma 2018, waarin overheden hebben vastgelegd hoe met elkaar om te gaan, hebben wij samen met het Ministerie van BZK de Roadshow over de toekomst van het openbaar bestuur in Noord-Holland georganiseerd in december 2020.
- Het opstellen van de gezamenlijke ontwikkelagenda naar aanleiding van het Interbestuurlijk Programma 2018 is door de corona-maatregelen vertraagd. De geplande risicosessies zijn daardoor in 2020 niet gestart. Hiermee wordt nu in 2021 aangevangen.

Omgevingsfactoren:

- De ministerraad stelde in maart 2019 het nieuwe 'Beleidskader gemeentelijke herindeling 2018' vast. Het beleidskader stelt stringenter voorwaarden aan het beginnen van een gemeentelijke herindeling (arhi-procedure) op initiatief van de provincie. Zo moet de provincie overleg voeren met de minister van BZK vóór een procedure te beginnen en moet er bij gemeenten sprake zijn van evidente bestuurskrachtproblemen waarvoor een oplossing uitblijft.

2.2.2.1 Kwaliteit van openbaar bestuur optimaliseren

Toelichting

De provincie heeft in 2020 diverse overleggen gevoerd met de gemeenten over hun bestuurskracht. Dit betrof de aanstaande herindelingen (Beemster-Purmerend, Amsterdam – Weesp en Langedijk-Heerhugowaard) en gesprekken over de bestuurlijke toekomst zoals met de gemeenten in regio Zaanstreek – Waterland. Gedeputeerde Staten hebben de wetsvoorstellen van advies voorzien en gezonden aan de minister. De Tweede Kamer heeft ingestemd met deze herindelingen.

Daarnaast heeft de provincie in november 2020 en in december 2020 gesproken met de directeur-generaal van BZK over de ervaringen met het 'Beleidskader gemeentelijke herindelingen' in Noord-Holland.

De provincie is deelnemer in de regionale samenwerking in de Metropoolregio Amsterdam. De provincie heeft financieel bijgedragen aan het optimaliseren van het openbaar bestuur op metropoolniveau.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Aantal bestuurlijke gesprekken gevoerd	Aantal	24	17	Door de installatie van de nieuwe portefeuillehouder en de COVID-19 maatregelen hebben minder overleggen

plaatsgehad dan eerder
ingeschat.

Aantal adviezen over herindelingen aan minister van BZK gegeven	Aantal	3	3	GS besloten 30 juni 2020 de adviezen naar de minister van BZK te zenden
---	--------	---	---	---

2.2.2.2 Interbestuurlijk toezicht uitoefenen

Toelichting

GS zijn verantwoordelijk voor het interbestuurlijk toezicht (IBT) op gemeenten en gemeenschappelijke regelingen. Daarnaast houden GS ook toezicht op de waterschappen. GS kunnen in het kader van generiek (algemeen) toezicht als interbestuurlijk toezichthouder ingrijpen wanneer een gemeente, waterschap of gemeenschappelijke regeling de wettelijke taken niet goed uitvoert.

Via het financieel (specifiek) toezicht bevorderen GS een gezond en evenwichtig financieel beleid en beheer bij gemeenten en gemeenschappelijke regelingen. GS kunnen zo nodig gemeenten onder preventief toezicht plaatsen (gemeenten hebben vooraf goedkeuring van GS nodig).

IBT Beleid 2018-2021 geeft de wijze aan waarop binnen de provincie Noord-Holland het interbestuurlijk toezicht (IBT) wordt uitgevoerd. Het jaarlijkse Uitvoeringsplan IBT geeft de accenten van het interbestuurlijk toezicht aan voor dat jaar. Het IBT-beleid en de thema's uit het Uitvoeringsplan 2019-2020 worden in 2021 geëvalueerd.

De provincie Noord-Holland maakt jaarlijks de beoordelingsresultaten van het Interbestuurlijk Toezicht openbaar. Het jaarverslag 2020 en de resultaten van de beoordelingen van alle gemeenten over 2020 worden op www.noord-holland.nl/ibt vermeld. Om de beoordelingen van alle gemeenten inzichtelijk te maken zijn de gegevens ook verwerkt in de interactieve kaart.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Alle gemeenten/gemeenschappelijke regelingen beoordeeld a.d.h.v. vastgesteld toezichtregime en waterschappen beoordeeld	Percentage	100	80	De bijzondere tijd heeft druk gezet op het halen van het jaarlijkse doel (alle gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en waterschappen volledig geanalyseerd te hebben). De prioriteit lag bij degene die de meeste aandacht nodig hadden. De overige niet (volledig) behandelde gemeenten, regelingen en waterschappen zullen in 2021 in ieder geval aan nader onderzoek worden onderworpen.
In Uitvoeringsplan bepaalde verdiepingsonderzoeken en praktijktoetsen uitgevoerd	Percentage	100	70	De themaonderzoeken Brandveiligheid zorginstellingen en Illegaal gebruik agrarische opstallen zijn afgerond. Evenementen, Veiligheid platte daken en

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
				Gewasbeschermingsmiddelen worden in 2021 afgerond.
Toezichtoordelen over voorgaand jaar gepubliceerd	Percentage	100	100	
Aantal gemeenten onder preventief financieel toezicht (BBV indicator)	Aantal		0	Totaal Nederland: 4 Zie ook: www.waarstaatjeprovincie.nl

2.2.2.3 Rijkstaken commissaris van de Koning uitvoeren

Toelichting

Als rijksheer heeft de commissaris van de Koning (cvdK) diverse taken die zijn vastgelegd in de ambtsinstructie. Over de uitvoering van zijn rijkstaken is de cvdK verantwoording verschuldigd aan de minister van BZK.

In 2020 heeft de cvdK in het kader van het bevorderen van de samenwerking een verkenninng laten uitvoeren over het thema omgangsvormen tussen raad, college en burgemeester. Deze verkenning is onder andere gebruikt als onderlegger van een bijeenkomst voor griffiers.

In de gemeenten Koggenland, Uitgeest en Wormerland is een nieuwe burgemeester geïnstalleerd. In de gemeenten Alkmaar, Beemster, Bergen, Uitgeest en Waterland heeft de cvdK in 2020 waarnemend burgemeesters benoemd. De burgemeester van Blaricum is in 2020 herbenoemd.

Nadat de cvdK in 2019 kennismakingsgesprekken heeft gevoerd met alle burgemeesters en dijkgraven van Noord-Holland, is de focus in 2020 verplaatst naar de reguliere jaargesprekken. In het kader van functieonderhoud houdt de cvdK volgens een vaste cyclus in het eerste, derde en vijfde jaar van de ambtstermijn voortgangsgesprekken (zogenaamde jaargesprekken) met de burgemeesters in Noord-Holland. In 2020 zijn de geplande jaargesprekken voor 100% gerealiseerd.

In 2020 heeft de cvdK minder ambtsbezoeken afgelegd dan voorzien, omdat veel bezoeken vanwege de corona-maatregelen geen doorgang konden vinden. In 2020 heeft de cvdK een ambtsbezoek gebracht aan 6 gemeenten: Hilversum, Oostzaan, Velsen, Hollands Kroon, Heiloo en Aalsmeer.

Vanwege de corona-maatregelen vonden er in 2020 minder bezoeken van het Koninklijk Huis plaats, ook in Noord-Holland. Het Koninklijk Huis heeft nog wel (digitale) bezoeken afgelegd, maar vanwege de coronacrisis is het gevolg klein gehouden. De cvdK is bij de meeste bezoeken dus niet aanwezig geweest. De cvdK of de loco-commissaris hebben in 2020 in totaal 5 bezoeken begeleid.

De cvdK heeft in 2020 41 bemiddelingsverzoeken ontvangen en afgehandeld. Voor een koninklijke onderscheiding werden 497 adviezen afgegeven aan de Kanselarij der Nederlandse Orde. De cvdK heeft voorts over 5 aanvragen voor (bestending van) het predicaat Koninklijk en over 10 aanvragen voor het predicaat Hofleverancier geadviseerd. 11 verenigingen hebben een Koninklijke Erepenninng aangevraagd, waarover de cvdK heeft geadviseerd aan de Dienst van het Koninklijk Huis. Er zijn 5 verzoeken om een provinciale erepenninng afgehandeld.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
-----------	-------------	---------	--------------	-------------

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Ingediende bemiddelingsverzoeken van inwoners zijn alle in behandeling genomen	Percentage	100	100	
Ambtsbezoeken aan alle gemeenten in NHAantal gespreid over 2019 en 2020		20	6	In 2020 heeft de cvdK minder ambtsbezoeken afgelegd dan voorzien, omdat veel bezoeken vanwege de coronamaatregelen geen doorgang konden vinden.
Kennismakingsgesprekken met burgemeesters en dijkgraven in NH	Percentage	100	100	In 2020 is gekeken naar de jaargesprekken met burgemeesters (zie toelichting). Hiervan zijn 100% van de geplande gesprekken gerealiseerd.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 1.2		Organiseren van openbaar bestuur in de provincie			
Lasten		Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil
1.2.1	Kwaliteit van openbaar bestuur optimaliseren	2.101	2.718	2.369	349
1.2.2	Interbestuurlijk toezicht uitoefenen	1.547	1.585	1.040	545
1.2.3	Rijkstaken commissaris van de Koning uitvoeren	1.158	1.029	684	345
Totaal lasten		4.806	5.332	4.092	1.240
Totaal baten		-43	-43	-39	-4
Totaal saldo		4.763	5.289	4.052	1.237
Storting					
		0	0	0	0
Onttrekking					
		0	0	0	0
Resultaat		4.763	5.289	4.052	1.237

2.3.3 Verzekeren van veiligheid

Toelichting

Prioriteiten:

- De gestelde prioriteiten voor 2020 zijn vanwege de coronacrisis in een ander licht komen te staan. Veel bestuurlijke aandacht van de commissaris is uitgegaan naar de bevordering van de samenwerking door de organisatie van bestuurlijke netwerkbijeenkomsten. Met aandacht voor de maatschappelijke en economische impact van de coronacrisis voor overheden, bestuurders, vitale infrastructuur en bedrijven. Dat neemt niet weg dat er toch ook de nodige aandacht en inzet is geweest met betrekking tot de aanpak van ondermijning en de (bestuurlijke) weerbaarheid.

2.3.3.1 Toezien op tunnelveiligheid en adviseren bij crises

Toelichting

Tunnelveiligheid is een verantwoordelijkheid van GS. Om de advisering en het toezicht te organiseren is de veiligheidsbeambte belegd bij het kabinet van de commissaris van de Koning.

Sinds de komst van veiligheidsregio's in 2010, is het aantal incidenten waarin acuut optreden van de cvdK nodig was afgenomen tot nul. Om die reden is de ambtelijke crisisorganisatie ter ondersteuning van de cvdK afgeschaald en de piketdienst van 24 uur 7 dagen per week van het kabinet opgeheven. De crisisrespons ligt nu geheel bij de veiligheidsregio's.

De cvdK organiseert voor de bestuurders van overheden, vitale infrastructuur en bedrijven jaarlijks nog wel twee netwerkbijeenkomsten onder de titel 'Bestuurlijk overleg veiligheid en crisisbeheersing' (BOVC). In deze bijeenkomsten bespreken de deelnemers thema's rond veiligheid en crisisbeheersing. In 2020 is in het verlengde daarvan ook een bestuurlijke netwerktafel mitigatie en herstel corona opgericht die inmiddels drie keer bij elkaar is geweest onder voorzitterschap van de cvdK.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
2 bestuurlijke netwerkbijeenkomsten t.a.v. een actueel thema georganiseerd, alsmede 1 ambtelijke en 1 bestuurlijke workshop crisisbeheersing	Aantal	4	7	2 x BOVC, 3 x netwerktafel mitigatie en herstel corona, 2 x kopgroep ondermijning (zie toelichting)
Alle vergadering van het Algemeen Bestuur van veiligheidsregio's in NH zijn door liaison van de commissaris van de Koning bijgewoond	Percentage	100	100	
Piketorganisatie is 24 uur, 7 dagen per week beschikbaar	Percentage	100	n.v.t.	In 2019 is de piketdienst opgeheven

2.3.3.2 Risicokaart beheren

Toelichting

Met de Risicokaart krijgen burgers een overzicht van risico's in hun omgeving die kunnen leiden tot rampen en ongevallen. Voor het actueel houden van de gegevens in de Risicokaart werkt de provincie nauw samen met gemeenten en omgevingsdiensten. De behaalde actualiteit van de Risicokaart is in 2020 lager dan begroot. Eén van de redenen voor deze lagere actualiteit is de komst van een nieuw Register Gevaarlijke Stoffen. Hierdoor voelen niet alle betrokkenen meer de noodzaak om het bestaande Register bij te houden. Voor de productie en vormgeving van de Risicokaart wordt in IPO-verband samengewerkt met de andere provincies. Voor het technische beheer en de doorontwikkeling van de Risicokaart wordt een jaarlijkse bijdrage aan het IPO verstrekt.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Actualiteit van de Risicokaart	Percentage	90% van de 70%		Een reden voor de lagere actualiteit van de risicokaart is de komst van een nieuw register gevaarlijke stoffen; hierdoor voelen niet alle betrokkenen meer de noodzaak om het bestaande

2.3.3.3 Ondermijning tegengaan, weerbaarheid stimuleren

Toelichting

In deze coalitieperiode is er vanuit de provincie aandacht voor de aanpak van ondermijning. Het thema is opgenomen in het huidige coalitieakkoord 'Duurzaam Doorpakken!'. Er is budget beschikbaar gesteld voor de aanpak ervan. De ervaringen en resultaten van het project Versterking Kwaliteit en Integriteit Lokaal Bestuur uit 2018-2019, alsmede de richtinggevende uitspraak uit het coalitieakkoord hebben in de eerste helft van 2020 geleid tot het opstellen en vaststellen van de Agenda Weerbaar Noord-Holland (hierna: Agenda).

Verantwoording van de voortgang van de Agenda vindt plaats door middel van een voortgangsbericht aan PS. Het eerste voortgangsbericht volgt in de eerste helft van 2021. Hierin zal onder meer worden gerapporteerd over de evaluatie van de Noord-Hollandse aansluiting op Meld Misdaad Anoniem.

Door de coronacrisis is een aantal activiteiten in de tijd naar achteren geschoven. Dat geldt ook voor de uitvoering van de Quickscans Gemeentelijke Weerbaarheid bij de Noord-Hollandse gemeenten. De uitrol hiervan bij andere Noord-Hollandse gemeenten borduurt voort op de succesvolle pilot hiervan bij drie gemeenten in 2019 en 2020. Het aanbestedingstraject voor de uitrol is afgerond. In januari 2021 zullen samen met het RIEC (Regionaal Informatie- en Expertise Centrum) Noord-Holland, twee onderzoeksbureaus en de gemeenten hiermee starten.

Zoals in de Agenda is opgenomen, zou het in 2019 gestarte onderzoek door een onafhankelijk onderzoeksinstituut naar de provinciale weerbaarheid nog aanbevelingen opleveren naar kwetsbaarheden in de eigen organisatie. Met dit onderzoek is een eerste basis gelegd voor de oplevering van een provinciaal weerbaarheidsbeeld. Het opgeleverde rapport voldeed echter onvoldoende aan de verwachtingen en de gegeven onderzoeksopdracht. Daarop is besloten om met twee andere onderzoeksbureaus een nieuw traject in te gaan om de eigen kwetsbaarheden in beeld te brengen. Dit onderzoek wordt afgerond in het eerste kwartaal van 2021. De aanbevelingen hieruit zullen samen met het eerder afgeronde interne audit-onderzoek naar weerbaarheid leiden tot een actieplan gericht op de eigen organisatie.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Gemeenten/regio's beschikken over een quick scan over hun bestuurlijke weerbaarheid	Aantal	20	3	Door de coronacrisis heeft dit vertraging opgelopen. In januari 2021 wordt gestart met een grootschalige uitrol van de Quickscan.
De provincie beschikt over een actueel ondermijningsbeeld en een quick scan over de bestuurlijke weerbaarheid	Percentage	100	90	Eindrapport wordt in 2021 opgeleverd. Zie toelichting.
Er is een strategisch handelingsperspectief opgesteld	Percentage	100	100	

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 1.3		Verzekeren van veiligheid			
	Lasten	Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil
1.3.1	Toezien op tunnelveiligheid en adviseren bij crises	177	181	92	89
1.3.2	Risicokaart beheren	167	136	79	57
1.3.3	Ondermijning tegengaan, weerbaarheid stimuleren	150	316	179	137
	Totaal lasten	494	633	350	283
	Totaal baten				
	Totaal saldo	494	633	350	283
Storting					
		0	0	0	0
Onttrekking					
		0	0	0	0
	Resultaat	494	633	350	283

2.4.1 Representeren van provinciaal bestuur

Toelichting

Prioriteiten:

- Gedeputeerde Staten hebben in 2020 een nieuw sponsorbeleid en een communicatieaanpak vastgesteld.
- De herdenking en viering van 75 jaar vrijheid heeft (in gewijzigde vorm) plaatsgevonden. Sail Amsterdam kon door corona helaas niet doorgaan.

2.4.1.1 Bestuurshandelingen communiceren

Toelichting

De provincie wil haar zichtbaarheid vergroten, zodat bekendheid met en vertrouwen in het werk van de provincie toeneemt. Zo blijven de Noord-Hollanders goed geïnformeerd over wat we doen. Zo kunnen zij het beleid en de uitvoering daarvan beoordelen én beïnvloeden.

In 2020 zijn er een nieuw sponsorbeleid en een nieuwe communicatieaanpak opgesteld. Helaas gingen veel gesponsorde evenementen door corona niet door, waaronder Sail Amsterdam. Wel is een incidentele ruimere sponsorregeling opgesteld, om meer evenementen die wel door konden gaan in aanmerking te laten komen voor ondersteuning. Belangrijk speerpunt voor 2020 was daarnaast de verbetering van de arbeidsmarktcommunicatie. De provincie versterkt haar profiel als aantrekkelijke werkgever en verbetert communicatie over vacatures. Verder zijn online middelen zoals website en Facebookpagina's verder geregionaliseerd, zodat inwoners makkelijker voor hen persoonlijk relevante informatie kunnen vinden.

Ook stond 2020 in het teken van 75 jaar vrijheid. Vanwege de viering van dit lustrum zijn in alle provincies, in nauwe samenwerking met het 4 en 5 mei-comité, extra initiatieven ontwikkeld om brede betrokkenheid te creëren. Door corona zag het herdenkingsjaar er anders uit dan voorzien, maar veel activiteiten hebben in gewijzigde vorm wel doorgang kunnen vinden. Zo is er een subsidieregeling ingesteld voor lokale initiatieven rond de herdenking van 75 jaar vrijheid, hebben 500 Noord-Hollanders in het provinciehuis samen de Noord-Hollandse foto's voor het landelijke project 'WOII in 100 foto's' geselecteerd en zond 3FM op 5 mei vanuit ons provinciehuis een digitaal bevrijdingsfestival uit.

2.4.1.2 Provinciale inzet leveren bij gemeenschappelijke opgaven op Europees, landelijk, regionaal en lokaal niveau

Toelichting

Regionale samenwerking krijgt op verschillende schaalniveaus vorm. In 2020 is de nieuwe MRA Agenda 2.0 vastgesteld door alle 35 MRA-deelnemers, waaronder de provincie. Daarnaast krijgen de verkenningen naar regionale samenwerkingsagenda's tussen provincie en bestuurlijke deelregio's steeds meer vorm. Het uiteindelijke product, de vorm en de inhoud van een regionale samenwerkingsagenda, dan wel de onderlinge uitvoeringsafspraken, verschilt per regio en is een resultaat van een gezamenlijk proces. Het proces van meer onderlinge afstemming en inzicht in de regionale opgaven speelt ook in op de gewenste partnerschapsrol van de provincie (actiepunt uit de Omgevingsscan 2020). Als gevolg van COVID-19 is er vertraging in deze ontwikkeling. GS hebben, ook als gevolg van COVID-19, slechts één fysiek regiobezoek kunnen afleggen in 2020 (regio Alkmaar).

De provincie is vertegenwoordigd door twee adviseurs Public Affairs in Den Haag, die Haagse ontwikkelingen volgen en delen met het provinciaal bestuur en de ambtelijke organisatie. Ook hebben de adviseurs actief actuele Noord-Hollandse dossiers onder de aandacht van Tweede Kamerleden gebracht, onder meer door (digitale) werkbezoeken aan relevante Noord-Hollandse projecten te organiseren en (digitale) gesprekken te arrangeren, onder meer tussen Kamerleden en gedeputeerden.

Daarnaast wordt Noord-Holland ambtelijk vertegenwoordigd in Brussel en is de provincie bestuurlijk vertegenwoordigd in relevante Europese netwerken, zoals het Comité van de Regio's en CPMR (het netwerk van maritieme en kustregio's). Gedeputeerde Zaal volgde in 2020 de heer Van der Hoek op als lid van het Comité van de Regio's en is daarbinnen namens de Nederlandse delegatie woordvoerder op het gebied van landbouw- en plattelandsbeleid. De commissaris van de Koning werd in 2020 benoemd tot IPO-vertegenwoordiger Europa en gekozen tot voorzitter van het Huis van de Nederlandse Provincies in Brussel. Gedeputeerde Loggen, die sinds 2016 vicepresident voor Klimaat & Energie van CPMR was, werd in oktober 2020 gekozen tot president van dit netwerk. Ook zijn er in 2020 EFRO-projecten (zowel Kansen voor West als Interreg) beschikt die met € 8,2 ton provinciale cofinanciering werden ondersteund. Dit verschaftte deze projecten een totaal subsidiabel projectbudget van € 5,7 miljoen voor innovatieve projecten op het gebied van circulaire economie, energietransitie en duurzaam en slim transport.

Beleidsindicatoren

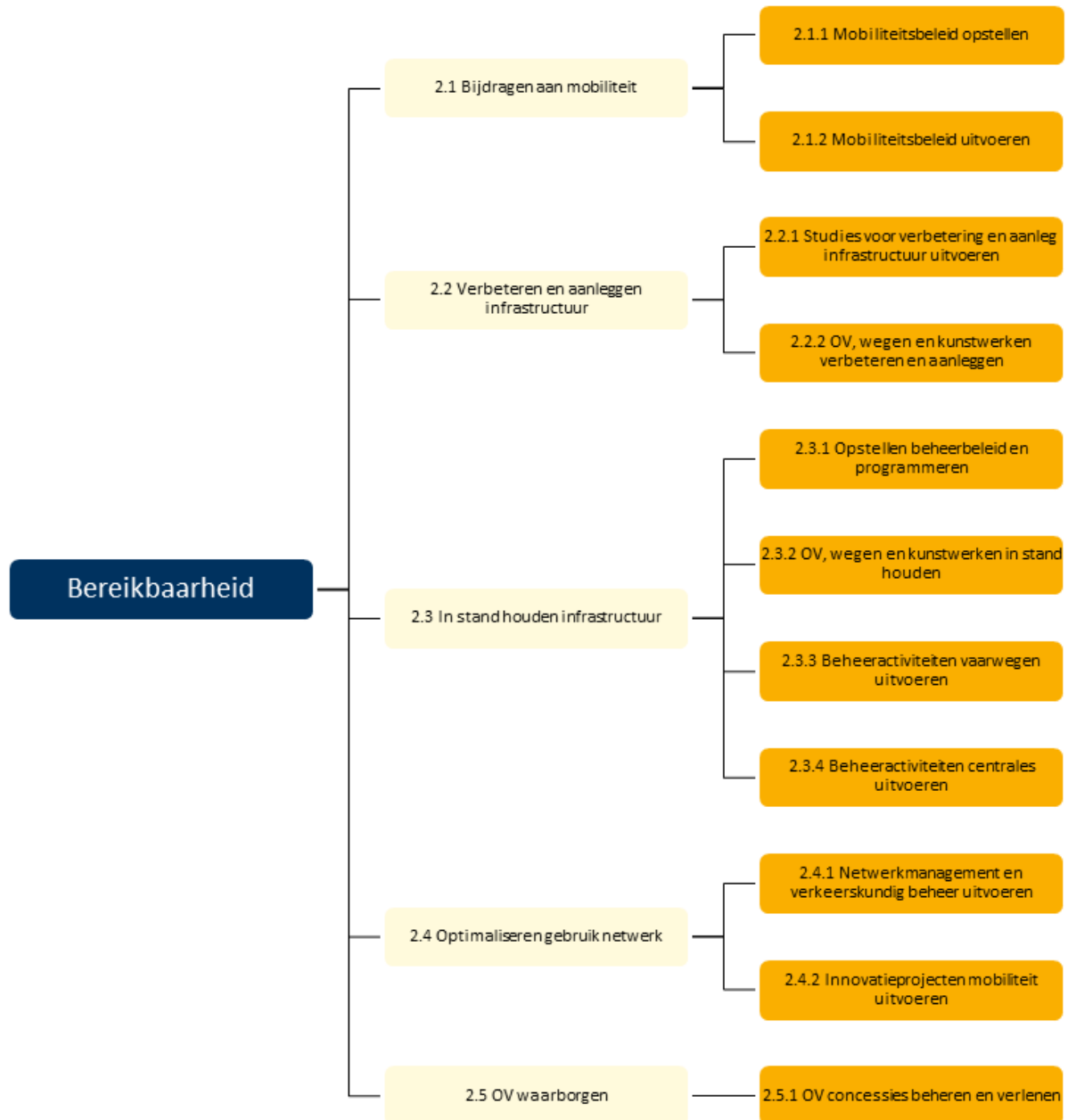
Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
(Regionale) samenwerkingsverbanden (afhankelijk van afspraken met regio's)	Aantal	2	1	In 2020 is de nieuwe MRA-agenda 2.0 vastgesteld. Er is in 2020 geen regionale samenwerkingsagenda tussen PNH en een bestuurlijke deelregio vastgesteld.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 1.4		Representeren van provinciaal bestuur			
Lasten		Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil
1.4.1	Bestuurshandelingen communiceren	2.092	1.353	1.255	98
1.4.2	Provinciale inzet leveren bij gemeenschappelijke opgaven op Europees, landelijk, regionaal en lokaal niveau	3.301	4.134	3.974	160
Totaal lasten		5.393	5.487	5.229	258
Totaal baten		-12	-12	-19	7
Totaal saldo		5.381	5.475	5.210	265
Storting					
1.4.2	Reserve Cofinanciering Europese Projecten	0	0	0	0
Onttrekking					
1.4.2	Reserve Cofinanciering Europese Projecten	-183	-1.192	-1.153	-39
Resultaat		5.198	4.283	4.056	227

2.2 Programma 2. Bereikbaarheid

Doelenboom

Maatschappelijk doel

Onze ambitie is dat de inwoners van Noord-Holland zich slim, schoon en veilig kunnen verplaatsen. En dat bedrijven hun goederen snel en betrouwbaar op de plaats van bestemming kunnen leveren. Wij hebben ons ingezet voor het versterken van mobiliteitsopties die hieraan bijdragen, zoals goede OV-verbindingen, uitstekende (fiets)infrastructuur voor alle vormen van vervoer, en technologische innovatie.

Wij werken samen met andere overheden in de regio's aan ruimtelijke ontwikkelingen en de aanleg van infrastructuur.

In 2020 zijn de OV-concessies voor de regio Gooi en Vecht definitief gegund. Het gebruik van het OV is door corona drastisch afgenomen. Ondanks enkele noodzakelijke aanpassingen, is het aanbod van OV in de hele provincie op peil gehouden, en is met de OV-bedrijven afgestemd hoe in de nieuwe situatie toch de dienstregeling zo goed als mogelijk kon worden uitgevoerd.

In 2020 hebben we geïnvesteerd in verbetering van de provinciale infrastructuur. Er is gestudeerd op oplossingen voor knelpunten en investeringsprojecten zijn voorbereid en uitgevoerd. Bestaande infrastructuur is onderhouden door zelfstandig vervangingsprojecten uit te voeren en door samen met onze gebiedsaannemers het variabel en dagelijks onderhoud zo efficiënt mogelijk te organiseren. Daarbij heeft de provinciale infrastructuur ook in 2020 het kwaliteitsniveau gehaald, dat in de nieuwe Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen 2020-2027 is vastgelegd.

In 2020 is het nieuwe integrale Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) in PS vastgesteld. Hiermee is een integraal programma gemaakt waarin zowel de nieuwbouwprojecten (voorheen PMI) als de onderhoudsprojecten (voorheen PMO) zijn samengevoegd.

Wettelijk beleidskader

- [Omgevingswet \(2016\)](#)
- [Wet personenvervoer 2000](#)
- [Wegenverkeerswet \(1994\)](#)
- [Wegenwet \(1930\)](#)
- [Klimaatakkoord \(2019\)](#)
- [Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030](#)

Provinciaal beleidskader

- [Omgevingsvisie NH2050](#)
- [Investeringsstrategie NH infrastructuur](#)
- [Investeringsagenda doorstroming OV 2015-2020](#)
- [Beleidskader Verkeersmanagement 2015-2020](#)
- [Koers Smart Mobility \(2018\)](#)
- [Uitvoeringsprogramma Smart Mobility 2018-2019](#)
- [Actieplan geluid](#)
- [Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen \(2014\)](#)
- [Visie OV2020](#)
- [Perspectief Fiets](#)

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 2			Bereikbaarheid	
	Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil
Lasten	267.118	251.966	230.326	21.639
Baten	-35.857	-13.248	-14.623	1.375
Saldo van baten en lasten	231.261	238.718	215.703	23.015
Storting reserves	143.907	216.154	194.160	21.993
Onttrekking reserves	-260.674	-337.305	-296.776	-40.529
Resultaat	114.493	117.566	113.087	4.479

Verbonden partijen

OD	Verbonden partij	Publiek doel
2.4.1	Beheersregeling Amstel	Beheer van de Amstel (het beheer van de Amstel is overgedragen van de provincie aan het Hoogheemraadschap Amstel Gooi en Vechtstreek).
2.5.1	Coöperatieve Vereniging Samenwerkingsverband DOVA U.A.	Ontwikkelen van een beter mobiliteitsbeleid van de leden en het realiseren van een doeltreffend en efficiënt openbaar vervoer voor de reiziger.

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

2.2.1 Bijdragen aan mobiliteit

Toelichting

Prioriteiten

Ten aanzien van de in de begroting aangegeven prioriteiten is de volgende voortgang te melden.

- Agenda Mobiliteit: In 2020 is gestart met het opstellen van het Perspectief Mobiliteit (voorheen Agenda Mobiliteit).
- MRA-programma Samen Bouwen aan Bereikbaarheid: In 2020 zijn verschillende onderzoeken uitgevoerd en is gewerkt aan een Uitvoeringsagenda.
- Regionaal Openbaar Vervoer Toekomstbeeld 2040: In 2020 is een plan van aanpak voor een onderzoeksagenda opgesteld. Deze is besproken met de Staten en de gemeenten.
- Regionaal Mobiliteitsprogramma (RMP) Noord-Holland en Flevoland: In 2020 is voornamelijk gewerkt aan het fundament voor het Regionaal Mobiliteitsprogramma.
- Regionale Uitvoeringsprogramma's Verkeersveiligheid: In 2020 is de provincie samen met de gemeenten, waterschappen, RWS, politie, Openbaar Ministerie en maatschappelijke partners gekomen tot risicoanalyses per regio. In 2020 leverden wij onder andere door middel van de subsidieregeling Kleine Infrastructuur, Doortrappen en gedragsbeïnvloeding verkeersveiligheid (verkeerseducatie) een bijdrage aan een verkeersveilige omgeving.
- Goederenvervoer over water: in 2020 is de potentie van het provinciaal vaarwegennet onderzocht en zijn diverse gesprekken met partners opgestart en inhoudelijke analyses uitgevoerd.
- Programma Bereikbaarheid Kust Zuid-Kennemerland: In 2020 is samen met de regio gestart met het opstellen van een strategische (mobiliteits)agenda. De uitwerking hiervan is voorzien in 2021.

2.2.1.1 Mobiliteitsbeleid opstellen

Toelichting

Wij werken samen met andere overheden in de regio's aan ruimtelijke ontwikkelingen en de aanleg van infrastructuur. Daarvoor bestaan verschillende samenwerkingsverbanden, zoals het Rijk- en regioprogramma Samen Bouwen aan Bereikbaarheid (SBaB). Al deze partijen zijn nodig, want de opgaven in de MRA zijn urgent, complex en ze overstijgen beleidsterreinen en verantwoordelijkheden van de verschillende overheidslagen.

OV-toekomstbeeld

Om een vervolg te geven aan de uitwerking van het toekomstbeeld heeft de provincie Noord-Holland in 2020 een onderzoeksagenda tot en met 2023 opgesteld. Voor de provincie Noord-Holland staan hierin 17 bus- en tramambities centraal.

Regionaal Mobiliteitsprogramma (RMP)

In 2020 is een nulmeting CO₂-uitstoot Mobiliteit Noord-Holland en Flevoland uitgevoerd, is de 80%-versie van het RMP opgeleverd en is een overzicht opgesteld van maatregelen die partners al nemen of van plan zijn te gaan nemen.

BO MIRT

De samenwerking in programma's en studies heeft in het Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (BO MIRT) voor Noordwest Nederland van 25 november 2020 geleid tot afspraken die van belang zijn voor Noord-Holland.

Goederenvervoer over water

De potentie van het provinciaal vaarwegennet is onderzocht en de conclusie was dat er potentie is voor een modal shift van weg naar water, maar dat het bevaarbaar maken van het kernnet voor grotere schepen alleen tegen hoge kosten plaats kan vinden. Met de gemeente Alkmaar is overleg geweest over havenontwikkeling in de Boekelermeer. Tot slot is op basis van een business case (voor het vervoeren van afval over water tussen Lelystad, Almere, Zaandam, Alkmaar, Den Helder en Texel) met de Huisvuilcentrale Alkmaar en de betreffende gemeenten het gesprek gestart over een mogelijke modal shift.

Perspectief Mobiliteit

In 2020 is gestart met het opstellen van het Perspectief Mobiliteit (voorheen Agenda Mobiliteit). Dit document biedt inzicht en overzicht in de opgaven voor de provincie op het gebied van mobiliteit, in samenhang met de opgaven voor duurzame verstedelijking, klimaatverandering en gezondheid en van het beleid dat we zelf en samen met partners hebben opgesteld. Het Perspectief werkt de ontwikkel- en sturingsprincipes uit de Omgevingsvisie uit in concrete opgaven voor mobiliteit, principes voor het werken aan de mobiliteitstransitie en een afwegingskader om te kunnen prioriteren, dat gekoppeld is aan de investeringsstrategie Noord-Hollandse infrastructuur (iNH*i*).

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
PS stellen voor de zomer (2020) de jaarlijkse actualisatie in programma als onderdeel van de agenda Mobiliteit vast	Aantal	0	0	n.v.t.
PS worden aan het eind van het jaar	Aantal	1	1	n.v.t.

2.2.1.2 Mobiliteitsbeleid uitvoeren

Toelichting

Aan de hand van verschillende uitvoeringsregelingen zijn subsidies verstrekt aan andere wegbeheerders voor het realiseren van provinciale doelen. Bovendien is gewerkt aan de doorontwikkeling van deze regelingen richting een regionale werkwijze.

Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030

Met het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030 hebben Rijk en regio een vernieuwde visie op de verkeersveiligheidsaanpak gegeven. De provincie Noord-Holland heeft deze landelijke visie vertaald in de '[Opgave Verkeersveiligheid Noord-Holland 2030](#)' en uitgewerkt in de '[Uitvoeringsagenda Verkeersveiligheid](#)' (2019). In de [jaarverantwoording 2020](#) staat welke maatregelen van de uitvoeringsagenda in 2020 zijn uitgevoerd.

Subsidieregeling Gedragsbeïnvloeding Verkeersveiligheid

Met deze regeling stimuleert de provincie verkeerseducatie aan scholieren in het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs. In 2020 (schooljaar 2020-2021) is subsidie gegeven aan projecten voor verkeerseducatie in het basisonderwijs (16 projecten) en het voortgezet onderwijs (11 projecten). Elk project wordt op verschillende scholen in Noord-Holland aangeboden.

Subsidieregeling Doortrappen

In 2020 hebben zeven Noord-Hollandse gemeenten van de provincie subsidie ontvangen om met het programma te starten. Dat zijn Alkmaar, Den Helder, Haarlem, Hollands Kroon, Schagen, Texel en Wijdereen.

Subsidieregeling Kleine Infrastructuur 2020

Deze subsidieregeling is bedoeld voor wegbeheerders (met uitzondering van het gebied van de Vervoerregio Amsterdam) om de lokale infrastructuur verkeersveiliger te maken. In 2020 zijn 29 projecten gesubsidieerd. Daarbij gaat het onder andere om het aanleggen van oversteekplaatsen voor fietsers en voetgangers, het realiseren van gescheiden fietspaden en het aanleggen van rotondes.

Subsidieregeling Regionaal Fietsnetwerk 2020

Voor het versneld opwaarderen van een aantal MRA-doorfietsroutes heeft de provincie ruim € 16 miljoen beschikbaar gesteld. Voor het aanpakken van de provinciale infrastructuur is in het [iMPI 2021-2028](#) (PS 16 november 2020) een aantal projecten op het provinciaal areaal opgenomen. Deze zijn inmiddels in de studie- of planfase:

- Fietstunnel Velser-traverse.
- Ontbrekende schakel langs N208 Santpoort-Noord.
- Doorfietsroutes langs de N232.
- Doorfietsroute Kruiswegcorridor.
-

We zetten subsidies in voor het aanpakken van infrastructuur van derden (zoals gemeenten). In 2020 zijn de volgende subsidies verstrekt:

- Doorfietsroute Kennemerland in 2020 (gemeente Velsen). Voor het project is tevens rijkssubsidie ontvangen van ruim € 1,5 miljoen, waarvan een deel ten goede komt aan het eerder genoemde iMPI-project ontbrekende schakel langs N208 Santpoort-Noord.
- Subsidieregeling Regionaal Fietsnetwerk. Van het beschikbaar gestelde bedrag van € 4,3 miljoen is voor € 3,6 miljoen euro beschikt aan gemeentelijke fietsprojecten.

MRA-E

Om het elektrisch rijden te bevorderen werken wij met de provincies Flevoland en Utrecht, de gemeenten Amsterdam en Almere en de Vervoerregio Amsterdam samen in het programmabureau MRA-E (Metropoolregio Amsterdam – Elektrisch). Dit programmabureau verzorgt de plaatsing en het contractmanagement van laadinfrastructuur in de drie provincies, met uitzondering van de steden Amsterdam en Utrecht. In 2020 zijn in totaal 2000 nieuwe laadpalen geplaatst, waarvan 1300 in de provincie Noord-Holland (buiten Amsterdam). In 2020 zijn door het Rijk extra middelen beschikbaar gesteld voor de uitvoering van de Nationale Agenda Laadinfrastructuur.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Jaarlijkse subsidievaststelling betrokken regelingen	Aantal	4	5	In 2020 is de regeling Regionaal Fietsnetwerk extra gerealiseerd.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 2.1		Bijdragen aan mobiliteit			
Lasten		Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil
2.1.1	Mobiliteitsbeleid opstellen	2.539	3.735	3.360	375
2.1.2	Mobiliteitsbeleid uitvoeren	53.355	64.383	68.497	-4.114
Totaal lasten		55.894	68.118	71.857	-3.739
Totaal baten		-427	-2.012	-3.960	1.948
Totaal saldo		55.467	66.106	67.897	-1.791
Storting					
2.1.1	Reserve Mobiliteitsbeleid	655	655	655	0
2.1.2	Reserve Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid door Derden	20.113	19.260	19.260	0
Onttrekking					
2.1.1	Reserve Mobiliteitsbeleid	-1.124	-1.262	-1.074	-188
2.1.2	Reserve Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid door Derden	-52.329	-61.892	-61.892	0
Resultaat		22.782	22.867	24.846	-1.979

2.2.2 Verbeteren en aanleggen infrastructuur

Toelichting

Prioriteiten

Ten aanzien van de in de begroting aangegeven prioriteiten is de volgende voortgang te melden.

- Verbinding A8-A9: De provincie deed in 2020 onderzoek naar het landschap tussen Assendelft en Heemskerk. Ten behoeve van een zorgvuldige inpassing, en om daarbij zorgvuldig om te gaan met het in dit gebied gelegen deel van het UNESCO Werelderfgoed Stelling van Amsterdam, werd in 2020 gewerkt aan een landschapsplan. In 2020 kwam de stuurgroep Verbinding A8-A9 3 keer bij

elkaar om over de voortgang van het Landschapsplan en de deelprojecten Leefbaarheidsmaatregelen N203 Krommenie en OV-aansluiting Krommenie en Assendelft te spreken.

- Bereikbaarheid Bollenstreek: In 2020 is het besluit genomen om als provincie niet verder te gaan met het project Duinpolderweg en is een intentieovereenkomst met de gemeente Haarlemmermeer en Vervoerregio Amsterdam gesloten om gezamenlijk wel verder te gaan met de realisatie van de Nieuwe Bennebroekerweg, om zo bij te dragen aan een goede bereikbaarheid van de geplande woningbouw.
- Bereikbaarheid Waterland: Het project is in 2020 aanbesteed.
- Onderdoorgang Broek in Waterland: De provincie, Vervoerregio Amsterdam en betrokken gemeenten hebben in 2020 gezamenlijke afspraken gemaakt over de vervolgstudie naar de onderdoorgang.
- Fietsprojecten: in verschillende regio's is met onze partners gewerkt aan de uitwerking van de regionale doorfietsroutes. Daarnaast zijn in 2020 een aantal verbeteringen voor de fiets op de provinciale infrastructuur voorbereid en klaargemaakt voor realisatie, zoals bij de trajectbenaderingen voor de N239 en N243, de N501 – Redoute (Texel), HOVASZ en het project Bereikbaarheid Waterland. In 2020 zijn provinciale onderdelen van de doorfietsroute Schiphol opgenomen in de studiefase van het Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI).
- Bereikbaarheid Den Helder: In 2020 zijn vanuit De Kop Werkt! de eerste mobipunten opengesteld, waar verschillende modaliteiten worden aangeboden. Als vervolg op de studie naar de bereikbaarheid van Den Helder is een maatschappelijke kosten-batenanalyse (MKBA) opgesteld voor een verbinding tussen A7 en Den Helder. Samen met Rijkswaterstaat en gemeenten is de verkeersveiligheid op de N9 en N250 onderzocht. De resultaten van de onderzoeken worden in 2021 gepubliceerd.
- Bereikbaarheid Gooi & Vechtstreek: In 2020 is met de regio gewerkt aan een regionale samenwerkingsagenda. Op het gebied van bereikbaarheid wordt daarin de nadruk gelegd op samenwerking en investeringen op het gebied van fiets en ketenreis.
- Cruquiusbrug: De aanbesteding van het project is in de tweede helft van 2020 gestart en wordt begin 2021 afgerond met een bouwteamcontract.
- Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV) 't Gooi: Het project was in 2020 in uitvoering.
- Wilhelminasluis: Eind 2020 is de sluis opgeleverd.
- Centrale bediening bruggen en sluizen: In 2020 zijn 4 nieuwe bruggen aan de centrale gekoppeld, wat het totaal op 9 brengt.
- N243 Herinrichting: De aanbesteding is eind 2020 gestart.
- N241 Herinrichting A.C. de Graafweg: Het project (de bouwteamfase) is na een aanbesteding eind 2020 gegund en van start gegaan.

Voor meer informatie over de stand van zaken van alle provinciale infrastructurele projecten wordt verwezen naar het iMPI.

Omgevingsfactoren

- Het ontbreken van een eenduidig landelijk stikstofbeleid leidt tot grote risico's op vertraging en extra kosten bij de uitvoering van infrastructurele projecten. In projecten wordt getracht de stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden te minimaliseren, maar een nul-depositie is vaak niet haalbaar. Dit betekent dat per project op basis van een instrumentenmix van beleidsafspraken en handreikingen een maatwerkapproach bepaald moet worden. Dit kan ook juridische risico's met zich meebrengen. Bovendien is er regelmatig sprake van nieuwe landelijke ontwikkelingen.

2.2.2.1 Studies voor verbetering en aanleg infrastructuur uitvoeren

Toelichting

De provincie verbetert binnen het Provinciale Meerjarenprogramma Infrastructuur (PMI) de bestaande provinciale infrastructuur en ontwikkelt nieuwe infrastructuur om de bereikbaarheid, verkeersveiligheid en leefbaarheid in de provincie te verbeteren en nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen te ontsluiten. In 2020 is het PMI samengevoegd met het Provinciale Meerjarenprogramma Onderhoud (PMO) tot het integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur 2021-2028 (iMPI). Een overzicht van alle projecten en projectfases (studie-, plan- en realisatiefase) is terug te vinden in de digitale versie van het [iMPI2021-2028](#).

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Voortgang studies en projecten (aantal faseaf rondingen)	Aantal	20	7	
Start nieuwe studies (studies nieuw opgenomen in PMI)	Aantal	0	3	
Afronding projecten (aantal gerealiseerd)	Aantal	6	3	

2.2.2.2 OV, wegen en kunstwerken verbeteren en aanleggen

Toelichting

Veel projecten zijn in uitvoering, zoals HOV in 't Gooi, HOV Aalsmeer Schiphol-Zuid, Brug Ouderkerk en de N247. Project N241b is in 2020 gegund (bouwteamfase) en gaat van start. Daarnaast vindt de voorbereiding plaats van projecten als de HOV-voorzieningen rond het station van Beverwijk, de vervanging van de Stolperbasculebrug, de start van de aanbesteding van de N243, en loopt de aanbesteding van de Cruquiusbrug en de aanbesteding van de Koopvaardersschutsluis. In 2020 is duurzaamheid een dominanter aandachtspunt geworden in projecten, waarbij de werkwijze Duurzaam GWW een steeds zichtbaarder bijdrage levert.

In 2020 zijn meerdere projecten opgeleverd, onder andere: de verlengde busbaan op de N517, de Wilhelminasluis, de N244/N246 inclusief Amaliabrug en Kogerpolderbrug en de LARGAS-rotonde N504. Er zijn 4 bruggen aangesloten op de brugbediencentrale, wat het totaal brengt op 9.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Aantal bruggen die worden aangesloten op de brugbediencentrale	Aantal	12	4	Totaal nu 9
Projecten afgerond volgens kwaliteitseisen	Percentage	100	100	
Nauwkeurigheid raming kasritme	Percentage	80	92	

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 2.2		Verbeteren en aanleggen infrastructuur			
Lasten		Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil
2.2.1	Studies voor verbetering en aanleg infrastructuur uitvoeren	10.456	11.908	8.994	2.914

2.2.2	OV, wegen en kunstwerken verbeteren en aanleggen	1.996	110	129	-19
	Totaal lasten	12.452	12.018	9.123	2.895
	Totaal baten		-722		-722
	Totaal saldo	12.452	11.296	9.123	2.173
Storting					
2.2.1	Reserve Kapitaallasten Openbaar Vervoer	0	29.810	24.506	5.304
2.2.1	Reserve Ontwikkelen van Provinciale Infrastructuur	29.874	33.804	33.804	0
2.2.1	Reserve Kapitaallasten Wegen	0	16.596	12.819	3.777
Onttrekking					
2.2.1	Reserve Kapitaallasten Openbaar Vervoer	-522	-95	-95	0
2.2.1	Reserve Ontwikkelen van Provinciale Infrastructuur	-98.664	-150.682	-140.304	-10.378
2.2.1	Reserve Kapitaallasten Wegen	-2.116	-2.575	-2.470	-105
	Resultaat	-58.977	-61.847	-62.616	770

2.2.3 In stand houden infrastructuur

Toelichting

Prioriteiten

- **Verduurzaming infrastructuur.**
De provincie wil qua verduurzaming bijdragen aan de nationale en internationale klimaat- en CO₂-doelstellingen en wil hier een voorloper in zijn. Om onze ambities te verwezenlijken wordt volop ingezet op duurzaamheid binnen de projecten, zoals duurzaam asfalt, ledverlichting en circulair bouwen. Om de duurzaamheidsdoelstellingen te realiseren is ook innovatie onontbeerlijk, hier is dan ook in 2020 op ingezet, zie ook 2.4.2.
- **Versneld uitvoeren programma Machinerichtlijn.**
Om het programma in lijn te laten lopen met de aansluiting van de beweegbare kunstwerken op de bediencentrale, wordt het programma versneld uitgevoerd. In gebied Kop van Noord-Holland (gebied 1) zijn de machinerichtlijnmaatregelen in 2020 uitgevoerd. In 2021 worden werkzaamheden in Noord-Holland Zuid (gebied 6) uitgevoerd.
- **Aanpak chroom-6 bruggen.**
Daadwerkelijke saneringen van chroom-6 zijn er niet geweest in 2020. Dit is anders dan verwacht. Er zijn alleen nog onderzoekskosten gemaakt en kosten voor plannen van aanpak. De eerste saneringswerkzaamheden worden nu in 2021 verwacht. Het heeft langer geduurd dan verwacht om een goede opdracht te formuleren voor de gebiedsaannemers. Vervolgens was het ook lastig om tot een goedgekeurd plan van aanpak voor elke gebiedsaannemer te komen. Daarna kon pas met de werkzaamheden gestart worden. In 2020 is er minder uitgegeven dan begroot.
- **Verbeteren biodiversiteit.**
Verbeteren biodiversiteit: Gelet op de algehele achteruitgang van de biodiversiteit heeft de provincie de ambitie om de biodiversiteit langs de infrastructuur te verbeteren. Zowel landschappelijk als vanuit het oogpunt van biodiversiteit zijn er verbeteringen aangebracht bij het onderhouden van onze bermen, een belangrijk leefgebied voor bijen en andere insecten. Er wordt

daar waar mogelijk gefaseerd gemaaid en er worden insectenschuilplaatsen gecreëerd. Tijdens de reconstructie van de N506 is gelijktijdig de groenstructuur weer hersteld en verbeterd. De beoogde extra impuls voor het verhogen van de biodiversiteit in de berm van de wegen en vaarwegen heeft vertraging opgelopen. Dit komt doordat alle gebiedscontracten qua impulsen voor verhoging van biodiversiteit gelijkgetrokken zijn. Dit najaar is begonnen met het in kaart brengen van de monumentale bomen en waardevolle houtopstanden langs de provinciale wegen.

2.2.3.1 Opstellen beheerbeleid en programmeren

Toelichting

Het onderhoud van onze infrastructuur draagt bij aan de doorstroming, duurzaamheid, veiligheid, het imago en de leefbaarheid binnen de provincie. Daarbij streven wij naar een hoge tevredenheid bij de weggebruikers. Het resultaat van onze beheerinspanning is dat 88% van de weggebruikers (zeer) tevreden is, hetgeen uit het wegbelevingsonderzoek 2019 blijkt. Het gewenste en bereikte kwaliteitsniveau staat beschreven in de [Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen](#) (NIKG 2020-2023). Deze NIKG 2020-2023 is in november 2020 vastgesteld door Provinciale Staten.

Op basis van de huidige gestelde kaders en kwaliteitseisen is het [Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur](#) 2021-2028 (iMPI) opgesteld. In dit iMPI wordt inzicht gegeven in het onderhoudsprogramma en de benodigde financiering voor onderhoud van het areaal met inachtneming van de gestelde eisen. In november 2020 is door Provinciale Staten het iMPI 2021-2028 vastgesteld en zijn de kredieten beschikbaar gesteld.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroet	Gerealiseerd	Toelichting
Vaststellen assetmanagement visie & strategieplan (4 jaarlijks)	Aantal	–	ja	
Vaststellen PMO (jaarlijks)	Aantal	1	1	
Wegbelevings onderzoek (% zeer tevreden weggebruikers)	Percentage	80	88	Referentie – Wegbelevingsmonitor Automobilisten, december 2019 en Belevingsonderzoek Recreatievaart 2019, versie 2 – 1 april 2020
CO2 meting implementeren en doelstelling vaststellen	Aantal	–	Nee	Het offertetraject (incl. scopebepaling) en het vergaren van data heeft meer tijd gekost dan vooraf voorzien

2.2.3.2 OV, wegen en kunstwerken in stand houden

Toelichting

Vanuit haar zelfstandige rol als wegbeheerder is de provincie verantwoordelijk voor het in stand houden van de provinciale infrastructuur. Het vaste en variabele onderhoud is ondergebracht in 6 gebiedscontracten. Hierbinnen zijn de aannemerscombinaties verantwoordelijk voor het programmeren, plannen en uitvoeren van het onderhoud.

Innovatie en duurzaamheid

Renovaties en vervangingen zijn ondergebracht in projecten, soms in combinatie met aanleg van nieuwe infrastructuur. Dit gebeurt om te kunnen anticiperen op ontwikkelingen in projecten. Waar mogelijk wordt

actief gebruik gemaakt van innovatieve manieren om aanleg en beheer efficiënter, veiliger en duurzamer te maken. De instrumenten om duurzaamheid te stimuleren zijn primair afkomstig uit de Green Deal Duurzaam GWW. Hiermee streeft de provincie uniformiteit met andere opdrachtgevers na. De provincie Noord-Holland speelt een belangrijke rol bij de doorontwikkeling van deze instrumenten. Daarnaast worden deze instrumenten aangevuld met specifieke instrumenten zoals een voor de provincie relevante maatregelenlijst en het materialenpaspoort. Dit bevordert hoogwaardig hergebruik van materialen uit de eigen infrastructuur. In het nieuwe inkoopbeleid wordt duurzaamheid (circulair en klimaatneutraal inkopen) bij opdrachten van de provincie meegenomen en uitgewerkt. Voor projecten die al in uitvoering zijn of reeds zijn aanbesteed, wordt actief gezocht naar het toevoegen van duurzaamheidsmaatregelen zonder het lopende proces te frustreren.

In 2020 is gestart met de dataverzameling voor een CO₂/MKI-monitor. Hiermee worden keuzes voor het te verwachten resultaat kwantitatief beter onderbouwd. De voortgang ten opzichte van de doelstellingen wordt hiermee ook bewaakt.

Met ledverlichting kan de provincie zo'n 40% van het energieverbruik besparen ten opzichte van conventionele openbare verlichting. Daarnaast gaan ledlampen veel langer mee, wat scheelt in kosten van inspectie, onderhoud en de doorstroming op de wegen. In november 2020 is daarom begonnen met het vervangen van de conventionele SON-T en SOX verlichting door ledarmaturen.

Voortgang projecten (om areaal in stand te houden)

De vervanging van de Leeghwaterbrug is een ingewikkelde operatie gebleken met ook veel tegenslagen. Er was een bouwstop met de daarmee gepaard gaande overlast. Maart 2020 is de brug uiteindelijk opgeleverd. Ook het project brug Ouderkerk heeft vertraging opgelopen. Eind 2020 is het gelukt tot overeenstemming over de benodigde grond te komen, zodat het project kan herstarten. Daarnaast is binnen de gebiedscontracten groot onderhoud uitgevoerd aan verhardingen en kunstwerken zoals gepland.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
% wegen (incl. kunstwerken) voldoet aan beeld kwaliteitseisen	Percentage	95	95	Netwerk "stroomwegen" en "fietspaden" zitten onder de 95%.
Projecten afgerond volgens kwaliteitseisen scope	Percentage	100	100	
Nauwkeurigheid raming kasritme	Percentage	80	92	

2.2.3.3 Beheeractiviteiten vaarwegen uitvoeren

Toelichting

De provincie voert noodzakelijke [oeververvangingsprojecten](#) uit op basis van inspectieonderzoeken en waarnemingen door (vaar)weginspecteurs. Het dagelijks beheer aan de vaarwegen wordt doorlopend binnen de verschillende gebiedscontracten uitgevoerd. Dit geldt ook voor de behandeling van schades. In 2020 zijn diverse omvangrijke oeververvangingsprojecten gerealiseerd. In 2021 zijn meerdere oevertrajecten in voorbereiding die in 2022 en volgende worden opgeleverd.

In 2020 is nabij oeververvangingsprojecten Kanaal Omval Kolhorn (K04/05/06-a) en de Hoornsevaart en Huigenvaart (K07/K08) tezamen 9,6 km natuurvriendelijke oever gerealiseerd. Daarnaast is in 2020 op het oeververvangingsproject Kanaal Omval Kolhorn (K04/05/06-a) 3,81 km oever gerealiseerd en op de Hoornsevaart en Huigenvaart (K07/K08) 3,02 km oever.

In 2020 is ter afronding van de oeververvangingen van Kanaal Omval Kolhorn (K04/05/06-b) nog 0,56 km gerealiseerd (inclusief 150 meter natuurvriendelijke oever). Op het oeververvangingsproject Kanaal Omval Kolhorn (K04/05/06-c) is 13,52 km oever gerealiseerd (inclusief 240 meter natuurvriendelijke oever), met als

resultaat circa 80% minder CO₂-uitstoot in het project. Voornamelijk door inzet van hergebruikte damwanden.

De provincie heeft de oeververvangingsprojecten voor de komende 6 à 8 jaar aanbesteed aan één partij. Deze aanbesteding is in 2019 voorbereid en is in 2020 afgerond. In deze samenwerking is duurzaamheid het belangrijkste criterium. Denk daarbij aan het structureel verminderen met 80% van de milieukosten (door bijvoorbeeld CO₂-reductie, minder materiaal- en energiegebruik en toepassing van zoveel mogelijk herbruikbare materialen) en voorzieningen ten behoeve van de biodiversiteit en de waterkwaliteit (zoals natuurvriendelijke oevers). Het streven is daar waar kansen zijn voor natuurvriendelijke oevers, deze structureel als het nieuwe duurzame normaal toe te passen.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Realisatie (natuurvriendelijke) oevers (in km)	Aantal	14	30,5	Er is in hoofdzaak meer gerealiseerd doordat de uitvoeringswerkzaamheden van het oeververvangingsproject Kanaal Omval Kolhorn (K04/05/06-c) van circa 13 kilometer in 2020 hebben plaatsgevonden in plaats van in 2019.
Ongeplande stremmingen door risicogestuurd beheer oevers	Aantal	0	0	

2.2.3.4 Beheeractiviteiten centrales uitvoeren

Toelichting

De provincie beschikt momenteel over drie verkeerscentrales, verspreid over twee locaties. In Hoofddorp bevindt zich zowel de tunnelcentrale, van waaruit de bediening en bewaking van de Waterwolf- en Abdijtunnel en het Amstelaqueduct plaatsvindt, als de verkeersmanagementcentrale van waaruit de situatie op de weg wordt gemonitord en waar mogelijk bijgestuurd. In Heerhugowaard is in 2018 het Weg en Waterhuis de Lange Balk in gebruik genomen. Deze locatie herbergt centrale brugbediening van waaruit inmiddels twaalf bruggen op afstand worden bediend.

In 2020 is de pilot praktijkproef 'multidomein centrale' afgerond en zijn we tot de conclusie gekomen dat de MDC enkel voldoet voor het domein verkeersmanagement. De ontwikkelkosten blijken aanzienlijk te zijn en de doorlooptijd onzeker. Er zijn voorbereidingen getroffen om het concept iDiensten toe te passen. Bij iDiensten biedt een marktpartij zowel de hardware (de verkeerscentrale) als de dienstverlening (het oplossen van congesties op het provinciaal areaal) aan in de vorm van een vast (lease-)bedrag.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Halen van aanrijtijden en functiehersteltijden VRI's	Percentage	90		
Beschikbaarheid Waterwolf-tunnel	Percentage	97,5	98,7	

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 2.3		In stand houden infrastructuur		
Lasten	Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil
2.3.1 Opstellen beheerbeleid en programmeren	374	1.184	1.001	183
2.3.2 OV, wegen en kunstwerken in stand houden	85.415	60.228	49.944	10.284
2.3.3 Beheeractiviteiten vaarwegen uitvoeren	20.494	10.625	9.687	938
2.3.4 Beheeractiviteiten centrales uitvoeren	145	0	0	0
Totaal lasten	106.428	72.037	60.631	11.405
Totaal baten	-33.764	-4.818	-3.767	-1.051
Totaal saldo	72.664	67.219	56.864	10.354
Storting				
2.3.2 Reserve Groot Onderhoud Wegen	16.689	17.657	17.657	0
2.3.2 Reserve Kapitaallasten Vervangingsinvesteringen Kunstwerken (VIK)	8.574	18.522	11.281	7.241
2.3.2 Reserve Investerings Kunstwerken	7.900	10.205	10.205	0
2.3.3 Reserve Kapitaallasten Vaarwegen	3	684	1.225	-541
2.3.3 Reserve Groot Onderhoud Vaarwegen	7.887	9.284	9.284	0
Onttrekking				
2.3.2 Reserve Groot Onderhoud Wegen	-22.027	-23.182	-15.589	-7.593
2.3.2 Reserve Kapitaallasten Vervangingsinvesteringen Kunstwerken (VIK)	-1.239	-103	-206	103
2.3.2 Reserve Investerings Kunstwerken	-8.574	-18.522	-11.281	-7.241
2.3.3 Reserve Kapitaallasten Vaarwegen	-8	0	-5	5
2.3.3 Reserve Groot Onderhoud Vaarwegen	-7.851	-8.064	-8.530	466
Resultaat	74.018	73.700	70.905	2.795

2.2.4 Optimaliseren gebruik netwerk

Toelichting

Prioriteiten

In de begroting 2020, zijn binnen dit beleidsdoel geen prioriteiten benoemd.

2.2.4.1 Netwerkmanagement en verkeerskundig beheer uitvoeren

Toelichting

De bediening en bewaking van wegen, bruggen en sluizen vindt op verschillende manieren plaats:

- Vanuit de verkeerscentrale in Hoofddorp wordt het verkeer begeleid.

- In 2019 is de basis gelegd voor 'trigger based werken': real time data wordt continu vergeleken met data of minimale snelheden uit de reguliere situatie. Bij verschil wordt de wegverkeersleider getriggerd dat er mogelijk iets aan de hand is en kunnen verkeersmanagementmaatregelen worden genomen.
- Vanuit de verkeerscentrale in Hoofddorp worden dag in dag uit de Waterwolftunnel, Abdijtunnel en het Amstelaqueduct bewaakt.
- De bruggen en sluizen in beheer bij de provincie worden conform de bedienbesluiten lokaal of vanuit de bediencentrale Heerhugowaard bediend.
- Als voor werkzaamheden/evenementen verkeersmaatregelen op de provinciale (vaar)weg noodzakelijk zijn, is hiervoor toestemming van het Verkeerscoördinatiepunt (VCP) vereist en worden deze afgestemd binnen het samenwerkingsverband van alle (vaar)wegbeheerders in Noord-Holland, het zogenoemde RegioRegie.

Weginspecteurs

Een team van wegininspecteurs staat dag en nacht klaar voor een vlotte en veilige doorstroming op de provinciale wegen. De afname van de hoeveelheid verkeer door de maatregelen rond COVID-19 heeft niet geleid tot een aanzienlijke daling van het aantal incidenten op de weg maar heeft er wel voor gezorgd dat er minder files en verkeershinder is geweest.

Vergunningen/ontheffingen

Als een particulier of bedrijf gebruik wil maken van de (vaar)weg, veranderingen wil aanbrengen, werkzaamheden wil verrichten of een evenement wil organiseren is een vergunning, ontheffing of toestemming noodzakelijk. In 2019 zijn ruim 1021 vergunningen/ontheffingen verstrekt. Ondanks het coronavirus is het aantal verstrekte vergunningen/ontheffingen met 20 procent toegenomen.

Gladheidsbestrijding

De uitvoering van de gladheidsbestrijding is ondergebracht in de verschillende gebiedscontracten. De gladheidscoördinatie wordt uitgevoerd door provinciale medewerkers die dag en nacht de situatie op de weg in de gaten houden. Daarbij is de provincie continu bezig met het optimaliseren van de strooiroutes. Informatie over het actuele strooieregime is online beschikbaar op strooit.nu. In 2019 is gestart met het opbouwen van een fabriek waarin 'groen strooizout' wordt gefabriceerd van sap uit bermgras. In 2018 is het Europese LIFE-project Grass2grit gestart waar, in een eigen proeffabriek, 'groen dooimiddel' wordt geproduceerd uit bermgras. De fabriek is in 2020 operationeel geworden en de eerste hoeveelheid dooimiddel is geproduceerd.

Servicepunt

Bij het Servicepunt provincie Noord-Holland (0800-0200600) komen alle vragen, meldingen en klachten binnen. In 2020 zijn circa 19.000 meldingen aangenomen en afgehandeld. Dit is een toename van bijna 20 procent vergeleken met vorig jaar.

Optimaliseren Verkeersregelininstallaties (VRI's)

Door het coronavirus is het verkeersbeeld in 2020 heel anders geweest. De lagere intensiteiten hadden tot gevolg dat er weinig vertragingen zijn geweest en er minder VRI's zijn geoptimaliseerd. Daar waar zinvol zijn VRI's aangepast om de fiets te bevorderen. Uiteindelijk zijn 23 VRI's geoptimaliseerd. Daarnaast zijn er 29 scenario's opgesteld; de meeste komen voort uit wegwerkzaamheden.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Verbeteren doorstroming d.m.v. optimaliseren VRI's	Percentage	6	N.v.t	2020 is door corona geen representatief jaar door minder verkeer

Gemiddelde aanrijtijd wegininspecteurs op
incidenten (in minuten)

Aantal 30 ja

Aantal meldingen 2020: 2903
Gemiddelde aanrijtijd 2020:
24 minuten

2.2.4.2 Innovatieprojecten mobiliteit uitvoeren

Toelichting

Mede door COVID-19 is het Uitvoeringsprogramma Smart Mobility een jaar verlengd. Bij de Voortgangsrapportage van het Uitvoeringsprogramma is PS geïnformeerd over de voortgang van de projecten.

De provincie participeert in het Regionaal Datateam dat eind 2019 van start is gegaan. Dat zorgt ervoor dat vijftien landelijk vastgestelde data-items (onder andere fietsdata en logistieke data) op uniforme wijze worden aangeleverd zodat deze gebruikt kunnen worden door navigatie-aanbieders.

Een paper is uitgebracht over de maatschappelijke waarde van Smart Mobility voor de vier provinciale opgaven. Het vormde tevens een belangrijke bouwsteen voor de tweejaarlijkse update van de Koers Smart Mobility die in 2018 is vastgesteld.

De kennis en ervaring die met Smart Mobility is opgedaan, is ingebracht bij de provinciale digitaliseringsstrategie en er zijn webseminars verzorgd voor de Intertraffic, het Platform Smart Mobility en Amsterdam Smart City. Ook internationaal waren de contacten vooral online zoals in Europa met POLIS en met Californië in het kader van het Coast to Coast-programma van de provincie Noord-Holland.

In 2020 is een Human Capital-agenda opgesteld die ervoor moet zorgen dat studenten, trainees en zij-instromers worden opgeleid om 'slim' aan de slag te gaan.

Voor de fysieke infrastructuur ligt de focus op duurzame en efficiënte innovaties. Een belangrijk speerpunt is IFD (Industrieel, Flexibel en Demontabel), circulair en modulair bouwen van onze bruggen en viaducten. Hiervoor is, in samenwerking met vele andere partijen en NEN de eerste norm vastgesteld voor beweegbare bruggen. Ook is in dit kader het materialenpaspoort geuniformeerd via CB 23. De eerste toepassing is op de Cruquiusbrug.

Voor wegen wordt samen met de TU Delft ingezet op levensduurverlenging door het zogenaamde Epoxy-asfalt met een 4 maal langere levensduur (wordt door TU Delft onderzocht). In 2020 is een proefvak aangelegd op de N240b. De pilot met de 'GeluidVangrail' langs de N512 is afgerond met een positief evaluatierapport. De pilot met zonnepanelen op een geleiderail N194 bleek niet succesvol.

De proeven voor SolaRoad 'Zwaar Verkeer' te Schiphol zijn gestopt. Samen met drie andere provincies worden nu zonnepanelen in de verharding van fietspaden getest.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Investeren in innovatieve projecten (aantal pilots)	Aantal	10	10	
Investeren in innovatieve projecten (t.o.v. totaal PMI / PMO)	Percentage	7	5	

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 2.4		Optimaliseren gebruik netwerk			
	Lasten	Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil
2.4.1	Netwerkmanagement en verkeerskundig beheer uitvoeren	24.423	29.336	26.498	2.838
2.4.2	Innovatieprojecten mobiliteit uitvoeren	10.516	13.938	5.855	8.083
Totaal lasten		34.939	43.274	32.353	10.921
Totaal baten		-1.666	-2.196	-1.752	-444
Totaal saldo		33.273	41.078	30.601	10.477
Storting					
2.4.2	Reserve Innovatieprojecten Mobiliteit	1.178	1.295	1.108	187
2.4.2	Reserve Kapitaallasten innovatieprojecten	0	6.500	609	5.891
Onttrekking					
2.4.2	Reserve Innovatieprojecten Mobiliteit	-9.487	-18.354	-4.548	-13.806
2.4.2	Reserve Kapitaallasten innovatieprojecten	0	0	0	0
Resultaat		24.964	30.519	27.770	2.749

2.2.5 OV waarborgen

Toelichting

Prioriteiten

- De concessie Gooi en Vechtstreek is gegund en de provincie is, samen met de regio, gestart met de implementatie.
- Conform de afspraken in de concessies, is gestart met de herijking van de concessies Noord-Holland Noord en Haarlem-IJmond. In de herijking wordt door provincie en vervoerder bekeken of de prestaties aansluiten op de doelstellingen uit de Programma's van Eisen en wat er moet worden gedaan om bij te sturen. Dit vertaalt zich voor 2021 in een transitieplan voor beide concessies.

Omgevingsfactoren

- Omdat vanaf medio maart de eerste lockdown van kracht was, zijn in de periode maart tot en met juni de reizigersaantallen met circa 90% gedaald. Het aanbod van OV is daar ook op aangepast tot circa 60% van de normale dienstregeling. Vanaf juli was er een stijgende lijn van reizigersaantallen te zien tot 70% ten opzichte van dezelfde periode in 2019, echter door de tweede lockdown zijn de reizigersaantallen opnieuw teruggelopen tot zo'n 35% aan het eind van 2020. Door een beschikbaarheidsvergoeding van het Rijk (tot circa 93-95% van de kosten in 2020), zijn de vervoerbedrijven overeind gebleven. De bijdrage van de provincie (lees: de decentrale opdrachtgevers voor het OV) was het 100% uitbetalen van de beschikbare vergoeding voor 2020.

2.2.5.1 OV concessies beheren en verlenen

Toelichting

Het grondgebied van de provincie is verdeeld in drie concessiegebieden: Gooi en Vechtstreek (rondom Hilversum), Haarlem-IJmond en Noord-Holland Noord (ruwweg alles boven de lijn Heemskerk – Purmerend). Alle concessies worden momenteel uitgevoerd door Connexxion als vervoerder. De verduurzaming van het openbaar vervoer, vastgelegd in het Bestuursakkoord Zero Emissie Regionaal Openbaar Vervoer per Bus (Bestuursakkoord ZE 15 april 2016), is verder voortgezet door introductie van nieuwe ZE-bussen in de concessie Haarlem-IJmond en Noord-Holland Noord. Hierbij is het aanbod van openbaar vervoer voor de reizigers gelijk gebleven.

De provincie wil met een aanbesteding en beheer van de concessies inzetten op meer reizigers (gemeten in reizigerskilometers) en meer tevreden reizigers in het openbaar vervoer (gemeten in klanttevredenheid). Het doel is om de klanttevredenheid 0,1 punt hoger uit te laten komen dan het landelijk gemiddelde en een reizigersgroei van ten minste 1% per jaar te bereiken. Deze doelen zijn komen te vervallen in 2020 als gevolg van COVID-19, omdat er geen representatieve steekproef meer mogelijk was. Voor 2020 zijn daarom geen cijfers beschikbaar. De eis voor groei van reizigerskilometers wordt ook niet gehaald vanwege COVID-19: vanaf maart 2020 tot eind 2020 lag het aantal reizigers fors lager dan in 2019.

Concessie Noord-Holland Noord

De concessie Noord-Holland Noord is in juli 2018 gestart en eindigt in 2028. Belangrijkste prioriteiten in deze concessie waren het opvangen van de impact van de coronacrisis (onder andere introductie van de buurtbustaxi), de verbetering van de prestaties van de Texelhopper, groei van het aantal reizigers en de introductie van zero emissiematerieel (ZE-bussen). In februari 2020 zijn de laatste ZE-bussen ingestroomd. Daarmee is 50% van de bussen in deze concessie zero emissie.

Concessie Haarlem-IJmond

De concessie Haarlem-IJmond is in september 2017 gestart en eindigt in 2027. Belangrijkste prioriteiten in deze concessie in 2020 waren het opvangen van de impact van de coronacrisis en de instroom van 58 nieuwe ZE-bussen.

Concessie Gooi en Vechtstreek

De concessie is in maart 2020 verleend en er zijn geen bezwaren tegen het gunningsbesluit ingediend. Daarom zijn we in juli gestart met de implementatie van de nieuwe concessie die in juli 2021 begint. et Transdev als concessiehouder zou de concessie Gooi en Vechtstreek de eerste concessie in Nederland zijn die 100% met Zero Emissie-voertuigen gereden zou worden. Als gevolg van COVID-19 kon de vervoerder in 2020 geen nieuwe voertuigen bestellen, omdat de business case door COVID-19 is gewijzigd (gezien de onzekerheid over terugkeer van de reizigers). De provincie is in gesprek met Transdev over wat er nodig is om de ZE-voertuigen alsnog te kunnen bestellen.

Beleidsindicatoren

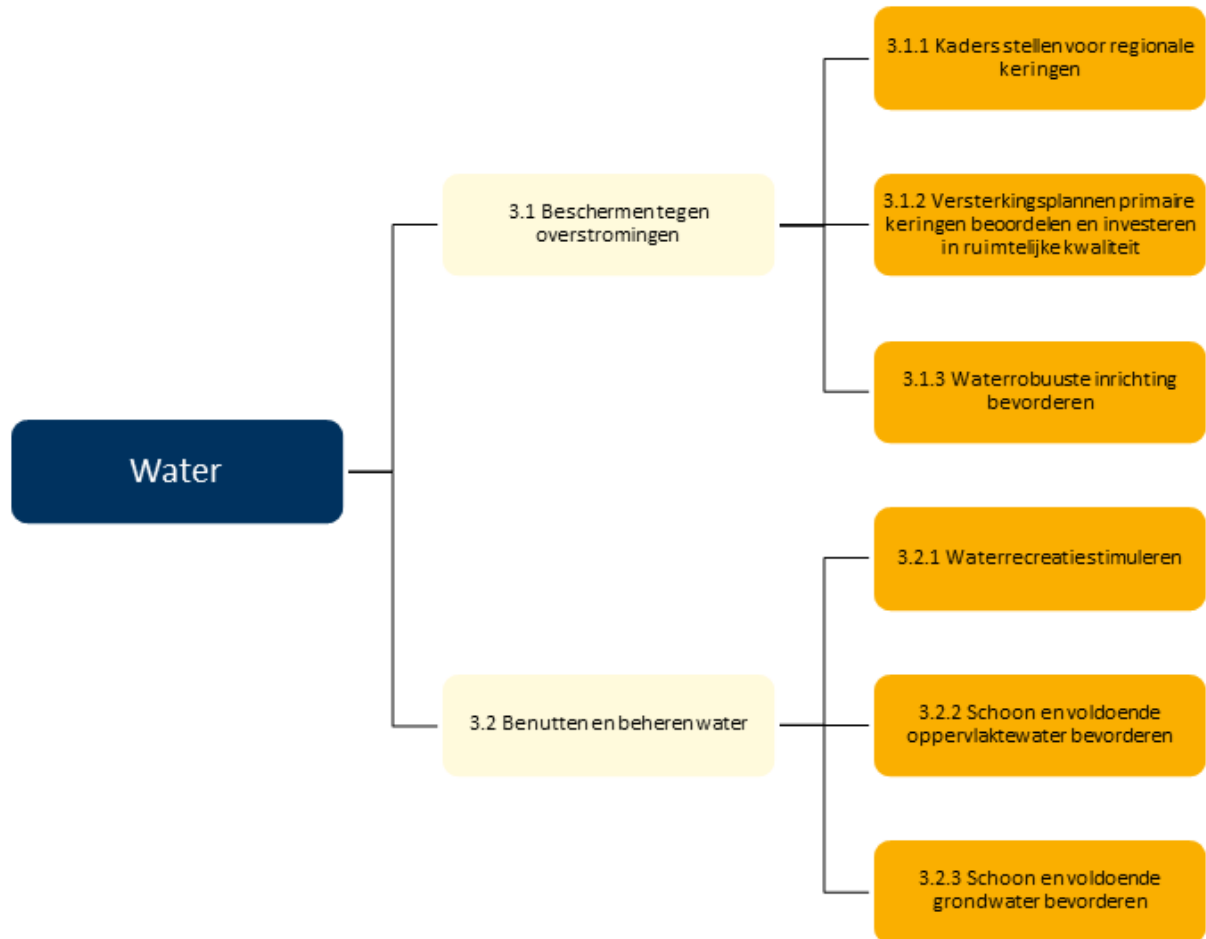
Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Klantenwaardering voor het openbaar vervoer waarvoor concessieverlening plaatsvindt door de provincie (BBV indicator)	Cijfer 1-10	minimaal 0,1 hoger dan het landelijk gemiddelde	Onbekend	Geen representatieve steekproef mogelijk vanwege COVID-19
Reizigerskilometers		Groei van ten minste 1% per jaar	Niet gehaald	Als gevolg van COVID-19

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 2.5		OV waarborgen		
Lasten		Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020 Bedrag verschil
2.5.1	OV concessies beheren en verlenen	57.405	56.519	56.362 157
Totaal lasten		57.405	56.519	56.362 157
Totaal baten			-3.500	-5.144 1.644
Totaal saldo		57.405	53.019	51.218 1.801
Storting				
2.5.1	Reserve Openbaar Vervoer Projecten	51.034	51.882	51.747 135
Onttrekking				
2.5.1	Reserve Openbaar Vervoer Projecten	-56.733	-52.574	-50.783 -1.791
Resultaat		51.706	52.327	52.182 145

2.3 Programma 3. Water

Doelenboom

Maatschappelijk doel

De maatschappelijke doelen binnen het programma Water liggen vast in 'Watervisie 2016 - 2021' en 'Visie op de Waterrecreatie 2030'.

De hoofddoelen van Watervisie 2016 - 2021 zijn het beschermen tegen overstromingen en een duurzaam gebruik van het water voor verschillende doeleinden. Bij het beschermen tegen overstromingen staan drie elementen centraal: primaire en regionale keringen die aan de wettelijke norm voldoen, een robuuste ruimtelijke inrichting en effectieve calamiteitenplannen. Bij een duurzaam gebruik van het water gaat het om een zorgvuldig beheer van grond- en oppervlaktewater. Er mag geen uitputting of verontreiniging plaatsvinden. De beide hoofddoelen sluiten aan op de doelen van twee belangrijke Europese Richtlijnen: de ROR (Richtlijn Overstromingsrisico's) en de KRW (Kaderrichtlijn Water).

In 2020 is onder andere ingezet op:

- het toevoegen van extra ruimtelijke kwaliteit in de directe omgeving van dijkversterkingen
- het uitvoeren van klimaatstresstesten voor infrastructuur, natuur en landbouw
- het uitvoeren van KRW-projecten

De doelstellingen uit de Visie op de Waterrecreatie 2030 zijn het versterken van de economische en maatschappelijke waarde van de waterrecreatie in Noord-Holland. Dit betreft het versterken van de

groeipotentie en werkgelegenheid in deze sector en het, daar waar passend, faciliteren van de diverse vormen van waterrecreatie voor de inwoners en bezoekers van Noord-Holland.

Wettelijk beleidskader

- [Waterwet](#)
- [Waterschapswet](#)
- [Drinkwaterwet](#)
- [Wet Hygiëne en Veiligheid Badinrichtingen en Zwemgelegenheden](#)
- [Omgevingsverordening](#)

Provinciaal beleidskader

- [Watervisie 2021 'Buiten de oevers'](#)
- [Water, bron van recreatie, Visie op de waterrecreatie 2030](#)

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 3	Water			
	Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil
Lasten	6.601	7.039	6.299	740
Baten	-1.025	-1.493	-1.315	-178
Saldo van baten en lasten	5.576	5.546	4.984	562
Storting reserves	3.150	3.940	3.940	0
Onttrekking reserves	-2.750	-5.434	-5.018	-416
Resultaat	5.976	4.052	3.907	145

2.3.1 Beschermen tegen overstromingen

Toelichting

Prioriteiten:

- Aanpassen aan klimaatverandering
In 2020 hebben Gedeputeerde Staten de notitie [Klimaatadaptatie Noord-Holland](#): bouwstenen voor de provinciale aanpak vastgesteld. Deze notitie bouwt voort op bestaand beleid. Samen met de notitie zijn twee uitvoeringsregelingen vastgesteld om gemeenten te stimuleren om fysieke maatregelen voor klimaatadaptatie uit te voeren.
- Omgevingswet en Deltaprogramma
Vanuit het Deltaprogramma is een proces in gang gezet dat moet leiden tot een meer integrale benadering en verbinding met andere opgaven zoals ruimtelijke opgaven, ruimtelijke inrichting, natuur, recreatie, toerisme, cultuurhistorie en energietransitie. Ruimtelijke kwaliteit vormt hierbij een belangrijke randvoorwaarde. Dit moet resulteren in zogenoemde regionale Deltastrategieën. Klimaatadaptatie en ruimtelijke adaptatie maken hier nadrukkelijk onderdeel van uit. Het Kennisprogramma Zeespiegelstijging is in uitvoering genomen. Hierbij wordt verder onderzoek gedaan naar de mate van de (versnelling van de) zeespiegelstijging. In 2020 is het onderzoek naar de effecten van de zeespiegelstijging op de waterveiligheid, zoetwater beschikbaarheid en verzilting van Nederland geïntensiveerd. De provincie wordt nadrukkelijk geconsulteerd en er worden de komende jaren verdere afspraken gemaakt.

2.3.1.1 Kaders stellen voor regionale keringen

Toelichting

De provincie is bevoegd gezag voor het aanwijzen en normeren van regionale waterkeringen en de gemaakte afspraken met de waterschappen liggen vast in het Uitvoeringsbesluit regionale waterkeringen West-Nederland 2014.

In 2020 heeft de provincie er voor gezorgd dat de gemaakte afspraken in het uitvoeringsbesluit zijn nageleefd. De waterschappen hebben ook dit jaar een voortgangsrapportage opgeleverd op basis van het afgesproken format en die heeft de provincie met hen besproken en beoordeeld en bekrachtigd met een goedkeuring door GS en PS.

Verder speelde in 2020 in provincie Noord-Holland dat een aantal normeringen van dijken niet meer op orde waren. Deze keringen heeft de provincie met de betrokken waterschappen opnieuw beoordeeld en de provincie heeft de waterschappen geadviseerd om tot een goedgekeurde norm te komen.

In 2020 werd de eerste versie van de provinciale Omgevingsverordening van kracht. In 2020 heeft de provincie ervoor gezorgd dat in deze verordening de provinciale verantwoordelijkheden en bevoegdheden rondom het formuleren en handhaven van de gewenste omgevingswaarden van de regionale keringen zijn opgenomen.

Verder heeft de provincie in 2020 haar verantwoordelijkheden in landelijke samenwerkingen op het gebied van regionale keringen genomen. Zo spelen er landelijk discussies over een nieuwe veiligheidsbenadering voor regionale keringen, de implementatie van de Omgevingswet, de evaluatie van de Waterwet en het ook toepassen van een zorgplicht voor regionale waterkeringen. Al deze issues worden, onder andere samen met de overige provincies, waterschappen en Rijkswaterstaat, verder uitgewerkt in het Ontwikkelprogramma Regionale Keringen III (ORK III). Andere van belang zijnde onderwerpen zijn meerlaagse veiligheid en de kennisontwikkeling ten aanzien van toetsing van dijken, kunstwerken en niet-waterkerende werken. De provincie participeerde in 2020 in het begeleidingsteam Visie en de werkgroepen Veiligheidsbenadering en Zorgplicht binnen ORK III. Tevens was de provincie in 2020 één van de trekkers van het IPO-veiligheidsberaad. In 2020 is de provincie Noord-Holland in al deze gremia bijzonder actief geweest. De provincie is in 2020 samen met Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier gestart als trekker van een landelijke pilot omtrent de mogelijke invoering van de zorgplicht voor regionale keringen.

2.3.1.2 Versterkingsplannen primaire keringen beoordelen en investeren in ruimtelijke kwaliteit

Toelichting

De provincie heeft als wettelijke taak het goedkeuren van projectplannen Waterwet. Op 22 april 2020 heeft de Raad van State uitspraak gedaan over de ingestelde beroepen tegen GS-goedkeuringsbesluit Projectplan Waterwet Markermeerdijken. De Alliantie is in mei 2020 gestart met de uitvoering van deze dijkversterking. In 2020 is er met bewoners geparticipeerd over de dijkplaatsen in de Polder Zeevang en de dijkversterkingsoplossing in Uitdam. In 2020 is gestart met de eerste fase van de aanleg van het stadsstrand.

Voor de uitvoering van het Ambitieprogramma Ruimtelijke Kwaliteit Kustzone Hoorn-Amsterdam (APRK) hebben GS € 23 miljoen beschikbaar gesteld vanuit de Reserve meekoppelkansen dijkversterkingen en kustontwikkeling. Dit ambitieprogramma is samen met de natuurbescherming, het hoogheemraadschap, de gemeenten en bewoners opgesteld. De Rijksdienst Cultureel Erfgoed heeft in 2020 een subsidie van € 570.000,- toegekend voor de meekoppelkansen natuurontwikkeling en landschapsherstel.

In 2020 werd gestart met het opstellen van een ontwerpprojectplan Waterwet polder Katwoude. De verkenning voor de versterking van de dijk tussen Den Oever en Den Helder is grotendeels uitgevoerd. In 2020 heeft de provincie de projectplannen Waterwet voor Marken en het Sluizencomplex IJmuiden goedgekeurd. Voor de planvorming voor dijkversterking Durgerdam is door de complexiteit meer tijd nodig. In 2020 is er veel participatie met bewoners geweest.

Van het uitvoeringsprogramma De Nieuwe Afsluitdijk is het Off Grid Test Centre (OGTC) in 2020 niet in uitvoering genomen omdat het plan hiervoor niet onderscheidend genoeg was. De versterking van de Afsluitdijk is vertraagd omdat door nieuwe technische inzichten delen van het plan aangepast moeten worden. Ook de in 2020 gestarte aanleg van de vismigratierivier wordt hierdoor vertraagd. GS hebben in 2020 besloten om de definitieve overeenkomst voor de uitbreiding en verduurzaming van het Vlietermonument op de Afsluitdijk met RWS en de gemeente Hollands Kroon aan te gaan.

In 2020 heeft de provincie een inhoudelijke bijdrage geleverd aan het Programma Kust en het Onderzoekprogramma zeespiegelstijging van het Deltaprogramma Waterveiligheid. De provincie heeft voorzitterschap van het bestuurlijke Landelijk Overleg Kust (LOK) en van de ambtelijke Landelijke Kennisgroep Kust (LKK) ingevuld.

In 2020 is gestart met de verkenning van de uitvoering van een programma Identiteit kustplaatsen in het IJsselmeergebied.

De provincie is in 2020 betrokken geweest bij het opstellen van het landelijke ontwerp-Overstromingsrisicobeheerplan (ORBP). Het ORBP is een verplichting vanuit de Europese Richtlijn Overstromingsrisico's (EU-ROR). Het concept-Regionaal Waterprogramma dat door GS in december 2020 is vastgesteld sluit aan bij het ontwerp-ORBP. Met de provincies Utrecht en Zuid-Holland en acht waterschappen is gestart met de voorbereiding voor actualiseren van het Randstadoverstromingsmodel.

2.3.1.3 Waterrobuuste inrichting bevorderen

Toelichting

Als uitwerking op het nationale Deltaprogramma Ruimtelijke adaptatie (2018-2019) en het nationale Bestuursakkoord Klimaatadaptatie (2018) is de notitie [Klimaatadaptatie Noord-Holland](#), bouwstenen voor de provinciale aanpak, in februari 2020 door Gedeputeerde Staten vastgesteld. In deze notitie is de rol vastgesteld die de provincie tot en met 2023 voor zichzelf én met samenwerkingspartners ziet. Het bouwt voort op bestaand beleid zoals de provinciale Omgevingsvisie. Samen met de notitie zijn twee uitvoeringsregelingen vastgesteld, die samenwerkende gemeenten stimuleren om concrete uitvoeringsprojecten voor klimaatadaptatie te realiseren.

Naast het vaststellen van de notitie Klimaatadaptatie Noord-Holland heeft de provincie in 2020 onder andere het volgende bereikt:

- Het rekening houden met klimaatadaptatie is in de nieuwe Omgevingsverordening geregeld;
- Klimaatadaptatie is meegenomen in het Masterplan Biodiversiteit en de Voedselvisie
- De klimaatstresstest eigen infra is uitgevoerd en gepubliceerd;
- De klimaatstresstest landbouw en natuur boven het Noordzeekanaal is uitgevoerd en gepubliceerd;
- Er zijn vijf webinars georganiseerd om partners te informeren over de provinciale rol bij klimaatadaptatie;
- Samenwerking met externe partners klimaatadaptatie zoals gemeenten en gebiedspartners MRA (onder andere Vitale en kwetsbare infrastructuur, minimum bouwvoorschriften klimaatadaptatie, het basisveiligheidsniveau).

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 3.1		Beschermen tegen overstromingen			
Lasten		Ontwerp	Actuele	Jaarrekening	Bedrag verschil
		begroting 2020	begroting 2020	2020	
3.1.1	Kaders stellen voor regionale keringen	272	506	431	75

3.1.2	Versterkingsplannen primaire keringen beoordelen en investeren in ruimtelijke kwaliteit	1.645	2.156	1.861	295
3.1.3	Waterrobuuste inrichting bevorderen	255	836	786	50
Totaal lasten		2.172	3.498	3.078	420
Totaal baten					
Totaal saldo		2.172	3.498	3.078	420
Storting					
3.1.2	Reserve Meekoppelkansen bij Dijkversterkingen	50	620	620	0
3.1.3	Reserve Klimaatadaptatie	1.100	1.320	1.320	0
Onttrekking					
3.1.2	Reserve Meekoppelkansen bij Dijkversterkingen	-750	-1.406	-1.158	-248
3.1.3	Reserve Klimaatadaptatie	0	-250	-243	-7
Resultaat		2.572	3.782	3.616	166

2.3.2 Benutten en beheren water

Toelichting

Prioriteiten:

- Voor oppervlaktewater wordt prioriteit gegeven aan het 'KRW-proof' maken van de provinciale vaarwegen. Zie voor de toelichting operationeel doel 3.2.2.
- Voor grondwater wordt prioriteit gegeven aan het uitvoeren van 'projecten Kaderrichtlijn Water'. Zie voor de toelichting operationeel doel 3.2.3

2.3.2.1 Waterrecreatie stimuleren

Toelichting

Waterrecreatie bevindt zich op het raakvlak van waterkwaliteit, economie, mobiliteit, recreatie en toerisme. De reserve waterrecreatie heeft als doel het realiseren van de Visie op de Waterrecreatie Noord-Holland 2030, 'Water, bron van recreatie'. Deze is vastgesteld door Provinciale Staten op 3 oktober 2016. In 2020 zijn verschillende initiatieven verder geholpen met financiële bijdragen voor onderzoek of realisatie. Te noemen zijn ondermeer het uitvoeren van een haalbaarheidsonderzoek ten behoeve van het aquapunctuurpunt 'Verbinding Langereis – Groetkanaal' en voor het uitvoeren van een studie naar een betere verbinding tussen het buitenwater van het kanaal Omval – Kolhorn en het binnenwater van Langedijk. Ook is er bijgedragen aan het herstel van de oude zeesluis in Oudesluis waardoor deze met de inzet van vrijwilligers weer doorvaarbaar is voor de pleziervaart. Daarnaast zijn er – met geld uit de reserve waterrecreatie – verschillende meekoppelkansen benut met provinciale onderhoudsprojecten, waaronder de realisatie van 24 visplekken langs de Huygendijk in Heerhugowaard.

Ook is voor het uitvoeren van de afspraken uit het regionaal aanbod voor de aanpak van de waterplantenproblematiek in het zuidelijk IJsselmeergebied onder andere subsidie verleend voor de ontwikkeling van een nieuw prototype maaitechniek voor het maaien van waterplanten, is er gewerkt aan het voorbereiden van een samenwerking bij het maaien van de gemeenten aan het IJmeer en Markermeer en is er subsidie verleend voor het maaien van waterplanten.

Initiatiefnemers zijn gestimuleerd om het aantal zwemwaterlocaties uit te breiden door het aanbieden van subsidie voor het doen van onderzoek. In 2020 zijn er echter geen aanvragen voor subsidie ingediend.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Aantal subsidies voor het starten van onderzoek naar nieuwe zwemwaterlocaties	Aantal	2	0	De ontwikkeling van nieuwe zwemwaterlocaties wordt door gemeenten vooralsnog niet haalbaar geacht.

2.3.2.2 Schoon en voldoende oppervlaktewater bevorderen

Toelichting

De provincie heeft in 2020 de ecologische doelen voor het regionale oppervlaktewater in het kader van de Kaderrichtlijn Water (KRW) in concept vastgesteld, als onderdeel van het concept Regionaal Waterprogramma N-H 2022-2027. De provincie heeft verder bijgedragen aan een goede kwalitatieve toestand van oppervlaktewater. Deze bijdrage betreft vooral het 'KRW-proof' maken van de eigen provinciale vaarwegen (aanleg vispassages en natuurvriendelijke oevers). Maar de provincie heeft ook breder gewerkt aan de kwaliteit van het oppervlaktewater in de provincie. De provincie heeft bijvoorbeeld deelgenomen - samen met onder andere de waterschappen - aan het op agrarische bedrijven gerichte programma Bodem en Water en aan het Landelijk Milieuoverleg Bloembollen (LMB). De provincie draagt ook bij aan een vismigratieonderzoek in het Noordzeekanaalgebied.

In het coalitieakkoord is € 21 miljoen uitgetrokken voor 'NNN, waterkwaliteit en bodemdaling'. In 2020 zijn afspraken gemaakt over het bedrag dat aan waterkwaliteit zal worden besteed. Dit budget is geplaatst bij OD 6.1.1. in de reserve Groen.

Zwemwater

De provincie heeft een subsidieregeling voor waterbeheerders en locatiehouders die hen stimuleert om maatregelen te treffen om de zwemwaterkwaliteit te verbeteren. Deze regeling is ook in 2020 opengesteld en er zijn op 4 locaties maatregelen gesubsidieerd om de zwemwaterkwaliteit te verbeteren.

Zoetwater

In 2020 zijn in beide zoetwaterregio's waar de provincie deel van uitmaakt maatregelenpakketten voor het volgende deltaprogramma (2021-2027) ontwikkeld. De provincie doet samen met de waterbeheerders onderzoek naar de beschikbaarheid van zoetwater onder normale en droge omstandigheden, en naar mogelijke maatregelen. Op Texel is het project Zoete Toekomst gestart, een onderzoek naar grootschalige ondergrondse zoetwateropslag. Er worden gebiedsprocessen ten behoeve van waterbeschikbaarheid uitgevoerd in de urgente verziltingsgevoelige gebieden. Ook wordt waterbeschikbaarheid meegenomen in lopende gebiedsprocessen.

Naar aanleiding van de evaluatie van de droge zomer van 2018 zijn door diverse partijen maatregelen uitgevoerd. De provincie heeft de gebieden met kwetsbare natuur in kaart gebracht. Verder is de provincie betrokken bij de uitwerking van de regionale verdringingsreeks in de regio West-Nederland. Voor de regio IJsselmeergebied is het rapport Waterverdeling Noord-Nederland geactualiseerd, de watervraag is voor alle functies bepaald en de regionale verdringingsreeks is aangepast. Deze zal opgenomen worden in de volgende Omgevingsverordening.

Wateroverlast

De provincie draagt bij aan het beperken van wateroverlast. De actuele opgave, gebaseerd op de klimaatscenario's 2006, is bijna geheel gerealiseerd, mede doordat de provincie deze heeft gekoppeld aan

andere gebiedsontwikkelingen. De nieuwe wateroverlastopgave, berekend op basis van nieuwe klimaatscenario's, wordt meegenomen in het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Aanleg natuurvriendelijke oevers (in km)	Aantal	0,5	9,6	

BBV indicator oppervlaktewater

Waterkwaliteit: % van de waterlichamen met een goede ecologische kwaliteit (oppervlaktewater)	Goed	Matig	Ontoereikend	Slecht
Hollands Noorderkwartier	0%	12%	30%	9%
Rijnland	0%	14%	15%	11%
Amstel, Gooi en Vecht	0%	10%	12%	8%
Peildatum	2019			

Bron: <http://www.waarstaatjeprovincie.nl>

Toelichting BBV indicator

De indicator geeft de ecologische kwaliteit van het water per waterschap weer, onderverdeeld in vier categorieën. De beoordeling is conform de systematiek van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). De KRW heeft als doel de kwaliteit van de oppervlakte- en grondwateren te verbeteren en in stand te houden, zowel ecologisch als chemisch. De ecologische toestand wordt onder andere bepaald door de concentratie van stikstof en fosfaat en vier biologische kwaliteitselementen (macrofauna, overige waterflora, vis en fytoplankton). De beoordeling vindt plaats op basis van het 'one out-all out principe': indien één kwaliteitselement niet aan de eisen voldoet wordt de toestand van het waterlichaam niet als goed beoordeeld.

2.3.2.3 Schoon en voldoende grondwater bevorderen

Toelichting

De provincie is de beheerder van het grondwater (Kaderrichtlijn Water) en moet zorgen voor een goede kwantitatieve en kwalitatieve toestand van grondwater. De ondergrond moet duurzaam worden gebruikt, onder andere voor drinkwater- en energievoorziening. Daarnaast moet het grondwaterbeheer worden afgestemd op de bestemming van gebieden. Uitputting en verzilting van grondwatervoorraden moet worden voorkomen. De projecten die worden uitgevoerd om deze doelen te bereiken liggen vast in de Watervisie 2021 en zijn of worden uitgevoerd in de periode 2016 tot en met 2021.

Vergunningverlening

De provincie is bevoegd gezag voor het verlenen van vergunningen voor drinkwatervoorziening, grote industrieën en bodemenergie. In 2020 zijn 45 vergunningen verleend. Dit is aanzienlijk meer dan gepland. De toename wordt veroorzaakt door een stijging van het aantal bodemenergiesystemen.

Uitvoeren projecten KRW

Om een goede toestand van het grondwater te bereiken of te behouden worden tot en met 2021 35 projecten uitgevoerd. De uitvoering ligt op schema en verloopt conform de geraamde kosten. Eind 2020 waren 22 projecten gereed. De overige projecten zijn in uitvoering.

Monitoring

De provincie beheert een [provinciaal grondwatermeetnet](#). Grondwaterstanden worden continu gemeten en de grondwaterkwaliteit wordt periodiek (elke drie jaar) bepaald. Een evaluatierapport over de toestand van het grondwater is dit jaar verschenen en aangeboden aan Provinciale Staten. Er is daarbij niet alleen een beeld gegeven voor de provincie Noord-Holland, maar ook voor het gehele land. Het gaat daarbij om de volgende documenten:

- [Brief aan PS resultaten meetronde grondwaterkwaliteit Noord-Holland 2018](#)
- [Grondwaterkwaliteit Nederland 2020](#)
- [Rapport meetronde grondwaterkwaliteit Noord-Holland 2018](#)

Beleidsindicatoren

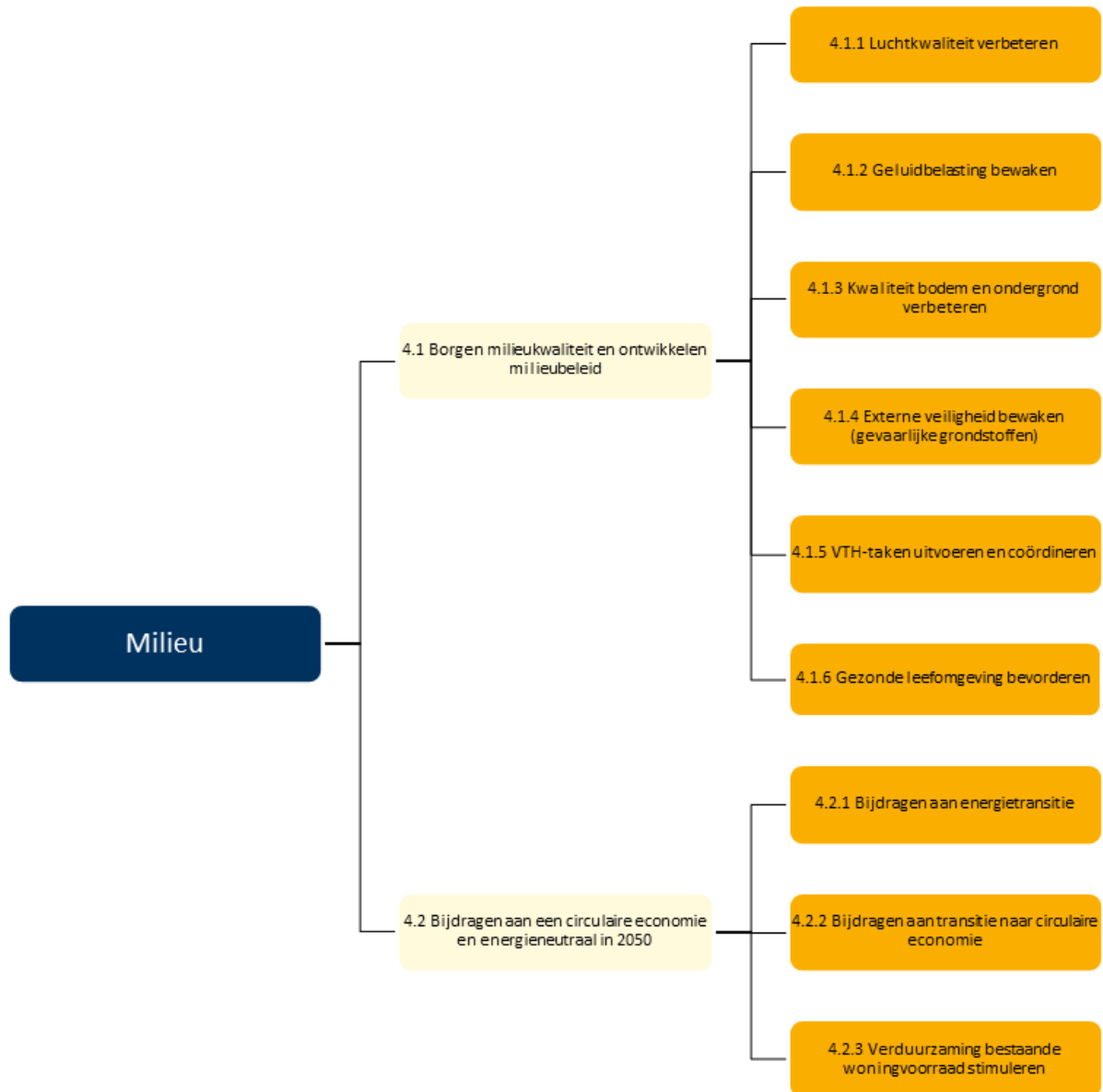
Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Vergunningverlening grondwateronttrekking	Aantal	25	45	
KRW projecten (aantal afgerond)	Aantal	10	22	
Toestand rapportage	Aantal	1	1	

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 3.2		Benutten en beheren water			
Lasten		Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil
3.2.1	Waterrecreatie stimuleren	2.220	1.171	970	201
3.2.2	Schoon en voldoende oppervlaktewater bevorderen	1.285	1.420	1.165	255
3.2.3	Schoon en voldoende grondwater bevorderen	924	950	1.087	-137
Totaal lasten		4.429	3.541	3.221	320
Totaal baten		-1.025	-1.493	-1.315	-178
Totaal saldo		3.404	2.048	1.907	141
Storting					
3.2.1	Reserve Waterrecreatie	2.000	2.000	2.000	0
Onttrekking					
3.2.1	Reserve Waterrecreatie	-2.000	-3.778	-3.616	-162
Resultaat		3.404	270	290	-20

2.4 Programma 4. Milieu

Doelenboom

Maatschappelijk doel

De provincie vindt dat iedereen recht heeft op een gezonde leefomgeving. Dat wil zeggen: een omgeving waar de druk op de gezondheid zo laag mogelijk is en die uitnodigt tot een gezonde leefstijl. De provincie wil gezondheidswinst behalen door vanuit haar rol te sturen op het behouden en waar mogelijk verbeteren van een gezonde fysieke leefomgeving. Inwoners van de provincie Noord-Holland vinden gezondheid een belangrijk beleidsthema. Veel partijen zien daarbij een duidelijke rol weggelegd voor een actief middenbestuur. Mondige burgers vragen om een handelende provincie, gemeenten en GGD's vragen om een partner en een verbindend middenbestuur, en het Rijk ziet ook decentraal mogelijkheden om gezondheidswinst te behalen.

Verbetering realiseert de provincie in samenwerking met gemeenten, bedrijfsleven, milieu- en natuurorganisaties en inwoners. Dit wordt allereerst gedaan met vergunningverlening, het toezicht en de handhaving. Dit wordt in mandaat uitgevoerd door de omgevingsdiensten. De omgevingsdiensten voeren deze taken uit binnen de kaders van de Vergunningverlening Toezicht en Handhaving (VTH)-strategieën en op basis van jaarlijkse uitvoeringsprogramma's. Met deze diensten heeft de provincie een eigenaars- en een opdrachtgever-opdrachtnemerrelatie.

Het realiseren van een gezonde leefomgeving, en bovendien de komst van de Omgevingswet, vragen om een programmatische aanpak, zodat al gaande kan worden bijgestuurd. Dit is ook aangekondigd in het coalitieakkoord. Het programma gezonde leefomgeving is hiervoor ingericht. Dit programma vormt een uitbreiding van het milieubeleid en richt zich, naast de bestaande taken die gewoon doorlopen, op het monitoren van de fysieke leefomgeving en het opbouwen van kennis omtrent de gezondheidseffecten van milieuvervuiling. Daar bovenop kan extra winst worden geboekt door de verbinding te zoeken met andere kerntaken en opgaven, bijvoorbeeld bij mobiliteit, wonen en klimaatadaptatie. Ook zet de provincie vanuit dit programma nieuwe samenwerkingsverbanden op en worden bestaande verbanden verstevigd.

Bij de opgave van een gezonde leefomgeving wordt er gestreefd naar een goede balans tussen economische ontwikkeling en leefbaarheid. De milieukwaliteit in Noord-Holland voldoet minimaal aan de wettelijke basiskwaliteit en waar mogelijk wordt gestreefd naar verbetering, onder andere World Health Organisation (WHO)-normen.

De provincie onderschrijft de doelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs en werkt mee aan de uitvoering van de Rijksambities, nu nog gesteld op 49% vermindering van de nationale broeikasgasuitstoot in 2030 ten opzichte van 1990, en heeft de ambitie om in 2050 energieneutraal te zijn. Op 11 december 2020 zijn de EU-lidstaten akkoord gegaan met het verhogen van het EU broeikasgasemissie-reductiedoel voor 2030 naar ten minste 55% ten opzichte van 1990. Vooralsnog heeft de provincie deze verhoogde doelstelling nog niet overgenomen, in afwachting van een vertaling ervan naar de Nederlandse situatie door het kabinet. De provincie tracht de energiebehoefte te beperken, het gebruik van duurzame energie te maximaliseren en gebruik van grondstoffen zo efficiënt mogelijk te laten zijn.

Daarbij heeft de provincie de ambitie om in 2050 een volledig circulaire economie te hebben en in 2030 een reductie van 50% in het gebruik van primaire grondstoffen. De provincie stimuleert de transitie naar een circulaire economie met als ambitie een 100% circulaire economie in 2050 met als tussendoel voor 2030 dat we halverwege zijn.

Wettelijk beleidskader

- De regelgeving voor milieu, energie en circulaire economie komt deels vanuit Europa en deels vanuit het Rijk.

Provinciaal beleidskader

- [Provinciaal Uitvoeringsprogramma Bodemconvenant 2016-2020](#)
- [Omgevingsverordening](#)
- [Actieagenda circulaire economie](#)
- [Omgevingsvisie NH 2050](#)
- [Beleidsregel geurhinder](#)
- [Actieplan geluid](#)
- [Verkenning ondergrondvisie](#)

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 4				Milieu
	Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil
Lasten	35.636	48.134	46.856	1.277
Baten	-2.750	-2.911	-2.955	44
Saldo van baten en lasten	32.886	45.223	43.902	1.321
Stortingen reserves	14.569	20.353	20.135	218
Onttrekking reserves	-3.049	-12.623	-11.455	-1.168
Resultaat	44.406	52.953	52.582	370

Verbonden partijen

OD	Verbonden partij	Publiek doel
4.1.2	Fonds Nazorg gesloten stortplaatsen Provincie Noord-Holland	Beheer fonds ten behoeve van de nazorg stortplaatsen.
4.1.2	Omgevingsdienst Flevoland Gooi- en Vechtstreek	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.
4.1.2	Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.
4.1.2	Omgevingsdienst Noord-Holland Noord	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.
4.1.2	Omgevingsdienst IJmond	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

2.4.1 Borgen milieukwaliteit en ontwikkelen milieubeleid

Toelichting

Prioriteiten:

- In 2020 is het programmaplan van het programma gezonde leefomgeving vastgesteld. Dit document bevat de uitgangspunten die vorm geven aan dat programma. Het is daarmee zowel het kader als het werkend perspectief waarbinnen het programma verder wordt uitgewerkt en uitgevoerd.
- Op basis van de Wet milieubeheer heeft de provincie beperkt ruimte om eigen regels te stellen. Die regels stonden in de Provinciale Milieuverordening (PMV). Deze regels zijn inmiddels overgezet naar de eerste versie van de Omgevingsverordening die in november 2020 is vastgesteld door Provinciale Staten.
- In sommige regio's, bijvoorbeeld in het IJmondgebied met het daar gelegen Tata Steel, staat de kwaliteit van de fysieke leefomgeving onder druk. Met het 'Programma Tata Steel 2020-2050 Samenwerken aan een gezondere en veilige IJmond' willen wij in de IJmond concrete gezondheidswinst gaan behalen. Dit programmaplan is in december 2020 vastgesteld. Hierbij hoort ook een uitvoeringsprogramma voor de vergunningverlening, handhaving en het toezicht, die we samen met de omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied uitvoeren. We vinden het belangrijk om in IJmond-regio in nauwe samenwerking met overheden en andere partners te werken aan een

gezonde leefomgeving. Hiertoe is onder andere het Bestuurlijk Overleg Industrie en Gezondheid ingericht, waar de provincie aan deelneemt.

Omgevingsfactoren:

- De provincie Noord-Holland is een veelzijdige provincie waar vele functies rondom wonen, werken, recreëren en vervoer samenkomen. Deze diversiteit en dynamiek biedt veel kansen en mogelijkheden voor de provincie en haar inwoners, maar legt ook een milieudruk op de leefomgeving. Met een programmatische aanpak in het programma Gezonde Leefomgeving, en daarnaast een gebiedsgerichte aanpak, zoals met het programma Tata Steel, geven wij uitwerking aan die balans. Er is daarnaast speciale aandacht voor de problematiek rond zeer zorgwekkende stoffen, de uitvoering van het actieplan geluid 2018-2022, en de verbetering van de luchtkwaliteit conform het Schone Lucht Akkoord.

2.4.1.1 Luchtkwaliteit verbeteren

Toelichting

Varend ontgassen

De provincie Noord-Holland heeft per 1 maart 2017 een verbod ingesteld op varend ontgassen, van vooral benzeenhoudende stoffen. Ontgassen van deze stoffen is schadelijk voor de gezondheid (kankerverwekkend) en geeft geurhinder. In 2020 hebben 5 proefnemingen plaatsgevonden in de haven van Amsterdam met mobiele ontgassingsinstallaties. In samenwerking met andere provincies, rijk, en omgevingsdiensten is in 2020 gewerkt aan een de uitwerking voor van VTH voor mobiele ontgassingsinstallaties.

In 2020 is het eNose-netwerk geëvalueerd. Uit de evaluatie blijkt dat dit netwerk een belangrijke preventieve functie heeft om ontgassen te voorkomen, te signaleren en informatie hierover door te geven aan de partners voor het toezicht en de handhaving.

Geur

In 2020 zijn twee pilots gestart met uitbreidingen van het eNose-netwerk om bronnen van geurhinder beter op te sporen. De eerste pilot is in de IJmondregio, in samenwerking met Tata Steel en de ODNZKG. De tweede pilot is in het Westelijk Havengebied, in samenwerking met het Havenbedrijf Amsterdam en de ODNZKG. Eerste resultaten zijn beschikbaar, maar we hebben resultaten nodig over een langere periode om eventuele trends te signaleren. De provincie informeert inwoners uit de pilotgebieden over de resultaten en beantwoordt vragen van inwoners over de pilots.

De komst van de Omgevingswet betekent aanzienlijke verandering voor geurbeleid. Zo krijgen gemeenten een belangrijke rol in het opstellen van normen voor 'aanvaardbare geurhinder'. Provincies blijven wel verantwoordelijk voor de VTH van zogeheten complexe bedrijven.

2.4.1.2 Geluidbelasting bewaken

Toelichting

Geluidbelasting provinciale wegen

In [het Actieplan 2018-2022](#) heeft de provincie haar ambities vastgelegd met betrekking tot het terugdringen van de geluidbelasting door provinciale wegen. Dit gebeurt op twee manieren:

- Het toepassen van geluidreducerend asfalt op aangegeven wegvakken door de gebiedsaannemers. Dit wordt gedaan volgens de door hen gevolgde onderhoudsplanning. In 2020 zijn er geen wegvakken met geluidreducerend asfalt aangelegd. In 2021 staan een aantal wegvakken in de planning voor de aanleg van geluidreducerend asfalt.

- Het waarborgen van een acceptabel binnenniveau bij hoogbelaste solitair gelegen woningen door middel van het aanbrengen van gevelisolatie. Eind 2020 is het project van start gegaan en zijn de eigenaren en bewoners van de solitair gelegen woningen per brief nader ingelicht over het project.

Industrieterreinen van regionaal belang

De in de Provinciale Milieuverordening aangewezen vijf industrieterreinen 'van regionaal belang' zijn beleidsneutraal overgenomen in de Omgevingsverordening. Het geluidzonebeheer van deze vijf industrieterreinen is uitgevoerd door de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG). In het kader van een actualisatie van het geluidverdeelplan voor het industrieterrein Westpoort is in 2020 een aanzet gemaakt voor de 2^e herziening van het bestemmingsplan 'Geluidverdeelplan Westpoort'. De ter inzagelegging staat gepland voor 2021.

Stiltegebieden

De bestaande 39 stiltegebieden uit de Provinciale Milieuverordening zijn in 2020 opgenomen in de Omgevingsverordening. Hierbij zijn ten opzichte van de regels in de Provinciale Milieuverordening een aantal verduidelijkingen en vereenvoudigingen doorgevoerd. Uit eerder onderzoek is gebleken dat niet alle stiltegebieden aan de streefwaarde voldoen. Om die reden ontwikkelt de provincie, in afstemming met de gebiedspartners, nieuw beleid. In dat kader is in 2020 een aantal aanvullende inventariserende onderzoeken uitgevoerd door de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN).

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Sanering geluidbelaste woningen boven 63 dB	Aantal	59	0	Project is gestart, uitvoering volgt in 2021 en 2022.
Extra stil asfalt (in km)	Aantal	2,2	0	Project is gestart, uitvoering volgt in 2021 en verder.

2.4.1.3 Kwaliteit bodem en ondergrond verbeteren

Toelichting

Mijnbouwwet

We hebben meerdere adviezen op het gebied van opsporingsvergunningen en opslagplannen voor geothermie (aardwarmte) uitgebracht aan het Rijk.

Aardkundig erfgoed

We hebben de omzetting van de regelgeving voor aardkundige monumenten uit de PMV naar de Omgevingsverordening NH2020 afgerond. We zijn een informatiecampagne begonnen voor gemeenten die de regels uit de verordening moeten verwerken in hun omgevingsplannen.

Bodemconvenant

We hebben besloten de uitvoering van de afspraken uit het landelijk bodemconvenant, zoals geconcretiseerd in het provinciaal uitvoeringsprogramma 2016-2020 en de bijbehorende subsidieregeling bodemsanering, te actualiseren en met een jaar te verlengen vanwege uitstel van de inwerkingtreding van de Omgevingswet en het opheffen van de Wet bodembescherming tot 1 januari 2022. We hebben op diverse manieren gemeenten verder voorbereid op de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Tevens hebben wij gemeenten ondersteund bij het opstellen van PFAS-beleid. Mede namens de andere provincies hebben we het Rijk geadviseerd bij het formuleren van landelijk PFAS-beleid.

Spoedlocaties bodemsanering

We hebben in Noord-Holland 96 spoedlocaties. We hebben op alle locaties de risico's beheerst en hiermee voldaan aan de afspraak uit het landelijk bodemconvenant. In 2020 zijn er 4 locaties bijgekomen. Op 45

locaties is de sanering volledig afgehandeld. Op 34 locaties is een sanering gaande en op 17 locaties loopt onderzoek of zijn onderhandelingen.

Gebiedsgericht grondwaterbeheer 't Gooi

We hebben voor het gebiedsgericht beheer van grondwaterverontreinigingen in 't Gooi een nieuw convenant voor de periode 2021-2030 afgesloten met de gemeenten Blaricum, Gooise Meren, Hilversum, Huizen, Laren en Wijdmeren, de drinkwaterbedrijven Vitens en PWN en het Waterschap Amstel, Gooi en Vecht (zie ook www.gwbeheergooi.nl). Grondwaterbeheer is nog lang nodig. We hebben er daarom voor gezorgd dat er voldoende geld is om het beheer nog 30 jaar te kunnen uitvoeren. Dit geld is afkomstig van convenantpartners en afkoopafspraken met partijen die verantwoordelijkheid dragen voor grondwaterverontreinigingen.

Stortplaatsen Wet milieubeheer

De herijking van de rekenrente van het vermogen in het Nazorgfonds gesloten stortplaatsen vraagt meer tijd. Verlaging heeft grote financiële gevolgen voor de exploitanten. We onderzoeken daarom niet alleen de financiële risico's, maar ook de effecten op het doelvermogen dat de exploitanten moeten opbrengen in het Nazorgfonds. We blijven participeren in een pilot om te komen tot duurzaam stortbeheer.

2.4.1.4 Externe veiligheid bewaken (gevaarlijke grondstoffen)

Toelichting

De provincie heeft in het VTH-uitvoeringsprogramma de controles bij de Brzo-bedrijven (Besluit risico's en zware ongevallen 2015), waarvoor de provincie bevoegd gezag is, onder meer gebaseerd op de Brzo-inspectieplannen. De OD NZKG voert deze taak uit. De uitkomsten van de Brzo-controles over 2020 worden gerapporteerd in het Jaarverslag Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving 2020. Dit verslag volgt voor de zomer van 2021. In 2020 heeft de provincie samen met ketenpartners gezamenlijk prioriteiten en samenwerkingsprogramma's voor toezicht en handhaving vastgelegd en uitgevoerd.

Programma Impuls Omgevingsveiligheid

De provincie heeft ter ondersteuning van de taakuitvoering van de gemeenten en ter versterking van hun eigen organisatie middelen ter beschikking gesteld aan de omgevingsdiensten en veiligheidsregio's vanuit het programma. Deze financiering loopt vanaf 2021 via de gemeenten.

De provincie heeft voor 2021 ook middelen ontvangen voor het uitvoeren van de wettelijke taken voor externe veiligheid voor 2021. Deze middelen zijn beschikbaar gesteld aan de OD NZKG voor 2021, omdat deze middelen zich richten op de Brzo.

Afval

De provincie wil negatieve gevolgen voor de leefomgeving door opslag en verwerking van afval tegengaan. De OD NZKG heeft in 2020 een pilot gedaan om te kijken wat de mogelijkheden zijn om via toezicht en vergunningen te voorkomen dat afval ontstaat en te sturen op hergebruik of recycling.

Naast deze gerichte aanvullende pilot heeft de provincie via de omgevingsdiensten toezicht gehouden op de naleving van de geldende wet- en regelgeving door afvalverwerkende bedrijven in Noord-Holland, zoals aan de voorschriften in hun omgevingsvergunningen.

2.4.1.5 VTH-taken uitvoeren en coördineren

Toelichting

De VTH-taken op het gebied van water, milieu, groen, natuur, bodem en bereikbaarheid zijn door de omgevingsdiensten uitgevoerd. Dit betreft onder andere het verlenen van vergunningen en ontheffingen voor industrie, flora en fauna, (zwem)water en de controle op de naleving ervan. De omgevingsdiensten

voeren soortgelijke taken uit namens gemeenten. Samen met deze gemeenten en andere zogenoemde 'ketenpartners' in Noord-Holland, zoals het Rijk, de waterschappen, de terreinbeherende organisaties, het Openbaar Ministerie en de politie, werken wij op een netwerkende wijze samen om maatschappelijke doelen in het fysieke domein te realiseren.

De omgevingsdiensten hebben de VTH-taken namens de provincie uitgevoerd op basis van de doelen, prioriteiten en kwaliteitseisen die door de provincie zijn vastgelegd. In 2020 hebben de omgevingsdiensten deze VTH-taken uitgevoerd volgens de door de provincie vastgestelde uitvoeringsprogramma's. In 2020 is extra budget ingezet voor en door de omgevingsdiensten. Dit is besteed aan de extra capaciteit voor vergunningplicht stikstof, het intensiveren van de uitvoering van de Wet natuurbescherming naar niveau 2 – faciliterend, de inventarisatie van zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) bij bedrijven in Noord-Holland, de energiebesparing bij bedrijven en de versterking ketentoezicht afvalstoffen.

De coördinatie van de VTH-taken in Noord-Holland is verdeeld tussen de beleidsvelden 'groen' (natuur) en 'grijs' (milieu). Voor 'groen' zijn met betrokken partijen zoals gemeenten, waterschappen, terreinbeherende organisaties en de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN) handhavinguitvoeringsprogramma's voor de Natura 2000-gebieden uitgevoerd.

Eind 2020 is het Programma Tata Steel 2020-2050 vastgesteld en het bijbehorende Uitvoeringsprogramma Tata Steel 2020-2022.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
VTH taken uitgevoerd conform Uitvoeringsprogramma's	Percentage	100	100	
Prioriteiten uitgevoerd conform afspraak/ uitvoeringsprogramma	Percentage	100	100	
Coördinatie uitgevoerd conform programma's	Percentage	100	100	

2.4.1.6 Gezonde leefomgeving bevorderen

Toelichting

Op 12 mei 2020 hebben GS het [programma Gezonde Leefomgeving](#) vastgesteld. De Commissie NLG heeft dit plan op 22 juni 2020 besproken. Het programma is een uitwerking van de maatschappelijke opgave voor een gezonde fysieke leefomgeving, neergelegd in de Omgevingsvisie NH2050 en het coalitieakkoord 2019-2023 'Duurzaam doorpakken!'. Het programma Gezonde Leefomgeving is gestart voor vier jaar en is een ontwikkelprogramma. Op basis van tussentijdse evaluaties en monitoring kunnen activiteiten afvallen en nieuwe worden toegevoegd.

Met het programma richt de provincie zich op de milieukwaliteiten bodem, (grond)water, lucht, omgevingsveiligheid, geluidsbelasting, geur en (ontwikkelingen in) de ondergrond. Met de instrumenten [Hollandse Luchten](#) en e-Noses is de omgevingskwaliteit gemonitord, als aanvulling op de bestaande meetnetten van onder andere het RIVM. In de IJmond wordt doorlopend onderzoek gedaan naar de gezondheidseffecten van de uitstoot van onder andere Tata Steel. In 2020 is een inventarisatie gestart naar de (potentieel) zeer zorgwekkende stoffen ZZS die bedrijven, waarvoor de provincie bevoegd gezag is, uitstoten. Alle data die de provincie met de onderzoeken en monitoring verzamelt, worden zoveel mogelijk als open data gepubliceerd. De provincie is gestart met de inventarisatie van indicatoren voor een gezonde leefomgeving, die een plek gaan krijgen in de monitor van de Omgevingsvisie.

Op 13 januari 2020 heeft de provincie het Schone Luchtakkoord (SLA) mede ondertekend. De provincie zet zich in om de advieswaarden voor 2030 van de Wereld Gezondheidsorganisatie (WHO) voor de

componenten (ultra)fijnstof en stikstofdioxide te bereiken. De aanpak is gebiedsgericht. De provincie werkt samen met partners en betreft bewoners en bedrijven bij het realiseren van verbeteringen in de gezonde fysieke leefomgeving.

Via het VHT-spoor kunnen bedrijven aangespoord worden tot maatregelen bij de bron. Voor maatregelen in de omgeving ontwikkelt de provincie financiële instrumenten, waarmee derden subsidie kunnen aanvragen. In 2020 is de uitvoeringsregeling voor complexe industriële bedrijven opgesteld voor het nemen van vrijwillige bovenwettelijke maatregelen, gericht op verminderen van de uitstoot van fijnstof, stikstofdioxide, geur en geluid. Openstelling van de regeling is in het eerste kwartaal van 2021.

Met het programma Gezonde Leefomgeving zijn koppelingen gemaakt met andere opgaven van de provincie. Concrete voorbeelden zijn het verduurzamen van de mobiliteit (waaronder het elektrificeren van auto en OV-bus, stimuleren van fietsen), het creëren van toegangspoorten naar natuurgebieden en het ontwikkelen van een prettige woon- en werkomgeving in de OV-knooppunten. Met een integrale benadering kan extra milieuwinst geboekt worden, wat bijdraagt aan een gezondere leefomgeving.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 4.1		Borgen milieukwaliteit en ontwikkelen milieubeleid			
Lasten		Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil
4.1.1	Luchtkwaliteit verbeteren	901	934	1.188	-254
4.1.2	Geluidbelasting bewaken	507	135	82	53
4.1.3	Kwaliteit bodem en ondergrond verbeteren	1.159	5.141	5.198	-57
4.1.4	Externe veiligheid bewaken (gevaarlijke grondstoffen)	64	552	486	66
4.1.5	VTH-taken uitvoeren en coördineren	27.486	29.056	28.390	666
4.1.6	Gezonde leefomgeving bevorderen	0	2.097	1.799	298
Totaal lasten		30.117	37.915	37.142	773
Totaal baten		-2.750	-1.981	-2.215	234
Totaal saldo		27.367	35.934	34.927	1.007
Storting					
4.1.3	Reserve Bodemsanering	5.619	5.715	5.722	-7
4.1.6	Reserve Gezonde leefomgeving	2.700	4.561	4.561	0
Onttrekking					
4.1.3	Reserve Bodemsanering	-397	-4.605	-4.163	-442
4.1.6	Reserve Gezonde leefomgeving	0	-1.000	-794	-206
Resultaat		35.289	40.605	40.253	351

2.4.2 Bijdragen aan een circulaire economie en energieneutraal in 2050

Toelichting

Prioriteiten

- In 2020 is het beleidsprogramma energietransitie opgesteld; het Actieprogramma Klimaat waarin de koers van het coalitieakkoord wordt geborgd. Daarnaast is op het gebied van energie-infra -

Bouwstenen adaptieve uitvoeringsstrategie energie-infrastructuur 2020-2024 opgesteld, een gezamenlijke routekaart naar het toekomstige energiesysteem. Ook beschikt de provincie inmiddels over een waterstofstrategie met als doel de ontwikkeling van de waterstofmarkt in de provincie Noord-Holland te ondersteunen.

- In 2020 is de nieuwe Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025 opgesteld en door GS in concept vastgesteld. De ambities uit het coalitieakkoord 'Duurzaam Doorpakken!' op het gebied van circulair bouwen en voedselverspilling zijn hierin verwerkt. De Actieagenda is definitief vastgesteld in februari 2021. Binnen de beperkingen van de corona- maatregelen en effecten is de Actieagenda 2017-2020 ook in 2020 uitgevoerd.

2.4.2.1 Bijdragen aan energietransitie

Toelichting

In het coalitieakkoord is € 57 miljoen gereserveerd voor klimaat en energie. De concrete besteding van dit budget is uitgewerkt in het Actieprogramma Klimaat. In paragraaf 4.2 wordt dit verder verdiept voor waterstof, de warmtetransitie, de Regionale Energiestrategie (RES) voor Noord-Holland Noord en Noord-Holland Zuid en energie-infrastructuur.

Regionale Energiestrategie (RES)

Om de energietransitie vorm te geven heeft de provincie het afgelopen jaar samen met gemeenten, waterschappen en onze partners, stakeholders en inwoners mogelijke zoekgebieden voor het opwekken van hernieuwbare energie (wind en zon) en de (bovenregionale) warmtebronnen inzichtelijk gemaakt in een concept Regionale Energiestrategie voor Noord-Holland Noord en een Energiestrategie voor Noord-Holland Zuid. De resultaten van de reacties daarop, aanvullende onderzoeken, gesprekken en verschillende bijeenkomsten worden verwerkt in de RES'en 1.0 en krijgen een plek in het provinciale beleid en de provinciale Omgevingsverordening. Onderdeel van de RES'en is de Regionale Structuur Warmte (RSW), waarbinnen samen met de gemeenten, waterschappen en partners wordt gekeken hoe (bovenregionale) warmtebronnen het beste kunnen worden aangesloten op de warmtevragers, zoals woningen en bedrijventerreinen. De provincie heeft een coördinerende en ondersteunende rol op zich genomen voor zowel de RSW, de kaarten van de zoekgebieden, data en monitoring en kennisdelen.

Warmtetransitie

Voor het onderdeel warmtetransitie is ingezet op het versnellen van het onderzoek voor mogelijkheden voor geothermie binnen de MRA. Dat gebeurt door een coördinerende rol voor het stimuleren en organiseren van kennisdeling en vergroten van draagvlak. Inmiddels ligt er de Samenwerkingsovereenkomst 'Gezamenlijke uitgangspunten Aardwarmteontwikkeling MRA', ondertekend door publieke en private partijen.

De provincie ondersteunt de gemeenten via het Servicepunt duurzame energie. De dienstverlening van het Servicepunt is voor 2021- 2025 opnieuw aanbesteed, om te voorzien in kennis en middelen ter ondersteuning en versnelling van de warmtetransitie. Daarnaast zijn er 6 subsidies verleend binnen de uitvoeringsregeling subsidie warmtetransitie gebouwde omgeving op wijkniveau. Deze subsidie biedt gemeenten ondersteuning voor het verder uitwerken van plannen om wijken van het gas af te krijgen. Er is een bijdrage verleend door de provincie om te kunnen deelnemen aan de nationale innovatieprogramma's WarmingUP en Window. En er is een subsidie verleend aan de vereniging Energie-initiatieven Noord Holland.

Energie Infrastructuur

Voor de energie-infrastructuur is een tool in ontwikkeling in samenwerking met TNO. Het doel is een instrument te ontwikkelen waarmee de provincie de effecten van de energietransitie op het energiesysteem en de (milieu)ruimte kan visualiseren.

Waterstof

Waterstof biedt veel kansen in Noord-Holland, zie daarvoor de waterstofstrategie. De strategie heeft als doel het verder verkennen van de mogelijkheden voor ontwikkeling van de waterstofmarkt in Noord-Holland. Dat doet de provincie door te investeren in verschillende onderzoeken en het verstrekken van subsidies onder andere voor onderzoek naar de maakindustrie van elektrolyzers in Noord-Holland, een haalbaarheidsstudie voor waterstof in de gebouwde omgeving vanuit de bestaande subsidieregeling voor het gasloos maken van wijken. Daarnaast is er geld gegaan naar De Regio Deal Maritiem Cluster Kop van Noord-Holland, programmaliijn Waterstof. Deze deal richt zich op het versterken van kennis en talent, maritieme innovatie en het benutten van de kansen van de waterstofeconomie.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Luchtverontreiniging: CO2 emissie in ton (BBV indicator)	Aantal		17.893.700	Betreft de totaal bekende CO2 uitstoot (Aardgas, elektriciteit, stadswarmte, voertuigbrandstoffen) in 2019 in de provincie Noord-Holland. Bron: De Klimaatmonitor Rijkswaterstaat
Energieneutraliteit: productie van energie in petajoule (BBV indicator)	Aantal		17,149	Betreft de totale productie van hernieuwbare energie in petajoula in 2018 (2019 ten tijde van opstellen nog niet beschikbaar). Bron: Klimaatmonitor Rijkswaterstaat

2.4.2.2 Bijdragen aan transitie naar circulaire economie

Toelichting

In 2020 is naast het opstellen van de nieuwe actieagenda voor 2021-2025, de lopende actieagenda 2017-2020 uitgevoerd. Daarvoor zijn dit jaar onder meer de MKB innovatie-instrumenten voor circulaire innovaties opnieuw ingezet. Ook zijn in samenwerking met Impact Hub (online) evenementen georganiseerd om circulaire ondernemers in Noord-Holland met elkaar in verbinding te brengen. In 2020 zijn voor ondernemers ook weer de meerdaagse CIRCO Business Design Tracks trainingen georganiseerd onder andere voor de agrosector. Deelnemers waren grotere bedrijven binnen de agrosector en bedrijven die al verder zijn op het gebied van duurzaamheid en circulariteit.

Via het project Circulaire Restaurants is het verminderen en tegengaan van voedselverspilling gestimuleerd. Om circulair bouwen te stimuleren is het handboek circulair renoveren voor woningbouwcorporaties opgesteld dat in 2021 wordt afgerond. Ook is actief ingezet op het opnemen van circulair bouwen in de regionale Woonakkoorden met ondersteuning van de stichting C-Creators. De provincie Noord-Holland is ketenpartner van C-Creators.

Om circulair ontwerpen en denken te stimuleren via het onderwijs is een challenge georganiseerd met de Hogeschool Inholland en NS en een challenge met een mbo-instelling gestart. Voor een concrete en succesvolle casus van hergebruik van lokaal hout is begin 2020 de Circular Award Public van het ministerie van I&W ontvangen. Vanuit het thema biomassa is het langjarige project voor een zeewierlaboratorium afgerond en de kennis gedeeld met initiatiefnemers vanuit GO!-NH. Met de Omgevingsdienst NZKG is een pilot is gedraaid om kansen en knelpunten te signaleren bij toezicht en vergunningverlening.

Om bewustwording van de noodzaak van een circulaire economie te stimuleren is de nieuwe Uitvoeringsregeling Kleinschalige activiteiten Circulaire Economie Noord-Holland 2020 in werking getreden. Het beschikbare subsidieplafond in 2020 is volledig besteed. Tot slot is gewerkt aan het nieuwe inkoopbeleid waarin circulair inkopen is uitgewerkt en zijn na een provinciale challenge circulaire relatiegeschenken ingekocht.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Aantal bedrijven deelgenomen aan onze stimuleringsprogramma's	Aantal	60	32	Dit zijn bedrijven die meededen met CIRCO Tracks (18 in 2020) en GO NH! (13 in 2020). Door de coronacrisis konden de bijeenkomsten niet live plaatsvinden en hadden veel ondernemers andere prioriteiten. Om die reden zijn voorgenomen tracks doorgeschoven naar 2021.
Icoonketens in de vorm van Living labs	Aantal	2	0	In 2020 bleken er geen projecten bekend te zijn die kwalitatief voldoende waren om in aanmerking te komen als iconketenproject.

2.4.2.3 Verduurzaming bestaande woningvoorraad stimuleren

Toelichting

Met het programma Verduurzaming bestaande woningvoorraad Noord-Holland stimuleert de provincie particuliere woningeigenaren en corporaties hun woningen te verduurzamen. Binnen dit programma worden tevens diverse alternatieve financieringsvormen voor woningverduurzaming getest. Het programma is vastgesteld in 2018, heeft een looptijd van 3,5 jaar en voor de uitvoering hebben PS ruim € 10 miljoen beschikbaar gesteld, waarvan het grootste gedeelte in 2019 is uitgegeven.

In 2020 heeft de provincie subsidie verleend voor het ondersteunen van duurzaamheidsinitiatieven van burgercollectieven. Daarnaast heeft de provincie financieel bijgedragen aan de ontwikkeling van software voor woningverduurzamingsadviezen aan woningeigenaren door de Noord-Hollandse energieloketten. Dit project is afgerond en de software wordt inmiddels gebruikt door de energieloketten. Daarnaast heeft de provincie eind 2020 een subsidieregeling voor woningbouwcorporaties opgezet. Het doel van deze regeling is om woningbouwcorporaties te stimuleren samen te werken aan innovatieve concepten voor woningverduurzaming zodat dit leidt tot lagere verduurzamingskosten. Tot slot heeft de provincie financieel bijgedragen aan het project Gebiedsgerichte vastgoedscan Gooi en Vechtstreek. Hierbij is het vastgoed van diverse woningbouwcorporaties in de Gooi en Vechtstreek in beeld gebracht, zodat bepaald kon worden welk vastgoed gezamenlijk zou kunnen worden verduurzaamd, zodat op kosten zou kunnen worden bespaard.

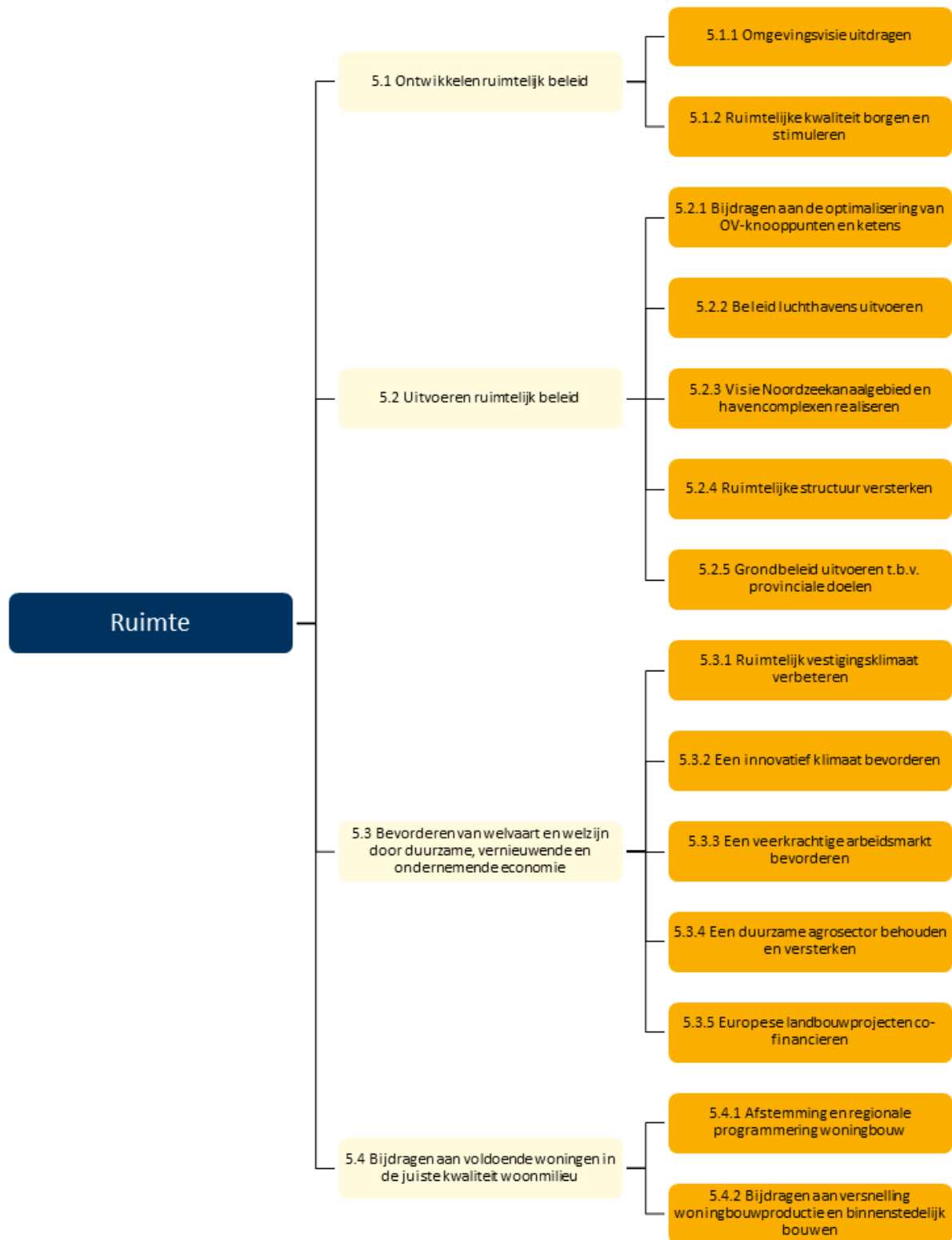
Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 4.2	Bijdragen aan een circulaire economie en energieneutraal in 2050			
	Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil
Lasten				

4.2.1	Bijdragen aan energietransitie	3.106	8.546	8.072	474
4.2.2	Bijdragen aan transitie naar circulaire economie	1.262	1.006	818	188
4.2.3	Verduurzaming bestaande woningvoorraad stimuleren	1.151	667	825	-158
	Totaal lasten	5.519	10.219	9.714	505
	Totaal baten		-930	-739	-191
	Totaal saldo	5.519	9.289	8.975	314
Storting					
4.2.1	Reserve Energietransitie	6.150	9.877	9.652	225
4.2.2	Reserve Circulaire Economie	100	100	100	0
4.2.3	Reserve Verduurzaming bestaande Woningvoorraad	0	100	100	0
Onttrekking					
4.2.1	Reserve Energietransitie	-1.000	-5.895	-5.518	-377
4.2.2	Reserve Circulaire Economie	-652	-473	-330	-143
4.2.3	Reserve Verduurzaming bestaande Woningvoorraad	-1.000	-650	-650	0
	Resultaat	9.117	12.348	12.329	19

2.5 Programma 5. Ruimte

Doelenboom

Maatschappelijk doel

De provincie zorgt samen met andere overheden voor een goede ruimtelijke inrichting van de leefomgeving. Duurzaam ruimtegebruik, ruimtelijke kwaliteit en klimaatbestendigheid zijn daarvoor de

leidende principes. De provincie streeft een aantrekkelijke leefomgeving na, waar de inwoners van Noord-Holland op een zo prettig mogelijke manier kunnen wonen, werken en recreëren. Diverse functies vragen om ruimte in Noord-Holland. De provincie bekijkt deze zaken in samenhang, maakt ruimtelijk-economisch beleid en coördineert bij vraagstukken die de gemeentegrenzen overstijgen.

In de Omgevingsvisie NH2050 is de langetermijnvisie voor de fysieke leefomgeving van Provinciale Staten van Noord-Holland verwoord. De Omgevingsvisie is integraal van opzet en vervangt alle strategische visies die de provincie tot aan de vaststelling van de Omgevingsvisie had. Het vormt daarmee ons strategische langetermijnbeleid. Vanuit onze integrale Omgevingsvisie worden in de komende vier jaar vele acties en instrumenten ingezet om onze langetermijnambities waar te maken. De hoofdamijsie van de Omgevingsvisie NH2050 is zorgen voor balans tussen economische groei en leefbaarheid in Noord-Holland. Zo kunnen we voor toekomstige generaties het welvaarts- en welzijnsniveau in Noord-Holland op een hoog niveau houden.

De ambities van het coalitieakkoord en de Omgevingsvisie NH2050 zijn in 2020 vertaald in de Omgevingsverordening. In de Omgevingsverordening NH2020 zijn regels samengevoegd op het gebied van natuur, milieu, mobiliteit, erfgoed, ruimte en water. De Omgevingsverordening NH2020 geldt vanaf 17 november 2020.

Wettelijk beleidskader

- [Woningwet/Huisvestingswet](#)
- [Wet ruimtelijke ordening](#) (incl. [Besluit algemene regels ruimtelijke ordening](#) (Barro) en [Besluit ruimtelijke ordening](#))
- [Wet algemene bepalingen omgevingsrecht](#)
- [Luchthavenindelingsbesluit \(LIB\) Schiphol](#)
- [Omgevingswet](#) (in ontwikkeling)
- [Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte](#)
- [Structuurvisie Mainport Amsterdam Schiphol Haarlemmermeer](#)
- [Luchthavenindelingsbesluit \(LIB\) Schiphol](#)
- [Wet luchtvaart](#)
- [Luchthavenverkeersbesluit \(LVB\) Schiphol](#)
- [Wet regelgeving burgerluchtvaart en militaire luchthavens \(RBML\)](#)

Provinciaal beleidskader

- [Provinciale Ruimtelijke Verordening \(PRV\)](#)
- [Provinciale Woonvisie 'Goed wonen in Noord-Holland'](#)
- [Programma OV-knooppunten \('Maak Plaats!'\)](#)
- [Uitvoeringsprogramma Binnenstedelijk Bouwen en Versnellen Woningbouw](#)
- [Provinciale Omgevingsvisie NH2050](#)
- [Strategisch Beleidskader Economie](#)
- [Uitvoeringsagenda Economie 2016-2019](#)
- [Uitvoeringsagenda Arbeidsmarkt](#)
- [Visie Noordzeekanaalgebied 2040](#)
- [5e Nota Grondbeleid](#)
- [Omgevingsverordening Noord-Holland 2020](#)

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 5	Ruimte			
	Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil
Lasten	46.138	49.565	44.319	5.246
Baten	-9.317	-9.827	-12.970	3.143
Saldo van baten en lasten	36.821	39.738	31.349	8.389
Storting reserves	16.348	24.967	24.966	0
Onttrekking reserves	-14.710	-23.326	-16.003	-7.323
Resultaat	38.459	41.379	40.312	1.066

Verbonden partijen

OD	Verbonden partij	Publiek doel
5.1.2	Schadeschap Luchthaven Schiphol	Bevordering afwikkeling schadevergoedingen uitbreiding Schiphol.
5.1.2	Stichting bevordering kwaliteit leefomgeving Schipholregio	Verbeteren leefkwaliteit Schipholregio.
5.2.3	Stichting Projectbureau Masterplan Noordzeekanaalgebied	Versterken van de internationale concurrentiepositie van het gebied.
5.3.1	Stichting Administratiekantoor aandelen Zeehaven IJmuiden N.V.	Ontwikkeling haven en economie.
5.3.1	Stichting Voorbereiding Pallas-reactor	Voorbereiding bouw hoge-flux reactor.
5.3.2	Schadeschap Luchthaven Schiphol	Bevordering afwikkeling schadevergoedingen uitbreiding Schiphol.

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

2.5.1 Ontwikkelen ruimtelijk beleid

Toelichting

Prioriteiten:

- De eerste integrale Omgevingsverordening (de Omgevingsverordening NH2020) is door Provinciale Staten vastgesteld. Daarnaast zijn voorbereidingen getroffen voor de Omgevingsverordening die gelijktijdig met de Omgevingswet in werking treedt (de Omgevingsverordening NH2021).
- De Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling (ARO) is vernieuwd.

2.5.1.1 Omgevingsvisie uitdragen

Toelichting

De vertaling van de Omgevingsvisie in ons juridisch instrumentarium vindt plaats door middel van de eerste integrale Omgevingsverordening. De Omgevingsverordening NH2020 is in de eerste helft van 2020 vastgesteld en is tevens een belangrijke stap richting implementatie van de Omgevingswet. In 2020 is ook al

gewerkt aan de Omgevingsverordening NH2022, die in het najaar van 2021 zal worden vastgesteld, dus voordat dat de Omgevingswet in werking treedt.

De implementatie van (het gedachtegoed van) de Omgevingswet brengt met zich mee dat wij samen met partijen in onze ruimtelijke omgeving een instrumentarium opbouwen. Hiertoe zijn in 2020 regionale werkgroepen opgericht waarin afspraken worden gemaakt met betrekking tot de inbreng van bestuursorganen op elkaars omgevingsbesluiten. Het Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO) wordt ontwikkeld in opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK); via de provincie is in 2020 en wordt in 2021 ervaring opgedaan met de producten uit het digitale stelsel. In 2020 zijn we technisch aangesloten op het onderdeel LVBB van het DSO. We zijn afhankelijk van de gereedkoming van het DSO-LV of publicatie van de Omgevingsverordening in 2021 daadwerkelijk mogelijk is.

Verder zijn in 2020 de benodigde voorbereidingen getroffen om in 2021 twee andere technische digikoppelingen met het DSO te maken. Deze koppelingen zijn nodig om met het Omgevingsloket te kunnen werken.

2.5.1.2 Ruimtelijke kwaliteit borgen en stimuleren

Toelichting

De Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling (ARO) adviseert over de ruimtelijke kwaliteit van – veelal lokale – plannen die grote impact hebben op het landschap. De ARO is in 2020 vernieuwd en heeft een nieuw reglement gekregen. De samenstelling van de ARO is aangepast: nieuw ingebracht kennisvelden zijn circulaire landbouw en klimaatadaptatie. In 2020 is de ARO 7 keer bijeen geweest en heeft 15 adviezen gegeven. De Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit (PARK) is een onafhankelijk expert op het gebied van ruimtelijke ordening die GS adviseert bij veranderingen en ontwikkelingen op regionaal niveau. Door zijn onafhankelijke positie heeft de PARK een belangrijke rol binnen het debat over de inrichting van de fysieke ruimte in Noord-Holland. De PARK heeft in 2020 11 adviezen uitgebracht.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 5.1		Ontwikkelen ruimtelijk beleid			
Lasten		Ontwerp	Actuele	Jaarrekening	Bedrag verschil
		begroting 2020	begroting 2020	2020	
5.1.1	Omgevingsvisie uitdragen	1.693	2.825	2.454	371
5.1.2	Ruimtelijke kwaliteit borgen en stimuleren	455	1.494	1.386	108
Totaal lasten		2.148	4.319	3.840	479
Totaal baten					
Totaal saldo		2.148	4.319	3.840	479
Storting					
		0	0	0	0
Onttrekking					
		0	0	0	0
Resultaat		2.148	4.319	3.840	479

2.5.2 Uitvoeren ruimtelijk beleid

Toelichting

Prioriteiten:

- De ontwikkeling van de bestemming van de Averijhaven tot Energiehaven is opgepakt en heeft geleid tot een convenant.
- De ruimtelijke inpassing van energietransitie in het Noordzeekanaalgebied is opgenomen in het proces om een Cluster Energie Strategie op te stellen.

2.5.2.1 Bijdragen aan de optimalisering van OV-knooppunten en ketens

Toelichting

Op 14 september 2020 is door Provinciale Staten het Bestedingsplan OV-fonds vastgesteld. Hierin staat beschreven op welke manier het OV-fonds, dat is opgenomen in het coalitieakkoord 2019-2023, wordt ingezet.

Ketenmobiliteit

- Regionaal OV Toekomstbeeld 2040: In 2020 is gewerkt aan een breed gedragen plan van aanpak en onderzoeksagenda vervolg Regionaal OV Toekomstbeeld 2040 (ROVT). Voor het onderzoek HOV-corridor Haarlem-Schiphol/Amsterdam is een plan van aanpak opgesteld.
- Voor Haarlem en omstreken zijn in 2020 studies uitgevoerd ten behoeve van een verbetering van het OV-product.

Programma OV-knooppunten

Met het programma OV-knooppunten draagt de provincie Noord-Holland vanuit verschillende rollen bij aan de ontwikkeling van knooppunten.

In 2020 zijn onder andere de volgende onderzoeken uitgevoerd en instrumenten ontwikkeld of geactualiseerd: actualisatie [Kennisportaal OV-knooppunten](#), het [parkeeronderzoek Noord-Holland](#), de [Monitor OV-knooppunten 2018/2019](#), de [Planviewer](#), afronding Innovatieprogramma Mobiele Stad ([Eindrapport IMS](#)), het [Handboek Buitenpoorten](#). Daarnaast is gestart met het onderzoek naar invloedsgebieden van verschillende typen knooppunten, met de verkenning van mobiliteitshubs (pilot Alkmaar, in samenwerking met smart mobility) en het experiment knooppuntontwikkeling voor de doelgroep ouderen in combinatie met Smart City-maatregelen (pilot Purmerend).

Vanuit haar coördinerende en verbindende rol werkt de provincie Noord-Holland samen met partijen aan (de actualisatie van) regionale strategieën en actieprogramma's voor de Hoornse Lijn, de Zaancorridor, de Gooicorridor en de Kennemerlijn. Deze vormen de basis voor de Regionale Ontwikkelagenda die samen met NS wordt opgesteld. Verder heeft de provincie gezorgd voor het verbinden van OV-knooppunten aan verschillende beleidstrajecten, zoals de MIRT Corridor Amsterdam Hoorn (CAH), Samen Bouwen aan Bereikbaarheid (SBaB), Bereikbare Steden, Verstedelijkingsstrategie, OV-Toekomstbeeld (Nationaal en Regionaal) en de MRA Agenda.

Vanuit haar stimulerende rol heeft de provincie Noord-Holland bijgedragen aan concrete knooppuntontwikkelingen. Zij heeft in 2020 gemeenten en partners ondersteund met kennis en een breed scala aan procesinstrumenten op 28 knooppunten (al dan niet gekoppeld aan corridorsamenwerkingen). Ten slotte stimuleert de provincie knooppuntontwikkeling met cofinanciering van projecten die een goede bijdrage leveren aan de doelstellingen van het programma. De verwachting was dat de provincie Noord-

Holland bij 6 (van de eerder genoemde 28) knooppunten een vraag om cofinanciering zou krijgen. Dit zijn uiteindelijk 2 vragen geworden (reservering van een bijdrage voor de Poort van Hoorn en een subsidie voor Zaandam Kogerveld). Over beide is positief besloten. Bij 3 van de overige verwachte vragen bleek meer tijd nodig te zijn: in verband met benodigde vervolgonderzoeken, voor het organiseren van de cofinanciering, of in verband met eigendoms kwesties. Het betreft veelal langjarige, complexe gebiedsontwikkelingen met meerdere samenwerkingspartners.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Coördineren van (delen van) corridors	Aantal	5	5	
Stimuleren knooppunten door de inzet van kennis en proces-instrumenten	Aantal	25	28	

2.5.2.2 Beleid luchthavens uitvoeren

Toelichting

Lobby

Vanuit onze rol als voorzitter van de BRS (samenwerking van 4 provincies en 56 gemeenten in de Schipholregio) is er steeds input geleverd op de diverse trajecten in het luchtvaartdossier. Naast de lusten wordt nadrukkelijk ook gevraagd om de lasten, in de vorm van geluidshinder, CO₂-emissies, fijnstof en veiligheidsrisico's mee te wegen in de besluitvorming. Onze kritische houding begint zijn vruchten af te werpen, we worden steeds beter betrokken.

Governance Schiphol

De ORS is geëvalueerd door Pieter van Geel, vanuit de BRS hebben we daar input op geleverd die in het advies van Van Geel is overgenomen.

Wonen/vliegen

De samenhang tussen luchtvaart en ruimtelijke ordening komt steeds beter op de agenda. Dit resulteert in gesprekken met het ministerie over de regels in het Luchthavenindelingsbesluit (LIB). Door als IPO, VNG, BRS, MRA en marktpartijen samen op te trekken is bedongen dat er eerst een impactanalyse wordt gehouden voordat het Rijk tot aanpassing van de cumulatierregels geluid overgaat.

Regionale luchtvaart

Het luchthavenbesluit voor Westpoort is vastgesteld. Het luchthavenbesluit voor de drop off functie van de traumahelikopter op de VU is uitgesteld totdat het Rijk de wet heeft aangepast. In de wet zat een weeffout, deze wordt hersteld. Die aanpassing is nu in procedure.

2.5.2.3 Visie Noordzeekanaalgebied en havencomplexen realiseren

Toelichting

Noordzeekanaalgebied Secretariaat Bestuursplatform

Informatie over het Bestuursplatform en de uitvoering van de 28 projecten in het programma NZKG zijn te vinden op de website <https://www.noordzeekanaalgebied.nl>. In 2020 heeft het NZKG een beroep gedaan op de status van Nationale Omgevingsvisie (NOVI)- gebied. Dit betekent dat Rijk en regio gezamenlijk een integrale uitwerking voor het gebied gaan maken.

Voor de opgaven van de energietransitie van de industrie in het Noordzeekanaalgebied is een regioplan gemaakt met daarin de plannen voor 35 projecten. Vervolgens is gestart met het opstellen van een Cluster

Energie Strategie waarin de energietransitieplannen van de bedrijven worden vertaald in de benodigde energie-infrastructuur.

Ontwikkeling Maritiem Cluster Kop van Noord-Holland/Den Helder

In 2020 is in opdracht van de gemeente Den Helder, de provincie Noord-Holland en de Koninklijke Marine een ruimtelijk strategische verkenning uitgevoerd naar de Ontwikkeling van het Maritiem Cluster. Zie ook: <https://www.denhelder.nl/actueel/project/ontwikkeling-maritiem-cluster>. Ook hebben de gemeente Den Helder, de provincie Noord-Holland en de gemeenten van de Kop van Noord-Holland in 2020 een Regiodeal afgesloten met het Ministerie van LNV en andere departementen ter verbetering en versterking van de brede maatschappelijke welvaart.

SHIP

In 2020 is het SHIP voor een deel gesloten en heel beperkt open geweest door de coronacrisis. Tijdens deze periode is de tentoonstelling aangepast met een game en informatie over verzilting van het Noordzeekanaal.

Energiehaven IJmond

In 2020 is er een convenant Energiehaven gesloten tussen het Rijk, Havenbedrijf Amsterdam, Zeehaven IJmuiden, de gemeente Velsen, TATA en de provincie. Doel van de energiehaven is het faciliteren van de offshore wind cluster in het NZKG.

In 2020 is de nieuwe uitvoeringsregeling 'Duurzame Zeehavens' vastgesteld, dat nog meer inspeelt op ambities van het collegeprogramma op het gebied van energietransitie, circulaire economie en het benutten van de fysieke en milieuruimte.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Secretariaat bestuursplatform	Aantal	4	4	
Bezoekers SHIP/ voorlichting techniek onderwijs	Aantal	30.000	1.825	In 2020 is het SHIP voor een deel gesloten en heel beperkt open geweest door de coronacrisis. Hierdoor zijn er minder bezoekers geweest dan verwacht werd.
Ontwikkeling havencomplexen	Aantal	-	0	

2.5.2.4 Ruimtelijke structuur versterken

Toelichting

Ten aanzien van ruimtelijke ordening is in 2020 uitvoering gegeven aan het volgende:

- De provincie waarborgt onze provinciale doelstellingen door in een zo vroeg mogelijk stadium in gesprek te gaan met gemeenten en regio's over hun ruimtelijke plannen en lokale, regionale en bovenregionale visies. Deze gesprekken zijn op ambtelijk niveau met alle gemeenten en regio's gevoerd en in sommige gevallen heeft bestuurlijk overleg plaatsgevonden. De provincie heeft enkele zienswijzen ingediend. Er is geen reactieve aanwijzing gegeven of beroep ingesteld.
- In 2020 zijn financiële bijdragen geleverd aan studies Guisweg, Haarlemmermeer Oostflank en 'Building with Nature' in het waddengebied. Er zijn samenwerkingsovereenkomsten opgesteld voor de regio's Gooi en Vechtstreek en Kennemerland. Deze worden in 2021 in besluitvorming gebracht. Tevens is gewerkt aan het opstellen van een Provinciaal Inpassing Plan voor de aanlanding van windenergie bij Beverwijk (PIP Beverwijk-Oterleek). De provincie heeft

bijgedragen aan de interprovinciale samenwerking in het IJsselmeergebied. In dit verband is tevens een bijdrage geleverd aan de Verkenning Recreatie en Toerisme IJsselmeergebied.

In 2020 is voor het programma Bloemendalerpolder een financiële bijdrage geleverd voor de ontwikkeling van de faunapassage. De bijdrage voor het resterende deel is vertraagd doordat de gemeente Gooise Meren de subsidieaanvraag te laat heeft ingediend.

2.5.2.5 Grondbeleid uitvoeren t.b.v. provinciale doelen

Toelichting

Voor diverse beleidsdoelen - met name [Bereikbaarheid: verbeteren en aanleggen infrastructuur](#) en [Groen: beschermen en ontwikkelen van een hoogwaardige toegankelijke groenstructuur](#) - koopt, ruilt en verkoopt de provincie grond en vastgoed. Indien noodzakelijk wordt het onteigeningsinstrument toegepast. Ook zorgt de provincie voor het efficiënt beheren, verhuren en verpachten van gronden in eigendom van de provincie. Een beschrijving van de ontwikkelingen binnen de projecten, de financiële mutaties en de boekwaarden van de gronden per 31-12-2020 staat in de [paragraaf Grondbeleid](#).

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Uitvoering pachtprogramma (klanttevredenheid pachters)	Cijfer 1-10	7	pm	Onderzoek vindt in maart 2021 plaats over het jaar 2020. Over resultaat wordt PS separaat geïnformeerd.
Verkoop t.b.v. Groen (Verkopen B.B.L.& Paso, behaalde opbrengst)	Bedrag	4 mln	2 mln	Met versnellingsambitie NNN-realisatie is gekozen voor terughoudendheid om gronden te verkopen, aangezien die eventueel als ruilgrond ingezet kunnen worden voor de NNN-realisatie.
Aankoop NNN	Hectare	400	74	Het betreft hier enkel NNN-gronden die zijn verworven. De totale NNN-realisatie wordt verantwoord onder Operationeel Doel 6.1.1. De begrote beleidsindicator was niet reëel, gebaseerd op de oorspronkelijke ambitie in het Coalitieakkoord 2019-2023 van 750 ha/jaar. Deze ambitie is bijgesteld met de Realisatiestrategie NNN. De verwervingsopgave loopt daarmee in de pas.
Ontpachting NNN	Hectare	75	0	In 2020 hebben zich geen mogelijkheden tot ontpachting voorgedaan. Ook deze prestatie-indicator moet bijgesteld op basis van de Realisatiestrategie NNN

MJOP-uitvoering (gerealiseerd onderhoud panden)	Aantal panden)	12	4	In 2020 zijn 4 panden gerealiseerd en 7 anderen aanbesteed. Door Corona is vertraging opgetreden door terughoudendheid in fysiek opereren (zoals inspecties, onderzoeken enz.)
---	----------------	----	---	--

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 5.2		Uitvoeren ruimtelijk beleid			
Lasten		Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil
5.2.1	Bijdragen aan de optimalisering van OV-knooppunten en ketens	5.716	3.661	3.578	83
5.2.2	Beleid luchthavens uitvoeren	731	497	513	-16
5.2.3	Visie Noordzeekanaalgebied en havencomplexen realiseren	658	1.378	1.399	-21
5.2.4	Ruimtelijke structuur versterken	6.191	3.321	3.129	192
5.2.5	Grondbeleid uitvoeren t.b.v. provinciale doelen	7.308	4.636	3.386	1.250
Totaal lasten		20.604	13.493	12.006	1.487
Totaal baten		-9.124	-9.634	-8.598	-1.036
Totaal saldo		11.480	3.859	3.407	452
Storting					
5.2.1	Reserve OV-Knooppunten	8.398	8.398	8.398	0
5.2.3	Reserve Ontwikkeling Havencomplexen	250	250	250	0
5.2.3	Reserve Kapitaallasten Investerings Havencomplexen	0	0	0	0
5.2.3	Reserve Investeringsimpuls Duurzame Zeehavens	0	0	0	0
5.2.4	Reserve Ruimtelijke Ontwikkeling	0	0	0	0
5.2.5	Reserve waardevermindering grondaankopen Groen	0	5.455	5.455	0
Onttrekking					
5.2.1	Reserve OV-Knooppunten	-5.000	-3.110	-3.039	-71
5.2.3	Reserve Ontwikkeling Havencomplexen	0	-1.300	-1.019	-281
5.2.3	Reserve Kapitaallasten Investerings Havencomplexen	-140	-140	-140	0
5.2.3	Reserve Investeringsimpuls Duurzame Zeehavens	0	0	0	0
5.2.4	Reserve Ruimtelijke Ontwikkeling	-2.500	-2.157	-2.157	0
5.2.5	Reserve waardevermindering grondaankopen Groen	0	0	0	0
Resultaat		12.488	11.255	11.155	100

2.5.3 Bevorderen van welvaart en welzijn door duurzame, vernieuwende en ondernemende economie

Toelichting

Prioriteiten

Binnen het brede begrip van ‘vestigingsklimaat’ is gekozen voor een focus op de volgende vestigingsplaatsfactoren:

- Een aantrekkelijk en duurzaam ruimtelijk vestigingsklimaat
- Een sterk innovatief klimaat
- Een veerkrachtige arbeidsmarkt
- Een sterke een duurzame agrosector

De resultaten worden bij de operationele doelen toegelicht.

Omgevingsfactoren

- De coronamaatregelen hebben grote invloed gehad op economie, vestigingsklimaat en arbeidsmarkt.

2.5.3.1 Ruimtelijk vestigingsklimaat verbeteren

Toelichting

In 2020 heeft de provincie in samenwerking met de regio's in Noord-Holland Noord de behoefteraming voor werklocaties geactualiseerd. In Noord-Holland Zuid is de provincie mede-opsteller geweest van de Metropoolregio Amsterdam (MRA)-brede datacenterstrategie om afspraken te maken over de programmering van datacenters. De grote behoefte van de markt voor de vestiging van nieuwe datacenters knelt vooral met de energie-infrastructuur, zodat regionale afspraken hierover belangrijk zijn. Ook de gemeente Hollands Kroon is bij deze datacenterstrategie aangesloten.

In 2020 is de HIRB-regeling (Herstructurering en Intelligent Ruimtegebruik Bedrijventerreinen) aangepast in een '[HIRB+-regeling](#)'. De HIRB+-regeling bestaat uit verschillende onderdelen en omvat ook meer dan alleen bedrijventerreinen. Voor de fysieke herstructurering van bedrijven- en haventerreinen zijn subsidies verstrekt (6 projecten). Daarmee wordt herstructurering van 76 ha bereikt.

De provincie heeft in het kader van het economisch herstel een duurzaamheidsfonds vanwege corona (uitvoering van motie 42) en enkele nieuwe onderdelen toegevoegd aan de HIRB, specifiek gericht op investeringen voor duurzaamheidsmaatregelen op bedrijventerreinen, op 5 pilotprojecten voor verduurzaming en op het uitbreiden van de opdracht voor het aanjagen van de herstructurering.

In 2020 is samen met de provincies Utrecht en Zuid-Holland opnieuw een Randstad koopstromenonderzoek uitgezet en is samen met de gemeenten een onderzoek gestart naar de toekomstbestendigheid van winkelgebieden.

In 2020 heeft de provincie de MRA alsook de Noord-Holland Noord-regio's ondersteund voor het maken van regionale visies c.q. strategieën voor verblijfsrecreatie en zijn er in Noord-Holland Noord vitaliteitsscans uitgevoerd. Vanuit het Investeringskader Waddengebied wordt ingezet op het benutten van de unieke kwaliteit van de Waddenzee als werelderfgoed. Vanuit dit programma is in 2020 een marketingstrategie ontwikkeld om dit gebied nationaal en internationaal op de kaart te zetten.

In de Schipholregio is de provincie mede-aandeelhouder van Schiphol Area Development Company (SADC). In 2020 heeft SADC zich onder meer beziggehouden met het opstellen van een marktvisie voor de corridor Amsterdam-Schiphol-Hoofddorp. Daarnaast heeft de provincie met gemeente Haarlemmermeer en SADC gewerkt aan het wegnemen van een groot knelpunt in de energie-infrastructuur (verkoop provinciale gronden) voor vestiging van een nieuw onderstation.

In 2020 heeft de provincie samen met Amsterdam Trade en Innovate het project de Globaliser opgestart waarin 8 scale-ups uit de MRA worden ondersteund bij hun strategie voor het betreden van de internationale markt. In november 2020 heeft de provincie de Leidraad voor internationale zaken vastgesteld.

De provincie heeft al eerder aan twee kansrijke initiatieven een garantstelling toegekend voor de lening die nodig is om het glasvezelnetwerk aan te leggen. Er loopt nog een bezwaar bij de Raad van State tegen een garantstelling. De restopgave (1/3 van het witte buitengebied) is ingedeeld in 8 logische clusters. In twee ervan is een pilot gestart om gemeente en bewoners goed voorbereid contact met de markt te laten leggen.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Herstructurering van 300 ha verouderd bedrijventerrein	Hectare	–	76	
Werkgelegenheid (BBV indicator)	Percentage		71,7%	Betreft de bruto arbeidsparticipatie ten opzichte van de totale beroepsbevolking in 2020. Bron: CBS
Toename van het bruto regionaal product(BRP) (BBV indicator)	Percentage		2,7	Het betreft de procentuele toename van het bruto regionaal product in 2019 ten opzichte van 2018 (waarde 2020 nog niet beschikbaar) Bron: CBS

2.5.3.2 Een innovatief klimaat bevorderen

Toelichting

De provincie heeft innovaties en verduurzaming op verschillende manieren gesteund. Een belangrijk instrument is het Regionaal Budget Innovatie van de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Met dit budget zijn in 2020 15-20 initiatieven en projecten ondersteund. Het gaat om bijvoorbeeld arbeidsmarkt & onderwijs-projecten, Economische Verkenningen, Strategische Agenda Toerisme, Projectbureau herstructurering bedrijventerreinen en Platform Bedrijven en Kantoren (Plabeka).

Uit dit budget zijn ook innovatieprojecten van de Amsterdam Economic Board ondersteund evenals het kwartiermakersfase van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor de MRA en Noord-Holland Noord. De provincie is een van de initiatiefnemers van dit traject.

Voor de verduurzaming van de Noord-Hollandse bedrijven heeft de provincie een aantal mkb- en innovatie-instrumenten ingezet. Het [Programma Investeringsgereed Innovatief MKB](#) (PIM) is geëvalueerd. De deelnemende ondernemers spraken veel waardering uit voor PIM. Vanwege de positieve evaluatie is PIM drie jaar verlengd. In 2020 zijn in totaal 132 ondernemers opgenomen in het programma. Daarnaast was PIM tijdens de eerste coronagolf een loket om innovatieve ondernemers te verwijzen naar de

verschillende regelingen van het Rijk. De MKB Innovatiestimulering Topsectoren MIT heeft geleid tot 96 gehonoreerde aanvragen (het doel was 75), waarvan 77 haalbaarheidsonderzoeken en 19 steun voor Research & Development.

Voor het [versnellingsprogramma GO NH!](#) is het programma geëvalueerd. De belangrijkste conclusie is dat het goed aansluit bij de behoefte van ondernemers. Daarom zijn opzet en inhoud niet wezenlijk gewijzigd. De streefwaarden voor aantallen te helpen bedrijven zijn gehaald.

Het Innovatiefonds NH is een samenwerking met externe partners (kennisinstellingen) gericht op de financiering van innovatieve ondernemers in de Proof-Of-Concept fase. In 2020 zijn 9 leningen verstrekt.

In 2020 is in opdracht van de provincie Noord-Holland het Innovatiefonds NH gestart met de uitvoering van de Corona-Overbruggingslening (COL-NH). Hiermee is in 2020 voor ruim € 70 miljoen aan leningen verstrekt aan 258 ondernemingen ter verzachting van de economische gevolgen van de coronacrisis.

Tot slot heeft de provincie in 2020 via het Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland (PDENH) geïnvesteerd in duurzame bedrijven. Het aantal nieuwe financieringen is in 2020 beperkt gebleven. Enerzijds door een gedeeltelijke focuswijziging van bedrijven naar projecten, anderzijds is COVID-19 een sterk vertragende factor voor veel projecten. De pandemie heeft intensiever beheer van de portfolio gevraagd, hetgeen de balans tussen acquisitie en beheer tijdelijk richting beheer heeft gedreven. De bedrijven in de portefeuille zijn in wisselende mate geraakt maar lijken over het algemeen sterk door deze crisis te komen.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Ondersteunde MKB'ers MIT-uitvoering	Aantal	80	96	
Ondersteunde MKB'ers Programma Investeringsgereed Innovatief MKB (PIM)	Aantal	50	132	
Versnellingsprogramma duurzaamheid Go!-NH (versnelde duurzame innovatieprojecten)	Aantal	–	23	

2.5.3.3 Een veerkrachtige arbeidsmarkt bevorderen

Toelichting

De provincie heeft in 2020 het beleid uitgevoerd binnen de onzekerheid van corona(maatregelen) op de arbeidsmarkt. De invloed van techniek en technologie op de ontwikkeling van onze economie en de daarvoor benodigde vakkennis en vaardigheden (skills) blijven onverminderd groot. Sommige banen en sectoren zullen verdwijnen door deze ontwikkelingen. Gelijktijdig zien we nieuwe (digitale) platform- en circulaire economie met bijbehorende werkgelegenheid ontstaan. De afgelopen jaren aangejaagde mbo-campusstructuur rond techniek en technologie is daarmee onverminderd nodig. In 2020 heeft een uitbreiding plaatsgevonden met [Food-NH](#), gericht op duurzame, technologisch optimale voedselproductie en verwerking, en met [PurmerValley](#) voor ict-ondernemerschap en E-sports. Met de regiodeals ZaanIJ-oevers en Maritiem cluster Kop van Noord-Holland heeft de provincie in 2020 een extra bijdrage kunnen leveren aan de versterking van respectievelijk de [ZaanCampus-Techlands](#) en [Tech@Connect](#). Met provinciale bijdrage in de EFRO-subsidiering uit het Kansen voor West-programma heeft de 3Dmakerszone het voortouw kunnen nemen in de ontwikkeling van een innovatief [Bouwlab](#). Eind 2020 heeft de provincie ook definitief kunnen beschikken over het bijdragen van € 1 miljoen in het [Techport Innovation Centre](#). Voor [House of Skills](#) was 2020 een overgangsjaar en heeft de provincie via en met de partners in de Metropoolregio Amsterdam de ontwikkelperiode verlengd. De beoogde skillsproducten zijn opgeleverd en vragen nu bredere toepassing. In 2020 is ook de nieuwe Werkambassadeur benoemd. Zijn eerste

aanjaagactie is de actualisering van de visie voor Noord-Holland op de aansluiting arbeidsmarkt en onderwijs tussen nu en [2030](#). Nadere toelichting op de resultaten 2020 zijn terug te vinden in de [voortgangsnotie Uitvoeringsagenda Economie 2020](#).

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Georganiseerde campusinitiatieven MBO campusvorming	Aantal	–	15	
Inzet werkambassadeur (projecten uit werkagenda)	Aantal	–	8	

2.5.3.4 Een duurzame agrosector behouden en versterken

Toelichting

Het doel van de provincie Noord-Holland is om de tuinbouw (i.e. ook de bollenteelt), akkerbouw en (melk)veehouderij in 2030 natuurinclusief te laten zijn. Met het programma Natuurinclusieve landbouw heeft de provincie ingezet op kennisdeling, het stimuleren van (keten)innovatie, het ondersteunen van gebiedsinitiatieven en het bouwen aan een stevig netwerk. Het [programma natuurinclusieve landbouw](#) is in 2020 voltooid. Het programma krijgt een vervolg in de Voedselvisie 2020-2030. De Voedselvisie is in 2020 in samenhang met de visie Recreatie & Toerisme, het Masterplan Biodiversiteit en de regionale Waterplannen opgesteld. De Voedselvisie en het Masterplan Biodiversiteit zijn eind 2020 aan Provinciale Staten toegezonden. Tevens is het platform [Boer & Business](#) in balans gelanceerd. In 2020 is de samenwerking in Voedsel Verbindt verder vormgegeven. In de aanloop naar de Voedselvisie is een aantal initiatieven gestart, waaronder Green Deal korte ketens, RIFMBO Natuurinclusieve landbouw, Living Lab ruige mest, en deelname aan de PPS-sen (Beter Bodembeheer en gewasdiversificatie).

Voor het stimuleren van de verduurzaming van de landbouw is het [landbouwportaal](#) een belangrijk instrument en is in 2020 onder meer ingezet op bodemvruchtbaarheid, waterkwaliteit en waterkwantiteit. In het landbouwportaal wordt samengewerkt met de waterschappen.

Ten behoeve van natuurherstel is in 2020 landelijk en in de provincie gewerkt aan een aanpak om de stikstofuitstoot terug te dringen. Met de landbouwsector is er intensief overleg (zie programma natuur).

Via het Landelijk Milieu Overleg Bloembollen is met partners gewerkt aan het verminderen van gewasbeschermingsmiddelen en vermindering van uitspoeling naar het oppervlaktewater. In 2020 zijn in beide greenports energiegebiedsvisies opgesteld. Deze vormen de basis voor een gebiedsgerichte aanpak, in lijn met één van de belangrijke afspraken uit het Klimaatakkoord en het Tuinbouwakkoord. In 2020 is met het project Greenstart concreet bijgedragen in opleidingen en coaching naar werk in de groen- en agrarische sector voor schoolverlaters en mensen met een achterstand tot de arbeidsmarkt. De provincie heeft in Greenports Nederland met partners in 2020 een agenda opgesteld voor de internationaliseringstafel en voor de tuinbouw de verbinding gemaakt met Farm to Fork-strategie in Europa.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Resultaat Greenport NHN mede met NH subsidie (uitgevoerde projecten)	Aantal	4	4	
Resultaat Greenport Aalsmeer mede met NH subsidie (uitgevoerde projecten)	Aantal	4	4	
Geslaagde verplaatsingen van glastuinbouwbedrijven	Aantal	0	0	
Deelnemende agrarische ondernemers	Aantal	–	> 100	

aan activiteiten, pilots en experimenten
die vanuit het programma NIL zijn
gefinancierd

2.5.3.5 Europese landbouwprojecten co-financieren

Toelichting

De provincie draagt bij aan de vereiste cofinanciering van projecten die worden gefinancierd uit het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO) en de uitvoeringskosten die de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland maakt voor de afhandeling en verantwoording van de subsidies. In 2020 is aan 13 projecten subsidie verleend, drie verleningen meer dan geraamd. Dit komt doordat niet alle aanvragers het maximale bedrag aanvragen. In 2020 is besloten om het programma met twee jaar te verlengen tot 2022 met uitfinanciering tot en met 2025. Er komt dan ook extra ELFPO budget beschikbaar. Hoeveel dat is wordt in 2021 bekend.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Subsidies voor jonge boeren en innovaties (aantal gesubsidieerde projecten)	Aantal	10	13	

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 5.3		Bevorderen van welvaart en welzijn door duurzame, vernieuwende en ondernemende economie			
Lasten		Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil
5.3.1	Ruimtelijk vestigingsklimaat verbeteren	5.987	7.261	5.961	1.300
5.3.2	Een innovatief klimaat bevorderen	10.483	14.864	14.715	149
5.3.3	Een veerkrachtige arbeidsmarkt bevorderen	1.156	2.076	1.946	130
5.3.4	Een duurzame agrosector behouden en versterken	2.878	1.598	1.416	182
5.3.5	Europese landbouwprojecten co-financieren	1.085	1.082	-4	1.086
Totaal lasten		21.589	26.881	24.034	2.847
Totaal baten		-193	-193	-4.372	4.179
Totaal saldo		21.396	26.688	19.662	7.026
Storting					
5.3.1	Reserve Herstructurering Bedrijfventerreinen	2.500	2.500	2.500	0
5.3.2	Reserve MKB innovatie-instrumenten	3.750	5.550	5.550	0
5.3.4	Reserve Duurzame Landbouw	0	0	0	0
5.3.5	Reserve Europese landbouwprojecten	250	1.364	1.364	0
Onttrekking					
5.3.1	Reserve Herstructurering Bedrijfventerreinen	-1.970	-2.325	-2.152	-173
5.3.2	Reserve MKB innovatie-instrumenten	-3.000	-8.127	-3.364	-4.763
5.3.4	Reserve Duurzame Landbouw	0	-1.240	-989	-251
5.3.5	Reserve Europese landbouwprojecten	-1.000	-1.082	4	-1.086

Resultaat	21.926	23.328	22.576	752
-----------	--------	--------	--------	-----

2.5.4 Bijdragen aan voldoende woningen in de juiste kwaliteit woonmilieu

Toelichting

Prioriteiten

- Om de woningbouw te versnellen heeft de provincie in 2020 de flexibele schil (capaciteit) en het knelpuntenbudget (knelpunten concrete projecten) ingezet en heeft een bouwambassadeur aangesteld. Tegelijkertijd zijn we in gesprek gegaan met de marktpartijen via Versnellingstafels, de klankbordgroep marktpartijen en Bouwtafels.
- In alle regio's zijn gemeenten en provincie samen aan de slag gegaan met het maken van een woonakkoord. De regio West-Friesland en de provincie zijn in 2020 het woonakkoord ook daadwerkelijk met elkaar aangegaan.

2.5.4.1 Afstemming en regionale programmering woningbouw

Toelichting

2020 was het laatste jaar waarin regio's subsidie konden aanvragen voor uitvoeren van hun Regionaal Actie Programma wonen (RAP). De regeling is in de loop van het jaar ook opengesteld voor het opstellen van een woonakkoord. De provincie heeft subsidies verleend aan 12 uiteenlopende projecten.

In maart 2020 hebben GS de provinciale [Woonagenda 2020-2025](#) vastgesteld, met een omschrijving van onze ambities, uitgangspunten en acties.

In de Omgevingsverordening is opgenomen en in de Woonagenda toegelicht dat alle regio's een woonakkoord opstellen waarin afspraken staan met de provincie over aantallen, opgaven en acties. Het woonakkoord met West-Friesland is in november overeengekomen. De andere regio's hebben al een begin gemaakt met het opstellen ervan.

In juni 2020 is in plaats van de gebruikelijke netwerkconferentie de Week van het Wonen georganiseerd. In deze week was er dagelijks een digitale themasessie over onder andere natuurinclusief bouwen, flexwonen of woningbouwversnelling.

We hebben een onderzoek laten uitvoeren naar [wachtlijden voor sociale huurwoningen](#). Dit onderzoek met onze beleidsreactie is in november vastgesteld.

In november 2020 is een nieuwe [uitvoeringsregeling woonakkoorden](#) vastgesteld, die is toegespitst op het opstellen en uitvoeren van woonakkoorden. De regeling gaat in op 1 januari 2021.

In de [Monitor Woningbouw](#) zijn afspraken uit en de voortgang van de RAP's gemonitord.

In diverse regio's zijn projecten gestart om op basis van het instrument [WoonZorgwijzer](#) afspraken te maken over de kwaliteit van woningen en over welzijn, zorg en voorzieningen.

In het programma Bouwen & Wonen van de MRA heeft de provincie een actieve rol genomen in het kader van de Woondeal met het Rijk, de nadere uitwerking Sleutelgebieden/aanpak Bereikbare steden en afspraken met het Rijk over de benodigde woningbouwproductie en het in beeld brengen van de plancapaciteit voor korte, middellange en lange termijn.

De viewer woningbouwlocaties is in 2020 voor zowel de [MRA](#) als voor [Noord-Holland Noord](#) geactualiseerd.

Het monitoren van de voortgang van grote woningbouwprojecten is voor Noord-Holland Noord opgepakt in het [Dashboard](#). In het zuiden van de provincie is de voortgang van grote projecten via het Kernteam Versnelling van de MRA en provincie gemonitord en waar nodig zijn acties uitgezet om knelpunten weg te nemen.

2.5.4.2 Bijdragen aan versnelling woningbouwproductie en binnenstedelijk bouwen

Toelichting

Vanuit het [Uitvoeringsprogramma Binnenstedelijk bouwen en versnellen woningbouw](#) is uitvoering gegeven aan diverse maatregelen om de woningbouwproductie te versnellen.

De provincie heeft in 2018 subsidie beschikbaar gesteld aan de MRA, voor een flexibele schil waarmee gemeenten cofinanciering krijgen voor inhuur van extra expertise voor woningbouwprojecten. In 2020 zijn diverse experts ingehuurd om gemeenten te helpen om woningbouw te versnellen en te helpen bij aanvragen voor de Woningbouwimpuls van het Rijk. Verder wordt vanuit dit budget de in 2020 aangestelde Bouwambassadeur ingehuurd.

Het uitvoeringsprogramma bevat tevens subsidie voor financiële knelpunten bij gemeentelijke woningbouwprojecten. Vanuit dit knelpuntenbudget is in 2020 subsidie verleend voor versnelling van de woningbouw. Voor het project Koepel terrein in Haarlem was in 2020 eveneens een subsidiebedrag gereserveerd, maar deze aanvraag is pas eind december binnengekomen en wordt daarom begin 2021 verstrekt.

Voor Noord-Holland Noord liep de subsidieregeling '[Uitvoeringsregeling subsidie versnelling woningbouw gemeenten Noord-Holland 2019](#)' tot en met december 2020, het volledige bedrag is benut c.q. beschikt. Door de inzet van 43 mensen zijn 15 woningbouwprojecten met gezamenlijk ruim 2.600 woningen versneld.

In de provinciale [Woonagenda 2020-2025](#) die GS begin maart hebben vastgesteld is besloten om het Uitvoeringsprogramma binnenstedelijk bouwen & versnellen woningbouw te verlengen tot en met 2024. In december hebben GS de herijking van het Uitvoeringsprogramma binnenstedelijk bouwen & versnellen woningbouw vastgesteld, met daarin een verruiming van de subsidiemogelijkheden voor gemeenten.

De samenwerkingsagenda met Bouwend Nederland is in 2020 afgerond. De provincie geeft vervolg aan deze samenwerking via de Bouwtafels. Vanuit onze rol als kennismakelaar heeft de provincie in 2020 tweemaal een Klankbordgroep Marktpartijen georganiseerd om kennis en ervaring te delen.

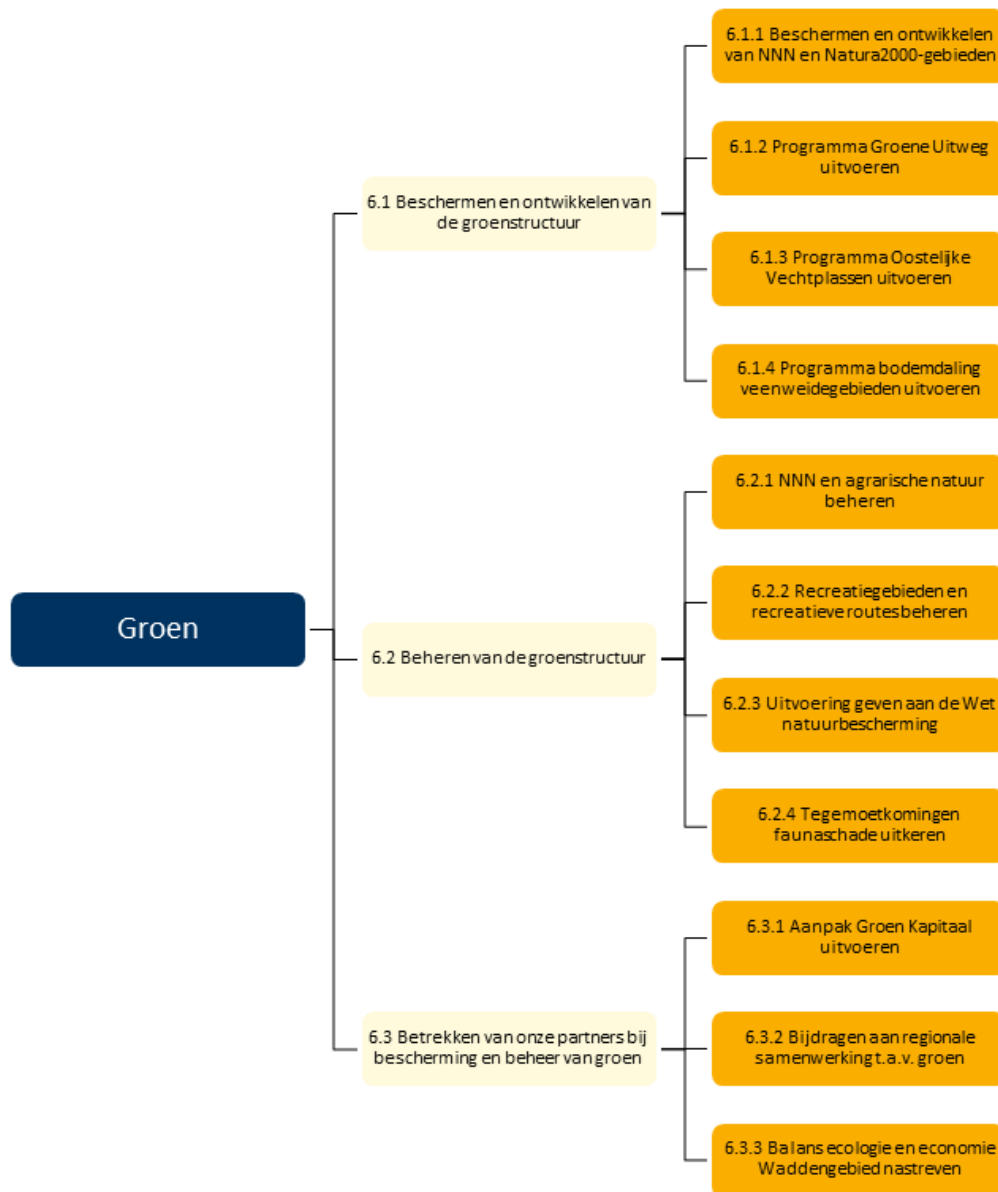
Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 5.4		Bijdragen aan voldoende woningen in de juiste kwaliteit woonmilieu			
Lasten		Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil
5.4.1	Afstemming en regionale programmering woningbouw	1.743	1.521	1.826	-305
5.4.2	Bijdragen aan versnelling woningbouwproductie en binnenstedelijk bouwen	54	3.351	2.613	738

	Totaal lasten	1.797	4.872	4.439	433
	Totaal baten				
	Totaal saldo	1.797	4.872	4.439	433
	Storting				
5.4.1	Reserve Woonbeleid	0	250	250	0
5.4.2	Reserve Woningbouw	1.200	1.200	1.200	0
	Onttrekking				
5.4.1	Reserve Woonbeleid	-1.100	-975	-975	0
5.4.2	Reserve Woningbouw	0	-2.870	-2.172	-698
	Resultaat	1.897	2.477	2.742	-265

2.6 Programma 6. Groen

Doelenboom

Maatschappelijk doel

Het jaar 2020 had twee gezichten. Enerzijds verliep het jaar, vanwege de COVID-19-pandemie, geheel anders dan verwacht. Onze natuur- en recreatiegebieden werden drukker bezocht dan ooit tevoren, wat de belangrijke maatschappelijke functie van deze gebieden aantoonde. Het belang van biodiversiteit, en het verband tussen een gezonde leefomgeving en de menselijke gezondheid, werd gemeengoed. En ook onze eigen werkwijze moesten wij flink aanpassen als gevolg van de corona-beperkingen. De samenwerking – met onze partners en met elkaar – is zo goed als mogelijk doorgegaan. En hoewel aanvankelijk veel ‘live’ bijeenkomsten, veldbezoeken, vrijwilligerswerk en keukentafelgesprekken moesten worden afgelast of uitgesteld, zijn deze in de loop van 2020 gelukkig – in digitale of ‘fysiek veilige’ vorm – weer opgepakt.

Tegelijkertijd was in 2020 ook de uitvoering van het coalitieakkoord ‘Duurzaam doorpakken!’ vol op stoom. Nieuwe beleidsvisies zagen het licht, zoals de Realisatiestrategie NNN (medio 2020 vastgesteld door PS),

het Masterplan biodiversiteit, de Voedselvisie (beide recent vastgesteld door Provinciale Staten) en de Visie Recreatie & toerisme (in concept gereed). Het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) presenteerde een Bossenstrategie en stelde middelen beschikbaar voor stikstofafname en natuurherstel (Programma Natuur-gelden), Vitaal Platteland Laag Holland en het tegengaan van bodemdaling. De uitvoering van de gebiedsprogramma's in de Oostelijke Vechtplassen, de Groene Uitweg en het Waddengebied waren in volle gang. Een nieuw gebiedsprogramma Laag Holland wordt in de steigers gezet. De integrale, gebiedsgerichte aanpak wordt het instrument om de vele opgaven in het landelijk gebied uit te voeren. Immers, natuurrealisatie is niet langer denkbaar zonder óók aandacht te hebben voor de grotere behoefte aan recreatieve mogelijkheden. Verbetering van de biodiversiteit en waterkwaliteit lukt niet zonder de stikstof- en fosfaatuitstoot vanuit de agrarische sector te verminderen. Bodemdaling kan niet worden tegengegaan zonder keuzes te maken over waterpeil, natuurdoelen en de toekomst van de betrokken grondeigenaren. Het wonen in steden blijft populair, maar mensen willen in hun vrije tijd de natuur in. Via een gebiedsgerichte aanpak moet een oplossing voor deze puzzel gevonden worden. In 2020 zagen we dat deze aanpak zijn vruchten afwerpt: er worden mooie successen geboekt, zoals uit de toelichting in dit begrotingshoofdstuk mag blijken.

Wettelijk beleidskader

- [Omgevingswet](#)
- [Wet natuurbescherming](#)
- [Wet ruimtelijke ordening](#)
- [Wet Stikstofreductie en natuurherstel](#)

Provinciaal beleidskader

Ook binnen dit beleidsveld is de Omgevingsvisie NH2050 een centraal document. Daarnaast vormt het coalitieakkoord 'Duurzaam doorpakken!' uit 2019 de basis van ons handelen, en daarmee ook van de provinciale beleidskaders die in deze coalitieperiode tot stand komen. Voor dit begrotingsprogramma zijn de volgende beleidskaders van belang:

- [Betrekken bij Groen](#)
- [Bodemdaling](#)
- [Bossenstrategie](#)
- [Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen](#)
- [Groen Kapitaal](#)
- [Natura 2000 & Stikstof](#)
- [Natuurbeheer](#)
- [NNN Realisatiestrategie](#)
- [Programma Natuurontwikkeling](#)

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 6				Groen
	Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil
Lasten	91.449	74.619	66.934	7.684
Baten	-558	-1.945	-2.391	446
Saldo van baten en lasten	90.891	72.674	64.543	8.130
Storting reserves	30.083	35.711	35.012	699
Onttrekking reserves	-51.864	-37.129	-31.304	-5.825
Resultaat	69.110	71.256	68.251	3.004

Verbonden partijen

OD	Verbonden partij	Publiek doel
6.2.1	Stichting Gooisch Natuurreservaat	Beheer Natuurgebied
6.2.2	Recreatieschap Spaarnwoude	Beheer recreatiegebied.
6.2.2	Recreatieschap Twiske-Waterland	Beheer recreatiegebied.
6.2.2	Recreatieschap Groengebied Amstelland	Beheer recreatiegebied.
6.2.2	Recreatieschap het Twiske (gefuseerd met Landschap Waterland in 2013, maar met gescheiden boekhoudingen)	Beheer recreatiegebied.
6.2.2	Recreatieschap Landschap Waterland	Beheer recreatiegebied.
6.2.2	Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer	Beheer recreatiegebied.
6.2.2	Recreatieschap Plassenschap Loosdrecht e.o.	Beheer recreatiegebied.
6.3.3	Openbaar lichaam Waddenfonds	Beheren en besteden Waddenfonds

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

2.6.1 Beschermen en ontwikkelen van de groenstructuur

Toelichting

Prioriteiten

- Realisatie Natuurnetwerk Nederland (NNN) en kwaliteitsverbetering in bestaande natuurgebieden. Zie paragraaf 6.1.1.
- Realisatie programma's Groene Uitweg, Oostelijke Vechtplassen en Laag Holland. Zie de paragrafen 6.1.2, 6.1.3 en 6.1.4.

Omgevingsfactoren

De uitvoering van ons beleid binnen het programma Groen wordt beïnvloed door:

- Klimatologische en fysisch-geografische omstandigheden, zoals temperatuurwisselingen en neerslag, droogte, bodemgesteldheid, zeespiegelstijging en verzilting.

- Niet, of slechts zeer beperkt door ons te beïnvloeden ecologische factoren, zoals populatiedynamiek van dier- en plantensoorten en de aanwezigheid van invasieve exoten (dier- en plantensoorten die niet op eigen kracht maar door toedoen van de mens in Nederland terecht zijn gekomen, zoals de halsbandparkiet, de rode Amerikaanse rivierkreeft, cabomba en watercrassula).
- Wet- en regelgeving van andere overheidsorganisaties.
- De noodzakelijke beperkingen als gevolg van de COVID-19-pandemie. De samenwerking met onze partners is zo goed mogelijk – digitaal – doorgegaan. Veldbezoeken en keukentafelgesprekken zijn uitgesteld, maar later gelukkig vaak – in veilige vorm – opgepakt.

2.6.1.1 Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura2000-gebieden

Toelichting

De Natura2000-gebieden en het Natuurnetwerk Nederland (NNN) vormen de kern van de provinciale groenstructuur. In deze gebieden hebben we zowel een kwantitatieve doelstelling (het afronden van het NNN, dus het aanleggen van nieuwe natuurgebieden) als een kwalitatieve doelstelling (het verbeteren van de natuurkwaliteit in de bestaande natuurgebieden). Aan deze doelstellingen werken wij met een gebiedsgerichte aanpak. In 25 gebieden voert de provincie de regie op een gebiedsproces, waarin meerdere doelen samenkomen. Denk aan: natuur (NNN, verbetering van natuurkwaliteit, vermindering van de stikstofuitstoot, het realiseren van nieuw bos, het beschermen van weidevogels, et cetera), landschap, recreatie (bijvoorbeeld het aanleggen van wandel- en fietspaden), de verbetering van de water- en bodemkwaliteit en agrarische structuur. Zo'n gebiedsproces doen we nooit alleen, maar altijd samen met veel andere partners, zoals gemeenten, waterschappen en vertegenwoordigers uit de natuur-, agrarische en recreatieve sectoren. In de Groene Uitweg, Laag Holland en de Oostelijke Vechtplassen gebeurt dit onder de paraplu van een gebiedsprogramma, omdat in deze regio's heel veel opgaven te realiseren zijn. De programmering en financiering van gebiedsprocessen verloopt via het Programma Natuurontwikkeling.

In 2020 is het Regiebureau Natuurnetwerk gestart; een intern team dat de ambitieuze doelstelling van 1.750 hectare NNN-realisatie en de gebiedsgerichte aanpak stikstof coördineert. Inmiddels zijn vrijwel alle gebieden waar een gebiedsproces nodig is, bemenst met een projectleider of een gebiedsregisseur. Ook zorgt het Regiebureau voor alle kennis die nodig is, zoals ecologen, cartografen, subsidie-deskundigen en rentmeesters.

Het NNN omvat momenteel circa 50.000 hectare afgeronde en ingerichte natuur, inclusief vrijwel alle Natura2000-gebieden en de grotere recreatiegebieden zoals Spaarnwoude, Twiske en het Alkmaarder- en Uitgeestermeer. In 2027 moet het Natuurnetwerk afgerond zijn. Het omvat dan circa 56.000 hectare. Gedeputeerde Staten hebben medio 2020 de Realisatiestrategie NNN vastgesteld, waarin een aanpak tot 2027 is gemaakt. Met een optimalisatie van de NNN-begrenzing zijn nieuwe kansen voor natuurontwikkeling gepakt, en zijn veel kaartcorrecties doorgevoerd. De aanpak in 2020 werpt zijn vruchten af aangezien liefst 825 hectare NNN is gerealiseerd; het hoogste aantal sinds lange tijd! Hiervan is 750 hectare nieuw ingerichte NNN. Daarnaast werd circa 75 hectare reeds bestaand natuurgebied aan het NNN toegevoegd, zodat deze natuur ook planologisch beschermd is.

Om de natuurkwaliteit in de bestaande natuurgebieden te verbeteren voeren de terreinbeherende organisaties herstelmaatregelen uit. Te denken valt aan baggeren, het verwijderen van de bovengrond, maaien en bomenkap ten gunste van verstuiwing in de duinen. In 2020 zijn de opdrachten voor de laatste (voor deze periode 2016-2021) herstelmaatregelen verstrekt aan de beheerders. De laatste maatregelen worden najaar 2021 uitgevoerd. Het afgelopen jaar zijn ook langlopende projecten zoals de boskap in de Schoorlse Duinen, voor het nu afgesproken deel, uitgevoerd. Hierdoor komt er weer verstuiwing in de duinen op gang, wat goed is voor de dier- en plantensoorten die in het duingebied thuishoren. De komende

jaren worden nog veel meer natuurherstelmaatregelen geprogrammeerd via het Programma Natuur: de middelen die de provincies van het Ministerie van LNV ontvangen om de stikstofproblematiek tegen te gaan. Hier worden medio 2021 nadere afspraken over gemaakt met het ministerie.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Realisatie 56.400 NNN in 2027	Hectare	4.600	4.698	De restanttaakstelling bedraagt eind 2020 4.698 hectare. Dat is 98 hectare meer dan verwacht, waarbij vermeld moet worden dat deze indicator nog was gebaseerd op de in het Coalitieakkoord vermelde ambitie van 3.000 hectare in 4 jaar tijd. Inmiddels is deze ambitie bijgesteld naar 1.750 hectare in 4 jaar tijd (zie Realisatiestrategie Natuurnetwerk Nederland, augustus 2020). Toch kon in 2020 circa 825 hectare NNN worden gerealiseerd. De totale NNN omvang bedraagt eind 2020 56.573 ha.
PAS: Percentage uitgevoerde en in uitvoering zijnde maatregelen (door TBO ingepland en aanbesteed) (Cumulatief)	Percentage	86	85	Betreeft een indicatie. De laatste maatregelen worden in het najaar van 2021 uitgevoerd en dat betekent dat eind 2021 alle maatregelen zijn uitgevoerd. Zie verder tekst onder 5.1.1.
Verworven natuurgebied (BBV indicator)	Hectare		1.875	Betreft sinds 2011 totaal aantal verworven hectares t.b.v. NNN. (Bron: BJ12, 6e Voortgangsrapportage Natuur)
Ingericht natuurgebied (BBV indicator)	Hectare		4.409	Betreft sinds 2011 totaal aantal ingerichte hectares t.b.v. NNN. (Bron: BJ12, 6e Voortgangsrapportage Natuur)
Beheerde natuur (BBV indicator)	Hectare		53.247	Betreft hectarese beheerde natuur NNN, gesubsidieerd en niet gesubsidieerd. (Bron: BJ12, 6e Voortgangsrapportage Natuur)

2.6.1.2 Programma Groene Uitweg uitvoeren

Toelichting

Het programma Groene Uitweg versterkt de landschappelijke kwaliteit van de Vechtstreek, in samenhang met de infrastructurele ingrepen aan de rijkswegen A6, A1 en A9. In 2020 is de uitvoering van het programma voortgezet. Het project *Rondje Naardermeer* is in 2020 opgeleverd; het tweejarig monitoringsprogramma loopt nog. Als onderdeel van het deelprogramma *Verder met de Vesting Muiden* worden de projecten P1, P2 (parkeerplaatsen) en de verlegging van de Mariahoeveweg uitgevoerd. Hierdoor wordt de bereikbaarheid van Muiden verbeterd en zal in het zuidoostelijke schootsveld weer een aaneengesloten agrarisch poldergebied ontstaan met het karakteristieke slotenpatroon en wandelroutes. Voor het project *Natuurontwikkeling Horstermeer* zijn de voorbereidingen getroffen om in 2021 een gedragen inrichtingsplan te hebben. De projecten *Herstel Naardertrekvaart*, *Passantenhaven* en *Binnendoorvaarverbinding Vecht-Gooimeer* zijn gestopt, vanwege het ontbinden van het Convenant Naarden buiten de Vesting. De middelen die hiervoor waren gereserveerd blijven beschikbaar in de Reserve Groene Uitweg en zullen worden gekoppeld aan de uitvoeringsagenda voor het landschap, die onder regie van de Regio Gooi en Vechtstreek wordt opgesteld. Het project *Gaasperplas Centraal* heeft vertraging opgelopen, onder andere omdat het participatietraject langer duurde dan verwacht, maar de subsidie zal naar verwachting binnenkort worden verleend.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Aantal projecten in voorbereiding	Aantal	1	1	
Aantal projecten aanbesteed/beschikt	Aantal	7	3	Horstermeer is vertraagd. Naardertrekvaart, Binnendoorvaarverbinding en Passantenhaven zijn niet uitgevoerd t.g.v. ontbinden Convenant Naarden buiten de Vesting (zie tekst).

2.6.1.3 Programma Oostelijke Vechtplassen uitvoeren

Toelichting

Na de ondertekening, eind 2017, van het [Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen](#) wordt gewerkt aan de uitvoering van het programma. Begin 2020 is de Bewonersfederatie Oostelijke Vechtplassen officieel toegetreden tot het Gebiedsakkoord, waarmee de participatie van inwoners op een betere manier is geborgd. In 2020 is het project *kano-overstapplaats Wijde Blik-Vuntus* en de *faunapassage bij de Gele Brug* (Ankeveen) afgerond. De grote projecten, die ook meer impact hebben op de omgeving, zoals de aanpak van de baggerproblematiek Loosdrechtse Plassen en de jachthavens en de vaarverbinding Hilversums Kanaal–Loosdrechtse Plassen, zitten in de voorbereidingsfase; medio 2021 zal hierover besluitvorming plaatsvinden. Ten aanzien van de NNN-realiseratie is samen met gebiedspartijen hard gewerkt aan het opstellen van inrichtingsplannen voor de deelgebieden Kortenhoef-oost, Vuntus, 't Hol, Hollands Ankeveens Plassen/Stichts Ankeveens Plassen, Weersloot en de Ster van Loosdrecht. In 2020 is een flinke stap gezet met de grondverwerving: er is, conform de vastgestelde grondstrategie, 92,5 hectare aangekocht. Tenslotte heeft de stuurgroep september 2020 een communicatiestrategie vastgesteld en is eind 2020 gestart met de tussenevaluatie van het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen, zoals afgesproken bij de start van het programma. Deze evaluatie zal medio 2021 gereed zijn.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Voortgang uitvoering programma (cumulatief)	Percentage	20	20	

2.6.1.4 Programma bodemdaling veenweidegebieden uitvoeren

Toelichting

Het landelijk gebied van Laag Holland (het gebied ten noorden van Amsterdam, grofweg gelegen tussen Hoorn, Alkmaar en de A9) kent grote opgaven. Daarom hebben wij in 2020 belangrijke stappen gezet om een integraal gebiedsprogramma Laag Holland vorm te geven, waarin meerdere doelen samen worden opgepakt (zie ook de toelichting onder 'maatschappelijk doel'). De adviserende gebiedscommissie Laag Holland is, na evaluatie en met instemming van de partners, opgeheven. Daarvoor in de plaats is een Regiegroep Laag Holland opgericht, die het gebiedsprogramma zal coördineren en waarin de belangrijkste partners zitting hebben. De Regiegroep en Gedeputeerde Staten hebben de startnotitie voor het integrale gebiedsprogramma Laag Holland vastgesteld; deze is ook besproken in de Statencommissie. De uitvoering van het gebiedsprogramma zal plaatsvinden via gebiedsprocessen. In Waterland-Oost en Polder Westzaan zijn deze reeds in gang gezet. In het project Vitaal Platteland-Laag Holland is gestart met de uitvoering van de deelprojecten Alkmaarder & Uitgeestermeer en Recreatief Grid. De overige deelgebieden volgen in 2021. Zo zullen de drie gebiedsprocessen in de Mijzenpolder, Eilandspolder en het Wormer- en Jisperveld aan het gebiedsprogramma worden toegevoegd.

In de veenweidegebieden Laag Holland en Groene Hart verdient de bodemdalingsproblematiek bijzondere aandacht. In 2020 is door het Ministerie van LNV een eerste tranche van € 10,35 miljoen overgemaakt van de in totaal € 18 miljoen aan toegezegde middelen voor Impulsgelden Bodemdaling. De overige € 7,65 miljoen zal in 2021 worden overgemaakt. De middelen zijn bedoeld voor projecten die de bodemdaling remmen of stoppen. In 2021 zullen wij uw Staten informeren op welke wijze deze Impulsgelden worden ingezet.

Conform het coalitieakkoord worden de onderzoeken op het Veenweide Innovatie Centrum (VIC) in Zegveld en in het Innovatieprogramma Veen (IPV) voortgezet. Het onderzoek naar infiltratietechnieken waarmee de veenbodem in de zomer nat wordt gehouden en minder bodemdaling optreedt, verloopt voorspoedig. De natte teelt van lisdodde is nog in onderzoek, maar gaan we eveneens proberen op te schalen. De gemeente Amsterdam is voornemens om de Burkmeer hiervoor te gaan benutten en het product in de vorm van isolatiemateriaal op de markt te laten komen. Deze initiatieven kenmerken de vernieuwingen die in Laag Holland met alle partijen – in de Regiegroep Laag Holland en met lokale organisaties in de deelgebieden – in gang worden gezet.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 6.1		Beschermen en ontwikkelen van de groenstructuur			
Lasten		Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil
6.1.1	Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura-2000 gebieden	38.686	24.594	19.816	4.778
6.1.2	Programma Groene Uitweg uitvoeren	13.053	2.456	2.494	-38
6.1.3	Programma Oostelijke Vechtplassen uitvoeren	2.522	2.146	2.271	-125

6.1.4	Programma bodemdaling veenweidegebieden uitvoeren	148	851	815	36
	Totaal lasten	54.409	30.047	25.396	4.651
	Totaal baten		-1.110	-1.730	620
	Totaal saldo	54.409	28.937	23.666	5.271
Storting					
6.1.1	Reserve Groen	23.193	24.570	23.796	774
6.1.1	Reserve Kapitaallasten Groen	0	50	123	-73
6.1.2	Reserve Groene Uitweg	180	107	110	-3
6.1.3	Reserve Oostelijke Vechtplassen	1.460	1.518	1.518	0
6.1.4	Reserve Laag Holland	0	4.166	4.166	0
Onttrekking					
6.1.1	Reserve Groen	-36.666	-29.119	-23.976	-5.143
6.1.1	Reserve Kapitaallasten Groen	-67	-67	-70	3
6.1.2	Reserve Groene Uitweg	-12.817	-2.319	-2.366	47
6.1.3	Reserve Oostelijke Vechtplassen	-2.314	-2.139	-1.803	-336
6.1.4	Reserve Laag Holland	0	-430	-430	0
	Resultaat	27.378	25.274	24.734	540

2.6.2 Beheren van de groenstructuur

Toelichting

Prioriteiten

- Zorgvuldig beheer van onze natuur- en recreatiegebieden en onze Noord-Hollandse landschappen en recreatieve routes. Zie de paragrafen 6.2.1 en 6.2.2.
- Uitvoering van de Wet natuurbescherming en de daarbij behorende taken voor vergunningverlening, handhaving en uitkering van tegemoetkomingen in faunaschade. Zie de paragrafen 6.2.3 en 6.2.4.

Omgevingsfactoren

Zie onder beleidsdoel 6.1.

2.6.2.1 NNN en agrarische natuur beheren

Toelichting

In het 'coronajaar' 2020 is de grote waarde van onze natuur- en recreatiegebieden en recreatieve routes voor wandelen en fietsen nog duidelijker geworden. Ze werden drukbezocht door mensen die even het huis uit wilden voor een wandeling, fietstocht en een frisse neus. We hebben in 2020 nauw contact onderhouden met de beheerders van onze natuur- en recreatiegebieden over de drukte in hun gebieden. Daarnaast hebben we op verschillende manieren bijgedragen aan het in stand houden en goed beheren van deze gebieden.

Onze subsidieregelingen voor het natuur- en landschapsbeheer hebben wij in 2020 voortgezet. Het agrarisch natuur- en landschapsbeheer kon met 1.100 hectare worden uitgebreid in akkergebieden, met

name in de Kop van Noord-Holland en op Texel. Behalve uitbreiding van beheer en het aantal deelnemende agrariërs, zetten de agrarische collectieven zich in voor monitoring en kennisdeling, bijvoorbeeld in studiegroepen over beheermaatregelen voor onder andere akkervogels, de inpasbaarheid in de bedrijfsvoering en de effecten van akkerranden in de vorm van natuurlijke plaagbestrijding. De provincie heeft in 2020 een kennisdag over het bestrijden van de plant Pitrus georganiseerd.

De provincie gaat eind 2022 stoppen met het agrarisch natuur- en landschapsbeheer (anlb) binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN). De reden hiervoor is dat het NNN een duurzaam ecologische structuur is en bij agrarisch natuurbeheer de primaire gebruiksfunctie 'agrarisch' blijft. Dit was al eerder besloten, maar is een jaartje later dan aanvankelijk gepland, omdat de lopende subsidies voor agrarisch natuurbeheer met een jaar verlengd zijn vanwege de vertraagde invoering van het nieuwe Europese Gemeenschappelijk Landbouwbeleid. De lopende gebiedsprocessen in de drie 'pilotgebieden' voor het duurzaam agrarisch natuurbeheer (Mijzenpolder, Eilandspolder-West en Wormer- en Jisperveld) zijn in 2020 voortgezet. Deze gebiedsprocessen worden begin 2021 omgevormd tot volledig integrale gebiedsprocessen, waar ook (onder andere) de stikstof- en bodemdalingsopgaven worden meegenomen.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Beheerd areaal natuurbeheer	Hectare	28.100	27.811	In 2020 is door Staatsbosbeheer minder beheer aangevraagd bij de provincie, dan in 2019 bij RVO. Andere terreinbeherende organisaties en particulieren hebben wel meer beheer aangevraagd, maar netto is er minder beheerd areaal natuurbeheer.
Beheerd areaal agrarisch natuurbeheer	Hectare	13.500	15.100	In 2020 is uitbreiding geweest van 1.100 ha. om meer vogelakkers en akkerranden te beheren.

2.6.2.2 Recreatiegebieden en recreatieve routes beheren

Toelichting

In 2020 is de in het coalitieakkoord aangekondigde Visie Recreatie & Toerisme vormgegeven, die naar verwachting medio 2021 kan worden vastgesteld. Daarnaast hebben wij onze jaarlijkse bijdrage aan de organisaties [Wandelnet](#) en [Fietsplatform](#) voortgezet, evenals onze subsidie voor het beheer van het Noord-Hollandpad en voor de uitbreiding van het [Wandelnetwerk Noord-Holland](#). In de eerste helft van 2020 zijn de Langeafstand Fietsroutes (LF) [Zuiderzeeroute](#) en [LF Kustroute](#) aan het rijtje LF-icoonroutes toegevoegd. Beide nieuwe LF-icoonroutes zijn genomineerd voor Fietsroute van het Jaar 2021. Het [Wandelnetwerk Westfriesland](#) is eind augustus 2020 geopend, waarvan het onderdeel [Streekpad Westfrie Omringdijk](#) op de shortlist staat voor de uitverkiezing van de Wandelroute van het Jaar 2021.

Op het onderwerp 'governance recreatieschappen' is in 2020 grote vooruitgang geboekt. In ons coalitieakkoord staat de wens om de beleidsvoorbereiding en -uitvoering bij Recreatie Noord-Holland N.V. (RNH, de beheerder van de recreatiegebieden), te scheiden. In gezamenlijk overleg met RNH en de gemeenten hebben wij geconcludeerd dat de oprichting van een klein Bestuursbureau de beste manier is om dit te doen. Zo kunnen de opdrachtgevende taken door dit Bestuursbureau gebeuren en kan RNH zich op de uitvoering richten. Naar verwachting is het Bestuursbureau per 1 januari 2022 operationeel. Een

andere belangrijke stap is in 2020 gezet bij het Plassenschap Loosdrecht. Hier was sprake van een acuut probleem, omdat de uitvoeringsorganisatie Recreatie Midden-Nederland (RMN) failliet dreigde te gaan. In 2020 is hier stevig op geïntervenieerd, met als resultaat dat het Plassenschap Loosdrecht eind 2020 aan haar participanten heeft voorgesteld RMN per 1 januari 2022 te liquideren en het beheer in het Plassenschap onder te brengen bij de gemeente Wijdemeeren.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Beheerd areaal recreatieschappen	Hectare	5.624	5.624	
Aantal bezoeken	Aantal	11.224.000	14.500.000	Door de toenemende verstedelijking, groei van het aantal inwoners (en dus recreanten) en de (mede door Corona) toegenomen populariteit van buitenrecreatie, zijn de bezoekersaantallen hoger dan verwacht.

2.6.2.3 Uitvoering geven aan de Wet natuurbescherming

Toelichting

De Wet natuurbescherming geeft de provincie Noord-Holland een aantal taken en bevoegdheden, die hierna worden toegelicht.

Natura 2000-gebieden en stikstof

Inmiddels is voor elk van de negentien Noord-Hollandse [Natura 2000-gebieden](#) een beheerplan vastgesteld, met uitzondering van het gebied Oostelijke Vechtplassen (dat gebeurt in 2021). Initiatieven in of nabij Natura 2000-gebieden die negatieve gevolgen kunnen hebben op de instandhoudingsdoelen, zijn alleen toegestaan als hiervoor een vergunning is verleend. Deze vergunningverlening is gemandateerd aan de [Omgevingsdienst Noord-Holland Noord](#), die werkt conform wetgeving en door de provincie vastgestelde [verordeningen en beleidsregels](#). Ook houdt de Omgevingsdienst toezicht op naleving van de wet. In 2020 was de stikstofproblematiek het belangrijkste onderwerp inzake de vergunningverlening. Vanwege het wegvallen van het Programma Aanpak Stikstof (PAS) is grote onzekerheid ontstaan. Zowel projecten met een lopende vergunningaanvraag, als projecten die eerst geen natuurvergunning nodig hadden, moesten opnieuw beoordeeld worden. In 2020 heeft de provincie, in afstemming met alle andere provincies, de Beleidsregel intern en extern salderen Noord-Holland opgesteld om spelregels te bepalen voor de vergunningverlening. Verder is in IPO-verband gestart met de ontwikkeling van een stikstofdepositobank. Hier wordt in 2021 verder over gesproken, o.a. over de financiering. De gebiedsgerichte aanpak stikstof, die zich richt op herstel van natuurgebieden en het terugdringen van de stikstofdepositie, wordt toegelicht onder operationeel doel 6.1.1.

Soortenbescherming, invasieve exoten en opvangcentra

Met de inwerkingtreding van de Wet natuurbescherming zijn de provincies ook verantwoordelijk geworden voor het nemen van maatregelen voor het behoud en herstel van Europees en internationaal beschermde soorten en zogenoemde 'Rode Lijstsoorten' en hun leefgebied. In het Masterplan biodiversiteit is beschreven hoe wij dit in 2021 een verdere impuls zullen geven. Daarnaast stelt de provincie voor de jaren 2020 en 2021 middelen beschikbaar om opvangcentra voor wilde dieren te ondersteunen. Invasieve exoten vormen een bedreiging voor andere (inheemse) soorten en kunnen daardoor schadelijk zijn voor de biodiversiteit. De aanpak van invasieve exoten is onder het Masterplan Biodiversiteit uitgewerkt. Daarin staat benoemd dat we in 2021 samen met natuurbeheerders en gemeenten werken aan een intensivering

van het beleid, door oprichting van een provinciale regiegroep, kennisontwikkeling en concrete maatregelen, zoals in 2020 al ter bestrijding van watercrassula op Texel en cabomba in de Vechtplassen.

Faunabeheer

De Wet natuurbescherming verbiedt het doden of verstoren van beschermde dieren. Tegelijkertijd veroorzaken deze beschermde dieren soms aanzienlijke problemen. De provincie kan dan een vrijstelling of ontheffing verlenen op dit verbod. Hierbij wordt steeds een balans gezocht tussen de instandhouding van een populatie, en bescherming van de intrinsieke waarde van dieren enerzijds, en maatschappelijke belangen zoals volksgezondheid, openbare veiligheid en het tegengaan van belangrijke schade aan gewassen of flora en fauna, anderzijds. Deze werkzaamheden zijn gemandateerd aan de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord. Basis hiervoor zijn [verordeningen en beleidsregels](#) die door de provincie zijn vastgesteld. Het faunabeheer wordt uitgevoerd door de partijen die zijn verenigd in de [Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland](#). In Noord-Holland is de grote populatie ganzen urgent. Ganzen horen bij het Noord-Hollandse landschap, maar de huidige populatie – met name jaarrond verblijvende ganzen – veroorzaakt veel schade aan agrarische gewassen en kan een gevaar vormen voor de vliegveiligheid. Het provinciaal beleid richt zich er op een balans te vinden tussen enerzijds de bescherming van trekganzen en anderzijds het bieden van ruime mogelijkheden aan agrarische ondernemers om gewasschade door ganzen te voorkomen. De aanpak hiervan is door de Faunabeheereenheid beschreven in het [Faunabeheerplan Ganzen Noord-Holland](#) en het [Ganzenbeheerplan omgeving Schiphol](#).

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Percentage tijdig verleende besluiten Wnb (binnen wettelijke termijn)	Percentage	≥ 92	95	Dit percentage is exclusief de aanvragen vergunningen stikstof, waarvoor een langere doorlooptijd geldt. De Omgevingsdienst is momenteel bezig met het invoeren van een nieuw registratiesysteem waardoor deze cijfers in de toekomst ook beschikbaar zijn.
Aantal controles Handhaving Uitvoeringsprogramma (HUP)	Aantal	1.200	1.154	

2.6.2.4 Tegemoetkomingen faunaschade uitkeren

Toelichting

De provincie heeft de wettelijke plicht om agrarische ondernemers een tegemoetkoming te verstrekken in de schade die wilde dieren aan hun gewassen veroorzaken, wanneer deze ondernemers worden belemmerd bij beheer en schadebestrijding omdat het om wettelijk beschermde diersoorten gaat. Deze tegemoetkomingen worden, in opdracht van de provincie, verstrekt door [BIJ12-unit Faunazaken](#). Verreweg het grootste deel van de tegemoetkomingen in faunaschade is het gevolg van vraatschade door ganzen. De totale omvang van deze tegemoetkomingen is zeer variabel en deels niet beïnvloedbaar, omdat weersomstandigheden en prijsontwikkeling van agrarische producten (zoals gras) hier een belangrijke rol in spelen. De totale uitbetaalde faunaschade bedroeg in 2020 circa € 9 miljoen. Dit is aanzienlijk meer dan begroot (€ 6 miljoen).

Wanneer grondgebruikers niet belemmerd worden in hun mogelijkheden om hun gewassen te beschermen, hoeft de provincie geen tegemoetkoming uit te keren. In veel gebieden in Noord-Holland is geen sprake van dergelijke belemmeringen. Daarom is in het coalitieakkoord opgenomen dat het eigen risico voor

agrarische ondernemers bij schade door ganzen verhoogd zal worden van 5% naar 20%. De voor 2020 geplande verhoging van dit eigen risico is, zoals per brief van 4 juni 2020 aan uw Staten meegedeeld, iets uitgesteld en zal per 1 mei 2021 worden ingevoerd.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Tegemoetkomingen faunaschade	Bedrag	6.000.000	9.000.000	De tegemoetkoming faunaschade wordt beïnvloed door vele factoren, waaronder de weersomstandigheden, de aantallen ganzen en de droge graspijzen.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 6.2		Beheren van de groenstructuur			
Lasten		Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil
6.2.1	NNN en agrarische natuur beheren	18.810	18.240	17.751	489
6.2.2	Recreatiegebieden en recreatieve routes beheren	7.142	7.656	7.478	178
6.2.3	Uitvoering geven aan de Wet natuurbescherming	1.998	3.547	3.346	201
6.2.4	Tegemoetkomingen faunaschade uitkeren	6.176	8.471	7.250	1.221
Totaal lasten		34.126	37.914	35.824	2.090
Totaal baten		-375	-540	-614	74
Totaal saldo		33.751	37.374	35.210	2.164
Storting		0	0	0	0
Onttrekking		0	0	0	0
Resultaat		33.751	37.374	35.210	2.164

2.6.3 Betrekken van onze partners bij bescherming en beheer van groen

Toelichting

Prioriteiten

- Groen Kapitaal: Versterken van de samenwerking en uitbreiden van het netwerk. Binnen het Platform Groen Kapitaal zijn nieuwe initiatieven en kennisblogs toegevoegd. Als alternatief voor fysieke bijeenkomsten is een Week van het Groene Kapitaal georganiseerd (zie 6.3.1, onderdeel Groen Kapitaal).
- Betrekken bij Groen. Stabiliseren en bijsturen van het dalend aantal vrijwilligers. Het aantal vrijwilligers is in 2020 gedaald, hoewel ook nieuwe vrijwilligers zich hebben gemeld. Er is – met behulp van de in 2019 uitgevoerde evaluatie – een nieuw meerjarenprogramma 'Betrekken bij

Groen' opgesteld, dat vanaf 2021 weer in opdracht van de provincie wordt uitgevoerd door de natuurorganisaties (zie 6.3.1, onderdeel 'Betrekken bij Groen').

- Waddengebied. Besteding van de Waddenfonds-middelen, waarmee de balans tussen ecologie en economie in het waddengebied wordt versterkt (zie verder 6.3.3).

Omgevingsfactoren

Zie onder beleidsdoel 6.1.

2.6.3.1 Aanpak Groen Kapitaal uitvoeren

Toelichting

Platform Groen Kapitaal

Ook in 2020 is weer van alles toegevoegd aan het Platform [Groen Kapitaal](#). Groen Kapitaal staat voor innovatieve oplossingen, die natuur combineren met economie, landbouw, infrastructuur en leefomgeving. Het accent ligt op het verder helpen van goede initiatieven en delen van kennis. We merken dat we steeds beter worden gevonden voor diverse soorten vragen. Soms is een korte toelichting of doorverwijzing naar kennis op ons platform of een netwerkpartner voldoende. Andere initiatieven begeleiden we intensiever. Als alternatieve vorm om kennis te delen en initiatieven verder te helpen is een interactieve [Week van het Groene Kapitaal](#) online en kleinschalig op locatie bij diverse initiatieven georganiseerd. Ter afsluiting is gewezen op het belang om de [kracht van natuur voor gezondheid meer in te zetten](#). Groen Kapitaal is ook actief op diverse social media met ongeveer 2.700 volgers: [LinkedIn](#) (790), [Twitter](#) (910), [Facebook](#) (680), [Instagram](#) (310). Onze ambitie is om de komende jaren het aantal volgers aanzienlijk uit te breiden en ons bereik hiermee flink te vergroten.

Betrekken bij Groen

De provincie verstrekt jaarlijks subsidie aan de natuurorganisaties voor het gezamenlijk uitvoeren van het programma '[Betrekken bij Groen](#)'. Dit programma heeft als doel vrijwilligers te ondersteunen die betrokken zijn bij het natuur- en landschapsbeheer ('herstellers'), de monitoring van natuur ('tellers') en natuur- en milieueducatie ('vertellers'). In 2020 is het aantal actieve vrijwilligers wat gedaald en zijn veel activiteiten afgelast in verband met de coronamaatregelen, of verplaatst naar online. Tegelijkertijd is de interesse om vrijwilligerswerk te doen nog steeds heel groot. Het op basis van het coalitieakkoord verhoogde budget voor het [Betrekken bij Groen Fonds](#) voorziet in een grote behoefte. Op de jaarlijkse Dialoogdag voor vrijwilligers is dit jaar online aandacht geweest voor de relatie tussen mens en natuur. Daarnaast is input gevraagd voor de nieuwe vierjarige programmaperiode, die in 2021 start. Een belangrijke winst van het programma zit in de coördinatie van het cursusaanbod via de [Groene Academie](#). Het in 2020 noodgedwongen ingezette grotere online aanbod zal worden voortgezet. Daarbij zijn de gemeenten in de nieuwe programmaperiode ook nadrukkelijk in beeld.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Twitter-volgers Groen Kapitaal	Aantal	2.000	2.690	Betreft totaal aantal volgers op Twitter, LinkedIn, Facebook en Instagram.
Aantal vrijwilligers	Aantal	13.500		

2.6.3.2 Bijdragen aan regionale samenwerking t.a.v. groen

Toelichting

Groene Hart

In 2020 hebben wij ons onverminderd ingezet voor de bescherming en ontwikkeling van het unieke landschap van het [Groene Hart](#). Zo hebben de PARK's (Provinciaal Adviseurs Ruimtelijke Kwaliteit) van de drie provincies een advies uitgebracht over de Regionale Energie Strategieën die binnen het Groene Hart worden opgesteld. Ook bodemdaling is een prominent thema; de door het Rijk beschikbaar gestelde Impulsgelden zullen deels in het Groene Hart landen (bijvoorbeeld in de Ronde Hoep). In het kader van de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) is het Groene Hart ook nadrukkelijk in beeld als te beschermen landschap. Ten slotte hebben de drie Groene Hart-provincies een samenwerkingsovereenkomst ondertekend, waarmee de samenwerking de komende jaren is bestendigd.

Metropoolregio Amsterdam (MRA)

In de MRA Agenda 2016–2020 staat centraal dat in een druk en verstedelijkt gebied als de MRA, ook de groene leefomgeving van groot belang is om een plezierig woon- en werkklimaat te houden. De provincie speelt hier een belangrijke rol in. In 2020 hebben we, samen met de MRA-partners, de volgende resultaten geboekt:

- Een goede positionering van het thema 'landschap' in de Verstedelijkingsstrategie MRA.
- Om het 'Narratief voor het MRA Landschap' voor een breder publiek beter toegankelijk te maken is hierover een documentaire gemaakt, getiteld 'MRA Landschap door de eeuwen heen'. De documentaire is beschikbaar op de websites van de [provincie](#) en de [MRA](#).
- In 2020 is het project 'Buitenpoort Santpoort-Noord' afgerond en geëvalueerd. De opgedane ervaring is verwerkt in het 'Handboek Buitenpoorten'.
- Er wordt een landschapscursus ontwikkeld voor vrijwilligers van natuur-, landschaps- en erfgoedorganisaties en recreatieondernemers, waarmee zij worden opgeleid tot landschapsambassadeurs van de MRA.

Nationale Parken

De [Nationale Parken Duinen van Texel](#) en [Zuid-Kennemerland](#) zijn het visitekaartje van de Noord-Hollandse natuurgebieden en richten zich op natuurbescherming, recreatie, educatie, promotie en onderzoek. Wij beschouwen de Nationale Parken als een waardevol instrument om bewoners en bezoekers van Noord-Holland te betrekken bij hun groene leefomgeving. Om deze reden leveren wij een financiële bijdrage aan de Nationale Parken. In 2020 heeft de corona-pandemie een grote invloed gehad op beide parken. Er zijn circa 30% meer bezoekers geweest dan in eerdere jaren: bezoekersmanagement en de bescherming van de natuur kwamen onder druk te staan. Tegelijkertijd wordt de waarde van onze natuur en de Nationale Parken hierdoor onderstreept. Veel activiteiten van de Parken zijn weliswaar niet in fysieke vorm doorgegaan, maar wel digitaal. Bovendien ontvingen de beide Parken in 2020 een subsidie van het Rijk, waarmee ze zich de komende jaren kunnen doorontwikkelen naar een toekomstbestendig 'Nationaal Park Nieuwe Stijl'. De provincie levert cofinanciering bij deze rijkssubsidie door een koppeling te leggen met onze eigen gebiedsprocessen voor natuurontwikkeling in Zuid-Kennemerland en de kust/duinen van Texel.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Advisering door de gebiedscommissie Laag Holland (aantal adviezen aan GS)	Aantal	–	–	Gebiedscommissie Laag Holland is opgeheven (zie tekst).

2.6.3.3 Balans ecologie en economie waddengebied nastreven

Toelichting

In 2020 zijn voor zowel het [Waddenfonds](#) als het [Investeringskader Waddengebied \(IKW\)](#) evaluaties uitgevoerd, waarvan de uitkomsten in het voorjaar van 2021 met Provinciale Staten worden gedeeld. Het IKW is succesvol gebleken om een breed spectrum aan projecten in het waddengebied te realiseren, zowel voor ecologie als economie. De evaluatie maakt duidelijk dat de projectorganisatie goed functioneert en dat naast elke euro die het IKW investeert, drie euro wordt gelegd door bijvoorbeeld gemeenten, waterschappen, de rijksoverheid, Europese fondsen en particulieren. Dat is een uitstekende score. Ook leiden beide evaluaties tot enkele verbeteringen, zoals nog duidelijker en tijdiger communicatie met initiatiefnemers. Daarnaast is, mede naar aanleiding van de containerramp met de MSC Zoë, geconcludeerd dat het 'Hoofddoel 2' van het Waddenfonds (het tegengaan van externe bedreigingen) de komende jaren extra aandacht verdient. De uitwerking van deze punten worden medio 2021 met Provinciale Staten gedeeld.

In 2020 hebben vijf projecten subsidie ontvangen vanuit de provinciale cofinancieringsregeling voor Waddenfonds-projecten:

1. Huisduinen, ontdek het begin van de Wadden
2. Fort Kijkduin, ontwikkeling naar een Topfort
3. Boeren, vissers en buitenlui
4. Waddentools, Swimway Waddenzee
5. Uitbreiding Medemblikkerloods.

Daarnaast werd in het kader van het IKW subsidie verstrekt aan de projecten Vermarkten Wadden Werelderfgoed, Donkerte van de Wadden, Zoete Toekomst Texel, Noordkop en Green Shipping Noord-Holland. De komende jaren blijven wij inzetten op het ondersteunen van goede projecten die passen binnen het IKW, om op die manier de Waddenfondsmiddelen in 2027 volledig te hebben benut.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Cofinanciering Waddenfondsprojecten	Aantal	5	5	Zie tekst.

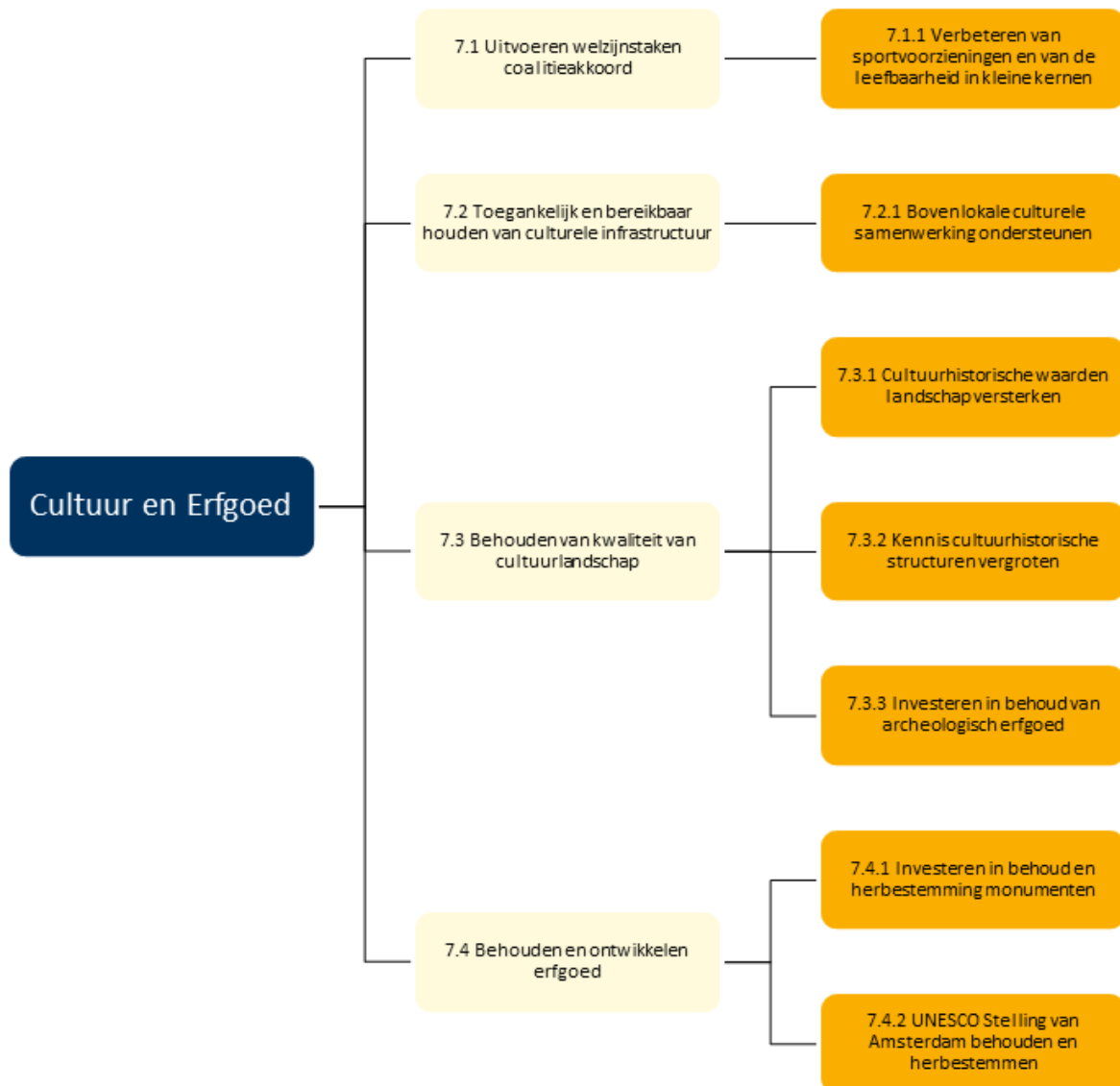
Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 6.3		Betrekken van onze partners bij bescherming en beheer van groen			
Lasten		Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil
6.3.1	Aanpak Groen Kapitaal uitvoeren	1.176	1.294	1.224	70
6.3.2	Bijdragen aan regionale samenwerking t.a.v. groen	901	1.283	960	323
6.3.3	Balans ecologie en economie Waddengebied nastreven	837	4.081	3.530	551
Totaal lasten		2.914	6.658	5.714	944
Totaal baten		-183	-295	-47	-248
Totaal saldo		2.731	6.363	5.667	695
Storting					
6.3.2	Reserve Landschap	250	300	300	0

6.3.3	Reserve Cofinanciering Waddenzee	5.000	5.000	5.000	0
Onttrekking					
6.3.2	Reserve Landschap	0	0	0	0
6.3.3	Reserve Cofinanciering Waddenzee	0	-3.055	-2.660	-395
Resultaat		7.981	8.608	8.307	300

2.7 Programma 7. Cultuur en Erfgoed

Doelenboom

Maatschappelijk doel

De provincie koestert de rijke geschiedenis en het unieke cultuurlandschap van Noord-Holland. De kenmerkende cultuurhistorische structuren, archeologische vindplaatsen en de vele monumenten verhogen de kwaliteit van de fysieke leefomgeving en zijn inspiratie bij ruimtelijke en recreatieve ontwikkelingen. Daarom investeert de provincie in behoud, beheer en kennis van monumenten en archeologie. Ze ondersteunt initiatieven voor duurzame herbestemming. Daarnaast draagt de provincie bij aan de ontwikkeling van regionale culturele netwerken en versterkt ze de cultuureducatie op scholen. Door het zelfinitiatief te stimuleren versterkt de provincie de sociale samenhang en vitaliteit van lokale gemeenschappen. Ook hier is kennisdeling een belangrijke factor, met name bij het verduurzamen van sportaccommodaties.

Wettelijk beleidskader

- [Erfgoedwet](#)
- [Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen](#)

- [Wet algemene bepalingen omgevingsrecht](#)
- [Regeling omgevingsrecht](#)
- [Besluit algemene regels ruimtelijke ordening \(Barro\)](#)
- [Wet op de archeologische monumentenzorg](#)
- [Wet op de ruimtelijke ordening](#)
- [Wet op het specifiek cultuurbeleid](#)
- [Modernisering Monumentenzorg](#)
- [Beleidsbrief 'Erfgoed telt'](#)
- [Bibliotheekwet](#)
- [Regioprofiel MRA 2019-2024 'Meer dan de delen, Programma Kunst, Cultuur en Erfgoed'](#)
- (cultuur als onderdeel van de '[Ruimtelijk Economische Actieagenda 2016-2020](#)')

Provinciaal beleidskader

- [Erfgoedverordening Noord-Holland 2017](#)
- [Omgevingsvisie NH 2050](#)
- [Omgevingsverordening NH 2020](#)
- [Leidraad Landschap en Cultuurhistorie](#)
- [Beleidskader 'Cultuur in Ontwikkeling' 2017-2020](#)
- [Uitvoeringsprogramma Stelling van Amsterdam-Nieuwe Hollandse Waterlinie 2017-2020](#)

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 7			Cultuur en Erfgoed	
	Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil
Lasten	16.451	27.245	25.999	1.246
Baten	-30	-30	-9	-21
Saldo van baten en lasten	16.421	27.215	25.991	1.224
Stortingen reserves	6.751	6.751	6.751	0
Onttrekking reserves	-7.449	-11.776	-11.054	-722
Resultaat	15.723	22.190	21.688	502

2.7.1 Uitvoeren van welzijnstaken

Toelichting

Prioriteiten

- In de begroting 2020 zijn binnen dit beleidsdoel geen prioriteiten benoemd.

2.7.1.1 Verbeteren van sportvoorzieningen en van de leefbaarheid in kleine kernen

Toelichting

De provincie stimuleert de vitaliteit van gemeenschappen. Dat doet de provincie door het zelfinitiatief van gemeenschappen te stimuleren via een subsidie aan [Dorpswerk Noord-Holland](#). Via Dorpswerk worden initiatieven ondersteund op het gebied van leefbaarheid en sociale samenhang, waaronder de organisatie

van (digitale) bijeenkomsten voor dorpshuizen voor informatie- en kennisuitwisseling over actuele ontwikkelingen, zoals corona.

Sporten ziet de provincie ook als een belangrijk middel om samenhang in een gemeenschap te versterken. In vrijheid en zonder discriminatie sporten is belangrijk. Het gaat om sporten met elkaar en in acceptatie ongeacht persoonlijke voorkeuren. Ook vindt de provincie het belangrijk dat sportaccommodaties verduurzamen, zodat zij op termijn besparingen kunnen inboeken wat de toekomstbestendigheid weer versterkt. In 2020 is de Beleidsnotitie Sport vastgesteld. In de beleidsnotitie zet de provincie in op kennisdeling. De provincie heeft Sportservice Noord-Holland de opdracht verleend voor het continueren van de kennisfunctie Sport. Hier adviseren zij gemeenten en de provincie over landelijke ontwikkelingen en financieringsmogelijkheden op het sportdossier. In 2020 voerden zij namens de provincie een aanvullende opdracht uit voor het verkennen van het netwerk van de roze sport. Daarnaast heeft de provincie een aantal bijeenkomsten georganiseerd met belangenorganisaties in het kader van de acceptatie van LHBTIQ in de sport.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 7.1		Uitvoeren van welzijnstaken			
Lasten		Ontwerp	Actuele	Jaarrekening	Bedrag verschil
		begroting 2020	begroting 2020	2020	
7.1.1	Verbeteren van sportvoorzieningen en van de leefbaarheid in kleine kernen	260	269	216	53
	Totaal lasten	260	269	216	53
	Totaal baten				
	Totaal saldo	260	269	216	53
Storting					
		0	0	0	0
Onttrekking					
		0	0	0	0
Resultaat		260	269	216	53

2.7.2 Toegankelijk en bereikbaar houden van culturele infrastructuur

Toelichting

Prioriteiten

- De landelijke maatregelen ter bestrijding van COVID-19 hebben een grote impact gehad op de culturele sector. Er is prioriteit gegeven om gemeenten te helpen de sector op korte termijn te ondersteunen.
- Het ondersteunen van culturele instellingen in Noord-Holland in samenwerking met gemeenten.
- Het ontwikkelen van kennis en netwerk culturele infrastructuur.
- Het stimuleren van en participeren in regionale cultuurnetwerken.
- Het toegankelijk en bereikbaar houden van het provinciaal bibliotheeknetwerk.
- Het bevorderen van de kwaliteit van cultuureducatie in het basisonderwijs door middel van matching van het programma cultuureducatie met kwaliteit met gemeenten en OCW.

Omgevingsfactoren:

De langdurige economische en maatschappelijke gevolgen van de coronacrisis op de culturele sector is van invloed op het huidige en toekomstige beleid.

2.7.2.1 Bovenlokale culturele samenwerking ondersteunen

Toelichting

Omdat in 2020 de culturele sector economisch zwaar getroffen werd gedurende de coronacrisis is er door de provincie in nauwe samenwerking met alle Noord-Hollandse gemeenten gewerkt aan een ondersteuningspakket met maatregelen. In 2020 is uitvoering gegeven aan het noodfonds sociale infrastructuur. Er zijn met gemeenten twee voorstellen voor noodsteun aan culturele instellingen uitgewerkt: één voor Noord-Holland Noord en één voor de Metropoolregio Amsterdam (MRA) exclusief Amsterdam. In het najaar van 2020 is aan 37 gemeenten subsidie verleend om 100 culturele instellingen de benodigde financiële steun te kunnen leveren.

Plein C heeft het programma Cultuureducatie met Kwaliteit 2017-2020 (CMK2) uitgevoerd. 32 gemeenten hebben cultuureducatie in hun beleid opgenomen en de bijdrage stelde 227 basisscholen in staat om vier jaar cultuureducatie in hun beleid te implementeren. In totaal werkten hier ongeveer 350 culturele instellingen en kunstenaars aan mee.

1 november 2020 heeft Plein C het provinciale programma Cultuureducatie met Kwaliteit 2021-2024 (CMK3) ingediend bij het Fonds voor Cultuurparticipatie. Aan CMK3 nemen 26 Noord-Hollandse gemeenten deel en ongeveer 300 scholen.

Het door het Ministerie van OCW aangekondigde nieuwe Programmafonds stedelijke regio's is niet doorgegaan. In tegenstelling tot eerder aangekondigd, heeft het Rijk voor de nieuwe matchingsregeling cultuurparticipatie geen matchingsbijdrage aan de provincies gevraagd.

Probiblio heeft voor de provincie de wettelijke bibliotheektaken uitgevoerd: het interbibliothecair leenverkeer (IBL), innovatie en de netwerktaken. In 2020 is gewerkt aan de uitbreiding van de innovatieagenda zodat alle landelijke thema's uitgevoerd worden. Ook heeft Probiblio de lokale bibliotheken ondersteund in de coronacrisis, bijvoorbeeld in het oplossen van problemen door de lockdowns. In landelijk verband is gewerkt aan het nieuwe bibliotheekconvenant. Dit is in najaar 2020 ondertekend door de vertegenwoordigers van Rijk, gemeenten en provincies en hun uitvoeringsorganisaties.

De gemeenten onder het Noordzeekanaal werken samen in MRA-verband. In 2020 is uitvoering gegeven aan het Regioprofiel 'Meer dan de delen', Programma Kunst, Cultuur & Erfgoed MRA 2019-2024. Door de coronacrisis is de uitwerking van verschillende programmalijnen verplaatst naar 2021. Daarnaast is een start gegeven aan opdrachten voor onder andere de MRA-monitor, voor cultuureducatie en voor groene menukaarten (duurzaamheid).

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Regionale samenwerking gemeenten (aantal gemeenten dat samenwerkt)	Aantal	30	32	

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 7.2		Toegankelijk en bereikbaar houden van culturele infrastructuur		
Lasten	Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil

7.2.1	Bovenlokale culturele samenwerking ondersteunen	3.518	10.863	10.828	35
	Totaal lasten	3.518	10.863	10.828	35
	Totaal baten				
	Totaal saldo	3.518	10.863	10.828	35
	Storting				
		0	0	0	0
	Onttrekking				
		0	0	0	0
	Resultaat	3.518	10.863	10.828	35

2.7.3 Behouden van kwaliteit van cultuurlandschap

Toelichting

Prioriteiten:

- De Omgevingsvisie en -verordening vragen andere samenwerkingsvormen. De provincie heeft bestaande instrumenten omgevormd tot gebieds- en ontwikkelingsgerichte instrumenten ter ondersteuning van onze partners.
- De provincie heeft zich ingezet om een bijdrage te leveren aan het versterken en benutten van de provinciale cultuurhistorische structuren en het landschap door maatwerk te verzorgen en een gebiedsgerichte aanpak.
- De provincie heeft zich ingezet om de publieksfunctie van het archeologisch depot te vergroten zodat archeologie nog toegankelijker wordt gemaakt voor een breed publiek.

Omgevingsfactoren:

- Opgaven zoals woningbouw en mobiliteitsbehoefte, energietransitie en verduurzaming in de landbouw, zijn van invloed op het cultuurlandschap. De provincie wil er tevens voor zorgen dat de kwaliteit van het cultuurlandschap bewaard blijft. Dit betekent dat er soms bij afwijkende belangen keuzes gemaakt moeten worden.
- Er is wettelijk vastgelegd dat bij ruimtelijke ingrepen de verstoorder verantwoordelijk is voor zorgvuldig archeologisch onderzoek en eventuele opgravingen. Gemeenten zijn primair verantwoordelijk voor de ruimtelijke bescherming van archeologische waarden. Daarbij is de provincie afhankelijk van gemeenten als het gaat om het zorgvuldig en tijdig uitvoeren van onderzoek en opgravingen. De provincie is eigenaar van het archeologisch vondstmateriaal en ziet toe op het deponeren ervan.

2.7.3.1 Cultuurhistorische waarden landschap versterken

Toelichting

Het Steunpunt Monumenten en Archeologie heeft gemeenten geadviseerd over het erfgoedbeleid, erfgoed in bestemmingsplannen en gebiedsgerichte ontwikkelingen met behoud van cultuurhistorische waarden. Ook organiseerde het Steunpunt (digitale) kennisbijeenkomsten voor gemeenten, terreinbeheerders, (landschap)ontwerpers en maatschappelijke organisaties over de archeologische en cultuurhistorische identiteit [van de verschillende regio's](#). Daarbij vond uitwisseling plaats over betere bescherming en benutting van het erfgoed bij ruimtelijke ontwikkelingen en voor toerisme en recreatie. De [website](#) van het

Steunpunt is een belangrijke bron van informatie.

De bestaande Erfgoedverordening is geïntegreerd in de nieuwe Omgevingsverordening NH 2020. Over de daarin opgenomen gebieden Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL) is advies gegeven met betrekking tot de cultuurhistorische kwaliteiten.

Om de kwaliteit van het Noord-Hollandse cultuurlandschap te behouden werd voor de integrale agendering van landschap en cultuurhistorie door de provincie aangesloten bij de Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit en de Adviescommissie Ruimtelijke Ordening.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Uitdragen leidraad (bijeenkomsten)	Aantal	4	4	

2.7.3.2 Kennis cultuurhistorische structuren vergroten

Toelichting

Om het verhaal van de cultuurhistorische structuren voor een breed publiek toegankelijk te maken zijn in 2020 verschillende methoden ingezet. Het digitaal verhalenplatform [Oneindig Noord-Holland](#) besteedde aandacht aan provinciale monumenten en hun bewoners, introduceerde een [historische kalender](#) en koppelde de bestaande verhalen aan geografische locaties. Iedereen kan nu op basis van de eigen actuele locatie beschikbare verhalen over de [directe omgeving](#) bekijken. De historische beeldcollectie [Provinciale Atlas](#) is deels gebruikt voor verschillende [fysieke en digitale tentoonstellingen](#): een expositie over de Beemster in Huis van Hilde, de tentoonstelling 'Nieuw licht' (nieuwe aanwinsten provinciale atlas) en de documentaire foto-opdracht over herbestemming die te zien was in Paviljoen Welgelegen. De [digitale beeldbank](#) van de Provinciale Atlas is aangevuld en verbeterd.

In 2020 gaf de provincie ondersteuning aan de regionale beeldverhalen. In samenwerking met gemeenten in het Noordzeekanaalgebied werd de '[Week van de industriecultuur](#)' georganiseerd. Het industrieel erfgoed en de identiteit van het Noordzeekanaalgebied wordt ingezet om de regio toeristisch en recreatief te versterken. Er werden culturele en creatieve activiteiten voor een breed publiek georganiseerd die deels fysiek en deels online plaatsvonden vanwege aangescherpte coronamaatregelen. In 2020 is de deelname van de provincie aan het landelijke themajaar '[Ode aan het landschap](#)' in 2021 voorbereid. Tientallen organisaties en gemeenten sluiten aan om culturele activiteiten rondom het thema onder de aandacht te brengen.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Regionale beeldverhalen (aantal campagnes)	Aantal	3	2	

2.7.3.3 Investeren in behoud van archeologisch erfgoed

Toelichting

In 2020 is de uitvoering van de publieksfunctie in het archeologiecentrum Huis van Hilde binnen de provinciale organisatie gebracht. Sinds december 2020 is Huis van Hilde officieel Archeologiemuseum. De inrichting van de thematische zaal '17e eeuw' is grotendeels voltooid en de permanente tentoonstelling is aangevuld. Door de landelijke maatregelen ter bestrijding van corona is Huis van Hilde echter grotendeels gesloten geweest voor publiek. De werkzaamheden in het depot voor de wettelijke taak behoud en beheer van de archeologische collectie, zijn wel gecontinueerd. Het gaat daarbij om het registreren van nieuw binnengekomen vondsten en collecties, het geven van bruiklenen aan externe tentoonstellingen en het

deelnemen met informatie en vondsten aan tentoonstellingen in Huis van Hilde.

In 2020 zijn ruim 20 opdrachten voor onderzoek aan archeologische vondsten en collecties gegeven. Een belangrijk project is het maken van een synthese van de Noord-Hollandse archeologie in het 1^e millennium. Er zijn twee tentoonstellingen georganiseerd: Over de Beemster-molen (17^e eeuw) en over een bommenwerper (WO2). Naast de archeologische kroniek over 2019 zijn drie rapportages uitgebracht (Beemstermolen, Oosterbuurt versie 2 en Engelmunduskerk), alsmede twee publieksbrochures (Beemstermolen en Hilde). Daarnaast investeerde de provincie in onderzoek en behoud van maritieme vondsten afkomstig van het Palmhoutwrak.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Publiekspublicaties over archeologisch onderzoek	Aantal	4	6	
Publiekstoegankelijk maken van collectie (tentoonstellingen)	Aantal	2	2	

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 7.3		Behouden van kwaliteit van cultuurlandschap			
Lasten		Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil
7.3.1	Cultuurhistorische waarden landschap versterken	651	995	950	45
7.3.2	Kennis cultuurhistorische structuren vergroten	846	820	738	82
7.3.3	Investeren in behoud van archeologisch erfgoed	2.088	1.851	1.879	-28
Totaal lasten		3.585	3.666	3.568	98
Totaal baten		-30	-30	-9	-21
Totaal saldo		3.555	3.636	3.559	77
Storting		0	0	0	0
Onttrekking		0	0	0	0
Resultaat		3.555	3.636	3.559	77

2.7.4 Behouden en ontwikkelen erfgoed

Toelichting

Prioriteiten

- Restaureren en verduurzamen van beschermde monumenten met focus op religieus, industrieel en agrarisch erfgoed.
- Terugdringen van de restauratieopgave.
- Herbestemmen en verduurzaming van leegstaand erfgoed.
- Ontwikkelen van kennis en netwerk.

Over de behaalde resultaten op deze prioriteiten zie 7.4.1.

- Behoud van de Uitzonderlijke Universele Waarde (OUV) van dit werelderfgoed. Deze prioriteit is volledig gerealiseerd, zie verder onder toelichting 7.4.2.
- Breed uitdragen en bekendmaken van de (OUV) van dit werelderfgoed. Deze prioriteit is volledig gerealiseerd, zie verder onder toelichting 7.4.2.

Omgevingsfactoren:

- Vanwege de coronacrisis is de bijeenkomst van Unesco waar zij over de uitbreiding van de werelderfgoedstatus zou besluiten niet doorgegaan. Unesco neemt nu medio 2021 hierover een besluit.

2.7.4.1 Investeren in behoud en herbestemming monumenten

Toelichting

De provincie kiest voor investeren in die monumenten, waar de kansen op een succesvolle herbestemming het grootst zijn. Om inzicht te krijgen in de waarden en ontwikkelpotenties van agrarisch erfgoed, gaf de provincie in 2020 opdracht om de Noord-Hollandse Waarderingskaart voor stolpboerderijen te ontwikkelen. Samen met de [loods herbestemming](#) organiseerde het Steunpunt Monumenten en Archeologie verschillende expertsessies om te onderzoeken wat de meest kansrijke invulling is voor herbestemming van monumenten en deze tegelijkertijd te verduurzamen. De adviezen van de Loods Herbestemming aan initiatiefnemers zorgden voor nieuwe opties voor herbestemming of verbreding van bestaand gebruik, waardoor perspectief op behoud van dit erfgoed ontstond.

Uit het Noord-Hollands Fonds voor Monumenten (Fonds Herbestemming) zijn in 2020 leningen verstrekt aan eigenaren van industrieel, religieus en agrarisch erfgoed. Het betreft hier ondernemers die erfgoed verwerven, restaureren, verduurzamen en herbestemmen.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Loods herbestemming (aantal adviezen)	Aantal	15	30	
Inzet Fonds Herbestemming (aantal leningen)	Aantal	3	6	

Culturele infrastructuur en monumentenzorg

Restauratievolume: Rijksmonumenten

(exclusief oorspronkelijke functie woonhuis) in Noord-Holland weergegeven naar de staat van het casco.

Het restauratievolume is de som van matig en slecht zijnde 17,8 % in 2020.

Peildatum	Goed	Redelijk	Matig	Slecht
2020	38,9%	43,3%	15,3%	2,5%
2019	36,1%	46,0%	15,6%	2,3%

Bron: [Monumentenmonitor Noord-Holland](#)

2.7.4.2 UNESCO Stelling van Amsterdam behouden en herbestemmen

Toelichting

De Stelling van Amsterdam is sinds 1996 UNESCO-werelderfgoed en sinds die tijd is de provincie Noord-Holland siteholder (eerstverantwoordelijke) voor dit werelderfgoed. De siteholder heeft de verplichting om zorg te dragen voor het behoud van de Outstanding Universal Value (OUV) van het werelderfgoed, alsook zorg te dragen voor het uitdragen en breed bekendmaken van deze OUV.

In 2020 heeft de provincie de volgende activiteiten ondernomen in het kader van het siteholderschap van de Stelling van Amsterdam:

- De provincie heeft diverse adviezen gegeven over ruimtelijke ontwikkelingen die het beschermingsregime van het werelderfgoed raken. Dit betreft zowel losstaande initiatieven als de zoekgebieden voor zon en wind in het kader van de Regionale Energiestrategieën. Daarnaast zijn de bepalingen uit de Provinciale Ruimtelijke Verordening over de bescherming van het werelderfgoed Stelling van Amsterdam integraal overgenomen in de Omgevingsverordening. Tevens hebben we diverse adviezen gegeven over provinciale monumenten die onderdeel uitmaken van de Stelling van Amsterdam.
- De provincie heeft diverse subsidies ter beschikking gesteld voor herbestemming en van restauratie van onderdelen van de Stelling van Amsterdam. Dit betrof onder andere De Gele Loods in Naarden, vesting Muiden en duurzaamheidsmaatregelen voor Pampus.
- De Stichting Liniebreed Ondernemen verzorgt voor de provincie de publiekscommunicatie. Naast reguliere activiteiten zoals de nieuwsbrief en berichtgeving op sociale media zijn we in 2020 gestart met innovatieve pilots zoals een 8-delig audioverhaal. In het in 2020 geopende fort bij Hoofddorp is men gestart met het ontwikkelen van een informatiepunt over het werelderfgoed Stelling van Amsterdam. De provincie heeft hiervoor subsidie verleend.
- De provincie heeft diverse opdrachten uitgezet in het kader van de siteholdertaak. Dit betreft onder andere een onderzoek naar de herstelbehoefte van de liniedijken.

In juni 2020 hebben Provinciale Staten ingestemd met de oprichting van een gemeenschappelijk orgaan voor de Hollandse Waterlinies. Dit gemeenschappelijk orgaan treedt in werking als Unesco besluit tot uitbreiding van de werelderfgoedstatus van de Stelling van Amsterdam met de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Het internationale congres, dat als uitvloeisel van het nominatiedossier Hollandse Waterlinies in 2020 gepland stond, is helaas door corona niet doorgegaan.

Beleidsindicatoren

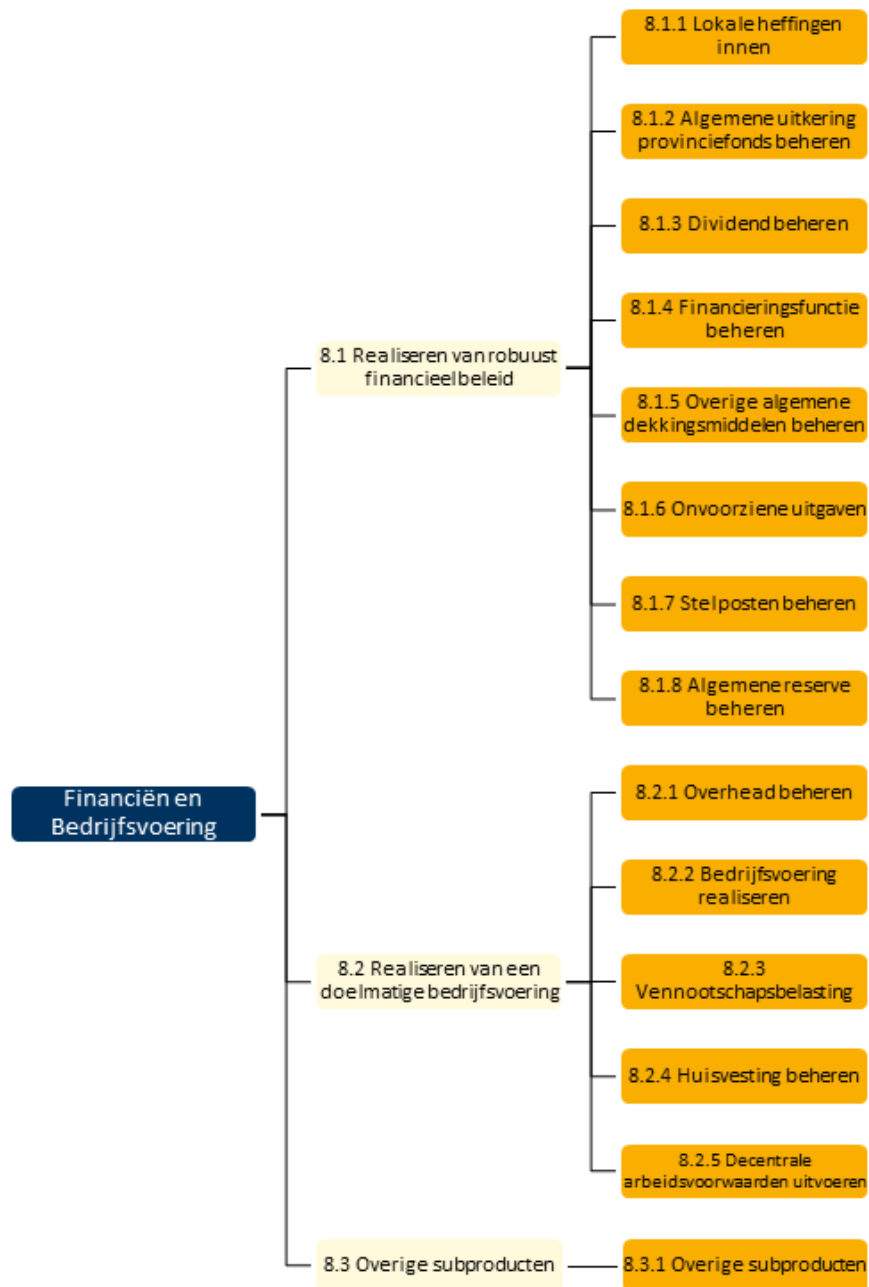
Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Opdrachten in kader siteholdertaak	Aantal	5	5	
Ontwikkeling informatiepunten	Aantal	1	1	
co-financiering herbestemmingsopgaven	Aantal	1	2	Herbestemming van onderdelen van de Stelling van Amsterdam is vaak een langdurig traject met vele onzekerheden. Een goede planning is dan ook lastig te maken. In 2020 verwachten we maar één herbestemming te cofinancieren. Dit zijn er echter twee geworden

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 7.4		Behouden en ontwikkelen erfgoed		
Lasten		Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020 Bedrag verschil
7.4.1	Investeren in behoud en herbestemming monumenten	6.183	8.554	7.730 824
7.4.2	UNESCO Stelling van Amsterdam behouden en herbestemmen	2.905	3.893	3.658 235
Totaal lasten		9.088	12.447	11.388 1.059
Totaal baten				
Totaal saldo		9.088	12.447	11.388 1.059
Storting				
7.4.1	Reserve Monumenten	6.751	6.751	6.751 0
7.4.2	Reserve SvA/NHW Werelderfgoed	0	0	0 0
Onttrekking				
7.4.1	Reserve Monumenten	-5.510	-8.472	-7.840 -632
7.4.2	Reserve SvA/NHW Werelderfgoed	-1.939	-3.304	-3.214 -90
Resultaat		8.390	7.422	7.085 337

2.8 Programma 8. Financiën en Bedrijfsvoering

Doelenboom

Maatschappelijk doel

Het financieel beleid van de provincie is gericht op het realiseren van de provinciale beleidsdoelstellingen. De in dit programma beschreven onderwerpen dragen bij aan het realiseren van deze beleidsdoelstellingen. Een belangrijk onderdeel is de financiële continuïteit van de beleidsuitvoering, het vermogen om zowel op korte als op lange termijn zonder grote risico's aan de financiële verplichtingen te kunnen voldoen.

De provincie heeft zich ook in 2020 ingezet om haar organisatie in te richten als moderne, efficiënte, flexibele, toegankelijke en slagvaardige organisatie. Mede hierdoor heeft de provincie uitvoering kunnen geven aan haar wettelijke taken, het coalitieakkoord, Kompas 2020 en de Toekomstagenda Samen Noord-Holland. Voor haar inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en medeoverheden is de provincie

Noord-Holland een betrouwbare partner die rechtmatig handelt en betrouwbaar, transparant, doelmatig, doeltreffend en wendbaar is. De provincie vindt verduurzaming erg belangrijk. De organisatie investeert daarom in duurzame huisvesting, maar past duurzaamheid ook toe bij andere opdrachten (diensten, leveringen en werken).

In de paragraaf Bedrijfsvoering staan de doelen en activiteiten met betrekking tot de bedrijfsvoering specifiek toegelicht.

Wettelijk beleidskader

- [Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten \(BBV\)](#)

Provinciaal beleidskader

- [Financiële verordening Noord-Holland](#)
- [Nota Reserves 2018](#)
- [Kadernota Risicomanagement en Weerstandsvermogen](#)
- [Financieringsstatuut](#)

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 8	Financiën en Bedrijfsvoering			
	Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil
Lasten	74.727	72.501	66.223	6.278
Baten	-433.757	-442.948	-444.122	1.174
Saldo van baten en lasten	-359.030	-370.447	-377.899	7.452
Storting reserves	58.993	84.017	87.424	-3.407
Onttrekking reserves	-11.293	-40.044	-39.689	-355
Resultaat	-311.331	-326.474	-330.164	3.690

2.8.1 Realiseren van robuust financieel beleid

Toelichting

Prioriteiten:

In de begroting 2020 zijn binnen dit beleidsdoel geen prioriteiten benoemd.

2.8.1.1 Lokale heffingen innen

Toelichting

Voor de provincie Noord-Holland bestaan de lokale heffingen in programma 8 uit de opcenten op de motorrijtuigenbelasting, leges en grondwaterheffing. De opcenten motorrijtuigenbelasting is hiervan de belangrijkste provinciale inkomstenbron. Meer informatie over lokale heffingen is te vinden in de [paragraaf Lokale heffingen](#) in deze jaarrekening.

2.8.1.2 Algemene uitkering provinciefonds beheren

Toelichting

De totale uitkering uit het provinciefonds bestaat uit twee onderdelen: een algemene uitkering en zogenoemde decentralisatie-uitkeringen.

De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de totale rijksuitgaven. Volgens de normeringssystematiek (trap-op-trap-af) hebben wijzigingen in de rijksuitgaven direct invloed op de omvang van de algemene uitkering. De jaarlijkse toename of afname van het provinciefonds, voortvloeiend uit de normeringssystematiek, wordt het accres genoemd.

In verband met de coronacrisis heeft het Rijk in overleg met de provincies besloten om het accres gedurende de huidige kabinetsperiode te bevriezen. Doel van de bevrozing is dat voor het komende jaar duidelijkheid bestaat voor zowel Rijk als gemeenten en provincies over de ontwikkeling van het gemeente- en provinciefonds voor wat betreft de volume- en loonprijs-ontwikkelingen. Hierdoor worden schommelingen in de uitkering dus beperkt.

Decentralisatie-uitkeringen zijn uitkeringen van tijdelijk beleid die niet via het verdeelmodel van het provinciefonds uitgekeerd worden. Het Rijk vertrekt deze middelen om specifieke vooraf overeengekomen beleidsdoelstellingen te realiseren. Ook deze middelen zijn in principe vrij besteedbaar.

2.8.1.3 Dividend beheren

Toelichting

In 2020 hebben wij van een aantal deelnemingen dividend ontvangen op grond van ons aandelenbelang in die partijen. Wij streven een actief aandeelhouderschap na, waarbij niet alleen gestuurd wordt op het behalen van beleidsdoelstellingen, maar tevens op het behalen van een gezond rendement (dividend).

De provincie heeft twee aandelenbelangen in banken. Dit zijn de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) en de Nederlandse Waterschapsbank (NWB). In het licht van de verwachte impact van de COVID-19-pandemie heeft de Europese Centrale Bank (ECB) op 27 maart 2020 alle onder haar toezicht staande instellingen aanbevolen om de uitkering van dividend uit te stellen. De BNG en NWB hebben aangegeven dat zij van plan zijn om het dividend 2020 alsnog uit te keren op het moment dat dit weer mag van de ECB. Omdat het geld nog niet is ontvangen in 2020 hebben wij daarvoor een vordering opgenomen op de balans.

2.8.1.4 Financieringsfunctie beheren

Toelichting

Hieronder wordt het renteresultaat van de provincie opgenomen. Op dit moment bestaat het renteresultaat vooral uit de ontvangen rentebedragen van de verstrekte langlopende leningen. De provincie heeft in 2020 nog geen geld hoeven lenen om de gerealiseerde uitgaven te financieren.

2.8.1.5 Overige Algemene dekkingsmiddelen beheren

Toelichting

Subsidies worden soms administratief afgehandeld in een later jaar dan waarop de subsidie betrekking heeft. Bij deze eindafrekening wordt aan de hand van de subsidievoorwaarden en de werkelijke kosten het precieze bedrag van de subsidie bepaald. Verschillen tussen de in eerste instantie afgesproken subsidie en de eindafrekening die in een verschillend jaar tot uiting komen, komen op de post 'afrekeningsverschillen' terecht. Deze afrekeningsverschillen zijn verantwoord onder dit operationeel doel.

2.8.1.6 Onvoorziene uitgaven

Toelichting

Op dit operationeel doel staat geen budget geraamd en hebben ook geen werkelijke uitgaven plaatsgevonden. Tegenvallers moeten in principe binnen het programma zelf opgelost worden.

Daarnaast wordt in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing een overzicht van risico's gegeven die mogelijk gedekt moeten worden uit de weerstandscapaciteit.

2.8.1.7 Stelposten beheren

Toelichting

In de begroting 2020 hadden wij een aantal stelposten opgenomen voor de dekking van (mogelijke) lasten. Indien sprake is van een resterend saldo per jaareinde kan dat vrijvallen naar de algemene middelen. Hieronder worden de stelposten weergegeven die in 2020 zijn gebruikt:

- Stelpost prijsstijgingen: Daar waar contractuele verplichtingen dat vereisen wordt door de provincie indexering toegepast. Via een stelpost in de begroting worden de hiervoor benodigde budgetten gereserveerd.
- Doorschuif btw betreft btw op kosten gemaakt door bepaalde samenwerkingsverbanden van publiekrechtelijke lichamen. Op grond van de transparantieregeling mogen deze samenwerkingsverbanden, die zelf de btw op kosten niet kunnen terugvragen of compenseren, deze btw 'doorschuiven' naar de provincie. De provincie mag deze btw terugvragen bij het Btw-compensatiefonds in haar jaarlijkse opgave.

2.8.1.8 Algemene reserve beheren

Toelichting

De algemene reserve is bedoeld als buffer om risico's te kunnen opvangen. In de financiële verordening, die in 2019 is geactualiseerd, wordt een minimale omvang van de algemene reserve voorgeschreven die wij aanhouden om mogelijke risico's af te dekken.

In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing zijn de risico's en de weerstandscapaciteit toegelicht. Voor een toelichting op het verloop van de algemene reserve wordt verwezen naar het verslag van de algemene reserve bij de [staat van het verloop van reserves](#).

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 8.1		Realiseren van robuust financieel beleid					
Lasten		Jaarrekening 2019	Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil	Begroting 2021
8.1.1	Lokale heffingen innen	0	0	0	0	0	0
8.1.2	Algemene uitkering provinciefonds beheren	0	0	0	0	0	0
8.1.3	Dividend beheren	0	0	0	0	0	0
8.1.4	Financieringsfunctie beheren	9	0	0	0	0	0
8.1.5	Overige Algemene dekkingsmiddelen beheren	-8.315	0	-3.677	-2.335	-1.342	0
8.1.7	Stelposten beheren	0	2.722	0	-2.749	2.749	-9.627
Baten							

8.1.1	Lokale heffingen innen	-218.384	-210.057	-222.700	-223.649	949	-218.057
8.1.2	Algemene uitkering provinciefonds beheren	-192.940	-211.453	-202.615	-203.965	1.350	-208.716
8.1.3	Dividend beheren	-20.821	-7.080	-12.320	-13.431	1.111	-7.115
8.1.4	Financieringsfunctie beheren	-576	-18	-648	-720	72	-623
8.1.5	Overige Algemene dekkingsmiddelen beheren	-351	0	0	0	0	0
8.1.7	Stelposten beheren	-3.594	-3.150	-2.150	0	-2.150	-2.150
Totaal lasten		-8.306	2.722	-9.627	-5.084	1.407	-9.627
Totaal baten		-436.666	-431.758	-436.661	-441.765	1.332	-436.661
Totaal saldo		-444.972	-429.036	-446.288	-446.849	2.739	-446.288
Storting							
8.1.8	Algemene Reserve	29.207	57.573	82.597	82.597	0	9.639
Onttrekking							
8.1.8	Algemene Reserve	-474.104	-8.669	-37.470	-37.470	0	-14.800
Resultaat		889.869	-380.133	-398.983	-401.722	2.739	-451.449

2.8.2 Realiseren van doelmatige bedrijfsvoering

Toelichting

Prioriteiten

In de begroting 2020 zijn binnen dit beleidsdoel geen prioriteiten benoemd.

2.8.2.1 Overhead beheren

Toelichting

Alle overheadkosten worden binnen dit operationeel doel verantwoord. Dit zijn alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. De personele kosten van de medewerkers die in het primaire proces werkzaam zijn, worden verantwoord bij de betreffende operationele doelen. Bij de toewijzing van kosten aan overhead volgen we de notities en aanwijzingen van de commissie BBV.

2.8.2.2 Bedrijfsvoering realiseren

Toelichting

Hier worden de overige bedrijfsvoeringsactiviteiten verantwoord. Het betreft:

- Het verhuren van onroerend goed onder en in het pand aan het Houtplein en de verhuur van de parkeergarage aan de Dreef.
- De koopovereenkomst met de provincie Flevoland, waarbij personeel ter beschikking wordt gesteld voor de uitvoering van het beleid voor het landelijk gebied. Dit contract is per ultimo 2020 beëindigd.
- Detachering van personeel.

2.8.2.3 Vennootschapsbelasting

Toelichting

Voor bepaalde activiteiten treedt de provincie op als ondernemer voor de vennootschapsbelasting. Als zodanig is de provincie belastingplichtig. Vooralsnog geldt dit enkel met betrekking tot de participatie in Polanenpark C.V.

Op landelijk niveau speelt recent een discussie tussen de Belastingdienst en decentrale overheden over de reikwijdte van het leerstuk van normaal vermogensbeheer. De uitkomst van deze discussie is onbekend en zal op langere termijn beslecht worden, maar kan evenwel met terugwerkende kracht van invloed zijn op het belastbare resultaat van dit jaar en toekomstige jaren.

2.8.2.4 Huisvesting beheren

Toelichting

De onttrekking uit de reserve huisvesting ter dekking van de kapitaallasten voor het kantoorpand aan het Houtplein wordt verantwoord onder het operationeel doel 'Huisvesting beheren'.

2.8.2.5 Decentrale arbeidsvoorwaarden uitvoeren

Toelichting

Met de vakbonden zijn afspraken gemaakt over de beschikbare gelden voor de uitvoering van decentrale arbeidsvoorwaarden door het Georganiseerd Overleg (GO). In 2016 is een reserve GO- gelden ingesteld waarin eenmalig een storting heeft plaatsgevonden. Over de inzet van de reserve vindt overleg plaats met het Georganiseerd Overleg. De reserve wordt gebruikt om provinciale medewerkers extra opleidingsmogelijkheden te geven in de vorm van een Talentbudget. De kosten die medewerkers maken worden onttrokken uit deze reserve.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 8.2		Realiseren van doelmatige bedrijfsvoering			
Lasten		Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil
8.2.1	Overhead beheren	70.408	74.837	70.202	4.635
8.2.2	Bedrijfsvoering realiseren	1.071	636	650	-14
8.2.3	Vennootschapsbelasting	26	105	-27	132
8.2.5	Decentrale arbeidsvoorwaarden uitvoeren	500	600	482	118
Totaal lasten		72.005	76.178	71.307	4.871
Totaal baten		-1.999	-2.515	-2.357	-158
Totaal saldo		70.006	73.663	68.950	4.713
Storting					
8.2.1	Reserve Bedrijfsvoering	1.420	1.420	4.827	-3.407
8.2.4	Reserve Huisvesting	0	0	0	0
8.2.5	Reserve Go-gelden	0	0	0	0
Onttrekking					
8.2.1	Reserve Bedrijfsvoering	-1.342	-1.192	-974	-218
8.2.4	Reserve Huisvesting	-782	-782	-762	-20
8.2.5	Reserve Go-gelden	-500	-600	-482	-118
Resultaat		68.802	72.509	71.558	951

3. Paragrafen

3.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

De paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing gaat in op de vraag in welke mate de provincie in staat is om financiële gevolgen van ongedekte risico's op te kunnen vangen. Deze paragraaf geeft inzicht in de relevante risico's per jaareinde en geeft inzicht in de beschikbare weerstandscapaciteit. Dit zijn de middelen die beschikbaar zijn of gemaakt kunnen worden om de financiële gevolgen van de risico's, als deze zich voordoen, op te vangen. Daarnaast wordt het weerstandsvermogen inzichtelijk gemaakt. Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de provincie in staat is om de financiële gevolgen van ongedekte risico's op te vangen.

Beleid

Het risicobeleid is vastgelegd in de financiële verordening en door PS vastgestelde Kadernota Weerstandsvermogen en Risicomanagement. De Kadernota bevat beleidsregels over de wijze waarop de weerstandscapaciteit wordt opgebouwd en ingezet. In 2021 wordt de Kadernota geactualiseerd.

Visie

De visie op risicomanagement is als volgt: *“De provincie Noord-Holland streeft naar het systematisch afwegen van risico's en kansen bij het realiseren van haar doelstellingen. Risicomanagement is daarmee onderdeel van het reguliere denken en doen. Het bewust verminderen, delen, vermijden of accepteren van risico's leidt tot het 'in control' zijn van de organisatie”*. (Bron: Kadernota risicomanagement 2017-2020).

Wij anticiperen actief op risico's en kansen om onze doelstellingen te bereiken. Daarom hebben we een risicomanagementsysteem ingericht.

Risico's

Het weerstandsvermogen is het kengetal dat uitdrukt in welke mate de provincie in staat is om met haar financiële reserves ongedekte risico's op te vangen. Ongedekte risico's zijn risico's waarvoor nog geen (of onvoldoende) maatregelen zijn getroffen om het risico af te dekken en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. Het gaat hierbij alleen om risico's met een bruto effect van € 100.000,- of hoger.

Om de risico's te kunnen vergelijken met de totale weerstandscapaciteit worden deze beschouwd over een periode van vier jaar. Per risico wordt beoordeeld of dit eenmalig is of terugkerend. Indien een risico eenmalig is, worden het effect van het risico en de kans dat het risico in de komende vier jaar optreedt, geschat. Indien het risico terugkerend is, worden het effect van het risico en de frequentie van het optreden van het risico geschat. Hierdoor wordt bij een terugkerend risico de mogelijkheid dat een risico in een periode van vier jaar meerdere keren optreedt, meegenomen. Voor het berekenen van de omvang van de ongedekte risico's wordt een simulatiemethode gebruikt en wordt rekening gehouden met de gekozen risicobereidheid.

Overzicht risico's

Risico's	Risicobedrag	Eénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Einddatum
B. Bedrijfsvoeringsrisico's				
Kosten opruimen afvalinrichting	€ 1.000.000	1 x per 2 jaar	n.v.t.	continu

Risico's	Risicobedrag	Eénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Einddatum
Wateroverlast: natuurontwikkeling Texel	€ 1.048.000	1 x per 10 jaar	n.v.t.	31 december 2041
Rondje Naardermeer	€ 150.000	eenmalig	10%	2 september 2021
Verkeerde Wet milieubeheerprocedure en fouten bij WABO – procedure	€ 3.000.000	1 x per 20 jaar	n.v.t.	continu
Schadeclaim ivm asbest bij N201	€ 500.000	eenmalig	50%	31 december 2022
Schadeclaim benzinestation	€ 250.000	eenmalig	10%	1 januari 2022
Brug Ouderkerk	€ 3.000.000	eenmalig	37,5%	31 oktober 2021
C. Financieringsrisico's				
Lening Nationaal Restauratie Fonds (NRF)	€ 5.100.000	eenmalig	10%	1 januari 2061
Deelneming PDENH	€ 7.700.000	eenmalig	20%	11 februari 2025
Subsidieregeling Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer	€ 4.600.000	eenmalig	25%	31 december 2025
D. Grondexploitatie- en risico's				
Strategische aankopen, materiële vaste activa	€ 2.330.000	eenmalig	10%	1 januari 2025
E. Risico's Verbonden Partijen				
Borgstelling aan BNG ivm krediet aan de RON	€ 1.730.000	eenmalig	30%	31 december 2030
Dividenduitkering	€ 1.782.750	1 x per 5 jaar	n.v.t.	31 december 2020

A. Beleidsrisico's

Bij de jaarrekening 2020 zijn geen beleidsrisico's geïdentificeerd met een omvang groter dan € 2 miljoen.

B. Bedrijfsvoeringsrisico's

Verkeerde Wet milieubeheerprocedure en fouten bij Wabo-procedure

De uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving op grond van de Wabo en de betrokken wetten is gemandateerd aan omgevingsdiensten. Als mandaatgever is en blijft de provincie verantwoordelijk voor de vermogensrechtelijke gevolgen van de namens de provincie genomen besluiten. Bij vergunningverlening bestaat het risico dat onterecht vergunningen, ontheffingen of vrijstellingen worden verleend, gewijzigd of geweigerd. Hierdoor kunnen financiële gevolgen voor bedrijven of derden ontstaan. Dit geldt ook voor een handhavingsbesluit dat niet terecht tot stand komt, of een rechtsongelijkheid bij toezicht. Het gevolg kan zijn dat bedrijven schadeclaims indienen bij de provincie en dat er afbreuk wordt gedaan aan het imago van de provincie. Schadeclaims kunnen oplopen tot een bedrag van circa € 3 miljoen.

Er zijn privaatrechtelijke overeenkomsten gesloten met de omgevingsdiensten over de eisen waaraan de vergunningverlening, toezicht en handhaving moet voldoen. De aansprakelijkheid van tekortkomingen in

de uitvoering van deze overeenkomsten door onzorgvuldig of on(des)kundig handelen van de omgevingsdiensten ligt bij hen, tot het bedrag van de betreffende dienstverlening. Ook moeten de omgevingsdiensten voldoen aan de verordening kwaliteit VTH omgevingsrecht. In de rol van opdrachtgever bewaakt de provincie dit.

Brug Ouderkerk

Ten behoeve van de uitvoering van het project ontbrak een essentieel stuk grond. Hierdoor lag de uitvoering stil. De aannemer leidt hierdoor schade en wil deze vergoed hebben. De hoogte van de claim is nog onderwerp van discussie. De uitvoering is inmiddels weer opgestart.

C. Financieringsrisico's

Lening Nationaal Restauratie Fonds

Het risico is dat de lening niet (volledig) wordt terugbetaald aan de provincie. De provincie heeft geld uitgeleend aan het Nationaal Restauratie Fonds (hierna NRF) dat het op haar beurt doorleent aan eigenaren van monumenten voor het herbestemmen/restaureren/verduurzamen van monumenten. Het NRF toetst of de ontvangers van leningen kredietwaardig zijn. Ook bekijkt het NRF in hoeverre voldoende zekerheid kan worden verkregen uit het te financieren onderpand. Door middel van hypothecaire leningen wordt zekerheid gesteld. Momenteel is het risico maximaal € 5,1 miljoen, later zal dit toenemen tot maximaal € 9,1 miljoen.

Deelneming PDENH

PDENH investeert in duurzame innovatieve bedrijven en initiatieven in Noord-Holland. Omdat PDENH wordt gefinancierd met provinciale middelen, leiden de investeringen door PDENH ook tot een financieel risico voor de provincie Noord-Holland. Als beheersmaatregel wordt voor iedere investering een uitgebreid onderzoek uitgevoerd door een team gespecialiseerde investeringsmanagers in dienst van het participatiefonds. Een investering wordt vervolgens ter advies voorgelegd aan een investeringscomité, waarna de provincie als aandeelhouder het uiteindelijke investeringsbesluit neemt.

Ondanks risico beperkende maatregelen gaat het in absolute zin om grote bedragen. Het aantal investeringen en het door PDENH uitgezette kapitaal neemt in de toekomst verder toe.

Zekerheidshalve is bij de berekening van het benodigde risicobedrag voor PDENH uitgegaan van 20% van het gemiddelde vermogen. Dit risicopercentage is recent geactualiseerd naar aanleiding van de coronacrisis. Het risicobedrag voor PDENH dient ter dekking van onvoorziene risico's, in de vorm van (onvoorziene) faillissementen van ondernemingen waarin het fonds heeft geïnvesteerd. Naar verwachting is het risicobedrag ruim berekend omdat in de jaarstukken van de provincie ook reeds een verliesvoorziening is opgenomen voor dekking van voorziene risico's bij PDENH.

Subsidieregeling Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer

De provincie kent POP3 subsidies toe op grond van twee regelingen: ANLb en de Uitvoeringsregeling POP3 subsidies Noord-Holland. Deze subsidies bestaan uit EU-middelen en provinciale middelen. Wij hebben meer POP3-subsidieverplichtingen dan waar wij als provincie aan Europese middelen aanspraak op kunnen maken. Het bedrag moeten we mogelijk bijdragen maar het is echter ook mogelijk dat hiervoor Europese middelen alsnog beschikbaar komen. Er zijn in elk geval tot en met 2025 - het einde van het POP3 - verschillende momenten dat er extra EU-middelen beschikbaar kunnen komen.

D. Grondexploitatie-risico's

Strategische aankopen, materiële vaste activa

Voor de uitvoering van het provinciaal grondbeleid is onder meer krediet voor strategische grondaankopen beschikbaar. Vooruitlopend op concrete gebiedsontwikkelingsprojecten worden ten laste hiervan grondaankopen gedaan. Hierin ligt een zeker risico besloten dat de economische waarde van deze grond op enig moment (in negatieve zin) afwijkt van de boekwaarde. Om dit risico af te dekken is hiervoor een bedrag in het weerstandsvermogen opgenomen. Dit bedrag is gerelateerd aan de boekwaarde van de strategische aankopen en materiële vaste activa. Per 31 december 2020 bedraagt dit € 23,3 miljoen.

E. Risico's verbonden partij

Bij de jaarrekening 2020 zijn geen risico's verbonden partij geïnventariseerd met een omvang groter dan € 2 miljoen.

Verloop risico's

Risico-inventarisatie (bruto)	Rekening 2019 (x € 1.000)	Begroting 2021 (x € 1.000)	Rekening 2020 (x € 1.000)	Mutaties rekening 2020 t.o.v. begroting 2021 (x € 1.000)	Afname / toename
A. Beleidsrisico's	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	-
B. Bedrijfsvoeringsrisico's	€ 22.248	€ 27.388	€ 8.948	€ -18.440	afname
C. Financieringsrisico's	€ 13.100	€ 13.100	€ 17.400	€ 4.300	toename
D. Grondexploitatie-risico's	€ 2.400	€ 2.400	€ 2.330	€ -70	afname
E. Risico's verbonden partijen	€ 14.855	€ 14.855	€ 3.513	€ -11.342	afname
Brutorisicobedrag	€ 52.603	€ 57.743	€ 32.191	€ -25.552	afname

Toelichting

In vergelijking met de voorgaande inventarisatie voor de begroting 2021, is het totaal aan bruto risico's per saldo afgenomen met € 25,6 miljoen. De toename in de bedrijfsvoeringsrisico's wordt grotendeels verklaard uit mogelijke schade en vertraging die optreedt bij het realiseren van sluizen en bruggen. De afname wordt verklaard uit het feit dat ten tijde van de financiële crisis voor een viertal deelnemingen een risicopost is gevormd vanwege de kans op waardedaling van de deelneming beneden de kostprijs. Er zijn de afgelopen jaren bij deze deelnemingen geen calamiteiten opgetreden en qua bedrijfsvoering is er per balansdatum geen reden meer voor het aanhouden van deze risicoposten. Het betreft de volgende risico's die zijn vervallen bij de jaarrekening 2020:

- Vaart in de Zaan Vernieuwen Wilhelminasluis van € 2,5 miljoen;
- Leegwaterbrug A-02 vervanging van € 5,0 miljoen;
- Reservering investeringsfonds Noordzeekanaalgebied (RON) van € 11,1 miljoen;
- Beschikbaarheidsvergoeding OV-bedrijven;
- Gemeenschappelijke regelingen;
- Schadeclaim door afwijkende status assets.

Overige risico's niet gekwantificeerd

Naast bovenstaande risico's onderkennen wij bij de provincie een aantal risico's die zich op dit moment zowel landelijk als wereldwijd voordoen en die nog niet verder te kwantificeren zijn. Wij denken hierbij aan:

PFAS

Bij civiele werken moet de grond worden onderzocht op de aanwezigheid van PFAS. Indien de grond meer schadelijke stoffen bevat dan de norm toestaat, zal dit vertraging in de projecten tot gevolg hebben. De omvang en eventuele schade die hierdoor ontstaat, is niet te kwantificeren.

Stikstof

Door uitspraken van de Raad van State lopen projecten mogelijk vertraging op. Met de komst van de Stikstofwet is dit probleem nog niet opgelost. De omvang en eventuele schade die dit kan hebben op projecten is op dit moment niet te kwantificeren. Op basis van het projecten overzicht wordt een inventarisatie uitgevoerd om de risico's verder in beeld te brengen.

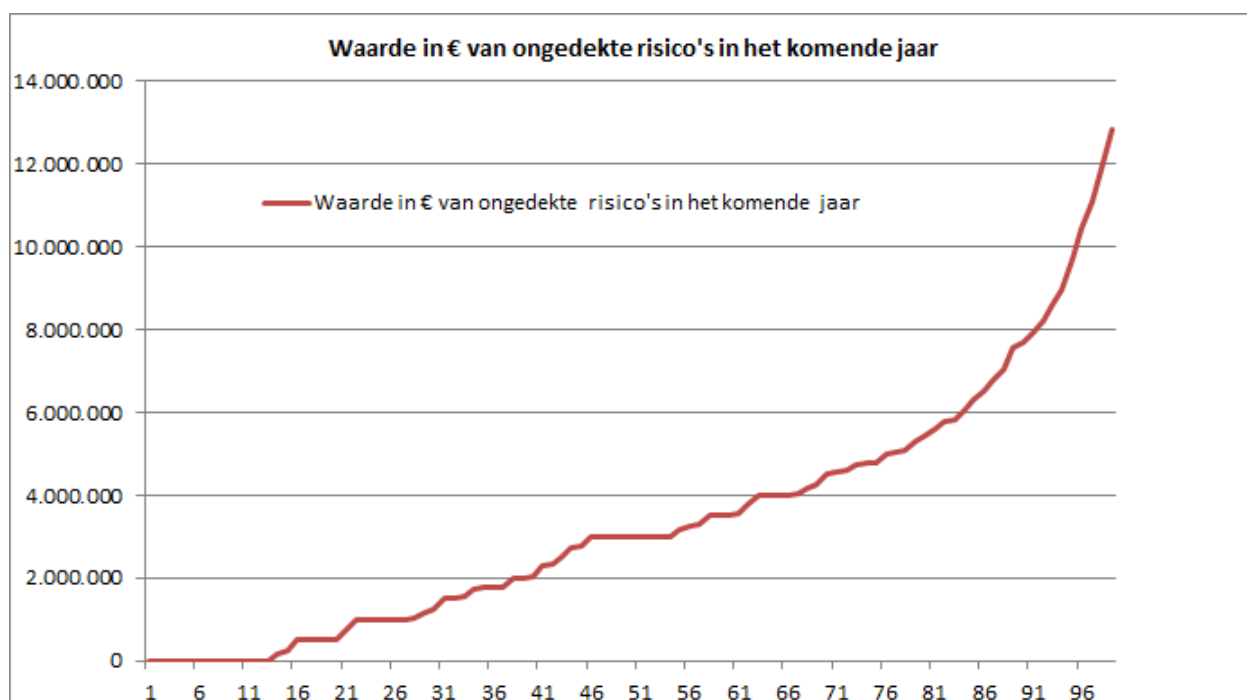
Berekening risico's

Bij de begroting en bij de jaarrekening wordt jaarlijks het actuele totale weerstandsvermogen en het actuele incidentele weerstandsvermogen berekend voor een periode van vier jaar respectievelijk voor een periode van één jaar.

In dit onderdeel wordt de beschikbare weerstandscapaciteit geconfronteerd met de uitkomst van de simulatie van de hiervoor genoemde risico's. Het quotiënt van beide bedragen wordt het weerstandsvermogen genoemd. De totale bruto omvang van deze risico's bedraagt € 32,3 miljoen.

Berekende hoogte van de ongedekte risico's voor 1 jaar: € 12,9 miljoen

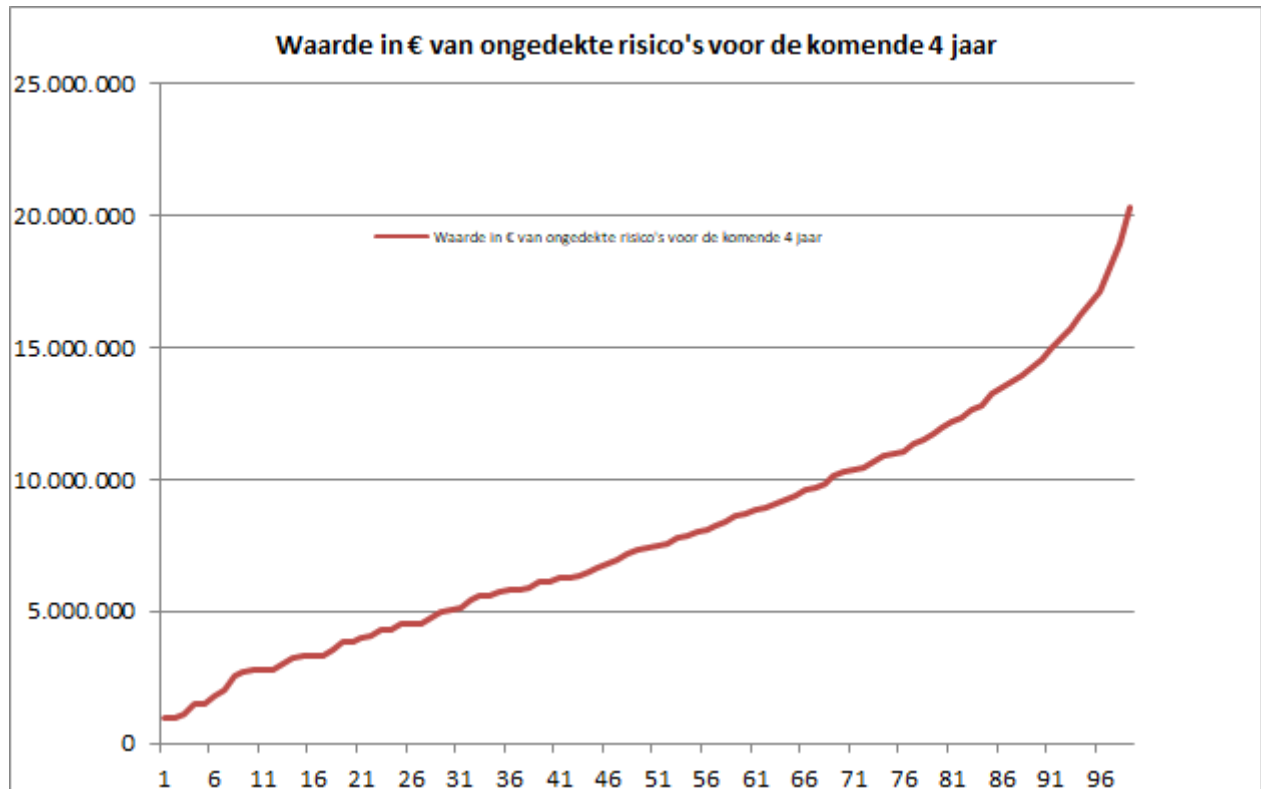
Op basis van de methode wordt gesimuleerd of een risico al dan niet voorkomt, is berekend dat het risico € 12,9 miljoen bedraagt. Dit betekent dat met 99% zekerheid gesteld kan worden dat het komende jaar het bedrag aan schade niet groter zal zijn dan het hier genoemde risicobedrag. De verdeling van de bedragen over de percentielen ziet er grafisch als volgt uit:

Toelichting: op de horizontale as staan de percentielen. Op de verticale as staan de bijbehorende bedragen. In 50% van de simulaties zijn de geëffectueerde risico's bij elkaar opgeteld € 3,0 miljoen of lager. In 99% van de simulaties zijn de geëffectueerde risico's bij elkaar opgeteld € 12,9 miljoen of lager.

Berekende hoogte van de ongedekte risico's voor 4 jaar: € 20,3 miljoen

Op basis van de methode wordt gesimuleerd of een risico al dan niet voorkomt, is berekend dat het risico € 20,3 miljoen bedraagt. Dit betekent dat met 99% zekerheid gesteld kan worden dat het komende jaar het bedrag aan schade niet groter zal zijn dan het hier genoemde risicobedrag. De verdeling van de bedragen over de percentielen ziet er grafisch als volgt uit:

Toelichting: op de horizontale as staan de percentielen. Op de verticale as staan de bijbehorende bedragen. In 50% van de simulaties zijn de geëffectueerde risico's bij elkaar opgeteld € 7,4 miljoen of lager. In 99% van de simulaties zijn de geëffectueerde risico's bij elkaar opgeteld € 20,3 miljoen of lager.

Berekening weerstandscapaciteit en weerstandsvermogen

Toelichting weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de provincie beschikt of kan beschikken om niet-begrote kosten te dekken. Bij weerstandscapaciteit wordt onderscheid gemaakt tussen incidentele weerstandscapaciteit en structurele weerstandscapaciteit.

De incidentele weerstandscapaciteit is de capaciteit, die eenmalig kan worden ingezet om financiële tegenvallers op te vangen, en is de som van:

- de algemene reserve;
- de post onvoorzien voor het betreffende boekjaar;
- stille reserves.

De algemene reserve is een nu vrij beschikbare reserve. Stille reserves bestaan uit het verschil tussen de verkoopwaarde van activa en de waarde waarvoor deze activa op de balans staan. In de berekening van de weerstandscapaciteit worden stille reserves niet meegenomen, tenzij er een concrete intentie is betreffende activa binnen één jaar te verkopen;

De structurele weerstandscapaciteit is de capaciteit, die terugkerend kan worden ingezet om financiële tegenvallers op te vangen, en bestaat uit:

- de onbenutte belastingcapaciteit;
- de post onvoorzien in de jaren na het komende jaar;
- begrotingsruimte.

Het beleid over de aanwending van de weerstandscapaciteit

Wanneer risico's zich daadwerkelijk voordoen zal er financiële schade zijn voor de provincie. In een dergelijk geval wordt de financiële positie van de provincie aangetast en kan het voorkomen dat er maatregelen moeten worden getroffen om de financiële positie op termijn weer op peil te brengen. Het volgende is van toepassing met betrekking tot het aanwenden van de weerstandscapaciteit als een risico zich voordoet:

- wij informeren PS over het zich voordoen van de risico's, inclusief de achtergronden;
- wij stellen voor het risicobedrag ten laste van de algemene reserve te brengen, wanneer geen andere dekkingsmogelijkheden voorhanden zijn;
- indien de algemene reserve hierdoor niet meer toereikend is, formuleren wij een bezuinigingsvoorstel;
- de weerstandscapaciteit dient daarna weer op peil te worden gebracht, indien deze zodanig aangetast is dat deze niet langer aan de norm voldoet. In dat geval voegen wij bij het voorstel aan PS een voorstel voor een herstelplan om dit mogelijk te maken.

Toelichting weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is het kengetal dat uitdrukt in welke mate de provincie in staat is om met haar financiële reserves de ongedekte risico's op te vangen. Met ingang van de Kadernota weerstandsvermogen en risicomanagement 2017-2020 wordt het weerstandsvermogen berekend voor zowel het totale weerstandsvermogen als het incidentele weerstandsvermogen.

Het totale weerstandsvermogen wordt berekend als de totale weerstandscapaciteit gedeeld door de hoogte van de ongedekte risico's over een periode van vier jaar.

De norm voor het minimaal aan te houden weerstandsvermogen bedraagt één. Indien ondanks genomen beheersmaatregelen het totale weerstandsvermogen of het incidentele weerstandsvermogen lager wordt dan één, dan doen Gedeputeerde Staten financiële voorstellen die ertoe leiden dat het weerstandsvermogen weer teruggebracht wordt op het minimale niveau.

Berekening weerstandscapaciteit en weerstandsvermogen

Incidenteel weerstandsvermogen

Berekening weerstandscapaciteit (in miljoenen €)	Rekening 2020	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Totaal
Incidentele capaciteit					
Algemene reserve	126,43				126,43
Onvoorzien	–				–
Totaal incidentele capaciteit	126,43	–	–	–	126,43
Berekende risico's voor 1 jaar					12,90
Kengetal weerstandsvermogen voor 1 jaar					9,8

Totale weerstandsvermogen

Berekening weerstandscapaciteit (in miljoenen €)	Rekening 2020	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Totaal
Incidentele capaciteit					
Algemene reserve	126,43				126,43
Onvoorzien	-				-
Totaal incidentele capaciteit	126,43	-	-	-	126,43
Structurele capaciteit					
Onbenutte belastingcapaciteit		155,10	155,10	155,10	465,30
Onvoorzien		-	-	-	-
Meerjarenbegrotingsruimte		-	-	-	-
Totale structurele capaciteit	-	155,10	155,10	155,10	465,30
Totale weerstandscapaciteit					591,73
Berekende risico's voor 4 jaar					20,30
Kengetal weerstandsvermogen voor 4 jaar					29,1

Uit dit overzicht blijkt dat de berekende weerstandscapaciteit op basis van de incidentele capaciteit 9,8 bedraagt (was 2,9 bij begroting 2020). Voor een periode van 4 jaar bedraagt de weerstandscapaciteit 29,1 (was 11,6 bij begroting 2020). In beide gevallen is de uitkomst groter dan 1. Dit betekent dat in beide gevallen de totale weerstandscapaciteit groter is dan de hoogte van de ongedekte risico's.

Conclusies

Bij de jaarrekening zijn risico's geïncidentariseerd met een totale bruto omvang van € 32,2 miljoen. Het berekende risicobedrag (na simulatie) voor het komende jaar bedraagt € 12,9 miljoen. Het berekende risicobedrag voor de komende 4 jaar bedraagt € 20,3 miljoen.

De incidentele weerstandscapaciteit bij de jaarrekening 2020 bedraagt € 126,4 miljoen. Het weerstandsvermogen voor 1 jaar komt dan uit op 9,8. De totale weerstandscapaciteit bedraagt € 591,7 miljoen. Het weerstandsvermogen voor een periode van 4 jaar komt dan uit op 29,1. Met een zekerheid van 99% kan geconcludeerd worden dat de berekende weerstandscapaciteit toereikend is om financiële tegenvallers op te vangen.

Kengetallen

Met ingang van de begroting 2016 is in het BBV voorgeschreven in deze paragraaf een set van zes verplichte financiële kengetallen op te nemen. De zes kengetallen zijn:

1. netto schuldquote;
2. netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
3. de solvabiliteitsratio;
4. kengetal grondexploitatie;
5. structurele exploitatieruimte;
6. belastingcapaciteit (zie hiervoor de paragraaf provinciale heffingen).

1. Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de provincie ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en afschrijvingen op de exploitatie.

Bij jaarrekening ultimo jaar		Rekening 2019	Begroting 2020*	Rekening 2020
A	Vaste schulden (art. 46)	0	0	0
B	Netto vlottende schuld (art. 48)	15	15	27
C	Overlopende passiva (art. 49)	226	410	294
D	Financiële activa (art. 36 lid d, e en f)	0	0	0
E	Uitzettingen < 1 jaar (art. 39)	404	310	362
F	Liquide middelen (art. 40)	1	1	5
G	Overlopende activa (art. 40a)	29	29	23
H	Totale baten (exclusief reserves (art. 17 lid c)	501	499	478
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G/H * 100%)		-38%	17%	-14%

*2020 t/m Tweede begrotingswijziging 2020

Een negatieve schuldquote geeft aan dat per saldo sprake is van een overschot aan middelen. Ultimo 2020 is daar sprake van bij de provincie Noord-Holland. Het saldo van het overschot (A+B+C-D-E-F-G) bij de rekening 2019 bedroeg € 193 miljoen. Bij de Tweede begrotingswijziging was dat een tekort van € 85 miljoen. Bij de rekening 2020 is dat een overschot van € 68 miljoen. De negatieve schuldquote wordt deels bepaald vanwege het feit dat de provincie op dit moment nog geen geld hoeft te lenen om projecten uit te kunnen voeren (zie regel A in bovenstaande tabel). Dit wordt veroorzaakt doordat op dit moment de provincie zelf nog voldoende middelen heeft (in reserves) om deze projecten uit te kunnen voeren.

2. Berekening gecorrigeerde netto schuldquote

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen.

Bij jaarrekening ultimo jaar		Rekening 2019	Begroting 2020*	Rekening 2020
A	Vaste schulden (art. 46)	0	0	0
B	Netto vlottende schuld (art. 48)	15	15	27
C	Overlopende passiva (art. 49)	226	410	294
D	Financiële activa (art. 36 lid b, c, d, e en f)	52	53	41
E	Uitzettingen < 1 jaar (art. 39)	404	311	362
F	Liquide middelen (art. 40)	1	1	5
G	Overlopende activa (art. 40a)	29	29	23
H	Totale baten (exclusief reserves (art. 17 lid c)	501	499	478
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G/H * 100%)		-49%	6%	-23%

*2020 t/m Tweede begrotingswijziging 2020

Zie voor opmerkingen hetgeen onder één is gemeld. Zoals hierboven is vermeld zit het verschil in het feit dat bij deze berekening tevens de verstrekte leningen zijn meegenomen. Het verschil met één is zichtbaar op regel D. Logischerwijze wordt het overschot aan middelen groter als de verstrekte leningen ook meegenomen worden in de berekening.

3. Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de provincie in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen van een provincie bestaat volgens artikel 42 BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

	Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2019	Begroting 2020*	Rekening 2020
A	Eigen vermogen (art. 42)	1 107	927	1 078
B	Balanstotaal	1 368	1 373	1 420
	Solvabiliteit A/B * 100%	81%	68%	76%

*2020 t/m Tweede begrotingswijziging 2020

Hoe hoger de solvabiliteitsratio hoe hoger de weerbaarheid van de provincie. De mate van weerbaarheid in combinatie met de andere kengetallen geeft een indicatie over de financiële positie van de provincie.

Kijkend naar de samenstelling van het vreemd vermogen (c.q. de financiële verplichtingen), valt af te leiden dat dit met name bestaat uit vlottende schulden en overlopende passiva. Voor deze categorieën geldt dat er voldoende middelen aanwezig zijn om deze te kunnen voldoen. Op basis hiervan kan geconcludeerd worden dat het berekende ratio ruim voldoende is om aan de financiële verplichtingen te voldoen.

4. Grondexploitatie

Grondexploitatie kan een forse impact kan hebben op de financiële positie van decentrale overheden. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. Jaarlijks dient een getrouwe waardering te worden opgenomen in de jaarstukken.

Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2019	Begroting 2020*	Rekening 2020
Niet in exploitatie genomen bouwgronden (art. 38 lid a punt 1)	0	0	0
Bouwgronden in exploitatie (art. 38 lid b)	0	0	0
Totale baten (exclusief reserves (art. 17 lid c))	476	499	478
Grondexploitatie (A+B)/C * 100%	0%	0%	0%

*2020 t/m Tweede begrotingswijziging 2020

Uit bovenstaande blijkt dat de provincie niet over in exploitatie genomen gronden beschikt, hetgeen past bij het grondbeleid van de provincie. Door de wijzigingen van het BBV vallen de niet in exploitatie genomen gronden met ingang van 2016 niet langer onder de grondexploitatie maar worden ze gerubriceerd onder de materiële vaste activa.

5. Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte geeft inzicht in de mate waarin de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. Bij de beoordeling van het structurele en reële evenwicht wordt het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele baten en lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Voorbeelden van structurele baten zijn de algemene uitkering uit het provinciefonds en eigen belastinginkomsten (motorrijtuigenbelasting). Bij structurele lasten zijn dat bijvoorbeeld de personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. De onderstaande tabel geeft inzicht in de structurele exploitatieruimte.

Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2019	Begroting 2020*	Rekening 2020
------------------------------	---------------	-----------------	---------------

A	Totale structurele lasten	366	424	377
B	Totale structurele baten	431	454	460
C	Totale structurele toevoegingen aan de reserves	41	32	35
D	Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	2	4	4
E	Totale baten	501	499	478
Structurele exploitatieruimte $((B-A)+(D-C))/(E) * 100\%$		5%	0%	11%

*2020 t/m Tweede begrotingswijziging

Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. Daarnaast bevorderen hogere structurele baten de wendbaarheid (flexibiliteit) van de begroting. Voor Noord-Holland is in alle jaren sprake van een positief percentage. Uit bovenstaande tabel blijkt dat de structurele baten groter zijn dan de structurele lasten. Voor een nadere toelichting zie 5.1.4 in deze jaarrekening.

6. Belastingcapaciteit

Een provincie heeft de mogelijkheid om het aantal opcenten te verhogen tot het maximaal te heffen aantal opcenten zoals dat door het Rijk wordt bepaald. De belastingcapaciteit van provincies wordt berekend door het aantal opcenten in jaar t (het begrotingsjaar) te vergelijken met het gemiddelde van het aantal opcenten van alle provincies in jaar t-1 (het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar) en uit te drukken in een percentage.

	Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2019	Begroting 2020*	Rekening 2020
A	Aantal opcenten MRB	67,9	67,9	67,9
B	Landelijk gemiddelde opcenten in jaar er voor	80,6	81,4	81,4
Aantal opcenten t.o.v. landelijk gemiddelde in jaar er voor $(A/B) * 100\%$		84,2%	83,4%	83,4%

*2020 t/m Tweede begrotingswijziging 2020

Uit bovenstaande blijkt dat de provincie Noord-Holland onder het landelijk gemiddelde zit qua heffen van opcenten. Dit is ook logisch omdat de provincie het laagste opcentenpercentage hanteert van alle provincies. Dit zorgt ervoor dat er nog voldoende capaciteit is om eventuele financiële tegenvallers op te vangen. Bij de jaarrekening 2020 is de onbenutte belastingcapaciteit berekend op € 155,1 miljoen. Voor nadere informatie over de opcenten wordt verwezen naar de paragraaf Provinciale heffingen in deze jaarrekening.

Conclusie en samenvatting

	Rekening 2019	Begroting 2020*	Rekening 2020
1. Netto schuldquote	-38%	17%	-14%
2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-49%	6%	-23%
3. Solvabiliteitsratio	81%	68%	76%
4. Grondexploitatie	0%	0%	0%
5. Structurele exploitatieruimte	5%	0%	11%
6. Belastingcapaciteit	84,2%	83,4%	83,4%

*2020 t/m Tweede begrotingswijziging

De bovenstaande tabel geeft op basis van een aantal kengetallen inzicht in de financiële positie van de provincie. Voor een beoordeling van de financiële positie is het belangrijk dat zowel naar de balans als naar de exploitatie wordt gekeken. In de kengetallen structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit komt tot uitdrukking dat de provincie over voldoende structurele baten beschikt, en dat de mogelijkheid bestaat om de structurele baten op korte termijn indien nodig te vergroten.

Voor de provincie Noord-Holland geldt dat de structurele baten groter zijn dan de structurele lasten. Dit resulteert in een structurele exploitatieruimte in 2020 van 11%.

Het percentage opcenten van Noord-Holland (67,9) ligt onder het gemiddelde van alle twaalf provincies (81,4). Dit komt neer op een percentage van 83,4% wat betreft de verhouding van de geheven opcenten in Noord-Holland ten opzichte van het gemiddelden van alle provincies. In 2019 kwam dit percentage uit op 84,2. Provincie Noord-Holland hanteert het laagste opcentenpercentage van alle provincies. Dit resulteert in een onbenutte belastingcapaciteit van € 155,1 miljoen in 2020. Op basis van het bovenstaande kan geconcludeerd worden dat de begroting van de provincie voldoende wendbaar en flexibel is.

De kengetallen netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, solvabiliteitsratio en grondexploitatie hebben betrekking op de balans. Voor beide schuldquoten geldt dat er sprake is van een overschot aan middelen. Dit wordt voor een deel verklaard vanwege het feit dat de provincie op dit moment nog geen leningen hoeft af te sluiten voor het uitvoeren van projecten.

De solvabiliteitsratio over 2020 bedraagt 76%. Dit betreft voornamelijk kortlopende schulden. Omdat hier voldoende kortlopende activa tegenover staat is de kans gering dat het eigen vermogen aangesproken hoeft te worden om aan deze verplichtingen te voldoen.

Wat betreft de grondexploitatie kan gezegd worden dat Noord-Holland geen actieve grondexploitatie kent. In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing is een bedrag opgenomen voor daling van boekwaardes. Uit de berekening van het weerstandsvermogen is gebleken dat als deze risico's zich voordoen er voldoende capaciteit is om de risico's af te dekken.

Op basis van bovenstaande kan geconcludeerd worden dat op basis van de huidige cijfers de financiële situatie van de provincie als robuust omschreven kan worden.

3.2 Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

Het verbeteren van de (provinciale) infrastructuur is een kerntaak van de provincie. Binnen deze kerntaak is het beheren van de provinciale kapitaalgoederen een belangrijk element. De provincie beheerde hiertoe begin 2020: 645 km wegen, 384 km fietspaden, 50 km busbanen, 246 km vaarwegen (bodem en oevers), 590 civiele kunstwerken (inclusief beweegbare bruggen, tunnels en natuurbruggen), faunavoorzieningen, dynamisch verkeersmanagementsystemen, twee verkeerstunnels, een brugbediencentrale en 13 gebouwen (waarvan 4 huur).

In 2020 zijn er 4 bruggen aangesloten op de brugbediencentrale. De Kogerpolderbrug is aangesloten vanuit het investeringsprogramma. Het totaal aantal bruggen dat aangesloten is op de bediencentrale bedraagt nu 9. Het uitvoeringsprogramma naar aanleiding van de Machinerichtlijn voor beweegbare kunstwerken hangt hier direct mee samen en is volop in uitvoering.

Onderdeel van de beheertaak is de wettelijke zorgplicht en provinciale ambitie om de kapitaalgoederen volgens afgesproken kwaliteitseisen in stand te houden door middel van onderhoud en vervanging. Hiermee worden functionaliteit en kwaliteit van deze kapitaalgoederen op peil gehouden en wordt kapitaalvernietiging voorkomen.

De provincie heeft de ambitie uitgesproken om bij te dragen aan de nationale en internationale klimaat- en CO₂-doelstellingen en hier een voorloper in te zijn. Dit doet de provincie door onder andere projecten uit te voeren, die volledig gericht zijn op duurzaamheid. Openbare ledverlichting wordt uitgerold, energie wordt via de eigen infrastructuur opgewekt en grondstoffen worden hergebruikt. Ook bij toepassing van asfalteringswerkzaamheden worden grondstoffen hergebruikt.

Met de kaderbrief 2018 hebben Provinciale Staten een budget beschikbaar gesteld van € 6,5 miljoen voor het verduurzamen van de infrastructuur door ledverlichting. Met het beschikbaar gestelde budget kan 55% van de verlichting vervangen worden. Dit gebeurt in de gebieden 1 en 6. Hier is in kwartaal 4 2020 mee gestart. Doel van het project is het verduurzamen van de eigen infrastructuur door alle openbare verlichting te vervangen door ledverlichting.

Landschappelijk en vanuit biodiversiteit zijn er verbeteringen aangebracht bij het onderhoud van de bermen. Bermen zijn een belangrijk leefgebied voor bijen en andere insecten. Er wordt daar waar mogelijk gefaseerd gemaaid en er worden insectenschuilplaatsen gecreëerd. Dit gebeurt in de vorm van staand en liggend dood hout. Tijdens de reconstructie van de N506 is gelijktijdig de groenstructuur weer hersteld en verbeterd. Er is een gevarieerd assortiment inheemse boom- en heestersoorten aangeplant. Daarmee heeft dit traject een hogere ecologische waarde gekregen. De beoogde extra impuls voor het verhogen van de biodiversiteit in de bermen van de wegen en vaarwegen heeft vertraging opgelopen. Dit komt door het gelijktrekken van de gebiedscontracten. Nieuw is het project Monumentale bomen. Afgelopen najaar is begonnen met het in kaart brengen van de monumentale bomen en waardevolle houtopstanden langs de provinciale wegen.

Infrastructuur

De provincie is een gecertificeerd beheerder op het gebied van assetmanagement. Er wordt ingezet op continue verbetering en ontwikkeling van de organisatie. In oktober 2020 heeft opnieuw een ISO 55001 hercertificeringsaudit plaatsgevonden. De provincie heeft deze audit goed doorstaan.

Assetmanagement beoogt de benodigde onderhoudsmaatregelen van het areaal af te wegen op basis van de aspecten areaalprestatie, faalrisico's en kosten. Het functioneren van het areaal volgens een bestuurlijk

vastgesteld kwaliteitsniveau is leidend. Dit is vastgelegd in de [Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen 2020-2023 \(NIKG\)](#) en vastgesteld door Provinciale Staten in november 2020. Hierin is omschreven welke kapitaalgoederen de provincie in eigendom heeft en op welk kwaliteitsniveau deze in stand gehouden moeten worden. Ook is hierin vastgelegd welke financiële middelen voor het in stand houden noodzakelijk zijn. De onderstaande beeldkwaliteitsniveaus voor de verschillende netwerken van de provinciale infrastructuur zijn door Provinciale Staten vastgesteld. Deze zijn gebaseerd op de landelijke CROW-systematiek.

Type areaal	Bestuurlijk vastgesteld kwaliteitsniveau
Stroomwegen	B
Overige wegen	C
Fietspaden	B
Milieuaspecten bij wegbeheer	B
Vrij liggende busbanen	B
Haltes/stations Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV)	B
Vaarwegen / oevers	C/D

De gerealiseerde kwaliteitsniveaus zijn hieronder weergegeven.

Beeldkwaliteit

Netwerken	Bestuurlijk vastgesteld kwaliteitsniveau	Werkelijk kwaliteitsniveaus t.o.v. gehele netwerk (%)						Streefwaarde 95% ≥ kwaliteitsniveau	Realisatie
		A+	A	B	C	D	totaal		
Stroomwegen	B	5%	37%	51%	7%	0%	100%	95%	93%
Overige wegen	C	18%	53%	20%	14%	1%	106%	95%	98%
Fietspaden	B	44%	31%	17%	5%	1%	98%	95%	94%
Busbanen (incl. haltes)	B	2%	4%	86%	0%	0%	93%	95%	97%
Vaarwegen	C/D	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Totaal	–	–	–	–	–	–	–	95%	95%

Deze tabel geeft inzicht in de globale toestand van ons areaal op bestuursniveau. Uit inspecties blijkt dat 95% van het areaal voldoet aan de vastgestelde kwaliteitsniveaus, dat is gelijk aan de streefwaarde die is gesteld in de begroting 2020. Netwerk 'stroomwegen' en 'fietspaden' zitten onder de 95%. Het areaal dat momenteel niet voldoet aan het vastgestelde kwaliteitsniveau zal in onderhoud worden genomen. Zoals bijvoorbeeld de stroomwegen N196a en de N196b. Ook de fietspaden liggen onder de streefwaarde. Dit wordt met name veroorzaakt door onderhoudswerkzaamheden die voor 2021 geprogrammeerd staan.

Naast de genoemde eis over beeldkwaliteit zijn er bij de begroting 2020 ook andere eisen gesteld. Als prestatie indicator is er gesteld dat bij de vaarwegen geen stremmingen voor de gebruikers mogen ontstaan ten gevolge van een calamiteit aan de oevers. In 2020 zijn er geen stremmingen als gevolg van een calamiteit aan de oever of bodem opgetreden. Er is wel hinder ontstaan bij vervanging van en werkzaamheden aan bruggen en sluizen. Voorbeelden zijn:

- de Leeghwaterbrug;

- de Koogpolderbrug;
- de Amaliabrug in Krommenie;
- de spoorbrug te Purmerend;
- de Cruquiusbrug;
- de Wilhelminasluis.

Tunnels

De beschikbaarheid van de tunnelbuizen van de Waterwolftunnel draagt bij aan het optimaal gebruik voor wegverkeer. De niet-beschikbaarheid is gerelateerd aan de wijze van instandhouding en de gehanteerde onderhoudsplanning. Het beschikbaarheidspercentage wordt bepaald aan de hand van de absolute sluitingstijd van één of meerdere buisafsluitingen per maand. De gemiddelde beschikbaarheid in 2020 is 98,7%. De norm is 97,5%. Naast de geplande niet-beschikbaarheid wordt het beschikbaarheidspercentage bepaald door het aantal incidenten en technische storingen die hebben geleid tot een tunnel(buis) sluiting. Het toprisico van 2020 was uitval van dienstverlening door COVID-19 met sluiting van de tunnels als ultiem doemscenario. Er is op alle vlakken bijzonder hard gewerkt om de risico's hieromtrent zo adequaat mogelijk te beheersen.

Verkeerskundig beheer

Door corona is het verkeersbeeld in 2020 drastisch gewijzigd. De intensiteit van het verkeer is lager dan in de voorgaande jaren. Het afgelopen jaar is het effect van het verkeerskundig beheer daardoor niet te meten. De focus heeft afgelopen jaar qua verkeerskundig beheer gelegen bij de fietsers. Er is meer prioriteit gegeven aan fietsers op die kruispunten waar sprake is van een groot aanbod van fietsers (bijvoorbeeld in de buurt van scholen). Zodra het verkeersbeeld weer enigszins normaliseert zal het optimaliseren van de kruispunten weer worden uitgevoerd zoals voorheen.

Integraal meerjaren programma infrastructuur 2021–2028

Het onderhoud van onze infrastructuur draagt bij aan de doorstroming, veiligheid, het imago en de leefbaarheid binnen de provincie. Daarbij streven wij naar een hoge tevredenheid bij de weggebruikers. Het resultaat van onze beheer inspanning is dat 88% van de weggebruikers (zeer) tevreden is, zoals uit het wegbelevingsonderzoek 2019 blijkt. De norm is 80%.

Op basis van gestelde kaders en kwaliteitseisen is het [Integraal Meerjaren Programma Infrastructuur 2021-2028](#) (iMPI) opgesteld. In dit iMPI zijn het PMO (Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud) en het PMI (Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur) samengevoegd. In dit iMPI wordt inzicht gegeven in het onderhoudsprogramma, vervangingen en nieuwe investeringen. Ook wordt de benodigde financiering hiervan weergegeven.

Kostenstijging

Daarnaast zijn er ook onvoorziene gebeurtenissen die hebben geleid tot kostenstijgingen. Dit zijn chroom-6 verontreinigingen, aangepast PFAS-beleid en landelijk stikstofbeleid.

Verontreinigingen zoals chroom-6 hebben de provincie genoodzaakt om in overleg met de gebiedsopdrachtnemers extra beheersmaatregelen te nemen. Er zijn alleen nog onderzoekskosten gemaakt en kosten voor het maken van plannen van aanpak.

Het aangepaste 'Tijdelijk handelingskader voor hergebruik van PFAS-houdende grond en baggerspecie' van het Rijk, het provinciale PFAS-beleid inclusief de door de provincie bepaalde achtergrondgehalten voor PFAS en gemeentelijke beleidsregels en bodemkwaliteitskaarten PFAS, hebben ervoor gezorgd dat PFAS steeds minder vaak tot problemen leidt bij de uitvoering van infrastructurele projecten.

Het ontbreken van een eenduidig landelijk stikstofbeleid leidt tot grote risico's op vertraging en extra kosten bij de uitvoering van infrastructurele projecten. In projecten wordt getracht de stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden te minimaliseren, maar een nul-depositie is vaak niet haalbaar. Dit betekent dat per project op basis van een instrumentmix van beleidsafspraken en handreikingen een maatwerk aanpak bepaald moet worden. Dit kan ook juridische risico's met zich meebrengen. Bovendien is er regelmatig sprake van nieuwe landelijke ontwikkelingen. Bijvoorbeeld een uitspraak van de Raad van State of aanpassingen van een verplicht te hanteren rekenmodel voor het bepalen van stikstofdepositie. Dit soort ontwikkelingen nopen tot tussentijdse aanpassing van de aanpak. De kans is reëel dat de stikstofrisico's tot het tijdelijk stopzetten van enkele projecten zullen leiden.

Verbeteren van de maatregelenprogrammering

Binnen de provincie wordt gewerkt volgens gebruikersgericht netwerkmanagement. Hierbij staat de gebruiker centraal, waarbij de hinder-beleving voor de gebruiker tot een minimum wordt beperkt, bij een zo efficiënt mogelijke besteding van de beschikbare middelen. In de contracten met de gebiedsaannemers is (en wordt) geëist dat zij werken met zo min mogelijk hinder voor gebruikers.

Gebouwen

De provincie Noord-Holland heeft verschillende panden in beheer. De meeste panden zijn in gebruik voor de huisvesting van medewerkers en/of opslag van eigendommen. De provincie verhuurt een klein deel van haar panden als winkel, dienstwoning of kantoor aan derden.

Het onderhoud aan de panden kan als volgt worden ingedeeld:

- Planmatig onderhoud, dit betreft werkzaamheden volgens het meerjarenonderhoudsplan.
- Niet-planmatig onderhoud, dit betreft storingen en niet geplande kleine onderhoudswerkzaamheden.

Onderhoud

Planmatig onderhoud

Voor het planmatig (bouwkundig) onderhoud werken wij met een meerjarenonderhoudsplan. In 2017 zijn alle panden, die op dat moment in eigendom van de provincie waren, opnieuw geïnspecteerd. De gegevens van deze inspectie dienen als basis voor het meerjarenonderhoudsplan.

Voor zowel het planmatig als het niet-planmatig onderhoud van kantoor Houtplein 33, Dreef 1 en 3, en Huis van Hilde is gekozen voor het afsluiten van een "maincontract" op basis van een prestatiecontract.

Niet-planmatig onderhoud

Het niet-planmatig onderhoud omvat het noodzakelijke klein onderhoud aan de panden, dat deels structureel plaatsvindt.

Uitvoering 2020

Het meerjarenonderhoudsplan hebben wij ondanks de lastige omstandigheden omtrent COVID-19 bijna geheel conform planning kunnen uitvoeren. In 2020 is de BMI (brandmeldinstallatie) vervangen en hebben diverse binnen en buiten schilder- en herstelwerkzaamheden, stucwerk en het vervanging van dakbedekking plaatsgevonden. Verder hebben we in het kader van de vergroening bestaande lichtpunten van het paviljoen vervangen door LED verlichting. Hierdoor moesten ook enkele armaturen vernieuwd worden. Tot slot is bij een aantal ramen van het paviljoen welgelegen de binnen zonwering vervangen. Correctief onderhoud is volgens plan uitgevoerd met kleine herstelwerkzaamheden in onze kantoorpanden.

Beheer en onderhoud meerjarig gepland

In de onderstaande tabel zijn de beschikbare budgetten met de daadwerkelijke uitgaven weergegeven.

Beheer en onderhoud meerjarig gepland (wegen)	Begroot	Besteed	Vershil
A. Vervangingsinvesteringen wegen (PMO)	€ 47.611.583	€ 7.437.386	€ 40.174.197
B. Groot onderhoud gepland	€ 12.476.000	€ 5.380.532	€ 7.095.468
C. Projecten reserve kap. lasten VIK v/h Res. GO	€ 18.419.000	€ 11.074.510	€ 7.344.490
D. Vast onderhoud wegen	€ 5.724.000	€ 3.771.968	€ 1.952.032
E. Gebiedscontracten (GBC1 t/m GBC7)	€ 31.335.000	€ 31.459.936	–€ 124.936
F. Tunnels	€ 6.250.000	€ 6.014.383	€ 235.617
G. DVM-areaal wegen	€ 2.748.000	€ 2.704.898	€ 43.102
H. Planmatig onderhoud gebouwen	€ 1.123.000	€ 1.148.000	–€ 25.000
I. Correctief onderhoud gebouwen	€ 209.000	€ 236.000	–€ 27.000
Totaal onderhoud kapitaalgoederen	€ 125.895.583	€ 69.227.613	€ 56.667.970
Waarvan activa met een maatschappelijk nut	€ 47.611.583	€ 7.437.386	€ 40.174.197

Beheer en onderhoud meerjarig gepland (vaarwegen)	Begroot	Realisatie	Vershil
A. Vervangingsinvesteringen vaarwegen	€ 11.279.166	€ 11.666.545	–€ 387.379
B. Projecten reserve kap. lasten v/h Res GO	€ 684.000	€ 1.225.200	–€ 541.200
C. Variabel onderhoud vaarwegen	€ 1.116.000	€ 364.499	€ 751.501
D. Beheer vaarwegen	€ 1.175.000	€ 702.079	€ 472.921
E. Vast onderhoud vaarwegen	€ 3.579.000	€ 4.284.516	–€ 705.516
F. Gebiedscontracten (GBC1 /GBC7)	€ 4.855.000	€ 5.544.398	–€ 689.398
G. DVM areaal vaarwegen	€ 1.187.000	€ 1.091.963	€ 95.037
Totaal onderhoud kapitaalgoederen	€ 23.875.166	€ 24.879.200	–€ 1.004.034
Waarvan activa met een maatschappelijk nut	€ 11.279.166	€ 11.666.545	–€ 387.379

3.3 Financiering

Algemeen

De financiering van de provincie Noord-Holland heeft conform de voorwaarden genoemd in de Wet financiering decentrale overheden plaatsgevonden. Het belangrijkste uitgangspunt van deze wet is het beheersen van risico's die uit de treasuryfunctie (kunnen) voortvloeien. De treasuryfunctie omvat alle activiteiten gericht op het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële stromen en de hieraan verbonden risico's.

Het treasurybeleid beslaat de doelstellingen, de richtlijnen en de limieten, die voor het uitvoeren van de treasuryfunctie zijn vastgesteld. De wettelijke en provinciale kaders zijn vastgelegd in:

- Wet financiering decentrale overheden (Wet fido);
- Besluit leningsvoorwaarden decentrale overheden;
- Ministeriële regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden;
- Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- Financiële verordening Noord-Holland 2019;
- Financieringsstatuut Provincie Noord-Holland 2020;
- Uitvoeringsrichtlijn Leningen en Garantstellingen Noord-Holland 2020.

In deze wettelijke en provinciale kaders staan onder andere richtlijnen voor het aangaan en verstrekken van leningen en het verlenen van garanties uit hoofde van de publieke taak. De provincie Noord-Holland had in 2020 geen uitzettingen en derivaten.

De belangrijkste doelstellingen van het provinciale treasurybeleid zijn:

- Duidelijke richtlijnen voor eenduidige behandeling van aanvragen voor geldleningen en garantstellingen (vanuit publieke taak);
- Zorgen voor de tijdige beschikbaarheid van de nodige financiële middelen;
- Beheersen van financiële risico's;
- Minimaliseren van de kosten bij het beheren van geldstromen en financiële posities.

De provincie Noord-Holland heeft zich bij het uitvoeren van de treasuryfunctie aan de wettelijke kaders en provinciale regelgeving gehouden. Met de keuze voor het integraal schatkistbankieren (besluit Provinciale Staten november 2009) heeft de provincie de risico's van de treasuryfunctie kunnen begrenzen. Immers het debiteurenrisico van deze keuze is nihil want het geld wordt uitsluitend ondergebracht bij het Rijk.

In het uitvoeren van het treasurybeleid stuurt de provincie daarom op het beheersen van het renterisico en het liquiditeitsrisico. Het renterisico is het risico van een lager financieel resultaat als gevolg van (negatieve) rentefluctuaties. Het liquiditeitsrisico is het risico van wijzigingen in het verloop van inkomsten en uitgaven in afwijking van de planning, waardoor financieringskosten hoger uitvallen.

Schatkistbankieren

De staat verzekert met het schatkistbankieren dat met de middelen van de provincie geen onnodige financiële risico's worden gelopen.

Op het aantrekken van middelen, dat via schatkistbankieren niet mogelijk is, wordt hier niet nader ingegaan omdat van het aantrekken van middelen in 2020 geen sprake is geweest. Gelet op de langetermijnliquiditeitsprognose zal dit voorlopig ook niet nodig zijn. Sinds de ingang van het verplicht schatkistbankieren per 15 december 2013 is het voor de provincie mogelijk om tijdelijk overtollige middelen uit te zetten bij Nederlandse gemeenten, waterschappen en provincies, voor zover deze niet onder het toezicht van de uitzettende overheid vallen. De rentevergoeding op deze uitzettingen is doorgaans nihil. In 2020 heeft de provincie geen gebruik gemaakt van deze mogelijkheid aangezien de liquiditeitsprognose voor de lange termijn dit niet toelaat. Voor het bepalen van de hoogte, de looptijd en het rentepercentage van de te plaatsen deposito's en uitzettingen wordt gebruikgemaakt van liquiditeitsprognoses en renteverwachtingen om de marktconformiteit vast te stellen.

Liquiditeitsprognoses

De liquiditeitsprognoses genereren informatie over de liquiditeitsbehoefte op de korte, middellange en lange termijn. De prognoses vormen een belangrijke basis voor het uitzetten van tijdelijk beschikbare financiële middelen in deposito's.

Renteverwachtingen

Een tweede belangrijke basis is de renteverwachting, die in 2020 ieder kwartaal is opgesteld met twee rentevisies van verschillende banken en treasury specialisten. Deze renteverwachting heeft de provincie geleerd dat de geraadpleegde instanties voor 2021 nog steeds zeer lage renteniveaus verwachten. Besloten is daarom om de vrijkomende deposito's voorlopig op de rekening-courant te laten staan. Uitzettingen bij de schatkist leveren op peildatum 1 maart 2021 bij een deposito van 20 jaar geen rente op (0,0%). De provincie had eind 2019 bij de schatkist € 311,59 miljoen in rekening-courant staan.

Eind 2020 is het bedrag dat de provincie in rekening-courant heeft staan € 268,58 miljoen groot. Een afname van € 43,01 miljoen.

Kasgeldlimiet/renterisiconorm

De Wet fido stelt normen voor de hoogte van de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Bij het uitvoeren van het treasurybeleid is de provincie Noord-Holland in 2020 binnen deze normen gebleven. Overschrijding van de kasgeldlimiet was niet aan de orde, omdat in 2020 geen kasgeldleningen nodig waren.

De renterisiconorm is bedoeld om (her)financiering van de meerjarige leningen over de jaren te spreiden. Dit is echter voor de provincie Noord-Holland niet aan de orde geweest, omdat de provincie in 2020 niet over lang vreemd vermogen beschikt.

Berekening Kasgeldlimiet Jaarrekening 2020

Stappen (1-4) (bedragen x € 1.000)	(1) Vlottende schuld	(2) Vlottende middelen	(3) Netto vlottend (+) of Overschot middelen (-)	Ruimte(+)/ Overschrijding(-) = (5)-(3)
(1) - (2) = (3)				
Gemiddelde Kw 1	€ 5.591	€ 298.928	€ -293.337	€ 351.814
Gemiddelde Kw 2	€ 9.394	€ 257.705	€ -248.311	€ 306.788
Gemiddelde Kw 3	€ 9.397	€ 285.459	€ -276.062	€ 334.539
Gemiddelde Kw 4	€ 9.397	€ 242.314	€ -232.917	€ 291.394
(4) Gemiddelde van (3)	€ 8.445	€ 271.101	€ -262.656	€ 321.133

Stappen (1–4) (bedragen x € 1.000)	(1) Vlottende schuld	(2) Vlottende middelen	(3) Netto vlottend (+) of Overschot middelen (–)	Ruimte(+)/ Overschrijding(-) = (5)-(3)
Stappen (5–9)	Variabelen			Bedragen
(5)	Kasgeldlimiet			€ 58.477
(6a) = (5>4)	Ruimte onder de kasgeldlimiet			€ 321.133
(6b) = (4>5)	overschrijding van de kasgeldlimiet			Geen overschrijding van de kasgeldlimiet
Berekening kasgeldlimiet (5)				
(7)	Begrotingstotaal ontwerp begroting			€ 835.385
(8)	Percentage regeling			7%
(5) = (7) x (8) / 100	Kasgeldlimiet			€ 58.477

Renteresultaat

De feitelijke realisatie van het treasurybeleid weerspiegelt het renteresultaat van de provincie. In 2020 heeft de provincie een renteresultaat van bijna € 0,64 miljoen. Dit bestaat met name uit rentebaten op verstrekte langlopende geldleningen en uitzettingen >1 jaar. Naast de werkelijke kasstromen uit rentelasten/baten rekent de provincie Noord-Holland op basis van de Financiële verordening Noord-Holland in 2020 geen rente intern door aan taakvelden en activa.

3.4 Bedrijfsvoering

Algemeen

Provincie Noord-Holland richt haar organisatie optimaal in om als wendbare en slagvaardige organisatie uitvoering te geven aan haar wettelijke taken en de ambities uit het coalitieakkoord 'Duurzaam doorpakken!'. Voor de inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en medeoverheden is de provincie Noord-Holland een betrouwbare partner die transparant, rechtmatig, doelmatig en doeltreffend handelt. Om succesvol uitvoering te geven aan onze 'taken en maatschappelijke opgaven' hechten we groot belang aan onze externe gerichtheid en zichtbaarheid voor alle Noord-Hollanders. Een adequaat en efficiënt functionerende provinciale organisatie is hier een essentiële voorwaarde voor.

Impact coronavirus op de bedrijfsvoering

Door de coronamaatregelen in maart 2020 heeft de provincie snel moeten omschakelen naar een andere manier van werken. Dat was anders voor iedereen: de medewerkers, leden van GS en PS en net zoals als voor alle inwoners van Noord-Holland. Digitaal werken en thuiswerken zijn daar de zichtbaarste uitingen van. De effecten van de maatregelen om corona tegen te gaan slaan terug op de provincie als geheel maar ook op de organisatie zelf. Op het gebied van de eigen bedrijfsvoering zijn deels extra kosten of andersoortige kosten gemaakt (denk aan ICT hulpmiddelen); een groot deel van de kosten is min of meer gelijk gebleven (zoals energiekosten); ook zijn er kosten lager uitgevallen (zoals de terugval in reiskosten). Alle subsidieprocessen zijn volgens planning doorlopen, maar de uitvoering van gesubsidieerde projecten is deels vertraagd. Hierbij is coulant omgegaan met de gemaakte afspraken, zodat projecten in een andere vorm of op een latere termijn alsnog worden uitgevoerd.

Samenwerking met andere provincies

In samenwerking met de provincies Flevoland, Utrecht en Zuid-Holland heeft de provincie Noord-Holland zich ook in 2020 gericht op het verhogen van de kwaliteit van de bedrijfsvoeringdienstverlening en het delen van expertise en kennis. De focus lag hierbij op de uitwisseling van personeel, gezamenlijke aanbestedingen en kennisuitwisseling.

Ambities coalitieakkoord 2019-2023 Duurzaam doorpakken!

Om de ambities uit het coalitieakkoord 'Duurzaam doorpakken!' te realiseren maakt de provincie Noord-Holland zich sterk een duurzame, bereikbare, leefbare en innovatieve provincie te zijn. We streven er naar om in 2030 de gehele provinciale organisatie energieneutraal te hebben gemaakt. Om dit doel te bereiken wordt in drie stappen gewerkt:

1. Het verbruik van energie terugbrengen.
2. Het afschaffen van het gebruik van fossiele brandstoffen.
3. Het zelf opwekken van de verbruikte energie.

In 2020 is gewerkt aan de uitvoering van de opgestelde routekaart energieneutrale gebouwen. Voor het wagenpark is de routekaart naar een energieneutraal wagenpark in 2030 in uitvoering.

Samen Noord-Holland, naar het nieuwe normaal

De directie heeft haar ambities voor de gewenste ambtelijke werkwijze vastgelegd in de Toekomstagenda. Deze is in 2019 vertaald naar een visie op de ambtelijke organisatie in 2025: wij werken toe naar 'het nieuwe normaal'. Om dit te realiseren lag in 2020 de focus enerzijds op eigenaarschap via het programma Financiële hygiëne. Anderzijds lag deze op elkaar aanspreken via het programma DADEN (de aansprekende dialoog effectief & normaal). In 2020 is ook een opnieuw een omgevingsscan uitgevoerd en gepubliceerd.

Digitalisering

In 2020 hebben we een aantal initiatieven genomen om de realisatie van onze maatschappelijke opgaven met behulp van digitalisering in meer onderlinge samenhang te kunnen sturen. Zo hebben we onze ICT-organisatie en het CIO-office gebundeld in een nieuwe eenheid Concern Informatievoorziening en Datatechnologie, en is er een begin gemaakt met een op cloudtechnologie gebaseerde inrichting van een provincie breed dataplatform. Naast een technische infrastructuur brengen we ook de basis op orde wat betreft beleid en kaders om als provincie-organisatie verantwoord datagedreven te kunnen werken en gaan we investeren kennis van management en medewerkers. Met de uitbraak van de coronapandemie heeft het digitaal samenwerken een enorme groei doorgemaakt. Het project Digitaal samenwerken heeft in sneltreinvaart middelen beschikbaar gesteld om deze veranderingen te faciliteren. Vervolgens zijn er steeds meer randvoorwaarden ingevuld om op een moderne, digitale en veilige manier te kunnen samenwerken. Stap voor stap is nieuwe functionaliteit uitgerold op het gebied van samenwerken, bestandsopslag, documentmanagement en workflow.

De provincie krijgt daarnaast een steeds meer open en transparant karakter om de buitenwereld te laten zien wat we doen en waarom. Hiervoor is hard gewerkt aan het ontwikkelen van een open dataregister, een online dataportaal, waarin de buitenwereld precies kan vinden over welke openbare data de provincie beschikt. Inclusief een vastgesteld proces en beleid voor het ontsluiten van open data.

Het datagedreven werken heeft een steeds prominentere plek gekregen en is op veel plekken al niet meer weg te denken. Om al deze initiatieven beheersbaar en veilig te houden is een robuuste technische infrastructuur van groot belang. De provincie heeft daarvoor een cloud- en integratieplatform gerealiseerd. Een moderne en schaalbare omgeving passend bij de opgaven. Deze moderne technologie vraagt om nieuwe kennis en een aangepaste organisatie-inrichting. Hiervoor is een team cloud infrastructuur & organisatie gestart waarbinnen steeds meer vorm wordt gegeven aan deze nieuwe manier van werken.

In 2020 is ook de interprovinciale samenwerking op gebied van digitalisering voortgezet. Met de Interprovinciale Digitale Agenda (IDA) zijn er gemeenschappelijke initiatieven gestart op het gebied van verantwoorde technologie (ethiek) en data wat onder meer geresulteerd heeft in een interprovinciale gids ethiek en een data governance scan.

Gezien de snelheid van technologische ontwikkelingen is het belangrijk regelmatig te verkennen in hoeverre ontwikkelingen van belang of inzetbaar zijn voor de provincie. Eind 2020 is daarom de week van de Digitaliseringsstrategie georganiseerd. Dit heeft geresulteerd in meer focus en speerpunten waarvan bestaande en nieuwe initiatieven gebruik kunnen maken en die de provincie ondersteunen in de weg naar een toegankelijke, transparante en digitale overheid.

Communicatie

Uit bedrijfsvoeringsbudget worden drie activiteiten op het gebied van communicatie gefinancierd. Ten eerste de interne communicatie. Interne communicatie is, nu iedereen thuiswerkt door corona, nog belangrijker geworden. Intranet is hierbij het centrale communicatiekanaal, maar er is daarnaast ook gebruik gemaakt van onder meer videoboodschappen, e-mails van de directie en achtergrondverhalen en interviews over werken in tijden van corona. In 2020 is ook gestart met de voorbereidingen voor een nieuw intranet. Ten tweede de profilering van de provincie als aantrekkelijke werkgever. Daartoe zijn in 2020 de vacatureteksten en de werkenbij-pagina op de website vernieuwd en wordt actiever gebruik gemaakt van LinkedIn. En tot slot wordt een dagelijks persoverzicht gemaakt voor de organisatie en bestuur.

Personeel en Organisatie

Het HRM-beleid van de Provincie Noord-Holland blijft gericht op een optimale inzet en ontwikkeling van ons personeel in een organisatie die werkt in een dynamische omgeving. We geven ruimte aan onze

medewerkers om zich duurzaam te ontwikkelen tot professionals, die binnen en buiten de provincie samenwerken aan onze maatschappelijke opgaven. In september 2020 hebben we Provinciale Staten geïnformeerd over het HR beleid van de provincie en wat dit betekent voor haar rol van werkgever.

Arbeidsmarkt en arbeidsvoorwaarden

Als provincie streven we naar “inclusief werkgeverschap”, we willen een organisatie zijn waar alle medewerkers zich thuis voelen. Wij werken voor alle Noord-Hollanders. En dat kunnen we het beste doen als wij een afspiegeling vormen van de bevolking van de provincie. Daarom streven wij naar diversiteit in onze teams. De provincie heeft eind 2020 het Charter diversiteit ondertekend.

We hebben ingezet op het vergroten van onze zichtbaarheid als werkgever door onze vacatures aldoor te publiceren op digitale kanalen bij betreffende doelgroep(en). Er is een film gemaakt waarin we laten zien dat onze sollicitatiegesprekken gewoon doorgaan ondanks coronatijd, uiteraard conform RIVM maatregelen.

Ook in 2020 hebben we als Provincie geïnvesteerd in jong talent. Vanuit het Provinciale Traineeprogramma gingen 13 trainees aan de slag met opdrachten op met name het gebied van duurzaamheid, omgevingsbeleid en energietransitie. We zijn er tevens in geslaagd om jong talent aan te trekken voor de financiële kolom. In het éénjarig Finance Traineeprogramma zijn 7 trainees opgeleid tot allround financieel overheidsadviseur. Naast het Provinciale Traineeprogramma hebben we weer deelgenomen aan het traineeprogramma van de Metropool Regio Amsterdam en het interprovinciaal Technisch Traineeprogramma en zijn hieruit respectievelijk 3 en 2 trainees binnen onze organisatie aangesteld.

Ondanks de coronacrisis zijn er in 2020 acht nieuwe participatiekandidaten ingestroomd. Door de sterke groei van de formatie was de opgave voor 2020 buitengewoon groot. Het wettelijk quotum voor 2020 was 32,9 fte. Uiteindelijk zijn we uitgekomen op 31,3 fte, verdeeld over 32 personen, waarvan 17 met een aanstelling voor onbepaalde tijd. De crisis heeft veel impact op collega's met een psychische kwetsbaarheid. In 2020 is daarom veel tijd en energie stoken in extra begeleiding met als resultaat dat geen kandidaat als gevolg van de crisis is uitgevallen.

Capaciteitssturing

De in te zetten capaciteit is gebaseerd op een zorgvuldige analyse van de omvang van het werkpakket enerzijds en in de vertaling van dat werkpakket naar consequenties voor de personele bezetting en inhuur anderzijds. In 2020 zijn een aantal plekken die langdurig werden ingevuld door externe medewerkers omgezet naar functies met vaste medewerkers. Het betrof functies op verschillend niveau, bij verschillende sectoren van de directie Beheer & Uitvoering. De externe medewerkers die werkzaam waren op deze functies hebben de mogelijkheid gehad om te solliciteren op deze functies. In veel gevallen zijn deze externe medewerkers ‘verambtelijkt’. Hiermee hebben we bereikt dat het percentage externe inhuur omlaag is gegaan.

Leiderschap en talentontwikkeling

Ook in de coronatijd zijn we blijven werken aan ons vakmanschap en talenten. Fysieke trainingen zijn zoveel mogelijk omgezet naar een digitale leeromgeving. Leidinggevendenden hebben zich laten bijscholen op het leidinggeven op afstand en het bevorderen van vitaliteit bij medewerkers. Door het noodgedwongen thuiswerken zijn alle medewerkers in een versneld tempo digitaal vaardiger geworden.

Integriteit

In 2020 is een onderzoek uitgevoerd naar de weerbaarheid van onze organisatie tegen ondermijning en integriteitsschendingen, waarvan de resultaten in het tweede kwartaal 2021 zullen worden opgeleverd. Ook heeft de provincie een bijdrage geleverd om Noord-Hollandse gemeenten en de provincie weerbaarder te

maken tegen vormen van ondermijnende criminaliteit. Begin 2020 is er een protocol opgesteld inzake de omgang met bedreigingen van leden van GS en PS. In het laatste kwartaal van 2020 is gestart met het verbeteren van het proces van melden en onderzoeken van integriteitsschendingen en ongewenst gedrag. In december is een nieuwe interne vertrouwenspersoon ongewenst gedrag en integriteit aangesteld. Verder hebben gesprekken over integriteit en enkele kwesties geleid tot het aanscherpen van processen op verschillende plaatsen in de organisatie. Tevens hebben enkele kwesties geleid tot arbeidsrechtelijke maatregelen.

Fiscaliteit

De provincie werkt aan het vernieuwen en versterken van haar Tax Control Framework in de organisatie, conform de eisen die volgen uit het doorontwikkeld horizontaal toezicht van de Belastingdienst. Het TCF wordt verder uitgebreid met als doel optimale beheersing van de fiscaliteit in de gehele provinciale organisatie. Door het vastleggen van fiscale processen in het nieuwe digitale processenhuis en tevens explicieter inbedden in andere processen in de organisatie, wordt de fiscale beheersing in de gehele organisatie vergroot.

Naast de focus op omzetbelasting en loonheffingen binnen de provincie, vraagt de vennootschapsbelasting ook steeds meer aandacht vanwege landelijke ontwikkelingen op dit gebied.

De ontwikkelingen op het gebied van de inhuur van ZZP-ers worden door de provincie nauwlettend gevolgd, zodat de organisatie ook in de toekomst op dit vlak compliant is aan de geldende wet- en regelgeving.

Inkoop

Er is in 2020 gewerkt aan de inrichting van een inhuurdesk. Deze voorziening is ingericht om te borgen dat de complexe wettelijke kaders goed kunnen worden nageleefd, om het proces op een efficiënte manier uit te voeren en om de organisatie te ontzorgen. Tevens is er een nieuw kader "Externe capaciteit" opgesteld en vastgesteld door de directie. Dit kader biedt de organisatie richtlijnen en handvatten voor rechtmatige externe inhuur. Er zijn stappen gezet om de procesbeschrijvingen voor de inkoopketen op orde te brengen. Deze zullen begin 2021 worden voltooid. Hiermee wordt voldaan aan de eisen die de accountant stelt en wordt de rechtmatige uitvoering van het inkoopproces steviger verankerd.

Planning en Control

Planning en control cyclus

Provinciale Staten hebben aanbevelingen geformuleerd om de begrotingssystematiek te verbeteren vanuit de ambitie de planning- en control cyclus verder te ontwikkelen en digitaliseren (PS-besluit van 12 februari 2018). Na de implementatie van het nieuwe begrotingsformat in de begroting en jaarrekening 2019 is het nieuwe format in 2020 verder doorontwikkeld met als belangrijkste doel om de informatiewaarde verder te vergroten en tegelijkertijd de omvang van de P&C documenten te verkleinen. Bij deze jaarrekening 2020 is daarnaast, als uitwerking van motie 174 over helder taalgebruik, een oplegger bij de jaarrekening opgesteld met het taalniveau B1 om de toegankelijkheid voor onze inwoners te vergroten. In 2020 is een start gemaakt met het verbetertraject van de beleidsindicatoren in de provinciale P&C cyclus.

Verbeteren financiële informatievoorziening

Het financieel systeem en de bijbehorende procedures en werkwijzen zijn herijkt op basis van de geïnventariseerde financiële informatiebehoefte van de provinciale organisatie. De implementatie van de herinrichting van het nieuwe financieel systeem is conform planning in 2020 opgeleverd.

Financiële hygiëne

Een belangrijk doel in 2020 was het verbeteren van de financieel-administratieve hygiëne (juiste, volledige en up-to-date administratieve gegevens in de loop van het jaar) en het versterken van de onderliggende administratieve processen, zodat zowel de financiële functie als de lijn het juiste inzicht hebben in de actuele financiële cijfers en de administratieve onderbouwing. Het programma financiële hygiëne is in 2020 conform planning voortgezet. Belangrijke mijlpalen waren het jaarrekeningtraject 2019 dat conform planning is doorlopen en de implementatie van het tussentijds afsluiten in 2020.

Interne beheersing en risicomanagement

Per directie zijn interne beheersplannen ontwikkeld die richtinggevend zijn voor de (strategische) sturing en interne beheersing van de individuele directies. In de loop van 2020 zijn meerdere (kritische) bedrijfsprocessen beschreven; gericht op het versterken van de interne beheersing. De focus hierbij lag op het beheersen van de risico's op het vlak van rechtmatigheid en getrouwheid. Middels de verbijzonderde interne controle (VIC) wordt onafhankelijk gecontroleerd of die risico's inderdaad afdoende worden beheerst. De provincie heeft zich op die manier voorbereid op de wetswijziging met betrekking tot de rechtmatigheidsverantwoording die naar verwachting met ingang van 2021 zal worden doorgevoerd.

Kosten bedrijfsvoering

De kosten van bedrijfsvoering bestonden in voorgaande jaren uit de kosten voor materiële en personele overhead en de kosten voor interne capaciteit. Sinds de wijzigingen in het BBV zijn de kosten voor overhead opgenomen in de programmarekening onder operationeel doel "Overhead" in programma 8. De toelichtingen daarop zijn daar te vinden.

Het in 2019 herziene beleid voor capaciteitssturing heeft tot doel als organisatie wendbaarder en flexibeler te zijn om de opgaven te realiseren en daarnaast inhuur te beheersen om kennis in huis te halen en houden. Het onderscheid in rapportage tussen interne capaciteit (in de bedrijfsvoeringskosten) en externe capaciteit (Zowel opgenomen in de programmakosten als in de bedrijfsvoeringskosten) is in dit nieuwe beleid verdwenen. Daarvoor in de plaats is beter inzicht gekomen in de totale capaciteitskosten voor het realiseren van onze opgaven. In deze paragraaf rapporteren wij over deze kosten.

De totale kosten worden per directie verzameld op de kostenplaatsen van de diverse sectoren. Vervolgens worden deze kosten toegerekend aan de programma's en investeringen volgens de volgende principes:

1. Medewerkers (eigen en inhuur) die werken aan investeringsprojecten schrijven tijd. De werkelijk bestede uren worden vermenigvuldigd met een voorcalculatorisch uurtarief en op die wijze ten laste van de investeringskredieten gebracht.
2. Toerekeningswijze personele kosten over begrotingsprogramma's: de werkelijke kosten die resteren na toerekening aan investeringen worden verdeeld volgens de door PS vastgestelde verdeelsleutel.

Voor de wijze van toerekening aan de operationele doelen is uitgegaan van de verdeelsleutel die volgt uit de laatste begrotingswijziging. In deze laatste begrotingswijziging ligt vast welk percentage van de personele omvang per directie toegerekend wordt aan welk operationeel doel. Dit percentage wordt ook gebruikt bij de toerekening van de werkelijke kosten per directie. Voor de toerekening bij de begroting wordt daarbij voor Overhead uitgegaan van de kaders zoals beschreven in de notitie Overhead van de commissie BBV.

Capaciteitskosten	Ontwerp begroting	Actuele Begroting	Begroot % volgens LBW	Toegerekend in jaarrekening	Gerealiseerd	Verschil Begroot Gerealiseerd
-------------------	----------------------	----------------------	-----------------------------	--------------------------------	--------------	----------------------------------

In miljoen €						% Min is voordelig
1 – Openbaar Bestuur	9,6	10,6	9,00%	9,7	8,83%	n.v.t.
2 - Bereikbaarheid	15,5	26,7	22,70%	25,0	22,81%	n.v.t.
3 – Water	2,2	3,0	2,60%	2,9	2,68%	n.v.t.
4 – Milieu	3,2	6,8	5,80%	6,7	6,13%	n.v.t.
5 – Ruimte	9,7	9,3	7,90%	8,8	7,99%	n.v.t.
6 – Groen	4,1	9,2	7,90%	8,8	8,02%	n.v.t.
7 – Cultuur en erfgoed	1,9	1,8	1,50%	1,6	1,43%	n.v.t.
8 – Financiën en Bedrijfsvoering	44,0	49,9	42,50%	46,2	42,10%	n.v.t.
Totaal programma's	90,2	117,4	100%	109,6	100%	-7,8
Naar investeringen*		15,7	n.v.t.	14,5	n.v.t.	-1,2
Totale capaciteitskosten		133,1		124,1		-9,0

In bovenstaande tabel is te zien hoe de capaciteitskosten over de programma's zijn verdeeld op basis van deze door PS bij de laatste begrotingswijziging vastgestelde percentages. In totaal is er voor capaciteit 9 miljoen minder uitgegeven. Daarvan heeft 1,2 miljoen betrekking op de investeringen en 7,8 miljoen op de programma's.

Voor deze onderschrijding op de capaciteitskosten is een aantal verklaringen aan te geven.

In de 2^e begrotingswijziging is gemeld dat onder andere een wijziging in het BBV heeft veroorzaakt dat de toerekening van capaciteitskosten aan investeringen moest worden herzien. In de jaarrekening 2019 leidde dit nog tot een verschil van ruim 11 miljoen tussen de begrote en de gerealiseerde toerekening aan investeringen.

In de analyse van de jaarrekening 2019 zijn we tot de conclusie gekomen dat we in 2019 op begrotingsbasis te veel kosten toerekenden aan investeringen. Dit hebben we in 2020 sterk verbeterd door deze kosten toe te rekenen aan de exploitatie, waar ze ook horen. Omdat dit leidde tot een verhoging van de kosten in de exploitatie, zijn deze kosten vervolgens kritisch bekeken op de noodzaak. Dit heeft geleid tot minder kosten dan begroot in de exploitatie. Daarnaast is het verschil tussen begrote en gerealiseerde toerekening aan investeringen flink verbeterd en gedaald van ruim 11 miljoen verschil in 2019 tot 1,2 miljoen verschil in 2020.

Het betreft het saldo van de loonkosten en de inhuur zoals in onderstaande tabel is te zien.

Daarnaast heeft ook de corona crisis invloed gehad op de totale loonkosten. Zo is onder andere ruim 6 ton minder besteed aan reiskostenvergoedingen voor woon-werk-verkeer.

Het andere deel van de onderuitputting heeft betrekking op de overige kosten. Dit betreft voornamelijk, maar niet uitsluitend, opleidingskosten. Ook bij deze onderuitputting speelt waarschijnlijk corona een rol, waardoor minder van de opleidingsmogelijkheden is benut.

In onderstaande tabel is voor de capaciteitskosten in de programma's weergegeven op welke soort kosten dit betrekking heeft.

Begroot	Gerealiseerd	Vershil (min is voordelig)
---------	--------------	----------------------------

Loonkosten	89,9	82,4	-7,5
Overige kosten	7,1	4,3	-2,8
Inhuur	20,4	22,9	2,5

3.5 Verbonden partijen

Algemeen

Onder een verbonden partij wordt verstaan: een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de provincie een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Een financieel belang bestaat uit het door ons ter beschikking gestelde bedrag dat we niet kunnen verhalen indien de verbonden partij failliet gaat, of het bedrag waarvoor we aansprakelijk zijn indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Een bestuurlijk belang is zeggenschap, hetzij door vertegenwoordiging in het bestuur, hetzij door stemrecht.

In een aantal gevallen wordt voor de realisatie van een provinciaal belang voor een participatie in een verbonden partij gekozen. Allereerst kunnen GS van oordeel zijn dat het publieke belang het best kan worden behartigd door een bestaande activiteit buiten de provinciale organisatie te plaatsen. Voorbeelden van dergelijke verzelfstandigingen uit het verleden zijn PWN, Alliander, Afvalzorg en Recreatie Noord-Holland.

Ten tweede kan sprake zijn van activiteiten die gezamenlijk met andere publieke en/of private partijen worden uitgevoerd ter behartiging van provinciale publieke belangen. Voorbeelden hiervan zijn Schiphol Area Development Company (SADC), Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord, Zeestad en PolanenPark.

Naast de hiervoor genoemde situaties kan voor nieuwe participaties worden gekozen bij nieuw te ontwikkelen activiteiten die het publieke belang behartigen. Een voorbeeld hiervan is het Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland B.V. (PDENH).

De verbonden partijen van de provincie Noord-Holland bestaan uit de provinciale deelnemingen (A), de gemeenschappelijke regelingen waaraan we deelnemen (B) en een aantal overige rechtspersonen waarmee een financieel belang en een bestuurlijk belang is gemoeid (C).

A. Deelnemingen

Naar hun aard kunnen deelnemingen worden onderscheiden in de categorieën (voormalige) nutsbedrijven, regionale ontwikkelingsmaatschappijen, beleggingen en overige.

De deelnemingen in de (voormalige) nutsbedrijven (PWN, Alliander, Afvalzorg) zijn vanuit de historie ontstaan. Regelmatig wordt beoordeeld of aanhouding van de belangen nog een provinciaal belang dient.

Ten aanzien van de ontwikkelingsvennootschappen (SADC, RON, PolanenPark en Zeestad) kunnen sociaal-economische motieven en motieven vanuit ruimtelijke ordening worden aangevoerd voor de diverse participaties. Zolang de doelstelling van de desbetreffende ontwikkelingsmaatschappij actueel is, blijft de provincie vanuit dat oogpunt in principe deelnemen, tenzij nieuwe ontwikkelingen tot andere keuzes leiden.

De deelnemingen met een beleggingskarakter in de Bank Nederlandse Gemeenten en de Nederlandse Waterschapsbank dienen geen direct provinciaal belang, maar worden aangehouden vanwege het geringe risico en het hoge rendement.

Recreatie Noord-Holland is een uitvoeringsorganisatie waarin de provincie deelneemt en die als doel heeft het beheren en onderhouden van gebieden van een aantal recreatieschappen.

De provincie neemt deel in een drietal fondsen (PDENH, INH en LSFA), actief op het gebied van duurzaamheid, innovatieve bedrijven dan wel life sciences.

B. Gemeenschappelijke regelingen

De provincie is actief in een aantal recreatieschappen in het kader van landschapsbeheer en het creëren van recreatievoorzieningen.

De Randstedelijke Rekenkamer is een gemeenschappelijke regeling en oefent voor de provincies Flevoland, Utrecht, Zuid-Holland en Noord-Holland de wettelijk verplichte rekenkamerfunctie uit.

Het Openbaar lichaam Waddenfonds is een gemeenschappelijke regeling tussen de provincies Noord-Holland, Groningen en Fryslân.

De provincie neemt deel aan een viertal omgevingsdiensten. Dat betreft gemeenschappelijke regelingen tussen de provincie en een aantal gemeenten in de provincie Noord-Holland. De Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek is een gemeenschappelijke regeling tussen de provincie Noord-Holland, de provincie Flevoland en een aantal gemeenten in beide provincies.

C. Overige verbonden partijen

De provincie is lid van de vereniging Interprovinciaal Overleg (IPO). Met deze samenwerking wordt beoogd de condities waaronder provincies werken te optimaliseren en provinciale vernieuwingsprocessen te stimuleren.

De provincie is in 2019 lid geworden van de Coöperatieve vereniging samenwerkingsverband DOVA, ter behartiging van de belangen op het gebied van openbaar vervoer.

De provincie is betrokken bij een aantal stichtingen. Stichtingen worden als verbonden partij opgenomen als door de provincie een bestuurder wordt benoemd en er sprake is van jaarlijkse financiële bijdragen aan die stichting. Daarmee wordt een ruime invulling gegeven aan de definitie van verbonden partijen.

De stichtingen die het betreft zijn:

- Stichting Gooisch Natuurreservaat
- Stichting bevordering kwaliteit leefomgeving Schipholregio
- Stichting Projectbureau Masterplan Noordzeekanaalgebied
- Stichting administratiekantoor Aandelen Zeehaven IJmuiden
- Stichting Voorbereiding Pallas-reactor

Het fonds Nazorg gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland is op grond van de Wet milieubeheer tot stand gekomen als publiekrechtelijk rechtspersoon. Doel is het beheren van de gelden in het fonds, opdat deze gelden worden gebruikt ter dekking van de kosten van de eeuwigdurende nazorg van gesloten stortplaatsen.

Sturen op bijdrage aan provinciale doelen

De provincie stuurt actief op de bijdrage van een verbonden partij aan de provinciale doelen. De beleidsmatige afweging of continuering van participatie in bestaande verbonden partijen wenselijk is, komt aan de orde bij de vierjaarlijkse evaluatie van de verbonden partij. Naast (her)definiëring van het publieke belang zal voor elke verbonden partij, zowel bij het aangaan van de verbintenis als bij de periodieke evaluatie, worden getoetst of deze bijdraagt aan realisatie van beleidsdoelstellingen. Vanuit bedrijfseconomisch perspectief zal beoordeeld worden of de bedrijfsvoering van de verbonden partij voldoende zakelijk is. In alle gevallen wordt periodiek de beleidsmatige afweging gemaakt om betrokken te blijven of te zijn bij activiteiten die de verbonden partij verricht.

Bij het aangaan van een verbinding met en het aansturen van een verbonden partij streven wij ernaar:

- Afspraken met de verbonden partijen vast te leggen (bijvoorbeeld in overeenkomsten, statuten of indien van toepassing in een gemeenschappelijke regeling) en te monitoren.
- Afspraken met de verbonden partijen te maken over de frequentie en inhoud van de verantwoordingsinformatie en deze te monitoren.

Invulling aandeelhouders- en commissarisrol

Er is voor gekozen de belangen van de provincie bij de deelnemingen primair via de aandeelhoudersrol te behartigen. Dat betekent dat in de Raden van Commissarissen van de provinciale deelnemingen geen leden van Gedeputeerde Staten of Provinciale Staten worden benoemd. De aandeelhoudersrol is geplaatst in de portefeuille van de gedeputeerde die ook belast is met het beleidsveld. Om het benodigde contact met de belangrijkste deelnemingen te hebben, worden door het jaar heen verschillende afstemmingsoverleggen gehouden tussen de portefeuillehouder en bestuurders van de onderneming.

De jaarstukken van verbonden partijen worden beoordeeld op een aantal financiële criteria: positief resultaat, solide financiële verhoudingen (eigen vermogen versus vreemd vermogen), dividendverwachtingen et cetera. Ook wordt gekeken naar de ontwikkelingen ten opzichte van voorgaande jaren en de verwachtingen voor de komende jaren. Dit gebeurt in nauw overleg met de betrokken beleidssectoren. De bepalingen uit de Nederlandse corporate governance code ('Code'), die van toepassing is op beursgenoteerde vennootschappen met haar statutaire zetel in Nederland, worden zoveel mogelijk toegepast op de deelnemingen van de provincie Noord-Holland. De Code bevat zowel principes als concrete bepalingen die de bij een vennootschap betrokken personen (onder andere bestuurders en commissarissen) en partijen tegenover elkaar in acht zouden moeten nemen. Wij informeren Provinciale Staten over de ontwikkelingen bij de deelnemingen in onze jaarstukken en de begroting. Daarbuiten worden Provinciale Staten actief geïnformeerd als daar aanleiding toe is.

Relevante ontwikkelingen verbonden partijen

De volgende wijzigingen hebben in 2020 plaatsgevonden op het gebied van de verbonden partijen:

- Gedeputeerde Staten hebben in november 2019 besloten om tot ontbinding over te gaan van Ontwikkelingsfonds Duurzame Economie B.V. i.l., welke ontbinding is afgerond in april 2020;
- De gemeenschappelijke regeling Schadeschap Luchthaven Schiphol is per 1 juni 2020 beëindigd;
- De Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor het Noordzeekanaalgebied N.V. heeft in december 2020 de aan haar verstrekte lening ad € 11 miljoen volledig afgelost. De borgstelling ten behoeve van het project Hoogtij verstrekt aan de BNG Bank N.V. is verlaagd naar € 21 miljoen in februari 2020 (oorspronkelijk € 35 miljoen);
- Het takenpakket van Investeringsfonds Noord-Holland B.V. (INH) is per 29 april 2020 uitgebreid met de uitvoering van de Corona Overbruggingsleningen (COL-fonds).

Uitgaven

De lasten voor de verbonden partijen zijn terug te vinden in verschillende programma's. De lasten (rentelasten) voor de deelnemingen in SADC en Zeehaven IJmuiden staan in programma 6 'Economie, cultuur en welzijn' onder operationeel doel 6.5.1.

De bijdragen aan de recreatieschappen zijn opgenomen in programma 5 onder operationeel doel 5.2.2. De bijdragen aan de omgevingsdiensten zijn opgenomen onder operationeel doel 2.1.5. De bijdragen van de provincie aan het Interprovinciaal Overleg zijn verdeeld over de programma's op basis van de kerntaak waarvoor het IPO deze middelen inzet.

Inkomsten

In 2020 ontvingen wij circa € 13.430.000 aan dividend. Voor 2021 en volgende jaren is een opbrengst begroot van circa € 7,4 miljoen per jaar. Zie hiervoor het overzicht van de ontvangen bedragen per deelneming. De ontvangen dividenden worden gebruikt als algemeen dekkingsmiddel.

Leningen en garantstellingen verstrekt aan verbonden partijen

Aan een aantal provinciale verbonden partijen zijn bij oprichting of bij een latere financieringsbehoefte, leningen dan wel garanties verstrekt, namelijk:

- De in het verleden met PolanenPark afgesloten leningovereenkomst voor een maximum bedrag van € 23 miljoen is medio 2016 afgelost. De aandeelhouders in PolanenPark staan sindsdien naar rato garant voor een bancaire lening van PolanenPark van € 20 miljoen. Voor de provincie betekent dit een garantstelling van maximaal € 8 miljoen.
- Aan Zeehaven IJmuiden is in 2011 een lening verstrekt van € 0,6 miljoen.
- De aan de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor het Noordzeekanaalgebied N.V. verstrekte renteloze lening van € 11 miljoen, ten behoeve van investeringen in bedrijventerreinen, is in december 2020 volledig afgelost. Ten behoeve van het project Hoogtij is een borgtocht verstrekt aan de BNG Bank N.V. voor € 21 miljoen (oorspronkelijk € 35 miljoen), waarvoor het Havenbedrijf Amsterdam N.V. voor 1/3 een contragarantie heeft gesteld aan de provincie Noord-Holland.
- Aan de Stichting Voorbereiding Pallas-reactor is een subsidie in de vorm van een rentedragende geldlening van € 40 miljoen verleend voor de activiteiten in de voorbereidingsfase van de Pallas-reactor.
- Aan SADC (Schiphol Area Development Company) is in 2018 een kredietfaciliteit van in totaal € 13,5 miljoen verstrekt door de vier aandeelhouders; voor de provincie derhalve € 3,375 miljoen. In 2020 is in totaal een bedrag van € 1,25 miljoen bij de provincie opgenomen onder deze faciliteit.

Risico's verbonden aan verbonden partijen

De financiële risico's gerelateerd aan verbonden partijen zijn als volgt weer te geven (zie tevens de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing):

Gestort aandelenkapitaal bij deelnemingen

Een aandeelhouder in een vennootschap (deelneming) heeft een bedrag betaald voor de aandelen. In het geval dat de vennootschap slechte resultaten behaalt, kan sprake zijn van (gedeeltelijk) verlies van dit bedrag. Dit dient dan op de provinciale balans te worden gecorrigeerd.

Dividendopbrengsten van deelnemingen

Als een deelneming winsten behaalt, kan een deel van die winst als dividend worden uitgekeerd aan de aandeelhouders. Deze mogelijke dividenden zijn onzeker doordat pas na afloop van een boekjaar blijkt of het verwachte resultaat is behaald.

De provincie dekt in het weerstandsvermogen het risico af dat 25% van het verwachte dividend niet wordt uitgekeerd.

Verstrekte leningen aan verbonden partijen

Zowel aan een aantal deelnemingen als aan enkele overige verbonden partijen zijn leningen verstrekt. Voor een deel van de verstrekte leningen heeft een dotatie aan het weerstandsvermogen plaatsgevonden in verband met het risico van niet-terugbetaling.

Verstreckte garanties aan verbonden partijen

Zowel ten behoeve van deelnemingen als van overige verbonden partijen zijn garanties/borgstellingen afgegeven. Voor een deel van de verstreckte bedragen heeft een dotatie aan het weerstandsvermogen plaatsgevonden, voor het geval een beroep wordt gedaan op deze garanties/borgstellingen.

Deze risico's zijn in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing opgenomen als Financieringsrisico's, Beleidsrisico's of als Risico's Verbonden Partijen.

Deelnemingen

1 Alliander N.V.			2019	2020
Vestigingsplaats	Arnhem	Eigen vermogen	€ 4.224.000.000	4.328.000.000
Nominale waarde aandelen	€ 62.654.400	Vreemd vermogen	€ 4.567.000.000	5.094.000.000
% belang	9,16	Resultaat	€ 253.000.000	224.000.000
Programma	Milieu (4.2.1)	Dividend	€ 13.700.000	10.400.000
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Energievoorziening			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				
2 N.V. Afvalzorg Holding			2019	2020
Vestigingsplaats	Haarlem	Eigen vermogen	€ 66.308.000	€72.235.000
Nominale waarde aandelen	€ 12.600.000	Vreemd vermogen	€ 140.858.000	€138.868.000
% belang	90	Resultaat	€ 3.940.000	€7.191.000
Programma	Milieu (4.2.1)	Dividend	€ 3.825.000	€1.125.000
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Efficiënt gebruik stortplaatsen			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				
3 N.V. Provinciaal Waterleidingbedrijf Noord-Holland (PWN)			2019	2020
Vestigingsplaats	Velserbroek	Eigen vermogen	€ 241.239.000	€249.064.000
Nominale waarde aandelen	€ 6.806.703	Vreemd vermogen	€ 490.340.000	€527.997.000
% belang	100	Resultaat	€ 5.684.000	€8.436.000
Programma	Water (3.2.2)	Dividend	€ 659.000	€630.573
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Drinkwatervoorziening en natuurbeheer			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				
4 Recreatie Noord-Holland N.V. (RNH)			2019	2020
Vestigingsplaats	Haarlem	Eigen vermogen	€3.079.444	€3.094.710
Nominale waarde aandelen	€ 370.000	Vreemd vermogen	€1.484.544	€1.677.417
% belang	100	Resultaat	-€588.848	€14.966

Programma	Groen (6.2.2)	Dividend
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA	
Publiek doel	Beheer en onderhoud recreatiegebieden	
Eventuele ontwikkelingen/risico's		

5 Schiphol Area Development Company N.V. (SADC)

			2019	2020
Vestigingsplaats	Schiphol	Eigen vermogen	€ 111.826.000	€ 116.330.000
Nominale waarde aandelen	€ 3.424.680	Vreemd vermogen	€ 22.603.000	€ 26.066.000
% belang	25	Resultaat	€ 5.429.000	€ 4.504.000
Programma	Ruimte (5.3.1)	Dividend		
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA, Voordracht lid RvC			
Publiek doel	Gebiedsontwikkeling en uitgifte gronden. Marketing en acquisitie.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

6 Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor het Noordzeekanaalgebied (RON)

			2019	2020
Vestigingsplaats	Zaandam	Eigen vermogen	€ 6.124.000	€ 7.475.000
Nominale waarde aandelen	€ 787.500	Vreemd vermogen	€ 53.411.000	€ 38.991.000
% belang	33,30	Resultaat	€ 2.814.000	€ 1.351.000
Programma	Ruimte (5.3.1)	Dividend		
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Ontwikkeling Noordzeekanaalgebied			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	De door de provincie aan de RON verstrekte lening van €11 miljoen is volledig afgelost en de ten behoeve het project Hoogtij verstrekte borgstelling aan de BNG Bank is verlaagd naar €21 miljoen.			

7 Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord N.V. (NHN)

			2019	2020
Vestigingsplaats	Alkmaar	Eigen vermogen	€ 877.157	€ 1.168.629
Nominale waarde aandelen	€ 26.460	Vreemd vermogen	€ 2.133.430	€ 2.616.648
% belang	49	Resultaat	-€ 211.505	€ 291.472
Programma	Ruimte (5.3.1)	Dividend		
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA, Voordracht voorzitter RvC			
Publiek doel	Ontwikkeling Economie			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

8 PolanenPark B.V.

			2019	2020
Vestigingsplaats	Haarlem	Eigen vermogen	€ 87.980	€ 190.125
Nominale waarde aandelen	€ 7.200	Vreemd vermogen	€ 4.337.477	€ 3.194.121
% belang	40	Resultaat	€ 27.004	€ 102.145
Programma	Ruimte (5.3.1)	Dividend		

Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA
Publiek doel	Ontwikkeling bedrijventerrein
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

9 PolanenPark C.V.

			2019	2020
Vestigingsplaats	Schiphol	Eigen vermogen	€ 4.941.058	€ 4.890.586
Nominale waarde aandelen	€ 7.200	Vreemd vermogen	€ 14.331.251	€ 12.013.638
% belang	40	Resultaat		€ 549.420
Programma	Ruimte (5.3.1)	Dividend		€ 240.000
Bestuurlijk belang	Stemrecht VvV			
Publiek doel	Ontwikkeling bedrijventerrein			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	In 2020 heeft een winstuitkering vanuit de CV aan de provincie plaatsgevonden ten bedrage van € 240.000.			

10 Zeehaven IJmuiden N.V.

			2019	2020
Vestigingsplaats	IJmuiden	Eigen vermogen	€ 24.538.000	€ 25.360.000
Nominale waarde aandelen	€ 408.402	Vreemd vermogen	€ 37.160.000	€ 36.022.000
% belang	8,40	Resultaat	€ 1.989.000	€ 1.040.000
Programma	Ruimte (5.3.1)	Dividend	€ 24.500	€ 24.500
Bestuurlijk belang	Benoeming bestuurslid beherende stichting			
Publiek doel	Ontwikkeling haven en economie			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

11 Zeestad Beheer B.V.

			2019	2020
Vestigingsplaats	Den Helder	Eigen vermogen	€ 18.000	€ 18.000
Nominale waarde aandelen	€ 9.000	Vreemd vermogen	€ 0	€ 0
% belang	50	Resultaat	€ 0	€ 0
Programma	Ruimte (5.1.1)	Dividend		
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Stadsvernieuwing Den Helder			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

12 Zeestad C.V.

			2019	2020
Vestigingsplaats	Den Helder	Eigen vermogen	€ 0	€ 0
Nominale waarde aandelen	€ 6.900.000	Vreemd vermogen	€ 43.837.000	€ 48.373.000
% belang	49	Resultaat	€ 0	€ 0
Programma	Ruimte (5.1.2)	Dividend		

Bestuurlijk belang	Stemrecht VvV
Publiek doel	Stadsvernieuwing Den Helder
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

13 Ontwikkelingsfonds Duurzame Energie Provincie Noord-Holland B.V. (ODENH)			2019	2020
Vestigingsplaats	Haarlem	Eigen vermogen		
Nominale waarde aandelen	€ 18.000	Vreemd vermogen	€ 136.140	
% belang	100	Resultaat	€ -63.216	
Programma	Milieu (4.2.1)	Dividend		€135.361
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Stimulering duurzame energie en ontwikkeling economie			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	In 2019 is besloten om ODENH te ontbinden, welke ontbinding in april 2020 is afgerond. Het geplaatste kapitaal alsmede het batig saldo is uitgekeerd aan de provincie (totaal €135.361).			

14 N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)			2019	2020
Vestigingsplaats	Den Haag	Eigen vermogen	€ 4.887.000.000	€ 5.097.000.000
Nominale waarde aandelen	€ 1.525.875	Vreemd vermogen	€ 144.802.000.000	€ 155.262.000.000
% belang	1,10	Resultaat	€ 163.000.000	€ 221.000.000
Programma	Financiën en bedrijfsvoering (8.1.1)	Dividend	€ 1.739.497	€775.144
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Belegging			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Het over 2019 aan de provincie uitgekeerde bedrag ad € 262.450 is slechts een deel van het door aandeelhouders op 16 april 2020 goedgekeurde dividend over 2019 (voor Noord-Holland €775.144). Het resterende bedrag blijft gereserveerd voor uitkering. De uitkering van dit restant zal op basis van de ECB-aanbeveling niet vóór 30 september 2021 plaatsvinden en is onderworpen aan mogelijke toekomstige aanbevelingen van de ECB. Het uit te keren bedrag is slechts een deel van het door aandeelhouders op 16 april 2020 goedgekeurde dividend over 2019. Het resterende bedrag (EUR 46 miljoen) blijft gereserveerd voor uitkering. De uitkering van dit restant zal op basis van de ECB-aanbeveling niet vóór 30 september 2021 plaatsvinden en is onderworpen aan mogelijke toekomstige aanbevelingen van de ECB. € 262.450,50 Het uit te keren bedrag is slechts een deel van het door aandeelhouders op 16 april 2020 goedgekeurde dividend over 2019. Het resterende bedrag (EUR 46 miljoen) blijft gereserveerd voor uitkering. De uitkering van dit restant zal op basis van de ECB-aanbeveling niet vóór 30 september 2021 plaatsvinden en is onderworpen aan mogelijke toekomstige aanbevelingen van de ECB. Het uit te keren bedrag is slechts een deel van het door aandeelhouders op 16 april 2020 goedgekeurde dividend over 2019. Het resterende bedrag (EUR 46 miljoen) blijft gereserveerd voor uitkering. De uitkering van dit restant zal op basis van de ECB-aanbeveling niet vóór 30 september 2021 plaatsvinden en is onderworpen aan mogelijke toekomstige aanbevelingen van de ECB. Het uit te keren bedrag is slechts een deel van het door aandeelhouders op 16 april 2020 goedgekeurde dividend over 2019. Het resterende bedrag (EUR 46 miljoen) blijft gereserveerd voor uitkering. De uitkering van dit restant zal op basis van de ECB-aanbeveling niet vóór 30 september 2021 plaatsvinden en is onderworpen aan mogelijke toekomstige aanbevelingen van de ECB. Van het goedgekeurde dividend over het boekjaar 2019 ad € 775.144 is thans €262.450,50 uitgekeerd. Het resterende bedrag blijft gereserveerd tot uitkering op een later moment en is onderworpen aan aanbevelingen van de ECB hieromtrent.			

15 Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB)				
			2019	2020
Vestigingsplaats	Den Haag	Eigen vermogen	€ 1.796.000.000	€ 1.827.000.000
Nominale waarde aandelen	€ 11.845	Vreemd vermogen	€ 94.409.000.000	€105.055.000.000
% belang	0,2	Resultaat	€ 95.000.000	€81.000.000
Programma	Financiën en bedrijfsvoering (8.1.1)	Dividend	€ 35.530	€14.443
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Belegging			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

16 Life Sciences Fund Amsterdam B.V.				
			2019	2020
Vestigingsplaats	Amsterdam	Eigen vermogen	€13.408.486	€11.916.957
Nominale waarde aandelen	€ 36.038	Vreemd vermogen	€61.710	€27.511
% belang	16,90	Resultaat	€163.447	-€1.491.530
Programma	Ruimte (5.3.2)	Dividend	€30.049	
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Ontwikkeling economie			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Mate van revolverendheid: 100% Fondsomvang: €10 miljoen			

17 Participatiefonds Duurzame Economie Provincie Noord-Holland B.V.				
			2019	2020
Vestigingsplaats	Haarlem	Eigen vermogen	€ 26.662.141	€31.022.452
Nominale waarde aandelen	€ 1	Vreemd vermogen	€ 2.163.052	€2.245.165
% belang	100	Resultaat	€ -1.980.320	€-499.880
Programma	Ruimte (5.3.2)	Dividend		
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Stimuleren duurzame economie			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Mate van revolverendheid: 100%. Fondsomvang: €85 miljoen. Het langlopende voorschot ad €500.000,- is in 2020 volledig terugbetaald.			

18 Innovatiefonds Noord-Holland B.V.				
			2019	2020
Vestigingsplaats	Amsterdam	Eigen vermogen	€ 3.184.128	€5.091.675
Nominale waarde aandelen	€ 8.000	Vreemd vermogen	€ 35.288	€100.508
% belang	50	Resultaat	€ -514.348	€161.297
Programma	Ruimte (5.3.2)	Dividend		
Bestuurlijk belang	stemrecht AvA			
Publiek doel	Het beschikbaar stellen van financiering aan kleine en middelgrote ondernemingen teneinde (innovatieve) projecten te stimuleren binnen de provincie.			

19 SolaRoad B.V.				
			2019	2020
Vestigingsplaats	Delft	Eigen vermogen	€ 365.491	€261.542
Nominale waarde aandelen	€ 400	Vreemd vermogen	€ 440.336	€162.409
% belang	40	Resultaat	-€ 535.509	-€103.949
Programma	Milieu (4.2.1)	Dividend		
Bestuurlijk belang	Aandeelhouderschap			
Publiek doel	Verduurzaming van de energiesector			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Gemeenschappelijke regelingen

1 Schadeschap Luchthaven Schiphol			2019	2020
Vestigingsplaats	Hoofddorp	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen		134.442
Programma	Ruimte (5.3.2)	Vreemd vermogen		41.582
		Resultaat		-99.171
Bestuurlijk belang	Zorgvuldige en tijdige afwikkeling van de schadevergoedingen			
Publiek doel	Bevordering afwikkeling schadevergoedingen uitbreiding Schiphol.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	De gemeenschappelijke regeling Schadeschap Luchthaven Schiphol is ingetrokken per 1 juni 2020.			

2 Recreatieschap Spaarnwoude				
			2019	2020
Vestigingsplaats	Haarlem	Bijdrage Provincie NH	€ 2.600.511	€ 2.653.301
Eigenaars-/deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 17.408.719	€ 16.744.587
Programma	Groen (6.2.2)	Vreemd vermogen	€ 1.714.857	€ 2.432.447
		Resultaat	-€ 62.399	-€ 885.108
Bestuurlijk belang	Invloed houden op ruimtelijke ontwikkelingen en financiële bijdrage			
Publiek doel	Beheer recreatiegebied.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

3 Recreatieschap Groengebied Amstelland			2019	2020
Vestigingsplaats	Amstelveen	Bijdrage Provincie NH	€ 902.277	€ 920.593
Eigenaars-/deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 1.895.186	€ 3.837.909
Programma	Groen (6.2.2)	Vreemd vermogen	€ 4.343.469	€ 2.293018

	Resultaat	-€ 1.471.506	-€ 66.070
Bestuurlijk belang	Invloed houden op ruimtelijke ontwikkelingen en financiële bijdrage		
Publiek doel	Beheer recreatiegebied.		
Eventuele ontwikkelingen/risico's			

4 Recreatieschap het Twiske (gefuseerd met Landschap Waterland in 2013, maar met gescheiden boekhoudingen)

			2019	2020
Vestigingsplaats	Haarlem	Bijdrage Provincie NH	€ 1.017.078	n.v.t.
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 2.660.648	n.v.t.
Programma	Groen (6.2.2)	Vreemd vermogen	€ 410.584	n.v.t.
		Resultaat	€ 47.283	n.v.t.
Bestuurlijk belang	Invloed houden op ruimtelijke ontwikkelingen en financiële bijdrage.			
Publiek doel	Beheer recreatiegebied.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Per 1-1-2020 is de boekhouding van het recreatieschap Twiske-Waterland samengevoegd.			

5 Recreatieschap Landschap Waterland

			2019	2020
Vestigingsplaats	Haarlem	Bijdrage Provincie NH	€ 345.068	n.v.t.
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 2.238.964	n.v.t.
Programma	Groen (6.2.2)	Vreemd vermogen	€ 37.612	n.v.t.
		Resultaat	€ 120.255	n.v.t.
Bestuurlijk belang	Invloed houden op ruimtelijke ontwikkelingen en financiële bijdrage.			
Publiek doel	Beheer recreatiegebied.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Per 1-1-2020 is de boekhouding van het recreatieschap Twiske-Waterland samengevoegd.			

6 Recreatieschap Twiske-Waterland

			2019	2020
Vestigingsplaats	Haarlem	Bijdrage Provincie NH	n.v.t.	€ 1.389.798
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	n.v.t.	€ 5.151.202
Programma	Groen (6.2.2)	Vreemd vermogen	n.v.t.	€ 391.886
		Resultaat	n.v.t.	€ 71.587
Bestuurlijk belang	Invloed houden op ruimtelijke ontwikkelingen en financiële bijdrage.			
Publiek doel	Beheer recreatiegebied.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Per 1-1-2020 is de boekhouding van recreatieschap Twiske-Waterland niet meer gescheiden.			

7 Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer

			2019	2020
Vestigingsplaats	Haarlem	Bijdrage Provincie NH	€ 802.635	€ 802.656

Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 1.721.115	€ 1.858.494
Programma	Groen (6.2.2)	Vreemd vermogen	€ 567.442	€ 425.210
		Resultaat	- € 393.883	- € 313.978

Bestuurlijk belang Invloed houden op ruimtelijke ontwikkelingen en financiële bijdrage.

Publiek doel Beheer recreatiegebied.

Eventuele
ontwikkelingen/risico's

8 Recreatieschap Plassenschap Loosdrecht e.o.

			2019	2020
Vestigingsplaats	Utrecht	Bijdrage Provincie NH	€ 405.200	€ 542.700
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 1.448.094	
Programma	Groen (6.2.2)	Vreemd vermogen	€ 3.236.966	
		Resultaat	€ 409.573	

Bestuurlijk belang Invloed houden op ruimtelijke ontwikkelingen en financiële bijdrage.

Publiek doel Beheer recreatiegebied.

Eventuele
ontwikkelingen/risico's

9 Beheersregeling Amstel

			2019	2020
Vestigingsplaats	n.v.t.	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 0	
Programma	Bereikbaarheid (2.1.4)	Vreemd vermogen	€ 0	
		Resultaat	€ 0	

Bestuurlijk belang Er kan gesteld worden dat de Amstel doelmatig wordt beheerd. Dit is mogelijk omdat door de beheersregeling het beheer bij één provincie, de provincie Noord-Holland is belegd. De bestuurlijke verantwoordelijkheid is daarmee eenduidig geregeld.

Publiek doel Beheer van de Amstel (het beheer van de Amstel is overgedragen van de provincie aan het Hoogheemraadschap Amstel Gooi en Vechtstreek).

Eventuele
ontwikkelingen/risico's

10 Randstedelijke Rekenkamer

			2019	2020
Vestigingsplaats	Amsterdam	Bijdrage Provincie NH		€ 444.568
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 416.492	
Programma	Openbaar bestuur (1.1.1)	Vreemd vermogen	€ 510.884	
		Resultaat	€ 28.500	

Bestuurlijk belang De gemeenschappelijke regeling is aangegaan om gezamenlijk op een effectieve en efficiënte wijze de wettelijke opdracht voor het instellen van een rekenkamer vorm en inhoud te kunnen geven.

Publiek doel Rekenkamerfunctie

Eventuele
ontwikkelingen/risico's

11 Openbaar lichaam Waddenfonds			2019	2020
Vestigingsplaats	Leeuwarden	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 108.688.165	€122.217.520
Programma	Groen (6.3.3)	Vreemd vermogen	€ 74.099.729	€65.949.882
		Resultaat	€ 4.169.238	€4.866.690
Bestuurlijk belang	Gezamenlijk beheren en programmatisch besteden van de gelden van het Waddenfonds.			
Publiek doel	Beheren en besteden Waddenfonds			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

12 Omgevingsdienst Flevoland Gooi- en Vechtstreek			2019	2020
Vestigingsplaats	Lelystad	Bijdrage Provincie NH	€ 811.314	€ 924.833
Eigenaars-/deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 1.519.795	
Programma	Milieu (4.1.2)	Vreemd vermogen	€ 5.264.376	
		Resultaat	€ 639.540	
Bestuurlijk belang	PNH blijft bevoegd gezag voor taken die de OD uitvoert. PNH is bestuurlijk verantwoordelijk voor de kwaliteit die de OD levert aan het bedrijfsleven en de burgers en draagt ook de risico's van slecht functioneren van de OD			
Publiek doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

13 Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied			2019	2020
Vestigingsplaats	Zaandam	Bijdrage Provincie NH	€ 14.018.000	€ 15.544.000
Eigenaars-/deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 3.440.000	
Programma	Milieu (4.1.2)	Vreemd vermogen	€ 16.236.000	
		Resultaat	€ 429.000	
Bestuurlijk belang	PNH blijft bevoegd gezag voor taken die de OD uitvoert. PNH is bestuurlijk verantwoordelijk voor de kwaliteit die de OD levert aan het bedrijfsleven en de burgers en draagt ook de risico's van slecht functioneren van de OD			
Publiek doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

14 Omgevingsdienst Noord-Holland Noord			2019	2020
Vestigingsplaats	Hoorn	Bijdrage Provincie NH	€ 6.833.289	€ 9.073.281
Eigenaars-/deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 3.142.317	€ 5.765.771
Programma	Milieu (4.1.2)	Vreemd vermogen	€ 4.965.698	€ 9.443.491
		Resultaat	€ 31.841	€ 2.797.454

Bestuurlijk belang	PNH blijft bevoegd gezag voor taken die de OD uitvoert. PNH is bestuurlijk verantwoordelijk voor de kwaliteit die de OD levert aan het bedrijfsleven en de burgers en draagt ook de risico's van slecht functioneren van de OD.
Publiek doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

15 Omgevingsdienst IJmond

			2019	2020
Vestigingsplaats	Beverwijk	Bijdrage Provincie NH	€ 818.614	€ 883.492
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 419.249	
Programma	Milieu (4.1.2)	Vreemd vermogen	€ 8.287.440	
		Resultaat	€ 1	
Bestuurlijk belang	PNH blijft bevoegd gezag voor taken die de OD uitvoert. PNH is bestuurlijk verantwoordelijk voor de kwaliteit die de OD levert aan het bedrijfsleven en de burgers en draagt ook de risico's van slecht functioneren van de OD			
Publiek doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Privaatrechtelijke rechtspersonen

16 Interprovinciaal Overleg

			2019	2020
Vestigingsplaats	Den Haag	Bijdrage Provincie NH		€ 1.392.656
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 801.481	
Programma	Openbaar bestuur (1.4.2)	Vreemd vermogen	€ 8.281.224	
		Resultaat	€ 801.481	
Bestuurlijk belang	Afstemming en belangenbehartiging			
Publiek doel	Belangenbehartiging provincies			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

17 Coöperatieve Vereniging Samenwerkingsverband DOVA U.A.

			2019	2020
Vestigingsplaats	Utrecht	Bijdrage Provincie NH	€ 206.989	€ 189.297
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 923.981	
Programma	Bereikbaarheid (2.5.1)	Vreemd vermogen	€ 1.481.843	
		Resultaat	€ 923.981	
Bestuurlijk belang	Het samen brengen van het DOVA en NDOV programma en betere afstemming van OV-beleid en delen van kennis en ervaring op de gebieden van OV-netwerken en OV-data.			
Publiek doel	Ontwikkelen van een beter mobiliteitsbeleid van de leden en het realiseren van een doeltreffend en efficiënt openbaar vervoer voor de reiziger.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

18 Stichting Gooisch Natuurreservaat			2019	2020
Vestigingsplaats	Hilversum	Bijdrage Provincie NH	€ 801.610	€ 841.460
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 1.894.037	€ 1.562.333
Programma	Groen (6.2.1)	Vreemd vermogen	€ 1.050.231	€ 926.429
		Resultaat	- € 3.215	€ 87.890
Bestuurlijk belang	Het bestuur bestaat uit leden van de verschillende colleges van Burgemeester en Wethouders, en van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland. De stemverhouding in het bestuur is als volgt: provincie Noord-Holland 4 stemmen; gemeente Amsterdam 2 stemmen; gemeente Gooise Meren 3 stemmen; gemeente Blaricum 1 stem; gemeente Hilversum 4 stemmen; gemeente Huizen 2 stemmen; gemeente Laren 1 stem De voorzitter en twee externe deskundigen- bestuursleden hebben elk 1 stem.			
Publiek doel	Beheer Natuurgebied			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				
19 Stichting bevordering kwaliteit leefomgeving Schipholregio			2019	2020
Vestigingsplaats	Haarlemmermeer	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 43.663.910	
Programma	Ruimte (5.1.2)	Vreemd vermogen	€ 338.213	
		Resultaat	€ -443.651	
Bestuurlijk belang	Gedeputeerde Schiphol: Voorzitter Raad van Toezicht			
Publiek doel	Verbeteren leefkwaliteit Schipholregio.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				
20 Stichting Projectbureau Masterplan Noordzeekanaalgebied			2019	2020
Vestigingsplaats	IJmuiden	Bijdrage Provincie NH		€ 60.182
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 280.918	
Programma	Ruimte (5.2.3)	Vreemd vermogen	€ 1.239.502	
		Resultaat	€ 46.532	
Bestuurlijk belang	Gedeputeerde Havens: Voorzitter Bestuursplatform NZKG			
Publiek doel	Versterken van de internationale concurrentiepositie van het gebied.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				
21 Stichting Administratiekantoor aandelen Zeehaven IJmuiden N.V.			2019	2020
Vestigingsplaats	IJmuiden	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 24.538.000	
Programma	Ruimte (5.1.1)	Vreemd vermogen	€ 37.160.000	

	Resultaat	€ 1.989.000
Bestuurlijk belang	8,4%	
Publiek doel	Ontwikkeling haven en economie.	
Eventuele ontwikkelingen/risico's		

22 Stichting Voorbereiding Pallas-reactor

		2019	2020
Vestigingsplaats	Schagen	Bijdrage Provincie NH	
Eigenaars-/deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	
Programma	Ruimte (5.3.1)	Vreemd vermogen	
		Resultaat	
Bestuurlijk belang	Bijdrage aan de kwaliteit van de gezondheidszorg in Nederland en aan het kenniseconomie-cluster in Petten.		
Publiek doel	Voorbereiding bouw hoge-flux reactor.		
Eventuele ontwikkelingen/risico's			

Publiekrechtelijke rechtspersonen

23 Fonds Nazorg gesloten stortplaatsen Provincie Noord-Holland

		2019	2020
Vestigingsplaats	Haarlem	Bijdrage Provincie NH	
Eigenaars-/deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	53.782.979
Programma	Milieu (4.1.2)	Vreemd vermogen	1366
		Resultaat	5.326.537
Bestuurlijk belang	Wettelijke taak		
Publiek doel	Beheer fonds ten behoeve van de nazorg stortplaatsen.		
Eventuele ontwikkelingen/risico's			

3.6 Gondbeleid

Algemeen

Met de inzet van provinciale grondinstrumenten (zoals aankoop, verkoop, beheer en ruil) beoogt de provincie om effectief bij te dragen aan het realiseren van de provinciale doelen zoals natuur, water, mobiliteit, klimaatadaptatie en duurzaamheid. De activiteiten worden uitgevoerd binnen de kaders van de 5e Nota Grondbeleid die in november 2018 door Provinciale Staten is vastgesteld. Daarin is grond(bezit) een middel voor de realisatie van provinciale doelstellingen en nadrukkelijk niet gericht op bijvoorbeeld financieel rendement.

De belangrijkste uitgangspunten van het grondbeleid zijn verwoord in de vier kernwaarden marktconformiteit, transparantie, rechtmatigheid en duurzaamheid. De uitwerking van deze kernwaarden in concreet beleid vindt plaats in de verschillende provinciale meerjarenprogramma's of andere gebiedsgerichte en/of thematische programma's. Geheel conform de filosofie van de Omgevingsvisie is het grondbeleid daarmee flexibel en gericht op maatwerk om effectief in te spelen op actuele ontwikkelingen.

Daarnaast draagt de provincie zorg voor het efficiënt en duurzaam (waardevast) beheren, verhuren en verpachten van gronden in haar eigendom.

Provinciaal grondbezit

De provincie bezit ca. 13.000 hectare grond. Ca. 3.100 ha van deze grond valt binnen de beheergrenzen van de provinciale (vaar)wegen en ca. 7.200 hectare grond is in beheer gegeven aan PWN en Staatsbosbeheer via beheerovereenkomsten. Van de resterende 2.700 ha grond is 1.900 ha verpacht aan in totaal ca. 225 agrariërs. Het overige deel bestaat uit water, kleine incourante percelen, bermen en overhoeken.

De provincie verhuurt ca. 800 ligplaatsen en de grond onder 25 tankstations langs provinciale wegen. Met de verhuur en verpachtingen ontvangt de provincie ongeveer € 2,9 miljoen per jaar.

Van het provinciaal grondbezit staat ca. 2100 ha op de balans voor een totale boekwaarde van ca. € 72 miljoen. In deze gronden maken wij een onderscheid tussen de strategische grondaankopen en de overige materiële vaste activa.

Strategische grondaankopen

Met het krediet 'Strategische grondaankopen' hebben Provinciale Staten het mogelijk gemaakt om, anticiperend op mogelijke ontwikkelingen ten behoeve van provinciale doelen, gronden aan te kopen. In 2016 hebben PS besloten om het krediet de komende 10 tot 15 jaar af te bouwen van € 97 miljoen naar € 20 miljoen, door een jaarlijkse bijstelling bij de jaarrekening. Per 31 december 2020 bestaat het krediet uit een bedrag van € 40 miljoen. Hiervan zit ca. € 25 miljoen 'vast' in de (grond)eigendommen. De belangrijkste mutaties in 2020 betroffen de beoogde verkoop van een deel van het terrein SLP-zuid voor de realisatie van een transformatorstation en de aankoop van 18,5 ha grasland te Burgerbrug en 7 ha bollengrond te Bergen.

Overige materiële vaste activa

Het uitgangspunt is dat de provincie gronden aankoopt ten behoeve van maatschappelijk nut. Met de recent verduidelijkte BBB-regels, komen deze aankopen tegen aankoopwaarde, inclusief bijkomende kosten op de balans en hoeven niet afgewaardeerd te worden. Enkel wanneer er sprake is van een 'duurzaam lagere (markt)waarde op basis van de huidige bestemming', kan afwaardering plaatsvinden.

Grondverwerving NNN

In dit licht worden voortaan, vanaf 1-1-2019, ook de gronden aangekocht ten behoeve van het NatuurNetwerk Nederland (NNN) op de balans opgenomen tegen de aanschafwaarde (N.B. dit is inclusief overige kosten, zoals notariskosten en eventuele kosten voor volledige schadeloosstelling). In de regel zal bij de uiteindelijke verkoop van NNN-gronden sprake zijn van een lagere verkoopprijs dan de balanswaarde. Deze gronden worden namelijk over het algemeen tegen landbouwwaarde aangekocht en ook in toenemende mate tegen volledige schadeloosstelling. De waarde als natuurgrond is fors lager. Op het moment van verkoop dient een dekking beschikbaar te zijn voor dit waardeverschil. Met de 2^e begrotingswijziging 2020 is hiervoor de reserve Afwaardering Grondaankopen ingesteld. Hierin wordt jaarlijks, bij de 2^e Begrotingswijziging, vanuit de reserve Groen de toekomstige afwaardering van de aangekochte NNN-gronden gestort. Er wordt hierbij uitgegaan van een toekomstige verkoopwaarde voor NNN-gronden van gemiddeld € 1,-/m². In 2020 is in totaal ca. 72 ha aangekocht t.b.v. de NNN, waarmee de balanswaarde van het NNN-eigendom met ca € 7,5 miljoen is toegenomen tot € 13,7 miljoen.

Voorraad en verkoop

De gronden waarvan de provincie voornemens is om ze te verkopen worden onder de Voorraden op de balans gezet. Voor de gronden die hier onder vallen geldt dat er een binnen de organisatie afgestemd verkoopvoornemen is, er een taxatierapport of waardebepaling is opgemaakt én er een opdracht tot verkoop aan een makelaar of andere verkopende partij is gegeven. De boekwaarde van de gronden onder de Voorraad dient lager of gelijk te zijn dan de marktwaarde. Als dit niet het geval is dient er een afwaardering plaats te vinden. In de huidige jaarrekening is dit niet aan de orde.

Perceel	Grond	Boekwaarde per 31-12-2019	Mutaties in 2020	Boekwaarde per 31-12-2020	Oppervlakte m ² 31-12-2020
Materiële vaste activa (krediet strategische grondaankopen)					
1. Zonneweide Jaagweg Koggenland (voorheen Distriport)		€ 7.300.000	€ 0	€ 7.300.000	1.122.735
2. Regionaal Havengebonden Bedrijventerrein, Anna Paulowna		€ 2.011.000	€ 0	€ 2.011.000	165.988
3. Bergweg 30, Bloemendaal (in erfpacht gegeven)		€ 225.807	€ 0	€ 225.807	3.082
4. Perceel Hoofdweg 511, Haarlemmermeer		€ 380.000	€ 0	€ 380.000	48.000
5. Percelen Wieringen (aan- en verkopen in kader van kavelruilingen)		€ 4.333.218	-€ 358.290	€ 3.974.928	829.117
6. NW-deel SLP-zuid, Rijssenhout		€ 9.362.512	-€ 4.557.627	€ 4.804.885	93.789
7. Perceel grond aan de Horndijk, Loosdrecht		€ 170.000	€ 0	€ 170.000	70.500
8. Grasland Parallelweg, Burgerbrug		€ 0	€ 1.073.952	€ 1.073.952	184.730
9. Bollengrond Kolonel Sneepweg, Bergen		€ 0	€ 1.071.708	€ 1.071.708	67.880
Subtotaal		€ 23.782.537	-€ 2.770.257	€ 21.012.280	2.585.821
Overige materiële vaste activa					

10. Percelen voormalig Wieringerrandmeer		€ 5.791.530	€ 0	€ 5.791.530	2.356.275
11. Percelen voormalige beheergrondbank Laag-Holland		€ 1.341.051	-€ 1.690	€ 1.339.361	1.296.619
12. Strategische Gronden Groen (samenvoeging BBL & PASO per 31.12.2019)		€ 25.811.840	-€ 240.242	€ 25.571.598	13.464.626
13. NNN eigendom		€ 6.281.097	€ 7.438.324	€ 13.719.421	1.567.439
Subtotaal		€ 39.225.518	€ 7.196.392	€ 46.421.910	18.684.959
Totalen		€ 63.008.055	€ 4.426.135	€ 67.434.191	21.270.780
Voorraad jaarrekening 2020					
Kamperkade 1 te Schoorl	Strategische Gronden Groen	€ 19.902	€ 0	€ 19.902	-
Spaarndammerdijk 17 te Spaarndam	Strategische Gronden Groen	€ 4.625	€ 0	€ 4.625	-
Dorpsstraat 667 Assendelf	Strategische Gronden Groen	€ 17.760	-€ 17.760	€ 0	
Polderweg 1 Hippolytushoef (erf)	Percelen voormalig Wieringerrandmeer	€ 12.978	€ 0	€ 12.978	-
ZO-deel SLP-zuid, Rijssenhout (beoogd transformatorstation)	Krediet strategische grondaankopen	€ 0	€ 4.557.627	€ 4.557.627	-
perceel dijkversterking Starnmeer (GRA03I 60 ged.)	Strategische Gronden Groen	€ 0	€ 2.235	€ 2.235	-
Totalen		€ 55.265	€ 4.542.102	€ 4.597.367	-

3.7 Provinciale heffingen

Algemeen

Uit provinciale belastingen en heffingen ontstaan inkomsten, betaald door de inwoners en ondernemers in onze provincie. Met provinciale belastingen en heffingen creëren wij de mogelijkheid aanvullend op onder meer de uitkering uit het Provinciefonds, collectieve voorzieningen, zoals deze in de verschillende programma's zijn opgenomen, te financieren. Bij het heffen gaan wij zo veel mogelijk uit van het profijtbeginsel, waarbij het uitgangspunt is dat degene die profiteert van een voorziening voor die voorziening betaalt. Het profijtbeginsel manifesteert zich sterker bij heffingen (bijvoorbeeld leges) dan bij belastingen (bijvoorbeeld opcenten motorrijtuigenbelasting). De paragraaf Provinciale heffingen geeft de door Provinciale Staten vastgestelde beleidslijnen en te realiseren belastingopbrengsten weer. Bij het heffen wordt rekening gehouden met interne en externe kaders en wet- en regelgeving, waaronder verschillende artikelen uit de Provinciewet (art. 222 t/m 226).

Lastendruk

Provinciale belastingen en heffingen bepalen, zij het in geringe mate, de collectieve lastendruk en zijn dus mede bepalend voor de omvang van het besteedbaar inkomen. Wettelijk mag het bedrag van een provinciale belasting en heffing niet afhankelijk worden gesteld van het inkomen, de winst of het vermogen.

Lokale heffingen moeten overheidsoptreden legitimeren

Wat krijgt de burger en/of het bedrijf terug voor de betaling aan de provincie? Wij streven naar evenwicht tussen het ervaren van overheidsoptreden en de hoogte van de te betalen bijdrage. Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) bepaalt dat de lokale heffingen maximaal kostendekkend mogen zijn. Bij overtreding van deze regels kan de belastingrechter in een beroepsprocedure de legesverordening onverbindend verklaren. Voor de opcenten motorrijtuigenbelasting wordt het maximum toegestane percentage jaarlijks bepaald door het ministerie.

Tarief opcenten

In het coalitieakkoord 'Duurzaam doorpakken!' is opgenomen dat de provinciale opcenten op de motorrijtuigenbelasting niet worden verhoogd. De opcenten motorrijtuigenbelasting zijn in de provincie Noord-Holland voor het laatst in 2009 verhoogd. Noord-Holland is de provincie met het laagste opcententarief motorrijtuigenbelasting.

Provinciale opcenten 2018–2020

Provincie	2018	2019	2020
Drenthe	92,0	92,0	92,0
Flevoland	79,0	79,8	80,6
Friesland	70,0	71,1	87,0
Gelderland	89,2	89,2	87,2
Groningen	89,3	90,4	91,8
Limburg	77,9	77,9	77,9
Noord-Brabant	76,1	76,1	78,0
Noord-Holland	67,9	67,9	67,9
Overijssel	79,9	79,9	79,9

Utrecht	72,6	72,6	73,6
Zeeland	82,3	89,1	89,1
Zuid-Holland	90,4	90,4	90,4
Gemiddeld	80,6	81,4	83,0

Maximum tarief	111,8	113,2	115,0
-----------------------	--------------	--------------	--------------

Kwijtscheldingsbeleid (art. 10 BBV)

Gelet op het karakter van de heffingen van de provincie Noord-Holland voert de provincie Noord-Holland het beleid om geen kwijtschelding toe te passen.

Onderbouwing per heffing

De provincie Noord-Holland kent de volgende provinciale belastingen en heffingen:

- Belastingen: betalingen voor uitvoering van collectieve vormen van dienstverlening met een algemeen belang. De provincie kent provinciale opcenten op de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting. De opbrengst van deze belasting is een algemeen dekkingsmiddel.
- Heffingen: betalingen voor uitvoering van publiekrechtelijke dienstverlening. De provincie Noord-Holland kent de grondwaterheffing.
- Leges: betalingen voor individuele dienstverlening van overheidsdiensten van publiekrechtelijke aard. De provincie Noord-Holland kent leges.

Naast de hier genoemde provinciale belastingen en heffingen kent de provincie Noord-Holland ook de nazorgheffing gesloten stortplaatsen. Bij besluit van Gedeputeerde Staten van 21 december 1999 is het fonds nazorg gesloten stortplaatsen opgericht (1999/30499). Het fonds is op grond van artikel 15.47 Wet milieubeheer (Wm) een rechtspersoon en Gedeputeerde Staten zijn belast met het beheer ervan. In het fonds worden de belastingopbrengsten verantwoord, die door de provincie zijn geïnd. Hiertoe hebben Provinciale Staten op 29 maart 1999 de 'Verordening op de heffing en invordering van de nazorgheffing stortplaatsen provincie Noord-Holland 1999' vastgesteld.

Belastingen: opcenten motorrijtuigenbelasting

Motorrijtuigenbelasting (MRB) wordt geheven over het bezit van een motorvoertuig. De heffing en inning van de MRB, waarop de provinciale opcenten meelift, wordt verzorgd door de belastingdienst. Bovenop de MRB betalen houders van personenauto's en motoren 'provinciale opcenten'. De provincies stellen zelf hun opcententarief motorrijtuigenbelasting vast. Het maximumtarief is voor 2020 bepaald op 115,0 opcenten. Het huidige tarief in de provincie Noord-Holland bedraagt 67,9 opcenten. Sinds 2016 werkt een verandering in de provinciale belastinggrondslag (bijvoorbeeld de verhuizing van een Groot Wagenparkhouders- /leasebedrijf naar een andere provincie) direct door in de verdeling van het Provinciefonds. Een verandering in deze grondslag heeft echter een egaliserende werking in de uitkering Provinciefonds.

Nazorgheffing gesloten stortplaatsen

In de zogenoemde Leemtewet is op 1 april 1998 een regeling in de Wet milieubeheer opgenomen over de nazorg van operationele stortplaatsen. Dit zijn stortplaatsen waar het storten van afvalstoffen niet vóór 1 september 1996 is beëindigd. In de Leemtewet is bepaald dat de provincies bestuurlijk en financieel ervoor verantwoordelijk zijn dat deze stortplaatsen na sluiting geen nadelige gevolgen voor het milieu

veroorzaken. Daartoe dient eeuwigdurende nazorg plaats te vinden. Dit houdt in dat maatregelen genomen dienen te worden om bodembeschermende voorzieningen op gesloten stortplaatsen in stand te houden, te onderhouden, te herstellen en eventueel te vervangen. Voorts dienen de bodembeschermende voorzieningen regelmatig geïnspecteerd en de bodem onder de stortplaats onderzocht te worden. Ter bestrijding van deze kosten is een nazorgheffing ingesteld, die wordt geheven bij de exploitanten van de operationele stortplaatsen. De jaarlijkse heffing wordt vastgelegd in een door Provinciale Staten vast te stellen tarieventabel en berekend aan de hand van het doelvermogen dat aanwezig moet zijn bij sluiting van de stortplaats en het opgebouwde kapitaal in het Nazorgfonds. De heffingen worden in het uitsluitend voor nazorg bestemde Nazorgfonds gestort. Het Nazorgfonds is een bij wet vastgestelde rechtspersoon. In het Nazorgfonds wordt een zodanig kapitaal opgebouwd, dat uit het rendement daarvan de eeuwigdurende nazorg gefinancierd kan worden. Voor het begrotingsjaar 2020 was geen opbrengst geraamd. In 2020 is er een aanslag van € 40.000,- verzonden. De saldi van het Nazorgfonds zijn opgenomen in de paragraaf Verbonden partijen.

Grondwaterheffing

Sinds 1 januari 2010 is de Grondwaterheffing gebaseerd op de Waterwet. De heffing is uitsluitend bestemd voor de ten laste van de provincie komende kosten voor het grondwaterbeheer, waaronder het tegengaan van verdroging in bepaalde gebieden. Ingaande 2020 zijn heffingsplichtig de onttrekkers (vergunninghouders), die 25.000 m³ of meer grondwater per heffingsjaar oppompen. In 2020 bedroeg de opbrengst van de Grondwaterheffing € 786.000,- (afgerond). Voor 2020 was een opbrengst geraamd van € 800.000,-. In 2020 is er in totaal € 407.237,- uitgegeven aan capaciteitskosten, kosten van beheer en onderhoud van het grondwatermeetnet en onderhoud. Er is een voorziening ingesteld met als doel onnodige fluctuaties van het heffingsstarief tegen te gaan. De voorziening is tevens bedoeld om onvoorziene en ontoerekenbare schades te kunnen betalen. Het tarief is in 2010 vastgesteld op € 0,0085 per m³ onttrokken grondwater.

Saldi voorziening grondwaterheffing

Periode	Voorziening grondwaterheffing
1-1-2020	€ 2.013.210
31-12-2020	€ 2.392.020

Leges

Provincies hebben een aantal taken ter zake waarvan individuele diensten worden afgenomen door bewoners of bedrijven. Aan de afnemers van deze diensten worden leges in rekening gebracht ter bekostiging van de aan deze diensten gerelateerde kosten (zoals personeels-, huisvestings- en materiaalkosten). In de tarieventabel behorende bij de legesverordening zijn voor de provincie Noord-Holland tarieven opgenomen voor onder andere het afgeven van vergunningen in het kader van de fysieke leefomgeving (Wet wabo), Waterwet, Wet natuurbescherming en Wegenwet. Uitgangspunt van Provinciale Staten is dat leges kostendekkend zijn.

Provinciale Staten voeren als beleid dat kostendekkendheid in eerste instantie bereikt moet worden door het optimaliseren van efficiency en in tweede instantie door het verhogen van de tarieven. Dit beleid vereist inzicht in de kostenstructuur, kostenbeheersing en kostentoerekening. Samen met onder andere de uitvoerende organisaties, zoals de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (ODNZKG) en de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (ODNHN), wordt gewerkt aan het meer inzichtelijk maken van de kostentoerekening van de verschillende legestarieven. Bij de vaststelling van de legesverordening 2020,

in december 2019, hebben Provinciale Staten besloten de legestarieven, voor zover die nog niet kostendekkend waren, gefaseerd in drie jaar te verhogen.

Ingaande 2020 zijn voor de eerste maal leges in rekening gebracht voor de vergunningsaanvragen in het kader van de Luchtvaartwet en de Wet natuurbescherming. Voor vergunningsaanvragen van stikstofgerelateerde bedrijven zijn in 2020 geen leges in rekening gebracht. Zowel provinciaal als landelijk is het beleid rond stikstof namelijk nog niet uitgekristalliseerd.

Gevolgen coronacrisis

De coronacrisis had in beperkte mate ook gevolgen voor de opbrengsten leges. Zo waren er minder vergunningsaanvragen voor evenementen (Wegenwet en Wet luchtvaart). Men zocht in 2020 wel meer het water op. Er werden meer vergunningen in het kader van de Waterwegenwet aangevraagd en verstrekt. Voor aanvragers, die als gevolg van de coronacrisis in financiële problemen dreigden te raken, werd vanaf april 2020 een mogelijkheid geboden om de leges in meerdere termijnen te betalen. Wij hebben mogen constateren dat in 2020 geen enkele aanvrager van deze regeling gebruik heeft gemaakt.

Omgevingswet

De invoering van de Omgevingswet (per 1-1-2022) heeft consequenties voor de legesverordening en tarieventabel. Zo bestaat er bij de invoering van de Omgevingswet de mogelijkheid om (weer) leges te heffen voor aanvragen van een milieuvergunning. Momenteel wordt door verschillende organisaties, waaronder VNG en Omgevingsdienst NL, gewerkt aan een modelverordening die moet aansluiten bij de nieuwe wetgeving. Ambtelijk zijn wij als provincie Noord-Holland bij de verschillende overleggen betrokken. In de loop van 2021 worden Provinciale Staten nader geadviseerd en worden de aangepaste legesverordening 2022 en tarieventabel 2022 ter vaststelling aan Provinciale Staten aangeboden.

Gerealiseerde opbrengsten

De totale opbrengst belastingen en lokale heffingen bedraagt over 2020 € 227,2 miljoen.

Raming/opbrengsten belastingen en heffingen (x € 1 miljoen)

Belasting / Heffing	Jaarrekening 2019	Begroting 2020*	Jaarrekening 2020
Opcenten motorrijtuigenbelasting	218,4	222,7	223,6
Grondwaterheffing	0,8	0,8	0,786
Nazorgfonds	0,0	0,0	0,004
Leges			
* WABO	1,80	1,6	1,8
* niet-WABO	0,70	1,0	1,0
Totaal	221,7	226,1	227,2

t/m laatste begrotingswijziging 2020

Opcenten motorrijtuigenbelasting, raming en resultaat 2020

Tot en met de laatste begrotingswijziging 2020 werd € 222,7 miljoen aan opbrengsten opcenten motorrijtuigenbelasting geraamd. In werkelijkheid is dat € 223,6 miljoen geworden.

Opbrengsten opcenten motorrijtuigenbelasting 2019–2024 (x € 1 miljoen)

2019	2020	2021	2022	2023	2024
------	------	------	------	------	------

Jaarrekening	218,4	223,6				
Begroting	217,1	222,7	225,1	225,1	225,1	225,1

Voor de raming 2021 en volgende jaren wordt uitgegaan van de 'Verwachte opbrengsten opcenten motorrijtuigenbelasting 2021'-opgave belastingdienst 5 januari 2021.

De registratie van gegevens voor de motorrijtuigenbelasting wordt uitgevoerd door het CBM (Centraal Bureau Motorrijtuigenbelasting) en is daarmee een verantwoordelijkheid van het Rijk. Het CBM int de provinciale opcenten en draagt deze aan de provincies af. De provincies hebben geen controlemogelijkheden op deze afdrachten en zijn daarmee informatieafhankelijk van het CBM. De kwaliteit van de informatie over de ontvangen opcenten per provincie is derhalve niet geheel gewaarborgd en aldus blijft enige onzekerheid bestaan over de juistheid en volledigheid van de ontvangen opcenten.

Ontwikkeling aantal voertuigen

Uit het overzicht gerealiseerde opbrengst d.d. 13 januari 2020 blijkt dat de provincie Noord-Holland over 2020 in totaal € 223,6 miljoen aan provinciale opcenten heeft ontvangen. Over de jaren 2018 en 2019 waren de totaalopbrengsten van de provinciale opcenten respectievelijk € 208 miljoen en € 218,4 miljoen.

Deze ontwikkeling is deels het gevolg van een autonome groei van het aantal voertuigen in onze provincie, maar ook het gevolg van een administratieve correctie. Door een administratieve fout van de Kamer van Koophandel bij de registratie van een grootwagenparkhouder (GWH) was deze verplaatst van de provincie Noord-Holland naar de provincie Gelderland. Dat is in 2020 gecorrigeerd en hierdoor zijn +/- 30.000 extra leaseauto's ingeschreven in Noord-Holland.

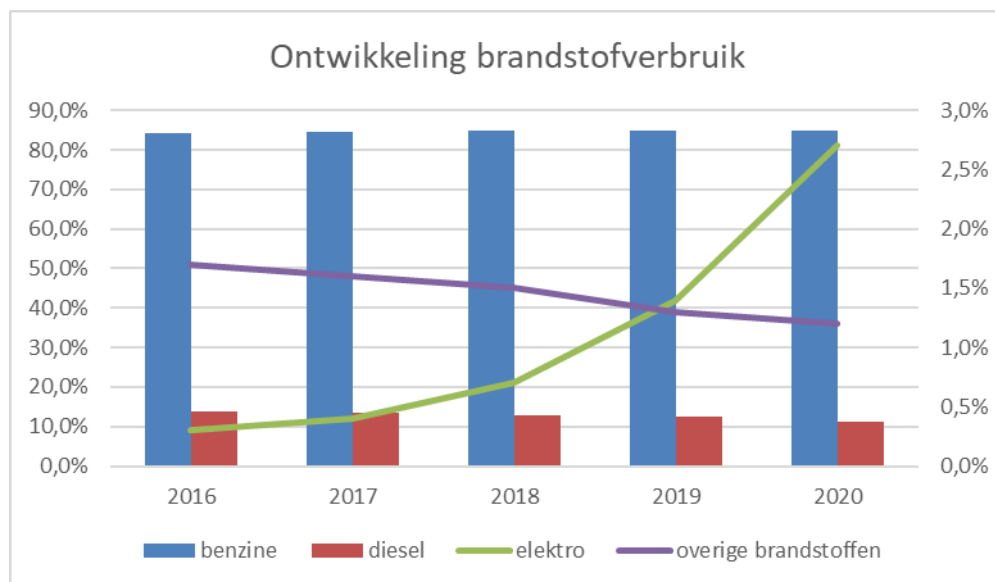
Onderstaande grafiek toont dat het totaal aantal voertuigen in onze provincie is gestegen van 1.295.000 voertuigen eind 2015 naar 1.472.000 voertuigen eind 2020. Bij de leasevoertuigen zien wij een stijging van 95.000 leasevoertuigen in 2016 naar 205.000 leasevoertuigen eind 2020.

De registratie van gegevens voor de motorrijtuigenbelasting wordt uitgevoerd door het CBM (Centraal Bureau Motorrijtuigenbelasting) en is daarmee een verantwoordelijkheid van het Rijk. Het CBM int de provinciale opcenten en draagt deze maandelijks af aan de provincie.

Ontwikkeling brandstofverbruik

In de navolgende grafiek wordt de ontwikkeling van het brandstofverbruik van de voertuigen weergegeven vanaf 2016 tot en met 2020. Het aantal voertuigen dat gebruikmaakt van de brandstof diesel neemt af. Waren er in 2016 nog 180.091 voertuigen die op diesel reden (14% van het totaal aantal voertuigen in Noord-Holland), eind 2020 waren dit er 162.887 (11% van het totaal aantal voertuigen). Bij de elektrische auto's is een stijging te zien. Eind 2016 waren dat er 3.618 (0,3 % van het totaal aantal voertuigen) en eind 2020 40.197 voertuigen (zijnde 2,7 % van het totaal aantal voertuigen). Een ontwikkeling die in de toekomst van invloed kan zijn op de opbrengst opcenten motorrijtuigenbelasting in onze provincie.

Onbenutte belastingcapaciteit

Het maximum aantal opcenten dat provincies in 2020 mochten heffen was 115 opcenten. Eén opcent genereerde in 2020 afgerond € 3,3 miljoen aan opbrengst. De theoretische opbrengst vanwege onbenutte belastingcapaciteit, mede bepalend voor de provinciale weerstandscapaciteit, kwam in 2020 uit op afgerond € 155,1 miljoen.

Berekening onbenutte belastingcapaciteit

Opbrengst opcenten 2020 (x € 1.000.000)	Opcenten tarief 2020	Opbrengst per opcent (x € 1.000.000)	Maximum opcenten tarief 2020	Maximale opbrengst 2020 (x € 1.000.000)	Onbenutte belastingcapaciteit 2020 (x € 1.000.000)
223,6	67,9	3,3	115,0	378,7	155,1

Financiële kengetallen in relatie met het BBV

	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020
A) Opcenten motorrijtuigenbelasting	67,9	67,9	67,9
B) Landelijke gemiddelde opcenten in het jaar ervoor	81,4	81,4	81,4
C) Aantal opcenten t.o.v. landelijke gemiddelde (A / B) x 100%	83,2%	83,4%	83,4%

Kostendekkendheid leges

De uitvoering van de vergunningverlening en handhaving is onder andere opgedragen aan de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (ODNZKG) en de regionale uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN) en is opgenomen in de lumpsum bekostiging.

Het volgende overzicht geeft inzicht in de kostendekkendheid van de verschillende leges. Aan de hand van de thans beschikbare gegevens menen wij te kunnen concluderen dat de legestarieven (nog) niet kostendekkend zijn, maar ten opzichte van 2019 is er toch sprake van meer 'kostendekkende' tarieven, zij het in geringe mate. Hierbij moet wel worden opgemerkt dat de opbrengst van de leges uiteraard afhankelijk is van het aantal vergunningen dat in 2020 is verstrekt.

Overzicht kostendekkendheid

Tarientabel leges	Uitvoerende organisatie	Baten 2020	Lasten 2020	Kostendekkendheid rekening 2020
WABO	OD NZKG	€ 1.735.946	€ 1.200.128	144,65%
Wegen/waterwegen	provincie Noord-Holland	€ 327.112	€ 590.750	55,37%
Waterwet	OD NZKG	€ 169.241	€ 376.794	44,92%
Wet hygiëne zwembaden	OD NHN	€ 1.105	€ 38.040	2,90%
Ontgrondingenwet	OD NZKG	€ 47.639	€ 61.441	77,54%
Wadloop	provincie Fryslân	€ 27.564	€ 119.441	23,08%
Wet Natuurbescherming	Bijl 2/faunafonds	€ 289.500	€ 561.600	51,55%
Wet Natuurbescherming	OD NHN	€ 179.350	€ 2.768.489	6,48%
Wet Luchtvaart	OD NZKG	€ 7.102	€ 143.282	4,96%
Overige	provincie Noord-Holland	€ 0	€ 0	0,00%
Totaal provinciale heffingen		€ 2.784.559	€ 5.859.965	

4 Jaarrekening

4.1 Overzicht van baten en lasten en toelichting

4.1.1 Toelichting per programma

Programma Openbaar bestuur

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 1				Openbaar bestuur		
	Jaarrekening 2019	Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil	Begroting 2021
Lasten	21.034	23.467	23.444	20.365	3.079	21.542
Baten	-333	-119	-105	-77	-28	-93
Saldo van baten en lasten	20.701	23.348	23.339	20.288	3.051	21.449
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	-2.310	-183	-1.192	-1.153	-39	-1.604
Resultaat	18.391	23.165	22.147	19.135	3.012	19.845

Toelichting

#	Specificatie	OD	Bedrag x € 1.000	V/N	Dekking
Lasten			3.079	V	
1	Pensioenvoorziening GS-leden en oud-GS-leden	1.1.2	363	V	
2	Beleidsvaluatie en monitoring	1.1.3	374	V	
3	Scholing en fracties PS	1.1.1	326	V	
4	Bestuurskracht	1.2.1	203	V	
	Capaciteitskosten		877	V	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		936	V	
Baten			-28	N	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		-28	N	
Storting			0		
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		0		
Onttrekking			-39	N	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		-39	N	

Lasten

- In de begroting is rekening gehouden met een storting in de pensioenvoorziening voor GS-leden en oud-GS-leden van € 857.000. In werkelijkheid is een lagere storting nodig geweest (€ 494.000). Het voordeel wordt vooral veroorzaakt door het optrekken van de pensioengerechtigde leeftijd naar 68 jaar.

2. In 2020 is minder besteed aan beleidsevaluaties en monitoring doordat
 - a. Meer onderzoeken en evaluaties door de provincie zelf zijn uitgevoerd en een aantal onderzoeken later zijn opgeleverd dan gepland
 - b. De subsidieaanvraag van Amsterdam Smart City niet tijdig is ingediend.
3. Niet het gehele begrote budget ten behoeve van scholing PS- en duo-leden is tot besteding gekomen, omdat er minder gebruik is gemaakt van de mogelijkheid om een opleiding te volgen. Corona heeft daarbij ook meegespeeld. Voor de fracties PS is minder uitgegeven dan begroot vanwege terugontvangsten van fractievergoedingen door diverse oorzaken.
4. Er is minder subsidie aangevraagd door gemeenten dan verwacht. Deels doordat regionale bijeenkomsten van raadsleden vanwege de COVID-19 maatregelen online zijn gehouden en deels doordat een subsidieaanvraag buiten de termijn is ontvangen. Daarnaast is de opdracht voor onderzoek naar bestuurlijke ecosystemen in Noord-Holland Noord doorgeschoven naar 2021 omdat de benodigde instemming van de regio laat kwam. Ook is de beoogde bijdrage voor Zaanstreek-Waterland doorgeschoven naar 2021 omdat de regio heeft aangegeven geen gebruik te willen maken van een verkenners maar het proces op een andere manier te laten faciliteren.

Programma Bereikbaarheid

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 2				Bereikbaarheid		
	Jaarrekening 2019	Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil	Begroting 2021
Lasten	175.835	267.118	251.966	230.326	21.639	246.189
Baten	-29.198	-35.857	-13.248	-14.623	1.375	-9.026
Saldo van baten en lasten	146.637	231.261	238.718	215.703	23.015	237.163
Stortingen reserves	606.496	143.907	216.154	194.160	21.993	123.229
Onttrekking reserves	-269.037	-260.674	-337.305	-296.776	-40.529	-170.534
Resultaat	484.097	114.493	117.566	113.087	4.479	189.858

Toelichting

#	Specificatie	OD	Bedrag x € 1.000	V/N	Dekking
Lasten			21.639	V	
1	Innovatieprojecten mobiliteit	2.4.2	7.774	V	Resv. Innovatieprojecten mobiliteit
2	Variabel onderhoud wegen	2.3.2	6.530	V	Resv. Groot onderhoud wegen
3	Subsidies ov infrastructuur	2.1.2	-4.105	N	2,3 mln: Resv. Uitvoeren mobiliteitsbeleid & 1,8 mln: Baten (1)
4	Kapitaallasten PMI wegen	2.2.1	2.082	V	
5	Subsidies Fiets	2.1.2	-1.274	N	0,9 mln: Resv. Uitvoeren mobiliteitsbeleid 0,4 mln: Baten (5)
6	Gladheidsbestrijding	2.4.1	1.055	V	
7	Subsidies weginfrastructuur	2.1.2	1.046	V	Resv. Uitvoeren mobiliteitsbeleid
8	Openbaar vervoer projecten/regelingen	2.5.1	997	V	Resv. OV projecten
9	Kapitaallasten PMO wegen	2.3.2	913	V	
10	Vast onderhoud wegen	2.4.1	897	V	
11	OV concessies	2.5.1	-847	N	Resv. OV projecten & Baten (2)
12	Vast onderhoud vaarwegen	2.4.1	-688	N	
13	Kleine wegenwerken	2.1.2	661	V	Baten (4)
14	Gebiedscontracten vaarwegen	2.3.3	-620	N	Resv. Groot onderhoud vaarwegen
15	Verkeersmanagement	2.4.1	580	V	
16	Strategisch en algemeen beheer wegen	2.3.2	559	V	Resv. Groot onderhoud wegen

17	Projecten voor derden wegen	2.3.2	544	V	Baten (3)
18	Beheer vaarwegen	2.3.3	473	V	
19	Strategisch en algemeen beheer vaarwegen	2.3.3	427	V	Resv. Groot onderhoud vaarwegen
20	Variabel onderhoud vaarwegen	2.3.3	325	V	Resv. Groot onderhoud vaarwegen
21	Kapitaallasten vaarwegen	2.3.3	324	V	
22	Steunpunten (vaar)wegen	2.4.1	267	V	
23	Grass2Grit	2.4.1	-261	N	
	Capaciteitskosten		2.923	V	
	Overige verschillen afzonderlijk < € 250.000		1.057	V	
Baten			1.375	V	
1	Bijdrage Bereikbaarheid kust Zuid-Kennemerland	2.1.2	1.764	V	
2	Beschikbaarheidsvergoeding OV 2020	2.5.1	1.644	V	
3	Projecten voor derden wegen	2.3.2	-1.512	N	
4	Kleine wegenwerken	2.2.1	-722	N	
5	Bijdrage Rijk snelfietsroutes	2.1.2	416	V	
	Overige verschillen afzonderlijk < € 250.000		-215	N	
Stortingen			21.993	V	
1.	Lagere stortingen reserve kapitaallasten Kunstwerken	2.3.2	7.241	V	
2	Lagere storingen reserve kapitaallasten Innovatieprojecten mobiliteit	2.2.1	5.891	V	
3	Lagere storting reserve kapitaallasten OV	2.2.1	5.428	V	
4	Lagere storting reserve kapitaallasten wegen	2.2.1	3.777	V	
5	Hogere storting reserve kapitaallasten vaarwegen	2.3.3	-541	N	
	Overige verschillen afzonderlijk < € 250.000		197	V	
...	Onttrekkingen		-40.529	N	
1	Lagere onttrekking reserve innovatieprojecten mobiliteit	2.4.2	-13.806	N	
2	Lagere onttrekking reserve ontwikkelen provinciale infrastructuur	2.2.1	-10.295	N	
3	Lagere onttrekking reserve Groot onderhoud wegen	2.3.2	-7.593	N	
4	Lagere onttrekking reserve investeringen Kunstwerken	2.3.2	-7.241	N	
5	Lagere onttrekking reserve openbaar vervoer projecten	2.5.1	-1.815	N	
6	Hogere onttrekking reserve groot onderhoud vaarwegen	2.3.3	466	V	
	Overige verschillen afzonderlijk < € 250.000		-221	N	

Lasten

1. De uitgaven aan innovatieprojecten mobiliteit zijn € 7,8 mln. lager dan begroot. Deze afwijking is grotendeels veroorzaakt doordat voor het vervangen van de verlichting door LED verlichting nog ten onrechte € 6 mln. stond begroot. De uitgaven voor LED verlichting lopen via een investeringskrediet en komen dus niet ten laste van 2020. Als gevolg van de pandemie is bij de innovatieprojecten duurzaamheid heel veel stilgevallen cq. is vertraging opgetreden. Bijna alle samenwerkingen zijn met universiteiten en die waren lange tijd dicht. Dit betekent een lagere uitgave in 2020 van € 375.000. Daarnaast is ten opzichte van de laatste begrotingswijziging is nog € 769.000 minder uitgegeven dan begroot. Met name door technische problemen gaat de uitrol van de iVRI veel trager dan gedacht, en de projecten met Nissan hebben vertraging opgelopen. Een en ander is nog versterkt door de coronacrisis.
2. Voor het groot onderhoud wegen is minder uitgegeven dan begroot door niet uitgevoerd werk in 2020. Verwachting is dat de werkzaamheden komend jaar worden uitgevoerd. Als gevolg van de uitloop van investeringsprojecten is de bijdrage van vervangingsreserve later.
3. Er is € 4,1 miljoen meer besteed aan subsidies ten behoeve van het openbaar vervoer dan begroot. Hier tegenover staat dat er ook € 1,8 miljoen meer aan bijdragen derden is ontvangen. Het betreft de volgende afwijkingen ten opzichte van de begroting:
 - a. Aan Subsidies OV-projecten (algemeen) is € 3,4 miljoen meer besteed (nadeel), omdat bij de Laatste begrotingswijziging 2020 € 3,5 miljoen is afgeraamd. De reden was de historische trend van onderbestedingen op subsidie OV-projecten, maar achteraf was dit niet nodig geweest.
 - b. Aan Bereikbaarheid Kust Zuid-Kennemerland is € 1,8 miljoen meer besteed (nadeel) en tevens € 1,8 miljoen extra baten ontvangen (voordeel), zie Baten 3. Dit komt doordat de lasten en baten van de bijdragen van derden via de begroting verantwoord dienen te worden in plaats van via de balans, zoals bij het opstellen van de begroting 2020 was verondersteld.
 - c. Aan Investeringsagenda OV is € 863.000 minder besteed (voordeel) aan de doorstromingsmaatregelen voor het openbaar vervoer, doordat de subsidieaanvragen uiteindelijk minder omvangrijk bleken te zijn dan vooraf was ingeschat.
 - d. Aan Zuid-as Dok is € 233.000 minder besteed (voordeel), doordat het werkelijke vastgestelde index percentage lager uitpakte dan in 2020 was begroot.
4. Aan Kapitaallasten PMI-wegen is € 2,1 miljoen minder besteed (voordeel) aan de realisatie van weginfrastructuur. De kapitaallasten van de investeringsprojecten (afschrijvingstermijn 50 jaar) gaan in op het jaar volgend op in gebruik name. Doordat een aantal projecten vertraging hebben opgelopen zijn de kapitaallasten lager.
5. Aan subsidies voor fietsinfrastructuur) is € 1,3 miljoen meer besteed dan begroot. Door het succes van de uitvoeringsregeling, konden meer subsidies worden verleend dan verwacht. Hier tegenover staat ook een hogere specifieke rijksbijdrage voor snelfietsroutes van € 0,2 mln. De resterende € 1,1 mln. wordt gedekt vanuit de reserve uitvoeren mobiliteitsbeleid door derden.
6. De uitgaven aan gladheidsbestrijding zijn € 1,1 miljoen lager dan begroot. Dit komt door de zachte winter in 2020. Hierdoor is er minder zout aangekocht en gladheidmiddelen. Verder is buiten de contract uitbetalingen in de gebieden, geen extra kosten gemaakt in variabel onderhoud voor de gladheidsbestrijding wegen.
7. Aan subsidies infrastructuur is per saldo € 710.000 minder besteed dan begroot. Dit is voornamelijk veroorzaakt door een aantal terugontvangen subsidies uit voorgaande jaren vanuit de uitvoeringsregeling kleine infrastructuur. Daarnaast is minder vergoeding aan connexxion betaald voor omrijkosten als gevolg van wegwerkzaamheden.
8. Per saldo is € 1,0 mln. minder besteed aan verschillende OV regelingen/projecten. Het betreffen de volgende afwijkingen ten opzichte van de begroting:

- a. Uitvoeringsregeling haltevoorzieningen is € 294.000 lager vastgestelde subsidies uit voorgaande jaren
 - b. Inzet boete geld OV concessies: € 350.000 minder besteed als gevolg van de uitgestelde bestedingen vanwege de coronacrisis.
 - c. Haltere reparatie en kleine werken: € 135.000 minder besteed omdat er minder reparaties nodig waren dan verwacht.
 - d. OV-visie: aan marketing en marktonderzoek is € 200.000 minder besteed als gevolg van uitgestelde bestedingen vanwege de coronacrisis.
- 9. De kapitaallasten PMO wegen zijn € 0,9 mln. lager dan begroot.
- 10. Aan vast onderhoud wegen is € 0,9 mln minder besteed dan begroot. De belangrijkste redenen van de onderbesteding is dat ivm aanbesteding energie (Vattenfall) de realisatie stuk lager is dan verwacht in de begroting vanuit historisch oogpunt.
- 11. De uitgaven voor de OV concessies zijn € 0,8 mln hoger dan begroot. Het betreft de volgende afwijkingen ten opzichte van de actuele begroting:
 - a. Aan Beschikbaarheidsvergoeding OV 2020 is € 1,6 miljoen meer besteed als gevolg van de coronacrisis (en tevens € 1,6 miljoen extra baten ontvangen van het Rijk (zie de baten). De beschikbaarheidsvergoeding OV 2020 is een vergoeding van het Rijk aan vervoerders voor niet ontvangen reizigersopbrengsten als gevolg van de opgelegde Corona beperkingen in het openbaar vervoer en deze voeren wij namens het Rijk uit. In de begroting was een inschatting opgenomen en na herberekening in november 2020 bleek de aanvraag van de vervoerder en de daaropvolgende beschikking hoger uit te vallen.
 - b. Aan OV exploitatie is in totaal €549.000 minder besteed aan subsidies voor de concessieregio's Noord-Holland Noord (NHN), Haarlem-IJmond (HIJ) en Gooi en Vechtstreek (G+V). De totale subsidie in 2020 was geraamd op € 50,0 miljoen, waardoor de onderbesteding 1,10% bedraagt. De reden is dat het definitieve indexcijfer lager is uitgevallen dan de prognose en er geen bonussen zijn uitgekeerd.
 - c. Aan bonus/malus is € 200.000 minder besteed uit het opgebouwde Bonus/Malus fonds als gevolg van uitgestelde bestedingen vanwege de coronacrisis.
- 12. De kosten voor het vast onderhoud van de vaarwegen zijn € 0,7 mln hoger dan begroot. De overschrijding is veroorzaakt door de afkoopsom van Trigion die stukken hoger was dan begroot. Ten tweede kosten die niet begroot waren, zoals nacalculatie Trigion op uren en prijsindexatie waren in de begroting niet meegenomen. Verder kosten van brugbediening Zaandam gemeente waren niet begroot.
- 13. Aan Kleine Wegenwerken is € 661.000 minder besteed (voordeel) aan kleine infrastructurele werken (en tevens € 722.000 minder baten ontvangen (nadeel), zie Baten 4)., omdat het project P+R Getsewoud (met financiering van de Vervoerregio) pas in 2021 (in plaats van 2020) tot uitvoering zal komen.
- 14. De kosten voor het onderhoud van de vaarwegen via de gebiedscontracten zijn € 0,6 mln. hoger dan begroot. Bij gebiedscontracten vaarwegen variabel onderhoud is bij laatste begrotingswijziging € 1,3 mln. uit begroting gehaald (doorgeschoven) maar er zijn toch uitgaven gedaan voor realisatie voor Burg. Visserbrug.
- 15. De uitgaven ten behoeve van het verkeersmanagement zijn € 0,6 mln lager. Verkeersmanagement heeft 2 items, namelijk Smart Mobility (SMO) en regionale samenwerking met andere overheden. Bij SMO is de doorberekening naar projecten van de verkeersleiders(SVK) veel hoger geweest dan de voorgaande jaren. Bij de regionale samenwerking (waarvan PNH budgetbeheerder is) is door Corona de gezamenlijke stand op de Intertraffic in de RAI niet doorgegaan, idem voor het regionale symposium. Ook het hiervoor ingezette Maas Spel behoefde geen aanpassingen. Het regionale Regieteam (eigenaar budget) heeft 21 september 2020 besloten een deel van het budget voor Mobiliteitsdata - Data Top 15 over te hevelen naar 2021, zodat dit jaar meer activiteiten kunnen plaatsvinden. Dit overigens in overeenstemming met het Opdrachtgeversberaad voor Data Top 15.

16. Voor het strategisch en algemeen beheer van de wegen was € 0,6 mln minder nodig dan begroot. Door COVID-19 is sprake van vertraging in een aantal projecten, zoals in het ERA-PNH project en het programma integrale veiligheid. BIM is gestopt door andere landelijke ontwikkelingen. Met betrekking tot Inspectie Kunstwerken Vaarwegen is er minder geïnspecteerd dan gemiddeld.
17. Er is € 0,5 mln. minder besteed aan projecten voor derden wegen. Hier staat eenzelfde bedrag aan lagere bijdragen derden tegenover.
18. De kosten voor het beheer van de vaarwegen zijn € 0,5 mln. lager dan begroot door lagere kosten door factuur HHR Hollands Noorderkwartier geboekt in 2021.
19. Voor het strategisch en algemeen beheer van de vaarwegen was € 0,4 mln. minder nodig dan begroot. Dit komt deels door vertragingen als gevolg van Covid-19. Op inspectie oevers is er minder dan gemiddeld geïnspecteerd en is de voorbereiding van het onderhoudscontract 24-uurs bediening deels door geschoven naar 2021.
20. De uitgaven voor het variabel onderhoud van de vaarwegen zijn € 0,3 mln. lager dan begroot door vertraagd opstarten baggeren Amstel K17.
21. De kapitaallasten vaarwegen zijn € 0,3 mln. lager dan begroot.
22. De kosten voor de steunpunten (vaar)wegen zijn € 0,3 mln. lager dan begroot. Dit komt doordat de verschuiving van Groot Onderhoud Panden en Overige locaties is doorgeschoven naar 2021.
23. Voor het project Grass2Grit is in 2020 € 0,3 mln meer besteed dan begroot, dit heeft te maken dat Grass2Grit een Europese subsidie project is die loopt van 2018 tot 2023. De totale project begroting is 2,6 mio de eindprognose van dit project is nu ook 2,6 mio.. De aangegeven 0,3 mln overschrijding komt dat het ten opzichte van een kasritme begroting van dit jaar is gezet. In de afgelopen jaren is er minder uitgegeven en dit jaar meer uit gegeven. De kosten worden 3 keer in de project periode verantwoordt zodat we de kosten gedeeltelijk terugkrijgen.

Baten

1. Aan Bereikbaarheid kust Zuid Kennemerland is € 1,8 miljoen meer aan bijdragen van derden ontvangen dan begroot. Dit verschil is veroorzaakt doordat de lasten en baten van de bijdragen van derden via de begroting verantwoord dienen te worden in plaats van via de balans, zoals bij het opstellen van de begroting 2020 was verondersteld.
2. Aan Beschikbaarheidsvergoeding OV 2020 is € 1,6 miljoen meer baten ontvangen van het Rijk. Conform de afspraken met het Rijk, die de vergoeding aan de provincie als concessieverlener heeft uitgekeerd, heeft de provincie het totale bedrag aan de vervoerder overgemaakt.
3. De bijdragen voor de projecten van derden zijn € 1,5 mln. lager dan begroot. Uit analyse blijkt dat de lasten volledig zijn gefactureerd, en de verschillen zijn ontstaan door opgelopen vertragingen.
4. Aan Kleine Werken is € 722.000 minder baten ontvangen, omdat voor het project P+R Getsewoud geen bijdrage van de Vervoerregio Amsterdam (VRA) is ontvangen zoals was begroot. Het betreft hier een project dat de provincie op verzoek van de VRA uitvoert, waarbij de VRA 95% van de kosten betaald en de provincie 5%. De realisatie van het project, en daarmee het verstrekken van de bijdrage door de VRA, is vertraagd naar 2021.
5. De verantwoorde bijdrage van het Rijk vanuit de specifieke uitkering snelfietsroutes is € 0,5 mln. hoger dan begroot.

Stortingen

1. In 2020 is er € 7,2 miljoen minder gestort in de reserve kapitaallasten Kunstwerken vanuit de reserve investeringen kunstwerken dan begroot. Op basis van werkelijke kosten (nacalculatie) worden de investeringsuitgaven naar de reserve Kapitaallasten overgeheveld.
2. In 2020 is er € 5,9 miljoen minder gestort in de reserve kapitaallasten innovatieprojecten mobiliteit vanuit de reserve innovatieprojecten mobiliteit dan begroot. Op basis van werkelijke kosten

(nacalculatie) worden de investeringsuitgaven naar de reserve Kapitaallasten overgeheveld. Het project Led verlichting betreft een investering. Ter dekking van de toekomstige afschrijvingen vindt overheveling plaats van de reserve innovatieprojecten mobiliteit naar de reserve kapitaallasten innovatieprojecten mobiliteit. De verwachting was dat het project ter grootte van € 6.500.000 in 2020 afgerond zou worden, echter ook hier is flinke vertraging opgetreden. Uitgegeven is € 609.000, waardoor de begrote overheveling in 2020 lager uitvalt.

3. In 2020 is er €5,4 miljoen minder gestort in de reserve kapitaallasten OV-infrastructuur vanuit de reserve Ontwikkeling provinciale infrastructuur dan begroot. Op basis van werkelijke kosten (nacalculatie) worden de investeringsuitgaven naar de reserve Kapitaallasten overgeheveld.
4. In 2020 is er € 3,8 miljoen minder gestort in de reserve kapitaallasten wegen vanuit de reserve Ontwikkeling provinciale infrastructuur dan begroot. Op basis van werkelijke kosten (nacalculatie) worden de investeringsuitgaven naar de reserve Kapitaallasten overgeheveld.
5. In 2020 is er € 0,5 miljoen meer gestort in de reserve kapitaallasten vaarwegen vanuit de reserve Groot onderhoud vaarwegen dan begroot. Op basis van werkelijke kosten (nacalculatie) worden de investeringsuitgaven naar de reserve Kapitaallasten overgeheveld

Onttrekkingen

1. De lagere onttrekking aan de reserve innovatieprojecten mobiliteit is het gevolg van de lagere uitgaven vanuit deze reserve zoals verklaard bij de lasten en de lagere overheveling vanuit deze reserve naar de reserve kapitaallasten innovatieprojecten mobiliteit zoals verklaard bij de stortingen
2. De lagere onttrekking aan de reserve Ontwikkelen provinciale infrastructuur is het gevolg van de lagere uitgaven vanuit deze reserve zoals verklaard bij de lasten en de lagere overheveling vanuit deze reserve naar de reserve kapitaallasten wegen en de reserve kapitaallasten OV zoals verklaard bij de stortingen
3. De lagere onttrekking aan de reserve Groot onderhoud wegen is het gevolg van de lagere uitgaven vanuit deze reserve zoals verklaard bij de lasten.
4. De lagere onttrekking aan de reserve Investerings Kunstwerken is het gevolg van de lagere overheveling vanuit deze reserve naar de reserve kapitaallasten kunstwerken zoals verklaard bij de stortingen.
5. De lagere onttrekking aan de OV projecten is het gevolg van de lagere uitgaven vanuit deze reserve zoals verklaard bij de lasten.
6. De hogere onttrekking aan de Groot onderhoud vaarwegen is het gevolg van de hogere overheveling vanuit deze reserve naar de reserve kapitaallasten vaarwegen zoals verklaard bij de stortingen en de lagere uitgaven vanuit de reserve zoals verklaard bij de lasten.

Programma Water

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 3					Water	
	Jaarrekening 2019	Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil	Begroting 2021
Lasten	7.581	6.601	7.039	6.299	740	8.037
Baten	-1.737	-1.025	-1.493	-1.315	-178	-938
Saldo van baten en lasten	5.844	5.576	5.546	4.984	562	7.099
Storting reserves	15.894	3.150	3.940	3.940	0	2.662
Onttrekking reserves	-2.908	-2.750	-5.434	-5.018	-416	-6.252
Resultaat	18.829	5.976	4.052	3.907	145	3.509

Toelichting

Specificatie		OD	Bedrag x € 1.000	V/N	Dekking
Lasten			740	V	
1	Meekoppelkansen	3.1.2	252	V	Reserve Meekoppelkansen bij dijkversterkingen en kustontwikkeling
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		488	V	
Baten			-178	N	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ € 250.000		-178	N	
Storting			0		
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		0		
Onttrekking			-416	N	
1	Reserve Meekoppelkansen	3.1.2	-248	N	Lasten nr. 1
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		-168	N	

Lasten

1. In 2020 is ingezet op het vaststellen door GS van het Ambitieprogramma Ruimtelijk Kwaliteit Kustzone Hoorn-Amsterdam (APRK). De besluitvorming was voorzien voor augustus, maar doordat er met 13 partijen moest worden afgestemd, wat door de coronamaatregelen meer tijd kostte, heeft de besluitvorming over het APRK door GS plaatsgevonden op 15 december 2020. Deelnemende partijen is gevraagd in het 1e kwartaal van 2021 het APRK ook in hun bestuur of directie vast te stellen. Omdat er eerst bestuurlijke vaststelling door alle partijen van het APRK gewenst was, bleek er voor de voorbereiding van projecten in 2020 minder procesgeld ingezet te zijn dan voorzien.

Onttrekkingen

1. zie Lasten nr. 1

Programma Milieu

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 4					Milieu	
	Jaarrekening 2019	Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil	Begroting 2021
Lasten	52.140	35.636	48.134	46.856	1.277	48.320
Baten	-3.508	-2.750	-2.911	-2.955	44	-2.635
Saldo van baten en lasten	48.632	32.886	45.223	43.902	1.321	45.685
Storting reserves	40.537	14.569	20.353	20.135	218	14.169
Onttrekking reserves	-14.274	-3.049	-12.623	-11.455	-1.168	-15.901
Resultaat	74.894	44.406	52.953	52.582	370	43.953

Toelichting

#	Specificatie	OD	Bedrag x € 1.000	V/N	Dekking
Lasten			1.277	V	
1	Omgevingsdiensten	4.1.5	783	V	
2	Opwekking eigen infra-areaal	4.2.1	320	V	Reserve energietransitie
3	Gezonde Leefomgeving bevorderen	4.1.6	317	V	Reserve Gezonde Leefomgeving
4	Storting voorziening Gebiedsgericht Grondwaterbeheer 't Gooi	4.1.3	-564	N	
5	Diverse projecten bodemsanering	4.1.3	324	V	Reserve Bodemsanering (2)
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		97	V	
Baten			44	V	
1	Leges, dwangsommen WABO	4.1.5	273	V	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		-229	N	
Stortingen			218	V	
1	Reserve Energietransitie	4.2.1	425	V	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		-207	N	
Onttrekking			-1.168	N	

1	Reserve energietransitie	4.2.1	-377	N	Lasten (2)
2	Reserve Bodemsanering	4.1.3	-324	N	Lasten (5)
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		-467	N	

Lasten

1. Door de verhoogde inzet van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied op het dossier Tata Steel was het in 2020 nog niet mogelijk inzet te plegen voor het digitaliseren van vergunningverlening. Daarnaast is minder besteed aan de bijzondere opdrachten (zoals HOV 't Gooi, Markermeerdijken, Zeesluizen IJmuiden) door vertraging bij deze projecten. Bij Zeesluizen betreft dit aanpassingen in de constructie van de deurkassen, bij Markermeerdijken ging het om bezwaar- en beroepsprocedures met een uitspraak van de Raad van State en bij HOV 't Gooi door de bouw van een tunnel. Bij de start van deze projecten zijn leges ontvangen.
2. Verwachting was om in 2020 een opdracht van € 320.000 te verstrekken voor plaatsen van zonnepanelen op tunnels. Door vertraging in opdrachtverstrekking heeft dit plaatsgevonden begin 2021.
3. De verlenging van de contracten met de GGD's en TNO voor monitoring van luchtkwaliteit is uitgesteld naar 2021 (€ 200.000). Daarnaast zijn de kosten voor vervanging van het luchtmeetnet ten laste gebracht voor het budget voor luchtkwaliteit in OD 4.1.1 in plaats van de reserve.
4. Gebleken is dat in voorgaande jaren enkele projecten ten onrechte ten laste zijn gekomen van de voorziening Gebiedsgericht Grondwaterbeheer 't Gooi (GBG). Door onttrekking aan de reserve bodemsanering ten gunste van de voorziening GBG is dit hersteld.
5. De prognose voor diverse bodemsaneringsprojecten en subsidies was voor 2020 in totaal € 3,9 miljoen. De werkelijke uitgaven vielen met € 3,56 miljoen wat lager uit. Er zijn minder subsidies aangevraagd dan verwacht. Het inschatten van subsidies met betrekking tot bodemsanering blijft altijd lastig omdat we hier geen sturing op hebben. Hiertegenover staat een lagere onttrekking aan de reserve bodemsanering, waardoor de middelen beschikbaar blijven voor dit doel.

Baten

1. Als gevolg van de toename van het aantal afgegeven vergunningen in de tweede helft van het jaar zijn meer Wabo leges ontvangen. Daarnaast zijn in het kader van handhaving meer dwangsommen opgelegd dan verwacht.

Stortingen

1. Provincie Noord-Holland werkt met Provincie Flevoland samen voor het seismisch onderzoek (onderzoek naar aardwarmte). Hiervoor wordt een bijdrage ontvangen van de Provincie Flevoland, waarvan de € 425.000 onderdeel is. De opdracht voor de eerste proefboring is verstrekt in 2021 in plaats van 2020 en daarom is deze € 425.000 opgenomen als vooruit ontvangen bijdragen in plaats van gestort in de reserve.

Onttrekkingen

1. Zie lasten #1 en onderbesteding op energie neutraal maken van eigen organisatie. De onderbesteding is ontstaan doordat de aanpassing die plaats zouden vinden bij Huis van Hilde om de gasketel te vervangen door een warmtepomp niet zijn doorgevoerd. Het plaatsen van een (extra) warmtepomp bleek technisch niet mogelijk. In 2021 wordt nu onderzoek gedaan naar een andere oplossing voor het gasloos maken van Huis van Hilde. Daarnaast is de uitvoering van isolerende maatregelen in de Dokterswoning verschoven van eind 2020 naar eerste half jaar 2021.

2. Zie lasten nr. 5

Programma Ruimte

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 5					Ruimte	
	Jaarrekening 2019	Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil	Begroting 2021
Lasten	88.349	46.138	49.565	44.319	5.246	40.931
Baten	-16.862	-9.317	-9.827	-12.970	3.143	-9.365
Saldo van baten en lasten	71.487	36.821	39.738	31.349	8.389	31.566
Stortingen reserves	67.896	16.348	24.967	24.966	0	12.450
Onttrekking reserves	-35.466	-14.710	-23.326	-16.003	-7.323	-22.572
Resultaat	103.917	38.459	41.379	40.312	1.066	21.444

Toelichting

Specificatie		OD	Bedrag x € 1.000	V/N	Dekking
Lasten			5.246	V	
1	Europese Landbouw projecten	5.3.5	1.086	V	Reserve Europese Projecten Landbouw
2	PDENH	5.3.2	-711	N	
3	Verkoop onroerend goed	5.2.5	828	V	Zie baten #2
4	Woningbouw	5.4.2	698	V	Reserve woningbouw
5	COLNH	5.3.2	567	V	Zie baten #1 en Reserve MKB
6	Breedband	5.3.1	477	V	
7	Regionale Economie	5.3.1	406	V	
8	Beheer onroerend goed (onderhoud)	5.2.5	340	V	
9	Omgevingswet & -visie	5.1.1	288	V	
10	Ruimtelijke ontwikkeling	5.2.4	258	V	
11	HIRB	5.3.1	173	V	Reserve herstructurering bedrijventerrein
12	MRA	5.3.2	100	V	
13	Smart Hub Industrie	5.3.2	71	V	
	Capaciteit		430	V	

	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000	235	V	
	Baten	3.143	V	
1	MIT bijdrage van EKZ ontvangen	5.3.2	4.012	V
2	Verkopen grond	5.2.5	-1.009	N
3	Energiehaven: ontvangen bijdragen	5.2.3	521	V
				Dekking deels vanuit Reserve Ontwikkeling havencomplexen
4	Huurinkomsten	5.2.5	-416	N
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000	305	V	
	Stortingen	0		
	Geen verschillen boven > € 250.000	0		
	Onttrekking	-7.323	N	
1	Reserve MKB	5.3.2	-4.763	N
2	Reserve Europese Projecten Landbouw	5.3.5	-1.086	N
3	Reserve Woningbouw	5.4.2	-698	N
4	Reserve Ontwikkeling havencomplexen	5.2.3	-281	N
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000	-495	N	

Lasten

- Als onderdeel van POP3 was een bedrag gereserveerd aan cofinanciering en garantie voor een lopend project. Deze reservering is in 2020 niet meer van toepassing op programma Ruimte.
- Aanvullende verliesvoorziening voor de deelneming in PDENH op basis van de definitieve jaarstukken 2020 van PDENH geboekt. Deze aanvullende verliesvoorziening was niet begroot.
- Doordat er minder verkopen hebben plaatsgevonden dan geraamd (zie bij baten #2), is er ook een lager bedrag van de balans afgeboekt voor verkochte grond en zijn er ook minder bijkomende verkoopkosten.
- De subsidie buiten uitvoeringsregeling aan de gemeente Haarlem voor het Koepelterrein (behoud en verduurzamen van het Rijksmonument tot een academische campusomgeving met de bouw van 350 sociale woningen) is in 2020 nog niet verleend omdat de aanvraag nog aangescherpt moest worden. Daarnaast is meer subsidie verleend dan verwacht op grond van de Uvr subsidie versnelling woningbouw gemeenten Noord-Holland 2019. Het subsidieplafond is daardoor niet overschreden.
- Bij de voorgestelde aanpak voor COLNH regeling was een deel van het budget geraamd voor pilots voor vast-draadloze oplossingen. Door actuele inzichten bleken deze niet te voldoen noch door de provincie te hoeven gefinancierd. Het budget dat wel besteed is, is gebruikt voor ondersteunende activiteiten van initiatieven.
- Proceskosten ter dekken voor het afronden van het breedband traject en invulling geven aan de restopgave (daar waar de markt de aanleg nog niet heeft opgepakt) zijn vooralsnog voor lager uitgevallen.
- Omdat er in 2020 extra ambtelijke capaciteit is ingezet op beleidsontwikkeling (waaronder datacenterstrategie) en herontwerpen van planning van subsidieprogramma's (vanwege corona) was er minder capaciteit beschikbaar voor het uitzetten van onderzoek/uitbestedingen.

8. Aan onderhoud e.d. is minder uitgegeven. Met name omdat i.v.m. corona inspecties t.b.v (groot) onderhoud zijn getemporiseerd.
9. Omdat we met betrekking tot het Digitaal stelsel Omgevingswet (DSO) nog in de transitiefase zitten en er nog geen sprake is van in beheer name, zijn voor het beheer geen kosten gemaakt. Daarnaast zijn bijeenkomsten voor de Omgevingsverordening wegens de COVID-19 maatregelen niet doorgegaan.
10. Meerdere onderzoeken op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling in relatie tot omgevingsvisie zijn vertraagd door corona. Dit heeft geleid tot lagere uitgaven dan begroot.
11. Opgenomen verplichtingen met betrekking tot HIRB Subsidies vorige jaren zijn vrij gevallen. Als gevolg van verschillende redenen hoeft er voor deze posten geen verplichting meer aangehouden worden.
12. De Provincie heeft Muntinga & Company BV opdracht verstrekt om werkzaamheden uit te voeren voor het kwartiermakerschap Invest-MRA, conform de afspraken die gemaakt zijn met de gemeente Amsterdam, de Provincie Noord-Holland en het MRA-bureau draagt de gemeente Amsterdam hieraan bij.
13. De kosten voor de omgevingsmanager en communicatiemanager van FME omtrent het Smart Industry Project zijn van 2020 naar 2021 verplaatst omdat hun werkzaamheden ook in 2021 plaatsvinden.

Baten

1. EKZ heeft bijdrage MIT regeling gestort, betreft tweede tranche 2019 en eerste tranche 2020, deze stond niet begroot.
2. Een aantal geplande verkopen konden niet meer in 2020 worden gerealiseerd en zijn doorgeschoven naar 2021.
3. PNH is penvoerder voor het consortium dat is opgericht voor het opzetten van de Energiehaven. In 2017 tot en met 2020 zijn voorbereidingskosten gemaakt. Eind 2020 is besloten de consortium partners te gaan verzoeken een bijdrage te verstrekken in plaats van deze op een later moment door te berekenen aan de nieuwe BV.
4. Voor één huurder zijn de inkomsten abusievelijk dubbel geraamd.

Onttrekkingen

1. Zie lasten #5 en baten #1
1. Zie lasten #1
2. Zie lasten #4
3. Zie baten#3 – de baten van 2017 tot en met 2019 zijn vrij gevallen in de algemene middelen. De baten van 2020 zijn toegevoegd aan de reserve.

Programma Groen

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 6						Groen
	Jaarrekening 2019	Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil	Begroting 2021
Lasten	63.529	91.449	74.619	66.934	7.684	98.182
Baten	-9.681	-558	-1.945	-2.391	446	-2.760
Saldo van baten en lasten	53.847	90.891	72.674	64.543	8.130	95.422
Stortingen reserves	62.322	30.083	35.711	35.012	699	36.880
Onttrekking reserves	-53.071	-51.864	-37.129	-31.304	-5.825	-58.727
Resultaat	63.098	69.110	71.256	68.251	3.004	73.575

Toelichting

#	Specificatie	OD	Bedrag x € 1.000	V/N	Dekking
Lasten			7.684	V	
1	Reserve Groen / PNO	6.1.1	4.494	V	Reserve Groen
2	Faunafonds	6.2.4	1.182	V	
3	Natuur- en Landschapsbeheer	6.2.1	439	V	
4	Reserve Cofinanciering Waddenzee	6.3.3	395	V	Reserve Cofin. Waddenzee
5	Onderzoek en advies groen	6.1.1	331	V	
6	Wet natuurbescherming	6.2.3	326	V	
7	Bijdrage Regionale Samenwerking	6.3.2	248	V	
	Capaciteitskosten		433	V	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		-164	N	
Baten			446	V	
1	Oostelijke Vechtplassen	6.1.3	482	V	
2	Bijdrage Regionale Samenwerking	6.3.2	-248	N	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		212	V	
Stortingen			699	V	
1	Lagere storting Reserve Groen	6.1.1	774	V	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		-75	N	

Onttrekking			-5.825	N
1	Lagere onttrekking reserve Groen	6.1.1	-5.143	N
2	Lagere onttrekking reserve Cofinanciering Waddenzee	6.3.3	-395	N
3	Lagere onttrekking Oostelijke Vechtplassen	6.1.3	-482	N
Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000			195	V

Toelichting

Lasten

- Bij de bestedingen die uit de reserve Groen gedaan worden zijn er naast enkele projecten met een geringe overbesteding o.a. de volgende projecten met een onderbesteding:

 - PAS Uitvoeringsmaatregelen: De onderbesteding van € 1,4 miljoen valt te verklaren door maatregelen die deels doorschuiven als gevolg van bestuurlijke afspraken (bijv. Schoorl), maatregelen die goedkoper uitvielen dan van tevoren geraamd (aanbestedingsvoordeel) en maatregelen die in omvang kleiner zijn geworden dan van tevoren noodzakelijk werd geacht.
 - Voor het Project Groene AS bovenlanden is een subsidieaanvraag van € 215.907 verstrekt, terwijl rekening is gehouden met een bijdrage van € 1.050.000 omdat nog niet duidelijk was of het project in aanmerking kwam voor subsidie binnen de SKNL-regeling. Bij de inhoudelijke beoordeling is gebleken dat een deel van de aanvraag kon (en dus moest) worden verleend via de SKNL.
 - Functiewijziging: Het subsidieplafond wordt voor het gehele jaar opengesteld. Er is bij het vaststellen van de budgetten echter beperkt zicht op het aantal aanvragen die over het gehele jaar kunnen worden ingediend. Subsidieaanvragen die aan het eind van het jaar zijn ingediend worden in 2021 afgehandeld. De onderbesteding hiervoor is € 1,5 miljoen.
 - Bij het project Fietspad en herstel Wierdijk is een onderbesteding van € 303.000, dit komt omdat het een erg complex project is gebleken, waardoor het voorbereidingstraject in planning is uitgelopen. De aanbesteding is in december 2020 afgerond.
- Bij de Laatste Begrotingswijziging 2020 hebben we het budget voor de Faunaschade verhoogd tot € 8 miljoen, omdat het voorgenomen hogere eigen risico nog niet doorgevoerd is in 2020 én we rekening wilden houden met een hoger schadebedrag op basis van een op ons verzoek door BIJ12/Faunafonds geleverde actuele schatting die op dat moment (medio september 2020) geraamd werd op € 8-10 miljoen. Het betrof met nadruk een schatting, omdat een groot deel van de dossiers op dat moment nog niet afgehandeld was. Wij verwachten, op basis van recente (januari 2021) informatie vanuit BIJ12/Faunafonds, dat de te betalen schade over 2020 uit gaat komen op een totaalbedrag van € 10 miljoen. In 2020 hebben we over 2019 echter een restitutie van BIJ12 ontvangen van € 3,2 miljoen zodat de uitgaven in 2020 uitkomen op € 6,8 miljoen en we een verschil hebben van € 1,2 miljoen t.o.v. het geraamde bedrag.
- De onderbesteding wordt met name veroorzaakt door minder uitgaven aan monitoring en onderzoek, doordat onderzoekskosten konden worden gedekt uit andere begrotingsposten binnen Programma Groen. Vanwege corona waren er minder fysieke bijeenkomsten, wat heeft geleid tot lagere kosten.
- Er zijn door het Waddenfonds minder projecten beschikt dan verwacht die voor cofinanciering in aanmerking komen, waardoor in het kader van de Uitvoeringsregeling Cofinanciering Waddenfonds Noord-Holland 2014 minder is besteed dan geraamd.

5. In 2020 hebben we minder onderzoeken uitgevoerd dan gepland en nam een aantal onderzoeken meer tijd in beslag, waardoor de kosten deels t.l.v. 2021 komen. Hiernaast waren er i.v.m. corona nagenoeg geen fysieke bewonersbijeenkomsten, werkbezoeken, overleggen met externen, etc.
6. Voor het Stikstofdossier bleek minder budget nodig dan ingeschat. Voor capaciteit geldt dat veel kon worden opgelost binnen de bestaande formatie en reeds bestaande begrotingsposten. Vanwege corona waren er minder fysieke bijeenkomsten, wat heeft geleid tot lagere kosten.
7. De in het jaar 2020 niet uitgegeven bijdragen van derden voor het gebiedsprogramma Laag Holland zijn in de balans geboekt ten behoeve van uitgaven in volgende jaren.

Baten

1. De extra inkomsten betreffen het verwerken van Bijdragen van derden in de Jaarrekening.
2. Zie lasten nr. 7

Stortingen

1. De storting in de reserve Groen voor het saldo van de verkochte BBL-grond is € 258.000 lager dan geraamd. Dit is veroorzaakt doordat een aantal geplande verkopen niet meer in 2020 konden worden gerealiseerd en zijn doorgeschoven naar 2021. Hiernaast is er € 518.000 minder in de reserve gestort voor Fietspad Wierdijk (zie ook lasten nr. 1).

Onttrekkingen

1. Zie lasten nr. 1
2. Zie lasten nr. 4
3. Zie baten nr. 1

Programma Cultuur en Erfgoed

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 7				Cultuur en Erfgoed		
	Jaarrekening 2019	Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil	Begroting 2021
Lasten	13.600	16.451	27.245	25.999	1.246	18.264
Baten	-30	-30	-30	-9	-21	-30
Saldo van baten en lasten	13.570	16.421	27.215	25.991	1.224	18.234
Stortingen reserves	14.831	6.751	6.751	6.751	0	5.751
Onttrekking reserves	-6.915	-7.449	-11.776	-11.054	-722	-7.585
Resultaat	21.486	15.723	22.190	21.688	502	16.400

Toelichting

Specificatie		OD	Bedrag x € 1.000	V/N	Dekking
Lasten			1.246	V	
1	Rijksmonumenten	7.4.1	226	V	
2	Rijksmonumenten	7.4.1	200	V	
3	Opdrachten Herbestemming	7.4.1	147	V	
Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000			673	V	
Baten			-21	N	
Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000			-21	N	
Stortingen			0		
Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000			0		
Onttrekking			-722	N	
1	Reserve investeren in behoud en herbestemming monumenten	7.4.1	-632	N	
Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000			-90	N	

Lasten

- Door een niet tijdige verwerking van boekingen over 2019 in 2020 is een onjuist bedrag begroot voor de lasten. Dit heeft geleid tot een verschil.

2. Bij de restauratieregeling voor rijksmonumenten is een bedrag van in totaal € 130.000 teruggestort in verband met lagere vaststelling van 3 subsidies uit voorgaande jaren. Daarnaast zijn in verband met corona een aantal opdrachten later uitgevoerd/deels verschoven naar 2021, waardoor er € 70.000 minder is uitgegeven aan opdrachten.
3. Onder andere vanwege uitstel van activiteiten vanwege corona crisis, het stolpenonderzoek.

Onttrekking

1. Zie lasten # 1 en # 2

Programma Financiën en Bedrijfsvoering

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 8				Financiën en Bedrijfsvoering		
	Jaarrekening 2019	Ontwerp begroting 2020	Actuele begroting 2020	Jaarrekening 2020	Bedrag verschil	Begroting 2021
Lasten	66.479	74.727	72.501	66.223	6.278	68.905
Baten	-439.917	-433.757	-442.948	-444.122	1.174	-438.654
Saldo van baten en lasten	-373.438	-359.030	-370.447	-377.899	7.452	-369.749
Stortingen reserves	34.554	58.993	84.017	87.424	-3.407	11.059
Onttrekking reserves	-481.462	-11.293	-40.044	-39.689	-355	-17.252
Resultaat	-820.346	-311.331	-326.474	-330.164	3.690	-375.942

#	Specificatie	OD	Bedrag x € 1.000	V/N	Dekking
Lasten			6.278	V	
1	Doorschuif BTW	8.1.7	2.749	V	Zie baten (1)
2	Afrekeningsverschillen	8.1.58 .2.1	- 332	N	
3	BTW—effecten	8.1.2	- 858	N	
4	Materiële overheadkosten	8.1.2	599	V	Reserve Bedrijfsvoering
	Capaciteitskosten		3.890	V	
	Overige verschillen afzonderlijk < € 250.000		230	V	
Baten			1.174		
1	Doorschuif BTW	8.1.7	-2.150	N	Zie lasten (1)
2	Dividenden	8.1.3	1.100	V	
3	Opcenten op de motorrijtuigenbelasting	8.1.2	949	V	
4	Provinciefonds (algemene uitkering)	8.1.2	748	V	
5	Provinciefonds (DU's)	8.1.2	602	V	
6	Koepelovereenkomst Flevoland	8.2.2	-309	N	
7	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		233	V	
Stortingen			-3.407		
1	Reserve Bedrijfsvoering	8.2.1	-3.407	N	
Onttrekking			-355		

1	Lagere onttrekking reserve bedrijfsvoering	8.2.1	-218	N
	Overige verschillen afzonderlijk < € 250.000		-137	N

Lasten

1. De doorschuif BTW is begroot onder de baten, maar in de realisatie opgenomen als negatieve lasten. Begroot was een bedrag van € 2.150.000, maar in werkelijkheid is dat € 2.749.000 geworden. Het voordeel van € 599.000 is opgebouwd uit vele kleinere mutaties van samenwerkingsverbanden van publiekrechtelijke lichamen die hun BTW doorgeschoven hebben naar de provincie.
2. Subsidies worden soms administratief afgehandeld in een later jaar dan waarop de subsidie betrekking heeft. Bij deze eindafrekening wordt aan de hand van de subsidievoorwaarden en de werkelijke kosten het precieze bedrag van de subsidie bepaald. Verschillen tussen de in eerste instantie afgesproken subsidie en de eindafrekening die in een verschillend jaar tot uiting komen, komen op de post "afrekeningsverschillen" terecht. Ook kan het voorkomen dat in de jaarrekening 2019 lasten zijn opgenomen voor uitgaven die nog niet zijn gedaan. In dat geval is er dus sprake van een raming van nog te verwachten uitgaven. Het kan voorkomen dat in 2020 is gebleken dat de werkelijke hoogte van de uitgaven uiteindelijk toch afwijkt. Het verschil wordt dan in de jaarrekening 2020 eveneens vermeld op de post "afrekeningsverschillen". Tot en met de Laatste begrotingswijziging 2020 gingen wij uit van lager vastgestelde subsidies en positieve afrekeningsverschillen met een bedrag van bijna € 3,7 miljoen. In werkelijkheid is dat ruim € 3,3 miljoen geworden. Dit is een nadeel van € 0,3 miljoen voor de jaarrekening.
3. Bij een aantal projecten is sprake van een gedeeltelijk kostprijsverhogende BTW, omdat de BTW niet volledig teruggevraagd kan worden uit het BTW-compensatiefonds. In 2020 is er nog een bijstelling geweest van het bedrag dat niet via het BTW-compensatiefonds kan worden terug gevraagd over de jaren 2015 t/m 2019. Dit bedrag is hier als lasten verantwoord.
4. De materiële overheadkosten bestaan uit de kosten van bijvoorbeeld ICT, huisvesting en verzekeringen. De lagere kosten zijn vooral veroorzaakt doordat ICT-vernieuwingsprojecten onder invloed van de coronacrisis vertraging hebben opgelopen.

Baten

1. De doorschuif BTW is begroot onder de baten, maar in de realisatie opgenomen als negatieve lasten. Begroot was een bedrag van € 2.150.000, maar in werkelijkheid is dat € 2.749.000 geworden. Zie de toelichting onder lasten.
2. Bij de dividenden is sprake van € 1,1 miljoen hogere opbrengsten door :
 - het dividend in BNG en de Waterschapsbank. Dit dividend is in de loop van 2020 afgeboekt omdat de Europese Centrale Bank had aangegeven dat banken in 2020 geen dividend mochten uitbetalen in verband met de Corona crisis. Dit moest gebruikt worden om de kapitaalbuffers van de banken te versterken. BNG en Waterschapsbank hebben aangegeven dat zij het dividend over 2019 alsnog willen uitbetalen in 2021. Volgens BBV richtlijnen moeten de opbrengsten genomen worden in het jaar waarop ze betrekking hebben. Daarom is het dividend alsnog als bate geboekt in 2020. Omdat het geld niet ontvangen wordt in 2020 hebben wij hiervoor een vordering opgenomen op de balans. Dit verklaart een bedrag van € 871.000 van het totale verschil ;
 - Verder was er geen dividend geraamd voor Polanenpark. Dit verklaart een verschil van €240.000.
3. De gerealiseerde opbrengst van de opcenten op de motorrijtuigenbelasting is ten opzichte van de laatste begrotingswijziging 2020 met €949.000 toegenomen. Dit wordt vooral veroorzaakt door een nabetaling/administratieve correctie van €745.000 over het jaar 2019. Deze correctie heeft te maken met het feit dat de Kamer van Koophandel een administratieve fout heeft gemaakt bij de registratie van een nevenvestiging van een GWH. Op 1 oktober 2019 is deze GWH abusievelijk verplaatst van de provincie

Noord-Holland naar Gelderland. Dit is in 2020 gecorrigeerd en de voertuigen staan nu weer in Noord-Holland ingeschreven.

4. De mutatie van € 1.350.000 voor het Provinciefonds tussen de laatste begrotingswijziging 2020 en de jaarrekening worden veroorzaakt door:
 - een mutatie in de algemene uitkering van € 748.000 als gevolg van wijzigingen in de verdeelmaatstaven ad € 267.000 en als gevolg een bedrag dat we nog hebben ontvangen als eindafrekening over 2019 ad € 481.000.
 - Mutaties in de omvang van decentralisatie-uitkeringen (DU). In de decembercirculaire is de omvang van de DU's toegenomen met € 602.000. De provincie ontvangst een DU voor 'Weerbaar bestuur' ad € 42.000 en extra geld voor 'Erfgoed deal' van € 560.000.
5. Zie punt 4.
6. Met ingang van 2020 is de Koepelovereenkomst met de provincie Flevoland beëindigd.

Stortingen

1. Bij de instelling van de reserve bedrijfsvoering is vastgelegd dat het niet-bestede deel van de materiële overheadbudgetten en van de centrale personeelskosten jaarlijks wordt gestort in deze reserve. De reserve wordt gebruikt voor incidentele bedrijfsvoeringsuitgaven, zoals ICT-vernieuwingsprojecten.

Onttrekkingen

1. Er is € 0,2 mln. minder onttrokken aan de reserve bedrijfsvoering dan begroot. Dit is het gevolg van de lagere uitgaven ten laste van deze reserve in 2020 zoals verklaard onder de lasten.

4.1.2 Overzicht van baten en lasten (artikel 27 BBV)

Baten en lasten per beleidsprogramma exclusief mutaties reserves (x € 1.000)

NrProgramma	LASTEN			BATEN			SALDO		
	Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Ontwerp begroting	Actuele begroting	Saldo rekening
1 Openbaar bestuur	23.467	23.444	20.365	-119	-105	-77	23.348	23.339	20.288
2 Bereikbaarheid	267.118	251.966	230.326	-35.857	-13.248	-14.623	231.261	238.718	215.703
3 Water	6.601	7.039	6.299	-1.025	-1.493	-1.315	5.576	5.546	4.984
4 Milieu	35.636	48.134	46.856	-2.750	-2.911	-2.955	32.886	45.223	43.902
5 Ruimte	46.138	49.565	44.319	-9.317	-9.827	-12.970	36.821	39.738	31.349
6 Groen	91.449	74.619	66.934	-558	-1.945	-2.391	90.891	72.674	64.543
7 Cultuur en Erfgoed	16.451	27.245	25.999	-30	-30	-9	16.421	27.215	25.991
Saldo van baten en lasten	486.859	482.011	441.099	-49.656	-29.559	-34.339	437.203	452.452	406.760

Specificatie programma 8 Financiën en Bedrijfsvoering (x € 1.000)

Omschrijving	LASTEN			BATEN			SALDO		
	Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Ontwerp Begroting	Actuele Begroting	Saldo rekening
Lokale heffingen innen	0	0	0	-210.057	-222.700	-223.649	-210.057	-222.700	-223.649
Algemene uitkering provinciefonds beheren	0	0	0	-211.453	-202.615	-203.965	-211.453	-202.615	-203.965
Dividend beheren	0	0	0	-7.080	-12.320	-13.431	-7.080	-12.320	-13.431
Financieringsfunctie beheren	0	0	0	-18	-648	-720	-18	-648	-720
Overige Algemene dekkingsmiddelen beheren	0	-3.677	-2.335	0	0	0	0	-3.677	-2.335
Stelposten beheren	2.722	0	-2.749	-3.150	-2.150	0	-428	-2.150	-2.749
Overhead beheren	70.408	74.837	70.202	0	0	-7	70.408	74.837	70.195
Bedrijfsvoering realiseren	1.071	636	650	-1.999	-2.515	-2.350	-928	-1.879	-1.700
Vennootschapsbelasting	26	105	-27	0	0	0	26	105	-27
Decentrale arbeidsvoorwaarden uitvoeren	500	600	482	0	0	0	500	600	482
Totaal	74.727	72.501	66.223	-433.757	-442.948	-444.122	-359.030	-370.447	-377.899
Saldo van baten en lasten	561.586	554.512	507.322	-483.413	-472.507	-478.461	78.173	82.005	28.861

Mutaties reserves per programma (x € 1.000)

Toelichting

Nr Programma	Stortingen			Onttrekkingen			Mutaties		
	Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Ontwerp Begroting	Actuele Begroting	Saldo rekening
1 Openbaar bestuur	0	0	0	-183	-1.192	-1.153	-183	-1.192	-1.153
2 Bereikbaarheid	143.907	216.154	194.160	-260.674	-337.305	-296.776	-116.768	-121.152	-102.616
3 Water	3.150	3.940	3.940	-2.750	-5.434	-5.018	400	-1.494	-1.078
4 Milieu	14.569	20.353	20.135	-3.049	-12.623	-11.455	11.520	7.730	8.681
5 Ruimte	16.348	24.967	24.966	-14.710	-23.326	-16.003	1.638	1.641	8.963
6 Groen	30.083	35.711	35.012	-51.864	-37.129	-31.304	-21.781	-1.418	3.708
7 Cultuur en Erfgoed	6.751	6.751	6.751	-7.449	-11.776	-11.054	-698	-5.025	-4.303
8 Financiën en Bedrijfsvoering	58.993	84.017	87.424	-11.293	-40.044	-39.689	47.700	43.973	47.735
Totaal mutaties reserves	273.800	391.892	372.390	-351.972	-468.829	-412.452	-78.172	-76.937	-40.062
Saldo van baten en lasten	835.386	946.404	879.712	-835.385	-941.336	-890.913	1	5.068	-11.201

4.1.3 Specificatie van incidentele en structurele baten en lasten (art. 28c en d)

Incidentele en structurele baten en lasten en mutaties reserves (x € 1.000)

2020	Programma	Incidenteel	Structureel	Eindtotaal
Totaal Exploitatie		112.120	-83.259	28.861
Baten		-18.038	-460.423	-478.461
	1 Openbaar bestuur	0	-77	-77
	2 Bereikbaarheid	-5.743	-8.880	-14.623
	3 Water	0	-1.315	-1.315
	4 Milieu	-867	-2.088	-2.955
	5 Ruimte	-9.841	-3.129	-12.970
	6 Groen	-1.503	-888	-2.391
	7 Cultuur en Erfgoed	0	-9	-9
	8 Financiën en Bedrijfsvoering	-84	-444.038	-444.122
Lasten		130.158	377.163	507.322
	1 Openbaar bestuur	1.324	19.042	20.365
	2 Bereikbaarheid	54.035	176.291	230.326
	3 Water	1.775	4.524	6.299
	4 Milieu	10.531	36.325	46.856
	5 Ruimte	24.930	19.388	44.319
	6 Groen	21.028	45.906	66.934
	7 Cultuur en Erfgoed	18.519	7.481	25.999
	8 Financiën en Bedrijfsvoering	-1.983	68.206	66.223
Totaal Reserves		-71.688	31.626	-40.062
Baten		-408.704	-3.748	-412.452
	1 Openbaar bestuur	-1.153	0	-1.153
	2 Bereikbaarheid	-294.001	-2.776	-296.776
	3 Water	-5.018	0	-5.018
	4 Milieu	-11.455	0	-11.455
	5 Ruimte	-15.863	-140	-16.003
	6 Groen	-31.234	-70	-31.304
	7 Cultuur en Erfgoed	-11.054	0	-11.054
	8 Financiën en Bedrijfsvoering	-38.927	-762	-39.689
Lasten		337.016	35.374	372.390
	1 Openbaar bestuur	0	0	0
	2 Bereikbaarheid	194.160	0	194.160
	3 Water	3.940	0	3.940
	4 Milieu	20.135	0	20.135
	5 Ruimte	24.966	0	24.966
	6 Groen	11.217	23.796	35.012
	7 Cultuur en Erfgoed	0	6.751	6.751
	8 Financiën en Bedrijfsvoering	82.597	4.827	87.424
Eindtotaal		40.432	-51.634	-11.201

Limitatief overzicht van incidentele baten en lasten (x € 1.000)

Incidentele Baten (bedragen x € 1.000)

OD	Onderwerp	Incidentele Baten 2020
5.2.5	Verkopen onroerend goed	5.121
5.3.2	Bijdrage van het Rijk aan de MIT	4.012
2.1.2	Bijdragen derden Bereikbaarheid kust	1.764
2.3.2	Projecten voor derden wegen	1.741
2.3.3	Projecten voor derden vaarwegen	843
4.2.1	Bijdragen van derden Energietransitie	710
2.1.2	Bijdragen van derden MRA-E	612
5.2.3	Bijdragen van derden ontwikkeling havencomplexen	521
6.1.1	Projecten voor derden Groen	514
6.1.1	Bijdragen van derden programma natuurontwikkeling	507
	Overige incidentele baten < € 500.000,-	1.919
	Totaal incidentele Baten	16.241

Incidentele Lasten (bedragen x € 1.000)

OD	Onderwerp	Incidentele Lasten 2020
2.1.2	Bijdrage Zuidas OV terminal	28.057
2.1.2	Subsidies openbaar vervoer	14.489
6.1.1	Programma Natuurontwikkeling	14.550
7.4.1	Behoud en herbestemming Monumenten	7.494
7.2.1	Provinciaal noodfonds sociale infrastructuur	7.192
5.3.2	Stimuleren innovatie MKB	7.102
4.2.1	Energietransitie	4.868
4.1.3	Bodemsanering OV projecten	3.680
7.4.2	Stelling van Amsterdam/Nieuwe Hollandse waterlinie	3.624
2.1.2	Uitvoeren mobiliteitsbeleid: Fiets	3.545
5.2.1	OV knooppunten en OV fonds	3.445
2.4.2	Uitvoeringsprogramma Smart Mobility	3.156
6.3.3	Cofinanciering Waddenzee	2.660
2.1.2	Programma Groene uitweg	2.267

5.4.2	Bijdragen Woningbouw	2.172
5.2.4	Subsidie Gemeente Weesp: Bloemendalerpolder Kwaliteitsimpuls Openbare Voorzieningen	2.157
5.3.1	Herstructurering bedrijventerreinen (HIRB)	2.152
5.3.2	Cofinanciering regiodeal Den helder	2.000
2.3.2	Projecten voor derden wegen	1.741
5.3.3	Bevorderen veerkrachtige arbeidsmarkt	1.467
5.3.4	Duurzame landbouw	1.335
1.4.2	Cofinanciering Europese EFRO programma's	1.145
5.4.1	Uitvoeringsregeling woonvisie Noord-Holland	1.087
3.1.2	Bijdragen aan meekoppelkansen bij dijkversterking en kustontwikkeling	1.069
6.1.3	Programma Oostelijke vechtplassen	902
2.3.3	Projecten voor derden vaarwegen	843
4.2.3	Verduurzaming bestaande woningvoorraad	809
2.4.1	Grass2Grit	782
5.3.2	PDENH - ophogen verliesvoorziening	710
4.1.6	Programma Gezonde leefomgeving	681
5.2.5	Grondtransacties	622
8.2.1	Uitgaven I-Portfolio	559
2.4.2	Levensduur verlengende innovaties infrastructuur	547
3.2.1	Stimuleren Waterrecreatie	538
5.2.3	Ontwikkeling havencomplexen	536
2.1.1	Ontwikkelen mobiliteitsbeleid	527
	Overige incidentele lasten < € 500.000,-	-856
Totaal incidentele Lasten		128.767

Structurele stortingen in reserves (bedragen x € 1.000)

OD	Reserve	Storting 2020
6.1.1	Reserve Groen	23.796
7.4.1	Reserve Monumenten (Mr.F.J.Kranenburgfonds)	6.751
8.2.1	Reserve Bedrijfsvoering	4.827
Totaal structurele stortingen reserves		35.374

Structurele onttrekkingen aan reserves (bedragen x € 1.000)

OD	Reserve	Onttrekking 2020
2.2.1	Reserve Kapitaallasten Wegen	2.470
8.2.4	Reserve Huisvesting	762
2.3.2	Reserve kapitaallasten investeringen kunstwerken	206
5.2.3	Reserve kapitaallasten investeringen havencomplexen	140
2.2.1	Reserve Kapitaallasten OV	95
6.1.1	Reserve kapitaallasten groen	70
2.3.3	Reserve kapitaallasten vaarwegen	5
Totaal structurele onttrekkingen reserves		3.748

4.1.4 Toelichting op uit publieke middelen gefinancierde topinkomens

WNT-verantwoording 2020 Provincie Noord-Holland

De WNT is van toepassing op de Provincie Noord-Holland. Het voor de Provincie Noord-Holland toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2020 € 201.000 (het algemeen bezoldigingsmaximum).

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt

Gegevens 2020				
bedragen x € 1		R.M. Bergkamp		K. Bolt
Functiegegevens		Provinciesecretaris		Statengriffier
Aanvang en einde functievervulling in 2020		01/01 – 31/12		01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)		1,0		1,0
Dienstbetrekking?		ja		ja
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen		150.045		106.213
Beloningen betaalbaar op termijn		20.591		19.628
Subtotaal		170.636		125.841
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum		201.000		201.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag		N.v.t.		N.v.t.
Bezoldiging		170.636		125.841
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan		N.v.t.	N.v.t.	N.v.t. N.v.t.

Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2019		
bedragen x € 1	R.M. Bergkamp	K. Bolt
Functiegegevens	Provinciesecretaris	Statengriffier
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	145.633	101.657
Beloningen betaalbaar op termijn	20.177	18.514
<i>Subtotaal</i>	<i>165.810</i>	<i>120.171</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	194.000	194.000
Bezoldiging	165.810	120.171

Tabellen 1b, 1c, 1d, 1e, 1f, 1g en 2 zijn niet van toepassing.

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2020 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

4.1.5 EMU-saldo

Het EMU-saldo is het saldo van inkomsten en uitgaven met derden (dus geen afschrijvingen, waardemutaties, etc.) van de provincie Noord-Holland. In het BBV is voorgeschreven dat de provincies het EMU saldo opnemen in de begroting en de jaarstukken. Het EMU-saldo geeft een indicatie voor de ontwikkeling van de liquiditeits- en financiële positie (eigen vermogen en schulden).

		Ontwerp begroting 2020 x € 1.000	Werkelijk 2020 x € 1.000	Vershil x € 1.000
Omschrijving				
(0)	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-78.173	-28.861	49.312
(1)	Mutatie (im)materiële vaste activa	67.473	98.085	30.612
(2)	Mutatie voorzieningen	408	723	315
(3)	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	0	4.542	4.542
(4)	Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa	0	-1.124	-1.124
(0 -1 +2 -3 -4)	EMU saldo	-145.237	-129.641	15.597

4.2 Balans en toelichting

4.2.1 Balans

BALANS		
ACTIVA	31-12-2020	31-12-2019
	x € 1.000	x € 1.000
Vaste Activa	1.026.374	934.639
(1) Immateriële vaste activa	0	0
(2) Materiële vaste activa	839.428	741.343
a Investerings met een economisch nut	140.433	138.919
b Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	698.995	602.424
(3) Financiële vaste activa	186.946	193.296
a <i>Kapitaalverstrekkings</i>	<i>146.105</i>	<i>141.015</i>
waarvan aan deelnemings	146.098	141.008
waarvan aan overige verbonden partijen	7	7
b <i>Leningens</i>	<i>35.085</i>	<i>44.921</i>
waarvan aan openbare lichamen	33.200	33.200
waarvan aan deelnemings	1.885	11.721
c <i>Overige langlopende lenings</i>	<i>5.756</i>	<i>7.360</i>
Vlottende Activa	393.746	433.676
(4) Voorraden	4.597	55
Voorraad gronden	4.597	55
(5) Uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar	361.520	403.762
Vorderings op openbare lichamen	86.503	83.341
Uitzettingen s'Rijksschatkist korter dan een jaar	268.583	311.592
Rekening-courant verhouding met niet-financiële instellingen	3.541	4.202
Overige vorderings	2.893	4.627
(6) Liquide middelen	4.674	570
Banksaldi	4.674	570
(7) Overlopende activa	22.955	29.289
<i>Nog te ontvangen voorschotbedragen op doelmutterings van</i>		
- Europese overheidsorganen	0	0
- het Rijk	0	0
- Overige Nederlandse overheidsorganen	2.497	683
Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	20.457	28.606
Totaal	1.420.120	1.368.315
Recht op verliescompensatie krachtens de Wet op de Vpb 1969	0	0

BALANS

PASSIVA	31-12-2020	31-12-2019
	x € 1.000	x € 1.000
Vaste passiva	1.099.237	1.127.378
(8) Eigen Vermogen	1.077.742	1.106.606
Waarvan Algemene Reserves	141.311	81.298
Waarvan Bestemmingsreserves	925.230	989.674
Gerealiseerd resultaat	11.201	35.634
(9) Voorzieningen	21.495	20.772
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	21.495	20.772
 Vlottende Passiva	 320.884	 240.937
(10) Netto-vlottende schulden	26.658	19.580
Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instelling	12.683	4.971
Overige schulden	13.975	14.609
 (11) Overlopende passiva	 294.226	 221.357
Nog te betalen subsidieverplichtingen	177.375	153.172
Nog te betalen verplichtingen	46.065	55.814
<i>Nog te besteden voorschotbedragen op doeluitkeringen van</i>		
- Europese overheidsorganen	518	6
- het Rijk	56.235	3.109
- Overige Nederlandse overheidsorganen	13.906	9.086
Overige vooruitontvangen bedragen	127	170
Totaal	1.420.120	1.368.315
 (11) Gewaarborgde geldleningen	 343	 701
Garantstellingen	48.289	54.759

Toelichting op de balans

Gehanteerde verdeelsleutels en waarderingsgrondslagen (art. 51)

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en gelet op artikel 216, 217 en 217a van de Provinciewet het Besluit van Provinciale Staten van Noord-Holland van 16 december 2019, tot vaststelling van de Financiële verordening Noord-Holland 2019, waarin de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De apparaatskosten zijn direct verantwoord als directe salariskosten dan wel materiële kosten op de voorgeschreven taakvelden (w.o. ook het taakveld Overhead) op basis van de bij de begroting 2020 (inclusief begrotingswijzigingen) vastgestelde verdeelsleutels. De verdeelsleutel is gebaseerd op de verwachte tijdsbesteding van het provinciaal personeel. Daarnaast is enkel een deel van de verantwoorde kosten van overhead toegerekend aan investeringsprojecten waarbij de tijdschrijfgegevens in het financiële systeem als basis dienden.

De provincie rekent geen interne rente toe aan investeringen of andere activiteiten aangezien er bij ons geen sprake is van een financieringstekort.

De lasten en baten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Baten en lasten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Dividendopbrengsten van deelnemingen zijn als baten genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar is gesteld. De in 2020 toegekende provinciale subsidies (d.m.v. afgegeven subsidiebeschikkingen) zijn eveneens volledig als lasten verantwoord. Naast projectsubsidies heeft de provincie ook een aantal exploitatiesubsidies. Dit betreft met name subsidies in het kader van SVNL Agrarisch Natuur die via de RVO lopen. Hierbij wordt de subsidie last toegerekend aan het jaar waarin de prestatie geleverd is. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanspost anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

Vaste activa

Indien sprake is van duurzame waardevermindering, dan hebben wij hiermee in de waardering rekening gehouden.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa met economisch nut zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs, vermeerderd met bijkomende kosten en verminderd met bijdragen van derden en cumulatieve afschrijvingen. De activa worden lineair afgeschreven. Als basis voor de berekening van de afschrijving wordt de netto aanschafwaarde gehanteerd. Na afstoting van materiële vaste activa worden boekwinsten of verliezen ten gunste of ten laste van de exploitatie verantwoord.

Woonruimten	40
Bedrijfsgebouwen	40
Renovatie bedrijfsgebouwen	25
Machines, apparaten en installaties	15
Overige materiële vaste activa	3/10

Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut betreffen voornamelijk infrastructurele werken in de openbare ruimte, zoals aanleg en reconstructie van wegen, vaarwegen, bruggen, viaducten, groen en kunstwerken. Deze worden vermeerderd met bijkomende kosten en onder aftrek van bijdragen van derden geactiveerd. De ondergrond van deze werken wordt daarbij als integraal onderdeel van het werk beschouwd. Deze activa worden eveneens lineair afgeschreven in maximaal:

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	50
Vaarwegen	40/80
Wegen	50
Technische installaties	5/8/15

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen, (overige) leningen u/g en (overige) uitzettingen zijn –tenzij hierna anders is vermeld – opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

De onder de financiële vaste activa opgenomen deelnemingen zijn tegen nominale en/of aanschafwaarde opgenomen tenzij is gebleken dat de marktwaarde lager is dan de nominale c.q. verkrijgingsprijs ofwel nihil is.

Vlottende activa

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid wordt indien nodig een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt bepaald op basis van de geschatte inningskansen per individuele vordering (statische methode). De liquide middelen en overlopende activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

De reserves en voorzieningen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Uitzondering hierop is de Voorziening pensioenen (oud-) leden Gedeputeerde Staten die tegen contante waarde van de pensioenaanspraken is gewaardeerd.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen Borg- en Garantstellingen

Voor zover leningen door de provincie gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen.

Activa

Immateriële en materiële vaste activa

Staat van geactiveerde immateriële en materiële investeringen (Bbv artikel 34, 35 en 52)

Omschrijving van de investeringen	Boekwaarde per 31-12-2019	Reclassificatie	Investeringen 2020	Des- investeringen 2020	Bijdragen van derden 2020	Afwaarderingen 2020	Afschrijving 2020	Boekwaarde per 31-12-2020
	x € 1.000		x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
1. IMMATERIËLE ACTIVA								
bijdragen aan activa in eigendom van derden	-		-	-	-	-	-	-
Totaal immateriële activa	-		-	-	-	-	-	-
2. MATERIËLE VASTE ACTIVA								
a. Investerings met een economisch nut	138.919	-	9.785	5.245	-	-	3.026	140.433
- Gronden en terreinen	64.317	7.700	9.670	5.245	-	-	-	76.442
- Bedrijfsgebouwen	74.602	7.700	115	-	-	-	3.026	63.991
b. Investerings in openbare ruimte met een maatschappelijk nut	602.424	-	123.853	-	19.944	4.068	11.406	698.995
(Grond-, weg- en waterbouwkundige werken)	602.424	-	123.853	-	19.944	4.068	11.406	698.995
Totaal materiële vaste activa	741.343	-	133.638	5.245	19.944	4.068	14.432	839.428
TOTAAL GEACTIVEERDE INVESTERINGEN	741.343	-	133.638	5.245	19.944	4.068	14.432	839.428

De investeringen in gronden en terreinen bestaan uit de aanschaf van NNN gronden ad € 7,4 miljoen en aankopen strategische gronden ad € 2,1 miljoen. De desinvesteringen gronden betreffen BBL gronden ad € 0,3 miljoen, de verkoop van percelen in Wieringen ad € 0,4 miljoen en de overheveling van € 4,6 miljoen van strategische grond nabij de Incheonweg te Schiphol-Rijk naar de voorraden, omdat deze grond geclassificeerd is voor verkoop.

In 2020 heeft een re-classificatie van de grond onder het bedrijfspand Houtplein plaatsgevonden. Deze stond onder bedrijfsgebouwen, maar is in 2020 verantwoord onder de Gronden en - terreinen.

**Onder de materiële activa bevinden zich geen gronden welke in erfpacht zijn uitgegeven*

De investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut bestaan voornamelijk uit:

Investerings PMI:

- * HOV projecten 't Gooi: € 20,4 miljoen
- * HOV Aalsmeer-Knooppunt Schiphol Zuid: € 14,4 miljoen
- * Wilhelminasluis: € 11,5 miljoen
- * Diverse wegen, waaronder: N241 (totaal € 8,6 miljoen), N247 (€ 6,4 miljoen), N244 (totaal € 4,3 miljoen), N504 (€ 3,0 miljoen), N23 (€ 1,7 miljoen), N522 (€ 1,6 miljoen) en N517 (€ 1,3 miljoen)

Investerings PMO:

- * Bruggen: Leegwaterbrug (€ 5,6 miljoen), Vechtbrug (€ 2,2 miljoen) en Kogerpolderbrug (€ 2 miljoen)
- * Onderhoud diverse wegen: € 3,6 miljoen
- * Onderhoud diverse vaarwegen: € 10,1 miljoen
- * Overige projecten: Machinerichtlijn 24 uren Brugbediening (€ 9,9 miljoen)

In de grond- weg- en waterbouwkundige werken zijn in 2020 14 PMI activerings en 1 PMO activering met een negatieve aanschafwaarde en/of boekwaarde gecorrigeerd. De totale boekwaarde van deze activa bedroeg per 01-01-2020 € 2,1 miljoen. Deze correctie is verwerkt als negatieve afwaardering van € 4 miljoen (positief resultaat-effect) en een extra afschrijving van € 1,9 miljoen (negatief resultaat-effect) voor het deel dat in het verleden negatief is afgeschreven.

Financiële vaste activa

Staat van Financiële vaste activa (Bbv artikel 36)

Omschrijving van de investeringen	Boekwaarde per 31-12-2019	Investeringen in 2020	Desinvesteringen in 2020	Herwaardering in 2020	Afschrijvingen oninbaarheid in 2020	Boekwaarde per 31-12-2020
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
FINANCIELE VASTE ACTIVA						
A. Kapitaalverstrekkingen aan:						
- deelnemingen	141.008	6.216	375	751	-	146.098
- overig	7	-	-	-	-	7
B. Leningen aan:						
- openbare lichamen	33.200	-	-	-	-	33.200
- deelnemingen	11.721	1.250	11.269	183	-	1.885
C. Overige langlopende leningen	7.360	844	1.892	-556	-	5.756
TOTAAL FINANCIELE VASTE ACTIVA	193.296	8.310	13.536	1.124	-	186.946

Toelichting

De toename in de financiële vaste activa wordt voornamelijk veroorzaakt door een storting van kapitaal van € 5,4 miljoen in Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland en € 0,8 miljoen in Innovatiefonds Noord-Holland. De investering in de overige langlopende leningen wordt veroorzaakt door de storting van de laatste tranche aan Pallas en € 1,3 miljoen Schiphol Area Development Company N.V.

De desinvesteringen betreffen met name aflossingen op de langlopende leningen waarvan het grootste bedrag ad € 11,3 miljoen is afgelost door de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor het Noordzeekanaalgebied N.V. (Ron N.V.) en € 1,5 miljoen door Stichting Streekfonds Texel. Ook heeft een overheveling plaatsgevonden van € 0,4 miljoen van deelneming PDENH naar de overige vorderingen. Dit betreft nog te ontvangen Agio.

De herwaarderingen bestaan in 2020 voornamelijk uit herwaarderingen op deelneming PDENH ad € 0,8 miljoen en lening Pallas ad € 0,6 miljoen. Daarnaast is in 2020 op leningen een afwaardering van € 0,2 miljoen teruggenomen.

Investeringsuitgaven en kredieten

In 2020 zijn bij enkele projecten correcties doorgevoerd in de cumulatieve bestedingen tot en met 2019. Deze aanpassingen leiden tot afwijkingen ten opzichte van de jaarrekening 2019 en zijn prospectief in de jaarrekening 2020 verwerkt. Dit betreffen de volgende aanpassingen:

- Kredieten gronden: betreft een correctie van € 6,3 mln in de cumulatieve bestedingen tot en met 2019 van het krediet Natuurwerk Netwerk Nederland (NNN). Dit is met terugwerkende kracht gevoteerd in het jaar 2020. Daarnaast is het krediet Beheergrondbank Laag Holland met ingang van jaar 2020 gesloten.
- Provinciale wegen en vaarwegen en vervangingsinvesteringen vaarwegen: In het kader van de implementatie van de activamodule zijn alle projecten doorgenomen op juistheid en volledigheid van de beschikbare kredieten en de cumulatieve bestedingen. Deze analyse leidt in 2020 tot enkele afwijkingen ten opzichte van de jaarrekening 2019. De cumulatieve bestedingen tot en met 2019 van de PMI investeringen in Provinciale wegen en vaarwegen zijn verlaagd met € 56,2 mln de cumulatieve baten tot en met 2019 zijn met € 117 mln verhoogd.

Deze correcties zijn in onderstaande overzicht weergegeven.

Overzicht van het verloop van investeringsuitgaven en kredieten

Omschrijving van de investeringsuitgaven x € 1.000	Besluit van provinciale staten resp. begrotingswijziging	Beschikbaar gesteld krediet t/m 2019	krediet mutaties 2020	Beschikbaar gesteld krediet	Cumulatief besteed t/m 2019	rectificaties t/m 2019	Besteed in 2020	Cumulatief besteed t/m 2020	Afboekingen in 2020 (niet meer besteed)	Restant krediet 2020
2. MATERIELE VASTE ACTIVA										
a. Investerings met een economisch nut:										
Gronden en terreinen										
Krediet v. strategische grondaankopen	10-12-2001; 66	27.200	-	27.200	27.200	0	-	27.200	-	0
idem	25-06-2007;50	32.800	-	32.800	32.800	0	-	32.800	-	0
idem	NJN 2008	35.000	-	35.000	25.012	0	2.233	27.245	-	7.755
idem, verlaging krediet Strategisch	18-11-2013;64 begroting 2007	13.000-	-	13.000-	13.000-	0	-	13.000-	-	0
					15.000	0		15.000		0

grondbeleid(oud)		15.000	-	15.000			-		-	
Verlaging krediet	Jaarrekening 2016	17.000-	-	17.000-	17.000-	0	-	17.000-	-	0
Verlaging krediet	Jaarrekening 2017	40.000-	-	40.000-	40.000-	0	-	40.000-	-	0
grondverkopen		-			6.229-	0	5.003-	11.232-	-	11.232
subtotaal		40.000	-	40.000	23.783	-	2.770-	21.013	-	18.987
Natuurwerk Netwerk Nederland (NNN)	14-9-2020;40	-	250.000	250.000	-	6.281	7.438	13.719	-	236.281
verkoop van grond										
subtotaal		-	250.000	250.000	-	6.281	7.438	13.719	-	236.281
Investerings in steunpunten B&U	1e wijz.2015	5.400	-	5.400	2.653	(3.820)	115	(1.052)		6.452
Investerings in steunpunten B&U	23-05-2016;29	3.100	-	3.100	3.240	(140)	-	3.100		0
Investerings in steunpunten B&U	18-11-2019;81	45	-	45	45	0	-	45		0
Investerings in steunpunten B&U	1e wijz.2015		140	140		140	-	140		0
Investerings in steunpunten B&U	18-11-2019;81		3.820	3.820		3.820	-	3.820	-	0
		8.545	3.960	12.505	5.938	0	115	6.053	-	6.452
b. Investerings in openbare ruimte met een maatschappelijk nut:										
Grond-/weg-										

/waterbouwkundige
werken:

Provinciale wegen en vaarwegen	diverse	1.957.342	121.805	2.079.147	1.662.829	56.154–	84.622	1.691.297	–	387.850
Provinciale wegen en vaarwegen	diverse	854.624–	26.064–	880.688–	620.889–	117.084–	19.931–	757.904–	–	(122.784)
Ontvangen vergoedingen/verkoop grond		–			–					
subtotaal		1.102.718	95.741	1.198.459	1.041.940	173.238–	64.691	933.393	–	265.066

Bereikbaarheid
Haarlemmermeer–

Bollenstreek/Duinpolder weg	8–10–2018;51	4.800	–	4.800	723	(1)	49	771		4.029
Bijdragen van Prov.Zuid–Holland en VRA		3.200–	–	3.200–	483–	–	–	483–	–	(2.717)
subtotaal		1.600	–	1.600	240	1–	49	288	–	1.312

Vervangingsinvesteringe
n wegen
(voor een specificatie
van deze kredieten
wordt verwezen naar
bijlage PMO wegen)

diverse	229.619	11.215	240.834	130.882	0	17.541	148.423	47.143	45.268
---------	---------	--------	---------	---------	---	--------	---------	--------	--------

Vervangingsinvesteringe
n vaarwegen
(voor een specificatie

diverse	93.554	4.287	97.841	46.484	(18.200)	13.003	41.287	17.396	39.158
---------	--------	-------	--------	--------	----------	--------	--------	--------	--------

van deze kredieten
wordt verwezen naar
bijlage PMO vaarwegen)

		-			-					
subtotaal		323.173	15.502	338.675	177.366	18.200-	30.544	189.710	64.539	84.426
PMO-projecten:										
Projecten Machinerichtlijnen	6-11-2017;60 en 18-11-2019;81 en 09-03-2020;14	9.400	19.690	29.090	3.031	0	10.249	13.280	-	15.810
		-			-					
24-uurs centrale brugbediening	6-11-2017;60	9.000	-	9.000	8.962	0	1.235-	7.727	-	1.273
		-			-					
Vervangingsinvesteringe n kunstwerken	6-11-2017;60	10.680	-	10.680	6.188	0	2.258	8.446	-	2.234
		-			-					
Zelfbediening Roskamsluis	6-11-2017;60	427	15	442	-	-	10	10	-	432
Vervanging observatiecamera's VRI	18-11-2019;81	1.000	-	1.000	-	-	-	-	-	1.000
Waterwolftunnel, vervanging SCADA (bestuursingssysteem)	18-11-2019;81	1.500	-	1.500	-	-	45	45	-	1.455
Ontsteken verlichting, TF-relais vervangen door klok										
Ontsteken verlichting,	18-11-2019;81	750	-	750	-	-	40	40	-	710

TF-relais vervangen
door een astronomische
klok (totaal 780 stuks)
in de kasten van de
openbare verlichting en
verkeersregelinstanties

Uitrol intelligente verkeerslichten	25-9-2018;62 en 16-7-2019;68	4.515	-	4.515	-	-	-	-	-	4.515
subtotaal		37.272	19.705	56.977	18.181	-	11.367	29.548	-	27.429
Groenprojecten:										
	Zomernota 2017 en									
Natuurbrug Zeepoort	16-7-2019;68	3.168	-	3.168	3.047	0	71	3.118	-	50
Verkoop van grond										
Verbinden en ontsnipperen faunapassages	Zomernota 2017 en 16-7-2019;68	2.393	321-	2.072	321	(321)	51	51	-	2.021
subtotaal		5.561	321-	5.240	3.368	321-	122	3.169	-	2.071
Totaal		1.518.869	384.587	1.903.456	1.270.816	185.479-	111.556	1.196.893	64.539	642.024

Specificatie van het verloop van investeringskredieten betreffende provinciale land- en vaarwegen in 2020

OMSCHRIJVING VAN HET KAPITAALWERK	Besluit van pro- vinciale staten resp. begrotings- wijziging	Beschikbaar gesteld krediet x € 1.000	Besteed in 2020 x € 1.000	Cumulatief besteed t/m 2020 x € 1.000	Afboekingen (niet meer besteed) x € 1.000
WEGEN					
<i>x</i>					
N201 Corridor					
Grondaankopen	15-11-1999; 73 (pmi)	11.345	-		
Grondaankopen	05-11-2001;75 (pmi)	15.900	-		
Inrichting en opstarten projectorganisatie N201	05-11-2001;75 (pmi)	2.545	-		
Aanvullend krediet voorbereiding N201	13-05-2002; 31 (pmi)	1.550	-		
Subtotaal N201 uit PMI (kapitaalslasten)		31.340	-		
<i>x</i>					
Krediet bij Regio akkoord (UNA reserve)	13-01-2003;7	81.500	-		
Krediet Realisatie Overeenkomst (NCW 2005 EXINH)		31.300	-		
Krediet Realisatie besluit (NCW 1-1-2005)	25-10-2004; 72	418.420	-		
Krediet Realisatie Besluit herleid naar reële raming prijspijl 2011	25-10-2004;72	46.300	-		
Subtotaal krediet N201 bij Realisatie Besluit		577.520	0		
Scopewijziging ongelijkvloerse kruising Zijdelweg	10-11-2008; 78 (pmi)	20.000	-		
Scopewijziging N201 Amstelpassage Aquaduct	10-11-2008; 78 (pmi)	21.100	-		
Scopewijziging Verkeersveiligheid Legmeerdijk	8-11-2005 (pmi 2005)	725	-		

Subtotaal scopewijzigingen N201 uit PMI		41.825	0		
Totaal krediet Programma N201 +		650.685	0		
x					
Totale bijdrage derden		482.975-	-		
x					
Totaal N201 incl terug te ontvangen kosten N201		167.710	0	632.262	0
x					
<i>Trajectbenadering grootonderhoud N201a</i>					
N201-29 Cruquiusbrug A (traj.benadering)	16-12-2013;78	4.200	358	1.224	-
x	30-09-2019;69	5.500	-	-	-
<i>N523-01 traj.ben gr onderh N523a-N236</i>	16-12-2013;78	13.800			
Aframing krediet	27-06-2016;35	5.500-			
x		8.300	10-	8.112	-
Totale bijdrage derden		10.125-			
x					
<i>N23 Westfrisiaweg</i>					
EXINH voorbereidingskrediet (2005-27515)	2005-27515)	2.500			
PMI 2007 voordracht 38, voorbereiding MER	2007;38	1.500			
PMI 2008 voordracht 40, voorbereiding PIP	2008;40	2.500			
PMI 2008 voordracht 40, grondverwerving	2008;40	5.000			
PMI 2009 voordracht 78; uitwerking voorl ontwerp (VO)	2009;78	2.000			
PMI 2009 voordracht 34, onderzoek en communicatie	2009;34	4.000			
PMI 2010 voordracht 35, uitwerking ontwerp naar VO+	2010;35	1.100			
1e begrotingswijziging 2011 (voordracht 24)	14-02-2011;24	81.400			
Subtotaal (EXINH)		100.000			
Kredietaanvraag N23-01 (2012)	12-11-2012;88	321.770			
Kredietaanvraag N23-02 (2014)	10-11-2014;78	2.150			
Kredietaanvraag N23-03 (2016)	27-06-2016;35	580			

Kredietaanvraag N23-03 (2016)	27-06-2016;35	1.778			
Krediet N23 Westfrisiaweg		426.278	1.663	397.334	-
Bijdragen derden	12-11-2012;88	105.110-			
x	10-11-2014;78	775-			
x	27-06-2016;35	248-			
x			-	-	
Bijdrage derden		106.133-	-	-	-
x					
N203 rec op/afrit N246-Lindenlaan	13-05-2014;53	7.600			
Aframing krediet	27-06-2016;35	-850			
Verhoging krediet	02-11-2016;77	750			
x		7.500	-	7.354	-
Bijdrage derden		3.640-			
x					
N203 / N513 GO Uitgeest-Castricum	27-01-2015;14	1.800	-	1.762	-
x					
Bermverharding N205, ged N232-Vijfhuizerweg	27-06-2016;35	450	-	389	-
x					
Verdubb. N207 gedeelte A4-N205					
Vorbereidingskrediet	10-11-2008; 78	1.000			
Aanvullend krediet	22-06-2009;34	9.400			
Aanvullend krediet	07-11-2011;78	54.150			
Aframing krediet	19-05-2015;62	-10.000			
Aframing krediet	27-06-2016;35	-4.000			
Aframing krediet (onderhoud)	27-06-2016;35	-7.200			

x		43.350	1	42.703	-	
	Bijdrage derden	20.650-				
x						
	<i>N208 Fietsverbinding langs N208 gem Haarlem/Bloemendaal</i>	03-11-2015;99	1.750	330	1.287	-
x		30-09-2019;69	1.500	-	-	-
	Bijdrage derden	350-				
x						
	<i>Trajectbenadering N231b, ged N201-N232 gem.Aalsmeer</i>					
	Krediet	07-11-2017;76	1.200	-	1.200	-
	Verhoging krediet	29-05-2018;39	1.300	-	1.262	-
x		16-07-2019;68	70	61	61	-
	OLV Greenport	30-09-2019;69	414	-	-	
	Bijdrage derden	600-				
x						
	<i>N231-17 Ongestoorde Logistieke Verbinding, gemeente Aalsmeer</i>					
	<i>N231-17 OLV Greenport, realisatie ingang</i>	09-11-2020;53	1.567	194	214	-
	Bijdrage derden	194-				
x						
	<i>Trajectbenadering groot onderhoud N232a, gedeelte</i>					
	<i>bebouwde kom Haarlem-N205</i>	27-06-2016;35	100	-	77	-
x						
	<i>N235 doorstr./verk veiligheid N235/N247</i>	22-05-2012;52	4.200			

			-	4.200	-
Extra krediet	12-11-2012;90	475	-	475	-
Extra krediet	16-12-2013;78	825	-	825	-
Extra krediet	27-01-2015;14	400	64	88	-
Voorschot uit algemeen voorbereidingskrediet	15-12-2016	0	-	-	-
Bijdrage derden		4.432-			
<i>x</i>					
<i>Bereikbaarheid Waterland, maatregelen N235 ged.IJpendam / P'end</i>	03-11-2015;99	27.550			
<i>x</i>	23-05-2017;46	-1.300			
<i>x</i>		26.250	13	19.985	-
<i>x</i>					
Bijdrage derden	03-11-2015;99	15.424-			
Aframing bijdrage derden	23-05-2017-46	500			
<i>x</i>					
<i>N236 Reconstructie Loosdrechtdreef – Noordereind</i>					
(Wegvak naar RONA norm) Voorbereidingskrediet	21-06-2004;44	600	-	600	-
Aanvullend voorb.krediet	22-06-2009;34	650	-	650	-
Aanvullend voorb.krediet	23-09-2013;52	1.550	-	1.550	-
Aanvullend krediet	13-05-2014;53	3.800	-	3.800	-
Aanvullend krediet	02-11-2016;77	1.400	-	1.400	-
Verhoging krediet	23-05-2017;46	500	-	500	-

Verhoging krediet	29-05-2018;39	300	12-	170	-
x		8.800	-12	8.670	0
Bijdrage derden		467-			
x					
N236 dp4 duurzaam veilig & w Vechtbrug					
Vorbereidingskrediet	23-09-2013;52	500			
Krediet	13-05-2014;53	14.900			
Aframing krediet	02-11-2016;77	-455			
x		14.945	74	14.137	-
Bijdrage derden		-			
x					
Faunapassage (ecol.verb.zone Naardermeer –					
Ankeveense Plassen), gemeente Wijdmeren					
	28-06-2010;35	12.660	-	12.660	-
Bijdrage derden	26-06-2011;51	2.857-			
x					
Reconstructie N236, deel 2:					
Gein Zuid-Verlengde Rijnkade gem A'dam en Weesp	23-09-2013;52	650	-	630	-
x					
N236 rec N236 deel 6: Faunapassage –Noordereind					
	19-05-2015;62	1.500	21	196	-
x					
N236 Trajectbenadering groot onderhoud Fr.Kampweg					
(N236) en N524, gem Gooise Meren en Hilversum					
	27-06-2016;35	260	7	299	-
x					
Herinrichting N239, ged Coppershorn-N240 gem Medemblik					
Krediet	23-09-2013;52	3.250			

			4	3.073	-
Bijdrage derden		185-			
x					
N240 herinrichting Kon. Emmaweg	07-11-2011;78	10.000	-	5.564	-
x					
N240 krpt Droge Wijmersweg					
Krediet	23-09-2013;52	2.550	3	2.440	-
	9-3-2020;14	200	-	-	-
Bijdrage derden		373-			
x					
N240 Trajectbenadering groot onderhoud N240a,					
gedeelte De Haukes, gemeent Hollands Kroon	27-06-2016;35	70	-	70	-
N240-14 N240b, gedeelte A7-Medemblik	09-03-2020;14	3.750	431	431	-
x					
Herinrichting kruispunt N241-Langereis	14-12-2009;87	6.600	-	6.600	-
Aanvullend krediet	19-05-2015;62	2.600	-	2.600	-
Verhoging krediet	29-05-2018;39	225	-	225	-
x	08-01-2019;9	175	6	121	-
Bijdrage derden		207-			
x					
Herinrichting N241 gedeelte N242-N248					
Vorbereidingskrediet	28-06-2010;35				

		4.000	-		
Krediet	12-11-2012;87	49.000	-		
Aframing krediet	16-12-2013;78	5.000-			
x		48.000	3.669	46.077	-
Bijdrage derden		696-			
x					
<i>Trajectbenadering N241b, ged N242-A7</i>					
Vorbereidingskrediet	23-05-2017;46	6.100	-	6.100	-
x	30-09-2019;69	4.900	4.923	7.813	-
Bijdrage derden		0			
Aanleg fietstunnel (Tunnel Q)					
Aanpassen krediet		1.511	-	1.511	-
x					
<i>Aanleg weefvak N242 thv Nollencircuit gemeente Heerhugowaard</i>	14-12-2009;87	1.891	-	1.891	-
x					
<i>Reconstructie Smuigelweg- Niedorper Verlaat</i>	25-04-2006; 32	750			
Verhogen voorbereidingskrediet	08-05-2007; 38	250			
Verhogen voorbereidingskrediet	13-5-2008; 40	300			
Uitvoeringskrediet	14-12-2009;87	29.200			
Aframing krediet	27-06-2016;35	-7.500			
	jaarrekening 2018	-162			
x		22.838	-	22.838	-
<i>Reconstructie N242, gedeelte N508-Westtangent</i>					
Vorbereidingskrediet	14-12-2009;87	1.000			

			-	1.000	-
Uitvoeringskrediet	07-11-2011;78	14.300	-	11.431	-
Bijdrage derden		-3.051			
x					
Broekhornpolder, gemeente Heerhugowaard	28-06-2010;35	12.000	-	10.995	-
Bijdrage derden		-7.000			
Verlaging bijdrage derden GS 10-5-2011		2.400			
x					
N242 rec Zuidtangent-N504					
Krediet	23-09-2013;52	2.900			
Aframing krediet	27-06-2016;35	-900			
x	jaarrekening 2018	-130			
		1.870	-	1.870	-
Bijdrage derden		-147			
x					
Aanpassing N242, ged N504-Leijerdijk incl parallelweg					
Krediet	23-05-2017-46	1.710	-	1.710	-
Verhoging krediet	07-11-2017;76	200	-	139	-
x					
N242-12 rec oostelijke afrit N242-N243/4	12-12-2011;100	520	3	403	-
x					
N243 Herinrichting Noordervaart gem Schermer en Beemster					
Voorbereidingskrediet	28-06-2010;35	2.853	-	2.853	-
x					
Trajectbenadering N243a gem Alkmaar, Beemster en Koggeland					
Voorbereidingskrediet	10-07-2017;46	6.000	872	3.733	-

x	18-11-2019;81	0	-	-	-
x	09-03-2020;14	35.320	-	-	-
Bijdrage derden		-717			
N244 Verdubbeling ged A7-N247					
Voorbereidingskrediet	12-11-2012;90	5.000	-	5.000	-
Krediet	23-09-2013;52	4.700	-	4.700	-
krediet	13-05-2014;53	32.800	82-	31.790	-
x	30-09-2019;69	-3.000	-	3.000-	-
Bijdrage derden		-21.718			
x	Trajectbenadering groot onderhoud N244a ged N242/N246 en N244/A8				
Voorbereidingskrediet	03-11-2015;99	2.000	-	2.000	-
Krediet	02-11-2016;77	4.600	-	4.600	-
Verhoging krediet	07-11-2017;76	900	-	900	-
x	30-09-2019;69	5.192	-	5.192	-
x	30-09-2019;69	500	2.063	2.730	-
Bijdrage derden		-5			
Trajectbenadering N244a: deel B, Kogerpolderbrug					
Krediet	02-11-2016;77	6.600	-	6.600	-
Verhoging krediet	07-11-2017;76	5.500	2.359	3.623	-
Bijdrage derden		-8			
Trajectbenadering N244a: deel C, Beatrixbrug					

Krediet	02-11-2016;77	5.200	-	5.200	-
Verhoging krediet	07-11-2017;76	2.500	-	2.500	-
x	30-09-2019;69	4.604	453	2.329	-
Bijdrage derden		-5			
Reconstr krpt N245-Nauertogt gem.Langedijk	27-06-2011;51	3.494	1.283	4.777	-
Bijdrage derden		-3.300			
x					
Trajectbenadering groot onderhoud N245a, gedeelte					
N245, gedeelte N508-N504, gem Alkmaar en Langedijk	27-06-2016;35	90	1	71	-
x					
N246 Aanleg fietstunnel Kerkstraat gemeente Zaanstad					
Voorschotkrediet	28-06-2010;35	1.100	-	1.100	-
Krediet	08-11-2010;66	4.200	-	4.200	-
Aanvullend krediet	23-09-2013;52	3.600	-	3.167	-
x		8.900			
Bijdrage derden		-1.864			
x					
N247+N235 Bereikbaar Waterland: langetermijnmaatregelen					
Vorbereidingskrediet	13-05-2014;53	2.500			
Verlaging voorbereidingskrediet	27-06-2016;35	-1.250			
x		1.250			
Verhoging voorbereidingskrediet	27-06-2016;35	875			
Verhoging voorbereidingskrediet	12-07-2016;52	800			
Verhoging voorbereidingskrediet	02-11-2016;77	1.500			
Krediet	23-05-2017;46	40.300			
x	08-01-2019;9	2.650			

	30-09-2019;69	4.120			
x	09-11-2020;53	5.000			
x		56.495	6.443	16.247	-
Bijdrage derden		-23.675			
x					
Praktijkproef fietspad Broek in Waterland/Monnickendam	02-11-2016;77	400	-	380	-
Bijdrage derden		-198			
x					
N247-20BereikbWaterlMaatrN247ged.A10Edam	01-11-2016;77	250	4	129	
x					
Vervang. Stolperbasculebrug14D35	*verseon 1278245 31-10-2019	100	63	75	
x					
Verlengen Koopvaardersschutsluis	*verseon 1316773 02-12-2019	500	325	634	
	09-03-2020;14	7.200	-	-	
x					
N248 Vervangen Stolperophaalbrug, gemeente Zijpe, Voorbereidingskrediet	26-06-2003; 57	420			
Verhoging voorbereidingskrediet	10-11-2008; 78	580			
Krediet	28-06-2010;35	16.600			
Aframing krediet	27-06-2016;35	-1.500			
x		16.100	24	15.471	-
Aanleg parallelweg N245-N249, gem. Zijpe en Schagen, voorber.kred.	26-06-2003; 57	300	-		
Verhoging krediet	10-11-2008; 78	350	-		
Verhoging krediet	23-09-2013;52	7.650	-		
Verhoging krediet	13-05-2014;53	850			

			-		
Aframing krediet	27-06-2016;35	-1.000	-		
x		8.150	20-	6.676	-
x					
bermverharding, ged N241 M'meer	22-05-2012;52	950	-	950	-
N250-01 Doorstr. in Den Helder (korte termijnm.)	09-03-2020;14	1.500	774	774	-
Herinrichting N417, gemeente Hilversum					
Herinrichting Utrechtseweg/rotonde Noodweg	22-06-2009;34	950	-	950	-
Aanvullend krediet	19-05-2015;62	2.750	71	620	-
x					
N417 Aanleg ecoduct (Zwaluwberg) te Hilversum	12-11-2012;90	5.200	-		
Aframing krediet	27-06-2016;35	-700	-		
x	jaarrekening 2018	0			
x		4.500	116	4.616	-
Bijdrage derden		-375			
x					
Trajectbenadering N502c, ged Callantsoog-Callantsogervaat	29-05-2018;39	350	-	314	-
x					
Trajectbenadering N245a: ged. N504, ged N245-N242					
Krediet	23-05-2017;46	3.565	2.515	3.565	-
x	08-01-2019;9	835	497	497	-

Bijdrage derden		-442			
x					
Reconstructie brug Oosthuizen					
Krediet	25-04-2006; 32	2.400	-	2.400	-
Aanvullend krediet	23-09-2013;52	800	-	800	-
Verhoging krediet	23-05-2017;46	300	28	285	-
x		3.500	28	3.485	0
x					
Trajectbenadering N509a, gemeente Beemster					
Krediet	07-11-2017;76	500	-	500	-
x	08-01-2019;9	100	53	107	-
Trajectbenadering groot onderhoud N510a, ged					
bebouwde kom Alkmaar- bebouwde kom Bergen	27-06-2016;35	292	-	242	-
x					
Reconstructie Alkmaar- Egmond	13-11-2006; 98	4.750	-	4.750	-
Verhoging krediet	22-05-2012;52	1.522	-	1.522	1
Bijdrage derden		-700			
x					
Trajectbenadering groot onderhoud N516a gem Zaanstad en Oostzaan	03-11-2015;99	3.700	1	3.802	-
Bijdrage derden		-1.323			
x					
Verl busbaan & aanl linksafstrook					
Krediet	23-05-2017;46	3.400	1.321	3.102	-
x	09-11-2020;53	225	-	-	-

Bijdrage derden		-1.835			
x					
Trajectbenadering N518a					
Krediet	02-11-2016;77	920	1	691	-
x					
Rec.krpt N520-Bennebroekerweg, gem Haarlemmermeer					
Krediet	7-11-2017;76	270	-	4	-
x					
N522 Vervanging/opwaardering brug Ouderkerk					
Vorbereidingskrediet	03-11-2015;99	3.750	-	3.750	-
Verhoging krediet	23-05-2017;46	23.250	1.573	11.307	-
x	30-09-2019;69	-2.870	-	-	-
x	09-11-2020;53	2.385	-	-	-
Bijdrage derden		-7.370			
x					
Reconstructie aansl N525 op-/afritten A1 en Vredelaan					
Krediet	08-11-2010;66	5.100	660	5.760	-
x	16-12-2019;91	200	-	159	-
Bijdrage derden		-5.180			
x					
Trajectbenadering groot onderhoud N526a gem Blaricum	19-05-2015;62	500	-	500	-
x	16-12-2019;91	60	-	54	-
Bijdrage derden		-130			
OV-haltevoorziening Stroomlijnen	Statusrapport nr 272	2.256	-	2.253	-

x					
R-net Fietsparkeren	Statusrapportnr 325	1.232	-	463	-
Bijdrage derden		463-			
x					
Verkeersveiligheid Abdijtunnel	19-11-2012;90	8.066	-	8.066	-
Bijdrage derden		-4.786			
x					
Verbeteren kwetsbaarheid vlotbruggen NH-kanaal	27-06-2016;35	1.500	-	863	-
x					
Investeringspr. Flankerende maatregelen OV NHN	30-05-2005; 31	7.000	-	7.000	-
x	22-06-2009;34	3.800	-	3.800	-
x	3-11-2009;87	1.400	-	1.400	-
x	28-06-2010;35	1.600	-	156	-
Bijdrage derden		-3.371			
x					
Netwerkmanagement	10-11-2008;78	15.000			
Verlaging krediet	1-4-2014;44	-1.400			
x		13.600			
Aanvullend krediet (alg-39)	23-09-2013;52	950			
Verhoging krediet	19-05-2015;62	7.094			
Verlaging krediet	27-6-2016;35	-675			
Aframing krediet	23-05-2017;46	-1.144			
Aframing krediet	jaarrekening 2018	-188			
x		19.637	-	19.637	-
x					

Bijdrage derden	19-05-2015;62	-7.094			
Aframing bijdrage derden	23-05-2017;46	434			
x					
Verkeersmanagement: Blauwe Golf vervolg	27-06-2016;35	2.081	-	2.081	-
x	23-05-2017;46	220	-	52	-
Bijdrage derden		-2.085			
x					
Led-verlichting (energiebesparing)	14-09-2020;40	6.500	609	609	-
x					
Netwerkbreed	1-4-2014;44	1.400			
Verhoging krediet	27-6-2016;35	675			
x		2.075	441	1.433	-
Verhoging krediet, uitrol intelligente VRI's	23-05-2017;46	710			
Verhoging krediet	12-11-2018; 62	4.515			
x		5.225	-	476	-
Bijdrage derden		-98			
x					
Nieuwbouw Wilhelminasluis					
Vorbereidingskrediet	28-06-2010;35	2.000	-	2.000	-
Uitvoeringskrediet	07-11-2011;78	35.872	-	35.872	-
x	08-01-2019;9	13.700	11.512	11.731	-
x	09-11-2020;53	2.402	-	-	-
Bijdrage derden		-36.752			
x					
Zaanbrug					

Vorbereidingskrediet	28-06-2010;35	18.078			
Uitvoeringskrediet	07-11-2011;78	4.578			
x	09-11-2020;53	423			
x		23.079	776	4.137-	-
Bijdrage derden		-12.766			
x					
Algemeen Vorbereidingskrediet	PS 15-06-98;39	450	-	-	-
Verhoging voorbeidingskrediet	13-05-2002; 31	1.050	-	-	-
Verhoging voorbeidingskrediet	22-11-2004;79	6.000	-	-	-
Verhoging voorbeidingskrediet	22-06-2009;34	2.500	-	-	-
x					
Busbaan Wijckerpoort		0	766	2.088	-
	09-03-2020;14	22.800	-	-	-
Bijdrage derden		-5.100			
Trajectstudie N239		5.700	123	1.329	-
Bijdrage derden		-260			
Trajectbenadering GO N247b		130	19	90	-
	04-03-2020 vs-Kr	370	-	-	-
Trajectbenadering N506a	30-09-2019;69	1.270	661	780	-
Verbreden fietspaden gem. Alkmaar - Bergen		0	-	-	-
Krpt Westerheide-Oude Postweeg	09-03-2020;14	250	126	382	-
	09-03-2020;14	1.062			

			-	-	-
Nog te verdelen kosten		7.520	12-	880	-
x					
Totaal voorbereidingskrediet		33.742	1.683	5.549	0
x					
<u>Aankoop gronden</u>					
Masterplan N201, 8 nadeelcomp dossiers	09-07-2018;39	1.800	2	141	-
Grondaankopen *	4e wijziging 1994	9.076	43	252	-
x	jaarrekening 2019	2.449	-	-	-
Verkoop gronden		0	-	3.889-	-
x					
Subtotaal (in het PMI voorkomende kredieten)		1.067.371	48.267	1.577.703	1
x					
Infrastructurele openbare vervoer projecten					
x					
HOV 't Gooi					
Krediet	17-12-2014;2	1.352	-	1.351	-
x	-	11.299	-	11.299	-
x	-	1.350	-	1.350	-
x	-	0	-	11-	-
Krediet	17-12-2014;2	96.949	20.433	50.083	-
Verhoging krediet	23-05-2017;46	400	-	-	-
Verhoging krediet	29-05-2018;39	650			

			-	-	-
Verhoging krediet	28-08-2018;50	9.400	-	-	-
Verhoging krediet	09-03-2020;14	325	-	-	-
x	-	0	-	-	-
Bijdrage derden		-19.040			
x					
HOV Velsen	05-07-2010;43	63.950			
x	27-06-2016;35	-13.950			
x	12-12-2016;77	-13.000			
x	jaarrekening 2019	-29.362			
x	08-01-2019;9	-4.500			
Bijdrage derden		1.450			
x		4.588	-	4.362	-
x					
HOV-05 HOV Fokkerweg-Schiphol Rijk					
Voorbereidingskrediet	23-09-2013;52	2.000	-	2.000	-
Krediet	01-11-2014;89	24.350	-	17.041	-
Verhoging krediet	19-05-2015;62	405	-	405	-
Verhoging krediet	23-05-2017;46	2.600	-	2.600	-
Verhoging krediet	29-05-2018;39	18.700	11-	4.489	-
x	30-09-2019;69	-4.500		4.500-	-
	2 mln € -/- 1,1 mln €	09-03-2020;14	890	-	-
		09-03-2020;14	1.110	-	-

Bijdrage derden		-36.431			
x		9.124	-11	22.035	0
x					
<i>HOV Aalsmeer –knooppunt Schiphol Zuid (HOVASZ)</i>					
<i>Gem Haarl'meer, Aalsmeer en Uithoorn</i>					
Krediet	27-06-2016;35	29.099	14.391	20.672	-
Verhoging krediet	29-05-2018;39	6.507	-	-	-
Bijdrage derden		-32.078			
x		3.528	14.391	20.672	0
x					
<i>halte Royal Flora Holland</i>	09-11-2020;53	4.800	698	761	-
Bijdrage derden		0			
	23-04-				
<i>HOV-02 Toolenburg–Nieuw Vennep</i>	2020;voorschotkrediet	250	63	63	-
<i>Uitrol productformule R-net</i>	29-05-2018;39	2.914	780	1.632	-
<i>Opdrachten Beleid</i>	28-08-2018;50	4.800	49	771	-
x					
Subtotaal (infastructurele openb.vervoer projecten)		132.689	36.403	114.368	0
x					
TOTAAL		1.200.060	84.670	1.692.071	1

Specificatie kredieten PMO wegen

Besluit van provinciale staten resp. begrotingswijziging	Besluit van provinciale staten resp. begrotingswijziging	Beschikbaar gesteld krediet t/m 2019	krediet mutaties 2020	Beschikbaar gesteld krediet t/m 2020	Cumulatief besteed t/m 2019	rectificaties t/m 2019	Besteed in 2020	Cumulatief besteed t/m 2020	Restant krediet 2020
x		x € 1.000		x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Kredieten 2011 t/m 2013:									

Totaal beschikbaar 2011 t/m 2013	60.038	0	60.038	-	-	-	-	60.038
Totaal prognose 2011 t/m 2013	62.379	0	62.379	-	-	-	-	62.379
tekort ruimte krediet 2011 t/m 2013	<i>rectificaties</i>	-2.341	0	-2.341	-	-	-	-2.341
Kredieten 2012:								
omschrijving								
N502b-01 GO 9,20-11,24 incl. N503	nvt*		nvt*	2.951	-	-		2.951
N232b-01 GO km 23,33 – 25,4, en km 29,4 – 33,15	nvt*		nvt*	5.233	-	-		5.233
N244b-01 GO km 12,3 – 20,3	nvt*		nvt*	4.666	-	-		4.666
N248b-01 GO km 3,55-18,70	nvt*		nvt*	6.025	-1	2		6.026
N249a-01 GO km 0,00-12,6	nvt*		nvt*	5.080	-	-		5.080
N517a-01 GO km 0,05-1,83	nvt*		nvt*	704	-	-		704
N207a/b-02 vervangen duikers bijdrage PMI	nvt*		nvt*	2.204	-	-		2.204
N235a-01 GO km 0,03-8,1 incl busbaan	nvt*		nvt*	4.160	-	-		4.160
N240a-01 GO km 7,0-10,0	nvt*		nvt*	-	-	-		-
N241b-02 vervanging kunstwerk bijdrage aan PMI	nvt*		nvt*	200	-	-		200
N245b-01 GO km 29,3-35,9	nvt*		nvt*	790	-	-		790
N417a-01 GO km 8,9-10,8	nvt*		nvt*	499	-1	37		535
N509a-01 GO km 2,0-7,3	nvt*		nvt*					

				2.447	-	-	2.447		
N235a-03 GO km 0,03-8,1 incl busbaan fase 2	nvt*	nvt*	1.874	-	-	-	1.874		
					-	-	-		
					-	-	-		
N207a-01	nvt*	nvt*	2.739	-	-	-	2.739		
N242b-02	nvt*	nvt*	8.319	-	-	-	8.319		
N245a-01	nvt*	nvt*	3.278	-	-	-	3.278		
Bouwrente vvW	nvt*	nvt*	217	-	-	-	217		
					-	-	-		
betrekking op deel niet gespecificeerd					-	-	-		
Totaal kredieten 2012	<i>rectificaties</i>	51.993	-32.178	19.815	51.386	-2	39	51.423	-31.608
Kredieten 2013:									
omschrijving									
N520a-01 GO km 0,05-5,17	nvt*	nvt*	1.915	-	-	-	1.915		
N511a-01 GO km 0,05 - 2,50	nvt*	nvt*	1.040	1.221	-	-	2.261		
N201b-02 GO km 35,9-40,43	nvt*	nvt*	889	-	-	-	889		
N232c-01 overdracht aan Amstelveen	nvt*	nvt*	650	-	-	-	650		
N236a-01 vervanging verhardingen	nvt*	nvt*	2.133	-	-	-	2.133		
N241a-01 bijdrage PMI	nvt*	nvt*	-	-	-	-	-		

N248a-01 bijdrage PMI	nvt*		nvt*	1.885	-1	9	1.893	
N512a-01	nvt*		nvt*	1.221	-	1.221	-	-
N521a-01 GO km 0,00-2,43	nvt*		nvt*	1.261	-	-	1.261	
Totaal kredieten 2013	<i>rectificaties</i>	8.046	-3.531	4.515	10.994	-1	9	11.002
Kredieten 2014:								
omschrijving								
N206a-01 GO km 36,09-37,00	850	-850	-	767	-	-	767	767
N239b-01 GO	1.650	0	1.650	1.305	2	2	1.309	341
N244c-02 Bijdrage aan PMI	6.000	0	6.000	6.002	-2	-	6.000	-
N516a-02 vervangen KW 25b16	2.050	0	2.050	2.040	1	-	2.041	9
Totaal kredieten 2014	10.550	-850	9.700	10.114	1	2	10.117	-417
Kredieten 2015:								
omschrijving								
N200a-02 vervangen verharding Zeeweg	3.315	-3.315	-	2.990	-	-	2.990	2.990
N203c-04 vervangen km 54,8-60,48	1.500	-1.500	-	1.459	-	-	1.459	1.459
N302a-03 vervanging wegconstructie km 39,3 - 48,73	4.680	0	4.680	1.412	-1	1.648	3.059	1.621
Totaal kredieten 2015	-	9.495	-4.815	4.680	5.861	-1	1.648	7.508
Kredieten 2016:								
omschrijving								
N205b-03	670	0	670	466	-	-	466	204
N242Ld-01	350	0						

			350	213	-	2	215	135
N243a-03	700	-700	-	408	-	-	408	408
N302a-01	1.070	-1.070	-	1.081	-	-	1.081	1.081
N506a-02	2.000	-2.000	-	1.600	-	-	1.600	1.600
N507a-02	2.000	-2.000	-	2.000	-	-	2.000	2.000
N236a-02	2.700	0	2.700	1.843	-	598	2.441	259
Totaal kredieten 2016	9.490	-5.770	3.720	7.611	-	600	8.211	-4.491

Kredieten 2017:

omschrijving

N240b-01	5.200	0	5.200	-	-	979	979	4.221
N520b-02	1.000	0	1.000	14	-	-	14	986
Totaal kredieten 2017	6.200	-	6.200	14	-	979	993	5.207

Kredieten 2018:

omschrijving

	PS 30-09- 2019;69 414KE en 4KE correctie 2017:60	4.296	0	4.296	2.717	-	223	2.940	1.356
N231b-01									
N243a-04		8.700	0	8.700	40	-	294	334	8.366
N247a-06	PS 18-11- 2019:81	2.000	0	2.000	64	-	66	130	1.870
N240c-01		750	0	750	35	-	702	737	13
N247b-02		3.600	0	3.600	403	-	93	496	3.104

Totaal kredieten 2018		19.346	-	19.346	3.259	-	1.378	4.637	14.709
Kredieten 2019:									
N506a-03		3.700	0	3.700	395	-1	1.949	2.343	1.357
	voorschotkrediet 13-08-2020 vanuit P.00176.1 naar P.00174.1 krediet niet aangevraagd bij PMO 2019-2026								
N197a-01		0	60	60	-	-	22	22	38
N201c-03		1.430	0	1.430	-	-	-	-	1.430
N239a-03	rectificatie 2020	2.090	110	2.200	52	1	186	239	1.961
N241b-03		10.850	0	10.850	-	-	708	708	10.142
N247a-03	PS 18-11- 2019:81	1.600	0	1.600	85	1	51	137	1.463
N244a-01	PS 18-11- 2019:81	480	0	480	-	-	77	77	403
N243a-04	PS 09-11- 2020:53	600	180	780	-	-	-	-	780
Totaal kredieten 2019		20.750	350	21.100	532	1	2.993	3.526	17.574
Kredieten 2020:									
N242a-05 Vervangen glazen onderpanelen geluidschermen N242 en N244/N508 (nieuw)	PS 9-11- 2020:53		1.500	1.500		-	-	-	1.500
nnb		0	0	-		-	-	-	-
nnb		0	0	-		-	-	-	-

Totaal kredieten 2020	-	1.500	1.500	-	-	-	-	1.500
------------------------------	---	-------	-------	---	---	---	---	-------

	135.870	-45.294	90.576	89.771	-2	7.648	97.417	-6.841
--	---------	---------	--------	--------	----	-------	--------	--------

* In de jaren tot 2014 werd een totaalkrediet aangevraagd dat verder niet werd opgedeeld naar onderliggende projecten. Vanaf 2014 worden kredieten per project aangevraagd waardoor tevens de besteding per project inzichtelijk wordt.

Besluit van provinciale staten resp. begrotingswijziging	Besluit van provinciale staten resp. begrotingswijziging	Beschikbaar gesteld krediet t/m 2019	krediet mutaties 2020	Beschikbaar gesteld krediet t/m 2020	Cumulatief besteed t/m 2019	rectificaties t/m 2019	Besteed in 2020	Cumulatief besteed t/m 2020	Restant krediet 2020
Kredieten 2014: kunstwerken									
omschrijving									
N203 Brug Krommenie A-01 vervangen 19D03			8.763	8.763	-	8.475	297	8.772	-9
N203 Brug Krommenie B-01 vervangen 19D04		17.525	-8.762	8.763	8.572	-	79	175	8.588
K20/10/09 Leeghwaterbrug A-02 vervanging	PS 09-03-2020;14	11.500	4.000	15.500	9.521	-	5.598	15.119	381
Totaal kredieten 2014		29.025	4.001	33.026	18.093	-1	5.974	24.066	8.960

Kredieten 2015: kunstwerken									
omschrijving									
K19w Cruquiusbrug A verv best. En aanbru	PS 09-11-2020;53	9.800	2.450	12.250	1.191	-1	129	1.319	10.931
Totaal kredieten 2015		9.800	2.450	12.250	1.191	-1	129	1.319	10.931

Kredieten 2016: kunstwerken									
------------------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--

omschrijving									
K09 Beatrixbrug 19D19	PS 30-09-2019;69	9.555	0	9.555	7.968	1	722	8.691	864
K17 Brug Ouderkerk	PS 09-11-2020:53	16.870	2.915	19.785	8.141	-	601	8.742	11.043
Totaal kredieten 2016		26.425	2.915	29.340	16.109	1	1.323	17.433	11.907
kredieten 2017: kunstwerken									
omschrijving									
K20m Kogerpolderbrug-03	PS 30-09-2019;69	7.700	0	7.700	5.664	-	1.947	7.611	89
K20N Stolperbasculebrug		11.600	0	11.600	54	-	520	574	11.026
Totaal kredieten 2017		19.300	-	19.300	5.718	-	2.467	8.185	11.115
kredieten 2018 kunstwerken									
omschrijving									
N248b Waardbrug 14G11		0	-	-	-	-	-	-	-
Totaal kredieten 2018		-	-	-	-	-	-	-	-
kredieten 2019 kunstwerken									
N248b Schagerbrug A 14G14		4.600	0	4.600	-	-	-	-	4.600
K1 Zijperbrug 14D30		4.600	0	4.600	-	-	-	-	4.600
Totaal kredieten 2019		9.200	0	9.200	-	0	-	-	9.200
Totaal kredieten kunstwerken		93.750	9.366	103.116	41.111	-1	9.893	51.003	52.113
Totaal krediet wegen		229.620	-35.928	193.692	130.882	-3	17.541	148.420	45.272

Specificatie kredieten PMO Vaarwegen

Besluit van provinciale staten resp. begrotingswijziging	Besluit van pro- vinciale staten resp. begrotings-wijziging	Beschikbaar gesteld krediet t/m 2019	krediet mutaties 2020	Beschikbaar gesteld krediet t/m 2020	Cumulatief besteed t/m 2019	rectificaties t/m 2019	Besteed in 2020	Cumulatief besteed t/m 2020	Restant krediet 2020
		x € 1.000		x € 1.000	x € 1.000		x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Kredieten 2011 t/m 2014 oevers									
Totaal beschikbaar 2011 t/m 2013	<i>rectificatie</i>	24.461	-17.196	7.265	25.497	18.200	-	7.297	32
K17a-02 [05.8680-1002]	<i>rectificatie</i>	200	-200	-	36	-	-	36	36
Ruimte krediet 2011 t/m 2014 oevers	<i>rectificatie</i>	24.661	-17.396	7.265	25.533	-18.200	-	7.333	-68
Kredieten 2015: oevers									
omschrijving									
K20N-c-01 NHK vervanging oevers Noord km 65,45-68,0		3.500	0	3.500	3.634	-	-	3.634	134
K4/5/6-c vervanging vww 19		4.928	0	4.928	3.675	-1	883	4.557	371
K2/K3 vervangingen vww 15	<i>rectificatie</i>	11.700	0	11.700	8.425	-1	36	8.460	3.240
Totaal kredieten 2015 oevers		20.128	-	20.128	15.734	-2	919	16.651	3.477
Kredieten 2016: oevers									
omschrijving									
K4/5/6c vaarwegvak 20		8.000	324	8.324	2.078	-	4.457	6.535	1.789
Totaal kredieten 2016 oevers		8.000	324	8.324	2.078	-	4.457	6.535	1.789
kredieten 2017									
omschrijving									

K4/5/6a vaarwegvak 18	PS 14-9-2020:40	7.300	673	7.973	1.219	-	3.314	4.533	3.440
K7/8 vaarwegvak 21		4.800	0	4.800	584	-	723	1.307	3.493
K20/10/09a-01 vaarwegvak 6		840	0	840	0	-	840	840	-
Totaal kredieten 2017		12.940	673	13.613	1.803	-	4.877	6.680	6.933

kredieten 2018 oevers

omschrijving

K20a-01 vaarwegvak 5		3.400	0	3.400	0	2	287	289	3.111
K20/10/09b-01 vaarwegvak 7		2.800	0	2.800	2	-1	218	219	2.581
Totaal kredieten 2018		6.200	-	6.200	2	1	505	508	5.692

kredieten 2019 oevers

omschrijving

K9-01 vaarwegvak 8		840	0	840	5	-	142	147	693
K20m-a-01 vaarwegvak 10		0	0	-	0	-	-	-	-
K20Na-01 vaarwegvak 4		1.500	0	1.500	1	-1	98	98	1.402
K20Zb-01 vaarwegvak 11		0	0	-	0	-	-	-	-
K18a-01, vaarwegvak 16, Westfriese Vaart; splitsing Waardkanaal		1.685	0	1.685	31	-	187	218	1.467
K18b-01, vaarwegvak 17, Westfriese Vaart, zijslot bij km. 7,8 – Medemblik		4.400	0	4.400	89	-1	532	620	3.780

K20a-02, vaarwegvak 5, Noordhollandsch Kanaal: Omval – Alkmaar Noord		1.600	0	1.600	2	-2	890	890	710
x									
Totaal kredieten 2019		10.025	-	10.025	128	-4	1.849	1.973	8.052
0									
kredieten 2020 oevers									
omschrijving									
K19o-a-01 Vaarwegvak 32 (nieuw)			1.600	1.600		-	-	-	1.600
K19o-b-01 Vaarwegvak 33 (nieuw)			1.690	1.690		-	-	-	1.690
		-	3.290	3.290	-	-	-	-	3.290
Totaal kredieten oevers		81.954	-13.109	68.845	45.278	-18.205	12.607	39.680	29.165
Besluit van provinciale staten resp. begrotingswijziging	Besluit van pro- vinciale staten resp. begrotings-wijziging	Beschikbaar gesteld krediet t/m 2019	krediet mutaties 2020	Beschikbaar gesteld krediet t/m 2020	Cumulatief besteed t/m 2019	rectificaties t/m 2019	Besteed in 2020	Cumulatief besteed t/m 2020	Restant krediet 2020
kredieten 2017: kunstwerken									
omschrijving									
K20N KVV5 Kolkwand		11.600	0	11.600	1.207	-	399	1.606	9.994
Totaal kredieten kunstwerken		11.600	-	11.600	1.207	-	399	1.606	9.994
Totaal kredieten Vaarwegen									
		93.554	-13.109	80.445	46.485	-18.205	13.006	41.286	39.159

Uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar

Flottende Activa

Flottende Activa		
Vorraden	31-12-2020	31-12-2019
Vorraad gronden	4.597	56

De mutatie van de voorraad gronden bestaat uit:

Vorraden per 01-01-2020	56
Overheveling vanuit Materiële vaste activa	4.559
Verkopen	-18
Vorraden per 31-12-2020	4.597

Uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar	31-12-2020 x € 1.000	31-12-2019 x € 1.000
<i>Vorderingen op openbare lichamen</i>		
Te vorderen omzetbelasting	64.399	58.841
Te vorderen Vennootschapsbelasting	517	99
Motorrijtuigenbelasting	18.710	18.560
Nog te ontvangen Provincies	135	377
Nog te ontvangen Rijksoverheid	0	150
Nog te vorderen Gemeenten	2.448	3.819
Nog terug te vorderen vervoerskosten	16	0
Overige nog te ontvangen	278	1.495
	86.503	83.341
<i>Uitzettingen in 's-Rijksschatkist met een rentetypische looptijd korter dan een jaar</i>	268.583	311.592
<i>Rekening-courant verhouding met niet-financiële instellingen (Groenfonds)</i>	3.541	4.202
<i>Overige vorderingen</i>		
Debiteuren	1.259	2.697
Te vorderen rente per 31 december van de verstrekte langlopende geldleningen en beleggingen	57	5
Te ontvangen Agio	375	0
Te vorderen leges, boete en dwangsom	110	327
Te vorderen detachingskosten	0	429
Te vorderen verkoop grond en onroerend goed	0	1.088
Overige posten	1.092	81
	2.893	4.627
Totaal uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar	361.520	403.762

Toelichting

De afname van het bedrag aan vorderingen met circa € 42 miljoen wordt verklaard door de afname van de uitzettingen in 's-Rijksschatkist met € 43 miljoen, deze afname wordt onder andere veroorzaakt door het investeringsvolume in 2020.

Voor de overige vorderingen is een voorziening opgenomen van € 0,6 miljoen inzake rente op verstrekte leningen.

Liquide middelen

De provincie NH heeft alle bankrekeningen van de huisbankier ABNAMRO en de BNG in het stelsel van het schatkistbankieren. Dat betekent dat dagelijks alle saldi worden afgeroomd of aangevuld naar € 0,00.

Het drempelbedrag is een minimumbedrag (afhankelijk van de omvang van de decentrale overheid) dat gemiddeld buiten de schatkist mag worden gehouden.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar 2020			
(1)	Drempelbedrag	4.643			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	159	161	166	171
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	4.484	4.482	4.477	4.471
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	946.404			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	500.000			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	446.404			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €300.000	Drempelbedrag	4.643			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	14.487	14.655	15.257	15.776
(5b)	Dagen in het kwartaal	91	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	159	161	166	171

Overlopende activa

Het saldo van de overlopende activa is afgenomen met ca. € 7,6 miljoen. Deze afname komt met name doordat enkele grote vorderingen van totaal ca. 15,8 miljoen in 2020 zijn ontvangen. Hier tegenover staat een toename van de vooruitbetaalde bedragen met ca. € 6 miljoen.

Nog te ontvangen voorschotbedragen op doeluitkeringen:					
Nog te ontvangen voorschotbedragen voor doeluitkeringen	Saldo 31-12-2019	Correctie voorgaand jaar	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	Saldo 31-12-2020
	x €1.000	x €1.000	x €1.000	x €1.000	x €1.000
<i>EU</i>					
<i>Rijk</i>					
<i>Overige Nederlandse overheidsorganen</i>					
Groenfonds	683		1.814	0	2.497
Regionale MIT-regeling (F12)	0	1.137	2.874	2.600	1.411
Totaal	683	1.137	4.688	2.600	3.908

Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen:	31-12-2020 x € 1.000	31-12-2019 x € 1.000
Overige voorschotten	0	500
Nog te ontvangen bedragen	11.971	27.084
Overige vooruitbetaalde bedragen	7.075	1.022
	<u>19.046</u>	<u>28.606</u>

Passiva

Eigen vermogen – Reserves

Staat van het verloop van de reserves (art. 54)

Naam van de reserve (x € 1.000)	Stand per	Resultaat– bestemming 2019	Toevoegingen	Onttrekkingen				Stand per
	01-01-20		Stortingen	Wegens overheveling van middelen	Bestedingen	Wegens overheveling van middelen	Vrijval ten gunste van rekening van lasten en baten	31-12-20
Algemene reserves								
Algemene reserve	81.298	14.886	82.597	–	35.670	–	1.800	141.311
								–
Totaal algemene reserves (a)	81.298	14.886	82.597	–	35.670	–	1.800	141.311
Bestemmingsreserves								
								–
								–
Programma 1 Openbaar Bestuur								
Reserve Cofinanciering Europese projecten	5.771	–	–	–	1.154	–	–	4.617
								–
Programma 2 Bereikbaarheid								
Reserve Mobiliteitsbeleid	3.717	–	450	205	858	217	–	3.297
Reserve Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid Door Derden	161.060	–	16.088	3.172	61.687	205	–	118.428
Reserve Ontwikkelen Provinciale Infrastructuur	246.058	18.572	33.804	–	1.644	40.126	98.534	158.130
Reserve Groot Onderhoud Wegen	23.792	–	15.384	2.273	14.189	–	1.400	25.860

Reserve Investerings Kunstwerken	7.378	–	8.315	1.890	–	11.281	–	6.302
Reserve Groot Onderhoud Vaarwegen	5.236	–	8.102	1.182	2.519	4.865	1.146	5.990
Reserve Innovatieprojecten Mobiliteit	21.400	–	1.108	–	3.938	609	–	17.961
Reserve Openbaar Vervoer Projecten	19.325	–	51.747	–	50.628	155	–	20.289
								–
<i>Programma 3 Water</i>								–
Reserve Meekoppelkansen bij Dijkverst. en Kustontw.	28.130	–	620	–	1.158	–	–	27.592
Reserve Waterrecreatie	4.890	–	2.000	–	538	78	3.000	3.274
Reserve Klimaatadaptatie	–	–	1.100	220	243	–	–	1.077
								–
<i>Programma 4 Milieu</i>								–
Reserve Bodemsanering	26.846	1.280–	5.722	–	4.163	–	–	27.125
Reserve Energietransitie	22.208	–	9.652	–	5.298	220	–	26.342
Reserve Circulaire economie	687	–	100	–	330	–	–	457
Reserve Verduurzaming Bestaande Woningvoorraad	1.393	–	100	–	650	–	–	843
Reserve Gezonde leefomgeving	–	–	4.561	–	794	–	–	3.767
Reserve Uitvoering actieplan geluid	–	–	–	–	–	–	–	–
								–
<i>Programma 5 Ruimte</i>								–
Reserve OV Knooppunten	7.149	–	8.398	–	3.039	–	–	12.508
Reserve Ontwikkeling Havencomplexen	9.704	–	250	–	1.019	–	–	8.935

Reserve Ruimtelijke Ontwikkeling	5.340	–	–	–	2.157	–	–	3.183
Reserve Herstructurering bedrijventerreinen	4.032	–	2.500	–	2.152	–	–	4.380
Reserve MKB Innovatie-Instrumenten	8.830	1.180–	5.550	–	3.364	–	–	9.836
Reserve Duurzame Landbouw	2.508	233–	–	–	125–	1.114	–	1.286
Reserve Europese Landbouwprojecten	1.633	1.633–	250	1.114	4–	–	–	1.368
Reserve Woonbeleid	5.908	–	250	–	975	–	–	5.183
Reserve Woningbouw	12.162	–	1.200	–	2.172	–	–	11.190
Reserve Investeringsimpuls Duurzame Zee	523	–	–	–	–	–	–	523
Reserve Waardevermindering grondaankopen Groen	–	–	–	5.455	–	–	–	5.455
								–
<i>Programma 6 Groen</i>								–
Reserve Groen	96.325	–	23.796	–	16.071	7.906	–	96.144
Reserve Groene Uitweg	26.521	–	110	–	2.366	–	–	24.265
Reserve Oostelijke Vechtplassen (OVP)	16.119	–	58	1.460	1.374	428	–	15.835
Reserve Cofinanciering Waddenzee	3.321	–	5.000	–	2.660	–	–	5.661
Reserve Landschap	–	–	300	–	–	–	–	300
Reserve Uittreding Goois Natuurreservaat	–	6.501	–	–	–	–	–	6.501
Reserve Laag Holland	–	–	4.166	–	430	–	–	3.736
								–
<i>Programma 7 Cultuur & Erfgoed</i>								–
Reserve Monumenten (Mr.F.J.Kranenburgfonds)	5.183	–	6.751	–	7.510	330	–	4.094
Reserve SvA/NHW Werelderfgoed	7.371	–	–	–	3.214	–	–	4.157

								-
<i>Programma 8 Financiën en Bedrijfsvoering</i>								-
Reserve Bedrijfsvoering	5.274	-	4.827	-	975	-	-	9.126
Reserve Huisvesting	14.483	-	-	-	762	-	-	13.721
Reserve GO-Gelden	3.038	-	-	-	482	-	-	2.556
								-
Reserves ter dekking van kapitaallasten								-
Reserve Kapitaallasten Wegen (Progr. 2)	117.639	-	-	12.819	2.470	-	-	127.988
Reserve Kapitaallasten OV (Progr. 2)	36.540	-	-	24.506	95	-	-	60.951
Reserve Kapitaallasten Vaarwegen (Progr. 2)	200	-	-	1.225	5	-	-	1.420
Reserve Dekking kapitaallasten VIK (Progr. 2)	17.934	-	-	11.281	206	-	-	29.009
Reserve Kapitaallasten innovatieprojecten (Progr. 2)	-	-	-	609	-	-	-	609
Reserve Dekking kap.lasten invest.Haven (Progr. 5)	420	-	-	-	140	-	-	280
Reserve Kapitaallasten Groen (Progr. 6)	3.626	-	-	123	70	-	-	3.679
Totaal bestemmingsreserves	989.674	20.747	222.259	67.534	203.370	67.534	104.080	925.230
Totaal reserves(a + b)	1.070.972	35.633	304.856	67.534	239.040	67.534	105.880	1.066.541
Resultaat 2020								11.201
Totaal eigen vermogen								1.077.742

Algemene reserve

Doel:

De Algemene Reserve vormt een buffer voor financiële tegenvallers van een omvang die niet uit de algemene dekkingsmiddelen is op te vangen.

Stortingen:

In 2020 is € 82,6 miljoen gestort in de Algemene Reserve. Dit betreffen de volgende toevoegingen:

- € 57,6 miljoen: Storting van de middelen ten behoeve van het restant vrijval reserves uit het Coalitieakkoord.
- € 17,2 miljoen: Storting van het bedrag aan uitgestelde intenties conform laatste begrotingswijziging 2020.
- € 6,9 miljoen: Storting conform kaderbrief 2021: Om de begroting meerjarig sluitend te maken, wordt een deel van het begrote resultaat 2019 ingezet om het tekort in jaren 2020 en 2021 te dekken.
- € 1,0 miljoen: Storting door toevoeging van de ruimte onder het BTW-compensatiefonds in de septembercirculaire van het provinciefonds. Conform afspraak worden deze extra middelen gestort in de Algemene reserve in het kader van het herstelplan van de Algemene reserve.

Onttrekkingen:

In 2020 is € 35,7 miljoen aan de algemene reserve onttrokken. Dit bedrag bestaat uit:

- € 13,8 miljoen: Betreft de onttrekking van de middelen ten behoeve van de uitgestelde intenties waarvoor de besteding in 2020 plaatsvond.
- € 9,6 miljoen: Betreft een onttrekking uit de 2e begrotingswijziging ten behoeve van het dekken van het tekort vanuit de taakstelling in 2021.
- € 8,7 miljoen: Betreft de dekking van het restant tekorten jaarschijf 2020.
- € 3,6 miljoen: Betreffen onttrekkingen vanuit de decembercirculaire 2019. Het gaat hierbij om decentralisatie-uitkeringen die uit het resultaat van 2019 geormerkt gestort zijn in de algemene reserve. Met deze onttrekking wordt het budget opgehoogd waarvoor de middelen in eerste instantie zijn uitgekeerd.

Stand:

Conform het financieel beleid van Provincie Noord-Holland moet de omvang van de Algemene Reserve tenminste 25% van de structurele algemene dekkingsmiddelen bedragen, met een minimum bedrag gelijk aan het saldo van het netto risicobedrag dat berekend is voor het boekjaar waarop deze jaarrekening betrekking heeft. De structurele algemene dekkingsmiddelen bestaan uit de uitkering uit het provinciefonds (exclusief voormalig BDU middelen), de opcenten motorrijtuigenbelasting, het renteresultaat en de dividenduitkeringen.

De omvang van de structurele algemene dekkingsmiddelen per ultimo 2020 bedraagt € 373,2 miljoen. 25% hiervan is € 93,3 miljoen. De omvang van de berekende risico's is € 12,9 miljoen voor het komende jaar en € 20,3 miljoen voor 4 jaar. Op basis hiervan kan afgeleid worden dat de minimale omvang van de Algemene reserve € 93,3 miljoen moet zijn.

Bestemmingsreserves

Toelichting bestemmingsreserves

Reserve Bedrijfsvoering	
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve is bestemd voor het egaliseren van de bedrijfsvoeringskosten en strategische ICT-investeringen (Impulsbudget).
Instellingsbesluit	Zomernota 2016
Bestedingsplan	
Operationeel doel	8.2.1
Toelichting stortingen	Naast de begrote, jaarlijkse storting van € 1.420.000 heeft een extra storting plaatsgevonden van € 3.406.860 in verband met niet-bestede middelen voor materiele overhead en centrale personele kosten in 2020.
Toelichting onttrekkingen	Uit de reserve betalen we een deel van de kosten voor projecten in het I-domein. In 2020 is hiervoor € 558.950 onttrokken aan de reserve. Voor uitgaven aan laptops, I-pads en mobiele telefoons is € 117.584 besteed. In het kader van continue organisatieveranderingen is € 297.418 uitgegeven.
Toelichting stand	De reserve is bedoeld als egaliseringsreserve. Binnen de stand van € 9,1 miljoen is voor projecten in het I-domein die al in 2020 zijn gestart maar in 2021 doorlopen € 2,8 miljoen gereserveerd. Voor de vervanging van laptopd, I-pads en mobiele telefoons is € 3,0 miljoen gereserveerd. Voor uitgaven in het kader van het persoonlijk ontwikkelbudget is geld opzij gezet. Volgens de cao heeft iedere medewerker recht op een persoonlijk ontwikkelbudget. In de afgelopen jaren hebben medewerkers dit recht nog niet volledig benut. Daarom resarveren we € 1,7 miljoen. Voorts is er € 1,25 miljoen beschikbaar voor de aanschaf van thuiswerkhulpmiddelen en nog € 0,4 miljoen voor uitgaven in het kader van organisatieveranderingen.

Reserve Bodemsanering	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige bodemsaneringskosten te dekken op basis van afspraken opgenomen in het landelijke bodemconvenant 2016-2020. Dit convenant beschrijft de bodemdoelen die de provincie Noord-Holland zal realiseren en de Decentralisatie Uitkering Bodem (DUB) die het Rijk hiervoor beschikbaar stelt.
Instellingsbesluit	Zomernota 2017
Bestedingsplan	
Operationeel doel	4.1.3
Toelichting stortingen	In deze reserve hebben de volgende stortingen plaatsgevonden: • Bijdrage PNH € 5.396.000; • Afkoopsom Dammerweg € 7.460; • Storting dekking interne capaciteit € 319.000;
Toelichting onttrekkingen	In 2020 hebben de onderstaande onttrekkingen plaatsgevonden uit de reserve: • Uitgaven bodemsaneringstaken € 1.522.910; • Doorzetten rijksgeeld naar Hoogheemraadschap AGV € 2.037.295; • Vrijval ter dekking van de interne en externe capaciteitskosten € 602.950;

Toelichting stand	De stand van de reserve per 31-12-2020 bedraagt € 27,1 mln. Deze middelen worden ingezet ter dekking van toekomstige bodemsaneringskosten.
Reserve Circulaire Economie	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel uitvoering te geven aan de Uitvoeringsagenda Circulaire Economie, zoals vastgesteld in 2017, voor het uitvoeringsjaar 2019. De Uitvoeringsagenda geeft concrete invulling aan de Ontwikkelagenda circulaire economie "We maken het rond" uit 2017
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	4.2.2
Toelichting stortingen	In 2020 heeft een overheveling van € 100.000 plaatsgevonden vanuit een andere reserve naar aanleiding van een nieuwe begrotingsopzet in 2019.
Toelichting onttrekkingen	Totale bestedingen over 2020 zijn € 330.000. Hiervan is € 25.000 besteed aan UVR Kleinschalige Initiatieven CE. De rest is besteed aan verschillende inkoopopdrachten. In totaal is € 330.000 onttrokken uit de reserve.
Toelichting stand	Het eindsaldo per 31-12-2020 is € 457.000. In 2021 wordt de nieuwe Actieagenda Circulaire Economie 2021 – 2025 vastgesteld. De reserve zal voor de uitvoering van deze actieagenda worden ingezet.
Reserve Cofinanciering Europese projecten	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Ambitie: De provincie Noord-Holland benut 'met verstand' optimaal de Europese subsidiemogelijkheden voor het realiseren van haar eigen doelstellingen.
Instellingsbesluit	Nota Reserves en Voorzieningen 2004 d.d. 14 juni 2004, nummer 48.
Bestedingsplan	PS 9 november 2020
Operationeel doel	1.4.2
Toelichting stortingen	geen
Toelichting onttrekkingen	In 2020 is tot een bedrag van € 962.000 aan subsidies verleend. Daarnaast zijn bijdragen verleend aan de Managementautoriteit (gemeente Rotterdam) voor de uitvoeringskosten van de Europese subsidies (€ 183.000) en aan de provincie Zuid-Holland voor de coördinator van 2 Zeeën (€ 8.500).
Toelichting stand	De in de reserve resterende middelen zullen conform het bestedingsplan worden ingezet voor cofinanciering van Europese projecten (subsidieverlening). Omdat de subsidieaanvragen eerst beoordeeld worden door de Managementautoriteit en pas daarna besloten kan worden over de cofinanciering door Noord-Holland zal een deel van de voor 2019 en 2020 vastgestelde subsidieplafonds nog worden ingezet. Daarnaast zullen bijdragen worden verleend in de uitvoeringskosten van de Europese subsidieverlening.
Reserve Cofinanciering Waddenzee	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Provinciale cofinanciering realiseren van projecten in het kader van het Investeringskader Waddengebied 2016-2026 en Waddenfonds.
Instellingsbesluit	Zomernota 2011, vastgesteld door PS op 26 september 2011, punt 10 bij voordracht 70.

Bestedingsplan	
Operationeel doel	6.3.3
Toelichting stortingen	Conform de begroting is er in 2020 € 5 miljoen gestort in de reserve.
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen van in totaal € 2,7 miljoen betroffen vooral subsidies die in het kader van de uitvoeringsregeling cofinanciering Waddenfonds zijn verleend (totaal € 1,1 miljoen) en subsidies die buiten UvR verleend zijn (totaal € 1,4 miljoen).
Toelichting stand	De stand eind 2020 is € 5,7 miljoen. Dit is bedoeld voor de provinciale cofinanciering Waddenfondsprojecten en het Investeringskader Waddengebied, zie verder het bestedingsplan.

Reserve Duurzame Landbouw

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Modernisering en verduurzaming glastuinbouw NH. Besteding vindt plaats in de glasconcentratiegebieden, zoals duurzame fysieke investeringen in onder andere Greenport Aalsmeer. Een deel van deze reserve is bestemd voor de cofinanciering POP3 aangaande verplaatsingsregeling glastuinbouw.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.3.4
Toelichting stortingen	geen
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen in 2020 voor de POP 3 verplaatsingsregeling glastuinbouw ad 1,8 mln.
Toelichting stand	Stand van de reserve is 0,8 mln hiervoor is nog geen bestemming vastgesteld.

Reserve Energietransitie

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van activiteiten die bijdragen aan de opgave om de nationale broeikasgasuitstoot in 2030 met 49% terug te dringen ten opzichte van 1990. Deze activiteiten geven invulling aan de rol van provincies zoals deze is afgesproken in het Energieakkoord voor duurzame groei (2013) en haar opvolger het Klimaat- en energieakkoord (2018).
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	4.2.1
Toelichting stortingen	In 2020 is € 9.452.000 gestort in de reserve Energietransitie. Dit is als volgt opgebouwd: • € 6.150.000 vanuit het coalitieakkoord 2019 – 2023, als volgt verdeeld: € 4.500.000 klimaatakkoord, € 1.150.000 Energieneutraal maken van eigen organisatie, € 400.000 voor visie ondergrond voor aqua- geothermie en warmte koude opslag (WKO) en € 100.000 voor pilot zonneakkers bij Schiphol. • € 3.272.000 aan decentralisatie-uitkeringen voor garantieregeling proefboring MRA (€ 1.500.000) en RES (€ 1.772.000) • € 30.000 aan ontvangen bijdragen voor Zon innovaties Meervoudig gebruik.

Toelichting onttrekkingen	In 2020 is in totaal € 5.288.000 onttrokken uit de reserve Energietransitie, hiervan is € 220.000 een overheveling naar Klimaatadaptatie en € 1.000.000 besteed aan cofinanciering Maritiem Cluster Kop van Noord-Holland (OD 6.5.2). De resterende € 4.068.000 is besteed aan RES (€ 1.332.000), UVR Warmtetransitie (€ 1.138.000), capaciteit (€ 768.000), Zon (€ 480.000) en een aantal kleinere inkoopopdrachten.
Toelichting stand	Het eindsaldo per 31-12-2020 is € 26.372.000. Per jaar wordt bepaald waarin het geld wordt besteed.

Reserve Europese landbouwprojecten

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Cofinanciering en uitvoeringskosten Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO-POP3) en Europees Fonds Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV). De programma's POP3 en EFMZV zijn gereed. Naast dat de middelen uit de reserve worden ingezet voor realiseren van provinciaal beleid voor met name landbouw en visserij, zijn ze ook bestemd voor de uitvoeringskosten van RVO die de functie vervult van beheersautoriteit en betaalorgaan om de Europese bijdrage aan de subsidie EU-conform uit te voeren.
Instellingsbesluit	Zomernota 2015
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.3.5
Toelichting stortingen	Op basis van de kaderbrief/begroting 2018 is 250.000 gestort in de reserve. Daarnaast is conform begroting € 1,1 mln. overgeheveld vanuit de reserve Duurzame landbouw
Toelichting onttrekkingen	Er hebben geen uitgaven vanuit deze reserve plaatsgevonden in 2020 dus zijn er ook geen middelen onttrokken.
Toelichting stand	De stand van de reserve per ultimo 2020 bedraagt 1,4 mln.

Reserve Gezonde leefomgeving

Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Om de ambities op het gebied van de leefbaarheid waar te kunnen maken, wordt een programma 'Gezonde Leefomgeving' opgezet. Hierbij wordt onder andere ingezet op meer structureel onderzoek naar gezondheid en het monitoren van de omgevingskwaliteit (o.a. lucht, geluid, geur). Ook onderwerpen als de sanering van asbestdaken en het terugdringen van geluidsoverlast door provinciale wegen vallen hieronder. Dit zal worden aangevuld met extra activiteiten op het vlak van toezicht en handhaving bij de majeure risicobedrijven waarvoor de provincie bevoegd gezag is.
Instellingsbesluit	Begroting 2020
Bestedingsplan	PS 9 november 2020
Operationeel doel	4.1.6
Toelichting stortingen	De stortingen betreffen: € 3 miljoen en € 300.000 conform het Coalitieakkoord voor respectievelijk Leefbaarheidsfonds en proceskosten, en € 1.261.000 voor isolatie van woningen met een hoge geluidsbelasting door provinciale wegen (laatste begrotingswijziging 2020)
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen hebben betrekking op proceskosten (€ 571.000), Hollandse Luchten (€ 58.000) en inhuur voor het werkprogramma € 164.936,75

Toelichting stand	De in de reserve resterende middelen zullen worden ingezet voor de in het bestedingsplan opgenomen activiteiten (Gezondheidsonderzoeken, Monitoring omgevingskwaliteit, diverse uitvoeringsregelingen etc.).
Reserve Go-gelden	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve is bedoeld om uitvoering te geven aan de inzet van decentrale arbeidsvoorwaarden-gelden door het Georganiseerd Overleg.
Instellingsbesluit	Zomernota 2016
Bestedingsplan	
Operationeel doel	8.2.5
Toelichting stortingen	Geen
Toelichting onttrekkingen	Medewerkers die op 1 juli 2017 in dienst waren van de provincie Noord-Holland hebben recht gekregen op een budget van € 4.000, te besteden aan opleidingen (het zogenaamde 'talentbudget'). De uitgaven worden gedekt uit de reserve GO-gelden.
Toelichting stand	De stand van de reserve is voldoende om de resterende 'talentbudget'-rechten van de medewerkers te dekken.
Reserve Groen	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel het realiseren van het in het hoofdstuk 'Beschermen' vastgelegde beleid van de Agenda Groen (vastgesteld door Provinciale Staten d.d. 11 maart 2013) met betrekking tot het Natuurnetwerk Nederland (NNN), Natura2000 en Programmatische Aanpak Stikstof (PAS), verbindend groen, natuurcompensatie en recreatieve verbindingen. De uitvoering wordt geprogrammeerd in het jaarlijks door PS vast te stellen geactualiseerde Provinciaal Meerjarenprogramma Groen (PMG). De Reserve Groen is niet bedoeld voor het financieren van het beheer van groengebieden.
Instellingsbesluit	Zomernota 2013, vastgesteld door PS op 23 september 2013, punt 10 bij voordracht 44.
Bestedingsplan	
Operationeel doel	6.1.1
Toelichting stortingen	De reserve Groen is voornamelijk gevoed door Rijksmiddelen voor natuur die, conform afspraken in het Natuurakkoord (2011) en het Natuurland (2013), via het provinciefonds aan ons worden overgemaakt. Daarnaast zijn er opbrengsten uit verkoop van BBL gronden. Deze worden ontvangen via Programma 5, Ruimte, en worden van daaruit in de reserve Groen gestort. Enkele stortingen in de reserve Groen op een rij: • € 10,2 miljoen Rijksmiddelen; • € 1,5 miljoen mbt Oostelijke Vechtplassen • € 2,5 miljoen uit het budget Subsidies Natuur- en Landschapsbeheer (ter compensatie van eerdere onttrekkingen) • € 3,3 miljoen uit eerdere besluiten (o.a. de verhoging bij de Kaderbrief 2019 met een extra bijdrage voor NNN) • € 2,5 miljoen uit het Coalitieakkoord (o.a. Masterplan Biodiversiteit) • € 1,8 miljoen opbrengsten uit grondverkoop van BBL en PASO gronden

Toelichting onttrekkingen	De uitgaven uit de reserve Groen hebben o.a. betrekking gehad op: • € 5,9 miljoen voor SNL regelingen; • € 5,0 miljoen voor PAS-maatregelen; • € 1,2 miljoen voor kosten met betrekking tot grondaankopen NNN; Hiernaast is er € 5 miljoen overgeheveld naar de reserve waardevermindering Grond Groen en € 1,5 miljoen overgeheveld naar de Reserve Oostelijke Vechtplassen.
Toelichting stand	Er wordt jaarlijks een PNO opgesteld met daarin een nadere analyse van de doelen en de voortgang van de projecten om deze te bereiken.
Reserve Groene Uitweg	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Het uitvoeren van het programma De Groene Uitweg. Dit programma heeft tot doel om de landschappelijke kwaliteiten van de Vechtstreek te behouden en waar mogelijk te verbeteren. Het programma maakt onderdeel uit van het pakket van Groen Blauwe investeringen die zijn gekoppeld aan de uitvoering van het Stroomlijnalternatief Schiphol Amsterdam Almere (SAA). Diverse projecten vallen onder de zes thema's, zoals beschreven in de Noordvleugelbrief uit 2006. De thema's zijn: Natuurboulevard / Waterberging Horstermeer / Recreatieve vaarverbindingen / Fietspaden en –bruggen / Stelling van Amsterdam en Nieuwe Hollandse Waterlinie / Behoud weidelandschap.
Instellingsbesluit	Zomernota 2013, vastgesteld door PS op 23 september 2013, punt 10 bij voordracht 44.
Bestedingsplan	
Operationeel doel	6.1.2
Toelichting stortingen	In 2020 is in deze reserve gestort: Storting dekking interne capaciteit € 107.000; Storting bijdrage van € 2.870 ontvangen van de Vereniging Natuurmonumenten voor het project Voormeerpassage.
Toelichting onttrekkingen	In 2020 is uit deze reserve onttrokken: Subsidies € 678.637; Uitvoeringsprojecten € 1.591.905; Vrijval reserve ter dekking van de interne capaciteitskosten € 95.066.
Toelichting stand	De stand per 30-12-2020 bedraagt € 24,3 mln. Deze middelen worden ingezet voor de uitvoering van het programma de Groene Uitweg.
Reserve Groot Onderhoud Vaarwegen	
Functie	Egalisatiereserve
Doel	Reservering van middelen voor beheer en onderhoud van de provinciale vaarwegen, waarvan de activiteiten zijn opgenomen in een door GS goedgekeurd (voortschrijdend) groot onderhoudsplan (PMO).
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2017
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.3.3

Toelichting stortingen	In 2020 zijn de volgende bedragen in deze reserve gestort: • Normbedrag variabel onderhoud € 7.902.000 • Additionele storting ten behoeve van natuurvriendelijke oevers (Motie 110) € 200.000 • Overhevelingen uit reserve Groen € 1.104.000 • Overheveling uit reserve Waterrecreatie € 78.000
Toelichting onttrekkingen	In 2020 zijn de volgende bedragen aan deze reserve onttrokken: • Uitgaven variabel onderhoud vaarwegen (inclusief externe capaciteitskosten) € 2.519.276; • Overheveling naar reserve Groot onderhoud wegen € 1.750.000 conform begroting; • Overheveling naar reserve Kunstwerken € 1.890.000 • Overheveling naar reserve kapitaallasten Vaarwegen € 1.225.200 • Vrijval ten gunst van de exploitatie conform begroting € 1.146.000;
Toelichting stand	Jaarlijks wordt bij de begroting berekend of de bestemmingsreserve toereikend is voor het variabel onderhoud vaarwegen.

Reserve Groot Onderhoud Wegen

Functie	Egalisatiereserve
Doel	Reservering van middelen voor beheer en onderhoud van de provinciale wegen, waarvan de activiteiten zijn opgenomen in een door GS goedgekeurd (voortschrijdend) groot onderhoudsplan (PMO).
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2017
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.3.2
Toelichting stortingen	In 2020 zijn, conform begroting, de volgende bedragen in deze reserve gestort: • Normbedrag variabel onderhoud € 15.384.000 • Overheveling vanuit reserve groot onderhoud vaarwegen € 2.273.000
Toelichting onttrekkingen	In 2020 zijn de volgende bedragen aan deze reserve onttrokken: • Uitgaven variabel onderhoud wegen (inclusief capaciteitskosten) € 14.188.960 • Vrijval overschot oude voorziening (Kaderbrief 2019) € 1.400.000
Toelichting stand	Jaarlijks wordt bij de begroting berekend of de bestemmingsreserve toereikend is voor het variabel onderhoud wegen.

Reserve Herstructurering Bedrijventerreinen

Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Bij de Laatste begrotingswijziging 2010 is besloten om de bestemmingsreserve 'Herstructurering Bedrijventerreinen' opnieuw in te stellen. Dit in verband met het convenant bedrijventerreinen 2010-2020 en de decentralisatie hiervoor van de zogenaamde TOPPER-middelen. Het Rijk heeft de middelen beschikbaar gesteld voor het uitvoeren van het Provinciaal Herstructureringsprogramma.
Instellingsbesluit	Laatste Begrotingswijziging 2010
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.3.1
Toelichting stortingen	Gedurende de coalitie periode wordt jaarlijks 2,5 mln gestort in de reserve in kader "Duurzaam doorpakken".

Toelichting onttrekkingen	Onttrekkingen hebben plaats gevonden voor de volgende subsidies: – UVR HIRB plus 2020 – UVR werklocaties 2020 – UVR winkelgebieden 2020 – UVR HIRB regelingen vorige periodes Verder is er een onttrekking geweest voor de Pilot verblijfsrecreatie Tot slot is er een onttrekking geweest voor de Haarlemmermeer: Transformatie en Herstructurering; Stimuleringsmaatregelen transformatie en verplaatsingen van bedrijven (terreinen langs de Ringvaart)
Toelichting stand	Omdat er minder is onttrokken (2,2 mln) dan dat er is gestort (2,5 mln) neemt de stant van de reserve toe. einde jaar staat het saldo op 4,4 mln.
Reserve Huisvesting	
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	De reserve is bestemd voor het dekken van de kapitaallasten die volgen uit de recente investeringen in de huisvesting van de provincie.
Instellingsbesluit	Lentenota 2009, vastgesteld door PS op 22 juni 2009, punt 10
Bestedingsplan	
Operationeel doel	8.2.4
Toelichting stortingen	Geen
Toelichting onttrekkingen	Jaarlijks wordt een gelijk bedrag van € 762.273 onttrokken aan de reserve. Deze onttrekking fungeert als gedeeltelijke dekking van de extra afschrijvingslasten die ontstonden door de verbouwing van het kantoorpand Houtplein 33 in Haarlem.
Toelichting stand	In de komende 18 jaar zal nog telkens een bedrag van € 762.273 worden onttrokken als gedeeltelijke dekking van de afschrijvingslasten van de verbouwing van het pand Houtplein 33. Daarmee is de reserve over 18 jaar volledig besteed.
Reserve Innovatieprojecten Mobiliteit	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Deze reserve heeft als doel uitgaven te dekken voor innovatieve projecten op het gebied van Mobiliteit, zoals Smart Mobility, Beter Benutten, Intelligente kruispunten, I-Centrales en SolaRoad.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.4.2
Toelichting stortingen	Toevoegingen aan de de reserve innovatieprojecten mobiliteit: – Storting in reserve conform begroting van € 1.045.000; – Bijdrage Vakbond Beheer & Bouw NEN 1e en 2e fase € 62.700;
Toelichting onttrekkingen	In het kader van innovatieve mobiliteitsprojecten is ondermeer onttrokken: – Smart Mobility € 3.155.746 – Verduurzaming infrastructuur € 546.956 – Led verlichting: overheveling naar de reserve kapitaallasten innovatieprojecten mobiliteit € 609.253 – Overige projecten € 84.506 – Vrijval reserve ter dekking van de externe capaciteitskosten € 151.214
Toelichting stand	De stand van de reserve per 31-12-2020 bedraagt € 18,0 mln. Deze middelen worden ingezet ter dekking van toekomstige uitgaven aan de innovatieve projecten Mobiliteit.

Reserve Investeringsimpuls Duurzame Zeehavens	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De versnelling van de verduurzaming van de zeehavens in Noord-Holland. De investeringsimpuls richt zich op drie thema's: Luchtkwaliteit verbeteren, Intensiveren ruimtegebruik en Circulaire economie stimuleren
Instellingsbesluit	Zomernota 2015
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.3.1
Toelichting stortingen	Er zijn geen stortingen gedaan in 2020.
Toelichting onttrekkingen	Er zijn geen stortingen gedaan in 2020.
Toelichting stand	De stand per 31 december 2020 is € 523.000. Dit saldo zal in 2021 worden overgeheveld naar de reserve Ontwikkeling Havencomplexen.

Reserve Investeringsimpuls Kunstwerken	
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Realiseren van investeringen in kunstwerken.
Instellingsbesluit	Derde begrotingswijziging 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.3.2
Toelichting stortingen	In 2020 zijn de volgende bedragen, conform begroting, in deze reserve gestort: • Machinerichtlijn € 8.315.000 • Overheveling vanuit de reserve groot onderhoud wegen € 1.890.000
Toelichting onttrekkingen	In 2020 zijn de volgende bedragen aan deze reserve onttrokken: • Overheveling naar reserve Kapitaallasten € 11.280.546.
Toelichting stand	Jaarlijks wordt bij de begroting berekend of de bestemmingsreserve toereikend is voor het variabel onderhoud vaarwegen.

Reserve Kapitaallasten Groen	
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten van investeringen in Groen binnen programma Groen te dekken.

In 2016 is het BBV (Begroting, Besluitvorming en Verantwoording) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om bijdragen aan een investering ten laste van een reserve in één keer af te schrijven. In dit kader zijn bij de Begroting 2017 (inclusief meerjarenraming) de begrote investeringsbijdragen ten laste van betreffende reserves afgeraamd en zijn deze bijdragen (zover reeds in de betreffende reserve aanwezig) aan de reserves onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten Groen. Vanuit deze reserve worden de uitgaven in een periode van 25 jaar afgeschreven (zijnde 1/25 jaarlijks). Indien na afronding van de investering blijkt dat de investeringsbijdrage vanuit de oorspronkelijke reserve lager uitvalt, zal het verschil (tussen de overhevelde en werkelijke bestede bijdrage) worden teruggeboekt.

Instellingsbesluit	Zomernota 2017
--------------------	----------------

Bestedingsplan

Operationeel doel	6.1.1
Toelichting stortingen	In 2020 is € 123.000 gestort in de reserve kapitaallasten Groen. Het betreft een overheveling van de investeringsuitgaven vanuit de reserve Groen voor de projecten: Natuurbrug Zeeporrt, Ecoduct Zeeweg en De Faunapassage N201.
Toelichting onttrekkingen	In 2020 is € 70.000 onttrokken ter dekking van de kapitaallasten
Toelichting stand	Het saldo van deze reserve is gebaseerd op de werkelijke investeringsuitgaven die geactiveerd zijn met als dekkingsbron de reserve kapitaallasten groen. Vermindert met de reeds onttrokken kapitaallasten

Reserve Kapitaallasten innovatieprojecten

Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	Deze reserve heeft als doel kapitaallasten van investeringen in de verduurzaming van de infrastructuur binnen het programma Bereikbaarheid te dekken.
Instellingsbesluit	Tweede begrotingswijziging 2020
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.4.2
Toelichting stortingen	In 2020 is € 609.000 toegevoegd aan deze reserve vanuit de reserve innovatieprojecten mobiliteit. Dit betreffen de in 2020 gerealiseerde investeringsuitgaven voor het project LED verlichting
Toelichting onttrekkingen	nvt.
Toelichting stand	De reserve kapitaallasten Innovatieprojecten in in 2020 ingesteld en de stand is dus gelijk aan het gestorte bedrag van € 609.000. Dit bedrag is bestemd ter dekking van de toekomstige kapitaallasten

Reserve Kapitaallasten Investerings Havencomplexen

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Deze reserve heeft als doel kapitaallasten van investeringen in havencomplexen binnen programma Ruimte te dekken. Per 1 januari 2017 is de wet- en regelgeving BBV gewijzigd, waardoor investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut niet meer in één keer ten laste van een reserve worden gebracht, maar geactiveerd moeten worden. Daartoe zijn diverse reserves ter dekking van de kapitaallasten ingesteld. In de notitie Materiële vaste activa (december 2017) van de commissie BBV is hierover opgenomen dat het saldo van de bestemmingsreserve kapitaallasten gelijk moet zijn aan de boekwaarde van de desbetreffende activa. Vanuit deze reserve worden jaarlijks de kapitaallasten van de investering gedekt.
Instellingsbesluit	Laatste Begrotingswijziging 2018

Bestedingsplan

Operationeel doel	5.2.3
Toelichting stortingen	Er zijn geen stortingen gedaan in 2020.
Toelichting onttrekkingen	Aan deze reserve is onttrokken een bedrag aan kapitaallasten ad. € 140.000.
Toelichting stand	Het saldo van de reserve is gebaseerd op de werkelijke uitgaven die geactiveerd zijn verminderd met de onttrekkingen ter dekking van de kapitaallasten.

Reserve Kapitaallasten OV

Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
---------	--

Doel	De reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten van investeringen in Openbaar Vervoer (OV) binnen programma Bereikbaarheid te dekken. Nadere toelichting In 2016 is het BBV (Begroting, Besluitvorming en Verantwoording) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om bijdragen aan een investering ten laste van een reserve in één keer af te schrijven. In dit kader worden vanaf de Begroting 2017 de investeringsbijdragen, op basis van de werkelijk gemaakte kosten in het betreffend begrotingsjaar, aan betreffende reserve(s) onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten OV. Vanuit deze reserve worden de uitgaven (conform de Financiële verordening 2019) in een periode van 50 jaar afgeschreven (zijnde 1/50 jaarlijks) vanaf het jaar volgend op het in gebruik nemen van het investeringsproject. Indien na afronding (volgend op de nazorgfase) van de investering blijkt dat de investeringsbijdrage vanuit de gestorte bijdrage lager uitvalt, zal het verschil (tussen de overgehevelde en werkelijke bestede bijdrage) worden teruggeboekt.
Instellingsbesluit	Begroting 2018
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.2.1
Toelichting stortingen	In 2020 is er in de reserve € 24,4 miljoen gestort door overheveling vanuit de reserve Ontwikkelen Provinciale Infrastructuur.
Toelichting onttrekkingen	In 2020 is er aan de reserve € 95.000 onttrokken ter dekking van de kapitaallasten.
Toelichting stand	Per 31-12-2020 is er in de reserve nog € 60,8 miljoen beschikbaar voor de dekking kapitaallasten Verbeter- en uitbreidingsprojecten iMPI.
Reserve Kapitaallasten Vaarwegen	
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten van investeringen in vaarwegen binnen programma Bereikbaarheid te dekken. In 2016 is het BBV (Begroting, Besluitvorming en Verantwoording) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om bijdragen aan een investering ten laste van een reserve in één keer af te schrijven. In dit kader zijn bij de Begroting 2017 (inclusief meerjarenraming) de begrote investeringsbijdragen ten laste van de reserves afgeraamd en zijn deze bijdragen (zover reeds in de betreffende reserve aanwezig) aan betreffende reserves onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten Vaarwegen. Vanuit deze reserve worden de uitgaven in een periode van 25 jaar afgeschreven (zijnde 1/25 jaarlijks). Indien na afronding van de investering blijkt dat de investeringsbijdrage vanuit de oorspronkelijke reserve lager uitvalt, zal het verschil (tussen de overgehevelde en werkelijke bestede bijdrage) worden teruggeboekt.
Instellingsbesluit	Zomernota 2017
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.3.3
Toelichting stortingen	In 2020 is € 1,2 mln. toegevoegd aan de reserve kapitaallasten vaarwegen. Het betreft de overheveling van gerealiseerde investeringsuitgaven vanuit de reserve Groot onderhoud vaarwegen voor de aanleg van natuurvriendelijke oevers.
Toelichting onttrekkingen	In 2020 is € 5.000 onttrokken ter dekking van de kapitaallasten
Toelichting stand	Het saldo van deze reserve is gebaseerd op de werkelijke investeringsuitgaven die geactiveerd zijn met als dekkingsbron de reserve kapitaallasten vaarwegem. Vermindert met de reeds onttrokken kapitaallasten

Reserve Kapitaallasten Vervangingsinvesteringen Kunstwerken (VIK)	
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	Deze reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten van investeringen in kunstwerken binnen programma Bereikbaar te dekken. In 2016 is het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om investeringen in één keer af te schrijven. In dit kader zijn bij de Begroting 2017 (inclusief meerjarenraming) de begrote investeringsbijdragen voor kunstwerken ten laste van de reserves afgeraamd en zijn deze bijdragen (zover reeds in de betreffende reserve aanwezig) aan betreffende reserves onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten Vaarwegen. Vanuit deze reserve worden de uitgaven in een periode van 25 jaar afgeschreven (zijnde 1/25 jaarlijks). Conform het BBV worden kunstwerken echter als onderdeel beschouwd van het kapitaalgoed wegen en niet tot het kapitaalgoed vaarwegen.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.3.2
Toelichting stortingen	In 2020 is € 11,3 miljoen toegevoegd vanuit de reserve Investerings Kunstwerken. Deze overheveling is gebaseerd op de gerealiseerde investeringsuitgaven vanuit de projecten: Machinerichtlijn, vervangingsinvestering Vechtbrug en Vervangingsinvestering Broekhornerbrug.
Toelichting onttrekkingen	in 2020 is € 206.000 onttrokken ter dekking van de kapitaallasten
Toelichting stand	Het saldo van deze reserve is gebaseerd op de werkelijke investeringsuitgaven die geactiveerd zijn met als dekkingsbron de reserve kapitaallasten vervangingsinvesteringen kunstwerken. Verminderd met de reeds onttrokken kapitaallasten.
Reserve Kapitaallasten Wegen	
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten van investeringen in weginfrastructuur (landwegen en fietspaden) binnen programma Bereikbaarheid te dekken. Nadere toelichting In 2016 is het BBV (Begroting, Besluitvorming en Verantwoording) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om bijdragen aan een investering ten laste van een reserve in één keer af te schrijven. In dit kader worden vanaf de Begroting 2017 de investeringsbijdragen, op basis van de werkelijk gemaakte kosten in het betreffend begrotingsjaar, aan betreffende reserve(s) onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten Wegen. Vanuit deze reserve worden de uitgaven (conform de Financiële verordening 2019) in een periode van 50 jaar afgeschreven (zijnde 1/50 jaarlijks) vanaf het jaar volgend op het in gebruik nemen van het investeringsproject. Indien na afronding (volgend op de nazorgfase) van de investering blijkt dat de investeringsbijdrage vanuit de gestorte bijdrage lager uitvalt, zal het verschil (tussen de overgehevelde en werkelijke bestede bijdrage) worden teruggeboekt.

Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.2.1
Toelichting stortingen	In 2020 is er in de reserve € 12,78 miljoen gestort door overheveling vanuit de reserve Ontwikkeling Provinciale Infrastructuur.
Toelichting onttrekkingen	In 2020 is er aan de reserve € 3,6 miljoen onttrokken ter dekking van de kapitaallasten.
Toelichting stand	Per 31-12-2020 is er in de reserve nog € 126,9 miljoen beschikbaar voor de dekking kapitaallasten Verbeter- en uitbreidingsprojecten IMPI.

Reserve Klimaatadaptie

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	- Vormgeven eigen klimaatadaptatiebeleid en eigen klimaatadaptatieprojecten, opstellen integraal waterplan, cofinancieren aanvullend klimaatonderzoek, verbinden met andere provinciale opgaven (bv.: biodiversiteit, KRW, OV-knooppunten, etc.), - Cofinanciering Deltaprogramma's. Conform afspraken die zijn vastgelegd in het landelijke bestuursakkoord Klimaatadaptatie (projecten wateroverlast, droogte, hittestress, overstromingen en meekoppelkansen), - Cofinanciering klimaatadaptatieprojecten van derden (o.a. waterschappen, gemeenten, belangenorganisaties, bedrijven). - Cofinanciering van digitaal beter beschikbaar maken klimaatgegevens voor inwoners en bedrijven (o.a. overstromings-wateroverlast gegevens).

Bestedingsplan	PS 9 november 2020
Operationeel doel	3.1.3
Toelichting stortingen	De storting bestaat uit € 1,1 miljoen conform het Coalitieakkoord en een overheveling van voor Klimaatadaptatie bestemde middelen uit de reserve Energietransitie (€ 220.000).
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen betreffen: een subsidie aan de gemeente Diemen voor monitor klimaatadaptatieve maatregelen (€ 70.000), proceskosten (€ 68.000) en subsidieverlening op grond van de Uitvoeringsregeling subsidie onderzoek fysieke uitvoeringsprojecten klimaatadaptatie Noord-Holland 2020 (€ 30.000). Daarnaast is € 75.000 ingezet voor inhuur van capaciteit.
Toelichting stand	De in de reserve resterende middelen zullen worden ingezet conform het bestedingsplan.

Reserve Laag Holland

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Het dekken van de kosten voor de provinciale doelen binnen het integrale gebiedsprogramma Laag Holland waarin onder provinciale regie en in samenwerking met alle relevante partners wordt gewerkt aan de integrale opgaven voor natuur, landbouw, water, bodemdaling, klimaat, recreatie en landschap en aan de daarbij behorende projecten.
Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 2020
Bestedingsplan	
Operationeel doel	6.1.4
Toelichting stortingen	Storting is conform Laatste Begrotingswijziging 2020 € 4,2 miljoen

Toelichting onttrekkingen	Er zijn twee subsidies buiten UVR verstrekt: € 200.000 voor het Recreatief Grid Laag Holland en € 230.000 voor Vitaal Platteland Alkmaarder- Uitgeestermeer.
Toelichting stand	De stand eind 2020 is € 3,7 miljoen en is bedoeld voor subsidies buiten UVR aanvullend op de specifieke uitkering IBP-Vitaal Platteland.

Reserve Landschap

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Investeren in groene ruimte voor rust en ontspanning in onze dichtbevolkte provincie.
Instellingsbesluit	Begroting 2020
Bestedingsplan	
Operationeel doel	6.3.2
Toelichting stortingen	Conform de Begroting is er in 2020 € 300.000 gestort in deze reserve
Toelichting onttrekkingen	Geen
Toelichting stand	Volgt uit het Bestedingsplan.

Reserve Meekoppelkansen bij Dijkversterkingen

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Bijdragen aan meekoppelkansen gekoppeld aan dijkversterkingsprojecten. Dijkversterkingen worden uitgevoerd door de waterbeheerders. Het zijn omvangrijke projecten waarbij voor de provincie en andere regionale partijen en ondernemers de mogelijkheid bestaat om recreatieve- en watersportvoorzieningen, extra natuur, landschapsvoorzieningen, etc. mee te koppelen met de dijkversterking of een aan de dijkversterking gerelateerd ruimtelijk kwaliteitsprogramma op te stellen. Dijkversterkingen en kustontwikkelingen worden uitgevoerd door de waterbeheerders en/of regionale overheden/partners. Het zijn omvangrijke projecten waarbij voor de provincie, regionale partners en ondernemers de mogelijkheid bestaat om recreatieve- en watersportvoorzieningen, extra natuur, landschapsvoorzieningen, etc. mee te koppelen met de dijkversterking of kustontwikkeling eventueel met een hieraan gerelateerd op te stellen ruimtelijk kwaliteitsprogramma.
Instellingsbesluit	Zomernota 2016
Bestedingsplan	PS 9 november 2020
Operationeel doel	3.1.2
Toelichting stortingen	De uitkering uit het Provinciefonds voor Erfgoeddeal (€ 570.000) is gestort in de reserve. Daarnaast is voor identiteit kustplaatsen € 50.000 gestort (Coalitieakkoord).
Toelichting onttrekkingen	Er zijn onttrekkingen gedaan voor proceskosten (€ 165.000) subsidieverlening voor de Prins Hendrikzanddijk (€ 706.000), de bijdrage aan De Nieuwe Afsluitdijk (€ 100.000) opdrachten m.b.t. Ecologische maatregelen Markermeer (€ 182.000). Daarnaast is € 89.000 ingezet voor de inhuur van twee beleidsmedewerkers.
Toelichting stand	De resterende middelen in de reserve worden ingezet conform het bestedingsplan voor o.m. het Actieprogramma Ruimtelijke Kwaliteit Markermeerdijken, identiteit kustplaatsen, De Nieuwe Afsluitdijk en Zwakke Schakels in de Kust.

Reserve MKB innovatie-instrumenten

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel financiële dekking te bieden aan de MKB innovatie-instrumenten
Instellingsbesluit	

Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.3.2
Toelichting stortingen	Stortingen tbv MIT regeling was in 2020 3 mln. Stortingen tbv PIM en versnellingsprogramma was in 2020 750K EZK heeft via het provincie fonds 1,8 mio gestort.
Toelichting onttrekkingen	Onttrekkingen voor de MIT regelingen: 1,9 mln. Onttrekkingen PIM opdrachten waren 0,9 mln Onttrekking inzake Versnellingsprogramma GO!-NH opdrachten was 0,3 mln Onttrekking tbv Beheerskosten voor innovatiefonds waren 0,2 mln Onttrekkingen tbv innovatiefestival en Globaliserswaren 0,1 mln
Toelichting stand	Het eindsaldo per 31-12-2020 is € 9,8 mln. De genoemde programma's (PIM opdrachten, versnellingsprogramma G)-NH, MIT regelingen en Innovatie fonds) worden in 2021 voortgezet.
Reserve Mobiliteitsbeleid	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige uitgaven te dekken voor de voorbereiding van het opstellen en uitvoeren van beleid. In het jaarlijkse door PS vast te stellen programma Mobiliteit maken we dit inzichtelijk. Het gaat hierbij om activiteiten voor onder andere fiets, het goederenvervoer, duurzame respectievelijk slimme mobiliteit, waaronder ook verkeersmanagementbeleid, het openbaar vervoer, verkeersveiligheid, en mobility-as-a-service en de samenwerkingsverbanden met Regio en Rijk.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.1.1
Toelichting stortingen	In 2020 is er € 450.000 in de reserve gestort voor onderzoek Doortrekking Noord-Zuidlijn en € 205.000 vanuit de reserve Uitvoeren mobiliteitsbeleid door derden overgeheveld voor het programma Verkeersveiligheid.
Toelichting onttrekkingen	In 2020 is er € 1,1 miljoen aan de reserve onttrokken waarvan € 858.000 aan uitgaven (waaronder programma's Verkeersveiligheid en Slim & Duurzaam, Fiets en algemene studiekosten verkeer- en vervoer)) en € 217.000 door overheveling budget naar reserve Uitvoeren mobiliteitsbeleid door derden.
Toelichting stand	Per 31-12-2020 is er in de reserve nog € 3,3 miljoen beschikbaar dat zal worden ingezet voor programma Verkeersveiligheid, algemene verkeer- en vervoerstudies en programma Snel & Duurzaam.
Reserve Monumenten (Mr. F.J. Kranenburgfonds)	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	a. verstrekken van onderhouds- en restauratiesubsidies ten behoeve van provinciale monumenten; b. verstrekken van een onderhoudssubsidie voor molens in Noord-Holland.
Instellingsbesluit	Instellingsbesluit van het fonds stamt van voor 1989.
Bestedingsplan	
Operationeel doel	7.4.1

Toelichting stortingen	Totale storting betrof 6,4 mln in 2020: – De jaarlijkse reguliere storting betreft 1 mln – de storting Rijksmiddelen voor restauratie betreft 3,5 mln – Storting ter aanvulling vanuit provincie kaderbrief 2019 voor UvR rijksmonumenten 2,2 mln
Toelichting onttrekkingen	Totaal aan onttrekkingen was 7,4 mln met onderstaande onderbouwing: – UVR herbestemming/haalbaarheidsonderzoek – Herijking provinciale monumentenlijst – Herbestemming Loods – UvR Onderh.Prov.Monum. NH – UVR restauratie Rijksmonumenten NH – UVR culturele evenementen
Toelichting stand	Het eindsaldo per 31-12-2020 is € 4.2 mln. Dit is bedoelt voor: –UVR herbestemming/haalbaarheidsonderzoek –Herijking provinciale monumentenlijst –Herbestemming Loods –UvR Rest.Prov.Monum. –UvR Onderh.Prov.Monum. NH –UVR restauratie Rijksmonumenten NH –UVR culturele evenementen –ROP –Molens

Reserve Ontwikkelen Provinciale Infrastructuur

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige uitgaven te dekken voor het uitvoeren van studies voor het aanleggen en verbeteren infrastructuur en ter dekking van uitgaven met betrekking tot het jaarlijks door PS vastgestelde 4 jarig programma Mobiliteit of separate krediet besluiten.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.2.1
Toelichting stortingen	In 2020 is er in de reserve € 33,8 miljoen gestort, waaronder naast € 11,8 miljoen N23 Westfriisaweg in kader van het Coalitieakkoord Duurzaam doorpakken € 11,0 miljoen voor het Landschapsplan A8-A9 en € 3,5 miljoen Onderdoorgang Broek in Waterland.
Toelichting onttrekkingen	In 2020 is er aan de reserve € 140,2 miljoen onttrokken, waarvan € 1,6 miljoen voor studiekosten iMPI (waaronder HOV Noordwijk-Schiphol en Verbinding A8-A9, € 32,2 miljoen door overhevelingen waarvan € 29,4 miljoen aan investeringsbijdragen verbeter- en uitbreidingsprojecten iMPI naar de reserve Kapitaallasten Weg- en Ov-infrastructuur (zoals HOV in 't Gooi) en € 2,8 miljoen naar de reserve Uitvoeren mobiliteitsbeleid door derden en, tenslotte, € 98,5 miljoen aan vrijval (naar de algemene middelen) in kader van het Coalitieakkoord Duurzaam doorpakken (waarvan € 75,0 miljoen Duinpolderweg).
Toelichting stand	Per 31-12-2020 is er nog € 158,3 miljoen in de reserve beschikbaar, dat naast dekking studiekosten iMPI met name wordt ingezet ter dekking van (lopende en toekomstige) dekking kapitaallasten Verbeter- en uitbreidingsprojecten iMPI in weginfrastructuur (waaronder Verbinding A8-a9 en Onderdoorgang Broek in Waterland), OV-infrastructuur (HOV in 't Gooi en HOV Noordwijk-Schiphol) en fietsinfrastructuur (waaronder oplossen knelpunten).

Reserve Ontwikkeling Havencomplexen	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Reserve voor versterken van de rol van havencomplexen in de Noord-Hollandse economie
Instellingsbesluit	Zomernota 2015
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.2.3
Toelichting stortingen	Vanuit het coalitieakkoord 2015–2019 is voor Sluis en Haveninformatiepunt (SHIP) € 250.000 gestort in de reserve in 2020.
Toelichting onttrekkingen	De totale onttrekking bedraagt € 1.019.000, waarvan € 1.000.000 is besteed aan cofinanciering Maritiem Cluster Kop van Noord-Holland (OD 6.5.2). De resterende € 19.000 is besteed aan de Energiehaven.
Toelichting stand	De stand per 31-12-2020 bedraagt € 8.935.000. Hiervan is € 4,0 miljoen gereserveerd voor UVR Duurzame Zeehavens en € 390.000 voor voorbereidingskosten Energiehaven.
Reserve Oostelijke Vechtplassen	
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel de toekomstige uitgaven voortvloeiend uit het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen te kunnen dekken. In december 2017 wordt het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen getekend. Hierin participeren naast Provincie Noord-Holland ook andere overheden, ondernemers, watersportverbond, bewonersverenigingen, recreantenverenigingen en natuur- en milieuorganisaties. Het gebiedsakkoord geeft invulling aan verschillende beleidsopgaven: Natuur (Natuurnetwerk Nederland (NNN) en Natura 2000), Waterkwaliteitsverbetering (Kaderrichtlijn Water (KRW)), Visie Waterrecreatie en Recreatieve verbindingen.
Instellingsbesluit	Begroting 2018
Bestedingsplan	
Operationeel doel	6.1.3
Toelichting stortingen	Conform Begroting is er € 1,5 miljoen in de reserve gestort, dit zijn voornamelijk overhevelingen vanuit de reserve Groen waar het budget uit de Kaderbrief 2018 in 1e instantie in gestort is.
Toelichting onttrekkingen	De uitgaven van totaal € 1,4 miljoen hebben betrekking gehad op onder andere de volgende projecten: • Bagger en zwevend slib € 372.000 • Weersloot/Egelshoek € 116.000 • OVP Natuureilanden € 105.000 • capaciteitskosten (inhuur voor ondersteuning bij diverse projecten) € 953.000 Hiernaast is er € 428.000 overgeheveld naar de reserve waardevermindering Grond Groen.
Toelichting stand	De stand eind 2020 is € 15,8 miljoen. Het project Oostelijke Vechtplassen is in 2018 gestart met de uitvoering, de planning is om het project af te kunnen ronden in 2027. De voortgang van de projecten wordt opgenomen in het jaarlijks vast te stellen PNO.
Reserve Openbaar Vervoer Projecten	
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve

Doel	Reserveren van provinciale middelen voor de uitvoering van Visie Openbaar Vervoer 2020 (Visie Openbaar Vervoer 2020, vastgesteld door PS op 6 februari 2012, punt 9 bij voordracht 03). Egalisatie van nog niet bestede middelen voor infrastructuur, aanleg en constructie.
Instellingsbesluit	Nota Reserves en Voorzieningen 2004 d.d. 14 juni 2004, nummer 48.Kaderbrief 2012, vastgesteld door PS op 27 juni 2011, punt 8 bij voordracht 50.
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.5.1
Toelichting stortingen	In 2020 is er € 51,8 miljoen in de reserve gestort voor de dekking van de uitgaven de OV-exploitatie.
Toelichting onttrekkingen	In 2020 is er aan de reserve € 50,8 miljoen onttrokken, waarvan € 50,6 miljoen aan (met name) OV-exploitatie in de regio's Haarlem-IJmond, Nood-Holland Noord en Gooi- en Vechtstreek door Connexxion en € 155.000 overheveling budget naar de reserve Uitvoeren mobiliteitsbeleid door derden (voor subsidieverlening Kennisplatform buurtbussen).
Toelichting stand	Per 31-12-2020 is er in de reserve nog €20,3 miljoen beschikbaar voor OV-exploitatie en investeringen in OV (waaronder OV-visie).
Reserve OV-Knooppunten	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van cofinanciering van projecten die een goede bijdrage te leveren aan de totale knooppuntontwikkeling. Het gaat veelal om complexe gebiedsontwikkelingen die langdurige trajecten kennen met meerdere (co)financiers. Hiervoor gelden randvoorwaarden en is een toetsingskader met heldere criteria opgesteld. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de aanvraag.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.2.1
Toelichting stortingen	In 2020 is € 8.398.000 gestort in de reserve OV Knooppunten. Er is € 3.397.000 gestort conform kaderbrief 2018. De resterende € 5.000.000 is vastgesteld in coalitieakkoord vanuit het OV-fonds.
Toelichting onttrekkingen	In 2020 is € 3.039.000 besteed aan OV-knooppunten. Hiervan is € 3.000.000 besteed aan subsidie aan de Gemeente Zaanijk voor Hofwijk Noord. Resterende middelen zijn besteed aan verschillende kleine inkoopopdrachten.
Toelichting stand	De stand per 31-12-2020 bedraagt € 12.508.000. Dit budget is gereserveerd voor OV-knooppuntontwikkeling.
Reserve Ruimtelijke Ontwikkeling	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige uitgaven te dekken voor het uitvoeren van studies voor en bijdragen aan diverse ruimtelijke ontwikkelingen, zoals Bloemendalerpolder en De Kop Werkt.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.2.4
Toelichting stortingen	In 2020 hebben geen stortingen plaatsgevonden.

Toelichting onttrekkingen	In totaal is € 2.157.000 onttrokken uit de reserve Ruimtelijke Ontwikkeling in 2020. Dit geld is besteed aan de subsidie voor de Brede School in de Gemeente Weesp.
Toelichting stand	De eindstand per 31-12-2020 is € 3.183.000. De middelen zijn gereserveerd voor de kwaliteitsfonds Bloemendalerpolder, de aanvraag voor de betreffende subsidie is ontvangen in 2021.

Functie

Doel

Instellingsbesluit

Bestedingsplan

Operationeel doel

Toelichting stortingen

Toelichting onttrekkingen

Toelichting stand

Reserve SvA/NHW Werelderfgoed

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel het behoud van de Outstanding Universal Value (OUV) van het UNESCO werelderfgoed Stelling van Amsterdam, het uitdragen en breed bekend maken van deze waarde en de restauratie in combinatie met herontwikkeling van forten en andere geschikte gebouwen langs de Stelling.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	7.4.2
Toelichting stortingen	In 2020 hebben geen stortingen plaatsgevonden.
Toelichting onttrekkingen	Totale onttrekking over 2020 is € 3.214.000. Dit is gelijk aan de lasten over 2020, dit zijn met name verstrekte subsidies. Hiervan is de subsidie buiten uitvoeringsregeling van € 2.200.000 aan Gooise Meren de grootste.
Toelichting stand	De eindstand per 31-12-2020 is € 4.156.000. De reserve is voor het uitvoeren van de uitvoeringsagenda Stelling van Amsterdam 2017-2020. Deze zal worden verlengd met 1,5 jaar tot midden 2022.

Reserve Uittreding Goois Natuurreservaat

Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Reserveren van middelen voor de uittreding uit het Goois natuurreservaat.
Instellingsbesluit	Jaarstukken 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	6.2.1
Toelichting stortingen	De voorziening van € 6,5 miljoen voor de voorgenomen uittreding uit het Goois Natuurreservaat is bij de Jaarrekening 2019 vrijgevallen en in de reserve Uittreding Goois Natuurreservaat gestort
Toelichting onttrekkingen	Geen
Toelichting stand	Bedrag is bestemd voor de afkoopsom van de voorgenomen uittreding uit het Goois Natuurreservaat.

Reserve Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid door Derden

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige uitgaven te dekken voor de uitvoering van Mobiliteitsbeleid waarmee de Provincie andere wegbeheerders (gemeenten en waterschappen) en organisaties (bv. op gebied verkeersveiligheid) in staat stelt om een bijdrage te leveren aan het verbeteren van de verkeersveiligheid en bereikbaarheid. Onder dit doel valt de subsidieregeling kleine infrastructuur en gedragsbeïnvloeding, evenals de subsidieregeling voor fietsvoorzieningen en doorstroming openbaar vervoer. Verder valt hieronder de jaarlijkse storting die we ten behoeve van de verbetering van het openbaar vervoer in de ov terminal in de Zuidas en de stortingen die we voor de OLV Greenport doen.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.1.2
Toelichting stortingen	In 2020 is er in de reserve € 16,1 miljoen gestort en € 3,2 miljoen overgeheveld vanuit de reserves Ontwikkelen provinciale infrastructuur € 2,8 miljoen, waaronder € 1,3 miljoen Fietstunnel Velsertaverse), reserve OV-projecten (€ 115.000 Kennisplatform buurbussen en reserve Mobiliteitsbeleid (€ 217.000, waaronder € 100.000 voor de uitvoeringsregeling Doortrappen).
Toelichting onttrekkingen	In 2020 is er € 64,0 miljoen aan de reserve onttrokken, waarvan € 63,8 miljoen aan uitgaven en € 205.000 overheveling naar de reserve Mobiliteitsbeleid (ter dekking uitvoeringskosten programma Verkeersveiligheid). De uitgaven bestaan uit de volgende directe programma-uitgaven: weginfrastructuur € 18,2 miljoen (waarvan Zaanbrug € 11,6 miljoen en Kleine infra € 5,7 miljoen), Fietsinfrastructuur € 3,5 miljoen, OV-infrastructuur € 42,6 miljoen (*waaronder Zuids OV-terminal € 28,0 miljoen, Investeringsagenda OV € 6,4 miljoen en Herinrichting Houtplein Haarlem € 3,8 miljoen) en Gedragsbeïnvloeding verkeersveiligheid € 1,4 miljoen.
Toelichting stand	Per 31-12-2020 is er nog € 16,3 miljoen beschikbaar. Dit zal onder meer zal worden besteed aan Kleine infrastructuur, i,Actieprogramma Fiets, OV SAAL (Schiphol Amsterdam Almere Lelystad), Bereikbaarheid Haarlemmermeer – Bollenstreek /Nieuwe Bennebroekerweg, Verbinding en, Zuidas OV-terminal en Halvoorzieningen OV.
Reserve Verduurzaming bestaande Woningvoorraad	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van activiteiten die bijdragen aan het verduurzamen van de bestaande woningvoorraad. Deze activiteiten geven invulling aan de faciliterende rol van provincies zoals deze is afgesproken in het Energieakkoord voor duurzame groei (2013) en haar opvolger het Klimaat- en energieakkoord (juli 2018).
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	PS 9 november 2020
Operationeel doel	4.2.3
Toelichting stortingen	Bij de eerste begrotingswijziging 2020 is € 100.000 gestort. Door intrekking van een subsidie (op verzoek van de ontvanger) op grond van de Uvr subsidie innovatieve financiering duurzaamheidsinitiatieven woningen Noord-Holland 2018 is het bedrag teruggestort in de reserve om opnieuw voor subsidieverlening in te kunnen zetten.
Toelichting onttrekkingen	Er zijn onttrekkingen gedaan voor subsidieverlening op grond van de Uvr innovatieve financiering duurzaamheidsmaatregelen woningen Noord-Holland 2018 (€ 100.000), en de Uvr duurzaamheidsinitiatieven burgercollectieven Noord-Holland (€ 373.000). Daarnaast is opdracht verleend voor de doorontwikkeling van de HuisScan (€ 304.000) en is een bijdrage verleend aan het Servicepunt Duurzame Energie (€

32.500).

Toelichting stand	De in de reserve resterende middelen worden ingezet voor de Uvr duurzaamheidsinitiatieven burgercollectieven Noord-Holland en de afronding van opdrachten.
Reserve waardevermindering grondaankopen Groen	
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Het reserveren van middelen voor de verwachte toekomstige afwaardering van aangekochte gronden voor het beleidsdoel Groen, die ontstaat doordat de gronden een hogere economische waarde hebben wanneer de provincie deze aankoopt dan wanneer de provincie deze verkoopt tegen de natuurwaarde. Door de instelling van deze reserve wordt dit soort verliezen gedekt, zodat de provincie geen onverwachte financiële tegenvallers krijgt in de toekomst.
Instellingsbesluit	Tweede begrotingswijziging 2020
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.2.5
Toelichting stortingen	Conform de laatste begrotingswijziging 2020 is er in 2020 het volgende gestort uit: 1. de reserve Oostelijke Vechtplassen € 428.400 voor de waardevermindering voor in 2019 aangekochte grond in de Oostelijke Vechtplassen; 2. de reserve Groen € 5.026.534 voor de waardevermindering voor in 2019 aangekochte grond voor NNN.
Toelichting onttrekkingen	Geen.
Toelichting stand	In deze reserve worden middelen opgenomen voor de verwachte toekomstige afwaardering van aangekochte gronden voor het beleidsdoel Groen. Er is geld voor afwaardering nodig omdat de gronden een hogere economische waarde hebben bij aankoop van de provincie dan als de provincie deze gronden weer verkoopt tegen natuurwaarde. Daarom vindt er in het jaar na aankoop van de gronden een storting plaats uit de desbetreffende reserves waarvoor de gronden zijn aangekocht. Door de waarde in de reserve waardevermindering grondaankopen Groen krijgt de provincie geen onverwachte financiële tegenvallers bij verkoop in de toekomst.
Reserve Waterrecreatie	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van een visie op waterrecreatie en via cofinanciering middelen ter beschikking te stellen voor initiatieven die bijdragen aan de bevordering van waterrecreatie, rekening houdend met ruimtelijk beleid.
Instellingsbesluit	Zomernota 2015
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.2.1
Toelichting stortingen	Er is € 2 miljoen gestort in de reserve Waterrecreatie conform Begroting 2020.
Toelichting onttrekkingen	Er is € 538.000 uitgegeven aan waterrecreatie vanuit de reserve. De middelen zijn met name besteed aan de UVR recr. personenvervoer over water € 311.000, Subsidie Aanpak Waterplanten € 98.000, subsidies buiten UVR € 85.000 en proceskosten € 79.000. Er is een bijdrage van € 3 miljoen verleend aan het omvormen van de Boerenverdietsluis in Den Helder van keersluis naar schutsluis uit de reserve waterrecreatie.
Toelichting stand	Het eindsaldo per 31-12-2020 bedraagt € 3,3 miljoen. Besteding hiervan zal o.a. via het Uitvoeringsprogramma waterrecreatie 2021 – 2025 plaatsvinden.

Reserve Woningbouw	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel door versnelling van de woningbouw en binnenstedelijk bouwen bij te dragen aan voldoende woningen en passende kwaliteit en aan een aantrekkelijk woonmilieu.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	PS 9 november 2020
Operationeel doel	5.4.2
Toelichting stortingen	Een deel van bij het Coalitieakkoord beschikbaar gestelde middelen voor Wonen: aanjaagteams, bouwambassadeur, woonakkoord en expatcentrum is gestort in de reserve Woningbouw. De resterende storting vinden in 2021 t/m 2024 plaats (€ 1,2 miljoen per jaar).
Toelichting onttrekkingen	In 2020 zijn subsidies verleend op grond van de Uitvoeringsregeling Versnelling Woningbouw gemeenten Noord-Holland (€ 1.100.000) en twee subsidies buiten uitvoeringsregeling verleend voor Zaandam Mauritsbuurt (€ 873.000) en Zaanstad Kogerveld (€ 200.000)
Toelichting stand	De in de reserve resterende middelen zullen worden ingezet conform het bestedingsplan.
Reserve Woonbeleid	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om door middel van afstemming en regionale programmering bij te dragen aan voldoende woningen en passende kwaliteit en aan een aantrekkelijk woonmilieu.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	PS 9 november 2020
Operationeel doel	5.4.1
Toelichting stortingen	De uit het provinciefonds ontvangen decentralisatieuitkering voor flexwonen is bij de laatste begrotingswijziging 2020 gestort in de reserve.
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen hebben betrekking op subsidieverlening op grond van de Uvr Woonvisie Noord-Holland 2020 (€ 857.931), opdrachtverlening voor woonbeleid waaronder onderzoek naar huisvesting van buitenlandse werknemers (€ 183.362), inhuur van een beleidsadviseur RO, een adviseur Wonen Noord-Holland en een communicatie-adviseur (€ 188.000) Daarnaast zijn nog enkele subsidies verleend op grond van de Uvr Starfase collectieve Zelfbouw (€ 45.774)
Toelichting stand	De in de reserve resterende middelen zullen worden ingezet conform het bestedingsplan.

Voorzieningen

Staat van het verloop van de voorzieningen (art. 55 BBV)

Staat van het verloop van voorzieningen (artikel 55 BBV)					
Naam van de voorziening	Boekwaarde 31-12-2019	Toevoeging	Onttrekkingen		Boekwaarde 31-12-2020
			Bestedingen	Vrijval ten gunste van rekening van lasten en baten	
	x €1.000	x €1.000	x €1.000	x €1.000	x €1.000
Voorzieningen					
Voorziening Financiële Risico's	2.675				2.675
Voorziening Kosten reorganisatie	79		43		36
Voorziening Pensioenen leden GS	11.741	208	459		11.490
Voorziening Grondwaterheffing	2.013	379			2.392
Voorziening Bodembeheertaken	1.718	861	142		2.437
Voorziening sanering Parnassia	2.546		81		2.465
Totaal voorzieningen	20.772	1.448	725	-	21.495

Toelichting voorzieningen

Voorziening Bodembeheertaken		
Doel	Uitvoering van bodembeheertaken. Hiermee geeft de provincie uitvoering aan de afspraken uit het landelijk bodemconvenant 2010–2015 tussen Rijk, gemeente, provincies en waterschappen.	
Instellingsbesluit	Bodemsaneringstrategie en uitvoeringsprogramma bodemsanering 2010–2014 (GS dd. 26 januari 2010)	
Besluitvorming		
Bestedingsplan		
Programma	4 Milieu	
Looptijd	Ingesteld op: 26 januari 2010 Eindigt op: Geen einddatum	
Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2020
120000	142000	1696593
Toelichting stortingen	In 2020 is € 120.000 aan ontvangen afkoopsommen gestort in de voorziening bodembeheertaken t.b.v. het gebiedsgericht grondwaterbeheer 't Gooi.	
Toelichting onttrekkingen	In 2020 is € 142.000 aan uitgaven gedaan vanuit deze voorziening t.b.v het gebiedsgericht grondwaterbeheer 't Gooi.	
Toelichting stand	De stand van de voorziening per ultimo 2020 bedraagt € 1,7 miljoen. Dit betreffen toekomstige uitgaven voor het gebiedsgericht grondwaterbeheer 't Gooi.	
Voorziening Bodemsanering Parnassia		
Doel	Uitvoering van bodemsanering van de verontreinigde grond behorend bij het voormalig provinciaal Ziekenhuis (De provincie is verantwoordelijk voor het saneren van deze grond).	
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2019	

Besluitvorming

Bestedingsplan

Programma	4 Milieu	
Looptijd	Eindigt op: wanneer bodemsanering Parnassia gereed is.	
Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2020
0	81000	2465000
Toelichting stortingen	n.v.t.	
Toelichting onttrekkingen	In 2020 is € 81.000 besteed aan de bodemsanering vanuit de voorziening	
Toelichting stand	De stand van de voorziening is gebaseerd op de nog verwachte uitgaven om de bodemsanering Parnassia af te kunnen ronden.	

Voorziening Financiële Risico's

Doel	De voorziening dient als buffer voor de opvang van concrete financiële risico's, waarvan de kans groot is dat deze binnen afzienbare tijd daadwerkelijk tot verplichting zullen leiden.
Instellingsbesluit	Najaarsbericht 2005

Besluitvorming

Bestedingsplan

Programma	8 Financiën en Bedrijfsvoering
Looptijd	Ingesteld op: November 2005 Eindigt op: Geen einddatum

Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2020
Toelichting stortingen	geen	
Toelichting onttrekkingen	geen	
Toelichting stand	De huidige stand van deze voorziening wordt gevormd door de bedragen van: – De Ronde Hoep ad € 2.675.000	

Voorziening Grondwaterheffing

Doel	Het voorkomen van continue aanpassing van de grondwaterheffing. Bij hogere c.q. lagere ontvangsten dan geraamd, kan dit verschil verrekend worden met de gevormde voorziening.
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2004 op grond van invoering BBV per 1 januari 2004.

Besluitvorming

Bestedingsplan

Programma	3 Water
Looptijd	Ingesteld op: Juni 2005 Eindigt op: Geen einddatum

Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2020
378810,17		2392919,28
Toelichting stortingen	De storting is het verschil tussen de ontvangen grondwaterheffing en de gemaakte kosten in 2020.	
Toelichting onttrekkingen		
Toelichting stand	Op grond van de Waterwet, artikel 7.7 mag de Grondwaterheffing uitsluitend worden ingezet voor: – maatregelen, direct verband houdende met het voorkomen en tegengaan van nadelige gevolgen van het onttrekken van grondwater en het infiltreren van water; – voor het grondwaterbeleid noodzakelijke onderzoeken; – het houden van een register ter zake van het onttrekken van grondwater en het infiltreren van water; – onderzoek naar en de vergoeding van schade. Afgelopen jaren is de omvang van de voorziening geleidelijk gestegen. Als gevolg van een vergroting van het takenpakket van de provincies bij in werking treden van de omgevingswet in 2021 zal de voorziening de komende jaren naar verwachting geleidelijk afnemen. Daarnaast is een buffer vanwege vergoeding van onvoorziene schade gewenst. Bij onvoorziene schade of bij het compenseren van negatieve gevolgen kan het gaan om grote bedragen.	

Voorziening Kosten Reorganisatie

Doel	De voorziening is ingesteld om daarmee de kosten te dekken die gepaard gaan met de reorganisatie van het ambtelijk apparaat.
Instellingsbesluit	De voorziening is ingesteld bij de Nota reserves en voorzieningen 2004 (voordracht 48), besluit PS van 11 juni 2004.
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	8 Financiën en Bedrijfsvoering
Looptijd	Ingesteld op: 11 juni 2004 Eindigt op: 31 december 2021 Door de geleidelijke verschuiving van de AOW-gerechtigde leeftijd van 65 naar 67 jaar is de einddatum van de voorziening opgeschoven van 31 december 2019 naar 31 december 2021.

Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2020
	43000	36000
Toelichting stortingen	Geen	
Toelichting onttrekkingen	De uitgaven betreffen uitkeringen aan FPU-suppletie en uitkeringen op grond van de wachtgeldregeling na outplacement.	
Toelichting stand	De stand van de voorziening is voldoende om de uitgaven voor de resterende jaren te kunnen doen.	

Voorziening Pensioenen Leden GS

Doel	Het zeker stellen van de opgebouwde pensioenrechten van (ex)gedeputeerden.	
Instellingsbesluit	Volgens het BBV (artikel 44) dient een voorziening te worden ingesteld voor verplichtingen waarvan de omvang redelijkerwijs is vast te stellen. Daarom is besloten een voorziening in te stellen voor de pensioenen van (oud) leden van GS.	
Besluitvorming		
Bestedingsplan		
Programma	1 Openbaar Bestuur	
Looptijd	Ingesteld op: 1 juni 2005 Eindigt op: Geen einddatum	
Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2020
244000	459000	11526000
Toelichting stortingen	Om ervoor te zorgen dat de stand van de voorziening voldoende is voor de toekomstige uitbetalingen is € 208.000 gestort.	
Toelichting onttrekkingen	Aan ouderdoms- en nabestaandenpensioenen is aan (partners van) oud-GS-leden een bedrag uitbetaald van € 459.000.	
Toelichting stand	Jaarlijks wordt door Loyalis bepaald wat de stand van de voorziening moet zijn. Op basis van de benodigde stand van de voorziening wordt vastgesteld hoeveel er gestort moet worden.	

Netto vlottende schulden

Netto-vlottende schulden	31-12-2020 x € 1.000	31-12-2019 x € 1.000
<i>Rekening-courant verhouding met niet-financiële instellingen (Nazorgfonds)</i>	12.683	4.971
<i>Overige schulden</i>		
Crediteuren	506	518
Nog af te dragen loonheffing	4.106	3.571
Nog af te dragen omzetbelasting	0	700
Nog af te dragen pensioenpremies	1.335	1.129
Nog te betalen Rijk	7.530	7.840
Nog te betalen vervoerskosten personeel	0	455
Nog te betalen kosten inhuur externen	0	
Overige nog te betalen	498	396
	13.975	14.609
Totaal netto-vlottende schulden	26.658	19.580

De netto-vlottende schulden zijn toegenomen met circa € 7 miljoen. Dit betreft voornamelijk een toename in het rekening-courant met het Nazorgfonds. In voorgaand boekjaar was dit rekening-courant opgenomen onder de overlopende passiva. In dit boekjaar is deze opgenomen onder de kortlopende schulden, omdat de post meer de aard van een kortlopende schuld heeft. Ten behoeve van de vergelijkbaarheid zijn ook de vergelijkende cijfers aangepast.

Overlopende passiva

Overlopende passiva	31-12-2020 x € 1.000	31-12-2019 x € 1.000
<i>Nog te betalen subsidieverplichtingen</i>	177.375	153.172
<i>Nog te betalen verplichtingen</i>	46.065	55.814
<i>Vooruitontangem bedragen</i>		
<i>Nog te besteden voorschotbedragen voor doeluitkeringen</i>		
Europese overheidsorganen	518	6
het Rijk	56.235	3.109
Overige Nederlandse overheidsorganen	13.906	9.086
Overig	127	170
	<u>70.786</u>	<u>12.371</u>
Totaal overlopende passiva	<u>294.226</u>	<u>221.357</u>

Het saldo van de overlopende passiva is gestegen met € 73 miljoen. Deze stijging wordt veroorzaakt door een toename van € 58,3 miljoen aan nog te besteden voorschotbedragen op doeluitkeringen (zie onderstaand overzicht). Dit betreffen voornamelijk ontvangen gelden voor specifieke doeluitkeringen van het rijk. De subsidieverplichtingen zijn daarnaast toegenomen met € 24,2 miljoen.

Nog te besteden voorschotbedragen voor doeluitkeringen	Saldo 31-12- 2019	Correctie voorgaand jaar	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen of terugbetalingen	Saldo 31-12- 2020
	x €1.000	x €1.000	x €1.000	x €1.000	x €1.000
<i>EU</i>					
Grass2Grit	-	-	899	399	500
Norths Sea	6	-	15	3	18
<i>Totaal Europese overheidsorganen</i>	<i>6</i>	<i>-</i>	<i>914</i>	<i>402</i>	<i>518</i>
<i>Rijk</i>					
SHIP	126	-	45	55	116
Vaart in de Zaan (E37)	1.304	-	-	-	1.304
Bermmaatregelen (E12)	1.639	-	-	-	1.639
Diemerscheg	40	-	-	-	40
Regionale Samenwerking en Data Top 15	-	-	154	106	48
IBP-Vitaal Platteland (L7)	-	-	5.830	-	5.830
Culturele voorzieningen Provincies (C26)	-	-	392	-	392
Gebiedsplan Impuls Veenweiden (L10)	-	-	10.350	-	10.350
Jong leren eten (L1)	-	-	50	-	50
i-Diensten Mobiliteit (E34)	-	-	620	-	620
Flexibele inzet woningbouw (C 41)	-	-	3.837	-	3.837
Energiehaven IJmond (E43)	-	-	27.638	-	27.638
Ontzorgingsprogramma Maatschappelijk Vastgoed (C13)	-	-	667	-	667
Snelfietsroutes (E10)	-	-	1.074	416	658
Reg. Aanpak Laadinfrastr.2020 (E15)	-	-	2.252	456	1.796
Stim. Verkeersveiligheidsmaatregelen (E20)	-	-	1.250	-	1.250
<i>Totaal Rijk</i>	<i>3.109</i>	<i>-</i>	<i>54.159</i>	<i>1.033</i>	<i>56.235</i>
<i>Overige Nederlandse overheidsorganen</i>					
Zwakke schakels	925	-	-	-	925
Duinpolderweg	380	-	-	-	380
MRA Laadpalen	122	-	-	122	-
Laag Holland	299	-	-	47	252
SHIP	451	20	161	197	435
NS15	250	-	-	-	250
Kennisontwikkeling bodem	501	-	-	317	184
Bodemsanering het Gooi	1.788	-	177	-	1.965
Geothermie	500	-	655	200	955
Groenfonds	3.726	-	3.112	469	6.369
Agenda ijselmeergebied	64	-	35	19	80
Collectieve Energie Provincies	80	-	181	-	261
WING	-	-	45	22	23
Regionale Samenwerking en Data Top 15	-	-	835	629	206
HOV A9	-	-	222	-	222
Bereikbaarheid Kust Zandvoort	-	-	2.645	1.764	881
Wierdijk	-	-	771	253	518
<i>Totaal Overige Nederlandse overheidsorganen</i>	<i>9.086</i>	<i>20</i>	<i>8.839</i>	<i>4.039</i>	<i>13.906</i>
Totaal	12.201	20	63.912	5.474	70.659

Verstreckte borg- en garantstellingen

In de verstreckte borg- en garantstellingen heeft in 2020 een correctie in de vergelijkende cijfers plaatsgevonden. In 2019 was een totaalbedrag opgenomen van € 1.8 mln. Dit bedrag was onjuist. Daarom is in 2020 alsnog het juiste bedrag in de vergelijkende cijfers opgenomen.

Het in de balans opgenomen bedrag voor verstreckte waarborgen aan natuurlijke en rechtspersonen kan als volgt naar de aard van de geldlening gespecificeerd worden:

Staat van gewaarborgde leningen ultimo 2020

Door wie de geldlening is aangegaan	Doel van de geldlening	Oorspronkelijk bedrag (x € 1.000)	% of deel gewaarborgd provincie	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2019
				Totaal (x € 1.000)	Totaal (x € 1.000)
Dr. M.J. Prinsensichting	3e fase zwakzinnigeninrichting Kadijkerkoog	3.333	100	0	128
Viva ! Zorggroep	Bouw verpleeghuis Heemswijk	3.374	100	116	233
idem	Idem	3.403	100	227	340
		10.110		343	701

Staat van andere garantieverplichtingen ultimo 2020

Naam rechtspersoon	Inhoud garantieverplichting	Garantiebedrag per 31-12-2020 (x € 1.000)
(1) Het Nationaal Groenfonds	Uitvoering van het natuurbeleid (convenantleningen)	2.189
(2) BNG Bank	Financiering van het project Hoogtij van de RON NV	18.500
(3) BNG Bank	(Her-) financiering van PolanenPark CV (besluit GS 7-06-2016, nr.747558/817011)	10.000
(4) Glasvezelnetwerk Hollands Kroon b.v.	Garantstelling voor het leggen van glasvezelnetwerk	12.200
(5) Breedband Beemster/Kabeltex	Garantstelling voor het leggen van glasvezelnetwerk	4.800
(6) Landschap Noord-Holland	Uitvoering project 'Natuurvriendelijke oevers IJperveld'	600
Totaal		48.289

- 1) Rente en aflossing komen t.l.v. van de van het rijk te ontvangen zogenaamde convenantsgelden.
- 2) De oorspronkelijk afgegeven garantie aan de BNG van oorspronkelijk 70 miljoen is in 2019 verlaagd naar 37 miljoen. PNH staat garant voor 50%. Op deze garantie loopt een afgegeven contragarantie door het Havenbedrijf Amsterdam NV van 33,3 %.
- 3) Op deze garantie loopt een afgegeven contragarantie van 20% van de Gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude, 20% van de Schiphol Air Development Company (SADC) en 20% van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Noordzeekanaalgebied (RON NV).
- 4) De garantstelling is in december 2018 verleend voor het aanleggen van het "Glasvezelnet Hollandse kroon". Voor deze kosten worden twee leningen afgesloten bij de Bank Nederlandse Gemeenten. De omvang van de lening en garantstelling bedraagt € 10,3 miljoen voor het witte netwerk en € 1,9 miljoen voor het grijze netwerk.
- 5) De garantstelling is in december 2018 verleend voor het project "Coöperatie Breedband Beemster U.A.". Voor de kosten van deze activiteiten worden twee leningen afgesloten bij de Bank Nederlandse Gemeenten. De omvang van de lening en garantstelling bedraagt € 4,3 miljoen voor het witte netwerk en € 0,5 miljoen voor het grijze netwerk.
- 6) De garantstelling is in 2017 verleend voor het project "natuurvriendelijke oevers IJperveld" aan Landschap Noord-Holland. De provincie staat zelf garant en neemt respectievelijk de cofinanciering voor haar rekening (beide categorieën € 600.000 in totaal € 1.200.000). De dekking is afkomstig uit de reserve Groen.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Bedrijfsvoering

Betreft de waarde van de volgende lopende contracten/verplichtingen: **x € 1.000**

Eurest multiservice (outsourcing)	2.354
Xerox (multifunctionals)	1.325
Leaseplan (lease van het wagenpark)	3.104
Strukton (maincontract onderhoud kantoren)	2.400
Fujitsu (outsourcing ICT)	7.587
Maas (koffiemachines)	1.089

Niet uit de balans blijkend recht

Elan Wonen 793

Beleid en Beheer

Betreft de waarde van de volgende lopende contracten/verplichtingen: **x € 1.000**

Gebiedscontracten groot onderhoud wegen en vaarwegen: 192.864

SKNL-functiewijziging ad. € 24,4 miljoen. Dit zijn verplichtingen met een dertigjarige looptijd die van 2002 t/m 2013 zijn aangegaan voor functiewijziging van agrarische grond naar natuurgrond en waarvoor de financiële afhandeling met de decentralisatie van natuurbeleid naar de provincies is gekomen. Hiernaast zijn over de aanvragen uit 2014, en 2015 verplichtingen van totaal € 15,0 miljoen aangegaan. De helft hiervan bestaat uit rentekosten, de andere helft is aflossing. De kosten van deze aflossing van € 7,5 miljoen hebben we in het jaar 2014 al als last genomen.

SVNL-natuur vanaf 2021: € 0,2 miljoen.

Verplichtingen aan RVO.nl voor betaling van zesjarige beschikkingen voor natuurbeheer, afgegeven tussen 2011 en 2016. Vanaf 2017 worden de beschikkingen door de provincie zelf afgegeven.

SVNL-agrarische natuur vanaf 2021: € 17,8 miljoen.

Verplichtingen aan RVO.nl voor zesjarige beschikkingen voor agrarisch natuurbeheer afgegeven vanaf 2011. De RVO.nl verzorgt EU-cofinanciering op deze beschikkingen (POP3) en vanaf 2016 wordt ook cofinanciering van Waterschappen ontvangen. In totaal is er de komende jaren voor € 39,7 miljoen beschikt waarvan 50% wordt gefinancierd door Europa en dus niet via de provinciale begroting loopt. Daarnaast hebben wij de uitbetaling aan RVO in 2021 al vastgelegd in 2020 omdat het beheer in 2020 uitgevoerd is (uitbetaling altijd het jaar NA het beheer). Vanaf 2016 worden de beschikkingen voor ANLB2016 door de provincie zelf afgegeven en hebben we het provinciale deel van deze verplichtingen al vastgelegd.

Gebeurtenissen na balansdatum

Geen gebeurtenissen na balansdatum.

4.3 Gerealiseerde baten en lasten per taakveld

Taakvelden x € 1.000		Rekening 2020		
	Lasten	Baten	Saldo	
0.1 Uitkering provinciefonds	0	-203.965	-203.965	
0.2 Opbrengst Provinciale belastingen	0	-223.649	-223.649	
0.3 Geldleningen en uitzettingen	0	-720	-720	
0.4 Deelnemingen	0	-13.431	-13.431	
0.5 Algemene dekkingsmiddelen, overige b	-2.134	-2.310	-4.444	
0.6 Overhead	70.202	-7	70.195	
0.7 Vennootschapsbelasting	-27	0	-27	
0.8 Mutaties reserves	372.390	-412.452	-40.062	
1.1 Provinciale Staten	5.487	0	5.487	
1.2 Gedeputeerde Staten	2.476	-3	2.473	
1.3 Kabinetszaken	1.715	-39	1.675	
1.4 Bestuurlijke organisatie	8.157	-19	8.138	
1.5 Interbestuurlijk toezicht op de regi	8	0	8	
1.6 Openbare orde en veiligheid	831	-15	817	
1.9 Bestuur, overige baten en lasten	909	-40	869	
2.1 Landwegen	116.042	-5.601	110.441	
2.2 Waterwegen	14.481	-2.114	12.367	
2.3 Openbaar vervoer	98.968	-6.908	92.060	
2.9 Verkeer en vervoer, overige baten en	1.233	0	1.233	
3.1 Waterkeringen	3.005	0	3.005	
3.2 Kwantiteit oppervlaktewater	854	-317	537	
3.3 Kwantiteit grondwater	2.019	-998	1.022	
3.4 Kwaliteit oppervlaktewater	1.156	0	1.156	
3.5 Kwaliteit grondwater	776	-30	746	
4.1 Bodembescherming	4.422	-128	4.294	
4.2 Luchtverontreiniging	967	-49	918	
4.3 Geluidhinder	82	0	82	
4.4 Vergunningverlening en handhaving	18.981	-1.924	17.058	

4.5 Ontgrondingen	0	-48	-48
4.6 Duurzaamheid	10.093	-777	9.317
4.9 Milieu, overige baten en lasten	2.104	0	2.104
5.1 Natuurontwikkeling	33.550	-1.549	32.001
5.2 Beheer natuurgebieden	19.240	-435	18.805
5.3 Beheer flora en fauna	10.403	-179	10.224
6.1 Agrarische aangelegenheden	2.546	0	2.546
6.2 Logistiek	7.243	-1.036	6.207
6.3 Kennis en innovatie	11.968	-4.116	7.852
6.4 Recreatie en toerisme	10.600	-228	10.372
6.9 Regionale economie, overige baten en	4.712	0	4.712
7.1 Cultuur	22.850	-9	22.841
7.2 Maatschappij	2.926	0	2.926
7.9 Cultuur en maatschappij, overige bat	-3	0	-3
8.1 Ruimtelijke ordening	10.625	-7.818	2.806
8.2 Volkshuisvesting	4.439	0	4.439
8.3 Stedelijke vernieuwing	3.414	0	3.414
Totaal saldo van baten en lasten	879.711	-890.913	-11.201

4.4 Overzicht van specifieke uitkeringen (art. 58)

4.4.1 Inleiding

Voor de specifieke uitkeringen van het Rijk aan de provincies is het principe van single information en single audit (SISA) ingevoerd. Het Rijk vraagt bij SISA voor de verantwoording van de provincie naar het Rijk naar informatie die zo veel mogelijk aansluit bij de informatiebehoefte en verantwoordingsmomenten van de provincies zelf. Dat betekent dat het Rijk in principe voldoende heeft aan het jaarverslag inclusief de jaarrekening. De gegevens met betrekking tot de SISA verantwoording worden conform de regelgeving, jaarlijks toegezonden aan het CBS.

4.4.2 SiSa-tabel

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Definitief SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2020 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 22 februari 2021									
BZK	C13	Regeling specifieke uitkering ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed	Provincies	Besteding (jaar T) ten laste Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Aantal kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren waarmee een ontzorgingstraject is gestart	Aantal kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren waarmee een ontzorgingstraject is doorlopen tot aan het moment van aanbesteding van maatregelen om vastgoed te verduurzamen	Aantal gebouwde onroerende zaken dat hiermee wordt bereikt door het provinciaal ontzorgingsprogramma	Is binnen het provinciaal ontzorgingsprogramma uitvoering gegeven aan het stimuleren van vraagbundeling bij kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren bij de verduurzaming van hun maatschappelijk vastgoed? (Ja/Nee/Nvt)
				Aard controle R Indicator: C13/01	Aard controle n.v.t Indicator: C13/02	Aard controle n.v.t Indicator: C13/03	Aard controle n.v.t Indicator: C13/04	Aard controle n.v.t Indicator: C13/05	Aard controle n.v.t Indicator: C13/06
				€ 0	€ 0	0	0	0	nvt
				Is de opgedane regionale kennis en ervaring gedeeld met het Kennis- en innovatieplatform verduurzaming maatschappelijk vastgoed? (Ja/Nee/Nvt)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)				
				Aard controle n.v.t Indicator: C13/07	Aard controle n.v.t Indicator: C13/08				
BZK	C26	Culturele voorzieningen provincies	Provincies	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
				Aard controle D2 Indicator: C26/01	Aard controle n.v.t Indicator: C26/02	Aard controle n.v.t Indicator: C26/03			
				€ 0	€ 0	Nee			
BZK	C41	Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw	Provincies	Besteding (jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise Vanaf SiSa 2021 inclusief uitvoering door derden	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Aantal projecten dat in (jaar T) is geholpen met middelen	Aantal projecten dat cumulatief (t/m jaar T) is geholpen met middelen	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd
				Aard controle R Indicator: C41/01	Aard controle R Indicator: C41/02	Aard controle R Indicator: C41/03	Aard controle n.v.t Indicator: C41/04	Aard controle n.v.t Indicator: C41/05	Aard controle n.v.t Indicator: C41/06
				€ 0	€ 0	€ 0	0	0	0
				Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
				Aard controle n.v.t Indicator: C41/07	Aard controle n.v.t Indicator: C41/08				
Ja	Nee								

Definitief SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2020 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 22 februari 2021								
IenW	E1	Regeling specifieke uitkering beschikbaarheidsvergoeding regionale OV-bedrijven 2020	Naam per concessie zoals gedefinieerd in artikel 1 en benoemd in bijlage 1 van de regeling	Naam concessiehouder zoals gedefinieerd in artikel 1 en benoemd in bijlage 1 van de regeling	Besteding (jaar T) ivm "Kosten van de concessiehouder in verband met de uitvoering van het openbaar vervoer in de periode van 1 maart 2020 tot en met 31 december 2020" zoals in bijlage 2 van de regeling is opgenomen	Besteding (jaar T) ivm "Tussen concessieverlener en concessiehouder overeengekomen maatregelen in de periode van 1 maart 2020 tot en met 31 december 2020 ter voorkoming van verdere verspreiding van het virus dat COVID-19 veroorzaakt" zoals in bijlage 2 van de regeling is opgenomen.	Subsidies concessieverlener conform concessie" zoals in bijlage 3 van de regeling is opgenomen verleend (Ja/Nee)?	Totale opbrengsten conform bijlage 3 (5A OCW-contract studentenkaart) van de regeling
		Concessieverleners	Aard controle n.v.t Indicator: E1/01	Aard controle n.v.t Indicator: E1/02	Aard controle R Indicator: E1/03	Aard controle R Indicator: E1/04	Aard controle R Indicator: E1/05	Aard controle R 5Indicator: E1/06
			1 Gooi en Vechtstreek	Connexion	€ 0	€ 0	Ja	€ 0
			2 Haarlem-IJmond	Connexion	€ 0	€ 0	Ja	€ 0
			3 Noord-Holland Noord	Connexion	€ 0	€ 0	Ja	€ 0
			Kopie naam concessiehouder	Totale opbrengsten conform bijlage 3 (5B Directe opbrengsten van reizigers) van de regeling	Totale opbrengsten conform bijlage 3 (5C Andere opbrengsten) van de regeling	Komt de concessiehouder voor deze concessie in aanmerking voor de 2% extra vergoeding? (Ja/Nee)	Het totaal bedrag in (jaar T) aan teruggevorderd voordeel	
			Aard controle n.v.t Indicator: E1/07	Aard controle R Indicator: E1/08	Aard controle R Indicator: E1/09	Aard controle R Indicator: E1/10	Aard controle R Indicator: E1/11	
			1 Connexion	€ 0	€ 0	Nee	€ 0	
			2 Connexion	€ 0	€ 0	Nee	€ 0	
			3 Connexion	€ 0	€ 0	Ja	€ 0	
			Kopie naam concessiehouder	Het bedrag benoemd in de subsidieverleningsbeschikking van de ontvanger van de specifieke uitkering aan de concessiehouder voor de periode 15 mrt t/m aug 2020 (artikel 10 lid 1 sub a van de regeling spuk)	Het bedrag benoemd in de subsidievestigingsbeschikking van de ontvanger van de specifieke uitkering aan de concessiehouder voor de periode 15 mrt t/m aug 2020 minus het bedrag dat verantwoord is bij indicator 11 (artikel 10 lid 1 sub b van de regeling spuk)			
			Aard controle n.v.t Indicator: E1/12	Aard controle R Indicator: E1/13	Aard controle R Indicator: E1/14			
			1 Connexion	€ 0	€ 0			
			2 Connexion	€ 2.208.000	€ 0			
			3 Connexion	€ 4.210.000	€ 0			
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: E1/15					
			Nee					

Definitief SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2020 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 22 februari 2021								
lenW	E10	Regeling specifieke uitkering snelfietsroutes	Projectnaam/nummer	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Besteding (jaar T) (gedeeltelijk) verantwoord o.b.v. voorlopige toekenningen? (Ja/Nee)	Toelichting op niet-afgeronde projecten
		Provincies	Aard controle n.v.t. Indicator: E10/01	Aard controle R Indicator: E10/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E10/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E10/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E10/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E10/06
			1 Subsidie Velsen 1	€ 485.000	€ 485.000	Nee	Nee	
			2 Subsidie Velsen 2	€ 0	€ 0	Nee	Nee	besteding verwacht in 2021
			3 Subsidie Haarlem	€ 0	€ 0	Nee	Nee	besteding verwacht in 2021
			4 Subsidie Beverwijk	€ 0	€ 86.360	Nee	Nee	reeds besteed in 2019, vooruitlopend op de SPUK
			5 Subsidie Heemskerk	€ 0	€ 220.480	Nee	Nee	reeds besteed in 2019, vooruitlopend op de SPUK
			6 Provincie NH ontbrekende schakel N208	€ 0	€ 0	Nee	Nee	besteding verwacht in 2022
			Kopie projectnaam/nummer	Grote scope wijzigingen? (Ja/Nee)	Ernstige vertragingen? (Ja/Nee)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1) per project ivm aan andere medeoverheden overgeboekte middelen in Jaar T	
			Aard controle n.v.t. Indicator: E10/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E10/08	Aard controle D1 Indicator: E10/09	Aard controle n.v.t. Indicator: E10/10	Aard controle R Indicator: E10/11	
			1 Subsidie Velsen 1	Nee	Nee	Ja		
			2 Subsidie Velsen 2	Nee	Nee	Ja		
			3 Subsidie Haarlem	Nee	Nee	Ja		
			4 Subsidie Beverwijk	Nee	Nee	Ja		
			5 Subsidie Heemskerk	Nee	Nee	Ja		
			6 Provincie NH ontbrekende schakel N208	Nee	Nee	Ja		

Definitief SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2020 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 22 februari 2021							
IenW	E12	Regeling specifieke uitkeringen N-wegen Provincies	Totale besteding (jaar T)	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T (inclusief 2018))	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T (inclusief 2018))	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle R Indicator: E12/01	Aard controle R Indicator: E12/02	Aard controle R Indicator: E12/03	Aard controle R Indicator: E12/04	
			€ 934.582	€ 934.582	€ 188.385	Nee	
			Projectnaam/nummer	Project wijkt meer dan 10% af (Ja/Nee)	Totale omvang per type maatregel	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: E12/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E12/06	Aard controle D1 Indicator: E12/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E12/08	
			1 N243 (0,6-14,4)	Nee	0	Nee	
			2 N239 (17,3-21,3)	Nee	0	Nee	
			3 N243 (14,8-15,7)	Nee	0	Nee	
			4 N506 (25,0-33,2)	Ja	15.044 meter	Ja	
			5 N202 (1,4-7,3)	Nee	0	Nee	
			6 N240 (10,7-20,9)	Nee	0	Nee	
			7 N417 (8,4-10,4)	Nee	0	Nee	
			8 N510 (10,1-12,2)	Nee	0	Nee	
			9 N240 (1,4-6,9)	Nee	0	Nee	
			10 N245 (20,0-25,1)	Nee	0	Nee	
			11 N245 (25,1-20,0)	Nee	0	Nee	
			12 N246 (21,5-24,3)	Nee	0	Nee	
			13 N247 (45,2-52,2)	Nee	0	Nee	
			14 N205 (17,4-17,5)	Nee	0	Nee	
			15 N205 (21,0-22,8)	Nee	0	Nee	
			16 N205 (22,8-21,3)	Nee	0	Nee	
			17 N205 (13,8-16,0)	Nee	0	Nee	
			18 N232 (23,6-27,3)	Nee	0	Nee	
IenW	E13	Slimme laadpleinen	Projectnaam/nummer	Besteding (jaar T)	Project afgerond in (jaar T) (Ja/Nee)?	Besteding (jaar T) (gedeeltelijk) verantwoord o.b.v. voorlopige toekenningen?	Toelichting op niet-afgeronde projecten
		Toekenningsbeschikking Gemeenten en provincies	Aard controle n.v.t. Indicator: E13/01	Aard controle R Indicator: E13/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E13/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E13/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E13/05
		1 Zaaknummer 31155521 en nummer 5000004097 - Slimme laadpleinen, project Deudekom-Duivendrecht	€ 155.920	Nee	Nee	Realisatie van het project loopt door in 2021.	

Definitief SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2020 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 22 februari 2021								
IenW	E15	Regeling Specifieke uitkering Regionale Aanpak Laadinfrastructuur 2020-2023 Provincies en gemeenten	Projectnaam/nummer	Regionaal Plan van Aanpak Laadinfrastructuur conform Samenwerkingsovereenkomst (Ja/Nee)	Cofinanciering ten behoeve van het regionaal Plan van Aanpak Laadinfrastructuur (jaar T)	Cumulatieve cofinanciering ten behoeve van regionaal Plan van Aanpak Laadinfrastructuur (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Correctie cofinanciering besteding (jaar T-1) ivm aan andere medeoverheden overgeboekte middelen Vanaf SiSa 2021 invullen
			Aard controle n.v.t. Indicator: E15/01	Aard controle D1 Indicator: E15/02	Aard controle R Indicator: E15/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E15/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E15/05	Aard controle R Indicator: E15/06
			1 Zaaknummer 31182391 en nummer 5000004278 - Regeling Specifieke uitkering Regionale Aanpak Laadinfrastructuur 2020 - 2023	Ja	€ 458.156	€ 458.156	Nee	
			Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: E15/07					
			Ja					
IenW	E20	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021 Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)		
			Aard controle R Indicator: E20/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/02	Aard controle R Indicator: E20/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/04		
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid van de op te leveren en de opgeleverde verkeersveiligheidsmaatregelen per type maatregel (m1, m2, aantallen)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk		
			Aard controle n.v.t. Indicator: E20/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/08		
			1 Kantmarkering fietspaden	Nee	0			
IenW	E34	Incidentele specifieke uitkering iDiensten Mobiliteit Provincie Noord-Holland	Besteding (jaar T-1) aan projectkosten voor het project	Besteding (jaar T) aan projectkosten voor het project	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan projectkosten voor het project	Eindverantwoording totale project (Ja/Nee)		
			Aard controle R Indicator: E34/01	Aard controle R Indicator: E34/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E34/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E34/04		
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
			Projectnaam/nummer	Contractbedrag				
			Aard controle n.v.t. Indicator: E34/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E34/06				
			1 Nog geen projecten gepland	€ 0				
IenW	E37	Regeling Wilhelminasluis Besluit infrastructuur Provincie Noord-Holland	Beginsaldo (jaar T)	Ontvangen bijdrage Rijk (jaar T)	Ontvangen bijdrage andere bestuursorganen (jaar T)	Besteding (jaar T)	Eindsaldo (jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			Aard controle R Indicator: E37/01	Aard controle R Indicator: E37/02	Aard controle R Indicator: E37/03	Aard controle R Indicator: E37/04	Aard controle R Indicator: E37/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E37/06
			-€ 7.462.389	€ 0	€ 4.126.285	€ 9.737.888	-€ 13.073.992	Nee

Definitief SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2020 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 22 februari 2021								
IenW	E38	Tijdelijke stimuleringsregeling veilig, doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur	Besteding (jaar T-1) aan projectkosten voor het totale project	Besteding (jaar T) aan projectkosten voor het totale project	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan projectkosten voor het totale project	Cofinanciering (jaar T)	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	
			Alleen van toepassing in 2020	Zelfstandige uitvoering				
			Aard controle R Indicator: E38/01	Aard controle R Indicator: E38/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E38/03	Aard controle R Indicator: E38/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E38/05	
			€ 0	€ 98.670	€ 98.670	€ 0	€ 0	
			Projectnaam/nummer per project	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per project				
			Aard controle n.v.t. Indicator: E38/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E38/07				
IenW	E43	Energiehaven IJmond	1 Digitalisering mobiliteitsdata	Nee				
			Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (Jaar T-1) ivm aan andere medeoverheden overgeboekte middelen Vanaf SiSa 2021 invullen	Eindverantwoording totale project (Ja/Nee)			
			Aard controle n.v.t. Indicator: E38/08	Aard controle R Indicator: E38/09	Aard controle n.v.t. Indicator: E38/10			
			Ja		Nee			
			Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Toelichting		
			Aard controle R Indicator: E43/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E43/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E43/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E43/04		
EZK	F12	Eenmalige specifieke uitkering voor de uitvoering van regionale MIT-regeling 2018-2023	€ 0	€ 0	Nee	De specifieke uitkering is uitsluitend bestemd voor het doen van een kapitaalstorting in de nog op te richten entiteit, en het door die entiteit realiseren van de Energiehaven. Deze kapitaalstorting kan pas gedaan worden na oprichting, gepland voor eind 2021 / begin 2022.		
			Totale besteding (over jaar T-1/T-2) ten laste van Rijksmiddelen	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Totale cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Eventuele toelichting	
			Aard controle R Indicator: F12/01	Aard controle R Indicator: F12/02	Aard controle R Indicator: F12/03	Aard controle n.v.t. Indicator: F12/04	Aard controle n.v.t. Indicator: F12/05	
			€ 5.500.000	€ 2.874.343	€ 8.374.343	Nee		

Definitief SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2020 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 22 februari 2021								
LNV	L1	Jong Leren Eten-uitkeringen	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (Jaar T-1) per project ivm aan andere medeoverheden overgeboekte middelen. Vanaf SiSa 2021 invullen.	
			Aard controle R Indicator: L1/01	Aard controle n.v.t. Indicator: L1/02	Aard controle n.v.t. Indicator: L1/03	Aard controle n.v.t. Indicator: L1/04	Aard controle R Indicator: L1/05	
			€ 0	€ 0	Nee	Ja		
LNV	L7	Regeling specifieke uitkering IBP-Vitaal Platteland	Gebiedsnaam/nummer	Totale besteding (jaar T)	Totale Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Toelichting
				Zelfstandige uitvoering	Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2021			Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen
			Aard controle n.v.t. Indicator: L7/01	Aard controle R Indicator: L7/02	Aard controle R Indicator: L7/03	Aard controle n.v.t. Indicator: L7/04	Aard controle n.v.t. Indicator: L7/05	Aard controle n.v.t. Indicator: L7/06
			1 VP Rec Grid 1509752/1538581	€ 0	€ 0	Ja	Nee	
			2 VP AUM 1509653/1537766	€ 0	€ 0	Ja	Nee	
LNV	L10	Regeling specifieke uitkering Impuls Veenweiden	Gebiedsnaam/nummer	Totale Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Totale Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Toelichting	
			Aard controle n.v.t. Indicator: L10/01	Aard controle R Indicator: L10/02	Aard controle R Indicator: L10/03	Aard controle n.v.t. Indicator: L10/04	Aard controle n.v.t. Indicator: L10/05	
			1 DGNVLG 20272011/1400011352	€ 0	€ 0	Nee		

5. Bijlagen

5.1 Bestuur en Directie

Provinciale Staten

Zetelverdeling Provinciale Staten	Aantal zetels
GroenLinks	9
VVD	9
D66	6
PvdA	6
JA21	5
CDA	4
Forum voor Democratie	3
Partij voor de Dieren	3
PVV	3
SP	3
ChristenUnie	1
50Plus/Partij voor de Ouderen	1
DENK	1
Fractie Baljeu	1

Provinciale Staten leden

Voor informatie over de leden van Provinciale Staten van de provincie Noord-Holland kunt u zich wenden tot de provinciale website: [klik hier](#).

Gedeputeerde Staten

Voor informatie over de leden van Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland kunt u zich wenden tot de provinciale website: [klik hier](#).

De directie

Renée Bergkamp Algemeen directeur/ Provinciesecretaris

Hans van der Stelt Directeur Concernzaken

Herman Schartman Directeur Beleid

Lindy Molenkamp Directeur Beheer en Uitvoering

5.2 Noord-Holland in feiten en cijfers

Voor informatie over Noord-Holland in feiten en cijfers kunt u zich wenden tot de provinciale website: [klik hier](#). Hier kunt u zelf tabellen, grafieken en kaarten samenstellen.

5.3 Waar zijn we te bereiken

Bezoekadres

Provinciaal Bestuur van Noord-Holland

Dreef 3, 2012 HR Haarlem

Ambtelijke organisatie van Noord-Holland

Houtplein 33, 2012 DE Haarlem

Postadres

Postbus 3007, 2001 DA Haarlem

Algemene telefoonnummer

023-5143143

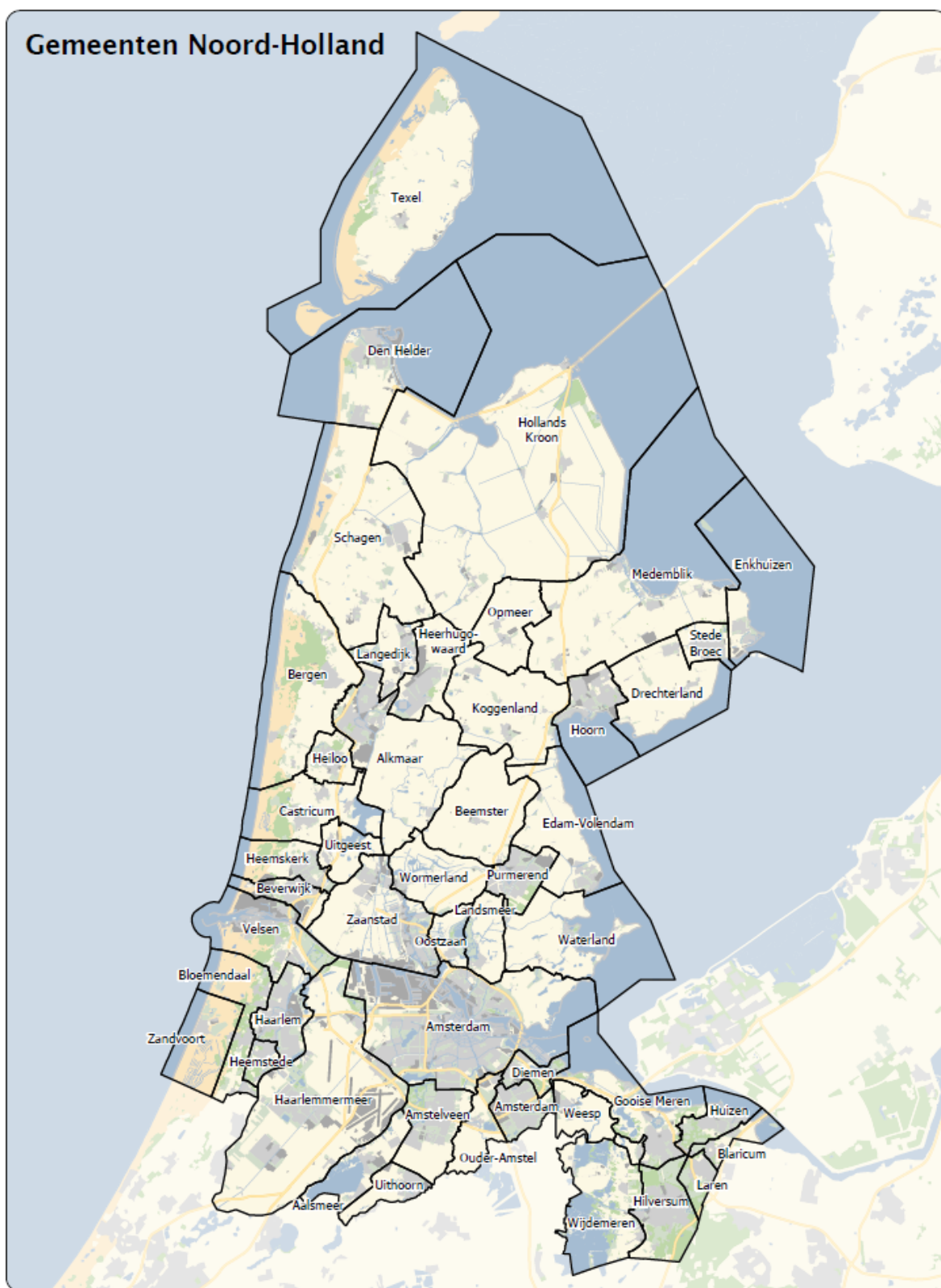
Website

www.noord-holland.nl

Algemene e-mail

post@noord-holland.nl

5.4 Lijst van Gemeenten

A	K
Aalsmeer	Koggenland
Alkmaar	L
Amstelveen	Landsmeer
Amsterdam	Langedijk
B	Laren
Beemster	M
Bergen (N-H)	Medemblik
Beverwijk	O
Blaricum	Oostzaan
Bloemendaal	Opmeer
C	Ouder-Amstel
Castricum	P
D	Purmerend
Den Helder	S
Diemen	Schagen
Drechterland	Stede Broec
E	T
Edam-Volendam	Texel
Enkhuizen	U
G	Uitgeest
Gooise Meren	Uithoorn
H	V
Haarlem	Velsen
Haarlemmermeer	W
Heemskerk	Waterland
Heemstede	Weesp
Heerhugowaard	Wijdmeren
Heiloo	Wormerland
Hilversum	Z
Hollandse Kroon	Zaanstad
Hoorn	Zandvoort
Huizen	

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan Provinciale Staten van de provincie Noord-Holland

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2020

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2020 van de provincie Noord-Holland te Haarlem gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2020 als van de activa en passiva van de provincie Noord-Holland op 31 december 2020 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2020 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder provinciale verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader rechtmatigheid, dat op 16 maart 2021 is vastgesteld door het College van Gedeputeerde Staten en ter kennisneming aan Provinciale Staten is aangeboden.

De jaarrekening bestaat uit:

- het overzicht van baten en lasten over 2020;
- de balans per 31 december 2020;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen;
- de Sisa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen; en
- de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol dat is vastgesteld door Provinciale Staten op 9 november 2020 en de Regeling Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2020 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de provincie Noord-Holland zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met de Regeling Controleprotocol WNT 2020 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 8.797.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in de Regeling Controleprotocol WNT 2020. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met Provinciale Staten overeengekomen dat wij aan Provinciale Staten tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 400.000 rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa-, of WNT-redenen relevant zijn.

B. Overige aangelegenheden

Op basis van onze frauderisicobeoordeling hebben wij de volgende controlewerkzaamheden uitgevoerd:

- Navragen of sprake is van bekende fraudesignalen of fraudegevallen bij management en college
- Het evalueren van de organisatie- en governance structuur, de interne beheermaatregelen, de informatiesystemen en cultuur en gedrag in relatie tot fraude.
- Het aanbrengen van onvoorspelbaarheid in onze controlewerkzaamheden.
- Het evalueren van de rationaliteit van eventuele belangrijke ongebruikelijke transacties en het beoordelen van schattingen.
- Het uitvoeren van gegevensgerichte werkzaamheden op de naleving van de Europese aanbestedingsregels en steekproefsgewijs vaststellen dat aan de verantwoorde investeringsbedragen geleverde prestaties ten grondslag liggen.
- Het beoordelen van de aard van hoger-risicojournaalposten en overige aanpassingen in de administratie en het evalueren van de belangrijkste oordeelsvormingen en veronderstellingen voor een mogelijke tendentie door provincie Noord-Holland. Bij identificatie van onverwachte

journaalposten hebben wij aanvullende controlewerkzaamheden uitgevoerd. Deze werkzaamheden omvatten ook het testen van transacties op basis van brondocumenten.

- Het zorgen voor een professioneel kritische instelling van ons team.

C. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- het jaarverslag, waaronder de inleiding, de programmaverantwoording 2020 en de paragrafen;
- de bijlagen (hoofdstuk 5).

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het College van Gedeputeerde Staten is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

D. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het College van Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten voor de jaarrekening

Het College van Gedeputeerde Staten is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het College van Gedeputeerde Staten is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder provinciale verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader rechtmatigheid, dat op 16 maart 2021 is vastgesteld door het College van Gedeputeerde Staten en ter kennisneming aan Provinciale Staten is aangeboden.

In dit kader is het College van Gedeputeerde Staten tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het College van Gedeputeerde Staten noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het College van Gedeputeerde Staten afwegen of de financiële positie voldoende is om de provincie in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Het College van Gedeputeerde Staten moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Provinciale Staten is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de provincie.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol dat is vastgesteld door Provinciale Staten op 9 november 2020, de Regeling Controleprotocol WNT 2020, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
 - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
 - dat baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen;
- het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de provincie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het College van Gedeputeerde Staten en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het College van Gedeputeerde Staten gehanteerde afweging dat de provincie in staat is de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er

gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de provincie haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring.

Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de provincie de financiële risico's niet kan opvangen;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van de provincie, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van de provincie. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

Wij communiceren met Provinciale Staten onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Rijswijk, 4 juni 2021

Publiek Belang Accountants B.V.

Was getekend: drs. R.D.H. Killeen RA MGA

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	6643
Extern Zaak ID	1570943
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	14 juni 2021
Agendapunt	4.b
Titel	Voordracht Kaderbrief 2022 (A-agenda NLG en RWK 7 juni 2021 en EFB en M&B 14 juni 2021)
Organisatieonderdeel	CZ/FIN

Bijlagen
Voordracht PS kaderbrief 2022.pdf
Kaderbrief 2022.pdf
Brief aan PS over Kaderbrief 2022.pdf

Geagendeerd	Vergaderdatum
Overdracht vanuit GS	24 mei 2021
Ingekomen stukken ter kennisname	31 mei 2021
Ruimte Wonen en Klimaat	7 juni 2021
Natuur Landbouw & Gezondheid	7 juni 2021
Mobiliteit & Bereikbaarheid	14 juni 2021
Economie Financiën en Bestuur	14 juni 2021
PS-vergadering	28 juni 2021

Toelichting

De kaderbrief vormt het startpunt van de jaarlijkse begrotingscyclus. In deze brief schetst het college relevante maatschappelijke en economische ontwikkelingen en doet voorstellen voor de kaders waaraan de begroting moet voldoen. Nadat PS de kaderbrief hebben vastgesteld werkt het college deze kaders uit in de begroting 2022 die in november door PS zal worden behandeld.

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 18 mei 2021

Onderwerp: Kaderbrief 2022

Kenmerk: 1570943/1627837

Bijlagen:

- Kaderbrief 2022

1. Inleiding

In de Financiële verordening is opgenomen dat het college van Gedeputeerde Staten voor het zomerreces aan Provinciale Staten de kaderbrief ter vaststelling toezendt. Deze kaderbrief vormt de start van de begrotingscyclus 2022 en bevat de kaders voor de begroting 2022 en de meerjarenraming.

2. Doelstellingen en evaluatiecriteria

In de kaderbrief 2022 – 2025 wordt een beeld geschetst van het meerjarig financieel beeld van de provincie Noord-Holland. Daarbij betrekken wij zowel de beleidsmatige trends in Nederland en Noord-Holland als macro-economische ontwikkelingen. Wij beoordelen welke gevolgen deze mogelijk hebben voor de provinciale financiën.

Daarnaast stellen wij in het hoofdstuk “Begrotingsbeleid” een aantal kaders voor dat wij zullen hanteren voor het opstellen van de begroting 2022 en de meerjarenraming. Daarmee beogen wij de voorwaarden te scheppen voor een robuust begrotingsbeleid, dat voldoet aan de externe eisen van onze toezichthouder BZK en aan onze eigen wens voor een duurzaam sluitende begroting.

Tijdens de behandeling van de begroting 2021 hebben uw Staten de wens uitgesproken om de indeling van de beleids- en operationele doelen in de doelenboom van de begroting beter te laten aansluiten op de ambities en accenten in het coalitieakkoord ‘Duurzaam doorpakken’. Wij hebben aan deze wens gehoor gegeven door de doelen in de begroting te actualiseren en waar nodig te herschikken. U vindt ons voorstel voor de vernieuwde doelenboom, die meer recht doet aan de prioriteiten van dit college, in hoofdstuk 5 van de voorliggende kaderbrief.

In hoofdstuk zes worden de ontwikkelingen geconcretiseerd tot het meerjarig financieel beeld 2022 – 2025. Startend met de vigerende meerjarenraming worden alle ontwikkelingen benoemd en toegelicht waarvan wij voorstellen deze in het begrotingskader op te nemen. Bij elkaar leiden deze voorstellen tot een meerjarig sluitend begrotingsbeeld.

In hoofdstuk zeven zijn de beleidsvoorstellen die (mede) betrekking hebben op het lopende jaar 2021 apart opgenomen. Na vaststelling van deze kaderbrief zullen de voorstellen in de tweede begrotingswijziging worden verwerkt.

3. Proces en procedure

Op 28 juni 2021 vindt in Provinciale Staten het debat over de kaderbrief plaats. Daarna zal de kaderbrief dienen als basis voor de op te stellen concept begroting en meerjarenraming 2022 - 2025, waarover volgens de planning van PS op 8 november de algemene beschouwingen zullen plaatsvinden.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

mw. R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 1570943/1627837

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 18 mei 2021;

gelet op de financiële verordening provincie Noord-Holland 2019,

besluiten:

1. In te stemmen met de financiële uitgangspunten in de kaderbrief 2022
2. In te stemmen met het geactualiseerd financieel kader voor de meerjarenraming 2022-2025
3. In te stemmen met het begrotingsbeleid op basis van het criterium duurzaam structureel en reëel evenwicht
4. In te stemmen met de voorgestelde beleidsontwikkelingen die in deze kaderbrief zijn opgenomen.
5. De kaderbrief 2022 vast te stellen.

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier

Kaderbrief 2022-2025

Inhoudsopgave

Kaderbrief 2022-2025	1
Inhoudsopgave	2
1. Inleiding	3
2. Trends en ontwikkelingen	4
3. Macro-economische ontwikkelingen	8
4. Begrotingsbeleid	12
5. Herijking van de begrotingsdoelen	16
6. Geactualiseerde meerjarenraming en beleidsvoorstellen 2022-2025	20
7. Tweede begrotingswijzing 2021	32

1. Inleiding

De kaderbrief is de start van de jaarlijkse beleids- en begrotingscyclus. In deze kaderbrief wordt een visie op de financiële ontwikkelingen geschetst. Aan de hand van deze visie vraagt het college aan Provinciale Staten de financiële kaders vast te stellen voor de komende begroting 2022 en meerjarenraming 2022-2025.

In deze kaderbrief analyseren wij de autonome ontwikkelingen van de belangrijkste inkomstenbronnen van de provincie, zoals het provinciefonds en de opbrengst van de opcenten op de motorrijtuigenbelasting. Daarnaast brengen we de autonome ontwikkelingen in de uitgaven van de provincie in beeld.

De opbouw van deze kaderbrief is als volgt: hoofdstuk twee beschrijft de belangrijkste trends en ontwikkelingen. Hoofdstuk drie gaat in op de belangrijkste macro-economische ontwikkelingen. Hoofdstuk vier bevat de belangrijkste items met betrekking tot het provinciale begrotingsbeleid. Hoofdstuk vijf omvat het voorstel voor de doelenboom in de begroting 2022. Hoofdstuk zes presenteert het geactualiseerde meerjarige financiële kader voor de jaren 2022 t/m 2025. In dit hoofdstuk vindt u tevens een inhoudelijke onderbouwing voor het opnemen van de voorstellen in de begroting 2022. In hoofdstuk zeven staan de mutaties die deze voorstellen met zich meebrengen voor het lopende begrotingsjaar 2021.

Naast deze kaderbrief waarin we een meerjarig financieel kader presenteren, werken wij aan een perspectiefnota waarin we een meer verdiepende analyse uitvoeren op de trends en ontwikkelingen die wij op ons af zien komen en de impact hiervan op de provinciale financiële huishouding op de lange termijn. Deze perspectiefnota is geen onderdeel van de reguliere P&C cyclus en is niet zozeer bedoeld om een sluitend financieel kader te presenteren maar moet inzichtelijk maken welke keuzes er op de middellange termijn op ons afkomen.

2. Trends en ontwikkelingen

2.1 Trends en ontwikkelingen algemeen

Het is bijna twee jaar geleden dat wij ons coalitieakkoord 'Duurzaam Doorpakken' in uw Staten hebben gepresenteerd. Na de zomer willen we graag met u aan de hand van de midterm review een tussenbalans opmaken. We kijken niet alleen naar de uitvoering van de doelstellingen die we in 2019 in ons akkoord hebben geformuleerd, maar ook naar nieuwe ontwikkelingen die op ons afkomen. Daarbij denken we natuurlijk in de eerste plaats aan de coronacrisis, maar ook aan de Brexit en de stikstofproblematiek. Grote uitdagingen die we samen met onze partners in de regio en het Rijk oppakken.

Ongetwijfeld is de uitbraak van de corona-epidemie de meest ingrijpende gebeurtenis van het afgelopen jaar. De gevolgen van deze crisis zijn ongekend. Meer dan 20.000 Nederlanders zijn overleden en ruim 1,2 miljoen mensen zijn besmet geraakt. Om de uitbraak onder controle te krijgen, heeft de Rijksoverheid ingrijpende maatregelen moeten nemen die grote economische, maatschappelijke en sociale gevolgen hebben.

Onze provincie is hard geraakt. Noord-Holland kende in 2020 met 7 % de grootste economische krimp van alle provincies. Er wordt meer gebruik gemaakt van steunmaatregelen. De werkloosheid is hoger dan het landelijk gemiddelde en het aantal WW-uitkeringen is fors gestegen. Dit heeft sterk te maken met de economische structuur van met name het zuidelijke deel van onze provincie, die sterk internationaal vervlochten is en die voor een deel bestaat uit zwaar getroffen sectoren, zoals toerisme, cultuur en vervoer. Het CPB verwacht landelijk voor 2021 een economische groei van 2,2 %, mits de beperkende maatregelen kunnen worden afgebouwd. Deze groei zal in het zuiden van de provincie mogelijk hoger zijn, maar kan in de IJmond en de Zaanstreek achterblijven. Het zal zeker nog een aantal jaren duren voordat de werkloosheid weer op het lage niveau van voor de crisis is.

Kort na het uitbreken van de coronacrisis hebben uw Staten twee belangrijke initiatieven genomen om noodhulp te kunnen geven en herstel te stimuleren. Motie 41 maakt het mogelijk om ondersteuning te bieden aan culturele instellingen en de sociale-culturele infrastructuur te versterken. Daarnaast kunnen we met het economisch herstel- en duurzaamheidsfonds, dat op basis van motie 42 is ingesteld, niet alleen een bijdrage leveren aan het economisch herstel van Noord-Holland, maar ook de verduurzaming van de gebouwde omgeving te versnellen. Verder ontwikkelen we op dit moment in nauwe samenwerking met gemeenten een Regionale Ontwikkelingsmaatschappij om te investeren in innovatie en vergroening. Met deze drie instrumenten kunnen we als provincie een onderscheidende bijdrage leveren aan economisch herstel, innovatie en transitie. We kiezen er daarbij voor om de opgave van de economische crisis te verbinden met de urgente klimaatproblematiek en zetten in op een adaptieve aanpak die goed aansluit op de economische en maatschappelijke ontwikkelingen in Noord-Holland.

De coronacrisis heeft niet alleen sociale, maatschappelijke en economische gevolgen, maar is daarnaast ook in meer of mindere mate van invloed op vrijwel alle provinciale opgaven. Corona lijkt patronen, die voor de crisis al zichtbaar waren, in ieder geval tijdelijk te versterken. Deze effecten brengen we vanaf het begin van de crisis met onze coronamonitor structureel in beeld.

Zo blijkt uit de monitor dat de coronacrisis van invloed is op de mobiliteitsvraag, omdat meer mensen thuis werken. Dit leidt tot minder files en tot een lagere CO₂-uitstoot, maar ook tot een lagere bezettingsgraad van het openbaar vervoer. Wij zullen ons inzetten om het openbaar vervoer op peil te houden. De scherpe afname van het aantal vliegbewegingen van en naar Schiphol heeft grote economische gevolgen voor de MRA. Tegelijk is de geluidsoverlast in de regio hierdoor teruggelopen en de luchtkwaliteit verbeterd. De verdere ontwikkeling van Schiphol zal

sterk bepaald worden door de kaders die het nieuwe kabinet voor de groei van het aantal vluchten zal formuleren.

Op de klimaattransitie heeft corona twee deels tegenstelde effecten. Door de economische crisis is de financiële ruimte die bedrijven hebben om te investeren in vergroening en verduurzaming afgenomen. Tegelijk is de CO₂-uitstoot verminderd en zijn er extra financiële middelen uit EU- en Rijksfondsen beschikbaar gekomen om de klimaattransitie te versnellen. Wij zullen deze nieuwe mogelijkheden in de komende tijd optimaal benutten.

Door de beperkende maatregelen hebben mensen veel meer de behoefte aan groen, natuur en recreatiemogelijkheden in de directe woonomgeving. Het aantal recreanten in onze natuur- en recreatiegebieden is daardoor enorm gestegen. Het is goed mogelijk dat dit voor een deel ook na de coronacrisis zo zal blijven. Mogelijk heeft de herwaardering van groen, leefbaarheid en de toename van het aantal mensen dat thuiswerkt ook effect op de woonwensen. We volgen deze trends nauwlettend en betrekken ze bij de ontwikkeling van ons natuur- en recreatiebeleid en de uitvoering van het Masterplan Wonen.

De financiële positie van gemeenten, die door de decentralisatie van zorg en welzijn al onder druk staat, is door corona verder verslechterd. Gemeenten hebben te maken met hogere kosten en lagere inkomsten. Hierdoor dreigen steeds meer gemeenten in financiële problemen te komen. Dit heeft op termijn mogelijk ook gevolgen voor onze samenwerkingsrelatie met gemeenten, als zou blijken dat lokale overheden minder kunnen bijdragen aan gezamenlijke projecten of in bestuurlijke problemen komen.

Naast de coronacrisis heeft ook de Brexit grote economische gevolgen. Noord-Holland behoort opnieuw tot de hardst getroffen provincies. Dit heeft sterk te maken met de leidende positie die wij hebben in de wederuitvoer naar het Verenigd Koninkrijk. Ongeveer 10 % van alle Noord-Hollandse export gaat naar het Verenigd Koninkrijk. Het gaat hierbij om een bedrag van 8 miljard euro. Op Europees niveau is de Brexit Adjustment Reserve (BAR) ingesteld om de economische effecten van de Brexit op te kunnen vangen. Voor Nederland is een bedrag van € 714 miljoen beschikbaar. De BAR is vooral bestemd voor de visserij en handel. Wij lobbyen in Den Haag om deze middelen ook voor andere MKB-sectoren in te zetten die door de crisis zijn geraakt. Hoewel de stikstofcrisis medio 2019 uitbrak, heeft deze problematiek nog steeds veel impact op zowel het natuurbeleid als op initiatiefnemers van ruimtelijke en economische projecten. Bij gebrek aan 'ontwikkelruimte' dreigen bepaalde sectoren, zoals woningbouw, landbouw en industrie, op slot te gaan. Dit zorgt voor veel maatschappelijke onrust. Tegelijkertijd is ook het besef gegroeid dat de biodiversiteit in onze provincie onder grote druk staat. Wij zijn begonnen met een gebiedsgerichte aanpak die tot doel heeft om regionale afspraken te maken over de vermindering van stikstofdeposities. Voor de komende jaren is hiervoor een bedrag van € 42 miljoen beschikbaar.

Bij de aanpak van de coronacrisis, de Brexit en de stikstofproblematiek werken we nauw samen met het Rijk. Het nieuwe regeerakkoord en de herstelplannen die daar in zijn opgenomen, zullen dan ook van groot belang zijn voor ons provinciaal beleid. Deze nationale plannen vormen het fundament voor herstel en vernieuwing na de crisis. De komende jaren zullen wij waar mogelijk aansluiting zoeken bij deze initiatieven en daar met onze provinciale, regionale en gebiedsgerichte aanpak een bijdrage aan leveren. Meer dan ooit is het van belang om in deze crisis als één overheid op te treden en tot een gezamenlijke aanpak te komen. Daar willen we onze partners in de regio en onze inwoners nadrukkelijk bij betrekken. Het proces van bestuurlijke vernieuwing dat we samen met u hebben ingezet helpt ons daarbij om de kwaliteit van het openbaar bestuur te versterken.

2.2 Ontwikkelingen kosten infrastructuur

De provincie onderhoudt 645 kilometer weg, 384 kilometer fietspad en ventweg, 50 kilometer vrije busbaan, 246 kilometer vaarweg en de daarbij behorende bruggen, sluizen, viaducten, bermen en oevers. Het beheren, onderhouden en op termijn vervangen van deze infrastructuur legt beslag op een deel van de provinciale begroting in de vorm van respectievelijk exploitatielasten en kapitaallasten. Deze lasten nemen structureel toe bij het verbeteren en uitbreiden van de provinciale infrastructuur. Zowel in de vorm van de kapitaallasten voor de initiële investering, als in de vorm van exploitatielasten om deze nieuwe infrastructuur na de aanleg te beheren, te onderhouden en op den duur te vervangen.

De omvang van de vaste lasten voor het bouwen, beheren, onderhouden en vervangen van infrastructuur kon de afgelopen jaren laag worden gehouden door een groot gedeelte van de kapitaallasten te dekken uit de reserves. Omdat we de vaste lasten van infrastructuur niet structureel kunnen dekken vanuit de reserves zijn we nu op het punt gekomen dat deze lasten onvermijdelijk en aanzienlijk zullen gaan stijgen. Deze stijging is beschreven in het NIKG 2020-2023 voor vervangingsinvesteringen. Deze stijging gaat ten koste van de beschikbare financiële ruimte. Deze trend wordt versterkt door de omvangrijke opgaven en ambities die wij hebben op terreinen zoals duurzame infrastructuur, bereikbare verstedelijking en de schaa sprong van het openbaar vervoer en fiets. Bovendien hebben wij onvoldoende ruimte om alle provinciale infrastructuurprojecten waarop nu wordt gestudeerd, in uitvoering te brengen, zoals is vastgesteld in het iMPI 2021-2028. Tot slot zien we dat de kosten voor het uitvoeren van infraprojecten door de toenemende complexiteit in de projecten toenemen. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door maatschappelijke ontwikkelingen zoals stikstof, corona, en toenemende eisen aan onze infrastructuur. Anderzijds komt dit door de integrale benadering van de infrastructurele projecten om de provinciale ambities op andere thema's, bijvoorbeeld ruimtelijke ontwikkeling, ook te kunnen realiseren.

Om de provinciale begroting ook in de toekomst gezond te houden, is het noodzakelijk dat we, waar mogelijk, gaan besparen in onze vaste lasten en/of dat we onze structurele baten gaan vergroten. Wij gaan aan de slag met scenario's als voorbereiding op het maken van keuzes in toekomstige begrotingen. De financiële gevolgen van het bouwen en beheren van infrastructuur en het inzetten op ambities op de lange termijn dienen expliciet te worden meegewogen in de besluitvorming.

2.3 Ontwikkelingen provinciale inkomsten

De inkomsten die de provincie ontvangt van het Rijk via het provinciefonds bewegen normaal gesproken mee met de totale rijksuitgaven (trap op- trap af systematiek). De relatie tussen de rijksuitgaven en het provinciefonds is in de jaren 2020-2021 tijdelijk stopgezet vanwege de corona maatregelen die tot een omvangrijke toename van de Rijksuitgaven in deze jaren hebben geleid. Het is nog onduidelijk of- en op welke wijze de uitkering uit het provinciefonds in 2022 weer gekoppeld zal worden aan de brede rijksuitgaven. De meicirculaire van het Rijk zal naar verwachting meer duidelijkheid geven over de voorlopige cijfers. Echter, er zal een grote mate van onzekerheid over de omvang van het provinciefonds blijven omdat de uitkomst van de coalitieonderhandelingen op Rijksniveau hier een grote impact op kan hebben.

Daarnaast spelen er ook ontwikkelingen op het provinciaal belastinggebied. Gezamenlijk met de andere provincies voeren wij overleg met het rijk over de toekomst van het provinciaal belastinggebied. Unaniem erkend uitgangspunt daarbij is dat het belastinggebied een solide basis moet hebben en houden. De ontwikkelingen op het gebied van elektrisch vervoer, en ook de mogelijke komst van betalen naar gebruik, kunnen hier een negatieve invloed op hebben. Om die reden zijn wij een gezamenlijke verkenning gestart naar mogelijkheden voor een nieuw belastinggebied. Binnen de bredere context van de financiële verhoudingen tussen rijk en medeoverheden willen wij onderzoeken welk financieel instrumentarium op de lange termijn past

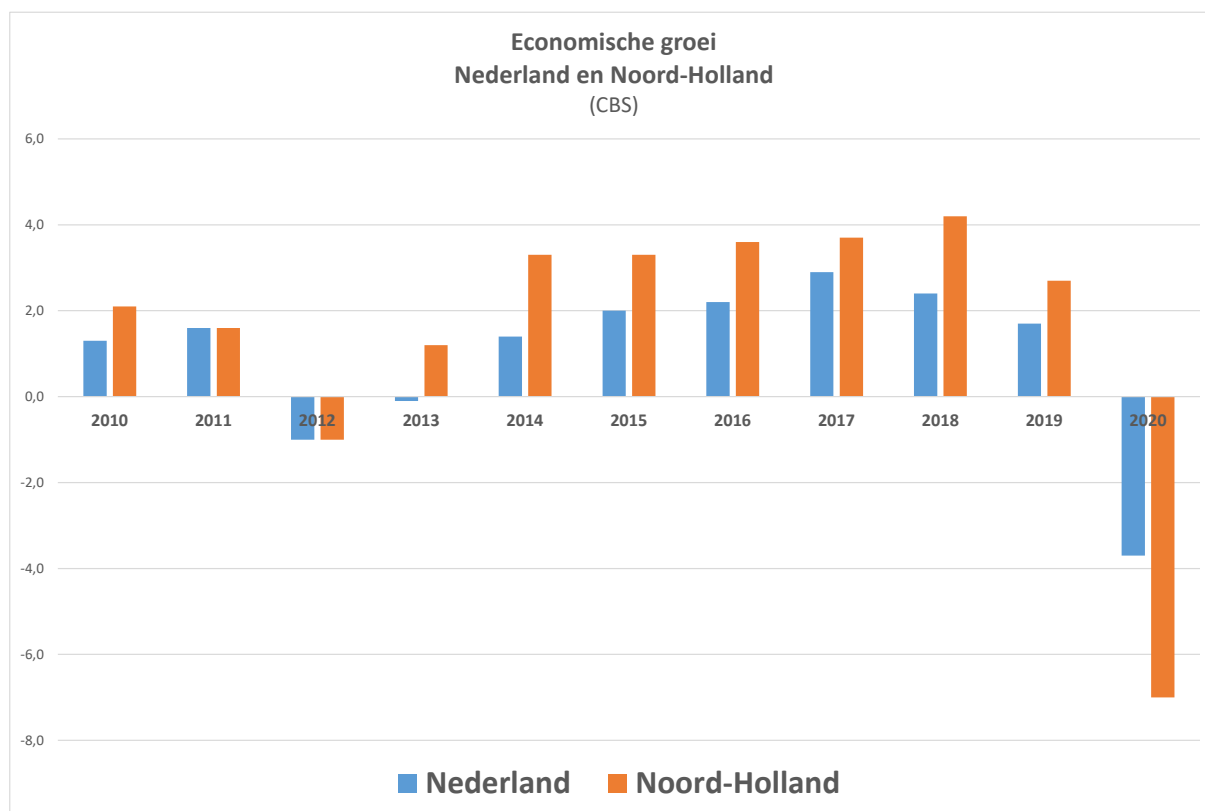
bij de rol van de provincies. Deze ontwikkelingen zijn sterk afhankelijk van de mogelijke keuzes van een nieuw kabinet en wij zullen onze inzet op behoud van een robuust en toekomstbestendig belastinggebied voor provincies dan ook onder de aandacht brengen bij een nieuw kabinet.

3. Macro-economische ontwikkelingen

In deze kaderbrief is nagegaan, of de macro-economische en landelijke ontwikkelingen aanleiding geven ons financiële beleid, zoals dat in voorgaande kaderbrieven is beschreven, bij te stellen.

3.1 Conjunctuurbeeld en vooruitzichten economie

De Nederlandse economie, daarbinnen vooral Noord-Holland, is in 2020 gekrompen als gevolg van de maatregelen tegen het coronavirus. Het BBP van Nederland kromp in 2020 met 3,7%. De eerste berekeningen van het CBS laat een krimp zien van 7% van het BRP voor onze provincie, waar de meeste provincies een gemiddelde krimp zagen van ongeveer 3%. Noord-Holland is extra hard getroffen vanwege de specifieke sectorstructuur van met name het zuidelijk deel van onze provincie. De MRA heeft een groot aandeel in sectoren die hard geraakt zijn zoals horeca, culturele instellingen, zakelijke dienstverlening, vervoer en transport, detailhandel, en het toerisme. Ook het bijna stilvallen van de luchtvaart greep stevig in op de economie van met name Haarlemmermeer en omgeving. Tot slot bestaat de arbeidsmarkt in de Amsterdamse regio voor een groter deel dan elders in Nederland uit flexibel werk (zzp'ers, zelfstandigen, uitzendwerk). Deze flexibele schil is ook zwaar getroffen door het uitvallen van vraag.

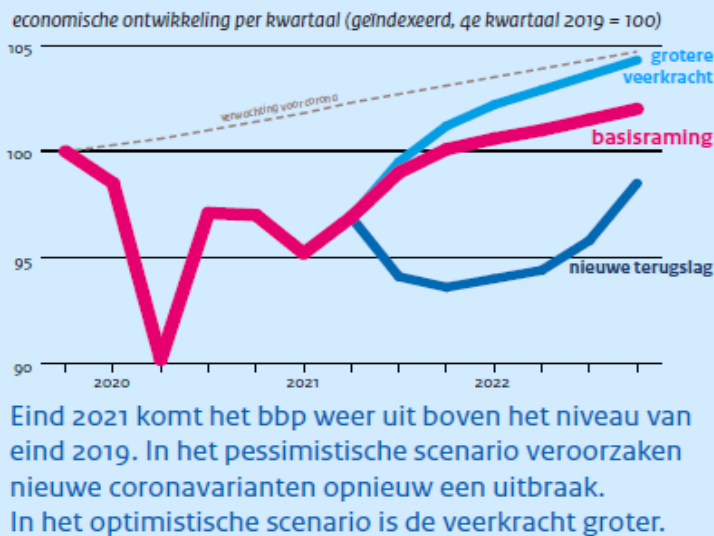

De totale omvang van de Noord-Hollandse economie bedroeg in 2019¹ € 177,7 miljard tegen € 168,8 miljard in 2018.

¹ BBP tegen marktprijzen (CBS). Meest actuele (en voorlopige) cijfers van het CBS. Het CBS publiceert regionale cijfers altijd een jaar of later na de nationale cijfers.

De economie laat veerkracht zien. Het economisch herstel versnelt in de tweede helft van dit jaar, waardoor het bbp in 2021 stijgt met 2,2% en in 2022 met 3,5%.

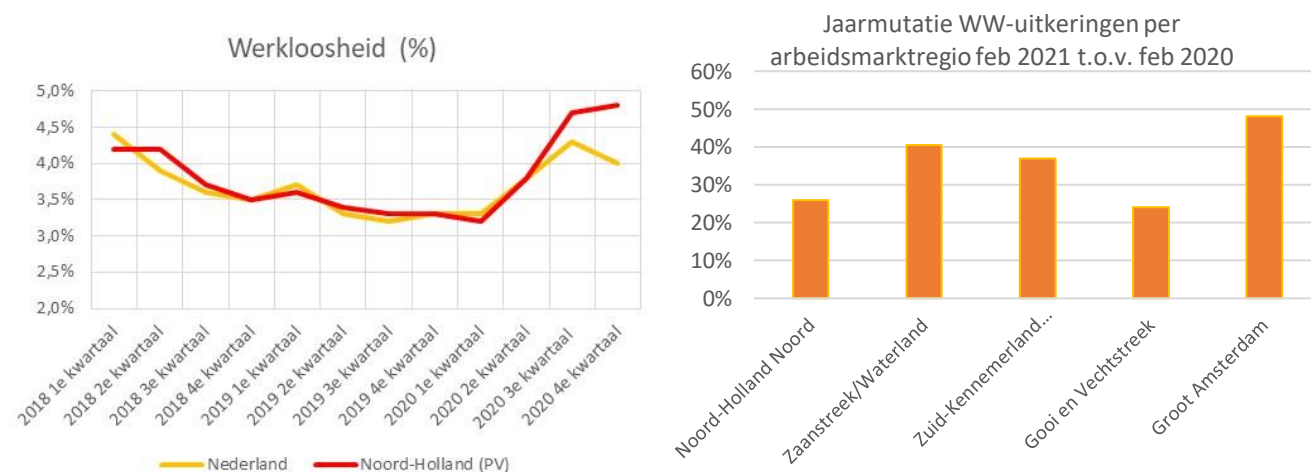
De verrassend lage werkloosheid loopt op van 4,4% dit jaar naar 4,7% in 2022.

Naar verwachting is het echter ook mede dankzij deze specifieke structuur die voor extra groei in de komende jaren gaat zorgen. Zo verwacht de Rabobank voor de regio 'groot-Amsterdam' (Amsterdam, Amstelland-Meerlanden en Zaanstreek-Waterland) een hoge groei van 3% in 2021, waar de meeste andere regio's een lagere groei zullen laten zien. Het CPB voorspelt in haar maartraming een groei van 2,2% voor de Nederlandse economie in 2021 gevolgd door 3,5% groei in 2022 (zie figuur hierboven). De werkloosheid blijft volgens het CPB echter iets groeien, van 3,8% in 2020 naar 4,4% (2021) en 4,7% (2022). De groei van werkloosheid komt door aflopende steunmaatregelen (naar verwachting vanaf eind juni) en herstructureringen en faillissementen als gevolg daarvan.

Het CPB hanteert naast de basisraming twee alternatieve scenario's: een meer optimistischere ('grote veerkracht' scenario) en een meer pessimistischere ('nieuwe terugslag' scenario), zie ook figuur. In het pessimistischere scenario wordt verondersteld dat er nieuwe tegenslagen zijn met het coronavirus en het vaccinatieprogramma. In het optimistische scenario wordt een grotere opleving van de economie verondersteld en een voorspoedig verloop van het bestrijden van het coronavirus.

3.2 Werkloosheid in Noord-Holland

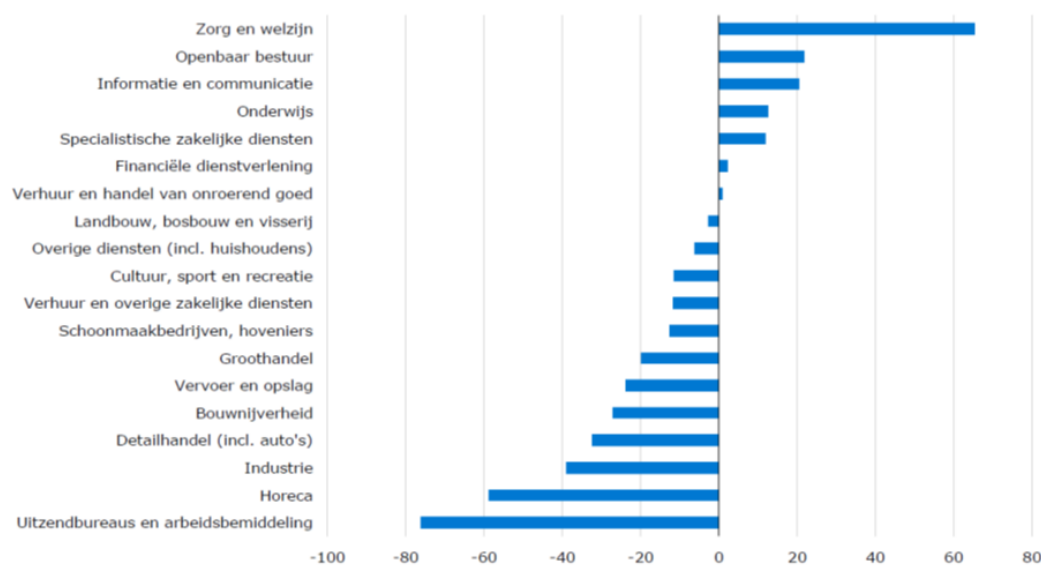
Sinds 2014, het laagste punt bij de vorige crisis, is de werkloosheid in Nederland van bijna 8% continu gedaald. Met respectievelijk 3,3% en 3,2% lag de werkloosheid in Nederland en Noord-Holland begin 2020 op het laagste niveau ooit. Sinds de coronamaatregelen is het werkloosheidspercentage gestegen, vooral in Noord-Holland door de economische sectorstructuur. De werkloosheid is in het 4^e kwartaal in Noord-Holland gestegen met +0,1% t.o.v. het 3^e kwartaal. In Noord-Holland ligt het werkloosheidspercentage eind 2020 op 4,8% en in Nederland op 4,0

De toename van de werkloosheid leidt tot meer WW-uitkeringen. De jaarmutatie daarvan laat een forse toename, met name in de deelregio Groot-Amsterdam. Regio Gooi en Vechtstreek heeft een minder sterke toename van het aantal WW-uitkeringen. Hier zijn relatief minder banen verloren gegaan in de gevoelige sectoren als horeca, uitzendbedrijven en detailhandel.

3.3 Werkgelegenheid en vacatures

Het UWV publiceerde de prognose dat in 2021 het aantal banen in Nederland op 10,6 miljoen zal komen en daarmee terug zal zijn op het niveau van 2018. Dat betekent een daling van 189 duizend banen in twee jaar tijd. Als gevolg van de coronacrisis neemt in de meeste sectoren het aantal banen af. De meeste banen verdwijnen in de sectoren uitzendwerk en horeca. Daar staat een landelijke groei van het aantal banen in zorg en welzijn tegenover.

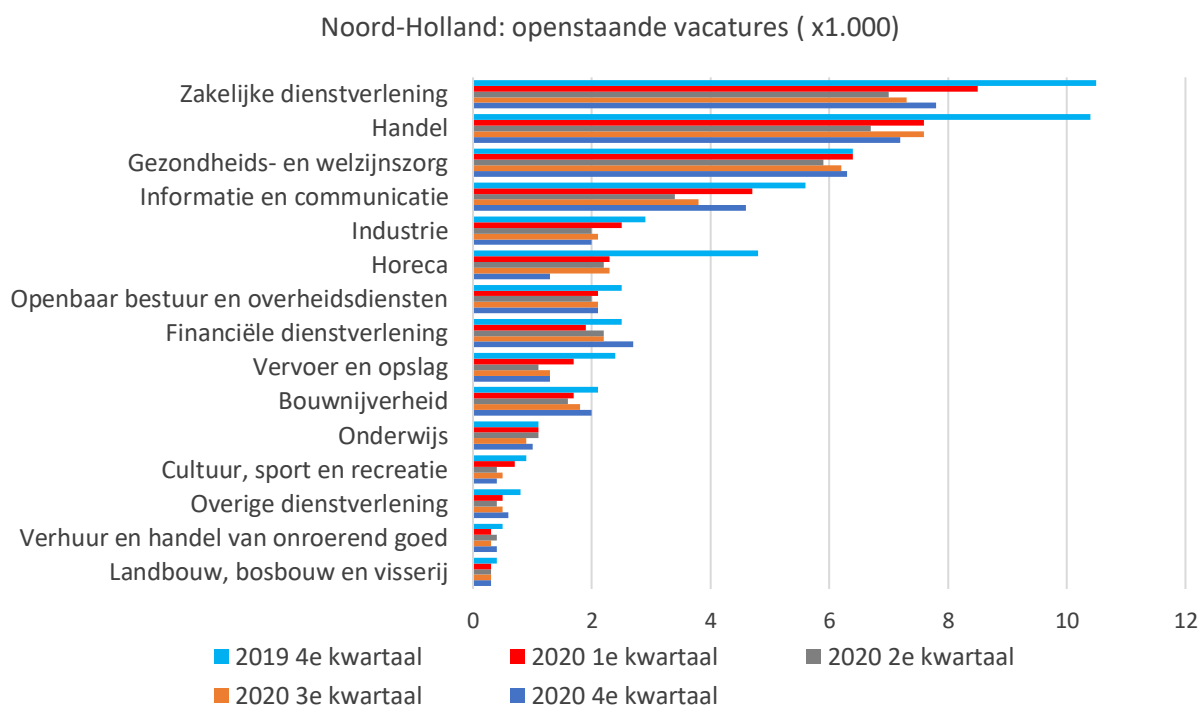
Figuur 2 Ontwikkeling aantal banen (x 1.000) tussen 2019 en 2021 naar sector

Bron: eigen prognose UWV (o.b.v. gegevens CBS en CPB)

Vacatures geven een beeld van de huidige en toekomstige behoefte aan beroepsbevolking. In de grafiek is het aantal openstaande vacatures in het 4^e kwartaal van 2019 en alle kwartalen van 2020 in Noord-Holland vergeleken. Het aantal openstaande vacatures is in de meeste beroepsklassen gelijk gebleven of iets gestegen in het 4^e kwartaal 2020 in vergelijking met het 3^e kwartaal. Alleen in cultuur, sport en recreatie, horeca, industrie en handel is het aantal vacatures gedaald in het 4^e kwartaal.

In veel beroepsklassen is het aantal openstaande vacatures nog niet op het pre-coronaniveau. Bijvoorbeeld in de zakelijke dienstverlening, handel en in de horeca is het verschil tussen het 4^e kwartaal 2019 en het 4^e kwartaal 2020 nog erg groot.

Bron: CBS, bewerking: Corona Impact Monitor N-H

4. Begrotingsbeleid

De robuustheid en houdbaarheid van de provinciale financiën blijven een belangrijke uitdaging. De in vorige kaderbrieven vastgestelde financiële beleidskaders blijven onverminderd van kracht. Daarom benoemen wij deze in dit hoofdstuk expliciet.

4.1 Robuust begrotingsbeleid

Ons college van GS staat voor een gedegen, robuust financieel beleid. Het realiseren van een sluitende begroting en meerjarenraming is dan ook een belangrijke doelstelling. Daartoe zijn de volgende algemene uitgangspunten toegepast voor de financiële opzet van deze kaderbrief:

- duurzaam structureel en reëel evenwicht;
- geen belastingverhoging;
- alleen noodzakelijke indexering van budgetten;
- nieuw beleid alleen in overeenstemming met de beschikbare middelen.

4.1.1 Duurzaam structureel en reëel evenwicht

Ons college staat voor een begroting die duurzaam structureel en reëel in evenwicht is. Dit betekent dat structurele lasten gedekt moeten worden door structurele baten en dat de incidentele lasten gedekt moeten worden door incidentele of structurele baten. Indien dit niet het geval is wordt ook de meerjarenraming hierop getoetst. De term reëel heeft betrekking op de mate van realiteit van de (meerjaren-)ramingen.

Om dit evenwicht te waarborgen en duurzaam te behouden hanteren wij de volgende begrotingsregels:

- een reëel sluitende begroting voor het begrotingsjaar en een reëel sluitend meerjarenraming;
- de risico's die de provincie loopt staan in verhouding tot het weerstandsvermogen en de weerstandscapaciteit;
- realistisch geraamde uitgaven en inkomsten, met een transparant onderscheid tussen incidentele en structurele lasten en baten.

Voor de houdbaarheid van de provinciale financiële positie is het belangrijk om op langere termijn een structureel sluitende begroting te houden, waarin incidentele dekkingsmiddelen geen bepalende factor zijn, maar naar beschikbaarheid gebruikt worden voor incidenteel beleid.

Het uitgangspunt "Duurzaam structureel en reëel evenwicht" is in overeenstemming met het toetsingscriterium van het ministerie van BZK. Wij stellen Provinciale Staten voor met de overige uitgangspunten in te stemmen.

4.1.2 Geen belastingverhoging

Het maximumpercentage opcenten dat wij mogen heffen is per 1 januari 2021 verhoogd van 115 in 2020 naar 116,8 in 2021. Met het huidige niveau van de opcenten (67,9) komt de onbenutte belastingcapaciteit voor 2021 uit op € 162,1 miljoen (in 2020 € 155,1 miljoen).

Dit biedt een theoretische ruimte om de inkomsten van de provincie te verhogen en daarmee eventueel dreigende begrotingstekorten te dichten. Hiervan is op dit moment geen sprake. Wij laten het tarief van de opcenten ongewijzigd op 67,9. Het tarief in Noord-Holland blijft hiermee het laagste in Nederland.

Provincie	2021	2020*
Drenthe	92,0	
Flevoland	81,4	80,6
Friesland	87,0	
Gelderland	89,5	87,2
Groningen	93,3	91,8
Limburg	77,9	
Noord-Brabant	78,4	78,0
Noord-Holland	67,9	
Overijssel	79,9	
Utrecht	74,9	73,6
Zeeland	89,1	
Zuid-Holland	90,4	

* Om inzichtelijk te maken welke tarieven zijn gewijzigd is geen waarde in de kolom 2020 ingevuld wanneer het opcenten tarief tussen 2020 en 2021 niet is gewijzigd.

Bron: Tarief opcenten motorrijtuigenbelasting 2021, CBS

4.1.3 Toepassen van indexering op provinciale budgetten

Daar waar contractuele verplichtingen dat vereisen wordt door de provincie indexering toegepast. Via een stelpost in de begroting worden de hiervoor benodigde budgetten gereserveerd. Hierin wordt rekening gehouden met een indexering voor de volgende onderdelen:

- de onderhoudsbudgetten voor infrastructuur (conform vorig jaar);
- de capaciteitskosten;
- de omgevingsdiensten;
- de budgetten voor OV-consessies;
- de fractievergoedingen

Voor het realiseren van deze indexeringen wordt de stelpost prijscompensatie gehanteerd.

4.2 Begrotingsrechtmatigheid

De provincie Noord-Holland beschikt over verschillende reserves die gezamenlijk een aanzienlijk vermogen omvatten. Het is van belang dat op deze reserves een goede monitoring plaatsvindt en dat er duidelijke en transparante spelregels geformuleerd zijn, zodat het beschikbare vermogen optimaal aangewend kan worden. Wij hanteren daarom de volgende beleidsregels voor stortingen in en onttrekkingen aan reserves.

Storting in reserves:

In de jaarrekening doen wij toevoegingen aan een reserve tot het bedrag dat via de begroting of begrotingswijzigingen door PS gedurende het begrotingsjaar is geaccordeerd. Daarnaast storten wij bij de jaarrekening de nog niet geraamde bijdragen van derden voor projecten in de reserve waaruit de dekking van het project plaatsvindt.

Onttrekking aan reserves:

In de jaarrekening verwerken wij de onttrekkingen aan de reserve ter dekking van een project tot maximaal het bedrag dat voor dat project door PS beschikbaar is gesteld en nooit hoger dan de maximaal te dekken lasten voor deze bestemming in het boekjaar. Daarbij wijken wij alleen af van de begrote jaarschijf als de totale meerjarige begrote lasten van het geaccordeerde project niet wijzigen. Uiteraard blijft het college van GS in de jaarrekening verantwoording afleggen over de verschillen tussen de begrote en werkelijke baten, lasten, stortingen en onttrekkingen.

4.3 Algemene reserve

De algemene reserve is bedoeld als buffer om risico's te kunnen opvangen. In de Financiële verordening en de kadernota reserves wordt een minimale omvang van de algemene reserve voorgeschreven die wij aanhouden om optredende risico's af te dekken.

Bij het vaststellen van de begroting 2019 hebben wij u gemeld dat de omvang van de algemene reserve naar een te laag niveau zal dalen. Daarom is in de voordracht van de begroting 2019 een herstelplan voor de algemene reserve opgenomen. Dit herstelplan is de afgelopen 2 jaar uitgevoerd. Op basis van de huidige stand en de begrote reservemutaties in de periode 2021-2023 is de geprognoseerde omvang van de algemene reserve voldoende op peil om te voldoen aan de door u vastgestelde criteria in de financiële verordening en de nota reserves. Het herstelplan is op basis van de huidige omvang van de algemene reserve dus niet meer nodig. Uiteraard blijven wij de omvang van de algemene reserve monitoren en houden we het herstelplan achter de hand.

Op het moment van schrijven van deze kaderbrief bedraagt het verwachte vrij te besteden resultaat over 2020 na voorgestelde resultaatbestemming € 13,7 mln. positief. Zoals ook beschreven onder de trends en ontwikkelingen in hoofdstuk 2 zijn er zowel aan de uitgaven- als de inkomsten kant op dit moment een aantal financiële onzekerheden. Gezien de grote mate van onzekerheid over de omvang van het provinciefonds achten wij het verstandig om de financiële ruimte die het resultaat over 2020 ons biedt te behouden in afwachtingen van meer duidelijkheid hierover.

Omvang Algemene reserve	Bedrag x € 1 miljoen
Beginstand 2022 (op basis van begroting)	€ 143
Resultaat 2020	€ 13,7
Gelabeld voor uitgaven in 2022 en 2023	€ 52
Niet-beklemd deel Algemene reserve	€ 104,7
Minimale omvang algemene reserve op basis van criteria 25% structurele algemene dekkingsmiddelen	€ 93
Minimale omvang algemene reserve op basis van netto risicobedrag (jaarrekening 2020)	€ 20

Effect deelname ROM op het weerstandsvermogen

In hoofdstuk 6.2 treft u onder beleidsontwikkelingen tevens de voorgenomen deelname in de ROM aan. Dit voorstel heeft geen invloed op het begrotingssaldo omdat de kapitaalstorting via de balans verloopt. Het heeft daarentegen wel invloed op het weerstandsvermogen en de benodigde weerstandscapaciteit (i.e. het netto risicobedrag). De inschatting van het risico van deelname aan de ROM komt neer op ongeveer €12 miljoen.

De provincie loopt met haar deelneming in de ROM een risico, omdat het gaat om investeringen in bedrijven/projecten die mogelijk niet in alle gevallen rendabel blijken. Uitgaande van het risicoprofiel van het ontwerp voor het Transitiefonds en mede op basis van de ervaringen met PDENH wordt dit risico ingeschat op 30%. Dit komt neer op een risico van maximaal € 12 miljoen.

De provincie hanteert in haar risicomanagement als uitgangspunt voor haar deelnemingen dat dit risico wordt opgevangen door het weerstandsvermogen c.q. de algemene reserve. In de algemene reserve is voldoende ruimte aanwezig om het risico van de deelneming in de ROM op te kunnen vangen. Teneinde de impact van dit besluit op het risicoprofiel te minimaliseren stellen wij voor om de in 2023 beschikbare ruimte van € 2 miljoen in de reserve Cofinanciering Europese projecten te benutten voor het vergroten van de weerstandscapaciteit c.q. de algemene reserve.

5. Herijking van de begrotingsdoelen

In de kaderbrief 2021 hebben uw Staten een nieuwe programma-indeling voor de begroting vastgesteld. Deze indeling is geïmplementeerd in de begroting van 2021. Tijdens de behandeling van de begroting 2021 hebben uw Staten de wens uitgesproken om de indeling van de onderliggende beleids- en de operationele doelen waar mogelijk beter aan te sluiten op de ambities en de accenten uit het coalitieakkoord. Wij hebben aan deze wens gehoor gegeven door de bestaande doelenboom per programma te toetsen aan het coalitieakkoord en de actuele beleidskaders. Waar mogelijk hebben we de indeling van het programma en de formulering van de doelen aangepast op een manier die meer recht doet aan de prioriteiten van dit college. De meest in het oog springende veranderingen zijn de herschikking van de programma's 'Bereikbaarheid' en 'Klimaat en milieu'

De indeling van het programma bereikbaarheid was nog gebaseerd op de oude situatie waarin het PMI (investeringsprogramma voor nieuwe infrastructuur) en het PMO (programmering voor het in stand houden en vervangen van bestaande infrastructuur) los van elkaar stonden. In het voorstel voor de nieuwe doelenboom hebben we de lijn van het nieuwe integraal meerjarenprogramma infrastructuur (iMPI) doorgetrokken naar de begroting. Hiermee gaan we ook in de begroting uit van de integrale benadering voor de aanleg van nieuwe infrastructuur en het in stand houden van bestaande infrastructuur.

Bij de indeling van het programma Klimaat en Milieu bestond het beleidsdoel '2.1 - gezonde leefomgeving bevorderen' uit de operationele doelen: luchtkwaliteit verbeteren, geluidsbelasting bewaken, Kwaliteit bodem en ondergrond verbeteren, Externe veiligheid bewaken, VTH taken uitvoeren en coördineren en gezonde leefomgeving bevorderen. Deze indeling is enigszins onlogisch binnen het huidige coalitieakkoord omdat al deze thema's ook terugkomen in het nieuw toegevoegde doel: bevorderen gezonde leefomgeving. Omdat de milieutaken op het gebied van lucht, geluid en externe veiligheid ook onderdeel zijn van de programmatische aanpak gezonde leefomgeving worden deze doelen samengevoegd.

Het operationeel doel 'bijdragen aan de energietransitie' is in de nieuwe indeling verder uitgewerkt op basis van het actieprogramma klimaat naar de volgende 3 doelen: 'Opwekking van duurzame elektriciteit bevorderen', 'Bijdragen aan de warmtetransitie' en 'Borgen van de energie infrastructuur en bijdragen aan de waterstoftransitie'.

Over alle programma's heen is waar mogelijk de formulering van specifieke doelen aangescherpt. Om de indeling van de begroting beter aan te laten sluiten op de in 2021 vastgestelde nieuwe programma-indeling is de volgorde van de beleidsdoelen waar nodig aangepast zodat deze overeen komt met de naam van het programma. Hieronder is voor 2022 per programma de voorgestelde indeling van de beleids- en operationele doelen weergegeven.

1. Openbaar Bestuur

1.1 Organiseren van provinciaal bestuur

- 1.1.1 Functioneren van provinciale Staten faciliteren*
- 1.1.2 Functioneren van Gedeputeerde Staten faciliteren*
- 1.1.3 Kwaliteit van beleid borgen*
- 1.1.4 Integriteit borgen en toetsen*

1.2 Organiseren van openbaar bestuur in de provincie

- 1.2.1 Kwaliteit van het openbaar bestuur optimaliseren*
- 1.2.2 Interbestuurlijk toezicht uitoefenen*
- 1.2.3 Rijkstaken commissaris van de Koning uitvoeren*

1.3 Verzekeren van veiligheid

- 1.3.1 Toezien op tunnelveiligheid en adviseren bij crises*
- 1.3.2 Risicokaart beheren*
- 1.3.3 Ondermijning tegengaan, weerbaarheid stimuleren*

1.4 Representeren van het provinciaal bestuur

- 1.4.1 Bestuurshandelingen communiceren*
 - 1.4.2 Provinciale inzet leveren bij gemeenschappelijke opgaven op Europees, landelijk, regionaal en lokaal niveau.*
-

2. Klimaat en milieu

2.1 Bijdragen aan de energietransitie

- 2.1.1 Opwekking van duurzame elektriciteit bevorderen*
- 2.1.2 Bijdragen aan de warmtetransitie*
- 2.1.3 Borgen van de energie infrastructuur en bijdragen aan de waterstoftransitie*
- 2.1.4 Bijdragen aan de transitie naar een circulaire economie*

2.2 Bevorderen gezonde leefomgeving

- 2.2.1 VTH taken uitvoeren en coördineren*
 - 2.2.2 Gezonde leefomgeving bevorderen*
 - 2.2.3 Kwaliteit bodem en ondergrond verbeteren*
-

3. Ruimte en Water

3.1 Ontwikkelen ruimtelijk beleid

- 3.1.1 Omgevingsvisie en omgevingswet uitdragen*
- 3.1.2 Ruimtelijke kwaliteit borgen en stimuleren*

3.2 Uitvoeren ruimtelijk beleid

- 3.2.1 Bijdragen aan de optimalisering van OV- knooppunten en ketens*
- 3.2.2 Beleid luchthavens uitvoeren*
- 3.2.3 Visie Noordzeekanaalgebied en havencomplexen realiseren*
- 3.2.4 Ruimtelijke structuur versterken*
- 3.2.5 Grondbeleid uitvoeren t.b.v. provinciale doelen*

3.3 Bijdragen aan betaalbaar en toekomstbestendig wonen

- 3.3.1 Afstemming en regionale programmering woningbouw*
- 3.3.2 Bijdragen aan versnelling woningbouwproductie en binnenstedelijk bouwen*

3.4 Beschermen tegen overstromingen en bijdragen aan klimaatadaptatie

- 3.4.1 Kaders stellen voor regionale keringen en investeren in ruimtelijke kwaliteit*
- 3.4.2 Beoordelen versterkingsplannen primaire keringen en investeren in ruimtelijke kwaliteit*
- 3.4.3 Bijdragen aan ontwikkelen en uitvoeren regionale opgaven klimaatadaptatie*

3.5 Verbeteren kwaliteit water en benutten en beheren water

- 3.5.1 Schoon en voldoende grondwater bevorderen*
 - 3.5.2 Schoon en voldoende oppervlaktewater bevorderen*
 - 3.5.3 Waterrecreatie stimuleren*
-

4. Bereikbaarheid

- 4.1 Mobiliteitsbeleid en -strategie opstellen en uitvoeren
 - 4.1.1 *Mobiliteitsbeleid en -strategie opstellen*
 - 4.1.2 *Mobiliteitsbeleid met partners uitvoeren*
 - 4.1.3 *Investeringsstrategie en meerjarenprogramma's prov. infrastructuur opstellen*
 - 4.2 Openbaar vervoer waarborgen
 - 4.2.1 *OV-concessies beheren en verlenen*
 - 4.3 Gebruik infrastructuurle netwerken optimaliseren
 - 4.3.1 *Netwerkmanagement en verkeerskundig beheer uitvoeren*
 - 4.3.2 *Centrales beheren en in stand houden*
 - 4.4 Provinciale infrastructuur in stand houden en ontwikkelen
 - 4.4.1 *Beheerstrategie en meerjarenprogramma's opstellen*
 - 4.4.2 *Studiefase verbeter- en uitbreidingsprojecten uitvoeren*
 - 4.4.3 *Studiefase vervangingsprojecten uitvoeren*
 - 4.4.4 *Plan- en realisatiefase infrastructuurprojecten uitvoeren*
 - 4.4.5 *Infrastructuur beheren en in stand houden*
 - 4.4.6 *Vaarwegen beheren en in stand houden*
 - 4.4.7 *Innovatieprojecten infrastructuur uitvoeren*
-

5. Groen

- 5.1 Beschermen en ontwikkelen van de groenstructuur
 - 5.1.1 *Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura-2000 gebieden*
 - 5.1.2 *Programma Groene uitweg uitvoeren*
 - 5.1.3 *Programma Oostelijke vechtplassen uitvoeren*
 - 5.1.4 *Gebiedsprogramma Laag Holland uitvoeren*
 - 5.2 Beheren van de groenstructuur
 - 5.2.1 *NNN en agrarische natuur beheren*
 - 5.2.2 *Recreatiegebieden en recreatieve routes beheren*
 - 5.2.3 *Uitvoeren geven aan de Wet natuurbescherming*
 - 5.2.4 *Tegemoetkoming faunaschade uitkeren*
 - 5.3 Betrekken van onze partners bij bescherming en beheer van groen
 - 5.3.1 *Aanpak Groen Kapitaal uitvoeren*
 - 5.3.2 *Bijdragen aan regionale samenwerking t.a.v. groen*
 - 5.3.3 *Balans ecologie en economie Waddengebied nastreven*
-

6. Economie, cultuur en welzijn

- 6.1 Bevorderen van welvaart en welzijn door duurzame, vernieuwende en ondernemende economie
 - 6.1.1 *Ruimtelijke vestigingsklimaat bevorderen*
 - 6.1.2 *Een innovatief klimaat bevorderen*
 - 6.1.3 *Een veerkrachtige en duurzame arbeidsmarkt bevorderen*
 - 6.1.4 *Een duurzame agrosector behouden en versterken*
 - 6.1.5 *Europese landbouwprojecten cofinancieren*
 - 6.2 Toegankelijk en bereikbaar houden van culturele infrastructuur
 - 6.2.1 *Bovenlokale culturele samenwerking ondersteunen*
 - 6.3 Behouden van kwaliteit van cultuurlandschap
 - 6.3.1 *Cultuurhistorische waarden landschap versterken*
 - 6.3.2 *Kennis cultuurhistorische structuren vergroten*
 - 6.3.3 *Investeren in behoud van archeologisch erfgoed*
 - 6.4 Behouden en ontwikkelen erfgoed
 - 6.4.1 *Investeren in behoud en herbestemming monumenten*
 - 6.4.2 *UNESCO stelling van Amsterdam behouden en herbestemmen*
 - 6.5 Uitvoeren welzijnstaken
 - 6.5.1 *Verbeteren van sportvoorzieningen en van de leefbaarheid in kleine kernen*
-

7. Economisch herstel en duurzaamheid

7.1 Economisch herstel en duurzaamheid bevorderen*7.1.1 Economisch herstel en duurzaamheid bevorderen*

8. Overzicht Financiën en bedrijfsvoering

8.1 Overzicht van structurele algemene dekkingsmiddelen, overhead, VPB en onvoorzien*8.1.1 Lokale heffingen**8.1.2 Uitkering provinciefonds**8.1.3 Dividend**8.1.4 Financieringsfunctie**8.1.5 Overige algemene dekkingsmiddelen**8.1.6 Onvoorzien**8.1.7 Vennootschapsbelasting**8.1.8 Overhead***8.2 Bedrijfsvoering***8.2.1 Stelposten**8.2.2 Bedrijfsvoering realiseren**8.2.3 Decentrale arbeidsvoorwaarden**8.2.4 Afrekeningsverschillen*

6. Geactualiseerde meerjarenraming en beleidsvoorstellen 2022-2025

In deze kaderbrief actualiseren wij op basis van de thans bekende budgettaire ontwikkelingen het financieel kader 2022-2025. De budgettaire ontwikkelingen zijn opgedeeld in technische bijstellingen (6.1) en inhoudelijke voorstellen (6.2). Per regel wordt onder de betreffende tabel toegelicht waar de mutatie betrekking op heeft. De beide categorieën gezamenlijk resulteren in het gepresenteerde meerjarenbegrotingssaldo in deze kaderbrief 2022.

In hoofdstuk zeven zullen apart de voorstellen en wijzigingen opgenomen worden die voor het lopend jaar 2021 zijn opgenomen. Het gaat hierbij om de tweede begrotingswijziging mutaties.

6.1 Technische bijstellingen

Technische bijstellingen betreffen bijstellingen naar aanleiding van actualisatie van berekeningen op basis van bestaand eerder door PS geaccordeerd beleid of autonome posten, waar de provincie geen invloed op heeft, zoals het provinciefonds.

Regel	Financieel kader (x € 1 miljoen)	2022	2023	2024	2025
A.	Vigerende meerjarenraming begroting 2021 (na wijzigingen op primitieve begroting)	-3,14	-4,14	-21,99	-35,16
	Subtotaal meerjarenraming	-3,14	-4,14	-21,99	-35,16
B.	Provinciefonds	6,70	6,76	6,83	6,90
C.	Opcenten motorrijtuigenbelasting	-7,04	-7,04	-7,04	-7,04
D.	Indexeringen: ophogen stelpost prijsstijgingen	0,43	0,40	0,11	0,15
E.	Doorrekening vrijval kaplasten reserves	3,84	4,75	4,80	5,32
F.	Areaaluitbreiding	-0,59	-1,26	0,05	0,56
G.	Correctie areaal gebiedscontract NH zuid	0,50	0,50	0,50	0,50
H.	Voedselvisie	-	-	0,89	-
I.	Leges opbrengsten	0,25	0,01	-0,01	-0,2
J.	Versnellen project baggeren Amstel	-	-	4,00	-2,00
K.	Wijziging bestedingsritme iMPI (PMI Deel)	-0,47	-1,19	-0,77	0,24
L	Stelpost Macro economische tegenvallers	-8,40	-3,98		
M	Overige technische bijstellingen	0,10	0,10	0,36	0,51
	Subtotaal technische bijstellingen	-4,68	-0,96	9,72	4,94
	Saldo meerjarenraming na technische bijstellingen	-7,82	-5,10	-12,27	-30,22

A. Vigerende meerjarenraming 2021

Het startpunt voor het financieel kader 2022-2025 is het saldo van de meerjarenraming bij de primitieve begroting 2021.

B. Provinciefonds o.b.v. mutaties septembercircular 2020

De raming van het provinciefonds is bijgesteld op basis van de volgende documenten en gebeurtenissen:

- Het structureel verwerken van de mutaties die voortvloeien uit de septembercircular 2020 van het provinciefonds. Dit betreft met name correcties als gevolg van wijzigingen in de verdeelmaatstaven;
- Het structureel verwerken van de mutaties uit de decembercircular 2020 van het provinciefonds. Dit betreft voornamelijk het verwerken van een administratieve fout die de Kamer van Koophandel heeft gemaakt bij de registratie van een nevenvestiging van een grootwagparkhouder (GWH). Deze GWH is abusievelijk in oktober 2019 administratief verplaatst van de provincie Noord-Holland naar de provincie Gelderland. Dit is in 2020 rechtgetrokken en zijn ongeveer 30.000 voertuigen weer ingeschreven in Noord-Holland. Dit zorgt voor extra inkomsten opcenten op de motorrijtuigenbelasting. Deze hogere opbrengst zorgt voor een hogere aftrek op het provinciefonds. Een van de verdeelmaatstaven in het verdeelmodel van het provinciefonds is de opbrengst van de opcenten. Hoe hoger het bedrag per opcent hoe hoger de aftrek in het provinciefonds. In de decembercircular is dat structureel rechtgetrokken zodat hiermee de aftrek in het provinciefonds op het niveau van de opcenten komt waarvan we ultimo 2020 uitgingen;
- Op basis van de nieuwe raming van de Belastingdienst voor de opcenten (op basis van de gewichtsuitdraai per 01-01-2021) is een nieuwe berekening gemaakt van de aftrek hiervan op het provinciefonds. Met deze correctie op het provinciefonds loopt de aftrek in lijn met de hogere raming van de opcenten op motorrijtuigenbelasting (zie hieronder bij onderdeel C).

C. Opcenten motorrijtuigenbelasting

Het maximale opcenten tarief dat wij mogen heffen is per 1 januari 2021 verhoogd van 115,0 opcenten in 2020 naar 116,8 opcenten in 2021. Met het huidige niveau van de opcenten (67,9) komt de onbenutte belastingcapaciteit voor 2021 uit op € 162,1 miljoen.

Dit biedt een theoretische ruimte om de inkomsten van de provincie te verhogen en daarmee eventueel dreigende begrotingstekorten te dichten. Hiervan is op dit moment geen sprake. Bij de berekening van de opbrengst hebben wij het tarief van de opcenten ook in de komende jaren ongewijzigd gelaten op 67,9 opcenten. Het tarief in Noord-Holland blijft hiermee het laagste in Nederland. De opbrengst opcenten voor 2021 en volgende jaren ramen wij op € 225,1 miljoen gebaseerd op de theoretische belastingopbrengst, zoals wij die in januari 2021 van de belastingdienst hebben ontvangen.

Zoals uit de tabel hierboven blijkt gaat het om een stijging van € 7,04 miljoen ten opzichte van de Begroting 2021. Een deel hiervan (+/- € 4,5 miljoen) wordt verklaard door de fout van de Kamer van Koophandel bij het registreren van een nevenvestiging van een GWH (zie 2e bullet onder B hiervoor). De rest is het gevolg van autonome groei van het aantal voertuigen en mutaties in de verdeling daarvan over de gewichtsklassen.

D. Indexeringen: ophogen stelpost prijsstijgingen

Dit betreft een aantal correcties op de jaarschijven. Het gaat hierbij om een actualisatie van de stelpost prijsstijgingen. Voor de herberekening van deze stelpost zijn de volgende begrotingsposten meegenomen:

- de budgetten voor onderhoud aan infrastructuur (vanaf 2022);
- de capaciteitskosten;
- de budgetten voor de omgevingsdiensten;
- de budgetten voor OV-concessies;
- de budgetten voor fractievergoedingen.

Het gaat hierbij om de reguliere ophogingen van de hierboven genoemde onderwerpen.

E. Doorrekening vrijval kapitaallasten reserves

In de Eerste begrotingswijziging 2021 hebben uw Staten besloten om € 175 mln. vanuit de kapitaallasten reserves vrij te spelen ten behoeve van de in deze begrotingswijziging genoemde inhoudelijke ontwikkelingen. De vrijval vanuit de kapitaallasten reserves betekent dat de onderliggende investeringen niet langer vanuit deze reserves gedekt kunnen worden en dus ten laste zullen worden gebracht van de exploitatiebegroting. In deze kaderbrief is het meerjarig effect van deze vrijval op de begroting inzichtelijk gemaakt.

In de eerste begrotingswijziging 2021 is als prognose voor de gemiddelde druk op de exploitatie een bedrag van circa € 3,5 miljoen per jaar afgegeven. Dit bedrag varieert afhankelijk van de afschrijvingstermijnen van de onderliggende activa. Het precieze meerjarige effect van de vrijval van de € 175 miljoen uit de kapitaallasten reserves op het begrotingssaldo is inmiddels doorgerekend en in regel E van deze kaderbrief inzichtelijk gemaakt. De druk op de exploitatie is in de eerste jaren hoger dan de gemiddelde € 3,5 miljoen. en zal daarna afnemen tot minder dan de gemiddelde € 3,5 mln. Dit heeft een tweetal oorzaken:

Activa met een kortere afschrijvingsduur dan 50 jaar

Een deel van de activa waarvoor de dekking wijzigt van de reserves naar de exploitatie heeft een afschrijvingsduur van 15 jaar. Hierdoor nemen de afschrijvingslasten ten laste van de exploitatie de eerstvolgende 15 jaar toe met meer dan de gemiddelde € 3,5 miljoen en daarna met minder dan de gemiddelde € 3,5 miljoen.

Nog niet volledig afgeronde activa waarvan de dekking door dit besluit wijzigt

Niet alle activa waarvoor middelen in de kapitaallastenreserves zaten zijn voor 100% afgerond. Voor een aantal van de onderliggende projecten die nu gedekt worden vanuit de exploitatiebegroting is een deel van de middelen nog gereserveerd in de bestemmingsreserves voor infrastructuur. Het betreffen de reserves 'ontwikkelen provinciale infrastructuur' en 'investeringen kunstwerken'. Deze middelen zouden, in toekomstige jaren, wanneer de investeringen daadwerkelijk gerealiseerd zijn, ook overgeheveld worden naar de kapitaallastenreserves. De overheveling van de bestemmingsreserves naar de kapitaallasten reserves volgt namelijk de daadwerkelijk gerealiseerde uitgaven.

Nu deze projecten niet langer vanuit de reserves, maar vanuit de exploitatiebegroting gedekt worden hoort de reservering ook niet langer thuis in de bestemmingsreserves voor infrastructuur maar in de algemene reserve. In totaal gaat het om een bedrag van € 30 mln. dat in 2021 aanvullend vrijvalt vanuit de bestemmingsreserves en gestort zal worden in de algemene reserve. Dit zal worden verwerkt in de tweede begrotingswijziging 2021. Deze € 30 mln. zal nu verspreid over de afschrijvingsduur van de onderliggende activa als kapitaallast in de meerjarenraming opgenomen.

Via de bijstelling zoals weergegeven op regel E in deze kaderbrief wordt de begroting aangepast op de gewijzigde dekking van de kapitaallasten.

F. Areaaluitbreiding

De budgetten voor het onderhouden van het areaal worden opgehoogd voor areaaluitbreiding, conform de hiervoor opgestelde kaders. Met toename door aanpassingen van het areaal nemen de onderhoudslasten van de provincie toe. Deze areaaluitbreiding wordt ieder jaar in kaart gebracht. Ook de toekomstige verwachte uitbreidingen worden meegenomen. Indien er minder areaal bijkomt of de daadwerkelijk berekende toename van de lasten lager zijn dan voorheen meerjarig begroot, dan wordt het budget naar beneden bijgesteld. Het effect van het voorgaande is opgenomen op regel G van deze Kaderbrief.

G. Correctie areaal gebiedscontract NH-Zuid

Op basis van een uitgevoerde kwantitatieve nulmeting is vastgesteld dat de gebiedsaannemer meer areaal onderhoudt dan contractueel in 2018 is vastgelegd in het gebiedscontract. Rond 2018 waren in gebied 6 meerdere projecten in uitvoering. Dit heeft tot gevolg gehad dat de areaalgegevens niet geheel up-to-date waren met de nieuwste ontwikkelingen. Dit is toentertijd als een risico onderkend, maar hier is niet op voorhand financieel rekening mee gehouden. Nu is er met de kwantitatieve nulmeting vastgesteld dat het risico zich heeft voorgedaan en dat er een structurele verhoging van het exploitatiebudget noodzakelijk is. Wel is het zo dat met deze verhoging het totale exploitatiebudget nog steeds ligt onder het plafondbedrag dat was vastgesteld voor de aanbesteding van gebied 6. Het gaat hier om + € 0,5 miljoen per jaar voor 2022 en verder die in deze kaderbrief 2022 wordt verwerkt.

H. Voedselvisie

Vanuit het Coalitieakkoord is € 6,1 miljoen voor de voedselvisie beschikbaar gesteld. Daarvan was €1,6 miljoen voor 2020 in de begroting opgenomen en in de jaren 2021-2023 elk jaar € 1,5 miljoen.

Van de € 1,6 miljoen in 2020 is € 705.000 reeds uitgegeven aan de volgende activiteiten:

- GS besluit Voedsel Verbindt € 125.000;
- GS besluit Rif MBO € 300.000;
- Kwartiermakers fase voedselvisie en doorloop projecten motie Natuur inclusieve landbouw € 280.000.

Omdat niet de gehele € 1,6 mln. voor 2020 tot besteding is gekomen is bij de laatste begrotingswijziging 2020 de resterende €885.000 afgeraamd en ditzelfde bedrag wordt begroot in 2024 zodat het totale budget voor de voedselvisie over de jaren ongewijzigd blijft. Dit bedrag van €885.000 is opgenomen op regel H in de tabel.

I. Leges

De verwachte leges opbrengsten worden voor 2022 en 2023 naar beneden bijgesteld. Het grootste verschil zit bij de leges Wet Natuurbescherming (Wnb). Evenals in 2021 worden er naar verwachting ook in 2022 geen leges in rekening gebracht voor stikstof gerelateerde vergunningsaanvragen. We gingen eerder uit van een opbrengst van € 400.000 en die wordt bijgesteld naar € 190.000.

In december 2019 heeft Provinciale Staten besloten, dat de tarieven van de vergunningsaanvragen 100% kostendekkend moesten zijn en gefaseerd in 3 jaar dienden te worden verhoogd. In 2022 zijn het merendeel van de tarieven kostendekkend. De te realiseren opbrengsten voor 2022 en volgende jaren zijn gebaseerd op de kostendekkende tarieven (m.u.v. leges Wnb) en het te verwachte aantal vergunningsaanvragen dat in de komende jaren wordt ingediend. De mogelijke gevolgen voor de leges als gevolg van de inwerkingtreding van de Omgevingswet, die naar verwachting op 1 januari 2022 inwerking treedt zijn hierin niet meegenomen

J. Versnellen project baggeren Amstel

Zoals is aangegeven in de Eerste Begrotingswijziging 2021 heeft het versnellen van het project 'K17-01- Baggeren Amstel' tot gevolg dat in de jaren 2022-2024 er in totaal bijna € 4 miljoen versneld wordt onttrokken uit deze reserve. Hiervoor moet een toekomstige storting in de reserve naar voren worden gehaald. Bij deze Kaderbrief 2022 worden deze financiële consequenties verwerkt. Over meerdere jaren gezien is deze verschuiving budgettair neutraal omdat de storting ook in 2026 met € 2 miljoen zal worden verlaagd.

K. Wijziging bestedingsritme iMPI

Met het vaststellen van het iMPI 2021-2028 (PS 16 november 2020) zijn de meest recente plannings van de investeringsprojecten vastgesteld. Daardoor ontstaat er vanaf 2025 onvoldoende budget in het kasritme van de geraamde kapitaallasten ten laste van de Stelpost PMI. Met dit voorstel wordt de ruimte in de Stelpost PMI vanaf 2022 naar achter in de tijd geschoven. Dit leidt ertoe dat tot 2028 er binnen de Stelpost PMI voldoende budget is om de huidige geraamde kapitaallasten te dekken. In meerjarig perspectief is deze verschuiving (2022-2028) budgetneutraal.

L. Stelpost Macro economische tegenvallers

De stelpost macro economische tegenvallers wordt in 2022 volledig (€ 8,4 mln), en in 2023 voor € 4 mln ingezet ter dekking van deze kaderbrief.

M. Overige technische bijstellingen

Onder overige technische bijstellingen zijn een aantal posten opgenomen die niet het gevolg zijn van wijzigingen in de uit te voeren activiteiten van de provincie of waarbij sprake is van reguliere jaarlijkse bijstellingen. Het gaat hierbij om eenmalige (administratieve) correcties in de administratie.

6.2 Beleidsvoorstellen kaderbrief 2022

Hieronder zal een onderbouwing gegeven worden van de geïnventariseerde voorstellen bij de kaderbrief 2022.

Regel	Financieel kader (x € 1 miljoen)	Progra mma	2022	2023	2024	2025
	Saldo meerjarenraming na technische bijstellingen		-7,82	-5,10	-12,27	-30,22
N.	Gemeenschappelijk landbouwbeleid		-	0,50	1,20	1,40
O.	Verkeersmanagement als een dienst		2,60	1,20	-0,52	-0,52
P.	MIT		1,92	4,92	4,92	4,92
Q.	Sponsoring Sail den Helder		0,30	0,08	-	-
R.	Wandelnetwerk Noord- Holland		0,65	0,25	-	-
S.	Circulaire economie		-	-	1,18	1,26
T.	Bezoekersmanagement recreatie en toerisme		0,25	0,25	0,25	0,25
U.	Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) voor Noord-Holland		-	-	-	-
	Subtotaal beleidsvoorstellen		5,72	7,20	7,03	7,31
	Totaal begrotingssaldo na alle voorstellen		-2,10	2,10	-5,24	-22,90
V.	Kasschuif Algemene reserve (storting en onttrekking van resultaat)		2,10	-2,10		
	Totaal Begrotingssaldo Kaderbrief 2022		-	-	-5,24	-22,90

N. Gemeenschappelijk landbouwbeleid

Rijk en provincies voeren sinds het jaar 2000 gezamenlijk het programma uit voor de besteding van Europese landbouwfondsen die beschikbaar komen voor het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). Tot en met 2022 worden de subsidies verstrekt onder de naam POP (Plattelandsontwikkelingsprogramma). In 2023 start het nieuwe programma 2023-2027 voor het GLB onder de naam: Nationaal Strategisch Plan GLB (NSP-GLB). De planning is dat dit programma eind 2021 gereedkomt voor indiening in Brussel. In 2022 maken Rijk, IPO en de Unie van Waterschappen afspraken over onder meer de verplichte cofinanciering en de uitvoeringskosten. Europa stelt namelijk als verplichting dat deze fondsen worden gefinancierd. Daarnaast zijn provincies ook verantwoordelijk voor de uitvoering en de kosten die daar (voor hun aandeel) aan verbonden zijn. Inhoudelijk ondersteunt het NSP-GLB de Europese doelen en provinciale belangen voor onder meer economie, kringlooplandbouw, water, biodiversiteit, klimaat en voedsel. Het NSP-GLB voorziet in mogelijkheden voor investeringen in onder meer natuurbeheer en ecoregelingen, modernisering, innovatie, kennis en samenwerking. De raming van de bijdrage voor de inhoudelijke doelen (exclusief het ANLb) is gebaseerd op de ervaringen 2000-2020 en de budgetten die de EC beschikbaar heeft gesteld voor het NSP-GLB. De provinciale cofinanciering voor ANLb loopt separaat van dit voorstel omdat het onderdeel is van het natuurakkoord.

De provinciale financiering voor Agrarische Natuurbeheer (ANLb) is ook onderdeel van het NSP-GLB maar is geen onderdeel van dit kaderbriefvoorstel. Wel is het zo dat de maatregelen en resultaten van dit voorstel op onderdelen onlosmakelijk verbonden zijn met de maatregelen en resultaten voor het ANLb, bijvoorbeeld via maatregelen voor de aanleg van landschapselementen, de vermindering van meststoffen of verbetering van de waterkwaliteit. ANLb onderdeel van het totale NSP-GLB 2023-2027.

O. Verkeersmanagement als een dienst

De provincie beschikt over één verkeersmanagementcentrale in Hoofddorp. Vanuit deze verkeersmanagementcentrale wordt het verkeersmanagement uitgevoerd om de beschikbare infrastructuur zo optimaal mogelijk te benutten.

De verkeersmanagementcentrale is echter aan het einde van zowel de economische als de technische levensduur. Voorzetten van het managen van het verkeer met een verkeersmanagementcentrale tegen het einde van de economische en technische levenscyclus brengt grote risico's op (verkeersonveilige) 'verkeersinfarcten' bij verstoringen en calamiteiten met zicht mee. Zelf realiseren van een nieuwe verkeersmanagementcentrale vraagt zeer forse investeringen, oplopend tot mogelijk 20 tot 25 miljoen euro. Dat zou tevens extra (beheer) personeel bij de provincie vragen, zowel tijdelijk voor het realiseren van een nieuwe centrale als structureel voor het beheer van de gerealiseerde eigen centrale. Ook voorzetting van het huidige verkeersmanagement zou vragen dat hogere kosten worden opgenomen in de structurele begroting van de provincie, doordat momenteel niet alle structurele kosten voor het huidige verkeersmanagement hierin zijn opgenomen. Om het verkeersmanagement voort te kunnen zetten zijn dus maatregelen nodig.

Wij stellen voor om voor het uitvoeren van verkeersmanagement over te gaan op een andere vorm dan de huidige, namelijk door niet meer zelf de uitvoering van verkeersmanagement te verzorgen met behulp van eigen 'spullen', maar dit af te nemen als een meerjarige (voor een periode van 10 jaar) dienst 'Verkeersmanagement as a Service' (VMaaS).

Met deze nieuwe vorm van verkeersmanagement kan de provincie meer prestatiegericht werken aan beleidsdoelen (prestatieafspraken, effectiviteit), gebruik maken van nieuwe (technologische) mogelijkheden, flexibel inspelen op nieuwe ontwikkelingen en wijzigingen van beleidsdoelen.

Bovendien kan verkeersmanagement zo efficiënter worden uitgevoerd, waardoor kostenbesparingen kunnen worden behaald en kostenstijgingen kunnen worden voorkomen. Het overgaan naar de nieuwe vorm van verkeersmanagement vraagt dat na het doorlopen van het aanbestedingsproces de iDienst VMaaS gecontroleerd wordt 'ingefaseerd' bij de provincie. In deze periode van twee jaar toont de aanbieder van de iDienst aan dat de iDienst conform eisen functioneert en organiseert de provincie intern passende regievoering op de iDienst op basis van prestatieafspraken. Tijdens deze periode van twee jaar blijft het huidige verkeersmanagement door de provincie intact, om ook in deze periode betrouwbaar verkeersmanagement te garanderen. Na een geslaagde 'infasering' kan het huidige verkeersmanagement door de provincie zelf worden 'uitgefaseerd' en ontstaan de baten van de nieuwe vorm.

Voor de periode van twee jaar voor het 'infaseren' is een eenmalig overbruggingsbudget van € 5,2 miljoen nodig om de aanbieder van de iDienst VMaaS en de kosten van de iDienst, en daarnaast de implementatie-kosten te betalen, terwijl de kosten voor het huidige verkeersmanagement door de provincie doorlopen. De verwachte structurele kosten voor V-MaaS na deze transitiefase zijn lager dan de huidige kosten voor het verkeersmanagement vanuit de eigen centrale waardoor de benodigde investering zichzelf over de tijd dus terugverdient.

Door de kostenbesparing die wordt gerealiseerd met VMaaS, zijn er ondanks deze nog niet gedekte kosten (van de periode betreffende de aanvraag) geen aanvullende budgetverzoeken nodig voor verkeersmanagement, mits het afnemen van VMaaS snel kan worden gestart. De optie om de uitvoering van verkeersmanagement vanuit een eigen centrale voort te zetten zou een meer omvangrijke investering vragen in een nieuwe verkeersmanagementcentrale.

P. MIT

Sinds 2016 voert de provincie de MKB Innovatiestimulering Regio en Topsectorenregeling (MIT-regeling) uit. De MIT-regeling is een samenwerking tussen het ministerie van EZK en de provincies. De MIT-regeling wordt door alle twaalf provincies uitgevoerd. De MIT is een vroegefaseregeling en bestaat uit financiering voor haalbaarheidsprojecten en Research and Development- samenwerkingsprojecten. Vanaf 2019 hebben wij jaarlijks €3 miljoen euro beschikbaar gesteld aan de MIT, wat wordt verdubbeld door het Rijk (ministerie van Economische Zaken en Klimaat, EZK). Hiervoor zijn tot en met 2022 middelen beschikbaar via de MKB-reserve.

De MIT-regeling ondersteunt ondernemers met vroegefasefinanciering. Hiermee is dit ons enige instrument dat zich primair richt op allervroegstefase financiering voor Noord-Hollandse ondernemers. Hierdoor fungeert de MIT-regeling als belangrijke opstap voor de andere innovatie-instrumenten die gericht zijn op latere fases van innovatie, zoals het Innovatiefonds Noord-Holland en het Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland. Sinds 2019 heeft de provincie circa 250 ondernemers ondersteund met hulp van de MIT-regeling om te kunnen doorstromen naar de andere financieringsinstrumenten.

In 2021 verandert het landelijk beleidskader voor de MIT van het topsectorenbeleid naar het Missiegedreven Innovatiebeleid. Het missiegedreven innovatiebeleid sluit nauwer aan op de ambities van de provincie, omdat hierin de grote maatschappelijke opgaven op het gebied van onder meer landbouw, water en voedsel en energie en klimaat centraal staan. Als gevolg van de overgang naar het missiegedreven innovatiebeleid van het Rijk is het ook niet meer mogelijk om de MIT-regeling voor een beperkt aantal topsectoren open te stellen, zoals dit de afgelopen jaren in Noord-Holland is gebeurd. Daarom gaat de provincie vanaf 2021 de MIT volledig openstellen voor alle topsectoren. De volledige openstelling betekent een verwachte verdubbeling van het aantal aanvragen (van 200 naar 400 binnenkomende aanvragen). Om deze stijging op te vangen verhoogt EZK in 2021 haar bijdrage aan de provincie van €3.000.000 naar € 4.462.500. Evenals bij de eerdere bijdrage van € 3.000.000 vraagt EZK de provincie om de aanvullende bijdrage te

matchen vanaf 2022. Dit betekent dat de provincie haar bijdrage vanaf 2022 moet verhogen tot € 4.462.500.

Q. Sponsoring Sail den Helder

De provincie heeft goede ervaringen met sponsoring van grootschalige evenementen als SAIL Amsterdam en Sail Den Helder. Beide evenementen vinden eens per 5 jaar plaats en werden al vaker door de provincie gesponsord. In 2023 zal een nieuwe editie van Sail Den Helder plaatsvinden, waarvoor een aanvraag voor sponsoring van dat evenement in combinatie met PreSail Texel voor een bedrag van € 300.000 is ingediend. Dit is vergelijkbaar met het bedrag dat wij in 2017 hebben betaald. Voor de communicatie en het organiseren van activiteiten rond het evenement door de provincie is in 2023 nog een bedrag van € 75.000 nodig.

Omdat zulke grote evenementen niet jaarlijks plaatsvinden en de hoogte van de sponsorbijdrage de mogelijkheden binnen de reguliere sponsorbegroting overschrijdt, wordt net als in het verleden de sponsorbijdrage voor Sail Den Helder apart opgenomen in de begroting. In het jaar voorafgaand aan het evenement heeft Sail Den Helder 2023 al veel voorbereidingskosten en start de communicatie rondom het evenement al op, vandaar dat wij al in 2022 een sponsorovereenkomst willen afsluiten.

R. Wandelnetwerk Noord-Holland

Om te verkennen of het mogelijk is om binnen een redelijke termijn een gebiedsdekkend wandelnetwerk te realiseren is er in 2016 een quick scan uitgevoerd. Uit de quick scan kwam naar voren dat er bij gemeenten en recreatieschappen wensen lagen van ongeveer 2.000 kilometers uitbreiding van het wandelnetwerk Noord-Holland. In de afgelopen jaren zijn subsidieaanvragen beschikt en/of gerealiseerd voor wandelnetwerk in West-Friesland, Amstelland en Zuid-Kennemerland en uitbreidingen rondom Amsterdam, Wieringermeer en Zaanse Schans. De realisatie van het wandelnetwerk Noord-Holland is hiermee in de afgelopen periode voor een belangrijk deel gerealiseerd (66 %) en veel ontbrekende delen zijn al in voorbereiding of in uitvoering. Hiermee zijn de toegekende budgetten uitgeput.

Texel is nog niet opgenomen in het wandelnetwerk Noord-Holland. Hiermee hebben we gewacht totdat in het overig deel van Noord-Holland ervaring is opgedaan met een dekkend wandelnetwerk. Texel hoort bij de provincie Noord-Holland en is daarmee een belangrijk onderdeel voor het wandelnetwerk Noord-Holland. Het streven is dat wandelaars in heel Noord-Holland gebruik kunnen maken van één routestructuur. Dit vergroot voor hen de duidelijkheid. Omdat in de rest van Noord-Holland het wandelnetwerk Noord-Holland inmiddels is gerealiseerd en/of in aanleg is, is de inzet voor de komende periode vooral gericht op deelname van Texel aan het netwerk. Recreatie Noord-Holland NV (RNH) zet zich hier al voor in middels overleggen en afstemming met de relevante partijen op Texel. Daarnaast is bekend dat er in verschillende regio's nog diverse wensen zijn voor aanvullingen en verdichtingen in het netwerk die nog niet (volledig) vervuld zijn en die in 2021 en de jaren erna gerealiseerd zouden kunnen worden. Deze aanvullingen en verdichtingen zorgen ervoor dat nog meer mensen gebruik kunnen maken van het routenetwerk en zorgen voor een nog betere spreiding van wandelaars.

S. Circulaire economie

De Actieagenda Circulaire Economie heeft een looptijd van 2021 tot en met 2025. Voor de jaren 2021 tot en met 2023 is een bedrag van € 2,78 miljoen beschikbaar voor de uitvoering van de acties en ondersteunende instrumenten uit de Actieagenda. Voor de uitvoering in de jaren 2024

en 2025 is nog geen financiële dekking behalve een bijdrage van € 75.000 uit de middelen van de Voedselvisie.

Voor de resterende jaren 2024 en 2025 wordt in totaal € 2.435.000 gevraagd. Hiermee kunnen de acties uit de Actieagenda die bijdragen aan de transitie naar een circulaire economie tot en met 2025 worden gecontinueerd. De acties worden zo nodig aangescherpt op basis van de ervaringen tot en met 2023. Deze ervaringen worden beoordeeld in een tussentijdse beleidsevaluatie in 2023 zoals aangekondigd in de Actieagenda. Met de uitvoering van de Actieagenda wordt gewerkt aan de ambitie dat Noord-Holland in 2050 100 % circulair is. Het realiseren van deze ambitie levert een bijdrage aan het behalen van de klimaatdoelen.

T. Bezoekersmanagement recreatie en toerisme

De afgelopen jaren is er veel aandacht geweest voor de toenemende druk van het (inkomend) toerisme en wordt hier actief op ingezet. Er is echter gebleken dat er ook sprake is van een sterk groeiende recreatiedruk in Noord-Holland. Dit wordt veroorzaakt door de toenemende groei van het aantal inwoners, met name in de MRA. Maar ook het coronavirus heeft ervoor gezorgd dat de recreatiebehoefte dicht bij huis het afgelopen jaar explosief is gegroeid. Zo ontvangt het Nationaal Park Zuid-Kennemerland jaarlijks ruim 3 miljoen bezoekers en is dit aantal in 2020 zelfs gegroeid naar 4 miljoen. De huidige recreatie- en natuurgebieden hebben geen oneindige capaciteit om de groeiende behoefte op te vangen en ook de draagkracht van de natuur laat niet in alle gebieden intensieve recreatie toe. Door de recreatiedruk staan de natuurwaarden en ecologie van onze recreatie- en natuurgebieden onder druk, maar ook de leefbaarheid van regio's, de aantrekkelijkheid van het vestigingsklimaat en de economische waarde van recreatie en toerisme voor Noord-Holland.

De toenemende recreatiedruk vraagt om bovenregionale regie: het actief en gericht toepassen van bestemmingsmanagement. Er worden al kwantitatieve onderzoeken uitgevoerd naar de omvang van de sector en naar de opgaven. Ook onze partners voeren op deelgebieden onderzoeken uit naar bezoekersaantallen en in sommige gevallen zelfs al naar draagkracht. Echter, een uniforme methode ontbreekt, terwijl het juist belangrijk is om alle natuur- en recreatiegebieden op dezelfde wijze te kunnen beoordelen. Daarnaast is er onvoldoende inzicht in bezoekersmotieven en bezoekersstromen binnen Noord-Holland om recreanten te kunnen spreiden over de gebieden. Deze opgave valt niet op te lossen op het niveau van een individueel Recreatieschap en het betreft niet alleen recreatiegebieden maar ook onze natuurgebieden. Er is behoefte aan een provinciebreed onderzoek naar bezoekersmotieven en -stromen voor recreatie- en natuurgebieden, vertaald naar een overkoepelende strategie om gericht invulling en sturing te geven aan de benodigde spreiding van de recreatiedruk. Op basis van deze strategie zetten we in op betere verbindingen tussen recreatiegebieden, het creëren van aantrekkelijke startpunten, bezoekersinformatie over en tussen de gebieden, nieuwe verdienmodellen en investeren in goede (drukte)monitoring. Het beheer en de inrichting van de gebieden valt binnen de afspraken met de Recreatieschappen.

Gezien de aanhoudende impact van corona is de verwachting dat ook dit jaar nog veel van de vrijetijd dicht bij huis wordt besteed. Voor 2021 kunnen voorbereidende kosten voor onderzoek en strategie voor het bovenstaande nog worden gedekt binnen bestaande budgetten. Om vervolgens verder invulling te kunnen geven aan de spreidingsstrategie zijn de benodigde inzet en middelen geraamd op € 250.000 per jaar (extra uitvoeringsbudget per jaar voor 4 jaar ten opzichte van het huidige budget). Momenteel is er geen uitvoeringsbudget voor Recreatiebeleid. De huidige middelen die beschikbaar zijn voor Recreatiebeleid zijn gelabeld voor onze deelname aan de Recreatieschappen/Recreatie Noord-Holland en voor beheer en onderhoud van onze recreatieve wandel- en fietspaden.

U. Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) voor Noord-Holland

De provincie heeft het voornemen om samen met Noord-Hollandse gemeenten en het ministerie van EZK op korte termijn een Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) op te richten. Met deze ROM willen overheden werken aan de transitieopgaven in de economie en een duurzaam herstel uit de coronacrisis bevorderen. GS hebben op 30 maart de uitgangspunten van het ontwerp van de ROM vastgesteld en leggen Provinciale Staten in de vergadering van 28 juni 2021 het besluit tot oprichting voor. De intentie hierbij is om een provinciale deelname in de ROM aan te gaan van € 40 miljoen.

Voor deze kapitaalstorting in de ROM is geen separate dekking in de exploitatie nodig. Wel zijn er gevolgen voor het weerstandsvermogen, omdat de investeringen van de ROM risicodragend zijn. Zoals vermeld in de passage over de algemene reserve in hoofdstuk 4 'begrotingsbeleid' van deze kaderbrief stellen wij voor om €2 miljoen vanuit de reserve Cofinanciering Europese projecten aan de algemene reserve toe te voegen ter mitigatie van dit risico.

De exploitatiekosten van de ROM – circa € 2,8 miljoen per jaar – worden betaald uit het budget van het Platform Economie van de MRA (de provincie draagt jaarlijks bij aan dat budget), bijdragen van de gemeenten in Noord-Holland Noord en een jaarlijkse bijdrage van het ministerie van EZK. De bijdrage van de provincie aan de exploitatie maakt onderdeel uit van de vaste bijdrage aan de MRA. Hiervoor zijn dus geen additionele middelen nodig. Wel is er sprake van incidentele aanloopkosten in 2021 en 2022. Deze kunnen binnen de begroting worden gedekt vanuit de Reserve MKB.

V. Kasschuif van de algemene reserve

Het positieve begrotingssaldo dat resteert in 2022 zetten we in voor het tekort in 2023. De zogenoemde kasschuif via de algemene reserve houdt in dat de € 2,1 miljoen uit het begrotingssaldo in 2022 wordt toegevoegd aan de algemene reserve om vervolgens in 2023 weer onttrokken te worden ter dekking van het resterende tekort in 2023. Deze bedragen zijn opgenomen op regel V.

7. Tweede begrotingswijziging 2021

Zoals in hoofdstuk zes is aangegeven is onderscheid gemaakt tussen de meerjarenraming (2022 tot en met 2025) en voorstellen voor het lopend jaar. In dit hoofdstuk worden de mutaties voor het lopend jaar 2021 vermeld. De toelichtingen van de mutaties zijn verwerkt in hoofdstuk zes.

7.1 Voorstellen tweede begrotingswijziging 2021

Regel	Financieel kader (x € 1 miljoen)	Programma	2021
A.	Vigerende meerjarenraming begroting 2021 (na wijzigingen op primitieve begroting)		-2,97
B.	Provinciefonds		6,41
C.	Opcenten motorrijtuigenbelasting		-7,04
D.	Indexering		-0,34
E.	Doorrekening vrijval kapitaallasten reserves		0,49
F.	Areaal uitbreiding		-0,49
G.	Correctie areaal gebiedscontract NH-Zuid		1,50
H.	Leges		0,45
I.	Overige technische bijstellingen		0,01
<i>Saldo na technische bijstellingen</i>			-1,98
O.	Verkeersmanagement als een dienst		1,40
<i>Subtotaal voorstellen</i>			1,40
Eindsaldo tweede begrotingswijziging 2021			-0,58

A. Vigerende meerjarenraming 2021

Zie hiervoor hetgeen beschreven als toelichting bij de jaren 2022 en verder onder regel A.

B. Provinciefonds

De raming van het provinciefonds wordt in 2021 bijgesteld op basis van de volgende documenten en gebeurtenissen:

- Het structureel verwerken van de mutaties uit de decembercirculaire 2020 van het provinciefonds. Dit betreft voornamelijk het verwerken van een administratieve fout die de Kamer van Koophandel heeft gemaakt bij de registratie van een nevenvestiging van een grootwagenvarkhouder (GWH). Deze GWH is abusievelijk in oktober 2019 administratief verplaatst van de provincie Noord-Holland naar de provincie Gelderland. Dit is in 2020 rechtgetrokken en zijn ongeveer 30.000 voertuigen weer ingeschreven in Noord-Holland. Dit zorgt voor extra inkomsten opcenten op de motorrijtuigenbelasting. Deze hogere opbrengst zorgt voor een hogere aftrek op het provinciefonds. Een van de verdeelmaatstaven in het verdeelmodel van het provinciefonds is de opbrengst van de opcenten. Hoe hoger het bedrag per opcent hoe hoger de aftrek in het provinciefonds. In

de decembercirculaire is dat structureel rechtgetrokken zodat hiermee de aftrek in het provinciefonds op het niveau van de opcenten komt waarvan we ultimo 2020 uitgingen;

- Op basis van de nieuwe raming van de Belastingdienst voor de opcenten (op basis van de gewichtsuitdraai per 01-01-2021) is een nieuwe berekening gemaakt van de aftrek hiervan op het provinciefonds. Met deze correctie op het provinciefonds loopt de aftrek in lijn met de hogere raming van de opcenten op motorrijtuigenbelasting (zie hieronder bij onderdeel C);
- In de decembercirculaire is – als aftrek op het provinciefonds- gerekend met een bedrag per opcent van €3.288.492. In werkelijkheid is dat €3.293.797 geworden. Deze hogere opbrengst aan opcenten zorgt voor een negatieve eindafrekening over 2020 in het provinciefonds van €350.000 in 2021.

C. Opcenten motorrijtuigenbelasting

De opbrengst opcenten voor 2021 en volgende jaren ramen wij op € 225,1 miljoen gebaseerd op de theoretische belastingopbrengst, zoals wij die in januari 2021 van de belastingdienst hebben ontvangen.

Zoals uit de tabel hierboven blijkt gaat het om een stijging van € 7,0 miljoen ten opzichte van de Begroting 2021. Een deel hiervan (+/- € 4,5 miljoen) wordt verklaard door de fout van de Kamer van Koophandel bij het registreren van een nevenvestiging van een GWH (zie 2e bullet onder B hiervoor). De rest is het gevolg van autonome groei van het aantal voertuigen en mutaties in de verdeling daarvan over de gewichtsklassen.

D. Indexeringen: ophogen stelpost prijsstijgingen

Zie hiervoor hetgeen beschreven als toelichting bij de jaren 2022 en verder onder regel D. Omdat we de budgetten voor het onderhoud aan infrastructuur in 2021 niet hebben opgehoogd kan een deel van de stelpost vrijvallen in 2021.

E. Doorrekening vrijval kapitaallasten reserves

Zie hiervoor hetgeen beschreven als toelichting bij de jaren 2021 en verder onder regel E.

Daarnaast zijn bij de Eerste begrotingswijziging 2021 de onttrekkingen aan de verschillende reserves kapitaallasten al op 0 gezet. De afboeking van de daarbij behorende kapitaallasten is toen nog niet gebeurd. Dat gebeurt bij deze Kaderbrief en zit in het saldo zoals dat is opgenomen op regel E.

F. Areaaluitbreiding

Zie hiervoor hetgeen beschreven als toelichting bij de jaren 2022 en verder onder regel F.

G. Correctie areaal gebiedscontract NH-Zuid

In 2021 wordt éénmalige budget aangevraagd voor een achterstallige betaling voor de jaren 2019 en 2020 en het lopende jaar 2021. Het gaat hierbij om een bedrag van € 1,5 miljoen.

H. Leges

Zie hiervoor hetgeen beschreven als toelichting bij de jaren 2022 en verder onder regel I.

I. Overige technische bijstellingen

Onder overige technische bijstellingen zijn een aantal posten opgenomen die niet het gevolg zijn van wijzigingen in de uit te voeren activiteiten van de provincie of waarbij sprake is van reguliere jaarlijkse bijstellingen. Het gaat hierbij om eenmalige (administratieve) correcties in de administratie.

O. Verkeersmanagement als een dienst

Zie hiervoor de toelichting die is opgenomen in hoofdstuk 6 van deze Kaderbrief.

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

J. Koning

CZ/FIN

Telefoonnummer +31235144992

koningj@noord-holland.nl

1 | 1

Betreft: Kaderbrief 2022

Verzenddatum

19 MEI 2021

Geachte leden,

Kenmerk

1570943/1627842

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over Kaderbrief 2022

Uw kenmerk

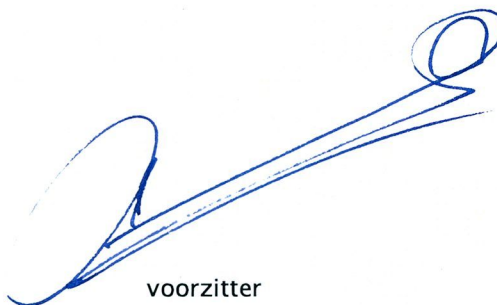
Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

2 bijlage(n)

- Voordracht kaderbrief 2022;
- Kaderbrief 2022

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Rondvraag Commissie EFB 14 Juni 2021 voor Commissaris van de Koning Arthur van Dijk

Reactie richting de transitiecommissie op voorstel versterkte MRA-samenwerking

Op respectievelijk 22 maart en 22 april lag het voorstel van de transitiecommissie over MRA-samenwerking voor in de Commissie Economie, Financiën en Bestuur. Hierbij werd de commissie gevraagd om aandachtspunten mee te geven voor de verdere bespreking van dit voorstel in de regiegroep.

Op 25 mei kwam de transitiecommissie met een nieuwe brief, waarin onder andere verwezen werd naar de reacties van de Raden en Staten. Als reactie van de Provinciale Staten van Noord-Holland is hier de brief van Gedeputeerde Staten van 15 april gepubliceerd, die bestaat uit een reactie op de bespreking in EFB van 22 maart¹. De brief van Gedeputeerde Staten bevat geen overzicht van de aandachtspunten die de commissie heeft meegegeven. Daarnaast is deze brief opgesteld op 15 april, terwijl het voorstel nog een keer uitgebreid besproken is in de commissie op 22 april.

In het “Overzicht ingekomen wensen en opvattingen voorstel transitie MRA” wordt ook slechts één keer een wens genoemd van Noord-Holland, tegenover bijvoorbeeld negentien wensen van onze zusterprovincie Flevoland. Zo wordt bijvoorbeeld onze suggestie om agenda’s en notulen van ambtelijke en portefeuillehoudersoverleggen op voorhand ter kennisgeving op te sturen nergens genoemd.

Naar aanleiding van deze publicaties willen wij graag enkele vragen stellen aan de portefeuillehouder:

- In hoeverre zijn de aandachtspunten van de commissie uitgedragen richting de transitiecommissie? Kunt u aangeven waarom de aandachtspunten van de provincie Noord-Holland nauwelijks terug komen in de samenvatting?
- Op welke manier is de bespreking van het voorstel op 22 april verwerkt in de reactie van Noord-Holland op het voorstel, aangezien de brief geschreven is voor deze bespreking?
- Is de portefeuillehouder bereid de relevante aandachtspunten van de provincie Noord-Holland, zoals geuit in de commissie EFB, nogmaals onder de aandacht van de transitiecommissie te brengen met het verzoek deze nadrukkelijker te betrekken bij en te benoemen in hun reactie?

¹ <https://www.metropoolregioamsterdam.nl/metropool-van-grote-klasse/>

Rondvraag Commissie EFB 14 Juni 2021 voor Commissaris van de Koning Arthur van Dijk

Reactie richting de transitiecommissie op voorstel versterkte MRA-samenwerking

Op respectievelijk 22 maart en 22 april lag het voorstel van de transitiecommissie over MRA-samenwerking voor in de Commissie Economie, Financiën en Bestuur. Hierbij werd de commissie gevraagd om aandachtspunten mee te geven voor de verdere bespreking van dit voorstel in de regiegroep.

Op 25 mei kwam de transitiecommissie met een nieuwe brief, waarin onder andere verwezen werd naar de reacties van de Raden en Staten. Als reactie van de Provinciale Staten van Noord-Holland is hier de brief van Gedeputeerde Staten van 15 april gepubliceerd, die bestaat uit een reactie op de bespreking in EFB van 22 maart¹. De brief van Gedeputeerde Staten bevat geen overzicht van de aandachtspunten die de commissie heeft meegegeven. Daarnaast is deze brief opgesteld op 15 april, terwijl het voorstel nog een keer uitgebreid besproken is in de commissie op 22 april.

In het “Overzicht ingekomen wensen en opvattingen voorstel transitie MRA” wordt ook slechts één keer een wens genoemd van Noord-Holland, tegenover bijvoorbeeld negentien wensen van onze zusterprovincie Flevoland. Zo wordt bijvoorbeeld onze suggestie om agenda’s en notulen van ambtelijke en portefeuillehoudersoverleggen op voorhand ter kennisgeving op te sturen nergens genoemd.

Naar aanleiding van deze publicaties willen wij graag enkele vragen stellen aan de portefeuillehouder:

- In hoeverre zijn de aandachtspunten van de commissie uitgedragen richting de transitiecommissie? Kunt u aangeven waarom de aandachtspunten van de provincie Noord-Holland nauwelijks terug komen in de samenvatting?

Antwoord: *De aandachtspunten van de commissie zijn welzeker uitgedragen richting de transitiecommissie. Het feit dat de CdK zelf deel uitmaakt van deze transitiecommissie, draagt er aan bij dat de inbreng van de provincie Noord-Holland op een constructieve manier wordt meegenomen. Het feit dat de aandachtspunten van de provincie Noord-Holland weinig terug kwamen in dit ambtelijke document van het MRA-bureau, zegt op zichzelf niet veel.*

- Op welke manier is de bespreking van het voorstel op 22 april verwerkt in de reactie van Noord-Holland op het voorstel, aangezien de brief geschreven is voor deze bespreking?

Antwoord: *De brief van GS van 15 april 2021 was bedoeld om aan de Staten de visie van het College op het voorstel van de transitiecommissie duidelijk te maken, hetgeen behulpzaam kon zijn bij de tweede bespreking in de commissie van 22 april. Deze brief is ook naar het MRA-bureau gezonden, samen met het verslag van de commissievergadering van 22 april.*

- Is de portefeuillehouder bereid de relevante aandachtspunten van de provincie Noord-Holland, zoals geuit in de commissie EFB, nogmaals onder de aandacht van de transitiecommissie te brengen met het verzoek deze nadrukkelijker te betrekken bij en te benoemen in hun reactie?

Antwoord: *Jazeker.*

¹ <https://www.metropoolregioamsterdam.nl/metropool-van-grote-klasse/>

Rondvraag portefeuille dhr. Van Dijk en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden

Wij hebben twee verduidelijkende vragen naar aanleiding van de zeer goede vragen van collega Wagelaar over de MRA en de transitiecommissie.

Vraag 1

De huidige structuur van MRA biedt weinig kansen aan PS om directe input te leveren. Veel gaat via via, en we zijn van o.a. CvdK afhankelijk dat hij onze punten inbrengt. Het is daarom extra belangrijk dat we bij gemeenschappelijke aangelegenheden zoals MRA precies weten wat o.a. CvdK namens ons inbrengt en dat we echt onze punten als commissie terugzien. Daarom spijtig dat onze punten niet in het genoemde “[Overzicht ingekomen wensen en opvattingen](#)” zijn meegenomen.

In de antwoorden aan collega Wagelaar staat dat dat ‘op zichzelf niet veel zegt’ en dat via de CvdK de inbreng van Noord-Holland ‘op een constructieve manier’ wordt meegenomen. **Maar we willen zelf ook terug kunnen lezen welke concrete punten zijn ingebracht namens de commissie** (ook als het gaat om andere onderwerpen waarbij GS namens ons inbreng moet leveren).

Kan GS daar in het vervolg voor zorgen door met ons een lijst aan punten te delen die namens de commissie zijn ingebracht?

Vraag 2

Wij hebben in de commissie heel concreet minstens de volgende vijf punten ingebracht:

1. de noodzaak voor meer transparantie (alle MRA-stukken, inclusief verslagen van vergaderingen online openbaar, zoveel mogelijk livestream);
2. de mogelijkheid om te experimenteren met nieuwe democratische tools zoals burgerberaden
3. bij de kernwaarden en uitwerking beter mee te nemen het begrip van brede welvaart en economie binnen ecologische grenzen, en bijdrage aan bestrijding van biodiversiteitscrisis en klimaatcrisis (punten die ook deels door GL werden gemaakt);
4. extra platform voor duurzaamheid en ecologie en horizontaal over andere platforms heen.
5. meer directe zeggenschap voor volksvertegenwoordigers;

Terwijl in het MRA-stuk “Overzicht ingekomen wensen en opvattingen” soms tot in detail input van gemeenten wordt opgenomen, zien we bijna geen van de bovenstaande fundamentele punten terug.

Begrijpen we goed uit de beantwoording van de vragen van collega Wagelaar, dat zulke punten uit de commissie inderdaad nog onder de aandacht worden gebracht van de transitiecommissie, zodat zij het mee kunnen nemen in hun reactie?

Rondvraag portefeuille dhr. Van Dijk en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden

Wij hebben twee verduidelijkende vragen naar aanleiding van de zeer goede vragen van collega Wagelaar over de MRA en de transitiecommissie.

Vraag 1

De huidige structuur van MRA biedt weinig kansen aan PS om directe input te leveren. Veel gaat via via, en we zijn van o.a. CvdK afhankelijk dat hij onze punten inbrengt. Het is daarom extra belangrijk dat we bij gemeenschappelijke aangelegenheden zoals MRA precies weten wat o.a. CvdK namens ons inbrengt en dat we echt onze punten als commissie terugzien. Daarom spijtig dat onze punten niet in het genoemde “[Overzicht ingekomen wensen en opvattingen](#)” zijn meegenomen.

In de antwoorden aan collega Wagelaar staat dat dat ‘op zichzelf niet veel zegt’ en dat via de CvdK de inbreng van Noord-Holland ‘op een constructieve manier’ wordt meegenomen. **Maar we willen zelf ook terug kunnen lezen welke concrete punten zijn ingebracht namens de commissie** (ook als het gaat om andere onderwerpen waarbij GS namens ons inbreng moet leveren).

Kan GS daar in het vervolg voor zorgen door met ons een lijst aan punten te delen die namens de commissie zijn ingebracht?

Antwoord: Op zichzelf is dat mogelijk, door bijvoorbeeld het verslag van de commissie, vergezeld gaande van een kort overzicht met de aandachtspunten die tijdens de vergadering gewisseld zijn, in de voorbereiding op een MRA-vergadering aan te reiken aan het ondersteunende MRA-bureau. Zo ontving het MRA-bureau het verslag van de commissievergadering waarin het voorstel van de transitiecommissie werd besproken.

Vraag 2

Wij hebben in de commissie heel concreet minstens de volgende vijf punten ingebracht:

1. de noodzaak voor meer transparantie (alle MRA-stukken, inclusief verslagen van vergaderingen online openbaar, zoveel mogelijk livestream);
2. de mogelijkheid om te experimenteren met nieuwe democratische tools zoals burgerberaden
3. bij de kernwaarden en uitwerking beter mee te nemen het begrip van brede welvaart en economie binnen ecologische grenzen, en bijdrage aan bestrijding van biodiversiteitscrisis en klimaatcrisis (punten die ook deels door GL werden gemaakt);
4. extra platform voor duurzaamheid en ecologie en horizontaal over andere platforms heen.
5. meer directe zeggenschap voor volksvertegenwoordigers;

Terwijl in het MRA-stuk “Overzicht ingekomen wensen en opvattingen” soms tot in detail input van gemeenten wordt opgenomen, zien we bijna geen van de bovenstaande fundamentele punten terug.

Begrijpen we goed uit de beantwoording van de vragen van collega Wagelaar, dat zulke punten uit de commissie inderdaad nog onder de aandacht worden gebracht van de transitiecommissie, zodat zij het mee kunnen nemen in hun reactie?

Antwoord: Het traject dat nu loopt, richt zich vooral op het verbeteren van de onderlinge bestuurlijke samenwerking in de MRA, en is dus niet specifiek bedoeld om nieuwe inhoudelijke gezichtspunten te formuleren, bijvoorbeeld ten aanzien van klimaat en duurzaamheid. De MRA Agenda 2.0, die in april 2020 is gepubliceerd, blijft daarvoor het gezamenlijke inhoudelijke koersdocument. De noodzaak voor meer transparantie en directe betrokkenheid van raadsleden en Statenleden (en ook burgers) is ook door andere MRA-partners ingebracht en zal betrokken worden bij de uitwerking van de

samenwerkingsafspraken. Daarbij geldt wel als randvoorwaarden dat niet gestreefd wordt naar een formalisering van de huidige MRA tot een bestuurslaag. Daarnaast is het minder praktisch om te werken aan voorstellen die pas geconcretiseerd kunnen worden na wetgeving door het Rijk.

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	6824
Extern Zaak ID	1529548
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	14 juni 2021
Agendapunt	6.a
Titel	Voordracht Provinciale deelname in Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) (A-agenda EFB 14-6-2021)
Organisatieonderdeel	BEL/RE&E

Bijlagen
Brief aan PS over provinciale deelname in Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM).pdf
Voordracht deelneming ROM 28 juni 2021.docx
210510 Eindversie – Meerjaren Strategisch Bedrijfsplan ROM MRA-NHN_v4.2 (002).pdf
210512 akte van oprichting ROM Regio BV_v10.docx
210511 Bestuursovereenkomst ROM Regio BV (tussen de regiopartijen exclusief de Staat)_v4.docx
20210510 Eindconcept IR Transitiefonds-def.docx
210511 akte van oprichting ROM Holding BV_v4.docx
210511 Bestuursovereenkomst – ROM Holding BV (tussen de Staat en ROM Regio)_v4.docx
20210511 Eindconcept IR MKB Fonds.docx

Geagendeerd	Vergaderdatum
Overdracht vanuit GS	24 mei 2021
Ingekomen stukken ter kennisname	31 mei 2021
Economie Financiën en Bestuur	14 juni 2021
PS-vergadering	28 juni 2021

Toelichting

De provincie heeft het voornemen om samen met Noord-Hollandse gemeenten en het ministerie van EZK een Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) op te richten. Met deze ROM willen overheden werken aan de transitieopgaven in de economie en een duurzaam herstel uit de coronacrisis bevorderen. De intentie hierbij is om een provinciale deelname in de ROM aan te gaan van € 40 miljoen. Met dit besluit worden Provinciale Staten in staat gesteld wensen en bedenkingen op het voorgenomen besluit naar voren te brengen.

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

K.J. van Seeters

BEL/REE

Telefoonnummer +31235143308

seetersk@noord-holland.nl

1 | 2

Verzenddatum

19 MEI 2021

Kenmerk

1529548 / 1634093

Uw kenmerk

Betreft: Provinciale deelname in Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM)

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over provinciale deelname in een Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) in Noord-Holland.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

8 bijlagen:

– Voordracht

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

- Meerjaren Strategisch Bedrijfsplan
- Akte van oprichting ROM Regio b.v.
- Bestuursovereenkomst ROM Regio b.v.
- Investeringsreglement Transitiefonds
- Akte van oprichting ROM bv
- Bestuursovereenkomst ROM bv
- Investeringsreglement MKB-fonds

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 18 mei 2021

Onderwerp: Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM)

Kenmerk: 8302988

Bijlagen:

- Meerjaren Strategisch Bedrijfsplan
- Akte van oprichting ROM Regio bv
- Bestuursovereenkomst ROM Regio bv
- Investeringsreglement Transitiefonds
- Akte van oprichting ROM bv
- Bestuursovereenkomst ROM bv
- Investeringsreglement MKB-fonds

1. Inleiding

De provincie Noord-Holland heeft het voornemen om samen met Noord-Hollandse gemeenten en het ministerie van EZK op korte termijn een Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) op te richten. In het afgelopen half jaar is hierover intensief overleg gevoerd met de Noord-Hollandse gemeenten en het ministerie van EZK. Dit heeft geresulteerd in voorliggend ontwerp van de ROM en bijbehorende oprichtingsdocumenten.

De aanleiding voor de oprichting van de ROM is de start in 2019 van het landelijke Invest-NL (€ 1,7 miljard voor bedrijfsinvesteringen op het gebied van energietransitie en andere transitiegebieden) en de huidige coronacrisis. Met deze ROM willen wij samen met andere overheden werken aan de transitieopgaven in de economie en een duurzaam herstel uit de coronacrisis bevorderen. De ROM zal gaan bestaan uit 2 investeringsfondsen: een Transitiefonds gericht op investeringen in energietransitie en circulaire economie en een mkb-fonds gericht op groei en innovatie van het Noord-Hollandse MKB. Dit mkb-fonds richt zich op economische sectoren die sterk zijn in de regio en die in het landelijke 'missiegedreven Topsectorenbeleid' van belang zijn. Belangrijk hierbij zijn agri-food, hightech/digitaal en life sciences en health als groeisectoren in Noord-Holland, maar investeringen in andere sectoren zijn niet uitgesloten.

Voor de investeringen vanuit het Transitiefonds geldt dat deze moeten bijdragen aan verduurzaming van de economie (b.v. CO2-reductie). Voor het mkb-fonds geldt als uitgangspunt dat het voornamelijk die ondernemingen ondersteunt die de energietransitie en de transitie naar een circulaire economie niet schaden ('no harm principe').

In totaal hebben de fondsen een beoogde omvang van € 160 miljoen (zie ook verderop bij opzet). Uitgangspunt is een provinciale deelname in de ROM aan te gaan van € 40 miljoen.

De economische crisis als gevolg van corona maakt een snelle oprichting van de ROM noodzakelijk. In de eerste plaats omdat juist nu bedrijven en consortia behoefte hebben aan ondersteuning om met innovatieve producten en technologie een waardevolle bijdrage te kunnen leveren aan de transitie-opgaven waar we voor staan. In de tweede plaats omdat we met de ROM, net zoals bij andere provincies het geval is, een krachtig instrument hebben om nauw samen te werken met het Rijk bij het herstel van onze regionale economie. De ROM maakt ook een betere aansluiting met Europese fondsen mogelijk, onder meer vanwege de koppeling met Invest-NL en de mogelijkheid om via de fondsen te cofinancieren.

GS hebben op 30 maart 2021 de uitgangspunten van het ontwerp van de ROM onderschreven en uw Staten hierover per brief geïnformeerd (1529 548 / 1599 132). Deze uitgangspunten zijn op 22 april 2021 in de commissie Economie, Financiën en Bestuur besproken. Voorafgaand hieraan heeft op 22 maart 2021 een technische briefing over de ROM plaatsgevonden in dezelfde commissie.

Met deze voordracht brengen wij u verder op de hoogte van ons voornemen om in juli 2021 als aandeelhouder toe te treden tot de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij 'ROM MRA NHN'¹ (hierna te noemen ROM Regio B.V.). Via deze vennootschap wordt deelgenomen in de gezamenlijke ROM-activiteiten.

Toelichting opzet en inrichting ROM

Onder gemeenten is breed draagvlak voor de ontwikkeling van de ROM. Hoewel gemeenten door de crisis in een moeilijke financiële positie verkeren, vormt diezelfde crisis een belangrijke aanleiding om te willen deelnemen aan de ROM. Het formele besluit tot toetreding vindt in Q2 en Q3 2021 in de gemeenteraden plaats.

De gemeente Amsterdam heeft het voornemen om aandeelhouder te worden met een investeringskapitaal van € 40 miljoen. In de Metropoolregio Amsterdam hebben 15 gemeenten formele besluitvorming over deelname in de ROM in gang gezet. Al deze gemeenten nemen voor het zomerreces een besluit in het college. Bij circa 5 gemeenten vindt voor het reces ook de behandeling in de gemeenteraad plaats, bij de overige zal dit voor oktober 2021 gebeuren.

In Noord-Holland Noord werken gemeenten aan een structuur om gezamenlijk aandeelhouder te worden in de ROM via een STAK (stichting administratiekantoor). Hiermee vertegenwoordigen zij de gehele regio NHN. De gezamenlijke inleg zal circa 13 miljoen bedragen. De Noord-Holland Noordse gemeenten nemen voor het reces een besluit in het college, behandeling in de raden volgt in september.

Ook het Rijk is voornemens om deel te nemen in de ROM, voor circa € 30 miljoen. Aandeelhouderschap van het Rijk is een voorwaarde om een ROM te kunnen zijn. Deze bijdrage komt voort uit een landelijke fondsversterking voor bestaande ROM's à € 150 miljoen, die staatssecretaris Keijzer vorig jaar heeft aangekondigd vanwege de coronacrisis. De verdeling van deze middelen over Nederland gebeurt op basis van het Bruto Regionaal Product.

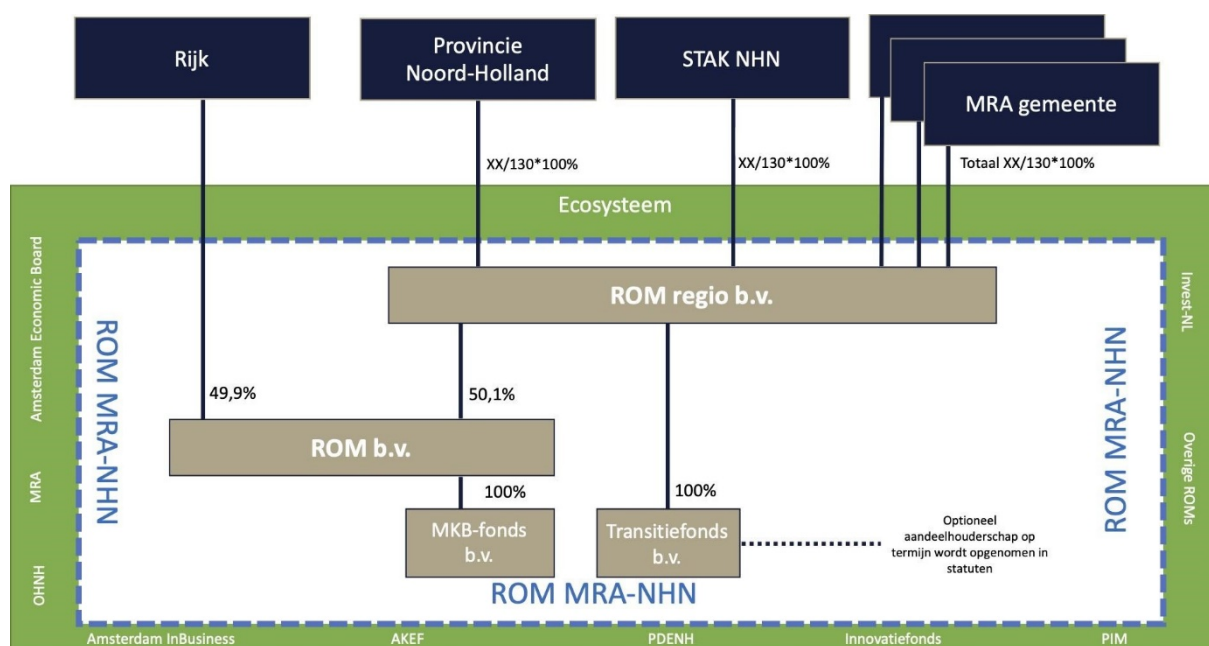
De ROM zal bestaan uit 2 holdings:

¹ Werktitel, bij oprichting zal dit worden vervangen door de definitieve naam.

- 1) Een holding 'ROM regio b.v.' – regionale overheden zijn aandeelhouder. Onder deze holding valt het **Transitiefonds** (circa € 100 miljoen) waarmee investeringen in energietransitie, circulaire economie en andere transitiegebieden worden gedaan. Daarnaast neemt deze vennootschap deel in de ROM B.V. De provinciale deelname heeft betrekking op deze ROM regio bv.
- 2) Een holding 'ROM b.v.' – het Rijk en de ROM regio b.v. zijn aandeelhouder. Onder deze holding valt het **MKB-fonds** (circa € 60 miljoen) waarmee investeringen in mkb-innovatie, investeringen in het kader van de coronacrisis en overige investeringen, bijvoorbeeld toekomstige rijksregelingen, worden gedaan. Uitgangspunt bij het MKB-fonds is dat de regio de inleg van het Rijk 1 op 1 matcht.

Voor deze structuur met 2 holdings is gekozen na uitgebreid overleg met regionale overheden en het ministerie van EZK. Hieraan ligt onder meer ten grondslag dat dit een overzichtelijke governance garandeert en dat de regionale overheden georganiseerd als één geheel optreden en een stevige gesprekspartner voor het Rijk kunnen zijn. Daarnaast levert deze structuur de regionale overheden 100% zeggenschap op het Transitiefonds op en mogelijk andere regionale fondsen in de toekomst. Voor besluiten in de ROM b.v. is ingebouwd dat er geen majeure besluiten kunnen worden genomen als 1 van de 2 aandeelhouders (ROM regio of het Rijk) het er niet mee eens is. voor majeure besluiten is een 2/3 meerderheid vereist. Hiermee is voldoende zeggenschap van de regio gegarandeerd. Ook oefent de provincie hiermee invloed uit op de verschillende benoemingen, in directie en Raad van Commissarissen bijvoorbeeld. In het bedrijfsplan en de Akte van oprichting voor de ROM b.v. is de zeggenschap van de provincie als aandeelhouder verder uitgewerkt en vastgelegd.

Schematisch:

De ROM krijgt de volgende taken:

- 1) Ontwikkelen: business development, deze wordt ingezet ten behoeve van beide fondsen
- 2) Investeren: zie de 2 hierboven genoemde fondsen
- 3) Regelingen: Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen krijgen een steeds belangrijkere rol in de uitvoering van landelijk economische beleid. Zie bijvoorbeeld de uitvoering van de recente Corona OverbruggingsLeningen (COL). De ROM krijgt een specifieke taak in de uitvoering van dit soort regelingen.

De ROM bij oprichting zal een 'basisversie' van de ROM zijn, conform de wens van de provincie en enkele gemeenten, en geeft daarbij ook een doorkijk naar een verbreding van de ROM in de jaren na de oprichting. De ROM bij oprichting is complementair is aan het huidige 'ecosysteem' van economische instrumenten, waaronder PDENH, Innovatiefonds NH, Amsterdams Klimaat en Energiefonds, PIM Noord-Holland, Ontwikkelingsbedrijf NHN, Amsterdam in Business en Amsterdam Economic Board. Met deze organisaties zal de ROM samenwerkingsovereenkomsten sluiten.

Dit voorkomt op korte termijn discussies over organisatorische vervlechting of concurrentie. Tegelijkertijd blijft hiermee voor de langere termijn de mogelijkheid tot integratie en meer efficiency open. Wel is reeds voorzien dat het beheer van de CoronaOverbruggingsLening (COL) en mogelijk een deel van de uitvoering van de MIT-regeling op termijn worden ondergebracht bij de ROM.

De oprichtingsdocumenten voor de ROM zijn gereed. De documenten zijn bij deze voordracht als bijlage toegevoegd. Het gaat om de volgende:

- 1) Meerjaren Strategisch Bedrijfsplan
- 2) Akte van oprichting ROM Regio bv
- 3) Bestuursovereenkomst ROM Regio bv
- 4) Investeringsreglement Transitiefonds
- 5) Akte van oprichting ROM bv
- 6) Bestuursovereenkomst ROM bv
- 7) Investeringsreglement MKB-fonds

2. Doelstellingen en evaluatiecriteria

Voor het verwerven van een aandelenbelang in een vennootschap dient op grond van de provinciale Kadernota Verbonden Partijen 2020 aan een aantal criteria te worden voldaan:

1. Er dient sprake te zijn van een publiek belang
2. Het publieke belang dient vertaald te zijn in duidelijke beleidsdoelstellingen
3. Er moet een afweging plaatsvinden van mogelijke instrumenten, waaruit blijkt dat het instrument van een deelneming het beste bijdraagt aan realisatie van de beleidsdoelstellingen.
4. Er wordt een duidelijke strategie voor de aansturing van de deelneming vastgesteld.

5. Er moet expliciet een exit-strategie worden geformuleerd met de voorwaarden waaronder de provincie kan stoppen met de deelneming.
6. Er wordt gestreefd naar een passend rendement.
7. De risico's van de deelneming worden vooraf in kaart gebracht en periodiek gemonitord.

Ad. 1. Er dient sprake te zijn van een publiek belang

De volgende belangen kunnen worden onderkend:

1.1 Vergroting van welvaart en welzijn door economische groei

In het Strategisch Beleidskader Economie is het maatschappelijk belang van de economie in relatie met welvaart en welzijn verwoord. Het hoofddoel van het economisch beleid is als volgt geformuleerd: *Wij maken ons sterk voor welvaart en welzijn in Noord-Holland door een duurzame, vernieuwende en ondernemende economie.* Dit hoofddoel is in de Uitvoeringsagenda Economie Noord-Holland 2016 – 2019 in operationele doelen verwerkt, met duurzaamheid, vernieuwing en ondernemerschap als richtinggevende principes. Eén van de thema's in het economisch beleid is het versterken van het innovatieklimaat: *Versterken van het innovatief vermogen van de economie en de inzet van kennis, onderzoek en technologie om (duurzame) innovaties te verzilveren in nieuwe, hoogwaardige producten en markten.*

De ROM zal een prominente rol gaan vervullen in het bevorderen van het Noord-Hollandse innovatieklimaat, vanwege de aanwezigheid van investeringskapitaal en hoogwaardige business development.

Daarbij is het publieke belang van de oprichting van de ROM met de coronacrisis groter geworden. Deze crisis zet het innovatievermogen van het mkb extra onder druk. Dit vraagt om aanvullende investeringen vanuit de overheid.

1.2 Versnelling energietransitie

Energietransitie is een grote maatschappelijke opgave die een groot deel van de provinciale kerntaken (energiebesparing, regionale economie, landschap/ruimtelijke ordening, mobiliteit) raakt.

Afspraken Nationaal Energieakkoord (2013), Klimaatakkoord van Parijs (2016), Under 2 Coalition (2015)

De provincie Noord-Holland werkt hard aan de uitvoering van de afspraken uit het Nationaal Energieakkoord. Het Klimaatakkoord van Parijs zet dit in een stroomversnelling. De Under 2 Coalition onderstreept dit nog extra. Deze is door internationale decentrale overheden, waaronder de provincie Noord-Holland, ondertekend.

Op basis van het akkoord van Parijs wil Nederland in 2050 energieneutraal zijn. Dit vereist een aanzienlijke opschaling. Ook de provincie staat voor deze opdracht. Om de opschaling naar 100% duurzame energie mogelijk te maken zet de provincie zich samen met andere overheden in vanuit ieders kerntaken.

De Regionale Ontwikkelingsmaatschappij zal een waardevolle bijdrage gaan leveren aan deze opdracht tot verduurzaming van de energiesector, onder meer vanwege de koppeling met het

landelijke transitiefonds Invest-NL (€ 1,7 miljard) en de hoogwaardige business development. Er komen hierdoor meer mogelijkheden om in te springen op het marktfalen bij de financiering van energietransitie en vergelijkbare maatschappelijke transitie. Van dit marktfalen is een uitgebreide analyse gemaakt bij de oprichting van Invest-NL.

1.3 Kansen bieden aan het Noord-Hollandse bedrijfsleven om de eerste periode van innovatie door te komen

Veel kostbare (duurzame) innovaties komen niet van de grond als er geen overheidssteun plaatsvindt in de startfase of als de risico's niet voldoende gedekt kunnen worden². Voor beide knelpunten zal de ROM gaan functioneren, via de business development en respectievelijk het mkb-fonds en het Transitiefonds.

In Noord-Holland zijn momenteel de fondsen Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland (PDENH) en Innovatiefonds Noord-Holland (INH) actief, waarin de provincie aandeelhouder is, bij PDENH voor 100%. Deze ROM zal nadrukkelijk als aanvulling op en in samenwerking met deze fondsen gaan opereren.

Ad. 2. Het publieke belang dient vertaald te zijn in duidelijke beleidsdoelstellingen

Het publieke belang van de ROM is verankerd in onderstaande concrete beleidsdoelstellingen:

2.1 Kadernota 2022

In de concept-Kadernota 2022 is de ROM opgenomen bij trends & ontwikkelingen (2.1 in de Kadernota) en bij beleidsvoorstellen t/m 2025 (6.2).

2.2 Uitvoeringsagenda Economie 2016 – 2019

- Zie ook de opmerkingen hierboven bij 1.1

In de Uitvoeringsagenda Economie 2016 – 2019 zijn 5 economische thema's benoemd, één daarvan is *Een sterk innovatieklimaat*: 'bij innovatieklimaat gaat het over het innoverend vermogen en over de mate van en de wijze waarop kennis-economie onderdeel is van het economische DNA van de regio'.

In dit kader zijn in de Uitvoeringsagenda de volgende concrete operationele thema's benoemd:

- Innovatie in het mkb
- Duurzame innovatie
- Startups
- Innovatiebevordering en CO2-reductie

De oprichting van de ROM sluit aan bij deze thema's. Het is een regionaal vehikel voor het aanjagen van investeringen in duurzame economische ontwikkeling. De doelstelling is om, indien de markt hier onvoldoende in voorziet, bij te dragen aan het versterken van de regionale economie en aan het realiseren van transitieopgaven op het gebied van energie en circulariteit.

² Zie onder meer Mariana Mazzucato, *The Entrepreneurial State*

De Uitvoeringsagenda Economie wordt in 2021 geactualiseerd. Aanvankelijk was dit voor 2020 gepland, maar vanwege de coronacrisis hebben GS besloten om dit uit te stellen om beter te kunnen reageren op de economische gevolgen van de coronacrisis. Over deze actualisatie wordt u later separaat geïnformeerd.

De ROM krijgt een belangrijke plaats in deze actualisatie. Er is vanwege de coronacrisis op korte termijn een ROM nodig om huidige en toekomstige rijksregelingen op herstel te kunnen uitvoeren.

2.3 Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025

Met de Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025 wil de provincie de transitie naar een circulaire economie versnellen door het ondersteunen en stimuleren van bedrijven bij het zetten van een stap richting circulair ondernemen. De provincie stimuleert bedrijven onder meer om grondstofketens circulair te maken. De provincie kan de ROM hierbij gaan inzetten.

2.4 Coalitieakkoord Noord-Holland 2019-2023 'Duurzaam doorpakken!'

In het coalitieakkoord heeft de energietransitie een prominente plaats. Inspanningen om deze transitie vorm te geven komen in alle provinciale beleidsterreinen terug. Dit vraagt coördinatie en een voortdurend integrale benadering. De ROM is één van de instrumenten waar de provincie dit mee kan vormgeven.

Ad. 3. Afweging van mogelijke instrumenten

Mede gezien de beleidsdoelstellingen (zie 1 en 2) en de beoogde governance van de deelneming (zie 4) is beoordeeld of de voorgestelde deelneming beter bijdraagt aan de realisatie van de beleidsdoelstellingen dan andere provinciale instrumenten, bijvoorbeeld subsidies.

Een algemeen voordeel van het aangaan van een deelneming boven een subsidie of een lening is dat zeggenschap tijdens de looptijd van de deelneming via het aandelenbezit is geborgd. Die invloed is bij een subsidie of lening geen automatisme.

Een ander voordeel van een deelneming zit in de criteria rondom staatssteun, die voor risicokapitaal ruimer zijn dan voor een subsidie of lening. Een voorwaarde voor het verstrekken van risicokapitaal is dat marktconform wordt gehandeld.

Vanwege de aansluiting met het landelijke Invest-NL en de analyse die daaraan ten grondslag ligt (zie hiervoor) heeft de ROM een werkbare structuur gelet op de doelstelling.

Voor alle ROM-activiteiten, inclusief de beide fondsen, geldt dat een gezamenlijke deelneming het mogelijk maakt langjarig samen te werken met gemeenten en het Rijk aan de realisatie van de beleidsdoelstellingen op basis van afspraken omtrent doelen en de aanwending van middelen. Dit biedt daarmee een langjarig kader en wijkt daarmee af van een incidentele bijdrage of subsidie aan een project.

Ad. 4. Er wordt een duidelijke strategie voor de aansturing van de deelneming vastgesteld

De provincie zal met de Noord-Hollandse gemeenten aandeelhouder zijn van de ROM Regio B.V. Deze vennootschap zal samen met het Rijk participeren in de ROM B.V. Door PelsRijcken zijn statuten en bestuursovereenkomsten opgesteld voor de beide holdings, die de tezamen de ROM vormen. Vanuit de ROM worden beide fondsen aangestuurd.

Ad. 5. Er moet expliciet een exit-strategie worden vastgesteld

Over de exit-strategie, dat wil zeggen de mogelijkheid om te zijner tijd het aandelenbelang in de ROM regio b.v. te verkopen aan een derde of aan andere aandeelhouders, is afgesproken dat aandelen eerst moeten worden aangeboden aan andere aandeelhouders. Als die niet willen overnemen is overdracht aan een derde mogelijk.

Daarnaast is in de Bestuursovereenkomst ROM Regio b.v. opgenomen dat elke aandeelhouder het recht heeft de Bestuursovereenkomst op te zeggen binnen 3 maanden na een periodieke evaluatie.

Als het totale fondsvermogen van de ROM (beide holdings) € 160 miljoen bedraagt, neemt de provincie voor 40/160^e deel aan de ROM. Als over 25 jaar besloten zou worden om de ROM op te heffen dan ontvangt de provincie ¼ deel van de dan geldende waarde.

Voor exit uit de individuele projecten geldt het volgende:

Het MKB-fonds en het Transitiefonds hanteren elk een andere exit-strategie:

- Het MKB-fonds is gericht op instandhouding. Het fondsmanagement van het MKB-fonds kan rendementen binnen het revolverende karakter continu herinvesteren in nieuwe propositie binnen het investeringsreglement. Bij rendement boven het revolverende karakter (incl. inflatiecorrectie) bestaat de mogelijkheid om dividend uit te keren aan de aandeelhouders. [Nee, tenzij principe]
- Het Transitiefonds is erop gericht dat de aandeelhouders aan het eind van de looptijd hun investering minimaal nominaal terugontvangen. Na een investeringsperiode van 10 jaar zal het fondsmanagement de portefeuille in de daaropvolgende 15 jaar geleidelijk afbouwen of inzetten op verkoop van de resterende portefeuille (deze periode kan met 5 jaar verlengd worden). Bij rendement boven het nominaal revolverende karakter wordt de AVA voorgesteld om over te gaan tot dividenduitkering. [Ja, tenzij principe]

Ad. 6. Er wordt gestreefd naar een passend rendement

De Investeringsreglementen van het Transitiefonds en het MKB-fonds vormen het kader voor het financiële rendement van de deelneming. Voor beide fondsen krijgen de fondsmanagers als opdracht dat ze 100% revolverend zijn. Voor het mkb-fonds geldt dat het ook de inflatie moet bijhouden. Dus er moet ook een rendement zijn om de inflatie te corrigeren. Voor het Transitiefonds geldt dit niet, dit gaat uit van nominaal revolverend.

Uitgangspunt bij beide fondsen is dat het financiële rendement de kosten van het fondsbeheer dekt. Dit betekent dat het door de provincie ingelegde kapitaal geheel ingezet zal worden voor investeringen die bijdragen aan de doelstellingen van de fondsen.

Daarnaast is sprake van maatschappelijk rendement vanwege de onder 1. en 2. hierboven beschreven doelstellingen.

Ad. 7. Risico's worden vooraf in kaart gebracht en periodiek gemonitord

De kaders voor de investeringen vanuit de beide fondsen zijn vastgelegd in de investeringsreglementen. De investeringen uit beide fondsen worden gedaan door de fondsmanagers. Door toe te zien op kwalitatief hoogwaardige fondsmanagers worden de risico's verkleind.

Voor de provincie zijn de risico's vanaf het moment van toetreding ingeschat op maximaal 30% van het ingelegde kapitaal. Dit komt neer op maximaal € 12 miljoen. Dit risico zal in het weerstandsvermogen worden opgenomen en ten minste twee keer per jaar worden gemonitord.

3. Financiering, communicatie en (burger)participatie

Bij het aangaan van de deelneming zal de provincie in totaal € 40 miljoen storten. De storting vindt plaats in verschillende tranches en op basis van capital calls. Voor deze kapitaalstorting is geen separate dekking nodig. Wel zijn er gevolgen voor het weerstandsvermogen, omdat de investeringen van de ROM risicodragend zijn (zie hiervoor onder 2.7). In de Kaderbrief 2022 wordt hiervoor een reservering opgenomen. Daarnaast wordt in de Kaderbrief voorgesteld (pagina 15) om, teneinde de impact van dit besluit op het risicoprofiel te minimaliseren, de in 2023 beschikbare ruimte van € 2,0 miljoen in de reserve Cofinanciering Europese projecten te benutten voor het vergroten van de weerstandscapaciteit / de algemene reserve.

Het uitgangspunt van de provinciale inleg is een 50% - 50% verdeling over beide fondsen. Hier is wel enige flexibiliteit nodig, zodat de opbouw van beide fondsen beter kan worden ingevuld. Dit is van belang vanwege onder meer de cofinancieringseisen van EZK voor de rijksbijdrage in het mkb-fonds.

De exploitatiekosten van de ROM – circa € 2,8 miljoen per jaar – worden gedekt door een bijdrage uit het bestaande budget van het Platform Economie van de Metropoolregio Amsterdam (de provincie draagt jaarlijks bij aan dat budget), bijdragen van de gemeenten in Noord-Holland Noord en een jaarlijkse bijdrage van het ministerie van EZK. De bijdrage van de provincie aan de exploitatie maakt onderdeel uit van de vaste bijdrage aan de MRA. Hiervoor zijn dus geen additionele middelen nodig. Wel is er sprake van incidentele aanloopkosten in 2021 en 2022. Deze kunnen binnen de begroting worden gedekt vanuit de Reserve MKB.

4. Proces en procedure

Na het vernemen van uw wensen en bedenkingen bij het voorgenomen besluit, zullen wij een besluit nemen over het aangaan van de deelneming in de ROM regio b.v.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

mw. R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 3453434

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 18 mei 2021;

gelet op de bepalingen in de Kadernota Verbonden Partijen 2020 aangaande provinciale deelnemingen,

besluiten:

1. Kennis te nemen van het voornemen van Gedeputeerde Staten om een aandelenbelang van € 40 miljoen in de ROM regio b.v. te nemen en vast te stellen dat Provinciale Staten hiermee in staat zijn gesteld wensen en bedenkingen te uiten.
2. Een kapitaalkrediet van € 40 miljoen ter beschikking te stellen opdat het aandelenbelang kan worden verworven en in de benodigde startfinanciering kan worden voorzien.

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier

Meerjaren Strategisch Bedrijfsplan ROM MRA-NHN

Meerjaren Strategisch Bedrijfsplan ROM MRA-NHN

Inhoudsopgave

Deel I: Bestuurlijke hoofdlijnen	5
H1 De aanleiding	6
H2 De uitdaging	7
2.1 Een dubbele opgave: economie en klimaat	7
2.2 Er missen in de MRA en NHN onderdelen in het ecosysteem	7
2.3 Door het ontbreken van een ROM, kunnen we de Nationale en Europese herstmiddelen niet maximaal benutten voor onze regio	8
H3 De voorgestelde oplossing	8
3.1 Oprichting van de ROM MRA-NHN	8
3.2 Kostenefficiënt investeren, juist in tijden van druk op de publieke begrotingen	9
3.3 Bewezen effectieve aanpak met uitvoeringskracht	9
H4 Publiek belang en governance	9
H5 De positionering	11
H6 De financiële aspecten van de ROM	12
6.1 Fondskapitaal	12
6.2 Exploitatiekosten	13
Deel II: Uitgewerkt bedrijfsplan	14
H1 Inleiding	15
H2 Scope voor de ROM	16
2.1 Doelstelling ROM MRA-NHN	16
2.2 Inhoudelijke focus	16
2.3 Financiële focus op tickets tussen € 0,3 miljoen en € 5 miljoen	19
2.4 Focus op Technology Readiness Levels 6-9	19
H3 Werking van het Ontwikkelingsonderdeel	20
3.1 De ROM MRA-NHN binnen het regionale ecosysteem	20
3.2 Aansluiten bij de knelpunten van ondernemers	21
3.3 Focus op het versnellen van de stappen in het ontwikkelproces	22
3.4 Bieden van toegevoegde waarde aan ondernemers	22
H4 Werking van het Investeringsonderdeel	23
4.1 De 'economics' van een fonds	23

4.2 Financieringsvraag vanuit het bedrijfsleven	24
4.3 Financieringsaanbod vanuit de ROM-fondsen	24
4.4 Herinvesterings- en exitstrategie	26
4.5 Looptijd, rendement en risico	27
H5 Werking van het onderdeel voor Rijks- regelingen	28
5.1 De rol van de ROM bij Rijksregelingen	28
5.2 Een programmagestuurde uitvoering	28
5.3 Uitvoering bestaande rijksregelingen	29
H6 Organisatie en taken	29
6.1 Organisatie op hoofdlijnen	29
6.2 Taken directie en staf	30
6.3 Taken Ontwikkelingsonderdeel	30
6.4 Taken Investeringsonderdeel	31
6.5 Overzicht formatie	33
H7 Governance	34
7.1 De governance op hoofdlijnen	34
7.2 Algemene Vergadering van Aandeelhouders	36
7.3 Raad van Commissarissen	37
7.4 Directeur-bestuurder	38
7.5 Investeringscommissie	38
7.6 Governance voor de exploitatiebijdrage	39
7.7 Regionale samenwerkingspartners	40
H8 Begroting	41
8.1 Uitwerking per onderdeel	41
8.2 Waardering van het fonds	42
Bijlagen	44
Bijlage 1 Toelichting TRL-levels	45
Bijlage 2 Toelichting aannames meerjarenbegroting	46
Colofon	47

Deel I: **Bestuurlijke hoofdpijnen**

H1 | De aanleiding

De Metropoolregio Amsterdam (MRA) en de regio Noord-Holland Noord (NHN) zijn samen goed voor meer dan 25% van de nationale economie. Maar, de regio staat - mede als gevolg van de COVID-19-uitbraak - voor grote economische uitdagingen. De impact van Corona op de economie van de MRA en NHN is groot. De provincie Noord-Holland heeft een economische terugval van meer dan 5% (CBS, 2020). Landelijk is de krimp circa 4,4%. Met name de MRA kent een groot aantal sectoren die getroffen zijn door de gevolgen van de COVID-19-pandemie. Het gaat hier met name om verkeer en vervoer (vooral de luchtvaart), internationale handel en detailhandel, zakelijke dienstverlening, toerisme en horeca, en de flexibele schil van de arbeidsmarkt. Zo'n 28% van de banen in de MRA staat onder druk (SEO, 2020). Maar ook in de regio NHN staat de werkgelegenheid als gevolg van Corona (fors) onder druk.

Naast de huidige economische crisis, is er de opgave om versneld uitvoering te geven aan de energietransitie en de transitie naar de circulaire economie. De realisatie en financiering van deze transitieopgaven zijn niet eenvoudig. Van de oude lineaire economie naar de nieuwe emissievrije en circulaire economie. Deze nieuwe markt heeft een hoge maatschappelijke urgentie, maar kent vanuit een traditioneel businesscaseperspectief een hoog risico, een relatief laag financieel rendement en een lange doorlooptijd. De huidige economische crisis en de noodzaak van een groene transitie vragen om een aanpak om maatregelen te nemen waarmee de economie gestimuleerd wordt om enerzijds banen te behouden en anderzijds nieuwe duurzame werkgelegenheid te creëren.

Vanwege deze dubbele opgave hebben de overheden in de MRA en NHN het initiatief genomen voor de oprichting van een Regionale OntwikkelingsMaatschappij (ROM). In een eerder stadium is binnen het platform Economie van de MRA en het Bestuurlijk Afstemmingsoverleg van de regio NHN gesproken over oprichting van Invest-MRA. De coronacrisis en de ervaringen met de uitvoering van Rijksregelingen, zoals de Corona- OverbruggingsLening (COL) zijn aanleiding geweest om Invest-MRA door te ontwikkelen tot een ROM. Mede omdat geen van het bestaande instrumentarium of de bestaande organisaties binnen het regionale ecosysteem de verbindende rol van de ROM op zich kan nemen. Bij de doorontwikkeling wordt intensief samengewerkt met het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK).

ROM MRA-NHN¹ (ROM) completeert in het geografisch gebied van de MRA en NHN op onderscheidende taken het palet van ROM's in Nederland. Zij completeert daarnaast ook het regionale ecosysteem waar bestaande partijen met een uitstekend trackrecord taken uitvoeren die elders door ROM's worden uitgevoerd. Deze partners zijn bijvoorbeeld Amsterdam In Business (AIB), de Amsterdam Economic Board (de Board), het Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord (ONHN), alsmede andere gevestigde investeringsfondsen. De ROM HORIZON en de ROM Regio Utrecht hebben een rol voor de gemeenten Almere en Lelystad, respectievelijk de Gooi- en Vechtstreek.

¹ Vooralsnog is dit de werktitel.

De ROM MRA-NHN ambieert in dit speelveld een gewaardeerde en gelijkwaardige partner te zijn. Zij zal initiatief nemen indien blijkt dat taakvelden in de MRA en NHN onvoldoende afgedekt zijn en gezamenlijk met partners zorg dragen voor invulling ofwel betere samenwerking. Dit initiatief zal in het teken staan van verbinding zoeken met en tussen partners, bruggen bouwen en (in overleg) zelf inrichten. Zo wordt versnippering vanuit het perspectief van de ondernemers voorkomen. Eenzelfde partnerschap wordt ingericht met de in Flevoland gelegen gemeenten in de MRA, de provincie Flevoland en de ROM Regio Utrecht en HORIZON. Door medewerkers van de ROM en haar partners in hun dagelijkse werkuitoefening aan elkaar te binden, is deze samenwerking uitdrukkelijk geen papieren samenwerking, maar één die in het werkveld daadwerkelijk gevoeld wordt. Zo zullen onze business developers een breed werkveld bedienen met partners en kunnen investeringsoplossingen door de ROM in aanvulling op aanbod van partners worden ontwikkeld.

Het belang in een notendop

Met de oprichting van de ROM maakt de regio een grote sprong voorwaarts bij het structureel stimuleren van een duurzame regionale economie. (Innovatief) MKB en ondernemers in de energietransitie en de circulaire economie krijgen toegang tot ondersteuning die zij door het ontbreken van een ROM nog niet konden krijgen. En die in het licht van de dubbele opgave urgenter is dan ooit. Met de ROM komt tot wel € 160 miljoen aan fondskapitaal beschikbaar én wordt de regio aangesloten op het landelijke ROM-netwerk. Dit netwerk vormt een belangrijke schakel bij het ontsluiten van (herstel)middelen vanuit Europa, het Rijk en Invest-NL. De ROM vult aan op én versterkt het bestaande fijnmazige ecosysteem. De ROM vormt daarmee de missende en verbindende schakel in het ecosysteem.

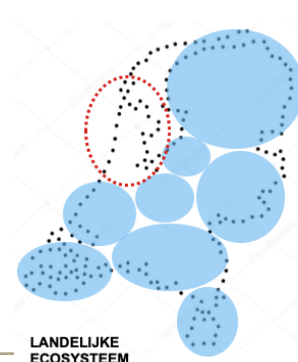
H2 | De uitdaging

2.1 Een dubbele opgave: economie en klimaat

De opgave in de MRA en NHN, als het gaat om het klimaatakkoord en de omslag naar een nieuwe duurzame economie, is enorm. Het verlagen van de hoge regionale ecologische footprint is een gemeentegrensoverschrijdende opgave die vraagt om grote investeringen. Deze opgave staat door de huidige economische crisis onder druk en vraagt om een nieuwe impuls aan regionale en interregionale samenwerking. Met bereidheid om over de eigen gemeentegrenzen heen te kijken en gezamenlijk te investeren in economisch herstel én in de grote transitieopgaven op energie en circulair.

2.2 Er missen in de MRA en NHN onderdelen in het ecosysteem

Regio's in het hele land spelen in op de dubbele opgave. Dat doen zij door te zorgen voor een sterk regionaal ecosysteem voor duurzame economische ontwikkeling. In onze regio is het ecosysteem fijnmazig ingevuld, maar we missen als enige regio in Nederland een organisatie die investeringen en business development aan elkaar koppelt voor de hele MRA en NHN.

Het huidige ecosysteem is, mede door het ontbreken van voldoende investeringskapitaal voor MKB-bedrijven, zoals blijkt uit recent kapitaalmarktonderzoek, maar beperkt in staat om daadkrachtig in te spelen op de dubbele opgave. De recente ervaringen met de uitvoering van rijksregelingen, zoals bijvoorbeeld de COL, laten dat nog eens extra zien. De uitdaging is om daadkracht te vergroten met behoud van het diverse en fijnmazige ecosysteem.

2.3 Door het ontbreken van een ROM, kunnen we de Nationale en Europese herstmiddelen niet maximaal benutten voor onze regio

De Rijksoverheid en de Europese Unie (EU) richten hun middelen nadrukkelijk op het bestrijden van de dubbele opgave. Het EU Recovery fund, het nationale Groeifonds en het Noodpakket banen en economie zijn daar voorbeelden van. Ook Invest-NL kan met zijn innovatiekracht en investerend vermogen van € 1,7 miljard een vliegwiel vormen voor de omvorming naar een sterke, groene en schone economie. In andere regio's vervult de ROM een cruciale rol in het verbinden van deze nationale middelen aan projecten van ondernemers in de regio. In dat kader heeft het Rijk ook miljoenen aan kapitaalversterking beschikbaar gesteld voor de Nederlandse ROM's. Als enige regio in Nederland beschikken wij niet over een ROM die deze rol kan vervullen.

H3 | De voorgestelde oplossing

3.1 Oprichting van de ROM MRA-NHN

Dit bedrijfsplan voorziet in de oprichting van een privaatrechtelijke construct met als naam ROM MRA-NHN. De doelstelling van de ROM is om binnen het werkgebied bij te dragen aan het versterken van regionale economie en daarnaast aan het realiseren van de transitieopgaven op energie en aan circulariteit. Om deze doelstellingen te behalen, is ervoor gekozen om onder de ROM twee (dochter)vennootschappen te hangen, waarin twee revolverende fondsen worden gehuisvest. Een MKB-fonds met een beoogd doelkapitaal van circa € 60 miljoen (gericht op versterking van de solvabiliteit van het MKB en investeringen in economisch herstel in de provincie Noord-Holland exclusief de Gooi & Vechtstreek) en een Transitiefonds met een beoogd doelkapitaal van circa € 100 miljoen (gericht op de grote maatschappelijke transitie in de MRA en NHN). De focus is gefundeerd in de (economische) ambities uit de MRA Agenda 2.0 en het Ambitiedocument 2040 voor NHN én sluit aan op het missiegedreven topsectoren en innovatiebeleid van de rijksoverheid. Vanuit deze focus biedt de ROM een antwoord op de hiervoor beschreven uitdagingen:

1. Inspelen op de dubbele opgave: ondersteunen van (innovatief) MKB én versnelling van de groene transitieopgaven door inzet van menskracht, netwerk en middelen.
2. De ontbrekende elementen in het ecosysteem worden ingevuld door de ROM en haar beschikbare fondskapitaal van circa € 160 miljoen (inclusief rijksbijdrage), het creëren van een thuisbasis voor de uitvoering van Rijksregelingen én het versterken van business development in de regio en samenwerking in het ecosysteem.
3. Aantrekken (herstel)middelen van de EU, het Rijk en Invest-NL.

Met de focus op (innovatief) MKB en de transitieopgaven geeft de ROM vanuit de regionale context mede invulling aan het missiegedreven topsectoren- en innovatiebeleid van de rijksoverheid. De ROM vormt de verbindende schakel tussen het EZK-beleid en het regionaal economisch beleid.

3.2 Kostenefficiënt investeren, juist in tijden van druk op de publieke begrotingen

De dubbele opgave vraagt sowieso een grote investering. De ROM draagt eraan bij om deze investeringen slimmer tot stand te brengen. Door met privaat geld een hefboom te creëren op publieke middelen van de ROM (multiplier). Elk uur en elke euro die de ROM steekt in een propositie wordt in veelvoud gematcht door private uren en euro's. De ROM zal daarmee een directe financiële hefboom van (minimaal) 4x genereren. Elke euro van de ROM leidt daarmee tot gemiddeld 4 euro's geïnvesteerd in de regionale economie. Het indirecte effect door afgeleide en vervolginvesteringen is substantieel hoger. Door te werken met een investerings- fonds voor ondernemers, in plaats van subsidie aan ondernemers, krijgt de ROM haar geïnvesteerde euro's op termijn in principe weer terug.

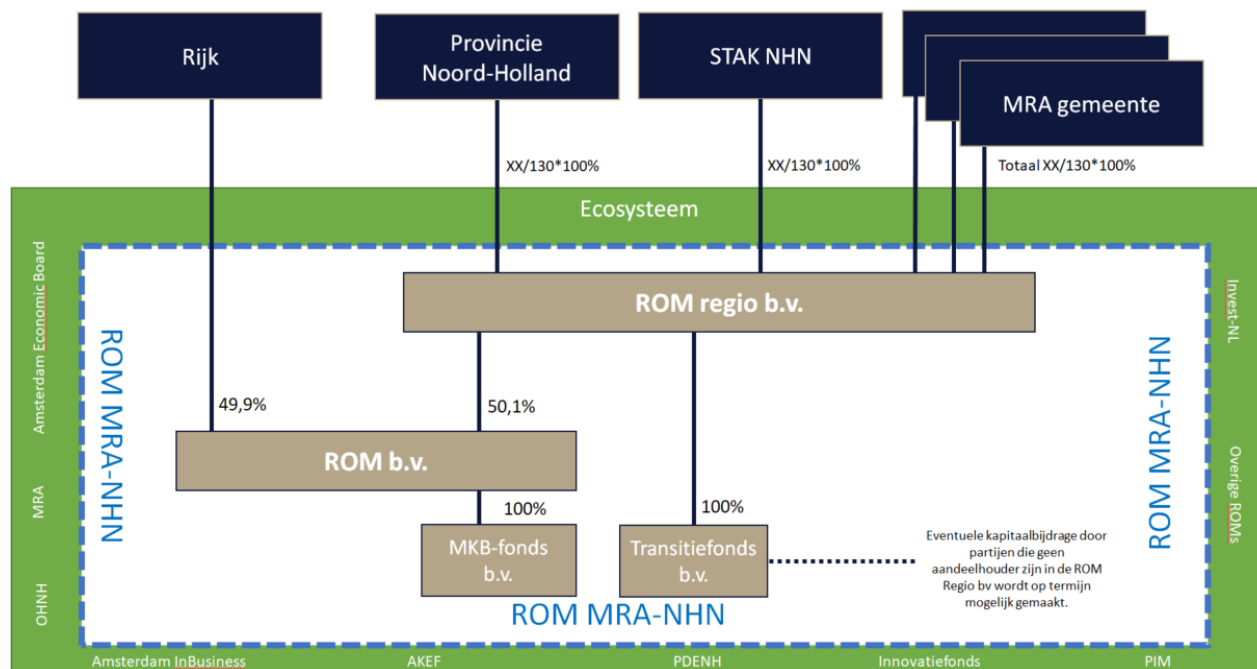
3.3 Bewezen effectieve aanpak met uitvoeringskracht

Ook in andere landen wordt intensief gewerkt met National and Regional Promotional Banks (zoals de ROM). Uit de evaluatie van NIA (voorloper van Invest-NL) bleek dat juist de combinatie van investeringen en business development een voorwaarde is voor succes. Ook vrijwel alle andere regio's in Nederland kiezen voor de combinatie van investeren en business development met een ROM. De ROM MRA-NHN sluit aan bij deze bewezen en effectieve aanpak, maar levert maatwerk door lean-en-mean in te voegen binnen het bestaande en krachtige regionale ecosysteem. De ROM kiest hierbij positie als versterkend en verbindend binnen het bestaande ecosysteem en zal door het sluiten van samenwerkingsovereenkomsten/ een samenwerkingsakkoord met partijen hieraan invulling geven. Hierbij gaat het in ieder geval om AIB, ONHN en de Board, het innovatiefonds Noord-Holland, Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland (PDENH) en Amsterdamse Klimaat en Energiefonds (AKEF) en de ROM Regio Utrecht en HORIZON. Een transparant aanbod aan ondernemers is hierbij uitdrukkelijk het doel.

H4 | Publiek belang en governance

De voorgestelde marktinterventie vraagt, mede vanuit het staatssteunkader, een construct op afstand van de overheid die intensief kan samenwerken met ondernemers. Hierbij is er een onderscheid tussen de investeringsactiviteiten die echt op afstand staan en de ontwikkelactiviteiten waarvoor de overheden een exploitatiebijdrage beschikbaar stellen. Dit wordt ook herkend in andere regio's en landen. Om die reden kiezen zij er ook voor om de ROM-taken onder te brengen in een construct op afstand van de overheid. Ook internationaal is het een beproefd concept.

De deelnemende regionale partijen (provincie, STAK NHN, individuele MRA-gemeenten) worden aandeelhouder in de ROM Regio bv, die op haar beurt enig aandeelhouder is in het Transitiefonds. De ROM Regio bv is samen met het Rijk aandeelhouder van de ROM bv, de enig aandeelhouder van het MKB-fonds.

De regionale partijen nemen deel in de ROM Regio bv door middel van het beschikbaar stellen van kapitaal voor de versterking van de (boven)regionale samenwerking. Als aandeelhouders van de ROM Regio bv bepalen zij in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA) van de ROM Regio bv getrapte regionale strategische koers die zij voor ogen hebben voor de ROM. Naar rato van kapitaalbreng krijgen de partijen stemrecht in de AVA van de ROM Regio bv. Hierbij geldt in principe dat besluiten genomen worden met een gewone meerderheid (50+1). Voorts geldt dat de positie van kleine aandeelhouders in de ROM Regio bv aanvullend wordt beschermd.

Om recht te doen aan de stem van de regio enerzijds en anderzijds het behouden van een overzichtelijke ROM-structuur, krijgt de ROM bv twee grote aandeelhouders: ROM Regio bv en het Rijk. Ook voor de ROM bv geldt dat partijen naar rato van kapitaalbreng stemrecht krijgen in de AVA. Een afgevaardigde van de ROM Regio bv zal in de AVA van de ROM bv de belangen van haar aandeelhouders behartigen en vertegenwoordigen.

Majeure besluiten, zoals gedefinieerd in de statuten, kunnen door de AVA van de ROM bv slechts worden genomen met tweederde meerderheid in een vergadering waarbij het gehele kapitaal is vertegenwoordigd. Dit betekent in de praktijk dat zowel ROM Regio bv als het Rijk akkoord moeten zijn bij majeure besluiten.

De overheden kiezen ervoor om bij de start van de ROM fondskapitaal beschikbaar te stellen. Op basis van separaat vast te stellen bestuursovereenkomsten tussen de deelnemende partijen in de ROM bv en de ROM Regio bv worden de middelen verdeeld over het MKB-fonds en het Transitiefonds. Daarbij worden ook eisen vastgelegd inzake de revolverendheid van beide fondsen en de eindigheid van het Transitiefonds. De governance is nader uitgewerkt in deel II.

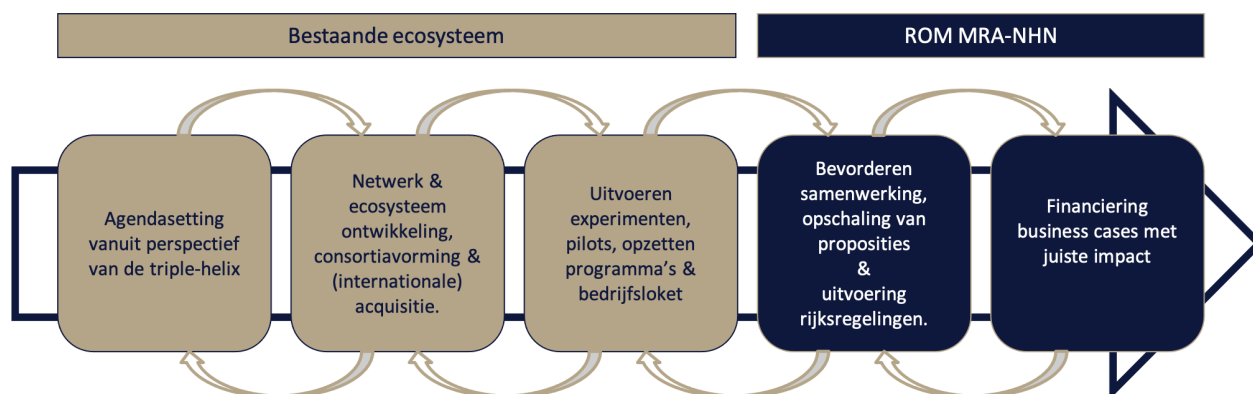
Met de oprichting van de ROM maken de samenwerkende overheden duidelijk dat zij vertrouwen hebben in de noodzakelijke publiek-private samenwerking. Door risicodragend te participeren in de fondsen, tonen de overheden bovendien hun vertrouwen in de ontwikkeling naar een volwassen markt voor de energietransitie en circulaire economie en de cruciale rol van het (innovatieve) MKB in de regionale economie. Hiermee stimuleren zij private partijen om actief te worden op deze markt in ontwikkeling én dragen zij eraan bij dat herstellmiddelen van de EU, het Rijk en Invest-NL ook landen in de MRA en NHN.

H5 | De positionering

De ROM sluit aan op het bestaande fijnmazige en effectieve ecosysteem in de MRA en NHN. De ROM respecteert daarmee de bestaande en succesvolle taak- en rolverdeling tussen partners zoals de Board, ONHN, AIB, Amsterdam Trade & Innovatie (AT&I) én de ROM's in aangrenzende regio's, met name HORIZON en ROM Regio Utrecht.

De ROM voegt uitvoeringskracht en expertise toe op die onderdelen die nu nog missen of onvoldoende sterk zijn. Het doel is een heldere en transparante toegang te realiseren voor de MKB-ondernemers die met hun vragen niet in een doolhof van aanbieders mogen verzanden, maar geholpen moeten worden met hun vraag. Het Transitiefonds richt zich daarbij op de hele MRA en regio NHN. Het MKB-fonds richt zich bij de start op de provincie Noord-Holland exclusief de Gooi en Vechtstreek (die voor wat betreft het MKB-fonds reeds is aangesloten bij de ROM Utrecht).

De ROM zal haar expertise inzetten, maar ook niet aarzelen de verbinding te leggen met haar partners, indien de oplossing voor de ondernemer gelegen is in hun expertise/aanbod of deze in gezamenlijkheid met elkaar moet worden aangeboden. Dit is weergegeven in onderstaand schema:

De focus van de ROM ligt op het opwerken en financieren van proposities, maar de ROM zal ook eerder in de keten optreden als de andere partners in het ecosysteem daar niet actief zijn. De oprichting van de ROM is daarmee aanvullend op het werk van de verschillende partijen in het ecosysteem. Zo kan de ROM opvolging geven aan initiatieven die voortkomen uit de netwerk- en aanjaagfunctie van de Board, ONHN of AIB en kunnen AIB en ONHN de beschikbare fondsmiddelen inzetten als extra argument bij het aantrekken van buitenlandse bedrijven (waarmee de ROM bijdraagt aan de acquisitiedoelstellingen). De ROM heeft aanvullend de opdracht om de samenwerking tussen de partijen te stimuleren. Ook kunnen op termijn aan- vullende taken worden toegevoegd aan de ROM. In een samenwerkingsakkoord en/of samen- werkingsovereenkomsten leggen de partijen in het ecosysteem vast hoe zij in gezamen- lijkheid de dienstverlening aan de ondernemers optimaliseren en versnippering kunnen tegengaan. Dit kan betekenen dat de ROM bijvoorbeeld op termijn internationaliseringstaken op zich zal nemen die niet door de andere partijen in het ecosysteem opgepakt (kunnen) worden. Zo wordt geborgd dat alle ROM-taken binnen het ecosysteem effectief en samen- hangend belegd zijn. Aanvullend wordt ook gekeken hoe kennisinstellingen aan kunnen sluiten op de ROM én in hoeverre het fondsenlandschap in Noord-Holland verder vereenvoudigd kan worden, waarbij in ieder geval gekeken worden naar PDENH en het Innovatiefonds Noord- Holland.

H6 | De financiële aspecten van de ROM

6.1 Fondskapitaal

Alle partijen in het MRA-samenwerkingsverband en alle gemeenten in NHN worden uitgenodigd om, samen met het EZK, te participeren in de ROM. Hierbij is het van belang dat de ROM's elkaar niet beconcurreren in dezelfde regio's, noch dezelfde aandeelhouders hebben, maar complementair aan elkaar en gezamenlijk opereren in het ecosysteem. Inzet is dat elke partij een eigen afweging maakt om al dan niet te participeren. Het Rijk ondersteunt en onderschrijft de ROM-vorming via een aandeelhouderschap in de ROM bv en daarmee indirect in het MKB-fonds.

De kapitaalinleg wordt ingezet ten behoeve van twee fondsen: het MKB-fonds met een beoogd doelkapitaal van € 60 miljoen en het Transitiefonds met een beoogd doelkapitaal van € 100 miljoen. De participatie van de regionale partners gaat in eerste instantie naar het Transitiefonds. De rijksbijdrage gaat volledig naar het MKB-Fonds. In de bestuursovereenkomst leggen de beoogde aandeelhouders in de ROM bv, de ROM Regio BV en/of de ROM-dochters, voorafgaand aan oprichting, vast welke kapitaalbijdrage zij zullen leveren en hoe de verdeling over de fondsen wordt geregeld.

6.2 Exploitatiekosten

Voor de ontwikkelactiviteiten ontvangt de ROM MRA-NHN een exploitatiebijdrage. De ROM kent daarbij een ingroeimodel. Zo zullen niet alle medewerkers vanaf dag 1 in dienst zijn bij de ROM bv. De uitvoering van alle taken zoals beschreven in dit bedrijfsplan vragen een jaarlijkse exploitatiebijdrage van circa € 2,8 miljoen per jaar. Dit gaat om de voorziene organisatie op volle sterkte in 2023. In de 1,5 jaar daarnaartoe kent de exploitatie een ingroeimodel.

Insteek is dat alle partijen in de MRA via het MRA-samenwerkingsverband plus alle gemeenten in de regio NHN en het Rijk bijdragen aan de exploitatiekosten. In de bestuursovereenkomst leggen partijen voorafgaand aan de oprichting de exacte hoogte van de exploitatiebijdrage vast.

Deel II: **Uitgewerkt bedrijfsplan**

H1 | Inleiding

De overheden in de MRA en NHN hebben in samenwerking met EZK besloten tot de oprichting van de ROM. Deze ROM stelt de partijen beter in staat om, gelet op de economische crisis en de klimaatcrisis, de regionale economie toekomstbestendig te maken. Dit bedrijfsplan beschrijft hoe deze ROM wordt vormgegeven. Dit bedrijfsplan bouwt voort op de ervaring van andere regio's die al een ROM hebben en levert vooral maatwerk dat passend is bij de opgave van de MRA en NHN. Onze regio kent een fijnmazig en effectief ecosysteem voor bedrijfsondersteuning. De ROM vult hierop aan én vormt zo de sluitsteen in het gehele ecosysteem.

De ROM wordt vormgegeven als een privaatrechtelijk construct (besloten vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid). De ROM levert bedrijfsondersteuning in de vorm van ontwikkelen (business development), investeren (met twee fondsen). De uitvoering van bestaande taken op het gebied van internationalisering van het MKB en internationale acquisitie worden niet belegd bij de ROM. Dit blijft de verantwoordelijkheid van AIB, Amsterdam Trade & Innovatie en ONHN. De dienstverlening aan bedrijven vanuit de ROM wordt door AIB en ONHN, met ondersteuning van de ROM, actief onder de aandacht gebracht bij (innovatief) MKB, start- en scale-ups als vestigingsfactor voor nieuwe bedrijven. In de samenwerkingsafspraken met AIB wordt aanvullend vastgelegd hoe de partijen die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van de internationaliseringstaken en via de ROM eenduidig rapporteren richting het Rijk over het behalen van de relevante KPI's. Dit is weergegeven in onderstaande schema.

Voor de uitvoering van de taak investeren krijgt de ROM twee fondsen: één fonds gericht op (innovatief) MKB en één fonds voor de energietransitie en de circulaire economie. De gemeenten in de MRA en NHN, de provincie Noord-Holland en het EZK stellen kapitaal beschikbaar voor de ROM bv, ROM Regio bv en daarmee aan de fonds-dochter(s).

H2 | Scope voor de ROM

2.1 Doelstelling ROM MRA-NHN

De ROM ondersteunt ondernemingen via business developmentprogramma's en/of financiert ondernemingen. De doelstelling van de ROM is om binnen het werkgebied bij te dragen aan het versterken van regionale economie en aan het realiseren van de transitieopgaven op energie en aan circulariteit. Om deze doelstelling te realiseren ondersteunt de ROM ondernemingen.

De COVID-19-pandemie heeft grote gevolgen voor de gezondheid van de Nederlandse bevolking, onze samenleving en economie. Duidelijk is dat de economische gevolgen van de pandemie langer bij ons zullen blijven. De rijksoverheid heeft daarom een Noodpakket banen en economie beschikbaar gesteld. Daarin wordt ook gewezen op het belang van investeringen door en groei van start-ups en scale-ups. Zij creëren immers een belangrijk deel van de nieuwe werkgelegenheid. Daartoe stelt het Rijk onder meer € 150 miljoen beschikbaar om het fondsvermogen van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen (ROM's) te versterken. De regio kan voor circa € 30 miljoen aanspraak maken op deze middelen die worden ingezet ten behoeve van het MKB-Fonds. Hiervoor wordt een-op-een cofinanciering van de regio gevraagd.

Kader | Toelichting noodpakket banen en economie

In 2020 is Invest-NL opgericht: een nieuwe nationale ontwikkelings- en investeringsinstelling. Dit is de organisatie van het Rijk voor ontwikkeling en financiering van maatschappelijke transitie. Het is een privaatrechtelijke rechtspersoon met een eigen investeringsvermogen van € 1,7 miljard. Invest-NL gaat bijdragen aan het financieren van maatschappelijke transitie-opgaven door middel van eigen investeringen in bedrijfsmatige projecten. Invest-NL geeft daarnaast meer toegang tot Europese fondsen. Invest-NL werkt intensief samen met de ROM's. De ROM treedt toe tot het landelijke ROM-netwerk én vormt voor onze regio de toegang tot Invest-NL.

Kader | Toelichting Invest-NL

2.2 Inhoudelijke focus

De ROM versterkt de economische structuur van de MRA en de regio NHN. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt in de inhoudelijke focus op (innovatief) MKB en de focus op energietransitie en de transitie naar de circulaire economie. Op deze beide inhoudelijke focuspunten geeft de ROM vanuit de regionale context invulling aan het missiegedreven topsectoren- en innovatiebeleid van de Rijksoverheid dat zich richt op:

- Energietransitie en Duurzaamheid.
- Landbouw, Water en Voedsel.
- Gezondheid en Zorg.
- Veiligheid.

Het MKB-fonds richt zich geografisch op de provincie Noord-Holland, exclusief de Gooi en Vechtstreek. Het Transitiefonds richt zich op de gehele MRA en NHN. Voor eventuele toekomstige taken wordt per geval bepaald wat de geografische focus wordt.

Focus op (innovatief) MKB

Economisch zijn de MRA en NHN sterk aan elkaar verbonden. De MRA zet in op het versterken van de internationale positie als economische topregio met hoge leefkwaliteit. NHN biedt mogelijkheden voor mensen en ondernemers die ruimte zoeken met hoge leefkwaliteit in de nabijheid van de Randstad. In samenhang staan de regio's voor urgente, grote en complexe opgaven. Daardoor komt de concurrentiepositie en de leefkwaliteit onder druk te staan. Dat geldt ook voor het welvaarts- en welzijnsniveau van de mensen die in de MRA en NHN wonen en werken. In het verlengde van de COVID-19-pandemie is er een urgente opgave om de solvabiliteit van het MKB te versterken en met investeringen de weg uit de crisis te versnellen.

De sectorstructuur van de MRA en NHN is breed. De gediversifieerde economische structuur heeft de afgelopen jaren ook een nadrukkelijke vernieuwing ondergaan door een omvangrijk, innovatief en levendig 'start-up-klimaat' en de toetreding van meer buitenlandse bedrijven. Door de huidige economische crisis staat de regionale economie echter sterk onder druk. De ROM wil het brede MKB verder ondersteunen.

De MRA Agenda 2.0 wil werk maken van een veerkrachtige, inclusieve en schone MRA-economie. Internationaal blinkt de MRA uit in een hoogwaardige diensteneconomie en aantrekkelijke stedelijke voorzieningen en de regio kenmerkt zich door een sterke specialisatie in **creatieve industrie, financiële en zakelijke dienstverlening, tech, life sciences & health en hoogwaardige logistiek**. De positie van Amsterdam als internationale datahub, Schiphol en de haven spelen hierbij een cruciale rol. Daarnaast kent de MRA een sterke maak- en onderhoudsindustrie.

Kader | Toelichting economische focus MRA Agenda 2.0

Het Ambitiedocument 2040 positioneert NHN als een gezonde regio met een krachtig fundament. Economisch richt de regio zich op **agri & food, water, (duurzame) energie en toerisme**. Door de intensieve samenwerking tussen bedrijfsleven en kennisinstellingen en onderwijs wil de regio NHN inspelen op de vraag van het bedrijfsleven.

Kader | Toelichting economische focus Ambitiedocument 2040

In het verlengde van de economische agenda's voor de regio MRA en NHN zien we een sterke aanwezigheid van de volgende sectoren:

1. High-Tech inclusief digitaal.
2. Life sciences & health.
3. Agri-food inclusief tuinbouw.
4. Creatieve industrie.

5. Financiële en zakelijke dienstverlening.
6. Hoogwaardige logistiek.
7. Water.
8. Maak- en onderhoudsindustrie.

Hier zien we de primaire relatie met missiegedreven topsectoren- en innovatiebeleid van de Rijksoverheid op: 'Landbouw, Water en Voedsel', 'Gezondheid en Zorg' en 'Veiligheid'.²

Van ondernemingen die vragen om ondersteuning wordt verwacht dat ze op gepaste wijze ondernemen met oog voor mens en milieu. Daarom geldt als uitgangspunt dat de ROM voornamelijk die ondernemingen ondersteunt die de energietransitie en de transitie naar de circulaire economie niet schaden (do-no-harm-principe). Bedrijven die primair actief zijn op het gebied van (duurzame) energie of de circulaire economie worden doorverwezen naar het Transitiefonds (en visa versa).

Focus op energietransitie en de transitie naar de circulaire economie

De klimaatambities uit Parijs betekenen volgens het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) dat vooral het energiesysteem ingrijpend moet worden veranderd, ook in Nederland. De uitstoot van broeikasgassen moet in de periode tot 2050 vergaand worden verminderd.

De circulaire economie is een economisch systeem dat bedoeld is om de herbruikbaarheid van producten en (fossiele) grondstoffen te maximaliseren en waardevernietiging te minimaliseren. Dit is anders dan in het huidige lineaire systeem, waarin grondstoffen worden omgezet in producten die aan het einde van hun levensduur worden vernietigd.

Binnen de voorgaande kwalitatieve definitie van de energietransitie en circulaire economie specialiseert de ROM zich, wat betreft de transitieopgaven gefinancierd door het Transitiefonds, op zeven duurzame technologievelden. De technologievelden zijn gebaseerd op de centrale technieken zoals deze aan bod komen in de klimaattafels:

1. Hergebruik materialen: benutten restmaterialen waarmee het aanboren van nieuwe materialen voorkomen wordt.
2. Groene grondstoffen: benutten van groene (biobased) grondstoffen die afbreekbaar zijn of hergebruikt kunnen worden.
3. CO2 als grondstof: inzet van opgewerkte CO2 als grondstof voor nieuwe productieprocessen.
4. Duurzame elektriciteit: opwekken, opslaan en distribueren van duurzame energie zonder CO2-uitstoot.³
5. Duurzame warmte (inclusief geothermie): onttrekken, opslaan en distribueren van duurzame warmte zonder additionele CO2-uitstoot.

² Bijvoorbeeld op basis van signalen vanuit de Board, die een agendasettende rol heeft voor de MRA, kan de specialisatie op termijn worden bijgesteld.

³ In het investeringsreglement wordt bio-massa uitgesloten.

6. Alternatieve brandstof/gassen: ontwikkelen, opslaan en distribueren van alternatieve brandstoffen zoals waterstof (H₂) en synthetische-kerosine.
7. Verhogen efficiency/besparing: alle maatregelen die bijdragen aan een substantiële verlaging van CO₂-uitstoot.

Hier zien we de primaire relatie met missiegedreven topsectoren en innovatiebeleid van de rijksoverheid op de missie: 'Energietransitie en Duurzaamheid'.

2.3 Financiële focus op tickets tussen € 0,3 miljoen en € 5 miljoen

Via haar twee fondsen ondersteunt de ROM ondernemingen met leningen of participaties. Dit kunnen individuele bedrijven of consortia zijn. De ROM richt zich daarbinnen op het realiseren en/of het financieren van een levensvatbaar bedrijfsplan. Dit wordt de 'propositie' genoemd.

De meeste proposities zullen een financiële vraag hebben. Dit noemen we de tickets. In de context van dit bedrijfsplan gaat het bij de tickets om de gevraagde bijdrage van de ROM en de nog op de markt te financieren bijdrage.

In de MRA en NHN is al veel ondersteuning en financiering voor kleinere tickets. Op landelijk niveau is er met Invest-NL veel ondersteuning en financiering voor grote tickets. De ROM richt zich op het tussenliggende gebied van € 0,3 miljoen tot € 5 miljoen waarvoor in de MRA en NHN nog maar beperkte ondersteuning en financiering aanwezig is.⁴ Ondanks dat de afgelopen jaren het aanbod aan fondsmiddelen is gegroeid, blijkt uit recent kapitaalmarktonderzoek dat het investeringstekort desondanks is toegenomen. De COVID19-pandemie versterkt dit effect.

Voor het Transitiefonds geldt als aanvullende eis dat de bestaande fondsen AKEF en PDENH het primaat krijgen voor tickets tot € 2 miljoen. Als deze fondsen bepaalde proporties niet kunnen of willen ondersteunen, komt het Transitiefonds in beeld. Het MKB-fonds zal voor grotere tickets en tickets groter dan € 5 miljoen de samenwerking zoeken met de overige ROM's of Invest-NL. Als er in dit bedrijfsplan gesproken wordt over de tickets, gaat het over de financieringsbijdrage van de ROM (of de bijdrage opgehaald kan worden op de private markt).

2.4 Focus op Technology Readiness Levels 6-9

In lijn met de uitgevoerde marktverkenning richt de ROM zich in de basis op het ondersteunen of financieren van groei en op (grootschalige) toepassingen. Het draait hierbij om het commercialiseren van in concept bewezen technologieën. De ROM richt zich daarbij op de TRL levels 6 tot en met 9. Zie bijlage 1 voor toelichting op TRL-levels.

⁴ Voor het transitiefonds geldt dat 90% aangewend moet worden voor tickets boven de € 2 miljoen.

Daarmee begint de ondersteuning van de ROM bij proposities die hun haalbaarheid hebben bewezen in een testopstelling die lijkt op een operationele omgeving (of proposities die daar dicht tegenaan zitten). Er wordt vanuit de ROM in principe geen ondersteuning geboden aan proposities die hun marktintroductie hebben afgerond, tenzij dat binnen de scope van eventuele rijksregelingen valt.

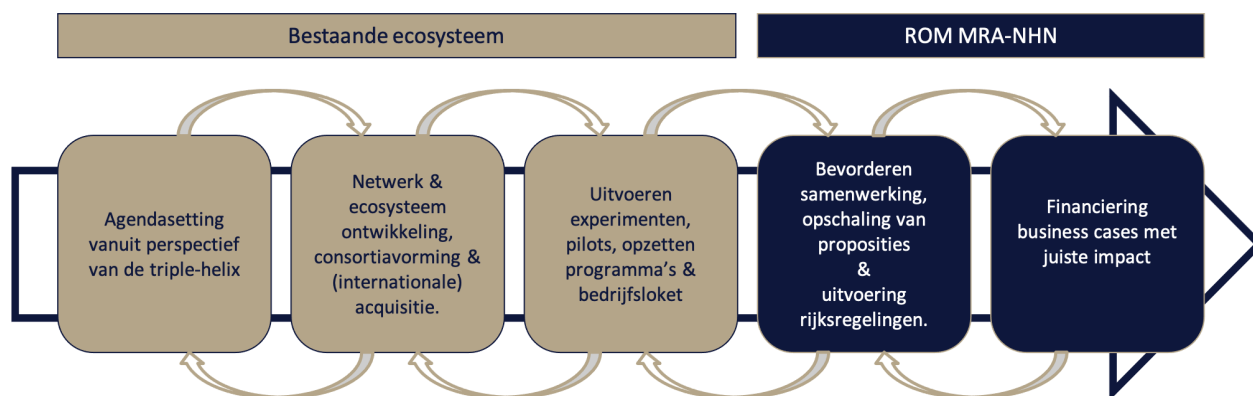
Binnen deze technologische scope vallen bijvoorbeeld het investeren in de opwekking en infrastructuur voor (groene) waterstof, de opschaling van technieken voor het omzetten van plastics in nieuwe grondstoffen en de ontwikkeling van een grootschalige installatie voor bioraffinage. Buiten de scope valt bijvoorbeeld de aanleg van reguliere zonneparken waarbij marktintroductie reeds volledig heeft plaatsgevonden.

H3 | Werking van het Ontwikkelingsonderdeel

3.1 De ROM MRA-NHN binnen het regionale ecosysteem

De ROM moet eraan bijdragen dat proposities worden opgewerkt tot plannen die marktgereed zijn. Dit noemt men ook wel business development waartoe de ROM een netwerk onderhoudt en verbinding legt tussen bestaande netwerken. Centraal staat het ondersteunen van de ontwikkeling van goede proposities voor het MKB-fonds en Transitiefonds en het uitvoeren van nationale programma's, zoals het Investor Readiness Programma in gezamenlijkheid met de andere ROM's. Daarnaast wordt uitvoering gegeven aan rijksregelingen, waarvoor de ROM een exploitatiesubsidie ontvangt. In deze combinatie vult de ROM zowel een witte vlek in het landelijke ecosysteem als in het regionale ecosysteem.

Met de introductie van de ROM voor de regio MRA en NHN beschikken alle regio's in Nederland over een ROM die als regionale counterpart voor het Rijk en Invest-NL functioneert. Binnen de MRA en NHN ontbreekt deze organisatie op dit moment met uitzondering van deelgebied Flevoland en deels de Gooi en Vechtstreek. Hiermee vormt de ROM onder andere de missing link in de opwerking en financiering van bedrijfsmatige initiatieven binnen MRA en NHN naar Invest-NL-waardige proposities, (herstel)middelen van het Rijk en de EU.

De ROM wordt zo ingericht dat het de verbindingen tussen de verschillende organisaties in het ecosysteem versterkt. De ROM begint waar de partijen in het huidige ecosysteem stoppen met hun ondersteuning. Hiermee houden de MRA en NHN vast aan het bestaande en hoogwaardige netwerkmodel binnen het ecosysteem. Aanvullend krijgt de ROM een opdracht om samenwerking te stimuleren.

Ook kunnen op termijn taken worden toegevoegd aan de ROM. Door middel van een samenwerkingsakkoord en/of samenwerkingsovereenkomsten maken de partijen nadere afspraken over hoe zij in samenhang de ondersteuning aan ondernemers kunnen versterken. Eenduidige communicatie en transparante toegang tot het gehele ecosysteem voor ondernemers is daarbij een belangrijk thema.

3.2 Aansluiten bij de knelpunten van ondernemers

Het Ontwikkelingsonderdeel opereert, net als de gehele ROM, marktgedreven (op basis van vragen vanuit het bedrijfsleven). Ondernemers die werken aan de innovatieve projecten of de transitieopgaven hebben te maken met een scala aan niet-financiële barrières. Voorbeelden daarvan zijn:

- Inzicht in technologische mogelijkheden.
- Inzicht in economische haalbaarheid.
- Vinden en binden van kennispartners en technologie-leveranciers.
- Matchmaking met potentiële klanten en toeleveranciers.
- Beschikbaarheid van (demonstratie) locaties.
- Toegang tot buitenlandse markten en netwerken.

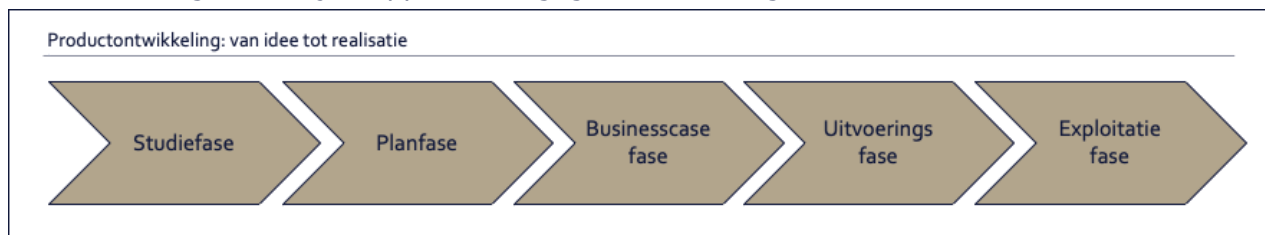
De business developers van de ROM ondersteunen op bovenstaande punten vanaf het moment dat deze ondersteuning niet langer geboden kan worden door partijen in het bestaande ecosysteem. De business developers dragen ook bij aan de doorgeleiding naar private investeerders door het toetsen van innovaties op technische en commerciële haalbaarheid. De ROM adviseert en begeleidt ondernemers om hun plannen uitvoerbaar en financierbaar te maken. Binnen het Ontwikkelingsonderdeel richt een aantal business developers zich expliciet op het (innovatieve) MKB en een deel richt zich op de transitieopgaven. Elke focus vraagt zijn eigen sectorexpertise.

Voorbeeld project vanuit de transitieopgave

Een voorbeeld is het omzetten van afval in nieuwe grondstoffen. Een groot deel van het Nederlandse afvalplastic is namelijk nog niet recyclebaar. Op kleine schaal bestaan verschillende pilots om plastics om te zetten in grondstoffen voor nieuwe plastic producten of voor ander productieprocessen. De businesscase voor opschaling hiervan op industriële schaal ontbreekt. Hierbij kan gedacht worden aan het omzetten van niet-recycleerbare afvalplastics in noodzakelijke grondstoffen voor de groene chemische industrie. Voor het organiseren van deze opschaling moeten consortia gebouwd worden en dienen stevige investeringen te worden gedaan (waarbij de ROM kan ondersteunen in het traject naar businesscase en de daaropvolgende financiering).

3.3 Focus op het versnellen van de stappen in het ontwikkelproces

Binnen de scope draagt de ROM eraan bij dat proposities sneller van idee tot realisatie kunnen worden gebracht. Om hun proposities naar de markt te brengen, doorlopen ondernemers globaal vijf stappen, weergegeven in navolgend schema.

De kracht van de ontwikkelactiviteiten zit in de ontwikkelkracht, het organiserend vermogen en de ecosysteemversterking. Het werk van de business developers richt zich, gelet op vraaggestuurde benadering, met name op de knelpunten in de overgang van de businesscase- naar de uitvoeringsfase. De andere fasen worden primair door het bestaande eco- systeem ondersteund.

In aanvulling óp - en in goede afstemming mét - de partners wordt in het ecosysteem ondersteuning geboden bij knelpunten in de voorafgaande overgang van de plan- naar de businesscasefase:

- Van plan- naar businesscasefase. In deze stap is het project nader uitgewerkt. Specifieke opdrachten worden uitgezet, bijvoorbeeld voor ontbrekende technische kennis of marktonderzoek. Hiermee geven de betrokken partijen aan zich in te zullen zetten om toe te werken naar een businesscase. De business developers van de ROM toetsen, voor zover bestaande partners in het ecosysteem dat niet op kunnen pakken, de businesscase op financiële en technische haalbaarheid en adviseren of het project-consortium zo nodig versterkt moet worden op weg naar financiële haalbaarheid.
- Van businesscase- naar uitvoeringsfase. Om van een financieerbare businesscase te kunnen spreken, moet het voorstel aan een aantal criteria voldoen. De financiële, commerciële en operationele haalbaarheid moet op hoofdlijnen zijn aangetoond en de onderlinge afspraken (risico's en verantwoordelijkheden) tussen partijen moeten in beeld zijn. Dit is het fundament voor demonstraties (op grote schaal). De ROM business developers versnellen deze laatste stap naar marktintroductie.

3.4 Bieden van toegevoegde waarde aan ondernemers

Medewerkers van het Ontwikkelingsonderdeel leggen nieuwe verbindingen. Door technologie-providers of leveranciers van grondstoffen gezamenlijk te koppelen aan een initieel consortium (business-to-business). Of door verschillende financiële partijen bij elkaar te brengen op weg naar een sluitende businesscase. De business developers van de ROM fungeren als katalysator, nadat het bedrijfsleven heeft aangegeven kansen te zien of mogelijkheden te willen onderzoeken. Deze vraagsturing is essentieel om vroegtijdig te toetsen of de inzet van de ROM van toegevoegde waarde is. Is er een behoefte die wordt ingevuld? Zijn er afnemers of klanten? Wordt er meerwaarde gegenereerd?

Alleen wanneer het bedrijfsleven de kar wil trekken kan de ROM zinvol ondersteuning bieden in de vorm van business development op die onderdelen die nog niet worden aangeboden in het ecosysteem.

Internationale bedrijven hebben in 2019 gezorgd voor een groei van duizenden banen in de MRA en NHN. In 2019 openden meer dan 165 nieuwe internationale bedrijven een vestiging in onze regio (cijfers AIB en ONHN in samenwerking met NFIA). Uit deze cijfers blijkt dat de regio, los van Corona, succesvol is in het aantrekken van buitenlandse bedrijven en het ondersteunen van internationalisering van het (innovatief) MKB. Deze succesvolle praktijk willen we behouden. Het is daarom niet noodzakelijk dat de ROM een uitvoerende taak krijgt op het gebied van internationale acquisitie en internationalisering van het (innovatief) MKB. Wereldwijd blijven AIB en ONHN onze regio promoten en leggen ze contact met bedrijven die bij ons innovatieve ecosysteem passen. De ROM krijgt een liaisonfunctionaris die zorgt voor effectieve samenwerking tussen de ROM en de verantwoordelijke organisaties voor internationale acquisitie en internationalisering van het (innovatief) MKB. De ROM zal zich proactief inzetten om de gebieden die op dit moment niet of niet voldoende worden ondersteund aan te wijzen en te komen tot een passend (samenwerkings)systeem waarbij de acquisitieactiviteiten (mede) van de ROM gelijk zijn aan de acquisitie en internationaliseringstaken die door de andere ROM's worden uitgevoerd.

Kader | Internationale acquisitie door AIB en ONHN

H4 | Werking van het Investeringsonderdeel

4.1 De 'economics' van een fonds

De fondsen zijn een belangrijk speciaal onderdeel van de ROM. De fondsen worden ingezet om zowel een maatschappelijke als een financiële doelstelling te bereiken:

- Maatschappelijke doelstelling: voor de ROM is de maatschappelijke doelstelling het ondersteunen van regionale economie enerzijds en de energietransitie en de transitie naar een circulaire economie anderzijds.
- Financiële doelstelling: De ROM-fondsen hebben als financiële doelstelling om (minimaal) revolverend te zijn. Het fondsbeheer van beide fondsen dient daarbinnen gedekt te worden. Voor het MKB-fonds wordt ingezet op 100% revolverendheid (inclusief inflatiecorrectie) en voor het transitiefonds op nominale revolverendheid (exclusief inflatiecorrectie gelet op de aanvullende maatschappelijke doelstelling van dit fonds).

De maatschappelijke en financiële doelstellingen dienen als input voor het vast te stellen investeringsreglement. De AVA van de ROM bv, bestaande uit een afgevaardigde vanuit de ROM Regio bv en het Rijk stelt het investeringsreglement in haar eerste AVA vast. Die strategie zal, met het oog op de gewenste risicospreiding, per fonds kaders stellen aan de omvang en aard van de investeringen.

De twee fondsen hebben een vergelijkbare scope als het gaat om het aanbod van financieringsmogelijkheden, ticketsize en geografische scope. Het verschil zit in de inhoudelijke focus. Dit werken wij hieronder nader uit.

4.2 Financieringsvraag vanuit het bedrijfsleven

De ROM-fondsen ondersteunen verschillende soorten bedrijven. De bedrijven kunnen het fondsbeheer direct benaderen, doorverwezen worden door andere fondsen of aangedragen worden door de business developers van de ROM. De ROM onderscheidt vier soorten typologieën van bedrijven. Deze zijn hieronder indicatief samengevat (waarbij ook combinaties tussen de typologieën mogelijk zijn).

In de MRA en NHN is een duidelijke behoefte aan aanvullende innovatiefinanciering voor het MKB in de topsectoren. Het investeringsgat wordt geraamd op minimaal € 60 miljoen per jaar in de periode 2020-2030. Het investeringsgat is de onbalans tussen vraag vanuit de verschillende type bedrijven en aanbod van kapitaal uit de verschillende regionale fondsen. Het gat is 16,3% groter geworden (ERAC, 2020).

De investeringsopgave voor de energietransitie en de transitie naar de circulaire economie gaat verder dan de behoefte aan innovatiefinanciering voor het MKB zoals hierboven beschreven. In 2020 heeft het PBL de nationale kosten berekend voor het realiseren van de gecombineerde doelstellingen uit het Klimaatakkoord (2019) en het Energieakkoord (2013). De totale nationale kosten bedragen circa € 3 miljard per jaar (PBL, 2020). Naar rato van het BNP gaat het voor de MRA en NHN om circa € 750 miljoen per jaar oftewel € 7,5 miljard over de periode 2020-2030. Een substantieel deel moet komen vanuit private initiatieven die onvoldoende toegang hebben tot kapitaal.

4.3 Financieringsaanbod vanuit de ROM-fondsen

Met een MKB-fonds van € 60 miljoen en een Transitiefonds van circa € 100 miljoen zal het investeringsgat voor MKB in topsectoren worden gedekt. Ook met de bijdrage van het Transitiefonds wordt een goede stap gezet in de ondersteuning van duurzame- en transitie-initiatieven.

De tickets van de ROM liggen tussen de € 0,3 miljoen en € 5 miljoen. De financiering moet gericht zijn op ontwikkeling en groei van het bedrijf. De financiering mag niet leiden tot uitkeringen aan bestaande aandeelhouders of herfinanciering van eerdere financiers.

De ROM opereert altijd samen met andere (financiële) partijen en of andere (impact) investeerders. Hierbij biedt zij eigen vermogen en (achtergestelde) leningen (inclusief asset based finance en converteerbare leningen). Bij het verstrekken van eigen vermogen aan ondernemingen neemt de ROM alleen minderheidsbelangen (maximaal 49,9%). Hieronder zijn de belangrijke kenmerken weergegeven.

	Beschrijving	Zeggenschap	Looptijd
Lening (senior debt)	- Vorm van vreemd vermogen waarbij de leningnemer zekerheden afgeeft aan de leningverstrekker - Verstrekker heeft daarmee recht tot uitwinning van het onderpand wanneer de leningnemer in gebreke blijft	Senior debt-investeerders hebben geen zeggenschap in een onderneming, tenzij hiervoor bepaalde rechten zijn opgenomen in de convenanten van de lening	De looptijd van senior debt is afhankelijk van de specifieke afspraken gemaakt tussen de geldverstrekker en de onderneming
Achter-gestelde lening (junior debt)*	Vorm van vreemd vermogen waarbij de verstrekker achtergesteld is ten opzichte van andere (senior) financiers bij betaling van rente en aflossing en uitnutting van zekerheden	Junior debt-investeerders hebben geen zeggenschap in een onderneming, tenzij hiervoor bepaalde rechten zijn opgenomen in de convenanten	(Middel)lange looptijd met weinig tot geen afbetaling gedurende de looptijd. In het algemeen wordt er tussentijds niet afgelost op de hoofdsom
Eigen vermogen (Equity)	- Bestaat uit de investering van aandeelhouders - Aandeelhouders worden als laatste terugbetaald bij een faillissement, maar delen mee in een potentiële upside bij exit (of winsten bij verkoop)	De houders van het eigen vermogen (aandelen) van een bedrijf bezitten het eigendomsrecht van een onderneming en daarmee ook de zeggenschap	Voor eigen vermogen geldt een onbeperkte looptijd of tot moment van verkoop of liquidatie van de onderneming. Hierdoor wordt het ook gezien als permanent vermogen

** er kunnen ook converteerbare leningen worden verstrekt.*

Het MKB-fonds richt zich op het brede MKB (zoals beschreven in hoofdstuk 2). Bedrijven met proposities die zich primair richten op de energietransitie of de transitie naar de circulaire economie worden doorverwezen naar het Transitiefonds (en visa versa). Bedrijven die aanspraak maken op financiering uit het Transitiefonds moeten ook hun maatschappelijke impact aantonen (uitgangspunt is 10% meer impact dan opkopen van EU ETS⁵). Naar de toekomst toe kan ook gewerkt worden met een nog op te stellen impactkader met ambitieuze en meetbare impactdoelen op het gebied van circulariteit en energietransitie. Proposities zullen dan worden getoetst op de bijdrage aan deze doelen.

4.4 Herinvesterings- en exitstrategie

De fondsmanagent stuurt actief op exits bij de portfolio-bedrijven. Bij de initiële investeringsbeslissing wordt onderbouwd dat de propositie, gelet op de businesscase, goed te verkopen is. Bij participaties moet met de co-investeerders op voorhand de gewenste exitstrategie worden vastgelegd. Tegen het einde van de overeengekomen looptijd biedt het fonds zijn participatie te koop aan. Hierbij borgt het fondsbeheer voldoende flexibiliteit bij het bepalen van het verkoopmoment. In het geval van financieren wordt het rendement bepaald door de rente en aflossing (en eventuele tussentijdse herfinancieringen). Leningen hebben een aflossingsschema voor terugbetaling van de hoofdsom. Bij het verstrekken van leningen kijkt het fondsbeheer per geval in hoeverre er incentives ingebouwd kunnen worden om vervroegde terugbetaling te stimuleren.

Op het MKB-fonds is de algemene aandeelhoudersinstructie voor ROM's (zoals opgenomen als bijlage bij de bestuursovereenkomst) van toepassing. Voor het Transitiefonds geldt dat het valt binnen de kaders van de IR en de besluiten van de AVA. Uitgangspunt is om iedere 4 à 5 jaar de voortgang van de fondsen inclusief herfinancierings- en exitstrategie op fondsniveau te evalueren.⁶ Hierbij zijn twee alternatieve strategieën voorzien:

- De keuze om het beschikbare vermogen na (tussentijdse) exits te herinvesteren in lijn met de doelstellingen uit het investeringsreglement. Dit leidt tot een verlenging van de investerings- en fondsperiode.
- De keuze om gerealiseerd rendement uit te keren aan de aandeelhouders én afbouw van beschikbare fondskapitaal. Na vrijgave van rendement en (delen van) het fondskapitaal kunnen de gerevolverde middelen door de aandeelhouders opnieuw worden ingezet voor eigen maatschappelijke opgaven. Bij de exits wordt geborgd dat het fonds blijft beschikken over voldoende vrije ruimte om het management van de portefeuille goed te kunnen uitvoeren (gericht op de doelstelling van minimale revolverendheid en het streven naar market rate of return).

⁵ Het Europese systeem voor emissiehandel is het eerste grote systeem voor het verhandelen van uitstootrechten van broeikasgassen in de wereld, en is ook de grootste. Het trad in 2005 in werking om de opwarming van de aarde tegen te gaan.

⁶ De eerste evaluatie zal minimaal na 4 jaar plaatsvinden (i.v.m. de gemaakte afspraken inzake de exploitatiebijdrage van de regionale partners voor de periode van 4 jaar; overwogen wordt om daarna aan te sluiten bij de 5 jaarlijkse evaluatieperiode die de andere ROM's hanteren).

In ieder geval tot de eerste evaluatie (maximaal 6 jaar) zullen de fondsen geen dividend uitkeren. Het MKB-fonds en het Transitiefonds hanteren elk een andere exit-strategie:

- Het MKB-fonds is gericht op instandhouding. Het fondsbeheer van het MKB-fonds kan rendementen binnen het revolverende karakter continu herinvesteren in nieuwe proposities binnen de kaders van het investeringsreglement. Bij rendement boven het revolverende karakter (inclusief inflatiecorrectie) bestaat de mogelijkheid om dividend uit te keren aan de aandeelhouders. [nee, tenzij-principe]
- Het Transitiefonds is erop gericht dat de aandeelhouders aan het eind van de looptijd hun investering minimaal nominaal terugontvangen. Na een investeringsperiode van 10 jaar zal het fondsbeheer de portefeuille in de daaropvolgende 15 jaar geleidelijk afbouwen of inzetten op verkoop van de resterende portefeuille; deze periode kan met 5 jaar verlengd worden. Bij rendement boven het nominaal revolverende karakter wordt de aandeelhouders voorgesteld om over te gaan tot dividenduitkering, binnen de wettelijke voorschriften inzake dividenduitkering. [Ja, tenzij-principe]

4.5 Looptijd, rendement en risico

Het fondsbeheer streeft naar de realisatie van een market rate of return, waarbij rekening wordt gehouden met de hogere risico's en of de langere doorlooptijd die de ROM-fondsen hanteren ten opzichte van marktpartijen. Dit kent het volgende onderscheid tussen de twee fondsen:

- Het MKB-fonds kent op basis van de exitstrategie een cyclus van 10 à 14 jaar. Dit is de periode waarin het gecommitteerde vermogen wordt geïnvesteerd in proposities én alle initiële proposities leiden tot een succesvolle exit of beëindiging. Na een succesvolle exit kan het vrijgekomen kapitaal opnieuw geïnvesteerd worden in nieuwe proposities binnen de scope van het proces. Bijvoorbeeld bij fondskosten van 1,5% van het gecommitteerde kapitaal en een inflatie van 1,5% dient het MKB-fonds minimaal een rendement te realiseren van 3% per jaar. Op propositieniveau hanteert het fondsbeheer de rendement- en risicomatrix conform de algemene aandeelhouders-instructie als uitgangspunt.
- Het Transitiefonds kent een looptijd van 25 jaar. Dat is de periode waarin het fonds zich moet terugverdienen en de kapitaalinleg wordt uitgekeerd aan de aandeelhouders. Hierbij wordt uitgegaan van een investeringsperiode van circa 10 jaar. Dat is de periode waarbinnen de investeringen worden gedaan. Hierna resteert nog 15 jaar voor beheer van de portefeuille (immers, ook voor financiering die in het laatste investeringsjaar worden versterkt, geldt de maximale looptijd van 15 jaar).

In de bestuursovereenkomst worden afspraken gemaakt inzake het moment waarop partijen de daadwerkelijke kapitaalstorting moeten doen om zeker te stellen dat de ROM haar investeringstaken effectief kan uitvoeren.

De ervaringen van andere ROM's tonen aan dat revolverendheid van de brede MKB-fondsen haalbaar is. De uitgevoerde financiële analyse voor het Transitiefonds toont tevens aan dat nominale revolverendheid van dit fonds ook haalbaar is.

Dit blijkt uit het basisscenario en diverse conservatieve scenario's. In het meest negatieve scenario dat is doorgerekend tijdens 'botsproeven' is sprake van een revolverendheid van 85%. Naarmate het fonds aanvullende risico's accepteert om haar maatschappelijke doelstelling te realiseren, zal het financiële rendement dalen. In de door de aandeelhouders vast te stellen investeringsreglementen worden de definitieve kaders voor de allocatie van middelen bepaald. Hierbij geldt het streven naar revolverendheid (100%) voor het MKB-fonds en, gelet op het risicoprofiel, nominale revolverendheid voor het Transitiefonds als ondergrens voor het investeringsreglement.

Het rendement op fondsniveau kan niet een-op-een worden doorgeschoven naar de individuele investeringen binnen de fondsen. Het benodigde rendement op een investering is afhankelijk van het onderliggende risicoprofiel en de kans dat een investering verloren gaat. Mislukkingen en successen zullen elkaar binnen het fonds moeten compenseren. Daarbij dient iedere individuele investering wel een positieve businesscase en rendementsverwachting te hebben.

H5 | Werking van het onderdeel voor Rijksregelingen

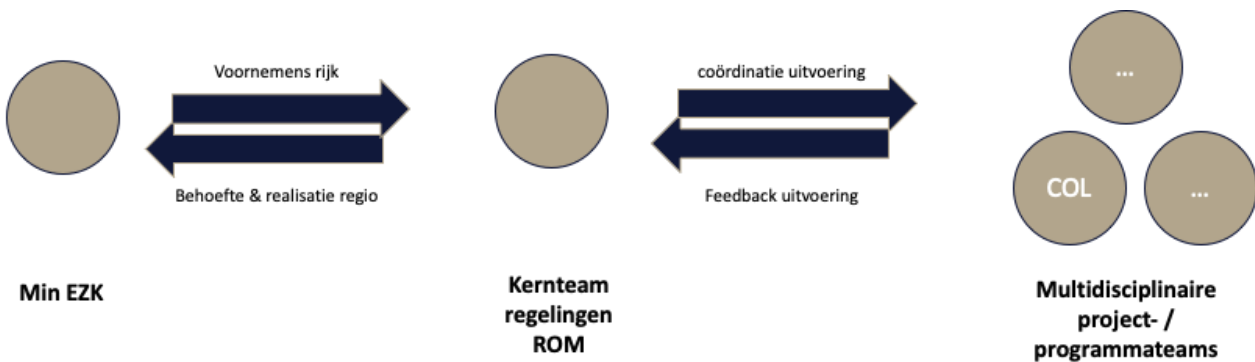
5.1 De rol van de ROM bij Rijksregelingen

Het Rijk kan voor specifieke economische uitdagingen specifieke regelingen inzetten die bedrijven en ondernemers direct ondersteunen. Deze regelingen hebben in principe een tijdelijk karakter (looptijd van een aantal jaren). De dekking van de uitvoeringskosten wordt geregeld per regeling en in principe gedekt door de rijksoverheid.

Deze regelingen worden soms landelijk uitgevoerd, maar steeds vaker wordt gekeken naar de regio's voor de uitvoering. Nu Nederland een bijna landsdekkend netwerk van Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen heeft, zijn deze uitgegroeid tot eerste aanspreekpunt voor de regionale uitvoering van economische rijksregelingen. De COL is een voorbeeld van een dergelijk regeling die mede op initiatief van de ROM's door het Rijk bij hen is belegd. De ROM krijgt de centrale taak bij coördinatie en uitvoering van nieuwe regelingen die vragen om een decentrale uitvoering in de MRA en NHN.

5.2 Een programmagestuurde uitvoering

Het onderdeel voor rijksregelingen krijgt een kernteam dat coördinatie voert op de lopende COL-regeling én de afstemming met EZK over nieuwe regelingen voert. Vanuit dit kernteam kunnen per regeling snel deskundige en toegewijde project- of programmateams ingericht worden voor de uitvoering van nieuwe regelingen. De bemensing wordt per regeling op maat samengesteld uit experts van het Ontwikkelings- en Investeringsonderdeel, en/of in samenwerking met andere partijen in het innovatie-ecosysteem. Door de coördinatie van nieuwe rijksregelingen bij de ROM te beleggen krijgen ondernemers één aanspreekpunt. Dit vraagt nauwe samenwerking met de ROM Regio Utrecht en HORIZON.

5.3 Uitvoering bestaande rijksregelingen

Op dit moment lopen er twee rijksregelingen die gericht zijn op ondernemers die decentraal worden uitgevoerd. Het gaat om de uitvoeringsregeling subsidie MKB innovatiestimulering topsectoren Noord-Holland (MIT) die wordt uitgevoerd door de provincie Noord-Holland én de Corona-OverbruggingsLening (COL) die wordt uitgevoerd door een alliantie van een groot aantal partijen én waarbij het beheer is belegd bij het Innovatiefonds Noord-Holland met ondersteuning van InnovationQuarter. De MIT-regeling is in 2020 gesloten voor aanvragen. De COL-regeling is opengesteld tot en met 30 juni 2021. Voor zover deze regelingen na de oprichting van de ROM openstaan voor nieuwe aanvragen, voorziet de ROM in een centraal (digitaal) loket voor aanvragen. Dit is overigens niet voorzien op dit moment. Het technisch beheer en de uitvoering blijven in eerste instantie liggen bij de bestaande partners in het ecosysteem om zo de dienstverlening naar de ondernemers te waarborgen. In de periode 1 juli 2021 tot 1 januari 2022 worden hier definitieve afspraken over gemaakt.

H6 | Organisatie en taken

6.1 Organisatie op hoofdlijnen

Alle medewerkers komen in dienst bij de ROM bv. De opbouw is als volgt:

- Directie en staf zijn verantwoordelijk voor de aansturing en ondersteuning van de ROM als geheel.
- Ontwikkelingsonderdeel. Dit onderdeel van de ROM ondersteunt (consortia van) bedrijven bij het aanscherpen en completeren van hun businesscase. Dit noemen we het opwerken van proposities of business development. Om deze rol te vervullen beheert de ROM daartoe, in samenwerking met andere partijen in het ecosysteem, een stevig netwerk. Uit praktische overwegingen wordt de afstemming met AIB en ONHN voor de internationale acquisitie én het kernteam voor de rijksregelingen in principe ondergebracht bij het Ontwikkelingsonderdeel.

- Investeringsonderdeel. Dit onderdeel van de ROM biedt financiering (leningen en participaties) voor MKB-bedrijven binnen de regionale economische prioriteiten én binnen de transitieopgaven. De ROM-fondsen worden beheerd vanuit het Investeringsonderdeel. De onderliggende fondsen zijn revolverend, wat betekent dat de investeringen worden terugbetaald; er is dus geen sprake van subsidie, maar van deelneming en investering in technieken. Op deze manier steunt de ROM de praktische ontwikkeling van technieken die niet voldoende financiering op kunnen halen in de markt.

De twee onderdelen hebben elk een zelfstandige rol en verantwoordelijkheid. Bij de intake van een propositie wordt expliciet gemaakt vanuit welk perspectief (ontwikkelen of investeren) de ROM betrokken is én wordt getoetst of niet één van de partners in het ecosysteem de gevraagde ondersteuning kan bieden. Dit geeft duidelijkheid voor de ondernemer.

6.2 Taken directie en staf

De directie en staf bestaat uit een directeur-bestuurder met een controller, een senior jurist, een directiesecretaris en het office management voor de hele organisatie. Directie en staf waarborgen de samenhang binnen de ROM en zijn verantwoordelijk voor de dagelijkse sturing en de afstemming met aandeelhouders, commissarissen en subsidiënten. De ROM schakelt aanvullende ondersteunende diensten (ICT/automatisering, communicatie en specialistisch juridisch advies) waar mogelijk in via één van de partners in het ecosysteem. Diensten die de partners in het ecosysteem niet kunnen leveren, zal de ROM inhuren/aanbesteden met het daarvoor beschikbare werkbudget.

6.3 Taken Ontwikkelingsonderdeel

Het Ontwikkelingsonderdeel richt zich op de gehele MRA en NHN. De business developers van dit onderdeel ondersteunen (consortia van) bedrijven. Taken van de business developers zijn onder andere:

- Het vergaren en delen van kennis en expertise, bijvoorbeeld inzake het optimaliseren van de bestaande financieringsinstrumenten(mix), het mee-ontwerpen en het meeontwikkelen van nieuwe financieringsconcepten en businessmodellen waarbij wordt samengewerkt met het Investeringsonderdeel.
- Het verzorgen van verbindingen met nationale en regionale spelers op het gebied van investeren en ontwikkelen, zoals het netwerk van collega-ROM's. Maar ook: Invest-NL, de Europese Investeringsbank en de regionale partners in de MRA en NHN, zoals bijvoorbeeld de Board (die een belangrijke rol heeft bij het identificeren van proposities én veranderingen in de markt voor de energietransitie en circulaire economie) het ONHN (identificeren en internationaliseren) en bijvoorbeeld AIB (internationaliseren).
- Voorlichting en advies over een projectontwerp, bijvoorbeeld inzake consortiumpartners, inhoudelijke focus en te volgen processtappen.

- Toetsing, beoordeling en begeleiding, bijvoorbeeld het verzorgen van een globale toets op economische en technische haalbaarheid en het bieden van ondersteuning bij het formuleren van financiële behoeften (het bepalen van de benodigde investeringen, kosten, raming van de opbrengsten en het identificeren van risico's, zodat een passende financieringsstructuur door het Investeringsonderdeel kan worden ontworpen).

Bij de uitvoering van deze taken ligt de focus op knelpunten in de overgang van businesscasefase naar realisatiefase. De ROM werkt alleen aan knelpunten voor die proposities die de markt niet zelfstandig oppakt en waarvoor er geen andere regelingen of oplossingen zijn. Tegelijkertijd moet er een rendementsverwachting zijn, zij het op langere termijn dan gebruikelijk is in de markt of met meer risico.

Een groot deel van de leadgeneratie en identificatie van knelpunten ligt bij de partners in het ecosysteem zoals PIM NH en ONHN en vanuit de activiteiten en netwerken van de Board. Na hun initiële ondersteuning kunnen de business developers de laatste push geven op weg naar het winnende consortium of financial closing in samenwerking met de ROM-fondsen. Business developers kunnen ook in de initiële fase al geraadpleegd worden door de partners. De werkzaamheden tussen partners worden bij voorkeur in 'onderlinge nabijheid' georganiseerd.

Gelet op deze voorselectie ligt de conversie van lead naar project relatief hoog. In de beginperiode van de ROM ligt de nadruk op intakes, in de jaren daarna op ontwikkelen. Na opname in het portfolio zal een business developer de initiatiefnemers actief ondersteunen bij het uitwerken van hun projectvoorstel.

Het ontwikkelonderdeel dient volledig te worden gefinancierd uit de exploitatiebijdrage van de subsidiënten.

6.4 Taken Investeringsonderdeel

De fondsen richten zich op die proposities waarin een directe financieringsbehoefte is geformuleerd. Deze kunnen naar voren komen uit de lijn van het Ontwikkelingsonderdeel, maar het kan ook zijn dat initiatiefnemers ze zelfstandig formuleren. Proposities uit de lijn van de Ontwikkelingsonderdeel doorlopen dezelfde intake als alle andere proposities. Het Investeringsonderdeel van de ROM richt zich op individuele ondernemingen of consortia. De ROM heeft tot taak om voor eigen rekening en risico financiering te verstrekken aan:

- Ondernemingen of consortia die hun bedrijfsprocessen/bedrijfsvoering willen optimaliseren en daarmee een bijdrage leveren aan het realiseren van maatschappelijke transitieopgaven én of de regionale economische prioriteiten.
- Ondernemingen of consortia die producten en diensten aanbieden waarmee een bijdrage wordt geleverd aan de maatschappelijke transitieopgaven én of de regionale economische prioriteiten.

Het gaat hierbij om aanvullende investeringen in de markt. Voor proposities moet duidelijk zijn dat ze niet zelfstandig op de markt financiering kunnen aantrekken (bijvoorbeeld op basis van meerdere afwijzingen van private partijen).

Het fondsbeheer heeft als taak:

- Een portfolio (het screenen van proposities) op te bouwen.
- Investeringsvoorstellen voor te bereiden en uit te voeren.
- Beheren van participaties en leningen.

Wat betreft de investeringsactiviteiten wordt er zo veel mogelijk marktconform gewerkt. In andere gevallen wordt gebruikgemaakt van de (vrijstellings)mogelijkheden binnen de geldende wet- en regelgeving.

Van alle investeringen brengt de ROM de risico's in kaart en, indien van toepassing, monitort zij of aan de (betalings)verplichtingen wordt voldaan om de exitstrategie te realiseren. Ook verricht de ROM zo nodig bijzonder beheer (bijvoorbeeld omdat een ondernemer niet aan zijn betalingsverplichtingen voldoet). Dit is professioneel en zakelijk beleid gericht op het beschermen van de eigen financiële belangen.

Het bedrijfsplan voorziet in twee onafhankelijke investeringscommissie (IC). Elke commissie komt in principe alleen bijeen als er een concreet investeringsvoorstel ligt. Waarbij de voorstellen zo veel mogelijk worden gebundeld in vergaderingen van het betreffende IC. Het IC voorkomt een 'tunnelvisie', en bewaakt dat projecten die opgeleverd worden door de business developers van de ROM, conform het investeringsreglement door de fondsbeheerders zijn beoordeeld en op geen enkele wijze voorrang zouden kunnen krijgen boven projecten van derden.

Het Investeringsonderdeel richt zich op de technische analyses van voorliggende proposities en op marktanalyse. Gelet op het specialistische karakter van het werk wordt zo nodig ook gebruikgemaakt van specialistische expertise. Uitgangspunt is dat het fondsbeheer voor het Transitiefonds in de basis wordt aanbesteed én dat het fondsbeheer voor het MKB-fonds wordt belegd binnen de ROM-organisatie. Hierbij is een ingroeimodel waarbij op termijn een groter deel van het fondsbeheer van het Transitiefonds wordt belegd binnen de ROM-organisatie. In de operatie is het van belang dat het volledige fondsbeheer in nabijheid van elkaar opereert onder aansturing van de ROM.

In de beginperiode ligt de nadruk op het beoordelen van proposities en op het komen tot investeringsbeslissingen. Gelet op het participatiekapitaal en de verwachte dealflow kunnen er op jaarbasis circa drie tot vier participaties worden gedaan. Om dat te bereiken zullen er honderden proposities gescreend moeten worden. Na verloop van tijd krijgt de organisatie een steeds grotere capaciteitsvraag voor het beheren van proposities. De kosten voor het fondsbeheer komen ten laste van het fondsrendement.

Anders dan bij de Ontwikkelingsonderdeel is het aantal medewerkers van de investeringspoort niet op voorhand vastgelegd.

Het fondsbeheer van het MKB-fonds ontvangt een maximale jaarlijkse beheervergoeding van 1,5% à 2% van het gecommiteerde vermogen. Voor het Transitiefonds wordt uitgegaan van een maximale jaarlijkse beheervergoeding van 1 à 1,5%. De inzet van medewerkers volgt de omvang van de portefeuille (in opbouw en afbouw). Hierbij wordt gekozen voor een combinatie van vaste en flexibele inzet. Het is mogelijk om het operationele beheer van het Transitiefonds of nieuwe fondsen uit te besteden. In die situatie treedt het team op als opdrachtgever van de externe partij die het operationele beheer van één of meer van de fondsen uitvoert.

6.5 Overzicht formatie

De prognoseformatie van ROM bestaat uiteindelijk uit 19,5 fte (exclusief het fondsbeheer voor beide fondsen en exclusief de uitvoering van de Rijksregelingen). De ROM kent een ingroeimodel in de periode tot 2023. Niet alle functies kunnen direct bij de start worden ingevuld. Gelet op de breedte van de transitieopgaven en de hoge mate van differentiatie in benodigde specialismen zal de ROM ook flexibele expertise inschakelen. Voor de ontwikkelactiviteiten is daarvoor een werkbudget beschikbaar.

Functie	Indicatie fte	Indicatie cao Rijk
Directeur-bestuurder (voorzitter MT)	1	17
Controller/financieel specialist	1	14
Senior jurist	1	13
Strategisch directiesecretaris	1	13
Officemanager	2	8 of 9
Subtotaal	6	
Hoofd Ontwikkelingsonderdeel (MT-lid)	1	15
Senior business developer (breed)	1	14
Medior business developer (breed)	2	12
Junior business developer (breed)	2	9
Senior business developer (Transitie)	4	14
Medior business developer (Transitie)	2	12
Junior business developer (Transitie)	1	9
Adviseurs rijksregelingen*	pm	pm
Liaison acquisitie	0,5	12
Subtotaal	13,5	

* dekking valt buiten de gevraagde exploitatiebijdrage (zie ook H8)

Totaal	19,5	
---------------	-------------	--

De medewerkers van de ROM bv komen in dienst en worden beloond binnen de kaders van de WNT. De salarisschalen conform de CAO Rijk gelden daarbij als referentie. Dit is in lijn met de publieke doelstelling van deze privaatrechtelijke organisatie. De indicatieve referentie qua inzet (fte) en inschaling na afronding van de ingroeiperiode is hierna opgenomen. Ook voor inhuur én aanbesteding van werk respecteert de ROM de kaders van de WNT.

Bij de werving van medewerkers en de leden van Raad van Commissarissen (RvC) en IC geldt de wens om te komen tot een diverse samenstelling. Het betreft een lean-en-mean-organisatie. Hierbij wordt aangetekend dat bepaalde taken, zoals internationaliseren, in de MRA en NGN zijn belegd bij AIB in plaats van bij de ROM. Om deze reden is er op dit moment een beperkte capaciteitsraming met betrekking tot deze taak ingericht.

H7 | Governance

7.1 De governance op hoofdlijnen

De ROM wordt vormgegeven als privaatrechtelijk construct met twee besloten vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid, te weten de ROM Regio bv en de ROM bv. Het MKB-fonds wordt een (100%) dochter van de ROM bv. Het Transitiefonds wordt op haar beurt een (100%) dochter van de ROM Regio bv. ROM Regio bv. wordt voor 50,1% aandeelhouder in de ROM bv, het Rijk is houder van de overige 49,9% van de aandelen. De deelnemende regionale partners (provincie Noord-Holland, STAK NHN en de individuele MRA gemeenten) zijn aandeelhouders van de ROM Regio bv naar rato van hun kapitaal bijdrage. Aanvullend sluit de ROM bv een samenwerkingsovereenkomst met het AIB en ONHN voor de uitvoering van de internationaliserings- en acquisitietaken (in afstemming met NFIA). Daarnaast wordt een samenwerkingsakkoord gesloten tussen de ROM bv en alle keyspelers in het ecosysteem om binnen de netwerkgedachte het aanbod aan ondernemers te versterken. Daarbij is eenduidige communicatie van belang.

Aspirant aandeelhouders en kandidaat aandeelhouders van de ROM Regio bv.

Het streven is dat zo veel mogelijk partijen in de zomer van 2021 toetreden tot de ROM. Het is evenwel mogelijk dat partijen later toetreden, bijvoorbeeld als hun besluitvormings-traject meer tijd nodig heeft. In de bestuursovereenkomst wordt daartoe een zogenaamde toetredingsovereenkomst bijgevoegd.

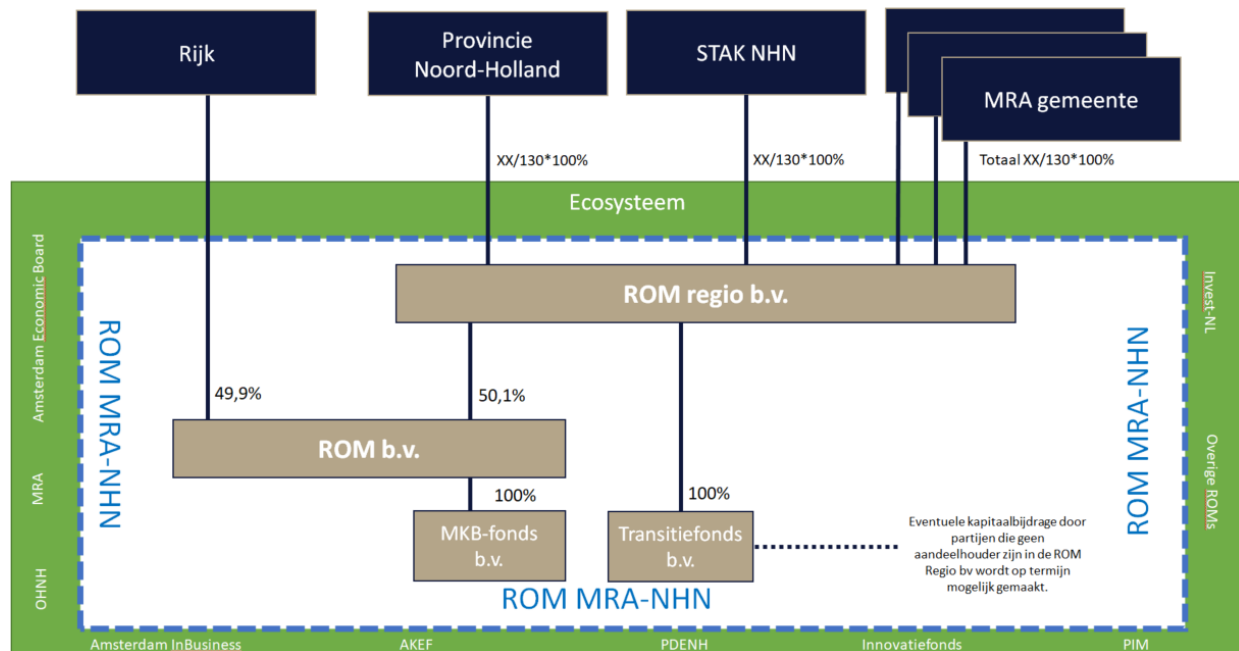
Er komen in principe twee jaarlijkse momenten waarop nieuwe aandeelhouders toe kunnen treden in de ROM Regio bv of het Transitiefonds. In ieder geval wordt 1 januari 2022 voorzien als toetredingsmoment. Als nieuwe aandeelhouders toetreden, worden in principe ook nieuwe aandelen uitgegeven. Partijen kunnen in de periode tot en met 1 januari 2022 toetreden tegen dezelfde waardering als bij oprichting. Zij krijgen dan net als de andere aandeelhouders naar rato van hun inleg zeggenschap in de ROM Regio bv (waarbij de stemverhouding tussen de aandeelhouders wijzigt, maar waarbij alle aandeelhouders onverkort zeggenschap hebben en houden naar rato van hun aandeel in de totale inleg).

Bij de start zal de ROM beschikken over enkele founding members die aandeelhouder zijn én een aantal partijen die nog geen definitief besluit hebben genomen (aspirant-aandeelhouders). In de periode tot en met 1 januari 2022 zullen aspirant aandeelhouders uitgenodigd worden voor de AVA van de ROM Regio bv. Aspirant aandeelhouders zijn die gemeenten waarvan het college het voornemen om te participeren in de ROM Regio bv voor wensen en bedenkingen heeft aangeboden aan de raad. Aspirant aandeelhouders hebben evenwel geen stemrecht. De aandeelhouders zullen regels inzake de vertrouwelijkheid opleggen aan de aspirant aandeelhouders.

De aandeelhouders spreken af om gedurende deze periode geen besluiten te nemen die leiden tot (majeure) aanpassing van de statuten, het investeringsreglement en/of de gevraagde kapitaalinleg.

Partijen die hun voornemen tot deelname aan de ROM nog niet hebben voorgelegd aan hun raad, staten of kamer zullen in principe niet aansluiten bij vergaderingen (zogenoemde kandidaat aandeelhouders). Zij zullen wel actief geïnformeerd worden over de activiteiten van de ROM.

De aandeelhouders van de ROM Regio bv worden gevormd door alle regionale partijen die kapitaal beschikbaar stellen aan de vennootschap. Het stemrecht in de AVA spiegelt de kapitaalinbreng. Daarmee krijgen de aandeelhouders stemrecht naar rato van hun kapitaal-inbreng. Voor de ROM bv geldt dat de ROM Regio bv en het Rijk de aandeelhouders zijn voor respectievelijk 50,1% en 49,9% van de aandelen. Het stemrecht van de ROM Regio bv in de AVA van ROM bv wordt uitgeoefend door een aangewezen bevoegde vertegenwoordiger namens de regio. Voor de ROM is voorzien dat het beschikbaar gestelde kapitaal zodanig wordt verdeeld over de twee fondsen dat een MKB-fonds ontstaat met een beoogd doelkapitaal van € 60 miljoen én een Transitiefonds met een beoogd doelkapitaal € 100 miljoen. Dit uitgaande van een totaal gecommitteerd doelkapitaal van € 160 miljoen. De governance is verder als volgt vormgegeven:

Highlights in de governance⁷ van de ROM zijn:

1. De ROM Regio bv en de ROM bv krijgen aandeelhouders, ieder een RvC en de twee fondsen ieder een eigen onafhankelijke IC.
2. De regionale partijen worden gevraagd toe te treden tot de ROM Regio bv en het Rijk zal participeren in de ROM bv. Regionale partijen die reeds aandeelhouder zijn in een andere ROM kunnen niet direct participeren in de ROM Regio bv. Wel bestaat de mogelijkheid om direct kapitaal te verstrekken aan het Transitiefonds.
3. De RvC van de ROM Regio bv en de ROM bv bestaan uit drie personen. Er is voorzien in een personele unie voor de RvC. De ROM bv. én de ROM Regio bv. krijgen elk één statutair directeur/bestuurder.
4. De ROM krijgt een exploitatiebijdrage voor de ontwikkelactiviteiten. Het Rijk verstrekt deze exploitatiebijdrage direct aan de ROM bv. De meerjarenexploitatie bijdrage van de regionale partijen loopt via de ROM Regio bv.
5. Jaarlijks vindt een bestuurlijk overleg plaats waar de meerjarige strategie voor de versterking van de Regionale Economie wordt besproken. Hieraan wordt deelgenomen door bestuurlijk vertegenwoordigers van de Regio en EZK (EZK/PNH/GA/NHN/MRA). De agenda voor dit overleg wordt door de directeur ROM in samenwerking met EZK voorbereid.

7.2 Algemene Vergadering van Aandeelhouders

De AVA van de ROM bv wordt gevormd door (een bevoegd vertegenwoordiger van) de ROM Regio bv en het Rijk. De AVA van de ROM Regio bv wordt gevormd door alle regionale partijen die kapitaal beschikbaar stellen voor (één van) de twee fondsen van de ROM. Naar

⁷ De governance in het strategisch bedrijfsplan betreft een globale beschrijving, de statuten zijn hierin leidend.

rato van ieders kapitaalbijdrage aan de ROM Regio bv krijgen deze partijen als aandeelhouder stemrecht in de AVA van de ROM Regio bv. Alleen publieke partijen kunnen aandeelhouder worden in de ROM Regio bv en de ROM bv. Ter borging van dit voornemen is een kwaliteitseis opgenomen in de statuten van de ROM bv en ROM Regio bv.

Een select aantal vertegenwoordigers van de regionale aandeelhouders uit de ROM Regio bv kunnen als agenda-lid aansluiten bij de AVA van de ROM bv. Hierbij is voorzien in maximaal drie agendaleden. Eén namens de STAK NHN, één namens de provincie Noord-Holland én de gemeente Amsterdam namens het bestuurlijk overleg platform Economie.

De AVA van de ROM bv streeft naar unanieme besluitvorming. Bevoegdheden van de AVA zijn onder meer:

- Het benoemen van leden van de RvC.
- Het benoemen van de directeur-bestuurder op voordracht van de RvC.
- Het goedkeuren van de benoeming van de leden in de IC door de AVA van het MKB-fonds.
- Het vaststellen van het bezoldigingsbeleid (in lijn met de kaders van de WNT).
- Het goedkeuren van het Meerjaren Strategisch Bedrijfsplan (strategie, geen bedrijfsvoering).
- Het goedkeuren van de jaarrekening en het jaarplan.
- Benoemen van de accountant.
- Verlenen van decharge aan bestuurders en RvC.
- Het nemen van besluiten tot:
 - Aanpassing/uitbreiding samenstellen directie-bestuurder(s).
 - Wijziging van de statuten.
 - Uitgifte van aandelen.
 - Oprichten van dochterondernemingen.
 - Vermindering/vermeerdering van het geplaatste kapitaal.
 - Ontbinden, fuseren en of splitsen van de vennootschap.
 - Het doen van uitkeringen/dividend in samenspraak met het bestuur.
 - Het vaststellen en wijzigen van de investeringsregelementen.
 - Het doen van investeringen boven een bedrag van € 5 miljoen.

De ROM Regio bv streeft naar een gemengd aandeelhouderschap waarin provincie, grote en kleine gemeenten vertegenwoordigd zijn. Op basis van hun inleg hebben de provincie Noord-Holland en de gemeente Amsterdam samen een meerderheid in de AVA. Om recht te doen aan het samenwerkingskarakter van de ROM wordt de positie van de andere aandeelhouders, naar voorbeeld van de InnovationQuarter (IQ) beschermd. Majeure besluiten, zoals gedefinieerd in de statuten, kunnen slechts worden genomen indien naast een van de twee grote aandeelhouders minimaal drie andere aandeelhouders instemmen. De samenwerkende gemeenten in NHN gelden daarbij als één overige aandeelhouder. Onverminderd geldt de eis dat er een meerderheid moet zijn van 50% + 1.

De majeure besluiten in de AVA van de ROM bv kunnen slechts worden genomen bij tweederde meerderheid. Dit betekent de facto dat het Rijk en de ROM Regio bv als enige aandeelhouders tot overeenstemming moeten komen.

In twee separaat op te stellen bestuursovereenkomsten leggen de partijen vast:

- De inleg per partij inclusief de eventuele verdeling over de fondsen.
- Intentionele exploitatiebijdrage per partij.
- Vormgeving van het agenda-lidmaatschap (voor de ROM Regio bv).

Er komt één bestuursovereenkomst tussen alle regionale partijen inzake de ROM Regio bv én één bestuursovereenkomst tussen het Rijk en de ROM Regio bv (inzake de ROM bv).

7.3 Raad van Commissarissen

Voor zowel de ROM Regio bv als de ROM bv zal er een RvC ingesteld worden. Er is voorzien in een personele unie voor de RvC. De RvC ziet toe op de ROM bv, de ROM Regio bv en de meerderheidsdochters. De RvC's bestaan bij de start uit drie leden. Het is evenwel mogelijk om deze uit te breiden tot vijf. De RvC komt bijeen zo vaak als een van de leden (of de directeur-bestuurder) dat noodzakelijk acht, maar minstens tweemaal per kalenderjaar. De leden van de RvC's worden benoemd door de AVA's van de ROM bv en de ROM Regio bv. Het betreft een bezoldigde functie waarvoor de AVA's een bezoldigingsbeleid vaststellen dat past binnen de WNT. De bevoegdheden van de RvC zijn onder meer:

- Het toezien op het functioneren van de directeur/bestuurder.
- Het in overleg met de directeur-bestuurder aanbieden van een meerjarenplan aan de AVA.
- Het toetsen van de activiteiten van de IC aan het vastgestelde investeringsreglement, in gevallen waarbij het investeringsreglement hierin voorziet.
- Het geven van advies over de voordracht van de directeur/bestuurder aan de aandeelhouders.
- Het geven van een advies over de voordracht van de leden van de IC na de directeur-bestuurder gehoord te hebben.

De RvC heeft aanvullende bevoegdheden voor de twee fonds-dochters. Dit gaat om het goedkeuren van besluiten van de directeur-bestuurder (voor het uitoefenen van stemrecht in de AVA van de meerderheidsdochter) met betrekking tot:

- Het goedkeuren van investeringen boven een bedrag van € 2,5 miljoen.
- Het in uitzonderlijke gevallen gemotiveerd goedkeuren van een investering waarover het IC een negatief advies heeft gegeven.

7.4 Directeur-bestuurder

De ROM bv. én de ROM Regio bv. krijgen elk één statutair directeur/bestuurder. De directeur- bestuurder van zowel de ROM bv. als de ROM Regio bv. wordt benoemd door de AVA, eventueel op niet bindende voordracht van de RvC. Voorafgaand aan de voordracht dient de profielschets door de AVA te worden vastgesteld en het wervingsproces aan de AVA

ter advisering te worden voorgelegd. Het is een bezoldigde functie (waarvoor de AVA een bezoldigingsbeleid vaststelt dat past binnen de WNT). De bevoegdheden van het bestuur zijn onder meer:

- Het besturen van de vennootschappen, inclusief meerderheidsdochters.
- Het opstellen van het (Meerjaren Strategisch) Bedrijfsplan voor de ROM inclusief (meerjaren)begroting en capaciteitsplanning.
- Het aangaan van rechtshandelingen voor de dagelijkse bedrijfsuitoefening.
- Het zorg dragen voor de financiering van de organisatie.
- Het opstellen van (tussentijdse) rapportages en jaarrekeningen.

De directeur-bestuurder moet zich gedragen naar de aanwijzingen van de AVA en is gehouden deze op te volgen, tenzij ze in strijd zijn met het belang van de vennootschap en de met haar verbonden onderneming.

7.5 Investeringscommissie

De IC van zowel het Transitiefonds als het MKB-fonds bestaat uit maximaal vijf leden. In de samenstelling wordt er naar gestreefd dat 2 à 3 leden zitting hebben in beide IC's en dat 2 à 3 leden sectorspecifieke expertise inbrengen in lijn met de betreffende inhoudelijke scope van elk fonds.

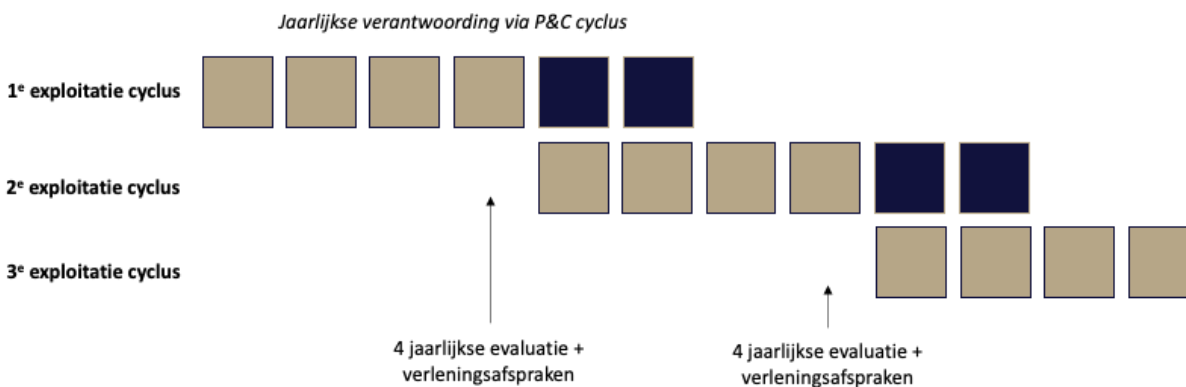
Het zijn bezoldigde functies, waarvoor de desbetreffende AVA een bezoldigingskader vaststelt dat past binnen de WNT. Het bezoldigingskader is gelijk voor de verschillende vennootschappen. Goedkeuring van de benoeming vindt plaats door de AVA van de ROM bv (voor IC MKB-fonds) dan wel de ROM Regio bv (voor IC Transitiefonds) naar raadpleging van de RvC op basis van de door de AVA vastgestelde profiel- schets van de leden, waarin wordt verwezen naar marktkennis en kennis van de technologie- velden binnen de scope van de ROM. De IC komt bijeen zodra het fondsbeheer van de Investeringsonderdeel een investeringsbeslissing gereed heeft. De IC wordt voor respectievelijk het MKB-fonds of het Transitiefonds gevraagd een zwaarwegend advies uit te brengen aan de directeur-bestuurder(s) van de ROM bv of de ROM Regio bv ten aanzien van de voorgestelde investering, exit of afboeking.

7.6 Governance voor de exploitatiebijdrage

Exploitatiebijdrage regionale partijen

Vanuit haar ontwikkeltaak zal de ROM zich richten op het informeren, voorlichten, adviseren en begeleiden van bedrijven die een maatschappelijke transitie willen realiseren met

rendement waarvoor de ROM een regionale exploitatiesubsidie ontvangt. Het voorstel is dat de gemeente Amsterdam namens de MRA-gemeenten en de samenwerkende gemeenten in NHN hiertoe een meerjarige overeenkomst sluiten met de ROM Regio bv. Elke organisatie volgt daarbij de eigen systematiek. Het uitgangspunt is om de exploitatiebijdrage te verstrekken voor een periode van telkens zes jaar (4 jaar met doorkijk voor de 2 jaar daarna). Na vier jaar vindt er een evaluatie plaats, waarna de overeenkomst in principe met vier jaar wordt verlengd. Dit staat weergegeven in onderstaand schema. In de bestuursovereenkomst kunnen daarover maatwerkafspraken worden gemaakt.

Exploitatiebijdrage Rijk

Het Rijk volgt voor de ROM dezelfde werkwijze bij het toekennen van haar exploitatiebijdrage als voor de andere ROM's. Dit komt neer op een jaarlijkse besluitvormingscyclus op basis van KPI's die voor alle ROM's vergelijkbaar zijn.

7.7 Regionale samenwerkingspartners

De ROM vult een belangrijk gat in het regionale ecosysteem. Door de positionering van de ROM wordt het totale ecosysteem versterkt. Lokale en (sub)regionale incubators en accelerators kunnen hun opschalende bedrijven voor ondersteuning overdragen aan de ROM. Maar de samenwerking gaat verder. Hieronder noemen we drie belangrijke (type) samenwerkingspartners:

- Een groot deel van de leadgeneratie ligt bij de partners in het ecosysteem zoals PIM NH, ONHN en vanuit de activiteiten en netwerken van de Board. Hiermee zorgen zij samen met de ROM voor leads.
- De regionale ontwikkelingsmaatschappijen HORIZON en ROM Regio Utrecht richten zich deels op gemeenten in de MRA. Zij hebben en houden het primaat binnen hun geografische scope. De ROM kan, in samenwerking met deze ROM's, opvolging geven aan specifieke leads (met name voor de grootschalige proposities op weg naar financial closing).
- AIB, AT&I en ONHN verzorgen in de regio de internationale acquisitie/internationalisering van (innovatief) MKB, start-ups en scale-ups. De ROM zal deze uitvoerende werkzaamheden aanvullen vanuit een liaisonfunctie en zorgdragen voor de verantwoording van de KPI's gericht op internationalisering richting de AvA van de ROM bv. De aanwezigheid van een ROM met investerend vermogen versterkt de kans dat deze

bedrijven uit onze regio sterker internationaal kunnen groeien én versterkt de aantrekkingskracht van de regio.

In een samenwerkingsakkoord en/of samenwerkingsovereenkomsten leggen de partners in het ecosysteem vast hoe zij de ondersteuning aan de ondernemers zullen versterken met behoud van de bestaande netwerkgedachte in het ecosysteem. De ROM heeft een aanvullende opdracht om de samenwerking actief te bevorderen en partijen te verbinden en versnippering tegen te gaan. Daarbij wordt in gezamenlijkheid gestreefd naar het realiseren van een transparante toegang tot het volledige ondersteuningsaanbod voor ondernemers.

Daarnaast is er op dit moment ook een ondersteuningsaanbod vanuit de provincie Noord-Holland en de gemeente Amsterdam in de vorm van AKEF, PIM NH, het innovatiefonds Noord-Holland en het PDENH. Voor deze ondersteuning wordt nader verkend of de dienstverlening richting de ondernemers verbeterd kan worden door middel van intensievere samenwerking met de ROM. Hierbij gelden de bestaande taken én opdrachten aan deze partijen als uitgangspunt. Per taak wordt telkens ook gekeken welke geografische focus het meest passend is. De uitkomsten van de verkenning worden betrokken bij het opstellen van het samenwerkingsakkoord en/of samenwerkingsovereenkomsten tussen de ROM en de centrale partners in het ecosysteem.

H8 | Begroting

De begroting voor ROM MRA-NHN schetst de lasten. De begroting neemt het duurzame netwerkmodel als vertrekpunt. Dat betekent dat er in deze begroting geen rekening is gehouden met het op termijn toevoegen van nieuwe taken. De ROM wordt gepositioneerd als één fiscale eenheid. Hiermee heeft de ROM niet te maken met btw-plicht op eventuele interne doorleen en uitgezocht wordt of dit ook voor vennootschapsbelasting geldt.

Op basis van de gehanteerde uitgangspunten (zie bijlage 2) vraagt de ROM vanaf 2023 een jaarlijkse exploitatiebijdrage van € 2,8 miljoen. Uitvoering van fondsbeheer en uitvoering Rijksregelingen valt buiten deze bijdrage.

8.1 Uitwerking per onderdeel

De indicatieve lasten voor het Ontwikkelingsonderdeel zijn hieronder weergegeven. Dit is de referentie voor een volledige bezetting per 2023. De dekking hiervoor komt uit een exploitatiebijdrage vanuit de betrokken overheden. Dit wordt uitgewerkt in een separate bestuursovereenkomst.

Ontwikkelingsonderdeel	
Personeelskosten	1.545.000
Overhead	295.000
Afdracht directie en staf (42%)	350.000

Werkbudget	460.000
Diversen/onvoorzien	150.000
Totaal lasten	2.800.000

De indicatieve lasten voor directie en staf zijn hieronder weergegeven. Uitgangspunt is dat het Ontwikkelingsonderdeel en het Investeringsonderdeel een vaste opslag betalen ter dekking van de directie en staf. Indicatief er nu vanuit gegaan dat opslag gelijk is voor het Investeringsonderdeel als het Ontwikkelingsonderdeel.

Directie en staf	
Personeelskosten	418.000
Overhead	130.000
Kosten RvC	37.500
Werkbudget	200.000
Diversen/onvoorzien	40.000
Totaal lasten	825.500

8.2 Waardering van het fonds

Het kapitaal voor de ROM wordt beschikbaar gesteld via een agiostorting. Een agiostorting is een bedrag dat door de aandeelhouders bovenop de nominale waarde van de aandelen gestort wordt. Het kapitaal hoeft niet bij oprichting in één keer worden overgemaakt naar de ROM. Op basis van de werkelijke kapitaalbehoefte zet het fonds in principe capital calls uit. Op basis van de capital calls zijn de aandeelhouders verplicht hun aandeel van het toegezegde kapitaal te storten. Hiervoor is een periode van circa 4-6 jaar voorzien. Op verzoek van individuele aandeelhouders kan ook gewerkt worden met vaste tranches waarbij de kapitaalstorting in één of enkele vaste bedragen wordt overgemaakt. In de bestuursovereenkomst verplichten de regionale aandeelhouders zich om op ROM-niveau de Rijksmiddelen in het voor 31 december 2021 te cofinancieren.

- **Kapitaalverstrekking:** Geen budgettair effect. Met kapitaalverstrekking zelf is geen budgettair effect gemoeid. Immers, de gemeente wordt er niet rijker of armer van, alleen de samenstelling van het vermogen verandert. Tegenover de lening voor de aankoop van de deelneming staat de waarde van de deelneming aan de andere kant van de balans.
- **Renteconsequenties:** Wel een budgettair effect. Kapitaalverstrekking heeft consequenties voor de rente. Het netto budgettaire effect bestaat uit de hogere rentekosten die de gemeente maakt als gevolg van de participatie.

Op grond van de wettelijke regels voor de begroting (het BBV) moet de deelneming gewaardeerd worden op de verkrijgingsprijs (of lagere marktwaarde). Bij de start van de ROM is de verkrijgingsprijs naar verwachting gelijk aan de marktwaarde. In het kader van

de P&C-cyclus moet er ten minste twee keer per jaar een actuele analyse van de waarde van de deelneming worden uitgevoerd (bij de begroting en bij de jaarrekening). Zolang de waardering van het fonds gelijk is aan of hoger is dan de verkrijgingsprijs, hoeft er geen afwaardering plaats te vinden en hoeft er dus geen voorziening getroffen te worden. Om de waarde van de bezittingen en daarmee het fondsvermogen te kunnen vaststellen zal jaarlijks voor 31 december per deelname/financiering per fonds een waardering worden toegekend. Een en ander is afhankelijk van de inflatie, de rentestand en de ontwikkeling van het fondsrendement.

Kans op tegenvallende resultaten

Het fonds heeft te maken met risico's. Elke aandeelhouder doet er goed aan periodiek te bepalen in hoeverre het verstandig is om een reservering op te nemen binnen het weerstandsvermogen van de begroting van de individuele aandeelhouders in verband met mogelijke risico's in de deelneming.

Kans op aanvullend rendement

Uitgangspunt is dat de inleg uit het Transitiefonds aan het einde van de fondsperiode nominaal terugvloeit naar de aandeelhouders. Door positieve resultaten kan het fonds ook een hoger rendement hebben. Voor het MKB-fonds geldt dat indien de situatie het toelaat het behaalde rendement kan worden uitgekeerd in de vorm van dividend.

Bijlagen

1. Toelichting TRL-levels
2. Toelichting aannames begroting

Bijlage 1 | Toelichting TRL-levels

Fase	TRL	Staat van ontwikkeling
Marktintrductie product/ dienst/procedé	9	Demonstratie van het systeem in een gebruiks-omgeving. Het concept is technisch en commercieel gereed; productierijp en klaar voor marktintrductie (maar heeft nog niet plaatsgevonden).
Product/dienst is compleet en operationeel	8	Het concept is getest en bewezen en voldoet aan gestelde verwachtingen, kwalificaties en normen (certificering).
Demonstratie prototype in operationele omgeving	7	Demonstratie van het systeem in de vorm van een prototype in een gebruikersomgeving.
Demonstratie prototype in testomgeving	6	Demonstratie van de technologie in een testopstelling die lijkt op een operationele omgeving.
Validatie prototype	5	Validatie van de technologie in een echte omgeving (pilot). Functionaliteiten en de eerste look & feel van een product, proces of dienst zijn aanwezig.
Implementatie en test prototype	4	Design, ontwikkeling en validatie van de technologie in een laboratorium.
'Proof of Concept'	3	Experimenteel bewijs van het concept. Testen in laboratorium en analyse van eigenschappen en geschiktheid.
Toegepast onderzoek	2	Formulering van het technologische concept. Welke toepassingen zijn mogelijk?
Fundamenteel onderzoek	1	Onderzoek van het basisprincipe, het idee.

Bijlage 2 | Toelichting aannames meerjarenbegroting

Lasten

- **Personeelskosten.** De personeelskosten zijn gebaseerd op de inschaling volgens het CAO Rijk. Het gaat hier om de bruto werkgeverslasten.
- **Overhead.** De overhead bestaat uit vaste bedragen per fte. Deze zijn gebaseerd op de kengetallen vanuit de Rijksoverheid. Kantoor en automatisering vormen hierbinnen de grootste subposten. De overige kosten bestaan uit administratiekosten, reiskosten, opleiding en facilitair.
- **Kosten RvC.** De leden krijgen een vergoeding voor hun diensten. Het gaat om een vast bedrag per lid. Dit is conform de WNT, gekoppeld aan het salaris van de directeur (15% directeurssalaris voor de voorzitter en 10% voor leden van de RvC).
- **Kosten Investeringscomité.** De leden krijgen een vergoeding voor hun diensten. Het gaat om een vast bedrag per bijeenkomst van het comité (passend binnen de WNT). De totale kosten zijn indicatief geraamd op € 1.000 per bijeenkomst met een opslag van € 500 voor de voorzitter. Uitgegaan wordt van maximaal 7 bijeenkomsten per jaar.
- **Werkbudget.** Het werk van de twee onderdelen en directie en staf is in hoge mate specialistisch en vraagt om samenwerking met een groot aantal partners. Vanuit het werkbudget kunnen de betreffende onderdelen specialistische expertise inschakelen. Daarnaast dient het werkbudget voor marketing, communicatie en evenementen.
- **Diversen/onvoorzien.** In de begroting is per onderdeel rekening gehouden met een post onvoorzien ter hoogte van 5% van de totale begroting.

Bedrijfsplan ROM MRA-NHN

Eindversie 4.2

Colofon

10 mei 2021

Classificatie : Vertrouwelijk

PELS RIJCKEN

OPRICHTING

van de besloten vennootschap
met beperkte aansprakelijkheid:

[**ROM Regio B.V.**],

statutair te vestigen te [**]

Heden, [datum] tweeduizend eenentwintig, is voor mij, mr. Wouter Admiraal,
toegevoegd notaris, hierna te noemen: 'notaris', als waarnemer van mr. Cornelis
Adrianus de Zeeuw, notaris te 's-Gravenhage, verschenen:

[medewerker Pels Rijcken], te dezen handelend als schriftelijk gevolmachtigde van:

1. de publiekrechtelijke rechtspersoon: **Gemeente Amsterdam**, gevestigd te Amsterdam, met adres: (1011 PN) Amsterdam, Amstel 1, ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 34366966, hierna te noemen: '**Amsterdam**';
2. de publiekrechtelijk rechtspersoon: **Provincie Noord-Holland**, gevestigd te Haarlem, met adres: (2012 HR) Haarlem, Dreef 3, ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 34362354, hierna te noemen: de '**Provincie**';
3. *enzovoorts.*

Volmacht.

Van de volmacht aan de comparant blijkt uit [**] onderhandse akten van volmacht, welke aan deze akte worden gehecht.

De comparant, handelend als vermeld, heeft verklaard, in aanmerking nemende:

- 1a. dat het college van burgemeester en wethouders van Amsterdam op [**] tweeduizend eenentwintig een ontwerpbesluit tot het oprichten van na te noemen besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid aan de gemeenteraad van Amsterdam heeft gestuurd;
- 1b. dat de gemeenteraad van Amsterdam bij zijn besluit van [**] tweeduizend eenentwintig geen wensen en bedenkingen ter kennis van het college van burgemeester en wethouders van Amsterdam heeft gebracht;

- 1c. dat het college van burgemeester en wethouders van Amsterdam op [**] tweeduizend eenentwintig heeft besloten tot het oprichten van na te noemen besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid, van welke besluitvorming blijkt uit een besluit van [**] tweeduizend eenentwintig, waarvan een kopie aan deze akte wordt gehecht;
- 2a. dat het college van gedeputeerde staten van de Provincie op [**] tweeduizend eenentwintig een ontwerpbesluit tot het oprichten van na te noemen besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid aan de provinciale staten van de Provincie heeft gestuurd;
- 2b. dat de provinciale staten van de Provincie bij zijn besluit van [**] tweeduizend eenentwintig geen wensen en bedenkingen ter kennis van het college van gedeputeerde staten van de Provincie heeft gebracht;
- 2c. dat het college van gedeputeerde staten van de Provincie op [**] tweeduizend eenentwintig heeft besloten tot het oprichten van na te noemen besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid, van welke besluitvorming blijkt uit een besluit van [**] tweeduizend eenentwintig, waarvan een kopie aan deze akte wordt gehecht;

etc.

ter uitvoering van de hiervoor vermelde overwegingen hierbij op te richten een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid en daarvoor vast te stellen de navolgende statuten:

STATUTEN.

Definities.

Artikel 1.

1.1. In de statuten wordt verstaan onder:

- a. **aandeel:**
een aandeel op naam in het kapitaal van de vennootschap;
- b. **aandeelhouder:**
een houder van één of meer aandelen;
- c. **accountant:**
een registeraccountant of een andere accountant als bedoeld in artikel 2:393 van het Burgerlijk Wetboek, dan wel een organisatie waarin zodanige accountants samenwerken;
- d. **agioreserve:**
heeft de betekenis als opgenomen in artikel 8.4;
- e. **algemene vergadering:**

het vennootschapsorgaan bestaande uit stemgerechtigde aandeelhouders, alsmede vruchtgebruikers aan wie het stemrecht op aandelen toekomt, dan wel een bijeenkomst van deze personen (of hun vertegenwoordigers) en andere personen met vergaderrechten (al naar gelang het geval);

f. **bestuur:**

het bestuur van de vennootschap;

g. **dochtermaatschappij:**

een dochtermaatschappij van de vennootschap als bedoeld in artikel 2:24a van het Burgerlijk Wetboek;

h. **Fonds BV:**

een dochtermaatschappij van de vennootschap dat als doel heeft het op basis van een daartoe vastgesteld investeringsreglement verstrekken van ondersteuning met financiële middelen en/of garanties aan derden, zoals Transitiefonds BV;

i. **raad van commissarissen:**

de raad van commissarissen van de vennootschap;

j. **[ROM Holding BV:]**

[ROM Holding B.V.], een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid, statutair gevestigd te **[**]**;

k. **schriftelijk:**

bij brief, telefax, e-mail, of door een op andere wijze langs elektronische weg toegezonden leesbaar en reproduceerbaar bericht, mits de identiteit van de verzender met afdoende zekerheid kan worden vastgesteld;

l. **[Transitiefonds BV:]**

[Transitiefonds B.V.], een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid, statutair gevestigd te **[**]**;

m. **vennootschap:**

[ROM Regio B.V.]

n. **vergadergerechtigden:**

degenen die vergaderrecht hebben;

o. **vergaderrecht:**

het recht om, in persoon of bij schriftelijk gevolmachtigde, de algemene vergadering bij te wonen en daar het woord te voeren;

p. **werkgebied:**

het geografische werkgebied van de vennootschap zijnde de provincie

Noord-Holland inclusief de regio's 'Metropoolregio Amsterdam' en 'Noord-Holland Noord' en dat van haar aandeelhouders.

- 1.2. Tenzij anders blijkt of kennelijk anders is bedoeld, sluit een verwijzing naar een begrip of woord in het enkelvoud een verwijzing naar de meervoudsvorm van dit begrip of woord in en omgekeerd.
- 1.3. Tenzij anders blijkt of kennelijk anders is bedoeld, sluit een verwijzing naar het mannelijk geslacht een verwijzing naar het vrouwelijk geslacht in en omgekeerd.
- 1.4. Verwijzingen naar artikelen verwijzen naar artikelen van deze statuten, tenzij het tegendeel blijkt.
- 1.5. Verwijzingen naar een wetsartikel verwijzen naar dat artikel zoals dat van tijd tot tijd luidt.
- 1.6. Het bestuur, de raad van commissarissen en de algemene vergadering vormen elk een afzonderlijk vennootschapsorgaan in de zin van artikel 2:189a van het Burgerlijk Wetboek.

Naam en zetel.

Artikel 2.

- 2.1. De vennootschap draagt de naam: **[ROM Regio B.V.]**
- 2.2. De vennootschap heeft haar zetel te **[**]**.
[VRAAG PELS RIJCKEN: WAT ZAL DE VESTGINGSPLAATS ZIJN?]

Doel.

Artikel 3.

- 3.1. De vennootschap heeft ten doel om binnen het werkgebied bij te dragen aan het versterken van de positie en de internationale concurrentiekracht van de regio Noord-Holland en Nederland en aan het realiseren van de transitieopgaven op energie en aan circulariteit door middel van onder meer het zelf of door middel van een dochtermaatschappij:
 - a. het op enigerlei wijze deelnemen in, financieren, besturen, toezicht houden op, adviseren en het begeleiden van ondernemingen;
 - b. het stimuleren en faciliteren van innovatie en het verbinden van partijen voor economische structuurversterking;
 - c. het structureren en organiseren van toegang tot financiering voor startende en snel groeiende ondernemingen, consortia van samenwerkende partijen en projecten van samenwerkende partijen binnen (in ieder geval) het werkgebied;

- d. het verstrekken van kapitaal aan de hiervoor onder c. bedoelde ondernemingen in de vorm van aandelenkapitaal en/of garanties en/of leningen;
 - e. het uitvoeren van alle handelingen die wenselijk, nodig, gebruikelijk of verwant zijn met het vorenstaande doel, met inbegrip van maar niet beperkt tot alle handelingen die betrekking hebben op het bestuur van, de samenwerking met, de deelneming in, de verwerving van of de fusie met andere ondernemingen of vennootschappen;
 - f. het optreden als beheerder en/of bestuurder van een vennootschap of onderneming met als doel om door middel van het verstrekken van financiële ondersteuning zowel binnen als buiten het werkgebied bij te dragen aan voormelde doelen;
 - g. het verstrekken van garanties, het verbinden van de vennootschap en het bezwaren van activa van de vennootschap ten behoeve van ondernemingen en vennootschappen waarmee de vennootschap in een groep is verbonden en ten behoeve van derden;
 - h. het verkrijgen, beheren, exploiteren en vervreemden van vermogenswaarden in het algemeen, en
 - i. het verrichten van alle verdere handelingen, die met het vorenstaande in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn.
- 3.2. Bij het nastreven van het doel zal de vennootschap, binnen het kader van een evenwichtig beleid, rekening houden met de belangen van haar aandeelhouders.

Aandelenkapitaal.

Artikel 4.

- 4.1. Het kapitaal van de vennootschap bestaat uit een of meer gewone aandelen, elk aandeel met een nominale waarde van een euro (€ 1,00).
- 4.2. Alle aandelen luiden op naam en zijn doorlopend genummerd vanaf 1.
- 4.3. Het nummer van een aandeel geldt als een aanduiding.
- 4.4. Ten minste één aandeel met stemrecht wordt gehouden door een ander dan en anders dan voor rekening van de vennootschap of een van haar dochtermaatschappijen.
- 4.5. Er kunnen geen aandeelbewijzen worden uitgegeven.

Aandeelhouderschap. Kwaliteitseisen.

Artikel 5.

- 5.1. Aan het aandeelhouderschap zijn geen statutaire verplichtingen van verbintenisrechtelijke aard verbonden.

- 5.2. Aandeelhouders van de vennootschap kunnen slechts zijn:
- i. publiekrechtelijke rechtspersonen; of
 - ii. rechtspersonen waarin uitsluitend publiekrechtelijke rechtspersonen onmiddellijk of middellijk als aandeelhouder, lid of certificaathouder deelnemen;
 - iii. stichtingen waarvan de bestuurders uitsluitend worden benoemd door publiekrechtelijke rechtspersonen naar Nederlands recht;
 - iv. instellingen voor hoger onderwijs als bedoeld in de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek;
 - v. ziekenhuizen die zijn toegelaten voor medisch specialistische zorg in de zin van de Wet toelating zorginstellingen; of
 - vi. de vennootschap,
- die partij zijn bij een bestuursovereenkomst aangaande de vennootschap. Voorts kan de vennootschap zelf aandelen in haar eigen kapitaal houden.
- 5.3. Een aandeelhouder die voorziet dat hij niet langer aan de kwaliteitseis zal gaan voldoen bericht dit aan het bestuur. Een aandeelhouder die niet langer aan de kwaliteitseis voldoet, kan niet meer het aan de aandelen verbonden stemrecht uitoefenen, terwijl zijn vergaderrechten en rechten op uitkeringen worden opgeschort.
- 5.4. Indien een aandeelhouder niet meer voldoet aan de kwaliteitseis moeten alle aandelen van de betreffende aandeelhouder worden aangeboden aan de andere aandeelhouders conform het bepaalde in artikel 13.
- 5.5. Indien de vennootschap geen aandeelhouders kent die voldoen aan de in artikel 5.2 bedoelde kwaliteitseis, zal, in afwijking van het in artikel 5.3 bepaalde, het vergader- en stemrecht kunnen worden uitgeoefend ten aanzien van een voorstel tot:
- a. statutenwijziging waarbij in ieder geval het in het vorige lid bepaalde komt te vervallen; of
 - b. ontbinding van de vennootschap en vereffening van haar vermogen.
- 5.6. Zodra vaststaat dat aandelen moeten worden aangeboden, dienen zij – die tot die aanbieding verplicht zijn – daarvan binnen een (1) maand mededeling te doen aan het bestuur, onder opgaaf van het aantal aandelen.
- 5.7. Indien niet is voldaan aan de verplichting tot het doen van de in artikel 5.6 bedoelde mededeling, is de vennootschap onherroepelijk gemachtigd de betreffende aandelen over te dragen met inachtneming van dit artikel, mits zij de betreffende aandeelhouder(s) in gebreke heeft gesteld. Deze machtiging vervalt één (1) jaar na kennisneming door de vennootschap van het ontstaan

van de verplichting tot aanbieding.

Aandeelhoudersregister.

Artikel 6.

- 6.1. Het bestuur houdt een register waarin de namen en adressen van alle aandeelhouders zijn opgenomen, met vermelding van de datum waarop zij de aandelen hebben verkregen, de datum van de erkenning of betekening, de soort of de aanduiding van de aandelen, alsmede het op ieder aandeel gestorte bedrag.
- 6.2. Op het register is voorts artikel 2:194 Burgerlijk Wetboek van toepassing.

Uitgifte van aandelen en voorkeursrecht.

Artikel 7.

- 7.1. Uitgifte van aandelen kan slechts ingevolge een besluit van de algemene vergadering geschieden, voor zover deze bevoegdheid door de algemene vergadering niet is overgedragen aan een ander orgaan binnen de vennootschap. De algemene vergadering kan deze overdracht herroepen. Bij het besluit tot uitgifte van aandelen worden de koers en de verdere voorwaarden van uitgifte bepaald. De koers kan niet beneden pari zijn.
- 7.2. Iedere aandeelhouder, met uitzondering van de vennootschap indien zij houder is van aandelen in haar eigen kapitaal, heeft bij uitgifte van aandelen een voorkeursrecht naar evenredigheid van het gezamenlijk bedrag van zijn aandelen.
- 7.3. Het bepaalde in artikel 7.2 is van overeenkomstige toepassing bij het verlenen van rechten tot het nemen van aandelen, maar is niet van toepassing op het uitgeven van aandelen aan iemand die een voordien reeds verkregen recht tot het nemen van aandelen uitoefent.
- 7.4. Het voorkeursrecht kan, telkens voor een enkele uitgifte, worden beperkt of uitgesloten door het tot uitgifte bevoegde orgaan.
- 7.5. Voor de uitgifte van een aandeel is voorts vereist een daartoe bestemde ten overstaan van een notaris met plaats van vestiging in Nederland verleden akte waarbij de vennootschap en de partij die aandelen verkrijgt partij zijn.

Storting op aandelen.

Artikel 8.

- 8.1. Bij het nemen van het aandeel moet daarop het nominale bedrag worden gestort. Bedongen kan worden dat het nominale bedrag of een deel daarvan eerst behoeft te worden gestort na verloop van een bepaalde tijd of nadat het bestuur het zal hebben opgevraagd.
- 8.2. Storting op een aandeel moet in geld geschieden voor zover niet een andere

inbreng is overeengekomen.

- 8.3. Storting in een andere geldeenheid dan die waarin de nominale waarde luidt kan slechts plaatsvinden met toestemming van het bestuur.
- 8.4. Indien bij of na uitgifte van aandelen meer dan de nominale waarde van die aandelen wordt gestort in geld of in natura, zal het meerdere als agio worden aangemerkt. Ten behoeve van de houders van aandelen wordt alsdan separaat agio geboekt (aldus geboekte agio: een '**agioreserve**').
- 8.5. Een storting van agio kan slechts plaatsvinden (i) bij uitgifte van aandelen of (ii) met instemming van het bestuur.

Eigen aandelen. Kapitaalvermindering.

Artikel 9.

- 9.1. De vennootschap kan bij uitgifte van aandelen geen eigen aandelen nemen.
- 9.2. Het bestuur beslist over de verkrijging en vervreemding van aandelen in het kapitaal van de vennootschap, na daartoe verkregen goedkeuring van de algemene vergadering.
- 9.3. De vennootschap kan slechts eigen aandelen of certificaten daarvan verkrijgen, voor zover deze volgestort zijn en slechts met inachtneming van het dienaangaande in de wet bepaalde.
- 9.4. De algemene vergadering kan besluiten tot vermindering van het geplaatste kapitaal door intrekking van aandelen of door het bedrag van aandelen bij statutenwijziging te verminderen, met inachtneming van het dienaangaande in de wet bepaalde.

Vruchtgebruik. Pandrecht. Certificaten.

Artikel 10.

- 10.1. Op een aandeel kan een recht van vruchtgebruik worden gevestigd.
- 10.2. De aandeelhouder heeft het stemrecht op de aandelen waarop een vruchtgebruik is gevestigd. In afwijking van de vorige volzin komt het stemrecht op een aandeel de vruchtgebruiker toe indien hem dit krachtens de wet toekomt of met inachtneming van de wettelijke bepalingen is toegekend.
- 10.3. Op een aandeel kan geen pandrecht worden gevestigd.
- 10.4. Aan houders van certificaten van aandelen komt slechts vergaderrecht toe indien en voor zover de algemene vergadering heeft besloten het vergaderrecht aan die certificaten te verbinden. [De algemene vergadering kan aan certitificaten verbonden vergaderrecht te allen tijde ontnemen.]

Levering van aandelen en beperkte rechten.

Artikel 11.

- 11.1. Voor de levering van een aandeel of de vestiging of levering van een beperkt

recht daarop is vereist een daartoe bestemde ten overstaan van een notaris met plaats van vestiging in Nederland verleden akte waarbij de partij die de aandelen vervreemdt en de partij die aandelen verkrijgt partij zijn.

- 11.2. Behoudens in het geval dat de vennootschap zelf bij de rechtshandeling partij is, kunnen de aan het aandeel verbonden rechten pas worden uitgeoefend nadat de vennootschap de rechtshandeling heeft erkend of de akte aan de vennootschap is betekend overeenkomstig het in de wet daaromtrent bepaalde dan wel deze eigener beweging heeft erkend door inschrijving in het aandeelhoudersregister overeenkomstig het in de wet bepaalde.

Blokkeringsregeling.

Artikel 12.

- 12.1. Voor overdracht van aandelen, wil zij geldig zijn, is - behoudens voor een overdracht ingevolge het bepaalde in artikel 13 - steeds de goedkeuring overeenkomstig het hierna in dit artikel 12 bepaalde vereist van de algemene vergadering. Deze goedkeuring is niet vereist indien alle aandeelhouders schriftelijk hun goedkeuring aan de desbetreffende vervreemding hebben gegeven, welke goedkeuring slechts voor een periode van drie (3) maanden geldig is. Evenmin is deze goedkeuring vereist in het geval de aandeelhouder krachtens de wet tot overdracht van zijn aandelen aan een eerdere aandeelhouder verplicht is.
- 12.2. De aandeelhouder die tot overdracht van aandelen wil overgaan – hierna ook te noemen: 'de verzoeker' -, geeft daarvan bij aangetekende brief of tegen ontvangstbewijs kennis aan het bestuur onder opgave van het aantal over te dragen aandelen en van de persoon of de personen aan wie hij wenst over te dragen.
- 12.3. Het bestuur is verplicht een algemene vergadering bijeen te roepen en te doen houden binnen zes (6) weken na ontvangst van de in het vorige lid bedoelde kennisgeving. Bij de oproeping wordt de inhoud van die kennisgeving vermeld.
- 12.4. Indien de vergadering de gevraagde goedkeuring verleent, moet de overdracht binnen drie (3) maanden daarna plaatshebben.
- 12.5. Indien:
- niet binnen de in artikel 12.3 vermelde termijn de aldaar bedoelde vergadering is gehouden;
 - in die vergadering omtrent het verzoek tot goedkeuring geen besluit is genomen, of
 - bedoelde goedkeuring is geweigerd zonder dat de vergadering gelijktijdig met de weigering aan de verzoeker opgave doet van een of

meer gegadigden die bereid zijn al de aandelen waarop het verzoek tot goedkeuring betrekking had tegen contante betaling te kopen, wordt de gevraagde goedkeuring geacht te zijn verleend, en wel in het sub a vermelde geval op de dag waarop de vergadering uiterlijk had moeten worden gehouden.

- 12.6. Tenzij tussen de verzoeker en de door de algemene vergadering aangewezen en door de verzoeker aanvaarde gegadigde(n) omtrent de prijs of de prijsvaststelling anders wordt overeengekomen, zal de koopprijs van de aandelen worden vastgesteld door een deskundige, op verzoek van de meest gerede partij te benoemen door de voorzitter van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie.
- 12.7. De verzoeker blijft bevoegd zich terug te trekken, mits dit geschiedt binnen een (1) maand nadat hem bekend is aan welke gegadigde hij al de aandelen waarop het verzoek tot goedkeuring betrekking had, kan verkopen en tegen welke prijs.
- 12.8. De kosten van de prijsvaststelling komen ten laste van:
 - a. de verzoeker, indien deze zich terugtrekt;
 - b. de verzoeker voor de helft en de kopers voor de andere helft, indien de aandelen door de gegadigden zijn gekocht, met dien verstande dat iedere koper in de kosten bijdraagt in verhouding tot het aantal door hem gekochte aandelen;
 - c. de vennootschap, in gevallen die niet sub a of b zijn genoemd.
- 12.9. De vennootschap zelf kan slechts met instemming van de verzoeker gegadigde zijn als bedoeld in artikel 12.5 sub c.

Aanbiedingsregeling bij kwaliteitseisen.

Artikel 13.

- 13.1. Indien en zolang een aandeelhouder niet voldoet aan het bepaalde in artikel 5.2, gelden zijn aandelen als te koop aangeboden aan de andere aandeelhouders die alsdan een recht van voorkeur tot koop hebben overeenkomstig het bepaalde in dit artikel 13.
- 13.2. Binnen tien (10) dagen nadat zijn aandelen als aangeboden gelden is de desbetreffende aandeelhouder, hierna te noemen: "de verplichte aanbieder", verplicht daarvan mededeling te doen aan het bestuur, onder opgave van aantal en aanduidingen van die aandelen. Binnen tien (10) dagen na die mededeling of zoveel eerder als het bestuur verkiest, deelt zij de verplichte aanbieder mede, dat zijn aandelen gelden als door hem aangeboden in de zin van dit artikel 13. Over de inhoud van die mededeling doet het bestuur binnen

tien (10) dagen mededeling aan de mede-aandeelhouders.

- 13.3. De vennootschap kan slechts gegadigde zijn met instemming van de verplichte aanbieder.
- 13.4. De verplichte aanbieder is niet bevoegd het ingevolge artikel 13.2 tot stand gekomen aanbod van zijn aandelen in te trekken.
- 13.5. De prijs van de aangeboden aandelen zal door de verplichte aanbieder en de overige aandeelhouders in onderling overleg worden vastgesteld en schriftelijk aan het bestuur medegedeeld. Indien de verplichte aanbieder en de overige aandeelhouders geen overeenstemming bereiken over de prijs van de aangeboden aandelen voeren de verplichte aanbieder en de aandeelhouders onderling overleg omtrent de aanwijzing van een onafhankelijk deskundige die op voor alle betrokkenen bindende wijze de prijs, die gelijk zal zijn aan de waarde van de desbetreffende aandelen, zal vaststellen. Tenzij betrokkenen anders overeenkomen, is deze deskundige een deskundige als bedoeld in artikel 2:393 Burgerlijk Wetboek.
Tegen de aldus door de verplichte aanbieder en de overige aandeelhouders dan wel de deskundige vastgestelde prijs zullen de aandeelhouders hun recht van voorkeur op de aangeboden aandelen kunnen uitoefenen.
- 13.6. Indien een in artikel 13.5 bedoelde deskundige niet binnen tien (10) dagen na de mededeling van het bestuur als bedoeld in artikel 13.2, laatste zin, door de verplichte aanbieder en de overige aandeelhouders tezamen is aangewezen, geschiedt, op verzoek van een of meer van hen, de aanwijzing door de voorzitter van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie.
- 13.7. Aan de in artikel 13.5 bedoelde deskundige verschaft het bestuur alle door die deskundige verlangde inlichtingen. De kosten van de prijsvaststelling komen ten laste van de vennootschap.
De deskundige deelt de door hem vastgestelde prijs aan het bestuur mede. Binnen tien (10) dagen na deze mededeling, deelt het bestuur de door de deskundige vastgestelde prijs mede aan de aanbieder en de andere aandeelhouders.
- 13.8. Binnen drie weken:
 - a. na schriftelijke mededeling door de aandeelhouders aan het bestuur over de in onderling overleg vastgestelde prijs, als bedoeld in artikel 13.5, eerste zin; dan wel
 - b. na de in artikel 13.7 bedoelde mededeling van het bestuur, dient een aandeelhouder die van zijn recht van voorkeur gebruik wil maken aan het bestuur mede te delen hoeveel aandelen hij wenst te kopen, bij

gebreke waarvan zijn recht van voorkeur is vervallen. Aandeelhouders die tijdig hebben verklaard van hun recht van voorkeur gebruik te willen maken, worden hierna aangeduid als "gegadigden".

- 13.9. Binnen tien (10) dagen na het verstrijken van de in artikel 13.8 gestelde termijn van drie weken deelt het bestuur aan de aanbieder mede of er gegadigden zijn en, zo ja, hoeveel en welke aandelen zijn toegewezen en aan wie.
- 13.10. Indien er niet voor alle aangeboden aandelen gegadigden zijn, is de verplichte aanbieder ontheven van het in artikel 13.1 bepaalde doch is de verplichte aanbieder niet vrij om zijn aandelen over te dragen aan een derde.
- 13.11. Indien aandeelhouders hun recht van voorkeur willen uitoefenen ten aanzien van meer aandelen dan voor hen beschikbaar zijn, zullen de beschikbare aandelen door het bestuur tussen hen worden verdeeld in verhouding tot hun aandelenbezit, met dien verstande, dat aan niemand meer aandelen zullen worden toegewezen dan waarop hij heeft gereflecteerd. Voor zover een dergelijke verdeling niet mogelijk is zal de toewijzing geschieden bij loting. Het bestuur stelt het systeem van de toewijzing bij loting en de wijze waarop de loting zal geschieden op voor belanghebbenden bindende wijze vast.
- 13.12. Indien er voor alle aangeboden aandelen gegadigden zijn, is ten aanzien van alle aangeboden aandelen een koopovereenkomst tot stand gekomen en is de aanbieder verplicht binnen een (1) maand na het verstrijken van de in artikel 13.9 gestelde termijn van tien (10) dagen de aandelen over te dragen en zijn de gegadigden verplicht tegelijkertijd de prijs van de aandelen, naar rato van de conform artikel 13.5 of artikel 13.7 vastgestelde prijs voor de aangeboden aandelen, contant aan de aanbieder te betalen.
- 13.13. Indien de aanbieder met levering aan een gegadigde in verzuim is, is de vennootschap tot levering van die aandelen bevoegd en binnen tien (10) dagen, nadat de gegadigde aan haar een daartoe strekkend verzoek heeft gedaan, verplicht.

Bestuurders. Benoeming; schorsing en ontslag.

Artikel 14.

- 14.1. Het bestuur bestaat in beginsel uit een (1) persoon. De algemene vergadering kan om haar moverende redenen van dit beginsel afwijken door een ander aantal bestuurders vast te stellen. Alleen natuurlijke personen kunnen als bestuurder worden benoemd. Een niet-voltallig bestuur behoudt zijn bevoegdheden. In ontstane vacatures wordt zo spoedig mogelijk voorzien.

- 14.2. Bestuurders worden benoemd op basis van een door de algemene vergadering vastgestelde profielschets. Zowel een aandeelhouder als de raad van commissarissen kan, met inachtneming van de profielschets, voor de benoeming van een bestuurder een niet-bindende voordracht opmaken.
- 14.3. Bestuurders worden benoemd door de algemene vergadering met een meerderheid van ten minste twee derden (2/3e) van de uitgebrachte stemmen.
- 14.4. De algemene vergadering kan aan bestuurders een titel toekennen.
- 14.5. Iedere bestuurder kan te allen tijde door de algemene vergadering worden ontslagen.
- 14.6. Tot een ontslag van een bestuurder kan de algemene vergadering slechts besluiten met volstrekte meerderheid van stemmen in een vergadering waarin meer dan de helft van het geplaatste kapitaal is vertegenwoordigd.
- 14.7. Iedere bestuurder kan te allen tijde door de algemene vergadering worden geschorst. Een bestuurder kan ook door de raad van commissarissen worden geschorst. Een schorsing door de raad van commissarissen kan te allen tijde door de algemene vergadering worden opgeheven.
- 14.8. Elke schorsing kan één of meer malen worden verlengd doch in totaal niet langer duren dan drie maanden. Is na verloop van die tijd geen beslissing genomen omtrent de opheffing van de schorsing of over ontslag, dan eindigt de schorsing.
- 14.9. De algemene vergadering stelt het beleid op het terrein van bezoldiging van (i) de leden van het bestuur, (ii) de leden van de raad van commissarissen en andere organen alsmede (iii) de medewerkers van de vennootschap vast. Het besluit tot vaststellen van het bezoldigingsbeleid wordt genomen met inachtneming van artikel 33.
- 14.10. De bezoldiging en de verdere arbeidsvoorwaarden van iedere bestuurder worden conform het vigerende bezoldigingsbeleid vastgesteld door de algemene vergadering.
- 14.11. Het bestuur draagt er zorg voor dat het voor de vennootschap vigerende bezoldigingsbeleid, zoals deze van tijd tot tijd zal komen te luiden, en daarvoor in de plaats tredende wet- en regelgeving, wordt toegepast op de arbeidsvoorwaarden van alle medewerkers en leden van organen van de vennootschap alsmede elke dochtermaatschappij ongeacht macht of stand.

Bestuurstaak, besluitvorming en taakverdeling.

Artikel 15.

- 15.1. Het bestuur is, met inachtneming van het bepaalde in artikel 17 belast met het besturen van de vennootschap. Bij de vervulling van hun taak richten de bestuurders zich naar het belang van de vennootschap en de met haar verbonden onderneming.
- 15.2. In het bestuur heeft iedere bestuurder één stem. Een bestuurder kan zich ter vergadering doen vertegenwoordigen door een andere bestuurder die hij daartoe schriftelijk heeft gevolmachtigd. Een bestuurder kan slechts één medebestuurder ter vergadering vertegenwoordigen.
- 15.3. Het bestuur kan slechts besluiten nemen indien ten minste de meerderheid van de stemgerechtigde bestuurders aanwezig of vertegenwoordigd is.
- 15.4. Alle besluiten van het bestuur worden genomen met volstrekte meerderheid van de uitgebrachte stemmen. Indien de stemmen staken wordt het betreffende onderwerp ter beslissing aan de raad van commissarissen voorgelegd.
- 15.5. Besluiten van het bestuur kunnen ook buiten vergadering worden genomen, schriftelijk of op andere wijze, mits het desbetreffende voorstel aan alle in functie zijnde bestuurders is voorgelegd en geen van hen zich tegen de desbetreffende wijze van besluitvorming verzet. Van een besluit buiten vergadering dat niet schriftelijk is genomen wordt een verslag opgemaakt. Schriftelijke besluitvorming geschiedt door middel van schriftelijke verklaringen van alle in functie zijnde bestuurders.
- 15.6. Een bestuurder neemt niet deel aan de beraadslaging en besluitvorming, indien hij daarbij een direct of indirect persoonlijk belang heeft dat tegenstrijdig is met het belang van de vennootschap en de met haar verbonden onderneming. Wanneer hierdoor geen bestuursbesluit kan worden genomen, wordt het besluit genomen door de raad van commissarissen.
- 15.7. Het bestuur kan, in aanvulling op hetgeen daaromtrent in deze statuten is bepaald, nadere regels vaststellen omtrent de besluitvorming en werkwijze van het bestuur. In dat kader kan het bestuur onder meer bepalen met welke taak iedere bestuurder meer in het bijzonder zal zijn belast. Deze regels en taakverdeling worden schriftelijk vastgelegd en vaststelling alsmede wijziging daarvan behoeven de voorafgaande goedkeuring van de raad van commissarissen.
- 15.8. Het bestuur informeert de algemene vergadering tijdig omtrent de ontwikkelingen en/of inzichten binnen de vennootschap en de onderneming welke kunnen leiden tot een belangrijke verandering van de identiteit of het karakter van de vennootschap of de onderneming.

- 15.9. Het bestuur en de raad van commissarissen verschaffen aan de algemene vergadering op verzoek alle gewenste inlichtingen, tenzij een zwaarwichtig belang van de vennootschap zich daartegen verzet.
- 15.10. Het bestuur dient zich te gedragen naar de algemene of concrete aanwijzingen van de algemene vergadering. Het bestuur is gehouden de aanwijzingen van de algemene vergadering op te volgen, tenzij deze in strijd zijn met het belang van de vennootschap en de met de vennootschap verbonden onderneming, in welk geval het bestuur onverwijld de algemene vergadering schriftelijk zulks mededeelt met daarbij een feitelijke en concrete onderbouwing van dat belang.
- 15.11. Het bestuur stelt jaarlijks vóór een door de raad van commissarissen te bepalen tijdstip een begroting inclusief een bedrijfsplan ('**bedrijfsplan**') op en stelt deze stukken na goedkeuring van de raad van commissarissen vast. Het bestuur neemt in dit bedrijfsplan ten minste die onderwerpen op als de raad van commissarissen schriftelijk aan het bestuur heeft medegedeeld. Het vastgestelde bedrijfsplan wordt ter informatie gezonden aan de aandeelhouders.
- 15.12. Het bestuur stelt voorts eens in de vier (4) jaar, of zoveel vaker als zij dat opportuun acht, een meerjaren strategisch bedrijfsplan (inclusief meerjarenbegroting) op onder goedkeuring van de raad van commissarissen, welke wordt vastgesteld door de algemene vergadering. Het bestuur neemt in dit meerjaren strategisch bedrijfsplan ten minste die onderwerpen op als de algemene vergadering schriftelijk aan het bestuur heeft medegedeeld.
- 15.13. Het bestuur stelt ten minste één keer per jaar de raad van commissarissen schriftelijk op de hoogte van de hoofdlijnen van het strategisch beleid, de algemene en financiële risico's en het beheers- en controlesysteem van de vennootschap.

Vertegenwoordiging.

Artikel 16.

- 16.1. Het bestuur is bevoegd de vennootschap te vertegenwoordigen. Indien er meer dan een bestuurder in functie is, komt de bevoegdheid tot vertegenwoordiging mede toe aan twee gezamenlijk handelende bestuurders.
- 16.2. Het bestuur kan functionarissen met algemene of beperkte vertegenwoordigingsbevoegdheid aanstellen. Ieder van hen kan de vennootschap vertegenwoordigen met inachtneming van de begrenzing aan zijn bevoegdheid gesteld. De titulatuur van deze functionarissen wordt door het bestuur bepaald. Deze functionarissen kunnen worden ingeschreven in het

handelsregister, met vermelding van de omvang van hun vertegenwoordigingsbevoegdheid.

Goedkeuring van besluiten van het bestuur.

Artikel 17.

- 17.1. Onverminderd het in de wet en het elders in deze statuten bepaalde, zijn aan de goedkeuring van de raad van commissarissen onderworpen de besluiten van het bestuur omtrent:
- a. het verkrijgen, vervreemden en bezwaren van deelnemingen in andere ondernemingen, en de uitoefening van het stemrecht op aandelen in situaties door de raad van commissarissen schriftelijk aan het bestuur op te geven onverminderd het hierna in sub b. bepaalde;
 - b. het uitoefenen van het stemrecht en de richting waarin het stemrecht wordt uitgeoefend ten aanzien van aandelen in het kapitaal van een Fonds BV indien sprake is van de goedkeuring van:
 - (i) het initieel verwerven en/of het uitbreiden van de deelname in het kapitaal van een bestaande participatie en/of het initieel verstrekken van een geldlening en/of het uitbreiden van een geldlening of garantstelling ten gevolge van welke verwerving en/of verstrekking en/of uitbreiding het totaalbedrag dat de vennootschap in de betrokken onderneming heeft geïnvesteerd en/of gegarandeerd een bedrag van twee miljoen vijfhonderdduizend euro (€ 2.500.000,00) overschrijdt;
 - (ii) besluiten van het bestuur van een Fonds BV waaromtrent de investeringscommissie van die Fonds BV niet positief heeft geadviseerd en zien op een lening, participatie of een andere terbeschikkingstelling ten laste van die Fonds BV;
 - (iii) besluiten van het bestuur van een Fonds BV die passen binnen de discretionaire ruimte die aanwijzingen van de algemene vergadering van die Fonds BV geven, voor zover het bestuur van die Fonds BV op grond van haar statuten goedkeuring dient te verkrijgen van haar algemene vergadering voor het nemen van een desbetreffend besluit;
 - c. het vaststellen van het bedrijfsplan en de inhoud van het meerjaren strategisch bedrijfsplan en tussentijdse financiële rapportages van de vennootschap;
 - d. het verkrijgen, vervreemden, bezwaren, huren, verhuren en op andere wijze in gebruik of genot verkrijgen en geven van registergoederen;

- e. het aangaan van overeenkomsten waarbij aan de vennootschap een bankkrediet wordt verleend;
 - f. het ter leen verstrekken van gelden, alsmede het ter leen opnemen van gelden;
 - g. duurzame rechtstreekse of middellijke samenwerking met een andere onderneming en het verbreken van zodanige samenwerking;
 - h. het hoofdelijk of anderszins naast of voor anderen verbinden van de vennootschap;
 - i. het verlenen en uitbreiden van procuratie;
 - j. het optreden in rechte, waaronder begrepen het uitvoeren van arbitrale procedures, doch met uitzondering van het nemen van rechtsmaatregelen die geen uitstel kunnen lijden;
 - k. het treffen van pensioenregelingen en het toekennen van pensioenrechten boven die, welke uit bestaande regelingen voortvloeien;
 - l. het beëindigen van de dienstbetrekking van een aanmerkelijk aantal werknemers tegelijkertijd of binnen een kort tijdsbestek;
 - m. een ingrijpende wijziging in de arbeidsomstandigheden van een aanmerkelijk aantal werknemers.
- 17.2. Onverminderd het in de wet en het elders in deze statuten bepaalde, zijn aan de goedkeuring van de algemene vergadering onderworpen de besluiten van het bestuur omtrent:
- a. het vaststellen van het meerjaren strategisch bedrijfsplan van de vennootschap alsmede het wijzigen van de (lange termijn) strategie van de vennootschap (het besluit tot het vaststellen van het meerjaren strategisch bedrijfsplan wordt genomen met inachtneming van artikel 33);
 - b. het aangaan, wijzigen of het verbreken van een duurzame rechtstreekse of middellijke samenwerking door de vennootschap, indien en voor zover deze samenwerking of verbreking van wezenlijke betekenis is voor de vennootschap;
 - c. het initieel verwerven en/of uitbreiden van deelnemingen in andere ondernemingen of rechtspersonen;
 - d. het verminderen of vermeerderen van het economisch belang in een Fonds BV, bijvoorbeeld door het initieel verstrekken van een geldlening en/of het uitbreiden van een geldlening en/of het doen van een agiostorting;

- e. de verkoop, het verlenen van rechten aan derden tot koop, levering, certificering of bezwaring van een of meer aandelen in het kapitaal van een Fonds BV (dit besluit wordt genomen met inachtneming van artikel 33);
- f. het uitoefenen van het stemrecht en de richting waarin het stemrecht wordt uitgeoefend ten aanzien van aandelen in het kapitaal van [ROM Holding BV];
- g. het uitoefenen van het stemrecht en de richting waarin het stemrecht wordt uitgeoefend ten aanzien van aandelen in het kapitaal van Transitiefonds BV indien sprake is van de goedkeuring van een besluit van het bestuur van Transitiefonds BV:
 - (i) ter zake het verstrekken van Financieringen die afwijken van de begrenzing, of een afwijking tot gevolg hebben, dat maximaal tien procent (10%) van het totaal beschikbare vermogen van Transitiefonds BV wordt geïnvesteerd in projecten met een totale financieringsbehoefte van minder dan twee miljoen euro (€ 2.000.000,00);
 - (ii) investeringen waaraan geen positief advies van de investeringscommissie van Transitiefonds BV aan ten grondslag ligt in die gevallen waarin en waarmee het totaal aantal financieringen waaraan de raad van commissarissen goedkeuring geeft zonder positief advies van de investeringscommissie van Transitiefonds BV meer dan één (1) bedraagt in één kalenderjaar;
 - (iii) ter zake investeringen met een totale financieringsbehoefte van meer dan vijf miljoen euro (€ 5.000.000,00).
- h. het geven, intrekken en wijzigen van aanwijzingen aan het bestuur van een Fonds BV, voor zover de statuten van die Fonds BV een grondslag voor zodanige aanwijzingen geven;
- i. het aangaan en wijzigen van een rechtshandeling tussen de vennootschap enerzijds en een vennootschap of onderneming waarbij een commissaris van de vennootschap als bestuurder is betrokken;
- j. het aangaan, beëindigen of wijzigen van overeenkomsten met bestuurders, directeuren of commissarissen van de vennootschap of een vennootschap waarin zij rechtstreeks of middellijk deelneemt, aandeelhouders van de vennootschap of vergelijkbare functionarissen

van de vennootschap of een vennootschap waarin zij rechtstreeks of middellijk deelneemt;

- k. het wijzigen van de feitelijke plaats van vestiging van de vennootschap;
- l. het overnemen van andere ondernemingen dan wel activiteiten indien deze van wezenlijke betekenis zijn voor de vennootschap;
- m. het doen van een aangifte tot faillietverklaring van de vennootschap, het aanvragen van surseance van betaling ten aanzien van de vennootschap;
- n. een juridische fusie of splitsing waarbij de vennootschap partij is;
- o. het aangaan van een transactie door de vennootschap of een vennootschap waarin zij rechtstreeks of middellijk deelneemt die niet op zakelijke (arms' length) voorwaarden is;
- p. het uitoefenen van het stemrecht en de richting waarin het stemrecht wordt uitgeoefend ten aanzien van de aandelen (in aandeelhoudersvergaderingen of daarbuiten) gehouden in het kapitaal van een Fonds BV indien sprake is van een van de volgende onderwerpen:
 - (i) het vaststellen, wijzigen of intrekken van het investeringsreglement voor de Fonds BV (welk besluit wordt genomen overeenkomstig het in artikel 33 bepaalde);
 - (ii) het verwerven en/of het uitbreiden van de deelname in het kapitaal van een bestaande participatie en/of het initieel verstrekken van een geldlening of garantstelling en/of het uitbreiden van een geldlening of garantstelling door de Fonds BV indien de algemene vergadering van de Fonds BV daarvoor goedkeuring dient te verlenen bij of krachtens de statuten van de Fonds BV;
 - (iii) het vaststellen van de jaarrekening;
 - (iv) het doen van uitkeringen aan aandeelhouders;
 - (v) het benoemen, ontslaan en vaststellen van de bezoldiging en arbeidsvoorwaarden van bestuurders en het benoemen en/of ontslaan van leden van de investeringscommissie van die Fonds BV en het toekennen van een (recht op) bezoldiging aan hen, welke goedkeuring voor het uitoefenen van stemrecht met betrekking tot het benoemen en/of ontslaan van leden van de investeringscommissie van die Fonds BV eerst zal worden

verleend na raadpleging van de raad van commissarissen van de vennootschap;

- (vi) statutenwijziging, fusie of splitsing;
- (vii) ontbinding, aangifte tot faillietverklaring of het aanvragen van surseance van betaling;
- (viii) uitgifte van aandelen of inkoop van aandelen;
- (ix) vermindering van het kapitaal;
- (x) het verlenen van goedkeuring aan besluiten van het bestuur van een Fonds BV, voor zover het bestuur van die Fonds BV op grond van haar statuten goedkeuring dient te verkrijgen van haar algemene vergadering van aandeelhouders en het niet gaat om de onderwerpen als hiervoor in artikel 17.1 onder b omschreven;
- (xi) besluiten met betrekking tot de wijziging van de feitelijke plaats van vestiging van een Fonds BV;
- (xii) het goedkeuren van een bestuursbesluit ingeval ten aanzien van alle directeurs van de Fonds BV sprake is van een tegenstrijdig belang;
- (xiii) het aangaan, wijzigen of het verbreken van een duurzame rechtstreekse of middellijke samenwerking indien een voor zover deze samenwerking of verbreking van wezenlijke betekenis is voor een Fonds BV; en
- (xiv) besluiten van het bestuur van een Fonds BV ten aanzien van de verwerving en/of uitbreiding van een deelneming indien een dergelijk besluit in strijd is met aanwijzingen van haar algemene vergadering en/of het bedrijfsplan van die Fonds BV.

- 17.3. De raad van commissarissen en de algemene vergadering kunnen bepalen dat een in artikel 17.1 respectievelijk 17.2 hiervoor bedoeld besluit niet aan haar goedkeuring is onderworpen indien het daarmee gemoeide belang een door raad van commissarissen respectievelijk algemene vergadering te bepalen en schriftelijk aan het bestuur op te geven waarde niet te boven gaat.
- 17.4. De algemene vergadering en de raad van commissarissen zijn bevoegd ook andere besluiten als bedoeld in artikel 17.1 respectievelijk artikel 17.2 aan haar/zijn goedkeuring te onderwerpen. Die andere besluiten dienen duidelijk omschreven te worden en schriftelijk aan het bestuur te worden medegedeeld.
- 17.5. Indien zowel goedkeuring van de raad van commissarissen is vereist als van de algemene vergadering, zal eerst de goedkeuring van de raad van

commissarissen worden gevraagd en vervolgens die van de algemene vergadering waarbij aan de algemene vergadering wordt medegedeeld of de raad van commissarissen goedkeuring heeft verleend en de relevante overwegingen bij dat besluit.

Indien de algemene vergadering goedkeuring verleent terwijl de raad van commissarissen goedkeuring had geweigerd, vervalt het vereiste van goedkeuring van de raad van commissarissen.

- 17.6. Het ontbreken van enige goedkeuring van de algemene vergadering of de raad van commissarissen tast de vertegenwoordigingsbevoegdheid van het bestuur en de leden daarvan niet aan.

Ontstentenis of belet van een bestuurder of commissaris.

Artikel 18.

- 18.1. In geval van ontstentenis of belet van een bestuurder zijn de overblijvende bestuurders of is de overblijvende bestuurder tijdelijk met het besturen van de vennootschap belast. In geval van ontstentenis of belet van alle bestuurders of van de enige bestuurder is de raad van commissarissen tijdelijk met het besturen van de vennootschap belast, met de bevoegdheid het bestuur van de vennootschap tijdelijk op te dragen aan één of meer commissarissen en/of één of meer andere personen. Voorts is de algemene vergadering bevoegd om in geval van ontstentenis of belet van alle bestuurders het bestuur van de vennootschap tijdelijk op te dragen aan één of meer andere personen, welke aanwijzing prevaleert boven een eventuele aanwijzing door de raad van commissarissen.
- 18.2. In geval van ontstentenis of belet van een commissaris zijn de andere commissarissen of is de andere commissaris tijdelijk met het toezicht en de overige taken van de raad van commissarissen belast. In geval van ontstentenis of belet van alle commissarissen of van de enige commissaris is de persoon die daartoe door de algemene vergadering wordt benoemd, tijdelijk met het toezicht en de overige taken van de raad van commissarissen belast.
- 18.3. Onder belet wordt in deze statuten verstaan:
- a. schorsing;
 - b. ziekte;
 - c. onbereikbaarheid,
- in de gevallen bedoeld onder sub b en c zonder dat gedurende een termijn van vijf (5) dagen de mogelijkheid van contact tussen de bestuurder en de vennootschap heeft bestaan, tenzij de algemene vergadering in een voorkomend geval een andere termijn vaststelt.

Commissarissen. Benoeming; schorsing en ontslag.

Artikel 19.

- 19.1. De vennootschap heeft een raad van commissarissen bestaande uit ten minste drie (3) commissarissen, zijnde natuurlijke personen. Het aantal commissarissen wordt vastgesteld door de algemene vergadering. Commissarissen kunnen slechts die personen zijn die commissaris zijn bij ROM Holding BV. Indien een commissaris eindigt commissaris te zijn bij ROM Holding BV eindigt tegelijkertijd zijn commissariaat bij de vennootschap.
- 19.2. Commissarissen worden benoemd door de algemene vergadering. Het besluit tot benoeming van een commissaris wordt genomen met inachtneming van artikel 33.
- 19.3. Iedere commissaris kan te allen tijde door de algemene vergadering worden geschorst of ontslagen. Tot een schorsing of ontslag kan de algemene vergadering slechts besluiten met een volstreekte meerderheid in een vergadering waarin meer dan de helft van het geplaatste kapitaal is vertegenwoordigd.
- 19.4. Een schorsing kan één of meer malen worden verlengd, maar kan in totaal niet langer duren dan drie maanden. Is na verloop van die tijd geen beslissing genomen omtrent de opheffing van de schorsing of ontslag, dan eindigt de schorsing.
- 19.5. Elke commissaris treedt uiterlijk af op de dag van de eerste algemene vergadering van aandeelhouders die gehouden wordt nadat vier (4) jaren na zijn laatste benoeming zijn verlopen.
- 19.6. Een aftredend commissaris kan slechts eenmaal worden herbenoemd. Indien een commissaris tussentijds is benoemd als bedoeld in artikel 19.8, geldt dat deze tweemaal kan worden herbenoemd, met dien verstande dat deze commissaris uiterlijk aftreedt op de dag van de eerste algemene vergadering van aandeelhouders die gehouden wordt nadat deze commissaris in totaal acht jaren zitting heeft gehad in de raad van commissarissen.
- 19.7. De commissarissen treden periodiek af volgens een door de raad van commissarissen op te stellen rooster. Een wijziging in dat rooster kan niet meebrengen dat een zittende commissaris tegen zijn wil defungeert voordat de termijn waarvoor hij is benoemd, verstreken is.
- 19.8. Een tussentijds benoemde commissaris treedt af op het tijdstip waarop degene in wiens plaats hij is benoemd, zou zijn afgetreden.

- 19.9. De bezoldiging en de verdere arbeidsvoorwaarden van iedere commissaris worden conform het door de algemene vergadering vastgestelde bezoldigingsbeleid zoals bedoeld in artikel 14.9.

Taak en bevoegdheden.

Artikel 20.

- 20.1. De raad van commissarissen heeft tot taak toezicht te houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in de vennootschap en de met haar verbonden onderneming. De raad van commissarissen staat het bestuur met raad terzijde. Bij de vervulling van hun taak richten de commissarissen zich naar het belang van de vennootschap en de met haar verbonden onderneming.
- 20.2. Het bestuur verschaft de raad van commissarissen tijdig de voor de uitoefening van diens taak noodzakelijke gegevens.
- 20.3. De raad van commissarissen kan zich door deskundigen laten bijstaan. De kosten van dergelijke bijstand zijn voor rekening van de vennootschap.
- 20.4. De raad van commissarissen kan bepalen dat één of meer commissarissen en/of deskundigen toegang hebben tot het kantoor en de overige gebouwen en terreinen van de vennootschap en dat deze personen bevoegd zijn de boeken en bescheiden van de vennootschap in te zien.
- 20.5. De raad van commissarissen kan, in aanvulling op hetgeen daaromtrent in deze statuten is bepaald, nadere regels vaststellen omtrent de besluitvorming en werkwijze van de raad van commissarissen. Deze regels worden schriftelijk vastgelegd met inachtneming van de vigerende code(s) ter zake algemeen aanvaarde regels voor goed ondernemingsbestuur.
- 20.6. De algemene vergadering kent aan een commissaris, al dan niet bij zijn benoeming, de titel van voorzitter van de raad van commissarissen toe.
- 20.7. De raad van commissarissen benoemt uit zijn midden een plaatsvervangend voorzitter, die bij afwezigheid van de voorzitter al diens taken en bevoegdheden waarneemt.
- 20.8. De raad van commissarissen benoemt voorts, al dan niet uit zijn midden, een secretaris van de raad van commissarissen en treft een regeling voor diens vervanging.
- 20.9. De raad van commissarissen evalueert ten minste jaarlijks het eigen functioneren.

Vergaderingen.

Artikel 21.

- 21.1. De raad van commissarissen vergadert steeds wanneer een commissaris of het bestuur dat nodig acht.
- 21.2. Een commissaris kan zich ter vergadering doen vertegenwoordigen door een andere commissaris die hij daartoe schriftelijk heeft gevolmachtigd.
- 21.3. De vergaderingen van de raad van commissarissen worden geleid door zijn voorzitter of diens plaatsvervanger. Bij hun afwezigheid wordt de voorzitter van de vergadering aangewezen door de ter vergadering aanwezige commissarissen.
- 21.4. De voorzitter van de vergadering wijst voor de vergadering een notulist aan.
- 21.5. Van het verhandelde in een vergadering van de raad van commissarissen worden notulen gehouden door de notulist van de vergadering. De notulen worden vastgesteld door de raad van commissarissen in dezelfde of in de eerstvolgende vergadering. Ten blijke van vaststelling worden de notulen ondertekend door de voorzitter en de notulist van de vergadering waarin zij worden vastgesteld.
- 21.6. De raad van commissarissen vergadert tezamen met het bestuur zo dikwijls de raad van commissarissen of het bestuur dat nodig acht.

Besluitvorming.

Artikel 22.

- 22.1. In de raad van commissarissen heeft iedere commissaris één stem.
- 22.2. Alle besluiten van de raad van commissarissen worden genomen met volstrekte meerderheid van de uitgebrachte stemmen. Indien de stemmen staken, dan heeft de voorzitter van de raad van commissarissen een doorslaggevende stem. Een commissaris kan slechts één medecommissaris ter vergadering vertegenwoordigen.
- 22.3. De raad van commissarissen kan in een vergadering alleen geldige besluiten nemen, indien de meerderheid van de in functie zijnde commissarissen ter vergadering aanwezig of vertegenwoordigd is.
- 22.4. Besluiten van de raad van commissarissen kunnen ook buiten vergadering worden genomen, mits het desbetreffende voorstel aan alle in functie zijnde commissarissen is voorgelegd en geen van hen zich tegen besluitvorming buiten vergadering verzet. Besluitvorming buiten vergadering geschiedt schriftelijk door middel van schriftelijke verklaringen van alle in functie zijnde commissarissen.
- 22.5. Een commissaris neemt niet deel aan de beraadslaging en besluitvorming, indien hij daarbij een direct of indirect persoonlijk belang heeft dat tegenstrijdig is met het belang van de vennootschap en de met haar

verbonden onderneming. Wanneer de raad van commissarissen hierdoor geen besluit kan nemen, wordt het besluit genomen door de algemene vergadering.

Boekjaar en jaarrekening.

Artikel 23.

- 23.1. Het boekjaar van de vennootschap valt samen met het kalenderjaar.
- 23.2. Jaarlijks binnen vijf maanden na afloop van het boekjaar maakt het bestuur een jaarrekening op en legt deze tezamen met het bestuursverslag voor de aandeelhouders ter inzage ten kantore van de vennootschap.
- 23.3. De jaarrekening bestaat uit een balans, een winst- en verliesrekening en een toelichting, en de geconsolideerde jaarrekening indien de vennootschap een geconsolideerde jaarrekening opstelt.
- 23.4. Binnen de in artikel 23.2 genoemde termijn legt het bestuur de opgemaakte jaarrekening tezamen met het bestuursverslag over aan de raad van commissarissen.
- 23.5. De jaarrekening wordt ondertekend door de leden van het bestuur en de leden van de raad van commissarissen; ontbreekt de ondertekening van één of meer hunner, dan wordt daarvan onder opgave van reden melding gemaakt.
- 23.6. De raad van commissarissen brengt omtrent de jaarrekening preadvies uit aan de algemene vergadering.
- 23.7. Op de jaarrekening en het bestuursverslag zijn voorts van toepassing Titel 9 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek, alsmede alle overige Nederlandse regels omtrent de jaarrekening en het bestuursverslag.
- 23.8. De opgemaakte jaarrekening, het bestuursverslag, het preadvies van de raad van commissarissen en de krachtens het Burgerlijk Wetboek toe te voegen gegevens moeten vanaf de oproep voor de jaarvergadering ten kantore van de vennootschap aanwezig zijn ter inzage voor de aandeelhouders en de overige vergadergerechtigden. Zij krijgen kosteloos een afschrift van deze stukken toegezonden. Deze verzending kan ook langs elektronische weg plaatsvinden.

Accountant.

Artikel 24.

- 24.1. De vennootschap verleent aan een accountant de opdracht tot onderzoek van de jaarrekening.
- 24.2. Tot het verlenen van de opdracht is de algemene vergadering bevoegd. Gaat deze daartoe niet over, dan is de raad van commissarissen bevoegd of, zo de commissarissen ontbreken of de raad van commissarissen in gebreke blijft, het bestuur. De opdracht kan te allen tijde worden ingetrokken door de algemene vergadering en door degene die haar heeft verleend; de door het bestuur

verleende opdracht kan bovendien door de raad van commissarissen worden ingetrokken.

- 24.3. De accountant brengt omtrent zijn onderzoek verslag uit aan de raad van commissarissen en aan het bestuur.
- 24.4. De accountant geeft de uitslag van zijn onderzoek weer in een verklaring omtrent de getrouwheid van de jaarrekening.

Vaststelling van de jaarrekening en decharge.

Artikel 25.

- 25.1. De jaarrekening wordt vastgesteld door de algemene vergadering.
- 25.2. Na vaststelling van de jaarrekening, besluit de algemene vergadering omtrent decharge aan de bestuurders en de commissarissen voor het gevoerde bestuur respectievelijk het toezicht daarop.

Winst en uitkeringen.

Artikel 26.

- 26.1. De algemene vergadering is bevoegd tot bestemming van de winst die door vaststelling van de jaarrekening is bepaald. Indien de algemene vergadering niet voorafgaand aan of uiterlijk direct na het besluit tot vaststelling van de jaarrekening een besluit neemt tot bestemming van de winst, zal de winst over het desbetreffende boekjaar worden toegevoegd aan de algemene reserve.
- 26.2. De algemene vergadering is bevoegd tot vaststelling van (tussentijdse) uitkeringen, en tot gehele of gedeeltelijke opheffing van de agioreserve. Indien de vennootschap reserves krachtens de wet moet aanhouden, geldt deze bevoegdheid uitsluitend voor zover het eigen vermogen groter is dan die reserves. Het besluit tot vaststelling van (tussentijdse) uitkeringen wordt genomen met inachtneming van artikel 33.
- 26.3. Een besluit dat strekt tot uitkering heeft geen gevolgen zolang het bestuur geen goedkeuring heeft verleend. Het bestuur weigert slechts de goedkeuring indien het weet of redelijkerwijs behoort te voorzien dat de vennootschap na de uitkering niet zal kunnen blijven voortgaan met het betalen van haar opeisbare schulden.
- 26.4. Indien de vennootschap na een uitkering niet kan voortgaan met het betalen van haar opeisbare schulden, zijn de bestuurders die dat ten tijde van de uitkering wisten of redelijkerwijs behoorden te voorzien jegens de vennootschap hoofdelijk verbonden voor het tekort dat door de uitkering is ontstaan met de wettelijke rente vanaf de dag van de uitkering. Artikel 2:248 lid 5 Burgerlijk Wetboek is van overeenkomstige toepassing. Niet verbonden is de bestuurder die bewijst dat het niet aan hem te wijten is dat de

vennootschap de uitkering heeft gedaan en dat hij niet nalatig is geweest in het treffen van maatregelen om de gevolgen daarvan af te wenden. Degene die de uitkering ontving terwijl hij wist of redelijkerwijs behoorde te voorzien dat de vennootschap na de uitkering niet zou kunnen voortgaan met het betalen van haar opeisbare schulden is gehouden tot vergoeding van het tekort dat door de uitkering is ontstaan, ieder voor ten hoogste het bedrag of de waarde van de door hem ontvangen uitkering, met de wettelijke rente vanaf de dag van de uitkering. Indien de bestuurders de vordering uit hoofde van de eerste zin hebben voldaan, geschiedt de in de vierde zin bedoelde vergoeding aan de bestuurders, naar evenredigheid van het gedeelte dat door ieder der bestuurders is voldaan. Ten aanzien van een schuld uit hoofde van de eerste of de vierde zin is de schuldenaar niet bevoegd tot verrekening. Dit artikel 26.4 is niet van toepassing op uitkeringen in de vorm van aandelen in het kapitaal van de vennootschap of bijschrijvingen op niet volgestorte aandelen.

- 26.5. Met een bestuurder wordt voor de toepassing van artikel 26.4 gelijkgesteld degene die het beleid van de vennootschap heeft bepaald of mede heeft bepaald, als ware hij bestuurder. De vordering kan niet worden ingesteld tegen de door de rechter benoemde bewindvoerder.
- 26.6. Bij de berekening van iedere uitkering tellen de aandelen die de vennootschap in haar kapitaal houdt, niet mee. Bij de berekening van het bedrag, dat op ieder aandeel zal worden uitgekeerd, komt slechts het bedrag van de verplichte stortingen op het nominale bedrag van de aandelen in aanmerking. Met instemming van alle aandeelhouders kan van het bepaalde in de tweede zin van dit artikel 26.6 worden afgeweken.
- 26.7. De vordering van een aandeelhouder tot uitkering van winst verjaart door verloop van vijf (5) jaren na de dag van het besluit tot uitkering van de winst.

Algemene vergaderingen van aandeelhouders.

Artikel 27.

- 27.1. De jaarlijkse algemene vergadering wordt gehouden binnen vijf maanden na de afloop van het boekjaar.
- 27.2. De agenda van die vergadering vermeldt onder meer de volgende punten:
- bespreking van het bestuursverslag;
 - bespreking en vaststelling van de jaarrekening;
 - vaststelling van de winstbestemming
 - het verlenen van decharge aan de bestuurders;
 - het verlenen van decharge aan de commissarissen;

- f. het verlenen van de opdracht tot onderzoek van de jaarrekening aan een accountant;
- g. voorziening in eventuele vacatures;
- h. eventuele andere onderwerpen door de raad van commissarissen of het bestuur aan de orde gesteld en aangekondigd met inachtneming van artikel 28.

De onder a, b, c, d, e en f vermelde overwegingen behoeven niet op de agenda te worden opgenomen indien op de agenda een voorstel is opgenomen tot het verlengen van de termijn voor het opmaken van de jaarrekening en (indien van toepassing) voor het overleggen van het bestuursverslag, of indien een besluit daartoe met die strekking reeds is genomen.

- 27.3. Andere algemene vergaderingen worden gehouden zo dikwijls het bestuur of de raad van commissarissen zulks noodzakelijk acht, onverminderd het bepaalde in de artikelen 2:220, 2:221 en 2:222 van het Burgerlijk Wetboek.

Oproeping. Agenda.

Artikel 28.

- 28.1. Algemene vergaderingen worden bijeengeroepen door een aandeelhouder, de raad van commissarissen of door het bestuur.
- 28.2. De oproeping geschiedt niet later dan op de eenentwintigste (21e) dag vóór die van de algemene vergadering. Was die termijn korter of heeft de oproeping niet plaats gehad, dan kunnen geen geldige besluiten worden genomen, tenzij met algemene stemmen in een vergadering waarin het gehele geplaatste kapitaal is vertegenwoordigd.
- 28.3. Bij de oproeping worden vermeld:
 - a. de te behandelen onderwerpen, en
 - b. de plaats en het tijdstip van de algemene vergadering.
- 28.4. Onderwerpen die niet bij de oproeping zijn vermeld, kunnen nader worden aangekondigd met inachtneming van de voor oproeping geldende termijn genoemd in artikel 28.2. Omtrent onderwerpen waarvan de behandeling niet bij de oproeping of op de zelfde wijze is aangekondigd met inachtneming van de voor de oproeping geldende termijn genoemd in artikel 28.2, kan niet geldig worden besloten, tenzij het besluit met algemene stemmen wordt genomen in een vergadering waarin het gehele geplaatste kapitaal is vertegenwoordigd.
- 28.5. De oproeping voor een algemene vergadering wordt verstuurd naar de adressen van de aandeelhouders, zoals vermeld in het register van aandeelhouders.

Plaats van vergadering.Artikel 29.

De algemene vergaderingen kunnen worden gehouden in de plaats waar zij haar statutaire zetel heeft alsmede in elke gemeente binnen het werkgebied, zijnde [*opsomming van alle desbetreffende gemeentes hier op te nemen*]. Algemene vergaderingen kunnen ook elders worden gehouden, maar dan kunnen geldige besluiten van de algemene vergadering alleen worden genomen indien het gehele geplaatste kapitaal is vertegenwoordigd.

Voorzitter. Notulen.Artikel 30.

- 30.1. De algemene vergadering voorziet zelf in haar voorzitterschap. Tot dat ogenblik wordt het voorzitterschap waargenomen door het in leeftijd oudste ter vergadering aanwezige lid van de directie of bij gebreke daarvan door de in leeftijd oudste ter vergadering aanwezige persoon.
- 30.2. De notulen van de vergadering worden gehouden door een door de voorzitter aangewezen notulist.
- 30.3. De notulen worden vastgesteld door de voorzitter en de notulist en ten blijke daarvan door hen getekend.

Vergaderrechten. Toegang.Artikel 31.

- 31.1. Vergaderrecht komt toe aan aandeelhouders, aan aandeelhouders die vanwege een vruchtgebruik geen stemrecht hebben en aan vruchtgebruikers die stemrecht hebben. Vruchtgebruikers die geen stemrecht hebben, hebben geen vergaderrecht. Tevens komt vergaderrecht toe aan houders van certificaten indien en voor zover de algemene vergadering aan die certificaten vergaderrecht is verbonden.
- 31.2. Iedere vergadergerechtigde is bevoegd de algemene vergadering bij te wonen, daarin het woord te voeren en het stemrecht uit te oefenen.
- 31.3. De vergaderrechten volgens artikel 31.2 kunnen worden uitgeoefend bij een schriftelijk gevolmachtigde.
- 31.4. Indien het bestuur en/of de raad van commissarissen bij de oproeping tot een algemene vergadering de mogelijkheid daartoe heeft geopend, zijn de vergadergerechtigden bevoegd hun bevoegdheden als genoemd in de eerste volzin van dit lid door middel van een elektronisch communicatiemiddel uit te oefenen, mits (i) de voorwaarden te stellen aan het gebruik van het communicatiemiddel zoals de verbinding, de beveiliging en dergelijke bij de oproeping worden bekendgemaakt, (ii) de vergadergerechtigde kan worden

geïdentificeerd, (iii) de vergadergerechtigde rechtstreeks kan kennisnemen van de verhandelingen op de vergadering, en (iv) indien deze mogelijkheid daartoe is geopend, de vergadergerechtigde kan deelnemen aan de beraadslagingen en (v) de vergadergerechtigde het stemrecht kan uitoefenen, dit laatste voor zover hem het stemrecht toekomt. De algemene vergadering kan hiervoor bij een reglement nadere regels stellen.

- 31.5. Ieder aandeel geeft recht op één stem.
- 31.6. Iedere stemgerechtigde of zijn vertegenwoordiger moet desgevraagd de presentielijst tekenen of meewerken aan de digitale vastlegging van de aanwezigheid bij een digitale vergadering.
- 31.7. De commissarissen en bestuurders hebben als zodanig in de algemene vergadering een raadgevende stem.
- 31.8. De algemene vergadering beslist of andere personen toegelaten worden tot de vergadering.

Stemmingen.

Artikel 32.

- 32.1. Voor zover de wet of deze statuten geen grotere meerderheid voorschrijven worden alle besluiten genomen met volstreekte meerderheid van de uitgebrachte stemmen en mits ten minste de helft van het geplaatste kapitaal aanwezig of vertegenwoordigd is.
- 32.2. Indien een besluit niet wordt genomen omdat ten minste de helft van het geplaatste kapitaal aanwezig of vertegenwoordigd is, wordt op verzoek van een aandeelhouder een tweede vergadering gehouden binnen tweeënveertig (42) dagen na de eerste vergadering doch niet eerder dan binnen eenentwintig (21) dagen na de eerste vergadering. De oproeping voor deze tweede vergadering vermeldt dat sprake is van een tweede vergadering als bedoeld in dit artikel. In de tweede vergadering wordt ongeacht het ter vergadering aanwezige of vertegenwoordigde kapitaal een besluit genomen met volstreekte meerderheid van de uitgebrachte stemmen dan wel, voor zover op het desbetreffende besluit van toepassing, de daartoe door de statuten of de wet voorgeschreven grotere meerderheid van stemmen.
- 32.3. Indien bij een verkiezing van personen niemand de meerderheid van de uitgebrachte stemmen heeft verkregen, heeft een tweede vrije stemming plaats. Heeft alsdan weer niemand de vereiste meerderheid verkregen, dan vinden herstemmingen plaats, totdat hetzij één persoon de volstreekte meerderheid heeft verkregen, hetzij tussen twee personen is gestemd en de stemmen staken. Bij gemelde herstemmingen (waaronder niet begrepen de

tweede vrije stemming) wordt telkens gestemd tussen de personen op wie bij de voorafgaande stemming is gestemd, evenwel uitgezonderd de persoon op wie bij die voorafgaande stemming het geringste aantal stemmen is uitgebracht. Is bij de voorafgaande stemming het geringste aantal op meer dan één persoon uitgebracht, dan wordt door loting uitgemaakt op wie van die personen bij de nieuwe stemming geen stemmen meer kunnen worden uitgebracht. Ingeval bij een stemming tussen twee personen de stemmen staken, beslist het lot wie van beiden is gekozen.

- 32.4. Staken de stemmen bij een andere stemming dan een verkiezing van personen, dan is het voorstel verworpen ongeacht de mogelijkheid voor het bijeenroepen van een tweede vergadering als bedoeld in artikel 32.2.
- 32.5. Alle stemmingen geschieden mondeling. De voorzitter kan echter bepalen dat de stemmingen op een andere wijze zullen geschieden.
- 32.6. Blanco stemmen en ongeldige stemmen gelden als niet uitgebracht.
- 32.7. Stemming bij acclamatie is mogelijk wanneer niemand van de aanwezige stemgerechtigden zich daartegen verzet.
- 32.8. Het ter vergadering uitgesproken oordeel van de voorzitter omtrent de uitslag van een stemming is beslissend. Hetzelfde geldt voor de inhoud van een genomen besluit, voor zover gestemd werd over een niet schriftelijk vastgelegd voorstel. Wordt echter onmiddellijk na het uitspreken van dat oordeel de juistheid daarvan betwist, dan vindt een nieuwe stemming plaats wanneer de meerderheid van de vergadering of, indien de oorspronkelijke stemming niet hoofdelijk of schriftelijk geschiedde, een stemgerechtigde aanwezige dit verlangt. Door deze nieuwe stemming vervallen de rechtsgevolgen van de oorspronkelijke stemming.
- 32.9. Voor aandelen die toebehoren aan de vennootschap of een dochtermaatschappij en voor aandelen waarvan de vennootschap of een dochtermaatschappij de certificaten houdt, kan in de algemene vergadering geen stem worden uitgebracht. Vruchtgebruikers van aandelen die aan de vennootschap of een dochtermaatschappij toebehoren, zijn evenwel niet van het stemrecht uitgesloten, indien het vruchtgebruik was gevestigd voordat het aandeel aan de vennootschap of die dochtermaatschappij toebehoorde. De vennootschap of een dochtermaatschappij kan geen stem uitbrengen voor een aandeel waarop zij een recht van vruchtgebruik heeft.
- 32.10. Bij de vaststelling in hoeverre aandeelhouders stemmen, aanwezig of vertegenwoordigd zijn, of in hoeverre het geplaatste kapitaal van de vennootschap vertegenwoordigd is, wordt geen rekening gehouden met

aandelen waarvan de wet of deze statuten bepalen dat daarvoor geen stem kan worden uitgebracht.

Bijzondere besluiten.

Artikel 33.

33.1. Besluiten tot:

- a. de vaststelling van het bezoldigingsbeleid als bedoeld in artikel 14.9;
- b. het vaststellen van het meerjaren strategisch bedrijfsplan zoals bedoeld in artikel 17.2 onder a;
- c. de verkoop, het verlenen van rechten aan derden tot koop, levering, certificering of bezwaring van een of meer aandelen in het kapitaal van een Fonds BV zoals bedoeld in artikel 17.2 onder c;
- d. goedkeuring van een bestuursbesluit tot het direct of indirect (goedkeuren van het) vaststellen, wijzigen of intrekken van het investeringsreglement zoals bedoeld in artikel 17.2 onder p sub (i);
- e. de benoeming van een lid van de raad van commissarissen als bedoeld in artikel 19.2;
- f. vaststelling van (tussentijdse) uitkeringen als bedoeld in artikel 26.2, en
- g. wijziging van de statuten, ontbinding, juridische fusie of juridische (af)splitsing zoals bedoeld in artikel 35,

worden genomen door de algemene vergadering met een meerderheid van ten minste twee derde (2/3e) van de uitgebrachte stemmen in een vergadering waarin het gehele geplaatste kapitaal aanwezig of vertegenwoordigd is.

33.2. Het bepaalde in artikel 32.2 is van overeenkomstige toepassing op een tweede vergadering ten behoeve van een besluit als bedoeld in artikel 33.1.

Besluitvorming buiten vergadering.

Artikel 34.

34.1. Besluitvorming van aandeelhouders kan op andere wijze dan in een vergadering geschieden, mits alle vergadergerechtigden met deze wijze van besluitvorming schriftelijk of langs elektronische weg hebben ingestemd. De stemmen worden schriftelijk uitgebracht. Aan het vereiste van schriftelijkheid van de stemmen wordt tevens voldaan indien het besluit onder vermelding van de wijze waarop ieder der aandeelhouders heeft gestemd schriftelijk of elektronisch is vastgelegd. Indien besluitvorming plaatsvindt overeenkomstig dit lid zijn alle vereisten omtrent quorum en gekwalificeerde meerderheid zoals bij de wet of deze statuten bepaald van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat buiten vergadering ten minste zoveel stemmen dienen te

worden uitgebracht als het quorum vereist voor het desbetreffende besluit.

- 34.2. De bestuurders en commissarissen worden voorafgaand aan de besluitvorming in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen.
- 34.3. Het bestuur houdt van de aldus genomen besluiten aantekening. Ieder van de aandeelhouders is verplicht er voor zorg te dragen dat de conform artikel 34.1 genomen besluiten zo spoedig mogelijk schriftelijk ter kennis van het bestuur worden gebracht. De aantekeningen liggen ten kantore van de vennootschap ter inzage van de aandeelhouders. Aan ieder van dezen wordt desgevraagd een afschrift of een uittreksel van deze aantekeningen verstrekt.

Statutenwijziging en ontbinding.

Artikel 35.

- 35.1. Besluiten tot wijziging van de statuten, ontbinding, juridische fusie of juridische (af)splitsing kunnen door de algemene vergadering slechts worden genomen in een vergadering waarin meer dan de helft van het geplaatste kapitaal is vertegenwoordigd. Het besluit tot statutenwijziging wordt voorts genomen met inachtneming van artikel 33.
- 35.2. Indien het kapitaal als bedoeld in artikel 35.1 niet vertegenwoordigd is, dan wordt een nieuwe vergadering bijeengeroepen, te houden binnen een maand na de eerste, maar niet eerder dan eenentwintig (21) dagen daarna, waarin ongeacht het dan vertegenwoordigde kapitaal, de in artikel 35.1 bedoelde besluiten kunnen worden genomen met een meerderheid van ten minste twee derden van de uitgebrachte stemmen.
- 35.3. Bij de oproeping tot deze nieuwe vergadering moet worden vermeld dat het een tweede vergadering als bedoeld in dit artikel betreft.
- 35.4. Wanneer aan de algemene vergadering een voorstel tot statutenwijziging of tot ontbinding van de vennootschap wordt gedaan, moet dat steeds bij de oproeping tot de algemene vergadering worden vermeld, en moet, indien het een statutenwijziging betreft, tegelijkertijd een afschrift van het voorstel waarin de voorgedragen wijziging woordelijk is opgenomen, op het kantoor van de vennootschap ter inzage worden gelegd voor iedere vergadergerechtigde tot de afloop van de vergadering.

Vereffening.

Artikel 36.

- 36.1. In geval van ontbinding van de vennootschap krachtens besluit van de algemene vergadering benoemt de algemene vergadering een of meer personen die belast zullen zijn met de vereffening van de zaken van de vennootschap.

- 36.2. Gedurende de vereffening blijven de bepalingen van de statuten voor zover mogelijk van kracht.
- 36.3. Hetgeen na voldoening van de schulden is overgebleven wordt uitgekeerd en overgedragen aan de aandeelhouders naar evenredigheid van het gezamenlijk bedrag van ieders aandelen.
- 36.4. Op de vereffening zijn voorts de bepalingen van Titel 1, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek van toepassing.

Overgangsbepaling: eerste boekjaar.

Artikel 37.

Het eerste boekjaar van de vennootschap eindigt op eenendertig december tweeduizend eenentwintig. Dit artikel vervalt na afloop van het eerste boekjaar.

Overgangsbepaling: raad van commissarissen en goedkeuring.

Artikel 38.

In afwijking van het hiervoor bepaalde wordt het besluit tot oprichting van [ROM Holding BV] en [Transitiefonds BV] genomen door het bestuur, welke besluiten niet zijn onderworpen aan de voorafgaande goedkeuring van de algemene vergadering of de raad van commissarissen als bedoeld in artikel 17. Dit artikel vervalt na afloop van oprichting van voormelde twee vennootschappen.

Slotverklaringen.

De comparant, handelend als vermeld, heeft ten slotte verklaard:

A. BESTUUR, RAAD VAN COMMISSARISSSEN, GEPLAATST KAPITAAL.

1. Voor de eerste maal is, in afwijking van het bepaalde in artikel 14.1 van deze statuten, het aantal bestuurders van de vennootschap vastgesteld op één (1).
2. Voor de eerste maal is, in afwijking van het bepaalde in artikel 14.2 van deze statuten, tot eerste bestuurder van de vennootschap benoemd: [**], met de titel van [**].
3. Voor de eerste maal is, in afwijking van het bepaalde in artikel 19.1 van deze statuten, het aantal commissarissen van de vennootschap vastgesteld op één (1).
4. Voor de eerste maal is, in afwijking van het bepaalde in artikel 19.2 van deze statuten, tot eerste commissaris van de vennootschap benoemd: [**], met de titel van voorzitter.
5. Bij de oprichting zijn geplaatst [**] aandelen, genummerd 1 tot en met [**], elk aandeel nominaal groot een euro (€ 1,00), vertegenwoordigende in totaal een geplaatst kapitaal van [**] euro (€ [**]) ('geplaatste aandelen').

6. De geplaatste aandelen worden hierbij als volgt geplaatst bij de oprichters tegen een uitgifteprijs van een euro (€ 1,00) per aandeel:
 - i. bij de gemeente Amsterdam, voormeld, worden geplaatst [**] aandelen, genummerd 1 tot en met [**];
 - ii. bij [**], voormeld, worden geplaatst [**] aandelen, genummerd [**] tot en met [**];
 - iii. enzovoorts, voormelde aandelen, elk nominaal groot een euro (€ 1,00).
7. De geplaatste aandelen worden volgestort op de wijze en onder de bepalingen hierna onder B vermeld.
Waar daarbij sprake is van:
 - de vennootschap, wordt daaronder verstaan de bij deze akte opgerichte vennootschap, en
 - de oprichters, worden daaronder verstaan:
 - i. gemeente Amsterdam, voornoemd;
 - ii. [**], voornoemd;
 - iii. enzovoorts.

B. STORTING IN GELD. UITGESTELDE STORTINGSPLICHT.

De vennootschap en de oprichters zijn overeengekomen:

1. dat de oprichters de geplaatste aandelen zullen volstorten in geld;
2. dat de oprichters op de geplaatste aandelen het nominale bedrag van een euro (€ 1,00) per aandeel zullen storten;
3. dat het geplaatst kapitaal derhalve in totaal [**] euro (€ [**]) zal bedragen;
4. dat de oprichters voormeld bedragen niet zullen storten bij oprichting, maar pas nadat de vennootschap het bedrag zal hebben opgevraagd.

Slot akte.

De comparant is mij, notaris, bekend.

WAARVAN AKTE in minuut is verleden te 's-Gravenhage op de datum in het hoofd van deze akte vermeld.

Na mededeling van de zakelijke inhoud van deze akte aan de comparant en het geven van een toelichting daarop, heeft de comparant verklaard tijdig voor het verlijden van deze akte gelegenheid te hebben gehad om van de inhoud van deze akte kennis te nemen en daarvan ook kennis te hebben genomen, met de inhoud van deze akte in te stemmen en op volledige voorlezing daarvan geen prijs te stellen.

Onmiddellijk na voorlezing van in elk geval die gedeelten van deze akte, waarvan de wet voorlezing verplicht stelt, is deze akte vervolgens eerst door de comparant en onmiddellijk daarna door mij, notaris, ondertekend om

CONCEPT

BESTUURSOVEREENKOMST

TER ZAKE

[ROM Regio B.V.]

de partijen als vermeld op bijlage 1

en

[ROM Regio B.V.]

Datum: __ 2021

Deze bestuursovereenkomst is aangegaan tussen:

1. de publiekrechtelijk rechtspersoon: **Provincie Noord-Holland**, gevestigd te Haarlem, met adres: (2012 HR) Haarlem, Dreef 3, ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 34362354, hierna te noemen: de '**Provincie**'
2. de publiekrechtelijke rechtspersoon: **Gemeente Amsterdam**, gevestigd te Amsterdam, met adres: (1011 PN) Amsterdam, Amstel 1, ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 34366966, hierna te noemen: '**Amsterdam**';
3. [de publiekrechtelijke rechtspersoon: **Gemeente XX** .];
4. [**Stichting Administratiekantoor aandelen ROM Regio**, een stichting, statutair gevestigd te [**] , met adres: [**], ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer [**] [, namens de publiekrechtelijke rechtspersonen, gemeenten YY in Noord-Holland-Noord], hierna te noemen: '**STAK NHN**';
5. de overige partijen als vermeld op bijlage 1 welke partijen na het sluiten van deze bestuursovereenkomst zijn toegetreden tot deze bestuursovereenkomst;
6. [**ROM Regio B.V.**], een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid, statutair gevestigd te [**] , met adres: [**], ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer [**] ('**ROM Regio**').

De partijen die zijn vermeld op bijlage 1 en achter hun naam in de kolom 'Hoedanigheid Aandeelhouder' een 'JA' hebben staan, worden hierna ook gezamenlijk aangeduid als '**Aandeelhouders**' en individueel als '**Aandeelhouder**'. De partijen die zijn vermeld op bijlage 1 en ROM Regio hierna gezamenlijk ook te noemen '**Partijen**' en individueel als '**Partij**'.

Overwegende dat:

- Het gezamenlijke doel van de Partijen is te komen tot duurzame economische structuurversterking van Metropoolregio Amsterdam ('**MRA**') en de regio Noord-Holland Noord ('**NHN**'), met in aanmerking nemend de behoefte om deze structuurversterking te laten bijdragen aan een duurzaam herstel na de COVID-19 pandemie en de gevolgen daarvan voor de regionale economie.
- De uitkomsten van het routeboek (Muntinga & Co en BMC, 2018) wijzen op het belang om het innovatie ecosysteem te versterken en overheden die behoren tot de regio's MRA en NHN het voornemen hebben uitgesproken om dat te realiseren met de oprichting van een gezamenlijke vennootschap.
- De betrokken overheden die behoren tot de regio's MRA en NHN op initiatief van de Provincie overleg hebben gevoerd over het vorenstaande en geconstateerd hebben dat het, in het licht van de COVID-19 pandemie én de ervaringen met de Corona Overbruggingslening-regeling,

wenselijk is een Regionale Ontwikkelingsmaatschappij ('ROM') te belasten met uitvoering van Rijksmaatregelen ter ondersteuning van het bedrijfsleven binnen de provincie Noord-Holland in het algemeen en de regio's MRA en NHN in het bijzonder.

- De regio's MRA en NHN hebben elk hun regionaal economische doelstellingen vastgelegd in respectievelijk de *MRA Agenda 2.0* en het *Ambitiedocument Holland boven Amsterdam 2040* (Ambitiedocument 2040).
- De regio's MRA en NHN middels de ROM Regio een actieve bijdrage wil leveren aan de uitvoering van haar regionale economische agenda's, de energietransitie en de transitie naar een circulaire economie en aan de Rijksdoelen zoals o.a. verwoord in het Missie-gedreven innovatiebeleid, het MKB Actieplan en de Nederlandse Digitaliseringsstrategie.
- De Staat de wens heeft om te komen tot een landsdekkend stelsel van Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen (ROM's).
- Partijen met deze samenwerking een uitbreiding van bestaande regionale ontwikkelcapaciteit en investeringsfondsen beogen door gezamenlijk te participeren in ROM Regio en via deze in ROM Holding, welke aansluit bij de behoeften van het regionaal bedrijfsleven.
- Partijen bereid zijn te investeren in (solvabiliteitsversterking van) innovatieve MKB ondernemingen alsmede de energietransitie en de transitie naar een circulaire economie voor zover deze verband houden met de geldende nationale en provinciale speerpuntsectoren in het economisch beleid.
- De overheden die behoren tot de regio's MRA en NHN actief en grensoverschrijdend willen samenwerken met omliggende overheden en regionale ontwikkelingsmaatschappijen om de ondersteuning van (innovatieve MKB) ondernemingen te optimaliseren.
- Partijen in deze bestuursovereenkomst (hierna: '**Overeenkomst**') de afspraken tussen hen wensen vast te leggen.

Zijn de Partijen als volgt overeengekomen:

Artikel 1 Doel van deze Bestuursovereenkomst

- 1.1. Partijen hebben tot doel met deze Overeenkomst de bestuurlijke afspraken tussen de Partijen vast te leggen ten aanzien van (i) de werking van ROM Regio (en ROM Holding (zoals hierna gedefinieerd), (ii) de financiering van de exploitatie van de (ontwikkel)activiteiten van ROM Regio en (iii) de terbeschikkingstelling door Partijen van het beoogde kapitaal ten behoeve van ROM Regio, ROM Holding (zoals hierna gedefinieerd), MKB-fonds (zoals hierna gedefinieerd) en/of Transitiefonds (zoals hierna gedefinieerd) ('**Doel**').
- 1.2. Mede ten behoeve van het behalen van het Doel zal ROM Regio in ieder geval twee fondsen uitvoeren door middel van drie groepsmaatschappijen:

[ROM Holding BV]

De regionale ontwikkelingsmaatschappij die de regiostimulering verricht en van waaruit via MKB-fonds financieringen zullen worden verstrekt ten behoeve van regionale Innovatieve MKB ondernemingen waarvan ROM Regio 50,1% aandeelhouder zal zijn en de Staat 49,9% aandeelhouder zal zijn ('**ROM Holding**').

[MKB-fonds BV]

De regionale participatiemaatschappij van waaruit financieringen zullen worden verstrekt aan en die kan participeren in regionale Innovatieve MKB ondernemingen, waarvan ROM Holding 100% aandeelhouder zal zijn ('**MKB-fonds**').

[Transitiefonds BV]

De regionale participatiemaatschappij van waaruit financieringen zullen worden verstrekt aan en die kan participeren in regionale ondernemingen die actief zijn op de energietransitie en de transitie naar de circulaire economie, waarvan ROM Regio aandeelhouder zal zijn en waar andere partijen aandeelhouder van kunnen worden ('**Transitiefonds**').

- 1.3. De Aandeelhouders houden ten minste een aandeel in het geplaatst kapitaal van ROM Regio. De Aandeelhouders dragen bij in de kapitaalbehoefte van ROM Regio door (i) volstorting van de nominale waarde van de aandelen in ROM Regio ('**Aandelen**') en (ii) het storten van agio op de Aandelen. Deze stortingen worden (behoudens andersluidende afspraken tussen ROM Regio en de desbetreffende Aandeelhouder) uitsluitend aangewend ter financiering van ROM Holding (met name ten behoeve van doorstoring aan het MKB-fonds) en/of het Transitiefonds.
- 1.4. ROM Holding en de Staat der Nederlanden ('**de Staat**') dragen bij in de kapitaalbehoefte van MKB-fonds door (i) volstorting van de nominale waarde van de aandelen in MKB-fonds ('**Aandelen MKB-fonds**') en (ii) het storten van agio op de Aandelen MKB-fonds.
- 1.5. De Partijen zijn slechts verbonden tot samenwerking binnen de grenzen van het Doel. De Partijen houden voor het overige volledige vrijheid van handelen, behalve voor zover de Overeenkomst anders bepaalt.
- 1.6. Een derde kan slechts partij bij de Overeenkomst worden na voorafgaande goedkeuring van elk van de Partijen.

Artikel 2 Omvang van ROM Regio, MKB-fonds en Transitiefonds

- 2.1. Het bij oprichting beoogde kapitaal ('**ROM Kapitaal**') van ROM Regio bedraagt € 130 miljoen. Dat kapitaal wordt uitsluitend aangewend ter cofinanciering van ROM Holding (met name ten behoeve van financiering van het MKB-fonds) en financiering van het Transitiefonds ('**Fondsen**').
- 2.2. Het bij oprichting beoogde fondskapitaal van MKB-fonds bedraagt € 60 miljoen, waaraan de Staat voor € 30 miljoen bijdraagt en ROM Regio voor € 30 miljoen. Het MKB-fonds kent geen einddatum en is revolverend met een minimaal te realiseren rendement van fondskosten +

inflatie van het door de Staat en (de Aandeelhouders via) ROM Regio aan ROM Holding ter beschikking gestelde fondskapitaal ten behoeve van doorstoring aan het MKB-fonds.

- 2.3. Het bij oprichting beoogde fondskapitaal van het Transitiefonds bedraagt € 100 miljoen. Het Transitiefonds kent een einddatum van 25 jaar na de eerste door haar gerealiseerde investering. Het Transitiefonds is nominaal revolverend met een minimaal te realiseren rendement dat gelijk is aan de daadwerkelijke fondskosten. De Aandeelhouders stellen voor de eerste keer vast welke kosten onder 'fondskosten' worden verstaan en kunnen die vaststelling van tijd tot tijd in overleg met ROM Regio wijzigen.
Het totale fondssaldo van Transitiefonds komt aan het einde van de fondsperiode toe aan de partijen die op dat moment aandeelhouder van Transitiefonds zijn, daar waar ROM Regio gerechtigd is zal zij elke ontvangst uit dien hoofde uitkeren aan de partijen die op dat moment Aandeelhouder van ROM Regio zijn.
- 2.4. De Aandeelhouders en ROM Regio spannen zich in om per 1 januari 2022 commitment te hebben om in de loop der tijd het thans beoogde fondskapitaal van het Transitiefonds ad € 100 miljoen bij elkaar te hebben gebracht door middel van agiostortingen op de Aandelen.
- 2.5. De stortingen ten behoeve van het bijeenbrengen van het ROM Kapitaal door de Partijen anders dan de Provincie, zullen in principe door ROM Regio worden aangewend om als kapitaal door te storten op de aandelen in Transitiefonds, een en ander conform de alsdan met de desbetreffende Aandeelhouder ter zake door ROM Regio vast te leggen voorwaarden.
- 2.6. De Aandeelhouders dragen er zorg voor dat ten tijde van de oprichting van ROM Holding een commitment gegeven wordt om tenminste € 30 miljoen aan kapitaal ten behoeve van MKB-fonds ter beschikking te stellen door stortingen op de door hen gehouden Aandelen. ROM Regio zal deze stortingen doorstorten op de aandelen in ROM Holding opdat ROM Holding deze kan doorstorten op de Aandelen MKB-fonds. Voor de aanwending van de middelen van MKB-fonds geldt het uitgangspunt dat dat voor elke euro die de Staat gestort heeft op aandelen in ROM Holding ten behoeve van doorstorting op Aandelen MKB-fonds, één euro moet zijn gecommitteerd (als bedoeld in de eerste volzin) alvorens MKB-fonds een vanuit de storting van de Staat ontvangen euro kan worden uitgezet.
- 2.7. Transitiefonds kan het eigen vermogen dat zij via ROM Holding gestort heeft gekregen aanwenden om uit te zetten en om haar fondskosten te dekken.

Artikel 3 Bijdragen in het ROM Kapitaal

- 3.1. De Aandeelhouders verplichten zich bij te dragen aan het ROM Kapitaal voor de bedragen als vermeld op bijlage 1 achter hun naam in de kolom 'Omvang van bijdrage in het ROM Kapitaal'. Deze bijdragen kunnen van tijd tot tijd worden verhoogd. Voor een dergelijke verhoging is telkens vereist (i) overeenstemming tussen de Aandeelhouder en ROM Regio én (ii) goedkeuring van de algemene vergadering van ROM Regio ('AVA').

- 3.2. De wijze waarop de bijdragen van de Aandeelhouders in het ROM Kapitaal zal worden voldaan, wordt telkens tussen ROM Regio en de desbetreffende Aandeelhouder schriftelijk overeengekomen, nadat de AVA daarvoor haar goedkeuring heeft verleend, en door het bestuur van ROM Regio opgenomen op bijlage 2 van de Overeenkomst.
- 3.3. De bijdragen aan het ROM Kapitaal door de Aandeelhouders kunnen zowel (i) op vaste momenten in tranches worden voldaan als (ii) worden voldaan op basis van *capital calls* of *trekkingsrechten* '**Trekkingsrechten**' en individueel '**Trekkingsrecht**'. Een Trekkingsrecht is het recht van ROM Regio om ten behoeve van het ROM Kapitaal middelen van een Aandeelhouder te verkrijgen, waarbij de Aandeelhouder in totaal niet meer zal bijdragen aan het ROM Kapitaal dan het op bijlage 1 achter hun naam in de kolom 'Omvang van bijdrage in het ROM Kapitaal' vermelde maximum. De aanvraag zal plaatsvinden in overeenstemming met het model dat als bijlage 3 bij de Overeenkomst is gevoegd. Voorts geldt dat het bedrag dat onder het Trekkingsrecht wordt verkregen, uitsluitend mag worden aangewend voor het doel dat in de aanvraag is vermeld.
- 3.4. De Aandeelhouder die een verzoek tot betaling uit hoofde van een Trekkingsrecht ontvangt van ROM Regio zal op eerste verzoek van ROM Regio, de benodigde middelen beschikbaar stellen aan ROM Regio. Het door de desbetreffende Aandeelhouder verstrekken van de middelen, vindt plaats door terbeschikkingstelling aan ROM Regio onder de verplichting van ROM Regio die bedragen geheel aan te wenden conform het doel dat zij bij de aanvraag heeft opgegeven, welk doel vermeld moet zijn in bijlage 2 als doel waarvoor de desbetreffende Aandeelhouder Trekkingsrechten ter beschikking heeft gesteld aan ROM Regio. Hierbij geldt dat tussen het moment van het verzoek door ROM Regio en de betaling door de desbetreffende Aandeelhouder naar verwachting ten minste twintig (20) werkdagen is gelegen in verband met binnen de Aandeelhouder geldende procedures voor het doen van een dergelijke betaling.
- 3.5. De bijdragen in het ROM Kapitaal zijn voor de diverse Aandeelhouders uitgewerkt in bijlage 2.

Artikel 4 Exploitatiebijdragen

- 4.1. ROM Regio, ROM Holding, MKB-fonds en Transitiefonds vormen vanuit het oogpunt van de oprichters van de structuur van deze vier vennootschappen een organisatorisch geheel, waarbij de meeste kosten voor de exploitatie voor deze organisatie ('**Exploitatiekosten**') worden gemaakt door ROM Holding.
- 4.2. Ter dekking van de Exploitatiekosten zullen jaarlijks exploitatiebijdragen ('**Exploitatiebijdragen**') aan ROM Holding worden voldaan. De Exploitatiebijdragen zijn niet bedoeld voor de aanleg van reserves doch kunnen wel worden gebruikt voor de vorming van voorzieningen.
- 4.3. De grondslag voor berekening van de Exploitatiebijdragen wordt gevormd door de meerjarenbegroting zoals opgenomen in het Meerjaren Strategisch Bedrijfsplan van ROM Holding dat zich richt op de volgende vier (4) boekjaren. [Deze meerjarenbegroting overziet

voorts een uitlooperperiode van twee (2) boekjaren voor de betrokken kosten indien ROM Holding, ROM Regio, MKB-fonds en/of Transitiefonds moet worden afgeschaald of zelfs beëindigd omdat het Meerjaren Strategisch Bedrijfsplan anders niet kan worden vastgesteld.]

Het Meerjaren Strategisch Bedrijfsplan wordt vastgesteld door de algemene vergadering van aandeelhouders van ROM Holding, doch zal daarvoor eerst door de AVA goedgekeurd moeten zijn zodat ROM Regio in de AVA van ROM Holding voor overeenkomstige vaststelling van het Meerjaren Strategisch Bedrijfsplan mag stemmen.

- 4.4. Als de AVA besluit dat ROM Regio mag stemmen voor vaststelling van het aan de AVA voorgelegde Meerjaren Strategisch Bedrijfsplan van ROM Holding, zijn de Aandeelhouders gehouden de Exploitatiebijdragen te dragen zoals die in dat Meerjaren Strategisch Bedrijfsplan zijn vermeld doch slechts voor het gedeelte dat (i) niet door de Staat wordt gedragen en (ii) waarvoor geen subsidie (of andere vergoeding) vanuit een of meer andere (dan de Aandeelhouders of de Staat) overheden of organisatie van samenwerkende overheden wordt verkregen.
- 4.5. De Aandeelhouders dragen met inachtneming van artikel 4.4 bij in de Exploitatiebijdragen naar rato van hun aandelenbezit in ROM Regio. Deze verdeelsleutel kan op voorstel van het bestuur van ROM Regio bij unanimititeit van stemmen in een AVA waarin alle Aandeelhouders aanwezig of vertegenwoordigd zijn, gewijzigd worden. In afwijking van de eerste volzin kan, na daartoe verkregen goedkeuring van de AVA, het bestuur van ROM Regio met een individuele Aandeelhouder andere afspraken maken over de omvang van de door die Aandeelhouder te betalen Exploitatiebijdragen waarbij ROM Regio zelf zorg draagt voor eventuele benodigde aanvullende dekking voor die voortvloeien uit deze afspraken.
- 4.6. Elke vier (4) jaar vindt een evaluatie ('**Evaluatie**') plaats van de samenwerking van Partijen in ROM Regio en de geïnvesteerde bedragen, kosten en opbrengsten ten opzichte van de achterliggende (meerjaren)begrotingen, voor de eerste keer vindt deze evaluatie evenwel al in 2024 plaats.
- 4.7. De door diverse partijen te betalen Exploitatiebijdragen voor de periode 1 juli 2021 tot en met 31 december 2024 zijn uitgewerkt in bijlage 4.
- 4.8. ROM Regio spant zich ervoor in dat het bestuur van ROM Holding tijdig met de partijen die bijdragen in de Exploitatiekosten in overleg gaat over de continuering van het door die partij bijdragen in de Exploitatiekosten ten behoeve van het opmaken van een realistisch volgend Meerjaren Strategisch Bedrijfsplan. Daarbij zal ROM Holding indien een partij door laat klinken dat zij geen (of een lagere) bijdragen meer zal kunnen leveren voor de volgende cyclus van vier (4) boekjaren, zulks zo spoedig mogelijk aan ROM Regio doorgeven opdat zij dat met de Aandeelhouders kan bespreken.

Artikel 5 Governance ROM Regio, ROM Holding, MKB-fonds en Transitiefonds

- 5.1. De Aandeelhouders en de Staat hebben in de statuten van ROM Regio, ROM Holding, MKB-fonds en Transitiefonds de *governance* vastgelegd volgens de principes van goed

ondernemersbestuur voor zover dat past binnen de wijze waarop de Aandeelhouders en de Staat het publieke belang wensen te behartigen met behulp van deze vennootschappen. In aanvulling daarop maken de Aandeelhouders en ROM Regio de volgende afspraken.

- 5.2. In het bestuur van ROM Regio zal geen bestuurder van ROM Holding zitting kunnen krijgen. Voorts zal ROM Holding bestuurder van MKB-fonds zijn. ROM Regio zal bestuurder van Transitiefonds zijn en voorts vinden de Aandeelhouders het gewenst dat ROM Holding beheerder van Transitiefonds zal zijn. Tevens is beoogd dat ROM Holding werkzaamheden kan verrichten voor ROM Regio, MKB-fonds en Transitiefonds onder zakelijke voorwaarden en voor zover zulks akkoord is voor het bestuur van de desbetreffende vennootschap.
- 5.3. De raad van commissarissen van ROM Regio zal uit dezelfde personen bestaan als de raad van commissarissen van ROM Holding ten behoeve van een eenduidig toezicht op ROM Regio en ROM Holding en de daarmee verbonden ondernemingen, met inachtneming van alle stakeholders van beide vennootschappen. Bedoeld toezicht strekt zich ook uit over de Fondsen.
- 5.4. De Aandeelhouders en ROM Regio zijn bekend met de uitgangspunten van de Staat ten aanzien van zijn aandeelhouderschap van ROM Holding (en indirect MKB-fonds), zoals verwoord in de als bijlage 5 bijgevoegde aandeelhoudersinstructie ('**Aandeelhoudersinstructie**') voor ROM Holding.
- 5.5. De Aandeelhouders en ROM Regio erkennen elk dat voor de hierna vermelde *majeure besluiten* van de AVA geldt dat deze slechts binnen of buiten een vergadering genomen zullen worden als aan de volgende voorwaarden is voldaan:
 - a. ten minste drie (3) Aandeelhouders anders dan de Provincie en Amsterdam wensen voor het desbetreffende besluit te stemmen; én
 - b. het besluit wordt voor het overige in overeenstemming met de statuten van ROM Regio genomen in of buiten vergadering.
 Het betreft de volgende *majeure besluiten* van de AVA:
 1. de benoeming van leden van de raad van commissarissen;
 2. het vaststellen van het bezoldigingsbeleid;
 3. het vaststellen van (tussentijdse) uitkeringen;
 4. het wijzigen van de statuten;
 5. het verlenen van goedkeuring voor enig besluit tot het direct of indirect (goedkeuren van het) wijzigen van het investeringsreglement van een of meer Fondsen;
 6. de verkoop, het verlenen van rechten aan derden tot koop, levering, certificering of bezwaring van een of meer aandelen in het kapitaal van ROM Holding, MKB-fonds en/of Transitiefonds;
 7. de vaststelling van het Meerjaren Strategisch Bedrijfsplan; en
 8. het uitoefenen van aandeelhoudersrechten ter zake ROM Holding voor zover dat ziet op besluiten als vermeld onder 1 tot en met 7.
- 5.6. De Aandeelhouders verbinden zich jegens elkaar om hun zeggenschap in de algemene vergadering van ROM Regio steeds zodanig aan te wenden dat zoveel mogelijk uitvoering

gegeven wordt aan het hiervoor in artikel 5.5 en het overigens in de Overeenkomst bepaalde behoudens voor zover zulks in strijd zou komen met publiek- of privaatrechtelijke verplichtingen. In het geval sprake is van tegenstrijdigheid en/of inconsistentie tussen de statuten van ROM Regio enerzijds en de Overeenkomst anderzijds, prevaleert zoveel mogelijk de Overeenkomst.

- 5.7. ROM Regio draagt er voor zover mogelijk zorg voor dat elk van ROM Holding en de Fondsen (i) een veilige werkomgeving biedt voor de medewerkers met een heldere klachtenregeling, (ii) zorg draagt voor een inclusieve cultuur waar integer en transparant samenwerken voorop staat en (iii) een beloningssystematiek heeft die naar maatschappelijk algemeen aanvaarde maatstaven passend is bij een publiek gefinancierde organisatie.
- 5.8. ROM Regio draagt er bij wijze van een resultaatsverplichting zorg voor dat zijzelf, haar bestuurders en commissarissen alsmede die van ROM Holding en de Fondsen op in de markt gebruikelijke voorwaarden adequaat zijn verzekerd tegen aansprakelijkheden die voortvloeien uit de bedrijfsvoering en dat voormelde verzekeringen een gebruikelijke uitlooperperiode hebben.

Artikel 6 Informatieverstrekking

- 6.1. ROM Regio zal om de zes (6) maanden aan elk van de Aandeelhouders de volgende gegevens over de voorgaande zes (6) maanden en de verstreken periode van het betrokken boekjaar overleggen betreffende ROM Regio en de Fondsen:
 - i. de voortgang van het bedrijfsplan van ROM Holding (en voor zover van toepassing dat van ROM Regio) in het lopende boekjaar, en
 - ii. de informatie ter zake ROM Regio en/of ROM Holding en/of (een van) de Fondsen die de AVA schriftelijk heeft verzocht.
- 6.2. ROM Regio verstrekt aan een Aandeelhouder op eerste verzoek informatie en inlichtingen over ROM Regio en de Fondsen die naar het oordeel van die Aandeelhouder nuttig of noodzakelijk is voor:
 - i. het democratisch verantwoordingsproces binnen die Partij;
 - ii. het doen van een evaluatie door die Partij van de betrokkenheid bij ROM Regio en de Fondsen, of
 - iii. het doen van onderzoek door ter zake die Partij een bevoegde rekenkamer of daarmee vergelijkbare instantie.

Artikel 7 Dividend en overige uitkeringen

- 7.1. In de statuten van ROM Regio, ROM Holding, MKB-fonds en Transitiefonds is een algemene regeling vastgelegd voor het doen van dividenduitkeringen en andere (tussentijdse) uitkeringen. De Aandeelhouders en ROM Regio en de Staat maken daaromtrent geen nadere afspraken dan als vermeld in artikel 5.5 van de Overeenkomst.

Artikel 8 Toetreding van derde partijen

- 8.1. Een derde kan toetreden tot de Overeenkomst door middel van een toetredingsovereenkomst, overeenkomstig het model dat is bijgevoegd als bijlage 6.
- 8.2. Voor het toetreden van een derde als Aandeelhouder (en de voorwaarden waaronder die toetreding geschiedt) is de voorafgaande goedkeuring nodig van de Partijen. Onder de opschortende voorwaarde dat alle Partijen die goedkeuring hebben verstrekt blijkens schriftelijke mededeling aan het bestuur van ROM Regio, verstrekken alle Partijen bij dezen een onherroepelijke volmacht aan ROM Regio om namens hen de akte van toetreding te ondertekenen.

Artikel 9 Duur voor onbepaalde tijd en opzegging

- 9.1. De Overeenkomst treedt voor onbepaalde tijd in werking bij ondertekening daarvan door alle Partijen. Het is niet vereist dat alle ondertekenaars hetzelfde exemplaar van de Overeenkomst tekenen. Indien ondertekening op verschillende exemplaren van de Overeenkomst geschiedt, vormen de desbetreffende exemplaren tezamen de Overeenkomst. Ondertekening kan ook plaatsvinden door middel van elektronisch geplaatste handtekeningen.
- 9.2. Iedere Partij heeft het recht de Overeenkomst met onmiddellijke ingang op te zeggen door kennisgeving aan de andere Partijen in de volgende gevallen:
 - a. indien ROM Regio door een onherroepelijke uitspraak in faillissement of surseance van betaling verkeert; of
 - b. de ontbinding van ROM Regio ingevolge een besluit daartoe van de AVA.
- 9.3. Naar aanleiding van de Evaluatie kan elke Aandeelhouder binnen [drie (3) maanden] na afloop van die Evaluatie besluiten om de samenwerking met de overige Partijen op basis van deze Overeenkomst niet te continueren en aldus deze Overeenkomst met onmiddellijke ingang op te zeggen. Indien een Aandeelhouder een dergelijk besluit neemt, geldt het volgende:
 - 9.3.1. De opzeggende Aandeelhouder is in dat geval voor een periode van [twee (2) boekjaren volgend op het boekjaar waarin de Evaluatie plaats heeft gehad] gehouden om de voor die Aandeelhouder geldende Exploitatiebijdragen te voldoen alsof zij nog partij is bij de Overeenkomst en die wordt berekend op basis van (i) de voor onder meer die twee (2) boekjaren vastgestelde meerjarenbegroting én (ii) de verdeelsleutel zoals bedoeld in artikel 4.5.
 - 9.3.2. De opzeggende Aandeelhouder is in dat geval gehouden om onverwijld na zijn besluit de door hem gehouden Aandelen ter overname aan te bieden aan de andere Aandeelhouders conform het bepaalde in de statuten van ROM Regio. Indien geen van de Aandeelhouders de aangeboden Aandelen wensen over te nemen binnen [vier (4) maanden] na de verplichte aanbieding, kan ROM Regio deze Aandelen inkopen tegen de nominale waarde van die Aandelen [plus het daarop gestorte agio minus het pro rata aandeel van eventueel op het moment van overdracht van de aangeboden Aandelen geleden verliezen ter zake het Doel waarvoor het agio is

aangewend, met als maximum de door de wet en de statuten toegestane betaling voor de in te kopen Aandelen].

- 9.3.3. Voormelde periode van [twee (2) boekjaren volgend op het boekjaar waarin de Evaluatie plaats heeft gehad] dient ertoe om via ROM Regio ROM Holding de gelegenheid te bieden om de organisatie van ROM Holding aan te kunnen passen aan lagere inkomsten uit Exploitatiebijdragen. Tot deze aanpassing kunnen afwikkeling en staking van de activiteiten van ROM Regio, ROM Holding, MKB-fonds en Transitiefonds behoren, een en ander na op enig moment daartoe verkregen goedkeuring van de AVA.
- 9.4. Zodra het besluit is genomen dat de activiteiten van ROM Regio en/of ROM Holding niet zullen worden voortgezet zal ROM Regio er voor zorg dragen dat er door haar of ROM Holding en/of door MKB-fonds en/of Transitiefonds geen beslissingen tot het verstrekken van enige aanspraak of financiële middelen of garantie zal worden genomen zonder voorafgaande goedkeuring van de AVA ongeacht het daarmee gepaarde belang en voorts met inachtneming van het overigens in de statuten van de desbetreffende vennootschappen bepaalde.
- 9.5. De Overeenkomst en de gevolgen daarvan kunnen niet gewijzigd worden op grond van onvoorziene omstandigheden of de redelijkheid en billijkheid als de oorzaak daarvan gelegen is in enige financiële taakstelling/bezuiniging die op die Partij van toepassing wordt.
- 9.6. Na beëindiging van de Overeenkomst, ongeacht de oorzaak daarvan, blijven de definities uit deze Overeenkomst alsmede het bepaalde in artikel 5, dit artikel 10 en artikel 11 en 12 onverminderd van kracht.

Artikel 10 Mededelingen en definitie 'schriftelijk'

- 10.1. Mededelingen van de ene Partij aan de andere Partij ter uitvoering van de afspraken vastgelegd in de Overeenkomst hebben enkel werking indien deze schriftelijk zijn gedaan.
- 10.2. Partijen dienen kennisgevingen en documenten uit hoofde van de Overeenkomst te verzenden naar het adres zoals dat opgenomen is in het handelsregister van de Kamer van Koophandel en/of e-mailadres van een Partij dat op bijlage 7 bij de naam van de betreffende Partij is vermeld, onder vermelding van de afdeling of functionaris voor wie de mededeling of het document bestemd is, of naar enig ander adres en ter attentie van enige andere rechtspersoon, afdeling of functionaris die een Partij met inachtneming van een termijn van vijf (5) werkdagen vóór de mededeling of verzending aan de andere Partijen heeft verstrekt.
- 10.3. Onder 'schriftelijk' en 'schriftelijke' wordt in de Overeenkomst verstaan: bij brief, telefax, e-mail, of door een op andere wijze langs elektronische weg toegezonden leesbaar en reproduceerbaar bericht, mits de identiteit van de verzender met afdoende zekerheid kan worden vastgesteld.

Artikel 11 Slotbepalingen

- 11.1. Alle in de Overeenkomst vermelde bijlagen maken onverkort en integraal deel uit van de Overeenkomst.
- 11.2. Op de Overeenkomst is Nederlands recht van toepassing.
- 11.3. De Overeenkomst kan uitsluitend worden aangevuld of gewijzigd door een schriftelijk stuk dat door Partijen ondertekend is, met dien verstande dat het bepaalde in artikel 3, artikel 4, artikel 6 en artikel 8 ook gewijzigd kan worden door de partijen die op dat moment Aandeelhouder zijn gezamenlijk met ROM Regio.
- 11.4. Indien de Overeenkomst een bepaling bevat die strijdig is met het recht, brengen de Partijen die bepaling zo spoedig mogelijk in overeenstemming met het alsdan geldende recht, waarbij zoveel mogelijk wordt aangesloten bij de inhoud en bedoeling van die strijdige bepaling.
- 11.5. Geen van de Partijen is gerechtigd om rechten en verplichtingen uit de Overeenkomst geheel of gedeeltelijk over te dragen of bezwaren zonder de voorafgaande schriftelijke goedkeuring van de AVA, die die goedkeuring niet op onredelijke gronden zal onthouden. De Overeenkomst bevat geen derdenbedingen.
- 11.6. Partijen hierbij onherroepelijk afstand van hun recht om de Overeenkomst geheel of gedeeltelijk te ontbinden, op te zeggen of te vernietigen op grond van de artikelen 6:228 BW, 6:265 BW of 6:270 BW, of om een rechter te verzoeken om de Overeenkomst aan te passen op grond van artikel 6:230 lid 2 BW. Voorts draagt een partij die in dwaling verkeert het risico van deze dwaling bij de totstandkoming van de Overeenkomst.
- 11.7. Geschillen die uit of in verband met de Overeenkomst tussen Partijen ontstaan, zullen zoveel mogelijk in onderling overleg worden opgelost. Is een minnelijke regeling niet mogelijk dan zullen geschillen die uit of in verband met de Overeenkomst tussen Partijen ontstaan in eerste aanleg worden voorgelegd aan een ter zake bevoegde rechter te Amsterdam.

[*handtekeningenpagina's volgen*]

Aldus overeengekomen en getekend:

Voor provincie Noord-Holland: Door: [**] Titel: [**] Datum: [**]	 Door: [**] Titel: [**] Datum: [**]
Voor gemeente Amsterdam: Door: [**] Titel: [**] Datum: [**]	 Door: [**] Titel: [**] Datum: [**]
Voor [**]: Door: [**] Titel: [**] Datum: [**]	 Door: [**] Titel: [**] Datum: [**]
Voor ROM Regio B.V.: Door: [**] Titel: [**] Datum: [**]	

Bijlage 1

	Naam Partij	Hoedanigheid Aandeelhouder?	Omvang van bijdrage in het ROM Kapitaal
1.	Provincie Noord-Holland	JA	€ 40 miljoen
2.	Gemeente Amsterdam	JA	€ 40 miljoen
3.	[Gemeente XX]		
4.	[Stichting Administratiekantoor aandelen ROM Regio, een stichting, [, namens de publiekrechtelijke rechtspersonen, gemeenten YY in Noord-Holland-Noord]]		
5.			

[enzovoort]

Bijlage 2 Omvang en frequentie van bijdragen in het ROM Kapitaal

BIJDRAGEN DOOR MIDDEL VAN TRANCHES

- 1.1. De Provincie draagt voor een bedrag van € 40 miljoen bij in het ROM Kapitaal door middel van stortingen van liquide middelen op de door de Provincie gehouden Aandelen. De Provincie zal dit bedrag in twee tranches voldoen.
 - 1.1.1. De Provincie verplicht zich er toe dat de eerste tranche ad minimaal € [**] miljoen uiterlijk [**] op de bankrekening van ROM Regio zal zijn bijgeschreven;
 - 1.1.2. De Provincie zal zich inspannen om in de jaren 2022, 2023 en 2024 de tweede, derde en vierde tranche ad € [**] miljoen te voldoen door dat bedrag op de eerste werkdag van het desbetreffende kalenderjaar op de bankrekening van de ROM Regio bij te schrijven. [De middelen hiervoor komen uit het XXX;]
 - 1.1.3. De voormelde stortingen door de Provincie zullen zodanig gealloceerd worden aan de Fondsen dat deze stortingen maximaal bijdragen aan de voor elk van de Fondsen beoogde fondskapitaal dé de eisen van cofinanciering voor de stortingen door de Staat.
- 1.2. Amsterdam draagt voor een bedrag van € 40 miljoen bij in het ROM Kapitaal door middel van stortingen van liquide middelen op de door Amsterdam gehouden Aandelen. Amsterdam zal dit bedrag in vier jaarlijkse tranches voldoen.
 - 1.2.1. Amsterdam verplicht zich er toe dat de eerste tranche ad minimaal € [**] miljoen uiterlijk [**] op de bankrekening van ROM Regio zal zijn bijgeschreven
 - 1.2.2. Amsterdam zal zich inspannen om in de jaren 2022, 2023 en 2024 de tweede, derde en vierde tranche ad € 10 miljoen te voldoen door dat bedrag op de eerste werkdag van het desbetreffende kalenderjaar op de bankrekening van de ROM Regio bij te schrijven. [De middelen hiervoor komen uit het XXX.]
- 1.3. [**] draagt voor een bedrag van € [**] miljoen bij in het ROM Kapitaal door middel van stortingen van liquide middelen op de door [**] gehouden Aandelen. [**] zal dit bedrag in [**] jaarlijkse tranches voldoen.
 - 1.3.1. [**] verplicht zich er toe dat de eerste tranche ad minimaal € [**] miljoen uiterlijk [**] op de bankrekening van ROM Regio zal zijn bijgeschreven;
 - 1.3.2. [**] zal zich inspannen om in de jaren 2022, 2023 en 2024 de tweede, derde en vierde tranche ad € [**] miljoen te voldoen door dat bedrag op de eerste werkdag van het desbetreffende kalenderjaar op de de bankrekening van de ROM Regio bij te schrijven. [De middelen hiervoor komen uit het XXX.]
- 1.4. [**] draagt voor een bedrag van € [**] miljoen bij in het ROM Kapitaal door middel van stortingen van liquide middelen op de door [**] gehouden Aandelen. [**] zal dit bedrag in [**] jaarlijkse tranches voldoen.

- 1.4.1. [**] verplicht zich er toe dat de eerste tranche ad minimaal € [**] miljoen uiterlijk [**] op de bankrekening van ROM Regio zal zijn bijgeschreven;
- 1.4.2. [**] zal zich inspannen om in de jaren 2022, 2023 en 2024 de tweede, derde en vierde tranche ad € [**] miljoen te voldoen door dat bedrag op de eerste werkdag van het desbetreffende kalenderjaar op de de bankrekening van de ROM Regio bij te schrijven. [De middelen hiervoor komen uit het XXX.]
- 1.5. STAK NHN draagt voor een bedrag van ten minste € [**] miljoen bij in het ROM Kapitaal door middel van stortingen van liquide middelen op de door STAK NHN gehouden Aandelen. STAK NHN zal dit bedrag in [**] jaarlijkse tranches voldoen.
 - 1.5.1. STAK NHN verplicht zich er toe dat de eerste tranche ad minimaal € [**] miljoen uiterlijk [**] op de bankrekening van ROM Regio zal zijn bijgeschreven;
 - 1.5.2. STAK NHN zal zich inspannen om in de jaren 2022, 2023 en 2024 de tweede, derde en vierde tranche ad € [**] miljoen te voldoen door dat bedrag op de eerste werkdag van het desbetreffende kalenderjaar op de de bankrekening van de ROM Regio bij te schrijven. [De middelen hiervoor komen uit het XXX.]

BIJDRAGEN DOOR MIDDEL VAN TREKKINGSRECHTEN

- 1.6. [**] draagt voor een bedrag van maximaal € [**] miljoen bij in het ROM Kapitaal door middel van stortingen van liquide middelen als agio op de door [**] gehouden Aandelen op eerste verzoek van ROM Regio. ROM Regio heeft in dat verband het recht om tot maximaal € [**] miljoen als bijdrage(n) aan het ROM Kapitaal op te vragen bij [**]. Dit recht kan telkens worden uitgeoefend wanneer ROM Regio dat opportuun acht doch slechts voor zover de totale maximale bijdrage van € [**] miljoen niet is bereikt of met de aanvraag wordt overschreven. Dit recht is een 'Trekkingrecht' zoals gedefinieerd en ander uitgewerkt in artikel 4 van de Overeenkomst waar deze bijlage bij behoort. De bijdrage aan het ROM Kapitaal op basis van dit Trekkingsrecht mag uitsluitend worden aangewend voor:
 - [] doorstorten op aandelen in MKB-fonds;
 - [] doorstorten op aandelen in Transitiefonds;
 - [] doorstorten op aandelen in Transitiefonds en MKB-fonds en wel als volgt [** bedragenverdeling **];
 - [] [** ander doel **];

Bijlage 3**OVEREENKOMST TOT STORTING VAN AGIO****[ROM Regio B.V.]****Ondergetekenden:**

1. **[**]** ('Aandeelhouder'), en
2. **[ROM Regio B.V.]**, een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid, statutair gevestigd te **[**]**, met adres: **[**]**, ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer **[**]** ('ROM Regio'),

in aanmerking nemende:

- dat Aandeelhouder aandelen houdt in het geplaatste kapitaal van ROM Regio (de 'Aandelen');
- dat Aandeelhouder en ROM Regio partij zijn bij een bestuursovereenkomst (de 'Bestuursovereenkomst'). De definities uit de Bestuursovereenkomst in de Overeenkomst tot storting van agio dezelfde betekenis hebben als de definities in de Bestuursovereenkomst;
- dat aan ROM Regio op basis van de 'Trekkingsrechten' het recht toekomt om middelen van de Aandeelhouder te verkrijgen in overeenstemming met de Bestuursovereenkomst;
- dat ten behoeve van het Doel (zoals hierna gedefinieerd) ROM Regio de volgende financiële middelen bij de Aandeelhouder opvraagt als agiostorting:
€ ** (zegge: ** euro) [in te vullen door ROM Regio] (het 'Agiobedrag'),
- dat ROM Regio het Agiobedrag ten laste van het ROM Kapitaal zal aanwenden voor het volgende doel (het 'Doel'):
 - [] doorstorten van het Agiobedrag op aandelen in MKB-fonds;
 - [] doorstorten van het Agiobedrag op aandelen in Transitiefonds;
 - [] doorstorten van het Agiobedrag op aandelen in Transitiefonds en MKB-fonds en wel als volgt **[** bedragenverdeling **]**;
 - [] **[**ander doel**]**;

komen overeen als volgt:

1. Aandeelhouder verbindt zich jegens ROM Regio om het Agiobedrag ten titel van agio te storten op de Aandelen, onder de verplichting dat ROM Regio het Agiobedrag uitsluitend zal aanwenden ten behoeve van het Doel.
2. ROM Regio aanvaardt de storting van het Agiobedrag ten titel van agio onder de verplichting om dit bedrag aan te wenden ten behoeve van het Doel en zal deze storting (i) toevoegen aan de algemene agioreserve van ROM Regio en vervolgens (ii) aanwenden conform het Doel.
3. De storting van het Agiobedrag is een vrijwillige agiostorting door Aandeelhouder en ROM Regio zal ter zake geen aandelen in haar kapitaal uitgegeven aan Aandeelhouder. ROM Regio zal de Agiostorting in haar boeken opnemen als storting van agio op de Aandelen.
4. Het bepaalde in artikel 12 van de Bestuursovereenkomst is van overeenkomstige toepassing op deze overeenkomst van agiostorting.

Aldus overeengekomen en in enkelvoud getekend, waarvan het origineel door ROM Regio wordt bewaard:

Voor Aandeelhouder: Door: [**] Titel: [**] Datum: [**]	Voor ROM Regio: Door: [**] Titel: [**] Datum: [**]
---	---

Bijlage 4

1. De Staat spant zich in om de jaarlijkse Exploitatiebijdrage ter waarde van € 1 miljoen te voldoen.
2. De Staat spant zich in om de Exploitatiebijdrage voor de periode van 1 juli 2021 tot en met 31 december 2021 ter waarde van € 500.000,00 te voldoen.
3. De Exploitatiebijdragen worden tot anders wordt besloten met ingang van 2022 als volgt gedragen:

- STAK NHN*	:	€ 0,4 miljoen
- Provincie NH (aanvullende bijdrage)	:	€ p.m.
- Gemeente Amsterdam namens de MRA-deelnemers*	:	€ 1,4 miljoen
- De Staat (Ministerie van EZK)	:	€ 1,0 miljoen**
- Opdrachtgever Rijksregelingen ***	:	€ p.m. _____
Totaal	:	€ 2,8 miljoen
- * Inclusief (eventuele) provinciale bijdrage via de MRA partners dan wel de STAK NHN.
- ** Deze bijdrage is opgenomen onder verwijzing naar de inspanningsverplichting van de Staat als verwoord onder punt 1.
- *** De opdrachtgever van de uitvoering van Rijksregelingen aan ROM Regio stelt zich garant voor de daaraan verbonden uitvoeringskosten.
4. Met ingang van boekjaar 2022 zullen partijen hun desbetreffende aandeel in . vermelde Exploitatiebijdragen aan ROM Holding in een keer overmaken, uiterlijk in de eerste week van januari van het desbetreffende boekjaar.

Bijlage 5

AANDEELHOUDERSINSTRUCTIE

[separaat bijgevoegd]

Bijlage 6

TOETREDINGSOVEREENKOMST

DEZE AKTE is opgemaakt op [**] en opgesteld door [**] (de 'Toetreder').

IN AANMERKING NEMENDE DAT:

deze akte is opgemaakt om de Toetreder toe te kunnen laten treden als:

- i. Aandeelhouder van [ROM Regio B.V.], een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid, statutair gevestigd te [**], met adres: [**], ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer [**] ('ROM Regio'), én
- ii. partij bij de bestuursovereenkomst tussen de huidige aandeelhouders van ROM Regio (de 'Bestuursovereenkomst') zodat de Toetreder ook partij bij de Bestuursovereenkomst wordt.

DEZE AKTE BEVAT EEN ONHERROEPELIJKE EN ONVOORWAARDELIJKE VERKLARING DOOR DE TOETREDER VAN HET VOLGENDE:

Algemene bepalingen

- i. De Toetreder bevestigt dat de Toetreder een kopie van de Bestuursovereenkomst heeft ontvangen en dat de Toetreder zelfstandig en naar tevredenheid voldoende onderzoek naar ROM Regio en de daarmee verbonden onderneming heeft uitgevoerd voorafgaand aan, en ten behoeve van, het nemen van de beslissing om via deze akte toe te treden tot de Bestuursovereenkomst en het nemen van aandelen in het kapitaal van de Vennootschap.
- ii. De Toetreder verplicht zich onherroepelijk en onvoorwaardelijk jegens alle partijen bij de Bestuursovereenkomst om in alle opzichten gebonden te zijn aan de Bestuursovereenkomst en om alle bepalingen en verplichtingen van de Bestuursovereenkomst in acht te nemen en na te komen die van toepassing zijn op of bindend zijn voor een Aandeelhouder (zoals bedoeld in de Bestuursovereenkomst) die partij is bij de Bestuursovereenkomst voor zover deze in acht genomen of nagekomen dienen te worden op of na de datum van deze akte. De Toetreder zal aandelen in het kapitaal van de Vennootschap verkrijgen door middel van de in concept bij deze akte gevoegde notariële akte.
- iii. De Toetreder treedt verklaart bij dezen onvoorwaardelijk en onherroepelijk toe te treden tot de Bestuursovereenkomst en daarbij begrepen te worden onder de definities van 'Partij', 'Aandeelhouder' en 'Participant' uit de Bestuursovereenkomst [en bij dezen de volmacht als bedoeld in artikel 8.2 van de Bestuursovereenkomst te verstrekken aan ROM Regio].

Aanvulling van bijlage 1 en bijlage 2 van de Bestuursovereenkomst

4. Bijlage 1 van de Bestuursovereenkomst wordt in verband met de toetreding door middel van deze Akte aangevuld met de volgende gegevens van de Toetreder:

	Naam Partij	Hoedanigheid Aandeelhouder?	Omvang van bijdrage in het ROM Kapitaal
*	**	JA	€ **

5. Bijlage 2 van de Bestuursovereenkomst wordt in verband met de toetreding door middel van deze Akte aangevuld met de volgende verplichting van de Toetreders tot bijdrage in het ROM Kapitaal:

BIJDRAGEN DOOR MIDDEL VAN TRANCHES

** [**] draagt voor een bedrag van € [**] miljoen bij in het ROM Kapitaal door middel van stortingen van liquide middelen op de door [**] gehouden Aandelen. [**] zal dit bedrag in [**] jaarlijkse tranches voldoen.

**1 [**] verplicht zich er toe dat de eerste tranche ad minimaal € [**] miljoen uiterlijk 1 juli 2021 op de bankrekening van ROM Regio zal zijn bijgeschreven;

**2 [**] zal zich inspannen om in de jaren 2022, 2023 en 2024 de tweede, derde en vierde tranche te ad € [**] miljoen te voldoen door dat bedrag op de eerste werkdag van het desbetreffende kalenderjaar op de bankrekening van de ROM Regio bij te schrijven. [De middelen hiervoor komen uit het XXX.]

BIJDRAGEN DOOR MIDDEL VAN TREKKINGSRECHTEN

** [**] draagt voor een bedrag van maximaal € [**] miljoen bij in het ROM Kapitaal door middel van stortingen van liquide middelen als agio op de door [**] gehouden Aandelen op eerste verzoek van ROM Regio. ROM Regio heeft in dat verband het recht om tot maximaal € [**] miljoen als bijdrage(n) aan het ROM Kapitaal op te vragen bij [**]. Dit recht kan telkens worden uitgeoefend wanneer ROM Regio dat opportuun acht doch slechts voor zover de totale maximale bijdrage van € [**] miljoen niet is bereikt of met de aanvraag wordt overschreven. Dit recht is een 'Trekingsrecht' zoals gedefinieerd en ander uitgewerkt in artikel 4 van de Overeenkomst waar deze bijlage bij behoort. De bijdrage aan het ROM Kapitaal op basis van dit Trekingsrecht mag uitsluitend worden aangewend voor:

- [] doorstorten op aandelen in MKB-fonds;
- [] doorstorten op aandelen in Transitiefonds;
- [] doorstorten op aandelen in Transitiefonds en MKB-fonds en wel als volgt [** bedragenverdeling **];
- [] [**ander doel**];

6. Bijlage 4 van de Bestuursovereenkomst wordt in verband met de toetreding door middel van deze Akte aangevuld met de volgende verplichting van de Toetreders tot bijdrage in de Exploitatiebijdragen:

[**]

Slotbepalingen

7. Deze akte is opgesteld ten behoeve van:
- de Toetreders,
 - de huidige Partijen bij de Bestuursovereenkomst, en
 - een ieder die na de datum van de Bestuursovereenkomst enige rechten of verplichtingen onder de Bestuursovereenkomst heeft of daarbij toetreedt.
8. Het adres van de Toetreders ten behoeve van [bijlage 7] bij de Bestuursovereenkomst is, en zal worden toegevoegd aan dat artikel:
- [**]
 adres: [**]
 ter attentie van: [**]
 emailadres: [**]
9. Deze akte treedt in werking per het moment van ondertekening door de Toetreders én door of namens alle partijen bij de Bestuursovereenkomst.
10. Het bepaalde in artikel 12 van de Bestuursovereenkomst is van overeenkomstige toepassing op deze akte.

ALDUS OPGEMAAKT EN GETEKEND

[**] Door: [**] Titel: zelfstandig bevoegd bestuurder Datum: [**]	
DE HUIDIGE PARTIJEN BIJ DE BESTUURSOVEREENKOMST AANVAARDEN DE TOETREDING VAN DE TOETREDER TOT DE BESTUURSOVEREENKOMST EN DE AANPASSING VAN DE BIJLAGEN BIJ DE BESTUURSOVEREENKOMST ALS VOORTVLOEIT UIT DEZE AKTE, DOOR MIDDEL VAN HET MEDEONDERTEKENEN VAN DEZE AKTE	

Voor ROM Regio (namens alle Partijen bij de Bestuursovereenkomst):

Door: [**]
 Titel: [**]
 Datum: [**]

Bijlage 7**ADRESGEGEVENS**

Voor provincie Noord-Holland: Emailadres: [**] Ter attentie van: [**]	 Emailadres: [**] Ter attentie van: [**]
Voor gemeente Amsterdam: Emailadres: [**] Ter attentie van: [**]	 Emailadres: [**] Ter attentie van: [**]
Voor [**]: Emailadres: [**] Ter attentie van: [**]	 Emailadres: [**] Ter attentie van: [**]
Voor ROM Regio B.V.: Emailadres: [**] Ter attentie van: [**]	

Investeringsreglement Transitiefonds ROM Regio bv
Eindconcept-def

5 mei 2021

CONCEPT / Vertrouwelijk

Inhoudsopgave

Grondslag.....	3
Reglement.....	3
1. Definities	3
2. Algemene Eisen.....	6
3. Het investeringsproces.....	7
4. Overig.....	10
Bijlage I: Kaders die gelden voor de ontwikkeling van Het Fonds op portefeuilleniveau	12
Bijlage II: Eisen aan Projectplan	14

Grondslag

Dit *Investeringsreglement* is vastgesteld door de algemene vergadering van aandeelhouders van ROM Regio bv, statutair gevestigd te In een Bestuursovereenkomst hebben de oprichters aanvullende afspraken vastgelegd onder ander inzake de governance van de ROM Regio bv en Het Fonds.

Indien en voor zover er discrepantie zou kunnen bestaan tussen Statuten en Bestuursovereenkomst van ROM Regio bv en dit Investeringsreglement zijn Statuten en Bestuursovereenkomst leidend.

Dit Investeringsreglement legt vast onder welke condities de Fondsbeheerder tot Financiering van Doelondernemingen kan overgaan en bevat tevens kaders voor de opbouw van de totale portefeuille.

Reglement

1. Definities

Aandelenkapitaal: eigendomsbelang in een onderneming vertegenwoordigd door de aandelen die aan de investeerders zijn uitgegeven.

Aandeelhouders: partijen die aandelen bezitten in de ROM Regio bv.

AGVV: Verordening (EU) nr 651/2014 van de Europese Commissie van 17 juni 2014 [PbEU (214) L 187] waarbij bepaalde categorieën steun op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag met de interne markt verenigbaar worden verklaard ("de algemene groepsvrijstellingsverordening" ook wel "AGVV") dan wel daarvoor in de plaats tredende regelingen.

Algemene Vergadering: de algemene vergadering van aandeelhouders van de ROM Regio bv.

Bestuur: het bestuur van de ROM Regio bv tenzij anders aangegeven.

Bestuursovereenkomst: afspraken tussen oprichters van de ROM Regio bv.

Circulariteit: substantiële vermindering van het gebruik van primaire grondstoffen ten opzichte van het 'business as usual' scenario waarbij reducties incrementeel worden bewerkstelligd, welke vermindering door of vanwege de inzet van de Doelonderneming wordt gerealiseerd.

De-minimis: Verordening (EU) Nr. 1407/2013 VAN DE COMMISSIE van 18 december 2013 betreffende de toepassing van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op de-minimissteun (ook wel "De-minimis") dan wel daarvoor in de plaats tredende regelingen.

Directeur: statutair benoemde bestuurder van de ROM Regio bv.

Doelonderneming: onderneming die in aanmerking wil komen voor financiering door Het Fonds en hiertoe een voorlopig of definitief Projectplan heeft ingediend bij de Fondsbeheerder, dan wel een Financieringsovereenkomst heeft afgesloten met Het Fonds.

Duurzame energie: energie uit hernieuwbare niet-fossiele bronnen, gerealiseerd door de Doelonderneming.

Energiebesparing: vermindering van het energiegebruik ten opzichte van de 'business as usual' scenario, welke vermindering door of vanwege de inzet van de Doelonderneming wordt gerealiseerd.

Energietransitie: energiebesparing en/of duurzame energie-opwekking.

Exit: beëindiging van een participatie door Het Fonds.

Exitstrategie: strategie voor de beëindiging van een participatie door Het Fonds.

Financieel rendement: de winst van de Propositie over een gespecificeerde periode.

Financiering: het verstrekken van vermogen in de vorm van leningen of het aangaan van participaties.

Financieringsovereenkomst: overeenkomst tussen Het Fonds en de Doelonderneming omtrent de financiering van een Propositie.

Fondsbeheerder: de opdrachtnemer die voor of namens de ROM Regio bv invulling geeft aan het management en beheer van Het Fonds.

Herfinanciering: transactie waarbij de overeengekomen financieringsovereenkomst op enig moment tijdens de looptijd dan wel na afloop van de overeenkomst wordt aangepast. Typisch doordat (een deel van) de lening wordt overgenomen door derden.

Het Fonds: Transitiefonds bv.

ROM Regio bv: Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor de provincie Noord-Holland inclusief de regio's 'Metropoolregio Amsterdam' en 'Noord-Holland Noord', de 100% eigenaar van Het Fonds (voor het Transitiefonds juridisch vormgegeven als de ROM Regio bv).

Investeringscommissie (IC): de onafhankelijk adviescommissie van Het Fonds dat bestaat uit externe leden die Projectplan(nen) beoordelen en komen tot een advies aan de Fondsbeheerder en/of de Directeur voor het aangaan van een Financiering met een Doelonderneming.

Lening: verstrekking van een geldsom door Het Fonds aan de Doelonderneming welke op een overeengekomen moment of momenten moet worden terugbetaald (inclusief achtergesteld en converteerbaar).

Maatschappelijk rendement: de (waar mogelijk gekwantificeerde) bijdrage aan energietransitie en/of circulariteit binnen het Werkgebied.

MKB-onderneming: ondernemingen waar minder dan tweehonderdvijftig personen werkzaam zijn en waarvan de jaaromzet vijftig miljoen euro en/of het jaarlijkse balanstotaal drieënveertig miljoen euro niet overschrijdt.

MRA (geografische aanduiding): de Metropoolregio Amsterdam bestaande uit de subregio's Zuid-Kennemerland, Zaanstreek-Waterland, IJmond, Gooi en Vechtstreek, Amsterdam, Amstelland-Meerlanden en Almere-Lelystad.

NHN (geografische aanduiding): de regio Noord-Holland Noord bestaande uit de subregio's Alkmaar, West-Friesland en Kop van Noord-Holland.

Participatie: het verstrekken van aandelenkapitaal (aandelenverwerving of agio) door Het Fonds aan de Doelonderneming.

Primaire grondstoffen: grondstoffen (zoals mineraal, fossiel en metaal) die verwerkt worden voor hun eerste toepassing.

Private investeerder: een particuliere investeerder die kapitaal verstrekt aan de Doelonderneming ten bate van de totstandkoming van een project.

Projectplan (voorlopig/definitief): een plan van een Doelonderneming waarin een Propositie centraal staat, dat kan dienen als aanleiding voor het aangaan van een gesprek tussen de Fondsbeheerder en de Doelonderneming over een mogelijke financiering (**voorlopig Projectplan**) dan wel het op verzoek van de Fondsbeheerder ingediende plan wat ten grondslag ligt aan een aanvraag tot financiering (**definitief Projectplan**).

Propositie: nieuwe bedrijfsmatige activiteiten gericht op het realiseren van maatschappelijk en financieel rendement wat ten goede komt aan de ontwikkeling van de regio NHN en/of MRA

Raad van Commissarissen (RvC): de Raad van Commissarissen van de ROM Regio bv.

Rechtspersoon: iedere privaatrechtelijke rechtspersoon naar Nederlands recht met volledige rechtsbevoegdheid.

Reglement: dit investeringsreglement.

Special Purpose Vehicle (SPV): rechtspersoon speciaal opgericht voor de Propositie.

Statuten: statuten van de ROM Regio bv en Het Fonds.

Transitiefonds BV: besloten Vennootschap opgericht en 100% in handen van de ROM Regio bv, hiernaar wordt ook gerefereerd als "Het Fonds".

TRL: technology readiness level, de mate van ontwikkeling van een technologie.

Werkgebied: de gehele MRA en HNN.

2. Algemene Eisen

Artikel 1. De rechtspersoon

1. Het Fonds verstrekt alleen Financiering aan Proposities uitgevoerd door Rechtspersonen actief in het Werkgebied.
2. Er wordt geen Financiering verstrekt voor algemene bedrijfsvoering van de Doelonderneming. De financiering richt zich op de totstandkoming van het Projectplan.
3. Het Fonds verstrekt geen Financiering aan publiekrechtelijke rechtspersonen.
4. Als de aanvrager een speciaal voor de Propositie opgerichte 'Special Purpose Vehicle' is, kan de Fondsbeheerder nadere eisen stellen aan de oprichters hiervan.

Artikel 2. De Propositie

1. De Propositie realiseert aantoonbaar Maatschappelijk rendement op het gebied van Energietransitie en/of Circulariteit conform Projectplan.
2. De Propositie bevindt zich overwegend in de fase van uitrol en/of expansie van de activiteiten op basis van de beoordeling van de TRL fase.
3. Het Financiële en Maatschappelijke rendement van de Propositie slaat overwegend neer in het Werkgebied.
4. De Propositie is aantoonbaar niet geheel financierbaar vanuit Private Investeerders.
5. Financiering kan alleen worden verstrekt op basis van een Projectplan opgesteld op basis van bijlage II van dit Reglement.

Artikel 3. Aard financiering

1. Financiering kan worden verstrekt in de vorm van Leningen of Participaties dan wel een combinatie hiervan.
2. Het Fonds kan Leningen verstrekken met een maximale looptijd van vijftien jaar. Voorwaarden zijn marktconform. Eventuele steunelementen dienen te passen binnen vigerende staatssteunregels inclusief het kader voor vrijstellingen zoals in het bijzonder De-Minimis en AGVV.
3. Het Fonds kan alleen Aandelenkapitaal verstrekken aan een Doelonderneming gelijktijdig met één of meerdere Private investeerders en onder minimaal dezelfde condities.

Artikel 4. Omvang financiering

1. De minimale omvang van de totale Financiering door het Fonds bedraagt € 300.000. Het Fonds concentreert zich wat betreft Financiering tot € 2.000.000 op Proposities die ofwel niet bediend worden door andere regionale fondsen ofwel waar de verwachting is dat het een eerste stap in Financiering betreft waarna meerdere zullen volgen.
2. Maximaal 10% van het totaal beschikbare vermogen van Het Fonds wordt geïnvesteerd in Proposities met een totale financieringsbehoefte van minder dan € 2.000.000.
3. De maximale omvang van de totale Financiering door Het Fonds bedraagt € 5.000.000. Maximaal 10% van het totaal beschikbare vermogen van Het Fonds wordt geïnvesteerd in Proposities met een totale financieringsbehoefte van meer dan € 5.000.000.
4. In het geval het Fonds participeert in Aandelenkapitaal, omvat de positie maximaal 49.9% van het Aandelenkapitaal van de Propositie.

5. In het geval waar het Fonds een Lening verstrekt, omvat deze maximaal 49.9% van het vreemd vermogen van de Propositie
6. Aan de Financiering wordt het voorschrift verbonden dat de inleg van private investeerders minimaal 25% bedraagt van de totale investeringssom van de Propositie. Het staat de Fondsbeheerder vrij verdere eisen te stellen aan de aard en omvang van deze inleg.
7. Bij de voorbereiding van de Financiering wordt door Het Fonds afgewogen of en in welke mate lokale, regionale of landelijke publieke (co-)financiering mogelijk is. Een eis aan de aanvraag is dat wordt beargumenteerd waarom wel, niet of ten dele gebruik van wordt gemaakt van dergelijke beschikbare financiering.
8. Voor de volgende investeringsbesluiten is goedkeuring vereist van de RvC:
 - a. Financieringen die groter dan €2.500.000 zijn;
 - b. Financieringen die afwijken van de kaders zoals genoemd in dit artikel;
 - c. Financieringen waaraan geen positief advies van de IC aan ten grondslag ligt.
9. Voor de volgende investeringsbesluiten is aanvullend op goedkeuring van de RvC ook goedkeuring vereist van de Algemene Vergadering:
 - a. Financieringen groter dan €5.000.000.
 - b. Een Financiering die afwijkt van de begrenzing uit de Statuten dat maximaal 10% van het totaal beschikbare vermogen van Het Fonds wordt geïnvesteerd in Proposities met een totale financieringsbehoefte van minder dan € 2.000.000;
 - c. Financieringen waaraan geen positief advies van de IC aan ten grondslag ligt en waarmee het totaal aantal financieringen waaraan de RvC goedkeurig geeft zonder positief advies van de IC meer dan 1 bedraagt per kalenderjaar.
10. Geen financiering wordt verstrekt indien dat:
 - a. het op dat moment beschikbare fondsvermogen overschrijdt of;
 - b. bij voorbaat duidelijk is dat deze niet in overeenstemming zou zijn te brengen met de richtlijnen die gelden voor de ontwikkeling van het fonds op portefeuilleniveau (bijlage I).

Artikel 5. Rapportageverplichtingen

1. De Doelonderneming wordt informatie- en rapportageverplichtingen opgelegd die met de Financiering gepaard gaan waaronder in ieder geval: reguliere tussentijdse rapportage en jaarrekening, Maatschappelijk rendement en actuele informatie bijzondere risico's.
2. De Fondsbeheerder stelt hiertoe nadere regels op in de financieringsovereenkomst.

3. Het investeringsproces

Artikel 6. De organen van Het Fonds

1. De Fondsbeheerder kent als hoofdtaken: het verstrekken van Financieringen aan Doelondernemingen op grond van goedgekeurde Proposities, het aangaan en beheren van financieringsovereenkomsten, de ontwikkeling van de fondsportefeuille en verantwoording hierover, risicobeheersing en uitvoering van de Exitstrategie.
2. De Algemene Vergadering is onder meer verantwoordelijk voor het vaststellen en wijzigen van onderhavig Reglement.
3. Het IC heeft als hoofdtaak om vanuit een onafhankelijke en deskundige positie advies te geven aan de Fondsbeheerder omtrent het al dan niet aangaan van een Financiering conform de procedure opgenomen in dit Reglement.

4. De RvC is onder meer als toezichthouder verantwoordelijk voor een effectieve samenwerking tussen Doelondernemingen, de Fondsbeheerder en het IC.
5. De organen zoals in dit artikel benoemd zijn gehouden aan de bepalingen van dit Reglement en de Statuten van de vennootschappen. De Statuten, Bestuursovereenkomst en onderliggende reglementen kunnen andere werkzaamheden specificeren en prevaleren in geval van strijdigheden met dit Reglement.

Artikel 7. Procedure

1. De Doelonderneming dient na een intakegesprek een voorlopig Projectplan in bij de Fondsbeheerder conform bijlage II van dit Reglement. Het plan dient als basis voor gesprek en is in alle stadia van ontwikkeling vertrouwelijk.
2. Kernelementen die het voorlopig Projectplan in ieder geval dient te omvatten:
 - a. Waarom de voorziene activiteiten voldoen aan de toelaatbaarheidseisen van Het Fonds;
 - b. De structuur en verantwoordelijkheden van de organisatie (inclusief regels inzake de integriteit);
 - c. De planning en samenwerkingspartners van de Propositie;
 - d. Welk Maatschappelijk rendement, kwalitatief en waar mogelijk kwantitatief gespecificeerd, met de Propositie gerealiseerd wordt;
 - e. Welke processen en/of technologieën voor de Propositie worden ingezet;
 - f. Welke inspanningen zijn verricht voor het verkrijgen van onderscheidend private financiering en publieke cofinanciering;
 - g. Waarom de Propositie zonder Financiering vanuit Het Fonds het Maatschappelijk rendement niet of minder snel zouden kunnen worden gerealiseerd;
 - h. De soort en omvang van de Financiering in relatie tot de totale financieringsbehoefte;
 - i. De aanwending van de gevraagde bijdrage, inzicht in risico's en afhankelijkheden en verwachting van de ontwikkeling van financieel rendement (een businesscase).
3. Indien de bespreking van het voorlopig Projectplan daartoe aanleiding geeft, wordt de Doelonderneming door de Fondsbeheerder uitgenodigd een definitief Projectplan op te stellen. Hiervoor kunnen specifieke aandachtspunten gelden, ook in aanvulling op of in afwijking van de standardeisen die aan het Projectplan worden gesteld, conform bijlage II.
4. Het definitief Projectplan wordt gemotiveerd afgewezen of, eventueel na due diligence onderzoek, voorgelegd aan het IC indien de Propositie naar het oordeel van de Fondsbeheerder voor Financiering in aanmerking zou moeten komen.
5. Het IC ontvangt van de Fondsbeheerder het definitief Projectplan met daarbij in ieder geval:
 - a. Een voorstel tot Financiering inclusief een toelichting in hoeverre de Propositie voldoet aan de kaders die gelden voor de ontwikkeling van het Fonds op portefeuilleniveau (bijlage I) en de eisen die worden gesteld aan het Projectplan (bijlage I), een risicoparagraaf en duiding van uitkomsten van een eventueel verricht due diligence onderzoek;
 - b. Algemene en bijzondere financieringsvoorwaarden neergelegd in een concept financieringsovereenkomst.
6. Het IC beoordeelt op grond van dit Reglement de kwaliteit en robuustheid van het definitieve Projectplan. Het IC toetst daarbij in ieder geval het Maatschappelijk rendement, de levensvatbaarheid en potentiële winstgevendheid van het project, de risico's, de beoogde verhouding tussen de financieringen op portfolioniveau, de Exitstrategie en de omvang van de Participatie van het Fonds in relatie tot voorgaande. Het IC adviseert positief of negatief.

7. De Directeur gaat, enkel op voordracht van de Fondsbeheerder, over tot de verlening van de financiering, met inachtneming van de volgende bepalingen:
 - a. In geval van een positief advies van het IC kan de Financiering worden verleend, onder voorbehoud van goedkeuring door de RvC dan wel de Algemene Vergadering in de gevallen waarvoor dat in dit Reglement is voorgeschreven;
 - b. In geval van een negatief advies van het IC kan de Financiering worden;
 - i. Afgewezen, al dan niet met uitnodiging aan de Doelonderneming om een herzien definitief Projectplan aan te bieden ter beoordeling;
 - ii. Verleend, onder voorbehoud van goedkeuring de RvC dan wel de Algemene Vergadering in de gevallen waarvoor dat in dit Reglement is voorgeschreven.
8. De Fondsbeheerder stelt in geval van een goedgekeurd definitief Projectplan, een definitieve financieringsovereenkomst op.
9. De Financiering kan niet eerder definitief worden overeengekomen dan nadat bovenstaande procedure geheel is doorlopen en alleen indien en voor zover aan de Financiering een schriftelijke uitnodiging tot het indienen van een definitief Projectplan ten grondslag ligt, afkomstig van de Fondsbeheerder, gericht tot de Doelonderneming.

Artikel 8. Uitvoering

1. De Doelonderneming is gehouden aan de communicatie, informatie- en rapportageverplichtingen richting de Fondsbeheerder zoals neergelegd in artikel 11 van dit Reglement en de Financieringsovereenkomst.
2. De Doelonderneming zal een voornemen dat kan leiden tot een wezenlijke wijziging van de uitvoering van het bij de Financieringsovereenkomst behorende Projectplan, voordat definitieve beslissingen genomen worden, voorleggen aan de Fondsbeheerder.
3. De Doelonderneming zal een onvoorziene omstandigheid die kan leiden tot een wezenlijke wijziging van de bij de Financieringsovereenkomst behorende voorwaarden direct melden aan de Fondsbeheerder.
4. De Fondsbeheerder vergewist zich ervan dat een situatie bedoeld in tweede en derde lid geen wezenlijke negatieve gevolgen met zich meebrengt voor de financieringsvoorwaarden dan wel bij een noodzakelijke herijking van de voorwaarden dat aanpassingen worden doorgevoerd in het belang van Het Fonds.
5. De Doelonderneming kan worden gehouden mee te werken aan eventuele wijziging of ontbinding van de Financieringsovereenkomst indien onduidelijk is of de Doelonderneming onder de nieuwe omstandigheden kan blijven voldoen aan de oorspronkelijke financieringsvoorwaarden.

Artikel 9. Exits en herfinanciering

1. De Fondsbeheerder rapporteert over de mogelijkheden voor Exits en/of herfinanciering aan het IC. Ter zake van een individuele financiering wordt een voorstel opgesteld.
2. De reguliere procedure voor het aangaan van Financieringen wordt doorlopen, tenzij het IC op basis van een voorstel van de Fondsbeheerder vooraf instemt met een vereenvoudigd proces.
3. Voor spoedeisende gevallen is het mogelijk dat Fondsbeheerder en het IC een versneld proces doorlopen waarbij RvC achteraf geïnformeerd worden over ondernomen stappen.
4. De Fondsbeheerder verstrekt vooraf aan het IC dan wel achteraf aan het RvC een motivering omtrent zijn overwegingen waarbij de risico's van de transactie en de gekozen werkwijze worden omschreven.

5. In bijlage I zijn nadere kaders opgenomen over Exits en herfinanciering.

Artikel 10. Bijzondere omstandigheden

1. Een Financiering kan met onmiddellijke ingang worden beëindigd door de Fondsbeheerder indien de Doelonderneming betrokken is bij een strafrechtelijk onderzoek, dan wel een onderzoek door de Autoriteit Consument & Markt naar overtredingen van de Mededingingswet.
2. Een Financiering kan met onmiddellijke ingang worden beëindigd door de Fondsbeheerder, indien de Propositie aantoonbaar strijdig is met de uitvoering van de wettelijke taken van aandeelhouders van de ROM Regio bv.
3. Een Financiering kan worden beëindigd indien niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden zoals deze werden vastgelegd bij het aangaan van de Financieringsovereenkomst.

4. Overig

Artikel 11. Communicatie

1. Bij externe communicatie door de Doelonderneming over projecten waaraan Het Fonds een financiële bijdrage levert, maakt de Doelonderneming dit op vooraf overeengekomen wijze kenbaar.
2. De Doelonderneming stelt een communicatieplan op. Onderdeel van dit communicatieplan vormt in ieder geval afstemming van externe communicatie rondom mijlpalen van de Propositie en investeringsbesluiten.
3. De Doelonderneming werkt mee aan informatiebijeenkomsten van en communicatie door Het Fonds.

Artikel 12. Wijziging van dit Reglement

1. De Algemene Vergadering is bij uitsluiting bevoegd dit Reglement, inclusief bijlage I, te wijzigen of in te trekken. Dit gebeurt niet eerder dan nadat de Fondsbeheerder, het IC en de RvC zijn gehoord.
2. De Fondsbeheerder is zelfstandig bevoegd bijlage II van dit Reglement te wijzigen na advies van het IC. De algemene vergadering wordt hier, via de Directeur/bestuurder, over geïnformeerd.
3. Wijzigingen in het Reglement inclusief bijlagen hebben geen gevolgen voor reeds afgesloten financieringsovereenkomsten.

Artikel 13. Toepasselijk recht

Dit Reglement wordt beheerst door het Nederlands recht.

Bijlage I: Kaders die gelden voor de ontwikkeling van Het Fonds op portefeuilleniveau

Algemeen

- Het Fonds voorziet in spreiding tussen start ups, scale ups, MKB en consortia.
- Het Fonds streeft naar geografische spreiding binnen het Werkgebied.
- Het Fonds stemt financieringen af met andere publieke fondsen, een regulier afstemmingsoverleg wordt geïnitieerd met andere financiers binnen het Werkgebied.
- Het Fonds is politiek-bestuurlijk sensitief: dat wil zeggen dat afwegingen bij gevoelige dossiers helder worden gemaakt en rekening wordt gehouden met bij dergelijke dossiers gehanteerde specifieke beleidslijnen van de Aandeelhouders.
- Het Fonds laat jaarlijks Maatschappelijk rendement zien op portefeuilleniveau, waar mogelijk gekwantificeerd, en daarbij worden in ieder geval de volgende indicatoren gebruikt.
 - CO₂ uitstoot reductie (totaal en per euro geïnvesteerd door Het Fonds).
 - Kilowattuur duurzame energieproductie.
 - Verminderd gebruik primaire grondstoffen.
- Het Fonds streeft naar een 10% betere CO₂ prestatie van het gecommitteerde kapitaal in Proposities gericht op energietransitie als een vergelijkbare financiering door Het Fonds in het opkopen van EU-ETS CO₂-emissierechten.

Financieel

- Het Fonds stuurt op voldoende fondsrendement om kosten en default terug te verdienen en borgt dit onder meer door analyse van businesscases en gerelateerde kasstromen, het verwerven van zekerheden, het borgen van exit-mogelijkheden en het vaststellen van reële rente- en kapitaalvergoedingen.
- Het Fonds streeft naar een multiplier van 4: iedere euro investering door Het Fonds leidt tot drie euro aan verdere investeringen.
- Het Fonds streeft naar de volgende indicatieve verhouding van financieringen op portfolioniveau:
 - Minimaal 20% van het totaal beschikbaar gestelde investeringskapitaal te bestaat uit aandeelhoudersparticipaties.
 - Minimaal 10% van het totaal beschikbaar gestelde investeringskapitaal te bestaat uit senior debt.
 - Circa 70% van het totaal beschikbaar gestelde investeringskapitaal te bestaat uit junior debt.

Technologie

- Het Fonds kent de volgende technologievelden:
 - a. Hergebruik materialen: benutten restmaterialen waarmee het aanboren van nieuwe materialen voorkomen wordt;
 - b. Groene grondstoffen: benutten van groene (biobased) grondstoffen die afbreekbaar zijn of hergebruikt kunnen worden;
 - c. CO₂ als grondstof: inzet van opgewerkte CO₂ als grondstof voor nieuwe productieprocessen;
 - d. Duurzame elektriciteit: opwekken, opslaan en distribueren van duurzame energie zonder CO₂-uitstoot;
 - e. Duurzame warmte (incl. geothermie): onttrekken, opslaan en distribueren van duurzame warmte zonder additionele CO₂-uitstoot;

- f. Alternatieve brandstof/gassen (incl. H₂): ontwikkelen, opslaan en distribueren van alternatieve brandstoffen zoals waterstof (H₂) en biokerosine;
- g. Verhogen efficiency/besparing: alle maatregelen die bijdragen aan een substantiële verlaging van CO₂-uitstoot.
- Het Fonds focust op deze technologievelden maar overweegt ook het financieren van projecten met technologieën die niet terugkomen in deze velden maar wel maatschappelijk en financieel rendement laten zien.
- Het Fonds is terughoudend met deelname in zon- en windprojecten dan wel andere technieken die in de regel goed privaat financierbaar zijn. Waar Het Fonds deelneemt zou hier additionele maatschappelijke waarde mee bewerkstelligd moeten worden zoals participatie door de omgeving of innovatie koppelingen aan opslag en/of smart grids.
- Het Fonds is terughoudend waar het gaat om instappen in vroegtijdige innovaties met een TRL lager dan 6. Onderzoek elementen kunnen wel onderdeel uitmaken van een Propositie maar Het Fonds richt zich op technieken waarvan de werking in een relevante omgeving gedemonstreerd is.
- Het Fonds investeert niet in projecten voor bio-hout-stook voor energieopwekking.

Exits en Herfinanciering

- Het Fonds legt met de co-investeerders, reeds bij het aangaan van de financiering de beoogde Exitstrategie vast.
- Het Fonds stuurt waar mogelijk actief op vroegtijdige Exits (voorafgaand aan einde looptijd fonds) bij participaties in de portfoliobedrijven dan wel herfinanciering in het geval van leningen.
- Van alle investeringen brengt het Fonds de risico's in kaart en (indien van toepassing) monitort zij of aan de (betalings)verplichtingen wordt voldaan om de Exitstrategie te realiseren. Ook verricht het Fonds zo nodig bijzonder beheer (bijvoorbeeld omdat een ondernemer niet aan zijn betalingsverplichtingen voldoet).

Bijlage II: Eisen aan Projectplan

Het Projectplan dient in ieder geval de gegevens te bevatten zoals beschreven in deze bijlage. Nadere informatie kan worden verzocht in relatie tot het specifieke karakter van het project.

Algemeen

- De doelstelling en achtergrond van de Doelonderneming; de rechtspersoon/rechtspersonen die de Propositie uitvoeren;
- Specificatie 'Ultimate Beneficiary Owner' en verificatie herkomst Financiering;
- De grootte van de onderneming; specificatie of het om een kleine of middelgrote onderneming gaat
- De doelstelling van de Propositie, de wijze waarop deze doelstellingen worden bereikt en binnen welke termijn;
- Een korte introductie van het Projectplan en waar de Propositie plaatsvindt;
- Verbondenheid met en baten in het Werkgebied bij uitvoering van de werkzaamheden;
- Beleid MVO/ Social Return.

Organisatie

- Beschrijving van de organisatie en wie verantwoording draagt voor de management/bestuur financiën, realisatie, onderhoud en beheer, veiligheid en juridische aansprakelijkheid van de Propositie met inbegrip van relevante ervaring in relatie tot de uitvoer van de Propositie (onder meer: werkervaring, opleiding, leeftijd, expertise en vaardigheden);
- Afhankelijkheden van personen en 'back up' mechanismen;
- Organisatie van de Doelonderneming: vestigingsplaats, personeel, organogram etc.;
- De rechtsvorm van de Doelonderneming inclusief een overzicht van aandeelhouders en de zeggenschap- en aandelenverhoudingen;
- Het belang van de Propositie binnen de totale bedrijfsvoering, commitment van de directie.
- Integriteit van eindverantwoordelijken in overeenstemming met bij aandeelhouders geldende beleidsregels.

Projectplan

- Planning van Propositie inclusief cruciale mijlpalen;
- (On)zekerheden omtrent organisatorische haalbaarheid (vergunningstrajecten, licenties verzekeringen, patenten, structuur samenwerking);
- De rol en vaardigheden van eventuele samenwerkingspartners;
- De mate van afhankelijkheid van leveranciers of afnemers voor inkoop en verkoopprocessen;
- Een duidelijke omschrijving van de gecontracteerde toevoer- en afzetmarkt (indien relevant);
- Relevante kennis en ervaring van de betrokkenen in relatie tot de Energietransitie en/of Circulariteit;
- De aanpak met betrekking tot de marketing en promotie van het product/de dienst.
- Inrichting risicomanagement.

Maatschappelijk bijdrage

- Relevantie voor algemeen belang inclusief de beschrijving van de bijdrage aan het realiseren van de Energietransitie en/of Circulariteit wanneer de bijdrage plaats vindt (jaarlijkse voortgang);
- Effect, waar mogelijk kwantitatief, op CO₂ uitstoot (toename, neutraal, reductie) en/of bijdrage aan duurzame opwek in relatie tot de omvang van de te verstrekken financiering, mede afgezet tegen EU ETS;

- Een Propositie gericht op Energietransitie toont aan dat de Propositie minimaal een 10% betere CO₂ prestatie haalt over de looptijd van de Propositie als een vergelijkbare financiering door Het Fonds in het opkopen van EU-ETS CO₂-emmissierechten.
- Effect, waar mogelijk kwantitatief, op gebruik van primaire grondstoffen (toename, neutraal, reductie) in relatie tot de omvang van de te verstrekken financiering;
- Beschrijving, waar mogelijk kwantitatief, van effect op werkgelegenheid en vestigingsklimaat als direct gevolg van het project;
- Indien van toepassing, beschrijving van maatschappelijk relevante kennisontwikkeling en innovatie;
- Doorontwikkeling en opschaalmogelijkheden;
- Sprake van marktfalen; de Propositie zou niet of niet met dezelfde snelheid of intensiteit kunnen worden uitgevoerd zonder de financiële betrokkenheid van Het Fonds;
- In hoeverre de Propositie kostenneutraal is voor de eindgebruiker;
- Beschrijving van de stakeholders en draagvlak van het project; en is er sprake van burgerparticipatie.

Technologie

- Een beschrijving van de ingezette processen en/of technologieën van het project;
- De TRL bij aanvang van de Propositie en voorziene ontwikkeling;
- (On)zekerheden omtrent technische haalbaarheid (de mate waarin de technologie zich heeft bewezen in soortgelijke contexten).

Financieel

- De volgende (geverifieerde) financiële documenten:
 - a. Jaarcijfers van de afgelopen drie jaar indien beschikbaar;
 - b. Meerjarige (door Fondsbeheerder te bepalen) prognose van de omzet, kostenontwikkeling en nettowinst na aftrek van de investeringen en overige lasten;
 - c. Meerjarige prognose van de balans;
 - d. Meerjarige liquiditeitsbegroting;
 - e. Investeringsbegroting;
 - f. Internal Rate of Return (IRR).
- Soort Financiering (senior debt, junior debt of equity) en aanwending(en) van de financiering;
- De financieringsbehoefte van de Propositie en welk aandeel hiervan vanuit Het Fonds wordt gevraagd en de overige financiers die betrokken zijn bij de Propositie en hun rol;
- Beschrijving van eventuele private of overige publieke inleg; indirect (tijd inzet) en/of direct (investeringen, bankleningen etc.) inclusief percentuele verhoudingen inleg t.o.v. totale financiering;
- Scenariobeschrijving met en zonder financiering vanuit Het Fonds;
- Acties die de Doelonderneming heeft ondernomen om andere financieringsbronnen of bekostingsmiddelen – publiek en privaat – aan te trekken;
- Of er subsidies zijn aangevraagd/toegekend;
- Steunelementen van de aanvraag en conformiteit met de Europese regels rondom staatssteun;
- Onderbouwing van de financiële haalbaarheid van het project;
- Mate waarin leningen vanuit Het Fonds inclusief rentelasten binnen 5 tot 20 jaar kunnen worden terugbetaald;
- Mate waarin risico van aandelenkapitaal uitzicht biedt op waardeontwikkeling en positief resultaat bij Exit;
- Of ze in de toekomst verwachten meer financiering voor verdere ontwikkeling van de Propositie verwachten nodig te hebben.

Aflossing en /of Exitstrategie

- Gevraagde looptijden van Leningen;
- Bij Participatie de gewenste termijn voor betrokkenheid vanuit Het Fonds (financieel en strategisch);
- Visie op rente/aflossingen, uitkering van dividend;
- Exitstrategie voor Het Fonds bij Aandelenkapitaal.

Verantwoording en communicatie

- De wijze waarop handelen conform financieringsvoorwaarden wordt geborgd;
- Informatievoorziening bij bijzondere omstandigheden zoals betalingsproblemen;
- Communicatie rondom mijlpalen van de Propositie en Projectplanning;
- Conformeringsaan rapportageverplichtingen van de zijde van de Fondsbeheerder.

CONCEPT / Vertrouwelijk

PELS RIJCKEN

OPRICHTING

van de besloten vennootschap
met beperkte aansprakelijkheid:

[ROM Holding B.V.],
statutair te vestigen te **[**]**

Heden, **[datum]** tweeduizend eenentwintig, is voor mij, mr. Wouter Admiraal,
toegevoegd notaris, hierna te noemen: 'notaris', als waarnemer van mr. Cornelis
Adrianus de Zeeuw, notaris te 's-Gravenhage, verschenen:

[medewerker Pels Rijcken], te dezen handelend als schriftelijk gevolmachtigde van:

1. de publiekrechtelijke rechtspersoon: **de Staat der Nederlanden**, zetelend te 's-Gravenhage, te dezen kantoorhoudende ten kantore van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat, gevestigd te 's-Gravenhage, met adres: (2594 AC) 's-Gravenhage, Bezuidenhoutseweg 73, hierna te noemen: '**de Staat der Nederlanden**';
2. de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid: **[ROM Regio B.V.]**, statutair gevestigd te **[**]**, met adres: (**[**]**) **[**]**, **[**]**, ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer **[**]**, hierna te noemen: de '**ROM Regio B.V.**'.

Volmachten.

Van de volmachten aan de comparant blijkt uit twee (2) onderhandse akten van volmacht, welke aan deze akte worden gehecht.

De comparant, handelend als vermeld, heeft verklaard, in aanmerking nemende dat:

- a. de oprichting van deze besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid door de comparant vermeld onder 1., handelend als vermeld, overeenkomstig het bepaalde in artikel 4.7, lid 1, onder a., Comptabiliteitswet 2016, niet eerder wordt verricht dan dertig dagen nadat het voornemen daartoe door de minister van Economische Zaken en Klimaat, in overeenstemming met het oordeel van de ministerraad, schriftelijk ter kennis is gebracht van de Kamers der Staten-Generaal;

- b. het oordeel van de ministerraad niet eerder wordt gevraagd, dan nadat de minister van Economische Zaken en Klimaat met de Algemene Rekenkamer overleg heeft gevoerd over het voornemen tot het mede oprichten van deze besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid;
- c. het overleg met de Algemene Rekenkamer heeft plaatsgevonden, waarvan blijkt uit [een brief van de Algemene Rekenkamer van [datum] tweeduizend eenentwintig met kenmerk [**] // een ander bewijsstuk], waarvan [een kopie] aan deze akte wordt gehecht;
- d. de schriftelijke kennisgeving aan de Kamers der Staten-Generaal heeft plaatsgevonden, bij brief van de minister van Economische Zaken en Klimaat, gericht aan de Voorzitters van de Eerste en de Tweede Kamer der Staten-Generaal van [**] tweeduizend eenentwintig, waarvan blijkt uit Kamerstuk [**], nummer [**] ('Staten-Generaal, vergaderjaar 2020-2021, [**], [**]'), van welk Kamerstuk een kopie aan deze akte wordt gehecht;
- e. [niet] binnen voormelde termijn van dertig dagen door ten minste een vijfde van het grondwettelijk aantal leden van een van de Kamers der Staten-Generaal om nadere inlichtingen is gevraagd, als bedoeld in artikel 4.7, lid 2, Comptabiliteitswet 2016, over het voornemen tot het mede oprichten van de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid;
etc.

ter uitvoering van de hiervoor vermelde overwegingen hierbij op te richten een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid en daarvoor vast te stellen de navolgende statuten:

STATUTEN.

Definities.

Artikel 1.

1.1. In de statuten wordt verstaan onder:

- a. **aandeel:**
een aandeel op naam in het kapitaal van de vennootschap;
- b. **aandeelhouder:**
een houder van één of meer aandelen;
- c. **accountant:**
een registeraccountant of een andere accountant als bedoeld in artikel 2:393 van het Burgerlijk Wetboek, dan wel een organisatie waarin zodanige accountants samenwerken;
- d. **agioreserve:**
heeft de betekenis als opgenomen in artikel 8.4;

- e. **algemene vergadering:**
het vennootschapsorgaan bestaande uit stemgerechtigde
aandeelhouders, alsmede vruchtgebruikers aan wie het stemrecht op
aandelen toekomt, dan wel een bijeenkomst van deze personen (of
hun vertegenwoordigers) en andere personen met vergaderrechten (al
naar gelang het geval);
- f. **bedrijfsplan:**
heeft de betekenis als opgenomen in artikel 15.11;
- g. **bestuur:**
het bestuur van de vennootschap;
- h. **dochtermaatschappij:**
een dochtermaatschappij van de vennootschap als bedoeld in artikel
2:24a van het Burgerlijk Wetboek;
- i. **Fonds BV:**
een dochtermaatschappij van de vennootschap dat als doel heeft het
op basis van een daartoe vastgesteld investeringsreglement
verstrekken van ondersteuning met financiële middelen en/of garanties
aan derden, zoals MKB-fonds BV;
- j. **[MKB-fonds BV:]**
[MKB-fonds B.V.], een besloten vennootschap met beperkte
aansprakelijkheid, statutair gevestigd te **[**]**;
- k. **raad van commissarissen:**
de raad van commissarissen van de vennootschap;
- l. **regio Noord-Holland:**
de provincie Noord-Holland exclusief de Gooi en Vechtstreek;
- m. **schriftelijk:**
bij brief, telefax, e-mail, of door een op andere wijze langs
elektronische weg toegezonden leesbaar en reproduceerbaar bericht,
mits de identiteit van de verzender met afdoende zekerheid kan
worden vastgesteld;
- n. **vennootschap:**
[ROM Holding B.V.]
- o. **vergadergerechtigden:**
degenen die vergaderrecht hebben;
- p. **vergaderrecht:**
het recht om, in persoon of bij schriftelijk gevolmachtigde, de
algemene vergadering bij te wonen en daar het woord te voeren;

q. **werkgebied:**

de regio Noord-Holland.

- 1.2. Tenzij anders blijkt of kennelijk anders is bedoeld, sluit een verwijzing naar een begrip of woord in het enkelvoud een verwijzing naar de meervoudsvorm van dit begrip of woord in en omgekeerd.
- 1.3. Tenzij anders blijkt of kennelijk anders is bedoeld, sluit een verwijzing naar het mannelijk geslacht een verwijzing naar het vrouwelijk geslacht in en omgekeerd.
- 1.4. Verwijzingen naar artikelen verwijzen naar artikelen van deze statuten, tenzij het tegendeel blijkt.
- 1.5. Verwijzingen naar een wetsartikel verwijzen naar dat artikel zoals dat van tijd tot tijd luidt.
- 1.6. Het bestuur, de raad van commissarissen en de algemene vergadering vormen elk een afzonderlijk vennootschapsorgaan in de zin van artikel 2:189a van het Burgerlijk Wetboek.

Naam en zetel.

Artikel 2.

2.1. De vennootschap draagt de naam: **[ROM Holding B.V.]**

2.2. De vennootschap heeft haar zetel te **[**]**.

[VRAAG PELS RIJCKEN: WAT ZAL DE VESTIGINGSPLAATS ZIJN?]

Doel.

Artikel 3.

- 3.1. De vennootschap heeft ten doel het stimuleren van de economische ontwikkeling in de regio Noord-Holland en hiermee het versterken van de positie en de internationale concurrentiekracht van de regio Noord-Holland en Nederland door:
 - a. het positioneren en profileren van de regio Noord-Holland, het uitvoeren van marktstrategieën en het bevorderen van het vestigingsklimaat ten behoeve van de regio Noord-Holland;
 - b. het stimuleren en faciliteren van innovatie en het verbinden van partijen voor economische structuurversterking in de regio Noord-Holland;
 - c. het op enigerlei wijze deelnemen in, financieren, besturen, toezicht houden op, adviseren en het begeleiden van ondernemingen in de regio Noord-Holland;
 - d. het structureren en organiseren van toegang tot financiering voor startende en snel groeiende ondernemingen, consortia van

- samenwerkende partijen en projecten van samenwerkende partijen binnen het werkgebied;
- e. het verstrekken van kapitaal aan de hiervoor onder d. bedoelde ondernemingen in de vorm van aandelenkapitaal en/of leningen;
 - f. het uitvoeren van alle handelingen die wenselijk, nodig, gebruikelijk of verwant zijn met het vorenstaande doel, met inbegrip van maar niet beperkt tot alle handelingen die betrekking hebben op het beheer en/of het bestuur van, de samenwerking met, de deelneming in, de verwerving van of de fusie met andere ondernemingen of vennootschappen in de regio Noord-Holland;
 - g. het zowel binnen als buiten het werkgebied optreden als beheerder en/of bestuurder van een vennootschap of onderneming met als doel om door middel van het verstrekken van financiële ondersteuning bij te dragen aan het versterken van de desbetreffende regionale economie;
 - h. het verbinden van de vennootschap en het bezwaren van activa van de vennootschap ten behoeve van ondernemingen en vennootschappen waarmee de vennootschap in een groep is verbonden en ten behoeve van derden, en
 - i. het verrichten van alle verdere handelingen, die met het vorenstaande in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn.
- 3.2. Bij het nastreven van het doel zal de vennootschap, binnen het kader van een evenwichtig beleid, rekening houden met de belangen van haar aandeelhouders.

Aandelenkapitaal.

Artikel 4.

- 4.1. Het kapitaal van de vennootschap bestaat uit een of meer gewone aandelen, elk aandeel met een nominale waarde van een euro (€ 1,00).
- 4.2. Alle aandelen luiden op naam en zijn doorlopend genummerd vanaf 1.
- 4.3. Het nummer van een aandeel geldt als een aanduiding.
- 4.4. Ten minste één aandeel met stemrecht wordt gehouden door een ander dan en anders dan voor rekening van de vennootschap of een van haar dochtermaatschappijen.
- 4.5. Er kunnen geen aandeelbewijzen worden uitgegeven.

Aandeelhouderschap. Kwaliteitseisen.

Artikel 5.

- 5.1. Aan het aandeelhouderschap zijn geen statutaire verplichtingen van verbintenisrechtelijke aard verbonden.

- 5.2. Aandeelhouders van de vennootschap kunnen slechts zijn:
- i. publiekrechtelijke rechtspersonen; of
 - ii. rechtspersonen waarin uitsluitend publiekrechtelijke rechtspersonen onmiddellijk of middellijk als aandeelhouder, lid of certificaathouder deelnemen;
 - iii. stichtingen waarvan de bestuurders uitsluitend worden benoemd door publiekrechtelijke rechtspersonen naar Nederlands recht;
 - iv. instellingen voor hoger onderwijs als bedoeld in de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek;
 - v. ziekenhuizen die zijn toegelaten voor medisch specialistische zorg in de zin van de Wet toelating zorginstellingen; of
 - vi. de vennootschap.
- Voorts kan de vennootschap zelf aandelen in haar eigen kapitaal houden.
- 5.3. Een aandeelhouder die voorziet dat hij niet langer aan de kwaliteitseis zal gaan voldoen bericht dit aan het bestuur. Een aandeelhouder die niet langer aan de kwaliteitseis voldoet, kan niet meer het aan de aandelen verbonden stemrecht uitoefenen, terwijl zijn vergaderrechten en rechten op uitkeringen worden opgeschort.
- 5.4. Indien een aandeelhouder niet meer voldoet aan de kwaliteitseis moeten alle aandelen van de betreffende aandeelhouder worden aangeboden aan de andere aandeelhouders conform het bepaalde in artikel 13.
- 5.5. Indien de vennootschap geen aandeelhouders kent die voldoen aan de in artikel 5.2 bedoelde kwaliteitseis, zal, in afwijking van het in artikel 5.3 bepaalde, het vergader- en stemrecht kunnen worden uitgeoefend ten aanzien van een voorstel tot:
- a. statutenwijziging waarbij in ieder geval het in het vorige lid bepaalde komt te vervallen; of
 - b. ontbinding van de vennootschap en vereffening van haar vermogen.
- 5.6. Zodra vaststaat dat aandelen moeten worden aangeboden, dienen zij – die tot die aanbieding verplicht zijn – daarvan binnen een (1) maand mededeling te doen aan het bestuur, onder opgave van het aantal aandelen.
- 5.7. Indien niet is voldaan aan de verplichting tot het doen van de in artikel 5.6 bedoelde mededeling, is de vennootschap onherroepelijk gemachtigd de betreffende aandelen over te dragen met inachtneming van dit artikel, mits zij de betreffende aandeelhouder(s) in gebreke heeft gesteld. Deze machtiging vervalt één (1) jaar na kennisgeving door de vennootschap van het ontstaan van de verplichting tot aanbieding.

Aandeelhoudersregister.

Artikel 6.

- 6.1. Het bestuur houdt een register waarin de namen en adressen van alle aandeelhouders zijn opgenomen, met vermelding van de datum waarop zij de aandelen hebben verkregen, de datum van de erkenning of betekening, de soort of de aanduiding van de aandelen, alsmede het op ieder aandeel gestorte bedrag.
- 6.2. Op het register is voorts artikel 2:194 Burgerlijk Wetboek van toepassing.

Uitgifte van aandelen en voorkeursrecht.

Artikel 7.

- 7.1. Uitgifte van aandelen kan slechts ingevolge een besluit van de algemene vergadering geschieden, voor zover deze bevoegdheid door de algemene vergadering niet is overgedragen aan een ander orgaan binnen de vennootschap. De algemene vergadering kan deze overdracht herroepen. Bij het besluit tot uitgifte van aandelen worden de koers en de verdere voorwaarden van uitgifte bepaald. De koers kan niet beneden pari zijn. Deze besluiten worden genomen conform het bepaalde in artikel 32.
- 7.2. Iedere aandeelhouder, met uitzondering van de vennootschap indien zij houder is van aandelen in haar eigen kapitaal, heeft bij uitgifte van aandelen een voorkeursrecht naar evenredigheid van het gezamenlijk bedrag van zijn aandelen.
- 7.3. Het bepaalde in artikel 7.2 is van overeenkomstige toepassing bij het verlenen van rechten tot het nemen van aandelen, maar is niet van toepassing op het uitgeven van aandelen aan iemand die een voordien reeds verkregen recht tot het nemen van aandelen uitoefent.
- 7.4. Het voorkeursrecht kan, telkens voor een enkele uitgifte, worden beperkt of uitgesloten door het tot uitgifte bevoegde orgaan. Dit besluit wordt genomen conform het bepaalde in artikel 32.
- 7.5. Voor de uitgifte van een aandeel is voorts vereist een daartoe bestemde ten overstaan van een notaris met plaats van vestiging in Nederland verleden akte waarbij de vennootschap en de partij die aandelen verkrijgt partij zijn.

Storting op aandelen.

Artikel 8.

- 8.1. Bij het nemen van het aandeel moet daarop het nominale bedrag worden gestort. Bedongen kan worden dat het nominale bedrag of een deel daarvan eerst behoeft te worden gestort na verloop van een bepaalde tijd of nadat het bestuur het zal hebben opgevraagd.

- 8.2. Storting op een aandeel moet in geld geschieden voor zover niet een andere inbreng is overeengekomen.
- 8.3. Storting in een andere geldeenheid dan die waarin de nominale waarde luidt kan slechts plaatsvinden met toestemming van het bestuur.
- 8.4. Indien bij of na uitgifte van aandelen meer dan de nominale waarde van die aandelen wordt gestort in geld of in natura, zal het meerdere als agio worden aangemerkt. Ten behoeve van de houders van aandelen wordt alsdan separaat agio geboekt (aldus geboekte agio: een '**agioreserve**').
- 8.5. Een storting van agio kan slechts plaatsvinden (i) bij uitgifte van aandelen of (ii) met instemming van het bestuur.

Eigen aandelen. Kapitaalvermindering.

Artikel 9.

- 9.1. De vennootschap kan bij uitgifte van aandelen geen eigen aandelen nemen.
- 9.2. Het bestuur beslist over de verkrijging en vervreemding van aandelen in het kapitaal van de vennootschap, na daartoe verkregen goedkeuring van de algemene vergadering conform het bepaalde in artikel 32.
- 9.3. De vennootschap kan slechts eigen aandelen of certificaten daarvan verkrijgen, voor zover deze volgestort zijn en slechts met inachtneming van het dienaangaande in de wet bepaalde.
- 9.4. De algemene vergadering kan besluiten tot vermindering van het geplaatste kapitaal door intrekking van aandelen of door het bedrag van aandelen bij statutenwijziging te verminderen, met inachtneming van het dienaangaande in de wet bepaalde. Dit besluit wordt genomen conform het bepaalde in artikel 32.

Vruchtgebruik. Pandrecht. Certificaten.

Artikel 10.

- 10.1. Op een aandeel kan een recht van vruchtgebruik worden gevestigd.
- 10.2. De aandeelhouder heeft het stemrecht op de aandelen waarop een vruchtgebruik is gevestigd. In afwijking van de vorige volzin komt het stemrecht op een aandeel de vruchtgebruiker toe indien hem dit krachtens de wet toekomt of met inachtneming van de wettelijke bepalingen is toegekend.
- 10.3. Op een aandeel kan geen pandrecht worden gevestigd.
- 10.4. Aan houders van certificaten van aandelen komt geen vergaderrecht toe.

Levering van aandelen en beperkte rechten.

Artikel 11.

- 11.1. Voor de levering van een aandeel of de vestiging of levering van een beperkt recht daarop is vereist een daartoe bestemde ten overstaan van een notaris

met plaats van vestiging in Nederland verleden akte waarbij de partij die de aandelen vervreemdt en de partij die aandelen verkrijgt partij zijn.

- 11.2. Behoudens in het geval dat de vennootschap zelf bij de rechtshandeling partij is, kunnen de aan het aandeel verbonden rechten pas worden uitgeoefend nadat de vennootschap de rechtshandeling heeft erkend of de akte aan de vennootschap is betekend overeenkomstig het in de wet daaromtrent bepaalde dan wel deze eigener beweging heeft erkend door inschrijving in het aandeelhoudersregister overeenkomstig het in de wet bepaalde.

Blokkeringsregeling.

Artikel 12.

- 12.1. Voor overdracht van aandelen, wil zij geldig zijn, is - behoudens voor een overdracht ingevolge het bepaalde in artikel 13 - steeds de goedkeuring overeenkomstig het hierna in dit artikel 12 bepaalde vereist van de algemene vergadering, die dit besluit neemt conform het bepaalde in artikel 32. Deze goedkeuring is niet vereist indien alle aandeelhouders schriftelijk hun goedkeuring aan de desbetreffende vervreemding hebben gegeven, welke goedkeuring slechts voor een periode van drie (3) maanden geldig is. Evenmin is deze goedkeuring vereist in het geval de aandeelhouder krachtens de wet tot overdracht van zijn aandelen aan een eerdere aandeelhouder verplicht is.
- 12.2. De aandeelhouder die tot overdracht van aandelen wil overgaan – hierna ook te noemen: 'de verzoeker' -, geeft daarvan bij aangetekende brief of tegen ontvangstbewijs kennis aan het bestuur onder opgave van het aantal over te dragen aandelen en van de persoon of de personen aan wie hij wenst over te dragen.
- 12.3. Het bestuur is verplicht een algemene vergadering bijeen te roepen en te doen houden binnen zes (6) weken na ontvangst van de in het vorige lid bedoelde kennisgeving. Bij de oproeping wordt de inhoud van die kennisgeving vermeld.
- 12.4. Indien de vergadering de gevraagde goedkeuring verleent, moet de overdracht binnen drie (3) maanden daarna plaatshebben.
- 12.5. Indien:
- a. niet binnen de in artikel 12.3 vermelde termijn de aldaar bedoelde vergadering is gehouden;
 - b. in die vergadering omtrent het verzoek tot goedkeuring geen besluit is genomen, of
 - c. bedoelde goedkeuring is geweigerd zonder dat de vergadering gelijktijdig met de weigering aan de verzoeker opgave doet van een of meer gegadigden die bereid zijn al de aandelen waarop het verzoek tot

goedkeuring betrekking had tegen contante betaling te kopen, wordt de gevraagde goedkeuring geacht te zijn verleend, en wel in het sub a vermelde geval op de dag waarop de vergadering uiterlijk had moeten worden gehouden.

- 12.6. Tenzij tussen de verzoeker en de door de algemene vergadering aangewezen en door de verzoeker aanvaarde gegadigde(n) omtrent de prijs of de prijsvaststelling anders wordt overeengekomen, zal de koopprijs van de aandelen worden vastgesteld door een deskundige, op verzoek van de meest gereede partij te benoemen door de voorzitter van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie.
- 12.7. De verzoeker blijft bevoegd zich terug te trekken, mits dit geschiedt binnen een (1) maand nadat hem bekend is aan welke gegadigde hij al de aandelen waarop het verzoek tot goedkeuring betrekking had, kan verkopen en tegen welke prijs.
- 12.8. De kosten van de prijsvaststelling komen ten laste van:
 - a. de verzoeker, indien deze zich terugtrekt;
 - b. de verzoeker voor de helft en de kopers voor de andere helft, indien de aandelen door de gegadigden zijn gekocht, met dien verstande dat iedere koper in de kosten bijdraagt in verhouding tot het aantal door hem gekochte aandelen;
 - c. de vennootschap, in gevallen die niet sub a of b zijn genoemd.
- 12.9. De vennootschap zelf kan slechts met instemming van de verzoeker gegadigde zijn als bedoeld in artikel 12.5 sub c.

Aanbiedingsregeling bij kwaliteitseisen.

Artikel 13.

- 13.1. Indien en zolang een aandeelhouder niet voldoet aan het bepaalde in artikel 5.2, gelden zijn aandelen als te koop aangeboden aan de andere aandeelhouders die alsdan een recht van voorkeur tot koop hebben overeenkomstig het bepaalde in dit artikel 13.
- 13.2. Binnen tien (10) dagen nadat zijn aandelen als aangeboden gelden is de desbetreffende aandeelhouder, hierna te noemen: "de verplichte aanbieder", verplicht daarvan mededeling te doen aan het bestuur, onder opgave van aantal en aanduidingen van die aandelen. Binnen tien (10) dagen na die mededeling of zoveel eerder als het bestuur verkiest, deelt zij de verplichte aanbieder mede, dat zijn aandelen gelden als door hem aangeboden in de zin van dit artikel 13. Over de inhoud van die mededeling doet het bestuur binnen tien (10) dagen mededeling aan de mede-aandeelhouders.

- 13.3. De vennootschap kan slechts gegadigde zijn met instemming van de verplichte aanbieder.
- 13.4. De verplichte aanbieder is niet bevoegd het ingevolge artikel 13.2 tot stand gekomen aanbod van zijn aandelen in te trekken.
- 13.5. De prijs van de aangeboden aandelen zal door de verplichte aanbieder en de overige aandeelhouders in onderling overleg worden vastgesteld en schriftelijk aan het bestuur medegedeeld. Indien de verplichte aanbieder en de overige aandeelhouders geen overeenstemming bereiken over de prijs van de aangeboden aandelen voeren de verplichte aanbieder en de aandeelhouders onderling overleg omtrent de aanwijzing van een onafhankelijk deskundige die op voor alle betrokkenen bindende wijze de prijs, die gelijk zal zijn aan de waarde van de desbetreffende aandelen, zal vaststellen. Tenzij betrokkenen anders overeenkomen, is deze deskundige een deskundige als bedoeld in artikel 2:393 Burgerlijk Wetboek.
- Tegen de aldus door de verplichte aanbieder en de overige aandeelhouders dan wel de deskundige vastgestelde prijs zullen de aandeelhouders hun recht van voorkeur op de aangeboden aandelen kunnen uitoefenen.
- 13.6. Indien een in artikel 13.5 bedoelde deskundige niet binnen tien (10) dagen na de mededeling van het bestuur als bedoeld in artikel 13.2, laatste zin, door de verplichte aanbieder en de overige aandeelhouders tezamen is aangewezen, geschiedt, op verzoek van een of meer van hen, de aanwijzing door de voorzitter van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie.
- 13.7. Aan de in artikel 13.5 bedoelde deskundige verschaft het bestuur alle door die deskundige verlangde inlichtingen. De kosten van de prijsvaststelling komen ten laste van de vennootschap.
- De deskundige deelt de door hem vastgestelde prijs aan het bestuur mede. Binnen tien (10) dagen na deze mededeling, deelt het bestuur de door de deskundige vastgestelde prijs mede aan de aanbieder en de andere aandeelhouders.
- 13.8. Binnen drie weken:
- a. na schriftelijke mededeling door de aandeelhouders aan het bestuur over de in onderling overleg vastgestelde prijs, als bedoeld in artikel 13.5, eerste zin; dan wel
 - b. na de in artikel 13.7 bedoelde mededeling van het bestuur, dient een aandeelhouder die van zijn recht van voorkeur gebruik wil maken aan het bestuur mede te delen hoeveel aandelen hij wenst te kopen, bij gebreke waarvan zijn recht van voorkeur is vervallen. Aandeelhouders

die tijdig hebben verklaard van hun recht van voorkeur gebruik te willen maken, worden hierna aangeduid als "gegadigden".

- 13.9. Binnen tien (10) dagen na het verstrijken van de in artikel 13.8 gestelde termijn van drie weken deelt het bestuur aan de aanbieder mede of er gegadigden zijn en, zo ja, hoeveel en welke aandelen zijn toegewezen en aan wie.
- 13.10. Indien er niet voor alle aangeboden aandelen gegadigden zijn, is de verplichte aanbieder ontheven van het in artikel 13.1 bepaalde doch is de verplichte aanbieder niet vrij om zijn aandelen over te dragen aan een derde.
- 13.11. Indien aandeelhouders hun recht van voorkeur willen uitoefenen ten aanzien van meer aandelen dan voor hen beschikbaar zijn, zullen de beschikbare aandelen door het bestuur tussen hen worden verdeeld in verhouding tot hun aandelenbezit, met dien verstande, dat aan niemand meer aandelen zullen worden toegewezen dan waarop hij heeft gereflecteerd. Voor zover een dergelijke verdeling niet mogelijk is zal de toewijzing geschieden bij loting. Het bestuur stelt het systeem van de toewijzing bij loting en de wijze waarop de loting zal geschieden op voor belanghebbenden bindende wijze vast.
- 13.12. Indien er voor alle aangeboden aandelen gegadigden zijn, is ten aanzien van alle aangeboden aandelen een koopovereenkomst tot stand gekomen en is de aanbieder verplicht binnen een (1) maand na het verstrijken van de in artikel 13.9 gestelde termijn van tien (10) dagen de aandelen over te dragen en zijn de gegadigden verplicht tegelijkertijd de prijs van de aandelen, naar rato van de conform artikel 13.5 of artikel 13.7 vastgestelde prijs voor de aangeboden aandelen, contant aan de aanbieder te betalen.
- 13.13. Indien de aanbieder met levering aan een gegadigde in verzuim is, is de vennootschap tot levering van die aandelen bevoegd en binnen tien (10) dagen, nadat de gegadigde aan haar een daartoe strekkend verzoek heeft gedaan, verplicht.

Bestuurders. Benoeming; schorsing en ontslag.

Artikel 14.

- 14.1. Het bestuur bestaat in beginsel uit een (1) persoon. De algemene vergadering kan om haar moverende redenen van dit beginsel afwijken door een ander aantal bestuurders vast te stellen. Alleen natuurlijke personen kunnen als bestuurder worden benoemd. Een niet-voltallig bestuur behoudt zijn bevoegdheden. In ontstane vacatures wordt zo spoedig mogelijk voorzien.
- 14.2. Bestuurders worden benoemd op basis van een door de algemene vergadering vastgestelde profielschets. Zowel een aandeelhouder als de raad van

commissarissen kan, met inachtneming van de profielschets, voor de benoeming van een bestuurder een niet-bindende voordracht opmaken.

- 14.3. Bestuurders worden benoemd door de algemene vergadering conform het bepaalde in artikel 32
- 14.4. De algemene vergadering kan aan een bestuurder een titel toekennen.
- 14.5. Iedere bestuurder kan te allen tijde door de algemene vergadering worden ontslagen. Tot een ontslag van een bestuurder kan de algemene vergadering slechts besluiten met een meerderheid van ten minste twee derden (2/3e) van de uitgebrachte stemmen in een vergadering waarin meer dan de helft van het geplaatste kapitaal is vertegenwoordigd.
- 14.6. Iedere bestuurder kan te allen tijde door de algemene vergadering worden geschorst met een meerderheid van ten minste twee derden (2/3e) van de uitgebrachte stemmen in een vergadering waarin meer dan de helft van het geplaatste kapitaal is vertegenwoordigd. Een bestuurder kan ook door de raad van commissarissen worden geschorst. Een schorsing door de raad van commissarissen kan te allen tijde door de algemene vergadering worden opgeheven.
- 14.7. Elke schorsing kan één of meer malen worden verlengd doch in totaal niet langer duren dan drie maanden. Is na verloop van die tijd geen beslissing genomen omtrent de opheffing van de schorsing of over ontslag, dan eindigt de schorsing.
- 14.8. De algemene vergadering stelt het beleid op het terrein van bezoldiging van (i) de leden van het bestuur, (ii) de leden van de raad van commissarissen en andere organen alsmede (iii) de medewerkers van de vennootschap vast. Dit besluit wordt genomen conform het bepaalde in artikel 32.
- 14.9. De bezoldiging en de verdere arbeidsvoorwaarden van iedere bestuurder worden conform het vigerende bezoldigingsbeleid vastgesteld door de algemene vergadering. Dit besluit wordt genomen conform het bepaalde in artikel 32.
- 14.10. Het bestuur draagt er zorg voor dat het voor de vennootschap vigerende bezoldigingsbeleid, zoals deze van tijd tot tijd zal komen te luiden, en daarvoor in de plaats tredende wet- en regelgeving, wordt toegepast op de arbeidsvoorwaarden van alle medewerkers en leden van organen van de vennootschap alsmede elke dochtermaatschappij ongeacht macht of stand.

Bestuurstaak, besluitvorming en taakverdeling.

Artikel 15.

- 15.1. Het bestuur is, met inachtneming van het bepaalde in artikel 17 belast met het besturen van de vennootschap. Bij de vervulling van hun taak richten de bestuurders zich naar het belang van de vennootschap en de met haar verbonden onderneming.
- 15.2. In het bestuur heeft iedere bestuurder één stem. Een bestuurder kan zich ter vergadering doen vertegenwoordigen door een andere bestuurder die hij daartoe schriftelijk heeft gevolmachtigd.
- 15.3. Het bestuur kan slechts besluiten nemen indien ten minste de meerderheid van de stemgerechtigde bestuurders aanwezig of vertegenwoordigd is.
- 15.4. Alle besluiten van het bestuur worden genomen met volstrekte meerderheid van de uitgebrachte stemmen. Indien de stemmen staken wordt het betreffende onderwerp ter beslissing aan de raad van commissarissen voorgelegd.
- 15.5. Besluiten van het bestuur kunnen ook buiten vergadering worden genomen, schriftelijk of op andere wijze, mits het desbetreffende voorstel aan alle in functie zijnde bestuurders is voorgelegd en geen van hen zich tegen de desbetreffende wijze van besluitvorming verzet. Van een besluit buiten vergadering dat niet schriftelijk is genomen wordt een verslag opgemaakt. Schriftelijke besluitvorming geschiedt door middel van schriftelijke verklaringen van alle in functie zijnde bestuurders.
- 15.6. Een bestuurder neemt niet deel aan de beraadslaging en besluitvorming, indien hij daarbij een direct of indirect persoonlijk belang heeft dat tegenstrijdig is met het belang van de vennootschap en de met haar verbonden onderneming. Wanneer hierdoor geen bestuursbesluit kan worden genomen, wordt het besluit genomen door de raad van commissarissen.
- 15.7. Het bestuur kan, in aanvulling op hetgeen daaromtrent in deze statuten is bepaald, nadere regels vaststellen omtrent de besluitvorming en werkwijze van het bestuur. In dat kader kan het bestuur onder meer bepalen met welke taak iedere bestuurder meer in het bijzonder zal zijn belast. Deze regels en taakverdeling worden schriftelijk vastgelegd en vaststelling alsmede wijziging daarvan behoeven de voorafgaande goedkeuring van de raad van commissarissen.
- 15.8. Het bestuur informeert de algemene vergadering tijdig omtrent de ontwikkelingen en/of inzichten binnen de vennootschap en de onderneming welke kunnen leiden tot een belangrijke verandering van de identiteit of het karakter van de vennootschap of de onderneming.

- 15.9. Het bestuur en de raad van commissarissen verschaffen aan de algemene vergadering op verzoek alle gewenste inlichtingen, tenzij een zwaarwichtig belang van de vennootschap zich daartegen verzet.
- 15.10. Het bestuur dient zich te gedragen naar de algemene of concrete aanwijzingen van de algemene vergadering, welk besluit door de algemene vergadering genomen wordt conform het bepaalde in artikel 32. Het bestuur is gehouden de aanwijzingen van de algemene vergadering op te volgen, tenzij deze in strijd zijn met het belang van de vennootschap en de met de vennootschap verbonden onderneming, in welk geval het bestuur onverwijld de algemene vergadering schriftelijk zulks mededeelt met daarbij een feitelijke en concrete onderbouwing van dat belang.
- 15.11. Het bestuur stelt jaarlijks vóór een door de raad van commissarissen te bepalen tijdstip een begroting inclusief een bedrijfsplan ('**bedrijfsplan**') op en stelt deze stukken na goedkeuring van de raad van commissarissen vast. Het bestuur neemt in dit bedrijfsplan ten minste die onderwerpen op als de raad van commissarissen schriftelijk aan het bestuur heeft medegedeeld. Het vastgestelde bedrijfsplan wordt ter informatie gezonden aan de aandeelhouders.
- 15.12. Het bestuur stelt voorts eens in de vier (4) jaar, of zoveel vaker als zij dat opportuun acht, een meerjaren strategisch bedrijfsplan (inclusief meerjarenbegroting) op onder goedkeuring van de raad van commissarissen, welke wordt vastgesteld door het bestuur na goedkeuring daartoe van de algemene vergadering. Het bestuur neemt in dit meerjaren strategisch bedrijfsplan ten minste die onderwerpen op als de algemene vergadering schriftelijk aan het bestuur heeft medegedeeld.
- 15.13. Het bestuur stelt ten minste één keer per jaar de raad van commissarissen schriftelijk op de hoogte van de hoofdlijnen van het strategisch beleid, de algemene en financiële risico's en het beheers- en controlesysteem van de vennootschap.
- 15.14. Het bestuur draagt zorg voor een goed functionerend systeem van administratieve organisatie en interne controle dat gericht is op het tot stand brengen en in stand houden van de informatievoorziening in en omtrent de organisatie van de vennootschap en ordentelijke besluitvorming door haar organen alsmede de opzet en werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen.

Vertegenwoordiging.

Artikel 16.

- 16.1. Het bestuur is bevoegd de vennootschap te vertegenwoordigen. Indien er meer dan een bestuurder in functie is, komt de bevoegdheid tot vertegenwoordiging mede toe aan twee gezamenlijk handelende bestuurders.
- 16.2. Het bestuur kan functionarissen met algemene of beperkte vertegenwoordigingsbevoegdheid aanstellen. Ieder van hen kan de vennootschap vertegenwoordigen met inachtneming van de begrenzing aan zijn bevoegdheid gesteld. De titulatuur van deze functionarissen wordt door het bestuur bepaald. Deze functionarissen kunnen worden ingeschreven in het handelsregister, met vermelding van de omvang van hun vertegenwoordigingsbevoegdheid.

Goedkeuring van besluiten van het bestuur.

Artikel 17.

- 17.1. Onverminderd het in de wet en het elders in deze statuten bepaalde, zijn aan de goedkeuring van de raad van commissarissen onderworpen de besluiten van het bestuur omtrent:
 - a. het verkrijgen, vervreemden en bezwaren van deelnemingen in andere ondernemingen, en de uitoefening van het stemrecht op aandelen in situaties door de raad van commissarissen schriftelijk aan het bestuur op te geven onverminderd het hierna in sub b. bepaalde;
 - b. het uitoefenen van het stemrecht en de richting waarin het stemrecht wordt uitgeoefend ten aanzien van aandelen in het kapitaal van een Fonds BV indien sprake is van de goedkeuring van:
 - (i) het initieel verwerven en/of het uitbreiden van de deelname in het kapitaal van een bestaande participatie en/of het initieel verstrekken van een geldlening en/of het uitbreiden van een geldlening of garantstelling ten gevolge van welke verwerving en/of verstrekking en/of uitbreiding het totaalbedrag dat de vennootschap in de betrokken onderneming heeft geïnvesteerd en/of gegarandeerd een bedrag van twee miljoen vijfhonderdduizend euro (€ 2.500.000,00) overschrijdt;
 - (ii) besluiten van het bestuur van een Fonds BV waaromtrent de investeringscommissie van die Fonds BV niet positief heeft geadviseerd en zien op een lening, participatie of een andere terbeschikkingstelling ten laste van die Fonds BV;
 - (iii) besluiten van het bestuur van een Fonds BV die passen binnen de discretionaire ruimte die aanwijzingen van de algemene vergadering van die Fonds BV geven, voor zover het bestuur

van die Fonds BV op grond van haar statuten goedkeuring dient te verkrijgen van haar algemene vergadering voor het nemen van een desbetreffend besluit;

- c. het vaststellen van het bedrijfsplan en de inhoud van het meerjaren strategisch bedrijfsplan en tussentijdse financiële rapportages van de vennootschap;
 - d. het verkrijgen, vervreemden, bezwaren, huren, verhuren en op andere wijze in gebruik of genot verkrijgen en geven van registergoederen;
 - e. het aangaan van overeenkomsten waarbij aan de vennootschap een bankkrediet wordt verleend;
 - f. het ter leen verstrekken van gelden, alsmede het ter leen opnemen van gelden;
 - g. duurzame rechtstreekse of middellijke samenwerking met een andere onderneming en het verbreken van zodanige samenwerking;
 - h. het hoofdelijk of anderszins naast of voor anderen verbinden van de vennootschap;
 - i. het verlenen en uitbreiden van procuratie;
 - j. het optreden in rechte, waaronder begrepen het uitvoeren van arbitrale procedures, doch met uitzondering van het nemen van rechtsmaatregelen die geen uitstel kunnen lijden;
 - k. het treffen van pensioenregelingen en het toekennen van pensioenrechten boven die, welke uit bestaande regelingen voortvloeien;
 - l. het beëindigen van de dienstbetrekking van een aanmerkelijk aantal werknemers tegelijkertijd of binnen een kort tijdsbestek;
 - m. een ingrijpende wijziging in de arbeidsomstandigheden van een aanmerkelijk aantal werknemers.
- 17.2. Onverminderd het in de wet en het elders in deze statuten bepaalde, zijn aan de goedkeuring van de algemene vergadering onderworpen de besluiten van het bestuur omtrent:
- a. het vaststellen van het meerjaren strategisch bedrijfsplan van de vennootschap alsmede het wijzigen van de (lange termijn) strategie van de vennootschap;
 - b. het aangaan, wijzigen of het verbreken van een duurzame rechtstreekse of middellijke samenwerking door de vennootschap, indien en voor zover deze samenwerking of verbreking van wezenlijke betekenis is voor de vennootschap;

- c. het initieel verwerven en/of uitbreiden van deelnemingen in andere ondernemingen of rechtspersonen;
- d. het verminderen of vermeerderen van het economisch belang in een Fonds BV, bijvoorbeeld door het initieel verstrekken van een geldlening en/of het uitbreiden van een geldlening en/of het doen van een agiostorting;
- e. de verkoop, het verlenen van rechten aan derden tot koop, levering, certificering of bezwaring van een of meer aandelen in het kapitaal van een Fonds BV;
- f. het uitoefenen van het stemrecht en de richting waarin het stemrecht wordt uitgeoefend ten aanzien van aandelen in het kapitaal van MKB-fonds BV indien sprake is van de goedkeuring van een besluit van het bestuur van MKB-fonds BV ter zake investeringen met een totale financieringsbehoefte van meer dan vijf miljoen euro (€ 5.000.000,00);
- g. het geven, intrekken en wijzigen van aanwijzingen aan het bestuur van een Fonds BV, voor zover de statuten van die Fonds BV een grondslag voor zodanige aanwijzingen geven;
- h. het aangaan en wijzigen van een rechtshandeling tussen de vennootschap enerzijds en een vennootschap of onderneming waarbij een commissaris van de vennootschap als bestuurder is betrokken;
- i. het aangaan, beëindigen of wijzigen van overeenkomsten met bestuurders, directeuren of commissarissen van de vennootschap of een vennootschap waarin zij rechtstreeks of middellijk deelneemt, aandeelhouders van de vennootschap of vergelijkbare functionarissen van de vennootschap of een vennootschap waarin zij rechtstreeks of middellijk deelneemt;
- j. het wijzigen van de feitelijke plaats(en) van vestiging van de vennootschap;
- k. het overnemen van andere ondernemingen dan wel activiteiten indien deze van wezenlijke betekenis zijn voor de vennootschap;
- l. het doen van een aangifte tot faillietverklaring van de vennootschap, het aanvragen van surseance van betaling ten aanzien van de vennootschap;
- m. een juridische fusie of splitsing waarbij de vennootschap partij is;
- n. het aangaan van een transactie door de vennootschap of een vennootschap waarin zij rechtstreeks of middellijk deelneemt die niet op zakelijke (arms' length) voorwaarden is;

- o. het uitoefenen van het stemrecht en de richting waarin het stemrecht wordt uitgeoefend ten aanzien van de aandelen (in aandeelhoudersvergaderingen of daarbuiten) gehouden in het kapitaal van een Fonds BV indien sprake is van een van de volgende onderwerpen:
- (i) het vaststellen, wijzigen of intrekken van het investeringsreglement voor de Fonds BV (welk besluit wordt genomen overeenkomstig het in artikel 32 bepaalde);
 - (ii) het verwerven en/of het uitbreiden van de deelname in het kapitaal van een bestaande participatie en/of het initieel verstrekken van een geldlening of garantstelling en/of het uitbreiden van een geldlening of garantstelling door de Fonds BV indien de algemene vergadering van de Fonds BV daarvoor goedkeuring dient te verlenen bij of krachtens de statuten van de Fonds BV;
 - (iii) het vaststellen van de jaarrekening;
 - (iv) het doen van uitkeringen aan aandeelhouders;
 - (v) het benoemen, ontslaan en vaststellen van de bezoldiging en arbeidsvoorwaarden van bestuurders en het benoemen, schorsen en ontslaan van leden van de investeringscommissie van die Fonds BV en het toekennen van een (recht op) bezoldiging aan hen, welke goedkeuring voor het uitoefenen van stemrecht met betrekking tot het benoemen en/of ontslaan van leden van de investeringscommissie van die Fonds BV eerst zal worden verleend na raadpleging van de raad van commissarissen van de vennootschap;
 - (vi) statutenwijziging, fusie of splitsing;
 - (vii) ontbinding, aangifte tot faillietverklaring of het aanvragen van surseance van betaling;
 - (viii) uitgifte van aandelen of inkoop van aandelen;
 - (ix) vermindering van het kapitaal;
 - (x) het verlenen van goedkeuring aan besluiten van het bestuur van een Fonds BV, voor zover het bestuur van die Fonds BV op grond van haar statuten goedkeuring dient te verkrijgen van haar algemene vergadering van aandeelhouders en het niet gaat om de onderwerpen als hiervoor in artikel 17.1 onder b omschreven;

- (xi) besluiten met betrekking tot de wijziging van de feitelijke plaats van vestiging van een Fonds BV;
- (xii) het nemen van een bestuursbesluit ingeval ten aanzien van alle directeurs van de Fonds BV sprake is van een tegenstrijdig belang;
- (xiii) het aangaan, wijzigen of het verbreken van een duurzame rechtstreekse of middellijke samenwerking indien een voor zover deze samenwerking of verbreking van wezenlijke betekenis is voor een Fonds BV; en
- (xiv) besluiten van het bestuur van een Fonds BV ten aanzien van de verwerving en/of uitbreiding van een deelneming indien een dergelijk besluit in strijd is met aanwijzingen van haar algemene vergadering en/of het bedrijfsplan van die Fonds BV.

Een besluit van de algemene vergadering tot goedkeuring van een bestuursbesluit als bedoeld in dit artikel 17.2 wordt genomen conform het bepaalde in artikel 32.

- 17.3. De raad van commissarissen en de algemene vergadering kunnen bepalen dat een in artikel 17.1 respectievelijk 17.2 hiervoor bedoeld besluit niet aan haar goedkeuring is onderworpen indien het daarmee gemoeide belang een door raad van commissarissen respectievelijk algemene vergadering te bepalen en schriftelijk aan het bestuur op te geven waarde niet te boven gaat. Het besluit van de algemene vergadering wordt genomen conform het bepaalde in artikel 32.
- 17.4. De algemene vergadering en de raad van commissarissen zijn bevoegd ook andere besluiten als bedoeld in artikel 17.1 respectievelijk artikel 17.2 aan haar/zijn goedkeuring te onderwerpen. Die andere besluiten dienen duidelijk omschreven te worden en schriftelijk aan het bestuur te worden medegedeeld. Deze besluiten van de algemene vergadering worden genomen conform het bepaalde in artikel 32.
- 17.5. Indien zowel goedkeuring van de raad van commissarissen is vereist als van de algemene vergadering, zal eerst de goedkeuring van de raad van commissarissen worden gevraagd en vervolgens die van de algemene vergadering waarbij aan de algemene vergadering wordt medegedeeld of de raad van commissarissen goedkeuring heeft verleend en de relevante overwegingen bij dat besluit.

Indien de algemene vergadering goedkeuring verleent terwijl de raad van commissarissen goedkeuring had geweigerd, vervalt het vereiste van goedkeuring van de raad van commissarissen.

- 17.6. Het ontbreken van enige goedkeuring van de algemene vergadering of de raad van commissarissen tast de vertegenwoordigingsbevoegdheid van het bestuur en de leden daarvan niet aan.

Ontstentenis of belet van een bestuurder of commissaris.

Artikel 18.

- 18.1. In geval van ontstentenis of belet van een bestuurder zijn de overblijvende bestuurders of is de overblijvende bestuurder tijdelijk met het besturen van de vennootschap belast. In geval van ontstentenis of belet van alle bestuurders of van de enige bestuurder is de raad van commissarissen tijdelijk met het besturen van de vennootschap belast, met de bevoegdheid het bestuur van de vennootschap tijdelijk op te dragen aan één of meer commissarissen en/of één of meer andere personen. Voorts is de algemene vergadering bevoegd om in geval van ontstentenis of belet van alle bestuurders het bestuur van de vennootschap tijdelijk op te dragen aan één of meer andere personen, welke aanwijzing prevaleert boven een eventuele aanwijzing door de raad van commissarissen.
- 18.2. In geval van ontstentenis of belet van een commissaris zijn de andere commissarissen of is de andere commissaris tijdelijk met het toezicht en de overige taken van de raad van commissarissen belast. In geval van ontstentenis of belet van alle commissarissen of van de enige commissaris is de persoon die daartoe door de algemene vergadering wordt benoemd, tijdelijk met het toezicht en de overige taken van de raad van commissarissen belast.
- 18.3. Onder belet wordt in deze statuten verstaan:
- a. schorsing;
 - b. ziekte;
 - c. onbereikbaarheid,
- in de gevallen bedoeld onder sub b en c zonder dat gedurende een termijn van vijf (5) dagen de mogelijkheid van contact tussen de bestuurder en de vennootschap heeft bestaan, tenzij de algemene vergadering in een voorkomend geval een andere termijn vaststelt.

Commissarissen. Benoeming; schorsing en ontslag.

Artikel 19.

- 19.1. De vennootschap heeft een raad van commissarissen bestaande uit ten minste drie (3) commissarissen, zijnde natuurlijke personen. Het aantal commissarissen wordt vastgesteld door de algemene vergadering.
- 19.2. Commissarissen worden benoemd door de algemene vergadering. Het besluit tot benoeming van een commissaris wordt genomen met inachtneming van artikel 32.
- 19.3. Iedere commissaris kan te allen tijde door de algemene vergadering worden geschorst of ontslagen bij een besluit genomen met een meerderheid van ten minste twee derden (2/3e) van de uitgebrachte stemmen, die meer dan de helft van het geplaatste kapitaal vertegenwoordigen.
- 19.4. Een schorsing kan één of meer malen worden verlengd, maar kan in totaal niet langer duren dan drie maanden. Is na verloop van die tijd geen beslissing genomen omtrent de opheffing van de schorsing of ontslag, dan eindigt de schorsing.
- 19.5. Elke commissaris treedt uiterlijk af op de dag van de eerste algemene vergadering van aandeelhouders die gehouden wordt nadat vier (4) jaren na zijn laatste benoeming zijn verlopen.
- 19.6. Een aftredend commissaris kan slechts eenmaal worden herbenoemd. Indien een commissaris tussentijds is benoemd als bedoeld in artikel 19.8, geldt dat deze tweemaal kan worden herbenoemd, met dien verstande dat deze commissaris uiterlijk aftreedt op de dag van de eerste algemene vergadering van aandeelhouders die gehouden wordt nadat deze commissaris in totaal acht jaren zitting heeft gehad in de raad van commissarissen.
- 19.7. De commissarissen treden periodiek af volgens een door de raad van commissarissen op te stellen rooster. Een wijziging in dat rooster kan niet meebrengen dat een zittende commissaris tegen zijn wil defungeert voordat de termijn waarvoor hij is benoemd, verstreken is.
- 19.8. Een tussentijds benoemde commissaris treedt af op het tijdstip waarop degene in wiens plaats hij is benoemd, zou zijn afgetreden.
- 19.9. De bezoldiging en de verdere arbeidsvoorwaarden van iedere commissaris worden conform het door de algemene vergadering vastgestelde bezoldigingsbeleid zoals bedoeld in artikel 14.8 vastgesteld door de algemene vergadering. Dit besluit wordt genomen met inachtneming van artikel 32.

Taak en bevoegdheden.

Artikel 20.

- 20.1. De raad van commissarissen heeft tot taak toezicht te houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in de vennootschap en de

met haar verbonden onderneming. De raad van commissarissen staat het bestuur met raad terzijde. Bij de vervulling van hun taak richten de commissarissen zich naar het belang van de vennootschap en de met haar verbonden onderneming.

- 20.2. Het bestuur verschaft de raad van commissarissen tijdig de voor de uitoefening van diens taak noodzakelijke gegevens.
- 20.3. De raad van commissarissen kan zich door deskundigen laten bijstaan. De kosten van dergelijke bijstand zijn voor rekening van de vennootschap.
- 20.4. De raad van commissarissen kan bepalen dat één of meer commissarissen en/of deskundigen toegang hebben tot het kantoor en de overige gebouwen en terreinen van de vennootschap en dat deze personen bevoegd zijn de boeken en bescheiden van de vennootschap in te zien.
- 20.5. De raad van commissarissen kan, in aanvulling op hetgeen daaromtrent in deze statuten is bepaald, nadere regels vaststellen omtrent de besluitvorming en werkwijze van de raad van commissarissen. Deze regels worden schriftelijk vastgelegd met inachtneming van de vigerende code(s) ter zake algemeen aanvaarde regels voor goed ondernemingsbestuur.
- 20.6. De algemene vergadering kent aan een commissaris, al dan niet bij zijn benoeming, de titel van voorzitter van de raad van commissarissen toe.
- 20.7. De raad van commissarissen benoemt uit zijn midden een plaatsvervangend voorzitter, die bij afwezigheid van de voorzitter al diens taken en bevoegdheden waarneemt.
- 20.8. De raad van commissarissen benoemt voorts, al dan niet uit zijn midden, een secretaris van de raad van commissarissen en treft een regeling voor diens vervanging.
- 20.9. De raad van commissarissen evalueert ten minste jaarlijks het eigen functioneren.

Vergaderingen.

Artikel 21.

- 21.1. De raad van commissarissen vergadert steeds wanneer een commissaris of het bestuur dat nodig acht.
- 21.2. Een commissaris kan zich ter vergadering doen vertegenwoordigen door een andere commissaris die hij daartoe schriftelijk heeft gevolmachtigd.
- 21.3. De vergaderingen van de raad van commissarissen worden geleid door zijn voorzitter of diens plaatsvervanger. Bij hun afwezigheid wordt de voorzitter van de vergadering aangewezen door de ter vergadering aanwezige commissarissen.

- 21.4. De voorzitter van de vergadering wijst voor de vergadering een notulist aan.
- 21.5. Van het verhandelde in een vergadering van de raad van commissarissen worden notulen gehouden door de notulist van de vergadering. De notulen worden vastgesteld door de raad van commissarissen in dezelfde of in de eerstvolgende vergadering. Ten blijke van vaststelling worden de notulen ondertekend door de voorzitter en de notulist van de vergadering waarin zij worden vastgesteld.
- 21.6. De raad van commissarissen vergadert tezamen met het bestuur zo dikwijls de raad van commissarissen of het bestuur dat nodig acht.

Besluitvorming.

Artikel 22.

- 22.1. In de raad van commissarissen heeft iedere commissaris één stem.
- 22.2. Alle besluiten van de raad van commissarissen worden genomen met volstrekte meerderheid van de uitgebrachte stemmen. Indien de stemmen staken, dan heeft de voorzitter van de raad van commissarissen een doorslaggevende stem. Een commissaris kan slechts één medecommissaris ter vergadering vertegenwoordigen.
- 22.3. De raad van commissarissen kan in een vergadering alleen geldige besluiten nemen, indien de meerderheid van de in functie zijnde commissarissen ter vergadering aanwezig of vertegenwoordigd is.
- 22.4. Besluiten van de raad van commissarissen kunnen ook buiten vergadering worden genomen, mits het desbetreffende voorstel aan alle in functie zijnde commissarissen is voorgelegd en geen van hen zich tegen besluitvorming buiten vergadering verzet. Besluitvorming buiten vergadering geschiedt schriftelijk door middel van schriftelijke verklaringen van alle in functie zijnde commissarissen.
- 22.5. Een commissaris neemt niet deel aan de beraadslaging en besluitvorming, indien hij daarbij een direct of indirect persoonlijk belang heeft dat tegenstrijdig is met het belang van de vennootschap en de met haar verbonden onderneming. Wanneer de raad van commissarissen hierdoor geen besluit kan nemen, wordt het besluit genomen door de algemene vergadering.

Boekjaar en jaarrekening.

Artikel 23.

- 23.1. Het boekjaar van de vennootschap valt samen met het kalenderjaar.
- 23.2. Jaarlijks binnen vijf maanden na afloop van het boekjaar maakt het bestuur een jaarrekening op en legt deze tezamen met het bestuursverslag voor de aandeelhouders ter inzage ten kantore van de vennootschap.

- 23.3. De jaarrekening bestaat uit een balans, een winst- en verliesrekening en een toelichting, en de geconsolideerde jaarrekening indien de vennootschap een geconsolideerde jaarrekening opstelt.
- 23.4. Binnen de in artikel 23.2 genoemde termijn legt het bestuur de opgemaakte jaarrekening tezamen met het bestuursverslag over aan de raad van commissarissen.
- 23.5. De jaarrekening wordt ondertekend door de leden van het bestuur en de leden van de raad van commissarissen; ontbreekt de ondertekening van één of meer hunner, dan wordt daarvan onder opgave van reden melding gemaakt.
- 23.6. De raad van commissarissen brengt omtrent de jaarrekening preadvies uit aan de algemene vergadering.
- 23.7. Op de jaarrekening en het bestuursverslag zijn voorts van toepassing Titel 9 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek, alsmede alle overige Nederlandse regels omtrent de jaarrekening en het bestuursverslag.
- 23.8. De jaarrekening wordt vastgesteld door de algemene vergadering met inachtneming van artikel 32.

Accountant.

Artikel 24.

- 24.1. De vennootschap verleent aan een accountant de opdracht tot onderzoek van de jaarrekening.
- 24.2. Tot het verlenen van de opdracht is de algemene vergadering bevoegd. Gaat deze daartoe niet over, dan is de raad van commissarissen bevoegd of, zo de commissarissen ontbreken of de raad van commissarissen in gebreke blijft, het bestuur. De opdracht kan te allen tijde worden ingetrokken door de algemene vergadering en door degene die haar heeft verleend; de door het bestuur verleende opdracht kan bovendien door de raad van commissarissen worden ingetrokken.
- 24.3. De accountant brengt omtrent zijn onderzoek verslag uit aan de raad van commissarissen en aan het bestuur.
- 24.4. De accountant geeft de uitslag van zijn onderzoek weer in een verklaring omtrent de getrouwheid van de jaarrekening.

Winst en uitkeringen.

Artikel 25.

- 25.1. De algemene vergadering is bevoegd tot bestemming van de winst die door vaststelling van de jaarrekening is bepaald. Dit besluit wordt genomen met inachtneming van artikel 32.

- 25.2. De algemene vergadering is bevoegd tot vaststelling van (tussentijdse) uitkeringen, en tot gehele of gedeeltelijke opheffing van de agioreserve. Indien de vennootschap reserves krachtens de wet moet aanhouden, geldt deze bevoegdheid uitsluitend voor zover het eigen vermogen groter is dan die reserves. Het besluit tot vaststelling van (tussentijdse) uitkeringen wordt genomen met inachtneming van artikel 32.
- 25.3. Een besluit dat strekt tot uitkering heeft geen gevolgen zolang het bestuur geen goedkeuring heeft verleend. Het bestuur weigert slechts de goedkeuring indien het weet of redelijkerwijs behoort te voorzien dat de vennootschap na de uitkering niet zal kunnen blijven voortgaan met het betalen van haar opeisbare schulden.
- 25.4. Indien de vennootschap na een uitkering niet kan voortgaan met het betalen van haar opeisbare schulden, zijn de bestuurders die dat ten tijde van de uitkering wisten of redelijkerwijs behoorden te voorzien jegens de vennootschap hoofdelijk verbonden voor het tekort dat door de uitkering is ontstaan met de wettelijke rente vanaf de dag van de uitkering. Artikel 2:248 lid 5 Burgerlijk Wetboek is van overeenkomstige toepassing. Niet verbonden is de bestuurder die bewijst dat het niet aan hem te wijten is dat de vennootschap de uitkering heeft gedaan en dat hij niet nalatig is geweest in het treffen van maatregelen om de gevolgen daarvan af te wenden. Degene die de uitkering ontving terwijl hij wist of redelijkerwijs behoorde te voorzien dat de vennootschap na de uitkering niet zou kunnen voortgaan met het betalen van haar opeisbare schulden is gehouden tot vergoeding van het tekort dat door de uitkering is ontstaan, ieder voor ten hoogste het bedrag of de waarde van de door hem ontvangen uitkering, met de wettelijke rente vanaf de dag van de uitkering. Indien de bestuurders de vordering uit hoofde van de eerste zin hebben voldaan, geschiedt de in de vierde zin bedoelde vergoeding aan de bestuurders, naar evenredigheid van het gedeelte dat door ieder der bestuurders is voldaan. Ten aanzien van een schuld uit hoofde van de eerste of de vierde zin is de schuldenaar niet bevoegd tot verrekening. Dit artikel 25.4 is niet van toepassing op uitkeringen in de vorm van aandelen in het kapitaal van de vennootschap of bijschrijvingen op niet volgestorte aandelen.
- 25.5. Met een bestuurder wordt voor de toepassing van artikel 25.4 gelijkgesteld degene die het beleid van de vennootschap heeft bepaald of mede heeft bepaald, als ware hij bestuurder. De vordering kan niet worden ingesteld tegen de door de rechter benoemde bewindvoerder.
- 25.6. Bij de berekening van iedere uitkering tellen de aandelen die de vennootschap

in haar kapitaal houdt, niet mee. Bij de berekening van het bedrag, dat op ieder aandeel zal worden uitgekeerd, komt slechts het bedrag van de verplichte stortingen op het nominale bedrag van de aandelen in aanmerking. Met instemming van alle aandeelhouders kan van het bepaalde in de tweede zin van dit artikel 25.6 worden afgeweken.

- 25.7. De vordering van een aandeelhouder tot uitkering van winst verjaart door verloop van vijf (5) jaren na de dag van het besluit tot uitkering van de winst.

Algemene vergaderingen van aandeelhouders.

Artikel 26.

- 26.1. De jaarlijkse algemene vergadering wordt gehouden binnen vijf maanden na de afloop van het boekjaar.

- 26.2. De agenda van die vergadering vermeldt onder meer de volgende punten:

- a. bespreking van het bestuursverslag;
- b. bespreking en vaststelling van de jaarrekening;
- c. vaststelling van de winstbestemming
- d. het verlenen van decharge aan de bestuurders;
- e. het verlenen van decharge aan de commissarissen;
- f. het verlenen van de opdracht tot onderzoek van de jaarrekening aan een accountant;
- g. voorziening in eventuele vacatures;
- h. eventuele andere onderwerpen door de raad van commissarissen of het bestuur aan de orde gesteld en aangekondigd met inachtneming van artikel 27.

De onder a, b, c, d, e en f vermelde overwegingen behoeven niet op de agenda te worden opgenomen indien op de agenda een voorstel is opgenomen tot het verlengen van de termijn voor het opmaken van de jaarrekening en (indien van toepassing) voor het overleggen van het bestuursverslag, of indien een besluit daartoe met die strekking reeds is genomen.

- 26.3. Andere algemene vergaderingen worden gehouden zo dikwijls het bestuur of de raad van commissarissen zulks noodzakelijk acht, onverminderd het bepaalde in de artikelen 2:220, 2:221 en 2:222 van het Burgerlijk Wetboek.

Oproeping. Agenda.

Artikel 27.

- 27.1. Algemene vergaderingen worden bijeengeroepen door een aandeelhouder, de raad van commissarissen of door het bestuur.
- 27.2. De oproeping geschiedt niet later dan op de eenentwintigste (21e) dag vóór die van de algemene vergadering. Was die termijn korter of heeft de oproeping

niet plaats gehad, dan kunnen geen geldige besluiten worden genomen, tenzij met algemene stemmen in een vergadering waarin het gehele geplaatste kapitaal is vertegenwoordigd.

- 27.3. Bij de oproeping worden vermeld:
- de te behandelen onderwerpen, en
 - de plaats en het tijdstip van de algemene vergadering.
- 27.4. Onderwerpen die niet bij de oproeping zijn vermeld, kunnen nader worden aangekondigd met inachtneming van de voor oproeping geldende termijn genoemd in artikel 27.2. Omtrent onderwerpen waarvan de behandeling niet bij de oproeping of op de zelfde wijze is aangekondigd met inachtneming van de voor de oproeping geldende termijn genoemd in artikel 27.2, kan niet geldig worden besloten, tenzij het besluit met algemene stemmen wordt genomen in een vergadering waarin het gehele geplaatste kapitaal is vertegenwoordigd.
- 27.5. De oproeping voor een algemene vergadering wordt verstuurd naar de adressen van de aandeelhouders, zoals vermeld in het register van aandeelhouders.

Plaats van vergadering.

Artikel 28.

De algemene vergaderingen kunnen worden gehouden in de plaats waar zij haar statutaire zetel heeft alsmede in elke gemeente binnen het werkgebied, zijnde [opsomming van alle desbetreffende gemeentes hier op te nemen]. Algemene vergaderingen kunnen ook elders worden gehouden, maar dan kunnen geldige besluiten van de algemene vergadering alleen worden genomen indien het gehele geplaatste kapitaal is vertegenwoordigd.

Voorzitter. Notulen.

Artikel 29.

- 29.1. De algemene vergadering voorziet zelf in haar voorzitterschap. Tot dat ogenblik wordt het voorzitterschap waargenomen door het in leeftijd oudste ter vergadering aanwezige lid van de directie of bij gebreke daarvan door de in leeftijd oudste ter vergadering aanwezige persoon.
- 29.2. De notulen van de vergadering worden gehouden door een door de voorzitter aangewezen notulist.
- 29.3. De notulen worden vastgesteld door de voorzitter en de notulist en ten blijke daarvan door hen getekend.

Vergaderrechten. Toegang.

Artikel 30.

- 30.1. Vergaderrecht komt toe aan aandeelhouders, aan aandeelhouders die vanwege een vruchtgebruik geen stemrecht hebben en aan vruchtgebruikers die stemrecht hebben. Vruchtgebruikers die geen stemrecht hebben, hebben geen vergaderrecht.
- 30.2. Iedere vergadergerechtigde is bevoegd de algemene vergadering bij te wonen, daarin het woord te voeren en het stemrecht uit te oefenen.
- 30.3. De vergaderrechten volgens artikel 30.2 kunnen worden uitgeoefend bij een schriftelijk gevolmachtigde, waarbij elke vergadergerechtigde slechts een gevolmachtigde aan kan wijzen.
- 30.4. Indien het bestuur en/of de raad van commissarissen bij de oproeping tot een algemene vergadering de mogelijkheid daartoe heeft geopend, zijn de vergadergerechtigden bevoegd hun bevoegdheden als genoemd in de eerste volzin van dit lid door middel van een elektronisch communicatiemiddel uit te oefenen, mits (i) de voorwaarden te stellen aan het gebruik van het communicatiemiddel zoals de verbinding, de beveiliging en dergelijke bij de oproeping worden bekendgemaakt, (ii) de vergadergerechtigde kan worden geïdentificeerd, (iii) de vergadergerechtigde rechtstreeks kan kennisnemen van de verhandelingen op de vergadering, en (iv) indien deze mogelijkheid daartoe is geopend, de vergadergerechtigde kan deelnemen aan de beraadslagingen en (v) de vergadergerechtigde het stemrecht kan uitoefenen, dit laatste voor zover hem het stemrecht toekomt. De algemene vergadering kan hiervoor bij een reglement nadere regels stellen.
- 30.5. Ieder aandeel geeft recht op één stem.
- 30.6. Iedere stemgerechtigde of zijn vertegenwoordiger moet desgevraagd de presentielijst tekenen of meewerken aan de digitale vastlegging van de aanwezigheid bij een digitale vergadering.
- 30.7. De commissarissen en bestuurders hebben als zodanig in de algemene vergadering een raadgevende stem.
- 30.8. De algemene vergadering beslist of andere personen toegelaten worden tot de vergadering. Dit besluit wordt genomen met inachtneming van artikel 32.

Stemmingen.

Artikel 31.

- 31.1. Voor zover de wet of deze statuten geen andere meerderheid voorschrijven worden alle besluiten genomen met een volstrekte meerderheid van de uitgebrachte stemmen.

- 31.2. Staken de stemmen bij een andere stemming dan een verkiezing van personen, dan is het voorstel verworpen ongeacht de mogelijkheid voor het bijeenroepen van een tweede vergadering als bedoeld in artikel 32.2.
- 31.3. Alle stemmingen geschieden mondeling. De voorzitter kan echter bepalen dat de stemmingen op een andere wijze zullen geschieden.
- 31.4. Blanco stemmen en ongeldige stemmen gelden als niet uitgebracht.
- 31.5. Stemming bij acclamatie is mogelijk wanneer niemand van de aanwezige stemgerechtigden zich daartegen verzet.
- 31.6. Het ter vergadering uitgesproken oordeel van de voorzitter omtrent de uitslag van een stemming is beslissend. Hetzelfde geldt voor de inhoud van een genomen besluit, voor zover gestemd werd over een niet schriftelijk vastgelegd voorstel. Wordt echter onmiddellijk na het uitspreken van dat oordeel de juistheid daarvan betwist, dan vindt een nieuwe stemming plaats wanneer de meerderheid van de vergadering of, indien de oorspronkelijke stemming niet hoofdelijk of schriftelijk geschiedde, een stemgerechtigde aanwezige dit verlangt. Door deze nieuwe stemming vervallen de rechtsgevolgen van de oorspronkelijke stemming.
- 31.7. Bij de vaststelling in hoeverre aandeelhouders stemmen, aanwezig of vertegenwoordigd zijn, of in hoeverre het geplaatste kapitaal van de vennootschap vertegenwoordigd is, wordt geen rekening gehouden met aandelen waarvan de wet of deze statuten bepalen dat daarvoor geen stem kan worden uitgebracht.

Bijzondere besluiten.

Artikel 32.

- 32.1. Besluiten tot:
 - a. uitgifte van aandelen en het overdragen van de uitgiftebevoegdheid als bedoeld in artikel 7.1;
 - b. het uitsluiten van het voorkeursrecht als bedoeld in artikel 7.4;
 - c. verkrijging en vervreemding van aandelen in het kapitaal van de vennootschap als bedoeld in artikel 9.2;
 - d. vermindering van het geplaatst kapitaal als bedoeld in artikel 9.4;
 - e. het verlenen van goedkeuring voor de overdracht van aandelen als bedoeld in artikel 12.1;
 - f. de benoeming van een bestuurder als bedoeld in artikel 14.3;
 - g. de vaststelling van het bezoldigingsbeleid als bedoeld in artikel 14.8;
 - h. de vaststelling van de bezoldiging als bedoeld in artikel 14.9;
 - i. het verstrekken van algemene of concrete aanwijzingen als bedoeld in

- artikel 15.10;
- j. goedkeuring van een bestuursbesluit zoals bedoeld in artikel 17.2;
 - k. het niet meer aan de goedkeuring van de algemene vergadering onderworpen zijn van bestuursbesluiten zoals bedoeld in artikel 17.3;
 - l. het aan de goedkeuring van de algemene vergadering onderwerpen van bestuursbesluiten zoals bedoeld in artikel 17.4;
 - m. de benoeming van een lid van de raad van commissarissen als bedoeld in artikel 19.2;
 - n. de vaststelling van de bezoldiging als bedoeld in artikel 19.9;
 - o. vaststelling van de jaarrekening als bedoeld in artikel 23.8;
 - p. bestemming van de winst als bedoeld in artikel 25.1;
 - q. vaststelling van (tussentijdse) uitkeringen als bedoeld in artikel 25.2;
 - r. toelating van andere personen tot een algemene vergadering als bedoeld in artikel 30.8, en
 - s. wijziging van de statuten, ontbinding, juridische fusie of juridische (af)splitsing zoals bedoeld in artikel 34,
- worden genomen door de algemene vergadering met een meerderheid van ten minste twee derde (2/3e) van de uitgebrachte stemmen in een vergadering waarin het gehele geplaatste kapitaal aanwezig of vertegenwoordigd is.
- 32.2. Indien in een algemene vergadering een besluit niet wordt genomen omdat niet het door de statuten voorgeschreven geplaatste kapitaal aanwezig of vertegenwoordigd is, wordt op verzoek van een aandeelhouder een tweede vergadering gehouden binnen tweeënveertig (42) dagen na de eerste vergadering doch niet eerder dan binnen eenentwintig (21) dagen na de eerste vergadering. De oproeping voor deze tweede vergadering vermeldt dat sprake is van een tweede vergadering als bedoeld in dit artikel. In de tweede vergadering wordt ongeacht het ter vergadering aanwezige of vertegenwoordigde kapitaal een besluit genomen met een meerderheid van ten minste twee derde (2/3e) van de uitgebrachte stemmen.

Besluitvorming buiten vergadering.

Artikel 33.

- 33.1. Besluitvorming van aandeelhouders kan op andere wijze dan in een vergadering geschieden, mits alle vergadergerechtigden met deze wijze van besluitvorming schriftelijk of langs elektronische weg hebben ingestemd. De stemmen worden schriftelijk uitgebracht. Aan het vereiste van schriftelijkheid van de stemmen wordt tevens voldaan indien het besluit onder vermelding van de wijze waarop ieder der aandeelhouders heeft gestemd schriftelijk of

elektronisch is vastgelegd. Indien besluitvorming plaatsvindt overeenkomstig dit lid zijn alle vereisten omtrent quorum en gekwalificeerde meerderheid zoals bij de wet of deze statuten bepaald van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat buiten vergadering ten minste zoveel stemmen dienen te worden uitgebracht als het quorum vereist voor het desbetreffende besluit.

- 33.2. De bestuurders en commissarissen worden voorafgaand aan de besluitvorming in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen.
- 33.3. Het bestuur houdt van de aldus genomen besluiten aantekening. Ieder van de aandeelhouders is verplicht er voor zorg te dragen dat de conform artikel 33.1 genomen besluiten zo spoedig mogelijk schriftelijk ter kennis van het bestuur worden gebracht. De aantekeningen liggen ten kantore van de vennootschap ter inzage van de aandeelhouders. Aan ieder van dezen wordt desgevraagd een afschrift of een uittreksel van deze aantekeningen verstrekt.

Statutenwijziging en ontbinding.

Artikel 34.

- 34.1. Besluiten tot wijziging van de statuten, ontbinding, juridische fusie of juridische (af)splitsing kunnen door de algemene vergadering worden genomen overeenkomstig het in artikel 32 bepaalde.
- 34.2. Wanneer aan de algemene vergadering een voorstel tot statutenwijziging of tot ontbinding van de vennootschap wordt gedaan, moet dat steeds bij de oproeping tot de algemene vergadering worden vermeld, en moet, indien het een statutenwijziging betreft, tegelijkertijd een afschrift van het voorstel waarin de voorgedragen wijziging woordelijk is opgenomen, op het kantoor van de vennootschap ter inzage worden gelegd voor iedere vergaderingerechtigde tot de afloop van de vergadering.

Vereffening.

Artikel 35.

- 35.1. In geval van ontbinding van de vennootschap krachtens besluit van de algemene vergadering benoemt de algemene vergadering een of meer personen die belast zullen zijn met de vereffening van de zaken van de vennootschap.
- 35.2. Gedurende de vereffening blijven de bepalingen van de statuten voor zover mogelijk van kracht.
- 35.3. Hetgeen na voldoening van de schulden is overgebleven wordt uitgekeerd en overgedragen aan de aandeelhouders naar evenredigheid van het gezamenlijk bedrag van ieders aandelen.

35.4. Op de vereffening zijn voorts de bepalingen van Titel 1, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek van toepassing.

Overgangsbepaling: eerste boekjaar.

Artikel 36.

Het eerste boekjaar van de vennootschap eindigt op eenendertig december tweeduizend eenentwintig. Dit artikel vervalt na afloop van het eerste boekjaar.

Overgangsbepaling: raad van commissarissen en goedkeuring.

Artikel 37.

In afwijking van het hiervoor bepaalde wordt het besluit tot oprichting van [MKB-fonds B.V.] genomen door het bestuur, welke besluiten niet zijn onderworpen aan de voorafgaande goedkeuring van de algemene vergadering of de raad van commissarissen als bedoeld in artikel 17. Dit artikel vervalt na afloop van oprichting van voormelde vennootschap.

Slotverklaringen.

De comparant, handelend als vermeld, heeft ten slotte verklaard:

A. BESTUUR, RAAD VAN COMMISSARISSEN, GEPLAATST KAPITAAL.

1. Voor de eerste maal is, in afwijking van het bepaalde in artikel 14.1 van deze statuten, het aantal bestuurders van de vennootschap vastgesteld op één (1).
2. Voor de eerste maal is, in afwijking van het bepaalde in artikel 14.2 van deze statuten, tot eerste bestuurder van de vennootschap benoemd: [**], met de titel van [**].
3. Voor de eerste maal is, in afwijking van het bepaalde in artikel 19.1 van deze statuten, het aantal commissarissen van de vennootschap vastgesteld op één (1).
4. Voor de eerste maal is, in afwijking van het bepaalde in artikel 19.2 van deze statuten, tot eerste commissaris van de vennootschap benoemd: [**], met de titel van voorzitter.
5. Bij de oprichting zijn geplaatst [**] aandelen, genummerd 1 tot en met [**], elk aandeel nominaal groot een euro (€ 1,00), vertegenwoordigende in totaal een geplaatst kapitaal van [**] euro (€ [**]) ('geplaatste aandelen').
6. De geplaatste aandelen worden hierbij als volgt geplaatst bij de oprichters tegen een uitgifteprijs van een euro (€ 1,00) per aandeel:
 - i. bij de Staat der Nederlanden, voormeld, worden geplaatst [**] aandelen, genummerd 1 tot en met [**];
 - ii. bij [ROM Regio B.V.], voormeld, worden geplaatst [**] aandelen, genummerd [**] tot en met [**],

voormelde aandelen, elk nominaal groot een euro (€ 1,00).

7. De geplaatste aandelen worden volgestort op de wijze en onder de bepalingen hierna onder B vermeld.

Waar daarbij sprake is van:

- de vennootschap, wordt daaronder verstaan de bij deze akte opgerichte vennootschap, en
- de oprichters, worden daaronder verstaan:
 - i. de Staat der Nederlanden, voornoemd;
 - ii. **[ROM Regio B.V.]**, voornoemd.

B. STORTING IN GELD. UITGESTELDE STORTINGSPLICHT.

De vennootschap en de oprichters zijn overeengekomen:

- 5.2. dat de oprichters de geplaatste aandelen zullen volstorten in geld;
1. dat de oprichters op de geplaatste aandelen het nominale bedrag van een euro (€ 1,00) per aandeel zullen storten;
2. dat het geplaatst kapitaal derhalve in totaal **[**]** euro (€ **[**]**) zal bedragen;
3. dat de oprichters voormeld bedragen niet zullen storten bij oprichting, maar pas nadat de vennootschap het bedrag zal hebben opgevraagd.

Slot akte.

De comparant is mij, notaris, bekend.

WAARVAN AKTE in minuut is verleden te 's-Gravenhage op de datum in het hoofd van deze akte vermeld.

Na mededeling van de zakelijke inhoud van deze akte aan de comparant en het geven van een toelichting daarop, heeft de comparant verklaard tijdig voor het verlijden van deze akte gelegenheid te hebben gehad om van de inhoud van deze akte kennis te nemen en daarvan ook kennis te hebben genomen, met de inhoud van deze akte in te stemmen en op volledige voorlezing daarvan geen prijs te stellen.

Onmiddellijk na voorlezing van in elk geval die gedeelten van deze akte, waarvan de wet voorlezing verplicht stelt, is deze akte vervolgens eerst door de comparant en onmiddellijk daarna door mij, notaris, ondertekend om

BESTUURSOVEREENKOMST

TER ZAKE

ROM Holding B.V.

[ROM Regio B.V.]

en

de Staat der Nederlanden

en

[ROM Holding B.V.]

Datum: __ 2021

Deze bestuursovereenkomst is aangegaan tussen:

1. de publiekrechtelijke rechtspersoon: **Staat der Nederlanden**, ten dezen kantoorhoudende ten kantoren van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat, gevestigd aan de Bezuidenhoutseweg 73, 2594 AC Den Haag, hierna te noemen: '**Staat**';
2. **[ROM Regio B.V.]**, een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid, statutair gevestigd te **[**]**, met adres: **[**]**, ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer **[**]** ('**ROM Regio**'), en
3. **[ROM Holding B.V.]**, een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid, statutair gevestigd te **[**]**, met adres: **[**]**, ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer **[**]** ('**ROM Holding**').

De Staat, ROM Regio en ROM Regio hierna gezamenlijk ook te noemen '**Partijen**' en individueel als '**Partij**'.

Overwegende dat:

- Het gezamenlijke doel van de Partijen is te komen tot duurzame regionale economische structuurversterking van de provincie Noord-Holland (exclusief de Gooi en Vechtstreek), met in aanmerking nemend de behoefte om deze structuurversterking te laten bijdragen aan een duurzaam herstel na de COVID-19 pandemie en de gevolgen daarvan voor de regionale economie.
- De uitkomsten van het routeboek (Muntinga & Co en BMC, 2018) wijzen op het belang om het innovatie ecosysteem te versterken en overheden die behoren tot de Metropoolregio Amsterdam ('**MRA**') en de regio Noord-Holland Noord ('**NHN**'), het voornemen hebben uitgesproken om dat te realiseren met de oprichting van een gezamenlijke vennootschap.
- De betrokken overheden overleg hebben gevoerd over het vorenstaande en geconstateerd hebben dat het, in het licht van de COVID-19 pandemie én de ervaringen met de Corona Overbruggingslening-programma, wenselijk is een Regionale Ontwikkelingsmaatschappij te belasten met uitvoering van Rijksregelingen ter ondersteuning van het bedrijfsleven binnen de provincie Noord-Holland.
- De regio's MRA en NHN middels ROM Regio, de Staat en ROM Holding een actieve bijdrage willen leveren aan de uitvoering van de regionale economische agenda's en aan de Rijksdoelen zoals o.a. verwoord in het Missiegedreven innovatiebeleid, het MKB Actieplan en de Nederlandse Digitaliseringsstrategie.
- De Staat de wens heeft om te komen tot een landsdekkend stelsel van Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen (ROM's).
- Partijen bereid zijn te investeren in (solvabiliteitsversterking van) innovatieve MKB ondernemingen.
- De overheden uit de regio's MRA en NHN middels ROM Regio, de Staat en ROM Holding

grensoverschrijdend willen samenwerken met omliggende overheden en regionale ontwikkelingsmaatschappijen om de ondersteuning van (innovatieve MKB) ondernemingen te optimaliseren, mede door middel van [MKB-fonds BV].

- Partijen in deze bestuursovereenkomst (hierna: '**Overeenkomst**') de afspraken tussen hen wens vast te leggen ten aanzien van de financiering van de exploitatie van ROM Holding en het beoogde fondskapitaal van het MKB-fonds.

Zijn de Partijen als volgt overeengekomen:

Artikel 1 Doel van deze Bestuursovereenkomst

- 1.1. Partijen hebben tot doel met deze Overeenkomst de bestuurlijke afspraken tussen de Partijen vast te leggen ten aanzien van (i) de werking van ROM Holding, (ii) de financiering van de exploitatie van de (ontwikkel)activiteiten van ROM Holding en (iii) de terbeschikkingstelling door Partijen van het beoogde kapitaal ten behoeve van ROM Holding en MKB-fonds (zoals hierna gedefinieerd) ('**Doel**').
- 1.2. Mede ten behoeve van het behalen van het Doel zal ROM Holding een fonds uitvoeren door middel van de dochtermaatschappij [MKB-fonds BV] zijnde een participatiemaatschappij van waaruit financieringen zullen worden verstrekt aan, en die kan participeren in, regionale Innovatieve MKB ondernemingen ('**MKB-fonds**').

Artikel 2 ROM Holding en MKB-fonds

- 2.1. ROM Regio houdt 50,1% van het geplaatste kapitaal van ROM Holding en de Staat houdt 49,9%. De Aandeelhouders dragen bij in de kapitaalbehoefte van ROM Holding door (i) volstorting van de nominale waarde van de aandelen in ROM Holding ('**Aandelen**') en (ii) het storten van agio op de Aandelen.
- 2.2. Het bij oprichting beoogde kapitaal ('**ROM Kapitaal**') van ROM Holding bedraagt € 60 miljoen, waaraan de Staat voor € 30 miljoen bijdraagt en ROM Regio voor € 30 miljoen. Dat kapitaal wordt (telkens nadat dat gestort is) door ROM Holding uitsluitend aangewend ter financiering van het MKB-fonds.
- 2.3. Het bij oprichting beoogde fondskapitaal van het MKB-fonds bedraagt aldus € 60 miljoen. Het MKB-fonds kent geen einddatum en is revolverend met een minimaal te realiseren rendement van fondskosten + inflatie van het door de Staat en (de Aandeelhouders via) ROM Regio ter beschikking gestelde fondskapitaal. Partijen stemmen in met een uiterste stortingsdatum voor het gehele beoogde fondskapitaal van het MKB-fonds (en aldus ook het ROM Kapitaal) per 31 december 2024.
- 2.4. De Staat zal het in artikel 2.2 vermelde bedrag van € 30 miljoen in drie gelijke jaarlijkse tranches voldoen, voor het eerst in 2021. Voor het kunnen aanwenden van deze middelen geldt het bepaalde in artikel 2.6.
- 2.5. ROM Regio zal tenminste € 30 miljoen aan kapitaal ten behoeve van MKB-fonds ter beschikking stellen door stortingen op de door ROM Regio gehouden Aandelen opdat ROM

Holding deze kan doorstorten op de aandelen in MKB-fonds. De stortingen door ROM Regio kunnen zowel (i) op vaste momenten in tranches worden voldaan als (ii) worden voldaan op basis van *capital calls* of *trekkingsrechten*. Een *trekkingsrecht* is het recht van ROM Holding om binnen een bepaalde periode agiostorting(en) van ROM Regio te verkrijgen.

- 2.6. Voor de aanwending van de middelen van MKB-fonds geldt de voorwaarde dat voor elke euro die de Staat gestort heeft op Aandelen ten behoeve van doorstorting naar MKB-fonds, één euro moet zijn gestort alvorens MKB-fonds een vanuit de storting van de Staat ontvangen euro kan investeren in een daarvoor in aanmerking komende onderneming.
- 2.7. Partijen kunnen schriftelijk aanvullende afspraken maken voor de uitbreiding en financiering van activiteiten van ROM Holding. Partijen zullen met elkaar overleg voeren over een snellere storting van middelen (tot in totaal maximaal het beoogde fondskapitaal van € 60 miljoen) ten behoeve van MKB-fonds indien MKB-fonds op dat moment meer middelen nodig heeft dan zij beschikbaar heeft vanwege de op dat moment geldende afspraken voor het ritme van stortingen, om in het desbetreffende jaar door te kunnen gaan met het doen van investeringen.

Artikel 3 Exploitatiebijdragen

- 3.1. ROM Regio, ROM Holding, MKB-fonds en Transitiefonds vormen vanuit het oogpunt van de oprichters van de structuur van deze vier vennootschappen een organisatorisch geheel, waarbij de meeste kosten voor de exploitatie voor deze organisatie ('**Exploitatiekosten**') worden gemaakt door ROM Holding.
- 3.2. Ter dekking van de Exploitatiekosten zullen jaarlijks exploitatiebijdragen ('**Exploitatiebijdragen**') aan ROM Holding moeten worden voldaan. De Exploitatiebijdragen zijn niet bedoeld voor de aanleg van reserves of voor de vorming van voorzieningen.
- 3.3. De grondslag voor berekening van de Exploitatiebijdragen wordt gevormd door de meerjarenbegroting zoals opgenomen in het Meerjaren Strategisch Bedrijfsplan van ROM Holding dat zich richt op de volgende vier (4) boekjaren. [Deze meerjarenbegroting overziet voorts een uitlooperperiode van twee (2) boekjaren voor de betrokken kosten indien ROM Holding, ROM Regio, MKB-fonds en/of Transitiefonds moet worden afgeschaald of zelfs beëindigd omdat het Meerjaren Strategisch Bedrijfsplan anders niet kan worden vastgesteld.] Het Meerjaren Strategisch Bedrijfsplan wordt vastgesteld door de algemene vergadering van aandeelhouders van ROM Holding, doch zal daarvoor eerst door de algemene vergadering van aandeelhouders van ROM Regio goedgekeurd moeten zijn zodat ROM Regio in de algemene vergadering van aandeelhouders van ROM Holding voor overeenkomstige vaststelling van het Meerjaren Strategisch Bedrijfsplan mag stemmen.
- 3.4. Als de algemene vergadering van aandeelhouders van ROM Holding stemt voor de vaststelling van het voorgelegde Meerjaren Strategisch Bedrijfsplan van ROM Holding, zijn de aandeelhouders van ROM Regio gehouden Exploitatiebijdragen te dragen zoals die in dat Meerjaren Strategisch Bedrijfsplan zijn vermeld doch slechts voor het gedeelte dat (i) niet door de Staat wordt gedragen en (ii) waarvoor geen subsidie (of andere vergoeding) vanuit een of meer andere (dan de Aandeelhouders of de Staat) overheden of organisatie van samenwerkende overheden wordt verkregen. De Staat besluit jaarlijks welk bedrag aan

Exploitatiebijdragen hij zal voldoen aan ROM Holding (en onder welke voorwaarden). De Staat beoordeelt jaarlijks opnieuw of hij ook het volgende boekjaar bij zal dragen in de Exploitatiekosten. ROM Regio en de Staat zullen hierover tijdig met elkaar overleg voeren.

- 3.5. De door de diverse betrokken partijen te betalen Exploitatiebijdragen voor de periode 2022 tot en met 31 december 2024 zijn uitgewerkt in bijlage 1. Partijen hebben de intentie om deze Exploitatiebijdragen structureel te maken. Deze bepaling is niet van toepassing op de Staat.
- 3.6. De betaling van een bijdrage in de Exploitatiekosten door de Staat vindt plaats op basis van een jaarlijks door ROM Holding bij de Staat in te dienen subsidieaanvraag, waarin na overleg met de Staat (EZK) de te behalen KPI's voor de ROM-activiteiten worden opgenomen. Vanaf de subsidieaanvraag in 2023 wordt voor het jaar t+1 opgenomen een rapportage van de gerealiseerde KPI's in jaar t-1.
- 3.7. ROM Holding zal tijdig met de partijen die bijdragen in de Exploitatiekosten in overleg gaan over de continuering van het door die partij bijdragen in de Exploitatiekosten ten behoeve van het opmaken van een realistisch volgend Meerjaren Strategisch Bedrijfsplan. Daarbij zal ROM Holding indien een partij door laat klinken dat zij geen (of een lagere) bijdragen meer zal kunnen leveren voor de volgende cyclus van vier (4) boekjaren, zulks zo spoedig mogelijk aan de Staat en aan ROM Regio doorgeven.

Artikel 4 Governance ROM Holding en MKB-fonds

- 4.1. ROM Regio en de Staat hebben in de statuten van ROM Holding en MKB-fonds de *governance* vastgelegd volgens de principes van goed ondernemersbestuur voor zover dat past binnen de wijze waarop de Aandeelhouders en de Staat het publieke belang wensen te behartigen met behulp van deze vennootschappen. In aanvulling daarop maken zij de volgende afspraken.
- 4.2. In aanvulling op het in de statuten van ROM Holding en MKB-fonds bepaalde verbinden ROM Regio en de Staat en ROM Holding zich om te handelen overeenkomstig de als bijlage 2 bijgevoegde Aandeelhoudersinstructie.
- 4.3. De Staat en ROM Holding onderkennen dat ROM Regio (en haar bestuur) voor de uitoefening van de aandeelhoudersrechten in ROM Holding goedkeuring zal moeten verkrijgen van haar aandeelhouders(vergadering) en/of raad van commissarissen. Aldus is het van belang dat besluiten die ROM Regio zal moeten nemen of aandeelhoudersrechten die zij zal moeten uitoefenen zowel tijdig als volledig en gedocumenteerd aan ROM Regio worden voorgelegd. ROM Regio wordt in algemene vergaderingen vertegenwoordigd door een bestuurder.
- 4.4. In het bestuur van ROM Holding zal geen bestuurder van ROM Regio zitting kunnen krijgen. De raad van commissarissen van ROM Holding zal tevens de raad van commissarissen van ROM Regio zijn. ROM Regio zal bestuurder van Transitiefonds zijn en voorts vinden de Aandeelhouders het gewenst dat ROM Holding beheerder van Transitiefonds zal zijn. Tevens is beoogd dat ROM Holding werkzaamheden kan verrichten voor ROM Regio, MKB-fonds en Transitiefonds onder marktconforme voorwaarden en voor zover zulks akkoord is voor het bestuur van de desbetreffende vennootschap.

- 4.5. ROM Holding draagt er bij wijze van resultaatsverplichting zorg voor dat zij (i) een veilige werkomgeving biedt voor haar medewerkers met een heldere klachtenregeling, (ii) zorg draagt voor een inclusieve cultuur waar integer en transparant samenwerken voorop staat en (iii) een beloningssystematiek heeft die naar maatschappelijk algemeen aanvaarde maatstaven passend is bij een publiek gefinancierde organisatie.
- 4.6. ROM Holding draagt er bij wijze van een resultaatsverplichting zorg voor dat zichzelf, haar bestuurders en commissarissen alsmede die van MKB-fonds op in de markt gebruikelijke voorwaarden adequaat zijn verzekerd tegen aansprakelijkheden die voortvloeien uit de bedrijfsvoering en dat voormelde verzekeringen een gebruikelijke uitlooperperiode hebben. ROM Holding draagt er bij wijze van een resultaatsverplichting zorg voor dat de verzekeringspenningen tijdig worden voldaan aan de desbetreffende verzekeraar(s).
- 4.7. Individuele aandeelhouders van ROM Regio hebben het recht om als toehoorder (en derhalve zonder (i) vergaderrecht of (ii) het recht om (a) zelf te spreken of (b) met het bestuur of een aandeelhouder van ROM Holding in discussie te treden) aanwezig te zijn bij de algemene vergaderingen van aandeelhouders van ROM Holding. Uitzondering op het vorenstaande geldt voor die personen en situaties als waarvoor de Staat zijn voorafgaand akkoord heeft gegeven. De Staat, ROM Regio als ROM Holding hebben het recht individuele aandeelhouders van ROM Regio in een voorkomend geval de in dit artikel neergelegde rechten te weigeren.

Artikel 5 Informatieverstrekking

- 5.1. ROM Holding zal om de zes (6) maanden aan ROM Regio en de Staat de volgende gegevens over de voorgaande zes (6) maanden en de verstreken periode van het betrokken boekjaar overleggen betreffende ROM Holding en MKB-fonds:
 - i. de voortgang van het bedrijfsplan in het lopende boekjaar, en
 - ii. de informatie ter zake ROM Holding en/of MKB-fonds die de algemene vergadering schriftelijk heeft verzocht.
- 5.2. ROM Holding verstrekt aan ROM Regio en/of de Staat op eerste verzoek informatie en inlichtingen over ROM Holding en MKB-fonds die naar het oordeel van ROM Regio dan wel de Staat nuttig of noodzakelijk is voor:
 - i. het democratisch verantwoordingsproces binnen die partij;
 - ii. het doen van een evaluatie door die partij van de betrokkenheid bij ROM Holding en MKB-fonds, of
 - iii. het doen van onderzoek door ter zake die partij een bevoegde rekenkamer of daarmee vergelijkbare instantie.

Artikel 6 Looptijd overeenkomst en evaluatie.

- 6.1. De Overeenkomst heeft een looptijd van [vijf (5)] jaar, vanaf datum ondertekening van deze Overeenkomst.
- 6.2. [Vier (4)] jaar na ondertekening van deze Overeenkomst zullen Partijen hun samenwerking tegen het licht houden. Indien nodig zal de Overeenkomst worden verlengd of aangepast.

Artikel 7 Slotbepalingen

- 7.1. Onder 'schriftelijk' wordt in de Overeenkomst verstaan: bij brief, telefax, e-mail, of door een op andere wijze langs elektronische weg toegezonden leesbaar en reproduceerbaar bericht, mits de identiteit van de verzender met afdoende zekerheid kan worden vastgesteld.
- 7.2. Alle in deze Overeenkomst genoemde bijlagen maken onverkort en integraal deel uit van deze Overeenkomst.
- 7.3. Op deze Overeenkomst is Nederlands recht van toepassing.
- 7.4. De Overeenkomst kan uitsluitend worden aangevuld of gewijzigd door een schriftelijk stuk dat door Partijen ondertekend is.
- 7.5. Partijen hierbij onherroepelijk afstand van hun recht om de Overeenkomst geheel of gedeeltelijk te ontbinden, op te zeggen of te vernietigen op grond van de artikelen 6:228 BW, 6:265 BW of 6:270 BW, of om een rechter te verzoeken om de Overeenkomst aan te passen op grond van artikel 6:230 lid 2 BW. Voorts draagt een partij die in dwaling verkeert het risico van deze dwaling bij de totstandkoming van de Overeenkomst.
- 7.6. Geschillen die uit of in verband met deze Overeenkomst tussen Partijen ontstaan, zullen zoveel mogelijk in onderling overleg worden opgelost. Is een minnelijke regeling niet mogelijk dan zullen geschillen die uit of in verband met deze Overeenkomst tussen Partijen ontstaan in eerste aanleg worden voorgelegd aan een ter zake bevoegde rechter.

[*handtekeningenpagina's volgen*]

Aldus overeengekomen en getekend:

Voor de Staat der Nederlanden: Door: [**] Titel: [**] Datum: [**]	
Voor ROM Regio: Door: [**] Titel: [**] Datum: [**]	
Voor ROM Holding B.V.: Door: [**] Titel: [**] Datum: [**]	

Bijlage 1

1. De Staat spant zich in om de jaarlijkse Exploitatiebijdrage ter waarde van € 1 miljoen te voldoen.
 2. De Staat spant zich in om de Exploitatiebijdrage voor de periode van 1 juli 2021 tot en met 31 december 2021 ter waarde van € 500.000,00 te voldoen.
 3. De Exploitatiebijdragen worden tot anders wordt besloten met ingang van 2022 als volgt gedragen:

- STAK NHN*	:	€ 0,4 miljoen
- Provincie NH (aanvullende bijdrage)	:	€ p.m.
- Gemeente Amsterdam namens de MRA-deelnemers*	:	€ 1,4 miljoen
- De Staat (Ministerie van EZK)	:	€ 1,0 miljoen**
- Opdrachtgever Rijksregelingen ***	:	€ p.m. _____
Totaal	:	€ 2,8 miljoen
- * Inclusief (eventuele) provinciale bijdrage via de MRA partners dan wel de STAK NHN.
- ** Deze bijdrage is opgenomen onder verwijzing naar de inspanningsverplichting van de Staat als verwoord onder punt 1.
- *** De opdrachtgever van de uitvoering van Rijksregelingen aan ROM Regio stelt zich garant voor de daaraan verbonden uitvoeringskosten.
4. Met ingang van boekjaar 2022 zullen de onder 3 vermelde partijen hun desbetreffende aandeel in de onder 3 vermelde Exploitatiebijdragen aan ROM Holding in een keer overmaken, uiterlijk in de eerste week van januari van het desbetreffende boekjaar.

Bijlage 2

AANDEELHOUDERSINSTRUCTIE

[separaat bijgevoegd]

Investeringsreglement MKB-Fonds

Concept 2.1

Schone versie

11 mei 2021

CONCEPT / Vertrouwelijk

Inhoudsopgave

Grondslag.....	3
Overwegingen	3
Reglement.....	3
1. Definities	3
2. Algemene Eisen.....	6
3. Het investeringsproces	8
4. Overig	11
Bijlage I: Fonds investeringskader (FIK)	12
Bijlage II: Eisen aan projectplan	14

Grondslag

Dit Reglement is vastgesteld door de Algemene Vergadering van de ROM, statutair gevestigd te

Dit Reglement legt vast onder welke condities de Directeur tot Financiering van Doelondernemingen kan overgaan en bevat tevens kaders voor de opbouw van de totale portefeuille.

In een Bestuursovereenkomst hebben de oprichters van de ROM aanvullende afspraken vastgelegd onder ander inzake de governance van de ROM en Het Fonds.

Indien en voor zover er discrepantie zou kunnen bestaan tussen Statuten en/of Bestuursovereenkomst en dit Reglement zijn Statuten en Bestuursovereenkomst leidend.

De Aandeelhoudersinstructie vormt het kader waarbinnen Het Fonds opereert. Indien en voor zover er discrepantie zou kunnen bestaan tussen Statuten, Bestuursovereenkomst en/of dit Reglement en de Aandeelhoudersinstructie is de Aandeelhoudersinstructie leidend.

Overwegingen

Het Fonds is opgericht met als doel om (i) bij te dragen aan de doelstelling van ROM en (ii) het versterken van de financierings- en kapitaalmarkt voor ((door)startende dan wel snelgroeiende) MKB-ondernemingen.

De regionale economische agenda's tonen een sterke aanwezigheid van (innovatief) MKB die gebaat zijn bij de werkzaamheden van Het Fonds in de volgende sectoren: 1. High-Tech inclusief digitaal, 2. Life sciences & health, 3. Agri-food inclusief tuinbouw, 4. Creatieve industrie, 5. Financiële en zakelijke dienstverlening, 6. Hoogwaardige logistiek, 7. Water en 8. Maak- en onderhoudsindustrie

Een van de aandeelhouders in de ROM heeft tevens een Transitiefonds BV opgericht met als doel het versterken van de financierings- en kapitaalmarkt voor maatschappelijke transitieopgaven, waaronder begrepen doch niet beperkt tot de gebieden energie en circulariteit. Het Fonds en de Transitiefonds BV beogen elkaar vanuit complementariteit en de eigen en onderscheidende scope te versterken.

Van ondernemingen die vragen om ondersteuning wordt verwacht dat ze op gepaste wijze ondernemen met oog voor mens en milieu. Daarom geldt als uitgangspunt dat de ROM voornamelijk die ondernemingen ondersteunt die de energietransitie en de transitie naar de circulaire economie niet schaden (do-no-harm-principe). Bedrijven die primair actief zijn op het gebied van (duurzame) energie of de circulaire economie worden doorverwezen naar het Transitiefonds (en visa versa).

Reglement

1. Definities

Aandelenkapitaal: het bedrag waartegen een onderneming aandelen aan aandeelhouders heeft uitgegeven of kan uitgeven.

Aandeelhouders: partijen die aandelen houden in het kapitaal van ROM.

Aandeelhoudersinstructie: als bijlage 3 aangehechte aandeelhoudersinstructie.

AGVV: Verordening (EU) nr 651/2014 van de Europese Commissie van 17 juni 2014 [PbEU (214) L 187] waarbij bepaalde categorieën steun op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag met de interne markt verenigbaar worden verklaard ("de algemene groepsvrijstellingsverordening" ook wel "AGVV") dan wel daarvoor in de plaats tredende regelingen.

Algemene Vergadering: de algemene vergadering van aandeelhouders van de ROM.

Bestuur: het bestuur van de ROM tenzij anders aangegeven.

Bestuursovereenkomst: afspraken tussen oprichters van de ROM als neergelegd in de als bijlage 3 aangehechte overeenkomst.

De-minimis: Verordening (EU) Nr. 1407/2013 VAN DE COMMISSIE van 18 december 2013 betreffende de toepassing van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op de-minimissteun (ook wel "De-minimis") dan wel daarvoor in de plaats tredende regelingen.

Directeur: statutair bestuurder van de ROM.

Doelonderneming(en): MKB-onderneming die in aanmerking wil komen voor financiering door Het Fonds en hiertoe een voorlopig of definitief Projectplan heeft ingediend bij de Fondsbeheerder, dan wel een Financieringsovereenkomst heeft afgesloten met Het Fonds.

Exit: beëindiging van een Participatie door Het Fonds.

Exitstrategie: strategie voor de beëindiging van een Participatie door Het Fonds.

Financieel rendement: de winst van de gefinancierde bedrijfsmatige activiteiten over een gespecificeerde periode.

Financiering: het verstrekken van vermogen in de vorm van leningen of het aangaan van Participaties.

Financieringsovereenkomst: overeenkomst tussen Het Fonds en de Doelonderneming omtrent financiering van bedrijfsmatige activiteiten.

Fondsbeheerder: de personen die voor of namens ROM invulling geeft aan het management en beheer van Het Fonds.

Herfinanciering: aanpassing van de Financieringsovereenkomst. Typisch doordat (een deel van) de Lening wordt overgenomen door derden.

ROM: ROM Holding BV, de 100% eigenaar van Het Fonds.

Investeringscommissie (IC): het onafhankelijk adviescommissie van Het Fonds dat bestaat uit externe leden die Projectplan(nen) beoordelen en komen tot een advies aan de Directeur voor het aangaan van een Financiering met een Doelonderneming.

Lening(en): verstrekking van een geldsom door Het Fonds aan de Doelonderneming welke op een overeengekomen moment of momenten moet worden terugbetaald.

Het Fonds: MKB-Fonds BV, een besloten Vennootschap opgericht en 100% in handen van één van de aandeelhouders in de ROM.

Maatschappelijk rendement: de (waar mogelijk gekwantificeerde) bijdrage aan innovatie en werkgelegenheid.

MKB-onderneming(en): ondernemingen waar minder dan tweehonderdvijftig personen werkzaam zijn en waarvan de jaaromzet vijftig miljoen euro en/of het jaarlijkse balanstotaal drieënveertig miljoen euro niet overschrijdt.

Participatie: het storten van kapitaal of agio op aandelen in een Doelonderneming.

Private investeerder: een particuliere investeerder die Financiering verstrekt aan de Doelonderneming ten bate van de totstandkoming van een Propositie.

Projectplan (voorlopig/definitief): een plan van een Doelonderneming waarin een Propositie centraal staat, die kan dienen als aanleiding voor het aangaan van een gesprek tussen de Fondsbeheerder en de Doelonderneming over een mogelijke Financiering (**voorlopig Projectplan**) dan wel het op verzoek van de Fondsbeheerder ingediende plan wat ten grondslag ligt aan een aanvraag tot Financiering (**definitief Projectplan**).

Propositie(s): voorstel tot nieuwe bedrijfsmatige activiteiten gericht op het realiseren van Maatschappelijk en Financieel rendement binnen het Werkgebied door een Doelonderneming.

Raad van Commissarissen (RvC): de Raad van Commissarissen van de ROM.

Rechtspersoon: iedere privaatrechtelijke rechtspersoon naar Nederlands recht met volledige rechtsbevoegdheid.

Reglement: dit investeringsreglement.

Special Purpose Vehicle: rechtspersoon speciaal opgericht door één of meer bedrijven voor het realiseren van een Propositie.

Statuten: Statuten van de ROM.

Transitiefonds: Transitiefonds BV, een besloten Vennootschap speciaal opgericht en 100% in handen van de ROM Regio BV.

TRL: technology readiness level, de mate van ontwikkeling van een technologie.

Werkgebied: de geografische afbakening van Het Fonds zoals gedefinieerd in de Statuten.

2. Algemene Eisen

Artikel 1. De rechtspersoon

1. Het Fonds verstrekt alleen Financiering aan Doelondernemingen actief in het Werkgebied van Het Fonds voor het realiseren van Proposities.
2. De Financiering richt zich op de totstandkoming van het Projectplan.
3. Het Fonds verstrekt geen Financiering aan publiekrechtelijke rechtspersonen.
4. Als de beoogde Doelonderneming een speciaal voor het realiseren van een Propositie opgerichte Special Purpose Vehicle is, kan de Fondsbeheerder nadere eisen stellen aan de oprichters hiervan.

Artikel 2. De propositie

1. Het uitvoeren van de Propositie draagt aantoonbaar bij aan Maatschappelijk rendement.
2. De Propositie bevindt zich overwegend in de fase van uitrol en/of expansie van de activiteiten op basis van de beoordeling van de TRL fase (conform bijlage 2).
3. Het Financiële en Maatschappelijke rendement van de Propositie slaat overwegend neer in het Werkgebied.
4. De Propositie is aantoonbaar niet geheel financierbaar vanuit Private investeerders.
5. Financiering kan alleen worden verstrekt op basis van een Projectplan (conform bijlage 2).

Artikel 3. Aard Financiering

1. Financiering kan worden verstrekt in de vorm van Leningen of Participaties dan wel een combinatie hiervan.
2. Het Fonds kan Leningen verstrekken met een maximale looptijd van acht jaar. Voorwaarden zijn marktconform. Eventuele steunelementen dienen te passen binnen kaders van de Aandeelhoudersinstructie
3. Het Fonds kan alleen Participaties aangaan in een Doelonderneming gelijktijdig met één of meerdere Private investeerders en onder minimaal dezelfde condities.

Artikel 4. Omvang Financiering

1. De minimale omvang van de totale Financiering door Het Fonds bedraagt in beginsel € 300.000.
2. De maximale omvang van de totale Financiering door Het Fonds bedraagt € 5.000.000.
3. In alle gevallen waar Het Fonds een Participatie aangaat in een Doelonderneming, zal het belang van Het Fonds in de Doelonderneming nooit meer dan 49.9% bedragen.
4. In het geval waar Het Fonds een Lening verstrekt, omvat deze maximaal 49.9% van het vreemd vermogen benodigd door de Doelonderneming voor het realiseren van de Propositie.
5. Aan de Financiering wordt het voorschrift verbonden dat de inleg van Private investeerders minimaal 25% bedraagt van de totale investeringssom van de Propositie. Het staat de Fondsbeheerder vrij aanvullende eisen te stellen aan de aard en omvang van deze inleg.
6. Geen Financiering wordt verstrekt indien dat:
 - a. het op dat moment beschikbare fondsvermogen overschrijdt of;

- b. bij voorbaat duidelijk is dat deze niet in overeenstemming zou zijn te brengen met de richtlijnen die gelden voor de ontwikkeling van Het Fonds op portefeuilleniveau (zoals beschreven in bijlage 1).

Artikel 5. Rapportageverplichtingen

1. De Doelonderneming wordt schriftelijke informatie- en rapportageverplichtingen opgelegd die met de Financiering gepaard gaan waaronder in ieder geval: reguliere tussentijdse rapportage en jaarrekening, Maatschappelijk rendement en actuele informatie over bijzondere risico's.
2. De Fondsbeheerder stelt hiertoe nadere regels op in de Financieringsovereenkomst.

3. Het investeringsproces

Artikel 6. De organen van Het Fonds

1. De Fondsbeheerder kent als hoofdtaken: het verstrekken van Financieringen aan Doelondernemingen ten behoeve van de realisatie van een Proposities, het aangaan en beheren van Financieringsovereenkomsten, de ontwikkeling van de fondsportefeuille en verantwoording hierover aan de Algemene Vergadering, risicobeheersing en uitvoering van de Exitstrategie.
2. De Algemene Vergadering is onder meer verantwoordelijk voor het vaststellen en wijzigen van onderhavig Reglement.
3. Het IC heeft als hoofdtaak om vanuit een onafhankelijke en deskundige positie advies te geven aan de Directeur omtrent het al dan niet aangaan van een Financiering conform de procedure opgenomen in dit Reglement.
4. De RvC is onder meer als toezichthouder verantwoordelijk voor een effectieve samenwerking tussen de Fondsbeheerder en het IC.

Artikel 7. Procedure

1. De Doelonderneming dient na een intakegesprek een voorlopig Projectplan in bij de Fondsbeheerder conform bijlage 2 van dit Reglement. Het plan dient als basis voor gesprek en is in alle stadia van ontwikkeling vertrouwelijk.
2. Kernelementen die het voorlopig Projectplan in ieder geval dient te omvatten:
 - a. Waarom de voorziene activiteiten voldoen aan de toelaatbaarheidseisen van Het Fonds;
 - b. De structuur en verantwoordelijkheden van de organisatie (inclusief regels inzake de integriteit);
 - c. De planning en samenwerkingspartners van de Propositie;
 - d. Welk Maatschappelijk rendement, kwalitatief en waar mogelijk kwantitatief gespecificeerd, met de Propositie gerealiseerd wordt;
 - e. Welke processen en/of technologieën voor de Propositie worden ingezet;
 - f. Welke inspanningen zijn verricht voor het verkrijgen van onderscheidend private Financiering en publieke cofinanciering;
 - g. Waarom de Propositie zonder Financiering vanuit het Fonds het Maatschappelijk rendement niet of minder snel zouden kunnen worden gerealiseerd;
 - h. De soort en omvang van de Financiering in relatie tot de totale financieringsbehoefte;
 - i. De aanwending van de gevraagde bijdrage, inzicht in risico's en afhankelijkheden en verwachting van de ontwikkeling van Financieel rendement.
3. Indien de bespreking van het voorlopig Projectplan daartoe aanleiding geeft, wordt de Doelonderneming door de Fondsbeheerder uitgenodigd een definitief Projectplan op te stellen.

Hiervoor kunnen specifieke aandachtspunten gelden, ook in aanvulling op of in afwijking van de standardeisen die aan het Projectplan worden gesteld (conform bijlage 2).

4. Het definitief Projectplan wordt gemotiveerd afgewezen of, eventueel na due diligence onderzoek, voorgelegd aan het IC indien de Propositie naar het oordeel van de Fondsbeheerder voor Financiering in aanmerking zou moeten komen.
5. De IC ontvangt van de Fondsbeheerder het definitief Projectplan met daarbij in ieder geval:
 - a. Een voorstel tot Financiering inclusief een toelichting in hoeverre de Propositie voldoet aan de kaders die gelden voor de ontwikkeling van het Fonds op portefeuilleniveau (bijlage 1) en de eisen die worden gesteld aan het Projectplan (bijlage 2) een risicoparagraaf en duiding van uitkomsten van een eventueel verricht due diligence onderzoek’;
 - b. Algemene en bijzondere voorwaarden neergelegd in een concept Financieringsovereenkomst.
6. Het IC beoordeelt op grond van dit Reglement de kwaliteit en robuustheid van het definitieve Projectplan. Het IC toetst daarbij in ieder geval het Maatschappelijk rendement, de levensvatbaarheid en potentiële winstgevendheid van de Propositie, de risico’s, de Exitstrategie en de omvang van de participatie van het Fonds in relatie tot voorgaande. Het IC adviseert positief of negatief.
7. De Directeur gaat, enkel op voordracht van de Fondsbeheerder, over tot de verlening van de Financiering, met inachtneming van de volgende bepalingen:
 - a. In geval van een positief advies van de IC kan de Financiering worden verleend, onder voorbehoud van goedkeuring door de RvC dan wel de Algemene Vergadering in de gevallen waarvoor dat in dit Reglement is voorgeschreven;
 - b. In geval van een negatief advies van het IC kan de Financiering worden;
 - i. Afgewezen, al dan niet met uitnodiging aan de Doelonderneming om een herzien definitief projectplan aan te bieden ter beoordeling;
 - ii. Verleend, onder voorbehoud van goedkeuring de RvC dan wel de Algemene Vergadering in de gevallen waarvoor dat in dit Reglement is voorgeschreven.
8. De Fondsbeheerder stelt in geval van een goedgekeurd definitief Projectplan, een definitieve Financieringsovereenkomst op.
9. De Financiering kan niet eerder definitief worden overeengekomen dan nadat bovenstaande procedure geheel is doorlopen en alleen indien en voor zover aan de Financiering een schriftelijke uitnodiging tot het indienen van een definitief projectplan ten grondslag ligt, afkomstig van de Fondsbeheerder, gericht tot de Doelonderneming.

Artikel 8. Uitvoering

1. De Doelonderneming is gehouden aan de communicatie, informatie- en rapportageverplichtingen richting Fondsbeheerder zoals neergelegd in artikel 11 van dit Reglement en in de Financieringsovereenkomst.
2. De Doelonderneming zal een voornemen dat kan leiden tot een wezenlijke wijziging van de uitvoering van het bij de Financieringsovereenkomst behorende Projectplan, voordat definitieve beslissingen genomen worden, schriftelijk voorleggen aan de Fondsbeheerder.
3. De Doelonderneming zal een onvoorziene omstandigheid die kan leiden tot een wezenlijke wijziging van de bij de Financieringsovereenkomst behorende voorwaarden direct schriftelijk melden aan de Fondsbeheerder.
4. De Fondsbeheerder vergewist zich ervan dat een situatie bedoeld in tweede en derde lid geen wezenlijke negatieve gevolgen met zich meebrengen voor de voorwaarden in de

Financieringsovereenkomst dan wel (bij een noodzakelijke herijking van de voorwaarden in de Financieringsovereenkomst) dat aanpassingen in de voorwaarden in de Financieringsovereenkomst worden doorgevoerd in het belang van Het Fonds.

5. De Doelonderneming kan worden gehouden mee te werken aan eventuele wijziging of beëindiging van de Financieringsovereenkomst indien onduidelijk is of de Doelonderneming onder de nieuwe omstandigheden kan blijven voldoen aan de oorspronkelijke voorwaarden uit de Financieringsovereenkomst.

Artikel 9. Exits en herfinanciering

1. De Fondsbeheerder rapporteert schriftelijk over de mogelijkheden voor Exits en/of Herfinanciering aan de IC. Ter zake van een individuele Financiering wordt een voorstel opgesteld.
2. De reguliere procedure voor het aangaan van Financiering wordt doorlopen, tenzij het IC op basis van een voorstel van de Fondsbeheerder vooraf schriftelijk instemt met een afwijkende procedure.
3. In bijlage 1 zijn nadere kaders opgenomen over Exits en Herfinanciering.

Artikel 10. Bijzondere omstandigheden

1. Een Financiering kan met onmiddellijke ingang worden beëindigd door de Fondsbeheerder indien de Doelonderneming betrokken is bij een strafrechtelijk onderzoek, dan wel een onderzoek door de Autoriteit Consument & Markt naar overtredingen van de Mededingingswet.
2. Een Financiering kan met onmiddellijke ingang worden beëindigd door de Fondsbeheerder, indien de Propositie aantoonbaar strijdig is met het statutaire doel van de ROM of de belangen van de Aandeelhouders van de ROM.
3. Een Financiering kan worden beëindigd indien niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden zoals deze werden vastgelegd bij het aangaan van de Financieringsovereenkomst.

4. Overig

Artikel 11. Communicatie

1. Bij externe communicatie door de Doelonderneming over Proposities waaraan Het Fonds Financiering verstrekt, maakt de Doelonderneming dit op vooraf overeengekomen wijze kenbaar.
2. De Doelonderneming stelt een communicatieplan op. Onderdeel van dit communicatieplan vormt in ieder geval afstemming met de Fondsmanager inzake externe communicatie rondom mijlpalen van de Propositie en investeringsbesluiten.
3. De Doelonderneming werkt mee aan informatiebijeenkomsten van en communicatie door Het Fonds.

Artikel 12. Wijziging van dit Reglement

1. De Algemene Vergadering is bij uitsluiting bevoegd dit Reglement, inclusief bijlage 1, te wijzigen of in te trekken. Dit gebeurt niet eerder dan nadat de Fondsbeheerder, het IC en de RvC zijn gehoord.
2. De Fondsbeheerder is zelfstandig bevoegd bijlage 2 van dit Reglement te wijzigen na advies van het IC. De Algemene Vergadering wordt hier, via de Directeur, over geïnformeerd.

3. Wijzigingen in het Reglement inclusief bijlagen hebben geen gevolgen voor reeds afgesloten Financieringsovereenkomsten.

Artikel 13. Toepasselijk recht

Dit Reglement wordt beheerst door het Nederlands recht.

CONCEPT / Vertrouwelijk

Bijlage 1: Richtlijnen die gelden voor de ontwikkeling van Het Fonds op portefeuilleniveau

Algemeen

- De Aandeelhoudersinstructie vormt het kader waarbinnen Het Fonds opereert
- Het Fonds voorziet in spreiding tussen start ups, scale ups, MKB en consortia, zoals omschreven in artikel 1 lid a van de Aandeelhoudersinstructie.
- Het Fonds streeft naar geografische spreiding binnen het Werkgebied.
- Het Fonds stemt financieringen af met andere publieke fondsen en een regulier afstemmingsoverleg wordt geïnitieerd met andere financiers binnen het Werkgebied.
- Het Fonds streeft geen activiteiten te ontplooiën die haaks staan op de doelstellingen van het Transitiefonds.
- Het Fonds is politiek-bestuurlijk sensitief: dat wil zeggen dat afwegingen bij gevoelige dossiers helder worden gemaakt en rekening wordt gehouden met bij dergelijke dossiers gehanteerde specifieke beleidslijnen van de Aandeelhouders.

Financieel

- Het Fonds is revolverend over een looptijd vanaf aanvang inclusief inflatiecorrectie;
- De Fondsbeheerder kan rendementen continue herinvesteren in nieuwe proposities.
- Het Fonds stuurt op voldoende Financieel rendement om kosten en default terug te verdienen en borgt dit onder meer door analyse van businesscases en gerelateerde kasstromen, het verwerven van zekerheden, het borgen van Exit-mogelijkheden en het vaststellen van reële rente- en kapitaalvergoedingen.
- Het Fonds streeft naar een multiplier van 4: iedere euro investering door Het Fonds leidt tot drie euro aan verdere investeringen.

Maatschappelijk bijdrage

- Het Fonds laat jaarlijks Maatschappelijk rendement zien op portefeuilleniveau, waar mogelijk gekwantificeerd. Hiervoor worden in ieder geval de volgende indicatoren gebruikt:
 - Aantal gerealiseerde arbeidsplaatsen, R&D uitgaven, omzetgroei;
 - Duurzame economische groei, innovatieve netwerkomgevingen en vestigingsklimaat.
- Het Fonds toont indicatief eventueel effect, waar mogelijk kwantitatief, op CO₂ uitstoot (toename, neutraal, reductie) en/of bijdrage aan duurzame opwek in relatie tot de omvang van de te verstrekken financiering.

Technologie

- Het Fonds is terughoudend met sectoren die in de regel privaat financieerbaar zijn. Waar Het Fonds deelneemt zou hier additionele maatschappelijke waarde mee bewerkstelligd moeten worden.
- Het Fonds is terughoudend waar het gaat om instappen in vroegtijdige innovaties met een TRL lager dan 6. Onderzoek elementen kunnen wel onderdeel uitmaken van de Propositie maar Het Fonds richt zich op technieken waarvan de werking in een relevante omgeving gedemonstreerd is.

Exits en Herfinanciering

- Het Fonds legt met de co-investeerders, reeds bij het aangaan van de Financiering de beoogde Exitstrategie vast.
- Het Fonds stuurt waar mogelijk actief op vroegtijdige Exits bij participaties in de portfolio-bedrijven dan wel herfinanciering in het geval van leningen.

- Van alle investeringen brengt Het Fonds de risico's in kaart en (indien van toepassing) monitort zij of aan de (betalings)verplichtingen wordt voldaan om de Exitstrategie te realiseren. Ook verricht Het Fonds zo nodig bijzonder beheer (bijvoorbeeld omdat een ondernemer niet aan zijn betalingsverplichtingen voldoet).

CONCEPT / Vertrouwelijk

Bijlage II: Eisen aan Projectplan

Het Projectplan dient in ieder geval de gegevens te bevatten zoals beschreven in deze bijlage. Nadere informatie kan worden verzocht in relatie tot het specifieke karakter van het project.

Algemeen

- De doelstelling en achtergrond van de Doelonderneming; de rechtspersoon/rechtspersonen die de Propositie uitvoeren;
- Specificatie 'Ultimate Beneficiary Owner' en verificatie herkomst Financiering;
- De grootte van de Doelonderneming;
- De doelstelling van de Propositie, de wijze waarop deze doelstellingen worden bereikt en binnen welke termijn;
- Een korte introductie van het Projectplan en waar de Propositie plaatsvindt;
- Verbondenheid met en baten in het Werkgebied bij uitvoering van de werkzaamheden;
- Beleid MVO/ Social Return.

Organisatie

- Beschrijving van de organisatie en wie verantwoording draagt voor de management/bestuur financiën, realisatie, onderhoud en beheer, veiligheid en juridische aansprakelijkheid van de Propositie met inbegrip van relevante ervaring in relatie tot de uitvoer van de Propositie (onder meer: werkervaring, opleiding, leeftijd, expertise en vaardigheden);
- Afhankelijkheden van personen en 'back up' mechanismen;
- Organisatie van de Doelonderneming: vestigingsplaats, personeel, organogram etc.;
- De rechtsvorm van de Doelonderneming inclusief een overzicht van aandeelhouders en de zeggenschap- en aandelenverhoudingen;
- Het belang van de Propositie binnen de totale bedrijfsvoering, commitment van de directie.
- Integriteit van eindverantwoordelijken in overeenstemming met bij de Aandeelhouders geldende beleidsregels.

Projectplan

- Planning van Propositie inclusief cruciale mijlpalen;
- (On)zekerheden omtrent organisatorische haalbaarheid (vergunningstrajecten, licenties verzekeringen, patenten, structuur samenwerking);
- De rol en vaardigheden van eventuele samenwerkingspartners;
- De mate van afhankelijkheid van leveranciers of afnemers voor inkoop en verkoopprocessen;
- Een duidelijke omschrijving van de gecontracteerde toevoer- en afzetmarkt (indien relevant);
- De aanpak met betrekking tot de marketing en promotie van het product/de dienst.
- Inrichting risicomanagement.

Maatschappelijk bijdrage

- Beschrijving, waar mogelijk kwantitatief, van effect op werkgelegenheid en vestigingsklimaat als direct gevolg van het project;
- Indien van toepassing, beschrijving van maatschappelijk relevante kennisontwikkeling en innovatie;
- Doorontwikkeling en opschaal mogelijkheden;
- Sprake van marktfalen; de Propositie zou niet of niet met dezelfde snelheid of intensiteit kunnen worden uitgevoerd zonder de financiële betrokkenheid van Het Fonds;

- In hoeverre de Propositie kostenneutraal is voor de eindgebruiker;
- Beschrijving van de stakeholders en draagvlak van het project; en is er sprake van burgerparticipatie.
- Eventueel effect, waar mogelijk kwantitatief, op CO₂ uitstoot (toename, neutraal, reductie) en/of bijdrage aan duurzame opwek in relatie tot de omvang van de te verstrekken financiering.

Technologie

- Een beschrijving van de ingezette processen en/of technologieën van het project;
- De TRL bij aanvang van de Propositie en voorziene ontwikkeling;
- (On)zekerheden omtrent technische haalbaarheid (de mate waarin de technologie zich heeft bewezen in soortgelijke contexten).

Financieel

- De volgende (geverifieerde) financiële documenten:
 - a. Jaarcijfers van de afgelopen drie jaar indien beschikbaar;
 - b. Meerjarige (door Fondsbeheerder te bepalen) prognose van de omzet, kostenontwikkeling en nettowinst na aftrek van de investeringen en overige lasten;
 - c. Meerjarige prognose van de balans;
 - d. Meerjarige liquiditeitsbegroting;
 - e. Investeringsbegroting;
 - f. Internal Rate of Return (IRR).
- Soort Financiering (senior debt, junior debt of equity) en aanwending(en) van de financiering;
- De financieringsbehoefte van de Propositie en welk aandeel hiervan vanuit Het Fonds wordt gevraagd en de overige financiers die betrokken zijn bij de Propositie en hun rol;
- Beschrijving van eventuele private of overige publieke inleg; indirect (tijd inzet) en/of direct (investeringen, bankleningen etc.) inclusief percentuele verhoudingen inleg t.o.v. totale financiering;
- Scenariobeschrijving met en zonder financiering vanuit Het Fonds;
- Acties die de Doelonderneming heeft ondernomen om andere financieringsbronnen of bekostingsmiddelen – publiek en privaat – aan te trekken;
- Of er subsidies zijn aangevraagd/toegekend;
- Steunelementen van de aanvraag en conformiteit met de Europese regels rondom staatssteun;
- Onderbouwing van de financiële haalbaarheid van het project;
- Mate waarin leningen vanuit Het Fonds inclusief rentelasten binnen 8 jaar kunnen worden terugbetaald;
- Mate waarin risico van Aandelenkapitaal uitzicht biedt op waardeontwikkeling en positief resultaat bij exit;
- Of ze in de toekomst verwachten meer financiering voor verdere ontwikkeling van de Propositie verwachten nodig te hebben.

Aflossing en /of Exitstrategie

- Gevraagde looptijden van Leningen;
- Bij Participatie de gewenste termijn voor betrokkenheid vanuit Het Fonds (financieel en strategisch);
- Visie op rente/aflossingen, uitkering van dividend;
- Exitstrategie voor Het Fonds bij Aandelenkapitaal.

Verantwoording en communicatie

- De wijze waarop handelen conform financieringsvoorwaarden wordt geborgd;
- Informatievoorziening bij bijzondere omstandigheden zoals betalingsproblemen;
- Communicatie rondom mijlpalen van de Propositie en Projectplanning;
- Conformeringsaan rapportageverplichtingen richting de Fondsbeheerder.

Bijlage 3: De Aandeelhoudersinstructie

CONCEPT / Vertrouwelijk

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	6428
Extern Zaak ID	1608123
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	14 juni 2021
Agendapunt	7.a
Titel	Arbeidsmarkt en onderwijs: Brief GS aan PS inz. Afhandeling motie 184/2020, Investeren in stageplekken voor Noord-Hollandse jongeren (B- agenda 14 juni 2021 of 6-9-2021)
Organisatieonderdeel	BEL/RE&E

Bijlagen
Brief aan PS over motie 184-2020 investeren in stageplekken voor Noord-Hollandse jongeren.pdf
M184-2020 -AANGENOMEN-.pdf

Geagendeerd	Vergaderdatum
Overdracht vanuit GS	26 april 2021
Ingekomen stukken ter kennisname	30 april 2021
Economie Financiën en Bestuur	14 juni 2021

Toelichting

Via motie 184, hebben Provinciale Staten het college verzocht om in gesprek te gaan met de technieksector om te onderzoeken of er ondersteuning van de provincie nodig is voor het oplossen van een mogelijk tekort aan stageplaatsen of leerbanen ten gevolge van Covid19 maatregelen. De conclusie is dat er nu geen problemen zijn bij de MBO techniekopleidingen om jongeren aan stages en/of leerwerkplekken te helpen.

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

mw. I.J. Noordhoek
BEL/REE

Telefoonnummer +31235145273
noordhoek@noord-holland.nl

1 | 3

Betreft: Motie 184/2020, Investeren in stageplekken voor Noord-Hollandse jongeren.

Verzenddatum

22 APR. 2021

Geachte leden,

Kenmerk

1608123/1608139

Via motie 184 aangenomen op 9 november 2020 hebben uw Staten het college verzocht om in gesprek te gaan met de technieksector. De reden voor dit verzoek was berichtgeving over een mogelijk tekort aan stageplaatsen of leerbanen (MBO- BOL en BBL¹) ten gevolge van Covid19 maatregelen. Gevraagd is te onderzoeken of er ondersteuning nodig is, en zo ja welke, van de provincie en/of werkambassadeur bij dit vraagstuk.

Uw kenmerk

Dit onderzoek heeft plaatsgevonden en de conclusies zijn getoetst bij de voorzitters van de College van Bestuur van de ROC's in Noord-Holland en bij de Koninklijke Metaalunie, als representant van de Technologiecoalitie². Voor dit onderzoek zijn vijf branche opleiders (leer-werkplek opleidingen/BBL) geïnterviewd en vertegenwoordigers van de zes ROC's (reguliere opleidingen met een stage/BOL) in Noord-Holland. Geïnterviewden zijn directeuren of programmamanagers techniek, leden College van Bestuur en een stagecoördinator.

Conclusie

De conclusie uit dit onderzoek is dat er op dit moment geen problemen zijn bij de techniekopleidingen om jongeren aan stages en/of leerwerkplekken te helpen. Het enige vraagstuk dat naar boven kwam, was de plaatsing van studenten luchtvaarttechniek. Met deze jongeren wordt gesproken (door de opleiding zelf) over het maken van een keuze naar een andere techniekrichting, zoals de installatietechniek. Er is dan ook geen extra ondersteuning nodig voor de technische opleidingen. Juist andere sectoren, met name de luchtvaart (hospitality), zorg, cultuur en de horeca, zijn hard getroffen.

¹ BBL staat voor een Beroeps Begeleidende Leerweg. De student in een BBL-traject heeft een arbeidsovereenkomst met een werkgever en volgt daarnaast vaak een dag in de week les bij bijvoorbeeld een ROC of AOC. Een BOL opleiding staat voor een Beroeps Opleidende Leerweg. Een student in een BOL-traject heeft de juridische status van student/ scholier en loopt tijdens zijn opleiding één of meer stages bij een bedrijf of organisatie.

² De technologiecoalitie bestaat uit 4 brancheorganisaties (Koninklijke Metaalunie, FME, Bouwend Nederland, Techniek Nederland), 3 opleidingsfondsen (OTIB, A+OMetalelectro, OOM) en het FNV

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Er zijn bij de techniekopleiders en branches wel zorgen over het behoud van een goede orderportefeuille in de (nabije)toekomst bij het technisch bedrijfsleven en daarmee ook zorgen of ze de jongeren kunnen blijven plaatsen.

Allen hebben vervolgens aangegeven dat de onderstaande structuren en regelingen oplossingen bieden als de problematiek zich wel voordoet:

- Een warm netwerk met bedrijven om een instelling en opleider heen is belangrijk: De PPS³ structuur, een stagebureau of stageconsulenten;
- In samenwerking met het bedrijfsleven de praktijk te simuleren (Campussen bij brancheopleiders en het onderwijs)⁴;
- Inzetten van bestaande ondersteunings- en inhaalmaatregelen van het Rijk, versoepeling van de eisen aan een leerwerkbedrijf door SBB⁵ en extra ondersteuning vanuit opleidingsfondsen richting het bedrijfsleven;
- Creativiteit bij de opleidingen door leermeesters uit de praktijk voor de klas te zetten en tijdelijk van een BBL een (gedeeltelijke) BOL opleiding te maken;
- Werkgevers verleiden een vorm van werkgarantie af te geven als een student aan een techniekopleiding begint;
- Zoveel mogelijk blijven plaatsen.

Als aanvulling geven wij u het volgende mee: de Provincie heeft geen rol in het, door het Rijk bekostigde, onderwijs (net als dat de Provincie geen rol in heeft in het sociaal domein van de arbeidsmarkt). Daar waar facilitering nodig is op deze domeinen, ligt er een verantwoordelijkheid bij gemeenten, het Rijk is bepalend.

Provinciaal beleid ten aanzien van Arbeidsmarkt & Onderwijs is gericht op de vraag van ondernemers naar technisch/technologisch geschoold personeel ten behoeve van een goed en innovatief vestigingsklimaat in Noord-Holland. De aansluiting van onderwijs en bedrijfsleven staat centraal, zowel gericht op jongeren als op zij-instroom. Uiteraard spelen daarbij het onderwijs zelf en ook inclusiviteit een belangrijk rol, maar zij zijn niet het uitgangspunt. Het beleid richt zich op de eerder genoemde PPS/RIF structuur met de werkambassadeur als aanjager. Beleid dat zich richt op het ontwikkelen van lange termijn structuren en op de langere termijn vraagstukken (zoals inzicht krijgen in veranderingen in de beroepspraktijk door de technologische ontwikkelingen). Dergelijke structuren kunnen ook flexibel antwoorden bieden op korte termijn gebeurtenissen, zoals een mogelijk stage- en leerwerkplaatsen tekort. Het is daarom heel mooi dat uit dit onderzoek blijkt dat de PPS/campus structuur, die de afgelopen jaren is opgebouwd, een goede rol kan spelen bij deze onverwachte problematiek. Ondanks dat de Provincie geen rol heeft met betrekking tot stage- en leerwerkplekken, dragen we door de PPS/campusstructuur

³ Privaat-Publieke Samenwerking, in dit geval over het algemeen RIF-MBO PPSen. RIF staat voor Regionaal Investeringsfonds.

⁴ NB. De provincie Noord-Holland heeft sinds vier jaar het beleid diverse techniek PPS en campussen te ondersteunen en faciliteert daarmee ook een sub-regionaal netwerk van dergelijke initiatieven

⁵ Stichting Beroepsonderwijs en Bedrijfsleven

bij aan mogelijke oplossingen als er zich toch problemen voordoen op dit vlak.

In de komende maanden zullen wij u op de hoogte brengen van de agenda van de werkambassadeur en zal ook het beleid op Arbeidsmarkt en Onderwijs (vastgesteld door Provinciale Staten in 2017, maar met een aantal herijkingspunten) worden voorgelegd.

Wij verzoeken u om motie 184-2020 als afgedaan te beschouwen.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

AANGENOMEN

Motie: Investeren in stageplekken voor Noord-Hollandse jongeren

Provinciale Staten Noord-Holland, in vergadering bijeen op maandag 09 november 2020.

Constateerende dat:

- In Nederland het tekort aan stageplaatsen of leerbanen voor jongeren is opgelopen tot 20.500¹.
- De kwaliteit van het onderwijs onder druk staat doordat stagebegeleiding en praktijklessen niet altijd meer mogelijk zijn vanwege een tekort aan personeel en Covid-19¹.
- Er een toename zichtbaar is van het aantal WW-uitkeringen bij jongeren met name in de branches: schoonmaak, uitzendbedrijven, detailhandel, cultuur en de horeca en catering².

Overwegende dat:

- Met name mbo-studenten, maar ook hbo- en wo-studenten studievertraging oplopen door het tekort aan stageplekken.
- Jongeren door de vergrijzende en (eerdere) krapte op de arbeidsmarkt op de lange termijn hard nodig zijn in onder andere de techniek voor de woningbouwopgave, energietransitie etc.
- De provincie Noord-Holland eigen stagemogelijkheden heeft en ook stageplekken stimuleert via bijvoorbeeld Social Return.
- Jongeren de kans moeten krijgen om te leren en ervaringen op te doen in de praktijk.
- Het daarbij van belang is om vooraf meer zicht te hebben op de volledige problematiek van het huidige stageaanbod voor MBO-studenten (BOL & BBL).

Verzoekt het college van Gedeputeerde Staten om:

- In gesprek met de technieksector te onderzoeken of, en zo ja welke, ondersteuning van de provincie en/of de werkambassadeur wenselijk is om het aantal stageplekken te bevorderen ten behoeve van MBO-studenten.

En gaat over tot de orde van de dag.

Jorrit Carton
PvdA Noord-Holland

Emre Kanik
D66 Noord-Holland

Wim Hoogervorst
SP

Bronnen

¹ Het mbo-onderwijs zakt door het ijs, waarschuwt de MBO Raad - Trouw

<https://www.trouw.nl/onderwijs/het-mbo-onderwijs-zakt-door-het-ijs-waarschuwt-de-mbo-raad~b7a785de4/>

² Coronamonitor (30 oktober 2020) Provincie Noord-Holland

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	6599
Extern Zaak ID	1530142
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	14 juni 2021
Agendapunt	7.b
Titel	Bestuur: Afdoen motie 177 inz. maatwerkdemocratie met vaststelling Agenda bestuurlijke vernieuwing en participatie door GS (B-agenda EFB 14-6-2021)
Organisatieonderdeel	BEL/B&S

Bijlagen
Brief aan PS over uitvoering motie 177 Maatwerkdemocratie.pdf
M177 Maatwerkdemocratie 09nov2020.pdf

Geagendeerd	Vergaderdatum
Overdracht vanuit GS	17 mei 2021
Ingekomen stukken ter kennisname	31 mei 2021
Economie Financiën en Bestuur	14 juni 2021

Toelichting

GS hebben in overleg met PS een Agenda bestuurlijke vernieuwing en participatie opgesteld. De agenda is gebaseerd op het coalitieakkoord en bestaat uit drie onderdelen: visie, doelstellingen en activiteiten. De concept agenda is op 8 december 2020 door GS vastgesteld en vervolgens op 18 januari jl. in de commissie EFB besproken. De commissiebehandeling heeft niet tot aanpassingen geleid en de agenda is ongewijzigd door GS vastgesteld. Daarnaast informeren GS de Staten ook over de uitvoering van motie 177 over maatwerkdemocratie. Maatwerkdemocratie is als activiteit in de Agenda bestuurlijke vernieuwing en participatie opgenomen. GS verzoeken PS om de motie als afgedaan te beschouwen.

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

J.W. Mollema

BEL/BS

Telefoonnummer +31235144297

mollemajw@noord-holland.nl

1 | 3

Betreft: Uitvoering motie 177 Maatwerkdemocratie

Verzenddatum

12 MEI 2021

Geachte leden,

Kenmerk

1530142/1575429

In uw vergadering van 9 november 2020 heeft u motie 177 over maatwerkdemocratie aangenomen. In de motie draagt u ons op:

Uw kenmerk

- gemeenten in Noord-Holland te wijzen op de maatwerkdemocratie-experimenten;
- actief mee te werken met gemeenten die vorm willen geven aan nieuwe bestuursvormen die zowel goede sturing voor de raad als betrokkenheid van inwoners kunnen bieden.

In deze brief willen wij u graag informeren over de manier waarop wij uitvoering hebben geven aan de motie.

Agenda bestuurlijke vernieuwing en participatie

In het programma *Democratie in actie* werken het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) samen met gemeenten om de lokale democratie te versterken. In maatwerkdemocratie-experimenten wordt verkend hoe de participatie van inwoners vergroot en de rol van de raden versterkt kunnen worden. Daarnaast is er veel aandacht voor digitale democratie, democratische verantwoording en regionale samenwerkingsvormen.

De doelstellingen van dit programma en de motie sluiten naadloos aan bij onze eigen ambities. Wij hebben de motie daarom opgenomen in onze *Agenda bestuurlijke vernieuwing en participatie* die op 18 januari jl. in de commissie EFB is besproken. De motie voeren we in samenhang met andere onderdelen van de agenda uit.

Zo zijn er raakvlakken met de *Quick Scan Provinciale Democratie*, die BZK samen met gemeenten heeft ontwikkeld en nu ook voor provincies beschikbaar komt. De Quick Scan is een instrument om een 'foto' te maken van de provinciale democratie. Noord-Holland neemt samen met vier andere provincies aan deze pilot deel.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Daarnaast sluit de motie goed aan bij de ambitie om een digitaal participatieplatform te ontwikkelen. Om dit mogelijk te maken, hebben wij op 6 april jl. besloten deel te nemen aan de *Provinciedeel Digitale Democratie Noord-Holland*. Deze Provinciedeel komt ook voort uit het programma Democratie in actie. We starten een pilot met het open source platform *Openstad*, dat door en voor overheden is ontwikkeld en als platform voor participatieprojecten kan worden gebruikt. Hierbij trekken we samen op met gemeenten om kennis uit te wisselen en van elkaar te leren.

Roadshow toekomst openbaar bestuur

Maatwerkdemocratie stond ook centraal in de *Roadshow toekomst openbaar bestuur* die wij op 4 december jl. samen met BZK hebben georganiseerd. Op initiatief van BZK zijn in het kader van de Thorbecke lezing, waarin minister Ollongren haar visie op het openbaar bestuur uiteen heeft gezet, in alle provincies bijeenkomsten met gemeenten georganiseerd over de toekomst van het openbaar bestuur.

Tijdens de roadshow, waar vrijwel alle Noord-Hollandse gemeenten aan hebben deelgenomen, stond het thema 'grensoverstijgend samenwerken' centraal. Naast kennisuitwisseling was het doel van de bijeenkomst om vanuit de regio adviezen en suggesties mee te geven aan BZK over de verdere ontwikkeling van het openbaar bestuur.

Het gesprek is gevoerd aan de hand van twee concrete casussen uit de provincie. De regio Noord-Kennemerland heeft de resultaten van de pilot *Grenzeloos besturen* gepresenteerd. Daarbij is gediscussieerd over de vraag hoe gemeenten kunnen zorgen dat inwoners geen last ervaren van gemeentegrenzen en wat regiogemeenten hiervoor nodig hebben.

De tweede casus ging over de manier waarop de Gooi en Vechtstreek de samenwerking in de regio wil versterken. In de presentatie werd benadrukt dat het belangrijk is om vooraf duidelijke afspraken te maken over de betrokkenheid van raden bij regionale samenwerking. De gemeenten concludeerden verder dat regionale samenwerking maatwerk vraagt en dat iedere regio zelf moet bepalen welke arrangementen het meest geschikt om deze samenwerking vorm te geven.

Ambtsbezoeken en bestuurlijk overleg

In de ambtsbezoeken, die de cdK aan alle gemeenten aflegt, komen thema's aan de orde, die sterk samenhangen met maatwerkdemocratie, zoals bestuurskracht, bestuurlijke vernieuwing en democratische legitimiteit. Verder gaat het in de bezoeken regelmatig over nieuwe manieren om burgers bij het beleid te betrekken en de mogelijkheden die digitalisering daarbij bieden.

Maatwerkdemocratie is ook een onderwerp dat regelmatig besproken wordt in overleg dat gedeputeerde Zaal als portefeuillehouder bestuur met gemeenten voert. In de digitale ronde, die gedeputeerde Zaal in de afgelopen maanden langs alle West-Friese gemeenten heeft gemaakt, is naast bestuurskracht en regionale samenwerking bijvoorbeeld ook gesproken over federatiegemeenten.

Daarnaast hebben we de gemeenten in de regio Zaanstreek-Waterland verzocht om te komen tot een perspectief op samenwerking, waarbij gekeken wordt welke bestuursvormen en organisatorische inrichting passen bij de ambities en regionale opgaven. We vervullen hierbij als provincie een faciliterende en stimulerende rol.

Conclusie

Vanaf het moment dat uw Staten de motie hebben aangenomen, hebben wij een aantal initiatieven ontplooid om uitvoering te geven aan de motie. We hebben de motie verankerd in de Agenda bestuurlijke vernieuwing en participatie en daarbij de verbinding gelegd met de Quick Scan Provinciale Democratie en het digitale participatieplatform. Daarnaast hebben we maatwerkdemocratie aan de orde gesteld in de roadshow die wij samen met BZK hebben georganiseerd. Verder wordt het thema regelmatig besproken in bestuurlijk overleg met gemeenten.

Wij zijn dan ook van mening, dat wij met deze initiatieven uitvoering hebben gegeven aan de motie. Over de verdere uitwerking van de Agenda bestuurlijke vernieuwing en participatie zullen wij u bij de midterm en endterm review van ons coalitieakkoord nader informeren.

Wij verzoeken u dan ook om hiermee motie 177 als afgedaan te beschouwen.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

1 bijlage:

Motie 177 Maatwerkdemocratie

Motie maatwerkdemocratie

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 9 november 2020, hebben kennis genomen van de statenvoordracht 53-2020 – Begroting 2021;

constateren dat:

- gemeenten in Noord-Holland veel gemeenschappelijke regelingen hebben om service te kunnen bieden aan hun inwoners;
- er daarnaast op vele andere terreinen samenwerkingsverbanden bestaan die vaak leiden tot onoverzichtelijke besluitvorming en minder democratische controle;

overwegen dat:

- democratie onderhoud nodig heeft in een veranderende wereld;
- veranderingen vaak stapsgewijs gaan en vanuit de praktijk succesvol kunnen ontstaan;
- nieuwe instrumenten voor maatwerkdemocratie bevorderd worden vanuit het Thorbecke programma dat in 2018 gestart is;

dragen het college op:

- gemeenten in Noord-Holland te attenderen op de maatwerkdemocratie-instrumenten;
- op verzoek gemeenten te ondersteunen die vorm willen geven aan nieuwe, gemeentegrens overstijgende, bestuursvormen die zowel goede sturing voor de raad als betrokkenheid van inwoners kunnen bieden;

en gaan over tot de orde van de dag.

Arja Kapitein
D66

Robert Zaal
Groen Links

Toelichting

In Nederland werken we aan gelijktijdig versterking van de representatieve én de participatieve democratie en het verder ontwikkelen van het lokaal bestuur dat de maatschappelijke veranderingen aan kan. Onlangs heeft de Minister over de voortgang gerapporteerd in een Kamerbrief:

<https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/kamerstukken/2020/10/09/kamerbrief-over-voortgang-versterking-en-vernieuwing-van-de-lokale-democratie/kamerbrief-over-voortgang-versterking-en-vernieuwing-van-de-lokale-democratie.pdf>

De gemeente Dijk en Waard wil de mogelijkheid van grenzeloos besturen van het Thorbecke experiment door laten ontwikkelen in de regio. D66 is voorstander om dit vanuit de Provincie te ondersteunen.

Het programma [Lokale democratie in Actie](#) helpt lokale overheden met experimenten en organiseert [Thorbecke 2030 lezingen](#) - de toekomstagenda voor de vernieuwing van de lokale democratie.

Rondvraagpunt van de hr. Hartog VVD voor portefeuille gedeputeerde Zaal over komst van Shine in relatie tot Pallas

In onderstaand bericht wordt de komst van Shine naar Veendam beschreven.

<https://www.laka.org/nieuws/2021/concurrent-pallas-productie-medische-isotopen-door-shirt-in-veendam-15329>

Onze fractie is bekend met de brief die op 22/4 op de c-agenda van de commissie EFB heeft gestaan onder punt 12b, daar wordt in de brief aan de Tweede Kamer gesproken over Shine in relatie tot Pallas. Zoals wij de brief lezen wordt de komst van Shine verwelkomd, maar is de verwachting Shine de komende 10 tot 20 jaar niet in staat is om therapeutische isotopen te produceren.

Inmiddels lijkt de komst van Shine naar Nederland een voldongen feit. Ter voorkoming van het stellen van schriftelijke vragen wil ik namens mijn fractie de volgende vragen aan de gedeputeerde stellen. Hopelijk kan ze daar tijdens de commissie op antwoorden.

Is de gedeputeerde bekend met het bericht over de (definitieve?) komst van Shine naar Nederland en zo ja, heeft zij hierover al contact gehad met het Ministerie en stichting voorbereiding nieuwbouw Pallas-reactor? Kan de gedeputeerde de commissieleden bijpraten over wat de komst van Shine naar Nederland betekent voor de nieuwbouwplannen van de Pallas-reactor, de ontwikkelingen van de Energy & Health Campus in Petten en het behoud aan hoogwaardige werkgelegenheid voor de regio en in het algemeen voor Noord-Holland?

Aanvullende rondvraagpunten van de hr. Zoon PvdD voor portefeuille gedeputeerde Zaal over komst van Shine in relatie tot Pallas

Dank aan de VVD voor het indienen van vragen over Shine.

We zijn niet verbaasd over de mogelijke komst van Shine naar Nederland. Wel maken we ons zorgen over de voorwaarden van de provinciale lening. Het idee was een getrapte vrijgave van provinciale gelden, om provinciale risico's te beperken. Maar het hele proces is nog niet veel verder en wel zijn alle gelden overgemaakt. Nu lijkt private financiering echter verder weg dan ooit.

Twee vragen:

1. Bent u met de minister in overleg over terugbetaling van de provinciale lening?
2. Bent u in gesprek met Shine Veendam voor samenwerking, wanneer de fabriek in 2025 klaar is?

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	6648
Extern Zaak ID	1614189
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	14 juni 2021
Agendapunt	9.a
Titel	ICT: Voordracht geactualiseerde Datastrategie 2021 – 2023 (A-agenda EFB 14-6-2021)
Organisatieonderdeel	BEL/BEL

Bijlagen
Statenvoordracht Geactualiseerde datastrategie 2021 – 2023.docx
Brief aan PS over geactualiseerde datastrategie 2021-2023.pdf
Geactualiseerde Datastrategie 2021 – 2023 definitief.pdf

Geagendeerd	Vergaderdatum
Overdracht vanuit GS	17 mei 2021
Ingekomen stukken ter kennisname	31 mei 2021
Economie Financiën en Bestuur	14 juni 2021
PS-vergadering	28 juni 2021

Toelichting

Als uitvoering van het coalitieakkoord "Duurzaam doorpakken" heeft het college van GS de 'Geactualiseerde datastrategie 2021 – 2023' vastgesteld. Deze benoemt drie speerpunten: (1) een verdergaande inzet op data en datatechnologie, met een accent op kunstmatige intelligentie, (2) open data en (3) ethiek. Elk van deze punten mondt uit in een aantal concrete acties. Het college zal jaarlijks rapporteren over de uitvoering van deze acties. Vanwege de snelheid van de ontwikkelingen op het terrein van data heeft deze strategie een looptijd van twee jaar.

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 11 mei 2021

Onderwerp: Geactualiseerde datastrategie 2021 – 2023

Kenmerk: 1614189 / 1614201

Bijlagen:

Geactualiseerde datastrategie 2021 – 2023

1. Inleiding

In november 2018 stelden Provinciale Staten de Datastrategie van Noord-Holland vast. Er zijn twee redenen om deze nu te actualiseren. Allereerst bevatte de strategie uit 2018 nog geen concrete doelstellingen en actiepunten. De Staten drukten met deze strategie vooral hun wens uit om datagedreven te werken. Voor een scherpe focus en resultaatgerichtheid zijn die doelstellingen en actiepunten nu wel gewenst. Daarin voorziet deze Geactualiseerde datastrategie 2021 - 2023. De tweede reden voor een actualisering betreft de snelheid van de ontwikkelingen op het terrein van data. Toepassingen zoals kunstmatige intelligentie en 'digital twins' hebben inmiddels een grote vlucht genomen. Zij kunnen ook bijdragen aan de door de Staten gewenste resultaten op de provinciale opgaven. Deze Geactualiseerde datastrategie speelt dan ook op deze mogelijkheden in. Daarbij hebben wij niet alleen oog voor de kansen. Data en datatechnologie hebben ook een keerzijde. Denk daarbij aan risico's zoals de schending van privacy. Of aan ondoorzichtige besluitvorming als gevolg van het gebruik van algoritmen. In deze Geactualiseerde datastrategie proberen wij een balans te vinden tussen kansen en risico's. Die balans is nodig om bij onze opgaven het vertrouwen van onze inwoners en bedrijven te behouden. In onze visie is data, hoe technisch en complex soms ook, vooral mensenwerk.

2. Doelstellingen en evaluatiecriteria

De Geactualiseerde datastrategie 2021 - 2023 formuleert vier doelstellingen. Bij elk van deze doelstellingen zijn ook concrete actiepunten opgenomen.

Doelstelling 1

In 2023 zijn wij beter dan nu in staat om met data de maatschappelijke resultaten van onze opgaven te beschrijven, verklaren, voorspellen of optimaliseren.

Doelstelling 2

In 2023 zijn de digitaliseringsbelangen van onze provincie adequaat behartigd op het niveau van de Europese Unie, de Rijksoverheid, de Tweede Kamer en de regio Amsterdam.

Doelstelling 3

In 2023 is meer data van de provincie open en toegankelijk beschikbaar en weten de inwoners van Noord-Holland waar ze deze data kunnen vinden.

Doelstelling 4

In 2023 ervaren inwoners, bedrijven en onze partners dat wij inzet van data en datatechnologie afwegen tegen de TaDa-waarden: inclusief, zeggenschap, menselijke maat, legitiem en gecontroleerd, open en transparant, van iedereen – voor iedereen.

In 2022 brengen wij weer een voortgangsrapportage uit. Daarin rapporteren wij over de uitvoering van onze doelen en acties. In 2023 zullen wij een evaluatie uitvoeren. De evaluatiecriteria hebben betrekking op de voortgang van zowel doelen als acties. Gegeven de dynamiek van de data-ontwikkelingen hebben zij een overwegend kwalitatief karakter.

3. Financiering, communicatie en (burger)participatie

Financiering

Financiering is nodig voor de twee typen acties van deze strategie. Allereerst de datagedreven acties die direct met een provinciale opgave te maken hebben. Deze worden uitgevoerd binnen de betreffende programmabudgetten. Daarnaast de acties die tot doel hebben om de opgaven te ondersteunen. Deze worden gefinancierd vanuit de programma's 1 en 7, te weten Openbaar Bestuur resp. Financiën en Bedrijfsvoering. De in deze strategie genoemde actiepunten voor het jaar 2021 worden gefinancierd uit de lopende begroting. De acties voor 2021 zijn dan ook alle uitvoerbaar. Voor zover wij extra middelen nodig hebben zullen wij deze opnemen in de voorstellen voor de begroting 2022 en / of de Kaderbrief 2023.

Communicatie

Over deze Geactualiseerde datastrategie organiseren wij in het najaar van 2021 een symposium. Dat heeft tot doel om het gesprek over data en datatechnologie aan te gaan. Met volksvertegenwoordigers, bestuurders en ambtenaren maar ook met inwoners en vertegenwoordigers van bedrijven en kennisinstellingen. Dat gesprek organiseren wij om nieuwe samenwerkingsverbanden te stimuleren. Verder willen wij als provincie dan ook inspiratie bieden. Juist innovatieve voorbeelden kunnen partijen ertoe aanzetten om met data aan de slag te gaan en de samenwerking te zoeken.

Burgerparticipatie

Deze Geactualiseerde datastrategie biedt kaders ter versterking van een datagedreven uitvoering van de provinciale opgaven. Bij deze opgaven ontmoeten wij steeds vaker onze inwoners. In de Geactualiseerde datastrategie is daarover het volgende opgenomen.

"Als provincie ontmoeten wij steeds vaker onze inwoners. Dat heeft te maken met het toenemende belang van onze opgaven en deelopgaven. Zoals energietransitie en de vermindering van stikstofuitstoot. Deze kunnen onze inwoners direct 'raken'. Hun belangen zijn soms groot. Data helpt als ondersteuning van de dialoog. Als hulpmiddel voor het verkrijgen van vertrouwen tussen overheid en inwoner. Data kan ook bijdragen aan de participatie van inwoners. Zoals dat gebeurt in het project Hollandse Luchten. Daar verzamelen burgers zelf data over de luchtkwaliteit. Maar data kan ook blokkeren. Dat is het geval als één van de partijen data presenteert als een onwrikbare waarheid. Als er geen gesprek meer mogelijk is over de achtergronden en vooronderstellingen van de data. In ons streven naar verbondenheid met de inwoners van Noord-Holland staat de dialoog voorop. Een dialoog is nodig om tot een bredere belangenafweging te komen. Data mag nooit een dictaat vormen."

4. Proces en procedure

Bij de totstandkoming van deze datastrategie hebben wij de Staten op twee manieren betrokken. Door een technische briefing aan de commissie EFB op 31 augustus 2020 en door een bespreking met deze commissie op 30 november. Deze bespreking vond plaats aan de hand van een voortgangsrapportage.

Zoals bij elk dossier hechten wij aan een goede samenwerking met de Staten. Wij realiseren ons dat die samenwerking bij deze datastrategie extra nauw luistert. ICT, data, digitalisering en technologie zijn complexe onderwerpen. Dat geldt voor ons allemaal. Maar voor volksvertegenwoordigers wellicht in versterkte mate. Immers, het lidmaatschap van de Staten is vaak een nevenfunctie. Het bijhouden van de relevante ontwikkelingen op dit terrein is dan ook een zware opgave. Binnen de kaders van de ambtelijke bijstand bieden wij de Staten dan ook graag gepaste ondersteuning aan. Dat kan in de vorm van bijvoorbeeld halfjaarlijkse informatiebijeenkomsten, webinars of excursies. Voorstellen van de griffie op dit punt zullen wij dan ook welwillend bekijken. Ook het inhoudelijk debat met de Staten zien wij met veel belangstelling tegemoet.

Na de vaststelling van deze Geactualiseerde datastrategie door de Staten gaan wij over tot de uitvoering van de actiepunten. Over de voortgang daarvan zullen wij in 2022 rapporteren. In 2023 leggen wij een Geactualiseerde Datastrategie 2023 - 2025 aan de Staten ter vaststelling voor.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

mw. R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr.

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 11 mei 2021;

gelet op het coalitieakkoord "Duurzaam doorpakken" waarin een actualisatie van de datastrategie van 2018 als voornemen is opgenomen,

besluiten:

de 'Geactualiseerde datastrategie 2021– 2023' vast te stellen

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

A.G.P. Strijp
BEL

Telefoonnummer +31235144718
strijpa@noord-holland.nl

1 | 1

Betreft: Geactualiseerde datastrategie 2021 - 2023

Verzenddatum

12 MEI 2021

Geachte leden,

Kenmerk

1614189/ 1614196

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over vaststelling 'Geactualiseerde datastrategie 2021 - 2023'

Uw kenmerk

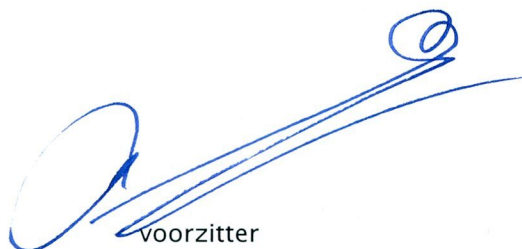
Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

2 bijlage(n)

1. Geactualiseerde datastrategie 2021 - 2023
2. Statenvoordracht met ontwerpbesluit

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

An aerial photograph of a Dutch city, likely Rotterdam, showing a wide canal running through the center. On the left side of the canal, there are rows of traditional Dutch houses with gabled roofs. On the right side, there are more modern, multi-story apartment buildings. A road with a red-paved bicycle lane runs alongside the canal. Several cars and boats are visible on the road and in the water. The sky is overcast.

Geactualiseerde datastrategie 2021-2023

Voorwoord

Of u nu inwoner van of ondernemer in onze provincie bent. Gemeente- of waterschapbestuurder. Medewerker van een energiebedrijf of professional bij een kennisinstelling. Data is niet meer uit het leven weg te denken. Dat geldt ook voor ons als provincie Noord-Holland.

Datastromen bieden kansen voor technologische, sociale en economische innovatie. Data gebruiken wij voor betere maatschappelijke resultaten bij de opgaven waar wij voor staan. Dat zijn de opgaven uit ons coalitieakkoord: klimaat, duurzame verstedelijking en bereikbaarheid, leefbaarheid en economie, vitaal landelijk gebied en openbaar bestuur. Onder die opgaven valt een hele reeks deelopgaven. Zoals de energietransitie, de vermindering van stikstofuitstoot, de vergroting van de biodiversiteit, de aanpak van de ondermijnende criminaliteit, de bouw van nieuwe woningen, de doorstroming en veiligheid op onze provinciale wegen, het aanjagen van de circulaire economie of het reguleren van bezoekersstromen in natuur- en recreatiegebieden.

Om in te spelen op de nieuwste ontwikkelingen en onze rol zo goed mogelijk te vervullen, hebben wij een nieuwe datastrategie opgesteld. Hierin treft u onze visie aan op data. Ook leest u wat onze doelen en onze belangrijkste acties zijn. We zetten sterk in op data en datatechnologie, met een accent op kunstmatige intelligentie. Wij zijn voorstander van een open-databaseleid en maken provinciale data in beginsel openbaar toegankelijk. Ethisch gebruik, met respect voor privacy en veiligheid, is daarbij een belangrijke randvoorwaarde.

We werken al langer met uiteenlopende belanghebbenden samen bij onze opgaven. Dat doen we nu ook op het gebied van data. Door data te delen krijgen we een scherper inzicht en kunnen we in bepaalde gevallen voorspellingen doen. We gaan als provincie steeds meer in gesprek met belanghebbenden en inwoners. Ook bij die gesprekken baseren we ons vaak op data. Maar die data mag nooit een dictaat zijn. Het is belangrijk dat wij ons blijven afvragen welke data we gebruiken en welke vooronderstellingen daaraan ten grondslag liggen. En misschien ook: van welke algoritmen bedienen we ons? We mogen data nooit en te nimmer voetstoots als 'de waarheid' aannemen.

Bij het gebruik van data draait het vooral om mensenwerk. Dat is wat wij als college van Gedeputeerde Staten met deze datastrategie willen uitdrukken. Wij zetten met deze strategie een aantal algemene lijnen uit. Daarbij willen wij zelf het goede voorbeeld geven. Daarom gaan wij onze algoritmen inventariseren. Om vervolgens te beoordelen welke algoritmen wij zullen publiceren. Dat is ook de reden dat wij voorwaarden voor de verantwoorde inkoop van algoritmen en data introduceren.

Bij dit alles werken wij graag samen met andere partijen. Deze strategie geeft daarvoor de nodige voorzetten. Wij zijn graag uw partner bij regionale en bovenregionale initiatieven voor onze provinciale opgaven!

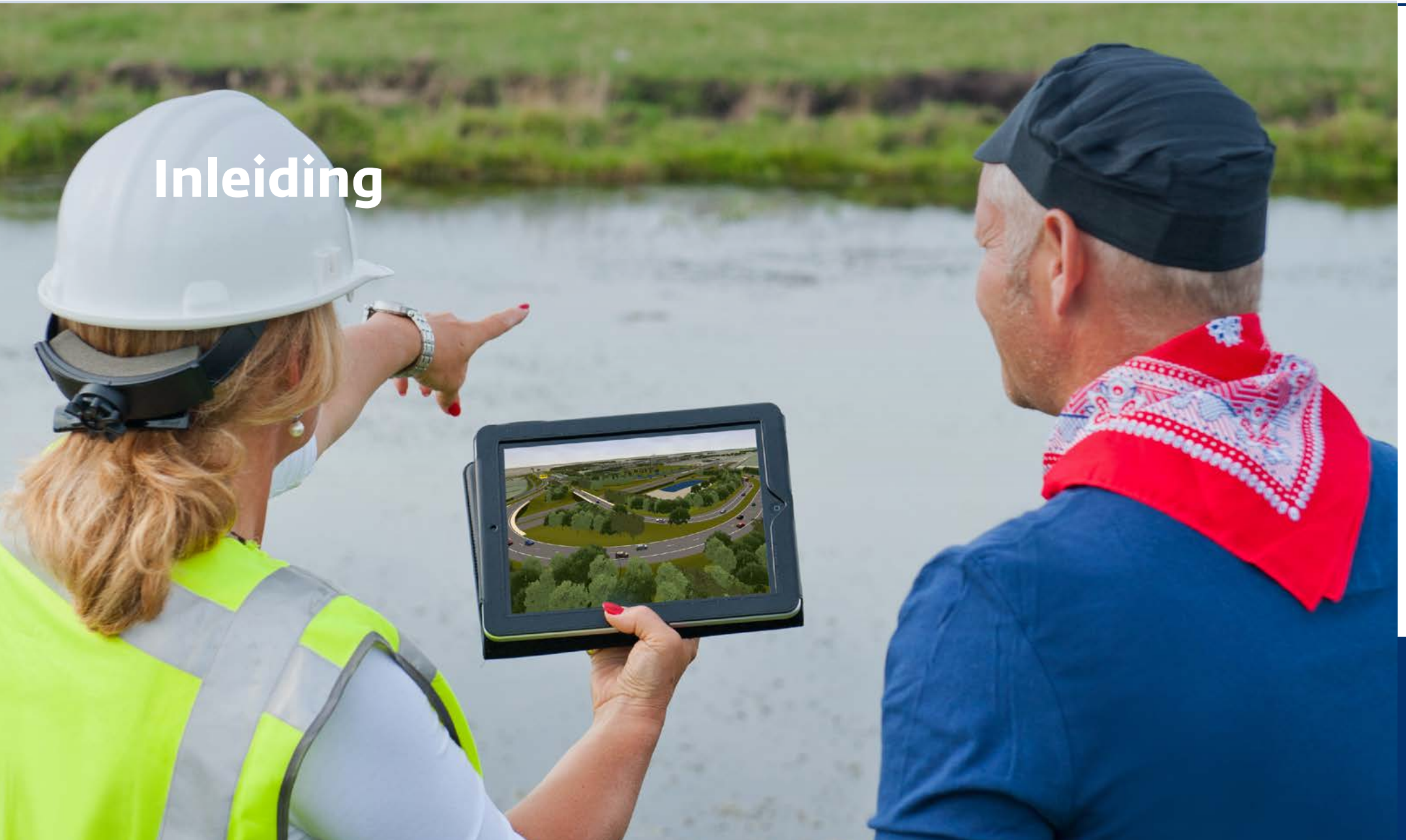
Edward Stigter, gedeputeerde 'ICT en data'

Inhoudsopgave

12	Verdergaande inzet op data en datatechnologie, in het bijzonder kunstmatige intelligentie
13	Doelstelling 1
16	Doelstelling 2
17	Open data en open overheid
17	Doelstelling 3
19	Ethiek: verantwoord innoveren
19	Doelstelling 4

26	BIJLAGE 1: Overzicht data-activiteiten voor onze opgaven
35	BIJLAGE 2: Samenvatting doelstellingen en actiepunten

Inleiding

De wereld digitaliseert, Noord-Holland digitaliseert

Wie had vijftien jaar geleden verwacht dat de provincie Noord-Holland haar bruggen nu op afstand zou bedienen? Dat zij de aanrijtijden voor haar wegininspecteurs zou optimaliseren met behulp van data? En dat zij gebruik maakt van satelliet-data voor de controle op subsidies voor het maaien van graslanden? Drie voorbeelden die laten zien dat de provincie Noord-Holland de kansen van digitalisering volop benut.

Ook de samenleving in onze provincie is ingrijpend veranderd onder invloed van digitalisering. In Noord-Holland maken steeds meer bedrijven gebruik van kunstmatige intelligentie. Vooral bedrijven in de groot- en detailhandel. Verder is natuurlijk al langer bekend dat de landbouw meer en meer precisielandbouw wordt. Dat wil zeggen: data-gestuurde landbouw. Voor de zaadveredeling geldt hetzelfde. Om dat allemaal mogelijk te maken zijn op grote schaal datacenters nodig. Elk jaar verdubbelt immers de hoeveelheid data in de wereld.

Digitalisering kan verschillende verschijningsvormen aannemen. Soms zichtbaar zoals de datacenters of de brillen bij virtual reality. Maar vaak ook onzichtbaar. De digitale platformen waar grote data-bedrijven zich van bedienen blijven voor ons oog verborgen. Wat we wel kunnen zien zijn de effecten. Het verdwijnen van winkels en nieuwe vormen van distributie bijvoorbeeld. Maar er is één constante: data. Data ligt ten grondslag aan alle nieuwe vormen van technologie. Data vormt de basis. Data staat voor 'gegevens', objectieve registraties van toestanden of bewegingen in de fysieke of sociale werkelijkheid.

Digitalisering kan een overweldigende indruk maken. Voor overheden is het belangrijk om drie zaken voor ogen te houden. Allereerst de twee gezichten van digitalisering. Ten tweede de permanente onzekerheid die digitalisering meebrengt. En tot slot de veranderende verhoudingen tussen inwoners, bedrijven en overheden.

De twee gezichten van digitalisering

Digitalisering biedt veel mogelijkheden. Individuen profiteren vooral van het gemak dat nieuwe technologie biedt. Voor bedrijven ontstaan nieuwe verdienmodellen. Overheden kunnen door slimme inzet van data hun processen versnellen en dienstverlening voor inwoners verbeteren. Zo kunnen inwoners actief betrokken worden bij het ontwikkelen van beleid via een app of visualisatie op internet. Echter, digitalisering brengt ook risico's mee.

Een eerste risico is schending van de privacy. Wat gebeurt er met de data die inwoners afstaan? De Europese Unie en de Rijksoverheid zijn verantwoordelijk voor wetgeving op dit terrein. Provincies en gemeenten voeren deze uit. Een ander risico ligt besloten in de algoritmen. Algoritmen zijn rekenregels die tot doel hebben om een bepaald probleem op te lossen. Dat is de positieve kant. Algoritmen zijn dus in zekere zin onmisbaar. Maar algoritmen zitten vaak onzichtbaar verstopt in systemen en programma's. Ook in die van overheden.

Maar juist die onzichtbaarheid kan een aantal ongewenste effecten hebben. Zoals een gebrek aan transparantie in de besluitvorming. Inwoners hebben geen idee of zij wel of niet in aanmerking komen voor een vergunning bijvoorbeeld. Dat kan de rechtszekerheid en rechtsgelijkheid aantasten. Bekend is de [uitspraak van de Raad van State](#) over de beoordeling van de geautomatiseerde besluitvorming van AERIUS. Dit programma maakt besluitvorming mogelijk over activiteiten die gepaard gaan met de uitstof van stikstof. De Raad onderkent in haar uitspraak het risico van ondoorzichtigheid van deze geautomatiseerde besluitvorming. Een gebrek aan inzicht in gemaakte keuzes en gebruikte gegevens kan leiden tot ongelijkwaardigheid. Vanuit het perspectief van partijen kan er volgens de Raad sprake zijn van een 'black box'. Zij kunnen immers niet controleren op basis waarvan tot een geautomatiseerd besluit wordt gekomen. Deze uitspraak maakt duidelijk dat algoritmen ook relevant zijn voor het fysieke domein. En niet alleen voor het sociale domein zoals weleens wordt gedacht. Algoritmen zijn dus ook voor provincies een majeur vraagstuk.

Algoritmen kunnen ook andere effecten hebben. Zoals discriminatie of ongewenste gedragsbeïnvloeding. Vroeger deed de metafoor 'big brother is watching you' opgeld. Tegenwoordig is ook de metafoor 'big brother is guiding you' aan de orde. Bijvoorbeeld bij de beïnvloeding van koopgedrag via door algoritmen gestuurde advertenties. Het is nog onduidelijk in hoeverre ongewenste effecten van gedragsbeïnvloeding bij het provinciaal handelen aan de orde zijn.

Van een geheel andere orde zijn de ongewenste ruimtelijk-economische effecten van digitalisering. Een ongebreidelde groei van datacenters zou de ruimtelijke kwaliteit van het landschap aantasten. En de Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur (RLI) wees in een recent [rapport](#) op de duurzaamheidseffecten. Zij pleit voor actieve overheidssturing op de digitale wereld achter de fysieke leefomgeving.

Kort en goed: er is sprake van een delicate balans. Overheden staan voor een duale opgave. Zij kunnen de kansen en mogelijkheden van digitalisering niet onbenut laten. Dat zou slecht zijn voor het vertrouwen van inwoners en bedrijven. Hun verwachtingspatroon stelt steeds hogere eisen. Aan de andere kant dienen overheden zich rekenschap te geven van de risico's.

Permanente onzekerheid

In de digitale wereld geldt: wat vandaag nieuw is kan morgen alweer verouderd zijn. Digitalisering kenmerkt zich door permanente onzekerheid. Deze manifesteerde zich het afgelopen decennium bijvoorbeeld op de woningmarkt. De opkomst van Airbnb zorgde ervoor dat veel woningen aan de voorraad werden onttrokken. De onzekerheid ontstaat doordat de effecten zich plots voordoen. Niemand zag de gestage ontwikkeling van de platformtechnologie waarop dit bedrijf zich baseert. Maar als de marktvraag eenmaal groot genoeg is kunnen de effecten substantieel zijn. Er is dan sprake van een 'the winner takes all-effect'. Platformtechnologieën stellen bedrijven in staat om op grote schaal vraag en aanbod op elkaar af te stemmen. Vergelijkbare ontwikkelingen zagen we in het veld van mobiliteit. Het bedrijf Uber zorgde voor nieuwe verhoudingen op de taximarkt.

Hoe om te gaan met deze onzekerheden? Dat kan door de technologische ontwikkelingen te monitoren. En door daarbij de vraag te stellen: wat kan de impact

hiervan zijn voor onze publieke waarden? Het omgaan met onzekerheid vraagt om het op de agenda houden van onwaarschijnlijke ontwikkelingen. Zoals de doorbraak van blockchain in combinatie met die van kwantumtechnologie. Deze zou in één keer alle platformbedrijven overbodig maken. En inwoners de mogelijkheid geven om zonder derde partij transacties af te sluiten. Dat zou grote gevolgen kunnen hebben voor bijvoorbeeld de energietransitie. Volgens sommigen een reëel scenario voor over tien jaar. En tien jaar is voor een provincie een relevante horizon.

Nieuwe verhoudingen

Digitalisering zet bestaande verhoudingen onder druk. De verhoudingen tussen overheden, inwoners en bedrijven. Data is niet voorbehouden aan bedrijven en overheden. Inwoners verzamelen zelf ook data, bijvoorbeeld voor het meten van de luchtkwaliteit. Daarmee versterkt hun informatiepositie en worden zij in toenemende mate gesprekspartner van overheden. Dat vraagt steeds meer netwerkvaardigheden van overheden.

Ook de informatiepositie van bedrijven versterkt verder. Marktpartijen weten straks eerder dan de overheid waar de verkeersproblemen ontstaan. Ook beschikken zij sneller over de onderhoudsstatus van de weg, gladheidsinformatie, ongevalsregistratie en ongevalsvoorspelling. Aldus een internationaal expert in een [essay](#) uitgegeven door de RLI. Bedrijven verwerven deze positie omdat zij data verzamelen gebaseerd op het verkeersgedrag van weggebruikers. En die data via navigatiesystemen aan die gebruikers ter beschikking stellen. Het voordeel voor de weggebruiker is evident. Zij kunnen kosteloos hun reisgedrag, routing en vertrektijd aanpassen. Een traditioneel systeem van top-down verkeersmanagement verandert in een zelfsturend systeem van geïnformeerde inwoners.

Deze dynamiek vraagt om constante reflectie op de positionering van de overheid in een nieuw krachtenveld. In elk geval op de dilemma's die hierbij aan de orde zijn. Laten we toe dat weggebruikers allemaal kiezen voor sluiptwegen door een dorpskern? Of proberen we in overleg met marktpartijen die routes te verleggen? In dat laatste geval zouden we een zeker verlies van reistijd voor lief nemen.

Een nieuwe datastrategie

In november 2018 stelden Provinciale Staten van Noord-Holland de [datastrategie](#) vast. In het [coalitieakkoord "Duurzaam doorpakken"](#) gaven wij aan deze te actualiseren. Hiervoor zijn twee redenen.

De eerste heeft te maken met de aard van de datastrategie. Provinciale Staten drukten hiermee de ambitie uit om datagedreven te werken. Data is niet nieuw. Al vele jaren bedienen wij ons van data-analyses. Deze hebben tot doel om onze opgaven te ondersteunen. Met deze analyses kunnen wij beschrijven, verklaren, voorspellen of optimaliseren. Van oudsher is deze data vaak ruimtelijk van aard. Het nieuwe van de datastrategie zat in de uitbreiding naar onze overige opgaven. Data dient steeds meer als 'grondstof' voor alle opgaven. In onze voortgangsrapportage hebben wij een aantal aansprekende voorbeelden hiervan laten zien. De datastrategie kondigde nog geen concrete doelen en acties aan. Voor een verdere doorontwikkeling zijn die nu wel nodig. Concrete doelen en acties komen de focus en resultaatgerichtheid ten goede. Daarin voorziet deze nieuwe datastrategie.

De tweede reden voor een actualisatie hangt samen met de snelheid van de ontwikkelingen. De datastrategie van 2018 stipte verschillende technologieën aan. Bijvoorbeeld kunstmatige intelligentie. Deze heeft inmiddels zo'n grote vlucht genomen dat een verdieping nodig is. Wat kan deze technologie nu echt voor de provincie Noord-Holland betekenen? Hetzelfde geldt voor een toepassing als de digitale tweeling ('digital twin'). Dat is een 3D-weergave van een fysiek object. Bijvoorbeeld van een gebouw, woonwijk of zelfs een complete stad. Deze toepassing is in de datastrategie nog niet genoemd. Inmiddels is de digitale tweeling uitgegroeid tot een potentieel waardevol instrument. Bijvoorbeeld voor een verstedelijkingsstrategie. De nieuwe datastrategie gaat dan ook dieper in op een aantal van deze ontwikkelingen.

De opzet van deze datastrategie

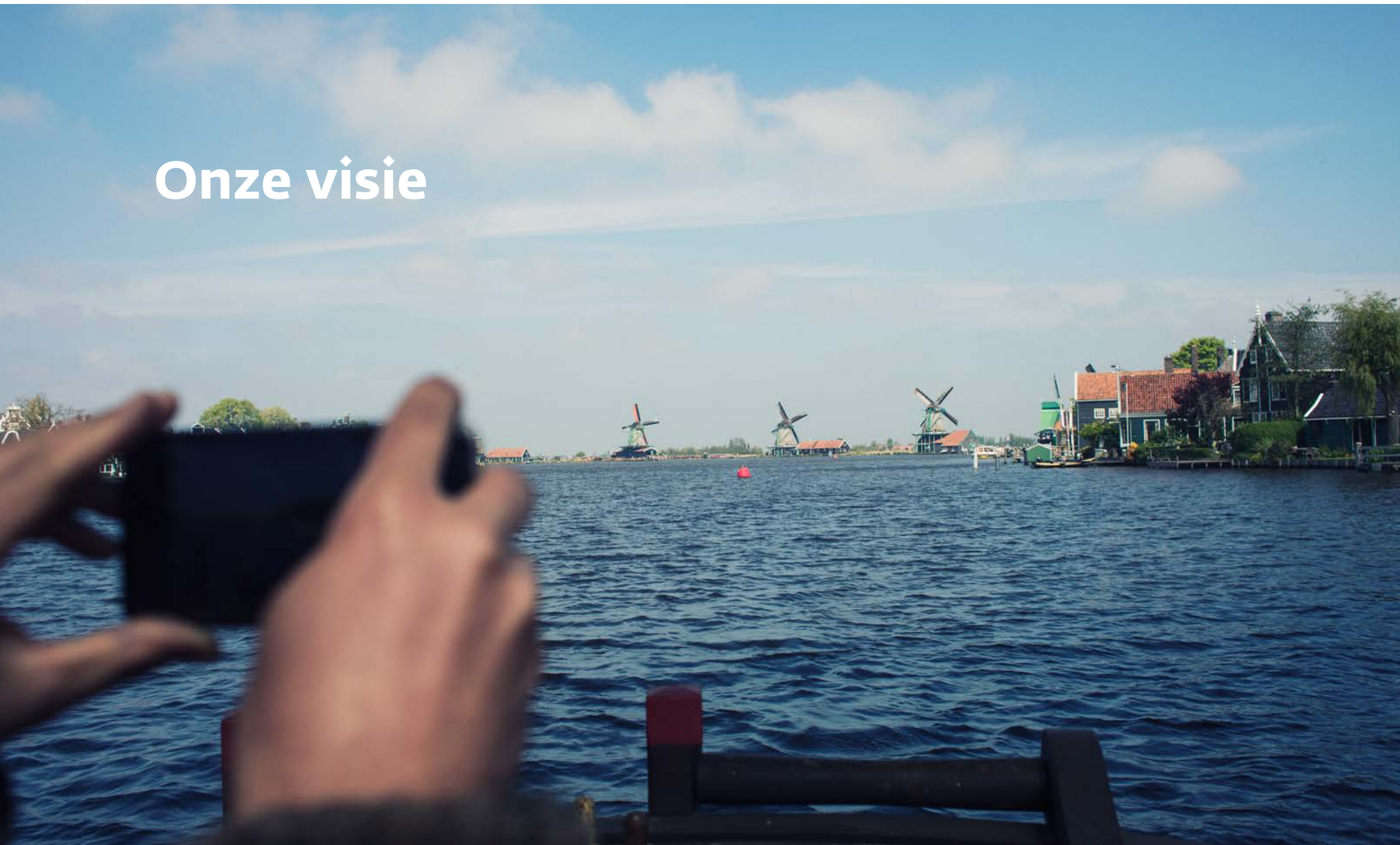
Deze strategie bestaat uit vier paragrafen. Na deze inleiding volgt onze visie. Wat is onze stip aan de horizon? Daarna presenteren we onze doelen en acties. Dat doen we aan de hand van drie speerpunten: een verdergaande inzet op data en datatechnologie (met een accent op kunstmatige intelligentie), open data en ethiek. We sluiten af met een paragraaf over de randvoorwaarden: wat hebben we allemaal nodig om onze ambities te realiseren?

De veranderingen op het terrein van data voltrekken zich in 'noodtempo'.

Daarom is het goed dat de provincie Noord-Holland in deze strategie de horizon niet te ver weg legt. Twee jaar is een mooie tijdshorizon. Dat daarbij ook gekeken wordt naar de ethische kant van data is een positieve ontwikkeling. Zeker omdat de provincie hierbij aansluiting zoekt bij Tada. Een constructief en kritisch platform. In dat kader zou de provincie ook de mogelijkheden van Green Hosting verder kunnen onderzoeken. Er is namelijk behoefte aan regionaal beleid op het terrein van digitalisering en duurzaamheid. In de uitvoering van een aantal projecten - zoals bijvoorbeeld Hollandse Luchten - werkt de provincie voor het verzamelen van data samen met inwoners. Deze samenwerking zou de provincie op meer terreinen kunnen aangaan en kunnen intensiveren. Zodat deze vorm van burgerparticipatie nog meer effect heeft. Bijvoorbeeld door burgers te betrekken bij de vraag welke datasets met voorrang openbaar gemaakt moeten worden. De provincie mag hierin de ambitie best nog wat opschroeven: hoe meer data landelijk beschikbaar wordt gesteld, hoe beter!

Saskia Müller, Stichting Stadslab Circulair Buiksloterham

Onze visie

Deze datastrategie dient ter ondersteuning van de provinciale opgaven. Wat is daarbij onze stip aan de horizon?

Ons motto: duurzaam, transparant en data-soeverein

Het motto van de datastrategie van 2018 was *'innovatief en verbindend'*. Dat motto handhaven wij. Aan verbinden en innoveren komt nooit een eind. Zeker niet in het digitale tijdperk. En zeker niet voor een provincie als midden-bestuur. Innoveren en verbinden blijven wij dan ook doen, samen met onze partners. Toch hebben de afgelopen jaren ons geleerd dat dit motto ontoereikend is. Het digitale tijdperk vraagt méér van ons dan innoveren en verbinden. Wij voegen drie elementen toe.

Allereerst oog voor *duurzaamheid*. Onze stip op de horizon is een provincie die volop profiteert van digitalisering. Met een uitmuntende infrastructuur en met bedrijven die voortdurend innoveren. En niet te vergeten: met maatschappelijke opgaven die door data verder worden gebracht. Maar óók een provincie waarin digitalisering slechts minimaal ten koste gaat van natuurlijke hulpbronnen. En waarin digitale platforms opereren binnen de grenzen van wat een duurzame samenleving betaamt.

Ons tweede element is aandacht voor *transparantie*. Transparantie is met de beide gezichten van digitalisering verbonden. Dus zowel met de kansen als met de risico's. Open data biedt kansen voor transparantie, de algoritmen vormen een potentieel risico. De maatschappelijke discussies over algoritmen gaan niet aan ons voorbij. Wij zullen hier onze verantwoordelijkheid nemen. Onze stip is een open provincie. Een provincie waarin inwoners en bedrijven niet verrast worden door uitkomsten van geautomatiseerde besluitvorming. Binnen onze mogelijkheden willen wij de 'black box' van technologie openbreken. Eventuele wetgeving op dit punt wachten wij niet af.

Tot slot voegen wij data-soevereiniteit aan ons motto toe. Vrij vertaald staat data-soevereiniteit voor 'de baas over onze eigen data'. Ook op dit punt liggen immers risico's op de loer. Bijvoorbeeld als het gaat over de betrouwbaarheid van de databronnen en de data-analyses van andere partijen waar wij ons beleid op baseren. Daarnaast kunnen

Een inspirerende en concrete strategie

De provincie Noord-Holland laat met deze datastrategie zien hoe belangrijk het is om na te denken over verantwoord innoveren en maakt dit door tal van voorbeelden uit de eigen praktijk concreet. Zij heeft als tussenbestuur een speciale plaats tussen nationaal beleid en burgers, bedrijven en andere stakeholders. Data vormen een nieuwe grondstof om te werken aan het realiseren van de opgaven waar de provincie voor staat, maar het gaat om resultaat voor mensen. De provincie laat zien dat ze experimenteert en leert. Ze stelde eerder een strategie op en stelt die nu weer bij op basis van nieuwe technische ontwikkelingen zoals AI en de digitale twin en heeft oog voor maatschappelijke impact en ethische kwesties zoals duurzaamheid, transparantie en onze zeggenschap over data die in de praktijk naar boven zijn gekomen. Als Rathenau Instituut blijven we hier graag over meedenken en doen!

Dr. Ir. Melanie Peters
Directeur Rathenau Instituut
Den Haag

commerciële partijen zeer geïnteresseerd zijn in onze data, vaak met een welbegrepen eigenbelang. Het is onze verantwoordelijkheid om onze onafhankelijkheid zo veel mogelijk te borgen. En misschien nog wel belangrijker: óók de onafhankelijkheid van de inwoners van Noord-Holland. Vanuit een ethische verantwoordelijkheid streven wij naar zeggenschap van inwoners over hun eigen data. Waar mogelijk zullen wij ons daar voor inspannen. Bijvoorbeeld in projecten waarin wij invloed kunnen uitoefenen op die zeggenschap.

Onze inwoners en bedrijven

Als provincie ontmoeten wij steeds vaker onze inwoners. Dat heeft te maken met het toenemende belang van onze opgaven en deelopgaven. Zoals energietransitie en de vermindering van stikstofuitstoot. Deze kunnen onze inwoners direct 'raken'. Hun belangen zijn soms groot. Data helpt als ondersteuning van de dialoog. Als hulpmiddel voor het verkrijgen van vertrouwen tussen overheid en inwoner. Data kan ook bijdragen aan de participatie van inwoners. Zoals dat gebeurt in het project Hollandse Luchten. Daar verzamelen inwoners zelf data over de luchtkwaliteit. Maar data kan ook blokkeren. Dat is het geval als één van de partijen data presenteert als een onwrikbare waarheid. Als er geen gesprek meer mogelijk is over de achtergronden en vooronderstellingen van de data. In ons streven naar verbondenheid met de inwoners van Noord-Holland staat de dialoog voorop. Een dialoog is nodig om tot een bredere belangenafweging te komen. Data mag nooit een dictaat vormen.

Onze medewerkers

De zorg voor onze medewerkers heeft twee betekenissen. Allereerst die van persoonlijke ontwikkeling. Digitalisering vraagt van ons allemaal, bestuurders en ambtenaren, permanente bijscholing. Wij willen dan ook dat onze medewerkers voldoende kennis hebben over data en digitalisering. En dat zij gesprekspartner blijven voor andere partijen. Ook voor die buiten de publieke sector. Maar aan zorg kennen wij ook een tweede betekenis toe. Die van de menselijke maat. De provincie Noord-Holland wordt géén volautomatische fabriek. Digitalisering moet ons helpen ons werk beter te doen. Ten behoeve van inwoners en bedrijven in Noord-Holland. Digitalisering mag niet onze autonomie overnemen. Wij onderschrijven dan ook [het standpunt van de Wetenschappelijk Raad voor het Regeringsbeleid \(WRR\)](#): het gaat om de complementariteit van mens en machine. Anders gesteld: medewerkers en computers moeten elkaar versterken. Ook als die computers in de toekomst de vorm van een robot aannemen.

Onze ethische waarden

Eerder stuurden wij [een studie van het Rathenau Instituut](#) over ethiek naar Provinciale Staten. Deze studie is uitgevoerd in onze opdracht. Ook verwezen wij in onze [voortgangsrapportage](#) naar een [interprovinciale gids](#) over dit onderwerp. In het

volgende hoofdstuk zullen wij aangeven hoe wij met ethiek aan de slag gaan. Ethiek blijft vaak steken in abstracte bewoordingen, onze voornemens zijn concreet.

Wij realiseren ons dat wij een set gezamenlijke waarden nodig hebben. Een aantal uitgangspunten waaraan wij onze data-plannen kunnen toetsen. Hiervoor sluiten wij aan bij de waarden van [Tada](#). Tada is een coalitie van bedrijven, overheden, organisaties en inwoners. Tot de overheden behoort bijvoorbeeld de gemeente Amsterdam. Tada gaat uit van de volgende gedeelde waarden: inclusief, zeggenschap, menselijke maat, legitiem en gecontroleerd, open en transparant, van iedereen voor iedereen.

Onze realiteitszin: géén overspannen verwachtingen, behoedzaam leren en veiligheid voorop

Bij deze ambities past een gezonde dosis realiteitszin. Digitalisering gaat vaak gepaard met veel optimisme en enthousiasme. Dat willen wij ook uitstralen zolang digitalisering onze provinciale opgaven ondersteunt. Dus géén techniek omwille van de techniek. Wij hoeden ons voor overspannen verwachtingen. De beloften van kunstmatige intelligentie zijn hoog. Dat potentieel voor onze opgaven zullen wij dus zeker blijven verkennen. Op hetzelfde moment is het aantal voorbeelden van succesvolle opschalingen in de publieke sector klein. Dat weten we op voorhand. Dus géén a priori juichverhalen.

De lijst van mislukte automatiseringsprojecten binnen de overheid is lang. Wij doen er alles aan om als provincie Noord-Holland niet op die lijst te belanden. Behoedzaamheid staat dus voorop. Toch is experimenteren van levensbelang. En bij experimenteren hoort het maken van fouten. Zonder fouten geen leerervaringen. En zonder leerervaringen géén vooruitgang. Wij zijn ons zeer bewust van dit spanningsveld tussen behoedzaamheid en de noodzaak van het maken van fouten. Tot slot. Veiligheid en privacy staan bij ons voorop. Dat lijdt geen enkele twijfel.

Onze doelen en onze acties

Vanwege de snelheid van de ontwikkelingen hanteren wij een horizon van twee jaar. Deze strategie heeft dan ook een looptijd van 2021 tot 2023. In 2023 zullen wij een evaluatie uitvoeren. In 2022 brengen wij weer een voortgangsrapportage uit. Daarin rapporteren wij over de uitvoering van onze doelen en acties. Daarbij monitoren wij de technologische ontwikkelingen en hun mogelijke impact op de provinciale opgaven en deelopgaven.

De digitaliserende wereld vraagt om een nieuwe manier van werken van de overheid. De hoeveelheid data maar ook de toepassing ervan groeit exponentieel. Innovaties volgen elkaar snel op en de samenleving verwacht steeds meer op het gebied van transparantie, veiligheid en de betrouwbaarheid van data.

Samenwerking, tussen overheden maar ook met de samenleving, is van belang. Niet alleen op economisch gebied maar ook waar het gaat om onze leefomgeving. Het programma Hollandse Luchten is hier een mooi voorbeeld van. Provincie, gemeenten, bedrijfsleven, kennisinstellingen én onze inwoners werken hierin samen om gegevens te verzamelen over de luchtkwaliteit in hun regio. Inzicht dat nodig is in onze complexe wereld. De kracht van data zit in de ontwikkeling van dit soort samenwerking en kruisbestuiving. De provincie kan hier een leidende rol in spelen. De geactualiseerde datastrategie biedt hier de bouwstenen voor.

Jeroen Verwoort, Wethouder van de gemeente Velsen en tevens secretaris van Stichting iPoort

Verdergaande inzet op data en datatechnologie, in het bijzonder kunstmatige intelligentie

Data, datatechnologie en kunstmatige intelligentie zijn géén doelen op zichzelf. Dit zijn slechts middelen. Zij dragen bij aan de maatschappelijke resultaten die wij voor onze opgaven willen bereiken. Die resultaten verschillen per opgave. Het voert in dit kader te ver om die voor alle opgaven en deelopgaven te beschrijven. Voor een uitgebreider overzicht verwijzen we naar bijlage 1. Hier volstaan we met een aantal voorbeelden.

Voor onze deelopgave 'biodiversiteit' zetten we vooral in op monitoring. Zowel binnen als buiten natuurgebieden. Lessen uit experimenten met bijvoorbeeld natuurvriendelijke oevers zijn in projecten toegepast. Ook geeft monitoringdata inzicht in de effectiviteit, bijvoorbeeld van het agrarisch natuurbeheer. De monitoring van onder andere kleine zoogdieren, vlinders en libellen, vogels, planten, vleermuizen, amfibieën en reptielen ligt ten grondslag aan onze soortenmaatregelen. Ook zetten we drones in om de kwaliteit van vegetaties in beeld te brengen. En we werken mee aan een grootschalige veldproef met het automatisch monitoren van insecten via camera's en beeldherkenningssoftware.

Voor de bereikbaarheidsopgave kan kunstmatige intelligentie ondersteunen bij het regelen van verkeersstromen. Kunstmatige intelligentie maakt het namelijk mogelijk om het gedrag van reizigers beter te analyseren en daarop in te spelen. Zowel op de weg als in het water. Deze reizigersgegevens zijn van belang voor onze doelstelling voor een slimme, schone en veilige mobiliteit. Een laatste voorbeeld. Open data voor natuur- en recreatiegebieden geven inwoners inzicht in de drukte. Op die manier dragen wij bij aan het reguleren van bezoekersstromen.

Voor het behalen van resultaten op onze opgaven formuleren wij hieronder een aantal doelen en acties. Deze hebben noodgedwongen soms een wat technisch-instrumenteel karakter. Zij zijn gericht op de maatschappelijke resultaten die wij op onze opgaven willen bereiken. Dus géén data omwille van de data. Of technologie omwille van de technologie.

Doelstelling 1

In 2023 zijn wij beter dan nu in staat om met data de maatschappelijke resultaten van onze opgaven te beschrijven, verklaren, voorspellen of optimaliseren.

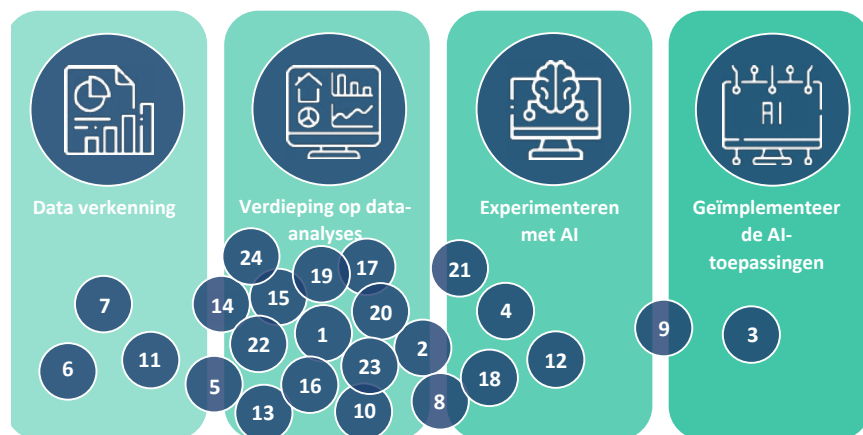
Actiepunt 1.1

In de periode 2021 tot en met 2023 gaan wij voor onze provinciale deelopgaven de datapositie in kaart brengen. Wij zullen dit periodiek herhalen.

Toelichting bij actiepunt 1.1

Met deze actie brengen wij per provinciale deelopgave in kaart in welke mate en op welke manier data al wordt ingezet voor het realiseren van de ambities. Op basis van dit inzicht kunnen wij bewuste keuzes maken. Onze provinciale deelopgaven verschillen naar de aard en omvang van de data die zij gebruiken. Het onderstaande schema biedt een bruikbare indeling per deelopgave kijkend naar de toepassing van kunstmatige intelligentie. Dit schema onderscheidt vier stadia. Deze bepalen de datapositie van een deelopgave.

Eerste globale indeling van toepassing AI in provinciale deelopgaven

Overzicht van de provinciale deelopgaven:

1. Klimaatadaptatie
2. Energietransitie
3. Biodiversiteit / NNN
4. Regionale economie (incl. Onderwijs & arbeidsmarkt)
5. Circulaire economie
6. Herstel na Covid-19
7. Ondermijning en weerbaarheid
8. OV-Knooppunten
9. Mobiliteit
10. Wonen
11. Omgevingswet & Omgevingsverordening
12. Infra, beheer en gebiedscontracten
13. Bedrijfsvoering
14. Stikstof
15. Recreatie en Toerisme
16. Water
17. Bestuur
18. Gezonde leefomgeving
19. Zeehavens
20. Erfgoed en cultuur
21. Landbouw
22. Luchtvaart/Schiphol
23. Milieu / omgevingsdiensten
24. Bodemdaling

Helemaal links zien we provinciale deelopgaven in het stadium van dataverkenning. Daarbij zijn we nog zoekende. Wat zijn de kernvragen precies en wat zijn geschikte databronnen? Er is nog beperkt sprake van data-analyse of geautomatiseerde dataverwerking. Deelopgaven waarbij we intensievere data-analyses toepassen bevinden zich in het stadium van 'Verdieping op data-analyses'. Hierbij gebruiken we steeds meer verschillende databronnen. Ook werken we nauwer samen met partners. Resultaten kunnen we visualiseren met bijvoorbeeld geografische kaarten en dashboards. Inwoners, bedrijven, belangenorganisaties en andere overheden kunnen daar ook kennis van nemen. In het derde stadium zien we deelopgaven waarbij al experimenten met kunstmatige intelligentie hebben plaatsgevonden. Deze hebben tot

Onze doelen en onze acties

doel om de meerwaarde van deze data-technologie te bepalen. Helemaal rechts staan de deelopgaven waarbij een AI-toepassing al in gebruik is genomen.

Het schema hierboven levert een eerste globale indeling van de belangrijkste provinciale deelopgaven. We willen benadrukken dat het geen doel is om elke deelopgave helemaal rechts te laten belanden. Dit is afhankelijk van het doel en de fase van de deelopgave. Zo kan een dashboard voor inwoners méér betekenis hebben dan kunstmatige intelligentie. We kijken dan ook naar de mogelijkheden van de diverse datatechnologieën. Dus niet uitsluitend naar AI. Het doel is de datapositie van elke deelopgave te versterken. Daarbij verkennen we met welke partners we kunnen samenwerken op datagebied. Een landelijke systematiek voor de meting hiervan is nog niet voorhanden. Wij gaan hiervoor dan ook zelf een systematiek ontwikkelen.

Actiepunt 1.2

Kunstmatige intelligentie blijven wij inzetten voor de (deel-)opgaven 'biodiversiteit / Natuurnetwerk Nederland', 'mobiliteit' en 'infrastructuur, beheer en gebiedscontracten'.

Verder verkennen wij de kansen van kunstmatige intelligentie voor in elk geval de deelopgaven 'regionale economie', 'energietransitie', 'circulaire economie', 'landbouw' en 'bedrijfsvoering'.

Toelichting bij actiepunt 1.2

Binnen de brede noemer digitalisering hebben wij bijzondere aandacht voor kunstmatige intelligentie. Over deze technologie circuleren talloze definities. De essentie zit in het lerend vermogen. Bij AI leert de computer van de data. Hij is in staat tot patroonherkenning en het doen van voorspellingen. Daarbij zijn toepassingen mogelijk zoals beeld- en geluidherkenning, tekstanalyse en de analyse van sensordata. Dat kan bij reguliere data-analyse allemaal niet.

Niet elke provinciale deelopgave leent zich voor kunstmatige intelligentie. Dat heeft te maken met de beschikbaarheid van grote hoeveelheden historische data. Die beschikbaarheid is een voorwaarde voor de toepassing van AI. Of een deelopgave over voldoende historische data beschikt heeft met de 'leeftijd' van die deelopgave te maken.

De opgave 'vitaal landelijk gebied' is bijvoorbeeld 'ouder' dan circulaire economie. Het is dan ook niet zinvol om voor elke opgave of deelopgave kunstmatige intelligentie te willen toepassen. Een andere voorwaarde voor de toepassing van AI is de datakwaliteit. Ook die verdient aandacht. In alle gevallen moeten we voorkomen dat AI een hype wordt. AI is geen doel op zichzelf. AI is een middel. Een potentieel zeer krachtig instrument. In dat licht verkennen wij de kansen van AI ook voor andere deelopgaven.

Actiepunt 1.3

In 2022 zullen wij een experiment starten met de mogelijkheden van een 'digital twin' voor een gebied met meerdere complexe provinciale deelopgaven.

Toelichting bij actiepunt 1.3

Een digital twin is een 3D-computermodel dat de dynamiek van een object, stad of gebied nabootst. Bijvoorbeeld de bouw van woningen in combinatie met de aanleg van groen, minder autoverkeer en maatregelen voor energietransitie. Het model is in staat tot monitoren en simuleren. En kan de effecten voor bijvoorbeeld de luchtkwaliteit en de CO₂-uitstoot in kaart brengen.

Een digital twin draagt dus bij aan een vergroting van het bestuurlijk inzicht in de opties voor maatregelen. Dat is bijvoorbeeld interessant met het oog op de complexe verstedelijkingsopgaven in onze provincie. Daarbij houden wij vanzelfsprekend de kosten voor ogen. Bijvoorbeeld die voor beheer en onderhoud. Tevens nemen wij onze ervaringen rondom de Waterwolftunnel mee. Daarvoor ontwikkelen wij op dit moment ook een digital twin. Een tunnel is een object. Onze volgende stap is om ervaring op te doen met een gebied. Daarbij gaan de gedachten naar het gebied Haarlemmermeer-Oost of het Noordzeekanaalgebied. De mogelijkheden van de in ontwikkeling zijnde Nationale Digital Twin voor de Fysieke Leefomgeving houden wij daarbij nadrukkelijk in de gaten.

Actiepunt 1.4

In 2022 leveren wij een visie plus strategie voor data-delen. Dat doen wij in samenhang met ons uitgangspunt van data-soevereiniteit. In 2023 beginnen wij met de uitvoering van deze strategie.

Toelichting bij actiepunt 1.4

Voor het verkennen van de kansen van AI is datadeling essentieel. Het belang hiervan noemden wij ook in onze [datastrategie](#) van 2018. Dat belang is de jaren daarna alleen maar groter geworden. Zie bijvoorbeeld ook het [Strategisch Actieplan voor Artificiële Intelligentie \(SAPAI\)](#) en de [Data Agenda Overheid](#) van het kabinet. Maar het delen van data is geen sinecure. Een adequate infrastructuur is daarvoor belangrijk.

Veel belangrijker is het vertrouwen tussen partijen die data kunnen delen. Daar ontbreekt het vaak aan. Ook zijn er soms wettelijke beperkingen. Ondertussen wemelt het van de platformen voor datadeling. Dat hoeft geen slechte zaak te zijn. Wel dient zich de vraag aan: kiezen we voor decentrale platformen per deelopgave? Of is een opschaling naar één groot platform voor meerdere deelopgaven verstandig? Wij zullen ervaring blijven opdoen met datadeling. En op hetzelfde moment werken we aan een visie plus strategie. Dat doen we in samenhang met ons uitgangspunt van data-soevereiniteit.

Actiepunt 1.5

Waar nodig en zinvol ondersteunen wij vanaf 2023 alle provinciale deelopgaven met dashboards, 3D-visualisaties en geografische informatie.

Toelichting bij actiepunt 1.5

Van oudsher maken we al gebruik van geografische informatiesystemen (GIS). Hiertoe behoren geografische beleidskaarten met de ligging van bijvoorbeeld grondwaterbeschermingsgebieden of stiltegebieden. Daarbij combineren we verschillende kaartlagen voor het maken van ruimtelijke analyses. Ons ruimtelijk beleid en onze provinciale projecten publiceren we op internet. We sluiten hierbij zo veel mogelijk aan bij landelijke platformen. We maken ook gebruik van 3D-visualisaties, bijvoorbeeld van landschappen of een woongebied. Deze instrumenten worden vaak gebruikt voor een goede communicatie met onze inwoners en bedrijven wat de kansen voor participatie vergroot.

Een andere categorie data-producten bestaat uit rapportages en dashboards. Deze discipline heet Business Intelligence (BI). De kerncijfers van deze dashboards stellen we veelal online beschikbaar. Bijvoorbeeld voor deelopgaven zoals energietransitie of OV-knooppunten. Deze delen we dan met inwoners en externe partijen. We gebruiken de dashboards ook voor onze eigen projectmonitoring en bedrijfsvoering. Gegeven het grote belang van deze dataproducten zullen wij deze verder uitbouwen.

Doelstelling 2

In 2023 zijn de digitaliseringsbelangen van onze provincie adequaat behartigd op het niveau van de Europese Unie, de Rijksoverheid, de Tweede Kamer en de regio Amsterdam.

Toelichting bij doelstelling 2

Digitalisering en AI vertegenwoordigen een steeds groter economisch en maatschappelijk belang. Zij mogen zich dan ook verheugen in een toenemende politiek-bestuurlijke aandacht. Zowel op het niveau van de Europese Unie, de Rijksoverheid, de Tweede Kamer als de regio Amsterdam. Dat is relevant voor onze lobby.

Actiepunt 2.1

Wij zetten onze huidige lobbyactiviteiten voort. Wij zullen de ontwikkelingen op elk van deze niveaus nauwlettend volgen. Indien noodzakelijk passen wij onze huidige activiteiten aan.

Toelichting bij actiepunt 2.1

De Europese Commissie ziet verdere bevordering van digitalisering als een van de topprioriteiten voor de Europese Unie. Zij stelt in 2021 een routekaart op met digitale doelstellingen voor 2030. Deze zijn gericht op connectiviteit, vaardigheden en digitale overheidsdiensten. Ook staan er diverse wetgevende en niet-wetgevende beleidsinitiatieven op het programma. Zoals de European Digital Services Act (DSA), de concretisering van het Witboek Kunstmatige Intelligentie (AI), doelstellingen voor Europa's digitale decennium 2030 en het Datapakket gecombineerd met de Databankrichtlijn.

Voor deze digitale transformatie komen Europese middelen beschikbaar. Zowel via het Europees herstellfonds NextGenerationEU als via het Meerjarig Financieel Kader (MFK) 2021-2027. Hiertoe behoren het Recovery and Resilience Fund (RRF) en het Digital Europe programma. Wij volgen deze ontwikkelingen via het Huis van de Nederlandse Provincies (HNP).

Voor mobiliteitsdata komt steeds strengere regelgeving. Deze verplicht ons om veel data open aan te bieden via een zogeheten 'national access point'. Voor Nederland is dat het Nationaal Dataportaal Wegverkeer (NDW).

Op het niveau van de Tweede Kamer is de instelling van de Vaste Commissie voor digitale zaken van belang. Deze is na de verkiezingen in maart 2021 in werking getreden. Op dit moment monitoren wij de ontwikkelingen in Den Haag. De contacten met de ministeries van Economische Zaken en Klimaat (EZK) en met Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) verlopen via het IPO. Op landelijk niveau is voorts nog de NL AI-coalitie actief. Dat is een publiek-privaat samenwerkingsverband met het doel om AI-initiatieven te verbinden. Via de Interprovinciale Digitale Agenda (IDA) zijn wij lid hiervan.

In de regio Amsterdam is een coalitie actief onder de naam 'AI Technology for People'. Dit is een publiek-privaat samenwerkingsverband van negen partijen. Hiertoe behoren onder meer de gemeente Amsterdam, universiteiten en andere kennisinstellingen. Deze coalitie heeft tot doel om de AI-innovaties van bedrijven en overheden te versnellen. En om talent voor de regio Amsterdam aan te trekken en te behouden. De aandachtsgebieden zijn gezondheid en zorg, publieke domein en de financiële dienstverlening. Wij bezien de mogelijkheden om actief tot deze coalitie toe te treden. Zowel bestuurlijk als op het niveau van concrete projecten.

Open data en open overheid

Wij hechten waarde aan transparantie. Open data draagt hieraan bij.

Open data is:

- gratis in gebruik
- vrij van rechten van derden en zonder restricties door iedereen te gebruiken
- toegankelijk zonder dat de gebruiker zich hoeft te registreren
- machine-leesbaar, bij voorkeur in een standaardformaat
- altijd voorzien van metadata, dat wil zeggen van gegevens die een omschrijving van de data geven
- zo volledig en onbewerkt mogelijk en beschikbaar gesteld in een voor hergebruik geschikte vorm
- vindbaar.

Open data is voor de provincie om twee redenen van belang. Allereerst helpt zij ons in ons streven naar transparantie. Dat is essentieel voor het maatschappelijk vertrouwen in de overheid. Door het aanbod van open data krijgen inwoners en bedrijven 'een kijkje in onze keuken'. Open data vormt dan ook een verantwoordingsinstrument. Daarnaast vertegenwoordigt open data een economische en maatschappelijke waarde. Open data stellen externe partijen, bijvoorbeeld startups, in staat om applicaties te ontwikkelen.

De juridische context rondom open data bestaat uit de [Wet Hergebruik Overheidsinformatie](#), de [Europese Hergebruikrichtlijn](#), de Europese [INSPIRE](#) richtlijn, de [Wet Openbaarheid van Bestuur](#) (WOB), de [Algemene Verordening Gegevensbescherming](#) (AVG), de [Archiefwet](#), de [Baseline Informatiebeveiliging Overheid](#) (BIO) en het [Stelsel voor Basisregistraties](#). Naar verwachting wordt de WOB begin 2022 vervangen door de Wet Open Overheid (WOO). De WOO legt overheden een plicht tot actieve openbaarmaking op.

Doelstelling 3

In 2023 is meer data van de provincie open en toegankelijk beschikbaar en weten de inwoners van Noord-Holland waar ze deze data kunnen vinden.

Actiepunt 3.1

In 2021 richten wij een open data-register in. Hierop kunnen wij al onze open data publiceren. Ook stellen wij een speciale open data-coördinator aan.

Toelichting bij actiepunt 3.1

Om de maatschappelijke en economische potentie van open data te realiseren gaan wij actief zoveel mogelijk data als open data aanbieden. Daartoe richten wij een open data-register in. Dat is een 'digitale gids' waarin iedereen kan zien over welke open data de provincie Noord-Holland beschikt. Bovendien laat dit register zien waar deze data wordt aangeboden. Ook stellen wij een open data-coördinator aan. Deze is verantwoordelijk voor de samenhang tussen de publicaties, het zoeken van nieuwe kansen, het aanjagen van de organisatie en, in samenwerking met de functionaris gegevensbeheer, het voorkomen van misbruik en schade door data.

Actiepunt 3.2

In 2023 hebben wij onze meest relevante open datasets gepubliceerd aansluitend bij de behoeften van de inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties.

Actiepunt 3.3

Wij zetten open data in voor het verwezenlijken van onze (deel-)opgaven. Zo maken wij in 2021 de bezoekersstromen in natuur- en recreatiegebieden in heel Noord-Holland inzichtelijk met behulp van open data.

Actiepunt 3.4

Wij participeren actief in nationale overleggen zoals de Interprovinciale Digitale Agenda (IDA) en het interbestuurlijke Actieplan Open Overheid.

Actiepunt 3.5

In 2021 maken wij samen met andere provincies drie voor hergebruik kansrijke datasets actief openbaar. Dit doen wij op gestandaardiseerde wijze zodat de data elkaar aanvult en te vergelijken is.

Actiepunt 3.6

Eind 2021 worden al onze WOB-verzoeken en -besluiten actief als open data ontsloten via het Platform Open Overheidsinformatie (PLOOI).

Toelichting bij de actiepunten 3.2 t/m 3.6

Wij gaan de komende tijd verkennen in welke mate open data leeft onder inwoners en aan welke data behoefte is. Wij gaan in elk geval een verbeteringslag doorvoeren in het als open data beschikbaar stellen van onze assetdata. Dat zijn de data over onze wegen, bruggen en sluizen. Het uitgangspunt is hier 'open tenzij'. Op deze manier kan deze data ook gebruikt worden voor andere opgaven zoals mobiliteit en duurzaamheid. Ook interprovinciaal en interbestuurlijk nemen wij onze verantwoordelijkheid. Wij stellen onze data beschikbaar via het Landelijk Stelsel van Basisregistraties. Een aantal hiervan wordt al als open data aangeboden. De basisregistraties dienen twee doelen: vergroting van de efficiëntie en verbetering van de dienstverlening. Voor het ontsluiten van data volgen wij het Open Data Manifest Provincies. Ook nemen wij deel aan de Interprovinciale Digitale Agenda en het actieplan Open Overheid. In dat laatste verband zijn wij op twee fronten actief.

Allereerst zullen wij drie datasets die kansrijk zijn voor hergebruik actief openbaar maken. Hierbij kiezen wij voor zogeheten High Value Data. Dat zijn data die hoog scoren op een aantal criteria: bijdrage aan transparantie, potentie van hergebruik, wettelijke plicht, kostenbesparing en bijdrage aan de maatschappelijke opgaven. Wij werken hierbij samen met andere provincies. Immers, hoe meer provincies deelnemen, hoe groter de schaal, hoe interessanter de data voor de hergebruikers. Daartoe spreken wij gezamenlijke standaarden af. Drie datasets lijkt misschien wat aan de lage kant. Echter, standaardiseren is een tijdsintensief proces. Mogelijk dat later een verdere uitbreiding aan de orde is.

Ten tweede zijn wij binnen het actieplan Open Overheid actiehouder van het project Open WOB. Dat maakt open data van documenten die op basis van de Wet Openbaarheid van Bestuur (WOB) worden opgevraagd. Deze data wordt gedeeld via het landelijk Platform Open Overheidsinformatie (PLOOI) van het ministerie van BZK. Hiermee sorteren wij voor op de implementatie van de Wet Open Overheid (WOO). WOB-informatie is één van de informatie-categorieën die onder de WOO verplicht actief openbaar gemaakt moet worden. Verder onderzoeken wij de mogelijkheden van een digitaal participatieplatform. Hierbij delen wij met gemeenten en andere partners kennis, bijvoorbeeld rondom open source participatietools.

Ethiek: verantwoord innoveren

Digitalisering biedt grote kansen voor de opgaven van de Provincie Noord-Holland. Kansen die we graag benutten. Om efficiënter te werken, te innoveren en waarde toe te voegen in een veranderende wereld. In het denken over data heeft een verschuiving plaatsgevonden. Een aantal jaar geleden accepteerde de samenleving vrij makkelijk de voorwaarden bij een nieuwe technologische toepassing. Inmiddels zijn veel inwoners kritischer geworden op het gebruik van hun data. Zij bekijken overheden met argusogen. Daarom laten wij zien dat we verantwoord innoveren.

De term 'ethiek' kan aanvoelen als een zware term die technologische ontwikkeling begrenst. Dat is niet de bedoeling. Ethiek geeft aan dat wij de Tada-waarden in acht nemen in ons werk met data. We werken immers vóór onze inwoners en bedrijven. Dus zorgen we dat ons werk met data geen negatieve gevolgen voor hen heeft. Met andere woorden: we gaan verantwoord om met data en datatechnologie. Zo innoveert de provincie Noord-Holland met het vertrouwen van haar inwoners en bedrijven.

Doelstelling 4

In 2023 ervaren inwoners, bedrijven en onze partners dat wij inzet van data en datatechnologie afwegen tegen de Tada-waarden: inclusief, zeggenschap, menselijke maat, legitiem en gecontroleerd, open en transparant, van iedereen - voor iedereen.

Actiepunt 4.1

In 2022 voeren wij een verkenning uit naar de relatie tussen digitalisering en duurzaamheid. Daarbij besteden wij nadrukkelijk aandacht aan een eventueel provinciaal handelingsperspectief.

De Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur (RLI) heeft in een recent [rapport](#) de relatie tussen digitalisering en duurzaamheid geagendeerd. Deze is tweeledig. Aan de ene kant kan digitalisering bijdragen aan duurzaamheid. De RLI noemt het voorbeeld van de bouwsector. Bouwbedrijven gebruiken digitalisering over het algemeen voor de verbetering van hun eigen bedrijfsvoering. Niet voor samenwerking in de keten. Digitale platformen kunnen juist een impuls geven aan circulair bouwen. En daarmee aan verduurzaming van de gehele sector. Aan de andere kant kan digitalisering ook negatieve gevolgen hebben voor duurzaamheid. Platformbedrijven die draaien op datatechnologie bieden een keur van diensten aan. Deze kunnen leiden tot een grondstof-intensieve en afval-producerende economie. Denk hierbij aan online shoppen, het boeken van reizen, energielevering, het beheer van infrastructuur en openbaar vervoer. Hierdoor ontstaan nieuwe vormen van distributie. Ook de milieuschade van technologische toepassingen is een aandachtspunt. Deze toepassingen kosten energie en creëren bijzonder afval: 'e-waste'. Wij zullen deze relatie nader verkennen voor de provincie Noord-Holland en op zoek gaan naar mogelijke oplossingsrichtingen.

Actiepunt 4.2

In de periode 2021 - 2023 experimenteren wij met het toepassen van de Tada-waarden, op tenminste vijf datagedreven projecten.

Toelichting bij actiepunt 4.2

Verantwoord werken met data start in de basis bij drie vragen.

De eerste vraag 'kan het?' richt zich op randvoorwaarden zoals financiën, capaciteit en kennis. De tweede: 'mag het?' heeft betrekking op juridische vraagstukken. Sommige risico's zoals privacy en cybersecurity worden ondervangen door wetten en regels. De derde vraag 'moeten we het willen?' is het ethische vraagstuk. Daarbij toetsen we of een innovatie gedeelde waarden in gevaar brengt. We controleren onszelf op onbedoelde 'bias'. Bias staat voor vooringenomenheid. Denk bijvoorbeeld aan algoritmen. Ook wanneer het 'kan' en 'mag' kunnen er risico's en daarmee vragen overblijven.

In het rapport '[Aandacht voor algoritmes](#)' noemt de Algemene Rekenkamer verschillende bedreigingen. Willen we werken met een algoritme dat we niet kunnen uitleggen aan inwoners? Willen we werken met een algoritme dat door correlaties in data kan discrimineren? Willen we werken met algoritmen waar we geen inzicht over zeggenschap hebben? Bijvoorbeeld omdat het afkomstig is van een derde. Wanneer het antwoord op een van deze vragen 'neen' is, betekent dit niet dat we het project beëindigen. We gaan op zoek naar een verantwoord alternatief.

Moeten we het willen? is een brede vraag die niet met een simpel 'ja' of 'nee' beantwoord kan worden. Wel met een gesprek. De Tada-waarden geven hier kaders voor. Op dit moment is er geen methode om dit gesprek structureel en consequent te voeren binnen een project. Wij gaan experimenteren om een algemeen toepasbare methode te vinden. Hiermee kunnen vervolgens structureel ethische afwegingen worden gemaakt bij datagedreven projecten. Na de uitvoering van actiepunt 4.2 evalueren wij de methode en de bruikbaarheid van de Tada-waarden.

Actiepunt 4.3

Ethiek en verantwoorde technologie worden vaste onderdelen van onze lopende leergang 'datagedreven werken'. Ook zullen wij in ons lopend organisatie-ontwikkeltraject aandacht besteden aan het beginsel '*open by design*'.

Actiepunt 4.4

Wij introduceren voorwaarden voor de verantwoorde inkoop van algoritmen en data voor de gevallen waarin dit voor onze organisatie van toepassing is.

Actiepunt 4.5

We inventariseren in 2021 en 2022 de algoritmen die wij gebruiken. Vervolgens bepalen we welke algoritmen impactvol zijn. Daarna zullen wij deze publiceren in een algoritmeregister. Hiervoor zoeken we aansluiting bij het consortium 'Publieke controle op algoritmen'.

Toelichting bij de actiepunten 4.3 t/m 4.5

Door verantwoord gebruik van datatechnologie op te nemen in onze inkoopvoorwaarden en in gesprek te gaan met onze partners nemen we als provincie regie over datagebruik. Zo beschermen wij onze eigen onafhankelijkheid en streven wij naar zeggenschap van onze inwoners over hun eigen data. Dat gaan wij in elk geval doen voor de sensordata uit ons areaal van bruggen, sluizen en wegen. Wij willen een duidelijkere positie innemen als het gaat over eigenaarschap van data over de infrastructurele eigendommen van de provincie. Is de data eigendom van de opdrachtnemer die de wegen voor ons aanlegt en beheert of van ons? Door transparant te zijn nemen wij onze verantwoordelijkheid tegenover inwoners en bedrijven. We willen dat zij weten welke algoritmen wij gebruiken en welke keuzes hierin zijn gemaakt.

Actiepunt 4.6

In ons natuurbeleid zullen wij extra aandacht besteden aan de ondersteuning van vrijwilligers die data verzamelen en met ons delen.

Toelichting bij actiepunt 4.6

De [studie van het Rathenau Instituut](#) vroeg onze bijzondere aandacht voor de positie van vrijwilligers in het natuurbeleid. Sommige vrijwilligers verzamelen waardevolle data voor de Provincie Noord-Holland. Deze data wordt soms meegewogen in een bredere afweging van belangen om tot besluitvorming te komen. Bijvoorbeeld over woningbouw die wordt gerealiseerd op locaties die eerder een natuurbestemming hadden. In dergelijke gevallen is een zorgvuldige terugkoppeling van de besluitvorming naar de vrijwilligers vereist. Blijft die achterwege dan is er een kans dat de vrijwilligers niet opnieuw data willen verzamelen. Wij zullen daarom extra aandacht besteden aan de ondersteuning van vrijwilligers die data verzamelen en met ons delen.

Actiepunt 4.7

Voor Smart Mobility toepassingen op onze wegen ontwikkelen wij samen met het Amsterdam Institute for Advanced Metropolitan Solutions (AMS) en de gemeente Amsterdam een systeem. Dat heeft tot doel om weggebruikers duidelijk te maken welke gegevens van hen worden verzameld, hoe deze verwerkt worden en waarom dat nodig is.

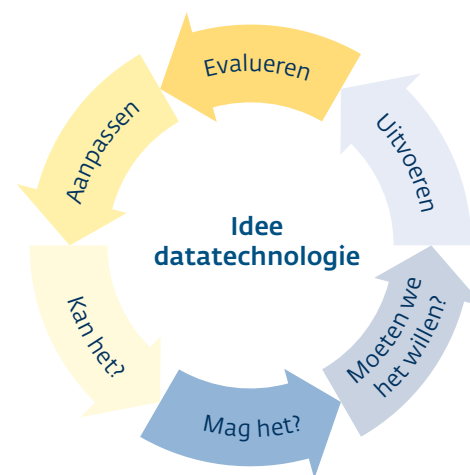
Toelichting bij actiepunt 4.7

Met de Focus Smart Mobility zet de provincie de komende jaren in op nieuwe, digitale technieken en nieuwe mobiliteitsconcepten die bijdragen aan slimme, schone en veilige mobiliteit. In navolging op het eerder aangehaalde Rathenau-rapport wil de provincie verantwoord en transparant omgaan met de data die hierbij gebruikt wordt. Samen met het Responsible Sensing Lab (RSL) van het Amsterdam Institute for Advanced Metropolitan Solutions (AMS) en de gemeente Amsterdam, onderzoeken we hoe we deze transparantie het beste kunnen bewerkstelligen.

Daarbij kijken we naar de wegkantsystemen (verkeerlichten en camera's) en sensoren die data verzamelen. Ook onderzoeken we hoe we voor eindgebruikers duidelijk kunnen maken hoe en waarom deze data wordt verzameld. Bijvoorbeeld door deze data open beschikbaar te maken via de website van de provincie Noord-Holland. Ook zullen we nagaan hoe we duidelijk kunnen maken dat we geen privacygevoelige informatie verzamelen. De precieze vorm hiervoor zal worden ontwikkeld in het RSL en in 2022 worden beproefd binnen de provincie.

Tot slot

Met deze doelstellingen en acties werken we aan een duurzaam, transparant en data-soeverein Noord-Holland. Ethiek, of het verantwoord werken met datatechnologie, is hierbij een essentieel onderdeel. Dit is echter niet met één actie bereikt. De digitale wereld is constant in beweging. Er ontstaan nieuwe technologieën waar nieuwe beslissingen over genomen moeten worden. Maar ook zijn er onverwachte effecten waarna besluiten moeten worden herzien. Verantwoord werken met datatechnologie is daarom geen rechte lijn. Het is een constante beweging die vraagt om flexibiliteit en de wil om te blijven evalueren, leren en aanpassen.

Wat is hiervoor nodig?

Voor de uitvoering van deze strategie is een aantal randvoorwaarden voor ons van belang.

Een datagedreven manier van werken

De verdere ontwikkeling naar een datagedreven manier van werken is een transformatie. Deze vereist inspanningen op meerdere terreinen. Zoals wij eerder al aangaven: allereerst natuurlijk investeringen in onze medewerkers. Vooral in termen van bewustwording en vaardigheden. Mocht het kennisniveau dat vereisen dan zullen wij extra investeren. Ten tweede is de versterking van een cultuur van leren, samenwerken en innoveren van belang. Ook voor het datagedreven werken. Intern maar zeker ook met externe partijen. Immers, geen enkele organisatie kan in haar eentje resultaten boeken.

Verder besteden wij veel aandacht aan ons datafundament. Dat dient robuust en betrouwbaar te zijn. Daarvoor is structurele aandacht nodig voor een brede set aan eisen: vindbaarheid van de data, beschikbaarheid, actualiteit van de gegevens, volledigheid en nauwkeurigheid. Een datafundament is nooit 'af'. Tot slot is de 'governance' belangrijk: het helder beschrijven van taken, rollen en verantwoordelijkheden.

Veiligheid en privacy

Veiligheid en privacy maken deel uit van de datagedreven manier van werken. Wij hechten hier veel belang aan. De provincie Noord-Holland is vrijwel volledig afhankelijk van gedigitaliseerde processen en systemen. Dit geldt zowel voor de reguliere kantoorautomatisering als voor onze bruggen, sluizen, tunnels en verkeerregelinstallaties. De afhankelijkheid van gedigitaliseerde processen en systemen is zo groot geworden, dat aantasting hiervan kan leiden tot economische schade en reputatieschade. Hier kan spanning optreden tussen de belangen van open data, cybersecurity en het beschikbaar stellen van informatie.

Actie De provincie verstaat onder informatiebeveiliging: het treffen en onderhouden van een samenhangend pakket aan maatregelen om de kwaliteitsaspecten 'beschikbaarheid', 'integriteit' en 'vertrouwelijkheid' van de informatievoorziening te waarborgen. Aanvullend heeft de provincie 'privacy' als vierde kwaliteitsaspect toegevoegd. Hierbij gaat het ook om de controleerbaarheid van de maatregelen die genomen zijn om deze kwaliteitsaspecten te borgen. Vandaar dat de provincie zich conformeert aan de [Baseline Informatiebeveiliging Overheid](#) (BIO) en de [Algemene Verordening Gegevensbescherming](#) (AVG).

Samen met andere overheden kiezen wij voor een standaard voor de procesmatige inrichting van risicomanagement. Dat is de [Information Security Management Systeem](#) (ISMS). Dit stelt het risicobeheerproces centraal. ISMS helpt ons om passende beveiligingsmaatregelen te treffen, lering te trekken uit incidenten en daarmee de betrouwbaarheid en de kwaliteit van de informatievoorziening en bedrijfscontinuïteit te waarborgen. De provincie heeft zich ten doel gesteld om over twee jaar een werkend ISMS te hebben.

Door de grote snelheid van technologische ontwikkelingen hebben wij ook aandacht voor 'security en privacy by design'. Dat wil zeggen: wij erkennen deze aspecten in een vroeg stadium en nemen ze integraal mee in onze bedrijfsvoering. Maar het belangrijkste van alles is: veiligheid en privacy zijn en blijven vooral mensenwerk. Het zijn onze medewerkers die het beginsel 'security en privacy by design' moeten toepassen. Dat doet de techniek niet.

Financiën

Wij onderscheiden in deze strategie twee typen acties. Allereerst de datagedreven acties die direct met een provinciale opgave te maken hebben. Deze worden uitgevoerd binnen de betreffende programmabudgetten. En daarnaast de acties die tot doel hebben om de opgaven te ondersteunen. Deze worden gefinancierd vanuit de programma's 1 en 7, te weten Openbaar Bestuur resp. Financiën en Bedrijfsvoering. De in deze strategie genoemde actiepunten voor het jaar 2021 worden gefinancierd uit de lopende begroting. De acties voor 2021 zijn dan ook alle uitvoerbaar. Voor zover wij extra middelen nodig hebben zullen wij deze opnemen in de voorstellen voor de begroting 2022 en / of de Kaderbrief 2023.

De wereld om ons heen verandert in razend tempo. Data verandert de manier waarop we leven en is een stuwende kracht om als provincies op data gebaseerd, naar de toekomst gericht beleid te ontwikkelen. Tegelijkertijd draagt data bij aan ons toekomstig verdienvermogen als BV Nederland. De datastrategie van Noord-Holland is een mooie visie die de kern raakt van de digitale transformatie die alle provincies te wachten staat. Als provincies hebben we de taak om onze data van toegevoegde waarde te laten zijn voor onze inwoners. In Brabant, maar ook via de Interprovinciale Digitale Agenda, maken we daar vol overgave werk van. Ik ben blij dat we Noord-Holland hierin tot onze partner mogen rekenen.

Martijn van Gruijthuisen, gedeputeerde Economie, Kennis en Talentontwikkeling van de provincie Noord-Brabant en tevens voorzitter van de Bestuurlijke Kopgroep van de Interprovinciale Digitale Agenda (IDA)

Interbestuurlijke samenwerking

Tot slot hechten wij vanzelfsprekend aan een goede interbestuurlijke samenwerking. Wij zullen andere overheden zo veel mogelijk opzoeken bij het realiseren van onze doelen. Dat geldt zowel voor de Europese Commissie, de departementen, de andere provincies en de gemeenten in Noord-Holland. Maar natuurlijk ook voor omgevingsdiensten en waterschappen.

Wij zullen ook een actieve bijdrage leveren aan de Interprovinciale Digitale Agenda (IDA). In elk geval voor de opgaven stikstof, woningbouw, energietransitie en digital twin. IDA heeft tot doel om de interprovinciale activiteiten op het terrein van digitalisering te profileren en positioneren. Ook beoogt zij een bredere maatschappelijke beweging in gang te zetten. Daar werken wij van harte aan mee. Daar komt bij: interprovinciale samenwerking leidt ook tot efficiëntie. We voorkomen dat provincies twaalf keer het wiel uitvinden. Bovendien leren we van elkaar. In dat kader werken wij ook samen met andere provincies in de uitvoeringsorganisatie van het IPO: BIJ12/GBO. In deze samenwerking ontwikkelen en beheren wij informatiesystemen op gebied van natuur, ruimtelijke ontwikkeling en veiligheid.

Tot slot zullen wij verkennen op welke punten een samenwerking met de Noord-Hollandse gemeenten in een toegevoegde waarde voorziet. Zo is het denkbaar dat wij komen tot een kennisuitwisseling op het terrein van data.

Bijlagen

BIJLAGE 1:

Overzicht data-activiteiten voor onze opgaven

In deze bijlage laten wij voor een aantal belangrijke provinciale opgaven onze data-activiteiten zien. Wij groeperen deze opgaven naar de hoofdstukken van ons coalitieakkoord 'Duurzaam doorpakken':

- Klimaat
- Duurzame verstedelijking en bereikbaarheid
- Leefbaarheid en economie
- Vitaal landelijk gebied
- Openbaar bestuur
- Financiën - bedrijfsvoering

Hoofdstuk 1: Klimaat

Energietransitie

Voor het realiseren van het duurzaam energiesysteem van de toekomst is data zeer belangrijk. Inzichten uit data ondersteunen niet alleen de afstemming van energievraag en –aanbod maar ook de benodigde ruimtelijke inpassing van de systeemveranderingen. Voor de Provincie Noord-Holland zijn daarbij vijf samenhangende aandachtsgebieden relevant: ons provinciaal bezit, de warmtetransitie, de energie-infrastructuur, de regionale energiestrategieën en het onderzoek naar de mogelijkheden van waterstof. De belangrijkste data-instrumenten waarvan wij ons momenteel bedienen zijn: dashboards, viewers voor de regionale energiestrategieën en het warmtedata-register. Wij werken hard aan de verbetering van het 'datafundament' voor de energietransitie. Daarvoor participeren wij in het landelijk interbestuurlijk programma Verbetering Informatie Voorziening Energie Transitie (VIVET). Voor het maken van prognoses en scenario's hanteren wij zogeheten Energie Transitie Modellen (ETM). Momenteel halen wij kennis en kunde in huis over de mogelijkheden en beperkingen van ETM. Met TNO en de netbeheerders werken we aan een tool. Deze heeft tot doel om de ruimtelijke impact van systeemveranderingen in kaart te brengen. Verder experimenteren wij met een gedigitaliseerd dataproduct ter ondersteuning van de versnelling van de warmtetransitie in de gebouwde omgeving. In het kader van de warmtetransitie willen wij ook de mogelijkheden van kunstmatige intelligentie gaan verkennen. Dat kan door data van energieloketten en slimme meters te combineren. Daardoor kunnen wij meer inzicht krijgen in de effectiviteit van door ons gefinancierde maatregelen gericht op het verduurzamen van particuliere woningbouw.

Hoofdstuk 2: Duurzame verstedelijking en bereikbaarheid

Ruimtelijke ordening (Omgevingswet)

De Omgevingswet treedt naar verwachting op 1 januari 2022 in werking. Deze wet dient een aantal doelen: vereenvoudiging van regelgeving, kortere procedures voor vergunningverlening en meer lokale afwegingsruimte. De invoering van de wet gaat gepaard met een forse digitaliseringsopgave: het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Het DSO verplicht provincies om hun ruimtelijke besluiten volgens standaarden te publiceren. Binnen het DSO speelt het Omgevingsloket een centrale rol. Vergunningaanvragen en -meldingen komen via deze landelijke voorziening binnen. Data speelt daarin een cruciale rol. Er zal continue uitwisseling van gegevens plaatsvinden. Tussen enerzijds belanghebbenden zoals inwoners en bedrijven en anderzijds de diverse betrokken overheidsinstanties. Dit vraagt van provincies een gedegen informatiehuishouding.

Mobiliteit

De provincie Noord-Holland beschrijft in haar Omgevingsvisie NH2050 dat de behoefte aan mobiliteit verder toeneemt. Verplaatsingspatronen worden steeds diffuser. Deze groei in mobiliteit beïnvloedt de leefomgeving, de veiligheid en het klimaat. Data en digitale middelen over reizigers, verkeersomstandigheden en omgeving zijn daarbij belangrijke hulpmiddelen. Deze kunnen ons helpen reizigerspatronen nauwkeuriger in kaart te brengen en proactief te sturen. Dat geldt voor alle vervoersmodaliteiten. Daarmee biedt data kansen voor een transitie naar een slimme, schone en veilige mobiliteit. 'Smart mobility' en 'verkeersmanagement en infrastructuur' nemen daarbij nu reeds een bijzondere positie in.

Smart mobility

In 2018 stelden Provinciale Staten de [Koers Smart Mobility](#) vast. Beschikbaarheid en kwaliteit van data is in toenemende mate van belang voor het mobiliteitssysteem. Zowel vaar- en voertuigtechnologie, slimme infrastructuur als Mobility as a Service steunen hierop. Dat zien we ook terug in concrete projecten die we uitvoeren. Zoals: betere verkeersinformatie voor (vaar-)weggebruikers, de uitwisseling van data tussen logistiek en verkeersmanagement, het effectiever maken van wegbeheer en weginrichting door data, betere verkeersinformatie voor weggebruikers, data voor

Mobility as a Service-toepassingen, actieve medewerking aan Europese standaardisatie op gebied van data, privacy en veiligheid bij data uit wegkantsystemen, data voor effectmetingen van slimme maatregelen.

Onze voorgenomen activiteiten in de Focus Smart Mobility (2022-2025) vallen in drie categorieën uiteen. Dat zijn: realiseren, leren en ontwikkelen, toekomstgericht onderzoek. Realiseren is het verder 'verslimmen' van ons eigen areaal. Dat doen we door de data op orde te maken. Bijvoorbeeld data over wegwerkzaamheden, parkeren, weginrichting, fiets en OV. Leren en ontwikkelen doen we weer met andere data. Zoals data over ketenmobiliteit en data-deelsystemen, locaties, hubs, ruimtelijke data en parkeerdata. Het toekomstgericht onderzoek gaat vooral over de techniek in relatie tot onze hoofddoelstelling. Anders geformuleerd: hoe kan kunstmatige intelligentie bijdragen aan slimme, schone en veilige mobiliteit?

Verkeersmanagement en infrastructuur

Verkeersmanagement en infrastructuur zijn ondenkbaar zonder datagedreven werken. Zo vindt het onderhoud van wegen, bruggen en sluizen plaats op basis van data. Vaak worden deze door de aannemer aangeleverd. Voor het verzamelen van data zijn sensoren nodig. Deze bieden niet alleen inzicht in de onderhoudsbehoefte maar ook bijvoorbeeld in de geluidsbelasting. Voor dat laatste worden sensoren in lichtmasten geplaatst. Ook bieden sensoren de mogelijkheid om bruggen en sluizen op afstand te bedienen. Verder ligt data ten grondslag aan incidentmanagement. Dat wordt uitgevoerd op die wegen waar de urgentie het hoogst is. En ook het strooi management is datagedreven. Data biedt inzage in de actualiteit van het wegdek in combinatie met de benodigde strooi behoeft. Datagedreven werken vraagt ook dat we onze assetmanagement-systemen door-ontwikkelen en passend houden bij de organisatieontwikkelingen.

OV-knooppunten

Voor het programma OV-knooppunten is datagedreven werken cruciaal. Alleen dan kunnen wij samen met partners de complexe opgaven rondom integrale knooppuntontwikkeling inzichtelijk maken. Ook is data nodig voor duurzaam

ruimtegebruik, modal shift en verduurzaming van de leefomgeving. Met de instrumenten en kennis die we de afgelopen jaren hebben ontwikkeld stimuleren wij knooppuntontwikkeling. Ook ondersteunen wij gemeenten en andere partners zoals de Vervoerregio Amsterdam, NS en ProRail in deze ontwikkeling. De komende periode zullen wij onze kennisrol verder verstevigen. Daarvoor is het nodig dat wij structurele afspraken maken over datadeling. Ook zullen wij werken aan een overzichtelijke structuur en integratie van databronnen. Verder zullen wij experimenteren met nieuwe technologieën zoals artificial intelligence, smart cities / digital twins en virtual / augmented reality. Deze experimenten hebben tot doel om de omvang van opgaven beter in kaart te brengen. Daarbij willen we de informatie gebruiksvriendelijker én gebiedsgericht beschikbaar stellen. Dat doen we onder andere via het Kennisportaal OV-knooppunten.

Wonen

Wonen kent een lange historie met dashboards en monitors. De 'monitor plancapaciteit' – een platform waarop alle gemeenten hun harde en zachte woningbouwplannen delen – is uniek in Nederland. Naast inzicht in het toekomstig woningaanbod maken wij ook de woningbouwbehoefte inzichtelijk door middel van bevolkingsprognoses. Deze prognoses zijn volledig datagedreven.

Waar de prognose en plancapaciteit toekomstgericht zijn kijken wij ook naar het heden en verleden. Dit doen wij middels het Dashboard Wonen.

Op dit moment is een uitbreiding van het Dashboard Wonen in ontwikkeling. Deze uitbreiding biedt inzicht in de kwalitatieve kenmerken van de gerealiseerde woningen en haar inwoners. Bij deze ontwikkeling zijn reeds externe partijen betrokken. Bovendien zoeken wij actief de samenwerking met diverse andere opgaven en deelopgaven. Tussen wonen en die andere (deel-)opgaven bestaan immers veel raakvlakken.

Zeehavens

Data is van belang om te kunnen sturen op de ontwikkeling van de Noord-Hollandse zeehavens. Data biedt inzicht in de ontwikkeling van de economische (haven) activiteiten. Bijvoorbeeld in relatie tot het ruimtegebruik en de leefbaarheid. De gemeenten langs het Noordzeekanaal, de provincie Noord-Holland, het Rijk, havenbeheerders en de beheerder van de infrastructuur werken samen in het Bestuursplatform Noordzeekanaalgebied (NZKG). Jaarlijks brengen zij feiten over de ontwikkelingen op bedrijventerreinen langs het Noordzeekanaal in beeld. Dat gebeurt in de Monitor Ruimte-Intensivering (RI) NZKG. Onder ruimte-intensivering verstaan wij het optimaal benutten van de beschikbare, schaarse ruimte. De RI-monitor verschijnt digitaal in een unieke kaartapplicatie op de site van het Projectbureau NZKG (www.noordzeekanaalgebied.nl).

De gemeente, de provincie Noord-Holland, het havenbedrijf van Den Helder, het bedrijfsleven, de Marine en het Rijk werken samen aan de ontwikkeling van een Lange Termijn Perspectief voor het Maritiem Cluster in Den Helder. Parallel hieraan ontwikkelen zij een monitor. Deze zal op korte termijn een beeld geven van de huidige situatie (nulmeting). In de toekomst zal de monitor aangeven in hoeverre de in het Lange Termijn Perspectief beschreven gewenste ontwikkelingen plaatsvinden. Net als in de Noordzeekanaalgebied-monitor zullen die ontwikkelingen onder meer economische activiteiten, ruimtegebruik en leefbaarheid betreffen.

Hoofdstuk 3: Leefbaarheid en economie

Regionale economie

Ook voor deze deelopgave werken wij reeds datagedreven. Zo maken wij voor het opstellen van ruimtelijke beleidsmonitors gebruik van datasets en kaartlagen. De afgelopen jaren zijn daar ook online tools voor enquêtering en presentatie bijgekomen. Deze betreffen vooral dashboards en een atlas. Wij willen meer producten in eigen provinciaal beheer gaan nemen. Ook gaan wij verkennen of we in de monitoring niet alleen terug kunnen blikken maar ook vooruit kunnen kijken. Met ons beleid kunnen wij daar mogelijk op anticiperen. Daarbij maken wij gebruik van het LISA-databestand. Dat bevat gegevens over alle vestigingen in Nederland waar betaald werk wordt verricht. Met historische LISA-data kunnen we onderzoeken hoe het verplaatsingsgedrag van bedrijven zich laat voorspellen. Ook kunnen we met veldwerk bekijken of de jaarlijkse enquêtering van LISA het juiste beeld van de ondernemers schetst. Verrijking van data vindt plaats voor vraagstukken zoals leegstand, ruimtelijke kwaliteit en internet- en fysieke winkels. Op deze manier ontstaat een completer beeld van de sector. Verder zijn wij betrokken bij de ontwikkeling van een Digital Twin voor het Enter NL-gebied. Het initiatief daarvoor ligt bij het SADC. Ook het Kadaster is hierbij betrokken. Data kan ook mogelijkheden bieden bij het tegengaan van ondermijnende criminaliteit. Behalve data is daarvoor ook een goede ondernemersorganisatie op bedrijventerreinen nodig. Zie ook de tekst onder het kopje 'openbaar bestuur'.

Cultuur

In de Metropoolregio Amsterdam (MRA) nemen wij het voortouw voor het ontwikkelen van een cultuurmonitor. Het doel hiervan is om actuele data over de culturele infrastructuur en cultuurparticipatie te benutten voor nieuwe regionale strategieën. Lokaal beleid kan dan beter aansluiten op de behoeften van de inwoners. Daarnaast wordt in verschillende programma's van de MRA gebruik gemaakt van big data zoals bij de MRA-programmalijn 'Toegankelijkheid'. Bureau KPMG heeft aan de hand van bezoekersdata de culturele 'customer journey' in kaart gebracht. Deze wordt gebruikt om culturele bestemmingen toegankelijker te maken.

Erfgoed

De kansen van data voor erfgoed zijn goed zichtbaar aan de hand van twee voorbeelden. Allereerst de Cultuurhistorische waardenkaart. Deze is gemaakt door het combineren van data. Het tweede voorbeeld is onze Monumentenmonitor Noord-Holland. Dat is een op fotobeelden gebaseerde digitale schouw naar de bouwkundige staat, benutting en het energieverbruik van enige duizenden monumenten in onze provincie. We gebruiken de monitor voor beleidsontwikkeling, prognoses en evaluatie. De Monumentenmonitor is een periodiek systeem dat het permanent mogelijk maakt mutaties in beeld te brengen. Wij delen dit systeem met het Rijk en de andere provincies en zullen ook de gemeenten de mogelijkheid bieden om van de data gebruik te maken. Het gaat om eenduidige objectieve monitoring op basis van de Uitvoeringsrichtlijn Digitaal Schouwen. Hierin zijn onder meer richtlijnen met betrekking tot privacy van de monumenteigenaren opgenomen.

Gezonde Leefomgeving

Eén van de onderdelen in het programma Gezonde Leefomgeving is 'onderzoek en monitoring'. Met name bij monitoring worden veel verschillende soorten data verzameld. Deze worden gebruikt voor diverse rapportages zoals het datarapport Luchtmeetnet, de Monitor Omgevingsvisie en de brede Basis Monitor voor de provincie. De data heeft betrekking op geluid, geur, CO, NO₂, (zeer) fijnstof, vluchtige organische stoffen, ZZS en andere milieubelastende stoffen. Deze data wordt verkregen uit datasets van derden waaronder het RIVM en -in opdracht van de provincie- de omgevingsdiensten. Daarnaast ondersteunen wij 'citizen science' initiatieven van inwoners. Dat doen wij op drie locaties via het project Hollandse Luchten. Met betaalbare sensoren meten inwoners NO₂ en fijnstof. Met deze inwoners praten we over hun leefomgeving en de waarden die zij meten. De data is openbaar. Alle datasets zijn ondersteunend aan het proces van vergunningverlening, -handhaving en -toezicht van de omgevingsdiensten. Voor de provincie is het relevant om te checken of de afgesproken milieunormen worden gehaald. In het programma Gezonde Leefomgeving

werken we aan een afwegingskader waarin diverse datasets zijn opgenomen. We werken hierin samen in IPO-verband. Daarnaast verkennen we samen met het RIVM en de GGD's of uit verschillende datasets een gezondheidsduiding is te herleiden. Deze duiding sluit aan bij vragen van inwoners in participatietrajecten en bij de bestuurlijke vraag: hoe gezond is de leefomgeving?

Circulaire economie

Het verzamelen van data over de circulaire economie is volop in ontwikkeling. Het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) heeft dit op 21 januari 2021 ook benoemd in haar eerste Integrale Circulaire Economie Rapportage (ICER). Aan de ene kant is er een (nationale) zoektocht naar bronnen voor gewenste data zoals grondstofstromen en circulaire activiteiten. Aan de andere kant wordt gewerkt aan een op handelingsperspectief gerichte verdieping in de analyse van bekende data. Dat geldt met name voor afvalstromen. Het sluiten van grondstofketens vraagt grip op knelpunten in hergebruik van afvalstromen. Dat is een kernwaarde voor de transitie naar een 100% circulaire economie in 2050. Naast analyse van data geeft de ICER ook richting aan een eenduidige definitie van circulaire economie. In onze nieuwe Actieagenda Circulaire Economie is er aandacht voor zowel interne als externe data. Interne data gaat over output, outcome en impact van ons beleid voor de eigen organisatie. Externe data gaat over maatschappelijke effecten. Hiervoor kijken wij naar nieuwe databronnen. Dat doen wij bijvoorbeeld met de inzet van kunstmatige intelligentie voor een analyse van bouwaanvragen of bedrijfsjaarverslagen. Bovenal wordt voor externe data samenwerking gezocht met andere provincies, het PBL en de gemeente Amsterdam. Samenwerking versterkt de gezamenlijke inzet en voorkomt dubbel werk.

Economisch en maatschappelijk herstel na corona

Ter uitvoering van de door Provinciale Staten aangenomen motie 42 stellen wij € 100 miljoen beschikbaar. Hiermee beogen wij de economische en maatschappelijke effecten als gevolg van de uitbraak van corona te verzachten. Daarbij willen wij tegelijkertijd de transitie naar een toekomstbestendige, duurzame economie stimuleren. In dat kader is gekozen om deze gelden in te zetten voor de volgende doelen:

- Verminderen CO₂-uitstoot in de gebouwde omgeving.
- Versterken van de culturele en maatschappelijke sector.
- Zorgen voor meer en goed geschoold personeel voor de technische sector.

Voor een lerende monitoringssystematiek zullen we zoveel mogelijk gebruik maken van de bestaande dataverzamelingen. Zowel voor de impact van de coronacrisis als het volgen van de energietransitie is al veel data voorhanden. Voor het bepalen van de effectiviteit van het pakket aan maatregelen zorgen we in de basis voor een goede uitwerking van de toelichting doelbereik. Wij zoeken daarbij de balans tussen gewenste dataverzameling en administratieve lasten. De resultaten van de metingen dragen bij aan het zo goed mogelijk bepalen van maatregelen in toekomstige tranches. Bewezen effectieve maatregelen kunnen opnieuw worden ingezet waardoor de doelen dichterbij komen. We onderzoeken in hoeverre digitalisering de dataverzameling kan faciliteren. Daarbij wordt aan BI (dashboard) gedacht voor het visualiseren van zowel de inzet als resultaten. Daarbij werken we samen met partijen die ons data aanleveren omdat zij gebruik maken van beschikbaar gestelde fondsen. Ons uitgangspunt is om zoveel mogelijk eenduidig te kunnen rapporteren.

Hoofdstuk 4: Vitaal landelijk gebied

Klimaat-adaptatie

In 2019 hebben wij een klimaatstresstest laten uitvoeren voor het infrastructuurareaal van de provincie. Bij een klimaatstresstest worden een aantal databestanden met elkaar gecombineerd. Het gaat hierbij enerzijds om het databestand van onze infrastructuur: de wegen, de hoogteligging, de begroeiing van de bermen, de ligging van de objecten en de ondergrond. En anderzijds om de data van weerscenario's: zware regenbuien, overstroming, hitte, droogte en windbelasting. Door het combineren van beide databestanden kunnen de locaties van de risico's worden bepaald. De klimaatstresstest draagt bij aan provinciale doelstellingen als bereikbaarheid, doorstroming, veiligheid en beschikbaarheid van het netwerk. Door de risico's inzichtelijk te maken kunnen we bij de bouw en het onderhoud anticiperen op deze kwetsbaarheden. Onze provincie heeft immers een druk bereden areaal. Dagelijks maken daar miljoenen automobilisten gebruik van. Vanwege de omvang en complexiteit van deze opgaven werken wij samen met inwoners en andere organisaties. Vanzelfsprekend met andere infrabeheerders zoals gemeenten, provincies, ProRail en RWS. Maar ook met waterschappen en veiligheidsregio's. Verder ook met andere partijen zoals natuurorganisaties, boeren en hulpdiensten.

Bodemdaling

Als uitvloeisel van het Klimaatakkoord organiseren en faciliteren wij een proces dat moet leiden tot een Regionale Veenweiden Strategie (RVS). Deze heeft tot doel om te komen tot een Mton CO₂-reductie uit veenweiden in 2030. En daarmee tot het tegengaan van bodemdaling. Om een adaptief en lerend proces goed in te richten is het nodig om een adequate verbinding te organiseren tussen kennis (onderzoeksprogramma) en praktijk (gebiedsprocessen). Vroegtijdig zetten we in op een stevig kennisprogramma en op kennisdeling. Zo kan kort-cyclisch, in lijn met het Klimaatakkoord, het geleerde snel in de praktijk worden gebracht via pilots en gebiedsprocessen. Monitoring van resultaten gaat inzicht geven in wat werkt en wat niet werkt. Deze monitoring kan gaan over zowel inhoud als het proces zelf. Daarbij speelt data een belangrijke rol.

Stikstofaanpak

Een succesvolle uitvoering van de stikstofaanpak leunt sterk op het verzamelen, analyseren en beheren van data. Zowel aan de bron- als aan de natuurkant zetten wij in op monitoring. Het Rijk is verantwoordelijk voor de berekening en monitoring van de stikstofuitstoot en -depositie. Daartoe wordt het systeem AERIUS voortdurend getoetst en verbeterd op basis van de verzamelde informatie. De provincie zorgt voor het databeheer van de bronnen die een belasting vormen voor de Natura 2000-gebieden. De inzet die provincies en Rijk hebben afgesproken in het Programma Natuur heeft een verbetering van de natuurdoelen tot doel. De voortgang van het natuurherstel wordt geïnventariseerd op kaart, in samenwerking met de beheerders. De kwaliteit van de natuurdoelen wordt gemonitord en geanalyseerd onder de noemer 'lokaal doelbereik' in elk Natura 2000 gebied. Hiervoor worden zowel landelijke datavoorzieningen, zoals de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF), als eigen voorzieningen gebruikt zoals de Habitatkaarten. Voor vergunningverlening werken provincies gezamenlijk in afstemming met het Rijk aan een stikstofregistratiesysteem, genaamd 'regionaal stikstofregistratiesysteem' (RSRS). Daarmee kan reductie van stikstofdepositie ten behoeve van nieuwe activiteiten ingeboekt worden. Bij het vergunnen van een nieuwe activiteit kan deze later weer afgeboekt worden. Het doel van het RSRS is om nieuwe activiteiten mogelijk te maken zonder een toename van stikstofdepositie te veroorzaken.

Het stikstofdossier kenmerkt zich door een grote afhankelijkheid van data en wordt sterk beïnvloed door de ontwikkeling van innovatieve toepassingen. In het Living Lab Stikstof werken de provincies, Rijk, RIVM, IPO en BIJ12 intensief samen aan stikstofvraagstukken. Het Living Lab biedt de gelegenheid aan bedrijven en consortia om nieuwe meetmethoden of andere innovaties uit te proberen. Een voorbeeld is het bedrijf Caeli, dat nu werkt aan de ontwikkeling van een algoritme voor het bewerken van satellietdata tot NOx en NH₃-beelden. Ook is er een monitoring dashboard binnen het LLS opgezet.

Biodiversiteit

In het Masterplan biodiversiteit zijn de ambities weergegeven voor de versterking van de biodiversiteit in Noord-Holland. In het natuurbeleid speelt data van oudsher een grote rol. Vrijwillige natuurvorschers staan aan de wieg van de natuurbeweging in Nederland. Inmiddels is het natuuronderzoek verregaand geprofessionaliseerd. Overheden zetten, nog steeds samen met vrijwilligers maar ook met professionele onderzoeksorganisaties, in op gezamenlijke data-inwinning en -opslag. Landelijke voorzieningen zoals de Nationale Databank Flora en Fauna en de Nationale Databank Vegetatie en Habitatkaarten (in opbouw) voorzien partijen van relevante informatie over de stand van de biodiversiteit. Als provincie hebben we ook de verantwoordelijkheid voor provincie-specifieke data-inzameling. Een voorbeeld hiervan zijn de weidevogeltellingen of de evaluatieonderzoeken van gerealiseerde natuurprojecten. De data die in deze onderzoeken beschikbaar komt willen we op een zorgvuldige en professionele manier veiligstellen. Vervolgens stellen we deze data ook beschikbaar. Voor deze dataverzameling werken we graag samen met partnerorganisaties zoals natuurbeheerders, gemeenten, recreatieschappen en waterschappen. Dit komt tot uiting in gezamenlijke onderzoeksopdrachten, bij voorkeur ook in gezamenlijk data-analyses. Met name op dat laatste onderdeel is ontwikkeling mogelijk en wenselijk.

Een voorbeeld zijn de waterschappen die recent biodiversiteitsvisies hebben opgesteld en een lange traditie kennen van dataverzameling over met name waterkwaliteit maar ook waterbiodiversiteit. Samenwerking kan leiden tot meer inzicht in de effecten van gezamenlijke doelstellingen in projecten waarin water- en biodiversiteitsdoelen gecombineerd bereikt kunnen worden. Slimme data-verzameling en – analyse kan helpen bij het verwerven van inzicht over effectieve manieren van samenwerking en leiden tot handreikingen voor toekomstige projecten. Voor de data in het natuurdomein beschikken wij over een 'groene datastrategie' zoals beschreven in het Masterplan biodiversiteit. De groene datastrategie zal de belangrijkste datastromen m.b.t. natuurmonitoring in kaart brengen en verbeteringen agenderen voor de analyseprocessen. De groene datastrategie geeft ook inzicht in de belangrijkste ontwikkelingen op datagebied die de datastromen en analyseprocessen in de

natuurmonitoring zullen beïnvloeden.

Water

De provincie is wettelijk verplicht overstromingsdata te verzamelen en te beheren. Op basis van deze data worden overstromings-risicokaarten gemaakt. Deze worden aangeleverd bij de Europese Unie conform de Europese Richtlijn Overstromingsrisico's (EU-ROR). De overstromingsdata wordt gebruikt voor de wettelijke veiligheidstoetsingen van primaire en regionale waterkeringen. Verder ook voor het aanwijzen en normeren van regionale waterkeringen en voor het krijgen van inzicht in het risico op slachtoffers en schade bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. Hiermee kan worden geanticipeerd op de klimaatverandering zoals zee- en meer-spiegelstijging, extreme neerslag en gevolgen voor de vitale infrastructuur zoals elektriciteit, gas en drinkwater. Het komend jaar willen we op basis van bestaande data inzichtelijk maken wat het handelingsperspectief voor klimaatadaptatie is bij ruimtelijke ontwikkelingen. Dit kan mogelijk resulteren in een (digitaal) afwegingsinstrument. Dat geeft aan welke stappen de initiatiefnemer moet nemen om voldoende rekening te houden met de gevolgen van klimaatverandering.

Daarnaast willen we ook de verbinding leggen tussen de klimaatopgaven en sectorale deelopgaven zoals biodiversiteit, voedselvoorziening, bodemdaling, verzilting en waterverdeling. We willen meer gebruik maken van data, kaarten en kaartviewers. Deze maken per gebied inzichtelijk hoe vitaal het provinciale landelijk gebied is. Ook laten zij de krachten zien die deze vitaliteit ondersteunen dan wel aantasten. De data moet ons uitnodigen om mee te doen en te denken. Het is een gezamenlijke zoektocht naar hoe meer, betere en slim(mer) gecombineerde data ons kan helpen bij het sneller verwerven van inzicht in de belangrijkste kenmerken van een gebied. Ook geeft de data inzicht in de belangrijkste 'knoppen' waaraan wij kunnen draaien. Wij werken hierbij samen met diverse partijen: ministeries, Rijkswaterstaat, de waterschappen, veiligheidsregio's, provincies, gemeenten, adviesbureaus, projectontwikkelaars, kennisinstituten (o.a. Deltares, TU-Delft, Universiteit Wageningen) en Stichting Klimaat-effectatlas.

De provincie is ook grondwaterbeheerder. Om de toestand van het grondwater in de gaten te houden wordt op circa 400 plaatsen de grondwaterstand en de grondwaterkwaliteit regelmatig gemeten. Daarnaast worden grondwateronttrekkingen geregistreerd. De gegevens worden gebruikt voor rapportages aan Provinciale Staten en de Europese Unie. Waar nodig worden maatregelen getroffen zodat verontreiniging en uitputting van grondwatervoorraden worden voorkomen. De meetgegevens worden ook gebruikt bij ontwikkeling van projecten. Deze zijn voor iedereen beschikbaar. Informatie is te vinden in het Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022-2027.

Landbouw

In de land- en tuinbouw is veel informatie over bedrijfsprocessen digitaal beschikbaar. Via sensoren, drones, machines en computers meten ondernemers allerlei data in het agrarisch landschap, in en op de stal, in de kas, in verpakkinglijnen. Zij gebruiken deze gegevens zoveel mogelijk voor hun bedrijfsvoering. Het onderwerp 'data' zal dan ook worden opgenomen in de actualisatie van de Uitvoeringsagenda Economie. Data maakt al deel uit van de Voedselvisie die recent door Provinciale Staten is vastgesteld. Wij beschikken vooral over data van consumptiegedrag. Deze gebruiken wij voor allerhande analyses en waar mogelijk ook voor voorspellingen. Ook zullen wij de mogelijkheden nagaan van datadelen. Tot nu toe deelden ondernemers hun logistieke processen, (product)informatie en data nauwelijks met elkaar. Gegevens die ze hadden gebruikten ze vooral om eigen productie en processen te optimaliseren. Ook de handel deelde in- en verkoopinformatie zelden met sectorgenoten. Als bedrijven binnen de land- en tuinbouw meer informatie met elkaar gaan delen, kunnen er nog flinke stappen worden gemaakt. De bedrijfsvoering op teeltniveau kan bijvoorbeeld efficiënter worden ingericht, op basis van arbeidsdata en informatie over energie- en chemiegebruik uit de hele sector. Wij participeren in regionale netwerken voor land- en tuinbouw en voedsel. Daarin werken wij samen met partijen zoals de Greenports, Seed Valley, Voedsel Verbindt en Foodvalley. In die netwerken vinden veel innovaties plaats. Bijvoorbeeld rondom smart farming, het delen van data op een platform van het Data Value Center Agri & Food Korte Keten en de monitoring van ruimtelijke opgaven voor de landbouw.

Recreatie en toerisme

De afgelopen jaren is er veel aandacht geweest voor de toenemende druk van het inkomend toerisme. Er is echter gebleken dat er in Noord-Holland ook sprake is van een sterk groeiende recreatiedruk. Dit wordt veroorzaakt door de toenemende groei van het aantal inwoners, met name in de MRA. Ook het coronavirus heeft ervoor gezorgd dat de recreatiebehoefte dicht bij huis het afgelopen jaar explosief is gegroeid. De huidige recreatie- en natuurgebieden hebben geen oneindige capaciteit om de groeiende behoefte op te vangen. Ook de draagkracht van de natuur laat niet in alle gebieden intensieve recreatie toe. Door de recreatiedruk staan de natuurwaarden en ecologie van onze recreatie- en natuurgebieden onder druk. Dat geldt ook voor de leefbaarheid van regio's, de aantrekkelijkheid van het vestigingsklimaat en de economische waarde van recreatie en toerisme voor Noord-Holland.

De toenemende recreatiedruk vraagt om bovenregionale inzichten, strategie en regie. Er worden reeds kwantitatieve onderzoeken uitgevoerd die duiding geven aan de omvang van de sector. Ook onze partners voeren op deelgebied onderzoeken uit naar bezoekersaantallen en in sommige gevallen zelfs al naar draagkracht. Echter, een uniforme methode ontbreekt waardoor sommige data onvolledig is en gegevens niet met elkaar vergeleken kunnen worden. Het is juist belangrijk om alle natuur- en recreatiegebieden ten opzichte van elkaar te kunnen duiden. Dit vraagstuk valt niet op te lossen op het niveau van een individueel recreatieschap. Daar is bovenregionale regie voor nodig. Bovendien betreft het niet alleen recreatie- maar ook onze natuurgebieden. Alsook toeristische hotspots en (historische) binnensteden. Naast het ontbreken van kwantitatieve data is er ook onvoldoende inzicht in bezoekersmotieven en bezoekersstromen binnen Noord-Holland om recreanten gericht te kunnen spreiden over de gebieden.

Voor deze opgave dient nauw samengewerkt te worden met onze terrein-beherende organisaties zoals de recreatieschappen en natuurorganisaties. Deze partijen voeren een deel van de metingen uit. Zij richten de gebieden ook in op basis van data en communiceren hierover met de bezoekers.

Hoofdstuk 5: Openbaar bestuur

We staan aan de vooravond van veel nieuwe wetgeving zoals de Wet Digitale Overheid, de Wet Open Overheid, de Omgevingswet en de actualisering van de Archiefwet. Digitalisering speelt hierin een zeer belangrijke rol. Dat betekent bijvoorbeeld dat wij voor het interbestuurlijk toezicht steeds minder documenten opvragen bij gemeenten. In plaats daarvan zullen wij vaker rechtstreeks de relevante informatie uit databases en landelijke voorzieningen 'aftappen'. De analyses van deze informatie levert een betrouwbaarder en éénduidiger beeld op van het functioneren van het openbaar bestuur in Noord-Holland. Dit maakt dat wij ons interbestuurlijk toezicht doelmatiger kunnen inrichten, dat wij beter inzicht verkrijgen in de bestuurskracht van een gemeente en dat wij het bestuurlijke gesprek met onze overheidspartners genuanceerder en inhoudelijker kunnen voeren. Daarnaast verkrijgen wij ook mogelijkheden om gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen te faciliteren met inzicht in de eigen bedrijfsvoering. Partijen kunnen zwakke plekken hierin vroegtijdig opsporen en elimineren.

Ondermijning en weerbaarheid

De provincie beschikt op verschillende beleidsterreinen al over veel data. De opgave is om deze data ook voor de aanpak van ondermijning te ontsluiten. Door al bestaande data te koppelen aan nieuwe gegevens en indicatoren kan er een beter beeld gevormd worden waar de risico's op ondermijnende criminaliteit in de provincie het grootst zijn. De meest voor de hand liggende beleidsterreinen om te investeren in de informatiepositie en daarmee de weerbaarheid te versterken zijn: bedrijventerreinen, recreatieparken en het buitengebied. Om dit voor elkaar te krijgen is het belangrijk om samen te werken met gemeenten, de RIEC's, kennisinstellingen, ondernemers en andere partners in de aanpak van ondermijning. Datagestuurde werken en het versterken van de informatiepositie kunnen helpen om meer grip te krijgen op ondermijnende criminaliteit en een minimumniveau van weerbaarheid in Noord-Holland te realiseren. Dit laatste zorgt er ook voor dat het bekende waterbed-effect waarbij criminelen zich verplaatsen naar de zwakste plek, kan worden gestopt.

Hoofdstuk 6: Financiën (inclusief bedrijfsvoering)

Een datagedreven organisatie vraagt om een bedrijfsvoering die deze transformatie faciliteert. En ervoor zorgt dat de organisatie hierin het juiste tempo in meegroeit. Daartoe richten wij nieuwe processen in en maken wij afspraken. Deze moeten ervoor zorgen dat het werken met data op een veilige manier gebeurt. Verder stellen wij flexibele technische platformen beschikbaar. Deze hebben tot doel om data op een gecontroleerde en veilige manier te bewaren en te bewerken. Maar wij ondersteunen niet alleen de ontwikkeling van het datagedreven werken. Data zelf zorgt ook voor een verbetering van de bedrijfsvoering. Zo krijgen we met behulp van data steeds meer inzicht in de financiële huishouding, kunnen we ondersteunende processen strakker inrichten en een betere opdrachtgever worden voor leveranciers. De eerste stappen zijn inmiddels gezet. Zo staat een technisch platform in de steigers. Ook zijn er dashboards die ondersteunen bij het maken van beslissingen over de bedrijfsvoering. Wij zullen experimenteren met de versterking van onze bedrijfsvoering door het gebruik van kunstmatige intelligentie. Wij denken hierbij in het bijzonder aan ons inkoopproces.

BIJLAGE 2: Samenvatting doelstellingen en actiepunten

Doelstelling 1:

In 2023 zijn wij beter dan nu in staat om met data de maatschappelijke resultaten van onze opgaven te beschrijven, verklaren, voorspellen of optimaliseren.

Actiepunten:

- 1.1 In de periode 2021 tot en met 2023 gaan wij voor onze provinciale deelopgaven de datapositie in kaart brengen. Wij zullen dit periodiek herhalen.
- 1.2 Kunstmatige intelligentie blijven wij inzetten voor de (deel-)opgaven 'biodiversiteit / Natuurnetwerk Nederland', 'mobiliteit' en 'infrastructuur, beheer en gebiedscontracten'.
Verder verkennen wij de kansen van kunstmatige intelligentie voor in elk geval de deelopgaven 'regionale economie', 'energietransitie', 'circulaire economie', 'landbouw' en 'bedrijfsvoering'.
- 1.3 In 2022 zullen wij een experiment starten met de mogelijkheden van een 'digital twin' voor een gebied met meerdere complexe provinciale deelopgaven.
- 1.4 In 2022 leveren wij een visie plus strategie voor data-delen. Dat doen wij in samenhang met ons uitgangspunt van data-soevereiniteit. In 2023 beginnen wij met de uitvoering van deze strategie.
- 1.5 Waar nodig en zinvol ondersteunen wij vanaf 2023 alle provinciale deelopgaven met dashboards, 3D-visualisaties en geografische informatie.

Doelstelling 2:

In 2023 zijn de digitaliseringsbelangen van onze provincie adequaat behartigd op het niveau van de Europese Unie, de Rijksoverheid, de Tweede Kamer en de regio Amsterdam.

Actiepunten:

- 2.1 Wij zetten onze huidige lobbyactiviteiten voort. Wij zullen de ontwikkelingen op elk van deze niveaus nauwlettend volgen. Indien noodzakelijk passen wij onze huidige activiteiten aan.

Doelstelling 3:

In 2023 is meer data van de provincie open en toegankelijk beschikbaar en weten de inwoners van Noord-Holland waar ze deze data kunnen vinden.

Actiepunten:

- 3.1 In 2021 richten wij een open data-register in. Hierop kunnen wij al onze open data publiceren. Ook stellen wij een speciale open data-coördinator aan.
- 3.2 In 2023 hebben wij onze meest relevante open datasets gepubliceerd aansluitend bij de behoeften van de inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties.
- 3.3 Wij zetten open data in voor het verwezenlijken van onze (deel-)opgaven. Zo maken wij in 2021 de bezoekersstromen in natuur- en recreatiegebieden in heel Noord-Holland inzichtelijk met behulp van open data.
- 3.4 Wij participeren actief in nationale overleggen zoals de Interprovinciale Digitale Agenda (IDA) en het interbestuurlijke Actieplan Open Overheid.
- 3.5 In 2021 maken wij samen met andere provincies drie voor hergebruik kansrijke datasets actief openbaar. Dit doen wij op gestandaardiseerde wijze zodat de data elkaar aanvult en te vergelijken is.
- 3.6 Eind 2021 worden al onze WOB-verzoeken en -besluiten actief als open data ontsloten via het Platform Open Overheidsinformatie (PLOOI).

Doelstelling 4:

In 2023 ervaren inwoners, bedrijven en onze partners dat wij inzet van data en datatechnologie afwegen tegen de Tada-waarden: inclusief, zeggenschap, menselijke maat, legitiem en gecontroleerd, open en transparant, van iedereen - voor iedereen.

Actiepunten:

- 4.1 In 2022 voeren wij een verkenning uit naar de relatie tussen digitalisering en duurzaamheid. Daarbij besteden wij nadrukkelijk aandacht aan een eventueel provinciaal handelingsperspectief.
- 4.2 In de periode 2021 - 2023 experimenteren wij met het toepassen van de Tada-waarden, op tenminste vijf datagedreven projecten.
- 4.3 Ethiek en verantwoorde technologie worden vaste onderdelen van onze lopende leergang 'datagedreven werken'. Ook zullen wij in ons lopend organisatie-ontwikkeltraject aandacht besteden aan het beginsel 'open by design'.
- 4.4 Wij introduceren voorwaarden voor de verantwoorde inkoop van algoritmen en data voor de gevallen waarin dit voor onze organisatie van toepassing is.
- 4.5 We inventariseren in 2021 en 2022 de algoritmen die wij gebruiken. Vervolgens bepalen we welke algoritmen impactvol zijn. Daarna zullen wij deze publiceren in een algoritmeregister. Hiervoor zoeken we aansluiting bij het consortium 'Publieke controle op algoritmen'.
- 4.6 In ons natuurbelief zullen wij extra aandacht besteden aan de ondersteuning van vrijwilligers die data verzamelen en met ons delen.
- 4.7 Voor Smart Mobility toepassingen op onze wegen ontwikkelen wij samen met het Amsterdam Institute for Advanced Metropolitan Solutions (AMS) en de gemeente Amsterdam een systeem. Dat heeft tot doel om weggebruikers duidelijk te maken welke gegevens van hen worden verzameld, hoe deze verwerkt worden en waarom dat nodig is.

Colofon

Uitgave

Provincie Noord-Holland
Postbus 123 | 2000 MD Haarlem
Tel.: 023 514 31 43 | Fax: 023 514 40 40
www.noord-holland.nl
post@noord-holland.nl

Eindredactie

Provincie Noord-Holland
Concern

Fotografie

Provincie Noord-Holland

Grafische verzorging

Xerox® Media Services

Haarlem, april 2021

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	6820
Extern Zaak ID	1494135
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	14 juni 2021
Agendapunt	11.a
Titel	Brief GS inz. Uitvoering Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds 2e tranche.
Organisatieonderdeel	BEL/RE&E

Bijlagen
Brief aan PS over Uitvoering Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds 2e tranche.pdf

Geagendeerd	Vergaderdatum
Overdracht vanuit GS	31 mei 2021
Economie Financiën en Bestuur	14 juni 2021

Toelichting

De uitvoering van het Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds is in volle gang. Met deze brief geeft het college van Gedeputeerde Staten aan welke maatregelen voorbereid worden tot het einde van dit jaar in de 2e tranche. De brief geeft ook een raming van de financiële middelen.

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

R.J. Louwman
BEL/IOT

Telefoonnummer +31235143392
louwmanr@noord-holland.nl

1 | 6

Betreft: Uitvoering Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds 2^e tranche

Verzenddatum

27 MEI 2021

Kenmerk

1494135/1640094

Geachte leden,

Uw kenmerk

In maart van dit jaar hebben wij u geïnformeerd over de uitvoering van de 1^e tranche van het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds (brief met kenmerk 1494135/1586179). Voor de tussenstand verwijzen wij u naar de brief uit maart en hieronder volgt een beknopt overzicht van genomen maatregelen en voortgang van de 1^e tranche na maart. In deze brief leggen wij de invulling aan u voor van de 2^e tranche en de geraamde verdeling van middelen over de onderdelen en potentiële maatregelen die daarbij passen.

1^e tranche: Genomen maatregelen en voortgang na tussenstand.

Sinds de tussenstand van maart zijn voor het onderdeel verduurzaming gebouwde omgeving de volgende maatregelen genomen:

1. de subsidie regeling (HIRB+ duurzaamheid bedrijventerreinen) is van kracht geworden;
2. het ontzorgingsprogramma voor maatschappelijk vastgoed is gestart;
3. het subsidieplafond is verhoogd voor de subsidie verduurzaming sportaccommodaties.

Het onderdeel versterking maatschappelijke sector hebben we naar voren gehaald en we zijn inmiddels zover dat wij met gemeenten in gesprek zijn over de invulling van de regeling en verwachten dat deze voor de zomer van kracht kan worden. Een verdere toelichting staat onder maatregelen 2^e tranche.

Versterking van de culturele sector wordt in de 1^e tranche uitgewerkt door de oprichting per 1 juli van CultuurHerstel - coaching en begeleiding van culturele organisaties door ervaren professionals bij het ontwikkelen van (nieuwe) businessplannen. Daarnaast worden twee CultuurHerstel leenfaciliteiten voor de culturele en erfgoedsector ontwikkeld die in het najaar ter vaststelling aan u worden voorgelegd. De beoogde doelgroepen zijn middelgrote gesubsidieerde en ongesubsidieerde culturele organisaties.

Voor het versterken van de arbeidsmarkt 1^e tranche beoordelen wij thans aanvragen voor:

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

1. Een Servicepunt Techniek Noord-Holland (SPT), vanuit de verenigde techniekbranches in de Technologiccoalitie Noord-Holland;
2. (Zij-)instroomtrajecten vanuit Techniek- en Technologiccampussen in de provinciale campusstructuur.

Onze werkambassadeur is aanjager van de voortgang en leermogelijkheden van deze projecten.

Maatregelen 2^e tranche.

Hieronder wordt een toelichting gegeven op de maatregelen die wij per onderdeel willen treffen in het komende half jaar. Daarbij wordt ook aangegeven welke middelen daarvoor naar verwachting nodig zijn. De maatregelen zijn gericht op de doelen van uw motie 42 uit mei 2020 om economisch herstel te bereiken door verduurzaming van de gebouwde omgeving en versterking van de culturele en maatschappelijke sector. Versterking van de arbeidsmarkt voor de technieksector is nodig om verduurzaming te realiseren.

Particuliere woningeigenaren.

Particuliere woningeigenaren die hun woning willen verduurzamen lopen vaak vast tijdens het besluitvormingsproces. Dit komt omdat zij hier onvoldoende kennis van hebben. Gevolg is dat ze het nemen van maatregelen uitstellen of afstellen. Vragen waar zij mee worstelen zijn: welke maatregelen passen het beste bij mijn woning, klopt de berekende kostenbesparing wel, is het bedrijf dat de maatregelen uitvoert wel betrouwbaar en hoe kan ik deze maatregelen het beste financieren? Dit besluitvormingsproces wordt de klantreis genoemd.

Om woningeigenaren bij deze klantreis te helpen, stellen provincie en gemeenten al enige tijd een professioneel energieloket beschikbaar. Deze aanpak blijkt succesvol, maar er is ruimte voor verbetering van het financiële instrumentarium zodat meer woningeigenaren overgaan tot verduurzaming. Daarom hebben wij een adviesbureau opdracht gegeven om kritisch naar deze aanpak te kijken en om met voorstellen voor verbetering te komen. Het begrote bedrag zal worden ingezet aan de hand van het rapport van het adviesbureau.

Voor de maatregelen voor deze grote doelgroep van woningeigenaren willen wij voldoende middelen ramen. De doelgroep is zeer divers en de aanpak van de verduurzaming vraagt om meerdere financieringsinstrumenten, zowel revolverend als subsidie. We ramen een bedrag van € 12,5 miljoen voor de 2^e tranche.

Bedrijventerreinen.

Ondernemers missen door de coronacrisis financiële slagkracht om de verduurzaming echt op gang te houden. Op bedrijventerreinen worden ook vaak grotere ontwikkelingen op het gebied van de energietransitie, circulaire economie en digitale economie opgezet. Een goed voorbeeld is het oprichten van een energiecoöperatie, het opzetten van een smart grid, de aanleg en werking van lokale/regionale energiebedrijven. Om deze processen in werking te zetten, hebben ondernemers en ondernemersverenigingen vaak een garantstelling nodig van een betrouwbare partij om de financiering rond te krijgen. De provincie wil dit stimuleren en onderzoekt welk financieel instrument geschikt is om grote, collectieve en regionale projecten voldoende zekerheid te geven zodat deze worden opgestart. Een vorm van garantstelling wordt onderzocht als mogelijk financieel instrument.

Wij ramen voor de 2^e tranche een bedrag van € 2,5 miljoen revolverend.

Maatschappelijk vastgoed.

Het ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed (Rijk/RVO) is in april 2021 van start gegaan door het aanstellen van duurzaamheidscoaches en projectfacilitators. Zij zullen de eigenaren van maatschappelijk vastgoed begeleiden bij het kiezen en nemen van verduurzamingsmaatregelen. Er is gekozen voor drie doelgroepen:

1. Culturele ANBI's¹;
2. Dorps-, buurthuizen en wijkcentra;
3. Sportbedrijven en kleine gemeenten.

Naast het ontzorgen van deze veelal kleine vastgoedeigenaren willen wij financiële middelen aan gaan bieden om de conversie naar fysieke maatregelen ook daadwerkelijk tot stand te brengen. De eerste contacten zullen ons naar verwachting informatie geven over de precieze behoefte van de eigenaren. Mede aan de hand van die informatie zal een uitvoeringsregeling worden opgesteld.

Voor een maatregel om de conversie mogelijk te maken hebben we reeds in de 1^e tranche een bedrag geraamd van € 2 miljoen subsidie.

Versterking maatschappelijke infrastructuur.

Conform ons voornemen in de brief van maart 2021 is dit deel van de motie naar voren gehaald. Momenteel loopt een proces om samen met de gemeenten en provincie tot een gedragen subsidieregeling te komen. Deze regeling moet enerzijds de gemeenten de mogelijkheid bieden om projecten op te starten die goed passen bij de lokale context van het sociaal weefsel en anderzijds passen binnen de provinciale kaders. Tegelijkertijd moet de regeling de provincie voldoende handvatten geven om deze aanvragen goed te kunnen beoordelen en adequaat te kunnen verantwoorden.

Het doel is om de regeling aan het begin van de zomer 2021 te lanceren. Hiervoor worden bijeenkomsten met gemeenten georganiseerd om de ontwerpcriteria van de regeling te inventariseren en te borgen dat de regeling werkbaar is (i.e. weinig bureaucratie, veel duidelijkheid). Deze criteria zullen zich richten langs de inhoudelijke lijn: het verstevigen van het sociale weefsel door:

- 1) te faciliteren en vernieuwen op het gebied van ontmoeting voor alle leeftijden;
- 2) het versterken van het financiële draagkracht in het voorveld;
- 3) het versterken en innoveren van vrijwilligersorganisaties.

Onder het voorveld wordt verstaan: het deel van de maatschappelijke sector dat werkt voor en door inwoners. Het zijn vaak informele en vrijwilligersorganisaties. We bedoelen expliciet niet de institutionele aanbieders van geïndiceerde zorg in het sociaal domein.

Voor de subsidieregeling ramen wij een bedrag van € 12,5 miljoen subsidie.

Versterking/innovatie culturele infrastructuur.

In de 2^e tranche wordt een tweetal subsidieregelingen ontwikkeld in afstemming met het culturele veld.

• Subsidie voor innovatie

Bedoeld ter ondersteuning van culturele organisaties bij het produceren en het ontwikkelen van nieuwe producties en activiteiten. Dit resulteert

¹ ANBI: Algemeen Nut Beogende Instellingen kunnen gebruikmaken van bepaalde belastingvoordelen.

in nieuwe programmering, het stimuleert nieuwe werkwijzen, verbreed het publieksbereik en het ondersteunt ontwikkelen van nieuwe verdienmodellen. Het heeft effect op de hele keten, waaronder de individuele makers. De regeling biedt ruimte aan experiment.

- *Subsidie voor het versterken van de regionale en lokale culturele infrastructuur*

Ondersteuning van nieuwe, ook sectoroverstijgende, lokale en regionale samenwerkingen en die resulteren in nieuwe verdienmodellen. Dit betreft niet alleen samenwerking tussen gelijksoortige organisaties maar ook geografische spreiding, cross-disciplinaire en cross-sectorale samenwerking.

De regelingen richten zich op klein en middelgrote culturele en erfgoedorganisaties. Voor de regelingen ramen wij een bedrag van € 3 miljoen subsidie.

Arbeidsmarkt technieksector.

Voor de 2^e tranche is de ambitie om, zoveel als mogelijk, de (extra) om- en bijscholingsmiddelen van Europa en Rijk en die van brancheorganisaties en lokale overheden samen te brengen en zo mogelijk ook een revolverend karakter te geven. Zo werkt bijvoorbeeld het Regionale Platform Arbeidsmarkt Noord-Holland Noord aan een ontwikkelfonds dat een persoonlijke leerrekening voor werkende en werkzoekende organiseert. De bekostiging komt van Europa, het Rijk, de regio en de O&O-fondsen. Onze rol als provincie op dit onderdeel is om met ontwikkelbudgetten partijen te stimuleren samen te werken en daarmee versnippering zoveel mogelijk tegen te gaan.

Daarnaast is een aantal interessante nieuwe om- en bijscholingsmogelijkheden in ontwikkeling om de digitale vaardigheden te stimuleren voor de banen van de toekomst. Het gaat met name om opschaalbare lopende projecten, die als vliegwiel kunnen werken voor de versteviging van de aanwezige Techniek- en Technologicampusstructuur van samenwerkende ondernemers, onderwijs en overheden in de regio's. Wij willen als provincie deze ontwikkeling stimuleren door een deel van de kosten te dragen.

Een derde onderdeel voor de 2^e tranche komt voort uit de constatering van zowel het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) als de Sociaal Economische Raad (SER) dat een aantal (potentiële) groepen op de arbeidsmarkt onevenredig last (gaan) ondervinden van de gevolgen van de coronacrisis. Het betreft volgens het SCP tussen de 9 en 20% van de (potentiële) beroepsbevolking. Het gaat om kwetsbare jongeren zonder startkwalificatie en ouderen zonder uitzicht op een vaste baan in krimpsectoren en sectoren die zwaar door corona zijn getroffen. Als provincie voeren wij in het arbeidsmarktbeleid geen doelgroepenbeleid. De corona-herstelmiddelen bieden de mogelijkheid om als provincie hier meer situationeel te handelen en nieuwe leer-werkmogelijkheden en verbindingen voor deze groepen tussen de triple helix partijen in het domein arbeidsmarkt en onderwijs aan te jagen. Het Centraal Planbureau (CPB) heeft onderzocht dat dit op langere termijn bijdraagt aan de welvaart en welzijn van deze groepen en de regionale economie stimuleert. Het helpt ook een tweedeling op de arbeidsmarkt te voorkomen.

Voor de 1^e tranche hebben we € 3 miljoen geraamd voor het versterken van de arbeidsmarkt. Gaandeweg werd duidelijk dat extra middelen voor om- en bijscholing naar vraagberoepen vanuit Europa en het Rijk

beschikbaar komen. Door deze extra middelen is inzet van onze middelen op deze maatregelen niet volledig nodig. Van de beschikbare middelen voor de 1^e tranche komt € 1,1 miljoen binnenkort tot besteding. Het resterende bedrag willen we gaan inzetten voor nieuwe maatregelen in de 2^e tranche. We ramen daarvoor € 2 miljoen voor subsidie van projecten rond digitale banen en bedrijven van de toekomst, welke nodig zijn voor de energietransitie en een circulaire economie. De middelen van derden bedragen circa 5 keer zoveel.

Ramingen en financiële dekking

Voor het jaar 2021 (1^e en 2^e tranche) staat nu totaal € 46,85 miljoen aan bedragen geraamd. De financiële verdeling (in miljoen euro's) van deze raming over de doelen van Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds en de tranches ziet u in onderstaande tabel.

	1e tranche	2 ^e tranche e.v.
Vermindering CO2 uitstoot in gebouwde omgeving Totaal: 23,35 miljoen	€ 6.350.000	€ 17.000.000
Versterkte culturele en maatschappelijke sector Totaal: € 18,5 miljoen	€ 3.000.000	€ 15.500.000
Versterking arbeidsmarkt technieksector Totaal: € 3 miljoen	€ 1.000.000	€ 2.000.000
Uitvoeringskosten	€ 1.000.000	€ 1.000.000

Totaal € 46,85 miljoen (inclusief € 2 miljoen uitvoering) aan ramingen waarvan tot nu toe een relatief klein deel van € 5,65 miljoen is vastgelegd voor maatregelen. U heeft bij de eerste begrotingswijziging een bedrag van € 100 miljoen vastgelegd voor Economisch Herstel- en Duurzaamheid. De hoofddoelstelling van dit begrotingsprogramma is het verzachten van de negatieve economische effecten van de uitbraak van het coronavirus en dit te combineren met de verduurzaming van de gebouwde omgeving. Er zijn drie doelen voor de lange termijn:

- 1) Vermindering CO2-uitstoot in de gebouwde omgeving;
- 2) Versterkte culturele en maatschappelijke sector;
- 3) Meer en goed geschoold personeel voor de technische sector.

Deze reserve biedt ons de financiële dekking voor de maatregelen die wij in deze brief aankondigen en ramen. Nadere besluiten nemen wij binnen deze inhoudelijke en financiële kaders. Daar waar nodig leggen wij een voorstel aan u voor.

Bij het vaststellen van de eerste begrotingswijziging is vanuit de reservering van € 100 miljoen voor 2021 € 14,1 miljoen beschikbaar gesteld. Afhankelijk van de maatregelen die het komende half jaar

worden vastgesteld zullen wij in de laatste begrotingswijziging voor 2021 opnemen welke middelen nog aanvullend nodig zijn. Dat is afhankelijk van het type maatregel en de looptijd daarvan. Ook is het denkbaar dat een regeling, bijvoorbeeld het versterken van de maatschappelijke sector, in twee tranches wordt uitgevoerd en daardoor adaptief kan werken.

Tot slot.

Wij zouden onze inzet voor de 2^e tranche van het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds zoals wij die in deze brief presenteren graag met u voor het zomerreces bespreken. De voorbereidingen van de maatregelen kunnen wij dan ter hand nemen, zodat maatregelen ook in de 2^e tranche zo snel mogelijk van kracht kunnen worden.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
R.M. Bergkamp

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	6888
Extern Zaak ID	1641487
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	14 juni 2021
Agendapunt	11.b
Titel	Vrijwilligers: Brief GS aan PS inz. afdoen motie 155-2020 'Ondersteuning provinciale vrijwilligers in coronatijden' (B-agenda EFB 14-6-2021; alleen bij voldoende tijd zal dit punt behandeld worden, zo niet dan wordt het verschoven naar EFB 6 september 2021
Organisatieonderdeel	CZ/COM

Bijlagen
Brief aan PS over het afdoen van Motie 155-2020 Ondersteuning provinciale vrijwilligers in coronatijden.pdf
M155-2020 -AANGENOMEN-.pdf

Geagendeerd	Vergaderdatum
Overdracht vanuit GS	31 mei 2021
Economie Financiën en Bestuur	14 juni 2021
Ingekomen stukken ter kennisname	30 juni 2021

Toelichting

Provinciale Staten hebben op 9 november 2020 met motie 155 het college van GS opgeroepen de vrijwilligers van de provincie een hart onder de riem te steken in deze tijden van Covid-19. Het college informeert PS over de diverse activiteiten die zijn ondernomen sinds het begin van Covid-19 in Nederland. Het belang van vrijwilligers voor Noord-Holland en in heel Nederland is groot. De inspanningen om de vrijwilligers een hart onder de riem te steken, blijven doorgaan.

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

L. Kruisinga

CZ/COM

Telefoonnummer +31235144392

leonie.kruisinga@noord-holland.nl

1 | 3

Betreft: Afdoen motie 155-2020 'Ondersteuning provinciale vrijwilligers in coronatijden'

Verzenddatum

27 MEI 2021

Kenmerk

1641487/1641495

Geachte leden,

Graag informeren wij u over de voortgang motie vreemd 155-2020 'Ondersteuning provinciale vrijwilligers in coronatijden' die op 9 november 2020 is ingediend.

Uw kenmerk

Inleiding

Terecht wees Provinciale Staten erop dat onze provincie Noord-Holland voor het bereiken van veel van haar doelen afhankelijk is van vrijwilligers. Dat geldt natuurlijk niet alleen voor Noord-Holland. Vrijwilligers zijn van groot belang voor onze samenleving. Ze zorgen voor verbinding en sociale cohesie. Of het nu in de buurt, de wijk, de stad, de straat, het dorp of in de provincie is, zij maken het verschil, zij maken het waar.

Op tal van fronten zijn vrijwilligers met ons en voor ons aan de slag. Denk aan de duizenden groene vrijwilligers die de Noord-Hollandse flora en fauna steunen, die onze provincie mooier maken, honderden vrijwilligers die de buurtbussen op de weg houden, die ouderen in beweging houden, die moeilijk toegankelijke plaatsen bereikbaar houden en de tientallen vrijwilligers in ons museum Huis van Hilde en rondleiders in ons provinciehuis, paviljoen Welgelegen.

Het uitvoeren van de motie is verdeeld in drie onderdelen:

1. Wat doen we en hebben we al gedaan voor onze vrijwilligers in deze COVID-19 tijden
2. Bezoeken en dankwoorden
3. Inzet bij NL-Doet

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

1. Wat doen we en hebben we al gedaan voor onze vrijwilligers in deze COVID-19 tijden

Onze vrijwilligers verdienen ons respect en onze waardering. Dat steken wij niet onder stoelen of banken. Ook, of juist, in deze uitdagende COVID-19 tijden. Zeker nu de afgelopen periode veel niet door ging.

Zo ging de 20ste natuurwerkdag, een jaarlijks terugkerende dag waarop vele 'groene' vrijwilligers de natuur winterklaar maken, niet van start. Ook het moment om bij de sportparken in Amsterdam-Oost de vrijwilligers van *Natuur je beste buur* te danken voor hun inzet, of het bezoek aan de vrijwilligers die werken in het Padlandbos in West-Friesland, werden geannuleerd. Daarom zijn al onze 'groene' vrijwilligers bedankt met [een videoboodschap](#) van Esther Rommel.

Zowel de vrijwilligers die het Huis van Hilde draaiende houden, van het Rocov, als de vrijwilligers van de buurtbussen, hebben een attentie ontvangen. De vrijwilligers van Huis van Hilde kijken uit naar de heropening van het museum in juni. De buurtbus is een belangrijke voorziening voor veel inwoners in Noord-Holland. De vrijwilligers die dit met veel plezier doen, zijn weer aan de slag. Wij helpen eveneens door het ondersteunen van een particulier initiatief dat een kenniscentrum over vrijwilligersvervoer in Noord-Holland gaat opzetten.

Om ook actief uit te dragen hoe belangrijk de vrijwilligers voor ons zijn, hebben we op 7 december 'De Dag van de Vrijwilliger' een aantal vrijwilligers in het zonnetje gezet op de site, [Facebook](#), [Instagram](#), [Twitter](#), [Twitter \(2\)](#) en [LinkedIn](#) van de provincie.

Kortom, we verliezen onze vrijwilligers niet uit het oog.

2. Bezoeken en dankwoorden

Zodra de coronamaatregelen het weer toestaan, zullen we de vrijwilligers dit jaar, niet voor niets 'het jaar van de vrijwilliger', met bijvoorbeeld werkbezoeken een hart onder de riem steken. Zoals uw motie het mooi verwoordt. Ook laten wij met een aantal films op onze social media kanalen het belang van hun inzet zien en willen wij onze waardering tonen.

3. Inzet bij NL-Doet

Tot slot. Het Oranje Fonds organiseert eind deze maand, samen met duizenden organisaties in het land, weer NLdoet; de grootste vrijwilligersactie van Nederland. NLdoet zet vrijwilligerswerk in de spotlights en nodigt iedereen uit om een dagje de handen uit de mouwen te steken. Vanuit ons College steunen we dit initiatief – binnen de coronamaatregelen – bij verschillende

vrijwilligersactiviteiten. Wij roepen uw Staten op volgend jaar ook in grote getale dit initiatief te steunen. Zo geven we samen gehoor aan deze terechte motie.

Tot slot

Met alles dat er in de afgelopen maanden is gebeurd om de vrijwilligers een hart onder de riem te steken, de doorlopende aandacht die er is voor onze vrijwilligers en met alles dat nog uitgevoerd wordt in dit 'Jaar van de Vrijwilliger', verzoeken wij u motie 155-2020 als afgedaan te beschouwen.

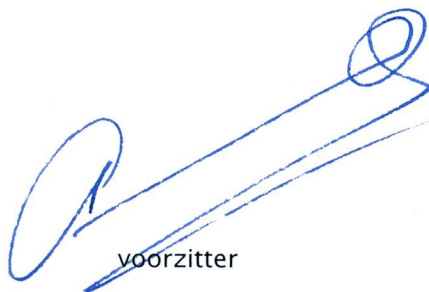
Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

**Christen
Unie**

**SP. GROEN
LINKS**

AANGENOMEN

Motie: Ondersteuning provinciale vrijwilligers in coronatijden

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op maandag 9 november 2020, ter behandeling van begroting 2021

Overwegende dat:

- de provincie Noord-Holland voor het bereiken van haar doelen afhankelijk is van vrijwilligers;
- in 2019 13.500 groene vrijwilligers aan de slag waren in Noord-Holland;
- aan Huis van Hilde ongeveer 80 vrijwilligers verbonden zijn in verschillende mate van betrokkenheid;
- er ongeveer 560 vrijwilligers betrokken zijn bij de buurtbussen;
- veel vrijwilligers vallen onder de COVID-19 risicogroep 65+.

Constaterende dat:

- de COVID-19 crisis een grote impact heeft op de samenleving;
- in het programma Groen veel vrijwilligersactiviteiten zijn afgelast, zoals NL-doet en de natuurwerkdag;
- bij het Huis van Hilde activiteiten teruggebracht zijn waardoor de inzet van vrijwilligers tijdelijk anders/minder is geworden;
- vrijwilligers in buurtbussen te maken krijgen met de COVID-19 regels voor het Openbaar Vervoer;
- de betrokkenheid van vrijwilligers nog steeds groot is;
- het van groot belang is dat wij deze vrijwilligers aan ons blijven binden, ook na de COVID-19 tijden;
- er van iedereen, maar zeker ook van de provinciale vrijwilligers, een extra (mentale) inspanning wordt gevraagd in deze COVID-19 tijden.

Verzoek het college van GS:

- provinciale vrijwilligers een hart onder de riem te steken en waardering te betonen voor hun inzet in deze uitdagende COVID-19 tijden;
- te onderzoeken welke manier hiervoor het beste past en dit terug te koppelen aan Provinciale Staten.

En gaan over tot de orde van de dag.

Dennis Heijnen (CDA)

Michel Klein (CU)

Jorrit Carton (PvdA)

Wim Hoogervorst (SP)

Rosan Kocken (GroenLinks)

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	6491
Extern Zaak ID	1604308
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	14 juni 2021
Agendapunt	14.a
Titel	Brief GS aan PS inz. Jaarverslagen 2020 adviescommissies detailhandel (C-agenda EFB 14-6- 2021)
Organisatieonderdeel	BEL/RE&E

Bijlagen
1604308-1611804 Jaarverslag ADZ 2020.pdf
1604308-1611804 Jaarverslag 2020 RAC NHN.pdf
Brief aan PS over jaarverslagen regionale adviescommissies detailhandel.pdf

Geagendeerd	Vergaderdatum
Overdracht vanuit GS	3 mei 2021
Ingekomen stukken ter kennisname	31 mei 2021
Economie Financiën en Bestuur	14 juni 2021

Toelichting

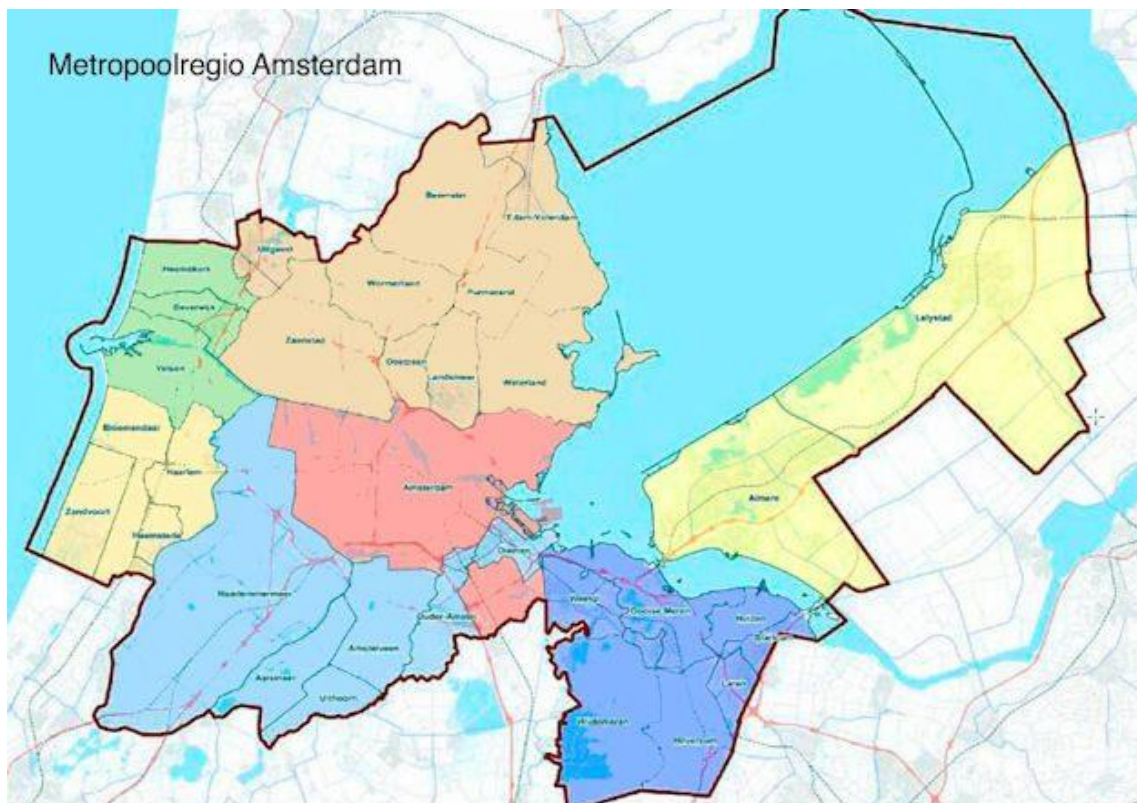
In het Detailhandelsbeleid Noord-Holland is geborgd dat er twee Regionale Adviescommissies Detailhandel zijn in Noord-Holland: de Regionale Adviescommissie Noord-Holland Noord (RAC NHN) en de Adviescommissie Detailhandel Noord-Holland Zuid (ADZ). Nieuwe plannen voor detailhandel en regionale visies worden door deze adviescommissies bovenregionaal afgestemd en getoetst aan provinciaal beleid. Deze activiteiten leggen zij vast in een jaarverslag.

Jaarverslag ADZ 2020

De Adviescommissie Detailhandel Noord-Holland Zuid (ADZ) brengt verplicht advies uit aan Gedeputeerde Staten van Noord-Holland over gemeentelijke (ruimtelijke) plannen met een detailhandelscomponent groter dan 1500 m² winkelvloeroppervlak met uitzondering van plannen in bestaande winkelcentra groter dan 25.000 m² waarbij de ondergrens 3000 m² winkelvloeroppervlak is. Ook worden detailhandelsvisies van de regio's Amsterdam, Amstelland-Meerlanden, Gooi en Vechtstreek, IJmond, Zaanstreek-Waterland en Zuid-Kennemerland en het provinciaal detailhandelsbeleid verplicht aan de commissie voorgelegd voor een advies. De commissie verstrekt op verzoek een informeel c.q. preadvies over winkelinitiatieven of concept visies, bespreekt informatief concept detailhandelsvisies van de gemeentes Almere en Lelystad en duidt ontwikkelingen met betrekking tot detailhandel. De commissie toetst de plannen tenminste aan de Europese dienstenrichtlijn, de ladder van duurzame verstedelijking, vervolgens het provinciale, regionale en lokale detailhandelsbeleid.

De gemeenten die formeel onder de adviescommissie vallen, zijn de gemeentes die liggen in de regio's Amsterdam, Amstelland-Meerlanden, Gooi en Vechtstreek, IJmond, Zaanstreek-Waterland en Zuid-Kennemerland.

2020 was het jaar waarin Corona de wereld in zijn greep hield, en dit heeft dan ook invloed gehad op de ADZ. Er zijn minder vergaderingen geweest dan in een standaard jaar en daarom zijn er ook minder onderwerpen besproken.

In 2020 zijn er in de vergaderingen van de Adviescommissie diverse onderwerpen besproken die interessant waren voor de commissie. Er is dit jaar een formeel advies gegeven, namelijk over de verlenging van het advies voor Hyde Park (Hoofddorp). Ook is informeel geadviseerd over plannen voor het Sloterdijk centrum en Reigersbos, beide in Amsterdam.

Verplichte adviezen 2020:

Verlenging Advies Hyde Park:

De ADZ heeft 2 jaar geleden een advies gegeven over detailhandel op Hyde Park in Haarlemmermeer. Inmiddels is het advies verlopen, maar wordt er nog niet gebouwd omdat dit is uitgesteld. De gemeente Haarlemmermeer heeft gevraagd om het advies met 5 jaar te verlengen. Inhoudelijk is er niets tegen op een verlenging van het advies, er is wel gesproken over de duur van het advies. 5 jaar is – gezien de snelle ontwikkelingen in de detailhandel – te lang. Daarnaast is de standaard 2 jaar. Het advies van de commissie is om dit ook in dit geval aan te houden. Het advies wordt dus verlengd met 2 jaar.

Informele adviezen 2020

Sloterdijk Centrum:

Het gaat om een transformatie van een kantorengedebied naar een woon-werkgebied. Het is de eerste fase van de ontwikkeling van Havenstad. Voorzieningen horen hier ook bij. Er staat 7.000m² bvo detailhandel en 20.000m² bvo overig commercieel gepland. De doelgroepen zijn studenten, starters, gezinnen zonder en met kinderen. De ontwikkeling gebeurt gefaseerd. De gemeente heeft beperkt eigen kavels, voor een groot deel van de woningen is de gemeenten afhankelijk van het tempo van transformaties door marktpartijen. Tot 2025 worden er ongeveer 3.000 woningen gebouwd, in totaal worden er minimaal 4.500 woningen gebouwd en uiteindelijk hoogstwaarschijnlijk 7.500. Tenderplots zijn voor 9 van de 11 blokken gedaan. De huidige planologische situatie voldoet niet meer. Voorziening in de plinten worden daarbij mogelijk gemaakt. De eis is opgenomen dat de plinten flexibel zijn. Er zou eventueel een groter aandeel

wonen van gemaakt kunnen worden als de commerciële functies niet blijken te werken. De invulling kan detailhandel, horeca en maatschappelijk zijn. Er is een voorbereidingsbesluit genomen. Er komt één grote supermarkt en er is al een kleine Spar. Dit is zo bedacht vanwege de gefaseerde ontwikkeling, maar het zou ook kunnen dat er op termijn behoefte blijkt aan een tweede supermarkt. Deze mogelijkheid wil de gemeente Amsterdam openhouden. De ADZ geeft een positief advies met betrekking tot deze ontwikkeling.

Het investeringsbesluit wordt voorbereid, deze zomer ligt het ter inzage. In 2021 wordt het investeringsbesluit door de raad vastgesteld. Het bestemmingsplan volgt daarna.

De gemeente Amsterdam gaat als volgt om met het advies:

Aan het advies van ADZ met betrekking tot het flexibel houden van de plinten wordt in de plannen al voorzien. Flexibiliteit van plinten door afmetingen en voldoende verdiepingshoogte langs de hooftroutes was al als randvoorwaarde in de nieuwe steenbouwkundige bestemmingsplannen meegenomen. Ook geeft de gemeente deze uitgangspunten mee in toekomstige bouwenvelopen bij tenders, en/of afsprakenbrieven bij transformaties. Het gemeentelijk projectteam stuurt daarop. De gevolgen van de Coronacrisis, voor de haalbaarheid van commercieel programma zullen de komende periode gemonitord worden. Mocht Corona aanleiding zijn om een substantieel andere koers in te zetten m.b.t. het commercieel programma, dan zal ADZ opnieuw om advies worden gevraagd.

Reigersbos:

Is het centrum van Gaasperdam. Er wordt gewerkt aan toevoeging van woningen en voorzieningen. Er is een haalbaarheidsonderzoek gedaan. Het stuk dat is meegestuurd is verkennend van aard. Er is sprake van een preadvies. De bestemmingsplanaanpassingen zullen in een volgende fase plaatsvinden. Ook zal er dan gesproken worden met belanghebbenden in het gebied.

Aan de andere kant van het spoor ligt Amstel III, het zwaartepunt van de woningbouw hier ligt ten Noorden van Reigersbos. Er worden in het gebied Amsterdam Zuidoost-Zuid en in de Nieuwe Kern in totaal 30.000-35.000 woningen bijgebouwd tot 2030. Voor het gebied rondom Reigersbos zit dit tussen 4.000-7.000 woningen ongeveer. Bureau Stedelijke Planning (BSP) heeft een behoefteramingsrapport gemaakt hiervoor. Er zijn 2 scenario's onderscheiden, een basisscenario

op basis van een toename van de bewoners en een plusscenario als Amsterdamse Poort een grotere rol gaat spelen op regionaal niveau. Deze scenario's hebben niet direct een grote impact op Reigersbos. Clusteren loont, veel van de uitbreidingen van voorzieningen moeten in de bestaande clusters landen, maar in delen van Amsterdam Zuidoost-Zuid zijn ook nieuwe clusters nodig. Uitbreiding Gaasperdam kan het beste in Reigersbos volgens BSP. Holendrecht kan geherstructureerd worden, bij Gein wordt een plan van aanpak aanbevolen. De uitbreiding van Reigersbos is 2.900m², waarvan 600m² niet-dagelijks. Er is een coherente visie en een ontwikkelingsplan nodig. De supermarkten moeten de ruimte krijgen volgens BSP en horeca kan een upgrade krijgen. Er is een exercitie gedaan om te kijken waar de uitbreidingen kunnen komen. Er is ruimte voor een derde supermarkt.

De ADZ geeft mee dat wellicht een interessant onderzoek zou kunnen zijn om te kijken wat er zou gebeuren als de gemeente niet de detailhandel zou uitbreiden bij uitbreiding van deze woningen in verband met alle ontwikkelingen rondom Corona, groei van internet etc. Anderzijds als de supermarkten dan te klein worden en het dan te druk gevonden worden, kunnen er meer verkeersbewegingen komen van bewoners die uitwijken naar grotere supermarkten elders. Het is dan lastig om de te kleine supermarkten na de herontwikkeling dan nog uit te breiden. De trends en ontwikkelingen worden tegen het licht gehouden, mocht dit aanleiding geven tot wijzigingen in het beleid dan kan dit nog meegenomen worden.

De ADZ adviseert het niet-dagelijkse deel een dubbele bestemming mee te geven, te weten detailhandel/commercieel of semi-commerciële publieksfunctie.

Wat de 3^e supermarkt betreft, geeft de ADZ mee dat hierbij een discounter een aanvulling zijn op het huidige aanbod.

Het advies van de ADZ wordt meegenomen in het investeringsbesluit. Zodra het bestemmingsplan is voorbereid komt Reigersbos nogmaals terug voor een definitief advies.

Algemene onderwerpen

In 2020 zijn in de vergaderingen van de ADZ, naast de adviesaanvragen, verschillende onderwerpen gepresenteerd en besproken. Dit betrof onder andere de zogenaamde rondjes langs de velden: hoe manifesteert Corona zich in de lokale detailhandel. Hieronder volgt een korte toelichting.

Locatus heeft een presentatie gegeven over de Corona recovery analysis. Hierin werd duidelijk in hoeverre winkelgebieden zich waarschijnlijk zullen herstellen nadat de Coronacrisis voorbij is. Hiervoor wordt onder anderen gekeken naar Internetgevoeligheid van de sectoren, de impact van corona, het type verzorgingsgebied, de afhankelijkheid van toerisme enzovoort. Hieruit blijkt dat een aantal winkelgebieden waarschijnlijk harder getroffen zullen worden door de Coronacrisis dan anderen, zoals Haarlem, Amsterdamse Poort en Hilversum.

Verder heeft de provincie Noord-Holland de monitor Detailhandel van de Provincie Noord-Holland toegelicht. Hierin worden de ontwikkelingen in de detailhandel jaarlijks bijgehouden. De werkgelegenheid is afgelopen jaar toegenomen, voornamelijk door internetwinkelen. Het aantal winkels en vierkante meters aan winkelvloeroppervlakte is afgenomen. De winkelleegstand is toegenomen, maar ligt nog wel steeds onder het Nederlands gemiddelde. De toekomstbestendigheid van de winkelcentra is afgenomen, en de planvoorraad is ook afgenomen. Al deze ontwikkelingen leiden tot een kwetsbaardere sector dan in de afgelopen jaren, alhoewel de sector in Noord-Holland nog redelijk vitaal en dynamisch is.

Daarnaast heeft de RAC NHN een brief ter info naar de ADZ gestuurd met daarin een oproep naar gedeputeerde staten van Noord-Holland om (nog) strikter om te gaan met detailhandel. De brief is ontstaan naar aanleiding van het beleid van de provincie Gelderland, zij hebben een retail platform gevormd die aan de slag gaan met 5 punten. De brief heeft volgens de ADZ onnodig een wat activistische toon, de toon past niet echt bij een objectieve commissie. Ook vindt de ADZ dat de brief wat betreft nieuwe plannen te voorbarig concludeert dat deze allemaal dienen te worden geschrapt. Er zijn namelijk ook winkeliniciatieven, die wel noodzakelijk zijn, bijvoorbeeld een cluster voor dagelijkse detailhandel in een nieuwe woonwijk. De brief wordt door de ADZ ter kennisgeving aangenomen.

Werkzaamheden voorzitter

De voorzitter zit de vergaderingen voor van zowel de commissie als de agendacommissie, bereid de vergaderingen voor en vertegenwoordigde daarnaast de commissie op veertien externe bijeenkomsten van onder anderen de provincie Noord-Holland, de Retailagenda, INretail, Kadaster en NRW.

Samenstelling van de commissie

Leden van commissie

- Leo van der Linde, voorzitter
- Tim Putting, secretaris
- Jan Appelman/Marjon Schouten, regio Zuid-Kennemerland
- Inge Reijmer, regio IJmond
- Willeke Koops, regio Zaanstreek/Purmerend/Waterland
- C.J. Dippel, regio Amsterdam (EZ)
- Martin van den Oever, regio Amsterdam (RO)
- Saskia Zorge/Martijn Prent, regio Amstel-Meerlanden
- Anouk Pols, regio Gooi en Vechtstreek
- Tessa Vosjan, namens Detailhandel Nederland/Inretail
- Gerben Boogaard, MKB Noord-Holland
- Dirk Mulder, onafhankelijk expert op het gebied van winkel- en consumententrends
- Wim van der Post, onafhankelijk expert op het gebied van ruimtelijke ordening en economie
- Margriet Schepman, onafhankelijk expert op het gebied van vastgoed en planexploitatie

- Marlieke Heck & Robert Cornfield, provincie Noord-Holland [toehoorder]
- Anton Bokkers, Almere [toehoorder]

De agenda commissie

- Leo van der Linde, voorzitter
- Tim Putting, secretaris
- Dirk Mulder, onafhankelijk expert op het gebied van winkel- en consumententrends

Financiële verantwoording

De provincie Noord-Holland heeft de werkzaamheden voor het secretariaat uitbesteed aan het MRA Bureau. De werkzaamheden omvatten onder meer de voorbereiding en verslaglegging van vergaderingen en het voorbereiden en opstellen van de adviezen. Ook de vergoedingen van de voorzitter en de onafhankelijke experts worden in deze begroting meegenomen. De begroting voor het jaar 2020 bedroeg € 18.878,96. De gemaakte kosten voor de werkzaamheden bedroegen €12.431,31.

Regionale Adviescommissie Detailhandel Noord-Holland Noord

Jaarverslag 2020

1. Inleiding

Voor u ligt het jaarverslag van de Regionale Adviescommissie Detailhandel Noord-Holland Noord. Sinds 2010 worden grootschalige detailhandelsontwikkelingen in de provincie Noord-Holland regionaal op elkaar afgestemd. Er zijn op 25 mei 2010 twee Regionale Adviescommissies Detailhandel ingesteld, één voor het noordelijke deel van de provincie (RAC NHN)¹ en één voor het zuidelijke deel (ADZ). Met de inwerkingtreding van de Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie op 3 november 2010 dienen gemeenten grootschalige detailhandelsontwikkelingen regionaal af te stemmen door advies te vragen aan de betreffende Regionale Adviescommissie. De Provinciale Verordening verwijst daarbij naar het Detailhandels- en Leisurebeleid Noord-Holland.

In 2009 is de nota Detailhandels- en Leisurebeleid Noord-Holland, vastgesteld in Provinciale Staten. Het huidige detailhandelsbeleid staat beschreven in het detailhandelsbeleid Noord-Holland 2015-2020 van de Provincie Noord Holland. Het beleid bevat het beleidskader met ambities, beleidsdoelstellingen en randvoorwaarden voor de detailhandelsstructuur, en ook een toelichting op de instrumenten om dit beleid uit te voeren. De regionale adviescommissies toetsen ten minste aan het Detailhandelsbeleid Noord-Holland, de Structuurvisie Noord-Holland 2040, de Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie, en het regionale beleid voor detailhandel. De Regionale Adviescommissies brengen gevraagd en ongevraagd advies uit aan Gedeputeerde Staten.

2. Taakinvulling

De adviescommissie is bevoegd gevraagd en ongevraagd advies uit te brengen aan Gedeputeerde Staten van Noord-Holland over ruimtelijke plannen en beleid op het gebied van detailhandel.

De adviescommissie wordt ter verplichte advisering voorgelegd:

- A. Bestemmingsplannen in voorbereiding met een detailhandelscomponent groter dan de ondergrens van 1500 m² winkelvloeroppervlak met uitzondering van plannen in bestaande winkelcentra groter dan 25.000 m² waarbij de ondergrens 3000 m² winkelvloeroppervlak is;
- B. Regionale detailhandelsvisies van de regio s Kop van Noord-Holland, West-Friesland en Alkmaar;
- C. Provinciaal detailhandelsbeleid;
- D. Plannen van gemeenten voor brancheverruiming vallend binnen de definitie voor verplichte behandeling.

Voor niet-verplichte advisering kunnen overheidsinstanties de volgende plannen en visies aan de adviescommissie voorleggen:

- A. Gemeentelijke detailhandelsvisies;
- B. Ruimtelijke plannen met een detailhandelscomponent in een stadium van voorbereiding, nog niet rijp voor bestemmingsplannen;
- C. Ruimtelijke plannen met detailhandelscomponent die niet voldoen aan de definitie voor verplichte behandeling;
- D. Ruimtelijke plannen met detailhandelscomponent voor sanering en krimp van winkelgebieden.

De adviescommissie stuurt met het advies aan Gedeputeerde Staten van Noord- Holland een afschrift van het advies naar het college van burgemeester en wethouders van de desbetreffende gemeente. Ingeval van een niet-verplicht advies stuurt de adviescommissie het advies naar het college van burgemeester en wethouders van de desbetreffende gemeente en een afschrift naar Gedeputeerde Staten van Noord-Holland.

De adviescommissie fungeert ook als kennisplatform, waar informatie over actuele en toekomstige thematiek wordt uitgewisseld.

¹ Dit gebied omvat in 2020 de gemeenten Alkmaar, Bergen (NH), Castricum, Den Helder, Drechterland, Enkhuizen, Heerhugowaard, Heiloo, Hollands Kroon, Hoorn, Koggenland, Langedijk, Medemblik, Opmeer, Schagen, Stede Broec en Texel.

3. Besproken onderwerpen

De RAC NHN kwam in het jaar 2020 twee keer bijeen, te weten op 12 maart en 30 september. De agendacommissie vergaderde in 2020 4 keer, op 6 februari, 9 juni, 24 september en 3 december.

In de plenaire RAC NHN vergadering van 12 maart 2020:

Deze eerste RAC-vergadering onder voorzitterschap van Jelle Groeneveld vond plaats in de prille aanvang van de corona-epidemie. De commissie kwam bijeen, in Schouwburg Het Park, te Hoorn. Op dat moment kon niemand de impact overzien die te wachten stond.

Wel werd al in deze fase duidelijk dat gemeenten alert waren. In de RAC-vergadering werd uitgewisseld welke maatregelen waren genomen en welke hulp rondom het Corona-virus werd geboden.

De commissie concludeerde dat de economische impact enorm zou zijn, in het bijzonder voor de centrum-economie. Duidelijk werd dat gemeenten hulploketten/website hadden ingesteld, uitleg werd gegeven over landelijke- maar ook aanvullende lokale steunmaatregelen. Ook landelijke brancheorganisaties communiceerden dagelijks over de maatregelen (fiscaal, financieel, sociale zekerheid, arbeidsmarktmaatregelen). Centraal kwamen via de websites van VNO-NCW en MKB-Nederland de laatste informatie en ondersteunende maatregelen samen. Dit bleek een goed baken te zijn, voor ondernemersloketten van gemeenten om naar door te verwijzen.

Tijdens de plenaire sessie stond de supermarktbranche centraal. Reden daarvoor is dat vooral in de food er nog volop sprake is van dynamiek. Uitbreiding en nieuwe vestigingen komen, in tegenstelling tot in non-food, met regelmaat voor.

De Supermarktbranche - Champions League binnen de Retail!

Gastspreker - Albert Stadman, supermarktkenner, werkzaam voor vereniging van zelfstandige retailers, Vakcentrum en Platform De Nieuwe Winkelstraat, was uitgenodigd om duidelijkheid te geven over recente ontwikkelingen in deze detailhandelstak.

In zijn presentatie zet Stadman een compleet beeld van de marktverhoudingen en -aandelen, de verschillen tussen de grote formules maar ook aandacht voor de regionale spelers en voor de verschillende strategieën die de bedrijven aanhangen. Aan het einde legt Stadman nog twee cases voor geldend als voorbeeld van investeringskeuzes voor een supermarkt-bedrijf voor vestiging op twee specifiek omschreven locaties.

De supermarktsector kenmerkt zich door verdringing. De formules onderscheiden zich door grotere verschillen in het totaal winkelconcept. Enkele opvallende trends en ervaringen kwamen aan bod.

- Door deze toenemende differentiatie past niet iedere formule meer in elk marktgebied.
- Versterking kan wel optreden als aanvullende formules samen in een winkelcentrum vestigen.
- Een Supermarkt vormt voor kleine dorpen ook als voorziening die belangrijk is.
- Detailhandel en horeca gaan steeds meer naar elkaar toe groeien - blurring.
- De nieuwe formules lijken nog niet door te dringen tot de landelijke gebieden.

De vragen die bij gemeenten leven, richten zich met name op de regionale gebieden: wordt het noodzakelijk geacht om een clustering te ontwikkelen? Dit om een regionale aantrekkingskracht nog te kunnen creëren. Er leeft een zorg dat anders langzaam de voorziening in de dorpen verdwijnen. De supermarkten hebben, vanwege dunne marges, alle belang en interesse om juist op goedkopere locaties te kunnen openen als het even kan. Dat is soms mogelijk - ook buiten aan de rand van kernen. Dit kan ook versnippering veroorzaken.

Ook worden de landelijke marktaandeelen er nog eens bij gehaald. Opvallend dat afgelopen jaar Lidl en Aldi in marktaandeel zijn gedaald. De dominantie van AH en Jumbo is zichtbaar en Lidl is 2x zo groot als Aldi. Vervolgens wordt ook een beeld wordt geschetst van de omvang van de gemiddelde winkels (vvo). 3,4% van omzet gaat online. Daar wordt nu weinig verdiend, maar het nieuwe businessmodel rondom online bestellen is data en data vertegenwoordigt ook veel waarde.

Dan over de formules: AH is sterk in logistiek, systemen en assortiment. Jumbo - 'doen door te durven'. Is nog niet zo heel lang met een enorme expansie bezig. O.a. 2016 Foodservice La Place overgenomen - horeca-locaties en -kennis. Lidl pas in 1997 in Nederland gekomen en is sterk gegroeid. Ze investeren in opleidingen, organisatie. Plus hoge lokale betrokkenheid en Spar is nog altijd sterk als buurtwinkel. Veel Spar's worden omgeturnd naar meer gemak / horeca. Ze hebben nog altijd de functie van 'de vergeten boodschappen'. Coop: is er in drie vormen: buurt- en dorpsupermarkten, normale supermarkten en een formule van budget. Ook is er een aantal regionale spelers zoals Poiez, Deen, Hoogvliet... Deze spelen graag een verzorgende rol in vaak dorpen en kleinere kernen. De supermarktkoek is aardig verdeeld in Nederland. Hoe worden dan toch stappen gezet tot nieuwe, andere locaties?

Behalve nieuw te bouwen locaties wordt nogal eens ingezet op overname van een locatie waar een andere formule in zit. Albert Stadman nam, tegen het einde van de bijeenkomst, de RAC nog ons even rekenkundig mee in de marktanalyse die de supermarktformules ongeveer belopen alvorens zij een filiaal (willen) openen. Om vervolgens aan de hand van twee cases de praktijk te tonen. Gebruikmakend van een haalbaarheidsanalyse werd met de aanwezigen gediscussieerd of toevoeging van een extra supermarkt in een nieuwe wijk wel of niet een reële optie is voor een supermarktconcern (case 1: Vinex wijk met toevoeging van een extra supermarkt bij een bestaande supermarkt en een discounter. Case 2: een dorp met een solitaire supermarkt die wil uitbreiden en verhuizen). Zo bood Stadman een inkijkje in het overwegingskader van supermarktbedrijven, tijdens dit seminar.

In de plenaire vergadering RAC NHN van 30 september 2020:

Voorafgaand aan de vergadering van de RAC NHN, organiseerde provincie Noord-Holland een webinar met meerdere thema's. Zowel de RAC NHN als ADZ waren hiervoor uitgenodigd. Als eerste de Monitor Detailhandel Noord-Holland 2020 en Dashboards voor gemeenten. Gepresenteerd door Annemiek Ramakers – Provincie Noord-Holland.

Gevolgd door een presentatie van Stec Groep over het provinciale project: 'Wonen voor Winkels' door Michel van Wijk en Martijn Exterkate

Monitor Detailhandel Noord-Holland 2020

Uit de monitor komen een aantal noemenswaardige ontwikkelingen:

- Er is nog altijd sprake van banengroei, maar de groei neemt wel af. Er is alleen groei bij postorder / e-commerce bedrijven.
- De vloerproductiviteit (aantal banen per 1000 m²) is in Noord-Holland noord stabiel gebleven.
- Het aantal winkels daalt gestaag. Een ontwikkeling die al vanaf 2009 is ingezet.
- Winkelvloer oppervlakte daalde in 2019
- Leegstand neemt toe 6,3%. Verschillen tussen regio's steeds kleiner. West-Friesland laagste. Alkmaar van 6,2% naar 8,7% Den Helder afgenomen: van 9,6% naar 7,4%.
- In grote winkelgebieden: Alkmaar centrum 18% (wvo leegstand: 21017 m², Den Helder 19% (wvo leegstand: 8689 m²)
- Toekomstbestendigheid - Retail risk index = de kans dat ondernemer over jaar nog gevestigd is in een winkelcentrum (Locatus). RRI kent 4 indicatoren: pandindex, straatindex, branche index en vraag & aanbod.
 - In Noord-Holland neemt risicoklasse 'Groot' toe (RRI 110-150) en 'Klein' (RRI 110-70) neemt af. In een sheet werden winkelgebieden met kleine risico's getoond, maar ook de gebieden met hoog risico.
- Over nieuwe WVO plannen: de aantallen m²'s dalen.

Eindconclusies over 2019: dit was een goed jaar in banengroei, al zat de groei vooral in e-commerce. Er was wel een daling van de winkelvloeroppervlakte te zien en een toename van de leegstand. Toekomstbestendigheid van behoorlijk wat winkelgebieden neemt af.

Online Dashboard voor gemeenten

In het online toegankelijke dashboard kan men nu inzichten verwerven per winkelgebied. Dat is een belangrijke vernieuwing. Inzicht kan worden verkregen over:

- Aantal verkooppunten per winkelgebied, per branche
- WVO per winkelgebied, per branche
- RRI-index per winkelgebied
- Ook per regio vergelijking te maken met aantal andere winkelgebieden
- Het gemiddeld WVO per winkelgebied.

Ook selectiemogelijkheden zijn verbeterd. Zo kun je inzoomen op de omvang van alle winkelgebieden naar grootte (b.v. alle winkelgebieden kleiner dan xxx m²'s).

Voor beleidsmakers van gemeenten wordt het inzoomen op winkelgebied eenvoudiger: hoe goed of slecht het gaat met een winkelgebied is te zien. Ook kan ontdekt worden waar het aan ligt. Deze versie is nu nog in test en is daags na de presentatie 'live' gegaan.

Woningen voor Winkels-traject

De analyse is helder: er is een overaanbod van winkels en een tekort aan woningen. Mogelijk is het ene probleem, een oplossing voor het andere. Om die reden is een bestuurlijke opdracht gegeven door de provincie om de mogelijkheden in kaart te brengen. Met vervolgens de mogelijkheid om te investeren in het omzetten (d.m.v. cofinanciering van ruimtelijke planvorming, vanuit coalities met eigenaren en ondernemers, uitwerken van haalbare business cases).

Er is al een begeleidingsgroep aan de slag met deze opdracht. Den Helder is betrokken bij begeleidingsgroep voor de inventarisatie. Martijn Exterkate – Stec groep licht dit traject 'Wonen voor Winkels' toe.

Het doel is simpel: binnenstedelijke woningbouw stimuleren, woningbouw versnellen, winkelgebieden compacter maken / versterken en gemeenten ondersteunen en initiatieven aanjagen.

De potentie is behoorlijk: ongeveer 15.000 woningen in stads en dorpscentra. En hoe meer leegstand, hoe meer potentieel natuurlijk. De aantrekkelijkheid van dergelijke woonplekken is groot. Mensen willen graag centraal wonen, zo is onderzocht door Stec groep. Mensen willen voorzieningen om de hoek, zowel aantrekkingskracht op jonge huishoudens, als op ouderen; lekker alles bij de hand.

De omzetten van winkels naar wonen kan zorgen voor een kwaliteitsimpuls: minder verloedering, uitstralingseffect, verdichten winkelstructuur - compacter maken, meer bewoners, meer consumenten.

Maar Transformatie is ook complex: er is veel versnippering van het eigendom (met wie het gesprek aangaan?), parkeerruimte is schaars, urgentie om te veranderen soms laag, gemeentelijk beleid moet worden aangepast, huuropbrengsten winkel- vs. woonruimte moeten nader tot elkaar komen en de geringe betrokkenheid vastgoedeigenaren.

Onderzocht is dat veel potentie zit in centra van minimaal 10.000m² WVO, stads en dorpscentra, plus enkele wijkcentra en pdv-locaties. Vooral in de aanloopstraten en de randen, grote winkelpanden, overdekte winkelcentra (met / zonder verdieping).

Nu is de focus op zo'n 40 winkelgebieden. Deze worden verder doorgelicht op geschiktheid en kansrijkheid. Dit wil men scherp krijgen. Uiteindelijk is het de bedoeling om te filteren naar een aantal kansrijke projecten en locaties.

Ook worden de effecten van corona op de detailhandel in het verhaal meegenomen door Stec groep, o.a. aan de hand van CBS-informatie.

De RAC NHN vergadering

Na het plenaire deel, in gezamenlijkheid met ADZ, werd uitgebreid stilgestaan bij de presentaties en ook bij de huidige ontwikkelingen als gevolg van de corona-situatie.

Men is blij met de vernieuwingen van het dashboard. Al gaat het in de RAC NHN het geluid op om behalve aanbodgericht, ook de vraag - bestedingen, koopstromen, doelgroepen en andere consumentbehoeften – toe te voegen. Dat zou ook voor retailers interessant kunnen zijn.

Ook het project 'Wonen voor winkels' wordt interessant gevonden. Zo wordt Laat-Oost – Alkmaar al een geoormerkte plek om die kentering in te zetten. Ook in Den Helder liggen er mogelijkheden. Tegelijk is het voor sommigen ook nog wel een hele grote stap en moet er nog echt een inhaalslag gemaakt worden bij het opstellen van lokaal retailbeleid en het vaststellen daarvan. Bij kleine, oude centra zou het parkeervraagstuk een show-stopper kunnen zijn (Enkhuizen / Hoorn). Parkeren is daar nog een open eindje. Een 2e hobbel vormt daar het beleid voor erfgoed in de binnenstad. Met een groot aantal 400 rijksmonumenten, zal transitie naar andere functies, stevig ingrijpen in het gebruik van cultuur-historisch erfgoed.

Ook klinkt vanuit de RAC NHN dat transformatie naar enkel wonen, ook wel beperking in zich heeft. Je zou breder kunnen kijken, bijvoorbeeld ook naar functies van de locatie. Zet in op je sterke waarden zijn: wat is je belofte naar bezoeker. Ook als centrumgebied dat combineren en benoemen. En dit natuurlijk uitdragen. Daar liggen kansen.

Bij de transformatie is aandacht nodig voor het betrekken van de vastgoedeigenaren – en de verscheidenheid van die groep. Zo is er altijd een groep retailers voor wie geldt dat zij vastgoed-eigenaars zijn. Dit vraagt om bijzondere aandacht.

Dat versnelling nu nodig is naar een compacter centrum, daar is iedereen het mee eens.

Ook blijkt dat transformeren niet nieuw is zo is er in Rotterdam en Roosendaal onlangs al een start gemaakt, waar gezamenlijk een aanpak is ontwikkeld. Deventer heeft ook een goede aanpak. Hier werd een oud V&D pand ingevuld met appartementen, zorgcentrum en beweegstudio. Ook in Doetinchem, Spijkenisse, Sliedrecht en Bodegraven gebeuren mooie dingen.

Ten aanzien van corona wordt gemeld dat lokale spelers zich redelijk overeind konden houden, tussen de Lock downs in deze zomer. De gunfactor speelde daarbij een positieve rol, vooral in kleine centra en kleine steden. In grote steden blijft het echt problematisch. Ook de presentaties voorafgaand aan de RAC-vergadering, lieten zien dat de ontwikkelingen in de retail, aangejaagd door corona, in versneld tempo neerslaan op de fysieke retail. Om die reden besloot de RAC NHN om een advies op te stellen en voor te leggen aan de provincie (zie onder 4: Resultaten).

In de Agendacommissie RAC NHN van 6 februari 2020:

Tijdens deze agendacommissie werd een 'Voorblad Adviesaanvraag' ontwikkeld. Vanaf de vaststelling kan in het vervolg iedere kwestie aan de hand van dit formulier worden ingevuld door de voorleggende partij. De RAC NHN bepaalt zelf welke informatie men nodig heeft, nodig om een advies uit te kunnen brengen en goed te kunnen toetsen aan:

- het detailhandelsbeleid van provincie, structuurvisie NH 2040 en de Provinciale Ruimtelijke Verordening
- het regionale beleid voor de detailhandel.

In de Agendacommissie RAC NHN van 9 juni 2020:

Tijdens deze ingelaste agendavergadering spreken we over de coronacrisis: de huidige situatie, de (extra) maatregelen van provincie en gemeenten, de rol voor RAC NHN – mede met zicht op de najaarsbijeenkomst. Praktijkvoorbeelden werden uitgewisseld over de ondersteuning van de middenstand.

In de Agendacommissie RAC NHN van 24 september 2020:

Behalve de uitwisseling over de corona-actualiteit, werd Arno ter Hart als waarnemend agendacommissielid namens Kop van Noord-Holland, welkom geheten. Ook aangekondigd het plan van Noord-Holland om 'Wonen voor winkels' te starten als project. Hiermee is het de bedoeling om transformatie van winkels naar wonen op gang brengen. Vooral in de aanloopstraten. Met hulp en geld van provincie.

Ook volgde er een vooruitblik op de RAC NHN bijeenkomst van 30 september 2020. In die bijeenkomst zou bepaald worden welke vervolgstap zou worden genomen n.a.v. de corona-effecten. Bijvoorbeeld door een advies uit te brengen.

Na afloop beantwoordde de agendacommissie vragen van de Nederlandse Raad voor Winkelcentra, die een inventarisatie doen naar de kansen voor meer regionale detailhandelsadviescommissies zoals RAC NHN en ADZ.

In de Agendacommissie RAC NHN van 3 december 2020:

Natuurlijk was er extra aandacht voor de actuele situatie in de detailhandel in de verschillende regio's. Duidelijk werd dat de adviesbrief over, verstuurd na de najaarsbijeenkomst van RAC NHN nog beantwoord zou gaan worden. Ook werd alvast weer vooruitgeblikt naar het voorjaar en de bijeenkomst – mocht dit mogelijk zijn.

De opties die zoal passeerden waren: 'beleving' en aantrekkelijk verblijf als belangrijke trekker – om de klant terug te krijgen. 'Plezierig Wonen (voor winkels) – Groenere binnensteden'. 'Binnenstad van de toekomst, Horeca van toekomst'. 'De sociale functie, Vergroening, Ontmoetingsfunctie', bureaus daar iets over te vertellen. Ook: Stadsdistributie. Praktisch hoe iets is geslaagd en waar? Kleine eenheden verplaatsing – geslaagde experimenten daarvan in beeld brengen.

4. Resultaten

In 2020 heeft de RAC NHN het volgende advies uitgebracht:

30 september 2020

- Naar aanleiding van de RAC NHN vergadering op 30 september is zoals eerder gemeld een RAC-advies geformuleerd vanwege de impact van corona op de detailhandel en de mogelijke rol van de provincie in een – uit het oogpunt van de RAC NHN – herstructurering van de binnensteden en winkelcentra.

Er waren al ontwikkelingen in de binnensteden door meer online shoppen via (inter)nationale digitale platforms, bedrijfsbeëindiging en in sommige regio's bevolkingskrimp.

Deze ontwikkelingen komen door de coronacrisis in een stroomversnelling: centrumgebieden komen leeg, veel retailers gaan failliet en door de 1,5 meter samenleving kan het niet meer zo druk worden in de binnensteden als voor de crisis. Dit heeft gevolgen voor de aantrekkelijkheid en leefbaarheid van steden en dorpen.

Alle stakeholders in RAC NHN: gemeenten, zakelijke huurders van panden, vastgoedeigenaren en -ontwikkelaars spreken zich uit voor een fase van gezamenlijk een toekomstbestendige invulling van de centrumfunctie realiseren. Met als doel om de burger een zinvolle publieke omgeving te bieden die aansluit bij hedendaagse behoeften. Mogelijk dat de provincie hierin meer een regierol kan nemen.

De RAC NHN stelt zich een regie voor op basis van 6 pijlers:

1. 'DNA'. Het begint met de identiteit van een (stads)centrum. De vorming van duidelijke profielen van centra en binnensteden. Herkenbaar voor burgers, bezoekers en consumenten.
2. Stringenter retailbeleid: beperken van de plancapaciteit, concentreren en minder retailmeters.
3. Transformatie van centrumgebieden: versneld veranderen van winkel- naar verblijfsgebied. Horeca, dienstverlening, gezondheid, groenvoorziening, verzorging, leisure, cultuur, wonen, werken, evenementen, markten: in de binnenstad van de toekomst komt het samen. Ook het bevorderen van wonen boven winkels en 'grondgebonden' wonen.
4. Samenwerkend vermogen: Met alle stakeholders tot transformatieplannen te komen.

5. Toekomstgericht ondernemerschap: versterken van ondernemerschap voor een vitaal centrum. Het traditionele bedrijfsmodel moet versneld mee veranderen om vitaal blijven.
6. Kennis en data: goede binnenstadmonitoring van bezoekersstromen en het presteren van winkelgebieden.

Op 14 oktober 2020 vaardigde de RAC NHN een brief hierover uit naar provincie Noord-Holland.

5. Samenstelling van de RAC NHN

De RAC NHN was eind 2020 als volgt samengesteld:

- Voorzitter: Jelle Groeneveld
- Secretaris: Mark Streuer - Verenigingsmakelaar
- Arno ter Hart, Kop van Noord-Holland (gemeente Hollands Kroon & gemeente Den Helder)
- *Vacature*, Kop van Noord-Holland (gemeente Hollands Kroon & gemeente Den Helder)
- Ellen Haasbroek / Geert Koolen, West-Friesland (gemeente Hoorn)
- Maarten Dijk, West-Friesland (SED-gemeente)
- Sandra de Boer, Regio Alkmaar (gemeente Alkmaar)
- Sandra Beentjes, Regio Alkmaar (gemeente Heerhugowaard)
- Tessa Vosjan, InRetail
- Henk van Zanten, Ondernemersfederatie Schagen
- Margriet Schepman, NEPROM
- Margot Recter, provincie Noord-Holland (in de rol van toehoorder)

De agendacommissie RAC NHN bestond eind 2020 uit de volgende leden:

- Voorzitter: Jelle Groeneveld
- Secretaris: Mark Streuer - Verenigingsmakelaar
- Sandra de Boer, Regio Alkmaar (gemeente Alkmaar)
- Arno ter Hart, Kop van Noord-Holland (gemeente Den Helder)
- Ellen Haasbroek / Geert Koolen, West-Friesland (gemeente Hoorn)
- Margot Recter, (provincie Noord-Holland; toehoorder)

Wijzigingen in de samenstelling van de commissie in 2020 op een rij:

Dhr. Jelle Groeneveld volgde Dhr. Rob van Keulen per 1 januari 2020 op als voorzitter. Tijdens de laatste RAC NHN vergadering op 7 november 2019 en de laatste agendacommissie vergadering op 5 december 2019, was Groeneveld al toehorend aanwezig ter voorbereiding op zijn nieuwe rol.

Eger van der Laan - gemeente Den Helder, namens de Kop van Noord-Holland werd vervangen door Arno ter Hart. Zijn vervanging is van tijdelijke aard.

Per 1 januari 2020 is secretaris Mark Streuer werkzaam voor de RAC NHN vanuit zijn eigen bedrijf Verenigingsmakelaar.

6. Jaarrekening

Het reglement schrijft voor dat het secretariaat dient te worden uitgevoerd door een organisatie die aan het overleg deelneemt. De Provincie Noord-Holland besteedde de werkzaamheden voor het secretariaat van de RAC NHN in 2020 uit aan VerenigingsMakelaar. De werkzaamheden omvatten onder meer de voorbereiding en verslaglegging van vergaderingen van de agendacommissie en de voltallige commissie; het voorbereiden en opstellen van adviezen over regionale detailhandelsontwikkelingen in het werkingsgebied van de RAC NHN; zorgen voor afstemming tussen betrokken partijen; het voeren van correspondentie; het opstellen van oplegnotities; het opstellen van de begroting, het jaarverslag en de jaarrekening.

2020

posten	Begroot	werkelijke kosten
Voorzitter	€ 2.000,00	€ 2.111,88
Secretariaat	€ 18.750,00	€15.875,00
Overige kosten	€ 3.500,00	€ 860,17
BTW over posten	€ 5.197,50	€ 3.957,88
Totaal	€ 29.947,50	€22.804,93

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

M.J.H. Heck

BEL/REE

Telefoonnummer +31235143752

heckm@noord-holland.nl

1 | 2

Betreft: Jaarverslagen regionale adviescommissies detailhandel

Verzenddatum

29 APR. 2021

Geachte leden,

Kenmerk

1604308/1627736

Graag informeren wij u over het volgende onderwerp:
Jaarverslagen 2020 adviescommissies detailhandel

Uw kenmerk

Het Detailhandelsbeleid Noord-Holland 2015-2020 is vastgesteld op 15 december 2014. In dit beleid is geborgd dat er twee Regionale Adviescommissies Detailhandel zijn in Noord-Holland:

- Regionale Adviescommissie Detailhandel Noord-Holland Noord (hierna RAC NHN);
- Regionale Adviescommissie Detailhandel Noord-Holland Zuid (hierna ADZ).

De werkzaamheden van deze commissies zijn vastgelegd in de omgevingsverordening. Beide commissies maken jaarlijks een verslag van hun activiteiten, zoals bepaald in het reglement. In de jaarverslagen wordt melding gemaakt van de taakinvulling, uitgebrachte adviezen over nieuwe plannen voor detailhandel en regionale detailhandelsvisies, en overige activiteiten van de commissies.

Mede door de uitbraak van Corona zijn er voor beide commissies minder vergaderingen geweest. In 2020 heeft de ADZ een formeel advies en twee informele adviezen uitgebracht. De RAC NHN heeft geen (in)formele adviezen uitgebracht. Gemeenten hebben aangegeven dat zij in komende jaren circa 15 adviesaanvragen willen voorleggen aan de commissies, dit zullen naar verwachting vooral adviesaanvragen voor de ADZ zijn.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

De adviezen van de commissies worden ook meegenomen in de vervolgstappen van regio's en gemeenten. Zo zal de gemeente Amsterdam de gevolgen van de Corona maatregelen monitoren en in ogenschouw nemen met het oog op de commerciële invulling van de plinten bij het plan Sloterdijk centrum. Ook worden de adviezen over het Amsterdamse plan Reigersbos van de ADZ meegenomen in het investeringsbesluit.

Het afnemende aantal nieuwe grote detailhandelsplannen, de toenemende leegstand en de provinciale focus op transformatie van winkelpanden geeft dan ook aanleiding om te onderzoeken in hoeverre de bestaande instrumenten zoals de regionale adviescommissies in hun huidige vorm bijdragen aan het provinciale doel om de detailhandelsstructuur te versterken. De komende tijd zal dan ook worden verkend in hoeverre een aanpassing van de detailhandelsinstrumenten nodig is.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

2 bijlagen

jaarverslag ADZ 2020

jaarverslag RAC NHN 2020

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	6322
Extern Zaak ID	865455
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	14 juni 2021
Agendapunt	14.b
Titel	Europa: Brief GS aan PS inz. Rapportage over 2020 van de Europastrategie 2017–2021 (C-agenda EFB 14–6–2021)
Organisatieonderdeel	BEL/B&S

Bijlagen
865455 1602300 Rapportage Europastrategie over 2020.docx
865455 1602300 Inventarisatie Europese subsidie provincie Noord-Holland, MRA, Gemeente Amsterdam peildatum 1 december 2020.pdf
Brief aan PS met rapportage over 2020 van de Europastrategie 2017–2021.pdf

Geagendeerd	Vergaderdatum
Overdracht vanuit GS	26 april 2021
Ingekomen stukken ter kennisname	30 april 2021
Economie Financiën en Bestuur	14 juni 2021

Toelichting

In de Europastrategie van Noord-Holland 2017–2020 staat dat er jaarlijks gerapporteerd wordt over de voortgang en uitvoering van de ambities uit de strategie. Deze voortgang gaat over de uitvoering en de bereikte resultaten van het laatste jaar van de huidige strategie, het jaar 2020.

Rapportage Europastrategie 2020

Inleiding

Via de jaarlijkse rapportage geven wij inzicht in welke voortgang het afgelopen jaar behaald is op de verschillende prioriteiten uit de Europastrategie 2017-2021. Deze rapportage behandelt de voortgang over het jaar 2020.

De tekst onder elke prioriteit bij *Ambities voor de langere termijn* is de letterlijke tekst uit de strategie van 2017. Deze tekst is verouderd, maar we kiezen er wel voor om in deze rapportage de letterlijke tekst aan te houden. Op die manier is duidelijker te zien wat per prioriteit de voortgang is (geweest).

In 2021 zal een Europastrategie worden geschreven voor de jaren 2022-2025. Het proces hiervoor is gestart met een Startnotitie Europastrategie (2022-2025) voor Noord-Holland.

De Europese netwerken waar Noord-Holland lid van is en de verworven bestuurlijke functies zijn instrumenten, die wij inzetten om genoemde ambities uit de strategie dichterbij te benaderen en daarmee de provinciale opgaven. Europese subsidies zijn de middelen, die bijdragen aan het stimuleren van innovatie in de provinciale opgaven.

Ontwikkelingen in Europa

Het jaar 2020 is een veelbewogen jaar geweest door de COVID-19 pandemie. Na lang onderhandelen is in 2020 het Meerjarig Financieel Kader (MFK), de Europese meerjarenbegroting, vastgesteld voor de komende zeven jaar. Het Europees Herstelfonds - door de Europese Commissie *Next Generation EU* genoemd - is tegelijkertijd vastgesteld, om de Europese landen te helpen de economische gevolgen van de coronacrisis op te vangen.

Ook heeft het dossier Brexit veel aandacht getrokken in 2020. Inmiddels is in december 2020 een handels- en samenwerkingsovereenkomst overeengekomen om de nieuwe handelsrelatie tussen het Verenigd Koninkrijk en de Europese Unie vanaf 1 januari 2021 te regelen. Kort voor de jaarwisseling werd het ontwerp van de Brexit Adjustment Reserve (BAR) gepubliceerd door de Europese Commissie. De BAR is ervoor bedoeld om de eerste financiële klappen die het gevolg zijn van de Brexit op te vangen. Deze regeling zal in 2021 door de Europese Raad worden vastgesteld.

In 2020 heeft de Green Deal, de groeistrategie van de Europese Unie, meer vorm gekregen. Deze groeistrategie zal de komende jaren leidend zijn voor vrijwel alle beleidsterreinen ten behoeve van de transitie naar een groener Europa. De Europese Commissie heeft de uitwerking van de Green Deal deels gekoppeld aan de herstellfondsen om uit de door Covid-19 veroorzaakte crisis te komen. Een voorbeeld hiervan is de verordening tot instelling van de herstel- en veerkrachtfaciliteit (Engels: Recovery and Resilience Facility, RRF). De faciliteit is goed voor 672,5 miljard euro en zal de lidstaten helpen de economische en sociale gevolgen van de COVID-19-pandemie te boven te komen en tegelijkertijd hun economie op het pad van de groene en de digitale transitie te zetten, en zo duurzamer en veerkrachtiger te worden.

Leeswijzer

Na een korte beschrijving van de verworven posities in het Europese krachtenveld, zal in deze rapportage inhoudelijk worden ingegaan op de voortgang op de volgende vier prioriteiten uit de Europastrategie 2017-2021, te weten Regionale economie & land- en tuinbouw, Water, Europees cohesie- en investeringsbeleid, oftewel regionaal-economisch beleid, en Smart Mobility.

Verworven posities provincie

Comité van de regio's, CPMR en NSC

De provincie Noord-Holland is bestuurlijk vertegenwoordigd in relevante Europese instituties en netwerken, zoals in het Comité van de Regio's en in het netwerk Conference of Peripheral Maritime Regions (CPMR, de lobbyorganisatie en denktank van maritieme en kustregio's).

Gedeputeerde Zaal volgde in 2020 de heer Van der Hoek op als lid van het Bestuur van het Huis van de Nederlandse Provincies (HNP) en als lid van het Comité van de Regio's. In het Comité is gedeputeerde Zaal, namens de Nederlandse delegatie van provincies, woordvoerder op het gebied van landbouw- en plattelandsbeleid. Commissaris Van Dijk is in 2020 benoemd tot IPO-adviseur Europa en gekozen tot voorzitter van het Huis van de Nederlandse Provincies in Brussel.

Gedeputeerde Loggen, die sinds 2016 vicepresident voor Klimaat & Energie van CPMR was, werd in oktober 2020 gekozen tot president van dit netwerk. Gedeputeerde Pels werd lid van de Marine Resources Group van de North Sea Commission van CPMR, een werkgroep die zich onder andere richt op circulaire economie, visserij, aquacultuur en maritieme ruimtelijke ordening in de Noordzeeregio.

De functies die de leden van GS bekleden in het Europese krachtenveld brengen hen in direct contact met leden van de Europese Commissie en hoge ambtenaren, waardoor zij formeel en informeel invloed kunnen uitoefenen op de Europese beleidsvorming. Zo heeft gedeputeerde Loggen een overleg had met een kabinetsmedewerker van de voorzitter van de Europese Raad, Charles Michel met wie hij sprak over de Europese klimaatdoelstellingen en de rol die de regio's zouden kunnen spelen bij het behalen daarvan. Gedeputeerde Pels heeft via een resolutie over hergebruik van afvalstoffen gesprekken ingepland met de Europese Commissie over de knelpunten in Europese regelgeving. Inmiddels hebben deze gesprekken plaatsgevonden in begin 2021.

Huis van de Nederlandse Provincies

Bij aantreden heeft Commissaris Van Dijk, als voorzitter van het Huis van de Nederlandse Provincies in Brussel nadrukkelijk aandacht gevraagd voor transparante samenwerking en beïnvloeding van Europees beleid via de netwerken van alle twaalf provincies.¹

Randstadsamenwerking in Brussel

De Randstadsamenwerking in Brussel heeft een signalerende functie gericht op voor de Randstadprovincies relevante Europese voorstellen. Op deze manier werken de Randstadprovincies in Brussel efficiënt en effectief samen in opdracht van de vier Europa bestuurders van deze provincies. Om de samenwerking voort te zetten is in 2020 een nieuwe overeenkomst en een nieuw samenwerkingskader vastgesteld. *Klik hier voor de beide documenten*

Metropool Regio Amsterdam

Onder andere dankzij de Urban Agenda for the EU² is er in het Europese beleid toenemende aandacht voor de positie van stedelijke regio's. Daarom hebben Amsterdam en Noord-Holland het initiatief genomen om de samenwerking in MRA-verband op de Europese thema's te intensiveren, zoals energietransitie, mobiliteit en circulaire economie. De ambitie is om de MRA-agenda versneld uit te voeren en dat gebeurt door praktisch samen te werken en informatie sneller te delen met elkaar.

¹ Het Huis van de Nederlandse Provincies in Brussel is een vooruitgeschoven post en kent een signalerende functie voor Europees Beleid. Het is het platform voor de gezamenlijke belangenbehartiging van de provincies en het Interprovinciaal Overleg in Brussel.

² Hierin werken Europese stedelijke gebieden en regio's samen aan een betere en sterkere stedelijke dimensie in het Europees beleid.

Prioriteit 1: Regionale economie en Land- en tuinbouw

Regionale economie

Ambities voor de langere termijn (betreft tekst uit de huidige strategie, opgesteld in 2017)

- Noord-Holland zet in op behoud en groei van werkgelegenheid in Noord-Holland door middel van innovaties en verduurzaming bij grote industrieën.
- Noord-Holland maakt hierbij optimaal gebruik van de Europese subsidieprogramma's 'Kansen voor West'³ en 'INTERREG'⁴.
- Noord-Holland richt zich op het verbeteren van Europese regelgeving met als doel dat deze regelgeving bijdraagt aan zowel de regionale economie als het milieu en het klimaat. Wij kaarten de problematiek aan bij de Europese Commissie, o.a. door Europese beleidsmakers uit te nodigen voor werkbezoeken, en vragen aandacht voor uitvoeringsproblemen die de werkgelegenheid in Noord-Holland onder druk zetten.

Voortgang in 2020

Innovatie en verduurzaming grote industrieën

Eind 2019 presenteerde de Europese Commissie een nieuw financieel instrument met als doel steun te verlenen aan gebieden die worden geconfronteerd met ernstige sociaaleconomische uitdagingen die voortvloeien uit de transitie naar klimaatneutraal. Dit fonds voor een rechtvaardige transitie (Just Transition Fund, het JTF) moet de uitvoering van de Europese Green Deal vergemakkelijken. In februari 2020 presenteerde de Commissie het landenrapport waarin Nederland geadviseerd wordt om deze JTF-middelen uitsluitend in de provincie Groningen in te zetten. Naar aanleiding van dit rapport is de provincie Noord-Holland in samenwerking met andere provincies met grote industriegebieden (o.a. Zuid-Holland en Limburg) een lobby gestart om op te roepen tot een eerlijkere verdeling van de JTF-middelen. Uiteindelijk is besloten om in totaal € 58,5 miljoen vanuit het JTF aan de regio IJmond toe te kennen.

MKB Innovatie

Ter bevordering van behoud en groei van werkgelegenheid in Noord-Holland en duurzame innovaties in het MKB zijn diverse instrumenten ingezet, zoals PIM NH (Programma Innovatief Investeren gereed MKB Noord-Holland) en het versnellingsprogramma GO!-NH. Deze programma's helpen ondernemers bij marktvalidatie en het vinden van financiering. Zo kan PIM NH o.a. ondernemers adviseren over Europese subsidies. Daarnaast zijn vanuit EFRO, via Kansen voor West en Interreg verschillende innovatieprojecten en -samenwerkingen met het MKB gesubsidieerd. Het Innovatiefonds Noord-Holland (INH) heeft €5 miljoen EFRO-subsidie ontvangen uit het Kansen voor West programma. Sinds de zomer van 2018 zijn in totaal 162 financieringsaanvragen ingediend. Hiervan zijn er 27 gehonoreerd. In de financieringsovereenkomst met het Operationeel Programma – EFRO Kansen voor West II zijn streefwaarden opgenomen voor de investeringsperiode 2018-2023.

Eén streefwaarde is dat 80 projecten in de investeringsperiode van vijf jaar een financiering ontvangen. Momenteel is ruim €7,3 miljoen van het totale fondskapitaal (21 miljoen) geïnvesteerd in 27 projecten, waarmee het fonds in ruim twee jaar tijd 33% van de streefwaarde heeft behaald.

³ Kansen voor West is een samenwerkingsverband van de vier Randstadprovincies (Noord- en Zuid-Holland, Utrecht en Flevoland) en de vier grote steden Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Utrecht, bedoeld om de regionale economie in de randstad een innovatieve impuls te geven middels subsidies. Het programma wordt voor een belangrijk deel gefinancierd door het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkelingen (EFRO). (zie: <https://www.kansenvoorwest2.nl/nl/>).

⁴ Interreg is een Europese subsidieregeling voor ruimtelijke en regionale ontwikkeling, bedoeld om internationale samenwerking en kennisuitwisseling te bevorderen. Het investeringsprogramma richt zich op het stimuleren van innovatie en duurzame economische groei. Het programma wordt voor een belangrijk deel gefinancierd door het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkelingen. (zie: <https://www.interreg-europe.eu/about-us/what-is-interreg-europe/>).

Hiermee ligt het INH-fonds op koers om de streefwaarde te behalen, en zelfs te overschrijden wanneer het revoluerende fondsmechanisme in werking treedt.

Innovatiekwaliteit

Het EFRO-programma onderscheidt op innovatiekwaliteit: het hoogste niveau betreft innovaties die geheel nieuw zijn voor de markt (t.o.v. 'nieuw voor bedrijf'). Binnen het streefaantal van 80 projecten is een ambitie van 25 markt vernieuwende projecten vastgesteld. Deze ambitie is met 18 projecten binnen drie jaar tijd bijna gerealiseerd.

Sector-indeling

De scope van het INH-fonds sluit aan bij de Kansen voor West RIS3-sectoren, waarbij het stimuleren van sector-overstijgende samenwerkingen één van de speerpunten is van het EFRO-programma. De door INH gefinancierde bedrijven komen relatief vaak uit de sectoren HTMS (High Tech Systemen & Materialen), ICT en Life Science & Health. Gezamenlijk zijn deze sectoren goed voor ruim twee derde van de toegekende leningen. Verder blijkt uit de huidige resultaten dat het fonds er goed in slaagt cross-over projecten aan te trekken. Bij ruim 80% van de investeringen is sprake van een cross over naar andere sectoren. De verbindingen ICT en Life Science & Health komen het meeste voor.

Verder is bij de fondsoprichting nadrukkelijk ingezet op het tot stand brengen en versterken van verbindingen tussen kennisinstellingen en innovatieve MKB-ondernemingen. Met ruim 57,5% van het toegekende fondskapitaal verstrekt aan bedrijven die een band hebben met één of meer kennisinstellingen, wordt deze doelstelling ruimschoots gerealiseerd.

Co- & vervolffinanciering

Met de *proof-of-concept* projecten die het INH-fonds financiert is in totaal €18,5 miljoen losgekomen, waarvan €7,6 uit het INH-fonds en €10,9 miljoen uit andere bronnen. Daarnaast houdt het INH-fonds bij in hoeverre met succes aanspraak wordt gemaakt op vervolffinanciering – belangrijk voor de verdere ontwikkeling van innovatieve bedrijven. In totaal hebben bedrijven uit de INH-portefeuille (die nog vrij jong is) eind 2020 al voor €7,6 miljoen aan vervolffinanciering opgehaald.

Land- en tuinbouw

Ambities voor de langere termijn (betreft tekst uit de huidige strategie, opgesteld in 2017)

- Noord-Holland heeft Brussel iets te bieden als het gaat om land- en tuinbouw. Daarom willen wij de tuinbouw op de kaart zetten in Brussel en de positie van de tuinbouw in onze provincie in de wereld benoemen en zichtbaar maken.
- Noord-Holland wil voorbereid zijn op eventuele decentralisatie van het Rijk naar de provincie, op onze taken, rollen en positie zodat wij onze taken en onze verantwoordelijkheden richting inwoners en agrariërs goed kunnen invullen, samen met hen.
- Noord-Holland wil de goede samenwerking met collectieven⁵, die gebaseerd is op innovatief coöperatief denken, als praktijkvoorbeeld voor de EU neerzetten en tevens als inspiratiebron voor andere Europese landen dienen.
- Noord-Holland stelt een position paper op met lobbydoelen voor het Europees landbouwbeleid na 2020, waarin we het beleid zodanig willen moderniseren dat Noord-Hollandse agrariërs er mee uit de voeten kunnen. Dat doen wij samen met de andere provincies (in IPO verband).
- Noord-Holland onderhoudt contact met Europese instanties, het Rijk, de gemeenten en provincies, de ngo's, agrarische natuurverenigingen, het Europese netwerk ERIAFF (European Regions for Innovation in Agriculture, Food and Forestry), de Greenports in Nederland, en organisaties zoals de LTO-Nederland en de Unie van Waterschappen, om over en weer kennis te delen.

Voortgang in 2020

Gedeputeerde Zaal vertegenwoordigt de provincie Noord-Holland en het IPO in de Commissie Natuurlijke Hulpbronnen (NAT)⁶ van het Comité van de Regio's en is vanuit die rol betrokken bij de consultaties en adviezen rondom de Europese Farm to Fork Strategy en de ontwikkeling van het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB).⁷ Ook de tuinbouw en duurzame voedselsystemen zijn onderwerpen die in deze commissie worden behandeld. Door het bekleden van een functie in deze commissie kan de gedeputeerde continue aandacht blijven vragen voor het tuinbouwdossier en duurzame voedselsystemen in Europees verband, zoals de kansen die de sector biedt op het gebied van CO₂-neutrale productie van voedsel (naast biologische landbouw). Ook heeft onderzoeksbureau ICF (Inner City Fund), dat in opdracht van de Europese Commissie een studie doet over bestaande wetgeving rondom zaden en teeltmateriaal van planten, Noord-Holland benaderd om mee te doen met het onderzoek. Een aantal tuinbouwondernemers uit onze regio hebben zo de kans gekregen om hun ervaringen en eventuele knelpunten aan te geven. Deze informatie en data worden vervolgens gedeeld met de Europese Commissie als hulp bij de herziening van Europese wet- en regelgeving.

Wat betreft het Gemeenschappelijk Europees Landbouwbeleid is er in 2020 vooral gewerkt aan het Nationaal Strategisch Plan (NSP), dat elke lidstaat schrijft, met daarin de voorgenomen plannen op GLB-gebied. Het NSP is noodzakelijk om het GLB nationaal te implementeren. De ontwikkeling van het NSP zal mede gericht zijn op de doelen van onder meer het 6e actieprogramma Nitraatrichtlijn, de Kaderrichtlijn Water, de Vogel- en Habitatrichtlijn en de EU Biodiversiteitsstrategie. Het Ministerie

⁵ De agrarische collectieven organiseren het agrarisch landschap- en natuurbeheer efficiënt en effectief. Ze zijn de spil tussen de individuele agrariërs die het werk uitvoeren en de overheid die subsidie verleent.

⁶ De commissie Natuurlijke Hulpbronnen (NAT) is bevoegd voor o.a. de beleidsterreinen landbouw, plattelandsontwikkeling en visserijbeleid.

⁷ De *Farm to Fork Strategy* (NL: Van boer tot bord strategie) is onderdeel van de *Green Deal* en heeft als doel om voedselsystemen eerlijk, gezond en milieuvriendelijk te maken. Dit is voor Noord-Holland een heel relevante ontwikkeling vanwege de link naar tuinbouw.

van LNV en de gezamenlijke provincies zijn medeopdrachtgevers voor dit NSP met als doel de realisatie van nationale en provinciale beleidsprioriteiten. Noord-Holland streeft naar een GLB en NSP dat zoveel mogelijk gericht is op verduurzaming van de sector.

Het nieuwe GLB zal in 2023 van kracht worden en de jaren 2021 en 2022 zijn transitiejaren; dit houdt in dat het huidige POP3 programma met twee jaar wordt verlengd.

In 2020 heeft de EU, als onderdeel van het coronaherstelfonds (Next Generation EU) voor Nederland €52,5 miljoen extra beschikbaar gesteld voor specifiek het landbouw- en plattelandsbeleid in 2021 en 2022. Over de inzet van deze middelen en de mogelijke rol en verdeling over rijk en provincies vinden nu onderhandelingen plaats tussen het IPO en het rijk. Europa heeft aangegeven dat de inzet moet bijdragen aan de doelstellingen uit de Farm to Fork strategie.

Prioriteit 2: Water

Ambities voor de langere termijn (betreft tekst uit de huidige strategie, opgesteld in 2017)

- Noord-Holland wil dat de interactie tussen ontwikkelingen op zee en op land én de rol die regio's daarbij spelen expliciet worden benoemd in nationale structuurvisies van de lidstaten rondom de Noordzee. Om dit proces van maritieme ruimtelijke ordening te beïnvloeden neemt Noord-Holland deel aan het INTERREG-project 'NorthSEE' zodat de regionale inbreng bij de vorming van nationale structuurvisies verzekerd is. Daarmee bestendigen wij tevens de positie binnen het netwerk CPMR en de North Sea Commission.
- Noord-Holland wil bij de herziening van de Kaderrichtlijn Water de waterkwaliteit in Noord-Holland blijven garanderen. De ontwikkelingen omtrent de Kaderrichtlijn Water worden in samenwerking met regionale partners gevolgd en beïnvloed.
- Noord-Holland wil de positie van koploper op het gebied van innovatieve oplossingen voor toekomstig waterbeheer behouden en uitdragen naar andere Europese regio's. Wij schrijven daarom een adviesrapport voor het Comité van de Regio's over doeltreffende waterbeheersystemen met als doel dat het Comité van de Regio's een advies vaststelt over deze innovatieve oplossingen voor toekomstig waterbeheer en dat het wordt aangeboden aan de Europese Raad, de Europese Commissie en het Europees Parlement.
- Noord-Holland benut het CPMR-netwerk om beleidsontwikkelingen op het gebied van maritieme ruimtelijke ordening en kustbeheer te beïnvloeden.

Voortgang in 2020

Maritieme ruimtelijke ordening en kustbeheer en het project NorthSEE

Noord-Holland is partner in het Interreg project "NorthSEE". Dit project gaat over ruimtelijke planning op zee in relatie tot de ruimte vragende sectoren "Shipping, Energy & Environment". Noord-Holland vertegenwoordigt in dit project alle regio's van de North Sea Commission met als doel om regionale belangen mee te nemen bij maritieme ruimtelijke ordening. Het NorthSEE project beoogt handvatten te bieden voor lidstaten om bij de uitvoering van de Europese richtlijn m.b.t. Maritieme Ruimtelijke Ordening op zee de ruimtelijke ordeningsplannen op elkaar af te stemmen. In 2020 is het vanuit die contacten gelukt om met het rijk afspraken te maken over structurele regionale betrokkenheid bij het opstellen van het Programma Noordzee 2022-2027. Er is een ambitiedocument opgesteld dat heeft geleid tot betrokkenheid van al deze provinciale partners.

Waterkwaliteit en toekomstig waterbeheer, de Kaderrichtlijn Water

Eurocommissaris Sinkevičius heeft in juli 2020 besloten om de Kaderrichtlijn Water (KRW) niet te herzien. De Europese Commissie had eerder al, na een lang evaluatieproces, geconcludeerd dat de KRW in de huidige vorm een cruciaal instrument is om de waterkwaliteit in Europa te verbeteren en

dat het geschikt is voor het beoogde doel. Nu de KRW niet wordt herzien, zal voor de provincie en de samenwerkingspartners de nadruk liggen op de implementatie van de maatregelen om de doelen in 2027 te behalen. De ambitie uit de Green Deal, waarin de bescherming van de ecosystemen prioriteit heeft en waarin de waterkwaliteit in de Europese Unie moet verbeteren, kan hierbij stimulerend werken.

Prioriteit 3: Europees Cohesie- en investeringsbeleid, oftewel regionaal-economisch beleid

Ambities voor de langere termijn (betreft tekst uit de huidige strategie, opgesteld in 2017)

- Noord-Holland maakt optimaal gebruik van de subsidiemogelijkheden van EFRO in de huidige programmaperiode. Daarom zetten we actief in op het stimuleren van de programma's Kansen voor West en INTERREG.
- Noord-Holland volgt en beïnvloedt op dit moment de beleidsontwikkelingen omtrent het nieuwe investeringsbeleid dat van kracht wordt na 2020.
- Noord-Holland is in IPO-verband actief betrokken bij toekomstige beleidsontwikkelingen om het investeringsbeleid na 2020 te beïnvloeden. In IPO-verband wordt er een standpunt namens de Nederlandse provincies ingenomen en uitgedragen.
- Noord-Holland zal parallel het gezamenlijke Nederlandse standpunt ook via het netwerk CPMR onder de aandacht brengen van Europese instellingen.

Voortgang in 2020

Besteding EFRO-gelden

In 2020 zijn acht EFRO-projecten (zowel Kansen voor West als Interreg) beschikt die met circa 7,5 ton euro provinciale cofinanciering werden ondersteund. Dit verschaftte deze projecten een totaal subsidiabel projectbudget van 4,9 miljoen euro.

In 2020 is een inventarisatie uitgevoerd door ERAC⁸ van alle toegekende Europese subsidies uit circa dertig Europese programma's in onze regio. Het onderzoek beperkt zich niet alleen tot de euro's die door de provincie of gemeente Amsterdam zijn verworven, maar ook door andere partijen in de provincie, zoals universiteiten, Universitaire Medische Centra, waterschappen en gemeenten. De hoofdconclusie van het onderzoek is dat in de afgelopen Europese programmaperiode Noord-Hollandse partijen in totaal € 48.459.500,- Europese subsidie ontvangen vanuit het programma Kansen voor West 2. Daarnaast is er € 27.519.148,- Europese subsidie vanuit het Interreg programma naar internationale projecten gegaan, waar Noord-Hollandse partijen in deelnamen.

Beleidsbeïnvloedingen voorbereiding nieuwe fondsen periode (2021-2027):

Afgelopen jaar is de Regionale Innovatie Strategie 3 (RIS3) vastgesteld en daarmee is een begin gemaakt met het Operationeel Programma (OP) Kansen voor West 3. De strategie is een vereiste van de Europese Commissie om in aanmerking te komen voor regionale innovatie middelen. In februari 2020 is de RIS3 in Noord-Holland en ook bij de andere zeven partners vastgesteld. Voor de komende periode ligt de focus voor EFRO-programma's en projecten enerzijds op administratieve versimpelingen en anderzijds op Noord-Hollandse prioritaire onderwerpen zoals energietransitie, circulaire economie, klimaat- verandering, duurzaam en slim transport, technologische innovaties en het betrekken van het MKB.

⁸ Inventarisatie Europese subsidieprovincie Noord-Holland, Metropoolregio Amsterdam & gemeente Amsterdam, Peildatum 1 december 2020

Prioriteit 4: Smart Mobility

Ambities voor de langere termijn (betreft tekst uit de huidige strategie, opgesteld in 2017)

- Noord-Holland wil de beste regio in Europa zijn op het gebied van verkeersmanagement. Dit draagt bij aan de bereikbaarheid voor bewoners en bezoekers.
- Noord-Holland wil op Europese schaal een bijdrage leveren aan innovatieve ontwikkelingen van ITS (intelligente transportsystemen) en deze kennis delen met andere regio's, zodat de ontwikkelingen in Europees verband gelijk opgaan en er tevens goede regelgeving ontstaat.
- Noord-Holland wil op het gebied van E-mobility actief op Europees niveau samenwerken met andere regio's en steden om zo de uitrol van elektrisch rijden te bespoedigen en te kunnen leren van elkaars ervaringen.

Voortgang in 2020

De sector Smart Mobility heeft in 2020 gewerkt aan de voortgang van het Uitvoeringsprogramma Smart Mobility. Als gevolg van de COVID-19 pandemie kende (met name de eerste helft van) 2020 een sterk afwijkend verkeersbeeld en ook private partners van de provincie hadden (tijdelijk) andere prioriteiten. Wij hebben dan ook besloten het uitvoeringsprogramma met een jaar te verlengen, tot en met 2021. De Koers Smart Mobility 2030, waarin een visie voor de komende 5 tot 10 jaar is vastgelegd, is hierbij voor het uitvoeringsprogramma richtinggevend.

In 2020 heeft de provincie de volgende activiteiten uitgevoerd als uitwerking van het thema Smart Mobility in de Europastrategie:

-Actieve deelname aan de werkgroep Traffic Efficiency and Mobility van het Polis⁹ netwerk. De provincie is voornemens lidmaatschap aan te vragen bij het platform Ertico.¹⁰ Bij de bijeenkomsten met Polis en Ertico brengt de provincie kennis in over de ontwikkeling van Smart Mobility, zowel inhoudelijk (o.a. ontwikkeling intelligente verkeerslichten, proeven met automerken en data-uitwisseling) als procesmatig en haalt de provincie kennis op over vergelijkbare initiatieven in andere landen en steden in de Europese Unie.

-Om invloed uit te oefenen op Europees beleid en regelgeving heeft de provincie de afstemming tussen diverse overheidsinstellingen gecontinueerd, onder andere in het kader van de Smart Mobility Embassy, waarbij diverse Nederlandse initiatieven richting Europese partners worden gebundeld.

-In 2020 is verder gewerkt aan de testen voor de twee Europese projecten waaraan de provincie Noord-Holland via de Praktijkproef Amsterdam (PPA) deelneemt, namelijk Socrates en Concorda. Bij beide projecten is de MRA *pilotgebied* voor het uittesten van maatregelen. Dit gaat over o.a. verbeterde navigatiediensten en communicatietechnologie tussen autonome voertuigen en de weginfrastructuur, die uiteindelijk in heel Europa uitgerold moeten worden. De provincie werkt hierin samen met andere partijen in de MRA en andere Europese regio's en internationale bedrijven.

Afsluitende woorden

2020 was een belangrijk jaar. Het was het jaar dat werd afgesloten met het vertrek van het Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie. Het was ook het jaar waarin de Europese meerjarenbegroting voor de periode 2021-2027 werd vastgesteld. Een begroting die onverwacht en noodgedwongen in het

⁹ Polis is een samenwerkingsverband van Europese steden en regio's op het gebied van innovatieve transportoplossingen. Het netwerk zet in op projectvorming, kennisuitwisseling en beleidsbeïnvloeding.

¹⁰ Ertico is een samenwerkingsverband van ongeveer 100 Europese bedrijven en instellingen die betrokken zijn bij de productie van intelligente transportsystemen (ITS). Ze zijn invloedrijk in Brussel en organiseren de Europese en wereldwijde ITS-congressen waar duizenden professionals naartoe komen.

teken stond van de herstelplannen die nodig zijn om uit de door Covid-19 veroorzaakte crisis te komen. Het is ook de begroting die in het teken staat van het streven naar grote veranderingen op klimaatgebied. Voor Noord-Holland en de andere Randstadprovincies en de grote steden was belangrijk dat overeenstemming werd bereikt over het uitvoeringsprogramma Kansen voor West 3 dat de komende jaren de basis vormt voor investeringen in innovatieve projecten. De thema's voor een groene en digitale transitie zullen worden uitgewerkt op voor de provincie relevante beleidsterreinen.

In Brussel zal de beleidsontwikkeling onverminderd doorgaan. Daarom gebruiken wij 2021 voor het opstellen van een Europastrategie voor de periode 2022-2025. Dit proces wordt doorlopen in samenwerking met Provinciale Staten op basis van het model beeldvorming, oordeelsvorming en besluitvorming.

**Inventarisatie Europese subsidie provincie
Noord-Holland, Metropoolregio Amsterdam &
gemeente Amsterdam**
Peildatum 1 december 2020

Colofon

Opdrachttitel

Inventarisatie Europese subsidie provincie Noord-Holland, MRA, Gemeente Amsterdam
Peildatum 1 december 2020

Opdrachtgever

Provincie Noord-Holland, Gemeente Amsterdam

Projectteam ERAC

Vincent Ketelaars, projectleider
Martijn Panjer
Robert Smeets
Bas Verberne
Lucas Berendsen

Documentnummer

000543

Datum rapport

19 januari 2021

*European and Regional Affairs Consultants (ERAC) B.V.
Vugtherweg 47a
Postbus 90102
5200 MA 's-Hertogenbosch
T. +31 (0) 73 700 03 40*

Inhoudsopgave

Inleiding	4
Opzet van de inventarisatie	5
Stand van verleende Europese subsidie per 1 december 2020 – inclusief categorisering	9
Analyses.....	20
Benchmarking	28
Bijlagen	32

Bijlagen

- Bijlage 1: Berekening van de multiplier
- Bijlage 2: Resultaten Metropoolregio Amsterdam
- Bijlage 3: Resultaten Gemeente Amsterdam

één Inleiding

1.1 Aanleiding

Provincie Noord-Holland en de gemeente Amsterdam hebben aan ERAC de opdracht verleend een update uit te voeren op een eerdere inventarisatie waarin in kaart is gebracht hoeveel financiering vanuit de verschillende Europese programma's bij organisaties in Noord-Holland, de Metropoolregio Amsterdam en de gemeente Amsterdam terecht komt. De cijfers gepresenteerd in dit rapport hebben als peildatum **1 december 2020**.

In de hoofdstructuur van dit rapport staat de provincie Noord-Holland centraal en daarmee de Europese middelen die aan Noord-Hollandse organisaties zijn toegekend. In de bijlagen worden eerst de resultaten voor specifiek de MRA en vervolgens voor de gemeente Amsterdam in beeld gebracht.

Hoofdconclusie

Vanaf het begin van de huidige programmaperiode 2014-2020 tot aan de peildatum 1 december 2020 is **€ 1.367.279.729** Europese subsidie toegekend aan **1.970** unieke organisaties (**4.246** projectdeelnames) in Noord-Holland.

Deze organisaties besteden de subsidie bij het realiseren van **3.615** projecten. Hieruit volgt een werkgelegenheidseffect in Noord-Holland van **23.079** fte.

Naast de projectgebonden subsidies zijn ook de directe betalingen die Noord-Hollandse landbouwers hebben ontvangen opgenomen in deze inventarisatie. Dit bedrag betreft **€ 259.876.878**.

Ten slotte zijn ook EIB-leningen aan Noord-Hollandse organisaties onderdeel van deze inventarisatie. De totale omvang van deze investeringen betreft **€ 3.506.770.332**.

1.2 Leeswijzer

Dit rapport heeft de volgende opbouw:

- Hoofdstuk twee: Opzet van de inventarisatie
- Hoofdstuk drie: Stand van verleende Europese subsidie per 1 december 2020
- Hoofdstuk vier: Analyses
- Hoofdstuk vijf: Benchmarking

Als bijlagen zijn de gegevens over de multiplier en de resultaten voor de Metropoolregio Amsterdam en de gemeente Amsterdam opgenomen.

De informatie in dit rapport is weergegeven in overzichtelijke tabellen, figuren en andere visuals, waar nodig met een toelichting.

twee

Opzet van de inventarisatie

De inventarisatie van verleende subsidie maakt gebruik van openbare databases, contacten met programmabureaus / National Contact Points en wordt verdiept met verificatiegesprekken waar nodig.

2.1 Categorisering

Categorisering op projectniveau

Alle projecten worden gecategoriseerd op zes variabelen:

- Europees programma
- Bestuurlijke thema
- Topsector
- Grand Societal Challenge
- European Flagship
- Maatregel cf. EIM-rekentool

De bestuurlijke thema's zijn gebaseerd op de thema's die in overgrote mate een rol spelen in de verschillende provinciale coalitieakkoorden uit 2015. De topsectoren zijn gebaseerd op het landelijk topsectorenbeleid. De Grand Societal Challenges en European Flagships zijn variabelen die de Europese Commissie gebruikt. Deze zorgen ervoor dat vergelijkingen op internationaal niveau mogelijk zijn. De Grand Societal Challenges zijn zeven uitdagingen waarvoor gerichte investeringen in onderzoek en ontwikkeling een effectieve impact hebben. De European Flagships zijn nader geconcretiseerde groeilijnen (slim, duurzaam, inclusief) uit de 'Europa 2020-strategie' van de Europese Commissie. De EIM-rekentool is in opdracht van het destijds Ministerie van Economische Zaken ontwikkeld om van projecten verwachte vervolginvesteringen en werkgelegenheid in te schatten. Hiervoor zijn 21 categorieën projecten (maatregelen) gedefinieerd, met voor iedere categorie een eigen berekeningssystematiek van de vervolginvesteringen en werkgelegenheid.

Categorisering op organisatieniveau

Van de organisaties die participeren in de projecten wordt vastgelegd hoeveel subsidie zij binnen het project toegekend hebben gekregen. Daarnaast wordt de vestigingsplaats van deze organisaties vastgelegd. De vestigingsplaats is de basis voor de geografische verdeling van de Europese subsidie. Op deze manier kan een onderverdeling gemaakt worden naar subsidie per gemeente, COROP-regio of provincie. Ten slotte wordt vastgelegd welk type organisatie de financiering ontvangt en of deze organisatie penvoerder is binnen een project.

2.2 Europese programma's

Het monitoringsysteem bevat de verleende subsidies binnen de grootste en belangrijkste Europese programma's en fondsen. Slechts enkele kleine fondsen en programma's maken geen onderdeel uit van deze inventarisatie.

De programma's worden gecategoriseerd naar regieorgaan. Hierin wordt onderscheid gemaakt naar programma's onder regionale regie, nationale regie en Europese regie. Programma's onder regionale regie zijn Interreg A, EFRO en POP. Dit zijn programma's waar provincies zelf aan het roer staan en invloed uit kunnen oefenen. Programma's onder nationale regie zijn bijvoorbeeld AMIF en ESF. Hier is de Rijksoverheid de meest bepalende actor. Programma's onder Europese regie worden voornamelijk vanuit Brussel aangestuurd.

Horizon2020 is het grootste programma onder Europese regie. Waar programma's onder regionale en nationale regie ook een bepaald geografisch gebied kennen, denk aan Interreg VA 2 Zeeën of Kansen voor West II, zijn programma's onder Europese regie in heel Europa toepasbaar. Dit houdt in dat organisaties uit heel Europa kunnen deelnemen aan deze programma's en concurreren om het budget. Onderstaand zijn de in het monitoringsysteem aanwezige programma's benoemd, gecategoriseerd naar regieorgaan.

Programma's – regionale regie

- EFRO (Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling)
 - Kansen voor West II (OP West)
 - OP Noord
 - OP Oost
 - OPZuid
- ELFPO (Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling), onderdeel POP
- Interreg – grensoverschrijdende samenwerking:
 - Interreg VA 2 Zeeën
 - Interreg VA Duitsland-Nederland
 - Interreg VA Euregio Maas-Rijn
 - Interreg VA Vlaanderen-Nederland
 - Interreg VB Noordzee
 - Interreg VB North West Europe

Programma's – nationale regie

- AMIF (Asiel- en Migratiefonds)
- EFMZV (Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij)
- ESF (Europees Sociaal Fonds):
 - Actieve inclusie
 - Duurzame inzetbaarheid
 - Sociale innovatie & transnationale samenwerking
- ISF (Fonds voor de Interne Veiligheid)

Programma's – Europese regie

- CEF (Connecting Europe Facility)
- COSME
- COST
- Creative Europe
- EaSI (Employment and Social Innovation)
- ELENA
- Erasmus+
- Europe for Citizens
- Europees Globaliseringsfonds
- Eurostars
- Horizon 2020:
 - Horizon 2020 Research & Innovation Action
 - Horizon 2020 Marie Curie
 - Horizon 2020 Coordination and Support Action
 - Horizon 2020 Innovation Action
 - Horizon 2020 ERC Grant
 - Horizon 2020 SME
 - Horizon 2020 (alle overige calls gezamenlijk)
- Interreg VC Europe

- LIFE
- URBACT
- Urban Innovative Actions

2.3 Dataverzameling

Bij de dataverzameling is gebruik gemaakt van verschillende bronnen. Er is zowel gebruik gemaakt van openbare databases als van contacten met programmabureaus. De beschikbaarheid van data verschilt per programma. Horizon2020 stelt bijvoorbeeld een zeer uitgebreide dataset beschikbaar via Cordis. In deze dataset is per deelnemende organisatie omschreven hoeveel subsidie zij ontvangen en waar ze gevestigd zijn. Bij CEF zijn alleen de totaalgegevens per project bekend. Dit houdt dus ook in dat alleen het totaal subsidiebedrag bekend is. Bij dergelijke programma's wordt het bedrag per organisatie berekend door dit totaalbedrag te delen door het aantal deelnemende organisaties. Op deze manier kan een goede inschatting gemaakt worden van de verleende financiering. Voor het EFRO-programma gebruiken we gegevens die verstrekt zijn door de Managementautoriteit. Ten slotte worden voor POP de gegevens verstrekt door de provincie zelf.

Wanneer alle gegevens ingevoerd zijn in de database vindt een verificatieronde plaats. Hierin worden de belangrijkste resultaten besproken en wordt bijvoorbeeld gekeken of iconprojecten missen of dat contactpersonen gedetailleerdere informatie hebben die toegevoegd kan worden aan het systeem.

De aanpak van ERAC gaat uit van pragmatisme in het komen tot voldoende betrouwbare en bruikbare gegevens, zonder 'wetenschappelijk volledig' te willen zijn. Met de gepleegde inzet willen we tot een 80% dekkend beeld komen. Dit met de wetenschap dat de inspanningen om de laatste 20% te vergaren onevenredig groot zijn.

2.4 Benchmarking

Ter vergelijking van de verkregen Europese subsidie ten opzichte van andere provincies, geeft dit rapport een benchmark voor het aantal inwoners, het BRP (in totaal en per jaar) en een verdeling van middelen naar type regieorgaan. De benchmark wordt zowel inclusief als exclusief de cijfers van het Horizon2020-programma gegeven. Horizon2020 is het grootste Europese programma in Nederland en succes in het programma wordt mede bepaald of een provincie een universiteit binnen haar provinciegrenzen heeft en hoeveel dit er dan zijn. Door de benchmark ook exclusief Horizon2020 uit te voeren is een uitgebreidere vergelijking tussen provincies mogelijk.

2.5 Multiplier

Deze inventarisatie gaat uit van verleende subsidie binnen de Europese programma's. De projectenomvang is in werkelijkheid groter, omdat voor de meeste programma's geldt dat slechts een deel van de projectkosten uit (Europese) subsidie wordt gefinancierd.

Voor de berekening van de multiplier is op basis van ervaringscijfers per programma een gemiddeld subsidiepercentage bepaald. ERAC vertaalt deze percentages in een gemiddelde multiplier per programma. Deze zijn weergegeven in bijlage 1.

De huidige multiplier voor Noord-Holland bedraagt **1,46**. De investeringsimpuls aan totale projectkosten van Noord-Hollandse organisaties bedraagt op basis van deze multiplier **€ 1.996.228.404**.

2.6 Toebedeling financiering

Subsidie wordt aan een locatie toegerekend op basis van adresgegevens zoals aanwezig in de programmadatabases. Dit houdt in dat bijvoorbeeld alle financiering die TNO ontvangt binnen Horizon2020 wordt toegeschreven aan Den Haag. Dit komt doordat in Den Haag het hoofdkantoor van TNO gevestigd is en daardoor alle TNO-projecten in de Horizon2020-database aan dit postadres worden gekoppeld. Het is voor ERAC onmogelijk te achterhalen in welke TNO-vestiging de werkzaamheden daadwerkelijk uitgevoerd worden en daarom wordt Den Haag aangehouden als projectplaats in de monitoring.

Hiernaast wordt binnen Interreg soms met voucherregelingen gewerkt. Dit houdt in dat Europees geld eerst terecht komt bij een intermediaire organisatie die dit geld vervolgens weer verdeelt over andere partijen. Deze partijen zijn niet bij ons bekend, dit komt doordat in de openbare database alleen de primaire ontvanger van de middelen wordt benoemd. Bij voucherregelingen is dit de intermediaire organisatie. Dit houdt in dat in de monitoring ook slechts melding gemaakt wordt van deze intermediair en het totale bedrag aan financiering aan deze organisatie wordt toegeschreven.

2.7 Doorontwikkeling monitoringsysteem

Er vindt **continu inhoudelijke toetsing** van het monitoringsysteem plaats. Deze toetsing is onder andere mogelijk door contacten die ERAC heeft met de provincies of met subsidieverstrekken. Regelmatig wordt met deze informatie de database aangescherpt. Het is hierdoor mogelijk dat een subsidiebedrag wordt gerectificeerd, of dat een eerder gekozen categorisering wijzigt, bijvoorbeeld van topsector Chemie naar HTSM. Dit alles met als doel om op het moment van rapportage het monitoringsysteem zo goed mogelijk inzicht te laten geven in de verleende Europese subsidie in het onderzoeksgebied.

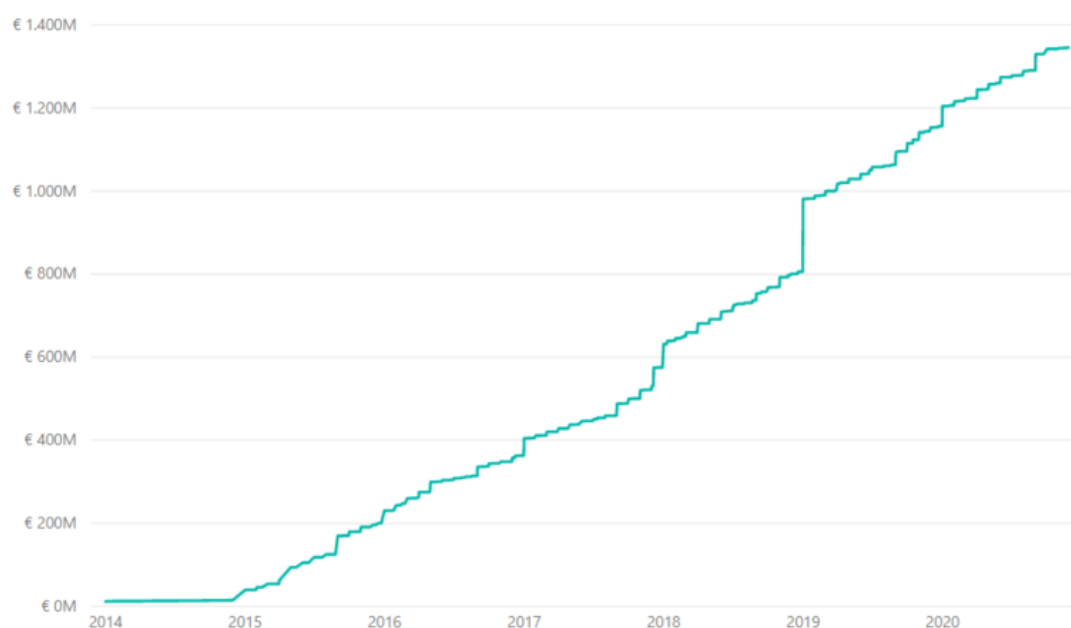
drie

Stand van verleende Europese subsidie per 1 december 2020 – inclusief categorisering

3.1 Inleiding

Per peildatum 1 december 2020 is er binnen **3.615 projecten** in totaal ruim **1,3 miljard euro** aan Europese subsidie toegekend aan organisaties in Noord-Holland. De toename sinds de vorige inventarisatie (peildatum 1 juli 2020) omvat meer dan 300 projecten en 100 miljoen euro.

Van ieder project is een 'database-startdatum' vastgelegd. Indien beschikbaar is dit de datum van de verleningsbeschikking. Als alternatief wordt de startdatum van het project gebruikt, of anders de datum van vastlegging in de database. Op basis van deze data kan de ontwikkeling van de toekenningen van Europese subsidie in de tijd worden weergegeven. In figuur 1 is de ontwikkeling voor Noord-Hollandse organisaties weergegeven.

Figuur 1: Cumulatieve groei toegekende Europese subsidie in de provincie Noord-Holland

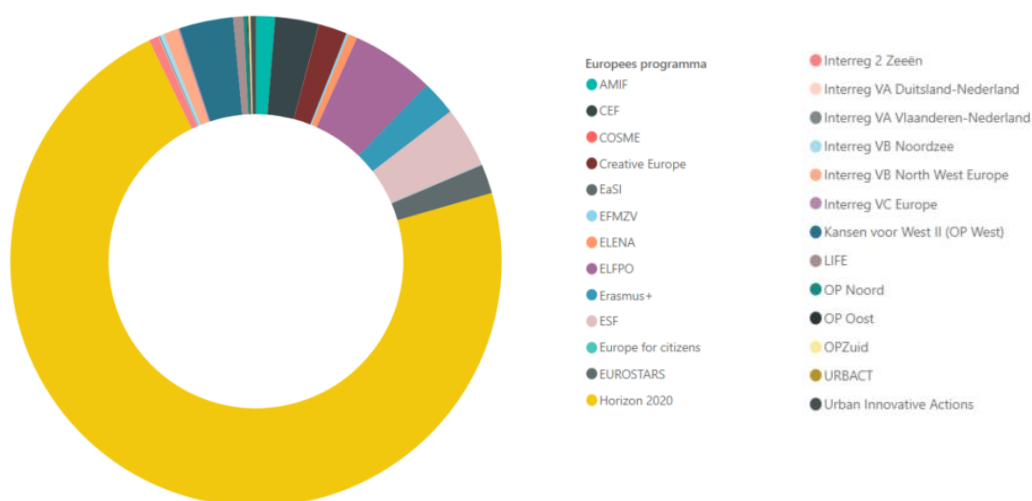
In de tabellen die volgen wordt onder 'Aantal projecten' het aantal unieke projecten verstaan waarin minimaal één Noord-Hollandse organisatie deelneemt. Het bedrag bij 'Europese subsidie' betreft het totale volume aan verleende subsidie aan de organisaties in Noord-Holland voor deze projecten.

3.2 Europese subsidie en aantal projecten naar Europees programma

In deze paragraaf zijn de resultaten in subsidie en aantallen projecten naar Europees programma weergegeven. Het totaaloverzicht wordt gegeven in tabel 1. Tabel 2 geeft een nadere uitsplitsing van de subsidie binnen Horizon2020, het subsidieprogramma waaruit de meeste Europese middelen worden verworven. Tabel 3 geeft per programma de gemiddelde Europese subsidie in subsidie op organisatieniveau weer.

Europees programma	Aantal projecten	Percentage	Europese subsidie	Percentage
ELFPO	219	6,06%	€ 75.191.356	5,50%
Interreg 2 Zeeën	19	0,53%	€ 8.702.366	0,64%
Interreg VA Duitsland-Nederland	12	0,33%	€ 483.722	0,04%
Interreg VA Vlaanderen-Nederland	11	0,30%	€ 1.207.557	0,09%
Interreg VB Noordzee	13	0,36%	€ 3.953.887	0,29%
Interreg VB North West Europe	22	0,61%	€ 13.171.616	0,96%
Kansen voor West II (OP West)	76	2,10%	€ 48.459.500	3,54%
OP Noord	11	0,30%	€ 3.189.817	0,23%
OP Oost	15	0,41%	€ 1.259.621	0,09%
OP Zuid	18	0,50%	€ 1.668.966	0,12%
Subtotaal regionaal	416	11,51%	€ 157.288.409	11,50%
AMIF	17	0,47%	€ 17.043.823	1,25%
EFMZV	116	3,21%	€ 2.036.024	0,15%
ESF	1.013	28,02%	€ 54.956.208	4,02%
Subtotaal nationaal	1.146	31,70%	€ 74.036.054	5,41%
CEF	30	0,83%	€ 39.295.774	2,87%
COSME	3	0,08%	€ 191.684	0,01%
Creative Europe	215	5,95%	€ 25.494.743	1,86%
EaSI	4	0,11%	€ 309.792	0,02%
ELENA	3	0,08%	€ 7.933.565	0,58%
Erasmus+	242	6,69%	€ 31.199.400	2,28%
Europe for citizens	25	0,69%	€ 476.979	0,03%
EUROSTARS	81	2,24%	€ 26.218.668	1,92%
Horizon 2020	1.426	39,45%	€ 989.095.047	72,34%
Interreg VC Europe	7	0,19%	€ 1.468.135	0,11%
LIFE	13	0,36%	€ 9.152.059	0,67%
URBACT	3	0,08%	€ 305.172	0,02%
Urban Innovative Actions	1	0,03%	€ 4.814.248	0,35%
Subtotaal Europees	2.053	56,79%	€ 1.135.955.265	83,08%
Totaal	3.615	100,00%	€ 1.367.279.729	100,00%

Tabel 1: Aantal projecten en Europese subsidie per Europees programma

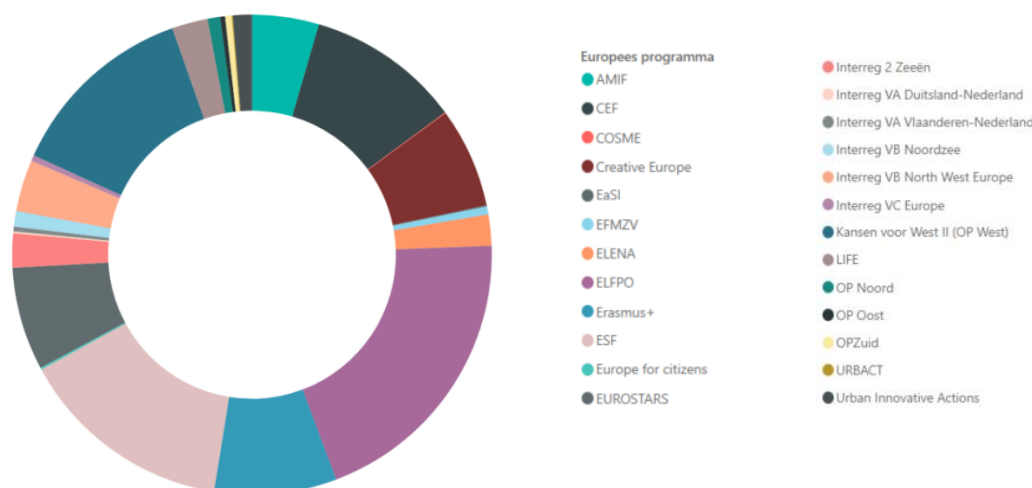

Figuur 2: Verdeling Europese subsidie naar Europees programma

Opmerkingen bij tabel 1 en figuur 2:

- De verhoudingen tussen de programma's is gelijk gebleven vergeleken met het peilmoment 1 juli 2020. Dit zelfde geldt voor de verdelingen naar regio's.
- Eurostars is het programma dat relatief gezien het meest is toegenomen in subsidies en aantallen projecten: 2 procent in aantallen projecten en 1 procent in verleende euro's.

Om beter inzicht te krijgen in de verhoudingen tussen de Europese programma's exclusief het Europees programma Horizon2020 is figuur 3 toegevoegd. Deze figuur weergeeft de verdeling van de Europese subsidie naar Europees programma gecorrigeerd voor Horizon2020.

Figuur 3: Verdeling Europese subsidie naar Europees programma (gecorrigeerd voor Horizon2020)

Horizon 2020 - Call	Aantal projecten	Percentage	Europese subsidie	Percentage
Horizon 2020 - COFUND	4	0,28%	€ 2.026.502	0,20%
Horizon 2020 - Coordination and Support Action	157	11,01%	€ 34.925.498	3,53%
Horizon 2020 - ERC Grant	174	12,20%	€ 253.679.626	25,65%
Horizon 2020 - Innovation Action	189	13,25%	€ 125.863.135	12,73%
Horizon 2020 - Marie Curie	287	20,13%	€ 88.051.831	8,90%
Horizon 2020 - Research & Innovation Action	549	38,50%	€ 448.555.867	45,35%
Horizon 2020 - SME	64	4,49%	€ 34.988.215	3,54%
Horizon 2020 - overig	2	0,14%	€ 1.004.373	0,10%
Totaal	1.426	100,00%	€ 989.095.047	100,00%

Tabel 2: Aantal projecten en Europese subsidie binnen het programma Horizon2020

Europees programma	Gemiddelde Europese subsidie
Urban Innovative Actions	€ 4.814.248
ELENA	€ 2.644.522
AMIF	€ 1.002.578
CEF	€ 913.855
Horizon 2020	€ 594.766
LIFE	€ 457.603
Interreg 2 Zeeën	€ 395.562
Interreg VB North West Europe	€ 365.878
ELFPO	€ 343.340
EUROSTARS	€ 312.127
OP Noord	€ 199.364
Kansen voor West II (OP West)	€ 185.669
Interreg VC Europe	€ 183.517
Interreg VB Noordzee	€ 152.073
Erasmus+	€ 128.923
Creative Europe	€ 115.885
URBACT	€ 101.724
Interreg VA Vlaanderen-Nederland	€ 86.254
EaSI	€ 77.448
OP Oost	€ 74.095
OPZuid	€ 72.564
COSME	€ 63.895
ESF	€ 48.123
Interreg VA Duitsland-Nederland	€ 34.552
EFMZV	€ 17.552
Europe for citizens	€ 17.035

Tabel 3: Gemiddelde subsidie op organisatieniveau per Europees programma

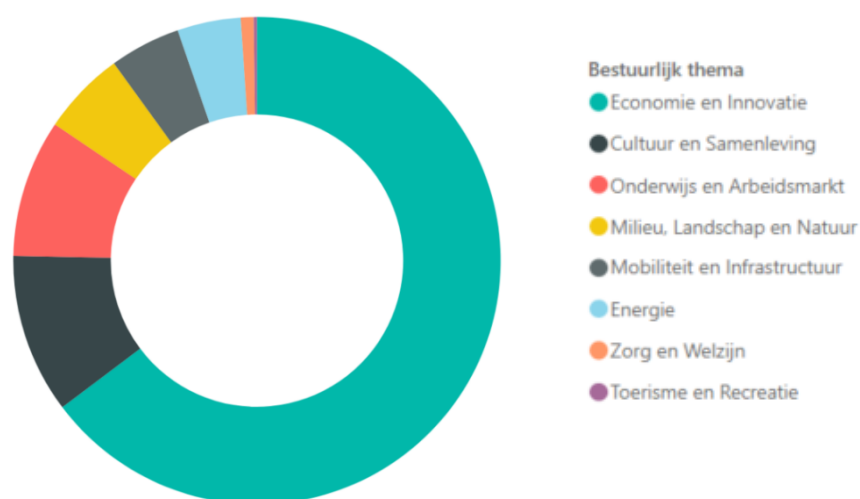
Opmerking bij tabel 3:

- Organisaties die participeren in de Europese programma's Urban Innovative Actions (UIA), ELENA en CEF, ontvangen relatief gezien veel Europese subsidie per project. Belangrijk om hierbij op te merken is dat onder UIA slechts een project is goedgekeurd met Noord-Hollandse partners. Het is dus lastig spreken van een gemiddelde.
- Organisaties die participeren in de programma's ESF en Europe for citizens ontvangen relatief weinig Europese subsidie per deelname.
- De verklaring voor deze verschillen ligt in het type uitgaven binnen deze projecten: voornamelijk out-of-pocketkosten voor (energie-)infrastructuur, meestal na grootschalige aanbestedingen, versus voornamelijk loonkosten voor begeleiding van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

3.3 Europese subsidie naar bestuurlijk thema

Bestuurlijk thema	Aantal Projecten	Percentage	Europese subsidie	Percentage
Cultuur en Samenleving	416	11,51%	€ 144.741.818	10,59%
Economie en Innovatie	1.538	42,54%	€ 885.021.611	64,73%
Energie	120	3,32%	€ 57.568.035	4,21%
Milieu, Landschap en Natuur	120	3,32%	€ 76.234.342	5,58%
Mobiliteit en Infrastructuur	68	1,88%	€ 64.345.731	4,71%
Onderwijs en Arbeidsmarkt	1.303	36,04%	€ 124.772.798	9,13%
Toerisme en Recreatie	18	0,50%	€ 2.911.482	0,21%
Zorg en Welzijn	32	0,89%	€ 11.683.911	0,85%
Totaal	3.615	100,00%	€ 1.367.279.729	100,00%

Tabel 4: Aantal projecten en Europese subsidie per bestuurlijk thema

Figuur 4: Verdeling Europese subsidie naar bestuurlijk thema

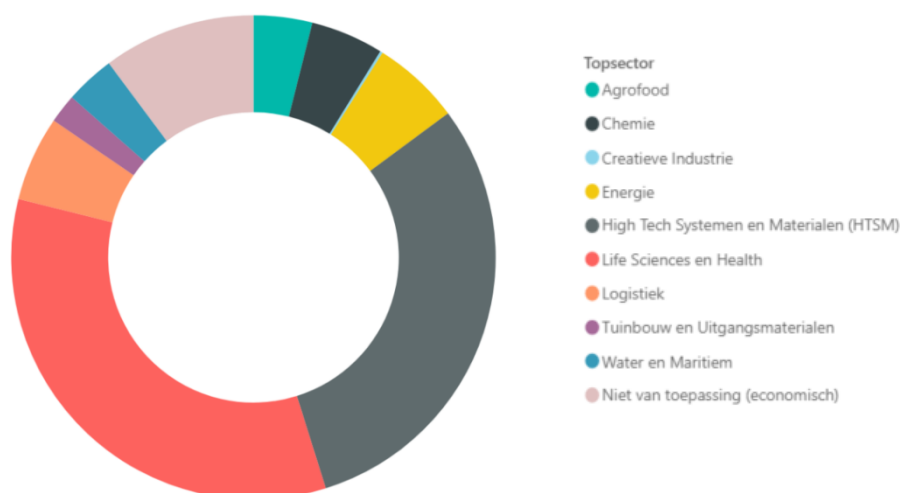
Opmerking bij tabel 4 en figuur 4:

- De verhoudingen tussen de verschillende bestuurlijke thema's zijn grotendeels gelijk ten opzichte van het peilmoment 1 juli 2020.

3.4 Europese subsidie naar topsector

Topsector	Aantal projecten	Percentage	Europese subsidie	Percentage
Agrofood	246	6,80%	€ 39.770.254	2,91%
Chemie	55	1,52%	€ 49.369.996	3,61%
Creatieve Industrie	4	0,11%	€ 1.720.404	0,13%
Energie	121	3,35%	€ 59.973.584	4,39%
High Tech Systemen en Materialen (HTSM)	398	11,01%	€ 307.961.072	22,52%
Life Sciences en Health	501	13,86%	€ 342.351.767	25,04%
Logistiek	70	1,94%	€ 57.850.882	4,23%
Tuinbouw en Uitgangsmaterialen	40	1,11%	€ 19.619.336	1,43%
Water en Maritiem	165	4,56%	€ 33.658.315	2,46%
Niet van toepassing (economisch)	155	4,29%	€ 103.393.281	7,56%
Subtotaal	1.755	48,55%	€ 1.015.668.889	74,28%
Niet gecategoriseerd (niet-economisch)	1.860	51,45%	€ 351.610.840	25,72%
Totaal	3.615	100,00%	€ 1.367.279.729	100,00%

Tabel 5: Aantal projecten en Europese subsidie per topsector

Figuur 5: Verdeling Europese subsidie naar topsector (excl. 'Niet gecategoriseerd')

Opmerkingen bij tabel 5 en figuur 5:

- Iets meer dan de helft van de projecten is niet toe te schrijven aan één van de topsectoren.
- Het aandeel 'Life Sciences & Health' is relatief gezien het meest gestegen ten opzichte van het vorige peilmoment.

3.5 Subsidie naar Grand Societal Challenge

Grand Societal Challenge	Aantal projecten	Percentage	Europese subsidie	Percentage
Europa in veranderende wereld: inclusieve, innovatieve en reflectieve maatschappijen	2.278	63,02%	€ 677.175.137	49,53%
Gezondheid, demografische veranderingen en welzijn	510	14,11%	€ 345.134.742	25,24%
Intelligent, groen en geïntegreerd vervoer	79	2,19%	€ 69.605.732	5,09%
Klimaatactie, milieu, hulpbronefficiëntie en grondstoffen	183	5,06%	€ 125.083.422	9,15%
Veilige samenlevingen: bescherming van vrijheid en veiligheid van Europa en de Europese burgers	45	1,24%	€ 23.865.299	1,75%
Veilige, schone en efficiënte energie	117	3,24%	€ 54.223.789	3,97%
Voedselveiligheid, duurzame landbouw en bosbouw, onderzoek voor zee-, kust- en binnenwater en de bio-economie	403	11,15%	€ 72.191.608	5,28%
Totaal	3.615	100,00%	€ 1.367.279.729	100,00%

Tabel 6: Aantal projecten en Europese subsidie per Grand Societal Challenge

Figuur 6: Verdeling Europese subsidie naar Grand Societal Challenge

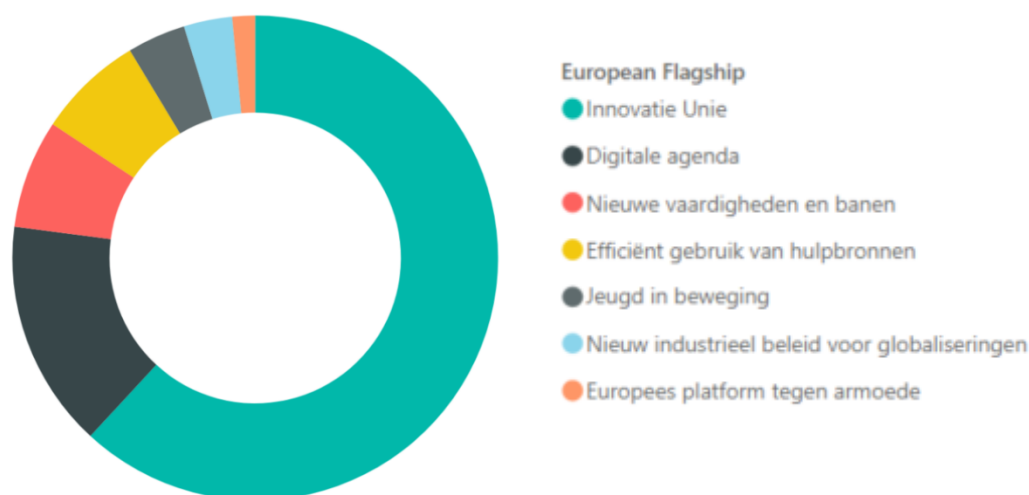
Opmerkingen bij tabel 6 en figuur 6:

- De Grand Societal Challenge 'Europa in veranderende wereld: inclusieve, innovatieve en reflectieve maatschappijen' is zowel in aantal projecten als in verleende Europese subsidie nog steeds de grootste categorie. Dit is een categorie gericht op innovatie en op de maatschappij, waardoor veel projecten hieronder vallen.

3.6 Subsidie naar European Flagship

European Flagship	Aantal projecten	Percentage	Europese subsidie	Percentage
Digitale agenda	167	4,62%	€ 207.662.571	15,19%
Efficiënt gebruik van hulpbronnen	174	4,81%	€ 96.658.330	7,07%
Europees platform tegen armoede	30	0,83%	€ 20.779.109	1,52%
Innovatie Unie	1.550	42,88%	€ 846.027.753	61,88%
Jeugd in beweging	325	8,99%	€ 53.127.267	3,89%
Nieuw industrieel beleid voor globalisering	20	0,55%	€ 44.048.189	3,22%
Nieuwe vaardigheden en banen	1.349	37,32%	€ 98.976.510	7,24%
Totaal	3.615	100,00%	€ 1.367.279.729	100,00%

Tabel 7: Aantal projecten en Europese subsidie per European Flagship

Figuur 7: Verdeling Europese subsidie naar European Flagship

Opmerkingen bij tabel 7 en figuur 7:

- Een relatief groot deel (37,32%) van het totaal aantal projecten is gecategoriseerd als 'Nieuwe vaardigheden en banen' terwijl een relatief veel kleiner deel (7,24%) van het totaal aan Europese subsidie terecht komt bij dit thema. Een verklaring hiervoor is dat veel projecten onder dit thema een kleine projectomvang hebben.
- De European Flagship 'Innovatie Unie' is nog steeds de grootste categorie gelet op het aantal projecten en verworven Europese subsidie. Veel Europese programma's zijn gericht op innovatie, waardoor het niet verwonderlijk is dat veel projecten onder deze European Flagship zijn gecategoriseerd.

3.7 Europese subsidie geografisch uitgesplitst

In deze paragraaf wordt de verleende Europese subsidie weergegeven naar Noord-Hollandse COROP-regio en gemeente. Voor de COROP-regio's worden de cijfers gepresenteerd in zowel tabel- (ook gecorrigeerd naar Horizon2020) kaart-, als figuurvorm. De verdeling van de verleende Europese subsidie per gemeente is weergegeven in kaartvorm.

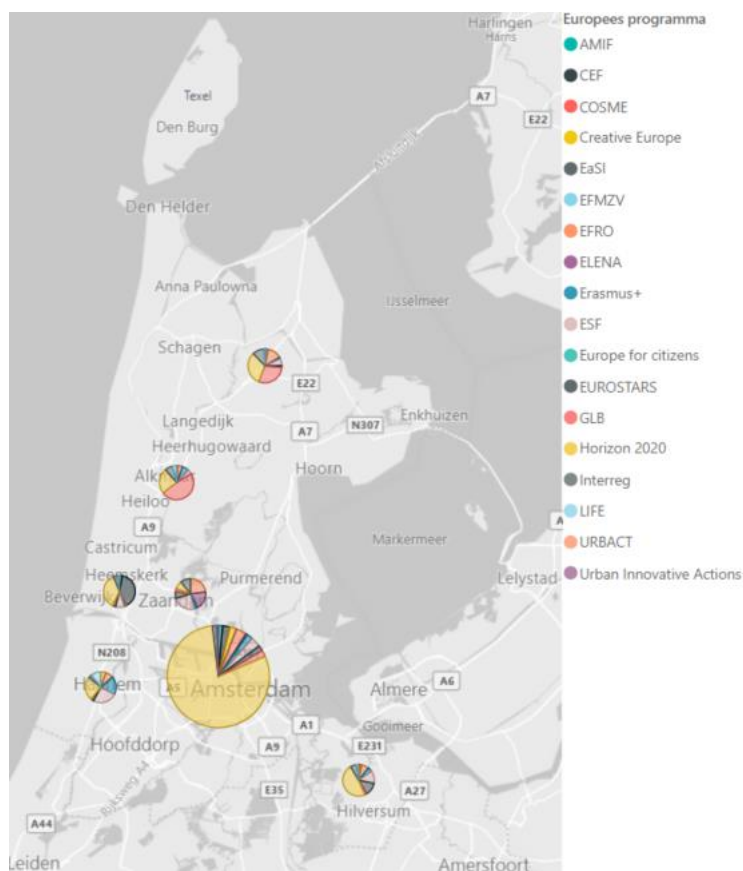
COROP-regio	Europese subsidie	Percentage
Agglomeratie Haarlem	€ 12.086.643	0,88%
Alkmaar en omgeving	€ 67.491.283	4,94%
Groot-Amsterdam	€ 1.164.113.945	85,14%
Het Gooi en Vechtstreek	€ 25.189.689	1,84%
IJmond	€ 27.763.561	2,03%
Kop van Noord-Holland	€ 61.845.299	4,52%
Zaanstreek	€ 8.789.308	0,64%
Totaal	€ 1.367.279.729	100,00%

Tabel 8: Financiering per COROP-regio

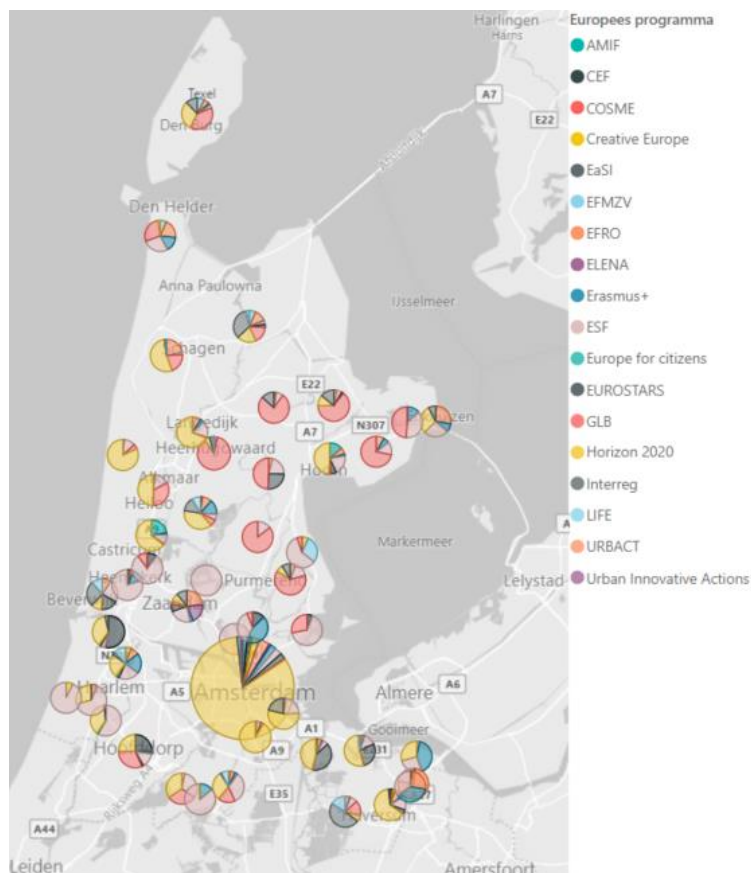
COROP-regio	Europese subsidie	Percentage
Agglomeratie Haarlem	€ 9.061.207	2,40%
Alkmaar en omgeving	€ 51.316.121	13,57%
Groot-Amsterdam	€ 236.954.345	62,66%
Het Gooi en Vechtstreek	€ 13.065.309	3,45%
IJmond	€ 17.610.357	4,66%
Kop van Noord-Holland	€ 42.130.031	11,14%
Zaanstreek	€ 8.047.312	2,13%
Totaal	€ 378.184.681	100,00%

Tabel 9: Financiering per COROP-regio (gecorrigeerd voor Horizon2020)

De overzichtskaarten geven achtereenvolgens de Europese subsidie per Noord-Hollandse COROP-regio (kaart 1) en per Noord-Hollandse gemeente (kaart 2) naar Europees programma weer.

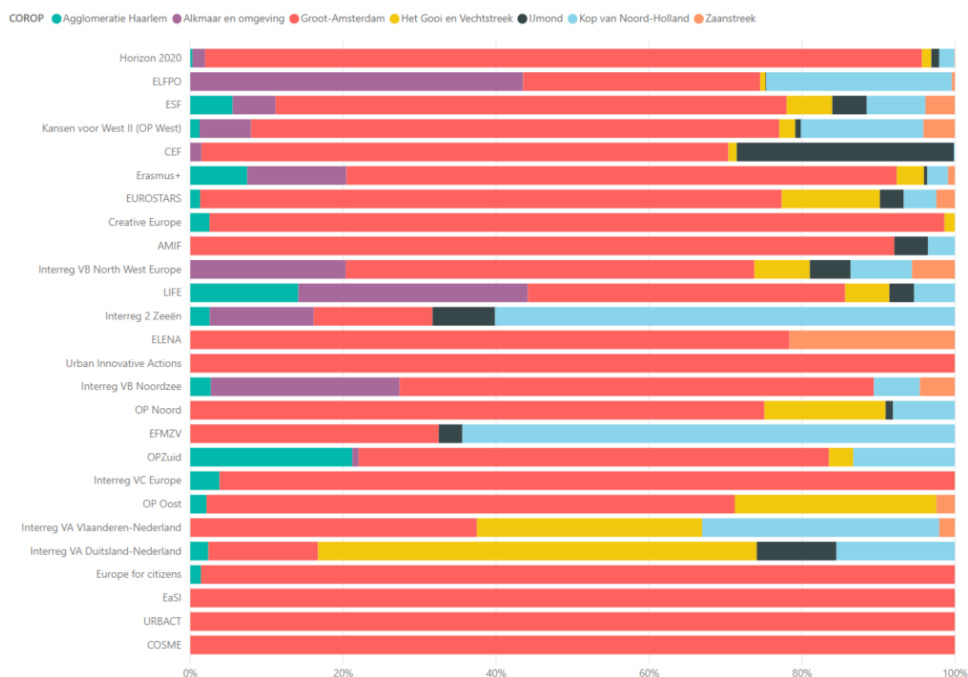

Kaart 1: Europese subsidie per Noord-Hollandse COROP-regio naar Europees programma

Kaart 2: Europese subsidie per Noord-Hollandse gemeente naar Europees programma

De verdeling van de verleende Europese subsidie per programma over de COROP-regio's is te zien in figuur 8.

Figuur 8: Verdeling Europese subsidie per Europees programma naar COROP-regio

vier Analyses

Dit hoofdstuk geeft een verdiepende analyse op de gegevens van Noord-Holland. Naast de cijfers die volgen uit de monitoringsdatabase worden ook de EIB-financiering (tabel 14) en de betalingen uit het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (tabel 15) uitgelicht.

4.1 Categorisering organisaties naar type begunstigden

Tabel 10 toont de verdeling van organisaties per type. In deze tabel is het aantal projectdeelnames en de bijbehorende Europese subsidie per type organisatie weergegeven. Het aantal deelnames ligt hoger dan het totaal aantal projecten. Dit komt doordat in sommige projecten meerdere Noord-Hollandse organisaties deelnemen.

Type organisatie	Project-deelnames	Percentage	Europese subsidie	Percentage
Rijksoverheid	4	0,09%	€ 12.487.065	0,91%
Provincie	3	0,07%	€ 1.941.987	0,14%
Gemeente	213	5,02%	€ 62.979.427	4,61%
Waterschap	12	0,28%	€ 27.697.193	2,03%
Intermediaire organisatie	295	6,95%	€ 255.769.880	18,71%
NGO	75	1,77%	€ 22.322.834	1,63%
Openbare voorziening	73	1,72%	€ 31.622.034	2,31%
Overig publiek	86	2,03%	€ 25.203.948	1,84%
Subtotaal overheid	761	17,92%	€ 440.024.368	32,18%
MKB	1.118	26,33%	€ 232.424.071	17,00%
Groot bedrijf	445	10,48%	€ 60.328.563	4,41%
Landbouwbedrijf	209	4,92%	€ 24.090.989	1,76%
Culturele instelling	141	3,32%	€ 13.445.012	0,98%
Nutsbedrijf	15	0,35%	€ 2.550.690	0,19%
Geprivatiseerde voorziening	41	0,97%	€ 4.152.699	0,30%
Overig privaat	370	8,71%	€ 46.666.906	3,41%
Subtotaal bedrijfsleven	2.339	55,09%	€ 383.658.931	28,06%
Onderzoeksinstelling	249	5,86%	€ 88.074.520	6,44%
Universiteit	707	16,65%	€ 432.707.252	31,65%
HBO	44	1,04%	€ 9.264.646	0,68%
MBO	33	0,78%	€ 9.437.359	0,69%
Voortgezet onderwijs	54	1,27%	€ 2.701.373	0,20%
Primair onderwijs	54	1,27%	€ 1.234.840	0,09%
Overig onderwijs	5	0,12%	€ 176.441	0,01%
Subtotaal Onderzoek & opleiding	1.146	26,99%	€ 543.596.430	39,76%
Totaal	4.246	100,00%	€ 1.367.279.729	100,00%

Tabel 10: Verdeling organisaties naar organisatietypen

Opmerkingen bij tabel 10:

- De verhoudingen tussen de verschillende typen organisaties zijn ten opzichte van het vorige peilmoment gelijk gebleven.
- Het subtotaal bedrijfsleven is de grootste categorie in projectdeelnames. Dit komt vooral door de bedrijven die ondersteund worden binnen ESF. Dit zijn veelal kleine projecten met kleine steunbedragen per bedrijf. Het subtotaal onderzoek & opleiding is het grootst gemeten naar verworven Europese subsidie. Hier gaat het veelal om projectdeelnames van universiteiten of UMC's in Horizon2020. Deze projecten zijn veelal groot in omvang.

4.2 Top-10 Noord-Hollandse organisaties

Tabel 11 toont de organisaties uit Noord-Holland met de meeste projectdeelnames in de verschillende Europese programma's.

Organisatiernaam	Aantal project-deelnames	Europese subsidie
Universiteit van Amsterdam	278	€ 188.153.054
Stichting VU	213	€ 131.031.795
Stichting Nationaal Lucht- en Ruimtevaartlaboratorium	110	€ 37.551.937
Academisch Medisch Centrum	103	€ 59.114.833
Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen KNAW	100	€ 59.055.388
Stichting VUmc	89	€ 47.684.901
Stichting Het Nederlands Kanker Instituut-Antoni van Leeuwenhoek Ziekenhuis	43	€ 30.485.110
Stichting Waag Society	33	€ 10.079.821
Stichting Energieonderzoek Centrum Nederland	31	€ 7.915.819
Gemeente Amsterdam	28	€ 36.243.785

Tabel 11: Top-10 Noord-Hollandse organisaties naar aantallen projectdeelnames

4.3 Gecreëerde werkgelegenheid

De cijfers uit tabel 12 zijn gebaseerd op de categorisering van ieder project naar één van de 21 categorieën in de EIM-rekentool. Uit deze tabel blijkt een totaal werkgelegenheidseffect van **23.079** fte door de verworven Europese subsidie.

Zoals in de tabel te zien is, worden voor enkele EIM-categorieën – ongeacht de projectomvang of andere specificaties – geen arbeidsplaatsen voorzien.

EIM-Categorie	Europese subsidie	FTE
Oprichten en uitbreiden kennisinstellingen	€ 221.567.692	4.992
Ontwikkelingen van technologie en innovatie in speerpuntsectoren	€ 839.638.838	9.432
Intensiveren van R&D-capaciteit in de regio	€ 6.859.309	37
Stimulering clustervorming in sectoren	€ 3.779.504	56
Ontwikkelen en stimuleren ict-toepassingen in MKB	€ 1.572.097	58
Bedrijfsgerichte maatregelen rond het stimuleren van ondernemerschap in het MKB	€ 5.377.016	537

Bedrijfsgerichte maatregelen rond het faciliteren van ondernemerschap in het MKB	€ 1.425.599	63
Scholing en arbeidsmarkt	€ 138.376.909	7.903
Herinrichting landelijk gebied	€ 255.374	1
Bereikbaarheid van kenniscentra, hoogwaardige werklocaties en bovenregionale voorzieningen en toplocaties	€ 40.556.811	0
Verbetering toeristisch-recreatieve infrastructuur en voorzieningenniveau	€ 3.384.197	0
Bereikbaarheid en mobiliteit (geen infrastructuur)	€ 4.508.490	0
Verbetering milieukwaliteit	€ 55.860.943	0
Verbetering toeristisch-recreatief en cultureel voorzieningenniveau	€ 3.532.691	0
Kwaliteitsverbetering werklocaties	€ 105.199	0
Uitbreiding en modernisering cultureel aanbod	€ 40.479.059	0
Totaal	€ 1.367.279.729	23.079

Tabel 12: Europese subsidie en gecreëerde arbeidsplaatsen per EIM-categorie

4.4 Europese financiering door EIB

De EIB stelt leningen beschikbaar. In tabel 13 zijn deze leningen weergegeven. Deels als zogenaamde 'direct loans' (leningen direct aan leningnemers), deels indirect door middel van garantstellingen aan de *national promotional banks*. Directe leningen staan in de database op basis van locatie leningnemer. De bedragen via de national promotional banks worden toegerekend aan de provincies op basis van bruto regionaal product.

Naam	EIB-Bijdrage
A9 AMSTERDAM PPP	€ 14.755.511
A9 AMSTERDAM PPP	€ 334.689.073
A9 GAASPERDAMMERWEG MOTORWAY PPP	€ 200.650.000
AMSTERDAM AIRPORT SCHIPHOL CAPACITY EXPANSION	€ 175.000.000
AMSTERDAM AIRPORT SCHIPHOL CAPACITY EXPANSION	€ 175.000.000
AMSTERDAM PUBLIC TRANSPORT FLEET RENEWAL	€ 150.000.000
EIGEN HAARD HOUSING CORPORATION	€ 200.000.000
FUNDING CIRCLE P2P FACILITY	€ 50.000.000
FUNDING CIRCLE P2P FACILITY	€ 37.500.000
ICL RDI	€ 17.903.150
KLM REGIONAL FLEET RENEWAL PROGRAMME	€ 34.353.323
KLM REGIONAL FLEET RENEWAL PROGRAMME	€ 60.000.000
NOORDWEST HOSPITAL	€ 120.000.000
SEALOCK IJMUIDEN	€ 162.614.853
SPLIETHOFF SHIPPING RETROFIT	€ 36.976.444
SPLIETHOFF SHIPPING RETROFIT	€ 12.523.556
TERGOOI HILVERSUM HOSPITAL DEVELOPMENT	€ 70.000.000
VRIJE UNIVERSITEIT AMSTERDAM PHASE 2	€ 70.000.000
VRIJE UNIVERSITEIT AMSTERDAM PHASE 2	€ 17.500.000
WATER SUPPLY PROVINCE NORTH HOLLAND III	€ 100.000.000

Subtotaal directe leningen	€ 2.039.465.910
ABN AMRO BANK NV LOAN FOR SMES II	€ 74.181.057
ABN AMRO BANK NV LOAN FOR SMES III	€ 52.986.469
ABN AMRO BANK NV LOAN FOR SMES IV	€ 52.986.469
BNG BANK INFRASTRUCTURE MBIL	€ 52.986.469
DE LAGE LANDEN CIRCULARITY L4SME-MIDCAPS	€ 13.988.428
DE LAGE LANDEN LOAN FOR SMES AND MID-CAPS I	€ 31.791.881
DE LAGE LANDEN LOAN FOR SMES AND MID-CAPS I	€ 31.791.881
DE LAGE LANDEN LOAN FOR SMES AND MID-CAPS II	€ 42.389.175
DE LAGE LANDEN LOAN FOR SMES AND MID-CAPS III	€ 42.389.175
DE LAGE LANDEN LOAN FOR SMES AND MID-CAPS IV	€ 42.389.175
DEUTSCHE BANK KMU & MID-CAP LOAN III	€ 5.298.647
DEUTSCHE BANK KMU & MID-CAP LOAN IV	€ 1.059.729
DEUTSCHE BANK KMU & MID-CAP LOAN IV	€ 1.059.729
DOROTHEA INVESTMENT VEHICLE	€ 3.179.188
DOROTHEA INVESTMENT VEHICLE	€ 3.179.188
EUROPEAN SMES EXPORT FUNDING PLATFORM	€ 529.865
FIVE DEGREES (EGFF)	€ 794.797
FIVE DEGREES (EGFF)	€ 794.797
ING BANK LOAN SUSTAINABLE PROJECTS SMES&MIDCAPS	€ 10.574.630
ING BANK LOAN SUSTAINABLE PROJECTS SMES&MIDCAPS	€ 10.574.630
ING BANK NV LOAN FOR SMES AND MIDCAPS VI	€ 29.672.423
INNOVATIVE PROCESS TECHNOLOGIES	€ 1.907.513
KPN 5G NETWORK INITIAL DEPLOYMENT	€ 63.583.763
KWS SAAT RDI	€ 1.695.567
LTE VOLTE - HIGH SPEED MOBILE INTERNET ROLLOUT	€ 15.631.008
NETHERLANDS FLOOD DEFENSE PPP	€ 2.763.210
NETHERLANDS FLOOD DEFENSE PPP	€ 66.317.031
NETHERLANDS OFFSHORE WIND	€ 43.872.796
NETHERLANDS OFFSHORE WIND	€ 42.389.175
NETHERLANDS OFFSHORE WIND	€ 38.150.258
NIBC MID-CAP GUARANTEE	€ 34.441.205
NIBC MID-CAP GUARANTEE	€ 5.308.222
NWB BANK CLIMATE ACTION & WATER MANAGEMENT MBIL	€ 21.194.588
NWB BANK INFRASTRUCTURE MBIL	€ 84.778.351
NWB BANK INFRASTRUCTURE MBIL II	€ 52.986.469
PAN EUROPEAN BNP PARIBAS LEASING SOLUTIONS	€ 8.477.835
QREDITS LOAN FOR SMES I	€ 16.955.670
QREDITS LOAN FOR SMES I	€ 4.238.918
RABOBANK IMPACT LOAN FOR SMES - SUSTAINABILITY	€ 10.597.294
RABOBANK IMPACT LOAN FOR SMES AND MIDCAPS II	€ 21.194.588
RABOBANK IMPACT LOAN FOR SMES AND MIDCAPS III	€ 37.090.528

RABOBANK IMPACT LOAN FOR SMES AND MIDCAPS IV	€ 52.986.469
RABOBANK IMPACT LOAN FOR SMES AND MIDCAPS V	€ 52.986.469
RABOBANK INNOVATION LOAN FOR SMES AND MIDCAPS I	€ 21.194.588
RABOBANK LOAN FOR SMES AND MID-CAPS V	€ 21.194.588
RABOBANK LOAN FOR SMES AND MID-CAPS V	€ 63.583.763
RABOBANK LOAN FOR SMES AND MID-CAPS VI	€ 42.389.175
RABOBANK LOAN FOR SMES AND MID-CAPS VII	€ 42.389.175
RABOBANK LOAN FOR SMES AND MID-CAPS VIII	€ 26.493.235
RABOBANK SME AND MIDCAP SUPPORT	€ 27.129.072
RIVERROCK SENIOR LOAN FUND I	€ 3.815.026
SFSB NATIONAAL ENERGIEBESPAARFONDS	€ 26.069.343
SFSB NATIONAAL ENERGIEBESPAARFONDS	€ 5.722.539
SG INNOVATIVE EQUIPMENT LEASING FRAMEWORK LOAN	€ 3.179.188
Subtotaal indirecte leningen	€ 1.467.304.422
Totaal	€ 3.506.770.332

Tabel 13: ELB-leningen

4.5 Betalingen uit het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid¹

Bijna 40% van de EU-begroting is gereserveerd voor landbouw, deze middelen worden beschikbaar gesteld via het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). Veruit de meeste betalingen uit het GLB zijn premies en vergoedingen. Deze betalingen verschillen wezenlijk van de overige subsidieprogramma's zoals aanwezig in de monitoringsdatabase, aangezien dat projectgebonden subsidies zijn. De betalingen uit het GLB kunnen hierdoor slechts voor een beperkt deel geïntegreerd worden in de database, daarom zijn de betalingen uit het GLB hier apart inzichtelijk gemaakt.

Het GLB kent twee pijlers. Vanuit de eerste pijler worden betalingen aan landbouwers gedaan uit het Europees Landbouw Garantie Fonds (ELGF). Directe betalingen vormen het overgrote deel van de uitgaven uit de eerste pijler. Dit betreft vooral basisbetalingen in de vorm een vaststaand bedrag per hectare grond. Ook kunnen landbouwers in aanmerking komen voor een vergroeningspremie om biodiversiteit te bevorderen. Daarnaast zijn er diverse directe betalingsregelingen beschikbaar, waaronder extra vergoedingen voor landbouwers onder de 41 jaar. Uit pijler 1 wordt verder markt- en prijsbeleid gefinancierd. Dit betreft met name betalingen voor marktmaatregelen, die de afgelopen jaren vooral in de tuinbouwsector zijn ingezet. In 2015 en 2016 zijn de betalingen voor heel Nederland toegenomen in verband met de Russische boycot. Deze betalingen waren vooral bedoeld om de tuinbouw, zuivel en varkensvleessector te steunen. In algemene zin is de omvang van de uitgaven op markt- en prijsbeleid de afgelopen jaren flink teruggebracht. Zo worden al een aantal jaren geen exportsubsidies meer uitgekeerd.

Pijler 2 richt zich op plattelandontwikkeling die gefinancierd wordt uit het Europees Landbouwfonds voor Plattelandontwikkeling (ELFPO). In Nederland zijn diverse maatregelen opengesteld voor aanvragen, waarbij in de uitvoering onderscheid is gemaakt tussen grondgebonden en niet-grondgebonden maatregelen. De verleende subsidie van projecten

¹ Sinds het vorige peilmoment 1 juli 2020 zijn deze cijfers niet geactualiseerd omdat de nieuwste cijfers nog niet bekend zijn. De informatie weergegeven in dit hoofdstuk is dus hetzelfde als voorgaand peilmoment

gericht op niet-grondgebonden maatregelen zijn reeds in de database van het monitoringsysteem aanwezig (ELFPO).

ERAC heeft alle betalingen² uit het GLB in de huidige programmaperiode in beeld gebracht en gecategoriseerd. De betalingen aan Noord-Hollandse organisaties, voornamelijk landbouwers, vanuit het GLB zijn in tabel 14 per jaar per categorie weergegeven. De betalingen over 2017, 2018 en 2019 heeft ERAC per gemeente uit kunnen splitsen, zoals is weergegeven in tabel 15. De geografische verdeling van deze betalingen over de provincies is gebruikt om de betalingen uit 2015 en 2016 aan de provincies toe te rekenen. Deze waren namelijk wel per categorie, maar niet per locatie beschikbaar.

GLB-onderdeel	2015	2016	2017	2018	2019
Akkerbouw	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Basisbetaling	€ 45.325.612	€ 29.381.786	€ 28.611.370	€ 29.802.340	€ 30.172.082
Jonge landbouwers	€ -	€ 774.667	€ 942.200	€ 867.315	€ 963.827
Teruggave crisisreserve	€ 1.165.513	€ 551.541	€ 506.461	€ 536.544	€ 576.500
Veehouderij	€ 774.441	€ 77.153	€ 38.305	€ 72.387	€ 73.911
Vergroeningsbetaling	€ -	€ 12.444.268	€ 12.125.568	€ 12.651.538	€ 12.609.858
Totaal Directe betalingen	€ 47.265.566	€ 43.229.415	€ 42.223.904	€ 43.930.124	€ 44.396.179
Algemeen	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Tuinbouw	€ 1.349.996	€ 1.152.818	€ 257.757	€ 1.866.947	€ 711.948
Veehouderij	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Zuivel	€ 72.966	€ 765.464	€ 963.889	€ 497	€ 1.372
Totaal Markt- en prijsbeleid	€ 1.422.963	€ 1.918.282	€ 1.221.646	€ 1.867.443	€ 713.320
Totaal Pijler 1	€ 48.688.529	€ 45.147.697	€ 43.445.550	€ 45.797.567	€ 45.109.499
Grondgebonden	€ 2.682.767	€ 1.832.442	€ 5.468.267	€ 6.243.286	€ 6.825.668
Niet-grondgebonden*	€ 1.172.866	€ 801.117	€ 3.476.004	€ 20.774.160	€ 5.463.890
Totaal Plattelandsbeleid	€ 3.855.633	€ 2.633.558	€ 8.944.271	€ 27.017.446	€ 12.289.557
Totaal Pijler 2	€ 3.855.633	€ 2.633.558	€ 8.944.271	€ 27.017.446	€ 12.289.557
Eindtotaal	€ 52.544.162	€ 47.781.255	€ 52.389.821	€ 72.815.013	€ 57.399.057

Tabel 14: Betalingen vanuit het GLB aan Noord-Hollandse organisaties per jaar

* Van deze categorie zijn de verleende subsidiebedragen aanwezig in de overall database

² Let op: dit verschilt van de bedragen in de overall database, waar de verleende subsidie is vastgelegd

Uit tabel 14 blijkt dat de basisbetalingen in Noord-Holland veruit de grootste uitgavencategorie van het GLB is. De vergroeningsmaatregelen zijn in Noord-Holland, net als in de rest van Nederland, significant. Vanaf 2016 ontvangen Noord-Hollandse organisaties hier jaarlijks meer dan € 12 miljoen voor.

Gemeente	Organisaties	Betalingen	Europese subsidie
Aalsmeer	8	55	€ 355.728
Alkmaar	173	1.322	€ 9.800.271
Amstelveen	27	222	€ 2.890.005
Amsterdam	58	420	€ 6.248.856
Beemster	147	1.174	€ 6.564.857
Bergen (NH.)	78	630	€ 2.580.784
Beverwijk	6	35	€ 379.854
Blaricum	8	56	€ 108.074
Bloemendaal	7	34	€ 129.855
Castricum	36	307	€ 1.659.200
Den Helder	33	255	€ 1.121.212
Diemen	1	9	€ 9.423
Drechterland	158	1.160	€ 4.773.029
Edam-Volendam	80	613	€ 23.006.223
Enkhuizen	9	69	€ 228.218
Gooise Meren	23	192	€ 954.113
Haarlem	11	39	€ 196.841
Haarlemmermeer	187	1.487	€ 9.377.848
Heemskerk	21	120	€ 314.417
Heemstede	2	20	€ 57.853
Heerhugowaard	61	419	€ 3.132.795
Heiloo	22	176	€ 748.755
Hilversum	15	86	€ 405.049
Hollands Kroon	627	4.969	€ 31.071.771
Hoorn	9	44	€ 1.572.684
Huizen	3	12	€ 14.944
Koggenland	200	1.485	€ 7.862.537
Landsmeer	27	207	€ 1.118.876
Langedijk	35	223	€ 1.122.029
Laren	2	12	€ 74.423
Medemblik	312	2.151	€ 8.493.806
Oostzaan	19	146	€ 418.279
Opmeer	84	690	€ 6.805.071
Ouder-Amstel	33	284	€ 1.667.598
Purmerend	4	33	€ 9.710.166
Schagen	356	2.462	€ 10.962.394
Stede Broec	46	326	€ 1.372.944

Texel	185	1.482	€ 11.382.926
Uitgeest	25	189	€ 1.273.760
Uithoorn	12	79	€ 296.151
Velsen	9	67	€ 254.660
Waterland	100	762	€ 4.023.574
Weesp	33	289	€ 1.255.732
Wijdemeren	50	371	€ 1.313.263
Wormerland	54	456	€ 2.649.575
Zaandstad	67	518	€ 2.843.465
Zandvoort	0	0	€ 0
Totaal	3.463	26.157	182.603.891

Tabel 15: Betalingen GLB in Noord-Holland per gemeente periode 2017-2019

Vanuit het GLB is in deze programmaperiode **€ 282,9 miljoen** aan betalingen verricht aan Noord-Hollandse organisaties, met name landbouwers. Het betreft hier netto betalingen, omdat ook rekening is gehouden met negatieve betalingen zoals heffingen en terugbetalingen. Omdat de verleende subsidie van de niet-grondgebonden maatregelen al in de overall database aanwezig is (onder ELFPO), dienen de bedragen uit deze categorie buiten beschouwing te worden gelaten bij in beeld brengen van de additionele betalingen t.o.v. de overall database. Daardoor kan gesteld worden dat naast de projectgebonden subsidies Noord-Holland in de programmaperiode tot en met 2019 ruim **€ 259,9 miljoen** aan landbouw gerelateerde betalingen heeft ontvangen.

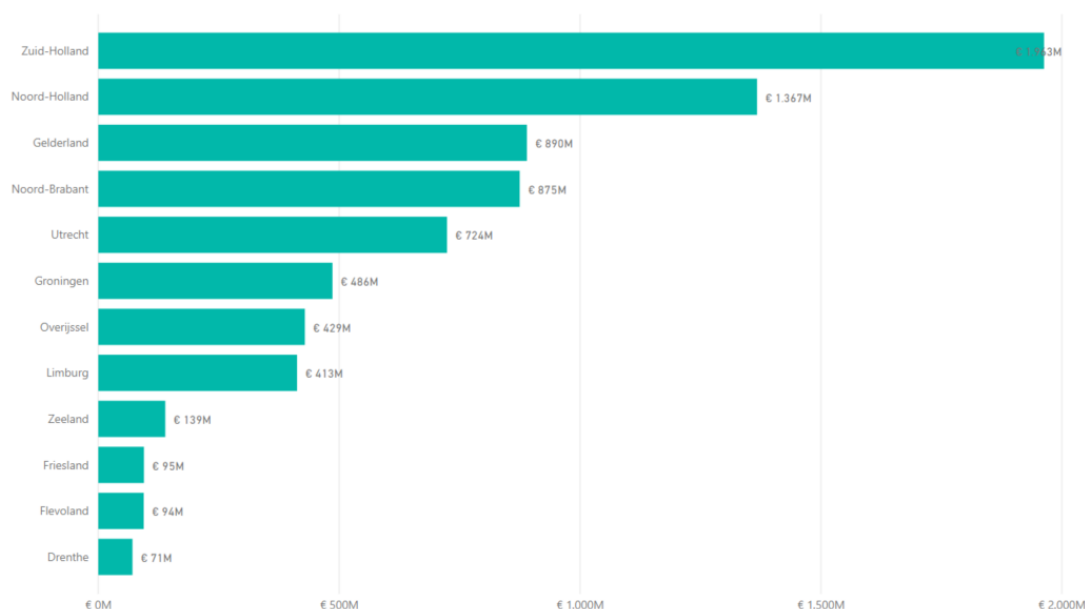
vijf Benchmarking

ERAC beschikt over een landelijke database van de verleende Europese subsidie in Nederland. Hierdoor is een benchmark tussen alle twaalf de Nederlandse provincies mogelijk. De benchmark is zowel inclusief het programma Horizon2020 weergegeven als gecorrigeerd voor Horizon2020.

In de paragrafen hieronder is een benchmark weergegeven naar:

- Inwoneraantal (Europese subsidie per inwoner)
- Bruto regionaal product (Europese subsidie in procenten t.o.v. het BRP)
- Vergelijking programma's naar Europese, nationale en regionale regie

De totaal verleende Europese subsidie per Nederlandse provincie wordt weergegeven in figuur 9.

Figuur 9: Totaal verleende Europese subsidie per provincie

5.1 Vergelijking op inwoneraantal

Provincie	Europese subsidie per inwoner (gehele periode)	Europese subsidie per inwoner (per jaar)
Groningen	€ 833	€ 138
Utrecht	€ 564	€ 93
Zuid-Holland	€ 537	€ 89
Noord-Holland	€ 486	€ 81
Gelderland	€ 434	€ 72
Overijssel	€ 374	€ 62
Limburg	€ 369	€ 61
Zeeland	€ 364	€ 60
Noord-Brabant	€ 348	€ 58
Flevoland	€ 231	€ 38
Friesland	€ 147	€ 24
Drenthe	€ 144	€ 24

Tabel 16: Europese subsidie per inwoner

Provincie	Europese subsidie per inwoner (gehele periode)	Europese subsidie per inwoner (per jaar)
Groningen	€ 463	€ 77
Zeeland	€ 350	€ 58
Limburg	€ 232	€ 38
Zuid-Holland	€ 208	€ 34
Overijssel	€ 192	€ 32
Gelderland	€ 166	€ 28
Noord-Brabant	€ 139	€ 23
Noord-Holland	€ 134	€ 22
Flevoland	€ 133	€ 22
Utrecht	€ 115	€ 19
Friesland	€ 115	€ 19
Drenthe	€ 101	€ 17

Tabel 17: Europese subsidie per inwoner (gecorrigeerd voor Horizon2020)

5.2 Europese subsidie ten opzichte van het Bruto Regionaal Product

Provincie	Europese subsidie t.o.v. BRP (gehele periode)	Europese subsidie t.o.v. BRP (per jaar)
Groningen	1,89%	0,31%
Zuid-Holland	1,33%	0,22%
Gelderland	1,28%	0,21%
Utrecht	1,19%	0,20%
Zeeland	1,15%	0,19%
Overijssel	1,12%	0,19%
Limburg	1,07%	0,18%
Noord-Holland	0,94%	0,16%
Noord-Brabant	0,84%	0,14%
Flevoland	0,75%	0,12%
Drenthe	0,51%	0,08%
Friesland	0,51%	0,08%

Tabel 18: Europese subsidie in procenten t.o.v. het BRP

Provincie	Europese subsidie t.o.v. BRP (gehele periode)	Europese subsidie t.o.v. BRP (per jaar)
Zeeland	1,10%	0,18%
Groningen	1,05%	0,17%
Limburg	0,67%	0,11%
Overijssel	0,58%	0,10%
Zuid-Holland	0,51%	0,08%
Gelderland	0,49%	0,08%
Flevoland	0,43%	0,07%
Friesland	0,40%	0,07%
Drenthe	0,35%	0,06%
Noord-Brabant	0,33%	0,05%
Noord-Holland	0,26%	0,04%
Utrecht	0,24%	0,04%

Tabel 19: Europese subsidie in procenten t.o.v. het BRP (gecorrigeerd voor Horizon2020)

5.3 Verdeling programma's onder regionale, nationale en Europese regie

De benchmark naar de vergelijking tussen de programma's onder regionale, nationale en Europese regie laat een brede variatie zien in de verdeling van de verleende Europese euro's

over deze regieorganen. Het betreft hier de relatieve verdeling binnen een provincie, waardoor goed naar voren komt welke soort programma's voor een provincie belangrijk zijn.

Provincie	Regionale regie	Nationale regie	Europese regie
Drenthe	36,61%	16,51%	46,87%
Flevoland	31,61%	18,95%	49,44%
Friesland	28,23%	17,38%	54,39%
Gelderland	19,88%	5,22%	74,90%
Groningen	26,48%	12,62%	60,90%
Limburg	29,09%	7,22%	63,69%
Noord-Brabant	20,44%	6,05%	73,51%
Noord-Holland	11,50%	5,41%	83,08%
Overijssel	26,22%	7,04%	66,73%
Utrecht	8,19%	4,60%	87,21%
Zeeland	44,77%	7,90%	47,33%
Zuid-Holland	8,64%	15,56%	75,80%

Tabel 20: Vergelijking Europese programma's per regionale, nationale en Europese regie (alfabetisch, geen ranglijst)

Provincie	Europese regie	Nationale regie	Regionale regie
Drenthe	24,00%	23,62%	52,38%
Flevoland	12,07%	32,95%	54,98%
Friesland	41,78%	22,18%	36,03%
Gelderland	34,48%	13,63%	51,89%
Groningen	29,63%	22,72%	47,65%
Limburg	42,21%	11,49%	46,30%
Noord-Brabant	33,50%	15,19%	51,31%
Noord-Holland	38,83%	19,58%	41,59%
Overijssel	35,12%	13,74%	51,14%
Utrecht	37,49%	22,48%	40,03%
Zeeland	45,21%	8,22%	46,57%
Zuid-Holland	37,39%	40,26%	22,35%

Tabel 21: Vergelijking Europese programma's per regionale, nationale en Europese regie (alfabetisch, geen ranglijst) (gecorrigeerd voor Horizon2020)

Bijlagen

Bijlage 1

Berekening van de multiplier

Van veel Europese programma's zijn alleen de verstrekte subsidiebedragen bekend en niet de totale projectomvang. De totale omvang zou een beter beeld geven van de gehele impact van de geïnventariseerde projecten op Noord-Holland. Bovendien is per project de projectomvang noodzakelijk als input voor het berekenen van de werkgelegenheid. Op basis van ervaringen is per Europees programma een gemiddeld subsidiepercentage bepaald. ERAC vertaalt deze in de gemiddelde multiplier per programma, weergegeven in de tabellen 21, 22 en 23.

De gemiddelde multiplier voor alle projecten in Noord-Holland is berekend op **1,46**. Op basis van de totaal verleende Europese subsidie per programma in Noord-Holland en met gebruikmaking van de gemiddelde multiplier, geldt dat de investeringsimpuls aan totale projectkosten van Noord-Hollandse organisaties **€ 1.996.228.404** bedraagt. Wanneer de berekening uitgesplitst wordt naar regieorgaan, blijkt dat er sprake is van grote verschillen. De multiplier voor Europese programma's onder regionale regie bedraagt **2,71**, die voor Europese programma's onder nationale regie **2,00** en voor Europese programma's onder Europese regie geldt een multiplier van **1,25**.

Zoals te zien is, lukt een euro binnen een programma onder regionale regie meer overige investeringen uit dan programma's onder Europese regie zoals Horizon2020.

Europees programma	Multiplier
ELFPO	2,86
Interreg 2 Zeeën	2,00
Interreg VA Duitsland-Nederland	2,00
Interreg VA Vlaanderen-Nederland	2,00
Interreg VB Noordzee	2,00
Interreg VB North West Europe	2,00
Kansen voor West II (OP West)	2,86
OP Noord	2,86
OP Oost	2,86
OPZuid	2,86
Gemiddelde multiplier	2,71

Tabel 21: Multiplier regionale regie per programma

Europees programma	Multiplier
AMIF	2,00
EFMZV	2,00
ESF	2,00
Gemiddelde multiplier	2,00

Tabel 22: Multiplier nationale regie per programma

Europees programma	Multiplier
CEF	2,22
COSME	1,43
Creative Europe	2,00
EaSI	1,14
ELENA	1,00
Erasmus+	1,00
Europe for citizens	2,00
EUROSTARS	2,00
Horizon 2020	1,18
Interreg VC Europe	1,48
LIFE	1,48
URBACT	2,00
Urban Innovative Actions	1,25
Gemiddelde multiplier	1,25

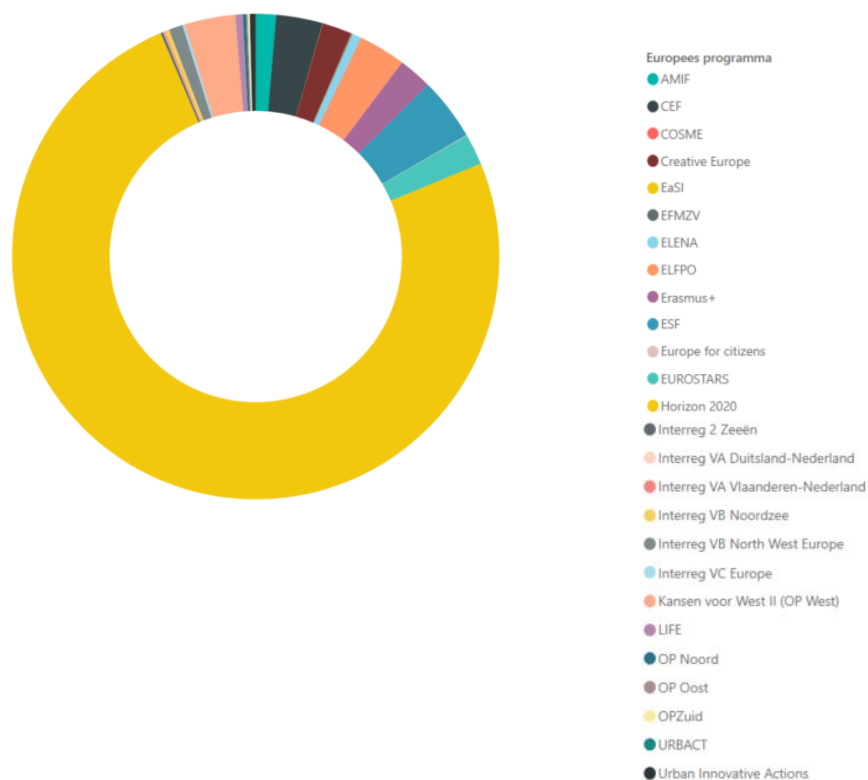
Tabel 23: Multiplier Europese regie per programma

Bijlage 2

Resultaten Metropoolregio Amsterdam

Europees programma	Aantal projecten	Percentage	Europese subsidie	Percentage
ELFPO	116	3,62%	€ 40.288.692	3,14%
Interreg 2 Zeeën	8	0,25%	€ 2.285.546	0,18%
Interreg VA Duitsland-Nederland	15	0,47%	€ 568.895	0,04%
Interreg VA Vlaanderen-Nederland	12	0,37%	€ 1.232.380	0,10%
Interreg VB Noordzee	13	0,41%	€ 3.552.539	0,28%
Interreg VB North West Europe	18	0,56%	€ 11.819.016	0,92%
Kansen voor West II (OP West)	71	2,21%	€ 43.104.532	3,36%
OP Noord	9	0,28%	€ 2.931.598	0,23%
OP Oost	17	0,53%	€ 1.282.007	0,10%
OPZuid	18	0,56%	€ 1.605.548	0,12%
Subtotaal regionaal	297	9,26%	€ 108.670.753	8,46%
AMIF	17	0,53%	€ 17.242.422	1,34%
EFMZV	7	0,22%	€ 713.633	0,06%
ESF	898	28,00%	€ 53.619.191	4,17%
Subtotaal nationaal	922	28,75%	€ 71.575.245	5,57%
CEF	30	0,94%	€ 39.635.675	3,09%
COSME	3	0,09%	€ 191.684	0,01%
Creative Europe	215	6,70%	€ 25.494.743	1,98%
EaSI	4	0,12%	€ 309.792	0,02%
ELENA	3	0,09%	€ 7.933.565	0,62%
Erasmus+	243	7,58%	€ 28.573.947	2,22%
Europe for citizens	28	0,87%	€ 485.729	0,04%
EUROSTARS	79	2,46%	€ 26.337.597	2,05%
Horizon 2020	1.359	42,38%	€ 961.675.687	74,87%
Interreg VC Europe	9	0,28%	€ 2.166.110	0,17%
LIFE	11	0,34%	€ 6.368.817	0,50%
URBACT	3	0,09%	€ 305.172	0,02%
Urban Innovative Actions	1	0,03%	€ 4.814.248	0,37%
Subtotaal Europees	1.988	61,99%	€ 1.104.292.764	85,97%
Totaal	3.207	100,00%	€ 1.284.538.762	100,00%

Tabel 24: Aantal projecten en Europese subsidie per Europees programma

Figuur 10: Verdeling Europese subsidie naar Europees programma

Bestuurlijk thema	Aantal projecten	Percentage	Europese subsidie	Percentage
Cultuur en Samenleving	418	13,03%	€ 144.427.965	11,24%
Economie en Innovatie	1.311	40,88%	€ 854.790.507	66,54%
Energie	89	2,78%	€ 40.515.425	3,15%
Milieu, Landschap en Natuur	97	3,02%	€ 45.493.485	3,54%
Mobiliteit en Infrastructuur	69	2,15%	€ 65.734.396	5,12%
Onderwijs en Arbeidsmarkt	1.189	37,08%	€ 120.810.327	9,40%
Toerisme en Recreatie	2	0,06%	€ 463.177	0,04%
Zorg en Welzijn	32	1,00%	€ 12.303.480	0,96%
Totaal	3.207	100,00%	€ 1.284.538.762	100,00%

Tabel 25: Aantal projecten en Europese subsidie per bestuurlijk thema

Topsector	Aantal projecten	Percentage	Europese subsidie	Percentage
Agrofood	167	5,21%	€ 38.635.595	3,01%
Chemie	55	1,71%	€ 49.289.100	3,84%
Creatieve industrie	5	0,16%	€ 2.075.654	0,16%
Energie	88	2,74%	€ 44.428.234	3,46%
High Tech Systemen en Materialen (HTSM)	391	12,19%	€ 302.553.162	23,55%
Life Sciences en Health	500	15,59%	€ 336.300.956	26,18%
Logistiek	64	2,00%	€ 56.187.231	4,37%
Tuinbouw en Uitgangsmaterialen	33	1,03%	€ 16.559.965	1,29%
Water en Maritiem	48	1,50%	€ 29.480.929	2,30%
Niet van toepassing (economisch)	150	4,68%	€ 101.404.394	7,89%
Subtotaal	1.501	46,80%	€ 976.915.220	76,05%
Niet gecategoriseerd (niet-economisch)	1.706	53,20%	€ 307.623.542	23,95%
Totaal	3.207	100,00%	€ 1.284.538.762	100,00%

Tabel 26: Aantal projecten en Europese subsidie per topsector

Organisatiennaam	Aantal project-deelnames	Europese subsidie
Universiteit van Amsterdam	278	€ 188.153.054
Stichting VU	213	€ 131.031.795
Stichting Nationaal Lucht- en Ruimtevaartlaboratorium	110	€ 37.551.937
Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen KNAW	103	€ 59.114.833
Academisch Medisch Centrum	100	€ 59.055.388
Stichting VUmc	89	€ 47.684.901
Stichting Het Nederlands Kanker Instituut-Antoni van Leeuwenhoek Ziekenhuis	43	€ 30.485.110
Stichting Waag Society	33	€ 10.079.821
Gemeente Amsterdam	28	€ 36.243.785
Stichting Egi	27	€ 15.862.908

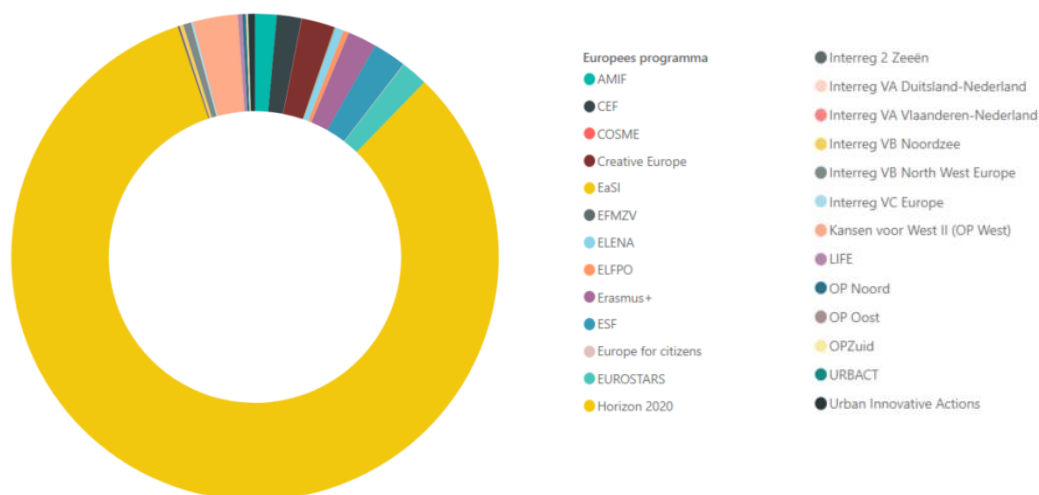
Tabel 27: Top-10 organisaties naar aantallen projectdeelnames en Europese subsidie

Bijlage 3

Resultaten Gemeente Amsterdam

Europees programma	Aantal projecten	Percentage	Europese subsidie	Percentage
ELFPO	10	0,47%	€ 4.106.257	0,38%
Interreg 2 Zeeën	5	0,23%	€ 1.351.305	0,12%
Interreg VA Duitsland-Nederland	4	0,19%	€ 69.463	0,01%
Interreg VA Vlaanderen-Nederland	3	0,14%	€ 362.141	0,03%
Interreg VB Noordzee	8	0,37%	€ 2.451.672	0,22%
Interreg VB North West Europe	12	0,56%	€ 5.749.944	0,53%
Kansen voor West II (OP West)	48	2,24%	€ 32.510.831	2,97%
OP Noord	4	0,19%	€ 2.356.576	0,22%
OP Oost	8	0,37%	€ 735.792	0,07%
OPZuid	10	0,47%	€ 892.190	0,08%
Subtotaal regionaal	112	5,22%	€ 50.586.170	4,62%
AMIF	15	0,70%	€ 15.692.850	1,43%
EFMZV	1	0,05%	€ 375.000	0,03%
ESF	321	14,95%	€ 24.083.512	2,20%
Subtotaal nationaal	337	15,70%	€ 40.151.362	3,67%
CEF	19	0,88%	€ 17.934.476	1,64%
COSME	3	0,14%	€ 191.684	0,02%
Creative Europe	195	9,08%	€ 24.186.798	2,21%
EaSI	4	0,19%	€ 309.792	0,03%
ELENA	2	0,09%	€ 6.214.205	0,57%
Erasmus+	138	6,43%	€ 21.012.306	1,92%
Europe for citizens	23	1,07%	€ 448.299	0,04%
EUROSTARS	59	2,75%	€ 19.353.761	1,77%
Horizon 2020	1.237	57,62%	€ 904.238.510	82,62%
Interreg VC Europe	6	0,28%	€ 1.411.671	0,13%
LIFE	8	0,37%	€ 3.274.031	0,30%
URBACT	3	0,14%	€ 305.172	0,03%
Urban Innovative Actions	1	0,05%	€ 4.814.248	0,44%
Subtotaal Europees	1.698	79,09%	€ 1.003.694.952	91,71%
Totaal	2.147	100,00%	€ 1.094.432.484	100,00%

Tabel 28: Aantal projecten en Europese subsidie per Europees programma

Figuur 11: Verdeling Europese subsidie naar Europees programma

Bestuurlijk thema	Aantal projecten	Percentage	Europese subsidie	Percentage
Cultuur en Samenleving	388	18,07%	€ 139.442.373	12,74%
Economie en Innovatie	1.048	48,81%	€ 759.332.441	69,38%
Energie	64	2,98%	€ 30.129.664	2,75%
Milieu, Landschap en Natuur	70	3,26%	€ 32.066.810	2,93%
Mobiliteit en Infrastructuur	44	2,05%	€ 39.162.818	3,58%
Onderwijs en Arbeidsmarkt	506	23,57%	€ 83.685.426	7,65%
Toerisme en Recreatie	1	0,05%	€ 23.400	0,00%
Zorg en Welzijn	26	1,21%	€ 10.589.552	0,97%
Totaal	2.147	100,00%	€ 1.094.432.484	100,00%

Tabel 29: Aantal projecten en Europese subsidie per bestuurlijk thema

Topsector	Aantal projecten	Percentage	Europese subsidie	Percentage
Agrofood	48	2,24%	€ 15.712.895	1,44%
Chemie	46	2,14%	€ 47.661.356	4,35%
Creatieve industrie	3	0,14%	€ 1.337.779	0,12%
Energie	65	3,03%	€ 35.331.170	3,23%
High Tech Systemen en Materialen (HTSM)	317	14,76%	€ 271.100.643	24,77%
Life Sciences en Health	460	21,43%	€ 312.978.315	28,60%
Logistiek	48	2,24%	€ 33.029.011	3,02%
Tuinbouw en Uitgangsmaterialen	26	1,21%	€ 13.493.965	1,23%
Water en Maritiem	32	1,49%	€ 15.764.924	1,44%
Niet van toepassing (economisch)	136	6,33%	€ 96.607.094	8,83%
Subtotaal	1.181	55,01%	€ 843.017.153	77,03%
Niet gecategoriseerd (niet-economisch)	966	44,99%	€ 251.415.331	22,97%
Totaal	2.147	100,00%	€ 1.094.432.484	100,00%

Tabel 30: Aantal projecten en Europese subsidie per topsector

Organisatiennaam	Aantal project-deelnames	Europese subsidie
Universiteit van Amsterdam	278	€ 188.153.054
Stichting VU	213	€ 131.031.795
Stichting Nationaal Lucht- en Ruimtevaartlaboratorium	110	€ 37.551.937
Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen KNAW	103	€ 59.114.833
Academisch Medisch Centrum	100	€ 59.055.388
Stichting VUmc	89	€ 47.684.901
Stichting Het Nederlands Kanker Instituut-Antoni van Leeuwenhoek Ziekenhuis	43	€ 30.485.110
Stichting Waag Society	33	€ 10.079.821
Gemeente Amsterdam	28	€ 36.243.785
Stichting Egi	27	€ 15.862.908

Tabel 31: Top-10 organisaties naar aantallen projectdeelnames

Van verkenning naar impact

Regionale ontwikkeling
Projecten en financiering
Europa
Innovation

www.erac.nl

Van verkenning naar impact

Regionale ontwikkeling
Projecten en financiering
Europa
Innovation

www.erac.nl

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

H.S.E.D. van Velzen-Donker
BEL/BS

Telefoonnummer +31235145660
donkerh@noord-holland.nl

1 | 2

Betreft: Rapportage over 2020 van de Europastrategie 2017-2021

Geachte leden,

Graag informeren wij u over het volgende onderwerp: de rapportage over het jaar 2020 van de Europastrategie 2017-2021.

Inleiding

In de Europastrategie van Noord-Holland 2017-2021 staat dat er jaarlijks gerapporteerd wordt over de voortgang en uitvoering van de ambities uit de strategie. Deze voortgang gaat over de uitvoering en de bereikte resultaten van het laatste jaar van de huidige strategie, het jaar 2020.

Bijgaand sturen wij u de rapportage waarin de geformuleerde ambities uit 2017 letterlijk zijn overgenomen uit de strategie om vervolgens onder het kopje *Voortgang* te lezen wat er in 2020 is bereikt. Door COVID-19 en de Brexit is er bij de Europese Commissie in 2020 veel tijd gaan zitten in het vormgeven van de herstelfondsen om uit de coronacrisis te komen en het ondersteunen van sectoren door het uittreden van het Verenigd koninkrijk. Ook hebben veel jaarlijkse evenementen en ontmoetingen met Europese collega's niet plaatsgevonden door de coronacrisis.

De tweede bijlage is een inventarisatie van het bureau ERAC over de periode 2014-2020 van de Europese middelen die aan onze regio zijn besteed. Deze periode loopt gelijk met de begrotingsperiode van de Europese Unie. De provincie heeft ook projecten medegefinancierd, de zogenoemde cofinanciering.

Dit onderzoek geeft aan dat er € 1.367.279.729 Europese subsidie toegekend is aan 1.970 unieke organisaties (4.246 projectdeelnames) in Noord-Holland. M.a.w. alle Europese middelen die aan Noord-Hollandse organisaties zijn toegekend.

Verzenddatum

22 APR. 2021

Kenmerk

865455/1602300

Uw kenmerk

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Enkel op de fondsen EFRO en POP heeft de provincie een regierol, op de andere fondsen heeft de provincie geen leidende rol.

De inventarisatie van Europese middelen kent de peildatum 1 december 2020. De volledige periode loopt echter tot 31 december 2020.

Twee voorbeelden van toegekende cofinanciering aan Noord-Hollandse projecten zijn het SalFar project en het SEEV4-CITY project.

Het SalFar project

Het SalFar project is een onderzoeksproject over klimaatbestendige landbouw dat zich richt op vermindering van zoetwatergebruik in de landbouw. Ook brengt het project innovatieve mogelijkheden voor zilte teelt in kaart. Het SalFar project sluit aan op onze ambities uit het collegeprogramma en ook op de Europese "Farm to Fork" strategie voor een beter evenwicht tussen natuur, voedselsystemen en biodiversiteit. De Salt Farm Foundation op Texel werkt in dit project samen met partijen uit zeven landen rond de Noordzee.

Het SEEV4-CITY

Het SEEV4-CITY project gaat over het grootste Europese energieopslagsysteem op basis van tweedehands en nieuwe batterijen uit elektrische auto's. De batterij wordt ingezet om het elektriciteitsnet te ondersteunen en stabiliseren. De megabatterij in de Johan Cruijff ArenA is op 29 juni 2018 officieel geopend en in gebruik genomen. De capaciteit is genoeg om enkele duizenden huishoudens van stroom te voorzien. Energie wordt geproduceerd door de 4200 zonnepanelen op het dak van de ArenA. Die energie wordt vervolgens opgeslagen en optimaal benut. De nieuwe technologie hierachter is een slimme koppeling tussen zonnepanelen en een elektrisch voertuig, genaamd Vehicle2Grid. Het voertuig wordt gebruikt als tijdelijke opslag voor een overschot van de schone, uitstootvrij opgewekte energie.

Tot slot

Op dit moment is het proces voor een volgende Europastrategie, samen met PS reeds begonnen.

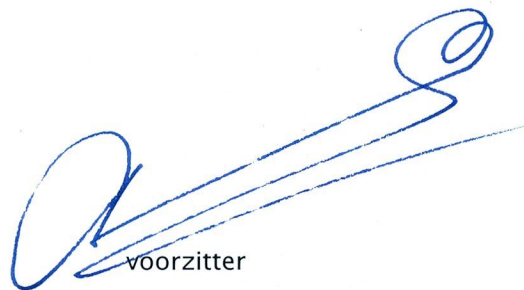
Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

2 bijlage(n)

Rapportage over 2020 van de Europastrategie 2017-2020;

Inventarisatie Europese subsidie provincie Noord-Holland,
Metropoolregio Amsterdam & gemeente Amsterdam

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	6655
Extern Zaak ID	1626773
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	14 juni 2021
Agendapunt	14.c
Titel	Arbeidsmarkt en Onderwijs: Brief GS aan PS inz. Informatie agenda werkambassadeur (C-agenda EFB 14-6-2021; het ligt in de bedoeling om voorafgaande aan de commissie EFB een technische briefing te laten houden door de werkambassadeur; op de agenda EFB van 6-9-2021 staat ook de actualisatie van de ec. agenda waarvan de visie arbeidsmarkt en onderwijs deel uitmaakt; deze brief kunt u dan betrekken bij die behandeling).
Organisatieonderdeel	BEL/RE&E

Bijlagen
Bijlage 1 Toelichting bij brief GS_PS Cie EFB_14 juni Agenda Werkambassadeur.pdf
Bijlage 2 Manifest Werken en Ontwikkelen in Noord-Holland_24-03DEF.pdf
Brief aan PS over voortgang en agenda werkambassadeur.pdf

Geagendeerd	Vergaderdatum
Overdracht vanuit GS	17 mei 2021
Ingekomen stukken ter kennisname	31 mei 2021
Economie Financiën en Bestuur	14 juni 2021

Toelichting

Gedeputeerde Staten hebben kennisgenomen van de voortgang van de werkzaamheden en de agenda van de Werkambassadeur voor de periode mei 2021 – mei 2022. De werkambassadeur besteedt met name aandacht aan het versterken en inzetten van de structuur van Publiek-Private Samenwerkingen tussen bedrijfsleven en onderwijs bij innovatie, leven lang ontwikkelen, behouden en vergroten van het aantal technische vakmensen, techniekpromotie en inclusiviteit.

1: Tabel Werkagenda Werkambassadeur 2021-2023.

De getallen verwijzen naar de toelichting onder het schema.

De werkambassadeur jaagt het geheel van ontwikkelcoalities¹ en hun uitvoering aan op:

Agenda werkambassadeur

Doel	Koppelen innovatie aan Leven Lang Ontwikkelen	Behouden en vergroten aantal vakmensen	Stimuleren LLO en duurzame inzetbaarheid
Activiteit	MKBRoute innovatief en digitaal ondernemen (6) A Gecombineerde lectoraten-practoraten (7) C	Service punt techniek (1) A Verbeteren zij-instroom naar techniek (3) A	Intersectoraal afsprakenmodel voor werk-naar-werk (2) A Ontwikkelfonds (4) B Een (gevoeld) loket voor mens, bedrijf en opleider/Talentinfrastuctuur (5) C Realisatie goede managementinformatie voor A&O (10) C
Doel	Bevorderen in- en doorstroom en techniekpromotie	Campus- en ecosysteem ontwikkeling	Het manifest levend houden
Activiteit	Een taal en aanpak voor techniekpromotie (9) C PPScase inclusiviteit (8) B	Investeringsinstrument voor T&T campussen (11) A	Formaliseren manifest bij stakeholders Organisatie van technologietafels, Leer en advies Cie en 1 maal per jaar bredere regiegroep en communicatie hierover

Prioriteit:

A = hoog

B = middel

C = laag

Voor alle activiteiten geldt dat de werkambassadeur beoordeeld kan worden op de **activering** van de partijen in de triple helix op het betreffende vraagstuk. Er dient geen afhankelijkheid van een blijvende inzet van de werkambassadeur te ontstaan.

Toelichting actiepunten/ontwikkelcoalities

1. **Servicepunt Techniek:** De ervaring van eerdere crisissen is, dat als werk wegvalt en technici naar andere sectoren vertrekken, zij niet meer terugkeren naar de techniek. Door gericht mixen en matchen binnen de techniekbranches en enige financiële ondersteuning (als opmaat naar een ontwikkelfonds) worden vraag en aanbod snel aan elkaar gekoppeld.

¹ Voor de uitvoering van de acties benoemd in de actielijnen, wordt per actie een ontwikkelcoalitie samengesteld en een aanjager. De coalitie moet bestaan uit de partijen die nodig zijn om tot een concreet resultaat te komen. Gezamenlijk stelt deze coalitie een purpose case op aan het begin van een actie/project. In een purpose case gaat het niet alleen over financiering en organisatie maar ook over de maatschappelijke opbrengst en het commitment van alle partijen aan het doel en de uitvoering. Hiermee willen we de 'volgende stap' zetten, namelijk het creëren van een samenwerkend netwerk van bestaande partijen uit de diverse domeinen en een ecosysteem. Blijkt uit de purpose case dat er onvoldoende draagvlak voor uitvoering is, dan zal de actie worden beëindigd.

Doelstelling hier is vooral niemand te verliezen voor de techniek opdat daarmee ook de klimaatopgave kan worden gerealiseerd.

2. **Intersectoraal werk-naar-werk afsprakenmodel tussen bedrijven** (aan de hand van de praktijkcase: Schiphol naar Maritiem). Mensen van werk-naar-werk laten bewegen vraagt afspraken tussen bedrijven met een behoefte aan personeel, maar ook van bedrijven met een (mogelijk) overschot. Met deze ontwikkelcoalitie en een concrete voorbeeldcase is het de bedoeling een model te ontwikkelen wat een goede basis kan vormen om ook toe te passen met andere bedrijven en in andere sectoren. Dit actiepunt sluit tevens aan bij actiepunt 3 als er oriëntatie, begeleiding en opleiding nodig is en bij actiepunt 1 voor het onderdeel mix en de inzet van de regionale mobiliteitsteams.
3. **Verbeteren zij-instroom naar techniek en oriëntatie op techniek:** Vanuit de bestaande Techniek en Technologie campussen ontwikkelen van een provincie brede methodiek en aanpak om zij-instroom naar de techniek aanzienlijk te verhogen. Ondersteuning waar nodig met oriëntatie en opleidingsvouchers als opmaat naar eventuele regionale Ontwikkelfonds NHN en MRA.
4. **Ontwikkelfonds (intersectoraal), startcase in NHN:** Opzetten regionaal ontwikkelfonds waar iedereen een persoonlijke ontwikkelrekening heeft. Het fonds wordt gevuld uit de SZW en OCW middelen voor Leven Lang Ontwikkelen, de beschikbare budgetten van gemeenten in de arbeidsmarktregio, de aangesloten O&O fondsen en op basis van de ervaringen met de oriëntatie-opleidingsvouchers vanuit de provincie.
5. **A. Eén gevoeld loket voor mens, bedrijf en opleider:** Transparant uitwisselen van informatie tussen vraag en aanbod in het domein van onderwijs en arbeidsmarkt.
B. Merk- en Talentinfrastructuur: Ontwikkeling van een herkenbaar en duidelijk platform waardoor organisaties en medewerkers uit het eco-systeem van Arbeidsmarkt&Onderwijs elkaar kunnen vinden en inspireren..
6. **MKBroute innovatief en digitaal ondernemen (digital HUB):** Het meenemen en meekrijgen van het MKB in innovatieve en digitale ontwikkelingen, nodig voor de klimaatopgave.
7. **Gecombineerde lectoraten-practoraten:** Aanstellen (of uitbreiden tot) gecombineerde practoraten-lectoraten bij techniek- en technologiecampussen. Hierdoor kunnen campussen en fieldlabs op diverse opleidingsniveau's zowel de samenwerking met bedrijven als het innovatief vermogen van de regio verstevigen.
8. **PPScase inclusiviteit:** Opzetten van een purpose case waar economische en maatschappelijke impact wordt vastgesteld van meer inclusiviteit in opleiden, ontwikkelen en werken.
9. **Een taal en aanpak voor techniekpromotie:** Benutten Beta-MentalityModel² en de 7 Werelden van Technologie³ om de keuze voor techniek en technologieonderwijs te stimuleren.
10. **Management informatie Arbeidsmarkt & Onderwijs:** Het up to date kunnen volgen van de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt in de gehele provincie.
11. **Investeringsinstrument voor Techniek & Technologie campussen:** Uitwerken van een investeringsinstrument voor (multilevel) Techniek & Technologiecampussen gericht op duurzame bedrijfsvoering en mede-eigenaarschap door de triple helix.

2. Arbeidsmarkt & Onderwijsbeleid bij de provincie Noord-Holland

Provinciaal beleid voor Arbeidsmarkt & Onderwijs is gericht op de vraag van ondernemers naar technisch/technologisch geschoold personeel ten behoeve van een goed en innovatief vestigingsklimaat in Noord-Holland. Aangrijpingspunt is de mismatch tussen arbeidsmarkt en onderwijs. Dit beleidsveld is onderdeel van regionale economie en innovatie (IPO-Kompas2020). De aansluiting van onderwijs en bedrijfsleven staat centraal, zowel gericht op jongeren als op zij-instroom (van werk naar werk zowel binnen een sector als tussen sectoren⁴). Uiteraard spelen daarbij het onderwijs zelf en ook inclusiviteit een belangrijke rol, maar zij zijn niet het uitgangspunt. Sinds 2010 heeft de Provincie Noord-Holland geen taak meer in het sociaal domein van het arbeidsmarktbeleid. Deze taken liggen bij het Rijk en de gemeenten. Wel wordt steeds meer de verbinding gelegd met de vijf arbeidsmarktregio's in Noord-Holland. Door de

² <https://ptvt.nl/kennisbank/betatechmentality/>

³ <https://ptvt.nl/kennisbank/de-7-werelden-van-techniek/>

⁴ Van werk naar werk houdt feitelijk in dat men niet of nauwelijks terecht komt in een uitkering, maar (relatief) soepel kan overstappen naar functies waar veel vraag naar is.

coronacrisis heeft het ministerie SZW onder andere gelden beschikbaar gemaakt voor het instellen van regionale mobiliteitsteams (RMT's) om mensen van werk naar werk te begeleiden. Hierdoor raken de beleidsvelden economie en sociale zaken elkaar meer dan ooit. Ook in het onderwijs zelf heeft de provincie slechts enkele wettelijke taken. Echter het mogelijk maken van innoveren in het bedrijfsleven rekent de provincie wel tot haar taak. Om te kunnen innoveren zijn er mensen nodig en de technologische ontwikkelingen gaan snel. Het beleid richt zich dus op de ontwikkeling van de eerder genoemde PPS-structuur met de werkambassadeur als aanjager. Doordat studenten en bedrijfsleven samenwerken aan vraagstukken van het bedrijfsleven wordt de kloof tussen onderwijs en bedrijfsleven kleiner. Studenten krijgen een actueel beeld van het bedrijfsleven en het bedrijfsleven ziet vraagstukken opgelost. Deze PPSen jagen hiermee onderwijsvernieuwing aan, maar kunnen ook doorgroeien naar sub-regionale innovatie ecosystemen. Het gaat hier om het ontwikkelen van lange termijn structuren en op de langere termijn vraagstukken (zoals inzicht krijgen in veranderingen in de beroepspraktijk door de technologische ontwikkelingen). Voorbeeld is de Techport campus waar eind vorig jaar de realisatie van zogenaamd InnovationWarehouse voor MKB en onderwijs van start is gegaan.

Noord- Holland

Samenwerken aan een
veerkrachtige technische en
technologische arbeidsmarkt
voor een duurzaam en groen
Noord-Holland

Maart 2021

In co-creatie samengesteld door ruim 160 aanjagers uit bedrijven, onderwijs en overheid

Inhoud

Aanleiding 3

Deel 1 Achtergronden

De samenleving, economie en technische arbeidsmarkt in transitie 4

Klimaatopgave 4

PPS-analyse 8

Deel 2 Samenwerking

Hoe willen wij samenwerken? 10

Deel 3 Ambitie 2030

Werken en ontwikkelen in 2030 16

Innovatie 18

Instroom, doorstroom & techniekpromotie 20

Leven lang ontwikkelen & duurzame inzetbaarheid 22

Van werk naar werk 24

Inclusiviteit 26

Werkend ecosysteem & campusvorming 28

Werken en ontwikkelen 2030 Noord-Holland 30

Deel 4 Actieagenda

Wat zijn de eerste acties? 32

We beginnen met de volgende startcoalities 33

Mede tot stand gekomen door 36

Aanleiding

Dit manifest is de opbrengst van online gesprekken met ruim 160 aanjagers uit bedrijven, onderwijs en overheid. Deze gesprekken, ook wel technologietafels genoemd, vonden plaats van november 2020 tot en met januari 2021. In drie ronden hebben deelnemers onder leiding van de werkambassadeur en gespreksleiders¹ uit de triple helix nagedacht over hoe de onderstaande onderwerpen (strategische thema's) er in 2030 uitzien (ronde 1), welke doelstellingen geformuleerd moeten worden om deze beelden werkelijkheid te laten worden (ronde 2), en welke acties nodig zijn om deze doelen werkelijk te realiseren (ronde 3).

Beschouw dit manifest als een 'levend document', een document dat nooit af is, omdat ontwikkelingen elkaar snel opvolgen. Om deze reden hoort bij dit document ook een website: www.werkenontwikkelen2030nh.nl Naar deze website wordt in dit document op diverse plekken verwezen voor nog meer achtergronden en actuele informatie.

3

De reeks van online technologietafels zijn door Provincie Noord-Holland (PNH) geïnitieerd als vervolg op de technologietafel² die in december 2019 plaatsvond. In deze bijeenkomst werd door de aanwezige partijen de behoefte uitgesproken om tot een gezamenlijke visie, ambitie en agenda op het gebied van werken & ontwikkelen te komen. Ook regievoering en het verbinden van verschillende initiatieven werd als een belangrijke vervolgstap gezien.

Met dit manifest zetten ondernemers, onderwijsinstellingen en overheden uit Noord-Holland een vervolgstap in het intensiveren en verbinden van regionale samenwerkingen voor een duurzame en veerkrachtige arbeidsmarkt.

Arbeidsmarktbeleid kan komende jaren op dit manifest gebaseerd worden. Dit manifest is nadrukkelijk geen document van Provincie Noord-Holland (PNH) alleen, maar een document van alle betrokken organisaties die zich binnen de provinciegrenzen met werken & ontwikkelen bezighouden.

Dit manifest bestaat uit vier delen: achtergronden, samenwerking, ambities 2030 en de actieagenda.

De namen van de gespreksleiders staan op de themapagina's (pagina's 18-28) onder de quotes genoemd.

² Verslag Rondetafel Arbeidsmarkt & Onderwijs Techniek, 11 december 2019

Deel 1 Achtergronden

De samenleving, economie en technische arbeidsmarkt in transitie

Klimaatopgave

In het Klimaatakkoord van Parijs (2015) is afgesproken de opwarming van de aarde beperkt te houden tot anderhalve graad en CO₂-uitstoot fors terug te dringen. Transitie van onze maatschappij en onze economie is noodzakelijk.

Om de uitdaging van de klimaatverandering aan te gaan is een langdurige sector overstijgende toewijding en samenwerking nodig. Dit geldt ook voor het bijpassende arbeidsmarktbeleid. De provincies Noord-Holland en Flevoland hebben een eerste kader hiervoor vastgelegd in de Human Capital Agenda klimaatopgave. De afspraken en keuzes voor Noord-Holland zijn in dit manifest uitgewerkt.

Human Capital Agenda klimaatopgave

De basis voor zowel de *Human Capital Agenda klimaatopgave* als voor dit manifest, is het werken aan voldoende beschikbaarheid van gekwalificeerde arbeidskrachten om onze ambities op het gebied van de klimaatopgave (energietransitie en circulaire economie) en digitalisering te realiseren.

Hiermee ligt er een grote opgave op het gebied van werken en ontwikkelen. Op de huidige arbeidsmarkt voor techniek en technologie is al sprake van krapte. Door de klimaatopgave zal de vraag naar technisch en technologisch geschoolde professionals verder toenemen. Als voorbeeld: de inschatting³ is dat tot 2030 investeringen in de energietransitie alleen al tot ca. 16.000 bruto FTE per jaar in Noord-Holland leiden. De klimaatopgave levert daarmee ook een economisch bijdrage door een forse toename van werkgelegenheid.

Duurzame ontwikkeldoelen

In 2015 is niet alleen het klimaatakkoord van Parijs afgesloten, maar hebben de lidstaten van de Verenigde Naties een agenda aangenomen die uit 17 duurzame ontwikkelingsdoelen (Sustainable Development Goals) bestaat. Samen vormen deze doelen een internationaal kompas voor duurzame sociale, economische en ecologische ontwikkelingen. Het idee van deze doelen is dat alle landen in de wereld hiermee aan de slag gaan en organisaties met dit kompas hun eigen nadere doelen bepalen. In dit manifest worden deze doelen als inspiratiebron en richtsnoer voor gezamenlijke acties gebruikt.

5

Het is de gemeenschappelijke ambitie om binnen de provincie samen te werken aan een veerkrachtige technische en technologische Noord-Hollandse arbeidsmarkt die nodig is voor het realiseren van een duurzaam en groen Noord-Holland.

De SDG's helpen de samenwerkende partijen om duiding te geven aan begrippen als duurzaam en groen zonder verstrikt te raken in discussies over definities.

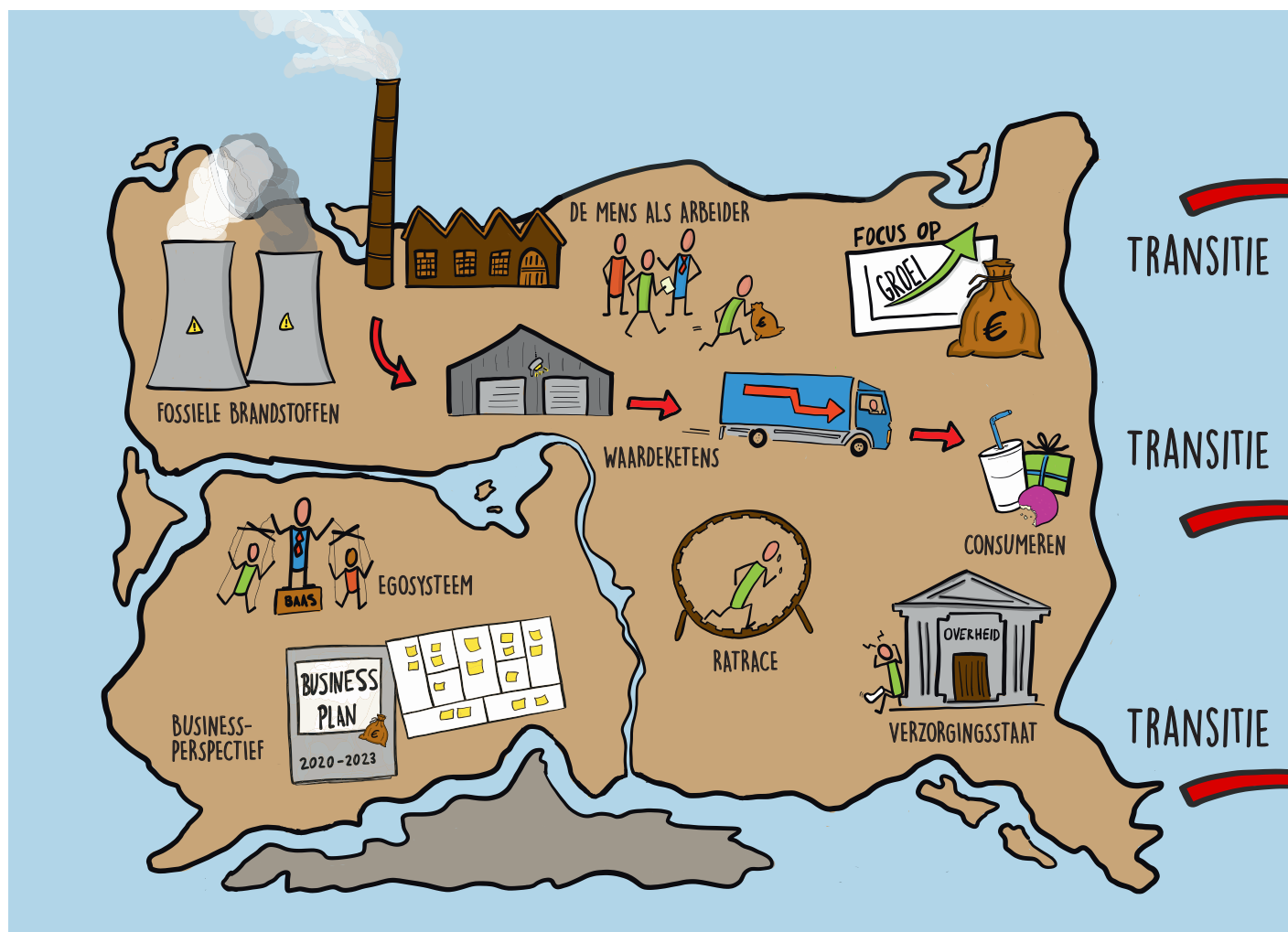
Om de komende jaren deze gemeenschappelijke ambitie waar te maken is het cruciaal anders te kijken naar *arbeid & onderwijs*.

³ Duurzaamheid en energietransitie in Noord-Holland en Flevoland: Gevolgen voor de arbeidsmarkt, 18 september 2020, Bert Tieben en Tom Smits, Stichting Economisch Onderzoek Amsterdam

Een verbreding naar *werken & ontwikkelen* is nodig. Dit komt omdat Human Capital vragen steeds vaker niet meer alleen door of ondernemers, of overheden, of onderwijsinstellingen op te lossen zijn. Samenwerken vanuit de triple helix is cruciaal. De vraagstukken overstijgen sectoren, kolommen, disciplines, politieke stromingen en businesscases. Tegelijkertijd is onze maatschappij, de economie, ons bedrijfsleven en het onderwijssysteem wel langs die structuren georganiseerd.

Om deze reden is in dit manifest niet alleen aandacht voor inhoudelijke thema's als het werken aan **innovaties, instroombevordering, leven lang ontwikkelen, duurzame inzetbaarheid, inclusiviteit, van werk naar werk, en ecosysteem & campusvorming** maar ook voor de verdere doorontwikkeling van publiek-privaat samenwerken binnen de provincie.

6

Ook is er in dit manifest een samenvatting opgenomen van het onderzoek naar de doorontwikkeling van publiek–privaat samenwerken ten behoeve van werken & ontwikkelen in de provincies Noord-Holland en Flevoland. Dit onderzoek heeft in opdracht van de twee provincies parallel aan het samenstellen van het manifest plaatsgevonden.

Door zowel aan inhoudelijke thema's te werken, en als op zoek te gaan naar andere vormen van samenwerking, kan de transitie naar een veerkrachtige technologische en technische arbeidsmarkt voor een duurzaam en groen Noord-Holland plaatsvinden.

*"We leven niet in een tijdperk van verandering,
maar een verandering van tijdperk."*

(Jan Rotmans, Hoogleraar transitiekunde)

7

Analyse publiek-private samenwerkingsverbanden (PPS)

In de periode oktober 2020 - februari 2021 zijn door een expertteam van Katapult in totaal 25 publiek-private samenwerkingsverbanden (PPS) in de provincies Noord-Holland (20) en Flevoland (5) geanalyseerd. Het betreft de PPS-en die afgelopen jaren in het kader van het Regionaal Investeringsfonds MBO zijn opgestart. Er is met 65 projectleiders en partners uit het bedrijfsleven, het onderwijs en de overheid gesproken.

Uit de analyse blijkt dat PPS-en de afgelopen jaren een belangrijke rol hebben gespeeld in het innoveren van het beroepsonderwijs. Er zijn grote stappen gezet op het gebied van flexibilisering en modulair maken van de diverse mbo-opleidingen. Ook de netwerken met bedrijven en overheden zijn flink uitgebreid. Studenten werken dankzij de PPS-en steeds meer aan praktijk-opdrachten.

8

Om een regionale spilfunctie te kunnen vervullen in het realiseren van een meer veerkrachtige arbeidsmarkt zullen de PPS-en komende periode een extra stap moeten zetten richting het innoveren van de beroepspraktijk. Hiervoor is nodig dat de PPS-en een grotere rol krijgen bij het toepassen van technologische innovaties.

Op dit moment spelen de PPS-en nog een beperkte rol bij het versterken van de innovatiekracht van bedrijven. Ook de rol ten aanzien van *leven lang ontwikkelen* is nog gering. Dit komt enerzijds doordat de PPS-en eerst hebben geïnvesteerd in de basiselementen die nodig zijn om een rol te kunnen spelen op deze terreinen

(nl. onderwijsinhoud en -vorm, infrastructuur), en anderzijds omdat het bedrijfsleven het mbo nog te weinig als partner op het gebied van leven lang ontwikkelen ziet.

Om de stap te maken naar innovatie van de beroepspraktijk zullen de PPS-en losser van de scholen moeten komen (regiefunctie tussen de partners). Dit vraagt van de scholen om een andere PPS-strategie op ROC/AOC niveau en van de bedrijven meer gezamenlijk eigenaarschap voor de PPS. PPS-en, in het kader van het regionaal investeringsfonds MBO worden nog te veel gezien als tijdelijke subsidieprojecten. Na afloop van de projectperiode gaat de PPS vaak op in de school. Deze werkwijze zorgt wel voor een impuls om het beroepsonderwijs te innoveren, maar maakt het de PPS-partners lastig om gezamenlijk en op langere termijn een rol te spelen in het innoveren van de regionale beroepspraktijk. Ook een krachtenbundeling van PPS-en binnen de ROC's en tussen ROC's is nodig. Er wordt onderling nog te weinig gedeeld (kennis, infrastructuur) en geleerd (werkende praktijken). De verschillende PPS-en binnen één ROC/AOC worden vaak nog te veel als losse projecten aangestuurd.

Omdat het startpunt van een RIF-PPS een specifiek arbeidsmarkt vraagstuk is, zullen de PPS-en hun netwerken nog verder moeten doorontwikkelen tot volwaardige ecosystemen rondom maatschappelijke vraagstukken. Dit vraagt om een multilevel (mbo-hbo), multidisciplinaire en multisectorale aanpak. Ook dit vereist een intensivering van de samenwerkingen tussen onderwijs en bedrijven en tussen de PPS-en onderling. Een sterkere focus op het 'waarom' van de PPS en het realiseren van impact is nodig, terwijl tot nu toe de aandacht vooral is gericht op het zo goed mogelijk uitvoeren van activiteiten (performance excellence).

Op provinciaal niveau wordt, met dit manifest, naar innovatieclusters en thematische Learning Communities gestreefd. De PPS-en zijn in die bovenregionale samenwerking belangrijke actoren. Dit vereist wel een regionale PPS visie (inclusief regiefunctie en instrumentarium) maar vooral een groter wederkerige afhankelijkheid tussen de scholen en de bedrijven en meer samenwerking tussen de PPS-en zelf, waarbij het gaat om het creëren van impact voor maatschappelijke uitdagingen.

Meer conclusies en aanbevelingen uit dit onderzoek zijn onder andere terug te vinden op www.werkenontwikkelen2030nh.nl

Deel 2 Samenwerking

Hoe willen wij samenwerken?

Binnen de provincie Noord-Holland werken diverse organisaties en samenwerkingsverbanden aan het versterken van de technologische en technische arbeidsmarkt. In het kader van de Human Capital Agenda klimaatopgave is een interactief overzicht ontwikkeld waarin alle relevante initiatieven binnen de provincies Noord-Holland en Flevoland op het gebied van de technische en technologische zijn opgenomen. Zie onderstaand voorbeeld.

Kijk voor de gehele interactieve kaart op www.werkenontwikkelen2030nh.nl

In dit deel van het manifest (deel 2) is een voorstel voor de samenwerking binnen de provincie uitgewerkt.

Er is een samenwerkingsmodel op basis van de input uit de technologietafels tot stand gekomen. Het idee hiervan is om binnen de provincie Noord-Holland tot een logische samenwerking op het gebied van werken en ontwikkelen te komen. Het samenwerkingsmodel is weergegeven op de pagina's 12 en 13.

Bij de totstandkoming van het samenwerkingsmodel is er rekening gehouden met dat:

- Er vanuit de triple helix gewerkt wordt aan realiseren van gezamenlijke doelen. Het samenwerken gaat verder dan overleggen alleen. Er komen in gezamenlijkheid werkelijk zaken tot stand. Er wordt gewerkt aan de actieagenda.
- Het samenwerkingsmodel recht doet aan bestaande samenwerkingen en overlegstructuren. Slim samenwerken en versterken wat er al is, in plaats van het vergroten van bestuurlijke drukte en/of de verdere versnippering van initiatieven.
- Autonomie van alle betrokken behouden blijft, terwijl er wel in co-creatie aan gezamenlijke doelen gewerkt wordt.
- Iedereen die wil en kan meedoen ook in de gelegenheid is om mee te doen, het is een open ecosysteem.
- Provincie Noord-Holland (PNH) op een logische manier invulling kan geven aan de wens om gezamenlijk meer regie te voeren en afstemming te verzorgen.
- Er vanuit kernwaarden wordt samengewerkt.

Kernwaarden

- Anders organiseren: gebruik maken van wat we al hebben, en waar nodig actief herontwerpen van het Noord-Hollandse ecosysteem waarbij voortdurend werk gemaakt wordt van de eigen organisatiedoelen én de gezamenlijke doelen.
- Verbinding & samenhang: partijen trekken gezamenlijk op, stemmen af en versterken elkaar.
- Leren & ontwikkelen: partijen wisselen ervaringen uit, leren met elkaar en helpen elkaar over hobbels heen.
- Leiderschap: partijen blijven werken aan de gemeenschappelijke doelen en het vormgeven van de transitie. Ook voor de langere termijn. (Wat is goed voor Noord-Holland?).
- Ondernemerschap: partijen maken werk van Werken & Ontwikkelen 2030 en gaan samen aan de slag.

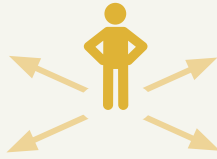
11

“Dit manifest gaat ons helpen om gefocust te blijven op de grootste mismatch op onze arbeidsmarkt, die rond techniek en technologie inclusief digitalisering. Dit zijn dé sectoren die innovatie van de regionale economie mogelijk maken en essentieel zijn voor het realiseren van onze klimaatopgave en het vergroenen van Noord-Holland. Het afgelopen jaar hebben we gezien dat steeds meer werk afhankelijk wordt van die techniek en technologie. Dit onderstreept voor mij ook het belang van meer afstemming en samenwerking.”

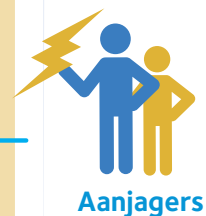
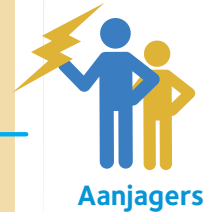
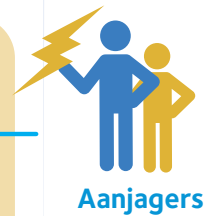
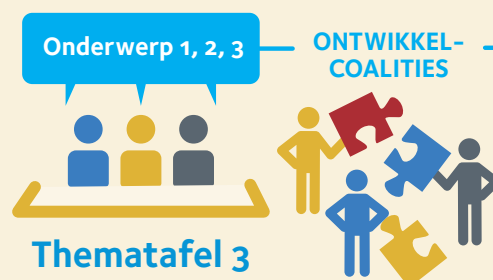
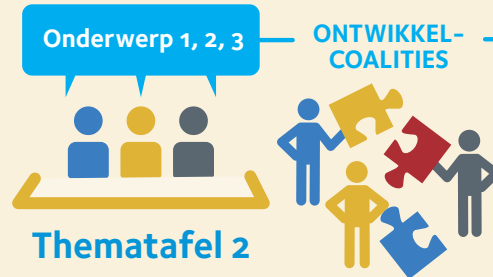
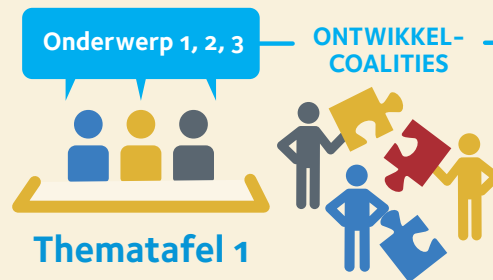
Ilse Zaal, (Gedeputeerde Noord-Holland)

Hoe willen wij samenwerken?

Werkambassadeur
jaagt aan

VISIE ONTW
MET IED
Technolog

ACTIE AGENDA

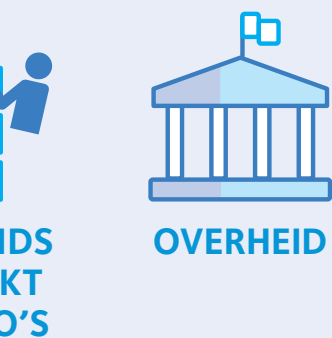
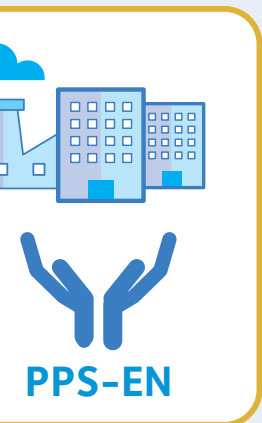
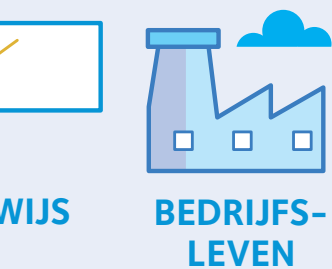
UITVOE

“De grote betrokkenheid van iedereen geeft mij vertrouwen dat we belangrijke stappen kunnen zetten in die samenwerking. De provincie Noord-Holland neemt hierin graag de rol van verbinder op zich. Wij blijven de gezamenlijke regie faciliteren met Technolobietafels, Ontwikkelcoalities en de inzet van onze werkambassadeur. Alleen samen kunnen wij een transitie op de arbeidsmarkt echt realiseren.”

Ilse Zaal, (Gedeputeerde Noord-Holland)

ONTWIKKELING TOEGEGEVEN

Technolobietafels

Techniek
Noord
Holland
Noord

Master
Plan
MRA
Techniek
2.0

Overleg
Aanjagers

Provinciaal
**BREDE
REGIEGROEP**
30 personen
uit
triple helix
met mandaat
(10/10/10)
1x jaar

Leer- en
Advies
Commissie
4x per jaar

REGIERING

REGIE & AFSTEMMING

Zie toelichting
op de volgende
pagina's

ACTIE AGENDA

Technologietafels: door Provincie Noord-Holland (PNH) periodiek georganiseerde bijeenkomsten waar stakeholders die zich binnen de provincie met werken en ontwikkelen bezighouden in gesprek gaan over (het herijken van) gezamenlijke beelden, doelen en acties die nodig zijn voor een toekomstbestendige arbeidsmarkt. De bijeenkomsten bieden ook ruimte om te netwerken en onderling de laatste inzichten uit te wisselen.

Thematafels: tijdelijke thematische werkgroepen die onderdeel van de technologietafels uitmaken. Op deze thematafels worden strategische thema's uitgelicht die op dat moment relevant zijn. Afgelopen periode waren er thematafels rondom de thema's: werk naar werk, leven lang ontwikkelen & duurzame inzetbaarheid, innovatie, instroom, doorstroom & techniekpromotie, inclusiviteit, campusvorm & ecosysteem.

Ontwikkelcoalities: een groep stakeholders uit de triple helix die op eigen initiatief en vanuit eigen doelen en inzet wil samenwerken aan het ontwikkelen van een gezamenlijk initiatief of propositie om daarmee invulling te geven aan het realiseren van de doelen uit dit manifest. Het kan gaan over bestaande coalities (PPS-en), de uitbreiding van coalities of nieuw op te starten coalities.

14

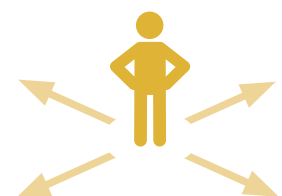
UITVOERING

Aanjager: de trekker van een ontwikkelcoalitie die over de juiste kennis, vaardigheden en netwerk beschikt om de ambities van de ontwikkelcoalitie daadwerkelijk te realiseren.

PPS-en: actiegerichte samenwerkingsverbanden van bedrijven, onderwijsinstellingen, overheden en andere publieke organisaties die werken aan het realiseren van een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, innovatieve professionals/vakmensen opleiden, leven lang ontwikkelen bevorderen of het innovatievermogen van bedrijven helpen versnellen en vergroten.

Werkambassadeur: Onafhankelijke aanjager die door de Provincie Noord-Holland (PNH) is aangesteld om het bedrijfsleven, het onderwijs en overheden onderling beter te verbinden met als doel om de provinciale visie te realiseren.

Onder *onderwijs* worden alle instellingen van basisonderwijs tot wetenschappelijk onderwijs verstaan. Inclusief commerciële- en bedrijfsopleiders.

Met *bedrijfsleven* worden MKB-bedrijven, grootbedrijven en branchevertegenwoordigers bedoeld.

Nederland is onderverdeeld in 35 *arbeidsmarktregio's*. In Noord-Holland zijn dit er vijf. Binnen deze regio's werken gemeenten en UWV samen aan dienstverlening die gericht is op werkgevers en werkzoekenden.

Met *overheid* worden het rijk, de 47 Noord-Hollandse gemeenten en Provincie Noord-Holland bedoeld.

REGIE & AFSTEMMING

Bovenregionale afstemming

Bovenregionale afstemming en coördinatie tussen Noord-Holland Noord en MRA vinden plaats via de bestaande samenwerkingsstructuur van TIB-NHN-Plus en Masterplan Techniek 2.0.

Provinciaal brede regiegroep

Minimaal 1 maal per jaar komt een provinciale regiegroep bijeen. De regiegroep bestaat uit 30 vertegenwoordigers uit het triple helix ecosysteem. (10 bedrijven/branches, 10 onderwijs, 10 overheid). De vertegenwoordigers hebben binnen hun eigen organisaties en/of achterban mandaat ten aanzien van inzet van mensen en middelen. De regiegroep evalueert de voortgang van de actieagenda en doet aanbevelingen ten aanzien van de voortgang en/of koerswijzigingen.

Leer- en adviescommissie

Een afvaardiging van de provinciaal brede regiegroep komt minimaal driemaal per jaar bijeen. De leer- en adviescommissie bestaat uit 15 vertegenwoordigers uit het triple helix ecosysteem. Deze commissie evalueert de voortgang en samenhang van de lopende acties en geven, indien gewenst, bijsturingen- en leeradviezen. Eventuele nieuwe ontwikkelingen en acties (zoals een RIF 3.0, doorgroei STO, Greendeals, Mobiliteitsteams UWV, e.d.) die een bijdrage van, of van meerwaarde zijn voor andere partijen, krijgen advies (aan provincie Noord-Holland en anderen).

Deel 3 Ambitie 2030

Werken en ontwikkelen in 2030

Gemeenschappelijke ambitie

"Wij werken samen aan een veerkrachtige technische en technologische Noord-Hollandse arbeidsmarkt, die nodig is voor het realiseren van een duurzaam en groen Noord-Holland."

In 2030.....

- Werken medewerkers, ondernemers, onderwijs en overheid samen om het juiste aantal medewerkers te hebben met de juiste skills en competenties om alle functies in te vullen waardoor de klimaatopgave kan worden gerealiseerd.
- Is er één infrastructuur die verbonden en transparant is. De schotten zijn weg en partijen spreken dezelfde taal. Er is transparantie in de aanpak en resultaten.
- Zijn inkomen, werken en leren losser verbonden waardoor medewerkers in staat zijn om zichzelf een levenlang te ontwikkelen. Er wordt gewerkt om te leren in plaats van leren om te werken.
- Zijn alle partijen (medewerkers, ondernemers, onderwijs, overheid) gewend sneller in te kunnen spelen op nieuwe trends en ontwikkelingen en de bedrijfsvoering daarop aan te passen. Medewerkers worden door middel van een leven lang ontwikkelen gefaciliteerd om mee te kunnen gaan in de veranderende omstandigheden.
- Staat het landsdeel Noord-West (Noord-Holland, Flevoland en Utrecht) bekend als de digitale HUB in werken en ontwikkelen t.a.v. de klimaatopgave in Europa.
- Faciliteert, verbindt en jaagt de Provincie Noord-Holland (PNH) aan.

Strategische thema's

Innovatie

Het bevorderen van de innovatiekracht van het bedrijfsleven en het onderwijs op het gebied van de klimaatopgave, digitalisering en technologisering door kennisontwikkeling, kennisdeling en kennistoepassing.

Instream & doorstroom

Techniek promotie

Profileren van techniek in onderwijs, de technische sector en de regio als aantrekkelijk leerwerk gebied, om de instroom in technische en technologische opleidingen en banen te vergroten.

Leven lang ontwikkelen

Duurzame inzetbaarheid

Leercultuur in bedrijven. Bieden van loopbaanperspectief aan werknemers door mogelijkheden voor doorontwikkeling te bieden om hen daarmee voor de sector (techniek, zorg, etc.) te behouden. Bevorderen inzetbaarheid en arbeidsmobiliteit van werknemers door om-, her- en bijscholing werkenden (inclusief van werk- naar werk) en werkzoekenden (veerkrachtige arbeidsmarkt).

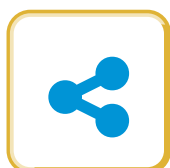
Van werk naar werk

Er is een onverminderd tekort aan technische en technologisch geschoolde vakkrachten, juist in verband met de klimaatopgave. (inter)Sectorale mobiliteit wordt gefaciliteerd om de arbeidsmarkt veerkrachtig en toekomstbestendig te maken.

Inclusiviteit

Iedereen doet mee en doet er toe.

Ecosysteem

Campus vorming

Krachtenbundeling in het netwerk, ook door clustering op een bepaalde locatie, ten behoeve van kruisbestuiving, samen leren (bijv. Learning Communities), benutten samenwerkingsmogelijkheden en grotere effectiviteit bij realiseren regionale ambities rond de klimaatopgave. Op provinciaal niveau versterken en bevorderen van synergie in activiteiten rond kiezen, leren, werken en innoveren in de techniek en technologie.

Innovatie

Beelden 2030

- In 2030 innoveren bedrijven en scholen samen. De snelheid van innoveren wordt op elkaar afgestemd en partijen helpen elkaar.
- Vormen regionale campussen, hun fieldlabs en broedplaatsen de thuisbasis voor multidisciplinaire en multilevel teams, leergemeenschappen en innovatieclusters. Deze teams werken via 'make-athons' en andere R&Do werkvormen aan de innovatiekracht van zowel bedrijven als het onderwijs. De focus ligt op het ontwikkelen van nieuwe toepassingen en toepassen van nieuwe ontwikkelingen.
- Noord-Holland kent verschillende sub-regionale innovatieclusters die onderdeel uitmaken van het totale Noord-Hollandse ecosysteem van werken en ontwikkelen. In de clusters werken MKB-bedrijven, start-ups/scale-ups, grootbedrijven, onderwijs en overheid op een logische manier samen. Ook hierbij spelen de broedplaatsen, campussen en fieldlabs een belangrijke rol.
- Noord-Holland staat wereldwijd bekend als een toonaangevende technologieregio met oplossingen voor de klimaatopgave.
- Niet alleen de innovatieve producten worden wereldwijd afgenomen, maar ook het ecosysteem binnen de provincie wordt als wereldwijde best-practice gezien.
- De manier waarop innovatie gestimuleerd en georganiseerd wordt is internationaal toonaangevend (zie ook ecosystemen en campusvorming).

“ De uitdagingen op het gebied van klimaatopgave en digitalisering kunnen alleen worden opgelost door samen te werken aan technische innovatie. ”

Gespreksleider: Henno van Horssen (Techport)

Hoofddoelen 2030

- In 2030 is Noord-Holland een innovatieve regio. De (MKB) bedrijven in Noord-Holland hebben een duidelijk ontwikkelcultuur. Dat wil zeggen: veel experimenteren, een open houding, het uitproberen van nieuwe manieren van werken met focus op de klimaatopgave, digitalisering en technologisering. Deze ontwikkelcultuur is tot stand gekomen dankzij:
 - Bedrijven onderwijs en overheid werken samen aan (toepassen van technische) innovaties.
 - Het stimuleren van ontdekkend leren multidisciplinair, multisectoraal en multilevel (op alle niveau's).
 - Fysieke experimenteerlabs in bedrijven, maar ook regionaal in campussen (diverse bedrijven en opleidingen/onderwijs op thema bij elkaar).
 - Nieuw leiderschap waarbij samen innoveren binnen de PPS/campussen de norm is
 - Het stimuleren van andere manieren van samenwerken waar bij technische innovatie besproken wordt wat de consequenties zijn voor de implementatie en de beroepspraktijk.
 - Het centraal stellen van technologische innovaties met een duidelijke maatschappelijke doelstelling. Zij geven richting aan innovatie, ontwikkeling van het onderwijs, om/bijbscholing, techniekpromotie, samenwerking van een campus/pps.
- Noord-Holland is de European Digital Innovation Hub (bekend als Smart Industry Hub en European Digital Hub), samen met Flevoland en Utrecht. Met name in het kader van werken en ontwikkelen dat nodig is voor het realiseren van de klimaatopgave.

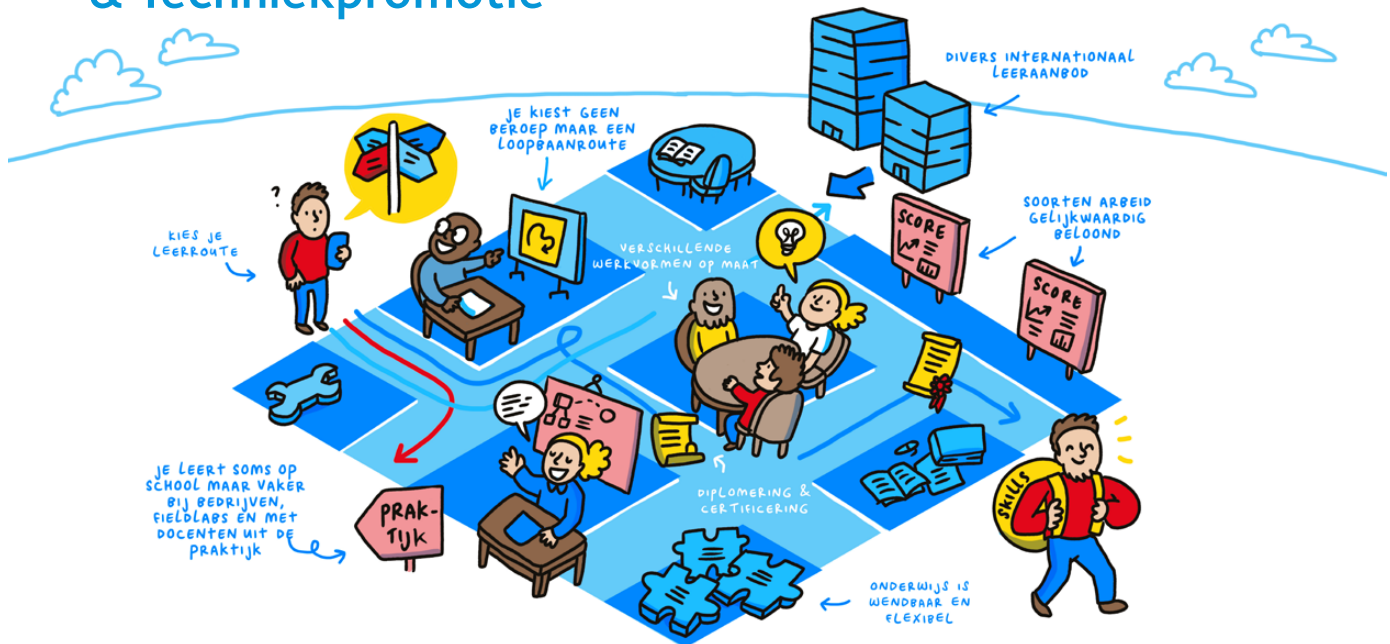
19

Eerste acties

- Activeer alle MKB-ers en neem ze mee in nieuwe ontwikkelingen en innovaties.
- Ga als provincie door met goede initiatieven als het Innovatiefestival, Seedvalley, Techport innovation centre, voucher regeling. Zorg dat er interactie is, waarbij leren van elkaar centraal staat, gedurende het hele jaar.
- Sluit het MBO en HBO beter op elkaar aan. Onder andere via gecombineerde lectoraten en pratoraten en juist via de campussen/PPS-en en Associate Degrees.
- Benutten van PPS-en en fieldlabs om de digitale hub invulling te geven.
- Zet als voorwaarde bij innovatiesubsidies, en lobby hiervoor ook bij andere geldverstrekkers, dat het in kaart brengen van de gevolgen van de (gecombineerde) innovatie ten aanzien van implementatie en de beroepspraktijk een verplicht onderdeel is.

Instroom, doorstroom & Techniekpromotie

Beelden 2030

- Onderwijs wordt plaatsonafhankelijk, modulair en flexibel aangeboden. Het aanbod is transparant en zichtbaar en onder één label. Leren en ontwikkelen is als muziek luisteren via Spotify: je kiest je eigen route, digitaal en/of live. Ongeacht je achtergrond, leeftijd of vooropleiding. De ontwikkeling van je skills staan centraal.
- Diplomering, certificering en praktijk lopen door elkaar heen en sluiten daardoor naadloos aan.
- Het opleidingsaanbod is ontwikkeld door diverse aanbieders: (inter)nationaal, regionaal, en zowel publieke- als private als publiek-private aanbieders. Ook aanbod van de lokale broedplaatsen, campussen en fieldlabs is hierin terug te vinden.
- Kies je niet voor een beroep, maar voor een loopbaanroute.
- Hybride docenten zijn onderdeel van interscolaire teams en begeleiden leren en ontwikkelen.
- Zijn techniek en technologie vaste onderdelen van alle vakken in het onderwijs. Van de basisschool tot en met het hoger onderwijs zijn praktijkgerichte programma's met leuke leerzame praktijkvakken opgenomen.
- Leer je soms op school, maar vaker in bedrijven en bij regionale broedplaatsen en fieldlabs. Je werkt in leergemeenschappen met verschillende doelgroepen aan maatschappelijk relevante thema's en opdrachten.
- Onderwijsinstellingen zijn wendbaar en flexibel.
- Verschillende werkvormen worden afgewisseld, afgestemd op individuele leerdoelen en leerstijlen.
- Cognitieve- en manuele arbeid wordt gelijkwaardiger beoordeeld en beloond.

“Technologie is overal, laat dit terugkomen in elk vak op school en in de studie of opleiding op een manier die past bij de persoonlijke leerdoelen en leerstijlen en met uitzicht op een mogelijke volgende stap.”

Gespreksleiders: Martin de Haan en Ruud Porck (Vti)

Hoofddoelen 2030

- In 2030 wordt er door alle betrokkenen (triple helix) vanuit één frame over technisch en technologisch onderwijs gesproken, zoals de 7 werelden van techniek en het beta-mentality model.
- In 2030 is er sprake van een doorlopende leerlijn op het gebied van techniek en technologie. Dit onderwijs is actueel en contextrijk; kinderen leren ook buiten de school. Om deze reden hebben alle regio's een PET (PO) en Tech Your Talent aanpak (VO) met lesprogramma en onderwijsondersteuning door bedrijven.
- In 2030 zijn techniek en technologie (incl. digitalisering)* gedurende de gehele leerlijn (PO-VMBO-VO-MBO-HBO) onderdeel van alle vakken.
- In 2030 is de instroom op het gebied van techniek & technologie aanmerkelijk vergroot door de inzet van een gezamenlijke provinciale beeldvormingsaanpak over een carrière in techniek en technologie.
- Werken alle MBO-instellingen in Noord-Holland actief samen aan het realiseren van de gezamenlijke doelstellingen 2030 van Noord-Holland. Het aanbod is afgestemd op de marktvraag.
- Vormen de PPS-en nog steeds een belangrijke rol in de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt, instroombevordering, verbinden van sub-regio's en de innovatie van de beroepspraktijk.

* Het gaat om een zo breed mogelijke benadering van Techniek & Technologie die niet aan sectoren is gebonden, maar waarin de bijdrage aan het realiseren van de klimaatopgave centraal staat.

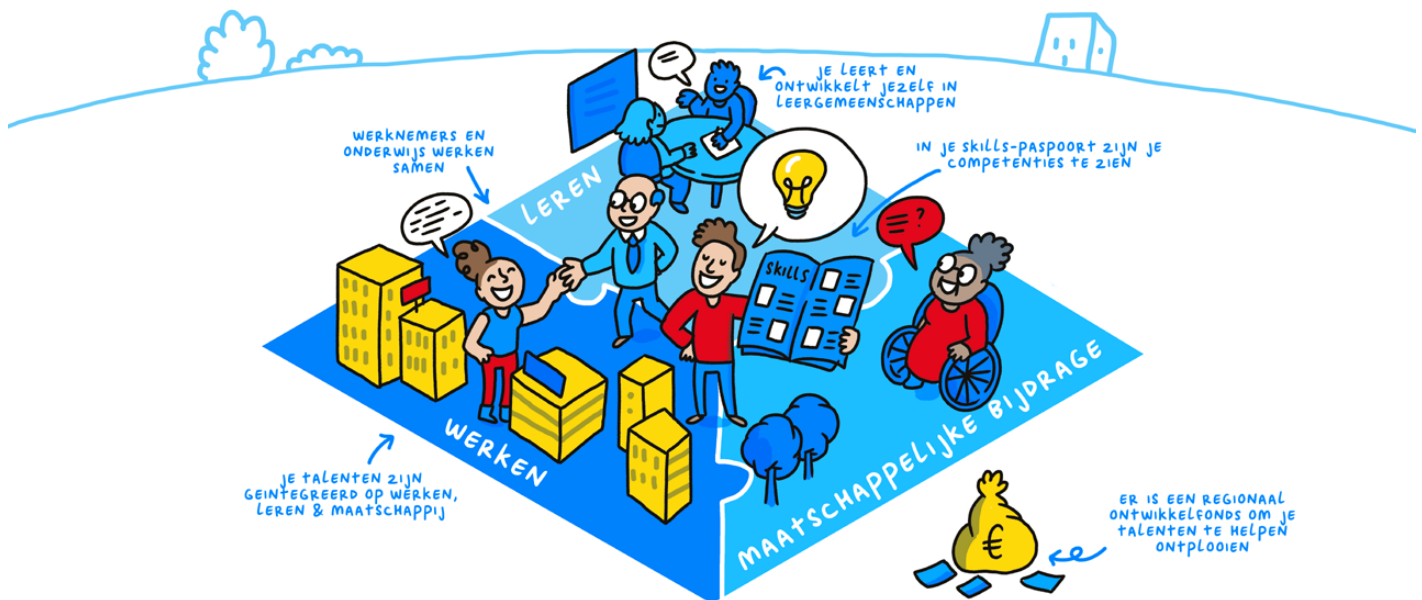
21

Eerste acties

- Opstarten van een ontwikkelcoalitie Instroom, doorstroom & Techniekpromotie die de volgende zaken onderzoekt en ontwikkelt:
 - De bestaande Promotie Events Techniek (PET) zo aansprekend en realistisch maken over de technologische en digitale mogelijkheden van werken met technologie, ouderparticipatie hier ook nadrukkelijk in meenemen, evenals het mogelijk plaatsen in een breder TechnologieEvent in de regio.
 - Een Noord-Hollandse campagne (1 label, 1 taal) om werken en leren in techniek & technologie te stimuleren. Organisatie vanuit de bestaande ecosystemen (triple helix).
 - Een doorlopende leerlijn techniek & technologie. Organisatie vanuit de bestaande lokale /sub-regionale ecosystemen (triple helix), maar wel door in Noord-Holland hierover van elkaar te leren.
- Masterplan techniek MRA 2.0 en Techniek NHN zorgen ervoor dat alle acties rondom het versterken van techniek en technologie onderwijs op po-vo en mbo, binnen de provincie worden afgestemd.

Leven lang ontwikkelen & duurzame inzetbaarheid

Beelden 2030

- Werken, leren en het leveren van een maatschappelijke bijdrage zijn met elkaar geïntegreerd: je zet je talenten in om jezelf, jouw werkgever én de regio verder te ontwikkelen. Werknemers zijn betekenisvol bezig.
- In jouw competentie- of Skills paspoort (over de gehele breedte van vakmanschap) is terug te vinden welke skills je hebt, maar ook welke skills je nog wilt en kunt ontwikkelen, er komt minder nadruk op diploma's.
- Je leert en ontwikkelt jezelf in je eigen werk, in regionale leergemeenschappen én via een vraaggestuurd, modulair, hybride en flexibel ingericht opleidings/ontwikkelaanbod.
- Werknemers, werkgevers en het onderwijs (particuliere en private opleiders) werken samen aan innovatie binnen ondernemingen.
- Er is een regionaal ontwikkelfonds waar iedereen een persoonlijke ontwikkelrekening heeft. Via deze ontwikkelrekening kun je gebruik maken van het opleidings/ontwikkelaanbod, leergemeenschappen, broedplaatsen en loopbaan ontwikkel coaches.

“ Via een flexibel (modulair en hybride) ingericht opleidings- en ontwikkelaanbod, het in kaart hebben van de eigen vaardigheden, goede begeleiding en een persoonlijke ontwikkelrekening kan iedereen mee (blijven) doen aan de snel veranderende arbeidsmarkt. ”

Gespreksleider: Ben Tap (RPAhn).

Hoofddoelen 2030

- In 2030 wordt al vanaf het basisonderwijs actief gewerkt aan het stimuleren van leven lang ontwikkelen en het bevorderen van inclusiviteit.
- Technische en technologische bedrijven onderscheiden zich door hun aantrekkelijk leercultuur en arbeidsmarktperspectief op lange termijn.
- In 2030 zijn ROC's en hogescholen volledig toegerust op het ondersteunen van leven lang ontwikkelen; dat wil zeggen: modulair, hybride, flexibel en ingericht voor verschillende doelgroepen. Bedrijven en hybride docenten spelen een actieve rol in het blijvend actualiseren van het onderwijs.
- In 2030 spreken bedrijven, overheden en onderwijs in Noord-Holland één taal als het gaat om leren en ontwikkelen. Bijvoorbeeld een skills taal. Dit omvat ook de erkenning van elkaars certificaten.
- In 2030 beschikt iedereen in Noord-Holland over een basis skills paspoort waarin nieuwe skills worden toegevoegd en waardoor matches van mensen, ook tussen sectoren, wordt bevorderd.
- In 2030 is er in Noord-Holland een ontwikkelfonds waarin iedereen vanuit een persoonlijke ontwikkelrekening werkt aan een leven lang ontwikkelen.
- De bovenstaande inhoudelijke doelen zijn bereikt dankzij de verdere doorontwikkeling van de huidige infrastructuur in Noord-Holland; regionale campussen, publiek-private samenwerkingsverbanden (vo-mbo-hbo), opleidingsbedrijven.

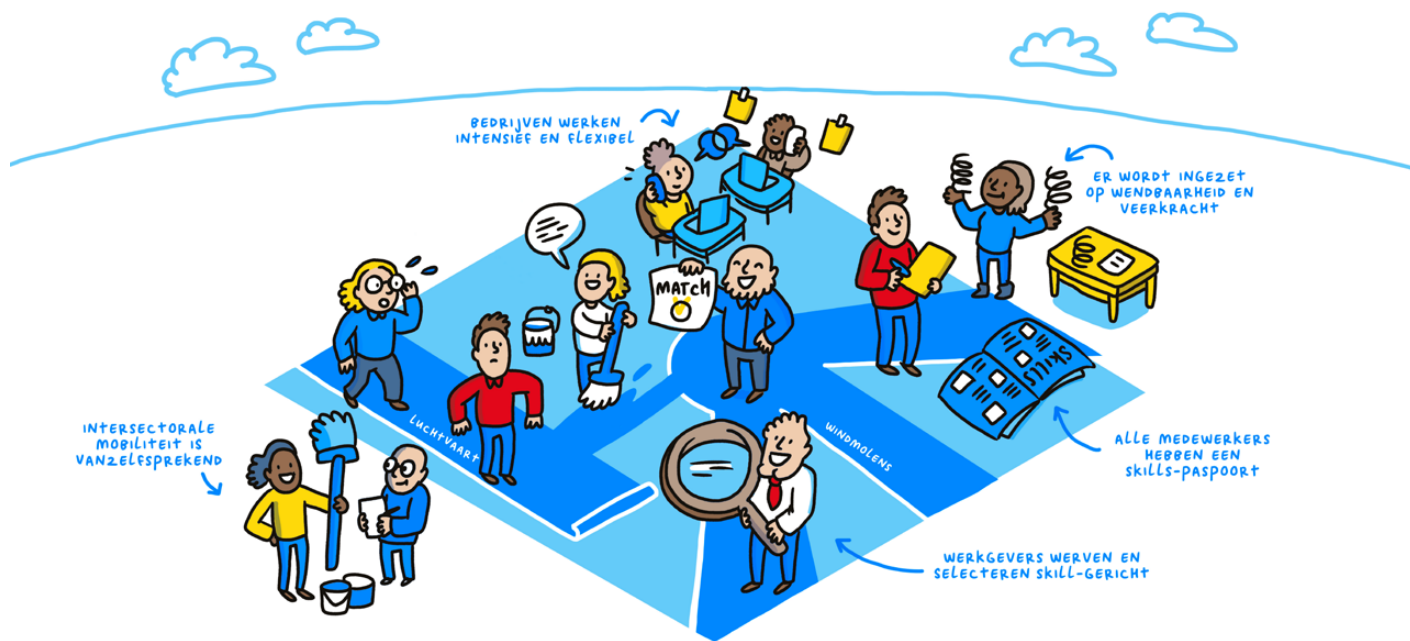
23

Eerste acties

- Opstarten van een ontwikkelcoalitie LLO die de volgende zaken onderzoekt en ontwikkelt:
 - Provinciaal ontwikkelfonds (starten vanuit NHN-MRA 2.0)
 - Skills-paspoort
 - Een Leven Lang Ontwikkelen platform dat aansluit op het ecosysteem én een skills-paspoort.
 - Hybride docenten (pool, train-de-trainer, werving)
 - Leer-werkplekken en leer-werkervaringen
- Opstarten van een Learning Community van technische en technologische MKB-bedrijven waarin de kennisuitwisseling van Human Capital vraagstukken centraal staat.

Van werk naar werk

- De arbeidsmarkt in Noord-Holland is wendbaar, veerkrachtig en toekomstbestendig doordat (inter)sectorale mobiliteit vanzelfsprekend is.
- Bedrijven en organisaties kunnen door de intensieve en flexibele samenwerking snel het aantal benodigde medewerkers op en/of afschalen zonder dat talenten uit de regio verdwijnen of werkloos raken.
- Dit is mogelijk omdat er sprake is van een goed werkende overkoepelende infrastructuur waarbij:
 - Gebruik gemaakt wordt van de kracht van de regio's
 - Een leven lang ontwikkelen vanzelfsprekend is en werknemers continue toegang hebben tot scholing en coaching.
 - Intersectorale mobiliteitsteams ondersteuning bieden aan werkgevers en werknemers, waar vraag en aanbod niet vanzelf bij elkaar komt. Maatwerk staat voorop. Deze teams bestaan uit zowel publieke als private partijen.
 - Werkgevers in Noord-Holland met elkaar samenwerken om de mobiliteit van medewerkers tussen bedrijven, projecten en sectoren te vergroten.
 - Alle medewerkers en zelfstandigen beschikken over een skills Paspoort, met inzicht in (soft & hard)skills, vakmanschap en vaardigheden, waardoor uitwisseling en doorstroming van medewerkers en zelfstandigen eenvoudiger is.
 - Werkgevers gebruik maken van een skillsgerichte benadering bij werving en selectie van nieuwe medewerkers en ontwikkeling van bestaande medewerkers.
 - Skill-development mogelijk is via het een platform dat eigen keuze en opbouw van ontwikkeling vanuit een erkend (skills) aanbod faciliteert.

“ Meedoen in het manifest gaat ons helpen medewerkers in de techniek beter hun skills te kunnen laten onderhouden en ontwikkelen. Zo kunnen we werknemers behouden voor de techniek, ook als men van werkgever moet of wil veranderen. Daarnaast zijn er ook veel kansen voor mensen die nu niet in de techniek werken, maar wel op zoek zijn naar werk. Met de huidige tekorten aan vakmensen moeten we vooral snel aan de slag gaan en het niet te moeilijk maken. ”

Gespreksleiders: **Matthijs van Manen** (FNV-Metaal) en **Monique van der Voort** (Koninklijke Metaalunie), namens de Technologiccoalitie Noord-Holland

Hoofddoelen 2030

- Om werk naar werk te faciliteren is er een uniforme infrastructuur voor de hele provincie Noord-Holland met een eenduidig loket voor werknemers en werkgevers (fysiek en digitaal). Vraag en aanbod van werknemers (zowel kwalitatief en kwantitatief) worden op basis van skills goed in beeld gebracht.
- In 2030 werken werkgevers, werknemers, overheden en onderwijs in netwerken samen aan het vergroten van de (kans op) mobiliteit van medewerkers. Hierbij is ook oog voor praktisch opgeleiden, flexkrachten en ZZP-ers.
- In 2030 bieden werkgevers mogelijkheden voor hybride leer- werkvormen, inclusief hybride docentschap. De financieringssysteem zal hier zo nodig op ingericht moeten worden.
- In 2030 zijn werknemers in de positie dat ze op de arbeidsmarkt meer weerbaar en flexibel kunnen en willen zijn. Er worden pilots georganiseerd die dit helpen te realiseren.
- Er zijn regionale mobiliteitsteams waar publieke en private partijen intersectoraal samenwerken en werk naar werk mogelijk maken.
- Opleiding, coaching, stage is doorlopend, zeer divers en toegankelijk voor alle werknemers.
- In 2030 staan technische en technologische functies niet langer dan 3 maanden open.

25

Eerste acties

- Organiseren van operationele technologietafels gericht op mobiliteit en behoud van medewerkers voor de bouw en techniek o.a. met een ServicePunt Techniek en ontwikkelen afsprakenmodel uitwisseling luchtvaart en maritieme sector.
- Organiseren van een strategische werk naar werk-deeltafel intersectorale mobiliteit naar technisch en technologisch (incl. digitaal) gedreven werk en ontwikkeling nodig voor de klimaatopgave.
- Opstarten en uitwisselen van pilots en initiatieven om collegiale uitleen tussen bedrijven mogelijk te maken.
- Aansluiting op (en afstemming met) intersectorale mobiliteitsteams en hoe dit ook bovenregionaal af te stemmen.
- Inrichten van één (gevoeld) loket op het gebied van Werk-naar-werk, coaching en scholing. Met name voor bedrijven en (ander) werkzoekenden.

Inclusiviteit

Beelden 2030

- Iedereen komt in werk en het onderwijs mee door het gepersonaliseerd aanbod voor leren en ontwikkelen, in combinatie met werken aan Skills.
- Iedereen doet op de arbeidsmarkt mee omdat:
 - Mensen worden aangenomen op basis van skills. Er wordt gekeken naar wat mensen wel kunnen.
 - Er voornamelijk in multidisciplinaire teams wordt samengewerkt waarbij gekeken wordt naar de diversiteit van het team en de totale 'skill-set' van het team.
 - Maatwerkcoaching en begeleiding voor iedereen vanzelfsprekend is. De één zal het meer nodig hebben dan de ander.
 - Tussen werkkringen er allerlei mogelijkheden zijn om je te (her)oriënteren op volgende stappen in de loopbaan via leerwerkbedrijven, broedplaatsen, campussen, fieldlabs en op diverse (nog in te richten) werkvloeren (voorbeeld OBA, Techgrounds, enz.).
 - Voor mensen die meer tijd of andere vormen nodig hebben voor (her)oriëntatie en ontwikkelen er voldoende mogelijkheden zijn om ervaring en kennis op te doen binnen allerlei laagdrempelige voorzieningen binnen het netwerk van scholen, opleidingen en bovengenoemde leerwerkplaatsen.
 - De arbeidsmarktregio's optimaal samenwerken.

“Werk hebben draagt niet alleen bij aan welvaart, maar ook het welzijn van mensen.”

Gespreksleiders: Martijn Grossman en Sven van Sligter (Groenstart)

Hoofddoelen 2030

- In 2030 is het werken vanuit de Sustainable Development Goals (SDG's) vanzelfsprekend.
- De inclusieve arbeidsmarkt is onderdeel van de circulaire economie, die geen menselijk kapitaal verloren laat gaan.
- Er wordt samengewerkt omdat we weten dat niemand het alleen redt.
- Er is oog voor alle type waardeontwikkeling: eigen waarde, loonwaarde, diplomawaarde, maatschappelijke waarde. (Betekenis-economie).
- Het systeem is omgedraaid; er wordt gekeken naar wat mensen wel kunnen. Er wordt gekeken naar wie je bent en wat je meebrengt. Dat is het startpunt voor skills-ontwikkeling.
- 'Open hiring' is (niet solliciteren) in Noord-Holland op veel plaatsen vanzelfsprekend. Er is voor iedereen perspectief op werk.
- Op campussen, hun fieldlabs of broedplaatsen kun je ontdekken wie je bent, maar vooral gewoon meedoen. Dit kan ook gaan om activiteiten die vanuit economisch opzicht misschien niet direct rendabel zijn, maar wel tot skills-development leiden, een maatschappelijke waarde hebben en/of een bijdrage leveren aan de innovatiekracht van de regio. (Parallele arbeidsmarkt zonder dat campussen een sociale werkplaats worden)

27

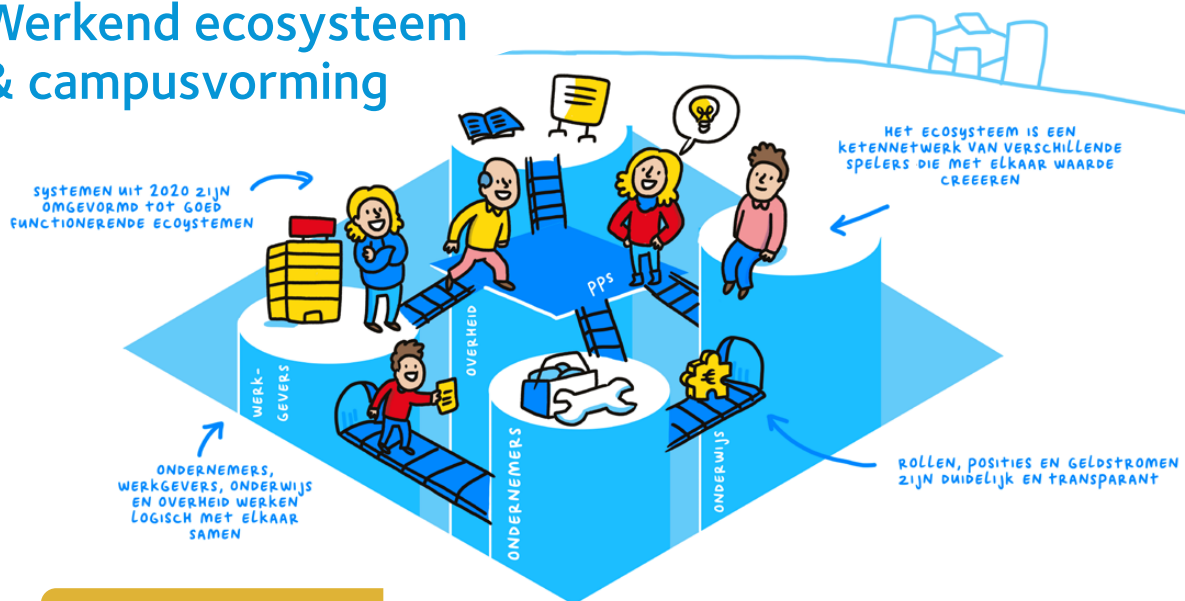

Eerste acties

Opstarten van (een) ontwikkelcoalitie(s) inclusiviteit die de volgende zaken onderzoekt en ontwikkelt:

- Instrumentarium en support werkgevers
- Ontschotten
- Op zoek naar plekken die tot contextrijke praktijk-leerlocaties kunnen worden gebruikt.
- 'Open hiring'
- Transitie- en life-coaches
- (Door)ontwikkelen van programma's in het kader van loopbaan ontwikkeling van mensen met afstand tot de arbeidsmarkt, waarbij alle vormen van waardeontwikkeling een plek hebben. (Purpose Case)

Werkend ecosysteem & campusvorming

Beelden 2030

- De systemen die in 2020 bestonden (sectoren, ketens, kolommen) zijn omgevormd naar een goed functionerend innovatie ecosysteem binnen de provincie. Er is een duurzaam ecosysteem waar vaste of wisselende groepen, 'anyway, anytime anywhere', bijeen komen om op basis van doelstellingen successen te realiseren.
- Het ecosysteem is een netwerk van veel verschillende spelers die (direct of indirect) met elkaar verbonden zijn, en collectief met elkaar waarde creëren. Alle spelers doen mee en profiteren van de gezamenlijke inspanning. Er is een balans tussen brengen en halen.
- Werknemers, werkgevers, onderwijs en overheid werken op een logische manier met elkaar samen aan regionale ontwikkeling en de innovatiekracht van de regio.
- Omdat rollen, posities en geldstromen duidelijk zijn, kan op deze manier worden samengewerkt. Combineren van publieke en private middelen gebeurt op een verantwoorde wijze.

Hoofddoelen 2030

- Er is een Noord-Hollands ecosysteem dat aansluit bij (en voortkomt uit) de verschillende sub regionale economische prioriteiten en innovatieve clusters en/of bedrijven als drijvende kracht.
- Elke subregio in Noord-Holland heeft zijn eigen campus met de regio-kenmerkende technologische focus/maatschappelijke opgaven (SDG's) in combinatie met een duurzaam arbeidsmarktperspectief.
- In de verschillende regio's zijn gemeenten, bedrijven en onderwijs duurzaam mede eigenaar van deze campussen.
- Er zijn campussen, broedplaatsen en fieldlabs voor alle niveaus van werk en ontwikkeling. Er is een aansluiting met voorliggende en doorgaande leerlijnen

“ Een ecosysteem is voor ons een verbinding van mensen, bedrijven en (kennis)organisaties, die rond een bepaald vraagstuk samen meer waarmaken dan alleen. Het gaat om collectief waarde creëren vanuit een gedeeld commitment en eigenaarschap. ”

Gespreksleiders: Merel Schenk (MBO College Airport – House of Aviation) en Flip Nellissen (Luchtvaart Community Schiphol – House of Aviation)

én er wordt gewerkt aan innovatieprojecten van bedrijven en het oplossen van maatschappelijke vraagstukken.

- Een provinciaal netwerk van deze campussen c.q. PPS-en in elke arbeidsmarktregio is de motor achter onderlinge regionale en provinciale samenwerking op het gebied van Human Capital.
- Diverse partijen uit de provincie werken bovenregionaal samen aan oplossingen voor de toekomst via (themagerichte) Learning Communities en/of ontwikkelcoalities. De campussen vervullen hierin zoveel als mogelijk een motorfunctie.

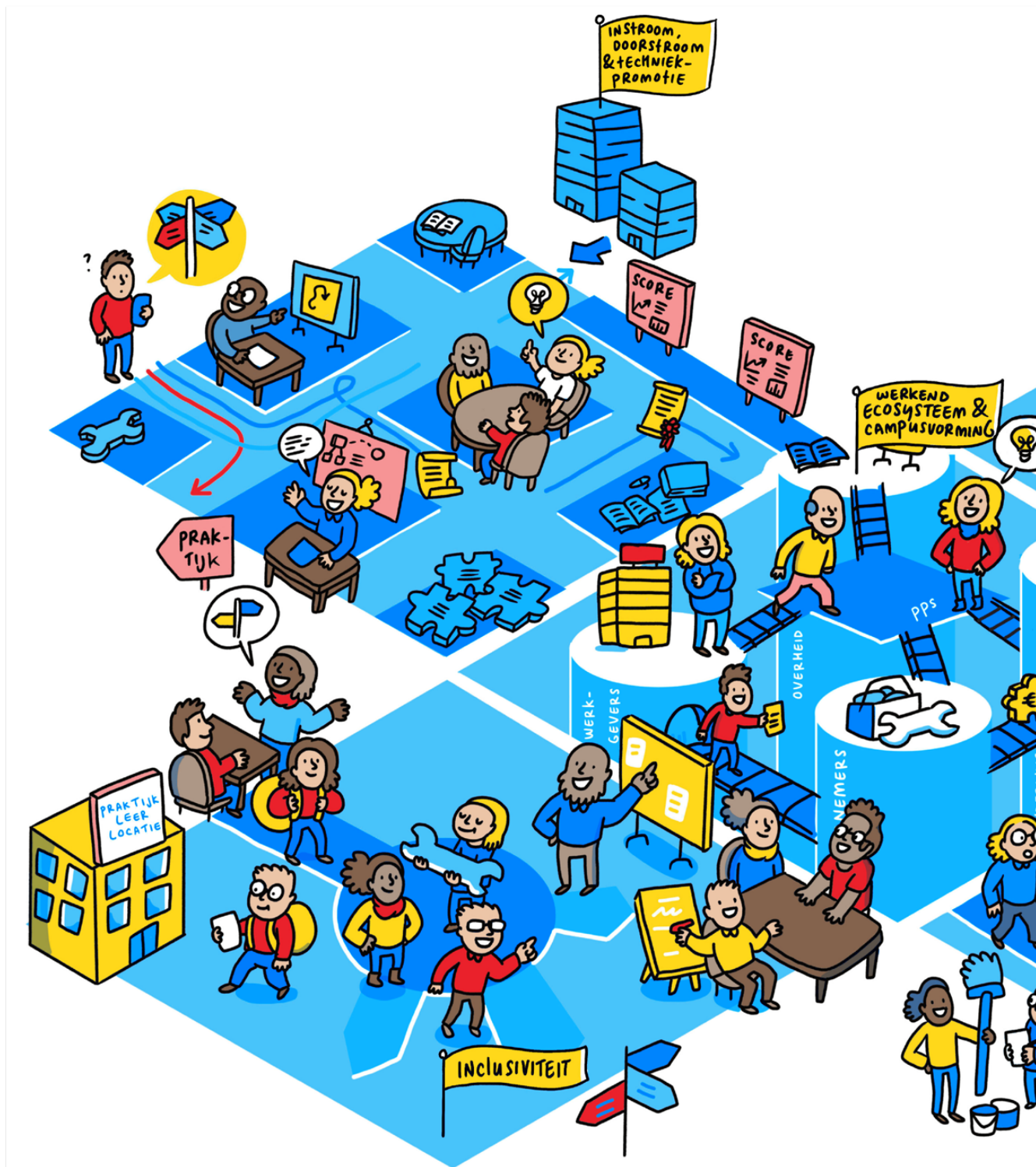

Eerste acties

Werk in ontwikkelcoalities voorstellen uit, inclusief een communicatie-aanpak, voor:

- Eén Noord-Hollands merk voor werken en ontwikkelen.
- Het verder zichtbaar maken van het ecosysteem, zodat partijen elkaar beter kunnen vinden voor afstemming en ontwikkeling van nieuwe initiatieven.
- Vergroten van zichtbaarheid van alle Noord-Hollandse initiatieven inclusief delen van successen.
- Het opstarten en uitbouwen van thema-gerichte Learning Communities, waardoor kennisdeling en ontwikkeling kan plaatsvinden. Ook als cross-overs tussen sectoren en opleidingen.
- Eén (gevoelde) loketstructuur voor het Noord-Hollandse bedrijfsleven, leerlingen, studenten en werkzoekenden. Veel bedrijven weten niet waar ze moeten zijn en bij wie voor hun vraag en/of aanbod van mensen en opleidingen. Dit is een ingang voor bedrijven om overzicht en ondersteuning te krijgen. Voor mensen de toegang tot al het leren, ontwikkelen en werken in de techniek&technologie.
- Het meer en beter aansluiten van het Noord-Hollandse MKB.
- Uitwerken van een investeringsinstrument voor (multilevel) Techniek&Technologie-campussen gericht op duurzame bedrijfsvoering en mede-eigenaarschap door de triple helix. Versterken van het Noord-Hollandse A&O ecosysteem door vanuit de triple helix verder te investeren in het netwerk van deze campussen c.q. publiek-private samenwerkingsverbanden (PPS). De PPS-en spelen een belangrijke rol bij het in kaart brengen van de sub-regionale vraag (economische prioriteiten en maatschappelijke vraagstukken), en hebben een trekkende rol bij de uitvoering van de Noord-Hollandse A&O actie-agenda. Goede verbinding met de betreffende arbeidsmarktregio vraagt hierin aandacht.
- Durf een keuze te maken en te stoppen als iets niet meer werkt, of een vraagstuk is opgelost.
- Blijf met elkaar investeren in regionale campussen (fysieke plekken) voor het leren en ontdekken, bij succes wordt het duurzaam en krijg je een vliegwieltje. Voor deze fase van ontwikkeling is meer financiering (triple helix) nodig en regie van de provincie. Koppel hier ook start-ups aan.

Werken en ontwikkelen 2030 Noord-Holland

Deel 4 Actieagenda

Wat zijn de eerste acties?

Hoe zorgen de partijen ervoor dat er in Noord-Holland werkelijk (met elkaar) wordt gestart?

Uitgangpunten voor de actieagenda

- De acties moeten de gezamenlijke doelen 2030 dichterbij brengen.
- De acties versterken het bestaande ecosysteem en bouwen hierop voort. Er wordt zoveel als mogelijk vanuit de bestaande PPS-en gestart.
- Er worden slimme interventies gedaan door de inzet van mensen en middelen in lijn met doelen en plannen van betrokken organisaties en regio's.
- De acties moeten iets voor de gehele provincie opleveren, niet alleen voor de direct betrokken partijen. Denk dus voor de hele provincie in oplossingen.
- De acties zijn gericht op de Human Capital kant van de klimaatopgave in Noord-Holland.
- De scope is mismatch op de arbeidsmarkt rond techniek, technologie inclusief digitalisering.

We beginnen met de volgende startcoalities

We versterken met de acties het bestaande ecosysteem,
en bouwen het verder uit als dit nodig is.

Manifest-thema	Naam startcoalitie	Omschrijving	Relevante manifest thema's en doelen	Wat is het beoogde resultaat? Output en Impact	Wie doen er o.a. mee?	Wanneer is het klaar?
Werk naar werk	1. ServicePunt Techniek NH (motie 42)	Behouden van mensen in de techniek en aantrekkelijker maken van ontwikkelen en werken in de techniek door inzet van gericht mixen en matchen op skills binnen de branches van de Technologiccoalitie. Waar nodig kunnen bieden van financiële ondersteuning via inzet van oriëntatie-, opleidings- en begeleidingsvouchers als opmaat naar (revolverende) regionale ontwikkelfondsen NHN en MRA. Voor benodigde oriëntatie en (voor)opleidingsmogelijkheden wordt primair aangesloten op het aanbod van de partijen in de Techniek & Technologiccampussen (T&T) van Noord-Holland. Zonodig uitbreiding naar zij-instroom vanuit andere sectoren en niet-werkenden via de coalitie (3) van T&T-campussen en in afstemming met de regionale mobiliteitsteams van de arbeidsmarktregio's. Verbreden van een SPT naar IT-digitaliseringbranches (voor de klimaatopgave) vraagt nadere verkenning.	Instroom & doorstroom, LLO & DI, succesvol eco systeem/ campusvorming	In-/door-/ uitstroom bij en tussen technische werkgevers.	Technologie-coalitie i.s.m., UWV en arbeids-marktregio, Zaan-campus en andere T&Tcampussen ASTA, HoS, PNH, n.t.b.	Q2 2021 Purpose Case Subsidie-beschikking Q3 2021 Start
Werk naar werk	2. Intersectoraal werk-naar-werk afspraken model tussen bedrijven (starten vanuit luchtvaart en maritieme techniek) (deels motie42)	Behouden van mensen voor de techniek van aviation (maintenance) naar maritieme engineering en/of de energie-gerelateerde techniek en technologie werkgevers. Opzetten van intersectoraal 'Werk-naar-werk' werkproces en afsprakenmodel tussen bedrijven/ sectoren met als doelstelling niemand te verliezen voor de techniek opdat daarmee ook de klimaatopgave kan worden gerealiseerd. Dit model is toepasbaar naar andere sectoren en moet, waar oriëntatie, begeleiding en opleiding nodig zijn, aansluiten bij het zij-instroomtraject vanuit de T&T-campussen en voor het mix&match gedeelte bij het ServicePunt Techniek NH en de inzet van de regionale mobiliteitsteams.	Werk naar werk, versterken Campus-vorming en ecosysteem, Inclusiviteit en sociale innovatie,	Uitstroom bedrijven en daarmee >75% invullen van vacatures bij energie gerelateerde werkgevers	Luchtvaart Community Schiphol i.s.m. Tech@ConnectUWV, House of skills, Servicepunt Techniek, PNH, n.t.b.	Q2 2021 Purpose Case
Werk naar werk	3. Verbeteren zij-instroom naar techniek met oriëntatie, (voor)opleiding en begeleiding (motie 42)	Vanuit de bestaande Techniek en Technologie campussen ontwikkelen van een provincie brede methodiek en aanpak om zij-instroom naar de techniek aanzienlijk te verhogen. Aansluiting zoeken bij een SPT en de regionale mobiliteitsteams in de arbeidsmarktregio's. Ondersteuning waar nodig met oriëntatie en opleidingsvouchers als opmaat naar eventuele regionale Ontwikkelfondsen NHN en MRA.	Instroom-doorstroom Techniek-promotie LLO en DI Campus-vorming,	Individueel maatwerk	Techlands-campus i.s.m. 3DMZ Techport, LCS, T@C, VTI, Purmervally en DudokXP. HoS, SPT, RPA-NHN, PNH, n.t.b.	Q2 2021 Purpose Case Beschikking Q3-2021 Start

Leven lang Ontwikkel- len/ DI	4. Ontwikkelfonds Noord-Holland (NHN en MRA)	Opzetten regionaal ontwikkelfonds waar iedereen een persoonlijke ontwikkelrekening heeft. De rekening krijgt minimaal voeding uit de SZW en OCW middelen voor LLO, de beschikbare budgetten van gemeenten in de arbeidsmarktregio, de aangesloten O&O fondsen en op basis van de ervaringen met de oriëntatie-opleidingsvouchers vanuit de provincie. Er wordt zoveel mogelijk gezocht naar een revoluerend model op basis van het verdienvermogen van de betrokken partijen. Via deze rekening kunnen inwoners van Noord-Holland gebruik maken van het aanbod van de techniekcampussen aan oriëntatie en ontwikkelmogelijkheden, leergemeenschappen, broedplaatsen en loopbaan coaches, in aanvulling op de mogelijkheden van de arbeidsmarktregio.	Werk naar werk Ecosysteem/ campusvorming Inclusiviteit Techniekpromotie	Opgezet ont- wikkelfonds	RPA-NHN, UWV,WSP Technologie-c oalitie (SPT) T&T-campussen PNH, n.t.b.	Q3-2021 Purpose Case
Ecosysteem (werk naar werk, LLO, Zij-in- stroom)	5a. Eén (gevoeld) loket voor mens, bedrijf en opleiders om vraag en aanbod op de arbeidsmarkt en in het onderwijs bij elkaar te brengen en af te stemmen	Samen met betrokken partijen opzetten van één gevoeld loket, waarachter een netwerk (infrastructuur) van bestaande initiatieven schuil gaat. Hiermee kan informatie transparant worden uitgewisseld tussen vraag en aanbod in het domein van onderwijs en arbeidsmarkt. Het gaat om aanbod van mensen uit opleidingen, banen, uitkeringen en overige situaties, richting aanbod van vacatures, leer-werkplekken en overige behoefte van bedrijven en het afstemmen van erkend aanbod van opleiders publiek en privaat. De medewerker is eigenaar van eigen informatie, net als de bedrijven en de publieke dienstverleners. Samen met werkgevers, opleiders en arbeidsmarktregio's (UWV-WSP) opzetten van het benodigde netwerk voor die beoogde infrastructuur.	Alle overige thema's	Actief netwerk gebruikt door werkgevers, werknemers, werkzoekenden, Leerlingen en studenten (v) MBO-HBO/ WO/ken- nis-instel- lingen en, overheden of combi- natie, voor aanbod-vraag afstemming. (aanvullend)	Microsoft/ linkedin i.s.m. PurmerVal- ley, 3DMZ e.a. T&T-campussen, House of skills UWV, Arbeids- marktregio's, n.t.b.	Q2 Purpose Case
	5b. Merk- en talent-infra- structuur NH	Eén merk en één toegankelijk huis voor het ecosysteem van Werk & Ontwikkeling NH. Voorbeeld Brainportindustry.com voor het vinden en verbinden van deelnemers, bedrijven en kennisinstellingen. Platform voor de instellingen en hun medewerkers achter het Manifest om met elkaar in gesprek te komen en te blijven over de initiatieven, voortgang en ontwikkeling van de arbeidsmarkt2030 en verder. Minimaal zijn bij de start betrokken: Techportal, AEB initiatief Talentinfrastructuur, Masterplan Techniek MRA 2.0. Techniek NHN, Katapult-PPS-en overzicht.		Netwerk voor leeraren, beleidsmakers en uitvoer- ders voor ontmoeting, ontwikkeling en overzicht	AEB-MRA, Google, n.t.b.	
Innovatie	6. MKB-route innovatief ondernemen als onderdeel van de digitale HUB	Het meenemen en meekrijgen van het MKB in innovatieve en digitale ontwikkelingen nodig voor de klimaatopgave.	Versterken Ecosysteem, LLO-duurzame inzetbaarheid, Werk naar werk	Starten bij de coalitie achter Technolhub Smart Makers Academy	3DMZ, Techlands, Techport e.a Technologie- Coalitie, VNO-NCW, T&T-campussen n.t.b.	Q3 2021 Purpose Case

Innovatie	7. Gecombineerde practora-ten-lectoraten	Aanstellen of uitbreiden tot gecombineerde practora-ten-lectoraten bij techniek- en technologiecampussen ikv versterken MBO-campus en fieldlabs met samenwerking van bedrijven en HBO aan praktijkgerichte innovatieopdrachten en onderzoek en daarmee verstevigen van innovatief vermogen van de regio.	Campus-vorming Ecosysteem	Nog te ontwikkelen	Techport e.a. HvA InHolland Stichting IEP, ROC's NH, n.t.b.	Q4 2021 Purpose Case
Inclusiviteit	8. Purpose Case inclusiviteit	Opstellen van een Purpose case waar economische en maatschappelijke impact wordt vastgesteld van meer inclusiviteit in opleiden, ontwikkelen en werken.	Alle thema's	De Purpose Case waar alle instanties van in beweging zouden moeten komen	Groenstart-PPS Greenport NHN Gemeente Amsterdam RPA NHN n.t.b.	Q4 2021 Purpose Case
Instroom-doorstroom Techniek-promotie	9. één taal en aanpak in Noord-Holland voor Techniek-promotie	Aantrekkelijk voor verschillende doelgroepen, benutten Beta-MentalityModel/7Werelden van Technologie	Leven Lang Ontwikkelen, Werk naar werk	Nog te ontwikkelen	Techniek-NHN e.a.-T&T-campussen PtVT, Masterplan MRA, Expertisepunt W&T, n.t.b.	Q4 2021 Purpose Case
Ecosysteem (deels motie42)	10. Management informatie maken voor Arbeid en onderwijs 2030	Opstellen o-meting, regelmatige updates en aanpassingen op basis van nieuwe doelen.	Alle thema's	Dashboard waarmee we output en effect van projecten meten.	PNH-O&I, Datalabs regio's Datascience In-Holland-VU Arbeidsmarktinzicht.nl SEO en n.t.b.	Q2 2021
Ecosysteem	11. Investerings-instrument voor T&T campussen	Uitwerken van een investerings-instrument voor (multilevel) Techniek&Technologiecampussen gericht op duurzame bedrijfsvoering en mede-eigenaarschap door de triple helix. E.a. op basis van de impactanalyse PPS-en van Katapult conform ambitie uit het coalitieakkoord "Duurzaam Doorpakken van de provincie en opbrengsten van de de learning community Duurzaamheid PPS-en 2019/2020.	Alle thema's	Nog te ontwikkelen	Provincie . Katapult, LC-Duurzame PPS Amsterdam, MRA, ONHN en RPA-NHN. Bedrijven uit de PPS-en, n.t.b.	Q2 2021 Purpose Case Q3 2021 Ontwikkeling Q4 2021 Instrument in werking

Mede tot stand gekomen door:

Anita Metzelaar,
Regionaal Platform Arbeidsmarktbeleid NHN en Leerwerkloket NHN, Alice Bakker, ROC Amsterdam Fieldlab, Amber Fiechter, FME, Andy Geel, Luba Groep, Annabel Aardenburg, Broedmachine,

Annelies Spork, House of Annemarie

Skills, Antonissen,

ENGIE Services West bv, Arjen Verkaik, Bureau Verkaik, Bart Duijvelshoff-Knip, Horizoncollege, Bart Kuipers, PurmerValley, Ben Prijs, Ben Prijs Consultancy, Ben Rogmans, Intelligence Group, Ben Tap, gespreksleider leven lang ontwikkelen & duurzame inzetbaarheid, Ben Visscher, ROC Amsterdam, Bhartie Brandsma, Cedris, Birgitte van Don, Florioos, Nancy Boterblom, AOC Clusius College, Brian Verweij, RPAhn, Brigitte Paulissen, BeterBusiness, Brigitte van den Berg, Gemeente Beverwijk, Carolien Wagenaar, Seed Valley, Cedric Dundas, Rabobank, Coen Vredeveltdt, IW Noord Holland, Cristel Poortenaar, Calder Werkt, Danielle Leentjens, Hogeschool Inholland, Danny Brugman, Elastique, Desiré Peters, De Kop Werkt! / Match2020, Dorothy Winters, Ayop, Edward Straus, ROC Nova College, Techport, Eline Eussen, Provincie Noord-Holland, Erik Bruinsma, Port of Amsterdam, Erik de Vries, Schiphol Community, Erik Hans Boek, Wij Techniek, Erwin van Hardeveld, Umond Werkt!, Evert van den Broek, Economisch Forum HBA, Femke Blokker, RPAhn, Femke Swan, Broedmachine, Flip Nellissen, gespreksleider campusvorming & werkend ecosysteem, Florus Roelofs, Nova College, Francisco van de Coevering, Techniek Nederland, Gerard Oud, Clusius College, Gerik ten Berge, Techport, Gijsbert de Ruijter, SBK Opleidingen, Hanneke Koopmans, ROC van Amsterdam, Hans de Hoog, DAM Nederland, Hans Huibers, WBG/FICA/NMK Esbaco, Harry Buseman, Gemeente Purmerend, Henk Kemkes, Tetrix Techniekopleidingen, Henno van Horssen, gespreksleider innovatie, Herman van Bolhuis, 3D Makers Zone, Huub van Strien, Litop B.V., Ilse Zaal, Provincie Noord-Holland, Irene Lem, SBB, Irmgard Noordhoek, Provincie Noord-Holland, Jaap Zijlstra, Post Staalbouw BV / Post Staalmontage BV, Jacqueline van Rennes, Hogeschool Inholland, Jacques Neefs, Cooperatie Nex Technician Mobiliteits-techniek Amsterdam UA, Jaenine van Schendel, SG De Triade Atlascollege, Jan Jacob Jaasma, Martinuscollege, Jan Putting, Yacht, Janneke Tjebbes, Gemeente Amsterdam, Jeroen Visch, Clusius College, John Flierman, House of Hospitality, John Herfkens, Provincie Noord-Holland, Joost Pellis, Atlas Professionals, Joost van Elten, Masterplan Techniek Amsterdam 2.0, Jordi Metten, Wij Techniek, Jörg Thölke, Inholland, Kathelijne Rombaut, 3D MAKERS ZONE, Katrin Tazelaar, Hogeschool Inholland, Kees Turnhout, NV Port of Den Helder, Latifa Zian, Gemeente Amsterdam, Lotte van der Voort, Stichting Voortgezet Onderwijs Kennemerland, Maarten Brand, Bureau Brand, Marc Haverkort, Buro naar Werk, Marcel Deen, Haute Equipe, Margreet Hak, Luchtvaart Community Schiphol, Marian Joustra, tech@connect, Marianne Steijn, Gemeente Velsen, Marieke van Dijk, Gemeente Heemskerk, Marion Vianen, Engie, Marius Boon, IW Noord-Holland, Mark Denys, Tata Steel, Mark van der Lippe, Talent Share, Martijn Grossmann, gespreksleider inclusiviteit, Martijn Sickenga, Right Management, Martijn Sickenga, Right Management, Martin de Haan Vti, gespreksleider instroom, doorstroom & techniekpromotie, Matthijn Korf, Stichting MyTec-bedrijven, Matthijs Bobeldijk, New Business Lab, Matthijs van Manen, gespreksleider van werk naar werk, Merel Schenk, gespreksleider campusvorming & werkend ecosysteem, Merel Schofel, Trive Technology, Mia Kok, ROC Horizon College, Michel van 't Holt, Vimar Consultancy, Mick Slaap, Kansacademie, Mir Wermuth, Media Perspectives, Miriam Covert, ROC Kop van Noord-Holland, Monique van de Weerdenburg, Greenport Aalsmeer, Monique van der Voort, gespreksleider van werk naar werk, Nadira Rambocus, Gemeente Haarlem, Natalija Counet, Amsterdam Economic Board, Nico Gitz, KSB Nederland BV, Nicole Carlijn, ROC van Amsterdam/Mbo college Hilversum, Noor Huls Kamp, Techlands, Onno de Vreede, Topsector Chemie, Peer Scheepers, Stichting Trigoon Westfriesland, Peter Bakker, SPG Noord-Holland, Petra Bijvoet, TerraTechnica | Inholland, Petra Taams, Gemeente Hoorn, Quirien van Ojen, Dunamare Onderwijsgroep, Rachelle Handgraaf, CrossOver, Renske Rietbergen, AWWN, Riekus Hatzmann, Koninklijke Marine, Rob Aartsen, MBO College Hilversum, Rob Heijmans, Dudoc XP/ Horizon College, Rob Dresken, ENGIE, Rob van Hooften, UWV, Rob Vinke, MRA, Robert Bontes, Koninklijke Marine, Robert Koerts, ROC Amsterdam, Ronald Koenen, RPAhn, Ronald Olij, IW Noord-Holland, Roos Ennen, Provincie Noord-Holland, Roos van Maanen, Amsterdam Green Campus, Ruud Porck, gespreksleider instroom, doorstroom & techniekpromotie, Sarah Goossens, Yacht BV, Sjaak Struijff, Gemeente Heemstede, Suzanne den Dulk, ESPEQ Bouwopleidingen, inclusiviteit, Theo Ockhuijsen, Wij Techniek, Ton Berkhout, Provincie Noord-Holland, Walter van Geel, Ontwikkelingsbedrijf NHN, Wout Rensink, MRA, Ynte Bakhuizen,

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

I.J. Noordhoek

BEL/REE

Telefoonnummer +31 235145273

noordhoek@noord-holland.nl

1 | 4

Betreft: Voortgang en agenda werkambassadeur

Verzenddatum

12 MEI 2021

Geachte leden,

Kenmerk

1626773/1627456

Graag informeren wij u over het volgende onderwerp:
voortgang en agenda van de werkambassadeur.

Uw kenmerk

Voortgang en agenda
werkambassadeur

De werkambassadeur is de vertegenwoordiger van de provinciale belangen op het terrein van arbeidsmarkt en onderwijs. De agenda van de werkambassadeur is onderdeel van het provinciaal beleid.

In het coalitieakkoord "Duurzaam Doorpakken" uit 2019 is vastgelegd dat de inzet van de werkambassadeur gecontinueerd wordt:

Een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt is belangrijk voor onze economie en arbeidsparticipatie. Iedereen moet kunnen meedoen, ook mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. We stimuleren de samenwerking tussen bedrijven, kennisinstellingen en overheden, die plaatsvindt op campussen en in programma's zoals House of Skills. Vanuit deze samenwerking ondersteunen we projecten uit het Regionaal Investeringsfonds. We continueren de extra inzet op Techport. Daarom willen we, na evaluatie, de huidige regeling voor ondersteuning van de campusvorming voortzetten. Wij continueren de inzet van onze werkambassadeur en kiezen daarbij voor extra focus op energietransitie, verduurzaming van de havens en transformatie van de agrarische sector. Hierbij is een inclusieve arbeidsmarkt een belangrijk uitgangspunt.

De werkambassadeur is onafhankelijk en flexibel. Hij signaleert en agendeert proactief bij ons, gevraagd en ongevraagd, relevante ontwikkelingen. Door deze positie is hij ook een verkenner, netwerker en vernieuwer en ontstaat er een tweerichtingsverkeer tussen overheid, bedrijfsleven en kennisinstellingen. De werkambassadeur verbindt het

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

bedrijfsleven, onderwijs en overheidsorganisaties om de kwantitatieve groei van technisch en technologisch kwalitatief goed geschoold personeel in de provincie aan te jagen. Het bedrijfsleven heeft veel behoefte aan technische vakmensen en tegelijk zijn er belangrijke maatschappelijke opgaven met name ten aanzien van het klimaat, energietransitie, verduurzaming woningbouw, voedsel/agritransitie en verduurzaming havens.

De provincie heeft sinds februari 2016 een werkambassadeur aan zich verbonden. Dit was tot 1 mei 2020 de heer van den Boer. Deze werkambassadeur heeft veel energie gestoken in het realiseren van met name sub-regionale publiek-private samenwerkingen/campusvorming (hierna te noemen PPSen) van onderwijs met bedrijfsleven en mede-overheden. Voorbeelden daarvan zijn onder andere Tech@Connect in de Kop van Noord-Holland, Terra Technica in Alkmaar, Vti (installatiebranche) in Amsterdam en de Zaan-campus (nu Techlands) in Zaanstad. Ook heeft hij veel energie gestoken in het helpen opzetten van events om techniek te promoten bij leerlingen in het primair onderwijs en het VMBO.

Gedeputeerde Staten hebben per 1 september 2020 een nieuwe werkambassadeur benoemd: de heer J. Herfkens. De heer Herfkens heeft de afgelopen maanden de provincie verkend ten aanzien van arbeidsmarkt & onderwijs. Hij zet nu een volgende stap door de diverse sub-regionale PPSen met hun ecosysteem beter met elkaar te verbinden en te versterken. Ook stimuleert hij Leven Lang Ontwikkelen, intersectorale mobiliteit en zij-instroom.

Met deze notitie willen wij u kennis laten maken met zijn agenda.

De agenda

Naar aanleiding van een Triple Helix Technologietafel georganiseerd door de vorige werkambassadeur in december 2019, heeft de heer Herfkens vanaf september 2020 een proces aangejaagd om samen met stakeholders in de provincie een beeld te krijgen van de gewenste situatie van het arbeidsmarkt & onderwijsveld in 2030. Vanuit deze beelden zijn er doelstellingen geformuleerd en acties benoemd. Bovendien heeft er een koppeling plaatsgevonden naar de uitvoer van acties in het kader van motie 42-2020 (Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds naar aanleiding van Covid19) daar waar het gaat om arbeidsmarkt & onderwijs.

Ruim 160 stakeholders uit de provincie deden mee aan dit proces wat heeft geleid tot het **Manifest "Werken & Ontwikkelen 2030 NH"**: samenwerken aan een veerkrachtige technische en technologische arbeidsmarkt voor een duurzaam en groen Noord-Holland.

Coalitievorming van relevante partijen om vervolgens in samenwerking gestelde doelen te behalen, vormt de basis voor dit proces.

De werkambassadeur jaagt diverse actielijnen aan, om de mismatch van de technische en technologische arbeidsmarkt ten behoeve van de klimaatopgaven en digitalisering te verkleinen. De actielijnen zijn:

1. Het slim koppelen van innovatie aan leven lang ontwikkelen;
2. Behouden en vergroten van vakmensen door het versnellen van werk naar werk processen;
3. Stimuleren leven lang ontwikkelen voor duurzame inzetbaarheid en inclusiviteit;
4. Bevorderen instroom, doorstroom en techniekpromotie;
5. Aanjagen en faciliteren campus- en ecosysteem ontwikkeling t.b.v. werken en ontwikkelen.

Zo heeft de werkambassadeur de afgelopen tijd voor het ROC van Amsterdam, vestiging Hoofddorp, verbindingen gelegd om voor 150 studenten luchtvaarttechniek alsnog een stageplek te vinden. Diverse studenten worden nu alsnog geplaatst bij de KLM, maar ook bij Tatasteel, Luchtmacht, Marine en enkelen zelfs bij bedrijven in de windenergie. Deze actie leidt bovendien tot gesprekken voor de langere termijn met en tussen bovengenoemde partijen. Zo gaat er verder gepraat worden over de toekomst van deze studenten na hun studie om hen te behouden voor de techniek zoals voor de energietransitie. Ook gaat er gesproken worden over het opzetten van een gecombineerde opleiding luchtvaart en windenergie.

De werkambassadeur voert daarnaast gesprekken met bedrijven (zoals in en om Schiphol) waarvan verwacht wordt dat zij personeel moeten laten gaan. Er is veel belangstelling vanuit de bedrijven betrokken bij de energietransitie, maar ook de Greenports om mogelijke uitstroom via omscholing aan zich te binden. De werkambassadeur betreft de gehele keten zoals het onderwijs voor om- en bijscholing en het sociale domein (UWV, WSP's en arbeidsmarktregio's) bij deze gesprekken. Dit sociaal domein heeft een immers een grote rol ten aanzien van inclusiviteit en, in opdracht van het ministerie SZW, worden in dit domein momenteel regionale mobiliteitsteam opgericht om mensen te begeleiden van werk naar werk. Zo hebben gedeputeerde Zaal en de werkambassadeur onlangs een bestuursconferentie georganiseerd met wethouders economisch en sociaal domein in Noord-Holland Noord.

De werkambassadeur heeft ook de taak om in de provincie te verbinden en af te stemmen zodat op tijd duidelijk wordt waar knelpunten en uitdagingen liggen, we noemen dit "het manifest levend houden". Dit gebeurt met individuele gesprekken maar ook zal hij een nieuwe Technologietafel organiseren vóór de zomervakantie. Deelnemers van het Manifest krijgen op deze manier een terugkoppeling van de lopende acties.

Tot slot

Het bovengenoemde manifest is van de stakeholders in de provincie. Het is niet een beleidsstuk van de Provincie. De rol van de provincie Noord-Holland binnen dit Manifest zal nog verder worden verkend. Voor het beleid loopt er op dit moment een herijking en hierin wordt meegenomen hoe we als provincie kunnen meewerken aan de doelstellingen zoals geformuleerd in het manifest. Dit proces loopt parallel met de herijking van de uitvoeringsagenda Economie. Wij zullen u gelijktijdig informeren over deze herijkingen.

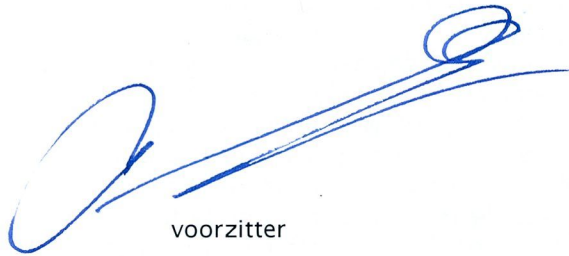
Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

2 bijlagen

1. Toelichting Voortgang en Agenda Werkambassadeur
1626773/1627456
2. Manifest "Werken en Ontwikkelen 2030 Noord-Holland"

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	6717
Extern Zaak ID	1633070
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	14 juni 2021
Agendapunt	14.d
Titel	Breedband: Brief GS aan PS inz. Stand van zaken snel internet (C-agenda EFB 14-6-2021; u kunt de brief betrekken bij de actualisatie van de economische agenda waarvan behandeling voorzien is in EFB van 6-9-2021)
Organisatieonderdeel	BEL/RE&E

Bijlagen
bijlage notitie dialogic.pdf
Brief aan PS over verstrekken notitie stand van zaken snel internet Noord-Holland.pdf

Geagendeerd	Vergaderdatum
Overdracht vanuit GS	17 mei 2021
Ingekomen stukken ter kennisname	31 mei 2021
Economie Financiën en Bestuur	14 juni 2021

Toelichting

Het college heeft een notitie laten opstellen over de stand van zaken over snel internet in Noord-Holland. De notitie is benut voor de technische briefing van Provinciale Staten op 10 mei 2021 en wordt nu in zijn geheel naar Provinciale Staten gestuurd.

Notitie: Stand van zaken snel internet buitengebied Noord-Holland

In opdracht van:

Provincie Noord-Holland

Project:

2017.066

Publicatienummer

2017.066-2112

Datum:

Utrecht, 18 maart 2021

Auteurs:

ir. Menno Driesse

ir. ing. Reg Brennenraedts MBA

Introductie

Op 8 februari 2021 heeft het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat de meest recente breedbanddekkingscijfers bekend gemaakt tijdens de conferentie Nederland Digitaal (zie [hier](#)). In samenwerking met marktpartijen is voor alle huishoudens in Nederland vastgesteld wat de snelste beschikbare vaste internetaansluiting is. Deze cijfers zijn nader aan de provincies toegelicht tijdens een online-bijeenkomst van het Kennisplatform Snel Internet (overleg tussen het ministerie en de provincies).

Naar aanleiding van deze platformbijeenkomst heeft de provincie Noord-Holland aan Dialogic gevraagd om de uitkomsten nader te duiden voor de Noord-Hollandse context. In deze notitie worden de uitkomsten van deze duiding gepresenteerd.

Terugblik snel internet in het buitengebied (in Noord-Holland)

Vanaf begin 2017 heeft de provincie Noord-Holland op verschillende manieren de uitrol van snel internet in het buitengebied op gang geholpen. Centraal hierbij staat de garantstelling-regeling, die het mogelijk maakt voor lokale (burger)initiatieven om een lening met een lage rente te verkrijgen via de Bank Nederlandse Gemeenten. Naast het beschikbaar stellen van de garantstellingen, heeft de provincie de lokale initiatieven (getracht) te ondersteunen bij hun aanvraag en verder professionalisering. Uiteindelijk is de garantie in 2018 aan Breedband Hollands Kroon en Breedband Beemster verleend, oftewel een doelgebied van ruim 3.500 adressen.

In de tussentijd heeft de (markt voor) glasvezeluitrol in het buitengebied zich stormachtig ontwikkeld. Verschillende commerciële partijen realiseren op dit moment netwerken in vrijwel alle Nederlandse provincies (met Zeeland als enige achterblijver in deze). Zij doen dit onder commerciële voorwaarden, dus zonder publieke financiële bijdragen. Zij financieren de aanleg met bijdragen vanuit private investeringsfondsen of andere private investeerders. Ook is er vaak sprake van een vastrechtvergoeding vanuit de eindgebruiker. Waar zij zich tot voor kort exclusief op het buitengebied richtten (waarbij de kabeldekking als demarcatie van het buitengebied werd gezien), worden nu in toenemende mate ook kleine kernen aan het doelgebied toegevoegd. De vraag voor deze notitie is in hoeverre de markt ook de Noord-Hollandse buitengebieden bedient, of nog zal gaan bedienen.

Stand van zaken snel internet in Noord-Holland

Ter voorbereiding op deze notitie heeft de provincie Noord-Holland de dekkingscijfers opgevraagd bij het ministerie van Economische Zaken en Klimaat.¹ De uitkomsten tonen de stand in het derde kwartaal van 2020 en hebben alleen betrekking op huishoudens. Deze dataset bevat zowel homes connected (HC) als homes passed (HP) aansluitingen, oftewel huishoudens met een aansluiting tot in de meterkast (HC) en huishoudens waarvoor een voorbereiding in het netwerk is opgenomen (bijv. een kabel op rol op de erfgrens of bij het dichtstbijzijnde HC-adres), zodat deze tegen redelijke tarieven alsnog een aansluiting kunnen krijgen als zij dit bij de netwerkeigenaar verzoeken (HP).

De verdeling over de verschillende snelheidsklassen is als volgt.

¹ Conform de voorwaarden is deze data voor andere overheden beschikbaar voor lokale beleidsontwikkeling.

Tabel 1. Tabel 1. Uitkomsten mapping 2020 voor Noord-Holland - totaal (bron: ministerie van Economische Zaken en Klimaat [cijfers komen nog beschikbaar op www.overalsnelinternet.nl])

Snelheidscategorie	Aantal huishoudens	Aandeel van huishoudens
Tot 100 Mbit/s	8.938	0,66%
100 tot 1.000 Mbit/s	1.076.842	79,29%
1.000 Mbit/s	272.363	20,05%
Totaal	1.358.143	100%

Waar er in 2017 sprake was van 18.000 huishoudens in het buitengebied die niet over een verbinding van ten minste 30 Mbit/s konden beschikken (de formele grens van het witte gebied toentertijd), behelst de buitengebiedsopgave op dit moment nog maar een kleine vijfduizend huishoudens (4.840); zelfs met de nieuwe grens van 100 Mbit/s ligt dit getal nu dus een stuk lager. Kijken we naar het totaal, dus de combinatie van kernen en buitengebieden, dan stellen wij vast dat er nog een additionele vierduizend huishoudens bij komen (totaal is 8.938). Een positieve ontwikkeling die voor een groot deel is toe te schrijven aan de uitrol van glasvezel door marktpartijen in het buitengebied en (in mindere mate) de opwaardering van het bestaande DSL-netwerk.

Interessant is het om te bezien hoe deze aantallen zich verhouden tot de andere provincies. Tabel 2 toont de dekkingpercentages in drie snelheidsklassen voor alle Nederlandse provincies, oplopend gesorteerd op de dekking van 100 Mbit/s (hoe lager, hoe beter).

Tabel 2. Dekkingpercentage per snelheidscategorie per provincie – huishoudens – totaal (bron: ministerie van Economische Zaken en Klimaat [cijfers komen nog beschikbaar op www.overalsnelinternet.nl])

Provincienaam	Tot 100 Mbit/s	100 tot 1.000 Mbit/s	1.000 Mbit/s
Flevoland	0,4%	19,0%	80,7%
Overijssel	0,6%	27,3%	72,1%
Noord-Brabant	0,7%	52,3%	47,1%
Noord-Holland	0,7%	79,3%	20,1%
Limburg	0,8%	73,8%	25,4%
Drenthe	0,9%	38,6%	60,4%
Utrecht	1,1%	32,3%	66,6%
Zuid-Holland	1,3%	33,9%	64,8%
Nederland	1,3%	49,9%	48,7%
Gelderland	2,0%	49,5%	48,5%
Groningen	3,3%	78,4%	18,3%
Zeeland	4,1%	0,9%	95,0%
Friesland	5,2%	61,4%	33,4%

Noord-Holland valt op ten opzichte van de Nederlandse cijfers. Ten eerste ligt het aandeel adressen zonder 100 Mbit/s met 0,7% duidelijk onder het Nederlandse gemiddelde (1,3%). Deels komt dit door de eerdergenoemde uitrol van glasvezel, maar het getal is van zichzelf al enigszins vertekend door de grote woonkernen als Amsterdam, Haarlem en Alkmaar. Daardoor is de omvang van het buitengebied van zichzelf al relatief klein. Dit zien we ook terug in Tabel 3 waarin de verdeling voor de huishoudens in de buitengebieden zijn opgenomen. Hieruit blijkt dat Noord-Holland op dit moment nog een (lage) middenmoter is: er zijn

genoeg provincies waar het aanbod in het buitengebied al beter op orde is. Tegelijkertijd is de opgave in Groningen, Friesland, Zeeland, Zuid-Holland nog aanzienlijk groter. De tabel is wederom oplopend gesorteerd op de dekking van 100 Mbit/s (hoe lager, hoe beter).

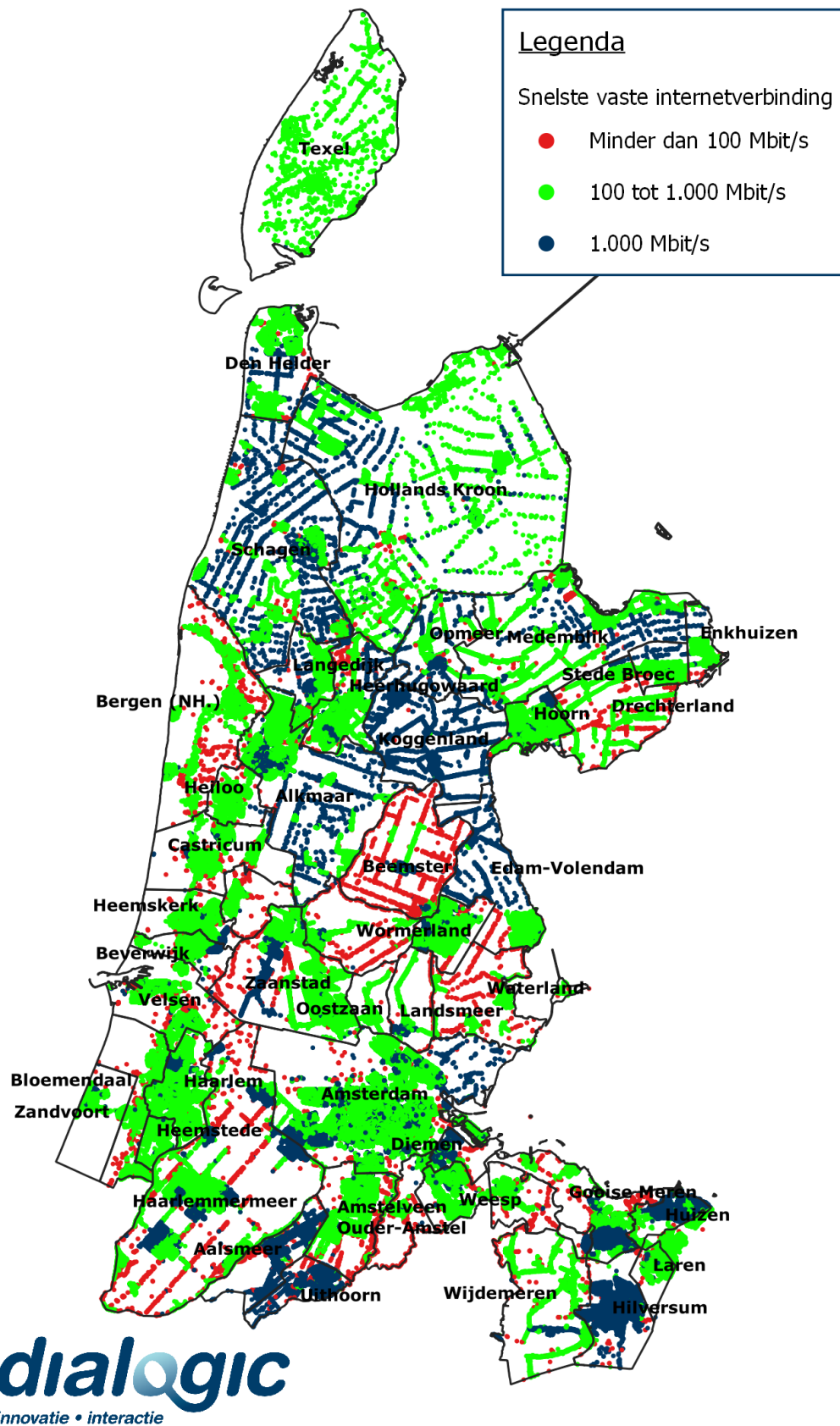
Tabel 3. Dekkingspercentage per snelheidscategorie per provincie – huishoudens - buitengebied (bron: ministerie van Economische Zaken en Klimaat [cijfers komen nog beschikbaar op www.overalsnelinternet.nl])

Provincienaam	Tot 100 Mbit/s	100 tot 1.000 Mbit/s	1.000 Mbit/s
Flevoland	2,5%	6,1%	91,4%
Overijssel	3,2%	6,3%	90,5%
Drenthe	7,7%	18,2%	74,1%
Noord-Brabant	8,8%	19,1%	72,2%
Limburg	17,4%	36,2%	46,4%
Gelderland	18,7%	14,7%	66,7%
Utrecht	19,2%	33,4%	47,4%
Nederland	21,9%	20,8%	57,2%
Noord-Holland	29,2%	34,4%	36,4%
Zuid-Holland	40,2%	31,2%	28,6%
Groningen	46,1%	32,5%	21,4%
Friesland	51,4%	29,3%	19,3%
Zeeland	59,2%	1,3%	39,5%

In Bijlage 1 een verdere uitsplitsing naar de Noord-Hollandse gemeenten gemaakt: in Tabel 4 voor alle huishoudens en in Tabel 5 voor de huishoudens in het buitengebied. Ook is de ligging van de adressen uit de verschillende snelheidsklassen opgenomen weergegeven in Figuur 1.

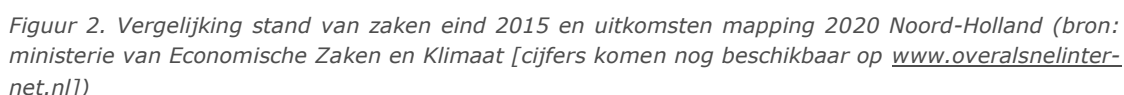
Zowel bij de cijfers als het kaartmateriaal merken wij op dat (grootschalige) opwaarderingen nog dagelijkse praktijk zijn. Naast de oplevering van nieuw uitgerolde netwerken, worden ook de bestaande netwerken verbeterd: vlak na de peildatum van de mapping, is in oktober op het volledige Amsterdamse netwerk van VodafoneZiggo naar DOCSIS 3.1 geactiveerd, waardoor alle adressen hier nu ook over 1 Gbit/s kunnen beschikken.² Vrijwel alle groene adressen zullende komende jaren snel donderblauw kleuren.

² Opvallend genoeg zien we dit soort 'opwaarderingen' ook op de nieuwe glasvezelnetwerken: in het buitengebied van Hollands Kroon zien we dat een deel van de adressen in de midden-categorie zijn ingedeeld (oranje stipjes), terwijl er ook aanbieders zijn die hier al 1 Gbit/s kunnen leveren (groene stipjes). Als een aanbieder dit wil, dan is dit netwerk dus geschikt voor deze hoogste snelheden. Het lijkt vooral een verschil in administratie tussen de verschillende betrokken partijen (netwerkeigenaar en dienstenleveranciers).

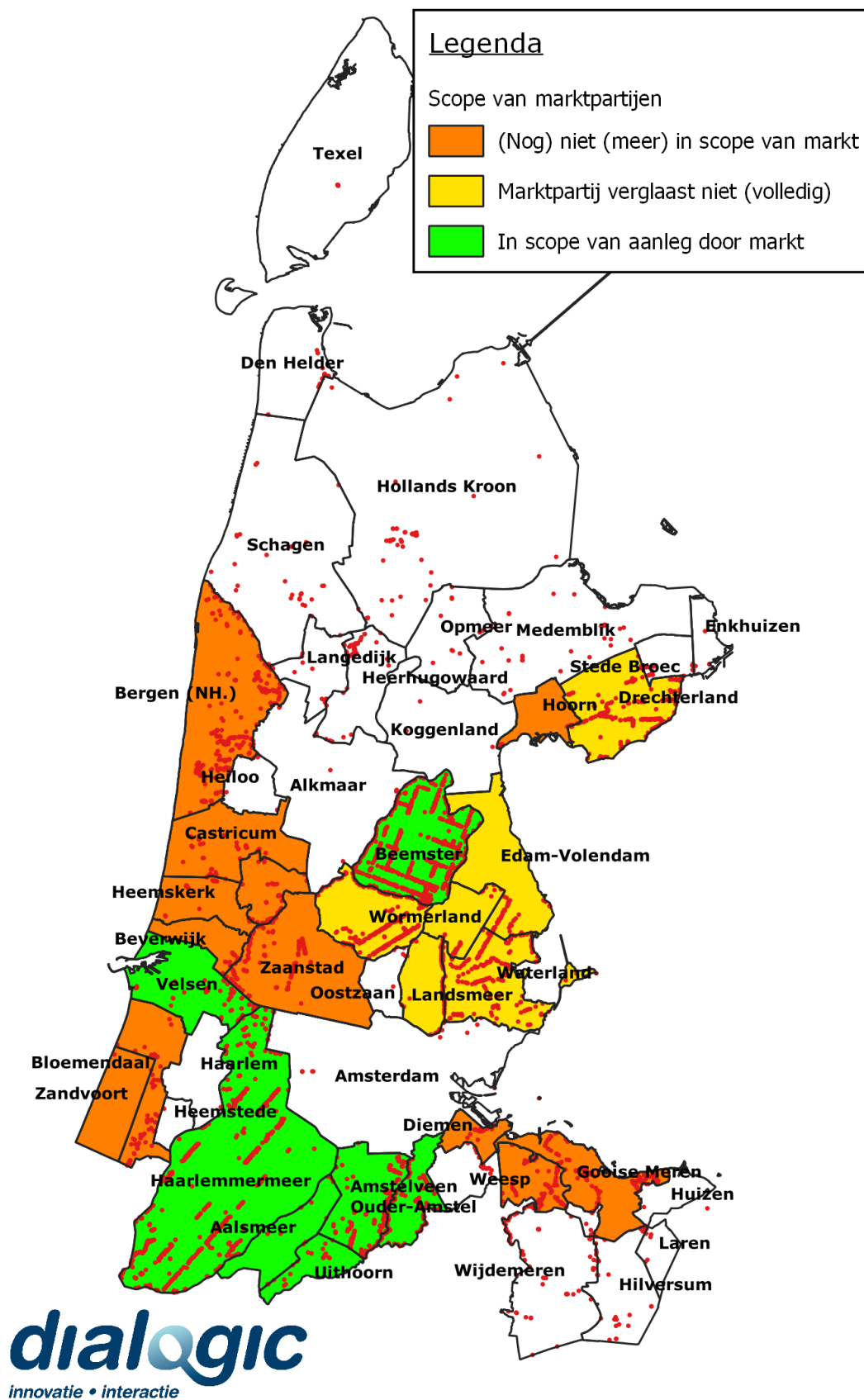
Figuur 1. Kaart met Uitkomsten Mapping 2020 (bron: ministerie van Economische Zaken en Klimaat [cijfers komen nog beschikbaar op www.overalsnelinternet.nl])

In het kader van de eerdere beleidskeuze om het provinciale beleid op het buitengebied te concentreren (dit is immers het echte probleemgebied), is het interessant om te bezien hoe-
ver de marktmarktijnen en initiatieven de afgelopen jaren gezamenlijk zijn gekomen. In
Figuur 2 hebben wij de kaart van de stand van zaken uit 2015 in dezelfde stijl nagebouwd
met de data van 2020.

Allereerst is de kop van Noord-Holland (alles boven de lijn Hoorn – Alkmaar) vrijwel volledig bediend. Fiber Noord-Holland heeft hiervan het grootste aandeel gerealiseerd. Zij zijn actief in de gemeenten Den Helder, Schagen, Langedijk, Heerhugowaard, Alkmaar, Enkhuizen, Stede Broec, Medemblik en Opmeer. Verder zien dat dat Kabeltex op Texel het buitengebied bedient, evenals en een deel van de kop van Hollands Kroon. Tot slot zijn Digitale Stad (Hollands Kroon) en E-Fiber (Koggenland) actief.

Dialogic *innovatie* • *interactie*

Figuur 3. Scope van aanleg door marktpartijen

Zo is er op dit moment ook nog (volop) uitrol bezig (groene gebieden). Zo worden de kernen en het buitengebied van de gemeente Beemster door respectievelijk KPN en DELTA Fiber Netwerk (voorheen: Glasvezel buitenaf) verglaasd, richt Glasdraad zich op Haarlemmermeer³, Uithoorn en Aalsmeer, is Getnet in Amstelveen actief⁴ en zijn verschillende gebieden (zoals Velzen en Ouder-Amstel) in scope van de glasvezelcampagne van KPN.⁵

Voor zover wij op basis van deze korte verkenning konden vaststellen, zijn er echter ook nog gebieden die niet op dit moment niet in scope zijn van de uitrolplannen van marktpartijen (oranje gebieden) of waarbij marktpartijen (op het laatste moment) besloten hebben toch geen netwerk te realiseren of een deel van de gemeente niet aan te sluiten (gele gebieden). Dit betreft de volgende gebieden:

- Regio Zaanstreek - Waterland (met de gemeenten Waterland, Edam-Volendam, Purmerend, Landsmeer, Wormerland) was in scope van DELTA Fiber Netwerk, maar die heeft zich recent teruggetrokken.
- Gemeente Wijdmeren heeft een lokaal initiatief aansluitingen gerealiseerd, maar blijkbaar is die het op eigen kracht (nog) niet gelukt om alles af te dekken en/of naar de gemeenten ten noorden hiervan (Gooise Meren, Weesp, Huizen) uit te breiden.
- In gemeente Bergen is een zeer betrokken initiatief actief, maar hier is het nog niet tot een succesvolle uitrol gekomen. Naar verluid zijn er gesprekken met marktpartijen, maar bij ons liggen hier geen concrete vervolgacties in het verschiet.
- In de gemeente Drechterland is nog een duidelijk cluster van adressen zonder goed aanbod. Er bestaat veel lintbebouwing tussen Hoorn en Enkhuizen, waardoor het afgescheiden ligt ten opzichte van de andere buitengebieden (waar o.a. Fiber NH en Digitale Stad actief zijn).
- De buitengebieden van Zaanstad, Heemskerk, Uitgeest, Beverwijk en Castricum zijn (voor zover bij ons bekend) niet in scope van een aanbieder. Ditzelfde geldt voor Bloemendaal en Zandvoort.

Dan resteren er tot slot nog enkele losse adressen en plukjes in reeds verglaasde gebieden. Dit kunnen sterk geïsoleerde adressen zijn die niet zijn meegenomen door de netwerkaanbieder aldaar. Ook kan het 'ruis' in de data zijn, bijvoorbeeld doordat het als woonadres geregistreerd is, maar in de praktijk allang niet meer bestaat (na sloop) of een bijgebouw of opslaglocatie betreft. In deze gevallen zal er ook geen vraag naar hoogwaardig aanbod zijn; elk getekend adres zou in feite een locatie met vraag naar breedband moeten zijn. Om een goede inschatting te kunnen maken of deze adressen daadwerkelijk een 'probleem' hebben of zijn, is nadere afstemming met lokale aanbieder nodig.

Handelingsperspectieven op resterende opgave

Belangrijk voor de resterende opgave is om nu eerst de markt uit te laten 'razen' en pas later vaststellen wat er echt over is gebleven: Waar zijn er afnemers die wel een snelle internetverbinding willen, maar dit niet (tegen redelijke tarieven) kunnen afnemen?

Te vroeg interveniëren kan de marktpartijen die eigenlijk uit zichzelf nog wilden uitrollen, in een (te) afwachtende houding doen schieten. Immers: waarom zouden zij zelf meer risico gaan lopen (door dure adressen toch aan te sluiten) als er mogelijk een publieke bijdrage in het verschiet ligt?

³ <https://glasdraadhaarlemmermeer.nl/>

⁴ <https://www.snelinternet-amstelveen.nl/gebied>

⁵ <https://www.rtvseaport.nl/2021/01/05/heel-velsen-eind-2022-voorzien-van-glasvezel/>

In de gebieden waar uitrol door de markt nog opportuun is, kan de provincie met name de sturingsmechanismen zoals wij die in de volgende paragraaf onder de aandacht blijven brengen (zie "Sturingsmechanismen voor lokale overheden").

De moeilijkste gebieden zijn in onze ogen de gebieden waar marktpartijen eerst aangeven dat zij actief willen worden en een succesvolle vraagbundeling afronden, om zich op het laatste moment alsnog (deels) terug te trekken (in dit geval de regio Waterland – Zaanstreek). Eindgebruikers verwachten hier nu immers dat er een glasvezelaansluiting komt tegen de condities die hen beloofd is. Om het handelingsperspectief vanuit de provincie te kunnen bepalen, is een nadere analyse van de redenen van terugtrekken nodig. Voorbeelden van de uitdagingen van de marktpartij zijn bijvoorbeeld:

- Waren er problemen met gedoogvergunningen vanuit waterschap, provincie, gemeente of andere grondeigenaren? Is dit nog te corrigeren middels inspanningen vanuit de provincie, zelfs nadat de provincie Noord-Holland hier eerder op heeft bemiddeld?
- Heeft de aanbieder het gebied onderschat qua aanlegkosten? Hoe groot is het gat in de businesscase? Als dit klein genoeg, dan kan het mogelijk nog onder de-minimis-verordening worden rechtgetrokken.
- Is er nog ruimte voor innovatieve aanlegmethoden, bijvoorbeeld door aanleg in het asfalt om problemen met vervuilde grond te voorkomen? Of drukt dit juist weer te zwaar op de businesscase?
- Was er tijdens de vraagbundeling in sommige (dure) gebieden minder vraag en wordt het daarom overgeslagen? Waar lag dit aan: kreeg men een (duur) maatwerk-aanbod of sprak het überhaupt niet aan?
- Maakt dezelfde marktpartij ook in andere gebieden een terugtrekkende beweging uit het buitengebied? Oftewel: is het een trend of blijft het bij incidentele gevallen?

Als blijkt dat vanuit de provincie op dit moment geen directe interventiemogelijkheden zijn, dan is het vooral zaak om niet te snel te handelen. Het gebied zal eerst 'afkoelperiode' moeten doorgaan, voordat er naar alternatieven gezocht kan worden. Een nieuwe aanbieder moet immers weer opnieuw vertrouwen winnen dat het deze partij wel gaat lukken om hier een netwerk te realiseren, maar mogelijk zal dit ook onder andere voorwaarden zijn (bijvoorbeeld een hogere eigen bijdrage) of zelfs met een andere technologische oplossing (draadloos in plaats van glasvezel). Ook vanuit de (lokale) overheid kunnen stimuleringsconstructies worden ingezet, zowel hard (bijvoorbeeld via een aansluitsubsidie bij de eindgebruikers) als zacht (bijvoorbeeld via een informele marktconsultatie), maar ook dit zal pas werken na de voorgestelde afkoelperiode. Met name de hardere interventies liggen gezien de eerdere ervaringen van de provincie Noord-Holland met enige terughoudendheid worden beschouwd. Wat ons betreft ook een goede houding gezien de beperkte successen op dit vlak: financieel interveniëren heeft in weinig buitengebieden tot de gewenst uitkomsten geleid sinds de instap van de private spelers in dit gebied.

Vergelijkbare vragen gelden in feite voor de gebieden die nooit in scope zijn gekomen van marktpartijen. Voor deze gebieden zet de provincie zich overigens al enige tijd in, met ondersteuning van Stichting Digitale Bereikbaarheid. Aan de hand van logisch afgebakende clusters wordt hier 'van onderop' naar maatwerkoplossingen gezocht.

Sturingsmechanismen voor lokale overheden

Hoewel de provincie zich eerder al op verschillende manieren faciliterend heeft opgesteld richting alle stakeholders, blijft het in deze fase relevant dat lokale overheden de aanlegcondities voor marktpartijen zo aantrekkelijk mogelijk houden.

Op basis van ervaringen die andere gemeenten en provincies hebben opgedaan tijdens de afstemming met marktpartijen, hebben wij een aantal onderwerpen in beeld waarvan wij vermoeden dat zij ook in Noord-Holland een belangrijke invloed hebben op de realisatiekosten van nieuwe bekabelde netwerken en daarmee de haalbaarheid van het ontsluiten van de resterende percelen. Het betreft de volgende onderwerpen:

- Hanteren van flexibiliteit met betrekking tot de **diepteligging** van het netwerk. Waar het in het verleden gangbaar was om een minimale diepteligging van 60 centimeter voor te schrijven aan de realiserende partij, toont de praktijk veel voorbeelden waar 30 centimeter gehanteerd mag worden.
- Het proces van **communicatie en vergunningverlening**, met name als er afwijkende regelingen zijn qua diepteligging, leges of toezicht. Denk aan een duidelijke set aan basisafspraken op gemeentelijk of provinciaal niveau, zodat niet bij project herhaaldelijk dezelfde type afstemming hoeft plaats te vinden. Ook de afstemming met landeigenaren en Waterschappen valt hieronder.
- Afstemming tussen overheden (gemeenten, provincie en Waterschap) en de realiserende partij met betrekking tot het **toezicht bij de uitrol**. Vaak is er bij een grootschalig project sprake van meerdere toezichthouders die op meerdere punten in het proces hun input en beoordeling willen geven. Onderlinge afstemming en het delen van elkaars inzichten kan voorkomen dat er te veel overhead bij de projecten ontstaat.
- **Het harmoniseren van leges** met aanpalende gemeenten of regio's. Onderzoeksbureau KWINK deed in 2018 een inventarisatie van de legeskosten in Nederland.⁶ Deze inventarisatie kan worden ingezet voor onderlinge vergelijking en eventuele corrigerende maatregelen.
- De hoogte van **degeneratiekosten** bijvoorbeeld voor bepaalde typen bestrating of begroeiing, terwijl hier (volgens u) geen schade of degeneratie zal optreden door uitrol van het netwerk.

Er gaan soms geluiden op dat besparingen mogelijk zijn vanuit het meeleggen van glasvezel bij uitrol van andere infrastructuur, het toegang verlenen tot bestaande publieke ducts (bijvoorbeeld onder bruggen) of het leggen van loze leidingen (bijv. bij complexe (weg)kruisingen). De meerwaarde (of beter gezegd kostenreductie) hiervan blijkt in de praktijk echter beperkt tot hele specifieke cases.

Wij raden de provincie aan om de gemeenten, waterschappen, andere grondeigenaren en de interne provinciale organisatie op deze punten te blijven wijzen. Gezien het feit dat deze onderwerpen al op de radar van de provincie staan en er al verschillende keren succesvol is bijgedragen aan de onderhandeling, lijkt 'de rek' er op dit punt wel voor een groot deel uit. Als marktpartijen zelfs onder de reeds gecreëerde condities niet willen investeren, dan ligt

⁶ Zie: rijksoverheid.nl

dit wat ons betreft niet binnen het bereik van de provincie om zuiver op faciliterende gronden de markt nog een stap verder te brengen.

Noord-Holland is overigens niet de enige provincie waarin marktpartijen (gedeeltelijk) terugkopen op reeds toegezegde uitrol. Ook de 'restjes' geïsoleerde adressen in verder volledig verglaasde gebieden zien we in heel het land terug. Zodra in beeld is hoeveel adressen dit betreft (inclusief de toets of hier daadwerkelijk vraag naar breedband bestaat), dan kunnen we onszelf maatschappelijk de vraag stellen of hier nog additioneel beleid nodig is, of dat we dit simpelweg accepteren, net zoals we dat met andere infrastructuur hebben gedaan (weg, riolering, gas, OV, etc.). Mocht hier toch beleid nodig geacht worden, dan ligt een nationale aanpak wellicht meer voor de hand, waarbij het rijk, provincies, gemeenten en de aanbieders samen zoeken naar de meest efficiënte oplossing, al dan niet gebruikmaken van bijvoorbeeld Europees of nationaal verstrekte middelen of fondsen. Wij raden de provincie Noord-Holland om dit op dat moment in nauwe samenwerking met EZK te verkennen.

Tot slot

Op basis van voorgaande inventarisatie stellen we vast dat het aanbod in het buitengebied van de provincie Noord-Holland een hele grote stap heeft gemaakt in de afgelopen vijf jaar. De opgave van achttienduizend adressen is nu al geslonken tot een kleine vijfduizend, en dit neemt nog dagelijks af. Wat dat betreft is provincie Noord-Holland een succesvolle casus (met nog wat laatste rafelranden).

In de gebieden waar uitrol nog gaande is adviseren we lokale overheden om goed op te blijven letten. Partijen beginnen zich in de afgelopen maanden terug te trekken, zelfs nadat alle overeenkomsten zijn getekend en de uitrol vrijwel zeker leek. Gemeenten staan met lege handen en hebben geen pressiemiddel, want: wie betaalt, die bepaalt. Verder zullen er altijd lastige adressen en gebieden over blijven waar de markt op dit moment niet voortvarend aan de slag wil gaan. Daar is het de vraag of dit altijd zo blijft of dat de markt toch weer verder gaat dan wij ons op dit moment kunnen voorstellen.

De positie en inzet van de provincie Noord-Holland op dit dossier (en daarmee de bijdrage aan dit succes) zal door elke stakeholder anders worden ervaren. Is het succes van de marktpartijen (deels) te danken aan al het voorbereidende werk van de provincie of moet alle eer naar de markt en de initiatieven? Het antwoord ligt waarschijnlijk ergens in het midden en de impact van de fysische en demografische eigenschappen van het gebied mogen ook niet onderschat worden. Wat volgens ons duidelijk is, is dat de provincie zich met veel energie en overgave een weg gebaad in een markt die gedurende de totstandkoming en uitvoering van het beleid stormachtig heeft ontwikkeld. De inventiemethoden en -kansen zijn in de tussentijd sterk veranderd: het invullen van een financierende rol is vrijwel onmogelijk geworden. Dit ondervindt de provincie nog aan den lijve in de juridische procedures die zijn ingezet na het toekennen van de garanties aan o.a. Hollands Kroon.

Maatschappelijk gezien kan er vrijwel zeker al van een succes worden gesproken: de inzet van publieke middelen is (tot nu toe) beperkt gebleven tot gelden voor procesbegeleiding, ondersteuning van lokale initiatieven, ambtelijke inzet en (afhankelijk van de procedure bij de Raad van State) één daadwerkelijk gebruikte garantstelling. Het resultaat is dat vrijwel het hele buitengebied is voorzien van een glasvezelnetwerk en de eindgebruikers niet langer een digitale kloof ervaren. Er zijn genoeg Nederlandse voorbeelden waar de publieke bijdrage aanzienlijk groter is geweest of het aandeel adressen zonder snel internet nog aanmerkelijk groter is.

Bijlage 1. Dekkingscijfers gemeenten Noord-Holland

Tabel 4. Uitkomsten mapping 2020 Noord-Hollandse gemeenten – huishoudens - totaal (bron: ministerie van Economische Zaken en Klimaat [cijfers komen beschikbaar op www.overalsnelinternet.nl])

Gemeentenaam	Tot 100 Mbit/s	100 tot 1.000 Mbit/s	1.000 Mbit/s
Aalsmeer	389 (2,9%)	57 (0,4%)	12.850 (96,6%)
Alkmaar	48 (0,1%)	41.115 (79,3%)	10.706 (20,6%)
Amstelveen	447 (1,1%)	40.850 (96,3%)	1.103 (2,6%)
Amsterdam	1132 (0,3%)	388.044 (86,3%)	60.501 (13,5%)
Beemster	874 (21,6%)	1.311 (32,4%)	1.856 (45,9%)
Bergen (NH.)	383 (2,5%)	14.700 (95,7%)	283 (1,8%)
Beverwijk	77 (0,4%)	17.253 (88,4%)	2.183 (11,2%)
Blaricum	8 (0,2%)	5.098 (99%)	43 (0,8%)
Bloemendaal	136 (1,3%)	9.891 (97,2%)	146 (1,4%)
Castricum	131 (0,8%)	15.447 (95,3%)	636 (3,9%)
Den Helder	110 (0,4%)	27.365 (96,7%)	826 (2,9%)
Diemen	188 (1,2%)	5.080 (32,9%)	10.196 (65,9%)
Drechterland	281 (3,3%)	8.132 (96,3%)	29 (0,3%)
Edam-Volendam	91 (0,6%)	12.502 (81,6%)	2.727 (17,8%)
Enkhuizen	36 (0,4%)	8.725 (97,9%)	150 (1,7%)
Gooise Meren	175 (0,7%)	11.564 (43,1%)	15.118 (56,3%)
Haarlem	23 (0%)	69.689 (90,7%)	7145 (9,3%)
Haarlemmermeer	963 (1,5%)	37.844 (58,4%)	25.967 (40,1%)
Heemskerk	45 (0,3%)	15.682 (89%)	1.893 (10,7%)
Heemstede	49 (0,4%)	12.317 (96,1%)	453 (3,5%)
Heerhugowaard	134 (0,5%)	21.417 (87,5%)	2.918 (11,9%)
Heiloo	16 (0,1%)	10.726 (98,8%)	116 (1,1%)
Hilversum	158 (0,4%)	243 (0,6%)	42.469 (99,1%)
Hollands Kroon	107 (0,5%)	19.633 (93,5%)	1.266 (6%)
Hoorn	37 (0,1%)	30.123 (90,1%)	3.259 (9,8%)
Huizen	66 (0,3%)	2.509 (13,2%)	16.458 (86,5%)
Koggenland	7 (0,1%)	13 (0,1%)	9.507 (99,8%)
Landsmeer	86 (1,8%)	2.312 (47,2%)	2.501 (51,1%)
Langedijk	44 (0,4%)	9.996 (85,2%)	1.698 (14,5%)
Laren	48 (0,9%)	5.158 (94,8%)	235 (4,3%)
Medemblik	368 (1,9%)	18.039 (94%)	784 (4,1%)
Oostzaan	10 (0,2%)	4.063 (99,3%)	18 (0,4%)
Opmeer	24 (0,5%)	2.990 (60,3%)	1.948 (39,3%)
Ouder-Amstel	256 (4,1%)	5.862 (93%)	187 (3%)
Purmerend	61 (0,2%)	33.293 (90,1%)	3591 (9,7%)
Schagen	161 (0,8%)	15.399 (75,2%)	4.925 (24%)

Gemeentenaam	Tot 100 Mbit/s	100 tot 1.000 Mbit/s	1.000 Mbit/s
Stede Broec	30 (0,3%)	9.122 (98,3%)	124 (1,3%)
Texel	13 (0,2%)	6.742 (99,6%)	12 (0,2%)
Uitgeest	142 (2,5%)	5.546 (97%)	30 (0,5%)
Uithoorn	178 (1,4%)	221 (1,7%)	12.780 (97%)
Velsen	202 (0,6%)	29.818 (95%)	1.381 (4,4%)
Waterland	319 (4,3%)	7.042 (95,1%)	44 (0,6%)
Weesp	110 (1,2%)	9.231 (97,4%)	141 (1,5%)
Wijdmeren	154 (1,4%)	9.780 (90,7%)	852 (7,9%)
Wormerland	318 (4,6%)	5.482 (79,3%)	1.114 (16,1%)
Zaanstad	299 (0,4%)	60.530 (87,5%)	8.361 (12,1%)
Zandvoort	4 (0%)	8.886 (91,4%)	833 (8,6%)
Noord-Holland	8.938 (0,7%)	1.076.842 (79,3%)	272.363 (20,1%)

Tabel 5. Uitkomsten mapping 2020 Noord-Hollandse gemeenten – huishoudens - buitengebied (bron: ministerie van Economische Zaken en Klimaat [cijfers komen beschikbaar op www.overalsnelinter.net.nl/])

Gemeentenaam	Tot 100 Mbit/s	100 tot 1.000 Mbit/s	1.000 Mbit/s
Aalsmeer	13 (27,7%)	10 (21,3%)	24 (51,1%)
Alkmaar	11 (1,7%)	47 (7,1%)	605 (91,3%)
Amstelveen	393 (62,5%)	230 (36,6%)	6 (1%)
Amsterdam	37 (17,6%)	13 (6,2%)	160 (76,2%)
Beemster	844 (91,5%)	73 (7,9%)	5 (0,5%)
Bergen (NH.)	305 (53,4%)	265 (46,4%)	1 (0,2%)
Beverwijk	24 (92,3%)	2 (7,7%)	0 (0%)
Blaricum	1 (50%)	1 (50%)	0 (0%)
Bloemendaal	77 (40,3%)	110 (57,6%)	4 (2,1%)
Castricum	51 (9,8%)	205 (39,5%)	263 (50,7%)
Den Helder	31 (19,4%)	15 (9,4%)	114 (71,3%)
Diemen	29 (93,5%)	2 (6,5%)	0 (0%)
Drechterland	229 (53,9%)	181 (42,6%)	15 (3,5%)
Edam-Volendam	50 (19,7%)	47 (18,5%)	157 (61,8%)
Enkhuizen	6 (18,8%)	1 (3,1%)	25 (78,1%)
Gooise Meren	157 (60,4%)	75 (28,8%)	28 (10,8%)
Haarlem	1 (7,1%)	13 (92,9%)	0 (0%)
Haarlemmermeer	760 (50,1%)	391 (25,8%)	365 (24,1%)
Heemskerk	18 (20,7%)	68 (78,2%)	1 (1,1%)
Heemstede	1 (0,7%)	149 (98,7%)	1 (0,7%)
Heerhugowaard	66 (15,6%)	132 (31,3%)	224 (53,1%)
Heiloo	3 (25%)	1 (8,3%)	8 (66,7%)
Hilversum	39 (23,8%)	16 (9,8%)	109 (66,5%)
Hollands Kroon	51 (2%)	1.528 (61,1%)	922 (36,9%)
Hoorn	27 (87,1%)	4 (12,9%)	0 (0%)
Huizen	3 (9,1%)	28 (84,8%)	2 (6,1%)
Koggenland	3 (0,5%)	1 (0,2%)	593 (99,3%)
Landsmeer	82 (97,6%)	2 (2,4%)	0 (0%)
Langedijk	19 (20,2%)	0 (0%)	75 (79,8%)
Laren	5 (50%)	1 (10%)	4 (40%)
Medemblik	28 (4,5%)	165 (26,6%)	427 (68,9%)
Oostzaan	7 (63,6%)	4 (36,4%)	0 (0%)
Opmeer	12 (4,2%)	72 (24,9%)	205 (70,9%)
Ouder-Amstel	184 (96,3%)	4 (2,1%)	3 (1,6%)
Purmerend	33 (48,5%)	5 (7,4%)	30 (44,1%)
Schagen	32 (2%)	205 (12,8%)	1.366 (85,2%)

Gemeentenaam	Tot 100 Mbit/s	100 tot 1.000 Mbit/s	1.000 Mbit/s
Stede Broec	24 (32%)	2 (2,7%)	49 (65,3%)
Texel	12 (1,1%)	1101 (98,7%)	2 (0,2%)
Uitgeest	76 (96,2%)	0 (0%)	3 (3,8%)
Uithoorn	26 (14,9%)	0 (0%)	148 (85,1%)
Velsen	106 (71,6%)	40 (27%)	2 (1,4%)
Waterland	274 (60,6%)	176 (38,9%)	2 (0,4%)
Weesp	100 (57,5%)	71 (40,8%)	3 (1,7%)
Wijdemeren	113 (35,4%)	195 (61,1%)	11 (3,4%)
Wormerland	287 (85,4%)	43 (12,8%)	6 (1,8%)
Zaandstad	188 (73,7%)	5 (2%)	62 (24,3%)
Zandvoort	2 (66,7%)	1 (33,3%)	(0%)
Noord-Holland	4.840 (29,2%)	5.700 (34,4%)	6.030 (36,4%)

Contact:

Dialogic innovatie & interactie
Hooghiemstraplein 33-36
3514 AX Utrecht
Tel. +31 (0)30 215 05 80
www.dialogic.nl

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

A. Maas-van 't Hof

BEL/REE

Telefoonnummer +31235144749

hofan@noord-holland.nl

1 | 1

Betreft: verstrekken notitie stand van zaken snel internet Noord-Holland

Verzenddatum

12 MEI 2021

Kenmerk

1633070 / 1633079

Geachte leden,

Uw kenmerk

Op 10 mei 2021 heeft u via een technische briefing informatie ontvangen over breedband. In deze briefing hebben wij gebruik gemaakt van de bijgevoegde notitie.

Wij hebben het voornemen de inhoudelijke weging van de notitie met u te bespreken als onderdeel van de actualisatie van de economische agenda. Deze bespreking is gepland in uw commissievergadering van september 2021.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

1 bijlage

Notitie Stand van zaken snel internet Noord-Holland

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	6485
Extern Zaak ID	994478
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	14 juni 2021
Agendapunt	14.e
Titel	Economie: De Kop Werkt! vaststellen Jaarrapportage 2020 (C-agenda EFB 14-6-2021)
Organisatieonderdeel	BEL/RE&E

Bijlagen
Overzichtslijst jaarrapportage 2020 met links naar formats projecten
Brief aan PS over De Kop Werkt! Jaarrapportage 2020.pdf

Geagendeerd	Vergaderdatum
Overdracht vanuit GS	17 mei 2021
Ingekomen stukken ter kennisname	31 mei 2021
Economie Financiën en Bestuur	14 juni 2021

Toelichting

De provincie Noord-Holland werkt met de vier gemeenten in de Kop van Noord-Holland (Den Helder, Hollands Kroon, Schagen en Texel) aan de uitvoering van het programma De Kop Werkt! Over de voortgang van het programma wordt gerapporteerd.

JAARRAPPORTAGE 2020

Leeswijzer

Hieronder treft u het overzicht aan van de jaarrapportage 2020.

Deze bijlage is een verkorte weergave van de projecten. Wilt u over de voortgang van een betreffend project of over de nieuwe projecten meer informatie? U kunt dan in de kolom "naam project" op het project klikken om bij de achterliggende informatie te komen.
Voor de BO Havens is een oplegmemo opgesteld en deze is te raadplegen in kolom J bij de projecten BO havens.
Een samenvatting van de voortgang van de projecten is opgenomen in het digitaal magazine.

Nr.	Naam project	Omschrijving project	Totaal budget voor projecten Investeringslijst 2017 -2020 (30 mln euro)	Totaal budget na uitvoeren wijzigingen stuurgroep	Gevraagd budget tot en met 2020 (jaarprogramma 2017, 2018, 2019, 2020)	kosten ultimo 2020	verschil budget en uitgaven (kolom G en H)	Stand van zaken project
	Bestuursopdracht Havensontwikkeling							
211	Ontwikkellocatie kade 43-46	Kade 43-46 betreft de ontwikkeling van een verbrede (mogelijk ISPS) kade nabij de zeehaven, achter de Moormanburg.	112.527	112.527	112.527	112.527	0	Afgerond en zie oplegmemo havens.
212	Ontwikkellocatie Paleiskade 2 = Harssens I	Paleiskade 2 betreft de aanleg van een kade en terrein als "one stop supply base" voor de offshore operations and maintenance sector.	1.800.000	0	500.000	0	0	Zie 211
213	Field Lab Maritieme drones	Realisatie van fysieke onderzoek en test faciliteiten voor het in de praktijk testen van maritieme drones.	300.000	300.000	300.000	270.000	30.000	Zie 211
214	Haven Oude Zeug	Faciliteren van bedrijfsontwikkeling haven Oude Zeug.	62.473	50.000	50.000	43.198	6.802	Afgerond en zie 211
216	Marketingstrategie Maritime Maintenance & Offshore Logistics	Het project moet bijdragen aan de verbetering van de concurrentiepositie van de PoDH en overige havens in de Kop. De marketingstrategie is bedoeld om meer bedrijven gerelateerd aan de energiesector op de Noordzee naar de regio te halen.	400.000	400.000	400.000	148.833	251.167	Zie 221
217/218	Vaststellen geluidsruimte en het nemen van geluidsmaatregelen	Onderzoek geluidsruimte en nemen van maatregelen voor een verdere ontwikkeling van de haven.	800.000	180.000	180.000	80.604	99.396	Zie 211
219	Samenwerkende havens Kop van NH	Project betreft het vorm en inhoud geven aan samenwerking tussen de havens in de Kop van NH.	50.000	50.000	45.000	29.250	20.750	Zie 211
221	Project Buitenveld	Verwerving en ontwikkeling strategische locatie tussen haven en Willemsoord.	1.000.000	300.000	1.000.000	0	300.000	Zie 211
231	Building with nature	Bevorderen natuurkwaliteit in en om het Balgzand en het bevorderen van duurzame economische groei door creatie van ruimte in de haven van Den Helder voor havengerelateerde bedrijvigheid.	750.000	750.000	750.000	707.750	42.250	Zie 211

Nr.	Naam project	Omschrijving project	Totaal budget voor projecten Investeringslijst 2017 -2020 (30 mln euro)	Totaal budget na uitvoeren wijzigingen stuurgroep	Gevraagd budget tot en met 2020 (jaarprogramma 2017, 2018, 2019, 2020)	kosten ultimo 2020	verschil budget en uitgaven (kolom G en H)	Stand van zaken project
232	Ontwikkeling maritiem cluster			500.000		0	500.000	nieuw project - zie 211
233	Human Capital			200.000		0	200.000	nieuw project - zie 211
234	Ontwikkeling Nieuwe Diep			2.400.000		0	2.400.000	nieuw project - zie 211
							0	
	Bestuursopdracht Match 2020						0	
							0	
	Uitvoering BO Aansluiting Onderwijs Arbeidsmarkt (Match2020) sectorplannen:						0	
611	Uitvoering BO Match2020	Met het opstellen en uitvoeren van sectorplannen voor de vier sectoren wordt invulling gegeven aan het stimuleren van de regionale arbeidsmarkt en het daarin tot stand brengen van een optimale afstemming van vraag en aanbod.	1.530.000	1.530.000	1.530.000	1.020.328	509.672	Loopt deels door na 2021.
613	Plan voor de Sector ZORG							
614	Plan voor de Sector AGRI							
615	Plan voor de Sector Maritiem, Offshore							
617	Plan voor de Sector Toerisme							
	Overige projecten binnen BO aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt:							
612 en 618	Campagne arbeidsmarktcommunicatie (incl. Carrières in de Kop)	Met arbeidsmarktcommunicatie moet de Kop van Noord-Holland worden neergezet als aantrekkelijker leer- en werkregio. Het onderdeel Carrières in de Kop is samengevoegd met het project Arbeidsmarktcommunicatie.	750.000	830.000	750.000	596.294	233.706	Loopt door 2021 (campagne).
							0	

Nr.	Naam project	Omschrijving project	Totaal budget voor projecten Investeringslijst 2017 -2020 (30 mln euro)	Totaal budget na uitvoeren wijzigingen stuurgroep	Gevraagd budget tot en met 2020 (jaarprogramma 2017, 2018, 2019, 2020)	kosten ultimo 2020	verschil budget en uitgaven (kolom G en H)	Stand van zaken project
	Bestuursopdracht Destinatiemarketing						0	
711	Uitvoering marketingstrategie	Aan de hand van een toeristisch regioprofiel wordt een marketingstrategie bepaald en in de periode 2017-2020 worden diverse campagnes gevoerd.	1.600.000	1.800.000	1.600.000	1.395.848	404.152	Afronding feb. 2022
							0	
	Bestuursopdracht Regionaal Ambitiedocument						0	
							0	
111	Revitalisering De Koog/Planet Texel	Project betreft een revitalisering van De Koog (aanpassingen in Dorpsstraat, Kop van Zuid en Rondje De Koog en aanpassingen openbare ruimten).	1.500.000	1.500.000	1.500.000	1.500.000	0	Project is afgerond
121	Opwaarderen Dorpsplein Huisduinen	Herinrichting van het Dorpsplein.	350.000	350.000	350.000	43.820	306.180	Afgerond eind 2021
122	Gebiedsontwikkeling Huisduinen - Verbinding zee-strand Huisduinen	Aanleg van een strandopgang voor een verbetering van de bereikbaarheid van het strand.	250.000	250.000	100.000	14.805	235.195	Afgerond 1e kwartaal 2022
131	Versterken ligging aan zee/Voorhoedeproject	Multifunctioneel ruimtegebruik op de dijk door realisering van een icoon/kunstwerk.	1.000.000	1.000.000	1.000.000	135.517	864.483	Realisatie 2023
151	Revitalisering Groote Keeten	Aanpassing openbare ruimte omgeving Dorpsplein Groote Keeten.	371.779	371.779	371.779	358.048	13.731	Project is afgerond
161	Gebiedsvisie Sint Maartenszee	Vanuit de gebiedsvisie Sint Maartenszee is gekozen om het project "verkeersveiligheid/uitstraling Belkmerweg/ Westerduinweg/ Zeeweg" en "verleggen voetpad Zeeweg" uit te voeren.	250.000	250.000	250.000	0	250.000	Afronding Q4 2021
171	Onderzoekslocatie Petten	Het project betreft een totale gebiedsontwikkeling. Concrete projecten zijn voorzieningen tbv EHC, toegankelijkheid terrein, informatiecentrum, receptiegebouw en/of een incubatorgebouw.	1.628.221	1.628.221	1.628.221	559.425	1.068.796	Loopt door na 2021.
192	Identity Matching	Doel van het project Identity Matching is om met concrete projecten de (toeristisch-) economische attractiviteit van de kustplaatsen te versterken.	260.000	260.000	260.000	198.385	61.615	Afgerond in 2021.
310	Waddenbaai	Ontwikkeling van een Waddenbelevingsroute met drie concrete projecten. Tevens betreft hjet project het opstarten van een interbestuurlijk gebiedsproces voor de Waddenbaai.	500.000	500.000	500.000	487.538	12.462	Project is afgerond.
411	Huisvesting arbeidsmigranten	Fatsoenlijke huisvesting van buitenlandse werknemers moet invulling geven aan dit project.	100.000	100.000	87.700	67.196	32.804	Afgerond in 2021
421	Verduurzamingonderzoeken agrarische sector	Inventarisatie van oplossingsrichtingen en de vertaling naar concrete projecten voor de gevolgen van de reductie van uitstoot van CO2 uit de glastuinbouw.	50.000	50.000	50.000	40.984	9.016	Afgerond in 2021.
431	Gezond lokaal voedselprogramma	Met twee verschillende projecten wordt ingezet op het vergroten van de marktkansen voor streekproducten.	50.000	50.000	50.000	50.000	0	Project is afgerond.
441	Versterking IJsselmeerkustbeleving	Aanleg recreatieve voorzieningen langs de IJsselmeerkust i.v.m. versterking van de IJsselmeerkustbeleving.	505.000	505.000	505.000	303.135	201.865	Afronding eind 2021
512	Dorpsontwikkeling Oudesluis	Uitvoering van het dorpsontwikkelplan Oudesluis.	500.000	500.000	500.000	500.000	0	Project is afgerond.

Nr.	Naam project	Omschrijving project	Totaal budget voor projecten Investeringslijst 2017 -2020 (30 mln euro)	Totaal budget na uitvoeren wijzigingen stuurgroep	Gevraagd budget tot en met 2020 (jaarprogramma 2017, 2018, 2019, 2020)	kosten ultimo 2020	verschil budget en uitgaven (kolom G en H)	Stand van zaken project
513/ 514	Dorpsplan Wieringerwerf	Verbeteren leefbaarheid in Wieringerwerf met als concrete projecten de verplaatsing van brandweerkazerne, ambulancepost en politiebureau en nieuwbouw van de gemeentewerf.	400.000	400.000	400.000	400.000	0	Project is afgerond
	Dorpsontwikkelplan Wieringerwerf	Verbeteren leefbaarheid in Wieringerwerf met als concreet proejct: aanleg geluidwal.	400.000	400.000	400.000	0	400.000	Start uitvoering 2e helft 2021.
516	Regionale visie verblijfsrecreatie / regionale detailhandelsvisie	Het project is gericht op de vitaliteit van de verblijfsrecreatie. De op te stellen vitaliteitsscan levert input op voor het vervolgproject "Revitaliseringsfonds Verblijfsrecreatie".	100.000	50.000	50.000	49.806	194	Project is afgerond.
517	Revitaliseringsfonds Verblijfsrecreatie	Op basis van de uitkomsten uit de vitaliteitsscan wordt in dit project aan de slag gegaan met het revitaliseren van de 120 onderzochte parken aan de hand van 5 actielijnen en 14 instrumenten.	1.400.000	1.400.000	1.400.000	154.245	1.245.755	Afronding eind 2021
521	Vrijkomende agrarische bebouwing	Een verbetering van de bereikbaarheid ter ondersteuning van de sociaaleconomische ontwikkelingen in de Kop van NH. Vijf concrete projecten zijn in het Investeringsprogramma benoemd.	100.000	100.000	100.000	61.795	38.205	Afronding eind 2021

Nr.	Naam project	Omschrijving project	Totaal budget voor projecten Investeringslijst 2017 -2020 (30 mln euro)	Totaal budget na uitvoeren wijzigingen stuurgroep	Gevraagd budget tot en met 2020 (jaarprogramma 2017, 2018, 2019, 2020)	kosten ultimo 2020	verschil budget en uitgaven (kolom G en H)	Stand van zaken project
530	Bereikbaarheid netwerkkwadrant:						0	Loopt door na 2021
531	Opstellen en uitvoeren bereikbaarheidsplannen en kosten programmamanager	Een verbetering van de bereikbaarheid ter ondersteuning van de sociaaleconomische ontwikkelingen in de Kop van NH. Vijf concrete projecten zijn in het Investeringsprogramma benoemd.	100.000	100.000	300.000	119.533	-19.533	
532	ICT gestuurd mobiliteitssysteem		1.000.000	1.000.000	452.000	247.516	752.484	
533	Ongelijkvloerse aansluitingen A9-N9-Den Helder		2.500.000	2.500.000	512.000	476.679	2.023.321	
534	Oost-West verbinding Stolpen-Medemblik		2.500.000	2.500.000	502.000	230.256	2.269.744	
535	Versterking N250 (Texel-knooppunt De Kooy)		1.000.000	1.000.000	458.000	300.268	699.732	
536	Vaste oeververbinding Burgervlotbrug		1.000.000	1.000.000	222.000	112.450	887.550	
542	Vaarroutenetwerk Kolhorn	Om het vaarroutenetwerk in de Kop van NH te versterken is een aantal projecten voor knooppunt Kolhorn opgenomen in het programma.	215.000	215.000	215.000	203.765	11.235	Project is afgerond.
543	Vaarroutenetwerk Amstelmeer - IJsselmeer	Om het vaarroutenetwerk in de Kop van NH te versterken is een aantal projecten voor de vaarroute Amstelmeer - IJsemeer opgenomen in het programma.	1.530.000	1.530.000	1.530.000	268.838	1.261.162	Afronding eind 2021

Nr.	Naam project	Omschrijving project	Totaal budget voor projecten Investeringslijst 2017 -2020 (30 mln euro)	Totaal budget na uitvoeren wijzigingen stuurgroep	Gevraagd budget tot en met 2020 (jaarprogramma 2017, 2018, 2019, 2020)	kosten ultimo 2020	verschil budget en uitgaven (kolom G en H)	Stand van zaken project
	Overige projecten							
141	Verbetering Zanddijk		0	0				
181	Herontwikkeling Petten Zuid		0	0				
191	Regionaal Uitvoeringsprogramma Noordzeekust		50.000	0				
193	Recreatief routenetwerk		25.000	0				
511	Vestigingsmilieus		50.000	0	25.000	0	0	
515	Levensloopbestendig en verduurzamen bestaande woningen		800.000	800.000		0	800.000	Nog geen project opgevoerd.
541	Groen blauw netwerk		10.000	0		0	0	
911	Regionale Omgevingsvisie		50.000	50.000			50.000	Nog geen project opgevoerd.
	Overige							
	Evenementen Sail		200.000	200.000	200.000	200.000	0	Project is afgerond
	Onvoorzien		100.000	37.473	100.000	100.000	-62.527	
	Totalen		30.000.000					
				30.000.000	21.236.227	11.588.636	18.411.364	
							30.000.000,00	

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

I.A. Soldaat

BEL/REE

Telefoonnummer +31 235144181

soldaati@noord-holland.nl

1 | 2

Betreft: De Kop Werkt! Jaarrapportage 2020

Verzenddatum

12 MEI 2021

Geachte leden,

Kenmerk

994478 / 1614116

Graag informeren wij u over het volgende onderwerp: Jaarrapportage 2020 van het programma De Kop Werkt!. We hebben de Jaarrapportage 2020 vastgesteld en sturen u deze ter informatie toe.

Uw kenmerk

Over de voortgang van de uitvoering van het programma De Kop Werkt! wordt tweemaal per jaar verantwoording afgelegd. De tweede verantwoording betreft een jaarrapportage over het gehele jaar 2020.

Voor elk project uit het programma is door de gemeenten aan de hand van projectformats een rapportage opgesteld. In de rapportage wordt ingegaan op de inhoud, de voortgang en de financiële aspecten van het project. Ook wordt ingegaan op de effecten van corona en wordt aandacht besteed aan de planning om te komen tot afronding van een project.

Op een enkel project na is het programma zoals opgenomen in de Investeringslijst in uitvoering. In het overzicht jaarrapportage 2020 (zie bijlage 1) is in de laatste kolom aangegeven of een project op 31-12-2021 (einddatum programma De Kop Werkt!) afgerond is of dat een project na 2021 doorloopt.

Geconcludeerd kan worden dat er in 2021 nog veel werk verzet moet worden en dat een aantal projecten niet kan worden afgerond in 2021. Bij de halfjaarrapportage over de 1^e helft van 2021 wordt u geïnformeerd over ons besluit over de niet uitgegeven budgetten op 1 januari 2022.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Vanuit de projectformats is gewerkt aan een digitaal magazine, waarin verslag wordt gedaan over 2020. De link naar het digitaal magazine treft u aan in de bijlagen.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

bijlagen:

- Digitaal Magazine: <https://dekopwerkt-jaarverslag2020.publicize.nl/>
- Overzichtslijst jaarrapportage 2020 met links naar formats projecten

Van: [REDACTED]
Verzonden: dinsdag 4 mei 2021 15:11
Aan: Statengriffie <statengriffie@noord-holland.nl>
Onderwerp: Datacenter

Goedemiddag,

Ik lees vandaag in de krant dat er geen milieuraapport hoeft te worden opgemaakt voor het bouwen van datacenters in Hollandskroon.

Dat lijkt mij ook niet nodig als deze electriciteit-en water slurpers er niet gaan komen, iets waarvoor ik hartgrondig pleit.

Alle energie en water hebben we als inwoners van dit 'gave' land toch zeker zelf nodig?

Kortom, beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald.

Met vriendelijke groet

[REDACTED]

[REDACTED]

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	6811
Extern Zaak ID	1604096
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	14 juni 2021
Agendapunt	14.g
Titel	Bestuur: Digitale mogelijkheid indienen ondersteuningsverklaring referendum (C-agenda EFB 14-6-2021)
Organisatieonderdeel	CZ/JZ

Bijlagen
Besluit van GS openstelling digitale mogelijkheid indienen referendumverzoek.docx
Brief aan PS over openstelling mogelijkheid digitaal indienen referendumverzoek.pdf

Geagendeerd	Vergaderdatum
Overdracht vanuit GS	24 mei 2021
Ingekomen stukken ter kennisname	31 mei 2021
Economie Financiën en Bestuur	14 juni 2021

Toelichting

In de Referendumverordening Noord-Holland 2018 is bepaald dat verzoeken tot het houden van een referendum op elektronische wijze kunnen worden ingediend, indien verzekerd is dat die wijze van indiening van verzoeken geen afbreuk doet aan de vereisten van toezicht en betrouwbaarheid. Gedeputeerde Staten dienen hierover een besluit te nemen. Met onderliggend besluit van Gedeputeerde Staten wordt het digitaal indienen van een referendumverzoek via een webformulier mogelijk gemaakt. Dit formulier is te vinden op de website www.noord-holland.nl. Het formulier moet worden ondertekend door middel van DigiD.

Besluit van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland van 18 mei 2021, kenmerk 1604096/1615038, houdende de openstelling van de digitale mogelijkheid voor het indienen van een referendumverzoek

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland;

overwegende dat de Referendumverordening Noord-Holland 2018 de mogelijkheid biedt om verzoeken tot het houden van een referendum op elektronische wijze in te dienen indien verzekerd is dat die wijze van indiening geen afbreuk doet aan de vereisten van toezicht en betrouwbaarheid;

gelet op artikel 3 van de Referendumverordening Noord-Holland 2018;

besluiten:

Artikel 1

Verzoeken tot het houden van een referendum kunnen op elektronische wijze worden ingediend.

Artikel 2

1. De mogelijkheid van elektronische indiening van een referendumverzoek wordt op de website van de provincie Noord-Holland aangeboden.
2. De elektronische indiening geschiedt door middel van een webformulier in combinatie met het inloggen op de website via DigiD.
3. De opslag, archivering en vernietiging van de ingediende referendumverzoeken geschiedt met inachtneming van het bepaalde in de Referendumverordening Noord-Holland 2018.

Artikel 3

Dit besluit treedt in werking met ingang van de eerste dag na de datum van uitgifte in het provinciaal blad waarin het wordt geplaatst.

Haarlem, 18 mei 2021

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

mw. M. Essakkili

CZ/JZ

Telefoonnummer +31235143395

essakkilim@noord-holland.nl

1 | 1

Betreft: openstelling mogelijkheid digitaal indienen referendumverzoek

Verzenddatum

19 MEI 2021

Kenmerk

1604096/1615039

Geachte leden,

Uw kenmerk

Hierbij informeren wij u over ons besluit om de op grond van artikel 3 van de Referendumverordening geboden mogelijkheid om verzoeken tot het houden van een referendum op elektronische wijze in te dienen, open te stellen.

De Referendumverordening Noord-Holland 2018 (verder: referendumverordening) is door uw Staten vastgesteld op 23 april 2018.

In de Referendumverordening wordt Gedeputeerde Staten de mogelijkheid geboden om de mogelijkheid om verzoeken tot het houden van een referendum op elektronische wijze in te dienen, open te stellen. Met het genomen besluit wordt uitvoering gegeven aan deze mogelijkheid. Na publicatie van dit besluit in het Provinciaal Blad zal het mogelijk worden om, naast de bestaande (papier) mogelijkheid, referendumverzoeken digitaal in te dienen.

Op de website van de provincie Noord-Holland zal een webformulier worden aangeboden dat in combinatie met het inloggen op onze website met DigiD het mogelijk maakt om een referendumverzoek of een ondersteuningsverklaring digitaal in te dienen.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
R.M. Bergkamp
1 bijlage(n)

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	6718
Extern Zaak ID	1634995
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	14 juni 2021
Agendapunt	14.h
Titel	Economie: Brief GS aan PS inz. Mid-term evaluatie Innovatiefonds Noord-Holland (C-agenda EFB 14-6-2021)
Organisatieonderdeel	BEL/B&S

Bijlagen
Evaluatie Innovatiefonds Noord-Holland 2021.pdf
Mid-term evaluatie publicatieversie.pdf
Brief aan PS over mid-term evaluatie Innovatiefonds Noord-Holland fondsdeel I.pdf

Geagendeerd	Vergaderdatum
Overdracht vanuit GS	24 mei 2021
Ingekomen stukken ter kennisname	31 mei 2021
Economie Financiën en Bestuur	14 juni 2021

Toelichting

Het Innovatiefonds Noord-Holland is in 2018 opgericht door de Provincie Noord-Holland, UvA-HvA-AMC Ventures Holding en Sanquin. Dit publiek-private fonds is nu ruim 2 jaar operationeel. Bij de oprichting van het fonds werd het fondsvermogen opgesplitst in twee delen. Omdat fondsdeel 1 grotendeels is uitgezet, heeft het fonds een evaluatie laten uitvoeren. De resultaten van deze evaluatie zijn positief: de aandeelhouders waarderen de samenwerking en het fonds opereert doeltreffend en efficiënt.

EVALUATIE **INH** INNOVATIEFONDS NOORD-HOLLAND

2 februari 2021

Inhoud

Management Samenvatting	3	4. Marktontwikkelingen en positie	28
1. Achtergrond en opzet van deze evaluatie	4	Marktontwikkelingen	29
Achtergrond	5	Positie in het financieringslandschap	31
Doelstellingen	5	Financieringsbehoefte mkb onverminderd hoog	33
Samenhang met andere instrumenten gericht op het MKB.	5	ROM Noord-Holland	34
Karakteristieken van het fonds	6	5. Conclusies en aanbevelingen	35
Opzet fondsvermogen	6	Bevindingen en aanbevelingen	36
Ontwikkelingen van het fonds	7	De drie hoofdvragen van dit onderzoek	37
Timing van deze evaluatie	7	Tot slot	37
Opzet van deze evaluatie	7	Bijlage 1: Overzicht van onze gesprekspartners	38
2. Kwantitatieve analyse	8	Bijlage 2: Gebruikte afkortingen (op alfabet)	39
Kijken naar aantallen	9	Bijlage 3: Technology Readiness Levels (TRL)	40
Kenmerken van de financieringen	12	Bijlage 4: Voortgang EFRO-doelstellingen	41
Cofinanciering en vervolginvesteringen	14		
Fondsmanagement	16		
Kwantitatieve analyse samengevat	17		
3. Kwalitatieve analyse	18		
Effectiviteit	19		
Doelmatigheid	19		
Contact tussen fondsmanagement en ondernemers	20		
Ticketgrootte, conversie en TRL-fase	21		
Regionale inbedding en aansluiting	23		
Nieuwe aandeelhouders	26		
Doorontwikkeling van het fonds	27		

MANAGEMENT SAMENVATTING

Het Innovatiefonds Noord-Holland (INH) werd in 2018 opgericht door de Provincie Noord-Holland, UvA Ventures Holding BV, AMC Ventures Holding BV, HvA Ventures Holding BV en Sanquin Innovatie BV. Dit publiek-private fonds is nu ruim 2 jaar operationeel. Uit deze evaluatie blijkt dat het effectief en doelmatig is opgezet. Er zijn inmiddels 28 leningen verstrekt in een uitgifte tempo dat iets hoger lag dan voorzien. Het fonds heeft inmiddels voor € 18,5 miljoen aan investeringen gemobiliseerd en ook is er al een bedrag van € 6,7 aan vervolginvesteringen aan de orde.

Ondernemers, kennisinstellingen, intermediaire organisaties en overheden zijn over het algemeen zeer tevreden over het fonds. Het succes van het INH-fonds heeft ook een keerzijde, de bodem van de fonds-pot komt eerder dan voorzien in zicht. Dat betekent dat de aandeelhouders met urgentie moeten kijken naar het vervolg van het fonds.

Het veld van innovatieondersteuning is sterk in beweging. De marktontwikkelingen in Noord-Holland zijn in algemene zin zeer gunstig: het ecosysteem en het investeringsklimaat zit in de top van Nederland, het investeringsvolume zit in de lift. Maar de private financiering richt zich wel vooral op de latere innovatie-fases. Publieke financieringsinstrumenten in de vroege ontwikkelfases zijn en blijven hard nodig. Het INH-fonds heeft een duidelijke positie in het ecosysteem in Noord-Holland.

De samenhang binnen dit ecosysteem en tussen de instrumenten van overheden verdient meer aandacht, ook in het licht van de komst van een nieuwe regionale ontwikkelingsmaatschappij (ROM) voor Noord-Holland. Het is verstandig goed te kijken naar de positionering van het INH-fonds richting deze voorgenomen ROM en de onderlinge rol- en taakverdeling duidelijk te borgen. We hebben in deze evaluatie 10 aanbevelingen geformuleerd om de impact verder te vergroten.

Bij de oprichting van het INH-fonds werd het fondsvermogen opgesplitst in twee delen. Het eerste fondsdeel is inmiddels grotendeels uitgezet, afspraak was om op basis van een externe evaluatie te besluiten hoe fondsdeel 2 kan worden ingezet en daarbij te onderzoeken welke mogelijkheden er bestaan voor publieke (of private) cofinanciering. Voor cofinanciering vanuit de EU in fondsdeel 2 was oorspronkelijk voorzien dat het nieuwe Kansen voor West III (KvW-3) kon worden ingezet, maar de uitrol van dat programma zal waarschijnlijk pas in de loop van 2022 plaatsvinden. Voor de overbrugging naar KvW-3 werd onlangs het REACT-EU programma gelanceerd. Het is verstandig om snel actief in te zetten op cofinanciering vanuit dit REACT-programma, anders lopen de huidige aandeelhouders het risico dat het INH-fonds “opdroogt” en circa 1,5 jaar in de wachtstand moet staan in afwachting van het derde Kansen voor West programma.

1 ACHTERGROND EN OPZET VAN DEZE EVALUATIE

Deze evaluatie is uitgevoerd in opdracht van de aandeelhouders van het Innovatiefonds Noord-Holland. Het fonds loopt nu ruim 2 jaar en de financiering van projecten voorloopt zo voorspoedig dat de uitputting van het eerste fondsdeel in zicht komt. De aandeelhouders hebben bij de start gekozen voor een externe evaluatie als de uitputting van het eerste fondsdeel in zicht komt. Dit is ook een goed moment voor een afweging over het vervolg van het fonds, waaronder een mogelijke nieuwe subsidieaanvraag bij het Kansen voor West programma (Europese cofinanciering).

In dit eerste hoofdstuk bespreken we de achtergrond, doelstellingen en de karakteristieken van het fonds. We kijken ook naar de opzet van het fondsvermogen, actuele ontwikkelingen en de opzet van deze evaluatie.

Achtergrond

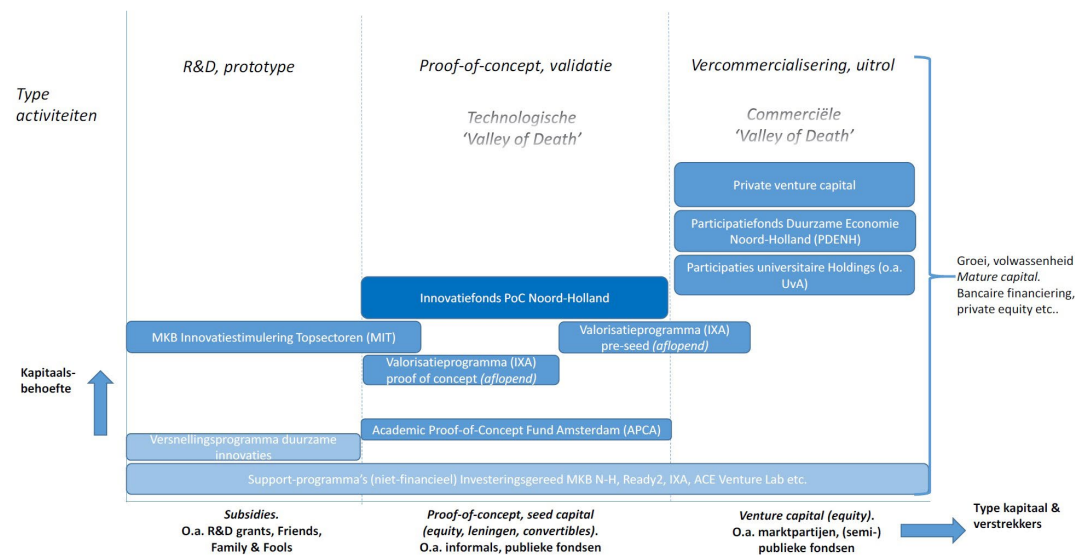
Het Innovatiefonds Noord-Holland (hierna INH-fonds) werd in 2018 opgericht door vijf partijen, die nu de aandeelhouders zijn: de Provincie Noord-Holland, UvA Ventures Holding BV, AMC Ventures Holding BV, HvA Ventures Holding BV en Sanquin Innovatie BV. Het fonds verstrekt converteerbare leningen tussen € 50.000 en € 300.000 aan innovatieve MKB-bedrijven in Noord-Holland. Het moet gaan om de financiering van innovaties in Technology Readiness Levels (TRL) 3 tot en met 5. Het TRL-niveau 3 tot en met 5 gaat om technologieën waarvan de eerste theoretische werking is aangetoond (proof-of-concept, hierna POC), en nu experimenten moeten worden verricht in een lab of in kleine omvang in de praktijk om de toepassing te testen. Bij TRL 6 en 7 (demonstratie-fase) wordt de technologie breder in de praktijk getest en gekeken naar productie-ontwikkeling. Voor deze fases (6 en hoger) zijn andere fondsen actief. Meer informatie over TRL-niveaus staat in bijlage 3.

Doelstellingen

De doelstelling van het fonds is het verminderen van het financieringstekort van MKB-ondernemingen voor projecten in vroege innovatiefases. Of positief gesteld: het vergroten van financieringskansen voor MKB-ondernemingen die investeren in innovatieprojecten die zich in een vroege ontwikkelingsfase bevinden. Bijvoorbeeld voor het vertalen van een uitvinding naar een proof-of-concept of een prototype. Hierbij wordt nadrukkelijk getracht de verbinding tussen kennisinstellingen, innovatieve MKB-ondernemingen en andere spelers in het ecosysteem te versterken. De voorkeur gaat uit naar innovaties die gebruik maken van een combinatie van technieken en invalshoeken, de zogenaamde crossovers. Een deel van de middelen is specifiek bedoeld voor projecten op geselecteerde thema's: circulaire economie, duurzame energie en duurzame mobiliteit. Voor de sector Life Sciences & Health hebben de aandeelhouders een intentie uitgesproken minstens € 1 miljoen te verstrekken.

Samenhang met andere instrumenten gericht op het MKB.

Het INH-fonds is onderdeel van een uitgebreid pakket aan MKB-instrumenten bij organisaties, die in samenhang met elkaar werken in het zogeheten ecosysteem. De Provincie voert bijvoorbeeld het Programma Investeringsgereed Innovatief MKB (PIM) en het versnellingsprogramma GO!-NH. Dit soort programma's genereren leads voor het INH-fonds of voorzien in begeleiding naar vervolginvesteringen. Deelname aan het ene instrument biedt geen garantie voor deelname aan het volgende of andere instrument, want er wordt iedere keer opnieuw naar de situatie van de onderneming gekeken. Zo is er ook het Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland BV (PDENH), dat zich op de latere fasen van innovatie richt, met name grootschalige demonstratie en uitrol. PDENH kan dus in bepaalde gevallen als vervolfinancier optreden na het INH-fonds. In bijgaande afbeelding is het regionale financieringslandschap voor het innovatief MKB in Noord-Holland schematisch weergegeven. Deze schets is gebruikt bij de oprichting van het INH-fonds in 2017.

Regionaal financieringslandschap innovatief MKB in Noord-Holland

Karakteristieken van het fonds

Het totale fondsvermogen van het INH-fonds bedraagt € 21 miljoen, waarvan € 5 miljoen EFRO-subsidie. Van de resterende € 16 miljoen is de helft bijgedragen door de provincie Noord-Holland en de andere helft door de gezamenlijke Amsterdamse kennisinstellingen. Financieringsvoorstellen worden beoordeeld en goedgekeurd door een onafhankelijke Adviescommissie, waarin drie externe experts zitting hebben. De converteerbare leningen hebben een marktconforme rente (ca. 8%, mogelijk oprolbaar¹) en de looptijden zijn tussen de 3 en maximaal 10 jaar. Het moet gaan om nieuwe financiering (geen herfinanciering) door middel van cofinanciering (op bedrijfsniveau), waarbij middelen vanuit het MKB-bedrijf ook (deels) in natura ingebracht kunnen worden.

De aandeelhouders hebben een investeringsbeleid vastgesteld, monitoren de uitvoering daarvan en beoordelen de fondsmanager periodiek. De verwachting vooraf is dat het grootste deel van het publieke fondsvermogen, maar niet alles, zal worden terugontvangen (terugbetaling hoofdsom + rente + rendement op beschikbaar gesteld eigen vermogen). Ontvangen rente en aflossingen kunnen worden geherinvesteerd door het fonds. De uiteindelijke looptijd en revolverendheid van het fonds worden bepaald door de terugbetalingen en eventuele vervolffinancieringsrondes.

Opzet fondsvermogen

Bij de oprichting van het INH-fonds is, op basis van een kapitaalmarktonderzoek, een inschatting gemaakt van het verwachte aantal financieringen en de benodigde investeringsbedragen in de loop der jaren. Vanwege EFRO-voorwaarden inzake looptijd en subsidiepercentages is bij de oprichting van het INH-fonds besloten om het fondsvermogen te splitsen in twee delen.

- **Fondsdeel 1** heeft een omvang van € 12,5 miljoen (waarvan € 5 miljoen EFRO-subsidie) met een looptijd tot maximaal 2023. Het uitzetbare fondsvermogen bedraagt € 10 miljoen. Het restant is gereserveerd voor het dekken van de beheerskosten. Na het verstrekken van de looptijd geldt een instandhoudingsverplichting van 8 jaar waarin terugkomende middelen herinvesteerd moeten worden in projecten. Het fonds blijft daardoor minimaal tot 2031 actief. In de aandeelhoudersovereenkomst van het INH-fonds (artikel 11) is een bepaling opgenomen dat de aandeelhouders van het INH-fonds zelf bepalen wanneer, hoe en op basis van welke (prestatie-) indicatoren een evaluatie wordt uitgevoerd. Fondsdeel 2 heeft een grootte van € 8,5 miljoen. Afspraak is om fondsdeel 2 beschikbaar te houden totdat fondsdeel 1 is geïnvesteerd, om dan op basis van een evaluatie te besluiten hoe fondsdeel 2 kan worden ingezet en daarbij te onderzoeken welke mogelijkheden er bestaan voor publieke (of private) cofinanciering.
- **Fondsdeel 2** heeft een omvang van € 8,5 miljoen. Afspraak is om fondsdeel 2 achter de hand te houden totdat fondsdeel 1 is geïnvesteerd, om dan op basis van een evaluatie te besluiten hoe fondsdeel 2 kan worden ingezet en daarbij te onderzoeken welke mogelijkheden er bestaan voor additionele publieke (of private) cofinanciering.

Voor cofinanciering vanuit de EU in fondsdeel 2 kan mogelijk het nieuwe Operationeel Programma Kansen voor West III (OP) worden ingezet (KvW-3). Dit EU-programma heeft formeel de looptijd 2021-2027, maar de uitrol van KvW3 laat nog op zich wachten. De verwachting is dat dit programma pas in 2022 opgesteld wordt. Voor de overbrugging tussen het huidige KvW-2 programma en KvW-3 hebben de Europese regeringsleiders onlangs het REACT-EU programma gelanceerd.

¹ Bij een oprolbare rente is de rentebetaling niet periodiek verschuldigd, maar wordt deze veder in de tijd doorgeschoven, bijvoorbeeld naar de aflossingsdatum. De rentebetalingen drukken daardoor niet op de cash flow.

Ontwikkelingen van het fonds

De verwachting is dat fondsdeel 1 in de eerste helft van 2021 volledig is geïnvesteerd. Dat maakt de stap naar fondsdeel 2 en de bijbehorende cofinanciering urgent. Het jaar 2020 was vanwege corona natuurlijk een heel bijzonder jaar, met aan de ene kant economische vertraging in een crisissomgeving, maar ook een enorm pakket aan stimuleringsmaatregelen van het kabinet om de coronacrisis te bestrijden met bijvoorbeeld de COL-regeling voor technostarters en scale-ups. De COL-regeling staat los van het Innovatiefonds, maar in Noord-Holland voert het INH-fonds de COL-regeling wel uit. Daarmee lijkt de bekendheid van het INH-fonds flink te zijn gestegen. Voor de goede orde: deze evaluatie bevat geen evaluatie van de COL-regeling in Noord-Holland.

Samengevat is het beeld dus dat begin 2021 fondsdeel 1 van het INH-fonds uitgeput zal zijn er dus met relatief grotere spoed gezamenlijk moet worden gekeken naar het vervolg. Voor dit vervolg zijn er nieuwe kansen, omdat de Europese Unie bijvoorbeeld nieuwe tijdelijke fondsen ter beschikking stelt in het kader van het EFRO programma, de zogeheten REACT middelen.

Timing van deze evaluatie

Een evaluatie van het INH-fonds is gewenst, om te kijken hoe het fonds sinds de oprichting heeft gefunctioneerd in relatie tot de doelstellingen en verwachtingen van de aandeelhouders bij de oprichting van INH. Ook moet duidelijk worden welke opties de huidige aandeelhouders van het INH-fonds hebben voor het vervolg. Kortom: welke aanpassingen en verbeterpunten zijn gewenst? Daar is wat haast bij, omdat het eerste fondsdeel uitgeput raakt.

De timing past ook goed in het kader van de Europese cofinanciering van het fonds. In reactie op de COVID19 epidemie hebben de EU -regeringsleiders eind 2020 besloten tot het instellen van een herstelprogramma "EU Next Generation". Onderdeel daarvan het is REACT-EU-programma. Doel van dit programma is dat Europa herstelt uit de crisis door

versneld te investeren in een weerbare economie, gebaseerd op de groene en digitale transitie. Om een snelle uitvoering mogelijk te maken, wordt het extra budget beschikbaar gesteld via de huidige EFRO-programma's. Binnen het huidige KvW-2 programma komt ongeveer € 90 miljoen beschikbaar voor REACT EU. Dit geld kan vanaf 2021 aan projecten worden toegekend en moet uiterlijk 31 december 2023 zijn besteed.

Opzet van deze evaluatie

We hebben voor deze evaluatie twee analyses verricht. Ten eerste een kwantitatieve analyse, waarin we de cijfers en prestaties van het fonds goed op een rij zetten. Aansluitend hebben we een kwalitatieve analyse verricht, waar we in gesprekken met betrokkenen hebben gekeken met een blik achteruit, een blik op het heden en een blik vooruit. We hebben gesproken met ondernemers, aandeelhouders van het fonds, overheden en intermediaire organisaties. Bijlage 1 bevat het overzicht.

We hanteren drie hoofdvragen in deze evaluatie:

- 1. Hoe heeft het Innovatiefonds Noord-Holland sinds oprichting gefunctioneerd?**
- 2. Welke externe ontwikkelingen zijn relevant voor de positionering en werkwijze van het fonds?**
- 3. Welke financiële en organisatorische opties en wensen zijn er voor het vervolg van het fonds?**

Voor de functie en maatschappelijke meerwaarde van het INH-fonds is het belangrijk ook naar marktontwikkelingen en positie van het fonds in het ecosysteem te kijken, we hebben dat in een apart hoofdstuk opgenomen. Ons rapport eindigt met conclusies over het huidige functioneren van het fonds en aanbevelingen voor de opzet en inrichting van het fonds in de toekomst.

2 KWANTITATIEVE ANALYSE

Een evaluatie begint met een goed begrip van de feiten. Daarom hebben we eerst gekeken naar de kwantitatieve ontwikkeling van het INH-fonds vanaf de oprichting tot heden, om een objectief beeld samen te stellen over de prestaties van dit publiek-private fonds. De peildatum van de gebruikte gegevens is 31 december 2020.

We maken een kanttekening vooraf. Het INH-fonds is ruim twee jaar onderweg. Er zijn financieringen uitgezet voor een looptijd van 3 tot maximaal 10 jaar. Wegens de korte looptijd van het fonds en de daardoor beperkte track record van de uitgezette leningen is het prematuur om nu al te krachtige conclusies te trekken. Desondanks geven de bevindingen waardevolle inzichten in de voorlopige resultaten van het INH-fonds.

In de analyse hebben we op enkele plekken gebruik gemaakt van benchmarkgegevens. Deze gegevens zijn voornamelijk afkomstig uit een recent uitgevoerd onderzoek naar EFRO-gevoede MKB-innovatiefondsen in regio West-Nederland, waarbij de focus zich richt op het TMI-POC fonds in Flevoland en UNIIQ in Provincie Zuid-Holland². Omdat de fondsen tot op zekere hoogte een vergelijkbare scope, looptijd en opzet kennen, kunnen we kwantitatieve prestaties van het INH-fonds spiegelen. Waar dat mogelijk en relevant is, hebben we een benchmarkvergelijking gedaan.

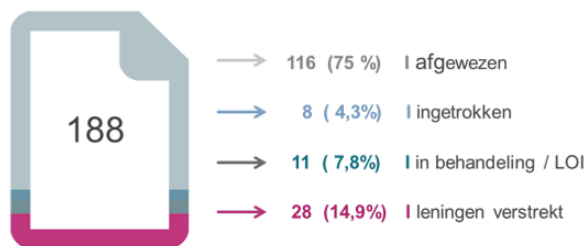
² Onderzoek financieringsinstrumenten Kansen voor West (Erac, 2020)

KIJKEN NAAR AANTALLEN

Ontvangen aanvragen

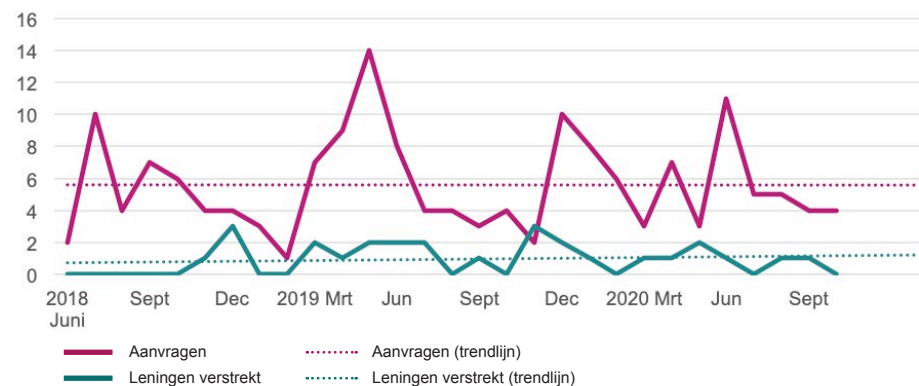
Het INH-fonds is in de zomer van 2018 van start gegaan. Sindsdien zijn in totaal 188 financieringsaanvragen ingediend. Hiervan zijn er 28 gehonoreerd. Rekening houdend met de 8 aanvragen die nog in behandeling zijn en voorlopig toegekend (LOI), ligt het gemiddelde toekenningspercentage op bijna 15%. Driekwart van de ingediende voorstellen is direct afgewezen. Enkele aanvragers (8) hebben zelf besloten hun aanvraag in te trekken.

In vergelijking met de POC-fondsen UNIIQ en het TMI-POC fonds in Flevoland leiden aanvragen bij het INH-fonds het vaakst tot financiering. Waar het TMI-POC fonds in Flevoland nog een vergelijkbaar honoreringspercentage kent (13%), ligt dit percentage bij UNIIQ beduidend lager. Slechts 5% van de aangevraagde projecten krijgt financiering via UNIIQ.

Met een vrij stabiele regelmaat ontvangt het INH-fonds nieuwe aanvragen, gemiddeld zo'n 5 tot 6 per maand. Hoewel er sprake is van uitschieters naar boven en beneden, is de aanwas van nieuwe aanvragen redelijk constant. Het aantal verstrekte leningen houdt gelijke tred met het aantal aanvragen. De trendontwikkeling is geschetst in Grafiek 1.

Het INH-fonds bestaat nog maar zo kort dat door het kalenderjaar heen (nog) geen vaste patronen zijn te herkennen. Grafiek 1 lijkt hooguit te wijzen op een zomerpiek in de maanden april t/m juni. Waarom is onbekend. Mogelijk zijn externe factoren hierop van invloed. Op basis van de trendlijn zien we geen 'corona-effect' terug in de aanwas van nieuwe aanvragen.

Grafiek 1: Aantal nieuwe aanvragen en verstrekte leningen (2018-2020)

Aantal financieringen

In de financieringsovereenkomst met het OP-EFRO Kansen voor West II zijn enkele streefwaarden opgenomen. Een streefwaarde is een kwantitatieve outputindicator om de prestaties van het fonds te sturen en monitoren. Als streefwaarde is opgenomen dat 80 projecten financiering ontvangen via het INH-fonds. Conform de instandhoudingsplicht heeft het INH-fonds tot 2031 de tijd om de streefwaarde door (her)investeringen te behalen^{3,4}.

Momenteel is ruim € 7,6 miljoen van het beschikbare fondskapitaal (€ 10 miljoen) geïnvesteerd in 28 projecten, waarmee het fonds in ruim 2 jaar tijd 36% van de streefwaarde heeft behaald (op fondsdeel 1+2). Dat komt neer op een gemiddeld investeringstempo van één lening per maand. Als het huidige financieringstempo gehandhaafd blijft, zal (fondsdeel 1) in het tweede of derde kwartaal van 2021 zijn uitgeput. Afhankelijk van hoe het revolverende fondsmechanisme zijn werk doet en het mogelijk maakt terugkomend kapitaal te herinvesteren, zal de streefwaarde worden behaald en fondsdeel 2 wordt aangeschakeld.

³ Artikel 44 en 45 van de Algemene Verordening (EU) 1303/2013

⁴ EFRO Uitvoeringsovereenkomst Innovatiefonds Noord-Holland BV (2018)

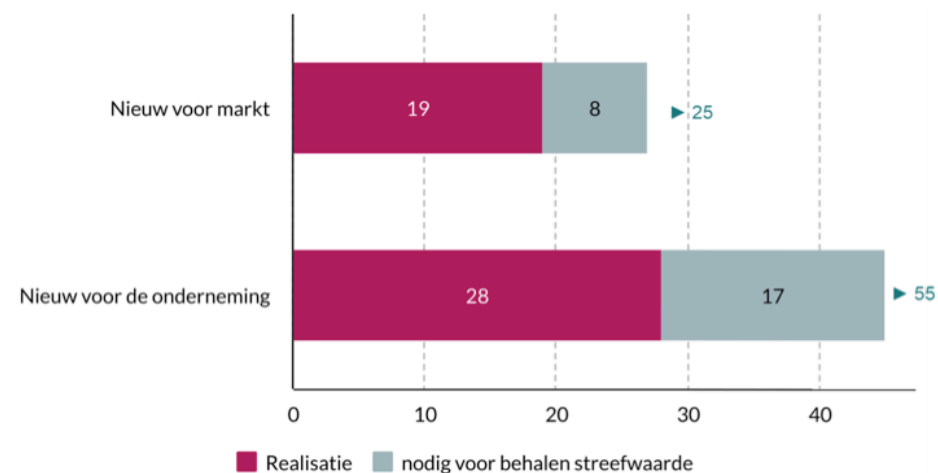
Op basis van ons onderzoek en contact met de Management Autoriteit (MA) van het Kansen voor West-programma stellen we vast dat de EFRO-indicatoren, zoals die zijn vastgesteld in de uitvoeringsovereenkomst, aanleiding kunnen geven voor tegengestelde verwachtingen. In hoeverre de indicatoren uitsluitend betrekking hebben op fondsdeel 1 of op fondsdeel 1 en 2 tezamen is niet scherp geformuleerd in de afspraken. We adviseren om hierover spoedig in gesprek te treden met de MA.

Innovatiekwaliteit

Naast een streefwaarde voor het uitzetten van aantal POC financieringen is tevens aandacht voor de innovatiekwaliteit van deze projecten. Het EFRO-programma maakt een onderscheid tussen twee innovatieniveaus. Het hoogste niveau betreft innovaties die *nieuw zijn voor de markt*. Is dat niet het geval, dan is alleen sprake van een *nieuw product voor het bedrijf*. Een investering kan ook nieuw voor de markt zijn en nieuw voor het bedrijf, dus “dubbel scoren” kan ook.

Voor marktvernieuwend projecten is een streefaantal van 25 vastgesteld. Voor projecten die alleen nieuw zijn voor de onderneming geldt een streefaantal van 55 projecten. Elk gefinancierd project is ingedeeld in één van beide innovatieniveaus. Bij marktvernieuwend innovaties is doorgaans sprake van hogere onzekerheidsmarges, omdat de vinding zich (nog) nergens bewezen heeft. Hoe meer onzekerheden een project kent, hoe moeilijker het is om financiering aan te trekken en hoe groter het marktfalen is.

Uit de resultaten blijkt dat het INH-fonds er goed in slaagt om projecten te financieren die marktvernieuwend zijn. De doelstelling om 25 van deze projecten te financieren is na twee van de vijf jaar al bijna ingelost.

Verbindingen tussen kennisinstellingen

Het INH-fonds richt zich op innovatieve MKB-bedrijven die gevestigd zijn in provincie Noord-Holland en financiering zoeken voor de ontwikkeling van een POC-idee. Bij de fondsoprichting is nadrukkelijk ingezet op het tot stand brengen en versterken van verbindingen tussen kennisinstellingen en innovatieve MKB-ondernemingen. Op dit moment zijn 17 leningen verstrekt aan bedrijven die voortkomen uit kennisinstellingen of daar nauw mee samenwerken. Deze bedrijven zijn in totaal goed voor € 4,9 miljoen (64%) van het tot nu toe toegekende fondskapitaal. Dat betekent dat ruim de helft van de verstrekte leningen en het uitgezette kapitaal landt bij bedrijven die een band hebben met één of meerdere kennisinstellingen, wat laat zien dat de gewenste doelgroep wordt bereikt. Het gaat echter niet altijd om de kennisinstellingen die als aandeelhouder betrokken zijn bij het INH-fonds.

Sectorspreiding

Bij het bepalen van de scope van het INH-fonds is aansluiting gezocht bij de RIS3-sectorindeling⁵, hetgeen een voorwaarde is voor de cofinanciering uit het EFRO-programma. Nu de eerste 28 leningen zijn verstrekt, kunnen we kijken naar de sectorenspreiding. Bij deze analyse nemen wij de cross-overs naar andere sectoren mee. Het stimuleren van sector-overstijgende samenwerkingen is namelijk één van de speerpunten van het lopende EFRO-programma.

Sectoren:		Waarvan cross overs naar:		
Circulaire economie	4	ICT (1)	Chemie (1)	Agri & Food (2)
Life Science & Health	6	HTSM (2)	ICT (1)	
Duurzame Mobiliteit	2	Logistiek (2)		
HTMS	7	Water (1)	Agri & Food (1)	Life Science & Health (4)
ICT	5	Creatieve Industrie (3)	Anders (1)	
Energie Transitie	2	Water (1)		
Anders	2	ICT (2)		
Totaal	27	22		

Tabel 1: spreiding van toegekende leningen over de RIS3-sectoren en cross-overs

De gefinancierde bedrijven komen relatief vaak vanuit de sectoren HTMS, ICT en Life Science & Health. Gezamenlijk zijn deze sectoren goed voor ruim twee derde van het aantal toegekende leningen. Als we de drie duurzame deelsectoren (circulaire economie, duurzame mobiliteit en energietransitie) samenvoegen onder het kopje 'Duurzaamheid', zien we dat deze sector gezamenlijk goed is voor 8 projecten, wat ruim 25% is van het toegekende aantal leningen. Het overzicht laat een evenwichtige spreiding zien over de doelsectoren. En er blijven geen sectoren achter.

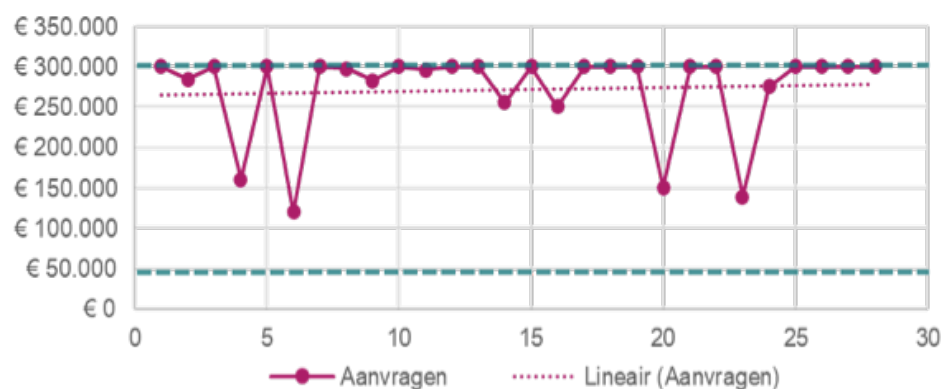
Eén van de doelstellingen die is meegegeven vanuit EFRO-programma is het stimuleren van cross-overs tussen sectoren, vanuit de gedachte dat het verbinden van verschillende kennisdomeinen leidt tot betere innovatie-ideeën. Bij de oprichting van het INH-fonds is dan ook vastgelegd dat projecten waarin verschillende invalshoeken en technieken worden gecombineerd de voorkeur krijgen. Uit de resultaten blijkt dat het fonds erin slaagt cross-over projecten aan te trekken. Bij ruim 80% van de investeringen is sprake van een cross over naar andere sectoren. De verbindingen naar ICT (4) en Life Science & Health (4) komen het meeste voor.

⁵ Kansen voor West - RIS3 Slimme specialisatiestrategie West-Nederland (2014)

KENMERKEN VAN DE FINANCIERINGEN

Uitgezette leningen

Het INH-fonds hanteert een project-investeringsrange van € 50.000 tot maximaal € 300.000. Wij hebben gekeken naar de spreiding van uitzette leningen binnen deze range. Opvallend is dat ruim de helft van de actieve leningen is uitgezet tegen het maximale financieringsbedrag (€ 300.000). Het gemiddelde leningsbedrag € 271.770 is daardoor relatief hoog. Aan de onderzijde van de range zijn nauwelijks projecten gehonoreerd. Het laagste leningsbedrag bedraagt € 120.000, meer dan twee keer zo groot als de minimaal mogelijke investeringsomvang.

Investerings in kengetallen

Totaal van investeringen	€ 7.609.546
Gemiddelde investering	€ 271.770
Laagste investering	€ 120.000
Hoogste investering	€ 300.000
Mediaan	€ 300.000

De huidige spreiding over de financieringsrange roept de vraag op in hoeverre het INH-fonds aansluiting vindt bij de daadwerkelijke financieringsbehoefte van de aanvragers. Kwalitatief onderzoek kan daar nader inzicht in geven.

Een analyse van redenen tot het afwijzen van 116 aanvragen is niet gemaakt, omdat er geen gestructureerd overzicht van afwijzingsachtergronden beschikbaar is. Het kan nuttig zijn om de afwijsredenen gestructureerd in beeld te brengen om daarmee de communicatie en aansluiting richting bedrijven en ketenpartners in het ecosysteem van Noord-Holland te verbeteren.

Status van de investeringen

Van de 28 uitgezette leningen staan er nog 26 uit in hun oorspronkelijke, converteerbare vorm. Eén lening is afgelost (exit) en één is geconverteerd naar een participatie. Voor de meeste leningen geldt dat nog maar een (klein) deel van de looptijd is verstreken. De gemiddelde looptijd van de actieve leningen bedraagt 433 dagen op de peildatum van 31 december 2020.

Gezien de korte looptijd en de mogelijkheid om binnen de leningsvoorwaarden de terugbetaling van zowel de leningssom als de rente uit te stellen, bestaat nog nauwelijks zicht op de resultaten (succes of falen) van de fondsinvesteringen. Ook is nog niet mogelijk om een steekhoudende uitspraak te doen over de revolverendheid van het fonds.

Status investeringen	Aantal
Lopende leningen	28
(Vervroegd) afgelost	1
Conversies	1
Defaults	0
Totaal verstrekt	26

Gekozen risicoprofiel

Het INH-fonds heeft vooralsnog een focus gekozen die gericht is op leningen met een grote omvang en marktvernieuwend projecten. Deze focus houdt een aantal overwegingen en risico's in.

Als een project in default gaat, is het herinvesteerbare vermogen weg en verliest het INH-fonds een deel van haar toekomstige slagkracht. Momenteel ligt de focus op het uitzetten van leningen met een grote (vaak maximale) omvang. Indien voorkeur wordt gegeven aan het spreiden van financiering over kleinere tickets is de kans groter dat een deel van het geïnvesteerde vermogen weer terugkomt. Daarnaast brengen meer leningen met kleine omvang het realiseren van de EFRO-streefdoelstelling (80 projecten financieren) dichterbij. Een dergelijke overweging houdt tegelijkertijd in dat de fondsbeheerkosten zullen stijgen, want er zijn immers meer leningen nodig om het budget volledig te benutten. Een voorwaarde is echter wel dat de financieringsbehoefte van de aanvragen de MKB-ondernemers gedimensioneerd is op kleinere leningen.

Het INH-fonds investeert voornamelijk in marktvernieuwend projecten, waarbij we ervan uitgaan dat het default risico groter is. Dit past ook bij het profiel van het INH-fonds dat enkele kennisinstellingen als aandeelhouder heeft. Deze focus levert in theorie echter wel een verhoogd risico op voor het revolverende karakter van het fonds.

Er zijn afwegingen mogelijk tussen het aantal projecten (kwantiteit) en de omvang van de financieringen, evenals tussen marktvernieuwend projecten en innovaties die nieuw zijn voor ondernemingen. Deze keuzes komen scherper in beeld naarmate de tijd vordert en het budget van fondsdeel 1 uitgeput raakt. Elke keuze heeft voor- en nadelen. We raden aan om hierover het gesprek te voeren, gelet op de komende jaren en de eventuele inzet van fondsdeel 2.

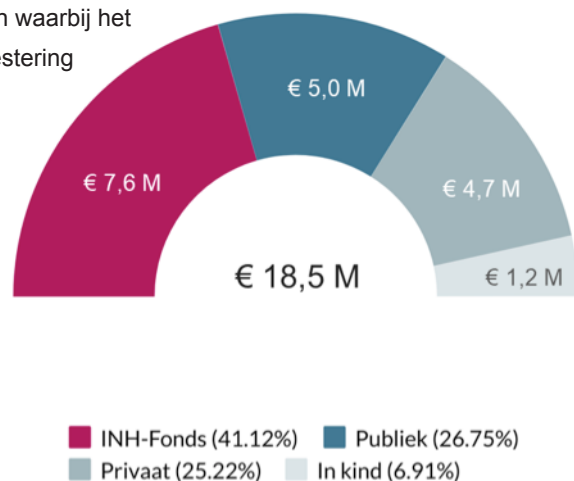
COFINANCIERING EN VERVOLGINVESTERINGEN

Cofinanciering

Het INH-fonds hanteert een cofinancieringsvoorwaarde bij het honoreren van aanvragen. Op projectniveau is private cofinanciering vereist van 20-50% (gemiddeld 35%), met ruimte voor de fondsmanager om dit per project te bepalen. Een private cofinanciering kan ook een in-kind bijdrage zijn.

Met de POC-projecten die het INH-fonds financiert is in totaal € 10,9 miljoen aan cofinanciering losgekomen. Uit het investeringsoverzicht blijkt dat het INH-fonds ruim 41% van deze projectinnovatiekosten voor haar rekening neemt. Het overige deel komt van cofinancieringsbijdragen uit publieke middelen (26,8%), private investeerders (25,2%) en in-kind bijdragen (6,9%). Gemiddeld gezien is INH-fonds dus de grootste investeerder in de proof-of-concept projecten die het een lening verstrekt.

Op projectniveau blijken er grote verschillen te bestaan in het financieringsaandeel van het INH-fonds. Er zijn twee projecten waarbij het INH-fonds nagenoeg de gehele investering voor haar rekening neemt, zonder noemenswaardige cofinanciering. Anderzijds zijn er ook projecten waarbij het INH-fonds minder dan 20% financiert van de totale projectkosten. Per saldo komt de cofinancieringsbijdrage over de gehele projectenportefeuille uit binnen de vereiste 20-50%-marge.

De verhouding tussen het geïnvesteerde INH-fonds vermogen en de overige vormen van cofinanciering (uit publieke bron, privaat of in kind) is uit te drukken in een multiplier. Het INH-fonds kent een multiplier van 1,43. Afgezet tegen vergelijkbare fondsen zien we dat IQ Capital een hogere multiplier heeft van 2,72. Dit fonds verstrekt eveneens converteerbare leningen, maar daarbij moet worden aangetekend dat het zich op hogere TRL-fases richt. Dat maakt een groot verschil, omdat naarmate het TRL-niveau oploopt meer zekerheden ontstaan voor private investeerders, waardoor de bereidheid tot cofinanciering toeneemt. Het innovatiefonds UNIIQ is enkele jaren verder dan het INH-fonds en kent een multiplier van 0,27. Het TMI-POC (Flevoland), dat in dezelfde periode als het INH-fonds is opgericht en zich op dezelfde ontwikkelingsfasen richt, heeft een lagere multiplierwaarde van 0,19. Uit de benchmarkvergelijking blijkt dat het INH-fonds, ondanks dat het zich richt op TRL-fases 3-5, relatief goed is staat is om cofinanciering aan te trekken uit andere bronnen.

Specifieke doelstellingen

Bij de fondsoprichting is op verzoek van de provincie de doelstelling opgenomen dat bijna een kwart van het totaal beschikbare fondsvermogen (€ 5 miljoen van de beschikbare € 21 miljoen) in de investeringsperiode 2018 - 2023 wordt geoormerkt voor aanvragen die gericht zijn op de duurzaamheidsthema's: circulaire economie, energietransitie en duurzame mobiliteit⁶. Momenteel is hier voor € 2,2 miljoen in geïnvesteerd, waarmee het INH-fonds, twee jaar na oprichting, op koers ligt om aan deze doelstelling te voldoen.

Daarnaast hebben het AMC en Sanquin de intentie laten opnemen dat een minimaal € 1 miljoen gaat naar Health-projecten, als verbijzondering van de RIS3-sector Life Science & Health. Op dit moment heeft het INH-fonds 6 LSH-projecten gefinancierd voor in totaal € 1,6 miljoen. Daarnaast heeft het INH-fonds geïnvesteerd in 4 projecten waarbij LSH is genoemd als cross-over. Het maken van een arbitraire scheiding tussen projecten die vallen in de deelsectoren 'Life Science' of 'Health' blijkt niet mogelijk.

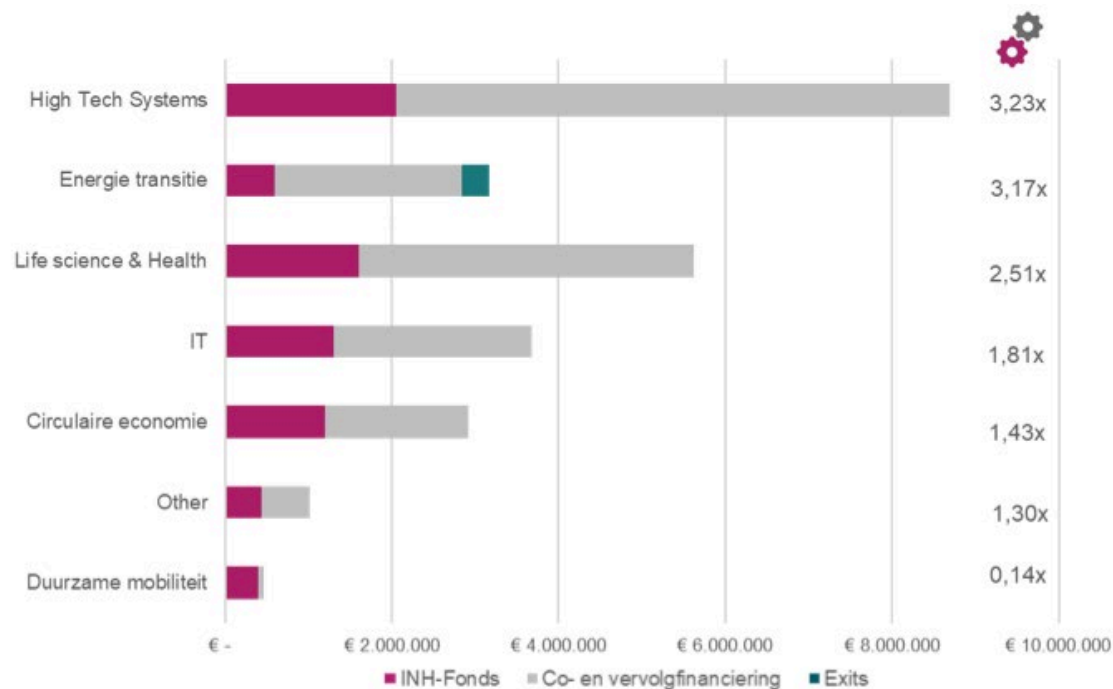
⁶ Statenvoordracht: Voorgenomen besluit tot oprichting Innovatiefonds Noord-Holland BV' (Provincie Noord-Holland, 2017)

Vervolgfinanciering

Het INH-fonds is bedoeld om projecten door de zogenoemde *valley of death* te loodsen. Omdat de ontwikkeling daarna nog niet is afgerond en doorgaans nog geen omzet wordt gedraaid, zijn de bedrijven voor het doorlopen van opvolgende TLR-fases afhankelijk van vervolgfinanciering. Dat kunnen private investeerders zijn, zoals venture capital of financiering door banken, maar ook publieke middelen.

Het INH-fonds houdt van de lopende financieringen bij in hoeverre met succes aanspraak wordt gemaakt op vervolgfinanciering. Er is er een algehele inventarisatie gemaakt, zonder rekening te houden met de looptijden. Hieruit blijkt dat de meeste vervolgfinanciering voortkomt uit private middelen. Het gaat om € 4,2 miljoen op een totaal van € 6,7 miljoen aan toegezegde vervolgfinanciering (63%). In hoeverre deze financiering alleen is toegezegd of ook daadwerkelijk is geïnvesteerd, is op basis van de beschikbare gegevens niet te zeggen. Het loont de moeite om dit goed te monitoren. Verder valt het op dat de vervolgfinanciering voor één of meerdere HTSM-projecten erg hoog is, wat z'n effect heeft op het totale beeld van de cofinanciering.

In grafiek 2 is de multiplier van de co- en vervolgfinanciering afgezet tegenover de INH-fondsbijdrage per sector. We zien een aantal verschillen. Bij projecten in de sectoren Life Science & Health, HTSM en Energietransitie wordt meer co- en vervolgfinanciering ingebracht dan dat het INH-fonds investeert. Dat is positief. De sector Duurzame mobiliteit blijft nog achter. De totale multiplierwaarde van het INH-fonds op basis van co- en vervolgfinanciering bedraagt 2,31.

Grafiek 2: verhouding bijdrage INH-fonds en co- en vervolgfinanciering (multiplier)

FONDSMANAGEMENT

Beheersvergoeding en beheerskosten

Voor het bepalen van de beheersvergoeding van het INH-fonds is aansluiting gezocht bij Europese regelgeving⁷. De jaarlijkse beheersvergoeding is opgebouwd uit een vast deel en een variabel deel. De vaste beheersvergoeding bedraagt 1% van het beschikbare fondsvermogen (fondsdeel 1). Om het fonds te helpen opstarten, is de vaste beheersvergoeding in de eerste twee jaar verhoogd (2,5%). Het variabele deel van de beheersvergoeding is als percentage (2,5%) gekoppeld aan de financieringen die het fondsmanagement heeft uitgezet. Vanuit de gedachte dat de beheersactiviteiten toenemen naarmate meer leningen zijn uitgezet, stijgt de variabele beheersvergoeding mee.

Na een opstartjaar waarin de kosten de vastgestelde vergoeding hebben overschreden, is het fondsmanagement erin geslaagd 2019 en 2020 (prognose) zwarte cijfers te draaien. Een deel van het fondskapitaal is uitgezet, waardoor de jaarlijkse variabele beheersvergoeding is gestegen en het fonds een stabiele inkomensbasis heeft gelegd voor het beheren van het fonds.

Jaar	Vergoeding	Kosten	Netto
2018 (3 maanden)	€ 82.500	€ 198.426	€ - 115.926
2019	€ 348.065	€ 324.250	€ 23.815
2020 (prognose)	€ 378.109	€ 328.134	€ 49.975

In gesprekken die wij hebben gevoerd is veelvuldig het beeld naar voren gebracht van een efficiënte beheersorganisatie. Ondanks dat het lastig is om een betrouwbare benchmarkvergelijking te maken, hebben we de beheerskosten afgezet tegen die van UNIIQ. Dit fonds heeft een omvang van € 22 miljoen. De beheer en uitvoeringskosten bedroegen eerder € 2.882.000 (meer dan 10%)⁸. Daarbij moet worden aangetekend dat UNIIQ een andere benaderingswijze kent. Als bedrijven een lening hebben ontvangen, volgt een periode van intensieve ondernemersbegeleiding door het fonds. Het INH-fonds voorziet weliswaar op verzoek van advies en netwerkcontacten (reactief), maar niet met dezelfde intensiteit als UNIIQ (proactief)⁹.

Verantwoording

Het management van het INH-fonds informeert de aandeelhouders op kwartaalbasis over de voortgang op basis van een dashboard met KPI's en onderbouwing. Eenmaal heeft een audit plaatsgevonden. De uitkomsten waren na wederhoor positief. De adviescommissie vergadert circa zes keer per jaar.

⁷ https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_del/2014/480/oj

⁸ Evaluatie Vroegefasefinanciering (KplusV, 2018)

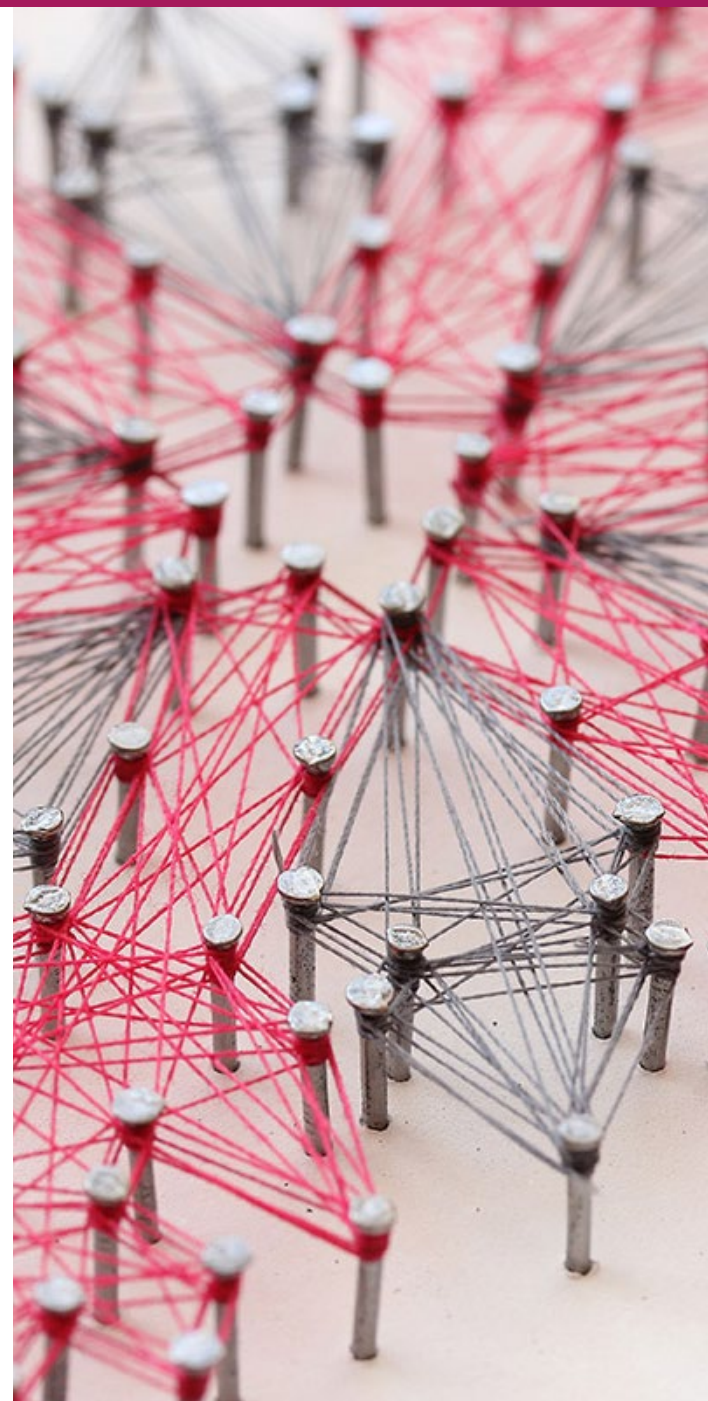
⁹ Onderzoek financieringsinstrumenten Kansen voor West (ERAC, 2020)

KWANTITATIEVE ANALYSE SAMENGEVAT

Het INH-fonds kan na ruim twee jaar terugkijken op een voortvarende start op basis van de kwantitatieve analyse. Het fondsmanagement slaagt erin projecten te financieren die markt-vernieuwend zijn en tevens aantrekkelijk voor andere cofinanciers. De investeringssnelheid ligt hoger dan verwacht en de breedte van gekozen scope toont zich in de spreiding van projecten over diverse sectoren. De fondsbeheerskosten zijn onder controle.

Het is nog te vroeg om het INH-fonds te beoordelen op de resultaten en de maatschappelijke impact (zoals banen of CO2-besparing). De gemiddelde looptijd van een fondsinvestering bedraagt immers nog geen anderhalf jaar en de investeringen moeten zich nog gaan bewijzen. Het voorlopige beeld is echter positief en scherpt verwachtingen. Wel is het raadzaam om met het oog het revolverende karakter van het fonds een gesprek te voeren over het risicoprofiel en onderliggende keuzes.

Hieronder hebben we de belangrijkste indicatoren samengevat.

3 KWALITATIEVE ANALYSE

Voor onze kwalitatieve beoordeling hebben we gesprekken gevoerd met diverse betrokkenen, waaronder de aandeelhouders, ondernemers, de belangrijkste samenwerkingspartners en overheden. Ook hebben we uitvoerig desk research verricht en verwerkt in dit hoofdstuk. In de interviews kwamen het huidig functioneren aan de orde, de lopende ontwikkelingen (actualiteit) en verschillende opties voor de opzet en inrichting van het fonds in de toekomst. We hebben 20 digitale diepte-interviews gevoerd. Een overzicht van de gesprekspartners staat in bijlage 1.

Hieronder hebben we onze bevindingen geordend per thema samengevat.

Effectiviteit

Over het algemeen zijn de betrokkenen tevreden tot zeer tevreden met de opzet, uitvoering en resultaten van het fonds. Alle betrokkenen die we gesproken hebben benadrukken nut en noodzaak van een POC-fonds voor en in Noord-Holland. We constateren een brede consensus dat er aanhoudend marktfalen is in de financiering van deze vroege fase van ondernemen.

Er zijn tot eind 2020 in totaal 28 leningen verstrekt. Liefst hadden alle betrokkenen gezien dat hierin een uitstekende spreiding had gezeten tussen sectoren en typen ondernemers. Of anders geformuleerd, dat partijen die geografisch of thematisch over de provincie verspreid zitten zich allemaal voldoende zouden herkennen in de ondernemers die een financiering hebben ontvangen. Dit is nog niet het geval. De leningen lijken zich tot nu toe te concentreren op nieuwe startende bedrijven. Het aantal leningen bij bestaande bedrijven, met name buiten de stad Amsterdam, blijft wat achter bij de verwachtingen. Tegelijkertijd erkennen betrokkenen dat het nog te vroeg is om na 2 jaar al te concluderen dat leningen onvoldoende beschikbaar zijn voor het bestaande mkb, er moet vaak heel wat werk verzet worden om businessplannen investeringsgereed te maken voor het Innovatiefonds.

Op effectiviteit scoort het INH-fonds hoog. Het fonds heeft leningen verstrekt in een hoger tempo dan oorspronkelijk voorzien. Aandachtspunt is om ook voldoende (bestaande) mkb bedrijven te voorzien in hun kapitaalsbehoefte voor de proof-of-concept fase.

Doelmatigheid

Wat betreft de doelmatigheid (efficiency) zijn de meeste betrokkenen bijzonder tevreden over de “*lean and mean*” opzet van het fonds. De INH-aandeelhouders zijn ook tevreden over de informatie-voorziening en verantwoording. Dit vindt met name plaats via periodieke dashboards. Het iFunds-systeem van het INH-fonds strekt zelfs tot voorbeeld voor andere

partijen in West Nederland. Het iFunds-systeem ontvangt veel lof, zowel binnen als buiten de provincie, inclusief de Managementautoriteit (MA) van het Kansen voor West programma. Dit systeem faciliteert de informatievoorziening en controle door de MA (en de Controle Autoriteit (CA)). Het iFunds-systeem vormt tevens een goede informatie-structuur als borging voor de kwetsbaarheid van een relatief klein fondsmanagement team.

Ook de expertise van het fondsmanagement en de adviescommissie wordt positief beoordeeld. Ondernemers ervaren een prettig contact met het team. De deskundigheid van de leden van de adviescommissie wordt hoog aangeslagen.

Een aantal betrokkenen geeft aan goed geïnformeerd te worden over de voortgang van het INH-fonds via de dashboards, maar dat regelmatig persoonlijk contact en het doornemen van concrete casuïstiek ook heel belangrijk is en blijft. Sommige organisaties hebben veel contact met INH, bij anderen is dit toe nu beperkt gebleven tot een enkele voorlichtingsbijeenkomst. De kracht van samenwerking zit ‘m soms in de herhaling, het is verstandig voor het INH-fondsmanagement zich met grote regelmaat in het veld te bewegen. Daarbij kan ook aangetekend worden dat in de corona-maatregelen in 2020 fysieke bijeenkomsten bijna onmogelijk maakten en de kans op toevallige ontmoetingen daardoor veel kleiner was.

De portfolio ontwikkelt zich tot nu toe goed. De kwaliteit van toekenningen is goed, mede dankzij de scherpe en ervaren rol van de adviescommissie. Over de daadwerkelijke revolverendheid kan nu nog niets gezegd worden, dat hangt nog sterk af van de verdere ontwikkelingen van de gefinancierde bedrijven.

Het INH-fonds scoort goed op doelmatigheid. Het fonds opereert “lean and mean”, hanteert een inzichtelijk intern software systeem (iFunds) en is toegankelijk in het contact.

Contact tussen fondsmanagement en ondernemers

Volgens betrokkenen is er over het algemeen prettig contact tussen ondernemers en fonds-management. Met name startende ondernemers moeten in het kader van hun aanvraag naar hun eigen gevoel heel veel vragen beantwoorden, maar dit gaat over het algemeen in goede harmonie. Ondernemers voelen zich ook gesterkt door de beantwoording van de vragen, die als terecht en nuttig worden ervaren. Dit geldt ook voor de afgewezen ondernemers die we hebben gesproken. Zij hebben weliswaar geen financiering uit het INH-fonds ontvangen, maar dankzij de feedback in het beoordelingsproces van het INH-fonds hebben deze bedrijven vervolgstappen gezet richting andere publieke en private financieringsloketten.

Pijplijn-ontwikkeling is een tijdsintensief proces en voor alle investeringsfondsen een aandachtspunt. De kwaliteit van aanvragen is heel divers en vraagt in veel gevallen om begeleiding en interactie. Op het gebied van *investor readiness* (cijfers en businessplan), maar ook op het vlak van ondernemerschap (vaardigheden, team, ervaring). De POC-fondsen in diverse regio's hanteren verschillende aanpakken. Zo verzorgen UNIIQ, IQ Capital en het TMI-POC fonds Flevoland veel ondersteuning in eigen beheer, terwijl het INH-fonds de aanvragers juist verwijst naar andere partijen in Noord-Holland, zoals PIM, ACE, IXA, NHN en GO!-NH. Het INH fondsmanagement is erg tevreden met dit model, omdat zij zich zo op haar kerntaak kan richten. Omdat PIM bijvoorbeeld dicht in de haarvaten van de regionale economie zit, kan deze netwerkorganisatie ondernemingen effectief en onafhankelijk ondersteunen. Daarnaast is het (perceptie)risico dat het fonds 'haar eigen vlees keurt' op deze manier op voorhand afgewend.

Contact tussen het fondsmanagement en de ondernemers kent in hoofdzaak 3 fases: de aanvraagperiode, de financieringsperiode en de aflossing/conversie-periode.

- In de **aanvraagprocedure** zit het fondsmanagement vooral op de stoel van investment manager en kredietbeoordelaar, om onafhankelijk en deskundig een investeringsbeslissing voor te bereiden. Daarin is functiemenging zeker een aandachtspunt. Het is goed dat het INH fondsmanagement op enige afstand blijft en niet "naast de ondernemer" gaat staan, maar "beoordelend naar de ondernemer".
- Als de financiering op groen licht is gegaan, start de **financieringsperiode**. De ondernemer start met de uitvoering van het businessplan en rapporteert over voortgang, mijlpalen, etc. Informatie wordt verwerkt in het iFunds-systeem. Opvallend is dat de sturing van het INH fondsmanagement in deze fase vrij beperkt is. De ondernemers ontvangen na het financieringsbesluit zo goed als geen begeleiding of advies (meer). Bij andere POC-fondsen, zoals UNIIQ, is de begeleiding juist wel intensief en worden ondernemers geholpen met vraagstukken rondom technologie, personeel, marktpenetratie en vervolfinanciering. De fondsmanagementkosten van UNIIQ liggen dan ook significant hoger.
- De derde fase start als een ondernemer een grote private **vervolgfinanciering** ontvangt (volgende ronde). De INH-lening wordt dan ofwel direct afgelost, ofwel er wordt een aflossingsschema overeengekomen, ofwel er treedt conversie op. Tot nu toe is er één lening geconverteerd, dat wil zeggen dat de lening is omgezet naar aandelen. Als conversie plaatsvindt onderhandelen de ondernemer en het INH-fonds over de voorwaarden, die altijd maatwerk en taxatie vragen. Maar het INH-fonds bemoeit zich niet of nauwelijks met de onderneming of met de ondersteuning van de ondernemer. Over het algemeen heeft het INH-fonds dan een minderheidspositie en zit de onderneming dan ook in een hogere TRL fase.

Je zou gechargeerd kunnen stellen dat een POC-fonds zich ofwel uitsluitend als digitaal financieringsloket zou kunnen opstellen, met een POC-strategie van “spray and pray”. En aan de andere kant van het spectrum kan een fonds de ondernemer aan alle kanten van ondersteuning voorzien, niet alleen in financiering, maar ook advies over ondernemerschap, personeelsbeleid, technologie, markten etc. Op dat moment gaat de fondsmanager meer op de stoel zitten van een klassieke Venture Capital investeerder, die actief gaat meesturen op strategie en groeiplannen (ook meebeslissen). Het INH-fonds zit daar tussenin, maar neigt wel op afstand te blijven na het sluiten van de financieringsdeal. Andere fondsen, zoals UNIQ nemen een veel actievere houding aan richting hun gefinancierde bedrijven. Voor beide aanpakken valt wat te zeggen.

De contacten met ondernemers zijn goed. Het INH-fondsmanagement kiest er bewust voor zo veel mogelijk aandacht te focussen op de financieringsbesluiten, en niet op de tussentijdse begeleiding of ondersteuning van de onderneming. Dat laat het INH-fonds over aan andere organisaties.

Ticketgrootte, conversie en TRL-fase

Het INH-fonds hanteert een maximumgrens voor de leningen van € 300.000. Betrokkenen geven aan dat dit verstandig is. Veel innovatieve ondernemers zouden wel grotere tickets willen en misschien ook effectief kunnen besteden, maar een hoger maximum staat het ontlokken van andere cofinanciering in de weg. Dat levert dus een potentiële rem op voor de multiplier. Juist voor de POC-fase lijkt de huidige maximum grens voor de meeste sectoren te volstaan. Alleen voor sectoren als Life Sciences en MedTech is de bovengrens relatief laag. Ontwikkelkosten in deze sectoren zijn vaak groter en ook de duur van de investeringen is vaak langer. De INH-aandeelhouders zouden kunnen overwegen met een groter fondskapitaal (waarbij het INH-fonds meer risicospreiding en meer armslag kan veroorloven) ook bij uitzondering en goed gemotiveerd een grotere ticket te kunnen schrijven tot maximaal € 500.000. Een belangrijke additionele voorwaarde zou dan wel voldoende private cofinanciering moeten of kunnen zijn.

Door het aspect “converteerbaar” in de leningen op te nemen, dat uit oogpunt van (financieel) fondsrendement een logische is, lijkt er een zekere terughoudendheid op te treden bij bestaande MKB bedrijven om hun innovatieve plannen aan te dragen. Dat soort bedrijven zijn meer op zoek naar projectfinanciering, niet naar bedrijfsfinanciering. Zij zijn terughoudend om de zeggenschap over te dragen, wat bij een conversie naar aandelenkapitaal bijna onvermijdelijk is. We zien hier ook een belangrijk cultuurverschil tussen bedrijven “van boven het Noordzeekanaal” en uit de regio Amsterdam (veelal startups). Gevolg daarvan is ook dat ondernemers en intermediaire organisaties uit Noord-Holland Noord (NHN) relatief weinig blijdschap ervaren met het INH-fonds. Sommigen van hen geven aan dat het verstandig zou zijn aan de knoppen (voorwaarden) te kunnen draaien, opdat ook (bestaande) bedrijven uit deze regio zo nu en dan gebruik kunnen maken van het INH-fonds. Je zou dan kunnen denken om bij bestaand MKB, bij uitzondering en goed gemotiveerd, toe te staan om de eis tot conversiemogelijkheid van de leningen te laten vervallen. De lening zou dan meer een InnovatieKrediet-achtig karakter kunnen krijgen (lees: meer als een normale lening, met een mogelijkheid tot kwijtschelding bij aantoonbaar technologisch mislukken).

Het INH-fonds is gebaseerd op het TRL-model dat uitgaat van een zekere lineaire en stapsgewijze ontwikkeling van technologie, productontwikkeling en ondernemerschap (zie bijlage 3 voor meer toelichting). Voor startende ondernemers en de financieringsmarkt biedt dit model enige houvast: “in welke fase zit je, waar groei je naar toe, wat zijn je mijlpalen?”. De werkelijkheid echter is een stuk ingewikkelder. Voor bestaande ondernemers is het lineaire model niet altijd passend. Ze zijn niet alleen bezig met de ontwikkeling van nieuwe technologie en staan ook in contact met kennisinstellingen, maar evengoed hebben ze een dagelijkse business te runnen van productie en/of dienstverlening op bestaande markten. Zij werken soms dus precies andersom. Zij kijken eerst goed wat de markt nodig heeft en waar het toekomstig verdienmodel zit. Ze hebben een idee, gaan meteen eerst techniek ontwikkelen en daarna pas op zoek naar kennis en contacten. Vervolgens maken ze een plan, dat al een aardige focus heeft naar de markt. Maar dit plan bevat wel belangrijke onderdelen die gericht zijn op de ontwikkeling van bijvoorbeeld prototypes (lees: de POC-fase).

Bestaande ondernemers switchen voortdurend tussen praktijk en onderzoek en gaan meer als een flipperbal door het TRL-model. Ook is er sprake van een cultuurverschil tussen startende ondernemingen en bestaande mkb bedrijven. Startende ondernemingen steken meestal veel tijd in hun zoektocht naar financiering, het zoeken naar scenario's voor snelle groei en het opstellen van een businessplan. Bestaande MKB-bedrijven sturen meer op aansluiting met de praktijk, op het inbouwen van zekerheden, een inpassing in hun lopende bedrijfsvoering en het spreiden van risico's. Omdat bestaande ondernemers dus niet altijd passen in het lineaire innovatiemodel van TRL kunnen zij ook niet altijd voldoen aan de voorwaarden van het INH-fonds. Dit lijkt dit één van de redenen te zijn waarom tot nu toe relatief weinig bestaande bedrijven en veel nieuwe bedrijven (technostarters) financiering ontvangen uit INH-fonds, terwijl het doel is om ook bestaande bedrijven te bedienen.

Het GO!-NH programma gaat zich de komende tijd meer focussen op de bestaande MKB bedrijven, om meer ondernemers te ondersteunen in groei en innovatie. Het versnellingsprogramma GO!-NH wordt uitgevoerd door een consortium van Innomics en Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord in opdracht van de provincie Noord-Holland. Dit programma staat zo'n iteratieve manier van werken voor en biedt juist daarvoor versnellingsprogramma's aan. GO!-NH pakt dit de komende jaren op met het regionaal ontwikkelbedrijf NHN, juist ook om meer bestaande mkb-bedrijven te stimuleren te innoveren. Dit speelveld lijkt echter ver af te staan van de incubators uit Amsterdam. Specialististen van het GO!-NH programma zijn er al een paar keer tegenaan gelopen dat bedrijven uit hun portefeuille al "te ver" in de TRL zaten en dan volgens het INH-fonds niet meer in aanmerking kwamen voor INH. Er lijkt ook een zekere scheidslijn te zijn tussen projectfinanciering en bedrijfsfinanciering, maar echt scherp is deze lijn niet.

Aan de ene kant is het INH-fonds gebaat bij eenduidige en liefst eenvoudige spelregels. Voor de ticketgrootte (maximaal € 300.000) en conversie (verplicht onderdeel) is dat het geval. Dit voorkomt ook discussie. Aan de andere kant zien we dat dit soort spelregels een

belemmering kunnen opleveren voor sommige sectoren en sommige doelgroepen. Partijen zouden kunnen overwegen voor bepaalde sectoren of doelgroepen uitzonderingen te introduceren. Het INH-fonds zou ook kunnen overwegen om iets ruimer naar de TRL-fases te kijken en mogelijk, bij uitzondering en gemotiveerd, onderdelen van een hogere TRL-fase toe te laten.

Gelet op het bredere doel van het INH-fonds verdient het aanbeveling om meer ruimte te bieden om uitzonderingen toe te staan op de genoemde drie aspecten.

De spelregels van het fonds op terrein van maximale ticketgrootte, conversie en TRL-fase zijn helder opgesteld. Praktijkervaring laat echter zien dat deze spelregels voor sommige sectoren en doelgroepen belemmerend kunnen uitpakken. Daardoor wordt de toepasbaarheid voor het bestaande MKBodeloos ingeperkt.

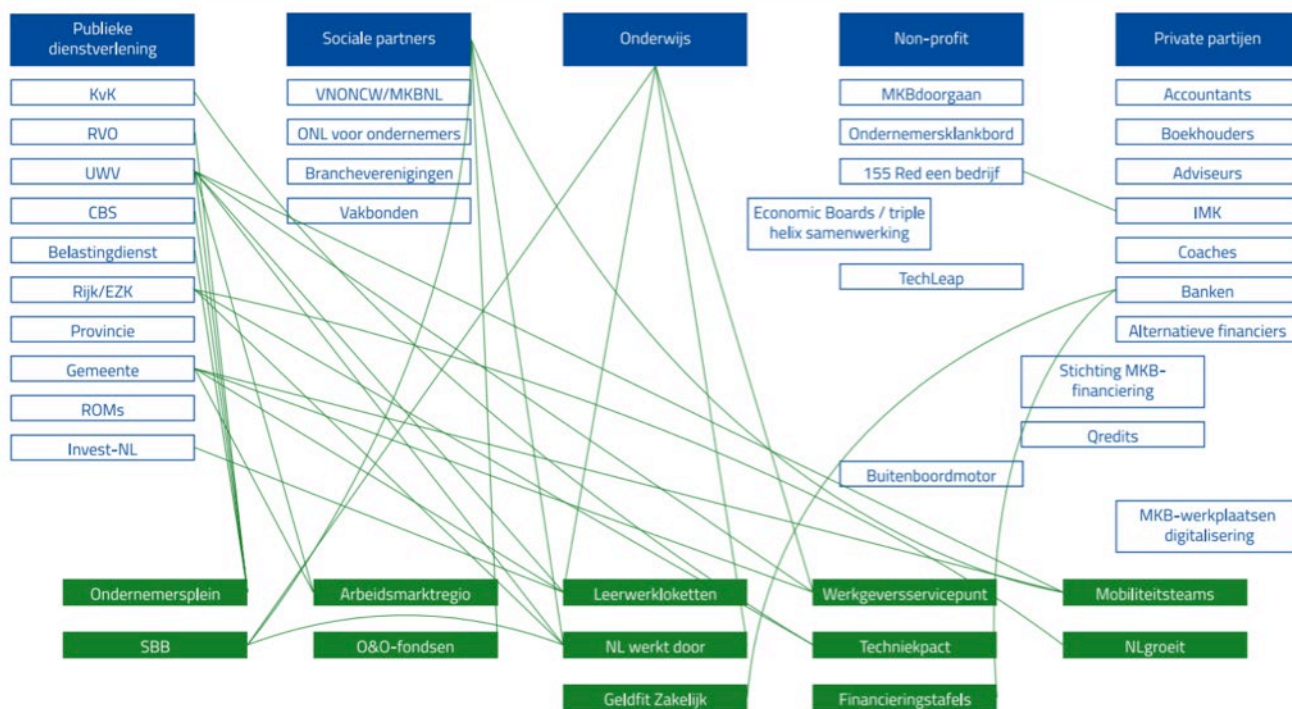
Regionale inbedding en aansluiting

Ondernemers en aandeelhouders ervaren het INH-fonds als een doelgericht fonds. De stappen in het aanvraag- en beoordelingsproces worden transparant via iFunds vastgelegd en inzichtelijk gemaakt. Het fonds biedt beperkte begeleiding in het voortraject. Sommige ondernemingen waarderen deze relatief afstandelijke relatie. Anderen zouden graag extra ondersteuning krijgen. In Zuid-Holland bijvoorbeeld bieden IQCapital en UNIIQ de inhoudelijk begeleiding wel zelf, zowel in het voortraject als tijdens de financieringsperiode. Ondernemingen worden elke maand door vaste accountmanagers benaderd en worden geholpen als ze vastlopen. Deze ondersteuning wordt door bedrijven in Zuid-Holland op prijs gesteld.

Het aanbieden van ondersteuning aan innovatieve ondernemers vindt in Noord-Holland elders plaats in het regionale innovatie ecosysteem met onder andere ondersteuningsprogramma's, *investor readiness* programma's (zoals PIM), incubators, groeiprogramma's, mentoren en bijvoorbeeld het Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord. Als er een sterk en goed werkend ecosysteem aanwezig is, waar partijen elkaar goed weten te vinden en waar goede aansluiting zit tussen de verschillende vormen van dienstverlening, dan kan het INH-fonds zelf inderdaad een relatief bescheiden rol spelen in dergelijke ondernemersondersteuning. Deze koers heeft ook de voorkeur bij de INH aandeelhouders. Echter, het landschap van ondersteunende organisaties is versnipperd en best ingewikkeld in Noord-Holland. Daarin is Noord-Holland geen uitzondering. In het jaarbericht 'Staat van het mkb 2020' schetst het Nederlands Comité voor Ondernemerschap treffend het nationale landschap van organisaties en samenwerkingsverbanden rond ondernemerschap en financiering. Dat levert een wirwar op van loketten. Het is ook geen wonder dat het voor ondernemers best ingewikkeld is om bij het juiste loket te komen.

Figuur 1.4: Eerste - niet complete - impressie van het landschap voor dienstverlening ondernemers

De kracht van het Noord-Hollandse ecosysteem lijkt zich nu nog te kenmerken door 'eenheid in verscheidenheid'. Er is in de loop der jaren een bijzonder breed ecosysteem ontstaan van universiteiten, ziekenhuizen, kennisinstellingen, overheden en intermediaire organisaties. Dat kan soms een nadeel zijn, omdat versnippering leidt tot inefficiëntie. Maar het brengt ook variatie en ruimte voor uiteenlopende initiatieven. Voor ondernemers bestaan er allerlei routes naar het INH-fonds en soms zijn er ook alternatieven. De provincie Noord-Holland, de stad Amsterdam en/of de Metropoolregio Amsterdam zetten beleid en programma's op die elkaar soms overlappen of waarbij soms nog hiaten optreden. Juist omdat er veel kansen zijn en het ecosysteem gevarieerd en sterk is, is er ook ruimte voor uiteenlopende initiatieven en stimuleringsmaatregelen. Maar versnippering kan ook leiden tot een gebrek aan samenhang. Juist het INH-fonds is er bij gebaat dat bedrijven niet alleen financiering uit het fonds in de

Het (nationale) Comité is bezig om een advies op te stellen over de samenhang en de versterking van samenwerking, vanuit de behoefte van de ondernemer en in overleg met betrokken organisaties. Het Comité richt zich op een analyse van de huidige situatie en knelpunten en op het ontwerpen van een nieuw systeem met drie centrale uitgangspunten, namelijk 1) de behoefte van de ondernemer, 2) de effectiviteit van de ondersteuning en 3) een efficiënte inzet van publieke middelen. Het is verstandig als betrokken partijen in Noord-Holland ook meer aandacht zouden besteden aan een overzichtelijk speelveld en samenhang tussen organisaties. Juist om overlap of hiaten te voorkomen.

POC-fase krijgen, maar dat ze in de toeleiding naar het INH-fonds goed begeleid worden, tijdens hun POC-fase goede ondersteuning ontvangen en dat de bedrijven na hun POC-fase ook verder kunnen doorgroeien.

Alle betrokkenen die we gesproken hebben, geven aan dat het onverstandig en ongewenst is als er meerdere kleine zelfstandige POC-fondsen ontstaan in Noord-Holland. De technologische insteek in deze vroege fase is vrij breed en daarom ligt het niet voor de hand sectorgerichte POC-fondsen op te richten. Dat doen partijen wel in latere TRL-fases, waar sectorspecialisten sectorgerichte fondsen aansturen. In de POC-fase moet een POC-fonds juist wendbaar zijn tussen technologieën en sectoren. En met die wendbaarheid is

het wel verstandig schaalgrootte te hebben en bij voorkeur één duidelijk publiek-privaat POC-fonds te laten opereren in Noord-Holland. Met voldoende schaalgrootte kan het fondsmanagement risico's spreiden, de opzet professionaliseren en kennis en netwerk voor de POC-fase goed richten.

Het speelveld van publiek-private innovatie dienstverleners zit op dit ogenblik complex in elkaar in Noord-Holland. Als onderzoekers moesten we met regelmaat aan partijen in het veld uitleggen wie wat doet, en het kwam meermaals voor dat partijen elkaar nauwelijks kennen. Het INH-fonds en bijvoorbeeld PDENH zouden uit beleidsoptiek een hele logische samenhang en samenwerking moeten kennen. Contact tussen INH en PDENH is er ook wel, maar blijft vaak wat beperkt tot overleg over individuele casuïstiek. Het INH-fonds zou meer aandacht kunnen geven aan het proces naar vervolfinanciering en aan goede aansluiting in het ecosysteem. Begeleiding naar een goede exit kost waarschijnlijk additionele inzet (in vergelijking met het huidige werkwijze), de kosten voor het fondsmanagement nemen dan mogelijk wat toe. Er zit nu eenmaal enige uitruil in het primair sturen op financieel rendement (met lage fondsmanagement kosten) en het sturen op maatschappelijk resultaat (de investering ook in de provincie houden).

Het verdient aanbeveling dit speelveld beter in kaart te brengen, te investeren in verbinding en de samenhang te vergroten. Dat bedoelen we ook letterlijk: zet op een grote poster namen en rugnummers en met het type dienstverlening. Meer inzicht en samenhang vraagt ook om meer afstemming, zoals elkaar vaker onderling informeren, vaker periodiek overleg voeren over de portefeuilles en samen vaker in gesprek gaan over samenhang en intensivering van samenwerking. Het INH-fonds kan bijvoorbeeld op zijn eigen website ook (beter) aangeven (en bijhouden) waar het fonds in het ecosysteem precies staat en wat de samenhang is met andere organisaties en instrumenten. De samenhang tussen de verschillende initiatieven is dus cruciaal, ook in het belang van het succes en de impact van het INH-fonds zelf. De totstandbrenging van de ROM-Noord Holland, die medio 2021 voorzien is, biedt een goed gelegenheid om de nodige samenhang in Noord Holland tot stand te brengen.

Het huidige speelveld van publiek-private innovatie organisaties in Noord-Holland is op dit moment complex. Ondernemers, overheden en kennisinstellingen hebben moeite daarin goed hun weg te vinden. Inzicht, afstemming en samenhang heeft verbeterpotentie. Dit is ook een belangrijk aandachtspunt bij de voorgenomen vorming van de ROM Noord-Holland, die medio 2021 is voorzien.

Nieuwe aandeelhouders

Het Innovatiefonds Noord-Holland (hierna INH-fonds) werd in 2018 opgericht door vijf partijen, die nu de aandeelhouders zijn: de Provincie Noord-Holland, UvA Ventures Holding BV, AMC Ventures Holding BV, HvA Ventures Holding BV en Sanquin Innovatie BV. In de oprichtingsfase hebben ook gesprekken plaatsgevonden met andere kennisinstellingen, die toen om hun moverende redenen besloten (nog) niet aan te haken. Dat kwam bijvoorbeeld door interne budgettaire beperkingen en het nog even afwachten welke plek het POC-fonds in het ecosysteem zou krijgen.

In onze gesprekken hebben we geconstateerd dat de Vrije Universiteit (VU) belangstelling toont voor eventuele toetreding als aandeelhouder van het INH-fonds in fondsdeel 2. De interesse is aanwezig, maar dit moet nog nader worden verkend en besluitvorming moet nog volgen. Uitbreiding van het aantal aandeelhouders aan de kant van de kennisinstellingen is belangrijk voor de kennisinstellingen die al meedoen, in het bijzonder voor de UvA, de grootste aandeelhouder van de kennisinstellingen. Mogelijk zijn er ook nog andere kennisinstellingen die willen toetreden, zoals de hogeschool InHolland. Dat zou ook een verdere spreiding over de provincie kunnen bevorderen. VUMC en AMC zitten in een fusietraject, dat biedt mogelijk nieuwe kansen om VUMC direct of indirect aan te haken als aandeelhouder. Een andere genoemde potentiële aandeelhouder die in de gesprekken werd genoemd is het Nederlands Kanker Instituut.

In andere regio's doen naast de provincie ook vaak steden actief mee in de POC-fondsen. Niet bij voorbaat is dus uitgesloten is dat de gemeente Amsterdam uiteindelijk ook als directe aandeelhouder wil of kan aanschuiven. De gemeente Amsterdam werkt met haar netwerkpartners aan een nieuwe investeringsagenda voor de regio, mogelijk is de POC-fase daar ook een onderdeel van. Ook wordt er op dit moment een Pan Amsterdamse Valorisatie Strategie (PAVS) opgesteld.

Er dienen zich nieuwe (potentiële) aandeelhouders aan, met name bij de kennisinstellingen, maar dit proces gaat niet vanzelf. De positieve evaluatie biedt perspectief voor de huidige aandeelhouders om op korte termijn afspraken te maken met mogelijke nieuwe aandeelhouders.

Doorontwikkeling van het fonds

Op dit moment heeft het aandeelhoudersoverleg van het fonds vooral een toezichthoudende rol, wat tijdens de reguliere looptijd van het fonds ook een logische hoofdtaak is. Maar de aandeelhouders moeten periodiek ook strategisch naar de functie, werking en toekomst van het fonds zelf kijken. Het uit laten voeren van deze evaluatie is daarin een logische eerste stap. We constateren dat er nog weinig gesproken wordt over de strategische positionering, doelstellingen en ontwikkelroute voor het fonds zelf. Dat is gezien de jonge leeftijd van het fonds ook niet verwonderlijk, maar nu uitputting van het eerste fondsdeel aan de orde is, arriveert een zeker natuurlijk moment om nog eens goed strategisch naar het INH-fonds te kijken. Dat heeft ook met de doorgroei van het fonds te maken. Het speelveld van innovatie organisaties is divers en dynamisch. Markten en technologieën veranderen voortdurend en in een steeds hoger tempo. De sturing zullen de aandeelhouders met elkaar moeten organiseren, in goede samenwerking en met open vizier. Sturing vergt een tactisch gesprek over gemeenschappelijke ambitie, organisatie en financiering.

Op termijn zullen steeds meer door het INH-fonds gefinancierde bedrijven hopelijk gaan doorgroeien. Het aantal conversies, thans nog maar 1 van de 28, kan daarmee gaan stijgen. Conversie kan een ondernemer helpen, omdat de ondernemer hoeft de resterende schuld dan niet te herfinancieren. Het INH-fonds wordt dan een stille minderheidsaandeelhouder, waar de ondernemer mee kan doorgroeien. Niet uitgesloten is dat over 3 jaar het INH-fonds misschien wel meer dan 10 bedrijven heeft waar het INH-fonds (nog) aandelen in heeft. Dat aandeelhouderschap moet dan wel gemanaged worden, ook al is dat op enige afstand. Daarbij komen beslismomenten en werkzaamheden kijken die zich in hogere TRL-fases bevinden. Dat zijn werkzaamheden die op dit moment nog wat buiten de focus van het INH-fonds liggen. In de toekomst moet bekeken worden of die taken bij het INH-fonds moeten (blijven) liggen, of dat deze doorgeschoven kunnen worden naar andere (al dan niet publieke) fondsen.

De INH-aandeelhouders moeten op tijd naar de strategische doorontwikkeling van het fonds kijken. Aandachtspunten daarbij zijn onder meer de positie van INH in aandeelhouderschap in latere TRL-fases, de samenhang in het ecosysteem en het (ook) goed in kaart brengen waarom investeringsvoorstellen worden afgewezen.

4 MARKT- ONTWIKKELINGEN EN POSITIE

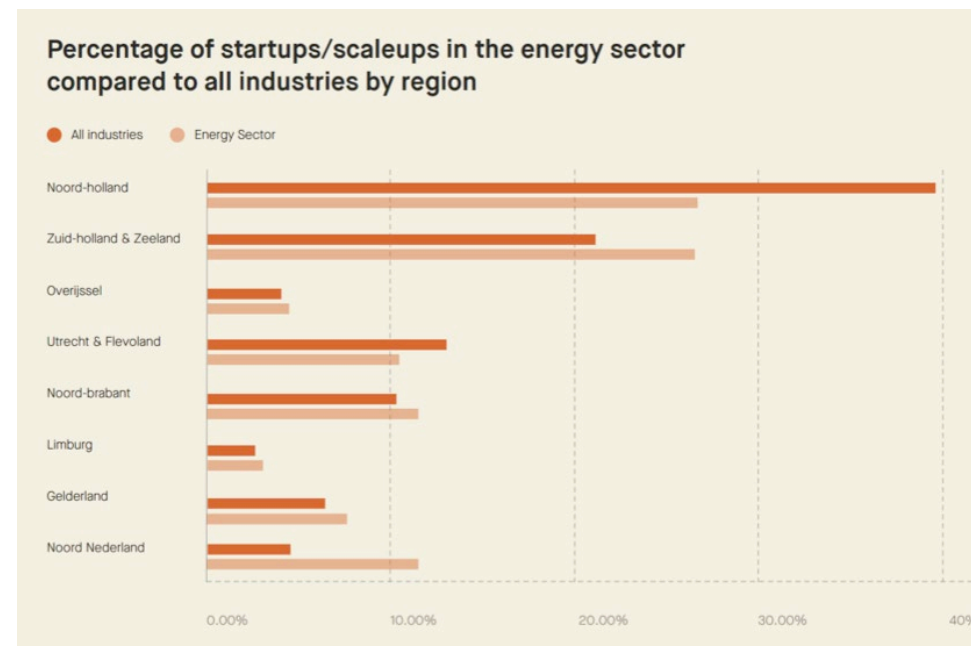
Voor de functie en de impact van het INH-fonds is het ook belangrijk te kijken naar de actuele marktontwikkelingen en de positie van het INH-fonds in het ecosysteem.

Marktontwikkelingen

Startups en scale-ups zijn jonge innovatieve technologie-gedreven bedrijven met groeiambitie. Deze bedrijven zijn cruciaal voor de Nederlandse concurrentiekracht. Een goed ondernemersklimaat is belangrijk voor de aanwas en doorgroei van deze technologiebedrijven. Om dit verder te verbeteren heeft de rijksoverheid in 2014 het programma Ambitieuus Ondernemerschap gelanceerd en werd in 2015 StartupDelta opgericht. StartupDelta zette zich in om de regionale innovatiehubs te verbinden en om de kracht van Nederland als startupland internationaal uit te dragen. Medio 2019 presenteerde de rijksoverheid het nieuwe nationale startup en scale-up beleid en werd aangekondigd dat het StartupDelta programma - onder de nieuwe naam Techleap.nl - voor vier jaar wordt voortgezet (met een budget van € 35 miljoen). Het programma richt zich op het bevorderen van doorgroei van scale-ups naar grote technologiebedrijven. Daarbij fungeert Techleap.nl als expertisecentrum en worden er samen met stakeholders verschillende acties ondernomen om in het startup-ecosysteem toegang tot kapitaal, markten, talent en technologische of wetenschappelijke kennis te versterken. Onderdeel van die werkzaamheden is ook het in kaart brengen van de markt en trendontwikkelingen.

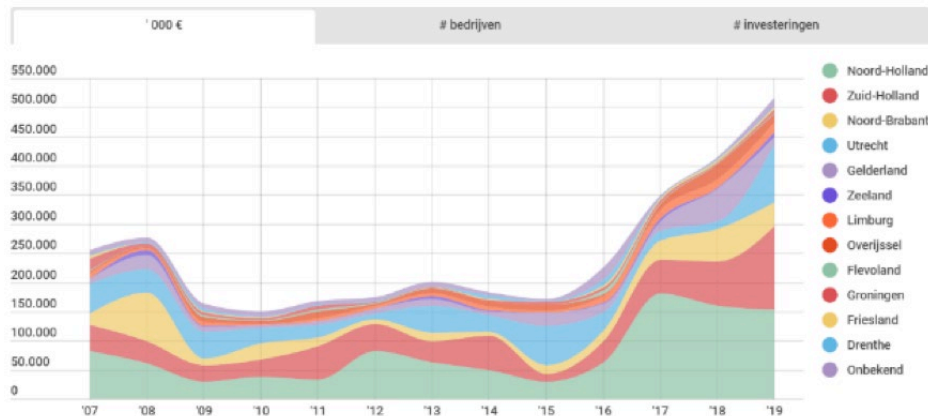
Op basis van de trendrapporten van Techleap.nl kan je zien dat het centrum van de startup en scale-up markt in Noord-Holland ligt. Circa 39% van alle bedrijven uit deze doelgroep zit in deze provincie en ook 51% van de markt van investeerders is hier gevestigd. Met name op het terrein van energietransitie is deze provincie leidend in Nederland, met het hoogste aantal startups en scale-ups (95), het hoogste aantal investeerders en private fondsen (27), een groot aantal accelerators en incubators (14).¹⁰ Grafisch weergegeven ziet dat er als volgt uit:

Bron: Techleap.nl: Flattening the climate curve (Startup Report 2020)

¹⁰ Techleap.nl: Flattening the climate curve (Startup Report 2020)

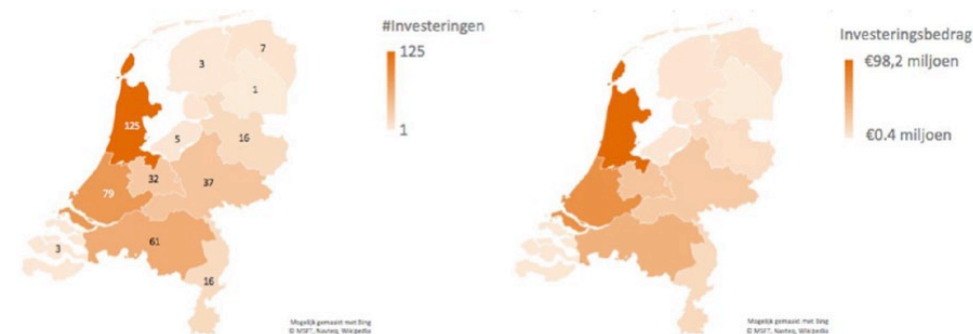
Regionale spreiding investeringen venture capital* 2007-2019

Figuur uit de actuele statistiek van de Nederlandse Vereniging van Participatiemaatschappijen (NVP)

Als het om innovatiestimulering gaat, gebruiken overheden steeds vaker risicokapitaal-instrumenten. Op heel veel plekken worden uiteenlopende publieke revolverende fondsen opgericht. De focus van regionale overheden is met name op het MKB gericht, terwijl het Rijk via Invest-NL juist grotere bedrijven (en scale-ups) wil bedienen. In de afgelopen 5 jaar verdrievoudigde het volume van investeringen op de risicokapitaalmarkt van grofweg € 165 miljoen (2015) naar € 515 miljoen (2019). Deze stijging werd met name veroorzaakt door privaat (venture) kapitaal. De publieke fondsen (als onderdeel van dat nationale volume) verdubbelden van € 41 miljoen naar € 83 miljoen. Kijken naar het volume van Venture Capital, dan scoort Noord-Holland relatief hoog in Nederland en was er vooral vanaf 2016 een significante schaa sprong.¹¹

De Seed Capital regeling is bijvoorbeeld een regeling waarbij de overheid private startersfondsen (Seed Capital fondsen) ondersteunt. Voor de goede orde, het gaat dan om veelal latere TRL-fases (hoger dan 5) en relatief grotere tickets. De Staat verstrekt via de Seed Capital regeling een renteloze geldlening aan private investeringsfondsen, met een maximale looptijd van 12 jaar. Minimaal 3 onafhankelijke aandeelhouders leggen (minimaal) hetzelfde bedrag in. Met het investeringsbudget wordt geïnvesteerd in technostarters, de investering per onderneming bedraagt minimaal € 100.000 en maximaal € 3,5 miljoen. Het budget voor de reguliere tender in het voorjaar van 2021 is € 20 miljoen. De maximale lening per fonds is € 10 miljoen. Sinds 2005 zijn er inmiddels 468 startups van durfkapitaal voorzien door in totaal 87 Seed Capital-fondsen. De totale investering komt op ruim 400 miljoen, waarvan zo'n 197 miljoen afkomstig is van de overheid. De provincie waarin de meeste investeringen plaatsvinden via de Seed Capital regeling is Noord-Holland met 32,5% van alle investeringen en 32,6% van het totale investeringsbedrag.

De marktontwikkelingen in Noord-Holland zijn in algemene zin gunstig. Het ecosysteem en het investeringsklimaat zit in de top van Nederland.

¹¹ Bron: NVP

Positie in het financieringslandschap

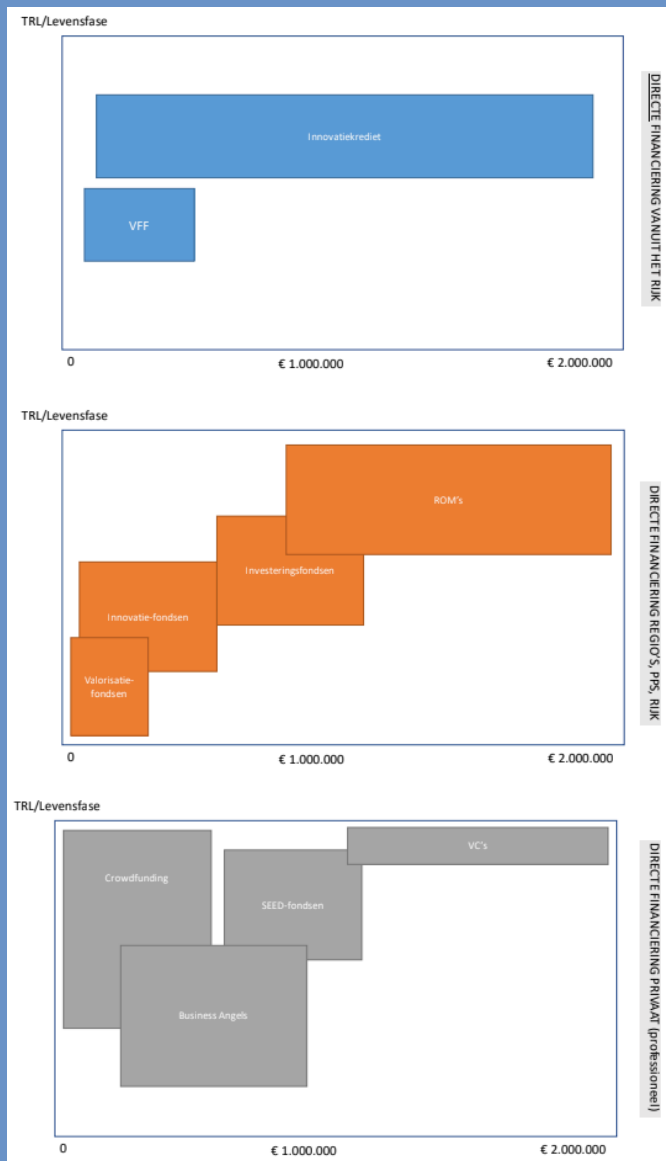
Het evaluatierapport over de Vroege-fasefinanciering regeling (VFF) van de rijksoverheid (opgesteld in 2018 in opdracht van het Ministerie van EZK) bevat een interessante schets van de positie van verschillende fondsen. Met een VFF-lening kunnen starters en bestaande mkb-bedrijven onderzoeken of hun idee een kans van slagen heeft op de markt. De leningen zijn tussen € 50.000 en € 350.000 en gemaximeerd naar bedrijfsgrootte. De rente bedraagt meer dan 4%, de regeling wordt uitgevoerd door RVO. Voor het kalenderjaar 2021 bedraagt het (nationale) budget € 6 miljoen.

In figuren zijn de mogelijkheden opgenomen uit de rijksoverheid, via de regio en vanuit de private markt. De belangrijkste financiers zijn:

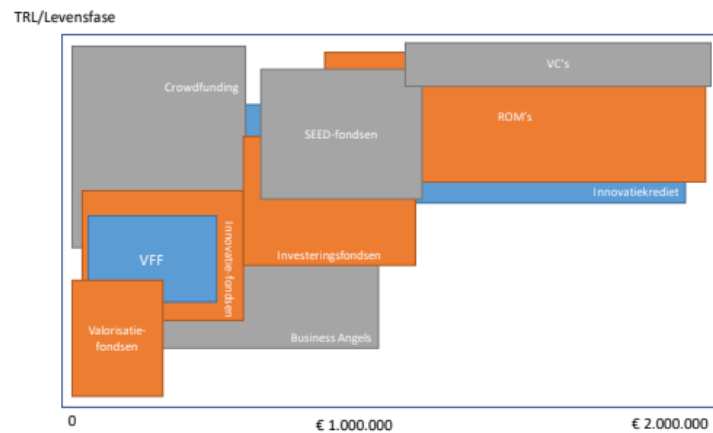
Rijksoverheid	Regionaal en PPS	Privaat
1. Vroege Fase Financiering (VVF)	3. Valorisatiefondsen	7. Crowdfunding
2. InnovatieKrediet	4. Innovatiefondsen	8. Business angels / informele investeerders
	5. Provinciale investeringsfondsen	9. De SEED-fondsen
	6. ROM's (participatiefondsen)	10. Venture Capital fondsen (VC)

De y-as is gekoppeld aan het TRL level van de innovatie en/of de levensfase van de onderneming. Op de x-as het bedrag dat aan financiering via het betreffende instrument kan worden opgehaald.

Gecombineerd levert dit het volgende beeld op:

Uit deze plaatjes blijkt al dat er soms een zekere overlap is tussen instrumenten, maar soms valt er ook een gat tussen de instrumenten. Onze waarneming is dat er nauwelijks onderzoek wordt verricht naar de samenhang van deze instrumenten in het totale ecosysteem. Ook constateren we spraakverwarring over cruciale kernbegrippen, zoals TRL-fase en bijvoorbeeld de definitie van een scale-up. De lineair-ingestoken indeling

naar TRL-fase wordt breed gehanteerd, terwijl een aantal betrokkenen aangeven dat deze indeling best wel arbitrair is en onvoldoende recht doet aan de dynamiek van innovatief ondernemerschap.

De provinciale focus c.q. indeling van de POC-fondsen in Nederland wordt over het algemeen als een groot voordeel ervaren. De ROM's en de fondsmanagers van de POC-fondsen in Nederland beschikken over een gedegen regionaal netwerk en zijn voor de ondernemers uit de gekozen doelgroep (in de POC-fase) veel beter benaderbaar dan bijvoorbeeld landelijk opererende organisaties als RVO. Een provinciaal POC-fonds is over het algemeen veel beter ingebed in de regionaal sterk verschillende fijnmazige netwerken en regionale ecosystemen. Er kan dan beter gebruik worden gemaakt van de kansen die het regionaal innovatie ecosysteem biedt. Samenhang en samenwerking zijn dan wel cruciaal. Zoals eerder geconstateerd in dit rapport zit het huidige speelveld van publiek-private innovatie organisaties in Noord-Holland op dit moment complex in elkaar. Ondernemers, overheden en kennisinstellingen hebben moeite daarin goed hun weg te vinden. Inzicht, afstemming en samenhang kan (en moet) verbeterd worden.

Het INH-fonds heeft een relatief duidelijke positie in het ecosysteem. De samenhang binnen het ecosysteem en tussen de instrumenten van overheden verdient meer aandacht.

Financieringsbehoefte mkb onverminderd hoog

In het jaarbericht 'Staat van het mkb 2020' van het Nederlands Comité voor Ondernemerschap (NCO) worden de actuele ontwikkelingen in het midden- en kleinbedrijf geschetst. In het jaarbericht constateert het comité dat de coronacrisis het mkb hard raakt. Het groeivermogen van het mkb stond al voor de coronacrisis onder druk, 'onder de motorkap' waren er al structurele uitdagingen, zoals het achterblijven in investeringen in innovatie en in menselijk kapitaal en ondernemerschap. Het NCO constateert dat bijna twee-derde van het mkb niet investeert in product- of procesinnovatie, terwijl digitalisering en Leven Lang

Ontwikkelen (LLO) zeker in het mkb nog te beperkt zijn doorgevoerd. De crisis versterkt deze bestaande problemen. Het NCO adviseert dat dit juist het moment is om ook structurele problemen aan te pakken. Ondernemers kunnen met gerichte investeringen hun kansen op de markt verbeteren.

Gerichte investeringen zijn de sleutel tot groei en het behalen van maatschappelijke uitdagingen. Overheden kunnen nog veel verbeteringen aanbrengen in het ondernemersklimaat, onder meer door versterking van (publieke) dienstverlening aan ondernemers. Het landschap van private en publieke partijen die ondernemers ondersteunen is namelijk rommelig en moet opnieuw tegen het licht worden gehouden. Het NCO werkt aan een advies om de samenhang en samenwerking te versterken, vanuit het perspectief van de behoefte van de ondernemers.

Aan de ene kant voldoet het fonds aan de verwachtingen en overtreft het zelfs de planning. In de evaluatie naar de financieringsinstrumenten van het Kansen voor West programma (24 september 2020) wordt geconcludeerd dat de snelle uitputting laat zien dat er nog steeds sprake is van een aanzienlijke funding gap. Er is een duidelijke vraag naar

financiering, wat des te meer opvalt omdat het INH-fonds tegen marktcondities financiering verstrekt. Het fonds draagt duidelijk bij aan het verkleinen van de funding gap (aldus deze evaluatie). Ook ontstaan er dankzij het fonds mooie samenwerkingen met private investeerders en banken voor vervolfinanciering. Maar aan de andere kant moeten we ook realistisch zijn dat 28 leningen op de totale economie van Noord-Holland een relatief bescheiden impact hebben. Er zijn meer dan 400.000 bedrijven in deze provincie.

Het INH-fonds is bij veel innovatieve ondernemers en relevante intermediaire organisaties bekend. "Bijvangst" van de uitvoering van de COL-regeling lijkt te zijn dat de bekendheid van het INH-fonds een enorme boost heeft gekregen in 2020. Kwantitatief kunnen we dat niet hard onderbouwen, maar alle betrokkenen die we hierover gesproken hebben bevestigen het beeld dat de COL-regeling een positieve bijdrage heeft geleverd aan de bekendheid van INH.

Juist in de POC-fase vormt het INH-fonds één van de weinige fondsen die zich echt op deze fase richt. Ondernemers hebben soms wel andere niet-bancaire alternatieven, zoals informal investors en de VFF-regeling bij RVO. Het eerder genoemde onderzoek naar financieringsinstrumenten onder het Kansen voor West programma (ERAC, 2020) stelt dat het INH-fonds in een duidelijke behoefte in de markt voorziet. Aanbeveling in dit rapport is tijdig het fondskapitaal te vergroten, waardoor continuïteit in de beschikbaarheid van middelen kan worden gerealiseerd.

Er is nog steeds grote behoefte in de markt aan publiek-private financiering van de POC-fase. Het INH-fonds voorziet in deze behoefte.

ROM Noord-Holland

De provincie Noord-Holland werkt samen met regionale partners aan de oprichting van een nieuwe Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM). In alle provincies van Nederland (behalve Noord-Holland) zijn al ROM's actief en een ROM maakt het mogelijk om efficiënter gebruik te kunnen maken van landelijke regelingen en fondsen die de economie stimuleren. Een deel van het budget dat het Rijk beschikbaar stelt komt via de ROM in de regio's terecht. Noord-Holland wil de ROM inzetten om het vestigingsklimaat van de regio te verbeteren en het herstel na de coronacrisis sneller te laten verlopen. Ook wordt de ROM ingezet om de energietransitie en de omslag naar een circulaire economie te versnellen. In 2020 heeft de provincie met regionale partners in de MRA en in Noord-Holland Noord de uitgangspunten voor een ROM uitgewerkt. De volgende stap is dat er inmiddels met het ministerie van EZK constructief gesproken wordt over deelname van het Rijk in de ROM. De ROM Noord-Holland wordt naar huidige verwachting per 1 juli 2021 opgericht.

Veel partijen in het veld geven aan dat Noord-Holland een soort ROM-light nodig heeft. Een kleine organisatie die vooral verbindend gaat werken, zich concentreert op business development en acquisitie en hooguit enkele hiaten tussen de bestaande structuren en instrumenten afdekt. Boodschap van betrokkenen is nu niet allemaal bestaande structuren en netwerken te gaan afbreken, maar vooral voort te bouwen in het ecosysteem en de samenhang daarin te vergroten. Het is nog vrij onduidelijk hoe dit beleidsmatig en organisatorisch gaat uitkristalliseren, eind 2020 voelden nog weinig mensen zich betrokken bij dit concrete totstandkomingsproces.

De komst van een nieuwe regionale ontwikkelingsmaatschappij (ROM) voor Noord-Holland is aanstaande. Het is verstandig goed te kijken naar de positionering van het INH-fonds richting deze ROM en de onderlinge rol- en taakverdeling duidelijk te borgen.

5 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

In dit hoofdstuk vatten we onze bevindingen samen en geven we aanbevelingen mee voor vervolg. Daarna kijken we naar de hoofdvragen van dit onderzoek.

Bevindingen en aanbevelingen

In onderstaande tabel hebben we onze bevindingen kort samengevat en daarnaast onze aanbevelingen geformuleerd.

	Bevinding samengevat	Aanbeveling
1	Het INH-fonds heeft 28 investeringen opgeleverd met een investerings-volume van € 18,5 miljoen en een evenwichtige spreiding over de doelsectoren.	Het is nog te vroeg om de investeringen door te vertalen naar maatschappelijke impact (zoals banen of CO2-besparing). Toch ligt daar de uiteindelijke meerwaarde van het fonds, het is verstandig deze parameters te blijven meten.
2	Op effectiviteit scoort het INH-fonds hoog. Het fonds verstrekt leningen in een hoger tempo dan oorspronkelijk voorzien. Financiering concentreert zich wel op starters, bestaande mkb-bedrijven worden minder bediend.	Aandachtspunt blijft om voldoende (bestaande) mkb-bedrijven te voorzien in financiering voor de proof-of-concept fase. Deze doelgroep kent een andere benaderwijze dan startups.
3	Het INH-fonds scoort ook goed op doelmatigheid. Het fonds opereert "lean and mean" en het management hanteert een inzichtelijk intern software systeem (iFunds).	Door de COVID19-maatregelen is veel ervaring opgebouwd om snel en vooral digitaal te organiseren. Blijf aandacht houden voor fysieke bijeenkomsten en contacten als dat op een later moment weer kan, dat is voor het netwerken en bekend maken en houden van het fonds cruciaal.
4	De contacten met ondernemers zijn goed. Het INH-fondsmanagement kiest er bewust voor zo veel mogelijk aandacht te focussen op de financieringsbesluiten.	Deze focus werkt goed als voor ieder gefinancierde ondernemer goed in kaart is op welke wijze het ecosysteem ondersteuning biedt (o.a. PIM, GO!-NH, IXA etc). Besteed daar waar hiaten vallen meer aandacht aan de begeleiding van ondernemers.
5	De spelregels van maximale ticket-grootte, conversie en TRL-fase zijn helder. Voor sommige sectoren en doelgroepen vormt dit een belemmering.	Neem voor bepaalde doelgroepen afgebakende uitzonderingen op in de spelregels van het fonds, pas deze alleen bij uitzondering en gemotiveerd toe.
6	Het huidige speelveld van publiek-private innovatie organisaties in Noord-Holland is op dit moment complex. Ondernemers, overheden en kennisinstellingen hebben moeite daarin goed hun weg te vinden.	Werk actief mee aan het vergroten van inzicht, afstemming en samenhang. INH-fonds kan zelf anderen vaker informeren, periodiek overleg voeren over de portefeuilles en samenhang en samenwerking bespreken. Het INH-fonds kan op zijn eigen website aangeven waar het fonds in het ecosysteem staat en wat de samenhang is met andere instrumenten.
7	Er dienen zich nieuwe (potentiële) aandeelhouders aan, dit kan leiden tot een verstevigde positie binnen het ecosysteem en grotere betrokkenheid. Het proces van onboarden gaat echter niet vanzelf.	De huidige aandeelhouders kunnen op korte termijn afspraken met elkaar maken op welke wijze contact kan worden gelegd met nieuwe aandeelhouders. Het is verstandig deze ontwikkeling procedureel en qua rolverdeling goed in het vat te gieten.
8	In de doorontwikkeling zijn onder meer de positie van INH als aandeelhouder in latere TRL-fases en de samenhang en samenwerking in het ecosysteem belangrijk.	De INH-aandeelhouders moeten op tijd gezamenlijk naar de strategische en zakelijke doorontwikkeling van het fonds kijken. Dat vraagt regelmatig een scherpe toets waar het fonds bijvoorbeeld over 3 jaar wenst te staan.
9	Als investeringsvoorstellen worden afgewezen, vallen ze al snel van de kaart bij het INH-fonds. Redenen tot het afwijzen van aanvragen worden niet in een gestructureerd overzicht bijgehouden.	In het belang van het ecosysteem is het verstandig (ook) in kaart te brengen waarom aanvragen worden afgewezen. Daarmee kan de communicatie en aansluiting richting bedrijven en ketenpartners in het ecosysteem van Noord-Holland worden verbeterd.
10	De komst van een nieuwe regionale ontwikkelingsmaatschappij (ROM) voor Noord-Holland is aanstaande. Voor veel betrokkenen is dit een nogal onduidelijk proces.	Het is verstandig goed te kijken naar de positionering van het INH-fonds richting de nieuwe ROM. De INH-aandeelhouders moeten de onderlinge rol- en taakverdeling zo snel mogelijk duidelijk borgen.

De drie hoofdvragen van dit onderzoek

Eerste hoofdvraag van dit onderzoek is: hoe heeft het Innovatiefonds Noord-Holland sinds oprichting gefunctioneerd? Kort samengevat is daarop het antwoord: goed. Het INH-fonds is zowel effectief als doelmatig opgezet. Er zijn inmiddels 28 leningen verstrekt in een uitgifte tempo dat iets hoger lag dan voorzien. Betrokkenen in het veld, te weten ondernemers, kennisinstellingen, intermediaire organisaties en overheden zijn over het algemeen blij en tevreden over het fonds. Het succes van het INH-fonds heeft ook een keerzijde, de bodem van de fonds-pot komt eerder dan voorzien in zicht. Dat betekent dat de aandeelhouders met urgentie moeten kijken naar het vervolg van het fonds.

De tweede hoofdvraag richt zich op de externe ontwikkelingen, positionering en werkwijze van het fonds. Het veld van innovatieondersteuning is sterk in beweging. Voor de functie en de maatschappelijke meerwaarde van het INH-fonds hebben we in dit rapport uitvoerig naar markt-ontwikkelingen en positiebepaling gekeken. De marktontwikkelingen in Noord-Holland zijn in algemene zin zeer gunstig. Het ecosysteem en het investeringsklimaat zit in de top van Nederland, het investeringsvolume zit in de lift. Maar de private financiering richt zich wel vooral op de latere TRL-fases. Publieke financieringsinstrumenten in de lage TRL-fases zijn hard nodig. Het INH-fonds heeft een relatief duidelijke positie in het ecosysteem in Noord-Holland. De samenhang binnen dit ecosysteem en tussen de instrumenten van overheden verdient meer aandacht. De komst van een nieuwe regionale ontwikkelingsmaatschappij (ROM) voor Noord-Holland is aanstaande. Het is verstandig goed te kijken naar de positionering van het INH-fonds richting deze ROM en de onderlinge rol- en taakverdeling duidelijk te borgen.

De derde hoofdvraag richt zich op de financiële en organisatorische opties en wensen voor het vervolg van het fonds. Vanwege EFRO-voorwaarden (inzake looptijd en subsidiepercentage) is bij de oprichting van het INH-fonds besloten om het fondsvermogen te splitsen in twee delen. Het eerste fondsdeel van € 12,5 miljoen (waarvan € 5 miljoen EFRO-subsidie) is inmiddels grotendeels uitgezet.

Fondsdeel 2 heeft een grootte van € 8,5 miljoen. Afspraak is om dit tweede fondsdeel beschikbaar te houden totdat fondsdeel 1 is geïnvesteerd, om dan op basis van een evaluatie te besluiten hoe fondsdeel 2 kan worden ingezet en daarbij te onderzoeken welke mogelijkheden er bestaan voor publieke (of private) cofinanciering. Voor cofinanciering vanuit de EU in fondsdeel 2 was oorspronkelijk voorzien dat het nieuwe Operationeel Programma Kansen voor West III (KvW-3) kon worden ingezet. Dit EU-programma heeft formeel de looptijd 2021-2027, maar de uitrol van KvW3 laat nog op zich wachten, verwachting is dat dit programma pas in de loop van 2022 opgesteld wordt. Voor de overbrugging tussen het huidige KvW-2 programma en KvW-3 hebben de Europese regeringsleiders onlangs het REACT-EU programma gelanceerd. Het is dan ook verstandig om snel actief in te zetten op cofinanciering vanuit dit REACT-programma, anders lopen de huidige aandeelhouders het risico dat het INH-fonds “opdroogt” en circa 1,5 jaar in de wachtstand moet staan in afwachting van het derde Kansen voor West programma.

Tot slot

Kort samengevat ligt het Innovatiefonds Noord-Holland op koers. Bedrijven innoveren volop in Noord-Holland en dit publiek-private fonds biedt een mooie brug tussen ondernemers en kennisinstellingen. Het INH-fonds is gericht op de proof-of-concept fase waar aanhoudend marktfalen heerst en de private financieringsmarkt onvoldoende financiering biedt. Het INH-opereert effectief en doelmatig, we hebben in deze evaluatie 10 aanbevelingen geformuleerd om de impact verder te vergroten.

Bijlage 1: Overzicht van onze gesprekspartners

ORGANISATIE	INTERVIEWS MET
ACE	Peter Krijnsen - Aandeelhouder Robert Meijer - Coach bij ACE
Adviescommissie INH	Emmo Meijer - Voorzitter
Afgewezen ondernemer 1	Thijs Roebers - EpiWatch
Afgewezen ondernemer 2	Margret Huenerbein - Bilihome
AMC Ventures Holding BV	Frida van den Maagdenberg - Lid RvB (aandeelhouder)
Gehonoreerde ondernemer 1	Stefan Rink - CEO - AM Flow
Gehonoreerde ondernemer 2	Tycho Caus - Blue Plastics
GO!-NH	André Knol - Founder & CEO Innomics
HvA	Hanneke Reuling - Lid CvB (aandeelhouder) Ineke Bussemaker - Decaan
Innovatiefonds Noord-Holland BV	Wouter Keij – Fondsmanager INH
InnovationQuarter	Liduina Hammer - Head of IQ Capital
Managementautoriteit Kansen voor West	Ruud van Raak - Programmamanager
NVP	Felix Swart - Research, Tax & Regulatory Affairs
Ontwikkelingsbedrijf NHN	Thijs Pennink - Directeur NHN Bjorn Borgers - Manager investeringsbegeleider
PIM	Tom van de Schoot - KplusV Joost Reimert - ACE
Provincie Noord-Holland	Michiel de Graef - Strategisch adviseur/adj. sectormanager Kalle van Seeters - Team coördinator MKB en Innovatie Joost Dalhuijsen - Adviseur MKB financieringsinstrumenten
Sanquin Innovatie BV	Roel Melsert - Managing director
Technology Transfer Offices (TTO's)	Art Bos - Business Development Manager IXA
UvA	Jan Lintsen - Lid CvB (aandeelhouder)
VU	Mirjam van Praag – Voorzitter CvB Bart Klijsen - Directeur IXA

Bijlage 2: Gebruikte afkortingen (op alfabet):

• ACE	Incubator van UvA, VU, HvA and AMC
• AMC	Amsterdam Medisch Centrum
• CvB	College van Bestuur
• EFRO	Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling
• EU	Europese Unie
• GO!-NH	Groeiversnellingsprogramma
• HvA	Hogeschool van Amsterdam
• INH	Innovatiefonds Noord-Holland
• IQ	Innovation Quarter (ROM Zuid-Holland)
• IXA	Innovation Exchange Amsterdam
• KPI	Key Performance Indicator
• KTO	Knowledge Transfer Organisation
• KvW	Kansen voor West (EU programma West-Nederland)
• MKB	Midden- en kleinbedrijf
• NCO	Nederlands Comité voor Ondernemerschap
• NHN	Noord-Holland Noord
• NKI	Nederlands Kanker Instituut
• NVP	Nederlandse Vereniging van Participatiemaatschappijen
• PDENH	Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland
• POC	Proof of concept
• PIM	Programma Investeringsgereed Innovatief MKB
• ROM	Regionale Ontwikkelingsmaatschappij
• TRL	Technology Readiness Level
• TTO	Technology Transfer Office
• UvA	Universiteit van Amsterdam
• VC	Venture Capital
• VFF	Vroege-fasefinanciering regeling
• VU	Vrije Universiteit
• VU MC	Medisch Centrum van de VU

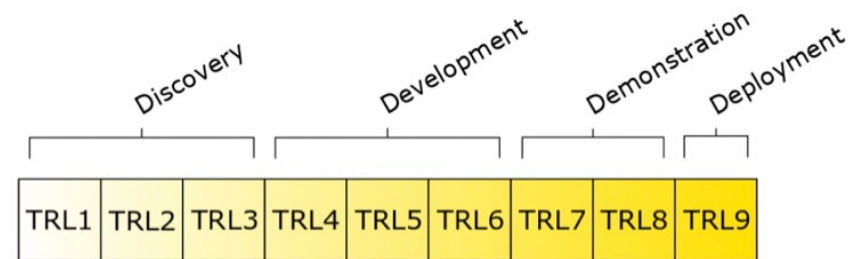
Bijlage 3: Technology Readiness Levels (TRL)

Om de specifieke fases innovatie en productontwikkeling aan te duiden, wordt vaak de methode van Technology Readiness Levels (TRL) gebruikt. Dit systeem is door NASA in de jaren '70 ontwikkeld. Sindsdien is dit systeem verder ontwikkeld, zo hanteert de Europese Commissie het TRL systeem en ook RVO. Het TRL-niveau geeft de fase van de ontwikkeling van een technologie aan, waarbij TRL 1 staat voor technologie aan het prilste begin van de ontwikkeling en TRL 9 voor technologie die technisch en commercieel gereed is. De 9 TRL-niveaus zijn kort samengevat:

1. **Basic principles observed:** deze fase is fundamenteel onderzoek. Basisprincipes zijn geobserveerd en er zijn aannames over de werkingsprincipes van de technologie. Er is nog geen experimenteel bewijs.
2. **Technology concept formulated:** het technologisch concept en het mogelijke toepassingsgebied is geformuleerd.
3. **Experimental proof of concept:** de eerste laboratoriumtesten zijn afgerond met een 'proof of concept' als resultaat.
4. **Technology validated in lab:** het proof of concept wordt gevalideerd in laboratorium-omgeving, veelal met behulp van ruwe (low-fidelity) prototypes op kleine schaal.
5. **Technology validated in relevant environment:** de technologie is getest en gevalideerd in een relevante omgeving. Hierbij worden vaak functionele en geraffineerde (high-fidelity) prototypes gebruikt.
6. **Technology demonstrated in relevant environment:** de werking van de technologie wordt in een relevante omgeving gedemonstreerd. De prestaties van het prototype zijn nog niet geoptimaliseerd voor de operationele omgeving. Aantonen van het technisch werkingsprincipe.

7. **System prototype demonstration in operational environment:** de technologie is geïntegreerd in de uiteindelijke operationele omgeving. De focus ligt nu op zaken zoals productie en certificering.
8. **System complete and qualified:** de technologie presteert naar behoren en de laatste productieproblemen zijn opgelost.
9. **Actual system proven in operational environment:** de technologie is technisch en commercieel gereed. De volgende stappen zijn productie en marktintroductie.

Deze 9 TRL-niveaus kan je ook indelen in vier fases. De eerste drie levels (TRL 1, 2, 3) behoren tot 'discovery', gevolgd door TRL 4, 5 en 6 van de fase 'development'. TRL 7 en TRL 8 behoren tot de fase 'demonstration', met TRL 9 'deployment' als laatste ontwikkelingsfase.

De meeste instrumenten van overheden gebruiken de TRL-niveaus om aan te geven voor welke fase het instrument is bedoeld. Het INH-fonds richt zich op TRL 3 tot en met 5.

Bijlage 4: Voortgang EFRO-doelstellingen

Het INH-fonds is opgericht nadat een bijdrage van € 5 miljoen is aangetrokken uit het EFRO-programma. Hieraan zijn wel enkele voorwaarden verbonden. De prestaties van het fonds zijn uitgedrukt in enkele indicatoren en streefwaarden. In de uitvoeringsovereenkomst is de verplichting vastgelegd dat het INH-fonds tweemaal per jaar rapporteert over de voortgang op basis van de indicatoren.

Naar aanleiding van de uitgevoerde kwantitatieve analyse achten we het een kleine moeite om de voortgang in kaart te brengen. Een nadere toelichting op de indicatoren vindt u in dit rapport.

Indicatoren	Streefwaarden	Realisatie	Status
C003 – Aantal ondernemingen dat financiële steun ontvangt, anders dan subsidie	80	28	Goed op weg
C007 – Particuliere investeringen die zijn afgestemd op overheidssteun voor ondernemingen	€ 3.750.000	€ 4.668.079	Behaald
CO27 – De private bijdrage in de totale kosten van innovatie- of onderzoeks- en ontwikkelingsprojecten	€ 3.750.000	€ 4.668.079	Behaald
CO28 – Aantal ondernemingen dat steun ontvangt bij het introduceren van producten die nieuw zijn voor de markt	25	19	Goed op weg
CO29 – Aantal ondernemingen dat steun ontvangt bij het introduceren van producten die nieuw zijn voor de onderneming	55	28	Vraagt aandacht

Dit evaluatierapport is opgesteld in opdracht van de Provincie Noord-Holland, UvA Ventures Holding BV, AMC Ventures Holding BV, HvA Ventures Holding BV en Sanquin Innovatie BV.

Samenstellers: **Lysias Advies**

Melvin Konings (projectleider)

Pieter van Eijdsen

Leonie van der Kruk

Roelof Balk

Datum: 2 februari 2021

Soesterweg 310D

3812 BH Amersfoort

T: 033 464 70 70

info@lysiasadvies.nl

www.lysiasadvies.nl

IBAN: NL18 ABNA 0574 2170 53

BTW: NL809282471B01

INH MIDTERM EVALUATIE

januari 2021

Het Innovatiefonds Noord-Holland (**INH**) werd in 2018 opgericht door de Provincie Noord-Holland, UvA Ventures Holding BV, AMC Ventures Holding BV, HvA Ventures Holding BV en Sanquin. Dit publiek-private fonds is nu ruim 2

jaar operationeel. Bij de oprichting van het INH-fonds werd het fondsvermogen opgesplitst in twee delen. Omdat fondsdeel 1 grotendeels is uitgezet, heeft het fonds een evaluatie laten uitvoeren.

Uit deze evaluatie* blijkt dat het fonds effectief en doelmatig is opgezet. Ondernemers, kennisinstellingen, intermediaire organisaties en overheden zijn over het algemeen zeer tevreden over het fonds.

* Evaluatie uitgevoerd door Lysias advies | jan 2021

Investeringen in kengetallen

Totaal investeringen

7.609.546

Gemiddelde investering

271.770

Laagste investering

120.000

Hoogste investering

300.000

Gemiddeld

292.675

Status investeringen

Verstrekte leningen	28
Afgelost	1
Conversies	1
Defaults	0
Uitstaande leningen	26

Co-financiering

Er zijn inmiddels **28** leningen verstrekt in een uitgifte tempo dat iets hoger lag dan voorzien.

Het fonds heeft met **7,6** miljoen aan geïnvesteerd kapitaal inmiddels voor **€ 10,8** miljoen aan co-investeringen gemobiliseerd.

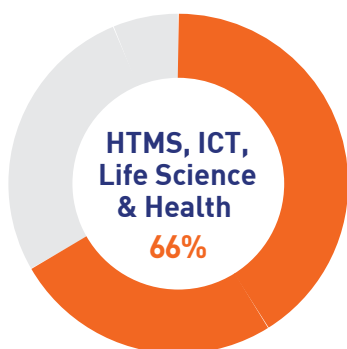
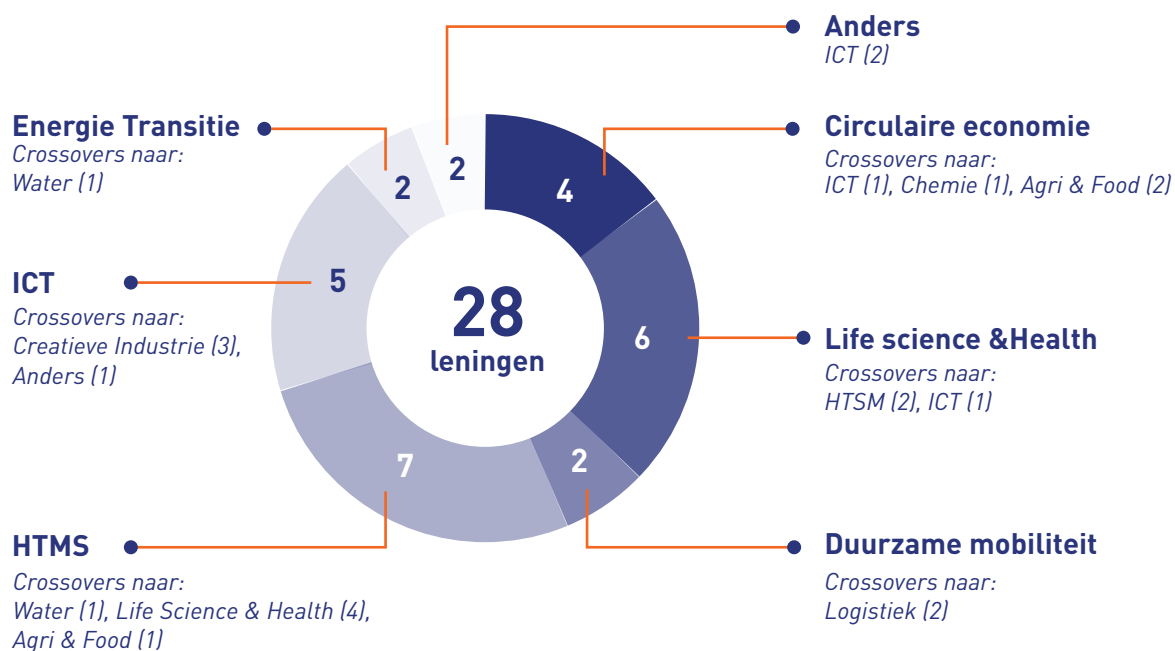
Ook is er al een bedrag van **€ 6,7** miljoen aan vervolginvesteringen gevalideerd.

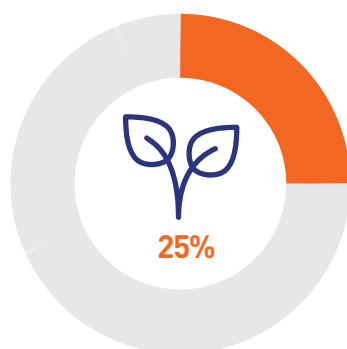
- **INH-fonds**
Geïnvesteerd kapitaal
- **Privaat**
vervolg financiering
- **Publiek**
Co-financiering
- **Publiek**
vervolg financiering
- **Privaat**
Co-financiering
- **In kind**
Co-financiering

Sectorspreiding

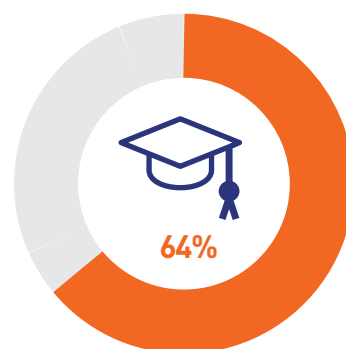
28 leningen in verschillende sectoren

De sectoren **HTMS, ICT en Life Science & Health** zijn goed voor ruim twee derde van het aantal toegekende leningen

De drie duurzame deelsectoren (**circulaire economie, duurzame mobiliteit en energietransitie**) zijn goed voor 8 projecten, ruim 25% van het toegekende aantal leningen.

17 leningen zijn verstrekt aan bedrijven voortkomend uit of samenwerkend met kennisinstellingen.

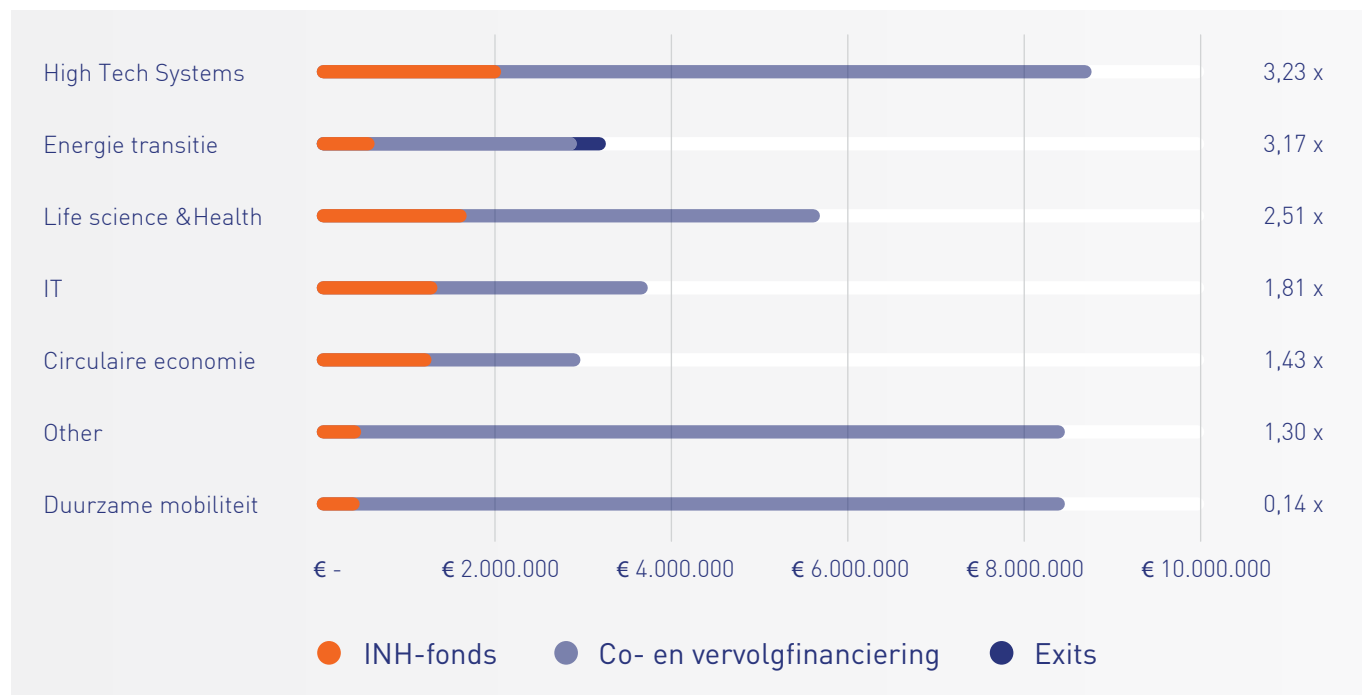
Deze bedrijven zijn in totaal goed voor € 4,9 miljoen, wat **64% is van het tot nu toe toegekende fondskapitaal.**

Vervolginvesteringen

Het INH-fonds houdt bij van de lopende financieringen in hoeverre met succes aanspraak wordt gemaakt op vervolgfinanciering. Dit gaat om een totaal van € 6,7 miljoen aan

toegezegde vervolgfinanciering (63% van de totale som aan leningen). Hieronder is de multiplier van de co- en vervolgfinanciering afgezet tegenover de INH-fondsbijdrage per sector.

Bij de fondsoprichting is op verzoek van de provincie de doelstelling opgenomen dat bijna een kwart van het totaal beschikbare fondsvermogen (€ 5 miljoen van de beschikbare € 21 miljoen) in de investeringsperiode 2018 - 2023 wordt geoormerkt voor aanvragen die gericht zijn op de duurzaamheidsthema's: circulaire economie, energietransitie en duurzame mobiliteit.

Momenteel is hier voor € 2,2 miljoen in geïnvesteerd, waarmee het INH-fonds, twee jaar na oprichting, op koers ligt om aan deze doelstelling te voldoen.

Alle data per 31 december 2020

Het Innovatiefonds Noord-Holland is een initiatief van de Provincie Noord-Holland, de Universiteit van Amsterdam, de Hogeschool van Amsterdam, Amsterdam UMC en Sanquin, met steun door de Europese Unie via het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling. Het Fonds ondersteunt ondernemers in de Provincie Noord-Holland met financiering van innovatie in de fase van Proof-of-Concept. Het Fonds verstrekt converteerbare leningen. De looptijd van het eerste fondsdeel is 2018-2023.

www.innovatiefondsnoordholland.nl

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

J.J.G. Dalhuijsen
BEL/REE

Telefoonnummer +31235144712
dalhuijsenj@noord-holland.nl

1 | 3

Betreft: mid-term evaluatie Innovatiefonds Noord-Holland fondsdeel I

19 MEI 2021

Geachte leden,

Graag informeren wij u over de mid-term evaluatie van het Innovatiefonds Noord-Holland fondsdeel I.

Kenmerk

1634995/1635000

Uw kenmerk

Inleiding

Het Innovatiefonds Noord-Holland (INH) is in 2018 opgericht door de provincie Noord-Holland, UvA-HvA-AMC Ventures Holding en Sanquin. De doelstelling van het fonds is het verminderen van het financieringstekort van Noord-Hollandse startups en MKB-ondernemingen voor projecten in vroege innovatiefases, en daarmee het vergroten van financieringskansen voor deze ondernemingen.

Het fondsvermogen bedraagt € 21 miljoen. Hiervan is €8 miljoen afkomstig van de provincie Noord-Holland, €8 miljoen van de Amsterdamse kennisinstellingen en €5 miljoen van het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO). Bij de oprichting van het fonds is het fondsvermogen opgesplitst in twee delen. Aangezien dit publiek-private fonds ruim 2 jaar operationeel is en omdat fondsdeel 1 grotendeels is uitgezet, heeft INH een evaluatie uit laten voeren.

De evaluatie in het kort

De samenwerking in het Innovatiefonds Noord-Holland wordt als zeer positief ervaren door de aandeelhouders. De evaluatie laat zien dat het fonds als een efficiënte beheerorganisatie opereert. Daarbij wordt het administratiesysteem van INH zeer gewaardeerd en zelfs gekopieerd door collega's in het veld. Verder heeft het fonds een adequaat investeringstempo. Er zijn inmiddels 28 leningen verstrekt.

Het fonds heeft met de eerste €7,6 miljoen aan geïnvesteerd kapitaal voor een totaal van €18,5 miljoen aan investeringen gemobiliseerd en een bedrag van €6,7 miljoen aan vervolginvesteringen gevalideerd.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Gefinancierde bedrijven komen relatief vaak uit de sectoren: High Tech Materialen en Systemen (7), ICT (5), Life Sciences & Health (6) en Circulaire Economie (4). Bij de fondsoprichting is op verzoek van de provincie de doelstelling opgenomen dat bijna een kwart van het totaal beschikbare fondsvermogen (€5 miljoen van de €21 miljoen) in de investeringsperiode 2018-2023 wordt geoormerkt voor aanvragen die gericht zijn op de duurzaamheidsthema's: circulaire economie, energietransitie en duurzame mobiliteit. Momenteel is hier €2,2 miljoen in geïnvesteerd, waarmee het INH-fonds twee jaar na oprichting op koers ligt om aan deze doelstelling te voldoen.

Het INH-fonds is onderdeel van een uitgebreid pakket aan provinciale MKB-instrumenten die in samenhang met elkaar werken. Het Programma Investeringsgereed Innovatief MKB (PIM), het versnellingsprogramma GO!-NH en het Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland (PDENH) genereren leads voor het INH-fonds of voorzien in begeleiding naar vervolginvesteringen. Het INH-fonds is daarnaast ook goed ingevoerd in het valorisatie-instrumentarium van de kennisinstellingen, zoals ACE incubator op het Amsterdam Science Park en het Amsterdam Student Investment Fund. Bij fondsoprichting is nadrukkelijk ingezet op het tot stand brengen en versterken van verbindingen tussen kennisinstellingen en innovatieve MKB-ondernemingen. De evaluatie wijst uit dat dit goed lukt. 17 van de 28 leningen zijn verstrekt aan bedrijven voortkomend of nauw samenwerkend met kennisinstellingen en in totaal zijn deze bedrijven goed voor €4,9 miljoen (64%) van het toegekende fondskapitaal.

Verder benoemt de evaluatie dat de aanleiding van het innovatiefonds, geïdentificeerd kapitaalmarktfaal, zoals uitgewezen door het ex-ante kapitaalmarktonderzoek in landsdeel West, nog steeds groot is. Dit is bevestigd door recent onderzoek naar de kapitaalmarkt en financieringsinstrumenten in Kansen voor West (ERAC, 2020). In dit onderzoek wordt gesproken over een regionaal financieringstekort van €118,6 miljoen. In het jaarbericht 'de Staat van het MKB 2020' van het Nederlands Comité voor Ondernemerschap wordt geconstateerd dat, mede dankzij de coronacrisis, investeringen in innovatie achterblijven terwijl deze juist nodig zijn voor versneld en toekomstgericht economisch herstel. Ook de adviesraad voor wetenschap, technologie en innovatie (AWTI, okt 2020) geeft aan dat de financieringsmarkt voor doorgroei van kennisintensieve startups een knelpunt is.

Afgelopen tijd heeft het innovatiefonds een belangrijke rol gespeeld in het economisch herstel van corona via de uitvoering van de (rijks-) Corona-Overbruggingsfaciliteit. Het fonds heeft ruim €70 miljoen aan corona-overbruggingsleningen verstrekt en zichzelf daarmee gepositioneerd als een belangrijke speler in het ondernemings- en financieringslandschap. Daarnaast wordt het INH fondsvermogen aangevuld met €3 miljoen aan Europese REACT-EU middelen, welke zijn bedoeld voor groen en digitaal herstel van de coronacrisis.

De evaluatie concludeert dat het INH-fonds op koers ligt voor alle gestelde doelstellingen en dat de noodzaak tot vroege fase financiering groot blijft. Het geeft enkele overwegingen voor de toekomst waar de aandeelhouders bij de gesprekken over fondsdeel II rekening mee kunnen houden. De belangrijkste zijnde de samenhang en samenwerking binnen het ecosysteem en de lange termijn visie op het INH-fonds.

Vervolg

Met de aanvulling van €3 miljoen aan REACT-EU middelen is met het huidige investeringstempo voorzien dat fondsdeel I tot medio 2022 financiering kan blijven verstrekken. Komende periode zal de beschikbaarstelling van fondsdeel II van het Innovatiefonds in samenhang met de ontwikkelingen in het Noord-Hollandse financieringslandschap, zoals de oprichting van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij, worden verkend door de huidige aandeelhouders. Dit biedt kansen om, zoals ook duidelijk naar voren kwam uit de evaluatie, goed te kijken naar de samenwerking en samenhang in het financieringslandschap en biedt eventueel een interessant instapmoment voor nieuwe aandeelhouders. In deze gesprekken worden ook de aanbevelingen uit het evaluatierapport meegenomen.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

2 bijlagen

- 1) Evaluatie Innovatiefonds Noord-Holland 2021
- 2) Mid-term evaluatie publicatieversie

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	6571
Extern Zaak ID	1627663
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	14 juni 2021
Agendapunt	14.i
Titel	Antwoorden n.a.v. de discussienotitie van de PvdA Noord-Holland over verdozing
Organisatieonderdeel	BEL/RO

Bijlagen

Brief aan PS met antwoorden naar aanleiding van de discussienotitie van de PvdA over verdozing.pdf

Geagendeerd	Vergaderdatum
Overdracht vanuit GS	24 mei 2021
Ingekomen stukken ter kennisname	31 mei 2021
Natuur Landbouw & Gezondheid	7 juni 2021
Ruimte Wonen en Klimaat	7 juni 2021
Economie Financiën en Bestuur	14 juni 2021

Toelichting

Aanleiding voor deze notitie is de discussienotitie van de PvdA over verdozing, zoals besproken in de commissie Ruimte Wonen en Klimaat (RWK) van 8 februari 2021. De PvdA pleit hierin voor een 'Provinciaal kader verdozing'. GS gaat akkoord met de beantwoording en heeft kennis genomen van de verschillende trajecten die lopen over dit onderwerp.

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

Dhr. M. Eker
BEL/IOT

Telefoonnummer +31235144552
ekerm@noord-holland.nl

1 | 6

**Betreft: Antwoorden naar aanleiding van de discussienotitie van de
PvdA Noord-Holland over verdozing**

Verzenddatum

19 MEI 2021

Kenmerk

1627663/1627686

Geachte leden,

Uw kenmerk

Graag informeren wij u over het volgende onderwerp:
Antwoorden naar aanleiding van de discussienotitie van de PvdA Noord-
Holland over verdozing

Inleiding

Aanleiding voor deze brief is de discussienotitie van de PvdA over verdozing, zoals besproken in de commissie Ruimte Wonen en Klimaat (RWK) van 8 februari 2021. De PvdA pleit hierin voor een 'Provinciaal kader verdozing'. GS heeft de commissie toegezegd de vragen uit de discussienota op korte termijn te beantwoorden, en voor de vragen die nu nog niet (goed) kunnen worden beantwoord aan te geven wat en welke tijd nodig is om deze vragen wel goed te kunnen beantwoorden. Voor sommige antwoorden is de provincie afhankelijk van andere partijen, waardoor de tijdsinschatting nog sterk kan veranderen. In dezelfde commissie is aangegeven dat er gesprekken zijn met gemeenten en bedrijven om te komen tot een provinciaal kader voor nieuwe vestigingen van datacenters, waarin thema's als clustering, duurzaamheid en restwarmte uitgewerkt worden. Het college heeft hierbij aangegeven dat om dit allemaal te realiseren een half jaar te kort is, maar hierbij is wel de toezegging gedaan om de commissie tussentijds te informeren over de voortgang.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

In deze brief schetsen we kort het fenomeen 'verdozing' in bredere zin. Wat wordt er verstaan onder verdozing? Waar komt het begrip vandaan? Hoe verhoudt Noord Holland zich tot de andere provincies? Aan welke beleidsterreinen raakt verdozing? In het tweede deel geven we antwoord op de vragen van de PvdA. Hierbij hebben we dankbaar gebruik gemaakt van het advies ' (X)XL-verdozing' van het College van Rijksadviseurs (CRa) uit 2019 en het advies van de PARK Steven Slabbers. Waar mogelijk gaan we specifiek in op de Noord-Hollandse situatie. In de bijlage vindt u de beantwoording van de vragen.

Verdozing algemeen

De term 'verdozing' wordt gebruikt voor het in hoog tempo verschijnen van (extreem) grote gebouwen in het landelijk gebied, met name in het afgelopen decennium. Deze 'grootverbruikers van landschap en infrastructuur' (CRa, 2019) beslaan oppervlakten van zo'n 20 tot 50 duizend vierkante meter. De 'dozen' kennen drie smaken: agrarische gebouwen (kassen en loodsen), distributiecentra en datacenters. Voor wat betreft omvang en (dus) impact op het landschap hebben ze overeenkomsten, maar in het 'waarom ze waar verschijnen' verschillen ze van elkaar.

Het begrip doos wordt gebruikt omdat de gebouwen vaak abstract zijn (met weinig details) en inwisselbaar, zich in uitstraling en schaal vaak moeizaam verhouden tot het landschap waarin ze geplaatst worden en geen 'adres' hebben; een meer uitnodigend gebouwdeel met een menselijke maat. Verdozing heeft een negatieve connotatie omdat deze eigenschappen door velen niet gewaardeerd worden, en vanwege snelheid en de omvang van de ontwikkeling van deze gebouwen. Wij begrijpen deze onvrede. Tegelijkertijd constateren we dat bij een geclusterde ontwikkeling van dozen in bijvoorbeeld haven- en industriegebieden deze eigenschappen niet, of als veel minder storend (hoeven te) worden ervaren.

De agrarische dozen zitten vooral in de glastuinbouwconcentratiegebieden en zijn meestal het gevolg van schaalvergroting in een zich ontwikkelende agrarische sector. De weerstand tegen deze dozen is daarom vaak minder dan tegen de andere. Qua duurzaamheid en watergebruik zijn daar natuurlijk ook wel wat uitdagingen, maar daar werken we ook aan onder meer via de greenports. Over agrarische bebouwing staat het volgende in de Omgevingsverordening: uitbreiding van het agrarisch bouwperceel tot 2 hectare is toegestaan en uitbreiding met meer dan 2 hectare is toegestaan indien de uitbreiding noodzakelijk is voor het agrarisch productieproces en het geen glastuinbouwbedrijf betreft. Vervolgens maakt het uit of de uitbreiding plaatsvindt in 'regulier' landelijk gebied of Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL). In het BPL geldt dat een uitbreiding tot 2 hectare niet hoeft te worden getoetst aan de kernkwaliteiten, maar een uitbreiding van meer dan 2 hectare wel. Uitbreiding met meer dan 2 hectare is dus alleen mogelijk wanneer de kernkwaliteiten niet worden aangetast. En zowel in het BPL als in regulier landelijk gebied gelden voor de inpassing van de ontwikkeling ruimtelijke kwaliteitseisen zoals opgenomen in de

Omgevingsverordening (rekening houden met de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie).

De discussie lijkt zich dan ook meer toe te spitsen op distributiecentra en datacenters. In tegenstelling tot de agrarische bebouwing zijn deze ontwikkelingen niet altijd lokaal of regionaal gebonden. Ze verschijnen als gevolg van andere krachten, zoals grondprijzen, de positie ten opzichte van verzorgings- /distributiegebieden en de aanwezigheid van goede infrastructuur (weg, water, energie, digitaal). De belangrijkste motieven voor de ontwikkeling ervan zijn marktvraag, financieel rendement en werkgelegenheid. Hierdoor is er vaker minder draagvlak, zeker als de ontwikkeling ten koste gaat van agrarische gronden.

We zijn van mening dat datacenters en distributiecentra inmiddels bij onze samenleving horen. Zeker het afgelopen coronajaar is dat met het online werken en thuiswinkelen nog eens extra duidelijk geworden. Ze zijn het gevolg van een sterk veranderd consumentengedrag; in toenemende mate wordt online gekocht. De vraag lijkt dus niet 'of', maar meer 'waar en hoe' ze een plek moeten krijgen.

Omgevingsverordening

Het is goed te beseffen dat deze 'dozen' zeker niet overal in Noord-Holland geplaatst kunnen worden. Met het vaststellen van onze Omgevingsverordening is de ontwikkeling ervan in een aanzienlijk deel van de provincie uitgesloten. Datacenters en distributiecentra zijn namelijk stedelijke functies die in beginsel geen plaats kunnen krijgen in beschermd landelijk gebied (NNN, BPL, UNESCO), dat een aanzienlijk deel van Noord-Holland beslaat.

In de Omgevingsverordening is ook vastgelegd dat de provincie eisen stelt aan verplichte regionale afspraken met betrekking tot nieuwe stedelijke ontwikkelingen (Artikel 2.13 Omgevingsregeling). Voor wat betreft bedrijventerreinen gaan deze regionale afspraken over het ontwikkelen, transformeren en herstructureren van terreinen en moeten deze afspraken passen binnen de door de provincie vastgestelde behoefteraming bedrijventerreinen. Deze behoefteraming biedt een kader voor wat betreft de behoefte aan bepaalde type terreinen per regio (in een bepaalde tijdsperiode). De regionale afspraken die nu gelden betreffen de afspraken in MRA-verband (Plabeka) en afspraken per regio in Noord-Holland Noord. De regionale afspraken gaan niet in op aspecten als verschijningsvorm of ruimtelijke inpassing (wat overigens ook niet het geval is bij woningbouw). Voor het gehele (dus ook niet beschermde) landelijk gebied geldt echter evengoed de ruimtelijke kwaliteitseis in de Omgevingsverordening, zoals hiervoor al aangegeven bij de agrarische bebouwing. Daarnaast heeft de provincie andere instrumenten ter bevordering van ruimtelijke kwaliteit zoals de ARO en de PARK die ingezet kunnen worden t.b.v. de inpassing van datacenters en distributiecentra.

Datacenterstrategie

Naast de huidige regelgeving en afspraken is er behoefte ontstaan aan nader onderzoek naar de effectiviteit van de instrumenten die sturen op locatiekeuze (mede met het oog op o.a. de energie-infrastructuur, het watersysteem en de mogelijke tijdelijkheid van de functie), ruimtelijke kwaliteit en mogelijkheden voor meervoudig grondgebruik. Om een gelijk speelveld te behouden in het vestigingsklimaat willen we de vraag naar (de noodzaak van) aanvullende eisen eerst proberen te beantwoorden op landelijk en bovenregionaal niveau voordat we ons eigen beleid eventueel willen aanpassen en/of aanscherpen. Zo voorkomen we dat bedrijven/loodsen zich vestigen in gebieden met een soepeler regime.

Op dit moment participeert de provincie daarom in de 'MRA-datacenterstrategie' (onder de paraplu van Plabeka, waarin afspraken worden gemaakt over de planning en programmering van bedrijven de ruimtelijke kwaliteitseis in de Omgevingsverordening terreinen en datacenters) en een 'landelijke werkgroep verloodsing'. In deze werkgroep wordt gezocht naar gezamenlijk (d.w.z. Rijk en provincies) beleid voor XXL-loodsen, waarover bij sommigen in de Tweede Kamer de perceptie bestaat dat er sprake is van ongecontroleerde groei.

In de MRA-datacenterstrategie zullen afspraken gemaakt worden over vestigingsvoorwaarden die gemeenten in de bestemmingplannen kunnen stellen aan datacenterontwikkelingen, zoals: geclusterde ontwikkeling, landschappelijke inpassing, meervoudig grondgebruik, meerlaags-, duurzaam en circulair bouwen. Deze voorwaarden zijn afkomstig van het vastgestelde vestigingsbeleid datacenters in de gemeenten Amsterdam en Haarlemmermeer. Ook in de Noord-Hollandse datacenterstrategie (in ontwikkeling) zullen we ingaan op deze voorwaarden. Daarbij gaat het veelal om voorwaarden die meegenomen kunnen worden in anterieure overeenkomsten. De ruimte om regulerende voorwaarden te stellen is met bestaande wet- en regelgeving rond energie, restwarmte en water beperkt. De MRA-datacenterstrategie wordt voorgelegd aan BO-MRA maar zal dan nog wel door de individuele gemeenten moeten worden vastgesteld. Om te zorgen voor een gelijk speelveld ten aanzien van datacenterontwikkeling is gemeente Hollands Kroon gevraagd aan te haken bij de MRA-datacenterstrategie. Over deze MRA-strategie worden momenteel gesprekken gevoerd met de sector en andere belanghebbenden. De provincie werkt aan een Noord-Hollandse datacenterstrategie met andere partners (gemeenten, waterschappen, de sector) waarin wij onze rol zullen bepalen. Vervolgens vindt afstemming plaats binnen de MRA met o.a. de provincie Flevoland en de gemeenten Amsterdam, Haarlemmermeer en Almere.

Verlooding

De landelijke werkgroep 'verlooding' komt voort uit de NOVI, waarin het Rijk in 2020 heeft aangegeven ook op landelijk niveau meer te willen sturen op de vestiging van grootschalige logistiek. Dit is opgepakt in het MIRT Programma Goederenvervoercorridors en wordt bestuurlijk behandeld in het bestuurlijk overleg (BOL)

Goederenvervoercorridors en BOL NOVI. In 2020 heeft in dit verband een onderzoek van de Stec Groep plaatsgevonden naar de ruimtelijke planning, duurzaamheid, modal shift en herstructurering van bedrijventerreinen. Op basis van dit rapport hebben de samenwerkende partijen binnen het overleg over Goederenvervoercorridors besloten om te werken aan een overkoepelende beleidslijn voor grootschalige logistieke bedrijventerreinen. De provincie werkt daarin ambtelijk mee.

Momenteel wordt een inventarisatie en analyse uitgevoerd, de zogenaamde 'fact finding', van de provinciale behoefteramingen van bedrijventerreinen met focus op grootschalige logistiek. Datacenters zijn daarin ook meegenomen, maar dit is hoofdzakelijk een Noord-Hollands en in mindere mate landelijk fenomeen. Deze inventarisatie van provinciale behoefteramingen wordt vergeleken met een eerder gemaakte landelijke behoefteraming. De onderzoekers hebben inmiddels de eerste resultaten in concept klaar en concluderen onder meer dat niet gesteld kan worden dat provincies onjuiste behoefteramingen en programmeringen voor grootschalige logistiek hebben gemaakt. In dit rapport wordt ook gekeken naar de inzet van instrumenten, al dan niet ruimtelijk, om te sturen op de ontwikkeling van grootschalige logistiek. Vanuit de werkgroep c.q. het directeurenoverleg hiervoor wordt daarna gewerkt aan het inventariseren van mogelijkheden om meer regie en grip te krijgen op het verschijnen van grote loodsen. Uiteindelijk zal een voorstel worden ingebracht in het BO-MIRT Goederenvervoercorridors (najaar 2021) en het BOL NOVI (voorjaar 2022). Gedacht wordt aan een landelijke beleidslijn of afspraken tussen Rijk en provincies.

Tot slot

Op basis van de uitkomsten van zowel de MRA-datacenterstrategie als de landelijke werkgroep 'verlooding' zullen we inventariseren of aanpassing van ons (omgevings)beleid nodig is. Waarbij in onderstaand schema is aangegeven wanneer hier input voor te verwachten is.

Lopend traject	Verwachte start/oplevering
BOT-overleg datacenters	10 mei 2021
1ste versie NH-Datacenterstrategie in de cie EFB	Sept 2021
MRA-datacenterstrategie	okt 2020 - nov 2021
Landelijke werkgroep 'verlooding' (NOVI)	voorjaar 2022
Vervolg werkgroep: landelijke beleidslijn 'verlooding'	vanaf 2022

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	6845
Extern Zaak ID	1594094
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	14 juni 2021
Agendapunt	14.j
Titel	Datacenters: Brief GS aan PS inz. Eerste deelbesluit Wob-verzoek Telegraaf inzake datacenters (C-agenda RWK, NLG 7-6-2021 en EFB 14-6-2021)
Organisatieonderdeel	CZ/JZ

Bijlagen
Brief aan PS over beslissing Wob-verzoek Telegraaf inzake datacenters.pdf

Geagendeerd	Vergaderdatum
Overdracht vanuit GS	31 mei 2021
Ruimte Wonen en Klimaat	7 juni 2021
Natuur Landbouw & Gezondheid	7 juni 2021
Economie Financiën en Bestuur	14 juni 2021
Ingekomen stukken ter kennisname	30 juni 2021

Toelichting

De Wet openbaarheid van bestuur (Wob) regelt het recht op informatie van de overheid. Overheidsinformatie is in principe openbaar. De Wob kent een aantal gevallen waarin de gevraagde informatie niet openbaar kan worden gemaakt. Meer over de Wob is te vinden op www.noord-holland.nl/wob.

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

dhr. M.S. van Muiswinkel
CZ/JZ/WCD

Telefoonnummer +31235143839

martijn.van.muiswinkel@noord-holland.nl

1 | 1

Verzenddatum

27 MEI 2021

Kenmerk

1594094/1641990

Uw kenmerk

Nvt

Betreft: Beslissing Wob-verzoek Telegraaf inzake datacenters

Geachte leden,

Met deze brief stellen wij u in kennis van bijgevoegde beslissing van 25 mei 2021 op een Wob-verzoek.

Op 8 maart 2021 hebben wij een verzoek om informatie in het kader van de Wob ontvangen van de Telegraaf. Het verzoek ziet, kort samengevat, op informatie over (de ontwikkeling van) het beleid rondom gevestigde en toekomstige datacenters in de gemeente Hollands Kroon.

Wij hebben, gelet op de omvang van het verzoek (ruim 2000 documenten), met verzoeker afgesproken het verzoek op te splitsen. Het onderhavige besluit betreft informatie die ziet op de categorieën 'MER' en 'bestemmingsplan'.

De circa 200 documenten die in deze categorieën vallen worden grotendeels openbaar gemaakt.

Ons besluit zal samen met de openbaar gemaakte documenten op de Wob-pagina van de website van de provincie Noord-Holland worden gepubliceerd, https://www.noord-holland.nl/Loket/Wob_verzoek/Wob_verzoeken_2021.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

Geadresseerden

PS

Datum 25 mei 2021
Betreft Aanbieding advies "Rol nemen, Ruimte geven"

Raad voor het Openbaar Bestuur

Korte Voorhout 7
2511 CW, Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag
www.raadopenbaarbestuur.nl
Twitter: Raad_ROB

Contactpersoon

Zahora Chandoe
T 070-4267540
zahora.chandoe@raadopenbaarbestuur.nl
raadopenbaarbestuur.nl

Kenmerk

2021-0000282055

Uw kenmerk

Bijlage(n)

1

Geachte leden van Provinciale Staten,

Bijgesloten vindt u ons advies *Rol nemen, ruimte geven*. Dit advies hebben wij voorbereid naar aanleiding van de adviesvraag van minister Ollongren van BZK van eind 2019 over de rol van het Rijk bij interbestuurlijke samenwerking.

Voor dit advies onderzocht de Raad drie typen interbestuurlijke programma's (MIRT-trajecten, Regio Deals en Regionale Energiestrategieën) in drie regio's (Fryslân, Noord-Holland Zuid en Noordoost-Brabant). Uit de gesprekken bleek dat decentrale overheden zeer positief zijn over de deskundigheid van hun *counterparts* bij het Rijk. Ook vervult het Rijk een belangrijke rol als makelaar in kennis en ervaringen tussen verschillende regio's. Maar er zijn ook knelpunten in de samenwerking. Zo worden de wederzijds verwachtingen ten aanzien van (financiële) inzet, ambities, rol van elke deelnemer en de uitvoering bij aanvang van een samenwerking onvoldoende uitgesproken. Ook blijkt het Rijk slecht in staat om flexibel en met verschillende ministeries gezamenlijk in te spelen op de vragen die specifiek zijn voor een regio.

De Raad ziet dat de Rijk vaak wel de ambitie heeft om zich als gelijkwaardig partner naar de mede-overheden op te stellen, maar dat er in de praktijk tal van obstakels zijn om die ambitie waar te maken. Hij heeft een model voor gelijkwaardig partnerschap ontwikkeld dat kan helpen om overheden bij het opstarten van een samenwerking goede afspraken te maken. Belangrijke vragen daarbij zijn onder meer: in hoeverre is de samenwerking verplicht, wie betaalt, stelt het Rijk eisen aan de uitvoering? Gelijkwaardigheid in een samenwerking hoeft niet altijd de norm te zijn. Decentrale overheden willen niet per se dat het Rijk zich altijd nevenschikt opstelt. Ze vinden het wel belangrijk dat van tevoren duidelijk is wat decentrale overheden van het Rijk mogen verwachten. Daar kan het model voor gelijkwaardig partnerschap bij helpen.

Datum
25 mei 2021

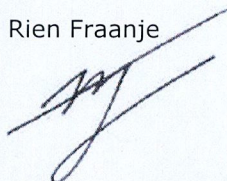
Kenmerk
2021-0000282055

Wij denken dat het model voor gelijkwaardig partnerschap de overheden kan helpen om bij de start van een samenwerking goede afspraken te maken en verwachtingen duidelijk naar elkaar uit te spreken. Hoewel het advies in eerste instantie het Rijk adresseert, vermoeden wij dat het ook goede handvatten voor de decentrale overheden biedt.

Wij zijn graag bereid om het advies toe te lichten.

Met vriendelijke groet,
Mede namens voorzitter Han Polman,

Rien Fraanje

Secretaris-directeur

ROL NEMEN, RUIMTE GEVEN

ADVIES OVER DE ROL VAN HET
RIJK BIJ INTERBESTUURLIJKE
SAMENWERKING

ROL NEMEN, RUIMTE GEVEN

ADVIES OVER DE ROL
VAN HET RIJK BIJ
INTERBESTUURLIJKE
SAMENWERKING

ADVIES VAN DE RAAD VOOR HET OPENBAAR BESTUUR

DE RAAD VOOR HET OPENBAAR BESTUUR

is een onafhankelijk adviesorgaan van de regering en het parlement. De ROB adviseert – gevraagd of op eigen initiatief – over de inrichting en het functioneren van het openbaar bestuur en de beleidsmatige aspecten van financiële verhoudingen tussen Rijk, gemeenten en provincies. Extra aandacht gaat uit naar de beginselen van democratie en rechtsstaat.

WETTELIJKE VERANKERING

De ROB is ingesteld bij Wet van 12 december 1996 (Wet op de raad voor het openbaar bestuur, Staatsblad 1996, nr. 623). Per 1 juli 2017 is de adviesfunctie van de Raad voor de financiële verhoudingen (Rfv) overgedragen aan de Raad voor het Openbaar Bestuur. De Rfv was ingesteld bij wet van 21 februari 1997.

De geschiedenis van de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) gaat terug tot in 1960. Toen werd de Raad voor de gemeentefinanciën (Rgf) opgericht. In 1965 werd de Raad voor de Territoriale Decentralisatie (RTD) ingesteld. Beide zijn voorlopers van de huidige Raad voor het Openbaar Bestuur.

WERKWIJZE

Adviesaanvragen kunnen van alle ministeries en van de beide Kamers der Staten-Generaal afkomstig zijn. De ROB baseert zijn adviezen op bestuurlijke kennis en ervaring, state-of-the-art wetenschappelijke inzichten en kennisname van opinies en inzichten uit de samenleving. Ook via andere activiteiten (lezingen, rondetafelgesprekken, congressen, inleidingen) levert de ROB een bijdrage aan het politiek-bestuurlijke en maatschappelijke debat over het functioneren van het openbaar bestuur en de democratie.

SAMENSTELLING

De Raad bestaat uit een voorzitter en acht leden die worden benoemd bij Koninklijk Besluit. Zij zijn geselecteerd op basis van hun deskundigheid en maatschappelijke ervaring. Daarnaast kan de Raad voor projecten tijdelijke raadsleden aanstellen.

STAF

Een compacte staf ondersteunt de ROB. De secretaris en zijn medewerkers leggen over hun werk verantwoording af aan de Raad.

ADRESGEGEVENS

Bezoekadres: Korte Voorhout 7
Postadres: Postbus 20011,
2500 EA Den Haag
T 070 426 7540
E info@raadopenbaarbestuur.nl
www.raadopenbaarbestuur.nl
[@Raad_ROB](https://twitter.com/Raad_ROB)

Voorwoord

Begin 2019 schreef ROB-voorzitter Han Polman een essay voor *Binnenlands Bestuur*. Daarin betoogt hij dat de grote vraagstukken van deze tijd – klimaat, wonen, economie, werk – niet meer door één overheidslaag kunnen worden opgepakt. Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen hebben elkaar nodig. Het Rijk mag zich in die samenwerking wat vaker als een medeoverheid opstellen, aldus het essay.

Het essay was voor het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties aanleiding voor een uitnodiging voor enkele boeiende gesprekken over interbestuurlijke samenwerking en de rol van het Rijk daarbij. Die gesprekken leidden eind 2019 tot een adviesvraag waarin minister Ollongren de Raad voor het Openbaar Bestuur de volgende vraag voorlegde: op welke manier kan het Rijk een goede en effectieve partner zijn voor de medeoverheden zodat er gezamenlijk tot de gewenste resultaten en meer impact kan worden gekomen voor maatschappelijke opgaven, en wat is er voor nodig om een dergelijke partner te worden?

De Raad voor het Openbaar Bestuur heeft de tijd genomen om deze vraag te beantwoorden. Hij zette daarvoor onder meer een vragenlijst uit onder ambtenaren van alle betrokken bestuurslagen waarop bijna 1400 respondenten hebben gereageerd. En de Raad verdiepte zich in drie vormen van interbestuurlijke samenwerking (MIRT: Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport; Regio Deals; en Regionale Energiestrategieën (RES) in drie verschillende regio's (Noord-Holland, Brabant en Friesland). Een afvaardiging van de Raad sprak uitgebreid met bestuurders en ambtenaren over de bijdrage van het Rijk aan deze vormen van interbestuurlijke samenwerking. Het is belangrijk hier te vermelden dat de drie vormen van samenwerking voor dit advies dienst hebben gedaan als illustratie en voorbeeld. Dit rapport kan en mag niet worden gelezen als een evaluatie en beoordeling van het MIRT, de Regio Deals of Regionale Energiestrategieën.

De gesprekken en de reacties op de vragenlijst hebben de Raad een goed en genuanceerd beeld gegeven over de stand van de samenwerking van overheden aan grote opgaven. Zo is het belangrijk om vast te stellen dat er brede steun bestaat voor de één-overheidsgedachte, dat overheden moeten samenwerken om de grote opgaven het hoofd te bieden. Daarbij bestaat bij de decentrale overheden waardering voor de pogingen van het Rijk om zich daarbij als samenwerkingspartner op te stellen en voor de aanwezige kennis bij rijksambtenaren.

Tegelijk stellen onze gesprekspartners vast dat tussen de droom van het Rijk als gelijkwaardige partner en de daad veel wetten en praktische bezwaren in de weg staan. Eén daarvan is de gebrekkige explicitering van de wederzijdse verwachtingen op het terrein van onder meer (financiële) inzet, ambitie, commitment, rollen en uitvoering bij aanvang van een samenwerking. Een ander knelpunt is het onvermogen van het Rijk om integrale en opgabegegerichte ambities en beleidsdoelen om te zetten in een integrale en opgabegegerichte werkwijze, voornamelijk door de verkokerde werkwijze van de departementen. Ten slotte stelt de Raad vast dat bij het Rijk sprake is van te weinig inhoudelijke kennis over wat er speelt in de regio's en te weinig blijk van intrinsieke belangstelling voor de zorgen en noden van de regio's.

De belangrijkste aanbevelingen in hoofdstuk 5 van dit rapport richten zich op deze drie knelpunten. Een van de aanbevelingen betreft een door de Raad opgezet model voor gelijkwaardig partnerschap. Volgens dat model moet het Rijk op zes verschillende aspecten – zoals: wie betaalt wat, wel of geen eisen aan de uitvoering, al dan niet verantwoordingsvereisten – van tevoren expliciteren met welke inzet en intentie het Rijk deelneemt aan een interbestuurlijke samenwerking.

Dit adviestraject had de Raad nimmer met goed gevolg kunnen afronden zonder de bereidheid van de vele mensen in de drie genoemde regio's om hun ervaringen met interbestuurlijke samenwerking te delen. Wij zijn hen zeer erkentelijk voor hun openhartigheid. In Bijlage IV is een overzicht van onze gesprekspartners opgenomen. Uiteraard is alleen de Raad verantwoordelijk voor de inhoud van dit rapport.

Dit advies werd voorbereid door een werkgroep van Raadsleden onder voorzitterschap van prof. Caspar van den Berg en met Peter Verheij en Kees Jan de Vet. Vanuit de staf was Veerle van den Broek aan de werkgroep verbonden. Gedurende het langlopende adviestraject leverden Mariet de Boer, Michael Mekel en Rien Fraanje op onderdelen ondersteuning.

Met de aanbevelingen in dit advies richt de Raad zich eerst en vooral tot de spelers die het Rijk vertegenwoordigen: het kabinet, rijksambtenaren en departementen. Maar de Raad verwacht dat het advies ook handvatten biedt aan de decentrale overheden om hun eigen positie te bepalen in interbestuurlijke samenwerking of om het gesprek te voeren met vertegenwoordigers van het Rijk over hoe samenwerking tussen overheden het beste vorm kan krijgen.

Han Polman
Voorzitter Raad voor het Openbaar Bestuur

Rien Fraanje
Secretaris-directeur

Inhoud

Voorwoord	3
Advies	7
1 Inleiding en vraagstelling	11
1.1 Aanleiding	11
1.2 Schuivende visies op interbestuurlijke verhoudingen	12
1.3 Vraagstelling	16
1.4 Aanpak	18
1.5 Leeswijzer	20
2 Analyse kader	21
2.1 Inleiding	21
2.2 Creatie van maatschappelijke meerwaarde	21
2.3 Begripsomschrijvingen	24
2.4 Interbestuurlijke samenwerking is geen bètawetenschap	25
3 Ervaringen in samenwerking met het Rijk	27
3.1 Inleiding	27
3.2 Het MIRT	29
3.3 Regio Deals	34
3.4 Regionale Energiestrategieën	38
3.5 Survey-onderzoek	42
4 Reflectie: wat gaat goed en wat kan beter?	47
4.1 Inleiding	47
4.2 Enkele algemene reflecties	48
4.3 Wat goed gaat	48
4.4 Wat beter kan	49
4.5 Gelijkwaardigheid als <i>leitmotif</i> bij interbestuurlijke samenwerking?	50
4.6 Slot	51

5	Conclusies en aanbevelingen	53
5.1	Inleiding	53
5.2	Conclusies	54
5.3	Verwachtingen expliciteren: model voor gelijkwaardig partnerschap	55
5.4	Aanbevelingen voor een integrale werkwijze van het Rijk	60
5.5	Aanbevelingen voor een scherper beeld van de regio	61
5.6	Slot	62
	Literatuur	63
<i>Bijlage I</i>	Adviesaanvraag	67
<i>Bijlage II</i>	Wettelijk kader autonomie en medebewind	71
<i>Bijlage III</i>	Model voor gelijkwaardig partnerschap	83
<i>Bijlage IV</i>	Lijst van geraadpleegde personen	85
<i>Bijlage V</i>	Samenstelling Raad voor het Openbaar Bestuur	87

Advies

Adviesvraag

Dit advies gaat over de rol van het Rijk bij interbestuurlijke samenwerking. De aanleiding daarvoor is een verzoek van minister Ollongren van BZK aan de Raad voor het Openbaar Bestuur om de rol van het Rijk bij de aanpak van regionale opgaven te beschouwen. In haar aanvraag geeft de minister aan dat zij de regio niet zozeer als een geografische eenheid beschouwt als wel als een interbestuurlijke coalitie om een regionale opgave aan te pakken waarbij naast verschillende overheidsniveaus ook maatschappelijke en private partners betrokken kunnen zijn. In de visie van de minister is zo'n samenwerkingsverband idealiter gebouwd op een 'gelijkwaardig partnerschap' van alle spelers; tegelijk erkent zij dat het vaak lastig is zo'n partnerschap goed vorm te geven. Bij alle deelnemers spelen namelijk 'verwachtingen en aannames over de eigen rol en die van de anderen, en die verwachtingen en aannames kunnen zeer uiteenlopen'.

Haar concrete vraag aan de Raad voor het Openbaar Bestuur luidt: *Op welke manier kan het Rijk een goede en effectieve partner zijn voor de medeoverheden zodat er gezamenlijk tot de gewenste resultaten en meer impact kan worden gekomen voor maatschappelijke opgaven, en wat is er voor nodig om een dergelijke partner te worden.*

Aanpak

De Raad heeft voor dit adviestraject drie instrumenten ingezet: literatuurstudie, een survey-onderzoek en kwalitatieve dataverzameling met (groeps) interviews met name rond enkele cases. Aan het begin van het traject voerde de Raad twee rondetafelgesprekken met de directeurs van de koepels (IPO, UvW, VNG) en sleutelpersonen bij de departementen, aangevuld met hoogeraren met expertise op het gebied van interbestuurlijke samenwerking.

Daarnaast selecteerde de Raad drie regio's om drie typen interbestuurlijke samenwerking te onderzoeken. Dat leidde tot 3 individuele en 1 groepsinterview in elke regio. Om geografisch en qua aard van de regio voor een goede spreiding te zorgen koos de Raad voor de regio's Fryslân, Noordoost Brabant en Noord-Holland Zuid. In elke regio selecteerden we drie samenwerkingsverbanden, namelijk het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT), de Regionale Energiestrategie (RES) en een samenwerking voor de uitvoering van het programma dat wordt gefinancierd vanuit het Regio-Dealprogramma van het ministerie van LNV dat is gericht op het verbeteren van de welvaart in brede zin.

Ten slotte heeft de Raad ook nog via het flitspanel van het ministerie van BZK een survey uitgezet.¹ 1394 ambtenaren die direct of indirect betrokken zijn bij interbestuurlijke samenwerking hebben die ingevuld. Met een dergelijke respons vindt de Raad dat hij een kwantitatief goed verantwoorde indruk heeft over wat de beelden zijn bij de verschillende groepen ambtenaren van de rol(len) van het Rijk bij interbestuurlijke samenwerking (huidige situatie) en de ideeën over de passende rol van het Rijk bij interbestuurlijke samenwerking.

Bevindingen

De decentrale partners ervaren de rol van het Rijk op een aantal vlakken als bijzonder positief. Een sterk punt in de Regio Deals en in het MIRT 'nieuwe stijl' is de integrale benadering van regionale opgaven. Regio's ervaren hierin een erkenning van hun unieke opgave en van de verbanden die er zijn tussen maatschappelijke problemen. De MIRT-regio's zijn blij met de nieuwe visie van I&W op het MIRT waarbij het bredere begrip 'mobiliteit' centraal staat in plaats van het beperktere 'infrastructuur'. Dat wil nog niet zeggen dat het gezamenlijk formuleren van de maatschappelijke meerwaarde nu vlekkeloos verloopt, maar men heeft op zijn minst het gevoel over hetzelfde te praten.

De gesprekspartners uit de regio noemen daarnaast met nadruk de deskundigheid van rijksambtenaren als een sterk punt van de samenwerking met het Rijk. Soms brengen vertegenwoordigers van het Rijk die kennis zelf mee, vaak treden zij juist op als makelaar in kennis en ervaring tussen verschillende regio's. Bij het MIRT en de Regio Deals waardeert men de frisse blik van de buitenstaander. In de RES is men positief over de rol van het Rijk als ondersteuner van het democratisch proces.

De knelpunten zijn in de kern terug te brengen tot drie schuurpunten. De eerste betreft de gebrekkige explicitering van de wederzijdse verwachtingen op het terrein van onder meer (financiële) inzet, ambitie, commitment, rollen en uitvoering bij aanvang van een samenwerking. Het tweede knelpunt is het onvermogen van het Rijk om integrale en opgavegerichte ambities en beleidsdoelen om te zetten in een integrale en opgavegerichte werkwijze. Als derde en laatste stelt de Raad vast dat er bij het Rijk sprake is van te weinig inhoudelijke kennis over wat er speelt in de regio's en te weinig blij van intrinsieke belangstelling voor de zorgen en noden van de regio's.

¹ <https://www.flitspanel.nl/>

Aanbevelingen

1. Verwachtingen expliciteren, model voor gelijkwaardig partnerschap. Bij het vormgeven van grote maatschappelijke transitie waar rijksoverheidsorganisaties samenwerken met decentrale overheden, moet meer aandacht zijn voor een goed meerjarig procesontwerp. Dat wil onder andere zeggen dat het al bij aanvang van het programma helder moet zijn hoe de democratische aansturing door en verantwoording aan gemeenteraden, provinciale staten en algemene besturen van waterschappen wordt verankerd.² Als handvat introduceert de Raad het **Model voor gelijkwaardig partnerschap**, waarbij de overheden naar elkaar uitspreken wat hun beoogde inzet is op de volgende zes onderdelen:

- Heeft het Rijk een eigen beleidsambitie?
- Is de samenwerking facultatief of verplichtend?
- Wie betaalt?
- In hoeverre stelt het Rijk eisen aan de uitvoering?
- Wie is verantwoordelijk voor de uitvoering en wie monitort de uitvoering?
- Moeten de decentrale overheden verantwoording afleggen aan het Rijk?

2. Aanbevelingen voor een integrale werkwijze van het Rijk. Om de muren tussen departementen af te breken, dient het kabinet de grote opgaven in het regeerakkoord expliciet aan te wijzen en uiteindelijk voor elke grote opgave één minister verantwoordelijk te maken. Die werkt voor die specifieke opgave met ambtenaren van verschillende departementen en stuurt hen politiek aan. In sommige gevallen kan een speciale programmaminister uitkomst bieden, mits deze beschikt over een eigen hoofdstuk in de begroting.³ In de afgelopen kabinetsperiode is tijdens de wat langer durende afwezigheid van minister Ollongren en bij de verdeling van haar portefeuille over twee bewindspersonen gebleken dat departementaal overstijgend werken in de rijksdienst zeer goed mogelijk is. De Raad benadrukt dat het aanwijzen van één verantwoordelijke minister voor een maatschappelijke opgave die het nieuwe kabinet politiek prioriteit wil geven, niet gepaard hoeft te gaan met een departementale herindeling. Hij is er geen voorstander van om elke vier jaar de departementale indeling op grond van politieke overwegingen op de schop te nemen. Het Secretarissen-Generaal Overleg (SGO) heeft een belangrijke rol om na de politieke prioriteitstelling de interne Rijksorganisatie zo vorm te geven dat de ministers zich op hun politieke prioriteiten kunnen richten en geen tijd en energie verloren gaat aan organisatorische verschuivingen en herindelingen. Juist om de grenzen tussen

2 Vgl. ook het 4W-model van de Studiegroep Interbestuurlijke en financiële verhoudingen (2020): Wat, Wie, Wie doet wat, Waarmee.

3 Geut, Van den Berg & Van Schaik, 2010; Korsten, Breed & De Jong, 2011

departementen te laten vervagen, moeten ambtenaren van verschillende departementen worden uitgedaagd om met elkaar aan één opgave te werken. Maak het departement van BZK nog scherper dan nu verantwoordelijk voor het stelsel van interbestuurlijke samenwerking, met als doel het vergemakkelijken van de samenwerking tussen decentrale overheden en het Rijk. Concreet kan dat betekenen dat de minister altijd wordt betrokken bij wetgeving die het takenpakket, de financiën en bevoegdheden van decentrale overheden raken. De minister van BZK dient verder ook kaders te stellen waaraan het Rijk bij interbestuurlijke samenwerking dient te voldoen. Daaraan zijn (juist) ook de sectorale departementen gehouden die met de decentrale overheden interbestuurlijk samenwerken.

3. Aanbevelingen voor een beter begrip van de regio

- Bevorder op rijksniveau de kennis over regio's en de kennisuitwisseling tussen Rijk en regio op ambtelijk en bestuurlijk niveau.
- Vanuit het kader dat de minister van BZK voor interbestuurlijke samenwerking heeft opgesteld, dient elk departement met een politieke opdracht die interbestuurlijk gerealiseerd moet worden een heldere en breed uitgedragen visie te formuleren op hoe het interbestuurlijk werken in de eigen departementale organisatiestructuur ingebed en geborgd is.
- Zorg ervoor dat het gedachtengoed en de instrumenten van interbestuurlijk en gebiedsgericht werken gemeengoed worden binnen de rijksdienst. Besteed hier in het dagelijks werk en in trainings- en opleidingsprogramma meer aandacht aan, van de rijkstrainees tot en met de ABD.
- Stel rijksambtenaren aan die werken in de regio en daar het Rijk integraal (bovendepartementaal) kunnen vertegenwoordigen. Geef deze ambtenaren voldoende mandaat om te handelen namens het Rijk. Maar maak het ook mogelijk om aan personele uitwisseling te doen: rijksambtenaren die een tijd bij decentrale overheden werken en andersom.

Slot

Het thema 'interbestuurlijk samenwerken' verdient een prominente plek in het volgende regeerakkoord. Het nieuwe kabinet dient zijn inzet in de samenwerking met de decentrale overheden te expliciteren en daarbij aan te geven hoe het het interbestuurlijk, regionaal en gebiedsgericht werken verder gaat inbedden in de organisatie van de rijksdienst. De Raad vindt het raadzaam dat de aankomende coalitiepartijen in het licht van alle grote opgaven een apart hoofdstuk in het regeerakkoord opnemen waarin stevige afspraken staan over de wijze van interbestuurlijke samenwerking en uitvoering.

1 Inleiding en vraagstelling

1.1 AANLEIDING

Het politiek-bestuurlijke en bestuurskundige *discours* werd aan het begin van deze eeuw gekenmerkt door een sterke behoefte aan overzicht en structuur. 'Je gaat erover of niet' was de gevleugelde titel van een adviesrapport waarin werd betoogd dat niet teveel overheden zich tegelijk met een opgave moeten bezighouden.⁴ Dit denken was zo dominant dat de kersverse minister-president Mark Rutte op 27 oktober 2010 in zijn eerste regeringsverklaring deze vijf woorden een prominente plaats gaf. Van dezelfde school was het zogenoemde 'twee-bestuurslagenprincipe' waarmee werd uitgedrukt dat maximaal twee bestuurslagen over een bepaalde taak mogen gaan.⁵ Politici en bestuur hadden zo kort geleden een uitgesproken hekel aan bestuurlijke drukte; bevoegdheden en verantwoordelijkheden moesten vooral helder zijn afgebakend en onderscheiden.

Hoe anders is dat iets meer dan een decennium later. Inmiddels gaat het over 'multilevel governance', een meervoudige democratie en vooral: één overheid. Een effectieve aanpak van nauw met elkaar verweven maatschappelijke opgaven vraagt om samenwerkende overheden waarbij elke bestuurslaag inbrengt waar die sterk in is. De schijnbare zekerheid die de eenduidigheid van 'Je gaat erover of niet' bood, is losgelaten. Daar zijn oude vragen voor in de plaats gekomen. Want bij werken als één overheid en interbestuurlijke samenwerking zijn afstemming en werkafspraken onontbeerlijk. Deze werkwijze lijkt bovendien een zekere gelijkwaardigheid tussen de samenwerkende partners te veronderstellen, maar de praktijk laat zien dat van die nevengechiktheid vaak geen sprake is.

Dit advies gaat over de rol van het Rijk bij interbestuurlijke samenwerking. De aanleiding daarvoor is een verzoek van minister Ollongren van BZK aan de Raad voor het Openbaar Bestuur om de rol van het Rijk bij de aanpak van regionale opgaven te beschouwen. In haar aanvraag geeft de minister aan dat zij de regio niet zozeer als een geografische eenheid beschouwt als wel als een interbestuurlijke coalitie om een regionale opgave aan te pakken waarbij naast verschillende overheidsniveaus ook maatschappelijke en private partners betrokken kunnen zijn. In de visie van de minister is zo'n samenwerkingsverband idealiter gebouwd op een 'gelijkwaardig partnerschap' van alle spelers; tegelijk erkent zij dat het vaak lastig is zo'n partnerschap goed vorm

4 Gemengde commissie bestuurlijke organisatie 2005

5 Raad voor het Openbaar Bestuur 2011

te geven. Bij alle deelnemers spelen namelijk ‘verwachtingen en aannames over de eigen rol en die van de anderen, en die verwachtingen en aannames kunnen zeer uiteenlopen’.⁶

De minister stelt in haar adviesaanvraag dat uit onderzoek blijkt dat aard en omvang van hedendaagse maatschappelijke opgaven vragen om een interbestuurlijke benadering met een door alle deelnemers gedeelde probleemdefinitie en een gedeelde oplossing; maar de werkwijze van de verschillende overheden, de bestuurlijke organisatie van het Rijk in vakdepartementen en ook de wettelijke kaders en regelgeving zijn nog in sterke mate ingericht vanuit het paradigma ‘je gaat erover of niet’.⁷ Dit botst in de praktijk met elkaar. Het is daarom dat de minister de ROB vraagt hoe het Rijk zichzelf in interbestuurlijke relaties het best kan positioneren en kan bewegen.

1.2 SCHUIVENDE VISIES OP INTERBESTUURLIJKE VERHOUDINGEN

Het misverstand van de aanduiding ‘Het Huis van Thorbecke’ is de impliciete veronderstelling dat de Nederlandse bestuurlijke organisatie met drie ‘verdiepingen’ in beton zou zijn gegoten. Thorbecke heeft het sowieso zelf nooit over een huis gehad, maar heeft evenmin willen betogen dat met zijn gemeenteken en provinciewet de taken tussen de overheden voortaan scherp zijn afgebakend. Een zekere ordening met daarbinnen ruimte voor organisch besturen was zijn ideaal.⁸ In lijn met dit bestuurskundige ideaal, heeft de praktijk inmiddels aangetoond dat de inrichting van het binnenlands bestuur voortdurend in beweging is en als uitloeijsel daarvan dat het debat over de interbestuurlijke verhoudingen tussen Rijk en decentrale overheden ook constant wordt gevoerd. Vaak wordt dat debat gereduceerd tot de vraag naar de juiste organisatie, een passende structuur en de heilige schaal. Een korte historische terugblik laat dat zien.

Na WOII richt het debat over de interbestuurlijke verhoudingen zich op de vraag of Nederland behoefte heeft aan een vierde bestuurslaag. Met om en nabij de duizend gemeenten en elf provincies was het gevoel dat de kloof tussen lokaal en middenbestuur groot was en dat een vierde regionale tussenlaag dat gat kon dichten. Een adviesraad komt in 1972 nog tot een voorstel om 44 regio’s in te stellen.

Kort daarna verandert de dominante blik. In 1976 komt het kabinet-Den Uyl met een Ontwerpweg reorganisatie binnenlands bestuur dat de dan bestaande 11 wil omvormen naar 24 provincies. De Commissie-Montijn intro-

6 Zie bijlage I voor de adviesaanvraag aan de ROB over de rol van het Rijk bij interbestuurlijke samenwerking

7 Van den Berg en Fraanje 2020

8 Toonen, TH. A. J. 1987

duceert eind jaren tachtig met de beroemde nota's 'Besturen op niveau' zeven zogenoemde stadsregio's waarbij rond de vier grote steden, Eindhoven, Twente en Arnhem-Nijmegen niet-vrijblijvende regionale samenwerking wordt opgezet. Begin jaren negentig ontstaat een debat of die stadsregio's rond Rotterdam en Amsterdam niet omgevormd zouden moeten worden tot zogenoemde stadsprovincies, een soort gemeente- en provincievrije nieuwe bestuurslaag. De plannen daartoe zijn al vergevorderd; referenda in de twee grootste steden van ons land blokkeren uiteindelijk de implementatie ervan.

Rond de eeuwwisseling slaat het debat in meerdere opzichten om. Aanvankelijk blijft het structuurdebat dominant, waarbij niet pleidooien voor provinciale schaalverkleining maar schaalvergroting dominant worden. Tal van rapporten bepleiten de vorming van zo'n vijf landsdelen waarbij een van de lastigste kwesties is of de Randstad één landsdeel zou moeten worden of met een Noord- en Zuidvleugel zou moeten worden opgedeeld. Tegelijk ontstaat er een sterke drang naar overzicht en scherpe afbakening van taken en verantwoordelijkheden met voorstellen voor het hierboven al genoemde twee-bestuurslagenprincipe en 'je gaat erover of niet'.

Maar daarnaast verplaatst het debat zich ook meer naar de inhoud. Daarbij staat vooral de vraag centraal: hoe verdelen we de taken zo effectief en efficiënt mogelijk? Welke bestuurslaag is het beste toegerust om een bepaalde verantwoordelijkheid te dragen? Sinds het kabinet-Balkenende I zien we ook in dat opzicht enkele golfbewegingen.

2002-2006: Van centralisatie naar afschaling

Aan het begin van deze eeuw komen de verhoudingen tussen de bestuurslagen onder druk te staan. De plannen van de kabinetten-Balkenende I (2002) en II (2003-2006) neigen in eerste instantie naar centralisatie van bevoegdheden.⁹ Maar er is ook een groeiende overtuiging dat bepaalde opgaven beter door gemeenten en provincies vervuld kunnen worden dan door het Rijk. In deze periode worden taken afgeschaald met als basis het idee dat elke taak zijn optimale schaalniveau heeft. De rol van het Rijk bij deze afschaling van taken bestaat uit het kader stellen om de constitutionele verhoudingen te borgen en het opstellen van de randvoorwaarden voor het uitvoeren van de taken.

2007-2012: De opkomst van multi-level governance en horizontale samenwerking

De decentralisatie van taken was al eerder door het Rijk in gang gezet, maar het kabinet-Balkenende IV (2007-2010) zet een ware decentralisatiegolf in gang. Het onderliggende principe is dat overheidstaken op een zo laag mogelijk niveau belegd moeten worden (het subsidiariteitsbeginsel)¹⁰ omdat de overheidslaag die het dichtst bij de burger staat het beste in staat zou zijn om maatwerk te leveren en weet welke behoeften in de samenleving leven.¹¹

Taken worden op twee manieren gedecentraliseerd. In de eerste variant maakt het Rijk beleid dat een lagere overheid vervolgens uitvoert (administratieve decentralisatie). In de tweede variant geeft het Rijk de lagere overheid beleidsvrijheid bij de uitvoering (politieke decentralisatie). Het risico daarbij is wel dat een veelheid aan arrangementen voor interbestuurlijk toezicht voor bestuurlijke drukte zorgt.¹² Men tracht dit op te lossen door decentrale overheden meer beleidsvrijheid te geven, maar de afbakening van taken zorgt voor discussie.¹³ Er ontstaat een spanning doordat hiërarchie en gelijkwaardigheid gelijktijdig nagestreefd worden. Formeel is er wellicht geen hiërarchie tussen bestuurslagen, maar materieel is de positie van het Rijk financieel en qua bevoegdheden sterker.¹⁴ Dit zorgt voor een spanning tussen autonomie en medebewind.¹⁵

Het concept *multi-level governance*, dat in de jaren 1990 in de bestuurswetenschappen ontwikkeld werd, wordt breder in het praktische discours geïntroduceerd.¹⁶ Dit houdt onder meer in dat verschillende lagen van de overheid samenhangende diensten leveren aan de burger. Goede interbestuurlijke verhoudingen en onderlinge samenwerking vindt het Rijk hierbij van groot belang.¹⁷ Het kabinet-Rutte I wil in 2010 de taakverdeling tussen ministeries verduidelijken om de provincies en gemeenten meer beleidsvrijheid te geven.¹⁸ Het gaat aan het eind van deze periode niet langer alleen over de taakverdeling tussen de bestuurslagen, maar juist over de horizontale samenwerking tussen gemeenten en het denken vanuit 'de regio'.

10 Raad van State 2009

11 Ministerie van BZK 2009

12 Ministerie van BZK 2014

13 Raad voor het Openbaar Bestuur 2020 (1)

14 Raad van State 2009

15 idem

16 Marks, G., Hooghe, L., & Blank, K. 1996

17 Ministerie van BZK 2009

18 VVD en CDA 2010

2013-2016: De opkomst van regionalisering

Daar waar de Raad hierboven heeft vastgesteld dat sinds de millenniumwisseling de aandacht bij de interbestuurlijke samenwerking verschoof van structuur naar inhoud, geldt daar voor het kabinet-Rutte II een uitzonderling. In het regeerakkoord hebben VVD en PvdA ferme voornemens opgenomen ten aanzien van het binnenlands bestuur. De partijen spreken de ambitie uit te komen tot gemeenten van minimaal honderdduizend inwoners en tot vijf landsdelen waarbij in ieder geval Noord-Holland, Utrecht en Flevoland tot een nieuw te vormen eenheid moeten fuseren. Minister Plasterk van Binnenlandse Zaken stuit na zijn aantreden meteen op groot verzet en besluit na enige tijd dat het kabinet hier geen verdere energie aan zou moeten besteden. De gevolgen van het stil afvoeren van deze grootse ambities van het prioriteitenlijstje van dit kabinet, werken echter door tot vandaag: elk pleidooi voor aanpassing van de bestuurlijke organisatie wordt sindsdien met – al dan niet expliciete – verwijzing naar dit echec in de kiem gesmoord. Aan het einde van deze kabinetsperiode verschuift het rapport *Maak Verschil* van de Studiegroep Openbaar Bestuur de discussie naar het regionaal, opgavegericht werken waardoor bestuurlijke herindeling naar de achtergrond verdween.

Het tweede kabinet-Rutte heeft echter meer in gang gezet. In 2013 leggen het Rijk en de decentrale overheden in de Code Interbestuurlijke Verhoudingen vast hoe zij voortaan willen samenwerken. Om te garanderen dat de gemaakte afspraken ook worden nageleefd, wordt de Raad van State gevraagd elke vier jaar in een beschouwing over de interbestuurlijke verhoudingen te rapporteren.¹⁹ Ondanks alle goede bedoelingen die met de Code worden vastgelegd, zijn de decentrale overheden kritisch over onder meer de ondersteuning die zij krijgen bij de uitvoering van nieuwe taken. Daarnaast constateren gemeenten dat het moeilijk is om het omvangrijke pakket aan taken dat vanaf 1 januari 2015 naar gemeenten is gedecentraliseerd adequaat uit te voeren vanwege de gebrekkige financiële middelen.²⁰ Bovendien vinden veel gemeenten dat het Rijk te dwingend de randvoorwaarden bepaalt, waardoor maar weinig vrije beleidsruimte voor hen overblijft. De metafoor van 'de gemeente als rijksuitvoeringsorganisatie' komt geregeld naar voren.

Regio's worden rond deze tijd geconceptualiseerd als *daily urban systems*, waarbij een stedelijke regio wordt gedefinieerd door het gebied waarbinnen zich de meeste dagelijkse verplaatsingen voordoen (woon-werkverkeer, school, vrije tijd). Regio's zijn groter dan gemeenten, maar vallen niet samen met 's lands provincie-indeling. De omvang van de regio kan verschillen per opgave. Het debat over de bestuurlijke structuur verdwijnt in deze periode naar de achtergrond; de focus ligt vooral op de organisatie van de opgave.

19 Raad van State 2013

20 idem

2017-2020: Taakgericht regio-denken

De reden om meer op de inhoud van een vraagstuk te focussen bij interbestuurlijke samenwerking en regionalisering, is het feit dat de inhoud van het probleem per regio kan verschillen.²¹ Nederland zou zelfs economische groei laten liggen door suboptimale inrichting van het openbaar bestuur.²² Het Nederlands openbaar bestuur moet ‘de-hiërarchiseren’, maar regionale samenwerking mag niet te vrijblijvend zijn. In het regeerakkoord van Rutte III worden nieuwe regionale programma’s aangekondigd²³, naast *Citydeals* komen er ook *Woondeals* en *Regio Deals*. Maar het ontbreekt aan een omvattende visie op de regio als focusgebied voor ontwikkeling, de vraag naar legitimiteit en effectiviteit van regionaal werken blijft onbeantwoord²⁴. Het verduurzamingsbeleid wordt met de Regionale Energiestrategie (RES) via de regio vormgegeven. De gezamenlijke overheden zijn van mening dat het opereren als één overheid noodzakelijk is om het vertrouwen van de burger (terug) te winnen.²⁵

Steeds meer maatschappelijke opgaven worden op sub- en supranationaal niveau aangepakt. Echter, uit evaluatie van het ministerie van BZK blijkt dat de grondwettelijke autonomie van lokale overheden zich niet goed verhoudt tot hun financiële afhankelijkheid van het Rijk.²⁶ Daarnaast is democratische controle steeds moeilijker uit te oefenen door de complexe intergemeentelijke samenwerkingsconstructies die voortkomen uit het decentraliseren van taken zonder de organisatie van het binnenlands bestuur daar op af te stemmen.²⁷ Het kabinet-Rutte III (2017-2021) is geen voorstander van een nieuwe bestuurslaag in de vorm van regio’s. Liever ziet het de kennispositie van lokale overheden versterkt in de vorm van een gezamenlijke kennisinfrastructuur en wil het nadenken over de mogelijkheden van differentiatie in de toedeling van taken.²⁸

1.3 VRAAGSTELLING

Bovenstaande historie van de interbestuurlijke verhoudingen in vogelvlucht laat zien dat het Rijk inmiddels tot de overtuiging is gekomen dat het moet werken vanuit het perspectief van één overheid en tegelijkertijd dat ‘de’ regionale opgave en de regionale context sterk van elkaar verschillen en dat elke interbestuurlijke samenwerking daarom ook een kwestie van maatwerk is. Dat vraagt een grote adaptiviteit en flexibiliteit van het Rijk. Wat daar door-

21 Minister van BZK 2014

22 Studiegroep Openbaar Bestuur 2016, p22

23 VVD, CDA, D66 en ChristenUnie 2017

24 Zie Schaap e.a., 2017 voor een beschouwing van het concept ‘regio’ in dit regeerakkoord

25 Ministerie van BZK 2018

26 Ministerie van BZK 2019

27 Boogers, M. et al 2019

28 Ministerie van BZK 2019

heen speelt is dat het Rijk zich daarbij de ambitie oplegt om vanuit gelijkwaardigheid samen te werken met de medeoverheden. Tegelijk ervaart het Rijk dat het lastig is om onder woorden te brengen wat die gelijkwaardigheid inhoudt, en deze handen en voeten te geven.

De minister van BZK heeft de Raad voor het Openbaar Bestuur gevraagd om met adviezen te komen hoe het Rijk in deze complexe context zijn rol adequaat kan oppakken. Haar vraag luidt concreet:

Op welke manier kan het Rijk een goede en effectieve partner zijn voor de medeoverheden zodat er gezamenlijk tot de gewenste resultaten en meer impact kan worden gekomen voor maatschappelijke opgaven, en wat is er voor nodig om een dergelijke partner te worden.

De minister heeft deze hoofdvraag verder uitgesplitst in de volgende acht deelvragen:

- Bij het oppakken van welke opgaven zou een gelijkwaardig partnerschap tussen de overheden het meest passend zijn, en bij welke opgaven ligt een andere vorm van samenwerking meer voor de hand?
- Welke verschillende rollen neemt het Rijk in, in huidige interbestuurlijke samenwerking, en welke rollen zijn het meest passend bij gelijkwaardig partnerschap?
- Welke verbeterpunten ziet u op dit moment in de praktijk bij interbestuurlijke samenwerking ten aanzien van de rolneming door het Rijk?
- Welke knelpunten ziet u in de huidige Organisatie en werkwijze van het Rijk om de voor gelijkwaardige interbestuurlijke samenwerking benodigde rollen aan te kunnen nemen?
- Welke knelpunten ziet u in het beschikbare instrumentarium en binnen de huidige wettelijke kaders voor het Rijk de voor gelijkwaardige interbestuurlijke samenwerking benodigde rollen aan te kunnen nemen?
- Wat hebben medeoverheden nodig om een effectieve (gelijkwaardige) partner voor het Rijk te zijn?
- Welk ontwikkelperspectief ziet u om tot succesvolle interbestuurlijke samenwerking te komen en wat zijn de belangrijkste eerste stappen daarbij?
- Welke rol kan monitoring en evaluatie spelen in dit ontwikkelperspectief om tot succesvolle interbestuurlijke samenwerking te komen?

1.4 AANPAK

De Raad heeft voor dit adviestraject drie instrumenten ingezet: literatuurstudie, een survey-onderzoek en kwalitatieve dataverzameling met (groeps) interviews met name rond enkele cases. Om te beginnen zijn de centrale concepten uit de vraagstelling gedefinieerd en geoperationaliseerd. Hierbij maakt de Raad gebruik van het analysekader dat de Amerikaanse hoogleraar Mark Moore heeft ontwikkeld voor strategisch overheidshandelen in de publieke sector²⁹ (zie hoofdstuk 2).

Aan het begin van het traject voerde de Raad twee rondetafelgesprekken met de directeurs van de koepels (IPO, UvW, VNG) en sleutelpersonen bij de departementen, aangevuld met hoogleraren met expertise op het gebied van interbestuurlijke samenwerking. Daarnaast selecteerde de Raad drie regio's om drie typen interbestuurlijke samenwerking te onderzoeken. Dat leidde tot 3 individuele en 1 groepsinterview in elke regio. Om geografisch en qua aard van de regio voor een goede spreiding te zorgen koos de Raad voor de regio's Fryslân, Noordoost Brabant en Noord-Holland Zuid. In elke regio selecteerden we drie samenwerkingsverbanden, namelijk het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT), de Regionale Energiestrategie (RES) en een samenwerking voor de uitvoering van het programma dat wordt gefinancierd vanuit het Regio Dealprogramma van het ministerie van LNV dat is gericht op het verbeteren van de welvaart in brede zin.

Bij de afweging welke samenwerkingsprogramma's als case voor dit advies zouden dienen, heeft de Raad gezocht naar typen samenwerkingstrajecten die duidelijk van elkaar verschillen voor wat betreft thema, governance en de rol van het Rijk. Het MIRT komt voort uit een langetermijnvisie van het Rijk tot 2040. De RES en Regio Deals zijn verbonden aan deze kabinetsperiode. Voor uitvoering van de MIRT-trajecten is Nederland ingedeeld in vijf regio's. Voor de RES zijn dit er dertig. Voor de Regio Deals is er geen vast aantal, elke constellatie van samenwerkende partijen in een zelfbepaalde regio kan een aanvraag indienen. Tot heden zijn 30 Regio Deals gesloten.³⁰

De MIRT-trajecten hebben vooral een technisch karakter. Het gaat om aanleg en verbetering van weg-, spoor- en watertrajecten. Rijk en regio investeren beide in de trajecten.

²⁹ Moore, M. H. 2012

³⁰ Ministerie van LNV 2020

Bij de RES'en is de taakverdeling tussen Rijk en regio nog niet volledig uitgekristalliseerd. Bij de 30 regio's is een deeltaak neergelegd voortkomend uit een nationale opgave omschreven in het klimaatakkoord: het verminderen van de CO₂-uitstoot in 2030 tot de helft van 1990. De opgave is in eerste instantie ruimtelijk-technisch: onderzoeken waar en hoe het best duurzame elektriciteit op land (wind en zon) opgewekt kan worden en welke warmtebronnen te gebruiken zijn zodat wijken en gebouwen van het aardgas af kunnen. Maar omdat het steeds de vraag is of de gevonden oplossingen maatschappelijk acceptabel en financieel haalbaar zijn, heeft deze opgave een grote maatschappelijke component.

De Regio Deals ten slotte maken onderdeel uit van een programma waarin Rijk en regio samenwerken aan een betere woon-, werk- en leefomgeving voor bewoners en ondernemers in de regio. Daarbij gaan de samenwerkende overheden uit van het begrip 'brede welvaart'. Het Rijk investeert in totaal € 950 miljoen voor de maatregelen. De regio's verdubbelen dat bedrag. Vrijwel altijd maken bedrijfsleven en kennisinstellingen onderdeel uit van de Regio Deal.

Bij elk van de trajecten sprak de Raad met de voor het traject verantwoordelijke **bestuurder** in de regio. Dit waren gedeputeerden, burgemeesters of wethouders. De **ambtelijk** verantwoordelijken voor deze trajecten brachten we per regio bijeen voor een groepsgesprek, met het doel ook een dialoog op gang te brengen over sterke punten en knelpunten in de samenwerking en specifiek de rol van het Rijk daarin.

Ten slotte heeft de Raad ook nog via het flitspanel van het ministerie van BZK een survey uitgezet.³¹ 1394 ambtenaren die direct of indirect betrokken zijn bij interbestuurlijke samenwerking hebben die ingevuld. Met een dergelijke respons vindt de Raad dat hij een kwantitatief goed verantwoorde indruk heeft over wat de beelden zijn bij de verschillende groepen ambtenaren van de rol(len) van het Rijk bij interbestuurlijke samenwerking (huidige situatie) en de ideeën over de passende rol van het Rijk bij interbestuurlijke samenwerking.

31 <https://www.flitspanel.nl/>

1.5 LEESWIJZER

Het hiernavolgende hoofdstuk 2 geeft een schets van het maatschappelijke-meerwaarde model van Mark Moore en doet een poging dat model toepasbaar te maken voor een studie naar interbestuurlijke samenwerking. Hoofdstuk 3 is het hart van dit rapport. Daarin staan de uitkomsten van de gesprekken die we in de regio hebben gevoerd over de samenwerking tussen de overheden bij het MIRT, de RES en de Regio Deals. Bovendien is in dit hoofdstuk een paragraaf opgenomen waarin de uitkomsten van de enquête staan weergegeven. Het vierde hoofdstuk reflecteert op de uitkomsten van de casestudies en het survey-onderzoek en ordent deze. Het vijfde en laatste hoofdstuk komt tot conclusies en verbindt daar aanbevelingen aan. In de bijlagen zijn enkele deelstudies te vinden, onder meer naar het wettelijke kader van interbestuurlijke samenwerking en overzicht van eerder door de Raad gepubliceerde adviezen over de rol van het Rijk en interbestuurlijke samenwerking.

2 Analysekader

2.1 INLEIDING

Het Rijk is al enige tijd op zoek naar een nieuw referentiekader om naar de bestuurlijke en maatschappelijke werkelijkheid te kunnen kijken. Enkele decennia lang is een klassiek *input-throughput-output* model leidend geweest dat het beste past bij het bestuurskundige paradigma van New Public Management (NPM). Daarbij is een bedrijfskundige benadering van het openbaar bestuur dominant; de overheid moet volgens een bedrijfsmatige logica opereren waarbij duidelijk moet zijn of een investering leidt tot een bij voorbaat SMART-geformuleerde doelstelling.³² De kritiek op dit denken is veelzijdig en divers, maar in de kern komt het erop neer dat NPM geen recht doet aan de veelheid van aspecten waarmee overheden – in tegenstelling tot ondernemingen – rekening moeten houden.³³ Overheidsorganisaties zijn niet via maximalisatie van winst gericht op zelfbehoud, maar zouden een maatschappelijke belang moeten dienen. Daarbij dienen ze rekening te houden met belangrijke aspecten als politieke steun, maatschappelijk draagvlak, rechtmatigheid en vereisten van goed en zorgvuldig bestuur.

Tal van denkers hebben inmiddels alternatieve conceptuele modellen doorzocht en ontworpen die tegemoet moeten komen aan de bekritiseerde eenzijdigheid van NPM.³⁴ In Nederland heeft onder meer de *Public Value Management*-benadering van Mark Moore weerklank gevonden. Daarmee ligt het voor de hand om de bril van de maatschappelijke meerwaarde ook toe te passen op interbestuurlijke samenwerking en de rol van het Rijk daarbij. Dit hoofdstuk beoogt Moore's benadering van de creatie van maatschappelijke meerwaarde toepasbaar te maken voor dit adviestraject.

2.2 CREATIE VAN MAATSCHAPPELIJKE MEERWAARDE

Voor een juist begrip van Moore's benadering heeft de Raad ervoor gekozen om *public value* te vertalen als 'maatschappelijke meerwaarde'. Hiermee wordt het concept duidelijk onderscheiden van publieke waarde(n) in de betekenis van 'beginselen van goed bestuur'. Voorbeelden van te creëren maatschappelijke meerwaarde zijn volksgezondheid, bereikbaarheid of een aantrekkelijk landschap. Die zijn van een andere orde dan de beginselen zoals rechtmatigheid, rechtszekerheid, integriteit en responsiviteit.³⁵ Kortom, maatschappelijke meerwaarde in het model van Moore gaat over maatschappelijke

32 Hood, C. 1991

33 Drechsler, W. 2005

34 Torfing, J. et al 2020

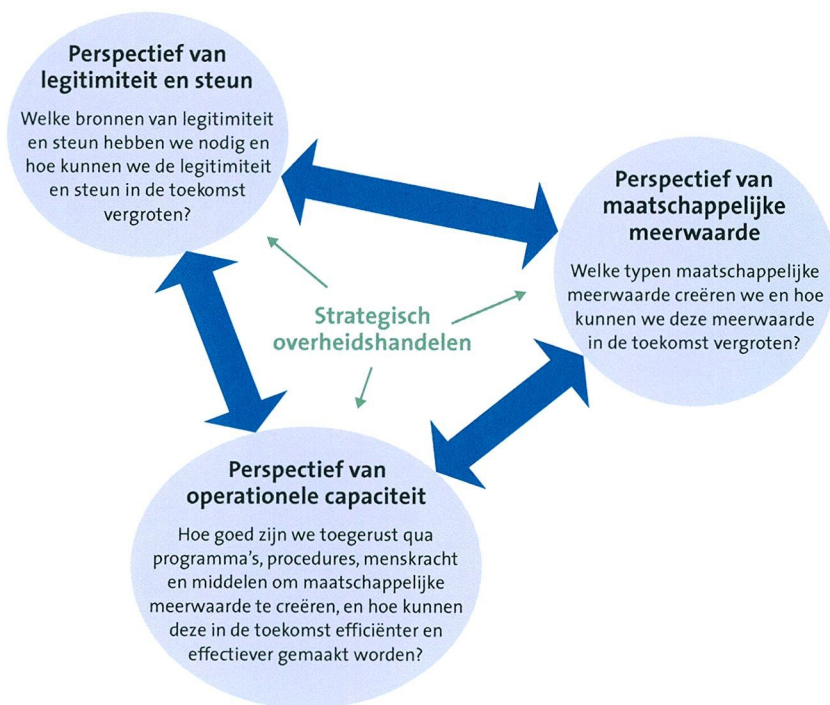
35 Bovens et al 2017, pp. 28-33

opgaven, terwijl publieke waarden in de zin van beginselen van goed bestuur gaan over de morele principes of standaarden die hooggehouden dienen te worden in een democratische rechtsstaat.

In het model van Moore hangt de mate van het succes van een overheidsorganisatie af van het samenspel van drie elementen:

- de maatschappelijke meerwaarde die de organisatie wil voortbrengen, bijvoorbeeld duurzame energievoorziening (RES), brede welvaart (Regio Deals) en bereikbaarheid (MIRT), maar ook: ruimtelijke kwaliteit, veiligheid, kansengelijkheid of sociale zekerheid. Het moet helder zijn wélke maatschappelijke meerwaarde gecreëerd dient te worden; deze vormt het bestaansrecht van de organisatie.
- de legitimiteit en de steun die de organisatie van haar stakeholders krijgt (licence to operate), en
- de operationele capaciteit van de organisatie. Daarbij gaat het om de mensen, middelen, processen en structuren die nodig zijn om de beoogde maatschappelijke meerwaarde voort te brengen.

Figuur 2.1 Creatie van maatschappelijke meerwaarde volgens Mark Moore ³⁶

³⁶ Moore, M. H. 2012

Om succesvol strategisch te handelen moet een overheidsorganisatie:

1. eenduidig definiëren welke maatschappelijke meerwaarde zij wil creëren;
2. een duidelijke legitimiteit hebben op grond van zowel een mandaat voortvloeiend uit wet- en regelgeving, als door steun vanuit belanghebbende partijen; en:
3. over de benodigde capaciteit beschikken om te kunnen waarmaken wat zij wil bereiken. Wanneer een organisatie niet aan alle drie deze voorwaarden voldoet, is zij niet in staat om duurzaam maatschappelijke meerwaarde te realiseren.

In de ideale situatie is er voortdurende aandacht voor elk van deze drie elementen en neemt de kracht van de organisatie steeds toe doordat verbeteringen van één element de weg vrijmaken voor verdere verbeteringen in de andere elementen: een opwaartse spiraal. Zo kunnen organisaties niet alleen zorgen voor maatschappelijke meerwaarde op een effectieve, gelegitimeerde en efficiënte wijze, maar stellen zij ook het eigen overleven in een turbulente politieke en maatschappelijke context veilig. Het model van Moore biedt een mogelijkheid om overheidshandelen te conceptualiseren en is als zodanig een hulpmiddel om erover in gesprek te gaan. De operationalisering van de drie elementen is taak- en contextafhankelijk, en dus voor elke organisatie verschillend.

Het model van Moore is oorspronkelijk gericht op het functioneren van afzonderlijke organisaties. In het Nederlandse openbaar bestuur is de afgelopen jaren steeds meer de nadruk komen te liggen op het idee dat maatschappelijke meerwaarde niet door afzonderlijke organisaties wordt gerealiseerd ('Je gaat erover of niet') maar in samenwerking tussen, en met gedeelde verantwoordelijkheid van meerdere organisaties en meerdere bestuurslagen. De benadering van Moore past ook bij die nieuwe realiteit.

Met het gegeven dat een bepaalde opgave interbestuurlijk wordt aangepakt zijn er twee belangrijke aandachtspunten in het kader van Moore. Ten eerste is het niet één overheid(sorganisatie) die efficiënt en effectief strategisch moet handelen op basis van een balans tussen de drie domeinen, maar zijn het er meerdere tegelijkertijd en in samenhang. Ze ondernemen gezamenlijk een strategische activiteit maar kunnen verschillen in de operationalisering van de maatschappelijke meerwaarde die ze willen creëren – al was het alleen maar vanwege het verschil tussen bijvoorbeeld nationaal en regionaal belang. Ook moeten zij op hun eigen niveau financiële en inhoudelijke steun verwerven, moet het proces democratisch legitiem verlopen, en moeten zij hun operationele capaciteit gezamenlijk maar ook elk voor zich op orde hebben. De drie

elementen van Moore moeten dus op het niveau van het samenwerkingsverband in orde zijn, maar ook op het niveau van elk van de deelnemende organisaties.

Ten tweede is interbestuurlijke samenwerking ook al een vorm van operationele capaciteit inzetten op zich. Het is een gezamenlijk proces met een bijbehorende *governance*structuur en procedures waar meer tijd en aandacht aan besteed moet worden dan wanneer slechts een overheid een opgave uitvoert. Het is een vorm van 'opereren' die gekozen wordt omdat de inbreng van meerdere overheden nodig is om het doel te kunnen realiseren.

Voorbeeld van de samenhang van domeinen bij overheidshandelen

Als voorbeeld noemen we een college van B&W dat het voornemen heeft een nieuw wijkcentrum te bouwen. Hiermee wil het de sociale cohesie in de buurt bevorderen (maatschappelijke meerwaarde creëren). De gemeenteraad stemt vooralsnog niet in met dat plan, omdat er onvoldoende participatie vanuit de wijk is geweest bij de totstandkoming van de plannen (democratische legitimatie ontbreekt en financiële steun ook). Het college wordt teruggestuurd naar de wijk. Uit participatie van de inwoners komt naar voren dat het wijkcentrum beter geïntegreerd kan worden met een dokterspraktijk en een infopost voor ouderen (maatschappelijke meerwaarde anders gedefinieerd). Dit betekent dat het college fondsen slim kan combineren (vergroting financiële steun). Maar het wordt dan wel een publiek-private samenwerking (wijziging operationele capaciteit). In deze vorm kan de gemeenteraad met het plan instemmen (democratische legitimiteit) en zegt hij het geld toe (financiële steun).

2.3 BEGRIPSOMSCHRIJVINGEN

Uitgaand van het analysekader van Moore, definieert de Raad de centrale concepten in de vraagstelling van dit advies als volgt:

- **Interbestuurlijke samenwerking** is een samenwerking tussen overheidsorganisaties van verschillende bestuurslagen, waarbij de partners:
 - gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor het voortbrengen van een bepaalde geëxpliciteerde *maatschappelijke waarde*,
 - zich inspannen voor *legitimiteit en draagvlak* voor de samenwerking bij stakeholders, en
 - elk de benodigde *capaciteit* ter beschikking stellen zodanig dat de gecombineerde inspanningen leiden tot een maximale maatschappelijke meerwaarde.

- **Het Rijk** is een verzamelnaam voor verschillende bestuurlijke gremia en actoren die gezamenlijk de Rijksoverheid vormen. Dit betreft natuurlijk de verschillende ministeries, maar ook zbo's, agentschappen en uitvoeringsorganisaties die op titel van de rijksoverheid acteren.
- **De rol van het Rijk in interbestuurlijke samenwerking:** een verzameling van vaardigheden, (financiële) middelen, verantwoordelijkheden en stijl die het Rijk of een rijksonderdeel inzet in het plannen en uitvoeren van een beleidsstrategie waarbij meerdere bestuurslagen samen maximale maatschappelijke meerwaarde genereren. Een goede rolinvulling van alle partners is een randvoorwaarde om met succes interbestuurlijke opgaven aan te gaan. Voor het Rijk denken we hierbij ook aan de aanpassingen van wet- en regelgeving, maar ook aan het arrangeren van voorzieningen en instrumenten of het beschikbaar stellen van financiën voor zover die alleen op rijksniveau geregeld kunnen worden.

2.4 INTERBESTUURLIJKE SAMENWERKING IS GEEN BËTAWETENSCHAP

Sprekend over rollen impliceert dat er duidelijk afgebakende en te definiëren taken zijn. Dat is geenszins het geval. Een typologie van rollen is slechts een constructie, een handvat voor partijen om met elkaar zoveel mogelijk over hetzelfde te spreken zodat zij van elkaar weten wat wordt bedoeld en wat zij van elkaar mogen verwachten. Het is dus belangrijk om te realiseren dat er geen vaste, eendimensionale modellen voor effectieve samenwerking bestaan – bij opgave a hoort rolinvulling b – omdat in elk samenwerkingsverband de parameters variëren, bijvoorbeeld de financieringsrelatie, het aantal partners, de schaal, de complexiteit van de opgave, de tijdsduur enzovoort. Bovendien kan de verhouding tussen het Rijk en de medeoverheden door de tijd heen variëren. Er zijn voor het Rijk in een traject bijvoorbeeld fasen van sturen en fasen van loslaten.

Daar komt nog bij dat het kiezen van een bepaalde rol geen objectieve keuze is. In 'Loslaten met vertrouwen' (2012) introduceerde de Raad voor het Openbaar Bestuur de zogenoemde Overheidsparticipatietrap met vijf rollen: loslaten, faciliteren, stimuleren, regisseren en reguleren. Daarbij maakte de Raad een belangrijk voorbehoud dat ook hier geldt: 'voor de overheid bestaat niet één ideale of beste rol. Per situatie en per onderwerp zullen politiek en bestuur moeten bepalen én expliciteren welke rol zij voor de overheid zien weggelegd.'³⁷ Kortom: de opvatting over de beste rol van het Rijk is veelal een politieke keuze waarover politieke strijd gevoerd dient te worden. Elk politiek-ideologisch vertrekpunt leidt tot een andere visie op de rol van de overheid.

³⁷ Raad voor het openbaar bestuur 2012 (2), p 68

Dit betekent ook wat voor de advisering van de Raad. Hij kan niet tot een aanbeveling komen welke rol het Rijk bij welke opgave zou moeten innemen. Dat is – als gezegd – onderwerp van politiek debat. Het is dus niet aan de Raad om aan te geven welke rol het Rijk zou moeten vervullen, maar wel hoe het zijn gekozen rollen goed kan vervullen. Kortom, aan welke voorwaarden de rolinvulling moet voldoen om een sterke en betrouwbare partner te zijn.

3 Ervaringen in samenwerking met het Rijk

3.1 INLEIDING

De Raad heeft in drie regio's (Fryslân, Noord-Holland Zuid en Noordoost-Brabant) casestudies gedaan naar 3 soorten samenwerkingsverbanden, namelijk een MIRT-traject, een RES-traject en een Regio Deal. Om te laten zien hoe de aard van de verschillende samenwerkingsverbanden verschilt, hebben we ze in onderstaand schema aan de hand van een aantal karakteristieken in kaart gebracht. De bevindingen die we vervolgens presenteren over de maatschappelijke meerwaarde, de legitimiteit en steun en de operationele capaciteit zijn gebaseerd op interviews die de Raad gehouden heeft met regionale spelers en met deskundigen op nationaal niveau.³⁸

38 Zie paragraaf 1.4 voor uitleg over de methode

Tabel 3.1 Karakteristieken van de interbestuurlijke programma's MIRT, Regio Deal en RES

	MIRT	REGIO DEAL	RES
Initiatiefnemer	Rijk of regio ³⁹	Regio	Koepels decentrale overheden en Rijk
Doel	Duurzame verbetering infrastructuur (materieel)	Duurzame verhoging brede welvaart (immaterieel)	Opwek duurzame energie op land en boven-gemeentelijk vraag en aanbod van warmte
Financiering	Gezamenlijk in variërende verdeling	Rijk 50% Regio 50%	Rijk, waarbij regio eigen uren en financiële middelen inbrengt.
Omvang regio	Vijf vaste regio's (landsdelen)	Grootte afhankelijk van opgave	30 regio's speciaal voor RES vastgesteld ⁴⁰
Benadering opgave	<i>Sectoraal</i> Infrastructuur, Ruimte, Transport <i>Integraal</i> ⁴¹ Vijf gebiedsprogramma's: Benadering vanuit mobiliteit en wonen	<i>Integraal</i> Uiteenlopend binnen kader 'brede welvaart'	<i>Sectoraal</i> Energie en duurzame opwek elektriciteit <i>Integraal</i> Verankering RES in ruimtelijk instrumentarium
Departement	I&W I&W en EZK	LNV en BZK leidend, andere departementen waar nodig	BZK en EZK leidend, IenW, LNV, Defensie, OCW, Rijksvastgoedhoudende diensten waar nodig.
Invloed van het Rijk op keuze van activiteiten	In hoge mate	Regio neemt het voortouw, Rijk denkt mee	Kaders zijn bepaald in Klimaatakkoord

Zoals in hoofdstuk 1 is toegelicht, willen we de ervaringen van regionale betrokkenen met de wijze waarop het Rijk zijn rol invult, analyseren aan de hand van de drie perspectieven die Moore onderscheidt als onderdeel van een strategie voor het creëren van maatschappelijke meerwaarde. Elke specifieke handeling, werkwijze, overtuiging of patroon in een van de domeinen beïnvloedt steeds de andere twee, waarbij alle domeinen steeds aanpassing

39 Onder 'regio' verstaat de ROB in dit hoofdstuk een regionaal samenwerkingsverband van – afhankelijk van de opgave – gemeenten en/of provincie(s), waterschap, kennisinstelling(en) en bedrijven

40 In elke RES-regio werken gemeenten, provincie en waterschap samen

41 Naast de 'klassieke' MIRT-trajecten experimenteert I&W met vijf integrale, gebiedsgerichte programma's waarin niet Infrastructuur maar Mobiliteit centraal staat. Dit als opmaat van het vervangen van het Infrastructuurfonds door het Mobiliteitsfonds dat naar verwachting in 2021 wordt ingesteld.

moeten ondergaan tot er een goed onderling evenwicht tussen de drie is. In dit hoofdstuk bezien wij de drie type samenwerkingsverbanden langs de drie elementen van het model van Moore, dus de maatschappelijke meerwaarde, de operationele capaciteit en de legitimiteit. Voor het doel van dit advies kijken we vooral naar de belemmeringen en schuulpunten die verband houden met het handelen of de rolinvulling van het Rijk. Dat wil natuurlijk niet zeggen dat andere actoren het proces nooit belemmeren. Voor een analyse van interbestuurlijke verhoudingen in hun geheel verwijzen we graag naar het rapport van de Studiegroep Interbestuurlijke en financiële verhoudingen dat in 2020 uitkwam.⁴²

3.2 HET MIRT

3.2.1 *Maatschappelijke meerwaarde*

Het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT) behoort tot de wat meer 'traditionele' vormen van interbestuurlijke samenwerking. De voorganger MIT – toen nog zonder 'Ruimte' – ontstond begin jaren negentig toen gebiedsgericht werken en het belang van de regio nog niet zo centraal stonden in de relaties tussen de bestuurslagen als nu. Het MIRT heeft als doel: de duurzame verbetering van de Nederlandse infrastructuur. De laatste jaren komt er binnen het MIRT wat meer aandacht voor andere maatschappelijke opgaven, zoals duurzaamheid en behoud van natuur. Meerdere gesprekspartners zeggen deze werkwijze daarom als verouderd te beschouwen; zij zien het MIRT eerder als een verdelingsmechanisme voor het infrastructuurfonds dan als een echte vorm van interbestuurlijke samenwerking.

Bij de identificatie van de opgave en de omschrijving van de gewenste toe te voegen waarde ontstaat daarom meteen een eerste schuulpunt: vragen vanuit de regio worden steeds vaker integraal geformuleerd, dat wil zeggen: gerelateerd aan andere opgaven, terwijl voor het Rijk in dit programma alleen infrastructuur centraal staat. Regio's proberen via het MIRT infrastructurele opgaven te koppelen aan vragen omtrent mobiliteit, wonen, energie en economie. De ervaring is dat een dergelijke brede blik lastig is in een programma dat 'duurzame verbetering van de infrastructuur' als centrale doelstelling heeft.

3.2.2 *Legitimiteit en steun*

Welke bronnen van legitimiteit en (politieke) steun ondersteunen het overheidshandelen bij dit programma? Gelijkwaardigheid van de overheden is nooit een formeel doel geweest van het MIRT, maar de financiële opzet lijkt wel een gelijkwaardige opzet te willen bevorderen aangezien zij beide de helft

42 Studiegroep Interbestuurlijke en financiële verhoudingen 2020

van een traject financieren. Maar op meerdere vlakken is die gelijkwaardigheid schijn. In de eerste plaats: waar de regio het geld alleen in eigen gebied weg kan zetten, kan het Rijk kiezen aan welke regio het zijn geld besteedt. Dat is vaak een politieke keuze, die soms zelfs is vastgelegd in het regeerakkoord. Wanneer de regio dan met een nieuw, niet eerder geopperd plan komt en het past bij de al gemaakte politieke keuzes, moeten de regio's naar eigen zeggen duwen en trekken om een voorstel gehonoreerd te krijgen.

Het kan natuurlijk zijn dat Rijk en regio het niet eens zijn over nut en noodzaak van een programma. Idealiter zou men dan rond de tafel gaan zitten en teruggaan naar de vraag hoe en waar men maatschappelijke meerwaarde wil toevoegen en hoe dit programma daaraan kan bijdragen. Uit de casestudies blijkt dat die discussie achterwege blijft. In plaats daarvan begint in zo'n geval een langdurig traject 'met soms bekende, en soms onbekende belangen' van onderzoeken en *second opinions*, waarbij het Rijk zich op de vlakte houdt en geen toezeggingen doet. De regio ervaart deze houding als ongelijkwaardig en demotiverend. De regio's voelen dat het Rijk hen vooral ziet als de partij die om geld komt vragen. Ook wanneer Rijk en regio samen een brainstorm organiseren – waarvoor bij uitstek gelijkwaardigheid en openheid nodig zijn – houdt het Rijk zich volgens de regio's op de vlakte. Gesprekspartners geven aan dat er zeker rijksambtenaren zijn die wel graag gebiedsgericht bewegen, maar zij zijn gebonden aan de politiek-bestuurlijke keuzes.

Een tweede obstakel voor gelijkwaardigheid is de wijze waarop de besluitvorming is georganiseerd. De gesprekspartners in de regio ervaren de wijze waarop prioriteiten in het MIRT worden bepaald als weinig open en bespreekbaar. Voor regionale bestuurders is er vrijwel geen ruimte om op gelijk niveau met landelijke bestuurders over hun voorstel te spreken omdat onderwerpen pas bestuurlijk besproken worden als zij de agenda van het directeurenoverleg gepasseerd zijn. Daarbij is er maar een beslismoment per jaar (aan de zogenoemde MIRT-tafel) en als eerder al gesteld liggen veel beslissingen al vast in het regeerakkoord. Dit wordt door veel regionale bestuurders en ambtenaren als een unfair besluitvormingsproces ervaren.

'Het bestuurlijk overleg MIRT is een soort rituele dans waar niet het daadwerkelijk overleg plaatsvindt. Het is meer een ordenings- en legitimatieproces voor het Rijk.' (Burgemeester)

Of een regionaal voorstel doorgang kan vinden is dus meer een vraag van politieke wil dan van kunnen. Dat maakt de druk op het voorbereidingstraject erg groot. De regio's ervaren de mobiliteitswereld als 'in beton gegoten'. De behoefte aan een meer open (bestuurlijke) interactie in het voortraject

is groot. In plaats van dat alle regionale programma's door dezelfde mal van het Rijk moeten, vraagt dit volgens onze gesprekspartners om een gebiedsgerichte benadering waarbij ministers of staatssecretarissen samen met gedeputeerden de opgaven van de regio verkennen. Maar dat soort contacten blijkt ook niet gemakkelijk te leggen.

'Toen ik net gedeputeerde was, nam ik mij voor een ronde te maken langs de bewindslieden wier portefeuille raken aan de mijne. Maar dat bleek niet eenvoudig. Soms kwam ik zelfs niet langs hun secretaresse.'
(Gedeputeerde)

Bij de kwestie van legitimiteit gaat het over de vraag of er voldoende wettelijke basis en (ambtelijke en politieke) steun is voor overheidshandelen. Een duidelijk geformuleerde toegevoegde waarde en in voldoende mate beschikbare operationele capaciteit vormen daar normaal gesproken de maatstaf voor. De casestudies laten zien dat initiatieven uit de regio op een aantal hobbels stuiten voor zij de nodige steun van het Rijk krijgen. De regio voelt zich door het Rijk vaak niet serieus genomen. De regio's willen niet worden beschouwd als de partij die alleen om geld komt vragen. De visie dat Rijk en regio elkaar nodig hebben, willen zij graag terug zien in de houding van het Rijk.

3.2.3 *Operationele capaciteit*

Op het gebied van operationele capaciteit is het Rijk in verschillende opzichten een fijne partner om mee te werken. Dat heeft eerst en vooral te maken met de brede ervaring die met name Rijkswaterstaat heeft met hooggespecialiseerde taken. Rijksorganisaties zijn vaak gewoonweg beter uitgerust voor het plannen en uitvoeren van grote projecten. Respondenten geven aan dat regio's in dergelijke gevallen het leiderschap niet moeten betwisten maar beter een modus kunnen zoeken waarbij iedere partner kan inbrengen waar hij goed in is.

Ook zien respondenten een positieve ontwikkeling in de nieuwe, gebiedsgerichte programma's. Daar is een ander soort, meer geëngageerde Rijksambtenaar bij betrokken. Zij draaien volledig mee op strategisch niveau en zien in de regio dat het niet werkbaar is als het Rijk niet regelmatig een ander bestuurlijk niveau mandateert. Deze programma's – waarin zoals eerder gezegd niet 'infrastructuur' maar 'mobiliteit' centraal staat – ervaren de respondenten uit de regio als een belangrijke stap in de goede richting. Het feit dat het Rijk daarbij met de regio – en *in* de regio – aan tafel zit kan op waardering rekenen.

Wanneer eenmaal besloten is dat Rijk en regio samen in zee gaan, verloopt de samenwerking tussen Rijk en regio redelijk soepel. De meeste gesprekspartners zijn tevreden over de communicatie met het Rijk nadat de financiering is toegekend. Er worden goede afspraken gemaakt wie welke rol in de samenwerking heeft. Ook ervaren de regio's dat het Rijk de regio ruimte geeft door het traject op te splitsen in verschillende financieringsfasen. Dat geeft de regio de mogelijkheid om ook gedurende het traject nog regionale fondsen te kunnen werven.

Tegenover deze positieve waardering staan enkele knelpunten. Voordat de knoop van samenwerking is doorgehakt vinden de regio's verschillende obstakels op hun pad. De eerste betreft de sectorale inrichting van het Rijk die op operationeel niveau de uitvoering van het MIRT kan belemmeren. De integrale vragen vanuit de regio botsen met de sectorale departementale indeling. Geldpotten bij het Rijk zijn gescheiden en gaan gepaard met sectorale doelstellingen. Wanneer de regio een opgave formuleert die over de departementen heengaat, wordt de opgave in deelvragen opgesplitst en wordt de regiovertegenwoordiger zelf op pad gestuurd naar de verschillende departementen.

Regio-vertegenwoordigers ervaren bovendien dat het Rijk het moeilijk vindt om te delegeren en zaken los te laten. Als klap op de vuurpijl zijn er tussen de bij het MIRT betrokken departementen – I&W, BZK en Financiën – spanningen over belangen, financiën en rolonduidelijkheid merkbaar.

In plaats van de maatschappelijke meerwaarde staat voor het Rijk veelal de eigen organisatie centraal. Een traject is dan geslaagd, als het binnen de eigen organisatorische kaders past. Het MIRT heeft volgens de gesprekspartners wat dit betreft een geheel eigen logica, en voorstellen vanuit de regio worden afgehouden omdat ze daar niet binnen passen. Men heeft het idee dat het Rijk geen fundamentele keuze durft te maken om gebiedsgericht en integraal te werken.

'Neem de Lelylijn. Het Rijk heeft zelf doelstellingen op het gebied van een betere spreiding van recreatie en toerisme en van wonen. Het vraagstuk van beter openbaar vervoer vanuit de Randstad naar het Noorden is dus bij uitstek een integrale vraag. Maar het wordt vanuit het Rijk departementaal aangevlogen' (Gedeputeerde)

De bestuurders en professionals in het MIRT waarmee de Raad gesproken heeft, geven aan dat de slagingskans om van het Rijk steun te krijgen bij een integrale opgave afhankelijk is van het treffen van de juiste persoon. Als een

directeur of iemand anders op besluitvormingsniveau intrinsiek gemotiveerd is om integrale opgaven aan te gaan, blijkt dit van doorslaggevend belang. De gesprekspartners in de MIRT-trajecten geven echter aan dat dit laatste eerder een uitzondering is dan de regel. Zij hebben het gevoel dat het Rijk niet alleen niet actief de samenwerking zoekt, maar die soms ook afhoudt.

Daarbij kreeg Rijkswaterstaat in de gesprekken een speciale vermelding waar de positieve kanten van het Rijk en de knelpunten mooi samenkomen. Het is een hooggekwalificeerde organisatie waar gespecialiseerde ambtenaren werken. Tegelijk ervaren onze respondenten Rijkswaterstaat ook als een sectoraal georiënteerde organisatie die het moeilijk vindt om over de grenzen van de eigen specialismen te kijken. Volgens onze gesprekspartners is de dienst niet gewend om flexibel om te gaan met andere belangen en wensen die in de regio gelden.

De kloof tussen de aard van de vraag in de regio en de aard van het aanbod in Den Haag maakt de verhoudingen tussen de betrokkenen stroef; processen en procedures staan regio's vaak flink in de weg. Voor bijvoorbeeld de verbetering van een vaarweg dienen regio's aan te kloppen bij verschillende afdelingen op een ministerie. Zaken als scheepvaartbelangen, waterwegen en economische ontwikkeling zijn op verschillende plekken bij het Rijk belegd. Bovendien worden aanvragen voor investeringen door een andere tak van het departement afgewikkeld dan voor onderhoud.

Een antwoord kan zijn een duidelijkere aanwezigheid van het Rijk in de regio. Maar in de praktijk zien de regio's eerder een tegengestelde beweging: bij de regionale directies van Rijkswaterstaat zijn veel bevoegdheden weggehaald, zij zijn alleen nog verantwoordelijk voor beheer en onderhoud. Bij een nieuwe investering moet de regio daarom toch naar Den Haag kijken. Daarbij willen de relatief snelle wisselingen van personeel binnen en tussen de departementen ook niet helpen. Nieuwkomers in een functie missen de sensitiviteit voor specifieke mobiliteits- en infraprojecten. Het ontbreekt aan een gevoel van eigenaarschap en continuïteit.

Het Rijk – meer specifiek het ministerie van I&W – doet op dit moment wel een poging de beweging naar een meer integrale benadering van de opgaven te maken. In vijf experimentele gebiedsgerichte programma's werkt men nu aan de hand van een mobiliteitsopgave in plaats van infrastructuuropgave. Dit wordt in 2021 gevolgd door de wettelijke instelling van een Mobiliteitsfonds⁴³.

43 De casestudies in dit advies betroffen één 'traditioneel' MIRT-traject, één gebiedsgericht programma en één programma met gebiedsgerichte elementen waarbij wel 'mobiliteit' centraal stond.

3.3 REGIO DEALS

3.3.1 *Maatschappelijke meerwaarde*

Daar waar het MIRT met 'infrastructuur' een beperkte focus heeft, staat bij de Regio Deals een brede vraag centraal, namelijk: hoe kunnen we de welvaart in brede zin in deze regio vergroten? Het doel van de Regio Deals zoals geformuleerd in het regeerakkoord was om samen met decentrale overheden regionale knelpunten aan te pakken. Deze vraag maakt activiteiten op allerlei gebied en in onderlinge samenhang mogelijk. Veel regio's grepen dan ook de kans aan om voorstellen te doen voor een integraal pakket aan maatregelen die elkaar zouden kunnen versterken. Over de definitie van de te bereiken maatschappelijke meerwaarde – welvaart in de breedste zin van het woord – waren het Rijk (het ministerie van LNV) en de regio's het eens. LNV liet vervolgens alle ruimte aan de regio om het antwoord te formuleren en sprak de intentie uit hier op rijksniveau aan te willen bijdragen.

Het ministerie vroeg letterlijk: 'Waarmee kunnen wij u van dienst zijn?'. Dat is een vraag die de regio's als een duidelijke erkenning voor de regionale aard van de opgave hebben ervaren. Soms was deze benadering nieuw, soms gaf deze een impuls aan een al bestaande samenwerkingsvorm. Dat het Rijk daarbij ook nog eens interregionale uitwisseling en samenwerking stimuleert, wordt gewaardeerd. Dat bracht ook grensoverschrijdende thematiek onder de aandacht.

In de ogen van de regio's wordt samenwerking bemoeilijkt, als het Rijk nadrukkelijk beleidsdoelstellingen nastreeft maar die niet vanaf het begin af aan openlijk op tafel legt. Regio's zeggen in een open en gelijkwaardige sfeer wel open te staan voor voorstellen van het Rijk voor aanpassing of aanvulling van het programma.

'Het zou prettig zijn als het Rijk geen gelijkwaardigheid suggereert als deze er toch niet is. Dan liever transparantie.' (Burgemeester)

De integraliteit van de vraag bleek echter moeilijk vast te houden in het bepalen van de strategie voor de uitvoering. Respondenten in de regio geven aan dat zij voor verschillende deelaspecten van de Regio Deal in gesprek moesten met afzonderlijke vakdepartementen. In hun ogen zou de integraliteit ermee gediend zijn als de departementen onderling afspraken maken over de door de regio gevraagde hulp. Respondenten vertellen dat het ministerie van LNV duidelijk hetzelfde integrale doel voor ogen had terwijl zij die bij andere departementen misten.

3.3.2 Legitimiteit en steun

De regionale gesprekspartners zijn zeer te spreken over de rol van het Rijk in de fase van totstandkoming van de Regio Deal. De ambtenaren die vanuit het Rijk meewerken worden aangemerkt als kundig en bereid om mee te denken in de oplossingen. Vertegenwoordigers van één van de regio's spraken uit dat de totstandkoming van de Regio Deal als een echte coproductie is ervaren met veel schakelen, korte lijnen en wederkerige feedback. Vlak voor de goedkeuring waren er geen verrassingen meer voor elkaar.

Enkele specifieke situaties hebben de samenwerking wel bemoeilijkt. Zo ontstaat een complicerende factor als binnen een regio concurrentie ontstaat. In een van de casestudies waren twee initiatieven binnen een gebied in de race voor een Regio Deal. Het Rijk kende hen vervolgens gezamenlijk een bedrag toe dat ze onderling moesten verdelen. Zo ontstond er concurrentie binnen de eigen regio en moesten zij de eigen gemeentelijke bestuurders keuzes laten maken. Dit maakte het nodeloos ingewikkeld.

Meer generieke en breed ervaren knelpunten bestaan ook. Een punt dat de regio's aankaarten vanuit het perspectief van legitimiteit en steun is de gedetailleerde eisen die aan de voorkant aan de bestedingsplannen worden gesteld. Een integrale Regio Deal bestaat uit een set van op elkaar ingrijpende activiteiten waarvan soms pas in de loop van het proces uitkristalliseert hoe het geld het beste kan worden ingezet. Daar komt bij dat wanneer je werkt aan een immateriële doelstelling als 'Brede welvaart' er niet altijd concrete indicatoren zijn hoever je daarmee gekomen bent. In de deal worden daar dan ook nadere afspraken over gemaakt, onder meer met een nulmeting en lerende evaluatie. Hier ontstaat spanning met het nog steeds dominante *output*-denken bij het Rijk.

'Voor bestuurders in provincies en gemeenten is het Rijk een veelkoppig monster. Waarbij er een grote draak is die je nooit ziet, maar die wel de baas is: het Ministerie van Financiën. De schaduw van Financiën hangt vaak over de gesprekken.' (Burgemeester)

De inzet van het financieel instrumentarium bleek problematisch. Het Rijk koos ervoor een decentralisatie-uitkering te gebruiken. De reden daarvoor was dat het op deze wijze de verantwoordingslasten over de besteding richting de Rijksoverheid kon beperken. De Algemene Rekenkamer oordeelde echter dat oneigenlijk gebruik werd gemaakt van dit instrument. De Algemene Rekenkamer was namelijk van oordeel dat door de voorwaarden vooraf er wel degelijk sprake was van bestedingsgebonden overdracht waarover verant-

woording aan het Rijk noodzakelijk was.⁴⁴ Het ministerie van Financiën ging mee in deze redenering van de Rekenkamer. Deze kwestie speelde midden in het onderhandelingsproces van de zogenoemde tweede tranche, waarin het Rijk daardoor op bepaalde afspraken terug moest komen vanwege het oordeel van de Rekenkamer. Dit heeft ertoe geleid dat de bekostiging van de nieuwe Regiodeals in de vorm van een specifieke uitkering zijn verstrekt. In de meeste gevallen zijn het Rijk en de regio's over de verantwoordingseisen die daaraan verbonden waren in goed overleg uitgekomen.

De verantwoordingslogica staat bovendien het in het Interbestuurlijk programma geformuleerde uitgangspunt 'gelijkwaardigheid tussen de medeoverheden' in de weg. Over het samen opzetten van de deal en de wijze waarop het Rijk de regio aanspreekt is men zeer te spreken, maar de sterke nadruk op het in detail begroten en verantwoorden van het budget verandert de verhoudingen. De regio stelt zich vragen als: als wij gelijkwaardige overheden zijn, waarom moeten wij dan verantwoording afleggen aan de ander? En van wie is dat geld nu eigenlijk? Zijn wij als regio niet gewoon een deel van de overheid dat dus ook aanspraak kan maken op een deel van het Rijksbudget? Een gemeenteadviseur merkte op: 'De verdeling van het geld over de regio's heeft het karakter van een "*beauty contest*".'

Om de legitimiteit van een traject bij het Rijk aan te tonen en steun voor de activiteiten te krijgen, hebben regio's het gevoel dat zij een andere taal moeten spreken. Oorspronkelijk was de startvraag: '*Waarmee kunnen wij jullie van dienst zijn?*'. Maar in de ogen van onze gesprekspartners lijkt de onderliggende, impliciete vraag van de afzonderlijke departementen soms eerder: '*What's in it for us?*' Betrokkenen van de decentrale overheden ervaren dat dit niet bijdraagt aan de gebiedsgerichte benadering die erkent dat regio's specifieke opgaven hebben waar specifieke oplossingen bij horen. Regio's horen dat er niet gedifferentieerd kan worden in landelijk beleid, bijvoorbeeld omdat het juridisch niet mogelijk is of omdat er in de landelijke politiek geen steun voor is.

De Raad ziet dat het onderlinge begrip beter kan, bijvoorbeeld waar het de procedures aan weerszijden en de legitimiteit daarvan aangaat. Anders gezegd: de afzonderlijke overheden spreken elkaars taal nog niet altijd even goed, terwijl dat een belangrijk aspect van samenwerking is.

44 De Raad voor het Openbaar Bestuur was van oordeel dat er eerder sprake was van een overeenkomst tussen partijen in plaats van een eenzijdig opgelegde regeling en dat de formeel-juridische benadering van de ARK geen recht deed aan het karakter van Regio Deals. Zie het Briefadvies herziening uitkeringsstelsel van de ROB uit 2019.

3.3.3 Operationele capaciteit

Over de rol van het Rijk bij de uitvoering van het traject wordt verschillend gedacht. De ene regio werkt graag meer autonoom, de ander zoekt een coproducent in het Rijk, ook in de uitvoering. Wat wel telkens naar voren komt, is dat de regionale partners het Rijk waarderen om zijn in de opzet van de Regio Deals ingesloten erkenning dat opgave regiospecifiek zijn. Daarnaast zijn zij positief over de denkkraft van Rijksmedewerkers. Deze houding leidt tot goede en gelijkwaardige gesprekken waarbij men elkaar als kennispartner serieus neemt en openstaat voor weerwoord en suggesties.

‘Zo kwam het Rijk ook met twee projecten die het zelf graag uit wilde proberen in de context van deze regio. Daar stond de regio dan weer voor open.’ (Burgemeester)

Een regio noemde deze rolinvulling van het Rijk als *coproducent* waarbij Rijk en regio elkaar steeds weer uitdagen om tot betere oplossingen te komen. Een van de gesprekspartners schetst hierbij hoe idealiter gewerkt kan worden: de regio brengt in of het praktisch uitvoerbaar is, het Rijk zegt wat het Rijksbeleid op dit punt is en wat er in andere regio's gebeurt. Een burgemeester spreekt over ‘vrij worstelen’.

De intenties en de opzet van de Regio Deals worden door de regio als heel positief ervaren. Maar zoals hierboven al aangegeven loopt men in de uitwerking al snel op tegen het feit dat het Rijk zelf geen integrale werkwijze hanteert. De regio's ervaren dat de integraal geformuleerde strategie eerst opgeknapt moet worden in deelprojecten om er afzonderlijke departementen bij te kunnen betrekken. De departementen hebben niet dezelfde intentie tot, maar ook niet dezelfde kennis van en ervaring met integraal werken als het Regio-Dealteam van LNV.

Het onvermogen van een aantal departementen frustreert de regio's. In de interviews gaven zij aan dat het welslagen van een integrale strategie vaak afhankelijk is van welke ambtenaar je op het departement treft. De een denkt mee in het ‘brede welvaart’-concept, de ander houdt vast aan de eigen kaders en eigen thematiek. De Raad heeft een Regio Deal gezien waarbij de regio concludeerde dat bepaalde activiteiten geen haalbare kaart waren en zich concentreerden op de elementen van de opgave waarvoor de aanpak wel goedgekeurd was. Andere regio's proberen juist de departementen in de regio te laten aanhaken, door ze nadrukkelijk te betrekken bij de uitvoering van de actielijnen.

Aansluitend daarbij zien we dat in de Regio Deal bij aanvang van het proces de onderlinge rolverdeling nauwelijks onderwerp van gesprek is. In de Regio Deals wordt als onderdeel van de deal wel een intern *governancedocument* opgesteld. Dit heeft betrekking op de structuren voor besluitvorming en financiële afwikkeling. De Raad heeft de indruk dat teleurstelling kan worden voorkomen als daarin ook wederzijdse verwachtingen over de rolinvulling worden geuit en besproken.

‘Het Rijk kan verschillende rollen hebben. De financiersrol ligt voor de hand, maar we zoeken ook een faciliterende partner. In de Regio Deals kan het Rijk meerdere rollen na elkaar of tegelijk hebben. Niet alle departementen of rijksdiensten hebben de flexibiliteit voor rolwisseling. Juist daarom is het goed als je samen je uitgangspunten en verwachtingen benoemt.’ (Burgemeester)

3.4 REGIONALE ENERGIESTRATEGIEËN

3.4.1 *Maatschappelijke meerwaarde*

De wijze waarop de opgave voor het ontwikkelen van een Energiestrategie in Nederland is opgepakt is vrij uniek. De nationale opgave om 35 TWh aan energieopwekking mogelijk te maken is verdeeld over dertig regio's, waarin gemeenten, provincie en waterschap(en) samenwerken. In tegenstelling tot het MIRT of de Regio Deals werkt dus elke regio aan dezelfde opgave (de omvang verschilt uiteraard).

De regio's ervaren in het algemeen de maatschappelijke meerwaarde in dit traject als duidelijk geformuleerd. De regio heeft een duidelijk afgebakende opdracht: het gaat over de eigen gemeenten en een evenredig deel van de nationale opgave. Maar de opsplitsing in regio's bemoeilijkt de opgave ook, en wel op drie manieren. Ten eerste ruimtelijk: er doen zich dilemma's voor in de grensgebieden tussen regio's, en binnen een regio moet het platteland de beperkte mogelijkheid om in steden energie op te wekken (denk aan windmolens) opvangen. Ten tweede – zo geven geïnterviewden aan – is het soms lastig dat industrie, landbouw en mobiliteit via een ander spoor werken aan de nationale energieopgave⁴⁵. De industrie bijvoorbeeld is immers wel onderdeel van de regio, en soms nauw verweven met huishoudelijke energievoorziening (denk aan het gebruik van restwarmte). Ten derde omdat niet alle private partijen – met uitzondering van netbeheerders en energiecoöperaties – in eerste

45 Bij de uitwerking van het akkoord van Parijs namen deze sectoren deel aan andere klimaat-tafels

instantie meepraten over de RES. Vanuit het oogpunt om de belangen in de discussie niet vertroebelend te laten werken is dit begrijpelijk, maar op termijn zullen regio's deze partijen ook nodig hebben om de RES tot een succes te maken.

Alhoewel de mogelijkheden die de regio's hebben om creatief met de opgave aan het werk te gaan dus soms letterlijk begrensd zijn, heeft De Raad de indruk dat dit geen onoverkomelijke belemmeringen zijn. De regio's zijn voortvarend aan de slag gegaan met hun concrete opdracht, proberen soms zelf al de begrenzing te overstijgen of verwijzen knelpunten door naar de nationale overheid voor een volgende stap van het proces.

3.4.2 *Legitimiteit en steun*

Zoals eerder toegelicht zijn de bronnen die de legitimiteit van een overheidsactiviteit ondersteunen de wet- en regelgeving, de democratische aansturing en controle, transparantie, geloofwaardigheid, en de gunfactor. In de andere samenwerkingstrajecten in dit advies zijn het vooral de regio's die met behulp van deze bronnen de steun van het Rijk moeten verwerven. Hier is het eerder andersom. Toen het Rijk zich gesteld zag voor de klimaatopgave voortkomend uit het akkoord van Parijs, wist het dat dit niet zou lukken zonder de medewerking van de regio's. VNG, IPO en de Unie van Waterschappen namen het initiatief op om de opgave op regionaal niveau te gaan uitvoeren.

Een van de meest gevoelige aspecten van het RES-traject is de democratische aansturing en controle. De regio mag dan organisatorisch gezien een geschikte schaal zijn om de opgave te beleggen, het is geen bestuurlijke eenheid waar democratische legitimatie vormgegeven kan worden. Dit moet dus plaatsvinden binnen de gemeenten, de provincie en de waterschappen zelf. Gemeenteraden, provinciale staten en het algemeen bestuur van waterschappen moesten de in hun regio voorgestelde strategie bekrachtigen voordat een regio deze aan het Rijk voorlegde.

Verschillende regio's kozen een eigen werkwijze die bij de regio past. Zo kreeg de regio Noord-Holland Zuid, die grotendeels samenvalt met de Metropoolregio Amsterdam en waar gemeenten gewend zijn regionale belangen op een hoger niveau af te wegen, iets meer vanzelfsprekend het vertrouwen van gemeenten. In Noordoost Brabant daarentegen, waar die samenwerkings-traditie veel minder bestaat, verdeelde de regionale stuurgroep de regionale opgave over de 17 afzonderlijke gemeenten en koppelde daar een individuele resultaatsverplichting aan:

‘Het was anders waarschijnlijk niet gelukt om een mandaat voor de regio te krijgen. Maar het goede was wel, dat alle gemeenten door de ervaring van hun eigen proces zagen dat je sommige problemen beter samen kunt oplossen.’ (Regiocoördinator)

Deze gemeentelijke plannen werden later samengevoegd tot een regionaal plan.

Om gemeenteraden, PS en het AB van waterschappen te overtuigen van de regionaal gekozen strategie vroeg van de regionale stuurgroepen transparantie in de gemaakte keuzes. Veel gemeenten vroegen zich af of de regionale strategie gehandhaafd zou worden of dat het Rijk deze later nog kon wijzigen. In die zin vielen de uitlatingen die de minister van BZK al gedurende het regionale proces deed over haar voorkeurslocaties voor windmolens, bij veel van de door de Raad geïnterviewde betrokkenen niet goed.

In de samenwerking tussen Rijk en regio wordt gestreefd naar gelijkwaardigheid, een duidelijk taakafbakening en eigen oplossingen van de gemeenten via een regionale strategie. Als echter de gemeenten zelf niet gezamenlijk aan de 35TWh energieopwekking komen, dan maakt het Rijk alsnog de benodigde keuzes. De geïnterviewden geven aan dat de meeste gemeenten wel intrinsiek gemotiveerd zijn om mee te werken aan de RES, maar dat deze ‘stok achter de deur’ ook een grote rol speelt. ‘Het is de vraag of dat een geschikte basis voor samenwerking is’, zegt een burgemeester.

Uit de gesprekken blijkt dat het sterke, zelfbewuste regio’s vraagt om boven dit spel tussen Rijk en regio te gaan staan:

‘Als je als regio sterk in je schoenen staat en gewend bent samen te werken, trek je je daar niet zoveel van aan.’ (Regiocoördinator)

De afbakening van de opgave die hierboven besproken werd is soms ook bepalend voor (het gebrek aan) steun voor de strategie. In een van de bezochte regio’s nam een groep boeren het initiatief om energie op te wekken uit mest, waarmee groene stroom geleverd kan worden aan een aantal huishoudens. Dit initiatief mocht echter niet meetellen voor de kwantitatieve doestelling van de RES, omdat het ‘op een andere tafel thuisheert’.

‘Dit bureaucratische onderscheid is funest voor het behoud van het enthousiasme. Lokaal draagvlak moet ook een parameter zijn in het meten van het welslagen van de RES.’ (Burgemeester)

Tot slot wezen vertegenwoordigers van de Raad erop dat het proces weliswaar op dit moment een grote legitimiteit heeft, maar dat onduidelijkheid over toekomstige financiering die legitimiteit zeer breekbaar maakt. Het draagvlak bij de regio's, maar ook de soms moeizaam opgebouwde regionale samenwerking kan zonder (financiële) steun wel eens als een kaartenhuis in elkaar vallen.

3.4.3 *Operationele capaciteit*

Om te kijken welke belemmeringen zich voordoen in de operationele capaciteit voor het opstellen van de RES vroegen we de regionale vertegenwoordigers naar de organisatie, de financiën, de efficiëntie en effectiviteit van de aanpak. Daarbij viel het op dat de meeste regio's een actievere betrokkenheid van het Rijk in het ontwikkelingsproces van de RES bepleiten. In de eerste plaats omdat het Rijk een belangrijke intermediaire rol heeft bij de uitwisseling van informatie over wet- en regelgeving; om als breekijzer te fungeren de relatie met andere sectoren, departementen en klimaattafels; en om in een vroeg stadium al over de regio's heen te kunnen kijken en waar nodig te bemiddelen tussen regio's. Dit vraagt om een vertegenwoordiger van het Rijk met een duidelijk mandaat. Het bureau van het Nationaal Programma RES doet volgens de regio's goed werk maar richt zich vooral op de procesmatige kant van de zaak. Ontsluiting van de beschikbare kennis vindt plaats, maar zou volgens de regio's beter kunnen.

In de tweede plaats is het volgens de regio's van belang dat het Rijk zich verdiept in de situatie van de verschillende regio's. Begrip kan bijdragen aan gebiedsgerichte oplossingen en draagvlak bij de afzonderlijke gemeenten. Het gaat daarbij niet alleen om het opdoen van kennis, maar Rijk en gemeenten moeten bekend raken met elkaars wereld.

Ook bij de RES lopen regio's, net al bij andere programma's, op tegen het gebrek aan integraliteit van Rijksbeleid. Binnen de RES worden tegengestelde belangen zichtbaar die eigenlijk op nationaal niveau om een politieke afweging vragen. De geïnterviewden gaven aan dat tussenkomst van het Rijk in dat geval zeer gewenst is. De regio's zien het organiseren van integraliteit als een belangrijke taak van het Rijk. De verkokering van de departementale organisatie wreekt zich ook hier. In de regio worden creatieve en innovatieve oplossingen bedacht die stuiten op departementale grenzen. Zo proberen regio's werk met werk te maken door windmolens langs nieuw te bouwen

wegen te plaatsen of energie op te wekken op grond in eigendom van het Ministerie van Defensie. De regio's waar de Raad betrokkenen geïnterviewd hebben weinig medewerking ervaren van betrokken departementen om deze ideeën te doordenken.

3.5 SURVEY-ONDERZOEK

In juli 2020 is een online enquête afgenomen onder de deelnemers van het *Flitspanel*, waarin gevraagd is naar hun opvattingen en ervaringen ten aanzien van interbestuurlijke samenwerking. Een representatieve steekproef van 2721 ambtenaren van het Rijk, provincies, waterschappen, gemeenschappelijke regelingen en gemeenten is benaderd, waarvan 51 procent de enquête ook daadwerkelijk invulde ($n=1394$). Eén van de vragen in de enquête betrof de knelpunten die ambtenaren ervaren bij interbestuurlijke samenwerking. Wij legden 24 stellingen voor, die elk een knelpunt zouden kunnen zijn voor effectieve interbestuurlijke samenwerking. De vraag is als volgt gesteld:

Voor zover de uitkomsten van de samenwerking in uw ogen niet optimaal zijn, aan welke factoren ligt dat volgens u? Hieronder ziet u een lijst met mogelijke beperkende factoren. Geef voor elk van de factoren aan in hoeverre deze in uw beleving van toepassing is.

Dat de uitkomsten van de samenwerking niet optimaal zijn, komt in mijn ogen doordat....

Respondenten gaven voor elke stelling aan in hoeverre zij die factor als knelpunt beschouwen, op een schaal van 1 tot en met 5, waarbij 1 = helemaal niet van toepassing en 5 = heel erg van toepassing. In onderstaande ranglijst staan de gemiddelde scores voor elk mogelijk knelpunt van hoog naar laag. We splitsten de data uit tussen ambtenaren aan de kant van het Rijk en ambtenaren aan de kant van de decentrale bestuurslagen.

Figuur 3.2 Oorzaken van suboptimale interbestuurlijke samenwerking zoals aangegeven door rijksambtenaren en decentrale ambtenaren

Ambtenaren op de decentrale niveaus zien de volgende factoren als de belangrijkste knelpunten:

1. Rijksoverheidsorganisaties zijn onvoldoende op de hoogte van de inhoudelijke zorgen en uitdagingen van de decentrale overheden. (3,59)
2. Rijksoverheidsorganisaties nemen de zorgen en uitdagingen van de decentrale overheden onvoldoende serieus. (3,42)
3. De personele capaciteit voor de samenwerking is ontoereikend. (3,39)
4. De manier van samenwerken maakt te weinig gebruik van de ruimte om te experimenteren binnen de bestaande wetten en regels. (3,35)
5. Rijksoverheidsorganisaties spreken niet met één mond. (3,31)
6. Rijksoverheidsorganisaties stellen zich te veel sturend op. (3,30)

Rijksambtenaren zien de volgende factoren als de belangrijkste knelpunten:

1. Er is te veel ruimte voor de betrokken partijen om binnen de geformuleerde doelstelling(en) hun eigen doelen na te streven. (3,40)
2. De personele capaciteit voor de samenwerking is ontoereikend. (3,38)
3. Partijen worden onvoldoende aangesproken op de resultaten die ze behalen. (3,31)
4. Partijen worden onvoldoende aangesproken op de inbreng die ze moeten leveren. (3,30)
5. Rijksoverheidsorganisaties spreken niet met één mond. (3,26)
6. Rijksoverheidsorganisaties zijn onvoldoende op de hoogte van de inhoudelijke zorgen en uitdagingen van de decentrale overheden. (3,19)

Er is enige variatie tussen de top-6 van beide groepen. Ambtenaren op de decentrale niveaus leggen meer de nadruk op (a) onvoldoende serieus genomen worden, (b) onbenutte experimenteer ruimte en (c) teveel sturing vanuit het Rijk. Rijksambtenaren leggen op hun beurt de nadruk op (a) de mogelijkheid om eigen agenda's boven de interbestuurlijke doelen te stellen, en (b) de aanspreekbaarheid op zowel inzet als resultaten. Interessanter en veelzgender is echter dat voor beide groepen, drie van de top-6 knelpunten overeenkomen. Er bestaat consensus tussen beide groepen dat veel verbetering te behalen is op de punten (a) kennis van wat er speelt op decentraal niveau; (b) afstemming tussen rijksdepartementen; en (c) menskracht om de samenwerking goed te laten verlopen.

Tussenconclusie

Uit de systematische bevraging van 'de werkvloer', dat wil zeggen de professionals die dagelijks in de praktijk bezig zijn met interbestuurlijke samenwerking, volgt dus dat de rol van het Rijk bij interbestuurlijke samenwerking verbeterd kan worden op de dimensies houding, structuur en capaciteit.

- Qua *houding* volgt hier een oproep aan het Rijk om zich méér te verdiepen in de inhoudelijke zorgen en uitdagingen op decentraal niveau, en een verschuiving te bewerkstelligen van instrumentele interesse naar intrinsieke interesse.
- Qua *structuur* volgt hieruit een oproep aan het Rijk om ervoor te zorgen dat er méér afstemming plaatsvindt zodat het Rijk zelf meer als één overheid gaat werken.
- Qua *capaciteit* volgt hieruit een oproep aan het Rijk om meer personeel beschikbaar te maken voor het in goede banen te leiden van de interbestuurlijke samenwerking.

4 Reflectie: wat gaat goed en wat kan beter?

4.1 INLEIDING

Het vorige hoofdstuk is een weergave van de observaties en indrukken van de Raad ten aanzien van de samenwerking in drie verschillende interbestuurlijke programma's in drie verschillende regio's. In dit hoofdstuk reflecteert de Raad op wat onze gesprekspartners als sterke punten en knelpunten hebben ingebracht. Het doel daarbij is om in de rol van het Rijk te herkennen wat goed gaat en dus kan blijven, en waar in de rolinvulling kansen liggen voor verbetering.

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de observaties in hoofdstuk 3.

Tabel 4.1 Samenvatting van de bevindingen van de Raad over de interbestuurlijke programma's MIRT, Regio Deals en Regionale Energie Strategie

	MIRT	REGIO DEAL	RES
Maatschappelijke waarde	Focus Rijk: infra Focus decentrale overheden: integrale aanpak mobiliteit, wonen, energie, duurzaamheid.	Brede integrale vraag. Rijk: waarmee kunnen we helpen? Na indienen van de deal ligt lead bij regio.	Primaat bij Rijk; decentrale overheden mogen participeren. Maatschappelijke opgave centraal.
Legitimiteit	Rijk heeft het geld en bepaalt. Decentrale overheden ervaren afhankelijkheid, geen gelijkwaardigheid.	Rijk vraagt al dan niet financiële verantwoording; als dan obv decentrale administratie (bij SPUK).	Rijk moet steun van regio's verwerven. Organiseren van democratische legitimiteit is achilleshiel.
Operationele capaciteit	Rijk: hooggekwalificeerd. Maar ook: sectoraal ingericht, niet berekend op integrale aanpak.	Rijk: denkkraft, deskundigheid.	Regio's ervaren gebrek aan begrip en inleving in regiospecifieke situatie. Gebrek aan integraliteit wreekt zich ook hier.

4.2 ENKELE ALGEMENE REFLECTIES

In de **MIRT-trajecten** ligt de rol van het Rijk veel meer op de kaderstelling dan op het mogelijk maken. Het Rijk steunt initiatieven uit de regio mits zij vormgegeven kunnen worden binnen het kader en de organisatiestructuur die het Rijk hanteert. Het Rijk biedt de regio wel flexibiliteit in het rondkrijgen van de financiering. De hooggespecialiseerde kennis die het Rijk inbrengt wordt door de regio hoog gewaardeerd, maar het Rijk houdt planning en uitvoering liefst in eigen hand. Er ligt veel nadruk op het naleven van landelijke wetten en procedures. Het meekoppelen van andere regionale initiatieven in een integrale opgave is erg moeilijk. In de MIRT-trajecten 'nieuwe stijl' heeft het Rijk een wat meer gelijkwaardige benadering van de regio dan in de klassieke trajecten, en het Rijk wordt meer als sparringpartner ervaren.

In de **Regio Deals** zien we een duidelijk verschil tussen verschillende fasen van het traject. Bij de uitvraag heeft het Rijk een door de regio zeer gewaardeerde rol als facilitator. Het Rijk biedt ruimte en stelt zich dienstverlenend op en maakt het zo mogelijk voor de regio om een duidelijk integrale beoogde publieke waarde te formuleren. Maar betrokkenen ervaren dat in de uitvoeringsfase om diverse redenen een deel van de integraliteit verloren gaat.

Bij de **RES** tenslotte zien we een divers beeld in de verschillende verantwoordelijkheden en bijbehorende taken. Het Rijk wordt hier als sterk ervaren bij het 'toegankelijk maken van hulpbronnen'. Er is veel aandacht voor en ondersteuning van de regio bij het werkproces en het democratisch proces, er wordt veel kennis ter beschikking gesteld en uitwisseling met andere regio's bevorderd. Maar de regio mist nog wel twee zaken: als behartiger van het regio-overstijgend belang zou het Rijk in die regio's waar er behoefte aan is, aanwezig moeten zijn. En ten tweede missen de regio's duidelijkheid over de status van de RES wanneer straks een nationale energiestrategie geformuleerd wordt. Het Rijk kan dan alsnog ingrijpen in de plannen van de regio, wat het draagvlak voor de strategie in de regio breekbaar maakt.

4.3 WAT GOED GAAT

De decentrale partners ervaren de rol van het Rijk op een aantal vlakken als bijzonder positief. Langs de lijnen van de drie dimensies van het model van Mark Moore zijn de volgende aspecten aan te wijzen als sterke punten in de rol van het Rijk bij interbestuurlijke samenwerking:

- **Maatschappelijke waarde: integrale benadering van opgaven** – Een sterk punt in de Regio Deals en in het MIRT 'nieuwe stijl' is de integrale benadering van regionale opgaven. Regio's ervaren hierin een erkenning van hun unieke opgave en de verbanden die er zijn tussen maatschappelijke problemen. De MIRT-regio's zijn blij met de nieuwe visie van I&W op het MIRT waarbij het bredere begrip 'mobiliteit' centraal staat in plaats van

het beperktere 'infrastructuur'. Dat wil nog niet zeggen dat het gezamenlijk formuleren van de maatschappelijke meerwaarde nu vlekkeloos verloopt, maar men heeft op zijn minst het gevoel over hetzelfde te praten.

- **Operationele capaciteit: deskundigheid** – De gesprekspartners uit de regio noemen met nadruk de deskundigheid van rijksambtenaren als een sterk punt van de samenwerking met Rijk. Soms brengen vertegenwoordigers van het Rijk die kennis zelf mee, vaak treden zij juist op als makelaar in kennis en ervaring tussen verschillende regio's. Bij het MIRT en de Regio Deals waardeert men de frisse blik van de buitenstaander. In de RES is men positief over de rol van het Rijk als ondersteuner van het democratisch proces.

4.4 WAT BETER KAN

Onze respondenten wijzen in de verschillende samenwerkingstrajecten op knelpunten waaruit duidelijk enkele rode draden herkenbaar zijn, die bovendien goed zijn te onderscheiden langs de lijnen van het model van de creatie van maatschappelijke meerwaarde.

- **Maatschappelijke waarde: open kaart over eigen beleidsdoelstellingen** – De decentrale overheden zeggen bij aanvang van de samenwerking – als de overheden gezamenlijk de maatschappelijke waarde van een samenwerkingstraject formuleren en expliciteren – open te staan voor aanvullende doelstellingen uit de koker van het Rijk. Voorwaarde daarvoor is wel dat het Rijk daar open en expliciet over is. De praktijk heeft geleerd dat het Rijk dat niet altijd is en dat bemoeilijk later in het proces de samenwerking.
- **Legitimiteit en steun: verantwoordingsvereisten** – Het Rijk hecht veel waarde aan begrotings- en verantwoordingsprocedures voor de borging van de legitimiteit. De regio ervaart het echter als een gebrek aan vertrouwen en een ongelijkwaardige benadering. De regio wil uiteraard verantwoording afleggen, maar dan aan de decentrale bestuurders in de regio. Wat de procedures betreft, ervaart de regio dat deze het doorpakken in de opgave sterk vertragen en dat ze niet aansluiten bij integrale processen. Zo moet – conform de Financiële-Verhoudingswet – een integraal opgestelde programmabegroting nog altijd als laatste door de 'zeef' van Financiën, dat als instrument niet is ingericht op integrale programma's. Dit zorgt voor vertraging en frustraties aan beide zijden. De decentrale overheden menen dat de samenwerking aan kracht wint als de samenspraak gaat over wat men op inhoud en proces voor elkaar kan betekenen en veel minder over de financiële middelen.

- **Operationele capaciteit: verwachtingen over rol en inzet** – Een eerste kritiekpunt is dat aan het begin van een traject niet genoeg wordt verkend of regio en Rijk dezelfde verwachtingen hebben ten aanzien van elkaars rol en inbreng. Het gaat dan om de te voeren strategie, het commitment en het gevoel van eigenaarschap van alle partners. Uiteenlopende onuitgesproken vooronderstellingen hierover kunnen op een enig moment in het traject tot teleurstellingen leiden. Het voeren van een gesprek over wat men van elkaar mag verwachten en het vastleggen wat men overeengekomen is, helpt om de toe te voegen maatschappelijke waarde daadwerkelijk te realiseren.
- **Operationele capaciteit: departementale verkokering** – Wanneer de regio – al dan niet op uitnodiging van het Rijk – in samenwerking een integrale opgave agendeert, blijkt het Rijk zelf veelal niet in staat om die integraal te beantwoorden. De verkokerde organisatie en werkwijze van het Rijk staat integraliteit in de weg. Dit zien we terug in alle drie de types samenwerkingsverbanden. De huidige benadering van opgaven loopt volgens de regio's ver achter op de constatering dat sommige thema's onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn, zoals woningbouw en de ontwikkeling van nieuwe infrastructuur. De regio vraagt het Rijk om in deze aan zelfregie te doen en een kanteling van het denken in werk te zetten. Net zoals men als regio integrale doelen formuleert, zou men vanuit het Rijk een counterpart willen hebben die met rijksbrede antwoorden en suggesties kan komen.

4.5 GELIJKWAARDIGHEID ALS LEITMOTIF BIJ INTERBESTUURLIJKE SAMENWERKING?

In de benadering van het ministerie van BZK, als stelselverantwoordelijke voor het binnenlands bestuur, staat gelijkwaardigheid tussen de verschillende bestuursniveaus centraal. Volgens de grondwet zijn Rijk en decentrale bestuurslagen ook gelijkwaardig; de één staat wettelijk gezien niet boven de ander. Toch ervaren regio's dat zij door het Rijk vaak beschouwd worden als 'een groep mensen die ver weg woont en om geld komt vragen'. Het is de Raad gebleken dat het Rijk en de decentrale overheden niet altijd elkaars taal spreken en elkaar soms gewoonweg niet begrijpen.

Tegelijk geven veel regionale vertegenwoordigers aan dat zij ultieme gelijkwaardigheid *an sich* eigenlijk niet zo belangrijk vinden. Meer dan aan gelijkwaardigheid hechten zij aan intrinsieke belangstelling voor de noden en zorgen van hun gebied, een open en begripvolle interactiestijl, transparante processen, duidelijkheid over de verdeling van zeggenschap en over wat men van elkaar mag verwachten. Het is geen letterlijke gelijkwaardigheid, maar wel de 'benadering als een gelijke'. Gelijkwaardigheid lijkt daarmee meer een kwestie van cultuur en houding te zijn dan van rechten en plichten.

De Raad stelt dat gelijkwaardigheid in de zin van nevengeschiktheid ook niet altijd wenselijk is. Soms is er immers behoefte aan centrale aansturing op basis van een landsbrede visie en een integrale afweging van alle belangen. Deze rol kan alleen het Rijk op zich nemen. Daarnaast stelt de Raad dat wanneer overheden er in onderling overleg niet uitkomen, een van de partners de knoop zal moeten doorhakken. Decentrale overheden ervaren soms een verlegenheid bij rijksoverheidsorganisaties om deze rol op zich te nemen. In die gevallen kan het streven van rijksoverheidsorganisaties naar gelijkwaardigheid effectieve creatie van maatschappelijke meerwaarde in de weg staan.

De Raad stelt dus dat een zekere hiërarchie in de verhouding tussen het Rijk en de decentrale overheden niet geproblematiseerd hoeft te worden. Enerzijds is de hiërarchie in veel gevallen een *fact of life*, waarbij het beter is om dit zo benoemen en daarmee duidelijkheid in de omgang en de verwachtingen te scheppen, dan om die kunstmatig te ontkennen. Anderzijds is de hiërarchie in veel gevallen ook functioneel en productief, doordat duidelijk is wie de landsbrede afweging maakt, en in het geval van een impasse, wie de knoop zal doorhakken.

Wij zien een zekere mate van hiërarchie in de verhoudingen tussen bestuurslagen niet als een obstakel om 'als één overheid' samen te werken, mits aan twee voorwaarden voldaan wordt. Ten eerste moet de *mate* en *functie* van de hiërarchische verhouding voor iedereen duidelijk zijn en door iedereen begrepen worden. Ten tweede moet het Rijk begrijpen dat de door de decentrale overheden gewenste en gewaardeerde gelijkwaardigheid niet zozeer afhangt van een gelijkwaardige *governance-verhouding* (structuren, rechten, plichten), maar wél van een *gelijkwaardige omgangsrelatie* (cultuur, houding, intrinsieke belangstelling).

4.6 SLOT

De bestudering van drie casussen waarin de verschillende overheden met elkaar samenwerken om een maatschappelijke opgave het hoofd te bieden heeft een brede inkijk gegeven waar het Rijk erin slaagt de samenwerking te versterken en wanneer het een effectieve samenwerking in de weg staat. Dit hoofdstuk heeft de vele verschillende observaties uit hoofdstuk 3 geprobeerd te ordenen en samen te nemen tot enkele sterke en knelpunten. Wanneer de Raad in deze slotparagraaf de sterke punten even links laat liggen en door zijn ooghaars naar de knelpunten kijkt, zijn die in de kern terug te brengen tot drie schuurpunten. De eerste betreft de gebrekkige explicitering van de wederzijdse verwachtingen op het terrein van onder meer (financiële) inzet, ambitie, commitment, rollen en uitvoering bij aanvang van een samenwerking. In het volgende hoofdstuk doet de Raad daarom aanbevelingen om die verwachtingen op een aantal cruciale aspecten helder te krijgen. Het tweede knelpunt is het onvermogen van het Rijk om integrale en opgavegerichte

ambities en beleidsdoelen om te zetten in een integrale en opgavegerichte werkwijze. Een deel van de aanbevelingen zal daarom bestaan uit voorstellen aan de rijksoverheid in uitvoering en aanpak. Als derde en laatste stelt de Raad vast dat sprake is van te weinig inhoudelijke kennis over wat er speelt in de regio's en te weinig blijk van intrinsieke belangstelling voor de zorgen en noden van de regio's.

5 Conclusies en aanbevelingen

5.1 INLEIDING

Het regeerakkoord *Vertrouwen in de toekomst* uit 2017 heeft ‘de regio’ en de decentrale overheden volop in de schijnwerpers gezet. De afgelopen jaren is – al dan niet in het kader van het IBP – een reeks aan waardevolle regionale programma’s gestart waarin is geëxperimenteerd met integraal en gebiedsgericht werken. In dit rapport hebben we het MIRT, de Regio Deals en de Regionale Energiestrategieën eruit gelicht. Hieruit valt veel te leren over de organisatie en de rolinvulling van het Rijk bij interbestuurlijke samenwerking. Een aantal knelpunten in die samenwerking maakt dat de bijdrage van het Rijk aan het gezamenlijk met andere partijen genereren van maatschappelijke waarde, vooralsnog niet optimaal is.

Knelpunten in interbestuurlijke samenwerking doen zich op drie niveaus voor, conform het model van Mark Moore: bij het vaststellen van een opgave en een definitie van de beoogde *maatschappelijke meerwaarde* waar alle partijen zich mee kunnen vereenzelvigen, in de mate waarin Rijk en regio de interbestuurlijke opgave als *legitiem* ervaren en ondersteunen met geld en middelen, en als derde op het niveau van *de organisatie van het Rijk* en/of in de onderlinge aansluiting van de verschillende organisatiestructuren en -culturen van de samenwerkende partners. Dit hoofdstuk werkt in paragraaf 5.2 de knelpunten uit.⁴⁶

Met een nieuw regeerakkoord in het vizier is dit een goed moment om de inbedding van interbestuurlijk samenwerken in de organisatie van het Rijk voortvarend ter hand te nemen. Daarvoor doet de Raad in de paragrafen 5.3 tot en met 5.5 concrete aanbevelingen. Hij introduceert daarvoor in 5.3 onder meer het **Model voor gelijkwaardig partnerschap**. In essentie zijn de aanbevelingen gericht aan de rijksoverheid omdat de rol van het Rijk het centrale thema van dit advies is. Maar de Raad benadrukt dat enkele aanbevelingen ook gelezen kunnen worden als huiswerk voor de decentrale overheden.

Het is belangrijk te realiseren dat *de* rol van het Rijk niet bestaat. De rolkeuze is in de eerste plaats een politieke keuze, partijen kunnen van mening verschillen welke rol het beste past bij welke opgave. Bovendien vraagt elke opgave weer om een nieuwe (en politieke) afweging welke specifieke rolinvulling –

46 Er zijn ook kritische vragen te stellen bij de democratische borging van deze trajecten. De Raad brengt later in 2021 een advies uit over de organisatie van regionale opgaven waarin hij uitgebreid stilstaat bij dit vraagstuk.

dat wil zeggen een nieuwe set van verantwoordelijkheden, in te zetten vaardigheden en kennis, stijl van werken en financiële middelen – het beste past. Een adequate rolinvulling van het Rijk vereist duidelijkheid aan de voorkant over wat de overheden van elkaar mogen verwachten, en volledige inzet en commitment om als één Rijk integraal en opgevegericht te werken, dwars over departementale muren heen.

5.2 CONCLUSIES

De Raad komt tot de volgende observaties, geordend langs de lijnen van het analysekader dat uitgaat van de drieslag (i) maatschappelijke waarde, (ii) legitimiteit en (iii) operationele capaciteit. Ten aanzien van de creatie van **maatschappelijke waarde** concludeert de Raad:

- a. De specifieke maatschappelijke meerwaarde die men met de samenwerking wil realiseren, wordt door de partners vaak onvoldoende verkend en niet gezamenlijk gedefinieerd. Verschillen in doelen en interpretaties daarvan komen in de loop van het traject naar buiten, wat leidt tot misverstanden of onbegrip.
- b. Decentrale overheden zijn erg positief over de tendens van integraal 'uitvragen' van regionale opgaven zoals in de MIRT-trajecten nieuwe stijl en de Regio Deals. Op decentraal niveau ervaart men echter een hoge mate van verkokering aan de kant van het Rijk, die integraal en gebiedsgericht werken en denken na de formulering van de opgaven bemoeilijkt.

De knelpunten in relatie tot de **legitimiteit** van de samenwerkingstrajecten komen voor een groot deel voort uit het dominante perspectief van het Rijk (bestuurlijk zowel als ambtelijk) op de regio. Hier onderkennen we de volgende aspecten aan:

- c. Ten eerste wordt het handelen van ministers en ambtenaren voor een groot deel bepaald door hun verantwoordingsrelatie met het parlement. Daardoor komt het in de rationaliteit van rijksambtenaren geregeld voor dat de 'blik op de Kamer' de 'blik op de decentrale overheden' verdringt.
- d. Ten tweede ervaren de decentrale overheden bij het Rijk gebrek aan inzicht in en begrip voor de inhoudelijke uitdagingen waar zij voor staan. De decentrale overheden ervaren dat hun plannen door het Rijk lang niet altijd gezien worden als activiteiten die bijdragen aan de ontwikkeling van Nederland in zijn geheel, maar eerder aan een afzonderlijk regionaal belang, en die daarmee ten koste gaan van bestedingen van nationaal belang. Die houding van het Rijk is volgens de decentrale overheden hardnekkig en weerspiegelt zich in de mate waarin regionale plannen in Den Haag als legitiem worden beschouwd. In dit kader worden de Regio Deals daarentegen als een positief voorbeeld aangehaald.

- e. Ook wordt er verschil gevoeld in de perceptie van regio's dichtbij en verder weg van Den Haag. Ontwikkeling van meer centraal gelegen regio's wordt eerder als een nationaal belang beschouwd dan die van regio's in de periferie.

De knelpunten op het terrein van de creatie van maatschappelijke waarden en het organiseren van legitimiteit hebben ook hun weerslag op de **operationele capaciteit**:

- f. In veel interbestuurlijke samenwerkingsverbanden is het onduidelijk wat de partners van elkaar mogen verwachten qua verantwoordelijkheden, inzet van vaardigheden en werkstijl. Het ontbreken daarvan maakt het domein van organisatiecapaciteit aanzienlijk zwakker. Dit wordt niet alleen aan de kant van de decentrale overheden ervaren, maar ook door de minister herkend: 'er is weliswaar een positieve grondhouding ten opzichte van gelijkwaardige samenwerking, maar deze loopt nog meer dan eens vast door een diversiteit aan verwachtingen, belangen en botsende rolopvattingen, verkokerde organisatiestructuren en knellende stelsels'.⁴⁷
- g. Het Rijk nodigt in toenemende mate de regio uit om integrale vragen te stellen, maar slaagt er zelf zelden in deze vragen integraal te beantwoorden. De verkokerde werkwijze van de verschillende departementen is meer dan ooit een probleem van hoge urgentie. De schotten tussen de departementen zijn een onoverkomelijke hindernis om effectief en efficiënt integraal en gebiedsgericht te werken.
- h. Desalniettemin waarderen regio's het Rijk ook vanwege zijn specialistische kennis. De regio hoeft in dat opzicht niet opnieuw het wiel uit te vinden. De inbreng van deze kennis past volgens de regio's ook goed in de fase van verfijning van een integrale vraag.

5.3 VERWACHTINGEN EXPLICITEREN: MODEL VOOR GELIJKWAARDIG PARTNERSCHAP

In de laatste paragraaf van hoofdstuk 4 stelde de Raad vast dat in de relatie van het Rijk met medeoverheden zich in essentie drie knelpunten voordoen. De eerste betreft de gebrekkige explicitering van de wederzijdse verwachtingen op het terrein van onder meer (financiële) inzet, ambitie, commitment, rollen en uitvoering bij aanvang van een samenwerking. Het tweede knelpunt is het onvermogen van het Rijk om integrale en opgavegerichte ambities en beleidsdoelen om te zetten in een integrale en opgavegerichte werkwijze. Als derde en laatste stelt de Raad vast dat sprake is van te weinig inhoudelijke kennis over wat er speelt in de regio's en te weinig blijk van intrinsieke belang-

47 Adviesaanvraag 'Rol van het Rijk bij interbestuurlijke samenwerking' (zie bijlage I).

stelling voor de zorgen en noden van de regio's. Voor elk knelpunt doet de Raad voorstellen. Deze paragraaf begint met een aanbeveling die beoogt de onderlinge verwachtingen te expliciteren.

Bij het vormgeven van grote maatschappelijke transities waar rijksoverheidsorganisaties samenwerken met decentrale overheden, moet meer aandacht zijn voor een goed meerjarig procesontwerp. Dat wil onder andere zeggen dat het al bij aanvang van het programma helder moet zijn hoe de democratische aansturing door en verantwoording aan gemeenteraden, provinciale staten en algemene besturen van waterschappen wordt verankerd.⁴⁸ Als handvat introduceert de Raad het **Model voor gelijkwaardig partnerschap**.

Een goed procesontwerp heeft tot doel van tevoren duidelijke afspraken te maken over wat de samenwerkende partijen van elkaar mogen verwachten zodat zij elkaar in de loop van het proces niet kunnen teleurstellen. De Raad meent dat het Rijk daarbij de verantwoordelijkheid heeft om te borgen dat aan de voorkant van het proces de samenwerkende partijen hun verwachtingen naar elkaar expliciteren. Daarvoor dienen zij naar elkaar uit te spreken wat hun beoogde inzet is op zes hieronder genoemde onderdelen.

In paragraaf 4.5 stelden we – kort door de bocht – dat formeel geen sprake is van een hiërarchie tussen de formele bestuurslagen in de Nederlandse bestuurlijke organisatie, maar dat feitelijk het Rijk wel een sterkere positie heeft. Het is daarom aan het Rijk zelf om handen en voeten te geven aan de eigen ambitie om op basis van gelijkwaardigheid samen te werken. De zes vragen die hieronder volgen, kunnen hierbij helpen. Let wel: de Raad spreekt zich niet uit over het 'juiste' antwoord op elke vraag, omdat dit een politieke keuze betreft en het antwoord per onderwerp kan verschillen. Wel geven we voor elk onderdeel aan wat – *indien een gelijkwaardig partnerschap wordt beoogd* – in zijn meest zuivere vorm het meest passende antwoord zou zijn. Uiteraard presenteren we daarmee een ideaaltypisch model, Wanneer je interbestuurlijke samenwerking inricht, en je wilt dit doen in de vorm van een gelijkwaardig partnerschap, dan zou dit model als de *default optie* kunnen gelden, ofwel de onderlegger vanuit waar je begint. Er kunnen velerlei goede redenen zijn om van die default af te wijken, waarbij het van belang is om het gesprek daarover transparant en met argumenten onderbouwd te voeren. Daartoe en daarbij helpt dit instrument.

- **Heeft het Rijk een eigen beleidsambitie?** En zo ja, wijkt die af van de doelen van de decentrale overheden? Dat hoeft geenszins problematisch te zijn, mogelijk is er een win-win situatie te creëren. De weg daarnaar toe

⁴⁸ Vgl. ook het 4W-model van de Studiegroep Interbestuurlijke en financiële verhoudingen (2020): Wat, Wie, Wie doet wat, Waarmee.

> Het getuigt van kracht en *gelijkwaardig partnerschap als het Rijk wel zijn financiële slagkracht in een samenwerking inbrengt maar terughoudend is om daar eisen in de uitkomsten of de wijze van uitvoering tegenover te stellen.*

- **Wie is verantwoordelijk voor de uitvoering en wie monitort de uitvoering?** Goede intenties voor gelijkwaardig partnerschap bij interbestuurlijke samenwerking zijn onmiskenbaar aanwezig. Het bij aanvang van deze kabinetsperiode opgestarte Interbestuurlijk programma (IBP) gaf daar zonder meer blijk van. Dat document laat een enorme ambitie zien om als één overheid grote opgaven van deze tijd aan te pakken. Maar de kracht van dat document ligt vooral in het formuleren van de ambities. Wie verantwoordelijk is voor de uitvoering en hoe die uitvoering wordt gemonitord was bij publicatie van het IBP niet duidelijk. Voor een succesvolle samenwerking is het cruciaal dat bij voorbaat helder is wie verantwoordelijk is voor welk aspect bij de uitvoering.

> *In een verhouding van gelijkwaardig partnerschap in zijn meest zuivere vorm zijn Rijk en decentrale overheden gezamenlijk naar evenredigheid verantwoordelijk voor de uitvoering.*

- **Moeten de decentrale overheden verantwoording afleggen aan het Rijk?** Het is de vraag of sprake kan zijn van een gelijkwaardige samenwerking als enkele partijen uiteindelijk aan één andere partij verantwoording moeten afleggen over de besteding van financiële middelen⁵⁰ of het eindresultaat. Het is de moeite waard – als het doel is om in gelijkwaardigheid een maatschappelijke opgave aan te pakken – om op zoek te gaan naar alternatieve vormen van verantwoording. Decentrale overheden hebben hun eigen volksvertegenwoordigingen waar eveneens publieke verantwoording georganiseerd kan worden. Als het Rijk eraan hecht dat decentrale overheden bij hem rekenschap aflegt, dan is het belangrijk om bij aanvang van een traject te bespreken hoe dat de relatie en het partnerschap niet negatief beïnvloedt. De Raad meent dat het belangrijk is dat aan de voorkant de mate van beleidsvrijheid wordt gedefinieerd en geëxpliciteerd. Het ideaal is niet per definitie totale beleidsvrijheid, belangrijker is dat een open en transparant gesprek heeft plaatsgevonden tussen de overheden. Het onbenoemd laten van verwachtingen ondermijnt het onderlinge vertrouwen en zorgt voor onduidelijkheid over de wederzijdse verwachtingen.⁵¹

> *In een gelijkwaardig partnerschap leggen alle betrokken bestuurders verantwoording af aan de volksvertegenwoordiging op hun eigen bestuurslaag.*

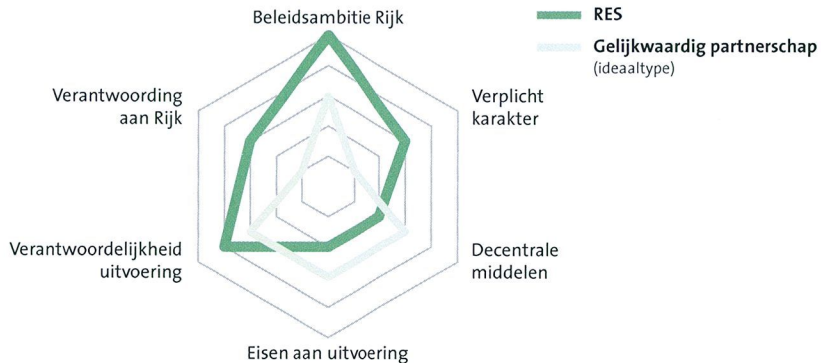
50 Bij 'de financiële middelen van decentrale overheden' doelt de Raad op algemene middelen uit het Gemeente/Provinciefonds, maar ook specifieke en doeluitkeringen.

51 Raad voor het Openbaar Bestuur 2019 (3)

Erratum

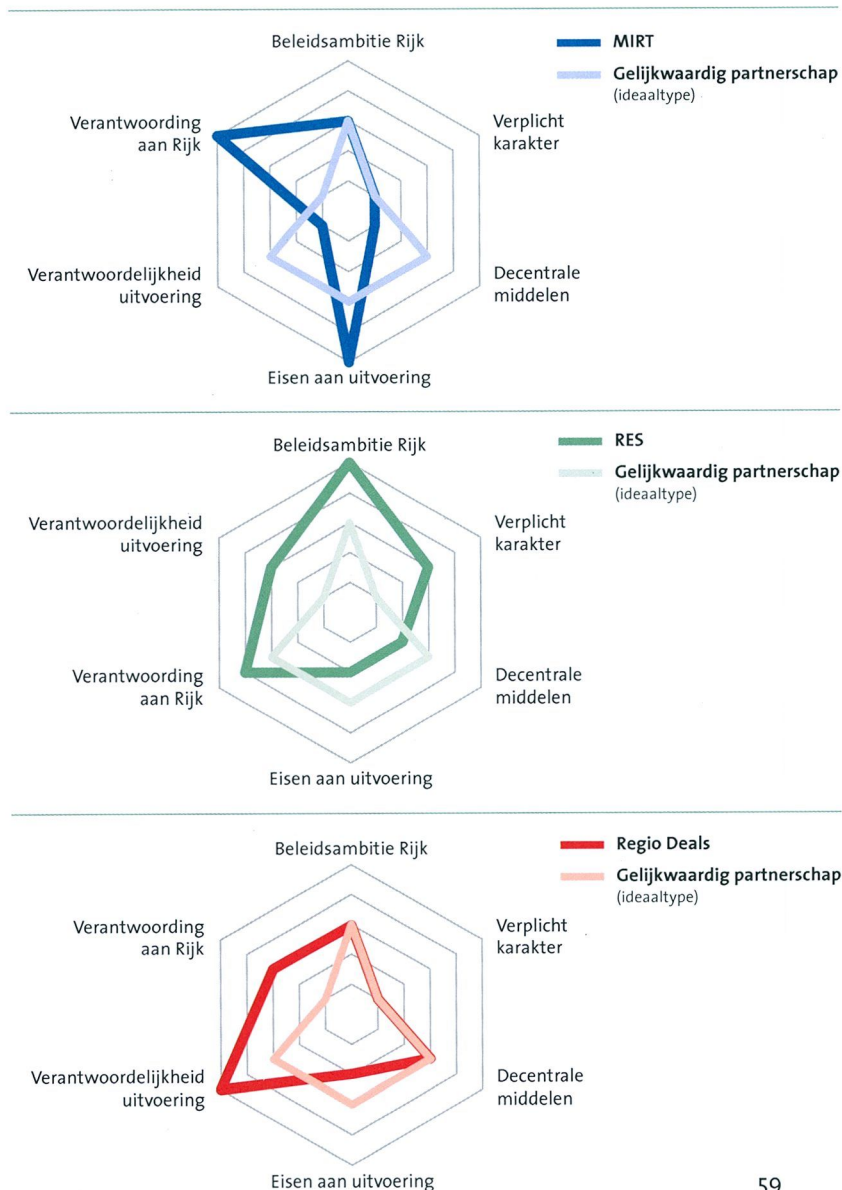
In figuur 5.1 op **pagina 59** en in dezelfde figuur in bijlage III op **pagina 84** zijn bij het tweede onderdeel, de invulling van de RES, twee teksten verwisseld.

Waar staat '**Verantwoordelijkheid uitvoering**' moet staan '**Verantwoording aan Rijk**' en vice versa. De juiste weergave van de RES is dan als volgt:

Hieronder geven we het beeld weer dat ontstaat wanneer we de drie onderzochte vormen van interbestuurlijke samenwerking (MIRT, RES en Regio Deal) langs de meetlat van deze zes onderdelen leggen, en we deze afzetten tegen de keuzes die het best passen bij een gelijkwaardig partnerschap. In Bijlage III staat een nadere uitleg van de illustraties.

Figuur 5.1 Op basis van gelijkwaardigheid wenselijke en reële invulling van partnerschap in verschillende samenwerkingsprogramma's.

De illustraties laten zien dat ondanks de – los van deze specifieke trajecten – uitgesproken ambitie om in gelijkwaardigheid met de decentrale overheden samen te werken aan grote maatschappelijke opgaven, de praktijk van deze drie voorbeelden (MIRT, Regio Deals, RES) laat zien dat het Rijk die ambitie niet altijd in praktijk brengt. Hierna volgen aanbevelingen aan het Rijk hoe die beter een gelijkwaardige partner kan zijn. Maar het is goed hier ook op te merken dat decentrale overheden een dominante rol van het Rijk soms te gemakkelijk laten gebeuren. Meer in het algemeen kan het helpen dat wanneer het Rijk en decentrale overheden overeenkomen dat ze gelijkwaardig willen samenwerken, ook de decentrale overheden het Rijk daaraan houden. In praktijk zijn decentrale overheden vaak volgzzaam, zeker als er allerlei afzonderlijke financieringsarrangementen door het Rijk worden voorgehouden.

5.4 AANBEVELINGEN VOOR EEN INTEGRALE WERKWIJZE VAN HET RIJK

5.4.1 *Eén minister voor iedere grote opgave en wees niet kwistig met departementale herindeling*

Om de muren tussen departementen af te breken, dient het kabinet de grote opgaven in het regeerakkoord expliciet aan te wijzen en uiteindelijk voor elke grote opgave één minister verantwoordelijk te maken. Die werkt voor die specifieke opgave met ambtenaren van verschillende departementen en stuurt hen politiek aan. In sommige gevallen kan een speciale programmaminister uitkomst bieden, mits deze beschikt over een eigen hoofdstuk in de begroting.⁵² In de afgelopen kabinetsperiode is tijdens de wat langer durende afwezigheid van minister Ollongren en bij de verdeling van haar portefeuille over twee bewindspersonen gebleken dat departementaal overstijgend werken in de rijksdienst zeer goed mogelijk is. De Raad benadrukt dat het aanwijzen van één verantwoordelijke minister voor een maatschappelijke opgave die het nieuwe kabinet politiek prioriteit wil geven, niet gepaard hoeft te gaan met een departementale herindeling. Hij is er geen voorstander van om elke vier jaar de departementale indeling op grond van politieke overwegingen op de schop te nemen. Het SGO heeft een belangrijke rol om na de politieke prioriteitstelling de interne Rijksorganisatie zo vorm te geven dat de ministers zich op hun politieke prioriteiten kunnen richten en geen tijd en energie verloren gaat aan organisatorische verschuivingen en herindelingsen. Juist om de grenzen tussen departementen te laten vervagen, moeten ambtenaren van verschillende departementen worden uitgedaagd om met elkaar aan één opgave te werken.⁵³

52 Geut, Van den Berg & Van Schaik, 2010; Korsten, Breed & De Jong, 2011

53 Vgl. Raad van State 2021, pag. 15-16

5.4.2 *Het ministerie van BZK wordt stelselverantwoordelijk voor de interbestuurlijke verhoudingen*

Maak het departement van BZK nog scherper dan nu verantwoordelijk voor het stelsel van interbestuurlijke samenwerking, met als doel het vergemakkelijken van de samenwerking tussen decentrale overheden en het Rijk. Concreet kan dat betekenen dat de minister altijd wordt betrokken bij wetgeving die het takenpakket, de financiën en bevoegdheden van decentrale overheden raken. De minister van BZK dient verder ook kaders te stellen waaraan het Rijk bij interbestuurlijke samenwerking dient te voldoen. Daaraan zijn (juist) ook de sectorale departementen die met de decentrale overheden interbestuurlijk samenwerken gehouden.⁵⁴

5.4.3 *De financiële verhoudingen moeten gelijk oplopen met interbestuurlijk samenwerken*

De ROB heeft in zijn advies over het uitkeringsstelsel gewezen op het belang van een zuivere inzet van het bekostigingsinstrumentarium. In zijn onlangs verschenen advies over de volle breedte van de financiële verhoudingen heeft de Raad voorgesteld om voor gemeenschappelijke opgaven waarbij meerdere overheidslagen betrokken zijn gebruik te maken van het bekostigingsinstrument van een gezamenlijk fonds voor maatschappelijke interbestuurlijke opgaven.⁵⁵

5.5 AANBEVELINGEN VOOR EEN SCHERPER BEELD VAN DE REGIO

5.5.1 *Kennisontwikkeling en -uitwisseling*

Bevorder op rijksniveau de kennis over regio's en de kennisuitwisseling tussen Rijk en regio op ambtelijk en bestuurlijk niveau. Laat bewindslieden en top-ambtenaren meer ter plekke kennisnemen van, en meedenken over de verschillende aspecten van de opgave. Geef meer prioriteit aan de uitwisseling van hoogwaardige beleidskennis over en uit de verschillende regio's, langs de lijnen van de aanbevelingen uit het ROB-signaleмент hierover.⁵⁶

5.5.2 *Departementale visies op interbestuurlijke samenwerking*

Vanuit het kader dat de minister van BZK voor interbestuurlijke samenwerking heeft opgesteld, dient elk departement met een politieke opdracht die interbestuurlijk gerealiseerd moet worden een heldere en breed uitgedragen visie te formuleren op hoe het interbestuurlijk werken in de eigen departementale organisatiestructuur ingebed en geborgd is.

⁵⁴ Ib idem

⁵⁵ Raad voor het Openbaar Bestuur 2021

⁵⁶ Raad voor het Openbaar Bestuur 2020 (3)

5.5.3 Opleiding en training voor interbestuurlijk en integraal werken

Zorg ervoor dat het gedachtegoed en de instrumenten van interbestuurlijk en gebiedsgericht werken gemeengoed worden binnen de rijksdienst. Besteed hier in het dagelijks werk en in trainings- en opleidingsprogramma meer aandacht aan, van de rijkstrainees tot en met de ABD.

5.5.4 Geeft ruimte voor personele uitwisseling

Stel rijksambtenaren aan die werken in de regio en daar het Rijk integraal (bovendepartementaal) kunnen vertegenwoordigen. Geef deze ambtenaren voldoende mandaat om te handelen namens het Rijk. Maar maak het ook mogelijk om aan personele uitwisseling te doen: rijksambtenaren die een tijd bij decentrale overheden werken en andersom. Dat vergroot het onderlinge begrip en helpt uiteindelijk ook bij interbestuurlijke samenwerking.

5.6 SLOT

Het thema 'interbestuurlijk samenwerken' verdient een prominente plek in het volgende regeerakkoord. Het nieuwe kabinet dient zijn inzet in de samenwerking met de decentrale overheden te expliciteren en daarbij aan te geven hoe het interbestuurlijk, regionaal en gebiedsbericht werken verder gaat inbedden in de organisatie van de rijksdienst. De Raad vindt het raadzaam als de aankomende coalitiepartijen in het licht van alle grote opgaven een apart hoofdstuk in het regeerakkoord opnemen waarin stevige afspraken staan over de wijze van interbestuurlijke samenwerking en uitvoering.

Literatuur

- Alford, J. en J. O'Flynn (2009). Making sense of public value: Concepts, Critiques and emergent meanings. *International Journal of Public Administration* 32, p. 171-191
- Allers, M. (2019). Leg de taak waar die hoort. Over de gebrekkige samenhang tussen taak en schaal in het openbaar bestuur. Den Haag, VNG
- Berg, J. van den (2019). Taakdifferentiatie, een alternatief voor herindeling en gemeenschappelijke regeling. Den Haag, VNG
- Boogers, M. J. G. J. A., & Reussing, R. 2019. Decentralisatie, schaalvergroting en lokale democratie. In *Bestuurswetenschappen* 2, 22-46
- Bovens, J. et al (2017). *Openbaar Bestuur: beleid, organisatie en politiek*. Alphen aan den Rijn, Wolters Kluwer
- Decisio (2016). *Belevingsonderzoek interbestuurlijke verhoudingen editie 2016*. Amsterdam, Decisio
- Drechsler, W. (2005). The rise and demise of the new public management. *Post-autistic economics review*, 33(14), 17-28
- Commissie Ministeriële Verantwoordelijkheid (1993). *Steekhoudend ministerschap*, betekenis en toepassing van de ministeriële verantwoordelijkheid. Den Haag, SDU
- Gemengde commissie bestuurlijke organisatie (2005). *Je gaat erover of niet. Rijksbrede takenanalyse*. Den Haag, Gemengde commissie bestuurlijke organisatie
- L. Geut, C.F. Van den Berg & S. Van Schaik (2010). *De koning van het schaakbord of Jan zonder Land? Over programmaministers*. Assen, Koninklijke Van Gorcum
- Groenleer, M. (2016). *De regio als redding? Over de governance van ruimte en plaats in de netwerksamenleving* [Oratie]. Tilburg, Tilburg Universiteit
- Hageman, M. (2020). Trends en tafels bestuurlijke samenwerking. Nijmegen, Hageman Advies
- Hageman, M. (2020). *Welkom in de regio: van structuuro oplossingen naar netwerksamenwerking*. In *Rijnconsult Business Review 2020*. Utrecht, Rijnconsult
- Hood, C. (1991). A public management for all seasons? *Public administration*, 69(1), 3-19
- Jong, I. de, P. 't Hart en M. van der Steen (2017). Wat het nieuwe kabinet zich moet realiseren. Den Haag, NSOB
- Korsten, A.F.A., P. de Jong en C.J. Breed (2010). *Regeren met programma's*. Den Haag, Boom/Lemma Uitgevers
- Marks, G., L. Hooghe, en K. Blank (1996). European integration from the 1980s: State-centric v. multi-level governance. *JCMS: Journal of Common Market Studies*, 34(3), 341-378
- Minister van BZK (2014): *Taakopdracht Studiegroep openbaar bestuur*. Brief aan de Tweede Kamer.
- Ministerie van BZK (2009). *Kader decentralisatie en differentiatie*. Den Haag, Ministerie van BZK
- Ministerie van BZK (2014). *Beleidsdoorlichting Interbestuurlijke verhoudingen 2007-2013*. Den Haag, Ministerie van BZK
- Ministerie van BZK (2017). Fiche regionale opgaven. Intern document
- Ministerie van BZK (2017). *Staat van het bestuur 2016*. Den Haag, Ministerie van BZK
- Ministerie van BZK (2018). *Het Interbestuurlijk Programma*. Den Haag, Ministerie van BZK

- Ministerie van BZK (2019). *Kamerbrief over toekomst openbaar bestuur*. Den Haag, Ministerie van BZK
- Ministerie van LNV (2020). *Kamerbrief Een rijke oogst van 30 Regio Deals*. Den Haag, Ministerie van LNV
- Moore, M. H. (2012). *Recognizing public value: Developing a public value account and a public value scorecard*. Cambridge MA, Harvard University Press
- Moore, M.H. (2000). *Managing for Value: organizational Strategy in For-Profit, Nonprofit, and Governmental organisations*. *Nonprofit and voluntary sector Quarterly*, 29-1, 183-204. Sage Publications
- Nientied, P (2014). Minder regisseren en meer netwerken in de gemeente. *Stonel*, vakblad voor organisatieontwikkeling. Amerongen, Livingstone Partners
- Overhedenoverleg Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen (2018). *Programmastart IBP*. Den Haag, Overhedenoverleg
- Polman, H. (2020). Werken aan samenwerking. *Binnenlands Bestuur* 2020-4. Amsterdam, Sijthoff mediagroep
- Raad van State (2009). *Decentraal moet, tenzij het alleen centraal kan. Tweede periodieke beschouwing over interbestuurlijke verhoudingen*. Den Haag, Raad van State
- Raad van State (2013). *Het kan beter. Interbestuurlijke verhoudingen opnieuw beschouwd*. Den Haag, Raad van State
- Raad van State (2016). *En nu verder! Vierde periodieke beschouwing over interbestuurlijke verhoudingen na de decentralisaties in het sociale en fysieke domein*. Den Haag, Raad van State
- Raad van State (2021) *Voorlichting over interbestuurlijke verhoudingen*, Den Haag, Raad van State.
- Raad voor het Openbaar Bestuur en Raad voor de Financiële Verhoudingen (2005). *Autonoom of automaat? Advies over gemeentelijke autonomie*. Den Haag, ROB
- Raad voor het Openbaar Bestuur (2011). *Twee-bestuurslagenprincipe helpt tegen bestuurlijke drukte*. Briefadvies. Den Haag, ROB
- Raad voor het Openbaar Bestuur (2012) (1). *Belichaming van de kundige overheid. Over openbaar bestuur, incidentreflexen en risicoaanvaarding*. Den Haag, ROB
- Raad voor het Openbaar Bestuur (2012) (2). *Loslaten in Vertrouwen. Naar een nieuwe verhouding tussen overheid, markt en samenleving*. Den Haag, ROB
- Raad voor het Openbaar Bestuur (2015). *Wisselwerking. Naar een betere wisselwerking tussen gemeenteraden en de bovengemeentelijke samenwerking*. Den Haag, ROB
- Raad voor het Openbaar Bestuur (2016). *De bestuurlijke verantwoordelijkheid voor systemen*. Den Haag, ROB
- Raad voor het Openbaar Bestuur (2019) (1). *Briefadvies Herijking gemeentefonds*. Den Haag, ROB
- Raad voor het Openbaar Bestuur (2019) (2). *De Rijksoverheid als middenbestuur. Over hoe de positie van de Rijksoverheid verandert en wat dat betekent voor haar functioneren*. Den Haag, ROB.
- Raad voor het Openbaar Bestuur (2019) (3). *Beleidsvrijheid geduid. Beleidsvrijheid bij decentrale taken: een nadere uitwerking ten behoeve van de vormgeving van de financiële verhoudingen*. Den Haag, ROB
- Raad voor het Openbaar Bestuur (2020) (1). *Decentrale taak is politieke zaak. Naar een sturende rol van de gemeenteraad in het sociaal domein*. Den Haag, ROB
- Raad voor het Openbaar Bestuur (2020) (2). *Briefadvies herziening uitkeringsstelsel*. Den Haag, ROB

- Raad voor het Openbaar Bestuur (2020) (3). *Signalement Kennis delen*. Den Haag, ROB
- Radboud Universiteit Nijmegen en Rijksuniversiteit Groningen (2010): *Constitutionele normen en decentralisatie. Een evaluatie van Hoofdstuk 7 Grondwet*. Nijmegen/ Groningen, s.n.
- Rijk, Interprovinciaal Overleg, Vereniging van Nederlandse Gemeenten en Unie van Waterschappen (2013). *Code Interbestuurlijke Verhoudingen*. Den Haag, s.n.
- Schaap, L. m.m.v. G. Leenknecht (2012). *Decentrale autonomie? Rapportage ter voorbereiding op het onderzoek van de Raad van Europa naar de staat van de decentrale autonomie in Nederland*. Tilburg, Universiteit van Tilburg
- Schaap, L., M. Groenleer, A. van den Berg en C. Broekman (2017). *Coalitieakkoord 2017: vertrouwen in (de toekomst van) de regio?* Tilburg, TiREG
- Steen van der, M., M. van Delden en P. Ophoff (2020). *Leren van Doen. Ervaringen met samenwerken in het IBP*. Den Haag, NSOB.
- Studiegroep Openbaar Bestuur (2016). *Maak verschil. Krachtig inspelen op regionaal-economische opgaven*. Den Haag, Studiegroep Openbaar Bestuur.
- Studiegroep Interbestuurlijke en financiële verhoudingen (2019). *Startnotitie*. Den Haag, studiegroep IFV.
- Studiegroep Interbestuurlijke en financiële verhoudingen (2020). *Nederland heeft één overheid nodig. Discussiedocument over vernieuwing in de interbestuurlijke en financiële verhoudingen*. Den Haag, studiegroep IFV
- Studiegroep Interbestuurlijke en financiële verhoudingen (2020) *Als één overheid. Slagvaardig de toekomst tegemoet!* Den Haag, studiegroep IFV
- Teisman, G., M. van der Steen, A. Frankowski en B. van Vulpen (2018). *Effectief Sturen met Multi-Level Governance. Snel en slim schakelen tussen schalen*. Den Haag, NSOB
- Toonen, Th.A.J. (1987). *Denken over Binnenlands Bestuur. Theorieën van de gedecentraliseerde eenheidsstaat bestuurskundig beschouwd*. Amsterdam, Reed Business
- Torring, J., Andersen, L. B., Greve, C., & Klausen, K. K. (2020). *Public governance paradigms: Competing and co-existing*. Cheltenham (UK) Edward Elgar Publishing
- VVD en CDA (2010). *Vrijheid en verantwoordelijkheid*. Regeerakkoord.
- VVD, CDA, D66 en ChristenUnie (2017). *Vertrouwen in de toekomst*. Regeerakkoord

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Raad voor het Openbaar bestuur
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

DGBRW
Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Contactpersoon
Saskia Franssen
T 0615038136
saskia.franssen@minbzk.nl

Kenmerk
2019-0000509028
Uw kenmerk

Datum 24 september 2019
Betreft Adviesaanvraag ROB over de rol van het Rijk bij
interbestuurlijke samenwerking

Geachte raad,

In het regeerakkoord 'Vertrouwen in de toekomst' onderstreept het kabinet het belang van samenwerking tussen overheden. Steeds vaker spelen deze vraagstukken op meerdere schaalniveaus en zoeken overheden samen naar oplossingen voor regionale opgaven, door gezamenlijk te investeren en integraal te werken. Te denken valt aan de energietransitie, de hoge druk op de woningmarkt en het behoud van de leefbaarheid in de stad en op het platteland. Om dit te versterken heeft het kabinet onder andere de Citydeal systematiek voortgezet en is er € 950 miljoen vrijgemaakt voor het oplossen van regionale knelpunten en het daarmee versterken van de brede welvaart (Regio envelop). Ook met het interbestuurlijk programma (IBP) zijn Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen een langdurig partnerschap aangegaan om te werken aan maatschappelijke opgaven.

In de afgelopen jaren is er al volop ervaring opgedaan met nieuwe vormen van interbestuurlijke samenwerking bij regionale en nationale kansen en/of knelpunten. Daarbij is "de regio" niet noodzakelijkerwijs altijd een geografische eenheid, maar veel meer een aanduiding voor een interbestuurlijke coalitie (in samenwerking met andere partijen) die gezamenlijk de benodigde bestuurskracht ontwikkelen voor de betreffende opgave. In dergelijke samenwerkingen zet men doorgaans als gelijkwaardige partners de schouders eronder. Iedere individuele partner heeft hierin zijn eigen rol en verantwoordelijkheid. In gelijkwaardig partnerschap opgaven oppakken, is evenwel een relatief nieuwe werkwijze die nog volop in ontwikkeling is. Nederland als gedecentraliseerde eenheidsstaat is namelijk van oudsher gericht op een uniforme bestuurlijke inrichting en aanpak en de taakverdeling tussen overheden is gebaseerd op de gedachte "Je gaat er over of niet". Verschillende onderzoeken stellen dat de huidige maatschappelijke opgaven vragen om een effectief interbestuurlijk samenspel. Tot op heden is er in deze context echter nog beperkt onderzoek gedaan naar de rol van het Rijk als partner in interbestuurlijke samenwerking.

DGBRW
Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Datum
24 september 2019
Kenmerk
2019-0000509028

Bovengenoemde is de aanleiding voor deze adviesaanvraag. Hieronder ga ik achtereenvolgend in op de context, de reikwijdte, scope en het beoogde resultaat van de adviesaanvraag en de hoofd- en sub-vragen waar ik u vraag in uw advies op in te gaan.

1. Context

Maatschappelijke opgaven

De gevolgen van de klimaatverandering, het tekort aan betaalbare woningen, de toenemende problematische schulden en het behoud van de leefbaarheid in de stad en op het platteland. Het is slechts een greep uit de grote maatschappelijke opgaven waar overheden nu al aan werken, of dat binnenkort zeker gaan doen. Het zijn opgaven die zich niet beperken tot de grenzen van een gemeente, provincie of een bepaald beleidsterrein. De maatschappelijke opgaven waar de overheden gezamenlijk voor aan de lat staan zoals de grote ruimtelijke transitie opgaven, het sociaal domein en de dienstverlening aan de inwoners, zijn veranderd. Niet alleen de complexiteit en de schaal waarop deze opgaven zich manifesteren zijn toegenomen, ook de regionale verschillen zijn toegenomen. Hoewel Nederland qua oppervlakte niet erg groot is, bestaat er een grote regionale diversiteit. Dat vraagt van overheden een gecoördineerde aanpak; steeds vaker in de vorm van een gelijkwaardig interbestuurlijk partnerschap.

Op nieuwe manieren (interbestuurlijk) samenwerken

In de bestuurlijke reflectie van de NSOB 'Wat het nieuwe kabinet zich moet realiseren' werd al benadrukt dat de opgaven van vandaag en morgen een afwisselende rol, positie en handelingsperspectief vragen van overheden, waaronder nadrukkelijk ook de Rijksoverheid wordt bedoeld. Een vorm van interbestuurlijke samenwerking op basis van gelijkwaardigheid en wederkerigheid. Niet alleen omdat we elkaar nodig hebben, maar vooral omdat we met een gezamenlijke inzet tot een beter resultaat en meer impact kunnen komen. Met het IBP hebben Rijk en medeoverheden al een belangrijke stap gezet met het vormgeven van gelijkwaardig partnerschap.

De opgaven van nu vragen om een Rijksoverheid die zich meer als 'mede' overheid kan opstellen en meedoet in regionale uitvoering, als partner kan optrekken bij samenwerking met medeoverheden, andere partijen en gebiedsgericht integraal participeert met ruimte voor maatwerk over beleids- en departementsgrenzen heen.

Het besef dat je samen de schouders eronder moet zetten en gezamenlijk verantwoordelijk bent, en dat niemand, ook het Rijk niet, eenzijdig zijn wil aan de medeoverheden kan opleggen, is bij velen al ingedaald. Maar dit betekent niet dat dit ook al zo in de praktijk wordt gebracht. De positieve grondhouding ten opzichte van gelijkwaardige samenwerking loopt nog meer dan eens vast door een diversiteit aan verwachtingen, belangen en botsende rolopvattingen, verkokerde organisatiestructuren en knellende stelsels. Ik heb de indruk dat

DGBRW
Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Datum
24 september 2019

Kenmerk
2019-0000509028

gemeenten, provincies en waterschappen al meer ervaring hebben opgedaan met (onderlinge) gelijkwaardige samenwerking en zich daardoor meer bewust zijn van wat het in houding, gedrag en werkwijze vraagt om een goede of effectieve partner te zijn. De sectorale indeling van de Rijksoverheid maakt het soms lastig om opgaven domein overstijgend en integraal aan te pakken. De noodzaak tot partnerschap zal in de toekomst eerder toe- dan afnemen. De complexiteit van de opgaven en het feit dat overheden deze opgaven niet alleen kunnen oplossen vraagt hier ook om. Een belangrijke reden waarom ook het Rijk zich zal moeten beraden op wat er nodig is om een goede en effectieve partner voor de medeoverheden te zijn.

2. Vormgeving: reikwijdte, scope en resultaat

Om bij te dragen aan de benodigde gedachtevorming en de gewenste ontwikkeling binnen het Rijk, verzoek ik u, op grond van artikel 23 Kaderwet adviescolleges, tot een advies te komen over de wijze waarop het Rijk een goede en effectieve partner kan zijn voor de medeheden zodat tot de gewenste resultaten en meer impact gekomen kan worden en wat er voor nodig is om een dergelijke partner te worden.

Ik vraag u hierbij ook te houden voor:

- de diversiteit in rollen (van het Rijk) en samenwerkingsvormen (in relatie tot zijn taken en bevoegdheden);
- het maatwerk dat komt kijken bij verschillende domeinen, beleidsterreinen en opgaven in relatie tot het stelsel (de behoefte die er is vanuit de medeoverheden richting het Rijk);
- de rol en verantwoordelijkheid van de Tweede Kamer en de ministeriële verantwoordelijkheid;
- de rollen en verantwoordelijkheden van de provinciale staten en gemeenteraden; en
- de balans tussen democratische legitimiteit en effectiviteit van de samenwerking.

Ook vraag ik u in te gaan op de mogelijke dilemma's die zich voordoen bij nieuwe vormen van interbestuurlijke samenwerking.

Ten slotte vraag ik u om concrete handvatten mee te geven om te komen tot een Rijk dat een goede en effectieve partner kan zijn voor de medeheden om zo in gezamenlijkheid succesvol opgaven op te pakken.

3. Onderzoeksvragen

In het licht van bovenstaande, vraag ik u op de volgende onderzoeksvragen in te gaan:

Hoofdvraag

Op welke manier kan het Rijk een goede en effectieve partner zijn voor de medeheden zodat er gezamenlijk tot de gewenste resultaten en meer impact kan

DGBRW
Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Datum
24 september 2019

Kenmerk
2019-0000509028

worden gekomen voor maatschappelijke opgaven, en wat is er voor nodig om een dergelijke partner te worden?

Sub-vragen

- Bij het oppakken van welke opgaven zou een gelijkwaardig partnerschap tussen de overheden het meest passend zijn, en bij welke opgaven ligt een andere vorm van samenwerking meer voor de hand?
- Welke verschillende rollen neemt het Rijk in, in huidige interbestuurlijke samenwerking, en welke rollen zijn het meest passend bij gelijkwaardig partnerschap?
- Welke verbeterpunten ziet u op dit moment in de praktijk bij interbestuurlijke samenwerking ten aanzien van de rolneming door het Rijk?
- Welke knelpunten ziet u in de huidige organisatie en werkwijze van het Rijk om de voor gelijkwaardige interbestuurlijke samenwerking benodigde rollen aan te kunnen nemen?
- Welke knelpunten ziet u in het beschikbare instrumentarium en binnen de huidige wettelijke kaders voor het Rijk de voor gelijkwaardige interbestuurlijke samenwerking benodigde rollen aan te kunnen nemen?
- Wat hebben medeoverheden nodig om een effectieve (gelijkwaardige) partner voor het Rijk te zijn?
- Welk ontwikkelperspectief ziet u om tot succesvolle interbestuurlijke samenwerking te komen en wat zijn de belangrijkste eerste stappen daarbij?
- Welke rol kan monitoring en evaluatie spelen in dit ontwikkelperspectief om tot succesvolle interbestuurlijke samenwerking te komen?

4. Planning

Ik zie uw advies graag uiterlijk eind juli 2020 tegemoet.

Met vriendelijke groet,

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

drs. K.H. Oltongren

Wettelijk kader autonomie en medebewind

Kernbevindingen

- Hoofdstuk 7 van de Grondwet regelt de verhoudingen tussen de bestuurslagen: Rijk, provincies, gemeenten, waterschappen en andere openbare lichamen. Nederland is een gedecentraliseerde eenheidsstaat, provincies en gemeenten hebben een open huishouding en hebben autonomie: een algemene bevoegdheid tot regeling en bestuur. Tegelijkertijd zijn zij verplicht mee te werken aan medebewind (de uitvoering van door hoger gezag gestelde regels). In de praktijk van het decentrale bestuur nemen de medebewindstaken een veel grotere plaats in dan de autonome. De wetgever kan, in gewone wetten, de mate van autonomie groter dan wel kleiner maken. Ingevolge het Europees Handvest inzake lokale autonomie is afgesproken, dat lokale overheden recht hebben op zelfbestuur.
- De Grondwet spreekt niet van hiërarchie. In het bestuurlijke discours wordt gesproken over de centrale overheid en decentrale overheden. Toch staat de rijksoverheid in hiërarchie boven provincies en gemeenten. Op haar beurt is de provincie weer in hiërarchie hoger dan de gemeente en houdt zij bijvoorbeeld op een aantal terreinen toezicht op gemeenten. Voor differentiatie naar bevoegdheden blijkt in de praktijk weliswaar enige ruimte te bestaan, maar de Grondwet biedt daarvoor geen expliciete grondslag. De Code Interbestuurlijke Verhoudingen bevat afspraken tussen Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen die eraan bijdragen dat er een goed samenspel ontstaat tussen de verschillende medeoverheden, zodat ieder zijn verantwoordelijkheid in het bestel waar kan maken.
- De feitelijke verhoudingen in het Nederlandse binnenlands bestuur verschillen in de loop van de tijd, zij zijn deels het gevolg van weloverwogen keuzes met betrekking tot de inrichting van het binnenlands bestuur, deels van de manier waarop toezichthouders omgaan met hun bevoegdheden, deels ook van tal van andere maatregelen van de wetgever.

- De financiële verhoudingen dienen in de eerste plaats de politiek bestuurlijke keuzes te volgen zoals die in wet- regelgeving zijn vastgelegd. Slechts een beperkt deel van de gemeentelijke uitgaven volgt uit volledig autonome beleidskeuzes. Het overgrote deel van de uitgaven vloeit voort uit politiek bestuurlijke keuzes, zoals die in nationale wet- en regelgeving zijn vastgelegd en/of uit rijksbeleid volgen. Een substantieel deel vloeit voort uit de keuze van gemeenten om vooral niet anders te zijn dan andere Nederlandse vergelijkbare gemeenten.
- Naast de hoofdstructuur van het binnenlands bestuur (Rijk, provincies en gemeenten) laat de Grondwet ruimte voor de oprichting van aanvullende structuren. Openbare lichamen van de hoofdstructuur kunnen met inachtneming van de bepalingen van de (organieke) Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) andere lichamen in het leven roepen en daaraan ter gemeenschappelijke behartiging taken en bevoegdheden overdragen.
- De (politieke) ministeriële verantwoordelijkheid bestaat sinds de Grondwetsherziening van 1848, het vraagstuk van verantwoording en politiek vertrouwen speelt ook op decentraal niveau. Staatsrechtelijk is het uitgangspunt dat een ambtsdrager slechts verantwoordelijk is voor zover zijn bevoegdheden reiken: 'zonder bevoegdheid geen verantwoordelijkheid'. Stelselverantwoordelijkheid betreft het wettelijke systeem van bevoegdheden en, op hoofdlijnen, de organisatie van de uitvoering daarvan. Hoewel de minister eerst- en eindverantwoordelijk is, behelst systeemverantwoordelijkheid per definitie een gedeelde verantwoordelijkheid. In het systeem dragen verschillende actoren verschillende verantwoordelijkheden en hebben ze verschillende rollen en zij leggen daarover vaak aan verschillende instanties formeel verantwoording af (het parlement, een gemeenteraad, een Raad van bestuur, een inspectie, klantenraden en/of nog andere). Maar zij maken allemaal deel uit van het systeem, geen van hen staat er buiten of erboven. Dat betekent niet dat zij elk verantwoordelijk zijn voor het geheel; ze hebben wel allen belang bij het geheel.

1. Hoofdstuk 7 van de Grondwet

Hoofdstuk 7 van de Grondwet heeft betrekking op openbare lichamen. Onder het begrip vallen in ieder geval provincies, gemeenten, Caribische openbare lichamen en waterschappen, maar ook andere openbare lichamen. Ingevolge hoofdstuk 7 vormen openbare lichamen een overheidslaag waaraan verordenende bevoegdheid is of kan worden toegekend. Het hoofdstuk heeft betrekking op andere decentrale overheden dan het openbaar lichaam 'rijks-

overheid', maar de Grondwet gebruikt de begrippen decentrale overheden of decentralisatie niet. Op zelfstandige bestuursorganen (organen van een openbaar lichaam die niet onder het gezag staan van een politiek verantwoordelijke ambtsdrager) lijkt het hoofdstuk niet van toepassing te zijn.

2. Autonomie en medebewind

Artikel 124 van de Grondwet bepaalt dat provincies en gemeenten bestuurslagen zijn met zelfstandige bevoegdheden. Zij zijn bevoegd taken op zich te nemen die te maken hebben met het bestuur en beleid van de provincie of gemeente, tenzij dit beleid in strijd is met wettelijke regels. De autonome taken en bevoegdheden ontleen provincies en gemeenten behalve aan de Grondwet ook aan de Provinciewet en de Gemeentewet. Daarnaast kan in een wet worden bepaald dat in opdracht van hoger gezag, provinciale en gemeentelijke besturen mee moeten werken bij regeling en bestuur: medebewind. Medebewindstaken zijn gebaseerd op bijzondere wetgeving op specifieke beleidsterreinen, al of niet met beleidsvrijheid voor de decentrale overheden. Dus: enerzijds hebben provincies en gemeenten autonomie (een algemene bevoegdheid tot regeling en bestuur), anderzijds zijn zij verplicht mee te werken aan medebewind (de uitvoering van door hoger gezag gestelde regels). In de praktijk van het decentrale bestuur nemen de medebewindstaken een veel grotere plaats in dan de autonome: historisch gezien is de autonomie-in-strikte-zin (dus: de vrijheid om zelf beleid te maken) sterk afgenomen en is het medebewind sterk gegroeid. De medebewindstaak vloeit voort uit een hiërarchische verhouding tussen Rijk, provincie en gemeente, hoezeer ook provincies en gemeenten als zelfstandige openbare lichamen functioneren binnen de eenheidsstaat.

De provinciale en gemeentelijke autonomie ligt weliswaar vast in de Grondwet, maar daarbij moet wel worden aangetekend dat de *mate van autonomie* niet vastligt. De wetgever kan, in gewone wetten, die mate groter dan wel kleiner maken.

3. Europees Handvest inzake lokale autonomie (EHLA)

In 1985 is het *European Charter of Local Self-Government* tot stand gekomen. Nederland heeft dit verdrag van toepassing verklaard op gemeenten en provincies, maar wel een voorbehoud gemaakt ten aanzien van enkele artikelen. In dit Handvest is afgesproken, dat lokale overheden recht hebben op zelfbestuur:

Local self-government denotes the right and the ability of local authorities, within the limits of the law, to regulate and manage a substantial share of public affairs under their own responsibility and in the interests of the local population.

Local self-government uit het Handvest betreft zowel de autonomie die in de Nederlandse grondwet verankerd ligt, als de beleidsvrijheid in het medebewind. Dus: niet alleen of het initiatief ook van de decentrale overheden komt, maar ook dat decentrale overheden een belangrijk deel van de publieke taken naar eigen inzicht kan regelen en uitvoeren. Anders gezegd: er moet niet alleen bekeken worden of decentrale overheden autonome ruimte hebben, maar ook of

- a. Het geheel van hun taken een substantieel deel van de publieke taken betreft,
- b. Het bij die taken om zowel regelen (dus: met beleidsvrijheid) als uitvoeren gaat,
- c. Voor eigen verantwoordelijkheid van de decentrale overheden (dit impliceert dat zij niet aan de leiband van de nationale overheid mogen lopen), en
- d. Daarbij het belang van de decentrale bevolking voorop staat.

Dit bredere autonomiebegrip past ook beter bij het streven van de Nederlandse gemeenten om de 'eerste overheid' te zijn.

4. Gedecentraliseerde eenheidsstaat en hiërarchie

In de Grondwet is verankerd dat Nederland een gedecentraliseerde eenheidsstaat is (al is dat nergens met zoveel woorden vastgelegd), bestaande uit het nationale niveau (het Rijk), twee algemene geldende overheidslagen (provincies en gemeenten), en één gedecentraliseerde functionele overheid (waterschappen), verantwoordelijk voor watermanagement en waterkwaliteit. Het ligt gevoelig om te spreken van hiërarchie tussen overheden. In het bestuurlijke discours wordt gesproken over de centrale overheid en decentrale overheden. Bij het ontbreken van een formele hiërarchie wordt vooral bedoeld op het feit dat het Rijk niet zonder meer kan ingrijpen in de autonome taken en verantwoordelijkheden van decentrale overheden. Toch staat de rijksoverheid in hiërarchie boven provincies en gemeenten. Op haar beurt is de provincie weer in hiërarchie hoger dan de gemeente en houdt zij bijvoorbeeld op een aantal terreinen toezicht op gemeenten. Deze hiërarchie wordt niet expliciet benoemd, maar komt bijvoorbeeld ook tot uiting in de mogelijkheid om besluiten van openbare lichamen, genomen in zowel autonomie als medebewind, bij Koninklijk Besluit te vernietigen wegens strijd met het recht of het algemeen belang. Die laatste mogelijkheid leidt in bestuursrechtelijke kring nogal eens tot commotie, niet zozeer omdat men daarmee de hiërarchische verhoudingen zou willen ontkennen, maar omdat het standpunt wordt gehuldigd dat slechts een rechter tot een dergelijke vernietiging over zou moeten kunnen gaan. De medebewindsvoorschriften hebben overigens als normatief kader weinig betekenis en geven geen sturing aan de wijze waarop de verschillende overheden met elkaar om dienen te gaan.

Hoofdstuk 7 biedt de 'waarborg' van uniformiteit: de Grondwet lijkt het niet mogelijk te maken om tussen gemeenten en/of provincies te differentiëren naar bestuursinrichting, laat staan daar naar te streven. Voor differentiatie naar bevoegdheden blijkt in de praktijk weliswaar enige ruimte te bestaan, maar de Grondwet biedt daarvoor geen expliciete grondslag. De commissies-Bovens en -Van Aartsen hebben zich beziggehouden met de mogelijkheid en wenselijkheid om te differentiëren tussen gemeenten, gezien de behoefte om maatwerk te kunnen leveren. Differentiatie kan gemeenten bijvoorbeeld de mogelijkheid bieden om hun wettelijke taken uit te besteden aan buurgemeenten.

Het karakter van het binnenlands bestuur in Nederland is dus weergegeven met de term gedecentraliseerde eenheidsstaat. Die term geeft aan de ene kant exact weer, hoe het systeem is opgebouwd, maar is aan de andere kant ook verwarrend. Want in tegenstelling tot sommige andere landen, kent Nederland geen vaste verhoudingen tussen de bestuurslagen. Taken kunnen verschuiven, evenals de financiën en de mate van beleidsvrijheid per taak.

5. Code Interbestuurlijke Verhoudingen

In 2013 spraken Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen de Code Interbestuurlijke Verhoudingen af. De code bevat afspraken tussen deelnemers die eraan bijdragen dat er een goed samenspel ontstaat tussen de verschillende medeoverheden, zodat ieder zijn verantwoordelijkheid in het bestel waar kan maken. De code is geen afspraak tussen Rijk enerzijds en decentrale overheden anderzijds, maar een afspraak tussen alle vier de partners. Het uitgangspunt van de code is een zo groot mogelijke beleidsvrijheid voor de decentrale overheden, financiering via de algemene uitkering, alleen de noodzakelijke interbestuurlijke informatie en verantwoording en vermindering van regels (deregulering en ontbureaucratisering). Voor interbestuurlijk toezicht geldt als uitgangspunt het kader zoals opgenomen in de Wet revitalisering generiek toezicht. Dit past bij het vertrouwensbeginsel dat tussen overheden geldt, aldus de ondertekenende partners.

Bij nieuwe taken zal vanuit de uitgangspunten van de code ('decentraal wat kan, centraal wat moet') overlegd worden waar een taak het beste belegd kan worden. Ditzelfde geldt als door veranderingen in omgeving of vraagstukken er redenen zijn om de taakverdeling aan te passen.

Om de wederzijdse verantwoordelijkheden goed tot hun recht te laten komen houden partijen zich aan de diverse afgesproken spelregels, zoals de IBI-spelregels⁵⁷ over de noodzakelijkheid van informatie en de tijdigheid en kwaliteit ervan. Bij de vormgeving van bestuurlijke arrangementen wordt getoetst of

57 IBI staat voor interbestuurlijke informatie.

de regeling uitvoerbaar is. Omwille van een effectief beleid kan worden gekozen voor differentiatie in rijkssturing richting het decentrale niveau en maatwerk op decentraal niveau.

Overheden betrekken elkaar bij de ontwikkeling van nieuwe beleidsvoornemens en knelpunten die een andere overheidslaag raken op een dusdanig tijdstip dat de beleidsvoornemens nog kunnen worden aangepast. Na afronding van de voorstellen, waaronder (concept-)wet- en regelgeving volgt een formele consultatietermijn van twee maanden.

6. Feitelijke bestuurlijke verhoudingen

De bestuurlijke verhoudingen zijn het resultaat van de organieke wetgeving (in Grondwet, Provinciewet en Gemeentewet, Financiële-verhoudingswet), bijzondere wetgeving (bijvoorbeeld met betrekking tot ruimtelijke ordening, zorg, onderwijs) en afspraken (Code Interbestuurlijke Verhoudingen). De feitelijke verhoudingen in het Nederlandse binnenlands bestuur verschillen in de loop van de tijd. Zij zijn deels het gevolg van weloverwogen keuzes met betrekking tot de inrichting van het binnenlands bestuur (bijvoorbeeld als uitdrukkelijk sprake is van decentralisatiebeleid), deels van de manier waarop toezichthouders (provincie, Rijk) omgaan met hun bevoegdheden, deels ook van tal van andere maatregelen van de wetgever. Al deze factoren zijn onderwerp van onderhandelingen tussen de bestuurslagen, bijvoorbeeld door het sluiten van een Bestuursakkoord tussen de bestuurslagen. Decentrale beleidsvrijheid en het streven naar eenheid van beleid dan wel een identiek voorzieningenniveau in het hele land strijden voortdurend om de voorrang.

Er is, afgezien van een periodieke beschouwing over interbestuurlijke verhoudingen door de Raad van State, geen periodiek mechanisme om de feitelijke bestuurlijke verhoudingen te analyseren.

7. Financiële verhoudingen

De Grondwet is summier ten aanzien van de financiële autonomie van openbare lichamen. Artikel 132, zesde lid van de Grondwet geeft de formele wetgever de bevoegdheid te bepalen welke belastingen door provincies en gemeenten kunnen worden geheven en de opdracht om de financiële verhouding van deze openbare lichamen tot het Rijk te regelen. De Grondwet geeft geen inhoudelijke regels over het belastinggebied van deze openbare lichamen. Over (de mogelijkheid tot) belastingheffing door waterschappen bepaalt de Grondwet niets.

De financiële verhouding van provincies en gemeenten tot het Rijk is neergelegd in de Financiële-verhoudingswet (Fvw). Deze wet stelt in artikel 3, eerste lid, het Provinciefonds en het Gemeentefonds in. Daaruit kunnen (grosso modo) algemene uitkeringen (artikel 6 e.v.) worden gedaan en specifieke

uitkeringen (artikel 15a e.v.). De algemene uitkering wordt op grond van een wettelijke verdeelsystematiek, zoals vastgelegd in de artikelen 7 en 8 Fwv, verdeeld over gemeenten. Daarbij staat centraal de gedachte, dat gemeenten in staat moeten zijn om bij een gelijke belastingdruk een gelijkwaardig voorzieningenniveau te leveren. De gelden zijn niet geoormerkt en in beginsel vrij besteedbaar. Gemeenten hebben hier bestedingsvrijheid in de zin dat ze over de uitgaven geen verantwoording aan het Rijk schuldig zijn.⁵⁸ Ten aanzien van specifieke uitkeringen geldt, dat zij bestemd zijn voor de uitvoering van medebewindstaken (artikel 15a Fwv). Met specifieke uitkeringen wordt ook beoogd om meer gelijkheid tussen gemeenten tot stand te brengen. Het Rijk stuurt aldus de gemeenten in sterke mate.

De Fwv biedt in artikel 12 de mogelijkheid tot vergaande interventie in de gemeentelijke autonomie. Een grondwettelijke verankering hiervan is achterwege gebleven. Dat de summiere regeling in de Grondwet tot problemen kan leiden, werd zichtbaar bij de afschaffing van het gebruikersdeel van de onroerende-zaakbelasting (OZB) in december 2005. Veel gemeenten protesteerden, nu door de beperking van hun belastinggebied de gemeentelijke autonomie 'bedreigd' werd. De VNG en enkele gemeenten maakten de gang naar de rechter, die oordeelde dat een beroep op het EHLA niet kon slagen omdat het Handvest niet een ieder verbindend is.

In algemene zin geldt dat voor de uitoefening van de autonome provinciale en gemeentelijke taken bekostiging uit de vrij besteedbare inkomsten (belastingen en overige heffingen, algemene uitkering) voor de hand ligt. Naar mate er meer medebewind is (en minder beleidsruimte) en gemeenten daarom onvermijdbare uitgaven hebben, zal bekostiging via specifieke uitkeringen plaatsvinden. Uit artikel 108, derde lid, van de Gemeentewet volgt dat de kosten, verbonden aan de uitvoering van medebewind, door het Rijk aan de gemeente worden vergoed. In combinatie daarmee geldt op grond van artikel 2 Fwv als uitgangspunt, dat indien beleidsvoornemens van het Rijk leiden tot een wijziging van de uitoefening van taken of activiteiten door provincies en gemeenten, met redenen omkleed en met kwantitatieve gegevens gestaafd, welke de financiële gevolgen van deze wijziging voor de provincies of gemeenten zijn. Tevens moet worden aangegeven via welke bekostigingswijze de financiële gevolgen voor de provincies of gemeenten kunnen worden opgevangen.

De mate van beleidsvrijheid, dat wil zeggen de mogelijkheden van decentrale overheden om zelf te kunnen beslissen over de inzet van hun middelen, is een bepalend gegeven voor de financiële verhoudingen tussen het Rijk en de gemeenten. Decentrale overheden voelen zich daarin vaak beknot en er is voortdurend discussie over de mate van beleidsvrijheid van decentrale over-

58 Gemeenten hebben beleidsvrijheid voor zover niet door de wet wordt beperkt.

heden. In de financiële verhoudingen komt de mate van beleidsvrijheid vooral tot uiting in de uitgaven op de beleidsterreinen cultuur en ontspanning, infrastructuur en gebiedsontwikkeling, en economische aangelegenheden, goed voor ongeveer een derde deel van het gemeentefonds. Voor de andere beleidsterreinen – met name die gericht zijn op sociale voorzieningen, het waarborgen van de kwaliteit van het openbaar bestuur of openbare veiligheid – geldt dat de beleidsvrijheid beperkt is.

Factoren die de mate van beleidsvrijheid bepalen zijn: wet- en regelgeving (formele beleidsvrijheid), maatschappelijke acceptatie van verschillen en financiële beleidsvrijheid (deze staat onder druk en is relatief beperkt).

De financiële verhoudingen dienen in de eerste plaats de politiek bestuurlijke keuzes te volgen zoals die in wet- regelgeving zijn vastgelegd. Het traditionele, juridische, scherpe onderscheid tussen autonomie en medebewind volstaat daarbij niet als grondslag voor de bekostiging van decentrale taken. Wet- en regelgeving bepalen met name de taak en de beleidsdoelen. Bij de taak gaat het er om wat voor het bereiken van beleidsdoelen moet worden gedaan. De mate waarin de gemeente vrij haar beleidsdoelen en daarmee verbonden taak kan vaststellen, wordt bepaald door de mate waarin een gemeente zelf aanvullende regels kan stellen, gehouden is aan uitvoeringsregels of regels over besluitvorming of vrij is te kiezen in samenwerking. Dit kan per beleidsterrein variëren van geheel vrij, wenselijk, dwingend tot verplicht. Naarmate de beleidsvrijheid minder ruim is luistert de verdeling nauwer.

Naarmate de formele beleidsvrijheid groter is, is de invloed van de maatschappelijke acceptatie op de ervaren beleidsvrijheid groter. Maatschappelijke opvattingen over in hoeverre uitkomsten van het beleid mogen verschillen, bepalen de ervaren beleidsvrijheid. Bij de maatschappelijke acceptatie van verschillen tussen gemeenten gaat het primair om beginselen van gelijkheid en rechtszekerheid. Het is uiteindelijk een politieke weging of en in welke mate met de maatschappelijke acceptatie rekening moet worden gehouden bij de verdeling van middelen.

Slechts een beperkt deel van de gemeentelijke uitgaven volgt uit volledig autonome beleidskeuzes. Het overgrote deel van de uitgaven vloeit voort uit politiek bestuurlijke keuzes, zoals die in nationale wet- en regelgeving zijn vastgelegd en/of uit rijksbeleid volgen. Een substantieel deel vloeit voort uit de keuze van gemeenten om vooral niet anders te zijn dan andere Nederlandse vergelijkbare gemeenten.

8. Gemeenschappelijke regelingen

De Gemeentewet van 1851 kende in artikel 121 al de bepaling: *'Besturen van twee of meer gemeenten kunnen gemeenschappelijke zaken, belangen, inrigtingen of werken na magtiging en goedkeuring van Gedeputeerde Staten regelen.'* In artikel 122 Gemeentewet 1851 werd geregeld hoe een en ander moet worden bekostigd: *'De kosten, uit de in het vorig artikel bedoelde regeling voortvloeiende, worden door de kassen der betrokken gemeenten, naar belang dat elke er bij heeft, gedragen.'*

Naast de hoofdstructuur van het binnenlands bestuur (Rijk, provincies en gemeenten) laat de Grondwet in de artikelen 134 en 135 een zekere ruimte voor de oprichting van andere verbanden: aanvullende structuren die zijn aan te merken als vormen van territoriaal bestuur. De wetgever zelf kan andere openbare lichamen instellen en hun taken/bevoegdheden en de samenstelling van hun besturen bepalen. Maar ook de openbare lichamen van de hoofdstructuur kunnen met inachtneming van de bepalingen van de (organieke) Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) andere lichamen in het leven roepen en daaraan ter gemeenschappelijke behartiging taken/bevoegdheden overdragen. In het eerste geval (artikel 134) is sprake van openbare lichamen naast de hoofdstructuur omdat zij er los van staan, in het tweede geval (artikel 135) is sprake van openbare lichamen die een afgeleide zijn van de hoofdstructuur omdat zij er uit voortkomen: zij worden bestuurd door afgevaardigden van de lichamen die hen hebben ingesteld.

In beide gevallen is sprake van functioneel bestuur: openbare lichamen met een gesloten huishouding, zij vervullen dus uitsluitend de taken die de wet hen toekent. De hulpstructuren moeten het primaat van de hoofdstructuur respecteren, maar de vraag is waar de grens ligt: wanneer heeft een niet tot de hoofdstructuur behorend openbaar lichaam een zodanig

takenpakket uitvoert dat de positie van de tot de hoofdstructuur behorende lichamen in het gedrang komt.

Regionale samenwerking is dus al ruim 150 jaar oud, net zoals de discussie daarover.

Decentrale volksvertegenwoordigingen (gemeenteraden en provinciale staten) vinden het lastig om te sturen op afstand en de bekostiging wordt als schimmig ervaren: minder invloed, transparantie, controle, vertegenwoordiging en participatie en minder grip op budgetten en geldstromen. Samenwerking betekent dat je een deel van je zeggenschap opgeeft voor een gezamenlijk doel dat via samenwerking wordt bereikt. Dit kan spanning opleveren met de wens van decentrale volksvertegenwoordigingen om sturing te houden op wat er op afstand gebeurt. Toch is samenwerking onlosmakelijk

verbonden met het besturen van een gemeente of provincie en dus is democratische legitimiteit van samenwerking belangrijk. Maar veel van wat er in samenwerking gebeurt wordt beschouwd als minder democratisch gelegitimeerd. De interbestuurlijke samenwerking wordt dan teveel een wereld op zichzelf, zingt zich feitelijk los van het werk van de gemeenteraden en provinciale staten.

9. Bevoegdheid en verantwoordelijkheid

Het staatsrechtelijke vraagstuk van ministeriële verantwoordelijkheid houdt in dat de Koning onschendbaar is en de minister verantwoordelijk is. De (politieke) ministeriële verantwoordelijkheid bestaat sinds de Grondwetsherziening onder leiding van Thorbecke in 1848, de parlementaire controle is in de praktijk ook van toepassing op het doen en laten van staatssecretarissen. Het vraagstuk van verantwoording en politiek vertrouwen speelt natuurlijk ook op decentraal niveau.

De ministeriële verantwoordelijkheid betekent dat de minister voor al het onder zijn leiding gevoerde beleid en voor alles wat door hem en onder zijn leiding wordt verricht, verantwoordelijk is ten opzichte van het parlement. Het gaat daarbij behalve om het eigen handelen om dat van de departementsambtenaren en de ambtenaren van andere rijksdiensten en van de op rijksniveau opererende bestuursorganen en hun ambtenaren voor zover de minister daaraan leiding geeft. De reikwijdte van de ministeriële verantwoordelijkheid is tegelijk beperkt tot wat de minister zelf doet, mag doen en wat onder zijn leiding door anderen wordt gedaan. De minister kan alleen maar leiding geven voor zover hij ook bevoegdheden heeft. Staatsrechtelijk is het uitgangspunt dat de minister dus slechts verantwoordelijk is voor zover zijn bevoegdheden reiken. Anders gezegd: 'zonder bevoegdheid geen verantwoordelijkheid'. Dit adagium is herbevestigd in het rapport Steekhoudend ministerschap van de Commissie Scheltema.

Met name bij primaire taakvervulling door decentrale overheden speelt de zogenaamde stelselverantwoordelijkheid. De minister is eerst- en eindverantwoordelijke voor het wettelijke systeem van bevoegdheden en, op hoofdlijnen, de organisatie van de uitvoering daarvan. Men spreekt ook wel van indirecte verantwoordelijkheid. De minister moet de wettelijke en financiële voorwaarden scheppen waaronder (in casu) de decentrale overheden hun uitvoerings- en handhavingstaken naar behoren kunnen vervullen. De minister is slechts verantwoordelijk voor het stelsel als zodanig; het stelsel is 'goed' wanneer de wet goed wordt uitgevoerd en gehandhaafd als individuen hun werk binnen dat stelsel naar behoren doen. Het stelsel is 'niet goed' wanneer ondanks het goede functioneren van individuen de uitvoering en/of handhaving onder de maat is. In dat geval moet de minister gebruik maken van zijn bevoegdheid een wetsvoorstel in te dienen tot wijziging van het stelsel of

op andere wijze (overleg, bestuurlijke druk) de uitvoering van het stelsel op hoofdlijnen weten aan te passen. Het is overigens nog niet zo gemakkelijk om in het algemeen aan te geven tot hoe ver de stelselverantwoordelijkheid reikt en voor welke onderwerpen die bestaat. In elk geval heeft een minister zo'n verantwoordelijkheid als dat uit een wettelijke bepaling blijkt, maar soms kan ook een beleidsnota of zelfs een Kamerdebat de grondslag zijn. Ook bestaat die verantwoordelijkheid uit het evalueren van wetten.

Hoewel de minister eerst- en eindverantwoordelijk is, behelst systeemverantwoordelijkheid⁵⁹ per definitie een gedeelde verantwoordelijkheid. In het systeem dragen verschillende actoren verschillende verantwoordelijkheden en hebben ze verschillende rollen. Zij leggen daarover vaak aan verschillende instanties formeel verantwoording af (het parlement, een gemeenteraad, een Raad van bestuur, een inspectie, klantenraden en/of nog andere). Maar zij maken allemaal deel uit van het systeem, geen van hen staat er buiten of erboven. Dat betekent niet dat zij elk verantwoordelijk zijn voor het geheel; ze hebben wel allen belang bij het geheel. Alleen door samenwerking en gedeeld eigenaarschap kunnen resultaten worden geboekt. Zo is bijvoorbeeld de minister (samen met het parlement) verantwoordelijk voor de wetstekst, maar niet voor de wijze waarop deze in de praktijk wordt uitgevoerd. Zeker niet als daarbij in de wet expliciet bevoegdheden en handelingsvrijheden bij anderen zijn belegd. De kwaliteit en de effectiviteit van het systeem hangen dan mede af van de kwaliteit van de onderlinge samenwerking en communicatie tussen alle betrokkenen. Daarbij is ook ruimte nodig voor al doende leren, het steeds beter op elkaar afstemmen van werkprocessen en het maken van effectieve afspraken. Controle richt zich daarbij niet alleen op de mate waarin planningsdoelstellingen worden behaald, maar ook op de voortgang van het leerproces.

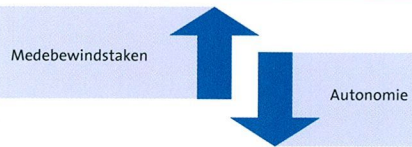
59 Vergelijk Raad voor het Openbaar Bestuur, *De bestuurlijke verantwoordelijkheid voor systemen*, december 2016.

Kernbevindingen

1

Medebewind en autonomie

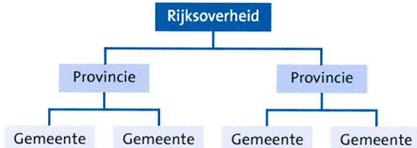
In de praktijk van het openbaar bestuur nemen medebewindstaken een grotere plaats in dan autonomie.

2

Hiërarchie tussen overheden

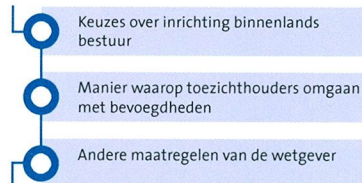
De Grondwet spreekt niet van een hiërarchie tussen binnenlandse overheden, maar die is er in praktijk wel. Afspraken hierover staan in de Code Interbestuurlijke verhoudingen.

3

Verandering in interbestuurlijke verhoudingen

De feitelijke verhoudingen tussen binnenlandse overheden verschillen door de tijd heen, beïnvloed door drie factoren.

4

Gemeentelijke opgaven

De financiële verhoudingen moeten de politiek-bestuurlijke keuzes volgen zoals vastgelegd in wet- en regelgeving.

Gemeentelijke uitgaven volgen uit:

Het grootste deel van gemeentelijke uitgaven volgt uit nationaal beleid

Gemeenten kiezen ervoor in hun uitgaven niet anders te zijn dan andere vergelijkbare gemeenten

Een klein deel van gemeentelijke uitgaven volgt uit volledige autonome keuzes van de gemeente zelf

5

Grondwettelijke structuur openbaar bestuur

De hoofdstructuur van het openbaar bestuur staat vast in de Grondwet, maar die laat ruimte voor de oprichting van aanvullende structuren.

Openbare lichamen van de hoofdstructuur

Inachtneming van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr)

Oprichting andere lichamen om taken en bevoegdheden aan over te dragen

6

Bevoegdheid en verantwoordelijkheid

Naast ministeriële verantwoordelijkheid speelt het vraagstuk over verantwoording ook op decentraal niveau: zonder bevoegdheid geen verantwoordelijkheid.

Stelsel-verantwoordelijkheid

Wettelijk systeem van bevoegdheden en uitvoering

Minister is eindverantwoordelijk

Systeem-verantwoordelijkheid

In de praktijk dragen op verschillende niveaus verschillende actoren verschillende bevoegdheden

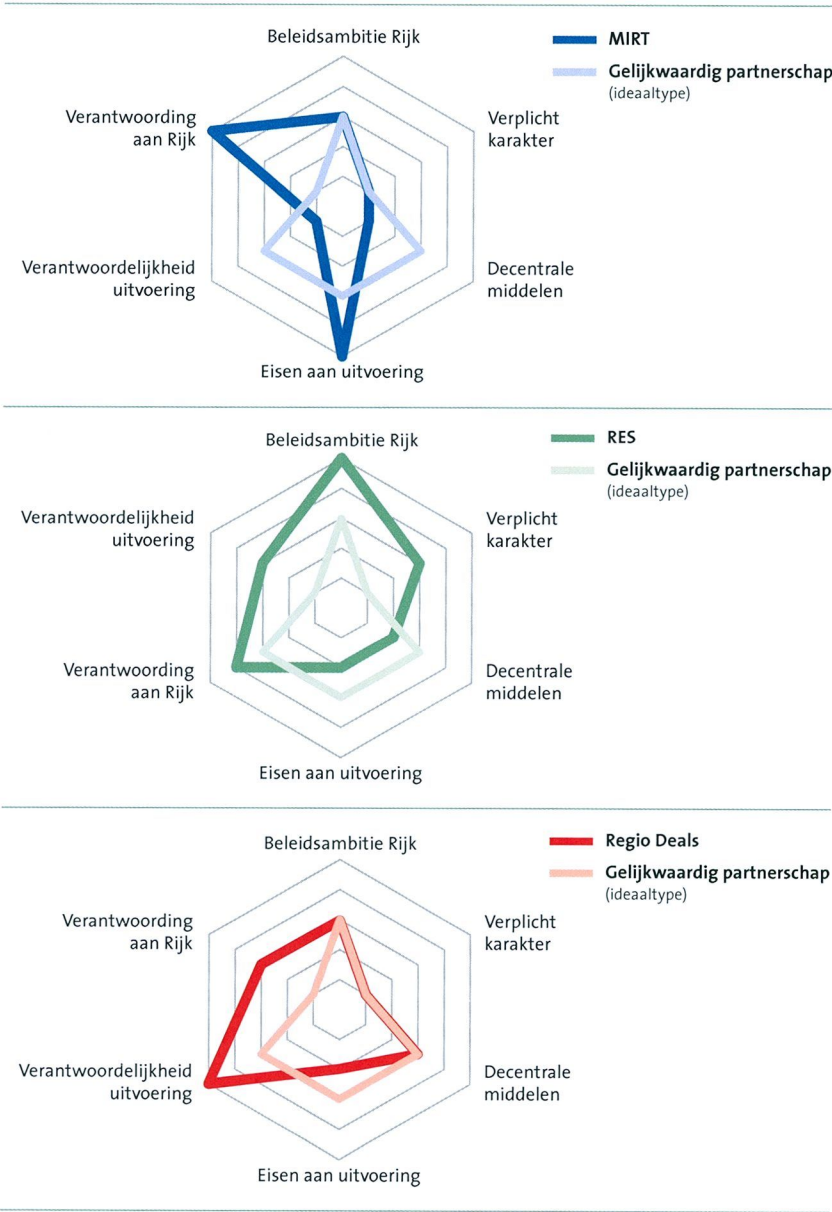
Actoren zijn niet verantwoordelijk voor het geheel, maar hebben wel belang bij het geheel

1. In hoeverre heeft het Rijk een eigen beleidsambitie?
1 = geenszins; 5 = in zeer hoge mate
2. In hoeverre verplicht het Rijk de decentrale overheden tot de samenwerking? 1 = geenszins; 5 = in zeer hoge mate
3. In hoeverre dienen de decentrale overheden eigen middelen in te zetten? 1 = geenszins; 5 = in zeer hoge mate
4. In hoeverre stelt het Rijk eisen aan de uitvoering?
1 = geenszins; 5 = in zeer hoge mate
5. Hoe is de verantwoordelijkheid voor de uitvoering verdeeld?
1 = het Rijk 100%; 5 = de decentrale overheden 100%
6. In hoeverre dienen decentrale overheden zich aan het Rijk te verantwoorden over bestedingen en resultaten?
1 = geenszins; 5 = in zeer hoge mate

	Beleids-ambitie Rijk	Verplicht karakter	Decentrale middelen	Eisen aan uitvoering	Verantwoordelijkheid uitvoering	Verantwoording aan Rijk
MIRT	3	1	1	5	1	5
RES	5	3	2	2	4	3
Regio Deals	3	1	3	2	5	3
Gelijkwaardig partnerschap in zuiverste vorm	3	1	3	3	3	1

Deze figuren zijn niet bedoeld als evaluatie van de vormen van interbestuurlijke samenwerking die in dit rapport besproken zijn, maar als illustratie bij het model. De zes hier genoemde vragen kunnen het Rijk helpen invulling te geven aan de eigen ambitie om op basis van gelijkwaardigheid samen te werken. De Raad spreekt zich niet uit over het 'juiste' antwoord op de vragen; dit zijn politieke keuzes en het antwoord kan per situatie en onderwerp verschillen. Het model geeft voor elk onderdeel aan wat – indien een gelijkwaardig partnerschap wordt beoogd – in zijn meest zuivere vorm het meest passende antwoord zou zijn. Daarmee presenteren we een ideaaltypisch model. Wanneer je interbestuurlijke samenwerking inricht, en je wilt dat doen in de vorm van een gelijkwaardig partnerschap, dan zou dit model als de default optie

kunnen gelden. Er kunnen goede redenen zijn om van die default af te wijken, waarbij het van belang is om het gesprek daarover transparant en met argumenten onderbouwd te voeren. Daartoe en daarbij helpt dit instrument.

BIJLAGE IV **Lijst van geraadpleegde personen**

Agrifood Capital	René Peerenboom
Gemeente Bernheze	Marieke Moorman
Gemeente Dokkum	Johannes Kramer
Gemeente 's-Hertogenbosch	Jack Mikkers
Gemeente Leeuwarden	Alan Laws Bert Wassink
Gemeente Purmerend	Thijs Kroese
Gemeente Zaanstad	Jan Hamming Annius Hoornstra Herman Swen
Holwerd aan Zee	Marco Verbeek Jan Zijlstra
Interprovinciaal Overleg	Henri Meijdam
Ministerie van BZK	Paul Guldemon Boudewijn Steur
Ministerie van I&W	Lilian van Aarsen
Ministerie van LNV	Marc Hameleers
Nationaal Programma RES	Bart van Aalst Kristel Lammers
Provincie Brabant	Dirk-Jan Huisman Gertjan Koolen Christophe van der Maat
Provincie Friesland	Wim Boogholt Avine Fokkens

RES Noordoost Brabant	Gerard Schönfeld Eric Spies
RES Zuid-Holland Zuid	Marco Berkhout
Rijkswaterstaat	Jaap Sloodmaker
Unie van Waterschappen	Cathelijn Peters
Universiteit Maastricht	Klaartje Peters
Universiteit Twente	Marcel Boogers
Vervoerregio Amsterdam	Sharon Dijksma Edwin Konings
VNG	Pieter Jeroense

Samenstelling Raad voor het Openbaar Bestuur

Drs. J.M.M. (Han) Polman, voorzitter

Commissaris van de Koning, Provincie Zeeland

Prof. dr. ir. C.J.A.M. (Katrien) Termeer, vice-voorzitter

Hoogleraar Bestuurskunde, Wageningen Universiteit

Prof. dr. C.F. (Caspar) van den Berg

Hoogleraar Bestuurskunde, Rijksuniversiteit Groningen, Campus Fryslân

Dr. E.M. (Martiene) Branderhorst

Algemeen directeur, Gemeente Den Haag

Prof. mr. dr. F.J. (Frank) van Ommeren

Hoogleraar Staats- en bestuursrecht, Vrije Universiteit te Amsterdam

H. (Huri) Sahin

Accountmanager Zuid-Holland bij het Nationaal Programma Regionale Energiestrategie

Drs. P.J. (Peter) Verheij

Wethouder, Gemeente Alblasserdam

Drs. C.J.G.M. (Kees Jan) de Vet

Dijkgraaf, Waterschap Brabantse Delta

Dr. M.W.M. (Miranda) de Vries

Burgemeester, Gemeente Etten-Leur

Drs. P.J.M. (Peter) Wilms

Tijdelijk raadslid, Economisch consultant publieke sector

ROOB
RAAD VOOR HET OPENBAAR BESTUUR

Postbus 20011
2500 EA 's-Gravenhage

PostNL
Port Betaald
Port Payé
Pays-Bas

**Provincie Noord-Holland
t.a.v. Provinciale Staten
Postbus 123
2000 MD HAARLEM**

RC2CC #X820X0X#00#0000#

Mail Boerderijentichting N-H d.d. 3 juni 2021 inz. behoud stolpboerderijen

Aan de leden van de commissie Economie, Financiën en Bestuur,
Provinciale Staten van Noord-Holland

Bijgaand mailen wij u onze brief aan Gedeputeerde Staten van Noord-Holland d.d. 26 april 2021, die voor zich spreekt. Helaas hebben wij hierop nog geen reactie ontvangen. Niettemin achten wij het opstellen en voeren van adequaat overheidsbeleid voor het behoud van het resterende bestand aan stolpboerderijen urgent. Vijftig jaar geleden stonden er nog 10.000 stolpen in onze provincie, vandaag de dag is dat nog circa de helft en schrijdt het verdwijnen van de 'piramides van de polder' ofwel de iconen van Noord-Holland voort. Uiteraard zijn wij graag bereid om u een toelichting te geven op bijgaande brief en de redenen waarom wij deze hebben geschreven.

Namens het bestuur

Aan het College van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland

Stompetoren, 26 april 2021

Betreft: De stolpboerderijen in Noord-Holland en de stolpenwaarderingskaart

Geacht College,

Uw College beschouwt de stolpboerderij als icoon van de provincie Noord-Holland, althans, dat stelde uw Gedeputeerde Van der Hoek voor het eerst tijdens de presentatie van de door het Steunpunt Monumenten en Archeologie en de Boerderijstichting Noord-Holland (BSNH) samengestelde Handreiking Vierkant Achter de Stolp 2.0 in juni 2018 in Venhuizen. Met u beschouwen vele Nederlanders en buitelanders de stolp als kenmerk van Noord-Holland.

De door Mooi Noord-Holland en de BSNH ontwikkelde kaart van stolpenstructuren maakte deel uit van uw in samenwerking met Mooi Noord-Holland en de BSNH tot stand gekomen nota Landschap en Cultuurhistorie, als aanzet tot borging van de ruimtelijke kwaliteit van clusters stolpen. Praktische uitwerking daarvan zou volgen in de Provinciale Omgevingsverordening. Echter, de besluitvorming over dat onderdeel stelde u in 2020 uit in afwachting van de resultaten van een door u aan Mooi Noord-Holland verleende opdracht voor een stolpenwaarderingskaart. Ook onze suggesties voor nieuw beleid, zoals stimulering van herbestemming, woog u niet inhoudelijk, eveneens in afwachting van de genoemde waarderingskaart.

U bent ervan op de hoogte dat wij het fenomeen waarderingskaart op hoofdlijnen toe juichen. Echter, met het onderdeel classificatie, waarin een ‘rapportcijfer’ toegekend wordt aan de geïnventariseerde stolpen, hebben wij moeite. Alle stolpen zijn ons even lief. Alle stolpen met elkaar bepalen de kracht van het icoon. Daarom zien wij niet graag dat een icoon gesplitst wordt in onderdelen waaraan verschillende rapportcijfers gehecht worden; dat wekt de suggestie dat de laagst gewaardeerde onderdelen van dat icoon op termijn geamputeerd kunnen worden. Dat is immers het gangbare proces na ‘rapportcijfers’?

Gedurende het proces van de totstandkoming van de stolpenwaarderingskaart hebben wij regelmatig goed en constructief contact met de directie van Mooi Noord-Holland. Zowel

BSNH als Mooi Noord-Holland hechten zeer aan een goed en gedegen eindproduct. Bij een tussentijdse evaluatie van dit door corona vertraagde onderzoek informeerde de directie van Mooi NH ons 'door de stolpen te onderzoeken en kritisch te bekijken, blijkt dat vrijwel iedere stomp op één of andere manier van waarde is'. Dat ondersteunt onze zienswijze dat het inventariseren, beschrijven en categoriseren (landschappelijke, architectonische, cultuurhistorische waarden) van alle stolpen belangrijk is als basis voor nieuw beleid, maar dat dit niet de noodzaak en/of wenselijkheid van een rapportcijfer impliceert.

Wij hebben echter de indruk dat een gedegen onderzoek meer tijd en een andere vraagstelling behoeft dan voorzien is in dit oriënterende onderzoek. In verband daarmee pleiten we voor een vervolgonderzoek met als speciale opdracht te onderzoeken welke beleidsstrategieën noodzakelijk zijn om de teloorgang van het aantal stolpen in Noord-Holland te stuiten en daarnaast welke faciliteiten gewenst zijn om de bestaande stolpen een duurzame toekomst te geven. Voor wat betreft het energetische gedeelte doet de Boerderijenstichting Noord-Holland daartoe al onderzoek in samenwerking met Hogeschool Inholland.

De dominantie van de piramides van de polder is niet alleen gedurende een halve eeuw sterk afgenomen door verdwijning van circa de helft van de stolpen, maar ook door het oprukken van andere bebouwing op het platteland. Met het verder teruglopen van het aantal stolpen verliest Noord-Holland zijn typische identiteit en daarmee ook zijn aantrekkingskracht in snel tempo. Regelmatig worden historische stolpen gesloopt. Illustratief voor de precare situatie waarin stolpboerderijen verkeren is de casus Wormerweg 19 in de Beemster; een met dubbelbestemming cultuurhistorisch/karakteristiek pand aangemerkte typische Beemster stomp in een stolpenstructuur. Daarbij oordeelde de gemeente Beemster onlangs dat de eigenaar in redelijkheid niet verplicht kan worden de meerkosten van (achterstallig) onderhoud ten opzichte van nieuwbouw te dragen.

In verband daarmee en vooruitlopend op het resultaat van het door ons voorgestelde vervolgonderzoek en implementatie van de daarin aanbevolen maatregelen, verzoeken wij op korte termijn met adequate maatregelen te komen om het verlies van stolpboerderijen in Noord-Holland te stoppen. Wij zouden het zeer op prijs stellen daartoe met u van gedachten te wisselen.

Wij zien uw reactie graag de komende maand tegemoet.

Met vriendelijke groet,
Boerderijenstichting Noord-Holland

Peter van Zutphen
voorzitter

Aan: Statenleden Noord-Holland

Haarlem, 01-06-2021

Beste Statenlid Noord-Holland,

Wij als Stichting Noord-Holland Referendum hebben kennisgenomen van de voorstellen tot het besluit van de RES1.0 (Regionale Energie Strategie).

Wij ervaren dat wij als burgers, verenigingen en belanghebbenden onvoldoende betrokken zijn geweest bij de totstandkoming van zowel de RES Noord-Holland Noord als Noord-Holland Zuid. De plannen worden dus wellicht niet gedragen door een grote groep burgers en draagvlak wordt (terecht) zwaar meegewogen. Dit is schrijnend, want zo leiden nieuwe initiatieven tot meer onvrede en meer wantrouwen. Dit in een tijd waarin we elkaar nodig hebben om grote uitdagingen aan te gaan.

In het uiterste geval vinden wij dat Provinciale Staten dit RES1.0 besluit moet heroverwegen. Daarom zijn wij bezig over dit besluit een provinciaal referendum te initiëren. Een laatste stap om de burgers nu echt te betrekken bij de grootste plannen voortkomend uit het RES1.0 besluit.

In hoeverre zou u dit referendum op persoonlijke titel en/of als partij steunen?
Heeft u zelf ook ideeën of overwegingen die hierop aansluiten?

We willen u hier graag over spreken en zijn bereikbaar via onderstaande contactgegevens.

Met vriendelijke groet,

Stichting Noord-Holland Referendum

 06 100 38 283 info@nh-referendum.nl

 www.nh-referendum.nl

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	6475
Extern Zaak ID	1601232
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	14 juni 2021
Agendapunt	15.a
Titel	Cultuur: Brief GS aan PS inz. Cultuurconvenant 2021 – 2024 Ministerie van OCW – MRA (C-agenda EFB 14-6-2021)
Organisatieonderdeel	BEL/RE&E

Bijlagen
1601237 Cultuurconvenant 2021–2024 MRA def (002).docx
1601242 Bijlage Toelichting bij artikelen 2, 5 ,7, 8, 9 en 11 [def].docx
1601241 bijlage Lijst van BIS-instellingen (def) PDF.pdf
1601232 Bijlage Code bruikleen 2017.pdf
Brief aan PS over Cultuurconvenant 2021–2024 OCW – MRA.pdf

Geagendeerd	Vergaderdatum
Overdracht vanuit GS	26 april 2021
Ingekomen stukken ter kennisname	30 april 2021
Economie Financiën en Bestuur	14 juni 2021

Toelichting

Iedere vier jaar sluit het ministerie van OCW convenanten af met de lagere overheden met als doel afspraken te maken over de instandhouding van de culturele infrastructuur. Gezien het opkomende belang van stedelijke regio's in het landelijke cultuurbeleid, heeft het Ministerie er voor gekozen om ook een convenant af te sluiten met de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Provincie Noord-Holland is samen met de gemeente Amsterdam bestuurlijk trekker en voorzitter van het samenwerkingsprogramma Kunst, Cultuur en Erfgoed in de MRA.

Cultuurconvenant 2021 – 2024

Ministerie van OCW – Metropoolregio Amsterdam

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, handelend als bestuursorgaan, hierna te noemen: minister van OCW,

en

Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland, te deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door de gedeputeerde voor cultuur en erfgoed, Zita Pels en hierna te noemen: provincie,

Burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam, te deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door de wethouder voor kunst, cultuur en erfgoed, Touria Meliani en hierna te noemen: gemeente Amsterdam,

Burgemeester en wethouders van de gemeente Haarlem, te deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door de wethouder voor cultuur, Marie-Therese Meijs en hierna te noemen: gemeente Haarlem,

tezamen de vertegenwoordigers in dit convenant namens het samenwerkingsverband Kunst, Cultuur en Erfgoed van de Metropoolregio Amsterdam

Hierna gezamenlijk te noemen: partijen,

Overwegende dat:

- rijk, provincies en gemeenten gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor de culturele infrastructuur in Nederland;
- algemene afspraken tussen de minister van OCW, het Interprovinciaal Overleg (IPO) en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) zijn vastgelegd in het op 21 mei 2012 ondertekende 'Algemeen Kader Interbestuurlijke Verhoudingen Cultuur';
- de Metropoolregio Amsterdam – kortweg MRA – het informele samenwerkingsverband is van 32 gemeenten, de provincies Noord-Holland en Flevoland en de Vervoersregio Amsterdam. Binnen de MRA wordt gezamenlijk uitvoering gegeven aan het in 2018 opgestelde programma Kunst Cultuur en Erfgoed 2019-2024. Gemeente Amsterdam en Provincie Noord-Holland zijn hierbij samen voorzitter en bestuurlijk trekker van het programma.¹
- partijen met het oog op de gewenste beleidsafstemming gesprekken hebben gevoerd over de uitgangspunten voor het cultuurbeleid uit de nota Uitgangspunten Cultuurbeleid 2021-2024² en over de politiek-bestuurlijke prioriteiten op landelijk, regionaal en lokaal niveau;
- het wenselijk is dat overheden gezamenlijk afspraken maken over de beleidsprioriteiten en verantwoordelijkheden in het cultuurbeleid voor de periode 2021-2024;

¹ In het Rijkscultuurbeleid maken de provincie Flevoland en de steden Almere en Lelystad onderdeel uit van de stedelijke regio Flevoland. Daarom maken deze partijen voor dit convenant geen deel uit van de Metropoolregio Amsterdam. De regio Flevoland onderschrijft de samenwerking tussen de MRA en de departementen van de Rijksoverheid, zoals beschreven in het convenant 2021-2024 tussen de MRA en OCW.

² <https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/beleidsnota-s/2019/06/11/uitgangspunten-cultuurbeleid-2021-2024/Uitgangspunten+Nieuw+Cultuurstelsel+.pdf>

KOMEN OVEREEN:

Paragraaf 1. Algemene bepalingen

Artikel 1

Partijen bevorderen dat zij over en weer voldoende geïnformeerd zijn over het te voeren cultuurbeleid op landelijk, regionaal en lokaal niveau.

Artikel 2

1. De afspraken in dit convenant zijn niet in rechte afdwingbaar.
2. Financiële afspraken in dit convenant, of benoemd in de bijlagen, worden gemaakt onder voorbehoud dat gemeenteraden en Provinciale Staten jaarlijks de daarvoor benodigde middelen beschikbaar stellen.

Paragraaf 2. Gezamenlijke verantwoordelijkheid

Artikel 3 Gesubsidieerde instellingen

1. De in bijlage 1 opgenomen BIS-instellingen zijn onderdeel van de landelijke culturele basisinfrastructuur en partijen beschouwen de subsidiering van deze instellingen gedurende 2021 tot en met 2024 als een gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeenten en rijksoverheid.
2. Gemeenten zijn afzonderlijk verantwoordelijk voor subsidie aan de in artikel 3.1 opgenomen instellingen en staan alleen garant voor de instellingen waarbij hun naam is genoemd.
3. Partijen zetten zich ervoor in de hoogte van de subsidie van de in artikel 3.1 opgenomen instellingen niet naar beneden bij te stellen gedurende de looptijd van het convenant en gedurende de looptijd van de subsidieperiode. Partijen gaan met elkaar in gesprek wanneer een van de betrokken partijen van plan is de subsidie van de in artikel 3.1 opgenomen instellingen, gedurende de looptijd van het convenant en gedurende de looptijd van de subsidieperiode, wel naar beneden bij te stellen.
4. Partijen zullen de in het eerste lid bedoelde instellingen subsidiëren door middel van beschikkingen die waar wenselijk op elkaar aansluiten.

Artikel 4 Cultuureducatie

Partijen zetten zich samen in voor de versterking van de kwaliteit van cultuureducatie.

1. Zij doen dit onder meer door het programma 'Cultuureducatie met Kwaliteit' in 2021-2024 te continueren en door het bestuurlijk kader 2013-2023 te onderschrijven. In 2021-2024 is er binnen het programma 'Cultuureducatie met Kwaliteit' extra aandacht voor kansengelijkheid, aansluiting bij curriculum.nu, aansluiting binnen- en buitenschools aanbod, meer mogelijkheden voor het voortgezet onderwijs en het mbo.
2. Afspraken over de financiering zijn vastgelegd in de adhesieverklaring ten behoeve van de aanvraag bij het Fonds voor Cultuurparticipatie. Deelnemende gemeenten en provincies matchen het door het ministerie van OCW beschikbaar gestelde bedrag.
3. Partijen gaan gedurende de looptijd van het convenant (2021-2024) in overleg over een bestuurlijk kader Cultuur en Onderwijs vanaf 2024.

Artikel 5 Cultuurparticipatie

1. Gemeenten spannen zich in om, in samenwerking met het Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst (LKCA) en het Fonds voor Cultuurparticipatie (FCP), de doelen uit het programma Cultuurparticipatie 2021-2024, zoals beschreven in bijlage 2, te behalen.
2. Het rijk stelt voor het programma Cultuurparticipatie in de jaren 2021-2024, jaarlijks een bedrag van € 5.075.000 beschikbaar. Het Fonds voor Cultuurparticipatie voert de vierjarige regeling Samen Cultuur Maken uit. De aan te vragen subsidie dekt nooit 100% van de kosten. Initiatieven worden gefinancierd vanuit middelen van gemeenten, provincies of andere publieke en/of private partijen of eigen inkomsten.

Artikel 6 Decentralisatie-uitkering Beeldende Kunst en Vormgeving

1. De minister van OCW zet de decentralisatie-uitkering Beeldende Kunst en Vormgeving uit de periode 2017-2020 onder dezelfde voorwaarden voort in de periode 2021-2024.

2. De gemeenten die middelen ontvangen uit een decentralisatie-uitkering Beeldende Kunst en Vormgeving beschouwen het elk als hun verantwoordelijkheid om deze middelen te matchen.

Artikel 7 Publieke collecties

Partijen erkennen het belang van behoud, beheer en de toegankelijkheid van publieke collecties voor het publiek van vandaag en in de toekomst. Partijen hebben als eigenaar van publieke collecties elk een eigen verantwoordelijkheid hiervoor. Partijen zetten zich hiervoor in door:

1. Het bevorderen van het bruikleenverkeer langs de lijnen van de Code Bruikleenverkeer (2017, zie bijlage 3);
2. Het bevorderen van het behoud en beheer;
3. Zorgvuldige omgang met collecties met een koloniale context en roofkunst uit de Tweede Wereldoorlog door onder meer:
 - a. Aandacht voor het behoud en beheer van deze collecties, inclusief herkomstonderzoek;
 - b. Door onder meer bij te dragen aan het herstel van onrecht door teruggave binnen de kaders van het restitutiebeleid Tweede Wereldoorlog en de beleidsvisie collecties met een koloniale context
4. Het verkennen van verdere samenwerking op het gebied van het bevorderen van collectiemobiliteit, waarbij aandacht wordt besteed aan de agenda van de Metropoolregio Amsterdam op dit onderwerp.

Artikel 8 Samenwerkingsverband publieksdata

1. Partijen delen hun kennis over publieksdata voor zover mogelijk en nodig met de taskforce samenwerkingsverband publieksdata. Deze inspanning is gericht op de versterking van marketing en datagebruik ten behoeve van culturele instellingen.
2. Partijen zetten zich in tijdens de periode 2021-2024 om het samenwerkingsverband publieksdata vorm te laten krijgen.

Artikel 9 Governance Code Cultuur, de Fair Practice Code en de Code Diversiteit & Inclusie

1. Partijen onderschrijven samen het belang van Governance Code Cultuur 2019, de Fair Practice Code en de Code Diversiteit en Inclusie voor de kwaliteit van de sector, zullen dit belang uitdragen en de sector ondersteunen in de toepassing van deze codes.³
2. Partijen spreken vanuit de principes van gezamenlijke en complementaire verantwoordelijkheden af om toepassing van de codes en omgang met de subsidievoorwaarden te monitoren onder de eigen subsidierelaties, en bij aanleiding ook te met de gesubsidieerde instellingen te agenderen.
3. Bij vragen en zorgen over de codes onderschrijven partijen samen de rol van de hoeders van de codes als inhoudelijke en onafhankelijke experts, te weten Cultuur+Ondernemen, Kunsten '92 in samenwerking met Platform ACCT en het Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst (LKCA).
4. Partijen spreken af om, vanuit het principe van gezamenlijke verantwoordelijkheden, toepassing van de codes door de instellingen te betrekken bij subsidiebesluiten.

Artikel 10 Cultureel erfgoed en ruimtelijke ontwerp

1. Partijen spreken het belang uit van een goede en zorgvuldige omgang met cultureel erfgoed binnen het proces van ruimtelijke ordening en de inzet van ruimtelijk ontwerp hierbij. De Erfgoedwet, de Omgevingswet, de Nationale Omgevingsvisie en de daaraan verbonden programma's, het Actieprogramma Ruimtelijk Ontwerp, de Omgevingsagenda's en de verstedelijkingsstrategieën bieden hiervoor het kader.
2. Partijen zullen zich inspannen om bij de implementatie van de Omgevingswet kennis en ervaringen uit te wisselen om te komen tot een goede inbedding van cultureel erfgoed in de dagelijkse praktijk.

Artikel 11 Archeologie

1. Partijen onderschrijven het belang van één digitaal loket voor de aanlevering van de digitale archeologische opgravingsdocumentatie en zetten zich, met inachtneming van de kaders van de Erfgoedwet, in voor de versterking van de één-loket benadering van het landelijk loket ArcheoDepot.

³ Governance Code Cultuur 2019: https://bij.cultuur-ondernemen.nl/storage/media/Governance-Code-Cultuur-2019_NL_download-versie.pdf. Fair Practice Code: <https://fairpracticecode.nl/nl>. Code Diversiteit en Inclusie: <https://codedi.nl/>.

2. Partijen gaan gedurende de looptijd van het convenant in overleg over hoe informatie uit het ArcheoDepot, zoveel als wettelijk mogelijk, toegankelijk gemaakt kan worden ten behoeve van een breed publiek en willen daarbij aansluiten bij de Faro-uitgangspunten.

Artikel 12 Internationalisering

1. Gezien de belangrijke rol die de Metropoolregio Amsterdam inneemt op het gebied van internationalisering en de landelijke culturele infrastructuur spreken partijen af om waar mogelijk en wederzijds opportuun hier gezamenlijk in op te trekken en samen te werken.
2. Hiervoor zal een regelmatig werkoverleg tussen het Rijk en de gemeente Amsterdam namens de Metropoolregio Amsterdam worden ingevoerd, waarbij vanuit een brede agenda naar dit onderwerp wordt gekeken.

Artikel 13 Samenwerking bij uitvoering en nieuwe visie cultuurbeleid

1. Partijen zetten zich in, met inachtneming van ieders rollen en verantwoordelijkheden, om een gezamenlijke visie voor het cultuurbeleid vanaf 2025 uit te werken.
2. Partijen spannen zich in om, waar mogelijk gezamenlijk de uitvoering van het programma Kunst, Cultuur & Erfgoed van de Metropoolregio Amsterdam te bevorderen.

Artikel 14 Cultuur in tijden van crisis

1. Partijen voeren indien nodig overleg ten behoeve van afstemming en samenwerking met betrekking tot het herstel van de culturele en erfgoedsector uit een crisis die is ontstaan door externe factoren. Hierbij is het streven beleid zo goed mogelijk af te stemmen.
2. Partijen voeren indien nodig overleg over de verandering in de voorgenomen activiteiten van de door partijen gesubsidieerde instellingen als gevolg van de beperkende overheidsmaatregelen.

Artikel 15 Onderzoek informatie

Partijen houden elkaar actief op de hoogte van relevant (evaluatie) onderzoek over de onderwerpen van dit convenant. Waar mogelijk wordt samengewerkt bij nieuw onderzoek.

Artikel 16 Monitoring

Partijen voeren halverwege de beleidsperiode overleg over hetgeen wat in dit convenant is bepaald.

Paragraaf 3. Slotbepalingen

Artikel 17

Dit convenant treedt in werking met terugwerkende kracht met ingang van 1 januari 2021 en eindigt op 31 december 2024. Partijen treden uiterlijk een jaar voor het beëindigen van dit convenant in overleg over eventuele voortzetting van het convenant.

Artikel 18

Indien zich onvoorziene omstandigheden voordoen die van dien aard zijn dat dit convenant billijkheidshalve behoort te worden gewijzigd, zullen partijen over een eventuele wijziging van dit convenant in overleg treden.

Artikel 19

De aan dit convenant gehechte bijlagen maken daarvan deel uit.

Artikel 20

Binnen 6 weken na ondertekening van dit convenant wordt de zakelijke inhoud daarvan gepubliceerd in de Staatscourant.

Den Haag,

Ingrid van Engelshoven, Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Zita Pels, gedeputeerde voor cultuur en erfgoed van de Provincie Noord-Holland,

Touria Meliani, wethouder voor cultuur en erfgoed van de gemeente Amsterdam,

Marie-Therese Meijs, wethouder voor cultuur van de gemeente Haarlem,

Zita Pels, Touria Meliani en Marie-Therese Meijs tezamen als vertegenwoordigers in dit convenant namens het samenwerkingsverband Metropoolregio Amsterdam

Bijlage 1 | Lijst van BIS-instellingen

Bijlage 2 | Toelichting bij artikel 2, 5 ,7, 8, 9 en 11.

Bijlage 3 | Code Bruikleen (2017)

Bijlage 1 bij het cultuurconvenant 2021-2024

Ministerie van OCW – Metropoolregio Amsterdam

Toelichting bij de artikelen

Bijlage 1.1 behorende bij art. 2

Culturele Basisinfrastructuur 2021-2024 (bedragen in euro's per jaar)

Amsterdam		Middelen ministerie OCW	Middelen gemeente Amsterdam	Middelen gemeente Amsterdam
	aantal	Beschikt bedrag	Beschikt bedrag	Herkomst
Stichting Nationale Opera & Ballet	2	€ 33.290.000,00	€ 11.730.000,00	Amsterdam Bis
Stichting Nederlands Philharmonisch Orkest	1	€ 10.782.000,00	€ 100.000,00	AFK
Stichting Koninklijk Concertgebouworkest	1	€ 7.376.600,00	€ 6.500.000,00	Amsterdam Bis
Stichting Het Balletorkest	1	€ 4.467.000,00	€ -	
Stichting Internationaal Theater Amsterdam	1	€ 3.107.000,00	€ 10.000.000,00	Amsterdam Bis
Stichting Holland Festival	1	€ 3.027.770,00	€ 827.527,00	Amsterdam Bis
Stichting Rijksakademie van beeldende kunsten	1	€ 2.126.793,00	€ 120.000,00	AFK
Stichting Eye Filmmuseum	1	€ 2.081.000,00	€ 175.000,00	Amsterdam Bis
Stichting Lezen	1	€ 1.978.000,00	€ -	
Stichting Cultuur+Ondernemen	1	€ 1.685.000,00	€ -	
Boekmanstichting	1	€ 1.261.500,00	€ -	
Stichting International Documentary Filmfestival Amsterdam	1	€ 1.158.684,00	€ 800.000,00	Amsterdam Bis
Stichting het Nederlands Blazers Ensemble	1	€ 1.070.000,00	€ 235.000,00	Amsterdam Bis
Stichting Theater in Nederland	1	€ 1.000.000,00	€ -	
stichting Waag Society	1	€ 1.000.000,00	€ 200.000,00	Amsterdam Bis
Stichting DutchCulture	1	€ 984.000,00	€ -	
Stichting De Schrijverscentrale	1	€ 888.000,00	€ -	
Stichting Amsterdam Sinfonietta	1	€ 870.000,00	€ 290.000,00	Amsterdam Bis
Stichting Cinekid Amsterdam	1	€ 856.188,00	€ 506.570,00	AFK
Stichting de Toneelmakerij	1	€ 830.000,00	€ 954.839,00	Amsterdam Bis
Stichting Asko Schönberg	1	€ 784.000,00	€ 186.924,00	Amsterdam Bis
Stichting Musicalmakers	1	€ 749.483,00	€ -	
Stichting Framer Framed	1	€ 730.000,00	€ 325.000,00	AFK
Stichting Likeminds	1	€ 699.518,00	€ 425.000,00	Amsterdam Bis
Stichting Ateliers 63	1	€ 688.671,00	€ -	
Stichting Danstheater Aya	1	€ 685.000,00	€ -	
Stichting Orkater	1	€ 549.620,00	€ 575.000,00	AFK
De Schoolschrijver	1	€ 500.000,00	€ 53.000,00	AFK
Stichting Steunfonds Allard Pierson Museum	1	€ 500.000,00	€ -	

Stichting Fonds Bijzondere Journalistieke Projecten	1	€ 423.000,00	€ -	
Stichting Populier Balie	1	€ 250.000,00	€ -	
TOTAAL	32	€ 86.398.827,00	€ 34.003.860,00	€ 32.324.290,00
				€ 1.679.570,00

Haarlem		Middelen ministerie OCW	Middelen gemeente Haarlem	
	aantal	Beschikt bedrag	Beschikt bedrag	
Stichting Toneelschuur Producties	1	€ 749.480,00	€ 166.908,00	
Stichting Frans Hals Museum	1	€ 250.000,00	€ 3.025.087,00	
TOTAAL	2	€ 999.480,00	€ 3.191.995,00	

Hilversum		Middelen ministerie OCW	Middelen gemeente Hilversum	
	aantal	Beschikt bedrag	Beschikt bedrag	
Stichting Metropole Orkest	1	€ 3.924.000,00	€ -	

Bijlage 1.2 behorende bij art. 5

Artikel 5 Cultuurparticipatie

Kunst en cultuur dragen bij aan de veerkracht, welzijn en gezondheid van mensen en zij vervullen een rol in de sociale basis van de maatschappij. Tegelijkertijd is cultuurdeelname nog niet vanzelfsprekend voor iedereen. Het programma Cultuurparticipatie 2021-2024 streeft daarom naar inclusieve cultuurparticipatie, voor iedereen toegankelijk, waarbij beperkingen geaccepteerd worden door een passend aanbod.

Het programma cultuurparticipatie is een uitwerking van bestuurlijke afspraken tussen Rijk (OCW), gemeenten (Vereniging Nederlandse gemeenten, VNG) en provincies (Interprovinciaal Overleg, IPO). Het programma krijgt vorm in een samenwerking tussen het Ministerie van OCW, het Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst (LKCA) en het Fonds voor Cultuurparticipatie (FCP). Het programma kent drie belangrijke pijlers: een meerjarige subsidieregeling, onderzoek en kennisdeling en communicatie/campagne. Een programmatische en lerende aanpak staat centraal. Zo kan ingespeeld worden op actuele ontwikkelingen en het realiseren van de doelstelling. Het programma start vanuit lokale initiatieven. De beoogde deelnemers beslissen mee over de uitwerking. Dit betekent dat inhoud, aanpak en doelgroep per gemeente verschillen. Er is ruimte voor maatwerk in schaal en bereik.

Het rijk stelt voor het programma Cultuurparticipatie in de jaren 2021-2024, jaarlijks een bedrag van € 5.075.000 beschikbaar. Het Fonds voor Cultuurparticipatie voert de vierjarige regeling Samen Cultuur Maken uit. Initiatieven worden gefinancierd door matching met middelen van één of meerdere van de volgende partijen: gemeenten, provincies of andere publieke en/of private partijen.

Bijlage 1.3 behorende bij art. 7Artikel 7 Publieke collecties

Meer achtergrondinformatie over dit artikel is te vinden in de brief aan de Tweede Kamer van 13 november 2020¹.

¹ <https://www.tweedekamer.nl/downloads/document?id=074b8179-2c1b-458a-a956-3ac339d23f16&title=Stand%20van%20zaken%20moties%20en%20toezeggingen%20met%20betr%20ekking%20tot%20cultuur.docx>

Bijlage 1.4 behorende bij art. 8

Artikel 8 Samenwerkingsverband publieksdata

In de Uitgangspuntenbrief cultuurbeleid benoemt de minister het belang van data voor publieksbereik. Zij kondigt een onderzoek aan naar een samenwerkingsverband publieksdata in de cultuursector. Dit onderzoek is in augustus 2020 afgerond. Uit de eindrapportage blijkt dat er grote kansen zijn voor de cultuursector om met gebruik van data het publieksbereik te versterken. Het gaat hierbij om inzicht in de diverse groepen bezoekers en niet bezoekers en de beste manier om deze groepen te benaderen. Samenwerking is hierbij van groot belang om versnippering van deskundigheid te voorkomen.

Gezien de complexiteit van de opgave wordt in 2021 een taskforce in het leven te roepen om de verdere invulling van dit samenwerkingsverband vorm te geven. Over de invulling hiervan is het gesprek nu gestart. Komend jaar is het van belang om de bestaande kennis te bundelen en uit te werken in een samenwerkingsverband die culturele instellingen verder helpt bij het bereiken van een nieuw en divers publiek.

Bijlage 1.5 behorende bij art. 9

Artikel 9 Governance Code Cultuur, de Fair Practice Code en de Code Diversiteit en Inclusie

De Governance Code Cultuur, de Fair Practice Code en de Code Diversiteit en Inclusie zetten zich in voor een gezonde en veerkrachtige sector, met het veld als initiatiefnemer en regiehouder. Elk van deze codes heeft een eigen focus: de Governance Code Cultuur richt zich op goed bestuur en toezicht in de sector, de Fair Practice Code op een stevigere arbeidsmarktpositie van mensen werkzaam in de sector en de Code Diversiteit en Inclusie op representatie van de brede diversiteit van de Nederlandse samenleving in de culturele en creatieve sector. De codes dienen om een kader te geven voor discussie over en ontwikkeling van de maatschappelijke verantwoordelijkheden, met inzet van gedeelde principes, algemene gedragsregels en aanbevelingen.

Beheer van de codes, inclusief agendering, kennisontwikkeling, monitoring, evaluatie en actualisatie, is de verantwoordelijkheid van de voorgenoemde hoeders van de codes, in samenwerking met experts en met de vertegenwoordigers, instellingen en werkenden uit de sector. Daar waar overheden of fondsen de codes als subsidievoorwaarde hebben, is het monitoren van de subsidievoorwaarde de verantwoordelijkheid van de betreffende overheid of fonds. Naleving van de codes is de verantwoordelijkheid van de sector zelf, in de eerste plaats werkgevers, toezichthouders en ondernemers.

Bijlage 1.6 behorende bij art. 11Artikel 11 Archeologie

In het artikel wordt gesteld: “met inachtneming van de kaders van de Erfgoedwet” omdat altijd voldaan moet worden aan onder meer de verplichtingen van aanmelding en afmelding van onderzoeken. Daarnaast stellen we in het artikel “zoveel als wettelijk mogelijk”, omdat in het kader van Unesco 2001 geen locatiegegevens van wrakken gedeeld mogen worden.

BIS-instellingen naar stedelijke regio

Samenvatting:	aantal	Beschikt bedrag OCW
Amsterdam	32	€ 86.398.827,00
Haarlem	2	€ 999.480,00
Hilversum	1	€ 3.924.000,00
TOTAAL Metropoolregio Amsterdam (MRA)	35	€ 91.322.307,00

Amsterdam	aantal	Middelen ministerie OCW Beschikt bedrag	Middelen gemeente Amsterdam Beschikt bedrag	
Stichting Nationale Opera & Ballet	2	€ 33.290.000,00	€ 11.730.000,00	Amsterdam Bis
Stichting Nederlands Philharmonisch Orkest	1	€ 10.782.000,00	€ 100.000,00	AFK
Stichting Koninklijk Concertgebouworkest	1	€ 7.376.600,00	€ 6.500.000,00	Amsterdam Bis
Stichting Het Balletorkest	1	€ 4.467.000,00	€ -	
Stichting Internationaal Theater Amsterdam	1	€ 3.107.000,00	€ 10.000.000,00	Amsterdam Bis
Stichting Holland Festival	1	€ 3.027.770,00	€ 827.527,00	Amsterdam Bis
Stichting Rijksakademie van beeldende kunsten	1	€ 2.126.793,00	€ 120.000,00	AFK
Stichting Eye Filmmuseum	1	€ 2.081.000,00	€ 175.000,00	Amsterdam Bis
Stichting Lezen	1	€ 1.978.000,00	€ -	
Stichting Cultuur+Ondernemen	1	€ 1.685.000,00	€ -	
Boekmansichting	1	€ 1.261.500,00	€ -	
Stichting International Documentary Filmfestival Amsterdam	1	€ 1.158.684,00	€ 800.000,00	Amsterdam Bis
Stichting het Nederlands Blazers Ensemble	1	€ 1.070.000,00	€ 235.000,00	Amsterdam Bis
Stichting Theater in Nederland	1	€ 1.000.000,00	€ -	
stichting Waag Society	1	€ 1.000.000,00	€ 200.000,00	Amsterdam Bis
Stichting DutchCulture	1	€ 984.000,00	€ -	
Stichting De Schrijverscentrale	1	€ 888.000,00	€ -	
Stichting Amsterdam Sinfonietta	1	€ 870.000,00	€ 290.000,00	Amsterdam Bis
Stichting Cinekid Amsterdam	1	€ 856.188,00	€ 506.570,00	AFK
Stichting de Toneelmakerij	1	€ 830.000,00	€ 954.839,00	Amsterdam Bis
Stichting Asko Schönberg	1	€ 784.000,00	€ 186.924,00	Amsterdam Bis
Stichting Musicalmakers	1	€ 749.483,00	€ -	
Stichting Framers Framed	1	€ 730.000,00	€ 325.000,00	AFK
Stichting Likeminds	1	€ 699.518,00	€ 425.000,00	Amsterdam Bis
Stichting Ateliers 63	1	€ 688.671,00	€ -	
Stichting Danstheater Aya	1	€ 685.000,00	€ -	
Stichting Orkater	1	€ 549.620,00	€ 575.000,00	AFK
De Schoolschrijver	1	€ 500.000,00	€ 53.000,00	AFK
Stichting Steunfonds Allard Pierson Museum	1	€ 500.000,00	€ -	
Stichting Fonds Bijzondere Journalistieke Projecten	1	€ 423.000,00	€ -	
Stichting Populier Balie	1	€ 250.000,00	€ -	
TOTAAL	32	€ 86.398.827,00	€ 34.003.860,00	€ 32.324.290,00 Amsterdam Bis
				€ 1.679.570,00 AFK

Haarlem	aantal	Middelen ministerie OCW Beschikt bedrag	Middelen gemeente Haarlem Beschikt bedrag
Stichting Toneelschuur Producties	1	€ 749.480,00	€ 166.908,00
Stichting Frans Hals Museum	1	€ 250.000,00	€ 3.025.087,00
TOTAAL	2	€ 999.480,00	€ 3.191.995,00

Hilversum	aantal	Middelen ministerie OCW Beschikt bedrag	Middelen gemeente Hilversum Beschikt bedrag
Stichting Metropole Orkest	1	€ 3.924.000,00	€ -

Meerjarig gesubsidieerde instellingen Cultuurfondsen naar stedelijke regio

Samenvatting	aantal	Som toegekend bedrag
Metropoolregio Amsterdam (MRA)	115	€ 24.282.361,95
Overig in Noord-Holland	2	€ 160.000,00
TOTAAL	117	€ 24.442.361,95

Amsterdam	aantal	toegekend bedrag
ICK Amsterdam	1	€ 700.000,00
Stichting Cappella Amsterdam	1	€ 700.000,00
ISH	1	€ 700.000,00
Stichting Oorkaan	1	€ 654.664,48
Orkater	1	€ 654.664,48
Jakob Ahlbom Company	1	€ 600.000,00
Silbersee	1	€ 600.000,00
Stichting Sonic Acts	1	€ 550.000,00
Female Economy	1	€ 500.000,00
Kunstbende	1	€ 500.000,00
De Warme Winkel	1	€ 500.000,00
Stichting Mediamatic	1	€ 450.000,00
Stichting Mug met de Gouden Tand	1	€ 400.000,00
Stichting ROSE	1	€ 400.000,00
Stichting Slagwerk Den Haag	1	€ 400.000,00
Amsterdams Andalusisch Orkest	1	€ 400.000,00
Boogaerd/Van der Schoot	1	€ 400.000,00
Nicole Beutler Projects	1	€ 400.000,00
STIP Theaterproducties	1	€ 400.000,00
Stichting Ulrike Quade Company	1	€ 400.000,00
Rudolphi Producties	1	€ 400.000,00
Ver. van maatschapsleden van Het Orkest v/d Achttiende Eeuw	1	€ 400.000,00
Jazz Orchestra of the Concertgebouw	1	€ 374.093,99
Urban Myth	1	€ 374.093,99
Dood Paard	1	€ 374.093,99
George & Eran Producties	1	€ 300.000,00
Via Berlin	1	€ 300.000,00
Theater Bellevue	1	€ 300.000,00
Stichting SHARP/ArnoSchuitemaker	1	€ 300.000,00
Stichting Calefax	1	€ 300.000,00
Date /LeineRoebana	1	€ 280.570,49
Stichting Nieuwe Helden	1	€ 280.570,49
TENT circustheater producties	1	€ 280.570,49
Stichting Het Volksoperahuis	1	€ 280.570,49
Stichting Black Sheep Can Fly	1	€ 280.570,49
Ricciotti Ensemble	1	€ 212.500,00
Trouble Man	1	€ 200.000,00
Tafel van Vijf	1	€ 200.000,00

Stichting RAST - Nederlands-Turks Theater Atelier	1	€	200.000,00
BOG	1	€	200.000,00
Touki Delphine	1	€	200.000,00
Ragazze Quartet	1	€	200.000,00
Nederlands Theater Festival, Amsterdam Fringe Festival, NTF Jong en NTF Pro	1	€	200.000,00
1 Barre Land	1	€	187.047,00
Maatschappij Discordia	1	€	187.047,00
Golden Palace	1	€	187.047,00
Feikes Huis	1	€	187.047,00
Stichting YoungGangsters	1	€	187.047,00
Building Conversation	1	€	187.047,00
Stichting Marmoucha	1	€	187.047,00
Stichting Salon- dans- en Filmorkest (S.D.F Mxtak)	1	€	187.047,00
Cello Octet Amsterdam	1	€	187.047,00
De Gemeenschap	1	€	187.047,00
Stichting Nineties Productions	1	€	187.047,00
Stichting Rettisj en Kippevet	1	€	187.047,00
De Oude Kerk	1	€	175.000,00
Summer Dance Forever	1	€	162.500,00
NOWHERE	1	€	145.000,00
JULIDANS	1	€	135.910,00
Stichting Euphoria	1	€	125.000,00
Stichting Dado	1	€	125.000,00
World Opera Lab	1	€	125.000,00
Cello Biënnale Amsterdam	1	€	125.000,00
DoubleA	1	€	125.000,00
De Gasten	1	€	125.000,00
Tomoko Mukaiyama Foundation	1	€	125.000,00
Mimetheatergroep Bambie	1	€	125.000,00
Raymi Sambo Maakt	1	€	125.000,00
Stichting Tijd van de Wolf	1	€	125.000,00
Collectief Walden	1	€	125.000,00
OpusOne	1	€	125.000,00
Marjolijn van Heemstra	1	€	125.000,00
School der Poëzie	1	€	120.000,00
In Goed Gezelschap van Laura	1	€	116.904,37
Wishful Singing	1	€	116.904,37
Stichting WENDE	1	€	116.904,37
BarokOpera Amsterdam	1	€	116.904,37
Theater DEGASTEN	1	€	116.904,37
Meneer Monster	1	€	116.904,37
Bird Productions	1	€	116.904,37
Project Wildeman	1	€	116.904,37
Melkweg (Expo)	1	€	110.000,00
Stichting W139	1	€	110.000,00
Berlage Saxophone Quartet	1	€	100.000,00
Flamenco Biënnale Nederland	1	€	87.500,00
ZID Theater	1	€	85.000,00
Nationale Archeologiedagen	1	€	80.000,00
Boost Producties	1	€	75.000,00
Club Classique	1	€	75.000,00
Boi Akih / Stichting Asele	1	€	75.000,00
Amstel Saxofoonkwartet	1	€	70.142,62
Theatergroep Witte Raaf	1	€	70.142,62
Grachtenfestival	1	€	50.000,00
Untold	1	€	50.000,00
Solid Ground	1	€	50.000,00
Over het IJ Festival	1	€	37.500,00
Theater Na de Dam	1	€	37.500,00
Amsterdam Roots Festival	1	€	25.000,00
Bureau Postjesweg	1	€	25.000,00
Arif Kornweitz	1	€	25.000,00
San Serriffe	1	€	25.000,00
Radical Reversibility	1	€	25.000,00
Stichting Atelier WG	1	€	25.000,00
Constant Dullaart	1	€	25.000,00
Afrovibes	1	€	25.000,00
Super-Sonic Jazz	1	€	25.000,00
Tirza Kater	1	€	25.000,00
Imagine Film Festival	1	€	22.500,00
Strijkkwartet Biënnale Amsterdam	1	€	18.750,00
Dancing on the Edge Festival	1	€	12.500,00
TOTAAL	110	€	23.756.707,58

recent verhuisd naar Rotterdam?

Haarlem	aantal	toegekend bedrag
WIRWAR	1	€ 125.000,00
Eigen Werk Theaterproductie	1	€ 116.904,37
Internationale Koorbiënnale	1	€ 18.750,00
TOTAAL	3	€ 260.654,37

Hilversum	aantal	toegekend bedrag
Wonderfeet	1	€ 140.000,00

Koog aan de Zaan	aantal	toegekend bedrag
TG Winterberg	1	€ 125.000,00

Overig in Noord-Holland	aantal	toegekend bedrag
Hotel Maria Kapel (HMK)	Hoorn 1	€ 110.000,00
Karavaan Festival	Alkmaar 1	€ 50.000,00
TOTAAL	2	€ 160.000,00

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Code bruikleenverkeer 2017

Code bruikleenverkeer 2017

Zichtbaarheid van publieke collecties

Gemeenten, provincies en het Rijk zijn eigenaar van bijzondere collecties, in beheer bij vele musea. Het zijn uiteenlopende collecties: van kunstwerken, historische verzamelingen tot natuurhistorische objecten. De collecties zijn van grote culturele betekenis voor stad, streek of land. Eigenaren en museale beheerders van publieke collecties beschouwen het bruikleenverkeer als onderdeel van het collectiebeleid dat zij gezamenlijk voorstaan. Het bruikleenverkeer kan belangrijke meerwaarde bieden: het kan hetzelfde cultuurgood in verschillende contexten presenteren in het verhaal dat het museum wil vertellen aan het publiek binnen- en buitenland.

Er is ook een ander publiek belang. Het gaat om collecties die zijn verworven met behulp van het publiek: verworven met publieke middelen of ten behoeve van het algemeen belang door particulieren zijn nagelaten, geschonken of anderszins aan de zorg van gemeenten, provincies of rijk zijn toevertrouwd.

Het beheer van al deze collecties is veelal in handen van publiek gefinancierde instellingen: de musea, al of niet in zelfstandige rechtspersonen op afstand van de overheid geplaatst. De musea hebben als taak de collecties zo goed mogelijk zichtbaar te maken aan een zo breed mogelijk publiek.

Op een bestuurlijke conferentie van 21 september 2015 is een nieuwe impuls gegeven aan collectiemobiliteit die ook centraal stond bij vervolgbijeenkomsten met musea en overheden in juni en oktober 2017. De aanwezige overheden, rijk, provincies en gemeenten, wilden zich inzetten om het bruikleenverkeer van hun collecties te stimuleren door bestaande barrières weg te nemen. In het Cultuurconvenant 2017-2020 (Stcrt 2017, 41244) is deze bereidheid uitdrukkelijk bevestigd: de partners in het cultuurconvenant hebben alle verklaard zich voor laagdrempelig bruikleenverkeer van hun collecties te willen inspannen. Ook zijn er overheden die niet deelnemen in de cultuurconvenanten 2017-2020 bereid om op dezelfde voet de collectiemobiliteit te stimuleren. De Code bruikleenverkeer is een instrument om het bruikleenverkeer daadwerkelijk te bevorderen.

Doel van deze Code bruikleenverkeer is de zichtbaarheid van publieke collecties te vergroten door een algemeen kader te bieden voor bruikleenverkeer, waarop eigenaar (overheid) en bruikleenemer (museum/andere instelling) en musea onderling elkaar kunnen aanspreken. De Code bruikleenverkeer komt niet in de plaats van bruikleen- of beheercontracten. Hij biedt wel breed gedeelde handvatten voor het denken over en de formulering van die contracten.

Kaderovereenkomst -Cultuurconvenant

De ambitie van overheden om de zichtbaarheid van hun collecties te bevorderen past in een lange traditie. Al in 1989 heeft de Staat met de gemeenten Gouda, Rotterdam, Amsterdam en Den Haag een Kaderovereenkomst bruikleenverkeer gesloten om het onderling bruikleenverkeer gemakkelijk te maken: de Kaderovereenkomst bruikleenverkeer 1989. De hoofdpunten daarvan zijn als volgt samen te vatten:

- Totaal verlies of waardevermindering in museum wordt niet verhaald op de bruikleenemer;
- Herstelbare schade altijd voor rekening van bruikleenemer;
- Totaal verlies tijdens transport voor rekening bruikleenemer.

Sinds 1989 zijn deze hoofdpunten leidend in het rijksbeleid ten aanzien van musea en collecties. Deze opvattingen zijn ruim verspreid geraakt in het museale landschap, zowel bij musea als andere overheden. De formalisering van deze uitgangspunten, bijvoorbeeld via de genoemde Kaderovereenkomst, bleek in de praktijk problematisch als gevolg van de bestuurlijke en organisatorische verhoudingen in museumland. In navolging van de rijksoverheid hebben ook andere overheden hun collectiebeheer veelal belegd bij musea, verzelfstandigd in stichtingen. Als gevolg van deze verzelfstandiging is er sprake van twee momenten waarop de aansprakelijkheid voor de collectie aan de orde is:

1. in de afspraken (bruikleen- of beheerovereenkomst) tussen de publieke eigenaar en de verzelfstandigde museale stichting; wordt in die overeenkomst de aansprakelijkheid beperkt?
2. in de afspraken (bruikleenovereenkomst) tussen musea onderling.

Het spreekt vanzelf dat een museum er goed aan doet in geval van bruikleen aan een ander museum evenveel aansprakelijkheid door te contracteren als voor hemzelf jegens de eigenaar geldt.

Er is door de verzelfstandiging een situatie ontstaan van veel uiteenlopende afspraken. Met het Cultuurconvenant 2017-2020 is beoogd hier weer één lijn in te trekken en daarnaast andere barrières die aan bruikleenverkeer in de weg staan weg te nemen.

Cultuurconvenant 2017-2020

Materieel gezien zijn de uitgangspunten van het convenant verruimd vergeleken met die van de Kaderovereenkomst 1989. De belangrijkste convenantsafspraken op erfgoedterrein luidt dat bruikleenemers (musea van overheden, en ook musea onderling) alleen aansprakelijk worden gesteld voor herstelbare schade, ook tijdens transport. De schade kan gevolg zijn van gebeurtenissen als: brand, diefstal, schade door eigen werknemers, (moedwillige) schade door bezoekers etc.

Dit betekent een aanmerkelijk kleiner risico voor de musea. Een museum kan zelf afwegen of het dit beperkte risico van herstelbare schade wil afdekken met een verzekering (het zgn. *beperkt verzekeren*). Het risico op algeheel verlies wordt afgedekt door

preventie, bevordering van de veiligheid, waardoor het behoud van het cultuurgood centraal staat. Het belangrijkste criterium voor bruikleenverkeer is dan ook: onderling vertrouwen dat de bruikleen in goede handen is. Als dat ontbreekt, dan kan beter van bruikleen worden afgezien.

Formeel gezien bieden de afspraken uit het Cultuurconvenant een verbreding van de eerdere afspraken uit de Kaderovereenkomst. Het uitgangspunt van de gunstige bruikleenvoorwaarden krijgt een landelijke dekking, blijft niet beperkt tot de vier partijen van de Kaderovereenkomst. Het uitgangspunt van wederkerigheid is komen te vervallen, waardoor het ook voor de kleinere musea mogelijk wordt onder de gunstige bruikleenvoorwaarden te lenen. Bovendien sluit de formulering in het cultuurconvenant beter aan op de bestuurlijke rolverdeling tussen overheden en (vaak verzelfstandigde) musea en het wettelijk kader van de Erfgoedwet.

Code Bruikleenverkeer

De Code bruikleenverkeer vertaalt de gemaakte afspraken uit het Cultuurconvenant 2017-2020 naar de praktijk van:

1. Publieke eigenaren van collecties, zoals gemeenten, provincies en het rijk;
2. Publieke beheerinstellingen van collecties, zoals musea. In de museale praktijk betreft het in toenemende mate verzelfstandigde instellingen. Ook indien de betrokken organisatie nog steeds onderdeel is van de overheidsorganisatie blijven de genoemde uitgangspunten onverkort van belang. De Code is in

de eerste plaats gericht op professionele beheerders, museale instellingen, die werken volgens de ICOM-code. Bij niet-professionele beheerders kan er immers -alle goede bedoelingen ten spijt - niet vanzelfsprekend worden uitgegaan van vertrouwen dat een uitgeleend cultuurgood in goede handen is van de bruikleennemer. Dat neemt niet weg dat de Code Bruikleenverkeer ook van betekenis kan zijn voor niet-professionele beheerders bij hun deelname aan het bruikleenverkeer.

Deze Code bruikleenverkeer is ontwikkeld als product in samenwerking met de Museumvereniging; een informele werkgroep van rijk en Museumvereniging, waarbij ook ambtenaren van Rotterdam en Den Haag waren aangesloten hebben de code als instrument voorbereid. De code sluit aan bij ideeën zoals die voor bruikleenverkeer binnen Nederland zijn geformuleerd in de publicatie van de Museumvereniging: *Slimmer lenen* (uitgave van de Museumvereniging uit 2016).

Met de Code bruikleenverkeer worden de uitgangspunten voor de musea uit *Slimmer lenen* aangevuld met uitgangspunten voor publieke eigenaren: rijk, provincies en gemeenten. Het resultaat is dat de relevante schakels voor bruikleenverkeer nu volledig in beeld zijn: publieke eigenaar, museale beheerder van de collectie/bruikleennemer en (derde) bruikleennemer. Dankzij deze toevoeging wordt vooral de aansprakelijkheid jegens de publieke eigenaar verduidelijkt. Deze code maakt concreet waarvoor de convenantspartijen zich al hebben uitgesproken: de beperking van de aansprakelijkheid tot herstelbare schade. Onderschrijving van deze code door convenantpartners is een logische volgende stap op weg naar verhoogde collectiemobiliteit. Tegelijkertijd biedt hij ook de mogelijkheid aan partijen die niet bij de convenantsafspraken waren betrokken om overeenkomstig te handelen door de code te onderschrijven. Onderschrijving van de code betekent dat partijen elkaar hierop kunnen aanspreken en deze uitgangspunten in de (model-) afspraken kunnen vastleggen.

Door de beperkte aansprakelijkheid die de code voorstaat in de diverse contracten vast te leggen, kunnen musea hoge verzekeringskosten tegen totaalverlies of waardevermindering bespaard blijven. De schade van totaal verlies wordt de bruikleennemer alleen aangerekend in geval van nalatigheid. Dat wordt in het algemeen trouwens ook niet door een verzekering gedekt. De uitgangspunten in deze code zijn gericht op het bevorderen van zowel langdurige als tijdelijke bruiklenen; daarbij is aandacht voor de beperking van administratieve lasten en het wegnemen van andere barrières.

De uitgangspunten ter bevordering van bruikleenverkeer

Met onderstaande uitgangspunten wordt beoogd de zichtbaarheid van collecties te bevorderen. Door onderschrijving van de code verklaart het museum of de publieke eigenaar dat hij op deze uitgangspunten kan worden aangesproken.

- *Vertrouwen*

Het bevorderen van bruikleenverkeer is gebaseerd op het vertrouwen tussen eigenaar en museale beheerder, en tussen musea onderling, dat de bruikleenemer op professionele wijze omgaat met het in bruikleen gegeven cultuurobject. Dat de veiligheid optimaal is verzekerd, dat de juiste behoud- en beheermaatregelen worden genomen tijdens verblijf en transport. Dit vertrouwen is gebaseerd op de professionaliteit van het museum op basis van de zelfopgelegde kwaliteitsnormen van de (internationale) museumcode, de ICOM-code van de museumbranche. Het is van belang dat deze professionele normen uitgangspunt zijn bij de afspraken tussen publieke eigenaar en museale beheerder. De Code bruikleenverkeer gaat uit van dit vertrouwen.

Publieke eigenaar en beheerders zetten zich op basis van wederzijds vertrouwen actief in voor het beperken van bestuurlijke en administratieve lasten die aan collectiemobiliteit in de weg staan (bijvoorbeeld eisen aan transport).

- *Ruimhartig bruikleenverkeer*

Onder ruimhartig bruikleenverkeer wordt verstaan

- Een open houding ten opzichte van bruikleenverzoeken (Ja mits..., in plaats van Nee, tenzij...);
- Constructief meedenken bij het bruikleenproces en de selectie;
- Gezamenlijke inzet tot beperking van de kosten, in elk geval
- indien daar ruimte voor is - beperking aansprakelijkheid conform uitgangspunten Cultuurconvenant 2017-2020;
- Gezamenlijke inzet om kosten van herstelbare schade zoveel mogelijk te beperken, en daarbij zoveel mogelijk de reële restauratiekosten als uitgangspunt te nemen.
- Gezamenlijke inzet voor beperking van de kosten van transport bijvoorbeeld via combinatietransporten; is een koerier echt nodig?
- Waar mogelijk proactief inzetten op bevorderen van bruikleenverkeer.

Eigenaren en beheerders streven naar ruimhartig bruikleenverkeer, ook als daar op korte termijn niet direct iets tegenover staat.

- *Aansprakelijkheid*

Als het gaat om cultuurobjecten die eigendom zijn van een publieke eigenaar, wordt de aansprakelijkheid beperkt tot herstelbare schade, tenzij sprake is van nalatigheid.

Publieke eigenaren maken expliciet dat zij hun beheerders beperkt aansprakelijk stellen en geven hen de gelegenheid dezelfde gunstige voorwaarden aan derden te verlenen. Musea hanteren bij onderbruikleen dezelfde gunstige voorwaarden.

- *Duurzame samenwerking*

Een goede samenwerking bevordert de vertrouwensband en komt het bruikleenverkeer ten goede. In het verlengde hiervan

past ook een gezamenlijke inzet voor de bevordering van duurzaamheid met het oog op energiegebruik en milieu. Denk daarbij aan hergebruik van vitrines en andere materialen en efficiënt transport.

Eigenaren en beheerders van publieke collecties zetten zich actief in om duurzame samenwerking te bevorderen.

- *Kennis delen*

Eigenaren en beheerders van publieke collecties zetten zich actief in om kennisuitwisseling te bevorderen ten aanzien van de betrokken cultuurobjecten en de behouds- en beheeromstandigheden.

- *Transparante communicatie*

Een soepel en zorgvuldig bruikleenverkeer is gebaat bij transparante communicatie: de bruikleenemer motiveert helder het doel van zijn verzoek: doel, omschrijving beoogde objecten, de concrete omstandigheden en planning. De bruikleengever is transparant over zijn collectie, over procedures, bruikleenvoorwaarden inclusief restauratievoorwaarden.

Eigenaren en beheerders van publieke collecties zetten zich actief in voor transparante communicatie over bruikleen.

- *Pas toe of leg uit*

De uitgangspunten van deze Code bruikleenverkeer vormen een nadere invulling van de ambities en bestuurlijke afspraken van het Cultuurconvenant 2017-2020 dat met verschillende bestuurlijke partners is gesloten. In dat opzicht vormt deze code zowel een aanvulling op de bestuurlijke praktijk van de publieke eigenaren als op de praktijk van de musea. Voor zowel de publieke eigenaar als de beheerder van de publieke collectie geldt het adagium: pas toe of leg uit. In voorkomende gevallen kan op basis van redelijke overwegingen en transparante motivatie van de bovengenoemde uitgangspunten worden afgeweken.

Tot slot

Deze brochure is ontwikkeld i.s.m. de Museumvereniging en op 11 juni 2018 onderschreven in het bestuurlijk overleg tussen de Minister van OCW, IPO en VNG.

Deze Code Bruikleenverkeer is door de Minister van Onderwijs Cultuur en Wetenschappen gepubliceerd in de Staatscourant

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

P.D.M. Joosten

BEL/REE

Telefoonnummer +31235143939

joostenp@noord-holland.nl

1 | 3

Betreft: Cultuurconvenant 2021-2024 OCW – MRA

Verzenddatum

22 APR. 2021

Kenmerk

1601232/1613692

Geachte leden,

Uw kenmerk

Graag informeren wij u over het volgende onderwerp:
Medeondertekening van het Cultuurconvenant 2021-2024 Ministerie
van OCW – Metropoolregio Amsterdam (MRA).

De demissionaire minister van OCW heeft aan gemeente Amsterdam en provincie Noord-Holland verzocht het, in samenwerking met IPO en VNG, opgestelde Cultuurconvenant 2021-2024 te ondertekenen. Dit convenant omvat de gezamenlijke ambitie om de landelijke culturele basisinfrastructuur in stand te houden in de komende Cultuurnotaperiode, alsmede afspraken over beleidsprioriteiten en verantwoordelijkheden voor de periode 2021-2024.

De partijen die het convenant ondertekenen bevorderen vanuit hun eigen rol de instandhouding van de culturele infrastructuur. Provincie Noord-Holland ondertekent vanuit haar rol als medevoorzitter (samen met Amsterdam) van de samenwerking op het gebied van Cultuur binnen de MRA. Gemeenten Amsterdam en Haarlem ondertekenen daarnaast vanuit hun verantwoordelijkheid voor de instellingen in de landelijke culturele basisinfrastructuur (BIS).

Het convenant creëert randvoorwaarden voor de overheden om te blijven werken aan de kwaliteit van het culturele aanbod. Het convenant bevat – niet juridisch afdwingbare – afspraken tussen partijen om gedurende deze periode zich op basis van een gezamenlijke verantwoordelijkheid in te zetten voor onder andere de versterking van de kwaliteit van cultuureducatie, voor cultuurparticipatie en voor het beheer en behoud van publieke collecties.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Dreef 1
2012 HR Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Rtw-nummer NL 0010 03 124 R 08

Er worden afspraken gemaakt over de subsidiering van de in bijlage 1 bij het convenant opgenomen instellingen. Deze instellingen worden beschouwd als onderdeel van de landelijke culturele basisinfrastructuur (BIS). Subsidiering van deze instellingen wordt als een gezamenlijke verantwoordelijkheid van genoemde gemeenten en rijksoverheid gezien. De provincie Noord-Holland financiert geen instellingen in de BIS en maakt met dit convenant geen afspraken over medefinanciering of andere verantwoordelijkheid voor deze instellingen.

De volgende artikelen uit het Convenant raken specifiek aan ons beleid:

- Artikel 4 Cultuureducatie
- Artikel 7 Publieke collecties
- Artikel 10 Cultureel Erfgoed en Ruimelijk Ontwerp
- Artikel 11 Archeologie
- Artikel 13 Samenwerking bij uitvoering en nieuwe visie cultuurbeleid.
- Artikel 14 Cultuur in tijden van crisis
- Artikel 15 Onderzoek informatie
- Artikel 16 Monitoring

De ambitie en randvoorwaarden van het convenant sluiten aan bij onze provinciale rol en verantwoordelijkheden. Zo streven partijen naar een gezamenlijke visie voor het cultuurbeleid vanaf 2025 en spannen zich in om, waar mogelijk gezamenlijk de uitvoering van het programma Kunst, Cultuur & Erfgoed van de Metropoolregio Amsterdam te bevorderen.

Alleen Artikel 4 heeft financiële consequenties voor de provincie Noord-Holland. Bij het coalitieakkoord 2019-2023 is hier rekening mee gehouden. Afspraken hierover zijn vastgelegd in onze adhesieverklaring aan het Fonds Cultuurparticipatie. Hierover hebben wij u geïnformeerd bij brief van 22 oktober 2020 (1391202/1500301).

Artikel 9 'Governance Code Cultuur, de Fair Practice Code en de Code Diversiteit en Inclusie' betreft de algemene uitgangspunten waar alle overheden zich aan conformeren. Het gaat met name om de landelijk gesubsidieerde instellingen uit de Basisinfrastructuur (BIS), Provincie Noord-Holland subsidieert deze niet. Wij onderschrijven deze codes.

Noord-Holland Noord (NHN)

De gemeenten in de regio Noord-Holland Noord zijn bezig met het samenstellen van het Cultureel regioprofiel Noord-Holland Noord. Wij steunen deze regionale samenwerking door zowel onze ambtelijke inzet als mede financiële ondersteuning. Dit laatste vanuit de Uitvoeringsregeling Regionale Samenwerking. De verwachting is dat de colleges van B&W het regioprofiel NHN komende maand vaststellen. Het ministerie heeft de regio NHN niet uitgenodigd om een convenant voor

2021–2024 af te sluiten, aangezien Noord–Holland Noord geen instellingen in de landelijke Basisinfrastructuur Cultuur (BIS) heeft.

Vervolg

De datum van ondertekening is nog niet gepland, maar zal ergens eind april, begin mei plaatsvinden. Het streven is dat gedeputeerde, wethouders van Amsterdam en Haarlem en (demissionaire) Minister van OCW daarbij aanwezig zijn. Partijen zullen halverwege de beleidsperiode overleg voeren over hetgeen in dit convenant is bepaald.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord–Holland,

provinciesecretaris
R.M. Bergkamp

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

1 bijlage

Cultuurconvenant 2021–2024 Ministerie van OCW– Metropoolregio
Amsterdam met 2 bijlagen

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	6406
Extern Zaak ID	1598581
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	14 juni 2021
Agendapunt	15.b
Titel	Erfgoed: Brief GS aan PS inz. Actualisatie provinciaal erfgoedregister: diverse in- en uitschrijvingen van provinciale monumenten (C-agenda EFB 14-6-2021)
Organisatieonderdeel	BEL/RE&E

Bijlagen
Brief aan PS over actualisatie provinciaal erfgoedregister.pdf

Geagendeerd	Vergaderdatum
Overdracht vanuit GS	26 april 2021
Ingekomen stukken ter kennisname	30 april 2021
Economie Financiën en Bestuur	14 juni 2021

Toelichting

Het voornemen wordt bekend gemaakt om drie objecten, die voor de provincie van provinciaal belang zijn, aan te wijzen tot provinciaal monument. Daarnaast wordt in het kader van de actualisering van het provinciaal erfgoedregister een aantal monumenten uit het erfgoedregister uitgeschreven.

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

J.H.W. Matheij-Pos

BEL/REE

Telefoonnummer +31235144382

MATHEIJ@Noord-Holland.nl

1 | 2

Betreft: Actualisatie provinciaal erfgoedregister

Geachte leden,

Graag informeren wij u over het volgende onderwerp: actualisatie van het provinciaal erfgoedregister.

Inleiding

Wij hebben het voornemen om een drietal objecten aan te wijzen als provinciaal monument. Tegelijkertijd hebben wij het voornemen om een viertal provinciale monumenten uit het erfgoedregister uit te schrijven.

Aan te wijzen monumenten:

Tijdens het herijkingsproces van het provinciaal erfgoedregister (2011-2019) is met de gemeenten gesproken over overname van de door de provincie uit het erfgoedregister uit te schrijven monumenten door deze als gemeentelijk monument aan te wijzen. De gemeente Medemblik beschikte niet over een gemeentelijk monumentenregister, maar heeft de provinciale monumenten gebruikt als basis voor hun eind 2018 ingestelde gemeentelijk monumentenregister. De gemeente heeft vervolgens verzocht het **stationsgebouw Abbekerk-Lambertschaag** aan te laten wijzen als provinciaal monument. Aan dit verzoek zijn wij tegemoet gekomen.

Bij de **molen van Sloten** en **molen De Paauw** hebben de eigenaren verzocht tot opname van de molens in het provinciaal erfgoedregister. Na onderzoek is geconstateerd, dat vanwege de authenticiteit van de molenromp, het deel uitmaken van een provinciale structuurdager (de historische windmolens) en de beeldbepalende situering aan de Ringvaart Haarlemmermeer (Sloten) en aan de IJdijken (De Paauw), die ook als structuren zijn opgenomen in de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie 2018 overgegaan kan worden tot opname in het provinciaal erfgoedregister.

Verzenddatum

22 APR. 2021

Kenmerk

1598581/1598875

Uw kenmerk

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Uit te schrijven monumenten:

In de Omgevingsverordening Noord-Holland, artikel 2.23, lid 5, staat opgenomen, dat zodra een beschermd (provinciaal) monument ingeschreven wordt in het rijksmonumentenregister Gedeputeerde Staten de aanwijzing tot beschermd (provinciaal) monument intrekt. Dit is het geval met betrekking tot de twee provinciale monumenten **kringenwetboerderij Vechthoeve** (onderdeel Stelling van Amsterdam) in Muiden en het **gemaal van de polder van Schellinkhout**.

Bij de dijkverzwaringswerkingszaamheden aan de Zuiderdijk in de gemeente Drechterland is de **uitwateringssluis De Spuiter** verloren gegaan. Het verwijderen van de sluis heeft plaatsgevonden onder archeologisch toezicht ([Spuiter \(oosterleek.biz\)](http://Spuiter.oosterleek.biz)), waardoor de gegevens niet verloren zijn gegaan.

Bij de actualisatie van het provinciaal erfgoedregister wordt ook gekeken naar de juiste intekening van de provinciale monumenten in het Kadaster. Bij de **grenspalen langs de Kennemerbeekweg/Zandlaan** in Bennebroek is gebleken, dat deze grenspalen gelegen zijn op (particuliere) terreinen van inwoners van de provincie Zuid-Holland en niet op Noord-Hollands grondgebied.

Tot slot

De voorgenomen besluiten worden gepubliceerd en belanghebbenden worden door middel van een brief over de voornemens geïnformeerd. Zij kunnen naar aanleiding hiervan een zienswijze indienen. Vervolgens zal tot definitieve besluitvorming worden overgegaan. Uw staten worden hierover te zijner tijd geïnformeerd.

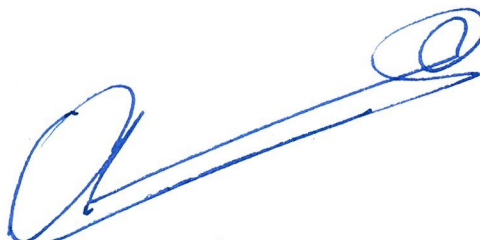
Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	5855
Extern Zaak ID	1498055
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	14 juni 2021
Agendapunt	15.c
Titel	Inkoop: Brief GS aan PS inz. vastgesteld Inkoopbeleid 2021–2024 (C-agenda EFB 14–6–2021)
Organisatieonderdeel	CZ/SI

Bijlagen
1498055–1531460 Inkoopbeleid 2021–2024 tekst 210330.pdf
Brief aan PS over vastgesteld inkoopbeleid 2021–2024.pdf

Geagendeerd	Vergaderdatum
Overdracht vanuit GS	15 maart 2021
Economie Financiën en Bestuur	22 maart 2021
Ingekomen stukken ter kennisname	31 maart 2021
Overdracht vanuit GS	19 april 2021
Ingekomen stukken ter kennisname	30 april 2021
Economie Financiën en Bestuur	14 juni 2021

Toelichting

In het Coalitieakkoord 'Duurzaam doorpakken' is vermeld dat het inkoopbeleid gemoderniseerd wordt. Gezien ook de (aangescherpte) doelstellingen in het Coalitieakkoord is een nieuw inkoopbeleid voor de komende vier jaar opgesteld. Met het inkoopbeleid willen we een bijdrage leveren aan een duurzame, bereikbare, leefbare en innovatieve provincie. De provincie Noord-Holland besteedt jaarlijks tussen de 30–50% van haar begroting via inkoop. Met dit inkoopvolume hebben we als provincie impact op onze maatschappelijke opgaven. Het inkoopbeleid, waarin 4 thema's (Circulair Inkopen, Klimaatneutraal Inkopen, Sociaal Inkopen en Ethisch Inkopen) zijn uitgewerkt, sluit onder meer aan bij de doelstellingen van Actieprogramma Klimaat 2020 – 2023, de Circulaire Roadmap van de Metropool Regio Amsterdam (MRA), de Actieagenda Circulaire Economie 2021–2025 en de Green Deal duurzaam GWW.

Inkoopbeleid provincie Noord-Holland 2021 – 2024

De bijdrage van inkoop aan een circulaire en
klimaatneutrale provincie met oog voor welzijn van
mens en dier

Inhoudsopgave

Inleiding	1
1. Circulair Inkopen.....	4
2. Klimaatneutraal Inkopen	7
3. Sociaal Inkopen.....	9
4. Ethisch Inkopen	11
5. Leidende principes.....	13
5.1 Onze inkoopopgaven zijn financieel passend	13
5.2 Onze inkoopopgaven zijn gebaseerd op een professionele en integrale samenwerking ...	15
5.3 Onze inkoopopgaven zijn conform geldende wet- en regelgeving	16

Inleiding

Samen met onze collega's, partners en inwoners maken we ons sterk voor een duurzame, bereikbare, leefbare en innovatieve provincie waarin iedereen mee kan doen. Nu, maar ook in de toekomst. Met ons inkoopbeleid willen we daar een actieve bijdrage aan leveren. De provincie Noord-Holland besteedt tussen de 30 en 50% van de begroting via inkoop. Het betreft opdrachten (concessies) voor het openbaar vervoer, maar ook het onderhouden en aanleggen van onze infrastructuur en groen en faciliteiten voor onze bedrijfsvoering.

Met dit inkoopvolume hebben we als provincie impact. We willen een voorbeeldfunctie vervullen en kunnen als launching customer ook het verschil maken door ons in de voorhoede te laten zien. Dit betekent dat wij als opdrachtgever actief de ontwikkeling en toepassing van 'innovatieve' oplossingen voor onze eigen maatschappelijke vraagstukken stimuleren.

Op deze wijze leveren we vanuit ons inkoopbeleid een bijdrage aan onze maatschappelijke opgaven. We zetten hierbij extra in op Maatschappelijk Verantwoord Inkopen. Het inkoopbeleid sluit aan bij de doelstellingen van het Actieprogramma Klimaat 2020 – 2023, de Circulaire Roadmap van de Metropool Regio Amsterdam (MRA), de Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025 en de Green Deal duurzaam GWW. Daarnaast vergroten we onze kennis over Sociaal Inkopen en benutten daarbij de inzichten van het Preston model, het Urgenda boekje en de 'UN Guiding Principles on Business and Human Rights'. Als provincie willen wij een duidelijke richting geven aan onze manier van inkopen door kaders, uitgangspunten, ambities en doelstellingen te benoemen. Hiermee bouwen wij de al eerder ingezette lijn uit het voorgaande inkoopbeleid en de huidige praktijk verder uit.

Kaders en uitgangspunten

In het coalitieakkoord staan onze ambities voor een duurzame, bereikbare, leefbare en innovatieve provincie. Deze ambities hebben we uitgewerkt in beleidskaders en programma's, zoals de Actieagenda Circulaire Economie 2021 – 2025 (vaststelling februari 2021) en het Actieprogramma Klimaat 2020 – 2023. Binnen deze kaders en de wettelijke aanbestedingsregels geven wij uitvoering aan ons inkoopbeleid. In deze notitie hebben we de uitgangspunten voor dit uitvoeringsbeleid geformuleerd. Op basis van deze uitgangspunten leveren we bij de uitvoering van onze inkoopprocessen een bijdrage aan de provinciale doelen. Inkoopbeleid is dus met nadruk uitvoeringsbeleid dat plaats vindt binnen de inhoudelijke en financiële kaders die Provinciale Staten daarvoor hebben gesteld. Daarnaast voldoet ons inkoopproces vanzelfsprekend aan de wet- en regelgeving.

Focus: Maatschappelijk Verantwoord Inkopen

De komende jaren zullen we extra inzetten op Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI). MVI betekent dat er naast de prijs ook nadrukkelijk oog is voor de effecten van inkoop op de omgeving (klimaat, milieu, grondstoffen) en sociale aspecten. Hierbij wordt onder meer onderscheid gemaakt tussen circulair inkopen, milieuvriendelijk inkopen, sociaal inkopen, internationale sociale voorwaarden, innovatiegericht inkopen en MKB-vriendelijk inkopen¹. De grens tussen de verschillende toepassingen van MVI is niet altijd scherp en daarom wordt MVI vaak gezien als containerbegrip. We vinden het belangrijk dat MVI praktisch en toepasbaar is en onderscheiden daarom vier aspecten van MVI in dit beleid. Zo is voor iedereen duidelijk wat er onder deze begrippen wordt verstaan en wat dit betekent voor het inkopen van leveringen, diensten of werken.

¹ MVI-thema's van PIANOo

Voor zowel de provincie als opdrachtnemer is MVI nog een zoektocht met elkaar. Dit vergt van ons om verder kennis op te bouwen en nadrukkelijk na te denken over hoe wij op de juiste wijze de inkoop op dit gebied denken te realiseren. Met het inkoopbeleid wil de provincie het realiseren van haar ambities op het gebied van Maatschappelijk Verantwoord Inkopen explicieter onder de aandacht brengen en faciliteren. Om deze reden staan onderstaande inkoopthema's centraal in dit beleid:

1. *Circulair Inkopen*
2. *Klimaatneutraal Inkopen*
3. *Sociaal Inkopen*
4. *Ethisch Inkopen*

Leidende principes

Om de uitvoering van deze inkoopthema's te kunnen borgen in de inkoopprocessen is een drietal leidende principes benoemd (een nadere uitwerking is terug te vinden in hoofdstuk 5) dat van belang is voor de uitvoering van dit beleid. Al onze inkoopopgaven zijn daarom:

1. **Financieel passend**

De provincie gaat doelmatig om met haar financiële middelen bij het inzetten op de inkoopthema's. Provinciale Staten stellen in de begroting hiervoor de financiële kaders vast. Bij de start van een inkooptraject maken we op basis van deze kaders de financiële ruimte voor de inkoopthema's inzichtelijk (binnen een ambitiesessie) en brengen we focus aan in het inkoopwerk door het vaststellen en bijhouden van de aanbestedingskalender. Daarnaast moeten de inspanningen en uitgaven daadwerkelijk bijdragen aan de realisatie van het doel en in verhouding staan tot de "opbrengst of uitkomst" van het inkoopproces. Het is hierbij van belang dat we werken met *eerlijke prijzen*, waarbij de effecten van de opdrachten op de omgeving meegenomen worden in de prijs.

2. **Gebaseerd op professionele en integrale samenwerking**

De provincie is zich zeer bewust van het feit dat zij door het opbouwen van een duurzame relatie met de verschillende stakeholders (andere aanbestedende diensten, maar ook marktpartijen) tot efficiëntere en innovatievere oplossingen kan komen. We zetten in op contract- en leveranciersmanagement, hebben oog voor een eerlijke en proportionele risicoverdeling en benutten reeds aanwezige kennis.

3. **Conform wet- en regelgeving**

Al onze inkopen voldoen aan de (Europese) wet- en regelgeving, waardoor de provincie rechtmatig inkoop. Het inkoopbeleid geeft handvatten om effectief én rechtmatig in te kopen, maar soms kan een spanningsveld optreden tussen de beoogde ambities uit het Inkoopbeleid en de rechtmatigheid van inkopen. Wet- en regelgeving is hierin altijd leidend.

Randvoorwaarden

Het inkoopbeleid geldt voor de gehele provinciale organisatie. Om uitvoering te kunnen geven aan het inkoopbeleid is het van belang dat:

We tijdig starten met alle betrokkenen

Het inkoopproces start al eerder dan bij het doorlopen van de aanbestedingsprocedures zelf. Het is van belang dat we tijdig starten met het inkoopproces en alle betrokkenen. In de opstart van het inkoopproces worden inhoudelijke en strategische keuzes gemaakt voor de invulling en uitvoering van de opdracht (de inkoopstrategie). Dit vraagt om een bredere aanpak aan het begin van een studiefase. Hiervoor zal er eerder op samenwerking worden ingezet over de directies heen.

We van elkaar en van de markt leren

Door tijdig te starten, creëren we ruimte om gezamenlijk de juiste kennis en expertise aan te wenden. Dit doen we zowel intern als met de markt. We experimenteren met MVI, maar hebben hierbij ook oog voor wat de markt kan. We leren van onze eigen ervaringen, maar ook van ervaringen van andere organisaties en zijn bereid om te experimenteren waar dit verantwoord is. Dit doen we onder andere door het, waar mogelijk, toepassen van nieuwe inkoopvormen en werkwijzen.

We de voortgang en successen delen

Samen pakken we onze rol in het ontwikkelen/opzetten van een continu proces van leren en kennisdelen met de belangrijkste stakeholders. We rapporteren bij de midterm en endterm review van de Strategische Agenda over de voortgang en de uitvoering van het Inkoopbeleid. Zo weet iedereen waar we als provincie staan en welke uitdagingen we nog hebben.

Reikwijdte van het beleid

Het Inkoopbeleid geldt voor alle medewerkers binnen de provinciale organisatie. Dit inkoopbeleid vormt het uitvoeringskader voor al onze inkopen. We conformeren ons in al onze aanbestedingen daarom aan inhoud en reikwijdte van dit inkoopbeleid, waarbij het comply or explain principe geldt. Afwijken is slechts mogelijk indien gemotiveerd kan worden aangegeven waarom en in hoeverre dat in een specifieke situatie gerechtvaardigd zou zijn. Daar waar nodig zal de directie besluiten tot afwijken.

De wereld rondom inkoop is en blijft continu in beweging, gedreven door zowel externe factoren (o.a. wet- en regelgeving, marktontwikkelingen en jurisprudentie) als interne factoren. Het Inkoopbeleid van de provincie Noord-Holland speelt hierop in. Periodiek wordt gezien of bijstelling van het beleid wenselijk/noodzakelijk is.

In dit inkoopbeleid hebben we een aantal concrete doelstellingen geformuleerd die wij de komende jaren willen realiseren. Daarvoor is de provincie onder andere afhankelijk van de kennisontwikkeling (binnen en buiten de organisatie), kosten en techniek. Dat maakt dat de haalbaarheid van deze doelstellingen deels ongewis is. Evengoed formuleren wij een stevige ambitie en zetten wij er op in om deze te realiseren.

Leeswijzer

In onderstaande hoofdstukken wordt voor de vier inkoopthema's en de drie leidende principes beschreven:

- **Waarom** we deze toepassen;
- **Hoe** we deze toepassen;
- **Wat** we hiermee willen bereiken;
- Welke **verantwoordelijkheid** we samen hebben voor het in uitvoering brengen.

Na elk uitgewerkt inkoopthema volgt het beschikbare instrumentarium. Hierin worden tools benoemd die toegepast kunnen worden voor de monitoring van de impact op het beschreven inkoopthema en de leidende principes. Deze tools worden de komende periode verder uitgewerkt binnen de provinciale organisatie waarbij we, gebruikmakend van eenieders expertise, een toolbox zullen creëren waarin alle belangrijke informatie, tools en middelen beschikbaar komen. Dit betekent dat wij de toolbox stapsgewijs met het juiste instrumentarium verder gaan aanvullen.

1. Circulair Inkopen

Op dit moment is onze economie nog grotendeels ingericht als een lineair systeem: grondstoffen worden gedolven om producten van te produceren, deze worden gebruikt en aan het einde van hun levensduur vernietigd waardoor de grondstoffen verloren gaan. De overgang naar een circulair systeem ofwel circulaire economie houdt in dat het gebruik van primaire, niet hernieuwbare grondstoffen wordt beperkt en dat kringlopen worden gesloten zodat grondstoffen waar mogelijk (oneindig) blijven circuleren in ons economisch systeem. Afval bestaat niet in de circulaire economie en verspilling van grondstoffen wordt voorkomen door de herbruikbaarheid van producten en materialen te maximaliseren en daarmee waarde vernietiging te minimaliseren.

De provincie stimuleert de transitie naar een circulaire economie. *Een product of dienst is voor ons circulair als het leidt tot minimale toepassing van nieuwe materialen (en/of fossiele grondstoffen).* Dit geldt zowel in het productieproces als bij het gebruik van de producten en diensten, en/of maximale inzet op langere levensduur waarbij daarna hoogwaardige herbruikbaarheid van het product of de materialen kan worden gerealiseerd². Deze definitie is gebaseerd op de principes van de R-ladder.

Met **Circulair Inkopen** zetten we ons inkoopvolume in als instrument om producten en diensten in te kopen die:

- bijdrage te leveren aan het verminderen van het gebruik van primaire grondstoffen en stimuleren van (her)gebruik van (circulaire) producten en diensten;
- minimale toepassing vergen van nieuwe materialen (en fossiele energie) in het productieproces;
- minimale toepassing van nieuwe materialen (en fossiele energie) vragen bij het gebruik van de producten;
- focussen op lange levensduur;
- hoogwaardig herbruikbaar zijn (eventueel na behandeling) na de gebruiksfase.

Inkoop heeft de kans om een versneller te zijn in deze transitie door de invloed die zij kan uitoefenen om de markt in beweging te krijgen en innovatie te stimuleren.

Waarom Circulair Inkopen?

De huidige situatie is onhoudbaar en daarom is het van belang dat er ingezet wordt op oneindig gebruik van grondstoffen en daarmee op **Circulair Inkopen**. De wereldbevolking groeit en het gebruik van grondstoffen en producten neemt wereldwijd toe. Aan het eind van de 20e eeuw zijn we jaarlijks 34 keer meer materialen, 27 keer meer mineralen, 12 keer meer fossiele brandstoffen en 3,6 keer meer biomassa gaan gebruiken dan aan het begin van deze eeuw. In 2030 hebben we meer dan twee planeten nodig om aan onze vraag te voldoen, terwijl dat in 1960 nog een halve planeet was.

Met **Circulair Inkopen** dragen wij samen met onze ketenpartners bij aan het realiseren van een wereld die in balans is met wat de aarde kan geven en verwerken. Nu, in de nabije toekomst en voor komende generaties.

² Definitie vanuit MRA Roadmap Circulair Inkopen

Wat willen we bereiken met Circulair Inkopen?

In de actieagenda Circulaire Economie heeft de provincie Noord-Holland een ambitie geformuleerd voor het bereiken van een circulaire economie. Daarnaast heeft de provincie de Intentieverklaring circulair inkopen en opdrachtgeverschap binnen de MRA ondertekend³. De provincie sluit hiermee aan bij de ambities en doelen van het Rijk voor circulaire economie. Op grond hiervan dragen wij bij aan de realisatie van deze ambities door:

1. Met onze inkoop zoveel als mogelijk in te zetten op de toepassing van hernieuwbare, niet primaire grondstoffen en materialen en het optimaal voorkomen van afvalstromen;
2. Zo snel mogelijk – en uiterlijk 2022 – te streven om 10% van ons inkoopvolume circulair in te kopen⁴;
3. In 2025 te streven om 50% van ons inkoopvolume circulair in te kopen;
4. Bij voorkeur in 2030 – en uiterlijk 2050 – te streven om 100% van ons inkoopvolume circulair in te kopen.

Hoe gaan we nu samen Circulair Inkopen?

1. De mate van circulariteit wordt vaak gerelateerd aan de zogenaamde R-ladder. Hoe hoger een strategie op deze ladder van circulariteitsstrategieën staat, hoe meer circulair de strategie is, waarbij R1 de hoogste trede is. Daarom vormen de principes van de R-ladder waar mogelijk het uitgangspunt voor onze aanbestedingen. Het doel hierbij is om zo veel mogelijk in te zetten op R1 Refuse en Rethink (afwijzen en heroverwegen), R2 Reduce (verminderen) en R3 Re-use (hergebruiken);
2. We voeren jaarlijks spendanalyses uit. Hierdoor is inzichtelijk bij wie, voor hoeveel geld, waar en wat we inkopen als provincie. Wat nog niet inzichtelijk is, is hoe circulair we inkopen als provincie. Door de principes van de R-ladder aan onze spendanalyses te verbinden, kunnen we inzichtelijk maken hoe circulair we inkopen;
3. In aanbestedingen die betrekking hebben op de bouwsector, infrastructuur en (openbaar) vervoer wordt zoveel mogelijk ingezet op **Circulair Inkopen**. Aanvullend gaan we de mogelijkheden van **Circulair Inkopen** verder verkennen voor de prioritaire ketens van de provincie binnen het spoor 'grondstoffen'⁵ en op alle inkooppakketten die afgesproken zijn in samenwerking met de MRA⁶;
4. Bij onze inkopen zetten we daar waar het kan zoveel mogelijk in op het inkopen van regionale producten en bij regionale leveranciers. Zo stimuleren we de regionale economie⁷. Het uitgangspunt voor onze inkopen onder de Europese drempel is: we nodigen ten minste één niet regionale partij⁸ uit (dus maximaal vier regionale partijen);
5. We passen in onze aanbestedingen in ieder geval de minimumvereisten inzake groene overheidsopdrachten (GPP) van de Europese Commissie toe⁹. Waar dat aan de orde is, verkennen we extra kansen.

³ Conform doelstellingen MRA roadmap circulaire economie

⁴ Conform de definitie zoals geformuleerd onder punt 1 (definitie MRA), Circulair Inkopen in cursief op deze pagina

⁵ Conform actieagenda Circulaire Economie;

⁶ <https://mratuurzaam.nl/>

⁷ In lijn met het Preston-model: dit is een holistisch raamwerk. Binnen dit model blijft het geld binnen de lokale markt.

⁸ Een regionale partij bevindt zich met het vestigingsadres binnen de grenzen van de provincie Noord-Holland.

⁹ https://ec.europa.eu/environment/gpp/index_en.htm

Wat zijn onze uitdagingen?

De komende periode gaan we onderzoeken hoe en met welke instrumentaria we circulariteit meetbaar kunnen maken, zodat registreren, monitoren en rapporteren over dit thema mogelijk wordt. Circulariteit is namelijk nog niet voor elke productgroep goed (financieel) meetbaar te maken. Daarnaast is er de veronderstelling dat **Circulair Inkopen** mogelijk duurder is. Bij **Circulair Inkopen** wordt echter niet alleen gekeken naar de kosten van gebruik, maar naar de kosten over de totale levenscyclus. Hierdoor lijkt de investering initieel hoger, maar is dit feitelijk niet het geval. Door te experimenteren met andere manieren van beprijzen (zie de voorbeelden bij instrumentarium) wordt dit inzichtelijk. Hierbij blijven we binnen de budgetten die hiervoor zijn toegekend.

Instrumentarium

Een lineaire economie ombuigen naar een circulaire economie betekent het maken van keuzes om te komen tot waarde creatie en het behoud van waarde. De circulaire economie vraagt dus om een ander denkraam waaraan de provincie een bijdrage levert door **Circulair Inkopen** mogelijk te maken en verder te stimuleren. Door middel van de instrumentaria wil de provincie bijdragen aan het verder versnellen naar een circulaire economie.

Een instrument dat momenteel in ontwikkeling is, is de **Total Cost Ownership (TCO) of Total Cost of Usage (TCU)**. TCO/TCU is het totaalbedrag aan kosten voor de aanschaf, het bezit en gebruik van een product of dienst en de omgevingseffecten gedurende de hele levenscyclus/gebruikscyclus. Je kijkt hierbij niet alleen naar de kosten vanaf het moment van aankoop tot het moment dat je er afstand van doet, maar ook naar de lange termijn investeringen in materialen en hergebruik hiervan. Vervolgens kijk je niet alleen naar kostenreductie bij die leverancier, maar bekijk je ook wat je binnen je eigen organisatie kunt doen om kosten en materialen te besparen of anderszins in te zetten conform de principes van de R-Ladder. TCU bekijkt de kosten vanuit het perspectief van de eindgebruiker (daar waar Life Cycle Cost dit niet doet). Er zal in de toekomst gekeken worden hoe en op welke manier dit instrument een bijdrage kan leveren aan de beoogde doelstellingen.

Met **Life Cycle Costing (LCC)** worden leveringen, diensten of werken uit economisch oogpunt met elkaar vergeleken. Hierbij wordt gekeken naar de aanschafwaarde, de kosten voor gebruik en de kosten aan het einde van de levensduur of de restwaarde. Door middel van **Circulair Inkopen** zetten we in op reductie van de inzet van materialen en waardecreatie van onze reststromen. We focussen ons op het behoud van waarde in de gehele keten. Op deze manier kan in elke fase van de levenscyclus een evenwichtige beslissing worden genomen en kunnen de kosten en opbrengsten op elk gewenst moment geoptimaliseerd worden¹⁰. De ontwikkeling van LCC vraagt om een gezamenlijke inspanning van de provincie en de markt om te komen tot een goed werkend instrument.

¹⁰ Definitie GPP

2. Klimaatneutraal Inkopen

Klimaatneutraal betekent dat een proces niet bijdraagt aan klimaatverandering. Hiermee bedoelen we: geen uitstoot van CO₂ en andere broeikasgassen¹¹. Van alle broeikasgassen die de mens uitstoot, is CO₂ het belangrijkste: ruim de helft van de klimaatverandering wordt veroorzaakt door CO₂¹².

Als we **Klimaatneutraal Inkopen** binnen de provincie betekent dit dat we met onze opdrachten inzetten op het verminderen van de uitstoot van CO₂ (CO₂-reductie), stikstof en overige broeikasgassen. Met stikstof bedoelen we: stikstofdioxide (NO_x) en ammoniak (NH₃). Deze vormen van stikstof hebben namelijk een negatieve impact op mens en milieu.

Waarom Klimaatneutraal Inkopen?

Het klimaat verandert door de uitstoot van broeikasgassen. Dit zien we terug in langere perioden van droogte en hitte, extreme neerslag en extreme stormen. Ook stijgt de zeespiegel en zijn de seizoenen verstoord (zachte winters en hete zomers). Dit heeft een directe invloed op de leefomgeving. Om de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen, heeft Nederland doelstellingen geformuleerd naar aanleiding van het Klimaatakkoord van Parijs. Deze zijn vastgelegd in de Klimaatwet. De Nederlandse overheid heeft de ambitie om in 2050 de CO₂-uitstoot met 95% te hebben gereduceerd t.o.v. 1990, met als tussendoel 49% in 2030. De provincie heeft deze ambitie verder vorm gegeven in haar Actieprogramma Klimaat. Ons streven is om in 2030 een klimaat neutrale provinciale organisatie te hebben. Daarnaast streven wij naar energieneutraliteit in onze infrastructuur en bedrijfsvoering om eveneens bij te dragen aan de CO₂ doelstelling. Dit houdt in dat we geen CO₂ uitstoten. Een aantal doelstellingen zullen wij al voor 2030 bereiken, te weten: in 2028 is onze huisvesting gasloos en wekken we de verbruikte energie zelf op. Daarnaast is ons wagenpark emissieloos in 2027.

We hebben ook een 'eigen' programma Duurzame Infrastructuur, waarin we onder andere inzetten op 25% minder CO₂ in 2023, energieneutrale exploitatie in 2023 en reductie van materialengebruik – met 50% in 2023. Ofwel, de helft van de 2030 doelen willen we in 2023 bereikt hebben. Een aanvullend thema binnen Infra is uitvoering van het Schone Lucht Akkoord en de transitie naar een emissieloze bouw.

In Nederland is er tevens sprake van een zeer hoge toediening van stikstofverbindingen. Dit zijn met name NH₃ in de vorm van dierlijke mest en stikstofdioxide die worden uitgestoten door verbrandingsmotoren. Dit leidt tot problemen met de ecosystemen op land, in water en in de zee en dit heeft een negatieve invloed op de biodiversiteit. Het terugdringen van de stikstofuitstoot is daarbij een grote opgave voor de Nederlandse samenleving. Als provincie vinden wij dat wij de natuur willen en moeten beschermen. Daartoe is de Noord-Hollandse Aanpak Stikstof vastgesteld. Het doel hiervan is om de hoeveelheid stikstof terugdringen, de natuur te versterken en tegelijkertijd economische ontwikkeling mogelijk maken binnen de gestelde randvoorwaarden.

Wat willen we bereiken met Klimaatneutraal Inkopen?

Door in te zetten op **Klimaatneutraal Inkopen**, kan een aanzienlijke vermindering van de uitstoot van CO₂ worden bereikt en een bijdrage geleverd worden aan de ambitie om in 2030 klimaatneutraal te zijn. Daarnaast is de reductie van CO₂ in algemene zin goed voor de beperking van de emissie stikstof. We hebben bij het doen van onze inkopen oog voor het behoud van de biodiversiteit en natuurherstel.

¹¹ Definitie RVO

¹² Milieucentraal

Hoe gaan we nu samen Klimaatneutraal Inkopen?

1. Met behulp van de beschikbare en reeds toegepaste tools (o.a. de CO₂ -monitor) evalueren we vanaf vaststelling van het inkoopbeleid aanbestedingen op onder andere klimaatneutraliteit. We voeren hiermee een nulmeting uit op onze aanbestedingen. Zo krijgen we een eerste inzicht in waar we staan op het gebied van *Klimaatneutraal Inkopen*. Daarnaast helpen deze tools bij het creëren van draagvlak;
2. Door middel van SMART contractafspraken en contractmanagement stimuleren we de uitvoering van de CO₂- en stikstofreductie bij onze partners door hier actief op te sturen;
3. Met onze huidige partners onderzoeken we de mogelijkheden om de CO₂- en stikstofreductie te integreren in de bestaande contracten (voor zover dat niet het geval is), zodat we ook hier een bijdrage kunnen leveren aan de provinciale doelstelling.

Wat zijn onze uitdagingen?

We weten nog niet precies waar we staan als het gaat om *Klimaatneutraal Inkopen*. We hebben binnen een aantal projecten CO₂-reductie geïntegreerd, maar het is nog geen standaard. Op het gebied van stikstof(reductie) staan we aan de beginfase: we gaan de mogelijkheden verkennen. Om te kunnen bepalen waar we staan en of we in lijn werken met de beoogde doelstelling, is het uitvoeren van een nulmeting noodzakelijk. Daarnaast zijn er verschillende tools en instrumenten in ontwikkeling die toegepast kunnen worden om *Klimaatneutraal Inkopen* te kunnen meten. Hierin moet een keuze gemaakt worden, zodat we uniform en eenduidig kunnen monitoren en evalueren.

Instrumentarium

Een instrument waarmee geëxperimenteerd kan worden is **schaduwbeprijzing** of 'CO₂-beprijzing'. Dit is een manier om uitstoot van CO₂ mee te wegen bij de keuze tussen producten. Hierbij wordt de klimaatimpact uitgedrukt in geld. Dit fictieve bedrag wordt bij de prijs van een product of dienst opgeteld en daarna pas vergeleken met alternatieven. Zo kan de provincie de opdracht gunnen op basis van kosten waarin ook de impact op het klimaat is meegenomen. Voor deze 'schaduwprijs' is bepaald wat een ton CO₂ minimaal zou moeten kosten om de werkelijke milieukosten mee te kunnen laten wegen bij inkopen. Eenmaal ingevoerd als tool kan de prijs per ton CO₂ geleidelijk aangepast worden naar aanleiding van nieuwe inzichten, zodat het past bij de wijze waarop de provincie werkt.

De CO₂ prestatieladder is een ander instrument dat helpt bij het inzichtelijk maken van de CO₂-uitstoot. De CO₂ -Prestatieladder is een CO₂ -managementsysteem dat bestaat uit 5 niveaus. Tot en met niveau 3 gaat een organisatie aan de slag met de uitstoot van de eigen organisatie (en alle projecten). Vanaf niveau 4 en 5 wordt er ook werk gemaakt van de CO₂ -uitstoot in de keten en sector. De ladder kan toegepast worden als selectie- of gunningscriterium, waarbij geldt: hoe hoger de trede, hoe hoger de beoordeling.

Vanaf 2019 is de provincie gestart met het in beeld brengen van de CO₂ impact van haar inkopen. Dit doet zij op dit moment binnen de Directie Beheer & Uitvoering en de sector Facility Management. **De CO₂ monitor** geeft de provincie een mogelijkheid om de impact van onze inkoop te meten, na te gaan waar de grootste emissiebronnen liggen en tevens mogelijke effecten van maatregelen te evalueren.

3. Sociaal Inkopen

Iedereen kan aan de kant komen te staan bijvoorbeeld door ziekte, ontslag, of een beperking.. Ook mbo-stagiairs kunnen extra kansen gebruiken. De provincie zet zich in om voor alle doelgroepen werk of werkervaring te bieden door middel van **Sociaal Inkopen**. Hiermee dragen we bij aan een inclusieve samenleving, waarin iedereen mee kan doen.

Onder **Sociaal inkopen** verstaan wij als provincie Noord-Holland: inkopen zodat mensen met afstand tot de arbeidsmarkt aan werk(ervaring) worden geholpen, onder andere door social return als voorwaarde in onze contracten op te nemen en inkopen bij sociale ondernemingen gericht op arbeidsparticipatie te stimuleren.

Waarom Sociaal Inkopen?

Begin 2019 had Noord-Holland ruim 2,8 miljoen inwoners en de verwachting is dat de bevolking tot 2040 doorgroeit tot 3,2 miljoen inwoners. Van onze inwoners zijn ongeveer 53.000 mensen werkloos. Ook kunnen onze inwoners aan de kant komen te staan door ziekte, ontslag, een beperking of als statushouder.

In 2016 is het social return beleid ingevoerd. Met ingang van 1 januari 2020 is het social return beleid verder verruimd op basis van de aanbevelingen uit het adviesrapport naar aanleiding van de evaluatie social return. Bij het inkopen van diensten en werken maakt de provincie prestatieafspraken met haar contractpartners om mensen met afstand tot de arbeidsmarkt een baan of stageplek aan te bieden, initiatieven gericht op arbeidsparticipatie te ondersteunen, of sociaal in te kopen.

De provincie koopt jaarlijks voor vele miljoenen in. Door middel van **Sociaal Inkopen** zorgen wij er samen met onze contractpartners voor dat deze doelgroepen dat steuntje in de rug krijgen dat zij nodig hebben en bieden wij hen kansen. Zo leveren investeringen in onze provincie ook sociale winst op.

Wat willen we bereiken met Sociaal Inkopen?

We willen zoveel mogelijk sociale impact gericht op arbeidsparticipatie genereren vanuit onze opdrachtgeversrol. Daar bedoelen we mee: voor iedereen zicht op werk en inkomen. Op deze manier dragen we vanuit inkoop bij aan een inclusieve samenleving waarin iedereen mee kan doen.

Wat hebben we al bereikt?

Sinds 2016 zijn met 51 contractpartners uitvoeringsafspraken gemaakt over social return. Door middel van deze afspraken hebben deze contractpartners de afgelopen jaren maar liefst 294 mensen aan werk(ervaring) geholpen. Sinds 2019 hebben inkopen bij een sociale onderneming plaatsgevonden voor een bedrag van € 392.832,- en is er voor 1.186 uren aan kennis geleverd door onze contractpartners aan sociale initiatieven om mensen dichterbij werk te brengen.

De social return waarde is 1 tot 7% van de totale opdrachtsom, waarbij de streefwaarde 5% is. Deze toepassing is maatwerk per aanbesteding en hangt samen met de waarde van de opdracht, de component arbeid in de opdracht, ontwikkelingen in de (arbeids)markt en duur van de opdracht.

In november 2020 is de vernieuwde site noord-holland.nl/socialreturn gelanceerd. Hier brengen we het netwerk van re-integratiepartners en sociale ondernemingen in beeld en delen we inspirerende praktijkvoorbeelden van (en met) onze contractpartners met een social return verplichting.

Hoe gaan we nu samen Sociaal Inkopen?

1. We zetten bij onze aanbestedingen in op social return conform de voorwaarden in het social return beleid;
2. We signaleren binnen welke inkoop(categorieën) er kansen liggen om nog meer sociaal in te kopen op basis van onze aanbestedingskalender en gaan in gesprek met de markt om zo vraag en aanbod optimaal op elkaar af te stemmen;
3. We onderzoeken in hoeverre social return ook toegepast kan worden binnen subsidies, zodat we ook hier impact kunnen maken;
4. We gaan op zoek naar een proef om een voorbehouden opdracht in de markt te zetten (art. 2.82 Aanbestedingswet).

Het Team Social Return levert alle expertise rond social return en *Sociaal Inkopen* binnen de provincie. Team Social Return:

- Bouwt aan een netwerk met de arbeidsmarktregio's, re-integratiepartners en sociale ondernemingen;
- Adviseert de interne contracteigenaren hoe social return dient te worden toegepast bij aanbestedingen;
- Ziet toe op juiste invulling van de social return verplichting door de contractpartner;
- Bundelt de expertise, borgt en standaardiseert het proces waar mogelijk.

Wat zijn onze uitdagingen?

Sociaal Inkopen gaat over de provincie in haar rol als opdrachtgever en dit is meer dan het toepassen van social return. De uitdaging is om als organisatie actief te zoeken naar passende manieren om sociaal in te kopen, zoals bijvoorbeeld het uitvragen van offertes bij sociale ondernemingen om hen zo meer kansen te geven op het verkrijgen van een opdracht. En de aanvraag zo op te stellen dat er ook ruimte is voor sociale ondernemingen om in te schrijven, samen te onderzoeken hoe deze sociale ondernemingen het beste bij opdrachten van de provincie betrokken kunnen worden.

Instrumentarium

In overeenstemming met andere aanbestedende diensten is het **doelgroepwaardenmodel** ontwikkeld. Dit is het afrekenkader waarmee de social returnverplichting wordt gewaardeerd. Hoe groter de afstand tot de arbeidsmarkt, hoe hoger de waarde van de kandidaat. Ook *Sociaal Inkopen* of het ondersteunen van initiatieven gericht op arbeidsparticipatie worden hierbij toegestaan. Bij gebruik van het doelgroepwaardenmodel blijft ruimte voor inhoudelijke maatwerkafspraken en blijven opdrachtnemers eigen keuzes maken welke doelgroep wordt ingezet.

4. Ethisch Inkopen

Een deel van alle inkopen heeft zijn oorsprong in lage loon productielanden. Landen waar zaken als respect voor mensenrechten, het niet omkopen van mensen en goede arbeidsomstandigheden niet altijd vanzelfsprekend zijn¹³. Veel zaken die wij als provincie inkopen hebben ook een effect op mensen. Dit kan een direct effect zijn (bijvoorbeeld inhuur van personeel of adviesdiensten) of een indirect effect (bijvoorbeeld de productie van de koffiebonen van onze warme drankenautomaten). Als provincie vinden we het belangrijk dat we zoveel mogelijk **Ethisch Inkopen**: onze inkopen zijn gericht op de naleving van ethische normen en waarden. Het uitgangspunt hierbij is ketenverantwoordelijkheid: dit betekent dat wij als provincie direct invloed (willen) hebben op het gedrag van onze partners. Zo dragen we bij aan onder andere goede arbeidsomstandigheden, naleving van rechten van werknemers, milieu- en diervriendelijke productie en het tegengaan van kinderarbeid.

Waarom Ethisch Inkopen?

Nederland voert reeds een actief beleid om de naleving van mensenrechten door het bedrijfsleven te bevorderen en om mensenrechtenschendingen door bedrijven, rechtstreeks of in hun keten, te voorkomen. Sinds 1 januari 2013 worden de sociale voorwaarden in alle Europese aanbestedingen van de rijksoverheid toegepast. De Lidstaten hebben de verantwoordelijkheid om de mensenrechten van personen te respecteren, te beschermen en te realiseren. Dit houdt onder meer in de plicht om bescherming te bieden tegen mensenrechtenschendingen door derden, waaronder bedrijven.

Het vergroten van dierenwelzijn is daarnaast een belangrijk uitgangspunt voor de provincie. Daarom zet de provincie bij het gebruik van producten en het doen van haar inkopen in op dierenwelzijn.

Wat willen we bereiken met Ethisch Inkopen?

De provincie neemt maatschappelijke misstanden, van welke aard dan ook, serieus en zal deze waar mogelijk proberen tegen te gaan. De 'UN Guiding Principles on Business and Human Rights' oftewel het Ruggie-kader vormen een belangrijk uitgangspunt voor **Ethisch Inkopen**. We hechten veel waarde aan hoe en waar onze producten worden gemaakt en vinden we het belangrijk samen te werken met leveranciers die met ons op één lijn zitten betreffende waarden van sociale verantwoordelijkheid.

Hoe gaan we nu samen Ethisch Inkopen?

1. Bij aanbestedingen gebruikt de provincie de wettelijke instrumenten om de integriteit van Opdrachtnemers te toetsen, waaronder maar niet limitatief:
 - a. De Gedragsverklaring Aanbesteden;
 - b. Het Uniform Europees Aanbestedingsdocument;
 - c. Een geheimhoudingsverklaring, belangenverstrengelingverklaring en integriteitverklaring.
2. De provincie hanteert een aantal standaard bepalingen in haar algemene voorwaarden die toezien op de naleving van de Internationale Sociale Voorwaarden.
3. We passen onze standaard sjablonen aan, zodat we eisen/voorwaarden voor **Ethisch Inkopen** waar mogelijk/nodig opnemen in onze aanbestedingen en contracten.

¹³ <https://www.groenezaken.com/blog/ethisch-en-verantwoord-inkopen>

4. De Nederlandse overheid heeft 13 sectoren aangemerkt als risico sectoren die door het internationale karakter van de ketens vaak te maken hebben met plekken in de wereld waar zich grote risico's voordoen op het gebied van [Ethisch Inkopen](#)¹⁴. Het gaat om de sectoren: Bouw, Chemie, Detailhandel, Elektronica, Energie, Financiële sector, Groothandel, Hout & Papier, Land- & Tuinbouw, Metaal, Olie & Gas, Textiel & Kleding en Voedingsmiddelen. Indien aanbestedingen betrekking hebben op één van deze sectoren, verkennen we of er in deze aanbestedingen extra afspraken gemaakt moeten worden over hoe er met deze risico's dient te worden omgegaan. Dit geldt eveneens voor aanbestedingen ten behoeve van de bedrijfsvoering van de eigen organisatie. Te denken valt aan contractvoorwaarden en het toepassen van (leveranciers)gedragscodes. Ook kan de te contracteren partij gevraagd worden om inzage te geven in de manier waarop hij eventuele risico's op het gebied van [Ethisch Inkopen](#) beheerst. De bewijslast ligt hierbij bij de leverancier. Op deze wijze tonen onze partners aan dat ze mensenrechten respecteren conform de UN Guiding Principles en de OESO-richtlijnen.
5. We passen de lijst met ondernemingen uit de rapportage van het bureau van de Hoge Commissaris voor de mensenrechten van de Verenigde Naties daar waar mogelijk binnen onze aanbestedingen toe.
6. Onze inkopen voldoen zoveel mogelijk aan dierenwelzijnscriteria, dat wil zeggen:
 - proefdiervrije producten;
 - geen levende schaaldieren;
 - geen bont;
 - bij producten die leer bevatten wordt voorrang gegeven aan niet-dierlijke alternatieven waar deze voorhanden zijn.

De provincie gaat, voor zover mogelijk, bij inkopen waar ethische aspecten in brede zin een rol zouden kunnen spelen na wat voor impact inkoop heeft op de mensen en dieren, om zo verantwoorde beslissingen te kunnen nemen over waar, bij wie en hoe we als provincie inkopen. Op deze wijze zorgen we voor meer interne bewustwording.

Wat zijn onze uitdagingen?

Ethisch inkopen kunnen we alleen in nauwe samenwerking met onze leveranciers. Daadwerkelijk vorm en inhoud geven aan onze ambities kan alleen als alle partijen in de keten hun verantwoordelijkheid nemen. Door middel van een leverancierscode zal de provincie van haar leveranciers vragen dat zij het nodige doen om de gedragsnormen van provincie na te leven én uit te dragen. Zo ontstaat er een gezamenlijke verantwoordelijkheid op het gebied van [Ethisch Inkopen](#) en is de provincie in staat om op de naleving van deze gedragsnormen te sturen. Op dit moment is er nog geen leverancierscode voor de provincie. We gaan onderzoeken hoe we een dergelijke code het best kunnen inzetten, omdat we beseffen dat het slechts een momentopname is. Daarnaast kunnen de normen en waarden die de provincie hanteert niet zo vanzelfsprekend zijn in andere culturen of kunnen deze gewoon anders uitgelegd worden. Bij relevante Europese aanbestedingen zal hier dus rekening mee gehouden moeten worden en proportionele keuzes moeten worden gemaakt. Immers is de provincie gehouden aan de Europese en nationale wetgeving ten aanzien van aanbesteden. Binnen deze kaders zal de provincie sturen op de naleving van [Ethisch Inkopen](#).

Instrumentarium

MVI Risicochecker: deze (korte) check laat zien welke internationale risico's er worden gelopen binnen een inkoopopgave op het gebied van onder andere de sociale voorwaarden en wordt aangegeven wat er gedaan kan worden om die risico's te beperken.

¹⁴ MVO Sector Risico Analyse, in opdracht van de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerkingen de Minister van Economische Zaken

5. Leidende principes

Met dit inkoopbeleid wil de provincie Noord-Holland het realiseren van haar ambities op het gebied van Maatschappelijk Verantwoord Inkopen door middel van opdrachten explicieter onder de aandacht brengen en faciliteren. We ondersteunen daarbij de hele provinciale organisatie. Van groot belang voor het (mede) succesvol uitvoering geven aan de hiervoor geformuleerde uitgangspunten is dat we werken binnen onze kwaliteitskaders. Daarom zijn er voor dit Inkoopbeleid leidende principes vastgesteld. Deze vormen de randvoorwaarden voor de uitvoering van het Inkoopbeleid. Al onze inkoopopgaven zijn daarom:

1. **Financieel passend;**
2. **Gebaseerd op professionele en integrale samenwerking;**
3. **Conform geldende wet- en regelgeving.**

5.1 Onze inkoopopgaven zijn financieel passend

De provincie is zich zeer bewust van het feit dat zij inkoopt met geld van onze gemeenschap. Daarom gaan we effectief en doelmatig om met deze financiële middelen en kopen we opgave gericht in. Daarnaast willen we ons inkoopvolume inzetten om impact te maken op de maatschappij door middel van onze vier inkoopthema's. Door beide zaken in ogenschouw te nemen, creëren we zoveel mogelijk maatschappelijke waarde¹⁵. Bij de uitvoering van de deze inkoopthema's blijven we binnen de budgetten die hiervoor zijn vastgesteld. Binnen de reeds beschikbaar gestelde budgetten, maken we een afweging tussen de kwaliteit en de bijbehorende kosten. Hierbij zullen we keuzes moeten maken. Dit doen we door:

1. Op voorhand een aanbestedingskalender op te stellen. Dit is een overzicht van aanbestedingen voor het komende jaar. Op basis van de aanbestedingskalender stellen we als provincie aan de voorkant vast binnen welke strategische aanbestedingen er mogelijk extra ingezet gaat worden op de inkoopthema's. Het strategische karakter wordt bepaald door de omvang of impact (op politiek, organisatie of omgeving). We doen dit op maat en toegesneden op de specifieke behoeftes en ambities en er is oog voor potentiële raakvlakken en kruisbestuiving;
2. In onze aanbestedingen zoveel mogelijk te werken met reële prijzen, open boekhoudingen en verder te kijken dan uitsluitend de initiële kosten. Hierdoor kan het zijn dat de investering initieel hoger is, maar kunnen de totale kosten lager zijn. We zijn hierdoor in staat om de effecten van de opdrachten op de omgeving (klimaat, milieu, grondstoffen, etc.) mee te nemen in de prijs. De rekening van de omgevingseffecten zal hierdoor zo min mogelijk worden doorgeschoven naar toekomstige generaties.
3. Total Cost of Usage (TCU) en Life Cycle Costing (LCC) zijn hierbij instrumenten die verder ontwikkeld gaan worden en waar mogelijk, worden ingezet;
4. In elke aanbesteding focus aan te brengen. Niet alle doelen en inkoopthema's van de provincie kunnen in elke aanbesteding in gelijke mate worden verankerd. We verkennen dus welke maatschappelijke waarde(n) de nadruk krijgt/krijgen. Hierbij geldt als uitgangspunt dat we werken met een beperkt aantal, echt onderscheidende selectie- en gunningscriteria. Hierbij kiezen we, samen met onze collega opdrachtgevers, bij voorkeur één focusgebied/ thema in elke aanbesteding. Dit doen we door middel van het organiseren van een ambitiesessie. Zo bepalen we samen welke (integrale) ambities er zijn op het gebied van de inkoopthema's.

¹⁵ artikel 1.4 lid 2 van de Aanbestedingswet

5. Samen met het aanbestedingsteam op voorhand de aangebrachte focus door te rekenen en de verhouding tussen prijs en kwaliteit te bepalen. Pas na akkoord op dit voorstel, wordt de aanbesteding gepubliceerd. Zo gaan we geen verplichtingen aan die wij met elkaar niet kunnen waarmaken;
6. Te werken met inkoopinstrumenten die helpen bij het bewaken van (het inkopen binnen) projectbudgetten. Te denken valt aan budgetplafonds en het toepassen van absolute beoordelingsmethodieken.

5.2 Onze inkoopopgaven zijn gebaseerd op een professionele en integrale samenwerking

Organisatiedoelstellingen worden steeds maatschappelijker en daarmee wordt ook de rol van de inkooporganisatie en het inkoopbeleid er één waarin het verankeren van deze doelen in al onze inkopen steeds belangrijker wordt. En dit kun je simpelweg niet alleen. We willen daarom nog breder samenwerken, kennisdelen en elkaars kwaliteiten benutten. Niet alleen door meer de samenwerking intern op te zoeken, maar juist ook door de focus te leggen op samenwerken binnen de Metropool regio Amsterdam, met andere opdrachtgevers (waaronder provincies en overheden), in Europa en met externe partners (leveranciers, milieuorganisaties en andere stakeholders).

De provincie is zich zeer bewust van het feit dat zij door het opbouwen van een duurzame relatie met de verschillende stakeholders tot betere en innovatievere oplossingen kan komen. Dit kan ertoe leiden dat er tijdens de contractfase een prettigere samenwerking kan worden gerealiseerd, waardoor efficiency en uiteindelijk ook lagere maatschappelijke kosten kunnen worden bereikt (ondersteunend aan leidend principe 5.1). Het belang van samenwerken wordt nog verder onderstreept doordat marktpartijen bij de provincie aangeven dat zij graag mee willen denken in (inkoop)vraagstukken en ruimte willen krijgen om echt de beste oplossingen te kunnen bieden. Er is bij marktpartijen behoefte aan (regionale) inkoopuniformiteit om innovatieve oplossingen vanuit de markt ook schaalbaar te kunnen maken (en hierdoor betaalbaar te kunnen aanbieden).

Dit doen we door:

1. Zelf, en samen met onze collega opdrachtgevers, te investeren in ons Leveranciers- en contractmanagement, zodat we ook in de uitvoeringsfase kunnen blijven sturen op (een grotere) maatschappelijke waarde. We ontwikkelen een strategische visie op contractmanagement voor de provincie en inventariseren de strategische contracten en leveranciers. Zo kunnen we beheersmaatregelen treffen die maken dat we minder kwetsbaar zijn en borgen dat onze partners uitvoering geven aan de beoogde kwaliteit binnen de gestelde financiële kaders uit de aanbesteding;
2. In te zetten op een stapsgewijze verandering van een meer traditionele opdrachtnemer-opdrachtgever relatie naar een relatie die gebaseerd is op transparantie en win-win. We willen meer experimenteren met andere contract- en aanbestedingsvormen als Innovatiepartnerschap en Bouwteams. Tot slot passen we contractvoorwaarden toe die robuust en eenduidig zijn. Eerlijke en proportionele risico-verdeling en een optimale rolverdeling zijn hierbij het uitgangspunt;
3. In te zetten op werken binnen multidisciplinaire teams waarin materiekennis, kennis van inkoop en kennis van maatschappelijke thema's in elk geval vertegenwoordigd zijn. Zo koppelen we diverse expertgebieden binnen de organisatie aan elkaar om nog meer synergie te creëren;
4. In te zetten op de samenwerking met collega opdrachtgevers om binnen Inkoop tot zoveel mogelijk eenduidigheid te komen richting onze marktpartijen. Zo ontstaat er een stevig partnerschap tussen de provincie, circulaire creatieve netwerken en kennisinstituten;
5. In te zetten op het benutten van reeds aanwezige kennis in de markt, door marktontmoetingen te organiseren, ook wanneer er geen specifieke inkoopvraag ligt, en meer gerichte marktconsultaties te houden. Dit betekent dat wij als opdrachtgever actief de ontwikkeling en toepassing van innovatieve oplossingen voor onze eigen maatschappelijke vraagstukken stimuleren en bijdragen aan verdere opschaling hiervan;

6. Te verkennen bij iedere inkoopbehoefte of een lange(re) samenwerking met een marktpartij potentieel kan leiden tot meer maatschappelijke waarde dan wel innovaties. Wanneer dit potentieel er is, geeft dit de kans dat partijen optimaal van elkaars expertise gebruik kunnen maken en er ook daadwerkelijk geïnvesteerd kan worden in innovatie binnen de samenwerking. Een lange(re) samenwerking kent ook risico's. Een opdrachtnemer is voor een langere periode verantwoordelijk voor de (integrale) uitvoering van werkzaamheden. Hierdoor ontstaat in gezamenlijke afhankelijkheid. In de praktijk blijft het voorzien en juist beleggen van risico's een uitdaging. Bij lange(re) contracten is het toepassen van gedegen contractmanagement van belang. Dit vormt een belangrijk instrument voor volledig risico- en kansenmanagement.

5.3 Onze inkoopopgaven zijn conform geldende wet- en regelgeving

Rechtmatig en integer inkopen zonder belangenverstrengeling en eerlijke kansen bieden aan (potentiële) aanbidders moet vanzelfsprekend zijn voor alle inkooptrajecten. Het op tijd invoeren en borgen van nieuwe aanbestedingswetgeving is daarbij essentieel om rechtmatig en integer in te kopen. De voor het inkoopbeleid meest relevante geldende wet- en regelgeving volgt uit:

- Aanbestedingswet: dit wettelijke kader implementeert de geldende Europese richtlijnen aanbesteden. Deze wet biedt één kader voor overheidsopdrachten boven en beperkt onder de (Europese) Drempelwaarden en de rechtsbescherming bij (Europese) aanbestedingen Aanbestedingswet.
- Europese wet- en regelgeving: wet- en regelgeving op het gebied van aanbesteden is afkomstig van de Europese Unie. De 'Aanbestedingsrichtlijnen' vormen momenteel de belangrijkste basis. De interpretatie van deze Aanbestedingsrichtlijnen kan volgen uit Groenboeken, Interpretatieve Mededelingen etc. van de Europese Commissie.
- Burgerlijk Wetboek: het wettelijke kader voor overeenkomsten.
- Gids Proportionaliteit: regels in verband met de proportionaliteitseis (zie nog hieronder) en een nadere uitwerking van deze eis.
- Algemene verordening gegevensbescherming (AVG).

Het inkoopbeleid geeft handvatten om effectief én rechtmatig in te kopen, maar soms kan een spanningsveld optreden tussen de beoogde ambities uit het Inkoopbeleid en de rechtmatigheid van inkopen. Wet- en regelgeving is hierin altijd leidend. Voor wat betreft opdrachten onder de Europese drempelbedragen geldt dat de aanbestedingsregelgeving wat meer mogelijkheden biedt om partijen en/of oplossingen die passen bij deze ambities te selecteren. Voor wat betreft opdrachten vanaf de Europese drempelbedragen ligt dit wat lastiger, aangezien onze eigen voorkeuren niet altijd rechtmatig in een uitvraag tot uitdrukking kunnen komen. Zo dient bijvoorbeeld de voorkeur voor lokale, duurzame ondernemingen altijd proportioneel in relatie tot aard en omvang van de opdracht, non-discriminatoir en niet in strijd met het level playing field beginsel te komen. Het feit dat een partij (zelf of in de keten) het niet zo nauw neemt met mensenrechten of dierenwelzijn, wil niet automatisch zeggen dat de provincie deze partij kan uitsluiten bij een aanbesteding of contractueel kan ingrijpen. Indien zich bovenstaande contradictie lijkt voor te doen, wordt een juridische toets uitgevoerd. Deze juridische toets kan daarbij leiden tot het bijstellen van opdracht specifieke doelstellingen.

5.4 Instrumentarium

Om de leidende principes tot uitvoering te kunnen brengen, wordt samen met onze (collega) opdrachtgevers de komende tijd ingezet op het (verder) ontwikkelen van onderstaande tools:

- **Tool risico-verdeling:** deze tool geeft inzicht in welke risico-verdeling proportioneel is gezien de samenwerkingsrelatie die wordt nagestreefd;
- **Handleiding inzet Beste Prijs Kwaliteit Verhouding (BPKV):** handleiding voor inzet van BPKV specifiek voor binnen de provincie;
- **Beslisboom keuze inkoopthema's:** instrument dat aan de hand van een aantal vragen een duidelijk advies geeft welk(e) 'inkoopthema(s) een prominente plek moet(en) krijgen binnen een specifieke (strategische) aanbesteding;
- **Toolkit contract- en leveranciersmanagement:** we inventariseren welk instrumentarium er al is op het gebied van contract- en leveranciersmanagement en vullen aan op onderwerpen als: "voortdurende verbetering" (KPI ladder) en "transparante prestatiemeting".
- **Jaarkalender marktontmoetingen:** een jaarkalender zal ontwikkeld gaan worden waarop alle marktontmoetingen terug te vinden zijn die of door de provincie worden geïnitieerd of waar vanuit de provincie op aangesloten wordt.
- **Interne kennisbank ontwikkelen:** één digitale plek waarin alle inkoop gerelateerde formats en best practices van de provincie zijn terug te vinden die direct ondersteunen aan de uitvoering van dit inkoopbeleid.
- **Nieuwe/ innovatieve aanbestedingsvormen en formats die meer samenwerking mogelijk maken:** geïnvesteerd zal worden in het verder uitbouwen van formats van nieuwe / innovatieve aanbestedingsvormen en samenwerkingswerkwijzen.

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

A. Truggelaar
CZ/SI

Telefoonnummer +31235143977
truggelaara@noord-holland.nl

1 | 2

Betreft: Informatie betreffende vastgesteld Inkoopbeleid 2021-2024

Verzenddatum

- 9 APR. 2021

Geachte leden,

Kenmerk

1498055/1604766

Hierbij informeren wij u over het volgende onderwerp:

Uw kenmerk

Het vastgestelde Inkoopbeleid 2021-2024.

Inleiding

Op 2 maart 2021 hebben wij het Inkoopbeleid 2021-2024 in concept vastgesteld. Na bespreking in de Commissie EFB op 22 maart jl. hebben wij enkele aanpassingen doorgevoerd en het inkoopbeleid 2021-2024 definitief vastgesteld.

Deze brief is bedoeld om de Staten te informeren over de reacties uit de Commissie en de inhoud van het inkoopbeleid.

In het inkoopbeleid 2021-2024 is verwoord en toegelicht hoe wij door extra in te zetten op vier hoofdthema's (nog) meer maatschappelijk verantwoord kunnen inkopen. Omdat tussen de 30 en 50 % van de jaarlijkse begroting via inkopen wordt besteed, kan de provincie in haar rol als opdrachtgever ook daadwerkelijk impact hebben.

De vier thema's waar de komende jaren in ieder geval (extra) op wordt ingezet zijn:

- 1) Circulair Inkopen
- 2) Klimaatneutraal Inkopen
- 3) Sociaal Inkopen
- 4) Ethisch Inkopen

Hiermee wordt zo veel als mogelijk aangesloten bij reeds bestaande initiatieven en doelstellingen, zoals de afspraken in MRA verband met betrekking tot circulair inkopen, het Klimaatakkoord en eigen provinciale ambities die onder andere zijn vastgelegd in de actieagenda Circulaire Economie.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Het Inkoopbeleid en de gekozen thema's zijn door de Commissie positief ontvangen. Inhoudelijk waren er dan ook geen opmerkingen die vragen om substantiële aanpassingen van het beleid. Met betrekking tot het thema ethisch inkopen is, op aangeven van de Commissie, het woord 'kan' in de zin "Door middel van een leverancierscode *kan* de provincie ...uit te dragen" (pagina 12) vervangen door 'zal'. Verder was er behoefte aan een nadere duiding van de relatie tussen de reeds bestaande kaders en de kaders die genoemd zijn in het Inkoopbeleid met betrekking tot de uitvoering ervan.

Het gaat dan om:

- het Klimaatakkoord (PS 18 november 2019) en het hier uit voortvloeiende Actieprogramma Klimaat 2020-2030;
- het Ontwikkelingsperspectief Circulaire Economie (PS 12 juni 2017) en de hier uit voortvloeiende Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025;
- Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen 2020-2023 (PS 16 november 2020);
- Duurzaamheidsambities provinciale infrastructuur 2021-2023 (geagendeerd voor PS CIE MB 22 april 2021 en PS 17 mei 2021)
- Circulaire Roadmap van de Metropool Regio Amsterdam (MRA afspraak, 17 juni 2019)
- Greendeal duurzaam GWW (grond-, weg- en waterbouw) (ondertekend op 10 februari 2014)

Wij beogen met het Inkoopbeleid invulling te geven en bij te dragen aan reeds bestaande doelstellingen en zo min mogelijk nieuwe eigenstandige maatschappelijke doelstellingen te formuleren.

Het Inkoopbeleid heeft dus het karakter van uitvoeringsbeleid binnen de inhoudelijke en financiële kaders die Provinciale Staten daarvoor hebben gesteld. Per afzonderlijke opdracht zal bepaald worden op welke thema's kan worden ingezet, afhankelijk van onder andere de aard van de opdracht, de marktomstandigheden, kosten etc.

Tot slot

Aangezien het uitwerken van de diverse thema's binnen onze (strategische) opdrachten ook invloed zal hebben op genoemde, eerder vastgestelde ambities zullen de resultaten periodiek worden geëvalueerd.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
R.M. Bergkamp

1 bijlage(n)
Inkoopbeleid 2021-2024

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	6507
Extern Zaak ID	1400571
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	14 juni 2021
Agendapunt	15.d
Titel	Motie 41 Noodfonds: Brief GS aan PS inz. Uitnodiging aan gemeenten tot voorstel propositie noodfonds sociale infra voorjaar 2021 (C-agenda EFB 14-6-2021)
Organisatieonderdeel	BEL/RE&E

Bijlagen
Brief aan PS over inzet restbedrag noodfonds sociale infrastructuur (cultuur) in 2021.pdf
Bijlage 1 brief gemeenten Voorwaarden provinciaal noodfonds sociale infrastructuur voorjaar 2021.docx

Geagendeerd	Vergaderdatum
Overdracht vanuit GS	26 april 2021
Ingekomen stukken ter kennisname	30 april 2021
Economie Financiën en Bestuur	14 juni 2021

Toelichting

Provinciale Staten hebben op 18 mei 2020 een motie aangenomen om een noodfonds in te stellen voor culturele en maatschappelijke organisaties die schade hebben als gevolg van de coronacrisis. Met dit noodfonds heeft de provincie in 2020 samen met de gemeenten 100 instellingen financieel kunnen ondersteunen. Het resterende budget wordt ingezet voor noodsteun in de periode 1 januari – 1 juli van 2021. Gedeputeerde Staten nodigen de samenwerkende Noord-Hollandse gemeenten in Metropoolregio Amsterdam (MRA, minus Amsterdam) en Noord-Holland Noord (NHN) uit, uiterlijk 1 juli 2021, een voorstel in te dienen voor steun aan culturele instellingen van vitaal regionaal belang. Op basis van deze voorstellen zullen GS bijdragen uit het noodfonds verstrekken aan de gemeenten.

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

mw. P.D.M. Joosten

BEL/REE

Telefoonnummer +31235143939

joostenp@noord-holland.nl

1 | 3

**Betreft: Inzet restbedrag noodfonds sociale infrastructuur (cultuur)
in 2021**

Verzenddatum

22 APR. 2021

Kenmerk

1400571/1613687

Geachte leden,

Uw kenmerk

Met deze brief informeren wij u over de voortgang van motie 41 inzake het noodfonds sociale infrastructuur.

Op 11 februari 2021 (1400571/1565885) hebben wij u geïnformeerd over de uitvoering van motie 41 en ons voornemen om de resterende bedragen van het noodfonds in te zetten voor noodsteun in 2021.

In het najaar van 2020 zijn beide proposities van de samenwerkende gemeenten in Noord-Holland Noord (NHN) en de Metropoolregio Amsterdam (MRA) gehonoreerd. Wij hebben aan 37 gemeenten een subsidie verstrekt waarmee aan 100 culturele instellingen noodsteun is verleend. Wij hebben u geïnformeerd dat in beide regio's nog een budget resteert vanuit het provinciale noodfonds en dat dit restantbudget in 2021 ingezet wordt als noodsteun voor de periode 1 januari – 1 juli 2021.

Voor NHN resteert een bedrag van € 391.531 (provincie € 254.495, gemeenten € 137.036). Voor de MRA resteert een bedrag van € 3.927.853 (provincie € 2.553.104, gemeenten € 1.374.749).

Uitnodigen gemeenten

Conform onze brief van februari 2021 en de wensen die geuit zijn in de bestuurlijke overleggen van 3 december 2020 nodigen wij de samenwerkende gemeenten in NHN en MRA uit om te komen tot een propositie voor noodsteun aan instellingen in de periode 1 januari – 1 juli 2021. Daarvoor wordt het resterende bedrag uit 2020 ingezet dat per regio over is gebleven.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Het noodfonds richt zich op de voortdurende schade die instellingen hebben door de Covid-19 maatregelen. De meeste instellingen hebben hun deuren in het najaar 2020 wederom moeten sluiten. De digitale mogelijkheden worden verkend maar bieden voor cultuur en cultuurbezoekers een beperkt alternatief. Dat maakt dat ze geen inkomsten hebben maar wel kosten. Noodhulp, zoals door Provinciale Staten mogelijk gemaakt vanuit motie 41, blijft noodzakelijk.

De noodhulp uit het provinciale noodfonds is echter sluitsteen op de hulp van Rijk, gemeenten en landelijk fondsen. Dat maakt prognosticeren van de behoefte lastig. De samenwerkende gemeenten hebben aangegeven rond juni/juli een goed overzicht te kunnen leveren. Waarbij dan tevens duidelijk is van welke rijks- en gemeentelijke maatregelen gebruik gemaakt wordt.

De voorwaarden voor de noodsteun zijn conform hetgeen is afgestemd in zomer 2020, zij het dat ingegaan is op de wens vanuit de wethouders om nog meer de focus te richten op de instellingen met een vitale regionale rol (zogenaamde categorie 1 instellingen).

Onderbesteding uitgekeerde subsidies 2020

Tijdens de ambtelijke overleggen in januari/februari 2021 hebben gemeenten aangegeven dat de subsidies die zijn uitgekeerd in 2020 niet geheel zullen worden ingezet. Reden hiervoor is dat de gemaakte prognoses voor de propositie al in zomer 2020 zijn berekend. Door de voortdurende coronacrisis zijn de generieke maatregelen van het Rijk verlengd (NOW, TOZO, etc.). Daarnaast was op dat moment nog niet bekend dat diverse publieke en private fondsen noodsteun zouden verlenen aan culturele instellingen. Ook hebben verschillende organisaties geanticipeerd op minder inkomsten en langere sluiting door kostenbesparende maatregelen te nemen. Bij de vaststelling van subsidie over 2020 in augustus 2021 wordt duidelijk of er sprake is van eventuele onderbesteding en hoe groot deze is.

Gemeenten verwachten dat de Covid-19 maatregelen nog lang effect hebben op de culturele instellingen zowel dit jaar als in 2022. Daarom is het nodig om eventuele bedragen die terugvloeien uit het noodfonds wel te blijven inzetten voor het doel van dit noodfonds sociale infrastructuur: zorgen dat de instellingen Covid-19 overleven en de rijke culturele infrastructuur in Noord-Holland in stand blijft.

Vervolg

Komende maanden wordt toegewerkt naar een goede uitwerking voor het restant van het noodfonds sociale infrastructuur. Uitwerking geschiedt op een vergelijkbare wijze als in 2020.

Wij hopen u rond september 2021 verder te informeren over de besteding van de resterende middelen van het noodfonds met een lijst van gemeenten en organisaties die we met het noodfonds de benodigde noodsteun hebben geboden.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

Bijlagen:

- Uitnodiging gemeenten MRA
- Uitnodiging gemeenten NHN
- Voorwaarden provinciaal noodfonds sociale infrastructuur

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Burgemeesters en Wethouders van de gemeenten binnen het
samenwerkingsverband cultuur van Noord-Holland Noord.

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

P.D.M. Joosten

BEL/REE

Telefoonnummer +31235143939

joostenp@noord-holland.nl

1 | 4

**Betreft: Uitnodiging tot een gezamenlijk voorstel voor 2021 inzake het
provinciaal noodfonds sociale infrastructuur**

Verzenddatum

22 APR. 2021

Kenmerk

1400571/1613685

Geachte college,

Uw kenmerk

Provinciale Staten hebben in de vergadering van 18 mei 2020 een motie aangenomen voor het instellen van een provinciaal noodfonds gericht op culturele en maatschappelijke organisaties in Noord-Holland die zwaar geraakt worden door de landelijke Covid-19 maatregelen en daardoor in het voortbestaan bedreigd worden. Uitgangspunt is dat we hierbij nauw samenwerken met de Noord-Hollandse gemeenten die met deze organisaties een directe relatie hebben.

Door deze intensieve samenwerking heeft u op 1 oktober 2020 een gezamenlijke propositie aangeleverd die wij als provincie hebben gehonoreerd. Hiermee hebben we met vereende krachten 100 culturele instellingen in Noord-Holland kunnen steunen om de Covid-19 crisis in 2020 te kunnen doorstaan.

Van dit noodfonds resteert voor de Noord-Holland Noord (NHN) nog een bedrag van € 391.531 (provincie € 254.495, gemeenten € 137.036 bij 35% gemeentelijk matching). Gezien de voortdurende gevolgen voor de culturele sector door de Covid-19 maatregelen hebben wij dit restbedrag gereserveerd om noodsteun te kunnen verlenen aan culturele instellingen met vervolgschade Covid-19 in het voorjaar van 2021 (1 januari - 1 juli 2021).

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Dreef 1
2012 HR Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Rtw-nummer NI 0010 03 124 R 08

Op 3 december 2020 hebben wij een eerste overleg gevoerd met de Noord-Hollandse wethouders over de inzet van dit restbedrag. Geconcludeerd werd dat in de zomer en het najaar van 2020 gevolgde procedure op instemming van de gemeenten kon rekenen én dat de samenwerking tussen de gemeenten en provincie om tot de proposities te komen zeer succesvol is geweest. De direct betrokken wethouders hebben aangegeven graag weer in te gaan op onze uitnodiging om samen op te trekken in de uitvoering van het noodfonds. De verwachting is dat de middelen van ons noodfonds niet toereikend zullen zijn om alle culturele en maatschappelijke organisaties in nood te kunnen steunen. Daarom is ervoor gekozen bij de inzet van het restbedrag in 2021 te focussen op instellingen met een belangrijke rol in de uitvoeringsketen en met een zekere omvang qua publieksbereik (zgn. categorie 1 instellingen). Het uitgangspunt van cofinanciering/matching blijft huidige verdeling: 65% provincie – 35% gemeenten. Indien blijkt dat door een lagere procentuele bijdrage van de provincie meer instellingen uit categorie 1 ondersteund kunnen worden, is dat bespreekbaar.

In vervolg hierop nodigen wij u graag uit om te komen tot een gezamenlijk voorstel voor het voorjaar 2021 welke culturele instellingen te ondersteunen, die te lijden hebben van de landelijke Covid-19 maatregelen en die behoren tot de vitale culturele infrastructuur in uw regio.

Wij stellen hiervoor een bedrag van maximaal € 254.495 beschikbaar voor uw regio.

Om te komen tot een goed afgewogen voorstel hebben wij samen met de kerngemeenten van de Metropoolregio Amsterdam en Noord-Holland Noord een aantal voorwaarden geformuleerd die als afwegingskader dienen. Deze voorwaarden zijn op het bestuurlijk overleg van 1 juli 2020 bekrachtigd en zijn, evenals een beschrijving van de procedure, bij deze brief gevoegd. Deze voorwaarden zijn aangepast op basis van de wensen van de gemeenten zoals aangegeven op het bestuurlijk overleg van 3 december 2020. Medio juni 2021 organiseren wij een nieuw bestuurlijk overleg om het concept voorstel te bespreken. Daarna kan het definitieve voorstel als subsidieaanvraag conform onderstaande procedure worden ingediend.

Procedure:

Graag ontvangen wij uiterlijk 1 juli 2021 uw voorstel in de vorm van een gezamenlijke subsidieaanvraag met hierin beschreven:

- Welke organisaties binnen NHN worden voorgedragen voor steun door de provincie voor maximaal een totaalbedrag van € 254.495;
- Per instelling aangeven welk bedrag nodig is uit het noodfonds;
- Hoe is dit bedrag per instelling tot stand gekomen? (U heeft hiervoor in zomer 2020 een rekenmodel ontvangen);
- De verdeling van het beschikbare bedrag over de gemeenten in uw regio;

Iedere gemeente vraagt daarnaast individueel subsidie aan voor het bedrag dat zij als gemeente uit het noodfonds nodig hebben, middels het daartoe beschikbare formulier.

Nadat wij tot een besluit gekomen zijn, ontvangt u per gemeente bericht over de uitkomst, deze zal in cc gezonden worden aan de andere deelnemende gemeenten.

Toetsingskader

U dient te voldoen aan de algemene subsidievoorwaarden van de provincie Noord-Holland https://www.noord-holland.nl/Loket/Subsidies/Algemene_subsidieverordening

Verstrekke subsidies in 2020 en mogelijke onderbesteding

Wanneer u in 2020 subsidie van ons heeft ontvangen vanuit dit noodfonds, dan maken wij u erop attent dat wij uw verzoek tot vaststelling van de in 2020 verstrekte subsidie uiterlijk op 1 augustus 2021 verwachten. Van verschillende kanten hebben wij vernomen dat deze subsidie niet overal ingezet hoefde te worden als noodsteun omdat andere maatregelen voldoende waren. Volgens onze voorwaarden zullen wij dit bedrag terugvorderen. Indien er sprake is van eventuele onderbesteding willen wij u vragen dit goed en tijdig in kaart te brengen. Zodra een goed overzicht beschikbaar is gaan wij met u in gesprek over hoe een eventuele onderbesteding ingezet kan worden voor de (categorie 1) instellingen die nettoschade hebben vanwege de Covid-19 maatregelen.

Indien u nog vragen heeft kunt u deze stellen aan:

Els Joosten, email: joostene@noord-holland.nl,

telefoon: 06 25762235 of

Ellen Koning-Vereecken, email: koninge@noord-holland.nl,

telefoon: 06 18609423.

Wij zien uw voorstel graag tegenmoet,

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

2 bijlagen

- voorwaarden

- procedure

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Burgemeesters en Wethouders van de gemeenten binnen het
samenwerkingsverband cultuur van de Metropoolregio Amsterdam

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

P.D.M. Joosten

BEL/REE

Telefoonnummer +31235143939

joostenp@noord-holland.nl

1 | 4

**Betreft: Uitnodiging tot een gezamenlijk voorstel voor 2021 inzake het
provinciaal noodfonds sociale infrastructuur**

Verzenddatum

22 APR. 2021

Kenmerk

1400571/1610604

Geachte college,

Uw kenmerk

Provinciale Staten hebben in de vergadering van 18 mei 2020 een motie aangenomen voor het instellen van een provinciaal noodfonds gericht op culturele en maatschappelijke organisaties in Noord-Holland die zwaar geraakt worden door de landelijke Covid-19 maatregelen en daardoor in het voortbestaan bedreigd worden. Uitgangspunt is dat we hierbij nauw samenwerken met de Noord-Hollandse gemeenten die met deze organisaties een directe relatie hebben.

Door deze intensieve samenwerking heeft u op 1 oktober 2020 een gezamenlijke propositie aangeleverd die wij als provincie hebben gehonoreerd. Hiermee hebben we met vereende krachten 100 culturele instellingen in Noord-Holland kunnen steunen om de Covid-19 crisis in 2020 te kunnen doorstaan.

Van dit noodfonds resteert voor de MRA nog een bedrag van € 3.927.853 (€ 2.553.104 provincie en € 1.374.749 gemeenten bij 35% gemeentelijk matching). Gezien de voortdurende gevolgen voor de culturele sector door de Covid-19 maatregelen hebben wij dit restbedrag gereserveerd voor gemeenten om noodsteun te kunnen verlenen aan culturele instellingen met vervolgschade Covid-19 in het voorjaar van 2021 (1 januari – 1 juli 2021).

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Dreef 1
2012 HR Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Rtw-nummer NI 0010 03 124 R 08

Op 3 december 2020 hebben wij een eerste overleg gevoerd met de Noord-Hollandse wethouders over de inzet van dit restbedrag. Geconcludeerd werd dat de in 2020 gevolgde procedure op instemming van de gemeenten kon rekenen én dat de samenwerking tussen de gemeenten en provincie om tot de proposities te komen zeer succesvol is geweest. De direct betrokken wethouders hebben aangegeven graag weer in te gaan op onze uitnodiging om samen op te trekken in de uitvoering van het noodfonds. De verwachting is dat de middelen van ons noodfonds niet toereikend zullen zijn om alle culturele en maatschappelijke organisaties in nood te kunnen steunen. Daarom is ervoor gekozen bij de inzet van het restbedrag in 2021 te focussen op instellingen met een belangrijke rol in de uitvoeringsketen en met een zekere omvang qua publieksbereik (zgn. categorie 1 instellingen). Het uitgangspunt van cofinanciering/matching blijft de huidige verdeling: 65% provincie –35% gemeenten. Indien blijkt dat door een lagere procentuele bijdrage van de provincie meer instellingen uit categorie 1 ondersteund kunnen worden, is dat bespreekbaar.

In vervolg hierop nodigen wij u graag uit om te komen tot een gezamenlijk voorstel voor het voorjaar 2021 welke culturele instellingen te ondersteunen, die te lijden hebben van de landelijke Covid-19 maatregelen en die behoren tot de vitale culturele infrastructuur in uw regio.

Wij stellen hiervoor een bedrag van maximaal € 2.553.104 beschikbaar voor uw regio.

Om te komen tot een goed afgewogen voorstel hebben wij samen met de kerngemeenten van de MRA en Noord-Holland Noord een aantal voorwaarden geformuleerd die als afwegingskader dienen. Deze voorwaarden zijn op het bestuurlijk overleg van 1 juli 2020 bekrachtigd en zijn, evenals een beschrijving van de procedure, bij deze brief gevoegd. Deze voorwaarden zijn aangepast op basis van de wensen van de gemeenten zoals aangegeven in het bestuurlijk overleg van 3 december 2020. Medio juni 2021 organiseren wij een nieuw bestuurlijk overleg om het concept voorstel te bespreken. Daarna kan het definitieve voorstel als subsidieaanvraag conform onderstaande procedure worden ingediend.

Indien u nog vragen heeft kunt u deze stellen aan:

Els Joosten, email: joostene@noord-holland.nl,

telefoon: 06 25762235 of

Ellen Koning-Vereecken, email: koninge@noord-holland.nl,

telefoon: 06 18609423

Wij zien uw voorstel graag tegenmoet,

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

2 bijlagen - voorwaarden
 - procedure

Procedure:

Graag ontvangen wij uiterlijk 1 juli 2021 uw voorstel in de vorm van een gezamenlijke subsidieaanvraag met hierin beschreven:

- Welke organisaties binnen de MRA worden voorgedragen voor steun door de provincie voor maximaal een totaalbedrag van € 2.553.104;
- Per instelling aangeven welk bedrag nodig is uit het noodfonds;
- Hoe is dit bedrag per instelling tot stand gekomen? (U heeft hiervoor in zomer 2020 een rekenmodel ontvangen);
- De verdeling van het beschikbare bedrag over de gemeenten in uw regio;

Iedere gemeente vraagt daarnaast individueel subsidie aan voor het bedrag dat zij als gemeente uit het noodfonds nodig hebben, middels het daartoe beschikbare formulier.

Nadat wij tot een besluit gekomen zijn, ontvangt u per gemeente bericht over de uitkomst, deze zal in cc gezonden worden aan de andere deelnemende gemeenten.

Toetsingskader

U dient te voldoen aan de algemene subsidievoorwaarden van de provincie Noord-Holland https://www.noord-holland.nl/Loket/Subsidies/Algemene_subsidieverorning

Verstrekke subsidies in 2020 en mogelijke onderbesteding

Wanneer u in 2020 subsidie van ons heeft ontvangen vanuit dit noodfonds, dan maken wij u erop attent dat wij uw verzoek tot vaststelling van de in 2020 verstrekte subsidie uiterlijk op 1 augustus 2021 verwachten. Van verschillende kanten hebben wij vernomen dat deze subsidie niet overal ingezet hoefde te worden als noodsteun omdat andere maatregelen voldoende waren. Volgens onze voorwaarden zullen wij dit bedrag terugvorderen. Indien er sprake is van eventuele onderbesteding willen wij u vragen dit goed en tijdig in kaart te brengen. Zodra een goed overzicht beschikbaar is gaan wij met u in gesprek over hoe een eventuele onderbesteding ingezet kan worden voor de (categorie 1) instellingen die nettoschade hebben vanwege de Covid-19 maatregelen.

Uitwerking voorwaarden provinciaal noodfonds sociale infra

Voorwaarden vanuit de motie van Provinciale Staten

De provincie Noord-Holland heeft in najaar 2020 een noodfonds ingericht met een bedrag van € 10 miljoen voor de sociale infrastructuur, dat mede ten goede komt om culturele en maatschappelijke organisaties te ondersteunen in de coronacrisis. Dit bedrag kan worden ingezet om te voorkomen dat instellingen in Noord-Holland moeten sluiten.

Met uitvoering van deze motie treedt de provincie buiten haar kerntaken. Immers de instandhouding van de culturele en maatschappelijke infrastructuur is een gemeentelijke verantwoordelijkheid. De nood is echter hoog. In de huidige situatie wil provincie NH de extra voor deze crisis beschikbaar gestelde middelen zo goed mogelijk besteden om ervoor te zorgen dat de culturele en maatschappelijk infrastructuur in Noord-Holland door deze ongekende crisis komt. Daarom wil ze graag hierin samenwerken met de gemeenten.

Op 1 oktober 2020 zijn er door de regio's MRA en NHN twee proposities ingediend. Deze zijn beiden gehonoreerd door de provincie. Hierbij zijn aan 37 gemeenten subsidie verstrekt waarmee aan 100 culturele instellingen in Noord-Holland noodsteun is verleend. In beide regio's resteert nog een bedrag. Vanuit het provinciale noodfonds resteert voor NHN een bedrag van € 391.531 (provincie € 254.495, gemeenten € 137.036). Voor de MRA resteert een bedrag van € 3.927.853 (provincie € 2.553.104, gemeenten € 1.374.749). Dit restantbudget wordt in 2021 ingezet als noodsteun voor de periode 1 januari – 1 juli 2021.

Uitgangspunten voor de inzet in 2021

Op het bestuurlijk overleg met de wethouders op 3 december 2020 is overleg gevoerd over de inzet van dit restantbedrag. Geconcludeerd werd dat de in 2020 gevolgde procedure op instemming van de gemeenten kon rekenen én dat de samenwerking tussen de gemeenten en provincie om tot de proposities te komen zeer succesvol is geweest.

Voor de inzet van het restant hebben de wethouders aangegeven dat de voorkeur uitgaat naar:

- Qua proces dezelfde procedure te volgen als in zomer en najaar 2020. Dat wil zeggen toewerken naar twee proposities: één van Noord-Holland Noord en één van de gemeenten in de MRA (exclusief Amsterdam).
- Dezelfde voorwaarden te hanteren als bij de eerste procedure.
- De kopgroep van gemeenten wederom het voortouw te laten nemen om tot een propositie te komen. Voor Noord-Holland Noord bestaat deze kopgroep uit de gemeenten Alkmaar, Hoorn en Den Helder. Voor de MRA zijn het de gemeenten Haarlem, Haarlemmermeer, Zaanstad, Purmerend, Velsen, Hilversum, Amstelveen.
- Alkmaar en Haarlem zijn wederom penvoerder voor hun regio.
- Het provinciale budget wordt ingezet als aanvulling op de maatregelen voor cultuur van rijk en gemeenten.
- Gezien de relatief beperkte omvang van het restbedrag in verhouding tot de te verwachten schade bij culturele instellingen is uitgangspunt voor de inzet van het

restbedrag in 2021 te focussen op instellingen met een belangrijke rol in de uitvoeringsketen en met een zekere omvang qua publieksbereik (categorie 1 instellingen cf. de voorwaarden van het noodfonds).

- Het uitgangspunt van cofinanciering/matching is de huidige verdeling: 65% provincie –35% gemeenten. In overleg wordt verkend of het wenselijk is om deze verdeling aan te passen. Als blijkt dat door een lagere procentuele bijdrage van de provincie meer instellingen uit categorie 1 ondersteund kunnen worden, is dat bespreekbaar.

In eerdere bestuurlijke overleggen (4 juni 2020 en 1 juli 2020) is met alle portefeuillehouders cultuur van de regio Noord-Holland Noord en de regio MRA overeengekomen dat de gemeenten, zowel in MRA als in NHN verband met een gezamenlijk voorstel van hun regio zullen komen waarin beschreven is voor welke instellingen (van regionaal belang) steun uit het noodfonds gewenst is. Op het bestuurlijk overleg van 1 juli 2020 zijn de onderstaande voorwaarden vastgesteld. De verwachting is dat de middelen van het noodfonds ook voor het voorjaar 2021 niet toereikend zullen zijn om alle culturele en maatschappelijke organisaties in nood te kunnen steunen. Door de gemeenten is aangegeven dat zij, op basis van hun kennis van de lokale en regionale behoefte, prioriteit willen geven aan noodsteun voor de culturele instellingen in categorie 1. Op basis hiervan hebben we met de gemeenten afgesproken dat de focus van het noodfonds ligt op deze culturele instellingen. Bij wijze van uitzondering kunnen in het voorstel ook maatschappelijk organisaties worden opgenomen die passen in de onderstaande voorwaarden.

Het noodfonds is bedoeld voor regionale organisaties die acute financiële problemen hebben als gevolg van de maatregelen tegen de verspreiding van Covid-19. De verdeelsleutel van het beschikbaar budget is gebaseerd op het aantal inwoners (voor de MRA minus Amsterdam).

Het noodfonds van de provincie wordt ingezet als een aanvullend fonds voor de *vitale regionale* instellingen die, restschade hebben na het gebruik van landelijke regelingen, buiten de gemeente Amsterdam gevestigd zijn en die door de coronamaatregelen structureel verlies draaien. Voorwaarde vanuit provinciale staten is cofinanciering door gemeenten. Om meer duiding te geven aan welke instellingen prioriteit gegeven kan worden zijn in nauw overleg met de gemeenten onderstaande voorwaarden opgesteld.

Voorwaarden voor ondersteuning van culturele instellingen

A. Algemeen

- De gemeente of regio waarin deze instelling gevestigd is, is voornemens om de bijdrage uit het noodfonds te matchen met x-bedrag aan extra middelen bovenop de reguliere subsidie aan de betreffende instelling (zijnde minimaal 35 % van het tekort/netto schadebedrag) om de schade van de Covid-19 zo veel mogelijk te beperken.

- De gemeenten kunnen binnen het samenwerkingsverband van MRA of NHN samen besluiten om aan de provincie een ander matchingspercentage voor te dragen, indien zij daarmee meer instellingen (in categorie 1) in hun regio kunnen bedienen. Dat dient voor de gemeenten in de MRA wel hetzelfde percentage te zijn. Ook voor de gemeenten in NHN kan gewerkt worden met een ander percentage. De percentages tussen MRA en NHN kunnen verschillen naar gelang de wens van de gezamenlijke gemeenten.
- Deze matching kan (gedeeltelijk) bestaan uit huurkijtschelding of andere coulance-maatregelen van de gemeente.
- Provincie draagt maximaal 65% van het netto schadebedrag per instelling bij.
- De gemeente heeft een structurele subsidierelatie met de culturele instelling.

B. Financiële schade

- De instelling:
 - o heeft aantoonbare schade door de landelijke maatregelen die zijn genomen in verband met Covid-19;
 - o deze schade kan niet geheel gedekt worden door de generieke maatregelen van het rijk (NOW, TOGS/TOZO, etc);
 - o heeft onvoldoende bijdrage ontvangen om deze schade te dekken vanuit landelijk noodfonds(en) van OCW of onderdelen hiervan die uitgevoerd worden door het Mondriaan Fonds, Filmfonds of Fonds Podiumkunsten;
 - o heeft, voor zover verantwoord, de eigen reserve aangesproken;
 - o heeft een eigen inkomsten percentage van minimaal 15 % van hun totale omzet in 2019;
 - o was voor januari 2020 financieel gezond (solvabiliteit over 2019 is boven de 15%) of kan met de meerjarenbegroting/een financiële prognose over 2020 en 2021 aantonen dat de organisatie in 2020 of 2021 gezond zou worden zonder tussenkomst van coronamaatregelen.

C. Regionaal belang

- Het gaat om een instelling met een bovenlokale functie en een vitale functie in de regionale culturele infrastructuur:
 - o de culturele instelling heeft een bovenlokaal publieksbereik;
 - o de culturele instelling heeft een eigen plek (accommodatie);
 - o de culturele instelling biedt gedurende een groot deel van het jaar activiteiten aan.

D. Verdeling budget.

Het budget wordt ingezet om zoveel mogelijk instellingen voldoende te kunnen ondersteunen vanuit de categorie 1. Instellingen die in het najaar onder categorie 2 vielen zijn uitgesloten voor de steun in voorjaar 2021.

Categorie 1:

Musea, podia, filmtheaters, presentatie-instellingen en festivals

- De instelling heeft een belangrijke regionale rol in de uitvoeringsketen van de disciplines museaal, hedendaagse beeldende kunst, podiumkunsten en/of filmtheaters en kan toelichten hoe die rol wordt vormgegeven.
- Voor musea gelden als voorwaarden: het beheer en behoud van een collectie van regionaal, provinciaal of nationaal belang; is geregistreerd in het museumregister van Stichting Museumregister Nederland en heeft minimaal 10.000 drempeloverschrijdingen in 2019.
- Voor theaters en poppodia geldt een minimum van 80 voorstellingen/concerten en drempeloverschrijdingen van minimaal 40.000 in 2019 en is lid van de VSCD dan wel VNPF.
- Voor filmtheaters geldt een minimum van 40 vertoningen en drempeloverschrijdingen van minimaal 5.000 in 2019.
- Voor presentatie-instellingen hedendaagse beeldende kunst geldt dat zij een minimum van 3 exposities en 3000 drempeloverschrijdingen hebben in 2019.
- Voor festivals geldt dat zij: minimaal drie jaar bestaan, een bovenlokaal bereik hebben met minimaal 20.000 bezoekers, openbaar toegankelijk zijn en aangesloten zijn bij de Verenigde Podiumkunstfestivals dan wel de VSCD.

Bijlage A. Aanvullende overwegingen die kunnen helpen bij de selectie.

Wanneer blijkt dat het budget ontoereikend is om de in categorie 1 instellingen allemaal te honoreren, kunnen onderstaande aanvullende overwegingen helpen bij het maken van een definitieve selectie.

- Spreiding en diversiteit in de regio. Wat blijft er over aan voorzieningen wanneer deze instelling omvalt. Wat is minimum om bepaalde functies in de regio qua leefbaarheid & economische ontwikkeling te behouden. Het totale aanbod moet voldoende divers blijven.
- Is hier sprake van zgn. 'ketenschade': bijvoorbeeld: Wat is de rol binnen de provinciale & landelijke artistieke vernieuwing? Heeft de instelling een functie als productiehuis? Wat kunnen de instellingen betekenen t.a.v. de opdrachten aan producerende organisaties en zzp'ers? Heeft de instellingen een bepalende functie (economisch en artistiek) in de regionale keten?
- Schept de instelling regionale en lokale werkgelegenheid en kan de instelling opdrachtenstroom richting zzp'ers en andere instellingen weer op gang brengen.
- Levensvatbaarheid? Hoe kansrijk is de instelling om te overleven op de langere termijn? Kan de instelling invulling geven aan de 1,5 meter maatschappij?
- Cultureel Ondernemerschap; is de instelling geheel van subsidie afhankelijk? Wat zijn andere inkomstenstromen? Is er sprake geweest van eerdere gemeentelijke bezuinigingen op de instelling en wat is de impact hiervan?

Bijlage B. Veelgestelde vragen:

Welke financiële schade wordt door het noodfonds vergoed?

Het gaat om de netto financiële schade die de instellingen tot 1 juli 2021 hebben als gevolg van de landelijke maatregelen inzake Covid 19. De financiële schade houdt rechtstreeks verband met invoering van deze maatregelen. Hieronder vallen bijvoorbeeld: inkomstenderving door stopzetten van publieksactiviteiten, horeca-schade, kaartverkoop, etc. Het gaat om de werkelijke nettoschade tot 15 mei 2021 en de geschatte nettoschade tot 1 juli 2021.

Wat is nettoschade?

Onder nettoschade verstaan we hier de volgende berekening:

Omzetverlies voorjaar 2021 (januari – juni 2021 in vergelijking met dezelfde periode 2019) minus de niet gemaakte kosten voorjaar 2021 (vanwege het niet doorgaan van activiteiten) minus de inkomsten uit generieke rijksmaatregelen (NOW, TOGS, etc), minus de 12,5 % eigen reserve (indien verantwoord).

Waarom gaat het in categorie 1 om instellingen als musea, podia en filmtheaters, presentatie-instellingen en festivals?

Het gaat om een noodfonds. Uit het landelijk onderzoek blijkt dat de grootste schade ligt bij instellingen met een publieksfunctie, gezien zij voor een belangrijk deel van publieksinkomsten afhankelijk zijn.

Wat zijn presentatie instellingen?

Presentatie-instellingen zijn plaatsen waar hedendaagse beeldende kunst in zijn meer experimentele vorm en context wordt getoond. Zij zijn van essentieel belang voor de diversiteit van het kunstenaarsaanbod, de (inter)nationale uitstraling van hedendaagse beeldende kunst, de aanwas van nieuw talent, nieuwe vormen van publieksbereik en nieuwe tentoonstellingsconcepten.

Waar kunnen niet gesubsidieerde en commerciële culturele instellingen terecht?

Deze doelgroep kan gebruik maken van de generieke maatregelen voor ondernemers van de rijksoverheid. Daarnaast kunnen ze terecht bij Cultuur + Ondernemen waar de minister een extra bedrag heeft vrijgemaakt voor een leenfaciliteit. Deze leenfaciliteit is bedoeld voor ondernemingen in de culturele en creatieve sector die onvoldoende gebruik kunnen maken van de generieke maatregelen en niet in aanmerking komen voor de aanvullende subsidie voor producerende instellingen, de opengestelde Monumenten Lening of investeringen in de vitale regionale infrastructuur. De cultuursector is immers vele malen groter dan alleen het gesubsidieerde deel. Zij worden hiermee in staat gesteld publieksgerichte producties, programma's, tentoonstellingen of projecten te ontwikkelen. De inkomsten van deze activiteiten moeten voldoende zijn om naar verwachting de kosten van de lening dekken. Zo kan de lening bijdragen aan (de heropbouw van) een gezonde exploitatie.

Wanneer is er sprake van een structurele subsidierelatie een instelling met één (of meer) gemeenten?

Dit kan door o.a.:

- Een structurele opname in de begroting.
- Opname in het cultuurbeleidsplan van de gemeente en de meerjarenbegroting
- Meerjarige subsidierelatie van tenminste 3 jaar
- Positief advies voor cultuurbeleidsperiode 2021-2024

Wat zijn drempeloverschrijdingen?

Met drempeloverschrijdingen wordt hier bedoeld; het geheel aan aantal fysieke bezoekers aan de instelling voor voorstellingen, cursussen, presentaties, vakbeurzen, educatieve projecten en andere evenementen in 2019.

Wat valt onder eigen inkomsten?

de volgende baten, welke terug te vinden zijn in de jaarrekening aan de batenkant van de exploitatierekening, te verstaan:

- a. publieksinkomsten; en
- b. overige inkomsten, zijnde:
 - 1. directe opbrengsten in de vorm van sponsorinkomsten en overige inkomsten;
 - 2. indirecte opbrengsten;
 - 3. overige bijdragen.

Onder eigen inkomsten worden in elk geval niet begrepen de volgende baten:

- a. subsidies die zijn verstrekt door een bestuursorgaan;
- b. overige bijdragen uit publieke middelen;
- c. rentebaten;
- d. bijdragen in natura;
- e. kapitalisatie van vrijwilligers;
- f. waardering vrijkaarten; en
- g. overige baten die geen relatie hebben met cultureel ondernemerschap.

Wat verstaan we onder reserves?

vrij besteedbaar vermogen, behorende tot:

- a. de algemene reserve;
- b. het stichtingskapitaal; en
- c. relevante bestemmingsfondsen

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	6385
Extern Zaak ID	1421660
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	14 juni 2021
Agendapunt	15.e
Titel	Circulaire Economie: Wijziging en vaststelling subsidieplafond 2021 uitvoeringsregeling subsidie kleinschalige activiteiten circulaire economie Noord- Holland 2020 (C-agenda EFB 14-6-2021)
Organisatieonderdeel	BEL/OMB

Bijlagen

Brief aan PS over wijziging en vaststelling subsidieplafond 2021 Uvr subsidie kleinschalige activiteiten circulaire economie.pdf

Geagendeerd	Vergaderdatum
Overdracht vanuit GS	19 april 2021
Ingekomen stukken ter kennisname	30 april 2021
Economie Financiën en Bestuur	14 juni 2021

Toelichting

De Uitvoeringsregeling subsidie kleinschalige activiteiten circulaire economie Noord-Holland 2020 beoogt activiteiten van in aanmerking komende stichtingen en verenigingen te subsidiëren die bijdragen aan de bewustwording en gedragsverandering van inwoners uit Noord-Holland. Dit om de kansen voor een circulaire economie en het bewustzijn van de noodzaak om tot een circulaire economie te komen te vergroten. De regeling is na openstelling in 2020 aangepast om nog beter aan te sluiten bij de doelen van de provincie Noord-Holland zoals opgenomen in de Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025.

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

H.A.J. Hermans

BEL/OMB

Telefoonnummer +31235145014

hermansh@noord-holland.nl

1 | 2

Betreft: Wijziging en vaststelling subsidieplafond 2021
Uitvoeringsregeling subsidie kleinschalige activiteiten circulaire
economie Noord-Holland 2020

Verzenddatum

15 APR. 2021

Kenmerk

1421660/1596498

Geachte leden,

Uw kenmerk

Graag informeren wij u over het volgende onderwerp:
Wijziging en vaststelling subsidieplafond Uitvoeringsregeling subsidie
kleinschalige activiteiten circulaire economie Noord-Holland 2020.

Inleiding

De Uitvoeringsregeling subsidie kleinschalige activiteiten circulaire economie Noord-Holland 2020 is vastgesteld door Gedeputeerde Staten op 2 juni 2020. Deze uitvoeringsregeling maakte het mogelijk om subsidie te verstrekken voor activiteiten die bijdragen aan de bewustwording over circulaire economie en gedragsverandering van inwoners uit Noord-Holland op dit gebied. Dit om kansen voor een circulaire economie en het bewustzijn over nut en noodzaak om te komen tot een circulaire economie te vergroten.

De regeling richtte zich op activiteiten van stichtingen en verenigingen die actief zijn op het vlak van de circulaire economie. Een kleine bijdrage in de kosten biedt veelal een ruggensteun om voorgenomen activiteiten te realiseren, die anders niet van de grond komen. Zo is in 2021 bijvoorbeeld een campagne gesteund die als doel had om afnemers te vinden voor producten met circulair katoengaren, en om consumenten meer bewust te maken van de negatieve milieu-impact van de textielindustrie. Ook is een initiatief gesteund dat zich richtte op het terugdringen van het gebruik van plastic door Noord-Hollandse strandpaviljoens.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Na een succesvolle openstelling in 2020 is de uitvoeringsregeling geëvalueerd. Naar aanleiding van deze evaluatie is de regeling op een aantal punten aangescherpt en in gewijzigde vorm vastgesteld door Gedeputeerde Staten. Daarnaast is door Gedeputeerde Staten besloten om de uitvoeringsregeling in 2021 opnieuw open te stellen met een subsidieplafond van €25.000,-. De te subsidiëren activiteiten dienen aan te sluiten op de recent vastgestelde Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025.

Informatie over de gehonoreerde subsidieaanvragen en de daarmee uitgevoerde activiteiten worden gedeeld via de provinciale projectwebsite van het programma circulaire economie.

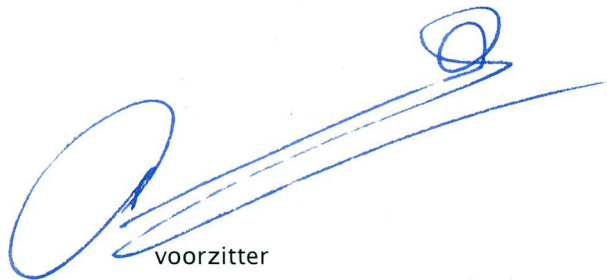
Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

1^e Concept verslag Rekeningencommissie

Datum vergadering	:	4 maart 2020
Commissievoorzitter	:	D.G. Heijnen
Commissiegriffier	:	Mw. M. Spoor
Telefoonnummer/e-mail	:	023-5145308 / spoorm@noord-holland.nl

Aanwezig:

Commissievoorzitter D.G. Heijnen

Commissiegriffier Mw. M. Spoor

5 Leden van de commissie D66 mw. A.C. Kapitein
GL J.W. Dulfer
PvdA J.J. Carton
VVD G.J.W. Hartog
PvdD F.A.S. Zoon

10 Gedeputeerde mw. Z. Pels
Ambtelijke ondersteuning J. Bierhuizen
Notulist mw. M. Spoor

15 Agenda

1. Opening
2. Mededelingen
3. Vaststellen van de agenda
4. Vaststellen concept verslag van de vergadering van 7 december 2020
- 20 5. Rondvraag en sluiting

1. Opening en mededelingen

25 De **voorzitter** opent de digitale vergadering van de Rekeningencommissie en verwelkomt de aanwezigen.

Bericht van verhinder van dhr. D. v.d. Berg

2. Vaststellen van de agenda

30 De agenda wordt conform vastgesteld

3.a. Vaststellen concept verslag 7 december 2020

Ingekomen verzoeken om wijziging van de voorvisie van het verslag zijn verwerkt.

Het concept verslag wordt ongewijzigd vastgesteld.

35

3.b. Schriftelijke reactie GS op de in de Rekeningencommissie van 7 december 2020 gestelde vragen.

De brief wordt voor kennisgeving aangenomen.

Naar aanleiding van de alinea over de ICT-beveiliging wordt door de commissie verzocht om met uitgebreidere informatie te komen over data-lekken en ICT-beveiliging.

40 Er zullen over dit onderwerp vragen gesteld worden in de commissie EFB van 22 maart.

4. Rondvraag

Van de rondvraag wordt geen gebruik gemaakt.

45 **5. Sluiting vergadering**

De voorzitter bedankt alle aanwezigen voor hun inbreng en sluit de vergadering.

Aansluitend vindt een BOT-overleg overleg plaats over de verbetering van beleidsindicatoren in de begroting.

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer 6702
Extern Zaak ID 1327641
Vertrouwelijk Nee
Vergaderdatum 14 juni 2021
Agendapunt 15.g
Titel Stolpboerderijen: Brief GS aan PS inz. Voortgang
Noord-Hollandse Waarderingskaart voor
Stolpboerderijen (C-agenda EFB 14-6-2021)
Organisatieonderdeel BEL/RE&E

Bijlagen
Brief aan PS over voortgang Noord-Hollandse waarderingskaart voor stolpboerderijen.pdf

Geagendeerd	Vergaderdatum
Overdracht vanuit GS	17 mei 2021
Ingekomen stukken ter kennisname	31 mei 2021
Economie Financiën en Bestuur	14 juni 2021

Toelichting

GS nemen kennis van de voortgang van de Noord-Hollandse Waarderingskaart voor Stolpboerderijen en brengen PS daarvan op de hoogte.

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

E. van der Kleij

BEL/REE

Telefoonnummer +31235143596

KLEIJE@Noord-Holland.nl

1 | 2

Verzenddatum

12 MEI 2021

Kenmerk

1327641/1632804

Uw kenmerk

**Betreft: Voortgang Noord-Hollandse waarderingskaart voor
stolpboerderijen**

Geachte leden,

Graag informeren wij u over de voortgang van de Noord-Hollandse waarderingskaart voor stolpboerderijen (stolpenkaart), die in opdracht van de provincie wordt gemaakt door de Stichting Mooi-Noord-Holland. Daarbij gaan we kort in op de inhoud.

Het maken van de stolpenkaart is een middel om samen met gemeenten, eigenaren en erfgoedpartijen tot een betere bescherming van stolpboerderijen te komen. De reden voor een betere bescherming ligt in de zorg om het geleidelijk verdwijnen van de historische stolp uit het Noord-Hollandse landschap. De historische stolp is uniek voor het Noord-Hollandse landschap en het geleidelijk verdwijnen vergroot het risico op identiteitsverlies van dit landschap. De stolpenkaart bevat naast een geclassificeerd overzicht van alle stolpen in Noord-Holland daarom tevens breed gedragen beleidsaanbevelingen voor provincie en gemeenten met als doel dit risico te verkleinen.

De beoogde oplevering van de stolpenkaart, in maart 2021, is echter vertraagd. Hiervoor zijn twee redenen.

De eerste reden is dat er een groter aantal stolpen wordt aangetroffen dan tot nog toe bekend was. Het aantal historische stolpen – dat wil zeggen gebouwd voor 1965 – bedraagt circa 600 meer dan het veronderstelde aantal van ruim 4700. Het aantal na 1965 gebouwde nieuwbouwstolpen – dat voor het complete beeld van de kaart wordt meegenomen – bedraagt naar verwachting circa 800.

Postbus 3007

2001 DA Haarlem

Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33

2012 DE Haarlem

www.noord-holland.nl

Kvk-nummer 34362354

Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Zonder op de eindresultaten vooruit te willen lopen, kan worden geconstateerd dat dit het veronderstelde risico op identiteitsverlies van het landschap in een nieuw perspectief plaatst.

De tweede reden ligt in de maatregelen als gevolg van Covid 19 die het tussen medio december 2020 en 1 maart 2021 onverantwoord maakten om veldwerkzaamheden te verrichten.

De opdracht is daarom verlengd en de datum van oplevering verschoven van 1 maart 2021 naar 15 juli 2021.

Dit is nog op tijd om de breed gedragen beleidsaanbevelingen voor een betere bescherming van de historische stolpboerderij te kunnen verwerken in de discussienota over het nieuwe Cultuurbeleid die u na het zomerreces zal bereiken.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	6665
Extern Zaak ID	1616872
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	14 juni 2021
Agendapunt	15.h
Titel	Archeologie/IBT: Brief aan PS over interbestuurlijk toezicht op archeologie (C-agenda EFB 14-6-2021; over dit onderwerp zijn ook schriftelijke vragen door de hr. Kanik D66 gesteld 48-2021))
Organisatieonderdeel	AD/KAB

Bijlagen
Brief aan PS over invulling toezicht op archeologie door provincies.pdf

Geagendeerd	Vergaderdatum
Overdracht vanuit GS	17 mei 2021
Ingekomen stukken ter kennisname	31 mei 2021
Economie Financiën en Bestuur	14 juni 2021

Toelichting

Met deze brief informeert het college provinciale staten over de manier waarop de provincie toezicht houdt op de Noord-Hollandse gemeenten voor wat betreft archeologie en monumenten.

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

F.C. Tempelaars
AD/KAB/KAB

Telefoonnummer +31235144582
tempelaarsf@noord-holland.nl

1 | 2

Betreft: invulling toezicht op archeologie door provincies

Geachte leden,

Graag informeren wij u over het toezicht op archeologie door de provincie Noord-Holland.

Onlangs verscheen het rapport '[Een lappendeken. Zicht op toezicht door provincies](#)' van de inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed over de invulling van het interbestuurlijk toezichtdomein monumenten en archeologie door provincies. De Inspectie heeft geconstateerd dat het toezicht op monumenten en archeologie bij de provincies niet uniform is ingericht, dat er in sommige (maar niet alle) provincies systeemtoezicht wordt gehouden en dat aan burgersignalen slechts beperkt gehoor wordt gegeven. In deze brief lichten wij de inrichting van het toezicht op archeologie en monumenten bij de provincie Noord-Holland toe.

Het Rijk heeft in 2012 gekozen voor een gedecentraliseerd toezicht. Dit houdt in dat elke provincie individueel afweegt op welke domeinen ze actief toezicht houdt (systematisch toezicht), en op welke domeinen alleen aan de hand van signalen van burgers of bedrijven (incidentgericht toezicht). De provincie Noord-Holland heeft ervoor gekozen het actieve toezicht te beperken tot de taken die de grootste risico's met zich meebrengen voor de volksgezondheid en het welzijn van het collectief van burgers. Om die reden is er geen apart toezichtdomein ingesteld voor monumenten en archeologie.

Wel is het toezicht op archeologie en monumenten geborgd in het incidentgericht toezicht. Wanneer wij signalen ontvangen dat gemeenten zich niet aan wet en regelgeving houden, gaan wij na of deze signalen juridisch hout snijden en of er een mogelijkheid is tot ingrijpen door de provincie.

Bij de signalen die we hebben ontvangen blijkt echter dat we vanuit het interbestuurlijk toezicht wettelijk gezien geen mogelijkheid hebben tot ingrijpen. Het Rijk heeft het archeologiebeleid gedecentraliseerd naar

Verzenddatum

12 MEI 2021

Kenmerk

1616872/1616973

Uw kenmerk

N.v.t.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

de gemeenten. De gemeenten hebben beleidsvrijheid, en de provincie kan hen dus niet zonder goede wettelijke basis terechtwijzen. De gemeenten zijn weliswaar verplicht het onderwerp archeologie op te nemen in hun beleid, maar kunnen dit naar eigen inzicht opstellen en uitvoeren. Wanneer een gemeente dus beleid heeft opgesteld, heeft het interbestuurlijk toezicht geen verdere mogelijkheid tot ingrijpen.

Naast het interbestuurlijk toezicht heeft de provincie ook andere mogelijkheden om archeologische waarden in de praktijk veilig te stellen. Kennisnetwerken, handreikingen en ondersteuning van gemeenten via steunpunten voor erfgoed spelen een belangrijke rol, net als de vele dagelijkse contacten die er tussen medewerkers van de verschillende bestuurslagen bestaan. Vanuit de provincie is een bestuurlijk gesprek vanuit de portefeuillehouder en de gemeente dan ook vaak een betere en meer vruchtbare optie dan een toezichttraject dat niet tot ingrijpen kan leiden.

Het rapport bevat dus een aantal terechte constatering, maar aangezien er geen manier is voor het interbestuurlijk toezicht om in te grijpen, is er geen aanleiding om het toezicht te veranderen.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	6932
Extern Zaak ID	1644353
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	14 juni 2021
Agendapunt	15.i
Titel	Brief GS aan PS inz. Advies ICOMOS uitbreiding werelderfgoedstatus Stelling van Amsterdam
Organisatieonderdeel	BEL/IOT

Bijlagen
advies.ICOMOS.pdf
Brief aan PS over advies Icomos uitbreiding werelderfgoedstatus Stelling van Amsterdam.pdf

Geagendeerd	Vergaderdatum
Overdracht vanuit GS	7 juni 2021
Economie Financiën en Bestuur	14 juni 2021
Ingekomen stukken ter kennisname	30 juni 2021

Toelichting

n.v.t

Dutch Water Defence Lines (The Netherlands) No 759bis

Official name as proposed by the State Party

Dutch Water Defence Lines

Location

Provinces of Noord-Holland, Utrecht, Gelderland, Noord-Brabant, and Zuid-Holland

The Netherlands

Brief description

The Dutch Water Defence Lines represents a defence system extending over 200 km along the edge of the administrative and economic heartland of Holland. It is comprised of the New Dutch Waterline and the Defence Line of Amsterdam. Built between 1815 and 1940, the system consists of a network of 96 forts, dikes, sluices, pumping stations, canals and inundation polders, working in concert to protect Holland by applying the principle of temporary flooding of the land. It has been developed thanks to the special knowledge of hydraulic engineering for defence purposes held and applied by the people of the Netherlands since the 16th century. Each of the polders along the line of fortifications has its own inundation facilities.

Category of property

In terms of categories of cultural property set out in Article I of the 1972 World Heritage Convention, this is a nomination for an extension of a serial property of *sites, monuments, and groups of buildings*.

1 Basic data

Included in the Tentative List

17 August 2011

Background

This is a nomination of an extension of the World Heritage property Defence Line of Amsterdam (DLA), inscribed in 1996 on the basis of criteria (ii), (iv) and (v). In 2017, a minor boundary modification of the DLA proposing a few additions and reductions was submitted by the State Party but the World Heritage Committee did not approve those modifications. In 2015 an ICOMOS Advisory Mission visited the DLA and New Dutch Waterline (NDW) to provide advice on the feasibility of the extension.

Consultations and Technical Evaluation Mission

Desk reviews have been provided by ICOMOS International Scientific Committees, members and independent experts.

An ICOMOS technical evaluation mission visited the property from 2 to 14 September 2019.

Additional information received by ICOMOS

A letter was sent to the State Party on 24 September 2019 requesting further information about boundary modifications and mechanisms of protection; rationale for the buffer zone; and methodology for the area analysis of highly dynamic areas.

An Interim Report was provided to the State Party in December 2019 summarising the issues identified by the ICOMOS World Heritage Panel. Further information was requested in the Interim Report including protection and management mechanisms for the areas proposed for exclusion; clarifications on the rationale for the buffer zone; and additional information and examples of the area analysis for highly dynamic areas.

Additional information was received from the State Party on 23 October 2019 and 25 February 2020, and it has been incorporated into the relevant sections of this evaluation report.

Date of ICOMOS approval of this report

12 March 2020

2 Description of the property

Note: The nomination dossier and additional information contain detailed descriptions of this property, its history and its state of conservation. Due to limitations on the length of evaluation reports, this report only provides a short summary of the most relevant aspects.

Description and history

The nominated extension proposes to add the New Dutch Waterline (NDW) to the existing Defence Line of Amsterdam World Heritage Site (DLA), to become the Dutch Water Defence Lines World Heritage property (DWDL). This nomination also proposes a number of small extensions and reductions to the boundaries of the Defence Line of Amsterdam World Heritage property.

The proposed serial extension consists of one large component including the New Dutch Waterline, to be connected with the DLA and which encompasses two previously separated component parts of the existing World Heritage property (759-004 Advanced fort near Vijfhuizen and 759-008 Fort Kijkuit) and of three smaller component parts.

These will be examined further below.

The World Heritage property DLA (built between 1883 and 1920) is a continuous system of fortifications, canals, dikes, and inundation polders that surrounds the City of Amsterdam, creating a defensive circle of about 135 km in length, with 46 main fortifications. The NDW is a similar system that stretches 85 km in length from the Markermeer (north) to the Waal River (south) and

contains 45 main fortifications; moreover, the nominated extension includes the Crooked Rhine river (Kromme Rijn), the Tiel Inundation Canal (Inundatiekanaal) and Fort Pannerden, which are located up to 50 km from the main defence line which are part of the NDW.

The nominated extension and the World Heritage property illustrates a single military defence system, which was based on inundation fields, hydraulic installations and on a series of fortifications and military posts.

Inundating fields to knee height was a well-tested means of defence up until the Second World War for low-lying areas of the Netherlands, as it denied the passage of enemy troops either on foot or by boat. This system was based on the high level of knowledge of water management developed by the residents of these marshy lands. To turn marshes into farmland and grow crops, removing the water from the land and controlling its level in the canals and ditches was crucial. Polders, that is partitioned parcels of land separated from other parcels by canals, ditches and artificial watercourses, have been progressively created; pumping stations drained the water from the polders into the watercourses, which were connected either to a river or a larger canal. If water could be removed from the land, it could also be brought back to flood the polders: the Dutch water defence system was based on this principle.

The first waterline – the Old Dutch Waterline – originated at the time of the Eighty Years War (1568-1648) when the Spaniards built a dyke to cross inundated fields and which protected the centres of Amsterdam and The Hague for many years.

The construction of the New Dutch Waterline began in 1815 to protect the town of Utrecht; it was continuously modified and adapted to accommodate new defence requirements until 1940. The New Dutch Waterline consists of one system with nine inundation basins, extending over a distance of 85 km roughly in a north-south/south-west direction. Forts and other defensive structures as well as existing fortified towns protected vulnerable points such as elevated areas or access routes.

In the 1880s, the New Dutch Waterline was lengthened by the development of the Defence Line of Amsterdam, which was completed by 1920.

The Defence Line of Amsterdam World Heritage property was built as a defensive ring; for this reason, higher demands in water management were to be met, as the Line could not harness small differences in height of the landscape or the direction of the river water flows, therefore it resulted in a higher level of artificialisation of the landscape and a higher number of fortifications and other defensive structures, all built in concrete or reinforced concrete, as a response to the development of high-explosive shells.

Where existing dykes could not be used, new military dykes were constructed, such as in the Zuidwijkermeer Polder or in the Harlemmermeer Polder.

The NDW extends from the IJsselmeer (at the time called the Zuiderzee) at Muiden to the Biesbosch estuary at Werkendam. The extension consists of the enlargement of the major component part of the existing serial property by adding the defensive system of the NDW, and the addition of three smaller components: Fort Werk IV, the Tiel Inundation Canal and Fort Pannerden, near the German border.

The landscape through which the NDW runs determined the construction of this defence line. The defensive system was based on inundation fields and harnessed the potential offered by the natural and impoldered landscape features for defence purposes, in combination with the construction of ditches, canals, pumping stations and sluices and fortifications to protect vulnerable points (e.g. non inundatable sections).

There are three key features of the system of the NDW:

- the strategically deployed landscape
- the water management system
- the military fortifications

The strategically deployed landscape

The NDW was built along the boundary of the portion of dutch territory located above sea level and that which lies below sea level: the difference in level could be used for inundation purposes. Existing elements in the landscape, including dykes, quays, ditches, basins and polders were used within the defensive system. Fortifications erected to protect vulnerable points were complemented by strict building restrictions within Prohibited Circles, which are still recognisable today. The construction of infrastructure also had to respect defensive criteria for their location and provided with defensive structures. The use of the landscape features to create the defensive system had a double result: it made inundation possible and also provided camouflage to military installations. The strategically deployed landscape includes five types of landscape which are described in the nomination dossier.

In addition, the 'urban landscape' of the fortified cities and towns contributes to shaping the strategically deployed landscape, which is still recognisable today, thanks to the preservation of its key features, most of which had multiple functions.

The water management system

The area where the NDW was constructed is crossed by a number of large rivers. Structures and measures have been developed throughout the centuries to control water and to use it for agriculture and transport. The polder system with its dykes, ditches and sluices represented the basis of the NDW, which was augmented through ad-hoc structures and management mechanisms in order to rapidly achieve the inundations and direct the water where needed.

Military fortifications

Military fortifications were created in elevated locations and places where inundation was not possible or could be avoided by the enemy. Different types of defensive structures were built between 1815 and 1940, to respond to different military engineering, weapons and strategies. A number of existing fortified structures were adapted and modernised, including medieval fortresses and towns, which were already included in the Old Dutch Waterline. The seven phases of construction from 1815 to 1963 are described in the nomination dossier.

A standard type of fortification was adapted in terms of size and shape depending on its position and local situation. Among the many forts, the nomination dossier explicitly mentions Fort Spion and Fort Vuren, as examples of forward forts, and Fort Everdingen as a fort protecting multiple access points.

The three following components are also part of the proposed extension:

Fort Werk IV

This fort is the only surviving structure of a system of five forts known as the Naarden Offensive which was built to protect the fortified town of Naarden, when increased firepower made the existing fortifications vulnerable. Fort Werk IV exhibits a combination of a polygonal layout, a dry moat, brick crenelated walls and small crenelated bastions.

Tiel Inundation Canal

This canal, 3 km-long, connects the Waal and the Linge rivers in order to transport water from the first to the second, thus making it possible to use the water from the Linge to inundate polders in the Culemborgerwaard and Tielervwaard. Its construction was triggered by the outbreak of the Franco-Prussian War in 1870.

Fort Panterden

This fort was built between 1869 and 1871 at the fork of the Waal and the Panterden Canal, near the German border, in order to protect the supply of water which this canal could provide and which the inundation system of the NDW was dependent on.

Boundaries

The area of the 4 components forming the nominated extension totals 38,446.57 ha, the proposed reduction totals 1,242.99 ha, bringing the whole proposed significant boundary modification to 37,203.58 ha.

The State Party proposes a buffer zone for the World Heritage property and the proposed extension that extends 10 km from the external border of the property, covering essentially the outer side of the fortified system, that is to say on the side that was watched to prevent attacks from enemies. The buffer zone in the inner side of the property is limited to a 50 m wide strip of land. The buffer zone totals 191,722.63 ha.

The major addition proposed by the State Party consists of one large component comprising the New Dutch Waterline (37,723.01 ha), complemented by three small additional component parts and some minor additions and reductions.

The proposed boundaries include the entire fortification line made up of forts and dikes and the connected elements, namely:

- some fortified cities and other remains of ancient defensive systems;
- the forts with their ditches and immediate surroundings;
- smaller fortifications, shelters and other defensive works and devices (including trenches that were damaged or have disappeared but have been restored or reconstructed) that are scattered over a large area, often distant from the forts;
- the water control system aimed at inundating fields for defensive purposes, composed of canals, dikes, sluices, gates and connected works;
- the inundation fields, which are still well visible on open land used for pasture and agriculture;
- some lakes or permanently inundated lands that were part of the defensive system.

A few general parameters recur in the definition of the boundaries:

- maintaining open land in front of the forts and visibility towards the countryside that used to be inundated;
- maintaining portions of the open land that extends also on the inner side, that is to say between the fortification line and the cities that it was meant to protect (more an exception than a rule due to integrity issues);
- following the limits of natural and artificial features, e.g., dikes, roads, river banks;
- following town limits and excluding urban areas.

In fact, ICOMOS has observed that the proposed extension extends mainly on the outer side; on the inner side it is often reduced to a thin strip of land just behind the dikes that connect the forts.

ICOMOS notes that the rationale adopted with regards to the inclusion of the inundation fields is not always clear. As a general rule, the proposed extension covers the area from the fortifications to the limits of the inundation fields, but the actual situation is more complex. Inundation fields and military installations are located on the outer side. However, at specific locations, e.g., in the area of Utrecht (part of the proposed DWDL) a first line of fortifications is located within the inner side, along the city margins, therefore inundation land seems to have existed in the inner side as well. In some cases, open fields inside the inner zone are not included within the boundaries of the proposed extension, although it would be advisable that they were, as they can still

illustrate the relationship between the defence line and the inner landscape at the time of its construction. Additionally, the designed landscape and the hydraulic system that contributes to the Outstanding Universal Value (criterion v) of the proposed extension extend both internally and externally. It can be noted that near Utrecht the boundaries of the nominated extension are very tight around individual defence features of the waterline.

ICOMOS therefore considers that the boundaries of the nominated extension in the area near Utrecht should be revised and include all elements illustrating the defence system and their relationships.

Minor additions and reductions

Below further details are provided of the areas that are proposed for addition and removal from the existing World Heritage property.

The nomination dossier proposes the inclusion of three new areas that the State Party considers could contribute to and strengthen the Outstanding Universal Value of the Defence Line of Amsterdam.

Each of these is proposed in order to improve the visual integrity and coherence of the boundary by adding inundation lands. They are Starnmeerpolder (A1), Spaarnwoude (A2), and the inundation field in the vicinity of the Vóórstelling near Vijfhuizen (A3).

Two areas which were proposed for addition in 2017 through the minor boundary modification procedure are now included in the largest component proposed as an extension of the DLA World Heritage property.

At the same time, seven areas are proposed for removal from the existing World Heritage property. They are articulated into two groups: B1 and B2.

Group B1 includes five areas (referred to as B1.1 to B1.5) which are proposed for exclusion from the current DLA World Heritage property, because developments were included in plans or approved before 1996 and have been subsequently completed. According to the State Party, these areas should not have been included in the original nomination; additionally no important attributes of Outstanding Universal Value would be affected by these exclusions.

- B1.1 (-156 ha) - Broekpolder, municipality of Heemskerk, was an area of inundation fields for the DLA, which was designated as a residential area in 1993 and the housing estate of Broekpolder was developed from 1996 onwards.
- B1.2 (-97.5 ha) - Wijkmeerpolder west of the A9, municipality of Beverwijk, is an industrial port estate which was built here in the 1990s according to the 'De Pijp Industrial Plan' (approved in 1964).

- B1.3 (-202.7 ha) - Eastern side of Haarlem, municipality of Haarlemmerliede/Spaarnwoude and Haarlemmermeer contains two industrial estates (De Liede and Polanenpark) which were built between 1981 and 1997.
- B1.4 (-113.9 ha) - Floriade site Vijfhuizen, municipality of Haarlemmermeer, was designated as a future residential area in 1993, and the area has been completely built on since 2002.
- B1.5 (-27.4 ha) - Vrijshot Noord, Hoofddorp, municipality of Haarlemmermeer, was developed for a housing estate from 1994 onwards based on a zoning plan approved in 1993.

The State Party justifies the reductions in relation to the loss of integrity and authenticity and to the fact that no attribute supporting the Outstanding Universal Value would be included in the areas proposed for removal.

Group B2 covers the proposed exclusion of two areas, on the basis that irreversible developments have occurred on them since 1996, including those associated with the nearby Schiphol Airport. The State Party considers that no important attributes of Outstanding Universal Value will be affected by these exclusions.

- B2.1 (-22.8 ha) - Edam business estate is located partly inside the boundary of the World Heritage property, a result of the Plabeka Implementation Strategy adopted in 2011, after the inscription of the DLA, and escaped control due to the different alignment between the national protected landscape and the World Heritage Property.
- B2.2 (-622 ha) - Geniedijk and surrounding area, municipality of Haarlemmermeer, are located on the south-western side of the Defence Line of Amsterdam, south of Schiphol Airport. The Schiphol Airport zone has a national economic priority, therefore pressure exists to facilitate expansion of developments near the airport. The Schiphol Logistics Park is currently under construction; no high-rise or residential buildings will be allowed. Other developments exist or are being planned. A recreational park – Geniepark – is being developed: it includes the individual attributes of the DLA – fort, canal, dyke and associated line of trees. The proposed reduction in this zone will reduce the property essentially to the Geniepark.

ICOMOS notes that the proposed reductions, even though not extensive in their size compared to the whole of the inscribed property and of the nominated extension, are several and may set precedents for further similar proposals – within this property but also with reference to other World Heritage properties.

ICOMOS observes that the State Party does not inform about specific measures for the areas proposed for removal. Only some of the reductions, namely the ones on the outer side of the property, will be included in the buffer zone. On the other hand, the areas lying in the inner side will not be covered by any buffer zone, as on

the inner side only a 50m buffer zone is proposed for the DWDL.

The State Party has also explained that in most cases, the development was already approved at the time of inscription, even if not implemented yet in all cases. It has informed that the legal framework has been modified (See Protection and Management sections) and today this prevents the World Heritage property and the nominated extension from being vulnerable to development proposals.

ICOMOS regrets that such developments could not be stopped and understands that the State Party has recently acted upon its legislation in order to prevent further threats to the property. ICOMOS however observes that no specific mechanisms have been envisaged for the proposed reductions to avoid their further depletion and, where possible, their partial recovery, e.g. through ad-hoc design measures.

ICOMOS also observes that some portions proposed for removal show higher sensitivity than other ones, e.g. in the vicinity of Schiphol Airport, because the proposed reduction may reduce significantly the width of the Defence Line of Amsterdam.

The dyke near Schiphol Airport presents overall a good state of conservation, although infrastructure developments and high-rise buildings on the inner side of the dyke have negative impacts. The inundation field on the outer side is still visible but industrial buildings are scattered in the open land, which is designated for further developments: the landscape is becoming here definitely urban and only a very accurate disposition of the buildings, their architecture and the landscaping of green areas alongside the dyke may preserve the continuity of appearance of the defence line.

Additionally, in this case, some developments have not taken place yet, therefore there might be some opportunity to reduce their impacts, on both sides of the DLA.

ICOMOS therefore considers that six out of seven proposed reductions – B1.1 to B1.5 and B2.1 – might be acceptable, only on the condition that they are all included in the buffer zone and are equipped with specific protection mechanisms so as to avoid further depletion of their residual heritage significance, and to revert, at least partially, the negative effects of the already realised developments, in the medium-/long-term, e.g. in case of redevelopment.

On the other hand, ICOMOS considers that the reduction of B2.2 cannot be accepted, because the integrity of the DLA would be undermined, as its width will be too much reduced and for a too long stretch. ICOMOS also considers that the development along the outer side of the defence line at Geniedijk should be modified in order to keep it at a further distance than the one that is presently proposed, to avoid further negative

impacts on this side of the DLA. On the inner side, within the Schiphol Airport zone, consideration should be given to devising possible measures for the mitigation of negative effects of development and/or, at least, partial recovery of the integrity of the area, in the medium-, to long-term.

Buffer zone

The buffer zone extends for 10km on the outer side of the DWDL, whilst on the inner side it is limited to a 50m strip of land.

ICOMOS observes that a buffer zone based on a simple distance rationale appears too mechanical and does not correspond to any element supporting the defence line. Additionally, its boundaries do not coincide with any physical or administrative delimitation, or property limits (e.g. cadastral parcels). Furthermore, it is not clear what specific protection measures are established for this large buffer zone.

ICOMOS further observes that, whilst such a large buffer zone is proposed for the outer side of the defence lines, a 50 m wide strip of land is proposed as a buffer zone for the inner side. However, pressure and demand for new developments are generally much higher on the inner side.

ICOMOS requested additional information on the matter from the State Party, who explained that in the buffer zone the legal and planning framework, which puts at its centre the preservation of heritage resources, applies as a protection mechanism. The State Party also explained that the difference in extension between the outer, generous buffer zone, and the inner, tight buffer, depends on the historic function of the DWDL: it was not forbidden to build within the inner side of the water line, whilst on the outer side, the land needed to remain unobstructed for defence purposes. This approach has guided the delineation of the buffer zone.

ICOMOS considers that the legal and planning frameworks are important general instruments; however, what is necessary in a buffer zone are specific regulatory mechanisms, deriving from the general law, that guarantee the necessary added layer of protection and ensure that no further potentially already approved developments threaten the DLA and the proposed extension. These specific mechanisms are not adequately explained.

ICOMOS further considers that applying the same rationale for developing the buffer zone as the way in which the inner and outer territory was used does not appear correct. The DWDL are no longer a defence system, as they have lost this function and have become a heritage system. Therefore the buffer zone required today cannot be based only on the rationale of construction and use of the DWDL but should consider the specific role it has to play in each and every circumstance, to provide an added layer of protection at a large-scale heritage infrastructure. Additionally, the

nomination dossier explains that in the inner side of the waterline grazing and farming land was also included, to supply food in time of war.

ICOMOS considers that the buffer zone on the inner side must be expanded, on the basis of ad-hoc considerations related to the specific sections of the DWDL to be protected, their local vulnerabilities and taking into account historical elements (e.g. the Prohibited Circles, lines of sight, etc.).

On the outer side, the buffer zone also requires further specifications, particularly in what concerns the delineation of the boundaries, and the articulation in sub-zones, equipped with the necessary planning regulations to ensure effective protection. In particular, the boundaries should be made to coincide with physical elements (e.g. geographical or landscape features, infrastructures, etc.) or administrative and property delimitations (e.g. cadastral parcels, planning zones, other designated zones, etc.) in order to guarantee certainty and effectiveness of application of protection measures.

ICOMOS concludes that a thoroughly revised buffer zone is needed. This should include all Prohibited Circles which are not included in the nominated extension (the maximum radius - 1km), the entirety of the inundation fields all around the fortresses, regardless of their position and distance from the fortresses, as well as those rural areas that could contribute to maintaining the visual and historical relationship between the fortified elements and the surrounding landscape, which is considered an attribute of the Outstanding Universal Value.

Finally, ICOMOS considers that the buffer zone should include the area of Maarschalkerweerd, which is a residual open land facing the Lunettes and has retained partial agricultural use, for it is one of the few places where a substantial visual continuity and relationship between the inner and outer rings of protection of Utrecht is still maintained.

State of conservation

Based on the information provided by the State Party and the observations of the ICOMOS technical evaluation mission, ICOMOS considers that the state of conservation is overall good, although a number of areas are vulnerable due to high development pressures.

On the other hand, in the inscribed property some parts have lost their heritage features to the extent that the State Party has found it necessary to propose boundary reductions.

Active conservation measures and maintenance are being put in place particularly for the fortified structures and for the water management system. On the other hand, the landscape needs similar attention through careful planning and design.

Factors affecting the property

Based on the information provided by the State Party and the observations of the ICOMOS technical evaluation mission, ICOMOS considers that the main current factor affecting the property is high development pressure.

However, climate change also represents an important factor affecting the low-lying area where the Dutch Water Defence Lines are located. Coping with its effects will also cause changes in the living environment and the adaptation of the water management system to new challenges.

The inscribed property and the nominated extension are located in a densely populated and very dynamic area. Since the 1960s, Randstad Holland, the string of cities which stretches from the IJsselmeer to the mouth of the Rhine in the central Netherlands, has been described as one of the major metropolises of the world. In many places alongside the DWDL, expectation and demand for new developments are increasing.

Pressure for reusing this area for recreational purposes has been positively directed to restoring the forts and maintaining the adjacent green areas; in this area good examples exist and a common practice is somehow established. Pressure for new developments and infrastructure near the forts and in the inundation fields tends to overwhelm protection measures – as it actually already has in several cases. If a piece of open land is built upon, the damage is complete and practically irreversible.

The property is very large, dotted with many forts, and the inundation area is vast: it might appear that one case of disappearance of inundation fields or the impossibility to perceive any longer the relationship between one of the forts and its pertinent territory might only slightly affect the property as a whole. But if these cases multiply, and the pressures are significant, the integrity of the World Heritage property and proposed extension is at risk.

Aside from the proposed corrections of the World Heritage property border, the State Party informs about projects that are located inside the World Heritage property itself and that could threaten Outstanding Universal Value. The ICOMOS technical evaluation mission visited some of the sites where projects are being planned. These cases are all delicate and need to be dealt with carefully and separately from the overall evaluation process of the proposed extension. However, preliminary considerations may be offered for some of them.

Motorway junction A8-A9

The planned junction will connect the A8 and A9 to complete the new ring road all around the city of Amsterdam. To connect the A8 and A9, it is necessary to cross the property for its entire width; the junction will occupy a large space inside the property. The area is

rural but the presence of the A9 has visual and noise impacts on the property and namely on the Veldhuis Fort.

Opinions on this proposal are divided and some citizens and associations are opposing it.

An ICOMOS advisory mission visited the site in October 2017 and focused on three alternatives; ICOMOS gave its final advice in December 2017, calling for an investigation of new alternatives and indicating that restoration of the Defence Line landscape was necessary even without the A8-A9 junction. At the moment this report was finalised, the favourite option seemed to be to build the junction inside an area that nowadays is a golf course and redesign it in order to reduce impacts and compensate for the presence of the motorway with better arrangements.

ICOMOS recommends that any updated proposal for the A8-A9 junction be transmitted to the World Heritage Centre and ICOMOS for consideration.

Housing development near Woudrichem

Very close to the fortified town of Woudrichem lies an industrial area to be decommissioned and replaced by a residential neighbourhood (partially dedicated to social housing). In theory, the transformation might offer the opportunity to improve the quality of the environment. Unfortunately, the project plans a large octagonal building facing the walls of the old town and a massive one on the opposite side of the area: the resulting impact could be even worse than the present one.

ICOMOS recommends that this design solution be reconsidered expeditiously.

High dynamic area around the city of Utrecht

Utrecht was protected by a double ring of forts. Nowadays there is strong pressure for new spatial developments that will affect the property directly and indirectly. In general, the area of Utrecht deserves special attention: further reduction of the open land and isolation of the forts in this area are a major threat to the integrity of the NDW as a whole and to the credibility of the extension.

Several projects are under development or study in the Utrecht area and here the nominated extension appears already fragmented. Two areas are particularly exposed.

Science Park and Laagraven area

The Utrecht Science Park is located on the fringes of the city and borders the property. It is the largest science park in the Netherlands and hosts a very important medical centre. There is a project to build an extension to an existing hospital.

Not far from here, the open land of Laagraven is subject to strong pressures. This site is partially surrounded by urban areas and flanked by motorways on two sides; for this reason, it was chosen as a sample area for detailed analysis, according to the indications of the Management Plan. ICOMOS considers that the analysis has demonstrated the sensitivity of the area, its importance for explaining the defensive function of the waterlines and concludes that its designation as green open land is to be confirmed to enhance the relationship between the city and the countryside.

Business park south of Houten

South of Houten, along the canal connecting the Port of Amsterdam with the Lek, the ICOMOS technical evaluation mission visited some examples of compromises between heritage protection and new development (e.g. near Beatrix lock).

These cases cannot be models to be applied for future developments. When new projects potentially affect attributes of the Outstanding Universal Value, unique or highly representative elements, the integrity of heritage cannot be a matter of negotiation.

Nevertheless, they are examples of conflict management and related mediations between opposite interests that can be useful in the revised definition of the buffer zone.

In conclusion, existing pressures highlight the need for the enlargement and adaptation of the proposed buffer zone in the inner side of the World Heritage property and the proposed extension.

ICOMOS finally recommends that for the highly dynamic area of Utrecht it would be more efficient to adopt a propositional strategy and a comprehensive detailed master plan where the different needs and requests can be integrated and their capacity to match the aim of heritage protection be assessed, through a strategic Heritage Impact Assessment approach, instead of assessing each project on an individual basis.

The Area Analysis report for Laagraven, transmitted with the additional information in February 2020, makes it evident that local planning should protect this sensitive site from urban pressure and Laagraven itself should be the object of a territorial project aimed at requalifying this open land, enhance the quality of its landscape, and reinforce the mutual visibility of the forts.

3 Proposed justification for inscription

Proposed justification

The nominated extension is considered by the State Party to be of Outstanding Universal Value as a cultural property for the following reasons:

- The New Dutch Waterline exceptionally reflects the way in which geographical, geomorphological and hydrological characteristics as well as artificial features of the landscape were masterfully harnessed for defence purposes;
- The New Dutch Waterline illustrates multiple generations of exceptional water management facilities and structures and of military fortifications, as well as their adaptation to increased destructive weapon power;
- The New Dutch Waterline (1815-1940) predates the Defence Line of Amsterdam World Heritage property, which was constructed later (1883-1920) as a second inner redoubt of the NDW, the two waterlines forming one single defence system, based on the same principle of field inundation;
- The addition of the New Dutch Waterline to the World Heritage Property Defence Line of Amsterdam supplements and enhances its Outstanding Universal Value as together the Dutch Water Defence Lines completely illustrate the development and perfecting of the national defence system of Holland.

Comparative analysis

The comparison has been preceded by a preliminary exercise which has examined properties, inscribed or not on the World Heritage List, and exhibiting similar sets of values and characteristics – strategically deployed landscape, water management system, and military fortifications – and has identified properties relevant for the purpose of the comparative analysis. This preliminary exercise has looked at the national, regional and global contexts. Finally, the nominated extension has been compared with 11 properties, four from the Netherlands, six from the European context and one from Canada.

The comparative analysis has concluded that the waterlines examined within the national context can be considered as forerunners for the NDW and the DLA, which, however, together express the apex of the defence system based on inundation.

At the European level, no other property or site is comparable with the DWDL, the only ones exhibiting some similarities are the Defence Line of Antwerp and the fortifications of Copenhagen, although they differ in terms of hydraulic engineering, landscape features and scope.

At the global level, only the Rideau Canal World Heritage property (Canada, 2007, (i) and (iv)) has been found relevant for the comparison; however, its water management structures were not used for defence, as the Canal is not a defence system based on inundation.

ICOMOS concurs with the findings of the comparative analysis presented in the nomination dossier.

ICOMOS considers that the comparative analysis justifies consideration of this extension to the DLA for approval in the World Heritage List to become the Dutch Water Defence Lines.

Criteria under which inscription is proposed

The Defence Line of Amsterdam was inscribed on the World Heritage List on the basis of cultural criteria (ii), (iv) and (v). The proposed extension therefore is nominated under the same criteria.

Criterion (ii): exhibit an important interchange of human values, over a span of time or within a cultural area of the world, on developments in architecture or technology, monumental arts, town-planning or landscape design;

This criterion is justified by the State Party on the grounds that the already-inscribed property and the nominated extension illustrate in its most advanced and extensive form the technology and arrangements that the Dutch developed to control inundation. Although inundation for defence had been used since the Middle Ages in the low-lying parts of north-western Europe, the Dutch brought the system to an unprecedented level of advancement and scale. The DWDL were not the last to be built: the knowledge developed here was applied and further elaborated to build other defence lines in Europe in the 1930-40s, such as the French Maginot Line, the German Pomeranian Line and, later, in the 1950s, the IJssel Line in the Netherlands.

ICOMOS considers that this criterion is justified by the nominated extension and that the NDW supplements and reinforces the justification of this criterion of the World Heritage property.

Criterion (iv): be an outstanding example of a type of building, architectural or technological ensemble or landscape which illustrates (a) significant stage(s) in human history;

This criterion is justified by the State Party on the grounds that the NDW illustrates an ingenious system of defence which has achieved the integrated use of landscape features, careful water management and control for inundation fields, and military fortifications to protect the vulnerable points. In particular the nominated extension offered, due to the very nature of the land morphology, larger opportunities to harness the landscape characteristics. Due to the presence of several rivers, which were points of access for the

enemy and needed therefore to be defended, many forts were built for this purpose.

The NDW also illustrates the development of military architecture in the 19th and early 20th centuries as well as the transition from brick to concrete construction. The rich collection of forts comprised within the NDW exceptionally illustrates the continuous adaptation of military engineering to new defensive challenges and complements the DLA with further attributes, thereby reinforcing the justification of this criterion.

ICOMOS considers that the identified attributes included within the nominated extension are numerous and many are exceptional in their own right and therefore contribute to reinforcing the justification of this criterion.

Criterion (v): be an outstanding example of a traditional human settlement, land-use, or sea-use which is representative of a culture (or cultures), or human interaction with the environment especially when it has become vulnerable under the impact of irreversible change;

This criterion is justified by the State Party on the grounds that the nominated extension represents an ingenious use of the topography and hydrology of the landscape for defence purposes. The knowledge developed over several centuries to manage water for farming purposes was perfected and put to the service of the defence of the country, with the aid of pumping stations, watercourses, sluices, ring canals and dykes, to ensure rapid and precise control of the water flow. Several structures that were built for civil use were integrated into the military defence system. The nominated extension will enhance and complement the Outstanding Universal Value of the DLA as a model of the military system that has ingeniously perfected the use of landscape features and water management to achieve a defensive system of large territorial scale.

ICOMOS concurs with the findings of the nomination dossier that the nominated extension will reinforce and amplify the justification of this criterion of the World Heritage property.

ICOMOS considers that the nominated extension meets criteria (ii), (iv) and (v) and will enhance the justification of the Defence Line of Amsterdam World Heritage Property to become the Dutch Water Defence Lines.

Integrity and authenticity

The nomination dossier explains the modality of the assessment of the integrity and authenticity of the nominated extension. The year 1940 was adopted as the point of reference since from that date no new structure was added to the system. The following main categories of attributes of the nominated extension were identified: the Strategically Deployed Landscape, the Water Management System and the Military Fortifications. The identified attributes have been grouped in categories and

in some cases further subdivided. For the majority of the features an individual assessment was carried out. For complex features, an assessment of the presence of all elements was made. The main defence line was not assessed as a single object but was articulated according to the generations of defence lines. Smaller features could not be assessed individually due to their high number, and their integrity and authenticity was assessed in conjunction with the cluster they belong to.

Integrity

According to the State Party, the extension of the Defence Line of Amsterdam through the addition of and unification with the New Dutch Waterline forms a coherent and complete system but each of them had a specific function to play. The extension would add landscape and historical coherence to the existing World Heritage property. The boundary of the extension includes all attributes necessary to reflect the proposed Outstanding Universal Value, including the three individual component parts.

The nominated extension includes a large number of identified physical attributes. All forts are included within the boundary of the nominated extension and none has been destroyed. The identified attributes of all categories are said to be in good condition, although the area of the defence line near Utrecht has lost the inundation basins, which were very narrow in this area due to its elevation.

ICOMOS concurs with the State Party that the proposal of merging the DLA and the NDW into one single property will increase the level of integrity because the proposed new property DWDL would include almost the whole fortified water system conceived for the defence of the core urban area of the Netherlands.

The water management system (a complex network of canals, dikes, gates, sluices) is still in use and its maintenance is assured as far as it is necessary for the safety of large cultivated and inhabited areas.

ICOMOS however notes that the strategically deployed landscape is still well visible but its extension is notably reduced and its degree of integrity is uneven. Especially (but not only) on the inner side of the defence lines, urban growth has often overwhelmed rurality and the visual relationships between the forts and the environment have been undermined. On the outer side (the side watched over by the forts), some new developments have occurred and scattered buildings and groups of trees have modified the aspect of the landscape and the visibility of the "Prohibited Circles".

Negative impacts from new developments and large infrastructures can be found in the western portion of the DLA World Heritage Property, in the central portion of the NDW, and at the junction between the DLA and NDW, that is to say, next to the cities of Amsterdam, Haarlem and Utrecht, where the defence line passes through dense urban areas. There, fortifications, related ditches, canals and dikes have been preserved but the landscape

has changed significantly and several inundation fields have been built upon or are no longer visible. Nowadays these portions of the property are exposed to strong pressure for further transformation.

ICOMOS considers that the extent of the proposed extension of the property, the abundance of its elements, the strong presence of the rural landscape where it still exists, the effectiveness of the current actions of care and maintenance, can secure the integrity of the property. However, in the area near Utrecht the boundaries of the nominated extension need to be revised and widened, whereas currently they are drawn tightly around individual defence features. Pressure for new developments has already produced adverse effects and must be taken accurately under control.

The State Party proposes to add three areas to the Defence Line of Amsterdam: two – A1 and A3 – are still-preserved inundation fields and one – A2 – is a wooded recreational area which would reinforce the continuity of the DLA and contribute to strengthening the integrity of the already inscribed property.

ICOMOS concurs with the proposal of the addition of these three areas.

The State Party also proposes to exclude from the inscribed property seven areas where new developments have occurred after the inscription or were already envisaged in plans adopted before the inscription of the World Heritage property.

As explained in the boundaries section of this report, ICOMOS considers that only six out of seven proposed reductions might be approvable, under the conditions that all reductions are included within the buffer zone and ad-hoc measures will be put in place to guarantee that in the future some element of the past could be restored through careful design and landscaping, in particular in case of redevelopment.

On the other hand, B2.2 (Geniedijk and surrounding area) should not be accepted because this reduction would impair the integrity of the DLA.

ICOMOS recommends that the State Party give priority to the preservation of the attributes of the Outstanding Universal Value in the planning process and in the procedures of project approval, whilst also ensuring strict monitoring.

To guarantee that the integrity of the proposed extension and of the extended property as a whole is adequately sustained and, where necessary, enhanced, ICOMOS considers it crucial that the buffer zone be thoroughly revised as explained in the boundary section of this report.

Authenticity

ICOMOS considers that the physical attributes of the proposed extension reflect credibly the proposed justification for inscription through their form and design, their materials, their reciprocal interrelations and relationships with the landscape setting. Although the military use and defence function have ceased, the primary agricultural use of the landscape has been retained alongside the introduction of recreational use.

ICOMOS considers that several sources exist that can demonstrate the authenticity of the property, including bibliographical and archival sources. The physical attributes demonstrate and support the justification for inscription, reflecting the values and the historic development of the property. Restorations and repurposing of the forts have contributed to maintaining near the main military structures the spirit of the military past of the defence line territory. However, the modifications to the landscape and the developments have, in some zones, reduced conditions of authenticity.

In conclusion, ICOMOS considers that the conditions of integrity and authenticity of the proposed extension and minor additions to the existing World Heritage property will be met when the boundaries near Utrecht are revised and made more generous on the inner side. In certain areas the nominated extension and the World Heritage property are subject to considerable development pressure that requires an expanded buffer zone on the inner side and a more precise delineation of the boundaries on the inner and outer sides, with careful monitoring and proactive management measures.

Evaluation of the proposed justification for inscription

ICOMOS considers that the proposed justification for inscription of the nominated extension is coherent with the justification and the Outstanding Universal Value of the Defence Line of Amsterdam.

The nominated extension contributes to make evident that the purpose for creating the DLA and the NDW and the principles of their construction were the same: when in use, the Dutch Water Defence Lines worked as an integrated system.

The proposed extension would overall contribute to enhancing the integrity and authenticity of the DLA; however, it will meet the conditions of integrity once the boundaries are revised and enlarged in the area near Utrecht. The inscribed property and the proposed extension suffer from high development pressures. Therefore it is essential that strict monitoring is exercised of the high dynamic areas and that the proposed buffer zone be reconsidered and adapted to cover also in an adequate manner the inner side of the DWDL. Its boundaries should be more precisely determined and the area provided with regulatory mechanisms, possibly based on specific zonings, in order to guarantee the necessary added layer of protection.

ICOMOS regrets that developments have occurred within the boundary of the inscribed property and that the State Party has felt obliged to propose some reductions. ICOMOS considers that only six out of seven proposals might be acceptable but only on the condition that they are all included in the buffer zone, which is not the case at the moment, and that ad-hoc measures for avoiding their further depletion and for their possible partial recovery in the medium- or long-term are set up.

With regard to the B2.2 area, in this section the width of the DLA is already very narrow and any further reduction will put at risk the integrity of the property and therefore this reduction should not be approved. The development planned on the outer side of the waterline should be kept further away from the waterline. On the inner side, at least partial recovery of areas developed and under development near the waterline, in case these might be in the future be less or no longer used, should be planned.

Attributes

The nomination dossier describes carefully and extensively the attributes supporting the proposed Outstanding Universal Value, therefore it should be regarded as the major source of information on the attributes of the property.

The attributes of the inscribed property and of the nominated extension forming the Dutch Water Defence Lines are organised in three large categories:

- the Strategically Deployed Landscape
- the Water Management System
- the Military Fortifications

These are further articulated into attributes.

The Strategically Deployed Landscape includes the main defence line, inundation basins, basin barrages, accesses, prohibited circles and wooden houses.

The Water Management System includes inundation quays, rivers, inundation and supply canals, discharge and seepage basins, main inlets, culverts, locks, log sheds, pumping stations.

The Military Fortifications include the fortified towns, the forts and batteries, the positions and dispersed structures, groups of shelters, casemates, and other military objects.

Further attributes which emerged during the study on the integrity of the nominated extension include the following:

- Linearity of the main defence line
- Landscape openness of the inundation fields
- Prohibited Circles of military fortifications
- Successive historical phases of construction and adaptation of the fortifications and military structures.

ICOMOS considers that the nominated extension is coherent with the Outstanding Universal Value of the Defence Line of Amsterdam inscribed property and, with its attributes, will complement and augment the Outstanding Universal Value of the DLA.

4 Conservation measures and monitoring

Conservation measures

A complex set of policy, planning and direct conservation measures exist to ensure the conservation of the attributes of the nominated extension.

With regards to the strategically deployed landscape, the inundation basins are, in the main, still used as agricultural land and are therefore covered by the rural zoning plan which does not permit construction and change of use. This is complemented by the Common Agricultural Policy, which sets conditions for the allocation of subsidies in relation to the use of pasture, and by international or national nature conservation designations.

Provinces and municipalities have implemented the relevant national legislation in the matter through their by-laws and plans, and the management of nature reserves is carried out by professional organisations.

Most of the attributes related to the water management system are still in use for civil functions and are maintained and managed by water authorities and municipalities.

A Subsidy Scheme for the Preservation of Monuments exists and owners can apply for a 50% maximum subsidy on the basis of a 6-year management plan.

A large amount of financial resources has been allocated in the last 15 years and further funds are secured for the immediate future.

ICOMOS notes that many initiatives for conservation and reuse have already taken place, and, having proved successful, they continue: cases, situations and actors differ from one case to another as well as the outcomes. The major challenges for conservation derive from two features of the forts: their structure and their interior apportionment. The old concrete structures do not correspond to present requirements for energy saving and ambient quality of the interiors; and their internal spaces designed for military purposes are not easily adapted to new uses.

The restored forts present a great variety of uses that have stimulated different arrangements and technical solutions; however, many of them are interesting examples of the encounter between old military and contemporary civil architecture. As a general positive effect, restorations have allowed conservation of the forts, have improved their condition and made them available to a large public. Experience in this field has been

accumulated and the State Party is encouraged to continue.

ICOMOS recommends continuing with the policy for gradual restoration and conversion to new uses of the forts, by easing and supporting the initiatives of local administrations, private entrepreneurs, and citizens. The nominated extension already offers positive examples that can be regarded as good practice and can become the basis for guidelines for future management. The active protection that has been applied to the water management system and the military fortifications should be extended to the strategically deployed landscape, particularly to the rural environment and where the visual and functional relationships with the water management system and the fortifications can be more clearly understood.

Monitoring

The nomination dossier informs that the development of a monitoring system was begun in 2017 and will continue in 2020. An online database is being created to gather and organise all relevant information for the management and monitoring of the property.

The key aims of the monitoring system are the timely identification of developments with possible impacts on the Outstanding Universal Value of the property, the continuing appraisal of the management, maintenance and repurposing of the attributes of the property, the monitoring of the progress in managing the property, and organising and issuing the periodic reporting.

Relevant factors that might impact on the property have been selected among the 14 indicated in the periodic reporting exercise. A database exists for the registration of incidents related to protected heritage – the Database of Cultural Heritage Incidents – which is managed by the Cultural Heritage Agency; in addition, a Heritage Monitor collects systematic data on 171 indicators.

ICOMOS observes that the monitoring system being developed is based on already existing and well-gearred monitoring instruments, which suggests that, when completed, this will be an effective monitoring tool. ICOMOS therefore recommends that it is expeditiously completed and applied.

ICOMOS considers that a range of effective conservation measures are in place for the nominated extension, particularly for the water management system and the military fortifications, and they have yielded positive results. More active conservation measures should be extended also to the landscape attributes to guarantee their preservation.

The monitoring system for the extended property is under elaboration and seems to be based on existing monitoring practices and instruments. ICOMOS recommends that it is finalised and implemented.

5 Protection and management

Documentation

The nomination dossier contains the results of very detailed studies developed on each element of the Dutch Water Defence Lines (DWDL). It also informs that several studies have been carried out in recent years on the defence lines and that historic documentation exists on the property.

Legal protection

The legal framework for heritage and landscape protection and spatial planning is under reform in the Netherlands. From 2021 a revised set of laws, by-laws, strategies and regulations will apply.

Currently, World Heritage properties' attributes and Outstanding Universal Value are given consideration at all national, provincial and local levels through the provisions of the Spatial Planning (General Rules) Decree, Dutch acronym *Barro*, issued in 2011, which identifies core qualities of the properties inscribed on the World Heritage List or included in the Tentative List. These qualities must be maintained or enhanced in plans and spatial developments.

The *Barro* provisions will be incorporated into the new Environment and Planning Act (2016), which stipulates that regulations for the preservation of the Outstanding Universal Value of World Heritage properties and the implementation of the World Heritage Convention must be developed.

The Spatial Planning Decree, Dutch acronym *Bro*, stipulates that municipalities must take into account cultural history when elaborating spatial plans.

All military and many water management structures of the proposed extension have been designated national monuments as per the Heritage Act (2016). On the other hand, in the DLA, heritage designations were issued on the basis of the Monuments and Historic Buildings Act (1988); additionally a number of attributes are covered by provincial designations, based on the Ordinance of the Province of Noord-Holland, which is considered equivalent to national designation.

The fortified towns of the NDW are designated urban conservation areas and no development that can impair their heritage character is permitted. According to the Monuments and Historic Buildings Act and the Heritage Act, municipalities must elaborate protection zoning plans for conservation areas, thereby complementing the protection afforded to individual heritage structures.

In addition to legislation, national, provincial and municipal policy documents provide for priorities and objectives with regards to cultural heritage.

The Environment and Planning Act stipulates that spatial developments may not jeopardize the Outstanding Universal Value of a World Heritage property, regardless of its location. Furthermore, a Spatial Quality Advisory Team has been established: it issues opinions and recommendations to ensure that the Outstanding Universal Value, integrity and authenticity of the property are not endangered by development proposals.

Around the inscribed property and the nominated extension various protection regimes apply that have protective effects on the setting of the Dutch Water Defence Lines (DWDL): these include Natura 2000 areas, National Nature Network, provincial urbanisation buffer zones in Noord-Holland, Schiphol Airport Zoning Decree, and valuable landscape designations.

These afford protection to the setting of the DWDL and form the basis for the establishment of the buffer zone on the outer side of the whole property.

The municipal zoning plan has legal binding force and is the key instrument for implementing protective measures.

Provinces are responsible for describing the 'core qualities' of existing or proposed World Heritage properties and for developing rules for their preservation. These rules are included in provincial by-laws and inserted in municipal zoning plans. In case provinces do not comply with the above provision, the national government has the right to prescribe the rules that must be included in provincial by-laws. Similarly, if municipalities fail to comply with provincial by-laws, a province may give 'reactive instructions'.

The government and the provinces have the right to prepare government-imposed zoning plan amendments, as long as a national or provincial interest is at stake (such as in the case of World Heritage or heritage preservation). These amendments have the same legal value as municipal zoning plans.

The rural zoning plan is the central instrument for the protection of the agricultural land and therefore of the inundation fields. Provincial by-laws prevent construction outside building locations identified by provinces, and agricultural land cannot be turned into buildable land. The application of sustainability principles also require that urban developments must occur in existing urban areas. The necessity to deviate from this principle must be explicitly demonstrated.

Quality handbooks have been prepared by the provinces to assist applicants and municipalities in achieving a higher quality of development proposals.

The responsibility for the implementation of the Heritage Act falls upon several actors, including provinces and municipalities, clearly defined in the Act itself.

The Cultural Heritage Agency is responsible for two government subsidy schemes that support conservation and repurposing of protected monuments; since 2012 the provinces have been responsible for restoring national monuments.

The assurance of the quality of new developments is also an important factor complementing development restrictions. A Spatial Quality Advisory Team was established in 2005 for the New Dutch Waterline; it provides solicited or unsolicited advice on developments, challenges and trends affecting the NDW at a larger scale. Since 2016 it has a new composition and a new task: issuing opinions (e.g. on energy transition, quality assurance principles, terms of reference for HIA's) to ensure the balance between spatial development and the heritage value of the NDW. It has drawn up a memorandum on Visual Integrity of the NDW.

Once the NDW and the DLA become one single property – the Dutch Water Defence Lines (DWDL) – the Spatial Quality Advisory Team will extend its scope of responsibility to the whole property, including the DLA.

For highly dynamic areas – three have been identified by the State Party which amount to 20% of the area of the DWDL – more focused area analyses have been devised and are being elaborated to examine what is the capacity of the property, under what conditions and where, to accommodate developments carried out in a way to support or enhance the integrity of the property and where this might pose challenges. In addition, in its Interim Report, ICOMOS requested additional information on the highly dynamic areas. The State Party has transmitted one sample Area Analysis for the Laagraven area, south of Utrecht, between two urban areas – Houten and Nieuwegein. ICOMOS observes that it is a notable model study for other sensitive areas. It highlights that Laagraven is a residual green area which still preserves its rural character and the continuity of the DWDL in a metropolitan area, where the waterline has already been seriously impacted.

ICOMOS considers that the results of the area analyses should be used as the basis for a strategic Heritage Impact Assessment approach for the development projects.

Management system

In 2014 the four provinces of Noord-Holland, Gelderland, Noord-Brabant and Utrecht signed an administrative agreement for the extension of the DLA. As per the Joint Arrangements Act, the four provinces have signed a partnership agreement that establishes they will act jointly as the site-holder and the existing management entities for the DLA and NDW will eventually be fully merged into one single overarching management office as of 1 July 2020. A small portion of the NDW falls within the Province of Zuid-Holland. The five provinces have agreed that the four provinces where the majority of the DWDL is located will look after the small section in Zuid-Holland. However, the

Province of Zuid-Holland will continue to perform its spatial-planning and protection tasks.

The site-holder office will be managed by the four provinces under the direction of an independent Chair, with a representative of the Cultural Heritage Agency as advisor. The site-holder will rely on the human resources of the Knowledge Centre of the waterlines, the Spatial Quality Advisory team. External support will also be provided by the Cross-Waterline Entrepreneurship Foundation, which supports entrepreneurs in and around the DWDL. The think tank Line Expert Team – 16 experts in 8 different subjects – is supported by two Provinces and offers expertise and advice to owners, managers and operators, including municipalities and water authorities.

The collective site-holder has developed a road map to achieve six key management objectives, among which is the preparation of a joint management plan, from 2021.

The current management plan covers the period 2018–2020 and outlines the cooperation agenda, based on the six above-mentioned objectives, and on strategic goals. A calendar for implementation of the tasks related to the six objectives is presented.

Visitor management

A range of opportunities, including visitor centres, museums, publications, educational programmes, events etc, exists and has recently been further developed to present and communicate the value and meaning of the DWDL.

Professional and volunteer organisations take care of the interpretation and communication of the values of the property. Professional training is organised for volunteers to ensure that the interpretation maintains high standards. Children and young people are the focus of many educational programmes, including digital kits.

Bicycle and walking routes have been developed along which specific themes related to the DWDL can be experienced.

A promotion strategy based on the motto 'Water as an ally' is being implemented through different means and channels with the support of different partners. Activities are gathered into one single website for ease of reference.

Community involvement

Although there is no specific section on this aspect, from the nomination dossier it emerges that the proposed extension would not be possible without the support of the local communities, particularly in relation to the way in which the management system has been envisaged.

Evaluation of the effectiveness of the protection and management of nominated property

Protection designations and mechanisms exist. The main challenges derive from the negotiations that might occur in the implementation of the protective measures and balancing of different interests, considering that the

nominated extension is located in a very dynamic urban conurbation, prone to significant pressures.

The State Party has the capacity to run a complex management system; however, there have been precedents where coordination mechanisms, communication and management aspects have not been effective, which have resulted in developments negatively impacting on the Outstanding Universal Value of the DLA and have triggered the proposal for reductions.

The main issue in this regard relates to the successful implementation of coordination/concertation mechanisms related to development and the role given to heritage preservation.

Planning provisions in the inner part of the DWDL, which appears to be the more exposed to pressures, need further clarification: the whole potential of the legal and planning framework is to be harnessed to ensure more robust protection. A thorough analysis of the current planning provisions would assist in clarifying where plans and envisaged developments might require an assessment of their impact on the property's attributes, and potential reconsideration or mitigation.

In some cases, e.g. in the Utrecht area, several development projects exist and they need to be addressed all together through planning, coordinating the various projects, seeking for alternatives that impact less on the Outstanding Universal Value, integrity and authenticity of the nominated extension and eventually mitigating their potential impacts.

The governance and management frameworks appear adequate to the task, given the complexity of the property, the innumerable actors and stakeholders. Due to the high dynamicity of the region, effective coordination and communication mechanisms are crucial to ensure the effective preservation of the already-inscribed property and the nominated extension, as well as meeting development needs.

ICOMOS considers that the protection and management frameworks are adequate to ensure the protection of the proposed Outstanding Universal Value of the proposed extension, its integrity and authenticity, and to deal with the challenges posed by the great pressure for development existing in the region. Given the sheer size of the proposed extended property, ICOMOS however observes that a considerable coordination, communication and management effort will need to be deployed by the site-holder and by the State Party. In this regard, ICOMOS considers that special planning instruments might be needed in specific areas, in particular in Utrecht, in order to address comprehensively development pressures and potential impacts.

6 Conclusion

ICOMOS commends the State Party for the proposed extension, that can be considered very challenging, taking into account that the territory in which the inscribed property and its proposed extension are located is overall highly dynamic.

However, due to its complexity and sheer size, this proposal also faces some challenges: the need for revision of the delineation of the boundaries of the nominated extension in some stretches, the revision of the buffer zone, which does not appear adequate at this stage to provide the added layer of protection to the existing property and to the nominated extension, both on the inner and outer sides of the waterline, as well as the difficulties posed by the request for some reductions.

ICOMOS regrets that some inappropriate developments have occurred in some minor areas of the inscribed property such that their integrity and authenticity have been compromised, and understands the reasons why the State Party has decided to propose their removal. ICOMOS has carefully weighed all seven requests and has come to the conclusion that only six might be acceptable. However, before considering them approvable, ICOMOS needs to see important conditions fulfilled: they should all be included in the buffer zone and should be equipped with specific ad-hoc mechanisms that can restore some memory of their past role, through careful design and landscaping, and conditions in the medium- or long-term.

ICOMOS also considers that no further proposals for reduction can be accepted for this property.

The removal of the zone B2.2 – Geniedijk, cannot be accepted as, in this stretch, the section of the DLA is already very narrow, and this proposed further reduction would diminish the integrity of the whole property. In this area proposed developments need to be revised, e.g. on the outer side, the planned complex should be kept further away from the waterline.

For the nominated extension, the area near Utrecht appears to be the most problematic due to high development pressures. There, the boundaries of the nominated extension need some local revision in order to include all elements reflecting part of the memory of their past conditions through careful design and landscaping.

ICOMOS welcomes the delineation of a buffer zone for the DLA and the proposed extension. However the current rationale for the delineation of the boundaries – a 50m strip of land on the inner side and 10km of buffer zone on the outer side - appears rather mechanical and not tailored to the specific needs of the different sections of the DLA and the proposed extension. ICOMOS considers that the buffer zone should be thoroughly revised and equipped with ad-hoc mechanisms and differentiated zoning in order to guarantee the necessary added layer of protection. The whole legislative

framework, with the recent reforms, represents a robust basis for establishing specific regulatory and planning measures for the buffer zone.

Since 2011 and 2016, the legal framework has been strengthened and the new Environment and Planning Act, which will come into effect in 2021, along with the Draft National Strategy on Spatial Planning and Environment, appear adequate to address the challenges of reconciling the protection and conservation of heritage and the need for development.

However, a survey and assessment of existing planning provisions and their coherence with the need to ensure the protection of Outstanding Universal Value of the property and its extension would be necessary to guarantee that no similar situations to those that generated the request for removal will happen in the future. This will strengthen specific protection measures which will be applied to a revised buffer zone.

7 Recommendations

Recommendations with respect to inscription

ICOMOS recommends that the nomination of the extension of the Defence Line of Amsterdam to include the New Dutch Waterline and become the Dutch Water Defence Lines, the Netherlands, be **referred back** to the State Party in order to allow it to:

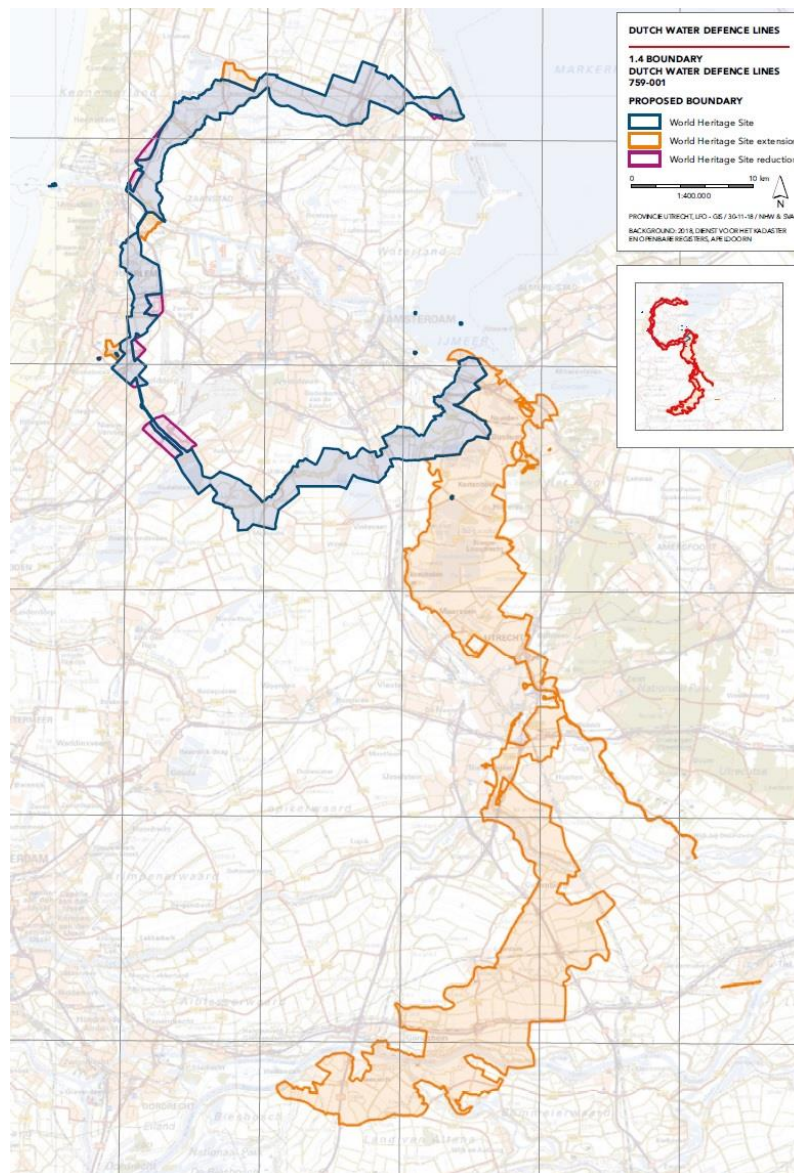
- Revise the boundaries of the proposed extension in the section near Utrecht in order to include all elements that make up the waterline and the reciprocal visual relationships between these elements;
- Exclude from the proposal for reduction the area B2.2 – Geniedijk;
- Include all other six proposed reductions within the buffer zone and provide them with ad-hoc mechanisms that prevent further pressures and offer the opportunity to recover in the medium- or long-term, at least part of the memory of their past conditions through careful design and landscaping;
- Revise thoroughly the boundaries of the buffer zone, both on the inner and outer sides of the property, by expanding it on the inner side, including all prohibited circles and the inundation areas; as well as the area of Maarschalkerweerd, one of the few places where the continuity and visual relationship between the inner and outer ring of Utrecht is still perceivable, redefining the boundaries on the outer side in order to make them coincide with physical elements or administrative and property delimitations;

- Equip the buffer zone with ad-hoc protection measures, if and where necessary by making use of distinct zoning, so as to ensure an effective added layer of protection;
- Make an inventory of all current planning provisions in force for the inscribed property as well as the nominated extension and the whole buffer zone, and assess whether they are coherent to sustain the Outstanding Universal Value of the Defence Line of Amsterdam and the proposed Outstanding Universal Value of the extension.

Additional recommendations

ICOMOS further recommends that the State Party give consideration to the following:

- a) Strengthening the protection of the landscape dimension, particularly in key sections of the Dutch Water Defence Lines, e.g. in the Utrecht area and Laagraven especially, through ad-hoc plans that enhance the historic landscape features and mutual visibility among the defence elements,
- b) Revising as a matter of urgency the project of the housing development near Woudrichem,
- c) Providing the World Heritage Centre and ICOMOS with upcoming projects, including the final option for the A8-A9 junction, for review,
- d) Finalising all sensitive area analyses and embed their conclusions in planning instruments,
- e) Strengthening the visibility and interpretation of the Defence Line of Amsterdam and its proposed extension;

Map showing the boundaries of the proposed extension of the property

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

M. Groen
BEL/IOT

Telefoonnummer +31235145610
groenm@noord-holland.nl

1 | 3

Betreft: advies Icomos uitbreiding werelderfgoedstatus Stelling van Amsterdam

Verzenddatum

- 3 JUNI 2021

Kenmerk

1644353/1644355

Geachte leden,

Uw kenmerk

Graag informeren wij u over het volgende onderwerp:
advies ICOMOS over de uitbreiding van de werelderfgoedstatus van de Stelling van Amsterdam met de Nieuwe Hollandse Waterlinie.

Inleiding

Eind juli 2021 vindt een bijeenkomst van het Unesco comité plaats waar deze organisatie een besluit neemt over de uitbreiding van de werelderfgoedstatus van de Stelling van Amsterdam met de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Dit besluit neemt het comité op basis van een advies van ICOMOS, één van de adviesorganen van Unesco. Wij informeren u door middel van deze brief over dit advies. Samengevat acht ICOMOS de uitbreiding Werelderfgoed waardig maar heeft ook een aantal kritische kanttekeningen en vragen over de nominatie. ICOMOS adviseert dan ook nu niet tot inschrijving van de uitbreiding van de werelderfgoedstatus over te gaan maar de kanttekeningen te verwerken en binnen drie jaar opnieuw het dossier in te dienen. Hieronder gaan wij nader in op de voorgeschiedenis en het advies.

Voorgeschiedenis

De provincies Utrecht, Noord-Holland, Gelderland en Noord-Brabant hebben in 2014 hun gedeelde werelderfgoedambitie voor de Nieuwe Hollandse Waterlinie, als uitbreiding op het bestaande Werelderfgoed Stelling van Amsterdam (SvA), vastgelegd in het 'Pact van Altena 2014-2020'. Het Rijk ondersteunt deze ambitie en heeft het nominatiedossier in januari 2019 aan het Werelderfgoedcomité aangeboden als één dossier: 'Hollandse Waterlinies (significant boundary modification)'. Het besluit op de voordracht, dat genomen zou worden tijdens de werelderfgoedconventie van 2020, bleef uit: de conventie werd als gevolg van de coronapandemie afgelast.

In maart 2021 heeft Unesco besloten de werelderfgoedconventie van 2021 digitaal te laten plaatsvinden en tijdens deze bijeenkomst te besluiten over de nominaties van 2020. Het besluit over de nominaties

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

neemt het Unesco comité op basis van een advies van het adviesorgaan ICOMOS. Dit advies van ICOMOS komt tot stand na een zorgvuldig traject. Standaard elementen zijn de technische evaluatie, waarbij een ICOMOS-missie het genomineerde erfgoed bezoekt, en het stellen van nadere vragen. Doorgaans volgt het Werelderfgoedcomité in zijn besluit het advies van ICOMOS, maar het kan ook afwijken.

Voor de Hollandse Waterlinies werd reeds in 2019 het ICOMOS-adviseringstraject doorlopen: althans, voor wat betreft de technische missie en het stellen van nadere vragen. De vragen van ICOMOS gaven geen aanleiding tot wijzigingen in de begrenzing of selectie van het genomineerde erfgoed. Met het afgelasten van de werelderfgoedconventie van 2020 werd ook het ICOMOS-advies uitgesteld.

ICOMOS advies

ICOMOS geeft in het advies aan dat ze de Nieuwe Hollandse Waterlinie als uitbreiding op de Stelling van Amsterdam Werelderfgoed waardig vinden. Ze stemmen volledig in met de voorgestelde OUV, de Outstanding Universal Value. De internationale experts zijn het met Nederland eens dat met de uitbreiding de uitzonderlijke universele waarde van dit grote erfgoed versterkt wordt.

Aan de andere kant is er ook kritiek op onderdelen van het huidige Nederlandse beschermingsbeleid. ICOMOS vraagt zich af het genomineerde Werelderfgoed wel voldoende beschermd is tegen de grote ruimtelijke druk in sommige delen ervan. ICOMOS vraagt Nederland om nog eens kritisch te kijken naar de bescherming.

Concluderend komt ICOMOS uit op een 'refferal'. Dit betekent dat men het Werelderfgoedcomité adviseert nog niet direct tot inschrijving over te gaan en dat men Nederland vraagt binnen een tijdspanne van maximaal 3 jaar antwoord te geven op de vragen en kanttekeningen. Het Werelderfgoedcomité kan dit besluit overnemen, maar kan ook nog besluiten om het naar boven bij te stellen. Een mogelijke optie is dan inschrijving onder voorwaarden. Dit betekent dat binnen een vooraf bepaalde termijn nog aanvullende stappen genomen moeten worden en informatie aangeleverd.

Consequenties

Als het Werelderfgoedcomité het advies overneemt en het een 'refferal' blijft dan zal Nederland binnen 3 jaar met een nieuw voorstel moeten komen waarin antwoord gegeven wordt op de vragen. In de tussentijd blijven de Stelling van Amsterdam en de Nieuwe Hollandse Waterlinie waardevol erfgoed, dat we beschermen en behouden. De Stelling van Amsterdam houdt daarbij de werelderfgoedstatus, daar verandert het advies van ICOMOS dus niets aan.

Vervolg

De komende periode buigt een werkgroep, bestaande uit vertegenwoordigers uit de vier provincies en vertegenwoordigers van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed, zich over de vragen en kanttekeningen uit het advies van ICOMOS. Omdat het geheel van de Hollandse Waterlinies een groot gebied betreft, kost dit enige tijd. Deze tijd zal worden gebruikt om de ruimte en mogelijkheden te onderzoeken en scenario's uit te

werken voor vervolgstappen. Deze reactie zal worden voorgelegd aan de Liniecommissie en het Rijk. Op basis daarvan wordt een besluit genomen over het vervolg. Tijdens de reeds geplande technische briefing over de Stelling van Amsterdam in de commissievergadering Economie, Financiën en Bestuur van 6 september 2021 informeren wij u verder hierover.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

1 bijlage(n)

advies Icomos

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	6720
Extern Zaak ID	1561442
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	14 juni 2021
Agendapunt	16.a
Titel	IPO: Brief GS inz. Kadernota 2022 van het IPO (C-agenda alle commissies: zie ook mogelijkheid tot reageren in nieuwsbrief van 26 mei 2021 en hieronder)
Organisatieonderdeel	CZ/FIN

Bijlagen
Kaderbrief IPO 2022 + Oplegger.pdf
Brief aan PS over IPO Kaderbrief 2022.pdf

Geagendeerd	Vergaderdatum
Ingekomen stukken ter kennisname	31 mei 2021
Overdracht vanuit GS	31 mei 2021
Natuur Landbouw & Gezondheid	7 juni 2021
Ruimte Wonen en Klimaat	7 juni 2021
Economie Financiën en Bestuur	14 juni 2021
Mobiliteit & Bereikbaarheid	14 juni 2021

Toelichting

Het IPO-bestuur heeft op 22 april de kaderbrief 2022 vastgesteld. De kaderbrief vormt de basis van de begroting 2022. In de nieuwe P&C cyclus is afgesproken dat de kaderbrief van het IPO gedeeld wordt met Provinciale Staten. Zo kunnen zij zich alvast voorbereiden op de behandeling van de begroting 2022 die later dit jaar door het IPO ter vaststelling wordt voorgelegd aan de algemene vergadering.

Op 22 april 2021 Agendapunt 2a

Datum	7 april 2021
Portefeuillehouder	Cees Bijl
Inlichtingen bij	Michel Schoemaker/Harmen Boeijen/Jolinda vd Endt
Telefoon	06-28267040/06-18304027/06-48131094
Onderwerp	Concept-Kaderbrief 2022

Kern van het onderwerp

De concept-kaderbrief 2022, opgebouwd uit de bestuurlijke wensen van de BAC's en kopgroepen, is de eerste kaderbrief binnen de nieuwe P&C cyclus. De agendering in het IPO-bestuur markeert de start van het begrotingsproces 2022 van de samenwerkende provincies binnen IPO Den Haag en BIJ12. In de kaderbrief worden inhoudelijke en financiële ontwikkelingen beschreven die na bespreking in het bestuur worden betrokken bij de verdere uitwerking van de begroting 2022. Dit biedt provincies een vroegtijdig eerste inzicht dat betrokken kan worden bij de eigen provinciale begrotingsvoorbereiding, zowel financieel technisch als inhoudelijk.

Tevens is het uitgangspunt dat alle P&C documenten van IPO Den Haag en BIJ12 gelijktijdig in besluitvorming worden gebracht, dus ook deze concept-kaderbrief. BIJ12 verschilt van IPO-Den Haag in die zin dat het bij IPO Den Haag vooral gaat het om beleidskeuzes en bij BIJ12 over veelal uitvoeringsconsequenties van de opdrachten van de gezamenlijke provincies. In beide gevallen gaat het om werkzaamheden die bij IPO Den Haag en/of BIJ12 zijn en worden ondergebracht om op deze wijze de gedeelde provinciale opgave efficiënter en effectiever uit te voeren.

In mei 2020 heeft het IPO-bestuur besloten dat (-) de kaderbrief in de nieuwe P&C cyclus de "gespreksnotitie is op basis waarvan wordt gewerkt naar het formele document van de begroting" en (-) de kaderbrief via de colleges van GS wordt doorgeleid naar de (betrokken) Staten(commissie).

De concept-kaderbrief 2022 kent een voorstel van toenemende lasten van indicatief € 3,3 miljoen (IPO Den Haag) en € 6,2 miljoen (BIJ12) ten opzichte van de Meerjarenraming. De groei in de concept-kaderbrief 2022 komt (grotendeels) voort uit de inhoudelijke ambities. Een door BAC's en kopgroepen geuite behoefte aan versterking van de samenwerkingsfunctie, vanuit wettelijke verplichtingen, (financiële) schaalvoordelen en effectiviteit. Vanuit die ambities zijn voorstellen gedaan en/of bestuurlijke besluiten genomen om een aantal beleidsopgaven te doen groeien en/of samen op te pakken. In hoeverre het formatieproces, het regeerakkoord of de covid-maatregelen nog tot nieuwe, gewijzigde, of andere beleidsopgaven leiden is in april 2021 nog onbekend. De concept-kaderbrief 2022 is een eerste indicatie. Voor een aantal grote opgaven geldt bijvoorbeeld ook dat deze nog nader uitgewerkt moeten worden in een bestuursvoorstel.

De financieel zwaarste ontwikkelingen ($\pm$ 80% van voorgestelde/reeds besloten toenemende lasten) zijn:

1) Stikstof: $\pm$ 1,9 miljoen euro

Realisatie van de Interprovinciale Programmaorganisatie Stikstof van de samenwerkende provincies voor de komende jaren. Begin juni bespreekt de **Bestuurlijke Commissie Stikstof** een nader uitgewerkt voorstel.

Op 22 april 2021

Agendapunt 2a

2) Omgevingswet (DSO): ± 1,7 miljoen

Het IPO-bestuur bespreekt in mei 2021 het voorstel om het beheer en de ontwikkeling van de Informatiehuizen/producten Natuur en Externe Veiligheid binnen de DSO Omgevingswet onder te brengen bij BIJ12. Dit is uitvoering van het besluit van de **Colleges van GS** van juni 2019 (m.u.v. deelname door Limburg), zoals ook vermeld in de begroting 2021.

3) Informatieveiligheid BIJ12 in relatie tot security: ± 1,7 miljoen

In lijn met de bespreking in het **IPO-bestuur** van februari en maart 2021 is dit de voorlopige inschatting voor het duurzaam en op niveau organiseren en houden van de informatieveiligheid en ICT-capaciteit bij BIJ12.

4) Natuur/Flora en Fauna: 1,6 miljoen

Het **IPO-bestuur** heeft in februari 2021 op advies van de **BAC VP** ingestemd met de samenwerkingsovereenkomst tussen LNV en IPO/BIJ12 ten behoeve van het beheer, de exploitatie en de transitie van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) voor de periode 2021 tot en met 2024 bij BIJ12.

5) Openbaar Bestuur: "Krachtig Groen Herstel": 0,4 miljoen

Voor de uitvoering/implementatie van "Krachtig Groen Herstel" (**IPO-bestuur/Kopgroep IBP**) inclusief opbouw lerend netwerk (maatwerk in de regio) is - naast de capaciteit en inzet die door de ambtelijke organisaties van de provincies wordt geleverd - capaciteit nodig voor de versterking en zichtbaarheid van de positie van provincies bij de realisatie van grote maatschappelijke uitdagingen.

6) Huisvesting BIJ12: ± 0,3 miljoen

Het **IPO-bestuur** heeft een voorgenomen besluit omtrent de huisvesting van BIJ12 in februari genomen, een definitief besluit is voorzien in het bestuur voor mei 2020.

In mei zal de jaarrekening van IPO Den Haag en BIJ12 in het IPO-bestuur worden gepresenteerd. De indicaties zijn dat een teruggave van 2 miljoen euro (geprognostiseerd rekeningresultaat 2021) is voorzien.

Het IPO-bestuur wordt voorgesteld, op basis van een bespreking van de concept-kaderbrief, te bezien welke gedeelde overwegingen mee te geven voor het (eigenstandige) provinciale begrotingsproces, en ook voor de doorgeleiding naar de (betrokken) Staten(commis­sie). Deze overwegingen kunnen na de bestuursvergadering van 22 april a.s. gevoegd worden bij de Kaderbrief 2022.

Teneinde aan de toezeggingen aan de Algemene Ledenvergadering te voldoen, en het gesprek over de inhoudelijke dossiers van de samenwerkende provincies met GS en PS te voeren, wordt het bestuur voorgesteld uiterlijk 2 juni de uitkomsten van dat gesprek te delen met het IPO-bureau, zodat de terugkoppeling vanuit de twaalf provincies in het IPO-bestuur van 10 juni gewogen kan worden, en desgewenst verwerkt kan worden in de concept-begroting 2022.

Toelichting op de concept-kaderbrief 2022:

Op 22 april 2021

Agendapunt 2a

Voor de duiding en leesbaarheid van de concept-kaderbrief 2022 is onderstaand nog een uitgebreidere toelichting opgenomen. In deze toelichting komt achtereenvolgens aan de orde:

- Doel van de (concept-)kaderbrief
- Opzet
- 1^e stap naar integrale afweging
- Relatie met Voorjaarsnota 2021
- Financieel beeld
- Vervolgstappen, inclusief AV

Doel van de kaderbrief

De kaderbrief vormt de basis voor de nieuw op te stellen begroting van het IPO en BIJ12. In de kaderbrief zijn deze nieuwe ontwikkelingen benoemd die in aanvulling op de meerjarenraming door de BAC's, kopgroepen en het bestuur van belang worden geacht voor zowel de beleidsopgaven als de uitvoerende werkzaamheden van BIJ12. Tevens geeft het inzicht in de uitgangspunten en een eerste financiële vertaling voor het komend begrotingsjaar. Alle activiteiten (opbrengsten voor de provincies) en daarmee corresponderende lasten worden bij de bespreking van de concept-kaderbrief en bij de bespreking van de begroting integraal gewogen door het IPO-bestuur. De kaderbrief wordt via de colleges van GS doorgeleid aan de Staten, en ter informatie gedeeld met de Algemene Vergadering. De begroting wordt uiteindelijk ter goedkeuring voorgelegd aan de Algemene Vergadering. De eerste indicatieve vertaling van de wensen zoals nu opgenomen in de concept-kaderbrief biedt de provincies de benodigde informatie om de inzet van en namens de gezamenlijke provincies tijdig mee te nemen in de provinciale begrotingsvoorbereiding.

Opzet

Vorig jaar is door het IPO-bestuur besloten om de opzet van de P&C-documenten (onderdeel Den Haag) te herzien. Dit heeft geresulteerd in een nieuwe begroting voor IPO Den Haag 2021 waarbij alle lasten integraal toegerekend zijn aan de beleidsopgaven. Voor de integrale afweging door het IPO-bestuur was bij iedere beleidsopgave inzicht gegeven in de inhoudelijke opbrengsten voor de provincies, de gevolgen bij heroverweging en de lasten. De begroting BIJ12 behoefde geen andere opzet.

De ontwikkelingen voor de samenwerkende provincies zijn in de concept-kaderbrief in twee delen weergegeven:

a. Ontwikkelingen IPO Den Haag

De concept-kaderbrief gaat eerst in op enkele algemene ontwikkelingen die van invloed zijn op de IPO-begroting. Zo is er in dit verkiezingsjaar een kabinetsaanbod "Een krachtig groen herstel" gedaan en kan het regeerakkoord nog zeer zeker van invloed zijn op de ambities van de samenwerkende provincies. Ook is onduidelijk welke invloed Corona volgend jaar zal hebben. Vervolgens worden de relevante ontwikkelingen voor de beleidsopgaves verder uitgewerkt binnen de programma's van IPO-Den Haag zoals deze in de afgelopen periode door de BAC's of kopgroepen naar voren zijn gekomen¹. Per beleidsopgave geven we een inhoudelijke toelichting, en wat eventueel de consequenties zijn van het niet opnemen in de verdere uitwerking in de begroting IPO Den Haag 2022.

b. Ontwikkelingen BIJ12.

De concept-kaderbrief schetst de aanpak die nodig is om de geconstateerde security issues duurzaam op te lossen. Om de geconstateerde kwetsbaarheden op te heffen én om maatregelen te treffen om deze applicaties in de toekomst veilig te kunnen beheren en door te ontwikkelen worden in de concept-kaderbrief een aantal voorstellen gedaan. Daarnaast wordt

¹ Niet uitgesloten is dat de uitwerking leidt tot nieuwe beleidsopgaven in de begroting.

Op 22 april 2021

Agendapunt 2a

o.a. ingegaan op diverse ontwikkelingen op het gebied huisvesting, de Nationale Databank Flora en Fauna en het beoogde beheer van informatieproducten in het kader van de uitvoering van de Omgevingswet. In februari jl. besloot het IPO-bestuur op basis van het Toekomstperspectief BIJ12 over de uitgangspunten voor een aangepaste governance van BIJ12. Dit zal ertoe leiden dat de besluitvorming over de uitvoering van wat de werkzaamheden zijn van BIJ12 in de toekomst meer aangesloten wordt bij de bestuurlijke besluitvorming.

De concept-kaderbrief eindigt met een financieel hoofdstuk waarin de indicatieve financiële effecten binnen de programma's samen komen. De komende maanden zijn nodig voor een verdere uitwerking van bijv. Interprovinciale Programma Stikstof. Hiervoor wordt een programmaplan in de Bestuurlijke Commissie geagendeerd dat van invloed is op beide onderdelen van de begroting (IPO Den Haag en BIJ12). Ook is een aantal financieel zware ontwikkelingen nog onderwerp van IPO-bestuursbesprekingen voor de zomer.

1^e stap naar integrale afweging

IPO Den Haag

Het is van belang dat het IPO-bestuur bij het vaststellen van de begroting (voorzien in september) een integrale afweging kan maken. Daarvoor is het van belang dat het lopend beleid en nieuwe ontwikkelingen samen komen om deze afweging te kunnen maken. Omtrent het lopend beleid heeft het IPO-bestuur onlangs voor IPO Den Haag de IPO Meerjarenraming 2022-2024 vastgesteld. Hierin is een doorkijk gegeven van de baten (opbrengsten voor de provincies) en de daarmee corresponderende lasten.

BIJ12

De relevante ontwikkelingen voor BIJ12 worden in aanvulling op de goedgekeurde meerjarenraming besproken met de AAC's en BAC's. De structurele doorwerking van de voorjaarsnota is voor BIJ12 de basis voor de uitwerking van de begroting van het volgende jaar. In deze concept-kaderbrief is er echter al een eerste stap gezet voor de te maken integrale afweging.

Relatie met de voorjaarsnota (VJN)

Idealiter zou je de voorjaarsnota (lopend begrotingsjaar) vaststellen voorafgaand aan de kaderbrief. Het is echter de wens van de samenwerkende provincies om zo vroeg mogelijk een eerste inhoudelijk en financieel technisch beeld (voor het volgende begrotingsjaar) te hebben. Dit zodat het tijdig meegenomen kan worden in de eigen provinciale begrotingsprocessen. We kijken of we volgend jaar de VJN naar voren kunnen halen zodat e.e.a. gelijktijdig wordt aangeboden. Voor de behandeling van de concept-kaderbrief 2022 en de Voorjaarsnota 2021 betekent dit dat er in de concept-kaderbrief 2022 al structurele doorwerkingen zijn meegenomen van de nog vast te stellen voorjaarsnota 2021. De Voorjaarsnota IPO Den Haag en BIJ12 wordt in het IPO-bestuur besproken op 20 mei.

Financieel beeld

Ook blijkt hieruit wat het indicatieve financiële volume is van IPO Den Haag en BIJ12 voor het komend begrotingsjaar. Vertrekpunt hierbij is de goedgekeurde omvang van de Meerjarenraming 2022-2024 bij IPO Den Haag en BIJ12. Vervolgens is hieraan het totaal van de voorstellen uit de aankomende Voorjaarsnota 2021 en deze concept-kaderbrief toegevoegd. De totale indicatieve omvang van de begroting 2022 is dan het resultante hiervan. In bijlage 1. bij deze oplegger zijn de betreffende voorstellen voor de concept-kaderbrief 2022 gespecificeerd. In de concept-kaderbrief zijn de betreffende voorstellen inhoudelijk uitgewerkt.

Op 22 april 2021

Agendapunt 2a

	2021	2022	2023	2024	2025
I. Begroting IPO Den Haag					
A. Omvang BGR 2021 incl. MJR (goedgekeurd)	30.543	30.555	21.443	21.733	21.733
Effect Voorjaarsnota 2021 voor 2021	-34				
Doorwerking meerjarig effect VJN2021		82	82	82	82
B. Omvang BGR 2021 en MJR incl. VJN 2021	30.509	30.637	21.525	21.815	21.815
Totaal effect Kaderbrief 2022 (excl. IPS)	193	1.340	2.680	2.115	2.065
Bij: Effect IPS	940	1.900	1.900	1.900	1.900
C. Omvang BGR 2021 en MJR incl. KB2022	31.642	33.877	26.105	25.830	25.780
II. Begroting BIJ12					
Omvang BGR 2021 incl. MJR (goedgekeurd)	52.961	52.840	52.477	52.477	52.477
A. Omvang BGR 2021 incl. MJR (bijdr. provincies)	51.297	51.177	51.177	51.177	51.177
Totaal effect Kaderbrief 2022 (netto)		6.172	7.394	7.754	6.954
B. Omvang BGR 2021 en MJR incl. KB2022 (netto)	51.297	57.349	58.571	58.931	58.131
Effect op provinciale t.o.v. jaarschijf 2021					
IPO	159	1.422	2.762	2.197	2.147
Stikstof	940	1.900	1.900	1.900	1.900
BIJ12		6.172	7.394	7.754	6.954
Totaal mutaties	1.099	9.494	12.056	11.851	11.001

x € 1.000

Op basis van de bovenstaande tabel kan geconcludeerd worden dat op basis van deze eerste indicatie de lasten in 2022 gaan toenemen met € 9,5 miljoen t.o.v. de jaarschijf 2022 van de meerjarenraming.

Verdeling bijdragen per provincie

In de concept-kaderbrief is de jaarschijf 2022 vertaald in de bijdragen per provincie.

Vervolgstappen, inclusief AV

Na bespreking van de concept-kaderbrief 2022 geldt deze als gespreksnotitie voor de uitwerking voor de begroting 2022 van IPO-Den Haag en BIJ12. Met de klankbordgroep P&C cyclus van de AV, en vervolgens gesteund door de AV, was in juni 2020 afgesproken de kaderbrief ook ter informatie op de agenda van de AV te plaatsen. De werkgroep "best practices" van de AV heeft in maart jl. geadviseerd de kaderbrief door te geleiden aan de Staten voor een bespreking. Dit ook in lijn met de bestuurlijke afspraak van afgelopen jaar.

In de AV-vergadering van 30 maart jl. pleitten meerdere AV-leden voor besluitvorming van de AV over de kaderbrief. Hierbij is door voorzitter Bovens aangegeven dat dit een beleidswijziging zou vragen, idem een dubbele toetsing van de activiteiten van de gezamenlijke provincies. Wel zijn in die AV-vergadering twee toezeggingen ter zake gedaan:

- 1) De penningmeester de heer Bijl zal met de klankbordgroep P&C cyclus nog nader van gedachten wisselen over het proces rondom de kaderbrief; en
- 2) de Staten worden – via de eigen processen – de mogelijkheid geboden pro-actief beleidsthema's aan te dragen waarop zij graag de gezamenlijke provincies zien acteren. Het verzoek aan het bestuur hieraan uitvoering te geven.

Op 22 april 2021

Agendapunt 2a

Het complete besluitvormingsproces ziet er als volgt uit:

22 april:	Concept-kaderbrief 2022 agenda IPO-bestuur;
1 ^e week mei:	Ter informatie aanbieden van de kaderbrief door het IPO-bureau aan de leden van de Algemene Vergadering; Dit staat los van de provinciale doorgeleiding naar/bespreking in de Staten.
Uiterlijk 2 juni:	Terugkoppeling aandachtspunten uit gesprek met Staten ter weging op 10 juni in het IPO-bestuur
10 juni:	IPO-bestuur weging terugkoppeling uit de Staten-gesprekken
24 juni:	Verzending concept-begroting IPO-Den Haag en BIJ12 ter behandeling in IPO-bestuur
29 juni:	AV-vergadering (besluitvorming Jaarstukken 2021, Voorjaarsnota, en Kaderbrief ter informatie)
8 juli:	IPO-bestuur bespreking concept-begroting IPO Den Haag en BIJ12
2 september:	Vaststellen begroting IPO Den Haag en BIJ12 en vervolgens ter goedkeuring aanbieden aan de AV.
november:	Besluitvorming AV begroting IPO Den Haag en BIJ12 inclusief meerjarenraming.

Bijlagen

1. Specificatie voorstellen concept-Kaderbrief (zie hieronder)
2. Concept-kaderbrief 2022

Op 22 april 2021

Agendapunt 2a

Bijlage 1. Specificatie voorstellen Kaderbrief 2022

IPO Den Haag

Programma	Beleids-opgave	2021	2022	2023	2024	2025
1. ROWW						
Verlaging budget ruimtelijke adaptatie voor WKP	1.1	-16				
Informatiehuis Water: Bouw en inzet voor WKP	1.2	16	16	16	16	16
IHW bijdrage 2021 ten onrechte verlaagd	1.2	79				
IHW: te laag geraamde formatie	1.2	66	66	66	66	66
Monitoring Wonen	1.3		p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Intensivering inzet belangenbehartiging Wonen	1.3		110	0	0	0
	1.3		50	0	0	0
Implementatie Omgevingswet	1.4		p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
2. Milieu, Energie en Klimaat						
Opleveren handreikingen en afwegingskaders	2.1		80	0	0	0
Implementatie handreiking e.a.	2.2		120	0	0	0
Normering werkgebonden personenmobiliteit e.a.	2.3		25	0	0	0
Professionalisering big8	2.5		50	0	0	0
Innovaties uitvoering klimaatakkoord	2.6		30	30	30	30
Monitoring R35	2.9		50	50	50	50
3. Vitaal Platteland						
Stikstof	3.9	940	1.900	1.900	1.900	1.900
4. Mobiliteit						
Duurzame en slimme Mobiliteit	4.1		p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Continueren programma KpVV	4.5			1.820	1.820	1.820
5. Regionale economie						
Opstellen handreikingen Krachtenkaart CE	5.3		100	75	50	0
6. Cultuur en erfgoed						
Verhogen inzet Cultuur en erfgoed	6.1 / 6.4		20	20	20	20
7. Kwaliteit Openbaar Bestuur						
Verhogen inzet KOB	7.1/7.2/7.3	50	105	105	105	105
Gebiedopgaven 3.0	7.2/7.3	168	420	420	0	0
Realisatie Communities of practice	7.2	25	60	40	40	40
8. Werkgeverszaken						
Borgen bestaande beleidsopgaven	8.1 / 8.3		120	120	0	0
9. Overig						
Verlaging werkbudget t.b.v. IHW	9.1	-79				
Nog te verdelen apparaatslasten	9.5	-150				
Totaal effect		1.099	3.322	4.662	4.097	4.047

x € 1.000

Op 22 april 2021

Agendapunt 2a

BIJ12

Onderdeel	2022	2023	2024	2025
1. N2000 en Stikstof				
Organisatie stikstofdossier (zie deel 1.)	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
2. Natuurinformatie en Natuurbeheer				
Beheer informatieproducten	1.700	1.700	1.700	1.700
Gedragscode Provinciale Infrastructuur	40	40		
Transitie NDFF	1.600	3.100	3.500	2.700
Programma natuur	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Nationaal Hydrologisch Instrumentarium	75	75	75	75
Stichting Certificering	187	105	105	105
3. Faunazaken				
Ophogen onderzoeksbudget MARF	100	100	100	100
Project onderzoek drempelsystematiek faunaschade	113	0	0	0
4. AdviesCommissie Schade Grondwater (ACSG)				
Verhoging opslag Commissiekosten	20	20	20	20
Verhoging capaciteit secretariaat	181	181	181	181
5. Gemeenschappelijke beheer organisatie (GBO-provincies)				
Organisatieontwikkeling in relatie tot security	1.400	1.400	1.400	1.400
Beheer interprovinciaal raamcontract Microsoft	45	45	45	45
Landelijk Grondwater Register	83	0	0	0
Publieke Dienstverlening Op de Kaart (PDOK)	80	80	80	80
6. Interne organisatie				
Versterking ICT-organisatie	250	250	250	250
Huisvesting BIJ12	368	368	368	368
Totaal effect	6.242	7.464	7.824	7.024
Dekking uit bijdragen derden	70	70	70	70
Totaal effect ten laste van provincies	6.172	7.394	7.754	6.954

x € 1.000

Interprovinciaal Overleg
van, voor en door provincies

Kaderbrief 2022

Inhoudsopgave

Inleiding en leeswijzer	3
1. Ruimtelijke ontwikkeling, waaronder waterbeheer en wonen	6
2. Milieu, Energie en Klimaat	9
3. Vitaal platteland	13
4. Mobiliteit	18
5. Regionale economie	20
6. Cultuur en erfgoed	22
7. Kwaliteit openbaar bestuur	24
8. Werkgeverszaken	27
9. Overig	29
Financieel totaalbeeld IPO Den Haag	30
BIJ12	33
Financieel totaalbeeld BIJ12	39
Bijlage 1 Indicatie bijdrage 2022 per provincie voor IPO Den Haag	41
Bijlage 2 Indicatie bijdrage 2022 per provincie voor IPO BIJ12	43

Inleiding en leeswijzer

Doelstelling kaderbrief

De kaderbrief vormt de eerste aanzet voor de nadere uitwerking van de nieuw op te stellen begroting van de samenwerkende provincies (Den Haag en BIJ12). In de kaderbrief worden de nieuwe ontwikkelingen benoemt waar de samenwerkende provincies op in wil zetten. Tevens geeft het inzicht in de uitgangspunten en de indicatieve financiële vertaling van de organisatie voor het komend begrotingsjaar. Alle activiteiten (opbrengsten voor de provincies) en daarmee corresponderende lasten worden uiteindelijk bij de vaststelling van de begroting integraal afgewogen.

Plaats kaderbrief in de planning en control cyclus

Iedere nieuwe jaarcyclus start met de vaststelling van de kaderbrief door het IPO-bestuur. Hiermee ontstaat het kader voor het opstellen van de begroting. Dit is de eerste kaderbrief die in het kader van de doorontwikkeling van de P&C cyclus in het IPO-bestuur zal worden vastgesteld in het IPO-bestuur. In dit verband is het dus ook nieuw op welke wijze deze kaderbrief betrokken wordt bij het provinciale besluitvormingsproces van de begroting.

In de begroting van IPO Den Haag wordt vastgelegd aan welke beleidsopgaven de samenwerkende provincies wil werken, welke resultaten ze wil bereiken en wat dat gaat kosten en in de begroting van BIJ12 is opgenomen waar in opdracht van de provincies BIJ12 in de uitvoering een rol speelt. De kaderbrief is hiervoor het vertrekpunt. De begroting wordt later door het IPO-bestuur vastgesteld en ter goedkeuring voorgelegd aan de Algemene Vergadering.

Gedurende het begrotingsjaar kan de begroting via de voorjaarsnota en de najaarsnota worden bijgesteld aan actuele ontwikkelingen.

In de rekening wordt eindverantwoording afgelegd over de uitvoering van de resultaten.

Structuur kaderbrief

In 2020 is door het IPO-bestuur besloten om de opzet van de IPO P&C-documenten te herzien. Dit heeft geresulteerd in een nieuwe IPO Begroting 2021 (onderdeel Den Haag) waarbij alle lasten integraal toegerekend zijn aan de beleidsopgaven. Voor de integrale afweging door het IPO-bestuur was bij iedere beleidsopgave inzicht gegeven in de inhoudelijke opbrengsten voor de provincies, de gevolgen bij heroverweging en de lasten. De kaderbrief kent een vergelijkbare opzet, met uitzondering van de integrale kostprijsberekening die pas plaatsvindt bij de begroting.

De ontwikkelingen rondom de samenwerkende provincies zijn in deze kaderbrief in twee delen weergegeven:

1. Ontwikkelingen IPO Den Haag
2. Ontwikkelingen BIJ12

Dit kunnen zowel landelijke als organisatorische ontwikkelingen zijn. Wij volgen hierbij de indeling van de begroting van IPO Den Haag en BIJ12.

Per ontwikkeling geven we een inhoudelijke toelichting, wat de consequenties zijn bij het niet opnemen hiervan in de begroting 2022 en wat de eventuele financiële effecten zijn.

IPO Den Haag

Voor het onderdeel IPO Den Haag geldt dat, in de eerste plaats op inhoudelijk terrein, de kaderbrief ook op hoofdlijnen inzicht welke financiële en organisatorische randvoorwaarden noodzakelijk geacht worden om het vereiste prestatieniveau voor de beleidsopgaven te kunnen leveren. In deze kaderbrief wordt voorgesteld om de organisatie en het volume een resultaat te laten zijn van de inhoudelijke en tempo-matige ambities. Maar er wordt nadrukkelijk op gewezen dat indien

bestuurlijk wordt gekozen om de meerjarenraming 2022-2024 als financiële randvoorwaarde te blijven hanteren, de uitwerking in de begroting, maar ook de ambities, daarop kunnen worden toegesneden. Het bestuur wordt gevraagd hier bij de Begroting 2022 een definitieve keuze in te maken en deze kaderbrief te beschouwen als een eerste aanzet voor het besluitvormingsproces.

IPO Den Haag behartigt, ook in de navolgende periode, onveranderlijk de belangen van de gezamenlijke provincies en biedt een platform voor het stimuleren van innovatie en uitwisseling van kennis. We zijn aan de slag gegaan met onder andere het opstellen van een kabinetsaanbod waarin naast een krachtig groen herstel van Nederland vooral ingezet wordt op het vormgeven van een werkwijze met als werktitel “de gebiedsgerichte aanpak 3.0”. Dit staat voor het in de praktijk verder ontwikkelen van een stevige integrale gebiedsgerichte aanpak, op regionaal niveau door o.a. in te zetten op het borgen van de doelstellingen die we als gezamenlijke overheden op nationaal niveau afspreken (economisch herstel, klimaat/energie, wonen). Dit vraagt ook om versterking van de positionering van de twaalf provincies in het Haagse krachtenveld en netwerk door het adresseren en bespreken van lange(re) termijn strategische vraagstukken. Deze ambities vertalen zich ook terug bij de geformuleerde beleidsopgaven van het IPO Den Haag.

BIJ12

BIJ12 voert altijd in opdracht van de gezamenlijke provincies werkzaamheden uit op het gebied van het leveren van professionele rapportages, analyses, informatie(voorzieningen), adviezen, gegevensverzamelingen en onderzoek en handelt de faunaschades af. Hiermee is BIJ12 een informatie-verwerkende organisatie met als doel de informatiepositie van de provincies te versterken en verschilt dus van aard van het IPO Den Haag. Het gaat hierbij vrijwel altijd om structurele werkzaamheden die bij BIJ12 zijn en worden ondergebracht om de provinciale opgave efficiënter en effectiever uit te kunnen voeren en staat voor deze gezamenlijke taakuitvoering ten dienste van de toegevoegde waarde aan de maatschappelijke opgaven van de provincies.

In februari jl. besloot het IPO-bestuur op basis van het Toekomstperspectief BIJ12 over de governance van BIJ12. Dit houdt in dat het bestuur besluit over nieuwe taken van BIJ12 volgens de daarvoor vastgestelde criteria. De (in te stellen) BIJ12-Raad overlegt en adviseert over de afstemming tussen enerzijds de wensen van de opdrachtgevers en gebruikers (lees: de provincies) en anderzijds de organisatieontwikkeling, de kwaliteitszorg en de financiële mogelijkheden van BIJ12. De in de deze kaderbrief beschreven ontwikkelingen leiden tot een voorlopig en indicatief bedrag dat de komende maanden verder wordt uitgewerkt en ter besluitvorming wordt voorgelegd en wordt verwerkt in de voorstellen voor de begroting 2022. De ontwikkelingen zijn reeds deels besproken met (en besloten door) het IPO-bestuur en deels – vaak op basis van besprekingen in AAC's of BAC's - vooruitlopend op nog te nemen besluiten voor o.a. security, organisatieontwikkeling en bedrijfsvoering van BIJ12.

De door het bestuur vast te stellen kaderbrief:

- Vormt de basis voor de nadere uitwerking van de op te stellen begrotingen van het IPO Den Haag en BIJ12.
- Benoemt de nieuwe ontwikkelingen die de komende maanden worden voorgelegd aan het bestuur.
- Geeft inzicht in de uitgangspunten en het indicatieve financiële volume van de organisatie voor het komend begrotingsjaar die de basis vormen voor de verdere uitwerking voor de begroting 2022.

Alle activiteiten (opbrengsten voor de provincies) en daarmee corresponderende lasten worden uiteindelijk bij de vaststelling van de begroting in september integraal afgewogen. Het IPO-bestuur wordt gevraagd deze kaderbrief te betrekken, door tussenkomst van de Colleges van GS, Provinciale Staten en AV-leden, bij de eigen provinciale begrotingsvoorbereiding.

Deel 1. IPO Den Haag

CONCEPT

1. Ruimtelijke ontwikkeling, waaronder waterbeheer en wonen

In de Begroting 2021 zijn voor ROWW zes beleidsopgaves opgenomen:

1.1 Ruimtelijke ontwikkeling

1.2 Water

1.3 Wonen

1.4 Implementatie Omgevingswet

1.5 Digitaal Stelsel Omgevingswet

1.6 Nederlands Hydrologisch Instrumentarium.

Bij vijf beleidsopgaven doen zich ontwikkelingen voor die we hierna toelichten.

1.1 Ruimtelijke ontwikkeling

Er is sprake van toenemende druk in het maatschappelijke en politieke debat om te komen tot meer rijksregie voor alle grote opgaven, die neerslaan in de ruimtelijke inrichting. Dat mondt deels uit in een tendens van recentraliseren, zoals uit diverse partijprogramma's blijkt. We streven naar een zodanige inrichting van rijksregie dat het de condities en randvoorwaarden schept voor integraal werken en een goede taakuitoefening van provincies op zowel regionaal niveau en in het gebiedsgericht werken, waarbij opgaven in samenhang worden aangepakt. Daarmee wordt de uitvoeringskracht van provincies gewaarborgd.

Consequenties als niet wordt gehonoreerd bij begroting 2022

Rijksregie die meer sturend is op locatiekeuzes bedreigt de positie van provincies als ruimtelijk regisseur.

1.2 Water

Handreiking strategisch Grondwatervoorraadbeheer

Komend jaar wordt de huidige position paper (2012) waarin de provincie als hoeder van het grondwater is gepositioneerd, geactualiseerd naar aanleiding van de droogte in de afgelopen drie jaren. Droogte is een zelfstandige beleidsopgave en tevens sterk gelieerd aan de beleidsopgave ruimtelijke adaptatie. De focus komt te liggen bij het strategisch grondwatervoorraadbeheer. Dit gebeurt omdat grondwatervoorraadbeheer zowel invloed heeft op de zekerheidstelling van de drinkwatervoorziening als de aanpak van droogte. Inzet is het meer water opvangen en vasthouden ter aanvulling van de grondwatervoorraad en het consequenter toepassen van functie passend bij peil in de ruimtelijke inrichting. Dit vergt een paradigmashift in het huidige omgaan met grondwater. Ook levert vasthouden van water een bijdrage aan het verminderen van de stikstofproblematiek en het voorkomen van bodemdaling. Om provincies in staat te stellen deze rol adequater te gaan vervullen, wordt voorgesteld een handreiking/generiek kader strategisch grondwatervoorraadbeheer op te stellen. Deze opdracht past binnen de beschikbare personele capaciteit. Mocht er eventueel budget benodigd blijken aan het opstellen van de Handreiking als voor ondersteunen van pilots c.q. nader onderzoek met oog op onderlinge kennis- en ervaringsuitwisseling, dan volstaat het algemene werkbudget.

Consequenties als niet wordt gehonoreerd bij begroting 2022

Als het voorstel om te komen tot een handreiking niet wordt gehonoreerd, dan blijft de beleidsopgave beperkt tot het herijken van de position paper waarin de provincie als hoeder van het grondwater is gepositioneerd. Dan geven we geen vervolg om inzake strategisch grondwatervoorraadbeheer invulling te geven aan de provinciale rol en kunnen we niet voldoen aan de bestuurlijke opdracht om invulling te geven aan de noodzakelijke paradigma shift om meer water vast te houden voor de aanpak van de beleidsopgave droogte.

Informatiehuis Water

Recent hebben RWS, UvW en IPO besloten om de samenwerking te verlengen tot en met 2028. Dit met name om het KRW-proces van de waterbeheerders/ministerie I&W richting Stroomgebiedsbeheerplan (EU) te ondersteunen met standaarden, uitwisseling van waterkwaliteitsdata, toetsing van deze data aan de EU-normen en rapportage volgens het EU-format. IHW wordt gezamenlijk gefinancierd en bemenst vanuit deze 3 partners. In de periode 2020-maart 2022 en vervolgens in de periode 2026-maart 2028 moeten hiervoor door de beheerders en IHW veel werkzaamheden worden verricht. Daarvoor moet extra worden geïnvesteerd in IHW om IT-systemen en kennis op peil te hebben en te houden om EU-conform te werken en om de beheerders adequaat te ondersteunen in het proces van data-aanlevering/toetsing en rapportage. Het Directeurenoverleg IHW heeft daarom besloten om de partners een extra financiële bijdrage te vragen met ingang van 2021 ad € 16.000 ten behoeve van de bouwkosten WKP 3.0 en de personele versterking van het WKP-team van IHW die mede benut wordt om zorg te dragen voor tijdige vervanging en overdracht. Dit is nodig om IHW als schakel voor de KRW-rapportage te kunnen laten functioneren en daarmee de meest efficiënte manier om gezamenlijk te kunnen voldoen aan de EU-verplichtingen met betrekking tot de KRW (6-jaarlijks SGBP en jaarlijkse EU-rapportage).

Conform eerder overeengekomen afspraak IHW levert het IPO 1 fte aan personeel aan het IHW. Het IPO raamt en levert echter slechts een 0,5 fte. Om te kunnen voldoen aan onze verplichtingen is dus € 66.000 extra budget nodig.

Consequenties als niet wordt gehonoreerd bij begroting 2022

Deze correctie is noodzakelijk vanwege reeds eerder genomen besluiten c.q. gemaakte afspraken met de partners van het IHW en is op korte termijn niet om te buigen.

1.3 Wonen

Wonen is een opgave, waaraan provincies zich verbonden hebben via het gezamenlijk kabinetsaanbod samen met VNG en UvW en tevens via de actie-agenda wonen van Aedes. In de BAC ROWW is aandacht gevraagd voor de formatieve inzet vanuit IPO, dat niet in verhouding staat tot de omvang van de opgave qua belangenbehartiging en coördinatie, specifiek gericht op monitoring en regionale aanpak. De huidige inzet betekent slechts het continueren van de belangenbehartiging. Als IPO verantwoordelijk wordt gemaakt voor de monitoring, dan moet een budget voor de kosten van beheer van de monitoring worden gereserveerd. Op basis van huidige inzichten is nog geen inschatting te maken van het benodigde budget.

Daarnaast wordt in algemene zin aangegeven dat de intensivering van de belangenbehartiging bij wonen een must is om de positie van provincies te versterken. Gedacht wordt aan 1 fte schaal 12 (€ 110.000) en ongeveer € 50.000 programmakosten voor het jaar 2022.

Consequenties als niet wordt gehonoreerd bij begroting 2022

De beheerkosten van monitoring zijn nu nog onbekend en daarom ook nog niet begroot. De omvang wordt duidelijker als er bestuurlijk is besloten welke rol het IPO gaat vervullen in de monitor. Daarnaast moet er een nieuwe bestuurlijke opdracht komen inzake de inzet op wonen om de formatieve inzet te herijken.

1.4 Implementatie Omgevingswet

De inwerkingtreding van de Omgevingswet is nu voorzien op 1 januari 2022. Tot die tijd moeten er nog veel werkzaamheden verricht worden. De Omgevingswet moet gaan werken als stelsel, als

werkend geheel van landelijke voorzieningen (zowel juridisch als technisch), lokale software en lokale content. Dat is tot nu toe het niet geval. Om succesvol als keten te functioneren is het van belang tot de landelijke voorzieningen, de software en de lokale content goed op elkaar aansluiten. Doordat DSO in de oplevering vertraging heeft opgelopen, is dit proces nog steeds gaande en moeten op alle vlakken nog telkens aanpassingen worden doorgevoerd. Van belang is dat DSO het Inwerkingtredingsniveau (IWT) oplevert zodat de provincies hun wettelijke taken kunnen vervullen. Daarnaast moeten provincies zelf tijdig de benodigde content ontwikkelen in de vorm van een omgevingsvisie, omgevingsverordening en een werkend proces van vergunningverlening. Inmiddels begint de tijd wel te knellen. Begin mei moet duidelijk worden of het stelstel voldoende ver ontwikkeld is om 1/1/2022 de wet verantwoord in werking te laten treden. Het afbreukrisico is groot op het moment dat dit niet haalbaar mocht blijken. Specifiek voor de provincies ligt er een afbreukrisico op het moment dat de landelijke voorzieningen toch op tijd gereed zijn, en de provincies niet ver genoeg zijn in hun ontwikkeling. Het programmateam implementatie Omgevingswet loopt door tot halverwege 2022. Het benodigde budget voor dit half jaar wordt gedekt uit het resterende budget. Er wordt vooralsnog dus niet een claim gelegd voor 2022 en verder. Mocht de wet toch worden uitgesteld dan zal dit nader worden overwogen.

Consequenties als niet wordt gehonoreerd bij begroting 2022

Er zijn voorlopig geen financiële consequenties voorzien. Nadere weging vindt plaats in geval van uitstel inwerkingtreding Omgevingswet.

Lasten 2022-2025

Beleidsopgave	2022	2023	2024	2025
1.1 Ruimtelijke ontwikkeling	-	-	-	-
1.2 Water				
Handreiking strategisch grondwatervoorraadbeheer	-	-	-	-
Informatiehuis Water: Bouw en inzet voor WKP	16	16	16	16
IHW: te laag geraamde formatie	66	66	66	66
1.3 Wonen				
Monitoring Wonen	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Intensivering inzet belangenbehartiging Wonen	160	0	0	0
1.4 Implementatie Omgevingswet	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
1.5 Digitaal Stelsel Omgevingswet	-	-	-	-
1.6 Nederlands Hydrologisch Instrumentarium	-	-	-	-
Totaal	242	82	82	82

x € 1.000

2. Milieu, Energie en Klimaat

Milieu

In de Begroting 2021 zijn voor Milieu vijf beleidsopgaves opgenomen:

- 2.1 Gezondheid
- 2.2 Circulaire Economie
- 2.3 Klimaat en Energie
- 2.4 Omgevingsveiligheid
- 2.5 VTH-stelsel en Omgevingswet.

Bij vier beleidsopgaven doen zich ontwikkelingen voor die we hierna toelichten.

2.1 Gezondheid

Gezondheid is geen wettelijke taak van provincies, maar ligt nauw besloten in een aantal andere kerntaken. Door de BAC MTH is de bestuurlijke opdracht geformuleerd om de provinciale rol en inzet op een gezonde leefomgeving te verkennen en deze vervolgens prominent op de agenda te zetten. Na 2021 als overgangsjaar, waarin de opgaves worden verkend, volgt 2022 waarin concrete producten worden opgeleverd en resultaten geboekt: het opleveren van handreikingen en afwegingskaders op het terrein van geur, geluidhinder en een breder afwegingskader gezondheid. Hiervoor zijn in de kaderbrief voor 2022 € 80.000 programmalasten opgenomen.

Consequenties als niet wordt gehonoreerd bij begroting 2022

De gezamenlijke provincies hebben in november 2019, als onderdeel van de bestuurlijke agenda MTH, een aanbod gedaan aan de staatssecretaris van IenW om uitwerking te geven aan de provinciale verantwoordelijkheid t.a.v. gezondheid in het kader van de Omgevingswet. Om dit waar te maken en een gezonde leefomgeving prominent op de agenda te zetten worden in 2022 bovengenoemde handreikingen opgeleverd. Hier niet op inzetten betekent niet goed voorbereid zijn op de uitvoering van nieuwe wettelijke taken, geven we geen invulling aan ons aanbod en bovenal is het efficiënter en effectiever om in gezamenlijkheid de handreikingen te maken.

2.2 Circulaire Economie (doorontwikkeling VTH)

Bestuurlijk hebben de gezamenlijke provincies de interprovinciale inzet met betrekking tot de doorontwikkeling van VTH in relatie tot Circulaire Economie (CE) vastgelegd in de programmalijn circulaire economie van de IPO bestuurlijke agenda MTH. Daarnaast is februari 2021 in de IPO krachtenkaart CE een bestuurlijk aanbod gedaan aan de staatssecretaris van IenW m.b.t. de provinciale rolinvulling CE (met daarin een inhoudelijk aanbod vanuit RE als MTH). In 2021 worden daartoe de eerste stappen gezet middels uitrol van een aantal inventarisaties/casestudies en doorvertaling in een CE/VTH-handreiking. Om de beleidsambities effectief door te vertalen wordt in 2022 gewerkt aan de implementatie van de handreiking, de opschaling van experimenten en wordt geïnventarieerd welke stappen nodig zijn in het VTH-opleidingskader. Ook wordt nader uitgezocht hoe de deling van “eind-afval statussen” tussen de diensten kan worden vormgegeven. Hiervoor zijn in de kaderbrief voor 2022 € 120.000 programmalasten opgenomen.

Consequenties als niet wordt gehonoreerd bij begroting 2022

In 2021 zijn de eerste stappen gezet met concretisering van de provinciale rolinvulling t.a.v. circulaire economie volgend uit het bestuurlijk aanbod aan de staatssecretaris van IenW (de IPO bestuurlijke agenda MTH). Om een effectieve uitvoering waar te maken wordt in 2022 concreet uitwerking gegeven aan de implementatie van een handreiking CE/VTH, de opschaling van experimenten, en stappen gezet voor het opzetten van een VTH-opleidingskader. Hier niet op inzetten betekent dat de bestuurlijk vastgestelde ambities niet worden waargemaakt en investeringen hiertoe gedaan in 2021 te niet worden gedaan. En ook hier geldt dat het efficiënter en effectiever is om in gezamenlijkheid met name de handreiking en het opleidingskader te maken.

2.3 Klimaat en Energie

Nieuwe regelgeving op het terrein van Klimaat en Energie in relatie tot MTH behoeft een goede beoordeling op de uitvoerbaarheid en op de benodigde inzet en capaciteit vanuit Omgevingsdiensten. Dit geldt voor de trajecten normering werkgebonden personenmobiliteit, normering CO2-reductie bij bedrijven en het convenant meerjarenafspraak CO2-reductie (MJA4). Hiertoe wordt in 2022 een analyse uitgevoerd en advies opgesteld. Hiervoor zijn in de kaderbrief voor 2022 € 25.000 programmalasten opgenomen.

Consequenties als niet wordt gehonoreerd bij begroting 2022

Voor de gezamenlijke provincies is het van belang om de uitvoerbaarheid en de kosten die daarmee gemoeid zijn voor provincies en omgevingsdiensten voor de uitvoering van nieuwe taken op het terrein van Klimaat en Energie in relatie tot MTH scherper in beeld te krijgen om het Rijk te kunnen aanspreken op een adequate financiële bijdrage voor de taakuitvoering. Bij het ontbreken van deze informatie zullen provincies hiervoor zelf moeten opdraaien.

2.5 VTH-stelsel en Omgevingswet

Het programma VTH-stelsel binnen BAC MTH zal ook in 2022 inzet vereisen. In 2021 is IPO trekker van diverse projecten onder de uitvoeringsagenda VTH en het plan van aanpak milieucriminaliteit. In 2022 moeten deze tot concrete resultaten komen: het opschalen van advies voor professionalisering van de big 8 (afstemming tussen beleids- en uitvoeringscyclus) o.a. door het opstellen van een handreiking. Dit is met name van belang om uitwerking te geven aan het advies van de onafhankelijke bestuurlijke commissie VTH (commissie Van Aartsen) die begin maart 2021 advies heeft opgeleverd over een robuust en toekomstbestendig VTH-stelsel. Hiervoor zijn in de kaderbrief voor 2022 € 50.000 programmalasten opgenomen.

Consequenties als niet wordt gehonoreerd bij begroting 2022

In het Bestuurlijk omgevingsberaad hebben de gezamenlijke provincies commitment uitgesproken om de regie te nemen door stevig in te zetten op professionalisering van de beleids- en uitvoeringscyclus (big 8), als onderdeel van de gezamenlijke uitvoeringsagenda VTH van Rijk en decentrale overheden. Met het uitbrengen van het advies van de commissie Van Aartsen over een robuust en toekomstbestendig VTH-stelsel zal de implementatie van dit advies hoog op de agenda staan van de nieuwe bewindspersoon van milieu. Het is daarom van belang dat de provincies als betrouwbare partner in 2022 concreet uitwerking geven aan de professionalisering van de afstemming tussen beleid en uitvoering.

Energie en klimaat

In de Begroting 2021 zijn voor Energie en klimaat zeven beleidsopgaves opgenomen:

2.6 Coördinatie Klimaatakkoord

2.7 6000 mw op land

2.8 Regionale Energie Strategie 1.0

2.9 Route 35

2.10 Industrie en bedrijventerreinen

2.11 Warmtetransitie

2.12 Energie-infrastructuur.

Bij twee beleidsopgaven doen zich ontwikkelingen voor die we hierna toelichten.

2.6 Coördinatie Klimaatakkoord (onderdeel Innovaties)

Innovaties zijn een belangrijk onderdeel voor het realiseren van de klimaatdoelstellingen. Eerder is afgesproken dat provincies dit onderwerp zelf oppakken. Echter, er is een grote vraag om coördinatie, belangenbehartiging en kennisdeling. Vanuit het Rijk komt steviger de inzet op

stimuleren en ontwikkelen van innovaties (ook wel oude innovaties), denk daarbij aan waterstof, kernenergie, groen gas etc. IPO wordt regelmatig door decentrale partners en het Rijk gevraagd om een standpunt vanuit provincies of om mee te doen en denken in werkgroepen hoe innovaties beter geïntegreerd kunnen worden binnen de uitvoering van het klimaatakkoord. Inmiddels is er op verzoek van het Rijk een werkgroep waterstof. Ambtelijk wordt aangegeven te worstelen met capaciteit en hoe om te gaan met de vele ad hoc verzoeken. IPO Den Haag zou hierin kunnen faciliteren. Wij nemen hiervoor structureel € 30.000 op in deze kaderbrief.

Consequenties als niet wordt gehonoreerd bij begroting 2022

IPO kan geen belangenbehartiging, lobby acties en kennisdeling verzorgen op het gebied van innovaties, zoals waterstof, kernenergie, groen gas, etc. Binnen de provincies is er onvoldoende ruimte om dit afzonderlijk op te pakken, waardoor we op o.a. vragen van VNG, UvW en het ministerie om de inbreng van provincies op deze thema's niet kunnen ingaan.

2.9 Route 35 (wordt vanaf 2022 Monitoring RES)

In het Klimaatakkoord hebben provincies samen met andere decentrale overheden haar handtekening gezet onder de ambitie voor het behalen van 35 TWh Hernieuwbare energie opwek op land. Route 35 is de afgesproken verdeelsystematiek, waaraan de decentrale overheden zich middels het Klimaatakkoord aan geconformeerd hebben, mocht na de analyse van PBL over de concept RES'en 35 TWh niet binnen doelbereik liggen. Inmiddels is bekend dat PBL in haar analyse aangeeft dat 35 TWh binnen doelbereik ligt. Ze geeft 38 TWh aan als midden waarde. Daarmee komt Route 35 in een ander licht te staan. De verdeelsystematiek R35 is als zodanig zeer waarschijnlijk niet nodig, maar de afspraak voor 35TWh is een langlopende afspraak. Voor 2030 moet het gerealiseerd zijn. We kunnen niet uitsluiten dat er omstandigheden zich voordoen dat we toch onder de 35TWh komen. Dit kan liggen aan omstandigheden die een tijdsfactor betreffen, overmacht bijv. faciliteiten die niet tot stand komen, of we hebben het wel beloofd maar gaan het niet doen (bijstelling van ambities). V.w.b. het laatste is het belangrijk om een traject af te spreken wat de decentrale overheden in dat geval gaan doen. Logischerwijs volgt het bestuurlijke gesprek over het waarom. Het hoeft niet collectief een probleem te zijn. Wat daarbij behulpzaam kan zijn is een monitoringstraject. Een voorbeeld daarvan is de monitor Wind op Land. En daarnaast afspraken hoe je met zo'n monitoringstraject omgaat. De inzet die nu gedaan wordt voor R35 zal dan worden voortgezet, maar onder een nieuwe opdracht: monitoring R35. Omdat 35 TWh een afspraak is van decentrale overheden zal met VNG en UvW dit traject (en inzet van middelen) opgepakt worden. Samenwerking met het Rijk is wenselijk, maar de effort moet bij de decentrale overheden liggen (geeft ook het Rijk aan en dat is anders dan de monitor WOL, waar het Rijk wel aan zet is.). Wij nemen hiervoor structureel € 50.000 op in deze kaderbrief.

Consequenties als niet wordt gehonoreerd bij begroting 2022

IPO kan niet aan de wens voldoen van de BAC E om een monitoringstraject op te zetten. De noodzaak om toch in IPO-verband hierop iets te organiseren is bij de bespreking over de meerjarenraming IPO door het IPO-bestuur bekrachtigd.

Lasten 2022-2025

Beleidsopgave	2022	2023	2024	2025
2.1 Gezondheid	80	0	0	0
2.2 Circulaire Economie	120	0	0	0
2.3 Klimaat en Energie	25	0	0	0
2.4 Omgevingsveiligheid	-	-	-	-
2.5 VTH-stelsel en Omgevingswet	50	0	0	0
2.6 Coördinatie Klimaatakkoord	30	30	30	30
2.7 6000 mw op land	-	-	-	-
2.8 Regionale Energie Strategie 1.0	-	-	-	-
2.9 Route 35	50	50	50	50
2.10 Industrie en bedrijventerreinen	-	-	-	-
2.11 Warmtetransitie	-	-	-	-
2.12 Energie-infrastructuur	-	-	-	-
Totaal	355	80	80	80

x € 1.000

CONCEPT

3. Vitaal platteland

In de Begroting 2021 zijn voor Vitaal platteland tien beleidsopgaves opgenomen:

- 3.1 Gemeenschappelijk Landbouwbeleid
- 3.2 Duurzame Landbouw
- 3.3 Klimaatakkoord Landbouw en landgebruik
- 3.4 Programma Natuur
- 3.5 Natuurwetgeving
- 3.6 Faunabeheer
- 3.7 Natuurbeleid
- 3.8 EU-Biodiversiteit
- 3.9 Stikstof
- 3.10 Nationale Database Flora en Fauna

De genoemde dossiers volgen de bestaande begrotingsopbouw voor vitaal platteland. In de besprekingen met de AAC en BAC VP is geconstateerd dat deze ordening onvoldoende recht doet aan de focus van de werkzaamheden binnen Vitaal Platteland, die sterker zijn gericht op Natura 2000 en monitoring. Bij duurzame landbouw wordt ook de verbinding gelegd met de voedselketen. Deze ontwikkelingen worden hieronder benoemd. In de volgende begroting zal een aangepaste ordening van dossiers worden voorgesteld, die meer recht doet aan de focus.

Voor het thema Stikstof (3.9) is een aparte programmaorganisatie actief. Het onderdeel Nationale Database Flora en Fauna (3.10) loopt via de begroting van BIJ12.

Voor drie beleidsopgaven doen zich ontwikkelingen voor die in deze kaderbrief in beeld zijn gebracht.

Het algemene beeld is dat voor de dossiers GLB, Programma Natuur en Actualisatie doelensystematiek Natura2000 minimaal handhaving van de huidige inzet noodzakelijk zal blijven, en dat mogelijk een extra intensivering noodzakelijk zal blijken. Het gaat om programma's die grote impact hebben op de provinciale taakuitoefening. Ook gaat het in alle gevallen om een gezamenlijke programma-organisatie waarin met Rijk (Ministerie van LNV) en provincies gezamenlijk wordt opgetrokken. Provincies zitten als partner aan tafel, wat in de praktijk betekent dat er van provincies ook wederkerigheid wordt verwacht. In de praktijk blijkt het niet altijd gemakkelijk om de hiervoor benodigde capaciteit beschikbaar te stellen. Dit kan betekenen dat bij de Begroting 2022 extra inzet (fte's of euro's) noodzakelijk kan blijken, als blijkt dat de genoemde programma's onvoldoende met provinciale inzet gevuld kan worden. Tevens zullen we hierbij de samenhang met de inzet op stikstof moeten bezien.

3.1 Gemeenschappelijk Landbouwbeleid

De invoering van het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouwbeleid is uitgesteld en wordt voorzien op 1 januari 2023. De besluitvorming in Europees verband laat echter nog op zich wachten. Ook de kabinetsformatie, en de toenemende aandacht voor de positie van landbouw in relatie tot de stikstof en andere maatschappelijke opgaven, leiden mogelijk tot andere inzichten over de inzet van het GLB.

De middelen die beschikbaar zijn gesteld voor procesgeld zijn inmiddels besteed. De komende twee jaar is alleen nog geld beschikbaar voor de inzet van mensen. Voor daarna is nog geen rekening gehouden met eventueel beschikbaar stellen van middelen. De verwachting is dat er vanuit het Rijk wel een (financieel) beroep gedaan zal worden op IPO en provincies op hun bijdrage in dit programma. Het minimaal op peil houden is daarom noodzakelijk.

3.4 Programma Natuur (inclusief monitoring)

De inzet vanuit IPO op de ontwikkeling van dit programma vindt vooral plaats vanuit de reguliere capaciteit. Naast de uitwerking van de gezamenlijke programmastructuur, en de gezamenlijke onderdelen van het programma, vraagt de samenhang met de activiteiten van het Interprovinciale Programma Stikstof (IP-s) en de uitwerking van de monitoring om een extra inzet die met de reguliere IPO-inzet onvoldoende geleverd kan worden.

Verkend wordt in afstemming met BIJ12 (monitoring en ondersteuning stikstof) en IP-s op welke wijze deze verbinding met deze programma's gelegd kan worden en wat dit betekent voor de incidenteel en structureel benodigde inzet vanuit zowel IPO als BIJ12 ter ondersteuning van provincies. Dit zal in samenhang worden gezien met het voorstel voor een bestendige organisatie op het stikstofdossier. Gezien de duur van die wettelijke taken, en de huidige bestuurlijke vraagstukken, is de verwachting dat ter uitvoering hiervan de komende jaren inzet nodig blijft.

Gezien bovenstaande context, de samenhang met de uitwerking van de stikstofaanpak en het lopende proces van de kabinetsformatie kunnen pas bij de voorbereiding van de Begroting 2022 de implicaties hiervan inzichtelijk worden gemaakt.

Om hieraan invulling te geven wordt bijvoorbeeld in 2021 een business case uitgevoerd naar de versterking die noodzakelijk is voor de natuurmonitoring. Op basis van deze business case, en de verwachte extra inzet van rijkszijde, zal met BIJ12 in beeld worden gebracht welke versterking van de inzet op monitoring noodzakelijk is.

3.8 EU-Biodiversiteit/ Natura 2000

Voornaamste inzet op dit dossier in 2021 is gericht op de totstandkoming van de actualisatie van de doelensystematiek voor Natura2000. Voor dit dossier geldt hetzelfde als voor GLB en Programma Natuur: het is een programma met grote impact op het beleidsveld Vitaal Platteland en op de invulling van deze provinciale kerntaak. Ook bij dit dossier is sprake van een gezamenlijk programma met LNV, waar vanuit provincies en IPO op programmaniveau inzet wordt gevraagd en geleverd.

In 2021 is gebleken dat een volledige invulling van de gevraagde provinciale inzet met bemensing vanuit provincies niet haalbaar is. Dit zet druk op de uitwerking en de samenwerking met het Rijk op dit dossier. Mogelijk zal dit later leiden tot een aanvullende vraag om financiering en inzet.

3.9 Stikstof: Interprovinciale Programmaorganisatie Stikstof (IPS)

IPS-thema's

De inhoudelijke thema's uit het programmaplan vormen de kapstok voor de werkzaamheden die door de IPS worden opgepakt: Vergunningen-Toezicht-Handhaving (VTH); Gebiedsgerichte Aanpak; Natuur; Nieuwe Structurele Aanpak; Data & Monitoring; AERIUS. De begroting voor 2021 is gebaseerd op de ontwikkelingen binnen deze thema's en wordt vooralsnog als uitgangspunt genomen voor de Begroting 2022 en verder. Het rond de zomer voorziene voorstel voor een 'bestendige organisatie' binnen provincies op het stikstofdossier en de kabinetsformatie kunnen van invloed zijn op de opgaven en de bijbehorende kosten. In ieder geval is met de vaststelling van de wet Stikstof en Natuurherstel duidelijk geworden dat de stikstof een forse, meerjarige opgave met zich meebrengt die veel minder afhankelijk zijn van ambitieniveaus, maar voor de korte termijn het voor de gezamenlijke provincies noodzakelijk maakt om te blijven samenwerken. In de uitwerking naar de conceptbegroting zullen de bestuurlijke keuze inzichtelijk gemaakt worden.

In deze kaderbrief worden de voor IPS belangrijkste voorziene ontwikkelingen toegelicht die bepalend zijn voor de Begroting 2021 en waarvan naar huidige inzichten verwacht wordt dat deze een doorwerking hebben op de meerjarenbegroting. Om die reden is hier een bandbreedte opgenomen. Zoals hiervoor aangegeven, zal rond de zomer, wanneer de voorstellen voor de bestendige organisatie worden vastgesteld in de Bestuurlijk Commissie, ook over de hiervoor benodigde financiën (binnen de hier gegeven bandbreedte) afspraken worden gemaakt.

NB: De kosten van het legaliseren van de meldingen en de doorontwikkeling van het systeem Aeries maken geen onderdeel uit van de genoemde bandbreedte, de kosten voor de personele inzet bij BIJ12 en IPS wel.

Extra capaciteit programmaorganisatie

In 2021 werkt de IPS aan een meer bestendige organisatie met daarbij nog altijd een intensieve samenwerking met de Ambtelijke Commissie Stikstof (AC) en de Bestuurlijk Commissie Stikstof (BC). Actuele ontwikkelingen in het stikstofdossier vragen om extra capaciteit, welke grotendeels door middel van externe inhuur zal moeten worden ingevuld. Het betreft hier o.a. een (deel)programmamanager, juridische ondersteuning, extra inhoudelijke ondersteuning van de thema's VTH en Aeries, een projectleider voor de bronmaatregelen en begeleiding, alsmede uitvoering van de ontwikkeling van het regionaal stikstofregistratiesysteem (RSRS).

In 2021 loopt de begroting van IPS nog via een kassiersfunctie. De begroting voor dit jaar was aanvankelijk vastgesteld op € 4,1 miljoen maar vanwege een combinatie van;

- a) doorschuif van activiteiten van 2020 naar 2021 (vertraging bij aanbesteding, maar wel urgentie tot uitvoering)
- b) kosten voor de ontwikkeling en begeleiding van het Regionaal Stikstofregistratiesysteem,
- c) kosten voor de legalisering van de meldingen (voor de komende 3 jaar)
- d) diverse urgente aanvullingen op de capaciteit vanwege de hoge dynamiek om de wensen van de bestuurlijke commissie uit te voeren en partner te kunnen zijn voor het Rijk.

Doordat deze capaciteit noodgedwongen vooral extern moest worden geregeld, heeft dit geleid tot meerkosten ten opzichte van eerdere ramingen. Voor 2021 is € 0,9 miljoen aan extra budget nodig. Voor de kaderbrief spelen nog een aantal onzekerheden waardoor nu wordt uitgegaan van een bandbreedte van structureel € 4,1 – 6,0 miljoen. In de meerjarenraming 2022-2024 is reeds uitgegaan van € 4,1 miljoen aan programmalasten. Deze kosten zijn voor de gehele IPS-organisatie, waaronder ook een belangrijke bijdrage vanuit BIJ12. Met name het inwisselen van externe capaciteit door interne capaciteit is een belangrijke sleutel om de kosten te verminderen. BIJ12 start hiermee in 2021 m.b.t. de capaciteit voor het Aeries team en wil een soortgelijke 'business-case' voor de overige bemensing gaan opstellen voor 2022 (onderdeel van de bandbreedte).

Een bijgestelde begroting 2021 zijn in AC en BC besproken en moet nog worden vastgesteld in de GS'n (kassiersfunctie). Voor de Kaderbrief wordt – onder voorbehoud van deze instemming van het nog vast te stellen programmaplan – uitgegaan van de genoemde bandbreedte voor 2022. Voor het zomerreces worden voorstellen gedaan voor een bestendiger organisatie, die tevens zal zijn gebaseerd op een nauwe samenwerking met het programma Natuur. In dat kader worden ook definitieve voorstellen gedaan voor de Begroting 2022, uitgaande van de genoemde bandbreedte. De voorstellen gericht op meer continuïteit vanuit het Expertiseteam Stikstof en Natura 2000 op de kortere en langere termijn zijn opgenomen in de voorjaarsnota en kaderbrief voor het BIJ12 deel.

Gebiedsgerichte aanpak

Begin 2021 zijn de stikstofanalyses opgeleverd waarmee de opgave per gebied in kaart wordt gebracht. Op basis van deze feitelijke analyses zullen vervolgafspraken met het Rijk nodig zijn over de wijze waarop de landelijke doelstelling naar de gebieden wordt vertaald en wat hiervoor nodig is.

Het in de stikstofwet opgenomen amendement Futselaar/De Groot biedt de provincies mogelijkheden om met de uitwerking van provinciale gebiedsplannen richting te geven aan de stikstofaanpak. Daarbij worden nadere afspraken gemaakt over de optimalisatie van de effecten van de bronmaatregelen en dit in samenhang gezien met de maatregelenpakket tot herstel van de natuur via het Programma natuur. Het plan van aanpak voor de gebiedsplannen is voorzien in juli 2021, het opstellen van de gebiedsplannen zal plaatsvinden t/m 2023.

Legalisering PAS meldingen

Het legaliseren van de voormalige PAS-meldingen heeft hoge bestuurlijke prioriteit. Legalisering is een belangrijke randvoorwaarde voor het welslagen van de gebiedsaanpakken. Het zal veel inzet van de provincies vergen om het Rijk te helpen bij het legaal houden van de meldingen. Voor de aanpak van het legaliseren van de PAS meldingen zijn in de programmaorganisatie een kwartiermaker en een projectleider aangesteld, met verdere ondersteuning vanuit BIJ12. Tot aan de zomer werken zij aan het opstellen van het plan van aanpak. Met dit PvA liggen keuzes en scenario's voor t.a.v. de uitvoering van deze legalisatie, hetgeen ook verder inzicht zal geven in de benodigde kosten hiervoor. Deze uitvoeringskosten, die op basis van de huidige informatie wordt geraamd op € 15 miljoen, zijn geen onderdeel van de Begroting 2021 of deze kaderbrief. Over de dekking van deze kosten vindt nog bestuurlijk overleg plaats, dit moet voor de het zomerreces tot afspraken leiden en maakt derhalve nog geen onderdeel uit van de genoemde bandbreedte.

AERIUS-instrumentarium, waaronder Regionaal stikstofregistratiesysteem (RSRS)

Het AERIUS-instrumentarium is een belangrijke randvoorwaarde voor de vergunningverlening en de uitwerking van de gebiedsgerichte aanpak door provincies. Een belangrijke bestuurlijke prioriteit daarbinnen betreft de ontwikkeling van het regionale stikstofregistratiesysteem (RSRS). Dit gebeurt samen met het Rijk. Gezien de schaars beschikbare stikstofruimte lijkt dit RSRS een van de weinige mogelijkheden om de komende jaren economische ontwikkeling mogelijk te maken. Onder procesbegeleiding van Berenschot en systeemontwikkeling door het RIVM wordt nu gewerkt aan april-release van dit systeem. Dit is een eerste stap; verdere doorontwikkeling (en bijbehorend bestuurlijk traject t.a.v. spel- en ontwerpregels) kennen minimaal een doorlooptijd van 1 jaar. Voor deze fase is procesbegeleiding nodig, die extern moet worden ingehuurd. Daarnaast zijn er de kosten die door het RIVM gemaakt worden voor de ontwikkeling van het Aeries-Register (het model dat gebruikt wordt om het RSRS mogelijk te maken) en het landelijke stikstofregistratiesysteem. Naast deze registratiesysteem dient AERIUS-calculator actueel beschikbaar te zijn voor het berekenen van de depositie per activiteit en zal AERIUS monitor een voorname rol hebben bij de totstandkoming van de gebiedsplannen.

De kosten voor de reguliere jaarlijkse offerte (meerjarig) voor het Aeries-model zijn ondergebracht in de begroting van BIJ12, van waaruit de opdrachtverlening en financiering namens provincies plaatsvindt. Daarnaast ondersteunt BIJ12 in belangrijke mate via specialistische kennis de totstandkoming van de diverse AERIUS-producten. Deze kennis blijkt heel schaars te zijn en vergt voor 2021 versterking, waarbij BIJ12 een meer bestendige invulling hiervan wordt voorgesteld. Vanaf medio 2021 en verder zal het advies van de commissie Hordijk moeten leiden tot een doorontwikkeling van Aeries. Deze commissie heeft diverse verbeteringen voorgesteld die door het kabinet zijn overgenomen. Hiervoor zijn vanaf 2022 extra kosten te voorzien.

Lasten 2022-2025

Beleidsopgave	2022	2023	2024	2025
3.1 Gemeenschappelijk Landbouwbeleid	-	-	-	-
3.2 Duurzame Landbouw	-	-	-	-
3.3 Klimaatakkoord Landbouw Landgebruik	-	-	-	-
3.4 Programma Natuur	-	-	-	-
3.5 Natuurwetgeving	-	-	-	-
3.6 Strategisch beleid Faunabeheer	-	-	-	-
3.7 Natuurbeleid	-	-	-	-
3.8 EU-Biodiversiteit	-	-	-	-
3.9. Stikstof				
Extra capaciteit programmaorganisatie (bandbreedte)	1.900	1.900	1.900	1.900
Gebiedsgerichte aanpak	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Legalisering PAS meldingen	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
AERIUS-instrumentarium	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
3.10. Nationale Database Flora en Fauna	-	-	-	-
Totaal	1.900	1.900	1.900	1.900

x € 1.000

4. Mobiliteit

In de Begroting 2021 zijn voor Mobiliteit zes beleidsopgaves opgenomen:

4.1 Duurzame Mobiliteit

4.2 Openbaar vervoer

4.3 Verkeersveiligheid

4.4 Fiets

4.5 KpVV

4.6 Goederenvervoer & Logistiek.

Bij twee beleidsopgaven doen zich ontwikkelingen voor die we hierna toelichten.

4.1 Duurzame Mobiliteit

Integrale accenten irt de programma-ambitie 'Duurzame en Slimme Mobiliteit'

Wij leggen een aantal aanvullende integrale accenten binnen het overall programma Mobiliteit met als ambitie 'Duurzame en Slimme Mobiliteit'. Deze accenten betreffen de 'agenda Europa', lessen uit corona, stikstof en gebiedsgerichte aanpak. De Europese Green Deal besteedt veel aandacht aan 'Duurzame en Slimme Mobiliteit'. Deze ontwikkeling vraagt aandacht binnen de IPO-opgave Duurzame Mobiliteit. Vanuit verkeersveiligheid is 'Europa' eveneens relevant. Ten eerste vanwege belangenbehartiging aan de voorkant en ten tweede bij eventuele uitvoeringen van richtlijnen. In 2020 is vanuit het programma veel tijd besteed aan Corona en mobiliteit in het kader van stedelijke mobiliteit (vanuit de opgave verkeersveiligheid en fiets), OV (al dan niet via DOVA) en binnen het KpVV programma. Lessen uit Corona kunnen doorgezet worden in opgaven als Duurzame Mobiliteit, OV en Fiets. Gebiedsgerichte aanpak en stikstof zijn opgaven binnen andere programma's van het IPO waarbij betrokkenheid van mobiliteit essentieel is.

Consequenties als niet wordt gehonoreerd bij begroting 2022

Geen aandacht besteden aan deze ontwikkelingen in de bestaande ambities betekent dat minder integraal wordt gewerkt en kansen worden gemist (samenhang Europese Green Deal; effect COVID; mobiliteit binnen gebiedsgerichte aanpak; mobiliteit binnen stikstofopgave).

Behoud van het covid reisgedrag (thuiswerken, gespreid werken, meer gebruik van actieve vervoerwijzen) na de covid periode is een enorme kans om mobiliteitsvraagstukken op te lossen, maar die niet vanzelf wordt verzilverd en waarvoor ook afspraken in regionaal verband nodig zijn. Indien hier geen inspanning op wordt gepleegd neemt de kans op realisatie af, en zal het blijven steken op goed willende lokale initiatieven.

Betalen naar Gebruik

Betalen naar Gebruik (BNG) heeft voor provincies meerdere dimensies. Het geeft mogelijkheden op gewenste ontwikkelingen in de mobiliteit te sturen (beprijzen), waaronder congestiebestrijding, halen van klimaatdoelen door bijvoorbeeld het bevorderen van elektrisch rijden (EV) en ketenmobiliteit. Hiermee sluit BNG aan op de beleidsopgaven Duurzame Mobiliteit, Openbaar vervoer, Verkeersveiligheid en Fiets.

Tijdens de volgende kabinetsperiode is het waarschijnlijk dat een systeem van BNG wordt ontwikkeld. Voor provincies is het belangrijk hiervoor gesprekspartner te zijn, gezien de bestaande opgaven en de rol van provincies als beheerder van het onderliggend wegennet en concessiehouder van OV. De extra inzet vanuit het IPO wordt voorlopig als p.m. geraamd.

Consequenties als niet wordt gehonoreerd

Gezien de actieve opstelling van andere partijen wordt dit instrument dan vormgegeven op een wijze die zowel financieel als wat betreft het mobiliteitsvraagstuk niet aansluit bij de provinciale belangen.

4.5 KpVV

Het KpVV programma levert een bijdrage aan kennisontwikkeling in aanvulling op de prioritaire opgaven van het programma Mobiliteit. Kennisontwikkeling blijft nodig. Wij stellen voor om het KpVV programma te continueren voor de periode 2022 – 2025. Voor de jaarschijf 2022 hadden wij reeds een bedrag opgenomen in onze meerjarenraming. Vooralsnog houden we hiervoor de omvang aan uit de Begroting 2021.

Consequenties als niet wordt gehonoreerd bij begroting 2022

Mocht het KpVV programma in IPO verband niet gecontinueerd worden dan zullen de provincies individueel het opdrachtgeverschap dienen in te vullen. Provincies en Vervoerregio's zijn opdrachtgevers en ontvangen hiervoor structureel de rijksbijdrage (via het provinciefonds). Dit is de afspraak met het Rijk na afschaffing van de BDU gelden. Het opdrachtgeverschap via het IPO is niet alleen efficiënt/effectief, maar op inhoud wordt het jaarprogramma KpVV ('omzet' 3,6 miljoen) opgesteld gericht op kennisontwikkeling ten dienste van provincies en passend bij de majeure provinciale beleidsopgaven (onder andere kennisontwikkeling op het vlak van het stimuleren en onderzoeken provincies multimodale ontwikkelingen).

Lasten 2022-2025

Beleidsopgave	2022	2023	2024	2025
4.1 Duurzame Mobiliteit				
Duurzame en slimme mobiliteit	-	-	-	-
Betalen naar gebruik	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
4.2 Openbaar vervoer	-	-	-	-
4.3 Verkeersveiligheid	-	-	-	-
4.4 Fiets	-	-	-	-
4.5 KpVV	0	1.820	1.820	1.820
4.6 Goederenvervoer & Logistiek	-	-	-	-
Totaal	0	1.820	1.820	1.820

x € 1.000

5. Regionale economie

In de Begroting 2021 zijn voor Regionale economie zes beleidsopgaves opgenomen:

- 5.1 Stimuleren innovatief en breed MKB
- 5.2 Regionale Arbeidsmarkt, Circulair, digitalisering
- 5.3 Circulaire Economie
- 5.4 Cohesiebeleid
- 5.5 Taskforce HRE en samenwerkingsagenda
- 5.6 Vrijtijdseconomie.

Bij vier beleidsopgaven doen zich ontwikkelingen voor die we hierna toelichten. Tevens stellen wij voor een nieuwe beleidsopgave op te voeren voor Ruimtelijke economie.

5.3 Circulaire Economie (programmaliijn Regionale Economie en onderdeel herstelplan Regionale Economie)

Eind 2020, begin 2021 is op basis van een provinciale ronde de IPO Krachtenkaart Circulaire Economie gelanceerd. Deze Krachtenkaart, (samenwerking tussen de programma's MTH en RE), waarop provincies zich profileren als de ideale middenvelder voor een circulaire wereld, bevat 5 handreikingen van provincies. Dit bestuurlijk aanbod wordt uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma om in 2021 en verder daadwerkelijk uit te voeren. Daarbij zal een verbinding gelegd worden met de opgave groen herstel uit de dynamische herstelagenda Regionale Economie. Wij houden rekening met € 100.000 in 2022, € 75.000 in 2023 en € 50.000 in 2024. Dit zijn programmakosten voor het opstellen van een uitvoeringsprogramma en onderliggende plannen van aanpak voor de handreikingen (inzet externen, drukkosten e.d.). Indien voor de realisatie van de handreikingen geen programmamiddelen gereserveerd wordt zullen deze hetzij (deels) niet uitgevoerd kunnen worden, hetzij vertraging in de tijd oplopen. Er is geen wijziging binnen de formatie van het programma Regionale economie voorzien. Wel zal de verdere uitwerking extra inzet van provincies vergen.

Consequenties als niet wordt gehonoreerd bij begroting 2022

Er kan geen of een zeer beperkt uitvoeringsprogramma Circulaire economie worden opgesteld. Daarmee zullen de handreikingen (deels) niet uitgevoerd worden c.q. dusdanig sterke vertraging oplopen dat er geen gevolg kan worden gegeven aan het aanbod aan de staatssecretaris van IenW; de verbinding met de opgave groen herstel niet of niet optimaal zal zijn; danwel de individuele provincies dit zelf moeten oppakken. Dit is niet efficiënt, noch effectief.

5.7 Ruimtelijke economie (i.c.m. 5.1, 5.2 en 5.5)

Het integreren van "Ruimtelijke Economie" gericht op verdozing/verlooding, bedrijventerreinen, kantoorlocaties, datacentra en binnensteden/ Retail in de opgave van Regionale Economie geeft verbinding met en economische betekenis aan bestaande opgaven bij ROWW.

De afweging tussen woon- en werklocaties valt met de huidige druk op de woningmarkt vaak ten gunste van wonen uit. De economische kracht van werklocaties en de bijdrage die deze locaties leveren aan de regionale economie verdient een prominentere plek in de ruimtelijke afwegingen.

Bij het leveren van een bijdrage aan de regionale economie is in het bijzonder de positie en het belang van arbeidsmigranten te noemen. Een beleidsopgave binnen ROWW, waar vanuit Regionale Economie de verbinding wordt gezocht om de positie minimaal te bestendigen.

Ruimtelijke economie is een integratievraagstuk met ROWW. Het niet integraal aanpakken van ruimtelijke vraagstukken leidt tot verkokering in de programma's en minder effectiviteit.

De opgave Retail, die in het verleden een kerntaak vormde van het programma regionale economie wordt vanwege de coronacrisis hernieuwd opgevoerd onder de beleidsopgave Ruimtelijke Economie.

Door dit licht te organiseren kan in IPO-verband kennis en best practices worden uitgewisseld en kunnen provincies bezien hoe aan te sluiten op de Retail agenda. Op deze wijze kan de Retail gericht geholpen worden in deze crisissituatie.

Deze nieuwe ontwikkeling en hernieuwde inzet op Retail zal naar verwachting vooral inzet van provincies zelf vergen. Er zullen door een lichte herschikking binnen het programma Regionale economie na een eerste inschatting geen extra formatie en programmakosten nodig zijn. Deze herschikking is mogelijk door integratie van de kerntaken 5.1 stimuleren innovatief en breed MKB, 5.2 regionale arbeidsmarkt, circulair en digitalisering met de kerntaak 5.5. herstel aanpak Regionale Economie en de vorig jaar toegekende incidentele formatie-uitbreiding voor 2021.

Consequenties als niet wordt gehonoreerd bij begroting 2022

Het aandacht geven aan Ruimtelijke Economie vraagt naar verwachting geen extra formatie en programmakosten maar gaat uit van een herschikking van taken binnen het programma. Daarbij wordt de integraliteit gezocht met het programma ROWW. Het niet honoreren van deze lichte verschuiving in thema's binnen het programma Regionale Economie betekent dat er geen input kan worden gegeven aan het programma ROWW op het gebied van Regionale Economie.

Lasten 2022-2025

Beleidsopgave	2022	2023	2024	2025
5.1 Stimuleren innovatief en breed MKB	-	-	-	-
5.2 Regionale Arbeidsmarkt, Circulair, digitalisering	-	-	-	-
5.3 Circulaire Economie	100	75	50	0
5.4 Cohesiebeleid	-	-	-	-
5.5 Taskforce HRE en samenwerkingsagenda	-	-	-	-
5.6 Vrijtijdseconomie	-	-	-	-
5.7 Ruimtelijke economie (nieuwe beleidsopgave)	-	-	-	-
Totaal	100	75	50	0

x € 1.000

6. Cultuur en erfgoed

In de Begroting 2021 zijn voor Cultuur en erfgoed vier beleidsopgaves opgenomen:

6.1 Toekomstperspectief

6.2 Behoud erfgoed

6.3 Cultuureducatie

6.4 Toekomstbestendig Bibliotheekstelsel

Voor het realiseren van de activiteiten binnen deze beleidsopgaven bedraagt de inzet vanuit het IPO 0,8 fte. In deze kaderbrief stellen wij voor de inzet structureel te verhogen.

Voor 2022 zijn de volgende extra beleidsaccenten naast het reguliere werk relevant die vragen om een reflectie over de gewenste inzet voor cultuur en erfgoed:

- Voortzetting van de lobby in 2021 gericht op erkenning van de rol van provincies waarbij conform de visie voor cultuur wordt ingezet op wettelijke verankering van de rol van provincies in het landelijk cultuurbeleid.
- De **culturele** sector zal in 2022 in een opbouwfase na een lange stilstand door corona verkeren waarbij zowel de meerjarige subsidieverplichtingen - als ware er geen corona - en een nieuwe werkelijkheid naast elkaar bestaan.
- Het herstel van de **culturele** sector naar een 'nieuw normaal' gaat een forse inspanning vergen waarbij de uitgangspunten van de door het IPO-bestuur vastgestelde Position Paper richtinggevend zijn.
- Het eerste werken aan een nieuw rijkskader voor **cultuur** met aanpassingen voor het cultuurbeleid waarin bovenstaande onderwerpen aan de orde komen.
- De opstelling en uitwerking van een vervolg op het Rijkskader **Erfgoed Telt** waar de provincies indertijd zeer actief hebben meegedacht.
- Het werken met een netwerkagenda voor de partners in het **bibliotheekwerk** waarbij 3 overheidslagen en hun uitvoeringsorganisaties de werkzaamheden op elkaar afstemmen en gemeenschappelijke thema's benoemen.
- Een actualisatie van het bestuurlijk kader voor **cultuur en onderwijs**. Dit heeft betekenis voor de provinciale inzet voor cultuureducatie.

Gelet op het bovenstaande stellen wij voor om de inzet voor cultuur en erfgoed te verhogen tot 1,0 fte (0,8 fte belangenbehartiging/strategische advisering/coördinatie regio's/inhoudelijke penvoering en 0,2 programma-ondersteuning). Hierbij wordt aangetekend dat de verhoging met 0,2 fte alleen volstaat als er een AAC is georganiseerd/geactiveerd (randvoorwaarde). Het ontbreken van een AAC en daarmee ook de inzet van AAC-portefeuillehouders op alle vier de beleidsopgaves zou meer extra IPO inzet vergen. Immers een AAC creëert (integrale) inhoudelijke advisering en draagvlak voor de gezamenlijke opgave. De extra werkzaamheden rondom de organisatie van de AAC c.a. wordt betrokken bij de Support personeelsinzet (overheadkosten).

Consequenties als niet wordt gehonoreerd

Voor de door IPO-bestuur op 11 februari vastgestelde visies voor cultuur en erfgoed plus uitvoeringsagenda erfgoed en daar gekoppelde financiële inzet wordt in 2021 en verder de nodige personele inzet vanuit het IPO gevraagd. Het gaat dan om belangenbehartiging in de brede zin: activeren/ wegbereiden/strategisch adviseren van de BAC- incl. de bestuurlijke delegatie/ verbinding onderhouden met de ambtelijke vertegenwoordigers van Rijk en provincies/lobby en communicatie/onderhouden van het netwerk. Dit alles gericht op het beïnvloeden en initiëren van wetgeving en/of rijksbeleid en waar mogelijk de inzet op extra middelen vanuit het Rijk. Met de huidige menskracht van 0,8 fte (0,6 fte belangenbehartiging/strategische advisering/inhoudelijke penvoering en 0,2 programma-ondersteuning) is dit niet mogelijk.

Lasten 2022-2025

Beleidsopgave	2022	2023	2024	2025
6.1 Toekomstperspectief	5	5	5	5
6.2 Behoud erfgoed	5	5	5	5
6.3 Cultuureducatie	5	5	5	5
6.4 Toekomstbestendig Bibliotheekstelsel	5	5	5	5
Totaal	20	20	20	20

x € 1.000

CONCEPT

7. Kwaliteit openbaar bestuur

In de Begroting 2021 zijn voor Kwaliteit openbaar bestuur zeven beleidsopgaves opgenomen:

7.1 Consultatie- en wetgevingstrajecten

7.2 Lerend netwerk en uitwisseling 'best practices'

7.3 Strategische kennisfunctie

7.4 Overheidsfinanciën

7.5 Vitale vereniging

7.6 Europa

7.7 Interprovinciale Digitale Agenda.

Bij drie beleidsopgaven doen zich nieuwe ontwikkelingen voor die we hierna toelichten. Het betreft de beleidsopgaven 7.1, 7.2 en 7.3. Het IPO-bestuur heeft bij behandeling van de begroting 2021 besloten de beleidsopgaven 7.2 en 7.3 in gezamenlijkheid te bezien.

7.1 Consultatie- en wetgevingstrajecten, 7.2 Lerend netwerk en uitwisseling 'best practices'

7.3 Strategische kennisfunctie

De bestuurlijke agenda van de adviescommissie Kwaliteit Open Bestuur (KOB) is ambitieus. De inzet vanuit de provincies op het terrein van KOB is zeer groot, met een goed werkend en enthousiast ambtelijk netwerk. De agenda KOB bestaat niet alleen uit de reguliere werkzaamheden (beleidsopgave 7.1), maar is juist ook gericht op de versterking van de positionering van de twaalf provincies in het Haagse krachtenveld en netwerk door het adresseren en bespreken van lange(re) termijn strategische vraagstukken (ook onderdeel van beleidsopgaven 7.2 en 7.3). De reguliere werkzaamheden bestaan uit het geven van een reactie namens de gezamenlijke provincies over de voorgenomen beleidstrajecten en wetsvoorstellen van het rijk. Dit is veelal een reactieve insteek. De bestuurlijke adviescommissie heeft ook specifieke trajecten waarin zij proactief acteert en daarmee invulling geeft aan de lobby en het beleidsbeïnvloedingstraject. Voorbeelden hiervan zijn:

- Het initiatief van de Vereniging Nederlandse Gemeenten voor een wetsvoorstel over de decentrale overheden, en daarbij de start van een bestuurlijk overleg met de VNG over openbaar bestuursaangelegenheden;
- Samenwerking en verdieping van het traject over 'toezicht van de toekomst';
- Versterking van de interbestuurlijke samenwerking tussen de overheden en het rijk;

Tevens nemen de reguliere werkzaamheden toe, en wordt daar met het aantreden van een nieuw kabinet in 2021, een nog grotere toename verwacht.

Vanuit de adviescommissie KOB wordt ook (deels) invulling gegeven aan beleidsopgaven 7.2 en 7.3. Onder de kennisfunctie wordt gewerkt aan een programma waarmee de strategische kennisfunctie tussen en met de gezamenlijke provincies gerealiseerd wordt, niet specifiek het genereren van (nieuwe) kennis, maar het verbinden van partijen met kennis voor, met en door de provincies. Hier geldt bijvoorbeeld ook de versterking van de relatie met de adviesorganen.

De huidige beschikbare formatie voor deze werkzaamheden onder KOB staat onder druk, en is daarmee ook zeer kwetsbaar. De grote betrokkenheid van de provincies, en de provinciale collega's, bij deze vraagstukken onderstreept de wens en noodzaak hiertoe voldoende middelen in te kunnen zetten. Wij stellen voor deze smalle basis te versterken met een IPO-medewerker en ramen hiervoor € 105.000. De werkzaamheden voor deze nieuwe functie zullen op het snijvlak liggen van coördinatie en inhoud, met bijvoorbeeld ook relaties richting het onderdeel toezicht (= onderdeel KOB). Uitbreiding vermindert de formatieve kwetsbaarheid voor de invulling voor dit brede beleidsveld. In 2021 zullen we deze kwetsbare situatie incidenteel binnen het bestaande P-Budget kunnen oplossen.

Consequenties als niet wordt gehonoreerd bij begroting 2022

Indien de gevraagde extra capaciteit niet wordt gehonoreerd kunnen alleen de (reactieve) regulier wetgevingswerkzaamheden worden uitgevoerd.

7.2 Lerend netwerk en uitwisseling 'best practices' en 7.3 Strategische kennisfunctie

In oktober 2020 koos het IPO-bestuur voor het realiseren van een meerjarig (lerend) netwerk en traject rondom de aanpak en werkwijze van de gebiedsopgaven, een unieke aanpak voor het realiseren van de maatschappelijke opgaven: gebiedsopgaven 3.0. Dit programma betreft de realisatie, onderbouwing en uitvoering van het gezamenlijke kabinetsaanbod dat bij de Tweede Kamerverkiezingen door de koepels van de decentrale overheden is aangeboden. De gezamenlijke provincies zien op regionaal schaalniveau bij uitstek een rol voor onszelf als het gaat om het in samenhang laten landen van opgaven, het mee sturing geven aan transities (want daar gaat het vaak om) en het werken als één overheid. De gezamenlijke provincies willen die rol komende periode in een aanpak van 'leren door te doen' verder professionaliseren. In dit traject wordt o.a. kennis en kunde uit verschillende gebieden gebundeld in een 'community of practice'. In de eerste helft van 2021 hebben meerdere 'communities of practice' plaatsgevonden. Deze succesformule die in en met de gebiedsregio's plaatsvindt wordt voorgesteld te continueren in de komende jaren.

Het programma 'gebiedsopgaven 3.0' geeft uitvoering aan de inzet van de decentrale overheden bij de verkiezingen in maart 2021. In 2021 heeft dit vorm gekregen door middel van personele inzet vanuit de provincie Utrecht en Gelderland, en een incidentele bijdrage uit de begroting 2021 vanuit kerntaak 7 voor een project- en programmaondersteuner (kwaliteit openbaar bestuur, beleidsopgave 7.2 en 7.3) en de community of practice(s) (kwaliteit openbaar bestuur, beleidsopgave 7.2 en 7.3). Om de gebiedsgerichte aanpak ook structureel een impuls en consistentie te geven, en ons als provincies te committeren aan de initiatieven die dit jaar opgestart worden, is structurele inzet nodig. De structurele inzet kan relatief gezien gering zijn omdat het netwerk zich in de provincies en regio's bevindt. Gebiedsopgaven 3.0 is een programma dat gebouwd wordt op kennis, inzet en expertise vanuit de (medewerkers van de) provincies, gecombineerd met een klein team namens de twaalf provincies.

Voor de realisatie van de bestaande beleidsopgaven is voorshands twee jaren (met een evaluatiemoment in 2023) aanvullende capaciteit noodzakelijk van totaal 3,8 fte:

- 1,0 fte Programmamanager (€ 135.000);
- 2,0 fte senior beleidsmedewerker (€ 220.000);
- 0,8 fte Project- en programmaondersteuner (€ 65.000).

En voor de realisatie van de communities of practice in de gebiedsregio's: € 60.000 in 2022 en € 40.000 vanaf 2023.

Consequenties als niet wordt gehonoreerd bij begroting 2022

Deze insteek is door het IPO-bestuur gekozen ter realisatie van het kabinetsaanbod en voor de kracht van het maatwerk in de regio. Dit programma wordt stopgezet indien er geen middelen zijn voor coördinatie in opdracht van de twaalf provincies.

Lasten 2022-2025

Beleidsopgave	2022	2023	2024	2025
7.1 Consultatie- en wetgevingstrajecten				
Verhogen inzet KOB (werkt door in 7.2 en 7.3)	105	105	105	105
7.2 Lerend netwerk en uitwisseling 'best practices'				
Gebiedopgaven 3.0 (werkt door in 7.3)	420	420	0	0
Realisatie Communities of practice (werkt door in 7.3)	60	40	40	40
7.3 Strategische kennisfunctie				
7.4 Overheidsfinanciën	-	-	-	-
7.5 Vitale vereniging	-	-	-	-
7.6 Europa	-	-	-	-
7.7 Interprovinciale Digitale Agenda	-	-	-	-
Totaal	585	565	145	145

x € 1.000

8. Werkgeverszaken

In de Begroting 2021 zijn voor Werkgeverszaken drie beleidsopgaves opgenomen:

8.1 CAO

8.2 Rechtspositie politiek ambtsdragers en integraliteit

8.3 Ontwikkelen en borgen goed publiek werkgeverschap.

Voor het realiseren van de activiteiten binnen deze beleidsopgaven bedraagt de inzet vanuit het IPO 2,33 fte. In deze kaderbrief stellen wij voor de inzet structureel te verhogen.

De aard van het proces binnen dit programma maakt het onmogelijk om met de huidige formatie van 2,33 fte uit te voeren. Daarbij komt tevens dat sprake is van enkele complexe transitie, respectievelijk processen (o.a. pensioenen, arbeidsmarkt en cao), waardoor op veel sectorale en bovensectorale tafels strategisch meedenken vereist is, terwijl de basis dienstverlening wel doorgang moet vinden om de bestuurlijke en paritaire afspraken na te kunnen komen.

Voor de realisatie van de bestaande beleidsopgaven is voor voorshands twee jaren (met een evaluatiemoment in 2023) aanvullende capaciteit noodzakelijk van totaal 1,2 fte:

- 0,8 fte Arbeidsjurist (€ 85.000);
- 0,4 fte Project- en programmaondersteuner (€ 35.000).

Daarnaast zijn regelmatig - afhankelijk van afspraken tussen sociale partners - extra programmamiddelen benodigd voor cao-werkzaamheden zoals adviesvragen en evaluatieopdrachten die extern moeten worden belegd. Omdat het moment en de hoogte van de benodigde middelen lastig zijn te voorspellen, nemen wij hiervoor niet structureel een bedrag op in de begroting maar stellen dit indien nodig aan de orde bij de voor- of najaarsnota van het IPO. De basisbegroting is vastgesteld op het benodigde budget bij een traditionele onderhandeling (en niet op cocreatie waarvoor meer budget is vereist).

Consequenties als niet wordt gehonoreerd bij begroting 2022

De opdracht tot het afsluiten van een cao is vastgelegd in de IPO-statuten. De cao levert de mogelijkheid om af te wijken van de wet. Afspraken die in de cao worden gemaakt, zijn juridisch afdwingbaar. Het niet nakomen van de afspraken heeft juridische consequenties en schaadt het vertrouwen van sociale partners (werkgevers en vakbonden) in het IPO.

- Paritaire afspraken worden niet nagekomen waardoor relatie met vakbonden verslechtert, wat weer invloed heeft op cao-onderhandelingen.
- Imagoschade sector: door als enige sector met politieke ambtsdragers niet meer betrokken te zijn bij tot stand komen wetgeving/beleid/arbeidsvoorwaardenvorming.
- Het ontbreken van ambtelijke ondersteuning (belangenbehartiging en lobby) leidt tot extra druk op bestuurlijke vertegenwoordigers namens CdK's en gedeputeerden.
- Schaalvoordeel wordt tenietgedaan omdat iedere provincie vervolgens zelf in ambtelijke ondersteuning zal moeten voorzien voor deze onderwerpen/netwerk en platform verdwijnt.
- Afstemmingsmogelijkheden van standpunten en voorstellen aan/van werkgeverszijde worden bemoeilijkt en leidt tot zwakkere onderhandelpositie ten opzichte van vakbonden.
- Minder sterke positie bij consultaties wetgeving en zwakkere positie in onderhandelingen.

Lasten 2022-2025

Beleidsopgave	2022	2023	2024	2025
8.1 CAO	40	40	0	0
8.2 Rechtspositie politiek ambtsdragers en integraliteit	40	40	0	0
8.3 Ontwikkelen en borgen goed publiek werkgeverschap	40	40	0	0
Totaal	120	120	0	0

x € 1.000

CONCEPT

9. Overig

In het programma overig staan een aantal zaken die niet bij de overige programma's zijn onder te brengen.

9.1 Werkbudget

9.2 Stelpost L&P-compensatie

9.3 Informatiehuizen Natuur en Externe Veiligheid (vervalt per 2022 conform meerjarenraming IPO Den Haaf)

9.4 Zeeland.

Bij één beleidsopgave doet zich een ontwikkeling voor die we hierna toelichten.

9.2 Stelpost L&P-compensatie

Voor de indexatie maken we gebruik van de ramingen van het Centraal Planbureau (CPB) in het Centraal Economisch Plan 2021, 31 maart 2021 (pag. 13). Op basis hiervan indexeren we in 2022 de personele budgetten met 1,5% en de materiële budgetten met 1,4%. Omdat we in onze meerjarenramingen rekening hebben gehouden met een indexatie van 1,6% is het financiële effect beperkt. In de Begroting 2022 rekenen wij de doorwerking exact door.

Consequenties als niet wordt gehonoreerd bij begroting 2022

Het niet honoreren van de indexering is feitelijk een bezuiniging. Voor de begroting 2021 is al incidenteel afgezien van het indexeren van de materiele budgetten. Dit zal op den duur leiden tot het niet kunnen realiseren van de opgaven.

Lasten 2022-2025

Beleidsopgave	2022	2023	2024	2025
9.1 Werkbudget	-	-	-	-
9.2 Stelpost L&P-compensatie	-	-	-	-
9.3 Informatiehuizen Natuur en Externe Veiligheid	-	-	-	-
9.4 Zeeland	-	-	-	-
Totaal	0	0	0	0

x € 1.000

Financieel totaalbeeld IPO Den Haag

In de onderstaande tabel is op programmaniveau het financiële effect aangegeven van de voorstellen in de kaderbrief.

Programma	2022	2023	2024	2025
1. ROWW	242	82	82	82
2. Milieu, Energie en Klimaat	355	80	80	80
3. Vitaal Platteland	1.900	1.900	1.900	1.900
4. Mobiliteit	0	1.820	1.820	1.820
5. Regionale Economie	100	75	50	0
6. Cultuur	20	20	20	20
7. Kwaliteit Openbaar Bestuur	585	565	145	145
8. Werkgeverszaken	120	120	0	0
9. Overig	0	0	0	0
Totaal	3.322	4.662	4.097	4.047

x € 1.000

Op basis van de bovenstaande tabel kan geconcludeerd worden dat de lasten in 2022 gaan toenemen met € 3,3 miljoen. In 2023 nemen de lasten verder toe tot € 4,7 miljoen. Daarna neemt de toename af tot € 4,0 miljoen.

De toename van de lasten in 2022 wordt met name veroorzaakt door:

- Interprovinciale Programmaorganisatie Stikstof (IPS): +/- € 1,9 miljoen (structureel; zie toelichting bij 3.9)
- Gebiedsopgaven 3.0: +/- € 0,4 miljoen (structureel; zie toelichting bij 7.2)

Verder wordt bij programma 4. Mobiliteit opgemerkt dat in de kaderbrief voorgesteld wordt om het KpVV programma vanaf 2023 te continueren. Voor de jaarschijf 2022 hadden wij reeds een bedrag opgenomen in de meerjarenraming. Provincies ontvangen hiervoor een structurele vergoeding via het Provinciefonds.

Indicatie volume IPO-organisatie Begroting 2022

Met deze kaderbrief wordt een indicatie gegeven van het financiële volume van de IPO-organisatie voor het komend begrotingsjaar. De indicatie is in het financieel overzicht hierna weergegeven.

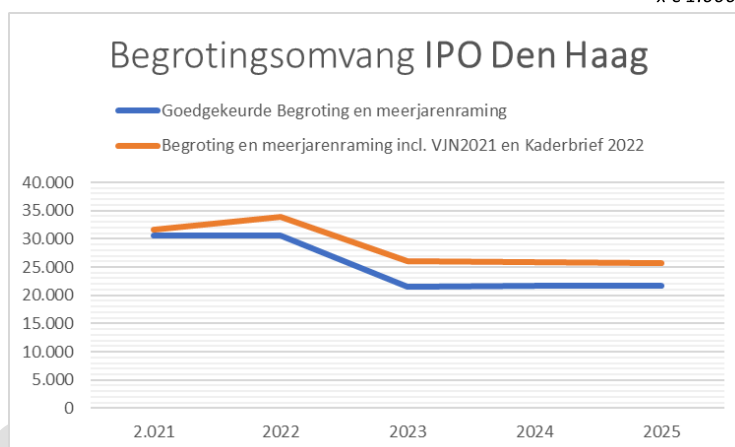
- Vertrekpunt is de goedgekeurde omvang van de Meerjarenraming 2022-2024 bij de IPO Begroting 2021 (zie I.).
- Vervolgens is hieraan het (meerjarig) effect van de nu reeds bekende voorstellen uit de aankomende Voorjaarsnota 2021 toegevoegd. Dit leidt tot een gewijzigde omvang van de IPO Begroting 2021 (zie II.). Per saldo nemen de lasten structureel met € 82.000 toe. In 2021 staan hier eenmalig lagere lasten tegenover die we meenemen bij de Voorjaarsnota 2021.
- Daarna is het totaal van de voorstellen uit de kaderbrief 2022 weergegeven. De effecten van IPS zijn hierbij separaat weergegeven (de bespreking in de BAC moet nog plaatsvinden). Sommige voorstellen hebben reeds effect op de Begroting 2021. Dit leidt tot een nieuwe omvang van de Begroting 2021 (€ 31,6 miljoen) en geeft een indicatie van de begrotingsomvang voor 2022 (€ 33,9 miljoen) en volgende jaren (zie III.).

De gevolgen voor de Begroting 2021 zullen - voor de formele besluitvorming – worden in mei bij de besluitvorming van de Voorjaarsnota 2021 meegenomen.

	2021	2022	2023	2024	2025
I. Omvang BGR 2021 incl. MJR (goedgekeurd)	30.543	30.555	21.443	21.733	21.733
Effect Voorjaarsnota 2021 voor 2021	-34				
Doorwerking meerjarig effect VJN2021		82	82	82	82
II. Omvang BGR 2021 en MJR incl. VJN 2021	30.509	30.637	21.525	21.815	21.815
Totaal effect Kaderbrief 2022 (excl. IPS)	193	1.340	2.680	2.115	2.065
Bij: Effect IPS	940	1.900	1.900	1.900	1.900
III. Omvang BGR 2021 en MJR incl. KB2022	31.642	33.877	26.105	25.830	25.780

x € 1.000

In de Begroting 2021 (incl. meerjarenraming 2022-2024) hadden we een grafiek opgenomen waarin het verloop van de Begroting 2021 meerjarig was weergegeven. Aan die grafiek hebben wij het financieel beeld inclusief de gevolgen van de kaderbrief toegevoegd.

Verdeling bijdragen per provincie

In bijlage 1 bij deze kaderbrief is de jaarschijf 2022 vertaald in de bijdragen per provincie voor IPO Den Haag. Ter vergelijking is ook het bedrag opgenomen uit de IPO Meerjarenraming 2022-2024.

Deel 2. BIJ12

CONCEPT

BIJ12

Het jaarplan en de begroting van BIJ12 bestaat uit de volgende onderdelen:

1. Expertiseteam Stikstof en Natura2000
2. Natuurinformatie en Natuurbeheer
3. Faunazaken
4. AdviesCommissie Schade Grondwater (ACSG)
5. Drugsafvaldumpingen
6. Gemeenschappelijke beheer organisatie (GBO-provincies)
7. Interne organisatie.

Bij alle onderdelen – met uitzondering van drugsafvaldumpingen - doen zich ontwikkelingen voor die we hierna toelichten.

1. Organisatieontwikkeling in relatie tot security

Er zijn kwetsbaarheden geconstateerd in enkele applicaties die bij BIJ12 in beheer zijn. Om deze kwetsbaarheden op te heffen én om maatregelen te treffen om deze applicaties in de toekomst veilig te kunnen beheren zijn dit jaar extra kosten gemaakt (dit komt terug in de Voorjaarsnota):

- Er is een tijdelijke projectorganisatie ingericht met externe ICT-capaciteit die werkt aan maatregelen om kwetsbaarheden in de applicaties op te lossen. Deze expertise heeft BIJ12 onvoldoende zelf in huis en zijn nodig om de maatregelen versneld te kunnen nemen.
- Er zijn extra security maatregelen ingezet bij de technisch beheerder en die niet voorzien waren, en geplande maatregelen zijn versneld om de situatie voor de zomer te verbeteren. Deze tijdelijke kosten moeten worden beschouwd als uitgestelde en structurele beheerkosten, die eigenlijk al in eerdere jaren in de begroting van BIJ12 opgenomen hadden moeten worden. De geconcentreerde inzet van de projectorganisatie nu, levert in korte tijd een versnelling van maatregelen op waarmee alle applicaties die door BIJ12 worden beheerd nog voor de zomer in een veilige omgeving kunnen worden beheerd. Hiervoor is binnen BIJ12 structurele versterking van ICT-expertise noodzakelijk, waarbij bundeling van kennis en samenwerking met de provincies essentieel is. Op dit moment wordt ingeschat dat een structurele ophoging van de begroting van € 1,4 miljoen nodig om de informatieveiligheid en de ICT-capaciteit duurzaam op niveau te houden. Dit bedrag wordt vooralsnog toegevoegd aan de (deel)begroting van de unit GBO provincies. Dit bedrag is exclusief eventuele voorstellen voor nieuwbouw van applicaties. Hiervoor volgt later dit jaar een voorstel. Financiële implicaties hiervan zijn op dit moment nog niet te duiden.

Om de informatieveiligheid en de ICT binnen BIJ12 nog dit jaar duurzaam op een aanvaardbaar niveau te krijgen, is een strategische verkenning gestart naar een adequate inrichting van de organisatie en wat er nodig is om de informatie-verwerkende functie van BIJ12 en de ICT adequaat in te richten en te organiseren. Het voorstel is om de bestaande (GBO) organisatie herin te richten, waarbij ondersteunende functies zoals informatiebeveiliging, ICT-architectuur, ICT-standaarden en lifecycle-management worden versterkt, het opdrachtgeverschap wordt aangescherpt en de financiering toereikend is voor de opgaven. Dit is nodig om op een professionele wijze klaar te zijn voor de ontwikkeling van BIJ12 als informatie-verwerkende organisatie, waarin ICT-opgaven steeds belangrijker worden.

Een versterking van de ICT-organisatie en de toename van de opgaven van BIJ12 afgelopen jaren leidt tot een heroriëntatie op de opgaven van Bedrijfsvoering en de hiervoor benodigde personele capaciteit. Een verzwaring van enkele functies, zoals communicatie, HR, contractbeheer, financiën en inkoop is nodig. In het jaarplan/begroting BIJ12 2021, de voorliggende Kaderbrief 2022 en de Voorjaarsnota die nog volgt, is dat ook te zien. Deze toename vraagt ook extra inzet van Bedrijfsvoering. De laatste jaren wordt tijdelijk personeel ingehuurd om de continuïteit te kunnen garanderen. Om de dienstverlening kwalitatief op het juiste niveau te brengen en te houden is

structurele personele formatie nodig. Hiervoor is in ieder geval een extra (jaarlijks) budget nodig van €250.000. Dit maakt onderdeel uit van de (deel)begroting voor de Interne organisatie.

2. Expertiseteam Stikstof en Natura 2000

Interprovinciale organisatie stikstofdossier

In deel 1 van deze kaderbrief (IPO Den Haag) worden de voor de Interprovinciale Programmaorganisatie Stikstof (IPS) en het Programma natuur belangrijkste voorziene ontwikkelingen toegelicht die bepalend zijn voor de begroting van 2021 én waarvan naar huidige inzichten verwacht wordt dat deze een doorwerking hebben op de meerjarenbegroting vanaf 2022. Ter ondersteuning daarvan is structurele inbedding van de data- en informatievoorziening voor provincies op het stikstofdossier van belang. Dit als uitvloeisel van het binnen het programma Interprovinciale Digitale Agenda (IDA) opgezette Living Lab Stikstof.

De bijdrage vanuit BIJ12 ter ondersteuning van provincies op het stikstofdossier is hierin meegenomen, waarbij vanaf medio 2021 eerste stappen zijn voorzien om deze inzet met veelal inhuur om te zetten naar structurele inzet via uitbreiding van de personele formatie van BIJ12. De eerste stappen tot omzetting naar formatie worden in afstemming met de ambtelijk opdrachtgever beschreven in de Voorjaarsnota 2021 van BIJ12 en hebben onder meer betrekking op een meer structurele inzet binnen het AERIUS team.

Het rond de zomer voorziene voorstel voor een bestendige organisatie binnen provincies op het stikstofdossier in samenhang met het programma natuur en het uiteindelijke kabinetsbeleid, kunnen van invloed zijn op het bijbehorende kostenplaatje voor de meerjarenbegroting. Verdere omzetting van tijdelijke inzet naar structurele inzet ter uitvoering van de Wet stikstofreductie en natuurherstel is hierbij voorzien ter beheersing van de risico's op kennisborging en kosten.

3. Natuurinformatie en Natuurbeheer

Beheer informatieproducten

De afgelopen jaren is (in het kader van het Digitaal Stelsel Omgevingswet) gewerkt aan de ontwikkeling van informatieproducten voor natuur en externe veiligheid. BIJ12 is beoogd beheerder van deze informatieproducten. Een voorstel om dit beheer per 1 januari 2022 onder te brengen bij BIJ12, wordt voorgelegd aan het IPO-bestuur van 20 mei 2021. De jaarlijkse kosten zijn vooralsnog begroot op €1,7 miljoen.

Gedragscode Provinciale Infrastructuur

De provincies hebben BIJ12 (via Vakberaad Bouw en Beheer en AAC Mobiliteit) gevraagd de vijfjaarlijkse evaluatie en actualisatie van de Gedragscode Provinciale Infrastructuur te verzorgen. BIJ12 stelt hier een businesscase voor op die op 20 mei 2021 voor wordt gelegd aan het IPO-bestuur en bij instemming vertaald wordt in de Begroting 2022. De eerste actualisatie is noodzakelijk per 1 juni 2023 (in verband met Omgevingswet) en een actualisatie neemt meestal circa 2 jaar in beslag. De daarna volgende actualisatie is - mits er geen relevante wetswijziging plaatsvindt - per 1 juni 2028. Voor 2022 en 2023 ramen wij de lasten op € 40.000 per jaar.

Transitie Nationale Database Flora en Fauna (NDFF)

Op basis van het besluit van het IPO-bestuur in het najaar 2020 over transitie van de NDFF worden de activiteiten in het kader van de uitvoering en transitie van de NDFF onderdeel van de begroting van BIJ12. Volgens dit besluit wordt voor de bijdrage vanuit de provincies €1,6 miljoen toegevoegd

aan de Begroting 2022 van de unit Natuurinformatie en Natuurbeheer. (In 2023 gaat het om een toegevoegd bedrag van €3,1 miljoen, in 2024 om €3,5 miljoen en in 2025 om €2,7 miljoen.) Overigens heeft het ministerie van LNV op basis van deze afspraak ook een bijdrage toegezegd van €0,8 miljoen.

Programma natuur

Eind 2020 stelden provincies en rijk het Uitvoeringsprogramma Natuur vast als onderdeel van de Aanpak Stikstof. In 2021 wordt de uitvoering verder vorm gegeven. BIJ12 ondersteunt hierin door mee te denken over de structurele ondersteuning voor de samenwerking in het programma, door inzet van expertise op het gebied van subsidies voor natuurbeheer en als projectleider voor de uitwerking van monitoring en rapportage in de vorm van een businesscase. De businesscase beschrijft hoe, door wie en met welke middelen uitvoering kan worden gegeven aan rapportage en monitoring.

De ondersteuning die BIJ12 levert bij de opstelling van de businesscase wordt vanuit verschillende units van BIJ12 gerealiseerd binnen de begroting 2021 en de aanvullende middelen voor de Aanpak Stikstof. Op basis van de businesscase monitoring en rapportage, de nadere analyse van voorwaarden voor verder verhoging van beheervergoeding en de gewenste structurele ondersteuning van het programma, wordt in de Najaarsnota 2021 aangegeven of en, zo ja, welke gevolgen dit heeft voor de Begroting 2022 van BIJ12.

Nationaal Hydrologisch Instrumentarium (NHI)

In 2020 stemde het IPO-bestuur in met een samenwerkingsovereenkomst voor het Nationaal Hydrologisch instrumentarium. Hiermee stellen de provincies een jaarlijkse bijdrage van €650.000 beschikbaar voor ontwikkeling en onderhoud van modellen en andere voorzieningen ten behoeve van het (grond-)waterbeheer. Zoals aangekondigd in de Najaarsnota 2020 zijn nu de personele consequenties voor BIJ12 in beeld gebracht. Deze personele kosten waren nog niet opgenomen in de €650.000 voor ontwikkeling en onderhoud en bestaat uit inzet voor een gecoördineerde inbreng van provincies in het programmateam en de stuurgroep en deelname aan de projectgroep. Hiervoor wordt structureel een adviseur voor 0,8 fte toegevoegd aan de unit Natuurinformatie en Natuurbeheer. De personele kosten voor de unit worden verhoogd met €75.000 op jaarbasis. (Voor 2021 wordt uitgegaan van invulling voor een half jaar na vaststelling van de Voorjaarsnota voor €37.500.)

Stichting Certificering Subsiestelsel Natuur en Landschap

De Stichting Certificering voert in opdracht van de provincies de kwaliteitsborging van natuurbeheerders uit. Zonder deze certificering kunnen de natuurbeheerders en agrarische natuurbeheerders geen aanspraak maken op subsidies voor natuur- en landschapsbeheer. De begroting voor de stichting Certificering SNL is voor de periode 2017 - 2021 verhoogd in verband met de transitie van de kleine beheerders, en de daarbij behorende certificering van een groot aantal particuliere beheerders. Bij de verhoging van de begroting is rekening gehouden met de afbouw van het eigen vermogen van de stichting. De laatste particuliere beheerders worden in 2022 gecertificeerd. De begroting van de stichting Certificering dient voor 2022 vooralsnog te worden aangepast in verband met de certificering van deze laatste groep beheerders naar €552.000. In de huidige begroting is €365.000 opgenomen. Het betreft dus een verhoging van €187.000. De begroting 2023 en daarop volgende jaren dient te worden afgestemd op de vanaf dat moment uit te voeren werkzaamheden van de stichting, waaronder de eigen kwaliteitsborging, en de uitbreiding van de audits naar €470.000. De begroting voor 2023 en volgende jaren kan nog worden beïnvloed door de besluitvorming van de provincies over de kwaliteitsborging bij de kleine beheerders, en eventuele consequenties van de aanpassing van het programma van eisen van certificering.

4. Faunazaken

Ophogen onderzoeksbudget MARF

Het huidige onderzoeksbudget bedraagt €460.000 per jaar. Daarnaast is €50.000 beschikbaar voor de MARF (Maatschappelijke AdviesRaad Faunazaken). Dit budget is gebaseerd op het onderzoeksbudget van het Faunafonds ten tijde van de decentralisatie in 2016 en is sinds dat jaar ongewijzigd. Aan diverse onderzoeken van de Onderzoeksagenda van 2020-2021 kan geen uitvoering worden gegeven omdat het onderzoeksbudget ontoereikend is. Om een deel van deze onderzoeken wel op te pakken, is na bespreking in de AAC VP, door de BAC VP van 11 maart 2021 verzocht om een aanvullend budget van €100.000 voor 2021 en de toekomstige jaren.

Project onderzoek drempelsystematiek faunaschade

Het project betreft een onderzoek naar de drempelsystematiek voor tegemoetkomingsaanvragen voor faunaschade. Doel van het onderzoek is een verkenning naar een mogelijke uitwerking en concretisering van de door de MARF voorgestelde drempelsystematiek. Daarnaast worden de haalbaarheid en de consequenties van de voorgestelde drempelsystematiek in kaart gebracht. De BAC VP gaf op 11 december 2019 opdracht aan BIJ12 om de drempelsystematiek verder uit te (laten) werken inclusief drempelverhogende factoren en deze te testen in een botsproef. Zij wil met deze opdracht voor een botsproef laten onderzoeken of de voorgestelde drempelsystematiek kan leiden tot de beoogde meer logische, begrijpelijke, consistente en positief prikkelende tegemoetkomingssystematiek die praktisch uitvoerbaar en juridisch houdbaar is én kan leiden tot vermindering van de administratieve regeldruk bij grondgebruikers en jagers. Na bespreking in de AAC VP, stemde de BAC VP van 29 oktober 2020 in om voor dit onderzoek in 2021 een bedrag van €129.000 op te nemen in de begroting van BIJ12 en voor 2022 €113.000.

5. ACSG

Voorstel is om de opslag voor de commissiekosten structureel te verhogen van 5% naar 10%. Afgelopen jaren bleek dat de commissiekosten per project toenamen. Het is wenselijk om hier op voorhand rekening mee te houden en dit niet via de eindafrekening te verrekenen.

De AAC ROWW adviseerde op 11 februari 2021 de capaciteit van het secretariaat van de ACSG te vergroten. In de afgelopen jaren bleek dat het aantal verzoeken om onderzoek is verdubbeld en dat de druk aanhoudt. Op dit moment is de ACSG niet in staat om binnen een maatschappelijk wenselijke termijn een verzoek om onderzoek op te pakken en af te ronden. Met uitbreiding van vaste formatie is het secretariaat van de ACSG minder kwetsbaar en heeft meer slagkracht om tegemoet te komen aan de maatschappelijk wenselijke proceduretermijnen. Omdat momenteel het aantal onderzoeken zo hoog is dat de ACSG met de huidige capaciteit niet alle verzoeken op kan pakken, is aanvullend de vraag om de tijdelijke inhuur te continueren tot en met 2024. Voor de uitbreiding van de capaciteit is voor 2021 een bedrag van € 90.000 begroot en vanaf 2022 €181.000.

6. Gemeenschappelijke beheer organisatie (GBO-provincies)

Zie ook onder '1 Organisatieontwikkeling in relatie tot security'

Beheer interprovinciaal raamcontract Microsoft

Het IPO sluit in het tweede kwartaal van 2021 een raamcontract af met Microsoft voor alle provincies. Alle provincies kunnen zo tegen gunstige juridische en commerciële voorwaarden gebruik maken van Microsoftdiensten, zoals Office365. Elke provincie realiseert een besparing op licentiekosten zodra zij aansluit op het raamcontract.

Microsoft kent een complexe licentiestructuur met vele producten die door provincies worden gebruikt. Door het contract actief te beheren wordt een maximaal rendement uit het contract gehaald. Zo kan het slim inzetten van licenties leiden tot reductie van kosten. Op verzoek van de provincies gaat BIJ12 het contract vanaf januari 2022 beheren. Tot januari 2022 wordt het beheer uitbesteed bij één van de provincies (in een shared service center). Hier wordt de governance van het contract, zowel met de provincies als met Microsoft, professioneel ingericht en worden deelnemende provincies begeleid bij het instappen. Vanaf 2022 ramen wij hiervoor de lasten op € 45.000 per jaar.

Landelijk Grondwater Register

De Wet BRO (Basisregistratie Ondergrond) verplicht de bronhouder authentieke gegevens aan te leveren. Per 1 juli 2022 wordt het verplicht om een aantal RegistratieObjecten (RO) voor de BRO - zijnde Grondwatergebruiksystemen (GUF) en Grondwaterproductiedossiers (GPD) - aan te leveren als bronhouder. Het door BIJ12 beheerde Landelijk GrondwaterRegister (LGR) kan daar goed als centrale bron voor dienen, mits er noodzakelijke aanpassingen aan het LGR worden doorgevoerd. De noodzakelijke aanpassingen komen zowel vanuit de Wet BRO als vanuit security-eisen. Door gebruik te (blijven) maken van de bestaande werkprocessen die momenteel gebruikt worden voor de invoer van gegevens in het LGR, kan het bouwen van de koppeling met de BRO op één plaats (zijnde het LGR) worden gefocust en is daarmee kostenefficiënter. In de loop van de tijd kunnen dan werkprocessen voor aanlevering aan het LGR worden geoptimaliseerd en waar mogelijk geautomatiseerd. Het ministerie van BZK heeft een bijdrage toegezegd van €70.000 voor het bouwen van het koppelvlak tussen het LGR en de BRO. Omdat al in 2021 moet worden gestart om de einddatum te halen, heeft de AAC ROWW op 10 februari jongstleden voorgesteld een bedrag van €50.000 toe te voegen aan de BIJ12 begroting van 2021 en €153.000 aan de BIJ12-begroting 2022 (van dit laatste wordt €70.000 gedekt door het ministerie van BZK).

Publieke Dienstverlening Op de Kaart (PDOK)

De provincies maken gezamenlijk en individueel gebruik van services van Publieke Dienstverlening Op Kaart (PDOK). Dit is een landelijke voorziening die wordt gehost door het Kadaster en waarin een aantal basisregistraties als de BAG (Basisregistratie Adressen en Gebouwen), BGT (Basisregistratie Grootchalige Topografie), BRT (Basisregistratie Topografie) en Kadastrale kaart (visueel) beschikbaar worden gesteld. Het gebruik van deze services was tot nu toe kosteloos, maar in 2020 werd duidelijk dat het Kadaster de voorziening niet meer kostendekkend in de lucht kan houden. Het Kadaster gaf aan dat het voorlopig de enige optie is dat grootgebruikers van deze services mee gaan financieren. In het overleg van data-aanbieders en -afnemers (PDOK-DAO), waar de provincies aan deelnemen, is het meefinancieren door grootgebruikers besproken. Uitgangspunt van PDOK-DAO is dat PDOK in principe een basisvoorziening moet zijn die centraal wordt gefinancierd. Dit is vanuit dit overleg richting het ministerie van BZK gecommuniceerd. Omdat een besluit of de PDOK een basisvoorziening wordt niet op korte termijn kan worden genomen, is er aanvullend vanuit PDOK-DAO een voorstel gedaan voor de financiering van PDOK in 2021. Voor 2021 wordt voor de PDOK van de provincies een bijdrage gevraagd van €80.000 om een deel van het tekort op te vangen. Op 20 november 2020 adviseerde het SIO tot een jaarlijkse provinciale bijdrage van €80.000 voor het gebruik van PDOK (Publieke Dienstverlening Op de Kaart) op te nemen in de begroting van BIJ12. Dit advies is overgenomen door de AAC Financiën en dit advies wordt hiermee vertaald.

7. Interne organisatie

Organisatieontwikkeling

Zie onder '1 Organisatieontwikkeling in relatie tot security '

Huisvesting BIJ12

Op 11 maart 2021 nam het IPO-bestuur een voorgenomen besluit om de huisvesting van BIJ12 per 1 januari 2021 in samenwerking met de OV-campus uit te breiden op de derde verdieping van Smakkelaarsburgt in Utrecht. Op 20 mei 2021 neemt het IPO-bestuur een definitief besluit. De definitieve goedkeuring van het besluit hierover vindt plaats in de Algemene Vergadering van 29 juni 2021, tegelijkertijd met de goedkeuring van de dan voorliggende Voorjaarsnota 2021. De structurele kosten ad € 368.000 voor de huisvesting worden vertaald in de begroting/jaarplan 2022 en de meerjarenraming. Dit is inclusief de afschrijvingskosten van de noodzakelijke verbouwing/inrichting die – bij positieve besluitvorming - in het derde kwartaal van 2021 wordt uitgevoerd.

CONCEPT

Financieel totaalbeeld BIJ12

Onderdeel	2022	2023	2024	2025
1. N2000 en Stikstof				
Organisatie stikstofdossier (zie deel 1.)	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
2. Natuurinformatie en Natuurbeheer				
Beheer informatieproducten	1.700	1.700	1.700	1.700
Gedragscode Provinciale Infrastructuur	40	40		
Transitie NDFF	1.600	3.100	3.500	2.700
Programma natuur	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Nationaal Hydrologisch Instrumentarium	75	75	75	75
Stichting Certificering	187	105	105	105
3. Faunazaken				
Ophogen onderzoeksbudget MARF	100	100	100	100
Project onderzoek drempelsystematiek faunaschade	113	0	0	0
4. AdviesCommissie Schade Grondwater (ACSG)				
Verhoging opslag Commissiekosten	20	20	20	20
Verhoging capaciteit secretariaat	181	181	181	181
5. Gemeenschappelijke beheer organisatie (GBO-provincies)				
Organisatieontwikkeling in relatie tot security	1.400	1.400	1.400	1.400
Beheer interprovinciaal raamcontract Microsoft	45	45	45	45
Landelijk Grondwater Register	83	0	0	0
Publieke Dienstverlening Op de Kaart (PDOK)	80	80	80	80
6. Interne organisatie				
Versterking ICT-organisatie	250	250	250	250
Huisvesting BIJ12	368	368	368	368
Totaal effect	6.242	7.464	7.824	7.024
Dekking uit bijdragen derden	70	70	70	70
Totaal effect ten laste van provincies	6.172	7.394	7.754	6.954

x € 1.000

Op basis van de bovenstaande tabel kan geconcludeerd worden dat de lasten in 2022 per saldo gaan toenemen met € 6,2 miljoen. In 2023 nemen de lasten verder toe tot € 7,4 miljoen. Daarna neemt de toename af tot € 7,0 miljoen.

De toename van de lasten in 2022 wordt met name veroorzaakt door:

- Beheer Informatieproducten: +/- € 1,7 miljoen (structureel)
- Transitie NDFF: +/- € 1,6 miljoen (structureel oplopend)
- Organisatieontwikkeling in relatie tot security: +/- € 1,4 miljoen (structureel).

Indicatie volume IPO organisatie Begroting 2022

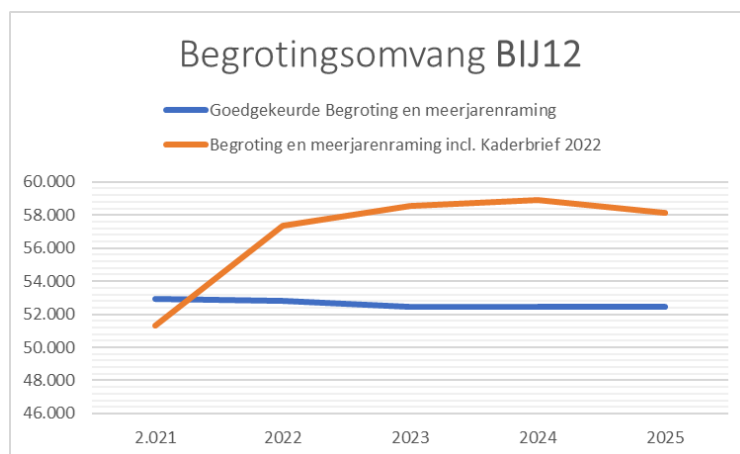
Met deze kaderbrief wordt een indicatie gegeven van het financiële volume van BIJ12 voor het komend begrotingsjaar. De indicatie is in het financieel overzicht hierna weergegeven.

- Vertrekpunt is de goedgekeurde omvang van de Meerjarenraming 2022-2024 voor BIJ12 bij de IPO Begroting 2021 (zie A. voor de bijdragen voor provincies).
- Vervolgens is het totaal van de voorstellen uit de Kaderbrief 2022 hieraan toegevoegd. Dit geeft een indicatie van de begrotingsomvang voor 2022 (€ 57,3 miljoen) en volgende jaren (zie B.).

	2021	2022	2023	2024	2025
Omvang BGR 2021 incl. MJR (goedgekeurd)	52.961	52.840	52.477	52.477	52.477
A. Omvang BGR 2021 incl. MJR (bijdr. provincies)	51.297	51.177	51.177	51.177	51.177
Totaal effect Kaderbrief 2022 (netto)		6.172	7.394	7.754	6.954
B. Omvang BGR 2021 en MJR incl. KB2022 (netto)	51.297	57.349	58.571	58.931	58.131

x € 1.000

In de grafiek hiernaast hebben we de omvang van de begroting grafisch weergegeven. De grafiek laat de ontwikkeling in de omvang van de goedgekeurde Begroting 2021 (incl. meerjarenraming 2022-2024) van BIJ12 zien (blauwe lijn). Aan deze grafiek hebben wij het financieel beeld inclusief de gevolgen van de kaderbrief toegevoegd.

Verdeling bijdragen per provincie

In bijlage 2 bij deze kaderbrief is de jaarschijf 2022 vertaald in de bijdragen per provincie.

Bijlage 1. Indicatie bijdrage 2022 per provincie voor IPO Den Haag

In de tabel hieronder is per programma de bijdrage per provincie (indicatief) weergegeven. Hierbij hebben we de verdeelsleutels geactualiseerd naar de uitkomst van de Septembercirculaire 2020.

Afspraken verdeelsystematiek

Het verdeelpercentage is gebaseerd op 50% op basis van een vast aandeel (1/12 deel) en 50% op basis van de netto algemene uitkering provinciefonds zoals opgenomen in de septembercirculaire t-1 zonder Decentralisatie Uitkeringen.

9. Overig												
1. ROWW	2. Milieu, Energie en Klimaat	3. Vitaal Platte-land	4. Mobiliteit	5. Regionale Economie	6. Cultuur	7. Kwaliteit Openbaar Bestuur	8. Werkgeverszaken	9.1 Werkbudget en L&P-compensatie	9.4 Compensatie Zeeland	Totaal 9. Overig	Totaal IPO Begroting	
	4.230	2.592	7.821	3.475	915	179	6.578	839	548	6.700	7.248	33.877
Provincie												
Groningen	328	201	606	269	71	14	510	65	42	279	322	2.386
Fryslân	343	210	635	282	74	15	534	68	44	501	546	2.707
Drenthe	308	189	569	253	67	13	478	61	40	107	146	2.084
Overijssel	346	212	640	284	75	15	538	69	45	912	957	3.135
Flevoland	276	169	510	227	60	12	429	55	36	3	39	1.776
Gelderland	428	262	791	351	92	18	665	85	55	1.809	1.865	4.556
Utrecht	380	233	702	312	82	16	590	75	49	215	264	2.653
Noord-Holland	360	221	666	296	78	15	560	71	47	579	625	2.892
Zuid-Holland	422	259	781	347	91	18	657	84	55	79	133	2.793
Zeeland	284	174	525	233	61	12	441	56	37		37	1.823
Noord-Brabant	416	255	769	342	90	18	647	83	54	1.461	1.515	4.135
Limburg	340	208	628	279	73	14	528	67	44	754	798	2.938
Totaal	4.230	2.592	7.821	3.475	915	179	6.578	839	548	6.700	7.248	33.877

Ten opzichte van eerdere jaren zijn de provincies in dit overzicht in volgorde van Noord naar Zuid weergegeven.

Bij deze beleidsopgave is een afwijkende verdeelstelsels van toepassing.

x € 1.000

x € 1.000

Ten opzichte van eerdere jaren zijn de provincies in dit overzicht in volgorde van Noord naar Zuid weergegeven.

9.4: Bij deze beleidsopgave is een afwijkende verdeelsleutels van toepassing.

In de tabel hieronder is het verschil van de provinciale bijdragen 2022 ten opzichte van meerjarenraming 2022 uit de Begroting 2021 weergegeven.

Provincie	Proc. aandeel BGR 2021	Meerjaren- raming 2022	Proc. aandeel BGR 2022	Kaderbrief 2022	Vershil	Effect verdeel% 2021 - 2022
Groningen	7,79%	2.138	7,75%	2.386	248	11
Fryslân	8,15%	2.446	8,12%	2.707	261	10
Drenthe	7,31%	1.851	7,27%	2.084	233	10
Overijssel	8,19%	2.867	8,18%	3.135	268	4
Flevoland	6,45%	1.542	6,52%	1.776	234	-20
Gelderland	10,24%	4.253	10,11%	4.556	304	36
Utrecht	8,99%	2.359	8,97%	2.653	294	4
Noord-Holland	8,35%	2.570	8,51%	2.892	322	-45
Zuid-Holland	9,92%	2.445	9,99%	2.793	347	-18
Zeeland	6,74%	1.608	6,71%	1.823	215	9
Noord-Brabant	9,78%	3.795	9,84%	4.135	339	-14
Limburg	8,07%	2.680	8,03%	2.938	257	11
Totaal	100,0%	30.555	100,0%	33.877	3.322	0

x € 1.000

Bijlage 2. Indicatie bijdrage 2022 per provincie voor IPO BIJ12

Provincie	Totale provinciale bijdrage meerjarenraming 2022 uit BGR 2021	Totale provinciale bijdrage incl. voorstellen Kaderbrief 2022	Bijdrage interne organisatie meerjarenraming 2022 uit BGR 2021	Bijdrage interne organisatie incl. voorstellen Kaderbrief 2022	Bijdrage uitvoeringskosten ACSG en natuurtaken Stikstof en N2000, Natuurinformatie en Natuurbeheer, Faunafonds (gewogen) meerjarenraming 2022 uit BGR 2021	Bijdrage uitvoeringskosten ACSG en natuurtaken Stikstof en N2000, Natuurinformatie en Natuurbeheer, Faunafonds (gewogen) incl. voorstellen Kaderbrief 2022	Faunafonds actualisatie tegememoetkomingen/ taxatiekosten, ganzenregeling meerjarenraming 2022 uit BGR 2021 (geen wijzigingen)	GBO (verdeelsleutel op basis van deelname applicatie) meerjarenraming 2022 uit BGR 2021	GBO (verdeelsleutel op basis van deelname applicatie) incl. voorstellen Kaderbrief 2022
Groningen	2.055	2.423	209	245	690	902	796	360	479
Fryslân	13.136	13.752	353	415	1.423	1.860	11.005	354	472
Drenthe	2.223	2.774	316	371	1.249	1.633	321	338	450
Overijssel	3.579	4.238	377	444	1.513	1.978	1.304	385	513
Flevoland	1.145	1.403	146	172	454	594	264	280	373
Gelderland	6.528	7.198	383	450	1.442	1.885	4.222	482	642
Utrecht	3.016	3.426	232	273	752	984	1.616	415	553
Noord-Holland	8.805	9.291	277	326	1.010	1.320	7.132	386	514
Zuid-Holland	3.177	3.684	289	340	1.022	1.335	1.435	431	574
Zeeland	2.106	2.443	191	225	649	849	955	311	415
Noord-Brabant	2.884	3.636	430	506	1.676	2.191	290	487	649
Limburg	2.523	3.079	317	373	1.192	1.559	612	402	535
Totaal	51.177	57.348	3.521	4.139	13.074	17.089	29.953	4.629	6.167

x € 1.000

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

M.W. Vos

CZ/FIN

Telefoonnummer +31235145010

vosm@noord-holland.nl

1 | 2

Betreft: Interprovinciaal Overleg: Kaderbrief 2022

Verzenddatum

26 MEI 2021

Geachte leden,

Kenmerk

1561442/1634972

Graag informeren wij u over het volgende onderwerp:
Interprovinciaal Overleg: Kaderbrief 2022

Uw kenmerk

Inleiding

Op 22 april 2021 heeft het bestuur van het Interprovinciaal Overleg (IPO) de kaderbrief 2022 vastgesteld. De kaderbrief vormt de basis voor de begroting 2022 die op een later moment met u Staten gedeeld zal worden. Middels deze brief willen wij u informeren over de kaderbrief en hoe deze tot stand is gekomen. In de bijlage vindt u de toelichting vanuit het IPO en de kaderbrief 2022.

Het IPO heeft in 2020 een belangrijke stap gezet in de verdere verbetering van de P&C cyclus. De hier bijgevoegde kaderbrief 2022 is geheel in lijn met deze verbeteringen opgesteld. Voor het eerst dit jaar zijn de kaderbrieven van het IPO en BIJ12 samengevoegd.

De kaderbrief 2022 kent een voorstel van toenemende lasten voor het IPO van zo'n € 3,3 miljoen en voor BIJ12 van zo'n € 6,2 miljoen. Deze toename komt voort uit de wensen van de verschillende bestuurlijke adviescommissies (BAC's) voor versterking van de samenwerkingsfunctie, vanuit wettelijke verplichtingen, schaalvoordelen en effectiviteit. De extra bijdragen worden ingezet op de onderwerpen:

- Stikstof	€ 1,9 miljoen
- Omgevingswet (DSO)	€ 1,7 miljoen
- Informatieveiligheid BIJ12	€ 1,7 miljoen
- Natuur/Flora en Fauna	€ 1,6 miljoen
- Openbaar bestuur	€ 0,4 miljoen
- "Krachtig Groen Herstel"	
- Huisvesting BIJ12	€ 0,3 miljoen

De bijdrage van de provincie zal voor het IPO toenemen met een bedrag van € 322.000 en voor BIJ12 met een bedrag van € 486.000,00.

Over de extra bijdragen voor Stikstof, Omgevingswet (DSO), Informatieveiligheid, Natuur/Flora zijn reeds eerder voorstellen voorgelegd aan de Colleges van GS van de provincies waarnaar door het IPO-bestuur hieromtrent besloten is. Hoewel in de meerjarenraming uit

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

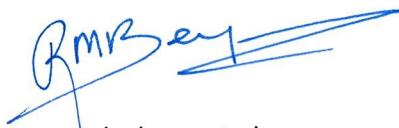
de begroting van 2021 een besparing op de kosten liet zien vanaf 2022, komen deze uitgave niet onverwacht. De oorzaak ligt in het feit dat gedurende deze periode verschillende trajecten worden afgerond en er weer nieuwe trajecten worden gestart. Bestaande uit vervolgen op eerdere trajecten en nieuwe ontwikkelingen op de diverse beleidsterreinen die reeds zijn goedgekeurd.

Tot slot

Op basis van de door het IPO bestuur vastgestelde kaderbrief 2022 wordt de begroting 2022 opgesteld voor het IPO en Bijl 2. Deze zal samen met de jaarrekening en de resultaatbestemming van 2020 met u worden gedeeld.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
R.M. Bergkamp

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

2 bijlage(n)

1. Toelichting vanuit het IPO op de kaderbrief 2022 + De kaderbrief 2022

Van: [REDACTED]
Aan: statengriffie@fryslan.nl; Statengriffie@drentsparlement.nl; Statengriffie@griffie.nl; griffie@flevoland.nl; statengriffie@provincie-utrecht.nl; Statengriffie@statengriffie@pzh.nl; statengriffie@zeeland.nl; statengriffie@brabant.nl; staten@prvlimburg.nl
Onderwerp: SMERIGE EN LEUGENACHTIGE DOEN EN LATEN VAN DE KABINETTEN RUTTE 1, 2 en 3
Datum: donderdag 20 mei 2021 15:24:36

Geachte griffie-afdelingen / griffiers van de Nederlandse Provinciale-Statens,

De onderstaande beschrijving van 19 pagina's gaat ook over het Mensenrechten schendende doen en laten van de Nederlandse Regering in Nederland, waar tienduizenden zo niet honderdduizenden Nederlandse Burgers finaal kapot gemaakt.

Er is geen Provincie of Gemeente in Nederland waar geen tientallen mensen wonen die kapot gemaakt worden door de Kinderopvangfraude die uitgevoerd wordt door de Belastingdienst.

In de Provincie Groningen en Drenthe worden bijna honderdduizenden bewoners die zelfs in hun slaap niet tot rust komen in hun zwaar beschadigde huizen door de angst dat er wat in elkaar stort tijdens hun slaap, en dat is al in 1986 begonnen. Ik heb zelf vanuit mijn toenmalige woonplaats Delfzijl de eerste aardtrillingen ervaren.

Maar ook hoe gaat Nederland schofterig om met de boeren, u kunt lezen dat Mevrouw van Nieuwenhuizen leugenachtige klimaatmetingen heeft laten uitvoeren, namelijk bijvoorbeeld bij het ergste punt van de klimaatvervuiling op Schiphol en Tata-Steel op een hoogte van 5.000 meter en om de boeren in een verkeerd daglicht te stellen, deden ze het daar op een hoogte van 3.000 meter.

Dat is de kern van deze lange beschrijving inclusief de Nederlandse Oorlogsmisdaden in voormalig Nederlands-Indië (nu de Republiek-Indonesië) en de Genocide die op voormalig Nederlands Nieuw-Guinea die wordt uitgevoerd door de Republiek-Indonesië en die vanaf 1962 tot vandaag al meer dan 600.000 Papoea's het leven heeft gekost.

Is de griffie genegen om deze berichtgeving in uw Provincie door te zenden naar: de Commissaris van de Koning, de Gedeputeerden van uw provincie en naar de leden van de Provinciale Staten in uw Provincie.

Mocht aan mijn verzoek geen gehoor kunnen worden gegeven, bent u dan genegen om mij dat aan te geven?

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Juridisch- en Maatschappelijk Adviseur

Woonplaats: Zwolle

[REDACTED]

Van: [REDACTED]
Verzonden: woensdag 19 mei 2021 17:01

Onderwerp: SMERIGE EN LEUGENACHTIGE DOEN EN LATEN VAN DE KABINETTEN RUTTE 1, 2 en 3

[REDACTED]

voorzitter@eerstekamer.nl <voorzitter@eerstekamer.nl>;

Onderwerp: HET SMERIGE EN LEUGENACHTIGE DOEN EN LATEN VAN DE KABINETTEN RUTTE 1, 2 en 3

VOORAL VOOR:

"HET PARLEMENT, DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL".

HIERIN WORDEN DE VELE LEUGENS, BEDROG EN MENSENRECHTENSCHENDINGEN VERMELD

VAN DE KABINETTEN RUTTE 1, 2 en 3 AANGEGEVEN,

ZOALS DE HUIZENSCHADE IN GRONINGEN,

DE KINDEROPVANGTOESLAG,

HET KLEINEREN VAN DE BOEREN

DE GENOCIDE OP VOORMALIG NEDERLANDS NIEUW-GUINEA EN

HET ONRECHTMATIGE ONDERZOEK VAN DE DEKOLONISATIEOORLOG

VELE ANDERE MISSTANDEN UITGEVOERD DOOR DE NEDERLANDSE OVERHEID

ZOALS DE 500.000 - 1.000.000 VERMOORDDEN OP DE MOLUKKEN (1990-2000)

WAPENLEVEREINGEN DOOR KOK EN BALKENENDE

DE MENSENRECHTEN SCHENDENDE UITSPRAKEN VAN:

GENERAAL B.D. HOMAN, VERBONDEN AAN CLINGENDAEL (okt. 2002)

Aan: Zijne Majesteit Koning Willem Alexander en Hare Majesteit Koningin Maximá.

Aan: Het Nederlandse Parlement, de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Aan: Alle leden van de 12 Provinciale Staten in Nederland
: Alle Gemeenteraadsleden van de 352 Gemeenten in Nederland
: Het NIOD, het NIMH en het KITLV.
: De Nederlandse Dagbladpers en Tv-zenders

Aan: De Regering van de Republiek-Indonesië in Jakarta.
: De Minister van Buitenlandse Zaken van de Republiek-Indonesië mevr. Marsudi.
: Aan de Ambassade van de Republiek-Indonesië in Den Haag.
: Aan Radio- en Tv-zenders in de Republiek-Indonesië.

Voor allen vertaald in de Indonesische taal Bahasa.

Aan: Het Internationale Strafhof in Den Haag.
: De Verenigde Naties in New York.
: Het bestuur van de Europese Unie in Brussel, incl. Frans Timmermans
: Alle leden van het Europese Parlement.

Voor allen vertaald in het Engels.

Zwolle: 22/23/24 mei 2012.

Het smerige doen en laten, de leugens en het bedrog, het weglopen voor verantwoordelijkheid van de Minister-President Rutte van de Kabinetten Rutte 1, 2 en 3 en zijn Ministers en Staatssecretarissen, kan de Nederlandse Burger in één seconde waarnemen uit een recente situatie nadat de Regering Demissionair was geworden, op de Nederlandse Televisie waarnemen/opmerken.

Getroffen burgers konden/mochten vragen stellen aan de overheid.

Het gaat om een meer dan zwaar getroffen ouder door de Kinderopvangfraudetoeslag.

Zij mocht de mede-aanwezige heer Rutte een vraag mocht stellen.

Deze, meer dan emotioneel getroffen en beschadigde moeder stelde de heer Rutte de volgende vraag:

Mijnheer Rutte, waarom heeft u dit zover over ons heen laten komen?

Het toneelstuk van de heer Rutte kon beginnen en zag er als volgt uit:

Hij stond achter de tafel en kruiste zijn armen diagonaal tegen zijn lichaam aan en antwoordde als volgt:

Ja, mevrouw het is een grote schande!

Maar, zei hij, en vervolgens spreidde hij zijn armen wijduit en sprak verder de volgende woorden:

Maar wij, de overheid, hebben heel veel goede dingen gedaan.

Hij creëerde daarmee gelijk de gelegenheid om het gesprek met de zwaar getroffen mevrouw te beëindigen, om voor hem:

Alleen maar over positieve onderwerpen te kunnen praten om in een beter daglicht komen te staan.

Ik wil er mee aangeven, dat het menselijk doen en laten van de heer Rutte ver te zoeken is.

IK ZOU DE INFORMATEUR MARIËTTE HAMER ADVISEREN MET HET VOLGENDE VAN START TE GAAN!

Zij is zelf ook Tweede Kamerlid geweest tot 2014.

De Tweede Kamer zou voor de vorming van een nieuw kabinet allereerst een debat kunnen voeren met de heer Rutte, om hem dan de volgende vraag te kunnen stellen.

WELKE GOEDE DINGEN HEEFT U EIGENLIJK IN 11 JAAR MET UW 3 KABINETTEN VERRICHT?

EN ZO JA, KUNT U HET MET SCHRIFTELIJK BEWIJS AANTOONBAAR MAKEN

Want uw uitdrukkingen "Ik kan het me niet herinneren" en "Ik heb overleg gehad", daar kotsen we inmiddels van.

Op deze vraag kunt u zelf al constateren waarover de heer Rutte en zijn Kabinetten met Leugens, Bedrog en Weglopen voor vele vormen van problematiek, die door de overheid zelf zijn gecreëerd, **onnoemlijk veel Mensenrechten van de Nederlandse Burgers hebben geschonden.**

Het lijstje van veel goede dingen, zoals hij aan het slachtoffer van de Kinderopvangfraudetoeslag aangaf vult:

nog geen A5 velletje papier.

Hier begint de meer dan lange beschrijving van de onmenselijke beschadigingen die de Kabinetten Rutte 1, 2 en 3 hebben toegebracht aan de Nederlandse Burgers, maar laten zij ook voormalige Nederlandse onderdanen onnoemlijk veel problematiek overkomen.

Het dodental dat onder verantwoording van Nederland is uitgevoerd in voormalig Nederlands-Indië en Nieuw-Guinea bedraagt minimaal ca. 250.000.000 (250.000.000 miljoen) vermoordden en daar heb ik niet de 600.000 tot nu vermoordde Papoea's bij opgeteld. Zij worden tot en met vandaag, met medeweten van de Nederlandse Regeringen vermoord in een Genocide die de Republiek-Indonesië over hen uitstort MET:

DOOR NEDRLANDS GELEVERD WAPENMATERIAAL AAN DE REPUBLIEK INDONESIË! ! ! !

HET SMERIGE EN LEUGENACHTIGE DOEN EN LATEN VAN DRIE KABINETTEN RUTTE! ! !

MAAR OOK VAN VELE NEDERLANDSE REGERINGEN. (DREES, DE JONG, LUBBERS, BALKENENDE e.a.

ZELFS EEN OORLOGSMISDADIGER 5 KABINETTEN ALS MINISTER-PRESIDENT.

MIN.-PRESIDENT DREES SMOKKELDE OORLOGSMISDADIGERS TERUG NAAR:

NEDERLAND VANUIT DE DEKOLONISATIEOORLOG.

DEMISSIONAIR MINISTER-PRESIDENT RUTTE GEBRUIKT DE DEKOLONISATIEONDERZOEK ALS:

EEN HOGE SCHUTTING OM ZIJN LEUGENS EN BEDROG EEN AANTAL JAREN TE VERBERGEN.

HET ONDERZOEK DOOR HET NIOD, HET NIMH EN KITLV IS WETTELIJK ONRECHTMATIG

1) DE KABINETTEN RUTTE 1, 2 EN 3 ZIJN:

MEDESCHULDIG AAN DE GENOCIDE DIE WORDT UITGEVOERD OP NEDERLANDS NIEUW-GUINEA.

2 moties die met Algemene Stemmen waren aangenomen met algemene stemmen: MAAR,

MAAR OOK:

DE MENSENRECHTENSCHENDINGEN VAN DE NEDERLANDSE BURGERS.

2) Het mensonterend handelen van de Nederlandse Regeringen vanaf 1986, inzake de 26.000 beschadigde woningen van de inwoners in de Provincie Groningen en inwoners in het noordelijke gedeelte van de provincie Drenthe, met betrekking op de Huizenschade, ca. 26.000 woningen, naar aanleiding van de Gaswinning.

3) Het zich verschuilen van de Nederlandse Regering achter de NAM.

4) Het mensonterend handelen van de 26.000 ouders en 80.000 kinderen door de Nederlandse regering inzake de Kinderopvangfinanciën uitgevoerd door de Belastingdienst.

5) Het mensonterend handelen door de Nederlandse regering van de Zeeuwse bevolking inzake mogelijke overplaatsing van militairen naar de Provincie Zeeland.

6) Het kapotmaken van de Nederlandse Boerenbedrijven op valse metingen van de klimatologie om het vliegverkeer ruim op te voeren en daardoor de luchtvervuiling te minderen.

7) Het onrechtmatige onderzoek naar Nederlandse Oorlogsmisdaden in de Dekolonisatieoorlog van 1946 tot 1949 door het NIOD, het NIMH en het KITLV met mogelijk mede-onderzoekers van de Republiek-Indonesië.

Kabinet Rutte 2 heeft voor € 345.000.000 (345 miljoen) geleverd onder de verantwoording van Frans Timmermans (PvdA (BuZa) en Lilian Ploumen PvdA (Min. Handel BuZa). Zij hadden voor uitvoering van de 2 bovengenoemde moties gestemd. Toen de PvdA regeringspartner werd van de VVD in Rutte 2, draaiden zij 180 graden om en voerden toen uit waar ze eerst faliekant tegen stemden.

In de jaren Rutte 3 tussen 2017 en 2021 voor ruim € 1.000.000.000 (ruim 1 miljard) onder de verantwoording van Minister van Buitenlandse Handel, Sigrid Kaag (D66) en de Minister van BuZa Stef Blok (VVD).

Aan het einde van deze berichtgeving hou ik u de juiste regels voor, waaruit blijkt dat er geen wapens geleverd hadden mogen worden aan de Republiek-Indonesië.

Als eerste zal ik u het mensenrechten schendende en schofterige gedrag van de Nederlandse Regeringen aangeven met betrekking op de Genocide die door de Republiek-Indonesië wordt uitgevoerd.

De Kabinetten Rutte hebben, in 2011, 2 moties die met Algemene Stemmen door de Tweede Kamer waren aangenomen om de Republiek-Indonesië aan te spreken op het uitvoeren van mensenrechtenschendingen alleen maar ter kennisgeving aangenomen en terzijde verstopt in een DOOFPOT.

Onder de geplaatste foto's van vermoordde Papoea's, "**WAAR DE NEDERLANDSE REGERINGEN AAN MEDESCHULDIG IS**", zal ik verder gaan met de punten 2 t/m 7.

Geacht Parlement,

Ik toon u de beide moties betreffende de Mensenrechtenschendingen op de Molukken en op Papua/West-Papua, door de Republiek=Indonesië, die in 2011 en 2012 door de Tweede Kamer zijn geaccepteerd **en met ALGEMENE STEMMEN zijn aangenomen.**

Allereerst geef ik u de namen weer van die huidige Parlementsleden, die ook toen, ten tijde van de stemmingen in 2011 en 2012 over de Mensenrechten die de Republiek-Indonesië uitvoert op de Molukken en Papua/West-Papua ook onderdeel uitmaakten van het Nederlandse Parlement.

Bij die stemming maakten ook de huidige onderstaande genoemde Tweede Kamerleden toen deel uit van de Tweede Kamer **toen in 2011 en 2011** en werden beide moties met Algemene Stemmen aangenomen.

Dus in totaal 150 stemmen voor die moties, inclusief de stemmen van de Tweede Kamerleden van de Regeringspartijen **VVD, CDA** en Gedoogpartner PVV!

F. Agema (PVV), K. Arib (PvdA), H. Beertema (PVV), M. Bosma (PVV), T.v. Dijk (PVV), J. v. Dijk (SP), S. Fritsma (PVV), D. Graus (PVV), M. Harbers (VVD), L. Helder (PVV), J. Klaver (GroenLinks), R. Knops, (CDA), A. Kuiken (PvdA), R. Leijten (SP), B. Madlener (PVV), P. Omtzigt (CDA), E. Ouwehand (PvdD), R. d. Roon (PVV), C. v.d. Staaij (SGP), G. Wilders (PVV).

de hierboven genoemde parlementsleden wil ik wel het volgende meegeven:

DE GROTE LEUGENAAR VAN DEZE 3 KABINETTEN HEEFT ZICH ALLEEN MAAR VERSTOPT IN ZIJN TORENTJE.

Julie hebben in motie 2 het volgende als eerste aangegeven wat hij diende uit te voeren

1) de Indonesische regering **MET SPOED** aan te spreken op haar verplichtingen om zich te onthouden van het plegen van geweld tegen de Papoea's.

2) er bij de Indonesische regering op aan te dringen de onderdrukking van de Papoea's te staken en de om politieke reden gevangengenomen Papoea's vrij te laten.

Maar we zijn nu 10 jaar verder na die moties en wat hebben de Nederlandse Regeringen Rutte 1, 2 en 3 ermee gedaan?

NIETS!!!!

Ja!!!, ze hebben wel veel andere dingen gedaan, namelijk:

Frans Timmermans (PvdA), de toenmalige Minister van Buitenlandse Zaken heeft gesprekken gehad over de handel van Nederland met de Republiek-Indonesië en de handel van de Europese Unie met de Republiek-Indonesië, want de Europese Unie is op een onmenselijke manier bezig de Republiek-Indonesië te dicteren om daar zelf voordeel uit te halen.

Ja, maar ook de betrokkenheid. samen met de toenmalige Minister voor Buitenlandse Handel mevrouw Lilian Ploumen (PvdA). In hun periode is er voor € 350.000.000 aan "**WAPENMATERIAAL**" geleverd aan de Republiek-Indonesië.

Maar ook: Mariëtte Hamer was toen in die periode KOK, BALKELLENDEN en RUTTE **vanaf 1999 tot 2014 Tweede Kamerlid van de PvdA.**

Dan de periode 2017-2021, we hebben de nu demissionaire Minister van Buitenlandse Zaken, **Stef Blok (VVD)** en de nu demissionaire Minister van Buitenlandse Handel **Sigrid Kaag (D66)**, die toch ook maar even van de gelegenheid gebruik hebben gemaakt om voor meer dan € 1.000.000.000 (meer dan 1 miljard) aan **WAPENMATERIAAL** aan de Republiek-Indonesië te leveren.

En verder zijn de heer Rutte en zijn regeringen ca. 10 jaar heel erg goed bezig geweest met:

MENSENRECHTEN VAN VELE HONDERDDUIZENDEN NEDERLANDSE BURGERS TE SCHENDEN.

Onder foto's van de vermoorde Papoea's kunt u meer over die situaties waarnemen.

Motie 1, datum: 04-10-2011:

Citeertitel: De mensenrechten van de Molukkers, Papoea's en Christenen daar woonachtig.

Soort: **Motie**

Datum: 2011.10.04

Indiener : W. R. F. Kortenoeven, PVV Lid Tweede Kamer.

Mede-indiener: E. Dijkgraaf, SGP Lid Tweede Kamer

Stemming : 2011.10.04, AANGENOMEN MET ALGEMENE STEMMEN !!!

Stemverdeling : VOOR: VVD, CDA, PVV, CU, D66, GL, PvdA, PvdD, SP, SGP.

TEKST:

De Kamer, gehoord de beraadslaging, constateerde, dat er een bijzondere historische band en betrokkenheid bestaat tussen Nederland en de Molukse bevolkingsgroep in Indonesië. Die betrokkenheid tussen de Nederlandse overheid en de Molukse bevolkingsgroep is meer dan ver te zoeken vanaf 1955, maar dat is om de Nederlandse tekortkomingen en Nederlandse daadkracht voor de Molukse bevolkingsgroep in Indonesië dicht te schroeien.

voorts constaterende, dat er een historische band bestaat tussen Nederland en de Papoeabevolking op voormalig Nederlands Nieuw-Guinea.

overwegende, dat aandacht voor de positie van de Papoea's en de Molukkers in Indonesië ontbreekt in de Kaderovereenkomst inzake een breed partnerschap en samenwerking tussen de Europese Gemeenschap en haar lidstaten enerzijds en de Republiek-Indonesië anderzijds, tevens overwegende, dat de MENSENRECHTEN VAN DE PAPOEA'S EN DE MOLUKKERS VEELVULDIG GESCHONDEN WERDEN EN WORDEN.

voorts overwegende, dat de rechtspositie en de bescherming van christenen in Indonesië formeel weliswaar geregeld zijn, maar in praktijk sterk te wensen overlaten, verzoekt de Tweede Kamer der Staten-Generaal de Nederlandse regering de mensenrechten van de Papoea's, de Molukkers en de christenen in liberale contacten met de Republiek-Indonesië en in de relevante fora aan de orde te stellen, met als inzet het stoppen van de mensenrechtenschendingen van de Papoea's, de Molukkers en de christenen en een verslag daarvan op te nemen in de jaarlijkse mensenrechtenrapportage.

We nemen dit smerige Kabinet Rutte 1 mee naar de tweede motie, op dat moment had de Minister-President van het Ministerie van Leugens en Bedrog nog geen enkele actie ondernomen op de eerste motie van 4 oktober 2011.

Motie 2 van 24 november 2011.

Citeertitel: Onderdrukking van de Papoea's

Soort: Motie

Datum: 2011.11.24

Indiener : W. R. F. Kortenoeven PVV-Lid Tweede Kamer

Mede-indieners: C. G. van der Staaij SGP-Lid Tweede Kamer

: H. J. Ormel CDA-Lid Tweede Kamer

: J. S. Voordewind CU-Lid Tweede Kamer

Stemming : 2011.11.29:, AANGENOMEN MET ALGEMENE STEMMEN

Stemverdeling : VOOR: VVD, CDA, PVV, PvdA, SP, D66, GL, CU, SGP, PvdD.

Tekst:

De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende, dat de Kamer in de motie - van der Staaij c.s (32500-V, nr. 113), grote zorg heeft uitgesproken over de mensenrechten in Papua en de regering heeft verzocht actie te ondernemen.

voorts wijzende naar de motie Kortenoeven/Dijkgraaf die ziet op de Kaderovereenkomst met de Republiek-Indonesië (32431, nr. 10; constaterende, dat de Indonesische autoriteiten nog zeer repressief en met geweld hebben opgetreden tegen de Papoea's, die opkomen voor hun politieke, economische en maatschappelijke rechten,

VERZOEKT DE REGERING OM:

- 1) de Indonesische regering met spoed aan te spreken op haar verplichtingen om zich te onthouden van het plegen van geweld tegen de Papoea's.
- 2) er bij de Indonesische regering op aan te dringen de onderdrukking van de Papoea's te staken en de om politieke reden gevangengenomen Papoea's vrij te laten.
- 3) in internationaal verband aan te dringen op het instellen van beschermingsmechanismes voor de Papoea's.
- 4) er bij de Indonesische regering op aan te dringen dat de dialoog met de Papoea's wordt hervat en dat uitvoering wordt genomen van de Speciale Autonomiewet.

Geacht Parlement (Tweede Kamer der Staten-Generaal)

Nu gebruik ik een Calvinistische opmerking omdat het CDA toen de Regeringspartner was van de VVD:

Hoe is het "in GODSNAAM mogelijk", dat een Minister-President (RUTTE) twee met **ALGEMENE STEMMEN aangenomen moties links laat liggen** en waarbij de Tweede Kamerleden van de Regeringspartijen ook **UNANIEM** hadden besloten om voor die moties gaan.

Hij heeft daarbij dus ook gelogen tegen zijn eigen VVD-fractie, maar tegen het CDA en gedoogpartner VVD en uiteraard tegen de volledige Tweede Kamer, **DE VERTEGENWOORDIGERS VAN 17.000.000 miljoen NEDERLANDERS**.

Door de Republiek-Indonesië niet aan te spreken op het verzoek van de Tweede Kamer, zijn de Kabinetten Rutte en voorafgaande Nederlandse Regeringen allemaal medeschuldig aan de **GENOCIDE** (vanaf 2010-2021) die tijdens hun regeringsperiodes en eerdere regeringen hebben plaatsgevonden en nog plaatsvinden.

Het Kabinet Rutte kwam door de aangenomen moties in grote problemen met de Republiek-Indonesië.

In die periode liepen ze met een grote boog om het Nederlandse Parlement heen, want zij hadden, **zonder de Tweede Kamer in te lichten** al contacten met de Republiek-Indonesië over de verkoop van 80 Nederlandse tank voor € 200.000.000. In die periode waren er ook beleidsmedewerkers van de Republiek-Indonesië in Nederland voor de aankoop van die tanks.

In een later stadium gaf de toenmalige Nederlandse **LAKI** van Buitenlandse Zaken, **Uri Rosenthal (VVD)** aan, dat de Nederlandse regering eerst die verkoop helemaal geregeld zou hebben, voordat ze de Tweede Kamer daarover zouden inlichten.

Dus het Kabinet Rutte 1 had voor zichzelf in 2010:

de situatie ONMACHT en MACHT al omgedraaid naar Macht (Regering) en ONMACHT (de Tweede Kamer).

In die periode heb ik ook uitvoerige berichten naar de Tweede Kamer verzonden. Door die berichtgeving heeft de Tweede Kamer de beslissing voor de Verkoop van die tanks geblokkeerd, waardoor Rutte met die 2 moties om zijn nek, **met de Republiek-Indonesië in de problemen kwam**.

Ook heb ik toen uitvoerig aangegeven dat de Republiek-Indonesië een **GENOCIDE** uitvoert en die ook vandaag nog in 2021 uitvoert.

Omdat de Republiek-Indonesië ook contacten had met Duitsland voor aankoop van wapenmateriaal, heeft de heer Nederland Duitsland aangesproken en aangegeven, dat als Duitsland wapenmateriaal zou verkopen aan de Republiek-

Indonesië, dat:

Duitsland dan daarmee DE MENSENRECHTEN VAN DE REPUBLIEK-INDONESIË zou schenden.

Want Rutte wilde met een zekerheid van 100% de 80 Nederlandse Tanks aan de Republiek-Indonesië verkopen, maar dat werd dus door het Nederlandse Parlement geblokkeerd.

Maar vrij vlot heeft Nederland onder de hoeden van Frans Timmermans, Minister van BuZa (PvdA) en Lilian Ploumen, Minister van Buitenlandse Handel (PvdA) die de Tweede Kamer voorgelogen hebben, waarin op dat moment ook de volgende informateur Mariëtte Hamer zitting had, door de Tweede Kamer onjuist in te lichten op valse rechtsgronden voor € 345.000.000 wapenmateriaal die werd verkocht aan de Republiek-Indonesië.

Let wel, we praten over politici de eerst de levering van de Tanks (Rutte 1) niet goed keurden, maar wel de levering van Wapenmateriaal die op basis van valse gronden van de heer Rutte wel goedgekeurd werden (Rutte 2)

Maar ook in Rutte 3 werd, onder de mede-bevoegdheid van de Minister van Buitenlandse Handel, Sigrid Kaag (D66) en de Minister van Buitenlandse Zaken, Stef Blok (VVD) meer dan 1.000.000.000 (1 miljard euro) aan Wapenmateriaal verkocht aan de Republiek-Indonesië.

Rutte kwam steeds meer onder druk te staan, ook de rechtszaken van nabestaanden van de doden door Nederlandse Oorlogsmisdaden in de Dekolonisatieoorlog kwamen in beweging, want de Rechtbank had een uitspraak gedaan dat de door Nederlandse Militairen gedane Oorlogsmisdaden in voormalig Nederlands-Indië "NIET ZOULDEN VERJAREN". en daardoor meer leugens en bedrog van de heer Rutte naar buiten zou komen.

Onderstaande na de foto's, geef ik aan hoe en waarom de heer Rutte geen activiteiten heeft verricht in opvolging van de beide moties, de oorlogsmisdaden in de Dekolonisatieoorlog (1946-1949) vooruit schoof en een onderzoek laat verrichten door het NIOD, het NIMH en het KITLV dat niet rechtsgeldig is.

Een natie waarvan bekend is dat zij oorlogsmisdaden hebben gepleegd is niet rechtsgeldig om onderzoek te laten verrichten door een organisatie dat uit datzelfde land afkomstig is. Ook wil ik aangeven dat het NIMH betrokkenheid heeft met de Dekolonisatieoorlog.

Dit was één van mijn contacten op (voormalig) Nederlands Nieuw-Guinea, hij is daar vermoord op 19 januari 2013 door DENSUS88

Van :@hotmail.com>

Verzonden : donderdag 14 februari 2013 19:56

Aan [REDACTED]

Onderwerp: Foto's uit Propinsi Papua. **DIT MOET JE KIJKEN**

Goedenavond [REDACTED]

Dit is mijn telefoonnummer (06-) . soms is er geen verbinding als ik op mijn werk ben.

Hoe is het verder met [REDACTED] ?

Bedankt voor jou moeite voor hen .

Met vriendelijke groet

From : [REDACTED]

To :@hotmail.com

Subject: Foto's uit Propinsi Papua. DIT MOET JE KIJKEN

Date : Mon, 11 Feb 2013 09:10:26 +0100

Goedemorgen [REDACTED]

Ik heb geprobeerd jou te bellen, maar het nummer dat ik van jou heb schijnt niet meer in gebruik te zijn.

Vind het erg voor [REDACTED] want zij wilde tot enkele weken terug gewoon wachten op de beschikking van de IND, die ieder moment kan afkomen.

From:

Subject: Foto's uit Propinsi Papua. DIT MOET JE KIJKEN

Date: Feb 2013 17:01:44 +0100

Ontvangen doorgestuurd bericht

PAPOEËA'S VERMOORD IN DE PERIODE VAN DE REGERINGEN RUTTE.

GEBEURT

DIT MOET JE ZEKER KIJKEN DAN ZIE JE WAT ER IN NIEUW - GUINEA

schokkend.....!!!!

.....maar wees gewaarschuwd: het is zeer zeer,

40 jaar oud, vermoord op Timika, 19 jan. 2013

This photo was taken and sent to the FWPC by the victim's family with their full permission. They asked that it be shared so that the world can see what is happening to innocent lives in West Papua.

We are very sorry to share this image and to have to report the death of 40 years old, who has been found dead in the village of Kwamki Lama.

He was ex-employed by PT Freeport Indonesia **he has been killed by an Indonesian intelligence operation last Saturday, 19 January 2013** in Kwamki Lama – Timika (West- Papua).

Geen virus gevonden in dit bericht.

Gecontroleerd door AVG - www.avg.com

Versie: 2013.0.2897 / Virusdatabase: 2639/6072 - datum van uitgifte: 01/31/13

Ook beschik ik over recente foto's waarop te zien is dat kortgeleden **HELIKOPTERS** van de Luchtmacht van de Republiek-Indonesië op Papua/West-Papua (voormalig Nederlands-Nieuw-Guinea) dorpen platschieten en mensen vermoorden.

De helikopters zijn van het type waarvoor Nederland herstmateriaal geleverd heeft. Dus hierdoor toont Nederland aan dat financiën voor de Nederlandse Regering ontelbare malen belangrijker is dan mensenlevens.

In het begin van de jaren 2000 waren er al ca. 400.000 (vierhonderdduizend) Papoea's vermoord door de Genocide vanuit de Republiek-Indonesië.

Aan het einde van de Kabinetten Balkenende (eigenlijk zou ik willen zeggen: de Kabinetten: **BALK-ELLENDÉ**), was het dodental van de Papoea's al opgelopen tot ca. 500.000 (vijfhonderdduizend) Papoea's.

In 2011 heeft het Parlement 2 moties met Algemene Stemmen aangegeven aan de Nederlandse Regering dat de Republiek-Indonesië aangesproken diende te worden om de Mensenrechtenschendingen te beëindigen

Nu, medio 2021, is het aantal vermoordde Papoea's, vanaf 1962 al opgelopen tot ruim 600.000 vermoordde Papoea's.

Toen u voor € 170.000 per jaar ontvangen had van **BELASTINGVERGOEDING, uw dure stoel bezette, toen stond het dodental van de Papoea's op 500.000.**

Nu aan het einde van Kabinet Rutte 3 staat het dodental van de Papoea's al op ruim 600.000.

De heer Rutte heeft totaal niets met de beide Moties gedaan.

Maar wel op een wettelijke niet toelaatbare gelogen wijze wapenmateriaal geleverd aan de Republiek-Indonesië!!!!

Och denkt de Nederlandse Regering die onder uw verantwoording staat, als de GENOCIDE doorgaat, kunnen wij mooi doorgaan met het leveren van wapens en wapenmateriaal blijven leveren aan de Republiek-Indonesië.

Op de foto's hierboven zijn 6 vermoordde Papoea's te zien die zijn vermoord in de jaren 2013 en 2014, de persoon waarvan de darmen tegen zijn lichaam hangen is gestoken door een militair van DENSUS 88 met een bajonet en vrij vlot na die foto overleden.

U hebt na eind 2011, na de 2 met algemene stemmen aangenomen moties door het Parlement geen enkele stap gedaan om de situaties op voormalig Nederlands Nieuw-Guinea te veranderen.

Er stond toch heel duidelijk in de Moties, met ALGEMENE STEMMEN weergegeven dat, u werd verzocht:

1) de Indonesische regering met spoed aan te spreken op haar verplichtingen om zich te onthouden van het plegen van geweld tegen de Papoea's.

2) er bij de Indonesische regering op aan te dringende onderdrukking van de Papoea's te staken en de om politieke reden gevangen genomen Papoea's vrij te laten.

en nog 2 meer politieke redenen.

We zijn haast 10 jaar verder na de overhandiging van die 2 moties van het Nederlandse Parlement en u heeft niet anders gedaan dan om u te verstoppen vanaf dat moment als het over de Genocide gaat die op Nieuw-Guinea, met uw medeweten ,wordt uitgevoerd door de Republiek-Indonesië.

Mijnheer Rutte,

Naast de doden van de foto's bent u en uw regeringen persoonlijk medeverantwoordelijk voor de moorden in de GENOCIDE van ruim 600.000 Papoea's tijdens uw 3 regeringsperiodes en worden uitgevoerd door de Republiek-Indonesië, één van Nederlands beste cliënten om wapenmateriaal te kopen.

Ook tijdens de Regeringsperiodes van uw voorgangers Kok en Balkenende waarover ik meer dan voldoende bewijsmateriaal bezit! ! !

U bent, MAAR OOK UW REGERINGEN 1, 2 en 3 MEDESCHULDIG AAN HET DOOR DE REPUBLIEK-INDONESIË LATEN VERMOORDEN VAN DE INWONERS VAN VOORMALIG NEDERLANDS INDIË EN NEDERLANDS NIEUW-GUINEA (nu PAPUA en WEST-PAPUA).

EVENALS UW VOORGANGERS VANAF DECEMBER 1961, TOEN DE TOENMALIGE STAATSSECRETARIS VAN NEDERLANDS NIEUW-GUINEA, THEO BOT, DE LAATSTE OFFICIËLE NEDERLANDSE REGERINGSFUNCTONARIS, OP LEUGENACHTIGE WIJZE, DE PAPOEA'S ONDER VALSE VOORWENDSELEN EEN NATIONALE VLAG EN EEN NATIONAAL VOLKSLIED OVERHANDIGDE.

EN HEN OP WEG STUURDE NAAR DE GENOCIDE DIE DAAR VANAF 1962 t/m VANDAAG IN 2021 NOG STEEDS PLAATSVINDT.

MIJNHEER RUTTE, WAAR U OOK U AL 10 JAAR AAN MEEDOET EN MEDEVERANTWOORDELIJK VOOR DE DODE PAPOEA'S DIE DOOR DEZE GENOCIDE OM HET LEVEN WORDEN GEBRACHT.

NU, MEI 2021, 10 JAAR NA BEIDE MOTIES HEEFT U NOG STEEDS GEEN GEHOOR GEGEVEN AAN:

HET VERZOEK VAN DE TOEMALIGE TWEEDE KAMER-

"HET NEDERLANDSE PARLEMENT"

Nu ga ik over tot andere minder prettige situaties die de Nederlandse Burgers zijn overkomen vanuit het Leugenachtige Gedrag van de Nederlandse Kabinetten Rutte 1, 2 en 3 en in sommige situaties die al waren begonnen in eerdere Nederlandse Regeringen.

2+3)

De situatie NAM, Gaswinning, Woningschade van tienduizenden Woningen in de Provincie Groningen en een gedeelte van de Provincie Drenthe, waardoor tienduizenden woningeigenaren/gezinnen/ouders/kinderen, al tientallen jaren moeten leven vanuit levensgevaarlijke situaties en bergen van schulden dienen weg te werken.

Maar de Nederlandse Overheid met vingers wijst naar alle verantwoordelijken behalve naar zichzelf voor het oplossen van de woningschade die over hen wordt uitgestort.

Recent gaf de demissionaire Minister van 't Wout van Economische Zaken dat de NAM niet gaat over de de versterkingsoperatie in Groningen.

De NAM moet alleen de rekening betalen, waren zijn woorden **en als dat niet goed komt zal de Regering Juridische stappen ondernemen.**

Er wordt steeds minder gas gewonnen en als dat gaat stoppen, zal de NAM niet lang meer bestaan, daar zorgen de Shell en Esso heus wel voor.

Voor de Nederlandse Regeringen is al tientallen jaren de opbrengst belangrijker als de Problematiek die Aardbevingen door de Gaswinning over hen uitstort en de Nederlandse Regeringen honderden kilometers wegloopt om niet aansprakelijk gesteld te worden.

Geachte bewoners van de Provincie Groningen en gedeeltelijk de Provincie Drenthe,

De Nederlandse Regeringen wijzen met alle vingers naar de NAM, dat zou de verantwoordelijke partij zijn waarop de schade verhaald zou kunnen worden, dat klopt, **meer niet op de manier waarop de Nederlandse Regering dat aangeeft.**

In 1947 richtten de Shell en Esso een dochterbedrijf op, genaamd de NAM.

Maar dan:

De eigenaren van de NAM zijn: Shell en Esso voor 50% en de Staat der Nederlanden voor de andere 50%.

De NAM krijgt een concessie (opdracht) van de Nederlandse Overheid en is de enige verantwoordelijke producent van de gaswinning in Nederland.

In de loop der jaren is zijn er constructief wijzigingen aangebracht in de structuur Shell en Esso, dochterbedrijf de NAM (eigendom NAM 50% en de Nederlandse Staat 50%. In de loop van de jaren hebben de Shell en Esso zich op een aparte manier teruggetrokken.

Zij kunnen niet meer aansprakelijk gesteld worden voor misactiviteiten, maar delen financieel nog wel mee in de winst die de NAM oplevert.

Dus alles wat er gebeurt valt onder de verantwoording en de NAM. Maar de NAM voelt zich niet verantwoordelijk voor financiële problematiek die de aardbevingen opleveren bij de gaswinning. De NAM heeft een concessie gekregen voor de Gaswinning, maar kan niet verantwoordelijk worden gesteld voor de aardbevingen.

Nederland is de opdrachtgever van de NAM voor Gaswinning, Nederland had zichzelf moeten realiseren dat als men iets met de bodem uitvoert dat dat problemen oplevert die men niet kan neerleggen bij het bedrijf dat de gaswinning uitvoert.

Er zijn al rechtszaken geweest, waarbij de NAM niet verantwoordelijk is gesteld voor de schade die is voorgekomen uit de aardbevingen.

Het is ook zo, dat als Gaswinning wordt gestopt, de NAM ook zal ophouden te bestaan en het Koninkrijk der Nederlanden zal niet ophouden te bestaan en dan zal alle financiële problematiek op de bureau's gelegd worden van de Nederlandse Overheid, wat in principe al zo behoort te gaan. De NAM heeft een concessie voor de Gaswinning en voert die ook uit en de Staat der Nederlanden is verantwoordelijk voor de financiële plus- en minpunten.

Nederland kan/mag niet zeggen dat de schade van de huizen bij de NAM terecht moet komen, dat is onjuist.

DUS EIGENLIJK KAN MEN ZEGGEN:

DE NAM "GAF" en de STAAT DER NEDERLANDEN "NAM"!!!!

De NAM "GAF" miljarden aan gas en de overheid "NAM" miljarden euro's

WERELDWIJD IS HET BEKEND DAT ER AARDBEVINGEN/TRILLINGEN IN DE AARDE ONTSTAAN ALS MEN ER IN GAAT WERKEN EN DAT IS OOK ZO ALS MEN EEN LAAG UIT DE AARDE WEGZUIGT, WAT HE OOK IS.

DAAR IS NIET DE GASWINNER VOOR VERANTWOORDELIJK MAAR DE OPDRACHTGEVER.

MAAR DEZE OPDRACHTGEVER, DE NEDERLANDSE KABINETTEN TOT EN MET RUTTE 3 VONDEN/VINDT DE FINANCIËN BELANGRIJKEER ALS DE VEILIGHEID VAN WONEN VOOR DE BEWONERS.

Het is een bekend gegeven dat er nauwelijks beschadigde woningen zijn onderzocht. En nu kan van 't Wout in de Tweede Kamer wel benadrukken dat de beschadigde 26.000 panden volgens afspraak worden geïnspecteerd en dat dit worden versterkt.

Hoe lang dat gaat duren weet hij niet, maar wij weten wel dat door dit ondeskundig handelen van de Nederlandse Regeringen, zeer zeker in een 4-jarig Kabinet Rutte 4 (**we gaan ervan uit dat dat Kabinet er ook niet komt**), dan dienen straks anderen die grote puinhoop op te knappen waar ze niet verantwoordelijk zijn.

Er zijn ook uitzendingen op de televisie geweest, waarin emotioneel zwaar beschadigde eigenaren, ouder/kinderen die al heel veel jaren in hun zwaar beschadigde woning wonen die redelijk rechtop wordt gehouden door vele balken en zelfs amper durven te slapen.

Men dient de heer Rutte en alle leden van de Regeringen vanaf de eerste aardbeving in 1968 een levenslange taakstraf te geven met als uitkering een gewone uitkering van €1.000 per maand van de Sociale Dienst en dus zonder die ongeveer € 1.500.000 miljoen euro per jaar in de opvolgende 3 jaar.

4)

Het al ca. 15 jaren durende mensonterende behandelen van 26.000 ouders en 80.000 kinderen door de Nederlandse Regeringen inzake de Kinderopvangfinanciën.

Nog dagelijks worden er fouten gemaakt tegenover ouders en kinderen. U weet wat u aangaf tijdens een Tv-uitzending tegen een mevrouw die getroffen was door het onmenselijke doen en laten doen tegen deze mensen.

In een toneelstuk vertelde u aan de mevrouw de het schandelijk was met directe de toelage: **Ik/wij hebben ook HEEL VEEL goede dingen gedaan.**

De 26.000 ouders en 80.000 kinderen krijgen er ook al andere getroffen bij, namelijk mensen die in hun woonplaats worden getroffen door het met onmiddellijk stopzetten van hun sociale dienstuitkering en ook als fraudeur worden genoteerd.

Een andere zaak is dat ook al de Provinciale Staten van Groningen en Limburg betrokken raken door frauduleuze handelingen door gedeputeerden of leden van de Provinciale Staten, hetzij voor zichzelf hetzij zakelijk.

Uw kabinet bestaat voor het overgrote deel uit een koppel liegende a-sociale jachthonden.

Er zijn maar enkele ministers/staatssecretarissen die op een normale menselijke manier fungeren.

Nadat het eerst overduidelijk werd dat de Regering niet te vertrouwen is, begint dat dus ook vanuit de Provinciale Staten of vanuit de Gemeenten, maar als zij maar kunnen blijven eten uit een gevulde portemonnee, de mensen die getroffen worden door de mensonterende fouten van de overheid moeten maar eten vragen aan de burens of familie.

5)

Het mensonterende handelen van het Ministerie van Defensie tegenover de Zeeuwse bevolking inzake het overplaatsen van militairen naar Zeeland.

In 2012 waren er al activiteiten om te komen tot het overplaatsen van militairen uit Doorn naar Zeeland. Het heeft vele jaren geduurd. Op een gegeven moment gaf de Staatssecretaris Barbara Visser aan de de militairen naar Zeeland overgeplaatst zouden worden.

Maar achter het regeringsgordijn was dat nog helemaal niet zeker, want er waren steeds meer militairen die daar niet mee akkoord gingen en dachten eraan om ontslag te nemen. Zeeland werd aan een touwtje gehouden en dat de militairen toch naar Zeeland kwamen. Die situatie duurde ongeveer 2 jaar en Zeeland was druk bezig om situaties te creëren voor de overplaatsing.

Toen kwam opeens de melding dat de militairen niet overgeplaatst zouden worden naar Zeeland maar naar Nieuw-Millingen op de Veluwe.

Kostenfactor ruim 1.000.000.000 euro, waarvan bijna 700.000 euro aan Zeeland betaald moest worden voor gemaakte kosten.

6)

Het kapotmaken van Nederlandse Boerenbedrijven op basis van valse metingen met betrekking op de luchtvervuiling.

Mevrouw van Nieuwenhuizen (VVD) is een voorstander om de Luchtvaart op Schiphol uit te breiden en creëerde Vliegveld Lelystad erbij voor de vele vakantievluchten, zodat er op Schiphol meer andere vluchten kunnen komen en gaan.

Nu is de regio Schiphol (Luchthaven en Tata-Steel) de grootste luchtvervuiler van ons land. Dat werd heel goed zichtbaar toen meerdere weken geleden de sneeuw werd bedekt door stof. Och er was een probleempje bij Tata-Steel was de smoes.

Dus door het bouwen van Vliegveld Lelystad en het toelaten van meer vliegtuigen op Schiphol werk niet mee aan een mindere Klimaatvervuiling.

Wacht maar even dacht mevrouw van Nieuwenhuizen, ik moet de boeren aanpakken, maar hoe doe ik dat.

Opeens wist ze het, ik laat klimaatmetingen uitvoeren. Eerst was ze op Schiphol bezig en liet ze een klimaatmeting verrichten op een hoogte van 5.000 meter.

Nu nog meten in een boeren omgeving en ik zal laten meten als er niemand kijkt en dan doen we dat op een hoogte van 3.000 meter. En dan kan ik lasten zien dat de boeren der grootste luchtvervuilers zijn.

Nu is het wel zo dat er centraal op de Veluwe wel een gedeelte was waar de klimaatvervuiling van een aantal boerenbedrijven bij elkaar wel wat hoog was. Maar daar staan die boerenbedrijven in een bosrijke omgeving en stijgt de vervuiling wat centraler omhoog, terwijl op het vlakke land de wind vrij spel heeft en dat dan de luchtvervuiling meer uiteen waait.

Mevrouw van Nieuwenhuizen, het boerenleven behoort niet eens bij de 20 grootste luchtvervuilers. Ik geef u die namen:

1. Omgeving Schiphol en Tata Steel
2. RWE Eemshaven Centrale
3. Shell Nederland Raffinaderij B.V.
4. Vattenfall Power Velsen
5. Vattenfall Centrale Hemweg
6. Vattenfall Magnum Centrale Eemsmond
7. Uniper Centrale Maasvlakte
8. Esso Raffinaderij Rotterdam
9. Power Plant Rotterdam
10. BP Raffinaderij Rotterdam B.V
11. Dow Chemical Vlissingen

En dan 10/15 plaatsen lager pas de luchtvervuiling van de boeren.

Als u verder op een landkaart kijkt met de grote kruisingen op de snelwegen kunnen die bij bovenstaand rijtje worden toegevoegd alvorens u de boeren erop aan kunt spreken, maar dan moet u **WEL BELOVEN dat u de boeren niet meer bedriegt door op een mindere hoogte te meten.**

2)

Het onrechtmatige onderzoek naar de Nederlandse Oorlogsmisdaden in de Dekolonisatieoorlog (1946-1949) door het NIOD, het NIMH en het KITLV.

In het bovenste gedeelte van deze beschrijving heb ik aangegeven dat Demissionair Minister-President dit onderzoek laat uitvoeren als een schutting voor zijn taken die hij niet uitvoert. In 2011 heeft de Tweede Kamer, het Parlement met Algemene Stemmen 2 Moties aangenomen over de Mensenrechtenschendingen van de Republiek-Indonesië op de Molukken en voormalig Nederlands Nieuw-Guinea.

50 Amerikaanse Democratische Senatoren tijdens de periode dat Obama president was hebben zich ook uitgesproken in 2010 dat de Republiek-Indonesië de mensenrechten schendt evenals Engeland, Australië en meerdere andere landen.

Maar voor de heer Rutte is het meer dan moeilijk om de Republiek-Indonesië aan te spreken op hun Mensenrechtenschendingen, zoals de Tweede Kamer in die 2 Moties hem had gewezen

Zonder de ruim 600.000 vermoordde Papoea's, die de Genocide op Papua en West-Papua al heeft opgeleverd vanaf 1962 tot en met vandaag, heeft de Republiek-Indonesië vanaf 1965 ook al 3.000.000 (3 miljoen) mensen vermoord op Oost-Timor, op Java, op de Molukken en andere eilanden.

Want als hij de Regering van de Republiek-Indonesië aanspreekt, krijgt hij een tsunami van (oorlog)misdaden vanuit de Republiek-Indonesië over zich heen, te beginnen met 150.000 tot 200.000 doden door oorlogsmisdaden in de Dekolonisatieoorlog over zich heen. Rechtbanken hebben al uitgesproken dat die oorlogsmisdaden niet verjaren.

Winnie Sorgdrager (D66), voormalig Minister van Justitie, heeft zich rond 1998 heel positief uitgesproken over die oorlogsmisdaden in de Dekolonisatieoorlog. Zij gaf aan dat de Nederlandse Regering en die van de Republiek-Indonesië in 1950 goede afspraken hadden gemaakt en dat men daarmee Nederland niet aan kon spreken op Oorlogsmisdaden.

Maar ja, al is de leugen nog zo snel, de WAARHEID ACHTERHAALT HEM (de LEUGEN) WEL.

In de beginjaren van het Kabinet Rutte 1 kwamen dan ook meerdere berichtgevingen over de NEDERLANDSE OORLOGSMISDADEN naar boven, dan die 2 Moties, maar ook de situatie waarbij de Tweede Kamer de Regering verbood om 80 tanks aan de Republiek te leveren.

Een hardere situatie is het gebeuren dat het KNIL-Leger tijdens de periode Nederlands-Indië bij elkaar bijna 2.000.000 (2 miljoen) inwoners van Nederlands-Indië heeft vermoord, dus eilandbewoners die over het algemeen beschikten over een geboorteaacte van Nederlands-Indië. Dus de inwoners van Nederlands-Indië hebben goede leermeesters aan Nederlanders gehad.

Dat waren allemaal door Nederland uitgevoerde misstanden die de heer Rutte over zich heen zal krijgen als hij de Republiek-Indonesië aanspreekt op de Mensenrechtenschendingen die zij uitvoeren.

Ik zoek een voorlopige uitweg dacht hij. Er werd op dat moment al veel gepraat over wat er in de Dekolonisatieoorlog door Nederland is uitgevoerd en ga zorgen dat daar een (zogenaamd) onderzoek wordt uitgevoerd. Als men mij er dan over aanspreekt waarom ik de Regering van de Republiek-Indonesië nog niet heb aangesproken, kan ik zeggen:

"dat komt wel goed, dat neem ik in het onderzoek mee"

Het onderzoek begon officieel in 2016, maar het sudderde al vanaf 2012/2013. Dat onderzoek zou minimaal 5 jaar duren en toen dacht hij, **dan beginnen we er in 2016 mee, want dan tilt het onderzoek me ook nog over 2 verkiezingen (2017 en 2021) heen waarbij ik dan niet lastiggevallen wordt over contact met de Republiek-Indonesië.**

Het onderzoek wordt verricht door het NIOD, het NIMH en het KITLV. Ik zou u willen adviseren om contact op te nemen met mevr. Sorgdrager. U kunt haar vragen of een onderzoek in deze situatie wettelijk geoorloofd is.

Ik zal u vast aangeven dat Oorlogsmisdaden uitzoeken door het land dat die Oorlogsmisdaden heeft verricht, rechtmatig is. U kunt het ook opzoeken op een juridische website, en dan kunt u lezen dat een onderzoek wordt uitgevoerd door een organisatie vanuit dezelfde nationaliteit niet rechtvaardig is.

Maar dan ook nog dat deze organisaties financieel voor 100% afhankelijk zijn van de Nederlandse Overheid en wat denkt u, zou het NIMH (Nederlands Instituut Militaire Historie) en het NIOD (Nederlands Instituut Oorlog Documentatie) in hun onderzoek aangeven dat **Nederland** in de Dekolonisatieoorlog 150.000 tot 200.000 Oorlogsmisdaden heeft gepleegd?

Ook het NIOD, NIMH zullen zeer zeker afstand nemen van Oorlogsmisdaden door Nederlandse Militairen en een werk breien dat de Republiek net zo veel schuld krijgt als de Nederlandse Militairen.

Maar dat is onmogelijk. Drees heeft heel duidelijk aangegeven, en daar heb ik een geheim document van, dat hij de Republiek-Indonesië/Nederlands-Indië door oorlogsvoering wilde veroveren. Dat wil zeggen dat de eilandbewoners zich verdedigden en geen oorlogsmisdaden pleegden en Nederland de veroveraar en dus wel oorlogsmisdaden pleegden.

Het is alsof u theoretische moordenaars hun eigen misdaden laat onderzoeken!.

Geachte leden van de Tweede Kamer,

Toch wil ik ook een kritisch woord aan jullie richten, want dit is mijn zoveelste lange beschrijving vanaf de situatie rondom de levering van de 80 tanks. Ik mis bij de oppositie een stuk vermogen om, zeker ook in deze situatie samen deze mensenrechten schendende premier er samen tegen te vechten. Ik besef dat de fundering van veel oppositiepartijen verschillend.

Maar dat wil niet zeggen dat jullie over bepaalde zaken best ongeveer in dezelfde richting zitten.

Deze Mensenrechten schendende premier behoort geen seconde meer zicht te mogen hebben op een Kabinet op **RU/OTTE**n 4.

Het is de grootste leugenaar die ik ooit ben tegengekomen, zelfs naar zijn eigen Ministers en Staatssecretarissen en de Tweede Kamers in de loop van die jaren. In zijn regeringsperiodes zijn ca. 10 Ministers en Staatssecretarissen gesneuveld, er waren/zijn ook ministers die geen verantwoording namen.

Maar de heer Rutte hebben we als eindverantwoordelijke weinig tot nooit tekst en uitleg zien geven over situaties die verkeerd gingen en waar hij toch de eindverantwoording **MOET DRAGEN**,

In de regio waar ik woon, wonen ook 8 mensen uit voormalig Nederlands-Indië en uit voormalig Nederlands Nieuw-Guinea.

Er komt er één uit Rawhagede en die heeft zijn vader als kind van 7 jaar vermoord zien worden. De vermoordde 425 mannen/vaders en ook nog jonge jongens waren in het centrum van het dorp gedreven en afgeknald door een groep Nederlandse Militairen die zich na de Tweede Wereldoorlog hebben aangemeld als dienstplichtig soldaat.

Na een opleiding van wel 6 weken zijn ze op transport gezet naar Indonesië om de opdracht van Drees uit te voeren. Oorlog voeren om, wat toen Nederlands-Indië was, te heroveren. Nederland zat in die jaren op zwart zaad.

Maar ik heb ook veel gesproken met inwoner van Celebes, nu Sulawesi, die de moordpartijen door Westerling als kind heeft zien gebeuren, ook één van de kiesmannen op voormalig Nederlands Nieuw-Guinea, die onder onmenselijke dwang van Militairen in 1969 te kiezen voor aansluiting bij de Republiek-Indonesië

Mijnheer Rutte, u kunt een zielig verhaal vertellen over de situatie dat uw vader in een Jappenkamp vast heeft gezeten. Dat is voor uw vader heel erg.

Maar kunt u ook een emotioneel verhaal vertellen over de families van de 150.000 - 200.000 Indonesiërs die vermoord zijn door Nederland in de Dekolonisatieoorlog, kunt u ook een emotioneel verhaal vertellen over wat u en uw regeringen hebben uitgestort in 15 jaar over de 26.000 ouders en 80.000 kinderen die kapot gemaakt zijn door de Kinderopvangfraude door de Nederlandse Belastingdienst en dan ook nog of u een emotioneel verhaal kunt vertellen over de ca. 45 jaar die de ca. 26.000 huizenbezitters in Groningen en Drenthe al met angst en beving doormaken en waar bewoners van veel huizen, als ze gaan slapen, zich afvragen of ze morgen wel weer wakker worden.

En maar met uw vinger wijzen naar de NAM voor het herstel van de woningen. Mijnheer Rutte de Staat der Nederlanden dient daar, als mede-eigenaar van de NAM net zo goed aan mee te betalen. Hoort u van 't Wout nog zeggen dat als de NAM niet betaald, de overheid naar de Rechtbank zal stappen. Een onmogelijke stap, die van de Nederlandse Regering uit, een onmogelijke stap is.

Ik heb u al eerder aangegeven dat vele Nederlandse Regeringen in de loop van de jaren eveneens wapens aan de Republiek-Indonesië achter de ruggen van de Tweede Kamers heen. Dan zal ik u op de hoogte brengen van een situatie uit 2002, het Kabinet Balk-ellende 1 was net gestart en waarin u fungeerde als Staatssecretaris Sociale Zaken en Werkgelegenheid, ook toen werd er al volop wapenmateriaal geleverd aan de Republiek-Indonesië, eveneens als in de beide Kabinetten Kok voor Balkende 1.

Er zitten Indonesische militairen op het Nederlandse Instituut voor Defensie Leergangen en was Generaal b.d Homan aan Clingendael verbonden. Zijn bijnaam toen hij nog actief aan het leger was verbonden was: "Generaal Bek Dicht".

Hij was heel actief op het uiten van uitspraken, waarvan ik u een voorbeeld geef: "Alleen met hulp van het leger kunnen de verschillende gewelddadige sociale conflicten en gewapende opstanden (in Indonesië) worden overwonnen. Een fatsoenlijk en normaal mens weet drommels goed als men al schietend een land probeert te veroveren, er wordt teruggeschoten om te verdedigen, waarmee ik probeer te zeggen dat het onderzoek door Nederland (NIOD, NIMH, KITLV) niet gerechtvaardigd is om uit te zoeken wat de Republiek-Indonesië gedaan heeft in de Dekolonisatieoorlog.

De Nederlanders, in opdracht van Willem Drees pleegde **NEDERLAND OORLOGSMISDADEN** en de **REPUBLIEK-INDONESIË HAD HET RECHT OM ZICH TE VERDEDIGEN!!!**

Geachte leden van de Tweede Kamer,

Ten opzichte van wat Nederland allemaal uitgehaald laat ik het achterste van mijn tong nog niet zien, want mocht op **Ro/utte(n)** zijn vele (wan)daden ontkennen dan is hij nog niet jarig.

Er is nu vorming van een nieuw Kabinet, maar als iets nieuws moet komen, zal men toch eerst de gepleegde misstanden en uitgesproken Leugens (Kabinetten Rutte) dienen uit te praten om niet meer in dezelfde sloten te vallen.

In het normale bedrijfsleven wordt een Leidinggevende op staande voet ontslagen als hij dezelfde organisatieleugens verteld en uitspeelt zoals Rutte, hij ontvangt geen uitkering en kan zich melden voor een uitkering van de Sociale Dienst.

Tegen deze onmenselijke Demissionaire Premier **MOETEN ALLE MOGELIJHEDEN WORDEN AANGEWEND OM HEM DE POLITIEK UIT TE SCHOPPEN**, want in doen en laten om weer in een Kabinet plaats te nemen zal hij, een meer dan heel kleine periode, zich een heel klein beetje aanpassen, maar binnen no-time gebeurt hetzelfde als in de afgelopen periode
Rutte 1, 2, en 3 **en dan zal ook het mensenrechten schenden van de NEDERLANDSE BURGER GEWOON DOORGAAN.**

Met vriendelijke groet,

Woonplaats: Zwolle

Email:

PS:

Voor meer tekst en uitleg kunnen/mogen leden van het Parlement- de Tweede Kamer contact met mij opnemen.

Datum 25 mei 2021
Afzender Transitiecommissie MRA
Onderwerp Resultaten consultatie en vervolgproces

Geachte leden van de raden en Staten in de MRA,

Het voorstel voor de “Metropool van grote klasse” is de afgelopen weken uitgebreid besproken in de colleges en uw raden en Staten. Op veel van die momenten waren leden van onze commissie daarbij aanwezig om het gesprek aan te gaan. Tijdens deze bijeenkomsten en uit de binnengekomen reacties (die u allemaal kunt vinden op de MRA-website), blijkt een sterke betrokkenheid maar ook het verlangen om eerder en vaker betrokken te worden. De ontwikkelingen in onze metropoolregio zijn te lang te ver weg gebleven van de democratische organen. We zien nu dat het gesprek volop wordt gevoerd. Wij hopen dat dit het begin is van nieuwe, meer directe relaties de komende jaren.

In deze brief een korte beschrijving van de resultaten van de consultatie en een schets van het vervolgproces. Een samenvatting en alle volledige reacties vindt u op de website van de MRA: www.metropoolregioamsterdam.nl/metropool-van-grote-klasse/. Voor verzending is deze brief besproken in de Regiegroep van 21 mei j.l.

Hoofdpijn

Wij constateren dat er commitment is om de MRA duidelijker en steviger te positioneren. Er is ook de gedeelde opvatting over de noodzaak tot samenwerking in de MRA. De doelen of kernwaarden die daarbij zijn geformuleerd, worden in grote meerderheid onderschreven. Wij denken daarmee een basis te hebben gevonden voor samenwerking de komende jaren. Uiteraard zijn er nog belangrijke punten die om aandacht vragen.

Rode draad in de reacties

In veel reacties worden vraagtekens geplaatst bij de democratische legitimatie in de voorgestelde structuur. We kunnen daar klip en klaar over zijn: er is geen sprake van het verplaatsen van democratische besluitvorming. De besluiten werden in de MRA altijd genomen door de raden en Staten en dat blijft onveranderd. De MRA had en heeft geen mandaat om bestuurlijke besluiten te nemen en is geen bestuurslaag. Het is en blijft een informele samenwerking, zonder juridische basis. Wij constateren echter dat een deel van u zich zorgen maakt dat de voorgestelde samenwerkingsstructuur wel degelijk vermindering van democratische controle impliceert. Graag gaan we met u in gesprek hoe deze zorgen weg te nemen.

Onderdeel van het voorstel is de versterking van de positie van de Raadtafel, die we ook in de huidige situatie kennen. De positie van deze Raadtafel is echter onvoldoende bekend en het voorstel tot versterking kan nog niet op voldoende steun rekenen. Wel is er grote overeenstemming over de doelstelling van aanvullende voorstellen: nauwere betrokkenheid van de raden en Staten. Eventuele versterking van de raadtafel moet daaraan dan ook dienstbaar zijn en daarover voeren we graag met u het gesprek.

Andere punten die wij graag de komende periode met u bespreken, betreffen de verdeling van rollen tussen het bestuur en de algemene vergadering (ook in de verhouding tot de democratische besluitvorming), de samenstelling van de verschillende gremia, de positie van de deelregio's en de instelling van de directie. Deze en andere punten zullen in de Samenwerkingsafspraken worden uitgewerkt.

Opstellen Samenwerkingsafspraken

We realiseren ons dat uw raden en Staten sinds de evaluatie uit 2019 onvoldoende betrokken zijn geweest. Daar is door velen van u op gewezen en wij nemen dat ter harte: het vervolgproces vraagt om uw nauwe betrokkenheid, tijd en om zorgvuldige stappen. Daarom worden in het opstellen van de Samenwerkingsafspraken al uw reacties inhoudelijk, serieus en zorgvuldig benut en gewogen en besproken. We stellen voor in drie heldere processtappen tot de Samenwerkingsafspraken te komen:

Stap 1

De komende weken worden voor u door het MRA Bureau sessies georganiseerd om de invulling van de Samenwerkingsafspraken op onderdelen te bespreken. Op deze wijze kunt u directe input leveren voor de Samenwerkingsafspraken. Tijdens de sessies gaat het om meedenken en (onderling en met het bureau) uitwisselen van ideeën. De uitnodiging voor deze sessies treft u hierbij aan.

Stap 2

Met de schriftelijke reacties en de input die in de werksessies wordt opgehaald, wordt nog vóór het zomerreces een concept van de Samenwerkingsafspraken aan u verzonden. Daarmee geven we gehoor aan een oproep in meerdere reacties om de Samenwerkingsafspraken in twee rondes te bespreken. Dit concept zal voor verzending worden besproken in de Regiegroep.

We vragen u het concept na het reces in uw raad of Staten te bespreken en reacties op dit concept in te sturen vóór 15 september 2021.

Stap 3

Vervolgens ontvangt u begin oktober, na vaststelling in de Regiegroep, de definitieve Samenwerkingsafspraken waarover dan (binnen de acht weken-termijn uit het huidige convenant) een besluit wordt gevraagd.

Wij hopen de hernieuwde samenwerking tijdens het MRA Congres op 10 december 2021 te kunnen vieren, nog voor de (aanloop naar de) gemeenteraadsverkiezingen.

Wij verwachten hiermee tegemoet te komen aan geuite bezwaren over de snelheid in het proces en de betrokkenheid van uw raden en Staten en verheugen ons op verdere samenwerking. Deze brief richten we rechtstreeks aan u. Uiteraard hebben in het vervolgproces ook de colleges een belangrijke rol. Onder meer via de vertegenwoordiging in de Regiegroep blijven zij nauw aangesloten.

Met vriendelijke groet,
namens de Regiegroep MRA,

de transitiecommissie,

Arthur van Dijk
Femke Halsema (voorzitter)
Thijs Kroese
Gerard Kuipers
Leen Verbeek
Franc Weerwind
Emiel Reiding (secretaris)

Bijlage: Uitnodiging werksessies

Bijlage

Uitnodiging voor sessies over 'Metropool van grote klasse'

Alle raads- en Statenleden zijn uitgenodigd voor deelname aan een of meerdere van vier digitale sessies in juni. Alle sessies hebben dezelfde opzet. U kunt dus zelf kiezen wanneer het u schikt. Het doel van elke sessie is tweeledig: zowel informatief (over het 'waarom en het belang van samenwerking') als het verder met elkaar doorpraten over de rol van raden en Staten in relatie tot de bestuurlijke samenwerking. We nodigen u dan ook uit om, na de eerdere schriftelijke ronde, nu verder door te praten, mee te denken en ideeën uit te wisselen.

Programma van elke sessie

Na een korte inleiding over het 'waarom' van samenwerken op de schaal van de metropoolregio gaan we uiteen in kleinere groepjes voor een verdiepend gesprek aan de hand van uw ideeën en suggesties. Elke sessie duurt maximaal 2 uur en begint om 19.00 uur.

1. Inleiding (plenair) over de ontstaansgeschiedenis, huidige opzet en de evaluatie
2. Verdiepend gesprek in kleinere groepjes over:
 - a. Rol raden en Staten in besluitvorming en positie Raadtafel
 - b. Rol raden en Staten bij MRA Agenda en P&C-cyclus
 - c. Verhouding Bestuur MRA / Algemene Vergadering / deelregio's / raden en Staten

Om organisatorische redenen verzoeken wij u zich van tevoren aan te melden. Dat kunt u doen voor één of meerdere van de onderstaande data. Aanmelden kan eenvoudig via deze aanmeldwebsite: <https://radenenstatenmra.evenementenorganisatie-amsterdam.nl/>. Nadat u zich heeft aangemeld, ontvangt u per e-mail een bevestiging met een link om aan de sessie te kunnen deelnemen via Microsoft Teams.

- Dinsdag 8 juni 2021, 19:00-21:00 uur
- Woensdag 9 juni 2021, 19:00-21:00 uur
- Dinsdag 15 juni, 19:00-21:00 uur
- Woensdag 16 juni, 19:00-21:00 uur

Wij verwachten hiermee tegemoet te komen aan uw wensen van de afgelopen weken om de verdieping met elkaar te maken, zodat wij gezamenlijk in het najaar tot gewogen besluitvorming kunnen komen.

Tot slot: u kunt alle relevante documenten, incl. de eerder verzonden brieven, vinden op: <https://www.metropoolregioamsterdam.nl/metropool-van-grote-klasse/>. Hier treft u ook eerder gestelde vragen en antwoorden over het voorstel en het proces.

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	6836
Extern Zaak ID	1630497
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	14 juni 2021
Agendapunt	17.c
Titel	Holocaust Namenmonument: Brief GS aan PS inz. Incidentele subsidie aan Nationaal Comité 4 en 5 mei voor opening Holocaust Namenmonument (C-agenda EFB 14-6-2021),
Organisatieonderdeel	BEL/OMB

Bijlagen

Brief aan PS over incidentele subsidie aan Nationaal Comité 4 en 5 mei voor opening Holocaust Namenmonument.pdf

Geagendeerd	Vergaderdatum
Overdracht vanuit GS	7 juni 2021
Economie Financiën en Bestuur	14 juni 2021
Ingekomen stukken ter kennisname	30 juni 2021

Toelichting

Met dit besluit wordt aan het Nationaal Comité 4 en 5 mei een incidentele subsidie verstrekt ten bedrage van maximaal € 10.000 voor het onthullen van het Holocaust Namenmonument in september 2021.

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

S.Y. Langeveld
AD/KAB/KAB

Telefoonnummer +31235144982
langevelds@noord-holland.nl

1 | 2

**Betreft: Incidentele subsidie aan Nationaal Comité 4 en 5 mei voor
opening Holocaust Namenmonument**

Verzenddatum

- 1 JUNI 2021

Kenmerk

1630497/1645545

Geachte leden,

Uw kenmerk

Ter uitvoering van art. 167, tweede lid, van de Provinciewet (inzake de actieve informatieplicht) brengen wij u het volgende besluit van ons college ter kennis:

Een incidentele subsidie op grond van artikel 4:23, derde lid, onder d, van de Awb van maximaal € 10.000 te verlenen aan het Nationaal Comité 4 en 5 mei voor de onthulling van het Holocaust Namenmonument.

Toelichting

Alle provincies zijn door het Nationaal Comité 4 en 5 mei gevraagd om bij te dragen aan de onthulling van het Holocaust Namenmonument in september 2021. Op het Holocaust Namenmonument krijgen ruim 102.000 namen van Nederlandse slachtoffers van de Holocaust een plek. Het monument is ontworpen door architect Daniel Libeskind en de bouw aan de Weesperstraat in Amsterdam is inmiddels in volle gang. Het gaat om de onthulling van een nationaal monument dus het initiatief is bovenlokaal met een nationaal en mogelijk zelfs internationaal karakter. Gelet op de totale gevraagde bijdrage aan de gezamenlijke provincies (€ 100.000) en de bijzondere positie van Noord-Holland, vanwege het feit dat het monument in onze provincie gerealiseerd wordt, stellen wij € 10.000 beschikbaar aan het Comité. De bijdrage wordt via een incidentele subsidie verleend aan het Nationaal Comité 4 en 5 mei. Het bedrag wordt gedekt uit de portefeuille van de commissaris van de Koning.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Wij gaan ervan uit u op deze wijze voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
R.M. Bergkamp

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

J.J. Cusveller
AD/KAB/KAB

Telefoonnummer +31235144678
jeltsje.cusveller@noord-holland.nl

1 | 2

Verzenddatum

- 3 JUNI 2021

Kenmerk

1334576/1642120

Uw kenmerk

Betreft: Ondersteuning gemeenten bij uitvoering Wet Bibob

Geachte leden,

Graag informeren wij u over de ondersteuning van gemeenten bij de uitvoering van de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Wet Bibob), naar aanleiding van het rapport 'Uitvoering Wet Bibob door gemeenten'.

Inleiding

Wij hebben in 2019 onderzoek uitgevoerd naar de toepassing van de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Wet Bibob) door gemeenten en in hoeverre er behoefte is aan ondersteuning in deze taak. De uitkomsten van het onderzoek zijn verwerkt in het rapport 'Uitvoering Wet Bibob door gemeenten', dat in januari 2020 is gepubliceerd en aan u toegezonden.

Middels deze brief informeren wij u over de uitvoering van de aanbevelingen uit het rapport sinds de publicatie, en de wijze waarop wij invulling zullen blijven geven aan deze aanbevelingen. Hierbij gaan we in het bijzonder in op de regionale bijeenkomsten die zijn georganiseerd in samenwerking met het Regionaal Informatie- en Expertise Centrum (RIEC) Noord-Holland.

Verbetering samenwerking

De publicatie van het rapport en de actieve manier waarop de uitkomsten van het rapport zijn gedeeld binnen en buiten de provincie Noord-Holland, heeft onder andere als positief gevolg gehad dat de samenwerking tussen verschillende partijen is verbeterd. Zo is er onderlinge samenwerking geweest bij het opstellen van gemeentelijk Bibob-beleid, en worden gemeenten ondersteund bij het uitvoeren van het eigen Bibob-onderzoek. Met de drie RIEC's in het Noord-Hollandse werkgebied is de samenwerking geïntensiveerd.

Regionale startbijeenkomsten RIEC Noord-Holland

Om te faciliteren dat Bibob-coördinatoren in gemeenten kennis kunnen delen en een netwerk in de regio kunnen opbouwen, hebben wij in

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

samenwerking met het RIEC Noord-Holland regionale startbijeenkomsten georganiseerd.

De startbijeenkomsten waren voor de provincie en het RIEC Noord-Holland een goed moment om te peilen waar de precieze knelpunten zitten bij gemeenten en welke behoeftes er zijn bij de Bibob-coördinatoren. Er is positief gereageerd op de bijeenkomsten, zowel door de deelnemende gemeenten als het RIEC Noord-Holland.

Deelnemers bevestigen dat er nog steeds behoefte is aan kennis- en netwerkbijeenkomsten, en vroegen onder andere concreet naar een netwerkboekje om elkaar snel te kunnen vinden. Het RIEC Noord-Holland heeft zo'n netwerkboekje inmiddels opgesteld. Ook heeft het RIEC Noord-Holland contact opgenomen met nieuwe Bibob-medewerkers bij gemeenten, om door te spreken of er behoefte is aan kennismaking en meer informatie. Op initiatief van het RIEC Noord-Holland vinden nu periodiek vervolgbijeenkomsten plaats, waar gemeenten informatie, ervaring en knelpunten rondom de Wet Bibob delen.

Voortdurende uitvoering aanbevelingen

De onafhankelijkheid van onderzoekers, de weerbaarheid van de eigen organisatie en de prioritering van Bibob-beleid blijven belangrijk voor de versterking van gemeenten in Noord-Holland. De provincie blijft betrokken in bijeenkomsten rondom de Wet Bibob in de provincie Noord-Holland, om zo kennis en expertise te delen en het eigen netwerk te onderhouden. Daarnaast blijven we beschikbaar voor ad hoc ondersteuningsverzoeken van gemeenten.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

Aan Provinciale Staten van de provincie Noord-Holland

<i>Datum</i>	<i>Bijlage(n)</i>	<i>Uw kenmerk</i>	<i>Ons kenmerk</i>
13 april 2021	1		2021AH/040

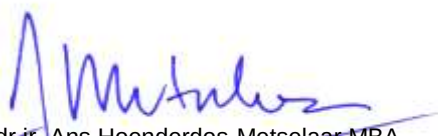
Onderwerp
Rapport 'Opvolging aanbevelingen 2021'

Geachte leden van Provinciale Staten,

Onderdeel van onze reguliere werkzaamheden is het structureel monitoren van het vervolg van onze aanbevelingen. Hiervoor baseren wij ons op de informatie die ons door de ambtelijke organisatie is aangereikt, wij hebben zelf geen aanvullend onderzoek gedaan voor deze inventarisatie. Jaarlijks geven we u op deze wijze inzicht in welk vervolg is gegeven aan de aanbevelingen in de onderzoeksrapporten die minstens twee jaar daarvoor zijn gepubliceerd. In dat kader ontvangt u ter kennisname het rapport 'Opvolging aanbevelingen 2021'.

Indien u een toelichting op het rapport wenst, dan zijn wij daar graag toe bereid. Een dergelijk verzoek kunt u via de griffie kenbaar maken.

Met vriendelijke groet,

dr. ir. Ans Hoenderdos-Metselaar MBA

bestuurder/directeur
Randstedelijke Rekenkamer

Jaarlijks maakt de Rekenkamer inzichtelijk wat er met haar aanbevelingen is gedaan door de vier provincies. De aanbevelingen die wij twee volledige kalenderjaren geleden deden, zijn hiervoor doorgelicht.

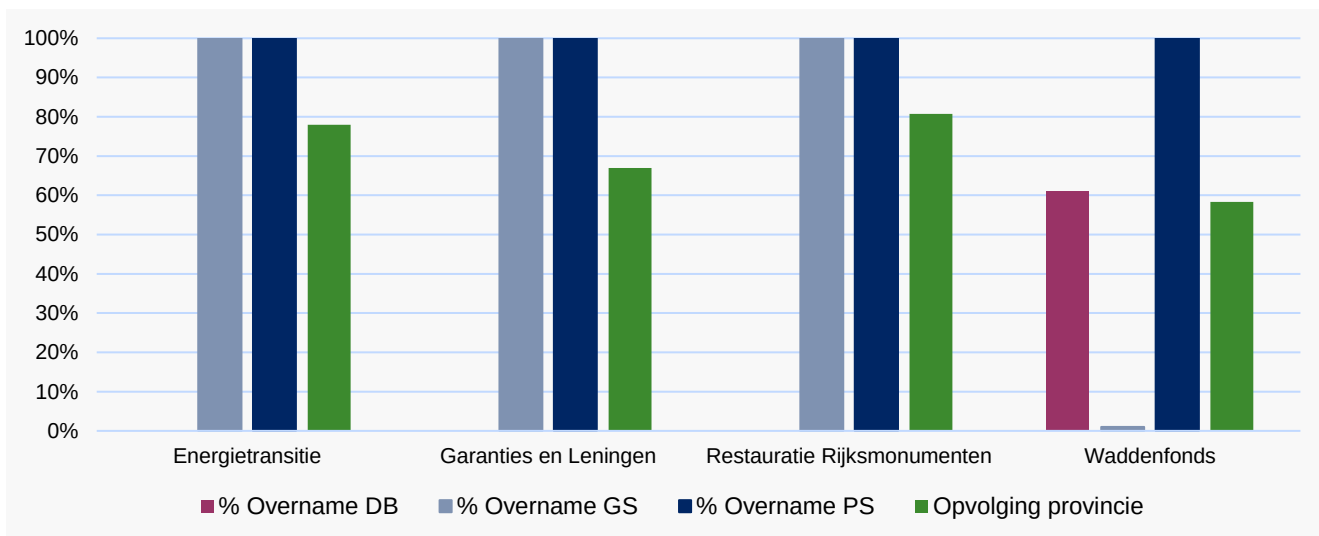
Onderzoeken 2018

- Energietransitie
- Garanties en Leningen
- Restauratie Rijksmonumenten
- Waddenfonds

Hoe worden de aanbevelingen ter besluitvorming voorgelegd aan PS?

In de Statenvoorstellen zijn alle aanbevelingen – soms enigszins geherformuleerd – voorgelegd ter besluitvorming. In Noord-Holland werden de rapporten in 2018 gemiddeld 79 dagen na publicatie behandeld in PS. Dit is ruim 2 weken later dan het Randstedelijk gemiddelde van 63 dagen. Vooral Restauratie Rijksmonumenten is laat behandeld; 119 dagen na publicatie.

Overname en opvolging aanbevelingen per onderzoek

Opvallendheden per onderzoek

Energietransitie. Het rapport bevat 5 aanbevelingen aan PS en 11 aan GS. Qua besluitvorming door PS is hier in de provincies verschillend mee omgegaan. De Noord-Hollandse PS hebben alleen besloten over de aanbevelingen aan PS (in andere provincies is er bijvoorbeeld voor gekozen om kennis te nemen van de GS-aanbevelingen of om de GS-aanbevelingen ter herformuleren tot verzoeken van PS aan GS). Daarnaast is per aangenomen amendement het voornemen vastgesteld om aan het begin van de Statenperiode 2019-2023 uitvoering te geven aan de aanbevelingen door met GS afspraken te maken hoe deze geconcretiseerd kunnen worden. Veel aanbevelingen hadden betrekking op de afstemming van het Energietransitiebeleid tussen de provincies, bijvoorbeeld om dezelfde terminologie te gebruiken. De Rekenkamer heeft daarom de opvolging van deze aanbevelingen voor alle vier de Randstadprovincies gelijk gescoord. In IPO-verband worden verschillende zaken opgepakt, maar deze zijn nog niet volledig doorgevoerd. Er zijn geen interprovinciale afspraken gemaakt over het labelen van middelen voor energietransitie. GS geven aan het amendement te

hebben afgerond door middel van het actieprogramma Klimaat 2020-2023 en door PS actief bij dit programma en de daaronder hangende thematische plannen te betrekken.

Garanties en Leningen. De provincie Noord-Holland heeft een Nota Leningen en Garanties opgesteld, die in oktober 2020 is vastgesteld door PS. In deze nota is een afwegingskader opgenomen en afgesproken op welke wijze PS worden betrokken bij het verstrekken van leningen en garanties. Verbetering is nog mogelijk door meer informatie over de revolverende fondsen op te nemen in de P&C cyclus. In haar wederhoorreactie op dit rapport heeft de provincie aangegeven een overzicht van de lopende revolverende fondsen op te zullen gaan nemen in de P&C cyclus, waarbij per fonds in ieder geval de entiteit, looptijd, omvang, aandeel van de provincie en mate van revolverendheid zullen worden weergegeven.

Restauratie Rijksmonumenten. De provincie heeft aan de meeste aanbevelingen een passend gevolg gegeven. Bij aanbevelingen 2 en 4 geeft de provincie aan dat zij deze aanbevelingen in 2021 zal uitvoeren. Aanbeveling 6, om informatie over de staat van het onderhoud te delen met gemeenten, is nog niet opgevolgd. In haar wederhoorreactie op dit rapport heeft de provincie aangegeven deze informatie alsnog te zullen gaan delen met de gemeenten, waarbij voorwaarden gesteld zullen worden aan het gebruik ervan aangezien de informatie soms tot personen herleidbaar is.

Waddenfonds. In hun bestuurlijke reactie hebben GS aangegeven met de rekenkamers in gesprek te willen gaan over aanbeveling 1. GS hebben geen bestuurlijke reactie gegeven op de andere 7 aanbevelingen. PS hebben wel alle aanbevelingen overgenomen. In het PS-besluit zijn tevens 3 beslispunten toegevoegd die GS voorschrijven hoe de aanbevelingen uitgevoerd dienen te worden en dat de aanbevelingen tot uitdrukking komen in informatievoorziening en statenvoorstellen aan PS. Het Waddenfonds heeft de meer operationele aanbevelingen allemaal uitgevoerd, zo is er een monitorings- en evaluatiesysteem opgezet, is beleid om misbruik tegen te gaan opgesteld en is een organisatiebudget passend bij de taken berekend. De rekenkamers hebben daarnaast aandacht gevraagd voor de niet volledig onafhankelijke besluitvorming over de middelen, maar dit wordt niet als een probleem gezien door de provincie of het AB. Een ander punt van zorg van de rekenkamer is dat er geen aanvullende afspraken over de informatievoorziening aan PS zijn gemaakt. Wel organiseert het Dagelijks Bestuur met ingang van 2020 jaarlijks een informatiemoment waarin o.a. uitwisseling plaatsvindt tussen de Statenleden die zitting hebben in het Algemeen Bestuur en de overige Statenleden.

Hoe monitort de provincie de mate waarin de rekenkamer-aanbevelingen worden opgevolgd?

Elk halfjaar ontvangen GS en PS van het provincie management een 'auditopvolgingslijst'. Hierin wordt over de opvolging van de aanbevelingen van de rekenkamer, de accountant en concerncontrol gerapporteerd; namelijk welke vorderingen het afgelopen halfjaar zijn gemaakt en wanneer afronding verwacht wordt.

Overname en opvolging per aanbeveling

	Overname GS	Overname PS	Opvolging Provincie
Energietransitie			
Aanbevelingen aan PS:			
1. Toekomstige energieprogramma's zullen nog meer een gezamenlijk programma met andere partijen worden dan nu het geval is. Dit heeft gevolgen voor de rol van PS. Daarom geven we PS de volgende aanbevelingen mee:			
a. Geef invulling aan uw kaderstellende rol door ambities te formuleren voor zowel korte als lange termijn, met ruimte voor de inbreng van partners in het totstandkomingsproces van deze ambities.			

b.	Geef ruimte aan partners in het netwerk voor de uitvoering; als gevolg van de dynamiek zijn niet alle opties/mogelijkheden op voorhand te voorspellen.	●	●
c.	Verzeker u, naast de verantwoordingsinformatie die u van GS ontvangt, via procesinformatie dat het proces goed verloopt.	●	●
d.	Pak uw rol als ambassadeur door betrokken te zijn in het gezamenlijke proces.	●	●
10.	Verzoek GS om u over 1 jaar te informeren over de stand van zaken ten aanzien van de aanbevelingen uit dit rapport.	●	●
A.	Aan het begin van de nieuwe Statenperiode 2019-2023 uitvoering te geven aan de aanbevelingen door met GS afspraken te maken hoe deze geconcretiseerd kunnen worden.	●	●
Aanbevelingen aan GS:			
2.	Bepaal de weg richting einddoel en stel tussendoelen op. Dat zorgt ervoor dat de opgave concreet en behapbaar wordt.	●	●
3.	Reken door wat het ingezette instrumentarium oplevert aan energiebesparing, productie van hernieuwbare energie en CO ₂ -reductie en/of betrek expert judgement bij aanvang van het (nieuwe) energietransitie programma.	●	●
4.	Stuur zowel op provinciaal niveau als voor de regio's in de Regionale Energiestrategieën aan op:		
a.	het zoveel mogelijk hanteren van dezelfde terminologie als het gaat om het formuleren van de ambities ten aanzien van energietransitie. Aansluitend bij Europese en landelijke afspraken gaat het om: - Opwekking hernieuwbare energie (in PJ en als % van het finale gebruik) - Energiebesparing (in PJ en als % van het finale gebruik) - CO₂-reductie (in tonnen)	●	●
b.	het gebruik van vergelijkbare eenheden en referentie jaren in de te formuleren ambities	●	●
c.	gelijke ijkmomenten in de periode tussen 2020 en 2050, bijvoorbeeld elke 5 jaar	●	●
d.	pak dit zoveel mogelijk in IPO-verband op	●	●
5.	Maak gebruik van de landelijke Klimaatmonitor voor het in beeld brengen van effecten en voorzie PS daarnaast van informatie waaruit de inzet van de provincie en de resultaten daarvan blijkt.	●	●
6.	Sluit met de indicator CO ₂ -uitstoot zoals opgenomen op waarstaatjeprovincie.nl (en de landelijke klimaatmonitor) aan op de in het BBV opgenomen indicatoren.	●	●
7.	Stel via het IPO aan BZK voor om twee indicatoren toe te voegen aan de indicatoren die alle provincies gebruiken voor het thema energietransitie, te weten: - Omvang van finale energiegebruik in TJ en als percentage ten opzichte van het energiegebruik in 1990 - Omvang van hernieuwbare energie als percentage van het finale energiegebruik	●	●
8.	Maak interprovinciaal afspraken over het labelen van middelen voor energietransitie, zodat inzichtelijk kan worden gemaakt welke financiële impuls provincies geven aan de energietransitie.	●	-
9.	Zet in op een gezamenlijke leeragenda door middel van interprovinciale evaluaties van instrumenten. Zo ontstaat inzicht in de faal- en succesfactoren van provinciale instrumenten voor de energietransitie.	●	●

Mate waarin overgenomen of opgevolgd:

● volledig

◐ deels

- niet

A amendement

Overname GS
Overname PS
Opvolging Provincie

Garanties en Leningen

1. Ontwikkel de Uitvoeringsrichtlijn Leningen en garantstellingen door in door PS vastgesteld beleid, bij voorkeur ondersteund met een afwegingskader voor de inzet van verschillende mogelijke financiële instrumenten, zoals garanties en leningen, maar ook revolverende fondsen, deelnemingen en cofinanciering.
2. Bepaal wanneer en op welke wijze PS dienen te worden betrokken bij het verstrekken van nieuwe garanties en leningen en laat dit opnemen in het door PS vast te stellen beleid ter uitwerking van aanbeveling 1.
3. Vraag GS een integraal overzicht van de lopende revolverende fondsen op te nemen in de eigen p&c cyclus van de provincie, waarbij per fonds in ieder geval is weergegeven; de entiteit, looptijd, omvang, aandeel van de provincie en mate van revolverendheid. Idealiter wordt tevens inzicht gegeven in de mate waarin met de fondsen de beoogde doelen worden gerealiseerd.

● volledig
● deels
- niet
A amendement

Mate waarin overgenomen of opgevolgd:

● volledig ● deels - niet A amendement

Overname GS
Overname PS
Opvolging Provincie

Restauratie Rijksmonumenten

1. Vraag GS om de bruikbaarheid van de provinciale Monumentenmonitor verder te verbeteren op de geconstateerde kanttekeningen, zodat inzicht kan worden gekregen in de ontwikkeling van de restauratieopgave.
2. Vraag GS om periodiek (bijvoorbeeld eens in de vier jaar) de kosten van de restauratieopgave voor u inzichtelijk te maken en aan te geven welk deel voor rekening van de provincie komt.
3. Vraag GS om de opzet van de subsidieregeling aan te scherpen, zodat aan eigenaren van rijksmonumenten alleen subsidie voor restauratie wordt verstrekt.
4. Vraag GS om de bouwkundige staat van de rijksmonumenten te betrekken bij het rangschikken van de subsidieaanvragen.
5. Vraag GS om beter na te gaan of de beoogde resultaten van de subsidieregeling zijn behaald, bijvoorbeeld door restauraties van rijksmonumenten steekproefsgewijs in het veld te controleren.
6. Vraag GS om de gegevens over de bouwkundige staat van rijksmonumenten, binnen de kaders van wet- en regelgeving, beschikbaar te stellen aan de gemeenten waarin de rijksmonumenten gelegen zijn, ten behoeve van het toezien op de instandhoudingsplicht.
7. Vraag GS om na te gaan op welke punten uit de vergelijking met de andere Randstadprovincies geleerd kan worden.

● volledig
● deels
- niet
A amendement

Mate waarin overgenomen of opgevolgd:

● volledig ● deels - niet A amendement

Overname DB

Overname GS

Overname PS

Opvolging Provincie

Waddenfonds				
1.	Start op korte termijn een discussie over de gewenste onafhankelijke besluitvorming over de Waddenfondsmiddelen. Dit kan bijvoorbeeld binnen het huidige model van verlengd provinciaal bestuur door de Kwaliteitscommissie een bindend advies te laten uitbrengen over subsidieaanvragen die betrekking hebben op majeure projecten, waarvan AB en DB alleen met zwaarwegende argumenten mogen afwijken. Ook denkbaar is dat de huidige bestuurlijke constructie ter discussie wordt gesteld. Onderzocht kan dan worden hoe het Waddenfonds op een andere manier dan de huidige gemeenschappelijke regeling vorm gegeven kan worden. Hierbij is onder meer te denken aan een stichting of een provinciale verordening die het mogelijk maakt om externe onafhankelijke bestuurders te benoemen.	-	-	●
2.	Stel als kader voor het Waddenfonds dat op de inhoud van voortgangsrapportages van subsidieontvangers moet worden gereageerd. Voorts is het wenselijk dat vertegenwoordigers van het Waddenfonds frequent in contact treden met de subsidieontvangers en de gesubsidieerde projecten bezoeken. In beide gevallen dienen gemaakte afspraken te worden vastgelegd en gearhiveerd, zodat daar later op kan worden teruggekomen.	●	-	●
3.	Neem het besluit dat voor 1 mei 2018 er een monitoring- en evaluatiesysteem moet zijn vastgesteld, dat inzicht geeft in de mate waarin gesubsidieerde projecten (zowel majeure als thematische projecten) bijdragen aan de Waddenfondsdoelen. Het ligt dan voor de hand dat AB en DB van het Waddenfonds de opdracht aan de Waddenacademie verstrekken om zo'n monitoring- en evaluatiesysteem te ontwikkelen en te onderhouden. In de subsidieafspraken dient dit te worden opgenomen.	●	-	●
4.	Neem het besluit dat subsidieaanvragen die bijdragen aan de Waddenfondsdoelen op gelijke wijze dienen te worden behandeld. Het verschil in beoordelingsregime tussen de zogenoemde majeure projecten uit het Investeringskader van de provincies en de aanvragen van thematische projecten van derden en gemeenten dient te verdwijnen.	-	-	-
5.	Heroverweeg eerdere besluitvorming over de organisatiekosten naar rato van het Waddenfondsbudget (in casu de 5%-norm). Ga bij de aankomende besluitvorming over de organisatiekosten van het Waddenfonds uit van de benodigde taken en de hierbij behorende werkzaamheden. Bepaal vervolgens welke competenties nodig zijn om deze taken op een goede wijze uit te voeren. Het is dus niet wenselijk om vooraf de organisatiekosten te maximeren op een bepaald percentage, maar om een taken-middelen discussie leidend te laten zijn in het streven om het Waddenfonds toe te rusten voor een doelmatige uitvoering van haar verantwoordelijkheden.	●	-	●
6.	Volg de (onder)uitputting van de Waddenfondsmiddelen en start uiterlijk in 2024 interprovinciaal overleg over de periode na 2026. In dat overleg dient rekening te worden gehouden met een structurele onderuitputting van het Waddenfonds en met de investeringsbehoefte van het gebied. Entameer daarover tijdig overleg met de betrokken minister(s).	●	-	●

7. Laat vastleggen op welke momenten de Staten inhoudelijk worden geïnformeerd over de voortgang van projecten (output) en de realisatie van de Waddenfondsdoelen (outcome). Dit laatste kan bijvoorbeeld door te bepalen dat vanaf 1 januari 2019 inhoudelijke tussentijdse evaluaties van de bijdrage van gesubsidieerde projecten aan de Waddenfondsdoelen zullen plaatsvinden. Stel de Staten op de hoogte van samenvattingen en overzichten van deze inhoudelijke evaluaties.	-	-	●	-
8. Voorts geeft het rekenkameronderzoek aanleiding tot de volgende verbeterpunten:				
a. Zorg ervoor dat uiterlijk 1 maart 2018 het sanctiebeleid voor misbruik en oneigenlijk gebruik van subsidie is vastgesteld.	●	-	●	●
b. Laat in de Jaarverslagen voor zowel de geweigerde subsidieaanvragen als voor projecten die niet tot uitvoering komen aangeven, wat de reden van afwijzing was en welk (type) projecten het betreft, zodat dit inzicht kan bijdragen aan betere subsidieverzoeken.	●	-	●	-
c. Indien de Staten een motie aannemen over het functioneren van het Waddenfonds die ook de beide andere provincie betreft, adresseer in die motie dan ook expliciet het AB van het Waddenfonds.	n.v.t.	-	●	n.v.t.
TOEGEVOEGD AAN STATENVOORSTEL: T.a.v. de aanbevelingen 1, 6 en 7 Gedeputeerde Staten opdracht te geven hierover een discussie te starten en in afstemming met het Waddenfondsbestuur te komen met voorstellen dienaangaande richting Provinciale Staten.			●	●
TOEGEVOEGD AAN STATENVOORSTEL: T.a.v. de aanbevelingen 2, 3, 4, 5 en 8a en 8b, het AB van het Waddenfonds te verzoeken om te bevorderen dat uitvoering wordt gegeven aan deze aanbevelingen en Provinciale Staten van de Waddenprovincies hierover te informeren.			●	-
TOEGEVOEGD AAN STATENVOORSTEL: Het college van Gedeputeerde Staten te verzoeken de aanbevelingen te betrekken bij de verdere uitvoering van de provinciale taken aangaande het Waddenfonds en de aanbevelingen tot uitdrukking te laten komen bij de informatievoorziening aan Provinciale Staten en in statenvoorstellen aangaande het Waddenfonds.			●	-

Mate waarin overgenomen of opgevolgd:

● volledig

◐ deels

- niet

A amendement

Tot slot:

Aan deze opvolgingsrapportage ligt een beknopte analyse ten grondslag. De analyse is gebaseerd op uitsluitend schriftelijke bronnen die door de provincie desgevraagd zijn aangeleverd. Een eventueel toekomstig doorwerkingsonderzoek zal een intensievere aanpak kennen, waardoor mogelijk nieuwe, aanvullende constateringën gedaan kunnen worden.

Reactie Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Randstedelijke Rekenkamer
Mevrouw Mw. dr. ir. A. Hoenderdos-Metselaar MBA
Teleportboulevard 110
1043 EJ Amsterdam

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

E.L.M. Elferink

AD/CC

Telefoonnummer +31 2351 431 32

efferinke@noord-holland.nl

1 | 2

Verzenddatum

Betreft: Opvolging aanbevelingen 2018

Kenmerk

1519398/1596701

Geachte mevrouw Hoenderdos-Metselaar,

Uw kenmerk

2021/AH/028

U heeft ons op 24 februari 2020 uw conceptrapport gestuurd over de opvolging de door u in 2018 gepubliceerde onderzoeken. Het gaat om de volgende onderzoeken: Waddenfonds, Restauratie van Rijksmonumenten, Leningen en Garanties en Energietransitie.

U stelt ons in de gelegenheid om tekstuele en/of inhoudelijke opmerkingen bij dit rapport te plaatsen. Daar maken wij graag gebruik van.

Waddenfonds

Wij hebben uw concepteindrapport gelezen over de opvolging van de aanbevelingen inzake het Waddenfonds. U spreekt hierin als punt van zorg uit dat er geen aanvullende afspraken over de informatievoorziening aan PS zijn gemaakt. Wij kunnen u melden dat het Dagelijks Bestuur van het Waddenfonds met ingang van dit jaar elk jaar een informatiemoment gaat organiseren. Onlangs is een eerste bijeenkomst geweest en daarin werd de uitgevoerde evaluatie van het Waddenfonds nader toegelicht. Belangrijke reden voor dergelijke bijeenkomsten is een actieve uitwisseling van vragen en informatie tussen leden van onze Provinciale Staten en de Noord-Hollandse leden van het Algemeen Bestuur Waddenfonds. Wij ondersteunen dit initiatief van harte.

Restauratie van Rijksmonumenten

U merkt op dat wij de aanbeveling om informatie over de staat van het onderhoud te delen met gemeenten niet hebben opgevolgd. Wij zullen dat alsnog doen. Wij zullen de bedoelde informatie delen met de gemeenten. Wij zullen daarbij voorwaarden stellen aan het gebruik ervan, aangezien deze informatie soms herleidbaar is tot personen (AVG).

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL0010.03.124.B.08

Leningen en Garanties

Uw beschrijving van de stand van zaken is juist. U doet daarbij de impliciete aanbeveling om meer informatie over de revolverende fondsen op te nemen in de P&C cyclus. Deze aanbeveling nemen wij over. Wij zullen een overzicht van de lopende revolverende fondsen opnemen in de P&C cyclus van de provincie. Per fonds zullen in ieder geval worden weergegeven: de entiteit, looptijd, omvang, aandeel van de provincie en mate van revolverendheid.

Energietransitie

Over dit onderzoek merkt u onder meer het volgende op: “De provincie geeft aan het amendement (ref: A9 4-2-2019 van CDA e.a.) te hebben afgerond door middel van het informeren van PS via de audit opvolgingslijst van maart 2020. De Rekenkamer merkt op dat hiermee geen afspraken met GS zijn gemaakt om de aanbevelingen te concretiseren.”

Wij constateren dat hier de besluiten 2 en 3 van het amendement door elkaar zijn gehaald:

2. Aan het begin van de nieuwe Statenperiode 2019-2023 uitvoering te geven aan de aanbevelingen door met GS afspraken te maken hoe deze geconcretiseerd kunnen worden.

3. GS te verzoeken om PS over 1 jaar te informeren over de stand van zaken ten aanzien van de aanbevelingen uit dit rapport.

Dit laatste besluit zien wij als afgerond, omdat PS hierover zijn geïnformeerd via de auditopvolgingslijst. Aan het tweede besluit hebben wij invulling gegeven via het actieprogramma Klimaat 2020-2023. Dat programma hebben wij opgesteld naar aanleiding van het nieuwe coalitieprogramma. In dit actieprogramma is rekening gehouden met uw aanbevelingen. Het laatste hoofdstuk is bijvoorbeeld gewijd aan ‘monitoring’. Onder dit actieprogramma hangen verschillende thematische plannen, zoals bijvoorbeeld de RESsen, waar verschillende ambities in samenspraak met de directe stakeholders worden uitgewerkt. Wij betrekken PS actief bij dit programma en de thematische plannen, conform uw aanbevelingen.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

voorzitter

| Reactie Waddenfonds |

Ruiterskwartier 121A
8911 BS Leeuwarden
T (058) 233 90 20
info@waddenfonds.nl
www.waddenfonds.nl

Randstedelijke Rekenkamer
T.a.v. mevrouw A. Hoenderdos
Teleportboulevard 110
1043 EJ AMSTERDAM

Leeuwarden, 9 maart 2021

Ons kenmerk: 01856827

Betreft: reactie DB Waddenfonds aanbevelingen onderzoeken Randstedelijke Rekenkamer 2018

Geachte leden van de Randstedelijke Rekenkamer,

Op 5 maart ontvingen wij uw concept eindrapportage "opvolging aanbevelingen onderzoeken 2018." In deze rapportage wordt ook ingegaan op het onderzoek naar het Waddenfonds. U geeft de gelegenheid om op deze rapportage te reageren.

U spreekt hierin als punt van zorg uit dat er geen aanvullende afspraken over de informatievoorziening aan Provinciale Staten zijn gemaakt.

Wij kunnen u melden dat wij met ingang van 2020 elk jaar een informatiemoment organiseren. Onlangs is een bijeenkomst geweest voor de Statenleden van Noord-Holland en daarin werd de uitgevoerde evaluatie van het Waddenfonds nader toegelicht. Belangrijke reden voor dergelijke bijeenkomsten is een actieve uitwisseling van vragen en informatie tussen leden van de drie Provinciale Staten en leden van het algemeen bestuur Waddenfonds.

Namens het dagelijks bestuur van het Waddenfonds,

C.J. Loggen
Voorzitter

G.W. Huisman
Secretaris – directeur

Het Waddenfonds is een gemeenschappelijke regeling van de Waddenprovincies Noord-Holland, Fryslân en Groningen. Het fonds investeert in initiatieven en projecten die de ecologie en duurzame economische ontwikkeling van het Waddengebied versterken.

| Nawoord Rekenkamer |

Zowel provincie Noord-Holland als het Waddenfonds hebben een reactie gegeven op onze rapportage *Opvolging aanbevelingen 2021*. Uit beide reacties blijkt een constructieve houding en de Rekenkamer is blij met de toezeggingen van GS om ook aanbevelingen die nog zijn blijven liggen, op te gaan pakken.

We hebben de rapportage aangepast naar aanleiding van de reacties.

De provincie en het Waddenfonds hebben ons erop geattendeerd dat er sinds 2020 jaarlijks een informatiemoment wordt georganiseerd ter bevordering van de uitwisseling tussen de Statenleden die zitting hebben in het Algemeen Bestuur Waddenfonds en de andere Statenleden. Deze informatie hebben we toegevoegd in de alinea *Waddenfonds* in de rapportage.

Over de onderzoeken *Restauratie van Rijksmonumenten* en *Garanties en Leningen* geven GS aan een aanbeveling alsnog op te gaan volgen. Ook deze informatie hebben we toegevoegd.

In haar reactie hebben GS aangegeven hoe invulling is gegeven aan het amendement (in de reactie aangeduid als besluit 2) dat destijds is ingediend naar aanleiding van ons onderzoek *Energietransitie*, namelijk door middel van het actieprogramma Klimaat 2020-2023 en door PS actief bij dit programma en de daaronder hangende thematische plannen te betrekken. We hebben dit aangepast in de tekst en de tabel. De beoordeling van aanbeveling 10 (in de reactie aangeduid als besluit 3) is niet gewijzigd naar aanleiding van de reactie omdat we deze al als opgevolgd beoordeeld hadden.

| Colofon |

Randstedelijke Rekenkamer

Teleportboulevard 110

1043 EJ Amsterdam

020 – 58 18 585

info@randstedelijke-rekenkamer.nl

www.randstedelijke-rekenkamer.nl

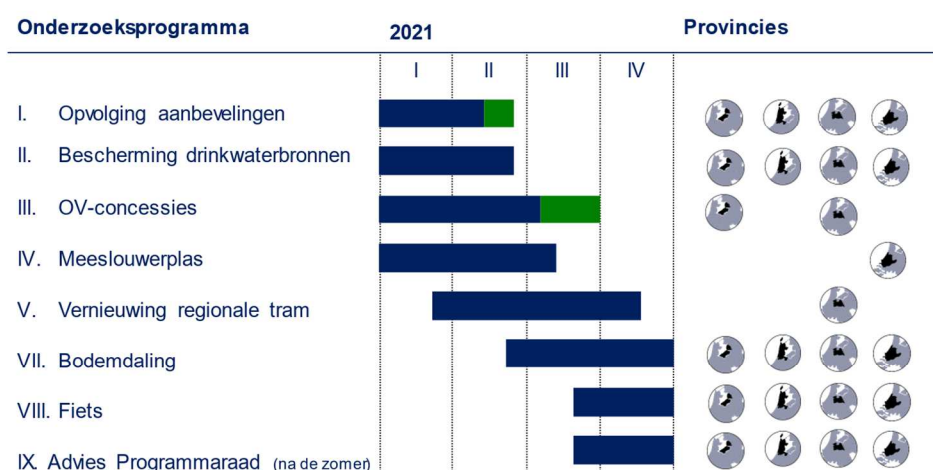
Volg ons op twitter via: [@rekenrandstad](https://twitter.com/rekenrandstad)

Verslag van	Vergadering Programmaraad 22 april 2021
Status	Concept
Opgesteld door	Frits Kas
Aanwezige leden	Flevoland: Y.H. den Boer, M. Dubois, J.H.N. Beenen. Noord-Holland: D.J. van den Berg, T.K. Wijnen. Utrecht: S. Berlijn, B. de Brey, J. d'Hondt. Zuid-Holland: E.W. Kegel (voorzitter), S.G. van der Lubbe, A. Stepanyan.
Namens de Rekenkamer	Bestuurder/directeur: A. Hoenderdos. Plaatsvervangend bestuurder: M. Mekel.
Ondersteuning	Flevoland: J. de Ridder. Noord-Holland: - Utrecht: J. Dorst. Zuid-Holland: F. Kas (secretaris).

Agendapunt	Besluit / opmerkingen
De vergadering vindt digitaal plaats m.b.v. MS-Teams. Voordat de vergadering wordt geopend, leest de voorzitter de presentielijst voor om te bepalen of er een quorum aanwezig is. Er kijken en luisteren een aantal medewerkers van de Rekenkamer mee naar de vergadering. Zij nemen niet deel aan de vergadering. De afspraak wordt gemaakt dat deelnemers alleen in beeld zijn als ze aan het woord zijn, anders camera en microfoon uit. Het verzoek om te mogen spreken gebeurt via het 'handje omhoog-functie' of via de chatfunctie.	
1. Opening en mededelingen	<i>Bericht van verhindering</i> Afwezig zijn het lid B.I. Vink (Noord-Holland) en E. Krijgsman (ondersteuning Noord-Holland). Er zijn verder geen mededelingen.
2. Vaststellen agenda	Er zijn geen opmerkingen over de agenda. Besluit: De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.
3. Conceptverslag Programmaraad 19 november 2020	Er zijn geen opmerkingen over het conceptverslag van 19 november 2020. Besluit: Het conceptverslag van de vergadering van de Programmaraad van 19 november 2020 wordt ongewijzigd vastgesteld.
4. Terugblik op behandeling in de vier Provinciale Staten van afgeronde onderzoeken	In de Programmaraadbijeenkomst van 3 november 2016 is afgesproken dat voortaan in de Programmaraad zal worden teruggeblikt op de onderzoeken die recent in de commissies en/of Provinciale Staten zijn behandeld. - Mevrouw Wijnen (Noord-Holland) koppelt terug over het onderzoek naar vergunningverlening, toezicht en handhaving Tatasteel en Harsco. Het onderzoek is goed ontvangen in PS. De conclusies en aanbevelingen zijn overgenomen door PS. De resultaten van het onderzoek hebben een bijdrage geleverd aan het debat in PS.

Agendapunt	Besluit / opmerkingen
	- Mevrouw Stepanyan (Zuid-Holland) koppelt terug over het onderzoek 'Leiding onder druk'. De conclusies in het rapport zijn ruimschoots onderbouwd door een aantal stevige bevindingen. De conclusies en aanbevelingen zijn door PS overgenomen. Het rapport heeft impact gehad in commissie en PS. De Rekenkamer wordt geadviseerd altijd capaciteit beschikbaar te houden voor onderzoeken op verzoek want die hebben het meeste impact. N.a.v. deze opmerking merkt mevrouw Hoenderdos (RR) op dat er een trend waarneembaar is van meer onderzoeken op verzoek en daardoor wellicht minder benchmarkonderzoeken. Dit is een aandachtspunt in het onderzoeksprogramma voor de komende jaren. - Mevrouw den Boer (Flevoland) koppelt terug over het onderzoek 'Bescherming drinkwaterbronnen'. Het onderzoek is nog niet afgerond. De Nota van Bevindingen van het onderzoek is wel al betrokken bij de discussie in PS over het waterprogramma. Qua timing is dit goed uitpakend en werd door PS als positief ervaren. - Mevrouw d'Hondt (Utrecht) koppelt terug over het onderzoek naar de Uithoflijn. Het onderzoek is goed ontvangen in PS. De conclusies en aanbevelingen zijn door PS overgenomen. Mede naar aanleiding van dit onderzoek, vindt er een vervolgonderzoek plaats over 'vernieuwing regionale tram'. Besluit: De Programmaraad neemt kennis van de mondelinge terugkoppeling uit de vier Provinciale Staten over afgeronde onderzoeken.
5. Stand van zaken lopend onderzoek	Mevrouw Hoenderdos (RR) geeft een toelichting op de voortgang van de thans lopende onderzoeken. Het betreft de onderzoeken over: - <i>Opvolging aanbeveling 2020.</i> Het betreft een onderzoek voor de vier provincies. Het onderzoek is gereed en kan desgewenst worden betrokken bij de behandeling van de jaarstukken in de provincies. Het onderzoek voor de provincie Utrecht wordt iets later afgerond. - <i>Bescherming drinkwaterbronnen.</i> Het betreft een onderzoek voor de vier provincies. De RR onderzoekt de wijze waarop de vier provincies bijdragen aan de bescherming van drinkwaterbronnen. Het onderzoek bevindt zich in de fase van bestuurlijk wederhoor. In Flevoland is een conceptversie reeds gebruikt bij de discussie over het waterprogramma. - <i>OV-concessies.</i> Het betreft een onderzoek voor Flevoland en Utrecht. Voor de provincie Utrecht onderzoekt de RR de rol van Provinciale Staten en Gedeputeerde

Agendapunt	Besluit / opmerkingen
	Staten bij de sturing in de OV-concessies van de provincie Utrecht. Voor Flevoland wordt het intrekken van de OV-concessie onderzocht (met de provincies Overijssel en Gelderland). Publicatie is voorzien in het derde kwartaal. - <i>Meeslouwerplas.</i> Het onderzoek wordt uitgevoerd op verzoek van de provincie Zuid-Holland. De RR onderzoekt de rol van de provincie bij het verondiepen van de Meeslouwerplas. Publicatie is voorzien in het derde kwartaal. - <i>Vernieuwing regionale tram.</i> Het onderzoek wordt uitgevoerd op verzoek van de provincie Utrecht. Publicatie is voorzien in het vierde kwartaal. - De onderzoeken <i>Bodemdaling</i> en <i>Fiets</i> zijn benchmark onderzoeken voor de vier provincies en starten in het tweede respectievelijk derde kwartaal van 2021. N.a.v. vraagt de heer de Brey (Utrecht) of het mogelijk is om de doorlooptijd van een onderzoek te verkorten door bijvoorbeeld alleen een feitelijk hoor-en-wederhoor toe te passen en het bestuurlijk wederhoor in PS en/of de commissie tussen GS en PS te laten plaatsvinden. Mevrouw Hoenderdos (RR) antwoordt dat deze werkwijze een keer is uitgetoetst. De ervaring was niet positief. Het verwachte politieke debat bleef uit.

Agendapunt	Besluit / opmerkingen
	Besluit: De Programmaraad neemt kennis van de toelichting op de voortgang van de lopende onderzoeken.
6. Longlist t.b.v. onderzoeksprogramma 2021 en verder	De Rekenkamer heeft uitvraag gedaan bij de vier provincies naar suggesties voor onderzoeksonderwerpen. Gedurende het jaar oriënteert de Rekenkamer zich zelf ook op mogelijke thema's, bijvoorbeeld door te kijken of onderzoek van andere (provinciale) rekenkamers toepasbaar is voor de Randstadprovincies. De uitvraag heeft een lijst met 25 onderwerpen opgeleverd, die in de longlist is samengevoegd en geordend naar soort onderzoek (benchmark, benchmark en deels opvolgsonderzoek, Quick scan¹ en provincie specifiek). Uit de lijst van 25 onderwerpen benoemen de vier delegaties hun top 3 (4) onderwerpen die in aanmerking zouden moeten komen voor een nadere verkenning (shortlist). Er vindt een gedachtewisseling plaats over elkaars onderwerpen en de redenen waarom de genoemde onderwerpen in aanmerking zouden moeten komen voor een nadere verkenning. Na de gedachtewisseling concludeert de voorzitter dat de onderwerpen Burgerparticipatie in relatie tot RES, Bomenkap, Circulaire Economie, Integrale afweging ruimtelijke ontwikkelingen, Voedselvisie en landbouwtransitie, Covid-19 en Datacentra Zeewolde en Hollandse Kroon unaniem op draagvlak kan rekenen bij de vier provincies. De Rekenkamer gaat de genoemde onderwerpen nader verkennen op basis van vragen als: wat is het financieel belang, hoe relevant is het onderwerp, wat speelt er en de vorm van het onderzoek zoals een benchmark en/of een quick scan. Besluit: 1. De Programmaraad besluit de onderwerpen Burgerparticipatie in relatie tot RES, Bomenkap, Circulaire Economie, Integrale afweging ruimtelijke ontwikkelingen, Voedselvisie en landbouwtransitie, Covid-19 en Datacentra Zeewolde en Hollandse Kroon aan te wijzen als onderwerpen die in aanmerking komen voor een nadere verkenning (shortlist). 2. De Programmaraad stemt in met een ingelaste vergadering op 16 september 2021 waarin de nadere verkenning (shortlist) voor advies aan de Rekenkamer wordt geagendeerd.
7. Procesbrief onderzoek naar bestuursmodel	Naar aanleiding van de vorige vergadering van de Programmaraad, hebben de programmaraadsleden van de provincie Flevoland gevraagd of de aanpak van en/of het voorstel over het onderzoek naar het bestuursmodel geagendeerd zou kunnen worden voor de vergadering van 22 april 2021. Om te voldoen aan het verzoek, heeft de subcommissie uit de Programmaraad een brief opgesteld waarin de Programmaraad in procedurele zin geïnformeerd

¹ Quick scan is een onderzoek met behoud van kwaliteit maar met een kortere doorlooptijd door bijvoorbeeld een scherpe afbakening van onderzoeksvragen.

Agendapunt	Besluit / opmerkingen
	wordt over het voorgenomen onderzoek naar het bestuursmodel van de Randstedelijke Rekenkamer (RR). In de brief wordt o.a. ingegaan op het doel van het onderzoek, welk bureau het onderzoek zou kunnen uitvoeren en de timing en de kosten van het onderzoek. De Programmaraad heeft geen vragen en/of opmerkingen over de brief en heeft geen aanvullende suggesties m.b.t. het onderzoek. Besluit: 1. De Programmaraad neemt kennis van de procesbrief. 2. De Programmaraad mandateert de subcommissie om, met inachtneming van het gestelde in de procesbrief, het onderzoekstraject te starten.
8. Rondvraag	Mevrouw Hoenderdos (RR) maakt van de gelegenheid gebruik om twee ontwikkelingen te melden. - Via de vereniging van Rekenkamers doen circa 60 (lokale) Rekenkamers mee met een onderzoek naar het thema WOB. De RR overweegt hier ook aan deel te nemen door bijvoorbeeld de WOB in de vier provincies te vergelijken met de 60 (lokale) Rekenkamers. - De 6 lokale Rekenkamers in de provincie Flevoland zijn meer samenwerking aangegaan. Waar mogelijk sluit de RR bij de samenwerking aan. De RR overweegt deel te nemen aan een gezamenlijk onderzoek op initiatief van de Rekenkamer Dronten over de Omgevingswet. Van de rondvraag wordt verder geen gebruik gemaakt.
9. Volgende vergadering en sluiting	Besluit: De volgende vergadering wordt vastgesteld op 16 september 2021 (bespreken shortlist). In deze vergadering vindt besluitvorming plaats of de geplande vergadering van 18 november 2021 door moet gaan. De voorzitter dankt de aanwezigen voor hun inbreng en sluit de vergadering om 20.30 uur.

Maandelijks MRA Raads- en Statenleden Bericht (editie 49 - 11 mei 2021)

Geachte Raadsleden en Statenleden in de Metropoolregio Amsterdam,

Met deze maandelijkse brief informeren wij u graag in het kort over actuele ontwikkelingen van de samenwerking in de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Het maandelijkse Bericht wordt ook gearchiveerd op de MRA-website.

Nieuws uit de Metropoolregio Amsterdam

- Concept-afspraken [Duurzaamheid Top 2021 voorgelegd](#) aan colleges in MRA
- [Open brief deskundigen aan informateur](#): benut de schaarse ruimte in Nederland goed, kies voor een integrale aanpak
- [Verstedelijkingsstrategie](#) krijgt steeds meer vorm
- Metropolitane [fietsroutes goed](#) op weg
- Kennisportaal helpt gemeenten bij [ontwikkelen van stationsgebieden](#)
- Pleidooi voor meer en [snellere treinen tussen Randstad en Ruhrgebied](#)
- Noord-Holland zet fors in op [slimme mobiliteit](#)

Transitiecommissie: behandeling in twee fasen

Over het voorstel van de transitiecommissie voor de versterking van onze samenwerking in de Metropoolregio Amsterdam wordt dezer dagen veel gesproken. Hieruit blijkt dat de betrokkenheid groot is. De transitiecommissie, die bij veel gesprekken aanwezig is geweest, constateert ook dat er, behalve inhoudelijke discussies, zorg is over de snelheid van het proces. Aangezien democratische uitwisseling en zorgvuldigheid altijd zwaarder wegen dan snelheid, stelt de transitiecommissie voor wat meer rust aan te brengen in het proces.

In de [brief van 19 april jl.](#) leest u hoe het transitieproces in twee fasen wordt geknipt: fase 1 voor de zomer en fase 2 na de zomer.

Dat betekent onder meer dat u na 25 mei wordt geïnformeerd over de opbrengsten van de consultatie en de afspraken die in de Regiegroep zijn gemaakt over het vervolg van het proces. Na de zomer wordt de hoofdlijn van het voorstel omgezet in samenwerkingsafspraken. Deze samenwerkingsafspraken worden ter goedkeuring aan de raden en Staten voorgelegd.

U leest er verder [alles over, incl. een overzicht van vragen en antwoorden, op de MRA-website](#).

Dinsdag 18 mei 2021: Metropoolregio Actueel over landschap en klimaatadaptatie

Presentatrice Marijke Roskam spreekt in de studio met verschillende MRA-bestuurders en deskundigen over [landschap en klimaatadaptatie voor een toekomstbestendige MRA](#).

Net als veel andere opgaven in de MRA vragen aanpassingen aan de klimaatverandering om ruimte. Ruimte die toch al schaars is. Maar aanpassingen aan het veranderende klimaat en versterking van het landschap kunnen misschien ook samengaan. En kunnen we niet slim bekijken hoe we klimaatadaptatie in bebouwd gebied kunnen realiseren zonder dat het extra ruimte kost?

U kunt zich [hier aanmelden om de uitzending te bekijken](#). De uitzending van [Metropoolregio Actueel](#) op 18 mei duurt een uur en begint om 16:30 uur.

Aanmelden voor de laatste uitzending van Metropoolregio Actueel

U kunt zich al aanmelden voor de volgende en tevens laatste uitzending van Metropoolregio Actueel, die op dinsdag 15 juni van 16:30 tot 17:30 uur wordt uitgezonden:

- 15 juni 2021 - [Aanmelden voor De sociaal-maatschappelijke opgave in de MRA](#)

Metropoolregio Actueel: Het najaarsarchief 2020 en voorjaarsarchief 2021

Heeft u een [uitzending gemist](#) of wilt u een uitzending op uw gemak terugkijken? Alle uitzendingen zijn gearchiveerd op de MRA-website, zie het overzicht hieronder.

- [Wonen in de MRA?](#) van 20 april 2021
- [De kracht van de polycentrische metropool](#) van 23 maart 2021
- [Toekomstbestendige mobiliteit in de MRA](#) van 16 maart 2021
- [Over het MRA-metropakket](#) van 16 februari 2021
- [Verdieping op Economische Verkenningen MRA](#) van 19 januari 2021

Speciaal voor het najaar van 2020 is een [playlist via YouTube](#) samengesteld.

Kalender op website MRA

Op de website van de MRA staat de kalender met alle activiteiten op MRA-schaal. De [kalender](#) wordt continu bijgehouden en geeft een actueel beeld.

Tevens vindt u hier een [eenvoudig pdf-overzicht van de jaarplanning 2021](#) met alle nu bekende MRA-overleggen, waaronder alle Regiegroepen en Platform-bijeenkomsten.

De MRA Agenda

De MRA Agenda, die in april 2020 is gelanceerd, vormt de inhoudelijke basis van de

samenwerking in de Metropoolregio Amsterdam en heeft een looptijd van 2020 tot 2024. U kunt de MRA Agenda lezen in een [pdf-formaat](#) en in de vorm van een [e-magazine](#). Op de pagina op de MRA-website [over de MRA Agenda](#) vindt u alle informatie over de agenda en de voortgangsmontor.

Het eerstvolgende bericht aan raden en Staten wordt volgende maand verzonden.

Middels deze brief hopen wij u voor dit moment voldoende te hebben geïnformeerd. Voor vragen of opmerkingen ben ik altijd bereikbaar.

Met vriendelijke groet,
Emiel Reiding
Directeur MRA
e.reiding@metropoolregioamsterdam.nl
06 - 39 36 20 77

*) De 35 deelnemers van de MRA zijn de gemeenten Aalsmeer, Amstelveen, Diemen, Haarlemmermeer, Ouder-Amstel, Uithoorn, Amsterdam, Almere, Lelystad, Blaricum, Gooise Meren, Hilversum, Huizen, Laren, Weesp, Wijdmeren, Beverwijk, Heemskerk, Uitgeest, Velsen, Beemster, Edam-Volendam, Landsmeer, Oostzaan, Purmerend, Waterland, Wormerland, Zaanstad, Bloemendaal, Haarlem, Heemstede, Zandvoort, de provincies Noord-Holland en Flevoland, en de Vervoerregio Amsterdam.

**) De 7 deelregio's zijn: Almere-Lelystad, Amstelland-Meerlanden, Amsterdam, Gooi en Vechtstreek, IJmond, Zaanstreek-Waterland en Zuid-Kennemerland.

Dit digitale 'MRA Raads- en Statenleden Bericht' verschijnt maandelijks, met uitzondering van de zomermaanden.

26 mei 2021

MRA doet nieuwe kabinet aanbod voor nationaal herstel uit coronacrisis

De samenwerkende overheden in de Metropoolregio Amsterdam (MRA) doen het nieuwe kabinet het aanbod om samen op te trekken bij een duurzaam economisch en maatschappelijk herstel uit de coronacrisis. Dat kan door te investeren in het aanpakken van de woningnood en bereikbaarheid, in innovatie rond de energietransitie en in onderwijs. Dat schrijft MRA-voorzitter Femke Halsema in een brief aan informateur Mariëtte Hamer.

Het belang van deze investeringen reikt verder dan de MRA, schrijft Halsema in de brief, die mede is ondertekend door vicevoorzitter Franc Weerwind, burgemeester in Almere, en de commissarissen van de Koning in Noord-Holland en Flevoland. 'Investeren in de MRA geeft nationaal ruimte voor wonen, bereikbaarheid, duurzaamheid en economische ontwikkelingen.'

Aanbod van de MRA

Het aanbod van de MRA behelst concreet de bouw van 250.000 woningen voor 2040, het werk maken van de omslag naar een duurzame, circulaire en toekomstbestendige economie, een essentiële rol in de bereikbaarheidsopgaven van Nederland en investeringen in de energietransitie, onder meer in ontwikkelingen rond waterstof.

De woningbouwopgave past in de visie van de MRA op de ontwikkeling van een polycentrische metropool, waarin verstedelijking plaatsvindt in centrumgemeenten. Dit is mogelijk als het Rijk noodzakelijke investeringen doet in bereikbaarheid. 'Met name uitbreidingen aan het metronetwerk met het sluiten van de Amsterdamse metroring en de oostkant (IJmeerlijn) zijn van groot regionaal en nationaal belang', schrijven de MRA-bestuurders. Zij noemen het besluit over het Groeifonds met de bijdrage aan het verlengen van de Noord-Zuidlijn naar Schiphol 'een goede basis voor verdere afspraken'.

Aantrekkingskracht

De MRA-overheden wijzen er in hun brief op dat de regio goed is voor een aandeel van ruim 20% in de nationale economie. 'De (internationale) aantrekkingskracht, met de duurzame innovatiekracht, sociaal evenwicht en culturele vernieuwing, van onze regio is onverminderd groot.' Dat geeft een heel goede uitgangspositie, maar die positie is niet

vanzelfsprekend en vergt aanhoudende aandacht en inspanningen, is de boodschap aan de informateur. De MRA-overheden gaan in de opmaat naar het nieuwe kabinet hierover graag het gesprek aan met de informateur. 'Laten we het beste in elkaar naar boven halen!'

Lees hier de brief van de samenwerkende overheden in de MRA aan informateur

Mariëtte Hamer: <https://www.metropoolregioamsterdam.nl/wp-content/uploads/2021/05/Brief-MRA-aan-informateur-mei-2021.pdf>

NOOT VOOR DE REDACTIE (NIET VOOR PUBLICATIE):

Wanneer u vragen heeft over dit persbericht kunt u contact opnemen met:

Mark Intres, woordvoerder Metropoolregio Amsterdam, 06 - 14 82 48 94,

m.intres@metropoolregioamsterdam.nl